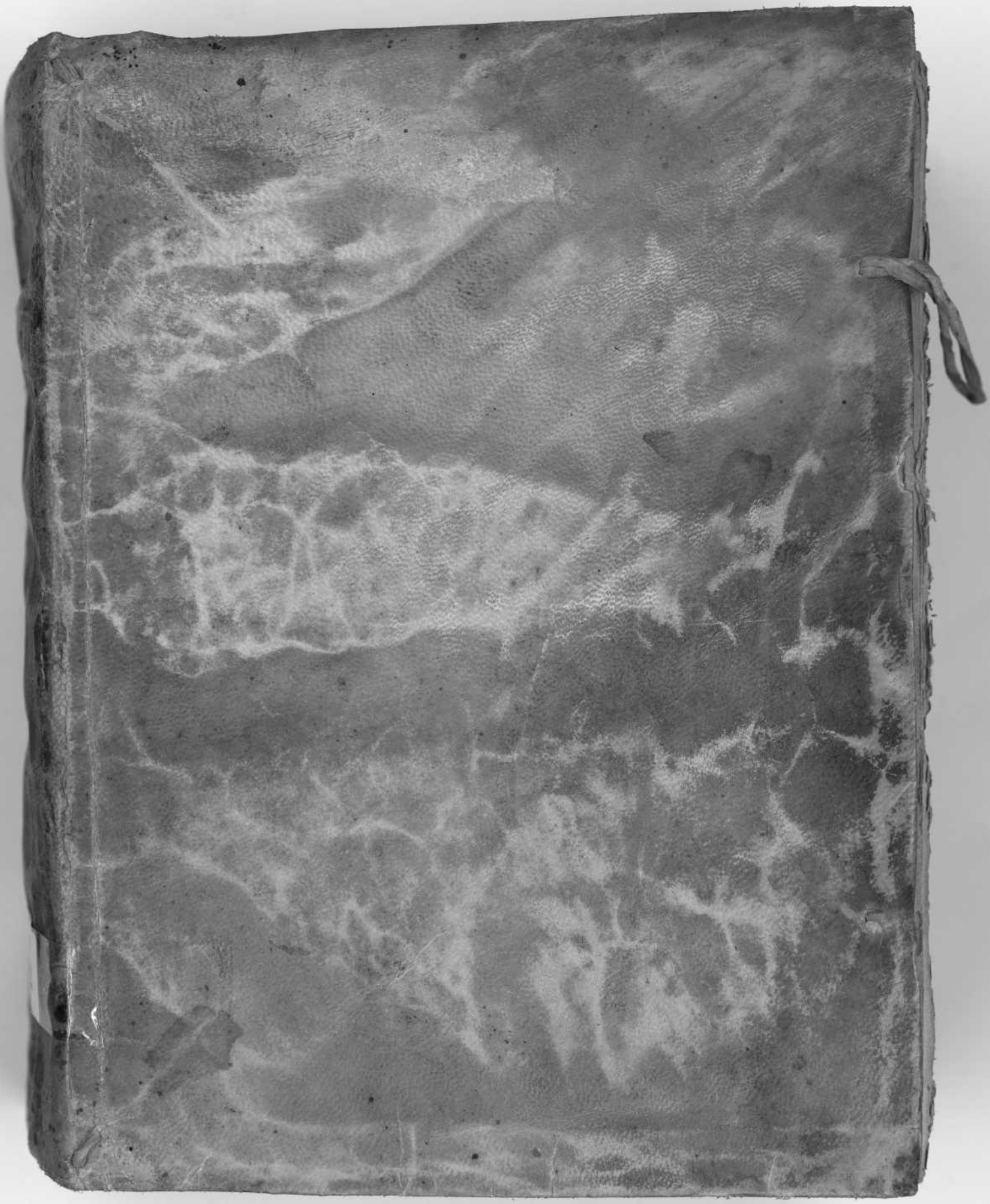

Anno Domini
de 1783.

Barrio

Compré este Concilio en 24 de Sep.bre
de 1805 costó 20 r.s v.on Alvarez

D/3
301
R-4.285
262.5

SACROSANCTUM OECUMENICUM

CONCILIUM TRIDENTINUM

ADDITIS DECLARATIONIBUS CARDINALIUM CONCILII Interpretum, ex ultima recognitione

JOANNIS GALLEMART,

ET CITATIONIBUS JOANNIS SOTEALLI Theologi, & HORATII LUCII Jurisconsulti; necnon Remissionibus D. AUGUSTINI BARBOSÆ: Quibus recens accesserunt utilissimæ Additiones BALTHASSARIS ANDREÆ JC. Cæsar-Augustani, cum Decisionibus variis ROTÆ ROMANÆ eodem spectantibus.

NUNC DEMUM HAC POSTREMA EDITIONE Utilissimis Annotationibus Practicis Reformationem & Forensia concernentibus D. CARD. DE LUCA *illustratum.*

EDITIO REFORMATA, ET SUPRA OMNES Superiores Gallicas & Belgicas locupletata, item permultis PONTIFICUM CLEMENTIS VIII. PAULI V. & URBANI VIII. insertis ad varia CONCILII Capita Constitutionibus.

CUM INDICE LIBRORUM PROHIBITORUM EX PRÆSCRIPTO CONCILII, *necnon Propositionibus a variis* PONTIFICIBUS *hucusque damnatis.*

TRIDENTI, MDCCXLV.
Sumptibus Societatis.
CUM SUPERIORUM PERMISSU.

NM 133
R. 153

CONCILIUM TRIDENTINUM

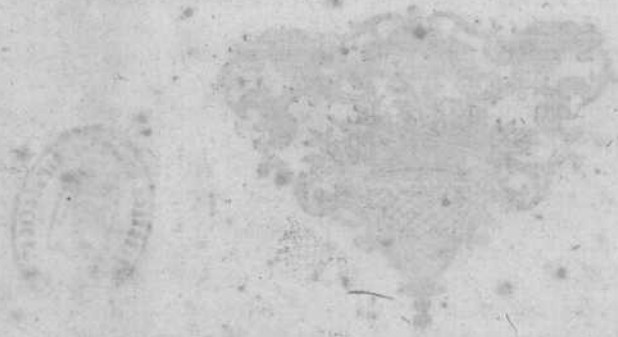

PRÆFATIO,
SIVE ADMONITIO
AD LECTOREM BENEVOLUM

De anterioribus hujus Operis editionibus, deque hac noſtra nunc recenter auctius prodeunte.

QUoniam Pius IV. interdixerat, ne cui, prout liberet, ſacra Oecumenici Tridentini Concilii decreta liceret exponere, privataque auctoritate interpretari, ſed ſi cui dubium aliquod appareret, Sedem Apoſtolicam accederet, quæ per Illuſtriſſimos Cardinales in eam rem Delegatos id reſolveret atque enodaret; Declarationes ejuſmodi Cardinalium, difficultatum Concilii Interpretum, rogari, obſervari, atque in veneratione haberi cœperunt. Manuſcriptæ, ut rara chimelia paucorum manibus ferebantur, donec in Germania, Gallis, Hiſpaniis, ac demum in Belgica typis vulgatæ, atque ex eruditorum virorum cenſura, Regum etiam Principumque privilegiis donatæ, publici juris factæ, in oculos manuſque paſſim omnium devenerunt. Putaverunt Typographi bene ſe atque ex publica re facturos, ſi lucernam accenſam ponerent non ſub modio, ſed ſuper candelabro, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt: omnibus, inquam, qui in Eccleſia Chriſti verſantur, quibus Concilii latæ leges ſunt, ſi qua parte obſcurius aliquid dictum fuerit, illuſtratæ appareant, quæque ad unius forte poſtulationem elucidata ſunt, omnibus, quos eædem ſpinæ difficultatem tribulique dubitationum pungerent, plana fierent. Sic Philoſophi aſſerunt, bonum omne natura ſui eſſe diffuſivum. Porro nullibi hactenus emendatius, quam Duaci Declarationes impreſſæ ſunt, ob operam & induſtriam Joannis Gallemart, S. T. Doctoris, & in Academia Duacena Profeſſoris, qui priores editiones recenſuit, limavit, ſummaque fide exemplarium varietatem recognovit. Cæterum, neſcio qua occaſione, fugit illius diligentiam pars melior declarationum illa, quæ cum die & conſule, ad finem aliorum exemplarium impreſſorum, manuſcriptorumque, a 21. Martii, 1591. poſita erat. Itaque eam partem huic Operi ad finem intexui, ſic tamen, ut in ordinem Concilii redacta ſit, ſingulæque declarationes ad ſua capita revocatæ. Quibus aliæ (nimirum in quibus tempus & dies in margine additi non ſunt) acceſſerunt nonnullæ, ex fidelibus exemplaribus manuſcriptis, uno præſertim a viro quodam probe erudito in ipſa Urbe deſcripto, ſuppeditatæ. Textum ipſum Concilii adjunxi, quo facilius Lector eum, declarationeſque ad eum relativas ſimul capere poſſit. Acceſſerunt denique Remiſſiones P. Auguſtini Barboſæ, nullum etiam interpretationis privatæ genus continentes, ſed nudas tantum Doctorum citationes, qui incidenter varia Concilii loca tractaverunt; de quibus audi ipſum Barboſam, ejuſve prologum apologeticum: (De conſilio, *inquit*, doctiſſimorum virorum, qui divini & humani Juris peritiſſimi extitere, Bullæ Pii IV. prohibitionem ſolum procedere in illis difficul-

ficultatibus & interpretationibus, quæ peculiari ipſiuſmet conſtituentis declaratione egent, non tamen quæ ex juris regulis & Doctorum reſolutionibus deciſæ manent, attenta prædictæ Bullæ diſpoſitione, probabilius judicatum eſt, quia aliter neceſſario pro deciſione cujuſque dubii ſuper aliquo Concilii decreto excitati, & in ipſomet non deciſi, rejecta juris diſpoſitione, ad Sedem Apoſt. recurrendum eſſe diceremus, contra mentem & aperta verba ipſius Bullæ: *Si cui vero in eis aliqnid obſcurius dictum & ſtatutum fuiſſe, eamque ob cauſam interpretatione, aut deciſione aliqua egere viſum fuerit, aſcendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apoſt.* Prædictam deinde Bullæ prohibitionem procedere ſolum in interpretatione, quæ fit ex capite, & prout unicuique libet, non tamen in interpretatione juris, ejuſdem Bullæ proœmialis ratio ſequentibus verbis aperte demonſtrat. *Ad vitandam præterea perverſionem & confuſionem, quæ oriri poſſet, ſi unicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilii Commentarios & interpretationes ſuas edere.* Omnis enim juris interpretatio non eſt prohibita; ſed illa tantum, quæ fit, prout unicuique libet, id eſt, ex capite, reſolvunt Chaſſan. ad *Conſuetudines Burgund. Rub.* 2. §. 2. *in princ. n.* 13. Late Perez in *proœmio ad Leges Ordin. q.* 2. De jure ergo communi non licet interpretari leges, niſi Imperatori, *l. fin. C. de legibus*, & tamen licet eas declarare ſecundum verum ſenſum & juri conſonum ex Bart. in *l. Omnes populi, q. 6. verſ. Tertio loco, n.* 65. *ff. de Juſtit.* Valaſc. *conſult.* 41. *num.* 7. Sic etiam Leges Regiæ Luſitanorum non poſſunt interpretari ex *ordin. lib.* 1. *tit.* 5. §. 5. quam tamen intelligendam eſſe de interpretatione hominis capitoſa, non vero de interpretatione juris, reſolvit Valaſc. *d. conſult.* 41. *n.* 7. Quamobrem ſic eſſe accipiendam prædictam Pii IV. Bullam ex præcitatis juribus non eſt, qui dubitet, præcipue cum illius verba clare inſinuent, illo tantum caſu locum habere, quo aliquid obſcurius dictum & ſtatutum ſit, peculiarique declaratione egeat; quia tunc nullum poſſe, prout ei liberet, in Decreta Concilii Commentarios & interpretationes ſuas edere, libenter fatemur: ad alios vero eventus ultra prædictum magni dubii, & peculiaris interpretationis caſum hujuſmodi diſpoſitionem, cum ſit pœnalis, juxta vulgares juris regulas, non eſſe trahendam, aperte colligitur, ſicut nec trahi ad interpretationes, quæ incidenter a Doctoribus ſuis in tractatibus vel in ſcholis docendo fiunt, reſolvit P. Valer. Regin. in *Praxi fori Pœnit. lib.* 20. *num.* 55. *in fine*. Non veniunt igitur reprehendendæ hæ non noſtræ, ſed Doctorum remiſſiones, quas ex illorum libris collectas ſingulis ipſiuſmet Concilii Decretis & locis fideliter diſtribuendas curavimus, ſicut nec reprehenduntur Joannis Sotealli, & Horatii Lucii ad marginem ſacri Concilii annotationes & concordantiæ, quia ſicut illæ nudam continent locorum ſacræ Scripturæ & Sanctorum Patrum oſtenſionem, ita hæ nudas habent Doctorum allegationes, in quibus nec ullum quidem verbum ex noſtro capite adducimus, nullam eorum opinionem approbatione admittimus, vel reprobatione confutamus, imo indicis officio fungentes, Doctorum loca oſtendimus, ubi varia Concilii Tridentini decreta incidenter tractantur. Illuſtriſſimorum etiam Cardinalium inter has Remiſſiones aliquas inſeruimus deciſiones, quas, rejectis aliis quampluribus, a Doctoribus de illarum tenore atteſtantibus receptiores judicavimus, ideoque nullam adducimus, quæ ſuum non habeat auctorem, ut hic tranſcriptæ illam habeant vim & auctoritatem, quam merentur Doctores, quos, formalia

lia eorum verba tranſcribentes, ad ipſarum pedes citamus. Pro quarum Deciſionum vi & auctoritate Lector adeat Fr. Emman. *Quæſt. Reg. Tom.* 1. *quæſt.* 11. *art.* 2. Pat. Martin. Delrio *Diſquiſit. Magic. lib.* 6. *cap.* 1. *ſect.* 3. *in fine*. Zerol. in *praxi Epiſt. p.* 1. *verbo, auctoritas in fine, & p.* 2. *verbo, Abſolutio in fine*. Hactenus ille. Qui deinde proteſtatur, ſe libellum ſubmittere correctioni ſanctæ Matris Eccleſiæ Romanæ, ſi quid minus conveniens dictum fuerit, paratum mutare, & pro non dicto haberi velle. Signis alphabeticis uſi ſumus, Latinis ad deſignandas concordantias textus Concilii cum Scripturis Sacris, & Jure Canonico, ab ipſo Joan. Soteallo olim citatas: Numeralibus, ad Declarationes Sacræ Congregationis; Græcis, ad Remiſſiones Barboſæ. Quæ autem ultra prædictas noviſſime addidit Balthaſar Andreas U. J. D. ac in florentiſſima Cæſar-Auguſtanorum Academia olim decreti Gratiani publicus Interpres, nunc autem in ſupremis Regni Aragonum tribunalibus cauſarum Patronus, hoc ſigno *, vel illo † notavimus; eo quod ejus aſſidui, ac indefeſſi labores, boni honeſtique mores, hac noſtra tempeſtate non minus, quam ſidera fulgeant. Vale Lector, & fave.

MONTIUNCULA ALTERA

De hac poſtrema editione.

NOn eſt, quod a nobis vino vendibili hederam apponi putes, LECTOR. *Itaque breviter dumtaxat moneo, Opus hoc jam ante ſatis commendatum, nunc tot recens factis acceſſionibus ita locupletatum fuiſſe, ut fere Opus novum videri poſſit. Declarationes quadraginta ſupra quingentas, ac etiam paulo plures, partim de novo addidimus, partim in ſua loca digeſſimus: ita ut cum prius extra locum ſuum vagarentur, vixque poſſent Lectori uſui eſſe, nunc ſubjectæ ſint Concilii capitibus, ad quæ pertinent, ſintque habituræ uſum ſuum nullo lectoris labore. Plurimas Pontificum extravagantes, quarum ipſum Concilium meminit, vel quas, qui Concilium ſubſecuti ſunt Pontifices, declarandis aut roborandis Concilii decretis edidere, ſuis item locis appoſuimus, ac nominatim quas nuperi Pontifices fel. record. Paulus V. & Greg. XV. de B. Virginis Conceptione, annis ſuperioribus promulgarunt. Itemque quam idem Gregorius Pontifex de regularibus confecit, addita Sacræ Rituum Congregationis declaratione, quæ non ita vulgata videbatur, ac ipſa conſtitutio, ad quam pertinet. Annotationes præterea practicas in rebus reformationem & forenſia concernentibus Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. Joannis Baptiſtæ Card. de Luca, ad ſua capita remiſſas. Acceſſit etiam Theologia erronea, id eſt, Propoſitiones a variis Pontificibus in hæc uſque tempora damnatæ juxta Tractatus Theologicos diſtributæ. Denique totum opus ſerio emaculavimus, & nitidiſſime cudi curavimus. Tu lector labore noſtro fruere, & Vale.*

APPROBATIO HUNNÆI

Notarum ad marginem.

ANnotationes ad marginem, quæ huic Tridentini Concilii editioni acceſſerunt, nudam & fidelem continere oſtenſionem locorum, unde ſingula dogmata ſunt deſumpta, nihilque quod vel ad Canonum iſtius Concilii interpretationem pertineret, vel hæreſim ſaperet, ineſſe atteſtor ego, 8. Maji, 1570.

Auguſtinus Hunnæus.

APPROBATIONES

SUPER REMISS. AUGUST. BARBOSÆ.

LICENCAS.

VIſtas as informaçones que ſe tiverano neſte conſelho podeſe imprimir eſte livro na forma em que eſta, & depois de impreſſo torne a eſte Conſelho para ſe conferir como original, & ſe dat licenca para correr, & ſem ella nano carrera. Lisboa, aos 4. de Dezembro de 1617.

Bartolomeu da Fonſequa. Antonio Diaz Cardoſa. Fr. Manuel Coelho. Joanno Alures Brandano. Dom. Franciſco de Bragança.

DAm licença ao ſupplicante Auguſtinho Barboſa para poder mandar imprimir as Remiſſoens, & Allegacones de Doctores ao Concilio Tridentino, viſto, a que tem do Sancto Officio, & do Ordinario, & depois de impreſſo tornara à eſta Meſa para ſe taxar, & ſemiſſo nano correrà, a 7. de Dezemb. de 1617.

Alvaro Lopez Moniz, Luis Machado.

CENSURA

EX COMMISSIONE REGII SENATUS CASTELLÆ.

JUSSU *Regii Senatus, qua potui dexteritate, perlegi librum, cui titulus eſt:* Deciſiones & declarationes Illuſtriſſimorum Cardinalium ſacri Concilii Interpretum, quæ in quarto volumine deciſionum Rotæ Romanæ habentur, *editum a doctiſſimo Patre Magiſtro F. PETRO VINCENTIO de MARCILLA, Cæſar-Auguſtano Ordinis S. Benedicti, ejuſdemque Magiſtro Generali, & in Alma Univerſitate Compoſtellana ſacræ Theologiæ primario Prælectore, ac etiam Juris Pontificii Candidato. Qui liber non tantum immunis eſt a quavis erroris, ſeu falſitatis nota, concorſque propriis Archetypis, à quibus eſt extractus; verum etiam ejus auctor ita prudenter ſe gerit in omnimoda obſervantia & humili obedientia decreti Pii Papæ IV, prohibentis quodvis interpretationis genus propria auctoritate emittendum ſuper decreta Concilii Tridentini, ut neque in jota uno ipſum in ea re defeciſſe ſentiam. Quo fit, ut ſatis tute, ac ſumma cum legentium, præſertim Juri communi incumbentium, utilitate, opus præfatum in publicum prodire, ad idque a Regio Senatu licentiam obtinere jure optimo mereatur. In conventu noſtro Victoriano, Madriti die nono menſis Junii, Anno Domini* 1609.

F. FRANCISCUS de TAMATO.

APPRO-

APPROBATIO.

DEciſiones iſtas Sacræ Congregationis, jam antea in quarto volumine deciſionum Rotæ Romanæ impreſſas, & poſtea R. P. M. *VINCENTII de MARCILLA* Ordinis noſtri Magiſtri Generalis, & in Academia Compoſtellana primarii quondam Theologiæ Profeſſoris ſtudio una cum Concilio Sacroſancto editas, nunc iterata cura eximii D. M. N. *Joannis Gallemart*, Catechiſtæ Regii, ſecunda emendatione cum Concilii decretis conjunctas, cum Archetypis ſuis, unde deſumptæ ſunt, accurate convenire invenio. Et in iis edendis exacte obſervatum eſt Pii IV. P. M. decretum de non edendo privata auctoritate in Sacrum Concilium quocunque interpretationis genere. Nihil enim hic præter illuſtriſſ. Cardinalium Declarationes ſuis quaſque capitulis ſubjunctas, ſumma tamen diligentia a mendis perpurgatas, Concilii decretis additum eſt. Opus abſque dubio maximæ utilitatis omnibus fidelibus, quibus genuina maximi doctiſſimique Concilii ſententia in ſumma debet eſſe veneratione.

Fr. LEANDER de S. MARTINO, Benedictinus Congregationis Hiſpanicæ, S. Theologiæ Magiſter, & in Alma Academia Duacena, linguæ Sanctæ Profeſſor Regius.

CENSURA ORDINARII COLONIENSIS.

OMnibus, quibus genuina ſanctiſſimi doctiſſimique Concilii Tridentini doctrina & ſententia in ſumma debet eſſe veneratione, utiliſſimum erit & neceſſarium, ſi hoc volumen, quod tot Cardinalium Declarationibus & Remiſſionibus, tot Theologorum & Juriſconſultorum notis illuſtratum, & nunc Annotationibus practicis Reformationem & Forenſia concernentibus Card. de Luca auctum, poſt varias editiones majoribus nunc denuo characteribus in legentium commodum imprimatur; utpote quod non tantum a falſitatis nota eſt immune, verum & a mente Concilii Tridentini, ejuſque decretis in nullo receſſiſſe videatur. Quo fit, ut tute, ac ſumma cum utentium utilitate præfatum opus in publicum prodire & reimprimi mereatur. Datum Coloniæ 1. Martii, 1722.

JO. GEORG. MOLITORIS, SS. Theol. Doctor, Proton. Apoſt. Perillustris S. Gereonis Canonicus, Sereniſſimi Principis Electoris Colonienſis Conſiliarius Eccleſiaſticus, ac Librorum Cenſor ordinarius.

mpp.

DESCRIPTIO
TRIDENTINÆ CIVITATIS.

TRidentina Civitas in finibus Venetæ Provinciæ inter montes, in planitie posita est: muris vallata lapideis, quam ex Septentrione alluit Athesis fluvius, ambitus miliaris Itali. In ea vias latas & lapidibus structas, domus vero ita honorificas cernas, ut novam, non veterem Civitatem præ se ferat. Templa satis pulchra conspicias, sed in omnibus iis parum structuræ. Arcem habet conspicuam, ut domum auream dicas potius, & quam possint & Imperatores & Reges percommode inhabitare, a Bernardo Clesio Tridentino Præside auctam, & illustratam non multos antehac annos. Influit placide in urbem per muros ab Oriente aquæ rivus, super quo ædificia sericea, & molæ frumentariæ multæ sunt, unde item plurimi rivuli deducuntur per medias vias, in usum & publicam commoditatem. Super Athesim, ad portam, quæ dicitur S. Laurentii, pontem habet magnificum, sed ligneum: centum & quadraginta passuum longitudinis. Montes circum se habet nivibus continue obsitos, scopulosos, inaccessos, præcipites, & ita præaltos, ut dicas, cœlum summa montium cacumina contingere. Fauces habet duas, quarum altera vergit ad Septentrionem, altera vero ducit Veronam, planitiem admodum parvam, sed ridentem & arboribus, & vitibus mirum in modum consitam, quam Athesis circuit, & lambit undequaque. Promiscua habitantibus lingua, scilicet Teutonica, & Itala, sed Itali omnes etiam, cum placet, teutonice loquuntur. Tridentum Germanorum sentina, Italorum vero refugium est, cum quid infortunii illis occurrit. Parum frumenti, sed plurimum vini persuave habent, album & subrubeum. Per æstatem cœlum temperatum est; diebus autem canicularibus Sol apprime fervens. Hyberno vero tempore propter nivium & glacierum ingentes horrores vix hujusmodi regio habitare potest: neque satis sunt hominibus hypocausta ad depellenda frigora, quæ eo tempore tam magna sunt, ut non sinant aquas descendere in terram, sed statim venientes convertant in nives. Et quod datur miraculo, ut putei ipsius Civitatis per id tempus aquis omnino careant. Boves & vaccas pro mulis, asellis & equis onerariis habent, cum eorum plaustris tam ad res convehendas facilibus, ut ad montium cacumina sic properent, ac si essent in planitie, a viarumque publicarum curatoribus ita juga aptata sunt, ut usque ad culmen accessibile quorumcunque montium ab eisdem iri possit. Nunc demum Civitas ista & opulenta, & clara effecta est propter Concilium, quod in ea fuit per plurimos annos, & nunc viget maxime. Nam hic convenere quinque primum Cardinales Præsidentes, & Legati Concilii pro sanctissimo D. N. Pio IV. Pontif. Opt. Max. Duo similiter Cardinales, Lotharingius & Madrutius, Patriarchæ tres, Archiepiscopi XXXIII. Episcopi CCXXXV. Abbates VII. Ordinum Generales VII. cum Theologis CXLVI. & ultra sæcularibus & regularibus, Ferdinandique Cæsaris, Regis Galliæ, Hispaniarum, Portugalliæ, Hungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Venetiarum, septem Cantonum Helvetiorum, Bavariæ, Sabaudiæ, Florentiæ, & aliorum Principum Ecclesiasticorum Oratores.

INDEX

SESSIONUM, ET DECRETORUM CONCILII TRIDENTINI.

SESSIO I.

Decretum de inchoando Concilio. pag. 1.

SESSIO II.

Decretum de modo vivendi, & aliis in Concilio ſervandis. 2

SESSIO III.

Decretum de Symbolo fidei. 4

SESSIO IV.

Decretum de Canonicis ſcripturis. 6

Decretum de editione, & uſu ſacrorum librorum. 7

SESSIO V.

Decretum de peccato originali. 9

Decretum de reformatione per 2. Capita. 20

SESSIO VI.

Decretum de Juſtificatione. 29

Cap. I. *De naturæ & legis ad juſtificandos homines imbecillitate.* 30

II. *De diſpenſatione & myſterio adventus Chriſti.* ibid.

III. *Qui per Chriſtum juſtificantur.* ibid.

IV. *Deſcriptio juſtificationis impii, & modus ejus in ſtatu gratiæ.* ibid.

V. *De neceſſitate præparationis ad juſtificationem in adultis, & unde fit.* 31

VI. *Modus præparationis.* ibid.

VII. *Quid ſit juſtificatio impii, & quæ ejus cauſæ.* 32

VIII. *Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis juſtificari.* 33

IX. *Contra inanem hæreticorum fiduciam.* ibid.

X. *De acceptæ juſtificationis incremento.* 34

XI. *De obſervatione mandatorum, deque illius neceſſitate & poſſibilitate.* ibid.

XII. *Prædeſtinationis temerariam præſumptionem cavendam eſſe.* 35

XIII. *De perſeverantiæ munere.* ibid.

XIV. *De lapſis & eorum reparatione.* 36

XV. *Quolibet mortali peccato amitti gratiam, ſed non fidem.* ibid.

XVI. *De fructu juſtificationis, hoc eſt, de merito bonorum operum, deque ipſius meriti ratione.* 37

Canones de juſtificatione. 38

Decretum de reformatione per 5. Capita. 42

SESSIO VII.

Decretum de Sacramentis. 57

Canones de Sacramentis. ibid.

Canones de Baptiſmo. 59

Canones de Confirmatione. 61

Decretum de reformatione per 15. Capita. 62

Bulla facultatis transferendi Concilii. 79

SESSIO VIII.

Decretum de translatione Conclii. 80

SESSIO IX.

Decretum prorogationis Seſſionis. 81

SESSIO X.

Decretum prorogationis Seſſionis. 82

Bulla reſumptionis Concilii ſub Julio III. ibid.

SESSIO XI.

Decretum de reſumendo Concilio. 84

SESSIO XII.

Decretum prorogationis Seſſionis. ibid.

SESSIO XIII.

Decretum de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. 85

Cap. I. *De reali præſentia Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.* 86

II. *De ratione inſtitutionis ſanctiſſimi hujus Sacramenti.* ibid.

III. *De Excellentia SS. Euchariſtiæ ſuper reliqua Sacramenta.* 87

IV. *De tranſubſtantiatione.* 88

V. *De cultu, & veneratione huic ſanctiſſimo Sacramento exhibenda.* ibid.

VI. *De aſſervando ſacræ Euchariſtiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo.* 89

VII. *De præparatione, quæ adhibenda eſt, ut digne quis ſacram Euchariſtiam percipiat.* ibid.

VIII. *De uſu admirabilis hujus Sacramenti.* 90

Canones de ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento. 91

Decretum de reformatione per 8. Capita. 93

Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramento Euchariſtiæ, &c. 99

Salvusconductus datus Proteſtantibus. 100

SESSIO XIV.

Doctrina de SS. Pœnitentiæ, & extremæ Unctionis ſacramentis. 101

Cap. I. *De neceſſitate & inſtitutione ſacramenti Pœnitentiæ.* ibid.

II. *De*

II. *De differentia ſacramenti Pœnitentiæ & Baptiſmi.* 102
III. *De partibus, & fructu hujus Sacramenti.* 103
IV. *De Contritione.* 104
V. *De Confeſſione.* ibid.
VI. *De miniſtro hujus Sacramenti & abſolutione.* 107
VII. *De caſuum reſervatione.* 108
VIII. *De ſatisfactionis neceſſitate, & fructu.* 111
De operibus ſatisfactionis. 112
Doctrina de ſacramento extremæ Vnctionis. ibid.
Cap. I. *De inſtitutione ſacramenti extremæ Vnctionis.* 113
II. *De effectu hujus ſacramenti.* 114
III. *De miniſtro hujus Sacramenti, & tempore, quo dari debeat.* ibid.
Canones de ſanctiſſimo Pœnitentiæ Sacramento. 115
Canones de Sacramento extremæ Vnctionis. 118
Decretum de reformatione per 14. Capita. ibid.

SESSIO XV.

Decretum prorogationis Seſſionis. 133
Salvusconductus datus proteſtantibus. 134

SESSIO XVI.

Decretum ſuſpenſionis Concilii. 136
Bulla celebrationis Concilii Trident. ſub Pio IV. Pontifice maximo. 137

SESSIO XVII.

Decretum de celebrando Concilio. 139

SESSIO XVIII.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica invitandis. 140
Salvusconductus conceſſus Germanicæ nationi. 141
Extenſio ad alias nationes. 143

SESSIO XIX.

Decretum prorogationis Seſſionis. 144

SESSIO XX.

Decretum prorogationis Seſſionis. ibid.

SESSIO XXI.

Doctrina de Communione ſub utraque ſpecie, & parvulorum. 145
Cap. I. *Laicos & Clericos non conficientes, non adſtringi jure divino ad Communionem ſub utraque ſpecie.* ibid.
II. *Eccleſiæ poteſtas circa diſpenſationem Sacramenti Euchariſtiæ.* 146
III. *Totum, & integrum Chriſtum, ac verum Sacramentum ſub qualibet ſpecie ſumi..* ibid.
IV. *Parvulos non obligari ad Communionem Sacramentalem.* ibid.
Canones de Communione ſub utraque ſpecie, & parvulorum. 147
Decretum de reformatione per 9. Capita. 148

SESSIO XXII.

Doctrina de ſacrificio Miſſæ per 9. Capita. 168
Canones de ſacrificio Miſſæ. 175
Decretum de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ. 176
Decretum de reformatione per 11. Capita. 180
Decretum ſuper petitione conceſſionis Calicis. 200

SESSIO XXIII.

Vera & Catholica doctrina de ſacramento Ordinis ad condemnandos errores noſtri temporis, &c. per 4. cap. 201
Canones de ſacramento Ordinis. 204
Decretum de reformatione per 18. Capita. 205

SESSIO XXIV.

Doctrina de ſacramento Matrimonii. 249
Canones de ſacramento Matrimonii. 250
Decretum de reformatione Matrimonii per 10. Capita. 252
Decretum de reformatione per 21. Capita. 287

SESSIO XXV.

Decretum de purgatorio. 369
De invocatione, & veneratione, & reliquiis Sanctorum, & ſacris imaginibus. 370
De Regularibus & Monialibus per 22. Capita. 372
Decretum de reformatione per 21. Capita. 416
Decretum de continuanda ſeſſione in diem ſequentem. 456
Continuatio Seſſionis. ibid.
Decretum de Indulgentiis. ibid.
De delectu ciborum, jejuniis, & diebus feſtis. 457
De Indice librorum, & Catechiſmo, Breviario & Miſſali. ibid.
De loco Oratorum. 458
De recipiendis & obſervandis decretis Concilii. ibid.
De recitandis decretis Concilii ſub Paulo III. & Julio III. in ſeſſione. 459
De fine Concilii, & confirmatione petenda a ſanctiſſimo Domino noſtro. ibid.
ACCLAMATIONES Patrum in fine Concilii. 460
CONFIRMATIO Concilii. 461
BVLLA S. D. N. Pii, divina providentia Papæ IV. ſuper confirmatione Oecumenici generalis Concilii Tridentini.. 462

CAPI-

CAPITULA
CONCILII TRIDENTINI
JUXTA SERIEM ALPHABETI.

A

AB adventu. 286
Abbates. 413
Abbatibus. 226
Abbatiſſa. 389
Ad Cathedralium. 62
Ad conſummationem. 57
Ad majores. 73
Adminiſtratores. 196
Ad minores. 215
Admonet. 432
Adverſus. 36
Anathemati. 410
Apoſtolus. 306
A ſententia. 96
Attendant. 392

B

BEneficia. 69
Bonifacii. 378

C

CApitula. 51
Capitulum. 340
Cauſæ criminales. 300
Cauſæ Epiſcoporum. 99
Cauſæ omnes. 363
Cenſuræ. 398
Cæterum. 102
Circa. 107
Cogit. 417
Commune. 87
Concedit. 376
Conſuetudo. 89
Contingit. 423
Contritio. 104
Controverſias. 399
Cum adoleſcentiam. 238
Cum autem. 202
Cum beneficia. 155
Cum Catholica. 369
Cum dignitates. 314
Cum ea omnia. 456
Cum Eccleſiaſticus. 343
Cum etiam. 125
Cum ex eo. 133
Cum ex Notariorum. 199
Cum hoc tempore. 29
Cum honeſtius. 119
Cum illud. 163
Cum in beneficiis. 432
Cum multa. 166
Cum non deceat. 149
Cum nullus. 236
Cum pleraque. 414
Cum poteſtas. 456
Cum præcepto. 205
Cum proprie. 118
Cumque natura. 173
Cum ſcripturæ. 203
Cum vero. 33. 97
Cupiens. 369. 455
Curent. 78

D

DEcernit. 281. 362. 444
Declarat. 31. 133. 458
Demum. 111
Denique. 146
Deteſtabilis. 553
Diſpenſationes. 190
Diſponuntur. 31
Docet experientia. 269
Docet præterea. 103. 112

E

EAdem. 20. 42. 93. 99. 148. 180. 205. 372
Eccleſiarum. 50
Eccleſiis. 214
Epiſcopi etiam. 159. 184. 193
Epiſcopi per ſe. 214
Epiſcopi, ut. 311
Epiſcopis. 43
Epiſcopus familiarem. 225
Epiſcopus quoſcumque. 121
Ergo Salvator. 86
Et cum ſancta. 173
Et quamvis. 172
Et, quia. 127
Et quoniam. 98. 120. 172
Etſi Miſſa. 174
Ex inſtitutione. 104
Expedit. 349

F

FAcultates. 75

G

GRave. 284

H

HAc igitur. 37
Hæc omnia. 415
Hæc ſacroſancta. 81
Hanc. 32

I

JAm vero. 114
Illuſtriſſimi. 459
In commutationibus. 191
In Eccleſiis. 339
In electione. 387
In exemptorum. 77
Inferiora. 63
In monaſteriis. 393
In nomine. 4
In pluribus. 337
In quacumque. 402
Inſtituta. 113
Inſuper, cum. 122. 200
Inſuper declarat. 146
Inſuper eadem. 7. 248. 369
Inſuper hortatur. 457
Ita plerumque. 286
Itaque. 145
Julius. 82
Juſtitiæ. 273

L

LEgati. 191
Libertati. 408
Liceat Epiſcopis. 301
Locorum. 71

M.

Magnam. 441
Mandat. 370
Matrimonii. 249
Minores. 229
Monaſteria. 390. 391
Monet. 174
Multi. 283

N

Nemini. 373
Nemo autem. 34
Nemo etiam. 130
Nemo quacumque. 63
Nemo quoque. 35
Nihil eſt. 181
Non liceat Capitul. 73
Non liceat præterea. 131
Non poteſt. 452
Non ſunt. 443
Nulla quoque. 405
Nulli. 55
Nullus in poſterum. 231
Nullus itaque. 88
Nullus prima. 216

O

Omnes. 122
Optandum. 416
Optaret. 173
Ordinarii. 68
Ordinationes. 222

P

Patriarchæ. 292
Paulus. 79
Pius. 137
Placetne. 1. 80. 84. 139
Poſtremo. 456
Prædicationis. 297
Præſentati. 76
Præterea declarat. 146
Præterea quia. 127
Præterea ſancta. 275
Prima. 215
Primum. 30
Principio. 86
Prohibet. 378
Provincialia. 289

Q

Quæ alias. 309
Quæcumque. 165
Quam turpe. 445
Quamvis autem. 33
Quamvis excommunicationis. 419
Quamvis hæc. 82
Quamvis Presbyteri. 234
Quanta. 176
Quia illiterati. 163
Quia vero. 26. 124. 129. 175
Quibus verbis. 30
Quicumque de cætero. 64
Quicumque in Cathedrali. 188
Quicumque poſthac. 183
Quicumque regularis. 411
Qui pie. 233
Qui vero. 36
Quoad uſum. 90
Quod factum. 30
Quoniam ab Eccleſiaſtico. 148
Quoniam autem. 88
Quoniam diverſis. 459
Quoniam igitur. 108
Quoniam non ignorat. 372
Quoniam ob malitioſam. 440
Quoniam pleræque. 335
Quoniam privilegia. 312
Quoniam ſub. 171
Quoniam vero. 99. 203

R

Ratio. 429
Regularia. 128
Regularis. 401
Res porro. 114
Reus. 97

S

Sacrificium. 201
Sacroſancta. 2. 6. 84. 85. 101. 134. 136. 140. 141. 144. 145. 168. 457
Sancta Synodus. 221
Sic ergo. 34
Sicuti. 434. 452
Si ea. 101
Si in quibuslibet. 287
Similiter. 35
Si non decet. 89
Si quem clericorum. 199
Si quis dixerit. 38. 57. & ſæpe alibi.
Si quis intra. 277
Statuit. 425. 451
Subdiaconi. 232

T

Tametſi. 252
Tanta. 458
Teſtes. 99

V

Verum. 30
Viſum. 112
Uniones. 68
Ut etiam. 161
Ut fidelis. 306
Ut fides. 9
Ut paternæ. 447
Ut Sanctorum. 237

ORDO

ORDO LEGENDI
DECRETA REFORMATIONIS

Per CONCILIUM TRIDENTINUM facta, diſtinctus per Titulos & Capita.

		Seſſ.	Cap.	Reform.
Tit. 1.	*De Fide.*			
Cap. 1.	*De facienda profeſſione fidei.*			
	Cogit temporum calamitas.	25.	2.	
	§. Proviſi etiam, *uſque*, Neminem.	24.	12.	paulo poſt init.
Cap. 2.	*De impreſſione, expoſitione, & legitimo uſu ſacræ Scripturæ.*			
	Inſuper.	4.		Poſt decretum de libris Canonicis.
Tit. 2.	*De ſacrorum Canonum obſervatione.*			
Cap. un.				
	Sicuti publice expedit.	25.	18.	
Tit. 3.	*De Conciliis Provincialibus & diœceſanis.*			
Cap. un.				
	Provincialia concilia.	24.	2.	
Tit. 4.	*De his, quæ ad univerſi cleri reformationem ſpectant.*			
Cap. un.				
	Nihil eſt.	22.	1.	
	Quia vero.	14.	6.	
	Quam turpe.	25.	14.	
	Ut paternæ.	ejuſ.	15.	
	Optandum.	ejuſ.	1.	
	Admonet, *uſque*, Illis vero.	ejuſ.	8.	
	Quicunque de cætero.	7.	4.	
	Cum Eccleſiaſticus.	24.	17.	
Tit. 5.	*De Epiſcopali functione.*			
Cap. 1.	*Qui, quales, & quomodo ad Epiſcopatum aſſumendi, & intra quod tempus conſecrandi.*			
	Ad Cathedralium.	7.	1.	
	Quicunque.	22.	2.	
	Si in quibuslibet.	24.	1.	
	Ad majores.	7.	9.	
	Eccleſiis.	23.	2.	
Cap. 2.	*De reſidentia & honeſtate Epiſcoporum.*			
	Eadem ſacroſancta.	6.	1.	
	Cum præcepto, *uſque*, Eadem omnino.	23.	1.	
	Non poteſt.	25.	17.	
Cap. 3.	*De beneficiorum pluralitate Epiſcopis prohibita.*			
	Nemo.	7.	2.	
	Cum Eccleſiaſticus, *uſque*, Hæcque.	24.	17.	
	Quoniam pleræque, *uſque*, In parochial.	ejuſ.	13.	
	Adhæc in poſterum, *uſque*, In iis.	ejuſ.	eod.	

Cap. 4.

		Seſſ.	Cap.	Reform.
Cap. 4.	*De Officio Epiſcopi in prædicando.*			
	Quia vero.	5.	2.	in princ.
	Prædicationis.	24.	4.	
Cap. 5.	*De Officio Epiſcopi in ordinando.*			
	Epiſcopi.	23.	3.	
	Quoniam.	21.	1.	
	Ordinationes.	23.	8.	
	Epiſcopus quoſcumque.	14.	3.	
	Epiſcopus familiarem.	23.	9.	
	Nulli Epiſcopo.	6.	5.	
	Et quoniam.	14.	2.	
	Abbatibus, *uſque*, Nec ipſi.	23.	10.	
	Facultates de promovendo a q.	7.	11.	
	Nec ipſi, *uſque*, Pœnam quoque.	23.	10.	paulo poſt init.
Cap. 6.	*De Officio, jure, & auctoritate Epiſc. in viſitando.*			
	Patriarchæ.	24.	3.	
	Beneficia.	7.	7.	
	Capitula.	6.	4.	
	Quæcumque in diœceſi.	21.	8.	
	Locorum ordinarii.	7.	8.	
	Quæ alias.	24.	9.	
	Eccleſiarum Prælati.	6.	3.	
	Epiſcopi ut aptius.	24.	10.	
	Omnes Eccleſiarum Prælati.	14.	4.	
Cap. 7.	*De Officio, juriſdictione, auctoritate Epiſcopi in judiciis civil. & crimin. tam in foro conſcientiæ, quam contentioſo.*			
	Eadem ſacroſancta, *uſque*, Cum igitur.	13.	1.	
	Cum proprie.	14.		proœm.
	Cauſæ omnes, *uſque*, Legati quoque.	24.	20.	
	In exemptorum.	7.	14.	
	Inſuper cum nonnulli.	14.	5.	
	Quoniam privilegia.	24.	11.	
	Omnes Eccleſiarum Prælati.	14.	4.	
	Præterea quia nonnulli.	ejuſ.	8.	
	Legati quoque, *uſque*, Præterea, ſi quis.	24.	20.	in med.
	Cum igitur rei criminum.	13.	1.	in med.
	A ſententia.	ejuſ.	2.	
	Legati & Nuntii.	22.	7.	
	Reus ab Epiſcopo.	13.	3.	
	Præterea ſi quis.	24.	20.	poſt med.
	Cum vero tam.	13.	4.	
	Et quoniam.	ejuſ.	5.	
	Licet.	24.	6.	
	Apoſtolus monet.	ejuſ.	8.	
	Quamvis excommunicationis.	25.	3.	
	Quoniam ob malitioſam.	ejuſ.	10.	
	Diſpenſationes.	22.	5.	
	In commutationibus ultim. voluntatum.	ejuſ.	6.	
	Epiſcopi.	ejuſ.	8.	
	Adminiſtratores.	ejuſ.	9.	
	Cum ex Notariorum imperitia.	ejuſ.	10.	
Cap. 8.	*Cauſæ in Epiſcopos, apud quos, & a quibus tractandæ, & ſuſcipiendæ.*			
	Quoniam vero.	13.	6.	
	Teſtes.	ejuſ.	7.	

Cau-

		Seſſ.	Cap.	Reform.
	Cauſæ Epiſcoporum.	ejuſ.	8.	
	Cauſæ Criminales.	24.	5.	
Tit. 6.	*De juriſdictione, ac poteſtate Capituli ſede vacante.*			
Cap. un.				
	Capitulum ſede vacante.	24.	16.	
	Non liceat.	7.	10.	
	Pœnam quoque.	23.	10.	ſub fin.
Tit. 7.	*De Parochis.*			
Cap. 1.	*Qui & quales creandi Parochi.*			
	Inferiora beneficia.	7.	3.	
	Expedit maxime.	24.	18.	
	Præſentati.	7.	13.	
	Decernit ſancta Synodus.	24.	19.	
	Proviſi etiam, *uſque*, Neminem etiam.	ejuſ.	12.	paulo poſt init.
Cap. 2.	*De reſidentia Parochorum.*			
	Epiſcopus inferiores.	6.	2.	
	Eadem omnino.	23.	1.	ſub fin.
	In iis quoque civitatibus, ac locis.	24.	13.	poſt med.
Cap. 3.	*De beneficiorum curatorum pluralitate prohibita.*			
	Quicumque de cætero.	7.	4.	
	Ordinarii locorum.	ejuſ.	5.	
	Cum Eccleſiaſticus.	24.	17.	
	Epiſcopi etiam.	21.	4.	
Cap. 4.	*De unione beneficiorum, ſive curatorum, vel non curatorum cum curatis, ſive non curatorum inter ſe.*			
	Ut etiam Eccleſiarum.	21.	5.	
	In Parochialibus, *uſque*, In iis.	24.	13.	in med.
	Et quia jure optimo.	14.	9.	
	In unionibus.	24.	13.	in med.
	Uniones perpetuæ.	7.	6.	
Cap. 5.	*De officio Parochorum in prædicando & Sacramento adminiſtrando.*			
	Archipresbyteri, *uſque*, Quæſtores.	5.	2.	paulo poſt init.
	Prædicationis, *uſque*, Iidem.	24.	4.	
	Ut fidelis populus.	24.	7.	
	Quia illiterati.	21.	6.	
Cap. 6.	*De Parochialibus Eccleſiis, earumque proventibus conſervandis.*			
	Statuit ſancta Synodus.	25.	16.	
	Decernit ſancta Synodus.	ejuſ.	13.	
	Cum illud.	21.	7.	
Tit. 8.	*De Canonicis.*			
Cap. 1.	*Qui & quales ad dignitates & Canonicatus Eccleſiarum tam Cathedralium, quam Collegiatarum vocari, & admitti debeant.*			
	Cum dignitates, *uſque*, Præterea obtinentibus.	24.	12.	
	Ratio poſtulat.	25.	5.	
Cap. 2.	*De reſidentia Canonicorum.*			
	Præterea obtinentibus, *uſque*, Omnes vero.	24.	12.	in med.
	Cum beneficia.	21.	3.	
	Epiſcopi.	22.	3.	
Cap. 3.	*De officio & moribus Canonicorum.*			
	Quicumque.	ejuſ.	4.	
	Omnes vero.	24.	12.	ſub fin.
Cap. 4.	*De modo augendi præbendas æquo tenuiores.*			
	In Eccleſiis.	ejuſ.	15.	

		Seſſ.	Cap.	Reform.
Cap. 5.	*Canonicorum mali mores, quod Epiſcopi auctoritate corrigi poſſint & debeant.*			
	In pluribus.	24.	14.	
	Capitula.	6.	4.	
	Statuit ſancta Synodus.	25.	6.	
Tit. 9.	*De vita Religioſorum.*			
Cap. 1.	*Qui, quales, quomodo ad beneficia regularia debeant promoveri.*			
	Regularia.	14.	10.	
	In electione.	26.	6.	de reguſ.
	Abbatiſſa.	ejuſ.	7.	
	Cum pleraque.	ejuſ.	21.	
Cap. 2.	*De revocanda vita religioſorum ad monaſticam diſciplinam.*			
	Quoniam.	ejuſ.	1.	
	In quacumque.	ejuſ.	15.	
	Nulla quoque.	ejuſ.	16.	
	Libertati.	ejuſ.	17.	
	Anathemati.	ejuſ.	18.	
	Quicumque.	ejuſ.	19.	
	Quia vero Regulares.	14.	11.	
	Prohibet.	25.	4.	
	Bonifacii.	ejuſ.	5.	
	Nemini.	ejuſ.	2.	
	Concedit.	ejuſ.	3.	
	Regularis.	ejuſ.	14.	
	Cenſuræ.	ejuſ.	12.	
	Controverſias.	ejuſ.	13.	
	Monaſteria Sanctimonialium.	ejuſ.	9.	
	Attendant.	ejuſ.	10.	
	In Monaſteriis.	ejuſ.	11.	
	Abbates.	ejuſ.	20.	
	Monaſteria omnia.	ejuſ.	8.	
	Hæc omnia.	ejuſ.	22.	
Tit. 10.	*De fideli adminiſtratione hoſpitalium.*			
Cap. un.				
	Curent.	7.	15.	
	Illis vero.	25.	8.	paulo poſt initium.
Tit. 11.	*De Quæſtoribus Eleemoſynariis.*			
Cap. un.				
	Quæſtores vero.	5.	2.	in fin.
	Cum multa.	21.	9.	
Tit. 12.	*De jurepatronatus.*			
Cap. un.				
	Nemo.	14.	12.	
	Non liceat.	ejuſ.	13.	
	Sicut legitima.	25.	9.	
Tit. 13.	*De tollendis quibuſdam, quæ omnium Eccleſiarum debitam adminiſtrationem evertunt, aut dedecent.*			
Cap. 1.	*De tollendis regreſſibus & coadjutoriis.*			
	Cum in beneficiis.	25.	7.	
Cap. 2.	*De tollendis locationibus bonorum Eccleſiæ, quæ fiunt repræſentata pecunia.*			
	Magnam Eccleſiis.	ejuſ.	11.	
Tit. 14.	*De his, qui ſunt initiandi ſacris.*			
Cap. 1.	*De tonſurandis & ad minores ordines promovendis.*			
	Prima tonſura.	23.	4.	

Mino-

		Seſſ.	Cap.	Reform.
	Minores.	ejuſ.	11.	
	Ad minores, *uſque*, Hi vero.	ejuſ.	5.	in princ.
	Nullus prima.	ejuſ	6.	
Cap. 2.	*De promovendis ad majores ordines.*			
	Hi vero qui ad ſingulos.	ejuſ.	5.	poſt init.
	Nullus in poſterum.	ejuſ.	12.	
	Subdiaconi.	ejuſ.	13.	
	Qui pie.	ejuſ.	14.	
	Cum non deceat.	21.	2.	
	Cum etiam qui.	14.	7.	
	Cum honeſtius.	ejuſ.	1.	
	Cum nullus.	23.	16.	
	Ut Sanctorum.	ejuſ.	17.	
	Quamvis presbyteri.	ejuſ.	15.	
	Facultates de non promovendo.	7.	12.	
Cap. 3.	*De examine ordinandorum, & tempore ac loco ordinandi.*			
	Sancta Synodus.	23.	7.	
	Ordinationes, *uſque* Unuſquiſque.	ejuſ.	8.	
Cap. 4.	*A quo ſit quiſque ordinandus.*			
	Unuſquiſque autem.	23.	8.	in med.
	Non liceat.	7.	10.	
	Pœnam quoque.	23.	10.	ſub fin.
Tit. 15.	*De celebratione Miſſarum.*			
Cap. 1.	*De his, quæ in ea ſint obſervanda, & quæ vitanda.*			
	Quanta cura.	22.		Proxime poſt Canon.
Cap. 2.	*De moderando numero Miſſarum certo caſu.*			
	Contingit ſæpe.	25.	4.	
Tit. 16.	*De clericis inſtituendis in Theologia, & diſciplinis educentibus, eorumque Seminariis erigendis.*			
Cap. un.				
	Eadem ſacroſancta, *uſque*, Quia vero.	5.		1. & init. 2. juxta pleraſque impreſſiones.
	Cum adoleſcentium.	23.	18.	
Tit. 17.	*De matrimonii reformatione, de reſtrictione quorumdam ejus impedimentorum, de raptoribus, vagis & concubinariis, de libertate matrimonialis contractus, de temporibus ſolemniter matrimonium celebrandi.*			
	Capita decem, ordine continuo.	24.		Proxime poſt Canones.
Tit. 18.	*De his, qui bona Eccleſiæ ſubtrahunt, aut ſibi ſumunt.*			
Cap. un.				
	Si quem clericorum.	22.	11.	
	Non ſunt ferendi.	25.	12.	
Tit. 19.	*De ſublatis duellis.*			
Cap. un.				
	Deteſtabilis.	ejuſ.	19.	
Tit. 20.	*De officio Chriſtianorum Principum & poteſtatum in tuenda immunitate Eccleſiarum.*			
Cap. un.				
	Cupiens.	ejuſ.	20.	
Tit. 21.	*De officio eorumdem in recipiendo & obſervando, ac obſervari procurando decreta generalis Conc. Trid.*			
Cap. un.				
	Tanta fuit.	ejuſ.	ſub finem.	

CANONES ET DECRETA

SACROSANCTI OECUMENICI & GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

Juxta ordinem Titulorum Decret. per A. Barboſam.

LIBER I.

De ſumma Trinitate, & fide Catholica.

CONgruunt huic tit. decreta Seſſ. 3. de Symb. Fidei, & Seſſ. 4. de Canonicis ſcripturis, ac de editione, & uſu ſacrorum librorum. Et Seſſ. 5. de peccato originali. Et Seſſ. 6. de Juſtif. Ac Seſſ. 25. de Purgatorio.

Cap. Tanta in Decreto de Indulgent. Seſſion. 25.

Cap. Cogit. 2. Seſſ. 25. de Reformat.

Cap. Cum dignitates, 12. §. Proviſi, Seſſ. 24. de Reform.

De Conſtitutionibus.

Congruit huic tit. Cap. Sicuti publice 18. Seſſ. 25. de Reformatione.

De Reſcriptis.

Congruunt huic tit. cap. Quoniam 2. Seſſ. 14. de Reform.

Cap. Diſpenſationes 5. & cap. In commutationibus 6. Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Quoniam ob malitioſam 10. Seſſ. 25. de Reform.

De Electione.

Congruunt huic tit. cap. ad Cathedralium 1. Seſſ. 7. de Reformatione.

Cap. Quicumque poſthac 2. Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Si in quibuslibet, Seſſ. 24. de Refor.

Cap. Cum dignitates 12. Seſſ. 24. de Reformatione.

Cap. Inferiora 3. Seſſ. 7. de Reformat.

Cap. In electione 6. & cap. Abbatiſſa 7. Seſſ. 25. de Regulatib.

Cap. Expedit. Seſſ. 24.

De ſupplenda neglig. Prælat.

Congruit huic tit. cap. Eadem 1. §. In Monaſteriis. Et cap. 2. §. Si quæ vero, Seſſ. 5. de Reformatione.

Cap. Cauſæ omnes 20. §. Legati, Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Capitulum Sede vacante 16. verſ. Etſi Eccleſia, Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Monaſteria 8. verſ. quod ſi in his, Seſſ. 25. de Regularib.

Cap. Hæc omnia 22. verſ. Et quia, & cap. Regulares 14. Seſſ. 25. de Regularib.

Cap. Quicumque, Seſſ. 21.

De temporibus Ordinat. & qualitate ordinand.

Congruunt huic tit. cap. Ad majores 9. cap. Non liceat. 10. cap. Facultates de promovendo 11. cap. Facultates de non promovendo 12. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Et quoniam 5. Seſſ. 13. de Ref.

Cap. Ordinationes, Seſſ. 23.

Cap. Cum non liceat, Seſſ. 23.

Cap. Abbatibus, Seſſ. 23.

Cap. Cum non deceat 2. Seſſ. 21. de Reform.

De ſcrutinio in ordine faciendo.

Congruunt huic tit. cap. Sancta Synodus 7. & cap. Cum nullus 16. Seſſ. de Ref.

De ætate & qualitate & ordine præficiendorum.

Congruunt huic tit. cap. Quicumque poſt hac 2. Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Nullus in poſterum 12. Seſſ. 13. de Reform.

Cap. Expedit 18. Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Cum pleraque 21. Seſſ. 25. de Reg.

Cap. Nullus prima, Seſſ. 23.

Tota Seſſ. 23. de Reform. agit de Sacram. Ordinis.

De ſacra Unctione.

Congruunt huic tit. Canon. 1. 2. & 3. de Confirmatione, Seſſ. 7.

Cap. Viſum eſt cum tribus ſeqq. ſeſſ. 14. de Sacram. Extremæ Unctionis.

De Filiis Presbyterorum.

Congruit huic tit. cap. Ut paternæ 11. Seſſ. 25. de Reform.

De Clericis peregrinis.

Congruunt huic tit. cap. Quanta §. Deinde Seſſ. 22. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ.

Cap. Cum nullus 16. verſ. Nullus præterea, Seſſ. 23. de Refor.

De officio & poteſtate Judicis delegati.

Cap. Inſuper, Seſſ. 14. & magna pars, Cap. Proxime annotationes ſub officio

Or-

Ordinarii, utpote cui Concilium plurima tamquam Sedis Apoſtol. delegato committit.

De officio Ordinarii.

Congruunt huic tit. cap. Eadem 1. prope finem, verſ. Et ne ſub ſpecie, & cap. Quia vero 2. Seſſ. 5. de Reform.

Cap. Eccleſiarum Prælati 3. cap. Capitula 4. Seſſ. 6. de Reform.

Cap. Ordinarii locorum 5. cap. Uniones 6. cap. Beneficia 7. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Eadem 1. in princ. Seſſ. 13. de Reform.

Cap. Epiſcopus quoſcumque 3. & cap. Omnes Eccleſiarum 4. Seſſ. 14. de Ref.

Cap. Quicumque in Diœceſi 8. & cap. Epiſcopi etiam 4. & cap. Quia illiterati 6. Seſſ. 21. de Reform.

Cap. Epiſcopi etiam 3. cap. Adminiſtratores 9. cap. Cum ex notariorum 10. Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Ut fidelis 7. cap. Apoſtolus 8. cap. Epiſcopi ut aptius 10. Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Monaſteria Sanctimonialium 9. cap. In monaſteriis 11. Seſſ. 25. de Regul.

Cap. Prædicat, Seſſ. 24.

De majoritate & obedientia.

Congruunt huic tit. cap. Statuit ſancta Synodus 6. verſ. Epiſcopis, cap. Non poteſt 17.

Cap. Poſtremo 21. Seſſ. 25. de Reform. cap. Controverſ. Seſſ. 25. de Regularib.

De pactis.

Congruit huic tit. cap. nulla quoque renuntiatio, Seſſ. 25. de Regularibus.

LIBER II.

De foro competenti.

Congruunt huic tit. cap. Quoniam 6. cap. Cauſæ Epiſcoporum 8. Seſſ. 13. de Ref.

Cap. Cauſæ criminales 5. cap. Cauſæ omnes 20. ſeſſ. 24. de Ref.

Cap. Nullus prima tonſura 6. Seſſ. 23. de Reform.

Cap. Non liceat, §. & ſic, Seſſ. 7.

Cap. Præterea, §. quia, Seſſ. 14.

De Feriis.

Congruunt huic tit. cap. Ab adventu 10. Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Mandat poſt med. verſ. Omnis ibi, & Sanctorum celebrationes, Seſſ. 25. de Invocation. veneration. & reliquiis Sanctorum.

Cap. Cenſuræ 12. Seſſ. 25. de Regular.

Cap. Inſuper hortatur, Seſſ. 25. In decreto de Indulg.

De Teſtibus.

Congruit huic tit. cap. Teſtes Seſſ. 13. de Reform.

De Appellationibus.

Congruunt huic tit. cap. Eadem 1. prope finem, verſ. In cauſis, cap. A ſententia 2. cap. Reus 3. Seſſ. 13. de Reform.

Cap. Legati 7. Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Epiſcopi ut aptius 10. §. Nec in his, cap. Expedit 18. verſ. Nec prædictorum, cap. Cauſæ omnes, Seſſ. 24. de Ref.

Cap. Quam turpe 14. verſ. Nec, Seſſ. 25. de Reform.

LIBER III.

De vita & honeſtate Clericorum.

Congruunt huic tit. Cap. Sacroſancta uni, verſ. Epiſcopos, Seſſ. 2.

Cap. Cum proprie procem. cap. Quia vero 6. Seſſ. 14. de Reformatione.

Cap. Nihil eſt, Seſſ. 21. de Reformat.

Cap. Cum dignitates 12. Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Notandum 1. Seſſ. 25. de Refor.

De cohabitatione Clericorum & mulierum.

Congruit huic tit. cap. Quam turpe 14. Seſſ. 25. de Reformatione.

De Clericis conjugatis.

Congruunt huic tit. cap. Nullus prima 6. §. In clericis vero, cap. Ut Sanctorum 17. in fine, Seſſ. 23. de Reform.

De Clericis non reſidentibus.

Congruunt huic tit. cap. Eadem ſacroſancta 1. cap. Inferiores 2. Seſſ. 6. de Reform.

Cap. Inferiora 3. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Cum beneficia 3. Seſſ. 21. de Ref.

Cap. Epiſcopi etiam 3. Seſſ. 22. de Ref.

Cap. Præcepto 1. Seſſ. 23. de Reform.

Cap. Cum dignitates 12. §. Præterea, & §. Diſtributiones Seſſ. 24. de Reform.

De Præb. & dignitatibus.

Congruunt huic tit. cap. Nemo 2. cap. Inferiora 3. cap. Quicumque 4. cap. Ordinarii 5. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Et quia jure 9. cap. Regularia 10. Seſſ. 14. de Reform.

Cap. In Eccleſiis 13. cap. Cum Eccleſiaſticus 17. Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Ratio poſtulat 5. cap. Statuit, 16. Seſſ. 25. de Reform.

Et quoad decreta de unione loquentia, cap. Uniones 6. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Et quia 9. Seſſ. 14. de Reform.

Cap. Ut etiam 5. Seſſ. 21. de Reform.

Cap. Quoniam pleræque Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Sicuti 18. verſ. Inſuper, Seſſ. 25. de Reform.

De Clerico ægrotante.

Congruit huic tit. cap. Cum in beneficiis 7. verſ. In coadjutoriis Seſſ. 24. de Reform.

De Inſtitutionibus.

Congruunt huic tit. cap. Præſentati 13. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Concedit 3. verſ. In prædictis Seſſ. 25. de Regul.

De Conceſſione Præbendæ & Eccleſiæ non vacantis.

Congruunt huic tit. cap. Cum in beneficiis 7. Seſſ. 25. de Reform.

Cap. Decernit S. Synodus 19. Seſſ. 24. de Reform.

Ne Sede vacante aliquid innovetur.

Congruunt huic tit. cap. Non liceat 10. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Abbatibus 10. verſ. Pœnam, Seſſ. 23. de Reform.

Cap. Capitulum Sede vacante 16. Seſſ. de Reform.

De his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli.

Congruit huic tit. cap. Statuit 6. Seſſ. 25. de Reform.

Ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur.

Congruit huic tit. cap. Quoniam pleræque 13. verſ. Ad hoc impoſterum Seſſ. 24. de Reform.

De rebus Eccleſiæ alienandis vel non.

Congruit huic tit. cap. Magnam, 11. Seſſ. 25. de Reform.

Cap. Si quem Clericorum 10. Seſſ. 22. de Reform.

De Sepulturis.

Congruit huic tit. cap. Deteſtabilis 19. in med. Seſſ. 25. de Reform.

Cap. Decernit, Seſſ. 25.

De Parochis & alienis Parochianis.

Congruunt huic tit. cap. Epiſcopi etiam 4. Seſſ. 21. de Reform.

Cap. Quanta 1. §. Moneant Seſſ. 22. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ.

Cap. Quoniam pleræque 13. verſ. In Parochialibus, & verſ. In his quoque.

Cap. Prædicationis 4. verſ. Moneatque Seſſ. 24. de Reform.

De Decimis.

Congruit huic tit. cap. Non ſunt ferendi 12. Seſſ. 25. de Reform.

De Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.

Tota Seſſ. 25. de Regul.

Congruit huic tit. cap. Quia vero Regulares 11. Seſſ. 14. de Reform.

Cap. Quoniam cum ſeqq. Seſſ. 25. de Regul.

De ſtatu Regularium.

Congruunt huic tit. cap. Abbatiſſa 7. cap. Monaſteria Sanctimonialium 9. cap. Attendat 10. cap. In quacumque 15. cap. Libertati, Seſſ. 25. de Regularib.

De ſtatu Monachorum.

Congruunt huic tit. cap. Nemini 2. cap. Monaſteria omnia 8. cum ſeq. Seſſ. 25. de Regul.

De Religioſis domibus.

Congruit huic tit. cap. Curent 15. Seſſ. 7. de Reform.

Cap. Admonet 8. Seſſ. 25. de Reform.

De Jurepatronatus.

Congruunt huic tit. cap. Nemo etiam 12. cap. Non liceat 13. Seſſ. 14. de Reformatione.

Cap. Si quem Clericorum, 11. verſ. quod ſi, Seſſ. 22. de Reform.

Cap. Patriarchæ 3. verſ. Patroni, cap. Expedit vel porro, verſ. Si vero, Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Sicuti 9. Seſſ. 25. de Reform.

De Cenſibus, Exactionibus, &c.

Congruit huic tit. cap. Patriarchæ, verſ. Interimque, Seſſ. 24. de Reform.

De Celebratione Miſſarum.

Congruunt huic tit. Seſſ. 13. 21. & 22.

Cap. Sacroſancta, verſ. Epiſcopos, Seſſion. 2.

Cap. Quanta, Seſſ. 22. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ.

Cap. Qui pie 14. verſ. Curet. Seſſ. 23. de Reform.

Cap. Cum dignitates 12. verſ. Omnes vero Seſſ. 24. de Reform.

Cap. Contingit ſæpe 4. Seſſ. 25. de Reform.

De Baptiſmo.

Congruit huic tit. Seſſ. 7.

De Reliquiis & veneratione Sanctorum.

Congruit huic tit. cap. Mandat ſancta Synodus, Seſſ. 25. in fine.

De obſervatione jejuniorum.

Congruit huic tit. cap. Inſuper hortatur, in decreto de Indulgentiis, Seſſ. 25.

De Eccleſiis ædificandis, vel reparandis.

Congruunt huic tit. cap. Cum illud quoque 7. cap. Epiſcopi etiam, Seſſ. 21. de Reform.

Cap. Concedit 3. in fin. Seſſ. 25. de Reform.

De Immunitate Eccleſiarum.

Congruunt huic tit. cap. Quanta 22. verſ.

ab Eccleſia, Seſſ. 22. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ.
Cap. Cupiens 20. Seſſ. 25. de Reform.

LIBER IV.

De ſponſalibus, & Matrimoniis.

Congruit huic tit. Seſſ. 24. de Sacram. Matrimonii.
Cap. Juſtitiæ publicæ honeſtatis 3. c. Multi ſunt, qui vagantur, cap. Ita plerumque, Seſſ. 24. de Reform. Matrim.

De clandeſtina deſponſat.

Congruit huic tit. c. 1. Seſſ. 24. de Ref. Matrim.

De cognatione ſpirituali.

Congruit huic tit. c. Docet experientia 2. Seſſ. 24. de Reform. Matrim.

De conſanguinitate, & Affinitate.

Congruunt huic tit. c. Si quis intra gradus 5. cap. Præterea 4. Seſſ. 24. de Ref. Matrim.

De Matrimonio contra interdictum Eccleſiæ.

Congruit huic tit. c. 1. verſ. Qui aliter Seſſ. 24. de Reform. Matr.

LIBER V.

De Simonia.

Congruunt huic tit. c. Quoniam ab Eccleſiaſtico Seſſ. 21. de Reform.
Cap. In pluribus Eccleſiis, 14. cap. Expedit 18. verſ. Caveantque, Seſſ. 24. de Reform.

Ne Prælati vices ſuas, &c.

Congruit huic tit. c. Magnam, verſ. Non liceat, Seſſ. 5. de Reform.

De Magiſtris.

Congruunt huic tit. c. Eadem Sacroſancta 1. Seſſ. 5. de Reform.
Cap. Prædicationis 4. verſ. Iidem etiam, Seſſ. 24. de Reform.
Cap. Cum adoleſcentium ætas 18. Seſſ. 23. de Reform.

De Homicidio.

Congruit huic tit. c. Cum etiam, qui per induſtriam 7. Seſſ. 14. de Reform.

De pugnantibus in duello.

Congruit huic tit. c. Deteſtabilis, Seſſ. 25. de Reform.

De Adulteriis.

Congruit huic tit. c. Grave peccatum 18. Seſſ. 24. de Reform. Matrim. Ubi etiam de Concubinis.

De Raptoribus.

Congruit huic tit. c. Decernit ſancta Synodus 6. Seſſ. 24. de Ref. Matr.

De Clerico venatore.

Congruit huic tit. cap. Cum dignitates 12. verſ. Veſtitu Seſſ. 24. de Reform.

De Clerico per ſaltum promoto.

Congruit huic tit. c. Qui pie 14. in fine Seſſ. 23. de Reform.

De eo, qui furtive ordines ſuſcepit.

Congruit huic tit. c. Ordinationes 8. verſ. Quod ſi quis, Seſſ. 23. de Ref.

De Privilegiis.

Congruunt huic tit. c. Eccleſiarum Prælati 3. Seſſ. 6. de Ref.
Cap. In exemptorum cauſis 14. Seſſ. 7. de Reform.
Cap. Inſuper 5. c. Præterea quia 8. Seſſ. 14. de Reform.
Cap. Quoniam privilegia 11. Seſſ. 24. de Reform.

De Pœnis.

Congruit huic tit. c. Cum vero tam gravia 4. Seſſ. 13. de Reform.

De Pœnitentiis, & Remiſſionibus.

Congruunt huic tit. de ſanctiſſimo Pœnitentiæ Sacr. ſeſſ. 14.
Cap. Quia vero Seſſ. 5. in fine.
Cap. Cum multa 9. Seſſ. 21. de Refor.
Cap. Quamvis presbyteri 15. Seſſ. 23. de Reform.
Cap. Apoſtolus monet 8. c. Liceat Epiſcopis 6. Seſſ. 24. de Reform.
Cap. Cum Catholica in decreto de Purgatorio, & cap. Cum poteſtas in decreto de Indulgentiis, Seſſ. 25.

De Sententia excommunicationis.

Congruunt huic tit. c. Si quem clericorum 11. Seſſ. 24. de Reform.
Cap. Ita plerumque, Seſſ. 24. de Ref.
Cap. Quamvis excommunicationis gladius, Seſſ. 25. de Ref.
Cap. Cenſuræ 12. c. Anathemati 18. Seſſ. 25. de Regul.

De Verborum ſignificat.

Congruunt huic tit. c. Cupiens 20. Seſſ. 25. de Reform. & cap. Tanta, verſ. Quod ſi in his ead. Seſſ. prope finem.

BULLA INDICTIONIS
SACRI OECUMENICI ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI
SUB PAULO III. PONTIFICE MAXIMO.

PAULUS EPISCOPUS,
SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

INitio noſtri hujus Pontificatus, quem non ob merita noſtra, ſed propter ſuam magnam bonitatem, Dei omnipotentis providentia nobis commiſit, cernentes jam tum, in quas perturbationes temporum, quotque incommoda rerum fere omnium noſtra Paſtoralis ſolicitudo & vigilia eſſet vocata; cu-
Hebr. 5. piebamus quidem mederi Chriſtianæ Reipublicæ malis, quibus illa jam dudum vexata, & propemodum oppreſſa eſt: ſed ipſi etiam ut homines circumdati infirmitate, ad tantum onus tollendum impares vires noſtras eſſe ſentiebamus: nam cum pace opus eſſe intelligeremus ad liberandam & conſervandam a plurimis impendentibus periculis Rempublicam, omnia invenimus odiis & diſſenſionibus plena, diſſentientibus præſertim Principibus iis inter
Joan. 20. ſe, quibus ſumma rerum pene omnis a Deo permiſſa eſt. Cum unum ovile, unum Paſtorem Dominici eſſe gregis, ad integritatem Chriſtianæ religionis, & ad cœleſtium bonorum ſpem in nobis confirmandam, neceſſarium duceremus: ſchiſmatis, diſſidiis & hæreſibus erat Chriſtiani nominis divulſa jam pene & lacerata unitas. Cum tutam atque munitam ab infidelium armis atque inſidiis Rempublicam optaremus, noſtris erratis, noſtraque cunctorum culpa, Dei videlicet ira peccatis noſtris imminente, Rhodus fuerat amiſſa, Hungaria vexata, conceptum & meditatum contra Italiam, contraque Auſtriam, & Illyricum terra marique bellum: cum impius & immitis hoſtis noſter Turca nullo tempore requieſceret; noſtrorumque inter ſe odia & diſſenſiones ſuam bene gerendæ rei occaſionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta hæreſum, diſſenſionum, bellorumque tempeſtate, tantiſque excitatis fluctibus, cum eſſemus ad moderandam & gubernandam Petri naviculam vocati, nec viribus ipſi noſtris ſatis fideremus, primum conjecimus in Domino
Pſalm. 54. cogitatus noſtros, ut ipſe nos nutriret, animumque noſtrum firmitate & robore, mentem conſilio ſapientiaque inſtrueret, deinde animo repetentes majores noſtros, ſapientia admirabili & ſanctitate præditos, ſæpe in ſummis Chriſtianæ Reipublicæ periculis remedium optimum, atque opportuniſſimum, œcumenica Concilia, & Epiſcoporum generales conventus adhibuiſſe; ipſi quoque animum ad generale habendum Concilium adjecimus; exquiſitiſque Principum ſententiis, quorum nobis videbatur utilis in primis & opportuna

ad

ad hanc rem eſſe conſenſio, cum eos tunc non alienos ab hoc tam ſancto opere inveniſſemus, œcumenicum Concilium, & generalem eorum Epiſcoporum aliorumque Patrum, ad quos pertineret, conventum in civitate Mantuæ indiximus, anno Incarnationis Domini, ſicut literis & monumentis noſtris teſtatum eſt, milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſeptimo, Pontificatus noſtri tertio, ad X. Kalend. Jun. inchoandum: ſpem prope certam habentes, fore ut, cum illic in nomine Domini eſſemus congregati, ipſe, ſicut promiſit, Dominus in medio noſtrum affuturus, & bonitate ac miſericordia ſua omnes temporum procellas, omniaque pericula ſpiritu oris ſui facile depulſurus eſſet. Sed, ut ſemper inſidiatur piis actionibus humani generis hoſtis, primum contra omnem ſpem & expectationem noſtram denegata fuit nobis Mantuana civitas, niſi aliquas conditiones ſubiremus ab inſtitutis majorum noſtrorum, & conditione temporum, noſtraque, ac hujus ſacræ Sedis, ac nominis Eccleſiaſtici dignitate libertateque prorſus alienas; quas in aliis noſtris literis expreſſimus. Quapropter alium invenire locum, aliamque deligere civitatem neceſſe habuimus, quæ cum non ſtatim nobis occurreret idonea & apta; ad ſequentes Kalend. Novemb. prorogare Concilii celebrationem fuimus coacti. Interim ſævus & perpetuus hoſtis noſter Turca, ingenti claſſe Italiam adortus, aliquot oppida in littoribus Apuliæ cepit, vaſtavit, diripuit, prædas hominum abegit. Nos in maximo timore, & periculo omnium, muniendis littoribus noſtris, finitimiſque auxilio juvandis fuimus occupati: nec tamen interea deſtitimus conſulere & hortari Chriſtianos Principes, ut de idoneo ad habendum Concilium loco quid ſentirent, nobis exponerent: quorum cum eſſent incertæ variæque ſententiæ, tempuſque diutius, quam erat opus, videretur extrahi; nos optimo animo, atque, ut arbitramur, etiam conſilio, Vincentiam elegimus, urbem copioſam, & Venetorum, qui eam nobis concedebant, virtute, auctoritate, potentia, cum aditum patentem, cum ſtationem omnibus liberam, atque tutam inprimis in ſe habentem. Sed, cum jam tempus longius progreſſum eſſet, novæque urbis electionem omnibus ſignificari conveniret; jamque Kalendæ Novemb. appetentes facultatem hujus divulgationis excluderent, hyemſque eſſet propinqua; rurſus altera prorogatione tempus Concilii differre in proximum ſequens ver, Majique futuras Kalendas compulſi fuimus. Quare firmiter conſtituta atque decreta, cum & nos ipſos, & cætera omnia ad eum bene agendum, Deo juvante, celebrandumque conventum pararemus, plurimum reputantes intereſſe cum celebrationis Concilii, tum univerſæ Chriſtianæ Reip. Chriſtianos Principes pace inter ſe & concordia conſentire; chariſſimos in Chriſto filios noſtros Carolum Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, & Chriſtianiſſimum Regem Franciſcum, duo præcipua Chriſtiani nominis firmamenta atque ſubſidia, orare atque obſecrare inſtitimus, ut ad colloquium inter ſe & nobiſcum una convenirent; quorum quidem apud utrumque literis, Nuntiis, & a latere noſtro miſſis ex venerabilium fratrum noſtrorum numero Legatis, ſæpiſſime egeramus, ut ex ſimultate & diſſidiis ambo in unum fœdus & piam amicitiam vellent convenire, labentibuſque ſuccurrere Chriſtianis rebus, quarum ſervandarum cum eſſet illis poteſtas a Deo præcipue tributa, ſi id non agerent, & ad commune Chriſtianorum bonum ſua conſilia non dirigerent, acris & ſevera ratio eidem Deo ab ipſis reddenda eſſet. Qui aliquando precibus noſtris annuentes, Matth. 38.

tes, Nicæam ſe contulere, quo nos quoque longum iter, & ſenili ætati noſtræ vehementer contrarium, Dei & pacis conciliandæ cauſa ſuſcepimus; neque prætermiſimus interea, cum tempus Concilii præſtituturn, Kalendæ videlicet Majæ appropinquarent, tres legatos ſummæ virtutis ac authoritatis a latere noſtro, de numero eorundem fratrum noſtrorum S. R. E. Card. Vincentiam mittere, qui initium Concilii facerent, Prælatoſque undique venientes exciperent, & ea, quæ judicarent eſſe opus, agerent & tractarent, quoad nos, ab itinere & negotio pacis reverſi, omnia accuratius dirigere poſſemus. Interim vero in illud ſanctum opus, maximeque neceſſarium, tractationem videlicet pacis inter Principes, incubuimus; & quidem omni animi ſtudio, omni pietate ac diligentia. Teſtis eſt nobis Deus, cujus freti clementia, noſmetipſos itineris & vitæ periculo expoſuimus. Noſtra teſtis conſcientia, quæ nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat aut prætermiſſæ, aut non quæſitæ ad pacificandum occaſionis. Principes ipſi teſtes; quos tam ſæpe, tamque vehementer Nuntiis, literis, Legatis, monitis, hortatu, precibuſque omnibus obſecraveramus, ut ſimultates deponerent, ut in ſocietatem coirent, ut Chriſtianæ Reipubl. in maximum & propinquum jam adductæ diſcrimen, communibus ſtudiis & ſubſidiis opitularentur. Jam vero teſtes, illæ vigiliæ atque curæ, illi diurni nocturnique animi noſtri labores, graveſque ſollicitudines, quas ob hanc rem & cauſam plurimas jam ſuſcepimus; nec tamen ad optatum exitum noſtra conſilia, & acta adhuc perducta ſunt. Ita enim viſum Domino Deo eſt: quem tamen non deſperamus aliquando optata noſtra benignius reſpecturum, ipſi quidem, quantum in nobis fuit, nihil quod eſſet noſtro Paſtorali officio debitum, in hac re omiſimus. Quod ſi qui ſunt, qui actiones pacis noſtras in aliam interpretentur partem; dolemus quidem; ſed tamen in dolore noſtro gratias omnipotenti agimus, qui ad exemplum & doctrinam patientiæ noſtræ ſuos voluit Apoſtolos haberi dignos, qui pro nomine JESU, qui pax noſtra eſt, contumeliam paterentur. Verum in illo congreſſu colloquioque noſtro, quod Nicææ habitum eſt, etſi peccatis noſtris impedientibus, inter duos Principes vera & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ ſunt: quarum opportunitate nos ſperantes & ſacrum Concilium commodius celebratum iri, & deinde ex Concilii auctoritate perfici poſſe pacem; apud Principes inſtitimus, ut & ipſi venirent ad Concilium, & Prælatos ſuos præſentes ducerent, abſenteſque accerſerent. Qui cum de utroque ſe excuſaſſent, quod & ipſis redire in regna ſua tum neceſſe eſſet; & Prælatos, quos ſecum habuiſſent, itinere atque impendiis feſſos atque exhauſtos, recreari & refici oporteret; nos hortati ſunt, ut aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilii decerneremus. Qua in re concedenda cum eſſemus aliquantum difficiles, literas interim a Legatis noſtris, qui Vincentiæ erant, accepimus, tranſacto jam, & longius præterito Concilii ineundi die, unum vix, aut alterum ex externis nationibus Prælatum Vincentiam ſe contuliſſe. Quo nuntio accepto, cum videremus eo tempore nulla jam ratione haberi Concilium poſſe, ipſis principibus conceſſimus, ut differretur tempus agendi Concilii uſque ad ſanctum Paſcha, diemque feſtum futuræ Dominicæ reſurrectionis. Cujus noſtri præcepti, expectationiſque decretæ literæ Genuæ anno Incarnationis Domini MDXXXVIII. IV. Kal. Julii, factæ publicatæque ſunt, atque hanc dilationem eo propenſius fecimus, quod pollicitus eſt

Act. 5. Epheſ. 2.

nobis

nobis uterque Princeps, Legatos ſuos Romam ad nos ſe miſſurum, ut ea, quæ ad perfectionem pacis reliqua eſſent, neque Nicææ ob brevitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur & tractarentur, & ob hanc rationem etiam a nobis ambo petierunt, ut hæc pacificationis procuratio Concilii celebrationi præponeretur, cum ipſum Concilium, pace facta, multo deinde utilius & ſalutarius Chriſtianæ Reipublicæ futurum eſſet, ſemper enim hæc pacis ſpes nobis injecta, Principum nos voluntatibus aſſentiri hortata eſt: quam ſpem vehementer auxit poſt diſceſſum a Nicæa noſtrum ipſorum duorum Principum inter ſe benevola amicaque congreſſio: quæ maxima noſtra cum lætitia a nobis intellecta, confirmavit nos in bona ſpe, ut tandem aliquando noſtras preces apud Deum exauditas, & vota pacis accepta eſſe crederemus. Hanc igitur pacis concluſionem cum & expeteremus, & urgeremus; nec ſolum duobus antedictis Principibus, verum etiam chariſſimo in Chriſto filio noſtro, Ferdinando Regi Romanorum, videretur, actionem Concilii, niſi pace facta, ſuſcipi non oportere; cunctique a nobis per litteras ſuoſque Oratores contenderent, ut alias rurſus temporis prorogationes faceremus; præcipue autem inſtaret Sereniſſimus Cæſar, promiſiſſe ſe demonſtrans iis, qui a Catholica unitate diſſentiunt, ſe operam ſuam apud nos interpoſiturum, ut aliqua concordiæ ratio iniretur; quod ante ſuam in Germaniam profectionem apte non poſſet fieri: Nos eadem ſemper ſpe pacis, & tantorum Principum voluntate adducti, cum præſertim cerneremus, ne ad dictum quidem Reſurrectionis feſtum alios prælatos Vicentiam conveniſſe, prorogationis nomen jam fugientes, quod tam ſæpe fruſtra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilii ad noſtrum & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum ſuſpendere maluimus: itaque fecimus, & de ſuſpenſione hujuſmodi litteras ad ſingulos ſupradictorum Principum decima die Junii, M. D. XXXIX. dedimus, ſicut ex illis perſpicue poteſt intelligi. Ea itaque ſuſpenſione neceſſario per nos facta, dum tempus illud magis idoneum a nobis, paciſque aliqua concluſio expectatur, quæ & dignitatem poſtea, frequentiamque Concilio, & Chriſtianæ Reipublicæ præſentiorem ſalutem erat allatura; Chriſtianæ interea res in deterius quotidie prolapſæ ſunt, Hungariæ, Rege ipſorum mortuo, Turcam vocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos movente, Belgis ad defectionem a Cæſare ex parte quadam incitatis; cujus defectionis comprimendæ cauſa per Galliam amiciſſime, & cum Rege Chriſtianiſſimo concordiſſime, magno benevolæ inter eos voluntatis indicio tranſiens in Belgas Sereniſſimus Cæſar, & illinc deinde in Germaniam profectus, Conventus Germaniæ Principum & Civitatum, tractandæ ejus, quam dixerat, concordiæ cauſa habere cœpit. Sed cum, ſpe pacis jam deficiente, ille quoque modus curandæ in conventibus, tractandæque concordiæ ad majores potius diſcordias concitandas aptus eſſe videretur; inducti fuimus ad priſtinum Concilii generalis remedium reverti, idque per Legatos noſtros S. R. E. Cardinales, ipſi Cæſari obtulimus; quod etiam poſtremo & præcipue in Ratiſponenſi conventu egimus; cum illic dilectus filius noſter Gaſpar tit. S. Praxedis, Cardinalis Contarenus, & ſumma doctrina & integritate, Legatum noſtrum ageret, nam cum id, quod ne accideret, antea veriti eramus, ex ejus conventus ſententia peteretur a nobis, ut ab Eccle-

ſia

ſia diſſentientium quoſdam articulos tolerandos declararemus, quoad per œcumenicum Concilium illi excuterentur & deciderentur; idque nobis ut concederemus, neque Chriſtiana & Catholica veritas, neque noſtra & Sedis Apoſtolicæ dignitas permitteret; palam potius Concilium, ut quam primum fieret, proponi mandavimus. Neque vero in alia unquam ſententia & voluntate fuimus, quam ut primo quoque tempore Concilium œcumenicum & generale congregaretur: ſperabamus enim ex eo & pacem populo Chriſtiano, & Chriſtianæ religionis integritatem poſſe recuperari: verumtamen id cum bona gratia & voluntate Chriſtianorum Principum habere volebamus. Quam voluntatem dum expectamus, dum obſervamus tempus abſconditum, tempus beneplaciti tui, o Deus! aliquando tandem decernere compulſi ſumus, omne eſſe tempus beneplacitum Deo, cum de rebus ſanctis, & ad Chriſtianam pietatem pertinentibus conſilia ineuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi noſtri cum dolore, rem Chriſtianam quotidie in pejus ruere, Hungaria a Turcis oppreſſa, Germanis periclitantibus, cæteris omnibus metu mœroreque afflictis, nullius jam Principis conſenſum expectare, ſed tantum Dei omnipotentis voluntatem & Chriſtianæ Reipublicæ utilitatem attendere conſtituimus. Itaque cum Vicentiam amplius non haberemus; cuperemuſque cum univerſæ Chriſtianorum ſaluti, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos novo Concilii habendi loco conſulere: aliquotque locis propoſitis ipſam Tridentinam civitatem ab ipſis deſiderari videremus: nos etſi in citeriore Italia commodius omnia tractari poſſe judicabamus, ad eorum tamen poſtulationes noſtram voluntatem paterna charitate defleximus; itaque Tridentum civitatem elegimus, qua in civitate œcumenicum Concilium ad proxime venturas Kalend. Novembr. haberetur, idoneum locum illum ſtatuentes, quo ex Germania quidem, aliiſque Germaniæ finitimis nationibus facillime, ex Gallia, Hiſpania, cæteriſque Provinciis remotioribus non difficulter Epiſcopi & Prælati convenire poſſent. Dies autem Concilii ea nobis expectata eſt, quæ ſpatium in ſe haberet & publicandi per Chriſtianas nationes noſtri hujus Decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad veniendum tribuendæ. Quominus autem annuum tempus præfiniremus mutando Concilii loco, ſicut quibuſdam conſtitutionibus alias præſcriptum eſt, ea res fuit in cauſa, quod longius extrahi ſpem ſanandæ aliqua in parte Chriſtianæ Reipublicæ quæ tot detrimentis & calamitatibus affecta eſt, noluimus: & tamen videmus tempora; agnoſcimus difficultates: quid ſperari poſſet ex conſiliis noſtris, incertum eſſe intelligimus, ſed quia ſcriptum eſt: Revela Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet: magis Dei clementiæ & miſericordiæ confidere, quam noſtræ imbecillitati diffidere conſtituimus. Sæpe enim fit in bonis operibus incipiendis, ut, quod humana conſilia non valent, divina virtus efficiat. Hujus igitur ipſius Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ac beatorum ejus Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate, qua nos quoque in terris fungimur, freti atque ſubnixi, de venerabilium item fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio & aſſenſu ſublata, amotaque ſuſpenſione, de qua ſupra commemoratum eſt, quam per præſentes tollimus & amovemus, ſacrum œcumenicum & generale Concilium in civitate Tridentina, loco commodo & libero, omnibuſque nationibus opportuno, ad Kal. proximas Nov. anni præſentis ab Incarnatione

Pſal. 61.

Domi-

Domini M. D. XLII. incipiendum, proſequendum, & eodem Domino adjuvante, ad ipſius gloriam atque laudem, & Chriſtiani totius populi ſalutem abſolvendum, perficiendumque indicimus, annunciamus, convocamus, ſtatuimus, atque decernimus, omnes, omnibus ex locis tam venerabiles fratres noſtros Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos & dilectos filios Abbates, quam alios quoſcunque, quibus jure aut privilegio in Conciliis generalibus reſidendi, & ſententias in eis dicendi permiſſa poteſtas eſt, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi jurisjurandi, quod nobis & huic ſanctæ Sedi præſtiterunt, ac ſanctæ virtute obedientiæ, aliiſque ſub pœnis jure aut conſuetudine in celebrationibus Conciliorum adverſus non accedentes ferri & proponi ſolitis, mandantes, arcteque præcipientes; ut ipſimet, niſi forte juſto detineantur impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certe per ſuos legitimos procuratores & nuntios, ſacro huic Concilio omnino adeſſe & intereſſe debeant. Supra autem dictos, Imperatorem, Regemque Chriſtianiſſimum; nec non cæteros Reges, Duces, Principes, quorum præſentia, ſi alias unquam, hoc quidem tempore maxime ſanctiſſimæ Chriſti fidei, & Chriſtianorum omnium futura eſt ſalutaris, rogantes atque obſecrantes per viſcera miſericordiæ Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti, cujus fidei veritas & religio, & intus & extra graviter jam oppugnatur, ut, ſi ſalvam volunt Chriſtianam eſſe Rempubl. ſi ſe Domino obſtrictos & obligatos pro maximis illius erga ſe beneficiis intelligunt, ne deſerant ipſius Dei cauſam & negotium; ipſimet ad ſacri Concilii celebrationem veniant, in quo ipſorum pietas atque virtus communi utilitati ſalutique ſui, ac cæterorum & temporali & æternæ plurimum eſt profutura. Sin autem id, quod nollemus, accedere ipſi non poterunt, at graves ſaltem viros Legatos cum auctoritate mittant, qui perſonam Principis ſui quiſque & cum prudentia, & cum dignitate poſſint in Concilio referre. Inprimis vero, ut id curent, quod ipſis facillimum eſt, ut ex ſuis cujuſque regnis ac provinciis Epiſcopi & Prælati ſine tergiverſatione & mora, ad Concilium proficiſcantur, quod maxime quidem a Prælatis, Principibuſque Germaniæ Deum ipſum atque nos impetrare æquum eſt, ut cum eorum præcipua cauſa, ipſiſque cupientibus Concilium indictum ſit, & in ea civitate indictum, quæ ab eis deſiderata, non graventur ipſi ſua cunctorum præſentia id celebrare & ornare; quo melius atque commodius, quæ ad integritatem & veritatem Chriſtianæ religionis, quæ ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum, quæ ad Chriſtianorum inter ſe tam Principum, quam populorum pacem, unitatem, concordiamque pertineant, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum & infidelium, quibus illi univerſam Chriſtianitatem obruere moliuntur, ſint neceſſaria, Deo noſtris conſultationibus præeunte, & lumen ſapientiæ ſuæ, ac veritatis mentibus noſtris præferente, agi in dicto ſacro œcumenico Concilio, & conſpirante omnium charitate conſuli, tractari, confici, ad optatoſque exitus deduci quam primum & quam optime poſſint. Atque ut noſtræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perveniant, neve quis illorum ignorantiæ excuſationem prætendat; cum præſertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ eſſent intimandæ, tutus forſitan pateat acceſſus, volumus & mandamus, ut in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, &

in

in Eccleſia Lateranenſi, cum ibi multitudo populi ad audiendam rem divinam congregari ſolita eſt, palam clara voce per Curiæ noſtræ curſores, aut Notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valvis dictarum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ portis, & campi Floræ ſolito loco affigantur; ubi ad lectionem & notitiam cunctorum aliquamdiu expoſitæ pendeant: cumque inde amovebuntur, earum nihilominus exempla in eiſdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemque hujuſmodi, omnes, & quoſcunque, quos antedictæ noſtræ litteræ comprehendunt, poſt ſpatium duorum menſium a die litterarum publicationis, & affixionis, ita volumus obligatos eſſe, atque adſtrictos, ac ſi ipſiſmet illæ coram lectæ & intimatæ eſſent, tranſumptis quidem earum, quæ manu publici Notarii ſcripta, aut ſubſcripta, & ſigillo perſonæ alicujus Eccleſiaſticæ, in dignitate conſtitutæ, munita fuerint, ut fides certa & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis, annuntiationis, convocationis, ſtatuti, decreti, mandati, præcepti, & obſervationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. XLII. XI. Kalend. Jun. anno VIII.

Bloſius.

Hier. Dand.

SACRO-

SACROSANCTI
OECUMENICI & GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI
SESSIO PRIMA
SUB PAULO III. PONTIFICE MAXIMO
Celebrata die decimatertia Menſis Decembris,
Anno Domini milleſimo quingenteſimo
quadrageſimo quinto,

Decretum αβγδεζ de inchoando* CONCILIO.

PLACETNE vobis, ad laudem & gloriam ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem Fidei & religionis Chriſtianæ, ad extirpationem hæreſum, ad pacem & unionem Eccleſiæ, ad reformationem Cleri & populi Chriſtiani, ad depreſſionem & extinctionem hoſtium Chriſtiani nominis, decernere & declarare, ſacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum eſſe? *Reſponderunt* PLACET.

Indictio futuræ Seſſionis.

Et cum proxima ſit celebritas Nativitatis Domini noſtri JESU CHRISTI, & ſubſequantur aliæ feſtivitates labentis & incipientis anni; placetne vobis primam futuram Seſſionem habendam eſſe die Jovis poſt Epiphaniam, quæ erit ſeptima Menſis Januar. Anno Dom. M.D.XLV.? *Reſponderunt*, PLACET.

REMISSIONES.

α *An Concilium generale abſque auctoritate ſummi Pontificis celebrari poſſit?* Negat Bobadil. in *ſua politic. lib. 2. cap. 18. n. 194.* ubi etiam reſolvit, *quod licet Principes ſæculares non poſſint illud convocare, poſſunt tamen per ſuos judices ad illius agere obſervantiam.*

β *An ſummus Pontifex poſſit diſpenſare ſuper Concilium?* Affirmant, *ſi de eo faciant expreſſam mentionem, & non ſufficere clauſulam derogatoriam generalem*, Cott. in *memor. verbo, clauſula non obſtante*. Rebuff. in *Auth. habita, verbo, examinatione p. 580. cum ſeq. C. ne filius pro patre*, & in *praxi benefic. tit. de diſpenſat. ſuper defectum natal. n. 24.* Gutier. *pract. l. 3. q. 17. num. 231.*

Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. p. 4. collect. 1367. prope finem.* P. Henriq. in *ſum. lib. 13. cap. 57. §. 1.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, abſolutio, verſ. dico 5. ibi, ſed ad hoc reſpondetur p. 5.* Flores Vari. *l. 1. q. 10. num. 50.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 397. a num. 35.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. qu. 8. art. 10. & tom. 3. q. 36. art. 2. & q. 39. art. 4.* P. Azori. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 14. col. 574.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 5. num. 2. & quod conſtitutio Conciliaris tacite contineat clauſulam derogatoriam, & propterea ei non derogetur per clauſulas generales,* reſolvunt Caputaq. *p. 1. deciſ. 268.* Verald. *deciſ. 176.* Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. p. 4. col. 849.*

γ *An Epiſcopus contra Concilium diſpenſet expreſſe, vel tacite?* Negant gloſſ. in *cap. cum dilectus, verbo, in ætate, de elect.* Rebuff. in *tract. Nominat. quæſt. 5. num. 30.* Gutier. *de Juram. confirm. p. 1. cap. 51. num. 24. & Canon. lib. 1. cap. 5. num. 10.* Pat. Henriq. *d. c. 57. §. 1. lit. C.* Steph. Gratian. *d. cap. 397. num. 33.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31. cap. 27. num. 202. in princ.*

δ *An poſſit diſpenſare ex magna cauſa neceſſitatis, vel utilitatis?* Affirmant Tiraquel. *de pœnis temper. in præfat. n. 31.* Lambert. *de jure patronat. p. 1. lib. 2. art. 19. q. 7. princip. n. 2.* Cott. in *memorab. verbo, Epiſcopus.* Rebuff. in *praxi tit. de diſpenſat. ad plura benef. a n. 30.* Spin. in *ſpeculo teſtam. gl. 15. princ. a num. 8.* Humad. in *l. 5. gl. 12. in fine, verſ. limitatur, tit. 5. part. 1.* P. Sanch. *de Matrim. lib. 2. diſp. 40. a n. 2.* Cened. *Pract. Canon quæſt. lib. 1. q. 30. a n. 5.* Mich. Graſſ. *tom. 1. commun. opin. l. 1. tit. 2. num. 67.* ubi reſolvunt: *Epiſcopum poſſe diſpenſare ſuper Concilium ex magna cauſa neceſſitatis vel utilitatis, quando Concilium, vel permittit diſpenſare, vel loquitur imperſonaliter, nec vetando, nec permittendo, nec imponendo aliquam pœnam.*

ε *An omnia decreta Concilii contineant decretum irritans?* Affirmat Gonzal. ad *reg. 8. cancel. gloſſ. 15. n. 37.*

ζ *An litteræ & conſtitutiones contra Trident. reducendæ ſint ad jus commune?* Affirmative proprio motu definivit Gregor. XIII. prout teſtatur P. Henriq. *p. 1. ſum. lib. 6. §. 6. in gloſſ. lit. R.*

* Concilia generalia approbata quæ fuerint, pulchre recenſet Pat. Lud. Torres in *ſuo ſingulari tract. de fide, diſp. 18. dub. 5. fol. mihi 242.*

SESSIO SECUNDA.

Celebrata die 7. menſis Januarii, M.D.XLVI.

Decretum de modo vivendi, & aliis in Concilio ſervandis.

SAcroſancta Tridentina Synodus α in Spiritu ſancto β legitime congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, agnoſcens cum Beato Jacobo Apoſtolo, quod (*a*) omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a patre luminum, qui iis, qui poſtulant a ſe ſapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis; & ſimul ſciens, quod (*b*) initium Sapientiæ eſt timor Domini, ſtatuit & decrevit, γ omnes & ſingulos Chriſti fideles, in civitate Tridentina congregatos exhortandos eſſe, prout exhortatur, ut ſe a malis & peccatis hactenus commiſſis emendare, ac de cætero (*c*) in timore Domini ambulare, & deſideria carnis non perficere, orationibus inſtare, ſæpius confiteri, Euchariſtiæ Sacramentum ſumere, Eccleſias frequentare, præcepta denique Dominica, quantum quiſque poterit, adimplere, nec non quotidie pro pace Principum Chriſtianorum, & unitate Eccleſiæ privatim orare velint; Epiſcopos vero, & quoſcumque alios, in Ordine Sacerdotali conſtitutos, œcumenicum Concilium in ea civitate concelebrantes, ut aſſidue in Dei laudibus incumbere, hoſtias, laudes & preces offerre, ſacrificium Miſſæ quolibet ſaltem die Dominico, in quo

Deus

a Jac. 1.

b Prov. 1. Pſal. 110.

c Pro. v. & 9.

Deus lucem condidit, & a mortuis
d Act. 2. reſurrexit, ac (*d*) Spiritum ſanctum
in diſcipulos infudit, peragere ſatagant, facientes, ſicut idem Spiritus
e 1. Tim. 2. ſanctus (*e*) per Apoſtolum præcipit,
& obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro ſanctiſſimo Domino noſtro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, & pro omnibus hominibus: ut quietam & tranquillam vitam agamus, pace fruamur, & fidei incrementum videamus. Præterea hortatur, ut jejunent ſaltem ſingulis ſextis Feriis in memoriam paſſionis Domini, & eleemoſynas pauperibus erogent; in Eccleſia autem Cathedrali ſingulis quintis Feriis celebretur Miſſa de Spiritu ſancto, cum Litaniis, & aliis orationibus ad hoc inſtitutis: in aliis vero Eccleſiis eadem die dicantur ad minus Litaniæ & orationes, (*f*) tempore autem, quo ſacra peraguntur, collocutiones, & confabulationes non fiant; ſed ore & animo celebranti aſſiſtatur. Et quoniam (*g*) oportet Epiſcopos eſſe irreprehenſibiles, ſobrios, caſtos, domui ſuæ bene præpoſitos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in menſa (*h*) ſervet ſobrietatem, moderationemque ciborum; deinde cum in eo loco ſæpe otioſi ſermones oriri ſoleant, ut (*i*) in ipſorum Epiſcoporum menſis divinarum Scripturarum lectio admiſceatur; familiares vero ſuos unuſquiſque inſtruat, & erudiat, ne ſint rixoſi, vinoſi, impudici, cupidi, elati, blaſphemi, & voluptatum amatores; vitia demum fugiant, & virtutes amplectantur; & in veſtitu & cultu, & omnibus actibus honeſtatem præſeferant, ſicut decet miniſtros miniſtrorum DEI. Ad hæc, cum hujus ſacroſancti Concilii præcipua cura, ſollicitudo, & intentio ſit, ut propulſatis hæreſum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram, Catholicæ veritatis lux, Jeſu Chriſto, (*k*) qui vera lux eſt, annuente, candor puritaſque refulgeat; & ea, quæ reformatione egent, reformentur; ipſa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, congregandos, atque eos præſertim, qui ſacrarum literarum peritiam habent, ut ſedula meditatione diligenter ſecum ipſi cogitent, quibus potiſſimum viis & modis ipſius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum ſortiri poſſit; quo maturius & conſultius damnari damnanda, & probanda probari queant: ut per totum orbem omnes uno ore, & eadem fidei confeſſione glorificent Deum, & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

f Infr. in Seſſ. 22. in decreto de obſervandis in celebr. Miſſ.
g 1. Tim. 3
h Tit. 1. 1. Tim. 3. c. fin. 2. q. 7. cum ſim. Conc. Tol. 3. c. 7. Concil. Rhem. c. 17. Euſeb. in 4. decr. & infr. Seſſ. 25. c. 1. de ref. i Euſeb. 1. epiſt. 3.
k Joan. 1. c. cum ex injuncto, de hæret.

In ſententiis vero dicendis, juxta (*l*) Toletani Concilii ſtatutum, in loco benedictionis conſidentibus Domini ſacerdotibus, nullus debeat aut immodeſtis vocibus perſtrepere, aut tumultibus perturbare, nullis etiam falſis vaniſve aut obſtinatis diſceptationibus contendere; ſed quidquid dicatur, ſic mitiſſima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti judicii acies perturbato animo inflectatur.

l Concil. Tolet. 2. c. 1. Concil. Conſtant. Seſſ. 1. in princ. c. in loco 5. q. 4. Vide & 4. Tolet. c. 3.

m Idem in concl. repetitur. Epiſcopis forma præſcripta eſt 1. Brac. c. 24.

Iuſuper ipſa ſacra Synodus ſtatuit, ac decrevit, quod, ſi forte contigerit aliquos debito in loco (*m*) non ſedere, * & ſententiam, etiam ſub verbo, *Placet*, proferre, Congregationibus intereſſe, & alios quoſcumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea præjudicium generetur, nullique novum jus acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Seſſio ad diem Jovis, quartam menſis Februarii proxime venturi.

REMISSIONES.

* *a In Spiritu ſancto legitime congregata.*) *Quod Spiritus ſanctus Conc. generali legitimo immediate aſſiſtat*, reſolvunt Jacobatius

de Concil. lib. 10. *art.* 1. *n.* 205. Arag. in 2. 2. *Div. Thom. q.* 1. *art.* 10. *p.* 88.

β Utrum *generalia Concilia legitime congregata in fidei, & in morum definitione errare poſſint?*) Negant Campec. *de Concil. cap.* 35. Canus in *locis Theol. lib.* 5. *cap.* 4. *concl.* 9. Albertin. *de agnoſc. aſſert. q.* 5. *n.* 7. *& qu.* 21. *n.* 16. *& qu.* 30. *n.* 24. Jacob. *lib.* 6. *de Concil. art.* 2. *n.* 155. *& lib.* 5. *art.* 11. *n.* 14. Cordub. in *quæſt. lib.* 4. *quæſt.* 1. *concl.* 9. Caſtr. *adverſus hæreſes lib.* 1. *c.* 6. *& de juſta hæret. punitione lib.* 1. *cap.* 5. Arag. in 2. 2. *D. Thom. q.* 1. *art.* 10. *pag.* 82. *col.* 3. *verſ. Sed eſt dubium, & verſ.* 2. *concluſio.* Veg. *lib.* 9. *in Concil. Trident. cap.* 39. P. Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *col.* 539. ubi reſolvit, *Papam in his, quæ ſunt fidei, errare non poſſe.*

γ *Omnes & ſingulos Chriſti fideles in civitate Tridentina congregatos*) *An omnes fideles intereſſe debeant Concilio generali?* Vide Jacob. *de Conc. lib.* 1. *art.* 2. Turrecrem. *lib.* 3. *ſum. cap.* 12. *eum ſeq.* Guerrer. in *Theſauro Chriſtianæ Religionis c.* 52. §. 7. qui reſolvunt *ad vocem deciſivam ſolum Epiſcopos alioſque ſuperiores Prælatos convocari, cæteros tamen Eccleſiaſticos & ſæculares intereſſe poſſe abſque deciſivo ſuffragio: generale enim Concilium dici Synodum Epiſc. probat cap. Romana Eccleſia* 15. *diſt. cap. ſatis evidenter* 96. *diſt.*

δ *Inſuper ipſa ſacra Synodus, &c.*) *Quis ordo in ſedendo, & ſubſcribendo, & in aliis actibus generalis Concilii ſervandus ſit?* Vide *c. fin.* 17. *diſt. cap. placuit, el.* 1. *diſt.* 18. *cap. Epiſcopor.* 74. *diſt.* Petr. a Monte *de poteſt. Pontif. tit. ordo aſſiſtentium, in Concil. a num.* 1. *& in Monarch. Conc. qu.* 5. Jacob. *de Concil. lib.* 1. *art.* 2. *pag.* 20. *cum ſeqq.* Roch. *de Jurepatr. verbo, Honorificum, quæſt.* 42. Chaſſan. in *Catal. gloriæ mundi, p.* 4. *conſid.* 23. Guerrer. *d. cap.* 52. §. 6.

ε *Debito in loco non ſedere*) Ant. Gamma *deciſ.* 1. *ex num.* 2. Joan. Aloyſius Riccius *deciſ.* 582. *num.* 6.

SESSIO TERTIA,

Celebrata die 4. menſis Februarii, M. D. XLVI.

Decretum de Symbolo fidei.

IN *a* nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum conſiderans, præſertim earum, quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorum cauſa præcipue eſt congregata; agnoſcens autem cum (*a*) Apoſtolo, β non eſſe ſibi colluctationem adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus ſpirituales nequitias in cœleſtibus, cum eodem omnes, & ſingulos imprimis hortatur, ut confortentur in Domino, & in potentia virtutis ejus, in omnibus ſumentes (*b*) ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, atque galeam ſpei ſalutis accipiant, cum gladio ſpiritus, quod eſt verbum DEI. Itaque, ut hæc pia ejus ſollicitudo principium, & progreſſum ſuum per DEI gratiam habeat, ante omnia ſtatuit & decernit, præmittendam eſſe confeſſionem fidei; (*c*) γ Patrum exempla in hoc ſecuta, qui ſacratioribus Conciliis hoc ſcutum contra omnes hæreſes in principio ſuarum actionum apponere conſuevere: quo ſolo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. δ Quare Symbolum fidei, quo ſancta Romana Eccleſia utitur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Chriſti profitentur, neceſſario conveniunt, ac fundamentum firmum & unicum, contra quod portæ (*d*) Inferi numquam

a Epheſ. 6.

b c. qui reſiſtit, 11. q. 3.

c Concil. Nic. Conc. Roman. ſub Jul. 2. Concil. Hippon. in princ. Concil. Conſtant. 6. Act. 17. cum ſim. cap. 1. diſt. 15. c. baptizandos. cum ſeq. de conſ. diſt. 4. c. 1. de ſumm. Trinit.

d Matt. 16. cap. in novo 21. diſt.

c. ſalvator 1. q. 3. quam prævalebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Eccleſiis legitur, exprimendum eſſe cenſuit. Quod quidem ejuſmodi eſt.

ε Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, viſibilium omnium, & inviſibilium; & in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum non factum; conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt; & reſurrexit tertia die, ſecundum Scripturas: & aſcendit in Cœlum, ſedet ad dexteram Patris, & iterum venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur; qui locutus eſt per Prophetas. Et unam ſanctam, Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor unum baptiſma in remiſſionem peccatorum: & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

Indictio futuræ Seſſionis.

Eadem ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diverſis partibus accinctos eſſe itineri, nonnullos etiam in via eſſe, quo huc veniant; cogitanſque omnia ab ipſa ſacra Synodo decernenda, eo majoris apud omnes exiſtimationis & honoris videri poſſe, quo majori fuerint, & pleniori Patrum conſilio, & præſentia ſancita, & corroborata; ſtatuit & decrevit, futuram Seſſionem poſt præſentem celebrandam eſſe die Jovis, quæ ſubſequetur Dominicam Lætare, proxime futuram: interim tamen non differri diſcuſſionem, & examinationem eorum, quæ ipſi Synodo diſcutienda, & examinanda videbuntur.

REMISSIONES.

α *In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis.*) Concordat Apoſtolus ad *Coloſſ. ibi*, *Quodcumque facitis in verbo & opere, in nomine Domini Jeſu Chriſti facite.* Vide Luſitanum Joan. Vallenſ. Peixotium in *addit. ad repet.* Signarol. de Homedæ. ad *Rubr. Cod. Qui admitti n. 1. cum ſeqq.* Mozzi. *de contract. tit. quomodo contractus deficiat, a n. 27.* noviſſime Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in *praxi crim. Reg. tit. 4. in princ. n. 6.* Cald. Pereira *de empt. c. 1. n. 1. & 14.* late Steph. Grat. *deciſ. 1. per totam.*

β *Non eſſe ſibi colluctationem.*) Concordat Apoſt. ad *Epheſ. cap. 6. & c. qui reſiſtit. 1. q. 1.*

γ *Patrum exempla, &c.*) Concordant Concil. Nicæn. Concil. Rom. ſub Julio I. Conc. Conſtant. *6. act. 17. cap. 1. 19. diſt. cap. baptizandos, de conſecr. diſt. 4. cap. 1. de ſumm. Trin.*

δ *Quare ſymbolum fidei.*) Symbolum dicitur a ſyn, quod eſt ſimul, & bolus, quod eſt morſellus, quia unuſquiſque Apoſtolorum ſuum morſellum, id eſt, partem ſuam appoſuit, gl. in *Rub. de ſumma Trin.* Vel dicitur ſecundum Dionyſium a ſyn, quod eſt con, & bolyn, quod eſt ſententia, vel convenientia, quia de omnium Apoſtolorum convenientia ſtabilitum fuit. Greg. Lopez. *l. 1. verbo, bocados, tit. 3. p. 1.*

ε De fidei ſymbolo vide D. Auguſt. *ſerm. 115. & 119.* D. Ambr. *ſerm. 8. de Jejun. Quadrag.* D. Hieron. *epiſt. 61. ad Pammachium*, Turrecr. *l. 1. ſuæ ſum. c. 19.* Bannez. in *2. 2. D. Thom. q. 1. art. 9.* Repert. Inquiſ. *verbo, Eccleſia*, Ruffin. *de ſymbolo fidei.* P. Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 5.* P. Ledeſma in *ſum. p. 1. tract. de doctr. Chriſt. in princ.*

SESSIO QUARTA.

Celebrata die 8. menſis Aprilis M. D. XLVI.

Decretum de Canonicis Scripturis.

SAcroſancta OEcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, hoc ſibi perpetuo ante oculos proponens, ut ſublatis erroribus, puritas ipſa Euangelii in Eccleſia conſervetur; quod promiſſum ante per Prophetas in Scripturis ſanctis, Dominus noſter Jeſus Chriſtus, Dei Filius, proprio ore primum promulgavit; deinde per ſuos Apoſtolos, tamquam fontem omnis, & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ, α (a) omni creaturæ prædicari juſſit; perſpicienſque hanc veritatem, & diſciplinam contineri β in libris ſcriptis, & ſine ſcripto traditionibus, quæ ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis, Spiritu ſancto dictante, quaſi per manus traditæ, ad nos uſque pervenerunt, orthodoxorum Patrum exempla ſecuta, omnes libros tam veteris, quam novi teſtamenti, cum utriuſque unus Deus ſit auctor, nec non traditiones ipſas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam vel ore tenus a Chriſto, vel a Spiritu ſancto dictitatas, & continua ſucceſſione in Eccleſia Catholica conſervatas, pari pietatis affectu, ac reverentia ſuſcipit, & veneratur. Sacrorum vero librorum (b) Indicem huic decreto adſcribendum cenſuit; ne cui dubitatio ſuboriri poſſit, quinam ſint, qui ab ipſa Synodo ſuſcipiuntur. Sunt vero infraſcripti, γ Teſtamenti veteris, quinque Moyſis, id eſt, Geneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Joſue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Eſdræ primus & ſecundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Judith, Heſter, Job, Pſalterium Davidicum centum quinquaginta Pſalmorum, Parabolæ: Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum, Sapientia, Eccleſiaſticus, Iſaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, id eſt, Oſeas, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, δ duo Machabæorum, primus & ſecundus. Teſtamenti novi, quatuor Euangelia ſecundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem: Actus Apoſtolorum a Luca Euangeliſta conſcripti: quatuordecim Epiſtolæ Pauli Apoſtoli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, duæ ad Theſſalonicenſes, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos: Petri Apoſtoli duæ, Jonannis Apoſtoli tres, Jacobi Apoſtoli una, Judæ Apoſtoli una, & Apocalypſis Joannis Apoſtoli. Si ε quis autem libros ipſos integros, 1. cum omnibus ſuis partibus, prout in Eccleſia Catholica legi conſueverunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro ſacris, & canonicis non ſuſceperit; & traditiones prædictas ſciens & prudens contempſerit; anathema ſit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipſa Synodus, poſt jactum fidei confeſſionis fundamentum, ſit progreſſura, & quibus potiſſimum teſtimoniis ac præſidiis in confirmandis dogmatibus, & inſtaurandis in Eccleſia moribus, ſit uſura.

De-

a Marc ult.

b In Can. Apoſt. c. 84. Innoc. 1. epiſt. 3. c. 7. Gelaſ. in Concil. 70. Epiſc. Concil. Laodic. c. 59. Conc. Carthag. 3. c. 47. c. ſancta Ro-mana diſt. 15. & in fine ep. Eugen. in Concil. Flor. ad Armenos.

Decretum de editione & uſu ſacrorum librorum.

INſuper eadem ſacroſancta Synodus conſiderans non parum utilitatis accedere poſſe Eccleſiæ Dei, & ſi ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, ſacrorum librorum, quænam pro authentica habenda ſit, innoteſcat; ſtatuit, & declarat, ut hæc ipſa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot ſæculorum uſu in ipſa Eccleſia probata eſt, in publicis lectionibus, diſputationibus, prædicationibus, & expoſitionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam rejicere quovis prætextu audeat, vel præſumat.

Præterea ν ad (*a*) coercenda petulantia ingenia decernit, ut nemo ſuæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Chriſtianæ pertinentium, ſacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorquens, & contra eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta mater Eccleſia, * cujus eſt judicare de vero ſenſu & interpretatione Scripturarum ſanctarum, aut etiam (*b*) contra unanimem conſenſum Patrum, ipſam Scripturam ſacram interpretari audeat; etiamſi hujuſmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contravenerint, per ordinarios declarentur, & pœnis a jure ſtatutis, puniantur. ο Sed & impreſſoribus modum in hac parte, ut par eſt, imponere volens, qui jam ſine modo, hoc eſt, putantes ſibi licere quidquid libet, ſine licentia Superiorum Eccleſiaſticorum, ipſos ſacræ Scripturæ libros, & ſuper illis annotationes, & expoſitiones, quorumlibet indifferenter, ſæpe tacito, ſæpe etiam ementito prælo, & quod gravius eſt, κ ſine nomine auctoris imprimunt, alibi etiam impreſſos libros hujuſmodi temere venales habent; decernit, & ſtatuit, ut poſthac Sacra Scriptura, potiſſimum vero hæc ipſa vetus & vulgata editio quam emendatiſſime imprimatur; nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quoſvis libros de rebus ſacris ſine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primum examinati probatique fuerint ab Ordinario, ſub pœna anathematis & pecuniæ (*c*) in canone Concilii noviſſimi Lateranenſis appoſita. λ 2. Et, ſi regulares fuerint, ultra examinationem & probationem hujuſmodi licentiam quoque a ſuis ſuperioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, juxta formam ſuarum ordinationum. Qui autem ſcripto eos communicant, 3. vel evulgant, μ niſi ante examinati probatique fuerint, eiſdem pœnis ſubjaceant, quibus Impreſſores. Et qui eos habuerint, vel legerint, niſi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipſa vero hujuſmodi librorum probatio in ſcriptis detur, atque ideo in fronte libri, vel ſcripti, vel impreſſi authentice appareat; idque totum, hoc eſt, & probatio, & examen gratis fiat: ut probanda probentur, & reprobentur improbanda. Poſt ρ hæc temeritatem † illam reprimere volens, qua ad profana quæque convertuntur, & torquentur verba & ſententiæ Sacræ Scripturæ, ad ſcurrilia ſcilicet, fabuloſa, vana, adulationes, detractiones, ſuperſtitiones, impias & diabolicas incantationes, divinationes, ſortes, libellos etiam famoſos; mandat & præcipit, ad tollendam hujuſmodi irreverentiam & contemptum, ne de cætero quiſquam quomodolibet verba Scripturæ ſacræ ad hæc & ſimilia audeat uſurpare; ut omnes hujus generis homines temeratores & violatores verbi Dei, juris & arbitrii pœnis per Epiſcopos coerceantur.

a Cap. hæreſis, & c Quidam, in fin. 24. q. 3. & infra Seſſ. 13 c. 1.

b Sic Synodus in Trul. c. 19 quam probant Conſtan. 6. c. exit circa fin. de verb. ſign. in 6.

c Seſſ. 10. de impreſſione librorum ſub Leone X. vide infra.

Indictio futuræ Seſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decernit, proximam futuram Seſſionem tenendam, & celebrandam eſſe Feria quinta, poſt ſacratiſſimum Feſtum proximum Pentecoſtes.

Leo X. in Concilio Lateranenſi.

SESSIO X.

NOs, ne id, quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem ſalubriter eſt inventum, in contrarium convertatur, ac Chriſti fidelium ſaluti detrimentum pariat, ſuper librorum impreſſione curam noſtram habendam fore duximus, ne de cætero cum bonis ſeminibus ſpinæ coaleſcant, vel medicinis venena intermiſceantur. Volentes igitur de opportuno ſuper his remedio providere, hoc ſacro approbante Concilio; ut negotium impreſſionis librorum hujuſmodi eo proſperetur facilius, quo deinceps indago ſolertior diligentius & cautius adhibeatur; ſtatuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, ſeu aliam quamcumque Scripturam, tam in Urbe noſtra, quam aliis quibuſvis civitatibus & diœceſibus imprimere, ſeu imprimi facere præſumat, niſi prius in Urbe per vicarium noſtrum & ſacri Palatii Magiſtrum; in aliis vero civitatibus & diœceſibus per Epiſcopum, vel alium habentem peritiam ſcientiæ, libri ſeu ſcripturæ, hujuſmodi imprimendæ, ab eodem Epiſcopo ad id deputandum ac Inquiſitorem hæreticæ pravitatis civitatis, ſive diœceſis, in quibus librorum impreſſio hujuſmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria ſubſcriptionem ſub excommunicationis ſententia, gratis, & ſine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem ſecus præſumpſerit, ultra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, ac centum ducatorum fabricæ Principis Apoſtolorum de Urbe ſine ſpe remiſſionis ſolutionem, ac anni continui exercitii impreſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodatus exiſtat; ac demum ingraveſcente contumacia taliter per Epiſcopum ſuum, vel Vicarium noſtrum reſpective per omnia juris remedia caſtigetur; quod alii ejus exemplo ſimilia minime attentare præſumant.

DECLARATIONES.

1. *Cum omnibus ſuis partibus.*) Etiam dicendum eſt, quod ne vel periodus vel una clauſula, vel dictio, aut ſyllaba, jotave unum repugnet in veteri vulgatæ linguæ Latinæ editione. Quoad oppoſitiones autem contextus Græci aut Hebraici cum Latina vulgata editione, Congr. remiſit ad tertiam regulam Indicis ſub Pio IV. editam.

Carthuſiani obligati ſunt uti veteri ac vulgata editione ſacræ Scripturæ ſecundum uſum S. R. E.

2. *Et ſi regulares fuerint, ultra examinationem.*) Congregatio Concilii cenſuit enim in concionibus obſervandum, etiamſi concionatores ab ordinario fuiſſent approbati.

3. *Vel evulgant.*) Etiam lectiones, annotationes, diſputationes, conciones & alia ſimilia, nec non tractatus pertinentes, tum ad devotionem, tum ad quietationem conſcientiarum ſtimulatorum fratrum & aliæ hujuſmodi, quæ ſibi invicem communicant fratres.

REMISSIONES.

α Omni creaturæ prædicari juſſit.) Conc. illud *Matth. ult. Euntes ergo docete omnes gentes*, & illud *Marci 16. Euntes in mundum univerſum prædicate omni creaturæ.*

β In libris ſcriptis & ſine ſcripto traditionibus.) Vide P. Joann. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 4. q. 1.* ubi *qu. 2.* vocat *traditionem divinam illam, quæ in Scripturis non continetur expreſſe, ſed adhibito communi Patrum vel Eccleſiæ ſenſu certa & neceſſaria conſecutione ex ſacris literis colligitur.* Et *q. 3. quærit, quænam ſint traditionum genera.*

γ Teſtamenti veteris, &c.) Vide P. Joan. Azor. *inſtit. moral. p. 1. l. 8. cap. 1. quæſt. 4.*

δ Duo Machabæorum.) Vide Arnald. Pontacum in *annotat. ad Euſebium Cæſar. col. mihi. 446.*

ε Si quis autem libros, &c.) Vide P. Joan. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 8. col. 556.*

ζ Si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, &c.) Vide P. Joan. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 8. c. 3. q. 2.* ubi *q. 3.* reſolvit, quod *approbatione vulgatæ, & Latinæ editionis non damnantur exemplaria Hebrai-*

Hebraica, vel Græca, ex quibus tamquam ex fontibus Latina editio fluxit, quæ quidem retinent ſuam fidem & auctoritatem, ubi incorrupta, & integra fuerint.

ν *Ad coercenda petulantia ingenia.*) Concordat textus in *c. hæreſis*, & in *c. Adam in fine 24. quæſt. 3.*

ο *Contra eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta mater Eccleſia.*) In Concilio Mileuitano *c. 2.* decreverunt Patres, *non aliter intelligenda eſſe verba S. Scripturæ, niſi quemadmodum Eccleſia Cathol. ſemper intellexit.* Vid. Seb. Medices in *ſumma omnium hæreſum p. 1. q. 2.* Martin. de Ayal. *de trad. Eccleſ. aſſert. 5.* Melch. Can. *de locis Theol. l. 12. cap. 7.* Cordub. *lib. 4. quæſt. Theolog. q. 1. propoſit. 6. V. tertium ſignum veræ fidei.* Cened. ad *Decretal. collect. 8. num. 5. cum ſeqq.* P. Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 2. quæſt. 2. verſ. reſpondeo*, ubi *q. 3. an interpretari liceat Scripturam ſacram, non quidem contra unanimem conſenſum Patrum, ſed præter illum dumtaxat*, & *quæſt. 5.* quærit, *quot ſenſus poſſit habere unus Scripturæ locus, & reſpondet, poſſe habere duos, unum litteralem, alterum myſticum.* * Quibus accedit Ildefonſus de Azevedo in *lib. 27. tit. 7. lib. 1. novæ recop. num. 1. & 2. in addit. pag. 2.*

π *Sed & impreſſoribus, &c.*) In Concilio noviſſimo Lateranenſi Seſſione decima de impreſſione librorum, conſtitutum eſt, quod *nulli liceat imprimere, vel imprimi facere quoſvis libros de rebus ſacris ſine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primum examinati probatique fuerint ab Ordinario ſub pœna anathematis & pecuniæ.* Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 19. cap. 13. ſect. 4. num. 256.* Caſtr. *lib. 1. de poteſt. legis pœnal. cap. 8. verſ. Eſt etiam quædam lex.* Covarr. *lib. 4. var. cap. 17. num. 1. verſ. At hiſce calamitoſis temporibus.* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 31. num. 9.* Felician. *de cenſur. tit. de excommunicat. cap. 24. verſ. Qui librum, p. 96.* Andr. Gambar. *de officio & poteſtat. Legati de latere, lib. 2. num. 430.* Cened. ad *Decretal. collect. 8. num. 7.* P. Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 17. quæſt. 1.* ubi *quæſt. 2.* idem reſolvit de quacumque ſcriptura.

ρ *Sine nomine Auctoris.*) An ſufficiat, ſi nomen certi collegii, conventus, vel univerſitatis apponatur? Affirmat P. Joannes Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 8. c. 17. q. 3.*

σ *Et ſi regulares.*) Vide Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 1. q. 8. art. 6.*

τ *Niſi ante examinati, &c.*) An comprehendat privatas orationes, conciones, annotationes, & obſervationes de rebus ſacris? Vide P. Azor. *d. cap. 17. qu. 4.*

υ *Poſt hæc temeritatem, &c.*) An nefas ſit Scripturarum ſacrarum verba ad profanam, & vanam interpretationem convertere? Affirmat P. Joan. Azor. *d. lib. 8. cap. 2. qu. 4.* † Videndus etiam Salzedo ad Bern. Diaz. in *praxi Canon. cap. 100. lit. A.*

SESSIO QUINTA

Celebrata die 17. menſis Junii, M. D. XLVI.

Decretum φ de peccato originali.*

a Hebr. 11.

UT fides noſtra Catholica, (*a*) ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, purgatis erroribus, in ſua ſinceritate integra & illibata permaneat,

b Epheſ. 4. & ne populus Chriſtianus (*b*) omni vento doctrinæ circumferatur; cum

c Geneſ. 3. (*c*) Serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hoſtis, inter plurima mala, quibus Eccleſia DEI his noſtris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, ejuſque remedium non ſolum nova, ſed vetera etiam diſſidia excitaverit; ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, jam ad revocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere volens, ſacrarum Scripturarum, & ſanctorum Patrum, ac probatiſſimorum Conciliorum teſtimonia, & ipſius Eccleſiæ judicium, & conſenſum ſecuta, hæc de ipſo peccato originali ſtatuit, fatetur, ac declarat.

1. Si

1. Si (*d*) β quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiſo fuiſſet tranſgreſſus, ſtatim ſanctitatem, & juſtitiam, in qua conſtitutus fuerat, amiſiſſe, incurriſſeque per offenſam prævaricationis hujuſmodi iram, & indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus (*e*) fuerat Deus, & cum morte captivitatem ſub ejus poteſtate, (*f*) qui mortis deinde habuit imperium, hoc eſt, diaboli, totumque Adam, per illam prævaricationis offenſam, ſecundum corpus & animam in deterius commutatum fuiſſe; anathema ſit.

2. Si quis Adæ prævaricationem ſibi ſoli, & (*g*) non ejus propagini, aſſerit nocuiſſe, & acceptam a Deo ſanctitatem, & juſtitiam, quam perdidit, ſibi ſoli, & non nobis etiam eum perdidiſſe; aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum, mortem & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudiſſe, non autem & peccatum, quod mors eſt animæ; anathema ſit: cum contradicat Apoſtolo dicenti: Per (*h*) unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſiit, in quo omnes peccaverunt.

3. Si quis γ hoc Adæ peccatum, quod origine unum eſt, & propagatione, non imitatione, transfuſum omnibus, ineſt unicuique proprium, vel per humanæ naturæ vires vel per aliud remedium aſſerit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti, (*i*) qui nos Deo reconciliavit in ſanguine ſuo, factus nobis (*k*) juſtitia, ſanctificatio, & redemptio; aut negat ipſum Chriſti Jeſu meritum per Baptiſmi Sacramentum in forma Eccleſiæ rite collatum, tam adultis quam parvulis applicari; anathema ſit; quia non (*l*) eſt aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri. Unde illa (*m*) vox: Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Et illa, (*n*) Quicumque baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

4. Si δ quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam ε ζ ſi fuerint a baptizatis parentibus orti, aut dicit (*o*) in remiſſionem quidem peccatorum eos baptizari; ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro neceſſe ſit expiari ad vitam æternam conſequendam, unde fit conſequens, ut in eis forma Baptiſmatis, in remiſſionem peccatorum, non vera, ſed falſa intelligatur, anathema ſit: quoniam non aliter intelligendum eſt id, quod dixit Apoſtolus: (*p*) Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſiit, in quo omnes peccaverunt: niſi quemadmodum Eccleſia Catholica ubique diffuſa ſemper intellexit; propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apoſtolorum etiam parvuli, qui nihil peccatorum in ſemetipſis adhuc committere potuerunt, ideo in remiſſionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. (*q*) Niſi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.

5. Si η quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in Baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut ϑ etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram & propriam peccati rationem habet: ſed illud (*r*) dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit; in renatis enim nihil odit Deus: quia (*ſ*) nihil eſt damnationis iis, qui vere (*t*) conſepulti ſunt cum Chriſto per Baptiſma in mortem, qui (*u*) non ſecundum carnem ambulant; ſed (*x*) veterem ho-

d Cœleſt. I. epiſt. 1. cap. 4.

e Geneſ. 3.

f Hebr. 2. Concil. Arauſican. 2. cap. 1.

g Rom. 5. 1. Cor. 15. Concil. Arauſican. 2. cap. 1.

h Rom. 5. c. placuit, c. regenerante, & c. quæris, in fin. de conſec. diſt. 4.

i 1. Tim. 2. Coloſſ. 1. de pœnit. c. multipl. diſt. 1.

k 1. Cor. 1.

l Act. 4.

m Joan. 1. c. nemo de conſ. diſt. 4.

n Gal. 3.

o Conc. Afric. c. 77. Milevit. c. 2. Concil. & c. placuit. de conſecrat. diſt. 4.

p Rom. 5. c. placuit, c. quæris in fin. & c. regenerante, de conſt. diſt. 4.

q Joan. 3. c. filius, & c. non dubito de conſ. diſt. 4. c. debitum cum ſeq. de baptiſm.

r Ex. c. 13. l. 1. contra 2. Ep. Pelag.

ſ Rom. 8.

t Rom. 6. & c. proprie, de conſt. diſt. 4.

u Rom. 8. 2.

x Col. 3.

hominem exuentes, & (*y*) novum, qui ſecundum Deum creatus eſt, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti ſunt, (*z*) hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ita ut nihil prorſus eos ab ingreſſu cœli remoretur. *i* Manere autem in baptizatis concupiſcentiam, vel fomitem, hæc ſancta Synodus fatetur, & ſentit: quæ cum ad (*a*) agonem relicta ſit, nocere non conſentientibus, ſed utiliter per Chriſti Jeſu gratiam repugnantibus non valet: quinimo, qui (*b*) legitime certaverit, coronabitur. Hanc concupiſcentiam, quam aliquando (*c*) Apoſtolus peccatum appellat, ſancta Synodus declarat, Eccleſiam Catholicam numquam intellexiſſe peccatum appellari, quod vere & proprie in renatis peccatum ſit; (*d*) ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium ſenſerit, anathema ſit. 1. Declarat *x* tamen hæc ipſa ſancta Synodus †, non eſſe ſuæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam, Dei genitricem; ſed obſervandas eſſe (*e*) conſtitutiones felicis recordationis Sixti Papæ IV. ſub pœnis in eis conſtitutionibus contentis, quas 2. innovat.

y Eph. 4. c. quomodo renovari de pœnit. diſt. 2.

z Rom. 8. Galat. 3.

i Ex c. ult. lib. 1. de pec. mer. & rem.

a Tim. 1.

b Rom. 6. 7. & 8. Coloſſ. 3.

c Reſpicit c. 23. lib. 1. contra 2. ep. Pelag. & alios locos ejuſd.

d In extr. comm. l. 3. de rel. & veneral. Sanct. c. 2. Grave nimis, *vide paulo poſt*.

e

SIXTI IV. CONSTITUTIO prior de Feſto Conceptionis immaculatæ Virginis ex lib. 3. Extravagantium communium, tit. de Reliquiis & veneratione Sanctorum.

CUm præcelſa meritorum inſignia, quibus Regina cœlorum, Virgo Dei genitrix glorioſa, ſedibus prælata æthereis, ſideribus quaſi ſtella matutina perrutilans, devota conſiderationis indagine perſcrutamur, & intra pectoris arcana revolvimus, quod ipſa, utpote via miſericordiæ, mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis conſolatrix, pro ſalute fidelium, qui delictorum onere gravantur, ſedula oratrix & pervigil, ad regem, quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, univerſos Chriſti fideles, ut omnipotenti Deo (cujus Providentia ejuſdem Virginis humilitatem ab æterno reſpiciens pro concilianda ſuo auctori humana natura, lapſu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam ſui Unigeniti habitaculum ſancti Spiritus præparatione conſtituit, ex qua carnem noſtræ mortalitatis pro redemptione populi ſui aſſumeret, & immaculata Virgo nihilominus poſt partum remaneret) de ipſius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias, & laudes referant, & inſtitutas propterea in Eccleſia Dei Miſſas, & alia divina officia dicant, & illis intersint, indulgentiis & peccatorum remiſſionibus invitare, ut exinde fiant, ejuſdem Virginis meritis & interceſſione, divinæ gratiæ aptiores. Hac igitur conſideratione inducti ejuſdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, auctoritate Apoſtolica hac in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, quod omnes & ſinguli Chriſti fideles utriuſque ſexus, qui Miſſam & Officium Conceptionis ejuſdem Virginis glorioſæ, juxta piam, devotam & laudabilem ordinationem dilecti Filii Magiſtri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronenſis, Notarii noſtri, & quæ deſuper a nobis emanaverit, Miſſæ & Officii hujuſmodi inſtitutionem, in die feſtivitatis Conceptionis ejuſdem Virginis Mariæ, & per Octavas ejus devote celebraverint & dixerint, aut illius Horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorſus indulgentiam, & peccatorum remiſſionem conſequantur, quam juxta felicis recordationis Urbani IV. in Concilio Viennenſi approbatæ, ac Martini Quinti, & aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones conſequuntur illi, qui Miſſam & horas Canonicas in feſto Corporis & Sanguinis Domini Jeſu Chriſti a primis Veſperis, & per illius Octavas, juxta Romanæ Eccleſiæ conſtitutionem, celebrant, dicunt, aut Miſſæ, Officio & Horis hujuſmodi interſunt, præſentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1476. 3. Kal. Martii, Pontificatus noſtri anno 6.

Conſtitutio altera.

Grave nimis gerimus & moleſtum, cum ſiniſtra nobis de quibuſdam Eccleſiaſticis per-

perſonis referuntur. Sed in eorum, qui ad evangelizandum verbum Dei ſunt deputati, exceſſibus prædicando commiſſis, eo gravius provocamur, quo illi periculoſius remanent incorrecti: cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus ſic publice prædicando diffuſius, & damnabilius imprimuntur errores. Sane cum ſancta Romana Eccleſia de intemeratæ ſemperque Virginis Mariæ conceptione publice Feſtum ſolemniter celebret, & ſpeciale ac proprium ſuper hoc officium ordinaverit, nonnulli, ut accipimus, diverſorum Ordinum prædicatores, in ſuis ſermonibus ad populum publice per diverſas civitates, & terras affirmare hactenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non ceſſant, omnes illos, qui tenent aut aſſerunt eandem glorioſam, & immaculatam Dei genitricem abſque originalis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos: ejuſdem immaculatæ conceptionis Officium celebrantes, audienteſque ſermones illorum, qui eam ſine hujuſmodi macula conceptam eſſe affirmant, peccare graviter: ſed & præfatis prædicationibus non contenti, confectos ſuper his ſuis aſſertionibus libros in publicum ediderunt, ex quorum aſſertionibus & prædicationibus non levia ſcandala in mentibus fidelium exorta ſunt, & majora merito exoriri formidantur in dies. Nos igitur hujuſmodi temerariis auſibus, ac perverſis aſſertionibus, ac ſcandaloſis, quæ exinde in Dei Eccleſia exoriri poſſunt, quantum nobis ex alto conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione & certa ſcientia, hujuſmodi aſſertiones prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præſumerent, eos, qui crederent aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in ſua conceptione præſervatam fuiſſe, propterea alicujus hæreſis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare: aut hujuſmodi Officium Conceptionis celebrantes, ſeu hujuſmodi ſermones audientes, alicujus peccati reatum incurrere, utpote falſas & erroneas, & a veritate penitus alienas, editoſque deſuper libros prædictos id continentes, quoad hoc, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium reprobamus, & damnamus: ac motu, ſcientia & auctoritate prædictis ſtatuimus & ordinamus, quod prædicatores verbi Dei, & quicumque alii, cujuſcumque ſtatus, gradus aut ordinis ac conditionis fuerint, de cætero auſu temerario præſumpſerint in eorum ſermonibus ad populum, ſeu alias quomodolibet affirmare, hujuſmodi, ſic per nos improbatas, & damnatas aſſertiones veras eſſe, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, poſtquam de præſentibus ſcientiam habuerint, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, a qua ab alio quam a Rom. Pontif. (niſi in mortis articulo) nequeant abſolutionis beneficium obtinere. Item motu, ſcientia & auctoritate ſimilibus, ſimili pœnæ ac cenſuræ ſubjicientes eos, qui auſi fuerint aſſerere, contrariam opinionem tenentes, videlicet glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum ſit a Romana Eccleſia, & Apoſtolica Sede deciſum: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, quibus communiter, vel diviſim a Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam ac expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Et ne de præmiſſis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum Ordinarii requiſiti, præſentes literas in Eccleſiis, conſiſtentibus in eorum civitatibus, & ſuarum diœceſium locis inſignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit, ſermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Præterea quia difficile foret præſentes literas ad ſingula loca, in quibus expediens fuerit, deferre; etiam volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earumdem literarum tranſumpto, manu publici Notarii confecto, & authentico alicujus Prælati Eccleſiaſtici ſigillo munito, ubique ſtetur, prout ſtaretur eiſdem originalibus literis, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reprobationis, damnationis, ſtatuti, ordinationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1483. pridie Nonas Septembr. Pontificatus noſtri Anno 13.

DE-

DECLARATIONES.

1. *Declarat tamen hæc, &c.*) Nemo cujuſcumque ordinis, gradus vel dignitatis exiſtat in popularibus concionibus, vel ubicumque promiſcua virorum, & mulierum multitudo convenire ſolet, de controverſia Conceptionis immaculatæ Dominæ noſtræ ex alterutra parte diſputare rationibus, vel Doctorum auctoritate alteram ſententiam aſſerendo, & contrariam refellendo aut impugnando, vel de hac ipſa quæſtione cujuſvis pietatis aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumat. Qui contra fecerit, ſuſpenſionis pœnam a divinis abſque nova declaratione ipſo facto incurrat: ſi modo fuerit in ſacris conſtitutus, & quocumque præterea gradu ſive dignitate fungatur, illis omnibus ſit ipſo jure privatus; & ad ea vel ſimilia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis cenſuræ ipſo etiam facto ſit obnoxius: ſuper quibus, niſi a Rom. Pontifice pro tempore exiſtente diſpenſari, ſive abſolvi non poſſit, & nihilominus aliis pœnis, ſi opus fuerit, a proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubjiciatur. Ita Pius V. *extravagant.* incipiente, *Super*. Quamdiu tamen per Apoſtolicam Sedem altera pars diffinita non fuerit, oppoſitaque ſententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ diſputationibus, ſive generalium, ſive provincialium Capitulorum (ubi alias interſunt; qui rem capere poſſint, nec ſcandali ulla ſubeſt occaſio) de illa quæſtione differere, & argumentis utramlibet partem vel aſſerere, vel impugnare: dummodo tamen neutra velut erronea præjudicetur, ſerventurque illa omnia, quæ a Sixto IV. Prædeceſſore noſtro monſtrata ſunt.

Idem Pius pœnas a Sixto IV. contra aliter facientes ſtatutas, ibidem innovat. Conſtitutio Sixti extat in *extravagant. communibus, de Rel. & ven. Sanct. cap. Grave nimis*, in qua condemnantes alteram partem, ipſo facto excommunicationem incurrunt, cujus abſolutio (ſolo mortis articulo excepto) ipſi Pontifici Romano eſt reſervata.

2. *Innovat, &c.*) Et ſuper hujus opinionis altercatione nullæ ſunt literæ Apoſtolicæ promulgandæ, cum ſufficiant illæ Sixti IV.

REMISSIONES.

a Vide Navarr. in *manual. prælud.* 8. *a princip.* P. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 3. *cap.* 31. & 32. *de Juſtitia originali, & lib.* 4. *cap.* 25. *de peccato originali.* * Jac. de Graſſis 2. *p. ſuæ ſummæ caſuum conſc. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 9.

β *Si quis non confitetur.*) Vide P. Joannem Azori. *d. lib.* 4. *cap.* 25. *quæſt.* 1.

γ *Si quis hoc Adæ peccatum, &c.)* Vide P. Azori. *dict. lib.* 4. *cap.* 26. *prope finem. pag.* 328. P. Vaſquez in *tom.* 4. *diſput.* 151. *num.* 18. & 19.

δ *Si quis parvulus recentes, &c.*) Concilium Milevitanum dicit *anathema iis, qui recentes natos parvulos baptizandos negant.* Vide Clem. Rom. *lib. conſtit. cap.* 15. *in fine.* P. Ægid. de Coninck *de ſacram. & cenſur. tom.* 1. *q.* 68. *n.* 55. P. Valent. *diſp.* 4. *q.* 3. *punct.* 3. *eſſent.* 3. P. Valerium Reginald. in *praxi for. pœn. lib.* 27. *n.* 66.

ε *An poſſint baptizari infantes infidelium invitis parentibus?*) Vid. Gabr. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 155. P. Ægid. *d. tom. diſp.* 68. *art.* 10. P. Soar. *d. diſput.* 25. *ſect.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 27. *n.* 68. Afflict. *deciſ.* 151.

ζ *An Dominus teneatur ſua mancipia curare baptizari?*) Vide Patrem Soar. *tom.* 3. *diſp.* 35. *ſect.* 6. P. Vaſquez *d. diſp.* 155. *c.* 7. P. Ægid. *d. diſp.* 68. *n.* 87.

η *Si quis per Jeſu Chriſti, &c.*) Vide Covar. in *cap. alma p.* 1. §. 10. *n.* 11. P. Ægid. *d. tom.* 1. *q.* 69. *art.* 6. *n.* 1. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 27. *n.* 61.

ϑ *Aut etiam aſſerit non tolli.*) Vide Card. Bellarm. *lib.* 1. *de baptiſm. cap.* 13. P. Ægid. *d. tom.* 1. *q.* 69. *art.* 1. *an.* 1.

ι *Manere autem in baptizatis concupiſcentiam, &c.*) Vide P. Henriq. in *ſum. p.* 1. *l.* 2. *c.* 16. §. 2. & §. 7. P. Ægid. *d. quæſt.* 69. *art.* 3. *n.* 6.

κ *Declarat tamen hæc ipſa ſancta Synodus, &c.*) Quod B. Virgo fuerit immunis a peccato originali, affirmant P. Henriq. in *ſum. lib.* 3. *cap.* 11. §. 3. *prope finem.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 57. Spin. in *ſpeculo teſtam. gloſs.* 3. *princip. num.* 17. Cævall. *communium contra comm.* 1. *p. quæſt.* 346. *num.* 11. P. Martin. Delri. *diſquiſ. magic. lib.* 4. *cap.* 1. *q.* 3. *ſect.* 9. *p.* 266. *cum ſeqq.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 6. *q.* 40. P. Azori. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 4. *c.* 34. *col.* 352. & *p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 21. *col.* 93. P. Soar. *de Religione, tom.* 1. *l.* 2. *cap.* 8. *n.* 2. P. Gabr. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 116. & noviſſime D. F. Ægid. *de Præſentatione, de immaculata Virginis conceptione* librum compoſuit. Et noviſſime in generali congregatione Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & univerſalis

ſalis inquiſitionis, coram S. D. N. Paulo V. conſtitutum eſt, *ut in poſterum nullus audeat in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus & aliis actibus publicis aſſerere, quod B. Virgo fuerit concepta in peccato originali, donec articulus ille a Sede Apoſtolica fuerit definitus, cum prius ipſe Sanctiſſimus ſedare motus quoſdam ſuper eo negotio exortos niſus eſſet.* Conſtitutione ſequenti Paulus Papa V. † quibus accedunt Alvar. Pizanno in *diſcurſibus de conceptione, tract. 1. de immaculata concept. Virg. Mariæ*, & doctiſſimus Pater Ferdinand. Salazar. in *ſuo defenſorio pro immaculata Deiparæ Virg. Conceptione*, ubi copioſe poſt Didac. Lalnoz. Alfonſ. Salmeron. Petr. Caniſ. Franciſc. Suarez, Gabriel Vaſquez, Benedict. Pereiram, Martin. Delrio, Joan. de Salas, Enric. Enriquez, Joſeph de Acoſta, Petr. Sanchez, Didac. Granado & alios graviſſimos Patres religionis Societat. Jeſu, qui aſſumptum hoc lato ſermone fuerunt proſecuti, & idipſum affirmant P. Baſil. Ponce de Leone in *ſuis Quodlibet.* P. Hier. Roman. *de Republ. lib. 6. cap. 39.* P. Thomas Argentin. in 3. *ſententiar. diſt. 3. quæſt. 1. art. 1.* Petr. Lombard. in 3. *ſententiar. diſt. 3.* Albert. M. *de laudibus B. Mariæ, c. 166. & in Scholiis ad cap. 1. Div. Lucæ*, Abulenſ. *Paradox. 1. c. 21.* Melchior Cano *de locis Theologic. lib. 7. cap. 1.* Illuſtriſſimus præſes Covar. in *c. Alma mater. de ſentent. excomm. lib. 6. in 2. p. §. num. 2.* ubi ad id etiam refert Ambroſ. Catharin. Petr. Galatin. Scotum & alios Martin. Azpiſcuete Navarr. variis in locis, præcipue tamen in *Manuali Latino prælud. 8. de peccato originali num. 9.* & in *c. ſi quis autem de pœnit. diſtinct. 7. num. 74.* Et in Aragonia habemus *for. unic. ſub tit. Forus Conceptionis 2. Mariæ Virginis*, editum anno 1461. per Sereniſſimum Regem noſtrum D. Joannem II. & idipſum in regno Valentiæ, & in Principatu Cataloniæ per Regem Joan. I. inſigni privilegio ac conſtitutione ſpeciali anno 1451. fuiſſe ſtabilitum, conſtat ex late adductis per P. Joan. Baptiſt. de Lezana Ordin. Carmelitarum in ſua *Apolog. pro immaculata Deiparæ Virginis Mariæ conceptione, cap. 22. fol. 96.* ac dicti noſtri fori unici meminit etiam Balthaſar Porrenno in ſuo libro de immaculata Virginis Mariæ conceptione, *cap. 12. fol. 34.* apud quem plura Concilia, variæque Romanor. Pontificum, Patriarcharum, Cardinalium ac diverſorum Doctorum auctoritate idipſum affirmantes, commode videri poterunt. Quibus addendi Iband. a Bardaxi in explicatione dicti fori unici, *num. 1. fol. 297.* Anton. de Butrio in *cap. fin. de feriis, num. 11. in fine*, ac ibi etiam Panor. *num. 3.* & Didac. Matut. in *ſuo lib. proſapiæ Chriſti, cap. 2. §. 4. 5. & 6.* & in *cap. 4. §. 1.* quorum opinionem & ſententiam tamquam receptiorem, probabiliorem, & pietati ac devotioni fidelium congruentiorem, hodie jam ab omnibus fere Eccleſiaſticis & ſæcularibus, Prælatis & ſubditis, ac cæteris omnibus cujuſcumque gradus, dignitatis & ſexus exiſtentibus adeo receptam invenimus, ut eam veritatis ſcopum attingere dicendum videretur, præſertim cum omnes inſignes Academiæ non ſolum illam receperint, ſed & publico & ſolemni juramento ejus definitionem hilari fronte ſuſceperint, ut de Colonienſi & Moguntina teſtatur Laurent. Suri. *de rebus memorabil. anno 1501.* & de antiquiſſima ac famigerata Pariſienſium Academia ſcriptum reliquerunt Caniſi. *lib. 1. Deiparæ cap. 7.* Jacob Gordonius *tom. 2. Chronol. in anno 11. Papæ Vrbani VI.* Cævallos *d. quæſt. 346. num. 18.* & Balthaſar Porrenno, quo loco nuper citavimus, in *cap. 28.* inſuper affirmans, tam in Univerſitate Salmantina, Toletana & Complutenſi, quam in noſtra florentiſſima Cæſarauguſtanorum Academia, & in Ilerpenſi, Tarraconenſi, Barquinonenſi, Hiſpalenſi, Valentina & cæteris omnibus noſtræ Hiſpaniæ, ſpeciali Decreto ſtabilitum fuiſſe, ut nulli ad Doctoratus gradum aditus pateat, qui prius ſub juramento non promiſerit, numquam ſe veritatem hanc oppugnaturum, & de Pariſienſi, Complutenſi, & Valentina id etiam affirmat P. Joan. Baptiſta Lezana in citato *cap. 22. fol. 98.* qui non ſolum variis Pontificum & graviſſimorum Doctorum auctoritatibus ab eo congeſtis *cap. 13. & ſeq.* verum etiam urgentiſſimis rationibus, &c. 35. in medium propoſitis, hanc piam & veriſſimam aſſertionem ingenioſe confirmat, quam & nos triginta ab hinc annis adverſus *gloſ. verb. Nativitas in cap. 1. de conſecratione diſtinct. 3. verb. miraculo, in cap. 2. de conſecratione diſtinct. 4.* dum hæc jura publice in noſtra Academia doceremus, libenti animo ſecuti fuimus, variis rationibus ac fundamento illam comprobantes. Et poſtmodum anno 1518. cum hujus nobiliſſimæ civitatis Cæſar-Auguſtæ Supremum Conſulatum exerceremus, una cum aliis ejuſdem civitatis moderatoribus, copioſaque nobilium ac civium & equitum multitudine, in Angelico Sacello ſereniſſimæ Deiparæ ac immaculatæ Virginis, *de*

Pilar,

Pilar, communiter a noſtratibus nuncupata ejuſdem piæ aſſertionis defenſionem ſolemni juramento formavimus.

PAULUS PAPA V.
Ad perpetuam rei memoriam.

REgis pacifici quamquam nulla noſtro merito divina diſpenſatione vices gerentes in terris, & ex muneris noſtri debito, pacis & concordiæ inter Chriſti fideles, præſertim Eccleſiaſticas perſonas, quæ aliis in viam pacis dirigendis, & in unitate Spiritus continendis ſunt propoſitæ, conſervationi ſedulo invigilare cupientes, ea quæ a Prædeceſſoribus noſtris Roman. Pontif. ad ſcandalorum ſemina tollenda ſalubriter conſtituta ſunt, cum hoſtis antiqui inſidiis, qui ab initio diſſidia ſerere cœpit, minime obſervari, aut variis modis eludi dignoſcuntur, ut inviolata ſerventur, opportunis remediis, quantum cum Domino poſſumus, providemus. Olim ſiquidem per fælicis record. Sixtum Papam IV. Prædeceſſorem noſtrum accepto, quod nonnulli diverſorum Ordinum Prædicatores in ſuis ſermonibus ad populum publice per diverſas civitates & terras affirmare non erubuerant, & quotidie prædicare non ceſſabant, omnes illos, qui tenebant, aut aſſerebant, glorioſam & immaculatam Dei genitricem abſque originalis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos, ejuſdemque immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audienteſque ſermones illorum, qui eam ſine hujuſmodi macula conceptam eſſe affirmabant, graviter peccare; ſed & prædictis prædicationibus non contenti, confectos ſuper eiſdem ſuis aſſertionibus libros in publicum ediderant, ex quorum aſſertionibus & prædicationibus non levia ſcandala in mentibus fidelium exorta erant, & majora merito exoriri formidabantur in dies; idem Sixtus Prædeceſſor hujuſmodi temerariis auſibus, & perverſis aſſertionibus, & ſcandaloſis, quæ exinde in Dei Eccleſia exoriri poterant, obviare volens, hujuſmodi aſſertiones prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præſumerent eos, qui crederent, aut tenerent eandem Dei Genitricem, ab originalis peccati macula in ſua conceptione præſervatam fuiſſe, propterea alicujus hæreſis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut hujuſmodi officium conceptionis celebrantes, ſeu hujuſmodi ſermones audientes alicujus peccati reatum incurrere, utpote falſas, & erroneas, & a veritate penitus alienas, editoſque deſuper libros prædictos id continentes, quoad hoc reprobavit & damnavit, ac ſtatuit & ordinavit, quod prædicatores verbi Dei, & quicumque alii cujuſcumque ſtatus, gradus, aut ordinis, & conditionis eſſent, qui auſu temerario præſumerent in eorum ſermonibus ad popu'um, ſeu alias quomodolibet affirmare hujuſmodi ſic per eum improbatas, & damnatas aſſertiones veras eſſe, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, excommunicationis ſententiam ea ipſo incurrerent, a qua ab alio quam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, nequirent abſolutionis beneficium obtinere: ſimilique pœnæ & cenſuris ſubjecit eos, qui auſi eſſent aſſererel contrariam opinionem, tenentes videlicet, glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum id eſſet a Romana Eccleſia, & Apoſtolica Sede deciſum. Hanc vero Sixti prædeceſſoris Conſtitutionem OEcumenica Tridentina Synodus poſtea innotavit. Ac deinde ſimilis record. Pius Papa V. etiam prædeceſſor noſter, ſtatuit, ordinavit & mandavit, quatenus nemo cujuſcumque ordinis, vel dignitatis exiſteret, in popularibus concionibus, vel ubicumque promiſcua virorum, & mulierum multitudo convenire ſolet, de hujus controverſiæ alterutra parte diſputare Rationibus, vel Doctorum auctoritate, aſſerendo propriam ſententiam & contrariam refellendo vel impugnando, aut de hac ipſa quæſtione cujuſvis pietatis, aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumeret, qui contra faceret, ſuſpenſionis pœnam a divinis abſque nova declaratione ipſo facto incurreret, ſi modo eſſet in Sacris conſtitutus, & quocumque præterea gradu, ſive dignitate, vel adminiſtratione fungeretur, illis omnibus foret ipſo jure privatus, & ad eadem, vel ſimilia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis cenſuræ, ipſo etiam facto obnoxius foret, ſuper quibus niſi a Romano Pontifice pro tempore exiſtente diſpenſari, ſive abſolvi non poſſet, & nihilominus aliis pœnis, ſi opus foret, a proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubjectus eſſet, prout ſubjecit. Cæterum quamdiu per Apoſtolicam Sedem altera pars diffinita non eſſet, oppoſitaque ſententia damnata, liceret viris doctis in publicæ Academiæ diſputationibus, ſive Generalium aut Provincialium

lium Capitulorum, vel ubi alias intereſſent, qui rem capere poſſent, nec ſcandali ulla ſubeſſet occaſio, de illa quæſtione diſſerere, & argumentis utramlibet partem vel aſſerere, vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea prædicaretur, ſervarenturque illa omnia, quæ a dicto Sixto prædeceſſore ſtatuta ſunt, quorum ſingula etiam quantum ad alias pœnas duxit innovanda, & innovavit, prout in Sixii, & Pii prædeceſſorum literis deſuper confectis plenius continetur. Verum licet hæc provide ſtatuta ſint, nihilominus ſicut accepimus, nonnulli in diverſis Chriſtiani orbis partibus interminatis quæſtionibus nimis intenti, diſſenſionum hujuſmodi, jam pridem Eccleſiæ diſciplinæ vigore reciſa germina coaleſcere procurant, indeque contentiones & rixæ non ſine Dei offenſa & ſcandalo plurimorum exortæ ſunt, & graviores in dies ne exoriantur, periculum eſt, niſi a Nobis opportune provideatur. Quamobrem motu proprio, non ad alicujus Nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris Conſtitutionum Sixti & Pii prædeceſſorum hujuſmodi veriores tenores præſentibus pro expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, eaſdem conſtitutiones Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium approbamus, & confirmamus, & etiam quoad earum pœnas quaſcumque etiam abſolutionis reſervationem innovamus, & inviolabiliter ab omnibus, etiam regularibus, cujuſcumque ordinis & inſtituti, & aliis quibuſcumque tam Eccleſiaſticis quam ſæcularibus perſonis cujuſvis ſtatus, gradus, ordinis & conditionis, aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ quam ſæcularis, etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & individua earum eſſet neceſſario facienda mentio, obſervari præcipimus & mandamus, donec a Romana Apoſtolica Sede hujuſmodi controverſia fuerit diffinita. Ac præterea ſi quis quovis modo contravenerit, præter ſupradictarum conſtitutionum pœnas reſpective ipſo facto incurrendas etiam concionandi, publice legendi, ſeu docendi, & interpretandi facultate ac voce activa & paſſiva, in quibuſcumque electionibus eo ipſo abſque alia declaratione privatus exiſtat, nec non ad concionandum & publice legendum, docendum, & interpretandum perpetuæ inhabilitatis pœnas ſimiliter ipſo facto incurrat, abſque alia declaratione, a quibus nonniſi a Nobis ipſis, vel ſucceſſoribus noſtris Rom. Pontif. pariter abſolvi, ſeu ſuper iis diſpenſari poſſit, & nihilominus aliis pœnis noſtro, & eorumdem Rom. Pont. ſucceſſorum noſtrorum arbitrio infligendis, ſubjiciatur; prout eum ſubjicimus per præſentes. Et contra hujuſmodi tranſgreſſores, etiam regulares, cujuſvis ordinis & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas & ſæculares perſonas cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ quam ſæcularis, ut præfertur, tam Epiſcopi & Prælati Superiores, aliique Ordinarii locorum, quam hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſevere animadvertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet, contra eoſdem tranſgreſſores procedendi & inquirendi ac pœnis coercendi & puniendi liberam facultatem & auctoritatem iiſdem auctoritate & tenore tribuimus & impartimur, eoſque ut præfertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus & mandamus. Non obſtantibus omnibus iis & ſingulis, quæ tam Sixtus, quam Pius prædeceſſores prædicti in literis ſuis hujuſmodi voluerunt non obſtare. Quibus omnibus & ſingulis eorum tenores præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Et ne præmiſſorum ignorantia a quoquam prætendi poſſit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod præſentes literæ, ſeu illarum exemplar ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent & afficiant, perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, quodque præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die VI. Julii 1616. Pontificatus noſtri Anno duodecimo.

S. Cobellutius.

Anno a Nativitate Domini noſtri JESV *Chriſti 1616. Indictione xv. die vero 9. menſis Julii, Pontificatus SS. in Chriſto Patris & Domini noſtri D. Pauli divina providentia Papæ V. an. xii. retroſcriptæ Literæ Apoſtolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, per me Auguſt. Bracherium Curſorum.*

Silverius Pontirolus Mag. Curſ.

F E-

FERIA QUINTA DIE XXXI. Auguſti, Anno a Nativitaee Domini noſtri JESU Chriſti 1617. *in generali congregatione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in palatio Apoſtolico in monte Quirinali, coram S. D. N. D. Paulo divina providentia Papa V.*

SAnctiſſimus Dominus noſter poſt longam & maturam diſcuſſionem, auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquiſitorum, re accurate ac diligenter perpenſa proinde conſiderans, quod quamvis in conſtitutione felicis record. Sixti IV. ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ, pro ſubmovendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis & contentionibus edita, a S. Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia conſtitutione ſan. mem. Pii V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innovavit, cum quibuſdam proviſionibus & adjectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſervatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi utramque partem, quod ſcilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali; dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur: nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmativæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis; quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa ſcandala, jurgia, & diſſenſiones; Propterea volens hujuſmodi ſcandalis ex debito ſui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præſentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus & ſingulis cujuſvis ordinis, & inſtituti Regularibus, & aliis quibuſcunque, tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus perſonis cujuſvis conditionis, ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & individua earum eſſet neceſſario mentio facienda, ut in poſterum, donec articulus hujuſmodi a Sancta Sede Apoſtolica fuerit definitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quod eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declaravit, ſubjacere debere, & ſubjici cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus ſuorum prædeceſſorum, & ſub ipſo facto incurrendis. Per hujuſmodi tamen proviſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorſus præjudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſupra diſpoſita. Ulterius ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quod negativam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſſe mandavit, ut extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ conſtitutiones firmæ & illæſæ remaneant, & exacte obſerventur, perinde ac ſi præſens decretum non emanaſſet. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter obſervari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis conſtitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, Volens & decernens pro obſervatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra hujuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares cujuſvis ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas & ſæculares perſonas, cujuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, tam Epiſcopi, & Prælati ſuperiores, aliique Ordinarii locorum, quam hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſevere animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmiſſorum ignorantia a quodam prætendi poſſit, quod præſens decretum, ſeu illius exemplar ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimata fuiſſent. Quodque præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarii publici ſubſcripti, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides ad-

adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Andreas de Pittinis ſanctæ Romanæ & univerſalis Inquiſitionis Notarius.

Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti 1617. indictione XV. die vero 12. menſis Septembris, Pontificatus autem ſanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Pauli divina providentia Papæ V. anno 13. præſens Decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ, per me Franciſcum de Clericis ſanctiſſ. D. N. Papæ Curſorem,

Silverius Pontirolus Mag. Curſ.

Quia poſt hæc omnia Sanctiſſimus D. N. Gregorius XV. felic. record. alia quoque in hoc negotio magis peculiaria ſanxit, viſum eſt ea hic referre.

FERIA III. DIE XXIV. MAJI, Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti 1622. in generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis, habita in Palatio Apoſtolico, in monte Quirinali coram S. D. N. D. Gregor. divina providentia Papa XV. ac Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis D. D. Card. adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus a Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

SAnctiſſimus D. N. auditis votis Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum Decretum alias editum a fel. rec. Paulo V. ejus Prædeceſſore tenoris ſequentis, videlicet:

Sanctiſſimus Dominus noſter poſt longam & maturam diſcuſſionem, auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquiſitorum, re accurate ac diligenter perpenſa proinde conſiderans, quod quamvis in conſtitutione felicis record. Sixti IV. ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ, pro ſubmovendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis & contentionibus edita, à S. Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia conſtitutione ſan. mem. Pii V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innovavit, cum quibuſdam proviſionibus & adjectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſervatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi utramque partem, quod ſcilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali; dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur: nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmativæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis; quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa ſcandala, jurgia, & diſſenſiones; Propterea volens hujuſmodi ſcandalis ex debito ſui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præſentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus & ſingulis cujuſvis ordinis, & inſtituti Regularibus, & aliis quibuſcunque, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cujuſvis conditionis, ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & individua earum eſſet neceſſario mentio facienda, ut in poſterum, donec articulus hujuſmodi a Sancta Sede Apoſtolica fuerit definitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quod eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declaravit, ſubjacere debere, & ſubjici cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus ſuorum prædeceſſorum, & ſuis ipſo facto incurrendis. Per hujuſmodi tamen proviſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorſus præjudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſupra diſpoſita. Ulterius ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quod negativam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſſe mandavit, ut extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ conſtitutiones firmæ & illæſæ remaneant, & exacte obſerventur, perinde ac

ſi præ-

ſi præſens decretum non emanaſſet. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter obſervari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis conſtitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc ſuo præſenti Decreto ex eiſdem cauſis evitandi ſcandala, diſſenſiones, atque diſcordias in populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt, &, ut accepit, in aliquibus regionibus jam ortæ ſunt ex ſermonibus privatis occaſione aſſertionis affirmativæ, extendit, & ampliavit etiam ad privata colloquia, & ſcripta, mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero, donec articulus hujuſmodi a Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in ſermonibus, & ſcriptis privatis audeant aſſerere, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmativa aliquo modo agere, ſeu tractare, exceptis tamen, quibus a Sancta Sede Apoſtolica fuerit ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas ſua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei ullum prorſus præjudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in ſupradicto fel. recordationis Pauli Quinti, & hoc ſuo Decreto diſpoſita. Eademque Sanctitas ſua voluit, & expreſſe mandavit, ut in reliquis omnibus, ubi hujuſmodi Decretis non adverſantur Conſtitutiones Sixti Quarti, Alexandri Sexti, & Pii Quinti ac Pauli Quinti ejus prædeceſſorum ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis, firmæ & illibatæ remaneant, ac exacte obſerventur, perinde ac ſi hujuſmodi Decretum non emanaſſet. Et inſuper eadem Sanctitas ſua, cum ſancta Romana Eccleſia de Beatiſſimæ Virginis Conceptione Feſtum ſolemniter, & Officium celebret, omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm cujuſvis Ordinis, & inſtituti Regularibus mandat, ac præcipit, ut in ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, ac divino officio celebrandis, tam publice quam privatim, non alio, quam Conceptionis nomine uti debeant. Contravenientes autem Sanctitas ſua voluit, & declaravit, ſubjacere debere, & ſubjecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus, ac præfato Decreto ſuorum Prædeceſſorum ipſo facto incurrendis; & ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter obſervari, non obſtantibus in hac parte conſtitutionibus ſupraſcriptis, Decreto præfato Pauli Quinti, conſuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & ſingulis, quæ prædeceſſores prædicti voluerunt non obſtare, ac aliis quibuſcunque in contrarium facientibus. Volens & decernens pro obſervatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra hujuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares cujuſvis ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas & ſæculares perſonas, cujuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, tam Epiſcopi, & Prælati ſuperiores, aliique Ordinarii locorum, quàm hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſevere animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmiſſorum ignorantia a quodam prætendi poſſit, quod præſens decretum, ſeu illius exemplar ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & affician, perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimata fuiſſent. Quodque præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Andreas de Pittinis Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis Notarius.

Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſecundo, Indictione V. die vero ſecunda menſis Junii, Pontificatus Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorii, divina providentia Papæ XV. Anno ejus ſecundo ſupradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Brantimartem Latinum S. D. N. Papæ Curſ.

Octavius Spada Mag. Curſ.

Decretum α † *de Reformatione.*

CAPUT I.

Habentes ſtipendium pro lectione ſacræ Scripturæ, debent cogi per Ordinarios ad munus exequendum per ſe, vel per alios, & qua via procurandum ſtipendium, ſi hucuſque non fuerit conſtitutum.

EAdem ſacroſancta Synodus, piis ſummorum Pontificum & probatorum (*a*) Conciliorum Conſtitutionibus inhærens, eaſque amplectens, & illis adjiciens; ne cœleſtis ille ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus ſanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat, ſtatuit, & decrevit, quod 1. β in illis Eccleſiis, in quibus præbendæ, aut præſtimonium, ſeu aliud quovis nomine nuncupatum ſtipendium γ pro lectoribus ſacræ Theologiæ deputatum reperitur, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alii locorum Ordinarii, eos, qui præbendam, aut præſtimonium, ſeu ſtipendium hujuſmodi obtinent, ad ipſius ſacræ Scripturæ expoſitionem & interpretationem, 2. per ſe ipſos, ſi idonei fuerint, alioquin per idoneum ſubſtitutum ab ipſis Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, 3. & aliis locorum Ordinariis, 4. δ eligendum, etiam per ſubtractionem fructuum, 5. cogant, & compellant. 6. De cætero vero præbenda, præſtimonium, aut ſtipendium hujuſmodi nonniſi perſonis idoneis, & quæ per ſeipſos id munus explere poſſint, 7. conferantur, 8. & aliter facta proviſio nulla ſit, & invalida. 9. ε In Eccleſiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, ſi civitas inſignis, vel populoſa, ac etiam in Collegiatis exiſtentibus in aliquo inſigni oppido, etiam nullius diœceſis, ſi ibi Clerus numeroſus fuerit, 10. ubi nulla præbenda, aut præſtimonium, ſeu ſtipendium hujuſmodi deputatum reperitur, 11. præbenda quomodocumque, præterquam ex cauſa reſignationis, 12. primo vacatura, cui aliud onus incompatibile injunctum non ſit, ad eum uſum ipſo facto perpetuo 13. conſtituta & deputata intelligatur. Et quatenus in ipſis Eccleſiis nulla, vel non ſufficiens præbenda foret, Metropolitanus, vel Epiſcopus ipſe per aſſignationem fructuum, 14. alicujus ſimplicis beneficii, ejuſdem tamen debitis ſupportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum ſuæ civitatis, & diœceſis, vel alias prout commodius fieri poterit, 15. de capituli conſilio ita provideat, ut ipſa 16. ſacræ Scripturæ lectio habeatur; ita tamen, ut quæcumque aliæ lectiones, vel conſuetudines, vel quavis alia ratione inſtitutæ, propter id minime præmittantur. ζ Eccleſiæ vero, quarum annui proventus tenues fuerint, & ubi tam exigua eſt Cleri, & populi multitudo, ut Theologiæ lectio in eis commode haberi non poſſit, 17. ſaltem (*b*) magiſtrum habeant, & ab Epiſcopo cum conſilio Capituli eligendum, qui Clericos, alioſque ſcholares pauperes, 18. Grammaticam gratis doceat, * ut deinceps ad ipſa ſacræ Scripturæ ſtudia, annuente Deo, tranſire poſſint, 19. ideoque illi magiſtro Grammatices, vel alicujus ſimplicis beneficii fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo perſtiterit, aſſignentur; dum tamen beneficium ipſum ſuo debito non fraudetur obſequio: vel ex Capitulari, vel Epiſcopali menſa condigna aliqua merces perſolvatur: vel alias Epiſcopus ipſe aliquam rationem ineat ſuæ Eccleſiæ, & diœceſi accommodam, ne pia hæc, utilis, atque fructuoſa proviſio quovis quæſito colore negligatur. In mo-

α Vide Concil. Later. ſub Innoc. 3. c. 12. Cap. quia & c. fin. de mag. & infra ſeſſ. 23. de ref. c. 18. infra ſeſſ. 24. c. 15. de ref.

b Concil. Conſtant. 6. c. 5. cum alleg. a me in tract. de privil. Schol. priv. 88. c. 2. & c. quia de mag. Concil. Later. ſub Alex. 3. c. 18. & ſub Innoc. 3. c. 11. & infra ſeſſ. 23. c. 18. de ref. Clem. ne in agro, de ſtat. mon. c. 2. de mag.

monaſteriis quoque monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio ſacræ Scripturæ habeatur, qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, in hoc ut ſedis Apoſtolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis 20. compellant. In conventibus vero aliorum Regularium, in quibus ſtudia commode vigere poſſunt, ſacræ Scripturæ lectio ſimiliter habeatur: quæ lectio a Capitulis generalibus vel provincialibus aſſignetur, 21. dignioribus magiſtris. In gymnaſiis etiam publicis, ubi tam honorifica, & cæterorum omnium maxime neceſſaria lectio hactenus inſtituta non fuerit, religioſiſſimorum Principum, ac Rerum publicarum pietate & charitate ad Catholicæ fidei defenſionem, & incrementum, ſanæque doctrinæ conſervationem, & propagationem inſtituatur: &, ubi inſtituta foret, & negligeretur, reſtituatur. Et, 22. ne ſub ſpecie pietatis impietas diſſeminetur; ſtatuit eadem ſancta Synodus neminem ad hujuſmodi lectionis officium tam publice, quam privatim admittendum eſſe, qui prius ab Epiſcopo loci de vita, moribus, & ſcientia 23. examinatus, & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in clauſtris monachorum non intelligatur, 24. *n* ℨ * 25. Docentes vero ipſam ſacram Scripturam, 26. *i* dum publice in ſcholis docuerint, & 27. *κ* ſcholares, † (*c*) qui in ipſis ſcholis ſtudent, 28. *λ μ* privilegiis omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, *ν* & beneficiorum ſuorum, in abſentia a jure communi conceſſis, plene gaudeant, & 29. fruantur.

c c. fin. de mag. alleg in meo tract. de priv. ſch. priv. 98.

DECLARATIONES.

1. *In illis Eccleſiis, &c.*) Ubi non eſt conſtituta præbenda Theologalis, & viget conſuetudo, quod detur a Capitulo ſtipendium perpetuum Theologo, qui docendi ibi officio fungatur, ea ſervanda eſt: quod ſi illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in ſui muneris functione, triennium ejus conductioni Ordinarius una cum Capitulo præfinire debet.

Congregatio Concilii cenſuit, ſi ſtipendium pro lectore ſacræ Theologiæ jam ante Concilium fuit, ut proponitur in Cathedrali, deputatum, non eſſe neceſſe ex Decr. Concil. erigere præbendam Theologalem. 14. Martii 1598.

2. *Per ſeipſos, &c.*) Si Theologus hujuſmodi habens præbendam legitime obtineret Parochialem, teneretur in ea reſidere amiſſis diſtributionibus quotidianis, & aliis emolumentis, quæ tantum deſervientibus dari ſolent: in officio autem arbitrio Ordinarii, alium deputare debet, aſſignato ei competenti ſalario.

Congregatio Concilii cenſuit, quando clericus ſæcularis idoneus pro Theologali præbenda non reperitur, collationem illius ſuſpendendam eſſe, donec inveniatur idoneus Theologus ſæcularis, cui fieri poſſit, & interim nullum eſſe deputandum cuſtodem, aut curatorem fructuum ipſius Canonicatus, ſed eos omnes tradendos Superiori alicujus ordinis, qui curet, ut aliquis Theologus ex ſuis Regularibus publice in Cathedrali Eccleſia doceat ſacram Scripturam, prout mandatur Decreto Conc. *c. 1. Seſſ. 5.* eique imprimis neceſſaria ſubminiſtret ex dictis fructibus, & quod reliquum fuerit, in uſum Monaſterii convertat. Rhemenſis 24. Maji 1591.

Quando Clericus ſæcularis idoneus non reperitur pro dicta præbenda, ſtatuerunt Pius V. & Gregorius XIII. collationem hujus Canonicatus ſuſcipiendam eſſe, donec inveniatur idoneus Theologus ſæcularis, ſi fieri poſſit: interim vero nullum eſſe ab Epiſcopo fructuum ipſius Canonicatus cuſtodem aut curatorem deputandum; ſed eos omnes ſuperiori alicujus monaſterii tradendos, qui curet, ut aliquis idoneus Theologus ex ſuis Regularibus publice ſacram Scripturam in Cathedrali doceat, prout hic mandatur, eique imprimis neceſſaria ſubminiſtret ex dictis fructibus: quod ſi quid reliquum erit, in Monaſterii uſum convertatur, Doct. in *c. Majoribus de præbendis*, & magis in terminis gloſſ. in *cap. quod nullus, de Magiſt. in verb. præbendæ*.

3. *Et aliis locorum Ordinariis eligendum, &c.*) Et ſi Ordinarius inferior fuerit negligens, puta Prior, Abbas, Præpoſitus, & cæteri ſimiles alicujus Eccleſiæ collegiatæ, poterit Epiſcopus, in cujus Diœceſi ſunt, ſupplere, id eſt, cogere.

4. *Eligendum, &c.*) Electio hæc ſoli Epiſcopo competit, quia a Concilio in hoc Decreto, (cum de ſubſtitutio eligendo agitur,) ſoli Epiſcopo datur electio, & adjuvat exemplum Pœnitentiarii, licet conceptum aliis verbis.

5. *Cogant & compellant, &c.*) Si lectores iſti collatoribus inferioribus ſunt ſubjecti, ut muneri ſuo ſatisfaciant, per Epiſcopum ſunt compellendi. Etenim Epiſcopus poteſt ſupplere negligentiam ſuperiorum non compellentium ad eligendum eos, qui ſtipendium pro hujuſmodi lectione obtineant, licet Eccleſia eſſet exempta; qui quidem Epiſcopus id exequi volens, moneat, terminum præfigat, & eo lapſo, ſuppleat cogendo, vel eligendo.

6. *De cætero, &c. quæ per ſeipſos, &c.*) Canonicatum & magiſtralem præbendam obtinens cum parochiali, ſi in ea (ut tenetur) reſideat, fructus Canonicatus & præbendæ percipere poteſt: ita tamen, ut quotidianas diſtributiones amittat, atque alia præterea, quæ abſentes juſta de cauſa percipere non poſſunt. In præbenda autem Magiſtrali idoneum virum ſibi ſubſtituat, qui ex veteri inſtituto annexum ſuæ præbendæ munus obeat ſacræ Scripturæ interpretandæ. Idem ſupra §. *per ſeipſos, & Seſſ.* 23. *c.* 1. *de Reform.* §. *cum qui.*

7. *Conferantur, &c.*) A quo autem hæc collatio fieri debeat, Concilium non expreſſit. Quare pertinebit ad eum, ad quem antea de jure ſpectabat. Idem infra §. *Conſtituta.*

8. *Et aliter proviſio facta, nulla ſit & invalida.*) Eandem facultatem habebunt Ordinarii in Eccleſiis collegiatis in eiſdem terminis Concilii, quando inferiores Ordinarii illarum Eccleſiarum fuerint negligentes, præſertim cum in diſcurſu Scholaſticæ, neceſſe ſit explicare locos ſacræ Scripturæ.

Non eſt ſatisfactum huic Decreto, ſi ſtipendium jam conſtitutum pro lectore Sacræ paginæ non ſufficiens, augeatur, vel per acceſſionem alicujus beneficii ſimplicis, vel per contributionem, &c. quando in illa Eccleſia adeſſet præbenda, quæ pro hac lectione, juxta formam dicti decreti, uniri poſſit.

Præbenda, quæ vacat, poteſt optari, nec illa poteſt erigi in Theologalem, quia Concilium loquitur de præbenda vacatura, cum iſta non vacaverit: quia præventa eſt a jure optandi, & ideo illa ſola dabitur Theologo, quæ remanebit poſt optionem.

Congregatio Concilii cenſuit, erectionem præbendæ Theologi non habere locum in ea, quæ vigore ſtatuti aſſequenti Canonico optatur; ſed illam præbendam, quam dimiſerit Canonicus, qui noviſſimè optat, huic muneri affectam, & unitam remanere. Lunenſis 6. Julii, 1592.

9. *In Eccleſiis autem Metropolitanis vel Cathedralibus.*) Per decretum viſitationis Apoſtolicæ de conſtituenda præbenda vacatura non fiat præjudicium legitimo collatori, cum vacaverit.

10. *Ubi nulla præbenda, &c.*) Ubi nullæ ſunt præbendæ, eo quod Canonicatus tantum diſtributiones quotidianas habeant, idem ſtatuendum eſt, quod de præbendis, cum illarum loco ſuccedant.

An ſi Canonicatus omnes conſiſtant in quotidianis diſtributionibus, ipſæ præbendæ erunt intelligendæ, & ſic quoque Congregatio cenſuit.

11. *Præbenda quomodocumque.*) Intelligitur etiam præbenda, cujus fructus omnes conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, ſicut reliquæ.

12. *Primo vacatura.*) Non tamen in menſe Apoſtolico, quia non comprehenduntur ſub hoc Decreto præbendæ vacantes in menſibus reſervatis, & idem jus in præbenda pœnitentiali *ſeſſ.* 24. *c.* 8. *de reformatione.* S. D. N. ſentiens hoc decretum Concilii eſſe conditionatum, & requiri prius declarationem & actualem deputationem Epiſcopi, ut ſcilicet illa præbenda ſit Theologalis; reſpondit valere collationem præbendæ (quæ primum poſt Concilium vacavit) factam perſonæ minus idoneæ ad ſacram Scripturam per ſeipſum interpretandam, ſi nondum illa præbenda actu fuerit deputata in Theologalem. Nec eſt in opinione Epiſcopi primam præbendam vacantem aſſignare pro pœnitentiario, licet ratione curæ animarum videatur magis neceſſarius; ſed debet pro Theologo, propter verba hujus Decreti, *ipſo facto.* Verum ſi magis expediens in aliquo loco particulari fuerit judicatum, ut prius de Pœnitentiario provideatur, habenda eſt confirmatio in ſpecie a ſanctiſſima Sede Apoſtolica, ad omnem difficultatem tollendam.

Non debentur quidem lectori diſtributiones quotidianæ pro illis horis, quibus legit, ex diſpoſitione Juris & doct. per *gloſſ. ult. in cap. quia nonnull. de Magiſt.* quos dixit Sanctitas ſua non loqui reſpectu illius lectoris, qui in Eccleſia ſua legit, ut facit iſte, de quo in hoc textu: tamen ſan-

ſanctiſſimus Dominus noſter Gregor. XIII. audita relatione Congregationis ex gratia illas eſſe ei tribuendas, non modo pro illis horis, ut ſi mane legit pro horis matutinis, & miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota die conſultus reſpondit.

13. *Conſtituta & deputata intelligatur.*) Hujus beneficii collationem Concilium reliquit illis, ad quos de jure ante Concilium ſpectabat. Nec talis deputatio & inſtitutio habet locum in Canonicatibus & præbendis Sedi Apoſtolicæ reſervatis & affectis. Item ſi in præteritis menſibus Cardinalis haberet indultum a Sede Apoſtolica, deputationem tamen hujuſmodi præbendæ Concilium reliquit illis, ad quos vere ante Concilium ſpectabat, quoniam ex hoc Decreto hoc ſolum habetur, quod in Theologalem erigatur. Electio vero ſoli Epiſcopo competit, quia a Concilio in hoc decreto, cum de ſubſtituto eligendo agitur, ſoli Epiſcopo datur electio, & adjuvat exemplum Pœnitentiarii, licet ſit conceptum aliis verbis. Nec ſucceſſori præjudicium factum eſt, ſi aliter per prædeceſſorem fuit ſervatum. Et id intelligendum eſt de iis canonicatibus Theologicis, qui erecti non ſunt ante Concilium Tridentinum. Secus ſi ante eſſent erecti; tunc enim ſervandum eſt, quod ante Concilium ſervabatur. Ita Congregatio in una Aſtoricenſi cenſuit cum conſilio Capituli, ſi tamen ante Concilium in collatione requirebatur. Idem ſup. §. Eligendum.

Hoc decretum habet locum etiam in Eccleſiis collegiatis, quarum præbendæ ſunt de jure patrio Laicorum, ut deputetur præbenda primum vacatura concurrentibus omnibus requiſitis, prout hic, & perſona non erit nominanda ante vacationem, ſed electio perſonæ ſpectabit ad Epiſcopum, collatio vero, ad quem legitime ſpectabat ante deputationem præteritam. Non poteſt optari præbenda, quæ fuit erecta & deputata in Theologalem pro Theologo, a ſequenti Canonico.

Aſtrenſis 22. Febr. 1601. Congregatio Concilii cenſuit, obtinentem præbendam Theologalem non eſſe admittendum ad jus optandi competens Canonicis.

In Eccleſia vero Cathedrali aut Collegiata inſigni, quæ non eſt numerata, vel regularis, vel quæ nullas habet diſtinctas præbendas, Ordinarius, ut habeatur omnino lectio S. Scripturæ, (cum non poſſit in hujuſmodi Eccleſiis deputari præbenda primo vacatura) provideat alia ratione, juxta hoc Decretum. Ideoque erit procedendum, ſicut ſi Eccleſia eſſet exempta, quo ordine poterit hoc facere in negligentiam ſuperioris.

In præbenda primo vacatura poſt Concilium, locum optio non habebit. Si autem de ea, quæ primo vacavit, proviſum non fuit de Theologo, relictum eſt ordinariæ deciſioni Judicum.

14. *Alicujus ſimplicis beneficii.*) Ubi ſunt præbendæ & Canonicatus, non poteſt aſſignari aliud beneficium pro iſto Theologo vel Pœnitentiario.

15. *De Capituli conſilio.*) Hæc verba tantum ad proxima ſunt referenda, cum agatur de aſſignatione & contributione.

In nonnullis caſibus, veluti in materia correctionis morum, ubi Concilium expreſſe ſuſtulit appellationem, ea ſublata intelligitur quoad effectum dumtaxat ſuſpenſivum, non autem devolutivum: quare auctoritas delegata, quæ Epiſcopis a Concilio tribuitur, non aufert jus illorum, ad quos legitime interpoſita appellatione alias cauſa devolveretur.

Si in electione Theologi, vacante præbenda, inter Epiſcopum & Capitulum ſit controverſia, ad Metropolitanum erit recurrendum, & ejus judicium ſequendum.

16. *Sacræ Scripturæ lectio.*) Satisfit Concil. etiam Scholaſticam Theologiam legendo.

De tempore, hora & materia ſacræ Scripturæ vel Theologiæ, quæ in ſacra Scriptura continetur, ſuper qua legendum ſit, relinquitur arbitrio Ordinarii: poteſt tamen ipſe lector vacare a lectione tribus menſibus, ſcilicet Julii, Auguſti, & Septembris.

Congregatio Concilii cenſuit tempus, horam & materiam ſacræ Scripturæ, ſuper qua legendum ſit, remitti arbitrio Ordinarii. 11. Jun. 1594.

17. *Saltem Magiſtrum.*) Congregatio cenſuit, caſu quo deficit magiſter Grammaticæ in urbe, fieri non poſſe, ut curatus ruralis ibi habitet relicto idoneo Vicario & approbato ab Ordinario, cum congrua mercede in Parochiali, etiamſi talis Curatus ſolemnibus ſaltem feſtis officium in parochia exercere vellet.

18. *Grammaticam gratis doceat.*) Ubi eſt Laicus, qui Clericos Grammaticam doceat, ſi presbyter ad Parochialem Eccleſiam a civitate duo milliaria non diſtantem deputetur, qui tamen ſuæ parochiali diebus feſtis inſervit, a reſidentia non excuſatur.

19. *Illi Magiſtro Grammatices.*) In collatione Cathedræ legatur Grammatica, &

præſuppoſito, quod dictæ Cathedræ ſint annexa duo præſtimonia, quorum fructus ſint pro ſuſtentatione lectoris dictæ Cathedræ, pertineat ſimul ad Epiſcopum & Capitulum admittere Vicarium habentem poteſtatem.

20. *Compellant.*) Etiam Carthuſiani ſtrictioris Clauſuræ comprehenduntur ſub hoc Decreto.

21. *Dignioribus Magiſtris.*) Iſti lectores ſacræ Scripturæ in conventibus Regularium non ſunt examinandi & approbandi ab Epiſcopo loci, de vita, moribus, & ſcientia, ut infra: cum Concilium videatur id committere Capitulis generalibus, vel provincialibus. Sed ſi in Eccl. publice populo ſacra Scriptura legenda eſſet, tunc ſervandum eſſet, quod in Prædicatore ſtatuitur infra c. 2. *de munere præd.*

22. *Ne ſub ſpecie pietatis.*) Ordinarius non poteſt examinare ſeu approbare de vita, moribus & ſcientia eos, qui ſacram Scripturam interpretaturi ſunt in conventibus Regularium: & multo minus eos, qui tali munere fungi volunt in clauſtro Monachorum, prout jam dictum eſt.

23. *Examinatus & approbatus.*) Ad hoc examen tenentur etiam Ludimagiſtri, qui privatim in domibus particularibus prima principia Grammaticæ docent, vel aliarum ſimilium artium, qui etiam tenentur, ut ſupradicti facere profeſſionem fidei juxta bullam Pii IV. Kal. Novemb. emanatam.

24. *Se coram Epiſcopis præſentare.*) Poterit Ordinarius ſi ſibi videbitur, etiam ab eo exigere profeſſionem fidei.

25. *Docentes ſacram Scripturam.*) Congregatio cenſuit, docentes jus Canonicum in publica Univerſitate gaudere privilegiis de percipiendis in abſentia fructibus ſuarum præbendarum, etiamſi præbendæ, quas obtinent, ſitæ eſſent in cathedrali ejuſdem civitatis, in qua publici lectoris munere funguntur. Non recipient tamen diſtributiones illas quotidianas, quæ ſolent accreſcere ſolis præſentibus: quod ſi omnes reditus Capituli hujuſmodi diſtributionibus conſtent, reputabuntur pro præbendis, & tales Doctores Juris debebunt percipere diſtributiones, dimiſſa una ex tribus partibus, quæ inſervientibus accreſcit.

26. *Dum publice in ſcholis docuerint.*) Idem judicandum de docentibus in Eccleſiis cathedralibus & collegiatis quoad privilegia, quando legunt ſacram Scripturam.

Theologus legens, quamdiu legit, pro reſidente habeatur, & recipiat omnes fructus præter diſtributiones quotidianas, præſuppoſito quod adſit maſſa groſſa vel præbenda.

27. *Et Scholares.*) Non idem in ſcholaribus, qui in Eccleſiis audiunt.

Scholares ergo audientes in Eccleſiis Cathedralibus, non gaudent iiſdem privilegiis, quibus ſtudentes in publicis Academiis, nec percipiunt diſtributiones quotidianas.

28. *Privilegiis omnibus de percepcione fructuum.*) Lectores non excuſantur a reſidentia in parochialibus, nec poſſunt habere beneficia incompatibilia ratione illorum privilegiorum. Non poſſunt etiam obtinere aliud beneficium incompatibile, nec beneficium curatum, vel requirens reſidentiam, & legendo deſervire per ſubſtitutum. Et contra contumaciam in non reſidendo, Epiſcopus debet procedere juxta decretum Concil. *ſeſſ.* 24. c. 13. & tempore quo (ceſſante legitima cauſa, & juſto impedimento) non reſederit, debet alium ſubſtituere ſumptibus illius, qui lectioni ſacræ Scripturæ loco ipſius ſatisfaciat.

Lector Cathedralis Eccleſiæ non poteſt obtinere beneficium curatum, vel reſidentiam requirens, & legendo deſervire per ſubſtitutum, & gaudere fructibus in abſentia: nec licet cum Doctorali Canonicatu obtinere aliud incompatibile, ut ſervatur multis in locis. Nec concedenda eſt eis licentia vacandi a lectione, ut alibi munere prædicationis fungantur. *Sup.* §. *Privilegiis.*

29. *Et fruantur.*) Idem cenſendum eſt de docentibus in Eccleſiis, ſcilicet, quod quamvis a ſervitio chori abſentes eſſent, poſſint percipere fructus ſuorum Canonicatuum, exceptis quotidianis diſtributionibus; tamen ex gratia diebus, quibus legunt, habendi ſunt ſicut præſentes in choro & inſervientes, ut declaravit S. D. N. Gregorius, & ſupra declaravimus: ſed non gaudent iſti lectores ſacræ Scripturæ in Eccleſia illis privilegiis, quibus gaudent docentes in Scholis pub. Idem ſup. *verb. Non debentur.*

Lectores hi non ſunt cenſendi præſentes matutinis, quæ ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine dicuntur ſero præcedenti pro die ſequenti.

REMISSIONES.

a Vide Navarr. in *manu. c.* 27. *num.* 107. Medices in *ſumma peccatorum*, *par.* 2. *c.* 2. *tit.* 3. *q.* 74. *num.* 209. Optime Zerol. in *praxi*

Praxi Epiſcop. p. 1. *verbo*, *præbenda Theologalis pag. mihi* 299. P. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 20. *num.* 53. † Vide etiam Nav. in *conſ. unic. lib.* 5. *de magiſtris*. Vinc. Grilizon. *conſ.* 9. *&* *conſ.* 51. *per totum*, Aloyſ. Riccium in *prax. var. reſol. c.* 175.

ß *In illis Eccleſiis, &c.*) Sacra Cardinalium congregatio ita cenſuit. Ubi viget conſuetudo, quod detur a Capitulo ſtipendium proprium Theologo, ea ſervanda eſt: quod ſi illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in ſui muneris functione, triennium ejus conductionis Ordinarius una cum capitulo præfinire debet. De hac reſponſione teſtatur Zerol. *d. verbo*, *præbenda Theologalis*, *verſ. Ad ſecundum*.

γ *Pro lectoribus ſacræ Scripturæ.*) Sacra Cardinalium congregatio ita cenſuit. Quando clericus ſæcularis idoneus pro Theologali præbenda non reperitur, collationem illius ſuſpendendam eſſe, donec inveniatur idoneus Theologus ſæcularis, cui fieri poſſit, & interim nullum eſſe deputandum cuſtodem, aut curatorem fructuum ipſius canonicatus, ſed eos omnes tradendos ſuperiori alicujus ordinis, qui curet, ut aliquis Theologus ex ſuis regularibus publice in cathedrali Eccleſia doceat ſacram Scripturam, prout mandatur decreto Concil. *c.* 1. *ſeſſ.* 5. atque in primis neceſſaria ſubminiſtret ex dictis fructibus: quod reliquum fuerit, in uſum monaſterii convertat, & in Concil. Provinciali Beneventano *c. de præbendis Theolog.* idem ſervari reſolvit Zerol. *d. verbo*, *præbenda Theologalis*, *verſ. ad quintum*.

δ *Eligendum.*) Sacra Card. congregatio ita cenſuit. A quo autem collatio præbendæ Theologalis fieri debeat, Concilium non expreſſit, quare pertinebit ad eum, ad quem ante de jure ſpectabat. De hac reſponſione teſtatur Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel. gl.* 9. §. 2. 83.

ε *In Eccleſiis.*) Concordat *text. in cap. Quia*, & in *cap. finali*, *de magiſtris*.

ζ *Eccleſia vero, quarum annui proventus, &c.*) Zerol. in *praxi Epiſcopali p.* 1. *verbo*, *præbenda Theologalis*, *verſ. ad* 3.

* *Grammaticam gratis doceat.*) Vide Tiraquell. *de nobilitate c.* 29. *n.* 42. Horat. Luti. *de priv. ſchol. priv.* 88. *&* 89.

† *De vita, moribus & ſcientia examinatus, &c.*) Vide Rotam noviſſ. *deciſ.* 551. recollectis a Farinacio.

η *Docentes vero ipſam ſacram Scripturam.*) An idem ſit, ſi doceant Jus canonicum? Affirmat Nicol. Garc. *de benef. p.* 3. *c.* 2. 64.

§ Utrum docentes in ſcholis Theologiam, vel jus canonicum, dum publice in die docuerint, & ſtudentes in eis excuſentur a reſidentia, & fructus ſuorum beneficiorum in abſentia percipiant? Vide ſcribentes in *cap. fin. de magiſt.* Navar. in *man. cap.* 25. *num.* 126. Rebuff. in *praxi tit. de diſpenſat. de non reſid. num.* 25. & in *tract. de privileg. Schol. priv.* 29. *&* 31. Horat. Luti. *eod. tract. priv.* 99. *&* 100. Ludov. Lopez. in *inſtructor. conſcientiæ tom.* 1. *cap.* 149. *verſ. ſed quotuplex*. Vival. in *candelabr. aureo in appendice*, *cap.* 9. *num.* 13. *&* 14. *&* *verbo*, *reſidentia num.* 8. Hoj. *de incompatibil. benef. cap.* 17. *num.* 28. Fr. Emman. in *ſum. tom.* 1. *cap.* 33. *num.* 2. *&* *tom.* 2. *cap.* 36. *num.* 2. & in *addit. ad bullam Cruciatæ cap.* 2. *ad* 4. *clauſulam n.* 27. Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel.* 7. §. 7. *proœm. n.* 180. Nicol. Garci. *d. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 54 *cum multis ſeqq.* Maynar. *deciſ* 8. *l.* 1. Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. collect.* 446. * Grilinzon. *conſ.* 9. *n.* 10. Quid ſi ſponte, & voluntarie legant ſine ſtipendio, & cathedra? Vide Grac. *deciſ.* 2. *n.* 60. ubi reſolvit hoc non ſufficere: ſecus ſi legant cum licentia univerſitatis, ſeu clauſtri, ſive collegii Doctorum.

ι *Tum publice in ſcholis docuerint.*) Sacra Cardinalium congregatio ſic cenſuit. Idem cenſendum eſt de docentibus in Eccleſiis, qui quamvis a ſervitio chori abſentes eſſent, poſſunt percipere fructus ſuorum canonicatuum, exceptis quotidianis diſtributionibus: ſed ex gratia diebus quibus legunt, habendi ſunt ſicut præſentes in choro, & inſervientes non modo pro illis horis, ut ſi mane legunt pro horis matutinis & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota die, referunt Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel.* §. 7. *proœm. n.* 180. Nicol. Garci *d. c.* 2. *n.* 118.

κ *Scholares.*) An debeant eſſe in ſtudio generali, ſeu celebri Univerſitate? Affirmant Rebuff. *d. privil.* 31. *n.* 8. Horat. Luti. ad *finem dicti tract. de iis qui gaudent privil. Schol. num.* 23. *ad finem*. Perez. *l.* 1. *tit.* 10. *lib.* 1. *ordin.* Xechi. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de Clericis n.* 7. *v.* 28. Flores Vari. *l.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 19. Zerol. in *praxi Epiſc. verbo*, *ſtudium*. §. 4. † Vide etiam Camil. Borrel. *conſ.* 16. *per totum*.

λ Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Scholares in Eccleſiis Cathedralibus non gaudent eiſdem privilegiis, ſicut ſtudentes in ſtudiis publicis, vel Academiis: interim tamen hujuſmodi ſtudentes in Academiis non percipiunt diſtributiones

quo-

quotidianas, refert Nicol. Garci. *d. c. 2. num.* 117.

μ An ſcholaſtici otioſi, qui non ſtudent, & ſcholas non frequentant, gaudeant privilegiis ſcholaſticorum, & abſentes cauſa ſtudii fructus ſuorum beneficiorum percipiant? Negant Tiraquel. in *tract. ceſſante cauſa p. 1. n. 213.* Maſcard. *de probat. concl. 1290. num. 9. cum ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 9. art. 10.* Proſper. de Auguſtino in *addit. ad Stephan.* Quarant. in *ſumma bullarii, verbo, reſidentia, verſ. limita, pag.* 443.

1 *Et beneficiorum ſuorum.*) Sacra Cardinalium congregatio ita cenſuit. Obtinentibus parochiales Eccleſias poſt Conc. Trident in. ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non datur, referunt poſt Gonzal. Proſper de Auguſtino ubi proxime *verſ. item limita* & Nicol. Gar. *d. c. 2. n.* 81. Farin. *deciſ. 29.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p. 3. collect. 563. in med.* & conſtitutum eſt in Conc. Provinc. Brachar. 4. *act. 3. c. 9.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput* I. *in Appendice, Diſcurſu 2. Card. de Luca.*

CAPUT II.

De verbi Dei concionatoribus, & quæſtoribus eleemoſynariis.

QUia vero α * Chriſtianæ Reipublicæ (*a*) non minus neceſſaria eſt β prædicatio Euangelii, quam lectio, & (*b*) hoc eſt γ præcipuum Epiſcoporum munus; ſtatuit, & decrevit eadem ſancta Synodus, 1. omnes Epiſcopos, Archi-Epiſcopos, primates & omnes alios Eccleſiarum Prælatos teneri per ſeipſos, ſi legitime impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Jeſu Chriſti Euangelium. Si vero contigerit, Epiſcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento, δ juxta formam (*c*) generalis Concilii, † 2. viros idoneos aſſumere, 3. teneantur ad hujuſmodi prædicationis officium ſalubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempſerit, diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Archipresbyteri quoque Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quocumque modo obtinent, 4. per ſe, vel alios idoneos, ε ſi legitime impediti fuerint, (*d*) diebus ſaltem Dominicis, & Feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annuntiandoque eis cum brevitate & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant. Id vero ſi quis eorum præſtare negligat, etiamſi ab Epiſcopi juriſdictione quavis ratione exemptum ſe eſſe prætenderet: etiamſi Eccleſiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monaſterio, etiam extra diœceſim exiſtenti, forſan annexæ, vel unitæ, modo re ipſa in diœceſi ſint, provida paſtoralis Epiſcoporum ſollicitudo non deſit, ne illud impleatur: (*e*) Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. Itaque ubi ab Epiſcopo moniti, trium menſium ſpatio muneri ſuo defuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias, ad ipſius Epiſcopi arbitrium cogantur; ita ut etiam, ſi ei ſic expedire viſum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præſtet, honeſta aliqua merces perſolvatur, donec principalis ipſe reſipiſcens officium ſuum impleat.

Si quæ vero parochiales Eccleſiæ reperiantur ſubjectæ monaſteriis in nulla diœceſi exiſtentibus; ſi Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint; a Metropolitanis, in quorum provinciis diœceſes ipſæ ſitæ ſunt, tamquam, quoad hoc, Sedis Apoſtolicæ delegatis, compellantur; neque hujus decreti executionem conſuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, ſive recurſus impedire valeat, quouſque de-

ſuper

α Infr. ſeſſ. 24. de ref.

b 11. Tolet. c. 3.

c Concil. Later. ſub Innoc. 3. c. 10 c. in ter cætera de of. jud. ord.

d Concil. Conſtant. 6. c. 8. c. exiit. ¶ habetur etiam, de verb. ſig. Conc. Lat. ult. ſeſſ. 11.

e Jer. thr. 4.

ſuper a competenti judice, qui ſummarie, & ſola facti veritate inſpecta procedat, cognitum & deciſum fuerit. (*f*) ζ Regulares vero * cujuſcumque ordinis, niſi a ſuis Superioribus de vita, moribus & ſcientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, ν 5. etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum † prædicare non poſſint, cum qua licentia perſonaliter ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, 6. antequam prædicare incipiant. ϑ 7. In Eccleſiis vero, quæ ſuorum ordinum non ſunt, ultra licentiam ſuorum Superiorum (*g*) etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur; ſine qua in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſint; ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi 8. concedant.

ι Si vero, * quod abſit, prædicator errores, aut ſcandala diſſeminaverit in populum, etiamſi in monaſterio ſui, vel alterius Ordinis prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat. Quod ſi hæreſes prædicaverit; contra eum, ſecundum juris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem 9. procedat; etiamſi prædicator ipſe generali, vel ſpeciali privilegio exemptum ſe eſſe prætenderet, quo caſu Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, κ & tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus procedat. Curent autem Epiſcopi, ne quis prædicator vel ex falſis informationibus, vel alias calumnioſe vexetur, juſtamve de eis conquerendi occaſionem habeat.

λ Caveant præterea Epiſcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum ſint nomine Regulares, extra clauſtra tamen, & obedientiam religionum ſuarum vivunt, vel Presbyterorum ſæcularium, niſi ipſis noti ſint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet privilegiorum prætextu in ſua civitate vel diœceſi prædicare permittant, donec ab ipſis Epiſcopis ſuper ea re facta Sedes Apoſtolica conſulatur; a qua privilegia hujuſmodi, niſi tacita veritate, & expreſſo mendacio, ab indignis extorqueri veriſimile non eſt.

μ ν Quæſtores (*h*) vero eleemoſynarii, qui etiam Quæſtuarii vulgo dicuntur, ξ cujuſcumque conditionis exiſtant, nullo modo, nec per ſe, nec per alium prædicare præſumant, & contra facientes ab Epiſcopis, & Ordinariis locorum, privilegiis quibuſcumque non obſtantibus, opportunis remediis omnino arceantur.

Indictio futuræ Seſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decernit, primam futuram Seſſionem tenendam, & celebrandam eſſe die Jovis, Feria 5. poſt feſtum B. Jacobi Apoſtoli.

Prorogata deinde fuit Seſſio ad diem 13. *menſis Januarii*, 1547.

DECLARATIONES.

1. *Omnes Epiſcopos.*) Epiſcopus vel debet per ſeipſum prædicare, vel ſumptibus ſuis alium conducere, qui id munus exequatur.

2. *Viros idoneos aſſumere teneantur.*) Seipſis ſolis abſque conſenſu Capituli, ut infra notatur *ſeſſ.* 24. *c.* 4.

Stante Decreto Concilii hoc *c.* & *c.* 4. *ſeſſ.* 24. deputatio prædicatoris in Cathedrali Eccleſia pertinet ad ſolum Epiſcopum: ita quod Canonici & Capitulum non poſſint ſe intromittere in hujuſmodi deputatione, nec inconſulto, vel contradicente Epiſcopo aliquem ad prædicandum in Cathedrali etiam ex prædicatoribus ab ipſo Epiſcopo approbatis approbare, deputare, ſeu admittere. Congregatio enim cenſuit ad ſolum Epiſcopum pertinere in ſua Cathedrali, nulla habita ratione conſuetudinis etiam immemorabilis, quæ competeret Capitulo, vel de conſilio Capituli.

3. *Teneantur.*) Dum dubium eſt quorum ſumptibus conducendus ſit Concionator pro qua-

f Concil. Lat. ult. ſeſſ. 11. de modo præd.

g c. excommunicamus §. quia vero de hæret. infra ſeſſ. 24. c. 4. de refor.

h Concil. Lat. ſub Innoc. 3. c. 62 c. cum ex eo, de pœnit. & remiſſ. Clem. abuſionibus. eo tit. inf. Seſſ. 21. de refor. c. 9. c. ut officium §. compeſcendi de hær. in 6.

quadrageſima, debet Epiſcopus eum interim proprio ſumptu conducere.

Epiſcopus debet ſumptibus propriis conducere in Eccleſia Cathedrali aliquem prædicatorem, non obſtantibus quibuſcumque conſuetudinibus & immunitatibus, vide *cap.* 4. *ſeſſ.* 24. *de Reform.* Si communitas alicujus loci ſolet ex immemorabili conſuetudine de mercede prædicatoris providere, ad eam de cætero tribuendam cogenda eſt.

4. *Per ſe vel alios idoneos, &c.*) Ordinarius debet ipſe eligere Prædicatores, niſi in contrarium ſit conſuetudo ab immemorabili tempore citra, & ſi curatores animarum per ſe volunt munus prædicationis obire, non debent impediri.

Nullius 3. Jul. 1549. Congregatio Concilii cenſuit cogendos eſſe curatos ad ſubeunda per ſe ipſos, & non per ſubſtitutos ea munia, ad quæ tenentur; tolerandos autem, ut per ſubſtitutum ſuppleant in illis tantum caſibus, quibus expreſſis verbis Canonum, Decretorumve Concilii permiſſum eſt eis, ut per Vicarios, adjutores, vel ſubſtitutos poſſint officio ſuo fungi.

5. *Etiam in Eccleſiis ſuorum ordinum.*) Regulares in Eccleſiis ſuorum ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum a ſuis ſuperioribus, de vita, moribus & ſcientia examinari & approbari debent; ac ab eis habere licentiam, & cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam non obtinuerint.

6. *Antequam prædicare incipiant.*) Si præſentatus fuerit prædicatori idoneus Ordinario, juxta hoc decretum, non eſt ei deneganda licentia. Nec poterit Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere a prædicatione.

7. *In Eccleſiis vero.*) Conſuetudine præſuppoſita, Prædicator deputatus ab Ordinario in aliquo populo prædicare in Eccleſiis regularium (etiamſi eſſet alterius ordinis) poteſt, & Epiſcopus poteſt Regulares compellere, ſi noluerint admittere exterum in eorum Eccleſia ad prædicandum; ut ſervetur conſuetudo: ſed ſi prædicatores ejuſdem ordinis haberi poſſunt, cæteris paribus ſunt præferendi.

8. *Concedant.*) Et quando exprimitur, (*de licentia ſui Superioris.*) in Eccleſia ſæculari ſemper intelligitur Epiſcopus, niſi eſſet Eccleſia nullius diœceſis, nec obſtat, ſi iſte ſuperior eſſet exemptus.

9. *Procedat.*) Congregatio Concilii cenſuit, per confirmationem privilegiorum Regularium, a Sancta Sede Apoſtolica non derogatum huic Decreto Concilii, niſi in ipſis privilegiis appareat expreſſa diſpoſitio, quæ contraria ſit dictæ diſpoſitioni Concilii.

REMISSIONES.

α Vide late P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœn. lib.* 18. *num.* 118. *cum ſeqq.* P. Joan. de la Crux *de ſtatu Relig. l.* 1. *c.* 7. *dub.* 2. * Ricc. in *prax. var. reſol. c.* 190.

β *Prædicatio Euangelii.*) Concordat *Concil. Toletan.* 11. *c.* 2. *Concil. Carthag.* 4. *cap.* 20. *c. Epiſcopus nullam*, 88. *diſt.* Repert. Inquiſ. *verbo, prædicatio.* Quarant. in *ſumma bullarii, verbo, prædicator.*

γ *Præcipuum Epiſcoporum munus.*) Declaratum fuiſſe per Clem. 8. non concedi prædicationem Epiſcopo extra ſuam diœceſim, cum poſſit prohiberi ab ordinario, cujus eſt diœceſis, teſtantur praxis *Archiepiſcop. Neapolitan. cap.* 58. & Steph. Gratian. *diſcept. forenſium cap.* 393. *a num.* 9. ubi *num.* 11. reſolvit, quod privilegium Epiſcoporum, ut per univerſum mundum poſſint prædicare, juxta illud *Matth.* 9. *& Marci ult. & c. in nov.* 21. *diſt.* intelligitur, niſi in alienis diœceſibus prohibeantur ab Epiſcopis illius loci, quaſi poteſtas prædicandi ſit intelligenda in proprio populo, non alieno, Fuſc. *de viſit. l.* 2. *cap.* 20. *n.* 23. *in fin.*

δ *Juxta formam generalis Concilii.*) Scil. Later. *c.* 10. *ſub Innoc. III.* Et refertur in *c. inter cætera, de offic. jud. ord.* † Ric. in *prax. var. c.* 190.

ε *Si legitime fuerint impediti.*) Concordat *Concil. Conſtant.* 6. *cap.* 8. *cap. exiit*, §. *habetur, etiam de verb. ſignif. Concil. Later. ult. ſeſſ.* 11. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 18. *num.* 119.

ζ *Regulares vero, &c.*) Vide late Fr. Eman. *q. Reg. tom.* 3. *quæſt.* 32. *art.* 1. *cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi lib.* 18. *n.* 123. * Hugolin. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 1. *c.* 20. *de guber. Regular.* §. 2. *n.* 2.

η *Etiam in Eccleſiis ſuorum ordinum.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Regulares in Eccleſiis ſuorum ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum a ſuis ſuperioribus de moribus, & ſcientia examinari & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere bene-

benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint, refert Fr. Emman. *d. q. 32. art. 5.* reſolvit P. Valer. Regin. *d. lib. 18. n. 123.* † Ricc. in *prax. var. c. 290.*

ϑ *In Eccleſiis vero, quæ ſuorum ordinum non ſunt, &c.*) Greg. XIII. conceſſit Societati Jeſu, quod hujus ſacræ religionis confeſſarii, ac prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati, & a ſuis ſuperioribus ad hujuſmodi munera deputati, quandocumque ſive mari, ſive terra iter faciunt, poſſint, non repugnantibus tamen curatis Parochialium Eccleſiarum, verbum Dei prædicare; & quorumcumque Chriſti fidelium confeſſiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarii exiſtunt, niſi eorum licentia deſuper obtenta, refert Fr. Emman. *d. q. 32. art. 6.* ubi in fine dicit illo privilegio frui Prædicatores Ordinum Mendicantium, & alios, qui cum ipſis communicant in privilegiis conceſſis & concedendis.

ι *Si vero,*) Vide Fr. Emman. *q. Reg. tom. 2. q. 32. art. 8.* * Hugol. *d. c. 20. §. 2. n. 3.*

κ *Et tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus procedat.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 1. q. 8. art. 7.*

λ *Caveant præterea Epiſcopi.*) Vide Fr. Emman. *q. Reg. tom. 3. q. 32. art. 9.*

μ *Quæſtores vero Eleemoſynarii.*) Vide Cened. ad *Clem. & Extravag. collect. 9.* Fr. Emman. *d. q. 32. art. 11.*

ν Conſtitutum eſt apud Luſitanos per Ord. regiam. *lib. 5. tit. 103.* ne quæſtores alicujus Sancti nomine petitoria facientes permittantur, niſi regiæ literæ oſtendantur: ſi aliter factum ſit, omnes pecunias ab illis quæſitas quæſtori redemptionis captivorum tradendas præcipit, ut per Cardoſ. in *praxi judicum & advocat. verbo, eleemoſyna, num. 2.* practicatum fuiſſe refert Cabed. *p. 1. deciſ. 193.* Similis apud Hiſpanos extat *l. 1. & 2. tit. 8. l. 1. ord.* ubi Perez nunc *l. 1. tit. 9. l. 1. & lib. 37. tit. 6. lib. 3. novæ recopil.* ubi Azeved. vide Avend. *de exequendis mand. l. 3. c. 30.* & apud Gallos idem regii Senatus decretis diſpoſitum aſſerit Renat. Chopin. *de ſacra Politic. l. 3. tit. 5. a n. 23.*

ξ *Cujuſcumque conditionis exiſtant.*) An comprehendat Mendicantes religioſos pro ſuorum conventuum ſuſtentatione eleemoſynas quæſtuantes? Negant Navarr. *lib. 3. conſil. tit. de Regular. conſil. 79. num. 3.* latiſſime Fr. Emman. *q. Reg. tom. 2. quæſt. 57. art. 7.*

Vide annotationes Card. de Luca ad *hoc caput 1. in appendice diſcurſ. 3.*

SESSIO SEXTA

Celebrata die 13. menſis Januarii, M. D. XLVII.

Decretum de Juſtificatione.

PROOEMIUM.

CUm hoc tempore, non ſine multarum animarum jactura, & gravi Eccleſiaſticæ unitatis detrimento, erronea quædam diſſeminata ſit de juſtificatione doctrina; ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Eccleſiæ tranquillitatem & animarum ſalutem, ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea nomine Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri, Domini Pauli, divina Providentia Papæ III. Reverend. Dominis Dom. Joan. Maria Epiſcopo Prænestino, de Monte; & Marcello, tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbytero, S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Chriſti fidelibus veram ſanamque doctrinam ipſius juſtificationis, quam Sol juſtitiæ Chriſtus Jeſus, (*a*) fidei noſtræ auctor, & conſummator docuit, Apoſtoli tradiderunt, & Catholica Eccleſia, Spiritu ſancto ſuggerente, perpetuo retinuit: diſtrictius inhibendo, ne deinceps audeat quiſquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præſenti decreto ſtatuitur, ac declaratur.

a Hebr. 12. 2.

CA-

CAPUT I.

De naturæ & legis ad juſtificandos homines imbecillitate.

PRimum declarat ſancta Synodus ad juſtificationis doctrinam probe & ſincere intelligendam, oportere, ut unuſquiſque agnoſcat, & fateatur, quod (*a*) cum omnes homines in prævaricatione *a* Adæ innocentiam perdidiſſent, (*b*) facti immundi, & ut Apoſtolus inquit, (*c*) natura filii iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali expoſuit, uſque adeo ſervi erant peccati, & ſub (*d*) poteſtate Diaboli ac mortis, ut non modo gentes per vim naturæ, ſed ne Judæi quidem per ipſam etiam literam legis Moyſis, inde liberari, aut ſurgere poſſent; tametſi in eis liberum arbitrium minime extinctum eſſet, (*e*) viribus licet attenuatum, & inclinatum.

a Cæleſt. I. epiſt. 1. c. 4. 1. Cor. 15. Rom. 5.
b Iſaiæ 64.
c Epheſ. 2. ar. ſup. ſeſſ. 5. in princ.
d Rom. 6. & 5. Heb. 2.
e Conc. 2. Araſ. c. 25.

REMISSIONES.

a Adæ innocentiam perdidiſſent.) Concordat Cæleſt. Papa I. *epiſt. 1. cap. 4.* & illud ad *Rom. 5. verſ. 12. In omnes homines mors pertranſiit, in quo omnes peccaverunt*; & illud 1. *ad Cor. 15. verſ. 22. In Adam omnes moriuntur*; & illud *Iſa. 64. verſ. 6. facti ſumus, &c.*

CAPUT II.

De diſpenſatione, & myſterio adventus Chriſti.

QUo factum eſt, ut cœleſtis Pater, (*a*) pater miſericordiarum, & DEUS totius conſolationis, Chriſtum Jeſum, Filium ſuum, & ante legem, & legis tempore multis (*b*) ſanctis Patribus declaratum, ac promiſſum, cum venit beata illa plenitudo (*c*) temporis, ad homines miſerit, ut & Judæos, qui ſub lege erant, redimeret: & (*d*) gentes, quæ non ſectabantur juſtitiam, juſtitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent; hunc (*e*) propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius pro peccatis noſtris, non (*f*) ſolum autem pro noſtris, ſed etiam pro totius mundi.

a 2. Cor. 2. a.
b Gen. 49. cum ſim.
c Galat. 4.
d Rom. 9.
e Rom. 3. & 5. Col. 2. 1. Tim. 1. & 2. Tim. 1. c. multiplex de pœn. diſt. 1.
f 1. Joan. 1. 2.

CAPUT III.

Qui per Chriſtum juſtificantur.

a VErum, etſi ille pro omnibus mortuus (*a*) eſt, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, ſed ii dumtaxat, quibus meritum paſſionis ejus communicatur. Nam ſicut revera homines, (*b*) niſi ex ſemine Adæ propagati naſcerentur, non naſcerentur injuſti; cum ea propagatione, per ipſum dum concipiuntur, propriam injuſtitiam contrahant; ita niſi in Chriſto renaſcerentur, numquam juſtificarentur, cum ea renaſcentia per meritum paſſionis ejus, gratia, qua juſti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apoſtolus gratias nos (*c*) ſemper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis ſanctorum in lumine, & eripuit de poteſtate tenebrarum, tranſtulitque in regnum Filii dilectionis ſuæ, in quo habemus redemptionem, & remiſſionem peccatorum.

a 2. Cor. 5.
b Alluſio ad verba Auguſt. ep. 89. omnes qui renaſcuntur in juſtificatione &c. quæ alibi crebro inculcat, inf. can. 1.
c Col. 1.

REMISSIONES.

a Vide Sayr. *de Sacram. in gen. l. 2. c. 2. q. 9. art. 3. verſ. Tertio.*

CAPUT IV.

Inſinuatur deſcriptio juſtificationis impii, & modus ejus in ſtatu gratiæ.

a QUibus verbis juſtificationis impii deſcriptio inſinuatur, ut ſit tranſlatio ab eo ſtatu, in quo homo na-

nascitur (*a*) filius primi Adæ, in ſtatum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per ſecundum Adam Jeſum Chriſtum, ſalvatorem noſtrum; quæ quidem translatio poſt Euangelium promulgatum, β ſine lavacro regenerationis, γ aut ejus voto fieri non poteſt, ſicut ſcriptum eſt: (*b*) Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.

a Gal. 4. Tit. 3.

b Joan. 1. c. filius & c. non dubito, de conſecrat. d. 4.

REMISIONES.

a Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib. 2. cap. 2. quæſt. 9. art. 3. in fin.* P. Ægid. de Conink *de Sacram. & cenſuris, tom. 1. quæſt. 68. a n. 23.* Gabr. Vaſquez in *3. part. D. Thom. tom. 2. diſp. 151. num. 18. & diſp. 158. num. 27.*

β *Sine lavacro.*) Vide Sot. in *4. diſt. 5. quæſt. 1. art. 2. col. 5.* D. Thom. *p. 3. qu. 68. art. 2.* Veg. in *Concil. Trid. lib. 9. cap. 4. fol. 220.*

γ *Aut ejus voto.*) Vide P. Ægid. *d. tom. 1. quæſt. 62. num. 66.*

CAPUT V.

De neceſſitate præparationis ad juſtificationem in adultis, & unde ſit.

a * DEclarat præterea ipſius juſtificationis exordium in adultis a Dei per Chriſtum Jeſum præveniente gratia ſumendum eſſe: hoc eſt, ab ejus vocatione, qua nullis eorum exiſtentibus meritis vocantur; ut, qui per peccata a Deo averſi erant, per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam ad convertendum ſe ad ſuam ipſorum juſtificationem, eidem gratiæ libere aſſentiendo & cooperando, diſponantur; (*a*) ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus ſancti illuminationem, neque homo ipſe nihil omnino agat, inſpirationem illam recipiens, quippe (*b*) qui illam & abjicere poteſt, neque tamen ſine gratia Dei movere ſe ad juſtitiam coram illo libera ſua voluntate poſſit. Unde in Sacris literis; cum dicitur (*c*) β Convertimini ad me, & ego convertar ad vos; libertatis noſtræ admonemur, cum reſpondemus: γ (*d*) Converte nos Domine ad te, & convertemur; DEI nos gratia præveniri confitemur.

a Inf. can. 3.

b Proſp. l. 2. de voc. gentium c. 28. & 29.

c Zach. 1. a. Joel. 2. c. convertimini, de pœn. diſt. 1. Thren. 5.

d Hier. in fin. orat. & c. 31.

REMISSIONES.

a Vide Sot. in *4. diſt. q. 2. art. 5. cap. 10.* Nav. in *man. c. 2. n. 29.* Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p. 2. l. 5. cap 3. verſ. quæſt. 2.* P. Ægid. *de Sacramen. & cenſur. tom. 2. diſp. 2. dub. 4. n. 34.* * V. etiam Mart. Medinam ſuper *D. Thom. l. 2. q. 112. art. 2. & q. 113. art. 3.*

β *Convertimini ad me.*) Concordat *text. in cap. convertimini de pœn. diſt. 1.* & illud *Zach. 1. v. 3. Convertimini ad me, ait Dominus exercituum, & convertar ad vos*; & illud *Joel. 2. v. 12. Convertimini ad me in toto corde veſtro.*

γ *Converte nos Domine ad te.*) Concordat illud *Jer. 31. v. 18. Converte me, & convertar*; & illud ejuſdem *Jerem. in orat. v. 21. Converte nos Domine ad te, & convertemur.*

CAPUT VI.

Modus præparationis.

a * DIſponuntur autem ad ipſam juſtitiam, dum excitati divina gratia & adjuti, (*a*) fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera eſſe, quæ divinitus revelata & promiſſa ſunt; atque illud inprimis a Deo juſtificari impium per gratiam ejus, per (*b*) redemptionem, quæ eſt in Chriſto Jeſu, & dum peccatores ſe eſſe intelligentes, a divinæ juſtitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo, in ſpem eriguntur, fidentes, Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumque tamquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt, β † ac propterea moventur

a Rom. 10.

b Rom. 5.

tur (*c*) adverſus peccata per odium aliquod & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam γ ante Baptiſmum agi oportet: denique dum proponunt ſuſcipere Baptiſmum, inchoare novam vitam, & ſervare divina mandata. De hac diſpoſitione ſcriptum eſt: (*d*) Accedentem ad Deum oportet credere, quia eſt, & quod inquirentibus ſe remunerator ſit. Et, (*e*) Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Et, (*f*) timor Domini expellit peccatum. Et (*g*) δ Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum, in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum; & accipietis donum Spiritus ſancti. Et (*h*) ε Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, docentes eos ſervare, quæcumque mandavi vobis. Denique, (*i*) Præparate corda veſtra Domino.

c Infr. c. 14. & Seſſ. 14. cap. 4. de contritione.

d Hebr. 11.

e Marc. 2. & Matt. 9.

f Eccl. 2.

g Act. 2. 6. c. agunt, & c. propria, de conſ. diſt. 4.

h Matth. ult. Luc. 24. c. 1. c. ſi qua, &c. proprie conſec. diſt. 4.

i 1. Reg. 7.

REMISSIONES.

α Vide Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p. 2. lib. 5. cap. 3. verſ. 9.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſuris, tom. 2. diſput. 2. quæſt. dub. 6. n. 56.*

* Vide etiam noviſſime tradita per P. Lud. Torres in ſuo ſingulari *tract. de fide diſp. 41. dub. 5. & 7.*

β *Ac propterea.*) Vide Nav. in *man. c. 1. n. 38.* † Medin. ubi ſupr. *d. art. 2. col. 2. & q. 113. art. 4.*

γ *Ante baptiſmum.*) Vide Nav. in *c. ult. de pœn. diſt. 7. n. 10.* P. Henriq. in *ſum. lib. 1. n. 5.* P. Soar. *diſp. 7. ſect. 4. §. occurrebat.* P. Ægid. *q. 62. art. 1. dub. 2. n. 31. cum ſeqq.*

δ *Et pœnitentiam agite.*) Concordat *text. in c. agunt & c. proprie, de conſecr. diſt. 4.* & illud *actor. 2. v. 38.*

ε *Euntes ergo docete omnes gentes.*) Concordat illud *Matth. ult. v. 19.* & illud *Marc. ult. v. 15. & c. 1. c. ſi qua, cap. proprie, de conſecr. diſt. 4.*

CAPUT VII.

Quid ſit juſtificatio impii, & quæ ejus cauſæ.

α HAnc diſpoſitionem ſeu præparationem juſtificatio ipſa conſequitur; quæ non eſt ſola peccatorum remiſſio, ſed & ſanctificatio & renovatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ & donorum. Unde homo ex injuſto fit juſtus, & ex inimico amicus, ut ſit (*a*) hæres ſecundum ſpem vitæ æternæ. Hujus juſtificationis cauſæ ſunt, finalis quidem, gloria Dei & Chriſti, ac vita æterna: efficiens vero, miſericors Deus, qui gratuito (*b*) abluit & (*c*) ſanctificat, ſignans & ungens (*d*) Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus hæreditatis noſtræ; meritoria autem, dilectiſſimus Unigenitus ſuus, Dominus noſter Jeſus Chriſtus: qui cum (*e*) eſſemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, ſua ſanctiſſima paſſione in ligno crucis nobis (*f*) juſtificationem meruit, & pro nobis DEO Patri ſatisfecit: inſtrumentalis item, Sacramentum Baptiſmi; quod (*g*) eſt Sacramentum fidei, ſine qua nulli unquam contigit juſtificatio: demum unica formalis cauſa eſt juſtitia DEI, non qua ipſe juſtus eſt; ſed qua nos juſtos facit: qua videlicet ab eo donati, renovamur ſpiritu mentis noſtræ, & non modo reputamur, ſed vere juſti nominamur, & ſumus, juſtitiam in nobis recipientes, unuſquiſque ſuam ſecundum menſuram, quam (*h*) Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundum propriam cujuſque diſpoſitionem & cooperationem. β Quamquam enim nemo poſſit eſſe juſtus, niſi cui merita paſſionis Domini noſtri Jeſu (*i*) Chriſti communicantur; id tamen in hac impii juſtificatione fit, dum ejuſdem ſanctiſſimæ paſſionis merito per Spiritum ſanctum charitas (*k*) Dei diffunditur in cordibus eorum, qui juſtificantur, atque ipſis inhæret, γ unde in ipſa juſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Jeſum Chriſtum, cui inſeritur, fidem,

a Tit. 3.

b 1. Cor. 6.

c Tit. 3.

d Epheſ. 1.

e Eph. 2. 5. Rom. 5.

f Eph. 2. 2. Rom. 4. d.

g c. nihil eſt, de conſec. diſt. 4.

h 1. Cor. 12. Eph. 4.

i Phil. 3.

k Rom. 5.

l Inf. c. 10. fidem, spem, & charitatem: (*l*) nam fides, nisi ad eam spes accedat & charitas, neque unit perfecte cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum efficit: qua ratione verissime dicitur, (*m*) Fidem sine operibus mortuam & otiosam esse. Et, In (*n*) Christo Jesu neque circumcisionem aliquid valere, neque præputium; sed fidem quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem; quam sine spe & charitate fides præstare non potest. Unde & statim verbum Christi audiunt: (*o*) Si vis in vitam ingredi, serva mandata. Itaque veram & Christianam justitiam accipientes, eam (*p*) ceu primam stolam, pro illa quam Adam sua inobedientia sibi & nobis perdidit, per Christum Jesum illis donatam, candidam & immaculatam jubentur statim renati conservare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Jesu Christi, & habeant vitam æternam.

m Jac. 2. in fin.
n Gal. 5. & 6. c. circumcisio, de pœnit. distinct. 2.
o Matt. 19.
p Luc. 15. c. quomodo renovari de pœn. dist. 2.

REMISSIONES.

α Vide Navarr. in *man. cap.* 11. *num.* 13. *ad finem.* P. Ægid. de Coninck *de Sacramentis, & censuris, tom.* 1. *quæst.* 62. *art.* 1 *dub. unic. num.* 128. *& quæst.* 69. *num.* 8. *& tom.* 2. *disp.* 2. *dub.* 2. *num.* 17. *& dub.* 10. *num.* 84. *cum seqq.* Fr. Joan. de la Crux *de statu Relig. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 3. *concl.* 1. *reg.* 1.

β *Quamquam enim nemo possit esse justus, &c.)* Vide Vasquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *disp.* 231. *n.* 37.

γ *Unde in ipsa, &c.)* Vide P. Azori. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *c.* 3. *q.* 3.

CAPUT VIII.

Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis justificari.

a Rom. 8. CUm vero Apostolus (*a*) dicit, justificari hominem per fidem & gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit, & expressit; ut scilicet per fidem ideo justificari dicamur, quia fides est humanæ salutis initium, * fundamentum, & radix omnis justificationis: (*b*) sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire: gratis autem justificari ideo dicamur, quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur; si (*c*) enim gratia est, jam non ex operibus: alioquin ut idem Apostolus inquit, gratia jam non est gratia.

b Hebr. 11. inf. Can. 9.
c Rom. 11. Ephes. 2. Tit. 3.

REMISSIONES.

* *Quia fides est humanæ salutis initium.)* Vide P. Molinam in *concord. q.* 14. *art.* 13. *disp.* 44. §. *deinde Concilium.* P. Vasquez 1. 2. *dist.* 210. *c.* 7. *n.* 52. & P. Lud. Torres *de fide disp.* 51, *dub.* 5. 6. & 7.

CAPUT IX.

Contra inanem hæreticorum fiduciam.

QUamvis autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa unquam fuisse peccata, nisi gratis divina misericordia propter Christum; nemini tamen fiduciam (*a*) & certitudinem remissionis peccatorum suorum jactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est, cum apud hæreticos & schismaticos possit esse, imo nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur vana hæc & ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui vere justificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statuere, se esse justificatos, neminemque a peccatis absolvi ac justificari, nisi

Tit. 3.
a Inf. Can. 12. & 13.

nisi eum, (*b*) qui certo credat ſe abſolutum & juſtificatum eſſe, atque hac ſola fide abſolutionem, & juſtificationem perfici: quaſi qui hoc non credit, de Dei promiſſis, deque mortis & reſurrectionis Chriſti efficacia dubitet. Nam ſicut nemo pius de Dei miſericordia, de Chriſti merito, deque Sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet; ſic quilibet, dum ſeipſum, ſuamque propriam infirmitatem & indiſpoſitionem reſpicit, de ſua gratia formidare & timere poteſt; cum nullus ſcire valeat certitudine fidei, * cui non poteſt ſubeſſe falſum, ſe gratiam Dei eſſe conſecutum.

b Inf. Can. 14.

REMISSIONES.

* *Cum nullus ſcire valeat certitudine fidei.*) Vide Jacob. Menoch. *Conſ.* 82. *num.* 58. 69. & 70.

CAPUT X.

De acceptæ juſtificationis incremento.

SIc ergo juſtificati, & amici Dei ac domeſtici facti, (*a*) euntes de virtute in virtutem, renovantur; ut Apoſtolus inquit, de die in diem: hoc eſt mortificando membra carnis ſuæ, & (*b*) exhibendo ea arma juſtitiæ in ſanctificationem, per obſervationem mandatorum Dei, & Eccleſiæ, in ipſa juſtitia *a* per Chriſti gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus creſcunt, atque magis juſtificantur, ſicut ſcriptum eſt: (*c*) Qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc. Et iterum: (*d*) Ne verearis uſque ad mortem juſtificari. Et rurſus: (*e*) Videtis, quoniam ex operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc vero juſtitiæ incrementum petit ſancta Eccleſia, cum orat: Da nobis Domine fidei, ſpei, & charitatis augmentum.

a Pſal. 83. c. infra Can. 14. 2. Cor. 4. in fin. Coloſ. 3.
b Rom. 6. d.
c Apoc. ult.
d Eccl. 18.
e Jac. 2.

REMISSIONES.

a In ipſa juſtitia.) Vide Sayr. in *clavi regia, lib.* 3. *c.* 4. & P. Azor. Inſt. *moral. p.* 1. *l.* 4. *c.* 34. *col.* 552.

CAPUT XI.

De obſervatione mandatorum, deque illius neceſſitate & poſſibilitate.

NEmo autem, quantumvis juſtificatus, liberum ſe eſſe ab obſervatione mandatorum putare debet: nemo temeraria illa, & a Patribus ſub anathemate prohibita voce uti, Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia. Nam (*a*) DEUS (*b*) impoſſibilia non (*c*) jubet, ſed (*d*) jubendo monet, & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis; & adjuvat, ut poſſis. (*e*) Cujus mandata gravia non ſunt, cujus (*f*) jugum ſuave eſt, & onus leve. Qui enim ſunt Filii DEI, Chriſtum diligunt; qui (*g*) autem diligunt eum, ut ipſemet teſtatur, ſervant ſermones ejus. Quod utique cum divino auxilio præſtare poſſunt. Licet enim in hac mortali vita quantumvis ſancti & juſti in levia ſaltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea deſinunt eſſe juſti; (*h*) nam (*i*) juſtorum illa vox eſt & humilis, & verax; Dimitte nobis debita noſtra; quo fit, ut juſti ipſi eo magis ſe obligatos ad ambulandum in via juſtitiæ ſentire debeant, quo liberati jam a peccato, (*k*) ſervi autem facti Deo, (*l*) ſobrie, juſte, & pie viventes proficere poſſint per Chriſtum JESUM: per quem (*m*) acceſſum habuerunt in gratiam iſtam. (*n*) Deus namque (*o*) ſua gratia ſemel juſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur. Itaque nemo ſibi in ſola fide blandiri debet, putans fide ſola ſe hæredem eſſe

a Ex Aug. c. 43. lib. de nat. & gratia.
b 1. Joan. 5. inf. can. 18.
c Araus. 2. c. 25.
d Vide Hieron. in epiſt. ad Cteſiphon.
e Matt. 11. Joan. 11.
f Joan. 14. Conc. Afr. c. 81. 82. 83.
g Concil. Milevit. c. 6 7. 8. & 9.
h Matt. 6. Luc. 11. c. unum 25. diſt. c. adhuc & c. de quotidianis, de pœn. diſt. 3.
i Rom. 6.
k Tit. 2.
l Inf. can. 10.
m Rom. 5.
n Aug. lib. de nat. & grat. c. 26. & Proſp. Sent. 7. ad c. Galloru, & reſpon. 12. ad 7. obje. Vincent.
o Rom. 11.

eſſe conſtitutum, hæreditatemque conſecuturum, etiamſi Chriſto non (*p*) compatiatur, ut & conglorificetur. Nam & Chriſtus ipſe, ut inquit Apoſtolus, (*q*) cum eſſet filius DEI, didicit ex iis, quæ paſſus eſt, obedientiam; & conſummatus, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ. Propterea Apoſtolus ipſe monet juſtificatos dicens: Neſcitis, quod ii, qui (*r*) in ſtadio currunt, omnes quidem currunt, ſed unus accipit bravium? ſic currite, ut comprehendatis. (*ſ*) Ego igitur ſic curro, non quaſi in incertum; ſic pugno, non quaſi aerem verberans; ſed caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo; ne forte cum aliis prædicaverim, ipſe reprobus efficiar. Item princeps Apoſtolorum Petrus: (*t*) Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. (*u*) Unde conſtat, eos orthodoxæ religionis doctrinæ adverſari, qui dicunt, juſtum in omni bono opere ſaltem venialiter peccare, aut quod intolerabilius eſt, pœnas æternas mereri, atque etiam eos, qui ſtatuunt in omnibus operibus juſtos peccare, ſine illis ſuam ipſorum ſocordiam excitando, & ſeſe ad currendum in ſtadio cohortando, cum hoc, ut inprimis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam; (*x*) cum ſcriptum ſit; Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas propter retributionem, & de Moyſe dicat (*y*) Apoſtolus, quod reſpiciebat in remunerationem.

p Philip. 1.
q Hebr. 5.
r 1. Cor. 9.
ſ 1. Cor. 5.
t 2. Pet. 1.
u Inf. can. 15.
x Inf. Can. 31. Pſ. 118.
y Hebr. 11.

CAPUT XII.

Prædeſtinationis temeriam præſumptionem cavendam eſſe.

Infr. Can. 15. & 16. c. corripiantur, in fin. 24. q. 3.

a NEmo quoque, quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinæ prædeſtinationis myſterio uſque adeo præſumere debet, ut certo ſtatuat, ſe omnino eſſe in numero prædeſtinatorum; (*a*) quaſi verum eſſet, quod juſtificatus aut amplius peccare non poſſit, aut ſi peccaverit, certam ſibi reſipiſcentiam promittere debeat. Nam, niſi ex ſpeciali revelatione, ſcire non poteſt, quos DEUS ſibi elegerit.

a Ezec. 11. Galat. 3.

REMISSIONES.

a Vide *text. in cap. corripiantur, in fin.* 24. *quæſt.* 3. & Menoch. *conſ.* 82. *ex num.* 57. *&* 63.

CAPUT XIII.

De perſeverantiæ munere.

a SImiliter de perſeverantiæ munere, de quo ſcriptum eſt: (*a*) Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit; quod quidem aliunde haberi non poteſt, niſi ab eo, qui potens eſt eum, (*b*) qui ſtat, ſtatuere, ut perſeveranter ſtet, & eum, qui cadit, reſtituere; nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine polliceatur; tametſi in Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, niſi ipſi illius gratiæ defuerint, ſicut (*c*) cœpit opus bonum, ita perficiet operans velle & perficere. Verumtamen qui ſe (*d*) exiſtimant ſtare, videant ne cadant; & cum (*e*) timore ac tremore ſalutem ſuam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemoſynis, in orationibus & oblationibus, in jejuniis & caſtitate. Formidare enim debent ſcientes (*f*) quod in ſpem gloriæ, & nondum in gloriam renati ſunt de pugna, quæ ſupereſt cum carne, cum mundo, cum diabolo; in qua victores eſſe non poſſunt, niſi cum Dei gratia Apoſtolo obtemperent dicenti: (*g*) Debitores ſumus non carni, ut ſecun-

a Matt. 10. & 24. c. ſuggeſtū, 7. q. 1. & c. non revertebantur, de pœnit. diſt. 2. infr. Can. 16. & 21. Ezech. 33.
b Rom. 14. Philip. 1. 1. Cor. 1.
c Phil. 1. & 2.
d 1. Cor. 1.
e Philip. 2.
f 1. Pet. 1. 2.
g Rom. 8.

dum carnem vivamus; ſi enim ſecundum carnem vixeritis, moriemini; ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

REMISSIONES.

a Vide P. Ægid. de Coninck *de Sacr. & cenſ. tom. 2. diſp. 2. n. 154.*

CAPUT XIV.

De lapſis, & eorum reparatione.

a Inf. Can. 13. & 29.

a QUi vero accepta (*a*) juſtificationis gratia per peccatum exciderunt, rurſus juſtificari poterunt, cum excitante Deo per pœnitentiæ Sacramentum, merito Chriſti amiſſam gratiam recuperare procuraverint. Hic enim juſtificationis modus eſt lapſis reparatio: quam ſecundam poſt naufragium deperditæ gratiæ tabulam ſancti (*b*) Patres apte nuncuparunt. Etenim pro iis, qui poſt Baptiſmum in peccata labuntur, Chriſtus Jeſus Sacramentum inſtituit Pœnitentiæ, cum dixit: (*c*) Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. Unde docendum eſt, Chriſtiani hominis pœnitentiam poſt lapſum multo aliam eſſe a baptiſmali, eaque contineri non modo ceſſationem a peccatis, & eorum deteſtationem, (*d*) aut cor contritum & humiliatum; verum etiam eorumdem ſacramentalem Confeſſionem ſaltem in voto, & ſuo tempore faciendam, & ſacerdotalem abſolutionem; itemque Satisfactionem per jejunia, eleemoſynas, orationes, & alia pia ſpiritualis vitæ exercitia; non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto, una cum culpa remittitur; *β* ſed pro pœna temporali, quæ, ut Sacræ literæ docent, non tota ſemper, ut in Baptiſmo fit, dimittitur illis, qui gratiæ Dei, quam (*e*) acceperunt, ingrati Spiritum ſanctum contriſtaverunt, & (*f*) templum (*g*) Dei violare non ſunt veriti. De qua pœnitentia ſcriptum eſt: Memor eſto, unde excideris: age pœnitentiam, & prima opera fac. Et iterum: (*h*) Quæ ſecundum Deum triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Et rurſus: (*i*) Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.

b Hier. to. 1. in ep. ad Demet. quæ incipit, inter omnes forſan ex Tertull. l. de pœn. c. ſecunda poſt naufragiū, de pœnit. diſt. 1.

c Joan. 20 Matt. 16 c. ut conſtitueretur. 50. diſt. c. ut eviden ter. 1. q. 1. cum ſim. inf. ſeſſ. 14. de pœn. c. 2. 3. & 4.

d Pſal. 50. c. ſacrificium, de pœn. diſt. 1.

e Ita Flor. Concil. in decretis Eugenii.

f Eph. 4. g.

g 1. Cor. 3.

h Ap. 2. c. quia ſanctitas 50. diſt. & c. miror. de pœnit. diſt. 1.

i 2. Cor. 15. Marc. 3. & 4.

REMISSIONES.

a Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 2. c. 2. q. 8. art. 3. v. Quo ſuppoſito.*

β *Sed pro pœna temporali, &c.*) Vide Fr. Emman. in *explic. Bullæ Cruciatæ, fundam. 1. fol. 1.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 4. num. 23.*

CAPUT XV.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, ſed non fidem.

ADverſus etiam hominum quorumdam callida ingenia, qui (*a*) per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium, aſſerendum eſt, non modo infidelitate, per quam & ipſa fides amittitur; ſed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam juſtificationis gratiam amitti, divinæ legis doctrinam defendendo: (*b*) quæ a regno Dei non ſolum infideles excludit, ſed (*c*) & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles, maſculorum concubitores, fures, avaros, ebrioſos, maledicos, rapaces, cæteroſque omnes, qui lethalia committunt peccata; a quibus cum divinæ gratiæ adjumento abſtinere poſſunt, & pro quibus a Chriſti gratia ſeparantur.

a Infr. Can. 27. Rom. 16.

b 1. Tim. 1.

c 1. Cor. 6.

CA-

CAPUT XVI.

De fructu juſtificationis, hoc eſt, de merito bonorum operum, deque ipſius meriti ratione.

HAc igitur ratione juſtificatis hominibus, ſive acceptam gratiam perpetuo conſervaverint, ſive amiſſam recuperaverint, proponenda ſunt Apoſtoli verba: (*a*) Abundate in omni opere bono, ſcientes, quod labor veſter non eſt inanis in Domino, (*b*) non enim injuſtus eſt Deus, ut obliviſcatur operis veſtri, & dilectionis, quam oſtendiſtis in nomine ipſius. Et nolite (*c*) amittere confidentiam veſtram, quæ magnam habet remunerationem. Atque ideo bene operantibus uſque in finem, * & in Deo ſperantibus proponenda eſt vita æterna, & tamquam gratia filiis Dei per Chriſtum Jeſum miſericorditer promiſſa, & tamquam merces ex ipſius Dei promiſſione bonis ipſorum operibus & meritis fideliter reddenda. Hæc eſt enim illa corona (*d*) juſtitiæ, quam poſt ſuum certamen & curſum repoſitam ſibi eſſe ajebat Apoſtolus, a juſto judice ſibi reddendam; non ſolum autem ſibi, ſed & omnibus, qui diligunt adventum ejus. Cum enim ille ipſe Chriſtus Jeſus tamquam caput in membra, & tamquam vitis in palmites, in ipſos juſtificatos jugiter virtutem influat, quæ virtus bona eorum opera ſemper antecedit, & comitatur, & ſubſequitur, & ſine qua nullo pacto Deo grata, & meritoria eſſe poſſent: nihil ipſis juſtificatis amplius deeſſe credendum eſt; quo minus plene illis quidem operibus, quæ in Deo ſunt facta, divinæ legi pro hujus vitæ ſtatu ſatisfeciſſe, & vitam æternam ſuo etiam tempore, ſi tamen in gratia deceſſerint, conſequendam, vere promeruiſſe cenſeantur; cum Chriſtus Salvator noſter dicat: (*e*) Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum: ſed fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Ita neque propria noſtra juſtitia, tamquam ex nobis propria ſtatuitur; neque ignoratur aut repudiatur juſtitia Dei. Quæ enim juſtitia noſtra dicitur, quia per eam nobis inhærentem juſtificamur; illa eadem Dei eſt, quia a Deo nobis infunditur per Chriſti meritum. Neque vero illud omittendum eſt, quod licet bonis operibus in ſacris literis uſque adeo tribuatur, ut etiam (*f*) qui uni ex minimis ſuis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Chriſtus eum non eſſe ſua mercede cariturum; & Apoſtolus (*g*) teſtetur, id quod in præſenti eſt momentaneum, & leve tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operari in nobis; abſit tamen, ut Chriſtianus homo in ſe ipſo vel confidat, (*h*) vel glorietur, & non in Domino; cujus tanta eſt erga omnes homines bonitas, ut (*i*) eorum velit eſſe merita, quæ ſunt ipſius dona. (*k*) Et quia in multis offendimus omnes; unuſquiſque ſicut miſericordiam & bonitatem, ita ſeveritatem & judicium ante oculos habere debet, neque ſe ipſum aliquis, (*l*) etiam ſi nihil ſibi conſcius fuerit, judicare: quoniam omnis hominum vita non humano judicio examinanda eſt, ſed Dei: (*m*) qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium: & tunc laus erit unicuique a Deo, qui, ut ſcriptum eſt, (*n*) reddet unicuique ſecundum opera ſua.

Poſt hanc Catholicam de juſtificatione doctrinam, quam niſi quiſque fideliter firmiterque receperit, juſtificari non poterit; placuit ſanctæ Synodo, hos Canones ſubjungere, ut omnes ſciant, non ſolum quid tenere & ſequi, ſed etiam quid vitare & fugere debeant.

a 1.Cor.15.

b Hebr.6. *c.* non eſt tam injuſtus de pœnit.diſt. 2.

c Hebr.10. in fin. in. fra c. 26.

d 1.Tim.4.

e Joan. 4.

f Matt.10. in fin. & Matth. 9. circa fin.

g 2.Cor.3.

h 1.Cor.1. in fin. 2.Cor.10. in fin.Gal. 6. Hier. 9. *i* Ex ep. Cœleſt. I. c. 12. *k* Jac. 3.

l 1.Cor.4.

m Ibid.

n Matt.16. Rom. 2.

REMISSIONES.

α Vide P. Vaſq. in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *q.* 152. *n.* 20. P. Ægid. *de Sacram. & Cenſuris, tom.* 2. *diſp.* 2. *dub.* 20. *n.* 160. *cum ſeqq. & diſp.* 4. 14. * *Bene operantibus uſque in finem.*) Vide Menoch. in *conſ.* 82. *n.* 5.

DE JUSTIFICATIONE.

CANON I.

o Sup. c. 15 & 3. Rom. 3. 1. Cor. 15.

A Si quis dixerit, (*o*) hominem ſuis operibus, quæ vel per humanæ naturæ, vel per legis doctrinam fiant, abſque divina per Jeſum Chriſtum gratia poſſe juſtificari coram DEO; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Sot. in 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 2. *art.* 5. *num.* 3. Navarr. in *man. prælud.* 3. *num.* 10. *cum ſeqq.*

CANON II.

p Concil. Milevit. c. 5. Concil. Afr. c. 80. & cap. ult. de conc. diſt. 5.

Si quis dixerit; ad hoc ſolum divinam gratiam per Chriſtum Jeſum dari, ut facilius homo (*p*) juſte vivere, ac vitam æternam promereri poſſit; quaſi per liberum arbitrium ſine gratia utrumque, ſed ægre tamen & difficulter poſſit; anathema ſit.

CANON III.

q Concil. Araſſ. 2. c. 6. ſup. c. 5. Rom. 5.

A Si quis dixerit, ſine prævenien-te (*q*) Spiritus ſancti inſpiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, ſperare, diligere aut pœnitere poſſe, ſicut oportet, ut ei juſtificationis gratia conferatur; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Veg. *de juſtific. quæſt.* 9. & 11. Caſtr. *adverſus hæreſes, verbo gratia.* Nav. in *man. cap.* 27. *num.* 290. P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 2. *dub.* 4. *num.* 34.

CANON IV.

Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum & excitatum nihil cooperari aſſentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam juſtificationis gratiam ſe diſponat ac præparet, neque poſſe diſſentire, ſi velit, ſed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque paſſive ſe habere; anathema ſit.

CANON V.

r Vide Aug. l. 1. contra 2. Epiſt. Pelag. c. 2.

* Si quis liberum hominis (*r*) arbitrium poſt Adæ peccatum amiſſum & extinctum eſſe dixerit, aut rem eſſe de ſolo titulo, imo titulum ſine re, figmentum denique a ſatana invectum in Eccleſiam; anathema ſit.

REMISSIONES.

* Vide Aug. *lib.* 1. *cont.* 2. *epiſt. Pelag. cap.* 2.

CANON VI.

f Vide Aug. l. 2. contra 2. epiſt. Pelag. & D. Proſper. Sent. 14. ad c. Gallorum & reſp. ad 10. object. Vincent. Joan. 1. Concil. Araſſ. 2. circa fin.

α * Si quis dixerit, (*f*) non eſſe in poteſtate hominis, vias ſuas malas facere, ſed mala opera ita, ut bona, Deum operari, non permiſſive ſolum, ſed etiam proprie & per ſe, adeo ut ſit proprium ejus opus, non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Sot. in 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 1. *art.* 1. *column.* 3. * Auguſt. *lib.* 2. *contr.* 2. *epiſt. Pelag. cap.* 3.

CANON VII.

A Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante juſtificationem fiunt, quacumque ratione facta ſint, vere eſſe peccata, vel odium Dei mereri, aut quanto vehementius quis nititur ſe diſponere ad gratiam, tanto eum gravius peccare; anathema ſit.

RE-

REMISSIONES.

A Vide Navarr. in *comment. de Jubilæo, & indulg. fol.* 37. P. Azori. *Inſt. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *col.* 826.

CANON VIII.

t Pſal. 17. Luc. 12. & Marc. 9. in fin.

A Si quis dixerit, (*t*) gehennæ metum, per quem ad miſericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel a peccando abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores pejores facere; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide P. Azor. *d. cap.* 25. *col.* 826.

CANON IX.

u Sup. c. 1. & 2.

A Si quis dixerit, (*u*) ſola fide impium juſtificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad juſtificationis gratiam conſequendam cooperetur, & nulla ex parte neceſſe eſſe, eum ſuæ voluntatis motu præparari atque diſponi; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide P. Gabr. Vaſquez in 3. *D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 134. *n.* 36.

CANON X.

x Sup. c. 7. Gal. 2. & 5. Epheſ. 1. & 4.

Si quis dixerit, homines (*x*) ſine Chriſti juſtitia, per quam nobis meruit, juſtificari, aut per eam ipſam formaliter juſtos eſſe; anathema ſit.

CANON XI.

A Si quis dixerit, homines juſtificari vel ſola imputatione juſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate, quæ in y Rom. 5. cordibus (*y*) eorum per Spiritum ſanctum diffundatur, atque illis inhæreat; aut etiam gratiam, quæ juſtificamur, eſſe tantum favorem Dei; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Sot. in 4. *d.* 14. *q.* 2. *art.* 5. *col.* 3. Navar. in *Man. prælud.* 5. *num.* 7. Sayr. *de Sacram. in genere, lib.* 2. *cap.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 3. *verſ. Quoad.*

CANON XII.

Si quis dixerit, (*z*) fidem juſtifi- z Sup. c. 9. cantem nihil aliud eſſe quam fiduciam divinæ miſericordiæ, peccata remittentis propter Chriſtum; vel eam fiduciam ſolam eſſe, qua juſtificamur, anathema ſit.

CANON XIII.

a Si quis dixerit, omni homini ad remiſſionem peccatorum aſſequendam neceſſarium eſſe, ut credat certo, & abſque ulla hæſitatione propriæ infirmitatis & indiſpoſitionis, peccata ſibi eſſe remiſſa, anathema ſit.

REMISSIONES.

a Vide Navarr. in *tract. de oration. cap.* 22. *num.* 41.

CANON XIV.

* Si quis dixerit, (*a*) hominem a a Sup. c. 9 peccatis abſolvi ac juſtificari ex eo, quod ſe abſolvi ac juſtificari certo credat, aut neminem vere eſſe juſtificatum, niſi qui credat ſe eſſe juſtificatum, & hac ſola fide abſolutionem & juſtificationem perfici; anathema ſit.

REMISSIONES.

* Vide Caſtr. *Adverſ. hæreſ. lib.* 7. *verb. Gratia hæreſi.* 3. Menoch. *conſ.* 82. *ex num.* 58.

CANON XV.

* Si quis dixerit, (*b*) hominem b Aug. c. renatum, & juſtificatum teneri ex 13. lib. de fide ad credendum, ſe certo eſſe in corrept. & gratia ſup. numero prædeſtinatorum; *A* anathe- c. 12. ma ſit.

REMISSIONES.

* Vide Caſtr. *ſuper lib.* 12. *v. prædeſtinatio.* Menoch. *d. conſil.* 82. *ex num.* 57. Auguſt. *cap.* 13. *lib. de corrept. & gratia ſup. cap.* 12.

A Prædeſtinatorum.) Vide Navarr. in *cap. novit. de Judic. notab.* 2. *num.* 5.

CANON XVI.

c Aug. lib. de bono perſev. c. 13. ſup. c. 12. Galat. 3. Eaech. 18.

Si quis (*c*) magnum illud uſque in finem perſeverantiæ donum ſe certo habiturum, abſoluta & infallibili certitudine dixerit, niſi hoc *a* ex ſpeciali * revelatione didicerit; anathema ſit.

REMISSIONES.

a Ex ſpeciali.) Vide Navar. in *man. cap.* 1. *num.* 30. *& cap.* 11. *num.* 7. *& in tract. de orat.* Miſcellan. 39. *num.* 150. *ad finem.* * Vide Auguſt. *lib. de bono perſever. cap.* 13. *ſup. cap.* 12. *&* 13. *& in d. cap. novit notab.* 2. *num.* 5.

CANON XVII.

Si quis juſtificationis gratiam non niſi prædeſtinatis ad vitam contingere dixerit, reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, ſed gratiam non accipere, utpote (*d*) divina poteſtate prædeſtinatos ad malum, anathema ſit.

d Concil. Arauſ. 2. c. 25.

CANON XVIII.

e Sup. c. 12. 1. Joan. 5.

A Si quis dixerit, (*e*) Dei præcepta homini etiam juſtificato, & ſub gratia conſtituto, eſſe ad obſervandum impoſſibilia; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Caſtr. *adverſus hæreſes verbo præceptum.* Navarr. in *man. cap.* 11. *ad fin.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 2. *dub.* 19. *num.* 154.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil præceptum eſſe in Euangelio præter fidem, cætera eſſe indifferentia; neque præcepta, neque prohibita; ſed libera, aut decem præcepta nihil pertinere ad Chriſtianos, anathema ſit.

CANON XX.

A Si quis hominem juſtificatum, & (*f*) quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad obſervantiam mandatorum Dei & Eccleſiæ, ſed tantum ad credendum, quaſi vero Euangelium ſit nuda, & abſoluta promiſſio vitæ æternæ, ſine conditione obſervationis mandatorum; anathema ſit.

f Similis error erat Begardorum a Concilio Viennenſi damnatorum ſup. c. 11.

REMISSIONES.

A Vide Sayr. in *Clavi regia lib.* 3. *cap.* 4. P. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 34. *col.* 352. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 13. *cap.* 17. *n.* 176.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Chriſtum Jeſum a Deo hominibus datum fuiſſe, ut redemptorem, cui fidant, non etiam ut legislatorem, cui obediant, anathema ſit.

CANON XXII.

A Si quis dixerit, (*g*) juſtificatum vel ſine ſpeciali auxilio Dei in acceptâ juſtitia perſeverare poſſe, vel cum eo non poſſe; anathema ſit.

g Sup. c. 15.

REMISSIONES.

A Vide P. Ægid. *de Sacram. & cenſuris tom.* 1. *quæſt.* 62. *art.* 2. *num.* 105. *& quæſt.* 73. *num.* 47. *&* 50.

CANON XXIII.

A Si quis hominem ſemel juſtificatum dixerit (*h*) amplius peccare non poſſe, neque gratiam amittere, atque ideo eum, qui labitur & peccat, nunquam vere fuiſſe juſtificatum, aut contra, poſſe in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, niſi ex ſpeciali Dei privilegio, quemadmodum

h Sup. c. 14.

dum de beata Virgine tenet Eccleſia, anathema ſit.

REMISSIONES.

a Vide D. Thom. *p. 3. quæſt. 84. art. 16. & in 4. diſt. 4. quæſt. 1.* Sayr. in *clavi regia, lib. 6. cap. 3. num. 9.*

CANON XXIV.

i Sup. cap. 10. Si quis dixerit, (*i*) juſtitiam acceptam non conſervari, atque etiam augeri coram Deo per bona opera; ſed opera ipſa fructus ſolummodo, & ſigna eſſe juſtificationis adeptæ, non autem ipſius augendæ cauſam; anathema ſit.

CANON XXV.

A Si quis in quolibet bono opere juſtum (*k*) ſaltem venialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilius eſt, mortaliter, atque ideo pœnas æternas mereri; tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema ſit.

k Sup. c. 11. in fin.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *c. 14. qu. 1. num. 20.*

CANON XXVI.

l Sup. c. 16. Si quis dixerit, (*l*) juſtos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare & ſperare æternam retributionem a Deo per ejus miſericordiam, & Jeſu Chriſti meritum, ſi bene agendo, & divina mandata cuſtodiendo uſque (*m*) in finem perſeveraverint; anathema ſit.

m Matth. 24.

CANON XXVII.

A Si quis dixerit, (*n*) nullum eſſe mortale peccatum, niſi infidelitatis, aut nullo alio, quantumvis gravi, & enormi, præterquam infidelitatis peccato ſemel acceptam gratiam amitti; anathema ſit.

n 1. Cor. 6. Sup. c. 15.

REMISSIONES.

A Vide P. Gab. Vaſquez in *3. p. D. Thom. tom. 2. diſp. 156. num. 63. in fine.*

CANON XXVIII.

A Si quis dixerit, amiſſa per peccatum gratia, ſimul & fidem ſemper amitti; aut fidem, quæ remanet, non eſſe veram fidem, licet non ſit viva; aut eum, qui fidem ſine charitate habet, non eſſe Chriſtianum; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Covar. in *cap. alma. p. 1. in initio.*

CANON XXIX.

Si quis dixerit, (*o*) eum, qui poſt Baptiſmum lapſus eſt, non poſſe per Dei gratiam reſurgere; aut poſſe quidem, ſed ſola fide amiſſam juſtitiam recuperare ſine ſacramento Pœnitentiæ, prout ſancta Romana & univerſalis Eccleſia a Chriſto Domino & ejus Apoſtolis edocta, hucuſque profeſſa eſt, ſervavit & docuit; anathema ſit.

o Sup. c. 14.

CANON XXX.

A Si quis poſt acceptam juſtificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, (*p*) ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exſolvendæ vel in hoc ſæculo, vel in futuro in (*q*) purgatorio, antequam ad regna cœlorum aditus patere poſſit; anathema ſit.

p Seſſ. 14. c. 8.

q Inf. Seſſ. 25. in pr.

REMISSIONES.

A Vide *Repertor. Inquiſit. verbo culpam, cum addit.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 11. num. 1. & 36.*

CANON XXXI.

A Si quis dixerit, juſtificatum peccare, (*r*) dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; anathema ſit.

r Sup. c. 11.

RE-

REMISSIONES.

A Vide Navarrum in *Man. c. 17. n. 209.* Lud. Bejam *reſponſor. caſuum conſcient. p. 2. c. 24. fol. 234.* P. Sanch. in *præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 35. num. 3.*

CANON XXXII.

A Si quis dixerit, hominis juſtificati bona opera ita eſſe dona Dei, ut non ſint etiam bona ipſius juſtificati merita; aut, ipſum juſtificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Jeſu Chriſti meritum, cujus vivum membrum eſt, fiunt, non vere mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipſius vitæ æternæ, ſi tamen in gratia deceſſerit, conſecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema ſit.

REMISSIONES.

A Vide Sayr, *de Sacram. in genere lib. 2. cap. 2. quæſt. 9. art. 3.*

CANON XXXIII.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de juſtificatione, a ſancta Synodo hoc præſenti decreto expreſſam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis JESU Chriſti Domini noſtri derogari, & non potius veritatem fidei noſtræ, Dei denique ac Chriſti JESU gloriam illuſtrari; anathema ſit.

DECRETUM DE REFORMATIONE.

CAPUT I.

Prælati non reſidentes minime poſſunt ſuum miniſterium implere: renovantur Canones aliquando promulgati contra non reſidentes: moduſque datur contra Epiſcopos abſentes a propria diœceſi per ſex menſes continuos.

* EAdem ſacroſancta Synodus, eiſdem præſidentibus Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad reſtituendam collapſam admodum Eccleſiaſticam diſciplinam, depravatoſque in Clero & populo Chriſtiano mores emendandos ſe accingere volens, ab iis, qui majoribus Eccleſiis præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum; integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum. Confidens itaque per Domini ac Dei noſtri miſericordiam, providamque ipſius Dei in terris Vicarii ſolertiam, omnino futurum, ut ad Eccleſiarum regimen, onus quippe Angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis ætas, a puerilibus exordiis uſque ad perfectiores annos per diſciplinæ ſtipendia Eccleſiaſticæ laudabiliter acta, teſtimonium præbeat, ſecundum venerabiles beatorum (*a*) Patrum ſanctiones aſſumantur; omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque, quovis nomine ac titulo præfectos monet, ac monitos eſſe vult, ut (*b*) attendentes ſibi, & univerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit, (*c*) in omnibus laborent, & miniſterium ſuum impleant. Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant, atque ovium ſuarum, quarum (*d*) ſanguis de eorum eſt manibus a ſupremo judice requirendus, cuſtodiæ minime incumbant: cum certiſſimum ſit, (*e*) non admitti paſtoris excuſationem, ſi lupus oves comedit, & paſtor neſcit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum eſt, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam ſalutis immemores, terrenaque cœleſtibus, ac divinis humana præferentes, in diverſis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine, ovili de-

a in Sacer. & c. Epiſc. 61. diſt. c. fin. 59. diſt. & inf. Seſſ. 14. de ref. c. 1.

b Act. 20.

c 2. Tim 4. Joan. 10. c. ſit rector 43. diſt. c. adverſus 1. q. 1. c. niſi de renunc.

d Ezech. 33. & 34. Act. 20.

e Eph. 43. diſt. c. 1. 13. q. 1. & infr. Seſſ. 14 c. 1. in fin. de refor.

derelicto, atque ovium ſibi commiſſarum cura neglecta, ſe detinent occupatos; placuit Sacroſanctæ (*f*) Synodo, β antiquos canones, qui temporum atque hominum (*g*) incuria pæne in deſuetudinem abierunt, adverſus non reſidentes promulgatos innovare, quemadmodum virtute præſentis decreti innovat, ac ulterius, pro firmiori eorumdem reſidentia, & reformandis in Eccleſia moribus, in hunc, qui ſequitur, modum ſtatuere atque ſancire. γ Si quis a Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu Cathedrali Eccleſia ſibi quocumque titulo, cauſa, nomine, ſeu jure commiſſa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, ſeu juſtis (*h*) & rationalibus (*i*) cauſis ceſſantibus † ſex menſibus continuis * extra ſuam diœceſim morando abfuerit; δ quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus loci per ſuperiorem Eccleſiaſticum applicandorum pœnam ipſo jure incurrat. (*k*) Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit; aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat. Creſcente vero contumacia, ut ſeveriori ſacrorum canonum cenſuræ ſubjiciatur, Metropolitanus ſuffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanum vero abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens pœnam interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrendam infra tres menſes per literas ſeu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipſos abſentes, prout cujuſcumque major aut minor contumacia exegerit, ſuæ ſupremæ Sedis auctoritate animadvertere, & Eccleſiis ipſis (*l*) ε de Paſtoribus utilioribus providere poterit, ſicut in Domino noverit ſalubriter expedire.

f c. pervenit cum multis ſeqq. 7. q. 1. de cler. non reſid. per tot. & c. cum ex eo, de elect. in 6. & al. *in curia.*

h Vid. Seſſ. 23. c. 1. de reform. ubi cauſæ ſubindicantur.

i c. ex tua de cler. non reſid. c. quoniam §. porro, ut lit. non conſt.

k Inf. Seſſ. 23. de reform. c. 1. & 2.

l c. ex part de cler. non reſid.

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 58.

* Vide etiam Jacobat. *de Concil. lib.* 5. *n.* 6. Covar. *lib.* 3. *variar. c.* 13. *n.* 9. Cened. *collect.* 30. *ad ſextum num.* 32. ubi late Bobadil. *tom.* 1. *ſuæ Politicæ lib.* 2. *c.* 9. Camill. Borell. *conſ.* 2. *n.* 16.

β *Antiquos canones.*) Videlicet *c. pervenit. cum multis ſeqq.* 7. *q.* 1. *cap. cum ex eo, de el. ect. lib.* 6.

γ *Si quis a Patriarchali, &c.*) Vide P. Azor. *Inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 6. *col.* 825. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 41. *num.* 9.

† *Juſtis & rationalibus cauſis ceſſantibus, &c.*) Quæ autem ſint hujuſmodi cauſæ, habes *infr. ſeſſ.* 23. *cap.* 1. & 2. *de reform.* & in *cap. ex tuæ, de cler. non reſid.* & in *cap. quoniam*, §. *porro*, *ut lite non conteſtata.*

* *Sex menſibus continuis.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. c.* 51. & Treviſan. *deciſ.* 42. *lib.* 2.

δ *Quartæ partis fructuum unius anni, &c.*) Vide Fr. Emman. in *addit. ad bullam Cruciatæ, part.* 2. *fol. mihi* 215. *verſo.*

ε *De Paſtoribus utilioribus,*) Concordat *text. in cap. ex tuæ, de Clericis non reſidentib. cap. quoniam.* §. *porro, ut lite non conteſtat.*

CAPUT II.

Nulli obtinenti beneficium, quod requirit reſidentiam, licet non reſidere, niſi ob rationabilem cauſam ab Epiſcopo approbandam, deputandi nihilominus Vicarii ob curam animarum, &c.

1. α EPiſcopis inferiores, quævis beneficia Eccleſiaſtica, 2. perſonalem reſidentiam de jure ſive conſuetudine exigentia, 3. in titulum ſive commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodum eis pro bono Eccleſiarum regimine, & divini cultus augmento, 4. locorum * & perſonarum qualitate penſata, 5. expediens videbitur, opportunis juris remediis, 6. reſidere cogan-

tur

tur †: β nullique privilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis, (*a*) ſuffragentur. Indulgentiis vero & diſpenſationibus temporalibus, ex veris & 7. γ rationabilibus cauſis tantum conceſſis, & coram Ordinario legitime probandis, in ſuo robore permanſuris: quibus caſibus nihilominus officium ſit Epiſcoporum, tamquam in hac parte a Sede (*b*) Apoſtolica delegatorum, providere, ut per deputationem idoneorum vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini quo ad hoc, privilegio ſeu exemptione quacumque ſuffragante.

a c. fin. de reſ. in 6.

b c. cum eo de elect. in 6. c. benefic. de reg. eod. lib. & inſ. Seſſ. 7. c. 5. & 7. de ref.

DECLARATIONES.

De reſidentia Epiſcoporum ample agitur *ſeſs. 23. c. 1. de Reform.*

1. *Epiſcopis inferioret.*) De reſidentia Parochorum vide ſimiliter ut ſupra; nam circa reſidentiam attenditur ordinarie diſpoſitio *d. c. 1. ſeſs. 23. de reform.*

2. *Perſonalem reſidentiam.*) Obtinens beneficium, licet adſit titulus alicujus Sancti; dummodo ſit ſimplex, non tenetur in eo reſidere, nec eum ad reſidentiam poteſt cogere Epiſcopus.

Congregatio Concilii cenſuit rectores habentes Parochianos intra & extra civitatem, licet hi, qui extra ſunt, plures & magni numeri ſint, qui per Vicarios amovibiles regebantur, oportere reſidere in loco, in quo ſita eſt Eccleſia Parochialis, & ideo ſi ea intra mœnia civitatis ſit, ibi ipſos reſidere oportere. Quod ſi Parochiani, qui extra civitatem habitant, ob locorum diſtantiam, vel difficultatem patiuntur incommoda in percipiendis ſacris & divinis officiis audiendis, ſuccurrendum illis eſſe remedio *c. ad audientiam, de Eccleſ. ædif. & decret. Concilii Seſs. 21. cap. 4.* Quod ſi eſſent duæ Eccleſiæ intus & extra, & una tantum parochia, rectorem debere reſidere in Eccleſia, quæ eſt intra civitatem.

3. *In titulum ſive commendam, &c.*) Quando Abbatia cura & Conventu caret, non eſt Abbas cogendus reſidere. Vide *Seſs. 23. c. 1. de Ref. §. & aliis.*

4. *Locorum & perſonarum qualitate penſata.*) Nulli tamen eſt adjiciendum onus extra fundationem beneficii aut conſuetudinem.

5. *Expediens videbitur.*) Per hoc non datur facultas Ordinariis diſpenſandi a reſidentia ex quavis ratione.

6. *Reſidere cogantur, &c.*) Proviſus ab inferiori collatore de beneficio perſonalem reſidentiam requirente, compellendus eſt per Ordinarium ad reſidendum.

Habens Archidiaconatum Palentin. in eo tamquam in digniori loco reſidere debet, & ibi reſidens poteſt percipere omnes fructus Theſaurariæ Legionen. præterquam diſtributiones quotidianas, in quas ſi Theſaurariæ ipſius ex *decret. Concilii Seſs. 21. cap. 3.* eſſet converſa tertia pars, illam percipere non poteſt, niſi ibi reſideret atque inſerviret.

Epiſcopus obtinens beneficia ſimplicia, non poteſt cogi ad aliquod perſonale ſervitium ſuis beneficiis imprimendum; cum ex antiquiſſima totius Eccleſiæ conſuetudine non teneatur, niſi ad officium recitandum.

Epiſcopus non poteſt cogere obtinentem Capellaniam, ut ipſemet celebret, licet in ejus fundatione diſponatur, quod Rectores celebrent Miſſam: recte enim per ſubſtitutum ſatisfit.

7. *Rationabilibus cauſis.*) Canon. Capuanus fuit per annum excuſatus a reſidentia ex Congregationis declaratione, dummodo eo tempore in loco viciniori habitaret, & quod inimicitiæ eſſent ſine ejus culpa ortæ.

Alius Canonicus Aretinus, qui fidejuſſerat de recedendo ab urbe, fuit a reſidentia fidejuſſione durante ſimiliter excuſatus, & inhibitum Ordinario, ne contra eum procederet.

REMISSIONES.

α Vide Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, tit. de diſpenſ. de non reſid. fol. 46.* Horat. Lut. *de privil. ſcholaſt. privil. 98.* Matth. Soar. in *pract. & ord. viſitandi, c. 3. n. 5.*

* *Et perſonarum qualitate penſata.*) Vide tradita per Sim. *de Prætis in conſil. 68. ex n. 8. cent. 3.*

† *Reſidere cogantur.*) Vide plures relatos a Petro Cened. *collect. 30. ad ſextum, ex num. 2.* Bern. Diaz in *prax. can. cap. 47.* & ibi Salzed. & in *cap. 52. litt. C.* Pedroch. in *ſumma tit. de los clerigos, folio mihi 112.* Hojed. *de benef. 1. part. cap. 17. num. 21.*

Garran.

Garran. *lib. de reſidentia ex cap.* 3. & infra referendos circa *cap.* 1. *&* 2. *de reformat. ſeſſ.* 23.

β Nullique privilegia, ſeu indulta perpetua, &c.) Vide P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 60. *n.* 6. Cened. *pract. & ea non. qu. lib.* 1. *qu.* 1. *num.* 32. ubi reſolvit per clauſulam illam generalem nec fuiſſe derogatam Eugenianam conſtitutionem.

γ Rationalibus cauſis.) Quatuor cauſas legitimæ abſentiæ nominat Concil. Trident. infr. *Seſſ.* 23. *cap.* 1. Vide P. Paul. Comit. *d. quæſt.* 60. *n.* 5. P. Valer. Reginald. in *prax. for. pœnit. lib.* 39. *lit.* 3. *n.* 54.

DECLARATIONES.

Quod gratiæ de non reſidendo, & percipiendo fructus ratione ſtudii, non valeant ſine conſenſu Ordinarii.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter, Dominus Pius, divina providentia Papa IV. ad cujus aures nuper pervenit, nonnullos curata, vel alios ſacros Ordines, aut perſonalem reſidentiam requirentia beneficia obtinentes, ſub prætextu, quod literis operam dare cupiebant, poſt confirmationem Concilii Tridentini, per Sanctitatem ſuam factam, & publicatam ſecum, ut literarum ſtudio in loco ubi illud vigeat generale, actu inſiſtendo ratione beneficiorum per eos obtentorum hujuſmodi uſque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expreſſum, dummodo intra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos ordines promoveri teneantur, & tam iidem interim quam alii, etiam ad eoſdem ordines, vel eorum aliquem, ſeu aliquos promoti, quod ſimiliter ſtudentes beneficiis per eos obtentis per Vicarios idoneos per locorum Ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum hujuſmodi portione illis aſſignata, vel alias deputandos in divinis deſerviendo animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera ſupportando, uſque ad ſimile tempus perſonaliter in eiſdem beneficiis reſidere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere poſſent, per ordinariam Sanctitatis ſuæ Signaturam; ſeu Pœnitentiariæ ſuæ officium diſpenſari, ſibique pariter indulgeri obtinuerunt, nullum in his vel fraudi, vel circumventioni locum, præſertim quoad abſentes a Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non poteſt, quantum humana ratione provideri poteſt, relinquere volens, & Concilii etiam Tridentini decretis inhærendo, hujuſmodi diſpenſationes & indulta hactenus conceſſa, ac tam ipſius Pœnitentiariæ quam Apoſtolicas & alias deſuper confectas, & conficiendas literas proceſſuſque habitos, & habendos per eaſdem dictis abſentibus nullatenus ſuffragari, niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia hujuſmodi conſiſtunt, conſenſus gratis præſtandus ad id accedat, Apoſtolica auctoritate declaravit, decernens irritum, &c.

Placet, publicetur & deſcribatur, I.

LECTA & publicata fuit ſuperſcripta Regula Romæ in Cancellaria Apoſtolica, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quarto, die vero Veneris, Vigeſima quarta menſis Novemb. Pontificatus præfati S. D. N. Papæ Anno quinto.

A Lomellinus Cuſtos.

BULLA S. D. N. D. PII

Divina providentia Papæ IV.

Super reſidentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & reſidere debentium.

Pius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

IN ſuprema militantis Eccleſiæ ſpecula meritis licet inſufficientibus, divina diſpoſitione conſtituti, cunctos non ſolum vigilantiæ noſtræ commiſſos Dominicos greges; ſed etiam ſingulorum Paſtorum ſuorum actus intenſa noſtræ mentis acie colluſtrantes, ſtudium efficax, operamque ſedulam ad hoc omnino ſtatuimus adhibere, ut quemadmodum operoſum ſacri Concil. Trident. progreſſum, felicemque exitum, Domino cooperante, præſtitimus, ita ſanctiſſima illius decreta, ipſorum præſertim, qui in Apoſtolicæ ſollicitudinis partem vocati ſunt, Paſtorum officium concernentia, non tepide neque diſſimulanter, exequamur. Sane licet in Concilio præfato ſaluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & ſinguli venerabiles Fratres noſtri, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi; & Epi-

& Epiſcopi, & alii beneficiati, apud Eccleſias ſponſas ſuas reſidere teneantur, nonnulli tamen, quod non ſine animi noſtri mœrore referimus, adeo ſui gregumque, quos olim deperditos Salvator noſter proprio ſanguine redimere dignatus eſt, ſibi creditorum obliti ſunt; ut etiam nunc in Alma Urbe, vel alibi commorantes, & ſacroſancta ſpiritualis matrimonii inter eos ſuaſque Eccleſias ſolemniter contracti, jura confundentes, ſponſas ſuas in longa quaſi viduitate relictas ad prædictas Eccleſias quomodocumque ſibi conceſſas inviſere, & apud illas, ut providos patresfamilias decet, reſidere non curent, in perditionem animarum ſuarum, & ſubditorum ſuorum, ac pernicioſum exemplum, & ſcandalum plurimorum: Nos hanc illorum contumaciam alicujus etiam temporalis pœnæ metu frangendam ſeu convincendam eſſe cenſentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis præfatis, ac aliis quibuſcumque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Eccleſias in commendam, vel adminiſtrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuſcumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decreti ſuper reſidentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, perſonalem in ſuis Eccleſiis reſidentiam facere tenentur, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ultra pœnas in dicto decreto Concilii contentas, etiam ſub privationis eorum a regimine, & adminiſtratione Eccleſiarum ſuarum, ac aliis noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis ſucceſſoris noſtri arbitrio imponendis pœnis, diſtricte præcipiendo per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omni mora ceſſante in eiſdem ſuis Eccleſiis juxta formam, & tenorem dicti Concilii perſonaliter reſideant. Et nihilominus, ſi quos mandato noſtro hujuſmodi, quod abſit, non parere contigerit, ne etiam tales abſentes melioris in hac parte conditionis, quam cæteri in ſuis Eccleſiis reſidentes exiſtant, hac noſtra perpetuo valitura ſanctione per præſentes ſtatuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & ſingula mobilia, immobilia, etiam in Urbe, vel ejus diſtrictu exiſtentia & ſe moventia, res & bona, jura & actiones cujuſcumque qualitatis & valoris, ac ubicumque locorum conſiſtant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios quoſcumque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præeminentia præfulgentes, Eccleſias prædictas in titulum vel commendam, ſive adminiſtrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoſcumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Eccleſias & dioeceſes; etiam in Rom. Curia aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujuſmodi non reſidentes deceſſerint, pertinentia, & per illos ſuarum Eccleſiarum, ac quorumcumque Monaſteriorum, prioratuum, præpoſiturarum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura, ſæcularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Eccleſiaſticorum, necnon penſionum annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus ſervatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita, etiam facultatem ſpecialem de illis, aut earum parte teſtandi, & alias libere diſponendi a nobis, & quibuſvis aliis Romanis Pontificibus, prædeceſſoribus, & ſucceſſoribus noſtris etiam cum clauſulis, quod facultates hujuſmodi revocari nequeant, aliiſque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum deſuper confectarum de rebus & bonis hujuſmodi jam diſpoſuerint, tamquam ſpolia, ad Cameram Apoſtolicam legitime pertineant. Liceatque dilectis filiis, moderno, & pro tempore exiſtenti Commiſſario noſtro generali, & ſuis, dictæque Cameræ deputatis in eventum deceſſus hujuſmodi, ſolitum inventarium ſuper rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis Clericorum ſpoliis fieri ſolet, ad dilecti filii noſtri, moderni, & pro tempore exiſtentis generalis Theſaurarii manus redigere; dictæque Cameræ applicare, cujuſvis licentia deſuper minime requiſita. Ac facultates, & deſuper confectas literas prædictas, etiam motu & ſcientia ſimilibus, etiam in recompenſam laborum, & obſequiorum etiam nobis, & Eccleſiæ Romanæ, dictæque Sedi impenſorum quomodolibet conceſſas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, in eventum obitus hujuſmodi, etiamſi in Urbe, aut ejus diſtrictu, vel alibi extra ſuas Eccleſias, ut præfertur, contigerit, ex nunc prout ex tunc & e contra, in dictæ contumaciæ pœnam ejuſdem poteſtatis plenitudine, & tenore revocamus, caſſamus & annullamus. Aç tam eas, quam earum

præ-

prætextu quomodolibet pro tempore condita factaque teſtamenta, codicillos, legata, donationes, & alias diſpoſitiones quaſlibet, etiam ad pias cauſas, vel in remunerationem ſervitiorum, nulla & invalida, nulliuſque roboris vel momenti fore, neque quidquam contra præſentium tenorem ſuffragari. Et ſic per quoſcumque Judices, & commiſſarios quavis auctoritate fungentes, etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in quavis inſtantia, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere. Ac quidquid ſecus a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus. Per hoc autem noſtris & Romanorum Pontificum, prædeceſſorum noſtrorum ordinationibus, reſervationibus, & decretis, quoad Prælatorum, & aliorum beneficiatorum, etiam in ſuis Eccleſiis, aut diœceſibus reſidentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Eccleſias in Urbis diſtrictu, ibique reſidentes ac decedentes ſpolia Cameræ Apoſtolicæ applicata, hactenus emanatis, nullatenus præjudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus; ſed ea in ſuo robore, ut antea, manere volumus, præterquam, quoad eos, qui in ſuis Eccleſiis juxta formam prædicti Concilii reſederint, ſpecialem licentiam teſtandi habuerint, hanc enim tantum ſalvam eis eſſe volumus. Ita ut generalis licentia teſtandi, eis quamquam reſidentibus minime ſuffragetur, ſed ſola ſpeciali, ſi quam habuerint, tueri ſe poſſint. Cæterum ut præceptum, mandatum, ſtatutum, ordinatio, revocatio, caſſatio, decretum, & alia præmiſſa, præſenteſque literæ ad eorum, quorum intereſt, notitiam deducantur, nulluſque poſſit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excuſationem allegare, ſed illa perpetuo firma & illibata permaneant, volumus & mandamus, quod eædem præſentes in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & Cancellariæ noſtræ valvis, ac Acie campi Floræ per aliquem ex Curſoribus noſtris affixæ copia illarum ibi dimiſſa, ab ea die omnes perinde arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent. Non obſtantibus præmiſſis, ac in favorem curialium per fel. rec. Sixtum IV. Leonem X. Julium III. & quoſcumque alios Rom. Pontif. Prædeceſſores noſtros, ac etiam per nos editis, & approbatis: necnon aliis literis, conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, ordinationis, revocationis, caſſationis, annullationis, decreti, ampliationis, extenſionis, intentionis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, ſeptimo Kalend. Decembr. Pontificatus noſtri Anno quinto.

Cæſ. Glorierius.
Viſa de Curia M. de Enciſo,
H. Cumyn.

Anno a Nativitate Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto. Indictione ſeptima, die vero quarta menſis Decembris, Pont. Sanctiſſimi in Chriſto Patris & D. N. D. Pii divina providentia Papæ quarti, Anno quinto, retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ad valvas Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, dimiſſis in præfatis locis præſentium retroſcriptarum literarum copiis, affixis, ut eſt moris, per nos Julium Parinum, & Bernardinum Andreutium, prælibati ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ Curſores.

Antonius Clerici Magiſter Curſorum.

MOTUS PROPRIUS S. D. N. D. Pii Papæ IV. Super executione Concilii, & literarum ejuſdem Sanctiſs. contra Archiepiſcopos, Epiſcopos, Prælatos, & alias perſonas Eccleſiaſticas, non reſidentes in eorum Eccleſiis.

PIUS PAPA IV.

MOtu proprio, &c. Cum tam per ſacroſanctum œcumenicum Concilium Tridentinum, quam etiam per noſtras literas ſive Bullas etiam deſuper emanatas, & inter alias ſub datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1564. ſeptimo Kalend. Decembr. Pontificatus noſtri anno 5. mandatum ſit omnibus Epiſcopis, Archiepiſcopis, & aliis, qui-

quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro eis ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium exemplo paſcere, pauperum aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & ſignanter munera paſtoralia, & eis diligenter incumbere & aſſiſtere, aliaque facere, quæ in dicto Sac. Concilio & in dictis noſtris literis ſive Bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præſtari, & adimpleri poſſunt, cum gregibus ſuis non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more oves ſuas deſerunt: & propterea debuiſſent, & deberent omnes & ſinguli Epiſcopi, Archiepiſcopi, & alii in dignitatibus Eccleſiaſticis conſtituti & præfecti, & quibus animarum cura exiſtit, juxta divina præcepta, & prædicti œcumenici Concilii, ac prædictarum noſtrarum literarum ſeu Bullarum vim, formam, continentiam & tenorem, ad eorum reſpective Eccleſias, diœceſes ac alia beneficia, in quibus perſonalis reſidentia requiritur, ad effectum in eis perſonalem reſidentiam faciendi ſeſe contuliſſe, ac omnia & ſingula in eiſdem præceptis, Concilio & literis ſive Bullis reſpective contenta adimpleviſſe & obſervaſſe. Attamen, ſicut accepimus, multi & multi præfatorum mandatorum contemptores, animarumque ſuarum propriæ ſalutis immemores, & in dictis dignitatibus Eccleſiaſticis, quibus cura animarum imminet, ac Epiſcopalibus, & Archiepiſcopalibus reſpective conſtituti præmiſſa facere, & adimplere hactenus minime curarunt; ſed diſtulerunt & differunt in grave animarum ſuarum, gregumque ſibi commiſſorum periculum, & ovium ſuarum pernicioſum exemplum & ſcandalum, ſententias, cenſuras, & pœnas propterea ſibi inflictas temere, & damnabiliter incurrendo. Quæ cum omnia cum non ſint conniventibus oculis aut impune prætermittenda; ſed graviter, ut cæteris tranſeant in exemplum, cum jam per tot menſes inobedientes fuerint, cenſuras præfatas ſuſtinentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, deque poteſtatis noſtræ plenitudine Dilecto filio noſtro Alexandro Riario, Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, cui alias etiam, ſeu prædeceſſori ſuo vivæ vocis oraculo commiſimus, ut dictos Epiſcopos, Archiepiſcopos & alias perſonas Eccleſiaſticas animarum curam hab. non reſident. pœnas præfatas in dicto Concilio, & literis ſive Bullis noſtris contentas, incurriſſe declararet, & ad illarum effectualem executionem, aliaque graviora procederet, vivæ vocis oraculo commiſimus; Tamen, quia nonnulla monitoria contra certos Epiſcopos, & alias perſonas præfatas in vim commiſſionis noſtræ hujuſmodi factæ tunc decreverat & relaxaverat, ne in poſterum de illius juriſdictione dubitari contingat, denuo eidem Auditori noſtro nunc officium Auditoratus exercendum auctoritate noſtra committimus & mandamus, quatenus ſtatim tam contra Epiſcopos, Archiepiſcopos, & alios quoſcumque Prælatos, tam in Urbe quam alibi, & ubique locorum exiſtentes, & in propriis diœc. non reſid. conſtituto ſibi quantum ſufficere videbitur ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ſola veritate inſpecta & manu regia, de inobedientia propria uſque ad ſententiam excluſive procedat, & deinde nobis referat, ut nos in Conſiſtorio noſtro ſecreto de fratrum noſtrorum conſilio, ut moris eſt, ad ſententiam privationis & depoſitionis Prælatorum inobedientium hujuſmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo vero ad alios curam animarum habentes, uſque ad ſententiam incluſive procedat, & exequatur juxta formam & tenorem dicti Concilii & literarum noſtrarum prædictarum cum eiſdem facultatibus, ut ſupra, ac alia faciat & exequatur, prout in dictis literis ſive Bullis continetur, cum poteſtate citandi, inhibendi, excommunicandi, ſuſpendendi a divinis, declarandi, & interdicendi, aggravandi, carcerandi, & brachium ſæculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliaque faciendi neceſſaria quomodolibet & opportuna. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus, & quod præſentis noſtri Motus proprii ſola ſignatura ſufficiat, & ubique fidem faciat in judicio & extra, regula contraria, & aliis quibuſcumque, omnibus expreſſe derogamus, non obſtantibus.

Placet, Motu proprio. I.
Præſentetur. Amerin Regens.

De Commendatariorum ordinatione Annotationes quædam.

COmmendatarii non tenentur promoveri ad ſacros Ordines. Primo ſi vel monaſteria carent omni prorſus cura & conventu. Secundo, ſi vel habeant tantum juriſdictionem temporalem. Tertio, ſi cura animarum ſacramentalis Conventui ſoli in-

incumbit, non autem perſonæ Commendatarii. Quarto, ſi vel Juriſdictionem, quam ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ habent, non poſſint actu exercere, quia de facto prohibentur. Quinto, ſi eam Juriſdictionem ſpiritualem actu exerceant, & non curam animarum habere videantur; *cap. Dudum 6. cap. Licet, de elect.* ubi Hoſtienſ. Joan. Andr. Bellarm. Anchar. Card. Abbas *cap. ſuper eo, de præb. in 6. extravag. Execrab. in fin. ubi gloſs. v. viſitare; de præb. & dignitat. in Extr. Joann. XXII.* tamen quia ex larga ſignificatione eſſe dicitur, Innoc. & alii *cap. Cum ſatis, de offic. Archid. & cap. de multa, de præb.* Staph. *de ſtat. & qualit. benef. num.* 20. idcirco regulariter Commendatarii non erunt cogendi ſuſcipere ſacros ordines, ſed quandoque, pro locorum & perſonarum qualitate expedit eos ad id cogere arbitrio Sanctiſſimi. Sed an ad ſacerdotium, vel ad Diaconatum ſufficiat. Vide *Card. Clem. 1. quæſt.* 20. *de offic. Vicar. Mil. verb. curatum, in fin.* Rebuff. in *prax. benef. tit. de non promot. num.* 32. & intra quod tempus, & ante cum Decreto irritante, *Supr. hoc cap. §. Commendatarii.*

Si vero cura animarum Sacramentalis, ſive Monachorum, ſive perſonarum ſæcularium incubuerit perſonis Commendatariorum, tenebuntur ſacris ordinibus initiari. An vero exprimendum ſit præciſe, quod promovendus ſit ad ſacerdotium, & intra annum, & quod alias ipſo jure privati ſint, vide *ad cap. Licet canon. de elect. in 6. ubi gloſ. verſ. ſacerdotium, & verſ. commendandos, & Clem. Ne in agro §. cæterum de ſtat. Monach.* ſicut & pro eo: An diſtinguendum ſit, ſi commendam in anno 22. obtinuerit, teneatur promoveri ad ſacerdotium intra 25. annum.

Cæterum convenit, ut in Galliis indiſtincte Commendatarii teneantur promoveri ad ſacros ordines, ideoque in conceſſionibus Commendarum Gallicarum apponatur Decretum, & infra annum ſacris initientur; alioquin poſt annum elapſum, vacent ipſo jure commendæ, quarum ſi quæ exiſtunt de Monaſteriis omni prorſus cura & conventu carentibus, eo caſu S. D. N. aliquam Commendatariorum habebit rationem.

De reſidentia Commendatariorum.

COmmendatarii non tenentur reſidere. Primo ſi monaſteria carent omni prorſus cura & conventu. Secundo ſi vel habeant tantum Juriſdictionem temporalem. Tertio ſi cura animarum ſacramentalis ſoli conventui incumbit, non autem perſonæ Commendatarii. Quarto ſi vel Juriſdictionem ſpiritualem, quam ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ commendatarii habent, non poſſint actu exercere, quia de facto prohibentur. Quinto amplius, licet Juriſdictionem ſpiritualem exerceant, non ideo tamen tenentur reſidere ex hoc Concil. Decreto, *ſeſs. 23. cap. 1. §. Eadem omnino*, quod licet exprimat de curatis & aliis quibuſcumque beneficiis animarum curam habentibus, quæ verba ad ſolam quoque Juriſdictionem ſpiritualem referri poſſent, *cap. Dudum, & cap. Multæ, & extravag. Execrab. d. cap. Super eo*, tamen intelligendum eſt de ſola cura animarum ſacramentali: & ideo qui ſolam curam Juriſdictionis ſpiritualis habent, non comprehenduntur in decreto, neque pœnis in eo inflictis ſubjacent, ſed tantum poterunt cogi reſidere, prout ante Concilium tenebantur, ad terminos *cap. Dudum 6. & d. cap. Super eo, & d. Extravag. Execrab.* ad quod etiam jus vetus videtur Concilium alibi ſe retuliſſe. Si vero cura animarum ſacramentalis ſeu Monachorum, ſeu perſonarum ſæcularium incumbit perſonis Commendatariorum, tenebuntur reſidere ex Decreto Concil. *ſeſs. 23. cap. 1.* Vide *ſupr. §. In titulum.*

A quo viſitari poſſint Commendatarii.

DIcebatur Concilium videri ſubjeciſſe Commendatarios Ordinariis in materia reſidentiæ per præſens Decretum. Idemque cum de incompatibilitate agitur *Seſs. 7. cap. 4.* aut de cura animarum ſacramentali, quam ipſimet Commendatarii exercent *Seſs. 25. cap. 11. de Regul.* Extra iſtos autem caſus Concilium nihil in ſpecie decreviſſe, a quo Commendatarii poſſint viſitari & corrigi. Conſiderandum autem eſſe, quod ea hodie opinio recepta ſit: Commendatarios perpetuos pro veris titularibus haberi, & jura de Abbatibus & Prioribus loquentia habere etiam locum in hiſce Commendatariis, probatur, *cap. Nemo, de elect. in 6.* Chaſſan. in *conſuet. Burgund. rubr. 9. §. 9.* Rebuff. *de nominat. q. 8. num. 29. & de pacif. poſſ. num. 96. & 43.* Gomez. *inform. reſign. 4. num. 2. & de idon. quæſt. 5. num. 6.* Conſequens ergo videtur, ut, quemadmodum Abbates a ſuis ſuperioribus regularibus viſitari debent, ita etiam ipſi Commendatarii viſitari poſſint.

Quod ſi hoc omnino convenire aut decere videtur, rurſus advertendum, an nullo expreſſo Jure, nullave clara conceſſione Apoſtolica ab his viſitentur: & quamquam ſe exemptos probarent, poſſe tamen ab Ordinariis judicari ratione rei, contractus, aut delicti, ut ſanxit Conſtitutio Innocentii IV. *cap.* 1. *de privil. in* 6. quam concilium innovavit, atque etiam ampliavit in cauſis mercedum & miſerabilium perſonarum, etiamſi certus Judex a ſede Apoſtolica in partibus deputatus eſſet, & generaliter quoque in aliis cauſis, ſi certus Delegatus non adeſſet, ut dicitur *Seſſ.* 7. *cap.* 14. Quoad materiam tamen viſitationis viſum eſt pleriſque, non poſſe commendatarios nomine Commendæ viſitari, neque corrigi, niſi a delegatis ſedis Apoſtolicæ: ſed quia aliqui Ordinarii hanc facultatem ſibi competere credunt, & ob id urgent aliquos Commendatarios, Sanctitas ſua juſſit, ut audiantur Commendatarii, quibuſnam rationibus ſe ab hac viſitatione tueantur, ideo eis auditis, amplius erit deliberandum.

Item dubitatum fuit, An Commendatarii eorum Monaſteriorum, quæ habent conventum, a ſuis Superioribus regularibus viſitatum, ab Ordinariis locorum viſitari & corrigi poſſint? Ad hoc autem reſponderur; quod licet Concilium Tridentinum *Seſſ.* 24. *cap.* 11. de Commendatariis non meminerit, in illa commemoratione perſonarum, quæ ab Ordinariis viſitari debent, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis eis conceſſis, Congregatio cenſuit, ſi nullius diœceſis ſint, ad Epiſcopos nullum jus pertinere: ſed ad Sedem Apoſtolicam: ſi vero in certa diœceſi ſunt, quoad reſidentiam ſubjacere Epiſcopo ordinario loci, per *cap.* 2. *Seſſ.* 6. & eidem, quoad incompatibilia. *Seſſ.* 7. *cap.* 14. Et ponderando quod *cap.* 14. loquitur de commendatis, *cap.* 5. dat Juriſdictionem Epiſcopis. Quod vero ſpectat ad viſitationem & correctionem, Congregatio cenſuit eos non poſſe ratione commendæ viſitari aut corrigi, niſi a ſummo Pontifice, aut ejus delegato, licet Alciatus, qui averſabatur, diceret, *viſitator eſt delegatus*. Ratione autem delicti rei contractus, ad jus commune ſe remiſerunt, prout Concilium ſe remiſit, illudque ampliavit, ut *ſup. cap.* 14. *Seſſ.* 7. quod eſt notandum, cum Concilium per *d. cap.* innovaverit *cap.* 1. *de privil. in* 6. *quod incipit, Volentes*.

Vide annotationes ad hoc *caput* 2. *in Appendice ſub diſcurſu* 5. *Card. de Luca*.

CAPUT III.

Exceſſus ſæcularium clericorum & regularium, agentium extra monaſteria, ab Ordinario loci, ut deputato a Sede Apoſtolica corrigantur.

a 1. ECcleſiarum Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter ac diligenter intendant: & nemo ſæcularis Clericus, (*a*) β cujuſvis perſonalis, vel regularis, 2. * extra monaſterium degens, γ etiam ſui ordinis privilegii (*b*) prætextu † tutus cenſeatur, quo minus, ſi deliquerit, 3. ab Ordinario loci, δ tamquam ſuper hoc a ſede Apoſtolica delegato, ſecundum Canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat.

a Forte legendum *vel cujuſvis ordinis regularis*.
b Inf. Seſſ. 13. de ref. c. 1 & 4. 2. Seſſ. 14. c. 4. & 5. de reform.

DECLARATIONES.

1. *Eccleſiarum Prælati*.) Epiſcopi in hoc Decreto agere poſſunt contra omnes profeſſores militiarum Hieroſolymitanarum exemptos, ob privilegium Pii V. etiamſi dicti milites extra locum ſuorum ordinum cum licentia ſuorum Superiorum degerent. Idem cenſuit Congregatio in omnibus aliis Regularibus, qui degunt extra monaſterium, etiam cum licentia ſuorum Superiorum, ſi deliquerint, poſſe puniri a locorum Ordinariis juxta hoc Decretum.

An milites Hieroſolymitani comprehendantur Decret. Concilii, etiam ubi de eis non fit expreſſa mentio? Reſpondit Congregatio comprehendi, niſi ſpecialiter privilegiis poſt concilium muniantur.

2. *Extra monaſterium degens*.) Intellige de degente ſine licentia ſuperioris. Vide *cap.* 14. *Seſſ.* 25. *de Regul. Si deliquerint*.

Fuit dubitatum, Utrum exiſtentes in aliqua domo ad erectionem monaſterii deſtinata, comprehendantur in hoc Decreto? Et fuit reſolutum ſub die 24. Maji, 1588. quod licet ibi exiſterent de licentia ſuorum Superiorum, tamen ſi non haberent in dicta domo Priorem, ſeu Guardianum, & non viverent juxta inſtitutum Regulæ illius Religionis, comprehendantur in d. Decreto, & ab Ordinario puniri poſſint: non poſſe autem, ſi in ea domo ſub Superiore conventualiter vivant.

3. *Ab*

3. *Ab Ordinario loci.*) Presbyter delinquens in ſua Diœceſi, ſi in altero loco comperiatur, ad ſuum Ordinarium remitti debet.

REMISSIONES.

α *Eccleſiarum Prælati.*) Concordat *c. cum proprie, de vita & honeſt. Clerie.*

β *Cujuſvis perſonalis vel regularis.*) Navar. *conſ.* 21. *de Regularibus*, quamvis dubius videtur exiſtimare hoc decretum nihil derogare privilegiis Ordinum militarium in his, quæ pertinent ad ſacros milites. Aliis probabilius videtur, eos non eſſe comprehenſos, ait enim Navarr. ubi ſupra, literam veram prædicti decreti clariorem deſiderari, quoniam ea, quam habemus, ſubdifficilis, & ſubobſcura videtur, quod attinet ad illa verba, *cujuſcumque perſonalis*. Cæterum litera hujus decreti non videtur Auctoribus ſtatim citandis, & juxta eos illius ſenſus eſt: Nullus Clericus ſæcularis cujuſque perſonalis videlicet privilegii prætextu, vel regularis extra monaſterium degens, etiam ſui ordinis privilegii prætextu tutus cenſeatur, quo minus ſi deliquerit ab Ordinario loci tamquam ſuper hoc a Sede Apoſtol. delegato ſecundum Canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat, referunt P. Azor. *Inſtit. Moral. 1. p. lib. 13. cap. 4. q. 3. pag. 1282.* Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 2. q. 2. art. 7. per tot. & q. 63. art. 7. verſ. Quintò.*

* *Extra monaſterium degens, &c.*) Vide Mich. Agia *de exhib. auxil. fundam. 5. p. 23.* Salzed. *ad Bern. Diax. in prax. Can. cap. 3. lit. A.* Trevizan. *deciſ. 36. a num. 2. lib. 1.* Joan. Aloyſ. Riccium *deciſ. 223. n. 4. Curiæ Neapol. p. 1. & in ſua collect. 503.*

γ *Etiam ſui ordinis privilegii prætextu.*) Deciſionem *text. in extravag. cum Matthæus 5. de hæret. inter commun.* non corrigi per hunc *text.* in præſenti teſtatur Cened. in *Clem. & Extravag. collect. 14. n. 3. cum ſeqq.* † Vide Seraphinum *deciſ. 960.*

δ *Tamquam ſuper hoc a Sede Apoſt. delegato.*) Dum hic tribuitur prælatis juriſdictio corrigendi exceſſus ſubditorum, conceſſum eſſe prælatis Regularium privative ad ordinarium in præſenti, teſtantur Menoch. *de præſumpt. lib. 2. quæſt. 18. n. 22.* Cened. *ad decretal. collect. 87. num. 4. verſ. Secundo.*

CAPUT IV.

Quarumcumque Eccleſiarum minorum Capitula toties quoties voluerit Epiſcopus & alii majores Prælati &c. viſitent, corrigant, emendent, non obſtantibus, &c.

α 1. CApitula (*a*) Cathedralium β & aliarum, 2. majorum Eccleſiarum, 3. illorumque perſonæ, 4. nullis exemptionibus, conſuetudinibus, ſententiis, juramentis, 5. & concordiis, † quæ tantum ſuos obligent auctores, non etiam ſucceſſores, tueri ſe poſſint; quo minus 6. a ſuis Epiſcopis, & aliis majoribus Prælatis, 7. per ſe ipſos ſolos, 8. vel illis, quibus ſibi videbitur, adjunctis, juxta (*b*) Canonicas ſanctiones, toties γ quoties opus fuerit, 9. viſitari, corrigi & emendari, etiam 10. auctoritate Apoſtolica, 11. poſſint & valeant.

a Seſſ. 25. cap. 6. de ref. & cap. 4. de ref. Seſſ. 14.

b Inf. Seſſ. ult. de reform. c. 6.

DECLARATIONES.

1. *Capitula Cathedralium.*) Epiſcopus ſua Capitula viſitare poteſt & corrigere, ſi non ſunt exempta: ſi vero exempta eſſent, ſervanda eſt forma præſcripta a Concilio *Seſs. 25. cap. 6. de Reform.*

Congregatio cenſuit de voto Rotæ hoc decretum non ſolum comprehendere Capitula exempta, ſed etiam omnia alia prætendentia ſe poſſe tueri adverſus viſitationem, ſive vigore conſuetudinum, ſive ſententiarum, ſive juramentorum, ſive concordiarum, quæ tantum ſuos obligent auctores, non etiam ſucceſſores, quo minus a ſuis Epiſcopis, &c.

2. *Et aliarum majorum Eccleſiarum.*) Neque enim collegiatarum Capitula viſitari poſſunt per hoc decretum.

3. *Illorumque perſonæ.*) Ita eſt reſolutum a congregatione, non obſtantibus privilegiis ex fundatione. Præſuppoſito autem quod res & bona Capitulorum ſint exempta a juriſdictione Epiſcopi, an ſicut Epiſcopus viſitare poteſt Capitula, ita etiam poſſit res & bona, rerumque & bonorum adminiſtratores viſitare? Congregatio die

6. Junii 1587. cenſuit Epiſcopum in viſitatione formali poſſe res, rerumque adminiſtratores viſitare; alias deluſoria eſſet viſitatio, ſi negligentes & bonorum uſurpatores non caſtigaret. Archid. *in cap. Romanæ, de cenſib. in 6.* Fuſ. *in ſuo tract. de Viſit. l. 1. cap. 15. n. 30. & alibi.*

Item cenſuit Congregatio Epiſcopum in viſitatione Capituli poſſe ſolum aliquod crimen corrigere & punire, non tamen ad pœnam ordinariam, ſed eam pœnam, quæ magis emendationem morum reſpiciat; cum finis viſitationis ſit potius emendatio, quam punitio. Item ſi compilato proceſſu & formato judicio contra aliquem capitularem in viſitatione Epiſcopus voluerit procedere, cenſuit Congregatio ſervandam eſſe formam traditam in *cap. 6. Seſs. 25.* ut non ſolus, ſed additis deputatis Epiſcopus procedat.

Præſuppoſito ſtatuto inter Dominum Archiepiſcopum Hiſpalenſem & Capitulum ipſius a Sede Apoſtolica confirmato, de cujus validitate videndum erit in judicio ordinario, Congregatio cenſuit Dominum Archiepiſcopum in viſitatione, qua fit inquiſitio, quæ vocatur præparatoria, non poſſe recipere juramentum a viſitatis, nec procedere ad capturam, nec mandare, ut detur copia teſtium, nec procedere ad ullum genus pœnarum poſſe, aut viſitare ſolum ſine adjunctis, juxta formam *cap. 4. Seſs. 6.* Quod ſi compilato proceſſu, formatoque judicio, prout juris fuit, contra aliquem Capitularem in caſu, quo contra accuſatum de crimine comprehenſum in judicio, ſtatuto ſive concordia ad pœnam voluerit procedere, ſervandam eſſe concordiam, non poſſe Dn. Archiepiſcopum viſitare in domo ſua Epiſcopali, ſed cum viſitare voluerit, Capitulum debere accedere ad locum ſolitum, quo ſcilicet Capitulares congregari, & eorum actus expedire conſueverunt; ſi id tamen commode fieri poterit, ſin minus ad locum congruum & communem: ſed non teneri accedere ad locum Capituli, quoties proſequi velit viſitationem alicujus particularis perſonæ de Capitulo. Si tamen Capitulum occaſione viſitationis ipſe convocare voluerit, non poſſe extra locum ſolitum jubere illud congregari, ut dictum eſt.

4. *Nullis exemptionibus.*) Si Capitula erunt exempta, tenebuntur ſervare decreta illius Concil. Provincialis, cui interfuit eorum Epiſcopus.

5. *Concordiis.*) Fuit reſolutum a Rota, & a Congregatione Concilii ex mente Gregorii XIII. hunc textum non tollere concordias confirmatas a Sede Apoſtolica ex ſcientia certa: ſunt autem ſublatæ illæ, quæ dantur in forma communi, cum indiſtincte concedantur ab officio contradictarum citra ſcientiam Pontificis. Itaque ad dubium quod movebatur: An ſcilicet per hoc Capitulum, & *Seſs. 25. cap. 6.* derogatum ſit concordiis non confirmatis per Sedem Apoſtolicam? Congregatio reſpondens cenſuit derogatum eſſe Concordiis omnibus, præterquam confirmatis ſpecialiter a Sede Apoſtolica. Videatur *gl. in cap. veniens, de tranſact.* Alex. *conſ. 62. vol. 1.* quibus innoteſcet, quod concordiæ reliquæ tollantur, quæ ſuos dumtaxat tenent auctores. *Infra hoc cap. §. in hoc.*

An derogatio de qua in *Seſs. 25. cap. 6.* extendatur etiam ad diſpoſita in hoc *cap. 4.* Congregatio reſpondit extendi.

† *Suos obligent auctores.*) Videtur Rota decidiſſe hæc verba, non referri ad concordiam, ſed ad juramenta.

Abulenſium Quæſtio.

EXtat in Eccleſia Abulenſium ſtatutum, quo datur forma procedendi in cauſis criminalibus, ubi agitur de corrigendis beneficiatis Eccleſiæ, tam in viſitatione, quam extra: & in multis caſibus ſoli Epiſcopo Juriſdictio tribuitur. Iſtud ſtatutum non eſt ex certa ſcientia a Sede Apoſtolica confirmatum: ſiquidem nec Papa id exprimit, nec ſtatuti tenor, vel illius ſubſtantia ſaltem compendioſe in confirmatione refertur. Rom. Iate *conſ. 327. num. 7. & ſeqq. & conſ. 336. poſt num. 2.* Panor. *conſ. 102. num. 3. lib. 1.* maxime quia licita & honeſta tantum confirmantur: quod ſolum ſatis oſtendit confirmationem eſſe in forma communi. Panorm. in *cap. extra num. 6. de confirmat. util. vel inutil.* Imol. *in cap. pen. ad fin. eod. tit.* Alex. *conſ. 1. lib. 5.* Et quod fortius eſt, neque etiam in ipſa confirmatione ſtatutum iſtud aliquo modo deſignatur, nec quicquam exprimitur, quo Pontifex veriſimiliter intelligere potuit, in eo ſtatuto de juriſdictione agi, at ſub nube ac verborum involucro, narrata prius ſubſtantia aliorum quorumdam ſtatutorum, alio pertinentium, quoad materiam Juriſdictionis, omnia ſtatuta Eccleſiæ confirmantur. Unde indubitatum eſt, confirmationem iſtam non eſſe ex certa ſcientia, ut in ſpecie de ſtatutis generaliter confirmatis tradit Alex. *conſ. 59. num. 8. lib. 1.* Burſ. *conſ. 108. num. 25. lib. 1.* His ſtantibus,

exe-

credimus confirmationem iſtam non ſuffragari, quo minus per Conc. Trid. fuerit ſublatum ſtatutum hoc: nam etſi ſacra Congregatio jam reſolverit ſtatuta confirmata non eſſe a Concilio revocata (quod aliter tenuit Rota in illa Palentin. *Juriſdictionis*, de qua per Archill. *deciſ. 1. de confir. util. vel inutil.* & paſſim feratur) illud tamen non videtur recipiendum, ut quælibet ſtatutorum confirmatio etiam in forma communi, ad præſervanda ſtatuta ſufficiat: cum iſtius generis confirmatio parum vel nihil operetur; Card. *conſ. 44. num. 6.* Imol. *d. cap. pen. in fin. de confirm. util. vel inutil.* Curt. Jun. *conſ. 312. num. 6.* multoque minus videtur illud recipiendum, quando (ut in caſu noſtro) ſub involucro & generaliter, omnia ſtatuta confirmantur ex eo, quod optime in propoſito ſcribit Bart. in *l. ex placito, col. 3. num. 12. in fin. C. de rer. permut.* ubi ait, quod ſtatuta non dicantur Papalia, ſi illa generaliter fuerint confirmata; ſecus ſi aliquod ſtatutum in individuo confirmetur, ut ſequitur Aret. *conſ. poſt num. 6.* Hoc enim caſu cum non videatur concurrere duplex vinculum ſaltem conſiderabile; ceſſat ratio, qua mota fuit Congregatio, ex dictis Archil. deſcripta & gloſſ. in *Clem. dudum, verſ. pacta, de ſepult.* ibi; quod derogatio pactorum non trahitur ad confirmata: nam hoc intelligendum eſt de confirmatis in individuo, & cum cauſæ cognitione: quo caſu vinculum duplex videtur conſiderabile, ut gloſſ. ſentit, dum præſupponit ſententiam etiam fuiſſe latam pro validitate pacti: & in illa Palentin. *Juriſdictionis*, totius tenor concordiæ erat inſertus in confirmatione, prout etiam in confirmationibus tunc ſcriptis videre licet. Et cum materia iſta: An decreta Concilii ſuſtulerint, nec ne concordias confirmatas, fuiſſet ſemper dubitabilis, niſi ſacra Congregatio omnem controverſiam diluiſſet, & magna hinc inde argumenta adferri poſſint, maximeque urgeant verba Concilii in præſenti Decreto ibi, *nullis concordiis*, quæ verba per ſui generalitatem trahuntur etiam ad concordias confirmatas, ſecundum Bonif. in *dicta Clem. Dudum*, §. *nos etiam, num. 14.* non debet tam facile declaratio ſacræ Congregationis trahi ad eas concordias, quarum confirmatio non ſolum non fuit obtenta ex certa ſcientia, ſed nec in individuo. Quare ut omnis diſputandi materia tollatur, & clarius appareat, quid illuſtriſſimi in hoc articulo ſentiant, ſupplicamus in ſacra Congregatione proponi:

Conc. Trid. cum Gall.

An confirmatio ſtatutorum ejuſdem Eccleſiæ Abulenſ. ſit talis, quæ præſervet ſtatutum ejuſdem Eccleſiæ, ut non includatur ſub decreto Concil. *ſeſſ. 6. cap. 5. & ſeſſ. 25. cap. 6.* vel potius: An huic ſtatuto per decreta prædicta cenſeatur derogatum?

Horatius Mandoſius reſpondit.

PRæſuppoſito Decreto ſacræ Congregationis, quo concordiæ in forma communi conceptæ, & a Sede Apoſtolica generaliter confirmatæ, cenſentur ſublatæ per Concilium præſenti capitulo, die Jovis 3. Nov. 1586. Congregatio auditis utrinque Advocatis, eorumque rationibus diligenter perpenſis, cenſuit illas tantum confirmatas intelligi præſervatas in Decretis Concilii, quæ emanarunt ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione: cæteras autem penitus eſſe abrogatas.

6. A ſuis Epiſcopis.) Non autem a Vicariis etiam generalibus. Si enim Epiſcopus velit viſitare ex hoc decreto, debet id perſonaliter agere: ſecus ſi ex aliis Concilii Decretis, cum per ſuum Vicarium id agere poſſit aut Viſitatorem, ſi modo legitime impeditus fuerit, ut permiſſum eſt infra *Seſſ. 25. cap. 6.* etiamſi de viſitandis exemptis ageretur, cum dictum capitulum exemptiones tollat: tametſi juxta *cap. 8. ſeſſ. 22.* de viſitandis hoſpitalibus, Subcollectores & aliis Officiales Sedis Apoſtolicæ minime comprehenduntur, ne quidem quoad oſtenſionem titulorum ſub hoc Decreto.

In territorio de Covarruvias extat Collegiata inſignis omnimodo exempta a viſitatione Abbatis. Quæritur quis iſtorum; Epiſcopus ne in cujus Diœceſi prætenditur eſſe Abbatia, an ipſe Abbas juxta *cap. 6. ſeſſ. 25.* item is, qui debuerit viſitare, obſervet formam Concilii, aſſumendo duos electos de Capitulo. Item expoſitum fuit, quod eſt advertendum, quod lis pendet in Rota, an Abbatia ſit in Diœceſi Burgenſi, necne.

Congregatio cenſuit Concilium *d. cap. ſeſſ. 6. & cap. 4. Seſſ. 25.* nullum jus dediſſe Abbati viſitandi Collegiatam, quia dicta Capitula loquuntur de Epiſcopo tantum: Ideo Epiſcopum poſſe viſitare juxta *d. cap. 4.* non obſtante exemptione etiam immemoriali, quia prædicta capitula ſublata ſunt. Si modo d. Collegiata eſt in diœceſi Burgenſi, nec in actu viſitationis tenetur Epiſcopus aſſumere duos de Capitulo, *d. cap. 4.*

7. *Per ſeipſos ſolos.*) Quando ſolus Epiſc. poſſit hæc facere, cum quibus Notario, & Fiſcali, quo in loco, & quæ crimina, &c. vide *inf. ſeſſ.* 25. *c.* 26.

8. *Vel illis, quibus ſibi videbitur, adjunctis.*) Epiſcopus poteſt in viſitatione perſonarum ſui Capituli aſſumere aliquos in actu viſitationis, quos voluerit, etiam extra gremium Capituli.

An Epiſcopi incumbentes Correctioni & Viſitationi exemptorum, vigore facultatis eis tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis a Concil. tributæ, procedere valeant contra conſervatores impedientes, præſertim ſi illi extra Diœceſim commorentur? Congregatio cenſuit die 16. Martii 1589. Epiſcopum poſſe procedere.

9. *Viſitari, corrigi, & emendari.*) An liceat Epiſcopo viſitare volenti ſuum Capitulum, in edictis publicis præſuppoſitis, & in Concionibus promulgatis, pronunciare provocando quoſcumque, etiam ſub pœna excommunicationis denunciare, ut deponere debeant, ſi aliqua ſciant, vel habeant contra Capitulares, & eorum vitam, & mores? Congregatio cenſuit Epiſcopo non licere.

An Epiſcopus viſitans poſſit tamquam ſuſpectus recuſari? Congregatio cenſuit non poſſe, niſi in viſitando modum exceſſerit.

An Epiſcopus in ſpeciali viſitatione poſſit exigere juramentum? Congregatio cenſuit poſſe in ſpeciali.

10. *Auctoritate Apoſtolica.*) Concordiæ confirmatæ, etiam quando Ordinarius viſitat tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, non cenſentur ſublatæ.

11. *Poſſint & valeant.*) Hæc facultas non eſt privativa ad illos, qui jus habent viſitandi & corrigendi: ut ſunt Abbates, Decani & ſimiles: quia illis licet viſitare & corrigere ſeorſum ab Epiſcopis.

Hoc decreto prohibetur, quod Decanus & Capitulum habens jus ſibi legitime competens, non poſſit viſitare ipſum Capitulum, ſingulareſque perſonas ſibi ſubjectas cumulative cum Epiſcopo; ſeorſum tamen ab eodem, nec poteſt, ſi quis in viſitatione legitime fuerit punitus & correctus ab ipſo Decano, Epiſc. denuo punire & corrigere ſuper eodem.

Poteſt Abbas Benedictinus ſcilicet ex privilegio hanc facultatem habens exercere pontificalia, & ſolemnem benedictionem populo dare in ſuo monaſterio & Eccleſia, in qua habet hanc juriſdictionem: extra vero veluti benedictiones dare, reconciliare Eccleſias, & cœmeteria non niſi de licentia Ordinarii loci.

In hoc Decreto includuntur Capellæ, Canonicatus, & alia beneficia non curata, requirentia reſidentiam: ſi tamen alias ſunt incompatibilia, & temporis longitudo non obſtat, quin ab Epiſcopo compelli poſſint ad diſpenſationes exhibendas. Et quia mens Concilii eſt tollere concordias, quæ tantum ſuos obligant auctores, ideo dicendum eſt, quod ſi tantum eſt confirmatio in forma communi, non obligat ſucceſſores, *gl. in cap. Veniens, de tranſact. Communis text. eſt.* Alex. *conſ.* 62. *num.* 2. *lib.* 1. & quia aliqui dicunt pacta confirmata non tolli per generales derogationes, Interpretes Conc. Trident. intelligunt hoc de confirmationibus ex certa ſcientia, Alex. *conſ.* 95. *num.* 12. & in ſtatutis eorum vult Aret. *conſ.* 7.

Dubitatum adhuc fuit tempore Sixti V. An intelligantur præſervatæ Concordiæ confirmatæ in forma communi, an vero illæ, quæ ſint ex certa ſcientia tantum? Hinc inde multa facta ſunt dicta. Tandem reſolutum fuit die 13. Nov. 1586. a ſacra Congregatione, fuiſſe præſervatas tantum Concordias confirmatas ex certa ſcientia, cum aliæ quæ conceduntur in forma communi, concedantur ab officio contradictarum, & pœnitentiæ, citra ſcientiam Pontificis. *Idem ſupr.* §. *Præſuppoſito.*

Congregatio cenſuit, licere alieno Epiſcopo exercere pontificalia in aliena Eccleſia, & ordinare clericos ejuſdem diœceſis de licentia Ordinarii, & cum literis dimiſſoriis ſuorum Ordinariorum. Item etiam licere de licentia Capituli ſede illa Epiſcopali vacante. Nec obſtare *cap.* 10. *Seſſ.* 7. quia voluit tantum coarctare hanc facultatem poſt annum; nec veriſimile eſt, quod voluerit abrogare jus vetus, & tollere facultatem & juriſdictionem datam Capitulo. Nec obſtare hoc decretum, quia dicit, ſine licentia Ordinarii, quia Capitulum hoc caſu vice Ordinarii fungitur. Nec obſtant verba illa ſubditos & ſubjectos, quia literæ dimiſſoriales ſuorum Ordinariorum fecerunt illos ſubjectos.

Poterit etiam ille Epiſcopus ordinare familiares triennales ejuſdem Epiſcopi, in cujus Diœceſi exercet Pontificalia, ſi ille idem Epiſcopus, qui hanc facultatem exercendi Pontificalia dedit, expreſſe etiam dedit licentiam huic familiari, ut poſſet ordinari ab eo, cum talem familiarem Concilium habeat pro ſubdito illius Epiſcopi,

& ſic-

& ſicut Epiſcopus vere ſubditum ordinare poteſt, ſic & iſtum.

Vide melius de iſtis materiis in *Seſſ. 25. cap. 6. de Reform.*

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 21. art. 7.* P. Azor. *Inſtit. Moral. p. 2. l. 3. c. 40. a princip. & præcipue q. 4. & infr. ſeſſ. 25. c. 6. de refor.*

β *Capitula Cathedralium.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Subcollectores, & alii officiales Sedis Apoſt. minime comprehenduntur, neque quoad oſtenſionem titulorum ſub hoc decreto refert Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſſ. 51. num. 81.*

† *Concordiis.* Vide Archill. de Graſſ. *deciſ. 60.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 88.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. c. 3. lit. A. verſ. competit.* Rota *noviſſ. deciſ. 715. in recoll. a Farinacio.*

γ *Quoties opus fuerit viſitari.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Hæc facultas non eſt privativa ad illos, qui jus habent viſitandi, & corrigendi, ut ſunt Abbates, Decani, & ſimiles: quia iſtis licet viſitare, & corrigere ſeorſum ab Epiſcopis.

Et iterum, An viſitatio, de qua in *c. 4. Seſſ. 6. & c. 6. Seſſ. 25. de ref.* eatenus competat ex his decretis Epiſcopis, ut non liceat Decano, & Capitulo Regulares perſonas ipſi Capitulo ſubjectas cumulative cum Epiſcopo, ſeorſum tamen ab eodem, non excludendo ipſum Epiſcopum, toties, quoties ſua auctoritate uti voluerit, viſitare, corrigere, & emendare juxta conſuetudinem hactenus obſervatam? Congregatio Concilii cenſuit, imo totaliter licere Decano, & Capitulo viſitare ſubditos ſuos. Has deciſiones referunt Gonzal. ad *reg. 8. cancel. §. 3. proœm. n. 21.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 154. n. 40.*

Vide annotationes ad hoc *caput 4. in appendice ſub diſcurſu 5. Card. de Luca.*

CAPUT α * V.

Pontificalia in aliena diœceſi non exerceantur, aut ordinatio fiat ſub pœna ſuſpenſionis ab exercitiis, &c.

Seſſ. 14. c. 2. Vide 1. Nicæ. c. 17. & 2. Arelat. c. 13. & Antioc. c. 13. Sard. c. 18. & 19. & 3. Cart. c. 20. & 21. Conc. Aur. 3. c. 15. c. placuit, cum ſeq. 7. q. 1. & infr. ſeſſ. 14. de ref. c. 3. & 8.

β NUlli Epiſcopo † liceat cujuſvis privilegii prætextu, γ 1. Pontificalia in alterius diœceſi exercere, δ 2. niſi de Ordinarii loci expreſſa licentia; * 3. & in perſonas eidem Ordinario ſubjectas tantum, ſi ſecus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati, ε ab executione Ordinum ſint ζ ipſo jure ſuſpenſi.

Indictio futuræ Seſſionis.

PLACETNE *vobis proximam futuram Seſſionem celebrari die Jovis Feria quinta poſt primam Dominicam ſubſequentis Quadrageſimæ, quæ erit dies 3. menſis Martii?* Reſponderunt, PLACET.

DECLARATIONES.

1. *Pontificalia in alterius Diœceſi.*) Cardinales in aliena Diœceſi poteſtatem non habent conſecrandi Eccleſias profanatas, niſi de indulgentia Papæ.

2. *Niſi de Ordinarii loci expreſſa licentia.*) Non poteſt Prælatus inferior, etiam exemptus, hujuſmodi licentiam concedere, ſed Ordinarius loci, qui communiter eſſe ille intelligitur Epiſcopus, in cujus Diœceſi locus eſt conſtitutus.

Patriarcha habens aliquas Eccleſias ſibi immediate ſubjectas in aliena Diœceſi, non poteſt dare licentiam exercendi Pontificalia in aliena Diœceſi ſine conſenſu Epiſcopi Diœceſis.

Capitulum ſede vacante poteſt concedere licentiam extero Epiſcopo exercendi Pontificalia in eorum Eccleſia, & ordines conferendi, tam Clericis illius Diœceſis, quam alterius: juxta tamen formam hujus Decreti, quæ exteris habentibus dimiſſorias ſuorum Epiſcoporum facultatem non negat ordines recipiendi ab Ordinario legitimam ad id poteſtatem habente. Confer *cum declaratione ſeſſ. 7. cap. 10. §. Capitulum.*

3. *In perſonas eidem Ordinario ſubjectas tantum.* Epiſcopus in alterius Diœceſi de licentia Ordinarii loci, non poteſt ordinare perſonas, quæ non ſunt ſubjectæ illi Ordinario, niſi habeant dimiſſorias generales a ſuis Ordinariis, nec poteſt de licentia Ordinarii miniſtrare Sacramentum chriſmatis. Huc ſpectat *cap. 1. ſeſſ. 7. de Reform.* Non excluduntur tamen propterea Clerici aliarum Diœceſum, (ſi ſuas literas dimiſſo-

rias habeant) quo minus poſſint ab Epiſcopis extraneis in aliena Diœceſi de licentia Ordinarii Pontificalia exercentibus, ordinari. Neque Epiſcopus, qui nullum habet Epiſcopatum, poteſt in ſua Eccleſia Juriſdictionali. (velut ſi eſſet Præpoſitura) ſine eſpreſſa licentia Epiſcopi, intra cujus fines Diœceſis præpoſitura exiſtit, chriſma conferre, nec alia Pontificalia exercere.

Nec etiam poteſt Epiſcopus pontificalia exercere in loco exempto Juriſdictionis non Epiſcopi, ſed inferioris; etiam vocatus ab ipſo inferiore, ſine licentia Epiſcopi, intra cujus Diœceſis fines eſſet locus ille, etiamſi ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare Epiſcopum, quem maluerit ad miniſtrandum Sacramentum confirmationis: dummodò locus ipſius exempti ſit intra fines Diœceſis alicujus, ita ut non eſſet nullius; quia tunc poſſet, ſicut S. D. N. Greg. XIII. declaravit.

Vicarius generalis non poteſt concedere hanc licentiam, niſi habeat ſpeciale mandatum, *gl. verſ. non extendat. c. cum nullus, de tem. ordin. in 6.*

REMISSIONES.

« Concordat *Conc. 1. Nicæn. c. 17. Concil. 2. Arelat. cap. 13. & Antioch. cap. 13. & Conc. 3. Aurel. cap. 15. & Concil. 3. Carthag. cap. 20. & 21. cap. placuit cum ſeq. 7. quæſt. 1. & cap. 1. 13. quæſt. 1. cap. nullum Epiſcopum, cum tribus ſeqq. 9. quæſt. 2.* Vide Navar. *conſ. 69. de ſentent. excom.* Cened. ad Decretum *collect. 52. a princ.* P. Henriquez in *ſum. p. 2. lib. 11. c. 3. §. 2. in fin. lit. S.* Salzed. ad *Bern. in pract. cap. 26. lit. A.* Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 26. num. 26.* Flamin. *de Reſign. l. 1. quæſt. 17. num. 17.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo Archiep. num. 2. p. 26. & p. 2. verbo Epiſc. p. 45.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Ordinis cap. 8. concl. 4. dub. 4.* * Ricc. in *prax. reſol. c. 234. & 300.*

‡ *Nulli Epiſcopo.*) An etiam Archiepiſcopo? affirmant Cov. *pract. in c. 9. num. 2. cum gloſſ. in c. 1. in 2. notab. de offic. ordin. lib. 6.* in terminis noſtris text. allegans Zerol. *d. verbo Archiepiſc. ver. Ad ſecundum*, ubi reſpondet, ad *text. in cap. 1. cum ſimilibus, de Auctoritate, & uſu pallii*, † ac Riccard. *d. c. 234. n. 1.*

γ *Pontificalia in alterius diœceſi exercere.*) Quod Epiſcopus & Vicarius habeant facultatem faciendi actus voluntariæ juriſdictionis extra territorium, reſolvit Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 127. a princ. & num. 6.* dicit quod poſſunt concedere dimiſſorias in aliena diœceſi.

Utrùm Epiſcopus extra territorium exiſtens poſſit excommunicare & abſolvere ſubditum ſuum? Affirmat Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſſ. 62. num. 12.* ubi *num. 11.* reſolvit, quod poteſt Epiſcopus extra ſuam diœceſim juriſdictionem contentioſam exercere, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam diœceſim, de quo etiam Gratian. *dict. cap. 127. num. 8.*

* *Expreſſa licentia.* Quare hodie ceſſant tradita per Hoſtienſ. quem refert ac ſequitur Zabarell. in *Clem. Archiepiſc. verſ. ſimil. de privileg.* ut animadvertit Hugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 1. c. 4. §. 14. num. ult. in fin.*

ϑ *Ordinarii loci.*) Quod etiam Epiſcopus in aliena diœceſi, de licentia Ordinarii pontificalia exercens, poſſit clericis alienarum diœceſium, ſi ſuas literas dimiſſorias habeant, ordines conferre, docet Fr. Emman. in *ſum. p. 2. cap. 14. num. 7. concl. 7.*

ι *Ab executione Ordinum.*) Quod Ordinario proprii Epiſcopi extra territorium valeat, licet puniri poſſit, reſolvit P. Henriquez in *ſum. p. 2. lib. 11. c. 3. §. 2. in fin. lit. S.*

ζ *Sint ipſo jure ſuſpenſi.*) Hoc procedere, etiamſi inadvertenter faciant benedicendo calices, vel corporalia, reſolvit Zerol. in *prax. Epiſcop. p. 2. verbo Epiſcopi, verſ. Secundo.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput. 5. in Appendice, Diſcurſu 6. Card. de Luca.*

SES-

SESSIO SEPTIMA,

Celebrata die 3. menſis Martii, M. D. XLVII.

Decretum de Sacramentis.

PROOEMIUM.

AD conſummationem ſalutaris de juſtificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima Seſſione uno omnium Patrum conſenſu promulgata fuit; conſentaneum viſum eſt de Sanctiſſimis Eccleſiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur: propterea ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreſes, quæ circa ſanctiſſima ipſa Sacramenta hac noſtra tempeſtate, tum de damnatis olim a Patribus noſtris hæreſibus ſuſcitatæ, tum etiam de novo adinventæ ſunt, quæ Catholicæ Eccleſiæ puritati, & animarum ſaluti magnopere officiunt, ſanctarum Scripturarum doctrinæ, Apoſtolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrum conſenſui inhærendo, hos præſentes canones ſtatuendos, & decernendos cenſuit; reliquos, qui ſuperſunt ad cœpti operis perfectionem deinceps, divino Spiritu adjuvante, editura.

DE [a] *SACRAMENTIS IN GENERE.*

CANON β I.

[a] Concil. Florent. in decretis Eugenii ad Armenos.

Si quis dixerit (*a*) Sacramenta novæ legis non fuiſſe omnia a Jeſu Chriſto, Domino noſtro inſtituta; aut eſſe plura, vel pauciora quam ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, (*b*) Euchariſtiam, Pœnitentiam, extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum ſeptem, non eſſe vere, & proprie Sacramentum; anathema ſit.

[b] c. ad abolendam, de hæreſ.

CANON γ II.

Si quis dixerit, ea ipſa novæ legis Sacramenta a Sacramentis antiquæ legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alii ritus externi; anathema ſit.

CANON δ III.

Si quis dixerit, (*c*) hæc ſeptem Sacramenta ita eſſe inter ſe paria; ut nulla ratione aliud ſit alio dignius; anathema ſit.

[c] c. nihil, de conſec. diſt. 4. cum ſim.

CANON ε IV.

Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria; ſed ſuperflua; & ſine eis, aut eorum voto per ſolam fidem homines a Deo gratiam (*d*) juſtificationis adipiſci; licet omnia ſingulis neceſſaria non ſint; anathema ſit.

[d] Supra ſeſſ. 1. de juſtif. c. 7. & Can. 5.

CANON ζ V.

Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſſe; anathema ſit.

CANON η VI.

Si quis dixerit, (*e*) Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantum externa ſint acceptæ

[e] Concil. Flor. ſub Eug. 4. verſ. hoc docet Eccleſ.

ptæ per fidem gratiæ vel juſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur fideles ab infidelibus; anathema ſit.

CANON ς VII.

Si quis dixerit, non dari gratiam per hujuſmodi Sacramenta ſemper, & omnibus, quantum eſt ex parte Dei, etiamſi rite ea ſuſcipiant, ſed aliquando, & aliquibus; anathema ſit.

CANON ι VIII.

Si quis dixerit, per ipſa novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem divinæ promiſſionis ad gratiam conſequendam ſufficere; anathema ſit.

CANON κ IX.

f Seſſ. 15. Can. 4. ex decretis Eugenii in Concil. Flor.

Si quis dixerit, (*f*) in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt, ſignum quoddam ſpirituale & indelebile unde ea iterari non poſſunt; anathema ſit.

CANON λ X.

g Vide Concil. Carth. 4. c. 98. & in Concil. Conſtant. ar. 13. Joan. Vicleſ. infr. Seſſ. 14. de pœn. c. 6.

Si quis dixerit, (*g*) Chriſtianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis adminiſtrandis habere poteſtatem; anathema ſit.

CANON μ XI.

h Concil. Flor. in decretis Eugenii.

Si quis dixerit, (*h*) miniſtris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia; anathema ſit.

CANON ν XII.

i Idem error damnatur in Vicleſ. a Concil. Conſtant. Seſſ. 8. c. multæ, c.

Si quis dixerit, (*i*) miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modo omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere aut conferre Sacramentum; anathema ſit.

CANON ξ XIII.

Si quis dixerit, receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos; aut contemni, aut ſine peccato a miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe; anathema ſit.

REMISSIONES.

a Vide Hugolin. *de Sacramentis in genere*, Sayr. in *ſpeciali tract. de Sacram. in communi*. Vivald. in *Candelabro aureo in principio de Sacramentis in genere*. P. Henr. in *ſum. par. 1. lib. 1. de Sanctiſſimi Eccleſiæ Sacramentis in genere*. Card. Bellar. *tom. 2. in lib. de Sacram.* P. Soar. *tom. 3. de Sacr.* Gabr. Vaſquez in 3. *par. D. Thom. tom. 2. diſp. 60.* Bald. Junium ſuper *opere controv. Bellarm. par. 2. lib. 1. de Sacram. in genere*. Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. de Sacrament.* noviſſimè P. Ægid. de Coninck *de Sacram.*

b CANON I. Vide Perez. *l. 1. tit. 1. ordin.* Navar. in *manu. c. 22. n. 2. & 5. & in c. novit. de judic. notab. 3. n. 92.* P. Henriq. in *ſum. lib. 1. c. 3. §. 1.* Sayr. *de Sacram. in genere lib. 2. cap. 1. quæſt. unic.* & latius *cap. 2. art. 1. & art. 2.* reſpondet ad argumenta contraria. P. Soar. *tom. 3. de Sacram. diſp. 12. ſect. 1.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom. 2. diſp. 135. n. 1. cum ſeqq. & diſp. 139. n. 1.* Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. par. 2. lib. 1. cap. 5. verſ. Prima ergo quæſtio*. P. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib. 28. num. 4.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. quæſt. 64. art. 1. dub. 1. & q. 65. art. 1. n. 4.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacramentis in communi, cap. 6. concl. 4.*

c CANON II. Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib. 5. cap. 7. art. 5.* P. Henriq. in *ſum. lib. 1. cap. 7.* P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib. 31. n. 7.*

d CANON III. Vide Cardin. Bellarm. *lib. 2. de Sacram. c. 19.* late Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 6. cap. 3. q unic.* Balduin. Jun. *d. lib. 1. cap. 8. prope finem.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom. 3. q. 74. diſput. 77. num. 6.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. in commun. cap. 7. concl. 3.*

e CANON IV. Vide Magiſt. in 4. *diſt. 1.* D. Thom. in 4. *diſtinct. 1. qu. 1. art. 2. & par. 3. q. 61. art. 1.* D. Antonin. *p. 3. tit. 14. cap. 11.*

remiſſione, c. Chriſtus cum plur. ſeq. 1. q. 1. c. ult. 15. c. ult.

cap. 11. §. 4. Can. in *relect. de Sacram. in genere*, *c.* 24. Hug. Victor. *lib.* 1. *de Sacram. p.* 9. *c.* 3. Card. Bellar. *lib.* 1. *de Sacrament. in genere*, *cap.* 22. Gregor. de Valent. *tom.* 4. *diſp.* 3. *q.* 2. *punct.* 1. P. Soar. *tom.* 3. *de Sacram. diſp.* 3. Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 3. *cap.* 1. *quæſt. unic.*

ζ CANON V. Vide Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 3. *cap.* 1. *quæſt. unic. art.* 2. & 3. P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 131. *n.* 35. & *diſp.* 149. *n.* 5.

η CANON VI. Vide P. Henriq. in *ſum. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 17. Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 5. *cap.* 5. *quæſt. unic.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 26. *a n.* 43. Petr. Ledeſm. in *ſum. par.* 1. *tract. de Euchariſt. cap.* 10. *concl.* 1.

ϑ CANON VII. Vide Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Sacram. cap.* 26. P. Ægid. *de Sacram. quæſt.* 64. *art.* 9. *num.* 108. P. Valer. Reginal. *dict. lib.* 26. *a num.* 43. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacramentis in commun. cap.* 7. *concl.* 1.

ι CANON VIII. Vide Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 5. *cap.* 2. *in princ.* P. Ægid. *de Sacram. quæſt.* 62. *art.* 1. *dub.* 1.

κ CANON IX. Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 1. *cap.* 13. Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 4. *cap.* 1. *cum ſeq.* P. Ægid. *de Sacram. qu.* 63. *art.* 1. *a princ.* P. Vaſquez in 3. *par. Div. Thom. tom.* 2. *diſp.* 146. *num.* 5. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 26. *a num.* 48. Petr Ledeſm. in *ſum. par.* 1. *tract. de Sacram. Confirm. cap.* 4. *concl.* 2.

λ CANON X. Vide Pat. Paul. Comit. *reſp. moral. lib.* 1. *quæſt.* 46. *num.* 1. P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *quæſt.* 138. *num.* 9.

μ CANON XI. Vide Sayr. *de Sacram. in genere*, *l.* 2. *c.* 3. *q. unic. art.* 3. *poſt princ.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tr. de Sacramentis in commun. c.* 6. *concl.* 13. P. Ægid. *de Sacram. q.* 64. *art.* 8. *dub.* 1. *num.* 62. P. Valerium Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib.* 26. *a num.* 36.

ν CANON XII. Vide *cap. Multi*, *cap. Significaſti*, *cap. Dominus*, *cap. Chriſtus*, 1. *q.* 1. P. Henriq. in *ſum. lib. cap.* 29. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Euchar. cap.* 9. *concl.* 8. Cened. ad *Decretum collect.* 39. *n.* 3. Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 5. *cap.* 4. *p.* 491. P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 137. *n.* 18. P. Ægid. *de Sacram. q.* 64. *art.* 6. & *q.* 82. *n.* 34. P. Val. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib.* 26. *num.* 34.

ξ CANON XIII. Vide P. Ægid. *de Sacram. quæſt.* 66. *num.* 99. & *quæſt.* 71. *num.* 3. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. l.* 26. *num.* 10. & *num.* 28. *cum ſeqq.* Petr. Ledeſm. in *ſum. par.* 1. *tract. de Baptiſmo*, *cap.* 12. *concl. ult. in fine.*

DE *a* BAPTISMO.

CANON *β* I.

Si quis dixerit, (*a*) Baptiſmum Joannis habuiſſe eandem vim cum Baptiſmo Chriſti; anathema ſit.

a Aug. Enchirid. c. 46. c. allud, & c. non regenerabantur, de conſ. diſt. 4.

CANON *γ* II.

Si quis dixerit, (*b*) aquam veram & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atque ideo verba illa Domini noſtri Jeſu Chriſti: Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, ad metaphoram aliquam detorſerit; anathema ſit.

b c. pen. de Bapt. Joan. 3. c. filius, & c. non dubito, de conſ. diſt. 4.

CANON *δ* III.

Si quis dixerit, (*c*) in Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt & magiſtra, non eſſe veram de Baptiſmi Sacramento doctrinam; anathema ſit.

c c. non decret. 12. diſt. c. ad abolendâ, de hæret.

CANON *ε* IV.

Si quis dixerit, (*d*) Baptiſmum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum; anathema ſit.

d Concil. Florent. in decretis Eugenii c. dictum ¶. quod vero cum 2. c. ſeq. 1. q. 1.

CANON *ζ* V.

Si quis dixerit, (*e*) Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem; anathema ſit.

e Joan. 3. c. nulla præter de conſt. diſt. 4.

CANON *η* VI.

Si quis dixerit, Baptizatum non poſſe, etiamſi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, niſi nolit credere; anathema ſit.

f Sic. ad Galat. 5. dicit Paulus: Teſtificor omni hominι, &c.

CANON *ϑ* VII.

Si quis dixerit, (*f*) baptizatos per ba-

baptiſmum ipſum ſolius tantum fidei debitores fieri, non autem univerſæ legis Chriſti ſervandæ; anathema ſit.

CANON ι VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos eſſe ab omnibus ſanctæ Eccleſiæ præceptis, quæ vel ſcripta vel tradita ſunt, ita ut ea obſervare non teneantur, niſi ſe ſua ſponte illis ſubmittere voluerint; anathema ſit.

CANON κ IX.

Si quis dixerit, ita revocandos eſſe homines ad Baptiſmi ſuſcepti memoriam, ut vota omnia, quæ poſt Baptiſmum fiunt, vi promiſſionis in Baptiſmo ipſo jam factæ, irrita eſſe intelligant, quaſi per ea & fidei, quam profeſſi ſunt, detrahatur, & ipſi Baptiſmo; anathema ſit.

CANON λ X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ poſt Baptiſmum fiunt, ſola recordatione & fide ſuſcepti baptiſmi vel dimitti, vel venialia fieri; anathema ſit.

CANON μ * XI.

Si quis dixerit, verum & rite collatum Baptiſmum iterandum eſſe illi, qui apud infideles fidem Chriſti negaverit, cum ad pœnitentiam convertitur; anathema ſit.

CANON ν XII.

Si quis dixerit, neminem eſſe baptizandum, niſi ea ætate, qua Chriſtus baptizatus eſt, vel in ipſo mortis articulo; anathema ſit.

CANON ξ XIII.

Si quis dixerit, parvulos, eo quod actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo † (*g*) inter fideles computandos non eſſe; ac propterea cum ad annos diſcretionis pervenerint, eſſe rebaptizandos; aut præſtare omitti eorum Baptiſma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in ſola fide Eccleſiæ; anathema ſit.

g Aug. lib. 1. de pec. mer. & re. c. 9. & lib. 2. c. 2.

CANON ο XIV.

Si quis dixerit, hujuſmodi parvulos baptizatos, cum adoleverint, interrogandos eſſe, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti ſunt: & ubi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquendos; nec alia interim pœna ad Chriſtianam vitam cogendos, niſi ut ab Euchariſtiæ, aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec reſipiſcant; anathema ſit.

DECLARATIONES.

Can. 3. ibi *Veram de Baptiſmi*,) Cæremoniæ ſupplendæ ſunt in baptizatis a Calviniſtis, etiam in adultis, prævia abjuratione hæreſis & reconciliatione.

Cap. 4. ibi *Ab hæreticis*.) S. D. N. Pius V. probavit ſententiam congregationis Concilii dicentis, Calviniſtarum Baptiſmum verum eſſe, & ideo baptizati ab eis, non ſunt iterum baptizandi: non enim Calviniſtæ diſceſſerunt ab Eccleſia circa baptiſmum, proinde adhuc ſervant formam Eccleſiæ, ſed non reliqua ſolemnia.

REMISSIONES.

α Vide Magiſt. & Theol. in 4. *diſt.* 3. Pet. Sot. *de inſtit. Sacerd. lect.* 1. *de Baptiſmo*. Ledeſ. 1. 4. *q.* 7. Tolet. *de inſtit. Sacerd. lib.* 2. *cap.* 18. Card. Bellarm. *tom.* 2. *lib. unic. de Bapt.* P. Henriq. in *ſum. p.* 1. *lib.* 2. P. Soar. *tom.* 3. *de Sacram. a q.* 66. P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *diſp.* 140. *cum ſeqq.* Bald. Jun. ſuper *oper. controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 1. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Baptiſmo*. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib.* 27. *a princ.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. q.* 66. plures Doctores refert Carrilh. in *tabulis tit. de Sacram. Bapt.*

β CANON I. Concordat D. Auguſtin. in *Enchirid. c.* 49. *c. aliud c. non regenerabantur, de conſecrat. diſt.* 4. V. Bald. Jun. *ſuper opera controv. Bellarm. p.* 2. *l.* 2. *c.* 3. *prope finem*.

γ CANON II. Vide *c. pen. de Baptiſmo, c. fi-*

c. filius, & c. non dubito, de conſecr. diſt. 4. Navarr. in *man. c. 22. n. 5. & 6.* Bellarm. *lib. unic. de Baptiſmo, cap. 4.* Henriq. in *ſum. lib. 2. cap. 6.* P. Soar. *tom. 3. q. 66. art. 4. diſp. 20. ſect. 1.* Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. lib. 2. cap. 1. verſ. De materia Baptiſmi part. 2.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 27. num. 10.* P. Ægid. *de Sacrament. quæſt. 66. num. 20.*

ſ CANON III. ibi (*Quæ omnium Eccleſiarum mater eſt.*) Concordat textus in *cap. 1. diſt. 12. cap. rogamus 24. quæſt. 1. cap. fin. de Extrema unct.* & inter alias primatum obtinet *c. quamvis 21. diſt. c. omnes, cap. Sacroſancta 22. diſt.* Covar. *lib. 4. var. cap. 14. num. 11.* Banez in *2. 2. D. Th. qu. 1. art. 10. concl. 5.* D. Mart. *de Juriſd. part. 1. c. 13. a num. 16.* Card. Thuſ. *tom. 7. litt. R. concl. 363.* Card. Mantic. *de conject. ult. voluntat. lib. 8. tit. 6. num. 4. in princip.* Jacob de Graſſis *tom. 2. conſil. lib. 3. tit. de Clericis non reſid. conſ. 1. num. 4.* P. Valer. Regin. in *praxi pœnit. lib. 1. num. 22.* Fr. Paulin. Bern. Lucen. in *praxi crimin. Regul. tit. 2. cap. 14. num. 4.*

ſ CANON IV. Vide P. Henriq. in *ſum. l. 1. c. 28. a princ. & l. 2. c. 28. §. 2.*

ζ CANON V. Vide Sayr *de Sacram. in genere, lib. 6. cap. 4. q. 1. verſ. Eſt quidem Baptiſmus.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 1. q. 68. num. 6.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 27. num. 7.*

η CANON VI. Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 1. cap. 12. §. 6. pag. mihi 44.* P. Vaſquez in *3. p. D. Thom. diſp. 156. num. 63. in fine.* Petr. Ledeſm. *1. part. de Baptiſm. cap. 8. concl. 1.*

ϑ CANON VII. Vide Petr. Henriq. *diſt. 6. lit. T.* Card. Bellarm. *lib. unic. de Baptiſmo, cap. 15.* P. Vaſquez *diſt. diſp. 156. num. 68.*

ι CANON VIII. Vide Bellarm. *lib. unic. de Baptiſmo, cap. 16. lib. 2. de Sacram. cap. 29.* P. Henriq. *d. §. 6. lit. V.* P. Vaſquez *d. diſp. 156. num. 69.*

κ CANON IX. Vide Vaſq. *d. diſp. 156. num. 70.*

λ CANON X. Vide Bellarm. *lib. unic. de Baptiſmo, cap. 18. & lib. 1. de pœnit. cap. 11. col. antepen. & cap. 12. cum duobus ſeqq.* P. Henriquez in *ſum. lib. 4. c. 1. in proœm. §. 4. lit. B.* P. Vaſquez *d. diſp. 156. num. 75.*

μ CANON XI. Vide Sebaſt. Medices in *ſum. omnium hæreſium, in ſexta hæreſi pag. 69. Repert. Inquiſit. verbo Baptiſmus, verſ. Sed iteratio* P. Vaſq. in *3. p. D. Thom. tom. 2. diſp. 146. n. 6.* plures refert Cened. ad *Decretum, collect. 63.* * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz. in prax. can. cap. 15. litt. A.* poſt D. Thom. & alios per eum relatos.

ν CANON XII. Vide P. Vaſquez in *3. p. D. Thom. tom. 2. diſp. 154. n. 3.*

ξ CANON XIII. Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 1. cap. 17. §. 5. litt. H. 1. lib. 2. c. 15. §. 2. lib. 2. litt. D.* Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p. 2. lib. 2. c. 2. verſ. de prima quæſt.* P. Ægid. *de Sacram. 1. qu. 68. art. 9. num. 58.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 27. num. 34.*

† *Suſcepto baptiſmo.*) Vide D. Auguſtinum *lib. de peccat. mer. & remiſs. c. 16. & lib. 3. cap. 2.*

ο CANON XIV. Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 2. cap. 15. §. 2. lit. E. & cap. 24. §. 1. lit. B.* P. Vaſquez in *3. p. D. Th. tom. 2. q. 68. diſp. 145. num. 3.* Petr. Ledeſm. *p. 1. de Baptiſmo, cap. 8. concl. 9.*

DE α CONFIRMATIONE.

CANON I.

β Si quis dixerit, (*a*) Confirmationem Baptizatorum otioſam cæremoniam eſſe, & non potius verum & proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quam catecheſin quamdam, qua adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant; anathema ſit.

a c. nullus miniſtrorum de conſ. d. 4.

CANON II.

γ Si quis dixerit, (*b*) injurios eſſe Spiritui Sancto eos, qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt; anathema ſit.

b Vide finem epiſt. Urbani I. ad omnes, &c. cap. 1. cum ſeq. de conſ. diſt. 5.

CANON III.

♪ * Si quis dixerit, (*c*) ſanctæ Confirmationis 1. ordinarium miniſtrum 2. non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem ſacerdotem; anathema ſit.

c c. manus, de conſt. diſt. 6. Concil. Flor. loco cit. vide Euſebium Pap. 1. Ep. ad Epiſc. Tuſciæ Innocent. I. Epiſt. 1. c. 3. & in ſ. Seſſ. 23. c. 4.

DECLARATIONES.

1. *Ordinarium.*) Abbas habens ex privilegio ſedis Apoſtolicæ, ut ſacramentum Confirmationis poſſit conferre, S. D. N. Gregorius audita relatione Congregationis annuit

annuit quod poſſit, de licentia tamen Ordinarii. Extraordinarium vero cui Papa concederet, S. D. N. Gregorius ex ſententia Congregationis reſpondit, Abbatem privilegiatum omnia, quæ ſpectant ad Epiſcopum, poſſe exercere, præterquam Chriſma & ſacros ordines conferre non poſſe, & ſacramentum Confirmationis adminiſtrare, cum ea, quæ ſunt ordinis, requirant ſpecialem mentionem, nec inferioribus Prælatis inveniuntur conceſſa, & licet exceptio firmet regulam, non tamen ampliat ultra ejus naturam, ut comprehendat ea, quæ ſunt alias reſervata; & de quibus eſt facienda ſpecialis mentio, prout eſt confirmare.

Epiſcopo chriſmatis tantum conferendi cauſa ad loca ſuæ diœceſis accedente, Laici, vel Eccleſiarum Rectores ad illius impenſas non tenentur.

2. *Non eſſe ſolum Epiſcopum.*) Etiam Abbates ex privilegio Sedis Apoſtolicæ, de conſenſu tamen Ordinariorum, hoc Sacramentum confirmationis conferre poſſunt.

Omnes Prælati inferiores exempti habentes Juriſdictionem Epiſcopalem, ſi intra fines alicujus Diœceſis ſunt, tenentur accedere ad Epiſcopum, intra cujus limites exiſtunt, pro ſanctis oleis.

S. D. N. Conſulto reſpondit, non poſſe Abbates uti facultate conferendi Sacroſanctum Confirmationis chriſma, niſi Ordinarius loci conſenſerit, & quemadmodum, & quamdiu placuerit ei. Qui vero eſt nullius Diœceſis, habetque juriſdictionem, ut ſupra, poteſt accerſere quem maluerit Catholicum Epiſcopum, pro miniſtrando chriſmatis Sacramento, non obſtante Capitulo quinto reformationis ſeſſionis ſextæ.

REMISSIONES.

a Vide Summiſtas *verbo*, *Confirmatio*. Caſtr. *lib.* 5. *adverſus hæreſes*, *Verbo*, *Confirmatio*. Pet. Sot. *de inſt. Sacerd. tit. de Confirm. in duplici lectione*. Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 10. *in man. cap.* 23. *num* 8. Angles in *floribus Theologicis p.* 1. *de Confirmat.* Marc. Ant. *lib.* 5. *Inſt. majorum tit.* 3. *de Sacram. Confirm.* Petr. Greg. *Syntagm. lib.* 2. *cap.* 15. Card. Bellarm. *lib. unic. de Sacram. Confirm.* P. Henriq. in *ſum. lib.* 3. Vival. in *Candelabro aureo de Sacram. tit. de Confirm.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Confirm.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. quæſt.* 72. P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœn. lib.* 28.

β CANON I. Vide P. Henriquez in *ſum. lib.* 1. *cap.* 3. §. 2. *& lib.* 3. *cap.* 1. §. 2. Sayr. *de Sacram. in genere*, *lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 3. *art.* 2. *verſ. Verior itaque opinio*. P. Valer. Reginald. *diſt. lib.* 28. *num.* 28. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacrament. Confirm. cap.* 1. *concl.* 2.

γ CANON II. Vide Sayr. *de Sacram. in genere*. *lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 3. *art.* 2. *verſ. verior itaque opinio & lib.* 5. *cap.* 1. *q. unic. art.* 2. *verſ. de Confirm.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacramento Confirmat. cap.* 5. *concluſ.* 2.

δ CANON III. Concordat text. in *cap. Manus*, *de conſ. diſt.* 5. Vide Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 10. *n.* 6. *&* 14. P. Henriq. in *ſum. lib.* 3. *cap.* 6. Card. Bellarm. *de Confirm. cap.* 12. Bald. Jun. *ſuper opera controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 6. *prope finem verſ. Catholici omnes*. P. Ægid. *de Sacram. q.* 72. *n.* 97. *&* *n.* 105. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Confirm. cap.* 9.

* Vide etiam Mich. Agia. *de exhib. auxil. fundament.* 2. *p.* 15.

DECRETUM
DE REFORMATIONE.

EAdem ſacroſancta Synodus, (*a*) eiſdem Præſidentibus, & Legatis, inceptum reſidentiæ & Reformationis negotium ad Dei laudem, & Chriſtianæ religionis incrementum proſequi intendens, ut ſequitur ſtatuendum cenſuit, (*b*) ſalva ſemper in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

CAPUT I.

Qui ſit capax Regiminis Eccleſiarum Cathedralium.

AD Cathedralium (*a*) Eccleſiarum regimen nullus, *β* niſi ex legitimo matrimonio natus, * *γ* & ætate matura, gravitate morum, *δ* literarumque ſcientia, juxta conſtitutionem Alexandri III. quæ incipit, (*b*) Cum in cunctis, in Concilio Lateranenſi promulgatam, præditus aſſumatur.

RE-

a Sup. ſeſſ. 9. c. 2. & inf. Seſſ. 12. c. 1.

b Infr. Seſſ. ult. de ref. c. 21.

a Seſſ. 22. c. 2. plus exigitur.

b Parte 1. c. 3. conſt. ejus. ſed lib. 1. Decret. tit. 6. c. 7. c. cum in cunctis §. cum vero, c. ſicut de exceſ. prælat. Concil. Chalced. c. 10. c. 1. & 2. 21. q. 5. c. ſanctorum 70. diſt. c. unico. 10 q. 2. c. quia in tantum c. ad hæc & c. de multa, de præb. c. quia nonnulli de mag. c. cum ſingula, de præb. in 6. Clem. grat. de reſer. c. execrab. §. qui vero in Extrav. com. de præb & infr. Seſſ. 24. c. 17. de ref.

REMISSIONES.

α V. Petr. Ledeſm. in *ſum. 2. p. tr. 32. cap. 3. del eſtado de los Obiſpos concl. 10.*

β *Niſi ex legitimo matrimonio natus.*) An procedat in legitimato per ſubſequens matrimonium? Affirmat Peregr. *de fideicom. art. 24. num. 12.* P. Soar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 50. ſect. 5. a n. 10.* P. Azor. *Inſtit. Moral. part. 2. lib. 2. cap. 14. q. 14.* & hanc partem ſequutus eſt doctiſſimus, & omni ævo memorandus præceptor meus D. Antonius Homen in Conimbricenſi Academia juris Pontificii primarius, & in Cathedrali Eccleſia Conimbr. Doctoralis Canonicus, in eleganti & nunquam ſatis laudato *commentario ad tit. Qui filii ſint legitimi: in Decretal. ſuper cap. 1. verbo, ante deſponſationem, num. 9. verſ. Tertio ex dictis conſtat.* * Vide Cenedo in *collect. 77. ad Decretales, n. 2.*

γ *Et ætate matura.*) Vide P. Henriq. in *ſum. part. 2. lib. 4. cap. 9. in princip. verſ. ad Epiſcopatum jure requiritur ætas quadraginta annorum.* P. Azor. *Inſt. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. in princ.* Fr. Ludov. Miranda *de ordine judic. quæſt. 4. art. 2. concl. 3.* Leſſ. *de Juſtit. lib. 2. cap. 34. num. 107.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. n. 163. verſ. Primo.*

δ *Literarum ſcientia.*) Vide P. Henriq. in *ſum. p. 2. lib. 14. c. 8. §. 1. verſ. Gradus.* P. Azor. *inſtit. moral. p. 2. l. 3. cap. 28. qu. 9.* Petr. Alphonſ. de Vaſconcellos in *harm. Rubricarum in Rub. de ætate, & qualit. num. 4.* P. Valer. Regin. *d. lib. 30. tract. 3. num. 171. verſ. Occurrit.*

CAPUT II.

Tenentes plures Cathedrales Eccleſias jubentur omnes excepta una dimittere, certo modo & tempore.

α NEmo quacumque etiam dignitate, gradu, aut præeminentia præfulgens, plures Metropolitanas ſeu Cathedrales Eccleſias in titulum, ſeu commendam, aut alio quovis nomine, β contra (*a*) ſacrorum Canonum inſtituta recipere & ſimul retinere præſumat; cum valde felix ille cenſendus, cui γ unam Eccleſiam bene ac fructuoſe, & cum animarum ſibi commiſſarum ſalute gerere contigerit. Qui autem plures Eccleſias contra præſentis decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra ſex menſes, ſi ad liberam Sedis Apoſtolicæ diſpoſitionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin Eccleſiæ ipſæ, ultimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipſo vacare cenſeantur.

α Sub Innoc. III. 2. Later. cap. 29. alii quique adhuc diſpẽſabantur.

REMISSIONES.

α Vide late, & eleganter P. Azor. *inſtit. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 13. a princ.* P. Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 34. num. 138.*

β *Contra ſacrorum canonum.*) Concord. text. in *c. Sanctor. 70. diſt.*

γ *Cui unam Eccleſiam bene, &c.*) Vide Navar. *de Oratione, cap. 22. n. 22.*

Vide *Annotat. ad hoc Caput in Appendice ſub Diſcurſu 7. Card. de Luca.*

CAPUT III.

Habilibus tantum perſonis conferantur beneficia.

α INferiora beneficia Eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia, 1. β perſonis dignis & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſeipſos * curam ipſam exercere valeant, γ juxta conſtitutionem Alexandri III. in Lateranenſi, quæ incipit, (*a*) Quia nonnulli, & aliam Gregorii X. in generali Lugdunenſi Concilio, quæ incipit, (*b*) Licet Canon, editam conferantur, δ aliter autem facta collatio ſive proviſio, omnino irritetur; & Ordinarius collator pœnas conſtitutionis Concilii generalis, quæ incipit, (*c*) Grave nimis, ſe noverit incurſurum.

α Part. 1. c. 13. c. quia nonnulli de cler. non reſid.

b c. Licet. Canon. de Elect. in 6. Decret. c. 14 c. grave nimis, de præb.

c Vide paulo poſt, Nullius 4. Sept. 1591.

DECLARATIONES.

1. *Perſonis dignis.*) Stante penuria Sacerdotum idoneorum, Epiſcopus provideat beneficiis ea ratione, qua poteſt, meliori.

Con-

Congregatio Concilii cenſuit, ad obtinendam in Cathedrali vel collegiata dignitatem non curatam, requiri ætatem annorum 22. completam.

2. *Per ſeipſos curam.*) Parochus, ſi eo morbi genere teneatur, ut ad functionem ſui Sacerdotii, aut ad res divinas per ſe obeundas minime idoneus eſſe videatur, non tenetur durante illo morbi genere, ſacris ordinibus ſe initiari facere.

CAPUT III.

Lib. 3. Decretal. de Clericis non reſidentibus.

QUia nonnulli modum avaritiæ non ponentes, dignitates diverſas Eccleſiaſticas, & plures Eccleſias parochiales, contra ſacrorum canonum inſtituta nituntur accipere; ut cum unum officium vix implere ſufficiant, ſtipendia ſibi vendicent plurimorum; ne id de cætero fiat, diſtrictius inhibemus: Cum igitur Eccleſia, vel Eccleſiaſticum miniſterium committi debuerit, talis ad hoc perſona quæratur, quæ reſidere in loco, & curam ejus per ſeipſam valeat exercere. Quod ſi aliter actum fuerit, & qui receperit, quod contra ſacros Canones accepit, amittat, & qui dederit, largiendi poteſtate privetur.

REMISSIONES.

α Vide Navar. ad *c. Si quando de Reſcript. except.* 17. *& Miſcell.* 34. *de orat.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *a num.* 174.

β *Perſonis dignis & habilibus.*) In hoc Luſitaniæ Regno extant plures Summorum Pontificum conſtitutiones, quibus ſtatuunt ac decernunt, ne aliqua collatio ſeu proviſio de beneficiis Eccleſiaſticis diſpoſitioni Apoſtol. reſervatis, vel affectis, in hoc regno vacantibus, præſertim in Cathedralibus Eccleſiis exiſtentibus perſonis, ex Hebræorum genere, ſeu ſtirpe deſcendentibus fiat; & prima Conſtitutio data fuit à Pio V. Summo Pontifice die 20. Jan. anno 1588. Altera a Clemente VIII. die 18. Octobr. anno Dom. 1600. ubi ampliavit hujuſmodi prohibitionem habere locum in canonicatibus, præbendis, ac dignitatibus Cathedralium, & in principalibus dignitatibus Collegiatarum Eccleſiarum, in Parochialibus, ac eorum perpetuis, cæteriſque Eccleſiaſticis beneficiis curam animarum habentibus. Noviſſimè S. D. N. Paulus V. Sum. Pontif. die 17. Januar. anno Domini 1612. per aliam conſtitutionem ſuprà dictas declaravit habere locum tam in ſæcularibus, quam in cujuſvis Ordinis regularibus, ita ut ex Hebræorum genere, ſeu ſtirpe deſcendentes, ſub quovis prætextu curam animarum Vicariæ etiam amovibilis, exercere prohibeantur.

* *Ac per ſeipſos.*) Vide tradita a Cavalcano in *deciſ.* 11. *n.* 18. *& 26. p.* 3.

γ *Juxta Conſtitutionem Alexandri III.*) Hæc conſtitutio habetur in *cap. quia nonnulli, de Cler. non reſid.* Vide P. Valer. Reg. in *praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.* 2. *n.* 62.

† *Aliam Gregorii X.*) Hæc conſtitutio habetur in *cap. licet canon.* 14. *de elect. in 6.* cujus declarationem recenſet Farinac. in *deciſ.* 270. *in compl. declarationum ſacræ Congregationis Card.* & Vide *infr. Seſſ.* 24. *c.* 18. ubi alios retuli.

δ *Aliter autem facta collatio, ſive proviſio omnino irritetur.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 52. *q.* 2. *art.* 5.

CAPUT IV.

Plurium beneficiorum retentor contra Canones, iis caret, niſi, &c.

α 1. QUicumque de cætero, 2. β plura curata, (*a*) aut alias 3. incompatibilia beneficia * Eccleſiaſtica, 4. γ ſive per viam unionis ad vitam, δ ſeu commendæ perpetuæ, aut alio ε quocumque nomine, & titulo, contra formam ſacrorum canonum, & præſertim conſtitutionis Innocentii III. quæ incipit, (*b*) De multa, recipere ac ſimul retinere præſumpſerit; beneficiis ipſis ζ juxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem, η ipſo jure, etiam præſentis Canonis rigore, privatus exiſtat.

a Inf. Seſſ. 24. de ref. c. 17.

b Supr. c. 2. c. de multa de præb. & c. 29. in Conc. Lateran. 1.

DECLARATIONES.

1. *Quicumque de cætero.*) Poſſidentes beneficia circa diſpoſitionem hujus *cap.* ex præſumpta diſpenſatione, in qua fundatur Regula de triennali, ſe tueri non poſſunt, quia non habet locum contra hoc Decretum, & Capitulum 17. *Seſs.* 24. *de refor.* ita ut ſuam proviſionem tueri valeant.

De

De Parochialibus Eccleſiis, quæ reſidentiam perſonalem requirunt, & inter ſe incompatibiles ſunt, una tantum poteſt, per hoc Decretum, retineri. Quoad alia vero beneficia reſidentiam requirentia, non reſidentes diſtributiones eas percipere non debent, quæ propter ſervitium cultus divini aſſignatæ ſunt, non tamen procedendum eſt ad privationem dictorum beneficiorum ſi ea cum legitimis diſpenſationibus obtinuerint, quia de his in futurum tantum ſtatuit Concilium, dummodo in uno illorum reſideat, ubi magis eſt neceſſaria reſidentia.

2. *Plura curata.*) Congregatio cenſuit poſſe contineri dignitatem Parochialem cum uno curato.

3. *Incompatibilia beneficia.*) Parochiales Eccleſiæ ſunt incompatibiles cum beneficiis, in quibus aſſignatæ ſunt diſtributiones quotidianæ, quas amittere debent ii, qui a divinis ſunt abſentes. Quod de incompatibilibus beneficiis dicitur, idem intelligendum eſt de omnibus beneficiis reſidentiam requirentibus, quæ aliqius poſt publicationem Concilii receperit, veluti duos Canonicatus, vel Canonicatum cum parochiali.

Congregatio Concilii cenſuit, obtinentem Parochialem una cum Canonicatu ex diſpenſatione Apoſtolica, ante Concilium obtenta, potuiſſe poſt Concilium abſque alia diſpenſatione optare præbendam pinguiorem.

Congregatio Concilii, declarando ſupradictum S. D. N. reſponſum, intellexit regulam de triennali non defendere eos, qui beneficia incompatibilia poſt Concilium obtenta ſimul retinuerint contra decretum c. 4. *ſeſſ.* 7. nec etiam eos, qui beneficia ante Concilium obtenta ratione incompatibilitatis vel alias dimittere teneantur, non obſtantibus diſpenſationibus juxta terminos c. 17. *ſeſſ.* 24. & c. 15. *ſeſſ.* 25.

An qui obtinent Dignitates in Cathedrali Eccleſia, quarum præbendæ ſunt admodum tenues, nec ad quotidianas diſtributiones (etiamſi perſonaliter divinis laudibus cum aliis in Choro inſerviant) admittuntur, poſſint vacante Parochiali intra civitatem ejus curam habere, ſervata in reliquis forma Concilii, vid. ſi digni, & idonei in examine per concurſum reperiantur? Congregatio cenſuit poſſe; expectandum tamen, donec vacet Parochialis aliqua hujuſmodi, tuncque Epiſcopum debere S. D. N. conſulere, & veros reditus Dignitatis & Parochialis exprimere.

An ſcholares univerſitatum, quibus ex indulto Apoſtolico conceſſum eſt, ut poſſint nominari ad beneficia vacatura ſecundo & tertio, donec qui ſeniores ſunt, aſſecuti ætatem legitimam 80. florenos auri de camera in fructibus beneficiorum deductis omnibus percipere valeant? S. D. N. Gregorius reſpondit ex ſententia Congregationis, hanc receptionem nominationum intelligi de compatibilibus beneficiis.

Scribantur literæ Archiepiſcopo Valentinenſi, ut Hieronymo Bodio obtinenti Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali (ſi poſſit utrique commodè inſervire) deſinat moleſtiam exhibere.

Hoc incompatibilitatis Decretum procedit etiam in illis, qui poſt Concilium Tridentinum recipiunt duos Canonicatus, & retinent ſine diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ: ſecus ſi ante Concilium, etiamſi ab Ordinario collatio facta ſit.

Capellania & monaſterium, quorum fructus tenues ſunt, ſunt incompatibilia beneficia, nec poſſunt retineri ſub eodem tecto ſine diſpenſatione Apoſtolica. *Supra hoc c. §. Incompatibilia.*

Congregatio Concilii cenſuit Epiſcopum ex cauſa poſſe diſpenſare, ut quis poſſit obtinere duo beneficia diſformia ſub eodem tecto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens ad ſuſtentationem proviſi.

Capellania quæ habet onus celebrandi certas miſſas, & coadjuvandi in cura animarum Eccleſiæ plebanatus, eſt beneficium incompatibile, cum alio beneficio curato vel alias perſonalem reſidentiam requirente, & licet ejus Rector non ſubjiciatur c. *Litet Canon. de elect. in ſexto*, tamen comprehenditur ſub Decretis Concilii Tridentini, loquendo de beneficiorum non tamen curatorum reſidentia.

Habenti dignitatem tenuem in Eccleſia cathedrali, quique diſtributionibus quotidianis non participet, Eccleſia Parochialis inconſulto Romano Pontifice conferri non debet. *Super hoc c. §. An qui obtinent.*

4. *Sive per viam unionis.*) Decretum hoc obſervandum eſt in iis tantum Dignitatibus & Canonicatibus, quibus a principio conjuncta fuit cura animarum, non autem ſi ab initio illis cura annexa non eſſet, ſed poſtea ut ajunt, ex poſt facto.

Epiſcopus, cum examinaret uniones juxta diſpoſitionem hujus decreti, & in *ſeſſ.* 21. c. 9. ante quadraginta annos in ejus diœceſi factas, & quæ prius, non tamen ante dictum tempus 40. annorum ſortitæ effectum fuerant, intereſſe prætendentes vigore ſuarum prætenſarum appellationum impediunt

Epiſcopum ab hujuſmodi examine. Reſpondit Congregatio Concilii caſum hunc omiſſum a Concilio, ideo ex decretis ejuſdem non poſſe quidquam attentari in eos *c.* 7.

An hoc decretum habeat locum in duabus Parochiis, quarum altera unita eſt beneficio ſimplici, vel dignitati? Congregatio cenſuit non habere locum, ſi Parochialis unita eſt perpetuo & acceſſorie: unde hoc decreto non obſtante dicendum eſt, quod utraque Parochialis talis poterit retineri, ſi modo utramque legitime ante obtinuerat.

Cenſuit Congregatio in Parochialibus, quæ non ſunt unitæ Monaſteriis, ſed earum membra, aut quomodolibet dependentes ſunt, nec Concilium, nec conſtitutionem Pii V. de vicariis perpetuis diſpoſuiſſe, an unus vel duo regulares eſſe debeant. Ideo hos caſus relinquendos eſſe inſtitutioni cujuſque religionis, niſi aliud Sanctiſſimus decernat.

Dignitates plures, quibus a principio fuit conjuncta cura animarum, ſunt incompatibiles: ſi vero eis ex poſt facto conjuncta fuit, poſſunt cum legitima diſpenſatione ante Conc. Trident. obtenta retineri.

5. *Commendæ perpetuæ.*) Commendæ, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis curatis fieri poterant, ab Ordinariis *cap. nemo de Elect. in 6.* amplius poſt Concilium locum non habent in eis deputati Vicarii ad formam *c.* 18. *ſeſſ.* 24.

REMISSIONES.

α Vide Nav. *conſ.* 34. *de præbend.* P. Azori. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 13. *cum ſeqq.* Nicol. Garci. *de benefic. p.* 11. *c.* 5. §. 2. *n.* 182. *cum ſeqq.* Flamin. *de Reſignationib. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 121. *cum ſeqq.* Proſper. de Auguſtino in *addit. ad ſummam Bullarii, verbo, Beneficiorum reſignatio, cauſa* 9. Card. Thuſc. *lit. B. concl.* 64. *&* 66. Achil. de Graſ. *deciſ.* 1. *&* 2. *de Elect.* Aloyſ. Ricci in *Collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 474.

β *Plura curata aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica.*) Deciſum fuiſſe, procedere in requirentibus reſidentiam, ut ſunt duo Canonicatus cum Parochiali, teſtantur Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 15. *n.* 16. Nicol. Garci. *de benefic. p.* 11. *c.* 5. *num.* 79. *cum multis ſeqq.*

* Vide etiam *infr. Seſſ.* 24. *c.* 17. *de reform. & c. de multa, & præbend.* Diaz. in *prax. can. c.* 48. ubi late Salzedo *Rota noviſſ. deciſ.* 608. *&* 609. *in recollect.* a Farinac.

γ *Sive per viam unionis.*) Vide Quintanad. *lib.* 1. *Eccleſ. c.* 4. *num.* 12. *& c.* 7. *num.* 6. *& lib.* 4. *temp.* 8. *n.* 46. Flamin. *de reſign. lib.* 12. *qu.* 3. *n.* 49. Gonz. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 146. Nic. *de benefic. p.* 11. *c.* 5. *n.* 219.

δ *Seu commendæ perpetuæ.*) Vide Hojed. *de incompat. benefic. p.* 1. *c.* 14. *a num.* 16. Flam. *de Reſign. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 110. Gonz. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 8. *a princip. & n.* 20. Proſper. de Auguſt. *in addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verbo, beneficiorum reſignationes, verſ.* 3. *Cauſa ibi, ſecundo limita.* P. Azori. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 10. *q.* 11. *v. Verum dubiæ*, ubi reſolvit, nec duo beneficia commendata in perpetuum, nec unum jure tituli, alterum commendatum in perpetuum, poſſe ſimul haberi ſine juris relaxatione, quando alioquin ſunt beneficia ipſo jure incompatibilia. Vide eund. Azori. *dict. lib.* 6. *c.* 13. *q.* 3. Sayr. *deciſ.* 32. *de præbend.* quem refert Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 447. *in medio.*

ε *Quocumque nomine.*) Vide Navar. *de Oratione c.* 22. *n.* 75.

ζ *Juxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem.*) Vide Nicol. Garci. *de Benefic. p.* 11. 5. *a num.* 91.

η *Ipſo jure etiam præſentis Canonis vigore privatus exiſtat.*) Quatuor tempora ante Conc. Trident. diſtinguunt Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 15. *a n.* 9. *cum ſeqq.* Hojed. *de incompatib. benef. p.* 1. *c.* 7. *num.* 1. P. Azori. *inſtit. Moral. p.* 2. *l.* 6. *c.* 13. *quæſt.* 1. Nicol. Garci. *p.* 11. *c.* 5. *a n.* 1.

CAPUT V.

Qui plura beneficia obtinent, exhibeant ſuas diſpenſationes. Per competentes Vicarios recte cura animarum agatur. Beneficia ſuis obſequiis minime fraudentur.

α * ORdinarii locorum quoſcumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, diſpenſationes ſuas exhibere diſtricte compellant; & alias procedant juxta conſtitutionem Gregorii X. in generali Lugdunenſi Concilio editam, quæ incipit, (*a*) Ordinarii: quam eadem ſancta Synodus innovandam cenſet, & innovat, addens inſuper, quod ipſi Ordinarii etiam per

a Lib. 6. decret. de offic. Ordinarii, c. 3. infr. c. 17. & ſupra Seſſ. 6. de refor. c. 2. in fin. Vide *paulo poſt.*

1. ido-

1. idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omnino provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, & 2. Beneficia ipſa debitis obſequiis minime defraudentur: appellationibus, privilegiis, exemptionibus quibuſcumque, etiam cum judicum ſpecialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmiſſis nemini ſuffragantibus.

DECLARATIONES.

1. *Idoneorum Vicariorum deputationem.*) Deputatio Vicariorum habet locum in omnibus beneficiis incompatibilibus, non autem in curatis, caſu quo ea obtinentes, eis non inſervire tenentur.

Congregatio Concilii cenſuit, nominationem Vicariorum ad tempus in beneficiis curatis ſpectare ad monaſterium; perpetuorum vero in vim conſtitutionis Pii V. ſpectare ad Epiſcopos. Fuit in Congregatione Concilii dubitatum, an Vicarius perpetuus conſtitutus vigore hujus decreti ſubire deberet aliqua onera ſaltem pro rata per conſtitutionem Pii V. de vicariis perpetuis. S. D. N. Greg. XIII. audita relatione Congregationis declaravit Bullam Pii V. ut omnia onera incumbentia ipſi parochiali, in qua erit vicaria perpetua, pertineant ad ipſum vicarium ſolum, nulla autem ex parte ad Eccleſiam ſeu monaſterium; aut locum pium, quibus erat unita ipſa parochialis.

Actum eſt in Congregatione Concilii, an eſſent conſtituendi vicarii perpetui in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis, curam animarum habentibus, & eam per temporarios mercenarios exercentibus.

Congregatio cenſuit, nihil per legem generalem ſtatuendum eſſe, ſed ſingulis caſibus, qui occurrerint, providendum, prout magis expedire videbitur.

2. *Beneficia ipſa debitis obſequiis minimè defraudentur.*) In hoc Decreto, & præcedenti, Capellæ & Canonicatus, & alia beneficia non curata requirentia reſidentiam, (ſi tamen alias ſint incompatibilia) comprehenduntur.

Per hoc decretum non permittitur Ordinariis viſitare Eccleſias Regularium. Nec temporis longitudo obſtat huic decreto, quia ab Epiſcopo compelli poſſunt ad diſpenſationes exhibendas, & illorum titulos oſtendendos.

Subcollectores, & alii officiales Sedis Apoſtolicæ minime comprehenduntur, neque quoad oſtenſionem titulorum, ſub hoc Decreto, niſi beneficia ad Epiſcopi juriſdictionem ſpectarent, veluti ſi eſſent membra ſancti Antonii Viennenſis, vel aliorum. Sic e contrario illi, qui obtinent duo vel plura beneficia cum diſpenſatione legitima, ante Concil. Tridentinum obtenta, requirentia perſonalem reſidentiam, tenentur reſidere in illo, in quo magis eſt neceſſarium: nec ideo poſſunt alterutro privari, amittunt tamen diſtributiones quotidianas ejus beneficii, cujus miniſterio non inſerviunt.

Congregatio cenſuit nihil innovandum in beneficiis ſimplicibus, (quæ etiam Clericatus nuncupantur,) in Eccleſiis parochialibus vel alibi conſtitutis, quorum fructibus poſſeſſores gaudent, nullum ſervitium, nec per ſeipſos, nec per ſubſtitutos illis Eccleſiis præſtando, quibus dicti Clericatus ſubſunt, ut poſſint cogi vel per ſeipſos, vel per alios in habitu Clericali manutenere, qui illis Eccleſiis inſerviant. Et licet *cap. 3. ſeſſ. 21.* præſupponat, quod omnia beneficia ſint ad cultum divinum, atque ad Eccleſiaſtica munera obeunda inſtituta; juxta *cap. ult. de reſcript. lib. 6.* ſi tamen tanto tempore poſſeſſores talium beneficiorum non ſunt coacti ad aliquid iſtorum; nec apparet, quod, & ad quid certum ſint obligati, ſatisfacere videbuntur, ſi dicunt horas Canonicas. Unde ſi beneficia illa non requirunt reſidentiam, non debent cogi per ſubſtitutum deſervire: exemplo illius Canonici, qui cauſa ſtudiorum non reſidet; nec enim tenetur ad ſubſtitutum. Abb. *in cap. Licet, de præb.*

Congregatio Concilii cenſuit, ſi aliqua Abbatia nullius diœceſeos exiſtat, non poſſe Epiſcopum viciniorem ibi conferre Sacramentum Confirmationis, & exercere Pontificalia, abſque Abbatis expreſſa licentia, ſed eſſe in facultate ipſius Abbatis convocare, quem maluerit, catholicum Antiſtitem, ſalvo tamen majori jure Epiſcopi vicinioris, ſi aliunde id ſibi competat, verum poſſe Epiſcopum viciniorem viſitare beneficia ſæcularia, & Clericos ſæculares dictæ Abbatiæ, illoſque culpabiles repertos corrigere, & Epiſcopum viciniorem dici tantum illum, cujus Cathedralis Eccleſia ſit Abbatiæ proximior, non autem locis dictis Abbatiæ ſubjectis.

CAPUT III.

In Sexto, tit. 16. de officio Ordinarii.

ORdinarii locorum ſubditos ſuos, plures dignitates vel Eccleſias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, ſeu perſonatum, aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura ſimilis eſt annexa, diſtricte compellant diſpenſationes, auctoritate quarum hujuſmodi Eccleſias, perſonatus ſeu dignitates canonice tenere ſe aſſerunt, intra tempus pro facti qualitate ipſorum Ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. Quod ſi forte juſto impedimento ceſſante nullam diſpenſationem intra idem tempus contigerit exhiberi, Eccleſiæ beneficia, perſonatus, ſeu dignitates, quæ ſine diſpenſatione aliqua eo ipſo illicite detineri conſtabit, per eos, ad quos eorum collatio pertinet, idoneis conferantur. Cæterum ſi diſpenſatio exhibita ſufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis hujuſmodi, quæ canonice obtinet, moleſtetur. Provideat tamen ordinarius, qualiter nec animarum cura in eiſdem Eccleſiis, perſonatibus ſeu dignitatibus negligatur: nec beneficia ipſa debitis obſequiis defraudentur. Si vero de diſpenſationis exhibitæ ſufficientia dubitetur, ſuper hoc erit ad Sedem Apoſtolicam recurrendum: cujus eſt æſtimare, quem modum ſui beneficii eſſe velit. In conferendis inſuper perſonalibus, &c.

REMISSIONES.

α Vide Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p.* 3. *col.* 607. * & Did. Spino in *ſpeculo teſtam. gl.* 3. *princ. n.* 75. & quæ hic Farinacius refert ex declarat. ſacræ Congregationis.

CAPUT VI.

Beneficiorum uniones validæ cenſeantur, quæ debeant irritæ declarari poſt examen factum ab Ordinario.

α * UNiones perpetuæ (*a*) β a quadraginta annis citra factæ, † γ examinari ab Ordinariis, tamquam a Sede Apoſtolica delegatis, poſſint: & quæ per ſubreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, 2. irritæ declarentur. Illæ vero, quæ a dicto tempore citra conceſſæ nondum in toto vel in parte * ſortitæ ſunt effectum, & quæ deinceps ad cujuſvis inſtantiam fient, niſi eas ex legitimis aut alias rationabilibus cauſis, coram loci Ordinario ♪ vocatis, quorum intereſt, † verificandis, factas fuiſſe conſtiterit, per ſubreptionem obtentæ præſumantur: ac propterea, niſi aliter a Sede Apoſtolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

(*a*) Vide Seſſ. 14. c. 9. de refor. infr. Seſſ. 24. de ref. c. 13. & Seſſ. 25. de ref. c. 9.

DECLARATIONES.

A quadraginta annis citra factæ.) Non datur poteſtas per Concilium Tridentinum examinandi & revidendi uniones, quæ per 40. annos ante confirmationem decretorum ejuſdem Concilii factæ fuerunt. Quæ vero poſt quadraginta annos factæ ſunt, Epiſcopo revidere volenti oſtendi omnino debent.

Per hoc decretum non excluduntur Ordinarii, quo minus uniones revidere poſſint in caſibus, quibus licet de jure communi etiam ultra 40. annos.

2. *Irritæ declarentur.*) Uniones perpetuæ a 40. annis, a publicatione Conc. Trid. computandæ debent ab Ordinariis examinari, & irritæ declarari.

REMISSIONES.

α Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, unio, verſ. ad ſextum, & verbo, viſitatio, verſ. decimum dubium.* Flores *variar. quæſt. l.* 3. *q.* 23. *n.* 50. * Ricc. in *prax. var. reſol. c.* 208

β *A quadraginta annis citra factæ.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Duæ Parochiæ, quæ per conſuetudinem, quæ per quadraginta annos viguerit, tanquam unitæ, cum ſemper ſine collatione collatæ fuerint, earum ſic poſſeſſor non eſt moleſtandus, & tempus quadraginta annorum currit a publicatione Concilii, refert Zerol. *d. verb. unio, verſ. Ad ſextum.* † Vide etiam infr. *ſeſſ.* 14. *c.* 9. *de reform. & ſeſſ.* 24. *c.* 13. *de refor.* Menoch. in *conſ.* 402. *n.* 80. Ricc. in *ſua prax. curiæ Eccl. Neap. deciſ.* 485.

γ *Examinari ab ordinariis, &c.*) Quomodo probetur unio, & ad eam probandam quod tempus requiratur? Vide Rebuff. in

ſua

ſua praxi benefic. l. 1. tit. de unionib. benefic. a n. 34. Flores *Var. lib.* 1. q. 10. n. 19. Maſc. *de Probat. concl.* 179. & *concl.* 586. & *concl.* 1413. Menoch. *de Præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 80. latiſſime Nicol. Garci. *de benefic. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 225. *cum ſeqq.*

* *Sortitæ ſunt effectum* .) Vide Joan. Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 484. *a num.* 2. ubi quando unio dicatur ſortiri effectum . De quo etiam Garcia *de benef. p.* 10. *c.* 12. *n.* 181. Merend. *conſ.* 29. *n.* 3.

ſ *Vocatis quorum intereſt* .) Vide Joan. Matth. Soar. in *pract. & ordine viſitandi c.* 6. *num.* 5. † Rotam *noviſſ. deciſ.* 133. *num.* 4. *p.* 2. Ricc. in *prax. curiæ Eccleſ. Neap. dec.* 486. *a num.* 3.

Vide annotationes ad hoc *caput* 6. *in appendice ſub diſcurſu* 8. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Beneficia Eccleſiaſtica unita viſitentur: per Vicarios etiam perpetuos cura exerceatur: deputatio ipſorum Vicariorum fiat cum portione aſſignanda etiam ſuper re certa, non obſtantibus, &c.

1. α β Beneficia Eccleſiaſtica curata, (*a*) quæ Cathedralibus, 2. Collegiatis, 3. ſeu aliis Eccleſiis, 4. γ vel Monaſteriis, beneficiis, ſeu collegiis, aut piis locis quibuſcumque perpetuo unita & annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur, * (*b*) qui ſollicite providere procurent, ut 5. ſ & per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, 6. niſi ipſis Ordinariis pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertiæ partis fructuum aut majori, vel minori, arbitrio ipſorum Ordinariorum, 7. portione, etiam ſuper 8. certa re aſſignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur: appellationibus, 9. privilegiis, exemptionibus, etiam cum judicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſcumque in præmiſſis minime ſuffragantibus.

Conc. Trid. cum Gall.

aInfr. Seſſ. 24. de ref. c. 9.

bVide Seſſ. 25. c. 16. de reform.

DECLARATIONES.

1. *Beneficia Eccleſiaſtica curata.*) Congregatio Concilii cenſuit Epiſcopum poſſe viſitare Eccleſias Parochiales unita Monaſterio Canonicorum Regularium, ſi Generalis in eo ſedem ordinariam principalem non habeat. Et ſi Canonici Regulares, qui præficiuntur de conſenſu & mandato ſuorum Superiorum Eccleſiis unitis Monaſteriis ſuis, delictum commiſerint, non concernens animarum curam aut Sacramentorum adminiſtrationem, a ſuis tantum ſuperioribus Regularibus punientur.

2. *Collegiatis.*) Ordinarius tam ex auctoritate Concilii Tridentini, quam ex Bulla Pii V. quæ incipit *Ad exequendum* publicata Kalend. Nov. 1567. de Vicariis perpetuis habet facultatem creandi Vicarios perpetuos Parochialibus Eccleſiis unitis collegiatæ Eccleſiæ, & Vicarii ſive perpetui ſive temporanei ſint, debent ab eodem ordinario examinari & approbari.

3. *Seu aliis Eccleſiis.*) Epiſcopus debet conſtituere Vicarium perpetuum, ſive temporalem in Prioratu, cui cura animarum incumbit.

4. *Vel Monaſteriis.*) In Monaſteriis ab ipſorum primæva fundatione curatis non poſſunt deputari Vicarii iſti, ſed ſervandum eſt *cap.* 11. *Seſſ.* 25. *de Regul.* juxta quod exercentes curam ſint ab ipſo Ordinario approbati; ſecus ſi Parochiales eſſent Monaſteriis unitæ, eo enim caſu poſſunt deputari tales Vicarii.

Si Eccleſiæ ſint curatæ & unitæ Monaſteriis, poſſunt Epiſcopi Ordinarii locorum viſitare eas; & in eis Vicarios perpetuos ſive temporaneos conſtituere, ſecundum diſpoſitionem Conc. Trid. hoc capite. Si autem Eccleſiæ hujuſmodi ſitæ ſint in loco ipſorum Monaſteriorum, eiſque immineat cura animarum, poſſe Epiſcop. viſitare perſonas exercentes in eis curam animarum, juxta tamen illam formam, quam præſcripſit Conc. Trid. *c.* 11. *Seſſ.* 25. *de Reg.*

Ergo in Parochialibus unitis Monaſteriis deputari poſſunt Vicarii perpetui, niſi eſſent in loco, in quo ipſa monaſteria, quo caſu ſervandum eſt præfatum Decretum *c.* 11. *Seſſ.* 25. *de Regularium reformatione.*

Congregatio Concilii cenſuit, beneficium liberum, ſi quidem unitum ſit Monaſterio Monialium, Vicarium in eo conſtituendum eſſe perpetuum, vel amovibilem a Monialibus præſentandum, & ab Epiſcopo approbandum juxta *c.* 7. *Seſſ.* 7. ſi vero Patavienſ. Julii 1591.

non ſit unitum, ſed pertineat ad collationem Monialium, & per perſonas ſæculares deſerviri ſit ſolitum, eſſe utique conferendum a Monialibus illi, qui ab Epiſcopo prævio examine, per concurſum fuerit approbatus. Quod ſi de jure patronatus Monialium fuerit, ſervandum eſſe quod ſtatuit Decret. Conc. *c.* 18. *Seſſ.* 24. *verſ. ſi vero juriſpatronatus Eccleſiaſtici*: nempe, ut ſi inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is quem Moniales digniorem inter probatos ab examinatoribus judicaverint, Epiſcopo præſentent, ut ab eo inſtituatur; ſi vero inſtitutio ab alio, quam ab Epiſcopo, erit facienda, Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præſentet, ad quem ſpectat inſtitutio.

Conceſſum tamen fuit aliquando ex gratia a Greg. XIII. ut etiam in Parochialibus Monaſterio unitis non deputarentur Vicarii, ſed ut aliquis ex Regularibus (ab Epiſcopo tamen approbatus) curam animarum exercere poſſet, dummodo ſecum haberet ſocium ordinis ejuſdem: imo Monachi non poſſunt prohiberi, quo minus curam exerceant animarum.

5. Per vicarios etiam perpetuos.) Vicarii perpetui non poſſunt conſtitui abſque erectione tituli Vicarii, non obſtante Bulla Pii V. & hoc Decreto. Non tamen prohibetur, quo minus cura animarum exerceri poſſit per Vicarium amovibilem, ut *ſeſſ.* 21. *c.* 7. *de Reform.* dummodo ſit certum, cui particulariter incumbat, ut dicitur *cap.* 13. *Seſſ.* 24.

Congregatio cenſuit nominationem Vicariorum ad beneficiatos pertinere, nec non ad eos, ad quos beneficia unita ſpectant, ſic etiam Pius V. dicta Bulla, addens tamen, Ordinarii, vel ejus Vicarii prævio examine approbationem neceſſariam eſſe.

Ex dicta Bulla Pii V. Kal. Nov. nominatio Vicariorum etiam perpetuorum ſpectat ad Eccleſias ſeu loca, quibus dictæ Parochiales ſunt unitæ.

Ad dictam nominationem faciendam poterit Epiſcopus præfigere terminum decem dierum.

Per dictam Bullam non inhibetur, quo minus Vicarii perpetui poſſint inſtitui, ex declaratione Congregationis Concilii.

6. Niſi ipſis ordinariis.) Sicut poteſt diſpenſari cum ſenibus, infirmis, ac decrepitis, ita & eorum Eccleſiis (quæ perſonalem reſidentiam requirunt) ab idoneis perpetuiſque Vicariis inſerviatur. Item cum iis, qui propter Monialium, vel hoſpitalium curam in Eccleſiis, quas in menſibus obtinent, non facile poſſunt reſidere, ſervandum eſt Decretum *c.* 1. *de Refor. ſeſſ.* 23. quo Decreto non amplius id permittitur, quod in iſto caſu relictum erat ſub Paulo III. arbitrio Ordinariorum, ſed non imponitur neceſſitas reſidendi.

7. Portione.) In conſtituenda mercede pro inſervientibus aliorum beneficiis curatis obſervari debent Conc. Trid. Decreta. Quæ autem ſit iſta portio, declarat Bulla Pii V. licet ad terminos Concilii fuerit redacta, in revocatione privilegiorum Mendicantibus conceſſorum Bulla ſuperius citata. Et ſi hæc Bulla Pii V. fuit revocata, ex ea aliqua, ut ſupra, ſint notata.

Licet ſupradicta Bulla fuerit revocata per Bullam Greg. XIII. Kal. Martii, ann. 1. ſub titulo *Reductio literarum felicisſimæ recordationis Pii Pap. V. pro mendicantibus*,) poſtea tamen ſuo ore idem Greg. illam Pii V. revalidavit.

Congregatio Concilii cenſuit conſtitutionem Sanctæ memoriæ Pii V. de Vicariis perpetuis ita eſſe intelligendam, ut omnia onera incumbentia Parochiali Eccleſiæ, in qua fuerit erecta Vicaria perpetua, pertineant ad Vicarium perpetuum ſolum, nulla autem ex parte ad Eccleſiam, ſeu Monaſterium, aut alium locum pium, quibus unita fuerit ipſa Parochialis. 27. Mart. 1594.

Ex fructibus Parochiæ unitæ Monaſterio detrahenda eſt merces Vicarii, qui ei inſervit & non ex fructibus Monaſterii. Et quidem ſi non apparent certi reditus harum Parochialium, cenſuit Concilii Congregatio, cogendos eſſe religioſos ad aſſignandum de ſuo ſcuta 50. dictis Vicariis: niſi ipſi clare & evidenter probent, dictas Parochiales nullos prorſus habuiſſe reditus, quando fuerunt Eccleſiæ ſuis locis prædictis unitæ.

8. Super certa re aſſignanda.) Incerta, de quibus in Bulla, Ordinarii taxabunt.

In Eccleſiis curatis unitis Monaſteriis poſſunt Epiſcopi Ordinarii locorum viſitationem facere, & ponere in eis Vicarios perpetuos vel temporaneos, juxta diſpoſitionem hujus Decreti, prout eis expedire videbitur. Si vero hujuſmodi Eccleſiæ curatæ ſunt poſitæ in loco ipſorum Monaſteriorum, eiſque immineat cura animarum, poſſunt Epiſcopi viſitare perſonas exercentes in eis curam animarum, juxta tamen illam formam, quam præſcripſit Concilium *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de Reg. Sup.* §. *S. Eccleſiæ.*

In Parochialibus autem militiæ S. Joannis Hieroſolymitani, ſervandum eſt Breve Sanctæ memoriæ Pii V. editum 12. Sept. 1571. Pontificatus ſui Anno 6.

San-

Sanctiſſimus Dominus noſter Greg. XIII. non habet pro revocata Bullam Pii V. de Vicariis perpetuis, cum hac limitatione, *in favorem Monaſterii*, ut Epiſcopus ad nominationem Monachorum deputet unum ex ipſis prævio examine approbatum, & ad nutum ipſorum amovibilem, & cum Vicario ſic deputato debet habitare unus duntaxat vel alius Monachus, ne plures extra clauſtrum maneant. Sed non ita cenſendum, ſi vellent deputare Capellanum ſæcularem ad nutum amovibilem, hoc enim pertinet ad Epiſcopum.

REMISSIONES.

α Vide Steph. Quarant. in *ſumma Bullarii*, *verbo*, *Vicarius perpetuus Matthæ.* Soares in *practica*, & *ordine viſitandi cap.* 3. *num.* 1.

β Ad declarationem portionum aſſignandarum Vicariis perpetuis Parochialium piis locis perpetuo unitarum, emanavit conſtitutio felicis record. Pii V. Romæ publicata die 15. Novemb. 1567. incip. Ad exequendum. quæ conſtitutio eſt hodie ſervanda, prout teſtatur Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel. gl.* 5. §. 3. *n.* 79.

γ *Vel Monaſteriis.*) Si beneficium, aut Parochia uniatur Monaſterio exempto, etiam alienæ diœceſis, an viſitetur ab Epiſcopo loci? Affirmat P. Henriq. in *ſum. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 15. §. 4. *lit.* I.

* *Ab ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur.*) Vide *ſupr. c.* 5. & *infr. ſeſſ.* 25. *c.* 16. & quæ notant Vincent. Grilinzonius *conſ.* 17. *per tot.*

δ *Vt per idoneos Vicarios, etiam perpetuos.*) Quod Vicarius perpetuus non poteſt conſtitui ſine titulo Vicariæ, reſolvit Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo*, *Vicarius*, *p.* 112.

ε An Epiſcopo competat inſtitutio Vicarii, & Monaſterio, cui eſt unita Parochialis præſentatio? Affirmant atteſtantes ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel. gl.* 5. §. 3. *n.* 50. & *n.* 60. Flores *Vari. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 26. ubi reſolvit nominationem Vicariorum ad nutum amovibilium pertinere ad Prælatum Monaſterii, cui beneficium unitum eſt, & Epiſcopus ſolum debet approbare, & admittere; & licentiam adminiſtrandi Sacramenta dare, quando beneficium curatum eſt unitum Monaſterio mendicantium, aut Monachorum Regularium, quæ Prælatus poſſit ei ſervire per Monachum, aut Fratrem ad nutum amovibilem, qui quidem debebit approbari, & examinari ab Epiſcopo, niſi Abbas, vel Abbatiſſa habeant juriſdictionem Epiſcopalem, reſpondiſſe ſacram Card. Congregationem, aſſerit Flores *d. q.* 10. *n.* 24. & 26. *in fin.*

ζ An Vicarius ad nutum amovibilis poſſit amoveri ante finitum annum ſervitii? Negant Rebuff. in *praxi benef. l.* 2. *tit. de diſpen. de non reſid. num.* 18. & *tom.* 3. *ad leges Galliæ tit. de materiis poſſeſſ. in benef. art.* 9. *gl. unic. in præfat.* Flores *Vari. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 34. Guttier *de jur. confir. p.* 1. *c.* 58. *n.* 19. Steph. Grat. *diſcept. forenſium c.* 167. *num.* 22. *cum ſeqq.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput* 7. *in Appendice*, *Diſcurſu* 9. *Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

Eccleſiæ reparentur, cura animarum ſollicite habeatur, non obſtantibus, &c.

α LOcorum Ordinarii Eccleſias quaſcumque, (*a*) quomodolibet 1. exemptas, auctoritate Apoſtolica, ſingulis annis viſitare teneantur, & opportunis juris remediis providere, ut quæ reparatione indigent, reparentur; & 2. cura animarum, ſi qua illis immineat, aliiſque debitis obſequiis minime defraudentur, appellationibus, 3. privilegiis, conſuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præſcriptis, judicum deputationibus, β & illorum inhibitionibus penitus 4. excluſis.

a Inf. Seſſ. 24. de ref. c. 9. & Seſſ. 21. c. 8. Concil. Arel. c. 17.

DECLARATIONES.

1. *Quomodolibet exemptas.*) Epiſcopus viſitat Eccleſias exemptas, etiam inferioribus Prælatis ſubjectas.

Epiſcopum viſitare Eccleſias, quas Abbas S. Benedicti in ejus Diœceſi ſitas habet, Congregatio cenſuit poſſe ex hoc Decreto, ſi modo in eis curæ animarum exerceatur per ſacerdotes ſæculares.

Congregatio cenſuit, licere Epiſcopo viſitare capellaniam Juriſpatronatus Laicorum, etiam Juriſpatronatus Regum ex privilegio ſibi conceſſo, quia in ſua diœceſi, nec Juriſpatronatus quamquam Regum obſtare, niſi in fundatione id expreſſum ſit: ſed ſi probetur capellaniam exemptam, tunc Epiſcopus viſitet tanquam Sedis Apoſtol. delegatus ex hoc *c.* 8.

Concilium hic non videtur ſuſtuliſſe, neque rem judicatam, neque concordiam.

Epiſcopus viſitare poteſt Eccleſias Diœceſis, Caſtri, ubi Moniales prætendunt habere juriſdictionem ſpiritualem à tempore immemorabili viſitandi per deputatos, etiam eligendo Epiſcopum extraneum, Confirmationem & ordines conferendi gratia, ac alia Pontificalia exercendi etiam invito Epiſcopo loci: Congregatio enim ita judicavit, & cenſuit Epiſcopum poſſe viſitare eas Eccleſias ex facultate ſibi attributa à Concil. hoc capite.

Congregatio Concilii cenſuit, poſſe Epiſcopum viſitare quaſcunque Eccleſias ſæculares, intra fines ſuæ diœceſeos exiſtentes vigore *c.* 8. *ſeſſion.* 7. etiamſi ad regulares pertineant, & ab eis dependeant, dum tamen per ſæculares eis deſerviatur. 12. Febr. 1596.

Epiſcopus poteſt viſitare omnes parochiales ſuæ diœceſis, in quibus ſunt Sacerdotes ſæculares, licet Eccleſiæ ſint Regularibus ſubjectæ. Etiamſi Monaſteria Religionum prætenderent habere Juriſdictionem ſpiritualem immutabilem, in locis ubi dictæ Eccleſiæ ſunt unitæ.

Epiſcopus non habet jus viſitandi ſacellum, vel altare, quod cura caret animarum, & membrum ſit Religionis S. Antonii Viennenſis. Congregatio tamen cenſuit hoc non habere locum in Eccleſiis Regularium, ubi a Regularibus inſervitur, & in terminis *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* ubi excipiuntur Abbates generales, & Capita Ordinum; ſed limita, niſi per Regulares inſerviant.

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, habent poteſtatem viſitandi omnes ſuæ Diœceſis Eccleſias collegiatas, eis tamen remanente ſalvo jure in petitorio.

Item Monaſteria quæcunque commendata, in quibus non viget Regularis obſervantia, ac beneficia tam curata, quam non curata, ſæcularia & regularia qualitercumque commendata vigore, *c.* 8. *ſeſſ.* 21. Præterea tam beneficia curata unita quibuſcunque Monaſteriis & locis piis ex *cap.* 7. *ſeſſ.* 7. quam etiam perſonas exercentes curam animarum in Monaſteriis Regularium, quibus etiam cura imminet juxta *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de Regul.*

Item nullam pœnam incurrit Epiſcopus non utendo juriſdictione ſibi in exemptos a Concilio tributa; ſed in illis tantum caſibus, quibus decreta Concilii utuntur verbis præceptivis ſeu obligatoriis, incurrere peccatum mortale, & in caſibus, in quibus diſpoſitio Concilii non abſolute adimit exemptis hanc juriſdictionem, ſed tantum ſi Ordinarii velint, Ordinariis volentibus exercere poſſunt; exempti vero in caſibus, in quibus Concilium hanc juriſdictionem exemptis adimit, & præcipit Epiſcopis, ut ſoli ipſi exerceant, non poſſunt.

2. *Cura animarum.*) Etiamſi Eccleſiæ ſint Regularium, tamen tunc ab Ordinariis viſitari debent, quando cura exercetur per Sacerdotes ſæculares. Comprehenduntur enim Eccleſiæ ſæculares, tametſi ad Regulares illæ pertineant, & ab eis dependeant, dummodo per ſæculares illis deſerviatur. Non autem comprehenduntur Monaſteria & Eccleſiæ ipſorum Regularium. Hæc procedunt, quando Eccleſiæ ſunt in Diœceſi. *Idem ſupr.* §. *Epiſcopus poteſt.*

3. *Privilegiis & conſuetudinibus.*) Quod ſi adderetur ſententia, & privilegium; An illis videatur Concilium hic derogare? Congregatio cenſuit negative, quia cum hoc capit. facit diverſas derogationes, non videtur aliis ab eo expreſſis derogare, & ita Rota in una Legionenſis Juriſd.

Archidiaconus Mercurii die 13. Novemb. 1587. coram R. D. Blanchetto firmat dictam Deciſionem, videlicet ut hic Concilium non comprehendat caſus per ſententias determinatos, idemque confirmavit Rota 2. Decemb. 1585. ut Concilium non tollat ſententias & res judicatas, ut *infr. c.* 20. *verſ. ad hæc ſeſſ.* 24.

Eccleſias autem militum Hieroſolymitanorum eſſe exemptas privilegiis ſummi Pontificis à viſitatione Epiſcopi, præterquam, ſi fuerint curata, tunc enim hujuſmodi privilegia excipiunt ea, quæ reſpiciunt curam animarum & Sacramentorum adminiſtrationem, quoad hoc, poſſe utique viſitari ab Epiſcopis, &c.

Ubi Equites Hieroſolymitani habent juriſdictionem ſpiritualem & temporalem, ubi Ordinarii ſe non interponant ad viſitandum, vide Bullam Pii V. *Paſtoralis Officii*, die 22. Septemb. 1571. Item Equites Hieroſolymitani, quatenus beneficia curata non obtinent, non poſſunt ab Ordinariis viſitari.

Lucenſis Collegiata S. Michaelis Juris patronatus exempta à fundatione & dotatione, viſitari poteſt ab Ordinario, ſed tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato.

Parochiales Eccleſiæ unitæ Monaſteriis, etiam iis, quæ ſunt Capita Ordinum, ab Ordinariis viſitari debent.

Regulares inſervientes de licentia ſuorum ſuperiorum beneficiis ſimplicibus, quæ ſunt tamen membra Monaſteriorum ſeu Religionis, non poterunt viſitari ab Ordinariis, nec comprehenduntur ſub Decreto *c.* 14.

Seſſ. 7.

Seſſ. 7. de refor. Idem *infr. hujus ſeſſ. c.* 14. §. *Aut Regulares.*

Qui pacifice per triennium beneficium aliquod poſſedit, non tenetur oſtendere titulum, vel docere de titulo.

Epiſcopus viſitare volens non poteſt, uti ſuſpectus, recuſari, nec ulla allegatione ſuſpicionis impediri, quo minus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem & emendationem reſpiciat, viſitatos afficere poſſit.

Præpoſitio ex declaratione congregationis, quod Epiſcopi non ſolum per ſeipſos, ſed etiam per illorum in ſpiritualibus generales Vicarios munus viſitationis poſſunt exercere, an Vicarii eo caſu ſpecialem in ſcriptis facultatem habere debeant, & de illa prius, & per authentica documenta ipſis Abbatibus, ſuperioribus, vel eorum officialibus & ſubditis, dimiſſo ſibi illorum exemplo de verbo ad verbum fidem facere teneantur, & donec iſtud fecerint, libere & licite eis valeant reſiſtere?

Congregatio cenſuit opus eſſe ſpeciali in ſcriptis facultate, de eaque etiam hujuſmodi fidem eſſe faciendam.

4. *Excluſis.*) Etſi jurejurando ſolemniter ceſſiſſet exemptæ Eccleſiæ, quæ in ſua diœceſi reperitur, quia Ordinarius non poteſt ſe eximere à præceptis, quæ continentur & in hoc & in aliis decretis Concilii.

REMISSIONES.

a Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 3. Zerol. in *praxi Epiſcop. verbo, Viſitatio, par.* 341. *p.* 1. *& verbo, Exemptus, par.* 2. P. Azor. *inſtit. Moral. par.* 2. *lib.* 3. *c.* 40. *col.* 356.

* *Ut quæ reparatione indigent, &c.*) Vide Mich. Timot. *de viſitat. lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 32. *& lib.* 2. *tract.* 1. *c.* 11. *& tract.* 3. Camil. Borrel. *conſ.* 2. *n.* 15. Fr. Salgado *de regia poteſt.* 3. *p. c.* 5. *ex n.* 14. *&* 35.

† *Etiam ab immemorabili tempore præſcriptis, &c.*) Vide *deciſ. Rotæ* 744. *in* 1. *p. noviſſ. deciſ.*

β Et illorum inhibitionibus penitus excluſis.) Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit non poſſe Epiſcopum in viſitatione recuſari tanquam ſuſpectum, dum tamen in ea proceſſum non compilet, & ſe intra viſitationis terminos contineat, referunt Thom. Val. *tom.* 1. *allegat. juris, alleg.* 70. *n.* 7. Cur. Philip. *p.* 1. §. 7. *n.* 10.

Vide annotationes ad hoc *caput in Appendice ſub diſcurſu* 10. *Card. de Luca.*

CAPUT IX.

Munus conſecrationis non differendum.

a AD majores Eccleſias promoti, (*a*) munus conſecrationis infra tempus a jure ſtatutum ſuſcipiant: & prorogationes ultra ſex menſes conceſſæ nulli ſuffragentur.

a Seſſ. 13. cap. 2. c. quoniam quidam, diſt. 100.

REMISSIONES.

a Vide Sylveſt. *verbo, Conſecrat. Prælatorum.* Zerol. *in prax. Epiſc. par.* 1. *verbo, Conſecrat. Prælatorum pag.* 89.

CAPUT X.

Sede vacante Capitula nulli dent reverendas, niſi arctato occaſione obtinendi aut obtenti beneficii Eccleſiaſtici: pœna varia contra varios contravenientes.

1. *a* * NOn liceat Capitulis Eccleſiarum, (*a*) 2. Sede vacante, infra annum a die vacationis, 3. ordinandi licentiam, aut literas dimiſſorias, ſeu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis diſpoſitione, quam etiam cujuſvis privilegii, aut conſuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Eccleſiaſtici recepti, ſive recipiendi occaſione *β γ δ* arctatus non fuerit, concedere: ſi ſecus fiat, (*b*) Capitulum contraveniens Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto: *ε* & ſic ordinati, ſi in minoribus, 4. *ζ* ordinibus conſtituti fuerint, nullo *η* † privilegio clericali, præſertim in criminalibus, *ϑ* gaudeant: in majoribus 5. vero, ab executione Ordinum, *ι* ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo jure ſuſpenſi.

a Seſſ. 23. c. 19. cum nullus, de tempor. ord. in 6.

b Inf. Seſſ. 13. de ref.

DECLARATIONES.

1. *Non liceat Capitulis.*) Capitulo Canonicorum non licet concedere dimiſſorias ex

De-

Decreto Concilii Tridentini *Seſſ.* 23. *cap.* 10. etiamſi territorium habent diſtinctum & exemptum ob immemorabilem poſſeſſionem, & ſint judices Ordinarii. Ita reſponſum fuit Epiſcopo Salmonenſi die 5. Julii 1575.

Præpoſito Eccleſiæ, vel loci multo minus licet concedere literas dimiſſorias. Ita a Cardinalibus Congregationis deciſum fuit contra Cardinalem Medices Præpoſitum tertæ Prati.

Congregatio Concilii cenſuit anno 1586. die Martii Concil. Provinciale ſtatuere non poſſe, ut Capitula non dimittant ordinandos ad alios, quam ad comprovinciales Epiſcopos, niſi id fiat ex rationabili cauſa, pro correctione videlicet provinciæ.

Infra annum Sedis vacantis Capitulum literas dimiſſorias, & facultatem ordinandi in Eccleſia vacante concedere non poteſt. Sic ipſum Concilium Tridentinum.

Fuit dubitatum, An Concilium provinciale poſſit reſtringere poteſtatem Capitulis hic tributam, ita ſcilicet, ut non concedant poſt annum literas dimiſſorias ordinandis ad titulum patrimonii, vel penſionem? Reſponſum fuit in hac re ſervandum eſſe *cap.* 2. *Seſſ.* 21. *de Reformat.* quod docet, obtinentes patrimonium, vel penſionem non eſſe promovendos, niſi Epiſcopus pro neceſſitate, vel commoditate ſuarum Eccleſiarum judicaverit eos aſſumendos eſſe.

Vicarius Capituli Sede vacante infra annum poteſt concedere dimiſſorias ad primam tonſuram ei, qui eſt præſentatus a patronis laicis ad beneficium Eccleſiaſticum Juriſpatronatus ipſorum, ut illud obtinere valeat.

2. *Sede vacante.*) Capitulum Sede vacante poteſt concedere licentiam extero Epiſcopo exercendi Pontificalia in eorum Eccleſia, & ordines conferendi tam Clericis illius Diœceſis, quam exteris habentibus dimiſſorias ſuorum Epiſcoporum, juxta tamen formam hujus decreti.

Congregatio Concilii cenſuit non poſſe Capitulum, vel ejus Vicarium Sede Epiſcopali vacante infra annum literas dimiſſorias non arctatis concedere.

Tarrinenſis 27. Auguſt. 1592. 16. Dec. 1599.

Congregatio Concilii cenſuit licere Vicario Capituli Sede Epiſcopali, quamvis adhuc intra annum vacante, concedere Oratori, utpote arctato, dimiſſorias ad ordines, &c.

3. *Ordinandi licentiam.*) Congregatio cenſuit textum hunc non comprehendere primam tonſuram.

Hoc cap. cenſuit Congregatio non procedere in inſignito ſolo charactere primæ tonſuræ.

4. *In minoribus ordinibus conſtituti, &c.*) Non tamen ſuſpenduntur. *Supr. ad Seſſ.* 6. *cap.* 5. §. *Capitulum.*

5. *Si in majoribus ordinibus, &c.*) Ad minores ſic promotus, poteſt in ſuſceptis ordinibus miniſtrare & beneficium obtinere.

Dubitatum fuit, An Epiſcopo exiſtente hæretico, facultas concedendi dimiſſorias juxta hoc *cap.* pertineat ad Capitulum Cathedralis Eccleſiæ? Secundo, An eo caſu, quo Capitulum concedere poteſt dimiſſorias, ſi Canonici propter hæreſes diſperſi ſunt, & nequeunt convenire ſine difficultate, ſufficiat habere literas dimiſſorias ab uno aliquo ex Canonicis Cathedralis Eccleſiæ? Tertio. An omnino ſufficiat, ſine dimiſſoriis adire, pro ſuſcipiendis ordinibus, viciniorem Epiſcopum ſeu Metropolitanum? Ad primum Congregatio cenſuit, & anno 1588. reſpondit, ad Capitulum pertinere, ſi Epiſcopus ſit notorie hæreticus. Ad ſecundum, ſufficere habere dimiſſorias a reſidentibus Capitularibus etiamſi unus dumtaxat reſideret. Ad tertium, non adeundum, neque viciniorem neque Metropolitanum, ſed adeundam Sedem Apoſtolicam.

REMISSIONES.

a Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Capitulum, in princ. p.* 83. P. Henriq. in *ſum. par.* 2. *lib.* 10. *cap.* 22. §. 3. Sayr. *deciſ.* 63. *de tempor. ord.* P. Ledeſm. *in ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Ordin. cap.* 8. *concl.* 3. Quarant. in *ſum. Bullarii verbo, Capitulum Sede vacante, verſ. Decimoquarto*, ubi ampliat diſpoſitionem hujus *text.* etiamſi Capitulum haberet territorium diſtinctum & exemptum ob immemorialem poſſeſſionem, & ſint judices Ordinarii: ampliat etiam procedere in literis dimiſſoriis ad primam tonſuram, de quo etiam vide Rebuff. in *praxi benefic. tit. de devolut. num.* 67. Joan. Aloyſ. Ricci in *deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neap.* 23. * & in *praxi var. reſol. cap.* 106. *num.* 2. poſt Navar. *conſ.* 25. *de temp. ordin.* Henr. *conſ.* 16. *num.* 8. Rodriq. in *ſumma lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 6. & Nic. Garc. *de benefic. par.* 5. *cap.* 7. *num.* 95. Vide etiam Bern. Diaz in *prax. can. cap.* 26. *num.* 2. & ibi Salzedo *lit. C.* Majol. *de irreg. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 5. Borgaſ. *de irregul.* 3. *p. in rub. de diſpenſ. capit. ſede vac.* Azevedo ad *Curiam Piſan. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 10.

β *Arctatus non fuerit.*) An arctatus beneficiis tam habitis quam habendis, poſſit Capitulum Sede vacante per vicarium ab eo electum intra annum literas dimiſſorias concedere? Affirmant Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Capitulum in princ. verſ. Secundum.* Quarant. *dict. verſ. Decimoquarto, in fin.* Joan. Aloyſ. *dict. deciſ. 30.*

γ An literæ dimiſſoriæ ad ordines conceſſæ a Capitulo expirent per ingreſſum moderni Epiſc. Negant Gonzal. ad *regul. 8. cancell. gloſſ. 12. in princ. n. 37.* P. Ledeſ. *dict. tract. de Sacram. Ordin. cap. 8. concl 4.* Quarant. *dict. verbo, Capitulum Sede vacante verſ. Secundo dubitatur.* Gutier. *Can. lib. 2. cap. 17. num. 12.* ubi conſulit ordinatoribus, ut ſi tempore præſentationis dictarum literarum coram eis ſciverint novum Prælatum atque ſucceſſorem poſſeſſionem ejuſdem Epiſcopatus cepiſſe, vel in Epiſcopatu adeſſe, illas non admittant, niſi revalidatæ, vel noviter a ſucceſſore conceſſæ productæ fuerint, vel ab ejus officiali ad id ſpeciale mandatum habente.

δ An dimiſſoriæ expirent morte Epiſcopi concedentis? Negant Navarr. in *c. placuit, num. 163. de pœn. diſt. 6. & conſ. 49. de temp. ord. in antiq.* P. Henriq. in *ſum. lib. 10. de Sacram. Ordin. c. 22. in fine.* Quarant. & Gonzal. ubi proxime Sayr. *deciſ. 52. de temporibus ordinat.*

ε *Et ſic ordinati, &c.*) Vide P. Henriq. in *ſum. par. 2. lib. 13. cap. 38. §. 2. lit. C.* Quarant. in *ſumma Bullarii, verbo, ordo verſ. Secundo limita, pag. 377.* Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat. juris, allegat. 45. num. 19. & 20.*

ζ *Si in minoribus ordinibus conſtituti fuerint, &c.*) Quod hic ſit ſuſpenſus quoad ſe, & per conſequens ei non poſſit conferri beneficium, reſolvunt Nav. *lib. 1. conſil. tit. de temporib. ordin. in priori edit. conſ. 19. in poſteriori tamen conſ. 28.* Flamin. *de Reſign. lib. 4. quæſt. 2. num. 58.*

η *Clericali privilegio.*) Præſertim in criminalibus intelligit Cardin. Tolet. in *ſum. de Sacerdot. lib. 1. cap. 49. verſ. Secunda.* Thom. Valaſc. *dict. allegat. 45. num. 20.* † Vide Jac. Ant. Marta *de juriſdict. 4. par. centur. 2. caſu 139.* Gabriel *conſ. 181. dub. 1. vol. 2.*

θ *Gaudeant.*) Hoc verbum eſſe futuri temporis, & per illud non infligi ipſo jure pœnam, reſolvit noſtrum text. allegans Nav. *dict. conſ. 19.* quem refert P. Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 46. num. 18.* Sayr. *deciſ. 21. de temp. ord.*

ι *Ad beneplacitum futuri Prælati.*) Impedimentum hoc perpetuum non eſſe ſed temporale, donec ſcilicet aliud placeat futuro ſucceſſori, tenet Salzed. ad Bernard. *in pract. cap. 26. verbo, ſine licentia, verſ. Has autem dimiſſorias.* P. Soar. *tom. 5. de cenſ. diſp. 31. ſect. 1. num. 20.* Petr. de Ledeſm. *tract. de Sacram. Ord. cap. 8. concl. 3.* Et quod poteſt Epiſcopus ratificare ordines, quos accepit ejus ſubditus, abſque ſuis literis dimiſſoriis, contra Rebuff. in *praxi Benefic. tit. de formul. lit. dimiſſor. num. 9.* reſolvit Fr. Emman. in *ſum. p. 2. cap. 14. num. 13.*

CAPUT XI.

Aliquorum facultates de promovendo continere debent expreſſam cauſam, ob quam alienum accedere debeant Epiſcopum.

1. FAcultates de promovendo a quocumque non ſuffragentur, niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam a propriis Epiſcopis ordinari non poſſint, in literis exprimendam, & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente, aut pro eo Pontificalia exercente, 2. α & diligenti prævio examine.

DECLARATIONES.

1. *Facultates de promovendo a quocumque.*) An qui facultatem a Sede Apoſtolica obtinuit, ut poſſit ordinari ab alio, quam a ſuo Ordinario, debeat nihilominus probitatem ſuam & mores Ordinarii ſui teſtimonio probare? Congregatio cenſuit debere: prout & ſignatoria gratiæ S. D. N. jam dudum ſolita eſt in hujuſmodi facultatibus ponere clauſulam illam, (*de licentia Ordinarii.*)

Facultate de promovendo a quocumque.) Intelliguntur a Sede Apoſtolica conceſſæ, non ab Ordinariis, quæ appellantur literæ dimiſſoriæ.

2. *Et diligenti prævio examine.*) Epiſcopus qui a ſua Diœceſi abeſt, debet ſubditos ſuos non aliter quam probatos & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere, ſicut & ſuas literas dimiſſorias dare, & ordinandos ſubjicere ſuo examini, ſi ita ſibi videbitur: & ſi abſentes ſint,

ad

ad ſe, ut ipſos examinet, vocare, ſi commodum erit: alioquin eorum examen committere poterit Ordinario loci, in quo illi degunt.

REMISSIONES.

α *Et diligenti prævio examine.*) Vide Guttier. *Canon. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 24.

CAPUT XII.

Facultas de non promovendo annum non excedat.

1. * FAcultates de non promovendo (*a*) prætérquam in caſibus a jure expreſſis, conceſſæ ad annum tantum ſuffragentur.

α c. licet canon. & c. cum ex eo, de elect. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Facultates de non promovendo.*) Interim tamen, dum quis necdum eſt promotus, debet per Cappellanum Miſſarum onera (ad quæ tenetur) ſubire.

REMISSIONES.

* Vide Aloyſ. Ricc. in *praxi var. reſol. cap.* 289.

CAPUT XIII.

A quocumque præſentati non inſtituantur, niſi prævio examine Ordinarii & approbatione; exceptis certis.

PRæſentati, ſeu electi, vel nominati a quibuſvis Eccleſiaſticis perſonis, etiam Sedis Apoſtolicæ Nuntiis, α β ad quævis Eccleſiaſtica beneficia non 1. inſtituantur, (*a*) nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cujuſvis privilegii, ſeu conſuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præſcriptæ, niſi fuerint prius a locorum 2. Ordinariis examinati, & idonei reperti. γ δ ε Et nullus appellationis remedio ſe tueri poſſit, quo minus examen ſubire teneatur. (*b*) Præſentatis ζ tamen electis, ſeu nominatis ab Univerſitatibus, ſeu Collegiis generalium ſtudiorum exceptis.

α Inf. Seſſ. 25. c. 9. de reform.

b Seſſ. 24. c. 12.

DECLARATIONES.

1. *Inſtituantur nec confirmentur.*) Congregatio cenſuit hoc non procedere in Eccleſiis electivis. Sed in beneficiis curatis, ſive ſint Juriſpatronatus, ſive liberæ collationis, examen faciendum eſt ab Epiſcopis Ordinariis, ſecundum diſpoſitionem Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. & in quibuſvis aliis beneficiis, ad quæ præſentatio ſeu electio, vel ordinatio facienda ſit a quibuſcumque aliis perſonis Eccleſiaſticis, inferioribus Epiſcopo, prout ſtatutum eſt a Conc. Trid. hic & *ſeſſ.* 25. *cap.* 9.

2. *A locorum Ordinariis examinati.*) Obtinentes beneficia curata ab inferioribus collatoribus debent ab Ordinariis examinari; ſecus in beneficiis ſimplicibus ad prædictos collatores inferiores pertinentibus. Hoc etiam procedit in beneficiis, quæ ſunt de Jure patronatus, & ſimplicibus.

Congregatio Concilii cenſuit Canonicum ſemel ab examinatoribus urbis, cum Canonicatum adeptus eſt, examinatum & idoneum repertum, ſi eo dimiſſo, alium Canonicatum obtinuerit, non eſſe iterum examinandum. Janenſ. 6. Jul. 1592.

In beneficiis ſimplicibus, quorum collatio libera pertinet ad inferiorem, non requiritur iſta approbatio, quæ eſt facienda ab Epiſcopo in his beneficiis, quorum inſtitutio pertinet ad inferiores ex *cap.* 9. *ſeſſ.* 25. & præſenti Decreto, velut etiam in iis, quorum inſtitutio pertinet ad Monaſterium.

Congregatio Concilii cenſuit, in proviſione beneficiorum ſimplicium, quorum collatio libere ſpectat ad collatorem inferiorem, non requiri approbationem Epiſcopi, prout requiritur in inſtitutione, ut dicitur, ex *c.* 13. *Seſſ.* 7. *de Reform.* 3. Januar. 1594.

Congregatio Concilii cenſuit, proviſum Apoſtolicum apprehendentem poſſeſſionem beneficii, literis non expeditis, ex Julii tertii conſtitutione amittere beneficium, ſive jus illud habens, ac ad illa obtinenda Decreto inhabilem effici. Placentinenſis 1. Jul. 1593.

Obſervandum eſt, quod ex hoc Decreto, & *d. cap.* 9. *ſeſſ.* 25. *de Reform.* Epiſcopus poteſt poſſeſſores beneficiorum curatorum, ſive ſimplicium de Jure patronatus, compellere ad oſtendendas eorum Bullas, ſi tamen beneficia poſt Concilium collata ſunt, & declarare inſtitutionem irritam & ina-

inanem eſſe, ſi ea abſque examine Epiſcopi facta ſit, ac compellere ad fructuum perceptorum reſtitutionem, ultra privationem. Sed ſi iſti vellent examini iterum ſe ſubjicere, deberet eos admittere, & eadem etiam beneficia ipſis concedere, quatenus reperiantur idonei. Et ſi inſtitutio pertinet ad inferiorem, ita ut non dependeant ab aliquo Jure patronatus, quod per Concilium ſublatum eſt *cap. 9. ſeſſ. 25. de Reformat.* præſentatio ſoli Epiſcopo facienda eſt ad effectum examinis duntaxat, non attenta etiam quacunque conſuetudine immemorabili, quæ in contrarium invaluiſſet, ut hic ſancitum eſt.

Congregatio Concilii cenſuit eum, qui ad dignitatem approbatus eſt, examini nihilominus ſubjiciendum tam ejus Epiſcopi, qui non contulit dignitatem, quam ejus, qui contulit, niſi tamen ſtatim cum collatione dignitatis examinatus, & ordinatus fuerit.

Qui admittuntur in Eccleſiis patrimonialibus aut receptivis, tam numeratis quam innumeratis ad beneficia ſervitoria, non poſſunt admitti, niſi prævio examine & approbatione Epiſcopi juxta hoc decretum. In illis Eccleſiis, in quibus occurrente vacatione Canonicatus Canonicus ad illum præſentari debeat, & ab inferiori inſtitui, antiquior penſionarius ad penſionem antiquorum, beneficiatus ad beneficium antiquior expectans, cenſuit Congregatio non ſufficere aliquem examinatum & approbatum fuiſſe ab Epiſcopo, quando admiſſus eſt ad expectandum juxta diſpoſitionem hujus Decreti; ſed neceſſarium eſt in quolibet aſcenſu novum examen.

Epiſcopus, cui commiſſum examen per literas Apoſtolicas alicujus, qui beneficium ſimplex obtinuit, poterit illud delegare, non obſtante, quod fuerit in literis ejus conſcientia onerata.

Cognitio vero an beneficium ſit vel ne de jure patronatus? ſpectat ad habentem jus inſtituendi.

Ita alias in una Vercellenſi.

REMISSIONES.

α *Ad quævis Eccleſiaſtica beneficia.*) Quod in proviſionibus faciendis de beneficiis ex cauſa permutationis non eſt neceſſarium novum examen, docet Flam. *de Reſig. lib. 8. quæſt. 9. num. 95.*

β Sacra Card. Congregatio in hunc modum cenſuit. Si permutatio Parochialis cum beneficio ſimplici coram Ordinario jure fieri poteſt, requiritur novum examen quoad Parochialem, ſed abſque concurſu: & iterum. In permutationibus, quæ fiunt de beneficio ſimplici, & curato, licet non ſit neceſſarius concurſus, examen tamen neceſſarium eſt, refert iiſdem verbis Garci. *de Benefic. p. 9. cap. 2. num. 162. cum ſeqq.*

γ *A locorum Ordinariis examinati.*) Quod Parochialis Eccleſia non poſſit conferri perſonæ notorie doctæ, idoneæ & benemeritæ, abſque examine, tenent Flamin. *de Reſign. lib. 8. q. 9. n. 8. & 9.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Doctor.* §. 1. Proſper de Auguſtino in *addit. ad Quarant. in ſum. Bullarii verbo, Parochialium beneficiorum collat. q. 1.* Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neap. cap. 65. num. 1. ad finem.* P. Leſſi. *de Juſti. lib. 1. cap. 34. num. 82.* Gonzal. ad *Reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. a num. 86.*

δ Sacra Cardinalium Congregatio in hunc modum cenſuit, Doctor, ſive Licent. in Theologia, ſive in Jure Canonico, etiam in publica Univerſitate graduatus non excuſatur ab examine, quando petit ſibi provideri de aliqua Eccleſia Paroch. refert Nic. Garci. *d. p. 9. c. 2. num. 103.*

ε *Et nullus appellationis remedio ſe tueri poſſit.* Vide Azeved. ad *l. 1. n. 4. tit. 19. l. 3. novæ Recopil.* Gonzal. ad *reg. 8. cancell. gl. 9. §. 1. in annot. contra nullitates, n. 184.* ubi *num. 186.* reſolvit, quod a mala relatione, & gravamine examinatorum non tollitur appellatio.

ζ *Præſentatis tamen electis.*) Vide Cened. ad *Decretum collect. 15. n. 3. & 9.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 11. Card. de Luca.*

CAPUT XIV.

Cauſæ civiles exemptorum, Clericorum ſæcularium, & regularium degentium extra monaſterium, videantur ab Epiſcopis, ut deputatis a Sede Apoſtolica.

α * IN exemptorum cauſis conſtitutio Innocentii IV. quæ incipit, (*a*) Volentes, in Generali Concilio Lugdunenſi edita, ſervetur; quam eadem ſacroſancta Synodus innovandum cenſuit, & innovat; addendo

a Lib. 6. decret. de priv. c. 1. Vide poſt finem hujus lib. inf. ſeſſ. 14. de ref. c. 6. in fin.

dendo inſuper, quod in civilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum Clerici ſæculares, 1. aut regulares, extra monaſterium degentes, quomodolibet exempti, etiamſi certum judicem, a Sede Apoſtolica deputatum, in partibus habeant; in aliis vero, ſi ipſum judicem non habuerint, β coram locorum Ordinariis, † tamquam in hoc ab ipſa Sede delegatis, conveniri, & jure medio ad ſolvendum debitum cogi, & compelli poſſint; privilegio, exemptionibus, Conſervatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus adverſus præmiſſa nequaquam valituris.

DECLARATIONES.

1. *Aut Regulares extra monaſterium degentes.*) Regulares inſervientes de licentia ſuperiorum ſuorum beneficiis ſimplicibus, quæ ſunt tamen membra Monaſteriorum Religionis, non poterunt viſitari ab Ordinariis, nec comprehenduntur hoc Decreto, *Idem ſupr. ſeſſ. 7. cap. 1. §. Regulares.*

An Canonici Regulares, qui de conſenſu & mandato ſuorum Superiorum Regularium aliquibus Parochialibus Eccleſiis ſuis Monaſteriis unitis præficiuntur, ſi delictum, curam animarum, aut adminiſtrationem non concernens Sacramentorum commiſerint, poſſint ab Epiſcopo puniri?

Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe ab Epiſcopo puniri, ſed a ſuis ſuperioribus Regularibus tantum.

REMISSIONES.

α Vide Guttier. *pract. lib. 3. q. 10. num. 2.* Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 1. q. 65. art. 5. & tom. 2. q. 2. art. 8.* Navarr. *comment. 2. de Regul. n. 73.* Choppin. *deciſ. 361. part. 2.* Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. part. 3. collect. 503. verſ. Tertius.* * Vide etiam Bobadillam *tom. 1. ſuæ Politicæ lib. 2. cap. 19. n. 10.* Olibam *de jure fiſci cap. 14. num. 9.* Illuſtriſſimum Regiæ regni Aragonum Audientiæ Præſidem Joſeph de Seſſe *de inhibit. c. 8. §. 2. n. 19. & §. 3. n. 136. & ſeqq.* Treviſan. *deciſ. 36. ex n. 2. lib. 1.*

β *Coram locorum Ordinariis.*) Vide Fr. Emman. *d. tom. 2. q. 63. art. 6.*

† Seraphin. *deciſ. 960.* & Rotam *dec. 702. & n. 1. & 5. in 1. p. diverſorum.*

CAPUT XV.

Ordinarii curent, ut hoſpitalia quæcumque etiam exempta a ſuis adminiſtratoribus fideliter gubernentur.

α β * CUrent Ordinarii, (*a*) ut hoſpitalia quæcumque a ſuis adminiſtratoribus, quocumque illi nomine cenſeantur, etiam quomodolibet exemptis, 1. fideliter, & diligenter gubernentur, conſtitutionis Concilii Viennenſis, quæ incipit: (*b*) Quia contingit, forma ſervata; quam quidem conſtitutionem eadem ſancta Synodus innovandam duxit, & innovat, cum derogationibus in ea contentis.

a Seſſ. 23. c. 8.

b Lib. 3. d. Clem. de religioſis domib. c. 2. quia contingit, & inf. Seſſ. ult. de ref. c. 8.

DECLARATIONES.

1. *Fideliter & diligenter gubernentur.*) Quoniam curare debent Epiſcopi, ut Hoſpitalia a ſuis adminiſtratoribus, quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter gubernentur, dubium non eſt, quin illorum viſitationem inſtituere debeant, ut per illam cognoſcere poſſint, quæ facere debeant adminiſtratores Hoſpitalium, & confraternitatum quarumcunque.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 63. art. 7. verſ. Quinto, & quæſt. 84. art. 2.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Hoſpitale, num. 2. p. 173.* Petr. Azori. *Inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. quæſt. 10. verſ. Et ſeſſione.*

β Quod teſtator non poteſt prohibere, ne Epiſcopus ſe intromittat circa implementum, & executionem eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur, habetur in *cap. Tua, de teſtam.* & vide Zerol. ubi ſupra, Spin. in *Speculo Teſtam. Gloſſ. 28. principali, n. 20.* Sarmi. *lib. 1. Selectar. c. 11. an. 13.* D. Marta *de juriſdict. p. 4. caſu 88. anum. 14.* Soar. de Paz. in *praxi tom. 2. prælud. 2. n. 44.* Bobadil. in *ſua Politica, lib. 2. c. 17. n. 101. in fine.* Valaſc. *conſ. 105. n. 57.* * Idem Marta *caſu 113. n. 32.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu 15. Card. de Luca.*

Inda-

Indictio futuræ Seſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decrevit, proximam futuram Seſſionem habendam, & celebrandam eſſe die Jovis, Feriâ quinta poſt ſequentem Dominicam in Albis, quæ erit vigeſima prima menſis Aprilis præſentis anni 1547.

BULLA FACULTATIS transferendi Concilii.

PAulus Epiſcopus, ſervus ſervorum DEI, venerabili Fratri, Joanni Mariæ, Epiſcopo Prænestino, & dilectis filiis, Marcello tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Coſmedin Diacono, Cardinalibus noſtris, & Apoſtolicæ Sedis legatis de latere, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regimini univerſalis Eccleſiæ, meritis licet imparibus, diſponente Domino, præſidentes, noſtri officii partes eſſe putamus, ut, ſi quid gravius cauſa Reipublicæ Chriſtianæ conſtituendum ſit, id non modo tempore opportuno, verum etiam loco commodo & idoneo perficiatur. Cum itaque nos nuper, poſtquam ſuſpenſionem celebrationis ſacri œcumenici & univerſalis Concilii, alias per nos in civitate Tridentina ex cauſis tunc expreſſis, de venerabilium fratrum noſtrorum, S. R. E. Cardinalium conſilio & aſſenſu indicti, ex certis aliis etiam tunc expreſſis cauſis, uſque ad aliud opportunius & commodius tempus per nos declarandum; de ſimili conſilio, & aſſenſu factam, audita pace inter chariſſimos in Chriſto filios noſtros, Carolum Rom. Imperatorem, ſemper Auguſtum, & Franciſcum Francorum Regem Chriſtianiſſimum, conciliata, pari conſilio & aſſenſu ſuſtuleramus & amoveramus: nequeuntes ipſi, tunc legitime impediti, ad dictam civitatem perſonaliter accedere, & eidem Concilio intereſſe; vos noſtros & Apoſtolicæ Sedis legatos de latere, in eodem Concilio de ſimili conſilio conſtituerimus, & deputaverimus, voſque ad eandem civitatem; tamquam pacis Angelos, deſtinaverimus, prout in diverſis noſtris deſuper confectis literis plenius continetur: Nos, ne tam ſanctum celebrationis Concilii hujuſmodi opus ex incommoditate loci, aut alias quovis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportune providere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, parique conſilio & aſſenſu vobis inſimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, ſeu inde forte abſente, quandocumque vobis videbitur, Concilium prædictum de eadem civitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, & opportuniorem ſeu tutiorem civitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi & mutandi, ac illud in ipſa civitate Trid. ſupprimendi & diſſolvendi; necnon Prælatis, & aliis perſonis Concilii hujuſmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta civitate Tridentina procedant, etiam ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis inhibendi, ac idem Concilium in alia civitate hujuſmodi, ad quam illud transferri & mutari contigerit, continuandi, tenendi & celebrandi, & ad illud Prælatos & alias perſonas Conc. Trid. hujuſmodi, etiam ſub perjurii & aliis in literis indictionis Concilii hujuſmodi, expreſſis pœnis, evocandi, eidemque ſic translato & mutato Concilio, nomine & auctoritate prædictis præſidendi, ac in eo procedendi, cæteraque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria & opportuna, alias juxta priorum vobis directarum literarum continentiam & tenorem

fa-

faciendi, ſtatuendi, ordinandi & exequendi, plenam & liberam Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus poteſtatem & facultatem; ratum & gratum habituri, quidquid per vos in præmiſſis factum, ſtatutum, ordinatum, executumve fuerit, idque facturi, auctore Domino, inviolabiliter obſervari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. XLIV. VIII. Kal. Mart. Pontificatus noſtri anno XI.

Fab. Epiſcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO OCTAVA,

Celebrata die 11. menſis Martii, M. D. XLVII.

Decretum de translatione Concilii.

PLacetne vobis decernere & declarare de hujuſmodi morbo ex præmiſſis & aliis allegatis ita manifeſte & notorie conſtare, ut Prælati in hac civitate ſine vitæ diſcrimine commorari, & in ea idcirco inviti minime retineri poſſint & debeant? itemque attento receſſu multorum Prælatorum poſt proxime præteritam Seſſionem, & attentis proteſtationibus aliorum complurium Prælatorum in Congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipſius morbi abire volentium; qui juſte detineri non poſſunt, & ex quorum diſceſſu Concilium vel diſſolveretur, vel ex paucitate Prælatorum bonus ejus progreſſus impediretur; & attento etiam imminenti periculo vitæ, & aliis cauſis per aliquos ex Patribus in ipſis Congregationibus allegatis, utpote notorie veris & legitimis; placetne vobis ſimiliter decernere & declarare, pro conſervatione, & proſecutione ipſius Concilii, ſecuritate vitæ ipſorum Prælatorum, Concilium ipſum ad civitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, ſalubrem & idoneum, pro tempore transferendum eſſe, & ex nunc transferri & ibidem Seſſionem jam indictam, ſtatuta die 21. Aprilis celebrandam eſſe, & celebrari; & ſucceſſive ad ulteriora procedendum, donec ſanctiſſimo Domino noſtro, & ſacro Concilio expedire videbitur, ut ad hunc ſeu alium locum, communicato etiam conſilio cum invictiſſimo Cæſare, Chriſtianiſſimo Rege, & aliis Regibus ac Principibus Chriſtianis; ipſum Concilium reduci poſſit & debeat? *Reſponderunt*, PLACET.

SES-

SESSIO NONA.

Bononiæ celebrata die 12. menſis Aprilis M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Seſſionis.

HÆc ſacroſancta, œcumenica & generalis Synodus, quæ dudum in civitate Tridenti congregata erat, nunc Bononiæ in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea nomine Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Pauli, divina providentia Papæ III. eiſdem Reverendiſſimis Dominis D. Jo. Maria, Epiſcopo Prænestino, de Monte, & Marcello, tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbytero, S. R. E. Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis, conſiderans, quod die undecima menſis Martii præſentis anni, in generali publica Seſſione, in eadem civitate Tridenti, & in loco conſueto celebrata, omnibuſque agendis de more peractis, ex cauſis tunc inſtantibus, urgentibus, & legitimis, interveniente etiam auctoritate ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, eiſdem Reverendiſſimis præſidentibus etiam ſpecialiter conceſſa, decrevit & ordinavit, Concilium ex eo loco in hanc civitatem transferendum eſſe, ſicut tranſtulit; itemque Seſſionem pro præſenti die XXI. Aprilis, illic indictam, ut de Sacramentorum & reformationis materiis, de quibus tractandum propoſuerat, canones ſancirentur & promulgarentur, in hac ipſa civitate Bononiæ celebrari debere. Conſideranſque nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio intereſſe conſueverunt, his ſuperioribus majoris hebdomadæ, & ſolemnitatis Paſchalis diebus in propriis Eccleſiis occupatos, aliquos etiam aliis impedimentis detentos, huc nondum acceſſiſſe, quos tamen brevi affuturos ſperandum eſt, ac propterea factum eſſe, ut non ea, quam ſancta Synodus deſiderabat, Prælatorum frequentia potuerint materiæ ipſe Sacramentorum, & reformationis examinari, & diſcuti; ut omnia maturo conſilio, cum dignitate & gravitate debita fiant; bonum, opportunum, & expediens cenſuit, cenſetque Seſſionem prædictam, quæ hoc ipſo die, ut præfertur, celebranda erat, ad diem Jovis, infra Octavam Pentecoſtes proxime futuram, quo ad ipſas materias expediendas, differendam & prorogandam eſſe, quemadmodum differt ac prorogat: quam diem & rei gerendæ maxime opportunam, & Patribus præſertim abſentibus percommodam judicavit & judicat. Hoc tamen adjecto, quod terminum ipſum ipſa ſancta Synodus, pro ejus arbitrio & voluntate, ſicut rebus Concilii putaverit expedire, etiam in privata Congregatione reſtringere & imminuere poſſit & valeat.

SESSIO DECIMA.

Bononiæ celebrata die 11. menſis Junii, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Seſſionis.

QUamvis hæc ſacroſancta œcumenica & generalis Synodus Seſſionem, quæ die XXI. menſis Aprilis proxime præteriti, ſuper Sacramentorum & reformationis materiis in hac inclyta civitate Bononiæ, ex decreto, in urbe Tridentina, in publica Seſſione, die 11. Menſis Martii promulgato, celebranda erat, propter aliquas cauſas, ac præſertim propter abſentiam nonnullorum Patrum, quos brevi affuturos ſperabat, ad hunc præſentem diem differendam & prorogandam eſſe decreverit, volens tamen cum iis, qui non venerunt, etiam adhuc benigne agere, eadem ſacroſancta Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus & Apoſtolicę Sedis Legatis, ſtatuit & decernit Seſſionem ipſam, quam hac die ſecunda menſis Junii, præſentis anni 1547. celebrare decreverat, ad diem Jovis poſt feſtum Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, quæ erit 15. menſis Septembris proxime futuri, quoad prædictas & alias materias expediendas, differendam & prorogandam eſſe, quemadmodum differt & prorogat; ita tamen, quod proſecutio diſcuſſionis & examinationis eorum, quæ tam ad dogmata, quam ad reformationem pertinent, interim non omittatur; & terminum ipſum ipſa ſancta Synodus pro ejus libito & voluntate, etiam in privata Congregatione, abbreviare & prorogare libere poſſit & valeat.

Die 14. Septemb. 1547. in Congregatione generali Bononiæ, prorogata fuit Seſſio, quæ futura erat die ſequenti, ad beneplacitum ſacri Concilii.

BULLA RESUMPTIONIS Concilii Tridentini, ſub Julio III. Pont. Max.

JUlius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Cum ad tollenda religionis noſtræ diſſidia, quæ in Germania longo tempore, non ſine totius Chriſtiani orbis perturbatione & ſcandalo viguerunt; bonum, opportunum & expediens eſſe videatur, ſicuti etiam chariſſimus in Chriſto filius noſter, Carolus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus nobis per ſuas litteras & nuntios ſignificari fecit, ut ſacrum œcumenicum generale Concilium per fel. rec. Paulum Papam III. prædeceſſorem noſtrum indictum, & per nos, tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipſius prædeceſſoris nomine, una cum duobus aliis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus ipſi Concilio præſidentes, inceptum, ordinatum & continuatum, in quo plures publicæ & ſolemnes habitæ fuerunt Seſſiones, pluraque tam in cauſa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad utramque cauſam pertinentia examinata & diſcuſſa, ad civitatem Tridentinam reducatur: Nos (*a*) ad quos, ut ſummos pro tempore Pontifices, ſpectat generalia Concilia indicere & dirigere, ut Eccleſiæ pacem & Chriſtianæ fidei atque orthodoxæ religionis incrementum ad omnipotentis Dei laudem & gloriam procuremus, & quantum in nobis eſt, tranquillitati ipſius Germaniæ, quæ ſane provincia retroactis temporibus in vera religione, ac ſacrorum Conciliorum & ſan-

(*a*) Teſte Marcel. l. 1. in Epiſt. 1. ad Epiſcop. prov. Antioch. & Pelag. 2. in Epiſt. ſua decr. in Bonif. Epiſt. ad Zachar. Papam, ſcrib. & Synodo Chalc. act. 1. & 2. Nicæn. tom. 1. Act. 6. & Nicolao 1. in Epiſt. ad Michael.

ſanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus, Chriſti redemptoris noſtri in terra Vicariis, debita obedientia & reverentia, nulli Chriſtianorum provinciæ fuit unquam ſecunda, paterne conſulamus, ſperantes per ipſius DEI gratiam & benignitatem futurum, ut Reges omnes ac principes Chriſtiani juſtis piiſque noſtris in hac re votis annuant, faveant, atque aſſiſtant: venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios Abbates, omneſque alios & ſingulos, qui de jure, vel conſuetudine, vel privilegio Conciliis generalibus intereſſe debent, quoſque idem prædeceſſor noſter in ſuis Indictionibus & aliis quibuſcumque deſuper confectis & publicatis literis, Concilio intereſſe voluit, per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Jeſu Chriſti hortamur, requirimus & monemus, ut proximis futuris Kalend. Maji, quem diem ad ipſum Concilium in eo, in quo nunc reperitur, ſtatu reſumendum & proſequendum, prævia matura deliberatione, & ex certa noſtra ſcientia & de Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum noſtrorum ejuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, in ipſa civitate Tridenti, legitimo ceſſante impedimento, convenire & ſe congregare, ac ipſius Concilii continuationi & proſecutioni, omni mora poſtpoſita, incumbere velint. Nos enim operam ſedulo daturi ſumus, ut eodem tempore, in eadem civitate noſtri omnino adſint Legati, per quos, ſi per ætatem noſtram valetudinemque, & Sedis Apoſtolicæ neceſſitates, perſonaliter adeſſe nequiverimus, Spiritu ſancto duce, ipſi Concilio præſidebimus: quacumque ipſius Concilii translatione & ſuſpenſione, cæteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque, ac præſertim illis, quæ idem prædeceſſor noſter in ſuis literis prædictis, quas cum omnibus & ſingulis in eis contentis clauſulis & decretis in ſuo robore permanere volumus atque decernimus, & quatenus opus ſit, innovamus, voluit non obſtare; irritum nihilominus decernentes & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtram hortationis, requiſitionis, monitionis, ſtatuti, declarationis, innovationis, voluntatis & decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. XLVIII. Kalend. Decemb. Pontificatus noſtri anno I.

M. Cardinalis Creſcen.

Rom. Amaſæus.

SESSIO UNDECIMA.

Quæ eſt prima

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO, Celebrata Kalend. Maji, M.D.LI.

Decretum de reſumendo Concilio.

PLACETNE vobis, ad laudem & gloriam ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Chriſtianæ, ſacrum œcumenicum & generale Concilium Tridentinum, juxta formam & tenorem literarum Sanctiſſimi Domini noſtri, reſumi debere, & procedendum eſſe ad ulteriora? *Reſponderunt*, PLACET.

Indictio futuræ Seſſionis.

Placetne vobis, proximam futuram Seſſionem habendam & celebrandam eſſe in futuris Kalend. Septembris? *Reſponderunt*, PLACET.

SESSIO DUODECIMA.

Quæ eſt ſecunda

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO, Celebrata Kalend. Maji, M.D.LI.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntiis, quæ in proxime præterita Seſſione ſequentem hanc hodie habendam, & ad ulteriora procedendum eſſe decreverat, cum ob inclytæ Germanicæ nationis, cujus præcipue cauſa agitur, abſentiam, ac non magnam cæterorum Patrum frequentiam procedere hactenus diſtulerit, de Venerabilium in Chriſto fratrum & filiorum ſuorum, Moguntini & Trevirenſis Archiepiſcoporum, ac ſacri Romani Imperii Principum Electorum, & complurium ipſius aliarumque provinciarum Epiſcoporum, ſub hanc ipſam diem adventu in Domino exultans & dignas ipſi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque ſpem concipiens, quamplurimos alios tam ipſius Germanicæ, quam aliarum nationum Prælatos & ſui officii debito & hoc exemplo commotos, propediem eſſe venturos, futuram Seſſionem ad quadrageſimam diem, quæ erit undecima menſis Octobris, proxime ſequentis, indicit; & Concilium ipſum in ſtatu, in quo reperitur,

pro-

proſequendo, cum in præteritis Seſſionibus de ſeptem Sacramentis novæ Legis in genere, & in ſpecie de Baptiſmate & Confirmatione definitum fuerit, ſtatuit & decernit de ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramento, necnon, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem & commodiorem Prælatorum reſidentiam pertinent, agi & tractari debere; ac monet & hortatur omnes Patres, ut interim, Domini noſtri JESU Chriſti exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, jejuniis & orationibus vacent: ut tandem placatus, qui in ſæcula ſit benedictus, Deus, corda hominum ad veræ ſuæ fidei agnitionem & ſanctæ matris Eccleſiæ unitatem, ac recte vivendi normam reducere dignetur.

SESSIO DECIMATERTIA,

Quæ eſt tertia

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 11. Octobr. M. D. LI.

Decretum a *de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.*

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis, etſi in eum finem, non abſque peculiari Spiritus ſancti ductu & gubernatione convenerit, ut veram & antiquam de fide & Sacramentis doctrinam exponeret, & ut hæreſibus omnibus, & aliis graviſſimis incommodis, quibus DEI Eccleſia miſere nunc exagitatur, & in multas & varias partes ſcinditur, remedium afferret; hoc præſertim jam inde a principio in votis habuit, (*a*) ut ſtirpitus convelleret zizania execrabilium errorum & ſchiſmatum, quæ inimicus homo his noſtris calamitoſis temporibus β in doctrina fidei, uſu & cultu ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſuperſeminavit: quam alioqui Salvator noſter in Eccleſia ſua, tamquam ſymbolum reliquit ejus unitatis & charitatis, qua Chriſtianos omnes inter ſe conjunctos & copulatos eſſe voluit. Itaque eadem ſacroſancta Synodus ſanam & ſinceram illam de venerabili hoc & divino Euchariſtiæ Sacramento doctrinam tradens, quam ſemper Catholica Eccleſia, ab ipſo Jeſu Chriſto Domino noſtro & ejus Apoſtolis erudita, atque a Spiritu ſancto, illi (*b*) omnem veritatem in dies ſuggerente, edocta, retinuit, & ad finem uſque ſæculi conſervabit; omnibus Chriſti fidelibus interdicit, ne poſthac de ſanctiſſima Euchariſtia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quam ut eſt hoc præſenti decreto explicatum atque definitum.

b Luc. 22. c. 1. verſ. ego pro te 1. diſt. & inf Seſſ. 22. c. 1. & ſup. Seſſ. 5. Joan. 10.

a Matt. 13.

REMISSIONES.

a Vide Alan. *de Euchar.* Valent. *eod. tract.* Card. Bellarm. *lib.* 2. *de Euchariſt.* P. Henriq. in *ſumm. lib.* 8. *de ſanct. Euchar.* P. Gabr. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 3. *q.* 73. *diſp.* 177. *cum ſeqq.* noviſſime P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſuris, qu.* 73. *per totam.*

Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. Del excellentiſſimo Sacramento del Altar, que ſe llama Euchariſtia.*

β In doctrina fidei, uſu, & cultu ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſuperſeminavit.) Vide Par. Henriq. in *ſum. lib. 8. in proœm. §. 6.* Sot. *de Juſt. in 4. diſt. 1. q. 6. art. 3.*

CAPUT I.

De reali præſentia Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

α PRincipio docet ſancta Synodus & aperte ac ſimpliciter profitetur in almo ſanctæ Euchariſtiæ Sacramento, *β* poſt panis & vini conſecrationem, Dominum noſtrum Jeſum
a Joan. 1. Chriſtum (*a*) verum Deum atque hominem, vere, realiter, ac ſubſtantialiter ſub ſpecie illarum rerum ſenſibilium contineri, nec enim hæc inter
b c. 1. de ſum. Trin. ſup. ſeſſ. 3. in ſymbolo. Eph. 1. Matth. 19. in fin. ſe pugnant, (*b*) ut ipſe Salvator noſter ſemper ad dexteram Patris in cælis aſſideat, juxta modum exiſtendi naturalem; & ut multis nihilominus aliis in locis ſacramentaliter præſens ſua ſubſtantia nobis adſit, ea exiſtendi ratione, quam etſi verbis exprimere vix poſſumus, (*c*) poſſibilem tamen eſſe Deo, cogitatione per fidem illuſtrata, aſſequi poſſumus, & conſtantiſſime credere debemus: ita enim majores noſtri omnes, quotquot in vera Chriſti Eccleſia fuerunt, qui de ſanctiſſimo hoc Sacramento diſſeruerunt, apertiſſime profeſſi ſunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima cœna Redemptorem noſtrum inſtituiſſe; cum poſt panis vinique benedictionem, ſe ſuum ipſius Corpus illis præbere, ac ſuum ſanguinem, diſertis ac perſpicuis verbis teſtatus eſt;
d Matt. 26. Marci 14. Luc. 22. *e* 1. Cor. 11 (*d*) quæ verba a ſanctis Euangeliſtis commemorata, *γ* (*e*) & a S. Paulo poſtea repetita, cum propriam illam & apertiſſimam ſignificationem præferant, ſecundum quam a Patribus intellecta ſunt; indigniſſimum ſane flagitium eſt, ea a quibuſdam contentioſis & pravis hominibus ad fictitios & imaginarios tropos, quibus veritas Carnis & Sanguinis Chriſti negatur, contra univerſum Eccleſiæ ſenſum detorqueri: quæ tamquam (*f*) columna & firmamentum veritatis, hæc ab impiis hominibus excogitata commenta, velut Sathanica, deteſtata eſt, grato ſemper & memori animo præſtantiſſimum hoc Chriſti beneficium agnoſcens. *f* 1. Tim. 3.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſumm. p. 2. lib. 8. cap. 20. a princ.* optime Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p. 2. lib. 3. cap. 1. a princ. & c. 2. verſ. At ſententia communis ſcholarum.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. n. 9.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 1. q. 78. n. 14.*

β Poſt panis, & vini benedictionem.) Utrum benedictio illa Chriſti ſuper panem fuerint diſtincta a conſecratione? affirmant P. Soar. *de Sacram. diſp. 58. ſect. 2.* P. Ægid. *d diſp. 78. n. 14.*

γ Quæ verba a ſanctiſſimis Euangeliſtis commemorata.) Horum verborum meminerunt omnes Euangeliſtæ, ac etiam S. Paulus: videlicet Matth. *c. 26. V. 26.* Marc. *c. 14. V. 22.* Luc. *c. 22. V. 19.* Joan. *c. 6. V. 25. & 1. ad Cor. 11. V. 24.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 4. Card. de Luca.*

CAPUT II.

De ratione inſtitutionis ſanctiſſimi hujus Sacramenti.

α ERgo Salvator noſter diſceſſurus ex hoc mundo ad Patrem *β γ* Sacramentum hoc inſtituit, in quo divitias divini ſui erga homines amoris velut effudit, (*a*) memoriam faciens mirabilium ſuorum; (*b*) & in illius ſumptione ſolere nos ſui memoriam præcepit; ſuamque annunciare mortem, donec ipſe ad judicandum mundum veniat. Sumi autem *a* Pſal. 110. *b* 1. Cor. 11 Luc. 22. 1. Cor. 11. c. iteratur, de conſ. diſt. 2.

vo-

voluit Sacramentum hoc, tamquam ſpiritualem animarum cibum, quo alantur & confortentur viventes vita illius, qui dixit: (*c*) Qui manducat me, & ipſe vivet propter me: & tamquam antidotum, ε quo liberemur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præſervemur. ζ Pignus præterea id eſſe voluit futuræ noſtræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis; adeoque ſymbolum unius illius corporis, (*d*) cujus ipſe caput exiſtit, cuique nos, tamquam membra arctiſſima, fidei, ſpei & charitatis connexione adſtrictos eſſe voluit; ut idipſum omnes diceremus, (*e*) nec eſſent in nobis ſchiſmata.

c Joan. 6.

d 1. Cor. 11. Eph. 5. Rom. 12. 1. Cor. 5.

e 1. Cor. 1.

REMISSIONES.

α Vide P. Ægid. de Coninch. *de Sacram. quæſt.* 78. *num.* 21. P. Vaſquez in 3. *part. Div. Thom. tom.* 2. *diſp.* 169. *n.* 15. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *a num.* 9.

β *Sacramentum hoc inſtituit.*) Inſtitutum fuiſſe hoc Sacramentum *Matth.* 26. quando Chriſtus in cœna ſuum corpus & ſanguinem conſecravit, docent Ambroſ. *lib.* 4. *de Sacram. c.* 4. *&* 5. *& in libro de initiandis Myſter. cap.* 9. Damaſc. *l.* 4. *c.* 14. *ad finem.* D. Thom. in 4. *diſt.* 8. *qu.* 1. *art.* 3. *&* p. 3. *qu.* 73. Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 3. *art.* 1. *verſ. De Euchariſtiæ Sacramento.* P. Henriq. in *ſumm. lib.* 8. *cap.* 2. §. 2. P. Vaſquez *d. tom.* 3. *diſp.* 177. *a princip.* P. Valer. Regin. *d. lib.* 29. *n.* 9.

γ Utrum præcepto divino teneamur aliquando ad hujus S. Sacramenti ſuſceptionem? Affirmant P. Valent. *diſput.* 6. *q.* 8. *punct.* 4. P. Ægid. *de Sacram. diſp.* 80. *a n.* 87. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 69. *ſect.* 1. P. Valer. *d. lib.* 29. *a num.* 57.

δ *Colere nos ſui memoriam præcepit.*) Concordat *text. in c. iteratur, de conſecr. diſt.* 2. & illud *Luc.* 22. *V.* 19.

ε *Quo liberemur a culpis quotidianis.*) Vide Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Euchar. c.* 10. *concl.* 10.

ζ *Pignus præterea id eſſe voluit futuræ noſtræ gloriæ.*) Vide Vaſquez *d. diſp.* 169. *n.* 13. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Euchar. cap.* 10. *conc.* 6.

CAPUT III.

De excellentia ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſuper reliqua Sacramenta.

α COmmune hoc quidem eſt ſanctiſſimæ (*a*) Euchariſtiæ cum cæteris Sacramentis, ſymbolum eſſe rei ſacræ, & inviſibilis gratiæ formam viſibilem: verum illud in ea excellens & ſingulare reperitur, (*b*) quod reliqua Sacramenta tunc primum ſanctificandi vim habent, cum quis illis utitur, at in Euchariſtia ipſe ſanctitatis auctor ante uſum eſt; nondum enim Euchariſtiam (*c*) de manu Domini Apoſtoli ſuſceperant, cum vere tamen ipſe affirmaret Corpus ſuum eſſe, quod præbebat, & ſemper hæc fides in Eccleſia Dei fuit, ſtatim poſt conſecrationem (*d*) verum Domini noſtri Corpus, verumque ejus Sanguinem ſub panis & vini ſpecie una cum ipſius anima & divinitate exiſtere, ſed Corpus quidem ſub ſpecie panis, & ſanguinem ſub vini ſpecie ex vi verborum: ipſum autem Corpus ſub ſpecie vini, Sanguinem ſub ſpecie panis, animamque ſub utraque vi naturalis illius connexionis & concomitantiæ, qua partes Chriſti Domini, (*e*) qui jam ex mortuis reſurrexit, non amplius moriturus, inter ſe copulantur: Divinitatem porro propter admirabilem illam ejus cum corpore & anima hypoſtaticam unionem. Quapropter veriſſimum eſt, (*f*) tantumdem ſub alterutra ſpecie atque ſub utraque contineri, totus enim & integer Chriſtus, ſub panis ſpecie; & ſub quavis ipſius ſpeciei parte, totus item ſub vini ſpecie, & ſub ejus partibus exiſtit.

a c. ſacrificium de conſ. diſt. 2.

b c. multi, 1. q. 1.

c Matt. 26. Marc. 14.

d Inf. Can. 1.

e Rom. 6. cap. ſemel Chriſtus, c. iteratur c. ſingulæ & c. qui manducant, de conſ. diſt. 2. infra Can. 3.

f Seſſ. 21. c. 3. vide hom. 5. de paſch. inter eas quæ Euſ. Emiſſeno adſcribuntur, & de conſ. diſt. 2. ubi pars eſt, &c.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *c.* 20. §. 3. *lit. R. & c.* 26. §. 2. *lit. N. & R.* Bald. Junium

ſuper *opera controverſ. Bellarm. part. 2. lib. 3. c. 5.* P. Gabr. Vaſquez in *3. p. D. Thom. tom. 3. diſp. 186. num. 5.* P. Ægid. *de Sacram. quæſt. 76. num. 2. cum ſeq. & quæſt. 79. num. 35.* Card. Bellarm. *lib. 4. de Euchariſt. cap. 29. & 30.* P. Soar. *tom. 3. diſp. 39. ſect. 2.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. num. 4. & 5.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Euchar. c. 7. concl. 1.*

CAPUT IV.

De tranſubſtantiatione.

a Quoniam autem Chriſtus redemptor noſter, Corpus ſuum id, (*a*) quod ſub ſpecie panis offerebat, vere eſſe dixit; ideo perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, idque nunc denuo ſancta hæc Synodus declarat, per conſecrationem panis & vini converſionem fieri totius ſubſtantiæ (*b*) panis in ſubſtantiam Corporis Chriſti Domini noſtri, & totius ſubſtantiæ vini in ſubſtantiam Sanguinis ejus; quæ converſio convenienter & proprie a ſancta Catholica Eccleſia Tranſubſtantiatio eſt appellata.

a Luc. 22. Joan. 6. 2. Cor. 11.

b c. panis, de conſ. diſt. 2. Matthæ de celebr. Miſſ. infr. Can. 2. in 2. Later. Conc.

REMISSIONES.

a Concordat *text. in c. Panis, de conſecrat. diſtinct. 2. cap. Cum Matthæ, de celebrat. Miſſar.* Vide P. Henriq. in *ſum. p. 2. lib. 8. c. 22.* P. Vaſquez in *3. p. D. Thom. tom. 3. q. 75. diſp. 181.* P. Ægid. *de Sacram. q. 75. n. 49. cum ſeqq. & a n. 71. tom. 1.* P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib. 29. a num. 34.* P. Valent. *tom. 4. diſp. 6. quæſt. 3. 4. & 5.* P. Suar. *tom. 3. quæſt. 38.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. de Euchariſt. c. 6. concluſ. 1. cum ſeqq.*

CAPUT V.

De cultu & veneratione huic ſanctiſſimo Sacramento exhibenda.

a Nullus itaque dubitandi locus relinquitur, (*a*) quin omnes Chriſti fideles pro more in Catholica Eccleſia ſemper recepto β latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic ſanctiſſimo Sacramento in veneratione exhibeant. Neque enim ideo minus eſt adorandum, quod fuerit a Chriſto Domino, ut ſumatur, inſtitutum; nam illum eundem Deum præſentem in eo adeſſe credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dixit: (*b*) Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt; (*c*) quem denique in Galilæa ab Apoſtolis adoratum fuiſſe, Scriptura teſtatur. Declarat præterea ſancta Synodus, pie & religioſe admodum in Dei Eccleſiam (*d*) inductum fuiſſe hunc morem, ut ſingulis annis γ peculiari quodam & feſto die præcelſum hoc venerabile Sacramentum ſingulari veneratione ac ſolemnitate celebraretur, (*e*) 1. utque in Proceſſionibus reverenter & honorifice illud per vias & loca publica circumferretur. Æquiſſimum eſt enim, ſacros aliquos ſtatutos eſſe dies, cum Chriſtiani omnes ſingulari ac rara quadam ſignificatione gratos & memores teſtentur animos erga communem Dominum (*f*) & Redemptorem pro tam ineffabili & plane divino beneficio, 2. quo mortis ejus victoria & triumphus repræſentatur. Atque ſic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio & hæreſi triumphum agere; ut ejus adverſarii in conſpectu tanti ſplendoris, & in tanta univerſæ Eccleſiæ lætitia poſiti, vel debilitati & fracti tabeſcant, vel pudore affecti & confuſi aliquando reſipiſcant.

b Pſal. 99. Hebr. 1. Matth. 2. c Matt. 28. Luc. 24.

d Urban. Pap. citatus Clementinarū lib. 3. de reliq. & vener. ſanct.

e Infr. Can. 6.

f 1. Cor. 15. Hebr. 2.

DECLARATIONES.

1. *Vtque in proceſſionibus reverenter.*) Magis decet, ut ſolemnitas Venerabilis Sacramenti celebretur in Cathedrali Eccleſia, quam in alia, ex eaque ſumi ſanctiſſimum Sacramentum, & in proceſſione per vias publicas circumferri, & ad eandem Eccleſiam

ſiam referri, totiuſque rei agendæ auctoritas penes Capitulum ſit.

REMISSIONES.

α Vide P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſuris quæſt.* 73. *n.* 15. & *q.* 76. *num.* 85. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 35. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib.* 29. *num.* 37. *in fine.*

β *Latriæ cultu, qui vero Deo debetur.*) Vide *Repert. Inquiſit. verbo, Latria.* Azeved. ad *lib.* 2. *num.* 14. *tit.* 1. *lib.* 1. *novæ Recopil.* * & in *lib.* 3. *num.* 3. Vide etiam *gloſſ. verbo octavo, in Clem. fin. de hæret.* S. Thom. 3. *p. quæſt.* 25. *art.* 1. & 2. Caſtr. adverſus *hæreſ. verb. Adoratio, verſ. ſecunda hæreſis.*

γ *Peculiari quodam & feſto die.*) Concordat text. in *Clem. unic. de Reliquiis, & venerat. Sanctor.*

CAPUT VI.

De aſſervando ſacræ Euchariſtiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo.

α Inf. can. 7. c. ſane de celebr. Miſ. c. 3. de cultu Euchar. c. Presbyter. de conſ. diſt. 2.
b 1. Nicæni forte c. 14.

α β γ COnſuetudo (*a*) aſſervandi in Sacrario ſanctam Euchariſtiam adeo antiqua eſt, ut eam ſæculum etiam (*b*) Nicæni Concilii agnoverit. Porro deferri ipſam ſacram Euchariſtiam ad infirmos, & hunc uſum diligenter in Eccleſiis conſervari, præterquamquod cum ſumma æquitate & ratione conjunctum eſt; tum multis in (*c*) Conciliis præceptum invenitur & veteſtiſſimo Catholicæ (*d*) Eccleſiæ more eſt obſervatum. Quare ſancta hæc Synodus retinendum omnino ſalutarem hunc & neceſſarium morem ſtatuit.

c Concil. Rhemen. c. 2. Concil. Later. ſub Jun. 3. c. 26 c. præſente 93. diſt.
d Ancir. c. 6. 1. Nic. c. 12. Card. 4. c. 77. 78. Agathen. c. 15. &c.

DECLARATIONES.

In Eccleſiis Parochialibus ſemper Euchariſtia reſervari debet, in aliquo mundo, ſingulari & ſignato loco, ut infirmis ſuccurri poſſit, nec conſuetudo excuſat contraria, nec paupertas Eccleſiæ, niſi forte ſubeat periculum a manu ſacrilega, contra quod periculum ſatis cautum eſſe non poſſit per quamvis diligentem cuſtodiam.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *c.* 28. §. 2. *lit. H.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. q.* 76. *n.* 85. *cum ſeqq.*

β *Conſuetudo aſſervandi in Sacrario.*) Concordat *text. in cap. Sane, de celebrat. Miſſar. c. Presbyter, de conſecr. diſt.* 2. *cap.* 1. *de cuſtod. Euchar.*

γ An Epiſcopus poſſit concedere licentiam aſſervandi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia non Parochiali pro adoratione populi, negative decidit *cap. in tribus*, §. *tantæ, de conſecr. diſtinct.* 1. Reſolvunt Rub. *dec.* 29. Aloyſ. Ricc. in *coll. dec. p.* 4. *coll.* 1216.

CAPUT VII.

De præparatione, quæ adhibenda eſt, ut digne quis ſacram Euchariſtiam percipiat.

α SI non decet ad ſacras ullas functiones quempiam accedere, niſi ſancte; certe, quo magis ſanctitas & divinitas cœleſtis hujus Sacramenti viro Chriſtiano comperta eſt, eo diligentius cavere ille debet, ne abſque magna reverentia & ſanctitate ad id percipiendum accedat, præſertim cum illa plena formidinis β verba apud (*a*) Apoſtolum legamus: Qui manducat & bibit indigne; judicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Quare communicare volenti revocandum eſt in memoriam ejus præceptum· (*b*) Probet γ ſeipſum homo. Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat, eam probationem neceſſariam eſſe, ut nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumvis ſibi (*c*) contritus videatur, abſque δ præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat, quod a Chriſtianis omnibus, etiam ab iis ſacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc ſancta Synodus perpetuo ſervandum eſſe decrevit, ε modo non deſit (*d*) illis copia con-

a 1. Cor. 11. c. qui itaque ergo, c. ſancta c. ſicut Judas & c. timorem, de conſ. diſt. 2.

b 1. Cor. 11. c. qui ſcelerate, de conſ. diſt. 2. c. quotidie, & c. panem de conſ. diſt. 2 c. omnis qui cum ſeq. de pœn. diſt.
c Et infr. can. 11.

d Inf. can. 11.

confeſſoris; quod ſi, neceſſitate urgente, ſacerdos abſque prævia confeſſione celebraverit, quamprimum confiteatur.

REMISSIONES.

α Vide Navar. in *man. c. 2. n. 7. cum ſeqq.* & in *tract. de Orat. Miſcel. 39. num. 155.* & in *c. Fratres, de pœn. diſt. 3. n. 100.* P. Henriq. in *ſum. lib. 8. cap. 34. §. 3. lit. P.* Sayr. *de Sacram. in genere lib. 2. c. 47. q. 3. art. 2.* P. Ægid. *de Sacr. & cenſur. q. 80. n. 5. cum ſeqq.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom. 3. diſp. 208. a n. 1.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. num. 98.*

β *Verba apud Apoſtolum legamus.*) Conc. 1. *ad Corinth. c. 10. v. 27. relata in cap. Quid ergo, c. Sancta, c. Sicut Judas, cap. Timorem, de conſecr. diſt. 2.*

γ *Probet ſeipſum homo.*) Concordat *text. in cap. Quotidie. cap. Qui ſcelerate. c. Panem, de conſecr. diſt. 2.* Unde P. Vaſquez *d. tom. 3. diſp. 180. num. 52.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Euchariſt. c. 10. concl. 15. ver. A eſta duda.*

δ *Abſque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad ſacram Euchariſtiam accedere debeat.*) An de jure divino ſacra peccatorum lethalium confeſſio ante Euchariſtiam fieri debeat? Vide P. Azor. *inſtit. Moral. part. 1. lib. 10. c. 31. q. 2.* Petr. Ledeſm. *d. tract. de Euchar. c. 11. conci. 8.* * Caſtro adverſus *hæreſes lib. 6. verb. Euchar. errore 10.* Covar. in *c. alma mater, p. 1. §. n. 7. concluſ. 4.* Azevedo in *l. 5. tit. 1. novæ recopil. n. 1.*

ε *Modo non deſit illis copia confeſſoris, quod ſi, neceſſitate urgente, &c.*) Vide P. Azor. *d. c. 31. quæſt. 3.* plures per Cened. ad *Decret. collect. 98. n. 1.* Vaſquez *tom. 3. diſp. 208. a n. 15.*

CAPUT VIII.

De uſu admirabili hujus Sacramenti.

α c. quid eſt, cum ſeq. c. duplicter, & c. in illo, de conſ. diſt. 2. Auguſt. contra Donat. ſæpe Proſp. in lib. ſent.

QUoad uſum autem, (*a*) recte & ſapienter Patres noſtri tres rationes hoc ſanctum Sacramentum accipiendi diſtinxerunt, quoſdam enim docuerunt ſacramentaliter dumtaxat id ſumere, ut peccatores: alios tantum ſpiritualiter, illos nimirum, qui voto propoſitum illum cœleſtem panem edentes, fide viva, (*b*) quæ per dilectionem operatur, fructum ejus & utilitatem ſentiunt: tertios porro ſacramentaliter ſimul & ſpiritualiter; hi autem ſunt, qui ita ſe prius probant & inſtruunt, (*c*) ut veſtem nuptialem induti ad divinam hanc menſam accedant. β In ſacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, ut laici a ſacerdotibus Communionem acciperent; (*d*) ſacerdotes autem celebrantes ſeipſos communicarent: qui mos (*e*) tamquam ex traditione Apoſtolica deſcendens, jure ac merito retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet ſancta Synodus, hortatur, rogat, & obſecrat per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, ut omnes & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſentur, in hoc unitatis ſigno, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiæ ſymbolo jam tandem aliquando conveniant & concordent; memoreſque tantæ Majeſtatis, & tam eximii amoris JESU Chriſti Domini noſtri, (*f*) qui dilectam animam ſuam in noſtræ ſalutis pretium, & carnem ſuam nobis dedit ad manducandum; hæc ſacra myſteria Corporis & Sanguinis ejus, fidei conſtantia & firmitate, ea animi devotione ac pietate & cultu credant & venerentur, ut panem illum ſuperſubſtantialem frequenter ſuſcipere poſſint; & is vere eis ſit animæ vita, & perpetua ſanitas mentis, cujus vigore confortati ex hujus miſeræ peregrinationis itinere ad cœleſtem patriam pervenire valeant, eundem (*g*) panem Angelorum, quem modo ſub ſacris velaminibus edunt, abſque ullo velamine manducaturi.

b Gal. 5.

c Inf. can. 8. Matt. 22.

d c. relatum de conſ. diſt. 1. inf. can. 10.

e Hebr. 5. & 7.

f Joan. 6. c. 1. de conſ. diſt. 2.

g Pſ. 77. c. revera, & c. omnis de conſ. diſt. 2.

Quoniam autem non eſt ſatis, veritatem dicere, niſi detegantur & refellantur errores; placuit ſanctæ Synodo hos Canones ſubjungere, ut omnes jam agnita Catholica Doctrina, intelligant quoque, quæ ab illis hæreſes caveri vitarique debeant.

RE-

REMISSIONES.

α Vide Mirand. *q. 7. de Corpore Chriſti.* P. Henriq. in *ſum. lib. 8. c. 34.* P. Vaſquez ad 3. *p. D. Thom. tom. 3. diſp. 212. an. 1.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. q. 80. art. 1. & q. 82. n. 16.*

β *In Sacramentali autem ſumptione, &c.)* Vide Bejam *caſuum conſcientiæ p. 4. caſu 14. verſ. præterea.*

DE SACROSANCTO Euchariſtiæ Sacramento.

CANON I.

a Supr. 1. Concil. Conſtant.

Si quis negaverit, (*a*) in ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramento contineri vere, realiter, & ſubſtantialiter Corpus & Sanguinem, una cum anima & divinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, ac proinde totum Chriſtum; ſed dixerit tantummodo eſſe in eo, ut in ſigno, vel figura, aut virtute; anathema ſit. α

CANON II.

b Concil. idem damnans art. Joan. Vviclef.

β Si quis dixerit, (*b*) in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento remanere ſubſtantiam panis & vini, una cum Corpore & Sanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti; negaveritque mirabilem illam & ſingularem converſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat ſpeciebus panis

c Sup. c. 4. & vini; quam quidem converſionem Catholica Eccleſia aptiſſime (*c*) Tranſſubſtantiationem appellat; anathema ſit.

CANON III.

d Concil. Flor. in decr. Eug. ad Armenos, ſupr. c. 3. & Inf. Seſſ. 21. cap. 1. de comm.

γ Si quis negaverit, (*d*) in venerabili Sacramento Euchariſtiæ ſub unaquaque ſpecie, & ſub ſingulis cujuſcumque ſpeciei partibus, ſeparatione facta, totum Chriſtum contineri; anathema ſit.

CANON IV.

δ Si quis dixerit, peracta conſecratione, in admirabili Euchariſtiæ Sacramento non eſſe Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſed tantum in uſu, dum ſumitur, non autem ante vel poſt, (*e*) & in

e Sup. c. 3. hoſtiis ſeu particulis conſecratis, quæ poſt communionem reſervantur vel ſuperſunt, non remanere verum Corpus Domini; anathema ſit.

CANON V.

f Vide Concil. Flor. ibid. ſup. c. 2.

ε Si quis dixerit, (*f*) vel præcipuum fructum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ eſſe remiſſionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire; anathema ſit.

CANON VI.

g Sup. c. 3.

ζ Si quis dixerit, in ſancto Euchariſtiæ Sacramento Chriſtum unigenitum Dei Filium non eſſe (*g*) cultu latriæ, etiam externo, 1. adorandum, atque ideo nec feſtiva peculiari celebritate venerandum, neque in Proceſſionibus, ſecundum laudabilem & univerſalem Eccleſiæ ſanctæ ritum & conſuetudinem, ſolemniter circumgeſtandum, vel non publice, ut adoretur, populo proponendum, & ejus adoratores eſſe idolalatras; anathema ſit.

CANON VII.

h Sup. c. 6.

η Si quis dixerit, non licere ſacram Euchariſtiam (*h*) in Sacrario reſervari, ſed ſtatim poſt conſecrationem aſtantibus neceſſario diſtribuendam: aut non licere, ut illa ad infirmos honorifice deferatur; anathema ſit.

CANON VIII.

i Sup. c. 8.

ϑ Si quis dixerit, Chriſtum in Euchariſtia exhibitum, ſpiritualiter tantum manducari, (*i*) & non etiam ſacramentaliter ac realiter; anathema ſit.

CA-

CANON IX.

k c. omnis utriuſque, de pœn. & remiſs. Conc. Lat. ſub Innoc. III. c. 21. & inf. Seſs. 14. Can. 8. de pœnit. *l* Concil. Lat. ſub Innoc. III. c. 21.

k Si quis negaverit, (*k*) omnes & ſingulos Chriſti fideles utriuſque ſexus, cum ad annos diſcretionis pervenerint, teneri ſingulis annis 2. ſaltem in Paſchate, ad communicandum, (*l*) juxta præceptum ſanctæ matris Eccleſiæ; anathema ſit.

CANON X.

m Sup. c. 8.

Si quis dixerit, (*m*) non licere Sacerdoti celebranti ſeipſum communicare; anathema ſit.

CANON XI.

n Sup. c. 7.

n Si quis dixerit, (*n*) ſolam fidem eſſe ſufficientem præparationem ad ſumendum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum, anathema ſit. Et, ne tantum Sacramentum indigne, atque ideo in mortem & condemnationem ſumatur; ſtatuit, atque declarat ipſa ſancta Synodus, illis, quos conſcientia

o Sup. c. 7.

peccati mortalis gravat, (*o*) quantumcumque etiam ſe contritos exiſtiment, habita copia Confeſſoris, neceſſario præmittendam eſſe Confeſſionem ſacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publice diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.

DECLARATIONES.

1. *Adorandum.*) Non licet ſanctam Euchariſtiam ad eos ægrotantes deferre, qui morbi gravitate impediti ſumere eam non poſſunt, ut ſcilicet ipſi infirmi venerationis gratia eam deoſculentur: & ſi forte aliquo in loco talis eſt conſuetudo, ea prorſus eſt tollenda, vel ſic ſanctiſſimum Sacramentum ad infirmos deferendum eſt, ut illud ſumant, non autem ut adorent tantum, ſicuti fit in aliquibus locis, quod Pius V. prohibuit.

2. *Saltem in Paſchate.*) Quærebatur, ſtante privilegio Minoribus & aliis Religioſis conceſſo, ut omni tempore (præterquam in die Dominicæ Reſurrectionis) poſſit ab illis Euchariſtia ſumi, an qui ab eis intra Dominicam in Albis Euchariſtiam perceperunt, præcepto, de quo in *cap. Omnis de pœnitentia & remiſſione*, ſatisfecerint? Congregatio die 23. Jan. 1586. cenſuit negative, quia *d. cap. Omnis*, ſicut vult, quod quis proprio Parocho confiteatur, ita a proprio etiam Euchariſtiam ſumat: & quia ſubdit, *niſi forte de proprii ſacerdotis conſilio duxerit abſtinendum ab Euchariſtia*, ab eodem recipi debet Euchariſtia; ejus enim eſt deſtruere, cujus eſt condere, *l. ult. C. de leg.* Alex. *ibi n.* 13. Eo magis, quod tunc Religioſi non poterant hoc Sacramentum miniſtrare. Card. *in Clem.* 1. *num.* 2. *de priv.*

Congregatio Concilii cenſuit, procedi non poſſe adverſus eum, qui tribus abhinc annis ab A. C. excommunicatus ad hanc uſque diem in excommunicatione permanſit, præterquam in feſtis Paſchalibus, in quibus anno ab A. C. abſolutionem obtinuit. 18. Febr. 1598.

Congregatio Concilii cenſuit, non ſatisfacere præcepto Eccleſiæ eum, qui ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſcipit, ante, vel poſt diem Paſchatis non de manu Parochi, ſed Regularium habentium a Sede Apoſtolica privilegium miniſtrandi hoc Sacramentum, præterquam in die Paſchali. 21. Maji, 1601.

Dubitatur rurſum: An eis, qui infra dictum tempus, de manu Parochi Euchariſtiam acceperunt, & ſic præcepto Eccleſiæ ſatisfecerunt, vel intentionem habent, priuſquam labatur octava Paſchatis, de manu Parochi eam ſumere, licitum ſit ipſo Reſurrectionis die ex religioſorum manu communicare? Congregatio die 23. Januarii 1586. cenſuit id non eſſe licitum, cum ſit expreſſe prohibitum. Navarr. *manualis cap.* 21. *num.* 52. Itaque in Paſchate ſumenda eſt Euchariſtia in propria Parochia, nec excuſatur ſumens in hebdomada ſancta, vel immediate poſt Paſcha extra eam.

Famuli quoque ſæculares in Monaſteriis Regularium Ord. Ciſtercienſis habitantes non ſunt cogendi accedere ad Eccleſiam Parochialem, nec ibi Sacramenta accipere, niſi tempore Paſchali Reſurrectionis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ita in una deciſione data Epiſcopo Tornacenſi die 20. Februarii 1576.

REMISSIONES.

« CANON I. Vide P. Henriq. in *ſumm. lib.*

lib. 8. *cap.* 20. §. 4. *in princ.* Valent. *diſp.* 6. *quæſt.* 3. P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. quæſt.* 75. *num.* 3. P. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tract. de Euchariſt. cap.* 1. *concl.* 5.

β CANON II. Vide Petr. Henriq. in *ſum. l.* 8. *c.* 30. §. 2. *lit. I.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thomæ tom.* 3. *diſp.* 180. *n.* 108. *& diſp.* 194. *n.* 4. Par. Ægid. *de Sacram. q.* 75. *num.* 49. *& num.* 171. *& quæſt.* 77. *art.* 1. P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *num.* 36. Petr. Ledeſm. *d. tract. de Euchariſt. cap.* 6. *concl.* 2. *&* 3.

γ CANON III. Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *c.* 27. §. 4. *lit. K.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſuris quæſt.* 74. *n.* 3. *& n.* 191. *& quæſt.* 75. *n.* 49. *&* 168. *& quæſt.* 76. *n.* 32. P. Vaſquez *tom.* 3. *diſp.* 188. *n.* 2. *&* 15. P. Valer. Regin. *d. lib.* 29. *n.* 37.

δ CANON IV. Vide P. Henriq. in *ſumm. lib.* 8. *cap.* 29. *in princ. lit. C.* Bald. Juni. ſuper *opera controverſ. Bellarm. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. Ægid. *d. q.* 74. *num.* 26.

ε CANON V. Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *cap.* 26. *in princ. lit. B.* P. Ægid. *de Sacram. q.* 79. *num.* 53. P. Vaſquez *d. tom.* 3. *diſp.* 205. *n.* 2.

ζ CANON VI. Vide Can. *lib.* 5. *de locis Theol. c.* 5. *col.* 144. *& lib.* 12. *cap.* 11. *col.* 441. P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *c.* 32. §. 3. *lit. D. & c.* 42. §. 2. *lit. H.* P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *q.* 76. *n.* 86. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 29. *num.* 37. *in fin.* P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 65.

η CANON VII. Vide Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5.

θ CANON VIII. Vide P. Vaſq. in 3. *p. D. Thom. tom.* 3. *diſp.* 212. *num.* 3.

ι CANON IX. Vide P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. q.* 80. *n.* 102. *cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *n.* 57. *in fin.*

* *Saltem in Paſchate.*) Vide Sotum in 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 4. Covar. in *cap. alma mater p.* 1. §. 1. *num.* 7. *verſ. hanc præterea.* Azevedo in *lib.* 5. *num.* 1. *in fin. tit.* 1. *lib.* 1. *novæ recopilat.*

κ CANON X. Vide Sotum in 4. *diſt.* 12. *q.* 3. *art.* 4. *col.* 14. Can. *de locis Theolog. lib.* 3. *col.* 189. *ad fin. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *quæſt.* 80. *n.* 5. *cum ſeq.* P. Azor. *Inſt. moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 31. *col.* 1040. Pat. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 66. *ſect.* 3. *verſ. Sed quæres.* Pat. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 20. *n.* 53.

DECRETUM
DE REFORMATIONE.
CAPUT I.

Datur forma, qua Epiſcopi debent reſidere, ſubditos cum prudentia corrigere, a cujus viſitatione nemo appellet, &c.

EAdem ſacroſancta Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & α * Nuntiis, intendens nonnulla ſtatuere, quæ ad juriſdictionem pertinent Epiſcoporum, ut juxta proximæ Seſſionis decretum, illi in commiſſis ſibi Eccleſiis eo libentius reſideant, quo facilius & commodius ſibi ſubjectos regere, & in vitæ ac morum honeſtate continere potuerint; illud primum eos admonendos cenſet, (*a*) β ut ſe paſtores, non percuſſores eſſe meminerint, atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportere, ut non in eis dominentur, ſed illos tamquam filios & fratres † diligant; elaborentque, ut hortando & monendo * ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur. Quos tamen, ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, (*b*) illa Apoſtoli eſt ab eis ſervanda præceptio, ut illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, & patientia: cum ſæpe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam auſteritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quam poteſtas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia judicium, cum lenitate ſeveritas adhibenda eſt; ut ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris ac neceſſaria conſervetur; & qui correpti fuerint, emendentur; aut ſi reſipiſcere noluerint, cæteri ſalubri

α Tit. 1. 1. Tim. 3. 1. Petr. 5. diſt. 45. in pr. diſt. 94. c. ult. diſt. 95. c. eſto ſubjectus.

b 2. Tim 4. 2.

in

in eos animadversionis exemplo, a vitiis deterreantur: cum sit diligentis & pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, (c) ad acriora & graviora remedia descendere; sin autem ne ea quidem proficiant illis submovendis, cæteras saltem oves a contagionis periculo liberare. (d) Cum igitur rei criminum plerumque ad evitandas pœnas & Episcoporum subterfugienda judicia, querelas & gravamina simulent, & appellationis diffugio judicis processum impediant, ne remedio ad innocentiæ præsidium instituto, † ad iniquitatis defensionem abutantur, atque ut hujusmodi eorum calliditati & tergiversationi occurratur, ita statuit & decrevit: (e) 1. γ. In causis visitationis & correctionis, sive habilitatis & inhabilitatis, necnon criminalibus, ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali, ante definitivam sententiam, δ ab interlocutoria * vel alio quocumque gravamine, 2. non appelletur: ε ζ η. &c. nec Episcopus seu Vicarius appellationi hujusmodi, tamquam frivolæ, deferre teneatur; sed ea ac quacumque inhibitione ab appellationis judice emanata, necnon omni stylo & consuetudine, etiam immemorabili, contraria non obstante, ad ulteriora valeat procedere, (f) 3. nisi gravamen hujusmodi † per definitivam sententiam reparari, vel ab ipsa definitiva 4. appellari non possit: quibus casibus sacrorum & antiquorum Canonum statuta illibata persistant.

c c. resecandæ & c. corripiantur, 24. q. 3.

d c. cum speciali §. porro, de elect.

e Inf. Sess. 22. c. 1. & 24. c. 20. de ref.

f c. ut debitus, de appel. cum simil.

DECLARATIONES.

1. *In causis visitationis & correctionis.*) Appellatio a correctione non est admittenda per Metropolitanum ante definitivam sententiam, etiamsi Metropolitanus acta solum videre vellet expensis appellantis transportanda.

7. Martii 1596. Congregatio Concilii censuit, non posse Episcopum in visitatione recusari, tanquam suspectum: dum tamen in ea processum non complicet, & se intra visitationis terminos contineat.

14. April. 1597. Congregatio Concilii censuit, Episcopum non posse in visitatione imponere pœnas ordinarias delictorum, sed tantum extraordinarias, quæ magis morum emendationem, ac correctionem, quam ordinariam delicti vindictam respiciant.

2. Januar. 1601. Congregatio Concilii censuit, non licere Episcopo Visitationem aggredienti proponere edicta, quibus subditi jubeantur crimina detegere, multoque minus proposita pœna excommunicationis.

25. Maji 1601. Congregatio Concilii censuit, Episcopum visitationem aggredientem, atque etiam in præparatoria inquisitione non posse uti suspectum recusari, nec probatione, vel allegatione suspicionis, quo minus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem & emendationem respiciat, visitatos afficere possit, impediri.

26. Aug. 1594. Congregatio Concilii censuit, in visitatione, quando fit inquisitio quæ præparatoria vocatur, non licere Episcopo ad detegenda visitandorum peccata per edicta publica monere homines sub excommunicationis pœna ad revelandum, neque in ea exigere juramentum a visitatis, cæterum cum visitare voluerit illos, qui sunt de Capitulo, teneri ad locum Episcopum accedere, ubi Capitulares se congregare consueverunt, si id commode fieri possit, sin minus, ad locum congruum, non tamen teneri accedere ad locum Capituli, quoties prosequi voluerit visitationem alicujus particularis personæ de Capitulo, & si Episcopus visitaverit ad morum correctionem & emendationem, utique non posse non compilato processu, nec servatis de jure servandis pœnam ordinariam infligere.

2. *Non appelletur.*) Appellatio a diffinitiva in causa correctionis non suspendit executionem. Itaque in nonnullis casibus, veluti in materia correctionis morum, ubi Concilium expresse sustulit appellationem, sublatam intellige quoad effectum suspensivum, non autem devolutivum.

3. *Nisi gravamen.*) Non est inhibendum Episcopis in aliqua causa, quæ sit coram eis in prima instantia, nec deferendum appellationibus, nisi appellatum fuerit a diffinitiva, vel interlocutoria habente vim diffinitivæ, cujus gravamen per appellationem a diffinitiva non possit reparari.

Post diffinitivam sententiam in causis Visitationis & correctionis appellari potest, ita

ita tamen, ut appellatio non ſuſpendat executionem, niſi gravamen ſit hujuſmodi, ut eſt infra.

4. *Appellari non poteſt.*) Intelligitur etiam de indebita carceratione, & ideo ab hujuſmodi gravamine appellari poteſt, & Ordinarius tenetur huic appellationi deferre, & ſincere proceſſum transferre ad Judicem appellationis: interim tamen reo manente in carceribus, donec Judex appellationis cauſa cognita aliud juſſerit.

Quare auctoritas delegata, quæ Epiſcopis a Concilio tribuitur, non aufert jus illorum, ad quos legitime interpoſita appellatione alias cauſa devolveretur.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 40. art. 1.*

* Bern. Diaz. *cap. 147.* & ibi Salzedo *lit. B.* Vide etiam Gregor. Tholoſ. *de appellationib. lib. 2. cap. 10. ex num. 1. cum ſeqq. art. 8.*

β *Vt ſe paſtores, non percuſſores eſſe meminerint.*) Epiſcopi perpendere debent ſumma diligentia, & pietate *textum in præſenti, & infr. ſeſſ. 24. cap. 3. ſeſſ. 25. cap. 1. de Reformat. & cap. Eſto ſubjectus, & cap. Epiſcop. cum ſequentibus 92. diſt.*

† *Tanquam filios & fratres, &c.*) Vide Cabedo *lib. 1. diverſ. juris argumentorum cap. 1. num. 3. verſ. Tertio.* Pet. Greg. Tholoſan. *de appellat. d. cap. 10. num. 8. & 9. cum ſeqq.*

* *Hortando & monendo, &c.*) Vide Seguram *in direct. judic. 2. p. in initio num. 9.* Bobadill. *tom. 1. ſuæ Politiæ lib. 2. cap. 13. num. 51. & 54.*

† *Ne remedio ad innocentiæ præſidium inſtituto, &c.*) Vide Afflict. *deciſ. 188. num. 6.* Gail. *pract. obſerv. lib. 1. obſerv. 152. num. 9.* Azevedo *in lib. 7. num. 44. tit. 18. lib. 4. novæ recopil.*

γ *In cauſis viſitationis, &c.*) Vide *infr. ſeſſ. 24. cap. 3. & 10.* Navarr. in *Man. c. 18. & 25. num. 14. cum ſeq.* & in *Rub. de jud. notab. 9. num. 83.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 70. num. 4.* Navarr. *conſ. 2. lib. 2. de appellat.*

δ *Ab interlocutoria, vel ab alio quocunque gravamine non appelletur.*) Quando gravamen illatum per illam, non poteſt tolli per appellationem a diffinitiva, poſſe appellari docet Nav. *conſil. 2. de appellat.* quod poteſt etiam appellari ex rationabili cauſa, & in appellatione expreſſa, habetur in *cap. Vt debitus, de appellat. cap. Cum appellationibus frivolis, eod. tit. lib. 6.* Vide tamen Soar. de Paz. *in praxi tom. 2. p. 5. cap. 5. cap. unic. num. 3.* Quarant. *in ſumma Bullarii, verbo Archiepiſcopi auctoritas, verſ. Primo quæro, pag. 65.* ubi reſolvit, quod non poteſt appellari ab interlocutoria in ſcriptis, & expreſſa cauſa juſta, ex hoc decreto, licet olim ante Concilium attento jure, liceret.

* *Ab interlocutoria, &c.*) Vide Paz. in *prax. tom. 1. part. 6. in proœmio ex num. 25.* Horat. Lucium *de privileg. ſchol. priv. 72.* Aloy. Ricc. *reſol. 7. in prax. var. reſol. num. 3.*

ε *Nec Epiſcopus, ſeu Vicarius appellationi hujuſmodi tanquam frivolæ deferre teneatur.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Archiepiſcopus non debet ſe ingerere in prima inſtantia cauſarum, quæ agitantur coram ejus ſuffraganeo. Et iterum: Non eſt inhibendum Epiſcopis in aliqua cauſa, quæ ſit coram eis in prima inſtantia, nec deferendum appellationibus, niſi in illis tribus caſibus, de quibus ſupra, adeſt Bulla Greg. XIV. quæ eſt 14. *fol. 702. in Bullario, T. 2.* & prædictas Cardinalium deciſiones refert Zerol. in *praxi Epiſc. verbo, appellatio, verſ. Ad decimum.*

ζ Sacram Cardinalium Congregationem definiſſe, Metropolitanum non poſſe cognoſcere, etiam citra præjudicium curſus cauſæ coram Epiſcopo, neque ad eum effectum etiam abſque ulla inhibitione poſſe ſimpliciter mandare, ut ſibi tranſmittatur copia proceſſus expenſis appellantis, extra caſus a prædicto Concilio expreſſe conceſſos appellandi, refert Stephan. Quaran. in *ſumm. Bullar. verb. Archiepiſc. auctoritas, verſ. Primo quæro. p. 65.*

η In hac denique appellationis materia extat decretum Sacræ Congregationis prolatum die 16. Octobris anno 1600. Alex. Card. Florent. Hieron. Agucchius Secret. cujus tenor ſequens eſt.

θ Ad tollendas ambiguitates, & controverſias juriſdictionales, quæ inter appellationum, & prioris inſtantiæ judices non ſine partium diſpendio, curſuſque juſtitiæ impedimento, & ſæpe cum ſcandalo, oriuntur, ſacra Congregatio cauſis Epiſcoporum præpoſita facta prius relatione S. D. N. Clementi Papæ, ac de Sanctitatis ſuæ mandato vivæ vocis oraculo deſuper habito, in hunc, qui ſequitur, modum ab omnibus, ad quos ſpectat in poſterum fieri, ac ſervati debere, mandavit, & mandat.

ι Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates aut Patriarchæ ſuffraganeos eorumve ſubditos non judicent, niſi in caſibus a jure expreſſis.

κ Iidem, nec alii ſuperiores, etiam Nuntii,

tii, vel legati de latere ſpecificam facultatem majorem non habentes, cauſas in curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum judicum pendentes ad ſe non advocent: niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur; tuncque appellantes ab inferiorum juriſdictionibus, quoad alias cauſas eximere non poſſunt.

λ Appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius conſtiterit appellationem a ſententia diffinitiva, vel habente vim diffinitivæ, aut a gravamine, quod per diffinitivam ſententiam reparari non poſſit, in caſibus a jure non prohibitis per legitimam perſonam, intra debita tempora fuiſſe interpoſitam, ac proſequutam.

Nec dum cauſæ coram inferioribus judicibus pendent, ante diffinitivam ſententiam, vel vim diffinitivæ habentem, de gravamine illato ſuperiores cognoſcere valeant, licet citra præjudicium curſus cauſarum ſe id facere conteſtentur. Nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mandare, ut ipſis copia proceſſus tranſmittatur etiam expenſis appellantis.

μ Inhibitiones poſt appellationem, ſicut præmittitur, receptam, non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitivi aut vim diffinitivi habentis, vel damnum per diffinitivam irreparabile continentis: alias inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta quæcunque ſint ipſo jure nulla, eiſque impune non parere liceat.

ν Si appellans aſſerat ſententiæ, aut appellationis exemplum culpa judicis a quo, vel actuarii habere non poſſe, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantum, ad quos pertinet, injungi poterit, ut ſoluta condigna mercede actorum exemplum authenticum appellanti intra brevem aliquem competentem terminum tradatur. Caveat tamen judex a quo, niſi vere appellatum fuerit in cauſa appellabili, interim aliquid in præjudicium appellantis attentet. Et ſi per actum publicum, aut per teſtium depoſitiones conſtiterit acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta poſſit judex appellationis adjicere, ne interim aliquid novi contra appellantem intentetur.

ξ Ab executione decreti S. Concil. Trident. aut viſitationis Apoſtol. appellationes a Metropolitanis non recipiantur, nec, ſi Epiſcopi virtute ejuſdem Sacri Concilii procedant, ut Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum juriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalva tamen in hoc caſu Legatorum, & Nuntiorum Apoſtolicorum auctoritate.

ο In cauſis vero viſitationis Ordinariorum, aut correctionis morum, quoad effectum devolutivum tantum admittantur: niſi de gravamine per diffinitivam irreparabili agatur, vel cum viſitator citata parte, & adhibita cauſæ cognitione judicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit, etiam quoad effectum ſuſpenſivum.

π Cum a gravamine quod per diffinitivam reparari nequit, ut indebitæ carcerationis, vel torturæ aut excommunicationis etiam comminatæ appellatur, non niſi viſis actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel proviſio aliqua concedatur.

ρ Cauſa appellationis, dum pendet, appellans in eodem, quo reperitur carcere, permanebit, quoad judex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, & cauſa cognita, aliter decreverit, & tunc ſi a judicis, ad quem decreto vim diffinitivæ habente fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per judicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

σ Acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad judicem appellationis notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ judicialiter objiciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad Ordinarium, ut in ſuo archivio conſerventur.

τ A ſententia diffinitiva contra verum contumacem prolata appellatio non recipiatur; nec inhibitio aut alia quævis proviſio, quamdiu appellans in hujuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur. Hæc etiam de verbo ad verbum retulit Aloyſ. Riccius *deciſ.* 504.

† *Niſi gravamen hujuſmodi &c.*) Vide Camill. Borell. *conſ.* 30. *num.* 4. Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 305.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 5. *Card. de Luca.*

CAPUT II.

In criminalibus appellationis cauſa a ſententia Epiſcopi, quando Metropolitano, & quando uni ex vicinioribus ſit committenda, eorumve Vicariis, & non inferioribus.

α A Sententia Epiſcopi, vel ipſius in ſpiritualibus Vicarii generalis, in

in criminalibus appellationis cauſa, ubi appellationi locus fuerit, ſi Apoſtolica auctoritate in partibus eam committi contigerit, 1. Metropolitano, ſeu illius etiam Vicario in ſpiritualibus generali, aut, ſi ille aliqua de cauſa ſuſpectus foret, vel ultra duas legales diætas diſtet, ſeu ab ipſo appellatum fuerit, 2. uni ex vicinioribus Epiſcopis, ſeu illorum Vicariis, non autem inferioribus judicibus, committatur.

DECLARATIONES.

1. *Metropolitano, ſeu illius etiam Vicario.*) Fuit dubitatum, An Legati ſeu Nuntii Apoſtolici poſſint committere iſtas cauſas ſuis Auditoribus, ut illas viderent, tanquam Judices delegati? Fuit reſolutum die 6. Octob. 1588. non poſſe; & fuit allegatum *c.* 10. *ſeſſ.* 25. *de reform.*

2. *Vni ex vicinioribus Epiſcopis.*) An ſit a Decretis & ſententiis Ordinarii, qui etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus ex Decreto Concilii proceſſit, interponenda appellatio coram Ordinario, vel potius ad Sedem Apoſtolicam appellandum? Et fuit reſolutum, appellandum eſſe ad Metropolitanum, quia Concilium videtur coadjuvare, non autem de novo dare.

Die 24. Maji 1590. Congregatio cenſuit, ſententias latas ab Auditoribus Nuntiorum Sanctiſſimi, in cauſis appellationum, in criminali, nullas eſſe: nec propter utilitatem publicam, & communem partium errorem ſuſtineri.

REMISSIONES.

a Cui ſit committenda appellationis cauſa in criminalibus, vide Arim. Trepat. *lib.* 1. *var. ſent. tit.* 254. *de appellat. in genere.*

CAPUT III.

Acta primæ inſtantiæ intra triginta dies dentur gratis reo appellanti.

a * REus, ab Epiſcopo, aut ejus Vicario in ſpiritualibus generali, in criminali cauſa appellans, coram judice, ad quem appellavit, 1. acta primæ inſtantiæ omnino produ-

Conc. Trid. cum Gall.

cat: & judex, niſi illis viſis, ad ejus abſolutionem minime procedat. Is autem, a quo appellatum fuerit, intra 30. dies acta ipſa poſtulanti 2. gratis exhibeat: alioqui abſque illis 3. cauſa appellationis hujuſmodi, prout juſtitia ſuaſerit, terminetur.

DECLARATIONES.

1. *Acta primæ inſtantiæ.*) Conſtito de contumacia Judicis a quo, recuſantis exhibere acta, partes erunt Judicis, ad quem appellatum eſt, abſolvere partem appellantem a moleſtationibus, & pronunciare acta & ſententiam Judicis a quo, ſi unquam reperiuntur, caſſa eſſe & vana.

Carcerati ſine proceſſu appellatio a Metropolitano cognoſci poteſt, dummodo non impediat executionem: carceratus tamen non eſt per judicem appellationis, niſi cauſa cognita, relaxandus.

2. *Gratis exhibeat.*) Gratis exhibenda ſunt acta in cauſa criminali, confecta per Cancellarium Epiſcopi aut ipſummet Epiſcopum: ſecus ſi per Notarium, cui ſolvenda eſt merces, juxta *cap.* 20. *ſeſſ.* 24.

3. *Cauſa appellationis.*) Congregatio cenſuit, Epiſcopum, ad quem appellatum fuerit, excommunicatum coram ſe comparentem ad cautelam poſſe abſolvere; viſis tamen actis, quibus Juriſdictio ſua fundetur, quamvis alias de cauſæ meritis non cognoſcat diffinitive: tamen nonniſi viſis omnibus actis primæ inſtantiæ poſſe, juxta hoc *cap.* ſententiam ferre.

REMISSIONES.

a Vide Soarez de Paz in *praxi tom.* 2. *part.* 5. *cap. unic. num.* 7. & 14. * & Petr. Gregor. Tholoſ. *de appell. lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 2. & 3. ultra tradita a Farinacio in præſenti.

CAPUT IV.

Si a jure requiſiti Epiſcopi certo numero non poſſunt aſſiſtere Epiſcopo deponenti ac degradanti clericum, aſſiſtant totidem Abbates certi, ejuſdem diœceſis: quibus aſſiſtere non valentibus, aſſiſtant perſonæ alioquin in dignitate conſtitutæ, &c.

a CUm vero tam gravia nonnumquam ſint delicta, (a) ab Eccleſia-

a Can. 10. vide 3. q. 2. c. ſugg. 10, & 15. q. 7. c. Felix Epiſc.

ſticis commiſſa perſonis, ut ob eorum atrocitatem e ſacris ordinibus deponendæ, & Curiæ ſint tradendæ ſæcularі: in quo (*b*) ſecundum ſacros Canones certus Epiſcoporum numerus requiritur: (*c*) quos ſi omnes adhibere difficile eſſet, debita juris executio differretur; ſi quando autem intervenire poſſent, eorum reſidentia intermitteretur: propterea ſtatuit & decrevit Epiſcopum per ſe, ſeu illius Vicarium in ſpiritualibus generalem, contra Clericum, in ſacris etiam Presbyteratus Ordinibus conſtitutum, etiam ad illius condemnationem, necnon verbalem depoſitionem, & per ſeipſum etiam ad actualem atque ſolemnem degradationem ab ipſis Ordinibus & gradibus Eccleſiaſticis, in caſibus, in quibus aliorum Epiſcoporum præſentia, in numero a Canonibus definito, requiritur, etiam abſque illis procedere liceat: adhibitis tamen & in hoc ſibi aſſiſtentibus totidem Abbatibus, * uſum mitræ & baculi ex privilegio Apoſtolico habentibus, ſi in civitate aut diœceſi reperiri & commode intereſſe poſſint, alioquin aliis perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, 1. quæ ætate graves, ac juris ſcientia commendabiles exiſtant.

b 2. Hiſpal. c. 6.

c c. ſi quis cum ſeq. 14. q. 7. c. de gradat. de pœn. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Conſtitutis.*) Non comprehenduntur Prælati mendicantium regularium, eum non habeant nomen dignitatis.

Nec debent intereſſe in examine proceſſus, ſed tantum in ſolemni & actuali degradatione, tanquam aſſiſtentes ſeu aſſeſſores.

Et poſſunt ab Ordinario aſſumi aliæ perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ & non diœceſanæ, ſcientia ſacræ Theologiæ commendabiles.

REMISSIONES.

a Vide Salzed. in *pract. cap. 3. num. 7.* Henric. in *ſum. lib. 13. cap. 55. §. 2.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 3. tract. 2. num. 52.* Riccium in *praxi var. reſol. cap. 221.*

* *Sibi aſſiſtentibus totidem Abbatibus.*) Vide Salzed. ad Bern. Diaz. in *d. praxi can. cap. 140. lit. A.* Franc. Vivium *deciſ. 314. lib. 2. num. 6.*

CAPUT V.

Gratias mendaciis aut taciturnitate extortas pro remiſſione peccati aut pœnæ, ad quam criminoſus fuerat condemnatus, revocet iis, qui gratiam feciſſe videbatur.

ET quoniam per fictas cauſas, quæ tamen ſatis probabiles videntur, interdum accidit, ut nonnulli ejuſmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ, illis Epiſcoporum juſta ſeveritate inflictæ, aut remittuntur omnino, aut minuuntur; cum non ferendum ſit, ut mendacium, quod tantopere Deo diſplicet, non modo ipſum (*a*) impunitum ſit, verum etiam alterius delicti veniam impetret mentienti; idcirco, ut ſequitur, ſtatuit & decrevit; Epiſcopus apud Eccleſiam ſuam reſidens, de ſurreptione & obreptione gratiæ, quæ ſuper abſolutione alicujus publici criminis, vel delicti, de quo ipſe inquirere cœperat, aut remiſſione pœnæ, ad quam criminoſus per eum condemnatus fuerit, falſis precibus impetratur, per ſeipſum, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, (*b*) etiam ſummarie cognoſcat; ipſamque gratiam poſtquam per falſi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam eſſe legitime conſtiterit, non admittat.

a Exod. 23. Levit. 19. Prov. 6. 8. ic. 12. & 19. c. ſi quis dixerit, cum ſeqq. & c. nemo peritorum. 11. q. 3.

b c. ſuper literis, & c. cum dilecta, de reſcr.

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii cenſuit, ſubditum Epiſcopi excommunicatum ab eo, & a Vicario urbis & delegatione Papæ abſolutum, poſſe appellare ab Epiſcopi pronunciatione, qui vigore Decreti Concil. *cap. 5. Seſſ. 13.* abſolutionem obtentam ſubreptitiam, & obreptitiam declaravit. Martis Politani 1591. 15. Maji.

CA-

CAPUT VI.

Epiſcopus nequaquam moneatur aut citetur, ut perſonaliter compareat, niſi ob cauſam, ex qua deponendus aut privandus veniret.

a c. ſunt nonnulli 2. q. 7.

QUoniam vero ſubditi Epiſcopo (*a*) tametſi jure correpti fuerint, magnopere tamen eum odiſſe, & tamquam injuria affecti ſint, falſa illi crimina objicere ſolent, ut, quoquo pacto poſſint, ei moleſtiam exhibeant; cujus vexationis timor plerumque illum ad inquirenda & punienda eorum delicta ſegniorem reddit; idcirco, ne is magno ſuo & Eccleſiæ incommodo gregem ſibi creditum relinquere, ac non ſine Epiſcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur, ita ſtatuit & decrevit: (*b*) a * Epiſcopus, niſi ob cauſam, ex qua deponendus ſive privandus veniret, etiam ſi ex officio, aut per inquiſitionem, ſeu denunciationem, vel accuſationem, ſive alio quovis modo procedatur, ut perſonaliter compareat, nequaquam citetur vel moneatur.

b Vide ſeff. 24. c. 1.

REMISSIONES.

a *Epiſcopus niſi ob cauſam.*) Vide Jacob. *lib.* 22. *de offic. Vicarii lib.* 2. *quæſt.* 59. *num.* 1. *&* 2. Clar. in §. *fin. quæſt.* 35. *verſ. ulterius quæro.* Stephan. Grat. *diſcept. for. cap.* 169. *num.* 15. * *& infr. ſeſſ.* 24. *cap.* 3. & Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap.* 121. *lit. A.*

CAPUT VII.

Qualitates teſtium contra Epiſcopum deſcribuntur, iiſque carentes puniuntur.

a c. accuſatio quoque, c. accuſatio Epiſcoporũ.

a * TEſtes (*a*) in cauſa criminali ad informationem vel judicia ſeu alias in cauſa principali contra Epiſcopum, niſi conteſtes, & bonæ converſationis, exiſtimationis, & famæ fuerint, non recipiantur; & ſi odio, temeritate aut cupiditate aliquid depoſuerint, gravibus pœnis mulctentur.

c. teſtes 2. q. 7. & c. ult. 2. q. 5. Concil. Rom. ſub Sylveſt. I. juxta Anacleti Pap. Epiſt. 2. & Carth. 2. cap. 6. & Carth. 4. cap. 96. & Sixt. III. Epiſt. c. 3.

CAPUT VIII.

Graves Epiſcoporum cauſæ a Pont. Max. cognoſcantur.

† CAuſæ Epiſcoporum, cum pro criminis objecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.

REMISSIONES.

a β Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 41. *num.* 5. ubi reſolvit, Concilium in præſenti dum definit, quod Epiſcopus niſi ob cauſam, ob quam deponendus, ſeu privandus venerit, ut perſonaliter compareat nequaquam citetur, vel moneatur; intelligendum eſſe de Epiſcopis non reſidentibus; quia illi poſſunt citari, ſeu moneri ad comparendum, ob cauſam, ob quam veniant deponendi, ſeu privandi: Epiſcopi autem reſidentes, etiamſi ſit cauſa atrociſſima, utpote hæreſis, aut læſæ majeſtatis, minime citari poſſunt ad perſonaliter comparendum, per quoſcumque judices ordinarios, vel delegatos, etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, niſi de expreſſa ac ſpeciali commiſſione manu Papæ ſignata.

* Vide tradita a Salzedo ad *Bern. Diaz in praxi crim. can. c.* 128. *lit. F.*

† Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. c.* 121. *lit. A.*

Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramento Euchariſtiæ, & ſalvi conductus, Proteſtantibus dandi.

EAdem ſancta Synodus errores omnes, qui ſuper hoc ſanctiſſimo Sacramento repullularunt, tamquam vepres ex agro Dominico evellere, ac omnium fidelium ſaluti proſpicere

cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti pie oblatis inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes articulos, diligentiſſima veritatis Catholicæ inquiſitione tractatos, plurimis accuratiſſimiſque pro rerum gravitate diſpoſitionibus habitis, cognitis quoque præſtantiſſimorum Theologorum ſententiis, hos etiam tractabat: An neceſſarium ſit ad ſalutem, & divino jure præceptum, ut ſinguli Chriſti fideles ſub utraque ſpecie ipſum venerabile Sacramentum accipiant. Et: Num minus ſumat, qui ſub altera, quam qui ſub utraque communicat. Et: An erraverit ſancta mater Eccleſia, laicos, & non celebrantes Sacerdotes, ſub panis ſpecie dumtaxat communicando. Et: An parvuli etiam communicandi ſint. Sed quoniam ex nobiliſſima Germaniæ provincia ii, qui ſe proteſtantes nominant, ſuper his ipſis articulis, antequam definiantur, audiri a ſancta Synodo cupiunt, & eam ob cauſam fidem publicam ab illa poſtularunt, ut ipſis tuto huc venire, & in hac urbe commorari, ac libere coram Synodo dicere atque proponere, quæ ſenſerint, & poſtea, cum libuerit, recedere liceat; ſancta ipſa Synodus, licet magno deſiderio eorum adventum multos antea menſes exſpectarit, tamen, ut pia mater, quæ ingemiſcit & parturit, ſummopere id deſiderans ac laborans, ut in iis, qui Chriſtiano nomine cenſentur, nulla ſint ſchiſmata, ſed quemadmodum eumdem omnes Deum, & Redemptorem agnoſcunt, ita idem dicant, idem credant, idem ſapiant; confidens Dei miſericordia, & ſperans fore, ut illi in ſanctiſſimam & ſalutarem unius fidei, ſpei, charitatiſque concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, ſecuritatem & fidem, ut petierunt, publicam, quam ſalvum conductum vocant, quoad ſe pertinet, ejus, qui infra ſcriptus erit tenoris, dedit atque conceſſit; & eorum cauſa definitionem illorum articulorum ad ſecundam Seſſionem diſtulit; quam, ut illi commode intereſſe poſſent, in diem feſtum Converſionis Divi Pauli, quæ erit xxv. die menſis Januarii, anni ſequentis, indixit. Illudque præterea ſtatuit, ut in eadem Seſſione de ſacrificio Miſſæ agatur, propter magnam utriuſque rei connexionem: interea Seſſione proxima de Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis Sacramentis tractandum. Illam autem die feſto D. Catharinæ Virginis & Martyris, qui erit xxv. Novembris, habendam eſſe decrevit, ſimulque ut in utraque materiam reformationis proſequatur.

SALVUS CONDUCTUS datus Proteſtantibus.

SAcroſancta generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntiis, omnibus & ſingulis, ſive Eccleſiaſticis ſive ſæcularibus perſonis univerſæ Germaniæ, cujuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, & qualitatis ſint, quæ ad œcumenicum hoc & generale Concilium accedere voluerint, ut de iis rebus, quæ in ipſa Synodo tractari debent, omni libertate, conferre, proponere & tractare, ac ad ipſum œcumenicum Concilium libere & tuto venire, & in eo manere & commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam ſcripto, quam verbo, offerre, proponere, & cum Patribus ſive iis, qui ab ipſa ſancta Synodo delecti fuerint, conferre, & abſque ullis conviciis & contumeliis diſputare, necnon quando illis placuerit, recedere poſſint & valeant, publicam fidem & plenam ſecuritatem,

quam

quam ſalvum conductum appellant, cum omnibus & ſingulis clauſulis & decretis neceſſariis & opportunis, etiamſi ſpecialiter & non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expreſſis haberi voluit, quantum ad ipſam ſanctam Synodum ſpectat, concedit. Placuit præterea ſanctæ Synodo, ut, ſi pro majori libertate ac ſecuritate eorum, certos tam pro commiſſis, quam pro committendis per eos delictis judices eis deputari cupiant, illos ſibi benevolos nominent, etiamſi delicta ipſa quantumcumque enormia, ac hæreſim ſapientia fuerint.

SESSIO DECIMAQVARTA,

Quæ eſt quarta

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 25. Novemb. M. D. LI.

Doctrina de ſanctiſſimis a Pœnitentiæ & extremæ Unctionis Sacramentis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis, quamvis in decreto de (*a*) Juſtificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, neceſſaria quadam ratione ſermo interpoſitus; tanta nihilominus circa illud noſtra hac ætate diverſorum errorum eſt multitudo, ut non parum publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorem & pleniorem definitionem tradidiſſe; in qua demonſtratis & convulſis, Spiritus ſancti præſidio, univerſis erroribus, Catholica veritas perſpicua & illuſtris fieret; quam nunc ſancta hæc Synodus Chriſtianis omnibus perpetuo ſervandam proponit.

a Supra ſeſs. 6. c. 14.

Conc. Trid. cum Gall.

REMISSIONES.

a De Pœnitentiæ Sacramento bene ſcripſerunt Theologi cum Magiſtro in 4. *diſt.* 14. Divus Thom. *p.* 3. *quæſt.* 84. Ubi Pat. Ægid. de Coninck. in *tract. de Sacram. diſput.* 1. *cum ſequent.* doctiſſ. Pat. Soarez *tom.* 4. *de pœnit.* Petr. de Ledeſm. in *ſumma part.* 1. *tract. de Pœnitentia*. Vivald. in *Candelabro Aureo de Sacram.* Pat. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib.* 24. Cardin. Bellarm. *de Pœnitent.* Pat. Henriq. in *ſumma lib.* 4. Gregorius de Valentia *tom.* 4. *diſput.* 7. *quæſt.* 3. *cum tribus ſequentibus*. Pat. Luc. Pinell. *de Sacramento Pœnitentiæ*.

CAPUT I.

De neceſſitate & inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ.

a SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum eſſet, ut juſtitiam in Baptiſmo ipſius beneficio & gratia ſuſceptam, conſtanter tuerentur; non fuiſſet opus, aliud ab ipſo Baptiſmo Sacramentum ad pecca-

torum remiſſionem eſſe inſtitutum. (*a*) Quoniam autem Deus, dives in miſericordia, cognovit figmentum noſtrum; illis etiam vitæ remedium contulit, qui ſeſe poſtea in peccati ſervitutem, & dæmonis poteſtatem tradidiſſent, Sacramentum videlicet Pœnitentiæ, quo lapſis poſt Baptiſmum, beneficium mortis Chriſti applicatur. (*b*) Fuit quidem Pœnitentia univerſis hominibus, qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quovis tempore ad gratiam & juſtitiam aſſequendam neceſſaria, illis etiam, qui Baptiſmi Sacramento ablui petiviſſent, ut perverſitate abjecta & emendata, tantam Dei offenſionem cum peccati odio & pio animi dolore deteſtarentur. Unde Propheta ait: (*c*) Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris: & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: (*d*) Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis. Et Princeps Apoſtolorum Petrus peccatoribus Baptiſmo initiandis pœnitentiam commendans, dicebat (*e*) Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum. Porro nec ante Adventum Chriſti pœnitentia erat Sacramentum, nec eſt poſt adventum illius cuiquam ante Baptiſmum. Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue inſtituit, cum a mortuis excitatus, inſufflavit in diſcipulos ſuos, dicens: (*f*) Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt. Quo tam inſigni facto & verbis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles poſt Baptiſmum lapſos, Apoſtolis & eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe communicatam, univerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit. Et Novatianos, remittendi poteſtatem olim pertinaciter negantes magna ratione Eccleſia Catholica, tamquam hæreticos exploſit atque condemnavit. Quare veriſſimum hunc illorum verborum Domini ſenſum ſancta hæc Synodus probans & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicandi verbum Dei & Chriſti Euangelium annuntiandi, contra hujuſmodi Sacramenti inſtitutionem falſo detorquent.

a Inf. can. 1. Pſ. 120 Epheſ. 2. Sic Innoc. 1. Epiſt. 91. inter Ep. Auguſt. Nam quæ vis rede miſſet, &c. & Cypr. ab Auguſt. citatus, lib. 2 contra Julian. c. 8. Quam benigna, quam neceſſaria.

b Sup. ſeſſ. 6. c. 14. de juſtif. Concil. Cabil. c. 8.

c Ezec. 18.

d Luc. 15.

e Act. 20. c. agunt, & c. proprie, de conſ. diſt. 4.

f Joan. 20. Matth. 16. c. ut conſtitueretur 50. diſt. & inf. cap. 8. in fin. & Can. 3.

REMISSIONES.

a Vide Sayr. *de Sacramentis in genere lib. 2. cap. 2. quæſt. 1. art. 1. verſ. de Pœnitentiæ Sacramento*. P. Gabr. Vaſquez in *3. p. D. Thomæ, tom. 2. diſput. 135. n. 10.* P. Ægid. de Coninck. *de Sacram. & cenſur. tom. 1. quæſt. 66. num. 140.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib. 28. num. 39. cum ſeqq.*

CAPUT II.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ & Baptiſmi.

a Cæterum hoc Sacramentum (*a*) multis rationibus a Baptiſmo differre dignoſcitur; nam præterquamquod materia & forma, quibus Sacramenti eſſentia perficitur, longiſſime diſſidet; conſtat certe, Baptiſmi miniſtrum judicem eſſe non oportere; cum Eccleſia in neminem judicium exerceat, qui non prius in ipſam per Baptiſmi januam fuerit ingreſſus. (*b*) Quid enim mihi, inquit Apoſtolus, de iis, qui foris ſunt, judicare? Secus eſt de domeſticis fidei, quos Chriſtus Dominus (*c*) lavacro Baptiſmi ſui corporis membra ſemel effecit: nam hos, ſi ſe poſtea crimine aliquo contaminaverint, non jam repetito Baptiſmo ablui, * cum id in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat, ſed ante hoc tribunal, tamquam reos ſiſti voluit; ut per ſacerdotum ſententiam non ſemel, ſed quoties ab admiſſis peccatis ad ipſum pœnitentes con-

a Supr. ſeſſ. 6. de juſt. c. 14. & inf. Can. 14.

b 1. Cor. 5. in fin. c. multi 2. q. 1. c. gaudemus, de divor.

c 1. Cor. 12. b. e. verbum de pœn. diſt. 1.

confugerint, poſſent liberari. Alius præterea eſt Baptiſmi, & alius Pœnitentiæ fructus: per Baptiſmum enim
d Gal. 5. Chriſtum (*d*) induentes, nova prorſus in illo efficimur creatura plenam & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes: ad quam tamen novitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, ſine magnis noſtris fletibus & laboribus, divina id exigente juſtitia, pervenire nequaquam poſſumus: β ut merito Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus a ſanctis Patribus dictus fuerit. Eſt γ autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.

REMISSIONES.

α Vide P. Ægid. de Coninck. *de Sacram. & cenſur. quæſt. 68. art. 3. num. 41.* Greg. de Valentia, *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 1. punct. 5.* P. Soar. *tom. 4. diſp 17. ſect. 1. §. Secunda veritas fidei.* P. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 28. n. 38.*

* *Non jam repetito Baptiſmo ablui, &c.*) Vide ſupra *ſeſſ. 7. can. 11.* Div. Thom. *3. p. quæſt. 66. art. 9.* Theologos omnes in *4. ſentent. diſt. 6.* Alphonſi a Caſtro adverſus *hæreſes lib. 2. cap. de baptiſmo, hæreſi 5.*

β *Ut merito Pœnitentia laborioſus, &c.*) Vide Nav. in *c. ult. de pœn. diſt. 1. §. Quod quamvis num. 10. & 11.* Sayr. *de Sacram. in genere lib. 5. c. 1. quæſt. unic. art. 2. verſ. de Pœnit.*

γ *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium.*) Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 4. cap. 2. §. 2.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 6. n. 42.*

CAPUT III.

De partibus & fructu hujus Sacramenti.

DOcet præterea ſancta Synodus α Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipſius vis ſita eſt, in illis miniſtri verbis poſitam eſſe: 1. Ego te abſolvo, &c. quibus quidem de Eccleſiæ ſanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur: ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſunt neceſſariæ. Sunt β autem quaſi materia hujus Sacramenti, ipſius pœnitentis actus, (*a*) nempe, Contritio, Confeſſio & Satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur. Sane vero res & effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo, quam interdum in viris piis & cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conſcientiæ pax ac ſerenitas cum vehementi ſpiritus conſolatione conſequi ſolet. Hæc de partibus & effectu Sacramenti S. Synodus tradens, ſimul eorum ſententias damnat, qui pœnitentiæ partes, incuſſos conſcientiæ terrores & fidem eſſe contendunt.

a Sup. ſeſſ. 6. de juſtific. c. 14. & infr. Can. 4.

DECLARATIONES.

1. *Ego te abſolvo.*) Congregatio cenſuit, intelligi in forma ſolita & conſueta ab Eccleſia, quæ debet extendi ſecundum conſuetudinem & ſtylum.

REMISSIONES.

α *Sacramenti Pœnitentiæ formam, &c.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 1. c. 3. quæſt. unic. art. 5. verſ. in pœnitentiæ ſacram.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 4. dub. 8. a num. 49.*

β *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus.*) Vide Navar. in *man. prælud. 10. num. 3. & in ſum. de pœnit. diſt. 5. num. 18.* Sayr. *d. l. 1. c. 3. quæſt. unic. art. 7. verſ. Ad primum, in med.* P. Henriq. in *ſumm. lib. 4. cap. 9. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 4. a n. 27. & præcipue n. 32.*

CAPUT IV.

De Contritione.

α CONtritio, (*a*) quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, β ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus neceſſarius; & in homine poſt Baptiſmum lapſo, ita demum præparat ad remiſſionem peccatorum, ſi cum fiducia divinæ miſericordiæ & voto præſtandi reliqua conjunctus ſit, quæ ad rite ſuſcipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur ſancta Synodus, hanc Contritionem non ſolum (*b*) ceſſationem a peccato, & vitæ novæ propoſitum & inchoationem, ſed veteris etiam odium continere, juxta illud: (*c*) Projicite a vobis omnes iniquitates veſtras, quibus prævaricati eſtis; facite vobis cor novum & ſpiritum novum. Et certe, qui illos Sanctorum clamores conſideraverit, (*d*) Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci: (*e*) Laboravi in gemitu meo; lavabo per ſingulas noctes lectum meum; (*f*) Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ; & alios hujus generis; facile intelliget, eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe. Docet præterea, etſi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi Contritioni, ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam. γ Illam vero Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ; declarat, non ſolum non facere hominem hypocritam & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus ſancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat: Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit. Hoc enim timore utiliter (*g*) concuſſi Ninivitæ, ad Jonæ prædicationem plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, & miſericordiam a Domino impetrarunt. Quamobrem falſo quidam calumniantur catholicos Scriptores, quaſi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ abſque bono motu ſuſcipientium gratiam conferre quod numquam Eccleſia DEI docuit, nec ſenſit, ſed & falſo docent, Contritionem extortam, & coactam, non liberam & voluntariam.

a Sup. ſeſs. 6. de juſt. c. 6. & 14.

b Infra Can. 5.

c Ezech. 18.

d Pſal. 50. c. & venit, diſt. 1. c. totam, de pœn. diſt. 3.

e Pſal. 6.

f Iſai. 18.

g Jonæ 3. Matth. 12. Lucæ 11. c. quamobrem, de pœn. diſt. 1.

REMISSIONES.

a Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 4. *c.* 17. *cum ſeqq.* Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 3. P. Ægid. *de Sacr. tom.* 1. *quæſt.* 68. *n.* 30. *& tom.* 2. *diſp.* 1. *dub.* 2. *n.* 13. Petr. Ledeſm. in *ſum. part.* 1. *tract. de Pœnit. c.* 6. *&* 7. P. Luc. Pinell. *de Sacram. Pœnit. tract. de Contrit.*

β *Ac deteſtatio.*) Vide P. Paul. Comitol. *reſponſorum moral. lib.* 3. *q.* 32. *num.* 2. *verſ. Qui vero.*

γ *Illam vero Contritionem imperfectam, &c.*) Vide P. Henriq. in *ſumm. lib.* 4. *c.* 17. §. 4. *&* c. 26. §. 5.

CAPUT V.

De Confeſſione.

α EX (*a*) inclinatione Sacramenti Pœnitentiæ jam explicata, uni-

a Luc. 17. Jac. 5. 1. Joan. 1. & inſ. Can. 6.

univerſa Eccleſia ſemper intellexit, inſtitutam etiam eſſe a Domino integram peccatorum Confeſſionem, & omnibus poſt Baptiſmum lapſis jure divino neceſſariam exiſtere: quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus, (*b*) e terris aſcenſurus ad cœlos, ſacerdotes ſui ipſius vicarios reliquit, tamquam præſides & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint: quo, pro poteſtate clavium, remiſſionis aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim, ſacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dumtaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim, ſua ipſi peccata declaraſſent. (*c*) Ex his colligitur, oportere a pœnitentibus β omnia peccata mortalia, quorum γ poſt diligentem ſui diſcuſſionem, conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima illa ſint, & tantum adverſus duo ultima (*d*) Decalogi præcepta commiſſa, quæ nonnumquam animum gravius ſauciant, & periculoſiora ſunt iis, quæ in manifeſto admittuntur: nam venialia, quibus a gratia Dei non excludimur, (*e*) & in quæ frequentius labimur, quamquam recte & utiliter, citraque omnem præſumptionem in Confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat; taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt. Verum, cum univerſa mortalia peccata, etiam cogitationis, (*f*) homines iræ filios, & Dei inimicos reddant; neceſſum eſt, omnium etiam veniam, cum aperta & verecunda Confeſſione, a Deo quærere. Itaque dum omnia, δ ε quæ memoriæ occurrunt, peccata, Chriſti fideles confiteri ſtudent, proculdubio omnia divinæ miſericordiæ agnoſcenda exponunt; qui vero ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt: ſi enim erubeſcat ægrotus vulnus Medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. ζ Colligitur præterea, etiam eas circumſtantias in Confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant: quod ſine illis peccata ipſa neque a pœnitentibus integre exponantur, nec judicibus innoteſcant, & fieri nequeat, ut de gravitate criminum recte cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere, unde alienum a ratione eſt, docere circumſtantias has ab hominibus otioſis excogitatas fuiſſe; aut unam tantum circumſtantiam confitendam eſſe, nempe peccaſſe in fratrem. Sed & impium eſt, Confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare; conſtat enim, nihil aliud in Eccleſia a pœnitentibus exigi, quam, ut, poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum, eadem Confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: (*g*) Ab occultis meis munda me Domine. Ipſa vero hujuſmodi Confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri poſſet, niſi tot tantiſque commodis & conſolationibus levaretur, quæ omnibus, digne ad hoc Sacramentum accedentibus, per abſolutionem certiſſime conferuntur. 1. Cæterum, quo ad modum confitendi ſecreto apud ſolum Sacerdotem, etſi Chriſtus non vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, cum

ob

b Joan. 20. Matth. 16. c. verbum, de pœnit. diſt. 1. & c. adhuc, de pœnit. diſt. 3.

c Infra Can. 6.

d Deut. 5.

e Sup. ſeſs. 6. Can. 23. c. adhuc, & c. de quotidianis, de pœnit. diſt. 3.

f Eph. 2.

g Pſal. 18.

ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem, delicta ſua publice confiteri poſſit : non eſt tamen hoc divino præcepto mandatum, nec ſatis conſulte humana aliqua lege præciperetur, ut delicta, præſertim ſecreta, publica eſſent Confeſſione aperienda. Unde cum a ſanctiſſimis (*h*) & antiquiſſimis Patribus, magno unanimique conſenſu ſecreta Confeſſio Sacramentalis, qua ab initio Eccleſia ſancta uſa eſt, & modo etiam utitur, fuerit ſemper commendata; manifeſte refellitur inanis eorum calumnia, qui eam a divino mandato alienam, & inventum humanum eſſe, atque a (*i*) Patribus in Concilio Lateranenſi congregatis initium habuiſſe, docere non verentur. Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia (*k*) ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium & inſtitutum eſſe intellexerant, ſed ut præceptum Confeſſionis, ſaltem ſemel in anno, ab omnibus & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur, unde jam in univerſa Eccleſia cum ingenti animarum fidelium fructu obſervatur mos ille ſalutaris confitendi, ſacro illo & maxime acceptabili tempore Quadrageſimæ: quem morem hæc ſancta Synodus maxime probat & amplectitur, tamquam pium & merito retinendum.

h Concil. Cabilon. c. 33.

i Infr. Can. 3. & 14.

k Concil. Later. ſub Innoc. III. c. 21. c. omnis utriuſque de pœn. & remiſſ.

DECLARATIONES.

1. *Cæterum, quoad modum confitendi ſecreto apud ſolum Sacerdotem.*) Die 20. Junii, ann. 1602. in generali Congregatione S. N. Univerſalis Inquiſitionis habitæ in palatio Apoſtolico in monte Quirinali coram S. D. N. Domino Clemente divina providentia Papa VIII. propoſita quæſtione: Utrum liceat per literas ſeu per internuntium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere? SS. auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illuſtriſs. & Reverendiſs. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus mature ac diligenter conſiderata, hanc propoſitionem, ſcilicet *licere per literas ſeu internuntium confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere*: ad minus uti falſam, temerariam & ſcandaloſam damnavit, & prohibuit: præcepitque, ne deinceps iſta propoſitio publicis privatiſque lectionibus, concionibus & congreſſibus doceatur, neve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputationem tractaverit, niſi forſan impugnando, ſeu ad praxim directe vel indirecte duxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ, quam ipſo facto incurrat, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgente, etiam S. R. E. majori Pœnitentiario; niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi, aliis etiam pœnis arbitrio infligendis ſubjaceat.

Concilium Lateranenſ. ſub Innocent. III. cap. 21. de pœn. & remiſſ. cap. Omnis.

OMnis utriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis pervenit, omnia ſua ſolus peccata confiteatur fideliter ſaltem ſemel in anno proprio ſacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam ſtudeat pro viribus adimplere, ſuſcipiens reverenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum, niſi forte de conſilio proprii ſacerdotis ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abſtinendum: alioquin & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Unde hoc ſalutare ſtatutum frequenter in Eccleſiis publicetur, ne quiſpiam ignorantiæ cæcitate velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno ſacerdoti voluerit juſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam prius poſtulet & obtineat a proprio ſacerdote, cum aliter ille ipſum non poſſit ſolvere vel ligare.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *man. cap. 2. n. 1. ad 5. & cap. 21. n. 30. & 34. & c. 27. num. 269.* & in *ſum. de pœnit. diſt. 2. num. 18.* P. Henriq. in *ſum. lib. 5. cap. 1.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Pœnitentiæ c. 8. a principio.* P. Luc. Pinel. *de Pœnit. Sacram. tract. 2. de Confeſſione, cap. 1. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſput. 4. a n. 27.*

P. Va-

P. Valer. Reginal. in *praxi pœnit. lib. 6. a num.* 28.

β Omnia peccata mortalia.) Quod laici, qui tantum habent venialia, non obligantur per ſe confiteri, cum non ſit materia neceſſaria, tenent omnes. Regulares tamen videntur ex ſtatuto, & conſuetudine obligari ſub veniali, ut aliquod ex his fateantur ſemel in menſe, aut ex aliis, a quibus iterum fuerat abſolutus; quia videtur aliquo modo confiteri eo tempore, reſolvunt P. Henriq. *lib.* 4. *c.* 4. *in fine*. P. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 28. *quæſt.* 3. P. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 36. *ſect.* 3. *n.* 6. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 6. *num.* 44. P. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp.* 5. *a num.* 51. P. Luc. Pinell. *d. tr.* 2. *de Conf. c.* 7. *dub.* 2. *&* c. 8. *poſt princip.* * Vide infr. *can.* 7. & Covarr. *lib.* 2. *var. cap.* 13. *num.* 6. Caſtr. adverſus *hæreſes lib.* 4. *verb. confeſſio.*

γ Poſt diligentem ſui diſcuſſionem.) Quod pœnitens præmittere debeat debitam & diligentem conſcientiæ diſcuſſionem, poſt multos, quos refert, docent P. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 5. *a princip.* Petr. Ledeſm. *de tract. de pœn. c.* 16. *conſ.* 6.

† *Cum aperta & verecunda confeſſione.*) Vide Caſtro. & Covarr. ubi proxime. Padillam. in *l. & in epiſt. n.* 14. *C. de fideicom.* Azeved. late in *lib.* 5. *tit.* 1. *novæ recopil. num.* 8.

δ Quæ memoriæ occurrunt.) Vide Nav. in *man. cap.* 21. *num.* 55. P. Henriq. *dict. lib.* 5. *c.* 3. §. 4.

ε Utrum ſi quis in confeſſione facta hoc anno aliqua peccata mortalia omiſerit per oblivionem excuſabilem vel aliquam cauſam rationabilem, teneatur vi præcepti Eccleſiaſtici ſtatim confiteri eadem peccata? Negant poſt Victor. & Navar. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. l.* 6. *n.* 40. P. Luc. Pinell. *dict. tract.* 2. *de Confeſſ. c.* 7. *dub.* 3.

ζ Colligitur præterea etiam eas circumſtantias, &c.) Vide Navar. in *Man. cap.* 6. *n.* 3. *& in c. Conſideret, de Pœn. diſt.* 5. *n.* 10. *cum ſeqq.* P. Henriq. in *ſum. lib.* 5. *c.* 6. *cum ſeqq.* Sayr. in *clavi reg. lib.* 2. *c.* 3. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 6. *num.* 110. *cum ſeqq.* P. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp.* 7. *n.* 8. *cum ſeqq.* Petr. Ledeſm. *dict. tract. de pœnit. cap.* 18. P. Luc. Pinell. *de pœnit. Sacram. tract.* 2. *de Confeſſ. cap.* 3. *cum ſeqq.*

η *Sed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno ab omnibus, &c.*) Concordat *cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* Vide P. Henriq. in *ſumm. lib.* 4. *c.* 3. §. 2. *lit. I.* P. Ægid. *dict. tom.* 2. *diſp.* 5. *a num.* 45. P. Luc. Pinell. *dict. tract.* 2. *de Conf. c.* 7.

θ An hic annus computetur a Paſchate uſque ad Paſcha? Affirmant Pat. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 36. *ſect.* 3. *num.* 8. P. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 28. *quæſt.* 6. P. Valer. Reginal. *d. lib.* 6. *n.* 36. P. Ægid. *d. diſp.* 5. *num.* 56. P. Luc. Pinell. *d. tract.* 2. *de Confeſſ. c.* 7. *dub.* 1.

ι An ſatisfaciat huic præcepto quocunque anni tempore confitendo? Negant Victor. in *ſum. n.* 137. P. Henriq. *lib.* 4. *c.* 4. *n.* 7. P. Vaſq. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 5. *&* 15. P. Ægid. *d. diſp.* 5. *num.* 57. *cum ſeqq.*

CAPUT VI.

De Miniſtro hujus Sacramenti, & Abſolutione.

α CIrca miniſtrum autem hujus Sacramenti, declarat ſancta Synodus, falſas eſſe & a veritate Euangelii penitus alienas doctrinas (*a*) omnes, quæ ad alios quoſvis homines præter Epiſcopos & ſacerdotes, Clavium miniſterium pernicioſe extendunt; putantes verba iila Domini, (*b*) Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt alligata & in cœlo; & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo; (*c*) & Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt: ad omnes Chriſti fideles indifferenter & promiſcue, (*d*) contra inſtitutionem hujus Sacramenti, ita fuiſſe dicta, ut quivis poteſtatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem, ſi correptus acquieverit; ſecreta vero per ſpontaneam confeſſionem, cuicumque factam. Docet quoque, etiam ſacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus ſancti in ordinatione collatam, tamquam Chriſti miniſtros, functionem remittendi peccata exercere; eoſque prave ſentire, qui in malis ſacerdotibus hanc poteſtatem non eſſe contendunt. (*e*) Quamvis autem abſolutio ſacerdotis alieni beneficii ſit diſpenſatio, tamen

a Inf. can. 10.

b Matt. 16. & 18.

c Joan. 20.

d Sup. ſeſſ. 7. de Sacr. Can. 10.

e c. ſecundum Eccleſiæ, 19. diſt. & c. non nocet, 4. q. 1.

non

non eſt ſolum nudum miniſterium vel annuntiandi Euangelium, vel declarandi remiſſa eſſe peccata, ſed adinſtar actus judicialis, quo ab ipſo, velut a judice ſententia pronunciatur; atque ideo non debet pœnitens adeo ſibi de ſua ipſius fide blandiri, ut etiam (*f*) ſi nulla illi adſit contritio, aut ſacerdoti animus ſerio agendi & vere abſolvendi deſit; putet tamen ſe, propter ſuam ſolum fidem, vere & coram Deo eſſe abſolutum; nec enim fides ſine Pœnitentia remiſſionem ullam peccatorum præſtaret: nec is eſſet, niſi ſalutis ſuæ negligentiſſimus, β qui ſacerdotem joco ſe abſolventem cognoſceret; & non alium, ſerio agentem, ſedulo requireret.

f Inf. Can. 9.

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 1. *cap.* 1. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 8. *per totam*.

β *Qui Sacerdotem joco ſe abſolventem, &c.*) Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 4. *c.* 11. §. 6. *lit.* N.

CAPUT VII.

De caſuum reſervatione.

α QUoniam igitur natura & ratio judicii illud expoſcit, ut ſententia in ſubditos dumtaxat feratur; (*a*) perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hæc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut ſubdelegatam non habet juriſdictionem. Magnopere vero ad Chriſtiani populi diſciplinam pertinere, ſanctiſſimis Patribus noſtris viſum eſt, ut atrociora quædam & graviora crimina non a quibuſvis 1. ſed a ſummis dumtaxat ſacerdotibus abſolverentur; (*b*) unde merito Pontifices Max. pro ſuprema poteſtate, ſibi in Eccleſia univerſali tradita, cauſas aliquas criminum graviores ſuo potuerunt peculiari judicio reſervare. Neque dubitandum eſt, quando omnia, quæ a Deo ſunt, ordinata ſunt, quin β γ hoc idem (*c*) Epiſcopis omnibus in ſua cuique diœceſi in ædificationem tamen, non in deſtructionem liceat, pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores ſacerdotes auctoritate, præſertim quoad illa, quibus 2. excommunicationis cenſura annexa eſt. Hanc autem delictorum reſervationem, conſonum eſt divinæ auctoritati, non tantum in externa politia; ſed etiam coram Deo vim habere. δ Verumtamen pie admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei 3. cuſtoditum ſemper fuit, (*d*) ε ζ ut nulla ſit reſervatio η in articulo mortis; * 4. atque adeo ϑ ι † omnes Sacerdotes κ quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis & λ cenſuris abſolvere poſſunt: extra μ quem articulum Sacerdotes, cum ν ξ nihil poſſint in caſibus reſervatis, id unum pœnitentibus perſuadere nitantur, ut ad Superiores & legitimos judices pro beneficio Abſolutionis accedant.

a c. ſi Epiſcopus, de pœn. in 6.

b c. ſi quis ſuadente, 17. q. 4. c. ita quoſdam; de jud. c. conquæſt. de ſent. exc. c. quicumque, eod. tit. in 6. & c. 2. eod. tit. in Clem. c. & ſi dominium, de pœnit. in extr. com. cum ſimil. Rom. 13. *c* Vid. Seſſ. 24. cap. 6. poſt matrimoniū.

d c. Felicis de pœn. in 6. c. paſtoralis, de off. ord. c. cupientes, de pœn. in Clem. c. inter cunctas, §. duos de pœnit. in extr. com. Cæleſt. Ep. 2. c. 2. & 4. Carth. c. 76. & 2. Tolet. c. 12.

DECLARATIONES.

1. *Sed a ſummis dumtaxat ſacerdotibus abſolverentur.*) Idem etiam poſſunt Prælati Regulares in Regulares ſibi ſubjectos & inferiores Epiſcopis ſæculares, qui habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in loco, & nulli diœceſi, nec ipſi, nec eorum ſubditi ſubſunt.

2. *Excommunicationis cenſura annexa eſt.*) Regulares non poſſunt ex privilegiis, præſertim ex illo, quod *Mare magnum* appellant, eis conceſſis, abſolvere quemquam in caſibus, quos Epiſcopus ſibi reſervaverit, nec poſſunt abſolvere ad cautelam, tam in exteriori, quam in interiori foro eos, qui incidiſſe videntur in bullam Cœnæ Domini. At omnes, qui audiunt confeſſiones, poſſunt abſolvere a caſibus Epiſc. reſervatis virtute Bullæ Jubilæi indicti a ſummo Pontifice cum facultate abſolvendi a quibuſcunque enormitatibus reſervatis Sedi

di Apoſtolicæ, etiam in Bulla Cœnæ Domini? ſed hoc non contingit ipſis virtute privilegiorum, & facultatum perpetuo conceſſarum ipſis Regularibus & Confraternitatibus, ut puta Roſarii, & aliorum piorum locorum: ut in libro literarum *fol.* 143. comprehenduntur etiam exempti, non autem, qui ſunt nullius diœceſis, qui ut ſupra, poſſunt reſervare ſibi caſus.

3. *Cuſtoditum ſemper fuit.*) Congregatio cenſuit, Sacerdotem alioquin idoneum, ſi tamen ad audiendas confeſſiones approbatus non ſit juxta *cap.* 15. *Seſſ.* 23. non poſſe valide a peccatis mortalibus abſolvere pœnitentem in articulo mortis conſtitutum, ubi Parochus præſens jam perhibeatur, *Seſſ.* 14. *de Sacram. Pœnitentiæ, & de reſervatione*, paratuſque ſit infirmi audire confeſſionem, illumque abſolvere, neque ulla ſubſit cauſa Parochum ipſum recuſandi.

4. *Atque ideo omnes Sacerdotes.*) Etiamſi iſti Sacerdotes eſſent excommunicati, & denunciati, extra quem articulum, ſcilicet mortis, cum nihil poſſint, graviter etiam peccant, excommunicationem incurrunt.

Regulares per privilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem non habent abſolvendi Pœnitentes, in caſibus Epiſcopis reſervatis. Quamobrem neque Mendicantes, neque Jeſuitæ, neque alii vigore Magni Maris abſolvere poſſunt a caſibus reſervatis Epiſcopo.

Confeſſores in vim privilegiorum Roſarii non abſolvunt confitentes a caſibus reſervatis Epiſcopo, niſi privilegia ipſa talem habeant facultatem, vel ſint obtenta, vel confirmata poſt Concilium Trid. Quare fratres Mendicantes & cujuſcunque ordinis Regulares, in vim privilegiorum, non abſolvunt a caſibus Epiſcopo reſervatis. Congregatio cenſuit Anno 1587. die 30. Januarii Epiſcopum poſſe adverſus eos, qui temporibus ab Eccleſia ſtatutis confiteri & Euchariſtiam ſumere neglexerint, etiam uſque ad excommunicationem procedere: etſi enim *c. Omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* ab Eccleſia velit arcendos, ea tamen pœna differt ab Excommunicatione, juxta Covar. in *c. Alma mater, de ſentent. excomm.* Epiſcopus ergo poteſt aggravare pœnas a jure communi ſtatutas, quia cum tales confeſſionem & communionem negligentes, mortaliter peccent, ab Epiſcopo excommunicari poſſunt. Quin etiam eadem Congregatio eadem die cenſuit, Epiſcopum talibus pro ſatisfactione pœnas pecuniarias pio loco applicandas, imponere poſſe, cum hæ aliquando magis timeantur. Verumtamen eadem Congregatio die ſupra dicta cenſuit non expedire, ut Epiſcopus ſibi reſervet abſolutionem eorum, qui temporibus ſic conſtitutis negligunt confiteri, & communicare.

Congregatio Concilii cenſuit, illos, qui confeſſiones audiunt, poſſe virtute Jubilæi indicti a ſummis Pontificibus cum facultate abſolvendi a quibuſcunque caſibus, abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis, ſed non virtute privilegiorum Regularibus, ſeu confraternitatibus conceſſorum.

An qui ſemel in uno tempore Paſchatis peccata fuerit confeſſus pœnitentiario deputato, in vim decreti Concil. Trident. *cap.* 8. *ſeſſ.* 18. dicatur ſatisfeciſſe præcepto Eccleſiæ contento in *c. Omnis utriuſque ſexus, extrav. de pœnit. & remiſſ.* Omnes Illuſtriſs. Domini fuerunt illius ſententiæ, ut videatur ſatisfeciſſe.

Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe Regulares abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis, in vim privilegiorum eis ante Concilium conceſſorum, neque audire confeſſiones perſonarum ſæcularium, niſi prius fuerint approbati ab Ordinario.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 6. cap. 9.* §. 3. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 1. *n.* 25. P. Ægid. de Coninck *de Sacr. & cenſ. tom.* 2. *diſp.* 8. *a num.* 75.

β *Cum nihil poſſint in caſibus reſervatis.*) Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Regulares per privilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem non habent abſolvendi pœnitentes a caſibus Epiſcopis reſervatis, refert Fr. Lud. Beja *reſponſ. caſuum conſc. p.* 2. *caſu* 21. *in fin. V. Nunc tamen, & p.* 3. *caſu* 5. *in fin. verſ. hoc tamen*, qui etiam reſolvit, poſtea per Greg. XIII. fuiſſe ſpecialiter conceſſum, ut poſſint abſolvere, & hanc conceſſionem fuiſſe vivæ vocis oraculo factam Patribus Societatis Jeſu, eaque per communicationem gaudere omnes Mendicantes & multi ſapientiſſimi Doctores indiſtincte tenent, Concilium in præſenti non intendere derogare antiquo Regularium privilegio, quod juri communi inſertum habet rationem favoris, ſicut & jus commune; & poſſe Regulares abſolvere a reſervatis Epiſcopo caſibus etiam poſt Concil. Trid. Huic opinioni ſubſcripſere P. Henriq. in *ſum. lib. 6. cap. 6.* §. 4. P. Mart. Delr. *diſquiſ. magic. l. 6. cap.* 1. *ſect.* 3. *in med. pag. mihi* 477. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 61. *art.* 1. & 3. *cum ſeqq.*

γ Quod

ɣ Quod pœnitens vigore facultatis a ſummo Pontifice conceſſæ Societati cum clauſula, ut ingrediens in talem Societatem poſſit abſolvi ab omnibus caſibus, etiam Sedi Apoſtol. reſervatis, valeat etiam abſolvi a quibuſcunque reſervatis Epiſcop. tam a jure, quam ab homine, reſolvit F. Lud. Beja *reſponſ. caſuum conſc. p. 2. caſu 21. per totum.*

δ *Quin hoc idem Epiſcopis omnibus in ſua cuique diœceſi, in ædificationem tamen, non in deſtructionem, &c.*) Poſſe Epiſcopum reſervare ſibi caſus plus minuſve, juxta majorem, vel minorem Confeſſariorum, quos in ſua diœceſi habet, idoneitatem, capacitatem & eruditionem reſolvit Zerol. in *praxi Epiſcopor. par. 1. verb. Caſus reſervati, pag.* 88.

ε Utrum ſicut Epiſcopus per hunc *text.* diſpenſat in omnibus irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto provenientibus, niſi ſint ad forum contentioſum deductæ, & niſi ex homicidio voluntario proveniant, ita etiam poſſint Abbates habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem diſpenſare? Affirmat Flores *var. lib. 3. quæſt. 24. num.* 18.

ζ *Verumtamen pie admodum, &c.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 2. c. 8. q. 2. art. 2. verſ. Secunda, in fine.*

η *Ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis, &c.*) Vide Navar. *conſ. 15. de pœnit. & remiſſ.* P. Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 19. pag. 795.* Navar. in *princ. de pœnit. diſt. 6.* Azeved. ad *l. 5. n. 5. verſ. Eſt tamen verum tit. 1. lib. 1. novæ Recop.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 1. num. 58. 63. & 73.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l. 1. q. 21. num. 1. & quæſt. 22. num. 2. c. 5. quæſt. 14. num. 3.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. l. 1. a num. 58.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 8. num. 90. cum ſeqq.* P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 2. cap. 3.* plures refert Cened. ad *decretum collect. 24. num. 5.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Pœnit. cap. 14.* * Salzed. ad Bern. Diaz. in *praxi canon. cap. 33. lit. A.* Ricc. in *ſua praxi var. reſol. cap. 229. num. 1.*

θ Quod omnis Sacerdos quoslibet pœnitentes, a quibuslibet peccatis abſolvere poſſit, & excuſetur ab irregularitate Clericus, qui excommunicatione majori innodatus, interdictus, aut ſuſpenſus abſolverit conſtitutum in mortis articulo, tradunt Vivald. in *Candelabro Aureo, par. 1. tit. de abſolutione, n. 64.* Navar. in *man. cap. 27. num. 271. verſ. Septimo quod.* Salzed. ad Bernard. in *prax. cap. 33. lit. A. verſ. excuſabitur.* Guttier. *Canon. lib. 1. c. 1. a n. 56.* plures per Cened. ad *decretal. collect. 25. n. 9.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. Moral. lib. 6. quæſt. 27.* Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſc. p. 4. caſu 6.* Petr. Ledeſm. *d. tract. de Pœnit. cap. 14 conc. 1. dub. 4.* † Ricc. *dict. cap. 229. num. 3.*

ι *In articulo mortis, &c.*) Articulus mortis in hac materia quis dicatur? Vide apud Sylveſt. *verb. Abſolutio, 1. n. 10.* P. Valer. Reginald. *dict. lib. 1. num. 59.* Navar. in *Man. cap. 27. num. 271.* Covar. in *c. Alma, p. 1. §. 11. num. 8.* Vivald. in *Candelab. cap. de Abſolut. num. 60.* P. Soar. *tom. 4. diſp. 26. ſect. 4.* qui reſolvunt, non poſſe abſolvi a ſimplici Sacerdote omnem transfretare volentem, ſed credentem aut dubitantem probabiliter ſe naufragaturum, aut alias de vita periclitaturum: ſimiliter non quemlibet obſeſſum ab hoſtibus, ſed telis impugnatum; nec quamvis mulierem prægnantem, ſed eam, quæ periclitatur de vita arbitrio prudentis viri.

κ *Quoslibet pœnitentes.*) Quod in articulo mortis abſolvi poterunt hæretici a quocunque Sacerdote abſque aliqua Bulla, vel privilegio, tenent P. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 19. quæſt. 5.* & reſolvit poſt Guttier. Rojas. Simanc. & alios, Cened. ad *Decretal. collect. 103. num. 3. verſ. in mortis.*

λ *Omnes Sacerdotes.*) Non comprehendi hæreticum docent D. Thom. *3. p. quæſt. 82. art. 7. ad 2. & in 4. diſt. 19. q. 1. art. 2. ad 7.* Navar. in *Man. c. 26. num. 26.* Covar. in *c. Almæ, p. 1. § 6. n. 8.* Poſſe tamen Catholicum Pœnitentiæ Sacramentum percipere ab hæretico in extremo vitæ periculo, tenent Can. in *Relect. de Pœnit. p. 5.* P. Valer. *dict. lib. 1. n. 60.* P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 14. a num. 234.* poſt B. Antonin. Angel. Roſel. & alios, P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 8. cap. 11. quæſt. 12.*

μ An poſſint, ſi proprius Sacerdos ſit præſens, vel poſſit facile haberi? Affirmant Navar. *conſ. 15. ſub tit. de Pœnit.* Sayr. *deciſ. 21. eod. tit.* P. Valer. *d. lib. 1. num. 60.* qui dicunt conſulte facturum eſſe, qui præſente ſuo Parocho, vel ſuperiore, ab eo potius, quam ab alio ſe abſolvi curat.

ν *Et cenſuris abſolvere poſſunt.*) Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 6. c. 9. §. 3.*

ξ *Extra quem articulum Sacerdotes, &c.*) Utrum is, qui non habent poteſtatem abſolvendi a reſervatis, poſſit extra periculum mortis ab aliis peccatis abſolvere eum, qui tales caſus habet? Vide Sylveſt. *verbo,*

Con-

Confeſſio, 1. *quæſt.* 19. Pat. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 1. P. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 31. *ſect.* 3. *num.* 5. P. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp* 8. *num.* 99. *& diſp.* 31. *ſect.* 3. P. Valer. Regin. *dict. lib.* 1. *num.* 63.

CAPUT VIII.

De Satisfactionis neceſſitate & fructu.

DEmum quoad Sanctificationem, quæ ex omnibus Pœnitentiæ partibus, quemadmodum a Patribus noſtris Chriſtiano populo fuit perpetuo tempore commendata; ita una maxime noſtra ætate, ſummo pietatis prætextu impugnatur ab iis, qui ſpeciem pietatis habent, virtutem autem ejus abnegarunt: ſancta Synodus declarat, falſum omnino eſſe, & a verbo Dei alienum, culpam a (*a*) Domino numquam remitti, quin univerſa etiam pœna condonetur. Perſpicua enim & illuſtria in ſacris literis exempla reperiuntur, quibus præter divinam traditionem hic error quam manifeſtiſſime revincitur. β Sane & divinæ juſtitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptiſmum per ignorantiam deliquerint; aliter vero, qui ſemel a peccati & dæmonis ſervitute liberati, & accepto Spiritus ſancti dono, ſcienter templum (*b*) Dei violare, & Spiritum ſanctum contriſtare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis abſque ulla ſatisfactione peccata dimittantur, ut, occaſione accepta, peccata leviora putantes, velut injurii & (*c*) contumelioſi Spiritui ſancto, in graviora labamur, theſaurizantes nobis iram in die iræ. Proculdubio enim magnopere a peccato revocant, & quaſi fræno quodam coercent hæ ſatisfactoriæ pœnæ, cautioreſque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt: medentur quoque peccatorum reliquiis; & vitioſos habitus, male vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. (*d*) Neque vero ſecurior ulla via in Eccleſia Dei unquam exiſtimata fuit ad amovendam imminentem a (*e*) Domino pœnam, quam ut hæc pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quod, dum ſatisfaciendo patimur pro peccatis, Chriſto Jeſu, (*f*) qui pro peccatis noſtris ſatisfecit, ex quo omnis noſtra ſufficientia eſt, conformes efficimur, certiſſimam quoque inde arrham habentes, quod ſi compatimur, & conglorificabimur. Neque vero ita noſtra eſt ſatisfactio hæc, quam pro peccatis noſtris exſolvimus, ut non ſit per Chriſtum Jeſum: γ δ nam qui (*g*) ex nobis tamquam ex nobis nihil poſſumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia poſſumus; ita non habet homo, unde glorietur: (*h*) ſed omnis gloriatio noſtra in Chriſto eſt, in quo vivimus, in quo meremur, in quo ſatisfacimus, (*i*) facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur a Patre. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, ε & convenientes ſatisfactiones injungere: ne, ſi forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leviſſima quædam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut ſatisfactio, quam imponunt, non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum; ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & caſtigationem: (*k*) nam Claves ſacerdotum non ad ſolvendum dumtaxat; ſed ad ligandum conceſſas, etiam antiqui Patres & credunt & docent; nec propterea exiſtimarunt, Sa-

a Inf. Can. 12. Gen. 3. 2. Reg. 12. Num. 12. & 20. Seſſ. 6. Can. 30. & c. 14.

b 1. Cor 3. Eph. 4.

c Hebr. 10. Rom. 2.

d Exech. 33. Joan 3. Hier. 3. 18. & 25.

e Iſ. 30. Eccl. 17. Matt. 3. 4. 11. & 18. cum ſim.

f Rom. 5. 1. Joan. 2. in princ. 2. Cor. 3. Rom. 8.

g 2 Cor. 3. Philip. 4. 1. Cor. 1. in fin. Galat. 6.

h 1. Cor. 10. in fin. Actor. 17.

i Matt. 3. & 4 Luc. 3. 10. 17. c. tempora, cum multis ſeqq. 26. q. 7. c. de pœn. de conſ. diſt. 4. Concil. Carthag. 3. c. 31. & Concil. Carthag. 4. c. 74. Concil. Cabil. c. 34 & 38. Concil. Afric. c. 9.

k Matt 16. & Joan. 20. ſup. c. 1. in fin & infra Can. 3. & ult. de pœnit.

Sacramentum Pœnitentiæ eſſe forum iræ vel pœnarum, ſicut nemo unquam Catholicus ſenſit, ex hujuſmodi noſtris ſatisfactionibus vim meriti, & (*l*) ſatisfactionis Domini noſtri Jeſu Chriſti vel obſcutari, vel ex aliqua parte imminui: quod dum Novatores intelligere nolunt, ita optimam pœnitentiam novam vitam eſſe docent, ut omnem ſatisfactionis vim & uſum tollant.

l Infra Can. 13.

REMISSIONES.

α Vide Bald. Junium ſuper *opera controv.* Bellarm. *p. 2. lib. 5. cap. 6. per totum.* P. Luc. Pinell. *de Sacr. Pœnit. tract. 3.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 2. dub. 12. num. 107. & diſp. 4. n. 26. in fin.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Pœnit. cap. 23.*

β *Sane & divinæ juſtitiæ ratio, &c.*) Vide P. Vaſquez in 3. *p.* D. Thom. *tom. 2. diſp. 155. num. 54.*

γ *Nam qui ex nobis, tanquam ex nobis nihil poſſumus.*) Ex parte perſonæ ſatisfacientis an requiratur primo, ut ſit in gratia? Affirmat poſt B. Thom. & B. Bonav. P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 10. num. 22. cum ſeqq.*

δ An confeſſor poſſit invitum pœnitentem obligare ad pœnitentiam, & ſi non acceptet, peccet ob id lethaliter contra aliquod præceptum? Negant Navarr. in *Man. c. 26. num. 20. & in c. contrarium, de pœnit. diſt. 5. num. 10.* poſt Cajet. Armil. Med. Sylveſt. & alios Fr. Lud. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. p. 3. caſu 3. verſ. ex parte ergo pœnitentis.* P. Paul. Comit. *Reſp. Moral. lib. 1. quæſt. 35.* P. Joan. Rebello, *na hiſtoria dos milagres de noſſa Senhora do Roſario, lib. 3. dialog. 7.* Cened. ad *Decretum collect. 40. num. 2.* P. Valer. Reginald. *d. lib. 7. n. 15.* Affirmant tamen pœnitentem ſub peccato mortali teneri acceptare & implere pœnitentiam a confeſſario pro peccato mortali legitime injunctam, ſi materia gravis ſit, & velit abſolutionem conſequi. Victor. *de Sacrament. num. 209.* Petr. Sot. *lect. 4. de ſatisfact. §. impoſitio pœnitentiæ.* P. Soar. *tom. 4. diſp. 38. ſect. 7. num. 2.* poſt Magiſt. B. Thom. & Palud. Par. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 10. n. 79.* P. Luc. Pinell. *dict. tract. 3. de ſatisfact. dub. 4.*

ε *Et convenientes ſatisfactiones injungere.*) Vide P. Henriq. in *ſumma lib. 5. cap. 20. §. 5. & cap. 21. in princ.* Pat. Ægid. *dict. tom. 2. diſp. 10. a num. 60. cum ſeqq. & a num. 70.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 7. a num. 11.* P. Comitol. *reſp. Moral. lib. 1. quæſt. 35. num. 2.* Fr. Lud. Beja *caſuum conſcientiæ par. 3. caſu 1. fol. 275. & caſu 2. fol. 281. verſ.*

CAPUT IX.

De Operibus Satisfactionis.

α DOcet præterea, tantam eſſe divinæ munificentiæ largitatem, ut non ſolum pœnis, ſponte a nobis pro vindicando peccato ſuſceptis, aut ſacerdotis arbitrio pro menſura delicti impoſitis, ſed etiam, quod maximum amoris (*a*) argumentum eſt, temporalibus flagellis a Deo inflictis, & a nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Chriſtum Jeſum ſatisfacere valeamus.

a c. Sunt plures in fin. de pœnit. diſt. 5.

REMISSIONES.

α Utrum juſti per opera pœnitentiæ, vel ſponte aſſumpta, vel etiam illis præcepta poſſint ſatisfacere pro pœnis ex peccatis remiſſis reſtantibus? Affirmant P. Soar. *tom. 4. diſp. 37. ſect. 1.* Cardin. Bellarm. *lib. 4. de Pœnit. cap. 3. cum ſeqq.* P. Valent. *diſp. 7. q. 14. punct. 2.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 10. a num. 14.*

DOCTRINA de Sacramento Extremæ Unctionis.

α VIſum eſt autem ſanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pœnitentia adjungere ea, quæ ſequuntur de Sacramento extremæ Unctionis: quod non modo Pœnitentiæ, ſed & totius Chriſtianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia eſſe debet, conſummativum exiſtimatum eſt a Patribus. Primum itaque circa illius inſtitutionem declarat & docet, (*b*) quod clementiſſimus Redemptor noſter, qui ſervis ſuis quovis tempore voluit de ſalutaribus remediis (*c*) adverſus omnia omnium

b Inf. Can. 1. de Sacr. Extremæ Unct.

c Eph. 6.

ho-

hoſtium tela eſſe proſpectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis aliis præparavit, quibus Chriſtiani conſervare ſe integros, dum viverent, ab omni graviore ſpiritus incommodo poſſint; ita extremæ Unctionis Sacramento finem vitæ, tamquam firmiſſimo quodam præſidio munivit. Nam etſi adverſarius (*c*) noſter occaſiones per omnem vitam quærat & captet, ut devorare animas noſtras quoquomodo poſſit; nullum tamen tempus eſt, quo vehementius ille omnes ſuæ verſutiæ nervos intendat ad perdendos nos penitus, & a fiducia etiam, (*d*) ſi poſſit, divinæ miſericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitæ perſpicit.

c 1. Pet. 5. cap. nulli dubium 3. q. 1.

d Gen. 3. & infr. c. 2. in fin.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 3. *c.* 7. *cum ſeqq.* Vivald. in *Candelabro aureo de Sacram. tit. de extrema Unctione*, Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo*, *Extrema Unctio*. Fr. Emman. *q. Regular. tom.* 3. *q.* 79. *art.* 1. *cum duobus ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 28. *num.* 43. *cum ſeqq.* noviſſime P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.* 1. *diſp.* 10. Gregorius de Valentia *tom.* 4. *d.* 8. P. Soar. *tom.* 4. *d.* 39. *& quinque ſeqq.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Extremæ Unct.*

CAPUT I.

De Inſtitutione Sacramenti Extremæ Unctionis.

INſtituta eſt autem Sacra hæc Unctio infirmorum, tamquam vere & proprie α Sacramentum novi Teſtamenti a β Chriſto Domino noſtro (*a*) apud Marcum quidem inſinuatum, (*b*) per Jacobum autem Apoſtolum ac Domini fratrem, fidelibus commendatum ac promulgatum: Infirmatur, inquit, quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. Quibus verbis, ut Apoſtolica traditione per manus accepta Eccleſia didicit, docet materiam, formam, proprium miniſtrum, & effectum hujus ſalutaris Sacramenti. γ Intellexit enim Eccleſia materiam eſſe oleum ab Epiſcopo benedictum: nam unctio aptiſſime Spiritus Sancti gratiam, qua inviſibiliter anima ægrotantis inungitur, repræſentat; δ formam deinde eſſe illa verba: Per iſtam unctionem, &c.

a Matt. 6.

b Jac. 5. c. presbyt. 95. diſt. c. 1. §. 1. de ſac. Unct. Conc. Cabil. c. 48 Innoc. I. epiſt. 1. c. 8.

REMISSIONES.

α *Sacramentum novi Teſtamenti.*) Unctionis Extremæ Sacramento, quod eſt quædam immediata præparatio ad gloriam, & ingreſſum ad cœlum, nullum in veteri Lege reſpondere potuiſſe Sacramentum, eo quod pretio nondum ſoluto aditus in cœlum patere non potuit, tenet Sayr. *de Sacram. in genere, lib.* 3. *c.* 4. *q. unic. art.* 2. *verſ. Quintum eſt, prope med.*

β *A Chriſto Domino noſtro apud Marcum, &c.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 2. *art.* 2. *& q.* 3. *art.* 2. *verſ. de Sacram. Extremæ Unct.* P. Henriq. in *ſumm. lib.* 3. *c.* 7. Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. P. Vaſquez in 3. *p. Div. Thom. tom.* 2. *diſp.* 135. *num.* 4. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 28. *a num.* 45.

γ *Intellexit enim Eccleſia materiam eſſe oleum ab Epiſcopo benedictum.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 1. *c.* 3. *q. unic. art.* 3. *verſ. de Sacramentis, ibi, de Extrema Unct.* Petr. Ledeſm. *p.* 1. *de Sacram. Extr. Unct. cap.* 2. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Extrema Unctio, verſ. Primo.* P. Azori. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 9. *verſ. Quotieſcunque in fin. pag.* 107. Pat. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 28. *n.* 50. *cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 19. *a n.* 5. & de oleo infirmorum, in quo ſunt facta multa miracula, vide P. Martin. Delri. *diſquiſit. magic. lib.* 6. *c.* 2. *ſect.* 3. *pag.* 512.

δ *Formam deinde eſſe illa verba.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 1. *cap.* 3. *art.* 5. *verſ. in Extrema Unctione.* P. Henriq. in *ſum. lib.* 3. *cap.* 8. §. 3. P. Ægid. *d. diſp.* 19. *a num.* 13. P. Valer. Reginald. *lib.* 28. *a n.* 54. Petr. Ledeſm. *d. tract. de Sacr. Extremæ Unct. cap.* 3.

CAPUT II.

De effectu hujus Sacramenti.

RES porro & effectus hujus Sacramenti illis verbis explicatur: Et (*a*) oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. (*b*) Res etenim hæc gratia eſt Spiritus ſancti, cujus Unctio delicta, ſi quæ ſint adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit; & ægroti animam alleviat & confirmat; magnam in eo divinæ miſericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus ſublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus dæmonis, (*c*) calcaneo inſidiantis, facilius reſiſtit; & ſanitatem corporis interdum, ubi ſaluti animæ expedierit, conſequitur.

a Jac. 5.

b Inf. can. 2. de Sacr. Extremæ Unct.

c Gen. 3.

REMISSIONES.

a Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib. 5. cap. 1. quæſt. unic. art. 2. verſ. de Sacram. Extremæ Unctionis.* P. Henriq. in *ſumma lib. 3. cap. 9.* Late P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 19. num. 16. cum ſeqq.* Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p. 2. lib. 6. cap. 2.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Extremæ Unct. cap. 4.*

CAPUT III.

De Miniſtro hujus Sacramenti, & tempore, quo dari debeat.

JAm vero, quod attinet ad præſcriptionem eorum, qui & ſuſcipere & miniſtrare hoc Sacramentum debent, haud obſcure fuit illud etiam in verbis prædictis traditum: nam & oſtenditur illic, *a* proprios hujus Sacramenti miniſtros eſſe Eccleſiæ Presbyteros, quo nomine, eo loco, non ætate ſeniores aut primores in populo intelligendi veniunt, ſed (*a*) aut Epiſcopi, aut ſacerdotes ab ipſis rite ordinati (*b*) β per impoſitionem manuum presbyterii. γ Declaratur etiam, eſſe hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis vero præſertim, qui tam periculoſe decumbunt, ut in exitu vitæ conſtituti videantur: unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. δ Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Unctionem convaluerint, iterum hujus Sacramenti ſubſidio juvari poterunt, cum in aliud ſimile vitæ diſcrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi ſunt, qui contra tam apertam & dilucidam Apoſtoli (*c*) Jacobi ſententiam docent, hanc Unctionem vel figmentum eſſe humanum, vel ritum a Patribus acceptum, nec mandatum DEI, nec promiſſionem gratiæ habentem; & qui illam jam ceſſaſſe aſſerunt, quaſi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiva Eccleſia referenda eſſet: & qui dicunt, ritum & uſum, quem ſancta Romana Eccleſia in hujus Sacramenti adminiſtratione obſervat; (*d*) Jacobi Apoſtoli ſententiæ repugnare, atque ideo in alium commutandum eſſe; & denique qui hanc Extremam Unctionem a fidelibus ſine peccato contemni poſſe affirmant. Hæc enim omnia manifeſtiſſime pugnant cum perſpicuis tanti Apoſtoli verbis. (*e*) Nec profecto Eccleſia Romana, aliarum omnium mater & magiſtra, aliud in hac adminiſtranda Unctione, quantum ad ea, quæ hujus Sacramenti ſubſtantiam perficiunt, obſervat, quam quod B. Jacobus præſcripſit. Nec vero tanti Sacramenti contemptus abſque ingenti ſcelere, & ipſius Spiritus ſancti injuria eſſe poſſet.

b 1. Tim. 4.

c Jac. 5.

d Infra Can. 3. de Sacr. Extr. Unct.

e Cap. non licet. 12. diſt. c. 2. in fin. de ſum. Trin. & c. fin. de for. compet.

Hæc ſunt, quæ de pœnitentiæ & Extremæ Unctionis Sacramentis hæc ſancta œcumenica Synodus profitetur & docet, atque omnibus Chriſti fidelibus credenda & tenenda proponit. Sequentes autem Canones inviolabili-

a Cap. illud ſuperfluum, 95. diſt. & inf. 2. Can. ult.

ter

ter ſervandos eſſe tradit, & aſſerentes contrarium perpetuo damnat & anathematizat.

REMISSIONES.

α Proprios hujus Sacramenti miniſtros eſſe Eccleſiæ presbyteros.) Vide Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Extrem. Vnct. cap. 5.* P. Henriq. in *ſum. lib. 3. c. 13. §. 2.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Extrema Vnctio, verſ. Secundo*, Sayr. *de Sacram. in genere lib. 2. cap. 2. quæſt. 3. art. 2. verſ. de Sacram. in med.* late Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 79. art. 1. per totum.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 28. an. 60.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 19. an. 27.* Fr. Emman. *d. art. 1.* & P. Henriq. *d. cap. 13. §. 4.* reſolvunt, quod proprius Parochus eſt miniſter hujus Sacramenti: & ſi ſimplex Sacerdos, vel monachus ſine licentia Epiſcopi, vel Parochi hoc Sacramentum conferat, eſt excommunicatus.

β Per impoſitionem manuum presbyterii.) Vide P. Vaſquez in *3. p. D. Th. tom. 3. diſp. 239. n. 48.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſuris tom. 2. diſp. 9. num. 27.*

γ Declaratur etiam eſſe hanc Vnctionem infirmis adhibendam.) Vide Petr. Ledeſm. *d. tract. de Sacram. Extremæ Vnct. cap. 6. a princ.* P. Henriq. in *ſum. p. 1. lib. 3. cap. 11. a princ.* Fr. Emman. *d. quæſt. 79. art. 2.* Zerol. *d. verbo, Extrema Vnctio, verſ. Tertio*, ubi reſolvit, quod non poteſt dari condemnatis ad mortem, quia non dicuntur infirmati, & vide P. Ægid. *d. diſp. 19. a num. 22.* P. Valer. Reginald. *d. lib. 28. num. 68.* ubi *num. 69.* cum Tabien. *verbo, Vnctio §. 6.* reſolvit dari poſſe his, qui ex ſolo ſenio verſantur in probabili mortis periculo.

δ Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Vnctionem convaluerint, iterum hujus Sacramenti ſubſidio juvari poterunt.) Vide Victor. in *ſum. num. 224.* Sylveſt. *verbo, Vnctio Extrema num. 8.* Petr. Ledeſm. *d. tract. de Sacram. Extremæ Vnct. cap. 8.* P. Henriq. *d. lib. 3. cap. 9. §. 4.* Fr. Emman. *d. quæſt. 79. art. 4.* P. Soar. *diſ. 41. in fine tom. 3.* P. Ægid. *d. diſp. 19. a num. 26.* P. Valer. *d. lib. 28. num. 49.* ubi etiam reſolvit cum P. Soar. *diſput. 40. ſect. 4. num. 6.* durante ejuſdem morbi neceſſitate hoc Sacramentum non poſſe iterari.

DE SANCTISSIMO *Pœnitentiæ Sacramento.*

CANON I.

Si quis dixerit in Catholica Eccleſia (*a*) Pœnitentiam non eſſe vere & proprie Sacramentum, pro fidelibus, α quoties poſt Baptiſmum in peccata labuntur, ipſi Deo reconciliandis, a Chriſto Domino noſtro inſtitutum, anathema ſit.

a Sup. c. 1. de pœn.

CANON II.

β Si quis Sacramenta confundens, (*b*) ipſum Baptiſmum, Pœnitentiæ ſacramentum eſſe dixerit, quaſi hæc duo Sacramenta diſtincta non ſint, atque ideo Pœnitentiam non recte γ ſecundam (*c*) poſt naufragium tabulam appellari; anathema ſit.

b Sup. c. 2.

c c. ſecunda poſt naufrag. de pœnitent. diſt. 1.

CANON III.

δ Si quis dixerit, verba illa Domini (*d*) Salvatoris: Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt: non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi & retinendi peccata in Sacramento pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit; detorſerit autem, contra inſtitutionem hujus Sacramenti ad auctoritatem prædicandi Euangelium, anathema ſit.

d Joan. 20. Matth. 16. ſup. c. 1. & Seſſ. 6. de juſtif. c. 14.

CANON IV.

ε Si quis negaverit, (*e*) ad integram & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in pœnitente, quaſi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet, Contritionem, Confeſſionem, & ζ Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur; aut dixerit, duas tantum eſſe Pœnitentiæ partes, terrores ſcilicet incuſſos conſcientiæ, agnito peccato, & fidem

e Sup. c. 3. de pœnit.

conceptam ex Euangelio, vel abſolutione, qua credit quis ſibi per Chriſtum remiſſa peccata; anathema ſit.

CANON V.

f Sup. c. 4. de pœnit.

ה Si quis dixerit, (*f*) eam Contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem & deteſtationem

g Ier. 18.

peccatorum, qua quis (*g*) recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, ſed facere hominem hypocritam & magis peccatorem; demum illam eſſe dolorem coactum, & non liberum ac voluntarium; anathema ſit.

CANON VI.

h Sup. c. 5. de pœnit. Clemens I. in ep. 1. ad Jacobum. Concil. Cabil. c. 8.

ו Si (*h*) quis negaverit, Confeſſionem Sacramentalem vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe jure divino; aut dixerit, modum ſecrete confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſervavit & obſervat, alienum eſſe ab inſtitutione & mandato Chriſti, & inventum eſſe humanum; anathema ſit.

CANON VII.

i Sup. c. 5.

Si quis dixerit, (*i*) in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino, confiteri *k* omnia & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ ſunt

k Deut. 5.

contra (*k*) duo ultima Decalogi præcepta, *l* & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant; ſed eam Confeſſionem tantum eſſe utilem ad erudiendum & conſolandum pœnitentem, & olim obſervatam fuiſſe tantum ad ſatisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri ſtudent, nihil relinquere velle divinæ miſericordiæ ignoſcendum; aut demum, non licere confiteri peccata venialia; anathema ſit.

CANON VII.

ח Si quis dixerit, Confeſſionem omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſervat, (*l*) eſſe impoſſibilem, & traditionem humanam, a piis abolendam; aut ad eam non teneri omnes & ſingulos utriuſque ſexus Chriſti fideles, juxta magni Concilii (*m*) Lateranenſis conſtitutionem, ſemel in anno, & ob id ſuadendum eſſe Chriſti fidelibus, ut non confiteantur tempore Quadrageſimæ; anathema ſit.

l Sup. c. 5.

m Concil. Latera n. ſub Innoc. III. c. 21. & c. omnis utriuſque, de pœn. & remiſſ.

CANON IX.

n Sup. c. 6. in fin. de juſtific.

ט Si quis dixerit, (*n*) Abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi, & declarandi, remiſſa eſſe peccata confitenti; modo tantum credat, ſe eſſe abſolutum; aut ſacerdos non ſerio, ſed joco abſolvat; aut dixerit non requiri Confeſſionem pœnitentis, ut Sacerdos eum abſolvere poſſit; anathema ſit.

CANON X.

o Sup. c. 5. & c. 6. de pœnit.

י Si quis dixerit, Sacerdotes, qui in (*o*) peccato mortali ſunt, poteſtatem ligandi & ſolvendi non habere; aut non ſolos ſacerdotes eſſe miniſtros Abſolutionis, ſed omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus (*p*) eſſe dictum; Quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo; & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo; & (*q*) Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt: quorum verborum virtute quilibet abſolvere poſſit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, ſi correptus acquieverit; ſecreta vero

p Matt. 16. & 18.

q Joan. 20.

per

per ſpontaneam confeſſionem; anathema ſit.

CANON XI.

Si quis dixerit, Epiſcopos non habere jus (*r*) reſervandi ſibi caſus, ξ niſi quoad externam politiam, atque ideo caſuum reſervationem non prohibere, quò minus ſacerdos a reſervatis vere abſolvat; anathema ſit.

r Sup. c. 7. c. ſi Epiſc. de pœn. in 6. c. de monialib. de ſent. ex c. cum ſim.

CANON XII.

o Si quis dixerit, totam pœnam ſimul cum (*ſ*) culpa remitti ſemper a Deo, ſatisfactionemque pœnitentium non eſſe aliam, quam fidem, qua apprehendunt Chriſtum pro eis ſatisfeciſſe; anathema ſit.

ſ Sup. c. 8. de pœn.

CANON XIII.

π Si quis dixerit, pro (*t*) peccatis, quoad pœnam temporalem, minime Deo per Chriſti merita ſatisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel a ſacerdote injunctis, ſed neque ſponte ſuſceptis, ut jejuniis, orationibus, eleemoſynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam eſſe tantum novam vitam; anathema ſit.

t Sup. c. 8. & 9.

CANON XIV.

Si quis dixerit, (*u*) ſatisfactiones, quibus pœnitentes per Chriſtum Jeſum peccata redimunt, non eſſe cultus Dei, ſed traditiones hominum, doctrinam de gratia, & verum DEI cultum, atque ipſum beneficium mortis Chriſti obſcurantes; anathema ſit.

u Sup. c. 5.

CANON XV.

ρ Si quis dixerit, Claves Eccleſiæ eſſe (*x*) datas tantum ad ſolvendum, non etiam ad ligandum, & propterea ſacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clavium, & contra inſtitutionem Chriſti, & fictionem eſſe, quod virtute Clavium, ſublata pœna æterna, pœna temporalis plerumque exolvenda remaneat; anathema ſit.

x Sup. c. 1. & 8. in fin. de pœn.

REMISSIONES.

α CANON I. *Quoties poſt Baptiſmum in peccata labuntur.*) Quod Sacramentum Pœnitentiæ neceſſarium ſit ſolum his, qui peccaverunt mortaliter, ſi modo commode, & tempore debito recipere poſſint, etiamſi contritione cum voto Sacramenti peccata eluerint, reſolvit Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 6. cap. 4. quæſt. 1. verſ. Pœnitentiæ.*

β CANON II. Vide Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p. 3. lib. 5. c. 1. poſt princ.*

γ *Secundam poſt naufragium tabulam appellari, &c.*) Vide P. Henriq. *lib. 1. cap. 4. §. 1. in medio.* Sayr. in *Clavi Reg. lib. 10. cap. 4. n. 1.*

δ CANON III. Vide Sot. in 4. *diſt. 18. quæſt. 2. art. 1. col. mihi 20.* P. Ægid. *de Sacrament. tom. 2. diſp. 4. dub. 2. num. 16.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom. 2. q. 135. num. 29.*

ε CANON IV. *Quaſi materiam.*) Vide Sot. in 47. *diſt. 1. q. 1. art. 2. col. 2.*

ζ *Satisfactionem.*) Vide Navarr. in *comment. de Jubilæo & pœnitent. notabili 15. num. 2.*

η CANON V. *Ponderando.*) Vide Hoſt. in *ſum. de pœnit. col. 34.* Navarr. in *comment. de Jubilæo, not. 19. ad fin.*

θ CANON VI. Vide Doctores ſupra citatos ad *cap. 1.*

ι CANON VII. *Omnia & ſingula peccata.*) Vide Navarr. *conſ. 7. de pœnit.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de pœnit. cap. 17. concl. 1.*

κ *Et circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 1. verbo, Circumſtantiæ, pag. 97.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 31.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 2. c. 4. col. 89.*

λ CANON VIII. Vide P. Soar. *tom. 4. diſp. 21. ſect. 3. num. 5. & 6.* P. Valent. *quæſt. 11. puncto 1. in fine.* P. Ægid. *de Sacr. & cenſur. tom. 2. diſp. 6. num. 1. cum ſeqq.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Pœnit. cap. 8. tit. de la neceſsedad del præcepto de Igleſis, concl. 2.*

μ CANON IX. Vide Sot. in 4. *diſt. 14. q. 1. art. 3.* Navarr. in *Man. c. 4. n. 7.* Vicad. *de Sacram. c. 1. q. 2. cum ſeqq.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 1. n. 138.*

ν CANON X. Vide Pat. Ægid. *de Sacrament. tom. 2. diſp. 8. a princip.* Pat. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 1. cap. 1.*

ξ CANON XI. *Quoad externam politiam.*) Quoad forum exterius intelligunt P. Henriq. in *ſum. p. 1. lib. 6. cap. 14. in princ.* P. Paul. Comitol. *reſp. Moral. lib. 1. q. 25. n. 10.*

ο CANON XII. Vide Bellarm. *tom. 2. controv. lib. 4. de Pœnit.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 7. num. 2. & num. 95.*

π CANON XIII. Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 2. c. 2. q. 9. art. 3. verſ. Quo ſuppoſito.* P. Soar. *tom. 4. diſp. 37. ſect. 1.* Valent. *diſp. 7. q. 14. punct. 2.* Bellarm. *lib. 4. de Pœnit. c. 3. cum ſeqq.*

ρ CANON XIV. Vide Navarr. in *Manual. cap. 26. num. 20. cum ſeqq. & in cap. conararium, de Pœnit. diſt. 5. n. 18.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 10. n. 62.*

DE SACRAMENTO Extremæ Unctionis.

CANON I.

α Si quis dixerit, extremam Unctionem non eſſe vere & proprie Sacramentum, a (*a*) Chriſto Domino noſtro inſtitutum, & a (*b*) B. Jacobo Apoſtolo promulgatum, ſed ritum tantum acceptum a Patribus, aut figmentum humanum; anathema ſit.

a Supr. de hoc Sacr. in princ. & c. 1.
b Marc. 6. Jacob. 5.

CANON II.

β Si quis dixerit, ſacram infirmorum (*c*) Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos, ſed jam ceſſaſſe, quaſi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema ſit.

c Sup. c. 2. de hoc Sacram.

CANON III.

γ Si quis dixerit, (*d*) Extremæ Unctionis ritum & uſum, quem obſervat ſancta Romana Eccleſia, repugnare ſententiæ B. (*e*) Jacobi Apoſtoli, ideoque eum mutandum, poſſeque a Chriſtianis abſque peccato contemni, anathema ſit.

d Supra c. ult. Conc. Cabilon. c. 48
e Jac. 5.

CANON IV.

γ Si quis dixerit, (*f*) Presbyteros Eccleſiæ, quos B. Jacobus adducendos eſſe ad infirmum inungendum hortatur, non eſſe ſacerdotes ab Epiſcopo ordinatos; ſed ætate ſeniores in quavis communitate, ob idque proprium Extremæ Unctionis miniſtrum non eſſe ſolum ſacerdotem; anathema ſit.

f d. c. ult. Jac. 5.

REMISSIONES.

α CANON I. Vide Doctores citatos ſupra *cap. 1.* & P. Vaſquez in *3. p. D. Thomæ tom. 2. diſput. 135. n. 4.*

β CANON II. Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 5. cap. 1. quæſt. unic. art. 2. verſ. de Sacram. Extremæ Unctionis.* Petr. Ledeſm. in *ſum. 1. p. tract. de Sacram. Extremæ Unct. cap. 1. concl. 1.*

γ CANON FIN. Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 28. n. 60.* & plures Doctores, quos citavi ſupra *cap. 3.*

DECRETUM DE REFORMATIONE.

PROOEMIUM.

Irreprehenſibiles ſint omnes clerici ad curam animarum conſtituti: qualiter eos commonere debebunt Epiſcopi, ut ſancte miniſterium ſuum impleant ſecundum præſcriptam hic legem.

CUM proprie Epiſcoporum munus ſit, * (*g*) ſubditorum omnium vitia redarguere; hoc illis præcipue cavendum erit, ne Clerici, præſertim ad animarum curam conſtituti, criminoſi ſint, neve inhoneſtam vitam, ipſis conniventibus, ducant. Nam ſi eos pravis & corruptis moribus eſſe permittant, quo pacto laicos de ipſorum (*h*) vitiis redarguent, qui uno ab eis ſermone convinci poſſent, quod Clericos ipſis patiantur eſſe deteriores? qua etiam libertate laicos

g Sic præfatur fere Conc. 9. Toletanũ, Sup. ſeſſ. 6. de ref. c. 3.
h 1. Cor. 9. c. quid autem 8. q. 1.

cor-

corripere poterunt ſacerdotes: (*i*) cum tacite ſibi ipſi reſpondeant, eadem ſe admiſiſſe, quæ corripiunt? Monebunt propterea Epiſcopi ſuos Clericos, in quocumque Ordine (*k*) fuerint, ut converſatione, ſermone & ſcientia commiſſo ſibi Dei populo præeant, memores ejus, quod ſcriptum eſt: (*l*) Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum. Et juxta Apoſtoli vocem: (*m*) Nemini dent ullam offenſionem, ut non vituperetur miniſterium eorum; ſed in omnibus exhibeant ſe, ſicut miniſtros Dei, ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: (*n*) Sacerdotes Dei contaminant ſancta, & reprobant legem. Ut autem ipſi Epiſcopi id liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant; eadem ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legato & Nuntiis, hos, qui ſequuntur, Canones ſtatuendos & decernendos duxit.

i c. ult. 21. diſt. c. una tantum 26. diſt. c. ſicuti 1. §. neceſſe. 47. diſt. c. in ſacerdotibus, 61. diſt. Levit. 11. 1. Pet. 1. & c. propoſuiſti, 81. diſt.

k Seſſ. 22. c. 1.

l Iſaiæ 2.

m 2. Cor. 6. in princ.

n Ezec. 22. Sophon. 3.

REMISSIONES.

* *Epiſcoporum munus ſit, &c.*) Vide Salzed. *ad Bern. Diaz in prax. can. cap. 3. lit. A.*

CAPUT I.

Si prohibiti aſcendere ad Ordines, aſcendant, ſi ſuſpenſi aut interdicti a proprio Prælato, male ſe geſſerint, puniuntur.

1. CUM honeſtius, ac tutius ſit ſubjecto, debitam Præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiori miniſterio deſervire, quam cum Præpoſitorum ſcandalo graduum altiorum appetere dignitatem, ei, cui aſcenſus ad ſacros Ordines a ſuo 2. Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus; aut qui a ſuis Ordinibus, ſeu gradibus, vel dignitatibus Eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, 3. nulla contra ipſius Prælati voluntatem conceſſa licentia de ſe promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates, ſive honores, reſtitutio ſuffragetur.

DECLARATIONES.

1. *Cum honeſtius ac tutius ſit ſubjecto.*) Congregatio Concilii cenſuit per hoc Decretum correctum eſſe *cap. ex tenore, & cap. ad aures, de tempor. ord.* Ampliatum ita, ut comprehendat quoque Clericos ſæculares, dignitates & beneficia, quibus annexus ſit Ordo, obtinentes, tam quoad facultatem prohibendi aſcenſum ad ordines, quam ſuſcipiendi, in ipſiſque poteſtatem appellandi ademptam eſſe, dictumque fuit, quod arctatus ad ordines ſuſcipiendos, ex hoc Decreto non incidat in pœnam *cap. licet Can. de Elect. in 6. & cap. commiſſa, de Elect. eodem lib.* etiamſi adimat appellationem ſeu recurſum.

Congregatio cenſuit hoc caput habere locum in ſuſpenſionibus, & prohibitionibus, tam temporaneis, quam perpetuis: & temporalem prohibitionem, & ſuſpenſionem dici eam, ubi ex delicto occulto extrajudicialiter procedit Epiſcopus, ad ſuum beneplacitum, prohibendo vel ſuſpendendo, quæ demum tempus ſuæ adminiſtrationis non excedunt.

Congregatio Concilii cenſuit *cap. 1. Seſſ. 14. de Reformatione* habere locum in ſuſpenſionibus, & prohibitionibus tam temporaneis, quam perpetuis & temporalem prohibitionem & ſuſpenſionem dici eam, ubi ex delicto occulto extrajudicialiter procedit Epiſcopus ad ſuum beneplacitum, prohibendi, vel ſuſpendendi. Nullius 3. Febr. 1593.

2. *A ſuo Prælato.*) Sive ejus Vicario vel officiali fuerit ſuſpenſus, &c. Congregatio cenſuit, ſuſpenſum a Miniſterio altaris, vel interdictum ad ſe promovendum, contra voluntatem ſui Ordinarii non poſſe promoveri, neque habilitari.

3. *Nulla contra ipſius Prælati.*) Nec etiam ſi concedens fuerit Metropolitanus, qui etiam ſuſpenſum, aut interdictum ab Ordinario abſolvere non poteſt.

CAPUT II.

Epiſcopus ordinans alienum ſubditum ſine Prælati proprii expreſſo conſenſu, eumve tonſurare præſumens, etiam prætextu familiaritatis continuæ, ſit uno anno ſuſpenſus: qui autem ordinatus ſic fuerit, ſit ipſo jure ſuſpenſus ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, quamdiu Prælato proprio videbitur.

ET, quoniam nonnulli Epiſcopi Eccleſiarum, quæ in partibus infidelium conſiſtunt, clero carentes, & populo Chriſtiano, cum fere vagabundi ſint, & permanentem ſedem non habeant, non quæ Jeſu Chriſti, (*a*) ſed alienas oves, inſcio proprio Paſtore, quærentes, dum per hanc ſanctam Synodum ſe Pontificalia officia in alterius diœceſi, niſi de loci Ordinarii expreſſa licentia, † & in perſonas eidem Ordinario ſubjectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem, & contemptum, quaſi Epiſcopalem cathedram in loco nullius diœceſis ſua temeritate eligunt; & quoſcumque ad ſe venientes, etiamſi ſuorum Epiſcoporum, ſeu Prælatorum literas commendatitias non habeant clericali charactere inſignire; & ad ſacros etiam presbyteratus ordines promovere præſumunt; quo plerumque fit, ut minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui a ſuo Epiſcopo tamquam inhabiles, & indigni rejecti fuerunt, ordinari, nec divina officia peragere, nec Eccleſiaſtica Sacramenta recte valeant miniſtrare; *α* nemo Epiſcoporum, qui Titulares vocantur, etiamſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo monaſterio cujuſvis Ordinis reſederint, aut moram traxerint, vigore cujuſvis privilegii ſibi de promovendo quoſcumque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum etiam prætextu familiaritatis, continuæ commenſalitatis ſuæ, abſque ſui proprii Prælati expreſſo conſenſu, aut literis (*b*) dimiſſoriis † ad aliquos ſacros, aut minores ordines, vel primam tonſuram promovere, ſeu ordinare valeat *: *ß* contra faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter vero promotus ab executione Ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo jure ſint ſuſpenſi.

a Inf. c. 8. Sup. ſeſſ. 6. c. 5.

b Seſſ. 6. c. 5. & ſeſſ. 23. c. 8. Concil. Nicæn. c. 17. Concil. Aurel. 3. c. 15. Cont. Mogunt. c. 14. c. 1. cum ſeq. de temp. ord. in 6. & ſeſſ 23. de ref c. 1. 8. & 10

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum exercentem Pontificalia in aliena diœceſi de Ordinarii loci expreſſa licentia, poſſe Ordines conferre etiam ſuis propriis Diœceſanis, non obſtante Concilio *cap. 5. Seſs. 6. de Reform.* 6. Jul. 1595. 2. Jul. 1597.

In loco exempto intra fines certæ diœceſeos exiſtenti non poſſe Epiſcopum Diœceſanum etiam a ſuperiore loci exempti Ordinario accerſitum Pontificalia exercere, niſi de licentia Epiſcopi loci, intra cujus fines locus hujuſmodi exemptus fuerit conſtitutus.

Epiſcopus.) Concilium Lateranenſe noviſſimum permiſit, Cardinales in Eccleſiis ſuis iſtos habere Epiſcopos pro ſuffraganeis *ibi Seſs. 9. de Card. omni conatu ſuis provideant debite inſervire Cathedralibus dignos & idoneos vicarios ſeu ſuffraganeos, prout conſuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede.* Pius V. publicationes circa Concilium Tridentinum decreto ſuo conſiſtoriali ſancivit, hujuſmodi Epiſcopos non eſſe creandos, neque in ſuffraganeos dandos, niſi Eccleſiis Cathedralibus, & aliis, quæ ſolent habere, & cum certo ſtipendio perpetuo ad minus ducentorum aureorum de Camera ſuper fructibus illius Eccleſiæ, qui propria auctoritate ab Epiſcopo percipi poſſunt, & quod nullibi poterit Pontificalia exercere ſine expreſſa licentia ſedis Apoſtolicæ, niſi in illa diœceſi, cui datus eſt in Suffraganeum.

REMISSIONES.

α Vide Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 87. & Camil. Borell. *conſ.* 15. *num.* 20. Ricc. in *praxi reſol. cap.* 150.

† *Niſi*

† *Niſi de loci Ordinarii expreſsa licentia, &c.*) Riccius in ſua *praxi var. reſol. cap.* 300.

a Nemo Epiſcoporum, qui Titulares vocantur, &c.) Vid. Nav. in *Manual. cap.* 22. *num.* 18. §. 3. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 48. *quæſt.* 6. *col.* 379. P. Henriq. in *ſumma lib.* 14. *cap.* 17. §. 3. *in fine lit. A.*

* *Abſque ſui proprii Prælati expreſso conſenſu, &c.*) Vide tradita a Cephal. *conſ.* 684. *ex n.* 52. *& ſeq. vol.* 5.

† *Aut literis dimiſſoriis.*) Vide ſupra *Seſs.* 6. *c.* 5. *reform.* & infra *Seſs.* 23. *c.* 8. & DD. *ibid.* relatos, Jac. Ant. Martam *de juriſd.* 4. *p. cent.* 2. *caſu* 149. *n.* 116.

β Contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, &c.) Vide Salzed. ad *Bernard. in pract. cap.* 26. *Gloſs. ſine licentia ſui præſulis, verſ. Tertius caſus eſt.* Tolet. in *ſumm. cap.* 89. *verſ. Tertia.* Henriq. in *ſum. lib.* 13. *de Excommunicat. cap.* 38. *verſ. Secundo Epiſcopus.* Thom. Val. *tom.* 2. *alleg.* 45. *num.* 18.

CAPUT III.

Epiſcopus ſuos Clericos ab alio male promotos non ante admittat ad officia celebranda, quam eos dignos judicaverit ſuo prævio examine.

1. *a* * EPiſcopus quoſcumque (*a*) ſuos clericos, præſertim in ſacris conſtitutos, 2. *β* abſque ſuo præcedenti examine, & commendatitiis literis, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo, a quo ordinati ſunt, probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, ſeu Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtranda minus idoneos, & capaces reperierit; a ſuſceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, ſuſpendere, & illis, ne in altari, aut aliquo ordine miniſtrent, interdicere poſſit.

a Supra 4. proxim. & Seſſ. 23. de ref. c. 8.

DECLARATIONES.

1. *Epiſcopus quoſcunque ſuos Clericos.*) Epiſcopus non poteſt examinare promotos a ſuo anteceſſore, niſi poſt promotionem aliqua nova cauſa ſupervenerit, ut dicitur in *cap. accepimus de ætat. & qualit. ord.* Quod ſi idem Epiſcopus aliquos minus idoneos ordinaverit, eos ſuſpendere debet.

Suſpenſus ab eo tanquam non idoneus ad celebrationem Miſſarum, poſtea habens idoneitatem, abſolvendus eſt.

2. *Abſque ſuo præcedenti examine.*) Congregatio cenſuit non comprehendi examinatos, & promotos ad ſacros ordines a prædeceſſoribus Epiſcopis, niſi poſt promotionem nova cauſa ſupervenerit: qua urgente poterit alias examinatos denuo examinare, &c.

Congregatio Concilii cenſuit, decretum Concilii *cap.* 3. *Seſs.* 14. * non comprehendere examinatos, & promotos a prædeceſſoribus Epiſcopis, niſi poſt promotionem nova cauſa ſupervenerit. 9. Martii 1567.

REMISSIONES.

a Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 4. *num.* 101. ubi docet, quod quando agitur de adminiſtratione Sacramentorum, vel cura animarum exercenda, tunc presbyter curam animarum exercens, vel Sacramenta miniſtrans, ſeu exercere, vel miniſtrare intendens, poteſt examinari ab Epiſcopo ſucceſſore, licet ab anteceſſore fuerit approbatus: & ſi minus idoneus repertus fuerit, excludi debet, ſcilicet ſi rector non ſit, & perpetuum titulum non habeat, & ſi titulum habuerit, poteſt ſuſpendi, & coadjutor bene meritus illius expenſis apponi, & idem Gonzal. *d. gloſs.* 14. *num.* 8. circa promotos adducit ſequentem a ſacra Cardinalium congregatione reſponſionem: Epiſcopus non poteſt examinare promotos a ſuo anteceſſore, niſi poſt promotionem aliqua nova cauſa ſupervenerit, ut in *cap. accepimus de ætate, & qualitate.* * Vide etiam infr. *Seſs.* 23. *cap.* 8. & Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi can. cap.* 21. *lit. B. & cap.* 26. *lit. C.*

β Abſque ſuo præcedenti examine.) Quid ſi eſſet Doctor in aliqua Univerſitate ſtudii generalis graduatus, an examine indigeat? Vide Gloſs. in *cap. Petro*, 47. *diſt.* Cened. ad *Decret. collect.* 15. *num.* 3. Salzed. in *Aphoriſmis, verbo, Examen.* Par. Henriq. in *ſumm. lib.* 10. *cap.* 18. *in princ.* Gonzal. *d. gloſs.* 4. *num.* 86. optime decidit Præceptor meus D. Anton. Homen. in Conimbricenſi Academia juris Pontificii primarius, in *Comment. ad cap. Cum & plantare*, §. *in Eccleſiis. Verbo, Epiſcopis repræ-*

repræſentent, verſ. Vnde jam colliges; de Priv. ex quo *text.* meas de more medio deduxi concluſiones, eaſque in magna ipſius Univerſitatis aula ſub tanto Patrono publice defendi.

CAPUT IV.

Nullus Clericus eſt exceptus a correctione Epiſcopi reſidentis, etiam extra viſitationem agentis, tamquam ſit deputatus a Sede Apoſtolica, &c.

a Sup. c. 1. & ſeſſ. 6. de ref. c. 3. c. irrefragabili, in princ. de offic. ord.

a * OMnes (*a*) Eccleſiarum Prælati, qui ad corrigendum ſubditorum exceſſus diligenter intendere debent, & a quibus nullus Clericus per hujus ſanctæ Synodi ſtatuta, cujuſvis privilegii prætextu, tutus cenſetur, quo minus juxta Canonicas ſanctiones viſitari, puniri & corrigi poſſit, ſi in Eccleſiis ſuis reſederint, quoſcumque ſæculares Clericos, qualitercumque exemptos, qui alias ſuæ juriſdictioni ſubeſſent, de eorum exceſſibus, criminibus & delictis, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem 1. tamquam ad hoc Apoſtolicæ Sedis delegati, corrigendi, & caſtigandi (*b*) facultatem habeant: quibuſcumque exemptionibus, declarationibus, conſuetudinibus, ſententiis, juramentis, concordiis, quæ tantum ſuos obligent auctores, ipſis clericis, ac eorum conſanguineis, Capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuslibet, ipſorum exemptorum contemplatione, & intuitu minime ſuffragantibus.

b Sup. ſeſſ. 6. c. 4. de reform.

DECLARATIONES.

27. Junii 1596. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe ex decreto Concilii *cap.* 4. *Seſſ.* 14. etiam extra viſitationem corrigere, & punire Clericos ſæculares exemptos ab Epiſcopo & alteri inferiori Ordinario ſæculari intra Diœceſim exiſtenti ſubjectos, quam ſententiam Sanctiſſimus ad ſe relatam approbavit.

1: *Tanquam ad hoc Apoſtolicæ Sedis delegati.*) Quando Epiſcopi procedunt ex Concilio, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati in cauſis, quæ ſub eorum juriſdictione Ordinaria non comprehenduntur, non poteſt ab iis, niſi ad Sedem Apoſtolicam provocari, neque ob hoc inferioribus Judicibus ullum ſit præjudicium. At quando Juriſdictio delegata cumulatur cum ordinaria, Epiſcopus non poteſt hujuſmodi delegationis prætextu declinare Juriſdictionem Metropolitani in caſibus illis, in quibus ante Concilii ordinationem Metropolitanus poterat uti eodem jure, eademque poteſtate.

Vide de hac materia *Seſſ.* 7. *c.* 8. & *c.* 2. *Seſſ.* 24.

REMISSIONES.

a Vide Cened. ad *Clem. & Extrav. col.* 14. *num.* 3. *cum ſeqq.* ubi dicit deciſionem *text. in Extrav. Cum Matthæus*, 3. *de hæret. inter commun.* minime corrigi per *textum in præſenti.* * & Salzed. ad *Bern. in praxi can. cap.* 3. *lit. A.*

CAPUT V.

Conſervatoriæ non ex inventa conventione faciendæ coram Ordinario in Criminalibus & mixtis cauſis: Conſervatoris & Ordinarii controverſiam ſuper competentia juriſdictionis arbitri electi ſedent, & interim in cauſa non procedatur. Tempus valoris Conſervatoriarum, ſalvis cauſis miſerabilium perſonarum, Univerſitatum, &c.

a β INſuper, cum nonnulli, qui ſub prætextu, quod ſuper bonis, & rebus, ac juribus ſuis diverſæ eis injuriæ, ac moleſtiæ inferantur; (*a*) certos judices per literas Conſervatorias deputari obtinent, qui illos a moleſtiis, & injuriis hujuſmodi tueantur, ac defendant, & in poſſeſſione, ſeu quaſi, bonorum, rerum, ac jurium ſuorum manuteneant, & conſervent; nec ſuper illis eos moleſtari permittant, ejuſmodi literas in pleriſque contra concedentis mentem

a c. 1. & c. ult. de off. deleg.

in

in reprobum ſenſum detorqueant; idcirco nemini omnino, cujuſcumque dignitatis, & conditionis ſit, etiamſi Capitulum fuerit, 1. Conſervatoriæ literæ, cum quibuſcumque clauſulis, aut decretis, quorumcumque judicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu, aut colore conceſſæ, ſuffragentur ad hoc, ut coram ſuo Epiſcopo, ſive alio Superiore Ordinario, in criminalibus, & mixtis cauſis accuſari, & conveniri, ac contra eum inquiri, & procedi non poſſit, aut quo minus, ſi qua jura ei exceſſione competierint, ſuper illis libere valeat apud judicem Ordinarium conveniri. γ In civilibus etiam cauſis, ſi ipſe actor extiterit, aliquem ei apud ſuos Conſervatores judices in judicium trahere minime liceat. Quod ſi in iis cauſis, in quibus ipſe reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo Conſervator ab actore ſuſpectus eſſe dicatur, aut ſi qua inter ipſos judices, Conſervatorem, & Ordinarium, controverſia ſuper competentia juriſdictionis orta fuerit; nequaquam in cauſa procedatur, donec per arbitros in forma juris electos, ſuper ſuſpicione, aut juriſdictionis competentia fuerit judicatum: Familiaribus vero ejus, qui in hujuſmodi literis Conſervatoriis tueri ſe ſolent, nihil illæ proſint, præterquam duobus dumtaxat; ſi tamen illi propriis ejus ſumptibus vixerint. Nemo etiam ſimilium literarum beneficio 2. δ ultra quinquennium gaudere poſſit. Non liceat quoque Conſervatoribus judicibus ullum habere tribunal erectum. ε In cauſis vero mercedum, aut miſerabilium perſonarum; hujus ſanctæ Synodi ſuper (*b*) hoc decretum in ſuo robore permaneat. 3. Univerſitates autem generales; * ac Collegia Doctorum, ſeu ſcholarium, & 4. regularia loca, † necnon hoſpitalia, actu 5. Hoſpitalitatem ſervantia, ac Univerſitatum, Collegiorum, locorum, & hoſpitalium hujuſmodi perſonæ in præſenti canone minime comprehenſæ, ſed exemptæ omnino ſint, & eſſe intelligantur.

b Sup. ſeſſ. 7. c. 16.

DECLARATIONES.

1. *Conſervatoriæ literæ.*) Conſervatoriæ univerſitatum vel Regularium non ſunt in hoc Decreto comprehenſæ, neque etiam a Concilio abrogatæ, per *cap.* 20. *Seſſ.* 24. *de Reformat.* nec per *cap.* 6. *Seſſ.* 25. *de Reformat.*

2. *Ultra quinquennium.*) Literæ Conſervatoriæ, aliæ a Superioribus ſunt omnino ſublatæ, nec eis poterit quiſquam ſe tueri, niſi per quinquennium a die publicationis Concilii computandum.

Congregatio Concilii cenſuit, conſervatorias regularibus conceſſas, quas Concilium Tridentinum, *cap.* 5. *Seſſ.* 14. ſalvas eſſe voluit, non fuiſſe ſublatas ex decreto Concilii, *cap.* 20. *verſ.* 24. 28. Jan. 1594.

3. *Univerſitates autem generales.*) Conſervatoriæ Univerſitatum, Collegiorum, Regularium, & ſimilium, non ſunt a Concilio ſublatæ, nec ex illa parte imminutæ, non obſtante *cap.* 20. *Seſſ.* 24. *de Reform.* Eo quod cauſæ graves ſint, & plenariam cognitionem requirant. Et ita non obſtat Bulla Pii IV. revocatoria facultatum, quæ Concilio repugnat. Unde Sanctiſſimo approbante ſententiam Congregationis, Anno 1575. mandatum fuit omnibus Prioribus Regularium notatis in ſchedula, quod intra menſem in ſingulis civitatibus Italiæ eligerent ſuos Conſervatores, coram quibus convenire poſſent, & eos ſtabiles haberent, ſic ut variare non liceat, eoſque ordinariis ſignificarent; quod ſi non feciſſent, elapſo menſe ſcribendum ad Ordinarios, ut coram ipſis convenire poſſint.

Congregatio quoque cenſuit eos, qui facultatem a Sede Apoſtolica obtinuerunt eligendi ſibi Conſervatores, non eſſe cogendos ad eligendum aliquem ex iis, qui in Synodis provincialibus aut Diœceſanis deſignati fuerunt, ex Decreto Concilii, *Seſſ.* 25. *cap.* 10.

4. *Et regularia loca.*) S. D. N. Gregorius XIII. conceſſit omnibus regularibus, quod in omnibus Italiæ civitatibus conſervatorem ſemel eligant, & coram eo tantum conveniant, neque illis liceat, ab eo recedere, & ad alium conſervatorem tranſire, eorundemque nomina intra menſem

Epi-

Epiſcopis locorum Ordinariis indicarent, alioquin coram ipſis Ordinariis conveniri poſſunt.

5. Hoſpitalitatem ſervantia.) Sub his verbis excluduntur Abbates & conventus S. Antonii Viennenſis & aliorum ſimilium.

Literæ Cancellariæ conceſſæ univerſitati vel regularibus vel aliis, quos hoc Decreto Concilium voluit eſſe ſalvos, non ſunt ſublatæ altero decreto Concilii *Seſs. 24. c. 20.*

REMISSIONES.

α Vide Azeved. ad *tit. 8. lib. 1. novæ Recopil. p. 118.* Guttier. *pract. lib. 3. q. 9.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 65.* concordat *cap. 1. & c. fin. de officio deleg. lib. 6.* nonnulla practicabilia in materia Conſervatorum adducunt Marcerat. Papiæ *deciſ. 15. & 16. p. 1.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p. 4. collect. 899.*

β De ſpeciebus Conſervatorum, vide Gloſſ *verbo, Conſervatores in c. 1. de officio deleg. lib. 6.* Sylveſt. *verbo, Conſervator. num. 1.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 5. cap. 34. quæſt. 3.* Fr. Joan. de la Crux *de ſtatu Relig. lib. 2. c. 10. de Judice conſervatore.*

γ In civilibus etiam cauſis.) Vide Fr. Emman. *d. q. 65. art. 13.* Fr. Joan. de la Crux *d. c. 10. dub. 6. concl. 1.*

δ Ultra quinquennium.) An duret poſt quinquennium juriſdictio Conſervatoris quoad negotia jam cœpta? Negat Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 65. art. n. 9.*

ε In cauſis vero mercedum, &c.) Vide Salzed. *in pract. cap. 3. in addit. lit. A.* Fr. Joan. de la Crux *c. 10. dub. 6. verſic. Si objicias.*

** Univerſitates autem generales, &c.*) Vide Horat. Luc. *de priv. ſcholar. privil. 103.* Salzed. in *d. c. 3. lit. A. verſ. nec poſſunt.* Seraphin. *deciſ. 585. n. 2.*

† *Regularia loca, &c.*) Vide Treviſan. *deciſ. 36. n. 4. lib. 1.* & Rotam noviſ. *dec. 702. n. 5. p. 1. diverſorum.*

CAPUT VI.

Clericorum ac perſonarum Eccleſiaſticarum quantumcumque exemptarum beneficium aut ordinem ſacrum habentium reprehenditur neglectus in geſtanda decenti ſui ordinis veſte. Et niſi moniti pareant Epiſcopis, privantur ſuis reditibus, &c.

QUIA *α β* vero (*a*) etſi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos veſtes proprio congruentes ordini ſemper deferre, ut per decentiam habitus extrinſeci morum honeſtatem intrinſecam oſtendant; tanta autem hodie aliquorum inolevit temeritas, religioniſque contemptus, ut propriam dignitatem, & honorem clericalem parvi pendentes, (*b*) veſtes etiam deferant publice laicales, pedes in diverſis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus; propterea omnes Eccleſiaſticæ perſonæ, (*c*) quantumcumque exemptæ, quæ aut 1. in ſacris fuerint, aut dignitates, perſonatus, officia, aut beneficia qualiacumque Eccleſiaſtica obtinuerint, ſi poſtquam ab Epiſcopo ſuo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honeſtum habitum clericalem, illorum Ordini, & dignitati congruentem, & juxta ipſius Epiſcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per ſuſpenſionem ab Ordinibus, ac Officio, & beneficio, ac fructibus, reditibus, & proventibus ipſorum beneficiorum, necnon, ſi ſemel correpti, denuo in hoc deliquerint, *γ* etiam per privationem officiorum, & beneficiorum hujuſmodi coerceri poſſint, & debeant: ſecundum conſtitutionem Clementis V. in Concilio Viennenſi editam, (*d*) quæ incipit, Quoniam, innovando, & ampliando.

a Matiſc. c. 5.

b c. porrectum, & c. ex parte, de regul. c. ult. 41. diſt.

c c. 21. q. 4. per totam. Conc Matiſcon. 1. c. 5. Conc. Conſtant. Seſſ. 14. de vita & hon. cler.

d lib. 3. Clement. de vita & hon. cler. c. 2.

DECLARATIONES.

1. *In ſacris fuerint.*) Dubitatur, utrum eo ipſo, quod clericus in ſacris conſtitutus non detulit veſtes clericales, juxta conſuetudinem Provinciæ & ſtatuta Epiſcopi, ſit ſuſpenſus etiam ipſo jure pro prima vice, vel ſaltem ſuſpendi debeat ab ipſo juxta hoc decretum. Congregatio reſpondit, quod neceſſe eſt, ut præcedat monitio Epiſcopi, quæ ſufficiat etiam per edictum publicum, poſtquam quis deprehenſus fuerit, non deferre honeſtum habitum clericalem ſuo ordini & dignitati congruentem, & juxta Epiſcopi ordinationem. Non erit quidem ipſo jure ſtatim ſuſpenſus, ſed poterit & de-

debebit Epiſcopus eum etiam pro prima vice ſuſpendere ad tempus, ejus arbitrio.

REMISSIONES.

α Vide infra, *Seſſ. 22. cap. 1. & Seſſ. 26. cap. 6. de Reformat.* Rot. Lipſienſ. *deciſ. 339. p. 2.* Rubin. *deciſ. 91. p. 2. Repert. Inquiſitor. verbo, habitus.* Nav. in *comment. 4. de Regul. num. 27.* Pat. Henriq. in *ſumm. lib. 13. cap. 39. §. 3. in fin. lit. B.* Valer. Reginal. in *praxi fori pœnitent. lib. 30. tractat. 3. num. 10.*

β De modo tonſuræ, & veſtium, quibus Clerici tam in majoribus, quam in minoribus ordinibus uti debent, vide Conc. Brachar. 4. *p. 2. act. 4. cap. 8.* Covar. *pract. cap. 31. num. 7. verſ. 4.* Salzed. ad *Bernard. in pract. cap. 75.* Farin. in *praxi quæſt. 8. num. 69.* Vivald. in *Candelabro Aureo p. 3. ad finem.* Albert. Trotti. *de perfecto Clerico cap. 38. & 39.* Burg. de Paz. *conſ. 22. num. 5.* Jacob de Graffis in *aureis deciſ. p. 1. lib. 3. cap. 3. n. 3.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Clericus n. 17.* Sigiſmundus Scacci. *lib. 1. de Judic. cauſar. cap. 11. num. 84. & 87.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib. 30. tract. 3. num. 14. & 15.* P. Sanch. *de Matrim. lib. 7. d. 46. num. 5.* Guid. Pancirol. in *theſauro var. lect. lib. 1. cap. 21.* noviſſime Fr. Paulin. Berr. Lucenſ. in *praxi crimin. Regul. tit. 4. cap. 33. nnm. 10. cum ſeqq.* Nicol. Gar. *de Benef. p. 7. cap. 1. a num. 21.* Late Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib. 1. q. 4. n. 30.*

γ *Etiam per privationem beneficiorum, &c.*) An hæc pœna incurratur, ſi ratione paupertatis Clericus habitum proprio Ordini congruentem geſtare non valuerit? Negat Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 129.*

CAPUT VII.

Voluntarius homicida, quantumvis occultus, omni Ordine ac beneficio careat: caſualis autem, aut vim vi repellens, ab Ordinario loci aut Metropolitano ex cauſa, cognita cauſa, ac probatis precibus diſpenſetur.

CUM α * etiam, qui (*a*) per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari avelli debeat; 1. qui ſua voluntate † homicidium perpetraverit, (*b*) etiamſi crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum * fuerit, nullo tempore ad ſacros Ordines promoveri poſſit; nec illi aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat; 2. β ſed omni ordine ac γ beneficio † & officio Eccleſiaſtico perpetuo careat, 3. δ ſi vero homicidium non ex propoſito; 4. ſed caſu, * ε vel vim vi repellendo, † 5. ut quis ſe a morte defenderet, fuiſſe commiſſum (*c*) narretur; quam ob cauſam etiam ad ſacrorum Ordinum, & altaris miniſterium, & beneficia quæcumque ac dignitates, jure quodammodo diſpenſatio debeatur; committatur ζ η loci Ordinario, aut ex cauſa Metropolitano, ſeu viciniori Epiſcopo; ϑ qui nonniſi cauſa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter, diſpenſare poſſit.

a Exod. 21.

b c. inquiſitionis, de accuſ. & c. cum non ab homine, de jud.

c c. ſtudeat 50. diſt. & c. ſignificaſti in 6. de hom.

DECLARATIONES.

1. *Qui ſua voluntate.*) Mandans homicidium committi in perſonam unius, ſi committatur in perſonam alterius, an dicatur incurriſſe irregularitatem, adeo ut ſuper ea nec diſpenſari debeat juxta hoc Decretum, nec Epiſcopus poſſit, ex *c. 6. Seſs. 24.* quamvis homicidium ſit occultum? Congregatio Concilii cenſuit, non incidiſſe in irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, ita reſponſum fuit anno 1587. a Cardinali Caraffa, Hieracenſi Epiſcopo, vide infra aliam declarationem hujus cap.

2. *Sed omni Ordine ac beneficio.*) Hoc Decretum, quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua ſunt homicidæ, non extenditur ad penſiones.

3. *Si vero homicidium non ex propoſito.*) Eum, qui omni diligentia (prout potuerat) adhibita, dum operam rei licitæ daret, ſolo caſu fortuito homicidium commiſit, irregularitatem non incurriſſe, adeo ut Ordines ſuſcipere & beneficia obtinere, abſque diſpenſatione valeat, ſtante hoc decreto Congregatio cenſuit, & habetur expreſſe *cap. dilectus, cap. ex literis, & cap. quidam, decretalium l. 5. tit. 12.* Et fuit reſolutum ſub die

1. Se-

1. Septembris 1588. quod Concilium loquatur de eo, qui fuiſſet in aliqua culpa, & ideo indigeret diſpenſatione.

4. *Sed caſu.*) Quærebatur, An is, qui mandavit aliquem baculo verberari, eo expreſſo, *ne occideretur*, ſi Mandatarius armis percuſſerit & occiderit, intelligatur incidiſſe in hoc Decretum Concilii, adeo ut omni Ordine, atque beneficio & officio Eccleſiaſtico abſque ſpe diſpenſationis perpetuo carere debeat? Congregatio cenſuit negative, & hanc opinionem confirmat Nav. in *Manuali Can.* 27. *n.* 240. Concilium enim requirit homicidium per induſtriam, per inſidias, & ex propoſito.

5. *Repellendo.*) Congregatio cenſuit, hoc etiam habere locum, cum agitur de repellenda vi illata patri.

6. Julii 1599. Congregatio Concilii cenſuit, ex homicidio mere caſuali, cum nulla penitus fuerit admiſſa culpa, & in quo non dabatur opera rei illicitæ, nullam oriri irregularitatem.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *man. cap.* 27. *num.* 239. *& ſeq. & num.* 250. Rebuff. *de diſpenſat. tit. de corpore vitiatis, ad finem.* Fr. Emman. in *ſum. p.* 1. *cap.* 179. *p.* 438. Navar. *conſ.* 37. *de Temporibus Ordinat.* P. Henriq. in *ſumm. lib.* 14. *cap.* 19. Fr. Ludov. in *inſtruct. conſ. p.* 2. *cap.* 93. Salzed. ad *Bernard. cap.* 94. *& cap.* 118. *litt. B.* Nicol. Garci. *de Beneficiis, p.* 7. *cap.* 11. *per totum.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 154. * Vide etiam Gutier. *can. q. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 16. *cum viribus ſeqq.* Jo. Aloyſ. Ricc. in *praxi fori Eccleſ. in deciſ.* 520. *&* 521. Proſp. Farinac. 2. *p. fragmentor. exim. lit. I. ex num.* 403. 426. *&* 540.

† *Qui ſua voluntate, &c.*) Homicidium voluntarium quando dicatur, poſt Div. Thom. Cajetan. Ugoli. Covar. Molinam & alios, notat Riccius in *d. prax. deciſ.* 519.

* *Sed occultum.*) De hujuſmodi irregularitate Majolus *lib.* 5. *cap.* 48. *n.* 2. Corduba *lib.* 1. *quæſt.* 35. *& caſu* 41. Cov. Navarr. Henriq. & Sayr. relati a Farinacio *d. litt. I. n.* 410.

β *Sed omni ordine.*) Etiam minori intelligit Cov. in *Clem. Si furioſus, p.* 2. §. 3. *num.* 5. *in fine.* P. Henriq. in *ſum. lib.* 14. *cap.* 19. §. 1. *lit. D.*

γ *Beneficio.*) Quod Epiſcopus diſpenſare non poſſit in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto, aut manifeſto, neque ad Ordines minores, nec ad ſimplex beneficium obtinendum, tenent Navar. *d. cap.* 27. *num.* 194. *verſ. Septimo, & n.* 240. *verſ. Quarto, & Conſ.* 17. *de Homicid. num.* 2. Greg. de Valent. *tom.* 4. *diſp.* 7. *p.* 29. *punct.* 3. §. 5. Petr. de Arag. in 2. 2. *quæſt.* 94. *art.* 8. *in fine.* Tolet. in *ſum. lib.* 1. *cap.* 31. Sayr. *de Cenſuris lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 14. *&* 15. P. Henriq. *d. c.* 19. §. 1. *lit. D. & lib.* 13. *c.* 57. §. 1. ubi videtur contrarium ſentire.

† Quod Clericus homicida adhuc penſionem retinere poſſit, cenſuit ſacra Congregatio Concilii in una Cremonen. cujus meminit Farinacius in præſenti, & Ricc. in *d. praxi deciſ.* 524. *num.* 4. ſubjiciens ita in curia Archiepiſc. Neapolit. reſolutum fuiſſe.

δ *Si vero homicidium non ex propoſito, ſed caſu, &c.*) Quod in irregularitatibus provenientibus ex homicidio caſuali publico, id eſt, voluntario, indirecte poſſit Epiſcopus diſpenſare ad Ordines minores, & beneficium ſimplex obtinendum, ad ſacros vero Ordines diſpenſat, ſi homicidium caſuale ſit occultum, affirmant P. Henriqu. in *ſum. l.* 14. *cap.* 19. §. 22. *lit. X.* Navar. in *Man. cap.* 27. *num.* 240. *verſ. Quando.* Pat. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 18. *num.* 111. *verſ. Poteſt.* Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 2. *verbo, Diſpenſatio, verſ. Tertio*, ubi reſolvit, Epiſcopum poſſe diſpenſare ut Presbyter homicida voluntarius, qui antea habebat beneficium curatum, illud poſſit retinere in futurum; & ſimiliter cum Canonico homicida, ut poſſit intereſſe choro, & gaudere fructibus Canonicat. vide ſemper Sayr. *de Cenſur. dict. cap.* 9. *num.* 20. *&* 21.

* *Sed caſu, &c.*) Homicidium caſuale quod dicatur? Navar. in *manuali, c.* 27. *n.* 240. *& conſ.* 25. *de homicidio.* Riccius *d. deciſ.* 521. Farinac. *d. litt. I. n.* 515.

ε *Vel vim vi repellendo.*) Vide P. Paul. Comitol. *reſponſ. Moral. lib.* 6. *q.* 54. *n.* 3. Sayr. *d. cap.* 7. *num.* 22. ubi reſolvit, Concilium in præſenti non loqui de illo homicida, qui occidit ob inevitabilem neceſſitatem defendendi vitam, quia talis nullatenus eſt irregularis, ex *Clem. Si furioſus, de homic.* junctis reſolutis per Aloyſ. Ricci. in *Collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 930. ſed de eo, qui eget diſpenſatione, & per conſequens de eo, qui in ſe defendendo exceſſit moderamen inculpatæ tutelæ, talis enim fit irregularis, quamvis non ea irregularitate, quæ eſt indiſpenſabilis, niſi a Papa, ſed illa, quæ ab Epiſcopo diſpenſari poteſt, Sayr.

deciſ.

deciſ. 9. de homicid. Aloyſ. Ricc. *d. collect. 950. in fin.* Vide Navar. in *Man. cap. 27. num. 239. verſ. Secundo, & conſ. 36. in novis, alias in antiq. conſ. 8. ſub tit. de homicid.* P. Henriq. *lib. 14. cap. 10. §. 2. & cap. 19. §. 3.* Bannez in 2. 2. *D. Thom. q. 64. art. 8. verſ. Ad ſecundum.* Fr. Emman. in *ſumm. tom. 1. cap. 173. num. 1.* Veg. *p. 2. cap. 15. caſu 23. verſ. Nota.* Pet. Navar. *lib. 2. de Reſtit. cap. 3. num. 367.* optime de intellectu hujus *text.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 2. n. 112.* late Cened. *practic. lib. 1. q. 24. num. 13. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 18. a num. 73.* bene Pet. Ledeſm. in *ſum. p. 2. tract. 8. de juſt. commut. cap. 18. concl. 14. diffic. 1.* † Vide etiam Avilam de *cenſuris Eccleſ. p. 7. diſput. 5. ſect. 3. dub. 1.* Suarez in *ſimili tract. diſput. 46. ſect. 1. n. 3.* Farinac. in *2. p. fragment. crim. lit. l. n. 175. adverſus Majol. de irregularit. lib. 5. cap. 48. n. 10. verſ. Sexta declaratio.*

ζ *Loci Ordinario.*) Capitulo Sede vacante idem concedi docet Beja caſuum conſcientiæ, *p. 4. caſu 37. verſ. Tandem nullus.*

» An etiam ſuperiori, vel Prælato Religioſorum, qui diſpenſare poſſunt cum ſubditis ſuis Regularibus in homicidio caſuali virtute ſuorum privilegiorum? Affirmat Petr. de Arag. 2. 2. *quæſt. 64. art. 8. in fine*, ubi Mich. Salon. Vival. in *Candelab. tract. de Irregul. num. 329.* Pat. Henriq. *lib. 14. cap. 9. §. 3. litt. A.* Beja ut ſupra. Sayr. *diſt. cap. 7. num. 24.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. . q. 61. art. 9.*

ϑ *Qui non niſi &c.*) Vide Pat. Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 8. num. 3.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 12. Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

Epiſcopus ex privilegio potens punire ſubditos alienos, non puniat Clericos alienos reos criminum etiam atrocium, niſi ex proprii Clericorum Epiſcopi aut perſonæ ab eo deputandæ interventu.

a Sup. c. 2. & ſeſſ. 6. c. ult.

PRæterea (*a*) quia a nonnulli, quorum etiam aliqui Viri ſunt Paſtores, ac proprias oves habent, alienis etiam ovibus præeſſe quærunt, & ita alienis ſubditis quandoque intendunt, ut ſuorum curam negligant; quicumque, etiam Epiſcopali præditus dignitate, qui alienos ſubditos puniendi privilegium habuerit, contra Clericos (*b*) ſibi non ſubditos, præſertim in ſacris conſtitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, niſi cum proprii ipſorum Clericorum Epiſcopi, ſi apud Eccleſiam ſuam reſederit, aut perſonæ ab ipſo Epiſcopo deputandæ interventu, nequaquam procedere debeat: alias proceſſus, & inde ſecuta quæcumque viribus omnino careant.

b Concil. Magunt. ſub Arnulpho Imperatore, c. 14. & 15.

DECLARATIONES.

Hoc Decretum Concilii loquitur de iis, qui in virtute privilegii animadvertere volunt in non ſubditos. Epiſcopus loci delicti innititur juri communi, *cap. poſtulaſti, & cap. ult. de foro compet.* non privilegio, de quo loquitur Concilium, ſic fuit reſponſum Epiſcopo, qui dubitabat vigore hujus decreti procedere contra forenſem, qui commiſerat in ſua diœceſi delictum.

REMISSIONES.

a Vide Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat. juris, allegat. 45. num. 20.*

CAPUT IX.

Beneficia unius Diœceſis, nullo prætextu uniantur beneficiis alterius Diœceſis.

ET, a * quia (*a*) jure optimo diſtinctæ fuerunt diœceſes, & parochiæ, ac unicuique gregi proprii attributi Paſtores, & inferiorum Eccleſiarum Rectores, qui, ſuarum quiſque ovium curam habeant, ut ordo Eccleſiaſticus non confundatur, aut una & eadem Eccleſia duarum quodammodo Diœceſum fiat, non ſine gravi eorum incommodo, qui illi ſubditi fuerint; 1. β beneficia unius Diœceſis, etiamſi parochiales Eccleſiæ, Vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia

a A Dionyſio Papa, vide c. Conſtantino, c. primis, cap. Eccleſ. 13. q. 1. c. Paſtoralis, de his quæ fiunt a Præl. & inf. ſeſſ. 24. de ref. c. 13. in fin. & c. 17.

be-

beneficia, ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum divinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de cauſa, alterius Diœceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu Collegio, vel loco etiam pio perpetuo non (*b*) uniantur: decretum hujus ſanctæ Synodi ſuper hujuſmodi unionibus in hoc declarando.

b Sup. ſeſſ. 7. c. 6. & 7. & inf ſeſſ. 24. de ref. c. 13. & 15.

DECLARATIONES.

1. *Beneficia unius Diœceſis.*) Beneficia unius Diœceſis, alterius Diœceſis non debent beneficiis uniri.

16. Nov. 1600. Congregatio Concilii cenſuit, milites regulares militiæ S. Jacobi, & Spatha, alioſque hujuſmodi non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia, videlicet paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ non eſſe incapaces beneficiorum ſæcularium, ſive ſimplicium, ſive curatorum, neque etiam penſionum.

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Reginald. in *praxi for. pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 302.

* Ricc. in *prax. curiæ Eccl. deciſ.* 492. *num.* 5.

β *Beneficia unius Diœceſis, etiamſi parochiales Eccleſiæ, Vicariæ, ſeu præſtimonia.*) An præſtimonia nominentur beneficia? Affirmant Staphila *de literis gratiæ, tit. de qualit. & ſtatu benef.* §. 1. *num.* 4. & 5. Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. num.* 9. & in *praxi tit. beneficium ſæculare quotuplex ſit, n.* 16. Pavin. *de officio & poteſt. Capituli Sede vacante, in* 1. *quæſt.* 2. *partis, ſub n.* 5. *verſ. Et idem dicendum*, & vide quæ *Seſſ.* 23. *cap. fin.* ibi (vel etiam præſtimonia.) Contrariam tamen opinionem, videlicet, quod non ſint beneficia Eccleſiaſtica, tuentur Gom. in *tract. de ſpectat. num.* 39. Hojed. *de incompatib. benefic. p.* 2. *cap.* 7. *n.* 11. Pet. Greg. in *inſt. rei benef. c.* 11. *num.* 9. Diſtinguunt alii, quod prima opinio intelligitur de præſtimoniis, quæ in titulum perpetuum dantur, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale. Secundam vero procedere dicunt in præſtimoniis in ſola temporalitate conſiſtentibus, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, quæ diſtinctio ſumitur ex Salzed. ad *Bernard. in pract. cap.* 18. *num.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 55. *cum ſeqq.* Hojed. *de incomp. benef. p.* 2. *cap.* 8. *num.* 11. *cum ſeqq.* Flamin. *de reſign. lib.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 123. *cum ſeqq. & lib.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 136. & 137. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 5. §. 2. *num.* 11. Cum tamen omnia præſtimonia, præſertim in Hiſpania communiter ſolis Clericis conferantur, & dentur in titulum perpetuum beneficii, beneficia eſſe reſolvunt Salzed. *d. c.* 18. *n.* 10. & *c.* 62. *num.* 11. Navar. *de Orat. c.* 21. *num.* 9. Fuſ. *de Viſit. l.* 2. *cap.* 20. *num.* 23. Lud. Lopes in *Inſtruct. conſc. tom.* 1. *cap.* 105. Arag. 2. 2. *q.* 33. *art.* 12. Fulvi. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 31. *num.* 1. Veg. *p.* 1. *ſumm. cap.* 328. *caſu* 13. *verſ. Sexto.* Frat. Emman. in *ſum. tom.* 1. *cap.* 140. *num.* 7. Petr. Ledeſm. in *ſum. part.* 2. *tract.* 9. *cap.* 4. *concl.* 6. *diffic.* 1. Jac. de Graffis *deciſ. aurea, l.* 2. *cap.* 9. *n.* 14. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 10. *q.* 4. P. Soar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 33. *ſect.* 1. *n.* 7. quos refert & ſequitur Nicol. Garci. *de benefic. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 117.

CAPUT X.

Regularia beneficia conferantur non niſi regularibus actu, aut qui eſſe debeant.

REgularia (*a*) beneficia, in α * titulum β Regularibus profeſſis provideri conſueta, cum per obitum, aut reſignationem vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, 1. γ Religioſis tantum illius ordinis, δ vel iis, qui habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, & non aliis, ne veſtem lino, lanaque contextam induant, conferantur.

a c. cum de beneficio, de præb. in 6. & inf. ſeſſ. ult. c. 21. circa med. de regul. & mon. Deut. 22. c. cum cauſam, de elect. & c. quidam, de Apo.

DECLARATIONES.

1. *Religioſis tantum illius Ordinis.*) An præter Papam Ordinarii collatores poſſint Regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis provideri conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius habitum omnino ſuſcipere & profeſſionem emittere teneantur? Ex hoc *cap.* Sacra Congregatio die 12. Decembr. 1585. cenſuit, poſſe etiam Ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales, & ſimilia ſimplicia beneficia Regularibus provideri conſueta conferre non modo

modo ejus Ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere omnino teneantur: Abbatias tamen & beneficia adminiſtrationem habentia, non niſi profeſſis, juxta Canones per Ordinarios inferiores conferri poſſe. Item cenſuit, in proviſionibus beneficiorum, quas Ordinarii inferiores faciunt, ut profeſſis, non eſſe apponendum decretum (*ex nunc prout ex tunc, & poſtquam*) in ſolis proviſionibus Apoſtolicis apponi conſuetum; ſed proviſiones faciendas eſſe pure, & ſimpliciter ad formam Concilii in hoc capite, ut qui habitum omnino ſuſcipere & profeſſionem emittere teneantur.

Regulares ſunt incapaces beneficii ſimplicis, etiamſi eſſet Canonicatus regularis, non autem beneficii curati, juxta diſpoſitionem *cap. Quod Dei timorem, de ſtat. Monach.* licet non hodie, cum obſtet Concilium Lateranenſe, ad concordata. Vide *not. cap. 18. Seſs. 24.*

REMISSIONES.

α Vide Rebuff. *reſp. 113. & de Nomin. q. 15. num. 25.* Selv. *de benef. p. 3. quæſt. 11. num. 130.* Navar. *conſ. 9. de præbend.* Flamin. *de Reſignat. lib. 4. quæſt. 5. n. 2.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 34. art. 3.* Zerol. in *praxi Epiſc. par. 2. verbo, Beneficia, n. 5. p. 35.* P. Azor. *inſtit. Moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. col. 673.* Gonzal. ad *regul. 8. Cancell. Gloſſ. 8. a princ.* Nicol. Garc. *de Benefic. par. 7. cap. 10.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. par. 4. collect. 763.* * Vide etiam *infr. ſeſſ. 25. c. 1. & text. in cap. cum de beneficio, de præbend. in 6.* & Hier. Cævallos *commun. contra commun. quæſt. 281.*

β *Regularibus profeſſis.*) Beneficia Regularia non poſſe conferri novitiis, ſed expreſſe profeſſis, reſolvit Nicol. Garc. *dict. cap. 10. num. 4.*

γ *Religioſis tantum illius Ordinis.*) An in defectu Regularium poſſint beneficia Regularia Clericis ſæcularibus conferri? Affirmant Gonzal. *dict. Gloſſ. 8. n. 43.* Garc. *dict. cap. 10. num. 16.*

δ *Vel iis, qui habitum omnino ſuſcipere, &c.*) Vide Gonzal. *dict. Gloſſ. 8. num. 77. & 78.* dicit ſic ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe: An præter Papam Ordinarii collatores poſſint Regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis providerí conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius Ordinis habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur? Sacra Con-

gregatio die 12. Decembris 1585. cenſuit, poſſe etiam ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales provideri conſuetas, conferre, nedum ejus ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur. Abbatias tamen & beneficia adminiſtrationem habentia non niſi profeſſis juxta Canones per ordinarios inferiores conferri poſſe.

Vide annotationes ad hoc *caput in Appendice ſub diſcurſu 13. Card. de Luca.*

CAPUT XI.

Nullus admittatur ad profeſſionem, niſi ut in ordine, ad quem transfertur, ſub obedientia maneat, & beneficiorum ſæcularium, etiam curatorum incapax exiſtat.

QUia α vero Regulares, (*a*) 1. de uno ad alium Ordinem tranſlati, * facile a ſuo Superiore licentiam ſtandi extra monaſterium obtinere ſolent, ex quo vagandi, & apoſtatandi occaſio tribuitur; nemo cujuſcumque Ordinis Prælatus, vel Superior vigore cujuſvis facultatis aliquem ad habitum, & profeſſionem admittere poſſit, niſi ut in Ordine ipſo, ad quem transfertur, ſub ſui ſuperioris β obedientia in clauſtro 2. perpetuo † maneat: ac taliter translatus, etiamſi Canonicorum Regularium fuerit, 3. γ ad beneficia ſæcularia, etiam curata, omnino incapax exiſtat.

a Addit. ad c. 27. Conc. Agath.

DECLARATIONES.

1. *De uno ad alium Ordinem translati.*) Omnes cujuſcunque Religionis legitime translati ad Carthuſianos, poſſunt in eadem Carthuſienſi religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum Procuratores eſſe.

Contra Regulares vagantes, de uno in alium Ordinem translatos, agit Epiſcopus ex hoc decreto, & ex Bulla Pii V. de transl.

2. *Perpetuo.*) Poteſt tamen ſuperior dare licentiam translato, ad modicum tempus ſtandi extra Monaſteria cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones.

3. *Beneficia ſæcularia.*) Congregatio Concilii cenſuit, milites regulares militiæ Sancti Jacobi de Spatha, alioſque hujuſmodi non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia religionis, non eſſe incapaces beneficiorum ſæcularium, ſive ſimplicium, ſive curatorum, nec etiam penſionum.

REMISSIONES.

a Vide P. Azor. *inſt. Moral. par.* 1. *l.* 12. *c.* 14. *q.* 12. *verſ. in Concilio.*

* *De uno ad alium Ordinem, &c.*) Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit, quod omnes cujuſcumque religionis legitime translati ad Carthuſianos, poſſunt in eadem Carthuſienſi religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum procuratores eſſe, ut refert Proſper Farin. in *præſenti fol. mihi* 161.

β Obedientia.) Vide Navar. in *Comment.* 4. *de Reg. n.* 11. *&* 12. *&* 38. *cum ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 53. *art.* 4.

† *Perpetuo, &c.*) Eadem ſacra Congregatio, (referente Farinacio ubi proxime) cenſuit, poſſe ſuperiorem dare licentiam translatis ad modicum tempus ſtandi extra monaſteria cauſa prædicationis vel audiendi confeſſiones.

γ Ad beneficia ſæcularia etiam curata omnino incapax exiſtat.) Vide Navarr. *conſ.* 9. *n.* 1. *de præb.* Rebuff. in *praxi tit. de diſpenſ. cum Regul. num.* 2. Proſper de Auguſtino in *addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verbo, Canonic. Regul. pag.* 129. ubi dicit, quod hodie nulli Regulares, etiamſi ſint Canonici, habere poſſunt ſine diſpenſatione Canonica beneficia curata, nec in perpetuum, nec ad tempus. Veral. *deciſ.* 223. Joan. Aloyſ. Ricci in *collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 763. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tractat.* 3. *num.* 158. & ita in praxi obſervari teſtatur Gonzal. ad *Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *num.* 53. ubi refert in hæc verba ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe. S. D. N. Gregor. XIII. noluit licere Canonicis Regularibus Congregat. Lateran. etiam de licentia ſui Generalis, abſque permiſſu Summi Pontificis, aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus: quam deciſionem adde ad *cap. Quod Dei timorem, de ſtatu monach.* Vide P. Azor. *inſtit. Moral. lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 22. *&* 23.

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 13. *Card. de Luca.*

CAPUT XII.

Solus competenter ex ſuis dotans, aut de novo capellam fundans, jus patronatus obtineat.

NEmo, *a* * etiam cujuſvis (*a*) dignitatis Eccleſiaſticæ, vel ſæcularis, quacumque ratione, niſi Eccleſiam, beneficium, aut 2. *β* capellam de novo fundaverit, † & conſtruxerit; ſeu jam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit, de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis competenter dotaverit; * (*b*) 2. jus patronatus impetrare, aut obtinere poſſit, aut debeat. In caſu autem fundationis, aut dotationis, hujuſmodi inſtitutio Epiſcopo, & non alteri inferiori reſervetur.

a Seſſ. 25. c. 9.

b c. piæ mortis, cum ſeqq. 16. q. 7. & c. nobis de jur. patr. & infr. ſeſſ. ult. c. 9. in princ.

DECLARATIONES.

1. *Aut Capellam de novo fundaverit.*) Si fundatio Capellæ ſtet ſub his verbis teſtatoris: *quod Capellanus debeat celebrare divina officia die noctuque ſicut cæteri Capellani faciunt:* An Capellanus hic debeat eſſe presbyter? Congregatio cenſuit, his verbis poſitis in fundatione hujus Capellæ, non inferri neceſſario, ut Capellanus debeat eſſe presbyter.

An cap. hoc intelligendum ſit de patronalibus beneficiis noviter vel in futurum erigendis, an de jam creatis & inſtitutis? Congregatio cenſuit ex his verbis, hoc cap. intelligendum eſſe etiam de Juribus patronatus, erectis ante Concilium legitime: ideo eorum titulos oſtendendos Ordinario, & ſi apparuerit hujuſmodi Jura patronatus recte ac rite conceſſa fuiſſe, nec ex illis eſſe, quæ revocata ſunt a Concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* & data fuiſſe, ea lege expreſſa, ut præſentatio fieret Capitulo ſeu dignitatibus Cathedralis Eccleſiæ, ſalvum adhuc manere iſtud jus præſentationis ex Decreto Concilii *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. *&* *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. Si vero de non ſimplicibus beneficiis agatur, Congregatio cenſuit ſervandam eſſe formam præſcriptam *ſeſſ.* 24. *cap.* 18.

Nec ſunt ſublatæ inſtitutiones, quæ ex immemoriali conſuetudine ante Concilium

ad

ad inferiorem ſpectabant, & dummodo ad inferiores ipſos inſtitutio hæc alias legitime ſpectet & pertineat, ita ut non deſcendat ab aliquo Jure patronatus, quod decreto Concilii ſublatum ſit, prout diſponitur *Seſſ. 7. cap. 13. Seſſ. 24. cap. 8. & Seſſ. 25. cap. 9.*

2. *Juſpatronatus impetrare, aut obtinere poſſit.*) Hoc caput debet intelligi de Juribus patronatus in futurum acquirendis, & erigendis poſt Concilium; non autem de acquiſitis, ſi in illis factis ante Concilium, præſentatio ex eorum inſtitutione non Epiſcopo, ſed alteri facienda erat; nihil enim in his innovatum eſt. Porro in exemptis Eccleſiis non poteſt reſervari inſtitutio alteri, quam Epiſcopo, niſi Rector illius loci fuerit Ordinarius, ordinariaque fungatur juriſdictione. Neque Vicarius Epiſcopi Sede vacante poteſt inſtituere præſentatum a prætenſis patronis.

REMISSIONES.

α Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 6. cap. 19. quæſt. 11. verſ. Si quæras.* * *& infr. ſeſſ. 25. c. 9.* & quæ ibi diximus, & Cephal. in *conſ. 930. n. 14. & 31. vel 5.*

β *Aut Capellam de novo fundaverit & conſtruxerit.*) Vide Menoch. *de Præſump. lib. 3. q. 90. n. 9.* † Seraph. *dec. 518.* Ricc. *dec. 140. num. 3. de jure patron.*

* *Competenter dotaverit, &c.*) Vide infr. *Seſſ. 25. cap. 9. & cap. nobis de jure patron.* Pariſ. *conſ. 36. & 47.* Selva *de benefic. 1. p. q. 5. n. 229.* Cævallos *q. 282.*

CAPUT XIII.

Præſentetur beneficiandus ipſi Ordinario, alias inſtitutio ſit nulla.

α Vide ſeſſ. 25. c. 9. illud & c. relatum de jure-pat. Conc. Magunt. tempore Arnulphi c. 4. Conc. Saleguſtr. c. 13.

1. NOn liceat præterea (α) patrono cujuſvis privilegii prætextu aliquem ad beneficia 2. ſui juris patronatus, 3. α * niſi Epiſcopo loci ordinario, ad quem proviſio ſeu inſtitutio ipſius beneficii, ceſſante privilegio, jure pertineret, quoquo modo præſentare: alias præſentatio, ac inſtitutio, forſan ſecutæ, nullæ ſint, & eſſe 4. intelligantur.

DECLARATIONES.

1. *Non liceat.*) Intelligendum eſt hoc Decretum, quoad examen duntaxat ab Ordinario faciendum de perſona præſentati, ſecundum aliud Decretum ejuſdem Concilii *ſeſſ. 7. cap. 13.* non autem intelligendum, ut cenſeatur ablata inſtitutio, quam idem Concilium voluit ſalvam eſſe omnibus Epiſcopo inferioribus, ad quos pertinet, ut apparet *Seſſ. 25. cap. 9. verſ. quod ſi ad inferiores.*

2. *Sui juris patronatus.*) Hoc decretum loquitur de acquiſitis ante Concilium, nec per hoc *cap.* tollitur diſpoſitio *cap. 13. ſeſſ. 7. & cap. 9. ſeſſ. 25.*

3. *Niſi Epiſcopo loci ordinario.*) An probatio, quæ facienda eſt ab Epiſcopo, (etiamſi inſtitutio pertineat ad inferiores, juxta formam *cap. 9. ſeſſ. 25. & cap. 13. ſeſſ. 7.*) debeat fieri etiam in beneficiis, quorum inſtitutio pertinet ad Monachos? Congregatio cenſuit, etiam in iſtis beneficiis debere fieri.

An dicta approbatio requiratur tantum in beneficiis Juriſpatronatus, an etiam in aliis Beneficiis? Congregatio cenſuit, non requiri in beneficiis ſimplicibus, quorum collatio libera pertinet ad inferiores.

4. *Intelligantur.*) Non ſunt ſublatæ fundationes, veluti ſi fundator Capellæ reliquerit inſtitutionem Capitulo.

An pro beneficiis tantum curatis, an etiam pro aliis beneficiis quibuſcunque fieri debeat examen per Epiſcopum? Congregatio cenſuit in iſtis beneficiis, ſive ſint Juriſpatronatus, ſive liberæ collationis, examen faciendum eſſe ab Epiſcopis ordinariis ſecundum diſpoſitionem *Concil. ſeſſ. 24. cap. 18.* Item cenſuit, requiri in quibuſvis aliis beneficiis, ad quæ præſentatio, vel electio, vel ordinatio facienda ſit a quibuſcunque aliis perſonis Eccleſiaſticis inferioribus Epiſcopo, prout ſtatutum eſt a Concilio *ſeſſ. 7. cap. 13. & ſeſſ. 25. cap. 9.*

Ubi ex conſuetudine inſtitutio beneficiorum ad Archidiaconum ſpectat, velut in inferiori Germania, nihil eis per hoc Decretum derogatum eſt: etiamſi hoc illi faciant in Eccleſiis, in quibus nihil ſtatutum eſt in eorum fundatione: dummodo tamen alias eis legitime conveniat; ita ut hoc non dependeat ab aliquo Jure patronatus, quod Decret. Conc. ſublatum ſit, & prout diſponitur *c. 13. ſeſſ. 7. c. 18. ſeſſ. 14. & c. 9. ſeſſ. 25. de Reform.*

An aliquo obtinente beneficium vigore præſentationis factæ ab obtinente legitimum jus præſentandi, & non ſequuta poſtea inſtitutione per tunc temporis Epiſcopum, nec demonſtratione contraria voluntatis ejuſdem, declarandum ſit per Ordinarium ſucceſſorem, præſentationem præteritam eſſe nullam, juxta Concil. Trident. hic & *ſeſſ. 25. cap. 9.* & prout videtur diſponere *cap. illud, & cap. prælatum, extr. de jure patron.* An vero declarandum ſit tam præſentatum, quam præſentantem in excommunicationem incidere, prout diſponit *cap. præterea, extr. de jure patron. & can. ſi quis deinceps 16. quæſt. 7. cum aliquot ſeqq.* Congregatio non derogat *dict. cap. præterea*, & aliis ſimilibus, ſed quæ in hac materia diſponit, voluit reddere jure communi.

Dubitatum quoque fuit, quid juris ſit illis qui præſentati, & inſtituti fuerunt, ſed non habent Bullas? Reſponſum eſt ab eadem Congregatione ſufficere, ſi aliunde legitime conſtat de dicta tali inſtitutione, niſi tamen inſtituti obligati fuiſſent expedire Bullas Apoſtolicas; tunc enim obſtaret illis Bulla Julii edita adverſus eos, qui poſſeſſiones beneficiorum adipiſcuntur non expeditis omnibus.

Quærebatur, An præſentationes, quæ factæ fuerunt per Epiſcopum coram inferiori, ſcilicet Capitulo Collegiatæ ejuſdem Eccleſiæ, ex conſuetudine, ſive ex privilegio; deinde factæ coram Ordinario, ſint dicendæ continuatæ, prout Concilium requirit *cap. 9. ſeſſ. 25.* attento maxime quod quædam promiſſio inter utroſque interponitur, ſcilicet, reſignatio cauſa permutationis in Curia factæ, cum derogatione tamen dicti Juris patronatus? Congregatio Concilii, (ut conſtat ex literis Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi S. Sixti datis die 4. Februar. 1581.) cenſuit, ſi ante Concilium præſentationes factæ ſint, validas eſſe, ſive ex privilegio, ſive ex conſuetudine, ſecus ſi poſt Concilium: quod quidem in hoc *cap. 13.* ſuſtulit privilegium, non autem fundationem.

Rurſus quærebatur. An mortuo Epiſcopo Vicarius generalis, Sede vacante, nullum ad hoc habens ſpeciale mandatum, potuerit inſtituere ejus literis? In una Placentinenſium fuit reſcriptum, Congregationem Concilii declaraſſe Vicarium id minime potuiſſe: quod nota, quia eſt contra ea, quæ ſcripſit Pavinus in ſuo tractatu.

Fuit etiam dubitatum, quid juris ſit illis qui nullum certum habent beneficium, ſed ſolum jure legati relictum fuit a quibuſdam, ut certæ in hebdomada miſſæ celebrentur, & eorum hæredes faciant electionem Sacerdotum, qui hujuſmodi legato ſatisfaciant? Reſponſum fuit a Congregatione, ſatis eſſe, ſi prædicti hæredes eligerent Sacerdotem aliquem ex approbatis ab Ordinario.

Præterea fuit dubitatum, præſuppoſito quod aliqui de prædictis inciderent in cenſuram, ut *dict. cap. præterea*, an celebrando facti ſint irregulares, indigeantque propterea Apoſtolica diſpenſatione? Reſpondit Congregatio, illud *cap. præterea extr. de jure patronatus*, non excommunicare ipſo jure, ſed dicere excommunicandos eſſe: quod etiam Gloſs. *ibi, verſ. communione privetur* annotavit: ideo ſi quis in ſpecie fuit ob cauſam ab Ordinario excommunicatus, & poſtea celebravit, certum eſt eum incidiſſe in irregularitatem, ac ideo diſpenſatione egere. Eſt etiam animadvertendum ad eos, qui laicorum electioni conſenſerunt, quia hos ex eo ſolo creditur fuiſſe factos irregulares, Gloſs. *dict. cap. præterea*.

Ultimo dubitatum fuit, An tolerantia Epiſcoporum, qui pro tempore fuerunt, & ignorantia præteritos excuſet, maxime cum dicta beneficia ſint valde tenuia? Reſponſum fuit a ſacra Congregatione neutrum excuſare. Conquerenti autem Epiſcopo Luccenſi ſuos Canonicos obtinere beneficia, nec expedire Bullas, viſum eſt reſpondendum, ut privet eos, qui ita obtinent, adhibitis Vicariis, qui inſerviant, uſque dum admonitus Sanctiſſimus providere poſſit.

Qui pacifice per triennium aliquod beneficium poſſedit, non tenetur oſtendere titulum, vel docere de titulo. Ita Sacra Congregatio cenſuit Anno 1588.

Vide etiam de poſſeſſione triennali *Seſſ. 7. cap. 8. in fine*.

REMISSIONES.

[a] *Niſi Epiſcopo, &c.*) Vide Rot. *novam deciſ. 3. de jure patronat.* Roch. *de jure patronat. verbo, Competens num. 64. cum ſeqq.* * *cap. illud, & cap. relatum, de jure patronat.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 11. Card. de Luca*.

CAPUT XIV.

Tractandum de Miſſa, Ordine, & Reformatione.

DEclarat præterea ſancta Synodus, in futura Seſſione, quam ad 25. diem Januar. ſubſequentis anni 1552. habendam eſſe jam decrevit; una cum Sacrificio Miſſæ agendum, & tractandum etiam eſſe de Sacramento Ordinis, & proſequendam eſſe materiam reformationis.

SESSIO DECIMAQUINTA,

Quæ eſt quinta

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 25. Januarii, M. D. LII.

Decretum Prorogationis Seſſionis.

CUm ex eo, quod proximis Seſſionibus decretum fuit, ſancta hæc & univerſalis Synodus per hos dies accuratiſſime diligentiſſimeque tractaverit ea, quæ ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrificium, & ad Sacramentum Ordinis ſpectant, ut hodierna Seſſione, quemadmodum Spiritus ſanctus ſuggeſſiſſet, decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Seſſionem dilatos publicaret, atque interim affuturos eſſe putaverit ad hoc Sacroſanctum Concilium eos, qui Proteſtantes ſe vocant; quorum cauſa eorum publicationem articulorum diſtulerat; & ut libere ac ſine cunctatione ulla huc venirent, fidem eis pu-
a Seſſ. 13. blicam, ſive ſalvum (*a*) conductum conceſſerat; tamen, cum illi nondum venerint, & eorum nomine ſupplicatum huic ſanctæ Synodo fuerit, ut publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in ſequentem Seſſionem differatur, certa ſpe allata, affuturos eos eſſe omnino multo ante illam Seſſionem, ſalvo conductu amplioris formæ interim accepto: eadem ſancta Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, iiſdem Legato & Nuntiis præſidentibus, nihil magis optans, quam ex præſtantiſſima natione Germanica omnes de religione diſſenſiones, & ſchiſmata tollere, ac ejus quieti, paci, otioque conſulere; parata, ipſos, ſi venerint, & humaniter excipere, & benigne audire; confidenſque eos non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, ſed veritatis cognoſcendæ ſtudio eſſe venturos; &, ut Euangelicæ veritatis ſtudioſos decet, ſanctæ matris Eccleſiæ decretis ac diſciplinæ ad extremum eſſe acquieturos; ſequentem Seſſionem ad edenda & publicanda ea, quæ ſupra commemorata ſunt, in diem Feſtum ſancti Joſephi, qui erit dies 19. menſis Martii, diſtulit; ut illi ſatis temporis & ſpatii habeant, non ſolum ad veniendum, verum etiam ad ea, quæ voluerint, antequam is dies veniat, proponenda. Quibus ut omnem cunctandi diutius cauſam adimat, fidem publicam, ſive ſalvum conductum, ejus, qui recitabitur, tenoris & ſententiæ, libenter dat & concedit. Interea vero de Matrimonii Sacramento

agendum, & de eo, præter ſuperiorum decretorum publicationem, definiendum eſſe eadem Seſſione, ſtatuit & decernit, & proſequendam eſſe materiam reformationis.

SALVUS CONDUCTUS datus Proteſtantibus.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis, inhærendo ſalvo conductui, in penultima Seſſione dato, & illum juxta tenorem infraſcriptum ampliando, univerſis fidem facit, quod omnibus & ſingulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & aliis quibuſcunque viris cujuſcunque ſtatus, & conditionis aut qualitatis exiſtant, Germanicæ provinciæ & nationis, civitatibus, & aliis locis ejuſdem, & omnibus aliis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis perſonis, qui aut quæ una cum ipſis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi ſunt, aut hucuſque venerunt, quocunque nomine cenſeantur, aut valeant nuncupari, tenore præſentium publicam fidem & pleniſſimam veriſſimamque ſecuritatem, quam ſalvum conductum appellant, libere ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquendi una cum ipſa Synodo, de quibuſcunque negotiis tractandi, examinandi, diſcutiendi, & omnia, quæcumque ipſis libuerit, ac articulos quoslibet tam ſcripto quam verbo, libere offerendi, propalandi, eoſque Scripturis ſacris, & Beat. Patrum verbis, ſententiis, & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, & ſi opus fuerit etiam ad objecta Concilii generalis reſpondendi, & cum iis, qui a Concilio delecti fuerint, diſputandi Chriſtiane, aut charitative abſque omni impedimento conferendi, opprobriis, convitiis, ac contumeliis penitus ſemotis; & ſignanter, quod cauſæ controverſæ ſecundum ſacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur; illo etiam addito, ut religionis prætextu, aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum, minime puniantur, impertitur, ac omnino concedit; ſic etiam, ut propter illorum præſentiam, neque in itinere, aut quocunque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa civitate Tridentina a divinis officiis quovis modo ceſſetur. Et ut his peractis vel non peractis, quandocunque ipſis libuerit, aut majorum ſuorum mandato & aſſenſu ad propria reverti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox abſque ulla renitentia, & occaſione, aut mora, ſalvis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, & perſonis, vice verſa, poſſint juxta beneplacitum libere & ſecure redire; de ſcientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, ut tunc opportune eorum ſecuritati, abſque dolo & fraude provideatur. Vult etiam ſancta Synodus, in hac publica fide ſalvoque conductu omnes quaſcunque clauſulas includi ac contineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena, efficaci, & ſufficienti ſecuritate, in eundo, ſtando, & redeundo, neceſſariæ & opportunæ fuerint. Illud etiam ad majorem ſecuritatem, & pacis ac conciliationis bonum exprimens, quod ſi quiſpiam, aut illorum

ali-

aliqui ſive in itinere, Tridentum veniendo, ſive ibidem morando, aut redeundo aliquod enorme, quod abſit, egerint aut commiſerint, quo poſſet hujus fidei publicæ & aſſecurationis beneficium, eis conceſſum, annullari aut caſſari; vult & concedit, ut in hujuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis duntaxat, & non ab aliis, condigna animadverſione, cum emenda ſufficienti, per partem ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda mox puniantur; illorum aſſecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, ut ſi quiſquam, vel aliqui ex ipſa Synodo, ſive in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet hujus fidei publicæ & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in hujuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo duntaxat, & non ab aliis condigna animadverſione, & emenda ſufficienti, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ confeſſionis; tunc hic præſentium merito laudanda & approbanda, mox puniantur; præſenti aſſecurationis forma conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quod liceat ipſis Ambaſciatoribus, omnibus & ſingulis, toties quotieſcunque opportunum fuerit, ſeu neceſſarium, ad auram capiendam exire de civitate Tridentina, & reverti ad eandem, nec non nuntium, vel nuntios ſuos ad quæcunque loca pro ſuis neceſſariis negotiis ordinandis libere mittere ſeu deſtinare, ac ipſos miſſos ſeu deſtinatos, ſeu miſſum & deſtinatum ſuſcipere toties, quoties eis videbitur expedire; ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilii ſocientur, qui eorum ſecuritati provideant, vel provideat. Qui quidem ſalvus conductus, & ſecuritas ſtare ac durare debeat, a tempore, & per tempus, quo in ipſius Synodi, & ſuorum tuitionis curam ipſos ſuſcipi contigerit, & uſque ad Tridentum perduci, ac toto tempore manſionis eorum ibidem, & rurſum, poſt ſufficientem audientiam habitam, ſpatio viginti dierum præmiſſo, cum ipſi petierint, aut Concilium, habita hujuſmodi audientia ipſis receſſum indixerit, a Tridento uſque in quem quiſque elegerit ſibi locum tutum, DEO favente reſtituet, dolo & fraude prorſus excluſis. Quæ quidem omnia pro univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus, pro omnibus Principibus tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus quibuſcunque, atque omnibus aliis Eccleſiaſticis & Sæcularibus perſonis, cujuſcunque ſtatus & conditionis exiſtant, aut quocunque nomine cenſeantur, inviolabiliter obſervanda eſſe promittit, & bona fide ſpondet.

Inſuper, omni fraude & dolo excluſis, vera & bona fide promittit, ipſam Synodum nullam vel manifeſte, vel occulte occaſionem quæſituram; aut aliqua auctoritate, potentia, jure, vel ſtatuto, privilegio legum, vel Canonum, aut quorumcunque Conciliorum, præſertim (*b*) Conſtantienſis, & Senenſis, quacunque forma verborum expreſſa, in aliquod hujus fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præjudicium quovis modo uſuram, aut quemquam uti permiſſuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel ſuis, cujuſcunque conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis, & ſalvi conductus formam & modum in quocunque puncto vel clauſula violaverit; quod tamen avertere dignetur Omnipotens;

b Concil. Conſtant. Seſſ. 19. in c. quod non obſtantibus ſalvis conductibus.

& ſufficiens emenda non fuerit mox ſubſecuta, & ipſorum arbitrio merito approbanda & laudanda; habeant ipſam Synodum, & habere poterunt, incidiſſe in omnes pœnas, quas jure divino & humano, aut conſuetudine, hujuſmodi ſalvorum conductuum violatores incurrere poſſunt, abſque omni excuſatione, aut quavis in hac parte contradictione.

SESSIO DECIMASEXTA,

Quæ eſt ſexta & ultima

SUB JULIO III. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 28. menſis April. M. D. LII.

Decretum ſuſpenſionis Concilii.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea Reverendiſſimis Dominis, Sebaſtiano Archiepiſcopo Sipontino, & Aloyſio Epiſcopo Veronenſi, Apoſtolicis Nunciis, tam eorum proprio, quam Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Domini Marcelli, tit. S. Marcelli, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Creſcentii, Legati, ob adverſam ejus graviſſimam valetudinem abſentis, nomine; non dubitat Chriſtianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentum primo a Paulo fel. record. convocatum & collectum fuiſſe, deinde a ſanctiſſimo Domino noſtro Julio III. eflagitante Carolo V. Auguſtiſſimo Imperatore, ea præcipue de cauſa fuiſſe reſtitutum, ut religionem in multis orbis partibus, & præſertim in Germania, in diverſas opiniones miſerabiliter diſtractam, in ſtatum priſtinum revocaret, abuſus & mores Chriſtianorum corruptiſſimos emendaret; eumque ad hoc agendum quamplurimi Patres, nulla laborum ſuorum periculorumque habita ratione, e diverſis regionibus alacriter confluxiſſent; reſque ſtrenue, magno fidelium concurſu, feliciterque procederet, ac ſpes eſſet non levis, illos Germanos, qui eas novitates excitarant, in Concilium venturos ſic animatos, ut veris Eccleſiæ rationibus unanimiter acquieſcerent, lux denique quædam rebus affulſiſſe videretur; caputque attollere inciperet profligata antea & afflicta Reſpublica Chriſtiana; ii repente tumultus, ea bella hoſtis generis humani verſutia exarſerunt, ut Concilium velut hærere, ac ſuum curſum interrumpere ſatis incommode cogeretur, ſpeſque omnis ulterioris progreſſus hoc in tempore tolleretur: tantumque aberat, ut ſancta Synodus Chriſtianorum malis & incommodis mederetur, ut multorum mentes, præter ſui animi ſententiam, irritaret potius quam placaret. Cum igitur ipſa ſancta Synodus, omnia & præcipue Germaniam armis ardere & diſcordiis videret, omnes fere Epiſcopos Germanos, præſertim Principes Electores, ſuis conſultum Eccleſiis, e Concilio abiiſſe; decrevit tantæ neceſſitati non reluctari, & ad meliora tempora rejicere; ut Patres, quod eis nunc agere non licet, ſuis ovi-

bus

bus proſpectum ad ſuas Eccleſias regredi valerent; ne diutius utrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam ſic temporum conditio tulit, hujus œcumenici Concilii Tridentini progreſſum per biennium ſuſpendendum fore decernit, prout præſenti decreto ſuſpendit, ea tamen lege, ut, ſi citius pacata res ſit, ac tranquillitas priſtina revertatur, quod ſperat Dei Optimi Maximi beneficio non longo forte ſpatio futurum, ipſius Concilii progreſſus eodemmet tempore ſuam vim, firmitatem vigoremque habere cenſeatur: ſin autem, quod Deus avertat, peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint ſubmota, cum primum ceſſaverint, talis ſuſpenſio eo ipſo ſublata eſſe intelligatur, ac ſuus vigor & robur Concilio ſit reſtitutum, & eſſe intelligatur, ſine alia nova Concilii convocatione, accedente ad hoc decretum conſenſu & auctoritate Sanctitatis ſuæ & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

Interea tamen eadem ſancta Synodus exhortatur omnes Principes Chriſtianos, & omnes Prælatos, ut obſervent, & reſpective, quatenus ad eos ſpectat, obſervare faciant in ſuis regnis, dominiis, & Eccleſiis omnia & ſingula, quæ per hoc ſacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus ſtatuta & decreta.

BULLA CELEBRATIONIS CONCILII TRIDENTINI

Sub Pio IV. Pont. Max.

PIUS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Ad Eccleſiæ regimen, licet tanto oneri impares, ſola Dei dignatione vocati, ſtatim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Chriſtianæ partes, cernenteſque non ſine magno horrore, quam longe lateque peſtis hæreſum & ſchiſmatis pervaſiſſet, & quanta Chriſtiani populi mores correctione indigerent; in eam curam & cogitationem, pro ſuſcepti muneris officio, incumbere cœpimus, quemadmodum ipſas hæreſes extirpare, tantumque & tam pernicioſum ſchiſma tollere, moreſque adeo corruptos & depravatos emendare poſſemus. Cum autem intelligeremus, ad hæc ſananda mala aptiſſimum eſſe remedium, quod ſancta hæc Sedes adhibere conſueviſſet, (*a*) œcumenici generaliſque Concilii, ejus congregandi, & Deo juvante, celebrandi conſilium cepimus. Indictum illud quidem antea fuit a fel. rec. Paulo III. & ejus ſucceſſore Julio, prædeceſſoribus noſtris, ſed variis de cauſis ſæpius impeditum & interpellatum perfici non potuit: ſiquidem Paulus, (*b*) cum id primo in urbem Mantuam, deinde Vicentiam indixiſſet; quaſdam ob cauſas, in literis ejus expreſſas, id primo ſuſpendit, poſtea Tridentum tranſtulit: deinde cum quibuſdam de cauſis ibi quoque ejus celebrandi tempus dilatum fuiſſet, tandem ſuſpenſione ſublata, in eadem civitate Tridentina inchoatum fuit: verum Seſſionibus aliquot habitis, & nonnullis decretis factis, ipſum ſe poſtea Concilium, aliquibus de cauſis, accedente etiam Sedis Apoſtolicæ auctoritate, (*c*) Bononiam tranſtulit. Julius autem, qui ei ſucceſſit, in eandem civitatem Tridentinam id revocavit, quo quidem tempore facta alia quædam decreta ſunt; (*d*) ſed cum novi in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuiſſent; & bellum in Italia & Gallia graviſſimum exarſiſſet, rurſus Concilium ſuſpenſum & dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoſte, aliaſque ex aliis difficultates & impedimenta objiciente, ut tantum Eccleſiæ commodum, quod prorſus auferre non poterat, ſaltem quam diutiſſime retardaret. Quantopere vero interea auctæ

fue-

a Sup. in pr.

b Sup. in 1. Bulla.

c Supr. Seſſ. 8.

d Seſſ. 1. cum ſeqq.

fuerint, & multiplicatæ, ac propagatæ hæreſes; quantopere ſchiſma creverit ſine maximo animi dolore nec meminiſſe poſſumus, nec referre. Sed tandem pius & miſericors Dominus, qui numquam ita iraſcitur, ut miſericordiæ obliviſcatur; Regibus & Principibus Chriſtianis pacem & unanimitatem donare dignatus eſt. Qua nos occaſione oblata, maximam in ſpem venimus, ipſius miſericordia freti, fore, ut his tantis quoque Eccleſiæ malis eadem Concilii via finis imponatur. Nos itaque ad ſchiſma hæreſeſque tollendas, ad corrigendos & reformandos mores, ad pacem inter Chriſtianos Principes conſervandam, celebrationem ejus non eſſe duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus noſtris, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, deliberatione matura, factis etiam conſilii noſtri certioribus chariſſimis in Chriſto filiis noſtris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, & aliis Regibus atque Principibus, quos quidem, ſicut de eorum ſumma pietate & ſapientia nobis pollicebamur, paratiſſimos ad ipſius Concilii celebrationem adjuvandam invenimus, ad DEI omnipotentis laudem, honorem & gloriam, atque univerſalis Eccleſiæ utilitatem, de eorumdem fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu ſacrum œcumenicum, & generale Concilium, ex auctoritate ejuſdem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum, qua nos quoque (*e*) in terris fungimur, freti & ſubnixi, in civitate Tridentina, ad ſacratiſſimum diem Reſurrectionis Dominicæ proxime futurum indicimus, & ibi celebrandum, ſublata ſuſpenſione quacumque, ſtatuimus atque decernimus. Quocirca venerabiles fratres noſtros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos & dilectos filios Abbates, cæteroſque quibus in Concilio generali ſedere, & ſententiam dicere, jure communi, vel ex privilegio, vel ex antiqua conſuetudine licet; vehementer in Domino hortamur, & monemus, atque etiam diſtricte præcipiendo mandamus, in virtute ſanctæ obedientiæ, in vi quoque juramenti, quod præſtiterunt, & ſub pœnis, quas in eos, qui ad Concilia generalia convenire neglexerint, (*f*) ſacris ſciunt eſſe canonibus conſtitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conveniant intra eam diem: niſi forte impedimento fuerint legitimo præpediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debebunt. Monemus præterea omnes, & ſingulos, quorum intereſt, intereſſeve poterit, ut in Concilio adeſſe ne negligant. Chariſſimos vero in Chriſto filios noſtros, Romanorum Imperatorem electum, cæteroſque Reges, & Principes, quos optandum ſane eſſet Concilio intereſſe poſſe, hortamur, & rogamus, ut, ſi ipſi Concilio intereſſe non potuerint; at Oratores ſuos, prudentes, graves, & pios viros utique mittant, qui ipſorum nomine illi interſint, curentque diligenter pro ſua pietate, ut ex eorum regnis atque dominiis Prælati ſine recuſatione ac mora, tam neceſſario tempore, DEO & Eccleſiæ officium ſuum præſtent; eoſdem etiam curaturos eſſe minime dubitantes, ut per ipſorum regna, & dominia tutum ac liberum iter Prælatis, eorumque familiaribus, comitibus, & aliis omnibus ad Concilium euntibus, & ab illo redeuntibus pateat, benigneque ac comiter omnibus in locis recipiantur, atque tractentur; ſicut quod ad nos attinet, ipſi quoque curabimus, qui nihil omnino prætermittere decrevimus, quod ad tam pium & ſalutare opus perficiendum, a nobis, in hoc loco conſtitutis, præſtari poſſit; nihil, ut DEUS ſcit, quærentes.

f Conc. Carth. 3. c. 43. infr. Seſſ. 24. c. 2. in fin. de reform.

e Matth. 16. c. quando, de transl. Epiſc. c. un. de Eccl. benef. c. ad apoſt. §. pœn. de reſt. jud. in 6. cap. 1. de hom. eod. lib. Pelag. 2. in 1. ep. circa princ.

tes aliud, nihil propoſitum habentes in hoc Concilio celebrando, niſi honorem ipſius DEI, diſperſarum ovium reductionem, ac ſalutem & perpetuam Chriſtianæ Reipublicæ tranquillitatem ac quietem. Ut vero hæ literæ, & quæ in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perveniant, nec quiſquam ea excuſatione uti poſſit, quod illa ignoraverit, præſertim, cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forſitan pateat aditus; volumus, & mandamus, ut in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, & in Eccleſia Lateranenſi tunc, cum in eis populus, ut Miſſarum ſolemnibus interſit, congregari ſolet, palam, clara voce a Curiæ noſtræ curſoribus, ſeu notariis aliquibus publicis recitentur: & poſtquam recitatæ fuerint, ad valvas earum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito Campi Floræ affigantur: ibique, quo legi, & omnibus innoteſcere poſſint, aliquamdiu relinquantur: cum autem inde amovebuntur, earum exempla in eiſdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem omnes, & ſingulos, qui his literis comprehenduntur, poſt duos menſes a die publicationis & affixionis earum, volumus perinde adſtrictos & obligatos eſſe, ac ſi ipſiſmet illæ coram editæ, & lectæ fuiſſent. Tranſumptis quoque earum, quæ manu publici alicujus Notarii ſcripta ſubſcriptave, & ſigillo & ſubſcriptione alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munita fuerint, ut ſine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis, ſtatuti, decreti, præcepti, admonitionis, & adhortationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ, apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1563. Kal. Decembr. Pontificatus noſtri anno primo.

Antonius Florebellus.

Barengus.

SESSIO DECIMASEPTIMA,

Quæ eſt prima

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 18. Januar. M.D.LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACETNE vobis, ad laudem & gloriam ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Chriſtianæ, ſacrum œcumenicum & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu ſancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui eſt 18. menſis Januarii Anni a Nativitate Domini 1562. Cathedræ

Ro-

Romanæ Sancti Petri, Apoſtolorum Principis, conſecrato, ſublata quacumque ſuſpenſione, juxta formam & tenorem literarum ſanctiſſimi Domini noſtri Pii IV. Pontificis Maximi celebrari, (*a*) & in eo ea, debito ſervato ordine, tractari, quæ proponentibus Legatis, ac præſidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, ſedandas de religione controverſias, coercendas linguas doloſas, depravatorum morum abuſus corrigendos, Eccleſiæ veram atque Chriſtianam pacem conciliandam apta & idonea ipſi ſanctæ Synodo videbuntur? *Reſponderunt*: PLACET.

a Infr. Seſſ. 24. 25. c. 21.

Indictio futuræ Seſſionis.

PLACETNE vobis, proximam futuram Seſſionem habendam, & celebrandam eſſe Feria quinta, poſt ſecundam Dominicam Quadrageſ. quæ erit die 26. menſis Februarii? *Reſponderunt:* PLACET.

SESSIO DECIMAOCTAVA,

Quæ eſt ſecunda

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 26. Februarii, M.D.LXII.

Decretum a de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica invitandis.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, non humanis quidem viribus confiſa, ſed Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui os, (*a*) & ſapientiam Eccleſiæ ſuæ daturum ſe promiſit, ope & auxilio freta, illud præcipue cogitat, ut Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter ſe diſſidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam & obſcuratam, in ſuam puritatem & ſplendorem aliquando reſtituat; & mores, qui a veteri inſtituto defluxerunt, ad meliorem vitæ rationem revocet; corque (*b*) patrum ad filios, & cor filiorum ad Patres convertat. (*c*) Cum itaque omnium primum animadvertit, hoc tempore ſuſpectorum ac pernicioſorum librorum, quibus doctrina impura continetur, & longe lateque diffunditur, numerum nimis excreviſſe, quod quidem in cauſa fuit, ut multæ cenſuræ in variis Provinciis, & præſertim in alma Urbe Roma pio quodam zelo editæ fuerint, neque tamen huic tam magno ac pernicioſo morbo ſalutarem ullam profuiſſe medicinam; cenſuit, ut delecti ad hanc diſquiſitionem Patres de cenſuris libriſque, quid facto opus eſſet, diligenter conſiderarent, atque etiam ad eandem ſanctam Synodum ſuo tempore referrent; quo facilius ipſa poſſit varias & peregrinas doctrinas, tamquam (*d*) zizania, a Chriſtianæ veritatis tritico ſeparate, deque his commodius deliberare, & ſtatuere, quæ ad ſcrupulum ex complurium animis eximendum, & tollendas multarum querelarum cauſas, magis opportuna videbuntur. Hæc, au-

a Luc. 21.

b Luc. 1.

c Inf. Seſſ. ult. circa fin.

d Matth. 13. c. ita. nos 25. q. 2.

autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta eſſe vult, prout etiam præſenti decreto deducit: ut, ſi quis ad ſe pertinere aliquo modo putaverit, quæ vel de hoc librorum & cenſurarum negotio, vel de aliis, quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit; non dubitet a ſancta Synodo ſe benigne auditum iri.

Quoniam vero eadem ſancta Synodus ex corde optat, Deumque enixe rogat, quæ ad pacem ſunt Eccleſiæ, ut univerſi communem matrem in terris agnoſcentes, quæ quos (*e*) peperit, obliviſci non poteſt, unanimes, (*f*) uno ore, glorificemus Deum & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti; per viſcera miſericordiæ ejuſdem DEI & Domini noſtri; omnes qui nobiſcum communionem non habent, ad concordiam & reconciliationem & ut ad hanc ſanctam Synodum veniant, invitat atque hortatur; utque charitatem, (*g*) quod eſt vinculum perfectionis, amplectantur; pacemque Chriſti, exultantem in cordibus ſuis, præferant, in quam vocati ſunt in uno corpore. Hanc ergo non humanam, ſed Spiritus ſancti vocem audientes, ne obdurent (*h*) corda ſua, ſed in ſuo ſenſu non (*i*) ambulantes, neque ſibi (*k*) placentes, ad tam piam & ſalutarem matris ſuæ admonitionem excitentur, & convertantur; omnibus enim charitatis officiis ſancta Synodus eos, ut invitat, ita complectetur.

Inſuper eadem ſancta Synodus decrevit, fidem publicam in Congregatione generali concedi poſſe, & eandem vim habituram, ejuſdemque roboris & momenti futuram, ac ſi in publica Seſſione data & decreta fuiſſet.

e Iſai. 49

f Rom. 15.

g Coloſſ. 3.

h Pſ. 19. & Hebr. 3.

i Eph. 4.

k Rom. 15. 2.

REMISSIONES.

a Vide Concil. Colon. *tit. de ſcholis cap.* 9. Petr. Cened. ad *Decret. Collect.* 8. *n.* 3. *in fine.*

Indictio futuræ Seſſionis.

Eadem ſacroſancta Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit, & decernit, proximam futuram Seſſionem habendam, & celebrandam eſſe Feria quinta poſt ſacratiſſimum feſtum Aſcenſionis Domini, quæ erit die 14. menſis Maji.

SALVUS CONDUCTUS conceſſus Germanicæ nationi.

In Congregatione generali, die 14. Martii, 1562.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Sedis Apoſtolicæ Legatis, Univerſis fidem facit, quod omnibus & ſingulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & aliis quibuſcunque viris cujuſcunque ſtatus, & conditionis aut qualitatis exiſtant, Germanicæ provinciæ & nationis, civitatibus, & aliis locis ejuſdem; & omnibus aliis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis perſonis, qui aut quæ una cum ipſis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi ſunt, aut hucuſque venerunt, quocunque nomine cenſeantur, aut valeant nuncupari, tenore præſentium publicam fidem & pleniſſimam veriſſimamque ſecuritatem, quam ſalvum conductum appellant, libere ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquendi una cum ipſa Synodo,

de

de quibuſcunque negotiis tractandi, examinandi, diſcutiendi, & omnia, quæcunque ipſis libuerit, ac articulos quoslibet, tam ſcripto quam verbo, libere offerendi, propalandi, eoſque Scripturis ſacris, & Beat. Patrum verbis, ſententiis & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, &, ſi opus fuerit etiam ad objecta Concilii generalis reſpondendi, & cum iis, qui a Concilio delecti fuerint, diſputandi, aut charitative abſque omni impedimento conferendi, opprobriis, convitiis, ac contumeliis penitus ſemotis; & ſignanter, quod cauſæ controverſæ ſecundum ſacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur; illo etiam addito, ut religionis prætextu, aut delictorum circa etiam commiſſorum, aut committendorum, minime puniantur, impertitur, ac omnino concedit; ſic etiam, ut propter illorum præſentiam, neque in itinere, aut quocunque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa civitate Tridentina a divinis officiis quovis modo ceſſetur. Et ut his peractis vel non peractis, quandocunque ipſis liberet, aut majorum ſuorum mandato & aſſenſu ad propria reverti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox abſque ulla renitentia, & occaſione, aut mora, ſalvis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, & perſonis, vice verſa, poſſint juxta beneplacitum libere & ſecure redire; de ſcientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, ut tunc opportune eorum ſecuritati, abſque dolo & fraude provideatur. Vult etiam ſancta Synodus, in hac publica fide ſalvoque conductu omnes quaſcunque clauſulas includi ac contineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena, efficaci, & ſufficienti ſecuritate, in eundo, ſtando, & redeundo, neceſſariæ & opportunæ fuerint. Illud etiam ad majorem ſecuritatem, & pacis ac conciliationis bonum exprimens, quod ſi quiſpiam, aut illorum aliqui ſive in itinere, Tridentum veniendo, ſive ibidem morando, aut redeundo aliquod enorme, quod abſit, egerint aut commiſerint, quo poſſet hujus fidei publicæ & aſſecurationis beneficium, eis conceſſum, annullari aut caſſari vult & concedit, ut in hujuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis duntaxat, & non ab aliis, condigna animadverſione, cum emenda ſufficienti, per partem ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur; illorum aſſecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, ut ſi quiſquam, vel aliqui ex ipſa Synodo, ſive in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet hujus fidei publicæ & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in hujuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo duntaxat, & non ab aliis condigna animadverſione, & emenda ſufficienti, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ confeſſionis, tunc hi præſentium merito laudanda & approbanda, mox puniantur; præſenti aſſecurationis forma conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quod liceat ipſis Ambaſciatoribus, omnibus & ſingulis, toties quotieſcumque opportunum fuerit, ſeu neceſſarium, ad auram capiendam exire de civitate Tridentina, & reverti ad eandem, nec non nuntium, vel nuntios ſuos ad quæcunque loca pro ſuis neceſſariis negotiis ordinandis libere mittere ſeu deſtinare, ac

ipſos

ipſos miſſos ſeu deſtinatos, ſeu miſſum & deſtinatum ſuſcipere toties, quoties eis videbitur expedire; ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilii ſocientur, qui eorum ſecuritati provideant, vel provideat. Qui quidem ſalvus conductus, & ſecuritas ſtare ac durare debeat, a tempore, & per tempus, quo in ipſius Synodi, & ſuorum tuitionis curam ipſos ſuſcipi contigerit, & uſque ad Tridentum perduci, ac toto tempore manſionis eorum ibidem, & rurſum, poſt ſufficientem audientiam habitam, ſpatio viginti dierum præmiſſo, cum ipſi petierint, aut Concilium, habita hujuſmodi audientia ipſis receſſum indixerit, a Tridento uſque in quem quiſque elegerit ſibi locum tutum, DEO favente reſtituet, dolo & fraude prorſus excluſis. Quæ quidem omnia pro univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus, pro omnibus Principibus tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus quibuſcunque, atque omnibus aliis Eccleſiaſticis & Sæcularibus perſonis, cujuſcunque ſtatus & conditionis exiſtant, aut quocunque nomine cenſeantur, inviolabiliter obſervanda eſſe promittit, & bona fide ſpondet. Inſuper, omni fraude & dolo excluſis, vera & bona fide promittit, ipſam Synodum nullam vel manifeſte, vel occulte occaſionem quæſituram; aut aliqua auctoritate, potentia, jure, vel ſtatuto, privilegio legum, vel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præſertim Conſtantienſis, & Senenſis, quacumque forma verborum expreſſa, in aliquod hujus fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præjudicium quovis modo uſuram, aut quenquam uti permiſſuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel ſuis, cujuſcunque conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis, & ſalvi conductus formam & modum in quocunque puncto vel clauſula violaverit; quod tamen avertere dignetur Omnipotens; & ſufficiens emenda non fuerit mox ſubſecuta, & ipſorum arbitrio merito approbanda & laudanda; habeant ipſam Synodum, & habere poterunt, incidiſſe in omnes pœnas, quas jure divino & humano, aut conſuetudine, hujuſmodi ſalvorum conductuum violatores incurrere poſſunt, abſque omni excuſatione, aut quavis in hac parte contradictione.

Extenſio ad alias Nationes.

Eadem ſacroſancta Synodus in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, & ſingulis aliis, qui nobiſcum in iis, quæ ſunt fidei, communionem non habent, ex quibuſcumque regnis, nationibus, provinciis, civitatibus, ac locis, in quibus publice, & impune prædicatur, vel docetur, ſive creditur contrarium ejus, quod ſancta Romana ſentit Eccleſia, dat fidem publicam ſive ſalvum conductum ſub eadem forma, & eiſdem verbis, quibus datur Germanis.

SESSIO DECIMANONA,

Quæ eſt tertia

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 14. Maji, M. D. LXII.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, decreta ea, quæ hodie in præſenti Seſſione ſtatuenda ac ſancienda erant, juſtis nonnullis ac honeſtis cauſis, in Feriam quintam, poſt proximam ſolemnitatem Corporis Chriſti, quæ erit pridie Nonas Junii, proroganda eſſe cenſuit, ac prorogat, dictaque die Seſſionem habendam eſſe ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogandus eſt Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, auctor pacis, ut ſanctificet corda omnium; quo adjuvante, ſancta Synodus & nunc, & ſemper meditari, atque peragere valeat, quæ ad ejus laudem & gloriam pertineant.

SESSIO VIGESIMA,

Quæ eſt quarta

SUB PIO III. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 14. Junii, M. D. LXII.

Decretum Prorogationis Seſſionis.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in ſpiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex diverſis cauſis exortas, atque etiam ut congruentius, majorique cum deliberatione omnia procedant; nempe ut dogmata cum iis, quæ ad reformationem ſpectant, ſimul tractentur & ſanciantur; ea quæ ſtatuenda videbuntur tam de reformatione, quam de dogmatibus in proxima Seſſione, quam omnibus indicit in diem ſextam decimam ſubſequentis menſis Julii, definienda eſſe decrevit. Hoc tamen adjecto, quod dictum terminum ipſa ſancta Synodus pro ejus arbitrio & voluntate, ſicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiam in generali Congregatione reſtringere & prorogare libere poſſit & valeat.

SESSIO VIGESIMAPRIMA,

Quæ eſt quinta

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 16. Jul. M. D. LXII.

Doctrina de Communione ſub utraque ſpecie, & parvulorum.

SAcroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, cum de tremendo & ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento varia diverſis in locis errorum monſtra nequiſſimi dæmonis artibus circumferantur, ob quæ in nonnullis provinciis multis a Catholicæ Eccleſiæ fide atque obedientia videantur diſceſſiſſe; cenſuit, ea, quæ ad Communionem ſub utraque ſpecie, & parvulorum pertinent, hoc loco exponenda eſſe. Quapropter cunctis Chriſti fidelibus interdicit, ne poſthac de iis aliter vel credere, vel docere, vel prædicare audeant, quam ex his decretis explicatum atque definitum.

CAPUT I.

Laicos & Clericos non conficientes, non adſtringi jure divino ad Communionem ſub utraque ſpecie.

ITaque ſancta ipſa Synodus, a Spiritu ſancto, qui ſpiritus eſt (*a*) ſapientiæ & intellectus, Spiritus conſilii & pietatis, edocta, atque ipſius Eccleſiæ (*b*) judicium & conſuetudinem ſecuta, declarat ac docet, nullo divino præcepto laicos, & Clericos, non conficientes, obligari ad Euchariſtiæ Sacramentum ſub utraque ſpecie ſumendum; neque ullo pacto, ſalva fide, dubitari poſſe, quin illis alterius ſpeciei Communio ad ſalutem ſufficiat. Nam (*c*) etſi Chriſtus Dominus in ultima Cœna venerabile hoc Sacramentum in panis & vini ſpeciebus inſtituit, & Apoſtolis tradidit; non tamen illa inſtitutio & traditio eo tendunt, ut omnes Chriſti fideles ſtatuto Domini ad utramque ſpeciem accipiendam adſtringantur. Sed neque ex ſermone illo, apud Joannem ſexto, recte colligitur, utriuſque ſpeciei Communionem a Domino præceptam eſſe: utcumque juxta varias ſanctorum Patrum, & Doctorum interpretationes intelligatur. Namque qui dixit: (*d*) Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis: dixit quoque: (*e*) Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: Et qui dixit: (*f*) Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam: dixit etiam: (*g*) Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Et denique qui dixit: (*h*) Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo; dixit nihilominus: (*i*) Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.

a Iſai. 11.

b Concil. Conſtant. Seſſ. 13. inf. Can. 2.

c Mart. 26. Marc. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.

d Joan. 6.

e Ibid.

f Ibid.

g Ibid.

h Ibid.

i Ibid.

REMISSIONES.

a Vide Pat. Henriq. in *ſumm. lib.* 8. *de Euchariſtia, cap.* 44. *a princ.* Card. Bellarm. *lib.* 4. *de Euchar. cap.* 24. Valent. *de Sacram. diſp.* 6.

diſp. 6. quæſt. 6. punct. 5. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. de Euchar. cap. 16. concl. 2.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 1. quæſt. 80. num. 111. cum ſeqq. & q. 73. n. 36.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. n. 58. in fin. & 59.* ubi etiam *de Can. 4. hujuſmodi, Seſſ. 21.*

CAPUT II.

Eccleſiæ poteſtas circa diſpenſationem Sacramenti Euchariſtiæ.

PRæterea declarat, hanc poteſtatem perpetuo in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate, magis expedire judicaret. Id autem Apoſtolus non obſcure viſus eſt innuiſſe, (*a*) cum ait: Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei, atque ipſum quidem hac poteſtate uſum eſſe, ſatis conſtat, cum in multis aliis, tum in hoc ipſo Sacramento, cum ordinatis nonnullis circa ejus uſum, (*b*) Cætera, inquit, cum venero, diſponam. Quare agnoſcens ſancta mater Eccleſia hanc ſuam in adminiſtratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Chriſtianæ Religionis non infrequens utriuſque ſpeciei uſus fuiſſet; tamen progreſſu temporis latiſſime jam mutata illa conſuetudine, gravibus & juſtis cauſis adducta, hanc conſuetudinem ſub altera ſpecie communicandi (*c*) approbavit, & pro lege habendam decrevit: quam reprobare, aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

a 1. Cor. 4. 2. Cor. 6.

b 1. Cor. 11.

c Concil. Conſtant. Seſſ. 1.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſumm. lib. 8. de Euchariſtia, cap. 44. §. 3.* P. Sanch. *de Mazrim. lib. 3. diſp. 22. num. 27.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 1. q. 80. num. 121.* P. Vaſquez in *3. p. D. Thomæ, tom. 3. diſp. 223. num. 22.*

CAPUT III.

Totum & integrum Chriſtum, ac verum Sacramentum ſub qualibet ſpecie ſumi.

INſuper declarat, quamvis Redemptor noſter, ut antea dictum eſt, (*a*) in ſuprema illa Cœna hoc Sacramentum in duabus ſpeciebus inſtituerit, & Apoſtolis tradiderit, tamen fatendum eſſe, etiam ſub altera tantum ſpecie totum (*b*) atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia, neceſſaria ad ſalutem, eos defraudari, qui unam ſpeciem ſolam accipiunt.

a Matt. 26. Marc. 14. ſupr. c. 1. 1. Cor. 11.

b Cap. qui mãducant, c. qui invitat, c. ſinguli, de conſ. diſt. 2. ſup. ſeſſ. 13. cap. 3. Can. 3. de Sacr. Euch.

REMISSIONES.

α Vide Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p. 2. lib. 3. cap. 8. a principio.* Par. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. num. 37. & 38.* P. Ægid. *de Sacram. quæſt. 76. art. 3. n. 32. & 33.* Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tit. de Euchar. c. 7. concl. 1. & 4.*

CAPUT IV.

Parvulos non obligari ad Communionem Sacramentalem.

DEnique *α β* eadem ſancta Synodus docet, (*a*) parvulos *γ* uſu rationis carentes, nulla obligari neceſſitate ad Sacramentalem Euchariſtiæ Communionem: ſiquidem per (*b*) Baptiſmi lavacrum regenerati & Chriſto incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non poſſunt. *δ* Neque ideo tamen damanda eſt antiquitas, ſi eum morem in quibuſdam locis aliquando ſervavit. Ut enim ſanctiſſimi illi Pa-

a Infra Can. 4.

b Tit. 4.

Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certe eos nulla ſalutis neceſſitate id feciſſe, ſine controverſia credendum eſt.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 8. *de Euchar. c.* 43. *a princ.* Vaſquez in *D. Th. tom.* 3. *diſp.* 212. *n.* 17. *& diſp.* 214. *n.* 35. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 39. *q.* 4. *n.* 83. P. Ægid. de Coninck *de Sacrament. & cenſur. tom.* 1. *quæſt.* 80. *art.* 9. *a num.* 72. *cum ſeqq.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tract. de Euchar. cap.* 13. *concl.* 7.

β Infantes, ſi daretur eis communio, recepturos gratiam, reſolvunt Victor. *verbo, Euchariſtia, n.* 84. *in fine.* P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 62. *ſect.* 4. P. Ægid. *d. q.* 80. *art.* 9. *n.* 77. Petr. Ledeſm. *d. c.* 13. *concl.* 8. *dub.* 2.

γ *Uſu rationis carentes.*) De amentibus perpetuis idem, quod de infantibus ſentiendum eſſe docet P. Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *num.* 78. *ubi* 79. An debeat adminiſtrari Euchariſtia in articulo mortis amentiam patientibus tunc temporis, de quo etiam P. Henriq. in *ſumm. lib.* 8. *cap.* 42. §. 3. *in fine.* P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 69. *ſect.* 2. *dub.* 3.

δ *Neque ideo tamen damnanda eſt antiquitas, &c.*) Vide P. Ægid. *d. art.* 9. *n.* 75.

DE COMMUNIONE SUB utraque ſpecie & parvulorum.

CANON I.

α Concil. Conſtant. Seſſ. 23.

α Si quis dixerit, (*a*) ex Dei præcepto, vel neceſſitate ſalutis, omnes & ſingulos Chriſti fideles utramque ſpeciem ſanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti ſumere debere; anathema ſit.

CANON II.

β Sup. c. 1. & Concil. Conſt. de comm. loc.

β Si quis dixerit, ſanctam Eccleſiam (*b*) Catholicam non juſtis cauſis & rationibus adductam fuiſſe, ut laicos, atque etiam Clericos non conficientes, ſub panis tantummodo ſpecie communicaret, aut in eo erraſſe; anathema ſit.

CANON III.

γ Si quis negaverit, totum (*c*) & integrum Chriſtum omnium gratiarum fontem & auctorem, ſub una panis ſpecie ſumi, quia, ut quidam falſo aſſerunt, non ſecundum ipſius Chriſti conſtitutionem ſub utraque ſpecie ſumatur; anathema ſit.

c Sup. c. 3. & Seſſ. 13. c. 3. & Can. 3. Concil. Conſt. ſeſſ. 13.

CANON IV.

δ Si quis dixerit, (*d*) parvulis, (*e*) antequam ad annos diſcretionis pervenerint, neceſſariam eſſe Euchariſtiæ communionem; anathema ſit.

d Supr. in pr. & c. 4.

Duos vero articulos, (*e*) alias propoſitos, nondum tamen excuſſos, videlicet, an rationes, quibus ſancta Catholica Eccleſia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes ſacerdotes, ſub una tantum panis ſpecie, ita ſint retinendæ, ut nulla ratione calicis uſus cuiquam ſit permittendus: &, An, ſi honeſtis & Chriſtianæ charitati conſentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi vel regno calicis uſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit; & quænam ſint illæ: Eadem ſancta Synodus, (*f*) in aliud tempus, oblata ſibi quamprimum occaſione, examinandos, atque definiendos reſervat.

e Seſſ. 22. in decret.

f Infr. ſeſſ. 22. in fin.

REMISSIONES.

α CANON I. Vide Card. Bellarmin. *lib.* 4. *de Euchariſt. cap.* 20. *cum ſeq.* Pat. Henriquez in *ſumm. lib.* 8. *de Euchariſt. cap.* 24. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *n.* 58. *in fine*, optime P. Ægid. de Coninck *de Sacram. tom.* 1. *q.* 80. *num.* 111. *cum ſeq.*

β CANON II. Vide P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *quæſt.* 80. *num.* 121. ubi percurrit juſtiſſimas rationes, quas habet Eccleſia præcipiendi laicis communionem ſub una ſola ſpecie.

γ CANON III. Vide Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *a princ.* P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *q.* 76. *art.* 3. *num.* 32.

♂ CANON IV. Vide Doctores ſupra citatos in *cap.* 4.

s *Antequam ad annos diſcretionis pervenerint.*) In qua ætatis parte incipiat puer habere diſcretionem ſufficientem ad obligationem præcepti communicandi? Relinqui debere arbitrio parentum, & Confeſſarii reſolvunt P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 70. *ſect.* 1. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *num.* 83. P. Ægid. *tom.* 1. *de Sacram. quæſt.* 80. *art.* 11. *dub.* 4. *num.* 102.

DECRETUM DE REFORMATIONE.

EAdem ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & ſanctæ Eccleſiæ ornamentum, ea, quæ ſequuntur, de reformationis negotio in præſenti ſtatuenda eſſe cenſuit.

CAPUT I.

Epiſcopi gratis debent ordinare, tonſurare, dimiſſorias & teſtimoniales dare, eorumque miniſtri pro iſtiuſmodi literas ſigillare: nec ſponte oblatum recipiendum eſt. Ubi eſt conſuetudo aliquid accipiendi pro literis, nihil capiatur a Notariis pro officio ultra decimam unius aurei partem, modo aliunde iis non ſuppetat ſalarium, &c.

a Vide 2. Later. c. 63. Concil. Chalc. actione 15. c. 2. Conc. Braccaren. 2. cap. 3. Concil. Aurel. 2. c. 3. Concil. Tolet. 8. Can. 3. c. ſicut Epiſ. 1. q. 2.

a QUoniam (*a*) ab Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet; 1. nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis tonſuræ, nec pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa, β etiam ſponte oblatum, * Epiſcopi, & alii Ordinum collatores, γ aut eorum miniſtri quovis prætextu accipiant. ♂ ε Notarii vero in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis litteris dimiſſoriis aut teſtimonialibus, decimam tantum ζ unius aurei partem accipere poſſint; dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo; nec Epiſcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eiſdem Ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire poſſit, tunc enim gratis operam ſuam eos præſtare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quæ potius abuſus, & corruptelæ, ſimoniacæ pravitati faventes, nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo: & qui ſecus fecerint, tam η dantes, quam accipientes, ultra divinam ultionem, (*b*) pœnas a jure inflictas ipſo facto incurrant.

b 2. Braccaren. c. 3.

DECLARATIONES.

1. *Nihil pro collatione.*) Conſuetudo percipiendi ab Ordinatis ad primam tonſuram forcipes, pectines, & mappas, præter faculas pariterque a presbyteris, intelligitur perinde ac corruptela, revocata, nullamque eo nomine oblationem initiatus, Pontificali Romano permittente, conſuevit offerre.

Pro collatione & inſtitutione Eccleſiarum curatarum, vel pro deputatione Vicariorum in illis, Cancellarius poteſt in ſingulas accipere mercedem ſuo labori convenientem: quæ tamen ſcriptura, ſigillo & cæteris omnibus computatis, unum aureum non excedat, & dummodo ipſi Cancellario ſalarium nullum pro officio ſuo exercendo præſtitum ſit, & dummodo ex pecunia, quam accipit, nihil prorſus emolumenti Collatores aut inſtitutores ullo modo directe vel indirecte percipiant.

Item declaravit S. D. N. Gregorius XIII. hoc decretum vendicare etiam ſibi locum in collatione beneficiorum, præſertim curatorum, neque pro ſigillo aliquid accipi poſſe, non obſtante quacunque etiam immemorabili conſuetudine. Itaque dicendum eſt, quod Ordinarius in collatione beneficiorum pro ſigillo nihil poteſt accipere, etiamſi ab immemorabili tem-

tempore fuerit obſervatum, ut certum quid recipiat : licet contrarium ſenſerit gloſſ. *mag. in c. cum olim de major. & obed.* Et ita cenſuit Congregatio *in una Ravennatenſi*. Inſuper Officiales Ordinarii, ac Ordinarius ipſe pro diſpenſationibus ad eum remiſſis nihil poſſunt accipere, non obſtante contraria conſuetudine etiam immemorabili.

24. Januar. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe Cancellarios pro expeditione literarum collationis, vel inſtitutionis quorumcumque beneficiorum, vel pro deputatione Vicariorum in illis accipere, niſi mercedem ſuo labori convenientem, quæ tamen ſcriptura, ſigillo, & cæteris computatis unum aureum non excedat, dummodo tamen ipſis Cancellariis ſalarium ullum pro officio exercendo conſtitutum non ſit, & ex pecunia, quam acceperunt, nihil prorſus emolumenti collatores, aliquo modo directe vel indirecte percipian.

Item Epiſcopo Maſſarienſi idem Gregorius declaravit non poſſe exigere annatam pro confirmatione vel benedictione Abbatiſſæ : vel pro collatione alicujus beneficii de menſa Epiſcopali, vel dimidiam annatam, ſi beneficium eſſet Juriſpatronatus.

REMISSIONES.

α Vide Navar. in *Man. cap. 22. num. 18.* Matth. Soar. in *pract. & ordine viſitandi cap. 18. num. 6.* Navar. *Conſ. 1. de Cenſib.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 23. cap. 14. num. 197. in fine.*

β *Etiam ſponte oblatum.*) Vide P. Soar. *de Relig. lib. 4. de Simonia, cap. 49. num. 2.* * Paz. in *ſua praxi annotatione 5. ex num. 51. cum plurib. ſeqq.* Salzedo ad *Bern. Diaz in prax. can. cap. 27. lit. A. & cap. 91. lit. D.*

γ *Aut eorum miniſtri.*) Vide P. Valer. Reginald. *d. lib. 23. num. 200.* Et de Collatoribus vide P. Soar. *lib. 4. de Simonia, cap. 53. num. 14.*

δ *Notariis vero, &c.*) Vide P. Soar. *d. cap. 53. num. 6. cum ſeqq.* P. Leonard. Leſſi. *de juſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 10.* Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 1. verbo, Dimiſſoriæ, verſ. ad ſeptimum, p. 112.* Cened. ad *Decretal. Collect. 177. num. 1.* ubi etiam dubius reſolvit, quod poſt confecta inſtrumenta, & tradita partibus, poſſunt Notarii, quod ab Ordinatis ſponte offertur, recipere, de quo Matienſ. in *Dialog. relat. p. 3. cap. 25. num. 5.* Perez *l. 1. Gloſs. 1. poſt med. tit. 9. lib. 2. Ordin.*

Conc. Trid. cum Gall.

ε Utrum Notarius poſsit aliquid accipere, quando nullum habet ſtipendium ſibi conſtitutum ab Epiſcopo ? Affirmant Angel. *verbo, Simonia, 3. num. 22.* P. Valer. Regin. *d. lib. 23. num. 200. verſ. Quæritur.*

ζ *Decimam tantum unius aurei partem.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, dimiſſoriæ, verſ. ad ſeptim. num. ibi quarto.* P. Valer. Regin. *d. lib. 23. n. 200.*

η *Tam dantes, quam accipientes.*) Vide Patr. Soar. *d. cap. 49. num. 5.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 14. Card. de Luca.*

CAPUT II.

Nullus quantumvis idoneus, ſæcularis Clericus majoribus ordinetur, niſi prius habeat beneficium ſufficiens ad vitam, quod reſignare non poſſit, niſi, &c. Vel patrimonium aut penſionem ſimiliter vere ſufficiens, &c.

α* CUM non deceat eos, qui divino miniſterio adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore (*a*) mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere; compertumque ſit, complures pleriſque in locis β ad ſacros ordines nullo fere delectu admitti, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, ſe beneficium Eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere; ſtatuit ſancta Synodus, 1. γ ne quis deinceps Clericus ſæcularis; quamvis alias ſit idoneus moribus, ſcientia, & ætate, ad ſacros Ordines promoveatur, 2. δ niſi prius legitime conſtet, eum 3. beneficium Eccleſiaſticum, † quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat, pacifice 4. poſſidere * 5. εζ † Id vero beneficium reſignare 6. non poſſit, niſi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum ſit promotus : 7. neque ea reſignatio admittatur, niſi conſtito, quod aliunde vivere commode poſſit : 8. & aliter facta reſignatio nulla ſit * 9. ηϑ &c. Patrimonium † verò, vel penſionem ο obtinentes ordinari poſthac non

a c. Diaconi ſunt, circa med. 93. diſt.

poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro 10. neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum; eo quoque prius perſpecto, patrimonium illud, vel penſionem π vere ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint; atque ρ deinceps ſine licentia Epiſcopi † στ alienari, aut extingui, vel remitti υ nullatenus poſſint, donec φ beneficium Eccleſiaſticum χ ſufficiens ſint adepti; vel aliunde habeant, (*b*) unde vivere 11. poſſint * 12. ⸸ α α antiquorum canonum † pœnas ſuper his innovando.

b c. cum ſecúdum, de præb.

DECLARATIONES.

1. *Ne quis deinceps Clericus ſæcularis.*) Nullus Clericus ſæcularis, aut Regularis non profeſſus, debet ad ſacros Ordines promoveri ſine ſufficienti titulo ex Bulla Pii V. edita anno V. Idib. Octobr.

2. *Niſi prius legitime conſtet.*) Ob penuriam Sacerdotum ordinari ſine beneficio vel patrimonio poteſt quis, dummodo quis fidejuſſor inveniatur, qui ſpondeat ſe neceſſaria ipſi ordinando ſubminiſtraturum.

3. *Eum beneficium Eccleſiaſticum.*) Ad titulum Seminarii nullus ad ſacros Ordines eſt promovendus, ad aliquod autem beneficium Seminario unitum, ordinari poteſt. Non poſſunt ergo virtute Conc. Trident. pauperes Clerici in Seminario degentes, per Epiſcopum ad titulum Seminarii promoveri & ordinari, niſi ob cauſam inſerviendi beneficio, quod forſan eſſet Seminario unitum. Poterit tamen quis ordinari ſub certa aſſignatione fructuum a Seminario facta, cauſa inſerviendi beneficio unito Seminario, ut ibi inſerviat, donec alias ei proviſum fuerit de congrua ſuſtentatione.

4. *Id vero beneficium reſignare.*) Fuit dubitatum, an pro forma traditum eſſet, ut reſignans tenererur facere mentionem, ſe ad titulum illius fuiſſe promotum, adeo quod per æquipollens adimpleri non poſſit? Fuit reſolutum die 12. Maji 1588. pro forma traditum eſſe a Concilio, ſtante clauſula annullativa: & quod Concilium negative loquatur; quo ſtante, per æquipollens non poteſt adimpleri.

Congregatio Concilii cenſuit, tutum etiam in conſcientia eum, qui beneficium, ad cujus titulum erat promotus, reſignavit, & aliud ex cauſa permutationis obtinuit, tacendo in reſignatione, quod erat promotus ad titulum primi beneficii, dummodo ſecundum beneficium ſit æquivalens primo.

Beneficium ſemel a ſe alienans, quia illud reſignavit in manibus Ordinarii, illud idem amplius recuperare non poteſt, præſertim ſi reſignatio facta eſt per Bullam Pii V. 6. Id. Auguſti, 1567. quæ hujuſmodi reſignationes beneficiorum fieri prohibuit in manibus Ordinariorum, & ſi factæ eſſent, ſtatuit beneficia ipſa vere vacare, & a Sede Apoſtolica, vel a ſuperioribus Ordinariorum poſſe conferri. Neque ab ipſo Ordinario eadem reſignatio fuerat admittenda, ſi reſignans (cum presbyteratus ordini eſſet adſcriptus) nihil aliud haberet, quo vitam ſuam commode ſuſtentare poſſet. Unde S. D. N. altera Bulla edita Kal. April. 1586. hujuſmodi reſignationes prohibuit admitti: & quia Ordinarius huic interdicto non paruit, ſua Sanctitas hac in re voluit reſignantem ab Ordinario alendum eſſe, aut alia ratione illius commodis providendum, eique ipſum beneficium reſignatum omninò adimendum, & in eo conſtituendum eum, qui fuerat a principio præſentatus.

5. *Poſſidere.*) Quæritur, an obtinens Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum teneatur promoveri ad ſacerdotium infra annum juxta *c. licet*, cum Concilium videatur declaraſſe, *d. c. licet*, intelligi de beneficio Eccleſiaſtico ſufficienti ad victum; imo prohibet poſſe promoveri ad ſacros Ordines. Congregatio cenſuit non teneri, ſed tamen expedire eum debere dimittere. Sanctitas ſua probavit hanc ſententiam, ut dimittat.

Quod ſi beneficium eſſet litigioſum & curam animarum haberet, tamen obtinens ſacros Ordines ſuſcipere debet, ſi modo liberum curæ habeat exercitium.

6. *Reſignare non poſſit.*) Qui beneficium, ad quod fuit ordinatus, reſignare curaverit, per Pœnitentiarium eſt abſolvendus, ut reſignet.

Cum habens Parochiam juraſſet non revocare per procuratorem, quem fecerat ad reſignandum, petiit, ut abſolveretur a juramento: quo loco viſum eſt per procuratorem poſſe revocare.

7. *Neque ea reſignatio admittatur.*) Et pœnam admittentibus imponit Pius V. in

Bulla

Bulla ſub dato Kal. Apr. 1568. incipiente, *Quanta Eccleſiæ Dei*.

8. *Et aliter facta reſignatio, nulla ſit.*) Congregatio cenſuit hoc non comprehendere in permittere æquivalenti. Quod ſi Ordinarius non habens facultatem admittendi reſignationem in certis caſibus a Pio V. ſublatam hanc reſignationem admiſerit; beneficium, ad quod quis erat ordinatus, vacat Sedi Apoſtolicæ, & Ordinarius illi de proprio providere tenetur. Supra hoc *cap.* §. *Beneficium*.

Præſuppoſita ſupplicatione reſignationis Parochialis, de qua agitur in favorem Dom. Joan. de Miron, cum reſervatione penſionis ducat. 180. per Dominum Gaſparem ſolvendorum, & quod in eadem ſupplicatione Dom. Gaſpar narraverat, quod per quinquennium dictam Parochialem poſſederat. An in caſum de quo agitur, intret Conc. Trident. *hoc cap.*? Congregatio cenſuit intrare.

9. *Patrimonium vero.*) Quantitas patrimonii, ad quod quis promoveri poſſit, non taxatur, ſed remittitur ad terminos Concilii.

Non expedit autem, ut ad titulum patrimonii quis ad ſacros ordines promoveatur, niſi certi reditus ad honeſtam ipſius promovendi ſuſtentationem ſufficientes, ſuper certis reditibus fuerint in forma legitima & valida aſſignati.

6. Febr. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, non expedire, ut ad titulum patrimonii quis ad ſacros Ordines promoveatur, niſi certi reditus ad honeſtam promovendi ſuſtentationem ſufficientes ſuper certis reditibus fuerint in forma legitima, & valida aſſignati.

Si quis ante Concilium eſt promotus, & Subdiaconus ordinatus abſque titulo beneficii, poterit is poſtea abſque titulo beneficii promoveri, dummodo ſaltem ad titulum patrimonii promoveatur. Vide Bullam Pii V. *Rom. Pont. ſacr.* Ann. 1568. ubi ſpectat hoc ad Clericos regular. non profeſſos.

10 Apr. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, poſſe aliquem ad ſacros Ordines promoveri ad titulum bonorum immobilium & annuorum reddituum, qui ei donentur, ſi tamen Epiſcopus judicaverit eum aſſumendum, pro neceſſitate ſuarum Eccleſiarum, donationeſque hujuſmodi bene, & abſque ulla fraude in forma valida fiant, ac bona, & reditus donati hujuſmodi promovendo ſufficiant ad vitam honeſte ſuſtentandam & nullo modo poſſint alienari abſque licentia Epiſcopi, donec ille beneficium ſufficiens adipiſcatur, vel alibunde habeat, unde commode vivere poſſit.

Ad titulum donationis alicujus poteſt etiam quis ordinari, ſi ita Epiſcopus judicaverit eſſe aſſumendum pro neceſſitate, aut utilitate Eccleſiarum, & ſi donatio eſt realiter vera, & non ficta, quæ deinceps alienari non poterit, abſque Epiſcopi licentia, & donec ordinatus beneficium ſufficiens adeptus fuerit, vel alibunde habeat, unde vivere poſſit honeſte & ſine dedecore.

Ad inſufficientis patrimonii vel beneficii titulum ante dictæ conſtitutionis publicationem, fuerunt quidam ad ſacros (non tamen presbyteratus) Ordines promoti: ad Concilium jam de promotis ad titulum non ſufficientis patrimonii, vel beneficii, reſpondet non eſſe promovendos ad Ordines ſuperiores, niſi conſecuti fuerint id, unde congrue ſe ſuſtentare poſſint.

10. *Pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum.*) Ad titulum patrimonii poſſunt etiam ordinari familiares triennales Epiſcoporum juxta formam *cap.* 9. *Seſſ.* 23. ſed tamen debent adſcribi Eccleſiis, pro quarum neceſſitate ſunt ordinati, juxta formam *cap.* 16. *Seſſ.* 23.

13. Febr. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, poſſe Epiſcopum in ſumma Clericorum penuria ob neceſſitatem Eccleſiæ ordinare ad Subdiaconatum ſuos clericos cum aſſignatione perpetua fructuum aliquorum bonorum, quorum fructus ſufficiant ad eorum ſuſtentationem.

An per Bullam Sixti V. contra male promotos, intelligatur derogatum conſuetudini quorumdam locorum, ubi propter penuriam Sacerdotum ad Sacros Ordines promoveri ſolent, qui ſuper alienis bonis aſſecurationem habent victus & aliarum rerum neceſſariarum, cum cautione ſine alio titulo beneficii, vel patrimonii? & an in locis inopia laborantibus, ſufficiens patrimonium dici poſſit, quod habet annuum reditum ducatorum viginti quinque? Quoad primum ſua Sanctitas conſulta non probat talem conſuetudinem, ſed vult patrimonium, ad cujus titulum ordinandus promoveri debet, eſſe rem certam, fructiferum, de qua ipſe diſponere valeat, ac propterea omnino prohibet talis conſuetudinis obſervantiam. Quoad ſecundum vero, Ordinarii arbitrio relinquit hoc judicandum, an tale patrimonium ſufficiat propter diverſitatem locorum,

cum in uno ſufficiat, quod alibi non erit ſufficiens, dummodo animadvertatur, bona eſſe ipſius ordinandi propria, ab omni contractuum ſimulatione, & cæteris, quæ ab amicis & conjunctis fieri ſolent in hujuſmodi caſibus, penitus libera & aliena.

An Clericus, alioquin idoneus, habens beneficium inſufficiens de per ſe, ſed juncto patrimonio habet, quod ſufficiat ad honeſtæ vitæ ſuſtentationem, poſſit promoveri? Cenſuit Congregatio, promoveri poſſe per Epiſcopum juxta formam dicti Concilii præſenti *cap.* non obſtante dicta Bulla Pii V. Quod ſi cum beneficio, aut patrimonio inſufficienti jungantur pitantiæ, & eleemoſynæ, Congregatio reſpondit, non poſſe. Similiter non poteſt aliquis promoveri, ſi nihil prædictorum, vel minus ſufficienter haberet, & Epiſcopus obliget ſe ſuppleturum, quod ad alimenta ſufficiat, quouſque habeat, unde ſe ſuſtentare poſſit: ſic enim Congregatio cenſuit. Et ſi tantum habeat, quod ex induſtria, vel honeſto labore lucratur, (puta, quod ſit Muſicus, Magiſter Grammaticæ, Pictor, vel alterius licitæ profeſſionis) idque ſit ſufficiens ad ſuſtentationem vitæ, non poſſe tamen promoveri ſimiliter cenſuit.

11. *Poſſint.*) Quidam reſignavit Canonicatum, ut intra menſem teneretur docere, quod aliunde commodeque, &c. moritur infra menſem, Ordinarius voluit beneficium conferre per obitum. Reſpondit Congregatio non poſſe, quia effectum eſt, cum ſemel Papa appoſuit manus.

Habent etiam locum omnia hic, etiamſi beneficia eſſent Juriſpatronatus.

Hoc decretum prohibet reſignationes voluntarias, non autem privationes.

Congregatio Concilii reſpondit, non poſſe Capitula Sede vacante poſt annum non arctatis concedere dimiſſorias ordinandis ad titulum patrimonii ſive penſionis, ſed hanc facultatem eſſe reſervandam judicio proprii Epiſcopi.

12. *Antiquorum Canonum pœnas innovando.*) Concilium in hoc *cap.* renovavit tantum pœnas *cap. cum ſecundum, de præbend.* Ordinatus contra formam hujus Decreti ſine beneficio, aut patrimonio, non eſt per hoc ſuſpenſus, nec aliquam pœnam incurrit, ſed cogendus eſt Ordinarius ei providere, juxta *cap. cum ſecundum de præb.* Clerici tamen regulares, qui ante profeſſionem factam ad ſacros ordines promoventur, ipſo facto ſuſpenſi ſunt, & ita ordinum ſuſceptorum actus exercendo, fiunt irregulares. Ita Pius V. in *extravag.* quæ incipit, *Roman. Pont.* publicata Id. Octobr. 1568.

Ab hac Pii V. Conſtitutione Greg. XIII. exemit Clericos Societatis Jeſu, aut potius declaravit, illa conſtitutione Pii V. eos non comprehendi.

REMISSIONES.

α Vide Flamin. *de Reſign. lib. 2. quæſt. 6.* Læli Zechi. *de Repub. Eccleſiaſt. cap. de Clericis, num. 7.* Marc. Ant. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 81. Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Ordin. cap. 7. concl. 6. cum ſeqq.* Fr. Emman. in *ſum. tom. 2. cap. 15.* Joan. Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſion. p. 3. coll. 566.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 4.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 2. a num. 72.* latiſſime Nicol. Garc. *de Benefic. p. 2. cap. 5.* * Vide extenſionem hujus textus relatam in motu proprio Pii V. anni 1568. & Navar. in *conſ. 14. 15. 16. 18. & 47. tit. de temp. ordin.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 18.

β *Ad ſacros Ordines.*) Utrum ad minores ordines requiratur titulus? Negativam partem de conſuetudine ſervari teſtantur Salzed. ad *Bern. cap.* 18. *num. 5. in noviſſ. edit.* Hugolin. *de Irregularit. cap. 62. num. 2.* Fr. Emann. in *ſumm. tom. 2. cap. 15. num. 16.* Quintanad. *Eccleſiaſt. lib. 3. num.* 17. Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 1. tract. de Sacram. Ord. cap. 7. ad finem.* Flam. *de Reſign. lib. 2. q. 6. num. 4.* Nicol. Garc. *de Beneficiis part. 2. cap. 5. num. 4. cum ſeqq.*

γ *Ne quis deinceps Clericus ſæcularis.*) Idem in Regularibus non profeſſis cenſuiſſe ſacram Cardinalium Congregationem refert Garc. *d. cap. 5. num. 11. & 12.* dicit habere locum tam in non profeſſis, quam in nulliter profeſſis. Sed Greg. XIII. eximere Religioſos Societatis Jeſu, qui poſt tria vota ſimplicia ante ſolemnem profeſſionem, poſſunt ſine titulo ad omnes ſacros ordines promoveri de licentia ſui Præpoſiti generalis, reſolvunt Fr. Emman. in *ſum. tom. 2. cap. 15. num. 1. & quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 23. art. 3.* Garc. *d. cap. 15. num. 13.*

δ *Niſi prius legitime conſtet, eum beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat.*) Vide Navar. *de Orat. Miſcel. 62. ſub num. 3.* Flamin. *de Reſignat. lib. 5. quæſt. 6. num. 155.* ubi reſolvunt hunc textum non eſſe intelligendum de be-

beneficio, cujus reditus ſufficiant ad vivendum decenter, ſed de beneficio, cujus reditus ſufficientes ſunt ad vivendum, & pacificam poſſeſſionem obtinere debet promovendus. Cened. *pract. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 32. † Salzedo ad *Bern. Diaz. in prax. can. cap.* 18. *num.* 4. Garcia *de benef.* 1. *p. c.* 2. §. 1. *n.* 84. *&* 85.

* *Pacifice poſſidere*,) Vide Leſarte *de gabellis*, *c.* 19. *n.* 21. 22. *&* 25. Salzedo *d. c.* 18. *num.* 6. *&* 7.

ı *Id vero beneficium reſignare non poſſit*, *&c.*) Vide Flamin. *d. q.* 6. *n.* 174. *& lib.* 2. *q.* 6. *n.* 1. *&* n. 36. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 20. *q.* 7. P. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Ord. c.* 7. *concl.* 10.

ς An loquatur de conſtitutis in minoribus ordinibus? Vide Flamin. *d. q.* 6. *n.* 178. P. Azor. *d. q.* 7. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 2. *cap.* 15. *n. ult.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. Moral. lib.* 6. *q.* 38. *num.* 4. qui reſolvunt, poſſe reſignare, etiamſi non habeant aliunde, quo vivere poſſint, † & idipſum firmant Joan. Gutier. *conſ.* 42. *n.* 10. Cævallos in ſuis *com. contra com. q.* 561. *n.* 26. Nicol. Garcia *d. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 203.

* *Aliter facta reſignatio nulla ſit*.) Vide Rotam *noviſſ. deciſ.* 614. *ex num.* 1. *in recollectis a Farinacio*, & eumdem Farinac. *deciſ.* 269. *num.* 1. *p.* 2. *civil* Alex. Lud. in *deciſ.* 441. *n.* 1. *&* 9. Gratian. *diſcept. for. tom.* 1. *cap.* 159. Nic. Garcia *de benefic.* 1. *p. cap.* 5. *a num.* 438. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 25. *tit.* 7. *n.* 44. Garcia etiam 2. *p. cap.* 5. *n.* 192. *cum ſeqq.*

ι *Patrimonium vero*, *&c.*) Vide Navarr. *conſil.* 12. *ſub tit. de tempor. ordin.* & ſub hoc decreto aliquæ editæ ſunt a Cardinalium Congregatione deciſiones adductæ per Azor. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. *q.* 1. & per Garc. *de benef. p.* 2. *cap.* 5. *a num.* 74. † Emmanuel Mendoz. de Caſtro in *lib. cum opert. Cod. de bonis quæ lib. num.* 165. & Salzedo ad *Bern. Diaz. in prax. can. cap.* 18. *num.* 12. ubi latiſſime, & Hieron. de Leon. in *deciſ. Valentina* 102. *ex num.* 2. *p.* 1. Gutier. *pract. quæſt. lib.* 2. *q.* 65.

ϑ Quod ad titulum donationis alicujus poteſt quis ordinari, ſi ita Epiſcopus judicaverit aſſumendum pro neceſſitate, vel utilitate Eccleſiarum, & ſi donatio eſt realiter vera, & non ficta, quæ deinceps alienari non poſſit abſque Epiſcopi licentia, donec beneficium ſufficiens adeptus fuerit, vel aliunde habeat, unde vivere poſſit, reſolvit Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſ. cap. de Clericis ſub n.* 7. *verſ.* 84. Garc. *d. c.* 5. *num.* 79.

ι Coopratum in collegium Seminarii non poſſe Ordinari ad titulum Seminarii; niſi ob cauſam inſerviendi beneficio, quod forſan eſſet Seminario injunctum; poſſe vero ordinari ſub certa aſſignatione fructuum in Seminario facta, cauſa inſerviendi beneficio juncta Seminario, & cui inſerviat, donec alteri proviſum ſit de congrua ſuſtentatione, docent Flam. *de Reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 32. Salzed. *ad Bern. cap.* 10. *num.* 9. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo*, *Seminarium*, §. 6. Zechi. *d. cap. de Clericis*, *num.* 7. *verſ.* 84. Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 12. *ſub num.* 2.

ϰ Quod poteſt Epiſcopus ordinare ſubditos ſuos ad ordines Diaconatus, & Subdiaconatus ad titulum, & portionem Eccleſiarum matricum, non obſtante, quod non participent de fructibus illarum, niſi poſt ſuſceptum presbyteratus ordinem aſſerit Garc. *d. c.* 5. *n.* 110.

λ Ob penuriam Sacerdotum quandoque conceſſum eſſe ordinari ſine beneficio vel patrimonio, dummodo quis ſpondeat ſe neceſſaria ordinandis miniſtraturum, docent Flam. *dict. lib.* 7. *quæſt.* 6. *num.* 11. Zechi. *dict. cap. de Clericis*, *ſub num.* 7. *verſ.* 94. Qui tamen videtur velle id ſemper poſſe fieri ſine ſpeciali diſpenſatione Papæ. * Circa quod videndus etiam Grilenzon. *conſ.* 14.

μ An ad titulum Vicariæ temporalis poſſit quis ordinari ſacris ordinibus? Affirmant Salzed. ad *Bern. in pract. cap.* 18. *num.* 8. *verſ. Et ea ratione vicariæ temporalis*. Flamin. *d. l.* 2. *q.* 6. *n.* 2. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gl.* 5. §. 3. *n.* 42.

ν Quod ad titulum Coadjutoriæ poteſt quis ordinari, tenent Navarr. in *tract. de Orat. cap.* 20. *num.* 8. Salzed. *ad Bern. c.* 18. *num.* 7. Gonzal. *d. gloſs.* 5. §. 9. *num.* 6. intelligit, ſi ratione illius habeat congruam ſuſtentationem, Garc. *d. cap.* 5. *num.* 132. & requirit, quod ſit perpetua, Ledeſm. *d. c.* 7. *concl.* 11. *dub.* 1.

ξ Quod Doctor in ſacra Theologia, vel jure Canonico, vel alias perſona graduata, & litterata, ſi non habeat patrimonium nec beneficium, poſſit legitime ordinari ſub titulo litteraturæ, fatentur Fr. Emman. in *ſum. tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 15. quem refert & ſequitur Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 4. *num.* 36. P. Henriq. in *ſum. lib.* 10. *c.* 17. *ad fin. & lib.* 13. *cap.* 37. §. 2. *& lib.* 14. *cap.* 5. §. 3. Veg. in *ſum. p.* 1. *cap.* 57. *caſu* 1. Garc. *d. c.* 5. *n* 128. *&* 129. ubi dicit hoc etiam ex æquitate & epicheja procedere in

Bac-

Bacchalaureo in Theologia, vel jure Canonico, qui eſt bonus Scholaſticus. Sacra tamen Cardinalium Congregatio ſic cenſuit. In Conc. Ulisbonenſi decretum de promovendis ad titulum litteraturæ juſſit Sanctiſſimus deleri, & dicit ſe daturum Breve Cardinali Portugalliæ, ut ſolos Doctores in jure Canonico, vel Theologia poſſit ipſe Cardinalis prævio examine a ſe facto promovere ad ſacros ordines ad hunc titulum litteraturæ, qua in re ſuam gravat conſcientiam, refert Garc. ubi proxime.

Quod ordinari quis poſſit abſque patrimonio, ſi habeat patrem divitem, reſolvit Surd. *de Aliment. tit. 7. q. 37. n. 2.*

o *Vel penſionem.*) Vide Salzedo *d. c. 18. a num. 11. & in cap. 62. num. 10.* Navar. in *manual. cap. 27. num. 158. & in conſ. 6. & 17. tit. de temp. ordin.* Laſare *de decim. vendit. cap. 19. num. 24. & 25.* Nic. Garcia *de benefic. p. 1. cap. 5. ex num. 3.* ubi latiſſime, & Azevedo in *l. 1. tit. 4. lib. 1. novæ recop.*

π *Vere ab eis obtineri.*) Non poſſe quem promoveri ad titulum de futuro & in ſpe etiam certa, puta ad beneficium, quod quis expectat, ſeu ad quod eſt præſentatus, nominatus, vel poſtulatus reſolvunt Salzed. ubi *ſupr. num. 6.* Fr. Emman. *d. cap. 15. num. 10.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tit. de Sacram. Ordinis, cap. 7. poſt 8. concl.* Garc. *d. cap. 5. num. 150.* ſed affirmat poſt Mayol. Sayr. *de cenſuris, lib. 4. cap. 14. num. 18.*

ρ *Atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poſſint.*) Quod bona, ad quorum titulum quis eſt ordine ſacro inſignitus, prohibita ſint alienari, docent Spin. *de teſt. gloſſ. 8. princ. a num. 73.* Guttier. *pract. lib. 2. q. 65. a num. 10.* Flamin. *d. lib. 2. q. 6. num. 18.* Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. q. 31. cap. 13.* P. Henriq. in *ſumm. p. 2. lib. 13. cap. 37. §. 2.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gl. 5. §. 10. num. 3.* Garc. *d. cap. 5. num. 181.* plures per Cened. ad *Decretal. collect. 83. n. 2.* Nav. ſub *tit. de tempor. ordin. conſ. 16. & conſ. 41. & conſ. 46. n. 3.* Cævall. *commun. q. 527.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 159. num. 2.* Sayr. *dec. 15. de tempor. ordin.* † Jo. Aloyſ. Ricc. in *deciſ. 86.* Marqueſan. *de commiſſ. p. 1. de commiſſ. Appell. in cauſis genſ. §. 1. num. 8.*

σ *Alienam.*) Procedere in permutatione docent Gonzal. *d. §. 10. num. 35. cum ſeq.* Stephan. Gratian. *d. c. 159. num. 3.*

τ Quod ordinatus ad titulum patrimonii, qui poſt ordinationem illud retro donat, ſeu renuntiat, vel alienat, quamvis peccet mortaliter, quia facit contra prohibitionem Concilii in præſenti, maxime cum ſit facta ob bonum publicum principaliter, & favorem totius ordinis clericalis, & ſic caſtigari poſſet per Epiſcopum, tamen non incurrit ullam ſuſpenſionem, docent Navarr. in *Man. cap. 27. num. 158. verſ. 2.* Salzed. *d. cap. 18. num. 13.* Graffis *aure. dec. lib. 2. cap. 97. num. 67.* Fr. Emman. *d. cap. 15. n. 4.* Guttier. *d. q. 65. num. 10.* Sayr. *de Cenſur. l. 4. c. 15. num. 23. ad finem.* Cævall. *q. 527. num. 9.* & poſt Quintanadven. Tolet. Petr. Ledeſm. P. Soar. & alios, Garc. *d. cap. 5. num. 165.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 159. num. 16. & 17.* & P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 32. num. 72. verſ. Porro.*

υ *Nullatenus.*) Quod inducit nullitatem actus ipſo jure, non aliam pœnam, affirmant Nav. *conſ. 17. num. 2. & conſ. 21. n. 4. & conſ. 22. de temp. ordinand.* Flamin. de Reſign. *lib. 2. q. 6. num. 16.* Cald. *de poteſt. elig. cap. 10. num. 1. & de reſolut. emphyt. c. 3. n. 1. in fine.* Quintanadven. *Eccleſ. lib. 3. num. 71.* Gabr. *lib. 6. de clauſulis, concl. 3. num. 56.* P. Molin. *de Juſtit. tract. 2. diſp. 238.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 159. num. 18.* Garci. *d. cap. 5. num. 166. cum ſeqq.* Cævall. *quæſt. 527.*

φ *Donec.*) Quod hæc dictio ſit temporis limitativa, tradit Cardin. in *Clem. 2. §. 1. de ætate & qualit.* cum aliis de quibus per Bertach. *verbo Donec*, & Chaſſan. in *conſuet. Burgund. Rubr. 6. §. 6. verbo, des enfans, num. 8. p. 219.* Cavalcan. *de Uſufruct. mulieri relicto cap. 9. num. 79.* Cened. *pract. q. ſing. 46. num. 6.* Et quod habeat in ſe temporis revolutionem, & intercapedinem, ita ut dato beneficio, vel alio, ex quo promotus ad ordines ſacros vivere commode poſſit, alienare non prohibeatur matrimonium, ad cujus titulum fuit ordinatus, nec ad hoc erit neceſſaria licentia Epiſcopi, videntur tenere Flamin. *d. lib. 2. q. 6. num. 16.* Cævall. *q. 527. n. 8. & q. 561. a num. 22. maxime num. 30. cum ſeq.* Steph. Gratian. *d. cap. 159. n. 14.* Garcia *d. cap. 5. num. 185.* Contrarium tuentur Quintanad. *lib. 3. num. 72.* Cened. *pract. lib. 1. q. 11. n. 9.*

χ *Sufficiens.*) Quod beneficium, aut patrimonium dicatur ſufficiens in propoſito, vide apud Fr. Emman. *d. cap. 15. num. 9.* Flamin. *d. q. 6. n. 14.* Ugolin. *de Cenſuris cap. 61. de irregular. num.* Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 81. num. 2.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tit. de*

vit. de Sacram. Ordinis cap. 7. concl. 7. Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Beneficia p. 51. & verbo, Dimiſſoriæ §. 5. dub. 4. & p. 2. eo verbo ad fin.* F. Lud. Beja *caſuum conſcientiæ p. 4. caſu 26. fol. 442.* Garc. *d. cap. 5. n. 112. cum ſeq.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 35.*

* *Vel aliunde habeant unde vivere poſſint.*) Vide tradita per Vinc. Grilenzon. *d. conſ. 14. num. 13.*

† *Antiquorum canonum pœnas ſuper his innovando.*) Concilium in præſenti innovare pœnam ſuſpenſionis, de qua in *cap. Neminem, & cap. Sanctorum 70. diſt.* teſtantur Spin. *d. gloſſ. 18. de teſtam. num. 75.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Dimiſſoriæ §. 6. & v. irregularitas §. 2.* Fr. Emman. *d. c. 15. num. 1.* Ortiz. Luci. in *ſumm. reſolut. 10. de ſuſpenſ. notab. 5.* Pat. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 6. quæſt. 38.* P. Sanch. *de Matrim. lib. 6. diſp. 32. ad finem.* Infra citati autem tenent, per Concilium in præſenti ſolum eſſe innovatam pœnam *cap. Cum ſecundum Apoſtolum, de præbend.* & ſic ordinatum ſine titulo non eſſe ſuſpenſum, nec aliquam pœnam incurrere, ſed Epiſcopum cogendum eſſe illi providere, P. Henriq. in *ſumm. lib. 13. cap. 37. §. 2.* Gut. *pract. lib. 2. quæſt. 65. num. 11. verſ. Nec opinio Medinæ.* Cened. ad *Decretal. collect. 33. num. 2. & 6. ad finem.* Navarr. *conſ. 19. num. 2. ſub tit. de temporib. ordin.* plures Deciſiones ſacræ Congregationis pro hac parte adducunt Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 10. num. 22.* Garc. *d. cap. 5. num. 24. cum ſeqq.* † Vinc. Grilenzonius in *dict. conſ. 14. per totum* maxime in *num. 8. & 9.* Salzedo ad *Bern. Diaz. d. cap. 18. ex n. 1. in verſ. ſunt tamen.* Flam. Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 2. quæſt. 6.* Borgas *de irregularitate p. 6. tit. de ſentent. ſuſpenſ. n. 14. & p. 1. q. 7. num. 29.*

ω Quod hæc bona, ſeu patrimonium, ad cujus titulum fuit quis ordinatus, habeant privilegia, quæ conceduntur a Jure Bonis Eccleſiaſticis, affirmant Menoch. *de Recup. poſſeſſ. remed. 15. num. 21.* poſt Bald. & Deci. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 159. num. 27.* & ſaltem interim quod non extinguitur per adeptionem beneficii Eccleſiaſtici, Cævall. *quæſt. 527. num. 6.* Azeved. *l. 1. num. 9. tit. 4. lib. 1. Recopil.* Spin. *d. gloſ. 18. num. 72.* quos refert, & ſequitur Cened. *pract. lib. 1. q. 11. num. 9.*

ω ω An donatio pro ſuſcipiendis ordinibus filio ſimpliciter facta conferri debeat ſeu imputari in legitimam? Negant Anton. Gom. *l. 29. Tauri n. 21.* ubi Tell. *n. 16.* Valaſquez de Avend. *gloſſ. 3. num. 8.* Duen. *reg. 222. num. 3.* Polydor. Rip. *obſerv. 230.* Jaffred. *d. dec. 16.* Gratian. *reg. 95. num. 6.* Roj. *de ſucceſſ. cap. 7. a num. 46.* Azeved. *lib. 10. num. 29. & 30. tit. 7. lib. 5. novæ Recop.* Matienſ. *lib. 3. gloſſ. 2. num. 14. tit. 8. eod.* Steph. Gratian. *d. cap. 159. a n. 31.* Mendoz. de Caſtro, in *l. Cum oportet, n. 165. C. de bonis, quæ liberi.* Spin. *d. gloſſ. 18. a n. 66.* Quintanad. *Eccleſ. p. 2. lib. 3. ad finem.* Cald. Pereira in *l. Si curatorem, verbo, læſis, num. 103. & 132. & noviſſime quæſt. forenſ. in comment. ad §. Sed hæc p. 2. num. 48. verſ. Ex quo, Inſtit. de inoffic. teſtam.* Affirmant Covar. in *cap. Rainaldus, de teſtam. §. 2. num. 7.* Ajor. *de par. p. 2. quæſt. 3.* Salzed. *d. c. 18. n. 16.* Perez. *lib. 4. tit. 12. lib. 3.* Ordin. Fr. Emman. *d. cap. 15. n. 8.* Petr. Ledeſm. *d. cap. 7. de Sacram. Ord. concl. 6. ad finem.* Avend. *reſp. 17.* Guttier. *pract. lib. 2. q. 65.* P. Mol. *de Juſtit. tract. 2. diſp. 238. & diſp. 242. ad fin.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 159.* & in hoc Luſitaniæ Regno hanc opinionem attento jure regio eſſe recipiendam teſtatur Valaſc. *de Partit. cap. 13. num. 77. cum ſeq.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu 14. Card. de Luca.*

CAPUT III.

Tertia pars quorumcunque proventuum & obventionum, tam dignitatum quam Canonicatuum, perſonatuum, &c. convertenda eſt in diſtributiones quotidianas, ubi eæ ſunt ita tenues, ut negligantur, dividanturque ſolis intereſſentibus. Salva conſuetudine, per quam non inſervientes recipiunt minus tertia ſaltem parte. Contumaces ulterius puniendi.

α * CUm beneficia ad divinum cultum, atque Eccleſiaſtica munia obeunda ſint conſtituta; ne qua in parte minuatur divinus cultus, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur; ſtatuit ſancta Synodus, in Eccleſiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis, (*a*) in 1. quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, 2. vel ita tenues, 3. ut veriſimiliter

a Vide conſtit. Alexand. ij Conc. Lateran. p. 1. cap. 5.

liter negligantur, (*b*) tertiam 4. partem fructuum, & quorumcunque proventuum, & obventionum 5. tam dignitatum, quam canonicatuum, perſonatuum, portionum, & officiorum, ſeparari debere, & 6. in diſtributiones quotidianas converti, quæ β inter dignitates obtinentes, & 7. cæteros divinis intereſſentes, 8. proportionabiliter juxta diviſionem ab Epiſcopo etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato, in ipſa prima fructuum deductione faciendam, dividantur: ſalvis γ tamen conſuetudinibus earum Eccleſiarum, in quibus non reſidentes, ſeu non ſervientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt: 9. non obſtantibus exemptionibus, ac aliis conſuetudinibus, 10. etiam immemorabilibus, & appellationibus quibuſcunque, creſcenteque non ſervientium contumacia, liceat 11. contra eos procedere, juxta juris (*c*) ac ſacrorum canonum diſpoſitionem.

b Infr. ſeſſ. 22. de ref. c. 3.

c Infr. ſeſſ. 25. de ref. c. 1.

DECLARATIONES.

In hoc decreto agitur de Canonicatibus, portionibus, &c. fitque ex neceſſitate hæc deductio, quando nullæ ſunt diſtributiones, vel valde tenues, & quæ diſtribuantur intereſſentibus tantum: ſed in *Seſs. 22. cap. 3.* deducitur hæc tertia pars ex dignitatibus, etiam non ex neceſſitate, ſed in odium non reſidentium, & pars abſentium non præſentibus, ſed alicui pro loco applicatur. Vide hoc *cap.* §. *Itaque, & ſeſs. 22. cap. 2.* §. *Differentia.*

Elborenſis, Julii 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, ſcribendum ad Archiepiſcopum, a Decreto, quo Epiſcopus exequutus Decretum Concilii *cap. 3. Seſs. 21. vel 3. Seſs. 22.* tertiam partem fructuum præbendarum in diſtributiones quotidianas convertit, non dari appellationem ad effectum ſuſpenſivum.

1. *In quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ.*) In illis Eccleſiis, in quibus non ſunt diſtributiones regulariter tenues, imo pingues, ſi aliquæ ſint horæ, quæ nullas habent diſtributiones aut tenues, debent eis rationabiles aſſignari, detrahendo aliquam partem fructuum a præbendis, non autem ab aliis diſtributionibus cæteris horis aſſignatis. Namque Congregatio cenſuit, non licere diſtributiones quotidianas, quæ certis dumtaxat horis Canonicis ſunt aſſignatæ, dividere in alias horas Canonicas, quæ nullas aut ita tenues habeant diſtributiones, ut veriſimiliter negligantur, ſed accipiendam ex corpore præbendarum uniuſcujuſque Canonicatus tantam redituum portionem, quanta ſufficiat congruis portionibus inter eas horas diſpertiendis. Congregatio tamen Illuſtriſſimorum Cardinalium, ſuper negotio Epiſcoporum, proponente Illuſtriſſimo Cardinale Montis Regalis in cauſa Privatenſium, ubi nullæ erant diſtributiones, in Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, ſtatuit, ut Prima uniatur Matutino: Tertia autem, Sexta & Nona Miſſæ; & Completorium Veſperis. Ideo ſi Canonicus non interfuerit Primæ, amittit portionem Matutini, & ſic de ſingulis: Declaravit tamen Congregatio illam deciſionem Concilii non procedere in hoc caſu, quo præſtat quis majus ſervitium. *Infr. hoc cap.* §. *In diſtributiones.*

2. *Vel ita tenues.*) Ubi diſtributiones quotidianæ non ſunt adeo tenues, ut præbeant occaſionem & materiam negligendi, non poteſt Ordinarius aliquam partem fructuum præbendarum, aut dignitatum illis attribuere: unde ob hoc, quod Archiepiſcopus Januenſis vellet convertere partem præbendarum in diſtributiones quotidianas, quæ diſtributiones ſunt per ſe ita opimæ, ut reliqui fructus in illarum comparatione ſint tenues, ſcriptum fuit, id a Concilio prohibitum eſſe.

15. April. 1592.

Congregatio Concilii cenſuit, detractionem tertiæ partis ex fructibus præbendarum, ac dignitatum faciendam ex *cap. 3. Seſs. 21.* & convertendam in diſtributiones quotidianas, fieri debere non ex una, & altera tantum pinguiori præbenda, ſed ex omnibus præbendis & dignitatibus Eccleſiæ.

3. *Veriſimiliter negligantur.*) Veriſimilitudo illa, quod diſtributiones quotidianæ negligantur, & ob id tertia pars fructuum præbendæ ſit convertenda, conſiderari debet, habita ratione numeri omnium Canonicorum tam reſidentium, quam non reſidentium. Cum ergo per hoc Decretum tertia pars fructuum præbendarum ac dignitatum aſſignetur convertenda in diſtributiones, in iis locis facienda eſt fructuum ſequeſtratio legitima, ubi diſtributiones aut nullæ ſunt, aut ita tenues, ut facilitatem præbeant negligendi: in aliis vero

Eccle-

Eccleſiis, non poteſt dicta tertia pars in diſtributiones aſſignari.

4. *Tertiam partem fructuum.*) Iſta tertia pars fructuum intelligenda eſt deductis penſionibus & aliis oneribus legitime impoſitis, & quamdiu illa duraverint: ſed de novo impoſita non comprehendunt iſtam tertiam partem. Et quidem iſta detractio tertiæ partis fructuum, facienda eſt de illis beneficiis, in quibus quis reſidere tenetur, per multa jura. Nec excuſat ab iſta ſeparatione tertiæ partis, quod Canonici non eſſent in ſacris. Porro quando eſt locus detractioni iſtius tertiæ partis, ea facienda eſt juxta verum annuum valorem beneficii currentem, non autem ſecundum taxam. *Seſſ. 22. cap. 3. de Reform. §. Tertiam.*

Eandem autem aſſignationem diſtributionum quotidianarum ex tertia parte fructuum dignitatum, & præbendarum, fieri debere detractis penſione & aliis legitimis oneribus, quamdiu duraverint.

Et fit hæc deductio de dignitatibus, quarum fructus ſunt illius Eccleſiæ, in cujus choro hæ dignitates ſedem habeant, ſecus vero ſi nullos fructus perciperent ex illis Eccleſiis, ſed haberent proprios & diſtinctos a menſa capitulari.

Melicenſ. 9. April. 1592. Congregatio Concilii cenſuit, vigore Concilii non poſſe converti in diſtributiones tertiam partem redituum beneficii ſimplicis. Et detractio ex fructibus præbendarum, &c. fieri debet non ex una aut altera tantum pinguiori præbenda, ſed ex omnibus præbendis & dignitatibus Eccleſiæ. Neque poteſt Ordinarius pro lucranda tertia parte præbendæ in diſtributiones converſæ, præſcribere dignitatibus certam ſervitii vel officii formam præter ſolitam.

1. Julii, 1597. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe ab Epiſcopo beneficiis ſimplicibus novum onus imponi.

Hæ diſtributiones quotidianæ tenuiores, penſione graviores fieri non poſſunt, niſi expreſſis verbis fuerit a Papa conceſſum.

Abſentia cauſa ſtudiorum, etiam obtenta licentia a Sede Apoſtolica, non excuſat ab amiſſione iſtius tertiæ partis detractæ, ſicut nec excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum faciendarum intereſſentibus ſolum.

De fructibus alteri reſervatis, etiam ſit iſta detractio, donec reſervatarius vixerit: ſed ſi beneficii titulum habens neglexerit reſidere, privandus eſt eo titulo, alteri illico poſtea conferendo.

5. *Tam dignitatum quam Canonicatuum.*) Omnes Capellani, Canonici, & dignitates obtinentes tenentur reſidere, & contra eos locum habet hæc detractio, & hujus Decreti diſpoſitio.

Congregatio cenſuit, obtinentes dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis poſſe compelli ad reſidendum perſonaliter, pœnis præfixis Decreto Concil. *ſeſſ. 24. cap. 12. §. præterea*, non obſtante hoc quod velint amittere tertiam partem fructuum; pro diſtributionibus quotidianis applicatam. *Infr. hoc cap. §. liceat.*

Habens plures Canonicatus reſidere poteſt, in quo ipſe vult, licet unus ſit in Collegiata, alter in Cathedrali, etiam Metropolitana. Melius tamen eſt, quod Canonicatus habens reſideat in digniori, qui plures ergo Canonicatus habet, legitime tamen acquiſitos, reſidendo in uno, percipit fructus aliorum, diſtributionibus duntaxat exceptis. *Seſſ. 22. cap. 3. §. Obtinens.*

6. *In diſtributiones quotidianas converti.*) Non licet ex hoc & altero *Seſſ. 22. cap. 3.* decretis, diſtributiones quotidianas, quæ in certis horis Canonicis ſunt aſſignatæ dividere in alias horas Canonicas, quæ nullas habent diſtributiones, aut adeo tenues, ut negligantur, ſed accipere oportet ex corpore præbendarum ſingulorum Canonicatuum tantam partem reddituum, quanta ſufficiat diſtributionibus quotidianis aſſignandis horis iſtis. Vide ſupra *hoc cap. §. in quibus.*

Diſtributiones quotidianæ diſtribuendæ ſunt Canonicis, tam illis qui habent præbendas, quam non habentibus: licet Canonici ſolas diſtributiones percipientes (modo præbendis careant) de diſtributionibus contribuere non debeant Seminario. *Infr. Seſſion. 23. cap. 18. de Reformat. §. An ubi.*

7. *Et cæteros divinis intereſſentes.*) Inter præſentes ſeptem nimirum horis Canonicis. Etenim diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt ex tertia parte fructuum dignitatum alicujus Eccleſiæ, deſignari debent non duabus horis canonicis tantum, ſed etiam reliquis omnibus; ut ſic, qui non interfuit, diſtributiones amittat.

8. *Proportionabiliter.*) Unuſquiſque percipere debet tantum in diſtributionibus quotidianis, quantum de ſua præbenda detractum fuerit; & qui plus contribuit, tantundem recipiat pro quotidianis diſtributionibus. Igitur cui plus ablatum eſt ex præbenda pinguiori, eidem plus dandum

dum eſt de diſtributionibus quotidianis, prout & nihil dandum eis, quibus nihil ablatum fuit.

Unumquemque percipere debere tantum de diſtributionibus, quantum de ſua præbenda fuit detractum, & eum, cui plus ablatum de præbenda pinguiori, plus de diſtributionibus percipere debere, cui autem nihil ablatum eſt, nihil eſſe dandum.

Congregatio Concilii cenſuit, ut ſic quilibet Canonicus tantum accipiat de quotidianis diſtributionibus, quantum in eas contulit de tertia parte ſuæ præbendæ ad portionem contribuendam, tam ex hoc *cap.* quam ex *cap. 3. Seſſ. 22.* tenentur etiam & compelli poſſunt Canonici, qui in ſacris non exiſtunt. Nec excludantur a contributione hujus tertiæ partis hi, qui eſſent Epiſcopi, vel reſiderent in parochiali.

Quando Epiſcopus uſus eſt remedio hujus capitis tertii *Seſſ. 21.* in detrahenda tertia parte ex dignitatibus, non poteſt ex remedio capitis tertii *Seſſ. 22.* in detrahenda alia tertia parte ex dignitatibus, & nihil dandum eis, qui nihil contulerunt.

Nec poteſt deducere hanc tertiam partem, niſi ex Canonicatibus & aliis beneficiis in Cathedrali vel Collegiata, vel aliis unitis, neque extra Eccleſiam Cathedralem, vel Collegiatam hoc decretum habet locum.

9. *Non obſtantibus exemptionibus.*) Congregatio cenſuit, fundationi non eſſe derogatum.

10. *Etiam immemorabilibus.*) An excuſetur quis a reſidentia ex immemorabili conſuetudine? S. D. N. ex ſententia Congregationis declaravit, immemorabilem conſuetudinem excuſare a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis inſignibus, in Collegiatis autem non inſignibus, poſſe excuſare, dum tamen ſint rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam, ſolitum eſſet reſideri, aut adeo tenues reditus eſſent, ut Canonicos, (aliunde non habentes unde vivant) alere non poſſint.

Congregatio Concilii cenſuit quod Eccleſia matrix ſeu parochialis non acquirit jus patronatus in Eccleſia fundata juxta ſuos limites, niſi de ſuo aliquid contulerit, nec obſtat, ſi diceretur, quod oblationes futuræ ſunt loco dotis, quia ad hoc, ut acquiratur Jus patronatus, requiritur, quod aſſignatio dotis fiat tempore fundationis, & non poſt. Etiam limitatur, quia Eccleſia ex neceſſitate populo conſtituitur, ut in *dict. cap. ad audientiam*, quo caſu erunt loco dotis, & ſic dotans, & rector Eccleſiæ matricis erunt ambo patroni, ut in *dict. cap. ad audientiam.*

Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit Jus patronatus, ſed dicitur benefactor, quando occurrunt plures in dotatione, licet æqualiter non contribuant omnes, efficiuntur patroni, etſi ſufficientem dotem ex ſe ſinguli non conferant, dummodo Eccleſia habeat dotem competentem; quia ex quo ille, qui plus contulit, admiſit alium, videtur illi communicare jus ſibi competens in illo patronatu.

Ex quibus Congregatio reſpondit Epiſcopo montis regalis, quod ſi ipſe judicaverit dotem, quæ a quodam laico promittebatur junctis obventionibus, nam ex neceſſitate populi conſtituenda erat Eccleſia, eſſe ſufficientem pro Eccleſia parochiali de novo erigenda in terminis hujus decreti, illam erigat, & presbytero, qui nominatur, ſi per examen illum idoneum ad Eccleſiam regendam invenerit, conferat ſine concurſu, pro hac prima vice.

Ordinarius poteſt cogere Procuratores Capituli, ad reddendas rationes diſtributionum quotidianarum. Pro diſtributionibus Canonicorum Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſiæ, non eſt auferendum quicquam de beneficiis, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem, vel Collegiatam; niſi Eccleſia vel beneficia extra dictam Cathedralem, vel Collegiatam exiſtentia, eſſent perpetuo unita præbendis Canonicatuum prædictarum Eccleſiarum, a quibus beneficiis, extra prædictas Eccleſias, ſi quid ob eam cauſam exactum eſſet, debet reſtitui, & de cætero ab hujuſmodi exactione abſtinendum eſt.

Cenſuit Congregatio dignitati curatæ uniri poſſe aliam dignitatem ex cauſa paupertatis juxta hoc decretum etiam in *Seſſ. 24. cap. 13.* eamque unionem facere poſſe Abbatem, ſi ſibi facultatem uniendi legitime præſcripſit, aut ex privilegio in Eccleſia ſibi pleno jure ſubjecta, juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeat in omnibus & per omnia, alioquin unionem faciendam eſſe per Epiſcopum cum conſenſu ipſius Abbatis & Capituli.

11. *Liceat contra omnes procedere.*) Obtinentes dignitates, ultra converſionem tertiæ partis fructuum pro diſtributionibus, ut dicitur hoc *cap.* poſſunt compelli ad reſidentiam, aliis pœnis præſcriptis Decreto Concil. *Seſſ. 24. cap. 12. verſ. præterea,*

ſup.

ſup. hoc cap. §. *Congregatio*. Et qui perpetuo abſunt, non ſolum amittunt tertiam partem fructuum, ſed etiam beneficiis privari debent.

REMISSIONES.

a Vide dicta *infr. Seſſ.* 22. *cap.* 3. *de Reformat.* * & tradita a Gutier. *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 1. *num.* 206. & Hier. Cævallos in ſuis *pract. commun. contra com. quæſt.* 388. *ex num.* 16.

Quod abſentibus de licentia Papæ, vel cauſa ſtudiorum, non concedantur diſtributiones quotidianæ, etiam cenſuiſſe ſacram Cardinalium Congregationem aſſerunt Steph. Gratian. *diſcept. for. cap.* 166. *n.* 17. & 18. Gonzal. ad *regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. num.* 179. ubi refert ſequentem deciſionem. Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta a Sede Apoſt. non excuſat ab amiſſione iſtius tertiæ partis detractæ, ſicut nec excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum.

β Quæ inter dignitates, &c.) Vide Nav. *de Orat. Miſcel.* 59. *n.* 6.

γ Salvis tamen conſuetudinibus, &c.) Vide Cened. ad *ſextum collect.* 15. *n.* 7.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 15. *Card. de Luca.*

CAPUT IV.

Ubi unus rector non ſufficit populo, adjungat ſibi Sacerdotes competentes. Datur modus erigendi novas parochias, etiam invitis Rectoribus & Præfectis: in novis parochiis danda portio ex fructibus quomodolibet pertinentibus ad matricem Eccleſiam: qua portione non ſufficiente compellendus populus dare neceſſaria.

a EPiſcopi etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, 1. ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo; (*a*) cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum divinum celebrandum. 2. In iis vero, in quibus 3. ob locorum diſtantiam, ſive difficultatem parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina officia audienda accedere non poſſunt; 4. novas parochias, * etiam invitis Rectoribus, juxta formam conſtitutionis Alexandri III. quæ incipit (*b*) ad audientiam, conſtituere poſſint. Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Eccleſiis noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio 5. arbitrio Epiſcopi 6. ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocumque pertinentibus; & ſi neceſſe fuerit, 7. compellere poſſit populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum ſuſtentandam; quacumque reſervatione generali, vel ſpeciali, vel affectione, ſuper dictis Eccleſiis, non obſtantibus. Neque hujuſmodi ordinationes, & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex quibuſcumque proviſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſvis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus.

de Eccleſ. ædific. in decret. l. 3. tit. 48.

b c. ad audientiam, de Eccleſ. ædific. in decret. lib. 3. tit. 48.

DECLARATIONES.

1. *Ut unus Rector non poſſit ſufficere, &c.*) Ubi populus eſt ita numeroſus, ut unus Rector ſatisfacere populo nequeat, omnino ſervari debet diſpoſitio hujus cap. quo non conceditur Epiſcopo Parochias unire, ſed tantum novas conſtituere.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum ex hoc Capitulo non poſſe erigere coadjutoriam, ſed utique cogere Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, quot ſufficiunt Eccleſiæ Sacramentis miniſtrandis. Neque licet Ordinario erigere novam parochiam, niſi & alia concurrant, quæ exprimuntur Conſtitutione Alexandri III. quæ incipit, *Ad audientiam, de Eccl. ædif. in decretal. lib.* 3. *tit.* 48. & oportet primum uti remedio declarato in principio hujus capitis.

a c. & temporis 16. q. 1. & c. fin.

Con-

28. April. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum in vim Concilii Trident. *cap.* 4. *Seſſ.* 21. non poſſe erigere coadjutoriam, ſed utique cogere Rectorem, ad adjungendum ſibi tot ſacerdotes, quot ſufficiunt Eccleſiæ Sacramentis miniſtrandis.

29. Junii, 1600. Congregatio Concilii cenſuit, ſi in oppido eſt Eccleſia Parochialis abſque fonte baptiſmali, & Archipresbyteratus ab illa ſeparatus cum fonte baptiſmali, ita demum Archipresbyteratum, cui alias cura non incumbit animarum, eſſe curatum, ſi tenentur homines oppidi pro pueris baptizandis ſolum Archipresbyterum adire, & ille tenetur id Sacramentum adeuntibus miniſtrare.

2. *In iis vero, &c.*) Hoc decretum eſt ad conſtituendum novas Parochias, & aſſignandum novas portiones novis Parochiis, etiam iis, quæ Regularium ſunt.

3. *Ob locorum diſtantiam.*) Licet Parochialis Eccleſia in eo ſit loco, ubi minor pars Parochianorum habitat, & major pars longe habitat in aliis oppidis: nihilominus Parochus habitare debet prope Eccleſiam, ſed ſuccurrendum eſt remedio præſentis Decreti, & *cap. ad audientiam de Eccleſ. ædif.*

4. *Novas Parochias.*) Etiam invitis Rectoribus, poſſunt inſtitui novæ Parochiales, ſervatis iis, quæ in hoc Decreto ſtatuuntur.

Quando Epiſcopus procedit ad aliquem actum, vigore Decretorum Concil. Trident. quem etiam ſuo ordinario jure facere poterat, & in decreto datur ei facultas procedendi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato, ſi velit dividere Parochias ex hoc *cap. quod poterat per text. in cap. Ad audientiam de Eccleſ. ædif.* ſi appelletur, poteſt appellatio in ſecunda Inſtantia juridice interponi, & tractari coram Metropolitano, cum non ſit neceſſario interponenda apud Sanctam Sedem Apoſtolicam.

5. *Arbitrio Epiſcopi.*) Epiſcopus ob multitudinem populi poteſt compellere Rectorem ad ſibi adjungendos alios Sacerdotes pro Miſſis, atque aliis divinis officiis celebrandis, aut Sacramentis adminiſtrandis, cum moderamine tamen multitudinis Miſſarum.

22. Sept. 1600. Congregatio Concilii cenſuit ex ea ſola cauſa, quod populus alicujus Parochialis adeo ſit numeroſus, ut unus Rector non poſſit ſufficere Sacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo, minime quidem licere ordinario novam Parochiam erigere, niſi & alia concurrant, quæ exprimuntur conſtitutione fel. rec. Alex. III. quæ incipit, Ad audientiam, & innovatur Decreto Concilii *cap.* 4. *Seſſ.* 21. *verſ. in his vero*, ſed ob hujuſmodi magnam multitudinem debere ordinarium uti remedio *dict. cap.* 4. *in princ.* ſcilicet cogendo rectores, ut tot ſibi ſacerdotes adjungant, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda & cultum divinum celebrandum.

Parochus poteſt ſibi alium presbyterum ad curam animarum adjutorem accipere, modo ſit ab Ordinario approbatus.

6. *Ex fructibus ad Eccleſiam Matricem.*) Intelligendum eſt id habere locum, etiamſi Eccleſia illa foret Cathedralis, nam indefinite ponitur & univerſaliter intelligitur quæcunque Matrix. Quapropter licet Epiſcopo aſſignare Sacerdotibus, qui erunt præfecti novis Parochiis ſecundum hoc Decretum conſtitutis, competentem portionem arbitrio ſuo ex omnibus fructibus ad Matricem pertinentibus, non diſtinguendo magis decimas, quam alia corpora redituum. Poterit tamen Ordinarius in erectione Parochialis Eccleſiæ facta juxta formam Concil. Trident. *cap.* 13. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* unire eidem Parochiali in actu ipſius erectionis, unum ex quatuor Canonicatibus habentibus curam animarum annexam, exiſtentem in alia Eccleſia non collegiata, quæ erat Parochialis loci, in quo nova Parochia fuerit erecta: quia multa facta tenent, præſertim ſtante neceſſitate loci & perſonarum quæ hoc facit. In contrarium quidem declinabant multi Illuſtriſſimi, hoc tamen non obſtante fuit deciſum potuiſſe Ordinarium id facere.

Non licet Epiſcopo, loco erectionis faciendæ prorſus certam populi partem ſeparare ab antiqua Parochia, & alteri commodiori applicare, ſi nimirum ſit vel exiguus numerus populi, vel inopia, vel alia cauſa, quæ impediat, aut certe non poſtulet erigi novam Parochiam.

7. *Compellere poſſit populum.*) Aſſignatio facienda pro nova Parochia prius ſit ex fructibus ad Eccleſiam Matricem pertinentibus; & ſi ea non ſufficiat, tunc demum populus compellendus; & ſi non poteſt populus ob paupertatem, Epiſcopus debet de ſuo, juxta Hoſtienſem.

Ad ſuccurrendum autem Parochianis foris habitantibus, ut ſupra dictum eſt, erigatur una Capellania extra civitatem, quæ non ſit Eccleſia per ſe, ſed in poteſtate Matricis Eccleſiæ, in qua ponatur Sacerdos amovibilis, approbatus ab Ordinario, qui adminiſtret Sacramenta illis, qui ſunt extra civitatem, ad quos non eſt acceſſus ex urbe

de

de nocte, quia portæ civitatis clauduntur, juxta alleg. c. ſequenti.

An ut quæſtores arceantur, poſſint Ordinarii de facultate a Superioribus Regularium Eleemoſynæ quærendæ conceſſa aliquam cognitionem & qualem habere? Congregatio cenſuit ex Concilio, non prohiberi regulares mendicantes quo minus Eleemoſynas quærant; non tamen alios eorum nomine, & quoquo modo poſſe quæritare, illo tamen ex loco ubi ſint ſita monaſteria, Eleemoſynas per eandem diœceſim quæritantes teneri ad oſtendendum Ordinario licentiam ſuorum ſuperiorum.

REMISSIONES.

α Vide Roch. *de jure patron. verbo, honorificum, quæſt.* 3. *num.* 10. Lambert. *eod. tract. pag.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 15. Lap. *alleg.* 66. Rebuff. *de Decimis quæſt.* 6. *num.* 21. Mandoſ. in *praxi ſignaturæ, tit. Erectiones, gloſſ.* 6. *lib.* 13. *tit.* 5. *par.* 1. Gambar. *de Officio legati lib.* 5. *tit.* 18. Matth. Soar. in *pract. & ordine viſitandi, c.* 4. *n.* 1.

* *Novas Parochias.*) Vide Menoch. in *conſ.* 477. *num.* 1. *& ſeqq.*

Lib. 3. *Decretal. de Eccleſiis ædificandis cap.* 3.

AD audientiam noſtram noveris perveniſſe, quod villa quæ dicitur H. tantum perhibetur ab Eccleſia Parochiali diſtare, ut tempore hyemali, cum pluviæ inundant, non poſſint Parochiani ſine magna difficultate ipſam adire: unde non valent congruo tempore Eccleſiaſticis intereſſe officiis. Quia igitur dicta Eccleſia ita dicitur reditibus abundare, quod præter illius villæ proventus miniſter illius convenienter valet ſuſtentationem habere, mandamus, quatenus ſi res ita ſe habet, Eccleſiam ibi ædifices, & in ea ſacerdotem, ſublato appellationis obſtaculo, ad præſentationem rectoris Eccleſiæ majoris cum canonico fundatoris aſſenſu inſtituas, ad ſuſtentationem ſuam ejuſdem villæ obventiones Eccleſiaſticas percepturum; providens tamen, ut competens in ea honor pro facultate loci matrici ſervetur: quod quidem fieri poſſe videtur, cum ejuſdem villæ dominus viginti arras terræ frugiferæ velit ad uſus ſacerdotis conferre. Si vero perſona matricis Eccleſiæ virum idoneum præſentare diſtulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum appellationis ceſſante diffugio inſtituere non omittas.

Conc. Trid. cum Gall.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 16. *Card. de Luca.*

CAPUT V.

Propter Eccleſiarum paupertatem, & in caſibus a jure permiſſis faciat Epiſcopus uniones perpetuas quarumcumque Eccleſiarum parochialium, & aliorum beneficiorum, etiam non curatorum cum Curatis.

α * UT etiam Eccleſiarum ſtatus, ubi ſacra Deo officia miniſtrantur, ex dignitate conſervetur; β † poſſint Epiſcopi, etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, 1. juxta formam juris, ſine tamen præjudicio obtinentium, facere (*a*) 2. uniones perpetuas * quarumcumque Eccleſiarum parochialium, & baptiſmalium, & aliorum beneficiorum, curatorum, 3. vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem & γ † &c. in cæteris caſibus a jure permiſſis, etiamſi dictæ Eccleſiæ, vel κ beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſervata, aut qualitercumque affecta. (*b*) Quæ λ uniones etiam non poſſint revocari, nec quoquomodo infringi vigore cujuſcumque proviſionis, etiam ex cauſa reſignationis, aut derogationis, aut ſuſpenſionis.

a c. ficut unire, de exceſſ. Prælat. Conc. Lat. ſub Leo. X. Seſſ. 9. de ref. curiæ & infr. Seſſ. 24. c. 13. Vide Seſſ. 14. c. 9.

b c. unio, in fin. 10. q. 3. c. & temporis cum ſeq. 16. q. 1.

DECLARATIONES.

Hoc caput (quo diſponitur, poſſe Epiſcopos facere uniones perpetuas quarumcumque Eccleſiarum Parochialium, & aliorum beneficiorum cum cura, propter eorum paupertatem) non comprehendit beneficia Juriſpatronatus. *Infr. hoc cap.* §. *Vniones.*

Si neceſſitatibus parochialium provideri non poſſit unionibus præmiſſis juxta hoc caput, tunc adhibenda ſunt remedia poſita in *cap.* 13. *ſeſſ.* 24. §. *In Parochialibus.* Quod ſi nec poſſit provideri neceſſitatibus Parochialium remediis prædictis &

propoſitis in *dict. cap.* 13. adhibeat Epiſcopus remedia juris communis, quibus uti poteſt adverſus Patronos illarum Eccleſiarum, quæ ſufficientes reditus non habent pro cultu divino & ſuſtentatione Rectoris, quia poſſunt compelli Patroni ad præſtandum congruam ſuſtentationem, vel patiantur illa uniri.

1. *Juxta formam juris.*) Hoc eſt de conſenſu Epiſcopali, juxta *Clem. unic. de reb. Eccleſ. non alienand.* Epiſcopus enim has uniones facere poteſt.

2. *Vniones perpetuas.*) Epiſcopus Parochiales tenues unire poteſt invicem, vel aliis. Sed Parochiales, quæ ſunt de Jure patronatus, non comprehenduntur hoc decreto.

3. *Vel non curatorum.*) Non tamen hoſpitalia, etiam poſito quod darentur in titulum, in quibus nulla exercetur hoſpitalitas, ex *cap.* 8. *Seſſ.* 22. *de Reformat.* Non comprehenduntur beneficia hic ad inferiorem collatorem pertinentia.

REMISSIONES.

α Vide Bullam Pii V. quæ eſt 49. *incip. Ad exequendum*, Mandoſ. in *reg.* 22. *de Vnionib. quæſt.* 5. *num.* 3. *ad finem.* Caccialup. in *tract. de Vnionib. art.* 5. *cauſa* 3. Rebuff. *de Vnionib. a num.* 38. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 1. *num.* 20. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 278. * & Ricc. in *prax. Eccleſiaſt. deciſ.* 492.

β *Poſſint Epiſcopi.*) Abſque conſenſu Capituli poſſe, ajunt Nav. *Conſ.* 10. *de Officio & poteſt. judicis deleg.* & Zerol. *dict. verbo, Vnio*, §. 9. † Sed contrarium eſſe tenendum affirmat Nicol. Garcia *de benefic. in par.* 12. *cap.* 2. ſequutus per Ricc. in *ſua praxi Cur. Eccleſ. Neapol. deciſ.* 487. *num.* 4.

* *Facere uniones perpetuas.*) Vide infra *Seſſ.* 24. *cap.* 9. *& Seſſ.* 24. *cap.* 13. Concil. Lateran. ſub Leone X. *ſeſs.* 9. *de reformat.* Camil. Borrel. *conſ.* 32. *num.* 32. Hoc decreto non comprehendi beneficia juris patronatus, cenſuit Sacra Congregatio: ut refert Garcia *de benefic. par.* 10. *cap.* 2. *n.* 210. & voluit Ricci. in *ſua praxi curiæ Eccleſ. Neap. deciſ.* 486. *num.* 3.

γ *Et in cæteris caſibus a jure permiſſis.*) Super hac materia aliquæ proditæ ſunt a ſacra Cardinalium Congregatione deciſiones, quas refert Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 2. *verbo, Vnio, pag.* 115. † Alias etiam referunt Garcia *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 87. & Ricc. in *ſua prax. Cur. Eccleſ. deciſ.* 492.

δ Quod unio monaſteriorum monialium facienda ſit, cum ſubeſt aliqua cauſa legitima accedente ad id auctoritate Papæ, refert cenſuiſſe ſacram Cardinal. Congregationem Zerol. *dict. verbo, Vnio*, §. 4.

ε An Epiſcopus poſſit unire beneficia etiam poſt devolutionem? Affirmant Rebuff. *de Devolut. n.* 31. Zerol. *dict. verbo, Vnio, verſ. Decimo.*

ζ Quod unio poſſit fieri in perpetuum & ad tempus & hoc debeat exprimi in unione, docent Rebuff. *de Vnionib. n.* 8. *&* 9. Zerol. *dict. verbo, Vnio, verſ. Decimo primo.*

η Quod beneficium unitum non poſſit permutari, tenent Gom. *q.* 15. *de infirmis reſign.* Zerol. *dict. verbo, Vnio, verſ. Decimoquarto*, Flam. *de reſign. lib.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 2.

ϑ Parochialem poſſe uniri beneficio ſimplici, ponendo in ea Vicarium perpetuum, docent Rebuff. in *reg. de idiom. gloſs.* 2. *n.* 7. *& de Vnionib. num.* 17. *&* 18. Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 2. *verbo, Parochia*, §. 7. *in fine.*

ι Quod Capitulum poſſit præſtare auctoritatem unioni Sede vacante, dummodo per eam unionem nihil juri Epiſcopali detrahatur, docent Rebuff. in *reg. de unionib. Gloſs.* 11. *num.* 1. *&* 2. *& in tit. de Devolut. n.* 100. Zerol. *dict. verb. Vnio, verſ. Sept.* ubi *verſ.* 15. reſolvit, hoc non procedere in inferioribus Prælatis, veluti Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, & Commendatariis.

κ *Vel beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſervata.*) Quod poſſit Epiſcopus unire beneficia devoluta, & reſervata Sedi Apoſt. docent Navar. *conſ.* 12. *de rebus Eccleſ. non alien. & conſ.* 10. *de Officio deleg.* Zerol. *dict. verbo Vnio, verſ. Octavo.* Gomez. *tract. de Mand. provid. num.* 117. Et quod unio tamen non poſſit fieri de beneficio devoluto ad Papam ab Ordinario, ob ipſiuſmet negligentiam non conferentis illud, & poſtea vellet illud unire, quia hoc non poteſt in pœnam negligentiæ ſuæ, ob quod conſtitutus fuit titulus de ſupplenda negligentia Prælat. ſecus vero, quando inveniret illa jam devoluta, vel propter prædeceſſoris negligentiam, ignorantiam, vel abſentiam, tenent Sylveſt. *par.* 3. *quæſt.* 11. *qual.* 4. Rebuff. *de Devolut. num.* 31. Zerol. *dict. verb. Vnio, verſ. Octavo.*

λ *Quæ uniones etiam.*) Vide Flam. *de Reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 18.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 8. *Card. de Luca.*

CA-

CAPUT VI.

Imperitis ſed honeſtæ vitæ Rectoribus Vicarii pro tempore deputentur cum parte fructuum aſſignanda. Scandaloſe autem viventes & vivere perſeverantes nudentur beneficiis ſuis.

a c. illiteratos, 36. diſt. c. niſi cum pridem, de renunc. c. 1. 36. diſt. Conc Tol. 8. Can. 8.

QUia *α* illiterati, (*a*) & imperiti Parochialium Eccleſiarum Rectores * ſacris minus apti ſunt officiis; & alii, propter eorum vitæ turpitudinem, potiùs deſtruunt, quam ædificant; Epiſcopi, etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, eiſdem illiteratis, & imperitis, ſi alias honeſtæ vitæ ſint, 1. Coadjutores aut Vicarios † 2. pro tempore deputare, *β* partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter providere poſſint; quacumque 3. appellatione & exemptione remota. (*b*) Eos *γ* vero, qui turpiter & ſcandaloſe vivunt, poſtquam præmoniti fuerint, coerceant, ac caſtigent; &, ſi adhuc incorrigibiles in ſua nequitia perſeverent, eos beneficiis, juxta ſacrorum (*c*) Canonum conſtitutiones, exemptione & appellatione quacumque remota, privandi facultatem habeant.

b Cap. quia frater. 7. q. 1.

c c. inventum 16. q. 1. c. felicis, de pœn. in 6. & Clem. multorum de pœn.

DECLARATIONES.

1. *Coadjutores aut Vicarios.*) Arguuntur hoc Decreto Epiſcopi, qui ex cauſa infirmitatis conſtituunt in Parochialibus Vicarios perpetuos, data etiam Rectori facultate de non reſidendo.

2. *Pro tempore deputare.*) Hæc deputatio ad eum ſpectat, qui poteſt inſtituere concurſum. Nec ideo Parochus, cui datus eſt coadjutor, poterit propterea abeſſe a cura.

3. *Appellatione.*) Ad effectum ſuſpenſivum, ſed non devolutivum.

REMISSIONES.

α Quod Epiſcopi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, Rectoribus Parochialium imperitis, & minus aptis, dare debeant coadjutores, vel Vicarios pro tempore & aſſignare eis partem fructuum pro ſufficienti victu, vel aliter providere: & quod hoc poteſt Epiſcopus etiam in parochiis exemptis propter identitatis rationem; tenent Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo, Parochia*, §. 7. Pat. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 172. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 9. *num.* 29. ubi *num.* 30. reſolvit, quod parochus, cui datus eſt coadjutor propter inſufficientiam, non poterit abeſſe a reſidentia, & dicit decidiſſe ſacram Cardinalium Congregationem in hæc verba. Propter deputationem coadjutoris parochus, cui datus eſt coadjutor, non poterit abeſſe a reſidentia.

* *Parochialium Eccleſiarum Rectores.*) Quod autem non dentur coadjutores Rectoribus beneficiorum ſimplicium, conſultus reſpondit Vincent. Grilenzon. *conſ.* 5. *num.* 9.

† *Coadjutores, aut Vicarios.*) Vide Majolum *de irregul. l.* 1. *c.* 32. *n.* 13. Salzedo ad Bern. Diaz *in praxi can. c.* 21. *lit. G.*

β Partemque fructuum.) Vide Gambar. *de officio Legati, lib.* 5. *tit. de coadjutoribus, num.* 11. Gonzal. *dict.* §. 9. *n.* 33.

γ Eos vero, qui turpiter & ſcandaloſe vivunt.) Vide Flamin. *de Reſignat. l.* 5. *q.* 6. *num.* 101.

Vide annotationes ad hoc *caput in Appendice ſub diſcurſu* 9. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Curet Epiſcopus Eccleſias vetuſtate, vel alias collapſas reſtaurari, ſi fieri poteſt ex fructibus ad eas pertinentibus: quibus non ſufficientibus contribuant parochiani. Si autem non poſſunt illæ Eccleſiæ ullatenus reſtaurari; deſtruantur, locuſque convertatur in locum profanum non ſordidum, & beneficia talium Eccleſiarum transferantur cum oneribus ad matrices Eccleſias, &c.

α CUm illud quoque valde curandum ſit, ne ea, quæ ſacris miniſteriis dedicata ſunt, temporum injuria obſoleſcant, & ex hominum memoria excidant; Epiſcopi, etiam

tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, transferre poſſint beneficia ſimplicia, etiam juris patronatus, ex Eccleſiis, 1. quæ vetuſtate, vel alias collapſæ ſint, 2. & ob eorum inopiam nequeant inſtaurari, vocatis iis, quorum intereſt, in matrices, aut alias Eccleſias locorum eorumdem, ſeu viciniorum, arbitrio ſuo; atque in eiſdem Eccleſiis erigant altaria, vel Capellas ſub eiſdem invocationibus; vel in jam erecta altaria, vel Capellas transferant cum omnibus emolumentis, 3. & oneribus, prioribus Eccleſiis impoſitis, (*a*) 4. Parochiales vero Eccleſias, * etiamſi juris patronatus ſint, ita collapſas refici, & 5. § inſtaurari procurent ex fructibus † & proventibus quibuſcumque, ad eaſdem Eccleſias quomodocumque pertinentibus; qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui ɣ fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientes percipiunt; aut in illorum defectum ſ parochianos omnibus * remediis opportunis ad prædicta cogant; quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. † 6. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, 7. ad matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferantur: cum facultate tam dictas parochiales, quam alias Eccleſias dirutas, 8. in profanos uſus, non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, convertendi.

(*a*) c. ult. & penult. de Eccleſ. ædif. vel repar. ſup. Seſſ. 7. c. 8. de Refor.

DECLARATIONES.

1. *Vetuſtate, vel alias collapſæ.*) Eccleſiæ collapſæ, vel reſtituendæ, vel alio transferendæ ſunt, juxta hoc Decretum.

An autem & quando ruinatæ Eccleſiæ converti poſſint in privatas domos aut loca publica ad uſus non ſordidos, relinquitur arbitrio Ordinarii diſponendum. Similiter an pecunia ex dictis ruinis comparata ſit convertenda in bona ſtabilia Eccleſiæ, vel eroganda in alios pios uſus, ejuſdem eſt judicare.

2. *Et ob eorum inopiam.*) Si populus nolit Eccleſiam, quæ minatur ruinam, inſtaurare, debet penitus deſtrui, itemque huic quæſtioni, An hujus Capitis diſpoſitio procedat etiam in Eccleſia, quæ non prorſus eſt collapſa, ſed majori ex parte ruinam minatur? Congregatio reſpondet affirmative, ſed in hoc caſu tantum propoſito. Nam Illuſtriſſimi noluerunt, quod procedat generaliter, ne ſcilicet Epiſcopi ſumpta tali occaſione Eccleſias transferrent, etiamſi Eccleſiæ non eſſent ita collapſæ & ruinam minantes; hoc enim ſevere prohibent fieri.

3. *Et oneribus prioribus Eccleſiis impoſitis.*) Non eſt per Epiſcopum ullum novum onus imponendum ex conjecturis, vel veriſimilitudinibus.

4. *Parochiales vero.*) Parochiales Eccleſias dirutas reſtaurari, aut transferri, Epiſcopus debet curare, ſervata forma prævia hujus Decreti. Idem cenſuit Congregatio de domibus pro neceſſaria Parochi habitatione intelligendum, quod de Eccleſiis Parochialibus deciſum eſt, omni contradictione remota.

5. *Inſtaurari procurent ex fructibus.*) Pro hac inſtauratione non ſunt ſequeſtrandi fructus pro Parochi victu.

6. *Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent.*) Facultas transferendi Eccleſias collapſas, nimia egeſtate laborantes, competens Epiſcopo vigore hujus *c.* 7. §. *Quod ſi nimia*, non competit ejus Vicario generali, niſi ſpeciali mandato illam habuerit.

7. *Ad matrices Eccleſias.*) Eccleſia ergo diruta parvorum redituum poteſt ex ſententia Congregationis in profanos uſus, non tamen ſordidos (erecta tamen ibi Cruce,) converti, & transferri ad Matricem ſeu viciniorem Eccleſiam, ubi erigendum eſt altare, ſub eadem invocatione, impoſito onere titulari; ut nimirum Epiſcopus curet ibi celebrari ſingulis hebdomadibus per Sacerdotem idoneum. Cœmeterium item profanandum, & deinde oſſa transferenda ſunt ad novum Cœmeterium, quod a titulari conſtituatur in eo loco; quo magis placuerit populo conſtruendum.

8. *In profanos uſus non ſordidos.*) Qui dicantur uſus ſordidi, arbitrio Ordinarii, hoc totum relinquitur, qui non debet ſine cauſa profanare Capellas: at ſi aliquam profanandi cauſam habeat, earum cæmenta potius attribuenda ſunt Eccleſiæ, quæ eſt caput dictarum Cappellarum, quam alteri cuicunque.

RE-

REMISSIONES.

α Vide Rebuff. in *praxi*, *tit. de Vnion. gloſſ.* 21. *num.* 8. Mandoſ. *regul.* 21. *Cancell. quæſt.* 7. & 8. Boer. *deciſ.* 345. Peruſin. *de Vnionib. cap.* 4. *num.* 11. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *Viſitatio*, §. 9. *pag.* 345. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 13. Bobadill. in *ſua Politica*, *lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 34. plures refert Doctores Cened. ad *Decret. collect.* 153.

* *Parochiales vero Eccleſias.*) Vide Guttier. *Can. quæſt. lib.* 1. *q.* 17. *n.* 15. Sarmiento, Navar. & alios congeſtos a Bobadilla *tom.* 1. *ſuæ Politicæ*, *lib.* 2. *c.* 18. *num.* 135. & *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 34. Ricci. in *prax. variar. reſol. cap.* 201. Thenonch. *de viſitat. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 6. Franciſc. Salgado de Somoza in *tract. de Regia poteſtate* 3. *par. cap.* 5. *per totum.*

β *Inſtaurari procurent ex fructibus.*) An intelligatur deducto prius eis neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, ne alias cogantur deſervire ſine alimentis? Affirmant Sarm. *de Reditibus Eccleſiaſt. p.* 1. *monitu* 82. *num.* 3. Cened. *d. collect.* 153. *n.* 1. *in med.* † Salgado *d. cap.* 5. *n.* 16. poſt Guttier. *alleg.* 10. *num.* 7.

γ *Qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis, &c.*) Vide Valaſc. *conſ.* 179. *n.* 13. & ſacra Cardinalium Congregatio cenſuit in hæc verba: Si populus noluit Eccleſiam, quæ minatur ruinam, reſtaurare, ea debet penitus dirui. Quod Epiſcopus poteſt vendere lapides altarium, vel Eccleſiarum deſtructarum affirmant Navarr. *de ſpoliis clericor.* §. 18. *num.* 11. *verſ.* 2. Zerol. *d. verbo*, *Viſitatio*, §. 9.

δ *Parochianos omnibus.*) Cum hoc ſit opus publicum, & commune, & concernens omnium utilitatem, & neceſſitatem, teneri ſemper contribuere nobiles, & alios exemptos docent Avend. *de exequendis mand. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 19. Cened. *d. Collect.* 153. *num.* 2. * Idem Avendan. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 29. Bobadilla *dict. cap.* 18. *num.* 135. *ad fin.* Guttier. *alleg.* 10. *n.* 5. & 6. Salgado *dict. cap.* 5. *num.* 11.

† *Quacumque appellatione remota.*) Vide Salgado *dict. c.* 5. *ex n.* 14. & *in* 2. *p. c.* 8. *a num.* 107. poſt Lancellot. *de attentat. par.* 2. *c.* 12. *limitat.* 8. *num.* 4.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 17. *Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

De Epiſcoporum cura, & viſitatione eorum, quæ ad ſuam diœceſim pertinent.

α * QUæcumque in diœceſi ad Dei cultum ſpectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis, ubi oportet, provideri æquum eſt; propterea 1. commendata monaſteria, etiam Abbatiæ, 2. Prioratus, & Præpoſituræ nuncupatæ, in quibus non viget Regularis obſervantia, necnon beneficia 3. tam curata, quam non curata, ſæcularia, & β Regularia qualitercumque commendata, etiam exempta ab γ Epiſcopis, etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegatis, annis ſingulis (*a*) viſitentur, curentque iidem Epiſcopi congruentibus remediis, 4. etiam per ſequeſtrationem fructuum, ut, quæ renovatione indigent, aut reſtauratione, reficiantur: & 5. cura animarum, ſi qua illis vel eorum annexis immineat, 6. aliaque debita obſequia, recte exerceantur: appellationibus, quibuſcumque privilegiis, conſuetudinibus, etiam immemorabili tempore præſcriptis, † conſervatoriis, judicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obſtantibus, &, ſi in eis vigeret obſervantia Regularis, provideant Epiſcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores juxta eorum Regularia inſtituta debitam vivendi rationem obſervent, & obſervari faciant, & ſibi ſubditos in officio contineant, ac moderentur. Quod ſi admoniti, intra ſex menſes eos non viſitaverint, vel correxerint; tunc iidem Epiſcopi, etiam ut delegati Sedis Apoſtolicæ, * eos viſitare poſſint, & corrigere, prout ipſi Superiores poſſent, juxta eorum inſtituta: quibuſcumque appellationibus, privilegiis, & exemptionibus penitus remotis, & non obſtantibus.

α Sup. ſeſſ. 7. de refor. c. 8 & infr. ſeſſ. 24. c. 9. & ſeſſ. ult. de reg. c. 20. Conc. Brac. 2. c. 1.

DECLARATIONES.

Per vim hujus decreti licet Epiſcopo viſitare omnes Eccleſias, etiam Regularibus ſubjectas, dummodo illarum miniſtri ſint ſæculares. Pro his vide *notat. ad c. 8. ſeſſ. 7.*

1. *Commendata Monaſteria.*) Epiſcopus non debet ſe interponere in Monaſteriis, in quibus viget Regularis obſervantia, licet Monaſteria ſint commendata.

Comprehenduntur in hoc Decreto etiam illa Monaſteria commendata, quæ ſunt perpetuo unita aliis Eccleſiis, vel piis locis, etiamſi ipſa loca eſſent ſub Regulari protectione, ut infra *c. 8. ſeſſ. 22.*

Fuit declaratum a Sanctiſſimo, quod milites Hieroſolymitani non ſint ab Ordinariis viſitandi, niſi prout poſſunt alii Religioſi habentes ſuos ſuperiores, juxta Decreta Concilii Tridentini; cum ipſi etiam ſint profeſſi & præceptores, non commendatarii, cum etiam habeant ſuum procuratorem, ſeu ſuperiorem totius Ordinis, juxta Decretum, *c. 20. Seſſ. 25. de Regul.*

2. *Prioratus.*) Prioratus militum Hieroſolymitanorum Ordinarius viſitare non poteſt, cum illi ſint Præceptores, non autem Commendatarii, & viſitari debeant a capitibus ſui Ordinis, ut *Seſſ. 7. cap. 8. §. Vbi Equites.*

3. *Tam curata, quam non curata.*) Epiſcopus Eccleſiam Parochialem viſitare debet, eique de Parocho providere, qui Sacramenta & alia ſimilia populo adminiſtret.

4. *Etiam per ſequeſtrationem fructuum.*) Fructus Eccleſiarum, quæ revocatione indigent, ab Ordinariis ſequeſtrari poſſunt, ut Eccleſiæ ſeparentur, etiamſi illæ eſſent militum Hieroſolymitanorum.

5. *Et cura animarum, ſi qua illis, vel eorum annexis immineat.*) Eccleſiæ, ubi cura animarum exercetur, viſitari poſſunt ab Ordinariis, etiamſi illæ eſſent militum Hieroſolymitanorum; adhibita tamen moderatione, quam in ſua Bulla Pius V. expreſſit, quæ eſt, ut illas dumtaxat viſitent, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt, quæ Bulla incipit, *Expoſcit paſtoralis*, publicata 22. Sept. 1571.

6. *Aliaque debita obſequia.*) Per vocem hanc (*debita*) in hoc Decreto poſitam, inſinuatur, quod non liceat Epiſcopo majus ſervitium, aut onus imponere beneficiis, quam illis ex antiquiſſima conſuetudine, vel illorum fundatione vel inſtitutione debetur.

REMISSIONES.

α Vide P. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. quæſt. 10.* * Franc. Salgado *dict. deciſ. 5. num. 18.* Cavalcan. *deciſ. 11. num. 30. in 3. p.* Fr. Michael. Agiam *de exhib. auxil. fundam. 5.* Seraph. *dec. 906.* Ricc. in *ſua var. reſol. cap. 176.*

β *Et regularia qualitercumque commendata, &c.*) Vide Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 36. art. 3. per totum.*

γ *Ab Epiſcopis.*) Quod conveniat etiam inferioribus, cujuſmodi ſunt Abbates, Priores, Præpoſiti, & alii juriſdictionem habentes, docet P. Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 12. cap. 18. verſ. Sexto.*

† *Etiam immemorabili tempore præſcriptis.* Vide Rotam noviſſ. *deciſ. 744. in 1. diverſorum.*

* *Epiſcopi etiam ut delegati Sedis Apoſtolicæ.*) Vide ſupra in *ſeſſ. 6. cap. 3. & ſeſſ. 7. cap. 14.* Treviſan. *deciſ. 36. per tot. lib. 1.* Seraphin. *deciſ. 960.*

CAPUT IX.

Quæſtorum Eleemoſynarum nomen & uſus penitus tollitur: Indulgentias & ſpirituales gratias Ordinarii publicent: & duo de Capitulo fideliter Eleemoſynas recipiant ſine ulla mercede.

α β CUM multa a diverſis antea (*a*) Conciliis, tam Lateranenſi, ac Lugdunenſi, quam Viennenſi, adverſus 1. pravos Eleemoſynarum Quæſtorum abuſus remedia tunc adhibita, poſterioribus temporibus redita fuerint inutilia; potiuſque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium ſcandalo, & querela exerescere reprehendatur, ut de eorum emendatione nulla ſpes amplius relicta videatur; ſtatuit, ut poſthac in quibuſcumque Chriſtianæ religionis locis eorum nomen, atque uſus penitus aboleatur; 2. nec ad officium hujuſmodi exercendum ullatenus admittantur: non obſtantibus privilegiis, Eccleſiis, monaſteriis, hoſpitalibus, piis

a Conc. Lat. c. 61. ſub Innoc. III. c. cum ex eo, de pœnit. & remiſſ. Clemen. abuſionib. eod. tit. & infr. Seſſ. ult. in Decreto de Indulg. & ſupr. Seſſ. 5. c. 2.

piis locis, & quibuſvis, cujuſcumque gradus, ſtatus, & dignitatis perſonis, conceſſis, aut conſuetudinibus etiam immemorabilibus, 3. Indulgentias vero, aut alias ſpirituales gratias, quibus non ideo Chriſti fideles decet privari, 4. deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas eſſe decernit, quibus etiam Eleemoſynas, atque oblata ſibi charitatis ſubſidia, nulla prorſus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: ut tandem cœleſtes hos Eccleſiæ theſauros non ad quæſtum, ſed ad pietatem exerceri, omnes vere intelligant.

DECLARATIONES.

1. *Pravos Eleemoſynarum Quæſtorum abuſus.*) Pravi Eleemoſynarum Quæſtores prohiberi & ſevere caſtigari debent; non autem illi, qui collectas Eleemoſynas in pios uſus convertunt. Non poſſunt proinde prohiberi a quæſtoribus ſeu mendicantibus S. Antonii de Vienna, fratres mendicantes alicujus Eccleſiæ perpetuæ S. Antonii, quo minus etiam ipſi pro ſuo Conventu mendicent & quærant.

2. *Nec ad officium hujuſmodi exercendum.*) Quando Sedes Apoſtolica rationabili ex cauſa concedit alicui pio loco, ut poſſit Eleemoſynam quærere, Epiſcopo Ordinario reſcribit per hæc verba: *Has Eleemoſynas, quæ in tua civitate & Diœceſi pro uſu dicti hoſpitalis dabuntur, permittas: dummodo perſonæ quæ colligent eas, honeſtæ vitæ & ſpectatæ religionis, & tuo judicio approbatæ ſint, minimeque participes datarum Eleemoſynarum, & quæſtorum nomen nullo modo gerant, ſed ſimpliciter Eleemoſynarum Collectores nuncupentur: quique non publicent ullas indulgentias, nec concionentur, nec circumferant ſuæ privilegia, nec reliquias, nec minis aut imprecationibus inducant fideles ad Eleemoſynam; non campanellam aliaque inſtrumenta ſimilia quædam Quæſtorum inſignia ferant, pulſentve ad excitandas Perſonas: non petant Eleemoſynam tanquam debitam aut ſolitam, neque ulla arte (etiam prætextu dicendi orationes Sancti Antonii, aut alterius Sancti, vel aliter) extorqueant pecuniam: ſed ſimpliciter, permodeſte & cum omni dexteritate petendo Eleemoſynam pro ſuſtentatione dicti Hoſpitalis, recipiant tantum, quod ſibi liberaliter offertur: neque ſuper his Eleemoſynis ullam conventionem quovis modo faciant, etiam in utilitatem dicti Hoſpitalis. Diligenter autem curabit Amplitudo tua, ut hæc omnia rite obſerventur, & ad id diligenter animadvertat, imo (quo etiam Sanctitas ſua conſcientiam tuam gravari voluit) advigilabit, ut quicquid dictarum Eleemoſynarum nomine fuerit collectum, id totum in uſum tantum ipſius Hoſpitalis, & non in alium convertatur.*

Facultas quærendi Eleemoſynam a Sede Apoſtolica (ſub forma tamen ſupra dicta) Hoſpitalibus conceditur, ſi in eis realiter Hoſpitalitas exerceatur: quinimo conceditur ſub conditionibus prædictis, quandoque etiam nonnullis aliis Religionis mendicantibus.

3. *Indulgentias vero.*) Per hujus Decreti poſteriorem partem non poſſunt Ordinarii prohibere, quo minus Religioſi indulgentias, ſibi olim a Summo Pontifice conceſſas, publicent, nullo etiam verbo cum eis facto, at indulgentias, ſibi ipſis denuo conceſſas, abſque Ordinarii licentia publicare non poſſunt. Vide Decretum de indulgentiis in continuatione, *Seſſ. 25. de Reformat.*

4. *Deinceps per Ordinarios locorum.*) Nullus ergo ſine Ordinariorum licentia & auctoritate poterit eas publicare, non obſtante quacunque exceptione aut exemptione, etiamſi Regularis ſit aut in Eccleſiis ipſorum Regularium, etiam prætextu privilegiorum, v. g. Confraternitatis Roſarii: ſed per Ordinarium, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus, populo publicari debent. Vide idem *inf. Seſſ. 22. c. 5. §. Nemo.*

REMISSIONES.

α Vide *ſupr. Seſſ. 5. in fine, verſ. quæſtoris*, & adde P. Henriq. in *ſum. lib. 7. c. 19. a princip.* Nav. *de orat. Miſcell. 66. num. 2.* Quarant. in *ſumma Bullarii, verbo Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 26. in fine.* Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Quæſtores, pag. 302.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 57. art. 7. & q. 98. art. 1.* plures refert Doctores Cened. ad *Clem. Collect. 9. pag. mihi 401.* * Vide etiam in *Seſſ. ult. in decreto de indulgentiis, & lib. 4. & 9. tit. 9. lib. 1. recopil. & lib. 2. tit. 9. lib. 1. ordinamenti*, ubi eleganter Didac. Perez. Ricc. in *ſua prax. var. reſol. c. 290. num. 2.*

β Zerol. *dict. verbo, Quæſtores* aſſerit in

ſacra Cardinalium Congregatione deciſum eſſe, dari poſſe licentiam petendi Eleemoſynas cum his circumſtantiis. Prima, ut ſint perſonæ bonæ exiſtimationis. Secunda, ne ſint participes ipſarum Eleemoſynarum. Tertia, ne habeant ullo modo nomen quæſtoris. Quarta, nullas indulgentias divulgent, nec concionentur. Quinta, ne ſua privilegia, aut ſacras reliquias circumferant. Sexta, ne imprecationibus, aut minis Eleemoſynas ab hominibus exprimant aut extorqueant, nec campanas aliave inſtrumenta deferant. Septima, ne quicquam debitum, aut uſitatum petant. Octava, ne ullo artificio aut ſpecie commemorandæ orationis alicujus Sancti aut alio perverſo more utantur. Nona, ſed ſimpliciter, ac modeſte Eleemoſynas petant, eaſque in pii loci utilitatem tranſportent.

Indictio futuræ Seſſionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit, & decrevit, proximam futuram Seſſionem habendam & celebrandam eſſe Feria quinta poſt octavam feſti Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit 17. menſis Septembris proxime futuri. Hoc tamen adjecto, quod dictum terminum, ac unicuique Seſſioni in poſterum præfigendum, ipſa ſancta Synodus pro ejus arbitrio, & voluntate; ſicuti rebus Concilii putarit expedire, etiam in generali Congregatione, reſtringere, & prorogare libere poſſit, & valeat.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 9. Card. de Luca.*

SESSIO VIGESIMASECUNDA,

Quæ eſt ſexta

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 17. Septemb. M. D. LXII.

Doctrina α β γ, &c. de ſacrificio Miſſæ.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ut vetus abſoluta, atque omni ex parte perfecta de magno Euchariſtiæ myſterio in ſancta Catholica Eccleſia fides, atque doctrina retineatur, & in ſua puritate, propulſatis erroribus, atque hæreſibus, conſervetur; de ea, quatenus verum, & ſingulare ſacrificium eſt, Spiritus ſancti illuſtratione edocta; hæc, quæ ſequuntur, docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

REMISSIONES.

α Vide D. Thom. *p. 3. quæſt. 78. art. 5. & 7. & quæſt. 83.* Petr. Sot. *tit. de Miſſa.* Cajet. in *opuſc. de Sacrificio Miſſæ contra Lutherum.* Can. *l. 12. de locis Theolog. cap. 13.* Sot. *lib. 9. de Juſtit. quæſt. 2. art. 1.* Card. Bellarm. *de Miſſa, & lib. 1. cap. 5.* Covar. *lib. 4. variar. cap. 22.* Veg. *l. 13. in Trident. cap. 39.* P. Henriq. in *ſum. lib. 9. de vero Miſſæ Sacrificio.* Repertorium Inquiſit. *verbo, Miſſa.* Mich. Timorh. *de Sacrificio Miſſæ.* P. Gabr. Vaſquez in *3. p.* D. Thom. *tom. 3. quæſt. 83. diſput. 220.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 10. c. 18. cum ſeqq.* Fr. Emman.

in

in *ſum. tom.* 1. *cap.* 242. *de Miſſa*. Zerol. in *praxi Epiſc. verbo, Miſſa*. P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.* 1. *quæſt.* 83. Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p.* 2. *lib.* 4. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *a num.* 143. *cum ſeqq.*

β Licitum eſſe uſum accipiendi pitantiam, vel pecuniam pro celebranda Miſſa ſpecialiter alicui applicata, nullamque ob id committi ſimoniam, aut culpam, etiamſi Sacerdos eam exigat ex pacto, reſolvunt Anton. de Cordub. *de caſib. conſcient. caſu* 27. Mich. Timoth. *de Sacrif. Miſſæ, tract.* 3. *quæſt.* 48. Jac. de Graffis *lib.* 2. *dec. aure. cap.* 96. *a num.* 32. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 29. *a num.* 3. P. Henriq. in *ſum. lib.* 9. *cap.* 22. *Moral. in Emporio juris part.* 1. *tit.* 1. *quæſt.* 13. *a princ.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. part.* 1. *tit. de Sacram. Euchar. cap.* 18. *verſ. Quarta Concluſ.* Pat. Soar. *part.* 3. *quæſt.* 83. *art.* 6. *diſp.* 86. *ſect.* 1. *cum ſeqq.* P. Leſſius, *de Juſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 8. P. Vaſquez *d. tom.* 3. *diſput.* 234. P. Ægid. *de Sacram. d. tom.* 1. *quæſt.* 83. *num.* 196. *cum ſeqq.* plures Doctores refert Cened. ad *Decretal. Collect.* 44. *num.* 5.

γ Quod taxatio pitantiæ dicitur injuſta, quando ita taxatur, ut neque plus, neque minus liceat dari vel recipi, dicitur tamen juſta, quæ in qualibet regione communi conſuetudine recepta, & approbata eſt a viris prudentibus, & Deum timentibus, vel quæ taxata fuerit a ſuperiori habente poteſtatem; ita ut major non poſſit juſte exigi, tenent Petr. Ledeſm. ubi *ſupr. concl.* 7. *&* 8. Arag. 2. 2. *q.* 85. *de Sacrificiis, art.* 3. *verſ. ſed dubitabit aliquis*. Zerol. in *praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Miſſa. concl.* 2. *&* 3. §. 3. *pag. mihi* 227.

δ Utrum Sacerdos, qui aliquam pecuniæ quantitatem accepit, per ſe, vel per alium pro dicendis Miſſis, vel ut eas faciat celebrari per alios Sacerdotes; ſi eas celebrari faciat per alios, minori pitantia poſſit juſte ſibi retinere reſiduum ejus, quod ſibi datum fuit, ſine peccato & reſtitutione? Quod poſſit retinere, ſi Sacerdos, qui dat illas Miſſas, ſit parochus, aut ejus populi curam gerat, reſolvunt Sot. *de Juſtit. l.* 9. *quæſt.* 3. *art.* 1. *verſ. ſed hoc propterea*. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 242. *de Miſſa, num.* 12. P. Soar. 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 6. *diſp.* 86. *ſect.* 3. *verſ. hac vero occaſione*. Contrariam vero opinionem ſequuntur Joan. Major in 4. *diſtinct.* 45. *quæſt.* 3. *dub.* 2. & Petr. Ledeſm. *d. cap.* 18. *verſ. A eſta duda ſe reſponde*. Alii diſtinguunt in hunc modum: quando Parocho vel Sacriſtæ, qui pecuniam illam accepit a lege vel conſuetudine, eſt aſſignata certa quantitas, & ex quaque Miſſa pitantia ob ſtipendium ſeu pro hujuſmodi cura, & officio ſibi injuncto Miſſas commendandi, tunc non peccat, nec tenetur ad reſtitutionem, ſi aliquam partem retinet ſibi, & alteram dat presbytero pro Miſſis: quando vero Parochus ſeu Sacriſta non habet ullum officium, quod lege, vel conſuetudine compertum ſit commendari Miſſas dicendas, tunc non poteſt ſibi aliquid retinere, quam diſtinctionem tradunt Navarr. in *Manual. cap.* 25. *num.* 91. Ludov. Lopez in *inſtruct. Conſcientiæ, p.* 2. *tit. de Euchariſt. cap.* 78. *verſ. inſuper*. Beja *caſuum conſcient. part.* 1. *caſu* 12. *in fine*. Arag. 2. 2. *quæſt.* 85. *de Sacrif. art.* 3. *p.* 683. *in princ.* Guttier. *Canonic. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 32. Veg. *tom.* 2. *cap.* 41. *caſu* 3. P. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *in fine*.

ε An præcepto de audienda Miſſa ſatisfaciat ille, qui ad horas Canonicas obligatus, eas tunc recitat, aut alias preces, ad quas tenetur ex voto, aut quia ſunt a Confeſſario ei in Pœnitentiam impoſitæ, tunc item recitat? Affirmant Navar. in *Manual. cap.* 21. *num.* 8. *&* *de Orat. cap.* 19. *num.* 178. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 5. *quæſt.* 3. P. Soar. *tom.* 3. *quæſt.* 88. *ſect.* 3. *in fine*. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 19. *quæſt.* 1. *num.* 14. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *q.* 83. *num.* 307. *&* *n.* 287. aſſerit ſufficere audire duas partes Sacri.

ζ An Miſſa pro multis dicta, tantum valeat cuilibet illorum, ac ſi pro uno ſolo celebraretur? Vide Navarr. in *Manual. cap.* 25. *num.* 92. *&* *num.* 111. *verſ.* 35. *&* *conſ.* 6. *n.* 2. *&* *conſ.* 7. *de celebrat. Miſſar.* Petr. Navar. *lib.* 2. *de reſtitut. cap.* 2. *a num.* 262. Marc. Anton. Cuch. *lib.* 5. *inſtit. major. tit.* 6. *num.* 77. Covar. in *cap. alma, p.* 1. §. 5. *num.* 9. Joan. Medin. *Cod. de Orat. cap. de valore Orationis pro multis fuſæ*. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 13. *princ. a num.* 55. Ludov. Lop. *p.* 2. *cap.* 78. *de Euchar. verſ. nam jam hic*. Hier. Lamas, in 3. *part. Methodi, cap.* 13. §. 17. Arag. 2. 2. *quæſt.* 85. *art.* 3. *verſ. his conſtitutis*. Fr. Emman. *d. cap.* 252. *num.* 2. Jac. de Graffis *d. lib.* 2. *cap.* 45. *a num.* 16. latiſſime Dimas in *tract. de Purgat. cap.* 37. Humad. *lib.* 42. *gloſſ.* 2. *a num.* 3. *tit.* 4. *part.* 1. Nunno in *part.* 3. *Div. Thomæ, quæſt.* 84. *art.* 1. *dub.* 8. *pag.* 960. Card. Tolet. *lib.* 2. *inſtruct.*

ſtruct. Sacerd. cap. 6. P. Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 10. cap. 21. quæſt. 1.* Greg. de Valent. *tom. 4. diſp. 6. q. 11. punct. 1.* Petr. Ledeſm. in *ſum. part. 1. tract. de Euchar. cap. 17. concl. 23.* P. Henriq. *d. lib. 9. cap. 19. §. 5.* Zerol. *d. verb. Miſſa, verſ. ad quartum.* P. Soar. *tom. 3. q. 79. ſect. 12. & tom. 4. diſp. 48. ſect. 6.* P. Ægid. *d. quæſt. 63. num. 186. in fine.*

* Utrum Sacerdoti liceat Miſſas celebrare anticipate? Doctores ſtatim citandi ponunt ſequentes caſus. Primus igitur caſus tenet, licitum eſſe, Sacerdotem Miſſam dicere anticipatam ex his, quas in poſterum tenetur dicere pro certa intentione. Secundus, quando quis diceret, & celebraret pro intentione ejus, qui habet mandare Miſſas, etiamſi ille neſciat, poterit pro Miſſa taliter dicenda, anticipate ſtipendium accipere, reſolvunt Arag. *dict. art. 3. p. 682.* Ledeſm. *d. cap. 18. concl. 17. verſ. La duda es de un Sacerdote.* Fr. Emman. *d. cap. 252. num. 8.* Et præter hos caſus promulgata fuit deciſio Cardinalium Concilii Trident. ex mandato S. P. bonæ memoriæ Clement. VIII. edita, cujus tenor talis eſt.

℣ Superioribus diebus ſignificatum fuit S. D. N. paucis abhinc annis in Hiſpania novam conſuetudinem recentiorum aliquot Theologorum opinione nixam, ſenſim receptam, in dies magis invaluiſſe, ut Sacerdotes Miſſam celebrantes ejus valorem generalem applicent his, qui poſtea Miſſæ celebrationem poſtulaturi, ac pro eo Eleemoſynam præbituri ſunt, tametſi, antequam Miſſæ ſacrificium peragereturr, neque a Sacerdote illud rogaſſent, neque ei hac de cauſa Eleemoſynam præſtitiſſent. Quam rem cum Sanctitas S. ad ſacram Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini interpretum pro materiæ gravitate examinandam rejeciſſet, in ipſa Congregatione primum de ea actum fuit diligentiſſime, ac deinde relatum ad Sanctitatem ſuam; quæ ex ejuſdem Congregationis ſententia, hujuſmodi conſuetudinem, tanquam pluribus nominibus periculoſam, fidelium ſcandalis, & offenſionibus obnoxiam, atque a vetuſto Eccleſiæ more nimium abhorrentem exploſit, ac improbavit, atque amplitudini tuæ litteras dari, quod facimus, mandavit, ut omnibus iſtius Regni Archiepiſcopis atque Epiſcopis, in quorum dioeceſibus hujuſmodi applicatio in uſum inducta fuerit, per literas, aut alias ſcripto injungat, ut talem uſum aboleant, ac prohibeant excommunicationis, atque aliis, quas opportunas, & neceſſarias exiſtimaverint, pœnis. Idemque præcipiat Generalibus & Capitibus Ordinum, quos in iſtis regnis nunc noverit commorari, ut ſcilicet & ipſi Regularibus ſibi ſubditis talibus applicationibus eiſdem pœnis propoſitis interdicant. Quæ omnia pro ſua pietate, & ſanctiſſimi Domini noſtri juſſis obſequendi ſtudio amplitudinem tuam ſedulo effecturum ſperantes, omnipotentem Deum roganus, ut eam quotidie cœleſtis ſuæ gratiæ donis velit auctiorem. Romæ die 15. Novemb. 1605.

r Non eſſe peccatum mortiferum facere Sacrum ante preces nocturnas, ſeu matutinum, expreſſe affirmant Sot. *lib. 10. de juſtit. quæſt. 5. art. 4. concl. 2. & in 4. diſt. 13. q. 2. in fine.* Flam. in *p. 3. Methodi cap. 3. §. 15. el. 1. p. 501.* Medin. *p. 1. inſtit. Confeſſ. cap. 16. §. 2. in fine*, Emman. Sa. in *Aphoriſmis, tit. de Miſſa, num. 22.* Joan. Bapt. Corrad. in *reſp. caſuum conſcient. caſu 242.* Cuch. *lib. 5. tit. 6. num. 36.* Petr. Arag. *2. 2. quæſt. 63. art. 12. verſ. de Ordine, p. 832.* Lud. Lop. in *inſtruct. conſc. p. 2. cap. 79. de Euchar. verſ. denique neque hic, p. 297. & cap. 105. de horis Canon. verſ. nunc tamen.* Veg. in *ſpeculo curat. cap. 10. §. 28. n. 254. verſ. Tabien.* Alphonſ. Veg. in *ſumm. p. 2. cap. 41. caſu 16.* Fr. Emman. in *ſum. p. 1. c. 249. num. 12.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tit. de Sacr. Euchar. cap. 23. verſ. 8. concl.* P. Leſſi. *de Juſt. lib. 2. cap. 37. dub. 12. n. 81.* P. Soar. *part. 3. q. 83. art. 3. diſp. 82. ſect. 1.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 1. d. q. 83. n. 220.* Quod vero peccatum ſit mortale ante matutinarum recitationem Sacrum facere, tuentur D. Antonin. *p. 3. tit. 13. cap. 6. §. 4. in fin.* Armill. in *ſum. verbo, Miſſa n. 3.* Tabien. *num. 7.* Angel. *num. 42.* Navar. in *Man. cap. 25. num. 83. verſ. 18. & de Horis Canon. c. 3. n. 70. & c. 21. num. 30.* D. Raymund. in *ſua ſumm. lib. 3. tit. de Sacr. iter. in Gloſſ. verbo, pro defunctis, p. 326.* Simon. Mayol. *de Irregul. lib. 3. cap. 24. num. 1.* Anton. Bernard. in *ſumm. cap. 27. num. 26.* Petr. Bollo in *œcumenica Canon. Claſſe. 1. cap. 5. §. 6. p. 82. verſ. Primum eſt.* Melchior. de Huelam in *Epitom. cæremon. & myſteriorum Miſſæ, §. 2. verſ. Los quales Maytenes, p. 355.* Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. part. 1. caſu. 54. verſ. quia celebrare ante matutinas.* Mich. Timoth. *de Sacrific. Miſſæ tract. 1. quæſt. 2.* Læli. Zechi. *de Sacram. tract. de Miſſa, cap. 16. in princ.* Steph. Durantes *de Ritibus Eccleſiæ lib. 3. cap. 24. n. 13.* Jac. de Graffis *lib. 2. dec. c. 40. num. 5.* P. Henriq. *lib. 9. de Miſſa, cap. 24.*

cap. 24. *n.* 5. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 18. *quæſt.* 17. & latiſſime ſcripſit Laur. Perez. Seco in *eleganti tract.* qui inſcribitur, *An liceat Miſſam celebrare non recitatis Matutinis.*

CAPUT I.

Chriſtus in noviſſima Cœna Apoſtolis, quos tunc Sacerdotes faciebat, dedit poteſtatem ac præceptum offerendi Corpus & Sanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis & vini: hoc viſibile Sacrificium Eccleſiæ relinquens, per quod virtus ſacrificii in cruce peracti (quod jugiter hoc repræſentatur) applicatur in remiſſionem peccatorum, quæ quotidie committuntur.

QUoniam ſub priori Teſtamento, teſte Apoſtolo Paulo, propter (*a*) Levitici Sacerdotii imbecillitatem conſummatio non erat; oportuit, Deo Patre miſericordiarum ita ordinante, Sacerdotem alium ſecundum β ordinem Melchiſedech ſurgere, Dominum noſtrum JESUM Chriſtum, qui poſſet omnes, quotquot ſanctificandi eſſent, conſummare, & ad perfectum adducere. Is igitur DEUS, & Dominus noſter, etſi (*b*) ſemel ſeipſum in ara Crucis, morte intercedente, DEO Patri oblaturus erat, ut æternam illic redemptionem operaretur; quia tamen pro mortem ſacerdotium ejus extinguendum non erat, in cœna noviſſima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ viſibile, ſicut hominum natura exigit, relinqueret ſacrificium, quo γ eruentum illud ſemel in cruce peragendum repræſentaretur, ejuſque (*c*) memoriam in finem uſque ſæculi permaneret, atque illius ſalutaris virtus in remiſſionem eorum, quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; ſacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, Corpus & Sanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis & vini DEO Patri obtulit; ac ſub earundem rerum ſymbolis Apoſtolis, quos tunc ſ novi Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat, ut ſumerent, tradidit; & eiſdem, eorumque in ſacerdotio ſucceſſoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba: (*d*) Hoc facite in meam commemorationem, uti ſemper Catholica Eccleſia intellexit, & docuit; nam celebrato veteri Paſcha, quod in memoriam (*e*) exitus de Ægypto multitudo filiorum Iſrael immolabat, novum inſtituit Paſcha, ſeipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum in memoriam tranſitus ſui ex hoc mundo ad Patrem, quando per ſui Sanguinis effuſionem nos redemit, (*f*) eripuitque de poteſtate tenebrarum, & in regnum ſuum tranſtulit. Et hæc quidem (*g*) illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt, ε quam Dominus per Malachiam nomini ſuo, quod magnum futurum eſſet in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit: & quam non obſcure innuit Apoſtolus Paulus, (*h*) Corinthiis ſcribens, cum dicit, non poſſe eos, qui participatione menſæ Dæmoniorum polluti ſunt, menſæ Domini participes fieri: per menſam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa eſt, quæ per varias ſacrificiorum, naturæ & legis tempore, ſimilitudines figurabatur; utpote quæ bona omnia, per illa ſignificata, velut illorum omnium conſummatio & perfectio complectitur.

a Hebr. 7.

b Hebr. 7. d. c.

c 1. Cor. 11.

d Matt. 26. Luc. 22.

e Exod. 3.

f Coloſs. 1.

g Malac. 1.

h 1. Cor. 10.

REMISSIONES.

α Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 18. *quæſt.* 7. *verſ. Quæres an in aliis*, Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Miſſa cap.* 6. & 7. P. Vaſq. *tom.* 3. *in* 3. *p. Div. Thom. diſp.* 218. *n.* 8. P. Ægid. de Coninck *de Sacram.* & *cenſur.*

cenſur. tom. 1. *q.* 83. *num.* 32. *&* 75. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Euchar. cap.* 17. *concl.* 1.

β *Secundum ordinem Melchiſedech.*) Vide Lindan. in *panoplia*, *lib.* 4. *cap.* 46.

γ *Quo cruentum illud ſemel, &c.*) Vide P. Vaſc. *d. tom.* 3. *diſp.* 221. *n.* 30.

δ *Novi Teſtamenti Sacerdotes.*) Quod ſolus Sacerdos poſſit Euchariſtiam conſecrare, de fide definitum eſſe reſolvit P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *a n.* 40. & adverſus hæreticos noſtri temporis defendunt Bellarm. *lib.* 4. *de Euch. cap.* 16. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 61. *ſect.* 3. *dico primo.*

ε *Quam Dominus per Malachiam, &c.*) Vide P. Azor. *d. c.* 18. *q.* 7. *a princ.* P. Ægid. *d. q.* 83. *n.* 117.

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 19. *Card. de Luca.*

CAPUT II.

Sacrificium viſibile in altari eſt propitiatorium, non tantum vivis, ſed defunctis nondum plene purgatis in Chriſto.

ET quoniam in divino hoc ſacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruente immolatur, qui in ara Crucis ſemel ſeipſum cruente obtulit, docet ſancta Synodus, ſacrificium β iſtud vere propitiatorium eſſe, per ipſumque fieri, ut, ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reverentia, contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. (*a*) Hujus quippe γ oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata, etiam ingentia dimittit. Una δ enim eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens ſacerdotum miniſterio, qui ſeipſum tunc in cruce obtulit, ſola offerendi ratione diverſa. Cujus quidem oblationis cruentæ, inquam, fructus per hanc uberrime percipiuntur: tantum abeſt, ut illi per hanc quovis modo derogetur. Quare non ſolum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſſitatibus, ſed ε & pro defunctis in (*b*) Chriſto nondum ad plenum purgatis, rite, juxta Apoſtolorum traditionem offertur.

a Aug. 10. de Civ. Dei, c. 20.

b Inf. ſeſs. 25. in pr.

REMISSIONES.

α Vide Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 5. P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 1. *q.* 83. *n.* 107. late P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *a n.* 149.

β *Sacrificium iſtud vere propitiatorium eſſe.*) Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 20. *a princip.* Bald. Junium *d. cap.* 5. *in princip.* Card. Bellarm. *lib.* 2. *de Sacrif. cap.* 4. P. Valent. *diſp.* 6. *q.* 11. *punct.* 1. §. 19. P. Ægid *d. q.* 83. *a n.* 109. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Euchar. cap.* 17. *concl.* 8.

γ *Hujus oblatione placatus Dominus.*) Vide Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 3. *diſput.* 225. *n.* 22. *& diſp.* 228. *n.* 14. P. Azor. *inſt. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 20. *q.* 2. *verſ. Poſtremo.* P. Valer. Regin. *d. lib.* 29. *n.* 156.

δ *Una enim eademque eſt hoſtia.*) Vide Paul. Comitol. *reſponſ. Moral. lib.* 1. *q.* 42.

ε *Sed & pro defunctis.*) Vide P. Azor. *d. lib.* 10. *cap.* 22. *quæſt.* 4. P. Valer. Reginal. *d. lib.* 29. *n.* 153. *verſ. in vita.* P. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tractat. de Euchar. cap.* 17. *conc.* 21. An autem, qui in humanis eſt, poſſit ſibi facere celebrari Miſſas, vel officium defunctorum? Affirmat Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo Miſſa, verſ. Decimo*: modo non dicantur orationes, quæ monſtrant aliquem jam mortuum. v. g. *Inclina Domine*, ubi dicitur, *quem de hoc ſæculo migrare juſſiſti.*

CAPUT III.

Memoria ſanctorum fit in ſacrificio, ipſum autem ſacrificium non offertur Sanctis.

ET quamvis (*a*) in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Miſſas Eccleſia celebrare conſueverit; non tamen illis ſacrificium offerri docet, ſed Deo ſoli, qui

a Aug. de Civ. Dei, lib. 8. c. 27.

qui illos coronavit: unde nec ſacerdos dicere ſolet: Offero tibi ſacrificium Petre, vel Paule; ſed Deo de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat; ut ipſi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam facimus in terris.

REMISSIONES.

a Vide Pat. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom. 1. quæſt. 73. n. 158.* Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 15. Card. de Luca.*

CAPUT IV.

Canon Miſſæ ab omni vitio purus conſtat verbis Domini, Apoſtolorum traditionibus, ac ſanctorum Pontificum piis inſtitutionibus.

a ET cum ſancta ſancte adminiſtrari conveniat, ſitque hoc omnium ſanctiſſimum ſacrificium; Eccleſia Catholica, ut digne reverenterque offerretur, ac perciperetur, ſacrum canonem multis ante ſæculis inſtituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maxime ſanctitatem, ac pietatem quamdam redoleat, menteſque offerentium in Deum erigat; is enim conſtat cum ex ipſis Domini verbis, tum ex Apoſtolorum traditionibus, ac ſanctorum quoque Pontificum piis inſtitutionibus.

REMISSIONES.

a Vide Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. part. 2. lib. 4. cap. 9. a principio, & præcipue verſ. Porro Canon.* Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 20. Card. de Luca.*

CAPUT V.

Majeſtas Sacrificii commendatur, & mens fidelium ad cæleſtia erigitur per quorumdam ſummiſſe dicendorum recitationem, cæremonias, veſtes, &c.

a Aug. lib. 3. de lib. arb. c. 10.

a CUmque (a) natura hominum ea ſit, ut non facile queat ſine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem ſuſtolli; propterea pia mater Eccleſia ritus quoſdam, ut ſcilicet quædam ſummiſſa voce, alia vero elatiore, in Miſſa pronuntiarentur, inſtituit. Cæremonias item adhibuit, ut myſticas benedictiones, lumina, thymiamata, veſtes, aliaque id genus multa, ex Apoſtolica diſciplina & traditione, quo & majeſtas tanti ſacrificii commendaretur, & mentes fidelium per hæc viſibilia religionis, & pietatis ſigna ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc ſacrificio latent, contemplationem excitarentur. Humana autem anima.

REMISSIONES.

a Vide Bald. Jun. ſuper *opera controv. Bellarm. part. 2. lib. 4. cap. 8. de cæremoniis Miſſæ.* Pat. Valerium Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. num. 159. cum ſequentibus.* * Vide etiam Soto in *4. ſentent. diſtinct. 13. quæſt. 2. art. 4.* Hugonem de Sancto Victor. *lib. 2. de miniſt. Chriſtianæ fidei 4. part. & lib. de myſter. Eccleſ. cap. 6.* Salzed. *ad Bern. Diaz in praxi canonica cap. 38. lit. A.* Thom. VValdenſ. *de Sacrament. lib. 1. tit. 4. cap. 28.* Albert. Pighi *de Eccleſiaſt. Hierarchia, lib. 1. cap. 6.* Conrad. Brun. *de cæremoniis Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 1. collect. 3.* Henriquez in *ſumma Theologiæ moralis, lib. 1. de Sacrament. in genere, cap. 11.* qui & alios auctores refert.

CAPUT VI.

Miſſa etiam ea, in qua nullus præter ſacerdotem, qui eſt publicus Miniſter, ſacramentaliter communicat, eſt publica; ſitque pro toto corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia.

1. OPtaret quidem ſacroſancta Synodus, ut a in ſingulis Miſſis fideles adſtantes, non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quod ad eos ſanctiſſimi hujus ſacrificii fru-

fructus uberior proveniret: nec tamen, ſi id non ſemper fiat, (*a*) propterea Miſſas illas, in quibus ſolus ſacerdos ſacramentaliter communicat, ut privatas & illicitas damnat, ſed probat, atque adeo commendat, ſiquidem illæ quoque Miſſæ vere communes cenſeri debent; partim quod in eis populus ſpiritualiter communicet, partim vero, quod a publico Eccleſiæ miniſtro non pro ſe tantum, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Chriſti pertinent, celebrentur.

a c. Alioqui nec Fabian. de conſ. diſt. 1. c. Etſi non nec Conc. Eliberti de conſ. diſt. 2. c. Omnis homo, nec 1. Toletan. c. 13. probaſſet certis tantum temporibus communicantes.

DECLARATIONES.

1. *Optaret.*) Obſtat Concilium Tridentinum Epiſcopo volenti præſcribere certa tempora, (veluti dies Dominicos, quartam & ſextam feriam,) quibus tantum liceat viris Laicis conjugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non conjugatis, ſanctiſſimam Euchariſtiam ſumere, ob irreverentiam, quam poteſt quotidiana hujus Sacramenti ſumptio in ſua Diœceſi parere. Quia antiquo tempore peracta conſecratione, omnes adſtantes ſumebant Euchariſtiam, & ideo licitum eſt quotidie Euchariſtiam ſumere, *cap. quotidie de conſecr. diſt.* 2. Quapropter exhortandi ſunt fideles, ut ſicut quotidie peccant, ita quotidie medicinam accipiant, *cap. ſi quotieſcunque, de conſecrat. diſtinct.* 2.

REMISSIONES.

a Ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ, &c.) Ex hoc *text.* colligit Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ p.* 4. *caſu* 14. *verſ. Confirmatur hoc ex Concilio*, quod ſcilicet quilibet Sacerdos poteſt Euchariſtiam miniſtrare abſque peccato ſæpius communicanti voluntarie, & ex devotione. Vide D. Ambr. *lib.* 5. *de Sacr. cap.* 4. P. Ægid. *de Sacr. tom.* 1. *q.* 80. *n.* 79. *cum ſeqq.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 21. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Plures ponuntur cauſæ, ob quas præceptum ſit ſacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miſcerent.

MOnet *a* deinde ſancta Synodus, præceptum eſſe (*a*) ab Eccleſia ſacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miſcerent; tum quod Chriſtum Dominum ita feciſſe credatur, tum etiam quia e latere ejus aqua ſimul cum ſanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur, & cum (*b*) aquæ in Apocalypſi Beati Joannis populi dicantur; ipſius populi fidelis cum capite Chriſto unio repræſentatur.

a 3. Carth. c. 14. & Braccar. 3. c. 1. ex Cyprian. lib. 2. c. epiſt. 3.

b Apoc. 17.

REMISSIONES.

a Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 3. *q.* 1. *verſ. Altera Quæſtio erat.* P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *q.* 74. *art.* 6. *n.* 128. P. Vaſquez in 3. *p. Diſp. Thom. diſp.* 176. *num.* 13. *& diſp.* 179. *num.* 11. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tract. de Euchariſt. cap.* 4. *concl.* 16. *&* 17.

CAPUT VIII.

Miſſa non dicenda vulgari lingua, ejus tamen myſteria populo ſunt frequenter inculcanda per animarum curatores.

ETſi Miſſa magnam contineat populi fidelis eruditionem; non tamen expedire viſum eſt Patribus, ut *a* vulgari paſſim lingua celebraretur. Quamobrem retento ubique cujuſque Eccleſiæ antiquo, & a ſancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum matre, & magiſtra, probato ritu, ne oves Chriſti eſuriant, (*a*) neve parvuli panem petant, & non ſit, qui frangat eis, mandat ſancta Synodus Paſtoribus, & ſingulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter

a Thren. 4.

Miſ-

Miſſarum celebrationem vel per ſe, vel per alios ex iis, quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant; (*b*) atque inter cætera ſanctiſſimi hujus Sacrificii myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis & feſtis.

b Seſſ. 24. c. 7.

REMISSIONES.

a Ut vulgari paſſim lingua celebraretur.) Vide Pat. Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 26. *quæſt.* 6. *verſ. Verum.* Balduin. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarm. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *verbo, Propoſitio. ver. Probatur* 3. *p.* 13.

CAPUT IX.

Prolegomenon Canonum ſequentium.

QUia vero adverſus veterem hanc, in ſacroſancto Euangelio, Apoſtolorum traditionibus, ſanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi diſſeminati ſunt errores, multaque a multis docentur, atque diſputantur; ſacroſancta Synodus, poſt multos graveſque his de rebus mature habitos tractatus, unanimi Patrum omnium conſenſu, quæ huic puriſſimæ fidei, ſacræque doctrinæ adverſantur, damnare, & a ſancta Eccleſia eliminare, per ſubjectos hos canones, conſtituit.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

CANON I.

α Si quis dixerit, in Miſſa non offerri Deo verum & proprium ſacrificium; aut quod offerri non ſit aliud, quam nobis Chriſtum ad manducandum dari; anathema ſit.

CANON II.

β Si quis dixerit, illis verbis: (*a*) Hoc facite in meam commemorationem, (*b*) Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes; aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique ſacerdotes offerrent Corpus & ſanguinem ſuum; anathema ſit.

a 1. Cor. 11.

b Luc. 22.

CANON III.

γ Si quis dixerit, Miſſæ ſacrificium tantum eſſe laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem ſacrificii in Cruce peracti, non autem (*c*) propitiatorium; vel ſoli prodeſſe ſumenti; neque pro vivis & defunctis; pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſſitatibus offerri debere; anathema ſit.

c Sup. c. 2.

CANON IV.

δ Si quis dixerit, blaſphemiam irrogari ſanctiſſimo Chriſti ſacrificio, in Cruce peracto per Miſſæ ſacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema ſit.

CANON V.

Si quis dixerit, impoſturam eſſe, Miſſas celebrare in honorem (*d*) Sanctorum, & pro illorum interceſſione apud Deum obtinenda, ſicut Eccleſia intendit; anathema ſit.

d Sup. c. 3.

CANON VI.

Si quis dixerit, canonem Miſſæ errores (*e*) continere, ideoque abrogandum eſſe; anathema ſit.

e Sup. c. 4.

CANON VII.

* Si quis dixerit, cæremonias, veſtes, & externa ſigna, quibus in Miſſarum celebratione Eccleſia Catholica utitur, irritabula impietatis eſſe magis, quam officia pietatis; anathema ſit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Miſſas, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, illicitas eſſe, ideoque abrogandas; anathema ſit.

CA-

CANON IX.

ε Si quis dixerit, Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſummiſſa voce pars canonis, & verba conſecrationis proferuntur, damnandum eſſe; aut lingua (*f*) tantum vulgari Miſſam celebrari debere; aut aquam non miſcendam eſſe vino in calice offerendo, eo quod ſit contra Chriſti inſtitutionem; anathema ſit.

Sup. c. 1.

REMISSIONES.

α CANON I. Vide Pat. Azor. *inſt. Moral. p. 1. lib. 10. cap. 8. quæſt. 4.* P. Vaſquez in 3. *p. Div. Thom. tom. 3. diſp. 222. num. 15.*

β CANON II. Vide Div. Auguſt. *lib. 10. de civitat. Dei, cap. 20.* Pat. Azor. *d. quæſt. 4.*

γ CANON III. Vide P. Vaſquez *dict. tom. 3. diſp. 228. num. 3.* Pat. Ægid. *de Sacram. quæſt. 83. nam. 161.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 29. n. 149. & 153.*

δ CANON IV. Vide P. Henriq. in *ſum. p. 2. lib. 9. cap. 3. num. 2.*

* CANON VII. Vide Salzedo alios referentem in *addit. ad Bern. Diaz in prax. canon. cap. 38. lit. A.*

ι CANON. FIN. Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 10. cap. 30. quæſt. 1. verſ. Altera quæſtio eſt.* Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p. 2. lib. 4. cap. 7. de Miſſis privatis, genere linguæ, & modo vocis, prope finem.*

Decretum de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ.

QUanta cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur; quivis facile exiſtimare poterit, qui cogitarit, maledictum in ſacris literis eum vocari, (*a*) qui facit opus DEI negligenter. Quod ſi neceſſario fatemur, nullum aliud opus adeo ſanctum, ac divinum a Chriſti fidelibus tractari poſſe, quam hoc ipſum tremendum myſterium, quo vivifica illa hoſtia, qua Deo Patri reconciliati ſumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur; ſatis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam eſſe, ut quanta maxima fieri poteſt interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis ſpecie peragatur. Cum igitur multa jam ſive temporum vitio, ſive hominum incuria, & improbitate irrepſiſſe videantur, quæ a tanti ſacrificii dignitate aliena ſunt, ut ei debitus honor, & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi educationem reſtituatur; decernit ſancta Synodus, ut ordinarii locorum Epiſcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere ſedulo curent, ac teneantur, quæ vel 1. α avaritia, (*b*) idolorum ſervitus, 2. vel irreverentia, quæ ab impietate vix ſejuncta eſſe poteſt, vel ſuperſtitio, veræ pietatis falſa imitatrix, induxit. Atque, ut multa paucis comprehendantur, imprimis quod ad avaritiam pertinet, cujuſvis generis mercedum conditiones, pacta, (*c*) β & quidquid 3. pro Miſſis novis celebrandis datur; necnon importunas, atque 4. illiberales eleemoſynarum exactiones, potius quam poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ a ſimoniaca labe, vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt, omnino prohibeant. Deinde, ut irreverentia vitetur, ſinguli in ſuis diœceſibus interdicant, ne cui vago & ignoto Sacerdoti Miſſas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publice & notorie criminoſus ſit, * aut ſancto altari miniſtrare, aut ſacris intereſſe permittant; neve γ δ patiantur 5. privatis in domibus, † atque omnino extra Eccleſiam, & ad divinum tantum cultum 6. dedicata oratoria, ab eiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, ſanctum hoc ſacrificium a ſæcularibus, aut regularibus quibuſcumque peragi; ac niſi prius

a Hier. 42.

b Epheſ. 5.

c Conc. Laodic. can. 8. Concil. Carthag. 2. can. 9. c. ſicut cum ſeqq. c. his ergo c. nullus presbyt. & c. cler. de conſec. diſt. 1. juxta Concil. Laodic. c. 58. & Felic. Pap. in ep. ad omnes Epiſc. & ante hos Anacl. ep. 1.

qui

qui interſit; decenter compoſito corporis habitu, declaraverint ſe mente etiam, ac devoto cordis affectu, non ſolum corpore, adeſſe. Ab ε Eccleſiis vero muſicas eas, ubi ſive organo, ſive cantu laſcivum, aut impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeo profana colloquia, 7. deambulationes, ſtrepitus, clamores arceant, ut domus
d Matt. 21. (*d*) Dei vere demus orationis eſſe videatur, ac dici poſſit. Poſtremo, ne ſuperſtitioni locus aliquis detur, edicto, & pœnis propoſitis caveant, ne ſacerdotes aliis ζ quam 8. debitis horis celebrent; * neve ritus alios, aut alias cæremonias, 9. & preces in Miſſarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Eccleſia probatæ, ac frequenti & laudabili uſu receptæ fuerint. Quarundam η vero Miſſarum, & candelarum certum numerum, qui magis a ſuperſtitioſo cultu, quam a vera religione, inventus eſt, omnino ab Eccleſia removeant: doceantque populum, quis ſit, & a quo potiſſimum proveniat ſanctiſſimi hujus ſacrificii tam pretioſus ac cœleſtis fructus. 10. ϑ Moneant † etiam eundem populum, ut
ε Cap. 2. de par. frequenter 11. ad ſuas (*e*) parochias, ſaltem diebus Dominicis, & majoribus
Vid. Conc. Agath. 21. & 63. feſtis, accedant. ι Hæc igitur omnia, quæ ſummatim enumerata ſunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, ut non ſolum ea ipſa, ſed quæcunque alia huc pertinere viſa fuerint, ipſi pro data ſibi a ſacroſancta Synodo poteſtate, ac etiam ut delegati Sedis Apoſtolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, ſtatuant, atque ad ea inviolate ſervanda cenſuris Eccleſiaſticis, aliiſque pœnis, quæ illorum arbitrio conſtituentur, fidelem populum compellant: non obſtantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcunque.

Conc. Trid. cum Gall.

DECLARATIONES.

1. *Vel avaritia.*) Avaritia non ſolum arcenda eſt ab eo, qui celebrat, ſed ab his etiam, qui a celebrante aliquid exquirunt, ut illi faciant licentiam celebrandi.

Item non poſſe Parochos accipere aliquid etiam a ſponte dantibus pro adminiſtratione Sacramentorum: pro eleemoſyna autem, quod ſponte offeretur, poſſe accipere. 1. Febr. 1593.

2. *Vel irreverentia vitetur.*) Ubi eſt conſuetudo, quod Sacerdos per Eccleſiam paratus & paramentis Sacerdotalibus indutus eleemoſynam quærat & pacem offerat, illam S. D. N. cenſuit tollendam. Nihilominus Sacerdoti celebranti, oblationem, & eleemoſynam accipere licet, dummodo apud altare maneat, nec vagetur, quia per Eccleſiam vagatio hic ſpecialiter tollitur. Parochus autem Eccleſiam circumire poteſt. At ſimplex ſacerdos, nec ad populum ſe vertere, nec Eccleſiam circumire poteſt. Ita Congregatio facto verbo cum Sanctiſſimo cenſuit.

3. *Pro Miſſis novis.*) Qui Miſſas novas celebrant, poſſunt ſe tantum in medio altaris ad populum vertere, & oblationes ſponte factas recipere; non autem circumire Eccleſiam hac de cauſa.

4. *Illiberales eleemoſynarum exactiones omnino prohibeant.*) Non enim eſt obligationis: poterit tamen accipi eleemoſyna inter partes ſtabilita pro Miſſis celebrandis & promittens ſolvere, poteſt conveniri. Cajet. in *ſum. verbo, Simonia.*

5. *Privatis in domibus.*) Facultatem celebrandi in privatarum domorum oratoriis, ab Apoſtolica Sede emanatam, Epiſcopus impedire non poteſt, verum oratoria ipſa viſitare debet, ut videat, ſi decenti loco, ornatuque ſint. Item corrigere quicquid corrigendum invenerit: licentias quoque ab anteceſſoribus Ordinariis conceſſas revocare; aut limitare ejus arbitrio permittitur.

Licentia tamen celebrandi Miſſam in oratorio alicujus Laici revocari non poteſt ſine cauſa.

6. *Dedicata oratoria.*) In oratoriis extra Eccleſiam dedicatis celebrare licet, dummodo nullum Parochiæ damnum inferatur.

In privatis oratoriis celebrandi facul[illegible] ab Epiſcopo concedi non poteſt: quod procedit præſertim in locis ad id quidem deſtinatis, ſed oratorii formam non habentibus. Idem de Principum domibus cenſendum eſt, nam hoc caſu illæ privatæ

cenſentur, ſicut & palatia Baronum. Quibus non obſtantibus, Ordinarii arbitrio permittit Pontifex, neceſſitate perſonarum & infirmitatis qualitate penſata, ut pro infirmorum commoditate etiam in privato oratorio, vel altari ad hoc deputato, facultatem celebrandi concedat. Et ideo Ordinarius debet dare licentiam Marchioniſſæ, ut poſſit facere celebrari Miſſam in oratorio, quod, propter ætatis & valetudinis incommoda, in aula ſui palatii honeſto & opportuno loco ad ſacrum Miſſæ uſum extruendum curavit, modo tamen illud occluſum teneat, ſicuti poſtulat dignitas ſacrificii, quod ibi agendum eſt.

Literis Archiepiſcopi Januenſis quærentis, quid agendum ſibi eſſet in prava Januenſium conſuetudine, qua tam ægri quam valentes, paſſim contra Decret. Concil. Tridentin. Miſſas domi audiunt, viſum eſt reſpondendum, ut nemini (qui poſſit ad Eccleſiam ire) id permittat: in caſu tamen neceſſitatis concedat arbitrio ſuo; modo celebretur in oratorio, vel altari ad id miniſterium decenter conſtituto.

Infans nobiliſſima mulier Portugalliæ, cum per conſuetudinem non poſſit ipſa neque ejus familia exire domo ad Miſſam; poteſt & conceditur ei ac familiæ in oratorio audire ſine tamen præjudicio parochiæ.

Licentia celebrandi Miſſam in oratorio vel Eccleſia de novo fabricata dari non debet, niſi cum clauſula *ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis*. Hoc autem præjudicium intelligitur in his, quæ ſpectant ad ſacramentorum adminiſtrationem, & ad alia, quæ ipſi parochiæ de jure debita attinent, in aliis vero non.

Si Oratorium ab Ordinario viſum atque recognitum, exiſtimetur idoneum, in quo honor & cultus Deo tribuatur, ſicut Miſſæ ſacrificium requirit, debet ab eodem Ordinario, (ſi adſit aliqua legitima cauſa,) permitti, ut in eodem Miſſa celebretur.

7. *Deambulationes, ſtrepitus.*) Judices etiam Eccleſiaſtici, (qualis eſt Vicarius cum adjunctis) non poſſunt intra corpus Eccleſiæ judicium exercere, ut *infr. c. 6. Seſſ. 25. de Reform.* §. *Epiſcopis*.

8. *Debitis horis.*) Ante diem & horis indebitis celebrare nulli licet, etiam vigore privilegiorum a Sede Apoſtol. ante Concil. Trident. conceſſorum. An autem Regulares poſſint Dominicis diebus dicere Miſſas, niſi prius in Eccleſia majori fuerit cantatum Præfatium? Congregatio cenſuit, nullo decreto Concil. id inhibitum eſſe: ſicut & non eſt ſtatutum, ne proceſſiones faciant extra clauſtra, vel publicent monitiones, ſeu quaſvis Bullas, ſine Epiſcopi licentia, ſic declaravit Congregatio.

Placuit concedi Florentiæ, confraternitati S. Franciſci, & B. Mariæ Magdalenæ facultatem celebrandi Miſſam ante lucem, ſed ita, ut Miſſa non incipiatur, niſi duabus horis ante Solis ortum.

Prælatis, Capellanis, Clericis fratribus, aliiſque ſuperioribus mandavit Pius V. in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub ſuæ indignationis, ac perpetuæ ſuſpenſionis a divinis pœnis, ut deinceps Miſſas veſpertino tempore, licentiarum a majori Pœnitentiario obtentarum, aut aliarum facultatum, ſive quovis alio prætextu celebrare, vel celebrari facere non præſumant. Et hæc ſancta conſtitutio Pii V. in Bullario eſt.

9. *Et preces in Miſſarum celebratione.*) Licet novæ & non receptæ preces in Miſſa prohibeantur, non tamen jaculatoriæ, ſicut eſt: *Adoramus te Chriſte*, & ſimiles uſu communi extra ſacrificium probatæ, dummodo ob illas nihil omittatur in Miſſa. Per hæc etiam verba non prohibetur, quin, ubi conſuetudo viget, vulgari ſermone dici poſſint.

10. *Moneant etiam.*) Populus monendus eſt, ut Dominicis diebus, & Feſtis majoribus in ſuis parochiis Miſſas audiat: non tamen ex vi Concil. Trid. eſt ad id per cenſuras Eccleſiaſticas cogendus.

11. *Ad ſuas Parochias ſaltem diebus Dominicis.*) Circa excommunicationem ferendam in eos, qui diebus Dominicis non accedunt ad Matricem vel parochialem Eccleſiam pro Miſſa audienda, Congregatio cenſuit, hanc pœnam excommunicationis etiam in caſu notabilis negligentiæ aut contumaciæ nullo Decreto Concilii impoſitam fuiſſe; ſed tantum injunctum eſt Epiſcopis, ut ipſi moneant populum, ut frequenter ad ſuas Parochias ſaltem diebus Dominicis, & majoribus Feſtis accedat, ut loquitur præſens *cap.* Item moneant populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, ad audiendum verbum Dei, & diſcendum doctrinam Chriſtianam, ut loquitur *Seſs. 24. cap. 4.*

De rectore monoculo, qui vult ſe dare religioni, celebrare Miſſam, negatum eſt, ſi eſt captus toto oculo, neque hujus diſpoſitionis reperitur exemplum, ne ſcandalum populo ſit. Innocent. in *cap. cum tua, de corp. vit.*

Con-

Elborenſis, 9. Sept. 1591. a Seſſ. 13.

Congregatio Concilii declaravit, caput unicum de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ *Seſs.* 22. in ea parte, in quo diſponitur extra Eccleſiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria ſacrificium Miſſæ celebrari non debere, non derogaſſe privilegio introducto in favorem Epiſcoporum per *cap. ultimum de privil. in 6.*

Per hoc decretum, ſcilicet, de Miſſis in privatis domibus non celebrandis, non eſt ulla ex parte derogatum privilegio conceſſo in favorem Epiſcoporum, de quo in *cap. ult. de privil. in 6.* Ab omnibus enim Cardinalibus eſt ita deciſum, quia intentio Concilii eſt tollere abuſus, at in Epiſcopis non eſt abuſus, cum fiat ex cauſa, ſcilicet, ut quotidie Miſſam audiant, quam non audirent, ſi illa privilegia ipſi derogarentur. Quo privilegio Epiſcopi etiam propter valetudinem utuntur: nam profectionis & valetudinis cauſa æquiparantur. Eodem privilegio poſſunt uti Epiſcopi ex urgenti periculo; nam & per *cap. Concedimus, de conſecr. diſt.* 1. conceditur Miſſæ celebratio propter neceſſitatem extra Eccleſiam. Item Epiſcopus non valens commode accedere ad Eccleſiam, poteſt abſque dicta licentia S. D. N. de celebrando, in oratorio celebrare, vel celebrari ſibi facecere, ex *cap. Miſſarum ſolemnia, de conſecr. diſt.* 1.

Stante prædicta declaratione, ſcilicet, quod licentia celebrandi in privatis domibus eſt petenda a Sede Apoſtolica; Epiſcopus ipſe non poteſt id concedere aliis, ex hoc textu, & ex dicta declaratione: ad tollendum abuſus, licet de jure poſſet, *d. cap. Miſſarum ſolemnia.*

An ſi regulares aliqua indecentia aut prohibita in Eccleſiis ſuorum ordinum habeant, ex Concilio Provinciali poſſit Ordinarius etiam contra ipſos Regulares eorumque Eccleſias, prout eis videbitur, etiam per viam interdicti, vel cenſurarum providere. Reſpondit Congregatio poſſe, dum tamen ad interdictum non procedat, niſi rite & recte obſervatis omnibus a Jure requiſitis.

REMISSIONES.

α *Quæ vel avaritia, idolorum ſervitus, &c.*) Vide Navar. in *Miſcel. de Orat. Miſcel. 56. n. 3.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 29.* ubi latiſſime.

β *Et quidquid pro Miſſis novis celebrandis datur, &c.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Qui Miſſas novas celebrant, poſſunt ſe tantum in medio Altaris ad populum vertere, & oblationes ſponte factas recipere; non autem circumire Eccleſiam hac de cauſa, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 2. verbo, Miſsa, verſ. Secundo.*

* *Et notorie criminoſus ſit.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz. in praxi can. cap. 79. lit. A.*

γ *Neve patiantur privatis in domibus, &c.*) Vide Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 30. num. 24. cum ſeqq.* late Fr. Joan. de la Crux *de ſtatu Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 7.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. de Euchariſt. concl. 2. duda 1. & 2.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. a princ.* P. Henriquez in *ſumm. p. 2. lib. 8. cap. 56. p. 738.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 1. quæſt. 83. n. 223. cum ſeqq.* Et Sixt. IV. conceſſit fratribus Minoribus, ut non ſolum in oratoriis, & locis, quibus degunt, ſed etiam in quocunque alio loco congruenti, & honeſto poſſint ſuper Altari portatili Miſſas libere, & licite celebrare. Et Alexand. VI. conceſſit eiſdem fratribus, ut poſſint celebrare Miſſas in cameris ſæcularium, vel in plateis, dato, quod non videantur loca inhoneſta, quia in cameris dormiunt conjugati, & in plateis fiunt multa profana; quas conceſſiones adducit Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 43. art. 4. & 5.* reſolvit Concilium in præſenti non revocare hæc privilegia, ſed tantum præcipere Ordinariis, ut non obſtantibus dictis privilegiis compellant Regulares in foro exteriori cenſuris, & aliis remediis opportunis, ne facultatibus in ipſis privilegiis utantur, & ſic non impedientibus Epiſcopis non eſt, cur Religioſi ſcrupulis agitentur. Sed Pat. Azor. *dict. cap. 26. q. 7.* dicit per Concilium in præſenti ſublata eſſe prædicta privilegia, niſi denuo concedantur, & confirmentur, & allegat Navar. in *Manual. cap. 25. num. 82.* Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib. 2. cap. 6. num. 8.* Pat. Ægid. *d. quæſt. 83. num. 226.* Ideo Gregorius XIII. conceſſit Religioſis Societatis JESU, quod non obſtante deciſione Concilii Tridentini *Seſs. 22.* in decreto de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ, poſſint presbyteri Societatis in miſſionibus, quæ a Superioribus fiunt, ſervata alias forma conceſſionis Pauli III. videlicet cum debita reverentia & honore, ſacrificium Miſſæ ſuper altari viatico celebrare ubique gentium, etiam in caſtris militum, modo loca, etſi communia & profana, tuta & honeſta ſint, & Præpoſi-

tus generalis, aut per eum Provincialis Præpoſiti, eo tunc utendum fore judicaverint, poteruntque ibi ipſi presbyteri ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare fidelibus ad illud ſumendum debite præparatis.

♂ Utrum Epiſcopus poſſit dare licentiam, ut ſacerdos in privatis domibus, quæ ſacræ non ſunt, immolare queat? Vide Navarr. *conſ.* 1. *ſub tit. de Conſtit. num.* 76. *&* *conſ.* 16. *de privilegiis*. P. Azor. *d. cap.* 26. *quæſt.* 3. ubi reſolvit, hanc facultatem ſolum Romanum Pontificem concedere poſſe, & *q.* 4. ſacram Congregationem cenſuiſſe, per hoc Decretum non eſſe derogatum privilegio Epiſcoporum, quod habetur in *cap. Quoniam, de privileg. lib.* 6. de quo etiam Beja *caſu conſcient. p.* 4. *caſu* 33. Idem Azor. *d. cap.* 26. *quæſt.* 5. aſſerit eandem ſacram Congregationem cenſuiſſe, Epiſcopos prædicto privilegio uti poſſe, quando ob incommodam valetudinem domo exire nequeunt: & *quæſt.* 6. poſſe Miſſæ ſacrificium abſque peccato fieri extra loca conſecrata tempore neceſſitatis, Epiſcopi conſenſu, ubi commode is peti, & impetrari poteſt, aut etiam ſine eo, ubi commode peti non poteſt, de quo etiam Navarr. in *Manual. cap.* 25. *num.* 82. Durant. *de Ritibus Eccleſiæ lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 8. Lud. Beja *d. caſu* 33. *verſ. probatur tum quia*. P. Soar. *p.* 3. *diſp.* 81. *ſect.* 2. late Petr. Cened. *pract. & Canon. lib.* 1. *q.* 44. *a num.* 4.

† *Neve patiantur privatis in domibus*.) Vide Bern. Diaz. in *prax. can. cap.* 39. ubi etiam Salzedo *lit. A.*

ι *Ab Eccleſiis vero muſicas eas, &c.*) Vide Cajet. 2. 2. *q.* 91. *art.* 1. *verſ. Inter hæc*. Navar. in *Manual. c.* 12. *n.* 87. P. Soar. *tom.* 2. *de Religione lib.* 4. *de Orat. cap.* 13. *n.* 16. *&* 17. Valent. 2. 2. *diſp.* 6. *q.* 9. *puncto unic.* late, & eleganter P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 7.

ζ *Ne Sacerdotes aliis quam debitis horis celebrent*.) Vide Nav. *de Orat. in Miſcell.* 76. Fr. Emman. in *explicat. Bullæ Cruciatæ*, §. 13. *num.* 9. P. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. §. 6. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 29. *n.* 173. P. Azor. *inſt. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 25. *pag.* 1021. P. Vaſquez in 3. *p. Div. Thom. tom.* 3. *diſp.* 233. *num.* 26. *cum ſeqq.* Legitimum tempus eſſe antemeridianum ad celebrandum, reſolvunt Fr. Emman. *d.* §. 13. *ad finem*, Durant. *de Ritibus Eccleſiæ lib.* 2. *cap.* 7. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 80. *ſect.* 4. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *quæſt.* 83. *num.* 217. *cum ſeqq.* Fr. Jo. de la Crux *de ſtatu Relig. lib.* 7. *cap.* 5. *dub.* 6. ubi refert, quibus religioſis ſit conceſſum Miſſam celebrare ante horam, & poſt horam ab Eccleſia ſtatutam, de quo etiam P. Azor. *d. c.* 25. *q.* 5.

* *Aliis quam debitis horis celebrent*.) Vide tradita a Salzedo ad Bern. Diaz. in *prax. can. cap.* 46. *per totum*.

» *Quarumdam vero Miſſarum, & candelarum certum numerum, &c.*) Vide P. Gabr. Vaſquez in 3. *p. Div. Thom. t.* 3. *diſp.* 233. *n.* 26. Zerol. *p.* 1. *verb. Miſſa*, *p.* 227. P. Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 40. *n.* 40. ubi *n.* 41. *de Trinitariis ſancti Amatoris*.

♁ *Moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis, & majoribus feſtis accedant*.) Vide Cened. *ad Decretal. collect.* 104. Ferdinand. Paez. Luſit. in *Repet. cap. Miſſas, de conſecrat. diſtinct.* 1. *num.* 133. Gutier. *Canon. cap.* 30. *a num.* 7. *lib.* 1. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 149. *num.* 125. *& quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 7. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 87. *ſect.* 2. *in dub. circa ſecundam Miſſæ diviſionem*. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 6. *quæſt.* 4. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 19. *quæſt.* 3. *num.* 22. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *quæſt.* 83. *num.* 312. P. Henriq. in *ſum. p.* 2. *lib.* 9. *de Miſſa, cap.* 26. *num.* 14. *p.* 830. Matthæ. Soar. in *pract. & ordine viſitandi, cap.* 3. *num.* 4. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Miſſa, verſ. Ad ſextum, pag.* 229. ubi aſſerit, ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe, non poſſe Epiſcopum cogere populum mulctis aut pœnis, etiam caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, ire ad audiendam Miſſam in Parochia ſua. † Vide etiam Grilenzon. in *conſ.* 54. *num.* 7. *&* 18.

ι *Hæc igitur omnia, &c.*) Ex his verbis colligit Fr. Emman. *d. art.* 7. poſſe Epiſcopos compellere Regulares, ut in Offertorio Miſſarum conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent fidelibus, quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrant: ne ignorantia horum feſtorum & jejuniorum, præcepta Eccleſiaſtica a fidelibus tranſgrediantur, & ibi teſtatur ita vidiſſe obſervari a quibuſdam fratribus Ordinum Mendicantium in hoc Regno Portugalliæ in Archiepiſcopatu Elborenſi.

DECRETUM

DE REFORMATIONE.

EAdem Sacroſancta œcumenica, (a) & generalis Tridentina Synodus in

a Inf. ſeſſ. ult. de ref. c. 1.

in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ut reformationis negotium proſequatur, hæc in præſenti Seſſione ſtatuenda cenſuit.

CAPUT I.

Omnes Clerici ſint a negotiis ſæcularibus alieni, honeſte graviterque ſe gerant, ac ſancte vivant, cum cæteri in eos ſuos oculos conjiciant, ex iiſque ſumant, quod imitentur.

NIhil eſt, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſidue inſtruat, quam eorum vita, & exemplum, qui ſe divino miniſterio dedicarunt. Cum enim a rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur; in eos, tamquam (*a*) ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam, moreſque ſuos omnes componere, * (*b*) ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nil, niſi grave, moderatum ac religione plenum, præferant; levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur, quo majore in Eccleſia Dei & utilitate & ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentius ſint obſervanda; (*c*) ſtatuit ſancta Synodus, ut, quæ alias a (*d*) ſummis Pontificibus, & a ſacris Conciliis de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque retinenda, ac ſimul de luxu, comeſſationibus, choreis, aleis, † luſibus, ac quibuſcumque criminibus, necnon ſæcularibus negotiis fugiendis copioſe ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem impoſterum eiſdem pœnis, vel majoribus arbitrio Ordinarii imponendis, obſerventur: nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si qua vero ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant; non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant.

Concilium Lateranenſ. ſub Innocent. III. c. 8. & lib. 5. Decretal. de accuſationibus & inquiſitionibus.

QUaliter & quando, * quomodo debeat Prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum ſubditorum exceſſus, ex auctoritatibus novi & veteris Teſtamenti colligitur evidenter, ex quibus poſtea proceſſerunt Canonicæ ſanctiones, ſicut olim aperte diſtinximus, & nunc ſacri approbatione Concilii confirmamus. Legitur enim in Euangelio, quod villicus ille, qui diffamatus erat apud Dominum ſuum, quaſi diſſipaſſet bona ipſius, audivit ab illo: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ, jam enim non poteris villicare. Et in Geneſi Dominus ait: Deſcendam & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint. Ex quibus auctoritatibus manifeſte comprobatur, quod non ſolum cum ſubditus, verum etiam cum Prælatus excedit, ſi per clamorem & famam ad aures Superioris pervenerit non quidem a malevolis & maledicis, ſed a providis & honeſtis: nec ſemel tantum, ſed ſæpe (quod clamor innuit, & diffamatio manifeſtat) debet coram Eccleſiæ ſenioribus veritatem diligentius perſcrutari, ut ſi rei poſcerit qualitas, Canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis, non tamquam ſit auctor & judex, ſed quaſi deferente fama, vel denunciante clamore officii ſui debitum exequatur. Licet autem hoc ſit obſervandum in ſubditis, diligentius tamen obſervandum eſt in Prælatis, qui quaſi ſignum ſunt poſiti ad ſagittam. Et quia non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non ſolum arguere, ſed etiam increpare; quin etiam interdum ſuſpendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur: ideo ſancti Patres provide ſtatuerunt, ut accuſatio Prælatorum non facile

* *quando.*

Luc. 16.

Gen. 18.

Thren. 3.

a Matt. 5. tit. 2. c. qualiter, 2 de accuſ. c. clericos 21. diſt.

b Seſſ. 14. in proœmio.

c de vita & hon. cler. extra in 6. & c. canonum, 14. q. 3. c. credo, 21 q. 3. Conc. Carthag. 2. can. 6. & Conc. 3. c. 15. Concil. Chalced. canon. 3. Concil. Aurel. 2. c. 14. cum ſimil. & inf. ſeſſ. 24. de ref. c. 12.

d Vide 1. Concil. Matriſcon. c. 5. & 2. Nicæn. c. 16. & 4. Carth. c. 24. & ſeqq.

admittatur, ne concuſſis columnis corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi janua præcludatur. Verum ita voluerunt providere Prælati, ne criminarentur injuſte, ut tamen caverent, ne delinquerent inſolenter, contra morbum utrumque invenientes congruam medicinam, videlicet, ut criminalis accuſatio, quæ ad diminutionem capitis, (id eſt, degradationem) intenditur, niſi legitima præcedat inſcriptio, nullatenus admittatur. Sed cum ſuper exceſſibus ſuis quiſquam fuerit infamatus, ita ut jam clamor aſcendat, qui diutius ſine ſcandalo diſſimulari non poſſit, vel ſine periculo tolerari, abſque dubitationis ſcrupulo, ad inquirendum & puniendum ejus exceſſus, non ex odii fomite, ſed charitatis procedatur affectu, quatenus ſi fuerit gravis exceſſus, etſi non degradetur ab Ordine, ab adminiſtratione tamen amoveatur omnino: quod eſt ſecundum Euangelicam ſententiam a villicatione villicum amoveri, qui non poteſt villicationis ſuæ dignam reddere rationem. Debet igitur eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi per contumaciam abſentaverit: & exponenda ſunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi ſeipſum. Et non ſolum dicta, ſed etiam nomina ipſa teſtium ſunt ei, ut quid & a quo ſit dictum, appareat, publicanda: necnon exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ, ne per ſuppreſſionem nominum infamandi, per exceptionem vero & excluſionem, deponendi falſum, audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque ſubditorum exceſſus tanto diligentius debet Prælatus aſſurgere, quanto damnabilius eorum offenſas deſereret incorrectas contra quos, ut de notoriis exceſſibus taceatur, etſi tribus modis poſſit procedi, per accuſationem videlicet, denuntiationem, & inquiſitionem eorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leve compendium ad grave diſpendium veniatur; ſicut accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio, ſic & denuntiationem charitativa admonitio, & inquiſitionem clamoſa inſinuatio prævenire, illo ſemper adhibito moderamine, ut juxta formam judicii, ſententiæ quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa Regulares perſonas non credimus uſquequaque ſervandum, quæ, cum cauſa requirit, facilius & liberius a ſuis poſſunt adminiſtrationibus amoveri.

Lib. 3. Clem. de vita & honeſtate Clericorum.

QUoniam qui abjectis veſtibus proprio congruentibus Ordini, alias aſſumere, & in publico portare rationabili cauſa ceſſante præſumit, profeſſorum illius Ordinis prærogativa ſe reddit indignum; præſenti conſtitutione ſancimus, quod quicumque Clericus virgata vel partita veſte publice uteretur, (niſi cauſa rationabilis ſubſit) ſi beneficiatus extiterit per ſex menſes a perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinet, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Si vero beneficiatus non fuerit, in ſacris tamen Ordinibus citra ſacerdotium conſtitutus per idem tempus reddatur eo ipſo inhabilis ad Eccleſiaſticum beneficium obtinendum.

Idem quoque cenſemus de Clericis aliis, veſtem talem, ſimul & tonſuram publice deferentibus clericalem. Dignitatem vero, perſonatum, ſeu beneficium aliud obtinens, cui cura immineat animarum, necnon cæteri in ſacerdotio conſtituti, ac Religioſi quilibet, quos oportet per decentiam habitus extrinſeci morum intrinſecam honeſtatem oſtendere, ſi (præterquam ex cauſa rationabili) publice veſtem ferant hujuſmodi, aut inſulam, ſeu pileum lineum publice portent in capite; ſint eo ipſo, beneficiati videlicet, a perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinent, ſuſpenſi per annum, cæteri vero ſacerdotes & Religioſi quilibet per idem tempus reddantur inhabiles ad quodcumque beneficium Eccleſiaſticum obtinendum. Sed & tales & cæteri quicumque Clerici utentes epitogio ſeu tabardo foderato uſque ad oram, & ita brevi, quod veſtis inferior notabiliter videatur, epitogium ipſum ſæculares Clerici & Religioſi, adminiſtrationem habentes teneantur intra menſem dare pauperibus: cæteri vero Religioſi adminiſtrationem non habentes, intra idem tempus illud teneantur ſuis Superioribus aſſignare, in pios uſus aliquos convertendum; alioquin beneficiati ſuſpenſionis, cæteri vero inhabilitatis pœnas prædictas per idem tempus ſe noverint incurriſſe.

Huic inſuper adjicimus ſanctioni, ut Clerici, præſertim beneficiati caligis ſcacatis, rubeis, aut viridibus publice non utantur.

RE-

REMISSIONES.

a Vide Navar. *conſ.* 4. *de Regular. num.* 27. & in *cap. ſtatuimus*, 19. *quæſt.* 3. *num.* 25. *verſ.* 2. P. Rebello, *de obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 9. *quæſt. fin. ſect.* 2. *n.* 5.

* *Moreſque ſuos componere.*) Vide Salzed. *ad Bern. Diaz in praxi can. cap.* 75. *lit. A.* P. Greg. Tholoſan. *de appellat. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 1. *in fine.*

† *Aleis.*) Vide Bern. Diaz in *praxi can. cap.* 70. ubi Salzedo poſt Navar. Menoch. & alios.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 19. *Card. de Luca.*

CAPUT II.

Qualitates aſſumendorum ad Eccleſias Cathedrales, qui vita bona, & ordine ſacro præditi eſſe debent, ac tales, qui cæteros docere valeant, quæ probari debent teſtimoniis, &c.

QUicumque a * poſthac ad Eccleſias Cathedrales erit 1. aſſumendus, is non ſolum natalibus, ætate, moribus, & vita, ac aliis, quæ a ſacris (a) Canonibus requiruntur, plene ſit præditus, verum etiam in ſacro Ordine antea, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutis, quarum rerum inſtructio, ſi ejus notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, a Sedis Apoſtolicæ Legatis, ſeu Nuntiis Provinciarum, aut ejus Ordinario, eoque deficiente, a vicinioribus Ordinariis ſumatur. Scientia vero præter hæc ejuſmodi polleat, ut muneris ſibi injungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere. Ideoque β antea in Univerſitate Studiorum Magiſter, ſive Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel jure Canonico merito ſit promotus, † aut publico alicujus Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. Quod, ſi Regularis fuerit, a Superioribus ſuæ Religionis ſimilem fidem habeat. Prædicti autem omnes, unde inſtructio, ſeu teſtificatio erit ſumenda, hæc fideliter, & gratis referre teneantur: alioquin eorum conſcientias graviter oneratas eſſe ſcient; ac Deum, & Superiores ſuos habebunt ultores.

a c. cum in cunctis, & c. a nobis, de Elect. c. grave nimis, de præbend. & inf. ſeſſ. 14. c. 1. de ref.

Lib. 3. *Decretal. de præbendis, & dignitatibus cap.* 29.

GRave nimis eſt & abſurdum, quod quidam Eccleſiarum prælati, cum poſſint viros idoneos ad Eccleſiaſtica beneficia promovere, aſſumere non verentur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec literarum ſcientia ſuffragatur, carnalitatis ſequentes affectum, non judicium rationis. Unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, ut prætermiſſis indignis, idoneos aſſumant, qui Deo & Eccleſiis velint & valeant gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in provinciali Concilio diligens inquiſitio annuatim: ita ut qui poſt primam & ſecundam correptionem fuerit repertus culpabilis, a beneficiis conferendis per ipſum Concilium ſuſpendatur inſtituta in eodem Concilio perſona providæ & honeſtæ, quæ ſuſpenſi ſuppleat defectum in beneficiis conferendis. Et hoc ipſum circa Capitula, quæ in his deliquerint, obſervetur. Metropolitani vero delictum, ſuperioris judicio relinquatur ex parte Concilii nuntiandum. Ut autem hæc ſalubris proviſio pleniorem conſequatur effectum, hujuſmodi ſuſpenſionis ſententia, præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarchæ, minime relaxetur, ut in hoc quoque quatuor Patriarchales ſedes ſpecialiter honorentur.

DECLARATIONES.

1. *Aſſumendus.*) Principalis dignitas in Collegiata Eccleſia exempta; cui ordinaria Juriſdictio cum omnibus juribus quaſi Epiſcopalibus competit, non neceſſario conferri debet Licentiato, vel Doctori, ut principalis dignitas Cathedralis: Concilium enim, quando loquitur de dignitatibus, *cap.* 12. *Seſſ.* 24. hortatur, ut conferantur Doctoribus, non vero præcipit: quia hoc nullibi dicitur eſſe neceſſarium. Vide *Seſſ.* 24. *cap.* 12. §. *Hortatur.*

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *cap.* 4. *cum seqq.* Flamin. *de Resignationibus lib.* 8. *quæst.* 5. *num.* 5. * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. cap.* 21. *lit. B.* & in *cap.* 24. *lit. A.* & in *cap.* 25. *lit. A.* Hieron. Cævallus in suis *pract. com. contra com. quæst.* 606. *num.* 8. & 9. Cened. *Collect. ad Decret.* 77. *num.* 2.

β *Ideoque antea in Vniversitate Studiorum, &c.*) Vide Menoch. *de Arbit. casu* 425. *num.* 35. Navar. *de Orat. Miscell.* 38. *num.* 154. *cum seqq.* P. Henriq. in *summ. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 16. §. 2. *lit. R.* & *lib.* 14. *cap.* 19. *in princ.* P. Azor *institut. Moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *quæst.* 9. & *lib.* 6. *cap.* 6. *quæst.* 1. P. Less. *de just. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 24. Gonzal. ad *regul.* 8. *Cantell. glos.* 4. *num.* 67. Cened. ad *Decretum, Collect.* 51. *num.* 4. *in fine.* P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 171.

† *Vel jure Canonico merito sit promotus, &c.*) Vide Marcum Anton. Peregr. *cons.* 3. *num.* 19. *vol.* 2.

CAPUT III.

Distributiones quotidianæ creandæ ex tertia parte quorumcumque fructuum quorumcumque beneficiorum. Portiones absentium cedunt piis locis arbitrio Episcopi. Excipe actu ministrantem in Ecclesia curata extra civitatem. Excipe quasdam Cathedrales & collegiatas Ecclesias. Ubi non ministrantes perdant aliquid, quod ad dictam tertiam partem ascendit.

α* β γ EPiscopi, etiam tamquam &c. delegati Apostolici, 1. λ ex fructibus, & proventibus quibuscumque 2. μ omnium dignitatum, personatuum, & officiorum, in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis existentium, tertiam 3. partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas dividere possint; ut scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens ibi servitium juxta formam, ab eisdem Episcopis præscribendam, quolibet die statuto non impleverint; illius diei distributionem amittant; nec eis quoquomodo dominium acquirant, 4. sed fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, 5. arbitrio Ordinarii applicetur. Crescente vero contumacia, contra eos 6. juxta sacrorum Canonum constitutiones procedant. Quod si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis, de jure, seu consuetudine, jurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed extra civitatem in diœcesi 7. cura animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit; tunc pro tempore, quo in curata Ecclesia residerit, ac ministraverit, 8. tamquam præsens sit, ac divinis interfit, in Ecclesiis Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur. Hæc in iis tantum Ecclesiis constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dictæ dignitates non servientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & proventuum ascendat: 9. non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, & constitutionibus, etiam juramento & quavis auctoritate firmatis.

DECLARATIONES.

1. *Ex fructibus, & proventibus quibuscumque.*) Hujus capitis dispositio locum habebit, si fructus illi & proventus sint illius Ecclesiæ, in cujus choro Sedem habent hæ dignitates: secus vero, si nullos fructus percipiant istæ dignitates ex illis Ecclesiis, in quibus habent sedem in choro tantum, & in quibus numquam fecerunt residentiam, & habent proprium districtum, in quo suam Jurisdictionem exerceant.

2. *Omnium dignitatum.*) Non tamen comprehenduntur dignitates, quæ, etsi habent locum in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues; quæ teneri possunt cum Canonicatibus, ubi

ubi eſt conſuetudo, abſque aliqua diſpenſatione, ut *cap. Licet de Conſ. in 6.* nec illis unire Eccleſias parochiales ad augendos fructus diſtributionum quotidianarum Epiſcopus poteſt. Si aliquibus ex dignitatibus, quæ ſunt de Jure patronatus Laicorum, in fundatione concedatur aliquod longum tempus, per quod illas obtinentes abeſſe poſſint ſine fructuum & proventuum amiſſione, per hoc decretum nihil eſt iſtiuſmodi conceſſioni derogatum. Verum dignitates omnes, etiam illæ, quæ ſunt de jure patronatus, detractioni tertiæ partis fructuum obnoxiæ ſunt, ut *cap. 3. Seſſ. 21.* dicitur. Similiter obtinens in Cathedrali, vel Collegiata dignitatem, licet vocem in Capitulo non habeat, nec diſtributiones quotidianas cum cæteris participet, reſidere tamen tenetur; & ſic detractioni iſtius tertiæ partis fructuum eſt obnoxius.

Obtinens legitime duas dignitates in Cathedralibus, in digniori reſidere debet, & nihilominus fructus alterius lucratur; non tamen diſtributiones quotidianas, nec eam tertiam partem præbendæ, quæ auctoritate hujus Decreti, in quotidianas diſtributiones eſt converſa, *Supr. Seſſ. 21. de Reform. cap. 3. §. Habens.*

Savonenſis Julii, 1591. Congregatio Concilii cenſuit, poſſe Canonicos per mediaria Eccleſiæ inſervire, juxta Decretum Epiſcopi, dum tamen toto anno ultra bimeſtre non abſint ab Eccleſia, & etiam eo tempore diſtributiones quotidianas minime percipiant.

3. *Tertiam partem in diſtributiones.*) Congregatio cenſuit, hoc procedere etiam, quando diſtributiones ſunt ſufficientes. Et diſtributio facienda eſt ex fructibus non ſecundum taxam antiquam, prout in libris Capitularibus, ſeu aliis notatur, ſed ſecundum communem valorem currentem. Vide *Seſſion. 21. cap. 3. §. Tertiam partem.*

Archiepiſcopus Panormitanus, volens creare diſtributiones in Cathedrali, juxta formam hujus capitis, dimiſit liberas præbendas, diſtributioneſque conſtituit ex reditibus ejuſdem Eccleſiæ, provenientibus a mortuariis & adminiſtratione Sacramentorum. Sed Congregatio decrevit, ut ex tertia parte præbendarum conſtituerentur diſtributiones quotidianæ.

An ratione viſitationis Archidiacono incumbentis ratione ſuæ dignitatis poſſit abeſſe ultra tres menſes conceſſos a Concilio? Congregatio cenſuit poſſe.

An vero pro tempore dictæ abſentiæ ultra tres menſes ex cauſa viſitationis poſſit lucrari fructus ſui Archidiaconatus, qui lucrifiunt per intereſſentiam.

Congregatio cenſuit poſſe, dummodo dari conſueverint abſentibus legitima cauſa, non tamen lucrari diſtributiones mere quotidianas.

An durante ea viſitatione lucrari etiam poſſit fructus illius canonicatus, quem obtinuit, ut ex diſpenſatione vel ex Eccleſiæ illius conſuetudine, ſtante quod fructus canonicatus diſtincti ſunt a fructibus præbendæ Archidiaconatus?

Congregatio reſpondit non poſſe, niſi pro tribus menſibus vacationis & a Concilio permiſſis, nec tamen de lucrandis fructibus locum habent, niſi exſtet Eccleſiæ conſuetudo, ut Archidiaconus viſitans nihil fructuum percipiat, quam conſuetudinem cenſuit Congregatio ſalvam remanere.

Abulenſ. diſtributionum Cauſæ propoſita.

ILluſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini. In Eccleſia Abulenſi diſtributiones quotidianæ a fructibus præbendarum ſeparatæ non ſunt, & Capitulum prætendit D. Epiſcopum non poſſe tertiam partem omnium fructuum præbendarum dictæ Cathedralis Eccleſiæ ſeparare pro quotidianis diſtributionibus; ſub prætextu, quod ex conſuetudine immemorabili dignitates, Canonici, partionarii & cæteri præbendati dictæ Eccleſiæ Abulenſis ſolent lucrari groſſam præbendarum ſuarum reſidentes & intereſſentes qualibet die, una hora duntaxat, videlicet ad primam, vel tertiam, vel aliam juxta determinationem a capitulo, pro temporis commoditate faciendam, nec ad majorem reſidentiam & divinorum intereſſentiam compelli poſſe. Sed nihilominus D. Epiſcopus dicit poſſe & deberi ex omnibus fructibus præbendarum dictæ Eccleſiæ prædictam tertiam partem ſeparari, & pro diſtributionibus quotidianis illam dividi per omnes horas Canonicas, diurnas & nocturnas proportionabiliter pro divinis tantum intereſſentibus juxta Decretum Concilii Tridentini *Seſſion. 21. cap. 3.* & præſenti *cap.* & prætenſam conſuetudinem immemorabilem ait non obſtare, cum eam Concilium in dictis Decretis tollat & abroget: groſſa autem præbendarum, quæ pro unius horæ aſſiſtentia datur, non habet vim, nec effectum diſtributionum quotidianarum: nec ſatisfit Concilio, quia

quia Concilium loquitur de illis diſtributionibus, quæ per omnes horas Canonicas diurnas & nocturnas dividuntur, & lucrifiunt, & abſentibus ex cauſa conceduntur, prout prædicta groſſa. Hæ enim diſtributiones de jure magis pro fructibus præbendarum habentur, quam pro diſtributionibus quotidianis, *extravag. Cum nonnullæ, §. Præterea cum in aliquibus, de præbend. inter communes. Coſmas in prag. ſanct. Galliæ, in titulo. Quo tempore quis debeat eſſe in choro, Gloſ. verſ. diſtribut. Pariſ. Conſ.* 32. *num.* 8. *lib.* 4. & pluries reſolvit Rota, ut in duabus reſolutionibus, quarum copiæ dantur & fuerunt traditæ a Covar. *lib.* 2. *var. reſol. cap.* 12. *num.* 2. Et Capitulum contendit, groſſam hanc pro quotidianis diſtributionibus computari poſſe, ita quod teneatur illam Epiſcopus proportionabiliter diſtribuere per omnes horas Canonicas, tam diurnas, quam nocturnas, pro intereſſentibus tantum, & non pro intereſſentia unius tantum horæ, ne chorus & Eccleſia ſint in aliis horis, & divinis officiis debito ſervitio, & miniſtrorum præſentia deſtituta contra decreta, & mentem Concilii. Quare Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis DD. VV. ſupplicamus, declarari vel D. Epiſcopum Abulenſem, pro quotidianis diſtributionibus tertiam partem quorumcunque fructuum omnium præbendarum Eccleſiæ Abulenſis ſeparare & aſſignare poſſe, illamque proportionabiliter, per omnes horas Canonicas diurnas, & nocturnas dividere, pro mercede & ſtipendio perſonaliter intereſſentium duntaxat, etiamſi in Eccleſia Abulenſi conſuetudo ſit immemorabilis, vel ſtatutum, ſecundum quod groſſa præbendarum lucrifiat intereſſendo qualibet die uni horæ tantum: vel declarari, D. Epiſcopum Abulenſem poſſe iſtam groſſam loco tertiæ partis fructuum dividere, & aſſignare pro quotidianis diſtributionibus, per omnes horas Canonicas, & non pro mercede unius horæ, ſed pro ſervitio & perſonali præſentia omnium horarum aſſignetur proportionabiliter lucranda, ut ſatisfiat Concilio.

Congregatio Concilii cenſuit, diſtributiones quotidianas ita dividendas eſſe, ut quilibet Canonicus deſerviendo lucrari poſſit ex illis id totum, quod de tertia parte ſuæ præbendæ detractum in ipſas diſtributiones converſum fuerit.

RESPONSIO.

COngregatio Concilii cenſuit, per groſſam, quam iſthic lucrifaciunt intereſſentes quotidie uni tantum horæ non eſſe ſatisfactum Concilio in præſenti *cap. & cap.* 3. *Seſſ.* 21. Epiſcopus tamen non debet dictam groſſam accipere, & inter alias horas dividere, ſed ex reliquo corpore præbendarum, ſi non omnino tertiam, ſaltem tantam portionem detrahere, quanta ſufficiat ad conſtituendas diſtributiones, quæ ſingulis horis ſufficiant, ut veroſimiliter non negligantur juxta formam ab eodem Epiſcopo præſcribendam. Epiſcopus autem non poteſt dignitatibus, perſonatibus, & officiis ſtatuere certam officii & ſervitii formam præter ſolitam, pro lucranda tertia parte præbendæ in diſtributiones converſa.

Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe Ordinarium pro lucranda tertia parte præbendæ diſtributiones ex Decret. Conc. *cap.* 3. *Seſſ.* 22. *de Reformat.* converſæ dignitatibus præſcribere certam ſervitii & Officii formam præter ſolitam. Elborenſis, 26. Sept. 1593.

4. *Sed fabricæ Eccleſiæ.*) Id locum habet in dignitatibus, perſonatibus, & officiis: non ergo per hæc verba comprehendit Canonicatus, ſed illud diſtributionum genus habet etiam locum, quando non adeſſet illa ratio, quod nullæ vel ita tenues diſtributiones eſſent, ut dicitur in *cap.* 3. *Seſſ.* 21. Sed in odium non reſidentium applicandum eſt fabricæ, &c.

Congregatio Concilii cenſuit, ſi Præpoſitura Cathedralis, a qua poſt Concilium tertia pars fructuum detracta, & in diſtributiones quotidianas converſa proponitur, non ſit de corpore Capituli, id, quod ex dicta tertia parte Præpoſitus non inſerviens amiſerit, fabricæ Eccleſiæ ſi indulgeat, vel alteri pio loco arbitrio Epiſcopi eſſe applicandum juxta Decretum *c.* 3. *Seſſ.* 22. 10. April. 1598.

Hoc habet locum in dignitatibus, perſonatibus, & officiis, neque comprehendit canonicatus, vel aliud diſtributionum genus; habet etiam locum, quod hic diſponitur, quando non adeſt illa ratio, quod nullæ, vel ita tenues diſtributiones eſſent, ut in *cap.* 3. *Seſſ.* 21. ſed in odium non reſidentium applicandum fabricæ: non obſtat aliqua conſuetudo, qua cavetur, ut deſervientibus portiones non ſervientium accreſcant.

5. *Arbitrio Ordinarii applicetur.*) Et eo non

non obſtante, quod iſta beneficia obtinentes dimitterent iſtam tertiam partem, poſſunt ab Ordinariis compelli ad Reſidentiam pœnis præſcriptis Decreto Concilii *Seſſ.* 24. *c.* 12. Vide ad *c.* 3. *Seſſ.* 21. §. *Itaque differentia, in fine.*

6. *Juxta Sacrorum Canonum Conſtitutiones procedant.*) Conſuetudo immemorabilis excuſare non poteſt a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus. Et ita declaravit S. D. N. Gregorius XIII.

7. *Cura animarum immineat.*) Secus ſi tantum Juriſdictionalis: ſi vero unitæ ſunt, eſt locus *cap. Extirpandæ*, §. *qui vero, de præbend.*

8. *Tanquam præſens, &c. a Collegiatis habeatur.*) Non comprehenduntur Canonici, quatenus habentes Eccleſias parochiales non tamen unitas Canonicatibus, qui, ſi in parochialibus reſiderent, fuerint privilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis diſtributionibus quotidianis, juxta Bullam ſanctæ memoriæ Pii V. vel ex indulto Apoſtolico: non poterunt optare domos Canonicales, neque Canonicatum privilegiatum aut ſimilia obtinere; cum non habeantur pro præſentibus, ſed tantum ſunt privilegiati ad percipiendos fructus: & id quidem, quando exiſtat conſuetudo vel ſtatutum, quod abſentes non poſſint optare.

Dignitates & officia obtinentes in Eccleſia Cæſarauguſtana, de quibus in hoc capitulo comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilii *cap.* 12. *verſ. præterea obtinentib. Seſſ.* 24. ut ad præſtandum ſervitium novem menſium juxta Juris decentem formam poſſint compelli.

Competens ſervitium, quod præſtare tenentur obtinentes dignitatem, & beneficia in Eccleſia Cæſarauguſtana, non ad eum plane modum accipiendum eſt, quo præſcribitur a Concil. Trident. in *cap.* 12. *verſ. præterea obtinentibus, Seſſ.* 24. ſed Archiepiſcopum poſſe & debere, circumſcripto alio ejus decreto, a quo ex parte dignitatum appellatum fuit, aliter quidem ſervitium illi competens & congruum ſtatuere, nempe ex hoc *cap.* Cæterum oportere Archiepiſcopum arbitrium ſuum pro muneribus & oneribus ipſis dignitatibus & officiis incumbentibus moderari, ſimulque rationem habere habitantium extra clauſtrum in præſcribendis horis, quibus intereſſe quiſque teneatur, juxta autem horas & dies ſervitii ad hunc modum determinati, dividendas eſſe diſtributiones ex tertia parte quorumcunque fructuum & proventuum earumdem dignitatum & officiorum deſumptas, deductis tamen penſionibus, aliiſque legitimis oneribus, quamdiu duraverint. Quæ quidem diſtributiones ab illis, qui principaliter ſtatuto tempore non deſerviunt, amittantur, & fabricæ Eccleſiæ aut alteri pio loco juxta decretum ejuſdem *cap.* 3. applicentur, obtinenteſque hujuſmodi dignitates & officia, licet in commodum perinde atque alii ejuſdem Eccleſiæ Canonici admittendi ſint & ad Miſſas in altari majori celebrandas.

9. *Non obſtantibus conſuetudinibus.*) Congregatio cenſuit, hic non eſſe derogatum fundationi.

REMISSIONES.

α Vide Covar. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 7. Navar. *de orat. Miſcel.* 59. *n.* 6. *& Miſcel.* 14. *num.* 51. Guttier. *Canon. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 106. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 11. *verb. Diſtributiones*, §. 4. *fol. mihi* 116. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 8. *col.* 831. Quarant. in *ſum. Bullarii verb. reſidentia, pag.* 445. Nic. Garſ. *de benef. par.* 3. *cap.* 2. *a num.* 430. *cum ſeqq.* P. Henriq. *lib.* 7. *de Indulg. cap.* 39. §. 3. *p.* 592. * Vide etiam ſupra *Seſſ.* 18. *cap.* 3. & quæ ibi diximus.

Deciſiones Illuſtriſſimorum Cardinalium ſacræ Congregationis adductæ a Nicol. Garſia locis infra citatis.

β PRima. In Decreto *Seſſ.* 21. *cap.* 3. agitur de Canonicatibus, & portionibus, & fit de neceſſitate hæc detractio, quando ſunt nullæ diſtributiones, vel ita tenues, quæ diſtribuuntur intereſſentibus tantum, ſed in *cap.* 3. *ſeſſ.* 22. deducitur hæc tertia pars ex dignitatibus, etiam non ex neceſſitate, ſed in odium non reſidentium, & pars abſentium non præſentibus, ſed alicui pio loco applicanda, refert Garſia *de Benef. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 456.

γ Secunda. Portiones abſentium accreſcunt deſervientibus, ſi ex Decreto Concilii, *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. ſeparatæ ſint: ſecus vero ſi ex Decreto, *cap.* 3. *Seſſ.* 22. tunc enim fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarii applicabuntur; nec obſtat aliqua conſuetudo, qua cavetur, ut deſervientibus portiones non ſervientium accreſcant, refert Garſ. *d. cap.* 2. *num.* 465.

δ Tertia. Differentia inter *cap.* 3. *Seſſ.* 21. & aliud *cap.* 3. *Seſſ.* 22. eſt, quod *cap.* 3. *Seſſ.* 22. loquitur tantum de dignitatibus, a qui-

ꝛ quibus Ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas convertendam ſeparare poteſt, dato etiam, quod diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & hoc in odium obtinentium dignitates, & reſidere negligentium, & quando iſta tertia pars ſubtracta per non ſervientes amittitur, locis piis eſt applicanda. *Cap.* vero 3. *Seſſ.* 21. loquitur ſolum, quando diſtributiones ſunt ita tenues, ut negligantur; & hoc caſu tertia pars ſic ſeparata, & in diſtributiones ab Epiſcopo converſa, ſi per non ſervientes amittitur, proportionabiliter ſervientibus accreſcit. Garſ. *dict. cap.* 2. *num.* 465.

ſ Quarta. Quando Epiſcopus uſus eſt remedio *cap.* 3. *Seſſ.* 21. in detrahenda tertia parte ex dignitatibus, non poteſt uti remedio *cap.* 3. *Seſſ.* 22. in detrahenda alia tertia parte ex dignitatibus, & nihil dandum eſt iis, qui nihil contulerunt, refert Garſia ubi ſupra, *num.* 472.

ſ Quinta. Hæc deductio facienda eſt ex fructibus, non ſecundum taxam antiquam, prout in libris Capitulorum, ſeu aliis, ſed ſecundum valorem currentem, refert Garſ. *num.* 467.

ſ Sexta. Obtinens in Cathedralibus & Collegiatis dignitatem, licet vocem in Capitulo non habeat, nec diſtributiones quotidianas cum cæteris participet, reſidere tamen tenetur, & ſic detractioni ipſius tertiæ partis fructuum eſt obnoxius, refert Garſ. *num.* 481.

ſ Septima. Antequam detractio hæc fiat, deducendæ ſunt prius penſiones, & alia onera legitime impoſita, quamdiu illa duraverint, ſed de novo impoſita non comprehendunt iſtam tertiam partem, & quod de fructibus alteri reſervatis non fit iſta detractio, donec reſervatarius vixerit, ſed ſi beneficii titulum habens neglexerit reſidere, privandus eſt eodem titulo alteri poſtea conferendo, refert Garſ. *num.* 468.

ſ Octava. Nec pro diſtributionibus Canonicorum Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſiæ auferendum eſt quidquam de beneficiis, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem, vel Collegiatam: niſi Eccleſiæ, vel beneficia extra dictam Cathedralem, vel Collegiatam exiſtentia eſſent perpetuo Canonicatuum unita præbendis prædictarum Eccleſiarum, a quibus beneficiis extra prædictas Eccleſias, ſi quid ob eam cauſam exactum eſſet, debet reſtitui, & de cætero ab hujuſmodi exactione abſtinere, refert Nicol. Garſ. *num.* 474.

ſ Nona. Congregatio Concilii cenſuit, per groſſam, quam iſthic lucrifaciunt intereſſentes quotidie; una tantum hora, non eſſe ſatisfactum Concilio, *Seſſ.* 21. *cap.* 3. & 22. *cap.* 3. Epiſcopus tamen non poteſt dict. groſſam accipere, & in alias horas dividere: quin potius ex reliquo corpore præbendarum, ſi non omnino tertiam partem, ſaltem tantam portionem detrahere, quanta ſufficiat ad conſtituendas diſtributiones, quæ ſingulis horis veroſimiliter non negligantur, refert Garſ. *num.* 485.

λ *Ex fructibus, & proventibus, &c.*) Garſ. *d. cap.* 22. *n.* 477. dicit, quod debent eſſe fructus illius Eccleſiæ, in cujus choro ſedem habent hæ dignitates: ſecus vero, ſi nullos fructus percipiant iſtæ dignitates ex illis Eccleſiæ, in quibus ſedem habent, in choro tamen nunquam fecerunt reſidentiam, & habent proprium diſtrictum, in quo ſuam juriſdictionem exercent.

μ *Omnium dignitatum.*) Garſ. *d. cap.* 2. *num.* 438. reſolvit, quod non comprehenduntur dignitates, quæ etſi locum habent in choro, nullas tamen habent diſtributiones quotidianas, nec ſufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ retineri poſſunt cum Canonicatibus, ubi eſt conſuetudo, abſque aliqua diſpenſatione, ut *cap.* 1. *de conſuetud. in* 6. nec illis unire Eccleſias parochiales ad augendum fructus diſtributionum quotidianarum Epiſcopus poteſt.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 15. *Card. de Luca.*

CAPUT IV.

In Cathedrali vel Collegiata, etiam regulari mancipatus non habeat vocem in Capitulo, niſi ſit ſubdiaconus. Oneribus ſubeundis per ſe infra annum ſint quique idonei. In poſterum proviſio fiat ſolis habentibus integre ætatem, &c.

α 1. QUicumque in Cathedrali, vel Collegiata, ſæculari, vel 2. regulari Eccleſia divinis mancipatus officiis, in Subdiaconatus Ordine ſaltem conſtitutus non ſit, vocem in hujuſmodi Eccleſiis in Capitulo non 3. habeat, etiamſi hoc ſibi ab aliis 4. libere fuerit conceſſum.

5. β Ii vero, qui dignitates, perſonatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Eccleſiis obtinent, aut in poſterum obtinebunt, quibus onera varia ſunt annexa, videlicet, 6. ut alii Miſſas, alii Evangelium, alii Epiſtolas dicant, ſeu cantent, quocumque ii privilegio, exemptione, prærogativa, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur; juſto impedimento ceſſante, 7. infra annum Ordines ſuſcipere requiſitos, alioquin pœnas incurrant, juxta conſtitutionem Concilii Viennenſis, (*a*) quæ incipit: Ut ii qui; quam præſenti decreto innovat, γ cogantque Epiſcopi eos diebus ſtatutis dictos Ordines per ſeipſos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent in cultu divino præſtare, ſub eiſdem & aliis, etiam gravioribus pœnis arbitrio eorum imponendis. Nec δ ε aliis in poſterum fiat proviſio, niſi iis, 8. qui jam ætatem, & cæteras habilitates integre habere dignoſcantur: aliter irrita ſit proviſio.

(*a*) c. ut ii, de ætat. & qualit. in Clem. lib. 1. cap. 2. tit. 6.

Lib. 3. Clement. De ætate & qualitate, & ordine præficiendorum.

UT ii, qui in divinis Cathedralibus vel Collegiatis ſæcularibus vel regularibus Eccleſiæ ſunt mancipati officiis, vel mancipabuntur in poſterum, ad ſuſcipiendos ſacros Ordines propenſius inducantur; Statuimus, ut nullus de cætero in hujuſmodi Eccleſiis vocem in Capitulo habeat, (etiamſi hoc ſibi ab aliis libere concedatur) niſi ſaltem in Subdiaconatus Ordine fuerit conſtitutus. Illi vero, qui dignitates, perſonatus, officia, vel præbendas, quibus certi Ordines ſunt annexi, pacifice nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis, vel obtinuerint in futurum, niſi (juſto impedimento ceſſante) ad hujuſmodi Ordines ſe promoveri fecerint intra annum, ex tunc donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem; ipſiſque diſtributionum, quæ dantur iis, qui certis horis interſunt, pars dimidia ſubtrahatur. Non obſtantibus quibuslibet conſuetudinibus, vel ſtatutis. Pœnis aliis, quæ contra tales promoveri ad Ordines recuſantes ſtatuuntur in Jure, nihilominus in ſuo robore permanſuris.

DECLARATIONES.

1. *Quicumque in Cathedrali.*) Qui ſunt in ſacris, & maxime in Presbyteratus Ordine, nullo ſtatuto videntur prohiberi poſſe, quin vocem habeant in Capitulo.

2. *Regulari.*) Sed non loquitur de monaſteriis Regularium.

3. *Habeat.*) Neque conſultivam vocem, neque aſſiſtentiam, neque ſedem in Capitulo.

4. *Libere fuerit conceſſum.*) Non modo in omnibus actibus expediendis, qui Capitulariter expediuntur, ſed etiam in electionibus.

5. *Ii vero, qui dignitates.*) Canonici, qui Ordines ſacros debitos, poſt monitionem ſumere recuſant, ab Ordinario privari debent. Attamen Archidiaconus, ad quem de conſuetudine Eccleſiæ ſpectat (abſente Decano) convocare Capitulum, & in eo proponere, & reſolutiones accipere; id poteſt, etiamſi non ſit in ſacris, cum iſte ſit actus Juriſdictionis, qui competit Archidiacono, etiam in ſacris non conſtituto, & ad Decanum non ſpectat ratione Ordinis, ſed antiquitatis & Superioritatis.

6. *Ut alii Miſſas.*) An Canonici teneantur per ſe ipſos cantare Miſſas in omnibus feſtis & Dominicis Adventus, & Quadrageſimæ, an tantum ſolemnibus? Congregatio cenſuit, cogendos eſſe ad perſonaliter canendas Miſſas illis diebus, quibus ex inſtitutis, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ debent.

7. *Infra annum Ordines ſuſcipere requiſitos.*) Ex hoc decreto, & *cap. 12. Seſſ. 24. de reform.* §. *neminem etiam*, non eſt privandus quis Canonicatu, eo ſolo, quod intra annum non ſit promotus ad ſacros Ordines, qui tamen decem & octo annos natus ſit: nec per Decretum Concilii, *Seſſ. 23. cap. 12.* quo cavetur, ne quis ante 22. annum ſacris initiari poſſit; quia per hoc Decretum nemo cogitur ordinari, niſi in legitima ætate conſtitutus.

Congregatio Cardinalium cenſuit, ad obtinendam parochialem oportere eum, cui confertur, attingere 25. annum, atque intra annum a die collationis debere ipſum ad presbyteratus Ordinem ſe facere promoveri.

8. *Qui*

8. *Qui jam ætatem.*) Declaratur in *ſeſſ. 24. cap. 12. §. neminem, ibi, ut in tali ætate.*

Congregatio Concilii cenſuit, non licere Epiſcopo poſt Concilium etiam accedente patronorum conſenſu derogare qualitatibus in beneficii fundatione appoſitis, ideoque ſi beneficium in fundatione certam ætatem requiret, non poſſe Epiſcopum illud, quamvis Patronus conſenſerit, ei conferre, qui nequaquam fuerit hujuſmodi ætatis.

Hoc decretum comprehendit omnia beneficia, quæ ordinem requirunt.

Obtinens parochialem Eccleſiam per proviſionem Sedis Apoſtolicæ, habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & proventuum ad dictam Eccleſiam parochialem pertinentium poſſeſſionem, licet in limine adeptæ poſſeſſionis prædictæ mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tamen tenetur promoveri facere intra annum, lite pendente partemque fructuum ei pro ſufficienti victu aſſignare, juxta Concilii Tridentini formam.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Reg. tit. 1. quæſt. 3. art. 6.*

β *Ii vero, qui dignitates, &c.*) Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 6. cap. 8. qu. 11. col. 698.* Fr. Emann. *qu. Regul. tit. 2. qu. 51. art. 5.*

γ *Cogantque Epiſcopi, &c.*) Vide infra *Seſs. 24. cap. 12. verſ. Epiſcopus autem.* Navar. in *tract. de Orat. Miſcel. 45.*

δ *Nec aliis in poſterum fiat proviſio.*) Vide Navar. *conſ. 45. ſub tit. de tempor. Ordin. & conſ. 2. de præb.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. Moral. lib. 6. quæſt. 64. num. 1.* P. Leſſ. *de Juſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 24. in fine.*

ε De ſtatuto Compoſtellanæ Eccleſiæ, quod, qui inſervivit ei per quadraginta annos, habeatur pro jubilato, ita ut eſſet exemptus a ſervitio, & lucraretur quotidianas diſtributiones, ſit ſublatum per ſacram Cardinalium Congregationem; licet poſtea, ut dicitur in ea declaratione, Sanctiſſimus dixerit, dictum ſtatutum eſſe tolerandum, reſolvit Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. 298. num. 19.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 20. Card. de Luca.*

CAPUT V.

Diſpenſationes committendæ extra curiam Romanam, videantur ab Ordinariis locorum: nec gratioſæ effectum habeant, niſi Epiſcopus cognoverit ſummarie.

1. α * Diſpenſationes, quacumque auctoritate concedendæ, ſi extra Romanam Curiam committendæ erunt, 2. committantur Ordinariis illorum, qui eas impetraverint. Eæ vero, quæ gratioſe concedentur, ſuum non ſortiantur effectum, niſi prius ab eiſdem, tamquam delegatis Apoſtolicis, 3. ſummarie tantum, & extrajudicialiter † cognoſcatur, expreſſas preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio non ſubjacere.

DECLARATIONES.

1. *Diſpenſationes.*) Summarie tantum & extrajudicialiter cognoſcantur diſpenſationes: requiritur tamen citatio.

2. *Committantur Ordinariis.*) Diſpenſationes in forma gratioſa impetratæ, quæ vulgo dicuntur, *ſine cauſa*, debent præſentari Ordinariis, ut ab eiſdem cognoſcantur, juxta Decretum Concilii in præſenti *cap.* nec antea partes illis uti poſſunt.

3. *Cognoſcatur.*) Nec aliquid accipere Epiſcopo vel Vicario licet, vel ratione taxæ, etiam ex immemorabili tempore, vel ratione ſigilli, vel cujuſvis alterius rei. Quapropter dictum illud, quod ſolet poni in litteris diſpenſationum, ſcilicet, *ut nihil muneris, aut præmii etiam ſponte oblati accipi poſſit pro illarum executione*, ita intelligendum eſt, ut neque Ordinarius ipſe, neque Vicarius ejus quidquam prorſus etiam pro mercede laboris, quem ea in re ſuſciperent, capere poſſint. Notarii vero pro examine teſtium quartam partem aurei, ſeu Ducati licite accipere poſſint. Ita declaravit S. D. N. Gregorius XIII. qui dixit etiam, quod pro literis ad abſolutionem & diſpenſationem in foro conſcientiæ tantum, nihil omnino percipi poſſit, quemadmodum Romæ obſervatur. Nemo poterit publi-

publicare Indulgentias in ſua Eccleſia conceſſas, ſine licentia & auctoritate Ordinarii illius loci, non obſtante quacumque exemptione. Supra *Seſs. 21. cap. 9. §. Deinceps.*

Quando ſunt plures judices in ſolidum conſtituti, uno cauſam cognoſcente, cæteri cognoſcere prohibentur, eſt enim locus præventioni, *cap. Cum plures, de offic. deleg. lib. 6.*

REMISSIONES.

α Vide Seraph. *deciſ.* 1071. * & Navar. in *Manuali, cap. 29. num. 253.*

Quod ſi Papa aut Delegatus ejus, conceſſam a ſe diſpenſatione gratiam committat Ordinario, ut verificata narrativa diſpenſet, non expirat morte Papæ concedentis, quamvis Epiſcopus nondum diſpenſaverit, aut necdum gratiam acceptaverit, reſolvit P. Henriq. in *ſum. p. 1. lib. 7. cap. 21. §. 7.*

† *Extrajudicialiter.*) Quod his verbis non obſtantibus teneatur Ordinarius partes citare, reſolvit Joan. Aloyſ. Riccius in ſua *prax. variar. reſol. c. 50.* ex Ferreto *conſ. 83.* Bellarm. *deciſ. 672.* & Creſcent. *deciſ. 12.*

CAPUT VI.

Circumſpecte commutandæ ultimæ voluntates.

a* IN commutationibus ultimarum voluntatum, (*a*) quæ non niſi ex juſta, & neceſſaria cauſa fieri debent, Epiſcopi, tamquam delegati Sedis Apoſtolicæ, 1. ſummarie & extrajudicialiter cognoſcant, nihil in precibus, tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum, priuſquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

a Inf. ſeſſ. ult. de Reform. c. 4.

DECLARATIONES.

1. *Summarie & extrajudicialiter.*) Idem in omnibus articulis illius cauſæ eſt ſervandum.

REMISSIONES.

α Vide Spin. in *ſpeculo Teſtam. gloſ. 1. Rubr. n. 24.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 152. art. 9.* Aloyſ. Ricci in *collect. deciſ. p. 3. collect. 558. per totum, & collect. 1270. & deciſ. 3.* Alex. Raudenſ. Piſan. *deciſ. 44.* Capell. Toloſ. *deciſ. 6.* Guid. Pap. *deciſ. 556.* * Vide etiam Paz. in *prax. tom. 2. num. 44. & ſeq.* Sarmiento *lib. 1. ſelectar. cap. 8. num. 25. & cap. 11. num. 13.* Covar. in *cap. 3. num. 5. & in cap. ſi hæredes num. 1. & 4. de teſt. & lib. 3. reſolut. cap. 6.* Mandoſ. *de ſignaturæ gratiæ fol. mihi 75. in §. de commutat. ult. volunt. fol. mihi 90.* Emman. Mandoz. de Caſtro *de annonis civilib. notabili 3. num. 2.* Cævallos *quæſt. 282. num. 25.*

Quod Epiſcopus ob cauſam, quæ ſuo judicio videatur juſta, poteſt legatum quodcumque pium ad certum uſum relictum, in alium uſum pium commutare, quamvis tale legatum de jure, & facto valeat adimpleri, docet Sylveſt. *verbo, legatum 4. quæſt. 12.* quem refert, & ſequitur Fr. Ludov. Beja *reſponſ. caſ. conſcient. p. 4. caſu 22.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu 21. Card. de Luca.*

CAPUT VII.

In appellationibus, &c. ſervetur tenor cap. Romana, in 6.

1. LEgati, & Nuntii Apoſtolici, Patriarchæ, Primates & Metropolitani in appellationibus ad eos interpoſitis, in quibuſvis cauſis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus poſt appellationem, * ſervare teneantur formam & tenorem ſacrarum (*a*) conſtitutionum, & α præſertim (*b*) Innocentii IV. quæ incipit, Romana; quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, aut ſtylo, vel privilegio, in contrarium non obſtantibus: aliter inhibitiones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcumque ſint ipſo jure nulla.

a InCo nc. Lugdun.
b c. Romana, de app. in 6.

In Sexto, lib. 2. tit. De appellationibus.

ROmana Eccleſia, & infra. Cum ſuffraganeorum Rhemenſis Eccleſiæ, ſuorumque officialium (qui generaliter de cauſis ad ipſorum forum pertinentibus, eorum

eorum vices ſupplendo cognoſcunt) unum & idem conſiſtorium ſive auditorium ſit cenſendum: ab ipſis Officialibus, non ad dictos ſuffraganeos (ne ab eiſdem ad ſeipſos interponi appellatio videatur) ſed de jure ad Rhemenſem eſt curiam appellandum. Ab Archidiaconis vero aliiſque inferioribus Prælatis, ſuffraganeis ſubjectis, eiſdem & eorum Officialibus ad ſuffraganeos ipſos debet, & non ad eandem curiam (omiſſis dictis ſuffraganeis) appellari: niſi aliud Rhemenſi Eccleſiæ de conſuetudine competat in hac parte. Cum autem ad præfatam curiam ab eorumdem ſuffraganeorum, vel ſuorum Officialium audientia fuerit appellatum, Rhemenſis Archiepiſcopus (qui pro tempore fuerit) vel officialis ipſius nullatenus in appellationis cauſa interpoſitæ ante definitivam ſententiam citent partes, nec etiam aliis illam committant, appellationis ejuſdem cauſa probabili ſeu legitima non expreſſa.

Si vero vocatis partibus, vel nullatenus aut non intra decem dies poſt interlocutoriam vel definitivam ſententiam appellatum fuiſſe, ſeu aliquid aliud ſimile, ſicque non eſſe per appellationem ad eumdem Archiepiſcopum, vel ejus officialem devolutum negotium, proponatur; iidem (niſi prius ipſis conſtiterit cauſam ipſam ad eos totaliter fuiſſe delatam) prohibere, ne in cauſa illa, vel ne ad executionem procedatur ſententiæ, non præſumant.

Quod ſi objiciatur ex injuſta cauſa, ſeu minus legitima, ante ſententiam appellationem interpoſitam extitiſſe, & ex eo non eſſe appellationem hujuſmodi admittendam; nequeunt prædicti Archiepiſcopus vel ejus officialis prohibere, ne procedatur in cauſa, niſi prius appellatione recepta velut emiſſa ex cauſa probabili, cognoſcere incipiant de cauſa hujuſmodi, an ſit vera. Si autem poſt ſententiam in caſibus a jure prohibitis (utpote a ſententia ſuper manifeſto & notorio crimine, vel de quo quis in jure confeſſus extitit, promulgata) vel conſimilibus appellatum fuiſſe dicatur; poſſunt, ne ſententia executioni mandetur, (poſtquam cognoſcere cœperint, utrum ſit recipienda, vel non, appellatio ab eo interpoſita) inhibere. In alium quoque qui circa rem, de qua inter appellantem & appellatum controverſia vertitur, aliquid poſt eorum inhibitionem attentat; non valent occaſione hujuſmodi juriſdictionem aliquam vindicare. Cum vero iis, qui ad Rhemenſem curiam ſuper aliqua cauſa vocem appellationis emittit, nihilominus in cauſis aliis Ordinarii ſui juriſdictioni ſubjiciatur; Rhemenſis **Archi**epiſcopus vel Officialis ipſius nequaquam juriſdictionem ipſam in aliis impediant, ut ab ejuſdem Ordinarii poteſtate totaliter eximant taliter appellantem. Debet autem ad eos ab Epiſcopis præfatæ provinciæ ſuper cauſis, in quibus temporalem juriſdictionem exercent, niſi forte de conſuetudine aut privilegio, ſive jure alio ſpeciali ſit appellandum ad alium, appellari. Sententias quoque interdicti vel ſuſpenſionis ſeu excommunicationis in appellantem ab eo, a quo appellatum proponitur, promulgatas, nullatenus, niſi vocatis partibus, & de appellatione legitime cognito, revocent aut denuntient eſſe nullas. Cum autem ad Rhemenſem Archiepiſcopum ab audientia Suffraganei ſui ſuper aliqua cauſa fuerit ante ſententiam appellatum, idem Archiepiſcopus (poſtquam de appellatione cognita conſtiterit, eam minus rationabilem extitiſſe) cauſam ad eundem Suffraganeum remittere non poſtponat.

DECLARATIONES.

1. *Legati.)* Per hoc Decretum non comprehenduntur ſententiæ ab inferioribus Ordinariis latæ, ut earum appellationes devolvantur ad Epiſcopum Diœceſis, ad quem ceſſante exemptione devolverentur.

Capitulum Romana, de appell. in 6. ſervari debet etiam in appellationibus ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis.

Auditores legatorum aliique Judices Apoſtolici a Legatis & Nuntiis delegati, quibus juxta facultatem illis conceſſam committunt audiendas & cognoſcendas cauſas appellationum ab Ordinariis ad Sedem Apoſtolicam interpoſitarum, debent ſervare hoc Decretum Concilii ſuper inhibitionibus, juxta formam *cap. Romana, de appell. in 6.* decernendis.

REMISSIONES.

* *In concedendis inhibitionibus poſt appellationem, &c.)* Vide Aloyſium Ricc. *deciſ.* 507. ubi latiſſime in ſua *prax. Curiæ Neapolit.*

a *Et præſertim Innocentii IV.*) Vide Soar. de Paz. in *praxi tom. 2. p. 5. cap. unic. num. 4. ad finem, & num. 14. cum ſeqq.*

CA-

CAPUT VIII.

Epiſcopi pleniſſime videant pias omnes diſpoſitiones, quorumcunque Collegiorum, exceptis iis, quæ ſunt ſub immediata Regum protectione, non obſtantibus, &c.

α * β † &c. EPiſcopi ζ (*a*) etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus a jure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, 1. ſint executores, * 2. habeant jus viſitandi η Hoſpitalia, ϑ Collegia quæcunque, ac 3. Confraternitates ι laicorum, † etiam quas ſcholas, ſive quocunque alio nomine vocant: non κ tamen, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, * ſine eorum licentia: Eleemoſinas Montis Pietatis † ſive Charitatis, & pia loca omnia, quomodocunque nuncupentur, etiamſi prædictorum locorum 4. cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca 5. exemptionis privilegio ſint munita, ac omnia, quæ ad Dei cultum aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ipſi ex officio ſuo (*b*) juxta ſacrorum Canonum ſtatuta 6. λ cognoſcant, & exequantur: 7. μ non obſtantibus, quacunque conſuetudine, etiam immemorabili 8. privilegio, 9. aut ſtatuto.

a Clem. quia contingit, de rel. dom.

b c. tua, & c. Joannes, de teſt.

DECLARATIONES.

1. *Sint executores.*) An Epiſcopi ita ſint piarum diſpoſitionum executores, ut Archidiaconi, Diaconi, & cæteri inferiores non poſſint de eis cognoſcere juxta eorum conſuetudines etiam immemorabiles? Congregatio cenſuit, Epiſcopos cumulative executores ad alios inferiores, piarum diſpoſitionum eſſe.

2. *Habeant jus viſitandi Hoſpitalia.*) Licet autem hoc Decretum concedat facultatem Epiſcopis viſitandi Hoſpitalia, & cætera pia loca, non prohibet tamen, quin & judices ſæculares eadem viſitare poſſint, ſi hoc eis alias legitime licet. Eſtque huic capitulo ſemper locus, niſi fuerit talis aut ſimilis clauſula in fundatione.

Item Epiſcopum poſſe viſitare confraternitates perſonarum ſæcularium in Eccleſiis Regularium exemptorum exiſtentes, non autem eorum Cappellas, vel Altaria, quæ intra eaſdem Eccleſias conſiſtunt.

In una Luccana Societatis ſanctæ Crucis cenſuerunt Domini mei Illuſtriſſimi omnia hoſpitalia viſitari poſſe ex Concilio tanquam loca pia, licet non ſint Eccleſiaſtica auctoritate inſtituta. Nam ſi in fundatione fuerunt expreſſe exempta ab Ordinariis, tunc non poterit Ordinarius viſitare etiam virtute hujus Decreti, per quod nihil eſt fundationi derogatum. Nihilominus Congregatio cenſuit Ordinarium poſſe viſitare Hoſpitale, & quemvis locum pium privatum corrigere & reformare in his tantum, quæ ad obſervandam voluntatem fundatorum pertinent, & ex hoc Decreto poteſtatem habere exigendi rationem ab Adminiſtratoribus Hoſpitalis, una tamen cum illis deputatis, quibus ex conſuetudine ratio reddenda eſt. Atqui Ordinarius non habet auctoritatem viſitandi Hoſpitalia, neque confraternitates, quæ a laicis reguntur, niſi in caſibus a jure expreſſis. Capitulum autem hoc intelligitur, & habet locum tantum in caſibus a jure communi permiſſis: licebit tamen Ordinario ab eis rationem adminiſtrationis exigere; nulla habita ratione juris communis, ſed ſervata tantum hujus cap. diſpoſitione.

Hoſpitalia etiam unita, in quibus Eccleſiæ ſunt, ubi aſſidue divina officia celebrantur, & bona eorum & earum non ſunt diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari.

3. *Confraternitates.*) Epiſcopus poteſt viſitare Capellas confraternitatum Laicorum in Eccleſiis Regularium erectas, & cogere adminiſtratores, etiamſi forent in Regum ditionibus: excipiuntur tamen, quæ expreſſe reperiuntur ſub Regum protectione. Cenſuit inſuper Congregatio, ſi Epiſcopo Hoſpitale aliquod viſitare volenti juxta hoc caput, opponatur exceptio, quod ſub immediata Regum protectione exiſtat, non ad ſæcularem judicem, ſed ad ipſummet Epiſcopum talis exceptionis cognitionem & diffinitionem pertinere.

4. *Cura ad Laicos.*) Hoſpitalia, licet a Laicis adminiſtrentur, & ſint ſub protectione Ducum, ſi alias Eccleſiaſtica erant, poſſunt ab Ordinariis viſitari, & poteſt Epiſcopus in eis exequi, quæ in hoc Decreto continentur.

Abulenſium viſitationis Cauſæ propoſita.

ILluſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini: Epiſcopus Abulenſis nuper volens viſitare quoddam Hoſpitale de Olmedo, a Laicis ibi fundatum, nec non Capellanias in eo exiſtentes, fuit impeditus a Religioſis S. Hieronymi, prætendentibus, ad eos dicti Hoſpitalis adminiſtrationem ſpectare: ad quorum inſtantiam proceſſus ad ſæculares judices delatus fuit, quo tamen non obſtante Epiſcopus prætendit vigore hujus cap. dictum Hoſpitale viſitare poſſe, & ita ſupplicat declarari, etiamſi dictus Prior a fundatore fuerit Patronus inſtitutus.

RESPONSIO.

COngregatio Concilii cenſuit, ex decreto hujus capitis Epiſcopum poſſe viſitare, niſi aliter cautum ſit in fundatione. Neque aliter faciendum eſt, licet prædictus Prior inſtaret, attentis verbis, in fine dictæ declarationis, ſiquidem verba inſtitutionis dicti Hoſpitalis & Juriſpatronatus erant hujuſmodi, videlicet: *Item rogo & peto in gratiam, & Eleemoſynam & propter ſervitium Domini noſtri, a Domino priore nunc & pro tempore B. Mariæ della mezza vada, Ordinis S. Hieronymi, ut tempore meæ migrationis ab hac præſenti vita, & ab ejus ſucceſſoribus pro tempore, & in perpetuum exeuntibus in dicto Monaſterio ſint patroni dicti Hoſpitalis, quod ita fundo, & relinquo fundatum: quos ego nomino in tales Patronos ſucceſſive unum poſt alium, ita ut Prior pro tempore dicti Monaſterii, Patronus dicti mei Hoſpitalis, quod ita fundavi, illud viſitet, & in eo providere debeat, quidquid ei videbitur convenire, pro illius ſuſtentatione, in quantum ſufficient reditus, quos ego relinquo dicto Hoſpitali, adeo quod dictus Patronus apponat perſonam fidelem, & bonæ conſcientiæ, quæ locare debeat hæreditates, & bona per me dicto Hoſpitali relicta, exigatque eorum reditus, eoſque juſte & ſincere exponat in ſuſtentationem ipſius Hoſpitalis, & illius manutentionem, & perſonarum pauperum ſibi bene viſarum, prout reditus per me relicti ſufficient; dante dicto Patrono tali perſonæ, pro ejus labore de reditibus dicti Hoſpitalis, quod ſibi videbitur mereri: dictuſque Patronus ſingulo anno recipiat computum dictorum redituum, & viſitet Capellam, & ſciat an Miſſæ illius, quas ego inſtituo, celebrentur, & exigat pœnas a Clericis & Capitulo hujus oppidi de Olmedo, ſi eas incurrerint, ob non celebrationem dictarum Miſſarum.* Virtute autem & vigore horum verborum, ſive clauſulæ prædictæ Juriſpatronatus & teſtamenti, quia in prædicta fundatione non fuit cautum, ut Epiſcopus nullatenus ſe intromittat, Congregatio Concilii reſpondit, non bene prædictum Priorem inſtare, quia fundatio, quæ producitur, non excludit Epiſcopum a viſitatione.

5. *Exemptionis privilegio.*) Si loca pia, in eorum fundatione exempta facta fuiſſent ab Ordinario, per hoc Decretum nihil eſt eis derogatum.

6. *Cognoſcant, & exequantur.*) Congregatio cenſuit, Epiſcopum habere votum abſolvendi, & condemnandi cum cæteris deputatis, & illius votum connumerari debere cum voto cæterorum, quorum major pars votorum condemnat, vel abſolvit, *Infr. cap. 9. §. Tunc.*

7. *Non obſtantibus.*) Non obſtat, quod videatur hæc facultas a jure data Epiſcopis *c. Tua, &c. Joan. de Teſtamentis*, & ita Concilium ſuſtuliſſe eam habentibus ex conſuetudine vel privilegio, nam etiam de jure poteſt competere inferioribus Prælatis, quia hoc eſt officium neceſſarium, & potius dicitur onus, quam honor.

8. *Privilegio.*) Non obſtat, quod illi, qui debent perſolvere aliquod legatum, ſint Officiales S. Antonii inquiſitionis, & ideo exempti a juriſdictione Ordinarii, vel Profeſſores in aliqua Univerſitate, ratione literarum Conſervatoriarum: quia hæ eximunt quidem a juriſdictione ordinaria, non autem delegata a Sede Apoſtolica, ut hic.

9. *Aut ſtatuto.*) Congregatio cenſuit, executionem adverſus Adminiſtratores condemnatos juxta hoc Decretum, ſive ſoli Ordinario reddita fuit ratio, ſive una cum aliis deputatis, ad ipſummet Ordinarium ſpectare.

Congregatio cenſuit. Decretum hoc debere habere locum, etiam extra viſitationem, & in caſibus a jure non expreſſis, & licet Epiſcopis exigere rationem ab adminiſtratoribus locorum mere laicorum & privatorum, generaliter ſine ulla diſtinctione (donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſſe cautum ſit) etiam tunc, quando ex privilegio vel conſuetudine, vel aliqua alia conſtitutione aliis eſſet reddenda ratio. Vide *infra §. Hoſpitalis.*

Præſuppoſita conſuetudine poteſt proprius Sacerdos Hoſpitalis pauperibus ibi degen-

degentibus Sacramenta miniſtrare, ibique eoſdem ſepelire, abſque interventu Parochi, dummodo Sacerdos Hoſpitalis ab Ordinario ſit approbatus.

REMISSIONES.

a Vide *Gloſſ. in cap. Relatum, in 1. de Teſt. cap. 1. de emp. l. Hæreditas 53. §. ſi defuncto, ibi, tamen principali, ff. de pet. hæred.* & apud Luſitanos extat Lex regia, *lib. 1. tit. 62. §. 39.* Vide Tiraqu. *de privilegiis piæ cauſæ, privil. 149.* Guttier. *pract. lib. 1. q. 45. num. 1. cum ſeqq.* Azeved. *lib. 3. nu. 9. tit. 14. l. 8. novæ Recopil.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verb. Hoſpitale, verſ. ad tertium.* Salas *de uſu, & conſuetud. c. 9. num. 20.* Late D. Mart. *de Juriſdict. p. 2. cap. 18. per totum.* Bobadil. in *ſua politica, lib. 2. cap. 17. num. 102.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. quæſt. 10.* Cened. *pract. & Canon. q. l. 1. q. 22. a n. 14.* * Vide etiam *Clement. quia contingit, de religioſ. domib.* Bald. *conſ. 123. lib. 5.* Gozad. *conſ. 34.* Vinc. Carocci in *tract. de except. in ſent. exec. oppon. except. 44. num. 64.* Grilenzon. *conſ. 66.* Menoch. *conſ. 848. num. 37. 38. & 39.*

β Materia hujus *cap.* patebit ex deciſionibus factis per Congregationem Illuſtriſſ. Card. ſuper deciſione dubiorum Concilii a S. D. N. deputatam, prout refert D. Marta *cap. 18. a num. 4.*

γ Fuit dubitatum, an exceptione *c. 18. Seſſ. 22.* qua excipiuntur Hoſpitalia, quæ ſunt ſub immediata protectione Regum, & ſine eorum licentia non poſſunt ab Epiſcopis viſitari; comprehendantur omnia Hoſpitalia, quæ ſunt in eorum ditionibus & regnis? Reſpondet Congregatio, non comprehendi niſi Hoſpitalia, quæ expreſſe reperiuntur eſſe ſub Regum protectione, D. Marta *d. cap. 18. n. 4.* † Bobadilla *ſupr. c. 18. num. 214. & 218.*

δ Item Congregatio cenſuit, Epiſcopos poſſe viſitare omnia Hoſpitalia & pia loca, quomodocunque nuncupentur, etiamſi ſint privata laicorum, ac etiam corrigere & reformare in caſibus a jure expreſſis, nempe ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, utcunque teſtatoris mens ſervetur. *d. Marta d. c. 18. num. 5.*

ε Item Congregatio cenſuit, ſi Epiſcopo aliquod Hoſpitale viſitare volenti juxta *cap. 8. Seſſ. 22.* opponatur exceptio, quod ſub immediata Regum protectione exiſtat, utique non ad ſæcularem judicem, ſed ad ipſummet Epiſcopum talis exceptionis cognitio vel definitio pertinebit. D. Marta *d. c. 18. n. 8.*

ζ Epiſcopi.) Idem dicit in Abbatibus habentibus quaſi Epiſcopalem juriſdictionem. Flores Vari. *lib. 2. q. 24. num. 24.* (* Marienzo in *l. 14. gl. 1. num. 46. tit. 6. l. 5. novæ Recopil.* Ricc. in *prax. var. reſol. c. 301.*) Et in Capitulo Sede vacante, poſt Maſienſ. & P. Molin. reſolvit P. Sanch. *de Matrim. l. 8. diſp. 2. num. 10.* ſed Bald. *dec. 99.* decidit, quod facultas, quæ competit Epiſcopo exequendi ultimas defunctorum voluntates, non tranſit in Capitulum.

η * *Sint executores, &c.*) Vide ult. Bald. & Gozad. proxime relatos, Burſat. *conſ. 167. n. 13. & 14. vol. 2.* Nicol. Garci. *de benefic. 1. p. c. 2. §. 1. n. 98. 104. & 107.* Cæval. in *ſuis commun. q. 374.*

θ Hoſpitalia.) Quæ ſunt erecta auctoritate Epiſcopi, eſſe loca pia, & religioſa, tenent Gabr. *de pia cauſa, concl. 2.* Tiraq. *de privil. piæ cauſæ, in præfat. verſ. Item relictum.* Padil. in *l. ſi aquam, C. de ſervit. & aqua, n. 46.* Ludov. *dec. 30. num. 6. & 7. & dec. 93. n. 36. & 45.* Redoan. *de Rebus Eccleſiæ non alien. Rub. 27. & Rub. 33. caſu 12.* Valaſc. *conſ. 105. n. 28.* Solis *de cenſib. l. 2. cap. 3. n. 11.* Menoch. *de recup. remed. 15. n. 12. & ſeq.* Guttier. *Canon. l. 1. cap. 35. num. 29.* Maſcard. *de Prob. conc. 869.* Card. Mantic. *de tacitis & ambiguis convent. l. 25. tit. 6. num. 69.* Roch. *de viſit. verbo, Hoſpitalia.* Cardin. Tuſc. *tom. 4. lit. H. concl. 158. & concl. 163. num. 2. & 4. tom. 6. lit. P. concl. 338.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Hoſpitale, §. 3. dub. 2.* Azeved. *lib. 1. a num. 26. tit. 1. lib. 4. & lib. 1. n. 4. tit. 18. l. 9. novæ Recopil.* Cæval. *commun. contra commun. tom. 4. quæſt. 896. num. 982.* Luſit. Ægid. in *Repet. l. 1. p. 1. in initio, num. 54. Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* Flores Vari. *l. 2. q. 21. n. 179. cum ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiep. Curiæ Neap. cap. 17.* late Nicol. Garſi. *de benefic. p. 5. cap. 1. num. 601. cum ſeqq.* ubi *num. 602.* reſolvit, hoſpitale etiam dici locum pium, quamvis non ſit erectum, aut approbatum auctoritate Epiſcopi, cum cauſa pietatis ſit inſtitutum, quod etiam teſtatur Caſtill. *quotid. lib. 1. de Uſufruct. cap. 54. num. 24.* & hoc *cap.* & ſequens locum habere in hoſpitalibus, & locis piis privatis, nec Eccleſiaſtica auctoritate inſtitutis, cenſuiſſe ſacram Card. Congregationem teſtatur idem Garſ. *d. cap. 1. num. 602. in fine.*

ι Collegia quæcunque.) Quod Collegia inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, ſunt

loca pia, & gaudent privilegiis Eccleſiæ, & de juriſdictione Eccleſiaſtica, etſi ſunt inſtituta, ſeu erecta auctoritate Eccleſiaſtica, non ſolum ſunt loca pia, ſed etiam religioſa, tenent Girond. *de Gabellis part.* 7. *num.* 42. Azeved. *lib.* 10. *num.* 26. *tit.* 1. *l.* 4. *& l.* 1. *num.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. quos refert & ſequitur Garſ. *d. c.* 1. *n.* 612.

ι *Ac confraternitates laicorum.*) Vide Garſ. *d. c.* 1. *num.* 606. Bobadil. in ſua *Polit. l.* 2. *cap.* 18. *num.* 228. Perez de Lara *de Capellaniis l.* 2. *cap.* 1. *a n.* 5. D. Marta *de Juriſd. p.* 1. *caſu* 113. *n.* 7. ubi reſolvit dici loca pia, quæ habent hoſpitalia cum campanilibus & campanis, & ibi celebrantur Miſſæ. Et quod poſſit Epiſcopus viſitare confraternitates laicorum, etiam exiſtentes intus Eccleſias Regularium, ac illos ad reddendum computa compellere, refert Gratian. *deciſ.* 318. Benint. Bonon. *deciſ.* 13. † Vide etiam Pariſ. *conſ.* 34. *vol.* 4. Salzed. *de uſu & conſuetud. d. cap.* 8. *a num.* 20. Rotam noviſſ. *deciſ.* 574. *num.* 6. *in p.* 1. *diverſor.* Steph. Quaranta in *ſumm. Bullarii*, *verb. Provid. in fin. p.* 398. Vincent. Caroc. *de exception. except.* 44. *num.* 65. *&* 66. Ricci in *prax variar. reſol. c.* 303. *n.* 1.

κ *Non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt.*) Concordat apud Luſitanos *ordin. reg. lib.* 1. *tit.* 62. §. 42. D. Mart. *d. cap.* 18. *num.* 2. Perez de Lara *de Anniverſ. & Capellan. l.* 2. *cap.* 1. *n.* 49. Valaſc. *conſul.* 105. *n.* 62. Cabed. *de Patronat. Regiæ coronæ c.* 39. *n.* 3. *& c.* 42. *n.* 5. * Bobadilla *d. l. Politicæ c.* 18. *n.* 214.

† *Montis Pietatis.*) Vide Grilenzon. *conſ.* 2. *in num.* 5.

* *Ex officio ſuo, &c.)* Juxta *text. in c. tua*, & in *c. Joannis*, *de teſtam.* ubi optime Covar. Sarmiento in *l.* 1. *ſelectar. cap.* 8. *n.* 25. *& c.* 11. *n.* 13. Paz. in *prax. tom.* 2. *ex n.* 44. Emman. Mandoz. de Caſtro *de annonis civil. nota* 3. *n.* 2. Grat. *dec.* 211.

λ *Cognoſcant & exequantur.*) An Epiſcopus poſſit compellere laicos ad exequutionem? Affirmant Steph. Gratian. *deciſ.* 189. *dub.* 2. quem refert Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p.* 3. *col.* 714. *in fine.*

μ *Non obſtantibus &c.*) Quod ſi quis adminiſtrator piorum locorum videns ſe conſtrictum ad reddendam rationem ſuæ adminiſtrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut ſuſpenditur executio, cenſuiſſe ſacram Cardinalium congregationem, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *Hoſpitale*, §. 3. *verſ. Sextum.*

CAPUT IX.

Adminiſtratores cujuſvis fabricæ, confraternitatis, & quorumcumque piorum locorum ſingulis annis reddant rationem Ordinario, niſi aliter in fundatione ſit cautum.

1. α * ADminiſtratores tam Eccleſiaſtici, quam laici, 2. fabricæ cujuſvis Eccleſiæ, etiam Cathedralis, 3. hoſpitalis, confraternitatis, Eleemoſinæ β Montis Pietatis, (*a*) 4. & quorumcunque piorum locorum, ſingulis annis teneantur reddere rationem adminiſtrationis Ordinario (*b*) 5. conſuetudinibus, & privilegiis quibuſcunque in contrarium ſublatis: 6. γ δ ε niſi ſecus forte in inſtitutione, & ordinatione talis 7. Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſe cautum eſſet. 8. Quod ſi ex conſuetudine, aut privilegio, aut ex conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda eſſet, 9. tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes dictis adminiſtratoribus minime ſuffragentur.

a Clem. quia contingit §. ut autem præmiſſa de relig. domi. *b* Sup. ſeſſ. 7. c. ult. & inf. ſeſſ. 25. c. 8. de ref.

DECLARATIONES.

Extra viſitationem non habet locum hoc Decretum.

1. *Adminiſtratores.*) Regulariter de omnibus locis piis Epiſcopo eſt reddenda ratio ab Adminiſtratoribus, ſive ea ſint publica, ſive privata, Eccleſ. vel laicalia loca. Pia vero Univerſitatum loca non ſunt obnoxia redditioni rationum Ordinario. Sub hoc Decreto non comprehenduntur Abbates, Præpoſiti & Abbatiſſæ vitam regularem ducentes, & idcirco adminiſtratores Monaſteriorum de illis rationem Ordinario reddere non tenentur.

Congregatio cenſuit per adminiſtratores confraternitatis Roſarii rationem ſingulis annis, ſtatis temporibus reddendam eſſe ad id deputatis & cum his etiam Epiſcopum ſeu ejus Vicarium adhibendum eſſe.

2. *Fabricæ cujuſvis Eccleſiæ.*) Ratio ſumptuum fabricæ cujuſvis Eccleſiæ eſt reddenda Epi-

Epiſcopis ordinariis, niſi aliter in inſtitutione ejuſdem fabricæ ſtatutum ſit. Itaque ad reddendam rationem adminiſtrationis fabricæ Eccleſiæ Cathedralis, Ordinario, (niſi conſtet ex inſtitutis & ordinationibus ejus, non poſſe Ordinarium ſe intromittere,) tenentur Capitulum & Canonici.

3. *Hoſpitalis.*) Etiamſi eſſet unitum. Ergo Adminiſtratores Hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ: &, ſi conſuetudine, privilegio, & inſtitutione aliqua perſonis aliis ad id officium electis ratio eſſet reddenda prædictæ adminiſtrationis, reddenda eſt tamen Ordinario cum interventu dictorum electorum.

4. *Quorumcunque piorum locorum.*) Adminiſtratorem piorum locorum, etiam exemptorum, nullam rationem reddentes, poſthac eam Epiſcopo reddere debent: quod ſi aliis reddere ſoliti ſunt, cum illis tamen præſentialiter adhibendus eſt Epiſcopus, qui quoties in dicto actu ad rationem computuum adhibebitur, in condemnatione vel abſolutione adminiſtratorum unicum votum habeat. Ad quæſitum autem. An votum ipſius debeat numerari cum aliis, ita ut major pars votorum abſolvat aut condemnet: an vero requiratur omnino votum Ordinarii ad condemnandum & abſolvendum; etiamſi major pars deputatorum eſſet in contrario voto? Congregatio cenſuit, votum Epiſcopi connumerandum cum cæteris, ita ut majorem partem ſuffragiorum conſequi debeat.

5. *Conſuetudinibus & privilegiis etiam immemorabilibus, &c.*) *Clem. Quia contingit de Relig. dom.* non ſuſtulit conſuetudinem & privilegia. Et ita cenſuit Congregatio in una Cordubenſi.

Conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ut hæc derogatio aliquid operetur. Clement. enim *Quia contingit. de Religioſis domibus*, non ſuſtulit conſuetudinem & privilegia, & ita cenſuit Congregatio in una Cordubenſi.

6. *Niſi ſecus forte in inſtitutione.*) Verba hæc, *niſi ſecus forte in inſtitutione & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſe cautum eſſet*: intelliguntur habere locum in Hoſpitali, quod cum tali conditione inſtitutum eſt, ſcilicet, ut non teneantur adminiſtratores Ordinario reddere rationem. Vide *ſupr. hoc cap.* §. *Congregatio.*

7. *Eccleſiæ.*) Abbates, Abbatiſſas & Præpoſitas regulares, qui liberam adminiſtrationem ſuarum Eccleſiarum ex immemorabili conſuetudine habent, non teneri, Congregatio cenſuit, reddere rationem fabricarum ſuarum, nec comprehendi hoc decreto, ut Epiſcopus poſſit rationem exigere.

An quæcunque uſurpatio bonorum juriumque cujuſcunque beneficii, vel loci pii, ſubjiciat uſurpantem anathemati, & aliis pœnis hic appoſitis? Congregatio reſpondit ſubjicere.

8. *Quod ſi ex conſuetudine.*) Tam in hoſpitalibus Eccleſiaſticis, quam privatis.

9. *Tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius.*) Qui habebit votum prout alii, & tanquam votum unius connumerabitur. Ordinarius habet votum in illo abſolvendo & condemnando, ſicut cæteri deputati, & ejus votum debet numerari cum aliis, ita ut major pars votorum abſolvat aut condemnet, *ſupr. hoc cap.* §. *Cognoſcant.* Cum ergo volet intervenire illis ſtatutis diebus, ex conſuetudine, aut privilegio vel conſtitutione, reddenda eſt ratio, dummodo ſingulis annis id fiat.

In Clementin. l. 3. tit. de Religioſis domibus.

QUia contingit interdum, quod Xenodochiorum, leproſariarum, eleemoſynariarum, ſeu hoſpitalium rectores, locorum ipſorum cura poſtpoſita, bona, res & jura ipſorum interdum ab occupatorum & uſurpatorum manibus excutere negligunt: quinimo ea collabi & deperdi, domos & ædificia ruinis deformari permittunt: & non attento quod loca ipſa ad hoc fundata & fidelium erogationibus dotata fuerunt, ut pauperes infectique lepra reciperentur inibi, & ex proventibus ſuſtentarentur illorum, id renuunt inhumaniter facere, proventus eoſdem in uſus ſuos damnabiliter convertentes: cum tamen ea, quæ ad certum uſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (ſalva quidem Sedis Apoſtol. auctoritate) converti. Nos incuriam & abuſum hujuſmodi deteſtantes, hoc ſacro Concilio approbante ſancimus, ut ad quos id de jure vel ſtatuto in ipſorum fundatione locorum appoſito aut ex conſuetudine præſcripta legitime, vel privilegio ſedis Apoſtolicæ pertinet, loca ipſa ſtudeant in prædictis omnibus ſalubriter reformare: ac occupata, deperdita & alienata indebite, in ſtatum reduci debitum faciant: & ad ipſarum miſerabilium perſonarum perceptionem & ſuſtentationem debitam, & juxta facultates & proventus locorum ipſorum, rectores prædictos compellere non omittant. In

quo ſi forte commiſerint negligentiam vel defectum, Ordinariis locorum injungimus, ut etiamſi pia loca prædicta exemptionis privilegio munita conſiſtant, per ſeipſos vel alios impleant omnia præmiſſa & ſingula, & rectores eoſdem utique non exemptos, propria; exemptos vero & alios privilegiatos Apoſtolica ad id auctoritate compellant. Contradictores, cujuſcunque ſtatus aut conditionis exiſtant, aut præbentes eiſdem circa præmiſſa conſilium, auxilium vel favorem, per cenſuram Eccleſiaſticam, & aliis juris remediis compeſcendo: nullum tamen per hoc exemptionibus ſeu privilegiis ipſis quoad alia præjudicium generando. Ut autem præmiſſa promptius obſerventur, nullis ex locis ipſis ſæcularibus Clericis in beneficium conferatur: etiamſi de conſuetudine, (quam reprobamus penitus) hoc fuerit obſervatum: niſi in illorum fundatione ſecus fuerit conſtitutum, ſeu per electionem ſit de rectore locis hujuſmodi providendum. Sed eorum gubernatio viris providis, idoneis, & boni teſtimonii committatur, qui ſciant, velint & valeant loca ipſa, bona eorum ac jura utiliter regere, & eorum proventus & reditus in perſonarum uſum miſerabilium fideliter diſpenſare, & quos in uſus alios bona prædicta convertere præſumptio veriſimilis non exiſtat: in quibus ſub obteſtatione divini judicii illorum, ad quos dictorum locorum commiſſio pertinet, conſcientias oneramus. Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio ſeu adminiſtratio committetur, ad inſtar tutorum & curatorum juramentum præſtare, ac de locorum ipſorum bonis inventaria conficere, & Ordinariis, ſeu aliis, quibus ſubſunt loca hujuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem. Quod ſi ſecus a quoquam fuerit attentatum, collationem, proviſionem, ſeu ordinationem ipſam carere decernimus omni robore firmitatis. Præmiſſa vero ad hoſpitalia militarium Ordinum, aut Religioſorum etiam aliorum extendi minime volumus. Quorum tamen hoſpitalium rectoribus in ſanctæ obedientiæ virtute mandamus, ut in illis ſecundum ſuorum Ordinum inſtituta, & antiquas obſervantias providere pauperibus, & hoſpitalitatem debitam in illis tenere procurent: ad quod per Superiores eorum arcta diſtrictione cogantur, ſtatutis ac conſuetudinibus quibuslibet non obſtantibus in præmiſſis. Cæterum noſtræ intentionis exiſtit, quod ſi quæ hoſpitalia, altare vel altaria, & cœmeterium ab antiquo habentia, & presbyteros celebrantes, & Sacramenta Eccleſiaſtica pauperibus miniſtrantes, ſeu ſi parochiales rectores conſueverint in illis exercere præmiſſa, antiqua conſuetudo ſervetur, quoad exercenda & miniſtranda ſpiritualia ſupradicta.

REMISSIONES.

α Vide Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 35. *n.* 19. *cum ſeqq.* Flores Vari. *lib.* 3. *q.* 21. *num.* 180. *cum multis ſeqq.* late Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 395. *& dec.* 188. Aloyſ. Ricci. in *collect. dec. p.* 3. *collect.* 744. * Vide etiam Bobadillam *tom.* 1. *ſuæ Politicæ lib.* 2. *c.* 17. *num.* 138. Nicol. Garc. *de benef.* 1. *p. c.* 2. §. 1. *ex num.* 98. & quæ notat Farinac. circa iſtum *text.* & tradita a Grilenzonio *conſ.* 20. Ricci. in *prax. var. reſol. cap.* 303. Marta *de juriſd.* 4. *p. caſu* 88. *n.* 14. *& caſu* 113. *num.* 32.

β *Montis pietatis.)* De hac confraternitate agunt multi Doctores, quos plena manu refert Cened. ad *Decret. collect.* 41. *num.* 2. quibus adde Petr. Gregor. *de republ. lib.* 13. *cap.* 16. *a num.* 9. & Bapt. Gemin. *de uſuris comment.* 3. §. 3. Pat. Motin. *de Juſtit. tract.* 2. *diſp.* 325. Perez. Lata *de Capellaniis lib.* 1. *cap.* 23. P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l.* 3. *quæſt.* 35. P. Rebello *de Oblig. juſtitiæ p.* 2. *lib.* 8. *quæſt.* 13. *per totam.* † Vinc. Grilenz. *conſ.* 2.

γ *Niſi ſecus, &c.)* Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *num.* 45. *& gloſſ.* 29. *num.* 3. & ſuper hoc *cap.* aliquæ ortæ ſunt a ſacra Cardinalium Congregatione deciſiones, quas refert D. Marta. *de Juriſdict. p.* 2. *cap.* 18. *n.* 6. 9. *&* 10.

δ Congregatio cenſuit, decretum *ſeſſ.* 22. *cap.* 9. habere locum etiam extra viſitationem & in caſibus a jure non expreſſis, & licere Epiſcopis exigere rationem ab adminiſtratoribus etiam locorum mere laicorum & privatorum, & generaliter ſine ulla diſtinctione, & quando ex privilegio, vel conſuetudine, vel alia conſtitutione aliis reddenda eſſet ratio, eiſdem reddendam eſſe, adhibito cum illis Ordinario: niſi in fundatione aliter cautum eſſet, nempe quod rationes Ordinario reddendæ non eſſent.

ε Item Congregatio cenſuit, Ordinarium ex *cap.* 9. *Seſſ.* 22. poſſe ab adminiſtratoribus hoſpitalium aliorumque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram eodem Ordinario doctum fuerit de

de inſtitutione, in qua ſecus expreſſe cautum ſit. * Hujus declarationis meminit Bobadilla *d. cap. 17. n. 138. lit. G.*

CAPUT X.

Quorumcunque Notariorum ſufficientiam ſcrutentur Ordinarii, & non ſufficientes ac delinquentes prohibeant ac arceant a cauſis Eccleſiaſticis ad arbitrium ſuum.

CUm ex Notariorum imperitia * plurima damna, & multarum occaſio litium oriatur; poſſit Epiſcopus quoſcunque Notarios, etiamſi Apoſtolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, 1. examinatione adhibita, eorum ſufficientiam ſcrutari, † 2. illiſque non idoneis repertis, aut quandocunque in officio delinquentibus, officii ejus in negotiis, litibus, & cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus exercendi uſum perpetuo, aut ad tempus prohibere, neque eorum appellatio α † interdictionem Ordinarii ſuſpendat.

DECLARATIONES.

1. *Examinatione adhibita.*) Fuit deciſum cap. hoc habere locum etiam reſpectu contractuum, qui fiunt a Notariis ſuper bonis hoſpitalium, & ſuper bonis patrimonialibus Clericorum.

2. *Illiſque non idoneis repertis.*) Facultas prohibendi Notariis, minus idoneis repertis, ne in negotiis Eccleſiaſticis ac ſpiritualibus ſuum officium exerceant, hoc decreto, etiam quoad negotia & lites piorum locorum a Laicis adminiſtrationibus attributa, intelligitur. Congregatio ita cenſuit intelligi. Item eadem facultas (*prohibendi ſcilicet Notariis minus idoneis exercitium.*) extenditur ad contractus perſonarum Eccleſiaſticarum, qui de eorum patrimonialibus bonis conficiuntur, præſertim ſtante conſuetudine, quod cauſæ earum ratione bonorum ad forum Eccleſiaſticum ſpectant. Congregatio quippe cenſuit excendi.

REMISSIONES.

* *Notariorum imperitia.*) Vide Bald. *conſ. 6. lib. 2.* Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap. 2. lit. B.* Tiber. Dec. *conſ. 28. n. 8. vol. 2.*

† *Eorum ſufficientiam, &c.*) Vide Paz. in *praxi tom. 2. cap. unic. n. 4.*

α *Neque eorum appellatio, &c.*) Vide Azeved. ad *lib. 2. n. 18. tit. 7. lib. 3. novæ Recopil. pag. 285.*

† *Neque eorum appellatio, &c.*) Vide Jo. Guttier. in *pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 39. num. 6.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 22. Card. de Luca.*

CAPUT XI.

Occupator quarumcumque obventionum piis locis applicandarum, aut impediens quocunque colore, ne fructus percipiantur, a quibus debent, anathemati ſubjaceat tandiu, quamdiu non reſtituerit, ac a ſummo Pontifice abſolutionem non obtinuerit. Adduntur ſpeciales ſpecialibus perſonis pœnæ circa idem negotium.

SI (*a*)* quem Clericorum, vel laicorum, quacunque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali, præfulgeat, in tantum malorum (*b*) omnium radix cupiditas occupaverit, ut alicujus Eccleſiæ, ſeu cujuſvis ſæcularis, vel regularis beneficii, Montium Pietatis, aliorumque piorum locorum juriſdictiones, bona, cenſus, ac jura, etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, ſeu quaſcumque obventiones, quæ in miniſtrorum, & pauperum neceſſitates converti debent, per ſe, vel alios, vi, vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas Clericorum, aut Laicorum, ſeu quacunque arte, aut quocunque quæſito colore in proprios uſus convertere, illoſque uſurpare 1. præſumpſerit; † ſeu impedire, ne ab iis, ad

a 5. Aurel. 10.
b 1. Tim. 6. Concil. Tribur. c. 7. Concil. Aurel. 3. c. 22. Conc. Pariſ. 1. c. 1. Concil. Turon. 2. cap. 29. Concil. Aurel. 4. c. 15. Conc. Mogunt. c. 6. & 11. Concil. Vvormatien. c. 75. Concil. Aquiſgran. cap. 88. Conc. Lat. ſub Leon. X. Seſſ. 9. & 10. c. prædia cum ſeqq. 12, q. 2.

quos jure pertinent, percipiantur; [a] is anathemati tamdiu ſubjaceat, quamdiu juriſdictiones, bona, res, jura, fructus, & reditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocunque, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, pervenerint, Eccleſiæ, ejuſque adminiſtratori, ſive beneficiato integre reſtituerit, ac deinde a Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit. 2. Quod ſi ejuſdem Eccleſiæ patronus fuerit; etiam jure patronatus ultra prædictas pœnas eo ipſo privatus exiſtat. Clericus vero, qui nefandæ fraudis, & uſurpationis hujuſmodi fabricator, ſeu conſentiens fuerit, eiſdem pœnis ſubjaceat, necnon quibuſcunque beneficiis privatus ſit, & ad quæcunque alia beneficia inhabilis efficiatur, & a ſuorum Ordinum executione; etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem, ſui Ordinarii arbitrio ſuſpendatur.

DECLARATIONES.

1. *Præſumpſerit.*) Diſpoſitio hujus capitis non habet locum, quando Dominus beneficii cædit arbores frugiferas, & illas ad proprium commodum convertit; ſed hoc capitulum ſibi vendicat locum in caſu cædentium arbores frugiferas, quando ipſi cædentes ſunt extranei, & hanc cæſionem committunt, licet cum injuria hoc non facerent, ſed ſolum animo furandi.

2. *Quod ſi ejuſdem Eccleſiæ Patronatus fuerit.*) Nullus Laicus abſque ſpeciali facultate Sedis Apoſtolicæ Eccleſias ſeu Eccleſiaſtica bona poſſidere poteſt, etſi eſſent Juris patronatus proprii, non obſtante etiam quacunque poſſeſſione. Et qui bona Eccleſiarum abſque ſanctæ Sedis Apoſtolicæ impetrato aſſenſu poſt publicationem Concilii, in perpetuum ſcienter aut annuo cenſu locaverunt, conduxerunt, permutarunt, aut alias alienaverunt, & alienata receperunt; ſubjacent pœnis præſentis Decreti. Verum occupans Hoſpitale, in quo fuit præſentatus a prætenſo Patrono, non obtenta licentia & inſtitutione ab Epiſcopo, non incidit in pœnas hujus decreti: ſicut nec Rectores piorum locorum cædentes arbores frugiferas, incidunt in hunc Canonem, niſi in proprios uſus converterent, damnificando ipſa loca.

Poſtquam Sedes Apoſtolica Placentiam in feudum conceſſit, non potuerunt vendi, nec emi bona Eccleſiaſtica, domus, ædificia, vel jura Eccleſiis attributa, vigore Brevis Apoſtolici ibi regiſtrata, ut in *cap.* 11. *ſeſſ.* 25. etiam continetur.

REMISSIONES.

Vide P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 154. *verſ. decimum tertium.* *Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi can. c.* 3. *lit. A. circa fin. & in cap.* 71. ubi latiſſime. Oliba *de jure fiſci, c.* 14. *n.* 100. *& c.* 15. *n.* 26. Joſeph. de Seſſ. *de inhibition. c.* 8. §. 3. *n.* 25.

† *Illoſque uſurpare præſumpſerit, &c.*) Vide Rodoan. *de rebus Eccleſ. non alien. q.* 21. *num.* 38. Bern. Diaz in *prax. canon.* 71. ubi etiam Salzedo.

[a] *Is anathemati tamdiu ſubjaceat.*) Vide Salzed. in *pract. cap.* 3. *verſic. & notat.* P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 27. *quæſt.* 10. *in med.* Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Bonac. p.* 31. P. Soar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 22. Sayr. in *eod. tract. l.* 3. *c.* 31. *n* 26. P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 6. *qu.* 23. *num.* 2.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 22. *Card. de Luca.*

Decretum ſuper petitione conceſſionis Calicis.

INſuper, (*a*) cum eadem ſacroſancta Synodus ſuperiori Seſſione duos articulos, alias propoſitos, & tum nondum diſcuſſos videlicet: An rationes, quibus S. Catholica Eccleſia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes ſacerdotes, ſub una panis ſpecie, ita ſint retinendæ, ut nulla ratione calicis uſus cuiquam ſit permittendus; &, An, ſi honeſtis, & Chriſtianæ charitati conſentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno Calicis uſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit, & quænam illæ ſint? in aliud tempus, obla-

[a] Seſſ. 22. Can. 4.

oblata ſibi occaſione, examinandos, atque definiendos reſervaverit; nunc, eorum, pro quibus petitur, ſaluti optime conſultum volens, decrevit, integrum negotium ad ſanctiſſimum Dominum noſtrum eſſe referendum, prout præſenti decreto refert; qui pro ſua ſingulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Chriſtianæ, & ſalutare petentibus uſum Calicis, fore judicaverit.

Indictio futuræ Seſſionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Tridentina Synodus diem futuræ Seſſionis ad feriam quintam, poſt octavam feſtivitatis omnium Sanctorum, quæ erit dies XII. menſis Novembr. indicit; & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonii, &c.

Prorogata fuit Seſſ. uſque ad diem 15. Julii, 1563.

SESSIO VIGESIMATERTIA,

Quæ eſt ſeptima

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 15. Julii, M. D. LXIII.

Vera, & Catholica doctrina de *α* Sacramento Ordinis, & ad condemnandos errores noſtri temporis, a ſancta Synodo Tridentina decreta, & publicata Seſſione 7.

CAPUT I.

Chriſtus Dominus Apoſtolis ſuis, ac eorum in ſacerdotio ſucceſſoribus dedit poteſtatem conſecrandi, & offerendi viſibile Sacrificium, ac remittendi, & retinendi peccata.

SAcrificium & Sacerdotium ita Dei ordinatione conjuncta ſunt, ut utrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in novo Teſtamento ſanctum Euchariſtiæ ſacrificium viſibile ex Domini inſtitutione, Catholica Eccleſia acceperit; fateri etiam oportet, in ea novum eſſe viſibile, & externum Sacerdotium, in quod vetus translatum eſt. Hoc autem ab *β* eodem Domino Salvatore noſtro inſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus in ſacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, (*a*) & miniſtrandi Corpus, & Sanguinem ejus, necnon & peccata dimittendi, & retinendi, ſacræ literæ oſtendunt, & Catholicæ Eccleſiæ traditio ſemper docuit.

a Matt. 18. Matt. 26. Joan. 20.

REMISSIONES.

α Vide Barthol. Ledeſm. in *ſua ſumma de Sacram. tit. de Sacramento Ordinis*. Petr. Ledeſm. in *ſumma part. 1. tit. de Sacrament. Ordinis*. Vivald. in *candelabr. aureo, tit. de Sacramento Ordinis*. Pat. Henriquez. in *ſumm. part. 2. lib. 10. de Ordinis Sacram.* Cardin. Tuſc. *lit. O. concl.* 189. Quarant. in *ſumma Bullarii, verbo Ordo*. P. Vaſq. in 3. *part. Div. Thom. tom.* 3. *diſput.* 235. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 3. P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom* 2. *diſput.* 20. Zerol. in *praxi Epiſcopali, part.* 1. *&* 2. *verbo, Ordo*. Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *&* 4.

β Ab eodem Domino Salvatore noſtro inſtitutum.) Vide Sayr. *de Sacrament. in genere*

genere lib. 2. quæſt. 3. art. 1. verſ. de Sacrament. Ordinis. P. Henriquez in *ſumma lib. 10. in proœm. §. 2. lit. M. pag. mihi, 878. & §. 5. & cap. 3. in princip.* P. Valer. Reginald. *d. lib. 30. num. 3.* P. Vaſquez *d. tom. 3. diſput. 239.* P. Ægid. *de Sacram. & Cenſur. tom. 1. quæſt. 83. num. 106.*

CAPUT II.

Ad venerationem tanti Sacrificii ad initio Eccleſiæ fuerunt in uſu ſeptem Ordines, quorum alii ſunt aliis majores, ita ut Subdiaconatus referatur inter majores ſeu ſacros.

α CUm autem divina res ſit tam ſancti ſacerdotii miniſterium; conſentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri poſſet, ut in Eccleſiæ ordinatiſſima diſpoſitione, plures & diverſi eſſent miniſtrorum Ordines, qui ſacerdotio ex officio deſervirent, ita diſtributi, ut, qui β γ δ jam clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad majores aſcenderent. Nam non ſolum de ſacerdotibus, (*a*) ſed & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt; & quæ maxime in illorum ordinatione attendenda ſunt, graviſſimis verbis docent, & ab ipſo Eccleſiæ initio ſequentium Ordinum nomina, atque uniuſcujuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi, ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii, in uſu fuiſſe cognoſcuntur, quamvis non pari gradu. Nam Subdiaconatus ad majores ordines (*b*) a Patribus & ſacris Conciliis refertur, in quibus & de aliis inferioribus frequentiſſime legimus.

a 1. Tim. 5. & Act. 21. verſ. 3.

b c. Nullus 69. diſt.

REMISSIONES.

α Vide Bald. Junium ſuper *opera controverſ. Bellarmin. part. 2. lib. 6. cap. 3. in fine.*

β *Qui jam clericali tonſura inſigniti eſſent.*) Quot ſint Ordines, an novem, volunt Canoniſtæ, an ſeptem tantum, ut volunt Theologi, & an prima tonſura ſit ordo? Vide apud Hiſpanos *lib. 1. tit. 6. part. 1. ad fin. ibi, eorden de corona es entrada,* plures Doctores plena manu refert Cened. ad *Decret. collect. 105. num. 2.* quibus adde Veg. in *eſpego de curas, cap. 14. a num. 4.* Valent. *tom. 4. diſp. 9. quæſt. 1. punct. 2.* Menoch. *conſ. 912. num. 21.* Surd. *conſil. 259. num. 8.* Vincent. de Franc. *Neapol. deciſ. 289. num. 9.* Fr. Emman. in *ſumma tom. 2. cap. 13.* Vivald. in *candelabro aureo, titul. de Sacrament. Ordinis, num. 6. 10. & 11.* Barthol. Ledeſm. in *ſummario de Sacrament. Ordinis, diffic. 5.* P. Henriquez in *ſumm. lib. 10. cap. 2.* Catechiſ. ad *parochos de Sacrament. Ordinis, verſ. Docendum igitur erit.* Navarr. *conſ. 12. de temp. ordinat.* Jacob de Graffis *lib. 1. aur. deciſ. par. 2. cap. 9. a num. 11.* D. Sahagum *de Sacram. Ordinis a num. 7.* Velaſq. de Avendan. *lib. 29.* Tauri *gloſſ. 3. num. 9. & 10.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. part. 1. tit. de Sacrament. Ordinis cap. 1.* Ludov. Lop. in *inſtruct. conſcient. tom. 2. part. 1. cap. fin.* Coſm. Philiarch. *de Officio Sacerd. part. 2. lib. 1. cap. 13.* Carill. in *itinerario ordin. ſect. 3. cap. 7. a num. 17.* Nunno *part. 3. in addit. quæſt. 37. & 40. art. 2.* Petr. Alphonſ. de Vaſconcellos in *harmonia Rubricarum ad Rubr. de tempor. ord. num. 3. & 4.* Cævall. *commun. contra commun. quæſt. 524.* Mendez a Caſtro in *lib. cum oportet, num. 166. Cod. de bonis quæ lib.* Cardin. Tuſc. *lit. O. concl. 189.* Nicol. Garſi. *de Benefic. part. 7. cap. 1. a num. 1.* noviſſime D. Marta in *votis noviſſimarum deciſ. voto 14. a num. 2.* Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. part. 1. lib. 4. cap. 10. verſ. Denique.* P. Vaſquez in *3. part. Div. Thom. 3. diſput. 236.* P. Ægid. *de Sacram. & cenſ. tom. 2. diſp. 20. num. 5.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 3. num. 8.*

γ An Epiſcopatus ſit Ordo diſtinctus a Sacerdotio? Vide Petr. Alph. de Vaſconcellos in *harmonia Rubr. ad Rubr. de tranſlatione Epiſcopi, num. fin.* Burſat. *conſ. 125.* Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 1. cap. 2. q. 3. art. 5. verſ. De conſecrat.* P. Vaſquez *d. tom. 3. diſp. 240.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. p. 1. quæſt. 48. num. 11.*

δ An Ordinatio Epiſcopalis vere & proprie ſit Sacram. Vid. Balduin. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. part. 2. lib. 6. cap. 3. verſ. primum ergo,* poſt P. Valent. Mich. Medin. Pet. Sot. & Vaſquez reſolvit P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 20. num. 43.*

CA-

CAPUT III.

Cum ordinatio conferat gratiam, ea indubie eſt Sacramentum.

α CUm Scripturæ teſtimonio, (*a*) Apoſtolica traditione, & Patrum unanimi conſenſu perſpicuum ſit, per ſacram ordinationem, quæ verbis & ſignis exterioribus perficitur, β gratiam conferri; dubitare nemo debet, Ordinem eſſe vere & proprie unum ex ſeptem ſanctæ Eccleſiæ Sacramentis, inquit enim Apoſtolus: (*b*) Admoneo te, ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum, non (*c*) enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis.

a 1. Tim. 4.

b 2. Tim. 1. *b.* 2. Tim. 4. d.

c 2. Tim. 1. b.

REMISSIONES.

α Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib. 6. cap. 1. in fine.* P. Henriquez in *ſumm. lib. 10. cap. 14. §. 2.*

β *Gratiam conferri dubitare nemo debet.*) Vide Sayr. *de Sacram. in genere lib. 5. cap. 1. quæſt. unic. artic. 2. verſ. de Sacram. Ordin.* P. Henriq. in *ſumma lib. 10. cap. 1. §. 3. lit. R. & cap. 14. in princ.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pæn. lib. 30. tract. 1. anum. 16.*

CAPUT IV.

Non omnes Chriſtiani ſunt ſacerdotes, ſed ii ſoli, qui legitime ſunt ordinati ab Epiſcopis, qui ſunt ſummi Sacerdotes, miniſtros Eccleſiæ ordinant, etiam non requiſito laicorum ſuffragio, aut conſenſu. Ordinatis ineſt character indelebilis, ob quem ſit, ut numquam iterum laici effici poſſint.

α QUoniam vero in Sacramento (*a*) Ordinis, ſicut & in Baptiſmo, & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, * nec auferri poteſt; merito ſancta Synodus damnat eorum ſententiam, qui aſſerunt, novi Teſtamenti ſacerdotes, temporariam tantummodo poteſtatem habere, & ſemel rite ordinatos, iterum laicos effici poſſe, ſi verbi Dei miniſterium non exerceant. Quod ſi quis omnes Chriſtianos promiſcue novi Teſtamenti ſacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam (*b*) Eccleſiaſticam hierarchiam, quæ (*c*) eſt caſtrorum acies ordinata, confundere: perinde ac ſi contra Beati Pauli (*d*) doctrinam, omnes Apoſtoli, omnes Prophetæ, omnes Euangeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint Doctores. Proinde ſacroſancta Synodus declarat, præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, † ad hunc hierarchicum Ordinem præcipue pertinere; & poſitos, (*e*) ſicut idem Apoſtolus ait, a Spiritu ſancto, regere Eccleſiam Dei: (*f*) eoſque presbyteris (*g*) ſuperiores eſſe; ac Sacramentum Confirmationis conferre; miniſtros Eccleſiæ ordinare; atque alia pleraque peragere ipſos poſſe: quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Docet inſuper ſacroſancta Synodus, in ordinatione Epiſcoporum, ſacerdotum, & cæterorum Ordinum, (*h*) nec populi, nec cujuſvis ſæcularis poteſtatis, & magiſtratus conſenſum, ſive vocationem, ſive auctoritatem ita requiri, ut ſine ea irrita ſit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo a populo, aut ſæculari poteſtate, ac magiſtratu vocati, & inſtituti, ad hæc miniſteria exercenda aſcendunt, & qui ea propria temeritate ſibi ſumunt, omnes non Eccleſiæ miniſtros, (*i*) ſed fures & latrones, per oſtium non ingreſſos, habendos eſſe. Hæc ſunt, quæ generatim ſacræ Synodo viſum eſt Chriſti fide-

a Seſſ. 7. de Sacram. in genere Can. 9.

b Cant. 6.

c 1. Cor. 12.

d Eph. 4.

e Act. 20.

f Cœleſt. 1. epiſt. ad Epiſc. Galliæ, c. 1.

g Seſſ. 7. de Confirm. Can. 3. Hiſpal. 2. c. 5. 7. & alibi.

h Laodic. Conc. c. 13.

i Joan. 10.

fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis, & propriis canonibus in hunc, qui ſequitur, modum damnare conſtituit: ut omnes adjuvante Chriſto, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris Catholicam veritatem facilius agnoſcere, & tenere poſſint.

DECLARATIONES.

An furioſus habens dilucida intervalla ad Subdiaconatus ordinem promotus, continuo teneatur, & dato quod non teneatur, an ſit ei concedenda diſpenſatio, ut poſſit contrahere matrimonium.

Congregatio reſpondit, aut tempore ſuſceptionis agitabatur, & non teneri, niſi ante furorem intentionem ſuſcipiendi habuerit, aut non conſtat, ſanæ aut inſanæ mentis tunc eſſet, nec item teneri. Ad ſecundam nullam eſſe rationem diſpenſationis concedendæ.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriquez in *ſum. lib.* 10. *c.* 7. *in princip. & cap.* 14. §. 2. *lit. P.* P. Vaſquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 3. *diſput.* 243. *a num.* 2. *& diſp.* 244. *num.* 17. Bald. Jun. ſuper *opera controverſ. Bellarm. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 10. *verſ. Septimus Ordo Sacerdotum eſt.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 1. *num.* 3. *verſ. Quod attinet, & num.* 16. *verſ. Eidem.*

* *Qui nec deleri.*) Vide *text.* juncta *ſua gloſſa* in *cap. licite* 32. *quæſt.* 2. tradita a Joſeph. Seſſe *de inhibit. cap.* 8. §. 1. *num.* 20.

† *Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt.*) Vide Mich. Agia *de exhibend. auxil. fundamento* 1. *fol.* 11. *& concl.* 2. *pag. mihi* 123.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

α CANON I.

α Sup. c. 1. Si quis dixerit, (*a*) non eſſe in novo teſtamento Sacerdotium viſibile, & externum; vel non eſſe poteſtatem aliquam conſecrandi, & offerendi verum Corpus, & ſanguinem Domini, & peccata remittendi & retinendi; ſed officium tantum & nudum miniſterium prædicandi Euangelium, vel eos, qui non prædicant, prorſus non eſſe ſacerdotes; anathema ſit.

β CANON II.

Si quis dixerit, præter ſacerdotium non eſſe in Eccleſia Catholica alios ordines, & majores, & minores, (*b*) per quos, velut per gradus quoſdam, in ſacerdotium tendatur; anathema ſit. b Sup. c. 2.

γ CANON III.

Si quis dixerit, Ordinem, ſive ſacram Ordinationem (*c*) non eſſe vere & proprie Sacramentum, a Chriſto Domino inſtitutum, vel eſſe figmentum quoddam humanum, excogitatum a viris rerum Eccleſiaſticarum imperitis, aut eſſe tantum ritum quendam eligendi miniſtros verbi DEI, & Sacramentorum, anathema ſit. c Sup. c. 3.

δ CANON IV.

Si quis dixerit, per ſacram Ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere: Accipe Spiritum ſanctum; aut per eam non imprimi characterem; vel eum, qui Sacerdos ſemel fuit, (*d*) laicum rurſus fieri poſſe; anathema ſit. d 2. Toled. c. 7.

CANON V.

Si quis dixerit, ſacram Unctionem, qua Eccleſia in ſancta ordinatione utitur; non tantum non requiri, ſed contemnendam, & pernicioſam eſſe; ſimiliter & alias Ordinis cæremonias; anathema ſit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & miniſtris; anathema ſit.

CA-

ε CANON VII.

Si quis dixerit, Epiſcopos non eſſe Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi, (*e*) & ordinandi; vel eam, quam habent, illis eſſe cum Presbyteris communem; vel Ordines ab ipſis collatos ſine populi, vel poteſtatis ſæcularis conſenſu, aut vocatione, irritos eſſe, aut eos, qui nec ab Eccleſiaſtica & canonica poteſtate rite ordinati, nec miſſi ſunt, ſed aliunde veniunt, legitimos eſſe verbi & Sacramentorum miniſtros; anathema ſit.

ε Sup. c. 4.

ζ CANON VIII.

Si quis dixerit, Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos, ſed figmentum humanum; anathema ſit.

REMISSIONES.

α CANON I. Vide Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p. 2. lib. 6. c. 3. & 4.*

β CANON II. Vide Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 2. num. 4.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 30. n. 3.*

γ CANON III. Vide Valaſc. *tom. 1. alleg. 2.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 8. tract. de Sacr. Ord. c. 1. conc. 1.*

δ CANON IV. Vide P. Henriquez in *ſumm. lib. 10. c. 4. §. 2. lit. F. & G.* P. Valer. *d. lib. 30. num. 3.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 20. n. 58.* Bald. Junium ſuper *opera controv. Bellarm. p. 2. lib. 6. c. 5. verſ. item patet.* Petr. Ledeſm. *dict. tract. de Sacram. Ordin. cap. 4. concl. 2.* * Vide etiam *text. cum gloſſ. in cap. licite 32.* Div. Thom. 3. *par. quæſt. 69. art. 1.* Joſeph de Seſſe in *tract. de inhibition. cap. 8. §. 1. num. 20.*

† CANON VI. Vide Mich. Agiam *de exhib. auxiliis fundament. 2. fol. mihi 14.*

ι CANON VII. Vide Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 1. cap. 2. quæſt. 3. art. 5. verſ. De conſecr. Epiſcopi.* P. Ægid. *dict. diſp. 20. num. 24. & num. 75.* P. Vaſquez *dict. tom. 3. diſp. 243. a num. 2. & diſp. 244. num. 17.*

ζ CANON VIII. Vide P. Henriquez in *ſumm. lib. 10. c. 3. in fine.* P. Paul. Comitol. *reſponſor. moral. lib. 1. q. 99. n. 3.* Petr. Ledeſm. *dict. tract. de Sacram. Ordin. c. 5.*

DECRETUM DE REFORMATIONE.

EAdem ſacroſancta Tridentina Synodus, reformationis materiam proſequens, hæc, quæ ſequuntur, in præſenti decernenda eſſe ſtatuit, & decernit.

CAPUT I.

Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus præfectus, etiam Cardinalis, numquam abſit a Diœceſi ſua, niſi ad ſummum tres menſes continuos, vel interruptos, exceptis modis infraſcriptis, probandis coram Metropolitano, aut (in caſu) Suffraganeo. Tempore abſentiæ nullum populus damnum ſentiat. Aliter facientes graviter puniuntur. Eadem ſerventur in Curatis, in quorum abſentia ponendi Vicarii approbati. Quædam notatu digna ponuntur in hoc Capitulo.

α * β γ &c. CUm (*a*) præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum ζ curam paternam gerere, & in cætera munia paſtoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed (*b*) mercenariorum more deſeruñt: ſacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique (*c*) forma gregis, in judicio, & veritate paſcant, & regant. Ne vero ea, quæ de reſidentia ſan-

a Joan. 21. Actor. 20. Epheſ. 4. 3. diſt. c. ſicut, 7. q. 1. c. qui Epiſcopatum, 8. q. 1. c. gloria Epiſc. 12. q. 2.

b Joan. 10.

c 1. Pet. 5. 2.

ſancte, & utiliter jam (*d*) antea ſub felic. rec. Paulo III. ſancita fuerunt, in ſenſus a ſacroſanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac ſi vigore illius decreti quinque menſibus continuis abeſſe liceat; illis inhærendo, declarat ſacroſancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quocumque nomine, & titulo præfectos etiam ‖ ſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, obligari ad perſonalem 1. in ſua Eccleſia vel diœceſi reſidentiam, ubi injuncto ſibi officio defungi teneantur: neque abeſſe poſſe, niſi ex cauſis, & modis infraſcriptis, (*e*) 2. Nam cum Chriſtiana charitas, † urgens neceſſitas, debita obedientia, ac evidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitas aliquos nonnumquam abeſſe poſtulent, & exigant; decernit eadem ſacroſancta Synodus, has legitimæ abſentiæ cauſas a Beatiſſimo Romano Pontifice, 3. aut a Metropolitano, 4. vel eo abſente, Suffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente, qui idem Metropolitani abſentiam probare debebit, in ſcriptis eſſe approbandas; niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus, & Reipublicæ officium, Epiſcopatibus adjunctum: cujus quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repentinæ, nec eas quidem ſignificari Metropolitano neceſſe erit: ad eundem tamen cum Concilio provinciali ſpectabit judicare de licentiis a ſe, vel a Suffraganeo datis, & videre, ne quis eo jure abutatur; & ut pœnis Canonicis errantes puniantur. (*f*) Interea meminerint diſceſſuri, ita ovibus ſuis providendum; ut, quantum fieri poterit, ex ipſorum abſentia nullum damnum accipiant. Quoniam ❧ autem, qui aliquantiſper tantum abſunt, ex veterum canonum ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reverſuri ſunt; Sacroſancta Synodus vult, illud abſentiæ ſpatium ſingulis annis, ſive continuum, ſive interruptum, (*g*) extra prædictas cauſas, nullo ⁋ pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere: & haberi rationem, ut id æqua ex cauſa fiat, & abſque ullo gregis detrimento: quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam, & timoratam fore, cum Deo corda pateant; cujus opus non fraudulenter agere, ſuo periculo tenentur. Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur; (*h*) ne per illius temporis ſpatium, Dominici Adventus, Quadrageſimæ, Nativitatis, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes item, & Corporis Chriſti diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oves debeant, ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali ullo pacto abſint, niſi Epiſcopalia munia * in ſua diœceſi eos alio vocent.

Si quis autem, quod utinam nunquam eveniat, contra hujus Decreti diſpoſitionem abfuerit, ſtatuit ſacroſancta Synodus, præter alias pœnas † adverſus non reſidentes, ſub (*i*) Paulo III. impoſitas, & innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit; cùm ⁋ pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta †, illos ſibi detinere poſſe; ſed teneri aut ipſo ceſſante, per Superiorem Eccleſiaſticum illos fabricæ Eccleſiarum, 5. aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conventione, vel compoſitione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur; ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remittentur: non obſtantibus quibuſcumque privilegiis cuicumque Collegio, aut fabricæ conceſſis. 6. μ τ ξ Eadem omnino, etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas 7. de

cura-

d Sup. ſeſſ. 6. de refor. c. 1.

e c. de cæter. c. inter quatuor, c. tuæ, & c. relatum, de cler. non reſid. c. ad ſupplicationē de renunc. c. quorumdam, 74. diſt.

f c. cum ex eo de elect. in 6. c. beneficium, de reg. eod. l. & c. 2. in fin. ſup. ſeſſ. 6. Sardicen. Conc. c. 14.

g c. præſentium 7. q. 1. & infr. Seſſ. 24. de Reform. c. 11.

h c. ſi quis in clero 7. q. 1.

i Sup. ſeſſ. 6. de ref. c. 1. & inf. in Bulla S. D. N. Pii IV. ſuper reſid. c. 2. c. conquerente, & fere per totum, de cler. non reſid.

curatis inferioribus, 8. & aliis quibuſcumque, qui beneficium aliquod Eccleſiaſticum, 9. curam animarum habens, obtinent, ſacroſancta Synodus declarat, & decernit: ita tamen, ut quandocumque eos, 10. cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum, ab ipſo Ordinario approbandum, cum debita mercedis aſſignatione relinquant. Diſcedendi *o* autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam ultra bimeſtre tempus, niſi ex gravi cauſa 11. non obtineant. 12. Quod, ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint; 13. liberum eſſe vult Ordinariis, 14. per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, 15. & ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia, 16. etiam uſque ad privationem 17. compellere; nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuſcumque beneficii, pactione, ſtatuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, 18. *π* conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela cenſenda eſt, ſive *ρ* appellatione, aut inhibitione etiam in Romana Curia, vel *σ* vigore (*k*) Eugenianæ conſtitutionis ſuſpendi poſſe. Poſtremo tam decretum illud ſub (*l*) Paulo III. quam hoc ipſum in Conciliis Provincialibus & Epiſcopalibus publicari ſancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ adeo ex Paſtorum munere, animarumque ſalute ſunt, frequenter omnium auribus, mentibuſque infigi, ut in poſterum, Deo juvante, nulla temporum injuria, aut hominum oblivione, aut deſuetudine aboleantur.

k Inf. ſeſs. 24. c. 18. §. deb. at, c. Extrav. commun. lib. 5. c. 3 Divina, de privil.

l Sup. ſeſs. 6. de ref. c. 1.

DECLARATIONES.

1. *In ſua Eccleſia vel Diœceſi reſidentiam.*) Epiſcopus modo in Epiſcopatu reſideat, ſolutus eſt a reſidentia beneficii ſimplicis, aut dignitatis, quam ſine ulla animarum cura obtinet, etiam extra Diœceſim, in aliqua Cathedrali: eamque retinere, ac ejus fructus percipere poteſt, exceptis portionibus & diſtributionibus quotidianis, & aliis, ſi quæ forte ſint, quæ abſentes juſta aliqua de cauſa non percipiunt. Vide *ſup. Seſſ. 6. cap. 1. de Reform. §. Habens Archidiaconatum.*

Epiſcopus proinde reſidens in Urbe Cathedrali, liber eſt a reſidentia Monaſterii Monachorum regularium, quod obtinet cum diſpenſatione Papæ, licet illi annexæ ſint aliquæ Eccleſiæ curatæ poſt erectionem Monaſterii, & præſertim ſi in tali Monaſterio non ſit fons baptiſmalis, nec aliqua animarum cura, & curatæ regi ſoleant per Vicarios.

An in præſentia, in qua Epiſcoporum copia haberi non poteſt, diſpenſandum ſit, ut in loco duorum Epiſcoporum, qui in conſecratione Epiſcopi intereſſe debent, ſubrogentur duo Abbates, duove alii dignitates Eccleſiaſticas habentes? Congregatio dixit poſſe diſpenſari & major pars Theologorum, qui conſulti fuerunt, ſic reſponderunt faciendum, & ita Pius V. diſpenſavit.

2. *Nam cum Chriſtiana charitas.*) Non licet Epiſcopo a ſua Eccleſia abeſſe, niſi ob aliquam cauſarum, quæ habentur in hoc capite infra, de quibus non eſt perpetuus morbus. Itaque non licet Epiſcopo abſentare ſe ab Epiſcopatu ſuo propter morbum perpetuum.

3. *Aut a Metropolitano.*) Metropolitani providere debent, ut provinciales eorum Epiſcopi, juxta Decreta Concilii Tridentini reſideant in Eccleſiis propriis, curamque commiſſi ſibi gregis habeant diligentem.

4. *Vel, eo abſente, Suffraganeo Epiſcopo.*) Abſente Metropolitano, Epiſcopus antiquior reſidens, ſuper abſentia Epiſcopi comprovincialis inquirit.

5. *Aut pauperibus loci erogare.*) Hæc pœna habet etiam locum in Curatis inferioribus, ita ut Epiſcopus debeat compellere Parochum, qui per biennium non reſidet, licet poſtmodum reſideat, ad reſtituendos fructus illius temporis, quos abſens recepit, quamvis ad reſidendum, nec per edictum quidem, monitus fuiſſet.

6. *Eadem omnino.*) Epiſcopus ad reſidentiam cogere poteſt Rectorem, licet ejus Eccleſia Parochialis pertineat ad inferioris collationem.

7. *De curatis inferioribus.*) Non licet Epiſcopo, pro Cathedralis Eccleſiæ ſervitio, vel

vel etiam ſuo, aliquem ex Curatis, extra ipſorum curam, ad certa negotia adhibere, conſtituto ibi etiam Vicario idoneo. Neque excuſantur a reſidentia ob defectum domus, neque ſi habent officium inquiſitionis, nec propter litem. Et etiam Coadjutores perpetui tenentur ad reſidendum perſonaliter ſicut veri curati, & ſub hoc *cap.* comprehenduntur, etiamſi in aliis beneficiis ſerviant, etiam in Cathedralibus. *Infra hoc cap.* §. *Epiſcopus non poteſt.*

23. Sept. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, ſi Eccleſia Parochialis Rectoris habitatione caret, debere utique, & poſſe Rectorem compelli ad habitandum intra limites Parochiæ in loco propinquiori.

8. *Et aliis quibuſcumque.*) Capellani, coadjutores Rectorum Parochialium, cum Capellaniis perpetuis inſtitutis, auctoritate Apoſtolica, tenentur ad perſonalem reſidentiam, ſicuti tenentur Rectores ipſi. Congregatio cenſuit, omnino teneri, & eos dumtaxat excipi, qui ex inſtitutione poſſunt per alium ſervire, vel quibus nulla expreſſa reſidentiæ perſonalis obligatio injuncta eſt. Unde & Ordinarius tenetur eos cogere, ſicut ipſos Rectores, nec cum aliquo hujuſmodi diſpenſare, quoad reſidentiam, niſi ut cum Rectoribus Epiſcopus poteſt, eodemque jure examinandi tenentur, quo Rectores Parochiales, ex *cap.* 18. *Seſſ.* 24.

9. *Curam animarum habens.*) Etiamſi eſſent in Parochia tres tantum incolæ, & ibi fuerint duæ Eccleſiæ unitæ, reſidendum eſt in digniori; quod ſi non conſtet, quæ ſit dignior, reſidendum erit in frequentiori. Obtinens legitime ante Conc. Trident. confirmationem, Parochialem Eccleſiam, & Canonicatum, non eſt cogendus alterutrum reſignare, dummodo in Parochiali Eccleſia reſideat, fructuſque Canonicatus percipiat, & amittat tantum quotidianas diſtributiones, atque illas, quas abſentes juſtis de cauſis non percipiunt: qui tamen, ſi ſtatutis horis in ipſo Canonicatu etiam reſideat, & illi inſerviat, tunc quotidianas diſtributiones conſequetur. Vide *Seſſ.* 5. *de Reform.* §. *Per ſeipſos.*

Si Parochialis Eccleſia tribus, aut quatuor milliaribus diſtet a civitate, in hac rector habitare debet, nec Dominicis diebus tantum ad ſuam Eccleſiam accedens, habetur pro reſidente.

An propter intemperiem aeris, relicto ibi Vicario approbato, ex Ordinarii conſenſu, Parochus non inde oriundus poſſit alibi habitare? Congregatio cenſuit, non poſſe: ſi tamen Rector infirmus eſſet, & in loco Parochialis curæ curari non poteſt defectu Medicorum medicinarumve, tunc poſſe ab Ordinario dari ei dilationem trium vel quatuor menſium, ut in locis vicinioribus maneat, recuperandæ ſanitatis cauſa, poſito interea ab ipſo Ordinario in Parochiali Vicario, cum congrua portione ex reditibus Parochialis. Itaque Rector, qui habet Vicarium perpetuum in ſua Parochia ſeu Rectoria, poteſt & debet compelli ad perſonaliter reſidendum, niſi tota cura animarum translata fuiſſet legitime in ſolum Vicarium perpetuum. *Infr. hoc cap.* §. *Parochus.*

Fuit olim Monaſterium inſigne Sancti Benedicti, in loco campeſtri, quod præſenter caret conventu, & eſt commendatum, in quodam caſtro, fere per unum milliare diſtante a Parochiali, cujus monaſterii cura fuit ſemper ſolita exerceri per deputatos ab Abbate ſeu Commendatario pro tempore, habetque collationem nonnullorum beneficiorum curatorum exiſtentium in alienis diœceſibus & homines dicti caſtri veniunt diebus Feſtis ad audiendam Miſſam & divina officia ad Eccleſiam dicti Monaſterii, quæ celebrantur per eoſdem hæredes deputatos: quam ob rem dictus commendatarius tenetur ad reſidentiam, & ad ſacros Ordines accipiendos. Vide *Seſſ.* 6. *cap.* 2. *de Reformat.* §. *In titulum de Com. Ordin.*

10. *Cauſa prius per Epiſcopum cognita.*) Omnia hæc committuntur Epiſcopo, qui executioni demandet, etiam in illis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat, etiamſi inferiores eſſent Abbates regulares.

Stante conſuetudine in Eccleſia Cathedrali, quod Canonici non intereſſentes divinis, non percipiant fructus præbendæ, nec diſtributiones quotidianas, licet Epiſcopo retinere penes ſe unum vel duos Canonicos, qui dictos fructus & diſtributiones percipere poſſint, ac ſi in Choro præſentes eſſent: exceptis tamen diſtributionibus quotidianis.

Parochialem Eccleſiam habens cum Canonicatu, in Parochiali reſidere tenetur; quod etiam eſt conforme Bullæ Pii V. quæ incipit, *cupientes pro noſtris*, publicatæ 8. Id. Julii, Anno 1568. ſuper hoc editæ, & percipit fructus præbendæ. Ejus tamen quotidianas diſtributiones perdit, & ſi quid præterea abſentes juſta de cauſa non percipiunt. Vide in hoc *cap.* §. *Curam*, & *Seſſ.* 3. *cap.* 1. *de Reformat.* §. *Per ſeipſos.*

Si

Si autem Canonicatus eſt in eodem loco, ubi Eccleſia Parochialis; poteſt utrique inſervire & percipere quotidianas diſtributiones, & commoda, quæ ſunt illi muneri attributa: ſi vero inſervire nequeat, diſtributiones tantum eorum dierum, quibus non ineſt, amittat, neque alio damno affici poteſt. Quod procedit non obſtante quacunque nobilitate Canonicorum, aut Eccleſiæ Cathedralis, etiam Metropolitanæ.

An Epiſcopus procedens per ſubtractionem fructuum adverſus Parochos non reſidentes juxta hoc Decretum §. eod. omnino teneatur obſervare eadem intervalla, eandemque rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuitur *cap. 1. Seſs. 6.* Congregatio cenſuit Epiſcopum, quoties in opem omiſſæ reſidentiæ vult Parochis ſubſtituere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt, debere obſervare, quoad intervalla & quoad quotas præſcriptum Concil. *cap. 1. Seſs. 6.* in executione autem facienda ſuper illis fructibus, quos iidem Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, nec tuta conſcientia retineri poſſunt, ex Decreto Concil. *cap. 1. §. Si quis autem, Seſs. 24.* Epiſcopum non debere ſequi intervalla, de quibus in *cap. 1. Seſs. 6.*

Epiſcopus procedens per ſubtractionem fructuum adverſus Parochos non reſidentes juxta Concilium Tridentinum, non tenetur obſervare eadem intervalla, & eandem rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuit caput tertium Seſſionis ſextæ. Et reſidens in Parochiali, quæ non longe abeſt a Collegiata, in qua Canonicatum obtinet; diebus ferialibus ad Eccleſiam Collegiatam accedere, & in ea divinis inſervire poteſt: modo omnibus diebus & horis ſuis debitis & congruis, Parochiali inſerviat, & nihil prorſus relinquat ex debito ſervitio ipſius Parochialis.

Habens Canonicatum & Parochialem & reſidens in Parochiali, ex præſcripto Bullæ Pii V. diſtributiones quotidianas lucratur: ſi Canonicatus conſiſtit ſolum in diſtributionibus quotidianis, non habens præbendam. Hoc procedit, ſi utrique inſervire nequiverit: quia ſi ambobus commode ſervire poſſet, lucraretur ſolum juxta ſervitium, quod præſtaret. Porro obtinens duos Canonicatus, in digniori reſidere debet, & ſolum diſtributiones illius amittit, in quo non reſidet. Atque ideo Epiſcopo Boſſanenſi ſcribatur, ut reſtituat Canonicatum presbytero N. cum non debeat ibi reſidere, reſidens in Canonicatu S. Mariæ

Conc. Trid. cum Gall.

digniori. Vide *Seſs. 21. de Reformat. cap. 3. §. Habens.*

Obtinens parochialem, & Canonicatum præbendæ Magiſtralis, cum diſpenſatione ante Concilium Tridentinum legitime obtenta, tenetur in Parochiali reſidere; atque in Magiſtrali præbenda idoneum virum ſubſtituere debet, qui Sacræ Scripturæ interpretandæ munus obeat. Vide *Seſs. 5. cap. 2. de Reform. §. De cætero.*

Eum, qui obtinet Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, præſuppoſito quod in Eccleſia Archipresbyter præter baptiſmum, cætera Sacramenta adminiſtret, Congregatio die 21. Julii 1587. cenſuit teneri ad reſidentiam, ad minus tanquam Coadjutorem Eccleſiæ parochialis. Quin & obtinens Canonicatum, cui ſit unita Parochialis ad vitam obtinentis, tenetur in Parochiali reſidere, etiamſi unio facta ſit ad vitam obtinentis tantum.

Præpoſitura, licet tantum ſit Juriſdictionalis, intelligitur tamen eſſe comprehenſa in Bulla S. D. N. Pii V. de reſidentia Parochorum, edita & publicata 8. Id. Julii 1568. Etiam perpetui coadjutores reſidere tenentur, ſicut veri curati, etiamſi in aliis beneficiis inſervirent, etiam in Cathedralibus.

Cauſæ non excuſantes Parochos a reſidentia.

COngregatio Concilii cenſuit, non licere Parochis cauſa ſtudiorum a ſuis Parochialibus Eccleſiis poſt Concilium abeſſe, & Epiſcopum licentias ad id concedere non poſſe, eaſque, ſi conceſſæ fuerint, non ſuffragari. 2. Junii 1595.

A reſidentia non excuſatur exercens officium Subcollectoris Apoſtolici, vel inquiſitoris, neque etiam excuſat lis ſuper eadem Parochiali mota. Vide *Seſs. 7. cap. 5. §. Subcollectores.*

Similiter Licentia obtenta ab Epiſcopo de non reſidendo, non excuſat a reſidentia, cum eam Epiſcopus concedere non poſſit.

Obtinens Parochialem Eccleſiam per proviſionem Sedis Apoſtolicæ, & habens liberum curæ exercitium & omnium bonorum, fructuum ac proventuum, ad dictam Eccleſiam Parochialem pertinentium poſſeſſionem, licet in limine adeptæ poſſeſſionis prædictæ, mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tamen tenetur ſe promoveri

facere infra annum, lite pendente, & compellendus eſt ad reſidendum in dicta Eccleſia. Et præſuppoſito quod non teneatur reſidere, eo caſu debet Epiſcopus idoneum Vicarium deputare, partemque fructuum omnium pro ſufficienti victu aſſignare, juxta Concilii Tridentini formam. Vide *Seſſ. 7. de Reformat. cap. 7.* §. Portione etiam.

Licet Epiſcopus pro viſitatione ſuæ Diœceſis uti opera Parochi poſſit, ille tamen ob eam cauſam ultra quadrimeſtre ſingulis annis abeſſe non poteſt a ſua Parochia, & interea poni debet in ea idoneus Vicarius, cum congrua portione fructuum dictæ Parochiæ, arbitrio ipſius Epiſcopi aſſignanda. Odium a reſidentia non excuſat, inimicitiæ tamen excuſant ad tempus, ſi non fuerint contractæ culpa Rectoris Parochialis, & Epiſcopus cum iſtis ad annum diſpenſare conceditur, dummodo tamen in Parochiali idoneus remaneat Vicarius. *Infra eodem cap.* §. *Presbyt.*

Cauſæ excuſantes a reſidentia.

COngregatio cenſuit ſolam diſtantiam loci, etiam cum æqua cauſa diſcedendi, non excuſare Parochum, ut poſſit abeſſe a ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmodi licentiam petendi, quo caſu quamprimum de diſceſſu & de neceſſitate Ordinarium certiorem faciendum eſſe, ut de cauſa cognoſcere poſſit.

Nec Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes aut tres, ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petit licentiam, jurans ſe gravamen habere, quod non expedit manifeſtare, ut ſic petita licentia abeſſe poſſit, licet Epiſcopus non concedat. Similiter abeſſe non poteſt in caſu, quo cauſam rationalem expreſſit; quam vir bonus & æquus rationalem judicat, ſed rigidus Prælatus minus æquam judicat, & licentiam denegat, vel quia movetur ſuſpicione, quæ ficta ſit, cum tamen ſit vera, ſed habere poſſe recurſum ad ſuperiorem.

Nec eſt liber a culpa, & a pœna amiſſionis fructuum, qui veluti per quatuor menſium ſpatium ex urgenti admodum cauſa ad curandam ſuam valetudinem morbo gravi inſtanti, pro hujuſmodi abſentia non petiit licentiam ab Epiſcopo, qui bona fide putavit evidentiam cauſæ ſatis eſſe, niſi periculum fuiſſet in mora petendi licentiam, ut ſupra dictum eſt.

Nec ſufficit licentia tacita, ſed oportet, ut ſit expreſſa juxta formam Concil. Trident. Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine licentia.

Nec poteſt componi reſtitutio debita fructuum male perceptorum, cum obtinentibus Bullam Cruciatæ, vel vigore aliorum privilegiorum facultatum obtentarum poſt Concilium.

Parochus Eccleſiæ, in qua fuit conſtitutus Capellanus, cui ex inſtitutione Capellaniæ impoſita fuit tota cura animarum, ſeu Vicaria perpetua, quoad Capellanus vixerit, non tenetur in ea reſidere.

Infirmitas excuſat a reſidentia quando in loco Parochiæ non ſunt Medici, vel medicinæ, & quando infirmitas alibi curari poteſt. Hoc caſu per quatuor menſes diſpenſat Epiſcopus, ut in locis vicinioribus Parochus maneat, recuperandæ ſanitatis cauſa, poſito interea ab ipſo Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum congrua portione ex reditibus ipſius Parochialis, &c.

Presbytero habenti inimicitiam cum Domino loci, ubi ſitum eſt beneficium, Epiſcopus debet (ſi non poteſt eos reconciliare) dare aliud beneficium, extra territorium & juriſdictionem illius Domini, vel permittere eidem presbytero, ut abeſſe poſſit a beneficio etiam per annum, conſtituto tamen Vicario idoneo, cum aſſignatione æquæ portionis fructuum beneficii, ut ei inſerviat, donec cauſa inimicitiarum inter eos deſierit. Prius tamen habens Canonicatum & Parochialem, in qua non poteſt ſine diſcrimine vitæ propter inimicitias reſidere, non eſt cogendus, (dum ſubeſt inimicitiarum cauſa) in ea reſidere, ſed permittendum eſt ei, ut reſideat in Canonicatu. Dabuntur literæ Ordinario, ut cognoſcat, ſi ſunt veræ & graves inimicitiæ, quæ narrantur & abſque ipſius culpa, ac poſtquam obtinuit illius beneficii diſpenſationem, exortæ; tunc Ordinarius det ei dilationem, ut in alio viciniori, & tutiori loco manere poſſit, durantibus tamen duntaxat inimicitiis, dum non ultra annum durent. Interea autem idoneum Vicarium in illa Eccleſia conſtituat, aſſignata ei congrua portione ex reditibus ipſius Eccleſiæ: quod ſi eſſet Canonicus, & fructus conſiſterent in diſtributionibus quotidianis, illas Canonicus lucrabitur, deducta tamen tertia parte pro deſervientibus. Curabit autem Epiſcopus, ut inimicitiæ extinguantur: ſi id perficere non potuerit, reſcribere debet ad Cardinales

Con-

Congregationis Concil. cujus culpa factum fuerit, quo minus reconciliatio proceſſerit.

Quando Epiſcopus legitime diſpenſavit a reſidentia per aliquod tempus, ut puta octo menſium, relicto tamen idoneo Vicario in Parochiali, ut Rector alicui operæ vacare poſſit, v. g. fabricæ Monaſterii, abſens excuſatur. Confer cum hoc *cap.* §. *de Curatis.*

In his quæ pertinent ad reſidentiam, obſervanda ſunt, quæ habentur in hoc *cap.* & in reliquis. Si non poſſunt ſervari Decreta Concilii Tridentini prædicta, id agendum eſt, quod commodius & melius poteſt: & qui non habet domum propriam in loco, ubi reſidere tenetur, aliquam conducere debet: ubi vero populus non poteſt victum ſuo Curato ſubminiſtrare, Ordinarius ea obſervare debet, quæ habentur *cap.* 3. *ſeſſ.* 44. *de Reformat.* & in caſu, quo jura aliquid diſponant, non debet pro juris declaratione ad Papam recurrere. Qui finitima urbi beneficia obtinent, ſi domum non habent, ubi habitent, conducant habitationis locum.

Parochus non habens commodam habitationem in Parochia, fuit diſpenſatus, ut degere poſſit in loco vicino, dummodo prope Eccleſiam ſubſtitutus ejus habitet.

Aliquando hæc facultas eadem de cauſa conceſſa fuit, ſine conditione illa: *Dummodo prope Eccleſiam ſubſtitutus ejus habitet.*

Inter cauſas excuſantes connumeratur infirmitas incurabilis, aeris intemperies, certo anni tempore, & quando ita ſolitum eſt fieri ab omnibus Sacerdotibus, præſertim alienigenis, & ad tempus.

Fuit etiam quis diſpenſatus a reſidentia in ſua Parochiali, ad tempus a S. D. N. donec inſtrueret alium Canonicum de negotiis illius Capituli, in quo ipſe erat Canonicus, ut eadem tractaret.

Creati auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ex fructibus parochialis cum congrua portione duobus perpetuis Coadjutores in cura, non poſſunt ſervire per ſubſtitutos, ſed ab Ordinario cogendi ſunt ad reſidentiam. Congregatio ita cenſuit, Epiſcopus ergo ex hoc decreto debebit eos cogere ad reſidentiam, & exercendam curam perſonaliter.

S. D. N. ex ſententia Congregationis declaravit, quod Canonici obtinentes ex legitima diſpenſatione, parochiales, eas quidem retinere poſſint, ſed in ipſis perſonaliter reſidere debent, &, ſi reditus ſuorum Canonicatuum vere conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, ita ut omnes percipiant de communi maſſa, & nullæ prorſus diſtinctæ ſint, ne dematur aliquid his, qui horis divinis interſint; poſſint ſic reſidentes in ſuis parochialibus eos integros percipere. Quod ſi poſt debitum ſervitium parochialibus ſuis præſtitum, etiam inſervire Cathedrali poſſint, tunc eas portiones non percipiant: niſi quatenus inſervierint. *Sup. hoc cap.* §. *Et aliis*, item §. *habens Canonicatum.*

Congregatio Concilii cenſuit, Parocho propter inimicitias ultra primum annum abſenti, concedendum ſecundum, ob novam cauſam, quæ ſupervenerit ex incremento inimicitiarum, & homicidio ſubſecuto.

Congregatio Concilii cenſuit, ultra bimeſtre tempus abeſſe non poſſe parochos ſine licentia Epiſcopi, & valet conſtitutio Epiſcopi inhibentis, ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia, ut hic. In infirmitatibus curabilibus datur etiam quadrimeſtre.

Epiſcopus non poteſt uti opera Parochi in viſitatione, vel alio ſervitio ſuæ Diœceſis: niſi pro tempore hic permiſſo duorum menſium, & tunc pro eo tempore idoneus Vicarius deputetur. *Idem hoc cap.* §. *De Curatis.*

11. *Niſi ex gravi cauſa non obtineant.*) Non ſunt denegandæ literæ commendatitiæ ab Epiſcopo Sacerdotibus & Clericis, qui non habent beneficia in titulum, requirentia reſidentiam.

Propter inimicitias, quæ non ſupervenerunt culpa Parochi, datur quidem annus & creſcentibus inimicitiis datur alius annus: ſed odium ſolum parochianorum non ſufficit, neque ſi omnes fere fructus eſſent alii reſervati, neque continua aeris intemperies, neque ſi eſſet neceſſarius magiſter ludi in civitate, aut oppido, neque ſervitium Epiſcopi etiam ad tempus. Hoc ſæpe repetitur.

Multa conceſſa ſunt contra hoc Decretum in regno Poloniæ, ex variis cauſis & neceſſitatibns.

12. *Quod ſi, per edictum citati.*) Reſpicit modum procedendi contra obligatos ad reſidendum, ſeſe abſentantes.

13. *Liberum eſſe vult Ordinariis.*) Epiſcopus cogere poteſt Rectorem, licet ejus Eccleſia parochialis pertineat ad inferioris collationem. *Inf. hoc cap.* §. *Compellere.*

14. *Per cenſuras Eccleſiaſticas.*) Non tamen per excommunicationem, ſi abfuerit per aliquod breve tempus: licet poſſit

conſtituere Epiſcopus, quod non poſſit abeſſe Parochus abſque licentia ultra duos vel tres dies, ſub pœna excommunicationis, *Infra* §. *Epiſcopus poteſt*.

15. *Et ſubtractionem fructuum*.) Quando alicui Parocho conceditur ſtudendi facultas, ut fructus ſuos faciat, hæc infracta ſervare debet. Primo, ut ſtudeat Theologiæ aut juri Canonico in celebri Univerſitate. Secundo, ſi eſt ætatis annorum triginta, nulla facultas concedi debet: ideo ætas eſt exprimenda, & hoc niſi jam ſtudia incepiſſet, & illa nondum abſolviſſet, propter quod jam cœpta ſtudia poteſt finire. Tertio, ad quinquennium tantum, a principio ſtudii computandum licentia hæc eſt concedenda, adjecta clauſula, *ut infra annum ad ſubdiaconatum promoveatur*. Quarto, interim cura animarum per idoneum Vicarium ab Ordinario eligendum, aſſignata illi congrua portione fructuum, exerceatur. Atque hæc facultas ſolum habet locum in Parochialibus ante Concilium Tridentinum obtentis, quia in obtentis poſt Concilium, prædicta licentia non datur; ſecus in Canonicatibus, etiam poſt Concilium Tridentinum obtentis, in quibus datur ſtatuendi facultas.

Epiſcopus poteſt prohibere Parochis ſub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam decimam non excedat, ne ultra biduum a ſua Eccleſia poſſint abeſſe: non tamen id prohibere poteſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ. Parochus, qui non vult in ſua parochiali reſidere, debet ea ſervato Juris ordine privari.

Rector parochialis Islerdenſis monitus ab Ordinario, ut reſideret, noluit, & propterea eſt contumax appellatus: viſum eſt committendum Auditori Cameræ, quod Epiſcopo committat, ut Eccleſiæ Vicarium præficiat, ne cultus & reliqua cura deſeratur.

16. *Etiam uſque ad privationem*.) Arbitrio Epiſcopi relictum eſt, qua via, & quo remedio ex his uti voluerit contra non reſidentes.

Privationem.) Intelligendum excluſive uſque ad privationem, dum tamen præceſſerint tria edicta publica, & lapſi ſint ſex menſes juxta *cap. tua de clericis non reſid.*

17. *Compellere*.) Hæc compulſio ad Epiſcopum pertinet; etiam quando collatio pertineret ad Abbatem regularem.

18. *Conſuetudine etiam immemorabili*.) Vicarius amovibilis in exercitio curæ animarum, arguit curam eſſe penes deputantem, & ideo ipſum teneri ad reſidentiam.

Poſtulantibus equitibus Hieroſolymitanis, ut Capellani Melitæ commorantes, Confeſſores Equitum, & habentes in aliis locis Parochias, non cogantur reſidere? Congregatio reſpondit, illis, qui habent parochias in Italia, permittendum eſſe, ut non reſideant ad annum: qui vero habent in aliis provinciis, ad decem & octo menſes.

Quandoque ex cauſa diſpenſari ſolet, ut quis in Parochiali continue non reſideat, habens Canonicatum, ſi utrique inſervire poſſit.

Epiſcopus licentiam dare debet Priori petenti, ut per quatuor menſes a ſuo Prioratu abeſſe poſſit in loco commodiori, valetudinis ſuæ curandæ cauſa.

Gratia de non reſidendo a S. D. N. obtenta, & de percipiendo fructus ratione Studii, non valet, niſi & Ordinarii conſenſus accedat. Ita Pius IV. in declaratione, quod gratia de non reſidendo non valet ſine Ordinarii conſenſu, quæ publicata fuit anno 1564. die 24. Nov.

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *cap.* 11. Navar. in *Manual. cap.* 25. *num.* 121. *V.* 4. *limit.* Petr. Pechi. in *reg.* 1. *de regul. juris lib.* 6. *num.* 9. Anton. Pagan. *de Reſidentia.* Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gl.* 41. *n.* 9. Fr. Jo. de la Cruz *de ſtatu Religionis lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 1. Cæval. *comm. contra comm. quæſt.* 185. P. Leſſi. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 29. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. l.* 20. *num.* 68. *& lib.* 30. *tract.* 3. *a num.* 54. *cum ſeqq.* * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 52. *lit. C.* Cened. in *collect.* 30. *num.* 2. *& 3. ad ſextum.* Bobadil. *tom* 1. *ſuæ Politicæ lib.* 2. *c.* 9. Camil. Borrel. *conſ.* 2. *n.* 16. Sim. de Prætis *conſ.* 68. *centur.* 3.

β An Prior, qui habet Vicarium perpetuum, cui incumbit cura animarum, teneatur reſidere? Decrevit ſacra Congregatio, quod non, his verbis: Habens Parochialem, in qua Vicarium perpetuum legitime inſtituit obtinuit, eo vivente reſidere non tenetur; refert Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *num.* 99.

γ An Epiſcopo liceat pro Cathedralis Eccleſiæ ſervitio & item ſuo, aliquem ex curatis ſuæ Diœceſis, ex ipſorum Eccleſiis conſtituto in illis idoneo Vicario ad certa negotia adhibere, qui, quando in hujuſmodi ſunt ſervitio, a ſuis Eccleſiis minime abeſſe cenſeantur? Congregatio cenſuit, non licere teſte Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 258.

δ Sacra

♪ Sacra Congregatio cenſuit, quod exercens Inquiſitoris officium a reſidentia parochialis non excuſatur, refert Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 266. & gloſſ. 43. num. 164.*

‹ Sacra Congregatio cenſuit, quod a reſidentia non excuſatur exercens officium Subcollectoris Apoſtolici, teſt. Gonzal. *dict. gloſſ. 6. num. 266.*

ζ *Curam paternam gerere.*) Vide Paul. Montan. *de tutelis & curis, cap. 35. gloſſ. 1. num. 197.*

» *Etiamſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint.*) Vide P. Azor. *inſt. Moral. p. 2. l. 4. cap. 3. q. 3. & l. 7. c. 4. q. 7. & cap. 6. q. 1.* Flam. *de reſign. l. 1. q. 10. n. 8.*

† *Nam cum Chriſtiana charitas, &c.*) Vide Rotam noviſſ. *deciſ. 222. n. 2. & 5. in 2. p. diverſorum.*

ϑ *Quoniam autem, &c.*) Quod abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reverſurus, probat *l. Poſtliminium, §. captivis, l. nihil, ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. ad hoc* propoſitum Gonzal. *gloſſ. 43. n. 5.* & in parocho rurali, qui ſingulis quibuſque hebdomadibus in urbem venit cauſa inviſendi parentes, & cum illis uno tantum die moratur, relicto tamen ad occurrentes caſus Capellano; quod non peccet lethaliter, nec teneatur ad reſtitutionem fructuum, reſolvit Ludov. Beja *Reſponſ. caſuum conſcientiæ p. 4. caſu 21.*

‹ *Nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere.*) Vide P. Azor. *inſtit. moral. par. 2. l. 7. cap. 4. q. 9. & q. 10.* quæxit, an in Parochis ad abſentiam duorum menſium neceſſe ſit, ut facultas ab Epiſcopo impetretur? Negative reſolvit cum Nav. in *Manu. c. 25. n. 121.* de quo vide P. Sanch. *de Matr. l. 3. diſp. 31. num. 11.*

» Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit, poſſe Epiſcopum ob legitimam cauſam dare Canonicis ſuis facultatem, ut poſſint abeſſe per quatuor menſ. refert P. Comitol. *Reſp. moral. l. 3. q. 59. n. 2.*

* *Niſi Epiſcopalia munia, &c.*) Vide Treviſan. in *deciſ. 18. n. 5. lib. 1.*

† *Præter alias pœnas, &c.*) Vide Treviſan. *deciſ. 42. in l. 2. & ſup. Seſſ. 6. cap. 1. de reform. & in c. conquerente, & in c. 2. & fere per tot. de Cler. non reſid.*

λ *Eum pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere.*) Vide Flamin. *de Reſign. lib. 1. q. 10. n. 32.*

† *Alia etiam declaratione non ſecuta, &c.*) Vide Ricci. in *ſua prax. var. reſolut. c. 245.* Theſau. *lib. 1. quæſt. forenſ. q. 40.* Diaz in *prax. crim. canon. c. 123.*

μ *Eadem omnino, &c.*) Quod Capellani, Coadjutores Rectorum Parochialium inſtituti auctoritate Apoſtol. teneantur ad perſonalem reſidentiam, ut rectores ipſi, cenſuiſſe ſacram Congregationem, refert Gonzal. ad *regul. 8. Cancell. Gloſſ. 5. §. 9. num. 17.*

Cauſæ aliquæ, propter quas non tenetur quis reſidere, adductæ a Doctoribus infra citatis.

1. SAcra Congregatio cenſuit, quod ſi curatus abſit cauſa inimicitiarum, & non poſſit reſidere ſine diſcrimine vitæ, ei permittitur per annum abeſſe a ſuo beneficio, poſito tamen in illo per Epiſcopum idoneo Vicario, ſeu œconomo, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Privatio, §. 4. dub. 1.* ubi reſolvit, quod ſi intra annum inimicitiæ non extinguantur, & curatus ſeu beneficiatus fuerit in culpa tam cauſandarum inimicitiarum, quam non extinctionis earumdem, quod privetur.

ξ Congregatio cenſuit, quod ubi non adeſt copia Medicorum, vel Medicinarum, poteſt per Epiſcopum dari dilatio trium vel quatuor menſium, ut ægrotus in locis vicinioribus curetur. Epiſcopus tamen propter perpetuum morbum non poteſt ſe abſentare a ſuo Epiſcopatu. Senectus in parocho non excuſat a reſidentia, ſed debet poni Vicarius idoneus cum aſſignatione congruæ portionis ex ipſius parochialis reditibus, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Reſidentia, verſ. 7. & 9.*

ο *Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, &c.*) Vide P. Azor. *inſt. Moral. p. 2. l. 7. c. 5. q. 4. & 5. & cap. 4. quæſt. fin.* P. Sanch. *de Matr. lib. 3. diſp. 7. n. 27.*

* Vide Petr. Cened. in *Collectan. 30. n. 3. ſuper ſext.* Sim. de Prætis *conſ. 68. ex num. 8. centur. 3.*

π *Conſuetudine etiam immemorabili.*) Sanctiſſimus D. N. ex ſententia Congregationis Concilii declaravit, immemorabilem conſuetudinem non excuſare a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus; in Collegiatis tamen inſignibus poſſe excuſare, dum tamen ſint rurales prorſus deſtitutæ, in quibus numquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, aut cujus adeo tenues reditus eſſent, ut Canonicos aliunde non habentes, unde vivant, alere non poſſent, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Reſidentia, verſ. Sexto.*

ρ *Sine appellatione.*) Quod tamen detur

effectus devolutivus, reſolvit Steph. Quarant. in *ſumma Bullarii*, *verbo*, *Archiepiſcopi auctoritas*, *verſ. Quinto quæro*, *pag.* 66.

b Vigore Eugenianæ conſtitutionis.) Vide Fr. Emman. in *explicat. Bullæ Cruciatæ in addit. fol. mihi* 211. noviſſime Pet. Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 31. *verſ. Pro vera.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 4. *Card. de Luca.*

CAPUT II.

Ultra tres menſes conſecrationem differentes quidam fructibus perceptis reſtituendis ſunt obnoxii, & totidem menſibus abſentes, ſunt ipſis Eccleſiis jure privati.

a Seſſ. 7. c. 9. Concil. Chalc. actio 16. c. 25. Concil. Vvormatien. c. 76. cap. quoniam, 75. diſt. c. quoniam, 100. diſt.

a ECcleſiis (*a*) Cathedralibus ſeu ſuperioribus, quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiamſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, ſi munus conſecrationis intra tres menſes non ſuſceperint, ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneantur. Si intra totidem menſes poſtea id facere neglexerint, Eccleſiis ipſo jure ſint privati. Conſecratio β vero, ſi extra Curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quam promoti fuerint, aut in provincia, ſi commode fieri poterit, celebretur.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *Man. cap.* 25. *num.* 118. *verſ.* 8. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſs.* 24. *num.* 141. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 23. *tract.* 2. *cap.* 24. *num.* 58.

* Vide etiam *ſeſſ.* 7. *cap.* 9. *& text. in cap. quoniam* 100. *diſt.* Sylveſt. in *ſumma verb. conſecratio* 1. *quæſt.* 3. Salzed. ad Bern. Diaz *in prax. canon. cap.* 26. *lit. A.* Hugolin. *de officio & poteſt. Epiſcopi par.* 1. *cap.* 2.

β *Conſecratio vero, &c.*) Vide P. Henriquez *in ſumma par.* 2. *lib.* 10. *cap.* 23. §. 5. *in princ.* P. Leſſi. *de Juſt. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 103.

CAPUT III.

Epiſcopi per ſe Ordines conferant.

a Infra c. 8. & 10. Concil. Carthag. 1. c. 22.

a * EPiſcopi 1. per ſemetipſos Ordines conferant; quod ſi ægritudine fuerint impediti; (*a*) ſubditos ſuos non aliter, quam 2. jam probatos, & examinatos, † ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant.

DECLARATIONES.

1. *Per ſemetipſos.*) Hoc caput non adverſatur proximo ſequenti.

Ordinarii dantes dimiſſorias pro accipiendis Ordinibus nemini concedant eſſe abſentem, niſi eum examinaverint vel examinari fecerint per ſuum delegatum ad hoc ſpecialiter deputatum, quod ſervandum eſt etiam cum illis, qui a Sede Apoſtolica facultatem habent Ordines a quocumque ſuſcipiendi. Vide *not. infra*, *cap.* 8.

Congregatio Concilii cenſuit, quamvis ordinandorum genus, ætatem & conditionem diligenter inquirere debeat, juxta *cap.* 7. *Seſſ.* 13. non tamen eos ab ordinatione, niſi aliud Canonicum obſtet impedimentum, qui a Judæis originem trahunt, vel quorum majores, &c. Nullus 3. Julii, 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe alienos Clericos ordinare, ſi habeant literas dimiſſoriales proprii Ordinarii, licet Epiſcopus literas dimiſſoriales concedens alia legitima cauſa, quam ægritudinis, expreſſa in *cap.* 3. *Seſſ.* 23. *de Reform.* fuerit impeditus. Calaguritanenſ. 27. Aug. 1592.

Epiſcopus poteſt alienos Clericos ordinare, ſi habeant dimiſſorias proprii Ordinarii juxta *cap.* 8. *infra*, quando Epiſcopus dimittens, ex alia legitima cauſa quam ægritudinis eſt impeditus.

Dimiſſorias vero literas Epiſcopus abſens dare poteſt, ac ordinandos etiam ſuo examini ſubjicere, ſi ita ſibi videbitur, &, ſi abſentes ſint, ad ſe, ut eos ipſe examinet, vocare, ſi commodum erit: alioquin eorum examen committat Ordinario loci, in quo illi degunt & ordinandi ſunt. *Supra hoc cap.* §. *Ordinarii.*

2. *Jam probatos, & examinatos.*) Vel dandam licentiam Ordinario Congregatio cenſuit, ad hoc ut quis ad ſacros Ordines ab aliis

aliis Epiſcopis promoveri poſſit, cum teſtimonio tamen de vita & moribus proprii Ordinarii, ut ſancitum eſt *Seſſ.* 23. *cap.* 8. cui in hac parte non adverſari præſens *cap.* etiam declaravit.

Fratres Carthuſiani volentes ordinari ab Epiſcopo alterius Diœceſis, debent habere licentiam ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi ſunt. Vide *Seſſ.* 7. *cap.* 11. *de Reform. & infra, cap.* 8.

REMISSIONES.

α Vide Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegationum juris, alleg.* 5. *num.* 11. Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo, Dimiſſoriæ* §. 10. *verſic. Secundum*, ubi dicit, quod hoc Decretum intelligi debet habilibus ſtantibus terminis. Vide Petr. Ledeſm. in *ſumma par.* 1. *tract. de Sacram. Ordinis, cap.* 5. *concl.* 10.

* Vide etiam Bern. Diaz in *praxi canon. cap.* 25. ubi Salzedo *lit. A.*

† *Jam approbatos & examinatos, &c.*) Vide Salzed. ad Bern. Diaz *in praxi canon. cap.* 26. *lit. C.*

CAPUT IV.

Qui prima tonſura initiandi ſint.

α * PRima (*a*) Tonſura β non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, & ſcribere neſciant, & de γ quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſæcularis judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe.

α c. fin. de temp. Ordin. in 6.

REMISSIONES.

α Vide *Conſt. Epiſcop. Conimb.* 1. *in princ. tit.* 8. *& Epiſcop. Portugal.* 2. *in princip. tit.* 9. Vivald. in *Candelabro aureo tit. de Sacramento Ordinis, cap. de ſcientia Ordinis num.* 38. Salzed. ad Bern. *cap.* 21. *verbo, Ordinari.* Petr. Ledeſm. in *ſum p.* 1. *verbo, Orden cap.* 7. *verſ. De la primera.* P. Henriquez in *ſum. lib.* 10. *cap.* 17. *num.* 2. P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 20. *num.* 103. Thom. Valaſc. *allegationum juris tom.* 1. *alleg.* 9. *num.* 4.

* Vide etiam Navar. in *Manuali Latino, cap.* 205. Salzed. ad Bern. Diaz *in prax. can. cap.* 21. *lit. B. & cap.* 24. *lit. A.*

β *Prima tonſura non initientur, qui Confirmationem non ſuſceperint.*) An non confirmatus ſuſcipiens Ordines peccet mortaliter? Negant Navar. in *Manual. cap.* 22. *num.* 9. Vivald. in *Candelabr. de Confirm. num.* 41. Victor. *de Sacram. Ordin. n.* 232. P. Soar. *tom.* 3. *diſp.* 38. *ſect.* 1. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 1. *quæſt.* 72. *art.* 9. *num.* 90. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 28. *num.* 24.

γ *De quibus probabilis conjectura non ſit, &c.*) An ſuſcipiens primam tonſuram, aut minores Ordines cum animo numquam ſuſcipiendi majores, aut ſolum, ut declinet forum ſæculare, & Epiſcopus, ſcienter talem ordinans, peccent mortaliter? Affimat Bannes 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *in* 2. *diffic. concluſ. fin.* Negant P. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 31. *verſ.* 16. *&* 17. P. Ægid. *de Sacrament. tom.* 2. *diſput.* 20. *num.* 104. *&* 105.

CAPUT V.

Quibus debeant eſſe muniti, qui volunt ordinari, & dicta ſi non habeant, timeant rejectionem.

α * AD minores ordines promovendi bonum a Parocho, & a Magiſtro ſcholæ, in qua educantur, teſtimonium habeant. Hi vero, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, 1. ut nominibus ac deſiderio eorum, qui volunt promoveri, publice in Eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum (*a*) natalibus, † ætate, moribus, & vita a fide dignis diligenter inquirat; (*b*) 2. & literas teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.

α c. quando 24 diſt.

b Vide 3. Carth. c. 22. & 4. Carth. 22.

DECLARATIONES.

1. *Vt nominibus ac deſiderio.*) Regulares promovendi ad Ordines, inter alia non tenentur etiam nomen, & deſiderium ſuum in Eccleſia publice proponi facere, & teſtimonium deferre ad præſcriptum hujus cap. ſed ſufficit teſtimonium a ſuis ſuperioribus allatum.

Poteſt Epiſcopus ſine atteſtationibus, & inquiſitione, quæ in hoc decreto injungitur, aliquem promovere, ſi ipſum omnes qualitates requiſitas habere ſciverit, prout Congregatio reſpondit, ſed non debet id facere ordinarie.

Similiter ab inferioribus poſſunt concedi literæ teſtimoniales Epiſcopis illas requirentibus, quando ſcilicet Epiſcopus tamquam vicinior vel Diœceſanus ordinat Subdiœceſanos inferioris, qui etiam eſſent nullius Diœceſis.

2. *Et literas teſtimoniales.*) Quæſitum eſt, An ex Bulla Sixti V. contra male promotos, Epiſcopus ordinans, circa Clericos alterius Diœceſis ordinandos, Teſtimoniales literas a ſuis Ordinariis habentes, de requiſitis ad ordinationem, alia diligentia uti teneatur, quam ipſos examinandi quoad ſufficientiam? S. D. N. de ſententia Congregationis reſpondit, Sanctitatis ſuæ mentem eſſe, Ordinarium cum ſuis ſubditis dimiſſorias petentibus teneri adhibere diligentiam ſuper omnibus requiſitis circa ordinandum, juxta Concilium Tridentinum & ſacros Canones, & ſi ea ipſos habere conſiterit, in iiſdem dimiſſoriis, ex ſcientia ſua de eiſdem fidem facere, & tunc cum talibus dimiſſorias habentibus non opus eſſe Epiſcopum ordinantem facere diligentiam ſuper dictis requiſitis in examine, ſuper idoneitate & literatura.

An approbatus ad dignitatem ordines ſacros annexos habentem, alia indigeat approbatione ad ſuum ordinem ſuſcipiendum? Congregatio reſpondit eum, qui ad dignitatem approbatus eſt, examini nihilominus ſubjiciendum eſſe, tam ejus Epiſcopi, qui non contulit dignitatem, quam ejus, qui contulit, niſi tamen ſtatim cum collatione dignitatis examinatus & ordinatus fuerit juxta præſcriptum hujus Decreti.

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *de Exam. Ordin. cap.* 4. Hojed. *de incompatib. benef. cap.* 24. *num.* 38. & 39. Per. Ledeſm. in *ſum. verb. Ordo, cap.* 7. *V. En lo que toca.* P. Henriquez in *ſum. lib.* 10. *cap.* 17. §. 2. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 9. *n.* 5. * Salzed. ad Bern. Diaz *in praxi can. cap.* 21. *lit. B. & cap.* 25. *lit. A.*

† *Ordinandorum natalibus, &c.*) Vide *text. in cap. quando,* 24. *diſt.* Cened. *collectan. ad Decretales* 77. *num.* 2.

CAPUT VI.

Nullus omnino beneficii ſit capax, niſi, qui habeat 14. *annos: fori privilegio gaudens, quæ habere ac agere debeat, ſive unicam habuerit, ſive nullam.* *

1. NUllus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus, 2. α † β ante 14. annum 3. beneficium poſſit obtinere. Is etiam fori privilegio non gaudeat, niſi γ δ ε &c. beneficium Eccleſiaſticum habeat; 4. aut clericalem habitum, † ι κ &c. Tonſuram deferens, 5. ν alicui Eccleſiæ ex mandato ξ ο Epiſcopi inſerviat; vel in ſeminario † Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel Univerſitate, de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad majores Ordines ſuſcipiendos verſetur; 6. in Clericis vero conjugatis * ſervetur conſtitutio Bonifacii IX. quæ incipit, (*a*) Clerici, qui cum unicis, modo hi Clerici, alicujus Eccleſiæ ſervitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati, eidem Eccleſiæ ſerviant, vel miniſtrent, & Clericali habitu & tonſura utantur: nemini, quoad hoc, privilegio, vel π conſuetudine, etiam immemorabili, ſuffragante.

a c. 1. *de Cler. conjugat. in* 6.

DECLARATIONES.

1. *Nullus prima tonſura initiatus.*) Hoc caput non prohibet, quin ille, qui jam 14. annum ſuæ ætatis attigit, licet nondum expleverit, poſſit beneficium ſimplex obtinere.

Con-

Groſſetanenſis 20. Maji 1592.

Congregatio Concilii reſpondit, nullam eſſe a Trident. Concilio præſtitutam ætatem tonſuræ, & quatuor minoribus Ordinibus, ſed eam attendendam, quæ a ſacris Canonibus præſcribitur.

2. *Ante 14. annum.*) Niſi in fundatione aliter ſit ſtatutum, quia fundationi non eſt derogatum.

3. *Beneficium.*) Congregatio cenſuit idem in penſione. *Fori privilegio non gaudeat.*) Clerici, qui in decreto hoc privilegio fori privantur, privilegio tamen Canonis non intelliguntur privari.

4. *Aut Clericalem habitum.*) Proviſio in 13. anno ætatis de Canonicatu in Eccleſia collegiata, ubi, vigore ſtatuti Eccleſiæ, proviſi ante realem poſſeſſionem & fructuum perceptionem tenentur portare habitum & tonſuram per biennium, obſtat hoc Decretum. Ita cenſuit Congregatio die 14. Auguſti, ann. 1586. Clericus, in minoribus conſtitutus non beneficiatus, niſi incedat in habitu, quamvis ſit adſcriptus, non gaudet privilegio fori, licet non ſit monitus.

11. Julii, 1595.

Congregatio Concilii cenſuit, ut Clericus fori privilegio gaudeat, requiri & ſufficere ea, quæ aliquo ex infra prædictis capitibus ſigillatim ſunt annotata, quod obtineat beneficium Eccleſiaſticum: Quod clericalem habitum & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſerviat: Quod clericalem habitum, & tonſuram deferens in aliquo ſeminario de licentia Epiſcopi degat.

Quod in habitu & tonſura incedens in aliqua ſchola de licentia Epiſcopi verſetur.

Quod habitum & tonſuram geſtans in aliqua Univerſitate de licentia Epiſcopi verſetur.

Si vero, quæ in aliquo ex capitibus comprehenſa ſunt, in Clerico concurrant, ſed aliqua occaſione habitum a ſe geſtari ſolitum, ad breve tempus depoſuerit, non ideo fori privilegium amittere. An vero habitus ſit clericalis; ad judicis Eccleſiaſtici cognitionem pertinere: quibus autem caſibus Clericus ex Decreto Concilii fori privilegio non gaudet, nullam requiri monitionem, ut illud amittat.

5. *Alicui Eccleſiæ.*) Hæc verba important, ut Clericus, qui diu ſine habitu & tonſura incedens, Eccleſiæ alicui, etiam de mandato Epiſcopi, inſervit, ipſo facto, ſine aliqua monitione præcedente, amittat fori privilegium, attenta mente Concilii, quæ ad tollendos penitus abuſus; voluit hoc abolere. Ita cenſuit Congregatio die 16. Nov. 1581.

18. Sept. 1595.

Congregatio Concilii cenſuit, Clericum prima tonſura inſignitum habitum clericalem, & tonſuram deferentem, nec alicujus Eccleſiæ ſervitio de mandato Epiſcopi deſcriptum, licet fori privilegio non gaudeat, gaudere tamen beneficio *cap. Odoardus.*

An Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus, in habitu & tonſura incedens, ac de mandato Epiſcopi inſerviens Capellæ, quæ in Eccleſia exiſtit, ab ipſoque Epiſcopo Confraternitati laicorum pro oratorio aſſignata eſt, gaudeat privilegio fori ex hoc *cap.* Congregatio Concilii cenſuit gaudere: & idem cenſendum eſt, ſi ſervitium non continuatum, ſed aliquo impedimento neceſſario interpolatum præſtiterit.

21. Jan. 1594.

Licet Clerici in minoribus duntaxat Ordinibus conſtituti, niſi beneficium Eccleſiaſticum habeant, aut clericalem habitum & tonſuram deferentes, alicui Eccleſiæ mandato Epiſcopi inſerviant, vel in ſeminario, aut aliqua ſchola, vel univerſitate de licentia Epiſcopi verſentur, forum judicis laici declinare non poſſint, non tamen propterea Congregatio Concilii cenſuit, obſtare Epiſcopo, quo minus jure ſuo in hujuſmodi clericos delinquentes, ſi adhuc clerici permanent, poſſit animadvertere.

De jure communi fuit dubitatum, an Clericus deferens habitum, vel tonſuram, vel ſimul utrumque, propter delicta privetur privilegio clericali? Tu diſtingue, ſi eſt in ſacris, retinet privilegium, ſed punitur. Inn. *in c Præterea, de Apoſtatis.* Si eſt in minoribus Ordinibus & deliquit, non privatur privilegio fori, niſi poſt trinam monitionem, *cap. in audientia, de ſent. in excommun. c. ult. de vita & honeſt. cler.* Inn. *d. c. Præterea.* Et niſi ſe immiſceat enormitas, puta quod ſit ſeditioſus, quo caſu ipſo facto privatur privilegio.

Clericus non beneficiatus, qui incedens in habitu & tonſura inſervit alicui Eccleſiæ, ſi fuerit cum armis deprehenſus, non caret fori privilegio. Sic fuit deciſum ex *cap. In audientia, de ſentent. excomm.*

Cui reſervata fuit penſio ut clerico, ſi non incedat in habitu & tonſura, non gaudet privilegio fori. Fuit deciſum ſic, ex eo, quod Concilium Trident. corrigit jus commune, & tres caſus excipit per dictionem (Niſi.)

Clericum primæ tonſuræ, præſentatum ad Capellam Sacerdotalem, qui ſuper tali præſentatione obtinuit a Papa novam

novam proviſionem, etiam in vim motus proprii, poſſe in ſuis cauſis civilibus gaudere privilegio fori, quamvis poſſeſſionem beneficii non habeat propter alium intruſum, contra quem litem movit, Congreg. die 16. Julii 1587. cenſuit.

Idem erit, ſi gerat tonſuram vel habitum, ſed in reliquis vivat ut laicus, *not. ſing. Innoc. cap. 1. de Apoſtatis, ad fin.* nec ſufficit corona, ſeu tonſura ſine habitu, ſed copulative requiritur utrumque, ita Gemin. *in cap. ſi judex, verſ. idem de ſent. excomm. in 6.* habitus quoque debet eſſe decens, & uſque ad talos hodie, ex hujus Decreti præſcripto, nec monitio requiritur. Item nec habitus & tonſura ſufficiunt, niſi etiam alicui Eccleſiæ inſerviant. Et ita Congregatio cenſuit in una Neapolitana.

28. Dec. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, obtinere penſionem, haberi pro Clerico beneficiato ad effectum privilegii fori.

16. Mart. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, ad beneficium ſimplex ſufficere annum 14. inceptum, licet non completum.

19. Dec. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, Clericum primæ tonſuræ, qui poſt dimiſſum habitum & tonſuram Clericalem deliquit, & pro eo delicto in curia ſæculari citatus fuit, deinde reaſſumpto habitu, & tonſura Eccleſiæ ſervire cœpit, juxta *cap. 6. Seſſ. 23.* non poſſe judicem Laicum proceſſui finem imponere, & contra illum realiter procedere.

17. Aug. 1600. Congregatio Concilii cenſuit, ſæpius ejuſdem Concil. Decret. nihil novi juris inductum eſſe, quoad ætatem obtinentium Canonicatus in Collegiatis Eccleſiis; ideo ſufficere ad hujuſmodi Canonicatus obtinendos ætatem 14. annorum.

Utrum Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus Clericalem habitum & tonſuram deferens, quod alteri Eccleſiæ, quam cui de mandato Epiſcopi adſcriptus fuerit, inſerviverit, gaudeat privilegio fori? Congregatio reſpondit, gaudere.

Clericus promotus ad quatuor minores ordines, non fuit ab Epiſcopo adſcriptus alicui Eccleſiæ ad inſerviendum, juxta *text. in cap. 6. & 16. Seſſ. 23.* Congregatio Concilii cenſuit, non teneri.

6. In Clericis vero conjugatis.) Cenſuit Congregatio, Clericum conjugatum, qui poſt dimiſſum habitum & tonſuram Clericalem, pro delicto aliquo in curia laicali eſt citatus, & ob contumaciam condemnatus fuerit, ſi deinde reaſſumpto habitu & tonſura (modo non in fraudem) Eccleſiæ inſerviat, juxta hoc Decretum non poſſe a judice laico propter id delictum in carcerem conjici, aut perſonaliter adſtringi, facit *cap. ſi judex laicus, de ſententt. excomm. in 6.*

Quidam Clericatus charactere inſignitus beneficium Eccleſiaſticum obtinuit, cui poſtea, animo uxorem ducendi, una cum clericatu renunciavit, deinde non ſecuto matrimonio, Clericalem habitum reaſſumpſit, & aliud beneficium exigui reditus adeptus eſt: dubitatur, an gaudeat privilegio fori? Congregatio die 11. Junii 1587. cenſuit gaudere; quia Clericali privilegio renunciare non poteſt, cum in favorem totius ordinis pronunciatum ſit, *cap. ſi diligenter, & ibi gloſſ. de foro compet.* Dec. in *cap. Tua. de Apoſt.* Roland. *conſ. 4. vol. 1. num. 9.*

Epiſcopus auctoritate ſua ordinaria cum ſibi ſubdito viro bigamo, qui alias cum duabus virginibus ſucceſſive legitimum matrimonium contraxerit & conſummaverit, & modo defunctæ ſunt, diſpenſare non poteſt, ut primam tonſuram & beneficia ſimplicia a ſe vel ab aliis accipiat. Ita cenſuit Congregatio die 30. Jan. 1587.

Bonifac. VIII. in Sexto, de Clericis conjugatis.

CLerici, qui cum viduis & virginibus contraxerunt, ſi tonſuram, & veſtes deferant clericales, privilegium retineant Canonis, ab Innocentio II. prædeceſſore noſtro editi in favorem totius Ordinis Clericalis. Et cum juxta Pariſienſe Concilium, nullus Clericus diſtringi debeat, aut condemnari a judice ſæculari, præſenti declaramus edicto hujuſmodi Clericos conjugatos pro commiſſis ab eis exceſſibus vel delictis trahi non poſſe criminaliter aut civiliter ad judicium ſæculare: nec ab ipſis ſæcularibus judicibus eos debere perſonaliter, vel etiam pecunialiter (ne per unam viam concedatur eiſdem judicibus, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. In cæteris autem, vel niſi, ut præmittitur, tonſuram vel veſtem deferant Clericales, etiam in præmiſſis eos gaudere nolumus privilegio Clericali.

REMISSIONES.

* Vide ultra DD. infr. citand. Advendan. *de exeq. mandatis p. 1. cap. 22. num. 12. verſ. & ultra.* Carol. a Tapia ad *Conſtit. regni Neapol. l. 1. rub. 3. Epiſc. & Cler. num. 26.*

α *Ante decimum quartum annum beneficium poſſit obtinere.*) Vide Cavalcan. *dec.* 29. *num.* 1. Card. Tolet. in *ſum. lib.* 5. *c.* 79. *verſ.* 3. Petr. Pechi. in *reg. Beneficium num.* 27. *verſ. Cæterum quid in iſtis*, *l.* 6. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tr.* 3. *num.* 166. *in fin.* P. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 5. *quæſt.* 8. & 9. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 33. Jacob. de Graffis *dec. aure. lib.* 2. *cap.* 51. *num.* 8. *tom.* 1. P. Henriq. in *ſum. lib.* 10. *cap.* 19. §. 1. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tit. de Sacr. Ordin. cap.* 7. *verſ. de la primera*, & *p.* 2. *tr.* 7. *cap.* 1. *concl.* 7. *prope fin. pag.* 163. Cævall. *commun. cont. commun. quæſt.* 523. *num.* 3. noviſſime Joan. Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. collect.* 860. P. Leſſi. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 109. Nicol. Garſ. *de Benefic. p.* 7. *cap.* 4. *num.* 8. (* Vide etiam Navar. *conſ.* 11. *num.* 3. *de præbend.* Raud. *deciſ.* 135. *num.* 22. Moinard. in *dec.* 29. *lib.* 3. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 3. *quæſt.* 7. & *lib.* 4. *quæſt.* 1. *num.* 7. & *quæſt.* 9. *num.* 3. & Ricc. in *ſua praxi rerum fori Eccleſiaſtici de Jurepat. dec.* 187. *ex num.* 185. & in *prax. var. reſol. cap.* 239. *num.* 2. & *cap.* 44. & 254. *n.* 2. Hier. Cævall. etiam *quæſt.* 693. *num.* 18. Guttier. *canon. quæſt. cap.* 26. *num.* 35. & Præceptor meus Salmantin. Di. Spino in *ſuo Specul. teſtam. gloſſ.* 3. *princ. num.* 47. Rot. noviſſ. *dec.* 194. *ex num.* 1. de qua per Farin. in 2. *p. civil.*) Flamin. *de Reſign. lib.* 4. *q.* 1. *num.* 7. & *quæſt.* 11. *num.* 13. & *lib.* 5. *quæſt.* 7. *num.* 65. & 66. reſolvit; ex diſpenſatione poſſe obtineri: hujuſmodi tamen diſpenſatio hodie non conceditur, de quo Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 7. *num.* 11. Quod Epiſcopus non diſpenſat, refert P. Azor. *d. quæſt.* 9. *verſ. Si quæras*, quod ſacra Cardinalium Congregatio cenſuit procedere, niſi in fundatione aliter dicatur, quia non eſt ei derogatum, reſolvunt Emman. Saja in *Aphoriſmis*, *verb. Beneficium*, *num.* 10. Gonzal. ad *Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *num.* 9. Aloyſ. Ricci. *de collect.* 860. *verſ. Nunc limita*, & *primo* † & *in dec.* 187. *ex num.* 187. *cum ſeqq. praxi fori Eccleſ.* Merend. *conſ.* 33. & Serad. *conſ.* 93.

β Quod dicti quatuordecim anni ſufficiant inchoati, licet non expleti, affirmant P. Henriq. *d.* §. 2. P. Leſſi. *num.* 109. Aloyſ. Ricc. *de collect.* 860. *verſ. Limita ſecundo.* (* & in *d. dec.* 187.) Cævall. *q.* 523. *num.* 4. & *q.* 593. *n.* 18. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 8. Garſ. *dec.* 32.

γ *Is etiam fori privilegio non gaudeat.*) Vide Maſcard. *de Prob. conc.* 302. *num.* 14. Guttier. *pract. l.* 1. *q.* 7. * Vide etiam Cavalcanum *dec.* 21. *ex n.* 27. *p.* 5. Bobadillam *l.* 2. *Politicæ cap.* 18. *n.* 102. 110. & 263. Martam *de Juriſd.* 4. *p. centur.* 2. *caſu* 149. *num.* 18. & *caſu* 153. *per totum*. Grilenz. *conſ.* 72. *num.* 16. & *ſeq.*

δ Quod Clericus primæ tonſuræ ſeu in minoribus conſtitutus, penſionem habens, gaudeat privilegio fori, reſolvunt Salzed. in *pract. cap.* 67. *num.* 10. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *Clericus*, §. 2. *dub.* 1. D. Marta *de Juriſd. p.* 2. *cap.* 32. *num.* 45. Creſci. *dec.* 14. *de ſent. & re judic.* Sed cenſuit ſacra Cardin. Congregatio. Cui reſervata fuit penſio ut Clerico, ſi non incedit in habitu & tonſura, non gaudet privilegio fori: hanc deciſionem tradunt partem hanc ſequentes Azev. *lib.* 1. *num.* 5. *verſ. Sed an penſio. tit.* 4. *lib.* 1. *novæ Recopil.* Flamin. *de Reſign. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 70. & *lib.* 2. *q.* 15. *n.* 15. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 5. *n.* 6. & Nicol. Garſ. *de Benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 70. Cened. *pract. q. lib.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 32. *cum ſeqq.* & *num.* 37. reſolvit, Capellaniam ſufficere, quando alicui in perpetuum, vel in titulum fuerit aſſignata.

ε An clericus primæ tonſuræ præſentatus ad capellam Sacerdotalem, qui ſuper tali præſentatione obtinuit a Papa novam proviſionem, etiam in vim motus proprii, poſſit in ſuis cauſis civilibus gaudere privilegio fori, quamvis poſſeſſionem beneficii non habeat, propter intruſum, contra quem litem movit? Congregatio die 16. Jul. 1587. cenſuit gaudere, teſte Flam. *de Reſig. l.* 7. *quæſt.* 1. *num.* 47. Vide Marc. Anton. Gen. in *praxi Archiepiſc. curiæ Neapol. cap.* 7. *num.* 6. Farin. in *praxi crim. quæſt.* 8. *num.* 45. Nicol. Garc. *de Benefic. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. *cum ſeqq. Ordin. reg. Luſitan. lib.* 2. *tit.* 1. §. 25.

ζ Clericos, qui in hoc Decreto Concilii privilegio fori privantur, privilegio tamen Canonis non intelligi privatos, cenſuit ſacra Cardinalium Congregatio, quam referunt Gonzal. & Garc. ubi ſupr. Graffis *l.* 2. *dec. cap.* 49. *a num.* 28. Cened. *pract. & canon. q. l.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 21.

η Quod ad penſionem obtinendam ſufficit ætas ſeptem annorum, reſolvit Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 397. *num.* 17. *cum ſeqq.*

θ Quod, qui collationem beneficii obtinet, beneficium habere dicitur, ſaltem ad hoc, quod privilegio fori gaudeat, docent Millis in *ſuo Repert. verbo*, *Obtinere dicitur quis beneficium*, Covar. *l.* 3. *Var. cap.* 16. *in princ.* Rebuff. in *praxi p.* 3. *tit. de Simon. in reſign. a num.* 25. Flamin. *de Reſignationib. lib.* 10. *quæſt.* 6. *n.* 2. Cened. *d. quæſt.* 4.

quæſt. 4. *num.* 22. Contrarium tuetur Farinac. in *praxi crim. quæſt.* 8. *num.* 45. *& num.* 70.

t Niſi beneficium Eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum.) An clericus habens primam tonſuram, vel minores ordines, ut privilegio fori fruatur, teneatur portare habitum & tonſuram clericalem, ſi beneficium habeat? Negant propter illam dictionem, *aut*, quæ disjungit in terminis, Fr. Emman. in *ſumm. p.* 1. *cap.* 155. *concl.* 2. Clar. §. *fin. quæſt.* 36. *num.* 19. Læli. Zech. *de Repub. Eccleſ. tit. de Cler. verſ. Ad hoc.* Salzed. ad *Bern. cap.* 62. *num.* 9. *verſ. Si zamen.* Curi. *Phil. p.* 3. §. 1. *n.* 3. *ad finem.* Azeved. *l.* 1. *n* 9. *verſ. Tonſura. & verſ. Sed ſi beneficium, tit.* 4. *l.* 1. *novæ Recop.* Farin. *d. quæſt.* 8. *num.* 7. Cævall. *quæſt.* 563. *n.* 3. Bobad. in *ſua Politica l.* 4. *cap.* 28. *num.* 102. *Lit. E.* Cen. *d. quæſt.* 4. *num.* 29. * Vide Jacob. de Graffis *dec.* 49. *num.* 28. *&* 38. *l.* 2. Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi can. cap.* 62. *a num.* 9. *uſque ad* 13. Lazaret *de Gabel. c.* 19. *num.* 19. Nic. Garc. *de Benef.* 1. *p. cap.* 2. §. 1. *num.* 82. *& cap.* 5. *ex num.* 70. *&* 129. Farin. in *prax. crim. q.* 8. *ex num.* 5. Joſeph. de Seſſe *de inhibitionib. cap.* 8. §. 1. *num.* 21. Bobadil. *d. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 193. Ricci in *d. prax. var. reſolut. cap.* 151. *&* 252. Licet ſit modici valoris, affirmant Aloyſ. Ricc. *in curiæ Archiep. Neapol. dec.* 7. *& in praxi var. reſolut. cap.* 142. * Vide etiam Azeved. in *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 1. *novæ recopil. num.* 9. Guttier. *lib.* 1. *pract. in d. quæſt.* 7. Maur. *de modo proced. ex abrupto. quæſt.* 65. *a num.* 14. ubi latiſſime ac omnino videndus.

u Et tonſuram deferens.) Quod novitius alicujus Religionis, etſi prima clericorum careat tonſura, gaudeat privilegio Canonis, & fori, optime tradunt P. Azor. *Inſtit. moral. l.* 12. *cap.* 3. *quæſt.* 2. *p.* 1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 51. *art.* 12.

x Auctores ſtatim citandi docent, quod regulariter receptio clericatus beneficii, vel ſervitii in Eccleſia poſt delictum commiſſum nihil proficit aſſumenti ad effectum exemptionis a judice ſæculari, & ſic ab ipſo poterit puniri abſque eo, quod delinquens fori privilegio gaudeat, dummodo conſtet ipſum Ordinem Eccleſiaſticum ſuſcepiſſe in fraudem, ut ſe eximeret a juriſdictione ſæculari: ſecus tamen ſi conſtaret abſque ulla fraude poſt commiſſum delictum, aliquem aſſumpſiſſe clericatus Ordinem, quia tunc hujuſmodi ordo eum liberat a juriſdictione judicis ſæcularis, reſolvunt Covar. *pract. cap.* 32. *num.* 4. Gomez. *tom.* 3. *var. cap.* 10. *num.* 5. Plact. *de delictis, cap.* 35. Cancer. *lib.* 2. *var. cap.* 2. *a num.* 133. Clar. §. *fin. quæſt.* 36. *num.* 43. Avend. *lib.* 1. *de exeq. mand. c.* 22. *num.* 12. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 76. *num.* 35. Perez. *ad lib.* 3. *Ordin. tit.* 1. *in Rubr. p.* 450. Flamin. Chartar. *de execut. ſentent. capt. bann. cap. fin. ſub* 308. Guttier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 5. Lancellot. *de Attent. p.* 2. *cap.* 4. *limit.* 20 *num.* 16. Azeved. *lib.* 1. *num.* 3. *tit.* 4. *lib.* 1. *novæ Recopil.* Farin. in *praxi crim. lib.* 1. *quæſt.* 8. *a num.* 103. Cævall. *Commun. contra commun. quæſt.* 563. *a num.* 5. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Clericus num.* 6. Valaſc. *conſ.* 48. plures refert Doctores Cened. ad *Decretal. collect.* 23. *num.* 1.

µ Quando reus per judicem ſæcularem eſt captus, ſi controvertatur, an ſit clericus primæ tonſuræ, vel minorum Ordinum, deferatque habitum, & illas qualitates obtineat, quæ in præſenti deſiderantur, hujuſmodi controverſiam per judicem Eccleſiaſticum derimendam eſſe, cum ſit quid ſpirituale, probat *text. in cap. ſi judex laicus, de ſentent. excomm. lib.* 6. cujus textus auctoritate opinionem hanc communem eſſe profitentur Covar. *pract.* 33. *a princ.* Clar. §. *fin. quæſt.* 36. *num.* 21. Marant. *de ordine judic. p.* 4. *diſt.* 11. *n.* 69. *in fine.* Bellug. in *ſpeculo* 11. §. *videamus, num.* 4. Sigiſm. Scacc. *lib.* 1. *de Judiciis cauſar. cap.* 11. *num.* 88. Salzed. ad *Bernard. cap.* 62. *num.* 14. Menoch. *de Præſumpt. lib.* 2. *quæſt.* 76. *num.* 34. Maſc. *de Probat. concl.* 689. *n.* 7. Azeved. *lib.* 1. *n.* 52. *verſ. debet tamen, tit.* 16. *lib.* 8. *novæ Recopil.* Anaſt. Germon. *de ſacrorum immun. lib.* 3. *cap.* 15. *a num.* 55. Steph. Grati *diſcept. forenſ. cap.* 190. *num.* 13. *cum ſeqq.* Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Clericus, num.* 3. Farin. *d. q.* 8. *num.* 33.

v Alicui Eccleſiæ inſerviat.) Non ſufficere, quod tonſuratus bis, vel ter inſerviat Eccleſiæ, ut gaudeat fori privilegio, (cum hæc ſint verba ſignificantia actum perſeverativum, unde requiritur frequentia & perſeverantia in ſervitii præſtatione) reſolvit Cened. *d. q.* 4. *n.* 25.

ξ Ex mandato Epiſcopi inſerviat.) Vide *Ordin. regiam Luſitan lib.* 2. *tit.* 1. §. 27. Bajard. ad *Clar. quæſt.* 36. *num.* 27. & ibi Hieron. Giarch. *num.* 8. Garc. *de Nobilit. gl.* 9. *num.* 50. P. Henr. *l.* 10. *cap.* 15. §. 2. & *l.* 14. *cap.* 49. §. 1. *in fin.* Soar. de Paz. in *praxi tom.* 2. *prælud.* 2. *num.* 7. Morl. in *emporio juris part.* 1. *tit.* 2. *in prælud. n.* 138. D.

Barbol.

Barboſ. in *l. Titia, num. 85. ff. ſolut. matrim.* Salzed. ad *Bernard. c. 62. n. 13.* Cævall. *communium contra comm. q. 896. num. 579. tom. 4. d.* Marta *de juriſd. p. 4. caſu 135. in fine.* Domi. Garci. Maſtrillo *Siciliæ deciſ. 113.* Valaſq. *conſ. 105. n. 32.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 10. n. 2. & alleg. 44. n. 2.* Nicol. Garc. *de Benefic. p. 2. c. 2.* Avend. ad *lib. 29. Tauri gloſs. 3. n. 10.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 109. art. 2.*

* Vide etiam Maſcard. *de probation. concl. 302. num. 14.* Menochi. in *conſ. 912. ex n. 26. vol. 10.* Advendanum in *l. 29. Tauri gloſs. 3. n. 9. & 10.*

o *Ex mandato Epiſcopi.*) An expreſſum requiratur? Affirmant Menochi. *lib. 6. de præſumpt. q. 76. n. 41.* Cened. *pract. lib. 1. q. 4. n. 24. & 26.*

† *Vel in ſeminario, &c.*) Vide Simon. Majol. *de irregularit. lib. 4. cap. 15.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap. 18. n. 9. in fin.*

* *In Clericis vero conjugatis, &c.*) Vide Covar. in *pract. quæſt. cap. 31. ex num. 6.* Advendan. *de exeq. mand. cap. 22.* Salzed. ad *Diaz in d. cap. 62. num. 13. & cap. 123.* Farinac. in *prax. crimin. d. quæſt. 8. ex num. 6.* Martam. *d. 4. p. centur. 2. caſu 153.* Ricci. late in *prax. var. reſolut. cap. 172.* Carol. de Graffis *de effectib. clericor. effectu 1. anno 891.*

π *Vel conſuetudine etiam immemorabili ſuffragante.*) Vide Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 56.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 24. Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Tempore congruo diſpiciatur de cujuslibet ordinandi qualitatibus per exercitatas in Eccleſiaſticis perſonas.

a c. quando 14. diſt. a* SAncta Synodus, (*a*) antiquorum canonum veſtigiis inhærendo decernit, ut quando Epiſcopus ordinationem facere diſpoſuerit; omnes, qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad β civitatem evocentur. Epiſcopus autem ſacerdotibus, & aliis prudentibus viris, peritis divinæ legis, ac in Eccleſiaſticis ſanctionibus exercitatis, ſibi aſcitis, 1. γ ordinandorum genus, † perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem 2. diligenter inveſtiget, & examinet.

DECLARATIONES.

1. *Ordinandorum genus.*) Non excluditur filius Neophytæ.

Congregatio Concilii cenſuit, quamvis ordinandorum genus, ætatem, & conditionem diligenter inquirere debeant juxta *cap. 7. Seſs. 13.* non tamen eos ab ordinatione, niſi aliud canonicum obeſſet impedimentum, qui a Judæis originem trahunt, vel quorum majores, etſi hæretici fuerint, emendatos tamen eſſe conſtet, & reincorporatos Eccleſiæ unitati, & pro culpa hujuſmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam recepiſſe, quam vel perfeceruntur, vel perfectioni ejus inſiſtunt, aut paratos fuiſſe ad recipiendum eandem juxta conſtitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit: ſtatutum id tamen intelligendum eſſe, niſi aliter privilegio Apoſtolico aut confirmatione caveretur. Pacenſis 12. Junii 1591.

2. *Inveſtiget & examinet.*) Qui Subdiaconi, vel Diaconi, vel Presbyteri ſunt, petuntque admitti ad Cathedralis Eccleſiæ Canonicatus, ipſis in forma dignis a Sede Apoſtolica collatos, ut eum Ordinem habeant, quem dicti Canonicatus requirunt, non opus eſt, quod examinentur cauſæ explorandi eorum literaturam: illi vero, qui ſacros Ordines nondum ſuſceperunt, examinandi ſunt, an illam doctrinam habeant, quæ ex præſcripto Concilii Tridentini neceſſaria eſt illi Ordini ſacro, qui Canonicatui, quem conſequi volunt, erit annexus.

Quæſitum fuit, quid reſpondendum de ordinatis ante legitimam ætatem ab Epiſcopo, qui ante ordinationem in Eccleſia publico edicto proteſtatus fuerat, quod non intendebat ordinare, niſi eos, qui legitimam ætatem haberent; præſuppoſita atteſtatione ejuſdem Eccleſiæ Decani afferentis ſe audiſſe ab ipſo Epiſcopo, quod diceret hujuſmodi proteſtationem fieri ad terrorem, cæterum ſe habere intentionem ordines ſimpliciter conferendi. Equidem videtur eos eſſe ordinatos, ſed ab exercitio ordinum eſſe ſuſpenſos uſque ad debitum tempus, ſed quia in contrarium inclinabat major Cardinalium Illuſtriſſimorum pars, dicendo,

cendo, quod non ſufficit unus teſtis, idcirco terminatum eſt ex uno ore ab illuſtriſſimis, ut res ad Papam deferretur.

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. Cened. ad *Decret. collect.* 15. *a princ. & ad Decret. col.* 56. *num.* 1. * Vide etiam *text. in cap. quando* 24. *diſt.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 22. *num.* 24. *& in cap.* 25. *lit. A.* Iband. a Bardaxi *ſup. for.* 5. *de foro compet.*

β *Ad civitatem evocentur.*) An locus, ubi Epiſcopus ordines confert, ſit in literis ordinandorum exprimendus? Vide Card. Pereira *de emptione cap.* 5. *n.* 10.

γ *Ordinandorum genus.*) Vide P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 15. Cened. ad *Decretal. collect.* 77. *n.* 2. ubi dicit, quod Verbum, (*genus*) de quo in præſenti proprie idem ſignificat, quod legitimus vel liber; non autem refertur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, ut multi opinantur. † Vide etiam Spino in ſuo *Speculo teſtam. gloſſ.* 3. *princ. ex n.* 48.

CAPUT VIII.

Unuſquiſque a proprio Epiſcopo, aut alio, ſed de proprii licentia & teſtimonio ſub gravi pœna ordinandus ad Cathedralem Eccleſiam, aut ex Diœceſi inventam convenientiorem conveniat.

a Gelaſ. I. in ep. 1. c. 13. c. ult. 75. diſt. c. 1. cum ſeq. de temp. ord.

ORdinationes (*a*) ſacrorum Ordinum, α β, &c. ſtatutis a jure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia * vocatis præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publice celebrentur, ſi autem in alio diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur. (*b*) 1. β &c. Unuſquiſque autem a proprio Epiſcopo ordinetur. Quod ſi (*c*) quis 2. ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam 3. cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus (*d*) permittatur; 4. niſi ejus probitas, ac mores Ordinarii ſui 5. teſtimonio commendentur. 6. ι κ Si ſecus fiat; λ ordinans a collatione Ordinum per annum, & ordinatus a 7. ſuſceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit 8. ſuſpenſus.

b Concil. Carthag. 4. c. 22.

c Sup. ſeſſ. 14. de ref. c. 2. & 3.

d Hic ſup. c. 3. Conc. Carth. III.

c. 21. Concil. Aurel. 3. c. 15. c. 1. 21. q. 2. 9. q. 2. per totam & c. 1. cum ſeq. de temp. ord. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Vnuſquiſque a proprio Epiſcopo ordinetur.*) De omnibus ordinibus tam ſacris, quam minoribus intelligitur hoc capitulum.

Privilegium ſuſcipiendi Ordines extra tempora, per hoc Decretum non eſt ſublatum.

2. *Ab alio promoveri petat.*) Eſt concedenda licentia cum infra tacta probatione probitatis, & morum tantum, nec adverſatur *cap.* 3. ſupra poſitum, nec 11. hujus *Seſſ.*

De mandato S. D. N. Sixti V. auditi fuerunt procuratores Ordinum ſuper declaratione a fel. record. Greg. XIII. etiam ex ſententia Congregationis edita, quod Regulares teneantur recipere Ordines ſacros vel dimiſſorias ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi ſunt Monaſteria, in quibus ipſi tunc degunt.

Idem Sanctiſſimus ex ſententia dixit, Regulares poſſe concedere dimiſſorias ad Epiſcopum Diœceſis, quod ſi abfuerit, ad quemcumque, dummodo ab Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam.

S. D. N. Gregor. XIII. ſtatuit, ut regulares ſuſcipiant Ordines ſacros ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi ſunt Monaſteria, in quibus tunc degunt, vel dimiſſorias ab eis accipiant, juxta hoc Decretum *ſupra cap.* 3. *ſeſſ.* 23. §. *Fratres.*

3. *Cujuſvis ſpecialis reſcripti.*) Etiam a Sede Apoſtolica obtenti.

4. *Niſi ejus probitas ac mores.*) Qui a Sede Apoſtolica obtinuit, ut ordinari poſſit ab alio, quam a ſuo Ordinario, debet probitatem ſuam, & mores Ordinarii ſui teſtimonio comprobare: ac ideo inolevit illa clauſula *ſuo ordinario, vel de ejus licentia probitas, & mores ordinandi commendentur a quocumque alio.* Ita cenſuit Congregatio die 18. April. 1575. Vide *ſupra ſeſſ.* 7. *cap.* 11. *de Reform.* §. *Facultates.*

Cenſuit Congregatio, in caſu, quo aliquis fuerit abſens per plures annos ab Ordinario, ita ut illum commendare de

vita

vita & moribus non poſſit, ſufficere literas dimiſſorias Ordinarii, quæ continebunt quod ordinandus non ſit excommunicatus, vel contumax, ſed de legitimis progenitus parentibus: informatio vero de vita & moribus habenda eſt ex loco, in quo fuit verſatus.

Baylivo Sancti Stephani petenti ne aliquis Epiſcopus poſſit ordinare ſubditum Baylivi, abſque ipſius fide & teſtimonio de vita & moribus ordinandi: Congregatio reſpondit, hoc nihil eſſe ad ordines, quod ſi tamen Epiſcopi viciniores non poſſent habere notitiam de vita & moribus eorum, qui ſibi ſubditi non ſunt, & ſubditos non invenire Epiſcopos, qui eos ordinare velint abſque teſtimonio & fide ſui Ordinarii, requirentibus Epiſcopis poſſe tum has fides dare.

Præſuppoſito quod Abbates & perpetui commendatarii monaſterii ſanctæ Mariæ Ordinis Sancti Benedicti nullius diœceſis ſint, a Juriſdictione Epiſcopi exempti, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubditi, quibus etiam ex privilegio Apoſtolico conceſſa fuit cura, regimen, Juriſdictio & omnimoda adminiſtratio dicti Monaſterii perſonas corrigendi, caſtigandi, & viſitandi propria auctoritate.

Item præſuppoſita Congregationis declaratione alias edita, quod Superiores regulares dimiſſorias ad ordines concedere poſſint regularibus dicti ſui Monaſterii, Congregatio cenſuit, ſi conſtat Monaſterio, & monachis ſpeciali privilegio a Sede Apoſtolica hujuſmodi facultatem nominatim eſſe tributam, poſſe utique Commendatarium dimiſſorias literas concedere, alias nequaquam.

Epiſcopus Urgellenſis, antequam ſubditos aliquos Abbatis Monaſterii Beatæ Mariæ, Ordinis Sancti Auguſtini Canonicorum Regularium ordinare vellet, decernebat nomine ſuo proprio edictum, ut in Eccleſia dicti Monaſterii publicaretur, ſi qui ad Ordines majores aſſumendi eſſent juxta *cap. 5. præſentis Seſſ.* Sed Congregatio cenſuit, debere Epiſcopum mittere edicta ad Abbatem, aut debere curare, ut illa publicentur nomine ſuo proprio in Eccleſiis parochialibus ſibi ſubjectis: erat autem Abbas in quaſi poſſeſſione, ut in ejus Eccleſia, aut oppido non publicarentur aliqua edicta, decreta ab aliquo Ordinario, niſi in ſubſidium juris.

5. Teſtimonio commendentur.) Etiamſi eſſent abſentes, & ad titulum penſionis, vel patrimonii aſſumendi eſſent, ſed non teſtimonio Vicarii Generalis, niſi haberet ſpeciale mandatum concedendi dimiſſorias.

Per literas, quas Epiſcopus abſens a ſua Diœceſi poterit dare, ſi abſentes Diœceſani literas petierint, ut ordinari poſſint ab alio; & propter abſentiam valde eis incommodum ſit ire ad ſubjiciendum ſe examini Ordinarii, poterit Ordinarius Epiſcopus examen illorum demandare Epiſcopo loci, in quo degunt. Vide *Seſſ. 7. cap. 11. de Reform. §. Et diligenti.*

An Epiſcopus ordinans alienos ſubditos ſæculares cum dimiſſoriis proprii Epiſcopi aſſerentis eos examinatos fuiſſe, & idoneos repertos: teneatur hujuſmodi atteſtationi deferre, vel etiam poſſit eoſdem ordinandos examinare? Congregatio reſpondit eſſe arbitrarium, & ideo poſſe, ſed non teneri.

6. Si ſecus fiat.) Clericus ab alieno ſine Ordinarii ſui dimiſſoriis ordinatus & miniſtrans, efficitur irregularis.

7. Suſceptorum Ordinum.) Abſolvere a ſuſpenſione eos, qui nullius Diœceſis exiſtentes, ſine literis dimiſſoriis ordinati fuerunt, ſpectat ad Epiſcopum, ad quem ex Concilio pertinebat dimiſſorias concedere. Proprius autem Epiſcopus, ad hoc ut poſſit dimiſſorias concedere, dicitur ille, in cujus Diœceſi ordinandus beneficium habet. Et ita fuit judicatum in una Leodienſium, ſi recte conſideretur. *Supra ſeſſ. 23. cap. 4. §. Fratres.*

Epiſcopus ordinans aliquem ad primam tonſuram, quem parentes dicebant natum in Diœceſi, & pro tali habetur, non incurrit irregularitatem, etiamſi ſit alterius Diœceſis is, qui ſic ordinatur.

8. Suſpenſus.) An *cap. 7. Seſſ. 23.* corrigat conſtitutionem Pii V. Cum ſacrorum: ita ut qui receperunt ſacros ordines ab alieno Epiſcopo ſine aliqua licentia, vel dimiſſoria, & poſtea fuerunt a proprio Epiſcopo abſoluti a ſuſpenſione, in quam propter peccata inciderunt, ſint tuti in conſcientia, an vero in dictis caſibus non occultis egeant abſolutione Pontificis? forte enim Concilium procedit ſolum in eo, qui ſine legitima quidem licentia, imo vel ſine licentia, & ſine teſtimonio proprii Epiſcopi de moribus & ſufficienti literatura ab alieno Epiſcopo Ordines ſuſceperit: eadem diſpoſitio eſt circa diſpenſationem in prædictis caſibus. Congregatio reſpondit eſſe tutius, niſi tempore, quo durabat ſuſpenſio, in iiſdem ordinibus miniſtraſſent, quo caſu irregularitatem incurriſſent, a qua

ſolus

ſolus Papa diſpenſet: ſicque Concilium non corrigere conſtitutionem Pii V. circa irregularitatem, quia nihil de irregularitate diſpoſuit, tantum de ſuſpenſione, cujus abſolutio nec reſervanda erat Papæ per dictam Conſtitutionem, ſicque uno verbo ſuſpenſio non inducit reſervationem, irregularitatis eſt reſervatio: quia *d. cap.* 8. ſic dicit, & ſic concludit caſum, quando ſine licentia a Papa, &c.

REMISSIONES.

α *Statutis a jure temporibus.*) Vide P. Henriquez in *ſumma p. 2. lib.* 10. *cap.* 12. *a princ.* ubi enumerat quatuor anni tempora, & præter illa Sabbatum ante Dominicam in Paſſione, & Sabbatum ſanctum.

β Quod non valeat conſuetudo, quod ſacri Ordines conferantur extra quatuor tempora, probat *text. in cap. 2. de temporib. Ordinat.* Rebuff. in *praxi benef. p. 2. tit. de Clericis ad ſacros Ordines male promotis, gl. 1. num.* 14. *&* 15. Quarant. in *ſumma Bullarii, verbo Ordo, verſ. Devenio ad ſecundum, ibi amplia.* Papam tamen quolibet tempore Ordines conferre poſſe, docet Rebuff. *d. gloſſ. 1. n.* 11. *&* 12. quod poteſt Epiſcopo concedere ex ſpeciali gratia, ut Ordines etiam extra Quatuor tempora conferre poſſit, de quo etiam Quarant. ubi ſupra.

* *Ac in Cathedrali Eccleſia.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap. 26. lit. A.* & Ricc. in *ſua prax. var. cap.* 274.

γ An minores ordines conferri poſſint diebus feſtivis? Affirmant Rebuff. *d. gloſſ. 1. num. 2. &* 3. Vivald. in *Candelab. tit. de Sacram. Ordin. num.* 36. *V. Tertia concluſio.* P. Henriquez *d. cap.* 12. §. 2. Fr. Emman. in *ſumma tom. 2. cap. 16. num.* 3. Jac. de Graffis *Lib.* 3. *aur. deciſ. p. 1. cap.* 12. *num.* 20. Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat.* 4. *num.* 4. *& num.* 3. dicit, quod prima tonſura poteſt conferri omni tempore, † & qui debeant eſſe dies feſtivi de præcepto, Ricc. in *praxi variar. cap.* 273. *num.* 2. poſt Vivald. in *Candelab. Eccleſ. tit. de Sacram. Ordin. num.* 35. *verſ.* 3. *concl. p.* 1.

δ Fratres Minores, & omnes, qui illorum privilegiis conceſſis & concedendis fruuntur, ex Confirmatione S. D. N. Clem. VIII. poſſe extra tempora a jure ſtatuta Dominicis vel aliis feſtis diebus, ſacros Ordines ſuſcipere, docet Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 43. *art.* 5.

ε *Vnuſquiſque autem a proprio Epiſcopo ordinetur.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 1. *q.* 18. *art.* 4. P. Paul. Comit. *Reſponſ. Moral. lib. 6. q.* 46.

ζ Quod ſufficiat Epiſcopus originis, tenent Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verb. Dimiſſoriæ, p.* 40. P. Paul. Comitol. *d. l. 6. quæſt.* 45. D. Guttier. *can. lib.* 3. *tract. de Matrim. cap.* 63. *num.* 29. Quæ concurrere debeant, ut quis dicatur originarius, vide apud Seſſe Aragon. *deciſ.* 30. Bald. *p.* 3. *deciſ.* 339. Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 846.

η Quod non procedat in Regularibus, qui a quocumque Catholico Epiſcopo poſſunt ordinari, reſolvit Fr. Emman. *q. reg. tom.* 3. *q.* 24. *art.* 1.

* *Quod ſi quis ab alio, &c.*) Vide Cæſar. de Graf. *deciſ.* 87. *num.* 3. *&* 7. Marta *de juriſdict.* 4. *p. centur.* 2. *caſu* 149. *num.* 18. Gabriel. *conſ.* 181. *n.* 11. *vol.* 2.

ϑ *Ordinarii ſui teſtimonio.*) Vide Navarr. in *Manual. cap.* 25. *num.* 69. Fr. Emman. in *ſumma p.* 2. *cap.* 14. *num.* 6. Et de Monachis, *quæſt. regul. tom.* 1. *quæſt.* 18. *art.* 5.

ι *Si ſecus fiat, ordinatus a ſuſceptorum ordinum executione, &c.*) Vide Guttier. *can. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 24. Salzed. in *pract. cap.* 26. *lit. E.* Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo Dimiſſoriæ, pag.* 40. Flamin. *de Reſign. lib.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 89. Cened. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 38. *a num.* 4. P. Ægid. *de Sacrament. tom.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 5. *num.* 33. P. Valer. Reginald. in *praxi lib.* 32. *tract.* 2. *num.* 69.

κ Quod non comprehendit initiatos prima tonſura, docent Tolet. in *inſtruct. Sacerdot. lib.* 1. *cap.* 49. *num.* 5. Zerol. *part.* 1. *verb. Dimiſſoriæ.*

λ *Ordinans a collatione Ordinum per annum.*) Multos caſus, in quibus excuſationem dandam, quando unus Epiſcopus ordinat ſubditum alterius ſub ſpe rationabili ratihabitionis ex *cap. fin. 9. q.* 2.

† *Et ordinatus a ſuſceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus.*) Vide Nicolaum Garci. *de benef. 1. p. cap. 5. num.* 142. Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap.* 21. *lit. B. & in cap.* 20. *lit. C. verſ. quarto.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 14. *Card. de Luca.*

CAPUT IX.

Epiſcopus familiarem ordinans, conferat ſtatim ei beneficium reipſa.

* 1. EPiſcopus familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, 2. niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, 3. & beneficium, quacunque fraude ceſſante 4. ſtatim re ipſa illi conferat: conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, in contrarium non obſtante.

DECLARATIONES.

1. *Epiſcopus familiarem ſuum.*) Habet locum hoc decretum etiam in minoribus Ordinibus, ut ſcilicet teneatur Epiſcopus etiam conferre beneficium.

2. *Niſi per triennium.*) Ex identitate rationis ſufficit, quod triennium inceperit, antequam fuiſſet Epiſcopus.

3. *Et beneficium.*) Familiaris Epiſcopi, de quo hoc decretum loquitur, poteſt ordinari ad titulum patrimonii, ſi illud ſufficiens habuerit, & ſi Epiſcopus ita judicaverit expedire pro neceſſitate aut commoditate Eccleſiæ, juxta Decretum *cap. 2. ſeſſ. 21. §. Pro neceſſitate*, modo certæ ac particulari Eccleſiæ adſcribatur, ubi ſuo munere fungi debeat, juxta *cap. 16. infra hac eadem Seſſ. §. Non adſcribatur.*

Dubitatum fuit. An Epiſcopus, qui decreto Concil. *cap. 9. Seſſ. 23.* familiarem ſuum ſibi non ſubditum, & per triennium ſecum commoratum ordinat, collato ei ſtatim re ipſa beneficio, poſſit poſtea cum eodem, quoad temporum interſtitia, diſpenſare, in caſibus tamen comprehenſis *cap. 11. & 13. ejuſdem Seſs.* Congregatio Concilii cenſuit poſſe.

26. Maji, 1594. Congregatio Concilii declaravit, quod Epiſcopus poſſit ordinare familiarem ſuum triennalem non ſubditum, & dare illi dimiſſorias ad ordines ſuſcipiendos a quocunque; diſpenſare tamen non poteſt ſuper illis interſtitiis, de quibus *cap. 12. & 14. infra hac eadem Seſs.* niſi pro Eccleſiæ ſuæ utilitate.

Quicunque per decem annos, ſive in Curia, ſive alibi reſederit, poteſt ibidem a Vicario Sanctiſſimi ordinari; familiares vero ſeu officiales Papæ, ac familiares Cardinalium, etſi Cardinales habitaſſent Romæ, atque etiam Epiſcoporum in Curia reſidentium, qui ſaltem per triennium habitaverint in urbe, poſſunt de licentia ipſorum Dominorum a Vicario Sanctiſſimi promoveri, dum tamen ſupradicti omnes ſufficientem titulum habeant, & alia a Jure requiſita.

An ſufficiat aliquem obtinere in aliena Diœceſi beneficium ſimplex? Congregat. Concil. cenſuit ſufficere, quod beneficium ſit ſimplex.

4. *Statim.*) In incontinenti & ſic cenſuit Congregatio, quod Epiſcopus, qui contulit primam tonſuram familiari ſuo non ſubdito, qui tamen per triennium ſecum commoratus fuerit, non dicatur ſatisfeciſſe hujuſmodi Decreto, per collationem beneficii illi factam infra annum, & in undecimo menſe poſt datam tonſuram.

REMISSIONES.

a Vide Navar. *conſ. 23. & conſ. 26. cum ſeq. ſub tit. de Tempor. ord.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. tit. de Sacram. Ord. cap. 5. concl. 9. verſ. Et tanto.* Jac. de Graffis *p. 2. dec. aur. l. 3. cap. 12. num. 7.* Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verbo, Dimiſſoriæ pag. 106. & p. 2. verbo Ordin. verſ. Quinto pag. 78.* Fr. Emman. in *ſum. p. 2. cap. 14. num. 10.* P. Henriq. in *ſumma lib. 10. cap. 12. §. 1.* Flam. in *Reſig. l. 4. quæſt. 1. num. 91.* Quarant. in *ſum. Bullarii verbo, Ordo, verſ. Limita in eo pag. 375.* Marc. Ant. Genuenſ. in *praxi Archiep. Neap. cap. 81. n. 3.* Nicol. Garc. *de Benef. p. 2. c. 5. num. 80. cum ſeqq.* Cened. *pract. & Can. qu. lib. 1. q. 38. a num. 29.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 5. num. 2.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l. 32. n. 69. verſ. Sunt autem aliquot, tr. 2.* ubi dicit loqui *text.* in præſenti de Epiſcopo ordinario, quia ei, qui tantum eſt titularis, talis promotio eſt interdicta in *præced. ſeſs. 14. cap. 2.* Late Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p. 3. collect. 596.* ubi in *verſ. Amplia 4.* refert procedere in magiſtro actorum Curiæ Epiſcopalis, qui, ut familiaris, poterit ab Epiſcopo ordinari, & citat Steph. Grat. *dec. 233.* * Vide etiam late tradita a Salz. ad *Bern. Diaz. in praxi can. cap. 26. lit. C. in verſ. Tertius caſus eſt.*

Deciſiones a ſacra Cardinalium Congregatione ſuper hoc cap. editæ, & adductæ per Doctores infra citatos.

PRima. Pro neceſſitate & commoditate Eccleſiarum ad titulum patrimonii a

poſſunt etiam ordinari familiares triennales Epiſcoporum, & debent adſcribi Eccleſiis, pro quarum neceſſitate ſunt ordinati, refert Garc. *p. 2. cap. 3. n. 81.*

Secunda. Epiſcopus ordinat familiarem ſuum ad titulum penſionis, ſi pro neceſſitate ſuarum Eccleſiarum judicat ad ordinandum, refert Garc. *dict. cap. 5. num. 81.*

Tertia. Familiaris Epiſcopi, de quo hoc Decretum loquitur, poteſt etiam ordinari ad titulum patrimonii, ſi illud ſufficiens habuerit, ſi Epiſcopus ita judicaverit pro neceſſitate aut commoditate ſuæ Eccleſiæ, & certæ Eccleſiæ adſcribatur ubi ſuo munere fungi debeat, refert Garc. *d. cap. 5. num. 82.*

Quarta. Ex identitate rationis ſufficit, quod triennium inceperit, antequam fuiſſet Epiſcopus, refert Garc. *d. cap. 5. n. 83.* reſolvit Aloyſ. Ricc. in *coll. dec. p. 3. coll. 596. verſ. Amplia quinto*, ubi citat Gam. *dec. 93.*

Quinta, Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum ſuo familiari triennali, alias non ſubdito, ſuper illegitimitate, etiam ad minores Ordines, nec ſuper interſtitiis, niſi pro Eccleſiæ ſuæ utilitate, refert Garc. *d. cap. 5. num. 86.* reſolvunt Cened. *præct. l. 1. q. 38. n. 1.* Sayr. *ſub tit. de tempor. ordin. dec. 28. & 29.* Zerol. *d. verſ. Quinto dubitatur, & verſ. Sexto.*

Sexta. Procedit hoc Decretum tam in majoribus, quam in minoribus Ordinibus, & utroque caſu opus eſt collatione beneficii, referunt hanc Cardinalium deciſionem. Rot. *dec. 731. num. 3. p. 1. in novis.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Ordo, verſ. Quinto dubitatur poſt med.* Navar. *conſ. 23. num. 1. de temp. ord.* Cened. *d. quæſt. 38. num. 30. verſ. Quod Decretum*, Sayr. *tit. de tempor. ordin. deciſ. 26.* ubi reſolvit procedere etiam in prima Tonſura.

Quare requirat text. in præſenti in familiari triennium \ beneficium, ſi ſufficit beneficium? Reſpondet multa cumulando Zerol. *d. §. Dimiſſoriæ ad Ordines, num. 1. & p. 2. verbo, Ordo, verſ. Quinto dubitatur.* Rot. *diverſ. 731. p. 1.* Farinac. *dec. 222.* ubi reſolvit, quod beneficium eſt ſtatim re ipſa conferendum, alias, ſi poſt aliquot menſes, non ſatisfit Concilio. * Ricc. *collectan. 131.*

CAPUT X.

Abbates exempti, etiam nullius diœceſis, nulli ſæculari aut Regulari ſibi non ſubdito dent dimiſſorias, nec quæcunque Capitula etiam cathedralium Eccleſiarum. Extenditur pœna impetrantium literas dimiſſorias a Capitulo Sede vacante.

1. *a* ABbatibus, ac aliis quibuſcunque, 2. quantumvis exemptis, non liceat in poſterum, intra fines alicujus diœceſis conſiſtentibus, etiamſi 3. nullius diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis 3. * *β* ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores Ordines conferre: 4. nec ipſi Abbates, 5. & alii exempti, aut Collegia, vel *γ* Capitula quæcunque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant; (*a*) ſed horum omnium ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus ſanctæ Synodi decretis continentur, ad *δ* Epiſcopos, intra quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineant: non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impoſitam iis, qui contra hujus ſanctæ Synodi ſub Paulo (*b*) III. Decretum 6. a Capitulo Epiſcopali, Sede vacante, ε literas dimiſſorias † impetrant; ad illos, qui eaſdem literas non a Capitulo, ſed ab aliis quibuſvis, in juriſdictione Epiſcopi loco Capituli, Sede vacante, ſuccedentibus, obtinerent, mandata extendi. Concedentes autem dimiſſorias contra formam Decreti, ab officio, & beneficio per annum ſint ipſo jure ſuſpenſi.

a Sup. c. 5. cum ſeq. & inf. c. 11. cum ſeq.

b Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 10.

DE

DECLARATIONES.

1. *Abbatibus, ac aliis quibuſcunque.*) Abbates primam tonſuram, aut minores ordines, præterquam ſuis ſubditis Regularibus, alicui conferre non poſſunt, non obſtante quacunque conſuetudine contraria. Et ita reſolutum eſt in quadam deciſione facta 3. Martii 1594. Item *infra hac eadem ſeſs. cap. 16. §. Sine.*

Iſernienſis 24. Maji, 1591. Congregatio Concilii cenſuit, oratorem pro obtinendis dimiſſoriis poſſe adire etiam eum Epiſcopum, in cujus Diœceſi beneficium obtinet Eccleſiaſticum.

30. Mart. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Abbates etiam benedictos, vel habentes facultatem a Sede Apoſtolica faciendi omnia, quæ facere poſſunt Abbates benedicti, non poſſe primam tonſuram & quatuor Ordines ſæcularibus, etiam quod habeant literas dimiſſorias ſuorum Ordinariorum, conferre.

Quidam laicus annis elapſis primam tonſuram ſuſcepit, & ordines minores ab Abbate Caſſinenſi, ejus in temporalibus & ſpiritualibus ſuperiore, credens illum habere poteſtatem; ſed cum videatur eſſe contra diſpoſitionem hujus capituli, dubitatur, an iſte indigeat diſpenſatione, vel neceſſe habeat, cupiens eſſe clericus, iterum ordinari ad dictos ordines, tanquam nulliter ei collatos? Congr. Concilii ſic reſpondit: *Indigebat diſpenſatione, ſed non eſt neceſſe, ut iterum ordinetur.*

Abbates regulares habentes jus baculum deferendi & mitram, poſtquam ſacerdotalem ordinem & munus Benedictionis ſuſceperint, poſſunt tonſuram, & Ordines minores ſæcularibus Epiſcopi juriſdictioni ſubditis conferre, ſi modo ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, & a dicto Epiſcopo pro ſe quiſque literas dimiſſorias impetraverit, ita ut ſatis non ſit id generatim ab Epiſcopo conceſſum eſſe; ſed hac conceſſione ſemper opus eſt ſingulis. Etiamſi non ſit benedictus Abbas, tamen poteſt ſuis ſubditis ordines minores conferre, ſi id fuerit ei ex privilegio conceſſum. Quo circa Abbas, qui eſt benedictus, vel ex privilegio Sedis Apoſtol. habet, ut Pontificalia exercere poſſit, ac ſi eſſet benedictus, poteſt omnia ſacra benedicere illis exceptis, in quibus unctio requiritur.

Poſſunt etiam dicti Abbates ordines conferre aliis regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, necnon ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, in quo ordines hujuſmodi ſuſcipere cupiunt. Tonſuratus vero ab Abbate non benedicto, vel non habente hanc poteſtatem ex privilegio Sedis Apoſtolicæ, debet iterum tonſurari. Vide hujus *ſeſs. cap. 8. §. S. D. N.*

3. *Nullius diœceſis.*) Quod ſi non conſtat eſſe infra fines alicujus diœceſis, Epiſcopus vicinior concedat: tonſuratus vero ab Abbate non benedicto, vel non habente hanc poteſtatem ex privilegio Sedis Apoſtolicæ, debet iterum tonſurari; ſic etiam, qui eſſet tonſuratus, quatuorve ordines minores ſuſcepiſſet ab Abbate non benedicto, vel alio, qui talem poteſtatem habet ex privilegio Sedis, tamen ante Concilium, cum hujuſmodi privilegia in hoc decreto ſublata cenſeantur.

Congregatio Concilii cenſuit, Priorem S. Joannis Hieroſolymitani in locis nullius Diœceſeos, in quibus ipſe juriſdictionem ordinariam quaſi Epiſcopalem habet; ſi privilegium a Sede Apoſtolica etiam ante Concilium obtinuerit conferendi primam tonſuram, & quatuor minores ordines, poſſe utique ſuis ſubditis duntaxat Regularibus primam tonſuram & quatuor minores Ordines conferre. 23. Aug. 1599.

Poſſe etiam, ſi dicto privilegio fulciatur, ad quemcunque Catholicum antiſtitem eoſdem ſubditos regulares dimittere, ad primam tonſuram & quatuor minores ordines promovendos.

Item poſſe aliquem Catholicum antiſtitem accerſere, qui ipſis ſubditis regularibus primam tonſuram & quatuor minores in dictis locis conferat, aliaque ibidem Pontificalia exerceat, Chriſmatiſque ſacramentum conferat licentia alterius minime requiſita, neque huic rei obſtare Decretum *cap. 5. Seſs. 6.*

Quinimo minime obſtante *d. cap. 5. Seſs. 6.* eundem antiſtitem ab eo accerſitum in eiſdem locis poſſe ſæculares, in quo Epiſcopalem juriſdictionem Prior habuerit, ad ſacros ordines promovere, ſi literas dimiſſorias Epiſcopi, cujus Cathedralis Eccleſia Prioratui proximior fuerit, legitime confectas ſecum attulerint.

2. *Quantumvis exemptis.*) Non licet Præpoſito terræ Prati, Florentinenſis Diœceſis concedere literas dimiſſorias, & idem dicendum eſt de Archipresbytero Terræ Collis, qui eſt exemptus, & habet juriſdictionem ordinariam & de Archipresbytero Barenſi habente multa privilegia Apoſtolica & exemptiones.

Non licet ex hoc Decreto fratribus S. Joannis

nis Hieroſolymitani concedere aliquibus clericis ſæcularibus literas dimiſſorias, ut ab Epiſcopis ordinentur.

Inter Archimandritam, & Archiepiſcopum Meſſanenſem ſuper collatione Ordinum & conceſſione literarum dimiſſorialium, circa hoc *cap.* controverſia vergente, Congregatio cenſuit, non licere Archimandritæ Ordines conferre.

Die 3. Jun. 1590. Congregatio Concilii cenſuit, Regulares ſuperiores poſſe ſuo ſubdito itidem regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet is regularis, poſitus fuerit, & ſi Diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, vel Epiſcopalis ſedes vacaret, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel abfuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes. Verum cum a ſuperioribus regularibus Epiſcopo Diœceſano abſente vel ordinationes non habente, literæ dimiſſoriæ dabuntur, in eis utique hujuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe.

23. April. 1594. Stante declaratione ſacræ Congregationis Tridentini Concilii ex mente felicis recordationis Sixti V. facta videlicet, quod ſuperiores Regulares poſſit ſuis ſubditis itidem Regularibus, qui habentes qualitates requiſitas Ordines ſuſcipere voluerint, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, & ſi is abfuerit, ad quemcumque alium Epiſcopum, dum tamen ab ipſo Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinentur, quoad doctrinam. Quæſitum fuit, quid eſſet obſervandum, ſi Epiſcopus quidem abfuerit, ſed minime ordinationes voluerit habere?

Congregatio Concilii rem ad S. D. Clementem VIII. relatam cenſuit in caſu, quo Epiſcopus fuerit præſens & noluerit habere ordinationes, idem prorſus obſervandum eſſe, quod declaratum fuit, ſervari debere, ſi Epiſcopus fuerit abſens, ita tamen ſi ſuſceptio Ordinum data opera non fuerit dilata in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus nullas eſſet habiturus ordinationes.

3. *Subditus ſibi non ſit.*) Hoc verum eſt, cum jure proprio ſibi non liceat, ut in *cap. Abbates de privileg. in 6.* ſecus ſi ex privilegio Apoſtolico. Eadem pœna ad impetrantes dimiſſorias a Capitulo Sede vacante, aut ab Abbatibus & ſimilibus, extenditur.

4. *Nec ipſi Abbates.*) Nulli Abbati (etiam quibuſvis privilegiis munito) licet concedere dimiſſorias cuicunque clerico ſæculari, etiam ad Ordinarium ejus directas.

5. *Et alii exempti.*) Licet fratres S. Joannis Hieroſolymitani ſint privilegiati etiam circa clericos, qui in eorum Monaſteriis, & ordinibus inſerviunt, non poſſunt tamen literas dimiſſorias ad ordines ſuſcipiendos aliis concedere, niſi fuerint ſui ordinis profeſſi.

6. *A Capitulo Epiſcopali, Sede vacante.*) Sacra Congregatio cenſuit die 5. Julii 1575. non licere Capitulo literas dimiſſorias concedere ex hoc Decreto, quamvis habeat territorium diſtinctum & exemptum, ac immemorabilem poſſeſſionem, & ſint judices ordinarii.

Non impediuntur tamen Capitula Cathedralium, quin Sede vacante Vicarium creare poſſint, ſi alias ad Capitulum hæc electio ſpectabat.

Vicarii Eccleſiæ Cathedralis Sede vacante, vel alii inferiores concedentes dimiſſorias incidunt in pœnas, de quibus hic, non autem in pœnam excommunicationis in *cap.* 10. *Seſſ.* 7. quia illud *cap.* 10. fuit hic tantum expreſſum ad pœnas Vicariorum deputatorum in Cathedralibus, ſi concedens incideret in excommunicationem ita ut Vicarius alias deputatus: ſed voluit concedentes incurrere tantum in illas pœnas, de quibus hic excepto Capitulo Cathedrali; ut in *dict. cap.* 10. *Seſſ.* 7. licet forte eſſet etiam dubium, an Vicarius Capituli Cathedralis concedentis voluerit Concilium ſubire illas pœnas *cap.* 10.

Abbas ſanctæ Mariæ de ſuccurſu ordinis montis Oliveti an potuerit in loco ordinariæ ſuæ juriſdictionis conferre minores ordines tribus regularibus S. Auguſtini a ſuis Superioribus ad hunc effectum dimiſſis per privilegium Julii II. qui Prælatis dictæ Congregationis concedit, ut habeantur pro benedictis, ita ut non incurrant pœnas, quæ in *dict. Seſſ.* 23. *cap.* 8. & 10. & *Seſſ.* 14. *cap.* 2. habentur? Congregatio Concilii cenſuit, non obſtare, quod non ſit benedictus, quia ex privilegio Julii II. habetur in omnibus pro benedictis, non potuiſſe tamen conferre minores ordines dictis

Re-

Regularibus, abſque conſenſu Epiſcopi loci; ut habetur ſupra in *c. ult. Seſſ. 6.* non tamen incurriſſe pœnam *d. c. 10. in fine*, quia loquitur tantum de concedentibus dimiſſorias. Item illud *c. 2. Seſſ. 14.* quia loquitur in Epiſcopis nullius, &c. Non item illud *c. 8.* quod loquitur quando ſine teſtimonio Ordinarii, ſed in pœnam *cap. fin. Seſſ. 6.* eo quod ſine licentia Ordinarii loci contulit ordines; & licet *d. c.* loquatur de Epiſcopo, tamen Congregatio cenſuit, multo magis habere locum in Abbate, & cum ſimpliciter *d. cap.* dicat ſuſpenſus ab exercitio Pontificalium, intelligi abſolute, non autem per annum dumtaxat, quia quando voluit per annum ſuſpendi tantum, illud expreſſit, *dd. cc. &* 8. ſicque Abbas iſte tantum erit ſuſpenſus ab exercitio illorum actuum, quos Pontificali dignitate & auctoritate exercebat, nempe a collatione ordinis & ſimilium: non autem cenſebitur ſuſpenſus a divinis, quia uti religioſus ſacerdos celebrare poterit. Ac conſequens erit, uti poſtea celebravit Miſſam, non ideo ſit effectus irregularis, tamen indigeat rehabilitatione ad exercenda Pontificalia, a quibus fuit ſuſpenſus.

REMISSIONES.

α Vide Rebuff. *reſp.* 2. Veg. *tom.* 2. *de curis c.* 12. §. 8. *n.* 3. Fr. Emman. in *ſumm. part.* 2. *c.* 14. *n.* 2. *& quæſt. Reg. tom.* 1. *q.* 18. *art.* 1. P. Henriquez in *ſumm. lib.* 10. *c.* 23. §. 3. Petr. Ledeſm. in *ſum. tract. de Sacram. Ordin. c.* 8. P. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *l.* 12. *c.* 20. *q.* 7. *& part.* 2. *lib.* 3. *c.* 48. *quæſt.* 15. *verſ. Cæterum.* Zerol. in *praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Abbas.* Flores Var. *lib.* 3. *quæſt.* 24. *num.* 4. *& n.* 32. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 3. *num.* 6. plures ex antiquioribus refert Cened. ad *Decret. collect.* 105. * Salzed. ad *Bern. Diaz cap.* 26. *lit. C.*

β Cuiquam, qui regularis ſubditus ſibi non ſit.) Vide Fr. Emman. in *ſum. part.* 2. *c.* 14. *n.* 9. *& quæſt. regul. tom.* 3. *q.* 23. *art.* 2.

γ Vel Capitula.) Quæ quidem Capitula jure aliquo ſpeciali juriſdictionem habere in aliqua Diœceſis parte, requirit Fr. Emman. *d. c.* 14. *n.* 9. nam de Capitulo Sede vacante extat Decretum hujus Concilii *ſeſſ.* 7. *c.* 10.

δ Ad Epiſcopos, intra quorum Diœceſis fines exiſtunt, pertineat.) Quod tamen ſi ſint negligentes, & generaliter non faciant ea, quæ debent, & admoniti ſe non emendaverint, tunc Archiepiſcopus, invitis eis ſupplebit vices eorum, ſcilicet, quod in *Conc. Trid. cum Gall.* Parochia illorum ordinabit Clericos, inſtituet in Eccleſiis, excommunicabit, & abſolvet, reſolvit Quarant. in *ſumma Bullarii, verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.* 21. *in medio.*

ε Literas dimiſſorias, &c.) Vide P. Azor. ubi ſupra. Zerol. *dict. verb. Abbas pag.* 10. * *& ſup. ſeſſ.* 7. *cap.* 10. *de reform.* Bern. Diaz in *prax. can. c.* 26. *num.* 2. & ibi late Salzed. Majol. *de irregularit. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 5. *& in c.* 8.

An Abbas habens jura Epiſcopalia, poſſit has literas dimiſſorias ſubditis ſuis ad ſacros Ordines recipiendos dare? Affirmat Ricc. in ſua *praxi var. reſol. c.* 295. *n.* 2. Negant tamen Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. c.* 25. Rebuff. Henriquez & alii relati ab eodem Ricc. *d. c.* 295. *n.* 1.

CAPUT XI.

Minoribus ordinandi ſervent interſtitia, exerceant Ordinis ſuſcepti officium, revereantur ſuperiores in Ordine, frequenter communionem ſumant, ſintque tales, quos ſcientiæ ſpes majoribus Ordinibus dignos oſtendat, annus ſit medius a poſtremo minorum ad primum majorum Ordinum.

α * *β* MInores Ordines iis, qui ſaltem (*a*) 1. Latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferantur; ut eo accuratius, quantum ſit hujus diſciplinæ pondus, poſſint edoceri, (*b*) ac in unoquoque munere juxta præſcriptum Epiſcopi, ſe exerceant; idque in ea, cui adſcripti erunt, (*c*) Eccleſia, niſi *γ* forte ex cauſa ſtudiorum abſint: atque ita de gradu in gradum aſcendant, ut in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina major accreſcat, quod & bonorum morum exemplum, & aſſiduum in Eccleſia miniſterium, atque major erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reverentia, & crebrior, quam antea, Corporis Chriſti Communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad

a c. in ſingulis, 77. diſt. & inf. c. 13.

b Infra c. 17. & c. 1. 25. diſt.

c 1. Bracar. c. 38. vide 1. Nic. c. 2. Sardic. c. 13. & Cajum Pap.

altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo iis initietur, quem non ſcientiæ ſpes majoribus ordinibus dignum oſtendat. Hi δ ἐζῆ vero nonniſi poſt annum a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad ſacros Ordines promoveantur: 2. niſi neceſſitas, qua Eccleſiæ utilitas judicio 3. Epiſcopi aliud expoſcat.

DECLARATIONES.

Aſtoricenſ. 21. April. 1591. Sebrienſ. 20. Sept. 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, facultatem remittendi interſtitia Epiſcopo competentem, ex cauſis comprehenſis in *cap.* 11. & 14. *ſeſſ.* 23. tranſire in Vicarium Capituli, Sede vacante.

1. *Latinam linguam intelligant.*) Congregatio Concilii cenſuit, homines Regionis Illyricæ, quamvis Latini idiomatis rudes, ſi tamen linguam Illyricam intelligant, poſſe ad Ordines promoveri, niſi Canonicum obſtet impedimentum, non obſtante *c.* 11. *Seſſ.* 23. & conſtitutione ſanctæ mem. Sixti V.

2. *Niſi neceſſitas.*) Talem habet neceſſitatem, qui eſt proviſus de beneficio curato: tenetur enim ſe promoveri facere ad Sacerdotium intra annum, & quando providetur, non erit neceſſe, ut ſit in aliquo Ordine.

5. Mart. 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopi Vicarium habentem generale mandatum in forma, poſſe abſente Epiſcopo concedere dimiſſorias ad Ordines, atque item remittere interſtitia: ideo quantum ad hoc pertinet, Oratores, niſi aliud obſtet, eſſe rite promotos, ſed ex eo, quod eodem die Oratores minores Ordines ſuſceperint; ita demum eſſe male promotos, ſi regionis conſuetudine receptum non ſit, ut ipſius minores Ordines eodem die conferantur.

3. *Epiſcopi.*) An liceat Vicario Generali abſente Epiſcopo ſuo uti facultate conceſſa Epiſcopo in hoc Decreto, & in ſequenti *c.* 13. circa reſtrictionem temporum ordinandorum? Congregatio reſpondit, poſito quod Generalis Vicarius habeat generale mandatum in forma, poſſe.

31. Mart. 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, remiſſionem interſtitiorum, etiam quoad Regulares, ex cauſis tantum a Concilio expreſſis faciendam pertinere ad Epiſcopum ordinantem eum, tamen hac in re debere, quoad cauſas, deferre judicio & atteſtationi ſuperioris regularis ordinandi.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum ita demum interſtitia minorum Ordinum poſſe remittere, ſi ei magis expedire viſum fuerit, cæterum ubicumque ſatius eſſe putaverit, illa remittere, quatuor minores Ordines non aliter poteſt eadem die uni conferre, quod ſi ita in loco hodie conſueverit. 31. Maji, 1597.

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *cap.* 1. Vivald. in *Candelabr. tit. de Sacram. Ordin. verſ. Sexta.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 24. *art.* 3. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 4. *a princ.* * Vide etiam Navarr. in *Manual. cap.* 25. *num.* 71. Majol. *de irregul. lib.* 4. *cap.* 11. Salzed. ad *Bern. Diaz cap.* 25. *lit. C.* Cavalc. *deciſ.* 11. *num.* 14. & 15. *p.* 3. ac etiam Salzed. *ſupra cap.* 11. *lit. B.*

β Quod non peccat, nec eſt ſuſpenſus, qui quatuor minores Ordines eodem die ſuſcipit, imo etiam quod poteſt accipere illos & ſubdiaconatum, ubi eſt talis conſuetudo, reſolvunt Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 31. & 32. Emman. de Sa *verb. Ordo*, 17. P. Soarez *tom.* 5. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 41. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *quæſt.* 23. *art.* 4. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 4. *n.* 2. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.* 2. *n.* 70. *verſ. Ad hanc*, & Menoch. *de arbitr. caſu* 564. *num.* 8. dicit, quod Concilium in præſenti omnem ſuſtulit conſuetudinem in contrarium.

γ *Niſi forte ex cauſa ſtudiorum abſint.*) Vide Horat. Lutium *de privileg. ſcholaſt. privil.* 99.

δ *Hi vero nonniſi poſt annum.*) Vide Fr. Emman. in *ſumm. p.* 1. *cap.* 16. *num.* 3. & *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 8. *art.* 6. † Navar. in *Manuali cap.* 25. *num.* 71. Majol. *de irregul. d. cap.* 11. Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 25. *lit. C.*

ε Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit in ordinatione regularium diſpenſationem ſuper interſtitiis pertinere ad Epiſcopum ordinantem, debet tamen fieri mentio in literis dimiſſorialibus ſuorum ſuperiorum petentium ab Epiſcopo, ut ſuper illis diſpenſare dignetur, attenta neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ, ſeu Religionis, refert Proſper de Auguſtino in *addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii verb. Ordo, prope finem. pag.* 395. Aloyſ. Ricc. Neapol. Archiepiſcopus *deciſ.* 83.

ζ Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit eos, qui ad Subdiaconatus Ordinem qua-

quatuor temporibus Quadrageſimæ promoti fuerint, poſſe anno ſequenti eiſdem quatuor temporibus Quadrageſimæ ad Diaconatum promoveri, licet annus naturalis integer tunc lapſus non fuerit, cum futuro anno Paſchæ feſtum celerius, quam ſuperiori celebretur, refert Proſper de Auguſtino, ubi ſupra.

» Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Licet ex decretis hujus Concilii poſt minores Ordines exſpectandus eſſet annus, antequam quis ad ſacros Ordines promoveatur: poteſt tamen quis parochialem acquirere, etiamſi non habeat aliquem Ordinem ſacrum, & infra annum promoveri ad Sacerdotium debet, refert Garc. *de Benefic. p. 7. c. 4. n. 47.*

An obtinentem beneficium curatum oporteat eſſe Diaconum, vel ſaltem Subdiaconum, cum intra annum debeat promoveri ad Sacerdotium, Congregatio cenſuit non oportere, prout refert Navarr. in *Manual. cap. 25. num. 116.* P. Azor. *inſtit. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæſt. 9. ad fin.*

CAPUT XII.

Ætas ordinandorum ad Subdiaconatum, Diaconatum, Presbyteratum, ſervanda etiam per Regulares examinandos ab Epiſcopis.

a NUllus impoſterum ad Subdiaconatus Ordinem ante *β* vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante (*a*) vigeſimum tertium, ad Presbyteratus (*b*) ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum † promoveatur. Sciant tamen Epiſcopi, non ſingulos, in ea ætate conſtitutos, debere ad hos Ordines aſſumi, ſed dignos dumtaxat, & quorum probata vita ſenectus ſit. 1. Regulares quoque 2. nec in minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine * ordinentur: privilegiis quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis.

a 2. Tolet. c. 1. & 3. Carthag. c. 4. & Agath. c. 16. annum 25. requirebant.
b Annum 30. requirit Fabian. diſt. 78. Si quis, & Bonifac. 1. Concil. 4. Tolet. c. 18.

DECLARATIONES.

1. *Regulares quoque.*) Juxta textum *cap. Cum nullus, §. Religioſi de temp. Ordin.* & ibi Gemin. *num. 3.* & alias Congregatio hoc cenſuit.

2. *Nec in minori ætate.*) Circa ætatem Epiſcopus non poteſt diſpenſare, *Gloſſ. in Clem. Generalem, Sylveſt. verſ. ætas, num. 3.*

Congregatio Concilii cenſuit, ſufficere annum 25. fuiſſe cœptum, ut quis ad presbyteratus ordinem, cæteris requiſitis concurrentibus, promoveri poſſit. 7. Sept. 1594.

Congregatio Concilii cenſuit eos, qui ad ſubdiaconatus Ordinem quatuor temporibus quadrageſimæ promoti fuerunt, poſſe anno ſubſequenti eiſdem quatuor temporibus quadrageſimæ ad Diaconatum promoveri, licet annus naturalis integer tunc lapſus non fuerit, cum futuro anno Paſchæ feſtum celerius, quam ſuperiori celebretur. Valentin. 1. Febr. 1593.

S. D. N. Gregorius XIII. reformato Calendario, decem dies detraxit. Omnis vero, qui promoveri voluerit ad Ordines, debet habere rationem illorum decem dierum, eoſque impleviſſe, antequam ordinari ſe curet. Ita in quadam Tornacenſi Anno 1601.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *Manual. cap. 25. num. 60. cum ſeqq. & num. 103.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 23. art. 6.* P. Henriquez in *ſumma lib. 10. cap. 9. §. 2.* Petr. Ledeſm. in *ſumma p. 1. tract. de Sacram. Ordin. cap. 7. a princ.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 26. a num. 8.* late Garci. *de Benefic. p. 7. cap. 4. num. 21. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 20. num. 102.* * Vide etiam Mandoſ. in *regul. 24. Cancel* Bern. Diaz in *prax. can. cap. 26.* ubi Salzed. *lit. B.* Cened. in *collect. 4. ad ſextum.* Ricci in *ſua prax. variar. reſolut. cap. 105.*

β Ante vigeſimum ſecundum.) Sufficere inceptum affirmant P. Henriquez *d. §. 2. & lib. 13. cap. 38. §. 2.* ibi ætas pro Subdiaconatu deſignatur annus 22. inchoatus, pro Diaconatu 23. inceptus, ſed ad Preſbyteratum ſatis eſt 25. incepiſſe per diem. Vide etiam P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l. 30. tract. 3. n. 166.*

† *Ante 25. ætatis ſuæ annum.*) Vide *l. 27. tit. 6. part. 1.* & quæ ibi notat Greg. Lupez.

* *Epiſcopi examine.*) Vide Bern. Diaz in *praxi can. 25.* ubi Salz. *lit. A.*

CAPUT XIII.

Subdiaconi ordinentur ſperantes ſe continere poſſe, diebus feſtivis, quibus miniſtraverint, communionem ſumant: annus ſit Eccleſiaſticus ante promotionem ad Diaconatum, Ordines ſacri duo nulli conferantur eodem die.

α SUbdiaconi, & Diaconi ordinentur, (*a*) ut habentes bonum teſtimonium, & in moribus (*b*) Ordinibus jam probati, ac literis, & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, inſtructi. Qui ſperent, DEO auctore, ſe continere poſſe, Eccleſiis, quibus aſcribentur, inſerviant, ſciantque maxime decere, 1. ſi ſaltem diebus Dominicis, & ſolemnibus, cum altari miniſtraverint, ſacram Communionem 2. perceperint. Promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, † 3. β γ ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, 4. ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur. 5. Duo (*c*) δ ſacri Ordines non eodem die, * etiam Regularibus, conferantur: privilegiis, ac indultis quibuſvis conceſſis, non obſtantibus quibuſcumque.

a 1. Tim. 2. *b* 4. Tol. c. 19.

c Hic ſupra c. 23.

DECLARATIONES.

1. *Si ſaltem diebus Dominicis.*) Si iſti Diaconi & Subdiaconi in Miſſa ſolemni miniſtrantes eſſent ſacerdotes, melius eſt, ut ante vel poſt Miſſam majorem celebrent, quam Euchariſtiam ſolam recipiant de manu ſacerdotis, cui ipſi adminiſtraverint.

2. *Perceperint.*) Quod ſi habent præbendas hujuſmodi Ordines requirentes, etiamſi eſſent Sacerdotes, placuit Congregationi, ut iſti Diaconi & Subdiaconi in Miſſa ſolemni miniſtrantes eſſent Sacerdotes, melius eſſe, ut ipſi poſt vel ante Miſſam celebrent, quam Euchariſtiam ſolum recipiant de manu Sacerdotis.

3. *Si per annum ſaltem.*) Ob eminentiam doctrinæ vel bonum teſtimonium, & de conſenſu Ordinarii ſummus Pontifex concedit, ut quis omnes Ordines, etiam presbyteratus, breviori tempore ſumere poſſit, etiam extra tempora. Sic reſponſum fuit Epiſcopo Placentino.

An per Bullam Sixti V. contra male promotos in interſtitiis ſervandis, annus, qui interponi debet in promotione de uno ad alterum ſacrum Ordinem, duodecim menſium completus eſſe debeat, vel ſufficiat lapſa eſſe quatuor interſtitia, quæ propter varietatem feſtorum mobilium occurrunt, quouſque 12. menſis compleatur? S. D. N. ex ſententia Congregationis dixit, attendendum eſſe curſum quatuor dictorum interſtitiorum, non autem tempus 2. menſium completorum. Sed quæſtioni huic, An per dictam conſtitutionem cenſeatur revocatum ſeu reſtrictum arbitrium Epiſcopo conceſſum, ut poſſit ordinare infra annum a promotione unius Ordinis facri ad alterum juxta Decretum Concilii Trident. hoc *cap.*? Sanctitas ſua reſpondit, non eſſe ſuæ mentis alterare diſpoſitionem ſupradicti Decreti, imo vult illud manere in ſua priſtina validitate, & vigore abſque ulla innovatione, vel ſubſtitutione.

4. *Ad altiorem gradum.*) Niſi eſſet proviſus de Parochiali, ut ſupra *cap.* 11. §. *Niſi neceſſitate.*

5. *Duo ſacri ordines.*) Qui ex conſuetudine alicujus regionis quatuor minores Ordines & Subdiaconatum eodem die ſuſceperunt, * non ſunt ob hoc ſuſpenſi.

REMISSIONES.

α Vide Pet. Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *tract. de Sacram. Ordin. c.* 8. *concl.* 11.

* Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. c.* 21. *lit. B.*

† *Promoti ad ſacrum ſubdiaconatus Ordinem.*) Vide Cavalc. *deciſ.* 11. *num.* 14. *& 15. p.* 3.

β *Si per annum ſaltem in eo non ſint verſati, &c.*) An, qui ordinatur non ſervatis interſtitiis, aliquam contrahat cenſuram, vel irregularitatem? Negant Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo, Ordo.* §. 8. *pag.* 79. *& part.* 2. *eod. verbo, verſ. Ad quintum.* Sayr. ſub *tit. de temp. ord. deciſ.* 56. quem refert Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. part.* 3. *collect.* 576. Affirmat P. Henriquez in *ſumm. lib.* 6. *cap.* 10. §. 3.

γ Quod promoti ad ſacros Ordines ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel ſine literis dimiſſoriis, ſint ſuſpenſi ab omni

omni Ordinum exercitio, ſublata omni facultate aſcendendi ad alios Ordines ſuperiores: & ſi in eis ſuſpenſi miniſtrare præſumpſerint, irregulares effecti, omnibus, & quibuſcunque per eos in titulum, commendam, aut aliis obtentis dignitatibus, officiis & beneficiis Eccleſiaſticis, ipſo facto privantur, & privati eſſe declarantur, & inhabiles, & incapaces in perpetuum ad illa, & alia ſimilia beneficia, & diſſimilia in perpetuum obtinenda, tenent P. Azor. *inſtit. Moral. par. 2. lib. 7. cap. 17. q. 18.* Quarant. in *ſumma Bullarii*, *verbo*, *Ordo*, *in princip.*

♁ *Duo ſacri Ordines non eodem die etiam Regularibus conferantur.*) Vide P. Henriq. in *ſumma lib. 6. cap. 10. §. 3. lit. Q. & lib. 13. cap. 38. in fine.* Fr. Emman. in *explicat. Bullæ Cruciatæ*, *fol. mihi 238. & quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 23. art. 4. & quæſt. 24. art. 3. & 5.* P. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 2. num. 189.* ubi reſolvit, irregularem eſſe eum, qui contra patriæ conſuetudinem, uno eodemque die quatuor Ordines minores & Subdiaconatum vel duos majores Ordines ſuſceperit furtive, id eſt, inſcio, ſeu non advertente Epiſcopo. * Vide Salzed. ad Bern. Diaz *in prax. can. cap. 25. lit. D.*

CAPUT XIV.

Ordinandi Presbyteri annum egerint in exercitio diaconali, ſint tales, qui noverint docere cæteros, & miniſtrare Sacramenta, caſtis moribus bonorum operum dent exemplum & vitæ monita. Ordinati frequenter Miſſam celebrent. Quidam promoti per ſaltum diſpenſabiles ab Epiſcopo.

QUi pie & fideliter in miniſteriis ante actis ſe geſſerint, & ad Presbyteratus Ordinem aſſumuntur, bonum habeant teſtimonium; & hi ſint, qui non modo in Diaconatu ad minus 1. annum integrum, niſi ob ß Eccleſiæ utilitatem, ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtraverint, ſed etiam 2. ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac miniſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur: atque ita pietate, ac caſtis moribus conſpicui, ut præclarum bonorum operum exemplum & vitæ monita ab eis poſſint expectari. 3. Curet Epiſcopus, γ ut ii ſaltem diebus Dominicis & feſtis ſolemnibus, ſi autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut ſuo muneri ſatisfaciant, Miſſas celebrent. 4. ♪ Cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtraverint, Epiſcopus ex legitima cauſa poſſit diſpenſare.

DECLARATIONES.

1. *Annum integrum.*) Intellige, Eccleſiaſticum. Vide *c. præc. §. An per Bullam.*

2. *Sed etiam ad populum docendum.*) Subdiaconi, & Diaconi, qui carent doctrina hic requiſita in Ordine Presbyteratus, non ſunt ad Ordinem Presbyteratus admittendi, ubi eſt defectus ſacerdotum, & ubi propter tenuitatem præbendarum nulla adeſt ſpes habendi literatos ſacerdotes. Congregatio quippe cenſuit, nunquam ignaros promovendos eſſe ad ſacros Ordines, ſed jam promotis conferri poſſe Parochiales, quando literatiores inveniri non poſſent. Interim Epiſcopus diligenter curare debet, ut diſcant, & prout profecerint, debebit eos promovere, ac tandem ex ſua conſcientia & judicio rem totam conficiat, juxta illud: *Tu magis ſcire potes.* Interea autem, ſi adſit penuria ſacerdotum ſæcularium, utendum eſt opera Regularium.

An obtinens Parochiale beneficium ubique cenſendus ſit idoneus, & abſque alia Epiſcoporum approbatione audire poſſit confeſſiones tantum eorum, qui non habent hujuſmodi privilegium, ſed ex Parochorum conſenſu? Reſpondit Congregatio non poſſe.

Nec Hieroſolymitanæ militiæ Sacerdotes, ſi Parochi non ſint, poſſunt audire confeſſiones, nec alia Sacramenta miniſtrare, niſi ab Epiſcopo ſint approbati. Ita reſponſum fuit Maletanenſi Epiſcopo.

An ſaltem proviſus de Parochiali Eccleſia per concurſum cenſendus ſit approbatus idoneus miniſter ad audiendas confeſſiones in illa Diœceſi, in qua illam Parochialem obtinet?

Con-

Congregatio cenſuit, cenſeri duntaxat in ea civitate vel oppido, ubi ſita eſt Parochialis, non autem paſſim per totam Diœceſim.

An eo caſu dimiſſa Parochiali, haberi etiam nihilominus debeat idoneus, ut verbum in *dict. Decreto beneficium obtineat* extendatur, *vel obtinuit?* Congregatio reſpondit non haberi.

3. *Curet Epiſcopus.*) Adhortationibus & monitionibus cum ſuis presbyteris agere debet Epiſcopus, non autem cogere poteſt cenſuris Eccleſiaſticis, ut diebus Dominicis & feſtivis ſolemnibus ipſi Presbyteri celebrent. Nec enim poteſt Epiſcopus ſub pœnis, & cenſuris monere, ut legitime non impediti debeant celebrare, ſed ſolis adhortationibus & monitionibus eſt locus.

4. *Cum promotis per ſaltum.*) Ea non ſolum intelligenda ſunt de promotis per ſaltum, aliquo ſacrorum Ordinum omiſſo, imo vero etiam de promotis ad majores Ordines omiſſis minoribus, ſive omnibus, ſive uno tantum, & etiam caſu quo aliqui omiſerint primam tonſuram. Congregatio enim cenſuit Anno 1588. habere locum Decretum Concilii in omnibus caſibus poſitis.

REMISSIONES.

α Vide Conc. Brachar. 4. *act.* 2. *cap. de examine ordin. cap.* 10. Fr. Emman. in *ſum. pag.* 2. *cap.* 14. *num.* 1. * Vide etiam Salzed. ad Bern. Diaz *in prax. can. cap.* 21. *lit. B*

β *Ob Eccleſiæ utilitatem:*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 24. *art.* 6. *&* 7.

γ *Curet Epiſcopus, ut ii ſaltem diebus Dominicis, &c.*) Vide Spin. in *ſpeculo teſtament. Gloſſ.* 3. *princ. num.* 63. Fr. Emman. in *ſumma par.* 1. *cap.* 252. *num.* 1. P. Azor. *inſt. Moral. par.* 1. *lib.* 10. *c.* 24. *colum. mihi* 1016. *cum ſeqq.*

δ *Cum promotis per ſaltum, &c.*) Vide Navar. in *Manual. cap.* 25. *num.* 71. Fr. Emmanuel. in *ſumma par.* 2. *cap.* 17. *num.* 9. † Vide etiam Bern. Diaz in *prax. canon. cap.* 24. ubi & Salzedo *lit. D.*

CAPUT XV.

Præter poteſtatem abſolvendi acceptam in ordinatione, debent etiam regulares antea idonei ab Ordinario reputari, & approbati eſſe, ut ſæcularium audiant Confeſſiones.

α β &c. 1. QUamvis Presbyteri in ſua ordinatione a peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant; decernit tamen ſancta Synodus, 2. ζ nullum (*a*) etiam Regularem, 3. η poſſe Confeſſiones ſæcularium etiam ſacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari; niſi aut Parochiale beneficium, aut 4. ϑ &c. ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut μ &c. alias idoneus judicetur, 5. & approbationem, quæ gratis detur, obtineat; privilegiis, & conſuetudine quacunque etiam immemorabili, non obſtantibus.

a Clem. dudum §. ac deinde de ſepult.

DECLARATIONES.

1. *Quamvis Presbyteri.*) S. D. N. audita relatione Congregationis, declaravit Epiſcopos vigore privilegii, de quo in *cap. fin. de pœnit. & Remiſſ.* non poſſe ſibi eligere ſacerdotem ſibi non ſubditum, qui a proprio Ordinario non fuerit ad hoc juxta formam hujus Decreti admiſſus, ſeu approbatus ad audiendas Confeſſiones. Vide infra, *hoc cap.* §. *Niſi.*

2. *Nullum etiam regularem.*) S. D. N. declaravit, tempore Jubilæi poſſe omnes Regulares confiteri peccata ſua quibuſvis Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones: In Bulla enim non fit mentio, niſi de Ordinario eorum, qui audiunt Confeſſiones, non autem de Ordinario pœnitentium.

3. *Poſſe Confeſſiones ſæcularium etiam ſacerdotum audire.*) Nec etiam id facere poſſunt in privatis domibus ex urgenti cauſa, veluti infirmorum & ſenum, qui ob ingraveſcentem ætatem Eccleſiam commode adire non poſſunt. Nec in hujuſmodi caſibus conſtitutiones Synodales, & aliæ prohibitiones allegari poſſunt.

Con-

30. Mart. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, in Monaſteriis ac etiam Collegiis Regularium, ubi Regularia inſtituta ſervantur, poſſe Prælatos Regulares, ſive aliorum religioſorum confeſſores abſque licentia Epiſcopi Confeſſiones eorum ſæcularium, qui ſunt vere de familia, & continui commenſales, non tamen illorum, qui tantum deſerviunt in Monaſteriis, audire, &c.

Prælati Regulares ſeu alii Religioſi Confeſſores non poſſunt audire Confeſſiones ſæcularium, qui ſunt de familia, & deſerviunt ipſorum Monaſteriis, abſque approbatione vel licentia Epiſcopi. Sic Congregatio die 14. Auguſti 1568. cenſuit. Vide *Clementinarum lib. 5. cap. 2. de Privilegiis*, ſecus tamen ſi illi ſæculares ſunt vere de familia, & continui commenſales. Ex *deciſ. 96.*

4. *Ab Epiſcopis per examen.*) Regulares & fratres mendicantes Confeſſores audientes ſæcularium Confeſſiones, ſemel ab Epiſcopo in civitate & Diœceſi ſua prævio examine approbati, ab eodem Epiſcopo iterum non ſunt examinandi, a ſucceſſore vero de novo examinari poſſunt, juxta Bullam Pii V. 8. Idib. Auguſti, Pontificatus ſui anno ſexto, quæ non eſt revocata per reductionem privilegiorum ad terminos Concilii per S. D. N. Gregorium XIII.

Nihilominus adjecit, ſemel examinatum & idoneum approbatum ab Ordinario, ab ejus ſucceſſore pro majori conſcientiæ ſuæ quiete de novo poſſe examinari. Atque ideo Fratres Ordinum Mendicantium a ſuis Generalibus, vel eorum miniſtris Provincialibus ad audiendas Confeſſiones Chriſti fidelium utriuſque ſexus approbati, hoc Concilii Trident. Decreto non comprehenduntur.

18. April. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Regulares Confeſſarios ad audiendas ſæcularium confeſſiones ſemel ab Epiſcopo in civitate, & diœceſi ſua prævio examine approbatos, ab eodem Epiſcopo iterum non eſſe examinandos, verum etiam ab Epiſcopo ſucceſſore de novo examinari poſſe.

Item Regularem, ſi ab Epiſcopo ad audiendas confeſſiones abſolute & ſimpliciter idoneus repertus fuerit, non autem ad tempus approbari debere, atque ſemel ab eo ad id muneris prævio examine approbatum, non poſſe ab eodem iterum examinari, niſi nova cauſa ſupervenerit.

5. *Et approbationem.*) Nullus præterquam Epiſcopus ſe interponere debet in his, quæ ſpectant ad approbandos ſacerdotes ſacræ Confeſſionis miniſtros.

Abſolutio data a ſacerdote vigore facultatis generaliter a Summo Pontifice, vel ſpecialiter a Parocho conceſſæ, ſi ab Epiſcopo is Sacerdos examinatus & approbatus non fuerit, valida non cenſetur, etiam quoad eos, qui tali ſacerdoti bona fide confeſſi ſunt, rati eſſe approbatum, vel ignorantes approbationem requiri. Congregatio enim Concilii cenſuit, eam eſſe abſolutionem nullam, tametſi confitentes, quoad Deum excuſati cenſeantur: ubi tamen reſciverint, reiterandam eſſe Confeſſionem, reſpondit eadem Congregatio.

Subditi inferiorum & exemptorum, licentiam audiendi Confeſſiones petere ab Epiſcopo debent, & ab eo approbationem obtinere, offeranturque Epiſcopo a ſuperiore illarum Eccleſiarum. Nec poteſt contra hoc Decretum Concilii Provinciale vel Metropolitanum Concilium aliqua ſtatuere, veluti ſi aliquis Baro prætextu inimicitiarum cum Epiſcopo & ejus Clero, vellet confiteri extero presbytero etiam approbato ab Ordinario ſuo, qui ſi hunc voluerit accerſiri, ut ejus & ſuæ familiæ Confeſſiones audiat, poterit ei permitti, dummodo ille exterius ab Epiſcopo Baronis pœnitentis ad id idoneus ſit approbatus.

REMISSIONES.

α Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Confeſſores, pag. 86.* Fr. Emmanuel in *explicat. Bullæ Cruciatæ fol. 80. verſo, & quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 59. art. 1.* P. Vaſqez in *3. par. Div. Thomæ, tom. 3. diſp. 219. num. 55. & ſeq.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib. 1. n. 169.* P. Sanch. *de Matrim. l. 3. diſp. 32. n. 62.* ubi *diſp. 39. num. 13. & 14.* aſſerit licentiam audiendi aliquorum Confeſſiones metu vel dolo obtentam dare veram juriſdictionem, de quo etiam P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 8. num. 39.* * Vide etiam Navar. in *manuali, cap. 4.* Guttier. in *quæſt. canonicis lib. 1. quæſt. 6. num. 8. & quæſt. 27. num. 23. & 28.* Azeved. in *l. 1. n. 5. & ſeq. tit. 1. lib. novæ recopilat.* Ricci. in *prax. var. reſolut. cap. 284.*

β An non approbatus invalide Confeſſiones audiat? Affirmant P. Sanch. *de Matrim. lib. 6. diſp. 38. n. 20.* P. Ægid. *de Sacr. tom. 2. diſp. 8. num. 49.*

γ An ſufficiat approbationem petiiſſe, ſi injuſte negetur? Negant P. Soar. *tom. 4. diſp. 28. ſect. 5. a n. 5.* Valer. Reginald. *dict. lib. 1. n. 192.* P. Ægid. *diſp. 8. n. 58.*

δ An,

d An, ut approbatio valeat, debeat haberi in ſcriptis? Negat P. Valer. Regin. *dict. lib. 1. num.* 198.

e An expiret licentia delegata audiendi Confeſſiones mortuo, vel amoto delegante? Negant P. Sanch. *de Matrimon. lib.* 8. *diſp.* 28. *num.* 80. Fr. Jo. de la Cruz, *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 1. *concl.* 3. *verſ. ex dictis.*

ζ Etiam regularem.) Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Fr. Mendicantes ſemel examinati non debent iterum ab Ordinario, nec etiam per ſucceſſorem examinari, referunt Zerol. *dict. verbo, Confeſſores,* §. 2. Fr. Joan. de la Cruz, *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 6. *dub.* 4. *concl.* 3. Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom.* 1. *quæſt.* 59. *art.* 4. quorum primus dicit, quod hoc debet intelligi, primo, quando ille Regularis ſic examinatus fuit approbatus undequaque, id eſt, in totum, ut quia ſufficiens, & idoneus repertus fuit in examine, quoad omnes interrogationes, ſecus vero quando fuiſſet admiſſus ad tempus.

η Confeſſiones ſæcularium.) An approbatio ad audiendas Confeſſiones ſæcularium requiratur etiam in Religioſis habentibus a Papa privilegium eas audiendi? Affirmat Pat. Valer. Regin. *dict. lib. 1. num.* 174.

θ Ab Epiſcopis.) An comprehendat Vicarium generalem Capituli Sede vacante, & Abbates, qui ſummi Pontificis privilegio exercent juriſdictionem Epiſcopalem in populum, ab omni Epiſcop. Juriſdictione exemptum? Affirmant P. Soar. *tom.* 4. *diſput.* 28. *ſect.* 5. *in princip.* P. Sanchez *de Matrimonio, lib.* 3. *diſp.* 29. *num.* 14. optime P. Valer. Reginald. *dict. l.* 1. *n.* 180. † Ricc. *dict. cap.* 284.

ι An hæc approbatio debeat fieri ab Epiſcopo ipſius Confeſſarii? Affirmant P. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 6. *n.* 10. P. Valer. Reginald. *dict. lib.* 1. *a num.* 183. Fr. Joan. de la Cruz, *dict. cap.* 6. *dub.* 5. & expreſſe ex ore Pontificis bis cenſuiſſe Card. ſic refert P. Ægid. *tom.* 2. *diſp.* 8. *num.* 10. S. D. N. audita conſultatione Congregationis declaravit Epiſcopum vigore privilegii, de quo in *cap. fin. de pœnitent. & remiſſ.* non poſſe ſibi eligere Sacerdotem ſibi non ſubditum, qui a proprio Ordinario non fuerit adhuc ad formam hujus Decreti admiſſus, ſeu approbatus ad audiendas Confeſſiones.

κ An approbatus in uno Epiſcopatu, poſſit in quocunque alio Confeſſiones illorum audire, qui per Jubilæum, vel aliam Bullam facultatem habent eligendi confeſſorem idoneum & ab Ordinario approbatum? Negativam partem amplectitur Beja reſponſ. caſuum Conſcient. *par.* 4. *caſu* 20. Affirmativam tuentur Cordub. in *ſua ſumma, quæſt.* 10. *in reſp. ad ſecundum dubium.* Fr. Emman. in *expoſ. Bullæ Cruciatæ* §. 9. *dub.* 2.

λ Utrum approbatus in una Diœceſi, ſi transferat ſe in alteram Diœceſim, poſſit ibi a Parocho aſſumi, ut eum juvet in audiendis Confeſſionibus ſine nova approbatione? Affirmat P. Henriq. in *ſumma, lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 12. *num.* 4. Negat P. Ægid. *de Sacram. & Cenſur. tom.* 2. *diſp.* 8. *n.* 52. ubi refert ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe, in hæc verba: Approbatus ab alio, quam a Valentino Epiſcopo in Diœceſi Valentina, non cenſetur approbatus ab Ordinario, refert etiam Emman. ubi proxime, & Beja *dict. caſu* 20. *verſ. Tandem.*

μ Aut alias idoneus judicetur.) Vide Conſtit. Brachar. 3. *tit.* 3. P. Henriq. in *ſum. p.* 1. *l.* 3. *cap.* 6. *a princip.* Fr. Emman. in *explicat. Bullæ Cruciatæ, fol.* 21. *verſo, cum ſeqq. & in addit. fol.* 61. *verſo.*

ν An valeat approbatio, ſi Epiſcopus eam det abſque judicio, aut etiam contra judicium, puta videns illum, cui dat, non eſſe idoneum? Vide P. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 5. *num.* 6. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 1. *num.* 167.

ξ Quod ubique in confinibus diverſarum Diœceſium ſoleant ſubditi unius Parochi confiteri alteri Parocho ex conſuetudine, quæ ab Epiſcopis ſcita, & tolerata dat illius juriſdictionem, aſſerit Fr. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. par.* 4. *caſu* 5. *verſ. Tum quod.*

CAPUT XVI.

Quiſque ordinandus utilis ſit Eccleſiæ, & in ea adſcribatur, functurus ſuis ibidem muneribus. Deſertor punitur. Nemo peregrinus ſine literis commendatitiis ſui Ordinarii celebret.

CUm (*a*) nullus debeat ordinari, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis; ſancta Synodus, veſtigiis ſexti Canonis Concilii (*b*) Chalcedonenſis inhærendo, ſtatuit, 1. ut nullus in poſterum ordinetur, 2. qui illi Eccleſiæ,

a c. nemi-nem, 70. diſt.

b Et Canonum citatorum. Seſſ. 24. c. 17.

ſiæ, aut pio loco, 3. pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, 4. non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus. (*c*) Quod ſi locum inconſulto Epiſcopo deſeruerit, ei ſacrorum exercitium interdicatur. 5. *α β* Nullus præterea Clericus peregrinus 6. ſine commendatitiis ſui Ordinarii literis ab ullo Epiſcopo ad divina celebranda, & Sacramenta adminiſtranda admittatur.

c Concil. Nicænum, c. 15. & 16. c. Sanctorum, 70. diſt. c. tuæ de Cleric. peregr. Concil. Antioch. c. 7. Conc. Chalc. c. 13. Concil. Aquiſgr. c. 59. & 61. Concil. c. Epaunen. c. 6. Conc. Aurel 3. c. 15. d. 1. Cartha. c 5. Laodic. 41. 3. Cart. c. 18.

DECLARATIONES.

1. *Ut nullus in poſterum ordinetur.*) Hoc fiat in ipſa promotione, nam poſtea fieri non poteſt.

2 *Qui illi Eccleſiæ, aut pio loco.*) Clericus, qui certo loco non eſt adſcriptus ab Epiſcopo ſuo, non poteſt invitus retineri, ſed libere poteſt ex ſua Diœceſi abire.

3. *Pro cujus neceſſitate, vel utilitate.*) Clericus juxta hoc Decretum certæ Eccleſiæ adſcriptus, a nullo Epiſcopo recipiendus eſt ſine Ordinarii licentia: ſecus ſi nullum beneficium habeat, aut nulli loco ſit adſcriptus, quia tunc ab omnibus Epiſcopis recipi poteſt, & Epiſcopus ei petenti dimiſſorias concedere debet.

5. *Interdicatur.*) An obtinens beneficium, illud dimittere poteſt acceptando illud beneficium compatibile ſive incompatibile contra voluntatem Superioris primi beneficii. Congregatio cenſuit hujuſmodi dubitationis ſolutionem non pertinere ad Congregationem, ſed petendam eſſe ex diſpoſitione Juris communis, quamquam Congregatio viſa eſt inclinare cum Hoſtienſi in *c. admonet, de Renunt.* quod non ſit in uſu.

Etiam exemptos ſubditos comprehendit decretum, dummodo ſint in Diœceſi Epiſcopi: non autem in locis exemptis. Nec Archidiaconi in eorum diſtrictu Juriſdictionis habent hanc facultatem.

4. *Non adſcribatur.*) Hoc etiam locum habet in familiaribus triennalibus Epiſcoporum, qui ad titulum patrimonii poſſunt promoveri, nam & ii debent adſcribi alicui Eccleſiæ ordinatæ, juxta *nota ſup. c. 9. Seſs. 21. & Seſs. 23. c. 9. §. Familiaris.*

5. *Nullus propterea Clericus peregrinus.*) Non poſſunt cogi ordinati ad titulum patrimonii, qui incertis diebus vagantur, ut deſerviant aliquibus diebus Eccleſiis, veluti diebus feſtivis. Vide *c. præced. §. Curet.*

6. *Sine commendatitiis ſui Ordinarii.*) Ab bas non poteſt hujuſmodi literas concedere. Vide *Seſs. 23. de Reform. c. 10. §. Nec ipſi.*

Congregatio Concilii cenſuit, jus concedendi literas commendatitias, ſine quibus ex Decreto Concilii Capite decimo ſexto, Seſſione vigeſima tertia, Clericus peregrinus ad divina celebranda, & Sacramenta adminiſtranda admitti non debet, eſſe obtinendas ab eo, qui hujuſmodi Clerici Ordinarius fuerit. 1. Julii 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe admittere Sacerdotes exteros, habentes literas dimiſſorias ſuorum Ordinariorum, ad Sacramenta adminiſtranda, dummodo illi vere idonei ſint.

An Epiſcopus loci Ordinarius prohibere poſſit, ne Regulares in eorum Eccleſiis, Sacerdotes ſæculares exteros divina officia celebrare permittant, niſi prius ab ipſo Epiſcopo viſis literis commendatitiis ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint?

Congregatio Concilii cenſuit poſſe.

Non ſunt denegandæ literæ commendatitiæ ab Epiſcopo Sacerdotibus & Clericis, qui non habent beneficia requirentia reſidentiam in titulum.

REMISSIONES.

α Nullus præterea Clericus peregrinus, &c.) Concordat *cap. extraneo, cum duobus ſeqq. 71. d. c. fraternitati, de Clericis non reſid.* Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *c.* 12. P. Henriq. in *ſumm. lib.* 10. *cap.* 34. §. 6. *in fine.* Fr. Emann. *q. Reg. tom.* 2. *q.* 121. *art.* 1. P. Soar. *de Relig. tract. de voto, lib.* 3. *c.* 4. *n.* 9.

β Quod qui non habet literas teſtimoniales ſui Epiſcopi, nullo jure eſt ſuſpenſus, ſed poteſt celebrare ſecluſo ſcandalo, reſolvit P. Henriquez *d.* §. 6. *lit. I.* Navar. *conſ.* 5. *ſub tit. de Celebr. Miſſ.* Pat. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *n.* 42. *verſ. Tantopere.*

CAPUT XVII.

Exercitia minorum Ordinum reſtitui debent, aſſignatione facta fructuum ſimplicium beneficiorum, vel fabricæ. Deficientibus tamen Clericis cælibatum colentibus, ſufficiantur conjugati monogami tonſurati & induti clericaliter in Eccleſia.

UT ſanctorum Ordinum a Diaconatu ad Oſtiariatum functiones

ab

ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquamdiu intermiſſæ, in uſum juxta ſacros (*a*) Canones revocentur; nec α ab hæreticis, tanquam otioſæ, traducantur; illius priſtini moris reſtituendi deſiderio flagrans ſancta Synodus, decernit, ut in poſterum, 1. β hujuſmodi miniſteria nonniſi per conſtitutos in dictis Ordinibus 2. exerceantur; omneſque & ſingulos Prælatos Eccleſiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, ut, quantum fieri commode poterit, in Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis, & 3. parochialibus ſuæ diœceſis, ſi populus frequens, & Eccleſiæ proventus id ferre queant, hujuſmodi functiones curent reſtituendas, & ex aliqua parte redituum aliquorum ſimplicium beneficiorum, vel fabricæ Eccleſiæ, ſi proventus ſuppetant, aut utriſque illorum, eas functiones exercentibus ſtipendia aſſignent: quibus, ſi negligentes fuerint, Ordinarii judicio, aut ex parte mulctari, aut in totum privari poſſint. Quod ſi miniſteriis quatuor minorum Ordinum exercendis Clerici cælibes præſto non erunt; ſuffici poſſint etiam conjugati vitæ probatæ; dummodo non 4. bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonſuram, & habitum Clericalem in Eccleſia geſtent.

a c. 1. 25. diſt. c. acolythus c. exorciſta, c. lector, c. oſtiarius, & c. Pſalmiſta, 23. diſt. ſup. c. 11. In noc. in Epiſt. 4. c. 3.

DECLARATIONES.

1. *Hujuſmodi miniſteria nonniſi per conſtitutos in dictis Ordinibus.*) Munus Acolythi aut Thuribularii & his ſimilia, non poſſunt exerceri, niſi per conſtitutos in illis Ordinibus, quod eſt notandum, cum hoc (ut plurimum) paſſim non ſervetur, c. *In ſancta, diſt. 92.*

2. *Exerceantur.*) Ne quidem per fratres laicos, qui talibus Ordinibus non ſint inſigniti, exercere debent.

3. *Et Parochialibus.*) Hoc habet locum etiam in Regularibus, qui curam animarum exercent.

4. *Bigami.*) An Epiſcopus ſua auctoritate ordinaria potuerit cum ſuo ſubdito vero bigamo, qui alias cum duabus virginibus & ſucceſſivis temporibus, quæ modo defunctæ ſunt, matrimonium legitime contraxerat & conſummaverat, diſpenſare, ut poſſit primam tonſuram & ſimplicia beneficia accipere, hæcque eidem conferre, prout contulit, & dato quod non potuerit, an aliquas & quas cenſuras & pœnas incurrit tam Epiſcopus, quam ſic promotus? S. D. N. Sixtus ex ſententia Congregationis reſpondit, quoad Epiſcopum eſſe ſuſpenſum a collatione Ordinum. Item promotum eſſe ſuſpenſum ab executione ordinum ſuſceptorum, beneficium amiſiſſe & fructus perceptos non feciſſe ſuos.

REMISSIONES.

α *Nec ab hæreticis tamquam otioſæ, &c.*) Quod Ordo neceſſarius ſit ad filios ſpirituales multiplicandos ad Eccleſiæ regimen, reſolvit Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 6. c. 4. q. 1. verſ. Alia quatuor Sacramenta.*

β *Ne in poſterum hujuſcemodi miniſteria, &c.*) Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 12. c. 18. q. 23.*

CAPUT XVIII.

Datur forma erigendi Seminarium Clericorum præcipue tenujorum, in cujus erectione plurima veniunt obſervanda pro educatione promovendorum in Cathedralibus, & majoribus Eccleſiis.

α CUm adoleſcentium ætas (*a*) niſi recte inſtituatur, prona ſit ad mundi voluptates ſequendas; & niſi a teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines poſſideat, numquam perfecte, ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in diſciplina Eccleſiaſtica perſeveret; ſancta Synodus ſtatuit, (*b*) 1. ut ſingulæ Cathedrales, Metropolitanæ, atque his majores Eccleſiæ 2. pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius Civitatis, & diœceſis vel ejus provin-

a 4. Toler. c. 23. in eundem finem conſtituit Geneſ. 8. Concil. Aquiſgr. c. 135. Conc. Later. ſub Leone X. Seſſ. 9. de ref. Curiæ & aliorū. *b* Conſt. Alexan. 3. p. 2. c. 18. & in 2. Lat. c. 11.

vinciæ, ſi ibi non reperiantur, numerum in Collegio ad hoc prope ipſas Eccleſias, 3. vel alio in loco convenienti, ab Epiſcopo eligendo, alere, ac religioſe educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur. 4. In hoc vero Collegio recipiantur, qui ad minimum 12. annos 5. & ex legitimo matrimonio nati ſint; ac legere, & ſcribere competenter noverint; & quorum indoles, & voluntas ſpem afferat, eos Eccleſiaſticis miniſteriis perpetuo inſervituros. (c) Pauperum autem γ filios præcipue eligi vult; nec ditiorum excludit; modo ſuo ſumptu alantur, † & ſtudium præſeferant Deo & Eccleſiæ inſerviendi. Hos pueros Epiſcopus in tot claſſes, quot ei videbitur, diviſos, juxta eorum numerum, ætatem, ac in diſciplina Eccleſiaſtica progreſſum, partim cum ei opportunum videbitur, Eccleſiarum miniſterio addicet; partim in Collegio erudiendos retinebit, alioſque in locum eductorum ſufficiet; ita ut hoc Collegium Dei miniſtrorum perpetuum ſeminarium ſit. Ut vero in eadem diſciplina Eccleſiaſtica commodius inſtituantur; 6. Tonſura ſtatim, atque habitu Clericali ſemper utentur: grammatices, ♪ cantus, computi Eccleſiaſtici, aliarumque bonarum artium diſciplinam diſcent: Sacram Scripturam, libros Eccleſiaſticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maxime quæ ſpectant ad Confeſſiones, & rituum ac cæremoniarum formas, diſcent. Curet Epiſcopus, ut ſingulis diebus Miſſæ ſacrificio interſint; ac ſaltem ſingulis menſibus confiteantur peccata, & juxta Confeſſoris judicium ſumant Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti; Cathedrali, & aliis loci Eccleſiis diebus feſtis inſerviant. Quæ § omnia, atque alia ad hanc rem opportuna, & neceſſaria Epiſcopi ſinguli 7. ζ cum conſilio duorum Canonicorum ſeniorum, & graviorum, quos ipſi elegerint, prout Spiritus Sanctus ſuggeſſerit, conſtituent, eaque ut ſemper obſerventur, ſæpius viſitando operam dabunt. Dyſcolos, & incorrigibiles, ac malorum morum ſeminatores acriter punient; eos etiam, ſi opus fuerit, expellendo, omniaque impedimenta auferentes, quæcumque ad conſervandum, & augendum tam pium, & ſanctum inſtitutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia ad Collegii fabricam inſtituendam, & ad mercedem præceptoribus & miniſtris ſolvendam, & ad alendam juventutem, & ad alios ſumptus certi reditus erunt neceſſarii; ultra ea, quæ ad inſtituendos vel alendos pueros ſunt in aliquibus Eccleſiis, & locis deſtinata, quæ eo ipſo huic Seminario ſub eadem Epiſcopi cura applicata cenſeantur; 8. iidem Epiſcopi cum conſilio duorum de Capitulo, * quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur; itemque duorum de Clero civitatis, quorum quidem alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius vero ad Clerum pertineat; 9. ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis; 10. & Capituli 11. quarumcumque dignitatum, perſonatuum, officiorum, 12. præbendarum, portionum, 13. Abbatiarum, & Prioratuum cujuſcumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, & 14. hoſpitalium, quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem, juxta Conſtitutionem Concilii Viennenſis, quæ incipit, (d) Quia contingit: 15. & beneficiorum quorumcumque, etiam Regularium, etiamſi juris patronatus cujuſcumque fuerint, etiamſi exempta, 16. etiamſi nullius Diœceſis, vel aliis Eccleſiis, Monaſteriis, & hoſpitalibus, & aliis quibuſvis locis piis, 17. etiam exemptis, annexa, & ex fabricis Eccleſiarum, & aliorum

loco-

c c. quia de mag. cum alleg. in meo tract. de privileg. ſchol. priv. 88.

d c. quia contingit de relig. dom in. in Clem. l. 3. tit. 11. c. 2. ſup. ſeſſ. 7. cap. 15. de ref.

locorum, etiam ex quibuſcumque aliis Eccleſiaſticis reditibus, 18. ſeu proventibus, 19. etiam aliorum Collegiorum: in quibus tamen Seminaria diſcentium, vel docentium (*e*) ad commune Eccleſiæ bonum promovendum 20. actu non habentur: 21. hæc enim exempta eſſe voluit, 22. præterquam ratione redituum, qui ſuperflui eſſent ultra convenientem ipſorum Seminariorum ſuſtentationem, ſeu corporum, 23. vel confraternitatum, 24. quæ in nonnullis locis ſcholæ appellantur, & omnium monaſteriorum, 25. non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus ſubſidia Eccleſiaſtica ſolvi ſolent, & milites cujuſcumque militiæ, aut Ordinis pertinentibus fratribus ν ϑ Sancti Joannis Hieroſolymitani dumtaxat exceptis, (*f*) 26. partem aliquam, vel portionem detrahent: & eam portionem ſic detractam, necnon 27. ι beneficia aliquot ſimplicia, cujuſcumque qualitatis, & dignitatis fuerint, κ & etiam præſtimonia, vel præſtimoniales portiones nuncupatas 28. etiam ante vacationem, ſine cultus divini, & illa obtinentium præjudicio, huic Collegio applicabunt & incorporabunt; quod locum habeat, etiamſi beneficia ſint reſervata, vel affecta; nec λ per reſignationem ipſorum beneficiorum, 29. μ ν uniones & applicationis ſuſpendi, vel nullo modo impediri poſſunt; ſed omnino quacumque vacatione, etiamſi in Curia effectum ſuum ſortiantur, & quacumque conſtitutione non obſtante. Ad hanc autem portionem ſolvendam, beneficiorum, dignitatum, perſonatuum, & omnium, & ſingulorum ſupra commemoratorum poſſeſſores, non modo pro ſe, 30. ξ ſed pro penſionibus, quas aliis forſan ex dictis fructibus ſolverent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis penſionibus illis erit ſolvendum, ab Epiſcopo loci per Cenſuras Eccleſiaſticas, ac alia juris remedia 31. compellantur; etiam vocato ad hoc, ſi videbitur, auxilio brachii ſæcularis: quibuſvis, quoad omnia & ſingula ſupradicta, privilegiis, exemptionibus, etiamſi ſpecialem derogationem requirerent, conſuetudine, etiam immemorabili, quavis appellatione, & allegatione, quæ executionem impediat, non obſtantibus. Succedente vero caſu, quo per uniones effectum ſuum ſortientes, vel aliter Seminarium ipſum in totum, vel in partem dotatum reperiatur: tunc portio ex ſingulis beneficiis, ut ſupra, detracta, & incorporata ab Epiſcopo, prout res ipſa exegerit, in totum vel pro parte remittatur. Quod ſi Cathedralium, & aliarum majorum Eccleſiarum Prælati in hac Seminarii erectione, ejuſque conſervatione negligentes fuerint, ac ſuam portionem ſolvere detrectaverint; Epiſcopum Archiepiſcopus, Archiepiſcopum, & Superiores Synodus provincialis acriter corripere, & ad ſupradicta cogere debeant, & ut quamprimum hoc ſanctum & pium opus, ubicumque fieri poterit, promoveatur, ſtudioſe curabit. Rationes autem redituum hujus Seminarii Epiſcopus annis ſingulis accipiat, præſentibus duobus a Capitulo, & totidem a Clero civitatis deputatis. 32. Deinde, ut cum minori impenſa hujuſmodi ſcholis inſtituendis provideatur; ſtatuit ſacra Synodus, ut Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alii locorum ordinarii ſcholaſterias obtinentes, & alios, quibus eſt lectionis munus annexum, ad docendum in ipſis ſcholis inſtituendos, per ſe ipſos, ſi idonei fuerint; alioquin per idoneos ſubſtitutos, ab eiſdem ſcholaſticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos, etiam per ſubtractionem fructuum, cogant, & compellant. 33. Quod ſi judicio Epiſcopi digni non fuerint; alium, qui dignus ſit,

(*e*) c. fin. de mag. & c. cum ex eo de Elect. in 6.

(*f*) Sup. ſeſſ. 5 cap. 1. de ref.

ſit, nominent, omni appellatione remota, quod ſi neglexerint, Epiſcopus ipſe deputet. Docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Epiſcopo expedire. De cætero vero officia, vel dignitates illæ, quæ ſcholaſteriæ dicuntur, nonniſi Doctoribus, vel Magiſtris, aut Licentiatis in ſacra pagina, aut in jure Canonico, & aliis perſonis idoneis, & qui per ſeipſos id munus expleant, conferantur: & aliter facta proviſio nulla ſit, & invalida, non obſtantibus quibuſvis privilegiis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus. 34. Si vero in aliqua provincia Eccleſiæ tanta paupertate laborent, ut Collegium in aliquibus erigi non poſſit, Synodus provincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus Suffraganeis in Eccleſia Metropol. vel alia provinciæ Eccleſia commodiori unum, aut plura Collegia, prout opportunum judicabit, ex fructibus duarum, aut plurium Eccleſiarum, in quibus ſingulis Collegium commode inſtitui non poteſt, erigenda curabit, ubi pueri illarum Eccleſiarum educentur. In Eccleſiis autem amplas diœceſes habentibus poſſit Epiſcopus, unum vel plura in diœceſi, prout ſibi opportunum videbitur, habere Seminaria: quæ tamen ab illo uno, quod in civitate erectum & conſtitutum fuerit, in omnibus dependeant. Poſtremo, ſi vel pro unionibus, ſeu pro portionum taxatione, vel aſſignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam hujus Seminarii inſtitutio, vel conſervatio impediretur, aut perturbaretur; Epiſcopus cum ſupra deputatis, vel Synodus provincialis pro regionis more, pro Eccleſiarum, & beneficiorum qualitate, etiam ſupra ſcripta, ſi opus fuerit, moderando, omnia & ſingula, quæ ad felicem hujus Seminarii profectum neceſſaria & opportuna videbuntur, decernere, ac providere valeat.

DECLARATIONES.

1. *Ut ſingulæ Cathedrales.*) Si duæ Cathedrales erunt unitæ, in unaquaque ipſarum Seminarium eſt erigendum: ſi vero non poterit erigi in quacunque, erunt deputandi duo Magiſtri, unus Grammaticæ, alter Muſicæ ſumptibus ſeparatis cujuſque Civitatis, infra hoc *cap.* §. *ſi vero in aliqua.*

2. *Pro modo facultatum certum puerorum numerum.*) In hoc Seminario non debent admitti plures pueri, quam qui ex pecunia ali poſſint, quæ ex dimidia decima, ſecundum antiquam taxam, taxata fuit.

3. *Vel alio in loco convenienti.*) Locus Seminarii ædificationi deputandus, de ſententia Civitatis, cujus intereſt, approbari debet.

4. *In hoc vero Collegio.*) In Seminario collocari debent pueri, qui ſunt procliviores ad vitam Eccleſiaſticam, & præcipue pauperes, qui dum in eo manent, Eccleſiaſticis præceptis & moribus imbuendi ſunt.

5. *Et ex legitimo matrimonio nati ſint.*) Non ſpurii, etiamſi eſſent legitimati.

6. *Tonſura ſtatim utentur.*) Quomodo, aut quis poſſit ex fructibus Seminarii nomine tituli ſibi aſſignatis promoveri ad ſacros ordines, vide quæ ſupra notata ſunt *cap.* 2. *ſeſſ.* 21.

Declaravit S. D. N. Gregorius XIII. Clericos Seminarii ad ſacros Ordines promoveri non poſſe, niſi pro ſervitio Seminarii uniti, & tunc cum aſſignatione certi annui reditus, unde ſic promotus honeſte vivere poſſit; quæ tamen aſſignatio ceſſet, poſtquam ille aliunde ſe æque ſuſtentare poterit. Vide *Seſſ.* 21. *cap.* 2. §. *Eum benefic.*

7. *Cum conſilio duorum Canonicorum.*) Duo Canonici electi ab Epiſcopo ad conſtituendam educationem puerorum in Seminariis, debent eſſe perpetui, nec poſſunt per eum ad libitum (niſi ex juſta cauſa & legitima) mutari. Imo vero Epiſcopus tenetur conſilium Canonicorum prædictorum adhibere in conſtituendis regulis univerſalibus, Seminarii loco, & ſimilibus, ac etiam ſimul eſſe in ſingulis rebus, ut puta electione puerorum ſingulorum introducendorum, electione Magiſtrorum, librorum legendorum, Confeſſoris poſitione, diſcipulorum expulſione, viſitatione,

& ſimilibus. Tenetur etiam Epiſcopus cum conſilio eorundem tam circa viſitationem diſciplinæ ac morum clericorum, quam circa temporalium rerum adminiſtrationem, ac omnium eorum, quæ hic exprimuntur, providere: & ſufficit illorum conſilium requiri tantum, poteſtque præterea Epiſcopus eorum conſilio adhibito ſtatuere, & declarare quæ providentia ſua magis expedire judicaverit.

8. *Idem Epiſcopi cum conſilio duorum, &c.*) Epiſcopus tenetur Deputatos adhibere in conſilio pro tota temporali adminiſtratione prædicti Seminarii, excepta exactione, quæ ad ſolum Epiſcopum ſpectat. Itaque Epiſcopus tenetur adhibere in conſilium prædictos deputatos, non tamen tenetur eorum ſequi conſilium, & niſi eorum conſilium adhibuerit, minime validam unionem beneficiorum faciet.

An Epiſcopus vigore hujus §. *& quia*, potuerit diſmembrare Canonicatum a Collegiata, in qua ſunt ſeptem Canonicatus, & applicare illum Seminario? Congregatio cenſuit, Epiſcopum ex hoc capite potuiſſe id facere. Attamen ante erectionem factam Seminarii, nihil eo nomine ſolvendum eſt.

Papienſis 7. Junii 1591. Congregatio Concilii cenſuit, Canonicos ab Epiſcopo electos ad Seminarii adminiſtrationem ad præſcriptum Concil. *cap.* 18. *Seſſ.* 23. *verſ. quæ omnia*, eſſe perpetuos, nec poſſe amoveri, niſi ex juſta & legitima cauſa.

9. *Ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis.*) Debet primo Epiſcopus ex ſuis & ſui Capituli fructibus contribuere Seminario, ac poſtea reliquos ad idem cogere, & clero totius Diœceſis pro contributione Seminarii debet imponi media decima ſuper fructibus omnium beneficiorum. Super hoſpitale tamen, quod neque in titulum, neque in adminiſtrationem datur, ſed mere laicale eſt, non poteſt taxa ratione Seminarii imponi.

10. *Et Capituli.*) Canonici, qui contribuunt Seminario ex fructibus ſuæ præbendæ, non debent contribuere ex diſtributionibus quotidianis a præbendis diſtinctis, vel incertis. Hoc comprehendit etiam Regulares, qui de incertis nihil ſolvunt. Alias nullus eſt exemptus a contributione Seminarii, niſi qui nominatim a Concil. Trident. excipitur. Vide *infr. hoc cap.* §. *Præbendarum.*

Capuan. 10. Dec. 1592. Congregatio Concilii cenſuit, ſi fructus, & reditus Canonicatuum conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, quæ dari ſolent duntaxat divinis perſonaliter intereſſentibus, non teneri Canonicos ad Seminarii contributionem.

Congregatio cenſuit, ſi fructus ac reditus Eccleſiæ Collegiatæ conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, quæ ſolummodo dari ſolent iis, qui divinis officiis perſonaliter interſunt, non teneri Capitulum ad contributionem Seminarii.

Antequam fructus taxentur pro rata Seminario ſolvenda, deducendæ ſunt expenſæ, quæ in beneficiis fiunt, onerum quoque ratio habenda eſt.

11. *Quarumcunque dignitatum.*) Etiam Cardinales cogi poſſunt ad contribuendum Seminario, de fructibus beneficiorum, quæ habent in Diœceſi, in qua eſt Seminarium.

Breve S. D. N. de conceſſione immunitatis contributionis Seminarii facta Canonicis Regularibus, non habet locum, ubi tempore conceſſionis immunitatis prædictæ jam erat ſtabilita taxa, & Seminarium erat in quaſi poſſeſſione ab eis exigendi.

12. *Præbendarum.*) Neque hoc Decreto, neque Brevi Pii V. comprehenduntur diſtributiones quotidianæ a præbendis diſtinctæ & minus certæ, pro quibus nihil exigendum a Seminario. Vide hoc *cap. ſup.* §. *Et Capituli.*

13. *Abbatiarum.*) Si Abbas ſua mercede conductum Theologum habet, qui ſacram Scripturam interpretetur, & Grammaticum, qui literas, his ſumptibus deductis, deinde his etiam, qui fiunt non modo in percipiendis & colligendis annuis fructibus & proventibus Abbatiæ, ſed etiam in ſuſcipiendis & proſequendis litibus, quæ ad tuenda Jura ipſius Abbatiæ pertinent, verus Abbatiæ reditus æſtimandus eſt, atque talis æſtimationis & ſummæ, eorumque omnium ſumptuum, de quibus dictum eſt, habita ratione, Abbas contribuere debet Seminario. Sed ſi Abbatia ſeu aliud Beneficium nullius eſt Diœceſis, ſolvat Seminario illius Diœceſis, in qua alias Abbatia conſtituta erat; ſi vero Eccleſia ſeu Beneficium eſt in una Diœceſi, & bona ejus in altera, contributio Seminarii fieri debet Epiſcopo loci, ubi eſt Eccleſia: niſi bona in altera Diœceſi exiſtentia ſint propria alicujus Eccleſiæ ibi conſtructæ, quæ tanquam membrum ſubjecta eſſet Eccleſiæ Parochiali, aut eidem unita; quo caſu contributio fieri debet, ubi ſunt bona. Quod etiam declarandum eſt, ſi Eccleſia iſta unita aut ſubjecta, conſtructa fuerit ante acquiſitionem ipſorum bonorum; quia

quia ſi conſtaret bona fuiſſe prius applicata Eccleſiæ principali, licet vere poſtea ædificata fuerit alia Eccleſia, contributio fiet Epiſcopo Eccleſiæ principalis. *Infr. hoc cap. §. Et beneficiorum.*

14. *Et Hoſpitalium.*) Hoſpitalia exempta ad contributionem Seminarii non tenentur. Neque Concilium comprehendit Hoſpitalia, quæ adminiſtrantur a laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, ſed ea tantum, quæ dantur in titulum vel adminiſtrationem perpetuam, atque ita etiam intelligitur *Clem. Quia contingit*, ibi allegata. Idemque Concilium ibidem cogit ad contributionem Seminarii illas confraternitates, quas nonnulli vocant Scholas, quæ habent de bonis Eccleſiaſticis, intuitu ſcilicet bonorum Eccleſiaſticorum. Alioqui Hoſpitalia, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationem, modo beneficia annexa, reditus aut proventus Eccleſiaſticos non habeant, non tenentur contribuere Seminario.

Domus Hoſpitalis Sancti Antonii data in commendam debet Seminario contribuere, licet non fuerit æſtimata, neque taxata in libris Sacræ Cameræ Apoſtolicæ, quia debent ejus bona æſtimari, ac deductis oneribus ſolitis, debet commendatarius Seminario contribuere mediam decimam ſecundum antiquam taxam.

Hoſpitale unius Diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius Diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficii annexi Seminario, quod eſt in Diœceſi, in qua ſitum eſt beneficium.

28. Junii, 1594. Congregatio Concilii cenſuit, ſuper Hoſpitali, quod neque in titulum, neque in adminiſtrationem datur, ſed mere laicale eſt, non poſſe taxam ratione Seminarii imponi.

15. *Et beneficiorum quorumcunque.*) Membra ſeu bona alicujus beneficii poſita in tali Diœceſi, tenentur ad contributionem Seminarii Diœceſis, ubi ſitum eſt beneficium, licet in dictis bonis erecta fuiſſet Eccleſia, poſtquam erant bona dicti beneficii: beneficia vero unita contribuere tenentur Seminario propriæ Diœceſis, licet Eccleſia, cui ſunt unita, ſit in alia Diœceſi. Sicut & Parochiales, quæ ſunt in una Diœceſi, licet ab alio, quam ab Ordinario illius Diœceſis collatæ ſint, debent contribuere Seminario Diœceſis, in qua ſitæ ſunt. Et bona ſita in una Diœceſi, quæ proprie ſint attributa alicui ſacello ejuſdem Diœceſis, quod, tanquam membrum quoddam, ſubjectum aut unitum ſit alicui beneficio in altera Diœceſi ſito, neque conſtat eadem bona illi beneficio prius adjecta fuiſſe, quam in eis ædificaretur ſacellum; contribuere debent Seminario Diœceſis, in qua ſitum eſt beneficium, cui illud ſacellum (cujus prædicta bona ſunt,) unitum aut ſubjectum eſt. Quod ſi bona prius applicata fuiſſent, quam in eis ædificaretur ſacellum, contributio fieri debebit Seminario loci Diœceſis, in qua hoc beneficium eſt conſtitutum. At vero ex beneficio, quod in diverſis Diœceſibus habet bona, contribuendum eſt Epiſcopo loci, in quo eſt beneficii Eccleſia: niſi bona in aliis Diœceſibus poſita, ſint propria unius Eccleſiæ dicti beneficii, quia tunc contribuere debet Epiſcopis locorum, in quibus bona cum ſua particulari Eccleſia ſunt unita, dummodo tamen Eccleſia ſubjecta aut unita, conſtructa fuerit ante acquiſitionem bonorum. Igitur de contributione facienda Seminariis ex bonis beneficiorum, quæ ſunt in diverſis Diœceſibus, declaratum eſt. Primo, Eccleſiam habentem prædia vel bona in alia Diœceſi, debere ex illis contribuere. Secundo, ſi unum beneficium annexum ſit alteri, cum ſuis bonis in alia Diœceſi, illa bona contribuere debere Epiſcopo loci, ubi ſita ſunt cum ſua Eccleſia, non obſtante annexione. Tertio, ſi bona unius Diœceſis ſint unita beneficio alterius Diœceſis, ſive careant Eccleſia ſive aliquam habeant, quæ tamen non ſit Domina bonorum, ſed ædificata fuerit ad commoditatem incolarum, nec bona ſint ei applicata ab initio, non ſequuntur illam Eccleſiam. Imo ſi ſunt unita alteri beneficio in alia Diœceſi, contribuere debent illi Eccleſiæ, cui unita ſunt, in primo caſu dictum eſt.

Pro contributione Seminarii non debet imponi penſio beneficio; ſed detrahenda eſt certa pars ex fructibus ejus.

16. *Etiamſi nullius Diœceſis.*) Beneficium nullius Diœceſis, ſolvit Seminario illius Diœceſis, in quo alias beneficium illud conſtitutum erat. Super hoc *cap. §. Abbatiarum.*

17. *Etiam exemptis.*) Exempta monaſteria non excuſantur a contributione Seminarii.

18. *Seu proventibus.*) Non tamen incertis.

19. *Etiam aliorum Collegiorum.*) Congregatio cenſuit hoc intelligendum de ſæcularibus, non regularibus Collegiis. Seminario diſcentium vel docentium, intelligitur Seminarium Clericorum ſæcularium.

Collegii pro erudiendis pueris inſtituti, quod ex dicto Concilii Tridentini Decreto jam ſit Seminario applicatum, Ordinarius eſt adminiſtrator, cum onere tamen, ut omnia curent exequi, quæ ordinata fuerunt in dicti Collegii inſtitutione.

Fratres mendicantes ex reditibus beneficiorum Monaſteriis annexorum, Seminario contribuere debent; nec obeſt, quod prætendant ſe eſſe exemptos: quia videlicet in illis lectiones Grammaticæ & conſcientiæ caſuum pro audiendis confeſſionibus quotidie habeantur: Congregatio enim cenſuit non eſſe ob id exempta, ſed tantum ejus impenſæ rationem habendam, quæ ante Concilium fieri ſolebat pro ſalariis horum lectorum, & ea, tanquam æs alienum, detrahenda; cæterum teneri ex reliquo ad contribuendum Seminario ad ratam.

Si Monaſteria Regularium ex conſtitutionibus ſuæ religionis tenentur Collegium Univerſitatis propriis expenſis ſingulorum Monaſteriorum ſuſtentare, qua de cauſa ſolebant ante Concilium eoſdem prorſus ſumptus facere, quos faciunt hoc tempore; æquum eſt, ut eorum ſumptuum, (perinde atque æris alieni ac legitimi oneris, quod annuis fructibus ejuſdem Religionis impoſitum ſit) ratio habeatur in taxatione Seminarii, ita ut ea deducta, pro reliquis duntaxat fructibus, qui ſuperſunt, ad ratam, partem Seminario contribuant. Similiter ſi ante Concil. Trident. ex inſtitutis Religionis ſolebant in ipſis Monaſteriis, ſumptibus eorum ſuſtentari profeſſores ad docendam monaſticam juventutem, detrahenda eſt hæc impenſa tanquam æs alienum, & de reliqua ſumma aliquid eadem Monaſteria Seminario ex præſcripto Concilii Tridentini erecto contribuere debent pro rata.

20. *Actu non habentur.*) Monaſteria, in quibus actu Seminarium non eſt, & tamen contribuunt alteri Seminario pro ſuſtentatione Scholarium, cenſentur eodem jure, ac ſi Scholares haberent: propterea non contribuunt, niſi de reditibus, qui ſuperſunt.

21. *Hæc enim exempta eſſe voluit.*) Tenentur tamen contribuere pro reliquis fructibus, deductis impenſis Seminarii, quæ deducuntur tanquam æs alienum.

Legata hac de cauſa, ut conducatur ſcilicet Grammaticus, qui pueros pauperes literis inſtruat, intelliguntur ex Concil. Trid. *hoc cap.* eſſe applicata Seminario cum onere erudiendi pueros pauperes, ſicut Teſtator juſſit. Et relicta pauperibus, ſive ad educationem & inſtructionem miſerabilium puerorum cujuſdam Collegii, quo poſtea ſublato, tandem ad Hoſpitale aliquod ea lege pervenerunt, ut alicui darentur, qui ad priſtinum pietatis uſum & officia ea conferret, ex Decreto Concil. Trident. Seminario attribuere licet, & ei applicata cenſentur.

22. *Præterquam ratione reditnum, qui ſuperflui eſſent.*) Beneficium, etiamſi habeat Seminarium, tenetur contribuere pro reliquis fructibus: nam impenſæ Seminarii deducuntur, tanquam æs alienum.

23. *Confraternitatum.*) Modo tamen aliquod beneficium annexum habeant. *Infr. hoc cap.* §. *Confraternitates.*

24. *Quæ in nonnullis locis ſcholæ appellantur.*) Non autem ſi ex eleemoſynis & collectis Confraternitatum reditus conſiſtunt. *Infr. hoc cap.* §. *Confraternitates.*

25. *Non tamen mendicantium.*) Hinc aperte colligitur, fratres mendicantes ad Seminarii contributionem non teneri: quod procedit, ſi non habent beneficia unita Monaſteriis: quia de beneficiis unitis etiam ipſi ſolvere debent, habita ratione duntaxat reditnum dictorum beneficiorum. *Sup. hoc cap.* §. *Fratres.*

Congregatio cenſuit, portionem, quam Seminario legitime contribuere tenebatur id beneficium, quod unitum poſtea fuit Monaſteriis, vel mendicantium, vel eorum, qui iiſdem, ac mendicantes, gaudeant privilegiis, non poſſe amplius exigi, propterea quod beneficii ſtatus mutatus ſit adeptione eorum, quos ex Pii V. Sanctæ mem. privilegio ab hujuſmodi onere Seminarii exemptos eſſe perſpicuum eſt.

Si ignoratur, cujus naturæ ſint bona unita Monaſterio, Eccleſiaſtica videlicet aut laicalia donata, vel alias exempta a contributione Seminarii, ei obnoxia ſunt: & hoc procedit in Monaſteriis, quæ non ſunt mendicantium: nam in mendicantium Monaſteriis, quæ poſſident bona immobilia, onus probandi ea eſſe per uniones acquiſita, in Epiſcopum transfertur, quo id non probante, ipſa erunt exempta.

Sanctiſſimus Dominus noſter Gregor. XIII. ex ſententia Congregationis declaravit, equites Hieroſolymitanos non teneri ad contributionem Seminarii pro illis beneficiis Eccleſiaſticis, quæ ad ſuam Religionem Hieroſolymitanam non pertinent.

26. *Partem aliquam.*) Ad rationem dimidiæ decimæ, juxta taxam antiquam, ſi Seminarium erat erectum poſt diem 11. Jul. 1567. Vide *ſup. hoc cap.* §. *Domus, &c.*

Pars aut portio aliqua pro illis beneficiis, quæ

quæ in libris Decimarum non reperiuntur, taxata, Seminario non debetur, licet etiam bona reperiantur taxata in libris Decimarum, quando beneficia ob paupertatem Religioſorum ea obtinentium, fuerint facta immunia a ſolutione decimarum. Non contribuunt enim tunc Seminario.

Epiſcopus, qui ante diem 11. Jul. 1567. reipſa Seminarium non erexerit, quandocunque illud erigere conſtituerit, ab ipſa reali erectione nihil ejus nomine ultra dimidiam decimam relatam ad antiquam taxam exigat, & ſi quid amplius exegerit, vel reſtituat, vel cum eo compenſet; quod in poſterum poſt ipſam erectionem, ad eam rationem exigendum erit: niſi tamen clare appareat, totum illud, quod amplius erit exactum, jam fuiſſe vere converſum in præparamenta neceſſaria, aut aliam ſimilem operam Seminarii, antiqua autem taxa ea eſt intelligenda, quæ in uſu fuerit, antequam alia nova ibidem fuerit.

14. Aug. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopos in taxis faciendis pro Seminario poſſe, ſervata tamen forma tradita a Conc. *cap.* 18. *Seſſ.* 23. onerare beneficia, nedum in dimidia decima, habito reſpectu ad antiquam taxam, verum etiam in majori, prout beneficiorum, & locorum habito reſpectu juſtum & æquum viſum fuerit.

2. Aug. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, decretum, *cap.* 18. *Seſſ.* 23. *verſ. deinceps*, non comprehendere ſcholaſterias exiſtentes in loco, in quo minime erigendum eſt Seminarium.

27. *Beneficia aliquot ſimplicia.*) Non tamen ſi eſſent ad collationem & proviſionem inferiorum. Unde Concilium non decernit, ut omnia aut quæcunque beneficia ſimplicia uniantur Seminario, ſed ut aliquot: ideoque unio facta omnium beneficiorum ſimplicium non valet, ut alias declaravit Congregatio. Similiter uniones factæ abſque conſilio eorum quatuor, quos jubet Concilium adhiberi, non valet.

Uniones vero legitime factæ ſortiri debent effectum, non ſolum cum unita contigerit vacare per obitum, ſed etiam cum per reſignationem, eaque debet Epiſcopus D. Datarium docere.

28. *Etiam ante vacationem.*) Si unio ſit facta non *prout ex nunc*, ſed *in futurum*, per deceſſum obtinentis cenſetur beneficium incorporatum & unitum Seminario.

29. *Vniones & applicationes.*) Illud autem in contributione Seminarii ſervandum eſt, ut prius detrahatur totum id, quod ex cauſa oneris perpetui (puta quartæ fructuum, quæ ſolvitur Cameræ Apoſtolicæ, & ſimilium) re ipſa ſolutum erit ab his, qui Seminario contribuere tenentur. Vide *ſupra hoc c.* §. *Si monaſteria.*

Murani 21. Sept. 1591. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe Epiſcopum unire Seminario ea beneficia, quorum collatio ad ſe pertinet.

Trojana 29. Nov. 1592. Si bona in Diœceſi Trojana exiſtentia ſint propria aliquarum Eccleſiarum ibidem ſitarum, quæ tanquam membra ſubjectæ, aut unitæ ſint Abbatiis & Monaſteriis in alia Diœceſi exiſtentibus: Congregatio Concilii cenſuit, pro Seminario ratione præfatorum bonorum debere ſolvi Epiſcopo loci, in quo ipſa bona cum Eccleſiis ſita ſint, niſi conſtiterit bona fuiſſe prius applicata ipſis Abbatiis, & Monaſteriis, & deinde ædificatas fuiſſe Eccleſias, quia tunc contributio pro Seminario eſſet facienda Epiſcopo loci, in quo ipſæ Abbatiæ, & Monaſteria exiſtunt.

12. Febr. 1601. Congregatio Concilii cenſuit, de cætero ad obviandum fraudibus oportere decerni, ut non poſſint etiam ante vacationem uniri Seminario beneficia, quæ obtineant perſonæ, quæ vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales ſint, ut quocunque modo decedant, certum ſit, ea fore affecta ſedi Apoſtolicæ.

Uniones de beneficiis reſervatis validæ ſunt; ſi modo factæ fuerint ante ipſorum vacationem: quod ſi poſt vacationem factæ reperiantur, nullæ ſint, & proviſi a Sede Apoſtolica, mitti debent in poſſeſſionem dictorum beneficiorum.

Non poteſt Epiſcopus vigore hujus Decreti applicare & unire Seminario beneficia, quæ reſidentiam requirunt, veluti Canonicatus, &c. Nec ea beneficia, quæ ſunt ad Inferiorum collationem, nec quæ commendata ſunt, nec beneficia Juris patronatus, etiam Eccleſiaſtici, neque quæ Monaſteriis ſunt unita vel annexa.

Seminario poſſunt ac debent uniri beneficia opima, ſi venit caſus vacationis.

Beneficia ſimplicia, quæ per mortem vacarunt, poſſunt uniri Seminario, per Epiſcopum, licet eſſent reſervata, vel affecta, niſi tamen alia beneficia ſimplicia, quæ jam vacaſſent in menſe Epiſcopi prædicti, & quorum collatio ad Epiſcopum ſpectabat, ipſe non Seminario univiſſet, ſed aliis contribuiſſet, vel aliam unionem factam non continuo enuntiaſſet, vel forte exequutioni non demandaſſet.

Epiſcopo Hoſtienſi conceſſum fuit, ut poſſit cogere clericos ad contributionem Collegii aut Seminarii, ſed ad finem a Concilio præſcriptum.

Item ſi rurale beneficium uniatur Seminario ad præbendam lectoris, *ex nunc, prout ex tunc*, quandocunque vel quomodocunque vacaverit, intelligitur unitum.

Item, qui in Collegio illo per triennium ſtuduerit, habet privilegia data ipſis Univerſitatibus.

Epiſcopo Auguſtano propter merita ſua conceſſum fuit, ut Prioratum S. Viti Urbis Auguſtanæ Seminario applicaret.

Epiſcopo Herbipolenſi a Gregor. XIII. conceſſum fuit, ut Monaſterium Monialium deſertum, ne in hæreticorum manus veniret, Seminario ſuo uniret, idque fuit factum Anno 1581.

5. Martii 1597. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe uniri beneficia Seminario, ſi juxta formam ipſius Concilii unionis tempore minime erectum fuerit, utpote nec Magiſtris, nec ſcholaribus in eo actu exiſtentibus.

18. Martii 1597. Congregatio Concilii cenſuit, ſi Epiſcopus beneficia ſimplicia, ſervata forma Concilii, Seminario univerit ante eorum vacationem, etiam in menſe ſervato, unionem debere effectum ſortiri.

13. Jan. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, unionem ab Epiſcopo factam Seminario abſque conſilio quatuor deputatorum, juxta præſcriptum Concil. Trident. *cap.* 18. *Seſſ.* 24. *de Reform.* minime valere.

3. Martii 1594. Congregatio Concilii cenſuit, in unionibus beneficiorum faciendis Seminario, ſatis eſſe ſervare formam traditam a Concil. *cap.* 18. *Seſſ.* 23. *de Reform.* nec requiri conſenſum Capituli.

30. *Sed pro penſionibus.*) Portionarius contribuere debet Seminario pro rata ad rationem illam, qua contribuit Titularis.

In taxa Seminario pro penſionibus ſolvenda, eſt ea incunda ratio. Primum inquiratur, quanta ſit taxa antiqua unius decimæ, cujus taxæ partem dimidiam beneficiatus perſolvit, ex penſionibus vero remanebit proportionabiliter habito reſpectu ad verum valorem beneficii, & taxam perſolutam hoc modo; vid. ſi beneficium in taxa eſt, pro decima integra, puta Ducat. 60. 30. quidem a Beneficiato perſolventur, quæ ſunt pars dimidiæ decimæ. Attendatur poſtea ad verum beneficii valorem, nempe Duc. 900. penſio vero fingatur 600. atque ex 30. Seminario ſolutis, beneficiatus viginti nomine penſionis, reliqua decem ratione beneficii præſtabit.

30. Martii 1594. Congregatio Concilii cenſuit, titularem occaſione contributionis per eum factæ ſeminario, non poſſe detrahere ex penſione, quam ſolvit, niſi pro rata penſionis, & ad eam rationem, ad quam ipſe titularis contribuit.

31. *Compellantur.*) Si videlicet vere Seminarium fuerit erectum: nam ante erectionem nullus poteſt cogi ad ſolutionem.

Solventes penſionem, poſſunt retinere ratam taxæ debitam pro Seminario, ut Seminario ſit ſatisfactum.

32. *Deinde, ut cum, &c.*) Congregatio Cardinalium cenſuit, eum, qui obtinet Scholaſteriam, cogi omnino debere ad obeundum munus ſuum. Ita in quadam deciſione data Epiſcopo Iprenſi die ult. Aug. anno 1574.

33. *Quod ſi judicio Epiſcopi.*) Ante omnia in Seminariis conducendus eſt Grammaticus & Muſicus, qui pueros inſtruant, & ſi reperiantur Jeſuitæ, cæteris anteponendi ſunt.

Licentiato in ſacra pagina aut jure Canonico in qualibet Univerſitate approbata non obſtat, quod non ſit ex illis, qui eſſent in illa regione, in qua eſſet ſcholaſteria.

34. *Si vero in aliqua provincia.*) In Eccleſiis, ubi adeo ſunt tenues reditus, ut hujuſmodi Seminaria erigi non poſſint, provideatur ſaltem expenſis beneficia obtinentium de duobus Magiſtris, altero Grammaticæ, altero Muſicæ. *Supra initio hujus capitis.*

Nonnullis Epiſcopis conquerentibus de paupertate Seminarii ex Concilii taxa, S. D. N. reſpondit ex ſententia Congregationis ſervandum eſſe Decretum ſanctæ mem. Pii V. & niſi poſſint erigere Seminarium juxta formam Concilii, inſtituant ſcholam eo commodiori modo, quo potuerint.

Dubitatum fuit aliquando, An beneficia unius Diœceſis alias per Sanctiſſimum Dominum noſtrum Seminario Clericorum alterius Diœceſis, in qua exiſtunt, erecto & inſtituto juxta hoc Decretum Concilii, annexa, illam portionem ſolvere cenſeantur, quam vigore ejuſdem Decreti impoſitam ſolvere conſueverunt, qui ante memoratam unionem beneficia ipſa in titulum ſive commendam per 15. annos obtinuerunt? Congregatio cenſuit, portionem detractam, & applicatam Seminario non poſſe auferri: quia unio, de qua agitur, applicatur tantum illi Seminario alterius Diœceſis, in qua ſunt fructus beneficii uniti, ſed non eximit a portione priori Seminario debita & perſolvi ſolita: nam jus acquiſitum fuit, & non poteſt tolli: non obſtante Concilio illis verbis: *hæc enim exempta eſſe voluit*: nam illud habet locum in collegiis & Seminariis, ante Concilium erectis vel dotatis, ut ex

tali-

talibus non detrahatur portio pro alio Seminario; nos vero loquimur, quando prius conſuevit perſolvi, & poſtea ſubſequuta fuit unio.

Quærebatur, An fratres mendicantes, Moniales S. Baſilii, & Monachæ Carthuſianæ pro grangiis, quæ omnes in civitate Hieracenſi ante annum 1517. pro Seminario ſine ulla controverſia contribuerunt, poſſint etiam hodie cogi ad eandem rationem? Sacra Congregatio Conc. ſub die 19. Mart. 1587. reſcripſit Epiſcopo Hieracenſi, circa hoc fratres mendicantium eſſe exemptos, ex Concilio hoc capitulo, & reliquos Regulares ex privilegio fel. rec. Pii V. Moniales tamen teneri, niſi ob earum paupertatem aliqua bona poſſideant, quæ immunia facta ſint a ſolutione decimarum. *Sup. hoc cap.* §. *Pars aut portio*, & §. *Cumque*.

Confraternitates numeroſæ, quæ oblationes incertas & maximas habent, contribuere tenentur, ſi nimirum habent fructus Eccleſiaſticos.

An penſiones ſuper curatis, & menſa Epiſcopali, ad rationem ſimplicium curatorum taxari debeant? Sacra Congregatio reſcripſit, penſiones teneri pro rata illius taxæ, quæ ab Epiſcopo cum Conſilio deputatorum ad præſcriptum Concilii hoc *cap.* fuit impoſita beneficiis ipſis, ex quorum fructibus ſolvuntur penſiones. *Sup. hoc cap.* §. *in taxa*.

Ubi non adſunt Præbendæ in Cathedrali, diſtributiones taxari non debent. Congregatio quippe cenſuit, & reſcripſit Epiſcopo Hieracenſi eodem die, non taxandas diſtributiones quotidianas. *Sup. hoc cap.* §. *Et Capituli*, & *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. *de Reformat.* §. *Diſtributiones*.

Qui habent præbendam in Cathedrali & curatum in civitate ex diſpenſatione Apoſtolica, pro diſtributionibus non ſunt ullatenus taxandi. Sacra Congregatio enim reſcripſit eidem, non teneri Canonicos pro diſtributionibus mere quotidianis, *ubi ſupr.*

Illuſtriſſimi DD. Cardin. pro Abbatiis & beneficiis eorum, ad ſimplicium rationem dixerunt faciendam eſſe taxationem. Etenim & ipſa ſacra Congregatio reſcripſit eiſdem DD. Cardinal. exiſtimare, etiam eos teneri juxta taxam ab Epiſcopo & deputatis, ut ſupra, legitime factam. *Sup. hoc cap.* §. *Quamcunque*.

Equites Hieroſolymitanos pro Gangiis contribuere, Sacra Congregatio reſcripſit eidem eodem die, non teneri.

An Abbatiæ & beneficia, quæ habent Eccleſias matrices in alia Diœceſi, contribuant? Sacra Congregatio eodem die reſcripſit eidem, Abbatias, de quibus agitur, teneri, ſi bona, quæ habent in Diœceſibus, ſint propria alicujus Eccleſiæ ibidem ſitæ, quæ tanquam membrum ſubjecta ſit, aut unita Eccleſiæ Monaſterii in aliena Diœceſi exiſtenti. *Supr. hoc cap.* §. *Et beneficiorum*.

Sanctiſſimus Dominus noſter Greg. XIII. relatione Congregationis Concilii audita, reſpondit, quod Epiſcopus Termularum, qui erexerat Seminarium anno 1575. S. M. & impoſuit taxam ſecundum Concilium provinciale Beneventi, cum ſit Epiſcopus in quaſi poſſeſſione exigendi a toto Clero Diœceſis, non obſtante, quod Seminarium fuerit erectum ante prædictum Decretum, Epiſcopum recte poſſe exigere taxam impoſitam die 7. Octobris 1580. non reclamaverat enim Abbas Sanctæ Mariæ Montis Leſigliæ ejuſdem Diœceſis.

REMISSIONES.

α Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 7. *num.* 68. *cum ſequentibus*, latiſſime Zerol. in *praxi Epiſcopor. par.* 1. *verbo, Seminarium, pag. mihi* 326. * Vide etiam P. Aloyſ. Ricc. in *prax. Eccleſiæ Neapolitan. deciſ.* 489. & *deciſ.* 491. *num.* 5.

Deciſiones Illuſtriſſ. Cardin. Sacræ Congregat. quas refert Zerol. dict. verbo Seminarium. §. 5.

β PRima. Epiſcopus poſt erectionem Seminarii beneficia ſimplicia vacantia non applicabit Seminario, ſed familiaribus ſuis, vel conſanguineis conferat, tantum de ſua menſa Epiſcopali aſſignet Seminario, quoad vixerit, vel alia beneficia vacantia, ſaltem ejuſdem valoris, & ad ejus collationem ſpectantia, eidem Seminario univerit.

Secunda. Non poteſt Epiſcopus unire affecta, ſeu reſervata, ſi alia vacantia in menſe ſuo ſimplicia alteri contuliſſet.

Tertia. Epiſcopus debet primum ex ſua, & Capituli menſa contribuere Seminario, & poſtea cogere alios ſuo exemplo contribuere.

Quarta. Cardinales etiam debent contribuere eidem de fructibus beneficiorum, quæ habent in Diœceſi, ubi eſt Seminarium.

Quinta. Omnes tenentur ſolvere, niſi qui nominatim excipiuntur a Concilio in præſenti.

Sexta. Confraternitates, & ſcholæ ha-

bentes reditus etiam tenentur contribuere, ſi ſint Eccleſiaſtici.

Septima. Confraternitates, & Capellæ habentes reditus Eccleſiaſticos, exiſtentes tamen intra Eccleſias Regularium, tenentur contribuere.

Octava. Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, aut proventus Eccleſiaſticos, etiam tenentur ſolvere, refert idem Zerol. *par. 1. verbo, Hoſpitale, verſ. decim. dubium.*

Nona. Legata facta pro magiſtro Grammatices, qui pueros pauperes doceat, applicari poſſunt Seminario cum onere erudiendi pueros, ſicut teſtator juſſit.

Decima. Bona, quæ fuerunt applicata alicui collegio, propter Chriſtianam educationem miſerabilium puerorum, ſi Collegium id ſublatum ſit, debent ea bona applicari Seminario.

Undecima. Contribuere non tenentur Canonici de diſtributionibus quotidianis Seminario, ſi contribuunt ex fructibus ſuæ præbendæ.

Duodecima. Qui ſolum habent quotidianas diſtributiones, non tenentur de illis contribuere Seminario, refert idem Zerol. *par. 1. verbo, Diſtributiones*, §. 5. Gonzal. ad *regul. 8. Cancell.* §. 7. *proœm. num. 170. cum ſeqq.*

Decimatertia. Cooptati in Seminarii Collegium non poſſunt ordinari ad titulum Seminarii, niſi ob cauſam inſerviendi beneficio, quod forſan eſſet ab Ordinario Seminario junctum, vel ab alio.

γ *Pauperum autem filios præcipue eligi vult.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcopali p. 1. dict. verbo, Seminarium*, §. 2.

† *Modo ſuo ſumptu alantur.*) Vid. Hor. Lucium *de priv. ſcholaſt. priv. 89.*

δ *Grammatices, cantus, &c.*) Vide Zerol. *dict. verbo, Seminarium*, §. 4.

ε *Quæ omnia, &c.*) Vide Zerol. *d. verbo, Seminarium*, §. 3.

ζ *Cum conſilio duorum Canonicorum, &c.*) Quod Epiſcopus tenetur adhibere in conſilium prædictos deputatos, non tamen tenetur ſequi conſilium eorum, tenent Gonzal. ad *regul. 8. Cancell. gloſ. 46. num. 74.*

* *Cum conſilio duorum de capitulo.*) Vide Dominum Cæſarem de Graff. *deciſ. 132. per totum.*

η *Fratribus S. Joannis Hieroſolymitani.*) Vide Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 8. n. 53.* † Emman. Rodriquez *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 1. art. 6.* quibus accedunt tradita per Nattam. *conſ. 507. num. 15.*

ϑ De Collegiis & Monaſteriis Mendicantium. Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 45. art. 2. & q. 66. art. 3.*

ι *Nec non beneficia.*) Vide Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 3. num. 3.* * Vide quæ poſt Neviz. notat Cæſar. de Graff. *d. dec. 112. num. 5.*

κ *Etiam præſtimonia.*) Quod ſint beneficia Eccleſiaſtica; ex hoc *text.* colligit Gonzal. *gloſſ. 5. §. 2. num. 8.*

† *Etiam ante vacationem.*) Vide Menoch. in *conſ. 294.* maxime *num. 15.*

λ *Nec per reſignationem ipſorum.*) Vide Flamin. *de Reſign. lib. 2. q. 9. n. 2. & lib. 10. quæſt. 7. num. 17.*

μ *Vniones, & applicationes ſuſpendi, &c.*) De Reſignat. ſimplici intelligi, non autem de conditionali in favorem certæ perſonæ, ſacram Cardinalium Congregationem decidiſſe teſtatur Gonzal. *gloſſ. 14. num. 10.*

ν Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit, debere prius eſſe erecta iſta Seminaria & in illis ſcholares actualiter adeſſe, ut uniones factæ Seminario ſubſiſtant, refert Gonzal. *gloſſ. 8. num. 68.*

ξ *Sed pro penſionibus, &c.*) Vide Tiraq. *de jure primog. q. 70. num. 10.* Valaſc. *de jure Emphyt. quæſt. 17. num. 10.*

* *Non niſi Doctoribus.*) Vide Peregrinum, *conſ. 3. num. 19. Vol. 2.*

† *Non obſtantibus quibuſvis privilegiis.*) Vide Felin. in *cap. nulli num. 6. de reſcript.* Cened. *Collectan. 14. ad ſextum n. 6.* Carol. de Tapia in *lib. fin. de conſtit. Princ. p. 2. p. cap. 9. ex num. 103.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 25. Card. de Luca.*

Indictio futuræ Seſſionis.

Inſuper, eadem ſacroſancta Tridentina Synodus proximam futuram Seſſionem in diem decimam ſextam menſis Septembris indicit: in qua agetur de Sacramento Matrimonii, & de aliis, ſi qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri poſſint; item de proviſionibus Epiſcopatuum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Eccleſiaſticorum, ac de diverſis reformationis articulis.

Prorogata fuit Seſſio ad diem 11. *Novemb.* 1563.

SES-

SESSIO VIGESIMAQUARTA,

Quæ eſt octava

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Celebrata die 11. Novemb. M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonii.

α MATRIMONII perpetuum β indiſſolubilemque nexum primus humani generis parens divini Spiritus inſtinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc γ (*a*) nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, quamobrem (*b*) relinquet homo patrem ſuum, & matrem, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una.

Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari, & conjungi, Chriſtus Dominus apertius docuit, cum poſtrema illa verba, tamquam a Deo prolata, referens dixit: (*c*) Itaque jam non ſunt duo, ſed una caro, ſtatimque ejuſdem nexus firmitatem, ab Adamo tantum ante pronuntiatam, his verbis confirmavit; (*d*) Quod ergo Deus conjunxit, homo non ſeparet.

Gratiam vero, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indiſſolubilem unitatem confirmaret, conjugeſque ſanctificaret, ipſe Chriſtus, venerabilium Sacramentorum inſtitutor, atque perfector, ſua nobis paſſione promeruit. Quod Paulus Apoſtolus innuit, dicens; (*e*) Viri diligite uxores veſtras, ſicut Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro ea; mox ſubjungens: Sacramentum hoc magnum eſt; ego autem (*f*) dico in Chriſto, & in Eccleſia.

Cum δ igitur Matrimonium in lege (*g*) Euangelica veteribus connubiis per CHRISTUM gratia præſtet; merito inter novæ legis Sacramenta annumerandum, ſancti Patres noſtri, (*h*) Concilii & univerſalis Eccleſiæ traditio ſemper docuerunt: adverſus quam impii homines hujus ſæculi inſanientes, non ſolum perperam de hoc venerabili Sacramento ſenſerunt, ſed de more ſuo prætextu Euangelii libertatem carnis introducentes, multa ab Eccleſiæ Catholicæ ſenſu, & ab Apoſtolorum temporibus probata conſuetudine aliena, ſcripto, & verbo aſſeruerunt, non ſine magna Chriſti fidelium jactura: quorum temeritati ſancta, & univerſalis Synodus cupiens occurrere, inſigniores prædictorum ſchiſmaticorum hæreſes, & errores, ne plures ad ſe trahat pernicioſa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipſos hæreticos, eorumque errores decernens anathematiſmos.

a Gen. 2. 3. Eſdr. 4. Epheſ. 5. 1. Cor. 6. c. fraternitatis, 35. q. 10. c. debitum, de big. c. 1. in princ. de conj. lepr.
b Matt. 19.
c Matt. 19. Marc. 10. 1. Cor. 6. Epheſ. 5. c. ſunt qui 27. q. 2. c. de infidel. de cõſang. & affin. c. Martin. de cogn. ſpirit.
d Ibid.
e c. nemo in fin. 32. q. 4. Epheſ. 5. in fin. c. debitum de big.
f Ibid.
g Epheſ. 5.
h Concil. Florent. ſub Eugen. 4. c. ad abolendam, de hæret.

REMISSIONES.

α De Matrimonio late ſcripſerunt Petr. Sot. *de Matrim.* Vivald. in *Candel. Aureo. tit. de Matrimon.* Veracruz in *Specul. conjug.* Greg. Lopez *tit.* 1. *p.* 4. Perez *tit.* 1. *lib.* 5. *Ord. Marienſ. tit.* 1. *lib.* 5. *Novæ Reco.* Barthol. Ledeſm. in *ſumm. tit. de Matrim.* Pet. de Ledeſm. in *tract. de Matrim. & in ſumm. p.* 1. *de Sacrament. Matrimonii.* Card. Bellarm. *de Matrimon.* Zerol. in *praxi Epiſcop. verbo, Matrimonium, p.* 1. Stephan. Quarant. in *ſumma Bullarii, verbo, Matrimonii impedimenta, & verbo, Matrimoniales diſpenſationes cum addit.* Proſper de Auguſtino, noviſſime D. Joannes Gutier. tractatum edidit *de Matrimon. lib.* 3. *ſuarum qq. Canon.* Et ex Doctiſſimis Theologis Societatis JESU Pat. Henriquez in

in *ſumm. p. 2. lib. 11. de Matrim.* P. Rebello *de Obligat. juſtit. p. 2. lib. 3. de contractu Matrim.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & Cenſur. tom. 2. diſp. 21. cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31.* elegantem denique tractatum in tres tomos diviſum in lucem edidit *de ſanct. Matrim. Sacram.* P. Thom. Sanchez.

β Indiſſolubilemque nexum.) Vide P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 26. dub. 1. concl. 3.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. c. 53. a princ.* P. Rebello *p. 2. lib. 2. q. 15. ſeſſ. 1.*

γ Cum dixit: Hoc nunc os ex oſſibus meis, &c.) Vide Perez. *l. 1. in gl. verbo. Que es el Parayſo, pag. 20. tit. 1. lib. 5. Ord.* Petr. Ledeſm. *de Matrim. q. 42. art. 2.* Vivald. in *Candel. aureo p. 1. de Matrim. n. 7.* P. Henriq. in *ſumm. lib. 11. de Matrim. c. 1. n. 3.* P. Sanchez *de Matrim. lib. 2. diſp. 4. n. 2. & diſp. 13. n. 4.* P. Rebello *de obligat. juſtit. p. 2. lib. 2. q. 3. a princ.* Guttier. *d. tract. de Matrim. c. 39. a princ.*

β Cum igitur Matrimonium in lege Euangelica veteribus connubiis, &c.) Ante legem Gratiæ Matrimonium nullo modo poſſe dici eodem modo eſſe Sacramentum, quo jam eſt, reſolvunt Petr. de Ledeſm. in *ſumm. de Sacram. Matrim. cap. 1. concl. 6.* P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 24. concl. 2.* P. Rebello *d. lib. 2. quæſt. 3. a num. 12.* P. Henriquez *d. lib. 11. c. 2. num. 1. & in commento lit. V.* P. Sanchez *lib. 2. de Matrim. diſp. 7. num. 2.* noviſſime Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 42. a princip.*

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

α CANON I.

Si quis dixerit, Matrimonium non eſſe vere, & proprie unum ex ſeptem legis Euangelicæ Sacramentis, (*a*) a Chriſto Domino inſtitutum, ſed ab hominibus in Eccleſia inventum, neque gratiam conferre; anathema ſit.

(*a*) Matt. 19. Marc. 10 Epheſ. 5. c. ad abolendam, de hæret.

β CANON II.

Si quis dixerit, (*b*) licere Chriſtianis plures ſimul habere uxores, & hoc nulla lege divina eſſe prohibitum; anathema ſit.

(*b*) Matt. 19. c. ſi quis, 32. q. 7. tot. tit. de ſponſa duorum, c. gaudemus, de divor.

γ CANON III.

Si quis dixerit, (*c*) eos tantum conſanguinitatis & affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, poſſe impedire Matrimonium contrahendum, & dirimere contractum; nec poſſe Eccleſiam in nonnullis illorum diſpenſare, aut conſtituere, ut plures impediant & dirimant; anathema ſit.

(*c*) Levit. 18. c. pyſtaciũ 30. q. 3. Conc. Tol. 2. c. 5. 35. q. 2. & 3. per totam, c. non debet, de cõſang. & affin.

δ CANON IV.

Si quis dixerit, Eccleſiam non potuiſſe conſtituere impedimenta Matrimonium dirimentia, vel in iis conſtituendis erraſſe: anathema ſit.

ε CANON V.

Si quis dixerit, (*d*) propter hæreſim, aut moleſtam cohabitationem, aut affectatam abſentiam a conjuge, diſſolvi poſſe Matrimonii vinculum; anathema ſit.

(*d*) c. de illo, cum ſeq. de divor. c. de infidel. de conſang. & affin.

ζ CANON VI.

Si quis dixerit, (*e*) Matrimonium ratum, non conſummatum per ſolemnem religionis profeſſionem alterius conjugum non dirimi, anathema ſit.

(*e*) c. commiſſum de ſponſ.

η CANON VII.

Si quis dixerit, (*f*) Eccleſiam errare, cum docuit, & docet, juxta Euangelicam & Apoſtolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum, Matrimonii vinculum non poſſe diſſolvi, & utrumque, vel ſi etiam innocentem, qui cauſam adulterio non dedit, non poſſe, altero conjuge vivente, aliud Matrimonium contrahere; mœcharique eum, qui dimiſſa adultera, aliam duxerit; & eam, quæ, dimiſſo adultero, alii nupſerit; anathema ſit.

(*f*) Matt. 19. Luc. 16. 1. Cor. 7. c. placuit cum multis ſeq. 32. q. 7. gaudemus de divor. Conc. Milevitanum c. 17. Conc. Afric. c. 69.

ϑ CANON VIII.

Si quis dixerit, Eccleſiam errare, cum ob multas cauſas ſeparationem inter conjuges, quoad thorum, ſeu quoad cohabitationem, ad certum, incertumve tempus fieri poſſe decernit, anathema ſit.

ϑ CA-

ν CANON IX.

Si quis dixerit (*g*) Clericos in ſacris Ordinibus conſtitutos, vel Regulares, caſtitatem ſolemniter profeſſos, poſſe Matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, non obſtante lege Eccleſiaſtica, vel voto, & oppoſitum nil aliud eſſe, quam damnare Matrimonium, poſſeque omnes contrahere Matrimonium, qui non ſentiunt ſe caſtitatis, etiamſi eam voverint, habere donum, anathema ſit: cum Deus id recte petentibus non deneget, nec (*h*) patiatur nos ſupra id, quod poſſumus, tentari.

g Diſt. 27. c. presbyt. & per tot. 17. q. 1. per totam extra qui cler. vel voven. per totum, Concil. Carth. 4. c. 104. Conc. Matiſc. c. 4. cum ſimil.

h 1. Cor. 10.

λ CANON X.

Si quis dixerit, (*i*) ſtatum conjugalem anteponendum eſſe ſtatui virginitatis, vel cœlibatus, & non eſſe melius ac beatius manere in virginitate, aut cœlibatu, quam jungi Matrimonio, (*K*) anathema ſit.

i Matt. 19. 1. Cor. 7 in fin. c. nuptiæ, 32. q. 2. c. qui ſunt. 33. q. 5. c. commiſſum, de ſponſal. *K* 1. Cor. 7.

μ CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus ſuperſtitionem eſſe tyrannicam, ab Ethnicorum ſuperſtitione profectam; aut benedictiones, & alias cæremonias, quibus Eccleſia in illis utitur, damnaverit; anathema ſit.

ν CANON XII.

Si quis dixerit, (*l*) cauſas Matrimoniales non ſpectare ad judices Eccleſiaſticos; anathema ſit.

l c. multorum, 35. q. 6. c. 1. in fin. de conſang. & affin. c. accedent. de exceſ. prælat.

REMISSIONES.

α CANON I. Vide Perez ubi proxime. Spin. in *ſpeculo teſtam. gl.* 15. *princ. n.* 15. Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 1. *c.* 2. *q.* 2. *art.* 4. *verſ. Quod vero ad Matrimonium*. P. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 10. *q.* 1. *puncto* 5. Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrim. c.* 1. *concl.* 1. & 19. P. Rebello *de obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *c.* 1. *a num.* 2. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 24. *dub.* 2. *a n.* 5. D. Guttier. *d. tract. de Matrim. c.* 42.

β CANON II. Vide Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Matrim. c.* 11. *præpoſ.* 2. P. Valent. *p.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 1. *puncto* 3. *col.* 3. *verſ. Quinto*. P. Henriquez in *ſumm. lib.* 12. *c.* 6. §. 1. P. Sanchez *l.* 7. *de Matrim. diſp.* 80. P. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 3. *q. fin. a num.* 5. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 26. *dub.* 2. *num.* 13. D. Guttier. *d. tract. de Matrim. c.* 96.

γ CANON III. Vide P. Sanchez *de Matrim. l.* 7. *diſp.* 52. *num.* 5. & 6. & *lib.* 8. *diſp.* 6. *num.* 11. *cum ſeq.* P. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 15. *num.* 11. D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap.* 98. *num.* 19. * & *cap.* 122. *num.* 1. Burſat. *conſ.* 461. *n.* 36. & 37. *vol.* 4.

δ CANON IV. Vide Petr. de Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *de Sacr. Matrim. c.* 10. *concl.* 1. Pat. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 1. *n.* 1. P. Ægid. de Coninck *tom.* 2. *diſp.* 32. *num.* 10. Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 39. *num.* 91.

ε CANON V. Vide Gregor. *lib.* 3. *tit.* 2. *part.* 4. Perez. *l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 10.

ϛ CANON VI. Vide D. Barboſ. *p.* 2. *Rub. ff. ſoluto Matrim. num.* 73. D. Guttier. *dict. tract. de Matrimon. cap.* 54. *a num.* 1. Pat. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 18. *num.* 3. P. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 4. *a n.* 1. & *q.* 4. *ſect.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 31. *num.* 36. P. Ægid. de Coninck *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 26. *a n.* 30. † Vide etiam Didac. de la Mota in *tract. de confirm. Ordin. Sancti Jacobi lib.* 2. *c.* 2. §. 28. *n.* 5.

ζ CANON VII. Vide Navarr. in *Man. c.* 22. *num.* 21. Covar. *de ſponſal. p.* 2. *c.* 7. §. 6. *n.* 15. P. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 15. *ſect.* 2.

& *Vel etiam innocentem.*) Vide Guttier. *Canon. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 4. D. Barboſ. *p.* 2. *Rub. ff. ſoluto Matrim. n.* 15. P. Sanch. *de Matrim. lib.* 10. *diſp.* 2. *n.* 2.

ι CANON VIII. Vide P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *num.* 313. *verſ. Porro*.

κ CANON IX. Vide Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 13. *concl.* 8. * (Vide etiam Bern. Diaz in *prax. can. cap.* 80. ubi late Salzed. *lit. A.*) Card. Bellarm. in *ſuis Controverſ. lib.* 2. *de Monach. a cap.* 22. D. Guttier. *d. tract. de Matr. c.* 94. *a num.* 5. P. Henriquez in *ſumm. lib.* 12.

c. 5. §. 2. lit. l. & §. 9. in princip. lit. N. & O. P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 13. c. 12. col. 329. in fin.* P. Sanchez *de Matrim. l. 7. diſp. 26. n. 1.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 31. num. 120.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 31. n. 66.*

λ CANON X. Vide Guttier. *d. tract. de Matrim. c. 4. n. 6.* † D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 2. & ibi Aragon. *pag.* 682. *col.* 1. Thom. Sanchez *de Matrim. lib. 1. diſp. 4. n. 1.*

μ CANON VI. Vide Matienſ. in *gl. 1. Rub. tit. 1. n. 147. l. 5. novæ Recop.* Cened. ad *Decret. collect. 22. n. 1. in fin.* * Salz. ad Diaz *c. 74. lit. F.*

ν CANON XII. Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Matrim. §. 16.* D. Martam *de Juriſdict. p. 2. cap. 8. a princ.* † P. Greg. Toloſ. *de appel. l. 3. c. 9. n. 7.* Bellarm. 2. *tom.* Suarez in *diſp. tit. de Matrim.*

CAPUT I.

Decretum de Reformatione Matrimonii.

a TAmetſi dubitandum non eſt, clandeſtina Matrimonia, libero contrahentium conſenſu † facta, rata & vera eſſe Matrimonia *, quamdiu Eccleſia ea irrita non fecit †; & proinde jure damnandi ſint illi, ut eos ſancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata eſſe negant, quique β κ falſo affirmant *, Matrimonia a filiisfamilias ſine conſenſu parentum contracta, irrita eſſe, & parentes ea rata, vel irrita facere poſſe; nihilominus ſancta Dei Eccleſia ex juſtiſſimis cauſis illa ſemper (*a*) deteſtata eſt, atque prohibuit †; verum, cum ſancta Synodus animadvertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam jam non prodeſſe, & gravia peccata perpendat, quæ ex eiſdem clandeſtinis conjugiis * ortum habent; præſertim vero eorum, qui in ſtatu damnationis † permanent, dum, priore uxore, * cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio vivunt. Cui malo cum ab Eccleſia, quæ de occultis non judicat, ſuccurri non poſſit, niſi efficacius aliquod remedium adhibeatur; (*b*) idcirco ſacri Lateranenſis Concilii, ſub Innocentio III. celebrati veſtigiis inhærendo præcipit, ut in poſterum, † antequam Matrimonium contrahatur, 1. ♏ ter a proprio contrahentium Parocho * tribus ε continuis ζ diebus feſtivis † in η Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia 2. ♑ ι &c. publice denuntietur, * inter quos Matrimonium ſit contrahendum; 3. quibus denuntiationibus factis †, ſi ν nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in ξ facie Eccleſiæ procedatur; * † 4. ο ubi Parochus, viro & muliere interrogatis, & eorum mutuo π conſenſu intellecto, 5. vel dicat: ρ Ego vos in Matrimonium conjungo, † in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: 6. vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuſcujuſque provinciæ ritum. * Quod σ τ ſi aliquando † probabilis fuerit ſuſpicio, Matrimonium malitioſe impediri poſſe, * 7. ſi tot præceſſerint denuntiationes; tunc vel 8. una tantum denuntiatio fiat, vel ſaltem Parocho, † & duobus vel tribus teſtibus * præſentibus Matrimonium celebretur. Deinde υ ante illius conſummationem † denuntiationes in Eccleſia fiant; * ut, ſi aliqua ſubſunt impedimenta, facilius detegantur: 9. φ &c. niſi Ordinarius ipſe expedire judicaverit, † ut prædictæ denuntiationes remittantur: quod α α &c. illius prudentiæ, & judicio ſancta Synodus relinquit 10. ε ε &c. Qui aliter, * quam præſente ♑ ♑ &c. Parocho, † vel π π &c. alio ſacerdote 11. σ σ &c. de ipſius Parochi, 12. υ υ ſeu Ordinarii φ φ &c. licentia, * & β β β &c. duobus, vel tribus teſtibus Matrimonium contrahere attentabunt, eos ſancta Synodus, 13. ζζζ &c. ad ſic contrahendum † omnino in-

a c. non omnis c. honorantur, & c. fin. 32. q. 2. c. aliter, & c. noſtrates, 39. q. 5. c. videtur, qui Matrim. acc. poſſ. Conc. Toletan. 3. c. 10.

b Concil. Later. 2. in Can. 31. & in c. cum inhibitio de Claud. deſp.

inhabiles reddit: & ϑ ϑ ϑ hujuſmodi contractus * irritos, & nullos eſſe decernit, prout eos præſenti decreto 14. irritos facit, & annullat. Inſuper Parochum, † vel alium ſacerdotem, qui cum minore teſtium numero, & teſtes, qui ſine Parocho, vel ſacerdote hujuſmodi contractui interfuerint, necnon ipſos contrahentes * graviter arbitrio λ λ λ Ordinarii puniri præcipit. Præterea eadem ſancta Synodus hortatur, ut μμμ &c. conjuges ante benedictionem † ſacerdotalem, in templo ſuſcipiendam, in eadem domo non cohabitent; (*c*) ſtatuitque ξ ξ ξ &c. benedictionem a proprio Parocho * fieri; neque a quoquam, niſi ρ ρ ρ ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam † ad prædictam benedictionem faciendam, alii ſacerdoti concedi poſſe; quacumque σ σ σ conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt, vel privilegio non obſtante. Quod τ τ τ ſi quis Parochus, vel alius ſacerdos, ſive υ υ υ regularis, * ſive ſæcularis ſit, etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat, 15. alterius Parochiæ ſponſos ſine φ φ φ illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere, aut χ χ χ benedicere † (*d*) auſus ⸸ ⸸ ⸸ fuerit; 16. ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui Matrimonio intereſſe debebat, ſeu a quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur. Habeat ω ω ω Parochus librum, * in quo conjugum, & teſtium nomina, diemque & locum contracti Matrimonii deſcribat, quem diligenter apud ſe cuſtodiat. Poſtremo ſancta Synodus conjuges hortatur, ut antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante Matrimonii conſummationem ſua ααα peccata diligenter confiteantur, † & ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum pie accedant. Si βββ quæ provinciæ aliis, ultra prædictas, laudabilibus conſuetudinibus, & cæremoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri ſancta Synodus vehementer optat. Ne vero hæc tam ſalubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut, cum primum potuerint, curent hoc Decretum populo publicari ac explicari in ſingulis ſuarum Diœceſum Parochialibus Eccleſiis: idque in primo anno quam ſæpiſſime fiat, deinde vero quoties expedire viderint. Decernit inſuper, ut hujuſmodi Decretum in unaquaque Parochia ſuum robur 17. γγγ poſt triginta dies habere incipiat, 18. a die primæ publicationis, * in eadem Parochia factæ, † numerandos.

c. 1. cum multis ſeq. 30. q. 5. & c. nulli 35. q. 2.

d Gratis benedictio detur, Alex. III. Conſtit. ſua, p. 1. c. 7. & Innoc. III. in 2. Conc. Later. c. 66.

DECLARATIONES.

Furioſus habens dilucida intervalla ad Subdiaconatus Ordinem promotus, continere tenetur, & concedenda non eſt ei diſpenſatio, ut Matrimonium contrahere poſſit.

1. *Ter a proprio contrahentium Parocho.*) Quando Matrimonium contrahitur inter duos de diverſis Parochiis, debent in ambabus fieri denuntiationes. Et quando Matrimonium contrahatur inter virum, qui ſit de una Parochia, & mulierem de alia, ſufficit, ſi contrahatur coram Parocho proprio mulieris, vel coram Parocho in Parochia viri. Sic Congregatio cenſuit, quod & ipſe Gregorius XIII. confirmavit, juxta Navar. *c.* 25. *n.* 144.

Matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, & a parvo tempore in aliquo loco habitantes, ſi tamen ſint cogniti, ita ut non ſint de comprehenſis inter vagabundos: proprius autem eorum Parochus eſſe intelligitur, in cujus Parochia habitant eo tempore, quo Matrimonium contrahunt. Vide *infra hujus Seſſ. cap.* 7. §. *Parochus.*

2. *Publice denuntientur.*) Etſi denuntiationes omitterentur, tamen Matrimonium irritum non eſt, ſervatis tamen cæteris requiſitis. Nav. *Enchirid. c.* 22. *n.* 70.

Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium contractum non præmiſſis denuntiationibus, niſi aliud obſtet, irritum non eſſe. Mediolanenſis 28. Sept. 1591.

3. *Quibus denuntiationibus factis.*) Ex Con-

Concilio Ravennatenſi fuit approbatum & Decretum in Congregatione, quod, ſi qui peractis denuntiationibus intra quatuor menſes non contraxerint, non poſſint contrahere, niſi iterum peractis denuntiationibus: arbitrio tamen Epiſcopi ſunt puniendi. Matrimonium vero, ſi, antequam fiant publicæ denuntiationes, conſummatum ſit, ſeu factis denuntiationibus conſummatum itidem ſit, antequam coram Parocho & teſtibus celebretur, eſt verum Matrimonium, modo tamen poſtea contractum ſit coram Parocho & teſtibus, & nullum aliud adſit impedimentum. Ubi vero talis eſt abuſus, videlicet quod Matrimonium conſummetur, antequam factæ ſint denuntiationes, ſeu poſt, & antequam contractum ſit per verba de præſenti coram Parocho & teſtibus, eſt omnino tollendus, & qui id commiſerint, ſeu in poſterum committent, puniri debent pœna ſtupri, ſed dumtaxat arbitraria.

Sponſus, qui Sponſam ſeduxerit, & ſtupraverit, non poteſt puniri pœna contra ſtuprantem a ſacris Canonibus inflicta, prætextu, quod hodie ex Decreto Concilii, Sponſalia poſt copulam ſubſequutam non tranſeant in vim Matrimonii, ut erat ante Concilium, ſed graviter arbitrio Ordinarii dumtaxat ſunt puniendi ex hoc Decreto.

Monendi ſunt Sponſi, ut factis ſponſalibus, quamprimum contrahant Matrimonium per verba de præſenti, coram Parocho & teſtibus, ne ſponſæ hoc ſtupri periculum ſubeant, maxime ſi ipſi ſponſi ante conſummationem Matrimonii id petierunt. Et qui promittunt contrahere Matrimonium coram Parocho & teſtibus, & Notario, qui recipit inſuper inſtrumentum de juramento in manibus ipſius Parochi præſtito, ſi deinde ſequuta eſt inter eos carnalis copula, nullis factis denuntiationibus, ſunt puniendi graviter arbitrio Ordinarii, qui debet tale Matrimonium declarare eſſe nullum: ſed ſi poſtea voluerint contrahere per verba de præſenti, id eis permittitur, ſervatis tamen ex hoc Decreto Concilii ſervandis, & dummodo nullum aliud impedimentum legitimum adſit: & ſi alter quoque alterum voluiſſet cogere ad obſervanda ſponſalia jurata, juxta diſpoſitionem *cap. Ex literis de Sponſal.* id eis permittitur.

4. *Vbi Parochus, viro & muliere interrogatis.*) Matrimonium contractum coram coadjutore in adminiſtrandis ſacramentis Parochi, vel Vicarii perpetui in illa Parochia, valet. Item valet, ſi fuerit contractum coram Parocho notorio fornicatore, non tamen adhuc in judicio condemnato, & confeſſo. Similiter valet coram Parocho etiam non ſacerdote, ut dicitur in una Abulenſi.

5. *Vel dicat; Ego vos in Matrimonium conjungo.*) Et ſi Parochus nihil dicat, conſtat tamen Matrimonium, modo partes contrahant.

A. cum N. coram Parocho, & teſtibus contraxit Matrimonium, per verba de præſenti, ſed hac tamen conditione inquit A. *ſi id ſalvo honore meo fieri poteſt, & ſi fratribus meis placuerit*, deinde non expectato conditionis eventu copulam habuit cum N. affectu maritali, & copula ſcitur jam a multis. Quæritur, *An per hæc ſit jam firmatum verum Matrimonium de præſenti, nec oporteat expectare conditionis eventum?* Et ratio dubitandi eſt, quoniam contractus ille coram Parocho & teſtibus, cum fuerit per appoſitam conditionem ſuſpenſus, non potuit habere vim Matrimonii rati de præſenti, ſed ſponſalium de futuro, & copula cum effectu maritali ſubſequuta, quamvis oſtendat, receſſum fuiſſe a conditione, tamen non ſufficit ad Matrimonii veritatem, niſi de præſenti contrahatur coram Parocho & teſtibus, qui interfuerunt quidem contractui antea inito, ſed qui non habuit vim Matrimonii de præſenti, ſed ſponſalium de futuro. Concilium autem Tridentinum videtur exigere, ut non ſolum de futuro, ſed etiam de præſenti, coram Parocho, & teſtibus contrahatur. Veneta 17. 20. Oct. 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, in caſu propoſito Matrimonium valere, nec requiri, ut de novo coram Parocho & teſtibus contrahatur. Sed S. D. N. Clemens VIII. mandavit iſti caſui tantum eſſe reſpondendum, cæteros autem caſus juxta qualitates ipſorum eſſe conſiderandos.

6. *Vel aliis utatur verbis.*) Non pertinet ad ſubſtantiam Matrimonii, ut Parochus aliqua verba proferat: ideo valet Matrimonium, quamvis verba exprimentia conſenſum, prolata ſint tantum a contrahentibus: dummodo Parochus ſit præſens, & intelligat id, quod agitur, licet diſſentiat, & contradicat: adhibitus vero Parochus intelligitur, etiamſi ex alia cauſa principaliter eſſet vocatus, dummodo ſit adhibitus etiam ad illum actum.

Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium coram Parocho & teſtibus contractum, niſi aliud obſtet, validum eſſe, quam- Ulixbonenſis 19. Aug. 1592.

quamvis Parochus invitus interfuerit, & alia de cauſa, quam ut Matrimonio intereſſet, a contrahentibus accerſitus fuerit, cum tamen ad actum Matrimonii vere, & formaliter fuerit adhibitus.

7. *Si tot præceſſerint denuntiationes.*) Ubi propter publicas denuntiationes Matrimonium malitioſe impediri poteſt, illis omiſſis coram Parocho, vel alio Sacerdote, de ejus vel Epiſcopi licentia, & duobus vel tribus teſtibus adhibitis per verba de præſenti contrahere poſſunt, quo facto, antequam deveniant ad conſummationem, ſemel vel bis erunt faciendæ denuntiationes. Epiſcopus ob vicinitatem temporis, quo prohibitæ ſunt nuptiæ, omittere poteſt aliquas denuntiationes ſecundum prudentiam ſuam, & judicium, non tamen jubere, ut diebus ferialibus fiant.

8. *Una tantum denuntiatio fiat.*) Arbitrio Ordinarii, non item Parochi aut Decani ruralis.

9. *Niſi Ordinarius ipſe.*) Epiſcopus poteſt poſt Matrimonium contractum, ante illius conſummationem (ſi ita expedire judicaverit) ſecundum prudentiam ſuam & judicium, ex aliqua cauſa arbitrio ſuo remittere denuntiationes, etiamſi non ſit ſuſpicio, quod Matrimonium malitioſe impediatur, *Supra* §. *Si tot.*

Non permittitur hæc facultas Commendatario, licet ejus Abbatia jura Epiſcopalia habeat, cujus Abbas appellatione Ordinarii venit, juxta *gloſſ. in cap. fin. de Offic. Ord. in 6.* dixit enim S. D. N. quod Ordinarius hic non intelligitur, niſi Epiſcopus: tamen Cardinali Farneſio Commendatario Farfenſis Monaſterii fuit permiſſum, non autem ejus Vicario.

Omiſſio edictorum, quæ præcedere debent celebrationem Matrimonii, ex conſtitutionibus Synodalibus Diœceſanis, & ex conſuetudine immemorabili, quam ſervatam eſſe vellent etiam poſt Concil. Trid. reddere non debet Matrimonium clandeſtinum, prolemque illegitimam, perinde ac ſi Matrimonium contractum eſſet ſine Parocho & Teſtibus, ut Congregatio cenſuit ex vi Concilii Tridentini.

Quid de prole ſuſcepta in Matrimoniis clandeſtinis, ſi ea diſſolvi debeant, ſit ſtatuendum? Congregatio Concilii cenſuit, illegitimam eſſe, niſi iterum contracta ſint Matrimonia ſervata forma Concilii, & aliter valide.

Martha, quæ contraxit Sponſalia de futuro cum N. cum quo carnalis copula non ſequuta eſt, potuit ingredi Monaſterium, & habitum religionis ſuſcipere, & in eo permanere & profiteri, & poſtquam profeſſionem emiſerit, tunc ab Ordinario pronuntiandum eſt, licere N. Matrimonium libere contrahere cum alia muliere.

Congregatio Concilii ſæpius declaravit, ſponſalibus per verba de futuro contrahendis, nullam formam præſcripſiſſe Concilium, ideoque eo modo contrahi poſſe, quo poterant ante ipſum Concilium. 19. Dec. 1596.

10. *Qui aliter.*) Decretum hoc annullat ſolum contractus Matrimoniales per verba de præſenti clandeſtine factos: Sponſalia vero per verba de futuro, relinquit in terminis juris communis, præterquam quod per copulam prædictam Sponſalia in Matrimonium non tranſibunt, juxta *cap. Ex literis, de Sponſalibus.*

Etiam prohibitione facta ab Ordinario, ne Parochus Matrimonio conjungat aliquos, non ita tollitur, ſeu ſuſpenditur juriſdictio Parochi, ut ad celebrandum Matrimonium non ſit legitimus Parochus, Matrimoniumque coram eo contractum nullum ſit, ſed Matrimonium valet. Et ſi hæc prohibitio facta ſit non ipſi Rectori principali, ſed ejus Vicario, qui ad nutum Ordinarii amoveri poteſt, Matrimonium, in quo contra Ordinarii prohibitionem Vicarius iſte intervenerit, Congregatio reſpondit validum eſſe.

Debet Epiſcopus cognoſcere, an poſſit per cenſuras Eccleſiaſticas cogere renuentem ex conjugibus, ad obſervanda ſponſalia de futuro, juxta trad. in *cap. Ex literis de Sponſalibus & Matrimoniis.*

Sponſalia inter impuberes ante ætatem, etiam unius ex ſponſis, contracta per verba de præſenti, ſervata forma Concilii, ut hic, non tranſeunt in Matrimonium etiam ſubſequuta copula poſt ætatem, non ſervata de novo eadem forma Concilii, de qua in hoc Decreto. Non impediuntur tamen, quo minus iterum contrahere poſſint juxta formam hic præſcriptam, & non ſubſequuta copula, nullum erit impedimentum, quin cum conſanguinea, vel affine alterius partis contrahere poſſint: ſecus vero ſi eſſet ſequuta copula, ſic enim in primo vel ſecundo gradu eſſet ortum impedimentum ex fornicatione. *Infra hoc cap.* §. *Matrimonium contractum per verba.*

Qui alias quam præſente Parocho.) Verba hæc ſunt intelligenda adhuc ad ſacerdotium non promoti, nempe quia adhuc non fuerit elapſus annus, qui conceditur ſibi a jure ad faciendum ſe ad illud promoveri, juxta *Text. licet Canon. de Elect. in 6.*

& ita

& ita fuit in Congregatione reſolutum, & S. D. N. Clemens VIII. approbavit hanc reſolutionem.

3. Martii 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium factum coram Parocho denuntiato excommunicato utique valere.

1. Jun. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium contractum non adhibito Parocho, & teſtibus, eſſe nullum: item cenſuit ſponſalia per verba de futuro poſt contractum per copulam ſubſequutam non tranſire in Matrimonium.

16. Febr. 1595. An validum cenſeri debeat Matrimonium celebratum in Parochia mulieris coram ſacerdote habente licentiam a Parocho viri, & præſertim cum parochiæ viri, & mulieris ſint in diverſis Diœceſibus conſtitutæ?

Omnes fuerunt ejus ſententiæ, ut Matrimonium celebratum coram ſacerdote de licentia Parochi viri, in Parochia mulieris, etiamſi in diverſis Diœceſibus ipſæ Parochiæ conſtitutæ ſint, valeat.

Matrimonium contractum coram teſtibus, ſed ſine Parocho vel alio Sacerdote de ejus licentia poſt Concilium Tridentinum, non ſolum eſt nullum, ſed nec vim habet ſponſalium: adeo ut ſic contrahentes ad denuo contrahendum compelli non poſſint. Imo contrahentes non præſente Parocho, teſtes & notarius, qui clandeſtino iſti contractui interfuerunt, graviter pœna arbitraria puniendi ſunt: eſt enim neceſſarium, ad hoc, ut contractus Matrimonii ſit validus, quod præſente Parocho proprio contrahentium, vel alio Sacerdote de ipſius vel Ordinarii licentia, & coram teſtibus, verba de præſenti, ab utroque contrahentium proferantur.

Satis eſt, ut Matrimonium coram Parocho & teſtibus contrahatur per verba de præſenti, quod contrahentes valvis tunc adſtent, denuntiationes tamen trinæ, & Sacerdotis benedictiones in Eccleſia faciendæ ſunt. Et parochus ita præſens Matrimonio debet eſſe, ut appareat a contrahentibus hac de cauſa adhibitus fuiſſe. *Supra hoc cap. §. vel aliis.*

Quid ſi Parochus adfuiſſet, nihil tamen eorum, quæ agebantur, vidit vel audivit? Congregatio reſpondit Matrimonium non valere, ſi non intellexiſſet, niſi ipſe Parochus affectaſſet non intelligere.

Matrimonium contractum non ſervata forma Conc. Trid. (licet contrahentes certam inter ſe de contrahendo Matrimonio fidem dederint, & poſtea coram teſtibus ſine Parocho de præſenti contraxerint, carnali etiam copula inter eos ſubſequuta) non in ſponſalia de futuro reſolvitur, ita ut cogi poſſint contrahere ſervata forma Concilii. Sic reſponſum eſt Epiſcopo Patavino, ſupra hoc *cap. §. Matrimonium contractum.*

An ſit Matrimonium, ſi duo contrahunt per verba de præſenti proprio Parocho præſente, & aliis requiſitis non omiſſis, cui contractui Parochus formaliter adhibitus non fuit, ſed dum forſan convivii, aut confabulationis, aliudve tractandi cauſa adeſſet, audit hujuſmodi contractum fieri, & poſtea alter contrahentium velit ab hujuſmodi contractu ratione hujus defectus reſilire? Reſpondit Congreg. poſſe, niſi alia interveniant, quæ Parochum a contrahentibus adhibitum fuiſſe arguant, qui diceretur adhibitus ut ſupra, quamvis ex alia cauſa erat vocatus, dummodo ſit adhibitus ut ſupra, quamvis ex alia cauſa, ad illum actum.

Congregatio Concilii perpenſis conſultationibus Epiſcopi Tricaricenſis circa formam Matrimoniorum, quæ in partibus Hollandiæ, Zelandiæ, & Friſiæ contrahuntur, ita cenſuit: Ubi hoc Decretum nondum eſt publicatum in Parochia, valet Matrimonium contractum abſque obſervatione formæ a Concilio præſcriptæ. Publicatio autem Decreti facta præſumitur, ubi Decretum ipſum fuit aliquo tempore in Parochia tamquam decretum Concilii obſervatum. Hæretici in quorum Parochia dictum Decretum fuit publicatum, tenentur præſcriptam formam obſervare. Et propterea ipſorum matrimonia abſque forma Concilii, quamvis coram miniſtro hæretico vel magiſtratu loci contracta, ſunt nulla. Si vero Parochia, in qua fuit aliquando obſervatum Decretum, proprio Parocho careat, & Cathedralis itidem Epiſcopo & Capitulo habentibus a Concilio facultatem alium ſacerdotem ad id delegandi, nulluſque alius ibi ſint, qui vices Parochi aut Epiſcopi ſuppleat, Matrimonium valet abſque præſentia Parochi, ſervata tamen in eo in quo poteſt, forma Concilii, nempe adhibitis ſaltem duobus teſtibus. Si vero extent quidem Parochus & Epiſcopus, ſed nullo conſtituto Vicario, uterque metu hæreticorum lateat, ita ut vere ignoretur, ubi ſit, vel eodem metu a diœceſi abſit, nec ad alterutrum ſit tutus acceſſus, validum eſt Matrimonium contractum abſque Parocho, adhibitis tamen duobus teſtibus.

Qui clandeſtine contraxerunt, poſſunt, ſi pa-

ſi pariter diſſentiant, invicem ſe disjungere, licet conſummaverint, & aliquamdiu cohabitaverint; ſed graviter arbitrio Ordinarii ſunt puniendi: ſed non inhabiles ad contrahendum cum aliis, nec poſſunt cogi ad invicem contrahendum, ſervata forma Concilii, niſi ſponſalia per verba de futuro cum juramento contraxiſſent, tunc ſervandum jus commune.

11. *De ipſius Parochi.*) Generalis licentia alicui Sacerdoti a Parocho in ſcriptis data, exercendi ſcilicet omnia, quæ Parochi officia concernunt, ſufficit ad Matrimonii coram illo Sacerdote celebrati validitatem.

Abulenſis 1. Dec. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium contractum coram Parocho, non ſacerdote, valere.

Vel alio Sacerdote.) Si ſacerdos alienus non habuerit licentiam, neque ab Ordinario, neque a proprio contrahentium Parocho, Ordinarius non debet irritare Matrimonium coram tali contractum, ſed tantum declarare irritum: quia cum Concilium jam illud irritum fecerit, non eſt ulterius irritandum, ſed opus eſt ſola declaratione, quod irritum ſit, etiamſi is ſacerdos eſſet aliquis Parochus, ſed non Parochus contrahentium. Quod ſi conjungendi ſunt diverſarum Parochiarum, ſufficit, ut ſit Parochus, ſive viri, ſive mulieris, *Supra hoc cap. in initio.*

28. Jan. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Matrimonium factum coram Sacerdote a proprio Parocho deputato, & coram teſtibus utique valere.

An ſit pro Matrimonio judicandum, ſi duo contraxerunt ex libero utriuſque conſenſu coram Parocho alieno, propterea quod vel eorum Parochus eſſet publicus hæreticus, vel profugus, quia Eccleſia Parochialis carebat ſuo rectore. S. D. N. Gregorius XIII. ex ſententia Congregationis declaravit, judicandum eſſe contra Matrimonium, poſſe tamen eos iterum valide contrahere coram proprio Parocho, vel alio Sacerdote de conſenſu Ordinarii, niſi tamen adſit aliud legitimum impedimentum.

12. *Seu Ordinarii licentia.*) Licet proprius Parochus non celebret ipſe Matrimonium, tenet, ſi Epiſcopus vocatus præſtaret ſe, vel conſtitueret aliquem ut proprium Parochum.

Intelligitur etiam de generali Vicario Epiſcopi, qui hanc licentiam etiam concedere poterit. Nec ſufficit tacita, quæ reſultat ex tolerantia. Requiritur vero vel communiter generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta, vel (ſi hæc abſit) expreſſe ſpecialis licentia Vicarii etiam temporalis, ad nutum amovibilis Eccleſiæ Parochialis. Qui enim Sacramenta adminiſtrant, & Matrimoniis interveniunt, ſicut ipſi intervenire poſſunt, ita etiam dare licentiam aliis poſſunt interveniendi, ob favorem Matrimonii.

Præſuppoſito, quod Rector habeat Parochianos in duabus Diœceſibus, & quidem in una ipſarum Eccleſia Parochialis cum majori Parochianorum parte exiſtat, in altera ſit domus Rectoris, in qua domo modo ipſe, modo ejus Capellanus reſidere conſuevit; ſi alienus Sacerdos abſque debita licentia Parochianos ejus matrimonio conjunxerit, ac propterea in ſuſpenſionem inciderit ex Concilio *ſeſſ. 24. c. 1. de Refor. Matrim. verſ. Quod ſi quis Parochus*; an abſolutionem obtinere debeat ab Ordinario, in cujus Diœceſi habet domum propriam: maxime ſi Parochiani ſic conjuncti fuiſſent ejuſdem Diœceſis? Congregatio cenſuit, abſolutionem hujuſmodi ſpectare ad Epiſcopum Foroſempronienſem, cujus Diœceſis eſſe dicuntur ſponſi ſic Matrimonio conjuncti, & non ad Epiſcopum Senogallenſem, cujus Diœceſanus erat Sacerdos, qui conjunxit.

13. *Ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit.*) Hic verſ. nihil pertinet ad ſponſalia per verba de futuro contracta, ſed tantum intelligitur de Matrimonio per verba de præſenti contracto. Hoc ſæpe reſolutum eſt.

Statuere Ordinarius non debet, ut illi, qui non ſervata forma prædicta contraxerunt, ſint inhabiles ad contrahendum, quia eſt contra diſpoſitionem hujus *cap.* per verba enim illa Decreti, *ad ſic contrahendum*, non intelligitur, quod qui extra formulam Decreti Matrimonium contraxerunt, ſimpliciter inhabiles fiant ad rurſus contrahendum: quare, qui in contrahendis Matrimoniis Decreti formulam ſecuti non ſunt, ſi rurſus contrahere velint ex decreti præſcripto, id eſt, adhibito Purocho & teſtibus, hoc Ordinarius ille concedere debet, niſi ſanguinis conjunctione aut propinquitate cum aliis ſacrorum Canonum exceptionibus impediantur.

14. *Irritos facit & annullat.*) De Matrimonii clandeſtini invaliditate arguitur in his locis, ubi Decretum jam publicatum fuit.

Primo, quid de illis locis cenſendum eſt, in quibus ſolum Epiſcoporum aut Parochorum malitia, vel craſſa aut ſupina

ignorantia ſeu negligentia non eſt publicatum hactenus? Secundo, quid faciendum, cum duo clandeſtine contrahunt, aut contraxerunt, & in unius Parochia publicatum fuit decretum, in alterius non item, in qua contrahunt ſimul? Tertio, quid faciendum cum iis, qui poſt contractum clandeſtinum Matrimonium, idque, ſive ante Concilium, ſive poſt, Decreto tamen hoc non publicato auctoritate imprudentis Epiſcopi aut ignorantis Parochi, ſeparati fuerint, & poſtea cum aliis publice contraxerint, neque jam ſine graviſſimo ſcandalo ſeparari poſſint?

Ad primum ſacra Congregatio reſpondit, Anno 1588. Decretum Concilii non obligare, ſi in illa Parochia, ubi contractum fuit Matrimonium, necdum erat publicatum, nec 30. dies a prima die publicationis adhuc fuerant elapſi, quantumvis vel malitia, vel ſupina negligentia omiſſa fuerit hujuſmodi publicatio.

Ad ſecundum itidem non obligare Decretum, nondum in ea Parochia, ubi contrahitur, publicatum, ut dictum eſt.

Ad tertium, primum Matrimonium eſſe validum, ideoque in eos, qui primo ſpreto ad ſecundum convolarunt, ſtatuendum prout a jure diſponitur.

Statuitque benedictiones.) Petenti an ob difficultatem exigendi id, quod Parocho debetur ante benedictionem ex laudabili conſuetudine, poſſint cogi conjuges ad illud deponendum, contra Abb. in *c. ad Apoſt. n. 2. & 4. in fin.* Congregatio reſpondit petitioni indignæ non eſſe reſpondendum.

13. Jan. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, ſponſo & ſponſæ licet corrupto, vel corruptæ in primis nuptiis eſſe impertiendam benedictionem.

11. Aug. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, conſuetudinem ab his quorum nuptiæ benedicuntur, aliquid recipiendi, demum eſſe obſervandam, ſi ab initio pro fidelium voluntate nulla exactione, aut compulſione fuerit introducta, & nec etiam a ſponte dantibus quicquam recipiatur, antequam benedictionem ſacerdos libere fuerit impertitus.

Ex hoc textu ſunt argumenta. Quidam Parochi inſtabant contra Epiſcopum Eccleſiæ Syracuſanæ, negantes ei amplius deberi decimam aurei partem, quam accipiebat ex annulorum nubentium benedictionibus, ſolus enim Parochus ex hoc *cap.* benedicit. Contrarium tamen cenſuit Congregatio, quia ille denarius non debebatur ratione miniſterii illius, ſed loco præbendæ ad ſuſtentationem ſuæ dignitatis, & cum immemorabili tempore ita fieri conſueverit, non eſt tollenda hæc laudabilis conſuetudo.

15. *Alterius Parochiæ.*) Per alios Sacerdotes a Parocho proprio contrahentium, vel alio Sacerdote, cui ipſe Parochus vel Ordinarius licentiam dederit, benedictio Sacerdotalis contrahentium Matrimonium non eſt facienda juxta hoc Decretum, non obſtantibus quibuſcumque.

16. *Ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat.*) Id eſt, ſublata pœna excommunicationis. De qua in *Clem. 1. in fine, de privileg.*

17. *Poſt 30. dies.*) Decretum Concil. Trid. irritans Matrimonia clandeſtine contracta abſque præſentia proprii Parochi, incipit habere robur poſt 30. dies a die publicatione ipſius Decreti in Parochia factæ, & poſt Kal. Maji 1564. juxta Bullam S. D. N. Pii V. tenet, ſicque duplex tempus concurrere debet, unum poſt dictas Kal. Maji 1564. alterum poſt 30. dies a publicatione in loco, adeo ut ſi ante Kal. dictas facta fuiſſet publicatio, Decretum non obligaſſet Matrimonia contracta ante publicationem prædictam Decreti *de Ref. matrimonii* in Parochia contrahentium factam, ideo ante publicationem irrita non ſunt, nec ut irrita declaranda.

18. *A die primæ publicationis.*) Hoc Decretum de Reform. Matrimonii, ad hoc ut robur ſuum accipiat, neceſſe eſt in Parochiis publicari, nec ejus publicatio in Diœceſana Synodo facta, æquipollet. Si tamen hæc verba, ſcilicet (*Quod fiant Matrimonia præſentibus Parocho, & teſtibus, alioquin ſint irrita.*) Fuerint publicata in Parochia, ſufficiunt, & æquipollent publicationi totius Decreti, quantum ad Matrimonii irritationem.

Qui contraxerunt in tertio vel quarto gradu, etiam poſt confirmationem Concilii, priuſquam illis innoteſceret confirmatio, poſſunt ſimpliciter diſpenſari, etiam in civitatibus, vel locis, ubi propter paupertatem civium, vel quando magna pars illorum inter ſe cognatione conjuncta eſt, ſolet diſpenſari. Cauſa vero diſpenſandi in ſponſalibus ante confirmationem Concilii ſufficiens erat, ſi qui eſſent in gradu prohibito, vel fuiſſet converſatio cum Sponſa, aut præcedens publicatio ſponſalium. Sic Congregatio cenſuit. Infra hujus *Seſs. cap. 5. §. Placuit*, & Navarrus *Enchir. cap. 22. num. 87.* item infra *cap. 5. §. Qui contraxerint ſponſalia.*

Matrimonium contractum per verba de præſenti de Anno 1566. circa decimum

vel

vel undecimum annum ætatis mulieris, in reliquis ſervata forma Concilii Tridentini ſubſequuta carnali copula; ſi iſta mulier ex tunc ſimul cum viro cohabitavit per multos annos, an hodie poſt legitimam ætatem ipſius mulieris tranſeat in verum & validum Matrimonium eadem forma Concilii Trid. non adhibita? Congregatio Concilii cenſuit, non tranſire, niſi iterum coram Parocho proprio contrahatur per verba de præſenti juxta formam Concilii, ſi tempore advenientis pubertatis mulieris ante copulam publicatum fuerat in Parochia contrahentium hoc Decretum Concilii, & elapſi erant 30. dies a prima publicatione. Sic autem ſæpius reſpondit Sacra Congregatio in caſu etiam, quo mulier habebat circiter 12. annos, & videbatur proxima pubertati, quæ cohabitavit quatuor annos cum viro, ſed non ſe cognoverunt carnaliter, prætendebat enim mulierem eſſe arctam, cujus cauſa fuit diſſolutum Matrimonium, deinde invenit, qui reſeravit feras: vir quidem repetebat mulierem, per *cap. fraternitatis, de frig. & maleſ.* illa tamen noluit redire, ſed oppoſuit nullitatem Matrimonii. Vide *ſupra hoc cap.* §. *Sponſalia inter, &c.*

REMISSIONES.

a Vide Perez. *lib. 1. verſ. Quæri etiam poteſt, tit. 1. lib. 5. Ordin. p. 27. cum ſeq.* Menoch. *Conſ. 398.* Cævall. *Communium contra communes, quæſt. 640.* Guttier. *de juram. confirm. p. 1. cap. 51. & lib. 3. Canon. tract. de Matrim. cap. 55. cum ſeqq.* Latiſſime Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. per totum.* P. Henriquez in *ſumm. lib. 11. cap. 3.* P. Rebello *de obligat. juſtit. p. 2. lib. 2. quæſt. 7. & lib. 4. in fine*, ubi plures ſacræ Cardinalium Congregationis deciſiones refert circa ſingula hujus decreti verba. * Vide etiam Petr. Cened. *collectan. 58.* Did. Spino. in *ſpeculo teſtam. gloſſ. 15. a num. 19.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap. 73. lit. A.* Bobadilla *lib. 2. ſuæ Politicæ cap. 18. num. 170.* Pute. *deciſ. 257. lib. 3.* Honded. *conſ. 87.* Pacian. *de probation. lib. 2. cap. 16. n. 62.* Peregrin. *conſ. 91. num. 38. vol. 2.* Cævall. etiam in *quæſt. 697.* Guttier. *de Matrim. cap. 40. & 45.* Hugolin. *de irregularit. cap. 44. §. 1. num. 6.* Ricci. in *prax. var. reſolut. c. 191.* & Franc. Hieron. Leon. *dec. 55. n. 17.* Alex. Trentacinq. *var. reſolut. lib. 3. tit. de Matrimonio reſolutione 1.*

† *Libero contrahentium conſenſu.*) Quando Matrimonium ab initio fuit per nutum, & ſic nulliter contractum, ceſſante metu an ſit neceſſarium, quod de novo ex integro cum ſolemnitatibus a Concilio requiſitis contrahatur? Affirmative decrevit Rota, de qua per Alex. Ludoviſ. *dec. 395.* adverſus Thom. Sanchez *de Matrim. lib. 2. diſputatione 37.* & late reſolvit Guttier. *de Matrim. cap. 76.*

* *Rata & vera eſſe Matrimonia.*) Vide *text. in cap. 2. & 3. de Clandeſt. deſponſat. & lib. 2.* ubi Gregor. Lopez *tit. 3. parte 4.* D. Thom. in 4. *diſt. 28. quæſt. 1. art. 3.* & ibi Soto *art. 1. & 2.* VValenſ. *de Sacram. cap. 37.* Covarr. *2. p. de ſponſal. cap. 6. n. 27.* Grammat. *conſ. 168. num. 10.* Hier. Cævallos *d. quæſt. 604. num. 30.* poſt Menoch. Renatum, Chopin. Palior. Guttier. Matienc. Azeved. Victori. & alios Farin. *deciſ. 8. num. 4. vol. 2. crimin.* Joan. Guttier. *l. 2. pract. quæſt. in 4. num. 2.*

† *Quamdiu Eccleſia ea irrita non fecit.*) Vide *lib. 1. tit. 3. part. 4.* Specul. *conjugior. 1. part. 10. in appendice fol. 1. col. 2.* Roram noviſ. *deciſ. 273. num. 21.* in recollectis a Farinacio.

ß *Quique falſo affirmarunt, matrimonia a filiisfamilias ſine conſenſu parentum contracta irrita eſſe.*) Vide Caſſan. in *Catalogo gloriæ mundi, p. 10. conſid. 36.* Perez. *lib. 1. prope finem, verſ. Conſtat etiam ex prædicto Concilio, p. 36. tit. 1. lib. 5. Ordin.* P. Rebello *d. lib. 2. quæſt. 7. ſect. 1.* Guttier. *Can. lib. 1. cap. 20. num. 1. & 2. & d. tract. de Matrim. cap. 79. a princip.* * Vide etiam Cened. *d. Collect. 58. num. 5. & 7.* Cævall. *d. quæſt. 604. num. 31.* Cod. Fabrian. *lib. 5. tit. de nuptiis, definit. 2.* Fontanella *de pactis nuptial. clauſula 4. gloſs. 2. ex num. 3.* Accatium Anton. de Ripoll. in *l. Titio centum*, §. 1. *ff. de condit. demonſtr. numer. 84. & ſeq.* Philipp. Paſchalis *de patria poteſtate, 2. part. cap. 5. num. 16. & 19.* Grilenzonium *conſ. 70. num. 5. & 23.*

γ An validæ ſint leges civiles & ſtatuta, quibus prohibetur, ne filii aut filiæ abſque parentum conſenſu Matrimonium ineant? Et an poſſint exhæredare filias ſine conſenſu parentum nubentes? Vide Burgos de Paz. *conſ. 20. num. 8.* Matienſ. *lib. 2. gloſs. 4. num. 49. tit. 1. lib. 5. novæ Recop.* Menoch. *de Arbitr. caſu 453. num. 8. & lib. 4. de Præſumpt. quæſt. 189. num. 55. & conſ. 69. a num. 22.* Franciſc. Vivi. *Neapol. deciſ. 523. num. 3.* P. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacram. Matrim. cap. 7. concl. 5. dub. unic.* Surdum *de aliment. tit. 1.*

q. 5. num. 17. Cæval. *Commun. contra Commun. q. 5. num. 2. & q. 314. num. 3.* Valdeſ. *in addit. ad Xuar. lib. 2. tit. de los caſamientos, pag. mihi* 50. Richard. in *princ. Inſt. de Nuptiis, num. 6. & 11. & in princ. inſtit. de inoffic. teſtam. num. 9.* D. Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu* 70. Baptiſta Coſta *de ſcientia & ignor. cent. 2. diſt. 40. num. 71. & reg. 11.* D. Barboſ. in *lib. 1. p. 4. num. 27. 32. & 35. ff. ſoluto Matrim.* Luſit. Ægid. in *repet. l. Titiæ, p. 3. a n. 39. cum ſeqq. ff. de condit. & demonſtr.* Dom. Garſi. Maſtril. *Siciliæ deciſ.* 163. Bern. Gravæ ad *pract. Cameræ Imp. lib. 2. concluſ.* 95. D. Guttier. *Canon. lib. 2. cap. 20. num. 2. & l. 2. q. 1. & lib. 3. de Matrim. cap.* 80. *a princ.* & plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad *Decretal. collect. 58. num.* 7. & ex doctiſſimis Theologis Societatis JESU P. Henriquez in *ſumma l. 11. cap. 6. §. 1. lit. C.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. l. 2. cap. 2. col. 127. cum ſeqq.* Molin. *de Juſtit. tract. 2. diſp. 176. verſ. Dubium.* P. Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 47. num.* 12. P. Rebello *d. p. 2. lib. 2. quæſt. 14. ſect. fin.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 28. num. 48. cum ſeq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l. 19. num. 19. verſ. Quod vero attinet.*

† *Illa ſemper deteſtata eſt, atque prohibuit.*) Vide *text. in c. non omnis, & in c. honorantur, & in c. fin. 32. q. 2. in c. aliter, & in c. noſtrates, 30. qu. 5.* Concil. Toletan. 3. *cap.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu 453. & conſ. 199. num. 4.* Hier. Cæval. *d. quæſt. 604. num. 35.* Azev. in *lib. 1. tit. 1. l. 5. novæ Recopil. num. 4.*

* *Clandeſtinis conjugiis, &c.*) Quibus modis Matrimonium dicatur clandeſtinum, late reſolvunt Didac. Perez, Cuchus, Spino. & Matienzo in locis relatis a Cæval. *d. q. 604. num. 36. & 46. & in q. 5. num.* 8. necnon Jo. Guttier. *pract. qq. l. 2. q. 1. n. 28. in fine, & in q. 4. n. 13.*

† *Qui in ſtatu damnationis, &c.*) Circa hanc rationem & plures alias hujus deciſionis, vide Cephal. *conſ. 421. num. 4. 5. & 54. lib. 3.* Bim. *conſ. 62. num. 35. lib. 1.* Cened. *d. Collect. 58. num.* 9. ac etiam Salzed. Cuch. Menoch. Guttier. Baczan. Matienz. Azeved. Mocci. Sotum & Navar. in *locis cit.* a Cæval. *d. q. 604. n.* 39.

* *Dum priore uxore, &c.*) Vide Guttier. *de juram. Confirm. p. 1. c. 51. per totum.*

† *Præcipit, ut in poſterum, &c.*) Vide Didac. Spino. *d. gloſſ. 15. ex num. 16. & 70.* Ledeſm. *de Matrim. art. 5. q. 45. verſ. eſt ſecundum dubium.* Azeved. in *lib. 1. tit. 1. l. 5. novæ recopil. num. 34. & ſeq.* & Pereir. Did. Perez. Vegam, & alios relatos a Cæval. *d. q. 604. n. 40. & 41.*

* *A proprio contrahentium Parocho.*) Quis dicatur proprius contrahentium Parochus, vide Menoch. *de præſumpt. lib. 6. quæſt. 88.* P. Henriquez *l. 11. cap. 3. num. 3.* Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 45. art. 5. puncto 3.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 76. num.* 18. Thom. Treviſan. Venet. *dec. 23. lib. 1.* late Cened. *pract. lib. 1. quæſt. 30. a num. 45.* D. Guttier. *dict. tract. de Matrim. cap. 63. num. 6.* ubi reſolvit, dici illum proprium Parochum Parochiæ, in qua contrahentes animum permanendi habent, non autem ad tempus, redituri poſtea ad proprium domicilium, & *cap. 73.* teſtatur habentem duplicem Parohiam in qualibet poſſe Matrimonium unire. * Vide Navarr. *conſ. 1. num. 1. de ſponſal. lib. 4.* ac etiam Ledeſm. Seguram, Franc. Marcum & Cuchum relatos a Cævallos *d. quæſt. 640. num. 42. & 54.* uſque ad 64. Ricc. in *prax. Eccleſ. deciſ.* 244. Paſchal. *de patria poteſtate p. 2. cap. 5. ex num.* 51. Peregrin. *conſ. 79. vol. 5.*

‡ *Tribus continuis.*) Vide P. Sanchez *de Matrim. lib. 3. diſp. 6.* P. Valer. Regin. *d. l. 31. n. 225. cum ſeqq.* ubi affirmat hoc non eſſe ita accipiendum, quin aliquot dierum intervallum poſſit intercedere, quando feſtæ continua ſunt, P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 28. n. 47.* dicit, hæc verba intelligenda eſſe de feſtis, quæ ſibi non ſuccedunt immediate. * Vide quæ dixi ſupra.

ζ *Diebus feſtivis.*) An poſſint fieri diebus ferialibus cum diſpenſatione Epiſcopi? Negant Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo Matrimonium, §. 4.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 83. num.* 28. P. Sanchez *lib. 3. diſp. 6. num. 9.* ubi dicit, ſini Concilii ſatisfieri, quando denuntiationes fiunt in die non feſtiva, ſed in aliqua, qua magnus populi concurſus ad Eccleſiam vadit, ut quia eſt feſtus vacationis illius Eccleſiæ dies, vel quia inſignis Concionator habet concionem, idem aſſerunt P. Valer. Reginald. *d. l. 31. num. 227.* noviſſime D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 56. num.* 8. † Vide Cened. *d. collect. 58. num.* 11. ac etiam Seguram & Maſcard. citat. a Cævallos in *d. q. 604. num.* 43.

ν *In Eccleſia.*) An poſſit fieri extra Eccleſiam in locis competentibus, ut in prædicationibus, magna populi copia confluente? Affirmant P. Sanchez *d. num. 9.* P. Valer. Regin. *d. lib. 31. num. 227.* D. Guttier. *d. c. 56. n. 7.*

ſ *Publice denuntietur.*) An denuntiationes ſint de eſſentia Matrimonii, ita ut ſit nullum, ſi omittantur? Negant Perez *l.* 1. *tit.* 15. *l.* 5. *Ordin.* Navar. *Conſ.* 17. *n.* 4. *ſub tit. de ſponſal. in* 2. *edit. & in Man. c.* 22. *n.* 70. Salzed. ad *Bern. cap.* 75. *addit.* 2. *verbo ſuſpenditur ab officio, verſ. Ante omnia.* P. Henriquez in *ſumma lib.* 11. *cap.* 5. §. 1. Veg. in *ſumma lib.* 3. *caſu* 176. Petr. de Ledeſm. *de Matrim. qu.* 45. *art.* 5. *punctо* 2. *dub.* 1. *concl.* 2. *& in ſumma p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 6. *concl.* 6. *in fine.* Fr. Emmann. in *ſumma tom.* 1. *cap.* 217. *n.* 2. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 83. *n.* 7. Guttier. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 51. *n.* 2. *& d. tract. de Matrim. c.* 56. *n.* 2. *& c.* 63. *n.* 1. D. Matt. *de juriſdict. p.* 4. *caſu* 71. *a num.* 11. P. Sanchez *l.* 3. *diſp.* 5. P. Rebello *d. p.* 2. *l.* 2. *quæſt.* 7. *ſect.* 2. *num.* 8. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 31. *num.* 222. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 27. *num.* 49. * Plotus in *l. ſi quando num.* 341. *C. unde vi.* Cavalc. *deciſ.* 29. *num.* 18. Alex. Trentacinq. *var. reſol. l.* 3. *tit. de Matrim. num.* 1. Cævallos *d. quæſt.* 604. *num.* 46. *& quæſt.* 5. *n.* 8. Did. Spino. præceptor meus in *ſuo ſpeculo teſtam. gloſſ.* 15. *num.* 19. *&* 24. Vide etiam Achillem de Graf. in *deciſ.* 330. Camil. Bor. *conſ.* 23. *n.* 40 Jac. Ant. Martam *de jure* 4. *p. caſu* 71. Cævallos *q.* 5. *n.* 8. *& d. q.* 604. *num.* 37. *&* 46. *& in quæſt.* 697. *n.* 8. Cened. *d. Collect.* 58. *conſ.* 2. *in Favium Turret. conſ.* 28. *n.* 25. Cod. Fabrian. *l.* 9. *tit.* 28. *definit.* 28. & alios congeſtos *ſupra num.* 4. Omiſſionem denuntiationum non reddere Matrimonium clandeſtinum, neque prolem illegitimam, cenſuit Sacra Congregatio, cujus meminit Rota *deciſ.* 71. *num.* 12. per Farin. *p.* 1. *civilium.*

ſ An peccent, qui omiſſis denuntiationibus ſine legitima diſpenſatione contrahunt? Affirmant lethaliter peccare Salzed. ad Bernard. *cap.* 73. *addit.* 2. *verſ. Quintus eſt.* Petr. de Ledeſm. in *tract. de Matrimon. quæſt.* 45. *art.* 5. *verſ. Sed aliud eſt dubium, & in ſumma p.* 1. *de Sacram. Matrim. c.* 6. *concl.* 6. Spin. in *Specul. teſtam. gloſſa* 15. *princip. num.* 26. Cævallos *d. quæſt.* 604. *num.* 85. D. Guttier. *de Juram. confirm. p.* 1. *cap.* 51. *num.* 29. *& d. tract. de Matrim. cap.* 56. *n.* 4. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 27. *num.* 51. P. Valer. Regin. *d. l.* 31. *num.* 233. † (Plotus, Cavalcan. & Trentacinq. ubi proxime.) P. Sanchez *l.* 3. *diſp.* 5. *num.* 6. ubi *num.* 7. affirmat non eſſe mortale, ſi una denuntiatio omittatur, ſequitur P. Rebello *d. q.* 7. *n.* 10. quod ſine aliqua gravi cauſa non facile admittendum eſſe aſſerit P. Ægid. *d. n.* 51. *verſ. aliqui.*

Conc. Trid. cum Gall.

ſ An, quando propria auctoritate, & ſic illicite denuntiationes prædictæ omittuntur, dicatur, & ſit Matrimonium, ſine eis coram Parocho, & teſtibus celebratum clandeſtinum, ad incurrendas pœnas clandeſtinis Matrimoniis appoſitas? Affirmant Petr. de Ledeſm. *dict. cap.* 6. *dubio* 3. *prope fin.* P. Henriquez in *ſumma l.* 11. *c.* 6. *num.* 2. *lit. M. in comment.* P. Sanchez *de Matrim. l.* 3. *diſp.* 1. *n.* 7. P. Ægid. *d. tom.* 5. *diſp.* 18. *n.* 103. *& diſp.* 27. *n.* 83. D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap.* 55. *num.* 5.

ſ An denuntiationes faciendæ ſint in utriuſque contrahentis parochia, quando contrahentes ſunt diverſarum parochiarum? Affirmant Petr. de Ledeſm. in *tract. de Matr. quæſt.* 45. *art.* 5. *punctо* 3. *& in ſumma p.* 1. *de Sacram. Matrimon. c.* 6. *concl.* 7. *verſ. Haſe de advertir.* Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Matrimonium* §. 5. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 6. *num.* 4. P. Rebello *d. p.* 2. *l.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 10. *verſ. Quo loco*, P. Valer. Reginald. *d. l.* 31. *num.* 215. P. Ægid. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 27. *n.* 46. D. Guttier. *d. tract. de Matr. c.* 56. *num.* 5.

ſ An Parochus poſſit alicui licentiam concedere denuntiandi? Affirmat D. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *num.* 225. *verſ. Secundum.*

† *Quibus denuntiationibus factis.*) Vide Rojas in *epitom. ſucceſſion. cap.* 2. *num.* 23. Menoch. *conc.* 398. *num.* 4. *& conſ.* 622. Salzed. ad Bern. Diaz in *d. cap.* 73. *lit. B.* Cavalcan. *dec.* 29. *num.* 18. *part.* 1. Bertazol. *conſ.* 283. *ex num.* 27. & ibi ejus *addition. litt. B. & C.* Carrot. *dec.* 27. *num.* 4. Treviſan. *deciſ.* 9. *num.* 4. *lib.* 1. Turret. in *d. conſ.* 28. *num.* 34. Alex. Trentacinq. *lib.* 3. *var. tit. de Matrimon. reſolut.* 1. *fol. mihi* 384.

ſ *Si nullum legitimum opponatur impedimentum.*) An quilibet teneatur ſub culpa mortali denuntiare impedimentum a ſe notum inter volentes inter ſe contrahere Matrimonium, etiamſi occultum ſit, & illud probare non poſſit? Affirmant Gutt. *Canon. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. *&* 17. *& dict. tract. de Matrim. cap.* 59. *a princip.* P. Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 13. *n.* 2. cum quibus proſequere ad multa utilia in hac materia. Et de Parocho cognoſcente impedimentum ex Sacramentali Confeſſione, vide P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 15. *&* 16. P. Valer. Reginald. *d. l.* 31. *num.* 241. *verſ. ultimum.* Pat. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp.* 17. *a num.* 60. D. Guttier. *dict. tract. de Matrimon. cap.* 60. * Cævallos *d. quæſt.* 604. *num.* 47. *&* 149.

ξ *In facie Eccleſiæ.*) Sacra Cardinal. Congregatio ita cenſuit: Ordinarius non poteſt prohibere, quin Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma: ſed cum maxime deceat, ut in Eccleſia celebrentur, id hortari debet, non recipere, referunt P. Rebello *d. p. 2. q. 7. n. 11.* P. Sanchez *lib. 3. diſp. 15. n. 10.* P. Valer. Regin. *d. lib. 31. n. 242.* ubi aſſerit ad hoc, ut Matrimonium dicatur celebrari in facie Eccleſiæ, non eſſe opus, ut in ipſa materiali Eccleſia, vel in ejuſdem limine celebretur, ſed ſufficere, ut coram aliqua fidelium multitudine fiat, quæ tamquam quædam Catholicorum Congregatio cenſeri poteſt Eccleſia, juxta *c. Eccleſia, de Conſecr. diſt. 1. cap. Relatum, 2. §. 2. de Teſtam.*

* Vide Honded. *conſ. 87. n. 23.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 24. ex num. 65.* Cephal. in *conſ. 421. ex num. 55.* ac etiam Navar. Cuch. Conrad. & alios citatos a Cævall. *d. quæſt. 604. num. 50.* Zuchard. *conſ. 53. num. 7.*

† *Procedatur.*) Vide Veracrux in *Specul. conjug. 1. p. art. 16. in princ.* ac etiam Didac. Perez. & Seguram relatos a Cævallos in *d. q. 604. num. 51.*

ο *Viro & muliere interrogatis.*) Sacra Cardin. Congregatio cenſuit, non pertinere ad ſubſtantiam Matrimonii, ut parochus aliqua verba proferat, ideoque valere Matrimonium, quamvis verba exprimentia conſenſum prolata ſint a contrahentibus tantum, refert D. Guttier. *dict. tract. de Matrim. cap. 69. num. 3.* & reſolvunt Cævall. *d. qu. 604. num. 53.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 38. n. 4.* P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 27. num. 74.* atteſtantes peccare venialiter parochum prædictam interrogationem omittentem.

π *Et eorum mutuo conſenſu intellecto.*) Quibuſnam ſignis ſufficienter exprimi poſſit conſenſus ad Matrimonium requiſitus? Vide Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacram. Matrim. cap. 8.* P. Rebello *d. lib. 2. quæſt. 10.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 46.* * *n. 8. 9. & 13.* Vide etiam Ledeſm. Cuch. Matienſ. Vegam, Hurtad. Nav. Moti, & Cened. in locis, de quibus per Hier. Cæval. *d. q. 604. n. 52. & in q. 391. n. 3.* & Vivald. in *Candelabr. Eccleſ. tit. de Matrim. ex num. 54.* Guttier. *de Juram. confirm. 1. p. cap. 51. num. 18. & 32. & in quæſt. can. cap. 22.* Alexand. Ludov. *dec. 395. num. 5. & 13.* Guttier. etiam *de Matrim. c. 76. num. 32. in verſ. Non inquam obſtet.*

ρ *Ego vos in Matrimonium conjungo.*) An hæc verba ſint de eſſentia hujus Sacramenti? Negant Perez *lib. 1. verſ. Præterea neceſſarium eſt, tit. 1. lib. 5. Ord. pag. 39.* Segur. *p. 1. direct. judic. cap. 15. num. 52.* Petr. Ledeſm. *de Matrim. q. 43. art. 1. dub. 4. concl. fin. & quæſt. 45. art. 5. puncto 3. ante 1. dub. concl. 2. & in ſumm. part. 1. de Sacr. Matrim. cap. 1. concl. 15. in fine*, P. Henriquez *lib. 11. cap. 2. n. 2.* P. Sanchez *lib. 3. diſp. 28.* Cæval. *d. quæſt. 604. n. 53.* Cened. *pract. & Canon. q. lib. 1. quæſt. 30. n. 38.* noviſſime D. Guttier. *d. tract. de Matrim. c. 69. n. 3.* † Vide Spino. in *d. gloſſ. 15. num. 11.* Vegam, Medin. Cuch. Salzed. Veracruz, Segura, & Didac. Perez citatos a Cæval. *d. q. 604. n. 53.*

* *Juxta receptum unicujuſque provinciæ ritum.*) Vide Concil. Colon. *de Matrim. §. de ritib. & §. de miniſtro.* Tertull. *lib. 2. ad uxor.* Martin. V. Papam in *Bulla Conſtantienſ. relata in vol. 3. Concil.* Melch. Can. *lib. 8. de locis Theol. cap. 5. ad Alphonſ. a Veracr. in append. fol. n. 17. 26. 29.*

σ *Quod ſi aliquando probabilis fuerit ſuſpicio.*) Vide Perez. *lib. 1. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 284.* Menoch. *conſ. 69.* Guttier. *Can. lib. 1. cap. 19. & d. tract. de Matrim. cap. 57. num. 3.* P. Sanchez *lib. 3. diſp. 9.* Pat. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſp. 27. num. 52.* † Salzed. ad *Bern. Diaz in d. cap. 73. lit. D.* Azeved. in *l. tit. 1. lib. 5. novæ recop. num. 41.* Guttier. *d. cap. 51. in tract. de juram. confirm. num. 25.*

τ An quoties timetur malitioſe Matrimonium impediendum, poſſit Parochus eas omittere, ita tamen ut fiant, antequam conſummetur? Negant niſi diſpenſatio difficillime obtineri poſſit, P. Henriquez in *ſum. lib. 11. c. 5. §. 5.* P. Ægid. *d. diſp. 27. n. 53.* P. Sanchez *lib. 3. diſp. 7. n. 17.*

* *Malitioſe impediri poſſe.*) Vide Guttier. *quæſt. Can. cap. 20. a n. 9.* Cephal. *d. conſ. 421. num. 22. & 65. cum ſeqq.* Cæval. *d. quæſt. 604. num. 64.*

† *Vel ſaltem Parocho, &c.*) Vide Cævall. in *d. q. 604. n. 65.* uſque ad 82. ubi latiſſime Alex. Ludoviſius *dec. 395. a n. 5.*

* *Et duobus vel tribus teſtibus, &c.*) Vide Spino. in *d. gloſſ. 15. princ. a num. 46.* Roland. *conſ. 93. num. 5. lib. 3.* Seguram, Cuchum, Ledeſ. Cov. & Veracruz in locis relatis a Cævallos *d. quæſt. 604. num. 82. 83. & 84.*

υ *Deinde ante illius conſummationem denuntiationes in Eccleſia fiant.*) Quid ſi Ordinarius tantum abſque ulla pœna præcipiat, quod monitiones fiant contracto jam Matrimonio, an tunc vel quoties contrahentes id contrahunt, licite aut illicite conſummando Matrimonium ante denuntiationes

nes peccent mortaliter, necne? Affirmant P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 11. *num.* 3. D. Guttier. *tract. de Matrim. c.* 58. *n.* 2. † Vide Jac. Ant. Martam *de jur.* 4. *caſu* 71. *n.* 15. & 16. & citatos a Cæval. *d. q.* 604. *ex num.* 85.

* *Denuntiationes in Eccleſia fiant.*) Vide Lud. Molin. *de Hiſp. primogen. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 10. Spino. *d. gloſs.* 15. *num.* 32. Menoch. *conſ.* 221. *num.* 36. Seguram, Ledeſm. Navar. Veracruz, Salzed. Vegam & citatos a Cævallos in *d. quæſt.* 604. *a num.* 85. uſque ad 90. Cephal. *conſ.* 712. *num.* 7. *lib.* 5.

◇ *Niſi Ordinarius ipſe expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur.*) Vide Navar. *conſ.* 5. *de ſponſal.* Menoch. *de Arbitr. caſu* 453. *num.* 5. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrimon. c.* 6. *concl.* 7. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 4. *cum ſeq.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *a n.* 232. * Cæval. *d. q.* 604. *a num.* 91. uſque ad 130. vide etiam relatos a Cenedo *d. collect.* 58. *n.* 2. Martam *de juriſd.* 4. *p. c.* 71. *num.* 9.

χ An Epiſcopus poſſit generaliter delegare alicui in ſua Diœceſi facultatem, quam habet, remittendi denuntiationes? Negant Ceph. *conſ.* 421. *a num.* 27. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 69. *a num.* 55. P. Henriquez *lib.* 11. *de Matrim. cap.* 5. *num.* 5. Affirmant poſt Soar. de Paz. & Ledeſm. quos refert Cæval. *d. quæſt.* 604. *num.* 93. & 99. Spin. *d. gloſs.* 15. *princ. num.* 29. Rebuff. in *praxi benefic. in forma Vicariatus, n.* 155. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 20. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *n.* 235. *in princip.* P. Ægid. *diſp.* 27. *num.* 55. *concl.* 3. D. Guttier. *tract. de Matrim. cap.* 56. *num.* 13.

ϟ An Vicarius generalis Epiſcopi jure proprio, & auctoritate ſibi a Concilio conceſſa poſſit denuntiationes remittere? negant Menoch. *conſ.* 69. *num.* 55. *cum ſeqq.* & *de Arbitr. caſu* 453. *num.* 5. Cephal. *conſ.* 421. *a num.* 72. *uſque ad* 75. *vol.* 3. Soarez de Paz. in *pract. tom.* 2. *prælud.* 3. *in fine*. Spin. *d. gloſs.* 15. *princ. num.* 29. P. Henriquez dicens ſic declaraſſe Cardinales *lib.* 11. *de Matrim. cap.* 5. *num.* 5. Ant. Gom. in *Explicat. Bullæ Cruciatæ cap.* 4. *num.* 19. & 21. Affirmant Fr. Emann. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 217. *n.* 4. *in* 2. *edit.* Segur. *c.* 16. *n.* 2. & 3. Salzed. in *pract. c.* 73. *in princ.* Pet. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 6. *concl.* 7. *dub.* 1. Jac. Sbrozzi *de Vicario Epiſcopi lib.* 2. *quæſt.* 101. *num.* 1. & *ſeq.* & *q.* 43. *num.* 28. & 29. Flores de Mena *Var. lib.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 26. Guttier. *Can. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 13. & noviſſime *d. tract. de Matrimon. cap.* 56. *num.* 11. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 9. P. Valer. Reg. *d. lib.* 31, *n.* 233. P. Ægid. *d. diſp.* 27. *num.* 55. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 83. *num.* 10. *cum ſeqq.* Cæval. *d. quæſt.* 640. *num.* 92. *ad finem.* † & Ricc. in *reſolut.* 316. *in prax. var.*

ω An poſſint remittere denuntiationes habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique diœceſano ſubditi? Affirmant Navar. *conſ.* 5. *ſub tit. de Sponſalib. in* 1. *edit.* & *conſ.* 2. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in* 2. *edit.* Pat. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 5. *num.* 5. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *c.* 217. *num.* 4. *in* 2. *edit.* P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 4. qui duo poſteriores idem reſolvunt de Magiſtro ſcholæ Salmant. reſpectu ſcholaſticorum, qui in Matricula deſcripti ſunt, refert D. Guttier. *d. tract. de Matrimon. cap.* 56. *num.* 8. Idem poſſe Abbates exemptos, teſtantur Flores *d. quæſt.* 24. *num.* 26. Steph. Gratian. *d. cap.* 83. *num.* 15. P. Sanchez *d. diſp.* 7. *num.* 4. * (Aloyſ. Ricc. in *praxi var. cap.* 291. & *d. cap.* 316. *num.* 2. Navar. *conſ.* 1. *de Sponſal. lib.* 4.) Idem etiam poſſe Commendatarium perpetuum affirmant Petr. de Ledeſm. *dub.* 1. *verſ. Segue ſe lo ſegundo*. Navar. *conſ.* 2. *de clandeſt. deſponſat.* Gonzal. ad *regul.* 8. *Cancell. gloſs.* 5. §. 8. *num.* 28.

αA *Quod illius prudentiæ & judicio ſancta Synodus reliquit.*) Hæc verba arbitrium prudentiale, & ratione regulatum importare probant Menoch. *de Arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 26. *cum ſeqq.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap.* 57. *in princ.* Et requiri cauſam juſtam ad diſpenſandum in prædictis denuntiationibus, reſolvunt Menoch. *conſ.* 69. *num.* 60. & 63. Segura in *director. judic. Eccl. p.* 1. *cap.* 16. *num.* 17. Salzed. in *pract. cap.* 73. *verſ. diſpenſet.* Fr. Emman. *d. c.* 217. *n.* 3. P. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 5. *num.* 5. Spin. *d. gloſs.* 15. *princ. num.* 18. Ant. Gom. ſuper *Bullam Cruciatæ cap.* 4. *qu.* 4. *num.* 26. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 8. *num.* 1. Cævall. *d. quæſt.* 604. *n.* 103. D. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 6. *cum ſequent.* & *d. tract. de Matrim. cap.* 57. *num.* 1. & 2. qui poſteriores reſolvunt hanc cauſæ cognitionem poſſe fieri ſine ordine & figura judicii, & teſtibus non receptis in forma judicii, nec jurantibus & etiam extra diœceſim. † Vide etiam Cævall. in *d. quæſt.* 604. *num.* 103. *uſque ad* 114. ubi latiſſime.

ββ Quæ ſint juſtæ cauſæ ad diſpenſandum, videbis apud Sylveſt. *verbo, Matrimonium* 6. *quæſt.* 7. Fr. Ludov. *p.* 1. *inſtruct. Conſc. cap.* 87. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Matrim.* §. 9. Petr. de Ledeſm.

p. 1. ſumma de Sacram. Matrim. cap. 6. concl. 6. verſ. Io ſegundo. Steph. Gratian. *cap. 83. num. 25. cum multis ſeqq.* Pat. Henriquez *lib. 11. cap. 16.* Pat. Sanchez *lib. 3. diſput. 9.* P. Ægid. *d. diſput. 27. a num. 56.* P. Valer. Reginald. *d. lib. 31. num. 224.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 57. a num. 3.* Diſparitatem conditionis, ætatis, divitiarum, & qualitatis eſſe juſtam cauſam diſpenſandi, docent Navar. in *Manual. cap. 22. num. 70. verſ. Advertendum.* Veg. in *ſumm. lib. 3. caſu 211.* Salzed. *d. cap. 73. ad finem, verſ. diſpenſet.* Spin. *d. gloſſ. 15. princ. num. 28. cum ſeq.* Zerol. *dict. §. 9. in fine*, P. Sanchez *d. diſp. 9. num. 3.* Steph. Gratian. *d. cap. 83. num. 25.* Articulum mortis in volente contrahere cum concubina, eſſe juſtam cauſam diſpenſandi, tuentur Sarmi. *lib. 1. ſelect. cap. 6. num. 7.* Cov. *de ſponſal. p. 2. c. 6. in initio, num. 12. in fine*, Spin. *d. gl. 15. n. 25.* Azeved. *l. 3. num. 38. tit. 1. l. 5. novæ Recop.* Fr. Emman. *d. cap. 207. num. 2. concl. 1.* P. de Ledeſm. *d. concl. 6. V. El tercero.* P. Henriquez *l. 11. cap. 5. §. 5.* P. Sanchez *l. 3. diſp. 9. num. 19.* Steph. Grat. *d. cap. 83. num. 26.* Verecundiam in diu habitis pro conjugibus eſſe juſtam cauſam diſpenſandi, teſtantur Guttier. *de juvam. conſ. c. 51. num. 22.* Steph. Grat. *d. cap. 83. n. 27.* P. Valer. Regin. *d. l. 31. n. 235. verſ. Prima*, P. Ægid. *d. diſp. 27. num. 56. verſ. Secundo, quando ſine infamia.* Item, ſi adſit vicinitas temporis, quo prohibitæ ſunt nuptiæ, reſolvunt Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Matrim. §. 9. in med.* P. Valer. Regin. *d. num. 235. V. Quarta*, P. Ægid. *d. n. 56. V. Quinto*, apud quos alias videbis juſtas diſpenſandi cauſas.

γ γ An exiſtente juſta cauſa diſpenſandi, teneatur Ordinarius ad petitionem partis diſpenſare ſub pœna peccati mortalis? Affirmant in caſibus, in quibus ſcandalum ſequeretur, vel eſt ſuſpicio malitioſi impedimenti. P. Sanchez *l. 3. diſp. 10. num. 6.* D. Gutier. *Can. lib. 1. c. 20. n. 23. verſ. Præterea Ordinarii*, & noviſſime *tract. de Matrimon. c. 57. n. 4. & n. 5.* reſolvit, quod in prædictis caſibus refert ab ea appellari de denegatione diſpenſationis, ſaltem quoad effectum devolutivum.

δ δ An quando contrahentes ſubſunt diverſis Epiſcopis, diſpenſatio unius eorum ſufficiat? Affirmant P. Sanchez *l. 3. diſp. 7. n. 7.* P. Valer. Regin. in *prax. fori pœn. lib. 31. n. 132. verſ. Secunda.*

ε ε *Qui aliter, &c.*) An hæc clauſula ſit decreti irritantis, opereturque nullitatem actus ipſo jure, ſi forma prædicta non obſervetur? Affirmat Matienſ. ad *tit. 1. gloſſ. 1. Rub. num. 34. lib. 5. novæ Recopil.* Flamin. *de Reſign. lib. 5. quæſt. fin. a num. 226.* Cened. *d. quæſt. 30. a n. 2.* Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 61. num. 1.* * Vide Franc. de Aretio *conſ. 73. num. 6. & 7.* Menoch. *de præſumpt. l. 3. præſ. 1. num. 102. & conſ. 398.* Cened. *d. collect. 58. num. 3.* poſt Navar. Matienz & alios, Peregrin. *conſ. 91. & 92. vol. 2.* Cæval. *quæſt. 130. ex num. 5.* Farinacii *deciſ. 8. num. 4. vol. 2. crim.* Franc. Mantic *de tacitis & ambiguis convention. lib. 2. tit. 6. n. 9. §. in fine.*

ζ ζ Sacra Card. Congregatio ſic cenſuit, Non tenentur iterum coram Parocho ac teſtibus contrahere, qui jam ſemel coram iiſdem contraxere, invalide tamen, ex defectu conſenſus, vel ob occultum impedimentum dirimens, ſed ſat erit, quod rurſus ſecrete vere conſentiant, impetrata prius diſpenſatione impedimenti in conſcientia tantum. Quod ſi in utroque foro diſpenſationem obtinuerint, debent rurſus publice contrahere coram Parocho, ac teſtibus, juxta formam Concilii: indigent autem in utroque foro diſpenſatione, ſi impedimentum, quod ſecretum erat, innotuiſſet, referunt P. Rebel. *d. p. 2. l. 2. q. 9. n. 5. cum ſeq.*

η η An irritum ſit Matrimonium in articulo mortis & quacumque alia neceſſitate contractum ſine Parocho, & teſtibus? Negant Veg. in *ſumma l. 3. caſu 361.* Caput. *l. 2. dec. 85. num. 8.* Jacob. de Graffis, *l. 2. dec. aur. cap. 86. num. 4. verſ. Secunda*, Affirmant Fr. Lud. in *inſtruct. Conſcient. p. 1. cap. 86.* Navar. *conſ. 44. ſub tit. de ſponſal. in 1. edit. & conſ. 6. ſub tit. de Clandeſt. deſponſat. in 2. edit.* Avalos de Segura in *ſuo Direct. judicum Eccleſ. p. 2. cap. 15. num. 44.* Perez in *l. 1. paulo poſt princ. fol. 29. tit. 1. l. 5.* Ord. Sarm. *l. 1. ſelect. cap. 7. num. 7.* Barthol. a Ledeſm. *de Matrim. dub. 21.* Petrus de Ledeſm. in *tract. de Matrim. quæſt. 45. art. 5. circa 3. punctum dub. 3. verſ. Ex prædictis ſequitur, & in ſumma p. 1. de Sacram. Matrim. cap. 6. d. 15. in fine.* Spin. in *Speculo teſtam. gloſſ. 15. num. 44. & 45. & 86.* Fr. Emman. in *ſumma tom. 1. cap. 219. num. 17. in 2. edit.* Azev. *l. 1. num. 38. tit. 1. l. 1. novæ Recopil.* & ibi Matienſ. *Gloſs. 6. verbo, Clandeſtino, num. 3. in fine, & gloſs. 7. num. 2.* Cæval. *d. quæſt. 604. num. 63. & 73.* P. Sanchez *l. 3. diſp. 17. num. 4.* Zambran. Hiſpal. in *ſuis Deciſion. aureis, cap. 7. de Matrim. dub. 3. num. 2. fol. mihi 347.* D. Guttier. *dict. tract. de Matrimon. cap. 61. num. 4. cum ſeqq.*

ϑ ϑ *Præſente Parocho*.) Præſentiam hanc Parochi non tantum corpoream, ſed etiam moralem & humanam requiri, cum intelligentia, & advertentia actus reſolvunt P. Ledeſm. *tract. de Matrimon. quæſt. 45. art. 5. verſ. Eſt ſecundum dubium*. P. Henriq. *l. 11. cap. 3. §. 1.* Late Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. a num. 33.* P. Ægid. *d. diſp. 27. num. 44.* noviſſime D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 69.* † Vide Cæval. in *d. quæſt. 604. ex num. 54. uſque ad 65.* Treviſan. *dec. 23. lib. 1.* Guttier. *de Matrim. cap. 63. a num. 6.* Rotam noviſſimam *deciſ. 643. 656. & 657. in 1. p. diverſorum*, Ricc. in *prax. Eccleſ. deciſ. 244.* Peregrin. *conſ. 91. vol. 2. & conſ. 79. vol. 5.* Philip. Paſch. *de patria poteſtate 2. p. cap. 5. ex num. 5. & 50.* Alex. Ludov. *deciſ. 395. ex num. 5.*

ι ι Valere Matrimonium, quamvis Parochus, & teſtes vi detenti interſint, dummodo intelligant conſenſum contrahentium, affirmant Salzed. ad Bern. *cap. 73. verſ. Tertio*, Petr. de Ledeſm. in *tract. de Matrim. d. q. 45. art. 5. puncto 3. dub. 2. verſ. Quo ſuppoſito*, Fr. Emman. in *ſum. tom. 1. cap. 219. num. 11. in 2. edit.* Cæval. *d. quæſt. 604. num. 70.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 39. num. 9.* P. Rebello *de Obligat. juſt. p. 2. l. 2. quæſt. 8. num. 4.* D. Guttier. *d. cap. 69. n. 10.* P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 27. num. 44. & 45. in fin.* reſolvit eſſe grave peccatum contrahere coram Parocho invito, de quo etiam D. Guttier. *d. cap. 69. num. 13.*

κ κ Valere etiam Matrimonium, quamvis Parochus ad alium finem vocatus ſit, affirmant Salzed. *d. cap. 73. Ṽ. Tertio licet, & verſ. 5. dub.* Azeved. *lib. 1. num. 39. tit. 1. lib. 5. novæ Recop.* Cævallos *d. quæſt. 604. a num. 66.* P. Rebello *d. l. 2. q. 8. n. 4.* P. Henriquez in *ſumm. lib. 11. cap. 3. §. 1. in fine*. P. Sanchez *lib. 3. diſp. 39. num. 10.* Spin. *d. gloſſ. 15. num. 48. & 49.* D. Guttier. *d. cap. 69. num. 3.* ubi dicit, Illuſtriſſimos Card. deciſſe in hæc verba: Parochum vero intelligi adhibitum, etiamſi ex alia cauſa vocatus ſit, dummodo ad illum actum adhibeatur. Aliam deciſionem in contrarium adducit Gonz. ad *reg. 8. cancel. gloſſ. 48. num. 35.*

λ λ An Parochus excommunicatus ſuſpenſus, vel irregularis, etiam non toleratus, valide aſſiſtat? Affirmant Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 45. artic. 5. puncto 3. dub. 3.* Cævallos *d. quæſt. 604. num. 65.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 62. n. 23. & cap. 66. num. 19.* P. Henriq. *lib. 11. cap. 3. §. 4. & 5.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 21.* P. Rebello *d. quæſt. 9. num. 9.* P. Ægid. *d. q. 27. num. 24.*

μ μ An Parochus, qui propter aliquod crimen privatus fuit Sacramentorum adminiſtratione, vel ſpecialiter ab Epiſcopo, vel ejus Vicario admonitus fuit, ne aliquos Matrimonio conjungat, valide aſſiſtat? Affirmant Salzed. in *pract. cap. 73. Ṽ. Primum igitur dubium*, Cævallos *d. q. 604. num. 71.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 32. n. 1. & 2.* D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 63. num. 25.* Ledeſm. in *ſum. p. 1. de Sacr. Matr. cap. 6. concl. 4. dub. 11.*

ν ν An Parochus delegatus, quem epiſcopus conſtituit, & ad nutum ipſius amoveri poteſt, & vicecuratus a Parocho proprietario inſtitutus valide aſſiſtat? Affirmat P. Rebello *d. l. 2. q. 9. n. 8.*

ξ ξ An Parochi unius præſentia ſufficiat, quando contrahentes ſunt diverſarum Parochiarum? Affirmant Salzed. *d. cap. 73. Ṽ. decimoquarto in nova edit.* Cavalc. *deciſ. 12. num. 21. p. 2.* Spin. *d. gloſs. 15. num. 41.* Cæval. *d. quæſt. 604. num. 16.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Parochus*, §. 1. D. Gutt. *d. tract. de Matr. cap. 62. num. 4.* P. Henriq. *lib. 11. cap. 3. §. 2.* P. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 131. n. 2.* P. Ægid. *d. tom. 2. diſp. 27. num. 19.*

ο ο An Parochus valide aſſiſtat Matrimonio ſuorum Parochianorum extra ſuam Parochiam, ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit? Affirmant Salzed. *d. cap. 73. verſ. Vndecimo*, Spin. *d. gl. 15. n. 48.* P. Sanch. *l. 3. diſp. 19. n. 8. & 14.* P. Ægid. *d. diſp. 27. n. 22.* D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 62. n. 5.* ubi *n. 10.* reſolvit, non tantum proprium Parochum, ſed etiam Sacerdotem de illius licentia, Matrimonio aſſiſtentem valide aſſiſtere extra Parochiam.

π π *Vel alio Sacerdote*.) Parochum, vel Ordinarium non poſſe concedere licentiam clerico non Sacerdoti aſſiſtendi Matrimonio, & ſi fiat, eſſe nullum, reſolvunt Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. de Sacram. Matrim. cap. 6. concl. 4. Ṽ. Segue ſi lo ſegundo*. P. Sanch. *l. 3. diſp. 34. num. 10.* Cævallos *d. q. 604. n. 58.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 62. n. 22.*

ρ ρ An Parochus non Sacerdos valide aſſiſtat Matrimonio? Affirmant Navarr. *conſ. 30. ſub tit. de Sponſal. in 1. edit. & conſ. 9. ſub tit. de clandeſt. reſponſ. in 2. edit.* Veg. in Sylv. *l. 6. caſ. 119. in fin.* Salzed. *d. cap. 75. verſ. Decimoquarto*, P. Hentiq. in *ſum. l. 11. cap. 3. §. 5. & lib. 14. cap. 6. num. 3. in fin.* Fr. Emman. in *ſum. cap. 218. n. 9.* Petr. de Ledeſ. in *tr. de Matr. q. 45. art. 5.*

puncto

punct. 3. dub. 3. concl. 3. Cæval. *d. q. 604. a num. 56.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verb. Parochus. V. Tertio*, Guttier. *de Juram. confirm. p. 1. cap. 14. num. 13. in fine*, & noviſſime *tract. de Matr c. 62. a num. 16.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 2. n. 2.* Late Cened. *pract. lib. 1. q. 30. n. 54. cum ſeqq.*

σ σ *De ipſius Parochi.*) An Parochus excommunicatus, etiam non toleratus, poſſit valide dare alteri licentiam aſſiſtendi? Negant Petr. de Ledeſm. in *tract. de Matrim. quæſt. 45. art. 5. punct. 3. dub. 4. & in ſum. p. 1. tract. de Sacram. Matrim. cap. 6. concl. 4.* Cævall. *dict. quæſt. 604. num. 120. ad fin.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 21. num. 6. ad finem*, P. Ægid. *d. diſp. 27. num. 25.* Affirmant Navar. in *cap. Placuit, de pœnit. diſt. 6. num. 73.* P. Henriq. *l. 11. cap. 3. num. 5. & lib. 15. cap. 7. §. 7.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 62. n. 24.*

τ τ An autem Parochi delegati, quos Epiſcopi conſtituunt, & ad nutum ipſius amoveri poſſunt, & vicecurati a Parochis proprietariis inſtituti, poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere, ait late per concluſiones Pat. Sanchez *lib. 3. diſp. 31.* ad quem ſe remittit D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 66. num. 18.* & de Curatis, qui ſubſunt alicui Parocho proprietario, an poſſit dare licentiam alii Sacerdoti, ut aſſiſtat Matrimonio contrahendo, late ait noviſſime Zambran. Hiſpal. in *ſuis aureis deciſ. cap. 7. de Matrimon. dub. 1.*

υ υ *Seu Ordinarii.*) Comprehendere Vicarium generalem aſſerunt Pet. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacram. Matrimon. cap. 4. concl. 4. dub. 17.* P. Henriq. *l. 11. cap. 3. n. 4.* P. Sanch. *l. 3. diſp. 29. num. 18.* Gutt. *Can. l. 1. cap. 19. num. 13. cum ſeqq. & l. 3. tr. de Matr. cap. 66. num. 17. cum ſeqq. & cap. 69. num. 9. cum ſeqq.* Comprehendere habentem juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, affirmant P. de Ledeſm. *d. dub. 17. V. Digo lo ſegundo.* P. Henriq. *l. 11. cap. 3. num. 4.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 28. num. 6.* P. Ægid. *d. diſp. 27. num. 17.* D. Guttier. *tract. de Matrim. cap. 66. num. 7.* Comprehendere Archiep. in Diœceſ. ſuorum Suffraganeorum cum actu viſitat, tuentur P. Henriq. *l. 19. c. 13. num. 3.* P. Sanch. *l. 3. diſp. 28. num. 3. & 4.* P. Soar. *tom. 4. diſp. 25. ſect. 1. num. 14.* P. Ægid. *d. diſp. 27. num. 17.* Et poſſe extra actum viſitationis concedere licentiam injuſte denegatam per Epiſcopum ſuffraganeum, fatetur P. de Ledeſm. in *ſum. p. 1. de Sacr. Matrim. concl. 4. dub. 17. V. Digo lo tercero.* Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 66. num. 1.* Comprehendere Legatum reſpectu provinciæ ſuæ legationis aſſerunt P. Sanch. *d. diſp. 28. num. 8.* P. Ægid. *dict. diſp. 27. n. 16. V. Septimo.* Gutt. *Can. lib. 1. cap. 11. num. 6. & d. tract. de Matr. cap. 66. num. 10.* Comprehendere Capitulum Sede vacante reſolvunt P. Ægid. *d. diſp. 27. n. 17.* D. Gutt. *d. tract. de Matrim. cap. 66. num. 5.* Comprehendere denique Abbatem Eccleſiæ nulli Epiſcopo ſubjectæ referunt P. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 45. art. 5. punct. 3.* paulo ante *dub. 4. concl. 3.* Pat. Henriquez *lib. 11. cap. 3. num. 4.* Gutt. *d. tract. de Matr. cap. 66. n. 6.*

φ φ *Licentia.*) An requiratur expreſſa? Affirmant Menoch. *de Arbitr. caſ. 453. n. 13. & 14. & conſ. 188. num. 2.* Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacram. Matr. c. 6. concl. 4. dub. 14.* P. Henriq. *lib. 11. cap. 3. §. 5. lit. V.* Cæval. *d. quæſt. 604. num. 114.* Petr. Cened. *Pract. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. n. 79. in fin.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gl. 47. n. 52.* Ubi aſſerit ſacram Cardin. Congregationem in hæc verba decidiſſe. Non ſufficit tacita licentia, quæ reſultat ex tolerantia, requiritur vero vel commiſſio generalis, ad adminiſtrandum Sacramentum, vel ſi hæc abſit, expreſſa, vel ſpecialis licentia. * Vide etiam Menoch. *conſ. 199. num. 57. & conſ. 398. num. 15.* Rotam noviſſimam *dec. 283. ex n. 19. in collecta a Farinacio.*

χ χ An ſit in ſcriptis proferenda? Negant P. Henriquez *d. §. 5. lit. Z.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 35. num. 10.* Cened. *d. quæſt. 30. num. 80.*

ϟ ϟ An debeat actum præcedere? Affirmant Cened. *d. quæſt. 30. num. 78.* P. Ægid. *d. q. 27. n. 31.*

An requiratur ut non ſit revocata facultas conceſſa? Affirmant P. Sanch. *lib. 3. diſp. 36. num. 9.* P. Ægid. *d. diſp. 27. n. 32. verſ. Sexto*, reſolventes etiam licentiam non cenſeri ſufficienter revocatam, niſi iis quibus conceſſa fuit per certum nuntium, aut per literas ſignificata ſit.

ω ω An licentia metu, vel dolo obtenta valeat? Affirmant, niſi dolus ſit circa ſubſtantiam, P. Sanch. *l. 3. diſp. 39. num. 13. & 14.* P. Ægid. *d. diſp. 27. n. 37.* Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 69. n. 14. & 15.*

Utrum Sacerdos debeat credere dicentibus ſe habere veniam a Parocho, ut poſſint coram ipſo contrahere? Negant, niſi certa ſigna afferant, P. Sanchez *lib. 3. diſp. 37. num. 2.* Pat. Ægid. *d. diſp. 27. num. 39.*

α α α An incumbat onus probandi aſſerenti licentiam proprii Parochi in contrahendo Matrimonio requiſitam non inter-

veniſſe, quando contra eam opponitur a tertio? Affirmat Maſcard. *de Probat. concl.* 982.

β β β *Et duobus, vel tribus teſtibus.*) Vide Petr. de Ledeſm. in *ſum. p.* 1. *de Sacr. Matrim. cap.* 4. *concl.* 5. P. Rebello *de Oblig. juſtitiæ, p.* 2. *l.* 2. *q.* 8. *ſect.* 8. *num.* 7. *cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacr. tom.* 2. *q.* 27. *num.* 41. *concl.* 1.

γ γ γ An requirantur rogati? Negant Greg. *l.* 1. *verb. Sin teſtibus. tit.* 3. *part.* 4. P. Henriquez *l.* 11. *cap.* 3. §. 9. P. Sanch. *lib.* 3. *diſp.* 141. *num.* 7. Cald. Pereira *de Emptione, & vendit. cap.* 6. *num.* 22. Guttier. *d. tract. de Matr. cap.* 55. *in fine.*

δ δ δ Quid ſi vi detenti, & repugnantes interſint? Vide Cæval. *d. q.* 604. *num.* 82. P. Sanch. *l.* 3. *diſp.* 39. *num.* 9. P. Ægid. *d. quæſt.* 27. *num.* 44. Petr. Cened. *Pract. & Canon. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 30. *num.* 108. *ad finem.*

εεε An requirantur omni exceptione majores? Negant, etiamſi ſint infames, excommunicati, parentes, conſanguinei, ſervi, familiares, & fœminæ, dummodo habeant uſum rationis. Spin. in *Speculo teſtam. gl.* 15. *princ. num.* 46. P. Henriq. *d.* §. 9. Petr. de Ledeſm. in *tract. de Matr. quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *poſt* 4. *dub. verſ. Concluſio ſit.* Fr. Emman. in *ſum. tom.* 1. *cap.* 219. *num.* 18. *in* 2. *edit.* P. Sanch. *l.* 3. *diſp.* 41. *num.* 4. *cum ſeq.* Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Matrimonium* §. 14. Cæval. *d. quæſt.* 604. *num.* 84. Cened. *d. q.* 30. *n.* 109. P. Rebello *d. ſect.* 8. *n.* 8. P. Ægid. *d. q.* 27. *n.* 41.

ζ ζ ζ *Ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit.*) Vide Guttier. *de Jure confirm. p.* 1. *cap.* 51. *num.* 22. *cum ſeq.* Perez *tit.* 1. *lib.* 5. *Ord. p.* 40. Menoch. *de Præſumpt. l.* 3. *q.* 1. *n.* 192. Cened. ad *Decr. coll.* 58. *n.* 3. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 54. *art.* 6. ℣. *Primum*, Cald. Pereira in *l. Si curatorem, verbo, Cum non abſimilis, num.* 22. *verſ. ex his*, & noviſſime *de Empt. cap.* 30. *num.* 17. D. Barboſ. *p.* 2. *ff. ſoluto Matrim. in Rubr. n.* 84. Pat. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 2. *col.* 529. P. Sanch. *l.* 3. *diſp.* 46. † Vide etiam Azeved. in *lib.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *novæ Recopil. num.* 19. *&* 22. *&* 36. Vegam, Cuchum, Cened. Veracrux, Ledeſmam, Majol. Cordubam & Matienzo in locis relatis a Cæval. *d. q.* 604. *n.* 122. *& ſeq.* Rotam noviſſimam *dec.* 273. *num.* 22. *in recollectis a Farinaccio.*

ηηη Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Qui ſine teſtibus, ac Parocho clandeſtine contrahunt, licet eodem Decreto dicantur inhabiles ad ſic contrahendum, non tamen manent inhabiles ad rurſus contrahendum inter ſe vel cum aliis, ſi ſervent Concilii formam, refert P. Rebell. *d. ſect.* 8. *num.* 9.

ϑ ϑ ϑ *Et hujuſmodi contractus irritos, & nullos eſſe decernit.*) An ſponſalia clandeſtina irritet? Negant Navar. in *Manual. cap.* 25. *num.* 134. Perez *lib.* 1. ℣. *Secundo circa prædicta dubitatur, tit.* 1. *lib.* 5. *Ord.* Salzed. ad *Bern. cap.* 37. *verſ. Nono illud*, Guttier. *Can. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 10. & refert plures Doctores noviſſime *tract. de Matr. cap.* 4. Veg. *p.* 2. *ſum. cap.* 34. *caſu* 20. *verſ. Nota que ſi ſolamente*, Spin. in *Speculo teſt. gl.* 15. *num.* 84. Segur. in *direct. judicum p.* 2. *cap.* 15. *num.* 1. *&* 4. Pet. de Ledeſm. in *tract. de Matr. q.* 45. *art.* 5. *verſ.* 2. *punct.* 2. *dub.* 4. Cæval. *d. q.* 604. *num.* 124. P. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 5. *num.* 8. Sanch. *lib.* 1. *diſp.* 12. Cened. *pract. & Can. quæſt. l.* 1. *quæſt.* 21. *n.* 9. *& quæſt.* 30. *num.* 20. *cum ſeq.* D. Mart. *dec.* 164. * Cæval. *d. quæſt.* 604. *a num.* 123. *uſque ad* 126. An reſpectu legitimitatis filiorum locum habeat? Negant Fulvius Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 16. *ex num.* 63. *uſque ad* 67. Cephal. *conſ.* 435. *num.* 92. Peregr. *conſ.* 91. *num.* 38. *& fin. vol.* 2. Sponſalia autem de futuro etiam clandeſtina non irritat, ut cenſuit Rota Romana *dec.* 25. *num.* 7. *in recollectis a Farinaccio.*

ιιι An verba de præſenti inter pubere prolata clandeſtine, & quæ conſtituunt Matrimonium clandeſtinum, habeant vim ſponſaliorum, & uti talia obligent? Affirmant Barth. a Ledeſm. *de Matrim. dub.* 18. *fol.* 1284. Ortix in *ſua ſum. cap.* 16. *de Matr. in fine.* Veg. *l.* 6. *ſuæ ſum. caſu* 120. *& lib.* 4. *caſu* 264. P. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 5. §. 4. P. Rebell. *d. l.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 7. P. Ægid. *de Sacr. & Cenſur. tom.* 2. *diſp.* 21. *a num.* 40. & præcipue *num.* 47. Cald. Pereira *de Empt. cap.* 3. *num.* 10. *in fine.* Negant Navarr. *conſ.* 1. *num.* 3. *ſub tit. de Sponſ. in* 1. *edit. & conſ.* 3. *num.* 3. *ſub tit. de clandeſt. deſponſas. in* 2. *ed.* Azeved. *l.* 1. *num.* 23. 33. *&* 36. *tit.* 1. *lib.* 5. *novæ Recop.* Petr. de Ledeſm. *de Matr. quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 2. *poſt dub.* 4. *concl.* 1. *& in ſum. p.* 1. *de Sacr. Matr. cap.* 7. *concl.* 7. *dub.* 2. Spin. *d. gl.* 15. *princ. n.* 78. Cæval. *d. q.* 604. *num.* 79. P. Sanch. *lib.* 1. *diſp.* 20. Guttier. *de Juram. confirm. p.* 1. *c.* 51. *a num.* 28. & noviſſime *tract. de Matr. cap.* 1. *per totum.* Treviſ. *dec.* 9.

κκκ An Matrimonium clam contractum, abſque Parocho, & teſtibus in locis, ubi nunquam fuit publicatum Concil. Trident. vel ubi nunquam fuit receptum, ut in quibuſdam Galliæ partibus, & in Polonia, inco-

incolis illorum, dum ibi habitant, validum ſit? Affirmant Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacr. Matr. cap. 6. concl. 4. dub. 5.* Cæval. *d. quæſt. 604. n. 143.* Pat. Sanch. *lib. 3. diſp. 18. num. 1.* P. Rebell. *d. lib. 2. q. 7. ſect. 3.* Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 61. n. 12.*

† *Inſuper Parochum, &c.*) Vide Seguram, Covar. Spino, D. Pereſi, Salzed. Veracrux, Azeved. Guttier. & Matienzo in locis citatis a Cævallos *d. q. 604. num. 126. cum tribus ſeqq.*

* *Nec non ipſos contrahentes, &c.*) Vide Covar. in 4. 2. *p. cap. 6. in princ. num. 21.* Azev. Guttier. & Mencha in locis relatis a Cævallos *d. q. 604. n. 330.*

λ λ λ *Arbitrio Ordinarii.*) An ultra pœnam arbitrariam imponenda ſit triennalis ſuſpenſio, de qua in *cap. fin. de clandeſt. deſponſat.* Affirmant, dicentes illam correctam non eſſe per Concilium in præſenti, Salzed. in *pract. cap. 73. §. Octavò non eſt oblivioni.* Veracrux in *Appendice ad Specul. conjug. dub. 11. in fin.* Fr. Emman. *cap. 221. num. 4. in 2. edit.* Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacram. Matrimon. cap. 6. concl. 4. dub. 16.* P. Ægid. *de Sacrament. & Cenſur. tom. 2. lib. 27. num. 84.* Negant Matienſ. *l. 1. gloſſ. 7. num. 2. in fine, tit. 1. lib. 1. novæ Recop.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 48. a num. 3. cum ſeq.* D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 73. num. 4.* † Vide Salzedo & Veracruz citatos a Cæval. *d. q. 604. n. 131.* Lud. Molinam *de Hiſp. primog. lib. 2. cap. 16. & 20.*

* *Puniri præcipit, &c.*) Vide Lud. Molinam *de Hiſpan. primogen. d. cap. 16. ex num. 16.* Bobadill. *lib. 2. ſum. Politicæ c. 18. num. 170.*

μ μ μ *Vt conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent.*) Vide *Conſtitut. Conimb. 8. tit. 9. fol. 35. & Conſt. Portuenſ. 1. tit. 10. verſ. Ameſta.* P. Ægid. *de Sacram. & Cenſuris tom. 3. diſp. 27. a n. 71.* P. Rebello *de Oblig. juſt. p. 2. lib. 2. quæſt. 7. num. 262.* An ſit peccatum mortale, conſummare Matrimonium ante Eccleſiæ benedictiones? Negant Navarr. in *Manual. c. 22. num. 83.* Covar. *de Sponſalib. p. 2. cap. 7. §. 2. num. 2.* Vivald. in *Candel. aureo p. 1. de Matr. num. 254.* Victor. in *ſumm. de Matr. num. 207.* Ludov. Lop. *p. 2. inſtruct. conſ. de Matrim. cap. 39. verſ. Deinde diſceptari ſolet.* Perez *lib. 1. verſ. Quæri poteſt, tit. 1. lib. 5. Ordin.* Matienſ. *tit. 1. in Rubr. gloſſ. 1. num. 98. lib. 5. novæ Recopil.* Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 45. art. 5. punct. 3. dub. 1. & in ſum. p. 1. de Sacr. Matrim. cap. 6. concl. 7. prope finem.* Spin. in *Speculo teſtam. gl. 15. princ. num. 18.* Cened. *practicarum, & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. prope finem, & ad Decret. collect. 46. n. 3.* P. Henriq. *lib. 11. de Matr. cap. 5. §. 7. in fine.* P. Sanch. *lib. 3. de Matrim. diſp. 12.* P. Rebello *d. quæſt. 7. n. 2.* noviſſime D. Gutier. *d. tract. de Matrim. cap. 48. num. 3. & cap. 106. num. 13.* † Vide Navar. in *Manuali cap. 22. num. 83.* Lancel. Conrad. in *templo omni. Judic. lib. 2. cap. 12. num. 21.* Cævallos *d. quæſt. 604. num. 132. & ſequent. uſque ad 136.* poſt Cened. *collect. 49. ad Decretales num. 3.* Matienſ. Spin. Men. Ledeſm. & alios.

ν ν ν Quale ſit peccatum omittere benedictiones? Vide P. Sanch. *lib. 7. de Matrim. diſp. 82. num. 6.* P. Ægid. *de Sacram. & Cenſuris tom. 2. diſp. 27. num. 71.* & Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 106. num. 11. & 12.*

ξ ξ ξ *Statuitque benedictionem a proprio Parocho.*) Vide Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 106. cum ſeq.* * Vide etiam Salzedo ad *Bern. Diaz. in prax. can. cap. 73. verſ. 14. in fin.* Cavalcan. *dec. 12. num. 22. p. 2.* Thom. Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 23. num. 10.* Menoch. *conſ. 446. ex num. 12.* Cævallos *d. quæſt. 604. ex num. 54. uſque ad 65. & num. 145. & in q. 458. num. 35. & 36.*

ο ο ο An ſufficiat, quod Sacerdotalis benedictio ab uno Parocho viri, vel mulieris detur? Affirmant melius judicantes, quod ſemper requiratur Parochus mulieris, Fuſc. *de Viſit. lib. 2. cap. 3. num. 21. verſ. Benedictionem tamen*, Cavalc. *p. 2. deciſ. 12. a num. 21.* Cæval. *Communium contra com. quæſt. 604. num. 148.* Cened. ad *Decretal. coll. 81. num. 8.* P. Sanch. *lib. 2. diſp. 82. num. 4.* D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 106. num. 8. & 9.*

π π π An ſecundæ nuptiæ ſint benedicendæ? Vide Menoch. *de arbitr. caſu 417. num. 2.* Covar. *de ſponſal. p. 2. cap. 8. §. 11. num. 2.* Perez *l. 1. verſ. Eſt & alia pœn. tit. 1. lib. 5. Ordinum.* Mozzi *de Contract. tit. de Matrimon. cap. 2. de naturalib. Matrimon. num. 10.* Cened. ad *Decret. collect. 49. n. 1.* P. Sanch. *d. diſp. 82. num. 11. cum ſeq.* late D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 106. a num. 14.*

ρ ρ ρ *Niſi ab ipſo Parocho vel Ordinario licentiam, &c.*) Quod Archiepiſcopi, Epiſcopi, & ſimiles juriſdictionem Ordinariam habentes in ſuis Diœceſibus, necnon & eorum Vicarii generales poſſunt licentiam concedere

dere impartiendi benedictiones nuptiales ſuis ſubditis, reſolvit Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 96. num. 7.* † Vide etiam Salzed. in *d. cap. 73. verſ. 12.* Navar. *conſ. 27. & 41. tit. de Sponſalib.*

σσσ *Quacumque conſuetudine etiam immemorabili, &c.*) Vid. P. Sanch. *lib. 7. diſput. 82. n. 18. cum ſeqq.*

τττ *Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, &c.*) Vide P. Henriq. in *ſum. lib. 13. cap. 38. §. 2. in fine, lit. E. & cap. 39. §. 3. lit. C.* ibi Clericus, &c.

υυυ *Sive Regularis.*) An incurrat etiam pœnam excommunicationis ipſo jure impoſitam per *Clem. 1. de privil.*? Affirmant, dicentes illam non eſſe ſublatam per Concilium in præſenti, Navar. *conſ. 1. ſub tit. de pœnis, in 1. edit. num. 7. & conſ. 10. ſub tit. de Conſtitut. in 2. edit.* P. Sanchez *dict. diſp. 48. num. 8. & ſeq. lib. 3.* *Vide etiam Cævallos in *dict. quæſt. 604. num. 136.*

φφφ *Sine illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere.*) An concedens aſſiſtendi licentiam Sacerdoti, incurrat pœnam latam in facientem? Vide Pat. Sanch. *l. 3. diſput. 49. per totam.* Guttier. *d. tract. de Matr. c. 75. n. 18.*

χχχ *Aut benedicere.*) An Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impertiens, in caſu non permiſſo, incurrat ſuſpenſionem ferendam? affirmant Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 63. art. 2. ad finem*; Perez. *d. l. 1. verſ. Intelligas.* Fr. Emman. *tom. 1. ſumm. cap. 241. in fin. in 2. edit.* P. Henriq. *lib. 11. cap. 6. §. 3. in fin.* P. Sanch. *d. diſp. 82. n. 27.* D. Gutt. *d. tract. de Matr. cap. 106. a num. 16.* † Vide Salzed. *d. cap. 73. in verſic. undecimo.* Cævall. *d. q. 704. n. 139.* Benedictio autem, quod gratis detur, ſtatuit Alex. XIII. *conſtit. ſua p. 1. cap. 7.* & Innoc. III. in 1. Concil. Lateran. *cap. 66.*

ϟϟϟ *Auſus fueris.*) An excuſet a ſuſpenſione quælibet ignorantia etiam craſſa? Affirmant, dummodo non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas. P. Sanch. *lib. 3. diſp. 48. num. 7.* Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 75. num. 16.*

1. *Ipſo jure ſuſpenſus maneat.*) A qua ſuſpenſione non ſolum Epiſcopum, ſed etiam ejus Vicarium generalem poſſe abſolvere, reſolvunt P. Sanch. *lib. 3. diſp. 52. num. 4.* Gutt. *cap. 75. num. 25.* * Cævallos *d. quæſt. 604. num. 147.*

ωωω *Habeat Parochus librum, &c.*) Vide *Conſt. Conimb. ult. §. fin. tit. 9.* Nav. in *Manual. cap. 22. num. 69. verſ. Quinto quod Parochus*, Azeved. *lib. 8. n. 2. tit. 1. lib. 5. novæ Recop.* Cævall. *Comm. contra com. quæſt. 604. num. 138.* P. Henriq. in *ſum. lib. 11. cap. 7. §. 4.* P. Rebello *de obligat. juſt. p. 2. lib. 2. quæſt. 7. num. 6.* P. Ægid. *dict. diſp. 27. n. 74.* Thom. Valaſc. *tom. 1. Alleg. juris alleg. 72. num. 106.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 15. num. 22.* ubi reſolvit, quod cum hæc ad ſolemnitatem Sacramenti pertineant, propter finem neceſſarium vitandi lites, obligant ſub mortali, ſequitur P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31. n. 242. verſ. Ultimum*, noviſſime D. Guttier. *d. tract. de Matr. cap. 60. num. 9.* * Vide etiam ultra Menoch. Cavalc. Maſc. Sim. de Prætis, & Guttier. relatos a Cævall. in *d. q. 604. num. 138. & 139.* Proſper. Farinac. in *praxi crim. quæſt. 77. cap. 1. num. 16. & 17.* Rotam noviſſimam *deciſ. 273. num. 1. in recollectis ab eod. Farinacio.* Birgin. Boccaci, *de literis remiſ. cap. 4. ex num. 2.* P. Sanchez *d. lib. 3. diſp. 16. num. ult. & diſp. 84. num. 5.* Guttier. *lib. 2. pract. quæſt. cap. 4. num. 9.*

αααα *Sua peccata diligenter confiteantur.*) Vide P. Rebello *d. quæſt. 7. num. 1.* Petr. Ledeſm. in *ſumm. p. 1. de Sacrament. Matrim. concl. 22. verſ. Digo lo quarto, cap. 2.* † Vide etiam Ledeſm. Cuch. Matienc. relatos a Cævall. *d. quæſt. 604. num. 140. & 141.*

ββββ *Si quæ provinciæ, &c.*) Vide Cened. ad *Decret. collect. 53. n. 6.*

γγγγ *Poſt triginta dies, &c.*) Quod ab illo tempore obliget, quoad annullationem Matrimonii, etiam ignorantes, reſolvit poſt Medin. Henriq. Petr. de Ledeſm. Sanchez *lib. 3. diſput. 17. num. 10. ad fin.* Guttier. *de Matr. cap. 61. num. 11.*

* *A die prima publicationis, &c.*) Vide Cævallos *d. q. 604. num. 142.* poſt Nav. Veg. Ledeſm. Copinum, & Burſat. *conſ. 255. a n. 15. l. 3. & conſ. 349. n. 26. & conſ. 375. num. 14. vol. 4.*

† *In eadem Parochia facta.*) Vide Navar. *conſ. 3. n. 1. l. 4. de clandeſt. deſponſ.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 26. Card. de Luca.*

CAPUT II.

Determinantur perſonæ, inter quas ſolas contrahitur cognatio ſpiritualis orta ex baptiſmo aut confirmatione.

αβ &c. DOcet experientia, propter multitudinem prohibitionum,

num, multoties in caſibus prohibitis ignoranter contrahi Matrimonia : in quibus vel non ſine magno peccato perſeveratur, vel ea non ſine magno ſcandalo dirimuntur. 1. Volens itaque ſancta Synodus huic incommodo providere, & 2. a cognationis ſpiritualis impedimento incipiens, ſtatuit, ut unus tantum ſive ε &c. vir ſive mulier, juxta ſacrorum (*a*) Canonum inſtituta, vel ad ſummum, unus 3. & una 4. baptizatum, de κ &c. Baptiſmo ſuſcipiant; 5. inter quos, ac baptizatum ipſum & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique μ patrem, ac matrem tantum (*b*) ſpiritualis 6. cognatio contrahatur. Parochus, ν antequam ad baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur, 7. quem vel quos elegerint, ut baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant; & eum vel ξ ο eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittat; & in libro π eorum nomina deſcribat; doceatque eos, quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excuſari valeant. Quod ρ ſi alii, ultra deſignatos, baptizatum σ tetigerint, 8. cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahant, (*c*) conſtitutionibus, in contrarium facientibus, non obſtantibus. Si τ Parochi culpa, vel negligentia ſecus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniatur. (*d*) Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiuſque patrem, & matrem, ac υ tenentem non egrediatur: omnibus φ inter alias perſonas hujus ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.

a c. non plures de conſ. diſt. 4. & cap. quamvis de cognat. ſpir. in 6.

b c. ſuper quibus, c. pyſtacium & c fin. 30 q. 3. c. 1. c. ſuper eos fere, per tot. de cogn. ſp.

c c. quamvis 2. de cogn. ſpir. in 6.

d Concil. Mogunt. c. 55. c. 2. 30. q. 1. c. 1 de cogn. ſpir. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Volens itaque.*) Nulla cognatio ſpiritualis contrahitur, niſi inter perſonas, quæ nominantur hoc Decreto.

2. *A cognationis ſpiritualis impedimento incipiens.*) Bulla Pii declaratoria cognationis ſpiritualis, eſt de cognatione ſpirituali contracta ante Concilium, & de Matrimonio contracto vel contrahendo poſt Concilium. Qui igitur contraxit ante Concilium Matrimonium, non indiget diſpenſatione : unde valet Matrimonium, inter filium ſuſcipientis & baptizatam abſque diſpenſatione etiam poſt publicationem Concilii : & S. D. N. Gregor. XIII. dubitans, an declaratoria illa Pii V. eſſet revocata, quia regula reſpondit non videri revocatam, quia eſt magis declaratoria, quam regula.

Congregatio Concilii cenſuit, ſpeciem cognationis ſpiritualis inter ſuſceptum de ſacro fonte baptiſmatis, & filium filiamve ſuſcipientis eſſe ſublatam Decreto Concil. *cap. 2. Seſſ. 24.* 10. April. 1598.

Congregatio Concilii cenſuit, eum, qui tanquam teſtis ſolummodo interfuit baptiſmati filii N. neque ſuſcepit, levavit, vel aliud ſimile miniſterium præſtitit, nullam propterea contraxiſſe cognationem ſpiritualem, ideo enim N. niſi aliud impedimentum obſtiterit, uxorem ducere poſſe, & in ſic contracto Matrimonio debere perſeverare. 5. Martii. 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, cognationem ex confirmatione ortam, quæ dirimat Matrimonium poſtea contractum, contrahi ſolummodo inter confirmantem, & confirmatum, illiuſque Patrem & Matrem & tenentes. Tarraconenſ. 29. Sept. 1593.

3. *Vnus & una.*) Epiſcopus non poteſt concedere licentiam, ut duo viri, loco viri & mulieris, aliquem baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant.

4. *Baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant.*) Procurator non contrahit cognationem ſpiritualem ſibi, ſed mandanti. Hinc eſt, quod unus, qui ſit viri, & alter, qui ſit Procurator mulieris, baptizatus de Sacro fonte ſuſcipere poſſint, ſed non duo viri, vel duæ mulieres, unuſquiſque tamen proprio nomine, non item vir loco mulieris, vel mulier loco viri.

5. *Inter quos & baptizatum.*) Inter maritum & uxorem ſuſcipientis, & baptizatum baptizatique patrem, & matrem, & quaſcunque alias perſonas, tam ex parte ſuſcipientis, quam baptizantis, & baptizati in Conc. Trid. nominatim non expreſſas, Matrimonium non dirimitur, nec ejus uſus, ſaltem ex hoc capitulo, impeditur. Ea quoque cognatio, quæ erat inter levatum & filium levantis, nullum eſt impedimentum, idem in filio baptizantis vel confirmantis.

6. *Spi-*

6. Spiritualis cognatio contrahatur.) Spiritualis affinitas ex hoc Concil. Trident. Decreto pertinet ad Matrimonia contrahenda, non ad contracta diſſolvenda.

Qui in Eccleſia duntaxat fuit præſens ei, qui domi fuerat vere baptizatus, ſed deinde in Eccleſia fuerunt ſervatæ ſolæ ſolemnitates, nullam cognationem ſpiritualem cum eo contraxit. Itaque committatur Ordinario, ut ſi legitimis probationibus comperit dict. N. filium prius domi fuiſſe baptizatum, declaret nullum inter N. ipſum, & dictum filium adeſſe impedimentum cognationis ſpiritualis. *Infr. hoc cap. §. cognationem.*

7. Quem vel quos elegerint.) Congregatio cenſuit, ſi plures ſuſcipiant, omnes contrahere cognationem, ſi non conſtat, quis prius tetigerit & plures ſint electi vel nullus: ſi vero unus eſt electus, ille tantum contrahit.

8. Cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahant.) Idem dicendum, ſi aſſiſterent animo contrahendi compaternitatem, non tamen tetigerunt. Idem dicendum de eo, qui levavit a Sacro fonte eum, qui domi ob imminens periculum fuit ante vere baptizatus: quod ſi plures ſunt deſignati, qui omnes baptizatum tenuerunt, omnes, qui fuerunt deſignati ad contrahendam compaternitatem, contraxerunt cognationem ſpiritualem, qui tetigerunt, puncto tamen Parocho, *cap. ult. de cognat. ſpir. in 6.*

In Epiſcopatu Abulenſi eſt conſuetudo communiter, quod vulgariter dicta commater non tangat infantem, donec compater (poſtquam eſt infans baptizatus & infuſa ſuper eum aqua baptiſmi) ponat infantem in manibus commatris. Itaque dicta commater non tangit baptizatum, donec (ut præfertur) baptizatus levatus eſt a fonte baptiſmali: dubitabatur ergo, an attentis præmiſſis, dicta commater contraheret cognationem ſpiritualem cum ipſo infante, & illius parentibus, ex ſupra geſtis, & aſſiſtentia in dicto actu, uti commater nominata, ad ipſum effectum, & ne deſuper dubitari contingat, ſupplicabatur Sacræ Congregationi pro Declaratione difficultatis hujuſmodi. Ipſa vero Congreg. Concil. cenſuit, mulierem, quæ aſſiſtit infanti, & jam non tetigit infantem, non contrahere cognationem ſpiritualem.

4. Dec. 1597. Congreg. Concil. cenſuit, ſi tempore Matrimonii contracti inter N. & Martham, in ætate minus legitima, malitia ætatis defectum in Martha ſuppleviſſet ex eo utrimque non conſummato ortum eſſe impedimentum publicæ honeſtatis juſtitiæ, quod fortius vinculum eſt, quam id quod provenit ex ſponſalibus de futuro: quod ſi malitia ætatis defectum non ſupplevit, hujuſmodi Matrimonium, ſi modo forma ſervata Concilii contractum fuit, reſolvi in ſponſalia de futuro, ex quibus etiam oritur vinculum publicæ honeſtatis juſtitiæ, licet debilius, quam illud, quod inducitur ex Matrimonio rato non conſummato: itaque utroque caſu, ut N. cum ſorore Marthæ matrimonium contrahere legitime queat, opus eſſe Apoſtolica diſpenſatione.

Congregatio Concilii cenſuit, ſponſalia per verba de futuro contrahi poſſe, quandocunque ante contractum matrimonium, per verba de præſenti mutuo contrahentium conſenſu diſſolvi, atque ubi ſic diſſoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum. 12. Maji, 1601.

REMISSIONES.

α Vide Galleg. in *ſpeciali tract. de Cognatione ſpirituali*. Covar. *de Sponſalib. p. 2. cap. 6. §. 4.* Navar. in *Manual. cap. 12. num. 37. & num. 140.* Fr. Ludov. Bejam *reſponſ. caſu conſ. p. 1. caſu 16.* Fr. Emman. in *ſumm. tom. 1. cap. 226.* P. Sanch. *de Matrim. l. 7. diſp. 54.* P. Henriq. in *ſum. l. 12. cap. 11.* P. Rebel. *de Oblig. juſt. p. 2. l. 3. quæſt. 6.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l. 31. num. 148. cum ſeqq.* P. Ægid. *de Sacr. & Cenſ. tom. 2. diſp. 32. a num. 22. cum multis ſeqq.* Petr. de Ledeſm. in *ſumm. p. 1. tract. de Baptiſmo c. 13. & de Sacr. Matrim. cap. 17.* noviſſime D. Guttier. *tract. de Matr. cap. 100.* Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. p. 4. collect. 1224.* * Vide etiam Nav. *conſ. 53. tit. de Sponſal.* Matienſium in *l. 5. novæ recop. tit. 1. gl. 1. rubricæ ex n. 67.* & Hier. Cævallos in *ſuis pract. quæſt. communquæſt. 271.*

Utrum, qui ſuſcipit aliquem de ſacro fonte, teneatur ad ejus inſtructionem? Vide Sa *verb. Baptiſmus, num. 17.* P. Ægid. *de Sacram. tom. 1. quæſt. 67. art. 8.* qui reſolvunt, quod nati inter Chriſtianos communiter ſatis inſtruuntur a parentibus, vel præceptoribus, & ſuſceptores ab hac cura excuſantur: ſecus, ſi nati ſint inter infideles.

β An cognatio ſpiritualis a viro contracta, eo quod aliquem tenuerit in Baptiſmo, vel Confirmatione, transfundatur ad uxorem, vel e contra? Negant Tolet. in *ſum. l. 7. cap. 4. num. 5.* Matienſ. in *Rub. tit. 1. gloſs. 1.*

gloſs. 1. *num.* 168. *lib.* 4. *novæ Recop.* Petr. Ledeſm. *de Matr. quæſt.* 56. *art.* 3. *verſ. Concluſio ſit, & d. cap.* 17. *concl.* 6. *dub.* 3. P. Soar. *p.* 3. *q.* 67. *art.* 8. *verſ. Secundo explicat*, Fr. Emman. in *ſum. tom.* 1. *cap.* 226. *num.* 1. *notab.* 1. *in* 2. *edit.* P. Sanch. *l.* 7. *diſp.* 54. *num.* 11. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 31. *num.* 149. P. Ægid. *de Sac. & Cenſ. tom.* 2. *diſp.* 32. *num.* 24. *verſ. Inter fœminam*.

ɣ An hæc cognatio contrahatur inter ipſoſmet patrinos, veluti ſi vir & fœmina ſint ſimul patrini, an impediantur inter ſe jungi? Negant Ludov. Lopez in *inſtructor. conſcient. p.* 2. *cap.* 51. *de Matrimon. col.* 2. Veg. *tom.* 1. *ſumm. cap.* 33. *caſu* 40. Galleg. *de Cogn. Spir. cap.* 9. *num.* 8. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 54. *num.* 12. Fr. Emman. & P. Soar. ubi proxime.

δ An per procuratorem, vel Nuntium ſpecialiter deſtinatum contrahi poſſit hæc Cognatio? Negant Covar. *de Sponſ. p.* 2. *cap.* 6. §. 4. *num.* 6. P. Henriq. *l.* 12. *cap.* 11. *num.* 4. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 59. *n.* 4. P. Rebello *d. l.* 3. *q.* 6. *num.* 12. P. Valer. Reginald. *l.* 31. *num.* 156. *Candel. aur. p.* 1. *de Matrimon. num.* 160. Affirmant Saa in *Aphoriſmis*, *verbo Matrimonium*, *tit. de Imped. Matrim. n.* 39. P. Ægid. *d. diſp.* 32. *num.* 40.

ε *Sive vir ſive mulier.*) An religioſi in utroque Sacramento poſſint eſſe ſuſceptores? Negat, quia prohibetur in *cap. non licet*, *de conſecr. diſt.* 4. P. Rebello *d. q.* 6. *num.* 10. ubi id declarat, modo qui confirmatur, non ſit etiam Religioſus, de quo etiam P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 157. *verſ. Quarta*, reſolventes eſſe veros patrinos, ſi quem in Baptiſmo, aut Confirmat. ſuſcipiant.

ζ An non baptizatus in Baptiſmo, & non confirmatus in Confirmatione patrinus eſſe poſſit? Negant P. Rebel. *d. q.* 6. *num.* 6. P. Ægid. *d. q.* 32. *n.* 25. Petr. Ledeſm. *d. cap.* 17. *concl.* 7. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 157. ubi etiam reſolvit hæreticum, quia inſignitum charactere Baptiſmali, poſſe eſſe verum patrinum.

η An ſi Petrus ſuſcipiat filium Paulæ adhuc infidelis, & hæc poſtea baptizetur, poſſint valide contrahere? Negant Sylveſt. *verbo*, *Matrim.* 8. *quæſt.* 7. *dict.* 12. Angel. & Roſell. quos refert, & ſequitur P. Ægid. *d. quæſt.* 32. *num.* 27. Petr. de Ledeſm. *concl.* 7. *dub.* 1.

ϑ An infans poſſit eſſe ſuſceptor? Negat Sayr. *dec.* 1. *de Cognation. ſpirit.* ubi ſecus dicit in doli capace. Petr. Ledeſm. *d. concl.* 7. *dub.* 3. An patrinus debeat eſſe major baptizato? Negant Sayr. *decif.* 4. *eod. tit.* Petr. Ledeſm. *d. concl.* 7. *dub.* 2. Affirmat Aloyſ. Ricc. *dict. coll.* 1224. *in fine*.

ι *Vel ad ſummum unus & una.*) Vide Bald. *dec.* 99. Quod ſi plures patrini admittantur, an omnes contrahant cognationem? Affirmat Sayr. *dec.* 4. *de Cognat. ſpir.* An Epiſcopus poſſit diſpenſare ut ſint duo viri loco viri & mulieris, vel e contra? Negant Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *Baptiſm.* §. 4. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 57. *n.* 7. P. Rebello *de oblig. juſt. p.* 2. *in appendice ad lib.* 4. *n.* 89. P. Valer. Reginal. *d. lib.* 31. *num.* 154.

κ *De Baptiſmo.*) Utrum hanc Cognationem contrahat, qui alium ſuſcipit in Baptiſmo non ſolemni? Affirmat poſt Navar. Saa & Candel. Ægid. *d. diſp.* 12. *num.* 39. *concl.* 5. ubi declarat, ſi id faciat, ut munus ſuſceptoris obeat, ſecus ſi id ſolum faceret, ut puer commodius poſſet baptizari. Vide P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 57. *num.* 12. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap.* 100. *num.* 7.

λ An cum infans urgente neceſſitate domi baptizatur ſine ceremoniis, & poſtea in templo eædem cæremoniæ adhibentur, illic contrahatur Cognatio a ſuſcipiente, non autem hic? Affirmant illic contrahi, ubi ſcilicet confertur Sacramentum, non autem hic, ubi ſolummodo confertur Sacramentale. Navar. in *Man. cap.* 22. *n.* 40. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 154. *verſ. Secundum*.

μ *Baptizatique patrem ac matrem.*) An debeant eſſe carnales ſive legitimi, ſive illegitimi? Affirm. Galleg. *de Cogn. ſpir. cap.* 7. *num.* 12. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 54. *num.* 16. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 150. *verſ. Cæterum*.

ν *Parochus antequam ad Baptiſmum, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *baptiſmum* §. 7.

ξ *Vel eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittat.*) Utrum ſi Parochus ex his, quos parentes deſignarunt, unum ſolum admittat, amboque nihilominus infantem ſuſcipiant, contrahat repulſus a Parocho Cognationem? Affirm. P. Valer. Regin. in *praxi fori pæn. lib.* 31. *n.* 153.

ο Si Parochus non admittat deſignatum a parentibus baptizandi, & alium caſu in Eccleſiam ingredientem vocaverit, ut baptizatum puerum ſuſciperet, ac tangeret, an cum eo contrahatur ſpiritualis Cognatio? Affirmant Frat. Ludov. Beja *p.* 2. *caſnum*

caſuum conſcientiæ, caſu 4. *verſ. Alterum*, ubi a princip. prædicti caſus probat Parochum in hoc eventu peccare mortaliter.

π *Et in libro eorum nomina deſcribat, &c.*) Si in libro curati ſint deſcripti duo compatres, vel commatres, non certificando quis eorum ſit verus compater, an ratione incertitudinis prohibeantur ſine diſpenſatione Matrimonium contrahere interſe? Affirmat Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 30. *num.* 9.

ρ *Quod ſi alii ultra deſignatos, &c.*) Quid ſi nulli patrini deſignentur, an omnes ſuſcipientes contrahant Cognationem? Negant Galleg. *de Cognat. ſpirit. c.* 12. *a n.* 9. Veg. *tom.* 1. *ſum. cap.* 33. *caſu* 40. *in fine*. Fr. Emman. *tom.* 1. *ſumm. cap.* 227. *num.* 1. *notab.* 3. *in* 2. *edit.* P. Soar. *p.* 3. *quæſt.* 67. *art.* 8. *ad fin.* P. Sanch. *lib.* 3. *diſp.* 57. *n.* 12. Affirmant dicentes in hoc non corrigi *cap. fin. de Cognat. ſpirit. in* 6. per *text. in præſenti*. Navar. in *Manual. cap.* 22. *numer.* 39. Jacob de Graffis *p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 85. *num.* 4. Petr. de Ledeſm. *de Matr. quæſt.* 56. *art.* 3. *verſ. Eſt aliud dubium annexum, & in ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrimon. cap.* 17. *concl.* 6. *dub.* 2. Philiarch. *de officio Sacerd. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 11. Vivald. in *Candelabr. aureo tit. de Sacram. p.* 2. ubi de Baptiſmo *num.* 70. Emman. Saa in *ſumma verbo, Matrimonium, tit. de imped. dirim. num.* 5. *verſ. Cognatio ſpiritualis*. P. Ægid. *de Sacrament. & cenſur. tom.* 2. *diſput.* 32. *numer.* 37. Pat. Henriquez *lib.* 2. *cap.* 11. §. 3. Pat. Rebello *de oblig. juſt. p.* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 5. *& in Appendice ad lib.* 4. *num.* 95. P. Valer. Reginald. *d. l.* 31. *n.* 152. *verſ. Secundum*, qui duo poſteriores aſſerunt ſacræ Congreg. Cardinales in hæc verba reſpondiſſe: Cum plures ſuſcipiunt, omnes contrahunt Cognationem, ſi plures ſint electi, vel nullus, ſin unus eſt electus, ille tantum contrahit.

σ *Tetigerint.*) An tactus ſit de ſubſtantia ita, ut eo deficiente compaternitas non contrahatur? Affirmant Caputaq. *deciſ.* 246. *p.* 3. Verall. *dec.* 146. *p.* 1.

τ *Si Parochi culpa, vel negligentia, &c.*) Utrum Parochus peccet mortaliter, ſi ejus culpa plures adhibiti, aut deſignati ſint? Affirmat Pat. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 1. *q.* 67. *art.* 7. *n.* 59. Negat P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 57. *n.* 6.

υ *Ac tenentem non egrediatur.*) An unus tantum, vel una, in Confirmatione debeat eſſe ſuſceptor? Affirmat Pat. Rebello *dict. quæſt.* 6. *num.* 6. Negant reſolventes etiam omnia ſupradicta perinde procedere in Confirmatione, ac in Baptiſmo. Pat. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 57. *num.* 9. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 152.

φ *Omnibus inter alias perſonas hujus ſpiritualis Cognationis impedimentis omnino ſublatis.*) An per hæc verba cenſeatur ſublatus Catechiſmus, ſeu Cognatio quædam ſpiritualis nata, ex Catechizatione Baptizati? Affirmant Pat. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 10. Pat. Valer. Reginald. *dict. lib.* 31. *numer.* 90. P. Rebello *d. p.* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 18. *num.* 20. *cum ſeqq.* Vide Petr. de Ledeſm. *dict. cap.* 17. *concl.* 5. *dub.* 1. *& concl.* 6. *dub.* 4. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap.* 84. *per totum*.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 27. *&* 30. *Card. de Luca*.

CAPUT III.

Publicæ honeſtatis impedimentum certis limitibus coercetur.

α* β &c. 1. JUſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, ubi ſponſalia 2. quacumque ratione valida non erunt, facta Synodus prorſus tollit; ♂ ⁂ † &c. ubi autem valida fuerint, 3. primum gradum non excedant, quoniam in ulterioribus gradibus jam non poteſt hujuſmodi prohibitio abſque diſpendio obſervari.

DECLARATIONES.

1. *Juſtitiæ publicæ honeſtatis.*) Hoc impedimentum intelligitur tantum in ſponſalibus de futuro, ſecus ſi Matrimonium fuiſſet contractum per verba de præſenti, ut declaravit Pius V. in quadam Bulla. Diſpoſitio etiam hujus Decreti retrotrahitur, prout ſupra in præcedenti Decreto de cognation. ſpir. dictum fuit. Ita declaravit Sanctiſſimus Dominus noſter Gregor. XIII.

Vbi ſponſalia.) Scilicet per verba de futuro, non autem de præſenti. Ita eſſe intelligendum declaravit Pius V. in quadam Bulla ſub data Kalend. Jun. 1568. diſpoſitio etiam hujus decreti retrotrahitur, prout ſupra in præcedenti Decreto de cognatione ſpirituali dictum fuit. Ita declaravit Greg. XIII. ex voto Congregationis.

2. *Quacunque ratione valida non erunt.*) Si Sponſalia ſolvuntur de conſenſu, Congregatio cenſuit eſſe valida.

Præſuppoſita declaratione per coſtitutionem Pii V. ſuper hoc Decreto cenſuit Congregatio, oriri impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus per verba de præſenti etiam nulliter contractis, omiſſa forma Decreti Concil. Trident. *cap.* 1. *hujus ſeſſ.*

Sponſalia de præſenti, ante ætatem etiam unius ſecuta carnali copula, non tranſeunt in Matrimonium.

3. *Primum gradum.*) Facultate hujus Decreti gaudent etiam illi, qui ante Concilium contraxerunt in ſecundo gradu, nam inter illos nulla affinitas præſupponitur.

In juſtitia publicæ honeſtatis & affinitate ex fornicatione attendatur remotior gradus.

Ex ſponſalibus contractis per hæc verba, *promitto te ducere in uxorem, ſi factis denuntiationibus non apparebit aliquod impedimentum*, non oritur impedimentum publicæ honeſtatis.

Ex Matrimonio contracto per verba de præſenti etiam non conſummato, oritur affinitas vel impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis, eſtque fortius & majus vinculum, quam impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus de futuro.

Item Congregatio cenſuit, ex Matrimonio per verba de præſenti, copula non ſecuta, non oriri affinitatem, remanet tamen impedimentum hoc ulterioris gradus ex Declaratione Pii V. ſub datum Kalend. Julii 1568. & ita fuit Decretum per Congregationem 17. Aprilis 1586. & de ordine Sanctiſſimi: præter Cardinales interfuerunt omnes Priores ordinum & tres Reverendiſſimi.

An ex Matrimonio contracto per verba de præſenti non conſummato oriatur affinitas, vel impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis?

Congregatio reſpondit, non eſſe impedimentum affinitatis, ſed impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis, & fortius & majus vinculum, quam impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus de futuro, & hoc Concilii Decretum non loquitur de hoc impedimento, ſed de illo tantum ex ſponſalibus de futuro, ex quibus gradus iſtius impedimenti colligitur non intelligi ad primum gradum redactos, ſed tantum illos, qui contrahunt ex ſponſalibus de futuro, ut per bullam felicis recordat. Pii V. ſub datum Romæ.

REMISSIONES.

α Vide Emman. *tom.* 1. *ſumm. cap.* 234. *num.* 4. *in* 2. *edit.* Veg. *tom.* 2. *ſum. cap.* 34. *caſu* 16. Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt.* 55. *art.* 4. *dub.* 1. & *in ſumm. p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 15. *concl.* 9. *cum ſeqq.* & *cap.* 16. *per totum.* P. Henriq. in *ſumm. l.* 12. *cap.* 10. §. 2. P. Rebello *de Obligat. juſtit. p.* 2. *l.* 3. *quæſt.* 14. & *in hoc lib.* 4. *in Appendice num.* 97. *cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *cap.* 18. *num.* 126. *cum ſeqq.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 32. *num.* 58. *cum ſequentibus.* P. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 68. *num.* 10. *cum ſeqq.* noviſſime D. Guttier. *tract. de Matrim. cap.* 103. * Vide etiam Azeved. in *lib.* 7. *tit.* 20. *lib.* 8. *novæ recopilat. numer.* 11. 12. & 29. Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap.* 83. *lit. B.* Vincen. Grilenzon. *conſ.* 30. *num.* 2. & 8.

β Extat ſuper hunc *text.* peculiaris declaratio Pii V. in Motu proprio, qui incipit, *Ad Romanum ſpectat*, edito anno 1568. ibi, Auctoritate Apoſtol. tenore præſentium declaramus, & definimus Decretum Concilii hujuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro duntaxat, non autem in Matrimonio, ſic (ut præfertur) contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de jure veteri ante prædictum Decretum Concil. introductum erat, refert Navar. in *Man. cap.* 22. *num.* 57. P. Henriq. *d. cap.* 10. §. 2. Valent. *p.* 4. *diſput.* 10. *quæſt.* 5. *puncto* 3. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 17. *num.* 5. P. Rebello *de Oblig. juſt. p.* 2. *lib.* 4. *in Append. num.* 98. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 128. P. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp.* 32. *dub.* 5. *num.* 70. *concl.* 3.

γ Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit, ex Matrimonio per verba de præſenti copula non ſequuta, non oriri affinitatem, remanere tamen impedimentum hoc ulterioris gradus, refert P. Rebello *d. Append. n.* 106. & Guttier. *d. cap.* 103. *num.* 24.

δ *Vbi autem valida fuerint.*) Vide Pat. Rebello *d. quæſt.* 14. *num.* 3. P. Ægid. *dict. diſp.* 32. *num.* 61. ubi reſolvit ex ſponſalibus, aut Matrimoniis metu aut errore perſonæ, aut deliberate, aut a deſtituto ſufficienti ratione contractis, ideoque invalidis, nullum

nullum naſci impedimentum: & idem extendit ad ſponſalia aut Matrimonia cum incerta contracta, quia deficit legitimus conſenſus, qui debet in certam perſonam ferri, & P. Valer. Regin. *d. l.* 31. *num.* 127. Guttier. *d. cap.* 103. *num.* 18. † Treviſan. in *deciſ.* 9. *num.* 3. *lib.* 1.

ε An hoc impedimentum oriatur ex ſponſalibus conditionatis ante adventum conditionis? Negant ob defectum conſenſus, qui ſuſpenditur uſque ad eundem adventum. P. Sanch. *l.* 7. *diſp.* 69. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 120. P. Ægid. *diſput.* 32. *n.* 61. Petr. de Ledeſm. *d. c.* 15. *concl.* 5. *dub.* 2. *in fine*. Guttier. *d. cap.* 103. *n.* 19.

ζ An oriatur ex ſponſalibus contractis a parentibus nomine filiorum; ſine conſenſu illorum? Negant P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 68. *n.* 18. 19. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 129. *verſ. Adverte quinto*, ubi ſecus reſolvendum putat, ſi iidem filii conſenſerint, ſive expreſſe ſive tacite, ut ſi parentes fuerint, nec cum jam eſſent doli capaces, contradixerint, vide Petr. de Ledeſm. *dict. cap.* 16. *concl.* 3. *dub.* 2.

η An oriatur ex omnibus ſponſalibus quacunque ratione irritis, quamdiu ipſa publica ſunt & nullitas occulta? Affirmant Navar. in *Man. c.* 22. *n.* 57. P. Ægid. *d. diſp.* 32. *n.* 69. P. Valer. Regin. *d. lib.* 32. *n.* 127. ubi *num.* 70. *verſ. Excipe*, reſolvit, matrimonium clandeſtinum, cum habeat rationem ſponſalium, inducere eodem modo impedimentum, atque alia ſponſalia.

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 5. *&* 27. *Card. de Luca.*

CAPUT IV.

Affinitas ex fornicatione ad ſecundum gradum reſtringitur.

α * β &c. PRæterea (*a*) ſancta Synodus, eiſdem, & aliis graviſſimis de cauſis adducta, impedimentum, quod 1. propter affinitatem ſ ex fornicatione contractam inducitur, & matrimonium, poſtea factum dirimit; ad eos tantum, 2. qui in primo & ſecundo gradu conjunguntur, reſtringit: 3. ε in ulterioribus vero gradibus ſtatuit, hujuſmodi affinitatem matrimonium poſtea contractum non dirimere.

a c. quædam cum multis ſeq. 32. q. 7. & toto tit. de eo qui cogn. conſ. uxo. ſuæ.

DECLARATIONES.

Diſpoſitio hujus Decreti etiam retrotrahitur, prout ſupra in præcedentibus Decretis, *cap.* 2. *&* 3. *de cognat. ſpirit. & juſtitia publicæ honeſtatis* dictum fuit, & ita etiam declaravit S. D. N. Gregor. XIII. devote hoc *cap.* intelligendum eſſe.

1. *Propter affinitatem ex fornicatione.*) Qui ſuſpicatus eſt etiam leviter ſe fornicatum fuiſſe, & carnalem habuiſſe commixtionem cum muliere, cujus ſororem poſtea duxit in uxorem, indiget diſpenſatione, & filii, quos ex tali Matrimonio procreavit, illegitimi ſunt.

Congregatio Concilii cenſuit, affinitatem ſupervenientem etiam per illicitum coitum diſſolvere ſponſalia, quæ fuerint contracta de futuro, & peracta pœnitentia, vel parte illius poſſe inceſtuoſum ab Epiſcopo diſpenſari, ut cum alio contrahat. Anglonenſis 26. Aug. 1593.

2. *Primo & ſecundo gradu.*) In primo, & ſecundo gradu tranſverſali diſpenſatur ex cauſis ordinariis; in deſcendentibus, nonniſi ex magna cauſa.

3. *In ulterioribus vero.*) Impedimentum iſtud, quod propter fornicationem contractum Matrimonium dirimit, habet etiam locum & comprehendit ſponſalia per verba de futuro contracta, ut cenſuit Congregatio.

Congregatio Concilii cenſuit, ſcribendum Epiſcopo, potuiſſe Joannem Antonium Oratorem mortua ejus prima uxore, accipere in uxorem Joannam, licet fuerit uxor Angeli, qui tertio aut quarto conſanguinitatis gradu conjunctus erat cum Diamante prima uxore Oratoris, cum tantum affinitatis genus ſublatum fuerit, ideo declarandum impedimentum hujuſmodi hodie non obſtare. Caputaquenſ. 16. Decembr. 1593.

Congregatio Concilii cenſuit, affinitatem ex illicita copula provenientem reſtrictum eſſe ad ſecundum gradum decret. Concilii *cap.* 4. *Seſſ.* 24. *de Reformat. Matrimon.* 19. Dec. 1596.

Congregatio Concilii cenſuit, ad dignoſcendum, an ſubſit impedimentum affinitatis provenientis ex fornicatione, attendendum eſſe gradum remotiorem; ideoque quemadmodum inter eos, qui tertio gradu affinitatis ex fornicatione procedentis conjunguntur Matrimonio poſt Concilium, quod hujuſmodi impedimentum ad primum & ſecundum gradum reſtrinxit, licite contrahitur, ita etiam contrahi poteſt 31. Martii 1597.

inter eos, qui ſimul ſecundo & tertio gradibus, hujuſmodi affinitatis ex fornicatione inductæ conjunguntur: item cenſuit omiſſionem a denuntiatione non reddere Matrimonium nullum.

In Matrimonio contracto inter hæreticum & Catholicum & e converſo, qui eſſent aliquo gradu cognationis vel affinitatis conjuncti, quamvis pro iſtorum parte ſupplicaretur, quia tamen etiam legitimo impedimento ceſſante Catholicus cum hæretico contrahere non poteſt, licet contractum valeat juxta gloſſam communiter receptam in *cap. cum oportet* 28. *quæſt.* 1. nullo modo videtur diſpenſandum, ne hujuſmodi exitialibus Matrimoniis ſedes Apoſtolica authoretur, quia potius partes Ordinarii ſunt, talia matrimonia irrita & nulla declarare, & Catholicis matrimonia contrahendi legitima cum Catholicis licentiam & favorem impetrare, invocato auxilio brachii ſæcularis.

An ex clauſula illa, ex quavis matrimoniali diſpenſatione apponi ſolita, videlicet dummodo propter hoc mulier rapta non fuerit, poſſit Ordinarius denegare executionem Matrimonii, ſi rapta tamen a raptore ſeparata non fuerit, & in loco tuto & libero conſtituta raptorem habere in virum conſentiat, prout requiritur Decreto Concilii.

Congregatio cenſuit diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, ideo Epiſcopum debere executionem Matrimonii denegare.

An Ordinarius poſſit denegare executionem obtentæ diſpenſationis, donec raptor decenter Judicis arbitrio reipſa raptam dotavit, juxta decretum prædictum. Congregatio Concilii cenſuit Epiſcopum executionem legitimæ diſpenſationis denegare poſſe, donec raptor effectualiter raptam decenter dotaverit juxta præſens Decretum Concilii.

S. D. N. Gregor. XIII. ex ſententia Congregationis dixit per hoc Decretum ſublatum cenſeri impedimentum quoque ſuperveniens affinitatis poſt contractum Matrimonium, quia ſi impedimentum dirimens ſublatum eſt, quod majus eſt, ergo & iſtud quod ſolum impedit, ne is, per quem contracta eſt affinitas, ſine peccato poſſit exigere debitum, quod minus eſt: præterea Concilium ſuſtulit tertium & quartum.

REMISSIONES.

α Vide Perez *lib.* 8. *Ordin. p. mihi* 315. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 11. & *quæſt.* 23. Veg. *tom.* 1. *ſum. cap.* 34. *caſu* 52. Fr. Emman. in *ſum. tom.* 1. *cap.* 228. *num.* 4. *in* 2. *edit.* & *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 63. *art.* 1. P. Henriq. in *ſum. lib.* 12. *cap.* 10. §. 1. Sayr. in *Clavi regia*, *lib.* 8. *cap.* 4. *num.* 6. P. Sanch. *de Matr. lib.* 7. *diſp.* 67. *n.* 4. *cum ſeqq.* Petr. de Ledeſm. *de Matr. quæſt.* 55. *art.* 3. *dub. fin.* & *in ſum. p.* 1. *de Sacr. Matr. cap.* 15. P. Ægid. de Coninck *de Sacr.* & *cenſur. tom.* 2. *diſp.* 32. *a num.* 43. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *num.* 147. plures ex antiquioribus refert Cened. ad *Decret. coll.* 19. *num.* 4. noviſſime Guttier. *tract. de Matrim. cap.* 99. * Vide etiam *inſtructor. conſcientiæ p.* 1. *cap.* 297. *coll.* 11. Veracruz in *appendice ad Specul. conjug. fol.* 170. Salzed. ad *Bern. Diaz prax. canon. cap.* 84. *lit. D.*

β An affinitas jure naturæ ſequatur ex copula fornicaria? Affirmant P. Rebello *de Oblig. juſt. part.* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 15. *num.* 9. P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 75. *num.* 8. P. Ægid. *d. diſp.* 32. *n.* 49.

γ An affinitas ex matrimonio orta ſit reſtricta per Conc. in præſenti? Negant reſolventes hodie etiam dirimere matrimonium uſque ad quartum gradum, ſicut ſtatutum erat in *cap. Non debet in Conſang.* & *affinit.* Vivald. in *Candelab. aureo*, *tit. de Sacram. p.* 1. ubi *de Matr. cap.* 295. Nav. *in Manual. cap.* 22. *num.* 43. Philiarc. *de offic. Sacerd. tom.* 1. *p.* 2. *l.* 2. *cap.* 12. *verſ. Conſanguinitatis*. Lara in *l. ſi quis a liberis*, *in princ. num.* 90. *ff. de liberis agnoſc.* Emman. Saa in *ſumm. verb. matrimon. tit. de imped. dirim. num.* 13. Perez. *lib.* 5. *col.* 3. *tit.* 15. *lib.* 8. *Ordin.* Llamas *p.* 3. *methodi curat. cap.* 8. §. 19. Tolet. in *ſumm. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 4. Azeved. *lib.* 4. *num.* 9. *tit.* 21. *lib.* 8. *novæ Recopil.* Barthol. Ledeſm. *de Matr. dub.* 41. *concl.* 1. Valent. *p.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 5. *puncto* 3. Fr Emman. *tom.* 1. *ſumm. cap.* 228. *num.* 4. *in* 2. *edit.* P. Henriq. *lib.* 12. *cap.* 10. *num.* 1. *lit. H.* Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt.* 55. *art.* 6. *paulo poſt princip.* P. Rebello *d. quæſt.* 15. *n.* 6. D. Guttier. *d. tr. de Matr. cap.* 99. *n.* 14.

δ *Ex fornicatione.*) An ex omni copula illicita? Affirmant P. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 67. *n.* 7. P. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *n.* 147. Petr. de Ledeſm. *d. cap.* 15. *concl.* 6.

ε *In ulterioribus vero gradibus*, *&c.*) Vide motum proprium Pii V. editum anno 1566. incip. *Ad Romanum* ibi. Declaramus, & auctoritate Apoſtolica decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quominus in ulterioribus gradibus hujuſmodi libere

libere & licite matrimonium contrahi poſſit, refert P. Sanch. *lib. 7. diſp. 67. num. 4.* & noviſſime D. Gutt. *d. tr. de Matr. cap. 69. n. 13.* † An copula fornicaria habita cum conſanguineis alterius conjugis in 3. vel 4. gradu, impediat hodie debiti exactionem a propria uxore vel viro? Negant Gutt. *de Matrim. cap. 99. num. 16.* & Fr. Baſilius *de impediment. Matrimonii, cap. 38. n. 1. fol. mihi 564. col. 2.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 27. Card. de Luca.*

CAPUT V.

Ne quis intra gradus prohibitos contrahat, qua ratione in illis diſpenſandum.

a c. fin. §. penul. de cland. deſp. clem. unica de conſ. & affin.

1. *α β* * &c. SI quis intra (*a*) gradus prohibitos ſcienter matrimonium contrahere præſumpſerit, ſeparetur, 2. & ſpe diſpenſationis conſequendæ careat: idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, ſed etiam conſummare auſus fuerit. 3. *η ϑ* Quod ſi ignoranter id fecerit, ſi quidem ſolemnitates requiſitas in contrahendo matrimonio neglexerit; eiſdem ſubjiciatur pœnis; non enim dignus eſt, qui Eccleſiæ benignitatem facile experiatur, (*b*) cujus ſalubria præcepta temere contempſit. 4. Si vero ſolemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod poſtea ſubeſſe cognoſcatur; cujus ille 5. probabilem ignorantiam habuit; *ι* tunc facilius cum eo, † & gratis diſpenſari poterit. 6. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino detur diſpenſatio, vel raro: 7. *κ* &c. idque ex cauſa, & gratis concedatur. 8. *ϟ ω* In ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, † niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam.

b c. fin. de immun. Eccleſ. c. quia fruſtra de uſu.

DECLARATIONES.

1. *Si quis intra, &c.*) Intra gradus prohibitos, qui ſe cognoverunt carnaliter, ſine tractatu & conditione matrimonii, poſtea volentes matrimonium contrahere, & petentes ſecum diſpenſari in aliquo impedimento & tacentes ſe carnaliter cognoviſſe; ſi obtineant ex aliqua cauſa non probata, diſpenſationem, poteſt ea dici ſubreptitia, & ſic nullam obtinuiſſe diſpenſationem, eo quod non narraverint cognitionem carnalem.

2. *Spe diſpenſationis.*) Quando ſcilicet impedimentum provenit ex conſanguinitate & affinitate, non autem ex impedimento Juſtitiæ publicæ honeſtatis, ad quod prohibitio hæc non ſe extendit. *Inf. hoc cap. §. In ſecundo.*

Sic etiam indigent nova diſpenſatione, qui obtinuerunt literas, & eis non præſentatis, vel (quia per nuntium intellexerunt diſpenſationem fuiſſe obtentam, vel ſupplicationem datam) contraxerunt, & ſe carnaliter cognoverunt.

3. *Quod ſi ignoranter.*) Pro petitione eorum, qui contractis ſponſalibus, tam poſt publicatam confirmationem Concilii, quam denuntiandi neceſſitatem in matrimonio, non ſervata denuntiatione in poſtulatione diſpenſationis, non expreſſerunt, ut ipſi dicunt, errore agentium ante Concilii Tridentini confirmationem eſſe facta ſponſalia, non conceditur diſpenſatio.

4. *Si vero ſolemnitatibus.*) Illis, qui ignorantes gradum poſt Kalend. Maji 1564. contraxerunt, petentibus diſpenſationem in locis, ubi non eſſet publicatum Decretum de clandeſtinis Matrimoniis, cenſuerunt eam dandam eſſe gratis: hoc habet locum in compoſitionibus, non in mercede, quæ ſolvitur ob expedicionem bullarum.

5. *Probabilem ignorantiam.*) Non debent concedi diſpenſationes Matrimoniales ſub prætextu ignorantiæ decretorum Concilii, ſi hæc ignorantia fuerit poſt Kal. Maji Ann. 1566. in ſupplicationibus autem non exprimantur Kal. Maji, ſed ſufficit, ſi colligatur ex narratione facti.

Placuit quoad tertium tantum gradum diſpenſari cum iis, qui ignorantes gradum, non clandeſtine poſt Concilii confirmationem contraxerunt, dum tamen eorum ignorantia probabilis fuerit. Item pro iis, qui ignorantes contraxerunt in tertio aut quarto, ſi poſtmodum factis aliis proclamationibus juxta Concil. Trident. habetur notitia impedimenti. Pro iis etiam, qui in tertio aut quarto gradu propter anguſtiam loci, aut eo, quod non inveniuntur paris conditionis, ſicut & pro eo,

Conc. Trid. cum Gall.

qui vult ducere in uxorem ſibi attinentem pauperem, conſtituendo illi dotem, ut etiam pro ſedandis litibus aut diſcordiis componendis contrahere volunt, viſæ fuerunt legitimæ cauſæ ad diſpenſandum de contrahendo, dummodo gratis prorſus. At in tertio maturius procedatur. *Supra hujus Seſſ. c.* 1. §. *qui contraxerunt.*

Idem ſervandum eſt, quod in caſibus ſupradictis, in iis videlicet matrimoniis per verba de futuro publicatis, præcedentibus aut ſubſequutis oſculis, aut per fidei vel munerum dationem; quæ in nonnullis Provinciis vim habent matrimonii contracti per verba de præſenti, dummodo hujuſmodi ſponſalia contracta ſint ante confirmationem Concilii, & fuerint proclamata intervenientibus aliquibus ſupradictis actibus. Etſi etiam de tertio gradu agatur, placuit, quod poſſint accipi componendæ: ſed non poſſint cogi iſti, qui contraxerunt, ad petendam diſpenſationem, etiamſi Matrimonium eſſet conſummatum, ſi nollent petere, & ambo vellent reſilire, vel alter ſaltem eorum.

6. *In contrahendis Matrimoniis.*) Cum dubitatur, an contrahentes ſint in quarto vel quinto gradibus prohibitis, arbitrio Ordinarii hoc relinquitur, ut credat illis teſtibus & probationibus, quæ ei magis probare videbuntur. Congregatio idem cenſuit in ſponſalibus eſſe obſervandum.

7. *Idque ex cauſa.*) Cauſa eſt legitima, ſi dos non eſſet competens, in quarto tamen gradu.

S. D. N. ex una ſententia Congregationis reſpondit, diſpenſationem ſubreptitie obtentam non videri, cum in ſimplici libello dictum fuerit de loci anguſtia; ſi modo verum eſt oratores, in eo loco, ubi contrahendum eſt Matrimonium, viros ſibi non conſanguineos paris conditionis, quibus nubant, invenire non poſſe.

Cardinales Congregationis Concilii Tridentini habent facultatem a Papa declarandi, quæ ſunt cauſæ diſpenſationis Matrimonialis, & quo ſenſu ſunt illæ accipiendæ. Cauſa vero dotis non ſufficientis eſt juſta, ut cum aliquo in quarto conſanguinitatis gradu diſpenſari poſſit, pro cujus verificatione ſufficit, ſi in eo loco, in quo mulier habitat, ipſa diligentiam adhibeat in perquirendo virum parem, a quo cum tali dote in Matrimonium ducatur, neque tamen inveniat, qui eam habere velit.

Qui contraxerunt in ſecundo aut tertio gradu etiam poſt confirmationem Concilii, antequam tamen illius confirmatio innoteſceret, potuerunt ſimpliciter diſpenſari. *Sup. hoc cap.* §. *Placuit quoad.*

Qui contraxerunt ſponſalia ante Concilii confirmationem; cum eſſent in gradu prohibito, & poſtea volunt contrahere Matrimonium, non poſſunt abſque cauſa diſpenſari. Cauſa idonea videtur, ſi converſatio cum ſponſa, aut publicatio ſponſalium præceſſerunt, aut quid ſimile, præter alias cauſas a jure receptas. Vicarius Epiſcopi nihil prorſus poteſt accipere ſive pro laboribus in inſtruendo proceſſu, ſive pro Decreto ſuper diſpenſationibus Matrimonialibus habitis a Sede Sancta Apoſtolica. *Sup. hujus Seſſ. cap.* 1. §. *Qui contraxerunt in tertio.*

8. *In ſecundo gradu nunquam diſpenſetur.*) Pius V. declaravit hoc intelligi de gradibus affinitatis & conſanguinitatis. Congregatio tamen idem cenſuit in ſponſalibus, prout decretum fuit in Congregatione, caput tertium ſupra loqui de ſponſalibus de futuro juxta Bullam Pii V. incipientem *Ad Romanum*, ſextum vero loqui de Matrimonio contracto, & conſummato, quia verba contextus id ita eſſe oſtendunt. De Matrimonio vero rato tantum, nihil habetur in hoc Concilio Tridentino, ſed illud (prout eſt de jure,) eſt majus quoddam impedimentum, quam ſint ſponſalia, & idcirco remittendum juris diſpoſitioni & prudentiæ Sanctiſſimi Domini noſtri, qui pro rerum & cauſarum varietate providebit ſingulis caſibus.

Cum iis, qui contraxerunt in ſecundo gradu ante Concilii confirmationem ſub ſpe diſpenſationis obtinendæ, & præſertim ſi venerunt ad Curiam, atque cœperunt agere pœnitentiam ſalutarem ipſis impoſitam, videtur diſpenſandum eſſe, etiamſi nulla ſignata ſit ſupplicatio.

Facta relatione cum Sanctiſſimo in conſiſtorio, Sanctitas ſua viſa eſt annuere conceſſioni iſtarum diſpenſationum, *Sup. hoc c* §. *Intra gradus*, pro iis, qui ſe carnaliter cognoverunt, prout ante ſolitum erat cum iſta expreſſione copulæ, etſi non exprimeretur, quod publica facta eſſet. Si poſt impetratas literas diſpenſationis, ante illarum præſentationem & Decretum Ordinarii, ſe cognoverunt nullis factis, aut adhibitis ſolemnitatibus, committitur Ordinario, ut ſi dictæ literæ diſpenſationis ſibi præſentabuntur, & cauſa in eis expreſſa probabitur legitima coram ſe, ſimulque quod oratores poſt impetratas literas ſe cognoverint; diſpenſet cum eis, injuncta

tamen

tamen ipſis ſalutari pœnitentia, propter inceſtum, arbitrio ſuo. Quod ſi tales contraxerint coram Parocho habita notitia obtentæ diſpenſationis, & ſe carnaliter cognoverunt, committitur ut ſupra. Additur vero punitio Parocho, qui non ſervata forma Concilii conjunxit oratores in Matrimonium, & quidem gravior, ſi ſcivit illos in gradu prohibito ſe attinere, nec literas diſpenſationis vidit.

Iis, qui Romam miſerunt pro diſpenſatione, & habito nuntio, quod literæ ſuæ ſint expeditæ, contraxerunt, vel ſe cognoverunt, & ita verum eſt fuiſſe expeditas, & haberi datas ante contractum vel commiſſionem, dandas diſpenſationes eſſe congregatio Cardinalium cenſuit. Idem viſum eſt, etiam hoc poſito, quod literæ non eſſent expeditæ, ſed ſupplicatio ſignata, & ex toto expedita. Ipſa quoque Congregatio Cardinalium cenſuit, diſpenſationem reddi nullam ex copula præcedente diſpenſationem, ſi ejus mentio non eſt facta in ſupplicatione: copula vero ſuperveniente poſt diſpenſationem ab Ordinario factam, non impediri Matrimonii validitatem.

Epiſcopus auctoritate ordinaria non habet facultatem diſpenſandi in gradibus affinitatis, ſeu conſanguinitatis a jure prohibitis, circa contrahentes Matrimonia.

REMISSIONES.

a Vide Pat. Ægid. de Coninck *de Sacram. & Cenſur. tom. 2. diſp. 33. a n. 42.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 31. num. 139. cum ſeq. & num. 198. & 203.* P. Rebello *de Oblig. juſt. p. 2. lib. 3. quæſt. 5. a num. 19.* * Vide etiam Navar. in *manuali cap. 32. num. 86. & conſ. 1. 2. & 5. de conſanguin. & affinit.* Jacob de Graffis *l. 2. ſuar. deciſ. aurear. p. 1. cap. 81. num. 5.* Guttier. *lib. 1. canon. quæſt. cap. 15. ex n. 17. & cap. 22. num. 5. 25. & 26.* Spin. in *Specul. teſtam. gloſſ. 15. princ. num. 55.* Joan. Bapt. Coſta *de facti ſcient. & ignor. centur. 2. diſtinct. 38. ex num. 6.* Idem Guttier. *de matrim. cap. 122. num. 6.*

β An conſanguinei, vel affines, qui tacita copula obtinuerunt diſpenſationem ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, ſint ſubreptitii, & matrimonium poſtea contractum ſit nullum? Negant Nav. *conſ. 1. quæſt. 19. ſub tit. de Conſtit. & conſ. fin. de Cognat. ſpirit. & Conſ. 8. & 9. de conſang. & affinit.* Emman. Saa *verbo, Diſpenſatio, num. 10.* Salzed. ad Bern. *cap. 126. verſ. Unde merito.* Veg. *tom. 2. ſum. cap. 34. caſu 97. verſ. Nota por que viene.* Fr. Emman. in *ſum. tom. 1. cap. 236. num. 5.* P. Henriq. in *ſum. lib. 12. cap. 2. §. 4. & §. 7.* Ceval. *Communium contra comm. quæſt. 737.* Petr. de Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 56. art. 5. & in ſum. de Matrim. cap. 27. diffic. 3. concl. 1.* Læli. Zechi. *de repub. Eccleſiaſt. cap. 28. de Parocho, p. 367.*

Affirmant Galleg. *de Cognat. ſpirit. cap. 24. a num. 1.* Sarmi *lib. 1. ſelectar. cap. 9. n. 3.* Emman. ſibi contrarius *del orden del juizio, cap. 10. num. 4.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 31. num. 200. verſ. ſimulque.* Ludov. Lopez *inſtructor. conſ. tom. 1. cap. 296.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 15.* & noviſſime *tract. de Matr. cap. 124. num. 12. cum ſeqq.* Paul. Comit. *Reſponſ. Moral. lib. 1. quæſt. 104.* Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Diſpenſatio §. 4.* Steph. Quarant. in *ſumma Bullarii verbo, Matrimoniales diſpenſationes num. 13.* Pat. Rebello *de Obligat. juſtit. par. 2. lib. 3. quæſt. 5. num. 24.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 14. num. 3. & lib. 8. diſput. 25.* Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neapol. cap. 25. num. 4.* Late Nicol. Garz. *de Benefic. par. 8. cap. 3. num. 31. cum ſeqq.* ubi *num. 66. & 70.* ſequentes adducit ſuper hoc ſacræ Congregationis reſponſiones.

γ Congregatio Cardinalium Concilii cenſuit, diſpenſationem ſubreptitiam, ſi inter Conſanguineos, vel affines, vel ſpirituali cognatione conjunctos carnalis copula præceſſiſſet, cujus mentionem in ſupplicatione non feciſſent, propterea quod tales conſanguinei, affines & cognati ſpirituales per hanc carnalem copulam redditi ſunt inhabiles ad contrahendum Matrimonium, ex eo, quod dicuntur commiſiſſe inceſtum, qui impedit inceſtuoſos contrahere Matrimonium, ideo pro validitate diſpenſationis ſuper gradu prohibito neceſſariam eſſe de jure expreſſionem copulæ carnalis, prout ſtylus curiæ obſervat.

δ Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini cenſuit, diſpenſationem reddi nullam ex copula præcedente diſpenſationem, ſi de ea non fuerit facta mentio in ſupplicatione. Copulam vero ſupervenientem poſt diſpenſationem ab Ordinario factam non impedire Matrimonii validitatem.

ε An diſpenſatio ſuper impedimento Cognationis ſpiritualis, vel etiam publicæ honeſtatis, non facta mentione de copula inter impetrantes habita, ſit ſubreptitia, & nulla? Negat cum Navar. P. Sanchez

lib. 7. diſp. 15. num. 8. & lib. 8. diſp. 25. n. 9. Affirmant per *text. in cap. 2. de eo qui cognovit conſang. uxoris ſuæ*, Galleg. *de Cognat. ſpirit. cap. 24.* Matienſ. in *Rubr. tit. 1. gl. 1. n. 137. lib. 5. novæ Recopil.* Guttier. *Can. lib. 1. c. 23. n. 15.* Menoch. *de Arbit. caſu 502. a num. 1.* Garci. *dict. cap. 3. num. 64.*

ζ *Intra gradus prohibitos.*) An intelligatur de quocunque etiam impedimento dirimente? Negat P. Henriq. *lib. 12. cap. 3. §. 8. lit. P.* Affirmant Petr. Ledeſm. *de Matr. q. 56. art. fin. dub. 2. diffic. 1. concl. 1.* Pat. Sanchez *lib. 8. diſp. 42. num. 7. & diſp. 25. num. 24.*

η *Quod ſi ignoranter id fecerit, &c.*) Vide Navar. in *cap. ſi quando, de Reſcript. except. 5. num. 5. & in cap. ſi quis autem de Pœnit. diſt. 7. num. 66. cum ſeqq.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 15. num. 2.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 43. num. 7. in fin.*

ϑ An excuſet ignorantia craſſa? Affirmat, dummodo non ſit ingens temeritas, P. Sanch. *lib. 2. diſp. 40. num. 4. in med.*

ι *Tunc facilius cum eo, & gratis poterit diſpenſare.*) An ſolus Romanus Pontifex? Affirmat P. Sanch. *de Matrim. lib. 8. diſp. 6. n. 19.* † Vide etiam Guttier. *de Matr. c. 122. num. 2. 6. & 7.*

κ *Idque ex cauſa.*) Cauſas, quæ hodie in praxi verſantur in Romana Curia, pro quibus diſpenſationes ad contrahenda Matrimonia conceduntur, vide apud P. Henriq. *lib. 12. cap. 3. §. 9.* P. Sanch. *lib. 8. diſp. 19.* Galleg. *de Cognat. ſpirit. cap. 22.* Fr. Emman. in *ſum. tom. 5. cap. 237. in 2. edit.* P. Ægid. *de Sacram. & Cenſ. tom. 2. diſp. 33. num. 45. cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 31. num. 196. cum ſeqq.* Pet. de Ledeſm. in *ſum. p. 1. de Sacr. Matr. c. 17. concl. 5. cum ſeqq.*

λ Prima eſt. Quod cum oratrix dotem habeat minus competentem, juxta ſtatus ſui conditionem, cum qua virum ſibi non conſanguineum vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, invenire queat, & dictus orator intendat illam cum dicta minus competenti dote in uxorem ducere, &c. quam referunt Fr. Emman. *dict. cap. 237. concl. 1. num. 2.* Jacob. de Graffis, *par. 1. dec. lib. 2. cap. 81. in fine.* Petr. Ledeſm. *de Matrim. quæſt. 56. art. fin. & in ſumm. de Sacram. tit. de Matrim. cap. 27. concl. 5.* Galleg. *de Cognat. ſpirituali, cap. 22. n. 8.* Guttier. *Canon. lib. 2. cap. 15. num. 107.* P. Sanch. *lib. 8. diſp. 19. num. 16.* P. Valer. Regin. *dict. lib. 31. num. 194.* ubi *num. 196.* reſolvit cenſendam juſtam cauſam diſpenſandi, cum in defectu ipſo dotis invenitur ratio pietatis. Vide Par. Henriq. *lib. 12. cap. 3. §. 9. verſ. Tertia.* P. Ægid. *dict. diſp. 33. num. 47.* Aloyſ. Ricc. in *Collect. dec. p. 3. Collect. 709.*

μ Utrum fœmina in Ordine ad hunc effectum poſſit dici pauper, & carere dote, quæ nihil quidem habet proprium, habet tamen parentes, alioſve conſanguineos divites? Vide Covar. *de Sponſal. par. 2. cap. 6. §. 9. & 10.* P. Sanch. *lib. 3. diſp. 19. num. 19. & 20.* P. Ægid. *dict. diſp. 33. num. 48.* ubi reſolvit, non dici pauperem, ſi eos poſſit cogere, ut ſtatim dent dotem, dici tamen, quando de facto conſtaret, nullum non conſanguineum, qui ſit paris conditionis cum ea fœmina, velle eam habere uxorem, eo quod communiter ſibi perſuadeant, parentes non daturos ſufficientem dotem.

ν Secunda. Quod cum dicta oratrix in dicto loco, propter illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, invenire nequeat, &c. referunt Galleg. *de Cognat. ſpirit. cap. 22. num. 10.* Veg. in *ſum. tom. 2. cap. 34. caſu 167.* Fr. Emman. *dict. cap. 237. num. 2. verſ. La quarta.* P. Henriq. *d. §. 9.* P. Sanch. *lib. 8. diſp. 19. num. 12.* P. Ægid. *dict. diſp. 33. num. 46.* P. Valer. Reginald. *dict. lib. 31. num. 196. verſ. Ad tertiam*, ubi reſolvit, requiri tantum, ut intra oppidum proprium fœminæ non inveniatur æqualis, cui nubat; refertque ita reſponſum eſſe Archiepiſc. Mediolanenſi a Congregatione Cardinalium 18. Novembris, Ann. 1570. cujus reſponſionis verba adducit P. Sanch. *dict. diſp. 19. num. 13.* dicens, *num. 45.* non eſſe aſtringendam ad nubendum alicui vetulo, aut durioris, intolerabilioriſve ingenii, vide Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiep. Neap. deciſ. 25.*

ξ Tertia. Quod cum inter dictorum oratorum parentes, Conſanguineos, vel affines graves inimicitiæ ortæ jam ſint, & ad præſens vigeant, aliunde tamen, quam ex cauſa matrimonii inter oratores contrahendi provenientes, & ante illius tractatum exortæ, & certum ſit, quod ſi oratores prædicti invicem matrimonialiter copularentur, inimicitiæ hujuſmodi omnino componerentur, pro illis igitur componendis, ac pro bono pacis, oratores prædicti cupiunt, &c. referunt P. Sanch. *lib. 8. diſp. 19. num. 8.* Pat. Valer. Regin. *dict. lib. 31. num. 196. verſ. Ad ſecundam.*

ο Quarta. Quod cum inter dictos oratores, ſeu eorum parentes lites ſuper rebus magni momenti ortæ jam ſint, & ad præſens vigeant,

vigeant, lites hujuſmodi omnino conantur, &c. referunt Fr. Emman. *d. c.* 237. *num.* 3. *verſ. La ſecunda pro ſe acabar un gran pleyto*. P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 45. P. Sanchez *l.* 8. *diſp.* 19. *n.* 8. ubi *n.* 9. reſolvit, quod ad hanc cauſam reducitur evitatio ſcandalorum inter cognatos, & *n.* 11. dicit ſimiliter eſſe juſtam diſpenſandi cauſam, quando diſpenſatio eſt quaſi remedium neceſſarium obviandi alicui magno delicto.

π Quinta. Quod cum dictus locus ad litus maris ſitus, continuis invaſionibus piratarum, & Fidei Orthodoxæ hoſtium expoſitus ſit, propterea externi homines non ita libenter, ut cum dicti loci habitatricibus contrahant, accedere velint, cupiunt, &c. refert Steph. Quaranta in *ſumma Bullar. verbo, Matrimoniales diſpenſationes*.

ρ Sexta. Cum autem, Pater Sancte, niſi Matrimonium inter oratores contrahatur, dicta oratrix innupta, & diffamata remaneret, graviaque exinde ſcandala poſſint veroſimiliter exoriri, refert P. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 19. *n.* 9.

Septima. Quod dicta oratrix vigeſimum quartum annum excedens hactenus virum paris conditionis, cui nubere poſſet, non invenit, refert Stephan. Quarant. *d. verbo, Matrimoniales diſpenſationes*.

σ Ultra prædictas principaliores cauſas quatuor alias afferunt P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 49. P. Sanchez *diſp.* 19. *n.* 30. *cum ſeqq.* P. Val. *d. l.* 31. *n.* 197. *in princip.*

τ Octava. Conſervatio divitiarum in eadem cognatione, ne cauſa dotis diſtrahantur ad aliam cognationis familiam, quando eæ ampliſſimæ ſunt, referunt Galleg. *d. cap.* 22. *num.* 11. *cum ſeqq.* Veg. *tom.* 2. *ſummæ cap.* 34. *caſu* 167. Fr. Emman. *d. cap.* 237. *concl.* 1. *in fine*. Pat. Ægid. *d. diſp.* 33. *num.* 49. Pat. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *num.* 197.

υ Nona. Excellentia meritorum in Eccleſiam ſive diſpenſationem petentis, ſive ejus, cui petitur, referunt Galleg. *d. cap.* 22. *n.* 17. P. Sanchez *d. diſp.* 19. *n.* 32. P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 49. *verſ.* 6.

φ Decima. Proles habita ex conſanguinea, quando bona fide ſuſcepta eſt, referunt Petr. Ledeſm. *de Matrim. quæſt.* 56. *art. ult. ad finem*. Guttier. *Canon. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 107. P. Sanchez *d. diſp.* 19. *n.* 33. P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 49. *verſ.* 7.

χ Undecima. Conſervatio illuſtris familiæ in eodem ſanguine, alias perituræ, ut ſi ejus caput eſſet fœmina, quia hoc ad Reipub. bonum aliquo modo ſpectat, refert P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 49. *verſ.* 4.

* *Et gratis*.) Juſtas cauſas ad diſpenſandum cumulant Navar. *d. c.* 22. *n.* 87. Sarmiento *lib.* 1. *ſelect. c.* 9.

† *In ſecundo gradu numquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes*.) Vide P. Henriquez in *ſumma lib.* 12. *c.* 3. *num.* 6. *in comment. lit. X.* Guttier. *tract. de Matrim. c.* 63. *n.* 40. *& c. c.* 128. *n.* 14. P. Sanchez *d. lib.* 8. *diſp.* 19. *n.* 5. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, diſpenſatio*, §. 2. ubi refert, ſe vidiſſe diſpenſari inter Barones, & titulatos Regni Neapol. Vide etiam P. Ægid. *d. diſp.* 33. *n.* 44. ubi dicitur, hunc Tridentini locum intelligendum eſſe de gradu conſanguinitatis, vel affinitatis ortæ ex legitimo Matrimonio, quia in affinitate orta ex fornicatione, præſertim occulta, longe facilius diſpenſatur.

ω Quomodo intelligatur ſecundus gradus in collaterali, vel deſcendenti inæquali? Vide Rebuff. in *Reg. de diſpenſat. in gradu prohibito, Gloſſ. fin. n.* 9.

† *In ſecundo gradu numquam diſpenſetur*.) Vide Ludov. Molinam *de Hiſpan. primog. lib.* 2. *c.* 13. *num.* 12. Acacium, Ant. Reipoll. in *l. Titio centum* §. 1. *ff. de condit. & demonſtr. n.* 23.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 27. *Card. de Luca*.

CAPUT VI.

Inter raptorem & raptam, quamdiu ipſa in poteſtate raptoris manſerit, nullum conſiſtit Matrimonium. Raptor dotet raptam, ſive eam ducat, ſive non. Excommunicantur conſentientes raptui.

α β * &c. DEcernit ſancta Synodus, inter raptorem, & raptam, γ quamdiu ipſa in poteſtate raptoris manſerit, δ nullum poſſe conſiſtere Matrimonium. (α) Quod ſi rapta a raptore ſeparata, & in loco tuto, & libero conſtituta, illum in virum habere conſenſerit, eam raptor in uxorem habeat; ε & nihilominus raptor ipſe ζ ac omnes illi conſilium, auxilium, & favorem præbentes, η. μ ſint ipſo jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & ſi Cle-

4 c. fin. de rap. Vide Concil. Chalced. cap. 26. c. 30, & c. de puellis, 36. q. 2. Concil. Chalc. c. 27. Concil. Vormat. cap. 27. Exod. 22. c. 1. de adult.

Clerici fuerint, de proprio gradu decidant. γ Teneatur præterea raptor mulierem raptam, ſive eam uxorem duxerit, ſive non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare.

DECLARATIONES.

1. *Sint ipſo jure excommunicati.)* An quilibet mulierum raptores, v. g. qui non idcirco rapiunt, ut eas in uxores ducant, ſed ob aliam cauſam, ſint ipſo jure excommunicati per hoc capitulum? Viſum fuit multis perilluſtriſſimis, non comprehendi, niſi eos, qui rapiunt, ut in uxores ducant. Vide Navar. *cap.* 27. *num.* 150. Quomodocumque ſit, fuit deciſum per ſacram Congregationem die 23. Jan. 1586. raptores ob aliam cauſam, quam ut in uxores ducant, non comprehendi a Concilio, propter identitatem vel majoritatem rationis: nec conſtitutio pœnalis extenditur tali caſu.

REMISSIONES.

α Vide Perez *l.* 2. *verbo*, *Fuere deſpoſada*, *tit.* 15. *lib.* 8. *Ordinam. pag.* 288. Navar. *conſ.* 32. *de Sponſalib. & Conſ.* 3. *num.* 7. *de conſang. & affinit.* Fr. Emman. in *ſumma tom.* 1. *cap.* 232. *in* 2. *edit.* Zerol. in *praxi p.* 2. *verbo*, *raptus*. Petr. de Ledeſma in *ſumma p.* 1. *de Sacramento Matrimonii cap.* 26. *per totum*. P. Henriquez in *ſumma lib.* 12. *cap.* 14. §. 4. & 5. P. Leonard. Leſſi. *de juſtit. l.* 4. *cap.* 3. *dub.* 9. *num.* 68. *cum ſeq.* P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. Pat. Rebello *de Obligat. Juſtit. pag.* 2. *l.* 3. *quæſt.* 11. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 22. *a num.* 28. *cum ſeqq. & lib.* 31. *a num.* 164. P. Ægid. *de Sacram. & Cenſur. tom.* 2. *diſp.* 31. *a num.* 46. Joan. Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 211. * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi can. cap.* 78. Hieron. Portelos ad *Molinam*. §. *Violentiam*. 16. & 17. Dom. Lud. a Peguera in *ſuis qu. crimin. c.* 42. Azeved. in *lib.* 2. *tit.* 13. *lib.* 8. *novæ recopil. n.* 63. & 75.

β An hoc Decretum habeat locum in Raptu, qui fit tantum cauſa libidinis explendæ? Negant Salzed. in *præt. c.* 78. *in fine*. Fr. Emman. in *ſumma tom.* 1. *c.* 212. *n.* 7. *in* 2. *edit.* Veg. *tom.* 2. *ſumma cap.* 34. *caſu* 157. *notab.* 1. P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. *n.* 4. P. Leſſi. *d. c.* 3. *dub.* 9. *n.* 70. Pat. Val. *d. lib.* 31. *n.* 65. *verſ. Primum*.

γ An procedat cum puella, quæ ſponte conſentit repugnantibus parentibus? Affirmant Salzed. *d. c.* 78. §. *fin.* Veg. *d. caſu* 157. *notab.* 1. P. Henriquez *d. c.* 14. *n.* 4. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo*, *Raptus*. §. 2. Fr. Emman. *d. c.* 232. *num.* 3. P. Rebello *d. q.* 11. *num.* 6. Pet. de Ledeſm. *d. c.* 26. *concl.* 2. *dub.* 1. Negant ex ea ratione, quia iſte raptus non repugnat ullo modo libertati Matrimonii, cui Concilium hoc Decreto ſolum voluit conſulere, P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. *num.* 13. P. Leſſi. *d. cap.* 3. *dub.* 9. *num.* 70. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 22. *num.* 31. & *lib.* 31. *num.* 165. *verſ.* 5. P. Ægid. *dict. diſp.* 31. *num.* 48.

δ An comprehendat Raptum, quo ſponſus rapit propriam ſponſam? Negant Fr. Emman. *d. c.* 232. *n.* 4. P. Henriquez *d. c.* 14. *n.* 4. P. Sanchez *d. diſp.* 13. *n.* 15. P. Leſſi. *d. n.* 7. *verſ. tertium*.

ε An habeat locum in muliere rapiente virum? Affirmant Fr. Emman. *d. cap.* 232. *num.* 4. *verſ. Lo quinto ſe ha de notar, que eſte decreto ha logar tambien quando una muger robuſta arrebata a un hombre de menos fuercas*. P. Henriquez *d. cap.* 14. *n.* 4. *verſ. Si forte fœmina robuſta*. Veg. *tom.* 2. *ſumma cap.* 34. *caſu* 157. *notab.* 5. Negant Farin. in *praxi crimin. q.* 145. *n.* 45. P. Sanch. *d. diſp.* 13. *n.* 16. P. Rebello *d. q.* 11. *num.* 6. P. Valer. Regin. *dict. lib.* 31. *num.* 165. *verſ. Septimum eſt*. Dicit utramque opinionem probabilem Petr. de Ledeſm. *d. c.* 26. *concl.* 2. *dub.* 5.

ζ An habeat locum in rapiente fœminam corruptam, meretricem, vel inhoneſtam? Affirmat P. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 165. *verſ. Sextum eſt*, ubi in *verſ. Quartum*, dicit non requiri copulam, cum hæc ad Matrimonium ineundum nihil conferat, & in *verſ. Quintum*, aſſerit requiri, ut fœmina abducatur nolens, de quo etiam Sayr. *dec.* 2. *de Raptorib.*

η An procedat, ſi ſolis importunis precibus, aut pretio conducta fœmina extrahatur? Negat, dummodo illæ preces tales non eſſent, ut violentiæ æquiparentur. P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. *n.* 11. ubi *n.* 12. dicit etiam non eſſe locum his pœnis, ſi dolis circumventa virgo extrahatur.

ϑ *Quamdiu ipſa in poteſtate raptoris manſerit.)* An ad hoc, ut raptus dicatur, requiratur traductio de loco ad locum? Affirmant Navar. *Conſ.* 1. *num. unic. ſub tit. de Raptorib.* Fr. Emman. *d. cap.* 232. *num.* 2. P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. *num.* 7. P. Ægid. *d. tom.* 2. *diſp.* 31. *num.* 48. *verſ. Vt autem*.

* Nul-

ι *Nullum poſſe conſiſtere Matrimonium.*) Quid in ſponſalibus ? Negant etiam Fr. Emman. *dict. cap.* 232. *num.* 5. Veg. *dict. caſu* 157. *notab.* 3. P. Sanch. *dict. diſp.* 13. *num.* 17.

κ *Et nihilominus raptor ipſe, &c.*) An raptor, ſi nubat, fiat infamis ? Affirmant P. Leſſi. *d. cap.* 3. *num.* 69. Farin. *d. quæſt.* 175. *num.* 102. Negant, ex ea ratione, quia alias rapta cogeretur nubere infami, P. Henriquez *d. cap.* 14. *num.* 4. *verſ. Si ducat, non ita ſit.* Fr. Emman. *d. cap.* 232. *n.* 4. *verſ. Lo ſexto.* Petr. de Ledeſm. *d. cap.* 16. *dub. fin.*

λ *Ac omnes illi conſilium, auxilium, & favorem præbentes.*) Vide Pat. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 13. *num.* 3. *&* 4. Farin. *d. q.* 145. *num.* 11. *&* 47. ubi reſolvit, quod raptui opem ferentes, ſcienter tamen & doloſe, capitali ſupplicio ſubjiciuntur, licet quoad alias pœnas & præſertim amiſſionem bonorum tantummodo, qui in actu rapinæ auxilium præſtiterunt, non autem alii, illas incurrant.

μ *Sint ipſo jure excommunicati.*) Vide Farin. in *praxi crim. quæſt.* 145. *num.* 21. P. Sanchez *l.* 7. *diſp.* 13. *a princip.* ubi etiam reſolvit, excommunicationem hujus Decreti non eſſe de reſervatis Pontifici, & P. Valer. Regin. *d. lib.* 22. *num.* 31. *verſ. De excommunicatione* dicit illam eſſe latæ ſententiæ & nulli reſervatam.

ν *Teneatur præterea raptor mulierem raptam, &c.*) Vide Henriquez *d. c.* 14. *num.* 5. P. Sanchez *d. diſp.* 13. *num.* 1. *&* 4. ubi *num.* 1. *verſ. Teneri raptorem*, reſolvit, quod in ſententia judicis conſtituentis hanc dotem, attendenda maxime eſt raptoris, & raptæ qualitas perſonarum ? Vide Farin. *d. quæſt.* 145. *n.* 57. Et quod requiratur ſententia judicis, ut eam teneatur dotare. P. Ægid. *d. diſp.* 31. *num.* 48. Valer. *d. num.* 31. *verſ. De dotatione.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 28. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Quomodo vagabundi conjungendi Matrimonio.

α c. De iis, & c. 25. Concil. Agathen.

α * β MUlti ſunt, (*a*) qui vagantur, & incertas habent ſedes, & ut improbi ſunt ingenii, prima uxore relicta, aliam & plerumque plures, illa vivente, diverſis in locis ducunt. Cui morbo cupiens ſancta Synodus occurrere, omnes, ad quos ſpectat, paterne monet, 1. γ δ ne hoc genus hominum vagantium ad Matrimonium facile recipiant: magiſtratus etiam ſæculares hortatur, ut eos ſevere coerceant. 2. Parochis autem præcipit, ne illorum Matrimoniis interſint, niſi prius diligentem inquiſitionem † fecerint, ε &, re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

DECLARATIONES.

1. *Ne hoc genus hominum vagantium.*) Non dicitur vagans illa mulier, quæ per octo annos in una eademque terra habitavit.

2. *Parochis autem præcipit.*) Si contingat contrahentes alienigenas eſſe, & a parvo tempore ibi habitantes, conſtito tamen, quod non ſint de comprehenſis inter vagabundos, proprius Parochus ad contrahendum, is eſt, in cujus Parochia contrahentes habitant eo tempore, quo contrahunt. Vide hujus *Seſſ. de Reform. cap.* 1. §. *Matrimonium contrahitur.*

Congregatio cenſuit, ideo non videri Matrimonium nullum, quia fuerunt prætermiſſa ea, de quibus in hoc Decreto.

REMISSIONES.

α Vide Perez *lib.* 1. *in princip. tit.* 14. *lib.* 8. *Ordin.* P. Henriquez in *ſumma lib.* 11. *c.* 3. §. 3. Fr. Emman. in *ſumma tom.* 2. *cap.* 219. *num.* 3. Petr. de Ledeſm. in *ſumma p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 7. *concl.* 4. *dub.* 3. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, Matrim. verſ.* 6. *&* p. 2. *verbo, Parochus, pag.* 81. late P. Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 25. *n.* 8. *cum ſeqq.* Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 39. *num.* 66. *cum ſeqq.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & Cenſuris, tom.* 2. *diſp.* 27. *num.* 20. P. Rebello *de Obligat. juſtitiæ p.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 3. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *num.* 239. noviſſime D. Guttier. *Canon. lib.* 5. *tract. de Matrim. cap.* 65.

* Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap.* 9. *lit. D.* Bobadill. *tom.* 1. *ſuæ Politicæ lib.* 2. *cap.* 13. *ex. num.* 33. Farinac. *deciſ.* 129. *num.* 2. *& ſeq. vol.* 2. *crim.*

β Va-

β Vagabundus quis dicatur ? Vide D. Barboſ. in *l. hæres abſens*, §. *proinde*, *ff. de Judiciis*, *in art. de foro delicti*, *num.* 14. *& ſeq.* Cened. *d. q.* 30. *n.* 69. *&* 70. P. Sanchez *lib.* 3. *diſput.* 25. *a princ.* P. Ægid. *de Sacram. & Cenſur. tom.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 62. *& tom.* 2. *quæſt.* 27. *num.* 20. *verſ. Nota* 1. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 1. *num.* 64.

γ *Hoc genus vagantium.*) An procedat, ſi unus contrahentium ſit notus & incola, & propriam habeat ſedem, ſubdituſque ſit Parochi ? Affirmant Cened. *d. quæſt.* 30. *num.* 68. *verſ. Circa hanc*. Guttier. *d. cap.* 65. *num.* 8.

δ An procedat in illis, qui alibi habentes domicilium habitant, ac contrahunt in loco ubi ignoti ſunt ? Affirmat P. Ægid. *d. diſput.* 27. *num.* 20. *verſ. Nota* 2. ubi in *verſ. Nota* 3. dicit, Concilium in præſenti eſſe intelligendum de iis, qui communiter dicuntur vagi, non autem de his, qui domicilium transferunt, notique ſunt in iis locis, de quo etiam Guttier. *dict. tract. de Matrim. c.* 65. *n.* 9.

† *Niſi prius diligentem inquiſitionem.*) Vide Navar. in *c. placuit*, *de pœn.* 6. *a n.* 69.

ε *Et re ad Ordinarium delata.*) An parochus, qui vagos non præmiſſa debita diligentia & licentia Ordinarii Matrimonio conjunxerit, peccet mortaliter ? Affirmant Matrimonium tamen valere reſolventes, Veracruz in *appendice in quæſt. quomodo*, *qui vagantur*, *admittendi ſint ad Matrimonium*, *verſic. Quamvis ſi fiat*. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 25. *num.* 16. *&* 17. P. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 12. *num.* 3. Cened. *d. quæſt.* 30. *num.* 68. *in princ.* D. Guttier. *d. tract. de Matrim. cap.* 65. *num.* 13. *& cap.* 67. *num.* 2.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 29. *Card. de Luca*.

CAPUT VIII.

Concubinarii, cujuſcumque ſint conditionis, feriantur excommunicatione, ſi ter moniti non abſtinent a converſatione nefanda. Mulieres concubinæ, ſi ter monitæ non abſtinent, extra territorium ac diœceſim tradantur, aliis pœnis in ſuo robore permanentibus.

1. *a* * GRave peccatum eſt homines ſolutos concubinas habere; graviſſimum vero, & in hujus magni Sacramenti ſingularem contemptum admiſſum, (*a*) uxoratos quoque in hoc damnationis ſtatu vivere, ac audere eas quandoque domi etiam cum uxoribus, alere, & retinere. Quare, ut huic tanto malo ſancta Synodus opportunis remediis provideat, ſtatuit hujuſmodi concubinarios, tam ſolutos, quam uxoratos, cujuſcumque ſtatus, dignitatis, & conditionis exiſtant, ſi, poſtquam ab Ordinario, β γ etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non ejecerint, ſeque ab earum conſuetudine non ſejunxerint, (*b*) excommunicatione feriendos eſſe; a qua non abſolvantur, donec re ipſa admonitioni factæ paruerint. 2. Quod ſi in eo concubinatu per annum, cenſuris neglectis, permanſerint; contra eos ab Ordinario ſevere pro qualitate criminis procedatur. δ Mulieres (*c*) ſive conjugatæ, ſive ſolutæ, quæ cum adulteris, ſeu concubinariis publice vivunt, ſi ter admonitæ non paruerint; ε ab Ordinariis locorum, nullo etiam requirente, ex officio graviter pro modo culpæ puniantur, 3. & extra oppidum, vel diœceſim, ſi id eiſdem Ordinariis videbitur, ζ invocato, ſi opus fuerit, brachio ſæculari, ejiciantur: aliis pœnis, contra adulteros, & concubinarios inflictis, 4. in ſuo robore permanentibus.

a Inf. ſeſſ. 25. c. 14. de ref. Conc. Rom. ſub Nicænum, 1. in ff. Conc. Lat. ſub Leone X. ſeſſ. 9. de ref. Curiæ & aliorum verſ. Concubinarii.

b Concil. Toletan. 1. c. 17. c. is qui, 34. diſt.

c Conc. Arelat. 2. c. 3. c fraternitatis, 34. diſt. c. ſi concubinæ, de ſentent. excom. c. 2. in fin. de cohabit. Cler. & mul.

DECLARATIONES.

1. *Grave peccatum eſt.*) Per hoc Decretum non tolluntur aliæ pœnæ a jure communi vel ſtatutis ſynodalibus contra concubinarios inflictæ, neque alius modus procedendi contra eoſdem, ſi tamen vellet Ordinarius illos excommunicare, forma hic præſcripta ſervanda eſſet. Quapropter Archiepiſcopus Mediolanenſium, qui adulterum condemnavit ad ſcuta quinquaginta, quæ piis locis applicata fuere, non tamen factis monitionibus, de quibus mentio eſt

in

in hoc *cap.* non contravenit ſtatuto Concilii, ut Congregatio die tertia Nov. 1587. cenſuit. Concilium quippe non ſuſtulit alias pœnas contra adulteros, ut patet ex fine capitis, & ſic ille non male geſſit, ſed valde bene.

2. *Quod ſi in eo concubinatu per annum.*) Præſentis capituli tenor obſervandus eſt, etiam eo caſu, quo concubinatus exerceretur cum diverſis concubinis. Vide de clerico in *Seſſ. 25. cap. 14.*

3. *Extra oppidum.*) Mulieres, quæ cum adulteris & concubinariis publice vivunt, poſſunt ultra exilium, aliis etiam pœnis contra adulteros inflictis cumulatim puniri.

4. *In ſuo robore permanentibus.*) Non tolluntur privilegia conceſſa religionibus de habilitandis illegitimis ad dignitates & gradus illarum.

Judices ſæculares.) Non poſſunt inhibere Judicibus Eccleſiaſticis, ut ſervetur forma trium admonitionum.

Decretum de ejiciendis mulieribus non intelligitur de viris.

Trina monitio tunc demum neceſſaria eſt inter concubinarios, quando in eos vult Epiſcopus ferre ſententiam excommunicationis: ſi vero pœnis pecuniariis, vel aliis mulctare eos velit judex, non requiruntur iſtæ ſolemnitates.

REMISSIONES

a Vide *Ordin. Regiam Luſitanorum, lib. 2. tit. 1. §. 13.* Salzed. ad *Bern. cap. 79. verſ. Laicus.* Bajard. ad *Clar. quæſt. 37. num. 13.* Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 1. verbo, Concubinarii, §. 2. pag. 60.* Bobadil. in *ſua Polit. lib. 2. cap. 17. num. 53.* Jac. de Graffis *lib. 2. deciſ. cap. 76. n. 3.* Thom. Valaſc. *tom. 1.* Allegationum juris, *alleg. 34. a num. 8.* ubi *num. 9.* aſſerit pariter, eundem concubinatum prohiberi per conſtitutiones Synodales hujus regni tam in clericis quam in laicis, ut videre licet ex *Conſtit. Archiepiſc. Ebor. 16. tit. 10. & Conſtit. 1. tit. 25. & ex Conſt. Epiſc. Conimb. 2. tit. 15. & Conſtit. 4. tit. 33. & ex Conſtit. Epiſc. Lamec. 15. tit. 12. & Conſtit. 11. tit. 30. & ex Conſtit. Epiſc. Portug. 14. tit. 15. & Conſtit. 4. tit. 31.* Vide Sayr. in *Clavi regia. lib. 8. cap. 2. num. 9. cum ſeqq.* Petr. de Ledeſm. in *ſumma p. 2. tract. 24. cap. 28. concl. 2.* * Vide etiam Menoch. *de arbitr. centur. 5. caſu 418.* Azeved. in *l. 1. tit. 19. lib. 8. novæ recopilat. per tot.* & præcipue *num. 114. cum ſeq.* Avendan. *de exeq. mand. cap. 26.* Molineſium ad *conſuetud. Neapol. 4. quæſt. 48. num. 8.*

b Etiam ex officio ter admoniti.) An diſtinctis temporibus? Affirmat Avendan. *de exeq. mandatis p. 3. cap. 22. num. 24.*

γ An Epiſcopus in prima admonitione poſſit pœna pecuniaria concubinarium punire? Affirmat Thom. Valaſc. *dict. alleg. 34. num. 11.* ubi *num. 12.* refert, ita fuiſſe judicatum, cum hæc dubitatio accidiſſet inter judicem coronæ Senatus Portugal. & officialem Epiſcopi, in Senatu Palatino.

δ Mulieres ſive conjugatæ, ſive ſolutæ, &c.) Vide Sayr. in *Clav. regia, lib. 8. cap. 2. num. 14.* Bobadill. in *ſua Politicæ lib. 2. cap. 17. num. 13. verſ. Y por un decreto del Santo Concilio.* † Vide etiam Salzed. ad *Bernard. Diaz in praxi canon. cap. 79. lit. B.* Navarr. in *conſ. 2. de offic. ord.*

ε Ab Ordinariis locorum, &c.) An crimen concubinatus ſit mixti fori, ita ut per judices ſæculares poſſit etiam puniri? Affirmant *Ordin. Regia Luſitan. lib. 2. tit. 9. in princ. ibi, Barrigueiros,* Gregor. *lib. 58. verbo, Eſtos, tit. 6. part. 1.* Avend. ad *c. 26. prætor. num. 2. p. 2.* Azeved. *lib. 4. num. 4. tit. 1. lib. 4. novæ Recop.* Soarez de Paz. in *praxi tom. 2. prælud. 2. num. 31. in fine.* Farinac. in *praxi crimin. quæſt. 8. num. 131.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. verſ. Dubiæ quæſtionis.* Bobadill. in *ſua Politica, d. cap. 17. num. 53.* Thom. Valaſc. *d. alleg. 34. num. 4.*

ζ Invocato, ſi opus fuerit, brachio ſæculari.) An ſi judex ſæcularis neget, poſſit ad id cogi ſub pœna excommunicationis? Affirmant Ludov. Rodolphin. *de brachio ſæculari, num. 45.* Menoch. *de Arbitr. caſu 452.* Bellacomb. *tom. 1. Comm. opin. lib. 1. tit. 1. num. 118. pag. 367.* Farinac. in *praxi crimin. quæſt. 197. num. 8.* Bobadil. *dict. cap. 17. num. 80.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 8. art. 14.* D. Mart. *de Juriſdictione, p. 1. cap. 52. num. 1.* * Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap. 111. noviter edita num. 5. fol. mihi 496.* Farinac. in *praxi crimin. q. 94. num. 98.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 29. Card. de Luca.*

CAPUT IX.

Domini ac magiſtratus cogentes directe vel indirecte, minis & pœnis ſubditos ſuos ad certa Matrimonia contrahenda cum certis perſonis, ipſo facto excommunicantur.

α ITa plerumque temporalium dominorum, ac magiſtratuum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excæcant, ut viros, & mulieres, ſub eorum juriſdictione degentes, maxime divites, vel ſpem magnæ hæreditatis habentes, minis & pœnis adigant cum iis Matrimonium invitos contrahere, quos ipſi domini, vel magiſtratus illis præſcripſerint. (*a*) Quare cum maxime nefarium ſit Matrimonii libertatem violare, & ab † eis injurias naſci, a quibus jure expectantur; præcipit ſancta Synodus omnibus, 1. cujuſcumque gradus, dignitatis, & conditionis exiſtant, ß ſub anathematis pœna, (*b*) quam ipſo facto incurrant, ne quovis modo directe vel indirecte ſubditos ſuos, vel quoſcumque alios cogant, * quo minus libere Matrimonia contrahant.

α c. cum locum, c. requiſivit, & c. Gemma de deſponſatione impuberum.

b Concil. Pariſ. 1. c. 6. c. nullus, 36. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *Cujuſcumque gradus, dignitatis & conditionis exiſtant.*) S. D. N. Gregor. XIII. declaravit, non comprehendi privatas perſonas, ſed tantum ſupradictos Dominos temporales, & magiſtratus cujuſcumque dignitatis exiſtant. Verum eſt tamen, particulares ac privatas perſonas graviter peccare, ſi minis adigant invitos contrahere Matrimonium, & quidem eorum peccatum Ordinarii poſſent excommunicatione dignum judicare.

REMISSIONES.

α Vide Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 20. n. 32.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 20. num. 19.* Late P. Sanchez *de Matrim. lib. 2. diſp. 27.* P. Henriquez in *ſumma lib. 11. c. 6. §. 6. Lit. G.* reſolventes etiam Concilium in præſenti loqui tantum de domino temporali, & de magiſtratu cogente, qui in foro exteriori habet juriſdictionem in ſubditos: non comprehendere Regem, Imperatorem, parentes, nec illum, qui retrahit a Matrimonio cum iſto aut illo. Vide etiam noviſſime Guttier. *tract. de Matrim. cap. 79. a num. 8.* * & Philip. Paſchal. *de jurib. patriæ poteſt. 3. p. cap. num. 12. & ſeq.*

† *Et ab eis injurias naſci, a quibus jura expectantur.*) Vide *text. in c. infames. §. arrantur. 3. q. 7.* juncta *l. nominaverint. C. unde vi*, & tradita a Greg. Lopez in *l. 16. tit. 9. partit. 7. gloſſ. ult.*

ß *Sub anathematis pœna.*) An hæc excommunicatio lata ſit ſolum contra injuſte impedientes Matrimonia? Affirmant Navarr. in *Manual. cap. 27. num. 150.* P. Sanchez *d. diſp. 27. num. 9.* reſolvit, parentes injuſte impedientes Matrimonia filiorum non incurrere hanc excommunicationem, de quo etiam Guttier. *d. cap. 79. a num. 11.* P. Molin. *de Juſtit. tract. 2. diſp. 176. verſ. Ad ſecundam partem.* P. Henriquez *lib. 11. cap. 6. n. 3. in Comment.*

* *Quo minus libere Matrimonia contrahant.*) Vide Carrot. *dec. 8. n. 18.* Martam *de Juriſdict. 4. p. cent. 1. caſu 71. in num. 23.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſſ. 5. a n. 11.* Aloyſ. Ricc. *collect. 1568. & deciſ. 231. num. 1.* Azeved. *conſ. 4. n. 4. & 5. & conſ. 37. num. 12.* Accati Ant. Ripoll. in *l. Titio centum. §. 1. de condit. & demonſtr. ex num. 8. 69. 84. & ſeq.* Alex. Ludoviſ. nunc ſanctiſſimum Gregorium XV. *deciſ. 426. 302. 395. & 374.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 5. & 26. Card. de Luca.*

CAPUT X.

Tempora deſignantur, quibus nuptiarum ſolemnitates celebrari non convenit.

1. α * ß AB adventu Domini noſtri Jeſu (*a*) Chriſti uſque in diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum uſque in octavam Paſchatis incluſive, antiquas ſolemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obſervari ſancta Synodus præcipit; in aliis vero temporibus nu-

a Concil. Laodicen. Can. 52. Concil. Saleguſtadien. c. 3. c Capellanus, de feriis.

nuptias ſolemniter celebrari permittit: quas Epiſcopi, ut ea qua decet modeſtia, & honeſtate fiant, curabunt; ſancta enim res eſt Matrimonium, & ſancte tractandum.

DECLARATIONES.

1. *Ab adventu.*) Quocumque tempore poteſt Matrimonium contrahi coram Parocho: ſed nuptiarum ſolemnitates, convivia, traductio ad domum, & carnalis copula certis temporibus prohibentur.

Præterea ab adventu D. N. Jeſu Chriſti, uſque ad diem Epiphaniæ, & a feria quarta cinerum, uſque ad octavam Paſchatis, convivia nuptiarum, ſolemnitates, traductiones ad domum & carnalem copulam decret. Conc. 1. *cap. Seſſ. 24. de Reform. Matrim.* prohiberi, ſed Matrimonium coram Parocho & teſtibus, eo tempore contrahi poſſe.

REMISSIONES.

α Vide Matienſ. in *Rubr. tit.* 1. *gloſſ.* 1. *num.* 347. *lib.* 5. *Recopilat.* latiſſime P. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 6. plures Doctores refert Cened. ad *Decretal. Collect.* 22. Petr. de Ledeſm. in *ſumma p.* 1. *de Sacram. Matrim. cap.* 10. *concl.* 8. *dub.* 1. *verſ. Et tercero.* * Vide etiam text. regni Caſtellæ in *l.* 18. *tit.* 2. *parti.* 4. Navarr. in *Manuali cap.* 22. *num.* 70. *& cap.* 28. *Specul. conjugior. p.* 1. *art.* 14. Ledeſm. *de Matrimon. quæſt.* 45. *art.* 5. *col.* 2. Paleotum *de noth. & ſpur. cap.* 5. *n.* 3. Purpurat. *conſ.* 579. *num.* 16. *in lib.* 2. Farinac. *deciſ.* 72. *num.* 8. *in fin. vol.* 1. *crimin.*

β *Ab adventu Domini.*) An incipiat a media nocte, quæ eſt initium diei primæ Dominicæ Adventus, ubi conſuetudo aliud non expoposcerit? Affirmat Cavalcan. in *ſuis dec. part.* 2. *dec.* 12. *de Contractib.* quæ in ordine eſt 58. *n.* 19. Negat P. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 7. *n.* 2. reſolvens tempus Adventus in hac prohibitione incipere a primis veſperis Sabbati præcedentis, in Feria autem quarta Cinerum a media nocte illius feriæ incipere.

γ *Ab omnibus obſervari ſancta Synodus præcipit.*) An contrarium faciens peccet mortaliter? Affirmant, non tamen ob id dirimi Matrimonium reſolventes Matienſ. *d. gloſſ.* 1. *n.* 147. Cened. *d. collect.* 22. *n.* 2. P. Sanchez *d. diſp.* 7. *a n.* 2.

DECRETUM DE REFORMATIONE.

Eadem ſacroſancta Synodus, reformationis materiam proſequens, hæc in præſenti Seſſione ſtatuenda decernit.

CAPUT I.

Norma procedendi ad Epiſcopi creationem Eccleſiæ Dei utilem hic datur: Idem in Cardinalium electione teneatur omnino.

α SI in quibuslibet Eccleſiæ gradibus providenter, ſcienterque curandum eſt, ut in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum; multo magis elaborandum eſt, ut in electione ejus, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur. Nam totius familiæ domini ſtatus, & ordo nutabit, ſi, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite. Unde, etſi (*a*) alias ſancta Synodus de promovendis ad Cathedrales, & ſuperiores Eccleſias nonnulla utiliter decrevit; hoc tamen munus hujuſmodi eſſe cenſet, ut, ſi pro rei magnitudine expendatur, numquam ſatis cautum de eo videri poſſit. Itaque ſtatuit, ut, cum primum Eccleſia vacaverit, ſupplicationes, ac preces publice, privatimque habeantur, atque a Capitulo per civitatem & diœceſim indicentur, quibus Clerus, populuſque bonum a Deo paſtorem valeat impetrare. Omnes vero, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque jus, quacumque ratione, a Sede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, nihil in iis pro præſenti temporum ratione innovando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem utilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gu-

a Supr. de ref. ſeſſ. 6. c. 1. ſeſſ. 7. c. 1. & 3. & ſeſſ. 22. c. 2.

gubernandæ idoneos promoveri ſtudeant; eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi, quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint, & quos ex legitimo Matrimonio natos, & vita, ætate, doctrina, atque aliis omnibus qualitatibus præditos ſciant, (*b*) quæ juxta ſacros Canones, & Tridentinæ hujus Synodi Decreta requiruntur. Quoniam vero in ſumendo de prædictis omnibus qualitatibus gravi, idoneoque bonorum, & doctorum virorum teſtimonio, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum varietate poteſt adhiberi; mandat ſancta Synodus, ut in provinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, præſcribatur quibuſvis locis, & provinciis propria examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis faciendæ forma, Sanctiſſimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis utilis, atque opportuna eſſe videbitur: ita tamen, ut, cum deinde hoc examen, ſeu inquiſitio de perſona promovenda perfecta fuerit, (*c*) ea in inſtrumentum publicum redacta, cum toto teſtimonio, ac profeſſione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctiſſimum Romanum Pontificem omnino tranſmittatur: ut ipſe ſummus Pontifex, plena totius negotii, ac perſonarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, ſi idonei per examen, ſeu per inquiſitionem factam reperti fuerint, Eccleſiis poſſit utilius providere. β Omnes vero inquiſitiones, informationes, teſtimonia, ac probationes quæcumque de promovendi qualitatibus, & Eccleſiæ ſtatu a quibuſcumque, etiam in Romana Curia, habitæ, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Conſiſtorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur; ac relatio ipſa Cardinalis relatoris & trium Cardinalium ſubſcriptione roboretur, in qua ipſi ſinguli quatuor Cardinales affirment, ſe, adhibita accurata diligentia, inveniſſe promovendos qualitatibus a jure, & ab hac (*d*) ſancta Synodo requiſitis, præditos; ac certo exiſtimare ſub periculo ſalutis æternæ idoneos eſſe, qui Eccleſiis præficiantur: ita ut relatione in uno Conſiſtorio facta, quo maturius interea de ipſa inquiſitione cognoſci poſſit, in aliud Conſiſtorium judicium differatur; niſi aliud Beatiſſimo Pontifici videbitur expedire. γ Ea vero omnia & ſingula, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus alias in eadem Synodo conſtituta ſunt, decernit eadem, etiam in creatione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, * etiamſi Diaconi ſint, exigenda; quos Sanctiſſimus Romanus Pontifex ex omnibus Chriſtianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, aſſumet. Poſtremo, eadem ſancta Synodus, tot graviſſimis Eccleſiæ incommodis commota non poteſt non commemorare, nihil magis Eccleſiæ Dei eſſe neceſſarium, quam ut Beatiſſimus Romanus Pontifex, quam ſollicitudinem univerſæ Eccleſiæ ex muneris ſui officio debet, eam hic potiſſimum impendat, ut lectiſſimos tantum ſibi Cardinales aſciſcat, & bonos maxime, atque idoneos paſtores ſingulis Eccleſiis præficiat, idque eo magis, quod ovium Chriſti ſanguinem, quæ ex malo negligentium, & ſui officii immemorum Paſtorum (*e*) regimine peribunt, Dominus noſter Jeſus Chriſtus de manibus ejus ſit requiſiturus.

b c. cum in cunctis, & c. cum nobis olim, de elect. Conc Lat. ſub Leone X. de ref. Curiæ in pr. ſeſſ. 9.

c S. D. N. Pius IV. in Bulla ſuper forma juramenti profeſſionis fidei.

d In dictis locis.

e Ezech. 33. & 34. Actor. 20. ſup. ſeſſ. 6. de ref. c. 1.

DE-

DECLARATIONES.

1. *Ac profeſſione fidei ab eo facta.*) Profeſſio fidei ab Epiſcopo emittenda eſt juxta Bullam Pii IV.

Hoc Decretum extenditur etiam ad eos, qui de monaſteriis, conventibus, domibus & aliis quibuſcumque bonis regularibus, quorumcumque Ordinum etiam militarium, quocumque nomine, vel titulo providentur.

Idem Pius IV. per aliam bullam, ad hanc fidei profeſſionem teneri voluit omnes Doctores, Magiſtros, Regentes, & alios cujuſcumque artis & facultatis Profeſſores, ſive Clerici, ſive laici, vel cujuſcumque Ordinis regulares ſint, qui docere vel promoveri, ut ſupra, voluerint. Itaque Ordinarii eorum locorum, ubi ſtudia vigent, negligentes hanc fidei profeſſionem exigere, puniendi ſunt.

19. Dec. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, Commendatarios Abbatiæ curam juriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, nullo Concilii Decreto ad reſidentiam adſtringi, neque, ſi non reſideant, pœnis ab eo non reſidentes conſtitutis arceri.

Jan. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non teneri ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum a ſuis ſuperioribus, de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerunt.

CAPUT VII.

Lib. I. Decretalium, tit. de electione & electi poteſtate.

CUm in cunctis ſacris ordinibus, & Eccleſiaſticis miniſteriis ſint ætatis maturitas, gravitas morum, & literarum ſcientia inquirenda; multo fortius in Epiſcopo hæc oportet inquiri, qui ad aliorum curam poſitus, in ſe ipſo debet oſtendere, qualiter alios in domo Dei oporteat converſari. Ea propter, ne quod de quibuſdam pro neceſſitate temporis factum eſt, trahatur a poſteris in exemplum; præſenti Decreto ſtatuimus, ut nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui jam trigeſimum annum ætatis exegerit, & de legitimo Matrimonio ſit natus: qui etiam vita & ſcientia commendabilis demonſtretur.

REMISSIONES.

α Vide Navar. in *tract. de Orat. Miſcell.* 33. *cum ſeqq. & Miſcell.* 42. Mandoſ. *de Signatur. gratiæ in princip. verb. Proviſiones.* Ludov. Maretan. in *Clypeo Militaris Eccleſiæ lib.* 3. *cap.* 19. *&* 20. *cum ſeqq.* noviſſime P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 163.

β Omnes vero Inquiſitiones, &c.) Vide Flamin. *de Reſignationib. lib.* 8. *q.* 5. *num.* 10. *cum ſeqq. & q.* 6. *n.* 4. ubi reſolvit, idem tenendum in beneficiis conſiſtorialibus, cum in eis vigeat eadem ratio.

γ Ea vero omnia, &c.) Vide P. Azor. *inſt. Moral. p.* 2. *l.* 6. *c.* 6. *col.* 682.

* *Etiam in Creatione Cardinalium.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 25. *lit. A. in fine.*

CAPUT II.

Quolibet triennio fiant Concilia provincialia per ipſum Metropolitanum, aut eo impedito, Coepiſcopum antiquiorem. Ad ea conveniant quicumque de jure vel conſuetudine intereſſe debent. Epiſcopi nulli Archiepiſcopo ſubjecti eligant vicinum Metropolitanum. In reliquis vigeat eorum exemptio. Synodi Diœceſanæ quotannis celebrentur, &c.

* *α* PRovincialia Concilia, ſicubi omiſſa ſunt, pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, controverſiis componendis, (*a*) aliiſque, ex ſacris canonibus, permiſſis renoventur. 1. *β* Quare Metropolitani per ſeipſos, ſeu illis legitime impeditis, 2. Coepiſcopus antiquior intra annum ad minus a fine præſentis Concilii, & deinde 3. *γ* quibus ſaltem triennio poſt octavam Paſchæ Reſurrectionis Domini noſtri JESU Chriſti, ſeu alio commodiori tempore pro more provinciæ non prætermittat 4. Synodum in provincia ſua cogere: quo Epiſcopi omnes, & * alii, qui

a c. propter Eccleſiaſt. cū ſeqq. 18. diſt. c. ſicut olim, de accuſ. Concil. Aurel. 3. c. 1. Concil. Later. ſub Leone X. Seſſ. 10. in 2. Lat. ſub Innoc. III. exigebatur, ut ſingulis annis Metropol. viſita, c. 6.

qui de jure, vel conſuetudine intereſſe debent, exceptis iis, quibus cum imminenti periculo transfretandum eſſet, convenire omnino teneantur. 5. Nec Epiſcopi comprovinciales prætextu cujuslibet conſuetudinis ad Metropolitanam Eccleſiam in poſterum accedere inviti compellantur. 6. Itidem Epiſcopi, 7. qui nulli Archiepiſcopo ſubjiciuntur, aliquem 8. vicinum Metropolitanum 9. ſemel eligant, 10. in cujus Synodo provinciali cum aliis intereſſe debeant; & quæ ibi ordinata fuerint, obſervent, ac obſervari faciant, in reliquis omnibus eorum exemptio, & privilegia ſalva, atque integra maneant. 11. Synodi quoque diœceſanæ 12. quotannis celebrentur: 13. ζ ad quas exempti etiam omnes, qui alias, ceſſante exemptione, intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, accedere teneantur, ratione tamen parochialium, aut aliarum ſæcularium Eccleſiarum, etiam annexarum, debeant ii, 14. qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe. Quod ſi in his tam Metropolitani, quam Epiſcopi, & alii ſupraſcripti negligentes fuerint, pœnas, a ſacris (*b*) Canonibus ſanctas, incurrant.

b Concil. Tarracon. c. 8.

DECLARATIONES.

1. *Quare Metropolitani.*) Metropolitani negligentes convocare Concilium provinciale, a ſummo Pontifice excitantur præſentis tenore Capituli.

Metropolitanus, qui ex aliqua cauſa Concilium hoc ad præſcriptum tempus celebrare non poteſt, a ſummo Pontifice ſolet diſpenſari.

2. *Coepiſcopus antiquior.*) Suffraganeus antiquior, Metropolitano impedito, debet convocare Concilium provinciale, & in cæteris vice dicti Metropolitani fungi, prout decernitur hoc *cap.* & non alius Epiſcopus, qui non eſt ſuffraganeus, etſi ſit exemptus & Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjectus, licet in Concilio provinciali per Metropolitanum, dum viveret, celebrato juxta formam hujus *cap.* elegerit dict. Metropolitanum, cujus Synodo intereſſet, etiamſi omnibus dicti Metropolitani ſuffraganeis antiquior eſſet, ac in Concilio provinciali ſuper omnes dictos ſuffraganeos ſederet.

3. *Quolibet ſaltem triennio.*) In India ob diſtantiam Epiſcoporum comprovincialium hoc triennii tempus ad Concilium celebrandum uſque ad ſextum annum a Sede Apoſtolica prorogatur.

4. *Synodum in provincia ſua.*) Ad Archiepiſcopum ſpectat electio loci celebrandæ Synodi provincialis: tamen ceſſantibus impedimentis juſtis, & accidentibus commoditatibus neceſſariis, probavit congregatio Conc. Metropolitanam Eccleſiam non eſſe relinquendam.

Congregatio Concilii cenſuit, electionem Synodi provincialis factam a prædeceſſore, ligare etiam ſucceſſorem. 6. April. 1595.

Decreta, quæ in Conciliis provincialibus conduntur, publicari non debent inconſulto Romano Pontifice: mittentes autem ad Sedem Apoſtolicam Diœceſanas Synodos, laudandi ſunt.

In Conciliis provincialibus attendendum eſt in præcedentia Epiſcoporum tempus ordinationis, non autem dignitas Eccleſiarum vel earum ordo & præeminentia.

Commendatarii Monaſteriorum ſive Abbatiarum in Conciliis Provincialibus inter Abbates ſunt recipiendi: Canonici Cathedralis Eccleſiæ præferendi ſunt, quando capitulariter procedunt, extra hunc caſum Abbates titulares habentes uſum mitræ debent præcedere Commendatarios; poſt hos, locum habent Dignitates, & poſt Dignitates collocandi ſunt Procuratores Eccleſiarum Cathedralium; nec tenentur venire ad Concilium Provinciale exempti & Abbates eorum, nec ii, qui de jure vel conſuetudine intereſſe non debent. Capitula tamen Cathedralium Eccleſiarum ſpecialiter invitantur, & ad obſervationem Decretorum Concilii Provincialis omnes obligantur, cum Epiſcoporum juriſdictioni ſubduntur: exempti quoque in caſibus a jure communi, ex Concil. Trident. decretis debent aliquem Metropolitanum eligere, cujus Concilio interſint, ſiquidem ſpecialiter Epiſcopis aut Concilio Provinciali in Epiſcopos poteſtas tributa eſt, ut contra inobedientes, juris remediis procedant.

5. *Nec Epiſcopi.*) Epiſcopi provinciales non tenentur accedere ad ſuum Metropolita-

litanum, niſi ut interſint Synodo provinciali, non obſtante aliqua in contrarium conſuetudine. Et ideo Epiſcopi comprovinciales ex Decreto hujus *cap.* non tenentur perſonaliter accedere, nec procuratorem mittere, ad præſtandam obedientiam Metropolitano ſuo nullaque conſuetudo etiam immemorabilis obſtat.

Abbates, Commendatarii, Capitulorum deputati vocem dumtaxat conſultivam in Concilio provinciali habent, Epiſcoporum procuratores poſſunt etiam deciſivam habere, ſi Concilio provinciali placuerit.

19. April. 1596. Item non teneri venire ad Concilium provinciale, alios exemptos quam eos, qui de jure, vel conſuetudine intereſſe debent: ſed Capitula Eccleſiarum Cathedralium particulariter eſſe invitanda.

Præterea ad obſervationem decretorum Concilii provincialis omnes eſſe obligatos, qui Epiſcopali juriſdictioni ſubduntur, atque item exemptos in caſibus, in quibus a jure communi, & Concilii decretis ſpecialiter Epiſcopis aut Concilio provinciali in ipſos poteſtas tributa eſt, contra inobedientes autem juris remediis eſſe procedendum.

Item Abbates, Commendatarios, Capitulorum deputatos, vocem dumtaxat conſultivam in Concilio provinciali habere: Epiſcoporum vero Procuratores poſſe etiam deciſivam habere, ſi Concilio provinciali placuerit: cæterum laicos, qui invitati ad Synodum provincialem intereſſe poſſunt, in ea votum dumtaxat conſultivum habere.

19. Dec. 1596. Congregatio Concilii cenſuit, capitula collegiatarum, quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentia ad Synodum provincialem eſſe vocanda.

6. Itidem Epiſcopi.) Non ſolum Epiſcopi exempti tenentur eligere, ut in hoc decreto, verum etiam Prælati inferiores, qui hanc electionem liberam habent, licet eorum Capitula contradicerent: quæ Capitula tenentur ad eandem obſervantiam decretorum in Concilio provinciali conditorum, ſicut ipſi Prælati eligentes.

7. Qui nulli Archiepiſcopo ſubjiciuntur.) Hoc decretum non habet locum in Epiſcopis, qui ſunt in provincia Romana, veluti, qui ſunt inter Capuanam provinciam & Piſanam, c. *Tua, de offic. Vicar.*

8. Vicinum Metropolitanum.) Hunc ſolus Epiſcopus, & alii inferiores Eccleſiarum abſque conſenſu Capituli & Cleri, imo ipſis contradicentibus, & aliam electionem facientibus, eligere poſſunt, prout dictum eſt. Et notandum, quod Epiſcopus exemptus, qui Metropolitanum vicinum ſemel elegit, & ejus provinciali Synodo interfuit, non poteſt ab eodem Metropolitano compelli, nec cogi ad conſtitutiones in ea Synodo editas obſervandas. Sic Congregatio cenſuit, & hoc ratione exemptionis, nam Concilium loquitur tantum de intereſſentia, in reliquis vero ſervat exemptionem Metropolitanorum.

9. Semel eligant.) Provincialem Synodum ſemel eligens Epiſcopus exemptus, ad illam in futurum ſemper accedere tenetur, ſub eiſdem pœnis, ac ſi exemptus non eſſet, ſimiliterque ejus ſucceſſor Archipresbyter nullius Diœceſis poteſt Archiepiſcoporum aliquem in Metropolitanum eligere, atque ejus Synodo provinciali ſe ſubjicere, non obſtante contradictione cleri dicti Archipresbyteratus.

10. In cujus Synodo Provinciali cum aliis intereſſe debeant.) Capitula etiam exempta tenentur obſervare Decreta in Synodo Provinciali facta.

11. Synodi quoque Diœceſanæ.) Epiſcopi, qui ſunt in provincia Papæ, tenentur ſuas Synodos facere: ſi autem non faciant, accerſentur Romam ad celebrandum Concilium Provinciale.

12. Quotannis celebrentur.) Epiſcopus legitimis de cauſis impeditus, poteſt celebrari facere Synodum Diœceſanam in ſuo Epiſcopatu per procuratorem aut Vicarium ſuum generalem, cum ſufficienti mandato, cum hic Concilium loquatur imperſonaliter. Et in conſtitutionibus faciendis non eſt requirendus conſenſus & approbatio cleri, ſed tantum conſenſus Capituli, qui etiam non eſt neceſſario ſequendus, præterquam in certis caſibus a jure expreſſis.

Scriptum fuit Archiepiſcopo Panormitano de Synodo, ut ne conjunctim cum aliis Epiſcopis, ſed unuſquiſque ſeparatim ſuam celebraret Synodum, ex Concil. Trid. Decreto.

Licet in Pontificali Romano legatur, quod conſtitutiones, quæ in Synodis fiunt per verbum *placet* approbari debeant, hoc tamen non procedit in Synodo Diœceſana, in qua conſenſus Capituli requiritur quidem, non autem eſt neceſſarium illum ſequi, niſi in quibuſdam caſibus a jure expreſſis.

13. Ad quas exempti omnes.) Etiam Rectores, qui nullius Diœceſis ſunt, tenentur accedere ad Synodum Diœceſanam illius Epiſcopi, qui tamquam proximior poteſt

eas Eccleſias viſitare ex Decreto Concilii præſentis *Seſſ. cap. 9.* quia cum jus habeat viſitandi iſtos Parochos, fruſtra videretur viſitare niſi prius ad Synodum vocati & inſtructi eſſent de iis ordinationibus, quas ſcire eos oportet, aliqui tamen dixerunt, quod *d. cap. 9. infra*, tribuit tantum jus viſitandi, quod eſt longe diverſum a jure cogendi ad Synodum.

Ratione Parochialium obtinentes beneficium in una Diœceſi, vel civitate, cum tamen ipſi in alia habitent, tenentur ad Synodum Diœceſanam illius Epiſcopi accedere, cui ſubjecti ſunt, ejuſque leges obſervare.

26. Aug. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Regulares, qui ſubduntur Capitulis generalibus, non poſſe cogi ab Epiſcopo ad intereſſendum Synodo, niſi tantum in caſu expreſſo, *c. 2. Seſſ. 24. de Reform.*

14. *Qui illarum curam gerunt.*) Hoc ſervandum eſt, etiam hoc poſito, quod inſtitutio, vel nominatio ad illos pertineret.

REMISSIONES.

α Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 1. verbo, Concilium, pag.* 74. late P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 47. per totum.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. qu. 47. art. 2. cum ſeqq.* noviſſime P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 20. num. 69. verſ. Quærtum.* Aloyſ. Ricci. in *coll. deciſ. collect. 1153.* * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap. 52. lit. C. in verſ. Quartus caſus.*

β Quare Metropolitani per ſeipſos, ſeu illis legitime impeditis, &c.) Vide Zerol. *d. verbo, Concilium*, §. 7. P. Azor. *d. c. 47. quæſt. 5.*

γ Quolibet ſaltem triennio.) Vide P. Azor. *d. cap. 47. quæſt. 6.* Zerol. *d. verbo, Concil.* §. 2.

δ Et alii, qui de jure, vel conſuetudine intereſſe debent.) An procedat in habentibus juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Affirmat P. Azor. *d. cap. 47. quæſt. 2.* Negat in Rectoribus nullius juriſdictionis Sayr. *dec. 11. de offic. Ordin.*

ε Nec Epiſcopi comprovinciales, &c.) An ſuffraganeus ad Metropolitanum accedere teneatur extra celebrationem Concilii Provincialis? Negative cenſuiſſe ſacram Congregationem, teſtatur Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Suffraganei, pag.* 318.

ζ Ad quas exempti etiam omnes, &c.) Vide P. Azor. *d. c. 47. q. 3.*

CAPUT III.

Viſitationem ſuæ Diœceſis faciant Epiſcopi & alii ſuperiores, eamque abſolvant intra biennium, certis ſervandis, & ſalvis ſalvandis.

α β PAtriarchæ, (*a*) Primates, Metropolitani, & Epiſcopi * 1. propriam Diœceſim per ſe ipſos, aut, ſi legitime impediti fuerint, 2. per ſuum generalem Vicarium, aut Viſitatorem, ſi quotannis totam, propter ejus latitudinem, viſitare non poterunt, ſaltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per ſe, vel Viſitatores ſuos compleatur, viſitare non prætermittant. A *ſ* Metropolitanis vero, etiam poſt plene viſitatam propriam diœceſim, non viſitentur Cathedrales Eccleſiæ, neque diœceſes ſuorum comprovincialium, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio Provinciali. 3. *ε* Archidiaconi autem, Decani, & alii inferiores in iis Eccleſiis, 4. ubi hactenus viſitationem exercere legitime conſueverunt, debeant quidem, 5. *ζ* aſſumpto notario, de conſenſu Epiſcopi deinceps 6. per ſemetipſos tandem ibidem viſitare. 7. *η* Viſitatores etiam, a Capitulo deputandi, ubi Capitulum jus viſitandi habet, prius ab Epiſcopo approbentur, 8. ſed non ideo Epiſcopus, vel, eo impedito, ejus viſitator eaſdem Eccleſias ſeor. ſum ab his viſitare prohibeatur; cui ipſi Archidiaconi, vel alii inferiores, viſitationis factæ infra menſem rationem reddere, & depoſitiones teſtium, ac integra acta ei exhibere teneantur; non obſtantibus quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus, & privilegiis quibuſcumque. Viſitationum autem omnium iſtarum (*b*) præcipuus ſit ſcopus, ſanam, orthodoxamque do-

a Concil. Toletan. 4. c. 35.

b c. 1. §. Sane, de cenſ. in 6. c. Florentinum, 85. diſt.

doctrinam, expulſis hæreſibus, inducere; 9. bonos mores tueri, pravos corrigere; populum cohortationibus & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; cætera, prout locus, tempus & occaſio feret, ex viſitantium prudentia ad fidelium fructum conſtituere. Quæ ut facilius, feliciuſque ſuccedant; monentur prædicti omnes, & ſinguli, ad quos viſitatio ſpectat, ut paterna charitate, Chriſtianoque zelo omnes amplectantur, ideoque modeſto contenti equitatu famulatuque ſtudeant, 10. quam celerrime, debita tamen cum diligentia, viſitationem (*c*) ipſam abſolvere. 11. ℣ Interimque caveant, ne inutilibus ſumptibus cuiquam graves, oneroſive ſint; 12. neve ipſi, aut quiſquam ſuorum 13. quidquam procurationis cauſa pro viſitatione, etiam teſtamentorum ad pios uſus, 14. præter id, quod ex relictis piis jure debetur, aut alio quovis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque ſit, etiam qualitercumque oferatur, accipiant: non obſtante quacumque conſuetudine, etiam immemorabili: 15. • exceptis tantum victualibus, quæ ſibi ac ſuis frugaliter, moderateque pro temporis tantum neceſſitate, & non ultra, erunt miniſtranda. Si tamen in optione eorum, qui viſitantur, ſi malint ſolvere id, quod erat ab ipſis antea ſolvi, certa pecunia taxata, conſuetum; 16. an vero prædicta victualia ſubminiſtrare: ſalvo item jure conventionum antiquarum cum monaſteriis, aliiſve piis locis, aut Eccleſiis non Parochialibus inito, quod illæſum permaneat. In ⁂ iis vero locis, ſeu provinciis, ubi conſuetudo eſt, ut nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant; ibi id obſervetur. Quod ſi quiſquam, quod abſit, aliquid amplius in ſupradictis omnibus caſibus accipere præſumpſerit; λ is præter dupli reſtitutionem, intra menſem faciendam, aliis etiam pœnis juxta Conſtitutionem Concil. Generalis Lugdunenſis, quæ incipit, (*d*) Exigit: necnon aliis pœnis in Synodo Provinciali arbitrio Synodi, abſque ulla ſpe veniæ, μ mulctetur. Patroni vero in iis, quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem ſpectant, nullatenus ſe præſumant ingerere; neque viſitationi ornamentorum Eccleſiæ, aut bonorum ſtabilium, ſeu fabricarum proventibus immiſceant: niſi quatenus id eis ex inſtitutione, ac fundatione competat; 17. ſed Epiſcopi ipſi hæc faciant, † 18. & fabricarum reditus in uſus Eccleſiæ neceſſarios, & utiles, 19. prout ſibi expedire magis viſum fuerit, expendi curent.

c Concil. Bracc. 2. c. 1. Conc. Trident. verſi. ſtatuimus etiam ne Epiſc. c. cavendū, & c. inter cætera, 10. q. 3 & c cū Apoſt. de cenſib.

d Sexti decretal. lib. 3. de cenſi. tit. 20. c. 2.

DECLARATIONES.

1. *Propriam Diœceſim.*) Hoc intelligitur habere locum etiam caſu, quo Eccleſiæ ſint exemptæ, ſed tunc per ſeipſum tantum, vel iis, quibus ſibi videbitur, adjunctis, *ex cap. 4. ſeſſ. 6.*

Fuit dubitatum, an liceret Epiſcopo in viſitatione homines monere per edicta ſub excommunicationis pœna ad revelanda ea, quæ ſcirent contra Capitulares, & alios qui correctione, & emendatione indigent. Fuit reſolutum die ult. Martii 1588. non licere.

2. *Per ſuum generalem Vicarium, aut Viſitatorem.*) Comprehenduntur etiam exempti, qui viſitandi eſſent ab Epiſcopis, ut poſſint ipſis legitime impeditis viſitari a Vicariis, ut hic.

3. *Archidiaconi autem.*) Ordinarius vel debet dare beneficium Eccleſiaſticum Archidiacono de conſuetudine juriſdictionem exercendi, vel permittere ei exercere juriſdictionem Archidiaconatus, ſicut erat ſolitus. Cum autem Archidiacono proviſum fuerit de alio beneficio, contigeritque Archidiaconatum ipſius Archidiaconi ceſſione vel morte vacare, Archidiaconatus ipſe in perpetuum poſtea ſublatus eſſe intelligitur. Interim vero dum Archidiaconus juriſdictionem exercet, ſi ipſe, vel ejus

miniſtri quicquam injuſte, vel perperam egerint, Ordinarius in eos animadvertere debet.

4. *Viſitationem.*) Congregatio cenſuit, Archidiaconum, dummodo viſitet, percipere fructus Archidiaconatus, cum ſit abſens pro ſervitio Eccleſiæ & ex præſcripto Papæ.

5. *Aſſumpto Notario.*) Verba hæc, quibus dicitur, quod Archidiaconi, Subdiaconi & alii inferiores, in ſua viſitatione debeant aſſumere Notarium de Epiſcopi conſenſu, locum non habent in Abbate ſæculari.

6. *Per ſeipſos tantum.*) Si juriſdictio iſtorum inferiorum verſaretur ſolum in videndis rationibus & computis Eccleſiarum, per ſubſtitutos poſſent implere ſuum munus.

7. *Viſitatores etiam.*) Hoc decretum, quo jubetur Viſitatores a Capitulo deputatos, eſſe approbandos ab ordinario, vendicat ſibi locum, etiam ubi ſoli Capitulo abſque Epiſcopo competit facultas viſitandi, prout declaravit Congregatio die 30. April. 1587.

8. *Sed non ideo Epiſcopus.*) Licet Epiſcopus poſſit iterum viſitare Eccleſias viſitatas ab inferioribus, ut hic, non poteſt tamen iterum punire punitos ab eis, nec ab eis abſolutos cogere ad innocentiam ſuam demonſtrandum.

Congregatio cenſuit, licuiſſe Archiepiſcopo Tranenſi in actu viſitationis Eccleſiæ ſancti Jacobi Eccleſiæ exemptæ, exquirere ab illius Eccleſiæ clericis titulos beneficiorum & dimiſſorias, quarum virtute fuerint ordinati, niſi aliter idem Archiepiſcopus exquiſierit & viderit, poſſe idem compellere ad exhibendas hujuſmodi dimiſſorias & titulos.

Penſionarius non tenetur contribuere pro mercede concionatoris, præſertim ubi eſt conſuetudo, quod populus talem impenſam facere ſoleat.

Penſionarii nulla ex parte contribuere debent pro mercede, quæ prædicatoribus ſolvitur.

Decretum Clementis II. de ſepult. de hora prædicandi, quod regulares poſſint prædicare populo verbum Dei, hora illa dumtaxat excepta, in qua locorum Prælati voluerint, vel coram ſe facere ſolemniter prædicare, S. D. N. reſpondit non eſſe in uſu.

An vigore hujus *cap.* teneatur Ordinarius prohibere regularibus, ne in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicent, cauſam allegare aut juſtificare, & quæ legitima cenſeatur? Congregatio cenſuit non teneri.

9. *Bonos mores tueri, pravos corrigere.*) Epiſcopus viſitando poteſt aliquod crimen corrigere & punire, & non ſolum monere & reprehendere.

10. *Quam celerrime.*) Nullum certum tempus ab Epiſcopo obſervandum ad viſitationem eſt præſcriptum, ſed relictum eſt arbitrio Epiſcopi, quod debet eſſe moderatum & diſcretum.

Dum ipſe Epiſcopus viſitat, debet continenter viſitationem proſequi, neque ad extraneos actus divertere, ſed quamprimum legitimo impedimento ceſſante, ut perficiatur, incumbere.

11. *Interimque caveant.*) Per Decretum hoc §. *interimque*, quo prohibetur Epiſcopis, ne præter victualia quicquam accipiant procurationis cauſa pro viſitatione, etiam teſtamentorum ad pios uſus, aut alio quovis nomine, non cenſetur ſublatum Cathedraticum, quod ſingulis annis exigi ſolet ab Ordinario, tam in viſitatione, quam extra. Ita cenſuit Congregatio Conc. die 8. Octobris 1587. Melius tamen facerent, ſi Cathedraticum extra viſitationem exigerent.

12. *Neve ipſi aut quiſquam ſuorum.*) Non poteſt quicquam ab eis, qui viſitantur, pro decretis & ordinationibus ſpectantibus ad viſitationem, vel etiam pro ſcriptura laboreve, percipere Epiſcopus, vel ei adjuncti.

13. *Quicquam procurationis cauſa.*) Epiſcopus re ipſa non viſitans, nihil procurationis cauſa exigere poteſt.

Epiſcopo ſibi petenti declarari, quem ordinem debeat habere Epiſcopus cum ſuo Capitulo, an cum Notario vel ſine, vel cum juramento, ne detur occaſio litibus & ſumptibus? Congregatio reſpondit ſervandum eſſe eum ordinem, quem conſtituit decretum Concilii *Seſſ. 6. c. 4. & Seſſ. 21. c. 6.* Si modo capitulum ſit exemptum ab Ordinario, quod ſi illud ſubjectum ſit, tunc ſervandum ordinem poſitum præſenti *cap.* ubi de Notario & diſpoſitionibus, & de actis expreſſe diſpoſitum eſt.

An Epiſcopus conſtituere poſſit ſuum Archidiaconum ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum & equitatum, ne oneri ſit Eccleſiis, quas viſitaverit? Congregatio reſpondit poſſe.

Hoc caput, dum de ſubminiſtrandis victualibus diſponit, non habere locum in viſitatione Cathedralis Eccleſiæ, cenſuit Congregatio.

Con-

Congregatio cenſuit, munera nulla poſſe accipere, ſed victualia tantum, vel eorum loco procuratorium, ſi viſitati ita elegerint. Congregatio cenſuit, nullum certum tempus a Concilio fuiſſe præſcriptum, intra quod teneatur Epiſcopus ſuam viſitationem concludere, ſed relictum ejus arbitrio, quod tamen debet eſſe moderatum & diſcretum.

14. *Præter id, quod ex relictis piis jure debetur.*) Epiſcopus poteſt ex conſuetudine exigere, veluti trigeſimam, ex relictis piis ratione viſitationis teſtamentorum: ſecus vero, ſi in teſtamentis nullum eſſet relictum pium.

15. *Exceptis tantum victualibus.*) Hæc debentur ab his, qui conſueverunt procuratorem præſtare, & quandoque contingit a Communitatibus locorum.

Extante conſuetudine, ut Epiſcopo Diœceſeos viſitanti a laicis victualia miniſtrentur, etiam Vicario viſitanti, ab Eccleſiarum Rectoribus conſuetudo attendenda ſit.

16. *Victualia ſubminiſtrare.*) Si ex conſuetudine populus ſubminiſtrat victualia Epiſcopo viſitanti, poteſt ſervare conſuetudinem Eccleſiæ utilem: laudabile tamen eſt, ut Epiſcopus illum minus gravet. Si vero populus ſubminiſtrabat ante Concilium ſingulis trienniis, Epiſcopus non debet exigere, ſi ſingulis annis viſitaverit, niſi pro tempore, quo ante præſtabat populus, quod ſi ipſe recuſaret, cogendus non eſt.

Epiſcopus exiens per villas & oppida, ut Sacramentum Confirmationis tantum conferat, a nemine eſt procurandus, & ipſi Epiſcopo Chriſmatis tantum conferendi cauſa ad loca ſuæ Diœceſis accedenti, laici vel Eccleſiarum Rectores ad illius impenſas non tenentur.

17. *Sed Epiſcopi ipſi hoc faciant.*) Capitulum quoddam prætendit, quod Epiſcopus ſine adjunctis non poſſet viſitare corpus Eccleſiæ Cathedralis, Sacramentum, reliquias, veſtes, vaſa, ornamenta, cæteraque ad cultum divinum deſtinata: nec capellas, capellanias, dotationes, anniverſariorum inſtitutiones & memorias defunctorum, aliaque pia opera, nec res aut bona dictæ fabricæ, aut Eccleſiæ: Congregatio tamen cenſuit, poſſe ſine adjunctis: de quibus *ſeſſ. 25. c. 6. de Ref.*

18. *Et fabricarum reditus.*) In fabricis, quæ non ſunt de jurepatronatus, a fortiori decretum hoc habet locum: nam earum reditus arbitrio Epiſcopi in uſus Eccleſiæ ſunt exponendi.

19. *Prout ſibi magis expedire viſum fuerit.*) Cum ex hoc Decreto reditus fabricarum, quæ ſunt de jurepatronatus, expendi debeant, prout Epiſcopo magis expedire videbitur, a fortiori hoc habet locum etiam in fabricis, quæ non ſunt de jurepatronatus.

Congregatio Concilii cenſuit, obtinentem legitime præbendam & Parochialem ante Concilium, poſſe poſt Concilium utrumque beneficium retinere, dummodo in Parochiali reſideat. 28. Aprilis 1594.

Gregor. X. in generali Concil. Lugdunenſi in 6. Decretal. tit. De cenſibus & exactionibus.

CAPUT II.

EXigit perverſorum audacia, ut non ſimus ſola delictorum prohibitione contenti, ſed etiam pœnam delinquentibus imponamus. Conſtitutionem itaque felicis recordationis Innocentii Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, editam ſuper non recipiendis in pecunia procurationibus, ac ſuper receptione munerum viſitantibus, eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fertur temeritas præterire, volentes inviolabiliter obſervari, eam decernimus pœnæ adjectione juvandam: Statuentes, ut univerſi & ſinguli, qui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam a volente recipere, vel alias conſtitutionem ipſam recipiendo munere, ſive viſitationis officio non impenſo procurationem in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occaſione, violare præſumpſerint, duplum ejus quod receperint Eccleſiæ, a qua id receptum fuerit, intra menſem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, duplum ipſum ultra prædictum tempus reſtituere differentes, ingreſſum ſibi Eccleſiæ ſentiant interdictum. Inferiores vero beneficio noverint ſe ſuſpenſos, quouſque de duplo hujuſmodi gravatis Eccleſiis plenariam ſatisfactionem impendant, nulla eis in hoc dantium remiſſione, liberalitate, ſeu gratia valitura. Ibid. c. 1.

REMISSIONES.

α Vide noviſſime P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 20. num. 69. verſ. Quintum*, late P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. a Principio.*

β *Patriarchæ.*) Plura de Illuſtriſſimis Patriarchis Eccleſiæ, & de eorum numero, præeminentia, Origine, & dignitate

congerunt Covarr. *lib.* 4. *Vari. cap.* 14. *num.* 13. *verſ. Secunda autem Sedes*, Altamiran. *tract. de Viſitat.* ſuper hunc *text. verbo*, *Patriarchæ & Primates*, *num.* 2. Albert. Troti. *de vero*, *& perfecto Clerico*, *lib.* 1. *c.* 13. *num.* 4. Caſſian. in *Catalog. p.* 4. *conſid.* 9. Pelan. *l.* 2. *de planctu Eccleſiæ*, *cap.* 17. Petr. Rebuff. in *Concord. tit. de Collat.* §. *ſi quis vero in gloſſ. verbo*, *Patriarchales*, Fuſc. *de Viſitat. lib.* 1. *cap.* 2. *a num.* 8. Rophin. *de Re Pontif. lib.* 2. *Rub.* 5. *cap.* 33. *&* 34. Selu. *de Benefic. part.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 28. Illeſcas *part.* 1. *hiſtoriæ Pontificalis lib.* 2. *cap.* 1. *fol.* 56. *col.* 1. Petr. Gregor. *Syntagm. lib.* 15. *cap.* 10. Luſit. Petrus Alphonſ. de Vaſconcellos in *Harmonia Rubricarum ad Rubr. de auctoritate & uſu pallii*, *num.* 10. *in fine*. Leli. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de Illuſtriſſimis Patriarchis*. Sigiſm. *de Appellat. quæſt.* 8. *num.* 99. P. Henriquez in *ſumma part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 29. noviſſime Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in *praxi crimin. Regular. tit.* 4. *cap.* 2. *num.* 7.

γ Patriarchas dici quaſi Patres Patrum, ſeu principes Epiſcoporum, probat *cap. Cleros*, *verſ. Patriarchæ* 22. *diſt.* Vide Polydor. Virgil. *de Invent. rerum*, *lib.* 4. *cap.* 12. Læli. *d. tit. de ſtatu Reverendiſſ. Patriarcharum*, *num.* 2. Petr. Gregor. *Syntagm. lib.* 15. *c.* 2. *num.* 11. *& rei Benefic. cap.* 10. *num.* 4. P. Henriquez *d. cap.* 29. §. 1. *&* 2. Gonzal. ad *reg. Cancel. gloſſ.* 41. *num.* 13.

* *Et Epiſcopi*, *&c.*) Vide *text. in cap. ſi Epiſcopus de offic. ordin. in* 6. Summan. Arin. *verb. Viſitare*, Matthæum Soarez in *ſua pract. de viſitator. cap.* 1. *lib.* 2. *tit. part.* 1. Balthaſ. Altamiran. *de viſitatione*, ubi latiſſime Thom. Valaſc. *allegatione* 70. *ex num.* 3. Card. Tuſc. *lit. V. in concl.* 218.

δ *Metropolitanis vero*, *&c.*) An Archi-Epiſcopus poſſit viſitare provinciam? Affirmat Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 78. *n.* 2.

ε *Archidiaconi autem*, *decani & alii inferiores*, *&c.*) Vide P. Azor. *d. cap.* 40. *q.* 7. Flores Vari. *lib.* 3. *q.* 24. *n.* 23. Vide Aloyſ. Ricci. in *deciſ.* 581. *num.* 3. *& in prax. var. reſol. cap.* 301.

ζ *Aſſumpto Notario*.) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Poteſt Epiſcopus in viſitatione uti quavis perſona, prout de jure communi poteſt uti in actibus judicialibus, & iterum Epiſcopus non poteſt arctari in viſitatione, ut deferat Notarium Capituli, cum poteſtas viſitationis adeo Epiſcopo eſt conceſſa, ut ſibi nihil in ea vendicare Capitulum poſſit, & ideo poteſt Epiſcopus ſecum ferre vel Secretarium ſuum, vel alium Notarium, prout ſibi videbitur neceſſario convenire. Refert iiſdem verbis Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 2. *verbo*, *Viſitatio*, §. 10.

η *Viſitatores etiam a Capitulo viſitandi*.) An Capitulum ſuperſtite adhuc Epiſcopo ex præſcriptione, vel privilegio viſitandi jus habeat? Affirmat P. Azor. *d. c.* 40. *q.* 8.

* *Conſuetudine etiam immemorabili*.) Vide omnino Rotam noviſſ. *deciſ.* 744. *in* 1. *p. diverſorum*.

& Interimque caveant, *&c.*) Vide Navarr. *conſ.* 1. *de Cenſibus*. Zerol. *p.* 1. *verbo*, *Viſitatio*. §. 5. *in fine*, *verſ. Præterea*. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 37. *num.* 36. *cum ſeqq.*

ι *Exceptis tamen victualibus*, *&c.*) Vide late & eleganter Zerol. *d. verbo*, *Viſitatio*, *Paragrapho ſexto*, ubi *dubio* 1. dicit, quod appellatione expenſarum victualium comprehenduntur illæ, quæ conſiſtunt in victu, non autem illæ, quæ concernunt alia neceſſaria perſonæ, puta ſi vellet viſitator ſumere medicinam, vel aliqua extra victum. Et *dubio* 2. quod Viſitator id, quod per victum ſibi neceſſarium contingebat, non poteſt in pecunia taxare. Et *dubio* 3. quod ſubditi non tenentur miniſtrare equitaturas Viſitatori. Et *dubio* 4. quod Secretarius, vel Scriba non poteſt aliquid recipere pro ſuis laboribus ſcribendo, & tranſcribendo, vel dando copiam ipſius viſitationis. Et *dubio* 5. quod quando Epiſcopus viſitat per alium, teneantur viſitati ad omnia ipſis viſitatoribus ac ipſi Epiſcopo, ſi viſitaret. Et *dubio* 6. quod ſi Epiſcopus una die duas Parochias viſitaverit, unam tantum procurationem habet. Et *dubio* 7. quod Epiſcopus, vel alius Viſitator non poteſt accipere procurationem ab hoſpitalibus & aliis locis leproſorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, nec ab Eccleſia paupere, quia debet gratis viſitari, & ſuper hoc editam fuiſſe a ſacra Cardinalium Congregat. ſequentem deciſionem refert Zerol. ubi ſupra. Quod ſi beneficia omnia eximantur ab onere procurationis, Domini dixerunt, quæcumque beneficia etiam tenuia pro rata ad procurationem teneri.

κ *In iis vero locis*, *ſeu provinciis*, *&c.*) Vide Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 57. *num.* 19.

λ *Is præter dupli reſtitutionem*, *&c.*) Vide Concil. Brachar. 4. *act.* 2. *de Viſit. cap.* 9. *fol.* 28. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 42. *col.* 360. vide ad hoc Navarr. *conſ.* 11. *de cenſibus*.

μ *Mul-*

μ *Mulctetur.*) Vide Spin. in *Speculo teſtament. gloſſ. 4. principali num. 91.*

† *Sed Epiſcopi ipſi hoc faciant.*) Vide Cavalcan. *deciſ. 12. num. 30. p. 3.* Tobiam Nonium *conſ. 61.*

CAPUT IV.

Prædicationis munus frequenter obeundum: a parochianis Eccleſia Parochialis adeunda eſt ad audiendum verbum Dei: nullus contradicente Epiſcopo prædicare præſumat in Eccleſiis etiam regularium, &c.

1. PRædicationis munus, (*a*) quod Epiſcoporum præcipuum eſt, cupiens ſancta Synodus, quo frequentius poſſit ad fidelium ſalutem exerceri, Canones alias ſuper hoc editos, ſub ſel. rec. (*b*) Paulo III. aptius præſentium temporum uſui accommodando, mandat, ut in Eccleſia ſua 2. ipſi per ſe, aut, ſi legitime impediti fuerint, 3. per eos, quos ad prædicationis munus aſſument; in aliis autem Eccleſiis, 4. per Parochos, ſive, iis impeditis, per alios 5. ab Epiſcopo β impenſis eorum, qui eas 6. præſtare vel tenentur, vel ſolent, deputandos in civitate; aut in quacunque parte diœceſis; cenſebunt expedire, γ ſaltem omnibus Dominicis, & ſolemnibus diebus feſtis; tempore autem Jejuniorum 7. Quadrageſimæ, & Adventus Domini, quotidie, vel ſaltem tribus in hebdomada diebus, ſi ita oportere duxerint, 8. ſacras ſcripturas, divinamque legem annuncient, & alias, quotieſcunque id opportune fieri poſſe judicaverint. 9. Moneatque Epiſcopus populum diligenter, δ teneri unumquemque † Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, (*c*) ad audiendum verbum Dei. 10. ε Nullus autem ſæcularis, ſive 11. regularis, 12. etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, 13. contradicente Epiſcopo, 14. prædicare præſumat. ζ Iidem etiam ſaltem Dominicis, & aliis feſtivis diebus pueros in ſingulis Parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri curabunt, & ſi opus ſit, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas compellent: non obſtantibus privilegiis, & conſuetudinibus. In reliquis, ea, quæ de prædicationis munere ſub eodem Paulo III. decreta fuerunt, ſuum robur obtineant.

a Concil. Cart. 4. c. 20. Concil. Remen.

b c. Epiſc. nullam rei 88. diſt. c. ſup. ſeſſ. 5. de reform. c. 2. Conc. Arelat. 4. c. 10. Conc. Later. ſub Innoc. III. c. 10. c. inter cætera de off. ord. Concil. Mag. c. 25.

c 4. Carth. c. 24.

DECLARATIONES.

1. *Prædicationis munus.*) Congregatio cenſuit, electionem & deputationem prædicatoris ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedralibus Eccleſiis ſpectare, nulla habita ratione cujuſcunque conſuetudinis etiam immemorabilis, qua talis deputatio Capitulo, vel Epiſcopo una cum Capitulo aut cuivis alteri competeret. Eſt autem in optione Epiſcopi, utrum ipſe malit Prædicatorem in ſua Cathedrali eligere, aut deputare, quando populus illum etiam ob immemorabili tempore eligere & nominare conſueviſſet, vel prædictam nominationem ex immemorabili conſuetudine relinquere, ita tamen, ut ipſe Epiſcopus electionem, deputationemque Prædicatoris faciendo, populum, ad ſuſtentationis gratiam aliquid erogandum, non compellat; ſin vero populum prædicta facultate eligendi prædicatorem Epiſcopus uti ſinat, eundem populum cogere poſſit ad eas impenſas & eleemoſynas Prædicatori præſtandas, quas ipſe populus in hanc cauſam præſtare ſolitus eſt. In aliis Eccleſiis ad Epiſcopum ſimiliter pertinet electio, & deputatio Prædicatoris impenſis eorum, qui illas præſtare vel tenentur vel ſolent. Concilium tamen non ſuſtulit immemorabilem conſuetudinem, qua facultas nominandi Prædicatorem in Eccleſiis non Cathedralibus, alteri, quam Epiſcopo, competeret in ſua Diœceſi, etiamſi ſit Cathedralis. Hoc *infr.* § *In optione.*

Congregatio Concilii cenſuit, eſſe in electione Epiſcopi, vel deputare in ſua Cathedrali Prædicatorem, etiam quod populus illum ab immemorabili tempore eligere conſueviſſet, vel præteritam nomina- 11. Junii, 1596.

minationem ipſi populo relinquere, ita ut ſi Epiſcopus Prædicatorem eligat, populum ad Eleemoſynas Prædicatori erogandas non compellat: verum ſi populum prædictum facultate eligendi prædicatorem uti permiſerit, tunc populum ad ſolitas Eleemoſynas præſtandas Epiſcopus cogere poterit.

Die 4. Septemb. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, in aliis Eccleſiis quam Cathedralibus non eſſe ſublatam conſuetudinem immemorabilem præſentandi, vel nominandi pro eis Prædicatorem Epiſcopo.

2. *Ipſi per ſe.*) Epiſcopus qui legitime impeditus, hoc officium prædicandi per ſeipſum non præſtat, per alium impenſis ſuis præſtare debet, niſi ex conſuetudine hoc ad alium ſpectaret.

Diaconus non debet prohiberi exercere onus prædicandi, niſi ob juſtam aliquam cauſam.

3. *Per eos, quos ad prædicationis munus aſſument.*) His verbis liquet, quod jus eligendi Prædicatorem ſpectat ad Epiſcopum, & non ad alium quempiam.

Pius V. decreverat in Cathedrali ſolum Epiſcopum teneri ad præſtandum ſtipendium Prædicatori, non obſtante quacunque conſuetudine, etiam immemorabili. Gregorius XIII. dixit deinceps rationem habendam eſſe conſuetudinis immemorabilis, & Epiſcopum hac ratione poſſe cogere.

In optione tamen Epiſcopi erit Prædicatorem in ſua Cathedrali deputare, etiamſi alias pertineret ad populum ex immemorabili conſuetudine. At tunc non poterit Epiſcopus compellere populum ad ſolitam eleemoſynam & impenſas Prædicatori præſtandum. Secus ſi Epiſcopus ſineret, ut populus nominaret, & ſolitus eſſet eleemoſynas præſtare. Non poteſt Epiſcopus denegare licentiam prædicandi in Parochiali, eo quod prædicetur in Cathedrali, ſed permittere, juxta formam hujus Decreti & *cap. 3. ſeſſ. 5.*

4. *Per Parochos.*) Onus eligendi Prædicatorem incumbit Epiſcopo vel Parocho, & ſi Curatores animarum per ſe volunt munus Prædicatoris obire, non debent prohiberi.

5. *Ab Epiſcopo.*) Ubi viget conſuetudo, quod populus ſolvat Concionatori, ea eſt ſervanda, niſi forſan facultas nominandi prædicatorem univerſitatis ab immemorabili tempore Epiſcopo competeret, & Epiſcopus talem nominationem ſibi vendicaret.

Merces, quæ Prædicatoribus tribui ſolet, nulla ex parte a penſionariis eſt exigenda, atque eo minus, ſi populus hos ſumptus facere ſolebat.

Si ex publico civitatis ærario concionatori ſolent eleemoſynæ dari, ea conſuetudo ſervanda eſt.

6. *Præſtare vel tenentur, vel ſolent.*) Etiam pro Eccleſiis Cathedralibus.

7. *Quadrageſimæ.*) Redarguit Sedes Apoſtolic. Epiſcopum, qui tempore quadrageſimæ ad aliam Eccleſiam Cathedralem ſibi unitam, Concionatorem non deſtinaverat.

Per hoc Decretum relinquitur arbitrio Epiſcoporum, an tempore Quadrageſimæ, & Adventus quotidie vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur, cum hodie Adventus non dicatur proprie tempus jejunii.

8. *Sacras ſcripturas, divinamque legem annuncient.*) Non eſt ponendus punctus commatis poſt verbum *Jejuniorum*, quaſi ſacra Scriptura annuntianda ſit in omnibus vigiliis, per annum, & quatuor anni ſtatis temporibus, ſed refertur duntaxat ad Quadrageſimam & Adventum.

9. *Moneat Epiſcopus.*) Ordinarius non poteſt per hoc Concilium mulctis & pœnis, etiam in cauſa notabilis negligentiæ aut contumaciæ cogere populum ad audiendam miſſam, & ſacram concionem in Eccleſia Parochiali, nec pueros ad diſcendum Doctrinam Chriſtianam, etiam ſi hoc fieri voluerit in oppidis, villis, aut aliis locis extra Civitatem.

10. *Nullus autem ſæcularis.*) Vigore Bullæ fel. rec. Pii V. de profeſſione fidei facienda, regulares Concionatores non tenentur facere profeſſionem fidei, antequam prædicandi munus aſſumant: poteſt tamen Ordinarius, quo tempore ſolet prædicandi licentiam ex Decreto Concilii Tridentini hoc *cap.* concedere Regularibus, ab eiſdem exigere hanc fidei profeſſionem, ſi ita videbitur ſibi expedire.

11. *Sive regularis.*) Munus prædicationis per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in ſacris Ordinibus conſtitutus, non enim alicujus Ordinis ſacri videtur actus eſſe. Fuit tamen dictum, quod ſecus de laico.

12. *Etiam in Eccleſiis ſuorum ordinum.*) Habet etiam locum in exemptis Eccleſiis, habentibus proprium Prælatum, in quibus, qui obtinere vult licentiam prædicandi ab Epiſcopo, a Prælato eidem offerri debet.

13. *Contradicente Epiſcopo.*) Per hæc verba,

ba, quibus cavetur, ut nullus prædicet contradicente Epiſcopo, Sedes Apoſtolica nemini prædicandi licentiam concedere ſolet, niſi de conſenſu Epiſcopi.

14. *Prædicare præſumat.*) Immo ab Epiſcopo benedictionem petere tenetur ex Decreto Concilii, *Seſſ. 5. cap. 2.* quo tempore poterit Epiſcopus profeſſionem fidei exigere ab eo.

Non poteſt Epiſcopus Ordinarius ad libitum, & ſine cauſa rationabili ſuſpendere a prædicatione.

Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III.
Can. 10.

CUm ſæpe contingat, quod Epiſcopi, propter occupationes multiplices, vel invaletudines corporales aut hoſtiles incurſiones, ſeu occaſiones alias (ne dicamus defectum ſcientiæ: quod in eis eſt reprobandum omnino, nec de cætero tolerandum) per ſeipſos non ſufficiunt miniſtrare populo verbum Dei, maxime per amplas diœceſes & diffuſas: generali conſtitutione ſancimus, ut Epiſcopi viros idoneos ad ſanctæ prædicationis officium ſalubriter exequendum aſſumant, potentes in opere & ſermone, qui plebes ſibi commiſſas vice ipſorum, cum per ſe idem nequiverint, ſollicite viſitantes, eas verbo ædificent & exemplo, quibus ipſi cum indiguerint, neceſſaria miniſtrent, ne pro neceſſariorum defectu compellantur deſiſtere ab incepto. Unde præcipimus, tam in Cathedralibus, quam in aliis conventualibus Eccleſiis, viros idoneos ordinari, quos Epiſcopi poſſint Coadjutores & cooperatores habere, non ſolum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confeſſionibus, & pœnitentiis injungendis, ac cæteris, quæ ad ſalutem pertinent animarum. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, diſtrictæ ſubjaceat ultioni.

REMISSIONES.

α Vide late Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Prædicatio, pag.* 287. P. Henriq. in *ſumm. par. 1. lib. 7. cap.* 28. §. 8. noviſſime P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 26. n. 69. verſ. Tertium eſt, & lib.* 18. *num.* 118. *cum ſeqq.*

β *Impenſis eorum.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Munus eligendi Prædicatorem ad Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium ſit conſuetudo ab immemorabili tempore. Et iterum: Epiſcopus debet ſumptibus propriis conducere in Eccleſia Cathedrali Prædicatorem, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus etiam immemorabilibus, & dum eſt dubium, quorum ſumptu ſit conducendus concionator pro Quadrageſima, debet Epiſcopus interdum proprio ſumptu conducere illum. Iiſdem verbis refert Zerol. in *praxi Epiſcopor. par. 1. Verbo, Prædicatio,* §. 7.

γ *Saltem omnibus Dominicis, & ſolemnibus diebus feſtis.*) Vide Bobadill. in *ſua Polit. lib. 2. cap.* 18. *num.* 194. *lit. K.* ubi reſolvit, quod Correctores civitatum poſſunt facere etiam renitente Vicario generali, ut ſaltem omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis, populo prædicetur, de quo etiam late Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 62. art. 9.*

δ *Teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe.*) Vide P. Soar. *de Relig. tom. 2. l. 2. cap. 26. num. 5.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. l. 7. cap. 3. quæſt. 7. & l. 12. cap. 2. quæſt. 1. verſ. Deinde.* Zerol. *dict. verbo, Prædicatio,* §. 4. *& par. 2. verbo, Parochia, pag.* 82. ubi dicit ſacram Cardinalium Congregationem diſpoſuiſſe, non poſſe Ordinarium multis, & pœnis cogere ire ad audiendum ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali. * Vide etiam Guttier. *lib. 1. can. quæſt. c. 30. num. 7. 14 & 33.*

ε *Nullus autem ſæcularis, ſive Regularis etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum contradicente Epiſcopo prædicare præſumat.*) Vide P. Henriq. *lib. 2. cap.* 18. §. 8. Zerol. *dict. verbo, Prædicatio,* §. 3. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 23. art. 3.* † Ricc. in *praxi var. reſol. cap.* 190.

ζ *Itidem etiam, &c.*) Vide etiam Bejam *reſponſ. caſuum Conſc. par. 3. caſu 27. verſ. Tandem,* ubi etiam reſolvit, nequaquam eſſe abſolvendum eum, qui vel ob negligentiam, vel verecundiam Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem præcepta addiſcere non curat: poſtquam tamen ſic ignorans pro viribus elaborat, ut hæc memoriæ tradat, & nec verbum unum retinere poteſt, dummodo tamen credat ſingulos articulos, quando ſibi proponuntur a miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac de præceptis Decalogi reſpondere, quando interrogatur: & deprecetur Deum intendens ſaltem virtualiter ad ea, quæ in oratione Pater noſter continentur, abſolvi tunc poterit. Vide etiam Zerol. *in praxi Epiſcop. par. 1. verbo, Doctrina Chriſtiana,* §. 2. ubi §. 3. dicit ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe in hæc verba:

Ordi-

Ordinarius non poteſt mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, etiamſi hoc fieri noluerint in oppidis, villis & aliis locis extra civitatem: nec valet, quia Concilium loco citato dicit poſſe compelli per Cenſuras Eccleſiaſticas, quia ibi loquitur de compulſione illorum, quorum intereſt eam docere, & non de compulſione puerorum ſeu parentum ipſorum. * Vide etiam S. Thom. *par. 2. quæſt. 76. art. 2. in reſponſ.* Navar. *conſ. 10. num. 1. de pœnit.* Hugolin. *de offic. & poteſt. Epiſc. par. 1. cap. 6. §. 2.*

CAPUT V.

Cauſæ criminales graviores contra Epiſcopos a ſolo ſummo Pontifice cognoſcantur & terminentur. Aliquando tamen ſua manu committet ſummus Pontifex Cauſæ diſquiſitionem Metropolitanis, qui ſolam facti inſtructionem facient, & ad Sanctiſſimum Dominum mittent, &c. Minores criminales cognoſcantur a ſolo Concilio provinciali, &c.

1. [a] CAuſæ criminales (*a*) [b] graviores contra Epiſcopos, [c] etiam hæreſis, quod abſit, quæ depoſitione, aut privatione dignæ ſunt, [d] ab ipſo tantum ſummo Romano Pontifice cognoſcantur, & terminentur. Quod ſi ejuſmodi ſit cauſa, quæ neceſſario extra Romanam Curiam ſit committenda, nemini prorſus ea committatur, 2. niſi Metropolitanis, aut Epiſcopis, a Beatiſſimo Papa eligendis. Hæc vero commiſſio & ſpecialis ſit, & manu ipſius Sanctiſſimi Pontificis ſignata, nec unquam plus his tribuat, quam ut ſolam facti inſtructionem ſumant, proceſſumque conficiant, quem ſtatim ad Romanum Pontificem tranſmittant, (*b*) reſervata eidem ſanctiſſimo ſententia definitiva. Cætera alias ſub fel. rec. Julio III. ſuper his decreta; necnon conſtitutio ſub Innocentio III. in Concilio generali, quæ incipit, Qualiter (*c*) & quando; quam ſancta Synodus in præſenti innovat: ab omnibus obſervetur. Minores vero criminales cauſæ Epiſcoporum, 3. in Concilio tantum provinciali cognoſcantur, & terminentur, 4. vel a deputandis per Concilium provinciale.

[a] Vide Conc. Sardicen. c. 3. c. ad abolendum & c. excommunicamus, §. damnati vero de hæret. & c. quo jure 8. diſt.

[b] Sup. ſeſſ. 13. de ref. c. 6. 7. & 8.

[c] Lat. c. 8. & decret. lib. 5. tit. 1. c. 24.

DECLARATIONES.

1. *Cauſæ Criminales.*) Concilium provinciale non poteſt formare hunc proceſſum contra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illum ad Sanctiſſimum, quia vult hoc *cap.* ut non ſolum diffinitio, ſed etiam cognitio ſit tantum Sanctiſſimi. Sic Congregatio cenſuit die tertia Octobris 1585.

2. *Niſi Metropolitanis.*) Poteſt Metropolitanus cognoſcere cauſas civiles Epiſcoporum, ex ſententia Congregationis.

3. *In Concilio tantum provinciali.*) In Concilio provinciali poſſunt tractari & diffiniri cauſæ criminales minores, non exiſtentibus inibi duodecim Epiſcopis a Concilio requiſitis: quia conſtat Concilia provincialia ex minori numero Epiſcoporum conſiſtere. Nec obſtat, quod cognoſcendis cauſis Epiſcoporum requirantur duodecim Epiſcopi, quia illud procedit in cauſis majoribus, ut cenſuit Congregatio.

4. *Vel a deputandis.*) Non eſt neceſſe, quod ſint Epiſcopi, qui deputandi ſunt per Concilium provinciale: quia facultas eſt generalis. Poterunt inſuper deputati prædicti cognoſcere & terminare cauſas Concilio Provinciali diſſoluto, ſi cauſæ erant cœptæ ab iſtis deputatis ante diſſolutionem dicti Concilii: quia in ſimili non exſpirat Juriſdictio Delegati. Quando vero cauſa non erat cœpta, dicti Deputati non amplius illas poterunt terminare.

REMISSIONES.

[a] Vide Flamin. *de Reſignat. lib. 1. q. 10. num. 40.* P. Henriq. in *ſumm. lib. 13. cap. 55. §. 2.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. Gloſſ. 41. n. 5.* ubi reſolvit Concilium in præſenti intelligendum eſſe de Epiſcopis reſidentibus, qui, etiamſi ſit cauſa atrociſſima hæreſis, aut læſæ Majeſtatis, minime citari poſſunt ad perſonaliter comparendum per quoſcunque judices Ordinarios vel delegatos etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, niſi expreſſa,

ac

ac ſpeciali commiſſione manu Papæ ſignata. * Vide etiam Salzed. ad Bern. Diaz in *prax. canon. cap.* 123. *lit. A.*

β Graviores.) Quæ autem dicantur cauſæ graves & graviores, vide apud Clar. in *pract. cauſar. crim. in princ. num.* 9. Læli. Jordanes *lib. de majoribus Eccleſiæ cauſis, cap.* 1. *&* 2. Menoch. *de Arbitr. caſu* 266.

γ Etiam hæreſis.) An cauſa hæreſis in Epiſcopo, reſervetur Papæ? affirmative decidit *cap. Inquiſitores, de hæret. in* 6. reſolvunt Navar. *Conſ.* 1. *de foro comp. num.* 5. Penna *par.* 3. *director. Inquiſit. commento* 77. *pag. mihi* 577. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 81. *art.* 1. *verſ. Advertendum tamen.*

δ Ab ipſo tantum Romano Pontifice.) An ſolus Papa poſſit deponere Epiſcopos? Affirmat Gonzal. *dict. gloſſ.* 41. *num.* 21.

CAPUT VI.

Datur Epiſcopis ampla poteſtas diſpenſandi in irregularitatibus & ſuſpenſionibus certis, & abſolvendi ſibi ſubditos a quibuſvis caſibus reſervatis Sedi Apoſtolicæ in foro conſcientiæ, etiam a crimine hæreſis.

a Vid. ſeſſ. 14. c. 7. c. miror. & c. Contumaces 50. diſt. c. erga, 1. q. c. ut ſi Clerici, de jud. & c. nuper, de ſentent. excomm.

1. *α* Liceat *β* &c. Epiſcopis *δ* in (*a*) irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus, 2. *ι* ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex 3. *κ* &c. homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis *ξ ο* ad forum contentioſum, 4. diſpenſare: & in quibuſcunque *π* caſibus occultis, (*b*) etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, delinquentes, 5. *ρ* quoſcunque ſibi ſubditos, *σ τ* in Diœceſi ſua per ſeipſos, 6. *υ* aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum, *φ* in foro conſcientiæ gratis abſolvere, impoſita pœnitentia ſalutari 7. *χ* &c. Idem & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantum, *ββ* non eorum Vicariis, ſit permiſſum.

b De quibus ſub Alexandro, in Conc. Lat. parte 14. Conſtitu. ejus.

DECLARATIONES.

1. *Liceat Epiſcopis.*) In hoc Decreto non comprehenduntur inferiores habentes juriſdictionem Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, ſed Epiſcopi privative quoad alios. Attamen Epiſcopi illarum Regionum, in quibus Conc. Trident. adhuc receptum non eſt, non poſſunt uti iſta facultate conceſſa in hoc Decreto.

Epiſcopo in aliquod delictorum, (de quibus hoc Capitulum,) prolapſo, licet ad ſe abſolvendum, proprium ſuum confeſſarium deputare, cum eadem auctoritate, quam ipſe poteſt ex eodem capite in ſibi ſubditos exercere.

Congregatio Concilii cenſuit eos, qui non obtinent dignitates, nec ſunt de Capitulo, & in Cathedralibus vel Collegiatis Eccleſiis beneficia obtinent, proprie comprehendi Decreto ejuſdem Concilii *cap.* 6. *Seſſ.* 24. *verſ. qui vero.* Nullius 13. Aug. 1598.

2. *Ex delicto occulto provenientibus.*) Epiſcopus, etſi a Simonia occulta diſpenſare poſſit; non poteſt tamen Simoniacum rehabilitare ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda quæ per Simoniam occultam obtinet.

Abſolutus vel diſpenſatus a proprio Epiſcopo in materia delicti perpetrati coram duobus vel tribus teſtibus, quod tamen non fuit notorium, non eſt tutus in conſcientia, quia Concilium utitur verbo *occulti*, quod proprie loquendo dicitur, quod probari non poteſt. Abb. in *cap. veſtra, de cohabit. Cleric.* eo quod duo teſtes probare poſſunt, & verba Concilii ſecundum proprietatem ſunt accipienda.

Idem reſpondit de illis, qui occaſione delictorum occultorum ab officio inquiſiti, ſed quia non potuerunt delicta probare, rei ipſi non fuerunt abſoluti, nec definitive, nec alio modo, ſed ſimpliciter dimiſſi recepta promiſſione de ſe præſentando; non poſſe iſtos uti hujus Canonis beneficio, quia cauſa fuit deducta ad forum contentioſum, ſicque ſufficit ſola deductio, quidquid inde ſequatur.

Item Congregatio cenſuit, ſi is clericus pervenit jam ad ætatem legitimam, poſſe Epiſcopum cum illo diſpenſare tam ſuper irregularitate, quam ſuſpenſione, ex delicto tamen occulto provenienti, quia ſe fecit promoveri non in ætate legitima; ſi necdum ad legitimam ætatem pervenit Clericus, Epiſcopum non poſſe, ſed petendam abſolutionem a Sede Apoſtolica.

3. *Homicidio voluntario.*) Appellatione homicidii non venit mutilatio membri. Nec obſtat Gloſſ. *in Clement. prima; de homicid.* quia procedit quoad incurrendum irre-

irregularitatem, non quoad diſpenſationem.

4. *Diſpenſare.*) Quærebatur, an Epiſcopus in cauſa hujus *cap.* 6. habeat facultatem diſpenſandi cum ſuo Diœceſano abſente in aliena Diœceſi legitime impedito, commoranti? Congr. cenſuit, quod forenſis in Caſu hujus *cap.* 6. poteſt abſolvi in ſacramento pœnitentiæ ab illo Epiſcopo, in cujus diœceſi vel civitate commoratur, non autem ab alio diſpenſari. Facit ad hoc, quod nuntii, qui poſſunt abſolvere excommunicatos ob injectionem manus in Clericos, non poſſint abſolvere ſubditos extra provinciam. Accedit etiam, quod Concilium loquatur de abſolutione ſacramentali in foro conſcientiæ, quæ requirit præſentiam, exemplo Confeſſionis, quæ non poteſt fieri per nuntium, vel per literas.

5. *Quoſcunque ſibi ſubditos.*) Qui non ſunt ſubditi Epiſcopi, puta medicus, Prætor, & ſimiles exteri, qui tamen habitant in civitate, hoc decreto comprehenduntur, etſi commiſerint crimina in aliis civitatibus: habita tamen hac diſtinctione, quod ſcilicet poſſent abſolvi in ſacramento pœnitentiæ a ſuis criminibus, non tamen diſpenſari ſuper his.

6. *Aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum.*) Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe non tantum Vicario generali, ſed etiam Pœnitentiario, ad id ſpecialiter deputato, committere abſolutionem hujus *cap.*

7. *Idem & in hæreſis crimine.*) Epiſcopus aut Inquiſitor abſolvere jam non poſſunt hominem hæreticum in foro conſcientiæ, licet hæc facultas a Concilio ſit ipſis tradita.

Congregatio cenſuit, præſenti decreto Concilio derogatum eſſe non tantum in crimine hæreſis, ſed in omnibus caſibus comprehenſis in dicta Bulla Pii V.

Item quærentibus, an idem decretum locum habeat in caſibus poſt Concilium Tridentinum ex nova lege Sedi Apoſtolicæ reſervatis? S. D. N. Gregor. XIII. audita relatione Congregationis reſpondit, non habere locum.

In delictis occultis in materia clauſuræ, per conſtitutionem Pii V. cenſetur huic Decreto derogatum.

REMISSIONES.

α Vide Hugolin. *de Irregular. cap.* 13. §. 1. *cum ſeqq. & cap.* 62. Pat. Soarez *de Cenſuris, tom.* 5. *diſp.* 7. *a num.* 20. Sayr. *eod. tract. lib.* 7. *cap.* 7. *per totum.* P. Henriq. in *ſum. lib.* 7. *cap.* 13. §. 2. *lit. V. & lib.* 14. *cap.* 28. *cum ſeqq.* P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 11. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 2. *tit.* 3. *a num.* 91. P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 18. *dub.* 14. Nic. Garc. *de Benef. p.* 7. *cap.* 11. *num.* 12. *cum ſeqq. & par.* 11. *cap.* 10. *num.* 112. *cum ſeqq.* noviſſime Jacob de Graffis *tom.* 2. *conſil. tit. de homicidio Conſ.* 2. *num.* 14. *cum ſeqq.* P. Val. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 5. *a num.* 1. * Vide etiam Majol. *de irregul. lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 9. *& lib.* 5. *cap.* 55. *a num.* 4. Cened. in *coll.* 4. *ſup. Sextum & Clem.* Gutt. in *quæſt. canon. lib.* 1. *cap.* 3. *a n.* 9. *& cap.* 13. *num.* 18. 27. *&* 29. Salzed. ad Bern. Diaz *in canon. cap.* 13. *lit. B. & cap.* 25. *lit. B. & cap.* 26. *lit. F. & cap.* 86. *lit. B.* necnon *& in cap.* 94. *lit. B.* ubi late Jo. Aloyſ. Ricc. in *praxi fori Eccl. dec.* 518. *& in prax. variar. reſolut. cap.* 105. *num.* 2. Vivald. in *candelabro Eccl. tit. de Sacram. Ordinis num.* 37. Ricc. etiam in *dict. prax. reſol. cap.* 134. *num.* 1. *& cap.* 240. *ex n.* 1. *& in cap.* 298. *num.* 3. *& in cap.* 304. ac etiam Guttier. *de Matrim. cap.* 76. *num.* 37.

β *Epiſcopis.*) An etiam Abbatibus, aut aliis Prælatis habentibus propriam Diœceſim & in ea iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem? Negant Cened. in *Collect. ad ſextum, Collect.* 4. *num.* 5. Arag. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 12. *col.* 7. *concl.* 4. Tolet. in *ſumm. lib.* 1. *cap.* 83. *num.* 5. *ad finem.* Pat. Soar. *tom.* 4. *de Pœnit. diſp.* 30. *ſect.* 2. *num.* 6. Petr. Ledeſm. *tom.* 2. *ſum. tract.* 1. *cap.* 6. *poſt concl.* 20. *diffic.* 1. Nicol. Garc. *dict. par.* 7. *cap.* 11. *a num.* 12. Affirmant Pat. Henriq. in *ſumm. par.* 1. *lib.* 6. *cap.* 16. §. 1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 24. *art.* 13. *&* 16. *& quæſt.* 61. *art.* 9. Flores Var. *lib.* 3. *quæſt.* 24. *num.* 18. Sayr. in *clavi reg. lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 83. *in fine.* Avila *de Cenſur. par.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6. Pat. Sanchez in *præcepta Decalogi, lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 5. † Ricc. *dict. cap.* 304.

γ An competat ea poteſtas Epiſcopis electis, & confirmatis, nondum tamen conſecratis? Affirmant Cened. *dict. Collect.* 4. *num.* 3. P. Soar. *de Cenſur. tom.* 5. *diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 7. P. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 2. *num.* 11. Noviſſime D. Guttier. *Canon. lib.* 3. *de Matr. cap.* 48. *a num.* 16. * & Ricc. in *prax. var. reſol. cap.* 136.

δ An poſſit Epiſcopus eam facultatem diſpenſandi delegare alteri, vices ſuas illi committendo? Affirmant P. Soar. *dict. tom.* 5. *diſp.* 41.

diſp. 41. *ſect.* 2. *num.* 8. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 2. *n.* 29. *verſ. Secundum*. D. Guttier. *dict. tract. de Matrim. cap.* 49. *num.* 21. contra Henriq. in *ſumm. lib.* 14. *de Irreg. cap.* 14. *num.* 7. *& in Comment. lit. O.*

ſ An illa facultas diſpenſandi competat Capitulo Sede vacante? Affirmant Cened. *d. n.* 3. P. Henriq. *d. cap.* 16. §. 1. Fr. Emm. *d. quæſt.* 61. *art.* 9. P. Soar. *tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 34. *ſect.* 2. *num.* 4. Ludov. Beja *reſp. caſuum conſcientiæ p.* 4. *caſu* 37. Marc. Ant. Genuenſ. in *prax. Archiepiſc. Neapol. cap.* 66. *num.* 22. P. Sanch. *d. diſp.* 2. *num.* 10. Nic. Garc. *de Benefic. pag.* 5. *cap.* 7. *n.* 41. *& c.* 11. *num.* 21. P. Valer. Regin. *d. num.* 29. *verſ. Quartum*. Sayr. *deciſ.* 31. *de tempor. Ordin.* quem refert Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ.* 3. *Collect.* 721. *verſ. Tertio dubitatur*. † Aragon. *quæſt.* 88. *art.* 12. *concl.* 5. Ricc. in *prax. var. reſol. cap.* 118. *num.* 5.

ſ An competat Archiepiſcopo, dum viſitat? Affirmant P. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 18. *n.* 3. Sayr. in *Clavi regia, lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 79. Avila *de Cenſuris par.* 2. *cap.* 7. *diſp.* 1. *dub.* 10. *concl.* 3. *& par.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6. *notab. circa primam concluſionem*. Pat. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 6. *& lib.* 4. *cap.* 38. *num.* 13. *&* 14.

ſ An competat ſuperioribus ſeu conventualibus Religionum exemptarum, erga Religioſos eis ſubditos? Affirmant, dicentes hoc expreſſe conceſſiſſe Pius V. in quodam Brevi, cujus verba refert Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 61. *art.* 9. & Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 16. Lud. Beja in *reſp. caſ. conſc. par.* 4. *caſu* 37. *in princ.* P. Henriq. in *ſumm. lib.* 6. *cap.* 16. §. 8. *& lib.* 7. *cap.* 25. §. 2. *& lib.* 14. *cap. fin.* §. 5. *ad fin.* P. Sanch. *de Matr. lib.* 8. *diſp.* 2. *num.* 13. *& dict. cap.* 11. *num.* 7. P. Molin. *de Juſtit. tract.* 3. *diſp.* 61. *n.* 4. *&* 5. *diſp.* 70. *in fine*. Sayr. *de Cenſuris, l.* 7. *cap.* 7. *num.* 23. Noviſſime Jac. de Graffis, *tom.* 2. *Conſil. ſub tit. de Homicid. Conſ.* 2. *num.* 23. *cum ſeqq.* Negant Petr. de Ledeſm. ubi ſup. *diffic.* 3. Marc. Ant. Genuenſ. in *praxi Archiep. Curiæ Neapol. cap.* 66. *num.* 19. Nicol. Garc. *dict. cap.* 11. *num.* 20. P. Valer. Reginald. *dict. num.* 29. *verſ. Quintum eſt*. Ubi declarat, ſi a ſuo Prælato ei in illum finem ſubjiciantur.

ſ *In irregularitatibus omnibus*.) An habeat locum, ſive delictum ſit proprium, ſive alienum? Affirmat Pat. Valer. Regin. *dict. num.* 29. *in fine*, ubi reſolvit, poſſe Epiſcopum diſpenſare in bigamia occulta, quam contraxit quis cognoſcendo uxorem ſuam, quam ignorabat adulterium commiſiſſe, & poſtea re comperta, vult facto divortio ordinari. Item in irregularitate ex defectu natalium, ut in Ordinibus bona fide ſuſceptis poſſit miniſtrare is, qui ob crimen occultum matris conjugatæ habebatur legitimus.

ſ *Ex delicto occulto*.) An occultum dicatur, quod non eſt publicum, etiamſi ab aliquibus ſciatur? Affirmant Nav. in *Man. cap.* 27. *n.* 250. *alias* 255. Lud. Lop. *tom.* 2. *par.* 2. *cap.* 8. Majol. *de irregul. lib.* 5. *cap.* 51. *num.* 4. P. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 20. §. 1. Ant. Roch. *de Viſitat. verbo, Occulti*. Veg. in *ſum. p.* 1. *cap.* 49. *caſu* 16. P. Paul. Comitol. *reſp. Moral. lib.* 6. *quæſt.* 44. *n.* 2. Tolet. in *ſum. lib.* 1. *cap.* 89. *num.* 5. Vivald. in *Candel. aureo, tit. de Irregul. n.* 315. Genuenſ. *dict. cap.* 66. *num.* 2. P. Azor. *inſt. Moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſt.* 9. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo, Irregularitas* §. 1. Avil. *de Cenſuris, p.* 2. *cap.* 7. *diſp.* 1. *dub.* 12. *concl.* 2. *& p.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6. P. Soar. *tom.* 4. *diſp.* 30. *ſect.* 2. *num.* 2. *& tom.* 5. *de Cenſur. diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 6. P. Molin. *de Juſtit. tract.* 3. *diſp.* 79. *num.* 8. *verſ.* 2. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 24. *art.* 11. P. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 37. *num.* 11. *& lib.* 8. *diſp.* 34. *num.* 55. *& in præcepta Decalogi, lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 19. *cum ſeq.* Pat. Valer. Reginald. *dict. tract.* 2. *num.* 30. Negant dicentes occultum dici, quod non poteſt probari, quia ita cenſuit ſacra Congregatio, Nic. Garc. *de Benef. par.* 7. *cap.* 11. *a num.* 46. Jac. de Graffis *lib.* 1. *deciſ. cap.* 13. *num.* 45. *& tom.* 2. *Conſil. tit. de Homicid. conſ.* 2. *num.* 20. * Ricc. *dict. prax. deciſ.* 523.

ſ *Ex homicidio*.) An ſub hoc verbo comprehendatur mutilatio voluntaria? Negant Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 24. *art.* 10. *& in addit. Bullæ ad* §. 13. *num.* 9. Emman. Saa *verbo, Irregularitas, tit. de Irreg. ex defor. illic. in fine*. P. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 57. §. 1. *lit. H. & lib.* 14. *cap.* 19. §. 11. *lit. I.* Tolet. in *ſumm. lib.* 1. *cap.* 88. *verſ.* 6. *& cap.* 89. *num.* 3. P. Soar. tom. 5. *diſp.* 44. *ſect.* 2. *num.* 4. Genu. *dict. cap.* 66. *num.* 9. P. Molin. *diſp.* 79. *ſub n.* 8. Nic. Garc. *dict. cap.* 11. *num.* 29. *&* 30. P. Sanch. in *præcepta Decalogi, lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 49. P. Valer. Reginald. *dict. lib.* 30. *tr.* 2. *n.* 91. P. Ægid. *de Sacr. & Cenſ. tom.* 2. *diſp.* 18. *num.* 8.

ſ *Voluntario*.) Vide Fr. Emman. in *explic. Bullæ Cruciatæ, fol. mihi* 136. Et quod dicatur homicidium voluntarium, quod caſuale in propoſito, vide Covar. in *clem. ſi furioſus, par.* 2. *in initio, &* §. 1. *num.* 2. Navar. in *Man. cap.* 27. *num.* 249. Veg. in

Eſpeio

Eſpeio de curas, cap. 12. *n.* 325. Lud. Lop. *tom.* 2. *p.* 2. *cap.* 28. *in princ. & cap.* 30. Marc. Anton. Gen. *dict. cap.* 66. *num.* 7. Tolet. in *ſum. lib.* 1. *cap.* 77. *&* 79. Hugol. *de Cenſ. cap.* 33. *de irreg.* Avil. *eod. tract. p.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 7. *& diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 1. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 176. *cum duobus ſeqq.* Anton. Roch. *de Viſit. verbo, Homicidio voluntario.* P. Molin. *tract.* 3. *diſp.* 33. *&* 39. P. Soar. *de Cenſ. tom.* 5. *diſp.* 44. *ſect.* 1. *& diſp.* 45. *ſect.* 2. Sayr. *eod. tract. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 5. *cum ſeqq.* Vaſq. *tom.* 2. *diſp.* 10. *num.* 30. † Quod appellatione homicidii voluntarii non comprehendatur mutilatio membri voluntaria, cenſuit Sacra Card. Congregatio, ut refert in præſenti Farin. & poſt Nav. Vivald. & alios tradit noviſſime Jo. Aloyſ. Ricc. in *praxi fori Eccleſ. deciſ.* 520. Quod dicatur homicidium voluntarium, & quod caſuale, tradit etiam in terminis Riccius in *dict. praxi deciſ.* 519. *&* 521.

μ An procedat in homicida, qui ex induſtria occidit aliquem? Affirmat Zerol. in *praxi Epiſc. par.* 1. *verbo, Privatio,* §. 2. *& verb. Vicar.* §. 16. *dub.* 3.

ν An Epiſcopus poſſit in homicidio voluntario juſto diſpenſare? Affirmant Salzed. in *praxi cap.* 14. *lit. C.* Veg. in *ſumm. p.* 1. *cap.* 56. *caſu* 6. *&* *cap.* 127. *caſu* 27. *& p.* 2. *cap.* 15. *caſu* 40. *&* en *Eſpejo de curas, cap.* 11. *n.* 287. *&* *cap.* 12. *n.* 232. Hugolin. *de Irregul. dict. cap.* 33. §. 1. *n.* 1. *&* *c.* 44. §. 2. *num.* 4. *&* *cap.* 62. §. 2. *num.* 5. Avil. *de Cenſur. p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 5. *dub.* 1. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Irreg.* §. 9. P. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 9. §. 3. *&* *cap.* 19. §. 4. *lit. K.* Guttier. *Canon. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 170. Plat. *de Delictis, cap.* 11. *num.* 12. Petr. Ledeſm. in *ſumm. par.* 2. *tract.* 3. *cap.* 13. *concl.* 51. Vivald. in *Candelabro aureo, tit. de Irregul. a num.* 327. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 172. *num.* 4. *& quæſt. Reg. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 8. *&* 9. *dub. tom* 2. *quæſt.* 105. *art.* 2. Negat Garc. *par.* 7. *cap.* 11. *num.* 39. * & Ricc. in *prax. reſol. cap.* 298. *num.* 3.

ξ Ad forum contentioſum.) An ſi delictum deductum ſit ad forum contentioſum, non tamen probatum, quia reus fuit abſolutus, poſſit Epiſcopus diſpenſare? Affirmant ex ea ratione, quia adhuc manet occultum, & non fuit deductum cum effectu, ex quo non fuit probatum, Viv. in *Cand. aureo, tit. de Excommunic. num.* 42. Jacob. de Graffis, *lib.* 1. *dec. cap.* 13. *num.* 42. *& tom.* 2. *Conſ. lib.* 5. *tit. de Homic. Conſ.* 2. *num.* 30. Veg. in *ſumm. p.* 2. *cap.* 15. *caſu* 2. Sayr. *de Cenſ. lib.* 7. *cap.* 7. *num* 12. P. Soar. *eod. tract. diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 6. P. Molin. *de Juſtit. tract.* 5. *diſp.* 79. *num.* 8. *verſ.* 2. *&* 3. Avil. *de Cenſ. par.* 7. *diſp.* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 66. *n.* 5. *&* 6. P. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 37. *num.* 12. *& lib.* 8. *diſp.* 24. *num.* 57. * Vide Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſpenſatione* 14. *num.* 9. Guttier. *de Matrim. cap.* 123. *n.* 18. *tit. Quinta concl.* Jo. Aloyſ. Ricci in *prax. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 522.

◦ Utrum ſi delictum deductum ſit ad forum contentioſum, & jam judicio finito punitum, poſſit Epiſcopus diſpenſare in eo? Affirmant Avil. *de Cenſuris, par.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 7. P. Sanch. *dict. cap.* 11. *num.* 21. *verſ. Sed quid.* P. Valer. Regin. *d. lib.* 30. *tract.* 2. *n.* 29. *verſ. Sextum eſt.* P. Henriq. *lib.* 14. *de Irregular. cap.* 7. *n.* 5. Negant Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 3. *ad fin.* Fr. Emman. *tom.* 1. *ſum. cap.* 168. *in fine in* 2. *edit.*

π Caſibus occultis.) Qui ſint, vide apud P. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 20. §. 4. Fr. Emman. in *explic. Bullæ Cruciatæ, fol.* 136. P. Sanch. *de Matrimonio, lib.* 8. *diſp.* 34. *num.* 55. *cum ſeqq.*

ρ Quoſcunque ſibi ſubditos.) An comprehendat vagabundos? Affirmant, quia cum nullibi domicilium habeant, ſubduntur Epiſcopo, in cujus diœceſi reperiuntur. P. Soar. *tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 30. *ſect.* 2. *num.* 3. P. Sanch. in *præcepta Decalogi, lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 8. *&* 9. dicit, quod etiam comprehendit peregrinos, ſcholaſticos, & mercatores propriam diœceſim habentes *&* *n.* 17. *in fine*, reſolvit verba Concilii (quoſcunque ſibi ſubditos in diœceſi ſua) eſſe intelligenda, ut nullatenus juriſdictionem Epiſcopi limitent, ſed tantum velint, ut Epiſcopus poſſit abſolvere quoſcunque ſibi ſubditos, & quomodocunque ſibi ſubdantur, nempe, vel quia ſunt Ordinarii ſubditi, utpote qui ibi domicilium habent, vel quia ſubduntur quoad ſolum pœnitentiæ forum, eo quod in ſua diœceſi inveniuntur tanquam advenæ, & peregrini, de quo etiam vide Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo, Vicarius,* §. 18. *dub.* 4. Nicolaum Garc. *de Benef. par.* 11. *cap.* 10. *num.* 139.

σ In diœceſi ſua.) Poſſe Epiſcopum exercere diſpenſandi poteſtatem in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus erga ſubditos ſuos extra diœceſim, & verba illa in *diœceſi ſua*, referri ad poſteriorem partem hujus text. in quo conceditur Epiſcopis facultas abſolvendi a reſervatis, reſolvunt Pat. Soar. *tom.* 5. *de Cenſuris diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 10. *&* *n.* 12. *in fine*, P. Sanch. *dict. cap.* 11. *n.* 12. Contra vero Pat. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 20. §. 5. Avil. *de Cenſuris, par.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6.

Fr. Emm.

Fr. Emman. in *ſumma tom. 2. cap. 69. num. 1. in fine*, dixerunt Epiſcopum non poſſe diſpenſare in ſuſpenſione extra ſuam diœceſim, virtute illius Decreti, non advertentes eam limitationem non apponi in priori illa parte. Perez *lib. 3. fol. 99. paulo ante ſecundam partem tractatus hæreſis, tit. 4. lib. 8. Ordinat.* dicit eam diſpenſationem eſſe pro ſolo conſcientiæ foro.

τ Si ipſemet Epiſcopus in hæreſim occultam aut in alios caſus labatur, a quibus poteſt ipſe ſuos ſubditos abſolvere, aut cum eis diſpenſare, poſſe eam facultatem ſuo Confeſſario committere, ut eum abſolvat, vel cum eo diſpenſet, docent P. Soarez *d. diſp. 41. ſect. 2. n. 15.* P. Sanchez *de Matrim. lib. 8. diſp. 3. n. 3. & in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 11. num. 11.* Nicol. Garc. *de Benefic. part. 11. cap. 10. n. 139.*

υ *Aut Vicarium.*) Vide P. Sanchez *de Matrim. lib. 2. diſp. 40. n. 13.*

φ *In foro conſcientiæ.*) Quod abſolutio prodeſt tantum quoad forum conſcientiæ, & quod ab excommunicatione poteſt Epiſcopus abſolvere extra Confeſſionem Sacramentalem vigore hujus Decreti, tenent Fr. Emman. *Regul. tom. 1. quæſt. 20. art. 7. & q. 61. art.* 10. P. Henriquez in *ſumma l. 7. cap. 13. §. 2.* Jacob de Graffis *lib. 1. cap. 13. num. 32.* Marc. Anton. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neapolit. cap. 19. num. 18.* P. Soarez *de Relig. tom. 2. tract. 6. lib. 6. cap. 16. n. 4.* P. Sanchez *de Matrim. lib. 8. diſp. 34. n. 29.* Avila *de Cenſuris, p. 1. cap. 7. diſput. 3. dub. 13.*

χ *Idem & in hæreſis crimine.*) Si hæreticus occultus a ſecreta hæreſi vel apoſtaſia ſit in foro conſcientiæ legitime abſolutus, quod non videtur manere irregularis, aſſerunt Vivald. in *Appendice ad Candelab. aureum c. 1. n. 13.* P. Henriq. in *ſumma lib. 14. c. 4. §. 6.* Avil. *de Cenſuris p. 7. diſp. 4. dub. 2.* Nicol. Garci. *de Benefic. p. 11. cap. 10. num. 85.* Contra reſolvunt Perez *lib. 3. in tract. de hæret. p. 1. prope finem, p. 99. tit. 4. lib. 8. Ordinar.* Fr. Emman. in *addit. ad Bullam Cruciatæ, §. 13. n. 12.* P. Soarez *tom. 5. diſp. 43. ſect. 1. n. 4.*

ψ An ab irregularitate orta ex hæreſi occulta & non deducta ad forum contentioſum, diſpenſare poſſit Epiſcopus virtute hujus capitis? Affirmant Hugolin. *de Irregular. cap. 36. in princ. num. 5.* P. Sanchez in *præcepta Decalogi lib. 2. cap. 25. a num. 15.*

ω Fr. Emman. in *Addit. ad Bullam Cruciatæ §. 9. num. 69.* docet, quod facultas data Epiſcopis hoc *cap. 6.* circa abſolutionem ab hæreſi, intelligitur ſolum, quando ipſe hæreticus ſolus abſque eo, quod ab alio audiverit, committit occulte crimen hæreſis, manifeſtando illam aliquo actu exteriori, quamvis nemo eum audiat. Et quod illa facultas non extenditur ad hæreſim occultam, quando adeſt complex, nam alias, inquit, eſſet deſtruere machinam ſancti Officii, &c. Et quod Concilium non dat facultatem abſolvendi ab obligatione denuntiandi complicem, quem habet, alias eſt excommunicatus per edictum ſancti officii, cujus excommunicatio ſtat ſemper, de quo etiam Nicol. Garc. *de Beneficiis p. 11. cap. 7. num. 142.*

αα Utrum facultas conceſſa Epiſcopis in hoc capite, ſit per Bullam Cœnæ revocata, quoad abſolutionem ab hæreſi, & cæteris caſibus Bullæ Cœnæ? Eam facultatem non eſſe revocatam tuentur Navarr. in *Manual. cap. 27. num. 260. in fine, & Conſ. 11. quæſt. 1. ſub tit. de Privil. in 2. edit.* Vela de *Pœnis delictor. cap. 14. verſ. Jure vero Canonico.* Llamas in *Methodo curat. part. 3. cap. 1. §. ult. in fine.* Emman. Saa *verb. Epiſcopus num. 37.* Angles in *Flor. Theolog. part. 1. tit. de Confeſs. quæſt. 4. art. 5. diffic. 6.* Veg. *tom. 2. ſumm. cap. 125. caſu 11.* Cordub. in *ſumma quæſt. 8. punct. 1.* Vivald. in *Candelab. p. 1. tract. de abſolut. num. 13. & p. 2. in expoſitione Bullæ Cœnæ, num. 141.* Fr. Emm. in *ſumma, tom. 1. cap. 131. num. 3. in 2. edit. & in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 9. num. 70. & quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 20. art. 10.* Gutt. *Canon. in poſterior. edit. l. 1. cap. 13. ad finem.* Anton. Gom. in *Bullam Cruciatæ clauſ. 10. num. 44. in fine.* P. Henriquez in *ſumma, lib. 6. c. 14. num. 7.* Petr. de Ledeſm. in *ſumma p. 2. tract. 1. cap. 6. poſt 20. concl. difficult. 7.* Bannes 2. 2. *quæſt. 11. art. 4. dub. 2. poſt 2. concl. argum. 3. verſ. Et ſi quis objiciat*, & ibi Arag. *art. 3. col. 10. verſ. Sed dubium eſt quiſnam poſſit.* P. Soarez *tom. 5. de Cenſ. diſp. 21. ſect. 3. num. 5.* Prædictam tamen facultatem revocatam eſſe tenent Majol. *de Irregul. lib. 5. cap. 46. num. 6. verſ. Caveant.* Tol. in *ſumma in Bulla Cœnæ Excomm. 14. in fine.* Vivald. palinodiam recantans in editione noviori Anno Dom. 1602. in *Candelab. p. 1. tit. 11. de Abſolut. num. 13.* Hugolin. *de caſibus Pontifici reſervatis, p. 2. cap. 2. §. 4. ſuper verſ. Etiam prætextu quarumcunque facultatum, num. 3.* Param. *de Origine Inquiſit. lib. 3. quæſt. 9. num. 191.* P. Molin. *de Juſt. tract. 3. diſp. 64. num. 8. tract. 5. diſp. 18. num. 2.* Nic. Garc. *de Benef. p. 11. cap. 10. num. 115.* Sayr. *deciſ. 16. de ſent. excom.*

quem refert Aloyſ. Ricci. *in Collect. deciſ. p. 4. Collect. 321. verſ. Tertio.* Et ſecundum hanc opinionem in ſupremo Generalis Inquiſitionis Prætorio Romano ſæpe pronuntiatum eſſe teſtatur Penna in *Direct. Inquiſ. p. 3. quæſt. 92. comment. 141. verſ. pen.* ſic declaraſſe Greg. III. refert Fuſc. *de Viſit. lib. 2. cap. 31. num. 5. & cap. 23. num. 4.* & audiviſſe a religioſo docto, & fide digno ſic declaraſſe Clem. VII. dicit P. Azor. *inſt. Moral. p. 1. lib. 8. cap. 19. quæſt. 3. & cap. 10. quæſt. 10.* & ita cenſuiſſe ſacram Cardinalium Congregationem aſſerit P. Soarez *tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. num. 11.*

ββ *Non eorum Vicariis.*) Vide Fr. Emm. in *Explicat. Bullæ Cruciatæ fol. 116. & in addit. p. 2. fol. 124. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 20. art. 11.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Vicarius, verſ. Primum dubium, p. 337. & p. 2. verbo, Hæretici, verſ. 4.* P. Sanchez, *lib. 2. de Matrim. diſp. 40. num. 27. & in præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 11. num. 22. cum ſeqq.* noviſſime Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 49. num. 18. 22.* & ſi hic *text.* Vicarios non excluderet, illis videri datam poteſtatem, reſolvit Steph. Gratian. *diſcept. ſorenſ. cap. 83. num. 12.* Guttier. *d. tract. de Matrim. cap. 59. num. 11.*

CAPUT VII.

Adminiſtrentur ſacramenta, eorumque vis frequenter explicetur etiam lingua vernacula: Miſſæ quoque myſterium populo diligenter inculcetur explanatione ejus, quod agitur.

α UT fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat; præcipit Sancta Synodus Epiſcopis omnibus, ut non ſolum, cum hæc per ſeipſos erunt populo adminiſtranda, prius illorum vim, & uſum pro ſuſcipientium captu explicent, ſed etiam idem a ſingulis parochis pie, prudenterque etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commode fieri poterit, ſervari ſtudeant, juxta formam a ſancta Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam; quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque a Parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon ut (*a*) inter Miſſarum ſolemnia, aut divinorum celebrationem ſacra eloquia, & ſalutis monita eadem vernacula lingua ſingulis diebus feſtis, vel ſolemnibus explanent; eademque in omnium cordibus, poſtpoſitis inutilibus quæſtionibus, inſerere, atque eos in lege Domini erudire ſtudeant.

a Sup. ſeſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ, c. 8.

REMISSIONES.

x Vide Fr. Pet. Ledeſm. in *ſum. p. 1. in fine tract. de la doctrina Chriſtiana.* Fr. Jo. Gonz. *el tradato del perfecto Chriſtiano fol. 219. verſ. ubi Concilium in præſenti citat.*

CAPUT VIII.

Publice peccantibus injungenda publica Pœnitentia, niſi Epiſcopi arbitrio aliter fuerit viſum: Pœnitentiarii in Cathedralibus collocandi cum quorumdam obſervatione.

α APoſtolus monet, (*a*) β publice peccantes palam eſſe corripiendos. Quando igitur ab aliquo publice, & in multorum conſpectu crimen commiſſum fuerit, unde alios ſcandalo offenſos, commotoſque fuiſſe non ſit dubitandum; huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam (*b*) publice injungi oportet; ut quos exemplo ſuo ad malos mores provocavit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectam evocet vitam. Epiſcopus tamen publice hoc pœnitentiæ genus in aliud ſecretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire. 1. In omnibus etiam Cathedralibus Eccleſiis, ubi id commode fieri poterit, 2. γ δ Pœnitentiarius aliquis, 3. cum unione præbendæ, 4. proxime vacaturæ, 5. ab Epiſcopo inſtituatur, qui magiſter ſit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel jure Canonico, & † ε anno-

a 2. Tim. 4. c. ſed illud 45. diſt. c. ſi peccaverint, verſ. ergo, 2. q. 1.

b c. pœnitentes, & c. in capite, cum ſeq. 50. diſt.

norum quadraginta, ſeu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui 6. dum Confeſſiones in Eccleſia audiet, interim præſens in choro cenſeatur.

DECLARATIONES.

1. *In omnibus etiam Cathedralibus Eccleſiis.*) Officium pœnitentiariæ in Cathedrali poteſt per ſolum Epiſcopum conſtitui, ad quem quoque pertinet electio perſonæ, quoties opus fuerit exercendo tali officio, nec requiritur aliquis Capituli conſenſus: collatio autem præbendæ uniendæ ab his fieri debet, ad quos antea ſpectabat.

In omnibus Cathedralibus.) Congregatio cenſuit, hoc decretum intelligi tantum de Cathedralibus, & in aliis Eccleſiis Collegiatis non habere locum. Item pœnitentiarium teneri confeſſiones audire in Eccleſia, alias privari poſſe.

Congregatio Concilii cenſuit, defectum ætatis 40. Annorum non obſtare, ubi alias aptior pro loci qualitate non reperitur.

Præſuppoſito juxta deciſionem Congregationis alias editam, poſſe Canonicum ex conſuetudine Eccleſiæ in eadem obtinere dignitatem, an obtinens Canonicatum, cui poſt Concilium injunctum eſt munus pœnitentiarii, poſſit vigore dictæ conſuetudinis obtinere etiam dignitatem in eadem Eccleſia? Congregatio cenſuit non poſſe.

2. *Pœnitentiarius aliquis.*) Si officii Pœnitentiarii & unitæ præbendæ vacatio contingat in menſe Apoſtolico, vel alias præbenda eſſet reſervata, vel affecta, electio perſonæ Pœnitentiarii hujuſmodi pertineat ad Sanctiſſimum, prout bis, re diligenter diſcuſſa, citatis etiam procuratoribus Epiſcoporum, quorum intereſſet, & eorum binis allegationibus perpenſis, cenſuit Congregatio pertinere ad Sanctiſſimum.

Uniones factæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ in caſu hujus *cap.* in favorem Pœnitentiarii, dicuntur ſaltem ex veriſimili mente comprehenſæ in hoc Decreto ad effectum, ut tales uniones cadant ſub exceptione regulæ revocatoriæ unionum.

23. Junii, 1594. Congregatio Concilii cenſuit, inſtitutionem officii pœnitentiarii ad ſolum Epiſcopum abſque conſenſu Capituli pertinere, collationem autem præbendæ pœnitentiariæ unitæ ab illo fieri debere.

31. Maji, 1596. Congregatio Concilii cenſuit, pœnitentiarium ad præſcriptum Concilii inſtitutum ante vacationem præbendæ ei officio unitæ, neque vocem in Capitulo, neque in choro ſibi vendicare poſſe, minuſque habendum interim eſſe pro Canonico, præbendam autem ipſi officio uniendam integram, atque Canonicalem eſſe debere.

Januarii, 1597. Congregatio Concilii cenſuit, ſi collatio ſit communis inter Epiſcopum, & Capitulum, & vacatio præbendæ pœnitentiarii contingat in quatuor menſibus inferiorum collatorum, electionem perſonæ pœnitentiarii ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul quemadmodum ante Concilium, pertinere.

3. *Cum unione Præbendæ.*) Præbendæ pro pœnitentiario à Capitulo, Sede vacante, aſſignari valide non poſſunt, ſed ab Epiſcopo hoc præſtandum eſt.

Portio, quæ ſit in Eccleſia, in præbendam pœnitentialem erigi non poteſt, ſed præbenda Canonicalis.

In Eccleſia, ubi hæc præbenda pœnitentialis nondum erecta eſt, a Sede Apoſtolica fuit deputatus Pœnitentiarius, cum aſſignatione ſtipendii 70. ſcutorum a Capitulo in perpetuum perſolvendorum. At ſi non eſſet præbenda, & fructus omnes exiſterent in diſtributionibus quotidianis, tunc diſtributiones habebuntur pro præbenda.

Pœnitentiarius a Capitulo Sede vacante inſtitutus acquirit aliquod jus ad Canonicatus, & præbendas ejuſdem Eccleſiæ vacantes, durante dicta Sede vacante, de quibus auctoritate Apoſtolica fuit proviſus, etiamſi Canonicatus, & præbenda primo vacatura, ſpectaret ad Pœnitentiarium.

1. Mart. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, & declaravit pœnitentiarium ab Epiſcopo ad præſcriptum Concilii inſtitutum teneri officium exercere, etiam ante vacationem præbendæ ipſi officio unitæ.

12. Febr. 1601. Congregatio Concilii cenſuit tam Theologi, quam Pœnitentiarii præbendam, etiam poſtquam eſt effectum ſortita, non ſubjacere optioni.

In Cathedrali Vercellenſi ſunt 24. Canonici; quorum duodecim ex deſignatione Epiſcopi ſunt Sacerdotes, ſex Diaconi, & alii ſex Subdiaconi.

7. Junii, 1601. Ex Conſuetudine illius Eccleſiæ Canonici habent duplicem optionem, alteram præbendæ temporalis. Nam Canonicus

retento titulo optat præbendam temporalem vacantem, alteram tituli. Nam inferioris ordinis Canonici optant titulos ordinis ſuperioris, & ita Diaconus poteſt optare titulum ſacerdotalem Canonici ſacerdotis defuncti.

4. *Proxime vacatura.*) Non tamen in menſe Papæ. Præbenda in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis vacans, non poteſt erigi in præbendam pœnitentialem. An autem præferatur proviſio Theologi. *Supra cap. 1. Seſſ. 5.*

In Eccleſiis, in quibus ex conſuetudine optantur præbendæ, ſi ea, quæ poſt Concilium primo vacavit, non fuit in pœnitentialem erecta, poteſt optari poſtea vacans, ſed ſi ante optationem Epiſcopus erexit, erectio prævalet, nec poterit poſtea optari.

Fuit dubitatum, an præbenda pœnitentiarii defuncti poſſit optari? Et congregatio reſpondit, non poſſe.

5. *Ab Epiſcopo inſtituatur.*) Solo ſcilicet, abſque conſenſu Capituli, & etiam ab eodem eligatur, & licet vacaret ſedes Epiſcopalis, Capitulum nihil poteſt, etiam poſito, quod eo tempore Pœnitentiarius moreretur. *Supra hoc cap. §. Cum unione.*

6. *Dum Confeſſiones in Eccleſia audiet.*) Si pœnitentiarius ex vi hujus decreti deputatus renueret Confeſſiones audire, puniri deberet ab Epiſcopo, & cogi, ut officium ſibi injunctum exequatur.

Pœnitentiarius habendus eſt pro præſente in choro, dum audit Confeſſiones in Eccleſia, ſive ſit in Confeſſionario, ſive extra. Illo autem tempore, quo reſidet in Confeſſionario, nec audit Confeſſiones, aliis in choro divina celebrantibus aut recitat officium private, & non celebraverit Miſſam, non eſt cenſendus eſſe præſens in choro.

Gienenſis 4. Sept. 1591. Congregatio Concilii cenſuit, Pœnitentiarium, dum confeſſiones audit in Eccleſia, cenſeri præſentem, etiam in proceſſionibus, & orationibus.

27. Junii, 1595. Congregatio Concilii cenſuit, pœnitentiarium non poſſe abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis, niſi Epiſcopus ipſe hanc ei tribuerit facultatem.

Non poteſt Pœnitentiarius Canonicus cogi ad majorem reſidentiam, quam alii Canonici, qui per tres menſes abeſſe poſſunt, dummodo non abſit tempore, quo frequentius pœnitentes accedunt. Et diebus feſtis ſolemnibus, veluti tempore jejuniorum Quadrageſimæ, & Adventus, quatuor anni temporum, Reſurrectionis, Aſcenſionis, &c. Pœnitentiarius non poteſt abſolvere quemquam a caſibus, quos Epiſcopus ſibi expreſſe reſervaverit, niſi ipſemet Epiſcopus hanc illi ſpeciatim dederit facultatem. Nec ſufficit quæcumque præſumptio.

Abulenſium cauſa propoſita Congregationi ſacræ.

ILluſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini: ſtatutum eſt per Decretum ſacri Concilii Tridentini, *Cap. 8. ſeſſ. 24. de Reform.* Quod in Cathedralibus Eccleſiis, in quibus commode fieri poteſt, ſit unus Pœnitentiarius. Prætendit autem Pœnitentiarius, non teneri ſe niſi ad reſervatos, cum tamen videatur etiam teneri ad non reſervatos, quia Concilium generaliter, & indiſtincte loquitur, ideo generaliter, & indiſtincte eſt intelligendum: & tanto magis id procedit, quia deputatio talis Pœnitentiarii redderetur fruſtratoria, ſi tantum ad reſervatos reſtringenda eſſet. Nullus enim ad confitendum ad illum accederet, ne detegeretur eo ipſo in caſibus reſervatis deliquiſſe, quod pœnitens ad pedes talis Pœnitentiarii accederet, unde multi ſe abſtinerent illi confiteri, & ſic inventa ad unum finem, operarentur contrarium.

Secundo dubitatur, An pœnitentiarius teneatur ante & poſt meridiem ſtatutis horis in ſede ſibi in Eccleſia pro audiendis confeſſionibus ſpecialiter deputata aſſiſtere? Ipſe enim aſſerit, omnino ſufficere, quod in choro, ſive alibi in eadem Eccleſia ſit, ubi qui vult confiteri, poteſt illum perquirere, cum tamen videatur teneri ad aſſiſtendum in ſede, ſaltem per aliquod tempus; nam ideo a reſidentia chori, & altaris liberatur: tum etiam, quia jam ad hanc matricem & inſignem Eccleſiam propter devotionem corporum ſanctorum, Secundi primi Epiſcopi dictæ Eccleſiæ, ac Vincentii, Sabinæ & Chriſtinæ ſororum, Patronorum dictæ Civitatis, magna cum frequentia confluitur. Ideoque juſtum videtur, ſi propter Eccleſiæ decorem & auctoritatem Pœnitentiarius in ſua ſede ad id deputata reſideat, ut nimirum omnes illum videant, nec cum perquirere cogantur, maxime cum verecundia affecti plures perquirere illum recuſare poſſe

poſſe videantur. Et arguendo etiam a ſimili, videmus, quod miles ſæcularis certis horis, & locis, tenetur vigiliam & aſſiſtentiam perſonalem facere, nec in alia aſſiſtendo ſatisfaciet, propterea quod teneatur in loco ſibi deputato aſſiſtere. Nec obſtat dicere, quod idem ſervatur in Eccleſiis Cathedralibus Urbis, in quibus non ſemper aſſiſtunt in ſua ſede.

Tertio dubitatur. An debeat tenere in manu virgam ſeu baguetam, tempore, quo ſedet in dicta ſede? quod videtur affirmative dicendum, tum quia idem ſervatur in aliis Cathedralibus Urbis, tum quia per illam demonſtratur, & plena auctoritas, & poteſtas fori pœnitentialis conceſſa ipſi tantum. Ideo ſupplicatur pro opportuna ſuper his caſibus tribus declaratione.

Reſponſio Congregationis ſacræ ad propoſitam cauſam.

LIbellus, qui erit cum his literis, declarabit Amplitudini Tuæ tres dubitationes, quæ de Pœnitentiarii in iſta Eccleſia inſtituti officio exortæ, & Sacræ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini interpretum propoſitæ fuerunt. Congregatio ad primam reſpondendum cenſuit, Pœnitentiarium teneri integras Confeſſiones audire, non autem ſolos caſus reſervatos. Ad ſecundam, debere eundem Pœnitentiarium pro fructu peccata confiteri volentium aſſiſtere certis horis opportunis, in loco & Sede, pro Epiſcopi, ad quem hoc ſpectat, arbitratu. Quo viſo ad tertiam reſpondit, novas conſuetudines non inducendas. Romæ, die 21. Aprilis 1587.

Qui tempore Paſchæ peccata ſua fuerit confeſſus Pœnitentiario deputato, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ contento in capite. *Omnis utriuſque ſexus, extra de Pœnitent. & Remiſſ.* ſic enim deciderunt Illuſtriſſimi Domini Cardinal. Anno Domini 1595. Februar. 16.

REMISSIONES.

α Vide Medin. *tract. 2. de Pœnitent. qu. 40. verſ. Alia eſt Pœnitentia.* Par. Ægid. *de Sacram. tom. 2. diſput. 10. num. 75.* * Vide etiam Navarr. in *6. judicet num. 1. de pœnit. diſt. 1.* Bern. Diaz in *prax. canon. cap. 23.* ubi etiam Salzed. *lit. B. & in cap. 79. in lit. B.*

β *Publice peccantes.*) Vide Navarr. in *Manual. cap. 8. num. 10.* P. Ægid. *d. diſp. 10. num. 74.*

Conc. Trid. cum Gall.

γ *Pœnitentiarius aliquis, &c.*) Vide Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſs. 9. §. 2. num. 84.* ubi adducit ſequentem ſacræ Cardinalium Congregationis deciſionem. Si Officii Pœnitentiarii & unitæ præbendæ vacatio contingit in menſe Apoſtol. vel alias præbenda eſſet reſervata, vel affecta, an electio perſonæ Pœnitentiarii hujuſmodi pertineat ad Epiſcopum, vel ad Sanctiſſimum? Bis re diligenter diſcuſſa, citatis etiam procuratoribus Epiſcoporum, quorum intereſt, & eorum bonis allegationibus perpenſis, cenſuit pertinere ad Sanctiſſimum.

δ Canonicum Pœnitentiarium non poſſe optare, tenet Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſs. 34. num. 78. cum ſeqq.* ubi dicit ſacr. Cardinal. Congregationem in hæc verba cenſuiſſe: Non poteſt optari præbenda, nec dimiſſo officio poteſt optare aliam præbendam, cujus officio fuit perpetuo unitus unicus Canonicatus, & certa præbenda.

† *Vel jure canonico.*) Vide Peregr. *conſ. 3. num. 19. vol. 2.*

‡ *Annorum quadraginta.*) Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 164. in fin.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 29. Card. de Luca.*

CAPUT IX.

Eccleſiæ ſæculares, quæ nullius ſunt diœceſis, ab Epiſcopo proximiori viſitentur, aut alio, qui hic ponitur, modo.

α QUæ alias ſub fel. rec. Paulo III. (*a*) & nuper ſub Beatiſſimo Domino noſtro Pio IV. in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinariis diligentia 1. in beneficiorum, β etiam exemptorum, 2. viſitatione conſtituta ſunt; eadem etiam 3. in iis Eccleſiis ſæcularibus obſerventur, quæ in nullius diœceſi eſſe dicuntur; ut ab Epiſcopo, 4. γ cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior, ſi id conſtet, alioquin ab eo, qui ſemel in Concil. Provinciali a Prælato loci illius 5. electus fuerit, tamquam Sedis Apoſt. delegato δ viſitentur: non obſtantibus privilegiis, & conſuetudinibus

a Sup. ſeſſ. 6. de ref. c. 4. & ſeſſ. 7. de ref. c. 8. & ſeſſ. 22. de ref. c. 8.

quibuſcumque, etiam immemorabilibus.

DECLARATIONES.

1. *Beneficiorum etiam exemptorum.*) Beneficia nullius Diœceſis viſitari debent ab Epiſcopo viciniori, & id ab eodem faciendum eſt ſolum in capite, non in membris. Proinde Collegiatæ nullius Diœceſis viſitari debent a viciniori Epiſcopo, tamquam Sedis Apoſtol. delegato: Archipresbyteratum etiam, qui nullius Diœceſis eſt, a viciniori Epiſcopo viſitari oportet.

4. Dec. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, ſæpius Eccleſias ſæculares nullius Diœceſeos quantumcumque exemptas, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectas, earumque Prælatum ſæcularem habentem in eas juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſe ab Epiſcopo, cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior, viſitari vigore Decreti *capitis noni, Seſſ.* 24.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum legitime impeditum poſſe ex facultate ſibi a Conc. Trid. tradita in hoc *c.* 9. *Seſſ.* 24. Eccleſias, quæ nullius diœceſis ſunt, per ſuum Vicarium generalem viſitare.

2. *Viſitatione.*) Viſitator vigore hujus Capituli in Concil. Provinciali eligendus eſt a Prælato illius loci, qui viſitandus eſt, non autem ab alio.

3. *In iis Eccleſiis ſæcularibus.*) Hoc Decretum habet locum in Eccleſiis ſæcularibus, non regularibus, etiamſi iis ſubeſſent beneficia ſæcularia, ut ſolent eſſe in Abbatiis, quia illa beneficia ſæcularia poſſunt viſitari.

Abbates Regulares poſſunt Parochiales ſuas viſitare, & etiam alii inferiores una cum viciniori Epiſcopo cumulative. S. D. N. Gregorius XIII. quoad parochiales, quibus inſervitur per Presbyteros ſæculares, non Regulares, licet ſint unitæ ac dependentes a regularibus, & ideo hoc Decreto comprehenſæ, dedit Sanctitas ſua prò illa vice Breve propter abuſus, Epiſcopo Sarſinatenſi, ſalvis juribus utriuſque partis, contra Abbatem de balneo Camaldulenſium.

Sola beneficia ſæcularia exempta, non autem Regularia, ex vi hujus Decreti ab Ordinariis viſitari poſſunt. Itemque perſonæ Eccleſiis etiam non inſervientes.

4. *Cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior.*) Ab ipſamet Cathedrali Eccleſia diſtantia eſt menſuranda.

Ad Epiſcopum ſpectat; ut concedat literas dimiſſorias iis, qui ſunt nullius Diœceſis, quando non conſtat, quod ſint infra fines alicujus Diœceſis, item in viſitatione poterit monere & cogere, prout in *Seſſ.* 5. *cap.* 3. ut plebem commiſſam unuſquiſque Superior ſalutaribus verbis paſcat.

Item Epiſcopus viciniior poterit in viſitatione ejus, qui eſt nullius Diœceſis, illum, ſi non reſidet, vel indiſcretas licentias non reſidendi ſuis ſubditis concedat, monere & corrigere. Ad ipſum autem Epiſcopum tamquam viciniorem non ſpectat Sacramentum Confirmationis his, qui nullius Diœceſis ſunt, miniſtrare, cum poſſint ipſi accedere ad quem maluerint Catholicum Epiſcopum: ſalvo tamen majori jure Epiſcopi, ſi aliunde id ſibi competit, juxta quod non modo Eccleſiam viſitabit, ſed etiam Prælatum illius, alioſque miniſtros.

Pro (*ſi id conſtet*) cave, ne legas (*ſi id poſſit*) retinendum eſt enim prius, & rejiciendum poſterius.

5. *Electus fuerit.*) Et talis electio ligat ſucceſſores, ut ſæpe declaratum eſt.

REMISSIONES.

α Vide ſupra, *ſeſſ.* 6. *de reform. cap.* 4. & *Seſſ.* 7. *de reform. cap.* 8. & *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 8. P. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 40. *prope finem.* Aloyſ. Ricci. in *collect. dec. p.* 4. *collect.* 1153. * & *in ſua prax. var. reſol.* 43.

β *Etiam exemptorum viſitatione.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 3. † & Rotam noviſſ. *dec.* 798. *num.* 4. *in collect. a Farinacio.*

γ *Cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior.*) Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Beneficia nullius diœceſis debent viſitari a viciniori Epiſcopo, & id ab eodem faciendum eſt, non ſolum in capite, ſed etiam in membris. Collegiati nullius diœceſis viſitari debent a viciniori Epiſcopo, refert Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Viſitatio,* §. 11.

δ *Viſitentur.*) An procedat in Prælatis inferioribus habentibus juriſdictionem quaſi Epiſcopalem? Negat Flor. Var. *lib.* 3. *q.* 24. *num.* 24. † & Ricc. in *prax. var. reſol. cap.* 301. *num.* 3.

CA-

CAPUT X.

Subditi Epiſcoporum nulla appellatione ſuſpendere poſſunt executionem viſitationis.

α EPiſcopi, ut aptius, quem regunt, populum poſſint in officio atque obedientia continere, in omnibus iis, 1. quæ ad viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſuorum ſpectant, jus & poteſtatem habent, etiam β tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequendi, juxta Canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua pro ſubditorum emendatione, ac diœceſis ſuæ utilitate neceſſaria videbuntur, 2. γ (*a*) Nec in his, ubi de viſitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, 3. δ ε appellatio, ſeu querela etiam ad Sedem Apoſtolicam, interpoſita executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta, aut judicata fuerint, 4. quoquo modo impediat, aut ſuſpendat.

α Sup. ſeſſ. 22. de ref. c. 1. & ſeſſ. 13. de ref. c. 1.

DECLARATIONES.

1. *Quæ ad viſitationem ac morum correctionem.*) Ea, quæ ad viſitationem, & morum correctionem quoad ſubditos ſpectant, non poſſunt per appellationem impediri vel ſuſpendi ullo modo.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum ſolum, viſitando, poſſe non tantum monere, ſed etiam aliquod crimen corrigere, etiamſi in *cap. ſtatuit ſeſſ. 15.* dicatur debere duos Capitulares aſſumere: ſed hoc fit, cum procedendum eſt ad pœnam ad dictam punitionem reſpicientem: ſed ſi ad eam pœnam, quæ magis emendationem morum reſpiciat, contra non recitantes horas, contra non incedentes in habitu honeſto, & ſimilia; id ſolus efficere poteſt, quia decretum Concilii corrigere & emendare Epiſcopo viſitanti permittit. Adverte tamen, quod non poteſt Epiſcopus prætextu, quod ſit Sedis Apoſtol. Delegatus, declinare juriſdictionem Metropolitani in caſibus illis, in quibus ante Concilium hic, tamquam Ordinarius, poterat uti eodem jure, eademque poteſtate.

In eadem materia correctionis, ubi Epiſcopus etiam ſine proceſſu & ſine ſcriptis carcerat ſubditos, & diu tenet carceratos, poteſt Metropolitanus cognoſcere de prætenſo exceſſu in corrigendo, ſi carcerati appellaverint ad eum, & dummodo interim non impediatur aut ſuſpendat executionem eorum, quæ ab Ordinario decreta fuerunt, ut hic & *Seſſ. 22. cap. 1.*

2. *Nec in his ubi de viſitatione.*) Congregatio cenſuit hoc habere locum, quando non fuit proceſſum judicialiter, ſive compilato ac propoſito proceſſu.

Epiſcopus viſitans non poteſt allegari, quod ſit ſuſpectus, ſi voluerit viſitare ad correctionem, (etiam non compilato proceſſu) & imponere pœnam ordinariam. Fuit etiam dictum, quod ſicut in aliquo caſu datur appellatio de jure, ita etiam poterit allegari ſuſpectus in aliquo caſu: nam decretum iſtud non habebit locum in tali caſu, nempe quando non compilato proceſſu & ad pœnam ordinariam Epiſcopus procederet.

Fuit dubitatum, an Epiſcopus viſitans poſſit allegari ſuſpectus, & fuit reſolutum die 6. Octobris 1588. quod non poſſit, ſi voluerit viſitare ad correctionem & non compilato proceſſu, quo caſu non poteſt infligere pœnam ordinariam. Sed ſi voluerit viſitare compilato proceſſu & imponere pœnam ordinariam, fuit dictum, quod ſicut in iſto caſu dabatur appellatio de jure, ita etiam poterat allegari ſuſpectus, nam *cap.* iſtud non habet locum in tali caſu, nempe quando non compilato proceſſu & ad pœnam ordinariam Epiſcopus procedebat.

3. *Appellatio.*) Interpoſita appellatio ad Metropolitanum ab Epiſcopo vigore hujus Decreti tamquam Delegato Apoſtolico, viſitante, licet devolvat cauſam, non tamen viſitationem ſeu executionem ſuſpendit. Caſu autem, quo locus ſit appellationi, acta ſunt tranſportanda, & danda copia, juxta præſcriptum *cap. 3. Seſſ. 13. cap. 20. hujus Seſſ.* quia hoc decretum non ſuſtulit appellationem devolutivam, ſed ſuſpenſivam tantum, licet Epiſcopus id faciat, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus. Quoad dandam autem copiam actorum attinet, Congregatio cenſuit ſervanda eſſe Decreta Concil. *Seſſ. 13. cap. 3. & cap. 20. hujus Seſſ.*

4. *Quoquomodo impediat, aut ſuſpendat.*)

In cauſis viſitationis & correctionis appellari poteſt poſt definitivam, ita tamen, ut appellatio non ſuſpendat executionem, prout ſancitum eſt ſupra. Quod ſi Epiſcopus compilato proceſſu, formato judicio, ſervatis ſervandis, prout juris fuerit, procedat, veluti in cauſa blaſphemiæ, adulterii, aut reſtitutionis fructuum beneficiorum, aut ob non recitatum divinum officium, & ſimilia, non habent locum hæc Decreta.

REMISSIONES.

α Vide Thom. Valaſc. *tom.* 1. *Allegationum juris, allegat.* 70. *num.* 5. *cum ſequentibus.* * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz* in *prax. canon. cap.* 19. *lit. B. in fin.* & tradita per Cenedum in *collectan.* 14. *ad Sextum num.* 3. Aloyſ. Ricc. *reſolut.* 7. *in ſua prax. var. reſolutionum, & reſolutione* 126. *num.* 1.

β *Tamquam Sedis Apoſtol. delegati.*) An in dubio videantur procedere ut delegati? Vide Menoch. *de Præſumpt. lib.* 2. *qu.* 17. *num.* 4. Navarr. *conſ.* 32. *de ſent. excomm. num.* 8. Maſcard. *de Probat. concl.* 945. *num.* 15. Cened. ad *Decret. Collect.* 157. *num.* 1.

γ *Nec in his, ubi de viſitatione, &c.*) Doctores ſtatim citandi dicunt, quod procedit, quando judex ſuperior non juſtificata appellatione, nec viſis actis proceſſus, inferiorem inhibere contendit: ſed ſi poſtquam appellatio juſtificata fuerit, ex proceſſu jam ad tribunal appellationis delato, inhibitio conceſſa fuerit, erit obtemperanda; nec poterit inferior judex ad ſuæ ſententiæ executionem procedere. Aliter quidem ſuperiorum judicum auctoritas, & poteſtas non vulgarem jacturam pateretur, dareturque cauſa inferioribus judicibus, ut pro libito judicarent, & auxilium appellationis multis cauſis nihil proficeret, aliaque incommoda multa ſequerentur, quæ a mente Sacri Concilii aliena ſunt, vide Sayr. in *Clavi Regia lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 13. Soarez de Paz. in *praxi tom.* 2. *part.* 5. *cap. unic. num.* 14. & vide quid Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 2. optime Cur. Philip. *p.* 1. §. 7. *num.* 10. *ibi: El Obiſpo en caſos de viſitation de ſus ſubditos puede proceder, ordenar, caſtigar, y executar ſin embargo de appellation, inhibition, ni querela alguna, por remetirſe a ſu prudencia como de legado de la Sede Apoſtolica.* † Salzed. *d. lit. B.*

δ *Appellatio.*) Quod intelligatur de ſuſpenſiva, & non devolutiva, tenet Thom. Valaſc. *tom.* 1. *Allegat.* 70. *num.* 5. *in fine*, dicit aliter explicando Gonzalus Mendez de Cabedo *lib.* 1. *diverſ. argum. cap.* 19. a *num.* 8. Sed ſacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Si in viſitatione appellari contigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tamquam Sedis Apoſtol. delegato, debet appellari ad Metropolitanum quoad devolutivam, non quoad ſuſpenſivam, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 2. *verbo, Viſitatio*, §. 3.

ε An Epiſcopus poſſit in Viſitatione recuſari tamquam ſuſpectus? Vide ſupra *ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *de Reform.* Et libet hic inſerere tenorem cujuſdam epiſtolæ, quam S. D. N. Paulus V. tranſmiſit ad Epiſcopum Portugalenſem. Venerabilis frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Fraternitatis tuæ nomine nobis nuper expoſitum fuit, quod viſitationes, quæ in tua diœceſi in vim Decretorum Concil. Trident. & alias legitime fiunt, ſæpius impediuntur, eo quia viſitati Prælatum, ſeu alium legitime viſitantem ſuſpectum allegant, in magni divini cultus præſertim & fabricæ Eccleſiarum præjudicium. Quamobrem nos hujuſmodi abuſum tollere volentes, ſupplicationibus tuo nomine ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de conſilio venerabilium fratrum noſtrorum ſacræ Rom. Eccleſiæ Cardinal. ſacri Concil. Trident. interpretum Apoſtol. auctoritate tamen præſentium declaramus, Epiſcopum, vel alium, cui id legitime competit, viſitantem non poſſe uti ſuſpectum recuſari, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtol. cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 29. Octobris 1601. Pontificatus noſtri anno 6. S. Cobellutius. Venerabili Fratri Gondizalvo Epiſcopo Portugalenſi.

CAPUT XI.

Ob honorarios titulos & privilegia particularia nihil eſt derogatum juri Epiſcoporum quantum ad omnia, niſi &c.

α QUoniam privilegia, (a) & exemptiones, quæ variis titulis pleriſque conceduntur, hodie perturbationem

a Sup. ſeſſ. 6. c. 3.

tionem in Epiſcoporum juriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere dignoſcuntur; decernit S. Synodus, ut ſi quando juſtis, gravibus, & fere neceſſariis ſuadentibus cauſis, aliquos honorariis titulis Prothonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani Regii, aut aliis hujuſmodi in Romana Curia, vel extra, inſignibus decorandos eſſe placuit, ß necnon alios, cuicunque monaſterio oblatos, vel quomodocunque addictos, aut ſub nomine ſervientium militiis, ſeu monaſteriis, hoſpitalibus, Collegiis, aut quocunque alio titulo aſſumi, 1. nihil ex iis Privilegiis detractum eſſe Ordinariis intelligatur, quo minus ii, quibus ea jam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit, ipſis Ordinariis, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis, plene in omnibus, & quoad Capellanos Regios; * juxta conſtitutionem Innocentii III. quæ incipit, (*b*) Cum Capella ſubjecti exiſtant: γ exceptis tamen iis, qui prædictis locis, 2. aut militiis actu ſerviunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, † ſubque eorum obedientia vivunt, ſive iis, qui legitime, & ſecundum regulam, earundem militiarum profeſſionem fecerint, de qua Ordinario conſtare debeat: non obſtantibus privilegiis quibuſcunque, †. 3. ♪ etiam religionis S. Joannis Hieroſolymitani, & aliarum militiarum. Quæ vero privilegia reſidentibus in curia Romana vigore (*c*) Eugenianæ conſtitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere ſolent, ea in iis, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minime intelligantur, ſed Ordinarii juriſdictioni ſubjecti permaneant: non obſtantibus quibuſcunque inhibitionibus.

b c. cum capella, extr. de privil. Decretal. l. 5. t. 33. c. 16. Vide paulo poſt.

c c. divina de privil. in extrav. com.

DECLARATIONES.

1. *Nihil ex iis privilegiis detractum eſſe Ordinariis.*) Hoc cap. non habet locum in civilibus cauſis, ſed iis, quæ hic exprimuntur in decreto.

2. *Aut militiis actu ſerviunt.*) Fratres S. Joannis Hieroſolymitani non poſſunt dare dimiſſorias Clericis inſervientibus in eorum Eccleſiis ad eum finem ut poſſint ordinari.

3. *Etiam Religionis S. Joannis Hieroſolymitani.*) Non inſerviens actu militiæ, nec inſerviens in ejus domo, nec ſub illius obedientia, ſi non probaverit ſe in ea legitimam profeſſionem emiſiſſe, non debet ejus privilegio gaudere: ſuper quo videatur conſtitutio Gregorii Papæ XII.

Equites Hieroſolymitani habentes indulgentias a Sanctiſſimo Domino noſtro, debent literas Apoſtolicas expedire, & eas Epiſcopo Ordinario præſentare: aliter tenetur dictus Ordinarius contra eos & eorum Clericos procedere, prout habetur, *Seſs. 6. c. 3. Seſs. 14. c. 4. & præſenti cap.*

Lib. 5. Decretal. De privilegiis & exceſs. privileg. cap. 10. Innocent. 3.

Epiſcopo Lingonenſi.

CUm capella ducis Burgundiæ gaudere dicatur hujuſmodi privilegio, quod nullus Archiepiſcopus vel Epiſcopus in perſonas Canonicorum ejuſdem capellæ ſuſpenſionis vel excommunicationis, aut interdicti ſententias audeat promulgare; quidam capellæ ſupradictæ Canonici, qui parochiales Eccleſias a te tenent, occaſione privilegii prælibati in his etiam, quarum juriſdictio ad te pertinet, ita ſe dicunt exemptos, ut quantumcumque graviter interdum excedant, tuæ correctioni recuſent & ſententiæ ſubjacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti ſunt ejuſdem ratione capellæ, Apoſtolicis privilegiis deferas reverenter, ſed in quantum ratione parochialium Eccleſiarum, vel alias juriſdictionem tuam reſpicere dignoſcuntur, officii tui debitum in eoſdem libere proſequaris.

In Sexto, de Privilegiis.

VOlentes libertatem (quam nonnullis Apoſtolica Sedes privilegio exemptionis indulſit) ſic integram obſervari, ut & illam alii non infringant, & ipſi ejus limites non excedant, declaratione irrefragabili defi-

definimus, quod quantumcumque ſic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti ſive contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, rite poſſunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi quoad hoc ſuam in ipſos juriſdictionem, (prout jus exigit) exercere.

Nunquid ergo carent omnino in his commodo libertatis? non utique, quia nec coram Ordinariis ipſis, dummodo ſit in loco exempto commiſſum delictum, vel contractus initus, aut res litigioſa, nec ubi domicilium habent, ſi alibi delinquant vel contrahant, aut res ipſa conſiſtit, conveniri poſſunt aliquatenus ſuper iſtis: nec domiciliorum prætextu, locorum diœceſani, (ſi ubi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipſa conſiſtit, illi conveniantur) remittendi illuc, vel ipſis, ut illic reſpondeant, injungendi habeant aliquam poteſtatem, ſalvis nihilominus caſibus aliis, in quibus eos Epiſcoporum juriſdictioni ſubeſſe Canonica præcipiunt inſtituta. Et idipſum decernimus circa illos, quibus ut nonniſi ſub uno judice teneantur de ſe conquerentibus reſpondere, Apoſtolico privilegio eſt conceſſum. In eos autem, quibus ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari a quoquam valeant, a ſede Apoſtol. eſt indultum, (ſicut ſunt religioſi quamplures) in quorum privilegiis continetur, ne quiſquam Epiſcopus, vel Archiepiſc. monaſt. ſuorum Monachos pro ulla cauſa, ullove loco interdicere, ſuſpendere, vel excommunicare præſumat: iidem Ordinarii juriſdictionem ſuam, quantum ad iſta, ubicumque illi fuerint, penitus exercere non poſſint, niſi forſan ipſi monachi ad monaſteriorum ſuorum Prioratus, Ordinariis iiſdem ſubjectos, fuerint deſtinati. Tunc enim etſi libere poſſint ad eadem monaſteria reverti, ac tam illorum, quam ipſorum Prioratuum monachi reputentur, (cum non ſit inconveniens aliquem utrobique locum habere monachicum) unum alteri ſubeſſe monaſterio, vel ab ipſo noſcitur dependere, ratione tamen eorumdem Prioratuum dicti Ordinarii ſua juriſdictione in ipſis etiam, quoad præmiſſa (quamdiu morantur in illis,) licite uti poſſunt.

REMISSIONES.

ω Vide Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 108. art. 1.* Flamin. *de Reſignat. lib. 3. quæſt. 11. num. 5.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Referendarii*, ubi reſolvit, quod hi, qui ſunt de numero, ſunt exempti, alii vero non: quia hodie ſunt quaſi innumerabiles.

β Nec non alios, cuicumque monaſterio oblatos, &c.) Quod oblati, vel alii quicumque dicentur Eccleſiaſtici & Eccleſiaſticis gaudebunt privilegiis, ſi in totum ſe & ſua religioni tradant, & ad monaſterium ſe transferant, & in eo inſerviant, reſolvunt Covar. in *cap. alma. p. 2. §. 2. n. 8.* Cardin. Tuſc. *litt. O. concl. 16. num. 15.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 123. art. 1.* D. Marta *de Juriſd. p. 4. caſu 113. num. 37.*

* *Capellanos Regios.*) Vide Rotam *nov. dec. 744. p. 1. dec.* Ricci. in *praxi variar. reſol. fori Eccleſ. reſol. 41. num. 2. & reſol. 301.*

γ Exceptis tamen iis, &c.) Vide Fr. Emman. *d. tom. 2. quæſt. 62. art. 14. & quæſt. 64. art. 4. & quæſt. 67. art. 3.* † & Rotam noviſſ. *dec. 78. n. 2. p. 1. diverſorum*, Bobadill. *lib. 2. ſuæ Politicæ cap. 19. n. 17.* Maur. Burg. *de modo proced. ex abrupto, centuria 1. qnæſt. 65. ex n. 14. & 65.*

Et intra eorum ſepta & domos reſident.) Vide Rotam noviſſ. *dec. 702. n. 5. p. 1. diverſ.* Ricc. *d. reſol. 41. n. 3.*

† *Non obſtantibus privilegiis quibuſcumque.*) Vide tradita a Cenedo *collectan. 14. ad Sextum n. 3.*

δ Etiam religionis S. Joannis Hieroſolymitani.) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 65. art. 17.*

CAPUT XII.

Qualitas habere volentium dignitates cum cura animarum: Archidiaconi & cæterorum adſpirantium ad dignitates in Cathedralibus: Commendantur quidam ad dignitates præ cæteris ſervanda reſidentia, & perſonaliter obeunda officia. Quædam ordinanda per Synodum provincialem.

α CUm dignitates, in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, ad conſervandam augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam fuerint inſtitutæ, ut, qui eas obtinerent, pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos opera & officio juvarent; merito, qui ad eas vocantur, tales eſſe

esse debent, qui suo muneri respondere possint. (*a*) Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem XXV. suæ ætatis annum attigerit: & in Clericali Ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur; juxta Constitutionem Alexandri III. in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit (*b*) Cum in cunctis 1., β Archidiaconi etiam, * qui (*c*) oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, ubi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, 2. aut Licentiati in jure Canonico † 3. γ Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, 4. Clerici alioquin idonei, 5. δ ε &c. & XXII. annis non minores, adciscantur, 6. η &c. Provisi etiam de beneficiis quibuscumque, curam animarum habentibus, * censeantur a die adeptæ possessionis, 7. ο &c. ad minus intra duos menses, (*d*) τ in manibus ipsius Episcopi, υ vel, eo impedito, coram generali ejus Vicario, seu Officiali, Orthodoxæ 8. suæ fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac jurent. Provisi autem 9. de canonicatibus & dignitatibus, 10. φ in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes provisi, ut supra 11. χ &c. fructus non faciant suos, 12. γγ nec illis professio suffragetur. (*e*) 13. δδ Neminem etiam deinceps ad dignitatem, 14. canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui 15. eo Ordine sacro 16. aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit; 17. aut in tali ætate, ut infra tempus a jure, & ab hac Synodo statutum, 18. initiari valeat. In omnibus vero Ecclesiis Cathedralibus 19. omnes canonicatus, †. 20. ac portiones 21. habeant annexum Ordinem Presbyterii, diaconatus, vel subdiaconatus. 22. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuat, prout viderit expedire, 23. quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ε ε ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyteri sint, cæteri vero Diaconi, aut Subdiaconi: ubi vero consuetudo laudabilior habet, ut plures; vel omnes sint Presbyteri, omnino observetur. Hortatur etiam S. Synodus, ut in provinciis, ubi id commode fieri potest, 24. dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum, in Cathedralibus Ecclesiis, & Collegiatis insignibus, 25. conferantur tantum Magistris, 26. vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel jure Canonico. 27. ζζ Præterea obtinentibus 28. in eisdem Cathedralibus, 29. aut Collegiatis 30. dignitates, canonicatus, præbendas, η η aut portiones, 31. non (*f*) liceat vigore cujuslibet statuti, ϑ ϑ &c. aut consuetudinis, 32. κκ λλ &c. ultra tres menses οο ab eisdem Ecclesiis 33. quolibet anno abesse: 34. salvis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt: 35. alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, * quos ratione etiam præbendæ, 36. ac residentiæ fecit suos; quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, ππ &c. privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit; crescente vero contumacia, contra eos, juxta (*g*) sacrorum Canonum constitutiones, procedatur (*h*) 37. σσ &c. Distributiones vero, 38. κκκ qui statis horis interfuerint, 39. recipiant: reliqui quavis collusione, aut remissione exclusa, 40. his careant, juxta

a Sess. 22. c. 2.

b c. cum in cunctis de ele. Cle. 1. ep. 1 ad Jacobũ Anacl. ep. 1. c. Diaconi. 93. & d. c. ad hæc.

c De offic Arch. l. 1. dec. tit. 6. cap. 7. ab Innoc. III. in 1. dec. tit. 23 c. ad hæc nos, & aliis.

d 4. Tol. c. 25. & 26. etiam sic providebatur infr. in Bulla S.D. N. Pii IV. super forma juramenti professionis fidei.

e Cap. licet can. & c. cum ex eo de ele. in 6. sup. sess. 7. de ref. c. 12.

f Sup. sess. 13. de ref. c. 1.

g Sess. 22. c. 3.

h Sexti decret. lib. 3. de cle. non resid. c. 1. sexti de c. lib. de consuet. c. 1.

juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit, Conſuetudinem, quod ſancta Synodus λ λ λ in uſum revocat: 41. non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis, & conſuetudinibus. (*i*) μ μ μ &c. Omnes vero divina per ſe, & non per ſubſtitutos, 42. compellantur obire officia; & 43. Epiſcopo celebranti, 44. aut alia Pontificalia exercenti, adſiſtere, & inſervire π π π atque in choro, ad pſallendum inſtituto, hymnis & canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare. Veſtitu inſuper decenti † tam in Eccleſia, quam extra, aſſidue utantur; (*k*) ab illicitiſque venationibus, * aucupiis, choreis, tabernis, luſibuſque † abſtineant, atque ea morum integritate polleant, ut merito Eccleſiæ Senatus dici poſſit. 45. Cætera, quæ ad debitum in divinis officiis regimen ſpectant, deque congrua in his canendis, ſeu modulandi ratione, de certa lege in choro conveniendi, & permanendi, ſimulque de omnibus Eccleſiæ miniſtris, quæ neceſſaria erunt; & ſi quæ hujuſmodi; Synodus provincialis, pro cujuſque provinciæ utilitate, & moribus, certam cuique formulam præſcribet. 46. Interea vero Epiſcopus non minus, quam 47. cum duobus Canonicis, quorum unus ab Epiſcopo, alter a Capitulo eligatur, in iis, quæ expedire videbuntur, poterit providere.

i Seſſ. 22. c. licet & c. extirpandæ c. qui vero, de præb. cap. quia nonnulli de cler. non reſid.

k Conc. Turon. 3. c. 8. Conc. Agath. ca. 55. qui incipit Epiſcopis, c. Epiſcopũ 34 diſt. 10 tit. de vi. & hon. cl. extra in 6. & in Cl.

DECLARATIONES.

1. *Archidiaconi.*) Archidiaconis, qui non habent curam animarum, vel juriſdictionem, non præcipitur hoc Decreto, ut ſint Doctores vel Licentiati, ſed hoc debet intelligi de illis Archidiaconis, qui revera Archidiaconatus officium exercent, non autem de aliis.

2. *An licentiati in Jure Canonico.*) Qui vere carent cura animarum, & omni prorſus juriſdictione, non comprehenduntur hoc Decreto, quoad qualitatem Doctoratus vel Licentiaturæ per hoc caput requiſitam, *ſup. §. Archidiaconi.*

3. *Ad cæteras autem dignitates.*) Nullo Concilii Decreto ſtatutum eſt, ut qui Diaconatum conſequi volet, is neceſſario ſit Magiſter, ſive Doctor, ſive Licentiatus in Theologia, aut jure Canonico vel civili. Immo vero quod dignitates & Canonicatus in Cathedralibus dentur tantum graduatis; non eſt inducendum ex neceſſitate, nec per Concilium provinciale id ſtatui poteſt ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

4. *Clerici alioquin idonei.*) Qui jam Sacerdos eſt & proviſus per Sedem Apoſtolicam *in forma dignum*, de Canonicatu, ſuper literatura ſeu idoneitate ſcientiæ examinandus eſt ab Ordinario, & de quocunque alio, ut Ordine ſacro, illi Canonicatui requiſito, *Infra hoc cap. §. Conferantur tantum.*

5. *Et 22. annis non minores.*) Ætas 22. annorum ſufficit ad acquirendum Canonicatum, cui unita eſt Parochialis, ſed eadem ætas non requiritur in Canonicatibus Collegiatarum Eccleſiarum magis nunc, quam ante Concilium, videlicet 14. annorum.

De conſenſu Ordinarii diſpenſatur ſuper ætate reſignatarii attenta fidei, vitæ, & morum probitate, eodem conſenſu, & eadem de cauſa etiam quod non promoveatur. Hic locus alium declarat *Seſs. 22. de Ref. cap. 4.*

6. *Proviſi etiam de beneficiis.*) Comprehenduntur etiam Canonici, & aliæ dignitates, & perſonæ exiſtentes in Cathedrali ante Concilium.

7. *Ad minus intra duos menſes.*) Hæc longiſſima eſt dilatio, itaque triennalis poſſeſſio non prodeſt eis, qui non emiſerunt profeſſionem fidei quoad fructus percipiendos, ſi infra dictam profeſſionem non emiſerint. Eadem ſacra Congregatio cenſuit illa verba, *nec illis poſſeſſio ſuffragetur*, intelligenda eſſe quoad fructus percipiendos, & faciendos ſuos, ideoque omiſſionem profeſſionis fidei non privare Canonicum cæteris effectibus poſſeſſionis & Juribus, proindeque eum omnino vocem in Capitulo habere, &c.

8. *Suæ fidei profeſſionem publicam facere.*) Per ſeipſum debet beneficiatus profiteri publice, & ſi abſens eſt, accedere debet ad Eccleſiam.

Ad emittendam profeſſionem fidei, omnes docentes artes liberales tenentur, qui antequam ad docendum admittantur, poſſunt arbitrio Epiſcopi prohiberi, donec de eorum moribus informationem ſuſceperit. Idem eſt dicendum de iis, quibus per aliquam Univerſitatem teſtimonium conceditur, & hoc non ſolum eſt conforme

forme Bullæ Pii IV. ſed etiam Decreto Pii V.

2. Sept. 1591. Congregatio Concilii cenſuit, ſcribendum ad nuntium Hiſpaniarum ei, qui Profeſſionem fidei non emiſit, poſſeſſionem non ſuffragari, quoad fructus faciendos ſuos tantum, quoad cæteros autem effectus commodo poſſeſſionis & cæteris juribus, ſi quæ habet, non privari.

Capienda eſt informatio & faciendus proceſſus ſummarie ſuper fide Catholica iſtorum, antequam admittantur ad profeſſionem fidei, quantum Epiſcopo ſufficere videbitur.

Congregatio cenſuit in locis iis, in quibus ſunt Gymnaſia publica, Bullam Pii V. videri has pœnas non impoſuiſſe Ordinariis, ſi patiuntur quemquam quoquo modo docere literas, priuſquam fidei profeſſionem faciat.

9. *De Canonicatibus.*) Canonicatus Eccleſiæ Collegiatæ in Romana civitate dignior eſt Canonicatu Cathedralis alterius civitatis.

10. *In Eccleſiis Cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſed etiam in Capitulo, &c.*) Congregatio cenſuit id non extendi ad Canonicos in Collegiatis.

11. *Fructus non faciant ſuos.*) Per omiſſionem profeſſionis fidei amittuntur tantum fructus præbendarum, non autem diſtributiones quotidianæ, quas inſerviendo quis acquiſivit ratione miniſterii & operæ, & de quibus diſtributionibus poteſt teſtari, & ad libitum diſponere.

12. *Nec illis poſſeſſio ſuffragetur.*) Comprehenduntur etiam Regulares, & computandi ſunt duo menſes a die electionis, vel quo admittuntur ad participationem maſſæ Capitularis.

13. *Neminem etiam deinceps.*) Decretum hoc Concil. Trident. §. *neminem*, locum habet etiam in Collegiatis Eccleſiis.

14. *Canonicatum aut portionem.*) Qui jam eſt Canonicus, ſed in minori ætate conſtitutus, non eſt cogendus ad ſuſceptionem Ordinum, niſi poſtquam pervenerit ad legitimam ætatem.

15. *Eo Ordine ſacro.*) Monitus ad ſuſcipiendum ordinem, quem ejus dignitas aut portio requirit, ſi non receperit, auctoritate hujus Decreti privatus poterit denuntiari, juxta alias ſtatuta in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 24. de diſpenſ.*

16. *Aut ſit initiatus.*) Vacante præbenda presbyterali poterit Epiſcopus illam conferre illi, qui Diaconalem aut Subdiaconalem ordinem & ætatem habet pro his obtinendis.

17. *Aut in tali ætate.*) Obtinens præbendam in Cathedrali, quatenus ejus ætas patitur, ſtatim cogendus eſt ſuſcipere, & illum Ordinem exercere, qui eſt illi præbendæ annexus.

12. Febr. 1601. Congregatio Concilii cenſuit, ad obtinendam parochialem oportere eum, cui confertur, attingere 25. annum, atque intra annum a die collationis debere ipſum ad Presbyteratus ordinem ſe facere promoveri, quemadmodum expreſſe cavetur conſtitutione Gregorii X. in generali Lugdunenſi Concilio edita, cui inhæret Trident. Concil. Decreto *cap. 3. Seſs. 7.*

Si neque ante Concilium, neque poſt Concil. Trid. ullus Ordo, ſive Diaconalis, ſive Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Eccleſia legitime & perpetuo eidem Canonicatui unita ſit, tanquam principali acceſſorium, attendenda eſt natura Canonicatus, non autem Eccleſiæ Parochialis, & ita ſufficit, ut is, cui collatio facta eſt, ſit in ætate 22. ann. quæ in Canonicatus collatione requiritur, *Sup. hoc cap. §. Et 22. ann.*

Obtinens Canonicatum per reſignationem, in ætate minus legitima conſtitutus, nulla facta mentione de impedimento ætatis, nequaquam illum retinere poteſt, ſed infra ſex menſes reſignare permittitur, nulla tamen ſibi reſervata Penſione.

18. *Initiari valeat.*) Qui non poterit initiari ob defectum ætatis privari poterit Canonicatu & fructibus jam perceptis.

19. *Omnes Canonicatus.*) Præbendis Canonicalibus Sacer Ordo adjungatur.

Qui ante confirmationem Concilii Tridentini duos Canonicatus legitime obtinuerunt, ex hoc Decreto non prohibentur etiam nunc utrumque Canonicatum retinere.

Inſervientes Parochialibus poſſunt percipere aliquos fructus ex Canonicatibus, ſeu beneficiis, quæ poſſident in Cathedralibus, & quidem omnes, ſi modo nullæ præbendæ diſtinctæ fuerint, ac omnes percipiunt de communi, nec detur aliquid eis, qui non interſunt divinis horis: at quando ſalvo debito ſervitio Parochialium, poterunt etiam inſervire Cathedrali, tunc non poſſunt percipere, niſi quatenus inſervierint.

Oxonienſis 12. Novembr. 1592. Congregatio Concilii cenſuit, non licere Capitulo aliquo prætextu diſtributiones quotidianas donare, aut remittere alicui, qui ab-

ab Eccleſiæ ſervitio abfuerit, quinimo eum, qui illas receperit, teneri ad earum reſtitutionem, nec illas ſuas facere poſſe.

Sarzanenſis 6. Julii 1593. Congregatio Concilii cenſuit, ſtatutum excludens a perceptione fructuum, & diſtributionum quotidianarum eos Canonicos, qui novem menſes integros Eccleſiæ non inſervierint, non habere locum quoad Canonicum, per quem non ſtetit, quo minus toto requiſito tempore inſervierit.

Si Canonici Eccleſias Parochiales infra fines Diœceſis habentes, quarum collatio ad Abbatem regularem ſpectat, nolint in eis reſidere; cura hæc Abbati collatori quidem incumbit inquirere, an ex legitima Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione utrumque poſſideant, cum alias jure obtinere non potuiſſent; ſed amplius hoc incumbit Epiſcopo.

20. *Ac portiones.*) Licet Portiones habere debeant annexum Ordinem Sacrum, dimidiæ tamen Portiones huic ordini non ſunt ſubjectæ.

21. *Annexum ordinem.*) Cum intellexiſſet Congregatio Concilii, Vicarium Patavinum in annexione Sacrorum Ordinum, quam fecerat Canonicatibus illius Eccleſiæ, incluſiſſe dignitates, cenſuit reſcribendum his verbis: *Cum Concilium non meminerit dignitatum, quando de illa annexione diſpoſuit, & idem voluerit, ſaltem dimidiam partem presbyteralem eſſe; convocet iterum Capitulum, ac de ejus conſilio ſubtrahat dignitates, & earum loco deſignet, & diſtribuat, quibus aliis Canonicatibus debeat eſſe Sacer Ordo annexus.*

Congregatio Cardinalium hoc Decreto de ætate non comprehendit Canonicatum juriſpatronatus laicorum ante Concilium fundatum, in cujus fundationis limine fuerit appoſitum pactum, quod deſcendentes a fundatore poſſent dictum Canonicatum obtinere, licet non ſint ſacerdotes, nec in ſacris ordinibus conſtituti, ſed tantum ſimplices Clerici, donec devenerint ad ordinem Sacerdotalem.

22. *Epiſcopus.*) Epiſcopus cogere non poteſt, ut omnes Canonici efficiantur Sacerdotes, ſed ſufficit, ſi dimidia eorum pars Presbyteri ſint, inter quos præcipue debet eſſe major pars: cæteri vero, Diaconi vel Subdiaconi: ut Concilium decrevit. Non obſtat huic Decreto ſtatutum alicujus Eccleſiæ, ut puta quod tertia pars ſint Acolythi: nec conſuetudo immemorabilis. Ergo ligat hoc Decretum in poſterum, poſtquam Ordines fuerint diſtributi, & tunc qui eos obtinere voluerint, poſſunt compelli ad illos Ordines ſuſcipiendos & exercendos, quos eorum Canonicatus habere annexos fuerit judicatum juxta formam præſentis Decreti. Si vero aliquis inhabilis & non idoneus reperiatur ad Ordines Sacros ſuſcipiendos ex iis qui ante diſtributionem ordinum fuerint recepti, carebit voce in Capitulo, prout *Seſs. 22. cap. 4.* quamdiu eorum ætas non patitur, &c.

Proviſus de Canonicatu habente annexum ordinem Sacrum, ſi eſt completæ ætatis, ut poſſit infra annum ordinem requiſitum ſuſcipere, non habet vocem in Capitulo juxta hoc Decretum & Clementinam. *Ut ii qui de ætat. & qualitat.* ſed non perdit partem aliquam diſtributionum, nec vero habet vocem in Capitulo, licet ſit alias in Sacris, ſi nimirum non habet ordinem requiſitum juxta diſpoſitionem dictæ Clementinæ, quæ neceſſario videatur.

Congregatio Concilii cenſuit, minime potuiſſe Epiſcopum ſtatuere, ut Decanus primam obtinens dignitatem in Eccleſia Collegiata ſanctæ Mariæ, teneatur contra conſuetudinem dictæ Eccleſiæ inſervire in Diaconi officio Sacerdoti celebranti, niſi Decanus ultra dignitatem Decanatus obtineret in eadem Eccleſia etiam præbendam, onus hoc canendi Evangelium annexum habentem: tunc enim ad onus prædictum etiam ſubeundum cogendum fore. Calag. 19. Jul. 1593.

Epiſcopus in ordinatione facienda, qui Canonici, qui Presbyteri, qui Diaconi, qui Subdiaconi eſſe debeant, ex vigore hujus *cap.* tenetur ſolum adhibere conſilium Capituli, non autem conſenſum tenetur ſequi aut habere, quia poteſt eis invitis, quod magis expedire judicaverit, perficere ac providere.

23. *Quibus quiſque Ordo.*) Epiſcopus cum conſilio Capituli deſignare debet, quibus Canonicatibus quiſque Sacer Ordo debeat eſſe annexus, non quibuſvis Canonicis, quia Concilium hic mandat Sacros Ordines annecti Canonicatibus ipſis, non autem perſonis eos obtinentibus.

Congregatio Concilii cenſuit, *cap. 11. Seſſ. 24.* in ea parte, in qua dicitur, quod omnes Canonicatus debeant habere annexum ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus non comprehendere Canonicatum juriſpatronatus laicorum ante Concilium fundatum, in cujus fundationis limine fuerit appoſitum pactum, quod deſcendentes a fundatore poſſent dictum Canonicatum obtinere, licet non ſint Sacerdotes, neque in ſacris ordinibus conſtituti, ſed Placentinenſi 29. Novemb. 1592.

ſed tantum ſimplices Clerici, donec devenerint ad ordinem ſacerdotalem. Ideo in hanc ſententiam erunt dandæ litteræ ad Vicarium Placentini, coram quo caſus hic contingit.

1. Febr. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, neque Epiſcopum, neque Capitulum debere exigere rationem redditionis adminiſtrationis, tempore quo recitantur horæ Canonicæ, & divina celebrantur.

24. *Dignitates omnes.*) Principalis dignitas in Eccleſia Collegiata exempta, cui ordinaria juriſdictio cum omnibus juribus Epiſcopalibus competit, non neceſſario debet conferri Doctori, vel Licentiato, cum id nuſquam per Concil. Trident. caveatur, & hoc non præcipiat, ſed ſolum hortetur, ut ſupra dictum eſt, *ſeſſ. 22. cap. 2. Supr. hoc c. §. Ad cæteras autem.*

25. *Conferantur tantum Magiſtris.*) Congregatio cenſuit in iis, qui Subdiaconi aut Diaconi vel Presbyteri ſunt petuntque admitti ad Cathedralis Eccleſiæ Canonicatus, & eum ordinem ſacrum, quem ipſi habent, requirunt, ſibi *in forma dignum* conferri, opus non eſſe examine, quod ad explorandam litteraturam pertinet: eos vero, qui Sacros Ordines nondum ſuſceperunt, examinandos eſſe, an illa habeant elementa doctrinæ, quæ ex præſcripto Concil. Trid. neceſſaria ſunt illi ſacro Ordini, qui Canonicatui, quem conſequi volunt, erit annexus.

26. *Vel Doctoribus.*) Congregatio Concilii cenſuit, exiſtentibus Doctoribus in Capitulo, neceſſario unum ex illis in Vicarium eſſe eligendum; alioquin deputationem ad Metropolitanum devolvi.

27. *Præterea obtinentibus.*) Congregatio cenſuit, quod obtinens beneficium ſimplex, & ſine cura animarum, & extra Collegiatam Eccleſiam, nec perſonalem reſidentiam, ob aliam cauſam requirens, non teneatur in eo reſidere: tenetur tamen ad inſerviendum illi per alium, qui ſit ab ordinario approbatus.

Non fuit mens Pii V. in Bulla de Reſidentia edita 8. Julii 1560. cogere habentes beneficia ſimplicia in eis reſidere, bulla incipit, *Cupientes.*

28. *In eiſdem Cathedralibus.*) Ad hanc reſidentiam in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis tenentur etiam Abbates Regulares, ſi in eis dignitates obtinuerint.

29. *Ac Collegiatis.*) Intelligitur de omnibus Collegiatis etiam non inſignibus, niſi tamen non inſignes Collegiatæ eſſent rurales prorſus deſtitutæ, & in quibus numquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſideri: aut adeo tenues reditus eſſent, ut Canonicos aliunde non habentes, unde viverent, alere non poſſint: & ſufficit ad excludendum immemorabilem conſuetudinem, quod aliqui Canonici reſederint, aut reſideant. *Infra hoc cap. §. Eos qui.*

Ad hanc reſidentiam tenentur etiam Abbates, & alii ſuperiores Eccleſiarum Collegiatarum, licet habeant juriſdictionem in Canonicos, & ad hoc poſſunt cogi ab Epiſcopo, ſub cujus Diœceſi ſunt.

30. *Dignitates, Canonicatus, præbendæ.*) Hoc Decreto cavetur, ne obtinentes in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, & collegiatis, dignitates, Canonicatus, ſive portiones, poſſint vigore alicujus ſtatuti ſive conſuetudinis, recreationis cauſa, ab eiſdem Eccleſiis abeſſe.

Abulenſium Cauſa, Congregationi ſacræ propoſita.

ILluſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Decanus & Capitulum Eccleſiæ Abulenſis prætendunt, in vim cujuſdam ſtatuti, non obſtante Decreto ſupradicto, poſſe ex dicta recreationis cauſa abeſſe a ſervitio & reſidentia eorum Eccleſiæ per quatuor menſes, & interim non ſolum præbendarum groſſam, verum etiam quotidianas diſtributiones, (ac ſi divinis intereſſent) lucrari. Verum Reverendiſſimus Dominus Epiſcop. videns ex hujuſmodi prætenſione cultus divini augmentum lædi, eamque eſſe contra diſpoſitionem Concil. Trident. recurrit ad Sacram Congregationem, ſupplicans duo declarari. Unum eſt: An dictum decretum *Seſſ. 24. de Reformat. cap. 12.* ſuſtulerit quaſcunque conſuetudines & ſtatuta, quæ longius tempus trium menſium indulgeant? Secundum: An in dictis tribus menſibus, quibus poſſint recreationis cauſa abeſſe a reſidentia, lucrentur quaſcunque diſtributiones quotidianas, quocunque nomine nuncupentur, & ex quacunque cauſa dentur & diſtribuantur?

Et qualitercunque declaratio ſuper præmiſſis facienda ſit per Sacram Congregationem, ſupplicatur reſcribi D. Epiſcopo, ut illa in dicta Eccleſia obſervetur, honorque divini officii retineatur.

Reſponſio Congregationis ſacræ.

REverendiſſime Domine: Vidit ſacra Congregatio Concil. Trident. Interpretum,

pretum, libellum, qui cum his erat literis, cenſuitque, donec & quouſque Rota decreverit confirmationem ſtatuti Eccleſiæ Abulenſis validam & legitimam eſſe ſecundum Decret. Concil. præfati *Seſſ. 24. de Reformat. cap. 12. de abſentia trium menſium*, non obſtante quacunque contraria conſuetudine etiam immemorabili. Interea vero abſentes non lucrari diſtributiones quotidianas. Quod ideo ad Amplitudinem Tuam præſcripſi, ut cum illi nota fuerit congregationis ſententia, eam obſervandam curet. Romæ die 3. Auguſt. 1586.

Ita eſt. Antonius Cardinalis Caraffa.

Epiſcopus reſidens in ſua Capituli Sede, ſolutus eſt a reſidentia Decanatus Canonicatuum, & cæterorum beneficiorum, illaque retinere & fructus percipere poteſt, exceptis quotidianis diſtributionibus & aliis, ſi quæ forte ſint, quas abſentes alia de cauſa non perciperent. Canonici ad continuam reſidentiam tenentur in Canonicatibus, niſi in aliis beneficiis, quæ ſunt perpetua, & habeant annexum ſervitium, in choro reſideant.

31. *Non liceat vigore cujuslibet ſtatuti.*) Intellige hoc de ſtatuto, quod non ſit confirmatum a Sede Apoſtolica: licet autem per ſtatutum Eccleſiæ concedatur Canonicis per tres menſes abeſſe, ſi tamen illud per conſuetudinem non fuit obſervatum, attendenda eſt magis conſuetudo contraria, quam ſtatutum.

Eos, qui obtinent in Cathedralibus & Collegiatis inſignibus dignitates & Canonicatus, immemorabilis conſuetudo non excuſat a reſidentia: ita S. D. N. Greg. XIII. ex ſententia Congr. Concilii declaravit. In Collegiatis autem non inſignibus immemorabilis conſuetudo excuſare poterit, ſi Eccleſiæ ſunt rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus antea ſupra hominum memoriam ſolitum non eſſet reſideri, aut in quibus adeo tenues reditus habent ut Canonicos alere non poſſint, non habentes aliunde, quomodo vivant. *Supr. hoc cap.* §. *Ac Collegiatis, &c.* Eccleſia Collegiata jamdiu deſtituta ob incurſum Turcarum, & aeris intemperiem, ad alium viciniorem locum eſt transferenda; ne reſidentia deſeratur.

Comenſis 5. Jul. 1596 9. Mart. 1597.

Congregatio Concilii jam pridem declaravit, Canonicos collegiatarum Eccleſiarum, etiam in oppidis non inſignibus exiſtentium, teneri ad reſidentiam, niſi eſſent collegiatæ Rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, & quarum Canonicatus ea eſſent fructuum tenuitate, ut qui eos obtinuerint, nec ex eis ali poſſint, nec aliunde habeant, unde commode vivant.

32. *Ultra tres menſes.*) Etiam continuos. Intereſſentia, de qua in hoc Decreto, debet eſſe in omnibus diebus & horis officii divini, præterquam tribus menſibus ſingulorum annorum; niſi Eccleſiæ conſtitutiones longius ſervitii tempus requirant. Licet autem Canonici poſſint abeſſe a ſuis Eccleſiis per tres menſes, non poſſunt tamen omnes, eodem tempore recedere, ne Eccleſia deſtituatur ſuo debito ſervitio; ſed tantum ea pars Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi & Capituli poſſe abeſſe. Nec licet ultra tres menſes abeſſe, etiam prætextu immemorabilis conſuetudinis, niſi ex cauſa inimicitiarum, ſi poſt obtentum Canonicatum inimicitiæ ſupervenerunt; vel niſi in Parochiali Eccleſia reſideret, qui fructus præbendæ facit ſuos. Ille dicetur abeſſe (etiamſi ſteterit in loco) qui abfuerit a ſervitio ultra tres menſes. Fuit vero diſpenſatum cum multis in Polonia ad longum tempus ex variis cauſis & rationabilibus.

Congreg. Conc. cenſuit, nullam requiri Epiſcopi licentiam, ut Canonici tribus menſibus præmiſſis a reſidentia abeſſe poſſint. 9. Martii 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, decr. c. 12. *verſiculo diſtributiones*, *Seſſ.* 24. ſublatam eſſe conſuetudinem percipiendi diſtributiones in abſentia, etiamſi immemorabilem. 1. Julii 1597.

Non licere Canonicis prætextu immemorabilis conſuetudinis ultra tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe, neque eo trimeſtri tempore poſſe abſentes diſtributiones quotidianas percipere, quippe quod hujuſmodi immemorabilis conſuetudo utroque caſu ſublata eſt Decret. *cap.* 2. *Seſſ.* 24. 17. Julii 1597.

Congreg. Conc. cenſuit, ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui eſt annexus ordo Subdiaconatus, ſufficere, quem eſſe conſtitutum in tali ætate, ut intra annum poſſit promoveri ad Subdiaconatum. 18. Dec. 1597.

Congregatio Concilii cenſuit, diſtributionem Ordinum in Eccleſia Cathedrali, non adhibito Capituli conſilio, quemadmodum Concilium mandat decr. *cap.* 12. *Seſſ.* 24. eſſe nullam. 2. Jan. 1598.

Congregatio Concilii cenſuit, minime eſſe neceſſe, Archidiaconos, qui cura animarum omnique prorſus juriſdictione carent, nulloſque ex Archidiaconatu fructus per- 10. Aprilis 1598.

percipiunt, eſſe præditos qualitatibus, quæ habentur ex *cap.* 12. *verſ. Archidiaconi*, *Seſſ.* 24.

Nullius die 5. Julii 1598. Congregatio Concilii cenſuit, Canonicum tribus menſibus permiſſis ab Eccleſia abeſſe volentem minime teneri petere vel obtinere licentiam ab Epiſcopo: cæterum quota pars Canonicorum ab Eccleſia eodem tempore poſſit abeſſe, ne debito ſervitio ipſa Eccleſia deſtituatur, Epiſcopi juriſdictionem atque arbitrium eſſe.

Non poteſt Epiſcopus facere, ut quibuſdam propter graves diuturnaſque inimicitias recuſantibus in ſuis Parochialibus reſidere, & volentibus reſignare, de Rectore provideatur, neque unita ab eis quædam ſimplicia beneficia & oratoria dividere & illis conferre, cum iiſdem detractis, reditus Parochialium ſufficiant, ad honeſte ſuſtentandum Rectorem.

Illis tribus menſibus a jure conceſſis non eſt aſſignanda cauſa abſentiæ, qua quis vult abeſſe cum licentia ſui Prælati, impetrat a Decano vel Præſidente in choro, & frui quibuſdam novis diſtributionibus, per Epiſcopum impoſitis, prout fruuntur in dictis tribus menſibus omnibus fructibus ſuarum præbendarum, cum pro præſentibus & intereſſentibus habeantur de Jure. Nemo tamen poteſt frui dictis diſtributionibus, quando iſtæ diſtributiones ſunt diſtinctæ a præbendis.

Congregatio Concilii cenſuit, eum, qui cum fidejuſſione eſt detentus, ut non poſſit diſcedere ab Urbe, non poſſe cogi ad reſidendum.

33. *Quolibet anno abeſſe.*) Archiepiſcopus Januenſis provideat, ne duo menſes, quos habent vacantes Canonici ſui Capituli, incurrant in Natalem aut Paſcha Domini aut alias maximas ſolemnitates.

Decretum hoc ſic intelligendum eſt, ut nulli Canonici poſſint abeſſe ab Eccleſiæ ſuæ ſervitio ultra tres menſes ſingulis annis, nihilque eis prodeſt, quod in civitate maneant, niſi Eccleſiæ debitis horis inſerviant, & omnes in contrarium conſuetudines per hoc Decretum ſunt ſublatæ. Attamen Epiſcopus poteſt ob legitimam cauſam dare licentiam Canonicis, ut a ſuis Canonicatibus per quatuor menſes abeſſe poſſint.

Reſidens in Decanatu unius Eccleſiæ, non amittit fructus aliorum Canonicatuum, quos in aliis Eccleſiis obtinet, ex ſententia Congregationis, exceptis diſtributionibus & aliis, quæ abſentes non ſolent percipere, *Hoc ſæpius reſolutum*. An dignitates, Canonici, vel portionarii Canonicatus, & alii officiales poſſint abeſſe a ſervitio Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi? Congregatio Concilii cenſuit, non requiri licentiam Epiſcopi, quando obtinentes dignitates, Canonici portionarii abeſſe volunt, tempore Concil. Trident. ipſis permiſſo.

De aliis, qui non ſunt beneficiati & inſerviunt in Eccleſia, Concilium nihil diſpoſuit, ſed æqualiter ſervandum, quod Concilium mandat circa regimen debitum in divinis officiis hoc *cap. in fine*.

34. *Salvis nihilominus.*) An liceat Canonicis regularibus & portionariis ſæcularibus ab eadem Eccleſia abeſſe per tres menſes, ſtante, quod per eorum ſtatuta & conſuetudines abſunt per quadraginaa dies cum licentia? Congregatio in ſæcularibus cenſuit negative ex hoc textu: in regularibus vero cenſuit, non comprehendi ſub hoc Decreto; verum ſi cauſa ſit rationabilis, & adſit licentia Prioris, poterunt abeſſe.

Indultum Leonis X. tribuens Præpoſito & Canonicis S. Mariæ della Scala, vacationem duorum menſium contra fundationem Eccleſiæ, non intelligitur ſublatum per hoc *cap.* quia Concilium revocat tantum inſtitutiones, quæ concedunt abſentiam ultra tres menſes.

Quando tempus faciendi itineris periculoſum eſt, propter nimios calores & ſimilia, concedi poteſt dilatio petenti ad proficiſcendum ad reſidentiam ſui beneficii, & interim dum abeſt ab eo, quoad fructus beneficii habenda eſt eadem ratio, ac ſi ſemper reſideret, ex jure enim habetur pro reſidente.

Quando non ſtat per aliquem, quo minus in ſuo beneficio reſideat, nullum ob non reſidentiam detrimentum ſentire debet. *Hoc ſæpe reſolutum eſt*.

Licentia, ut quis poſſit abeſſe cauſa ſtudiorum a ſervitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſervitio ſui Canonicatus, non ſuffragatur ultra quinquennium a die, quo ſtudere cœpit. *Sæpius hoc dicitur*.

An obtinentes Dignitates in Cathedralibus ſeu Collegiatis, ſive præbendam, quæ tamen diſtincta eſt certa diſmembratione, interim dum effectum illius non expectant, non teneantur reſidere.

Congreg. cenſuit, quod habentes plures Canonicatus dignitate pares reſidere tenentur, ubi pluribus inſerviri poteſt.

Obtinens autem Canonicatum & Monaſterium in commendam, ſed ab anima-

rum cura liberam, in Canonicatu reſidere tenetur.

28. April. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, in obtinente dignitatem, nullam habentem principaliter curam animarum, ſed tamen per unionem Parochialium, quæ ipſi dignitati acceſſorie ſunt unitæ, non requiri, ut attigerit 25. annum.

25. Oct. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, quod ſi quis indebite conjectus fuerit in carcerem, utique diſtributiones quotidianæ ei debeantur: pariter cenſuit, quod fructus maſſæ groſſæ tamdiu debeantur, quamdiu per ſententiam non conſtiterit, juſte illum in carcere detineri.

Congregatio Concilii cenſuit, proviſo de dignitate, vel Canonicatu, qui fidei profeſſionem non emiſit, poſſeſſionem ad fructus faciendos minime ſuffragari.

13. Apr. 1595. Epiſcopo Ulixbonenſi ſcribatur N. reſidentem in Canonicatu Eccleſiæ Ulixbonæ cogendum non eſſe, ut reſideat in Monaſterio N. Ordinis Ciſtercienſis quod obtinet in commendam ab animarum cura liberam.

Habens duos Archidiaconatus dignitate pares, reſidere poterit in eo, in quo ſibi placuerit: ſed ſi alter eſt dignior, in eo reſidere tenetur.

Habens dignitatem in Collegiata, quæ unita ſit Cathedrali, ſi Collegiata ſit deſtructa, poteſt talis, ſi non recipiatur in Cathedrali alibi, ubi habet beneficium, reſidere & dignitatis ſuæ fructus percipere, exceptis diſtributionibus, & iis ſi quæ forte ſunt, quæ abſentes juſta de cauſa non percipiunt.

Parochus, qui habet Parochiam, intra cujus limites adhuc habitant parochiani, tenetur in ea reſidere.

35. *Alioquin primo anno.*) Abſens per annum a Dignitate, Canonicatu ſeu præbenda diſtributionibus eſt privatus, & privari debet dimidia parte fructuum; ſi vero perſeveraverit in abſentia, privandus eſt non modo fructibus, ſed etiam beneficio.

36. *Ac reſidentiæ fecit ſuos.*) Non tamen ſi in alio Canonicatu etiam Eccleſiæ Collegiatæ alterius Diœceſis reſideret.

37. *Diſtributiones vero, qui ſtatis horis interfuerint recipiant.*) Canonici vel alii officiales chori habentes in Cathedralibus vel collegiatis capellanias in titulum, tempore, quo in dictis capellaniis celebrant, diſtributiones recipere non debent, prout S. D. N. ex ſententia Congregationis declaravit: niſi quando ſic juſſi eſſent a ſuo ſuperiore, ut eo tempore celebrarent, quem tamen admoneri voluit, ut ab hujuſmodi juſſu abſtineat in poſterum.

Congregatio Concilii cenſuit, Canonicum abſentem ſtudiorum cauſa percipere quidem fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas; quod ſi in hujuſmodi diſtributionibus omnes Capituli reditus conſiſtant, percipere etiam diſtributiones, dempta tertia parte, quæ inſervientibus accreſcit, nullo autem caſu debere ipſum Canonicum percipere diſtributiones, miſſis aut defunctorum anniverſariis applicatas. 13. Sept. 1595.

Inſervientes Eccleſiis ſive Parochialibus, & habentes legitima beneficia in Eccleſiis Cathedralibus, vel alias ſervitoria, quæ reſidentiam requirunt, quorum omnes fructus conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, poſſunt omnes percipere, ſi modo nullæ præbendæ diſtinctæ fuerint, & omnes de communi percipiant, nec detur aliquid eis, qui divinis horis non interſint, at quando ſalvo debito ſervitio parochialium, poterunt etiam inſervire Cathedrali, tunc non poſſunt percipere, niſi quatenus inſerviunt.

Fructuum.) De omnibus fructibus tam præbendæ quam reſidentiæ Canonici miſſi ab ipſis Epiſcopis ad limina Apoſtolorum eorum nomine, vel comitantes ipſos Epiſcopos ad eadem limina, lucrantur diſtributiones ex decreto S. D. N. Sixti V.

Congregatio cenſuit, non poſſe confici ex horis, quibus Canonici reſidentes abſunt a choro, dies, ut ex diebus & horis confici poſſint menſes abſentiæ, de quibus in hoc Decreto, neque ad conſtituendum ſervitium novem menſium colligendas eſſe punctaturas, quaſi iis, qui novem partes punctaturarum ex duodecim, quæ ex ſervitio totius anni conflantur, deſerviendo tulerint ſervitio novem menſium debito ſatisfecerint, ſed ipſos dies reſidentiæ & ſervitii ſive continui ſive interpolati numerandos eſſe, ut compleant numerum dictorum novem menſium. Et Capellani deſervientes capellis mercenariis licite gaudeant Eleemoſynis tempore infirmitatis.

Abſentes pro utilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas non amittunt.

Senio confectis, ſi alias reſidere ſoliti ſint, diſtributiones debentur, ac infirmis, etiam ex propria culpa & peccato cum præcedenti occaſione, nimius enim rigor eſſet. Nec ſuperior hujuſmodi rigidam inquiſitionem facere debet, addendo afflictionem afflictis; quandoquidem multæ eſſent annexæ cauſæ etiam non turpes. Debentur quoque detentis

tis in carceribus, non tamen ob propriam culpam.

5. Dec. 1596. Congreg. Concil. cenſuit, Canonicos, Epiſcopum in viſitatione comitantes percipere quidem debere fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas in illis Eccleſiis, in quibus fructus præbendæ ſunt diſtincti a quotidianis diſtributionibus: quod ſi ſolis diſtributionibus univerſi Capituli reditus conſtent, percipere debere ipſas diſtributiones dimiſſa tertia parte, quæ inſervientibus accreſcit; verum hujuſmodi dictis de cauſis abſentes nullo modo poſſe percipere Eleemoſynam pro anniverſariis vel miſſis relictam, aut elargitam, niſi ipſi Eccleſiæ per ſe ſervitium præſtiterint.

Non poſſunt Canonici, videlicet illi duo aſſociantes ſuum Prælatum, quandoque volentem audire Miſſam in Cathedrali Eccleſia, vel in alia Eccleſia civitatis, participes fieri diſtributionum quotidianarum, quæ non niſi præſentibus, & inſervientibus debentur.

Vacationes omnes unius, aut plurium menſium, quibus abſentes diſtributiones quotidianas percipere ſolent, ſublatæ ſunt: niſi abſentes abeſſent ex cauſis a jure permiſſis, & niſi dictæ vacationes conceſſæ eſſent in fundatione: quæ etiam intelligantur ſublatæ, ſi canonicatuum fructus omnes ſint diſtributiones quotidianæ.

Non licet Epiſcopo aliquo prætextu diſtributiones quotidianas donare, relinquere, aut quavis colluſione remittere alicui, qui vel ab Eccleſiæ ſervitio abfuerit, vel alio quovis modo diſtributiones legitime debeat amittere: Nec fas ſit cuipiam eas capere, & ſi acceperit, ſuas ne faciat, ſed eas reſtituere omnino cogatur, diſtribuendas fabricæ Eccleſiæ, quatenus indiget, aut alteri pio loco Epiſcopi arbitratu.

28. April. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, docentes Jus Canonicum in publica univerſitate, privilegiis de percipiendis in abſentia ſuarum præbendarum, fructibus gaudere, & potiri, quamvis præbendæ, quas obtinent, ſitæ ſint in Cathedrali ejuſdem civitatis, in qua publici lectoris munere funguntur.

2. Junii 1595. Congregatio Concilii cenſuit, duos ex Canonicis, qui inſervientes Epiſcopo a chori ſervitio abſunt, lucrari quidem fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas.

8. Junii 1595. Congregatio Concilii cenſuit, a mandato de reſidendo in viſitatione edicto non dari appellationem ad effectum ſuſpenſivum, ſed devolutivum tantum.

27. April. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, illa verba Concilii, quæ habentur in *cap.* 12. *Seſſ.* 24. ejuſdem Concilii, videlicet poſſeſſio eis non ſuffragetur, intelligenda eſſe, quoad fructus percipiendos, & faciendos ſuos, ideoque omiſſionem profeſſionis fidei non privare Canonicum ſupra narratis poſſeſſionis effectibus, ſed ipſum, & vocem in Capitulo, & jus procedendi a die adeptæ poſſeſſionis habere, niſi aliud obſtet, quamvis profeſſionem fidei minime emiſerit.

27. Febr. 1597. Congreg. Concil. cenſuit, Canonicum in publica univerſitate ſacram Scripturam legentem debere utique etiam ſi non reſideat, percipere fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas: quod ſi omnes reditus Capituli hujuſmodi diſtributionibus conſtent, debere percipere diſtributiones, dimiſſa altera ex tribus partibus, quæ inſervientibus accreſcit.

Illi qui licentia legitime obtenta ſtudiorum cauſa abſunt, diſtributiones omnes quotidianas percipere debent, exceptis incertis & quotidianis illis proventibus, qui tantum inter eos dividi ſolent quotidie, qui ſacris horis interſunt & inſerviunt.

Congregatio cenſuit, diſtributiones quotidianas lucrari eum, qui indebite conjectus in carcerem fuerit, & fructus præbendæ ſive maſſæ groſſæ tamdiu deberi, quamdiu per ſententiam non fuerit declaratum, juſte illum in carcere detineri.

38. *Qui ſtatis horis interfuerint.*) Congregatio Conc. intelligit ſtatas horas, id eſt, omnes horas, quibus divina celebrantur, licet Gloſs. in *d. Clem. Pii qui*, *ibid.* Cardin. Zabar. *n.* 12. dicant, de jure poſſe fieri diſtributionem per certas horas.

Non valet ſtatutum, quo diſponitur, ut in una hora vel duabus intereſſentes lucrentur maſſam groſſam ſive præbendam, amiſſis diſtributionibus quotidianis.

Congregatio cenſuit, Canonicatus & dignitates obtinentes teneri intereſſe omnibus horis, niſi irritante aliqua ſpeciali confirmatione, quæ non eſt ſublata per Concilium Tridentinum. Diſtributiones vero quotidianæ cæteris quoque horis ex fructibus beneficiorum ſeu præbendarum proportionaliter ſunt aſſignandæ, ne negligantur.

Cenſuit Congregatio, facultatem Capitularibus ſeſe invicem ſubſtituendi in ſervitio Eccleſiæ, ab Epiſcopo debere concedi, ea tamen cautione adhibita, ut non eodem tempore eidem ſervitio ſint obſtricti. *Infra*, *hoc cap.* §. *ſi factum.*

39. *Recipiunt.*) Habeantur tanquam præſentes in choro, qui animarum curam exer-

cent, quæ illi Eccleſiæ imminet, dum tamen ſint in actu adminiſtrandi Sacramenta vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam.

Non poteſt declarari, quin 3. pars præbendæ convertatur in diſtributiones quotidianas ex Decreto Concilii. *Sup. Seſs. 22. cap. 3.* ratione curæ animarum, quæ imminet Canonicatui, qui a Præbenda non eſt diviſibilis.

Mota fuit difficultas de ſtatu & conſuetudine Eccleſiæ Collegiatæ Canonicorum regnlarium, quo tam ipſi Canonici, quam portionarii, qui ſunt ſæculares, ab eadem Eccleſia ſingulis annis cum licentia Prioris & Capituli, per quatuor dies abeſſe poſſunt, quibus una cum fructibus groſſæ, etiam diſtributiones quotidianas accipiunt, perinde ac ſi divinis intereſſent: Sacra autem Congregatio in portionariis ſæcularibus abſque difficultate cenſuit amittendas eſſe diſtributiones quotidianas, utpote quæ debeantur tantum illis, qui adſtant & interſunt facientes officium. Ideoque dicunt eſſe ſalarium diurnum, quod laborantibus debetur: de regularibus vero cenſuit, illos non comprehendi hoc Decreto, & quia habent ſervitium continuum, ſi Prior eis concedat licentiam cum rationabili cauſa, judicavit poſſe abeſſe & percipere.

40. *His careant.*) Hoc intellige, niſi reſidentes in Parochialibus nullos reditus ex præbenda haberent, ſed omnes fructus in diſtributionibus eſſent, tunc habentur pro præſentibus & inſervientibus, quo caſu nihil ultra ſervitium perciperent.

Qui fuerunt olim Canonici reſervantes in reſignationibus domos Canonicales, eaſque Laicis locantes, cogendi ſunt locare, (juſta tamen mercede) dictas domos Canonicis reſidentibus, ita ut hi præferantur quibuſcumque aliis in locatione, ceſſantibus quibuſvis privilegiis inquilinatus.

41. *Non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis & conſuetudinibus.*) Non obſtat, quod illæ conſuetudines non inſerviendi eſſent immemorabiles in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis inſignibus. Attamen hoc Decretum fundationes & confirmationes Apoſtolicas non ſuſtulit.

Congregatio cenſuit, Canonicos abeuntes ſub matutinum, etſi id ex conſuetudine immemorabili faciant, non excuſari, ſi nullam aliam cauſam allegant præter hanc. Quod ſi per ſe ipſos id facere debent, non ſunt augendæ illis, ut petunt, diſtributiones.

Si factum eſt aliquod ſtatutum, quo Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel ſaltem unus pro alio, non habeatur ejus ratio, quia eſt contra Concilium.

Congreg. Conc. cenſuit, poſſe aliquem in una Eccleſia ex privilegio vel conſuetudine fungi duplici officio, ut ſi ſit theſaurarius & Canonicus, & propterea duplices lucrari diſtributiones, quas obtinet diverſo jure, cum inter dignitates ſuppleat numerum Canonicorum, nec eget ſubſtituto.

42. *Compellantur obire officia.*) Ad omnes ſeptem horas Canonicas iſti tenentur, & ad faciendum principium, & officium Hebdomadarii, ſi tamen alii non ſunt Canonici.

43. *Epiſcopo celebranti.*) Comitantes Epiſcopum non lucrantur diſtributiones quotidianas, niſi Canonicatus conſiſterent in diſtributionibus quotidianis, & tunc amittunt eam partem, quæ deſervientibus accreſcit.

An Capellaniæ in Eccleſia Cathedrali exiſtentes, quarum reditus ex variis defunctorum reditibus cum onere Miſſas aliquot & divina officia pro animarum ſalute celebrandi, inter ſe tantum diſtribuunt Capellani præſentes, qui onera prædicta per ſeipſos, & per alios presbyteros quoſcumque perſolvunt, reliquis Capellanis, qui præſentes non ſunt, nihil percipientibus, perſonalem reſidentiam requirant, ita ut, qui eas obtinent, ad reſidentiam præciſe, etiam per privationem cogi poſſint, non obſtante conſuetudine contraria? Multi quidem ex Illuſtriſſimis tenebant non poſſe cogi præciſe. Nihilominus fuit deciſum, poſſe cogi præciſe ad reſidendum.

Epiſcopo Miſſam privatam celebranti etiam in Cathedrali non tenentur Canonici aſſiſtere. At in modo aſſiſtendi, & inſerviendi Epiſcopo celebranti, ſervanda eſt conſuetudo Eccleſiæ. Canonicatus ergo & Dignitates obtinentes in Cathedrali, omnes Epiſcopo pontificalia exercenti aſſiſtere debent, niſi aliqui legitime abſint, etiamſi titulo vacationis: & renuentes Epiſcopus puniat.

In conferendo Ordines reſervandum eſt, *cap. 8. Seſs. 23.* Epiſcopo exercenti pontificalia extra Cathedralem Eccleſiam, in civitate tamen, & non in Diœceſi, tenentur aſſiſtere & inſervire, qui ſolent aſſiſtere & inſervire exercenti pontificalia in Cathedrali.

Pro nominatione exiſtentium in pontificalibus tam in Miſſa, quam in Veſperis, Con-

Congregatio cenſuit ſervandam eſſe conſuetudinem illius Eccleſiæ: de qua niſi conſtet, ſervandum eſſe id, quod ſcribitur in Pontificali, etiam non obſtante quacumque conſuetudine.

Ult. Jan. 1610. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum privilegio ſacris Canonibus conceſſo poſſe uti opera duorum Canonicorum, eoſque, dum illi inſervient, debere percipere fructus præbendæ, amiſſis diſtributionibus quotidianis, ſi diſtributiones quotidianæ ſemotæ ſint a fructibus præbendæ. Quod ſi omnes fructus in quotidianis diſtributionibus conſtent, debere percipere earum duas partes amiſſa tertia, quæ accreſcit inſervientibus.

44. *Aut alia Pontificalia exercenti.*) Congregatio cenſuit, Canonicos accedere debere ad cubiculum Epiſcopi, quoties ipſe non privatim, ſed Pontificaliter cum cappa, in diebus feſtivis, & ſolemnibus voluerit deſcendere, ut aſſiſtat, vel horis divinis, vel Miſſæ Sacrificio, multoque magis, ſi ipſemet ſit celebraturus, in reditu vero uſque ad oſtium domus Epiſcopi, Epiſcopo præcedente ipſiſque ſequentibus, comitari debere: in diebus autem feriatis, quando privatim venit in Eccleſia celebraturus, aut aliquid aliud acturus, debere etiam nonnullos ex Canonicis accedere ad oſtium Eccleſiæ & Epiſcopum comitari, idipſumque in reditu obſervandum.

Præcepit Congregatio ſervandam eſſe conſuetudinem illam, quæ eſt in Eccleſia Cathedrali Seguntinenſi, in qua Capitulum per Magiſtrum cæremoniarum deputat aliquos, qui adſint proprio Epiſcopo pontificaliter celebranti: ſint tamen principales dignitates, & Magiſter cæremoniarum a Pontificalis obſervatione non recedat. Ipſi autem Epiſcopo celebranti privatim in Eccleſia, etiam Cathedrali, non debent aliqui Canonici adſiſtere, ſecus, ſi ipſe pontificaliter concionaretur aut celebraret, tam in Eccleſia Cathedrali, quam in ipſa Civitate aut ſuburbiis. Eſt etiam dubitatum a Capitulo ejuſdem Eccleſiæ Seguntinenſis, an omnes adſiſtentes deberent eſſe Dignitates & Canonici, an vero ſufficerent illi, quos capitulum nominaverat ex Dignitatibus, Canonicis & præbendis, juxta conſuetudinem ſupradictam immemorabilem? Et præſuppoſita conſuetudine, quod Decanus Seguntinenſis Eccleſiæ ex ſtatuto fundamentali dictæ Eccleſiæ facto, auctoritate Apoſtolica ſit præſidens chori, cui incumbit regimen chori, & correctio, & punitio colloquentium in eo & perturbantium officia divina, & quod ille tanquam præſidens chori ſit inter Dignitates, & Canonicos tantum; Diaconus vero inter dimidios, ex conſuetudine autem non reperiantur, qui debeant eſſe prædicti aſſiſtentes & miniſtri: quæſitum eſt, an in hoc caſu videretur ſervanda eſſe conſuetudo Eccleſiæ, quæ rationabilis eſſe putabatur, & juri conformis, qua dignitates ſemper deputantur diſtributis inter omnes oneribus ſuo ordine, habita ratione perſonarum & impedimentorum? Pro hoc dubio Congregatio cenſuit, Epiſcopo ſolemniter Miſſam aut Veſperas celebranti primam Dignitatem obtinentem, pluviali indutum debere in officio presbyteri aſſiſtentis inſervire, & ipſo legitime impedito ſecundam Dignitatem debere vice alterius fungi.

Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini: Dignitates & portionarii Eccleſiæ Abulenſis noluerunt Reverendiſſimum D. Epiſcopum aſſociare, eo quod prætenderent, ſe non eſſe comprehenſos in Decreto 12. *Seſſ.* 24. ideoque totum id onus Canonicis impoſuerunt: quare pro parte Canonicorum dictæ Eccleſiæ Abulenſis humiliter ſupplicatum eſt, ut Domini Cardinales dignarentur curare obſervari, quod alias fuit declaratum in una Burgenſi, ut ſcil. in dicto Decreto aſſociandi D. Epiſcopum Abulenſem comprehendantur omnes dignitates & portionarii dictæ Eccleſiæ, cum etiam ſint de Capitulo, & non deceat membra a capite diſcedere. Ad hanc dubitationem Congregatio Cardinalium Sac. Conc. Trid. Interpretum reſpondit: Dignitates item & Portionarios Eccleſiæ, æque ac Canonicos debere Epiſcopum aſſociare, idque Congregatio ipſa vult omnino obſervari die 25. Maji 1586.

Ad ipſum vero Epiſcopum pertinet, ut aſſociationis horam intimet, ne divina extra ſuas horas fiant, aut cives ſcandalizentur. Et ſimul ac Epiſcopus fuerit in choro, horæ divinæ inchoentur.

Itaque Epiſcopo rei divinæ peragendæ cauſa ad Eccleſiam venienti cum cappa Pontificali, comitantibus Canonicis, unus ex dignioribus de Capitulo in porta primaria Eccleſiæ porrigat aſperſorium cum oſculo: cum vero privatim adit Eccleſiam, tunc ex ſuis familiaribus unus aquam ad aſpergendum, ut eſt conſuetudo, Epiſcopo porrigat.

Item quando ex conſuetudine Epiſcopus dicit ſubmiſſe reſponſorium in proceſſionibus ſolemnibus, ubi Diaconus & Subdiaco-

nus librum tenent, ea conſuetudo eſt omnino ſervanda. Eſt quoque judicatum, ut attendatur conſuetudo Eccleſiæ Abulenſis, quæ eſt, quod dignitates & Canonici aſſiſtentes induant ſe, & non relinquant ſolum Epiſcopum accedere ad chorum.

Epiſcopo conſecranti oleum & chriſma, adſint aliqui præſentes, & honorent Epiſcopum pontificalia exercentem. Quæſitum fuit, an celebranti Canonico Diaconus & Subdiaconus miniſtrare debeant? Reſponſum fuit a ſacra Congregatione, hoc in provinciali Synodo ſtatuendum eſſe, interim vero nihil innovandum ultra Concilium, quia Concilium nihil determinat.

45. *Cætera quæ ad debitum in divinis officiis,*) Improbatur illa conſuetudo, qua dicebatur non poſſe aliquem in ſua Eccleſia campanas pulſare, antequam campanæ Cathedralis Eccleſiæ pulſentur; ſi quidem perinde omnes poſſunt (horis tamen debitis) ſuas campanas pulſare. Pariter improbatur, non poſſe alios Miſſas in ſuis Eccleſiis celebrare, donec fuerit decantatum Præfatium Miſſæ majoris in Cathedrali. Similiter non poſſe regulares extra ſua clauſtra per Eccleſiæ diſtrictum proceſſiones facere.

De certa lege in choro conveniendi & permanendi, punctator debet eſſe Clericus in ſacris conſtitutus, ſecundum Decretum Concilii Provincialis Compoſt. &c. reviſi per S. D. N. ſub Dato Romæ apud S. Petrum, die 17. Octobr. 1568. anno 2. vel alia veriori data.

Quoad reſidentiam vero obſervetur Decretum Concilii de reſidentia novem menſium: & ſi aliquod ſtatutum in contrarium ſit factum, ſit irritum & nullum, ac liti & cauſæ commiſſæ in Rota vel alibi, cedatur quoad hoc *cap.*

Quoad remiſſionem, quæ fit in die cœnæ Domini, ſeu alio de portionibus aliis accreſcentibus ob non reſidentiam? non fiat, & facta revocetur.

Præſuppoſita immemorabili conſuetudine, quæ allegatur pro parte Capituli, quod deputatio punctatoris pertinet ad Capitulum, nihil innovetur, alias remaneat in diſpoſitione juris communis.

46. *Interea vero Epiſcopus.*) Canonici & beneficiati debent dare notam, & copiam authenticam omnium beneficiorum ad dictos Canonicatus & beneficia. Pertinet autem ad eos cum Capitulo, ut eas reponere, & ſervare poſſint in Archiviis.

47. *Cum duobus Canonicis.*) Epiſcopus tenetur conſilium hoc petere, non autem ſequi: conſenſus enim Capituli non eſt neceſſarius. Epiſcopus non poteſt cogere aliquem in beneficio ſimplici reſidere. Item non poteſt cogere obtinentem Capellaniam, ut ipſemet celebret, licet in ejus fundatione diſponatur, quod Rectores celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum recte per ſubſtitutum ſatisfit.

Epiſcopus obtinentes beneficia ſimplicia cogere non poteſt perſonale aliquod ſervitium ſuis beneficiis impendere, cum ex antiquiſſima totius Eccleſiæ conſuetudine nonniſi ad officium recitandum teneantur. Hæc autem declaratio non ſufficit pro illis, in quorum beneficiorum fundatione poſita eſt clauſula hæc, ſcilicet, *quod per ſe ipſos, & non per ſubſtitutum, teneantur ſervare.*

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 30. *tract.* 3. *a num.* 164. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 1. *tract.* 7. *cap.* 1. *concl.* 6. *prope fin. pag.* 163.

β *Archidiacono etiam, qui oculi dicuntur Epiſcopi, ſint in omnibus Eccleſiis, ubi poteſt, Magiſtri in Theologia, &c.*) Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 4. *num.* 68. * & Joan. Aloyſ. Ricci. *dec.* 581.

† *Doctores aut Licentiati in jure canonico.*) Vide Navar. *conſ.* 1. *&* 2. *tit. de ſumma Trinit. & fide Catholica.* Peregrin. *conſ.* 3. 19. *vol.* 2. Marc. Ant. Genuenſem in *tract. de Eccleſia. quæſt.* 611. *n.* 2.

γ *Ad cæteras autem dignitates, vel perſonatus, &c.*) Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Dignitates etiam in Eccleſiis Collegiatis comprehenduntur, refert, & hanc opinionem ſequitur Nic. Garc. *de Benefic. p.* 7. *cap.* 4. *num.* 59. *&* 62. *cum ſeqq.* Contrarium tamen, imo hoc Decretum non habere locum in Collegiatis Eccleſiis, tenent Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Beneficia,* §. 1. *verſ. Ad dignitates, & verbo, Canonica.* §. 9. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 11. *art.* 2. *& in addit. ad Bullam compoſitionis, num.* 4. ubi ait Chriſtophorum Velam Archiepiſcop. Burgenſem contuliſſe dignitatem ſcholaſtriæ Collegiatæ Eccleſiæ de Aguilar. de Campo cuidam ſcholari, qui non habebat majorem ætatem 17. annorum, & cum litigaretur ſuper hoc, fuiſſe judicatum, collationem eſſe canonicam & juridicam.

δ *Et 22. annis non minores.*) Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit, hos 22. annos eſſe completos in hunc modum:

Con-

Congregatio Concilii cenſuit requiri ætatem viginti duorum annorum completam, refert Garc. *d. cap. 4. num. 70.* (& refertur in *dec. 16. p. 4. interpret. Concil. Trid. in recollectis a Farinacio*) & hanc opinionem ſequuntur Mandoſ. *tract. de Ætate minorum, cap. 5. num.* 10. P. Molin. *de Juſt. tract. 2. diſp. 573. circa princ.* Veg. in *ſumm. p. 1. cap. 76. caſu unic.* P. Leſſi. *de Juſtit. lib. 2. cap. 34. num.* 108. dicens illam formulam, ut non ſit minor 22. annis, inſinuare annos 21. debere eſſe completos. Contra tamen tenent Pat. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 8. §. 10. *in fine*, Emman. Saa *verbo*, *Beneficium, num.* 31. Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 1. verbo, Beneficia*, §. 1. *verſ. Ad dignitates*, P. Azor. *inſtitut. Moral. p. 2. lib. 6. cap. 5. quæſt.* 3.

ε Ad dignitatem tamen principalem in Collegiata regulariter requiri ætatem 25. annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori vel exteriori, reſolvit Garc. *d. cap. 4. n. 65.*

ζ Si aliqua parochialis Eccleſia eſſet unita alicui Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis, acceſſorie ſufficere prædictos 22. annos, cenſet Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. Gloſs. 9. num.* 4.

η *Proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque &c.*) De profeſſione fidei emittenda vide Fr. Emman. in *ſumm. tom. 1. cap. 19. n. 7.* Fuſc. de Viſitat. *lib. 1. cap. 5. num. 15. & lib. 2. cap. 3. num.* 4. Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 2. tract. 1. cap. 4. concl.* 10. Sayr. *deciſ. 1. cum ſeqq. ſub tit. de Conſtit.* Flamin. *de Reſign. lib. 8. q. 9. a num. 121. & lib. 10. q. 9.* Nicol. Garc. *de Beneficiis. p. 3. cap. 3. per totum.* Aloyſ. Ricc. in *Collect. dec. p. 3. Collect. 579.* noviſſime P. Sanch. in *præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 5. a princ.* Zerol. in *praxi Epiſcopali p. 2. verbo, fidei Profeſſio.*

* *Curam animarum habentibus.*) Vide Navar. *conſ. 3. & 4. tit. de ſumma Trinit. & fide Catholica, & in Manuali cap. 23. num.* 135.

† *Intra duos menſes.*) Vide Navar. *conſ. 1. & 2. eod. tit.*

ϑ Nec a prædicta Fidei profeſſione in manibus Epiſcopi facienda excuſari Canonicos exemptos, ratione ſuæ exemptionis, reſolvunt Navar. *conſ. 9. ſub tit. de Jurejur. in 2. edit.* Petr. Ledeſm. *d. cap. 4. poſt concl. 10. difficult. 5.* Sayr. *dec. 1. ſub tit. de Conſtit.* Aloyſ. Ricc. *d. Collect. 579. verſ. Amplia 1.* P. Sanch. *d. cap. 5. n. 2.* & cenſuiſſe ſacram Cardinal. Congregationem teſtatur Garc. *d. cap. 3. num. 21.*

ι Nec excuſari Prælatos Regulares, imo intra bimeſtre ab adepta poſſeſſione ſuæ præfecturæ, hanc profeſſionem facere teneri, docent Emman. Saa *verbo, Fides, in fine.* Fr. Emman. in *ſum. tom. 1. cap. 100. num. 7. in 2. edit. & quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 71. art. 1.* P. Sanch. *d. cap. 5. n. 3.* Sayr. *dec. ſub tit. de Conſtit.*

κ Nec excuſari Canonicos Regulares Eccleſiarum Cathedralium ſacra Card. Congregatio in hunc modum cenſuit : Comprehenduntur etiam, ſi fuerint Regulares, & computandi ſunt duo menſes a die electionis, vel quoad mittantur ad participationem maſſæ capitularis, refert Garc. *dict. cap. 3. num. 16.*

λ Nec excuſari Doctores, Magiſtros, Regentes, & alios cujuſcunque artis ac facultatis, tenet Pat. Sanchez *dict. cap. 5. num. 4.*

μ Nec excuſari etiam denuo emittere eos, qui eam jam emiſerunt in adeptione alterius Parochialis, vel Canonicatus, reſolvit ſacræ Card. Congregationis deciſionem adducens Garc. *d. cap. 3. n. 17. & 18.*

ν *Proviſi, &c.*) Hujuſmodi fidei profeſſionem non poſſe fieri per procuratorem, reſolvunt Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 166. num. 22.* Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 74.* ubi affirmat ita a ſacra Cardinalium Congregatione deciſiones emanaviſſe. Contrarium tamen, imo hanc Fidei profeſſionem per procuratorem fieri poſſe, tenent Navar. *Conſ. 4. num. 2. ſub tit. de ſumma Trinit. in 2. edit. & Conſ. 11. num. 2. ſub tit. de jurejur. in 2. edit.* Petr. Ledeſm. *d. cap. 4. poſt 10. concluſ. difficult. 6.* P. Azor *inſtit. Moral. p. 2. lib. 7. cap. 2. quæſt. 6.* P. Sanch. *d. c. 5. num. 7.* Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 2. verbo, Fidei profeſſio.*

ο *Intra duos menſes, &c.*) Quod non obligat illum, per quem ſtat, quo minus poſſeſſionem accipiat, reſolvit Garc. *dict. cap. 3. num. 32.*

π Quod Clericus parochialem adeptus omittens per ignorantiam Fidei profeſſionem facere, non peccat, nec ſubintrat diſpoſitio Concilii in præſenti, reſolvit Sayr. *dec. 3. ſub tit. de Conſtitut.*

ρ Quod curatus, qui fidei Profeſſionem intra duos menſes non fecit, poteſt moram purgare, docet Sayr. *dec. 4. ſub titul. de Conſtitut.*

σ Illum, qui non fecerit profeſſionem intra duos menſes, teneri eam poſtea emittere, cum hic terminus non ponatur ad finiendam obligationem, ſed ad differendam executionem, docet Garc. *d. cap. 3. num. 29.*

τ *In manibus ipſius Epiſcopi.*) Quod ſede Epiſcopali vacante proviſus de beneficio curato debet facere profeſſionem coram Ordinario Capituli ſede vacante, & non coram Capitulo, tenet Garc. *d. cap. 3. a num. 26.*

υ *Vel eo impedito.*) Quod profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario Epiſcopi, eo etiam non impedito (quia verba hujus text. ſolum ponuntur ad admonitionem, & denotandum convenientius eſſe, eam facere coram ipſo Epiſcopo ceſſante impedimento) reſolvit Garc. *d. cap. 3. num. 22. & 23.*

φ *In Eccleſiis Cathedralibus.*) Quod non procedit in Canonicis, & dignitatibus Collegiatæ Eccleſiæ, ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe teſtatur Garc. *d. c. 3. n. 13.* Contrarium tamen tenet Zerol. *d. verbo, Beneficium, §. 5. dicto 3. p. 1.*

χ *Fructus non faciant ſuos.*) Ad illorum reſtitutionem in conſcientia teneri, etiam non intervenientes aliqua ſententia reſolvit Garc. *d. c. 3. n. 35.* & peccat mortaliter a *n. 64.* tamen contrarium tenet P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 2. c. 5. n. 10.*

ψ Non procedere in diſtributionibus quotidianis, quæ dantur ratione miniſterii, & operæ perſonalis, & laboris, ita ut illas percipiens faciat ſuas, aſſerit Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 166. n. 22.* & ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe referunt Garc. *d. cap. 3. num. 60.* & Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. §. 7. præm. num. 170.* Alovſ. Ricci. in *Collect. deciſ. part. 4. Collect. 145. 1. verſ. Infertur ſexto.*

ω Si ignarus hujus decreti omiſerit Fidei profeſſionem, in foro externo, non excuſari, quia eſt ignorantia juris clari; in foro tamen interiori, & quoad Deum a mortali, & conſequenter ab amiſſione, & reſtitutione fructuum excuſari, docent Fr. Emm. in *ſum. tom. 1. cap. 119. n. 7. in 2. edit. & qu. Regul. tom. 2. quæſt. 72. art. 3.* Navar. *Conſ. 1. num. 2. & 3. ſub tit. de ſumma Trinit. in 1. edit. & conſ. 4. num. 3. & conſ. 3. num. 2. & conſ. 7. num. 2. & 3. & conſ. 11. num. 3. & conſ. 12. num. 2. ſub tit. de Jurejur. in 2. edit.* P. Azor. *d. cap. 2. quæſt. 2.* Flam. *de Reſign. lib. 10. quæſt. 9. num. 8. cum ſeqq.* Læli. Zechi. *de Repub. Eccleſiaſt. tit. de Benefic. & penſ. cap. 9. num. 3. verſ. Requiritur etiam* P. Sanch. *d. cap. 5. n. 13.* Garc. *d. c. 3. n. 66. cum ſeqq.*

α α Cui ſint aſſignandi, & applicandi fructus amiſſi ob non factam profeſſionem Fidei? Vide apud Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de Benefic. & penſion. cap. 13. num. 4. verſ. Quod ſi Parochialis.* Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 13. num. 4.* Flamin. *de Reſign. l. 10. q. 9. num. 123. & 124.* qui loquendo de Parochis, dicunt aſſignandos & applicandos eſſe fabricæ Eccleſiæ ſeu pauperibus.

In Canonicis vero, & dignitatibus habentibus fructus in menſa Capitulari, fructus amiſſos ob non factam profeſſionem ſpectare ad Capitulum reſolvit Garc. *d. c. 3. a num. 40.* ubi *a num. 44.* dicit: quod debens fructus non poteſt ſe componere cum Capitulo, ſoluta aliqua parte, & a *num. 53.* refert ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe, Ordinarium non poſſe condonare fructus amiſſos ob non factam profeſſionem Fidei.

ββ Quod hæc lex non eſt pœnalis, ſed conventionalis, reſolvunt P. Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 2. q. 1. verſ. Quæres an ob profeſſionem*, Petr. Ledeſm. in *ſum. p. 2. tract. 1. cap. 4. poſt concluſ. 10. diffic. 1.* Garc. *d. c. 3. num. 35.* Sed hoc decretum eſſe pœnale; ac proinde, etiamſi pœnam ipſo jure irroget, non obligare in foro conſcientiæ, tenent Navar. *conſ. 3. num. 1. ſub tit. de Summa Trinit. in 1. edit. & conſ. 12. num. 1. ſub titul. de Jurejur. in 2. edit.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 72. art. 3.* P. Sanch. *dict. cap. 5. num. 10.*

γγ *Nec illis poſſeſſio ſuffragetur.*) Vide Sayr. *deciſ. 6. de verborum ſignificat.* & ſacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Nec longiſſima poſſeſſio prodeſt ei, qui non emiſit profeſſionem Fidei, quoad fructus percipiendos, quamdiu dictam profeſſionem non emiſerit, referunt Flamin. *de Reſignat. lib. 10. quæſt. 9. num. 122.* & Nicol. Garc. *de Benefic. p. 3. cap. 3. num. 34.* reſolvunt Fr. Emman. in *ſumm. tom. 2. cap. 119. num. 7.* P. Sanch. in *præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 5. num. 11. & 12.* Pat. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 6. col. 826.*

BULLA S. D. N. D. PII

Divina Providentia Papæ IV.

Super forma juramenti profeſſionis fidei.

Pius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

INjunctum nobis Apoſtolicæ ſervitutis officium requirit, ut ea, quæ Dominus omni-

omnipotens, ad providam Eccleſiæ ſuæ directionem ſanctis Patribus, in nomine ſuo congregatis divinitus inſpirare dignatus eſt, ad ejus laudem & gloriam incunctanter exequi promeremus. Cum itaque juxta Concil. Trid. diſpoſitionem omnes, quos deinceps Cathedralibus & Superioribus Eccleſiis præfici, vel quibus de illarum dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſticis curam animarum habentibus provideri continget, publicam Orthodoxæ fidei profeſſionem facere, ſeque in Romanæ Eccleſiæ obedientia permanſuros ſpondere & jurare teneantur; Nos volentes etiam per quoſcumque quibus de monaſteriis, conventibus, domibus, & aliis quibuſcumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam militarium; quocumque nomine, vel titulo providebitur, idem ſervari, & ad hoc, ut unius ejuſdem fidei profeſſio uniformiter ab omnibus exhibeatur, unicaque & certa illius forma cunctis innoteſcat, noſtræ ſollicitudinis partes in hoc alicui minime deſiderari, formam ipſam præſentibus annotatam publicari, & ubique gentium per eos, ad quos ex Decretis ipſius Concilii, & alios prædictos ſpectat accipi & obſervari, ac ſub pœnis per Concilium ipſum in contravenientes latis juxta hanc & non aliam formam, profeſſionem prædictam ſolemniter fieri, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium diſtricte præcipiendo mandamus hujuſmodi ſub tenore. *Ego N. firma fide credo & profiteor omnia & ſingula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Eccleſia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem factorem cœli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: Genitum non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt, qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt, & reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas: & aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram Patris, & iterum venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas. Et unam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum; & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi, Amen. Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque ejuſdem Eccleſiæ obſervationes & conſtitutiones firmiſſime admitto & amplector. Item ſacram ſcripturam juxta eum ſenſum, quem tenuit & tenet ſancta Mater Eccleſia, cujus eſt judicare de vero ſenſu & interpretatione ſacrarum ſcripturarum, admitto, nec eam unquam niſi juxta unanimem conſenſum Patrum accipiam & interpretabor. Profiteor quoque, ſeptem eſſe vere & proprie Sacramenta novæ legis a Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet non omnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, & Ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio & admitto. Omnia & ſingula quæ de peccato originali, & de juſtificatione in Sacroſancta Trident. Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium ſacrificium pro vivis & defunctis, atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe vere, realiter & ſubſtantialiter Corpus & ſanguinem una cum anima & divinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, fierique converſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, quam converſionem Catholica Eccleſia Tranſubſtantiationem appellat. Fateor etiam, ſub altera tantum ſpecie, totum atque integrum Chriſtum utrumque ſacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, Animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis juvari. Similiter & Sanctos una cum Chriſto regnantes, venerandos atque invocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas. Firmiſſime aſſero imagines Chriſti ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem a Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque uſum Chriſtiano populo maxime ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam Catholicam & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam, omnium Eccleſiarum matrem & magiſtram*

giſtram agnoſco; Romanoque Pontifici, beati Petri Apoſtolorum Principis, ſucceſſori ac Jeſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo ac juro. Cætera item omnia a ſacris Canonibus & œcumenicis Conciliis, ac præcipue a ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita & declarata indubitanter recipio atque profiteor, ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, & rejectas & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo ſalvus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo eandem integram & inviolatam uſque ad extremum vitæ ſpiritum, conſtantiſſime, (Deo adjuvante) retinere, & confiteri, atque a meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, prædicare, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. ſpondeo, voveo, ac juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.

Volumus autem quod præſentes literæ, in Cancellaria noſtra Apoſtolica, de more legantur; & ut omnibus facilius pateant; in eis Quinterno deſcribantur ac etiam imprimantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ, apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quarto, Idibus Novembris, Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Fr. Cardinalis Cæſius.

Cæſ. Glorierius.

LECTÆ & publicatæ fuerunt ſupraſcriptæ literæ Romæ in Cancellaria Apoſtolica. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quarto, die vero Sabbati, nona menſis Decembris. Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Pii, Papæ IV. anno quarto.

A. Lomellinus Cuſtos.

* *Neminem etiam deinceps, &c.*) Vide Flam. *de Reſignat. lib. 4. quæſt. 9. num. 10.* Non habere locum in Collegiatis Eccleſiis tenent Navarr. *Conſ. 3. ſub tit. de temporib. Ordin. in 1. edit.* Zerol. in *prax. Epiſc. p. 1. verbo, Beneficia, §. 5. pag. 46.* * Vide etiam Jo. Aloyſ. Ricc. in *prax. var. reſol. cap. 238. & ſeq.*

† *Omnis Canonicatus, &c.*) Canonicatus Juriſpatronatus laicorum, ante Concilium fundatos, hoc decreto non eſſe comprehenſos, cenſuit Sacra Card. Congregatio die 29. Novembris, 1591. ut patet ex *dec. 45.* relata a Farinacio in 4. *p.*

†† *Ita tamen ut dimidia ſaltem pars, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. part. 1. verbo, Capitulum, num. 10. pag. 84. & verbo, Canonica. num. 2. pag. 49.*

‡‡ *Præterea obtinentibus in eiſdem Cathedralibus, &c.*) Vide latiſſime Nicol. Garc. *de Benef. p. 3. cap. 2. num. 180. cum multis ſeqq.* ubi *num. 181.* reſolvit, quod ſub hoc *cap.* comprehenduntur dignitates principales, & Capitula Eccleſiarum Collegiatarum. Vide Navarr. *Conſ. 2. de Clericis non reſid. & de Orat. miſcel. 59. num. 6.* Flamin. *de Reſign. lib. 10. quæſt. 10. num. 62.* P. Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 3. col. 816.* * Navarr. *conſ. 1. lib. 3. de cler. non reſid.*

§§ *Aut portiones.*) Vide P. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 10. col. 275.*

‖‖ *Aut conſuetudinis.*) Quod non tollit conſuetudinem immemorialem, ex eo quia immemorialis conſuetudo numquam cenſetur ſublata, niſi expreſſa mentio de ea in lege, vel conſtitutione habeatur, docent Flores Var. *lib. 2. quæſt. 10. n. 44.* Fr. Emmanuel. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 9. art. 5. ad finem*, Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. Gloſſ. 33. num. 2.* Sed in propoſito contrarium cenſuiſſe ſacram Congregationem Cardinalium refert Garc. loco infra citato † *num. 198. & 199.*

¶¶ Immemorialis conſuetudo non excuſat a Reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus: in Collegiatis autem non inſignibus poteſt excuſare, ſi Eccleſiæ ſint rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus numquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, aut in quibus adeo tenues reditus eſſent, & Canonicos aliunde non habentes unde viverent, alere non poſſent, & ſufficit ad excludendam immemorialem, quod aliqui Canon. reſederint, refert Garc. *d. c. 2. n. 197.*

** *Ultra tres menſes.*) Sequentes ſacræ Congreg. deciſiones Doctores infra citati ſuper hoc decretum ſuis in tractatibus fideliter referunt.

†† Prima eſt, an illis tribus menſibus a jure conceſſis ſit aſſignanda cauſa abſentiæ, & cum licentia ſui Prælati? vel an poſſint potiri beneficio trium menſium nulla cauſa declarata, ſed impetrata licentia a Decano, vel præſidente in choro, &

frui

frui quibuſdam novis diſtributionibus per Epiſcopum impoſitis, prout fruuntur in dictis tribus menſibus omnibus fructibus ſuarum præbendarum, cum pro præſentibus & intereſſentibus habeantur de jure? Congregatio cenſuit, nullam aſſignandam eſſe cauſam. Secundo, nullam licentiam requiri, non tamen omnes Canonicos poſſe abeſſe eodem tempore, ne Eccleſia deſtituatur ſuo debito ſervitio, ſed tantum eam quartam partem Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, vel Capituli. Tertio non poſſe frui dictis diſtributionibus, cum ſint diſtinctæ a præbendis, de hac deciſione teſtantur Nicol. Garc. *de benef. p. 3. cap. 2. num.* 315. Zerol. in *prax. Epiſc. part. 1. verbo, Privatio*, §. 2. *dub.* 4.

μ μ Secunda. Archiepiſcopus Genuenſis provideat, ne duos menſes, quos habent vacantes Canonici ſui Capituli, incurrant in Natale, aut Paſcha Domini, aut hujuſmodi maximas ſolemnitates, de qua deciſione teſtantur Garc. *d. cap. 2. num.* 316. Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſ. tit. de Beneficiatis, num. 6. verſ. Quod ſi beneficia.* Zerol. *d. verbo, Privatio*, §. 4. *dicto 2. præſentiali dub.* 3.

ν ν Tertia. Decretum Concilii, *c. 12. ſect.* 24. concedit Canonicis abſentiam trium menſium, ſi conſtitutiones Eccleſiæ ſervitium totius anni requirunt, refert Garc. *d. cap. 2. num.* 312.

ξ ξ Iſtos tres menſes continere 90. dies, & unum menſem continere triginta, & cum Concilium abſolute illos concedat, nec exprimat a quo tempore incipere debeant, poſſe accipi non ſolum continuos, ſed etiam interpolatos docent Menoch. *de Arbitr. caſu* 50. *a num.* 12. Gonzla. *ad reg. 8. Cancel. Gloſs. 11. num.* 8. Garc. *d. cap. 2. num.* 306.

ο ο *Ab eiſdem Eccleſiis.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Decretum hoc intelligendum eſt, ut Canonici non poſſint abeſſe ab Eccleſiæ ſuæ ſervitio ultra tres menſes ſingulis annis, nihilque eis prodeſſe, quod in civitate maneant, niſi Eccleſiæ debitis horis inſerviant, intelligendumque eſt, omnes in contrarium conſuetudines per hoc decretum eſſe ſublatas, refert Garc. *d. c. 2. num.* 323.

* *Dimidia parte fructuum.*) Vide Trevi-ſanum in *dec.* 24. *lib.* 2.

π π *Privetur omnibus fructibus.*) Quod Capitulum non poteſt concedere, ut abſens lucretur diſtributiones quotidianas, poteſt tamen illas, quæ jam accreverant, intereſſentibus remittere, docet Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. 166. num.* 31. *cum ſequentibus.*

ρ ρ Litem non dici legitimam cauſam abſentiæ, & lucrandi fructus ea durante, niſi in tribus caſibus docet Aloyſ. Ricci. in *Collect. dec. part. 4. collect.* 1233. Primus eſt, Si verteretur ſuper juribus ipſius beneficiati, adducit Sayr. *d. c. 15. de Clericis non reſident.* Secundus, niſi ſit criminalis, & talem criminalitatem contineat, propter quam Clericus prohibeatur reſidere, refert Rot. collecta a Farin. *dec.* 168. Tertius, niſi litigetur contra Capitulum, quod denegat dare fructus Canonico, numerat Aloyſ. Ricc. ubi proxime.

σ σ *Diſtributiones vero, &c.*) Doctores infra citandi plures caſus cumulant, in quibus abſens a divinis lucratur diſtributiones, ac ſi cum aliis intereſſet & præſens eſſet.

τ τ Primus caſus eſt. Abſens a loco beneficii tempore peſtis, licet fructus præcipuos & principales percipiat, non tamen habebit quotidianas diſtributiones, niſi conſuetudine obtentum ſit, eas abſenti ex juſta cauſa dari, reſolvunt Covarr. *Var. lib. 3. cap. 13. num. 8. V. Nono*, Rip. *de peſte, cap. 1. num.* 145. Alex. Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. q. 5. n. 76.*

υ υ Secundus caſus. Qui ex morbi impedimento non poteſt perſonaliter adeſſe divinis officiis, licite percipit diſtributiones quotidianas in abſentia, conſtituunt Duenh. *reg. 206. verſ. Limita*, 7. Hojed. *de benef. part. 1. cap. 17. num.* 15. Fuſc. *de Viſitat. l. 1. cap. 15. num. 25. verſ. Et infirmo, & cap. 20. n. 26.* Selv. *de Benefic. part. 4 quæſt. 6. num. 9.* Gutt. *Canon. lib. 1. cap. 1. num.* 140. Spin. in *Speculo teſtam. Gloſs. 8. princip. num. 30.* Monet. *part. 2. quæſt. 6. num.* 7. Procedere etiamſi quis propria culpa in morbum inciderit, referunt Fuſc. *d. cap. 20. num. 26.* Guttier. *d. cap. 1. num.* 138. Fr. Emmanuel in *ſumma part. 1. cap. 33. num. 6. verſ. De aqui in ſe inſiere.* Monet. *d. quæſt. 6. a num.* 12. Zerol. in *prax. Epiſcop. p. 1. verbo, Diſtributiones*, §. 3. *verſ. Sexto debemur.* Procedere quoque dicunt Doctores ſtatim citandi, & dum erat ſanus intereſſe ſolebat horis Canonicis: quod ſi talis Clericus ægrotus non erat ſolitus reſidere, & intereſſe divinis officiis, dum bene valebat, tunc infirmitas illius non judicatur pro præſentia, & intereſſentia, cum eo caſu ipſa infirmitas non præſtiterit cauſam abſentiæ, & tunc quidem Clericus infirmus non lucrabitur hujuſmodi diſtributiones, reſolvunt Navar. *de Horis Canon. cap. 11. a num. 9. in fine*

finalibus verbis, Cov. *d. num.* 8. *verſ. Sexto*, Corſet. *ſing.* 152. *incip. An quilibet infirmus*. Fr. Emman. *d. cap.* 33. *num.* 6. Monet. *d. part.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 21. Cald. Pereira *de Renov. quæſt.* 3. *num.* 23. *verſ. Unde ſi Canonicus*. P. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 14. *num.* 4. *in fine*, *gloſſ. lit. Y.* Spin. *d. gloſſ.* 9. *num.* 30. *verſ. Sed tenendo*, Guttier. *d. cap.* 1. *n.* 139. ubi *num.* 138. aſſerit, tunc demum infirmum conſequi debere diſtributiones, quando præſens eſt in loco, ubi eſt Eccleſia. Quod Clericus, cujus intereſt, alio ſe conferre acquirendæ ſanitatis cauſa, ut puta ad balnea, vel ad celeberrimum aliquem medicum, vel etiam, ut cœli ſibi officientis inclementiam effugiat, lucratur diſtributiones interim in abſentia, reſolvit Alex. Monet. *de Diſtribut. quotid. p.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 10. Quod etiam Clericus, qui tamquam morboſus, ſeu infectus morbo aliquo contagioſo, veluti lepra, peſte, & hujuſmodi, a civitate abeſſe jubetur, lucratur diſtributiones quotidianas, teſtatur Monet. *d. q.* 6. *num.* 11.

♀♀ Tertius caſus, Senex Beneficiarius non reſidens in Divinis Officiis habet diſtributiones, quando ſenio ita confectus eſt, ut non poſſit commode perſonaliter Eccleſiæ deſervire, referunt Hojed. *d. c.* 17. *num.* 17. Menoch. *caſu* 60. *num.* 10. Monet. *p.* 2. *q.* 7. *num.* 5.

χχ Quartus caſus. Non eſt privandus quotidianis diſtributionibus ille, qui obſes datus eſt ab Eccleſia, & ſic detentus, aut etiam repreſaliarum cauſa captus fuit, ac detinetur, firmat Monet. *p.* 2. *quæſt.* 5. *n.* 56. *cum ſeqq.*

♆♆ Quintus caſus. Beneficiarius abſens ab officiis divinis propter aliquam neceſſitatem, vel cauſam evidenter utilem ipſi Eccleſiæ, quod ex conſuetudine percipiat quotidianas diſtributiones teſtantur Covar. *lib.* 3. *Var. cap.* 13. *num.* 8. *verſ. Octavo*, Pariſ. Concil. 32. *a num.* 18. *vol.* 4. Duenh. *Reg.* 206. *verſ. Limita Sexto*. Hojed. *de Benefic. p.* 1. *cap.* 17. *num.* 19. *& p.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. Læli. Zechi. *de Rep. Eccleſ. cap.* 24. *num.* 6. *verſ. Quando*, Navarr. *conſ.* 10. *a num.* 4. *ſub tit. de Clericis non reſid.* Gutt. *Can. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 144. Monet. *p.* 2. *quæſt.* 11. *a num.* 11. *& a num.* 36. *&* 46.

Sextus caſus. Inquiſitores hæreticæ pravitatis habentur in omnibus ſuis beneficiis, dignitatibus, & præbendis pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum, ſimul cum diſtributionibus quotidianis, ex privilegio ſpeciali favore Fidei eis conceſſo a Paulo III. & Pio V. Pontificibus maximis, referunt Roj. *de privil. Inquiſit. n.* 420. *& ſing.* 69. Spin. in *Speculo teſtam. gloſſ.* 3. *princip. num.* 78. ubi dicit, quod hoc privilegium non ſolum competit Inquiſitoribus habentibus beneficia ſimplicia, aut dignitates, ſed etiam habentibus beneficia curata, cujus contrarium verius eſſe reſolvit Cæval. *Communium contra Commun. quæſt.* 585. *numer.* 12.

ωω Septimus caſus. Excommunicatus Clericus pro cauſa Eccleſiæ, & defenſione ſuorum jurium lucratur (etſi Divinis non interſit) fructus, & diſtributiones beneficii, firmat Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 142. *&* 147. Inferens, *num.* 150. eas pari ratione lucrari Proviſores, & Officiales generales a Capitulo Sede Epiſcopali vacante deputatos, ſi excommunicentur ob cauſam officii, cujus eſt juriſdictio, quam exercent. Quod inique excommunicatus diſtributiones quotidianas exigere poteſt, cum eo tempore, quo excommunicatio injuſta in eum lata fuit, præſens erat in loco beneficii ſui, eratque ſolitus divinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adeſſe, docent Covar. *lib.* 3. *Variar. cap.* 13. *num.* 8. *verſ. Cæterum*, Petr. Navar. *lib.* 2. *de reſt. cap.* 2. *num.* 238. Fr. Emman. *d. cap.* 33. *num.* 6. Perez *lib.* 1. *verſ. Advertendum tamen eſt*, *pag.* 157. *tit.* 5. *lib.* 8. *Ordin.* Surd. *de Aliment. tit.* 1. *quæſt.* 82. *num.* 15. *verſ. Alias ſecus*, Guttier. *d. cap.* 1. *num.* 137. Monet. *p.* 2. *quæſt.* 15. *a num.* 32. P. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 13. *num.* 4. *in fine*, Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 27. Quod injuſte etiam ſuſpenſus, ſive ab officio, ſive a beneficio, recuperat diſtributiones quotidianas, reſolvit Monet. *p.* 2. *quæſt.* 15. *num.* 42. Quod etiam injuſte, & abſque cauſa legitima in carcerem incluſus, & detentus, etiam ſemota quacumque conſuetudine in contrarium, percipere debeat diſtributiones quotidianas teſtantur Covar. *d. cap.* 13. *num.* 8. *verſ. undecimo*. Navar. *Conſ.* 9. *a princip. ſub tit. de Clericis non reſid.* Læli. Zech. *de Repub. Eccleſiaſt. cap.* 24. *num.* 6. *verſ. Sexto debentur*, Cæval. *Commun. contra Commun. q.* 585. *num.* 15. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Diſtributiones*, §. 8. *debentur*. Monet. *p.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 80. Quod interdicta Eccleſia, vel polluta, beneficiatus, qui conſueverat in ea reſidere, & non dedit cauſam interdicto, conſequatur diſtributiones quotidianas, affirmant Scrutin. *Sacerd. p.* 1. *tract.* 12. *del interdicto*, *pag.* 290. *in fine*, Monet. *p.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 29. Quod etiam injuſte, vel nulliter interdictus ab ingreſſu

Ec-

Eccleſiæ recuperare debeat quotidianas diſtributiones, conſtito de injuſtitia, vel nullitate, reſolvit Monet. *p. 2. q. 15. a num. 46. & part. 3. quæſt. 6. a n. 46.*

ααα Octavus caſus. Auditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus & diſtributiones ſuarum præbendarum in abſentia, ac ſi actualiter reſiderent, ex Bulla Clement. VII. incip. Convenit. tradit Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſiaſt. p. 11. num. 2.*

βββ Nonus caſus. Collector generalis Cameræ Apoſt. Subcollectores, Advocati, Procuratores, Fiſcales, & Notarii in cauſis ſpoliorum, & jurium præfatæ Cameræ eorum officio durante, lucrantur diſtributiones quotidianas in abſentia ex Bulla Sixti V. data Romæ in monte Quirinali ſub annulo Piſcatoris die 8. Maji 1590. ſui Pontificatus anno 6.

γγγ Decimus caſus. Canonicus, vel Archidiaconus viſitans Eccleſiam, jura vel reditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas, cum viſitando prædicta jura, & loca ſerviat Eccleſiæ in re utili, tradit Monet. *part. 2. quæſt. 11. num. 63.*

δδδ Undecimus caſus. Beneficiati, qui adſunt Concilio generali, lucrantur diſtributiones quotidianas, reſolvunt Rebuff. in *praxi p. 3. tit. de Diſp. de non reſid. num. 34.* Salzed. ad *Bernard. cap. 52. lit. C. verſ. Quartus caſus.*

εεε Duodecimus caſus. Qui tamquam Theologus, vel Canoniſta Concilio intereſt nomine ſui capituli ab eo miſſus, lucratur diſtributiones quotidianas, tenet Monet. *p. 2. quæſt. 11. num. 31.*

ζζζ Tertiusdecimus caſus. Examinatores beneficiorum a Synodo Diœceſana electi, ſi cauſa examinis abſunt a choro, lucrantur diſtributiones quotidianas, decidiſſe ſacram Cardinalium Congregationem refert Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſiaſt. titul. de Beneficiatis, num. 13. ad finem.* Contrarium tamen reſolvit Monet. *p. 2. quæſt. 11. num. 61.*

Quæ ſtatuta, & conſuetudines circa percipiendas quotidianas diſtributiones in abſentia apud Doctores valere reperiantur.

ηηη VAlere ſtatutum, vel conſuetudinem, qua cavetur ſervitium quadraginta annorum Eccleſiæ præſtitum liberare Beneficiatum a reſidentia, lucrarique diſtributiones quotidianas in abſentia, quamvis ipſe non interfit divinis, reſolvunt Cened. *p. 3. collect. 15. in fine.* Monet. *p. 2. quæſt. 7. num. 21. & quæſt. 13. num. 61. & quæſt. 13. num. 41.* ubi teſtatur ſacram Cardinal. Congregationem in hæc verba decidiſſe. Licet ſtatuta ſint ſublata, per quæ abſentibus dantur diſtributiones, nihilominus Gregorius XIII. ſenibus, & benemeritis miſertus mandavit ſtatutum Compoſtellanum tolerari, per quod debentur diſtributiones non ſervientibus, qui per quadraginta annos jam ſervierunt; dubius pertranſit Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 298. num. 19.*

θθθ Valere etiam conſuetudinem, ut quis in abſentia percipiat diſtributiones quotidianas, quando hujuſmodi conſuetudo inducta eſſet ſciente, & patiente, vel tolerante Papa, affirmant Covar. *l. 3. Var. cap. 13. num. 5. in fin.* Duhen. *Reg. 206. verſ. Limita quinto,* Hojed. *dict. cap. 17. num. 13.* Monet. *dict. p. 2. quæſt. 12. a num. 45.*

ιιι Validam eſſe conſuetudinem, ut diſtributiones quotidianæ dividantur inter eos, qui interſunt Officio Divino certis horis, licet non interſint omnibus affirmant Duhen. *dict. reg. 206. verſ. Limita 2.* Hojed. *part. 1. cap. 17. num. 11.* Monet. *part. 2. quæſt. 12. num. 42. verſ. Limitatur.*

Validam etiam eſſe conſuetudinem, vel conſtitutionem, qua cavetur, quod clerici recedentes a choro, dum Divinum Officium canitur, lucrantur diſtributiones, ſi id fieri contingat ob celebrandam Miſſam, vel Sacramentalem Confeſſionem, reſolvit Monet. *part. 2. quæſt. 11. a num. 48. verſ. Infertur, & a num. 52. cum ſequentibus.*

κκκ *Statis horis.*) Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit intelligi ſtatas horas, id eſt omnes horas, quibus Divina celebrantur, refert Garci. *dict. cap. 2. num. 488.* Et Canonicos non poſſe juvari aliqua conſuetudine, quin teneantur omnibus ſeptem horis inſervire, reſolvit Theodoſ. Rubeus inter diſceptationes forenſes. Steph. Gratian. *cap. 298. num. 20.* ubi *num. 21.* aſſerit celebrantes tempore recitationis horarum, in capellis, in quibus tenentur Miſſas celebrare, vel devotionis gratia non debent percipere diſtributiones illius horæ, etſi permiſſu ſuperioris id facerent. Et *num. 23.* dicit quod a præſentia in choro excuſatur ille, qui exercet curam animarum imminentem Cathedrali, dum tamen eſt in actu adminiſtrandi Sacramenta.

λλλ *In uſum revocat.*) Vide Navarr. conſ.

conſ. 8. *de Clericis non reſid.* P. Azor. *inſt. Moral. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 7. *col.* 832.

μμμ *Omnes vero Divina per ſe, & non per ſubſtitutos, &c.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Si factum eſt aliquod ſtatutum, quod Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio, non habeatur ejus ratio, quia eſt contra Concilium, refert Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verbo, Canonicus,* §. 3. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 489.

ννν Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Canonici cogendi ſunt ad perſonaliter canendum Miſſam illis diebus, quibus ex inſtitutis, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ debent, &c. refert Nicol. Garc. *de Beneficiis part.* 3. *cap.* 2. *num.* 495.

ξξξ Obtinentes dignitates, Canonicatus, vel portiones in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, cujuſcumque qualitatis ſint, Epiſcopo ſolemniter celebranti, aut Pontificalia exercenti aſſiſtere, ac veſtibus ſacris indutos eidem inſervire, necnon munera eiſdem dignitatibus, Canonicatibus, & portionibus in decantatione Miſſæ, Euangelii, Epiſtolæ, & ſimilium functione, præſtatione incumbentia, & annexa per ſeipſos ſubire, & exercere juxta Sacrorum Canonum & Concilii Tridentini diſpoſitionem, ac cujuſque Eccleſiæ particularem ordinationem certum eſſe respondit ſacrorum rituum Congregatio: quod ſi quando aliquis legitimo impedimento detentus, ea per ſe ipſum adimplere non poterit, tunc alios, ejuſdem tamen Ordinis, & gradus, non autem inferioris, dignitates nempe alias dignitates, Canonici Canonicos, & portionarii reſpective portionarios in ſua quiſque hebdomada, ne graduum, & ordinum prærogativa confundatur, deputare debebit: idque per Epiſcopum opportunis remediis, etiam hujus Decreti vigore providendum fore cenſuit eadem Congregatio ſupplicante Capitulo, & aliis Eccleſiæ Abulenſis portionariis, refert Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 496.

οοο Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Item Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem capellaniam, ut ipſemet celebret, licet in ejus fundatione diſponatur, quod capellani celebrent: nam iſtis oneribus Miſſarum recte per ſubſtitutum ſatisfit, refert Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gl.* 5. *num.* 84.

πππ *Atque in choro ad pſallendum.*) Canonicos ex ſua inſtitutione, & jure communi, teneri canere in choro ſub peccato mortali, ſi in hoc eſſent notabiliter negligentes, reſolvunt Navar. *de orat. cap.* 10. *num.* 47. & *cap.* 11. *ad finem*, & *cap.* 13. *num.* 17. & *Miſcell. num.* 79. Petr. Navarr. *de Reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *a num.* 219. Sandov. *de Officio divino, p.* 6. *cap.* 16. Zechi. *de Republ. Eccleſiaſt. cap.* 24. *de Canonicis ſub num.* 6. Ludov. Bei. *p.* 1. *Reſponſ. caſuum conſcient. caſu* 55. Arag. 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 12. Jacob. de Graffis *aurear. deciſ. lib.* 2. *cap.* 51. *num.* 12. & *cap.* 52. *n.* 22. & *cap.* 53. *num.* 4. & 5. Petr. Ledeſm. in *ſumma part.* 2. *tract.* 9. *cap.* 4. *concl.* 1. *diffic.* 1. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 11. *quæſt.* 5. & 7. P. Soarez *de Relig. tract.* 4. *lib.* 4. *cap.* 12. *cum ſeqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *a num.* 175. ubi *num.* 176. reſolvit Canonicos, & cæteros Beneficiarios ad recitationem horarum Canonicarum in choro adſtrictos debere ibi eas recitare, nec a peccato excuſari, ſcilicet veniali, ſi eas domi recitent, niſi juſtam habeant cauſam abſentiæ, mortale tamen committere, ſi per contemptum, aut contra Prælati particulare præceptum, fieret talis abſentia, & Fr. Emman. in *ſumma tom.* 1. *cap.* 145. *n.* 5. aſſerit, Canonicos domi recitantes, & aſſiſtentes in choro non recitando, nec cantando, teneri reſtituere diſtributiones quaſi totas, ſive etiam teneri, qui de ordinario, & frequenter confabulantur in choro, teſtatur Ludov. Lopez in *inſtructorio conſcient. tom.* 1. *cap.* 246. quem ſequitur Veg. in *ſumma p.* 1. *cap.* 128. *caſu* 10.

† *Veſtitu inſuper decenti.*) Vide Salzedo ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 75. *lit. A.*

* *Illiciiſque venationibus.*) Vide Abb. Trotium *de vero & perfecto clerico, lib.* 2. *cap.* 55. & 56. Menoch. *lib.* 2. *de arbitr. cent.* 5. *caſu* 413. Salzedo ad *Bern. Diaz in prax. can.* 67. *lit. A.*

* *Luſibus.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap.* 70. ubi Navarr. Menoch. & alios refert.

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 4. 11. & 15. *Cardin. de Luca.*

CAPUT XIII.

Cathedrales tenues ſummus Pontifex unit, aut acceſſione ex fructibus auget. Interea certo modo provideatur Epiſcopo. Parochiales, ſed tenues Eccleſiæ ſunt augendæ, &c. Penſionibus beneficia tenuia gravari minime convenit. Suas Parochias ſingulas ſinguli Parochiani frequentent.

a Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 6. & 7. & ſeſſ. 14. de ref. c. 9. & inf. c. 15.

QUoniam (*a*) pleræque Cathedrales Eccleſiæ tam tenues reditus habent, & anguſtos, ut Epiſcopali dignitati nullo modo reſpondeant, neque Eccleſiarum neceſſitati ſufficiant, examinet Concilium provinciale, vocatis iis, quorum intereſt, & diligenter expendat, quas propter anguſtias, tenuitatemque invicem unire, * vel novis proventibus augere expediat; (*b*) confectaque de præmiſſis inſtrumenta ad ſummum Romanum Pontificem mittat; quibus inſtructus ſummus Pontifex ex prudentia ſua, prout expedire judicaverit, aut tenues invicem uniat, aut aliqua acceſſione ex fructibus augeat. Interim vero, donec prædicta effectum ſortiantur, hujuſmodi Epiſcopis, qui fructuum ſubventione pro diœceſis ſuæ tenuitate indigent; poterit de beneficiis aliquibus, 1. dum tamen curata non ſint, nec dignitates, 2. ſeu Canonicatus, & præbendæ, nec monaſteria, in quibus viget Regularis obſervantia, vel quæ Capitulis generalibus, & certis Viſitatoribus ſubduntur, a ſummo Romano Pontifice provideri. ‡ In Parochialibus etiam Eccleſiis, quarum fructus æque adeo exigui ſunt, ut debitis nequeant oneribus ſatisfacere; curabit Epiſcopus, ſi per beneficiorum unionem; non tamen regularium, id fieri non poſſit, ut primitiarum, vel decimarum aſſignatione, aut per Parochianorum ſymbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, aut Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat, β in unionibus vero quibuslibet, ſeu ex ſupradictis, ſeu aliis cauſis faciendis, Eccleſiæ Parochiales γ monaſteriis quibuſcumque aut Abbatiis, ſeu dignitatibus, ſive præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſive aliis beneficiis ſimplicibus, aut hoſpitalibus, militiiſve non uniantur: & quæ unitæ ſunt, (*c*) 3. revideantur ab Ordinariis, juxta alias decretum in (*d*) eadem Synodo ſub fel. rec. Paulo III. quod etiam in unitis ab eo tempore citra æque obſervetur: non obſtantibus in iis quibuſcumque verborum formis, quæ hic pro ſufficienter expreſſis habeantur. ♪ Ad hæc in poſterum, omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, quarum reditus ſummam ducatorum mille & Parochiales, quæ ſummam ε ζ ducatorum centum, ſecundum verum annuum valorem non excedunt, 4. nullis penſionibus, aut reſervationibus fructuum graventur. In iis quoque civitatibus, ac locis, ubi Parochiales Eccleſiæ 5. certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, ſed promiſcue petentibus Sacramenta adminiſtrant; mandat ſancta Synodus Epiſcopis, pro tutiori animarum eis commiſſarum ſalute, ut diſtincto populo in certas, propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum (*e*) peculiaremque Parochum aſſignent, qui eas cognoſcere valeat, & a quo ſolo licite Sacramenta ſuſcipiant, † aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, provideant. Idemque in iis civitatibus, ac locis, ubi nullæ ſunt Parochiales, quam primum fieri curent; non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

b c. unio. 10. q. 3. c. & temporis cum ſeq. 10. q. 1.

c Seſſ. 7. c. 6.

d Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 6.

e c. 1. 23. q. 1. c. plures 1. de Paroch. & inf. ſeſſ. 14. de ref. c. 9.

D E-

DECLARATIONES.

1. *Dum tamen curata non ſint.*) Parochialis non debet uniri Cathedrali.

Nullius 29. April. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, *cap.* 13. *Seſſ.* 24. dum prohibet Parochiales poſſe uniri Monaſteriis, intelligendum eſſe de Parochialibus quæ actu, non autem de illis, quæ habitu tantum ſupra hominum memoriam Parochiales exiſtunt.

2. *Seu Canonicatus & præbendæ.*) Collegiatæ non debent uniri Cathedrali ſine auctoritate Papæ, qui id quandoque efficere poteſt, ſed cum cauſæ cognitione particulari ſeu ſpeciali.

Si duæ Parochiales per conſuetudinem, (quæ per 40. annos viguerit) ſemper tamquam unitæ, uni ſemper collatæ ſine diſpenſatione fuerint, earum poſſeſſor non eſt moleſtandus.

Plebania non poteſt uniri Præpoſituræ. Romæ 27. Sept. 1574.

28. Mart. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe ab Ordinariis fieri uniones Parochialium Eccleſiarum obſtantibus Collegiis ſæcularium, ſeu Regularium perſonarum, obſtan. Decret. ejuſdem Concilii *cap.* 13. *Seſſ.* 24. *de Reformat.* & ſi factæ fuerint, nullas eſſe uniones, &c.

Parochiales.) Quæ actu non autem quæ habitu tantum parochiales exiſtent, ita enim Congregatio Concilii cenſuit.

Si Parochialis non eſt unita Canonicatui ab initio, ſed ex poſt facto, non comprehenditur in Conc. Trid. Decreto de Parochialibus loquente.

3. *Revideantur ab Ordinariis.*) Epiſcopi ex hoc Decreto poſſunt revidere uniones factas per biennium ante Concilium in forma gratioſa cum clauſula, *de non immittendo ad partes vocatis vocandis, &c.* prout fuit declaratum die 19. Junii 1586. ex *c.* 6. *Seſſ.* 7.

4. *Nullis penſionibus, aut reſervationibus fructuum graventur.*) In reſignatione Parochialium in Luſitania ſalva manet penſio reſignantibus.

Petente Epiſcopo Anconitano, ut Canonici Cathedrales non maneant in Parochiis, ne deſeratur ibi cultus Cathedralis, ita ut valeant reſignare Parochias retentis 30. vel 40. ſcutis, viſum eſt concedendum, modo addatur clauſula: *petente Epiſcopo, & ſervatis ſervandis.*

Doctori Fulginati obtinenti Prioratum cum cura animarum & Parochialium, permiſſum eſt reſignare Parochialem, penſione arbitrio Epiſcopi reſervata.

De Parochia 125. aureorum Epiſcopo Amadenſi in cujus reſignatione vult relinquere 30. titulari viſum eſt concedendum.

Poſtulatum Brixiani Presbyteri ut ſibi liceret alteri Parochiam tradere in Vicariatum perpetuum, rejectum eſt.

Pro mercede Capellani ſufficiunt 50. aurei, attentis tamen rerum circumſtantiis merces Vicariis perpetuis aſſignari debet, nec major 190. nec minor 50. aureorum ſumma, niſi Vicariis temporaneis ſolitum fuiſſet plus aſſignari, Pius V. in Bulla incipiente. *Ad exequendum*, publicata Kal. Febr. 1567.

Congregatio Concil. Trident. Interpretum cenſuit, valorem centum ducatorum, (de quibus hoc Decreto ſtatuitur, ut debeant remanere Rectori Parochialis Eccleſiæ, quæ penſione gravatur) eſſe intelligendum juxta morem cujuſque Regionis.

5. *Certos non habent fines.*) Quæ Parochiæ certos fines non habent, illæ per certum populum & certas familias ita diſtinguantur, ut ſacramenta non promiſcue adminiſtrentur.

Epiſcopus poteſt curam animarum toti Capitulo Cathedralis Eccleſiæ incumbentem transferre, per vim unionis perpetuæ, in perſonam ſeu Dignitatem ejuſdem Eccleſiæ. Ita Congregatio menſe Octobr. 1586.

REMISSIONES.

* *Tenuitatemque invicem unire.*) Vide Camillum Borrel. *conſil.* 32. Aloyſ. Ricc. in *ſua praxi Curiæ Eccleſ. Neapol. dec.* 492. *num.* 3.

α *In Parochialibus etiam Eccleſiis, &c.*) Vide Guttier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 17. *num.* 3. *cum ſeqq.* Mandoſ. *reg.* 22. *de Vnionib. q.* 5. *num.* 3. *ad finem.* Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 2. *num.* 20. *& gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 61. *& 62.*

β *In unionibus vero quibuslibet, &c.*) Sacra Cardin. Congregatio ita cenſuit: Parochiæ quæ certos fines non habent, ſed certum tantum populum, & per certas familias diſtinguuntur, uſque adeo, ut Sacramenta promiſcue non adminiſtrentur, hoc Concilii Decreto utique non comprehenduntur, refert Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *num.* 96.

γ *Monaſteriis.*) Salvari & excipi uniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conſervatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bona-

bonarumque artium cultum, reſolvit Gonzal. ad reg. 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 46.

δ *Ad hoc impoſterum omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, &c.*) Vide Flam. *de Reſign. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 21. *cum ſeqq. & n.* 34. P. Azor. *Inſtit. Moral. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 21. *col.* 886. & vide ad quid Flores Varii, *lib.* 3. *quæſt.* 23. *num.* 38.

† Marcheſan. *de commiſſ. tit. de commiſſ. appellat. in cauſa penſionum p.* 1. §. *num.* 93. & 94. *cum ſeqq.*

ε *Ducatorum centum.*) Juxta valorem ducatorum loci, in quo eſt beneficium; affirmant ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe Lel. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. cap.* 28. *num.* 4. *pag.* 323. Marc. *deciſ.* 41. Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 745. *in fine.*

ζ Quod ad probationem valoris attenditur tempus quinque annorum ante, & quinque poſt, reſolvunt Sarnenſ. *deciſ.* 23. Seraphin. *deciſ.* 1340. Et quod hujuſmodi valor beneficii probandus eſt de tempore proviſionis, & non ſufficit probare de antiquo tempore, aſſerunt Statil. Pacific. *deciſ.* 35. Verall. *deciſ.* 330. *par.* 3. & non ſufficere probationem per famam, aſſerit Farin. *deciſ.* 39. Et probationem debere eſſe concludentem, quod ſcilicet remanſerunt centum libræ pro Parocho, reſolvit Rot. *diverſ. deciſ.* 280. & *deciſ.* 268 *lib.* 1.

† *A quo ſolo licite Sacramenta ſuſcipiant.*) Vide Navar. in *cap. placuit de pœnit. diſt.* 6. *ex num.* 75. Didac. Spino in *ſuo ſpec. teſtam. gloſſ.* 15. *princ. num.* 41.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 8. & 11. *Card. de Luca.*

CAPUT XIV.

In nulla proviſione, ſeu admiſſione ad poſſeſſionem cujuſcumque beneficii aut diſtributionum, fiant ullæ fructuum deductiones convertibiles in uſus non pios: conſuetudinibus laudabilibus exceptis, & per Epiſcopum probatis: cujus eſt cognoſcere de ſtatutis, conſtitutionibus, &c. contrariis.

IN pluribus Eccleſiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis, & Parochialibus, ex earum conſtitutionibus, aut ex prava conſuetudine, obſervari intelligitur, 1. ut in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia proviſione, 2. ſive admiſſione ad poſſeſſionem alicujus Cathedralis Eccleſiæ, vel beneficii, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem proventuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas certæ conditiones, 3. ſeu deductiones ex fructibus, 4. ſolutiones, promiſſiones, compenſationeſve illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc cum ſancta Synodus deteſtetur, β γ mandat Epiſcopis, ut quæcumque hujuſmodi in uſus pios non convertuntur, atque ingreſſus eos, qui ſimoniacæ labis, aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant; ipſique diligenter de eorum conſtitutionibus ſive conſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcant, & illis tantum, quas 5. ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas ut pravas ac ſcandaloſas, rejiciant & aboleant. Eos vero, qui adverſus hæc, in præſenti decreto comprehenſa, quavis ratione commiſerint, pœnis (*a*) contra ſimoniacos editis, ſacris Canonibus, & variis ſummorum Pontificum conſtitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit: non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis, conſtitutionibus, conſuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis: de quarum ſubreptione, exceptione & intentionis defectu Epiſcopus, tamquam Apoſtolicæ Sedis delegatus, cognoſcere poſſit.

(*a*) L. q. 2. fere per totam, Conc. Tolet. 8. can. 3. c. cum ſemper, de confeſſ. toto fere tit. de ſimon. extra.

DECLARATIONES.

1. *Vt in electione, præſentatione.*) Epiſcopus etiam cum conſenſu Capituli ſtatuere non poteſt, ut aliquid minimum ſolvatur pro ingreſſu Canonicorum, hoc eſt enim prohibitum per Bullam Pii V.

2. *Sive admiſſione ad poſſeſſionem.*) Epiſcopus, ubi alias vigebat conſuetudo, ut

Conc. Trid. cum Gall.

quivis Canonicus pro introitu ad poſſeſſionem admitteret omnes fructus ſuæ præbendæ per triennium, non poteſt cum conſenſu Capituli & Canonicorum ſtatuere, ut quilibet Canonicus proviſus a Papa in capienda poſſeſſione vice ſupradictorum fructuum ſolvat eidem fabricæ, ſeu ſacriſtiæ ſcuta quinque: proviſus verbo ab Ordinario ſcuta decem.

Valet Conſtitutio facta per Epiſcopum & Capitulum poſt Concilium Trident. ad ſolvendam certam quantitatem ratione novæ poſſeſſionis Epiſcopatus, Canonicatuum & dignitatum, integre cedat in fabricam: nihil autem ex pecunia notariis, curſoribus, campanariis, aliiſve Eccleſiæ miniſtris, quibus alias conſtituta ſunt ſalaria, attribuendum.

Pro admiſſione in poſſeſſione Præpoſituræ non poteſt Capitulum Collegiatum quicquam exigere ab eo, cujus nomine adepta fuit poſſeſſio, niſi ex aliqua lege vel conſuetudine id in aliquos pios uſus erogandum eſſet, & ſi quid ab illo exactum eſſet, debet eidem ab eodem Capitulo reſtitui.

3. *Deductiones ex fructibus.*) Per hoc decretum prohibentur capi illi fructus primi anni, qui aliquibus in locis ſolvebantur de omnibus beneficiis diœceſanis. Itaque Epiſcopus non poteſt primi anni fructus alicujus beneficii ſibi retinere vel attribuere pro datione poſſeſſionis, de qua legitime ab eo proviſus eſt.

4. *Solutiones.*) Dulciora multa ſeu banquera intelliguntur eſſe de genere prohibitorum a Concilio Tridentino hoc *cap.* ab aliquo Capitulo exigendorum pro admiſſione in poſſeſſionem alicujus novi Canonici beneficii. Antiſtes autem in receptione alicujus in Canonicum dulciora aut ſimilia exigens, tamdiu a Pontificalis officii exercitio maneat ſuſpenſus, donec ſatisfactione prævia per Sedem Apoſtolicam illi ſuſpenſio relaxetur. Capitula vero & Collegiatæ quæcumque Eccleſiæ ſubjaceant interdicto, & ſingulares perſonæ excommunicationis incurrunt ſententiam Pontifici reſervatam, ſolo mortis articulo excepto. Propterea Juramenta de dulcioribus præſtanda, ſunt irrita, necnon ipſi jurantes in excommunicationem jam dictam incidunt. Pius V. ſic ſtatuit in Bulla, quæ incipit: *Durum nimis, publicata die Kal. Junii*, 1570. Neque vero cujuſvis prætextu ſtatuti etiam, ex urgenti cauſa facti pro bono Eccleſiæ, poteſt cogi novus Canonicus aliquid ſolvere pro debitis antiquis Eccleſiæ ſuæ, etiam contractis pro reparatione & melioratione bonorum, & hoc, attenta Bulla Pii V. & declaratione hujus Decreti.

Interponatur.) Neque hoc Decreto, neque Bulla Pii V. ſuper hac eadem re edita comprehenduntur ſtatuta Eccleſiaſtica deſerviendi per annum, vel aliquod tempus, & nihil percipiendi interim de maſſa groſſa, niſi peracto integro Decreto ſervitio, idque poſt obitum hæredibus deberi, cum potius ſit differre quam auferre.

Conſuetudinem Eccleſiæ Melphitenſis auctoritate Apoſtolica Leonis X. confirmatam, ſcilicet ut Presbyteri & Canonici ad participationem maſſæ communis ipſius Eccleſiæ non admittantur, niſi prius in Acolythatu, Subdiaconatu, & Diaconatu, videlicet in quolibet ex dictis Ordinibus per triennium, & in ſacerdotio per annum dictæ Eccleſiæ inſervierint, Congregatio reſpondit ſublatam non eſſe per Concilium hic, aut per Bullam Pii V. ſuper hac eadem re editam. Comprehenduntur autem ſtatuta Eccleſiarum deſerviendi per annum vel aliud tempus, & nihil percipiendi interim de maſſa groſſa, niſi peracto integro dicto ſervitio.

Comprehenditur etiam hoc decreto, quicquid ſolvitur pro Miſſis novis decantandis in Eccleſiis receptivis, ut quis admittatur ad portionem ſacerdotalem, etſi tales ſolutiones cederent in pios uſus: non enim ſunt beneficia, ſed potius ſpectant ad avaritiam, ut *Seſſ. 22. cap. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſarum*, ſatis declaratum eſt.

5. *Ut laudabiles.*) Sed non cenſentur laudabiles, quæ ſunt pro inſtauratione vel reparatione menſæ capitularis, cederent tamen in utilitatem Capitularium ſingulorum: ſed ſi exſtat talis conſuetudo, ut fructus, puta cujuslibet præſtimonii dimidiandi poſtquam vacavit, cederent in utilitatem menſæ Capitularis, talis utique conſuetudo per hoc decretum non eſt ſublata.

Et ita cenſuit Congregatio in una Burgenſi.

Et ita cenſuit Congregatio in una Paleatina, conſuetudinem, qua id, quod a recepto in Canonicum ſolvebatur, convertatur in reparationem & inſtaurationem molendinorum menſæ Capitularis, etiam ab hoc Decreto reprobatam.

REMISSIONES.

α Vide Guttier. *Canon. quæſt. lib. 1. cap. 29. num. 27. cum multis ſeqq.* * Vide etiam omnino Rotam noviſſ. 660. *in recollectis* a Farinacio.

β *Mandat Epiſcopus, &c.*) Vide Navar. in *tract. de Orat. cap. 7. num. 30. & in Miſcell. de Pſalter. & Roſario, Miſcell. 6. num. 3. & conſ. 7. de Simonia in 2. edit.* Gregor. ad *l. 15. verbo, Por premio, tit. 17. par. 1.* Fr. Emmanuel in *addit. ad Bullam Cruciatæ fol. 213.* Cened. ad *Decret. collect. 16. num. 1.* ubi etiam reſolvit valere conſuetudinem, ut Canonicus de novo receptus ſolvat certam pecuniam operi pio, vel pro cappa.

γ Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Dulciaria multa intelliguntur eſſe de genere prohibitorum a Concilio Tridentino *cap. 14. ſeſſ. 24.* ab aliquo Capitul. exigendorum pro admiſſione in poſſeſſionem alicujus novi Canonicatus, refert Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 2. verbo, poſſeſſio beneficii, §. 5. in fine.*

CAPUT XV.

In Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum inſignium præbendis multis, ſed tenuibus & inſufficientibus, hæc ſit ratio, ut ipſæ præbendæ unitione quorumdam aliorum beneficiorum creſcant, aut patronorum conſenſu præbendarum quarumdam fiat tanta ſuppreſſio, quæ non officiat celebrando cultui divino, non obſtantibus, &c.

Sup. c. 12. α IN Eccleſiis Cathedralibus, & (*a*) Collegiatis inſignibus, ubi frequentes, 1. adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, 2. ut ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, 3. β liceat Epiſcopis γ cum conſenſu Capituli, vel 4. aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia, δ iis unire; vel ſi hac ratione provideri non poſſit, 5. aliquibus ex iis ſuppreſſis, cum patronorum conſenſu, * ſi de jurepatronatus laicorum ſint, quarum fructus & proventus reliquarum præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur, ε eos ad pauciorem numerum reducere; ita tamen, ut tot ſuperſint, quæ divino cultui celebrando, ac dignitati Eccleſiæ commode valeant reſpondere: non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus, privilegiis, aut quacumque reſervatione generali, vel ſpeciali, 6. aut effectione 7. neque prædictæ uniones, aut ſuppreſſiones tolli, ſeu impediri poſſint ex quibuſcumque proviſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſvis aliis derogationibus vel ſuſpenſionibus.

DECLARATIONES.

1. *Adeoque tenues ſunt præbendæ.*) Per hoc Decretum non licet Epiſcopo unire beneficia Capellaniis etiam Cathedralibus, eo quod habeant tenues reditus, cum hoc decretum loquatur ſolum de præbendis. Item neque ſacriſtiæ aut fabricæ uniones fieri poſſunt.

Diſtributionibus quotidianis.) Idem licere cenſuit Congregatio, quando nullæ ſunt Diſtributiones & præbendæ tenues, vel e contra; ſic etiam ut hujuſmodi unio juxta formam præſcriptam fieri poſſit pro diſtributionibus quotidianis, dummodo tenues ſint præbendæ; ſecus ſervandum eſſe decretum *Seſſ. 21. cap. 3.*

2. *Suſtinendo decenti Canonicorum gradui.*) Non licet Abbati exempto collegiatæ ſæcularis habenti juriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem in ſua Eccleſia, ubi præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis adeo tennes ſunt, ut pro ſuſtinendo decenti Canonicorum gradu loci & perſonarum qualitate non ſufficiant, cum conſenſu Capituli aliquibus ex iis ſuppreſſis, & eorum fructibus & proventibus aliquarum præbendarum diſtributionibus applicatis, eas ad pauciorem numerum reducere.

Congregatio cenſuit, propoſito quod dignitas Archidiaconatus non habeat votum in Capitulo, nec reditus ex menſa Capitu- Mediolanenſis 4. Dec. 1592.

tulari, ſed dumtaxat ſtallum in choro, non licere Epiſcopo per unionem cujuſcumque beneficii ſimplicis illius tenuitati providere.

3. *Liceat Epiſcopis.*) Epiſcopus ergo poteſt, ſed non tenetur: unde Metropolitanus non poteſt id ſupplere.

Congregatio Concilii cenſuit, verba illa, *liceat Epiſcopis cum conſenſu Capituli*, contenta in *cap.* 15. *Seſſ.* 24. eſſe intelligenda de conſenſu Capituli illius Eccleſiæ, in qua fit reductio Præbendarum.

Liceat Epiſcopis.) Capitulum ſede Epiſcopali vacante non poteſt ſupprimere quodcumque beneficium, & ſibi unire.

Hoc decretum non habet locum in ſuppreſſionibus ad tempus, ſed perpetuis.

Hoc Decretum locum non habet, ſi ſolitæ diſtributiones ſunt tenues, tunc Epiſcopus dumtaxat uti poteſt remedio *cap.* 3. *Seſſ.* 21.

4. *Aliquot beneficia ſimplicia.*) Congregatio cenſuit non comprehendi Dignitates.

5. *Aliquibus ex iis ſuppreſſis.*) Ob tenuitatem præbendarum Epiſcopus aliquas earum ſupprimere poteſt cum conſenſu Capituli. Atque Prælatus Collegiatæ Eccleſiæ hanc tenuium præbendarum ſuppreſſionem facere non poteſt, licet ſit exemptus, & Eccleſia ſit inſignis: etenim hoc ſolis Epiſcopis Concilium conceſſit, & quidem cum conſenſu ſuorum Capitulorum. *Supra hoc cap.* §. *Suſtinendo.*

6. *Aut affectione.*) Idem ſervandum hic, quod ſanctæ mem. Pius V. & S. D. N. Gregor. XIII. decreverunt in unionibus factis ſeu faciendis ſeminariis, vide quod uniones de beneficiis reſervatis validæ ſint, ſi modo factæ fuerint ante ipſorum vacationem: quod ſi poſt vacationem fieri reperiantur, nullæ ſint, & proviſi a Sede Apoſtol. mitti debent in poſſeſſionem dictorum bonorum.

7. *Neque prædictæ uniones.*) Uniri poſſunt ſimplicia beneficia viventium propter tenuitatem præbendarum, ſine tamen præjudicio ea obtinentium, ſervata forma hujus Decreti, ſed ſi beneficia viventium contingat reſignari, & reſignationem per Sedem Apoſtolicam admitti, unio pro illa vice ſuſpenditur.

REMISSIONES.

α Vide Zerol. in *praxi Epiſc. par.* 1. *verbo, Vnio*, §. 7. *verſ. Secundo.* Steph. Grat. *diſceptat. forenſ.* 278. *num.* 34. * Camill. Borell. *conſ.* 32. *num.* 17.

β *Liceat Epiſcopis.*) An etiam Vicariis? Negant, cum unire ſit alienare, & habeatur pro re gravi, & reſervata, Rebuff. in *praxi benef. tit. de forma Vic. Archiep. & aliorum collat. par.* 1. *num.* 102. *& in tit. de Vnion. benef. num.* 37. Sbroz. *de offic. Vic. lib.* 2. *quæſt.* 115. Steph. Grat. *dict. cap.* 278. *num.* 35.

γ *Cum conſenſu Capituli.*) Quod hic conſenſus poteſt poſt Unionem intervenire, tenet Steph. Gratian. *dict. cap.* 278. *num.* 30. ubi etiam reſolvit, nullitatem unionis ob defectum conſenſus Capituli a nullo poſſe opponi, cum hæc exceptio illi ſoli concedatur. † Sed vide Ricc. in *ſumma praxi curiæ Eccleſ. Neapol. in deciſ.* 487. *& ſeqq.*

δ *Iis unire.*) Ut ſingulis præbendis ſingula beneficia uniantur, non omnibus ſimul indiſtincte unum, aut plura, reſolvunt Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 274. *num.* 34. *in fine*, Gonzal. ad *reg.* 8 *Cancell. gloſſ.* 37. *num.* 25. ubi etiam refert Concilium in præſenti non concedere facultatem uniendi menſæ capitulari, ſed tenuibus præbendis ſingulorum Capitularium, quod etiam affirmat Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 1067. *in fine.*

* *Cum patronorum conſenſu.*) Vide Joan. Aloyſ. Ricc. in *ſumma praxi cur. Eccleſ. Neapol. deciſ.* 486. *ex num.* 1. Lambertin. *de jure patron. lib.* 3. *quæſt.* 6. *artic.* 2. Rebuff. *conſ.* 20. *verſ. quinto reſpondetur.*

ε *Eos ad pauciorem numerum reducere.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo, Beneficia*, §. 1. *verſ. Undecimo, ibi ad dignitates, & ibi. quinto.*

CAPUT XVI.

De Conſtitutione Vicarii, & Oeconomi ſede vacante ad Capitulum pertinente.

1. α CApitulum, (a) Sede vacante, ubi fructuum percipiendorum rei munus incumbit, Oeconomum unum, vel plures fideles, ac diligentes de-

α Concil. Chalc. act. 16. c. 25. in fin. Conc. Vvormatien. c. 29.

decernat, qui rerum Eccleſiaſticarum, & proventuum curam gerant, quorum rationes ei, ad quem pertinebit, ſint reddituri. 2. β Item Officialem ſeu Vicarium * infra octo dies poſt mortem Epiſcopi conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino teneatur, qui 3. γ ſ &c. ſaltem in jure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: ſi ſecus factum fuerit, (*b*) ad Metropolitanum deputatio hujuſmodi devolvatur. * Et, ſi Eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, ut præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior Epiſcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Epiſcop. in exempta Oeconomum, & Vicarium idoneos poſſit conſtituere. Epiſcopus vero ad eandem Eccleſiam vacantem promotus ex eis, quæ ad eum ſpectant, ab eiſdem Oeconomo, Vicario, & aliis quibuſcumque officialibus, & adminiſtratoribus, 4. qui, Sede vacante, fuerunt a Capitulo, vel ab aliis in ejus locum conſtituti, etiamſi fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, juriſdictionis, adminiſtrationis, aut cujuſcumque eorum muneris, poſſitque eos punire, qui in eorum officio, ſeu adminiſtratione deliquerint: etiamſi prædicti officiales, redditis rationibus, a Capitulo, vel a deputatis ab eodem, abſolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Epiſcopo teneatur Capitulum de ſcripturis, ad Eccleſiam pertinentibus, ſi quæ ad Capitulum pervenerunt, rationem reddere.

b c. non liceat alicui 12. q. 2. & c. fin. de ſupplen. negl. prælat. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Capitulum Sede vacante.*) Portionarii, quia non ſunt de Capitulo non comprehenduntur ſub hoc Decreto. Neque Clerus poteſt ſe cum Capitulo, ad hoc ingerere, ut officialem conſtituat, aut confirmet.

Congregatio Concilii cenſuit, ex Decreto Concilii *cap.* 16. *Seſſ.* 24 a Capitulo Sede vacante unum tantum Vicarium eſſe eligendum, cæterum non eſſe eo Decreto ſublatam conſuetudinem duos, aut plures eligendi, præſertim immemorabilem. Panorm. 31. April. 1592.

Congregatio Concilii cenſuit, exiſtentibus Doctoribus in Capitulo, neceſſario unum ex illis in Vicarium eſſe eligendum, alioquin deputationem ad Metropolitanum devolvi. 14. Febr. 1594.

Congregatio Concilii cenſuit, Capitulum ad libitum poſſe amovere Vicarium, alias per ipſum electum, & confirmatum, tenerique intra octo dies alium conſtituere, alioquin devolvi jus deputandi Vicarium ad Metropolitanum, ac ſi Eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, ad antiquiorem Epiſcopum. 28. April 1594.

2. *Item Officialem.*) Non eſt de neceſſitate, ut is, qui aſſumitur in Officialem, ſit de gremio: ſi tamen adeſſet idoneus, cæteris paribus eſſet præferendus.

Capitulum non poteſt eligere Viſitatorem ad viſitandam Diœceſim abſque Vicario.

Ad Vicarium ſpectat obire illa omnia, quæ ex concilio pertinent ad Epiſcopum occurrente vacatione Parochialis, juxta *cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de Reformat.* Quare idem Vicarius abſque Capitulo Parochialibus vacantibus deputabit idoneos Vicarios, & proponet edicta ad concurſum.

Dubitatum fuit, an Vicarius in vim iſtius Decreti a Capitulo conſtitutus, teneretur procedere cum adjunctis vel ſine, juxta *cap.* 6. *Seſſ.* 25. Et fuit reſolutum die ultima Martii, 1588. quod ſi Epiſcopus, dum vivebat, habebat auctoritatem procedendi ſine adjunctis, etiam poterit Vicarius: ſin minus poterat procedere Epiſcopus ſine adjunctis, ita nec poſſit Vicarius.

Octo dies.) Capitulum ad libitum poteſt amovere Vicarium, alias per Epiſcopum electum, aut confirmatum, dummodo intra octo dies alium conſtituat: alioquin devolvit jus deputandi Vicarium ad Metropolitanum.

Cenſuit Congregatio, facta electione Officialium non poſſe ad libitum eos revocare & novos conſtituere, niſi vel Oeconomum, vel illos Officiales, quos etiam vivente Epiſcopo Capitulum poſſit deputare.

3. *Saltem in jure Canonico ſit Doctor.*) Vicarius vacante Epiſcopali Sede omnino debet eligi Doctor vel Licentiatus, ſi in Capitulo aliqui graduati erant; ſin minus, poſſunt eligi alii idonei, licet non ſint graduati. Quinimo ſi Epiſcopus mortuus reliquit

Vicarium, quem elegerat, cum non eſſet Doctor, Capitulum non debet neceſſario eum confirmare, ſed alium, qui ſit Doctor, eligere poteſt.

9. Sept. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, non eſſe de neceſſitate, ut Vicarius eligatur de gremio Capituli; cæteris tamen paribus præferendum eſſe Capitularem, & exiſtentibus Doctoribus, vel Licentiatis in jure Canonico eligendum in Vicarium Doctorem, ſive Licentiatum in ipſo jure Canonico, alias ſufficere ut eligatur, qui quantum fieri poſſit, idoneus ſit.

12. Nov. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, emolumenta tempore vacationis ſedis Epiſcopalis obvenientia ex juriſdictione & ſigillo, aut alias undecumque, quæ ad Epiſcopum Eccleſia non vacante pertinuiſſent, ad Capitulum minime ſpectare, niſi ex Apoſtolico privilegio illi conceſſa fuiſſent, ſed debere futuro Epiſcopo reſervari, ex his tamen emolumentis deducendum eſſe rationabile ſalarium Vicario conſtituendum, & perſolvendum; quod ſi ex privilegio Apoſtolico Capitulo competerent, non poſſe Canonicos, & Regulares ſint, & tria vota emiſerint, inter ſe illa dividere.

Si plures ad officium Vicarii a Capitulo aſſumerentur, is qui in controverſia repertus fuerit magis idoneus, & habuerit has qualitates Concilii Tridentini remanere debet, & cæteri removendi ſunt. Et quia erat dubium, an id extenderetur etiam ad Eccleſiam Collegiatam defuncto ejus Prælato, qui ordinariam juriſdictionem, & omnia jura Epiſcopalia habebat; Congregatio die 22. Septemb. 1585. cenſuit negative, quia ſi non eſt neceſſe, ut hic Prælatus mortuus ſit Doctor, ut dictum eſt *ſupra cap. 12. præſentis ſeſſionis*, ergo neque Vicarius ejus.

4. *Qui ſede vacante fuerunt a Capitulo.*) Capitulum Sede vacante poteſt eligere arbitros ad cognoſcendum de cauſis ſuſpicionum, quæ contra Vicarium ab ea ſede vacante deputatum proponuntur, eo modo, quo Epiſcopus potuiſſet.

Fuit dubitatum, an ſi iſte Vicarius allegaretur ſuſpectus, poſſent eligi arbitri? Et reſolutum fuit die ult. Martii 1588. quod non, ſed recurrendum eſſe ad Capitulum tamquam ad Superiorem.

1. April. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum per ſe rationem adminiſtrationis officii geſti a Vicario Capituli, ſede vacante conſtituto, exigere, atque alicujus delicti compertum punire auctoritate ſibi tributa decreto Concil. 16. *Seſſ.* 24.

Congregatio Concilii cenſuit, licere Vicario Capituli ſede vacante inſtituere præſentatum a patronis. 22. 1599.

Item Capitulum ſede vacante poteſt facta mentione Vicarii vel aliorum Officialium illos cogere ad reddendam rationem adminiſtrationis, eoſque pro culpa punire; non tamen impedire futurum Epiſcopum, quin ex hoc Decreto ab eiſdem exigat rationes actionum, quas Sede vacante fecerint, & eos punire, etiamſi a Capitulo fuerint abſoluti.

Congregatio cenſuit, Epiſcopum in Capitulo exempto, ſi velit rationem exigere ab Officialibus ex gremio Capituli deputatis Sede vacante eorum officii & adminiſtrationis, non teneri procedere cum adjunctis ex forma *cap. 6. Seſſ. 25.* niſi vellet criminaliter ad eorum punitionem & correctionem procedere.

REMISSIONES.

α Vide Gig. *de Penſionib. quæſt. 65. n. 12.* Covar. in *cap. Relatum, in 2. num. 3. de Teſtam.* P. Azor. *inſtit. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 37. col. 349.*

β *Item Officialem ſeu Vicarium infra octo dies, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verb. Capitulum*, §. 3. *p.* 84. Steph. Quarant. in *ſumma Bullarii, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. 12. Quæro, pag. mihi 142. ibi verum.* Ubi etiam reſolvit, quod ſtante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, ipſum Capitulum debere adminiſtrare, & in *verſ. Secundo dubitatur*, dicit, quod ſi adeſſet diſcordia inter Canonicos in electione Vicarii, & plures ad hoc officium aſſumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Concilii, remanere debet, cæteris remotis: Et in *verſ. Tertio dubitatur, in num. 3.* aſſerit Vicarium conſtitutum a Capitulo Sede vacante poſſe revocari ab eodem Capitulo durante dicta vacatione, idem tenet Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verb. Vicarius*, §. 21. *verſ. Secundum dubium*, ubi id ampliat, etiamſi Canonici juraſſent, vel promiſiſſent ſub certa pœna eum non revocare.

* Vide Pavin. *de poteſtate Capituli, Sede vacante 2. par. princ. quæſt. 10. num. 1. 2. & 3.* Jo. Narbona *de appellat. a Vicario ad Epiſcopum quæſt. 1. n. 102. & 103.* Maſtrill. *deciſ. 236. num. 5. & 6. p. 3.*

γ *Qui ſaltem in jure Canonico ſit Doctor.*) Quarant. *dict. verbo, Capitulum, Sede vacante num. 3.*

num. 3. *verſ. In caſu vero reſolvit*, quod ſi non fuerit Doctor, poteſt Capitulum in ipſo actu deputationis dare ei conſultorem Doctorem; alioquin poterit ipſe Vicarius eligere conſultorem ſibi bene viſum, partibus non ſuſpectum in caſibus, in quibus eo opus erit.

† Vide Peregr. *conſ.* 3. *num.* 19. *vol.* 2. Marc. Ant. Genuenſ. in *tract. de Eccleſ. quæſt.* 611. *num.* 2.

ſ De Vicario Epiſcopi ultra Doctores in *tit. de offic. Vicar. lib.* 6. agunt late Angel. Sylveſt. Roſell. Tabien. Armill. & alii Summiſtæ *verb. Vicarius*. Bertach. *de Epiſcopo lib.* 4. *par.* 7. *tit. de Vicario Epiſc.* Rebuff. in *praxi tit. de Vicariis Epiſc.* Læli. Zechi. *de Repub. Eccleſiaſt. cap.* 23. *de Vicario Epiſcopi*. Guttier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 17. Jacob Sbrozz. in *tract. de Vicar. Epiſcopi*. Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Vicarius*.

‹ An Vicarius Epiſcopi debeat eſſe clericus ſaltem primæ Tonſuræ? Affirmant Hojed. *de Incompatib. benef. par.* 2. *cap.* 10. *num.* 11. Lancellot. *de Inſt. Canon. lib.* 1. *tit. de offic. Vicar.* §. 2. Rebuff. *dict. tit. de Vicar. Epiſcopi num.* 35. Zech. *de Republic. Eccleſiaſt. cap.* 23. *de Vicario Epiſcop.* §. 1. *n.* 1. P. Soarez *tom.* 5. *de cenſuris, diſp.* 2. *ſect.* 3. *num.* 8. *cum ſeq.* Sbrozz. *dict. lib.* 1. *quæſt.* 31. Fr. Ludov. de Miranda *de Ordine Judiciario quæſt.* 2. *art.* 7. Sahag. in *cap.* 2. *de Judic. num.* 110. Et an poſſit eſſe clericus conjugatus? Negant Rebuff. *num.* 36. Hojed. *num.* 11. P. Soarez *num.* 10. Sbrozz. *num.* 5. *dictis locis*. Zerol. *d. verb. Vicarius, dub.* 7. Pat. Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſput.* 46. *num.* 14.

ſ An Vicarius habeat ordinariam juriſdictionem? Affirmant *gloſſ. verb. Officialem, in cap.* 2. *de offic. Vicarii, lib.* 6. *& verb. Generaliter, in cap. Romana, de appell. eod. lib.* Bertachin. *dict. lib.* 4. *num.* 1. Guttier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 17. *& lib.* 3. *tract. de Matrim. cap.* 69. *num.* 7. Covar. *pract. cap.* 4. *num.* 8. *& lib.* 3. *var. cap.* 20. *num.* 4. Marant. *de ordine jud. par.* 4. *diſt.* 5. *num.* 12. *&* 13. Azeved. *lib.* 1. *num.* 7. *tit.* 9. *lib.* 3. *novæ recopil.* Molin. *de Primog. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 13. Corrad. *de Benef. par.* 2. *cap.* 8. *num.* 13. P. Molin. *de juſtit. tom.* 6. *diſp.* 10. *num.* 1. *&* 2. Sbrozz. *dict. lib.* 2. *quæſt.* 55. Maſcard. *de Probat. concl.* 1412. *num.* 9. *&* 22. Pavin. *de poteſt. Capituli, Sede vac. par.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 2. *&* 3. *& par.* 2. *quæſt.* 10. *num.* 3. *&* 4. Hugolin. *de Cenſuris, tab.* 1. *cap.* 1. §. 20. *num.* 6. Zech. *dict. cap.* 23. §. 2. *n.* 1. Salzed. ad Bern. *cap.* 75. *in gl. verbo, Diſpenſat.* Soarez de Paz. in *prax. tom.* 1. *temp.* 1. *num.* 6. *&* 7. *& tom.* 2. *prælud.* 3. *num.* 3. Cardoſo in *praxi judicum, & advocat. verb. Vicarius, num.* 7. Fr. Ludov. Miranda *de Ordine jud. quæſt.* 2. *art.* 6. P. Azor. *inſt. Moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 43. *quæſt.* 5. P. Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 29. *n.* 3. Negant Licent. Ant. Gomez in *explicatione Bullæ Cruciatæ, cap.* 4. *num.* 21. *&* 22. Morl. in *Empor. juris, par.* 1. *tit.* 2. *q.* 17.

» An juriſdictio Vicarii mortuo Epiſcopo expiret? Affirmant Molin. *de Primogen. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 13. P. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 30. *num.* 1. D. Guttier. *tract. de Matrim. cap.* 69. *n.* 16. & teſtatur deceptum P. Henriquez in *ſumma lib.* 7. *cap.* 21. §. 5. *in gloſſ. lit. S.* ubi dicit non expirare de per ſe mortuo Epiſcopo, ſed per Capitulum Sede vacante deponi. Unde valere geſta a Vicario ignorante mortem Epiſcopi longe diſtantis, reſolvunt Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 18. *n.* 50. P. Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 22. *n.* 59. *& diſp.* 30. *num.* 4. Guttier. *dict. cap.* 69. *num.* 18.

* *Ad Metropolitanum deputatio hujuſmodi devolvatur.*) Vide Soarez *de cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 3. *num.* 14. Narbon. ubi ſupra *par.* 1. *num.* 123.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 31. *Card. de Luca.*

CAPUT XVII.

Singula ſingulis perſonis conferantur beneficia Eccleſiaſtica, obtinenti tamen inſufficiens conferri poteſt aliud ſimplex: dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat. Obtinentes plures Parochias dimittant, utram voluerint, & alteram teneant, &c.

1. *a* CUm Eccleſiaſticus (*a*) ordo pervertatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum, ſancte ſacris Canonibus cautum fuit, *β γ* neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi; verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu ſeipſos, non Deum, decipientes, ea, quæ bene conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul beneficia ob-

a Concil. Nic. c. 15. & 16. Antioc. c. 3. & Arelat. 1. c. 2. & 22. & Milev. c. 15. c. quia in tantum, c. ad hæc, & cap. cum non ignoret, de præb. cum

alleg. ſup. Seſſ. 7. de ref. c. 2. c. referente, & c. de multa, de præbend. 21. q. 1. per tot. c. quia nonnulli, de cleric. non reſid.

obtinere non erubeſcunt; ſancta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens; præſenti decreto, quod in quibuſcumque perſonis quocumque titulo etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari; ſtatuit, ut in poſterum unum tantum beneficium Eccleſiaſticum ℘ 2. ſingulis conferatur; quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, ε honeſte ſuſtentandam non ſufficiat; † 3. liceat nihilominus aliud ſimplex ζ ſufficiens, 4. η &c. dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad Cathedrales Eccleſias, ſed etiam ad alia omnia beneficia tam ſæcularia, quam regularia quæcumque etiam ξ &c. commendata, pertineant, 5. cujuſcumque tituli, ac qualitatis exiſtant. ρ Illi vero 6. qui in præſenti plures Parochiales Eccleſias, aut unam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinent; (*b*) σ cogantur omnino, quibuſcumque diſpenſationibus, † ac unionibus ad vitam non obſtantibus, 7. una tantum Parochiali, vel ſola Cathedrali retenta, alias Parochiales, 8. τ infra ſpatium ſex menſium 9. dimittere: alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, (*c*) 10. υ &c. ipſo jure vacare cenſeantur; ac tamquam vacantia libere aliis idoneis conferantur; nec ipſi antea illa obtinentes tuta conſcientia, fructus poſt dictum tempus retineant. Optat autem ſancta Synodus, ut reſignantium neceſſitatibus commoda aliqua ratione, prout ſummo Pontifici videbitur, provideatur.

b Sup. ſeſſ. 7. de ref. ca. 4.

c c. execrabilis §. qui vero in extrav. comtit. de præb.

DECLARATIONES.

1. *Cum Eccleſiaſticus Ordo pervertatur.*) Non comprehenduntur dignitates cum Canonicatu, quæ nullos, vel tenues habent fructus, licet haberent ſedem in choro, quando ex conſuetudine per Canonicos obtineri ſolent juxta *cap. 1. de conſuetud. in 6.* Item dignitas cum beneficio curato abſque diſpenſatione Apoſtolica ante Concilium potuit obtineri. *Infra hoc cap. §. habens legitime.*

Congregatio Concilii cenſuit, conſuetudine permittente, ut in eadem Eccleſia dignitas cum Canonicatu per eundem obtineri & retineri poſſit, non cenſeri derogatum ex decreto Concilii Tridentini, *cap. 17. Seſſ. 24. de Reform.* ubi diſponitur habenti beneficium competens, non poſſe conferri alterum. 13. Jan. 1594.

Capellania, cui adjunctum eſt onus deſerviendi in Choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu, per hoc Decretum, etiamſi haberet tantum onus celebrandi Miſſam, cum enim eſt ſub eodem tecto, opus eſt diſpenſatione. Attamen qui regreſſum habet ante Concilii publicationem ad Parochialem Eccleſiam, vel ad Canonicatum, & poſt Concilium obtinuit vel Canonicatum, vel Parochialem, vel ante obtinebat ſimul, non eſt moleſtandus, ſi poſt Concilium facto loco regreſſui vult obtinere utrumque beneficium, ea tamen lege, ut reſideat in Parochiali amiſſis diſtributionibus quotidianis pro tempore, quo in Canonicatu non deſervierit. *Hoc ſæpe fuit declaratum.*

2. *Singulis conferatur.*) Idem intelligitur cum effectu, ut unum poſſit retinere, quia Ordinarius poteſt inſtituere præſentatum, vel conferre aliud beneficium incompatibile, vel ratione reſidentiæ, vel ratione ſufficientiæ, dummodo habita poſſeſſione pacifica ſecundi beneficii dimittat primum.

Congregatio die 2. Februarii, 1588. idem dixit ſervandum eſſe in beneficiis, quæ ſint juris patronatus, & in quibus non fit collatio, ſed inſtitutio.

3. *Liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens.*) Epiſcopus habenti unum ſimplex beneficium, quod non ſufficit ad ejus ſuſtentationem, poteſt eidem aliud conferre citra diſpenſationem Apoſtolicam; & habenti beneficium ſufficiens, poteſt conferre aliud, ſed habita poſſeſſione ſecundi beneficii ſufficientis vacat primum ſufficiens. *Supra hoc cap. §. Singulis.*

Congregatio cenſuit, quod ſi habenti unum beneficium ſufficiens, aliud ſufficiens ab Epiſcopo fuerit collatum, habita pacifica poſſeſſione ſecundi, vacet primum ſufficiens. 28. Jan. 1594.

Epiſcopus poteſt conferre ſecundum beneficium, ſi primum non ſufficit ad ſuſtentationem: ſed ſi duo non ſufficerent, non

poteſt

poteſt conferre tertium abſque diſpenſatione Apoſtolica. In collationibus autem beneficiorum, Epiſcopus nihil pro ſigillo accipere poteſt. Notarius vero pro labore, charta & aliis, aureum unum non excedat.

Simplex beneficium eſt Archipresbyteratus, licet habeat aliquam Juriſdictionem, dummodo reſidentia non ſit in eo neceſſaria.

Beneficia etiam curata aliis beneficiis annexa tranſeunt in ſimplicium naturam, dummodo acceſſorie ſint unita, & illorum cura per Vicarium ab Ordinario poſitum exerceatur.

Plura beneficia non poſſunt obtineri, licet ſimplicia ſint, ſine diſpenſatione Papæ, intellige ſub eodem tecto, ac requirentia reſidentiam.

1. Julii 1595. Congregatio Concilii cenſuit, qui diſpenſatus eſt ad beneficia, dummodo plura ſimul non ſint, non poſſe obtinere plura, quam unum, quamvis illud ad vitam obtinentis honeſte ſuſtentandam non ſufficeret.

11. Julii 1596. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum habenti unum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem, poſſe ad ejus ſimile conferre, ſed non poſſe plura ſimplicia, uſque ad ejus ſufficientem ſuſtentationem eidem conferre.

28. Febr. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, obtinentem beneficium ſimplex ad ſui ſuſtentationem ſufficiens, poſſe quidem inſtitui ad aliud ſimplex beneficium itidem ſufficiens in eadem Eccleſia, in qua primum exiſtens, ſed adepta pacifica poſſeſſione ſecundi vacare primum.

4. *Dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat.*) Illi qui obtinent duo vel plura beneficia cum legitima diſpenſatione ante Concilium Tridentinum obtenta, requirentia perſonalem reſidentiam, tenentur reſidere in eo, in quo major eſt neceſſitas: nec poſſunt alterutro privari; amittunt tamen diſtributiones quotidianas ejus beneficii, cui non inſerviunt. Secus vero ſi eſſet dignitas cum Canonicatu & Parochiali, quia obſtat extravagans *execrabilis*.

Congregatio Concilii cenſuit, non poſſe ab Ordinariis fieri unionem Parochialium Eccleſiarum, obſtantibus Collegiis Sæcularium ſeu Regularium perſonarum, non obſtante Decreto hujus Conc. *Seſſ.* 24. *cap.* 13. *de reformat.* & ſi factæ fuerint, nullas eſſe uniones.

5. *Cujuſcunque tituli ac qualitatis exiſtant.*) Non eſt moleſtandus is, qui ante Concilium obtinuit unum Canonicatum ab Ordinario, & unam Parochialem, dummodo reſideat in Parochiali, ex Bulla Pii V.

Diſtributiones quotidianæ cujuslibet Capellaniæ arguunt reſidentiam in choro, ideo hujuſmodi Capellania incompatibilis eſt cum aliis beneficiis reſidentiam requirentibus.

27. Mart. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, obtinenti canonicatum, cui poſt Concilium munus ſit injunctum Pœnitentiarii, non poſſe in eadem Eccleſia una cum dicto Canonicatu obtinere dignitatem, in vim conſuetudinis Eccleſiæ permittentis Canonicum poſſe retinere Canonicatum cum dignitate.

Qui in præſenti plures Canonicatus obtinet legitime, & cum auctoritate Sedis Apoſtolicæ ante Conc. Trident. confirmationem, Eccleſiam Parochialem, & Monaſterium perpetuo commendatum vel ad vitam, non poteſt ex hoc Decreto cogi, ut alterutrum dimittat, quaſi duas Parochiales obtineat; ſed poteſt utramque retinere, cum Monaſterium (quamvis curam habeat animarum) appellatione Parochialis hoc *cap.* non comprehendatur.

Hoc Decretum licet dicatur in præſenti ligare, incipit tamen Kal. Maji anni 1594.

6. *Qui in præſenti plures parochiales.*) Sub hoc *cap.* non comprehenduntur qui cum Parochiali obtinent dignitatem & Canonicatum habentes curam annexam.

Dignitas Eccleſiæ collegiatæ, cui a principio cura animarum injuncta eſt, aut illi principaliter imminet, & non acceſſorie, comprehenditur in hoc Decreto.

Qui unam habet Parochialem cum fructibus, & alteram cum nudo titulo, unam ex his retinetur, quam velit, dimittere. Itemque habens duas Parochias, quarum altera eſt beneficio ſimplici, vel dignitati in perpetuum unita, alteram dimittere tenetur.

Cum eo, cui non eſt conſtitutum ſalarium, fuit diſpenſatum, ut plures poſſit retinere, quando timetur, ne Parochiales perveniant ad manus hæreticorum.

Habens unam Parochialem, & titulum alterius, cujus fructus omnes alteri ſunt reſervati, alteram dimittere tenetur.

Ordinarius poteſt Eccleſiam Parochialem habenti alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacabit prima.

Regula de Triennali non habet locum contra Decretum hujus *cap.* quia illa regula requirit titulum coloratum.

Unam Cathedralem ac aliam Parochialem habens: Item habens Epiſcopatum & Paro-

Parochialem, quam reſignare non poteſt, quia eſt de jure patronatus, nihilominus unum dimittere tenetur ex iſtis duobus beneficiis.

In habentibus Parochias, & in quibus alii habent regreſſus vel acceſſus, dum coguntur reſignare, danda eſt optio regreſſario, ut vel cedenti ſibi Parochiam ſolvat eandem penſionem, vel patiatur reſignare alteri cum ſuſpenſione regreſſus.

7. *Una tantum Parochiali.*) Epiſcopi Cremonenſis petitio, ut quidam presbyter duas obtinens Parochiales, alteram centum ſcutorum, ex quibus ſolvit penſionem 56. alteram reſervatis patruo omnibus fructibus poſſet utramque retinere, penitus eſt a Congregatione rejecta.

Petitio etiam de duabus Parochiis, quarum altera eſt litigioſa, ut poſſit quis utramque retinere, uſque dum alterius lis terminetur, rejecta eſt a Sacra Congregatione. Unde & petenti ut ex quatuor Parochiis, cum ceſſerit duabus, & ſibi unam reſervaverit tit. S. Columbani, liceat titulum retinere, reſponſum eſt ut titulum relinquat, nec eo accedat.

Habens legitime duas aut plures dignitates non curatas & Parochialem ſuam curatam, unam ſolam retinere poteſt.

Non tenetur quis alterum dimittere ſi habeat Parochialem & Canonicatum obtentum ante Concilium, ſed tenetur reſidere in Parochiali, etiamſi in fundatione Canonicatus caveatur, quod illum obtinens ſit ipſo jure privatus, ſi per 30. dies abſens fuerit.

Papa attenta perſonarum & locorum qualitate diſpenſat, ut uni ac eidem Parochialis & Canonicatus ſimul conferatur, ſi utrique inſervire bene poteſt.

Licet alias reſolutum fuerit in certo caſu, quod habens ante Concilium duos Canonicatus, quibus ſingulis eſſet unita Parochialis, per hoc Decretum non teneretur ad alterius dimiſſionem: nihilominus pro abſoluta reſolutione contrarium eſt verius, videlicet quod alterum dimittere teneatur.

Habenti Parochiam cum datur Canonicatus Cathedralis, ſi duo illi menſes ſint elapſi non ſua culpa, quibus debebat dimittere Parochialem, conceduntur ad dimittendum alii duo menſes.

Dum hoc Decretum loquitur de beneficiorum pluralitate tollenda, ſcire oportet, quod ante Concilium non erat neceſſaria diſpenſatio pro retentione Parochiæ cum Canonicatu, & quod ſi jam habenti Parochialem Canonicatus conferatur, adepta poſſeſſione Canonicatus vacat Parochialis.

Habens Canonicatum & duo ſimplicia beneficia Eccleſiaſtica, quorum omnium annui reditus ſecundum communem æſtimationem non excedunt ſcuta 125. non prohibetur a Concilio, quin ea omnia retinere poſſit. Et Concilium Tridentinum prohibens, quod habens Canonicatum poſſit acquirere Parochialem, & e contra, non cogit, ut quis dimittat alterum duorum jam acquiſitorum legitime.

Reſidens in Prioratu, qui curam habet animarum, retinere poteſt Canonicatum & beneficium ſimplex, ſed beneficio ſimplici per alium inſervire debet.

Qui impetravit per novam proviſionem, Narbonenſem Archidiaconatum, & obtinebat alterum Archidiaconatum Aconitanum, cum non poſſet poſſidere Narbonenſem ob potentiam intruſi, cum quo litigabat, petivit ne privetur Aconitano, ſed hujus petitio ad S. D. N. fuit rejecta.

Nominatus a Rege Galliæ ad Epiſcopatum Mallunenſem vacantem per obitum, petitum expediri una cum retentione duorum Monaſteriorum, quæ in commendam obtinet, ut detur retentio, quia iſtæ commendæ in Gallia nullam nunc curam, nullamque juriſdictionem habent aut exercent, S. D. N. putavit compatibiles cum Epiſcopatu.

Juxta deciſionem Congregationis alias editam, qua dictum fuit poſſe Canonicum ex conſuetudine Eccleſiæ in eadem obtinere dignitatem, obtinens Canonicatum, cui poſt Concilium injunctum eſt munus Pœnitentiarii, non poteſt vigore dictæ conſuetudinis obtinere etiam dignitatem in eadem Eccleſia: quia conſuetudo ſtricte eſt interpretanda, & nemo poteſt eſſe triplex in eadem Eccleſia.

Habens Archipresbyteratum, ſi regreſſum habet ad Parochialem, quam obtinuit ante Conc. Trident. publicationem ex diſpenſatione tali, *quod ſi regreſſus ei contigiſſet, ipſam Parochialem cum Archipresbyteratu poſſet retinere*, ſi caſus prædicti regreſſus poſtea evenerit, etiam poſt Concil. Trident. poteſt retinere, ſed tenetur in Parochiali reſidere, & non perdit quicquam Archipresbyteratus, niſi diſtributiones quotidianas.

8. *Infra ſpatium ſex menſium.*) Licet habens duas Parochiales infra ſex menſes alteram dimittere teneatur, favore tamen militiæ S. Joannis Hieroſolymitani, fuit ali-

aliquibus conceſſus annus, ſi habent Parochiales in Italia: & ſi extra, fuit datus ſecundus annus.

9. *Dimittere.*) Etiamſi illæ Parochiales ſint de jure patronatus Laicorum, quamvis regreſſatæ, & etiamſi, qui habet regreſſum, nolit præſtare conſenſum: quia tunc facta ei oblatione reſignationis cum honeſta penſione (ſi noluerint acceptare) reſignatio fiet alteri, & regreſſus ſuſpenditur uſque ad ceſſum vel deceſſum reſignatarii.

Habens autem Parochialem, quam ex hoc Decreto dimittere tenetur, ſi ea eſt obligata alteri ratione regreſſus, conveniendus eſt primo iſte habens regreſſum, an ipſe cum aliqua penſione reſignanti reſervanda, Parochialem velit. Quod ſi eam recipere recuſet, alteri reſignare debet cum ſuſpenſione regreſſus.

10. *Ipſo jure vacare cenſeantur.*) Qui non dimittit unam ex duabus Eccleſiis curatis intra tempus a ſacro Concilio aſſignatum, debet condignas pœnas ſubire & puniri, prout in eo ſtatuitur.

Lib. 3. Decretal. de Præbendis & dignitatibus. Cap. 28.

Cap. Quia nonnulli, ſup. Seſſ. hujus c. 2.

DE multa providentia fuit in Lateranenſi Concilio prohibitum, ut nullus diverſas dignitates Eccleſiaſticas, vel plures Eccleſias Parochiales reciperet, contra ſacrorum Canonum inſtituta: alioquin recipiens ſic acceptum amitteret, & largiendi poteſtate conferens privaretur. Quia vero propter præſumptiones & quorundam cupiditates, nullus hactenus, aut rarus de prædicto ſtatuto fructus provenit; nos evidentius & expreſſius occurrere cupientes, præſenti decreto ſtatuimus, ut quicunque receperit aliquod beneficium curam habens animarum annexam, ſi prius tale beneficium habebat, eo ſit ipſo jure privatus, & ſi forte illud retinere contenderet, etiam alio ſpolietur. Is quoque, ad quem prioris ſpectat donatio, illud poſt receptionem alterius libere conferat, cui merito viderit conferendum; & ſi ultra ſex menſes conferre diſtulerit, non ſolum ad alios ſecundum Lateranenſis Concilii ſtatutum ejus collatio devolvatur, verum etiam tantum de ſuis cogatur proventibus in utilitatem Eccleſiæ cujus eſt illud beneficium, aſſignare, quantum a tempore vacationis ipſius conſtiterit eſſe præceptum. Hoc idem in perſonatibus eſſe decernimus obſervandum: addentes, ut in eadem Eccleſia nullus plures dignitates aut perſonatus habere præſumat, etiamſi curam non habeant animarum. Circa ſublimes tamen & literatas perſonas, quæ majoribus beneficiis ſunt honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per ſedem Apoſtolicam poterit diſpenſari.

2. Decretal. de Conc. præbend. c. nulla.

REMISSIONES.

α Vide Dionyſ. Carthuſ. in *tract. de pluralitate benef.* Hojed. *eodem tract.* Rebuff. in *prax. benef. part.* 1. *tit. de Diſpenſat. ad plura beneficia.* Cened. ad *Decretal. collect.* 150. P. Paul. Comitol. *Reſponſ. Moral. lib.* 1. *quæſt.* 73. noviſſime P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 30. *tract.* 3. *cap.* 19. *num.* 275. *cum ſeqq.* latiſſime Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 5. *num.* 260. *cum ſeqq.* * Vide etiam Cavalcan. *deciſ.* 17. *ex n.* 73. *p.* 2. *Objecta de benefic.* 1. *p. cap.* 1. *ex n.* 24. Paul. Fuſcum *de Viſitat. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 8. Rotam noviſſ. per Farinac. *deciſ.* 624. *num.* 2. *in recollectis anno* 1612. & Rot. noviſſ. *deciſ.* 250. *in* 2. *p.* ejuſdem Farinac.

β *Neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi.*) Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit hoc non habere locum in penſionibus, cum Ordinarius poſſit conferre beneficium alicui habenti jam in penſionibus Eccleſiaſticis ſufficientem ſuſtentationem, refert Garc. *d. cap.* 5. *n.* 310. *in fine, verſ. Quarto*, & reſolvunt Hojed. *p.* 2. *cap.* 7. P. Azor. *dict. pag.* 2. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſt.* 8. *& cap.* 12. *q.* 6. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 5. §. 5. *n.* 14. *cum ſeqq.*

γ Congregatio Concilii cenſuit, hoc decreto non comprehendi tenulas beneficiales, ſeu pia legata cum onere Miſſas, aliave divina officia celebrandi, quæ neque Eccleſiæ habent aliquam denominationem; conferri tamen conſueverunt in titulum ſimplicis beneficii uni vel pluribus presbyteris ad præſentationem hæredum ſive patronorum, & ſingula duorum aut trium aureorum valorem non excedunt. Quod decretum Congregationis Sanctiſſimus Dominus noſter probavit, & placuit ſervari ſtylum Cancellariæ, ut unica collatione plura uni conferri poſſint in titulum ſimplicis beneficii, refert Garc. *d. cap.* 5. *num.* 318.

δ *Singulis conferatur.*) Vide Garc. *d. cap.* 5. *num.* 283. ubi reſolvit intelligi cum effectu, ut unum poſſit retinere, quia Ordinarius poteſt inſtituere præſentatum, vel conferre aliud beneficium incompatibile

vel

vel ratione reſidentiæ, vel ratione ſufficientiæ, dummodo habita poſſeſſione pacifica ſecundi beneficii dimittatur primum.

An Coadjutoria cum futura ſucceſſione inducat incompatibilitatem cum alio beneficio? Vide Luſit. Gonzal. Mendoz. *lib.* 4. *diverſ. juris argument. cap.* 1. *num.* 8. Gonzal. ad *regul.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 5. §. 9. *a num.* 64. *& num.* 122. Nicol. Garc. *p.* 4. *c.* 5. *num.* 122.

ι *Honeſte ſuſtentandum non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex, &c.*) Quod habens beneficium ſimplex ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, & aliud conſequatur, ſit incompatibile cum primo, & peccet mortaliter, tenent Gloſſ. in *c. dudum*, 2. *de electione*, *verb. Intitulatam*, *& verb. Retinere*. Sylveſt. in *ſumm. verb. Beneficium*, 4. *num.* 2. Greg. Lop. *lib.* 3. *tit.* 16. *part.* 1. Ludov. Lopez. in *inſtruct. Conſc. tom.* 1. *cap.* 251. Zech. *de benefic. & penſionib. cap.* 5. *num.* 4. *verſ. circa tertium*. Hojed. *p.* 1. *cap.* 19. *num.* 1. Salon. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *concl.* 3. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 12. *poſt princ. & lib.* 5. *cap.* 19. *verſ. Conſuetudo*, *qua quis in eadem Eccleſia*, *& p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 7. *quæſt.* 4. *& cap.* 8. *quæſt.* 6. *& cap.* 9. *quæſt.* 3. *& cap.* 10. *quæſt.* 4. *& cap.* 11. *quæſt.* 23. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *c.* 31. *num.* 2. *&* 3. Flamin. *de Reſign. lib.* 3. *quæſt.* 1. *num.* 133. *& lib.* 5. *q.* 6. *num.* 115. *cum ſeq.* Veg. *p.* 1. *ſumm. cap.* 36. *caſ.* 25. *cum duobus ſeqq.* Lud. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ*, *p.* 4. *caſu* 26. Petr. Ledeſm. in *ſumm. p.* 2. *tract.* 7. *cap.* 1. *concl.* 12. *diffic.* 5. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 2. *verb. Incompatibilia*, §. 2. P. Valer. Reginald. *d. tract.* 3. *a n.* 283. Card. Thuſc. *tom.* 1. *lit. B. concl.* 61. † Navar. *conſ.* 1. *tit. de conſtitut. num.* 39.

ϛ *Sufficiens.*) Quod dicatur beneficium ſufficiens, vide apud Gomez. *de exſpectat. num.* 107. Nav. *de Orat. Miſcel.* 62. Proſp. de Auguſtin. in *addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii*, *verb. Beneficiorum reſignationes*, *cauſa* 8. Menoch. *de Arbitr. caſu* 216. Hojed. *p.* 1. *cap.* 19. *a num.* 22. Flamin. *de Reſignat. lib.* 5. *quæſt.* 6. *num.* 131. *cum ſeq.* Zerol. *verb. Beneficium*, §. 7. *concluſ.* 8. *princip.* Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15. *num.* 29. Marc. Ant. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neap. cap.* 64. *num.* 3. P. Valer. Reginald. *d. tract.* 3. *num.* 285.

κ *Dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat.*) Vide Corraſ. *de benef. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 2. Hojed. *cap.* 17. *num.* 30. Zerol. *p.* 1. *verbo*, *Beneficium*, §. 7. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 4. *lib.* 3. *cap.* 3. *quæſt.* 6. P. Valer. Regin. *d. tract.* 3. *num.* 279. Garc. *de Benef. pag.* 11. *cap.* 5. *n.* 260. *& num.* 173. ſequentes adducit ſacræ Cardin. Congreg. deciſiones.

ϑ Prima eſt. Diſpenſatus legitime ſine dubio Canonicatum, & Parochialem retinere poteſt: ſciendum tamen eſt, Ordinarium ſuper hoc diſpenſandi facultatem non habere.

ι Secunda. Epiſcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, ut quis poſſit obtinere duo beneficia diſformia ſub eodem tecto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens ad ſuſtentationem proviſi.

ϰ Tertia. An duo Canonicatus de jure in vim S. Concilii Tridentini Decretorum ſint incompatibiles? Congregatio reſpondit eſſe incompatibiles, refert Garc. *d. cap.* 5. *num.* 381.

λ Quarta. An is, qui duos Canonicatus ſimul abſque diſpenſatione Apoſtol. per triennium, & ultra detinet, utroque ipſo jure excidat in vim d. Decretorum Concilii Tridentini? Congreg. judicavit, ſi duos hujuſmodi Canonicatus ſimul retinere perrexit, utroque eſſe ipſo jure privatum. An utriuſque Canonicatus poſſeſſionem tueri, & defendere valeat poſſeſſor ex reg. de triennali? Congregatio reſpondit utique non poſſe: refert Garcia ubi proxime.

μ Quinta. Epiſcopus habenti unum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem, poteſt aliud ſimile conferre abſque diſpenſatione Apoſtol. refert Læli. Zechi. *de Repub. Eccleſiaſt. titul. de Beneficiatis*, *ad fin.* Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 310.

ν Sexta, Epiſcopus poteſt conferre ſecundum beneficium, ſi primum non ſufficiat ad ſuſtentationem: ſed ſi duo non ſufficerint, non poſſe conferre tertium abſque diſpenſatione Apoſtolica, refert Nicol. Garſ. ubi proxime, & propter illud verbum *Aliud*, de quo in Concilio, dicit ita obſervari in Urbe. Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 64. *num.* 3. De ſtylo tamen Curiæ, ſi duo non eſſent ſufficientia ad commodam ſuſtentationem, licere obtinere plura beneficia reſidentiam non requirentia, teſtantur Hojed. *part.* 2. *cap.* 1. *a num.* 3. Azeved. *conſ.* 2. *num.* 1. Cened. ad *Decretal. collect.* 130. *n.* 2. Flam. *de Reſig. lib.* 3. *quæſt.* 1. *num.* 141. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 11. *quæſt.* 8. Perez. de Lara *de Anniverſar. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 12. & videtur ſentire Zech. *dict. cap. de Benefic. verſ. Ad dignoſcendum vero*. Zerol. *part.* 1. *verbo*, *Benefic.* §. 7. *concl.* 2. Quintanad. *Eccleſiaſt.*

ſiaſt. lib. 4. *num.* 119. Quod Epiſcopus non poteſt diſpenſare, ut quis habeat duo beneficia ſimplicia, quorum alterum ſit ſufficiens, nec, ſi non ſunt ſufficientia, & requirunt reſidentiam perſonalem, veluti duo Canonicatus, reſolvunt Zerol. *dict.* §. 7. *concl.* 7. Quintanad. *d. lib.* 4. *num.* 131. P. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 7. *quæſt.* 4. *& lib.* 6. *cap.* 2. *quæſt.* 6. Pat. Valer. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 281. *prope finem*.

ξ *Commendata*.) Vide ſupra *Seſſ.* 7. *cap.* 4. & de incompatibilitate duarum Eccleſiarum commendatarum, vide Hojed. *p.* 1. *cap. num.* 13.

ο Congregatio Concilii ita cenſuit: Non comprehenduntur in hoc Decreto, qui cum Parochiali obtinent Monaſterium commendatum cum cura, refert Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 65.

π Congregatio Concilii ita etiam cenſuit: habens Parochialem, & monaſterium in Commendam ad vitam, cui cura imminet animarum, alteram dimittere non tenetur, referunt Gonzal. ubi proxime, Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. Parochia*, §. 5. Nicol. Garſi. *de benef. part.* 4. *cap.* 4. *num.* 35.

ρ *Illi vero, &c.*) Vide P. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 17. *Collect.* 870. Nicol. Garſi. *p.* 11. *cap.* 5. *n.* 219.

σ *Cogantur*.) Vide P. Henriq. in *ſum. p.* 2. *lib.* 14. *cap.* 17. §. 5. *in gloſſ. lit. C.*

* Navar. in *Manuali*, *cap.* 25. *num.* 129. Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap.* 48. *lit. D.* Frider. Scotum *conſ.* 6. *num.* 3. 4. *& 5. lib.* 1. *tom.* 2. Camil. Borell. *conſ.* 32. *num.* 65.

† *Quibuſcumque diſpenſationibus*.) Vide Spino in *ſuo ſpeculo teſtam. gloſſ.* 3. *princip. num.* 75.

τ *Infra ſpatium ſex menſium*.) Vide Nicol. Garſi. *d. p.* 11. *cap.* 5. *num.* 77. ubi reſolvit, huic decreto non adverſari aliud *Seſſ.* 7. *de reform. cap.* 4. quia hoc ſolum loqui affirmat de obtinentibus, tunc plures parochiales, aut unam Cathedralem, & aliam parochialem ex diſpenſatione ſeu unione ad vitam, quibus injunxit Concilium; quod una retenta, alias infra ſex menſes dimitterent, non tamen loqui de pluribus parochialibus beneficiis poſt Concil. obtentis, de quibus loquitur *d. cap.* 4. intrepide reſolvit.

υ *Ipſo jure vacare cenſeantur*.) Quod accepto ſecundo beneficio vacat primum, & non poteſt tuta conſcientia obtinere fructus primi beneficii, quamvis nulla detur ſententia, nec fiat petitio, reſolvit Pat. Henriq. in *ſum. l.* 14. *cap.* 56. §. 2. *in fin. in gloſſ. lit. O.*

φ An obtinens plura beneficia ex diſpenſatione Papæ, ſine cauſa tamen rationabili ſit tutus in foro conſcientiæ? Vide Ludov. Lop. in *inſtructor. conſcient. tom.* 1. *cap.* 252. *& ſeq.* Navar. *conſil.* 32. *de conſtit. a num.* 37. Cordub. in *q. lib.* 1. *quæſt.* 20. Corrad. in *Reſponſ. caſuum conſc. q.* 35. *in addit.* Didac. Perez. ad *Villadieg. de Irregul. c.* 1. *num.* 13. Veg. *p.* 1. *cap.* 36. *caſu* 30. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 31. *num.* 7. & 8. Hojed. *p.* 2. *cap. fin. num.* 38. Toler. *lib.* 5. *cap.* 81. Petr. Ledeſm. in *ſum. p.* 2. *tr.* 7. *cap.* 1. *circa* 9. *concluſ.* 11. & P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 12. *quæſt.* 7. 8. *& 11. & lib.* 5. *cap.* 3. *quæſt.* 2. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tr.* 3. *n.* 289. *verſ. Sextum dubium*. P. Leſſi. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 151. *cum ſeq.*

CAPUT XVIII.

Dum contingit Eccleſias Parochiales vacare, fiat examen per concurſum præmiſſis edictis; deſcribuntur qualitates eorum, qui debebunt examinari. Si Eccleſia fuerit Juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio pertineat ad Epiſcopum, quædam ſtrictius erunt obſervanda, quam caſu, quo Eccleſia fuerit Juriſpatronatus laicorum &c. Attente hoc caput legendum & ſervandum ad amuſſim.

α &c. EXpedit maxime animarum ſaluti, a dignis atque idoneis parochis gubernari. Id ut diligentius ac rectius perficiatur, ſtatuit ſancta Synodus, ut 1. cum Parochialis Eccleſiæ vacatio 2. etiamſi cura, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per unum vel plures adminiſtretur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, ſeu receptivis nuncupatis, in quibus conſuevit Epiſcopus 3. uni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infraſcriptum examen teneri mandat, per obitum, 4. vel ο reſignationem, etiam in Curia, ſeu aliter

quo-

quomodocunque contigerit, ξ etiamſi ipſa Parochialis 5. Eccleſia reſervata, vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti, ſeu privilegii in favorem S. Rom. Eccl. Cardinalium, ſeu 6. Abbatum, vel 7. Capitulorum: 8. debeat Epiſcopus ſtatim, habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, 9. idoneum in ea vicarium, 10. cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis aſſignatione, conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur. 11. *a* Porro Epiſcopus, 12. & qui jus patronatus habet, π ρ intra decem dies, vel aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum idoneos aliquot Clericos ad regendam Eccleſiam 13. coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut poſſit poſtea de cujuslibet ætate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio. Et ſi Epiſcopo, aut Synodo provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, 14. per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Tranſacto conſtituto tempore, omnes qui deſcripti fuerint, (*a*) 15. examinentur σ ab Epiſcopo ſive eo impedito, 16. ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus 17. non paucioribus, quam tribus † 18. quorum votis, ſi pares aut ſingulares fuerint, 19. accedere poſſit Epiſcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem ſingulis annis 20. in diœceſana Synodo ab Epiſcopo, vel ejus Vicario ad minus ſex proponantur; 21. qui Synodo ſatisfaciant, & ab ea probentur. 22. Advenienteque vacatione cujuslibet Eccleſiæ, 23. tres ex illis eligat Epiſcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque ſuccedente alia vacatione, aut eoſdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis ſex eligat. Sint vero hi examinatores, * Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, vel alii Clerici, ſeu Regulares, etiam ex Ordine mendicantium, aut etiam ſæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, jurentque omnes ad ſancta Dei Euangelia, ſe quacunque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros. (*b*) τ υ &c. Caveantque ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis 24. nec ante, nec poſt accipiant, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quam alii dantes incurrant, a qua abſolvi nequeant, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non ſolum coram Deo, ſed etiam in Synodo Provinciali, ſi opus erit, rationem reddere teneantur: a qua, ſi quid contra officium eos feciſſe compertum fuerit, graviter ejus arbitrio puniri poſſint. φ &c. Peracto deinde examine renuntientur, quotcunque ab his 25. γ γ idonei judicati fuerint, 26. ætate, 27. moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, (*c*) 28. ex hiſque Epiſcopus eum eligat, quem cæteris † 29. magis idoneum judicaverit: * 30. atque illi, & non alteri, collatio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam conferre. 31. Si vero juris patronatus Eccleſiaſtici erit, ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non alium pertineat, is 32. ζ ζ η η quem patronus digniorem inter approbatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo præſentari teneatur, ut ab eo inſtituatur. Cum vero inſtitutio 33. ϑ ϑ ab alio, quam ab Epiſcopo, erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat 34. ι ι &c.

a Inf. Seſſ. ult. de Reform. c. 5.

b c. quando, 24. diſtinct.

c Seſſ. 25. cap. 9.

Quod

Quod ſi jus patronatus laicorum fuerit, debeat, qui a patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non, niſi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibuſque ſupra dictis caſibus 35. non cuiquam alteri, quam uni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, juxta ſupradictam regulam, de Eccleſia provideatur; nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, μ μ ulla devolutio, 36. aut appellatio, * etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſive ejuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuntios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita, impediat, aut ſuſpendat; alioquin Vicarius, quem Eccleſiæ vacanti antea Epiſcopus arbitrio ſuo ad tempus deputavit, vel forſan poſtea deputabit, ab ejus Eccleſiæ cuſtodia, & adminiſtratione non amoveatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, ut ſupra, ſit proviſum, ν ν ξ ξ alias proviſiones omnes, ſeu inſtitutiones, præter ſupradictam formam † factæ, 37. ſubreptitiæ eſſe cenſeantur: non obſtantibus huic Decreto exemptionibus, indultis, privilegiis, præventionibus, affectionibus, novis proviſionibus, indultis conceſſis quibuſcunque (*d*) Univerſitatibus, etiam ad certam ſummam, & aliis impedimentis quibuſcunque. Si tamen adeo exigui reditus dictæ Parochialis fuerint, ut totius hujus examinationis operam non ferant; aut nemo ſit, qui ſe examini quærat ſubjicere, aut ob apertas factiones ſeu diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facile graviores rixæ, ac tumultus poſſint excitari; 38. poterit Ordinarius, ſi pro ſua conſcientia cum deputatorum conſilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omiſſa, privatum aliud examen, cæteris tamen, ut ſupra, ſervatis, adhibere. Licebit etiam Synodo provinciali, ſi qua in ſupradictis circa examinationis formam addenda, remittendave eſſe cenſuerit, providere.

d Seſſ. 7. cap. 13.

DECLARATIONES.

1. *Cum Parochialis Eccleſiæ vacatio.*) Hoc Decretum non habet locum, quando contingit aliquam dignitatem vacare, cui Parochialis eſt unita acceſſorie.

Si fuerit Capellania pro coadjutoria in Parochiali ſita, in ea conferenda ſervatur hoc Decretum. Sicut & tunc, cum ex antiquiſſima conſuetudine hæ Parochiales ſolitæ eſſent commendari ad ſex menſes, & qui ſemel inſtituti fuerint, etiam ad præſentationem, non poſſint amoveri ad nutum.

2. *Etiamſi cura Eccleſiæ.*) Etiam hoc ſervatur in Eccleſiis Cathedralibus vel Collegiatis, in quibus exercetur cura animarum per Capellanos amovibiles ad nutum Capitulorum, vel per ipſoſmet Canonicos abſque examinatione ab immemorabili tempore, quo non obſtante, omnes tenentur ad ſubjiciendum ſe examini Epiſcoporum.

In vacationibus Eccleſiarum Parochialium, licet earum collatio pertineat ad Canonicos, edicta tamen, & examina ac electio perſonarum, quæ ſunt magis idoneæ, proprie ad Epiſcopos Ordinarios ſpectant, collatio autem Parochialium ab his facienda eſt poſtea, ad quos ante pertinebat conferre.

Epiſcopo reſignantes proprias parochias, *in forma dignum*, reſignent judicio & proviſione vicinioris Epiſcopi.

3. *Vni, vel pluribus curam animarum dare.*) Sed non intelligitur hoc de Canonicis Cathedralis vel Collegiatæ Eccleſiæ, quibus cura animarum incumbit, & per quos ipſa cura animarum exercetur.

4. *Vel reſignationem.*) S. D. N. Greg. XIII. noluit licere Canonicis regularibus Congregationis Lateranenſis, etiam de licentia ſui Generalis, abſque permiſſu Summi Pontificis aſſumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.

Decretum Concilii Tridentini quod dicit, vacationes omnes de Eccleſiis Parochialibus, etiam per reſignationem examine per concurſum prævio ab Ordinario conferendas ei, quem aptiorem judicaverit, locum non habet in reſignationibus factis in manibus Papæ in favorem certæ perſonæ, cum non poſſint dici proprie vaca-

re.

re. Itaque Concilium Tridentinum loquens de examine per concurſum faciendo, non habet locum in vacatione parochialis per reſignationem factam in manibus Papæ in favorem perſonæ, quam idem Pontifex admiſerit, & mandavit examinari & expediri *in forma dignum*.

Et qui exhibuit Bullam parochiæ ſibi reſignatæ Epiſcopo Ceſenatenſium, & rejectus eſt ab examine, de quo fidem examinatorum affert, juſſum eſt eandem appellationem ad ſuffraganeum Ravennatenſium deferre.

In proviſionibus faciendis de beneficiis ex cauſa permutationis, non eſt neceſſarium hoc examen per concurſum, poteſtque apponi clauſula: *ut non obſtantibus beneficiis alibus*, dummodo permutatio ſit vera, & non fraudolenta, nec de ſimplici ad curatum, nec in valore ſit magna inæqualitas, vel aliquid ſimile, alias fieri debet examen per concurſum. *Infra §. In permutationibus*.

Ad litteras Epiſcopi non probantis examen ejus presbyieri, cui reſignatio facta eſt, quia præſumptio eſt pro presbytero, reſpondetur a Reverendiſſ. Domino Datario, ut Epiſcopus teſtes examinet, & ſi quid contra eum habet, quod indignum ac inidoneum reddat, tranſmittat.

In conceſſione jurium in favorem ejus, qui prætendit habere jus, nec examen, nec expreſſio beneficiorum, aut valoris eſt neceſſaria, ſi vera lis fuerit.

5. *Eccleſia reſervata*.) In beneficiis curatis reſervatis Sedi Apoſtolicæ, & quibuſvis aliis, ex antiqua conſuetudine Ordinarii proponunt edicta concurſus, & a Sede Apoſtolica proviſio fit, & approbatur ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſi providendus habet fidem approbationis ſuæ ab ordinario. De hoc eſt Bulla Pii V.

6. *Abbatum*.) Abbatis proviſione curata beneficia cum vacaverint, Ordinarii edicta concurſus proponere debent.

Quoties aliqua Eccleſia parochialis vacaverit, ad quam Abbas aliquis habet jus nominandi, quemcumque Abbas nominaverit, eum ad examen Ordinarius admittere debet: ſi autem Eccleſiæ vacabunt ad mortem rectorum; in quibus Abbas habet jus conferendi, eos, qui earum curationem ſuſcipere volunt, Ordinarius probare debet, illo examinis genere, quod vocatur per concurſum: neque Abbas eam ob cauſam ullum examinis edictum proponere poteſt, neque illius officii partem ullam attingere: ſed id totum pertinet ad Ordinarium, qui & ipſe proponere debet edicta, & examinatores ex Concilio præfato deputatos adhibere, a quibus omnes iſtiuſmodi concurrentes examinentur: quo examine confecto ex his, quos vitæ integritas & doctrina commendabit, Ordinarius debet eligere magis idoneos, & poſtea Abbati relinquere, ut ex illis, cui maluerit, curam conferat.

Licet aliqui Patriarchæ habeant collationem parochialium exiſtentium in aliqua Diœceſi, Ordinarius tamen illius Diœceſis edicta concurſus proponere debet, & collatio poſtea legitima & approbata debet fieri a Patriarcha. Habens itaque jus conferendi aliquas Parochiales, quæ ſunt in Diœceſi Epiſcopi ſuæ provinciæ, non poteſt eas conferre, niſi his, qui approbati & examinati fuerint ab examinatoribus deputatis per Epiſcopum ejus Diœceſis, in qua ſitæ ſunt iſtæ Parochiales, & interim, dum dictæ Parochiales vacant, Epiſcopus illius Diœceſis in qua ſunt, jus habet conſtituendi in eis Vicarium cum congrua (arbitrio ſuo) fructuum portionis aſſignatione, qui dictæ parochiæ inſerviat, donec de Rectore fuerit proviſum: nec poteſt Patriarcha in aliena Diœceſi (licet ea ſit Epiſcopi ſuæ Provinciæ) Capellanos ad animarum curationem conſtituere, niſi ad ejuſdem Epiſcopi conſenſum, & examine ejus præeunte, quod per eum, aut ejus executionem faciendum eſt, & quamdiu prædictus Epiſcopus provincialis dicti Patriarchæ, Synodum Diœceſanam habebit, Patriarcha nihil poteſt aliter committere. Quamobrem Eccleſiarum Rectores, quorum electio ad ipſum Patriarcham ſpectat, aliique prætereà, qui curam animarum in eis gerunt, vel Synodo non interſint, vel decretis Epiſcopi obtemperent. Nec poteſt idem Patriarcha alienos Epiſcopos in Diœceſin Epiſcopi ſui Provincialis inducere ad Eccleſias benedicendas vel conſecrandas, vel ut ſacrum extremæ Unctionis oleum conficiant, vel chriſma adminiſtrent, aut aliqua Pontificalia munia obeant atque exerceant, niſi de Epiſcopi, cujus ipſa Diœceſis eſt, conſenſu.

7. *Capitulorum*.) Etiamſi ad illos collatio, inſtitutio, ſeu præſentatio pertineat.

Quando collatio Parochialis ab immemorabili tempore pertinet ad Capitulum Cathedralis vel Collegiatæ Eccleſiæ, vel ad alium inferiorem; occurrente illius vacatione pertinet edictorum appoſitio ad ſolum Epiſcopum, ſi in ejus Diœceſi Parochialis ſita eſt.

Immo

ſimmo vero vacante Parochiali, ſi ejus collatio ſpectat ad Archidiaconum, jus examinandi eligendique virum idoneum ac edictorum proponendorum ad Ordinarium ſpectat; non ad ipſum Archidiaconum.

Archidiaconus, cujus territorium eſt in una Diœceſi, parochiales Eccleſias conferre poteſt tantum illis, quos Epiſcopus ejuſdem Diœceſis, (in qua territorium eſt) elegerit, magiſque idoneos judicaverit ex his, qui ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis idonei renuntiati ſunt.

Quoties autem vacaverit aliqua Eccleſia Parochialis, cujus collatio ſpectat ad Præpoſitum alicujus Collegiatæ, debet idem Præpoſitus curare, ut fiat edictum publicum, in quo ſit adſcriptus certus dies, & hujus tenoris, videlicet: quod *proteſtatur ſe in ipſa Eccleſia conferenda Ordinarium Epiſcopum prævenire, ipſamque conferre illi, quem Epiſcopus idoneum elegerit ex iis, quos examinatores approbaverint, atque ideo ſe ei denuntiare, ut edicta proponantur, & curet, ut examen fiat ſuo tempore*, infra hoc *cap.* §. *Porro Epiſcopus.*

8. *Debeat Epiſcopus ſtatim.*) Hoc examen agere, edicta proponere, & alias proviſiones facere, prout in hoc Decreto, ſpectat tantum ad Epiſcopum, & non ad alium inferiorem, vel Capitulum; non obſtante etiam, quod ipſe inferior ex immemorabili conſuetudine haberet hujuſmodi jus cumulative in loco ſuæ juriſdictionis (dummodo in ipſius Epiſcopi Diœceſi Parochialis poſita ſit) etiam Vicarium conſtituere, & omnia alia facere, niſi inferior Ordinario haberet jus congregandi Synodum.

9. *Idoneum in ea Vicarium.*) Hic Vicarius debet habere cuſtodiam, & adminiſtrationem omnium bonorum Eccleſiæ, etiam illius, cujus inſtitutio non ad Epiſcopum, ſed ad inferiorem ſpectaret, non obſtantibus his, quæ traduntur per Doct. in *cap. cum vos, de Offic. Ordin.*

Mercenarii quidam, ex antiquiſſima conſuetudine ab Ordinario commendari ſolent ad ſex menſes ſacerdotibus per vicinos præſentatis: quibus elapſis nunquam vel raro ſacerdos ipſe prorogationem vel novam proviſionem requirit, ſed vigore dictæ primæ expeditionis, ad Rectoris vel hominum libitum, in ipſo munere jure perſiſtit. At ſi vicini illi probarent legitime jus patronatus validum, prout Concil. requirit *Seſſ. 25. cap. 9.* permittendum eſſet illis præſentare inſtituendos, prævio tamen examine, ex hoc *cap.* ad denegandam expreſſe *Conc. Trid. cum Gall.* illis facultatem ſemel inſtitutos amovendi ad eorum nutum.

Congregatio cenſuit, pro collatione & inſtitutione harum Eccleſiarum curatarum, ſeu deputatione Vicarii, ut *Seſſ. 6. cap. 2. & ſeſſ. 7. cap. 7. & cap. 8. &c.* Cancellarium poſſe in ſingulas accipere mercedem ſuo labori convenientem, quæ tamen pro ſcriptura, ſigillo, & cæteris omnibus computatis unum aureum non excedat, & dummodo ipſi Cancellario ſalarium nullum pro officio ſuo exercendo præſtitum ſit, & ex pecunia, quam accipit, nihil prorſus emolumenti collatores, aut inſtitutores ullo modo directe vel indirecte, percipiant.

10. *Cum congrua.*) Duorum aureorum (attentis certis circumſtantiis) pro ſingulis menſibus viſa fuit congrua portio fructuum portionis in aſſignatione, ut conſtitueretur. Et hoc ipſum poteſt, Sede vacante, Capitulum. Quod ſi penſionis aſſignatione gravamen intulerit, poterit unus Epiſcopus corrigere.

11. *Porro Epiſcopus.*) Hoc examen omnino ad Epiſcopum Ordinarium ſpectat, in cujus Diœceſi Parochialis eſt. Collatio autem fit ab eo, ad quem de jure ſpectabat, & ſi inferior haberet proviſionis jus cum Ordinario, debet, habita notitia vacationis Parochialis, coram Notario declarare ſe velle dictam Parochialem conferre, & ideo rogare Epiſcopum, ut proponat edicta, & hac ratione tuebitur proviſionis ſuæ jus. Supra hoc *cap.* §. *Archidiaconus*, & §. *Quoties autem.*

Congregatio Concilii cenſuit, Vicarios perpetuos in Parochialibus Capitulo unitis non eſſe prævio concurſu inſtituendos. Cenſuit quoque, Epiſcopum poſſe occurrente vacatione beneficii curati admittere ad concurſum aliquem habentem beneficium curatum: ſed ſi is obtinuerit illud per concurſum, & ſic vacaverit primum beneficium per adeptam poſſeſſionem pacificam alterius curati, poterit Epiſcopus iterum ponere edicta novi concurſus, pro beneficio illo vacante. 28. April. 1594.

12. *Et qui jus patronatus habet.*) Congregatio jam dudum cenſuit, hoc *cap.* non requirere examen per concurſum ad Parochialem, quæ ſit juris patronatus laicorum valide; ideo admittendum ad eam illum, qui intra tempus juris patronatus laicis præfixum, fuerit ab ipſis præſentatus, ſi a deputatis examinatoribus idoneus repertus fuerit.

13. *Coram deputandis examinatoribus nominet.*) Cum nominatio patrono Eccleſiæ facta

facta fuerit, poteſt Epiſcopus etiam alios idoneos ad concurſum admittere.

11. Julii 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe occurrente vacatione beneficii curati, vocare & admittere ad concurſum poſſidentem aliud beneficium curatum; ſed non poteſt ſine concurſu, ſi beneficium, quod poſſidet, obtinuerit ille per concurſum, & poſtquam vacaverit primum beneficium per adeptam poſſeſſionem pacificam alterius curati, poterit Epiſcopus iterum ponere edicta pro concurſu.

14. *Per edictum etiam publicum vocentur, qui volunt examinari.*) Congregatio cenſuit, ſi unus tantum ad concurſum comparuerit intra triennium, poſſe ſolum examinari & approbari.

6. Aug. 1593. Congregatio cenſuit illum, qui termino elapſo comparuit, minime eſſe admittendum ad concurſum Parochialis.

Item unico comparente non debet prorogari terminus, & proponi aliud edictum, ſed ille, qui comparuerit, examini ſubjiciendus eſt, & ſi idoneus repertus fuerit, eidem beneficium eſt conferendum, niſi qui deſcripti ſunt, excuſent ſe legitimo impedimento detineri quo minus valeant ad concurſum accedere, tunc enim poterit Epiſcopus legitime terminum prorogare.

Item, ſi Epiſcopus ſemel edictum propoſuit per concurſum, & ex multis examinatis nullus repertus ſit idoneus, licet Concilium non videatur neceſſario requirere edictum per concurſum, fuit tamen tutius judicatum, aliud edictum proponi; & ſi nemo comparuerit idoneus, tunc alicui, prævio examine, ſine concurſu beneficium conferetur.

A reprobatione examinatorum datur appellatio ad effectum devolutivum, ſed non ad ſuſpenſivum. & qui tranſacto tempore comparuit, minime eſt audiendus aut admittendus ad concurſum.

Urbinatenſis, 4. Maji 1592. Congregatio Concilii cenſuit, a reprobatione Examinatorum dari appellationem ad effectum devolutivum a die ſcientiæ.

7. Aug. 1600. Congregatio Concilii cenſuit, a reprobatione examinatorum, qui aliquem ex concurrentibus ad Parochialem Eccleſiam vacantem minus idoneum renuntiarunt, dari appellationem ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum.

26. Jan. 1601. Congregatio Concilii cenſuit, beneficia curam animarum habentia, quæ vere ſint dignitates, non ſubjacere concurſui.

Hoc decretum de concurſu non habet locum in beneficiis, quæ Regularibus conferri conſueverunt.

Examen concurſus in Parochialibus eſt neceſſarium, etiam in illis locis, ubi ſunt factiones & partialitates, ob quas timentur ſcandala in concurſibus peragendis.

Doctor ſive Licentiatus in Theologia, ſive in jure Canonico, & in publica Univerſitate graduatus, non excuſatur ab examine, quando petit provideri de aliqua Eccleſia Parochiali.

Omnis cura, & diligentia adhibenda eſt, ne Epiſcopi juriſdictionis Venetæ, in Parochialium vacationibus, non adhibeant examen per concurſum, ſed curandum eſt, ut Decretum Concilii Tridentini, & motus proprii S. D. N. in hujuſmodi omnino ſerventur.

Examen concurſus non eſt neceſſarium in dignitate, quæ Parochialem perpetuo, ſed acceſſorie unitam habet. Infra hoc *cap.* §. *S. D. N.*

In Parochialibus vacantibus per reſignationem, quam vocant in favorem, concurſus fieri non debet, cum proprie non dicantur vacare, proviſiones tamen iſtarum Ordinariis committantur, qui examinatis, non autem per concurſum proviſis, ſive reſignatariis, & idoneis repertis Parochiales hujuſmodi conferant.

In proviſionibus a Sede Apoſtolica ſpecialiter factis *in forma dignum*, non eſt neceſſaria, nec de jure debet fieri examinatio, quæ fit per concurſum. Adeo ut familiaris Papæ, qui de ejuſdem commiſſione examinatus & approbatus fuit Romæ, ab Ordinario debeat haberi tanquam ſi fuiſſet approbatus & examinatus ab ipſomet Ordinario.

Archiepiſcopo Cæſar-Auguſtano, qui noluit ad examen recipere habentem titulum parochialis a Papa per obitum in curia, alias ab ipſo Archiepiſcopo approbatum in eadem Eccleſia: ſcriptum fuit, ut vel ipſe cum examinatoribus examinet *in forma dignum*, vel committat Ordinario viciniori.

Reſignans Parochialem cuidam, qui per multos annos in curia permanſit, petiit, ut examinaretur in curia, coram deputatis examinatoribus, & hoc iſtis partibus conceſſum fuit.

Habens Parochiam, ſi per triennium ſervivit ab Ordinario approbatus, modo non fuerint examinatores in Synodo conſtituti, remittatur examinandus ad Ordinarium viciniorem, & ſimul ad ejuſdem examinatores.

Congregatio Concilii cenſuit, in collatione Canonicatus, quamvis ei unita ſit Paro- 30. Jan. 1596.

chia-

chialis, non oportere observari formam examinis per concursum.

S. D. N. ex sententia Congregationis Concilii declaravit examen, quod ex decreto hoc faciendum est per concursum in collatione Parochialium, non oportere fieri in provisione dignitatis nuncupatæ, licet ei sit unita Parochialis Ecclesia, dummodo hæc unita auctoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetua & accessoria sit, supra hoc *cap.* §. *Examen*.

Petentibus Jesuitis an Parochia Toletana in monasterium erecta, & unita eorum Collegio regi possit a deputato ab ipsis, modo sit approbatus ab Ordinario, censuerunt Illurissimi Cardinales posse.

15. *Examinentur ab Episcopis.*) Licet Episcopis Capellanos seu coadjutores ad exercendam curam animarum deputatos a Capitulo, seu a quocunque id auctoritatis habente, examinare, nec permittitur illis absque ejus approbatione curam exercere, vel Sacramenta administrare.

Hoc Decreto comprehenduntur Parochiales sæculares, quarum collatio spectat ad Abbates, & alios collatores inferiores.

16. *Ab ejus Vicario generali.*) Vicarius Sede Episcopali vacante, in locum examinatorum absentium, vel defunctorum, alios auctoritate propria sufficere potest, sed curare debet, ut elapso anno alii in locum demortuorum sufficiantur, seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non habebuntur, qui supererunt.

In permutationibus Ecclesiarum Parochialium non requiritur examen: si tamen adsit aliqua inæqualitas numeri Parochianorum, vel permutantes non fuissent examinati, eo tempore, quo Parochiales adepti sunt, tunc eos examinandos esse declaratum fuit, sed absque concursu. Itemque si fiat permutatio cum beneficio simplici, erit necessarium examen, sed non per concursum, supra hoc *cap.* §. *In provisionib.*

17. *Non paucioribus quam tribus.*) Tres examinatores adhiberi omnino debent in Parochialibus etiam modici valoris, infra hoc *cap.* §. *Tres ex illis*.

Satisfit huic Decreto, si tertius examinator examinaverit, & sit præsens in approbatione, licet votum suum non applicaverit.

In examine per concursum examinatores ex prædictis deputatis in Synodo adsint, & idem numerus a Concilio præscriptus in omnibus examinibus, tam ad minores, quam ad majores Parochiales servandus est.

18. *Quorum votis.*) Licet Concilium non expresserit, an vota examinatorum palam, aut secrete fieri debeant: magis tamen expedit, ut examinatores palam inter se sua vota conferant, deinde Notario jubeant, ut in actis suis simpliciter scribat, Titium approbatum idoneum, ut Romæ fit, secus vero reprobatum.

19. *Accedere possit Episcopus.*) In hoc casu Episcopus tantum, vel ejus Vicarius habet votum decisivum.

Episcopus non potest admittere in Parochialibus in suis manibus resignatis consanguineos, familiares, tam suos quam resignantium, ex Bulla Pii V. anni ejus 3. Kal. April.

Congregatio Concilii censuit, si ex duobus concurrentibus ad Parochialem vacantem, & a tribus examinatoribus Synodalibus examinatis alter eorum ab omnibus tribus fuerit approbatus, alter vero ab uno approbatus, & a duobus reprobatus debere utique Episcopum tanquam magis idoneum eligere illum, qui omnia suffragia pro se tulisse proponitur, itaque in hunc modum ad electionem procedendum, atque approbato petenti acta omnia ab ipso Episcopo esse exhibenda. 18. April. 1595.

20. *In Diœcesana Synodo.*) Eligendi sunt in illa Synodo examinatores, qui examinent promoveri volentes ad Parochiales: eligendi sunt & judices Ecclesiastici, quibus Ecclesiæ causæ ex Conc. Trident. Decreto committendæ sunt.

21. *Qui Synodo satisfaciant.*) Horum officium non expirat per mortem Episcopi.

Congregatio Concilii censuit, examinatores Synodales durare, donec alii in Synodo deputati fuerint, verum si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerunt, officium omnium expirare. Saonensis 1. Feb. 1593.

22. *Advenienteque vacatione, &c.*) Datarius testatur Papam providere de beneficiis vacantibus in mensibus etiam non reservatis, Sede Episcopali vacante, licet de his nulla habeatur reservatio, vel in corpore juris, vel in extravagantibus, vel in regulis.

23. *Tres ex illis eligat Episcopus.*) Hoc servandum est tam in Ecclesiis tenuioris reditus, quam in Parochialibus modici valoris.

Concil. Trident. non statuit præcise, ut examinatores sint tres, sed quod non possint esse pauciores tribus. Itaque si tres sunt tantum examinatores, vota non possunt esse paria, sed singularia, quando singuli singula approbant.

Congregatio Concilii censuit, licuisse Episcopo secundum ea, quæ præponuntur eligere ex duobus inhabilibus inhabilem, Forosem. prouiensis 19. Aug. 1591.

quamvis unus duntaxat ſuffragium examinatorum tulerit, illum tamen amplius eruditi curabit Epiſcopus.

24. *Nec ante, nec poſt accipiant.*) Quacunque etiam immemorabili conſuetudine non obſtante.

6. Aug. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, examinatores minime quidquam, etiam poſt examen accipere poſſe.

25. *Idonei judicati fuerint.*) An obtinentem beneficium curatum oporteat eſſe Diaconum, vel ſaltem Subdiaconum, cum intra annum debeat promoveri ad Sacerdotium? Congregatio cenſuit non oportere.

26. *Ætate.*) Epiſcopo Cremonenſi poſtulanti an iis, qui a ſe ſcriptum Teſtimonium adferre volunt, quod ſint idonea ætate adminiſtrandi Parochiales, dare debeat in genere, an in ſpecie, illi Parochiæ? reſponſum eſt examinandos eſſe in genere.

27. *Moribus, Doctrina.*) Præferendus minus doctus (modo idoneus & quando ejus mores ſunt noti & approbati) doctiori, cujus vita ignoratur.

24. Maji 1601. Congregatio Concilii cenſuit, relatione examinatorum renuntiantium unum ex approbatis idoneum quoad ſcientiam tantum, & quoad vitam, & mores approbationem rejicientium ad Vicarium Archiepiſcopi, non eſſe ſatisfactum decreto *d. cap.* 18. *Seſſ.* 24. *verſ. peracto.*

28. *Ex hiſque Epiſcopus eum eligat.*) Non prohibetur, quod ſi unus tantum comparuerit in concurſu, atque repertus fuerit idoneus, ei debeat Eccleſia conferri. Supra hoc *cap.* §. *Item unico.*

29. *Magis idoneum.*) Etiam caſu quo collatio pertineat ad Abbates, & alios inferiores collatores.

5. Apr. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, examinatores Synodales debere renuntiare quotquot idoneos repererint ad vacantem Parochialem Eccleſiam gubernandam, ſed ad Epiſcopum, non autem ad eoſdem examinatores pertinere, judicare, quis inter eos ſit magis idoneus.

Conchenſis 1599. Congregatio Concilii cenſuit, non pertinere ad examinatores, ſed ſolum Epiſcopum judicare; quis ex concurrentibus ad Parochialem vacantem ſit magis idoneus.

30. *Illi, & non alteri collatio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit.*) Conſtitutiones Sanctæ memoriæ Pii V. ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum 15. Kalend. April. 1566. S. D. N. Gregor. XIII. audita relatione Congreg. Conc. reſpondit, non habere locum, niſi in iis Diœceſibus, in quibus fuit coacta Synodus Diœceſana, & in ea juxta formam hujus c. fuerunt deputati examinatores.

31. *Si vero juris patronatus.*) Idem dicendum eſt & obſervandum in collatione & inſtitutione Juris patronatus mixti; ſcilicet partim Laici, partim Eccleſiaſtici.

Non habet locum hoc Decretum contra inſtitutionem & fundationem, nam ſervanda eſt lex in inſtitutione & fundatione poſita: attamen præſentatus eſt examinandus & approbandus ab Ordinario citra concurſum, ſive id repugnaret inſtitutioni, ſive fundationi.

Epiſcopus inſtituere debet in beneficio præſentatum ab Eccleſiæ Patrono, ſi digniorem elegerit ex approbatis ab examinatoribus.

Congregatio Concilii cenſuit, etiam in jure patronatus, quod pro duabus partibus pertinet ad Laicos, & pro una ad Eccleſiaſticos, ſervandum eſſe concurſum ex Decreto *cap.* 18. *Seſſ.* 24. Montis regalis 6. Aug. 1593.

Congregatio Concilii cenſuit, beneficia curata juris patronatus Eccleſiaſtici eſſe conferenda prævio concurſu, ad eumque omnes qui concurrunt, eſſe admittendos, tametſi a Patronis non fuerint nominati, ideoque appellationem præſentatorum ab ipſis Patronis Eccleſiaſticis prætendentium alios ad concurſum admitti non debere, concurſum, dummodo alias legitime conſtitutus & habitus fuerit, impedire non potuiſſe. 22. April. 1599.

Congregatio Concilii cenſuit Decretum *cap.* 18. *Seſſ.* 24. *de Reformatione verſ. ſi vero juris patronatus*, non habere locum adverſus Parochialis inſtitutionem, vel fundationem veſtigare præſentati idoneitatem, ſi præſcripta fuerit, eam utique omnino eſſe obſervandam; cæterum jus patronatus debet hoc caſu ab Ordinario examinari, & approbari citra concurſum, quamvis lex fundationis repugnaret. Die 6. April. 1598.

32. *Quem patronus digniorem inter approbatos.*) Ad eundem Patronum Eccleſiæ ſpectabit (quando duo æque idonei ab examinatoribus fuerint judicati) eligere, utrum voluerit ex approbatis.

Si beneficium curatum Juris patronatus Eccleſiaſtici in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis vacaverit; Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione Patronorum, debet edicta concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere inſtituendum cum fide Ordinarii; ſicut fit in aliis curatis, quæ non ſunt de Jure patronatus.

Con-

28. April. 1594. 11. Jan. 1594.

Congregatio Concilii cenſuit, ſi inſtitutio ad Parochiales Eccleſias Juris patronatus Eccleſiaſtici facienda ſit a ſummo Pontifice, jus eligendi digniorem ex approbatis ab examinatoribus Synodalibus ſpectare ad Epiſcopum, ſicuti pari modo electio ſpectat ad eundem Epiſcopum, quando ab eodem Pontifice collatio Parochialium facienda ſit.

Civitatenſis 26. Auguſt. 1593.

Congregatio Concilii cenſuit, ad patronum Parochialis Eccleſiæ, quæ juris patronatus Eccleſiaſtici ſit, ſi inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, ſpectare, eligere digniorem inter probatos ab examinatoribus Synodalibus, ſi autem inſtitutio non ad Epiſcopum, ſed ad alium ſpectet, debere Epiſcopum eligere digniorem, & hunc teneri ipſum Patronum præſentare.

33. *Ab alio quam ab Epiſcopo ſervetur.)* Etiamſi inſtitutio eſſet facienda a Papa: quia tunc ſolus Epiſcopus eligit. Ita Congregatio cenſuit, & Sanctiſſimus voluit, quia Epiſcopus melius cognoſcit perſonas.

Nullius 29. Januar. 1593.

Congregatio Conc. cenſuit, verba illa, *ab alio*, poſſit in *c.* 18. *Seſs.* 24. *de Reform. V. cum vero &c.* intelligenda eſſe de inferiori collatore.

Si inſtitutio iſtarum Parochialium de Jure patronatus Eccleſiæ ad inferiores pertineat, licet ad exemptos, etiam Abbates, nihilominus Epiſcopus ordinarius debet edicta concurſus proponere, & tunc inferior inſtituat magis idoneum approbatum ab Epiſcopo; quod ſi ſecus factum fuerit, collatio eſt nulla.

34. *Quod ſi jus patronatus Laicorum.)* Speciale eſt in jure patronatus Laicorum, ut non requiratur concurſus in collatione Eccleſiæ Parochialis, ſed ſi ea ſit Juriſpatronatus partim Eccleſiaſtici, partim Laici, ſervanda eſt forma examinis per concurſum hic poſita, ſicut Concilium præſcribit in conferenda Parochiali, quæ ſit juriſpatronatus mere Eccleſiaſtici. Idem dicendum eſt, quando juspatronatus ex duabus partibus pertinet ad Laicum, & pro una tantum ad Eccleſiaſticum.

Eveniente vacatione Parochialium de jurepatronatus Laicorum, quando plures ſunt præſentati: requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantum, ut ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renuntiati ſunt, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum & non alterum inſtituat, juxta hoc Decretum.

Poterit & debebit Epiſcopus cogere proviſos poſt Concilium de beneficio Juriſpatronatus ad oſtendendum titulum proviſionis, & eos, quos invenerit habere Parochiales hujuſmodi ſine approbatione, Ordinarius admittet ad novum examen, & eis idoneis repertis dabit confirmationem.

Rector ſemel deputatus non poterit ad nutum amoveri a Patronis, etiamſi allegarent ſe eſſe in poſſeſſione ita faciendi, & juſpatronatus eſſet alicujus Communitatis, ſed perpetuo illius Eccleſiæ manebit. Hoc idem fuit declaratum in præſentatione Communitatis Campi Toſti, quæ allegabat antiquam conſuetudinem amovendi Rectorem ad libitum.

Congregatio Concilii cenſuit, inter plures a Patrono ad Parochialem juriſpatronatus laicorum cumulative præſentatos, obſervandam eſſe formam examinis per concurſum. 29. Jun. 1600.

Congregatio Concilii cenſuit, in collatione Parochialium, quæ jure devolutivo conferuntur, ſervandam eſſe formam examinis per concurſum, quia Patronus non læditur, & quia ſublato obſtaculo præſentationis, & juriſpatroni illa vice excluſi, res cedit ad Ordinarii poteſtatem. 29. Jun. 1600.

Congregatio Concilii cenſuit, quod ſi plures fuerint præſentati ſuper Parochiali de Jure patronatus Laicorum exiſtente, requiratur examen per concurſum inter eos præſentatos tantum, ut ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus Synodalibus renuntiati fuerint, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alterum inſtituat. Die 16. Jan. 1595.

35. *Non cuiquam alteri quam uni ex prædictis examinatis.)* Juriſdictio & quaſi poſſeſſio immemorabili tempore præſcripta a Capitulo exercendi curam in civitate, per deputandos ad id Capellanos adjutores ad nutum amovibiles non poſſunt efficere, quo minus deputatos poſt Concilium liceat Epiſcopo hujuſmodi examinare & probare.

36. *Aut appellatio.)* Datur nunc appellatio ex Bulla Pii V. quæ incipit, *In conferendis*, caſu videlicet eo quo Epiſcopus minus habilem poſthabitis magis idoneis poſt examen per concurſum debitum elegerit. Etenim ii, qui rejecti fuerint, a mala electione hujuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens fuerit Metropolitanus aut exemptus, ad viciniorem Ordinarium, &c.

37. *Subreptitiæ eſſe cenſeantur.)* Examen omiſſum in Parochialibus per concurſum vitiat collationes & proviſiones Parochialium Eccleſiarum, factas poſt publicationem Concilii Tridentini, & prædictæ Parochiales

ita collatæ vacant, earumque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat.

38. *Poterit Ordinarius, ſi pro ſua conſcientia, &c.*) Ex hoc verbo *Ordinarius*, intelligitur hoc decretum locum habere etiam in aliquibus inferioribus Prælatis: ſi quidem inferior Epiſcopo, ſed qui omnimodam habet juriſdictionem Epiſcopalem, nec alicui ſubditur, ſed eſt immediate Sedi Apoſtolicæ ſubjectus, nullius Diœceſis proprium territorium habens, ſi habet jus congregandi Synodum, & legitime conſtet illum congregaſſe & elegiſſe examinatores, poterit concurſum inſtituere, examinare, ac Oeconomos Vicarios deputare, denique omnia illa, quæ per hoc Decretum Epiſcopo præcipiuntur, præſtare.

Epiſcopus vacante Parochiali, propoſuit edicta ex hoc *cap.* & infra decem dies, quatuor comparuerunt, qui adſcripti fuerunt, juxta formam Concilii, ſed in die pro concurſu & examine deputato, duo tantum ex ipſis quatuor comparuerunt, qui examini ſe ſubjecerunt, & idonei reperti ſunt: dubitatum itaque fuit, an examen prædictum ſubſiſteret, ex quo duo alii adſcripti non fuerunt examinati, cum Concilium præcipiat, quod omnes adſcripti examinentur? Congregatio cenſuit examen iſtud valide ſubſiſtere, quia verba Concilii intelliguntur, quatenus veniant ad examen, alias in poteſtate unius eſſet nolle venire, impedireque, ne ulterius procederetur, quod dici non debet.

Qui, cum non ſit examinatus, obtinet Parochialem (in qua virtute hujus Concilii nullum jus habet,) ſi examini ſe ſubjicere vult, audiendus eſt, & idoneus repertus, admittendus ſeu confirmandus.

5. Dec. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, inferiorem Epiſcopo, qui omnimodam juriſdictionem habeat Epiſcopalem, nec alicui ſubdatur, & ſit immediate ſubjectus Sedi Apoſtolicæ, nullius Diœceſeos proprium habeat territorium, habeatque jus congregandi Synodum, & legitime conſtet illam congregaſſe, & delegiſſe examinatores, utique poſſe concurſum inſtituere, examinare, & approbare, & Oeconomos ac Vicarios deputare, omniaque alia agere, quæ *cap.* 18. *Seſſ.* 24. *de reform.* continentur.

Ex Bulla Pii V. Quæ incipit: In conferendis, *deſumuntur ſequentia.*

COllationes, proviſiones, & quaſvis deputationes Parochialium Eccleſiarum ab Epiſcopis, Archiepiſcopis, & a quibuſvis aliis collatoribus tam Ordinariis, quam delegatis, & S. R. E. Cardinalibus, & Sedis Apoſtolicæ delegatis, vel Nuntiis præter & contra formam a Concil. Trident. traditam, præſertim in examine per concurſum faciendo præſcriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas & nullius valoris, vel momenti fore & eſſe, nullumque ipſis jus aut titulum etiam coloratum poſſidendi præbere volumus. Et Parochiales Eccleſias hujuſmodi, ut prius ante collationes iſtas vacabant, etiam nunc vacare: eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtræ & Sedis Apoſtolicæ, & non aliorum, quibus jus conferendi (præterquam ſi ſit Epiſcopus, vel Archiepiſcopus, qui curam dicti examinis juxta Decretum Concilii Tridentini habere non debent) comperit, diſpoſitioni reſervamus.

Si Epiſcopus minus habilem, poſthabitis magis idoneis, poſt examen per concurſum habitum elegerit, poſſunt ii, qui fuerunt rejecti a mala electione hujuſmodi ad Metropolitanum; vel ſi ipſe eligens fuerit Metropolitanus, aut exemptus, ad viciniorem Ordinarium, uti Sedis Apoſtolicæ delegatum, aut alias ad dictam Sedem Apoſtolicam appellare, & præelectum ad novum examen coram ipſo appellationis judice, & ejus examinatoribus provocare. Conſtito vero de prioris eligentis irrationabili judicio, eoque revocato, Parochialis magis idoneo per eundem judicem appellationis auctoritate Apoſtolica (quatenus collatio ad Epiſcopum, a quo fuit appellatum, ſpectaret) conferatur; alias eidem magis idoneo per judicem appellationis approbatu conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, proviſio, vel inſtitutio ſpectabit. Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat aut ſuſpendat, quo minus electio per Ordinarium primo loco facta debitæ executioni demandetur, & proviſus ab eadem Eccleſia, cauſa appellationis hujuſmodi pendente non amoveatur. Et ſi quis a ſententia per judicem appellationis lata duxerit appellandum eſſe, tunc ad Sedem Apoſtolicam appellabit; ſi quid ſecus in præmiſſis omnibus & ſingulis actum aut intentatum fuerit, irritum eſt & inane. *Hæc Bulla publicata dicitur Kalend. April.* 1567.

REMISSIONES.

a Vide Flam. *de Reſignat. l.* 1. *q.* 7. *n.* 7. *& lib.* 8. *q.* 9. *num.* 77. *cum ſeqq.* Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *num.* 121. *cum ſeqq.* Late Nic. Garſi. *de Benef. p.* 9. *cap.* 2. *a num.* 103. Fr. Petr. de Ledeſm. in *ſum. p.* 2. *tract.* 7. *c.* 1. *concluſ.*

concluſ. 7. a principio, & præcipue, diffic. 13. cum ſeqq. * & Farinac. in *præſenti*. Vide etiam Conſtitutionem Pii V. incip. in conferendis, cujus in propoſito meminit Rot. noviſſ. *deciſ. 672. & 674.* & late explicatur in *deciſ. 673. & 628. in recollectis a Farinac.* Azeved. in *l. 1. tit. 16. de los Protomedicos examinatores, lib. 3. recopil. num. 4.* Vide quoque *deciſ. 323. in 2. p. civil.* Farin. in *recentioribus, num. 1. 6. & 8.*

Deciſiones illuſtriſs. Cardinalium ſacræ Congregationis adductæ a Doctoribus infra citatis.

β PRima eſt. Doctor, ſive Licentiatus in Theologia, ſive in jure Canonico, & publica Univerſitate graduatus non excuſatur ab examine, quando petit provideri de aliqua Eccleſia Parochiali, referunt Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 4. num. 90.* Nicol. Garſi. *de Benefic. p. 9. cap. 2. num. 103.* & reſolvunt Lambertin. *de jure patron. p. 1. lib. 2. quæſt. 11. art. 3. num. 5.* Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 5. n. 10.* Rebuff. *de privil. ſcholar. privil. 86. n. 4.* Flamin. *de Reſignat. lib. 8. q. 9. n. 83. & ſeqq.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, Doctor.* §. 1. Marc. Ant. Genuenſ. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neapol. c. 65. n. 1. ad finem*, P. Leſſi. *de Juſtit. l. 2. c. 34. n. 82.* Proſper de Auguſtino in *addit. ad Quarant. in ſum. Bullarii, verbo, Parochialium beneficiorum collat. q. 1.* plures ex antiquioribus refert Cened. ad *Decret. collect. 15. n. 5.*

γ Secunda. Hoc decretum non habet locum in reſignationibus factis in manibus Papæ in favorem, referunt Flamin. *de reſignat. lib. 1. q. 7. n. 7.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. n. 121. cum ſeqq.* ubi etiam reſolvit, quod reſignatarius proviſus a Papa, vel mandatum de providendo in forma dignum obtinens, duntaxat examinari debet abſque concurſu, & approbari, ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſive reſignatarius ſit præſens in Curia, ſive abſens in partibus, de quo etiam vide Guttier. *Canon. l. 2. cap. 11. n. 11.* Zerol. *p. 1. verbo, Parochia* §. 2. *dub. 5. & 6.* Marc. Ant. Genuenſ. *d. cap. 65. num. 1. & 2.* Proſper. de Auguſt. ubi ſup. *q. 3.* P. Leſſi. *d. lib. 2. c. 34. n. 84.*

δ Tertia. In permutationibus, quæ ſunt de beneficio ſimplici, & curato; licet non ſit neceſſarius concurſus, examen tamen neceſſarium eſt. In permutationibus tamen Eccleſiarum Parochialium non requiritur examen: ſi vero adſit magna inæqualitas numeri Parochianorum, vel permutantes non fuiſſent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti ſunt, tunc eos examinandos eſſe, ſed abſque concurſu, refert Garſ. *d. p. 9. cap. 2. num. 165.* & vide Flamin. *d. q. 9. n. 95.* Læli. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. cap. 28. de Parocho n. 6.* Genuenſ. *d. c. 65. n. 2.* Proſper. de Auguſt. ubi ſup. *q. 3.*

ε Quarta. Examen concurſus non eſt neceſſarium in dignitate, quæ Parochialem perpetuo & acceſſorie unitam habet, refert Garſi. *d. p. 9. c. 2. num. 193.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin. §. quibuſvis num. 7.* Stephi. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 273. n. 48.* * & Joan. Aloyſ. Ricc. in ſua *praxi curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 490.*

ζ Quinta. Examen concurſus non debet fieri in proviſione dignitatis Abbatiæ, tametſi unita ſit ei Parochialis Eccleſia, dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ ac perpetuo, & acceſſorie facta ſit, referunt Garſ. *d. cap. 2. num. 193.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 7. num. 13. & gloſſ. 6. num. 162.* Proſper. de Auguſt. *d. q. 3.* P. Leſſi. *d. c. 34. n. 82.*

η Sexta. In dignitatibus habentibus curam animarum in Eccleſiis Collegiatis, non eſt neceſſarium examen per concurſum, quale requiritur in Parochialibus Eccleſiis, refert Garſi. *d. c. 2. n. 195.*

θ Septima. Hoc decretum de concurſu non habet locum in beneficiis Regularibus, quæ Regularibus conferri conſueverunt, referunt Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. n. 162.* Garſi. *d. c. 2. n. 197. & 198.*

ι Octava. In Prioratibus Regularibus habentibus curam animarum ſolitis commendari ſæcularibus, non requiritur concurſus, refert Garſ. *d. c. 2. n. 199.*

κ Nona. In Vicariis perpetuis Parochiarum unitarum non debet fieri concurſus, ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochialis eſt unita, & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt, refert Garſi. *d. c. 2. num. 289.*

λ Decima. Hoc decretum habet locum etiam, quod Parochiales litigioſæ ſint, quando in illis Summus Pontifex noluerit collitigantem ſubrogare, vel jus demortui in alium transferre, niſi conſtet Sanctitatem ſuam voluiſſe dicto Decreto Concilii derogare, refert Nicol. Garſ. *d. c. 2. n. 170.* vide tamen Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. n. 142.*

μ Undecima, in Parochialibus, quas quis acquirit per regreſſum, non eſt neceſſarium examen, quod intelligendum, ſi eam poſſederit, ſecus ſi eam nunquam poſſederit, refert Nicol. Garſ. *d. c. 2. n. 168.*

† Plures alias deciſiones ſacræ Congregationis ſcitu digniſſimas refert Proſper

Farinac. in *recollect.* ab eo circa iſtum textum a *fol.* 376. & aliquas etiam retulit Steph. Gratian. *tom.* 7. *diſceptat. forenſ. c.* 211. *n.* 35. *& quatuor ſeqq.*

υ *Vel per reſignationem etiam in Curia.*) Intelligi de reſignatione ſimplici, non vero de illa, quæ fit in favorem, reſolvit Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 122. *& ſeqq.*

ξ *Etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata vel affecta fuerit.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. In beneficiis curatis reſervatis Sedi Apoſtolicæ & quibuſvis aliis, etiam ex antiqua conſuetudine, Ordinarii proponant edicta concurſus, & a Sede Apoſtolica proviſio fiat, approbatio ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſi habet fidem approbationis ab Ordinario, referunt Anaſt. German. *de Indultis Card.* §. *Quibuſvis*, *num.* 17. Flam. *de Reſignat. lib.* 10. *quæſt.* 7. *num.* 12. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 112. Nicol. Carſ. *d. cap.* 2. *n.* 154.

ο *Porro Epiſcopus.*) Quod hic etiam intelligatur Abbas, qui habet ordinariam juriſdictionem, refert decidiſſe ſacram Cardinalium Congregationem. Flores Var. *lib.* 3. *quæſt.* 14. *num.* 21.

π *Intra decem dies.*) Quod etiam ultra alios decem dies poterit prorogari, ſed non ultra, ex Bulla Pii V. & Concil. Cuſent. & Mediolan. Provinc. refert Zerol. in *prax. Epiſc. part.* 1. *verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 3.

ρ Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Si termino elapſo alter ſuperveniat, ut res integra ſit, admittendus eſt, referunt Gonzal. ad *regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 115. Nicol. Garſi. *d. cap.* 2. *num.* 206.

* *Per edictum etiam publicum, &c.*) Vide Ricci. *collectan.* 1366. *in fin.* qui refert cautelam ſervandam ab inferioribus, quibus competeret jus conferendi aliqua beneficia curata, cujus etiam meminit Farinac. in *præſenti fol. mihi* 383. *ſuper verb. Porro Epiſcopus.*

σ *Ab Epiſcopo, ſive eo impedito, ab ejus Vicario generali.*) Quod per hæc verba non tollatur, quin coram Vicario poſſit fieri examen, etiam Epiſcopo non impedito, ſed poſita eſſe ad denotandum convenire, quod ab ipſo Epiſcopo ceſſante impedimento fiat examen, reſolvit Garſ. *d. c.* 2. *n.* 117.

† *Non paucioribus quam tribus.*) Vide Rotam noviſſ. *deciſ.* 672. *num.* 4. *in recollectis a Farinacio.*

* *Sint vero hi examinatores.*) Vide Peregrin. *conſ.* 3. *n.* 19. *vol.* 2.

τ *Caveantque, ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis nec ante, nec poſt accipiant.*) Vide Zerol. *d. verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 11. P. Soar. *de Relig. lib.* 4. *de Simonia, cap.* 49. *num.* 2. Nic. Garſ. *d. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 368. *cum ſeq.* vide quæ tradunt Menoch. *de Præſumpt. lib.* 5. *quæſt.* 8. *num.* 7. Anton. Gabr. *lib.* 1. *de Præſumpt. concluſ.* 13. *num.* 6. *cum ſeqq.* optime Farin. *conſ.* 75. *num.* 3. & 48. bene Petr. Ledeſm. *d. cap.* 1. *concluſ.* 7. *prope fin.*

υ Sacra Card. Congregatio ita cenſuit: Non poteſt Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo, pro concurſu Parochialium, & ſi Synodus Diœceſana ſecus ſtatuerit, decretum eſſe irritum, & nullum, refert Garſ. *d. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 374. Contrarium tamen in Eccleſiis Hiſpaniæ communi uſu receptum eſſe teſtatur Petr. de Ledeſm. *d. concl.* 7. *prope finem*, *verſ. La difficultdad. p.* 159.

φ *Peracto deinde examine, &c.*) Sequuntur deciſiones Illuſtriſs. Card. Sacræ Congregat. adductæ a Nicol. Garſ. in locis infra citatis.

χ Prima. Examinatores peracto examine debent eos ex communi ſententia renuntiare Epiſcopo, quos idoneos reperient, refert Nicol. Garſ. *de Beneficiis*, *pag.* 9. *c.* 2. *num.* 104.

ψ Secunda. Non ſpectat ad examinatores, ſed ad Epiſcopum, eligere ex approbatis magis idoneum, refert Garſ. *d. c.* 2. *num.* 108.

ω Tertia. Examinatores debent ſolum renuntiare duos vel tres, verbi gratia, examinatos idoneos, deinde Epiſcopus abſque votorum calculo, ſed ſuo judicio eligere debet digniorem, refert Garſi. *d. cap.* 2. *num.* 109.

α α Quarta. An ſi pluribus examinatis aliqui ultra dimidiam vocum fuerint conſecuti, & ſic approbati, & unus omnia ſuffragia proſpera reportavit, Epiſcopus facta per examinatores relatione poſſit, poſtpoſito illo, in quem omnia ſuffragia confluxerunt, alium ex eis eligere, qui ultra dimidiam partem votum habuerunt, cum omnes approbati dicantur? Reſpondit Congregatio poſſe, refert Garſi. *d. c.* 2. *n.* 109.

β β Quinta. Licet Concilium non expreſſerit, an vota examinatorum palam, aut ſecrete fieri debeant, magis tamen expedit, ut examinatores palam inter ſe ſua vota conferant, deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribat, Titium approbatum idoneum, Sejum vero reprobatum, refert Garſi. *d. c.* 2. *n.* 107.

γγ *Quicumque ab his idonei judicati fuerint ætate, moribus, &c.*) In dubio, ſpectare ad examinatores renuntiare, quis ſit magis idoneus, dicit Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verb. Parochia*, §. 2. *in princ.* Et examinatores ab Epiſcopo, vel Vicario, quibus beneficia provideri incumbit, accerſitos, teneri ſignificare & ſubſcribere, quis ſit dignus, & quis dignior, ſub peccato mortali tenent Barthol. Medin. in *ſumma lib. 1. cap.* 14. §. 32. Fr. Lud. Lopez. *in inſtruct. conſcient. tom. 1. cap.* 120. Pet. Ledeſm. in *ſumma tract. 7. cap. 1. concl. 7. diffic.* 13. † Vide Rotam Rom. *deciſ. 654. num. 1. & ſeq. deciſ. 655. in princip. in recollectis a Farinaccio.*

δδ Primo præferri graduatum in aliqua ſcientia dicit Caputaq. *deciſ. 277. part. 1.* & Pute. *deciſ. 200. lib. 3.* (* quos refert, & ſequitur Rota noviſſ. *deciſ. 677. num. 1. in recollect. a Farinac.*) Secundo originarium civitatis. † Deci. Pariſ. & alii citati a Rota *deciſ. 628. in princ. & in dict. deciſ. 677. num. 1. in fin. in recollect. a Farinac.* Bellarm. *deciſ. 591.* & poſſe eligi dignum de gremio Eccleſiæ, poſthabito digniore, juxta *l. in Eccleſis, C. de Epiſc. & Cleric.* reſolvit P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 200.* Tertio præferri magis litteratum aſſerit Farinacius *Rom. deciſ. 677.* Quarto majori habilitate præditum, veluti prudentia, integritate, & maturioritate, refert Farin. *deciſ. 638.* & præferri minus dignum, quando in eo concurrunt pietatis, miſericordiæ, vel utilitatis publicæ argumenta, teſtatur P. Valer. Reginald. *d. num. 200.* Quinto præferri minus doctum, modo idoneum, quando ejus mores ſunt noti, & approbati, doctiori, cujus vita ignoratur, referunt Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſs. 4. num. 112.* & Garſ. *d. part. 9. cap. 2. num. 111.* Et quod peccatum mortale committatur, quando alter dignus eligitur, prætermiſſo digniore, tenent Sot. *lib. 3. de Juſt. quæſt. 6. art. 2.* Covar. in *reg. peccatum, p. 2. §. 7. num. 4.* Petr. Navarr. *lib. 2. de Redit. cap. 2. num. 120.* Valent. *2. 2. diſp. 5. quæſt. 7. puncto 2. §. 2. quæritur.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 6. cap. 15. quæſt. 1.* P. Valer. Regin. *d. tract. 3. num. 185.* Sayr. *deciſ. 22. de pœnitent.* Alex. Rautenſ. *deciſ. 35.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p. 4. collect. 931.* Stephan. Gratian. *deciſ. 97.* ubi reſolvit, non teneri ad reſtitutionem, niſi quando beneficium debetur digniori ex aliquo ſtatuto vel lege.

ιι An proviſio Parochialis ſit nulla, ſi examinatores relationem fecerint ſolum de litteratura, examen vero citra mores, ætatem, & reliqua, Epiſcopo relinquatur? Reſolvit Congregatio cenſuiſſe teneri facere relationem circa mores, ætatem & reliqua. Nicol. Garſ. *de Benef. p. 5. cap. 7. num. 11. V. Ad tertium, & p. 6. cap. 2. num. 238.*

† *Epiſcopus eum eligat, quem cæteris, &c.*) Vide Jo. Guttier. in *pract. cap. 11. ex num. 11. lib. 2.* Medicis *de acquir. rer. dominio gloſs. 2. p. 3. num. 63.* Cayalcan. *dec. 11. n. 1. p. 3.*

* *Magis idoneum judicaverit, &c.*) Vide omnino Rotam noviſſ. *deciſ. 672. in recoll. a Farinaccio. & dec. 40. in n. 4.* de qua per Farinac. *part. 1. civil.*

ζζ *Is quem patronus digniorem inter approbatos ab examinatoribus judicabit, &c.*) Vide Nav. *conſ. 5. de jurepatron.* Marc. Ant. in *praxi Archiepiſc. Curiæ Neapol. cap. 65. num. 5.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verbo, juspatronatus*, §. 10. P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 6. c. 21. q. 15.* Alex. Raudenſ. Piſana *deciſ. 33.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p. 2. collect. 278.*

νν Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Si Eccleſia Parochialis ſit Juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laici, ſervanda eſt forma examinis per concurſum hic poſita, quam Concilium præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit juriſpatronatus mere Eccleſiaſtici: & idem dicendum eſt, quando juſpatronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro una tantum ad Eccleſiaſticum, referunt Gonz. ad *reg. 8. Cancell. gloſs. 6. num. 135.* Garſi. *d. p. 9. c. 2. n. 278.*

ϑϑ *Ab alio.*) Sacra Cardin. Congregatio cenſuit verba illa *ab alio* intelligenda eſſe de inferiori Collatore, refert Garc. *d. cap. 2. num. 275.*

ιι *Quod ſi juſpatronatus laicorum fuerit, &c.*) Vide Flamin. *de Reſign. l. 8. quæſt. 9. num. 111.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verb. Parochia*, §. 7. *p. 273.* Læli. Zechi. *de Republ. Eccleſiaſt. cap. 28. num. 6. p. 325.* † Steph. Grat. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 211. ex num. 30.*

κκ Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit: Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt juriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit, quod deputatus a patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur, prout ſtatuit hic Conc. Trident. non poſſunt tamen patroni, quacum-

cumque conſuetudine contraria non obſtante, ad nutum amovere ſemel inſtitutos, & Rectorem deputatum, referunt Flamin. *de Reſign. lib. 8. quæſt. 9. num. 111.* Zech. *d. cap. 28. de Parocho, num. 6.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 65. num. 2.* P. Leſſi. *de Juſtit. lib. 2. cap. 34. num. 58. & 81.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. num. 234.* Garſi. *d. p. 9. cap. 2. num. 255.*

λ λ Sacra Cardinalium Congregatio etiam ita cenſuit: Veniente vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, quando plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantum, ut ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerint, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum & non alium inſtituat, juxta hoc Decretum, referunt Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 138.* Garſi. *d. cap. 2. num. 256.*

μ μ *Vlla devolutio, aut appellatio, &c.*) Vide Azeved. ad *l. 1. num. 4. tit. 16. lib. 3. novæ Recopil. pag. 376.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloſſ. 9. §. 1. in annot. contra nullit. num. 186. & 209. & d. gloſs. 6. num. 163. cum ſeqq.* ubi quid in 2. inſtantia * Vid. Nic. Garc. *de Benef. p. 9. cap. 2. n. 239.* Ricc. in *praxi curiæ Neap. reſol. 348.* Steph. Grat. *deciſ. 97. num. 17.*

ν ν *Alias proviſiones omnes, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Parochia, §. pag. 270.* Comprehendere etiam proviſiones Papæ dicit Garci. *d. cap. 2. n. 366.*

ξ ξ Sacra Cardin. Congregatio cenſuit, collationem Parochialis factam ſine examine per concurſum, eſſe nullam, & irritam, & præfatas Parochiales eo modo collatas vacare, earumque collationem ad Sedem Apoſtolicam ſpectare, refert Zerol. *d. verb. Parochia §. 2. dub. 2.*

† *Præter ſupradictam formam.*) Vide Steph. Grat. *tom. 2. diſcept. forenſ. cap. 211. num. 32. 33. & 34.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 32. Card. de Luca.*

CAPUT XIX.

Expectativis hactenus conceſſis uti nulli fas eſto. Reſervationes mentales, &c. nulli concedantur.

a DEcernit ſancta Synodus, 1. Mandata de providendo, & gratias, quæ expectativæ dicuntur, nemini amplius, β γ etiam 2. collegiis, (*a*) Univerſitatibus, Senatibus, & aliis ſingularibus perſonis, etiam ſub nomine indulti, aut ad certam ſummam, vel alio quovis colore concedi, nec hactenus conceſſis cuiquam uti licere. (*b*) δ Sed nec reſervationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas Eccleſias vel Monaſteria alicui, etiam ex ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, concedantur, & hactenus conceſſa abrogata eſſe cenſeantur.

a Vide ſeſſ. 25. c. 9.

b c. 2. de conc. preb. & c. deteſtanda eo tit. in 6.

DECLARATIONES.

1. *Mandata quæ expectativæ dicuntur.*) Expectativæ ſunt omnino ſublatæ, etiamſi illæ factæ ſint de conſenſu Ordinariorum.

Decretum hoc Expectativarum abrogatarum intelligi debet, ut ſonat ad literam, & non debet extendi etiam ex identitate rationis.

Sua Sanctitas, ex ſententia Congregationis cenſuit, primarias preces Cæſareæ Majeſtatis non comprehendi hoc Decreto anno Domini 1575. die Jan. 25. ſic dictum eſt in una Cameracenſi.

Ex hoc Decreto Expectativarum abrogatarum colligitur, non poſſe erigi ab Epiſcopo Canonicum ſupranumerarium ad futuram præbendam.

Congregatio Concilii cenſuit, expectativas conceſſas a felicis recordationis Sixto V. & Gregorio XIII. cum paucissimæ ſint (nempe, quia mandata ſunt de providendo, videntur poſſe dici per obitum concedentis revocata) non debere a S. D. N. per regulam generalem, ſed ſpecialiter revocari, illas ſcilicet, quæ non fuerunt fortitæ effectum, neque ſuper his lites pendeant, S. D. N. Congregationis ſententia audita, cum paucæ ſint expectativæ conceſſæ, inclinavit nolle eas revocare.

Conchenſis 9. Sept. 1592.

2. *Collegiis.*) Neque ipſa Capitula Eccleſiarum poſſunt Canonicos ſupranumerarios creare ſuper futura præbenda.

REMISSIONES.

a Vide Rebuff. in *praxi benefic. tit. de Reſcriptis ad beneficia vacantia*; optime Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. num.*

num. 57. *cum multis ſequentibus*. Corraſ. in *Paraphraſi benefic. p.* 4. *cap.* 5. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n num.* 266.

β Etiam Collegiis, univerſitatibus, &c.) Quod, ſi non expreſſiſſet, non comprehenderentur, reſolvit Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 37. *num.* 22.

γ Sacra Card. Congr. ita cenſuit: expectativæ ſunt omnino ſublatæ, etſi illæ factæ ſunt de conſenſu Ordinariorum, refert Gonzal. *d.* §. 1. *proœm. num.* 63. ubi *n.* 64. reſolvit ex hoc Decreto expectativarum abrogatarum colligi non poſſe erigi Canonicatum ſupranumerarium ad futuram præbendam.

δ *Sed nec reſervationes mentales, &c.*) Quod mentalis reſervatio erat, quando Papa reſervabat beneficium, vel in ſpecie, vel in genere, per Bullam, vel per breve, ut perſonæ gratæ provideret, quam non exprimebat, ſed in mente retinebat, & ſic in nullius perſonæ expreſſæ favorem facta fuerat reſervatio, tunc enim dicebatur mentalis quaſi in mente retenta quoad proviſionem perſonæ, reſolvit Gonzal. *dict.* §. 1. *proœm. num.* 67.

CAPUT XX.

Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum cognoſcantur, & infra biennium terminentur, ex quo licebit ad alium judicem appellare, imo & ante in aliquo caſu. Cauſas Matrimoniales & criminales ſolus Epiſcopus cognoſcat, etiam caſu quo controvertitur de hujuſmodi cauſæ cognitione, &c. Legati de latere non procedant contra clericos aliaſve perſonas Eccleſiaſticas, niſi Epiſcopo prius requiſito & negligente. Agitur de expenſis actorum, & mercede Notarii copiam actorum dantis appellanti, &c.

1. * CAuſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, 2. in prima inſtantia *a* coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcantur: atque omnino, ſaltem 3. *β* infra biennium a die γ motæ litis (*a*) terminentur: δ alioquin poſt id ſpatium liberum ſit partibus, vel alteri illarum judices ſuperiores, alias tamen competentes, adire, qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, & quamprimum terminari curent, nec antea aliis committantur, nec avocentur: ε neque appellationes ab eiſdem interpoſitæ 4. per Superiores quoſcumque recipiantur; eorumve commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi a definitiva, vel 5. ζ η a definitivæ vim habente, ϑ &c. & cujus gravamen per appellationem 6. a definitiva reparari nequeat. ξ Ab his excipiantur cauſæ, quæ (*b*) juxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ; vel quas ex urgenti, rationabilique cauſa judicaverit ſummus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum Signaturæ Sanctitatis ſuæ, ο manu propria ſubſcribendum, * committere aut avocare. 7. π Ad hæc 8. cauſæ matrimoniales, † 9. & criminales, 10. non Decani, 11. Archidiaconi, 12. aut aliorum inferiorum judicio, * etiam viſitando, ſed Epiſcopi tantum examini, † & juriſdictioni relinquantur; etiamſi in præſenti inter Epiſcopum & decanum, 13. ſeu Archidiaconum, aut alios inferiores ſuper cauſarum iſtarum cognitione lis aliqua in quacunque inſtantia pendeat, coram quo, ſi pars vere paupertatem probaverit, * non cogatur extra provinciam, nec in ſecunda, nec in tertia inſtantia in eadem cauſa Matrimoniali litigare; niſi pars altera & ρ alimenta, & expenſas litis velit ſubminiſtrare. Legati quoque etiam de latere, Nuntii, Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alii quarumcumque facultatum vigore, non ſolum Epiſcopos in prædictis cauſis impedire, aut aliquo modo eorum juriſdictionem iis præripere, aut turbare non præſumant; ſed nec etiam contra Clericos, aliaſve perſonas Ec-

a Inf. ſeſſ. ult. de ref. c. 10 in fin.

b c. nec licuit, 17. diſt. c. majores de bapt. Vigil. Papa in Ep. ad Eutherum infr. & Pelagius 2. in 1. ep. circa fin. cum ſim.

Eccleſiaſticas, niſi Epiſcopo prius requiſito, σ eoque negligente, procedant: alias eorum proceſſus ordinationeſve nullius momenti ſint, atque ad damni ſatisfactionem partibus illati, teneantur. τ Præterea, ſi quis in caſibus a jure permiſſis appellaverit, aut de aliquo gravamine conqueſtus fuerit; ſeu alias ob lapſum biennii, de quo ſupra, ad alium judicem recurrerit; teneatur acta omnia † coram Epiſcopo geſta, ad judicem appellationis 14. expenſis ſuis transferre; eodem Epiſcopo prius admonito, ut, ſi quid, ei pro cauſæ inſtructione videbitur, poſſit judici appellationis ſignificare. Quod ſi appellatus compareat, cogatur tunc is quoque actorum, quæ translata ſunt, expenſas, pro portione ſua, ſi illis uti voluerit, ſubire; niſi aliter ex loci conſuetudine ſervetur, ut ſcilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porro ipſam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, * appellanti quanto citius, & ad minus intra menſem exhibere. Qui Notarius ſi in differenda exhibitione fraudem fecerit; ab officii adminiſtratione arbitrio Ordinarii ſuſpendatur, & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, & pauperes loci diſtribuendam, compellatur. Judex vero, ſi & ipſe impedimenti hujus conſcius, particepſve fuerit, aliterve obſtiterit, ne appellanti integre acta intra tempus traderentur; ad eandem dupli pœnam, prout ſupra, teneatur: non obſtantibus quoad omnia ſuprascripta, 15. privilegiis, indultis, concordiis, quæ ſuos tantum teneant auctores, υ & aliis quibuſcumque conſuetudinibus.

DECLARATIONES.

1. *Cauſæ omnes.*) Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes, & Beneficiales in prima inſtantia, numquam per ſignaturam juſtitiæ aliis committuntur. Et ſi matrimoniales cauſæ fuerint, Epiſcopis vicinioribus: ſed ſi vel de affectis, aut reſervatis beneficiis agatur, tunc in Curia committuntur.

Proviſi per Sedem Apoſtolicam de beneficiis reſervatis, poſſunt virtute Brevium in favorem litterarum, ſeu nomine Cameræ Apoſtolicæ ad accipiendam poſſeſſionem, coram Auditore ejuſdem Cameræ directarum citare, & ad judicium coram eodem auditore Cameræ vocare poſſeſſores talium beneficiorum, occupantes & detinentes ac ſi coram Ordinario ſuper poſſeſſorio tantum cauſæ ventilarentur, & ſi ſententia ſuper eodem poſſeſſorio prolata fuerit, poteſt pars adverſa cauſam in Curia committere.

2. *In prima inſtantia.*) Congregatio cenſuit, hoc non procedere in conſervatoriis Univerſitatum, & aliarum, de quibus *cap. 6. Seſs. 25.*

3. *Infra biennium.*) Hoc *cap.* quo cavetur cauſas omnes a locorum Ordinariis eſſe intra biennium terminandas, alioquin poſt id ſpatium liberum eſſe partibus, vel alteri illarum judices ſuperiores adire, non habet locum, ſi non ſteterit per judicem, quo minus infra dictum tempus cauſam diffiniat, ſed vel ob qualitatem cauſæ, vel partium cavillationes. Congregatio enim cenſuit, ſi per judicem non ſtetit, partes alios Superiores adire non poſſe.

4. *Per ſuperiores.*) Quando legitime appellatur a ſententia Epiſcopi, qui eam tulit etiam tamquam Sedis Apoſtol. delegatus, ex facultate Decretorum hujus Concilii, nihil eſt derogatum juriſdictioni Metropolitanorum, *c. Licet, de off. ord.*

5. *A diffinitivæ vim habente.*) Fuit reſolutum ſub die 4. Auguſti 1588. quod quando fuit appellatum a diffinitivæ vim habente, cujus gravamen per appellationem a diffinitiva reparari nequeat, & gravamen fuerit juſtificatum, quod tunc Conc. non diſponat, an cauſa principalis remittenda ſit Ordinario, ſed id remanet in diſpoſitione juris communis.

6. *A diffinitiva reparari nequeat.*) Intelligitur etiam hoc de gravamine indebitæ carcerationis. Ideoque Ordinarius tenetur huic appellationi deferre, & ſinere proceſſum, interim tamen eo remanente in carceribus, donec judex appellationis cauſa cognita aliud juſſerit.

Metropolitanus, quando ad eum appellatur, in cauſis concernentibus explicationem

nem Decretorum Conc. Trid. a cognitione earum abstinere debet.

6. Martii 1598. Congregatio Concilii censuit, gravamen indebitæ incarcerationis esse ex his, quæ per appellationem a diffinitiva reparari nequeunt, ideoque ab eo ante diffinitivam appellare licere ex decreto *cap.* 20. circa principium, & Ordinarium teneri huic appellationi deferre, & sinere processum transferri ad judicem appellationis: interim tamen reo remanente in carceribus, donec judex approbationis causa cognita aliud jusserit.

7. *Ad hæc causæ matrimoniales.*) Hoc Decretum non repugnat, quin Abbatibus habentibus jurisdictionem pleno jure spiritualem & temporalem, causæ matrimoniales & criminales committi possint & debeant.

An hoc Decretum sustulerit etiam res judicatas, quæ innitebantur privilegiis ante Concilium ipsum obtentis? Congregatio die 9. April. 1587. in una Salernitana censuit affirmative, vid. sustulisse, quia sententia, quæ innititur privilegio, non dat plus roboris privilegiis, quam de se habeant, sed solum imponit finem liti.

Constitutiones editæ in Synodo Diœcesana Hispalensi non potuerunt executioni demandari, pendente judicio in Rota super earum nullitate, & prætensis attentatis. Hoc enim inhibuit Interpretum Congregatio; & quidem justis admodum ex causis, videlicet, quia regulariter nullitatis exceptio retardet executionem. Et præsertim, quando nullitas prætenditur provenire ex defectu jurisdictionis: quia donec pendet judicium attentatorum, non potest procedi in causa principali, suspendit enim causam tam petitorii, quam possessorii. Tertio, quia pendente appellatione nihil est innovandum, *toto titulo ff. lit. pend. nil. inn. cap. non solum de appell. in 6. cap. appellatione interposita, in princ. 2. quæst. 6. Doct. l. 1. C. de ben. possess.* ita fuit resolutum in Congregatione die 26. April. 1589.

Nullius 5. Jul. 1599. Congregatio Concilii censuit, Archipresbytero, qui nullius Diœceseos existat, & ommimodam jurisdictionem quasi Episcopalem habeat, dispensationes matrimoniales atque literas in forma significavit, pro suis subditis committendas esse.

8. *Causæ matrimoniales.*) Congregatio censuit, non sustulisse Concilium immemorabilem consuetudinem, & ideo, si Archipresbyter legitime probaverit se admittendum, hanc jurisdictionem exerceat. Sed quasi possessio immemorabilis erit probanda coram eodem Episcopo, & interim Episcopus ipse, & quidem solus jurisdictionem exerceat.

9. *Et criminales.*) Nisi essent in quasi possessione immemorabili, cui in hoc Concilium non derogavit, si hujusmodi quasi possessio probata fuerit tribus sententiis conformibus & continuis.

11. Martii 1597. Congregatio Concilii censuit, causam etiam criminalem adversus Clericum, quamvis consentientem, non posse absque speciali commissione Papæ signata in prima instantia a D. A. C. cognosci, nisi Episcopus quoque consentiat.

22. Jan. 1598. Congregatio Concilii censuit, Decreto ejusdem Concilii *cap.* 20. *vers. ad hæc, Sess.* 24. non esse sublatam immemorabilem consuetudinem, secundum quam inferiores Episcopo cognoverint causas matrimoniales & criminales; ideoque si hujusmodi immemorabilem consuetudinem tribus sententiis conformibus probaverint, non esse impediendos eam exercere.

Cæterum antequam hujusmodi probationem per tres sententias conformes ad præscriptum juris legitime præstiterint, Episcopum, intra cujus Diœceseos fines is inferior existit, debere hujusmodi jurisdictionem exercere.

12. Febr. 1598. Congregatio Concilii censuit, unicam sententiam, quæ transitum fecerit in rem judicatam, ad effectum decisionis Congregationis Concilii tribus æquipollere.

10. *Non Decani.*) Hoc de sæcularibus voluit Congregatio intelligendum, non de Regularibus. Sed per hoc non prohibetur, quo minus Decani possint visitare subditos suos, aliaque obire munia.

Hoc Decretum non se extendit ad illos, qui nullius Diœceseos sunt, sicut nec ad Decanum & Capitulum ab Ordinarii jurisdictione exemptos, nec ad eos, quibus ex privilegio Apostolico, & consuetudine etiam immemorabili causarum & controversiarum, contra & in ipsos, personasque ipsis subjectas ratione contractus, cognitio competit. Itaque Abbates, Præpositi, seu Archipresbyteri nullius Diœceseos, qui Ordinarii jurisdictione ab immemorabili tempore citra funguntur, non comprehenduntur hoc Decreto.

18. Martii 1598. Congregatio Concilii censuit, jurisdictionem criminalem, quam N. Archipresbyter prætendit sibi ademptam esse, nisi probaret per tres sententias conformes, se ab immemorabili tempore eam jurisdictionem exercuisse: interim vero, quod hujusmodi probationem per tres sententias con-

conformes præſtiterit, Archiepiſcopum, intra cujus Diœceſeos fines Archipresbyteratum exiſtere proponitur, debere eam juriſdictionem exercere.

Quando inferiores Ordinarii volunt procedere in criminalibus, ſi legitime conſtet de immemorabili quaſi poſſeſſione Archipresbyteri in cognoſcendis decidendiſque cauſis criminalibus ſuorum Clericorum, Decretum hoc non derogavit huic immemorabili quaſi poſſeſſioni, unde in ea Archipresbyter conſervandus eſt. Supra hoc *cap.* §. *Cauſæ matrimon.*

11. *Archidiaconi.*) Hoc Decretum non impedit, ut Archidiaconus, cui competerent omnes oblationes, quæ ex benedictionibus nubentium percipiuntur, hujuſmodi juriſdictiones exerceat, dummodo actus benedictionis relinquatur his, quibus ex Decret. Concil. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat. matrim.* competit. Infra hoc *cap.* §. *Si autem.*

12. *Aut aliorum inferiorum judicio.*) Non comprehenduntur inferiores Prælati, qui ſunt nullius Diœceſeos. *Hoc ſæpe reſolutum eſt.*

Facta viſitatione, & ſervatis de jure ſervandis non poteſt cogi unus ſuam innocentiam, & ex eadem cauſa coram Epiſcopo denuo purgare, nec debite punitus, ab eodem denuo poteſt puniri.

13. *Seu Archidiaconum.*) Hoc procedit in Archidiaconis & Decanis, qui ſunt in Diœceſi Epiſcoporum; non autem in illis, qui nullius Diœceſeos, & ſic voluit Congregatio.

Quod Decani & cæteri hic nominati, non poſſunt cognoſcere cauſas matrimoniales, hoc etiam procedit, ſi eſſent exempti.

Si autem iſti Decani, Archidiaconi, & cæteri hic expreſſi, haberent aliquod emolumentum in benedictione annulorum pro Matrimoniis, vel aliis ſimilibus, Concilium nihil eis præjudicavit: oportet tamen remanere ſalvam diſpoſitionem *cap.* 1. *ſupr. eadem ſeſſ. de reform. matrim.* Paulo ſupra *hoc cap.* §. *Archidiacon.*

14. *Expenſis ſuis transferre.*) Non contrariatur *cap.* 3. *ſupr. Seſſ.* 3. nam ibi non loquitur de Notario, hic vero de Notario.

15. *Privilegiis.*) Nota Concilium dumtaxat privilegiis & conſuetudinibus Eccleſiarum derogare voluiſſe, ne illarum prætextu excludatur Epiſcopus, volens viſitare, corrigere & emendare.

REMISSIONES.

* Pro ornatu hujus textus vide late tradita a Farinacio in *declaration. Sacræ Congregat. ab eo recollectis a fol.* 395. *in impreſſis Lugduni* & quæ notant Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 403. *& ſequent. & in prax. var. reſolut.* 125. *&* 130. Don Garſia Maſtrilli, *deciſ.* 236. *ex num.* 4. *pag.* 3.

a Coram Ordinariis.) De inferioribus etiam habentibus juriſdictionem quaſi Epiſcopalem intelligi reſolvunt Nav. *conſ.* 2. *num.* 4. *ſub tit. de foro comp.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 4. Farinac. *p.* 4. *deciſ.* 100. Flamin. *de reſign. lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 19. ubi *num.* 22. reſolvit, quod ſub verbo Ordinarii comprehenditur etiam Vicarius Epiſcopi, de quo etiam P. Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 29. *num.* 5. *&* 17. Guttier. *de Matrim. cap.* 66. *num.* 14.

β Infra biennium.) Vide Monald. *conſ. deciſ.* 94. Aloyſ. Ricc. in *collectaneis deciſ. part.* 4. *collect.* 1353. *in fine.* Zerol. *praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Inſtantia, verſ. Quarto, & verſ. Sexto*, tenet hoc tantum fallere in Curia Romana, ubi lis ſive inſtantia numquam extinguitur, niſi per ſententiam. † Vide Paz. in *prax. tom.* 1. *in princ. annot.* 2. *ex num.* 9. *cum ſeqq. & tom.* 2. *prælud. ult.* Treviſan. *deciſ.* 71. *num.* 14. *lib.* 2.

γ Motæ lites.) Quando dicatur lis mota? Vide Rebuff. in *l. litis nomen* 36. *pag.* 206. *ff. de verbor. ſignific.* Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 15. *num.* 11.

δ Alioquin poſt id ſpatium, &c.) Quod conſenſus prorogandi juriſdictionem tollitur litigantibus in prima inſtantia, reſolvit Soarez de Paz. in *praxi tom.* 2. *prælud. ult. num.* 18. *cum ſeqq.*

ε Neque appellationes, &c.) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Appellatio*, §. 1. *p.* 29. Soarez de Paz. in *praxi tom.* 1. *p.* 5. *in proœm. num.* 25. ubi *num.* 26. dicit hoc decretum procedere tam in interlocutoriis latis tam a judice ordinario quam a delegato, tam in prima inſtantia quam in ſecunda, quia non eſt correctorium juris communis, ſed potius declaratorium. * Vide etiam in *praxi tom.* 2. *p.* 2. *cap. unic. num.* 108. *&* *p.* 5. *cap. un. num.* 14. Greg. Tholoſan. *de appellation. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 21. Stephan. Gratian. *deciſ.* 97. *ex num.* 1. *&* 14.

ζ Vel a diffinitiva vim habente.) Quod ſententia, per quam denegatur appellatio, ſit

ſit interlocutoria, habens vim diffinitivæ aſſerit Valaſc. *conſ.* 47. Idem de præcepto de ſolvendo teſtatur Rot. Lucenſ. *deciſ.* 80. Et de ſententia, qua judex pronuntiavit aliquem non eſſe minorem, vel non habere reſtitutionem, & quod ab ea poſſit appellari, affirmant Gamma *deciſ.* 159. *num.* 2. Vivi. *deciſ.* 302. Et quod poſſit appellari a ſententia rejectionis probationem, admittunt Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 77. *num.* 11. *cum ſeqq.* Surd. *deciſ.* 36. Et a ſententia delationis juramenti alteri parti per judicem factæ, non diffitentur Mynſ. *cent.* 1. *obſerv.* 39. Lancelot. *de Attent. p.* 2. *cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 190. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annot. num.* 195. Et quod poſſit appellari a ſententia miſſionis in poſſeſſionem, tenet Steph. Gratian. *deciſ.* 60. Et ab omiſſa condemnatione expenſarum, firmant Gam. *deciſ.* 65. Guid. Papia *deciſ.* 42. Et quod poſſit etiam appellari a ſententia ſequeſtrationis mulieris, reſolvit Ann. *alleg.* 82. & a ſententia pronuntiantis, executionem eſſe revocandam, probat Amatis *deciſ.* 19. Et a ſententia abſolutionis inſtantiæ dicunt Creſcent. *deciſ.* 6. Cabe. *p.* 2. Areſto 32. *in fine*. Et a ſententia legitimationis perſonarum, Capell. Tholoſ. *deciſ.* 38. Et a ſententia admiſſionis articulorum amplectuntur Gonzal. *d.* §. 1. *in annot. num.* 191. Steph. Gratian. *d. cap.* 74. *num.* 15. Et ab incidentibus in cauſa ſuſpicionis officialium, probat Vincent. de Franch. *deciſ.* 408.

ע An ab interlocutoria, in qua judex declarat ſe competentem, detur appellatio? Negant Gam. *deciſ.* 159. & 362. Marc. Anton. de Amatis *deciſ.* 26. Cabe. *part.* 1. *deciſ.* 156. procedit Ordin. Regia Luſitanorum *lib.* 3. *tit.* 20. §. 9. *ibi*, *Poremno caſo*, quæ loquitur de exceptionibus incompetentiæ de judicio ſæculari ad ſæculare? Affirmant Guid. Pap. *deciſ.* 10. Minſing. *cent.* 3. *obſerv.* 35. Aloyſ. Ricci. in *Collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 1306. *in principio*, Thom. Valaſc. *tom.* 1. *Alleg. juris Alleg.* 53. *num.* 5. ubi reſolvit, quod in cauſa Remiſſionis provocantis ad Ordines non expeditur provocatio a judice, qui ſuper ea judicavit per gravamen, ſed per appellationem procedit Ordin. Regia Luſitanorum, *lib.* 2. *tit.* 1. §. 28. *ibi*, *Poſto que no caſo per que ſaon remetidos*.

פ *Et cujus gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat.*) Caſus damni irreparabilis vide apud Joſeph. Ludov. Peruſina *deciſ.* 83. *per totam*. Ann. *Alleg.* 82. Surd. *deciſ.* 36. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo*, *Appellatio*. §. 6. Quarant. in *ſumma Bullarii*, *verbo*, *Archiepiſcopi auctoritas*, *verſ.* 18. *auctoritas*, *num.* 20. Ignat. del Villar. in *Sylva reſponſ. lib.* 1. *reſponſ.* 15. *num.* 6. latiſſime Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annot. num.* 189. *cum multis ſeqq.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 77. † Ricc. *deciſ.* 555. *num.* 4. Vide text. in *l.* 2. *ff. de appel. recip. l.* 3. *regni Caſtellæ tit.* 23. *partit.* 3.

ו Quod idem reſolvendum ſit, & procedat hic text. quamvis tale gravamen poſſit reparari, ſed magna cum difficultate, aut præjudicio partis, aſſerunt Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 177. Bernard. Grevæ. ad *pract. Cameræ Imp. lib.* 1. *concl.* 129. *num.* 6. Aloyſ. Ricci. *Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 93. * & *deciſ.* 505. *num.* 2.

ז Quod captura afferat damnum irreparabile, & a ſententia interlocutoria, ut quis in carcerem conjiciatur, poteſt appellari, affirmant Soar. & Donat. a Fin. *com.* 2. *Commun. opin. lib.* 9. *tit.* 3. *num.* 2. Maynard. *deciſ.* 25. *lib.* 2. Aloyſ. Ricci. in *Coll. deciſ. p.* 3. *Collect.* 642. *verſ. Primo*, Cald. Pereira in *l. Si curatorem*, *verbo*, *per quod num.* 31. D. Barboſ. in *l.* 2. *ff. Soluto Matrim. in princip. p.* 2. *num.* 33. Proſp. de Auguſtino in *addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii verbo*, *Archiepiſcopi auctoritas*, *verſ.* 18. *Auctoritas*, *num.* 20. *lit. H. pag.* 64. & 71. ubi refert ſacram Cardinalium Congreg. in hæc verba cenſuiſſe: Sanctiſſimus D. N. audita relatione Congregationis Concilii, declaravit ita eſſe intelligendum, & ideo ab hujuſmodi gravamine appellari poſſe, & Ordinarium teneri proceſſum transferre ad judicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus, donec judex appellationis cauſa cognita aliud juſſerit.

ח Quod tortura afferat damnum irreparabile, tenent Ordin. Reg. Luſitan. *lib.* 3. *tit.* 69. §. 1. Hippol. in *l.* 1. *ff. de quæſt. num.* 34. Clar. *lib.* 5. §. *finali*, *quæſt.* 64. *num.* 27. Azeved. *lib.* 3. *num.* 6. *tit.* 18. *lib.* 4. *novæ Recopil.* Carau. *Ritu.* 249. Aloyſ. Ricci. *de Collect.* 642. *verſ. Secundo*, & *Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 13. Zerol. *dict. verbo*, *Appellatio*, §. 9. ubi reſolvit, quod quando omnia rite & recte proceſſerunt, ut quia datæ fuerunt, & repulſa conceſſa, cum eſſent petita, & publicatus proceſſus, & auditus reus in omnibus ſuis juribus cum ejus procuratore & advocato, & judicia non ſunt evacuata per defenſiones, & alia requiſita acta ſunt, & videtur

potius

potius appellari ad dilatandum, & ad differendum ſceleris punitiones, tunc non debet admitti appellatio a comminata tortura.

μ Quod a ſententia Excommunicationis per Decretum interlocutorium prolata detur appellatio, quia continet damnum irreparabile, reſolvunt Duenh. *Reg. 52. fallent. 2.* Rebuff. ad *leges Galliæ, tit. de Frivolis appell. in Rub. ſub gloſſ. 1. in fine verſ. Fallit. quando gravamen.* Gonzal. *d. §. 1. in Annot. num. 179.*

ν Quod ſententia de compromiſſo faciendo, vel non, contineat gravamen irreparabile, docet Montald. *Concil. deciſ. 39. p. 2.* Et de Decreto condemnationis ad triremes idem reſolvit Vinc. de Franch. *dec. 139.*

ξ *Ab his excipiuntur cauſæ, &c.*) Quid in beneficiis reſervatis ratione manus. appoſitionis, an poſſit cognoſci in Curia in prima inſtantia? Sacra Cardin. Congreg. decrevit, quod ſic, teſte Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloſſ. 52. num. 36. & ſequenti.* † Vide text. in *cap. nec licuit 17. diſt. & in cap. majores, de Baptiſ.* & Martam *voto 209. per totum.*

Auditores Cameræ cauſas obligatione Camerali firmatas in partibus exiſtentes avocare poſſe, etiamſi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis, reſolvunt Lanc. *de Attentatis, lite pendente, limit. 15. num. 8. & cap. 20. limit. 26.* Flores Vari. *quæſt. lib. 1. quæſt. 12. num. 48.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 118. in fine.*

ο *Manu propria ſubſcribendum.*) Vide Marcheſan. in *praxi commiſſ. 6. commiſſ. num. 52.*

π *Ad hæc cauſæ matrimoniales, &c.*) Vide Guttier. *pract. lib. 3. quæſt. 26. num. 1.* Soarez de Paz. *tom. 2. prælud. 1. num. 8.* ubi etiam reſolvit hoc Decretum non procedere in judicibus Ordinum Militarium, ad quos etiam pertinet cognitio cauſarum graviſſimarum.

† Vide Mich. Agiam. *de exhibend. auxil. fundamento 15. p. 513.* Salzed. ad *Bernard. Diaz in prax. can. cap. 3. lit. A.* Bobadill. *lib. 2. ſuæ politicæ cap. 17. num. 32.* Tiber. Decian. *conſ. 98 n. 5. & 6. vol. 2.*

* *Aut aliorum inferiorum judicio.*) Vide Proſp. Farinac. *deciſ. 100. per totum vol. 1. crim.* Rotam noviſſ. *deciſ. 713. in recoll. a Farinac.*

† *Epiſcopi tantum examine.*) Vide Menoch. *conſ. 69. n. 10.*

* *Paupertatem probaverit.*) Vide Martam. *d. voto 209. n. 7.*

ρ *Et alimenta & expenſas litis velit ſubminiſtrare.*) Vide Creſcent. *dec. 233.* Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. p. 4. Collect. 853. in med.*

σ *Eoque negligente.*) An propter negligentiam Epiſcopi devolvatur juriſdictio ad Archiepiſcopum? Affirmant Afflict. in *cap. Imperialem, §. præterea, num. 33. de prohibita feudi alien. per Feder.* Proſp. de Auguſt. in *addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verbo, Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 19. auctoritas, in fin. lit. M.*

τ *Præterea ſi quis in caſibus a jure permiſſis, &c.*) Vide Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 121. num. 15.* ubi a *num. 18. cum multis ſeqq.* dicit, quod hæc Conſtitut. diſpoſitio habet locum etiam in actis factis in partibus coram judice delegato. Et procedere in quocumque judice cenſuiſſe Rot. in *una Majoric. Officii Pœnitentiariæ 1591.* coram Illuſtriſſ. Blanchetto, refert Aloyſ. Ricci. in *Collect. deciſ. p. 4. Collect. 1356.* * Vide etiam Manticam *deciſ. 2. ex num. 1.*

† *Acta omnia, &c.*) Vide Paz. in *praxi tom. 2. p. 5. cap. uni. num. 7. & 14.* Petr. Greg. Tholoſan. *de appellatione lib. 6. cap. 7. num. 3.* Rotam Romanam in *deciſ. 69. num. 3. in recollectis a Farinac. & deciſ. 107. 657. & 812.* Aloyſ. Ricci. *deciſ. 510. num. 3. verſ. Cæterum.* Leonin. *deciſ. 106. num. 4.* Farinac. *deciſ. 114. volum. 2. crim. & etiam deciſ. 116. 125. 143. 144. 161. & in deciſ. 178. 188. & deciſ. 200.* & Giurbam in *deciſ. 29. num. 1. 6. & ſeq.*

* *Notarius congrua mercede accepta, &c.*) Vide Paz. in *d. §. p. cap. uni. num. 24.* Greg. Tholoſan. *d. cap. 7. num. 3. & cap. 9. ex num. 2.* & quæ dicta ſunt ſup. in *ſeſſ. 13. cap. 3. de reform.*

υ *Et aliis quibuſcumque conſuetudinibus.*) Sacram Card. Congreg. cenſuiſſe immemorabiles ſub hoc Decreto non comprehendi, reſolvit Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. Gloſſ. 33. num. 5.* † & Farin. in *præſenti*, & Seraphin. *deciſ. 585. num. 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 492. num. 5. & 6.* & Garc. *de benefic. 3. p. cap. 2. num. 194.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 33. Card. de Luca.*

CA-

CAPUT XXI.

Declaratur ex certis verbis ſuprapoſitis non immutari ſolitam rationem tractandi negotia in generalibus Conciliis.

CUpiens ſancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla unquam futuris temporibus dubitandi occaſio oriatur, verba illa poſita in decreto, publicato Seſſione prima, ſub beatiſſimo Domino noſtro Pio IV. (*a*) videlicet: Quæ proponentibus Legatis, ac Præſidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, ſedandas de religione controverſias, coercendas linguas doloſas, depravatorum morum abuſus corrigendos, Eccleſiæ veram & Chriſtianam pacem conciliandam apta & idonea ipſi ſanctæ Synodo videbuntur; explicando declarat, mentis ſuæ non fuiſſe, ut in prædictis verbis ſolita ratio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte immutaretur; neque novi quidquam, præter id, quod a ſacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus ſtatutum eſt, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

(*a*) Sup. ſeſſ. 21.

Indictio futuræ Seſſionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Synodus proximam futuram Seſſionem feria quinta poſt Conceptionem Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit dies nona menſis Decembris, proxime venturi, habendam eſſe ſtatuit, & decernit, cum poteſtate etiam abbreviandi; in qua Seſſione tractabitur de ſexto nunc in eum delato capite, & de reliquis reformationis capitibus jam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si vero opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout ſuo tempore in Congregationibus proponentur.

Abbreviata eſt dies Seſſionis.

SESSIO VIGESIMAQUINTA,

Quæ eſt nona, & ultima

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Cœpta die 3. abſoluta die 4. Decemb. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CUm Catholica Eccleſia, Spiritu ſancto edocta, ex ſacris literis, & antiqua Patrum traditione, in ſacris Conciliis; & noviſſime in hac œcumenica Synodo docuerit, (*a*) Purgatorium eſſe; animaſque ibi detentas, fidelium ſuffragiis, potiſſimum vero acceptabili altaris ſacrificio juvari; præcipit ſancta Synodus Epiſcopis, ut ſanam de Purgatorio doctrinam, a ſanctis Patribus, & ſacris Conciliis traditam, a Chriſti fidelibus credi, teneri, doceri, & ubique prædicari, diligenter ſtudeant. Apud rudem vero plebem difficiliores, ac ſubtiliores quæſtiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis ac-

(*a*) 1. Cor. 3.

acceſſio, a popularibus concionibus ſecludantur. Incerta item, vel quæ ſpecie falſi laborant, evulgari, ac tractari non permittant. Ea vero, quæ ad curioſitatem quamdam, aut ſuperſtitionem ſpectant, vel turpe lucrum ſapiunt, tamquam ſcandala, & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Epiſcopi, ut fidelium vivorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes, Eleemoſynæ, aliaque pietatis opera, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri conſueverunt, ſecundum Eccleſiæ inſtituta pie, & devote fiant, & quæ pro illis ex teſtatorum fundationibus, * vel alia ratione debentur; non perfunctorie, ſed a ſacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris, & aliis, qui hoc præſtare tenentur, diligenter & accurate perſolvantur.

REMISSIONES.

α Vide Valverd. Bellarm. & Lenſen. in *ſuis tract. de Purgatorio*. Caſtr. adverſus *hæreſes*, *verbo*, *Purgatorium*. P. Sot. *de Inſtruct. Sacerd. lect.* 1. *de Purgatorio*, Theod. Peltan. *de Purgat.* Cordub. *lib.* 1. *quæſt.* 9. *de Indulgent.* Gregor. de Valentia, *tom.* 4. *diſp.* 11. *de locis ſeu receptaculis animarum poſt mortem*, *quæſt.* 1. *punct.* 1. Nicol. Diaz. *en el trattado del juyzio final*, *cap.* 6. §. 2. P. Soarez *tom.* 4. *diſp.* 45. *ſect.* 1. optime el Doctor Martim. Carrillo *en la explication de la Bulla de los defuntos*, *in princ.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 44. *art.* 1. P. Ægid. *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11.

β De loco Purgatorii, vide Valent. *dict. quæſt.* 1. *punct* 2. P. Soarez *dict. diſp.* 45. *ſect.* 2. D. Martin. Carillo ubi ſupra *p.* 1. *cap.* 2. P. Ægid. *d. diſp.* 11. *dub.* 2. *num.* 17. *cum ſeqq.*

γ Quas pœnas animæ in Purgatorio patiantur, explicant Petr. Soarez *lect.* 2. *de Purgat.* Angles *p.* 1. *Florum Theolog. qu.* 4. *de Purgat. diffic.* 3. Joan. Lenſen. *de fidelium animarum Purgat. lib.* 1. *cap.* 2. Vivald. in *Candel. aureo*, *p.* 1. *de Purgat. num.* 8. Card. Bellarm. *lib.* 2. *de Purgat. cap.* 10. *cum quatuor ſeqq.* P. Valent. *dict. diſp.* 11. *quæſt.* 1. *punct.* 2. P. Soarez *tom.* 4. *diſp.* 46. *ſect.* 1. & 2. P. Ægid. *dict. diſp.* 11. *dub.* 3. *num.* 19. *cum ſequentibus*, D. Martin. Carrillo ubi ſupra *p.* 1. *cap.* 3.

* *Et quæ pro illis ex teſtatorum fundationibus.*) Vide Didac. Covarr. in *cap.* 3. *num.* 5. & *in cap. hæredes num.* 1. & 4. *de teſtam. & lib.* 3. *variar. reſolut. cap.* 6. & quos retulimus ſupra *Seſſ.* 22. *cap.* 8.

De Invocatione, & veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & ſacris imaginibus.

α MAndat ſancta Synodus omnibus Epiſcopis, & cæteris docendi munus, curamque ſuſtinentibus, ut juxta Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ uſum, a primævis Chriſtianæ religionis temporibus receptum, ſanctorumque Patrum conſenſionem, & ſacrorum Conciliorum decreta, imprimis de Sanctorum interceſſione, invocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum uſu, fideles diligenter inſtruant, β docentes eos, Sanctos una cum Chriſto regnantes, orationes ſuas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque utile eſſe ſuppliciter eos invocare; & ob beneficia impetranda a Deo per filium ejus JESUM Chriſtum Dominum noſtrum, qui ſolus noſter Redemptor, & Salvator eſt, ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere: illos vero, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cœlo fruentes, invocandos eſſe; aut qui aſſerunt, vel illos pro hominibus non orare; vel eorum, ut pro nobis etiam ſingulis orent, invocationem eſſe idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, adverſarique honori unius mediatoris Dei, & hominum Jeſu Chriſti; vel ſtultum eſſe, in cœlo regnantibus voce, vel mente ſupplicare, impie ſentire, Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Chriſto viventium ſancta corpora, quæ viva membra fuerunt Chri-

a 1.Cor. 3. Chriſti, (*a*) & templum Spiritus ſancti, ab ipſo ad æternam vitam ſuſcitanda, & glorificanda, a fidelibus veneranda eſſe: per quæ multa beneficia a Deo hominibus præſtantur: ita ut affirmantes, Sanctorum Reliquiis venerationem, atque honorem non deberi; vel eas aliaque ſacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrandæ cauſa Sanctorum ɣ memorias fruſtra frequentari;

b Concil. Nic. 2. omnino damnandos eſſe, (*b*) prout jam pridem eos damnavit, & nunc etiam damnat Eccleſia. Imagines porro Chriſti, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum, in templis præſertim habendas, & retinendas, eiſque debitum honorem, & venerationem impertiendam, non quod credatur ineſſe aliqua in iis Divinitas, † vel virtus, propter quam ſint colendæ; vel quod ab eis ſit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus ſit figenda; veluti olim fiebat a Gentibus, quæ in

c Pſ. 134. d. idolis (*c*) ſpem ſuam collocabant; ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad (*d*) prototypa, quæ

d Concil. Nic. 2. act. 3. illæ repræſentant: ita ut per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Chriſtum adoremus, & ſanctos, quorum illæ ſimilitudinem gerunt, veneremur, * id quod Conciliorum, præſertim vero ſecundæ Nicænæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores eſt ſancitum.

Illud vero diligenter doceant Epiſcopi, per hiſtorias myſterium noſtræ redemptionis, picturis, vel aliis ſimilitudinibus expreſſas, erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & aſſidue recolendis: tum vero ex omnibus ſacris imaginibus magnum fructum percipi; non ſolum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ a Chriſto ſibi collata ſunt, ſed etiam, quia Dei per Sanctos miracula & ſalutaria exempla oculis fidelium ſubjiciuntur; ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam moreſque ſuos componant, excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut ſenſerit, anathema ſit. In has autem ſanctas & ſalutares obſervationes, ſi qui abuſus irrepſerint, eos prorſus aboleri ſancta Synodus vehementer cupit, ita ut nullæ falſi dogmatis imagines, & rudibus periculoſi erroris occaſionem præbentes, ſtatuantur. Quod ſi aliquando hiſtorias, & narrationes ſacræ Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit; doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quaſi corporeis oculis conſpici, vel coloribus, aut figuris exprimi poſſit. Omnis porro ſuperſtitio in Sanctorum invocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum ſacro uſu tollatur, omnis turpis quæſtus eliminetur, omnis denique laſcivia vitetur, ita ut procaci venuſtate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum viſitatione homines ad comeſſationes, atque ebrietates non abutantur; quaſi feſti dies in honorem Sanctorum per luxum, ac laſciviam agantur. Poſtremo, tanta circa hæc diligentia, & cura ab Epiſcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut præpoſtere, & tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhoneſtum appareat, (*e*) cum domum Dei deceat ſanctitudo. Hæc ut fideliùs obſerventur, ſtatuit ſancta Synodus, nemini licere ullo in loco, vel Eccleſia etiam quomodolibet exempta, ℘ ullam inſolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, niſi ab Epiſcopo approbata fuerit, nulla etiam admittenda eſſe nova miracula, ‡ nec novas Reliquias recipiendas, niſi eodem

e Pſal. 92. 2. c. decr. de Immu. Eccl. in 6.

recognoſcente & approbante Epiſcopo, qui ſimul atque de iis aliquid compertum habuerit, ζ adhibitis in conſilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati conſentanea judicaverit. Quod ſi aliquis dubius, aut difficilis abuſus ſit extirpandus, vel omnino aliqua de iis rebus gravior quæſtio incidat; Epiſcopus antequam controverſiam dirimat, Metropolitani, & comprovincialium Epiſcoporum, in Concilio Provinciali ſententiam exſpectet; ita tamen, ut nihil, inconſulto Sanctiſſimo Romano Pontifice, novum, aut in Eccleſia hactenus inuſitatum decernatur.

REMISSIONES.

α Vetuſtiſſimum eſſe in Eccleſia Dei, & a ſanctis Patribus comprobatum uſum ſanctarum imaginum pictarum, earumdemque adoratio pluribus teſtimoniis confirmatur, & reſolvunt Sim. Majol. in *tract. de ſacris imaginibus*. Alphonſ. a Caſtro *lib.* 8. *adverſus hæreſes*, *verb. Imago*. Sebaſt. Medices in *ſumma omnium hæreſum*, *p.* 1. *verb. Imago*. Guillelm. Duran. in *rationali divin. offic. lib.* 1. *cap.* 3. Simanch. *de Cathol. inſtit. cap.* 33. *a princ.* Barthol. a Medi. *p.* 1. *inſtr. de Confeſſores*, *cap.* 14. §. 1. *poſt med.* Card. Bellarm. in *diſp. fidei Cathol. controv.* 7. *lib.* 2. Azeved. *lib.* 3. *a princ. tit.* 1. *lib.* 1. *novæ Recop.* Fuſc. *de Viſitat. lib.* 1. *cap.* 9. Fr. Hieron. Roman. *lib.* 4. *de Republ. Chriſtiana*, *cap.* 7. *fol.* 199. Navarr. in *Manual. cap.* 11. *num.* 22. *verſ.* 7. & *cap.* 27. *num.* 196. Sarm. *lib.* 2. *Selectar. cap.* 14. *num.* 2. Valent. 2. 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 1. *punct.* 6. P. Soarez in 3. *p. D. Thom. quæſt.* 25. *art.* 3. *diſp.* 54. *per ſeptem ſectiones*. Vaſquez *de Adorat. imag. lib.* 3. *diſp.* 3. *num.* 78. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 6. *col.* 855. *cum ſeqq.* & *cap.* 8. *col.* 864. Fr. Emmanuel *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 55. *art.* 1.

* Vide etiam Majol. *de ſacris imaginib. per tot. maxime centur.* 13. *ex cap.* 14. & *centur.* 7. *cap.* 2. & 4. & relatos a noſtro Petro Cened. in *collectan.* 22. *ad ſextum*, & *in collectan.* 52. *ad decretales ex num.* 1.

γ *Docentes eos Sanctos una cum Chriſto regnantes.*) Vide Navarr. in *tract. de Orat. notab.* 1. *num.* 21. D. Cyprian. *Epiſt.* 57. & ibi latam additionem Jacobi Pamelii *num.* 14.

γ *Memorias fruſtra frequentari.*) De peregrinatione ad Sanctorum memorias, vide Fr. Joſeph. de Siguenza in *vita D. Hieronymi lib.* 4. *cap.* 9. *pag. mihi* 451.

† *Ineſſe in eis aliqua divinitas*, *&c.*) Vide Majolum dicta *centur.* 7. *c.* 2. Conrad. Brun. *de cæremon. Eccleſiaſt. lib.* 6. *cap.* 7. *fol. mihi* 206.

* *Quorum illæ ſimilitudinem gerunt*, *veneremur.*) Vide B. Auguſtin. in *tom.* 9. *operum ſuorum*, *l. uni. de viſitatione infirmorum*. Azeved. late in *l.* 3. *tit.* 1. *lib.* 1. *novæ recopil.*

δ *Illam inſolitam ponere*, *vel ponendam curare imaginem.*) Vide late Thom. Sanchez in *præcept. Decal. lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 6. ubi *num.* 7. cum Philiarch. *de officio Sacerd. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 9. in fine reſolvit, nec in altari domus privatæ licere eam imaginem Sancti non canonizati tenere, ſi ſola in eo ſit, & cum lampade, & *num.* 10. aſſerit ſolas reliquias Sancti canonizati poſſe Epiſcopum approbare, ut publice venerentur.

ι *Nec novas reliquias recipiendas.*) Sacra Cardinalium Congregatio ſic cenſuit: Sanctorum reliquiæ antiquæ habendæ ſunt in illa veneratione, qua hactenus fuerunt, ſi vero ſint novæ, Epiſcopus ſervet hoc Decretum.

ζ *Adhibitis in conſilium Theologis.*) Vide P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 8. *coll.* 866.

De Regularibus, & Monialibus.

EAdem ſacroſancta Synodus reformationem proſequens, ea, quæ ſequuntur, ſtatuenda eſſe cenſuit.

CAPUT I.

Secundum tenorem & rigorem ſuæ regulæ indiſpenſabiliter vivant Regulares, idque obſervari curent Superiores valde ſtricte.

QUoniam non ignorat ſancta Synodus, quantum ex Monaſteriis pie inſtitutis, & recte adminiſtratis, in Eccleſia Dei ſplendoris, atque uti-

utilitatis oriatur; neceſſarium eſſe cenſuit, quo facilius, ac maturius, ubi collapſa eſt, vetus & regularis diſciplina inſtauretur, & conſtantius, ubi conſervata eſt, perſeveret, præcipere; prout hoc Decreto præcipit: α ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant; atque inprimis, 1. quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem (*a*) ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus Regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum reſpective eſſentiam, necnon ad communem vitam, victum, & veſtitum conſervanda pertinentia, fideliter obſervent. β Omniſque cura & diligentia a Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum viſitationibus, quæ ſuis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur: (*b*) cum compertum ſit, γ ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ baſes ſunt, & (*c*) fundamenta totius Regularis diſciplinæ, exacte non fuerint conſervata, totum corruat ædificium, neceſſe eſt.

a Clem. exivi, ¶ cum igitur, in primis, de verb. ſign.

b c. cum ad monaſterium, in fin. de ſtatu monach.

c c. cum Paulus, 1. q. 1.

DECLARATIONES.

1. *Quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem.*) Cenſuit tamen Congregatio, quod Ordinarius permittere debet tertiarias Moniales S. Franciſci ſub obedientia Fratrum Minorum, quemadmodum ante fuerunt, & providere, ut profeſſionem trium ſolemnium votorum quamprimum emittant, ex inſtituto religionis S. Franciſci, cui ſunt addictæ: ſi tamen non emiſerunt, eas cogere non debet, ut habitum mutent, vel ut velo nigro utantur, ſi illarum Ordo id non requirat. Poſtremo infra ſepta monaſterii illas claudere debet, Infra *Seſs. 25. de Refor. Regul. cap. 5. §. Clauſuram.*

REMISSIONES.

α *Vt omnes Regulares, &c.*) Vide opti- me Nav. in *cap. Nullum 14. q. 2. num. 24. & 32. & in cap. Statuimus, 19. q. 3. num. 66.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 37. art. 3. & tom. 3. q. 29. art. 14.* P. Ribaden in *libro quem in lucem edidit, pro defenſione Societatis* JESV *cap. 18.*

β *Omniſque cura & diligentia a ſuperioribus, &c.*) Vide Fr. Emman. *tom. 2. quæſt. 4. art. 2.* Et quomodo Prælati in reformatione debeant ſe habere, vide *qu. 73. art. 4.*

γ *Ab eis non poſſe ea quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari.*) Vide Fr. Emman. *tom. 1. quæſt. 26. art. 1.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 18. num. 390. & 396. verſ. Octavum.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 34. Card. de Luca.*

CAPUT II.

Proprietatis vitium a Monaſteriis extruditur: cuncta collata legata convenienter diſtribuuntur. Proprietarius biennio eſto elinguis in Capitulo & de eo taceatur.

1. α * NEmini igitur Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat β &c. bona immobilia, vel mobilia, cujuſcumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquiſita (*a*) tamquam propria, † aut etiam nomine conventus, 2. poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea 3. Superiori tradantur, 4. conventuique incorporentur. * 5. Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, † etiam ad uſumfructum, vel uſum, adminiſtrationem, aut commendam. 6. Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum, ſeu conventuum ad ſolos officiales eorumdem, 7. ad nutum Superiorum amovibiles, pertineat. Mobilium vero uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat; 8. nihilque ſuperflui in ea ſit: 9. nihil etiam, quod neceſſarium, eis denegetur. * ζ Quod ſi quis

a c. 8. &c. cum ad Monaſterium, de ſtat. reg.

aliter quidquam tenere deprehenſus, aut convictus fuerit; 10. is biennio activa & paſſiva voce privatus ſit, atque etiam juxta ſuæ Regulæ, & Ordinis conſtitutiones puniatur.

DECLARATIONES.

1. *Nemini igitur Regularium.*) Regulares tam fœminæ, quam maſculi, non poſſunt tenere propria, ſed omnia dare debent ſuis ſuperioribus, per quos provideatur primo, ut ſubveniatur neceſſitatibus earum, vel eorum, quibus munera deſtinata fuerunt.

2. *Poſſidere vel tenere.*) Moniales tamquam proprium poſſidere nihil poſſunt, etiam de eo, quod ſuis manibus laborando acquirunt, vel eis a parentibus donatur, etiam hoc poſito quod Monaſterium eſſet pauperrimum.

3. *Superiori tradantur.*) Moniales & Regulares cæteri res etiam parvi momenti ſibi donatas, aut alias acquiſitas, uti proprias, retinere non poſſunt, ſed Superiori reſignandæ ſunt.

4. *Conventui incorporentur.*) Quicquid ſingulæ moniales, quocumque titulo, acquiſierint, totum ad Abbatiſſæ manus deferri oportet: quæ in primis ex hujuſmodi acquiſitionibus ſubveniat arbitrio ſuo neceſſitatibus illius monialis, cujus opera, vel contemplatione fuerunt datæ: quod vero reliquum erit convertat in communem uſum totius Monaſterii, curabit ut victus monialium quotidianus communis ſit, & in cocturа, & in uſu.

In cauſa D. Aldonzæ de Toledo, quæ viro mortuo, facta eſt monialis S. Franciſci, ſibique permittente filio reſervavit circiter 200. aureos ad uſum ſuum, quia contra Concilium eſt moniales habere aliquid proprium, viſum eſt dandam eam pecuniam Prioriſſæ, quæ providebit neceſſitati ipſius Aldonzæ.

Si quis affert munera vel eleemoſynam, vel aliquid, quod Sacrarum Virginum manibus elaborandum ſit, det Abbatiſſæ, vel illis, quæ ab ea præpoſitæ ſunt, modo præſente earum procuratore, neque alii det, neque cum ea quiſquam præterea alloquatur.

5. *Nec deinceps liceat ſuperioribus.*) Niſi ſoli Papæ, qui ſolet monachis concedere vim teſtandi, dummodo conſenſus ſuperioris ad illud accedat, & de modica quantitate diſponatur.

Ex diſpoſitione inferiorum Summi Pontificis, non licet Regularibus poſſidere vel tenere agros, annuos reditus, aliaque bona immobilia ſuperflua, obſtante hoc Decreto.

6. *Adminiſtratio autem bonorum.*) Electio Officialium, qui adminiſtraturi ſunt Monaſteriorum bona, ad Monaſterii ſpectat Superiores: & ideo licet Epiſcopus ſit eis Superior: ipſi tamen poſſunt eligere officiales, non autem id faciat Epiſcopus.

Officiales electi pro adminiſtratione bonorum Monaſterii, a Superioribus ejuſdem, poſſunt (prout magis expedire videbitur) reditus ipſorum Monaſteriorum in loco convenienti, etiam extra Monaſterium conſervare, & de eiſdem miniſtrare pro tempore neceſſitatis ipſis monialibus.

Moniales deputatæ in Officiales redituum Monaſterii a ſuis ſuperioribus illos adminiſtrare poſſunt ſine ullo peccato.

7. *Ad nutum Superiorum amovibiles pertineat.*) Ii autem ſolum ſunt, qui diſtributionem bonorum habent, nam alios amovere non poſſunt ad nutum.

Moniales ergo illæ, quæ a Capitulo ſui Monaſterii in officiales hujuſmodi eligi ſolebant, propter adminiſtrationem bonorum immobilium dicti Monaſterii, ſi dicto Monaſterio viſum fuerit, amoveri poſſunt.

Licet adminiſtrantes bona temporalia Monaſteriorum & Officiales poſſint amoveri ad nutum Superiorum ex hoc Decreto, in eo tamen non comprehenduntur officiales, qui bona temporalia non adminiſtrant, ſed hoc relinquitur diſpoſitioni juris communis, & ſtatutorum ſacræ religionis.

Civitates ſunt nonnullæ, quibus a Sede Apoſtolica conceſſa fuit adminiſtratio bonorum temporalium ex cuſtodia clauſuræ, & facultate, hac adhibita moderatione (*uti debent*, videlicet, *& quoad temporalia, & clauſuram tantum*) electi ergo a civitate, gubernent Monaſteria monialium, cum interventu tamen, & conſenſu Superiorum dictorum Monaſteriorum, & quidem ſic ut ipſi laici ſint ætatis ſaltem 40. annorum, & prætextu talis gubernationis non poſſint loqui cum monialibus aut earum Monaſteria ingredi, niſi cum neceſſitas ſui officii id poſtulaverit, & tunc quoque nonniſi in præſentia Superiorum ipſarum monialium.

8. *Nihilque ſuperflui in ea ſit.*) Superiorum arbitrio, & præfinitioni ſtare debent regulares, quoad mobilium ſuperfluitatem, vel convenientiam: niſi de exceſſu arbitrii conſtiterit, habita videlicet ratione per-

perſonæ, officii, & regularis ſtatus paupertatiſque, quam profeſſi ſunt, & cæterarum itidem qualitatum.

9. *Nihil etiam, quod ſit neceſſarium.*) Superiore quantumvis requiſito, neceſſaria ſuis regularibus negante, vel ſubtrahente, licet ipſis clam, vel eo invito, illa ſibi comparare, ſeu retinere, etiamſi ideo neceſſaria negentur, quia monaſterii facultates non ſuppetunt, ſi præfata neceſſitas ſit ad individui ſuſtentationem.

Superiores hoc caput declarare & interpretari non poſſunt.

Si moniales victui, & vitæ ſuæ aliter conſulere non poſſint, niſi ſuſtentarentur artificio operum, quæ manibus elaborantur ac efficiuntur, non prohibentur earum rerum emptiones, & venditiones facere, modo ſtricta earum & honeſta clauſura ſervetur, prout illarum inſtituta, & Concil. Trid. Decreta poſtulant. Infra *cap.* 3. §. *In prædictis.*

Præſuppoſito quod Superiores Regularium non poſſint eis concedere licentiam poſſidendi immobilia ſuperflua, juxta noviſſimam deciſionem Congregationis, per talem licentiam regulares ipſa immobilia vel mobilia ſuperflua poſſidentes, a culpa, vel a pœna non excuſantur. Nec credendum eſt Superioribus aſſerentibus ſe poſſe concedere licentiam poſſidendi mobilia aut immobilia ſuperflua.

10. *Biennio activa & paſſiva voce privatus ſit.*) In omnibus actibus Capitularibus, non tamen in electionibus hoc intelligitur.

REMISSIONES

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 57. *art.* 2. *& quæſt.* 47. *art.* 5. *& quæſt.* 125. *art.* 4. *& tom.* 3. *quæſt.* 29. *art.* 8. 10. *&* 12. Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. part.* 3. *Collect.* 519. Late Fr. Joan. de la Crux *de ſtatu religionis, lib.* 1. *cap.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 397. *cum ſequent.*

* Vide etiam Franc. Vivi. *deciſ.* 314. *num.* 12. *lib.* 2. Camil. Borrel. *conſ.* 7. *per totum* maxime *num.* 57. Ricc. in *praxi var. reſolut. cap.* 194.

β *Bona immobilia, vel mobilia.*) Sacra Cardin. Congregatio ita cenſuit: Regulares tam fœminæ, quam maſculi, non poſſunt tenere propria, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus, a quibus primo ſubveniendum eſt neceſſitatibus earum, vel eorum, quibus munera deſtinata fuerunt. Itaque monialibus non licet poſſidere propria, & ſi quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, vel induſtria partum, tradi debet Abbatiſſæ, quæ ex eo primum monialis ipſius, cujus cauſa id quæſitum eſt, neceſſitati providebit, reliquum conferre debet in uſum Monaſterii, referunt Navarr. in *Comment.* 2. *de Regularib. num.* 18. *& in tract. de Reditib. Eccleſ. quæſt.* 1. *num.* 84. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 19. *quæſt.* 2. *prope finem.*

γ An liceat Monialibus fœminis nutu, & conſenſu Superiorum retinere & poſſidere reditus, ſive cenſus certos ad vitam ſibi a parentibus, propinquis, vel amicis aſſignatos ad ſuæ vitæ uſus neceſſarios? Vide Sylveſter in *ſumma verbo, Religio* 6. *num.* 7. *verſ. Tertium*, Cord. *tract. caſuum conſcientiæ, quæſt.* 54. Petr. Navarr. *de Reſtit. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *a num.* 166. Barthol. Humald. *l.* 14. *gloſſ.* 2. *tit.* 7. *part.* 1. Navarr. *Comment. de Regul. num.* 14. P. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 9. *quæſt.* 2. Latiſſime Fr. Joan. de la Crux *de ſtatu relig. lib.* 1. *cap.* 3. *dubit.* 2. ubi reſolvit religioſos habentes cenſus, & reditus annuos, non peccare & aſſerit Concilii prohibitionem habere tantum locum in reditibus, ut propriis, & irrevocabilibus per Prælatos, & ſine eorum licentia diſtrahendis: dicit etiam Clemens VIII. in Motu, qui incipit Religioſæ Congregationis, edito 3. Kal. Jul. anni 1594. multa vetare religioſis utriuſque ſexus exceptis Militaribus, circa largitionem munerum.

δ An Monachus factus Epiſcopus habeat bonorum, ſeu fructuum dominium, & proprietatem? Negant Div. Thom. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 11. *ad* 4. *& quæſt.* 185. *art.* 8. Navarr. *de Reditib. Eccleſiaſt. p.* 1. *defenſ. monitu* 11. *&* 13. P. Molin. *de Juſtit. tract.* 2. *diſp.* 140. *ad finem.* Petr. Ledeſm. in *ſumma p.* 2. *tract.* 10. *ad* 4. *& tract.* 32. *cap.* 3. *del eſtado de los Obiſpos, concl.* 25. *verſ. digo lo tercero.* P. Leſſi. *de Juſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 29. *& cap.* 40. *num.* 113. Ribad. *d. cap.* 18. ubi ſolus aſſerit Papam in effectu diſpenſare cum Religioſo Epiſcopo, ut ſit Dominus, & habeat proprietatem reditum. Et quod poſſit diſpenſari cum monacho in ſenſu diviſo, id eſt, faciendo de monacho non monachum, & extrahendo eum a Religione, reſolvunt Valent. *d. tom.* 3. *diſp.* 10. *quæſt.* 4. *p.* 2. P. Vaſquez *diſput.* 165. *num.* 104. P. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 6. P. Leſſi. *d. cap.* 41. *a num.* 4. P. Valer. Regin. in

praxi fori pœnit. lib. 18. *num.* 397. *verſ. neque vero.* Motta *lib.* 2. *cap.* 2. §. 7. *num.* 10. aſſerentes *text. in cap. Cum ad monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* intelligi in ſenſu compoſito, id eſt, cum monacho manente monacho.

‹ Quod profeſſio facta cum conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, ſeu habendo proprio, non valeat, ſed vitietur, ex tali adjectione, utpote contra ſubſtantiam illius, reſolvunt Abb. in *cap. fin. num.* 7. *de Condition. appoſit. & in cap. fin. num.* 6. *Qui clerici vel volentes,* Bern. *Reg.* 521. Garc. *Reg.* 320. *num.* 2. Menoch. *lib.* 3. *de ſucceſſ. creat.* §. 21. *num.* 177. Spin. in *Speculo teſtam. gloſſ.* 12. *num.* 12. Cæval. *comm. contra commun. quæſt.* 85. Fr. Ludov. Lop. in *inſtruct. Conſcient. tom.* 2. *p.* 2. *cap.* 42. *circa finem.* P. Leſſi. *de Juſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 63. Joan. Ramirez. *de Confirmat. D. Jacobi, cap.* 12. *a num.* 18. P. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *quæſt.* 2. aſſerentes etiam, *text. in d. cap. fin. Qui Clerici, vel Monachi,* intelligi de retentione, ſeu reſervatione bonorum ad uſum profitentis in domo propria pro ſuis neceſſitatibus, tamquam obedientiarii, & ex voluntate Prælati.

† *Tamquam propria.*) Vide Hondedeum in *Conſ.* 78. *n.* 12. *vol.* 2.

* *Conventusque incorporentur.*) Vide Panorm. in *cap. ne religioſi, num.* 3. *de regular.* Treviſan. *deciſ.* 41. *num.* 6. *lib.* 1. *deciſ.* 30. *eod. lib.* poſt Zabarel. *conſ.* 6. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 722. *ex num.* 59. Honded. *conſ.* 76. *n.* 12. *vol.* 2.

† *Alicui regulari concedere, &c.*) Vide Navar. *conſ.* 20. *ex num.* 2. *lib.* 3. *de regularib.* Rotam noviſſ. *deciſ.* 216. *num.* 12. *p.* 2. *diverſ.* Honded. *d. conſ.* 78. *num.* 44. *vol.* 2.

* *Nihil etiam, quod ſit neceſſarium eis denegetur, &c.*) Juxta illud Apoſtoli ad *Tim.* 1. *cap.* 6. *& Lucæ actuum* 4. Borrel. *d. conſ.* 17. *n.* 64.

‹ *Quod ſi quis aliter, &c.*) Vide Nav. in *cap. non dicatis* 12. *quæſt.* 2. *notab.* 1. *num.* 33. 41. 48. *cum ſeqq. & in cap. Nullum* 18. *quæſt.* 2. *num.* 3. *cum ſeqq.* Lud. Beja Reſp. *caſuum conſ. p.* 3. *caſu* 36. *fol.* 380. *& p.* 4. *caſu* 17. *fol.* 418. *& caſu* 32. *fol.* 458.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 34. *Card. de Luca.*

CAPUT III.

Omnia monaſteria, præter monaſteria Minorum de Obſervantia & Capuccinorum, poſſunt poſſidere bona immobilia. Plures non recipiantur in monaſteriis, quam honeſte ſuſtentari poſſint ex reditibus aut Eleemoſynis.

a COncedit ſancta Synodus omnibus monaſteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum, & mendicantium, (*a*) exceptis domibus fratrum Sancti Franciſci, † Capuccinorum, & eorum, 1. β qui Minorum de Obſervantia vocantur, etiam quibus aut ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex privilegio Apoſtolico non erat conceſſum, ut deinceps 2. bona immobilia * eis poſſidere liceat. † Quod ſi aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apoſtolica ſimilia bona poſſidere permiſſum erat, eis ſpoliata ſint, eadem omnia illis reſtituenda eſſe decernit. (*b*) 3. In prædictis autem monaſteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum, bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, 4. γ δ is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus propriis monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commode poſſit ſuſtentari, 5. ε nec de cætero ſimilia loca erigantur ſine Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta.

a c. exiit, qui ſeminat. § porro, de verb. ſign. in 6.

b Concil. Arel. IV. c. 8. Concil. Moguntiacum, c. 19. c. 1. & c. auctoritate, de inſtit. c. quoniam, ut, dit, de vit. & hon. cleric. c. unico, §. ſane ut hoc, de ſtatu rel. in 6.

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii cenſuit, poſſe Epiſcopum compellere regulares ad publicas proceſſiones accedere recuſantes, facultate ſibi tributa Decreto Conc. *c.* 13. *Seſſ.* 25. *de regul.* & controverſias præcedentiæ amota omni appellatione componere, ad præſcriptum dicti *c.* 13. obſervata tamen quoad Regulares & confraternitates, conſtitutione ſanctæ mem. Greg. XIII. de hac re edita.

Nullius 21. Mart. 1591.

1. *Qui minorum de obſervantia vocantur.*) Hi poſſunt perquirere & colligere quaſcunque eleemoſynas exceptis pecuniis. In hac autem exceptione Fratrum minorum de obſervantia, non comprehenduntur moniales S. Claræ.

Hiſpalen. 26. Mar. 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, in exemptione Fratrum Minorum de obſervantia, quæ habetur in Decret. *cap.* 3. *Seſſ.* 25. *de Regul.* exceptis domibus non comprehendi Moniales S. Claræ.

2. *Bona immobilia.*) Executio hujus Decreti competit Epiſcopis, & regularibus reſpective, *Pius V. in Bulla publicata* 4. *Kal. Jun.* 1566.

3. *In prædictis autem.*) Monialibus quæ non habent aliunde, unde commode ſe ſuſtentare valeant, licet artificio & manibus propriis victum ſibi quærere, dummodo honeſta & ſtricta earum clauſura ſervetur, prout a Concil. Trid. decretum eſt, & viſum eſt Congregationi, Sup. hujus *ſeſs. c. 2. §. ſi moniales.*

4. *Is tantum numerus.*) Ordinarii monialiumque Superiores nullatenus permittere debent, ut plures in illarum Monaſterium recipiantur, quam ex propriis monaſterii reditibus vel conſuetis eleemoſynis poſſint ſuſtentari.

In conſtituendo ergo numero monialium obſervari debet hujus Capituli Decretum. De dotibus autem nihil certi cum eis ſtatutum eſt; ſed prout qualitas perſonarum & temporum poſtulabit, eſt faciendum: nec quod datur a moniali Monaſterium ingrediente, dotis nomine proprie vocari debet, ſed dicendum eſt, quod id tribuatur pro alimentis ac neceſſaria ſuſtentatione perſonæ, quæ monaſterium ingreſſa eſt.

5. *Nec de cætero ſimilia loca erigantur.*) Monachi non poſſunt Monaſteria ædificare in Parochia, in qua ea non habent, ſine cognitione & licentia Papæ, ex Decreto Congregationis.

Licet nova monaſteria erigi ſine conſenſu Epiſcopi non poſſint, fabricæ tamen eorum jam cœptæ ſine licentia perfici poſſunt.

REMISSIONES.

« Vide Navar. in *Tract. de Orat. cap.* 22. *n.* 82. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 29. *art.* 14. P. Azor. *inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 23. *quæſt.* 8. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib.* 1. *cap.* 4. * Vide etiam tradita per Rotam noviſſ. *dec.* 730. *in recollectis a Farin.* Honded. *conſ.* 76. *num.* 24. *&* 33. *vol.* 2. Lud. Molinam *Theol. de juſtit. & jure tom.* 1. *diſput.* 139. *column.* 1. Jo. Steph. Duranti in *ſuis quæſt. notatis utriuſque juris quæſt.* 6. Grilenzonius *conſ.* 1. *num.* 11. *&* 16. Navar. *de Regular. commentat.* 2. *num.* 50. *&* 54. Menoch. *conſ.* 1014. *anno* 13. & Mantic. *deciſ.* 225.

† *Fratrum ſancti Franciſci.*) Vide Honded. *conſ.* 76. *n.* 25. *&* 26. *vol.* 2.

ß *Qui minorum de Obſervantia vocantur.*) Sacra Cardinal. Congreg. ita cenſuit: In hac autem exceptione fratrum Minorum de obſervantia non comprehenduntur moniales S. Claræ.

* *Ut deinceps bona immobilia, &c.*) Vide Camil. Borrel. *conſ.* 19. *per totum ac præcipue num.* 57.

† *Eis poſſidere liceat, &c.*) Vide Honded. *dict. conſ.* 76. *num.* 3. 7. 8. 28. 29. *& ſequent.*

γ *Is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus, &c.*) Vide *cap.* 1. §. *ſane, de ſtatu Regular. lib.* 6. Navar. in *tract. de Reditib. Eccleſ. q.* 1. *monitu* 62. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 48. *art.* 1. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, Moniales*, §. 6. *p.* 255. Pat. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *quæſt.* 1. Quarant. in *Summa Bullarii verbo, Monaſteria monialium p.* 359.

δ Utrum cum expletus eſt numerus perſonarum religioſarum, quæ ali poſſunt ex annuis reditibus monaſterii, poſſit aliqua ſufficienter dotata cum ſua dote ſuper illum numerum admitti? Affirmant Navar. *d. monitu* 62. P. Soar. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 17. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 23. *n.* 149. reſolventes textum in præſenti cum ſimilibus intelligendum eſſe prohibere, ne quando plures fœminas monaſterium alere non poteſt quam in eo jam ſint, non admittantur aliæ ſine dote expenſis monaſterii alendæ.

ε *Nec de cætero ſimilia loca erigantur tam mulierum, quam virorum ſine Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta.*) Vide Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 23. *art.* 7. *& tom.* 2. *q.* 49. *art.* 3. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. l.* 2. *cap.* 8. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, Monachi*, §. 1. *&* 2. ubi dicit, ſacram Card. Congreg. cenſuiſſe in hæc verba; Monachi non poſſunt ædificare monaſteria in Parochia, in qua id non habent ſine cognitione, & licentia Papæ.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 35. *Card. de Luca.*

CA-

CAPUT IV.

Regularis ſubjiciens ſe obſequio alicujus alterius loci aut perſonæ prætextu pii operis, ſine Superioris licentia, puniendus eſt; ſicut & a conventu recedens ad ſuperiores, niſi ab eis fuerit appellatus: Regulares ſtudioſe vivant in communitate.

α PRohibet ſancta Synodus, ne quis Regularis, ſine ſui Superioris licentia, prædicationis, vel lectionis aut cujuſvis pii operis prætextu, (*a*) ſubjiciat ſe obſequio alicujus Prælati, Principis, vel Univerſitatis, vel Communitatis, aut alterius cujuſcunque perſonæ, ſeu loci; neque ei aliquod privilegium, aut facultas ab aliis ſuper eis obtenta, ſuffragetur. Quod ſi contra fecerit, tanquam inobediens, arbitrio Superioris puniatur. βγ Nec liceat Regularibus a ſuis conventibus recedere, etiam prætextu ad ſuperiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint. Qui vero ſine prædicto mandato, in ſcriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinariis locorum, 1. tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur. Illi autem, qui ſtudiorum cauſa ad Univerſitates mittuntur, in conventibus tantum habitent: alioqui ab Ordinariis contra eos procedatur.

(*a*) c. quanto. de off. ord. Clem. ne in agro §. quia vero, de ſtatu mon.

DECLARATIONES.

1. *Tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur.*) Sunt igitur tales puniendi, ſed non ſunt ideo excommunicati per Concilium Tridentinum.

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *c.* 28. *n.* 403. *cum ſequentibus.* Fr. Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 6. *de voto Obedientiæ.*

β *Nec liceat Regularibus a ſuis conventibus recedere, &c.*) Vide Navar. *Comment.* 2. *de Regularib. n.* 61. *& Comment.* 3. *num.* 50. Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt.* 30. *art.* 3. *& 4. & tom.* 2. *quæſt.* 53. *art.* 10. Sayr. in *Clavi Regia lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 37. *cum ſeqq.* P. Azor. *inſtitut. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 11. *quæſt.* 7. *verſ. Cæterum, & quæſt.* 8. reſolvit tuto religioſum e monaſterio fugere poſſe, cum in eum plus æquo ſuperior ſævierit, ſi certo, & evidenter conſtiterit de ſuperioris ſævitia.

γ Apud Religioſos adire ſuperiorem ob juſtum gravamen ad conquerendum de illo, habere vim appellationis, neque id vetare Concilium in præſenti, docet Navar. in *cap. Nondicatis*, 12. *quæſt.* 1. *num.* 61. quamvis prædictus acceſſus ob hanc cauſam ad ſuperiorem fieret ſine licentia, & conſenſu ſui ſuperioris, reſolvit Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt.* 30. *art.* 3. aſſerens opinionem D. Bannes in 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. procedere poſſe caſu, quo non conſtaret de injuſtitia gravaminis: qui etiam Fr. Emman. *d. tom.* 1. *quæſt.* 29. *art.* 1. refert per ſacram Congreg. Illuſtr. Cardin. eſſe interpoſitum decretum anno Dom. 1587. ut appellatio hoc ordine proſequatur a Guardiano ad Provincialem, a Provinciali ad Generalem, & a Generali ad Protectorem, a Protectore ad ſacram Congreg. refert etiam Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 4.

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu* 36. *Card. de Luca.*

CAPUT V.

Admonentur Epiſcopi, ut procurent obſervari clauſuram monaſteriorum, adhibito etiam brachio ſæculari, ſi neceſſe fuerit. Qui ingredi valeant licite monaſteria, aut egredi. Monaſteria monialium expoſita malorum hominum prædæ ſunt intra urbes transferenda.

α BOnifacii (*a*) Octavi conſtitutionem, quæ incipit, *periculoſo*, renovans ſancta Synodus, 1. univerſis Epiſcopis ſub obteſtatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut in omnibus monaſteriis ſibi ſubjectis, ordinaria, in aliis vero Sedis Apoſtolicæ auctoritate 2. clauſuram Sanctimonialium, ubi vio-

(*a*) c. periculoſo, de ſtat. mon. in 6. Decretal. lib. 6. de ſtat. Regularium c. 1.

violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi iuviolata eſt, conſervari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacunque appellatione poſtpoſita, compeſcentes, invocato etiam ad hoc, † ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Quod auxilium, ut præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur ſancta Synodus, & ſub excommunitationis pœna, ipſo facto incurrenda, omnibus magiſtratibus ſæcularibus injungit. (*b*) ß Nemini autem Sanctimonialium liceat 3. poſt profeſſionem exire a monaſterio etiam ad breve tempus, quocunque prætextu, γ &c. niſi ex aliqua legitima cauſa, 4. ζ η ab Epiſcopo approbanda: indultis quibuſcunque & privilegiis non obſtantibus, (*c*) 5. ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat, ι cujuſcunque generis aut conditionis, κ &c. ſexus, ξ vel ætatis fuerint, 6. ſine Eciſcopi, vel Superioris, * ο licentia, in ſcriptis obtenta, π ſub excommunicationis pœna, ipſo facto incurrenda. (*d*) 7. ρ Dare autem tantum Epiſcopus, σ τ vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis, neque alius ullo modo poſſit, etiam vigore cujuscunque 8. facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi. υ Et quia monaſteria Sanctimonialium 9. extra mœnia urbis, vel oppidi conſtituta, 10. malorum hominum prædæ, & aliis facinoribus 11. ſine ulla ſæpe cuſtodia ſunt expoſita; curent Epiſcopi, & alii Superiores, ſi ita videbitur expedire, ut ſanctimoniales ex iis 12. ad nova, vel antiqua monaſteria intra urbes, vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis. Impedientes vero, vel non obedientes per cenſuras Eccleſiaſticas parere compellant.

b Concil. Cabilon. 2 c. 37. 62. & 63.

c Conc. Matiſco. 1. cap. 2. Conc. Arelat. c. 7.

d c. definimus, 18. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *Univerſis:*) Epiſcopi, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in virtute ſanctæ obedientiæ debent publicare in ſuis civitatibus, & Diœceſibus Bullam Pii V. de clauſura monialium, & efficere, ut in omnibus Monaſteriis clauſura ſervetur, juxta formam Bullæ ejuſdem.

Epiſcopus debet providere de iis, quæ faciunt ad clauſuram monialium, & aliis earum neceſſitatibus. Unde & monaſteria regularibus ſubjecta poteſt viſitare in his omnibus, quæ ad clauſuram pertinent.

Cenſuit Congregatio, Epiſcopum Diœceſeos in Monaſteriis alteri Epiſcopo ſubjectis ex Concil. Trid. jus viſitandi habere quoad clauſuram, & eandem poteſtatem quoad alia, quam habet in monaſteriis regularibus ſibi ſubjectis.

2. *Clauſuram Sanctimonialium.*) Moniales Tertiariæ, quæ tria vota ſubſtantialia ſolemniter emiſerunt, cogendæ omnino ſunt ad obſervandam clauſuram. In aliis autem Tertiariis, quæ dicta vota non emiſerunt, ſervanda eſt præciſe Bulla Pii V. edita Anno 1566. 4. *Kal. Junii*. Sicque declarandum eſt Breve alias a Pio IV. ſcriptum Nuntio Hiſpaniarum pro Tertiariis Hiſpanis, quæ ea vota non emiſerunt, quatenus in eo conceſſit, ut permanerent prout antea vixerunt. Intelligitur tamen hæc permiſſio juxta præſcriptum dictæ Bullæ, quæ & generaliter in omnibus Tertiariis hujuſmodi, ubicunque degentibus, deinceps obſervetur, nulla habita amplius ratione juſſionis factæ ab eodem Pio V. ut ipſis Tertiariis ſolemniter non profeſſis certus terminus præfigatur ad profitendum, quo elapſo ſi non fuiſſent profeſſæ, ad domos parentum propinquorumque reverterentur. Cum enim nulla ſuper hac juſſione fuerit promulgata Bulla, ſed aliquæ tantum literæ, partim a Congregatione Concilii, partim a nonnullis protectoribus regularium, pro quibuſdam particularibus harum Tertiariarum Monaſteriis ſcriptæ fuerint, ob id rectius eſt ad præſcriptum dictæ Bullæ jamdiu editæ & paſſim obſervatæ redire.

Moniales licet prætendant ſe ſubeſſe ſuæ propriæ Provincialiſtæ, Ordinarius tamen eas coercere debet, toties quoties judicaverit expedire, in iis præſertim, quæ ſpectant ad clauſuram. Conceſſio etiam alloquendi moniales exemptas, potius ab Epiſcopo, quam ab alio concedatur.

Bulla

Bulla Sanctiſſimi Domini noſtri, de Tertiariis, prohibet puellis, quod non poſſint ſuſcipere habitum in Monaſterio non clauſo: ſi vero ſit clauſum, poſſint.

Monachæ Tertiariæ ſeu de pœnitentia dictæ, quæ tria ſubſtantialia vota ſolemniter emiſerunt, ad præciſam clauſuram perpetuo ſervandam, per cenſuras & aliarum pœnarum impoſitionem, & ſæcularis brachii invocationem, omnibuſque aliis juris & facti remediis omnino cogendæ ſunt & compellendæ. In aliis vero, a quibus hæc tria vota non ſunt emiſſa, ſervandum eſt præſcriptum Bullæ Pii V. editæ 4. *Kal. Junii, Pontificatus ſui anno* 1. quæ ſic incipit: *Cum paſtoralis officii*, ubi vult Tertiarias non profeſſas ab Ordinario & earum ſuperioribus admonendas & inducendas ut profiteantur & poſt profeſſionem clauſuræ ſe ſubjiciant: quod ſi recuſaverint, & inventæ fuerint ſcandaloſe vivere, eſſe ſeveriſſime puniendas. In eadem Bulla Pontifex imperat volentibus vivere ſine profeſſione & clauſura, ut in futurum nullam perſonam aliam in ſuum Ordinem, religionem aut Congregationem recipiant.

Congregatio cenſuit, comprehendi ſub conſtitutione ſanctæ mem. Pii V. *de clauſura monialium ſub dat. Romæ 1566. 4. Kal. Junii, anno primo*, quandam religioſam domum *de paupere victu* nuncupatam, quæ caſtitatis ſimplex votum emittunt, non autem votum clauſuræ & obedientiæ. Propterea Monialibus, nolentibus emittere profeſſionem, vel optantibus extra clauſuram vivere, omnino interdictum fuit, & prohibitum perpetuo, ut in futurum nullam aliam prorſus in ſuum Ordinem Congregationemve recipiant. Supra hoc *cap.* §. *Monachæ.*

Cenſuit Congregatio ob cauſam concedere, ut monialis poſſit exire a Monaſterio in Eccleſiam exteriorem ipſius Monaſterii, ut exercitari poſſit, ubi ſunt reliquiæ. Hac eadem de cauſa a Sede Apoſtolica fuit ſemel conceſſum, ut in domum parentum accedere poſſit ſaltem ſemel per menſem.

3. *Poſt Profeſſionem exire.*) Monialibus a monaſterio exire non licet, etiam cum cauſa probabili, niſi adſit communis conſenſus Superioris regularis & Epiſcopi illius.

4. *Ab Epiſcopo approbandæ.*) Moniales ſubjectæ poteſtati regularium, ſi ſine Bulla & licentia Ordinarii egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia juris remedia, debent ipſæ & ipſarum Superiores (de quorum licentia e Monaſterio fuerunt egreſſæ) ab eodem Ordinario puniri: non obſtantibus quibuſcunque privilegiis.

Exeundi a Monaſteriis juſtam cauſam hanc moniales non habent, ut curam nepotum ſuorum gerant, etiamſi nullum alium propinquum haberent nepotes.

Ex cauſa Sedes Apoſtol. conceſſit quibuſdam monialibus, ut tranſirent ad aliud monaſterium alterius ordinis, de conſenſu tamen Superiorum.

5. *Ingredi autem intra ſepta.*) S. D. N. Gregor. XIII. audita relatione Congregationis approbavit declarationem alias factam a ſanctæ memoriæ Pio V. ut liceat mulieribus ingredi prima clauſtra monaſteriorum; quando contingit viros & mulieres in publicis proceſſionibus ire per ea ad Eccleſiam, vel in eis divina celebrare, & non aliter.

Cadavera eorum, qui cupiunt in Monaſteriis monialium ſepulturæ tradi, reſpondit S. D. N. Gregorius, poni debere in exteriori Eccleſia, non autem intra clauſuram.

Præſuppoſita declaratione Congregationis alias edita, quod ſi aliquorum eſt conſuetudo accedendi ad Monaſteria Monialium regularibus ſubjecta, ſine licentia Epiſcopi, ea debeat obſervari: Dubitatur, an eodem modo attendenda ſit conſuetudo poſt Concilium introducta, ut Ordinarii concedant licentiam ingreſſus ad monaſteria regularibus ſubjecta privative ad ipſos ſuperiores regulares? Congregatio cenſuit, ſi conſuetudo ſit introducta poſt Concilium, quod ea debeat obſervari. Et dato, quod a Superioribus regularibus hujuſmodi licentiæ ingreſſus concedi debeant privative ad Ordinarios, an poſſint tamen Ordinarii aliquam ſuper ipſarum licentiarum conceſſione ſuperintendentiam habere, & qualem? Congregatio cenſuit, quod etiam ſit ſervanda conſuetudo. Si autem ex aliqua cauſa expedire judicaret ipſas licentias improbare, ex toto non poterit, verum poſſet aliquem particularem accedentem impedire, ſi probabiliter ſic expedire videretur.

Ingredi intra ſepta Menaſterii, nec religioſis ipſis licet, etiam ut ſatisfaciant teſtantium voluntati, qui in Monaſteriis monialium voluerunt quolibet anno anniverſarium celebrari; nam hoc caſu ſatisfaciendum eſt, celebrando anniverſarium in exteriori Eccleſia.

Puella introduci poteſt intra clauſtra monaſterii monialium, ad hoc, ut educetur ibi, etiam abſque licentia Ordinarii, quoad Monaſteria regularibus ſubjecta, obtentis tamen licentiis ab ipſa Congregatione cauſa præſuppoſita, non autem ex ſola licentia Superi-

periorum regularium, nec etiam de licentia Ordinarii & Superiorum. Illa autem, quæ habitum regularem ſuſcipere vult, & ibi permanere, poteſt ibidem commorari per aliquot dies, ut magis perſpicere poſſit, quid agere debeat.

Nobili fœminæ, cujus progenitores Monaſterium monialium fundarunt, conceſſum fuit ex magna cauſa, ut etiam cum duabus aliis Matronis, bis in anno in illud ingredi poſſit, dummodo in eo non pernoctet.

Viduis & mulieribus nobilibus, quæ volunt ingredi Monaſteria, ut in eis perpetuo vivant, retento ſæculari habitu, a Sede Apoſtolica permittitur, dummodo ingrediantur de conſenſu Abbatiſſæ, & majoris partis monialium, & licentia in ſcriptis a Superiore habita, modeſtoque habitu incedant, legemque communem clauſuræ obſervent: quod ſi ſemel egrediantur, in ea monaſteria iterum ingredi non permittantur. Permiſſum etiam quandoque fuit mulieribus habentibus virum abſentem, ad tempus in Monaſteriis monialium permanere.

Licet Epiſcopo vel Superiori in Monaſteriis ſibi ſubjectis dare licentiam recipiendi puellas in Monaſteriis, & ibi commorandi, ut recte in moribus inſtruantur, licet nolint religionis habitum ſuſcipere, cum certis tamen conditionibus, non obſtante Concilii Tridentini hoc *cap.* Nec vero Concilium Tridentinum prohibet, quin puellæ in Monaſteriis monialium, educationis gratia, recipi poſſint. Quod ſi forte ratio aliqua vel ſtatutum religionis alicujus monaſterii aliter prohiberet, recipiendæ non eſſent ullo pacto.

Poſſunt ordinarii jure proprio puellas, de quibus controvertitur, in Monaſteriis collocare ad tempus, donec lites finiantur. Attamen puellæ, quæ educationis gratia degunt in Monaſteriis, debent ibi manere ſine ancillis, nec inde exire, (niſi velint penitus amplius non admitti) & obligatæ ſunt ad clauſuram, & ad cætera, ſicut ipſæ moniales. Idem ſtatutum eſt de puellis, quæ propter tenues facultates, vel inopiam domi ſuæ tuto ali nequeunt, ſiquidem illæ, etiam victu a propinquis ſuppeditato, ſunt in Monaſteriis collocandæ. Cæterum puellæ, quæ ſunt in Monaſteriis monialium educationis gratia, debent reſtitui patri, quandocunque eas petierit.

Puellis, quæ in Monaſteriis educationis gratia ſunt, licentiæ dari debent, inde recta ad balnea curandæ valetudinis ſuæ gratia exeundi, iiſdemque permitti debet, ut in idem Monaſterium redire poſſint, ſi tamen recta a balneis ſe recipere voluerunt.

Puellæ, quæ de licentia Superioris monaſterii, de eo exierunt curandæ valetudinis cauſa, rurſus in eo admitti debent, modo ab earundem Superiore licentiam in ſcriptis impetrent, & Abbatiſſæ ac reliquarum monialium accedat conſenſus. Et in eo veſtitu in monaſterio manebunt, qui virginali modeſtiæ ac pudori conveniat, nullamque ſecum famulam ducant, & dum ibi erunt, ſervare debent clauſuræ eandem legem, quam moniales ſervant, neque ibi permanere permitti debent ultra ætatis ſuæ annum 25. quo ex loco ſi ſemel exierint, nullam poſtea reintrandi habeant facultatem.

Epiſcopus poteſtatem facit puellæ redeundi & commorandi in Monaſterio, in quo alias commorabatur cauſa educationis, ſi ex eo exivit morbi ſui curandi cauſa, modo id fecerit de ejus licentia, ſed ſerventur omnes conditiones, quæ alias in literis hujuſmodi præſcriptæ ſuerunt.

In monaſteriis monialium tolerari debent puellæ, quæ delectæ ſunt ex hoſpitalibus & aliis piis locis, donec offeratur facultas eas nubendi, quæ licet inſerviant Monaſteriis monialium, non poſſunt tamen privatim cuiquam moniali inſervire. Et hæ puellæ, cum producuntur in publicum, omnes proceſſionaliter incedere debent, nec comites illis moniales adjungantur, & confecta proceſſione ad Monaſterium revertantur, & quamdiu ibi ſunt, clauſuram ſervare teneantur, & reliquam vivendi rationem, prout ipſæ moniales, & nullas ſecum habere ancillas, nec ſingulæ inde poſſunt exire, niſi poſtea nunquam in idem Monaſterium redituræ.

Recte curavit D. Epiſcop. Abulenſis, ne Abbatiſſa & moniales quædam Bernardinæ ancillas ſæculares in habitu ſæculari agentes, & exire quandocunque vellent ex monaſterio prætextu ſervitii præſumentes, haberent.

Puellæ, quæ propinquis & facultatibus deſtitutæ ſunt, & ideo ſine dote in Monaſterium adduci non poſſunt, ſi miſericordiæ cauſa admiſſæ fuerunt, tolerari debent in Monaſteriis, modo ſupra dictis legibus obediant, in futurum autem nullæ talis conditionis admittantur.

Neophytæ poſſunt in Monaſteriis monialium manere, ſi Ordinarii & Abbatiſſæ monialium earumque Superioris conſenſus acceſſerit, ipſæque ſolæ maneant in Monaſteriis, neque inde exeant, niſi in

Mona-

Monaſterium amplius poſtea non redituræ, reliquiſque in rebus omnibus, præſertim in iis, quæ ad clauſuram pertinent, leges ſervent monialibus præſcriptas. Viduæ autem, quæ viris mortuis honeſtatis cauſa ſe contulerunt in Monaſterium, modo ſint bonæ exiſtimationis & famæ, legibuſque ſupradictis monialium pareant, tolerari debent: de cætero tamen nullæ hujuſmodi recipi debent, niſi moniales fieri velint. At vero mulier ſæcularis, quæ jam eſt intra ſepta Monaſterii, expellenda eſt, ſi iſthuc ſine licentia Sedis Apoſtolicæ ingreſſa eſt, & contra majoris partis monialium intentionem.

Viduæ nobiles, quibus permittitur ingredi Monaſterium monialium, his conditionibus uti debent, ut nullas ſecum ducant ancillas, & eo animo ingrediantur, ut nolint inde amplius exire, & dum apud moniales ſunt, his clauſuræ finibus & legibus teneantur, quibus ipſæ moniales.

Non poteſt Epiſc. licentiam dare viduæ Monaſterium ingredi volenti, in habitu laicali permanere, etiamſi ibi uſque ad finem vitæ ſuæ permanere, nec amplius exire vellet, quia in iſtis nulla adeſt cauſa neceſſaria.

Mulier conjugata, ſi ſit in Monaſterio monialium, & conſtitit quod ſi inde exierit, verſabitur in periculo mortis, in Monaſterio relinqui debet, ſed ſine ancillis & ullo famulatu extraneo, teneturque clauſuram & alia, prout ipſæ moniales, ſervare.

Mulier, quæ venit in ſuſpicionem adulterii apud maritum, & ob id timet, ne ab eo vis aliqua inferatur, permitti debet, ut ingrediatur monaſterium monialium, ſi modo conſtitutiones monaſterii non repugnent, & accedat conſenſus Abbatiſſæ, & monialium, & miniſtri Provincialis, aut alterius earum ſuperioris: ſed ingrediatur ſine ancillis, & ſervet clauſuram, & reliqua, prout ipſæ moniales. Et cauſa ingreſſus ceſſante debet inde exire, & ſi ſemel exierit, nunquam poſtea in idem monaſterium ingredi poſſit. Inſuper mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſævitiam timent, ſi ſunt extra culpam, quamdiu juſtam timendi cauſam habuerint, debent, ſi ſunt in monaſteriis, tolerari.

Cauſa infirmitatis monialium, aliquando Sedes Apoſtolica conceſſit, ut ſecum retinere poſſint famulam ſæcularem cum eiſdem legibus clauſuræ & habitus, quibus ſupra. Ordinarius tamen hanc facultatem concedere non poteſt, & de facto conceſſa revocatur.

Illuſtribus puellis quæ in monaſteriis cum ſupradictis conditionibus educari permittuntur a Sede Apoſtolica, ab eadem etiam fuit aliquando diſpenſatum, ut famulam ſæcularem haberent cum eiſdem legibus.

De virgine uxore N. civis Panormitani, quæ ſeparata eſt a viro in monaſterio, ſcribatur Archiepiſcopo Panormitano, ut ſi exiens ibi ſubit vitæ diſcrimen, patiatur eſſe in Monaſterio, modo quantum ad clauſuram attinet, ſervet clauſuram monialium.

Petitio Comitiſſæ Pignoroſæ, ut propter fluxum ſanguinis poſſit a marito ſeparari, & cum tribus filiabus puellis in monaſterio monialium habitare, rejecta eſt.

Nobiles & gradu ſuperiores matronæ, quæ ſunt in monaſterio admiſſæ, omnes ancillas emittere debent, nec poſſunt e monaſterio exire, niſi in id non redituræ, & dum in eo manent, ſervare debent clauſuram & reliqua, ſicut ipſæ moniales. Itemque de lite Comitiſſæ Sancti Severini, quæ interea, dum filius adoleſcat, voluit ingredi monaſterium Neapoli. Reſponſum eſt ut ingrediatur, nec inde exeat, niſi non amplius ingredi voluerit, & quamdiu ibi erit, quod ad clauſuram attinet, obſervet regulam monialium.

Non licet Epiſcopo licentiam dare matri, ſororibus & conſanguineis, monaſterium ingredi cauſa viſitandi filiam vel ſorores, quæ aliqua gravi infirmitate tenentur, etiam non ſine mortis periculo, multo minus, quando filiæ aut aliæ profeſſionem emittunt, vel habitum ſuſcipiunt religionis.

Congregatio Concilii cenſuit, non eſſe permittendum, quampiam mulierem, tametſi Regia dignitate inſignitam, vel ex Regia ſtirpe profectam, fundatricemve, Monaſteria Religionis fratrum minorum S. Franciſci de Paula intrare. 24. Febr. 1589.

Sæculares omnes ab ingreſſu monaſteriorum monialium prorſus prohibendi ſunt, & monialibus expreſſe præcipi debet, ne in monaſterium ullos ſæculares admittant: deinde excommunicationis pœna ſæcularibus ipſo facto incurrenda, ſi auſi fuerint ea monaſteria introire, denuntianda eſt. Nihilominus cauſa evidentis utilitatis monialium licentia concedenda eſt ab Ordinario, procuratoribus earum in monaſteria ingredi, modo ætas & morum gravitas ea ſit, quæ eos commendet.

Ordinarius non debet permittere mulieres, quæ inhoneſte vixerint, in ſacrarum virginum monaſteriis permanere, & præſertim ſi non conſuevit monaſterium illud

tales

tales fœminas admittere, & prædictæ mulieres nullam a Superiore monaſterii in ſcriptis licentiam impetraverunt, neque Abbatiſſæ, neque reliquæ moniales conſenſerunt, neque poſt ingreſſum monaſterii clauſuram ſervaverunt, neque aliquam vivendi rationem, quam moniales ſervant.

Quandoque fuit ex gratia a Sede Apoſtolica conceſſum, ut aliquæ mulieres ſemel ingrediantur ſepta Monaſterii Carthuſienſis cum licentia tamen Superiorum, cauſa viſitandi quandam Capellam. Quoad acceſſum autem ad colloquium cum monialibus ad crates, ſervanda eſt conſuetudo etiam in monaſteriis ſubjectis regularibus, alias nemo ex conſuetudine poſſit accedere ſine licentia Epiſcopi.

Licentia ingrediendi obtinenda eſt a regularibus, quando monaſteria ipſis regularibus, non autem Epiſcopis ſunt ſubjecta. Item poteſtas incipiendi & dimittendi facultates, ad eos pariter ſpectare dicitur, qui monaſteria habent.

28. April. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum non poſſe impediri a Regularibus, quo minus ingrediatur ſepta Monaſterii ipſis Regularibus ſubjecti, ad effectum videndi ſi clauſura ſervata fuerit, nec ne.

19. Jun. 1597. Congregatio Conc. cenſuit, licentias ingrediendi intra ſepta Monaſteriorum monialium Regularibus ſæcularibus, ex vera tantum neceſſitate concedendas, ſpectare duntaxat ad ipſos ſuperiores Regulares.

17. Julii 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe moniales Regularibus ſubjectas in iis, quæ clauſuram concernunt, toties viſitare, quoties vere cognoverit expedire.

6. Sine Epiſcopi vel Superioris licentia.) Cum aliquibus valde conjunctis, vel aliis præcipuis perſonis, quæ neceſſitatibus monialium ſubveniunt, non poteſt Superior diſpenſare, ut viſitent moniales in loco per Superiorem deputato intra ſepta monaſterii, prout Congregatio cenſuit: quinimo debet cogere dictas moniales ad præciſe ſervandum Decretum Concil. Trident. & Bullam Pii V. de clauſura monialium.

27. Julii 1597. Congregatio Concilii cenſuit, facultatem concedendi licentiam accedendi ad colloquium cum monialibus Regularibus ſubjectis, ſpectare ad ipſos ſuperiores Regulares, niſi eſſet conſuetudo legitime præſcripta, ut hujuſmodi licentia etiam quoad Monaſteria, quæ Regularibus ſubſunt, ab Epiſcopo tantum, vel ab Epiſcopo & ſuperiori Regulari conjunctim obtineretur, tunc enim conſuetudinem eſſe obſervandam.

7. Dare autem tantum Epiſcopus.) Nulla eſt licentia danda introeundi ad tempus ſepta monaſterii monialium, niſi in caſibus neceſſitatis, quorum aliqui explicati fuerunt edicto Vicarii urbis Romæ.

Epiſcopus concedere debet licentiam in caſibus neceſſariis mulieribus honeſtis, petentibus tamen, quæ curam habent de Monaſteriis Convertitarum.

Tollantur Eccleſiæ, quæ ſunt intra clauſtra monaſterii ex Decreto Concilii Trident. & alibi collocentur.

Regulares adeuntes monaſteria monialium ſine licentia Epiſcopi, incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit. Sic Congregatio cenſuit, 9. April. 1587. Si tamen Regulares illi haberent ex privilegio, quod non poſſent excommunicari, non erunt excommunicati; ſed debebunt puniri a ſuis ſuperioribus alia pœna. Et regulares ſic excommunicati non poſſunt abſolvi a ſuis ſuperioribus, ſed ab Epiſcopo, qui ſibi hanc facultatem reſervavit.

8. Facultatis vel indulti.) Mulieres cujuſcunque ſint ſtatus aut conditionis prætextu confeſſionalium, aut aliarum literarum Apoſtolicarum, ingredientes domos & monaſteria Carthuſienſium & aliorum regularium ordinum, etiam mendicantium, excommunicationem ipſo facto incurrunt, cujus abſolutio Romano Pontifici reſervatur, excepto mortis articulo. Pius V. in conſtitutione regularium perſonarum publicata 23. Octobr. 1566.

9. Extra mœnia urbis vel oppidi conſtituta.) Monaſteria monialium extra mœnia urbis, & oppidi (etiam poſito, quod ea ſint exempta & immediate Sedi Apoſt. ſubjecta) poſſunt Ordinarii tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, intra urbis mœnia transferre juxta hoc Decretum.

Quando vero ex permiſſu Sedis Apoſtol. transferuntur moniales de loco ad locum, translatio debet fieri in aurora, ut nonniſi a paucis conſpiciantur. Deducantur autem a perſonis gravibus & honeſtis, ac proximioribus ſeu conjunctis.

10. Malorum hominum prædæ.) Moniales, quæ habent monaſteria expoſita excurſioni Piratarum, & aliorum malorum hominum, in monaſterio urbano ejuſdem ordinis collocari debent: non ſint tamen in plura urbana monaſteria diſtribuendæ, dum proprium ædificatur, quia hoc non convenit ſtatutis ejuſdem monaſterii.

11. Sine ulla ſæpe cuſtodia ſunt expoſita.) Non habet locum hoc decretum in illis monaſteriis, quæ longe diſtant ab urbibus, vel

vel oppidis & a frequentiſſimo pago circumcirca cuſtodiuntur.

12. *Ad nova vel antiqua Monaſteria.)* Translatio monaſterii monialium, cui imminet ſcandalum, eſt facienda ad aliud ejuſdem ordinis monaſterium, nec reditus monaſterii translati ſunt iſti monaſterio applicandi, ſed uniendi ſunt monaſterio, in quod fuit translatum, licet non poſſit de Seminario providere. Translatio monialium de uno loco ad alium ejuſdem ordinis eſt facienda propter ſupervenientiam aeris peſtilentis. Monachæ Collegii Nolani propter peſtilentem quendam aquæ defluxum ex vicino monte, petierunt tranſitum ad aliud monaſterium ſub eadem regula, & fuit ſcriptum Epiſcopo Nolano, ut ſi ita eſt, benigne concederet.

Quando reſtaurantur monaſteria, ſi hoc expedire probatur, permiſſum eſt, ut novitiæ moniales ad alium locum transferantur, donec perficiatur opus.

13. *Reducantur.)* Unio monaſteriorum monialium facienda eſt, cum legitima cauſa ſubeſt, accedente ad id Papæ auctoritate.

In Sexto tit. de ſtatu Regularium.

PEriculoſo & deteſtabili quarundam monialium ſtatui, (quæ honeſtatis laxatis habenis, & monachali modeſtia ſexuſque verecundia impudenter abjectis, extra ſua monaſteria nonnunquam per habitacula ſæcularium perſonarum diſcurrunt, & frequenter intra eadem monaſteria perſonas ſuſpectas admittunt, in illius, cui ſuam integritatem voluntate ſpontanea devoverunt, gratem offenſam, religionis opprobrium & ſcandalum plurimorum) providere ſalubriter cupientes, præſenti conſtitutione perpetuo irrefragabiliter valitura, ſancimus, univerſas & ſingulas moniales præſentes atque futuras, cujuſcunque Religionis ſint vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis monaſteriis debere de cætero permanere clauſura: ita quod nulli earum Religionem tacite vel expreſſe profeſſæ, ſit vel eſſe valeat quacunque ratione vel cauſa, (niſi forte tanto, & tali morbo evidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet cum aliis abſque gravi periculo ſeu ſcandalo commorari) monaſteria ipſa deinceps egrediendi facultas: nullique aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, nec etiam honeſtæ, (niſi rationabilis & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia) ingreſſus vel acceſſus pateat ad eaſdem: ut ſic a publicis & mundanis conſpectibus ſeparatæ, omnino ſervire Deo valeant liberius, & (laſciviendi opportunitate ſublata) eidem corda ſua & corpora in omni ſanctimonia diligentius cuſtodire. Sane ut hoc ſalutare ſtatutum commodius valeat obſervari, diſtrictius inhibemus, ne in monaſteriis Ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cætero in ſorores; niſi quot poterunt de ipſorum monaſteriorum bonis ſive proventibus, abſque penuria ſuſtentari: ſi ſecus actum fuerit, irritum decernentes.

Verum quando Abbatiſſa vel Prioriſſa cujuſvis monaſterii pro feudo, quod monaſterium ipſum tenet ab aliquo Principe ſeu domino temporali, ſibi debebit homagium, vel fidelitatis ſacramentum præſtare, (niſi quod per procuratorem illud præſtet, poſſit efficere apud eum) de monaſterio cum honeſta & decenti ſocietate exire poterit eo caſu licenter, homagio facto quam primum commode poterit, ſeu fidelitatis præſtito ſacramento, ad ipſum monaſterium e veſtigio reverſura: ſi quod in fraudem reſidentiæ ſive moræ clauſtralis, nihil fiat omnino.

Porro ne moniales cauſam ſeu occaſionem habeant evagandi, Principes ſæculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera miſericordiæ JESU Chriſti eiſdem in remiſſionem peccaminum nihilominus ſuadentes, quod Abbatiſſas ipſas & Prioriſſas ac moniales quaſcunque monaſteriorum ſuorum curam, adminiſtrationem, negotiave gerentes, quibuſcunque nominibus cenſeantur, per procuratores in ſuis tribunalibus ſeu curiis litigare permittant: ne pro conſtituendis procuratoribus, (qui adornati in aliquibus partibus nuncupantur) ſeu aliis hujuſmodi eaſdem oporteat evagare. Si qui vero contra præſumpſerint, exhortationi hujuſmodi rationabili atque ſanctæ obtemperare nolentes, cum ſit juri contrarium quod mulieres, (præſertim religioſæ) per ſeipſas litigare cogantur, & a via deviet honeſtatis, & periculum animarum inducat, ad hoc per ſuos Ordinarios Eccleſiaſticos cenſura Eccleſiaſtica compellantur, Epiſcopis autem & aliis Prælatis ſuperioribus & inferioribus quibuſcunque injungimus, quod & ipſi cauſas ſeu negotia, quæ præfatæ moniales habebunt, agere coram ipſis aut in curiis eorundem, ſive ſint homagia, fidelitatis ſacramenta, lites, vel quicquid aliud, ipſa per procuratores earum fieri faciant & tractari.

Et quoniam parum eſſet condere jura, niſi eſſent, qui ea executioni debite demandarent, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis univerſis diſtricte in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in civitate ac dioeceſi propria in monaſteriis monialium ſibi ordinario jure ſubjecta, ſua; in iis vero, quæ ad Romanam immediate ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ auctoritate; Abbates vero, & alii tam exempti quam non exempti, Prælati Eccleſiarum, monaſteriorum, & Ordinum quorumcunque in monaſteriis hujuſmodi ſibi ſubjectis de clauſura convenienti, ubi non eſt, ipſorum monaſteriorum expenſis, & fidelium Elcemoſynis, quas ad hoc procurent, diligentius facienda, & de ipſis monialibus includendis, quam primum commode poterunt, providere procurent, ſi divinæ ac noſtræ indignationis voluerint acrimoniam evitare: contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo: invocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachii ſæcularis. Per hoc autem in monaſteriis exemptis Ordinarii locorum, quoad alia nullam ſibi credant juriſdictionem vel poteſtatem aliquatenus attributam.

REMISSIONES.

α Vide Navar. in *Man. cap. 27. n. 108. & in cap. Non dicatis, 12. quæſt. 11. n. 51. & num. 72. & in comment. 4. de Regularib. num. 39.* P. Azor. *inſtit. Moral. part. 1. lib. 12. cap. 8. a princ.* Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 1. verbo, Moniales*, §. 3. *pag. 234. &* §. 16. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 2. art. 7.* Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p. 4. collect. 820.* * Grilenzon. *conſ. 64.* Guttier. in *q. can. lib. 1. cap. 14.*

† *Invocato etiam ad hoc.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. c. 251. novæ edition. ex num. 5.*

β Nemini autem Sanctimonialium liceat, &c.) Vide Navar. in *cap. Statuimus 19. quæſt. 3. num. 47.* Guttier. *Canon. lib. 1. q. 14. a num. 1.* Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 18. a num. 17.* Cened. ad *Sextum collect. 31.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. l. 12. cap. 8. quæſt. 3.* Late Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 5. dub. 2. cum ſeqq.*

γ Niſi ex aliqua legitima cauſa.) Summus Pontifex Pius V. per ſuam Extravag. incip. Cura Paſtoralis ſtatuit, ut nulla alia *Conc. Trid. cum Gall.* ex cauſa vel occaſione, niſi magni incendii, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ, Moniales e monaſterio exire poſſint, late refert Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 5. dub. 4.*

δ An vero liceat Monialibus exire a monaſterio ob alias cauſas præter jam dictas? Vide Navar. *Comment. 4. de Regularib. n. 48. & in c. Statuimus, 19. q. 3. num. 49.* Guttier. *Canon. lib. 1. cap. 14. a num. 7.* Cened. ad *Sextum coll. 31. num. 2.* P. Azor. *d. cap. 8. q. 2. verſ. Tertio.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Moniales*, §. 16. *verſ. Secundo dubitatur.* Fr. Joan. de la Cruz *d. dub. 4. verſ. An vero liceat*, ubi reſolvit, illud eſſe licitum in caſibus ſimilibus, v. gr. in caſu hoſtium invadentium monaſterium, in caſu aquæductus, aut ruinæ domus, & aliorum ſimilium, incendio, & in aliis infirmitatibus contagioſis, & nocivis communitati monialium: & in *verſ. Secunda concluſio* ait, quod ſatis pia & probabilis eſt ſententia Navar. in *d. c. Statuimus, num. 4.* extendens dictum Decretum Pii V. ad infirmitatem ſoli moniali nocivam: cui exeundo a monaſterio remedium adhibetur, ſi alias periculum vitæ, aut gravis & diuturnæ infirmitatis probabiliter timetur. * Stephanus Quarant. *in Summa Bullarii, verb. Monaſteria monialium, pag. mihi 350.*

ε An ſit cauſa legitima ingrediendi, ut quia mater, aut ſoror, aut conſanguinei ingredi vellent viſere filiam aut ſororem gravi morbo laborantem? Negative. ſacram Cardin. Congreg. cenſuiſſe teſtantur Zerol. *dict. verbo, Moniales*, §. 8. *verſ. Secundo.* Fr. Emman. *tom. 1. quæſt. 64. a num. 11.* Fr. Joan. de la Cruz *d. cap. 5. dub. 2. concl. 3. not. 3.*

ζ Ab Epiſcopo approbanda.) An approbatio cauſæ ad exeundum pro monialibus Religioſis ſubjectis debeat fieri per ſuum Generalem, vel Provincialem? Sacram Card. Congreg. cenſuiſſe, non tantum licentiam ſuorum ſuperiorum, ſed etiam Epiſcopi requiri, affirmat Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. quæſt. 49. art. 6.* Sed in Hiſpania, ut exeant Moniales, ſolam ſuperiorum licentiam eſſe neceſſariam teſtatur Fr. Jo. de la Cruz *d. cap. 5. dub. 3.*

η An moniales poſſint tranſire de uno monaſterio ad aliud, vel cauſa novæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel præfectionis? Affirmat auctoritate Epiſcopi Navar. *conſ. 57. n. 6. de Regul. & conſ. 5. num. 3. & 6. de ſtatu Monach.* Sacr. tamen Congregat. cenſuiſſe, in his recurrendum eſſe ad ſedem Apoſtolicam refert

Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo*, *Moniales*, §. 16.

ſ *Ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat.*) Quæ perſonæ ingredi poſſint, vide apud Motum prop. Greg. XIII. *pag. mihi* 709. & Concil. Brachar. 4. *act.* 5. *de Monialibus*. Avilas ad *cap.* 1. *Prætor. fol.* 50. *num.* 29. Læli. Zech. *de Caſibus reſervatis caſu* 10. *in princip.* Paul. Fuſc. *de Viſitat. l.* 2. *c.* 18. *a num.* 24. Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt.* 46. *art.* 1. *cum ſeqq. & quæſt.* 47. *art.* 4. *cum ſeqq.* P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 8. *quæſt.* 6. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. † Vide etiam Thom. Cerdan. de Tolleda in *ſuo tract. viſita de la carcel. cap.* 5. *n.* 9. *in fin.*

ı *Cujuſcunque generis & conditionis.*) Summus Pontif. Greg. XIII. Bul. 40. & 41. revocat licentias perſonarum, cujuſvis ſtatus etiam Duciſſarum, Comitiſſarum, & Marchioniſſarum, quarum prætextu Monaſteria intrare conabantur, & ſub excommunicatione ſibi reſervata præcipit illis, ne iſtarum licentiarum prætextu monaſteria monialium, vel earum loca intrare audeant; niſi in caſibus neceſſariis, & cum licentia ſuperioris in ſcriptis juxta hunc textum, & Abbatiſſis, Præſidentibus, Conventibus, atque aliis ſuperioribus præcipit ſub excommunicatione Papæ reſervata, necnon privationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ne prætextu illarum licentiarum, quemquam dicta monaſteria, vel loca ingredi faciant, aut permittant, refert Fr. Joan. de la Cruz *d. dub.* 2. *verſ. Prima Concluſio.*

ν *Sextus.*) Sacra Card. Congreg. ita cenſuit: Mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſævitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu juſtam cauſam timendi habuerint, debent, ſi ſunt in monaſteriis, tolerari, in poſterum vero hujuſmodi mulieres non debent recipi, refert Zerol. in *praxi Epiſc. part.* 1. *verbo*, *Moniales*, §. 12.

λ Item Sacra Cardin. Congreg. ſic cenſuit: Si mulier aliqua venerit in ſuſpicionem marito, quod timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, ut poſſit ingredi monaſterium Monialium, ſi modo conſtitutiones monaſterii non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum. Abbatiſſæ & Monialium, & cauſa ceſſante ingreſſus, debet inde exire, & ſi ſemel exierit, nunquam poſtea in idem monaſterium ingredi poterit, & tenetur ad clauſuram ſicut aliæ moniales, & ſtare ſine ancillis, &c. referunt Zerol. *d. verbo*, *moniales*, §. 12. & Fr. Jo. de la Cruz. *dict. cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *in fine.*

μ Quæ conditiones requirantur, ut puellæ educationis cauſa poſſint recipi in monaſteriis Monialium, vide apud Steph. Quarant. in *Summa Bullarii*, *verbo*, *Monaſteria monialium. pag.* 346. Fr. Joan. de la Cruz *d. dub.* 2. *prope finem*, decem & ſeptem deciſiones ſacræ Congreg. circa receptionem puellarum, & aliarum mulierum, quoad educationem, & manſionem in Monaſteriis, recenſet Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt.* 46. *art.* 10. optime Zerol. *d. p.* 1. *verbo*, *Moniales*, §. 10. ubi aſſerit Sacram Card. Congregat. cenſuiſſe, quod puellæ educationis gratia, licet ſacro veſtitu indutæ non ſint, non prohibentur in monaſteriis Monialium retineri cum ſequentibus conditionibus. 1. Eſt, ſine ancillis. 2. Ut ſi ſemel egrederentur, non amplius poſſint illuc reverti. 3. Tenentur ad clauſuram obſervandam, quemadmodum ipſæ moniales. 4. Quod recipiantur cum licentia in ſcriptis ſuperiorum. 5. Et de conſenſu Abbatiſſæ. 6. Quod ſi ob ægritudinem curandam, de licentia tamen ſuperioris, ut ſupra de conſenſu Abbatiſſæ, & monialium exierint a Monaſterio, rurſus in eo admitti debent cum licentia ſuperioris, & de conſenſu Abbatiſſæ & monialium. 7. Quod utantur eo veſtimento, quod virginali modeſtiæ & pudori conveniat. 8. Quod non ſint ſuper numerum præfixum. 9. Quod quolibet ſemeſtri eis anticipata ſolvatur portio pro alimentis. 10. Quod ſit locus ſeparatus a loco, ubi degunt aliæ moniales profeſſæ, & novitiæ pro dormitione, & laborario. Puellas cauſa educationis recipi non poſſe minores ſeptennio, & majores vigeſimo quinto dicit per ſacram Cardin. Congreg. deciſum Zerol. *d. p.* 1. *verbo*, *Moniales*, §. 11.

ν An liceat mulieribus intrare monaſteria Religioſorum? Negat Fr. Joan. de la Cruz *d. cap.* 5. *dub.* 1. *concluſ.* 1. ubi refert Summum Pontif. Pium V. excommunicare cum reſervatione mulieres monaſteria Religioſorum intrantes, prætextu aliquarum licentiarum, quas ibi revocat, & aſſerit confirmare Gregor. XIIII. imponendo excommunicationem latæ ſententiæ dictum ingreſſum ſub prætextu dictarum licentiarum permittentibus, probatque ſub dictis decretis non comprehendi Imperatrices, Reginas, Infantes, & ancillas, quas ſecum deferunt, & *concl.* 3. refert, omnibus mulieribus libere concedi cum aliis

Ca-

Catholicis perſonis licentiam accedendi ad Monaſteria, & loca Regularium, atque eorum clauſtra, quando in eis Miſſa, & alia divina officia celebrantur, ac quando proceſſiones fiunt, & quando fidelium cadavera ibi ſepeliuntur, atque etiam pro eis ſuffragia fiunt.

ξ *Vel ætatis fuerint.*) Quod infans diſcretione carens admittatur ad clauſtrum Monialium, reſolvunt P. Henriq. in *ſum. p. 2. lib. 13. cap. 42. §. 3. in gl. lit. S.* Navar. *Comment. 4. de Regul. num. 59.* P. Paulus Comitol. *Reſponſ. Moral. lib. 6. quæſt. 19. ad fin. & quæſt. 22.* P. Azor. in *inſtitut. Moral. part. 1. lib. 13. cap. 8. quæſt. 5.* Fr. Joan. de la Cruz, *d. cap. 5. dub. 2. concl. 3.* ubi reſolvit, quod Concilium excludens omnes cujuſvis ætatis, loquitur de habentibus uſum rationis, & de illis, qui ad peccatum movere poſſunt: ut ſunt fatui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen Moniales eos admittentes, & citat Navar. in *cap. Statuimus, 19. q. 3. n. 59.*

* *Vel ſuperioris.*) Quod Concilium loquatur de illis ſuperioribus, qui habent juriſdictionem ordinariam, non privatam, affirmat Vinc. Grilenzonius in *conſ. 46. ex num. 9. & 18. cum ſeq.*

ι *Licentia in ſcriptis obtenta.*) An neceſſaria ſit licentia in ſcriptis pro caſibus, communiter occurrentibus, ut pro ingreſſu Medici, Confeſſoris, Viſitatoris, Artificis, & aliorum, quorum repentina opera paſſim ſunt neceſſaria? Negat Fr. Joan. de la Cruz a *concl. 3. notab. 3.*

ϖ *Et ſub excommunicationis pœna.*) Quod poſſint judices Eccleſiaſtici omnibus magiſtratibus ſæcularibus injungere pœnam excommunicationis, ut præbeant auxilium brachii ſæcularis, reſolvunt plures Doctores, quos citavi ſupra *ſeſſ. 24. de Reform. Matrim. cap. 8. num. 6.*

ρ *Dare autem tantum Epiſcopus, &c.*) An hoc Decretum includat Epiſcopos ingredientes Monaſteria ſibi non ſubdita ſine licentia ſuperiorum in ſcriptis? Affirmant Navar. *Comment. 4. de Regularibus, q. 14. num. 39. ad med. verſ. 4.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 393. n. 5. & 20.*

σ *Vel ſuperior.*) An proviſor a Capitulo nominatus ſit ſuperior ad licentiam concedendam reſpectu Monialium Epiſcopo ſubditarum? Affirmat Jo. de la Cruz *dict. cap. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 1.*

τ Quod validum ſit ſtatutum Epiſcopi excommunicans accedentes ad Monaſteria exempta Monialium ſubdita Regularibus, qui non ſubſunt juriſdictioni Epiſcoporum, exiſtentia intra ſuam diœceſim, reſolvit poſt Gemin. in *cap. 1. §. & quoniam, num. 8. de ſtatu Regul. lib. 6.* optime Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 393. num. 23.* cum ſequentibus, & aſſerit comprehendere tam ſubditum, quam non ſubditum, ex eo, quod Epiſcopus imponens pœnam eunti ad Monaſterium, iſtuc ire eſt delinquere, & ſic delictum eſt factum in loco non exempto, licet ſit conſummatum in loco exempto, quod Ordinarius poterit punire, vide Jaſon. *conſ. 83. incip. in caſu præſenti col. 2. ad med. verſ. circa 2. dub. n. 3. lib. 3.* Roland. *conſ. 33. n. 16. lib. 3.*

υ *Et quia Monaſteria Sanctimonialium extra mœnia urbis, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. part. 1. verbo, Moniales, §. 17.* ubi dicit Sacram Cardinal. Congreg. cenſuiſſe, iſtam translationem faciendam eſſe ad aliud Monaſterium ejuſdem Ordinis, & hoc quando immineret ſcandalum, vel propter ſupereminentem aeris peſtilentis cauſam, quæ monaſterii translatio debet fieri ſimul cum introitibus, & reditibus, quos illud habebat.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 36. Card. de Luca.*

CAPUT VI.

Omnes ſuperiores eligibiles eligantur collatione ſuffragiorum ſecretorum: Abſentium vota non ſuppleantur: aliter eligi ſe permittens exiſtat inhabilis ad omnia officia in religione obtinenda, & electio irrita, &c.

1. α IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quo omnia recte & ſine ulla fraude fiant, in primis ſancta Synodus diſtricte præcipit, omnes ſupradictos eligi debere per vota ſecreta, ita ut ſingulorum eligentium 2. nomina nunquam publicentur. Nec in poſterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, 3. aut alios quoſcunque Titulares ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces & ſuffragia abſentium ſupplere. Si vero contra hujus Decreti

conſtitutionem aliquis electus fuerit; electio irrita ſit; & is, qui ad hunc effectum ſe in Provincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiſerit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis exiſtat, facultateſque ſuper his conceſſæ eo ipſo abrogatæ cenſeantur; &, ſi in poſterum aliæ concedantur, tanquam ſubreptitiæ habeantur.

DECLARATIONES.

1. *In electione Superiorum quorumcunque.)* Congregatio cenſuit, electionem eſſe nullam: quando aliqui ex electoribus unam ſchedulam recipiunt, unico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ vel alteri, reponunt in capſula. Similiter, quando accipiunt de manu ſcribæ duas ſchedulas & unam, quam voluerint, reponunt, alteram ſcindunt. Et ſcriba poterit revelare talem, qui habuit tantum unam ſchedulam, vel talem, qui habuit duas. Monendus eſt autem ſic electus, non legitime ſe electum fuiſſe. Et ſi fuiſſet conſcius fraudis, eſſet puniendus & admonendus, ut petat a Sanctiſſimo confirmationem.

Et Abbatiſſarum.) In electione Abbatiſſæ, de qua hic, Epiſcopus poteſt cum ſuo Vicario vel Secretario, vel alio ab ipſo ſumpto vota ſingularum monialium ore tenus expreſſa audire.

In electione Abbatiſſarum vota oretenus accipi poſſunt a Superioribus, cum duobus teſtibus.

Ubi ſunt tres vocales, quorum unus poteſt eligi in diſcretum, & per conſequens neceſſe eſt, ut alter aliorum duorum, qui remanent, det alteri vocem ſuam, & ita electio non poteſt eſſe ſecreta, dubitatum fuit, an poſſit fieri electio diſcreti, quæ non ſit contra hujus decreti formam; Congregatio cenſuit poſſe, ſi ita ſtatus religionis permittit, &c.

Si electi fuerint in Superioribus aliqui, ut puta quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica & ſecreta, *c. Quapropter de electione.*

Electio Abbatiſſæ, facta per vota non ſecreta, per ignorantiam hujus Decreti, non valet regulariter ac de more, nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut valeat, S. D. N. tamen diſpenſat, conſideratis circumſtantiis.

2. *Nomina nunquam publicentur.)* Ita ſtricte hoc Decretum eſt intelligendum, ut ſi poſt electionem factam in Bullis confirmationis, ſeu patentibus, exprimerentur nomina eligentium, electio eſſet nulla.

3. *Aut alios quoſcunque titulares.)* Omnes Titulares, quamvis principaliter ad effectum electionis faciendæ conſtituti ſint, ſunt tamen prohibiti ſua ferre ſuffragia in electione ſuperiorum: non tamen ii, qui titulares perpetuo ſunt, habentes veros titulos ſuarum Eccleſiarum, a quarum poſſeſſione vi excluduntur, ut ſunt Priores Angliæ, Ungariæ, Hieroſolymæ. Procuratores vero legitime conſtituti cum generali mandato ad eligendum non excluduntur, dummodo non habeant mandatum de certa perſona eligenda, tunc enim votum non eſſet ſecretum.

Congregatio Concilii cenſuit, omnes Titulares, quamvis pluraliter ad effectum electionis conſtituti non ſint, prohibitos eſſe decreto *cap. 6. Seſſ. 25. de reg.* ferre ſuffragia in electione ſuperiorum. Non tamen eos, qui Titulares perpetui ſint, habentes veros titulos ſuarum Eccleſiarum, a quarum poſſeſſione vi excluduntur, ut ſunt Priores Angliæ, Ungariæ, Hieroſolymitani.

Item ex Decreto *dict. cap. 6.* non eſſe prohibitum ſuperioribus Ordinum, quibus id ex regula conceditur, ut aliquem fratrem idoneum ſui loco delegent, ſeu mittant ad Capituli generalis celebrationem, ut ſuo nomine electionem faciat, ſi ex inſtitutis & decretis Religionis ſuæ, licet ſuperioribus abſentibus & legitime impeditis, mittere alium ad Capitulum generale, qui ſuo loco & nomine in electione ſuffragium ferat.

REMISSIONES.

a Vide Navar. *conſ 4. ſub tit. de Electione & conſ. 83. de Regularib.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 51. num. 6. & 8.* Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verbo, Abbatiſſa, §. 6. pag. 28.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. quæſt. 2.* Aloyſ. Ricci. in *collect. deciſ. part. 4. collect. 751.* Quarant. in *ſumma Bullarii verb. Abbatiſſa*, ubi refert conſtitutionem Gregor. XIII. Romæ publicatam die 4. Januar. 1583. incip. Expoſuit debitum, quæ in fine ſic ait: Diſtrictius inhibentes omnibus, & ſingulis dictorum Monaſteriorum conventibus, ſuperioribus, & perſonis aliquam Abbatiſſam, aut aliam Præfectam perpetuam, ſeu ad vitam, ſed triennalem tan-

tantum eligere & præficere ullo modo audeant, vel præſumant, & adminiſtratione Monaſterii per triennium a die finitæ adminiſtrationis inchoandum abſtineant, quo elapſo iterum eligi poſſunt.

* *Abbatum*.) Vide Franc. Vivium *deciſ.* 314. *lib.* 2.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 37. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Quadragenaria, aut ſaltem trigenaria eligatur in Abbatiſſam aut Prioriſſam, quæ uni tantum præſit Monaſterio, cujus clauſtra Epiſcopus non ingrediatur ad votorum receptionem.

a Concil. Carthag. 3. Conc. Agath. c. 19. c. ſanctimoniales 20. q. 1.

1. a ABbatiſſa, (*a*) & Prioriſſa, & quocunque alio nomine Præfecta, vel Præpoſita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. 2. Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem Monaſterio, ex alio ejuſdem Ordinis eligi poſſit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui

b c. indemnita ib. de Elect. in 6.

electioni præeſt, videatur; ex iis, (*b*) quæ in eodem Monaſterio annum trigeſimum exceſſerint, & quinque ſaltem annis poſt profeſſionem recte vixerint, Epiſcopo, vel alio Superiore conſentiente, eligatur. (*c*) Duobus vero Monaſteriis nulla præficiatur. Et, ſi qua 3. duo vel plura β quocunque modo obtinet, cogatur uno excepto, intra ſex menſes cætera reſignare. Poſt id vero tempus, niſi reſignaverit, omnia ipſo jure vacent. γ Is vero, qui electioni præeſt, 4. Epiſcopus, ſive alius Superior, clauſtra Monaſterii 5. non ingrediatur; ſed ante cancellorum feneſtellam 6. vota ſingularum audiat, vel accipiat. In reliquis ſerventur ſingulorum Ordinum, vel Monaſteriorum conſtitutiones.

c Conc. Agat. c. 57. c. unum, 21. q. 1. Concil. Cabil. c. 12.

DECLARATIONES.

1. *Abbatiſſa*.) Licet per quinquennium Abbatiſſa non permanſerit in religione, dum tamen excedat 30. annos, ſi id faciat ad requiſitionem ſuarum monialium de licentia ſecundæ dignitatis Eccleſiæ Cathedralis, & earum Superioris regularis (dummodo laudabiliter anno ſuperiori ſe geſſerit) debet confirmari per biennium in officio. Quod ſi confirmationi dictæ Abbatiſſæ deeſſet conſenſus Superioris regularium propter abſentiam, ſervatis iis, quæ hoc *cap.* præſcribuntur, ad dictam confirmationem procedendum eſt.

2. *Quod ſi his qualitatibus non reperiatur*.) Quando in Monaſterio non ſunt moniales, quæ habeant qualitates requiſitas a Concilio, ut in Abbatiſſam eligi poſſint, non eſt neceſſaria facultas Apoſtolica, ut egredi poſſit illa, quæ ex alio Monaſterio eſt electa, caute tamen deducenda eſt ad Monaſterium, cui eſt præficienda.

3. *Duo vel plura*.) Congregatio cenſuit, id procedere in Monaſteriis Canonicorum regularium, etiam ubi conſuetudo immemorabilis eſt in contrarium, quæ reformanda eſt.

Epiſcopus benedicere debet Abbatiſſam, ſi intra annum a die, quo ad illud Monaſterium fuit electa, petiit ab Epiſcopo benedici, & ſi ſit ſolitum illis Abbatiſſis benedici, Epiſcopus benedicit Abbatiſſam, & conſecrat moniales exemptas, & ad ea obſervanda compellit, ſi procraſtinent.

4. *Epiſcopus ſive alius Superior*.) Hic actus accipiendi vota in electione Abbatiſſæ delegari poteſt.

5. *Non ingrediatur*.) Conſecratio & benedictio monialium fieri poteſt in Eccleſia exteriori, adhibitis iis monialibus tantum, quæ erunt neceſſariæ.

6. *Vota ſingularum audiat*.) Superior, qui electioni Abbatiſſarum præeſt, poteſt una cum Vicario vel Secretario, vel alio ab Epiſcopo aſſumpto, vota ſingularum monialium, ore tenus expreſſa audire.

REMISSIONES.

a Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 15. *art.* 3. Zerol. in *prax. Epiſc. p.* 1. *verbo Abbatiſſ.* §. 1. *pag.* 26. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 10. *a princip.* P. Valer Regin. in *praxi fori pœn. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 166. *in princ.* Nic. Garſ. *de Beneficiis, part.* 7. *cap.* 4. *n.* 42. & 71.

* Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap.* 22. *num.* 25. Vivi. *dec.* 314. *num.* 16. *lib.* 2. Vincent. *de Anna alleg.* 51. *ex num.* 7.

β Quocunque modo obtinet.) Vide Flamin. *de Reſignationib. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 40.

γ Is vero, qui electioni præeſt Epiſcopus, &c.) Vide Navar. in *cap. Statuimus*, 19. *quæſt.* 3. *num.* 59. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 3. *prope fin.* ubi reſolvit, hoc limitandum eſſe, niſi Prælati prudenter judicent, non poſſe fieri canonice dictam electionem ipſis non intrantibus, ob inquietudinem monialium, & ſuſpicionem ſubornationis votorum inter ipſas ſubortæ, aut ob alias juſtas cauſas a ſuperioribus prudenter arbitrandas, & ibi poſſunt vota recipere.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 37. *Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

Monaſteria non habentia Ordinarios regulares viſitatores, & non ſubdita Epiſcopis, ſingulis trienniis ſeſe in Congregationes unius vel diverſæ provinciæ redigant, & deputati ibidem reforment reformanda, ac viſitent: negligentia omittentium id facere, digna eſt, cui annectatur ſubjectio reſpectu Epiſcopi illius Diœceſis.

1. a MOnaſteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent Ordinarios regulares viſitatores, ſed ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione, ac directione regi conſueverunt, teneantur infra annum a fine præſentis Concilii, & deinde quolibet triennio 1. ſeſe in Congregationes redigere, juxta formam Conſtitutionis Innocentii III. in (*a*) Concilio generali, quæ incipit: In ſingulis; ibique certas regulares perſonas deputare, quæ de modo, & ordine, de prædictis Congregationibus erigendis, ac ſtatutis in eis exequendis deliberent, & ſtatuant. Quod ſi in his negligentes fuerint, 2. liceat Metropolitano, in cujus Provincia prædicta Monaſteria ſunt, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, eos pro prædictis cauſis convocare. Quod ſi infra limites unius Provinciæ non ſit ſufficiens talium Monaſteriorum numerus ad erigendam congregationem, poſſint duarum, vel trium Provinciarum Monaſteria unam facere Congregationem. Ipſis autem Congregationibus conſtitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præſides, vel Viſitatores eandem habeant auctoritatem in ſuæ Congregationis Monaſteria, ac regulares in eis commorantes, quam alii Præſides, ac Viſitatores in cæteris habent Ordinibus: teneanturque ſuæ Congregationis Monaſteria frequenter viſitare; & illorum reformationi incumbere, & ea obſervare, quæ in ſacris Canonibus, & in hoc ſacro Concilio ſunt decreta. Quod ſi etiam, Metropolitano inſtante, prædicta exequi non curaverint; Epiſcopis, in quorum Diœceſibus loca prædicta ſita ſunt, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis ſubdantur.

a c. in ſingulis, de ſtatu monaſt. Decret. lib. 3.

DECLARATIONES.

1. *Seſe in Congregationes redigere.*) Dubitatum fuit a quibuſdam, quis numerus requireretur ad legitime convocandum? Congregatio cenſuit, quod major pars requiratur ad congregandum, quia univerſitas conſiſtit ſaltem in duabus partibus.

Rurſus ex ſententia Congregationis poſſunt legitime congregati requirere, & monere, non autem compellere quæcunque Monaſteria Provinciæ. De Monaſteriis vero extra Provinciam, ſi in ea non ſit ſufficiens numerus Monaſteriorum, idem cenſuit Congregatio.

Ultimo, ſi Monaſteria ſint intra limites, cenſuit, poſſe deliberare, & definire quæcunque negotia videbuntur, quia poteſtas eſt penes Congregationem iſtam.

2. *Liceat Metropolitano.*) An convocare Monaſteria ad Congregationem faciendam, de qua hoc *cap.* pertineat ad Prælatos tantum, an vero ipſis renuentibus ad ipſos Capitulares, ita ut diſpoſitio Concilii non intret, niſi

niſi data utrorumque negligentia? Congregatio cenſuit, die 5. Febr. negative, quia Epiſcopus procedit in ſæcularibus, in regularibus vero poteſtas congregandi ſpectat ad caput, quia ſunt mortui mundo, & Concilium hoc vult, quod Metropolitanus ſive Epiſcopus, in cujus Diœceſi ſunt ea Monaſteria, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, &c.

Innoc. III. in Concil. Lateranenſi cap. 12. *& lib.* 3. *Decretal. De ſtatu monachorum.*

IN ſingulis regnis ſive provinciis fiat de triennio in triennium, ſalvo jure Diœceſanorum Pontificum, commune Capitulum Abbatum atque Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non conſueverunt tale Capitulum celebrare, ad quod univerſi conveniant, præpeditionem Canonicam non habentes, apud unum de Monaſteriis ad hoc aptum, hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum plus quam ſex evectiones, & octo perſonas adducat. Advocent autem charitative in hujus novitatis primordiis duos Ciſtercienſis Ordinis Abbates vicinos, ad præſtandum ſibi conſilium & auxilium opportunum, cum ſint in hujuſmodi capitulis celebrandis ex longa conſuetudine plenius informati. Qui abſque contradictione duos ſibi de ipſis aſſocient, quos viderint expedire. Ac ipſi quatuor præſint Capitulo univerſo, ita quod ex hoc nullus eorum auctoritate prælationis aſſumat. Unde cum expedierit, provida poſſint deliberatione mutari. Hujuſmodi vero Capitulum aliquod certis diebus continue juxta morem Ciſtercienſis Ordinis celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis & obſervantia Regulari: & quod ſtatutum fuerit, illis quatuor approbantibus ab omnibus inviolabiliter obſervetur, omni excuſatione & contradictione ac appellatione remotis; proviſo nihilominus, ubi ſequenti termino debeat Capitulum celebrari: & qui convenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionabiliter ſimul omnes communes expenſas: ita quod ſi non omnes potuerint in eiſdem, ſaltem plures ſimul in diverſis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem Capitulo religioſæ ac circumſpectæ perſonæ, quæ ſingulas Abbatis ejuſdem regni ſive provinciæ, non ſolum monachorum, ſed etiam monialium, ſecundum formam ſibi præfixam, vice noſtra ſtudeant viſitare, corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere: ita quod ſi rectorem loci cognoverint ab adminiſtratione penitus amovendum, denuntient Epiſcopo proprio, ut illum amovere procuret; quod ſi non fecerit, ipſi viſitatores hoc referant ad Apoſtolicæ Sedis examen. Hoc ipſum regulares Canonicos ſecundum Ordinem ſuum volumus & præcipimus obſervare. Si vero in hac novitate quidquam difficultatis emerſerit, quod per prædictas perſonas nequeat expediri, ad Apoſtolicæ Sedis judicium abſque ſcandalo referatur, cæteris irrefragabiliter obſervatis, quæ concordi fuerint deliberatione proviſa.

Porro diœceſani Epiſcopi monaſteria ſibi ſubjecta ita ſtudeant reformare, ut eum ad ea prædicti viſitatores acceſſerint, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione ſit dignum; attentiſſime præcaventes, ne per eos dicta monaſteria indebitis oneribus aggraventur. Quia ſic volumus ſuperiorum jura ſervari, ut inferiorum nolimus injurias ſuſtinere. Ad hoc ſtricte præcipimus tam diœceſanis Epiſcopis, quam perſonis, quæ præerunt Capitulis celebrandis, ut per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota, compeſcant advocatos, patronos, vicedominos, rectores & conſules, magnates & milites, ſeu quoslibet alios, ne monaſteria præſumant offendere in perſonis ac rebus. Et ſi forſitan offenderint, eos ad ſatisfactionem compellere non omittant, ut liberius & quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

REMISSIONES.

a Vide Navar. *Comment.* 3. *Regular. num.* 3. *verſ.* 6. *& in cap. Statuimus,* 19. *q.* 3. *num.* 22. *verſ.* 41.

CAPUT IX.

Monaſteria monialium immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ gubernentur ab Epiſcopis; alia autem a deputatis in Capitulis generalibus vel aliis Regularibus.

MOnaſteria Sanctimonialium, ſanctæ Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjecta, etiam ſub nomine Capitulorum ſancti Petri, vel ſancti Joannis, vel alias quomodocunque nuncupentur, 1. ab Epiſcopis, tanquam dictæ

Sedis delegatis, (*a*) 2. gubernentur, non obſtantibus quibuſcunque. Quæ vero a deputatis in Capitulis generalibus 3. vel ab aliis Regularibus reguntur; ſub eorum cura, & cuſtodia relinquantur. *

a c. cognovimus, 18. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *Ab Epiſcopis.*) Moniales Sancti Spiritus in Saxonia gubernandæ ſunt ab Epiſcopis.

2. *Gubernentur.*) Spirituali gubernio, non autem temporali.

Per hoc Decretum nulla juriſdictio conceſſa eſt Epiſcopus in Monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjecta, niſi in concernentibus ſpiritualia, in temporalibus vero nihil agere poſſunt. Magiſtratus ſæculares non debent regere Monaſteria monialium, quæ ſunt immunia privilegio, vel indulto Apoſtolico, ſed ſunt ſub juriſdictione Ordinarii, in iis duntaxat rebus, quæ ad veram rationem ſpiritualem pertinent, in reliquis vero non poſſunt ſe intromittere.

Epiſcopus, qui eſt in quaſi poſſeſſione viſitandi moniales aliquot, poteſt in dicta poſſeſſione perſeverare, ſalvum tamen manet jus dictis monialibus in petitorio.

Epiſcopus viſitans Monaſterium tanquam Abbas, non tanquam Epiſcopus, non acquirit poſſeſſionem viſitandi Epiſcopo.

3. *Vel ab aliis regularibus reguntur.*) Ex ſententia Congregationis Concilii nullam auctoritatem vel juriſdictionem poſſunt ſibi Ordinarii vendicare ex Decretis Concilii Tridentini in Confeſſarios monialium, quæ ſubjectæ ſint Regularibus. Infra *c.* 10. §. *Præter.*

REMISSIONES.

* Declarationes aliquas Sacræ Congregationis in propoſito refert Joan. Gallemart in *præſenti fol.* 537. *& ſeqq.*

CAPUT X.

Menſibus ſingulis confiteantur & communicent Sanctimoniales, quibus dare poteſt Epiſcopus Confeſſarium extraordinarium; ut ei peccata detegant, ſi confiteri ſacramentaliter voluerint bis aut ter in anno, &c.

ATtendant diligenter Epiſcopi, & cæteri Superiores Monaſteriorum Sanctimonialium, ut in conſtitutionibus earum *a* admoneantur Sanctimoniales, (*a*) ut *β* ſaltem ſemel ſingulis menſibus Confeſſionem peccatorum faciant, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant; ut eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter ſuperandas. 1. *γ* Præter Ordinarium autem Confeſſorem alius extraordinarius 2. ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis aut ter in anno offeratur; 3. qui omnium Confeſſiones audire debeat. *δ* Quod vero ſanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta Monaſterii, & non in publica Eccleſia conſervetur, prohibet ſancta Synodus; non obſtante quocunque indulto, aut privilegio.

a Clem. ne in agro. ¶. ſane de ſtat. mon.

DECLARATIONES.

1. *Præter Ordinarium Confeſſorem.*) Confeſſores hujuſmodi in Monaſteriis monialium, quæ ſunt ſub cura Regularium, non ſunt examinandi ab Epiſcopo.

Ex facultate tamen hujus Decreti Epiſcopus poteſt dare confeſſorem monialibus ſubjectis Regularibus; quæ nulla ratione induci poſſunt, ut ſuis Regularibus confeſſoribus peccata confiteantur.

2. *Ab Epiſcopo.*) Hunc confeſſarium poterit Epiſcopus dare Monaſteriis etiam non ſubjectis, & quem maluerit, vel Regularem ſc. alicujus Ordinis, vel etiam ſacerdotem ſæcularem.

Epiſcopus non habet juriſdictionem in moniales, quæ privilegio vel indulto Papæ ſunt immunes, niſi in iis, quæ ad clauſuram & ad ſpiritualium rerum curam pertinent.

3. *Qui omnium Confeſſiones audire debeat.*) Eſt in arbitrio tamen cujuſcunque monialis, ut extraordinario confiteatur, ſi voluerit confiteri, quoniam eſt materia favorabilis.

Sanctiſſimum Chriſti Corpus.) Euchariſtia non in choro monialium reſervetur, ſed in choro exteriori, non obſtante quacunque conſuetudine contraria.

REMISSIONES.

a Admoneantur.) Non eſſe obligatorium præ-

præceptum reſolvit P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 29. *num.* 73. *in fine.*

β *Ut ſaltem ſemel ſingulis menſibus, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo, Moniales*, §. 7. *pag.* 235. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 26. *art.* 1.

γ *Præter Ordinarium, &c.*) Vide Navar. *conſ.* 19. *num.* 5. *de Pœnitent. & Remiſſ.* Fr. Emman. in *addit. ad Bullam Cruciatæ fol.* 185. & ſufficere, ſi examinatus ſit a ſuo ſuperiori ad audiendas Confeſſiones Monialium, reſolvit P. Azor. *inſtitut. Moral. par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *quæſt.* 2. *verſ. Quæres an Confeſſarii.*

δ *Quod vero ſanctiſſimum Chriſti, &c.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 47. *art.* 4. *pag. mihi* 415.

CAPUT XI.

Ubicumque imminet cura perſonarum ſæcularium, præter eas, quæ ſunt de Monaſteriorum familia, viſitet Epiſcopus, & Sacramentorum miniſtros, etiam ad nutum amovibiles deputet, exceptis Monaſteriis Abbatum, Generalium, aut Capitum Ordinum, &c.

1. [a] IN Monaſteriis, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, 2. quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ, tam regulares, quam ſæculares, hujuſmodi curam exercentes, ſubſint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent 3. juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, * in cujus Diœceſi ſunt ſita. (*a*) Nec ibi aliqui, etiam 4. ad nutum amovibiles, 5. deputentur, niſi de ejuſdem conſenſu, 6. ac prævio examine per eum, aut ejus Vicarium faciendo, excepto Monaſterio Cluniacenſi cum ſuis limitibus, & exceptis etiam iis Monaſteriis, ſeu locis, in quibus 7. Abbates, † Generales, aut Capita Ordinum * ſedem Ordinariam principalem habent: 8. atque aliis Monaſteriis, † ſeu domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium ſuperiores juriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent: ſalvo tamen eorum Epiſcoporum jure, qui majorem in prædicta loca, vel perſonas juriſdictionem exercent.

[a] Cap. qui religioſi, 18. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *In Monaſteriis.*) S. D. N. Pius V. dixit (quicquid Concilium videatur diſpoſuiſſe in hoc Decreto) excipiendas eas Eccleſias, in quibus regentes habent ſpiritualem & temporalem juriſdictionem. Voluit tamen ut in omnibus Eccleſiis Parochialibus, in quibus cura animarum etiam laicorum exercetur, habeant Ordinarii facultatem, eas Eccleſias, & perſonas in iiſdem curam exercentes viſitandi & corrigendi, in his dumtaxat, quæ ad dictam curam, & ſacramentorum adminiſtrationem ſpectant, ita ut ab hoc Decreto nullus cenſeatur exemptus.

Congregatio Concilii cenſuit, juriſdictionem tributam Epiſcopo Decreto Conc. c. 11. *Seſſ.* 25. *de Regul.* in perſonas exercentes curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, in Monaſteriis Regularium, quibus incumbit animarum cura, competere etiam Præpoſitis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus. Ciſtercienſis 9. April. 1592.

Item eam juriſdictionem eſſe cumulativam cum ea, quæ competit ſuperioribus Regularibus; cæterum ſi Præpoſiti Decreta hac in re a ſuperioribus Regularium Decretis diſcrepent, prævalere utique & obſervanda eſſe Decreta Præpoſiti.

2. *Quibus imminet animarum cura.*) Non intendit hoc Decretum privilegiis derogare, niſi in his tantum, quæ ad curam animarum, & actualem Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, atque concernunt.

3. *Juriſdictioni, viſitationi.*) Epiſcopus habet jus viſitandi Parochiam ſitam in ſua Diœceſi, in iis, quæ ſpectant ad curam animarum, licet dicta Parochia ſit ſub cura Canonicorum Regularium, Vicariumque ex ipſis Canonicis Regularibus ab eorum Superioribus nominatum, & prævio examine per Epiſcopum ipſum, vel ejus Vicarium faciendo idoneum, & approbatum, ad nutum tamen hujus Superioris amovibilem, deputare de-

debet, non obſtantibus quibuſcumque. Equites Hieroſolymitani, quatenus beneficia curata non obtinent, ab Ordinariis viſitari non poſſunt.

2. Martii 1595. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe ex *cap. 7. ſeſſ. 7.* viſitare Eccleſias Parochiales unitas Monaſterio Canonicorum Regularium, tametſi generalis in eo ſedem ordinariam principalem habeat.

18. Martii 1598. Congregatio Concilii cenſuit, exercentes curam animarum in Parochialibus Hieroſolymitanæ Religionis, teneri accedere ad Congregationes, quæ juſſu Epiſcopi ad caſus conſcientiæ differendos habentur.

4. *Ad nutum amovibiles deputent.*) Non in omnibus Monaſteriis, tam illis ſcilicet quibus a primæva eorum inſtitutione cura animarum imminet, quam iis, quibus poſtea annexa fuit, poſſunt ab Ordinariis perpetui Vicarii deputari, ſed tantum a Superioribus eorum, prævio tamen examine ipſorum Ordinariorum, juxta præſcriptum hujus Decreti.

5. Febr. 1595. Congregatio Concilii cenſuit, nominationem Vicariorum ſæcularium amovibilium in beneficiis curatis unitis ſpectare ad Epiſcopos: Vicariorum vero Regularium in vim certæ conſtitutionis a Pio V. emanatæ ſpectare ad eos, in quorum Eccleſiis unitis ipſi Vicarii ponentur, illoſque non eſſe prævio concurſu, ſed tantum examine, & approbatione Epiſcoporum deputandos: & quando dicti Regulares in Vicarios deputabuntur, ipſos teneri cum alio Regulari cohabitare.

5. *Deputentur.*) Petentibus Jeſuitis, An Parochia Toletana in Monaſterium erecta, & unita eorum Collegio, gubernari poſſit a deputato ab ipſis, modo ſit approbatus ab Ordinario, cenſuerunt poſſe, ſicut etiam monachi poſſunt, ſi ad id approbarentur.

6. *Ac prævio examine.*) Hoc Decretum habet etiam locum in Capitulis Eccleſiarum, in quibus exercetur cura animarum, licet ſint in poſſeſſione prædicta deputandi Capellanos amovibiles, aut per ſeipſos curam animarum vellent exercere, abſque examine per Ordinarium, aut ejus Vicarium faciendo, ſed electio ſpectat ad Rectorem, ſive Abbatem, approbatio ad Epiſcopum, de cujus conſenſu Vicarius amovibilis eſt deputandus.

Prævio examine.) Etiamſi eſſent in poſſeſſione immemorabili aliter faciendi.

7. *Abbates, Generales, aut Capita Ordinum.*) In Monaſterio, in quo Generalis alicujus religionis regularium Sedem ordinariam principalem habet, licet perſonæ ſæculares ſint in eodem monaſterio, curam animarum exercentes, quantum ad curam ipſam, & adminiſtrationem Sacramentorum ſpectat, nullam viſitationis ſuæ juriſdictionem habent Epiſcopi Ordinarii Diœceſis illius, in qua monaſterium eſt fundatum.

Caurienſ. 5. Maji 1592. Congregatio Concilii cenſuit, ea verba *Abbates, Generales*, poſita in *cap. 11. Seſſ. 25. de Regul.* eſſe conjunctim intelligenda, ita ut ea exceptio loquatur de Abbatibus, qui iidem ſint generales.

20. Nov. 1592. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopos non poſſe viſitare Eccleſias Parochiales, in quibus Abbates juriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochiam & Parochianos exercent, niſi Epiſcopus majorem in illis locis, & perſonis juriſdictionem exerceat.

8. *Atque aliis Monaſteriis ſeu domibus.*) Habet locum hoc Decretum etiam in Eccleſiis ſæcularibus illius oppidi ſeu loci, in quo Abbates, & alii Regulares Superiores eandem juriſdictionem habent.

Parochiales unitas Monaſteriis, quæ habent juriſdictionem Ordinarii, viſitare poſſunt & perſonas, tantum quoad ea, quæ ad curam animarum pertinent. In his quoque Parochialibus poſſunt viſitari a Superioribus Regularibus Capellani ad nutum amovibiles, dummodo approbati ſint ab Ordinariis.

2. Sept. 1599. Congregatio Concilii cenſuit, exceptionem poſitam in *cap. 11. Seſſ. 25. de Regul. verſ. & exceptis*, procedere quoad regulares Eccleſias, in quibus duo Abbates Regulares commorantur, & quæ dependent a Monaſteriis, in quibus duo Abbates generales aut capita ordinum ſedem ordinariam principalem habent, etiamſi in illis Eccleſiis Regularibus dependentibus non vigeat regularis obſervantia, ideoque Epiſcopum ab hujuſmodi Eccleſiarum viſitatione debere omnino abſtinere.

Ordinarius non habet jus viſitandi capita Ordinum, licet annexam habeant curam animarum, nec membra proxima capiti.

REMISSIONES.

a Vide Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 4.* † quæ refert Farinac. *ſuper hoc decretum.*

* *Correctioni Epiſcopi, &c.*) Decretum hoc & ſimilia loquentia de Epiſcopis, locum etiam habere in Præpoſito, Congregatio Concilii cenſuit, ut teſtatur Rota Rom.

Rom. *deciſ.* 798. *num.* 4. *in recollect.* a Farinacio.

† *Abbates, &c.*) Vide Mich. Aziam *de exhibend. auxil. fundamento* 5. *pag. mihi* 3.

* *Aut Capita ordinum, &c.*) Vide Farinac. in *annot. hujus decreti.*

† *Atque aliis Monaſteriis.*) Vide Franciſc. Vivium *deciſ.* 314. *num.* 5. *&* 6. *lib.* 2.

* *Monialium, &c.*) Vide Ricc. in *praxi var. reſol. cap.* 285. *num.* 2.

Quia circa hujus & aliorum quorumdam Capitum materias nonnulla a S. D. N. Gregorio XV. fel. record. conſtituta ſunt, de quibus varii & magna in parte falſi rumores percrebuerunt; ac præſertim quia Declaratio per ipſummet Pontificem eidem Conſtitutioni poſtmodum adhibita, hactenus multos latuit; opportunum viſum eſt hic apponere Pontificiam illam Conſtitutionem, & Declarationem. Ita habet

S. D. N. D. GREGORII PAPÆ XV.

CONSTITUTIO

De Exemptorum privilegiis circa animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, Sanctimonialium Monaſteria & Prædicationem Verbi DEI.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabili Dei providentia Univerſalis Eccleſiæ regimini, meritis licet impariibus, præſidentes, paſtoralis noſtræ ſolicitudinis partes eſſe dignoſcimus, in eam curam præcipue incumbere, ut a dignis, & probatis tantum Sacerdotibus ſancte adminiſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta; atque ut Virginum Deo ſacrarum Monaſteria diligentiſſime cuſtodiantur; & viri aſſumantur idonei ad prædicationis officium ſalubriter exequendum. Sane Tridentinæ Synodi decretis provide cautum eſt nullam Presbyterum, etiam regularem, poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Necnon ut in Monaſteriis, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia perſonæ; tam regulares, quam ſæculares ejuſmodi curam exercentes, ſubſint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cujus Diœceſi ſunt ſita. Itemque ut Epiſcopi univerſi ſub obteſtatione Divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monaſteriis ſibi ſubjectis Ordinaria, in aliis vero Sedis Apoſtolicæ auctoritate clauſuram ſanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt, conſervari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes. Atque ut regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur: in Eccleſiis vero, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, nullo modo prædicare poſſint ſine Epiſcopi licentia: contradicente autem Epiſcopo, nulli, etiam in ſuorum Ordinum Eccleſiis prædicare præſumant. Verum quia experientia compertum eſt, Eccleſiaſtici regiminis rationes poſtulare, ut Decretis ejuſmodi aliquid adjungatur: matura deliberatione noſtra, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac generali, ac perpetuo valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, ut deinceps tam regulares, quam ſæculares quomodolibet exempti, ſive animarum curam perſonarum ſæcularium Monaſteriis, ſeu domibus regularibus, aut quibuſvis aliis Eccleſiis, vel beneficiis ſive regularibus, ſive ſæcularibus incumbentem exerceant: ſive alias Eccleſiaſtica Sacramenta, aut unum ex illis miniſtrent prævia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſive quomodo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicujus ex illis adminiſtratione de facto abſque ulla auctoritate ſe ingerant: in his, quæ ejuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, plene in omnibus ſubjiciantur. Ad hæc tam regulares, quam ſæculares hujuſmodi nullis privilegiis, aut exemptionibus tueri ſe poſſint, quominus, ſi de-

ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, ab Epiſcopo loci, ſimiliter tamquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Confeſſores vero ſive ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii ad Confeſſiones monialium, etiam regularibus ſubjectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & Adminiſtrantes bona ad ejuſmodi Monaſteria Sanctimonialium, ut præfertur, etiam regularibus ſubjectarum, pertinentia, ſive regulares extiterint, ſive ſæculares quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam ſuperioribus regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque juris remediis cogi, & compelli queant. Liceatque Epiſcopo, ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, ut ejuſmodi Confeſſores atque Adminiſtratores amoveant, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & adminiſtratores amovendi, quoties & quando opus eſſe judicaverit. Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus, una cum Superioribus regularibus, quarumcumque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorumdem Monaſteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque ulla tamen ipſorum Monaſteriorum impenſa. Ac demum habeat Epiſcopus, tamquam dictæ Sedis delegatus, auctoritatem exercendi, ac puniendi quoſcumque exemptos tam ſæculares, quam regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut qui ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia; & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Ita ut Epiſcopi in ſuprafcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus & ſingulis, aut circa ea, quoquo modo delinquentes, quoties & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, uti ejuſdem Sedis delegati, procedere, omnemque juriſdictionem exercere libere & licite valeant. Decernentes ſic per quoſcumque Judices quavis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatii Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; Irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuſvis alterius inſtituti, etiam neceſſario, & in individuo exprimendi, Monaſteriorum, Conventuum, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque tam ſæcularium, quam regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam in corpore juris clauſis, aut ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, Conſervatorum deputationibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Epiſcopi deferre minime teneantur; & quibuſvis aliis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus Decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, quibus quoad ea, quæ eiſdem præſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Cæterum quia difficile foret præſentes literas ad ſingula quæque

loca

loca deferri, ut ea tamen omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valvas Lateranenſes & Principis Apoſtolorum de urbe Baſilicarum, atque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis ſpatium dimitti, eiſque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo Prælati, ſeu Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in judicio, & extra illud, ubi opus fuerit, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum Statuti, declarationis, Decretorum, derogationis, mandati & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis M. DC. XXII. Nonis Februarii, Pontificatus noſtri Anno Secundo.

V. Dat.

S. de Vrſinis.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Declarationes aliquot ſacræ Congregationis Concilii Tridentini, ſuper conſtitutione S. D. N. Gregorii Papæ XV. de exemptorum privilegiis, &c.

POſita Conſtitutione ſanctiſſimi Domini noſtri de exemptorum privilegiis, &c. dubitatur

Primo, an liceat Epiſcopis viſitare altaria regularium Eccleſiarum, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, aut loca, ubi in iiſdem Eccleſiis aſſervatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel ubi audiuntur confeſſiones perſonarum ſæcularium?

Secundo, an Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel alias illorum privilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis?

Tertio, an facultas Epiſcopi per conſtitutionem attributa in exemptos tam ſæculares, quam regulares, intelligatur etiam tributa in perſonas illius Diœceſis?

Quarto, an eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium ac juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus?

Ultimo, an per eandem conſtitutionem in illis verbis, *poſſit Epiſcopus una cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatiſſarum, &c. electionibus per ſe, vel per alium intereſſe ac præſidere*, jus Abbatiſſas confirmandi Epiſcopis attributum cenſeatur?

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum cenſuit conſtitutionem S. D. N. de exemptorum privilegiis nequaquam ſubjicere Regulares exemptos, quibus cura perſonarum ſæcularium non incumbit, Epiſcoporum juriſdictioni in his, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis, perſonis ſæcularibus adminiſtrandis, iidem regulares delinquunt, ac propterea.

Ad primum dubium reſpondit, Epiſcopis non licere in vi hujus conſtitutionis viſitare altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit cura animarum perſonarum ſæcularium; nec loca ubi in iiſdem Eccleſiis aſſervatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel ubi Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiuntur.

Ad ſecundum, hac in parte conſtitutionem S. D. N. nihil novi juris induxiſſe, nec ullam novam auctoritatem Epiſcopis in regulares attribuiſſe, ideoque in vi ipſius conſtitutionis non poſſe Epiſcopos regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis ac temporibus aut certarum perſonarum confeſſiones audiant: Vel alias illorum privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere aut moderari.

Ad tertium cenſuit ejuſmodi facultatem non intelligi tributam Epiſcopis in perſonas nullius Diœceſis.

Ad quartum non competere.

Ad ultimum jus confirmandi Abbatiſſas minime fuiſſe Epiſcopis per conſtitutionem attributum.

Quæ cum S. D. N. relata fuiſſent, ejus Sanctitas ſacræ Congregationis ſententiam in omnibus approbavit.

R. Cardinalis Vbaldinus.

Proſper Jajinanus Sacræ Congr. Secr.

CA-

CAPUT XII.

Conformentur Regulares ſæcularibus in obſervatione cenſurarum Epiſcopalium & dierum feſtorum, qui ſervantur per diœceſim.

a c. de lit. 13. diſt.

1. *a.* CEnſuræ & interdicta, (*a*) nedum a Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata; 2. mandante Epiſcopo, *β* a Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſerventur. 3. Dies etiam feſti, quos in diœceſi ſua ſervandos idem Epiſcopus præceperit, ab exemptis omnibus etiam Regularibus, 4. ſerventur.

DECLARATIONES.

A Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur.) Improbatur vero, imo, contra Bullam in cœna Domini, quod poſſint publicare monitiones, ſive bullas ſine expreſſa licentia Ordinarii.

Exſtant Peruſii quamplurima collegia, quæ collegia artes vocantur, & inter cætera reperiuntur collegia Macellariorum, Aromatariorum & Pullariorum, & iſta tria collegia per plures annos vendiderunt plus offerenti facultatem vendendi diebus feſtis, & ſic ille ſolus, qui plus offerebat, vendebat, nempe unus pro quolibet exercitio ſeu collegio, & iſtud pretium ſemper converterunt in luminaria, & collationes hominibus dictorum collegiorum, dum eunt ad dicta luminaria, & hoc habent ex antiquiſſima conſuetudine: verum cum tractetur de vendendo merces diebus feſtis, & ſic de non ſanctificando dies feſtos, quæſitum fuit, an ſapiat aliquid peccati vel tolerari poſſit? Congregatio cenſuit tolerari poſſe, cum talis conſuetudo non ſit nutritiva peccati, ſed inducta propter neceſſitatem, & ideo excuſatur: atque ita tenent communiter Summiſtæ.

1. *Cenſuræ, & interdicta.*) Interdicta non ſolum generalia, ſed etiam Capitularia & unius hominis, Regulares publicare & ſervare debent.

2. *Mandante Epiſcopo.*) Sub hoc Decreto non comprehenduntur, qui nullius Diœceſis ſunt.

3. *Dies etiam feſti.*) Dies feſti, quos clerus, & populus, ex more & inſtituto alicujus Eccleſiæ obſervant, Regulares etiam eorumdem ritu tales dies feſtos obſervent, licet ex obſervatione dictorum dierum feſtorum ritus prædictorum in ſuis officiis obſervandis intactus remanere non poſſit.

Congregatio Concilii cenſuit, licere diebus feſtis dare operam rebus ad victum neceſſariis, ac tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum ac meſſium, ac recollectionis fructuum, vel ubi neceſſitas urgeat, aut ſuadeat pietas. 22. April. 1599.

An in die feſti ab Epiſcopo conſtituti, & a Regularibus ſervandi ex Decreto Concilii *cap.* 12. *Seſſ.* 25. *de Regular.* permanere debeat regularium ritus in eorum Eccleſiiis, quoad Epiſtolas, Euangelia, & ſimilia? Die 3. Jun. 1600.

Congregatio Concilii cenſuit, debere permanere, ſed in ſacris Concionibus, & lectionibus ſervari ab ipſis debere illa Euangelia, & Epiſtolas, quibus clerus ſæcularis utitur pro more, & inſtituto illius Eccleſiæ. Salman: in 10. Jan. 1604.

4. *Serventur.*) Eorum Regularium ritu permanente illis diebus, quoad lectiones, Epiſtolas, Euangelia, & ſimilia. In ſacris vero lectionibus & concionibus, ſervari debent ab ipſis illa Euangelia & Epiſtolæ, quibus Clerus ſæcularis utitur ex more & inſtituto illius Eccleſiæ.

Pro parte Epiſcopi Salmantinenſis Eccleſiæ a Sacra Rituum Congregatione quæſitum fuit, an cæremoniale Epiſcoporum nuper editum, tollat immemorabiles Eccleſiarum conſuetudines?

Eadem Sacra Rituum Congregatio reſpondit ut alias, ſæpe cæremoniale præceptum tollere abuſus, non autem immemorabiles Eccleſiarum conſuetudines, maxime ſi conſuetudo immemorabilis legitime præſcripta ſit. Et ita cenſuit, & declaravit die 10. Januarii 1604.

REMISSIONES.

a Vide Pat. Henriquez in *ſumma par.* 2. *lib.* 13. *cap.* 42. §. 3. *in fin.* Fr. Emman. in *addit. ad Bullam Cruciatæ, fol. mihi* 29. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 7. *dub.* 2. optime agit colendiſſ. Præceptor meus D. Antonius Homem. ad *cap. cum & plantare*, §. *Quod ſi templarii, p.* 2. *de Privil.* ubi in hæc verba, Major dubitandi ratio eſt, an per Concil. *Seſſ.* 25. *de Regular. cap.* 12. *& cap.* 22. revocata ſint privi-

privilegia Regularibus conceſſa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laicos ad Divina eodem tempore? Partem affirmativam conſtanter tuentur Navar. in *Manual. cap. 27. num. 190.* & latius ex profeſſo *Conſ. 7. de Privil. in novis*, cujus ſententiam veriſſimam eſſe contendit Nic. Garci. *de Benef. par. 3. cap. 2. a num. 278.* & conſultos ab Epiſcopo Abulenſi reſpondiſſe Illuſtriſſimos Cardinales, teſtatur idem Garci. *par. 5. cap. 8. num. 87. verſ. ad 8.* ubi propoſita quæſtione prædicta in hæc verba reſponderunt, Privilegia ſi ante Concilium conceſſa fuerunt, utique revocata exiſtunt. Contrariam ſententiam negativam, quod Trident. Decreto ſpeciali Regularium privilegia, ut pro ſuis feſtis, vel aliis certis diebus non ſervent interdicta, non ſint revocata, tuentur Pat. Henriquez *lib. 13. cap. 48. §. 1.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 13. num. 24. & 25.* Fr. Emman. in *Bullam Cruciatæ, §. 5. num. 15. & in addit. num. 13. & 35. & quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 112. artic. 1.* Fr. Joan. de la Cruz *dict. cap. 7. dub. 2. concl. 2.* Hæc ſapientiſſimus D. Præceptor.

* Vide etiam Fr. Michael. Agiam *de exhibendis auxiliis fundamento 5. pag. 23.* Seraph. *deciſ. 960.*

β *A Regularibus.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. q. 108. art. 2. in fine.*

CAPUT XIII.

Controverſias de præcedentia e veſtigio componat. Exempti omnes ad ſupplicationes publicas accedere compellantur, exceptis quibuſdam.

1. α COntroverſias omnes de præcedentia, quæ perſæpe cum ſcandalo oriuntur inter Eccleſiaſticas perſonas, 2. tam ſæculares quam regulares, cum 3. in proceſſionibus publicis, tum in iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda umbella, & aliis ſimilibus, β Epiſcopus, 4. amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcumque, 5. γ componat. † δ Exempti autem omnes, 6. ε tam clerici ſæculares, quam regulares, quicumque etiam monachi, 7. ad publicas proceſſiones vocati 8. accedere ζ compellantur; iis tantum exceptis, η qui in ſtrictiori clauſura perpetuo vivunt.

DECLARATIONES.

1. *Controverſias omnes.*) Controverſias omnes pendentes dirimere Epiſcopus hodie poteſt, finitas autem innovare non poteſt ex Bulla Pii V. in favorem Regularium edita.

Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum ex *cap. 13. verſ. 25. de Regular.* controverſias ſuper præcedentia in proceſſionibus, & aliis ſimilibus ortas inter perſonas Eccleſiaſticas, tam ſæculares quam Regulares componere. 14. Febr. 1594.

Congregatio Concilii ſæpius declaravit in Conciliis Provincialibus attendendum eſſe in præeminentia Epiſcoporum tempus ordinationis, non autem dignitatem Eccleſiarum, vel earum ordinem, & præeminentiam. 19. April. 1596.

Item Commendatarios Monaſteriorum, ſive Abbatiarum in Conciliis Provincialibus inter Abbates eſſe recipiendos, eiſque Canonicos Cathedralis eſſe præferendos, quando capitulariter procedunt, ſed extra hunc caſum Abbates titulares, vel habentes uſum mitræ debere præcedere Commendatarios, poſt hos locum obtinere dignitates, & poſt dignitates collocandos eſſe Procuratores Eccleſiarum Cathedralium.

2. *Tam regulares, quam ſæculares.*) Nullæ immunitates Religioni Hieroſolymitanæ conceſſæ obſtant, quo minus ejus ſacerdotes inſervientes Eccleſiis, vocari debeant ad proceſſiones, ac niſi accedant, etiam compelli.

Ubi ex conſuetudine contra *cap. Statuimus de major. & obed.* Canonici Diaconi antiquiores præferuntur Presbyteris junioribus, nihil poteſt Ordinarius auctoritate hujus Decreti immutare. Et Decretum hoc, in quo decernitur omnes tam clericos ſæculares, quam regulares & monachos ad publicas proceſſiones vocatos venire debere, locum non habet, in iis, qui perpetuo in ſtrictioti clauſura vivunt, ex quibus ſunt Canonici Regulares ſanctæ Crucis Conimbricenſium, Carthuſienſium, & Camaldulenſium.

Congregatio Concilii cenſuit, Regulares quantumvis exemptos, teneri accedere ad omnes & quaſcumque proceſſiones publicas, & con- 22. Jun. 1598.

& conſuetas, vel indictas pro bono publico vel honore.

Ceſenatẽſis 5. Maji, 1592. Congregatio Concilii cenſuit, ſi Monachi, ſeu Regulares fere ultra medium milliare a Civitate diſtent, non eſſe utique compellendos ab Epiſcopo accedere ad proceſſiones, non obſtante Decreto *c.* 13. *Seſſ.* 25. *de Regul.*

3. *In proceſſionibus publicis.*) Ad Epiſcopum pertinet cum conſenſu Capituli conſtituere atque edicere, quo & qua pro ceſſiones dirigi, quaſve ad Eccleſias nominatim perduci debeant. Et Regulares, qui non accedunt ad proceſſiones ab ipſo Epiſcopo indictas, ab ipſo puniri poſſunt per cenſuras & pœnas arbitrarias, & alia juris remedia.

Ordinarius poteſt præcipere Regularibus in ſua diœceſi commorantibus, ut eant ad proceſſiones publicas, ut puta in feſto Corporis Chriſti, in Litaniis & Jubilæis publicis faciendis, in plebibus, in quibus ipſi habent Monaſteria, dummodo proceſſiones ſint ejus generis, quod Bulla S. D. N. mendicantibus conceſſa comprehendantur, & dummodo Regulares non ſint ex illis conventibus *Collegia* nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur. Hæc Bulla incipit, *Etſi mendicantium*, Pii V. publicata 27. Kalend. Junii 1567. Excipit autem dicta Bulla illos conventus, in quibus fratres ſub arctiori clauſura degunt, ita ut nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, ſed tantum ſtudiis & lectionibus vacent.

4. *Amota omni appellatione.*) Intellige ad effectum ſuſpenſivum, ſed cum convenit, a ſententia Epiſcopi bene appellari poterit ad effectum devolutivum.

5. *Componat.*) Id eſt Brevi manu, ſummarie, ac de plano, ſine ſtrepitu & figura judicii expediat univerſa.

6. *Tam Clerici.*) Non comprehenduntur, qui ſunt nullius Diœceſis, neque laicorum confraternitates, quos tamen Epiſcopus poteſt vocare, non autem compellere.

Non comprehenduntur etiam Sacerdotes nullum officium aut beneficium Eccleſiaſticum in civitate aut diœceſi obtinentes. Et, ſi monachi fere ultra medium milliare a civitate abſint, non erunt compellendi ad proceſſiones quaſcumque publicas pro bono publico vel honore.

9. Maji, 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Sacerdotes nullum officium, aut beneficium Eccleſiaſticum in civitate vel Diœceſi obtinentes, ſeu habentes non eſſe ab Epiſcopo compellendos ad ullas proceſſiones accedere.

17. Julii, 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum poſſe compellere Canonicos, & alios presbyteros, beneficia vel officia Eccleſiaſtica obtinentes, ut accedant ad omnes & quaſcumque proceſſiones publicas, vel indictas pro bono publico, vel honore.

7. *Ad publicas proceſſiones vocati.*) Vocentur ad quaſcumque proceſſiones publicas & conſuetas, vel indictas pro bono publico, vel honore, non tamen compellendi ſunt ipſi Regulares exempti, (de quibus loquimur) accedere ad Eccleſias extra propria Monaſteria pro celebratione orationis quadraginta horarum: ſed Congregatio probavit illos, cum toti populo dicta oratio indicitur, in propriis Eccleſiis hujuſmodi orationi inſiſtere poſſe.

8. *Accedere compellantur.*) Etiamſi ſint Sacerdotes Hieroſolymitani.

Sacerdotes inſervientes Eccleſiis Religionis equitum Hieroſolymitanorum, compelli poſſunt ab Ordinario, ut ad proceſſiones publicas accedant. Supra hoc *cap.* §. *Tam Regulares.*

11. Maji, 1601. Congregatio Concilii cenſuit, Regulares degentes in Monaſteriis, quæ per dimidium milliare diſtant a civitate, non teneri nec ab Epiſcopo compellendos eſſe accedere ad proceſſiones.

An antiquitas monialium a tempore ingreſſus & ſuſcepti habitus regularium, an vero emiſſæ profeſſionis computari debeat? Congregatio cenſuit attendendum eſſe tempus profeſſionis.

Exemptis in proceſſionibus locum aſſignandum, quem habere volent.

REMISSIONES.

a Vide Menoch. *Conſ.* 126. *a num.* 2. *cum ſeqq.* & per Gregor. XIII. edita fuit declaratio circa præcedentiam fratrum Mendicantium, & confraternitatum laicorum in proceſſionibus, ut patet ex ejus Conſtitut. Romæ publicata die decimo ſeptimo Junii anno 1585. incip. Expoſcit paſtoralis officii, quam refert Stephan. Quarant. in *Summa Bullarii verbo, præcedentia, pag.* 396. * Vide etiam Mich. Agiam *de exhibend. auxil. fundamento* 5. *pag.* 23. Felin. Lancelot. Chaſſan. & Paulum Fuſcum relatos a Petro Cenedo in *collectan.* 45. *ad decretum num.* 3. Tiber. Decian. *conſ.* 67. *vol.* 2. Gamma in *deciſ.* 1. *num.* 7. & tradita per Farinac. in *declarat. Congregat. Cardin. circa hoc decretum*. Martam *de Juriſdict.* 4. *p. caſu*

p. caſu 113. *num.* 20. Franc. Salgado *de Reg. protect. tom.* 1. *pag.* 2. *cap.* 9. *per totum, maxime a num.* 5.

β Epiſcopus amota omni appellatione.) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 37. *art.* 3. * Salgado ſupra *num.* 9.

γ Componat.) Quod in præcedentiis, & proceſſionibus debeat attendi conſuetudo loci, aſſerunt Medices Marchiæ *deciſ.* 21. Seraphin. *deciſ.* 335. & *deciſ.* 663. Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 1069.

† *Componat.*) Vide *deciſ.* 88. Interpretum Concilii in recollectis a Farinaccio 4. *par.* & Franc. Salgado *dict. cap.* 9. *a n.* 15.

δ *Exempti autem omnes, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Proceſſiones*, §. 2. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 36. *art.* 1. Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiep. Neap. deciſ.* 90. late Stephan. Grat. *deciſ.* 232. Balb. *deciſ.* 339. *p.* 2. * Hugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcop. cap.* 20. §. 2. *num.* 4.

ε *Tam Clerici ſæculares, quam Regulares.*) Sacra Cardin. Congreg. cenſuit, Clericos omnes diœceſanos, quantumvis exemptos, ſi beneficia etiam ſimplicia in diœceſi obtineant, teneri, & compelli poſſe ab Epiſcopo, ut accedant ad proceſſiones, refert Aloyſ. Ricci in *Collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 882. *in principio*. An procedat in clericis nondum beneficiatis, ſed tantum obtinentibus officium in Eccleſiis? Affirmant Balb. *deciſ.* 329. *p.* 2.

ζ *Compellantur.*) An poſſint compelli Monachi ab Epiſcopo, & cenſuris diſtringi, ut vadant ad publicas proceſſiones? Pluries per ſacram Cardin. Congreg. fuiſſe deciſum, non poſſe compelli, refert Quarant. *dict. verbo, Præcedentia in fine*, & reſolvunt P. Sanchez *de Matrimon. lib.* 7. *diſp.* 33. *n.* 23. Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 74. *num.* 4. in Curia Epiſcopali Papiæ deciſum fuiſſe, poſſe cenſuris compelli, teſtatur Macera *deciſ.* 35. *dub.* 2. ſaltem pœnis pecuniariis, aſſerit Steph. Gratian. *deciſ.* 232. *num.* 15. Et quod pariter compelli poſſint confraternitates laicorum, dicit deciſum Papiæ Macerat. ejuſdem Curiæ *deciſ.* 66. & vide Sayr. *deciſ.* 5. *de Officio Ordin.* ubi reſolvit, quod hujuſmodi confraternitates, quoad temporalia non ſubſunt Epiſcopo, ſecus vero quoad ſpiritualia. * Quod etiam voluit Marta *de juriſdict.* 4. *p. caſu* 113. *num.* 20.

Nota ex Farinaccio hic, quod Regulares, qui non accedunt ad proceſſiones ab ipſo Epiſcopo indictas, poſſunt ab ipſo puniri per cenſuras & pœnas arbitrarias & alia juris remedia, & patet ex *deciſ.* 1. & 24. deciſionum interpretum Concilii Trident. ab eodem Farin. *recollect.* 4. *p.*

Nota etiam, quod ſacra Congregatio declaratione 360. decrevit, ſacerdotes etiam ſervientes in Eccleſiis Equitum Hieroſolymitanorum, poſſe ſimiliter compelli ab Ordinario, ut interſint iis proceſſionibus, ut refert Cenedo in ſuis *qq. canonicis quæſt.* 26. *num.* 17. cujus in propoſito meminit Franc. Salgado *de Regia protectione p.* 2. *in cap.* 9. *num.* 103.

η *Qui in ſtrictiori clauſura.*) Vide Stephan. Gratian. *deciſ.* 235. Et quod non procedat etiam in Regularibus, qui abſunt a civitate ultra dimidium milliare affirmat Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 131. * & eſt deciſio 24. Interpretum Concilii in recollect. a Farinac. & notat Ricc. *collect.* 503. poſt Maynard. *deciſ.* 13. *lib.* 4. & idipſum tradit Hugolin. *dict. cap.* 20. *in* §. 2. *num.* 5. & 6.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 38. *Card. de Luca.*

CAPUT XIV.

De ſupplicio Religioſi publice delinquentis.

1. (*a*) REgularis, non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra monaſterii degit, & 2. extra ea ita notorie deliquerit, ut populo ſcandalo ſit; Epiſcopo inſtante, a ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, 3. ſevere puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: (*a*) ſin minus a ſuo Superiore officio privetur, β & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.

(*a*) c. fin. §. ſi vero, de ſtat. mon.

DECLARATIONES.

1. *Regularis, non ſubditus Epiſcopo.*) Declaratio hujus Decreti extenditur ad Cruciatam, & Inquiſitores, ut non poſſint extrahere regulares abſque Superiorum conſenſu.

2. *Et extra ea ita notorie deliquerit.*) Quando extra clauſtra regularis delinquit notorie, dubitatum fuit an detinendus ſit in carceribus Epiſcopi, donec proceſſus in curia Epiſcopali conficiatur, eoque com-

compilato inſtante Superiore remittendus ſit una cum proceſſu puniendus, an potius non expectata compilatione proceſſus, ſtatim remittendus ſit ad Superiorem una cum his probationibus, quæ habentur? Congregatio reſpondit, ſtatim remittendum eſſe, etiam poſito quod Superior nullam inſtantiam faceret.

Regulares degentes de licentia ſuorum Superiorum in domo ad erectionem Monaſterii deſtinata, comprehenduntur ſub diſpoſitione Conc. Trid. hic & *cap. 3. Seſſ. 6.* adeo ut ab Epiſcopo, ſi deliquerint, puniri & corrigi poſſint? Congregatio cenſuit comprehendi, ſi in ea domo non viget regularis obſervantia, vide *Seſſ. 7. & 8.*

3. *Severe puniatur.*) In poſterum nemo Regularium ejiciatur e Monaſterio, etiamſi ſit incorrigibilis, ſed peccantes a Superioribus ignominia carceris caſtigentur, & acrius etiam (ſi opus fuerit) pro modo delictorum puniantur.

Intimetur per curſorem, ut nullus officialis Cameræ Pœnitentiariæ, Contradictarum, Cancellariæ, aut cujuſvis tribunalis (ſub pœna privationis officiorum) audeat ponere manus in ſupplicatione regularium virorum, & mulierum, etiam cum litteris juſtificationis, niſi ſit a protectore ſubſcripta.

An regulares poſſint civiliter coram Epiſcopo, a creditoribus ſuis conveniri? Et fuit reſponſum, quod poſſint conveniri, ſi non ſint ſub regulari obſervantia, *cap. Cognovimus.* At ſi ſint ſub regulari obſervantia, non poſſunt conveniri coram Epiſcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum iis commune Epiſcopi, propter exemptionem, itaque coram Conſervatoribus in caſibus præmiſſis ſupra *ſeſſ. 14. cap. 5.* poſſunt conveniri, & ita cenſuit Congregatio, die 19. Julii 1573.

REMISSIONES.

α Vide Navar. *Comment. 2. de Regular. num. 63.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 2. art. 6. & quæſt. 63. art. 4.** & Seraph. *deciſ. 960.* Vide etiam Mich. Agiam *de exhib. auxil. fundam. 5. fol. mihi 24.* Treviſan. *deciſ. 36. num. 4. lib. 1.*

β *Et delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.*) Quod non per cenſuras docet P. Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp. 33. num. 23.*

CAPUT XV.

Profeſſio tamen valide emittitur anno decimo ſexto ætatis expleto.

1. α &c. IN quacumque Religione (*a*) tam virorum, quam mulierum 2. profeſſio non fiat β ante 3. decimum ſextum annum expletum; nec qui minore tempore quam ε ζ &c. 4. per annum, poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur. (*b*) 5. η Profeſſio autem, antea facta, ſit nulla; nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſervationem; 6. aut ad alios quoſcumque effectus.

a c. Gonſal. 87. q. 2. c. ad Apoſtol. de Regul. & c. non ſolum, eod. tit. in 6.

b c. ad noſtram, c. cum virum, & c. poſtulaſti, eod. tit. & c. 1. eod. tit. in 6.

DECLARATIONES.

1. *In quacumque religione.*) Hoc decreto, & 19. *infra* §. *Quicumque regularis*, non comprehenduntur omnes regulares militares: ſic etiam Rota decidit in una Triasforenſis penſionis, coram Reverendo Seraphino 11. Dec. 1570. etenim non veniunt in odioſis.

2. *Profeſſio non fiat ante 16. annum.*) An profeſſus tacite, jam dudum ſit vere profeſſus, ſicut qui expreſſe poſt annum profeſſus, & tacita profeſſio ſit per hoc *cap.* ſublata? Congregatio cenſuit eſſe vere profeſſum, ſi modo cætera adſint, quæ jus requirit ad inducendam tacitam profeſſionem, & reſpondit hanc non eſſe excluſam per dictum Decretum, ſervato tamen ibi tempore præfixo.

Moniales, quæ ejus Ordinis ſunt, qui requirit profeſſionem, ſi tacitam profeſſionem emiſerint, etſi palam & expreſſe id faciendum non fuit, cogendæ non ſunt, ut expreſſe profiteantur. Etenim ſingula Monaſteria liberum habent tacite vel expreſſe profitendi.

Congregatio Concilii cenſuit, Oratricem aſſerentem habitum per eam geſtum, diſtinctum fuiſſe diſtinctione patenti ab habitu profeſſis fieri ſolito, minime tacitam emiſiſſe profeſſionem. Neapolitana 9. Sept. 1593.

3. *Decimum ſextum annum expletum.*) Non relevat, quod moniales ſeu regulares fuiſſent deceptæ circa ætatem admiſſæ ad pro-

profeſſionem. Corrigitur hic *caput primum de Regularibus in 6.* ut in minore 14. annis, &c.

4. *Per annum.*) Continuum ſcilicet in probatione intra clauſtra, non autem interpolatum; nec Privilegium aliquod ſuffragatur, cum cenſeatur ſublatum, *infra cap. 22.*

17. Nov. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, annum probationis ad emittendam profeſſionem in Religione debere eſſe continuum, non autem interpolatum.

An vero qui vovit ingredi religionem, & in ea perſeverare, ſi ingreſſus intra annum probationis recedens reverteretur ad ſæculum, ſit liber a voto ex mente hujus Decreti Concilii, cum non poſſit renuntiari anno probationis, ſicut de jure communi? Congregatio declaravit, hoc Decretum Concilii nihil diſpoſuiſſe de voto, cum profeſſio non ſit valida ante expletum probationis annum.

Quia autem Canones permittunt, ut quis poſt ratum matrimonium religionem ingredi poſſit, dubitabatur quid fieret, ſi unam religionem ingreſſus, de illa tranſeat ad aliam, aut plures, & ita tempus profeſſionis differatur? an ſcilicet talis compelli poſſit ad tempus hoc breviandum, maxime cum iſte tranſitus ex una ad aliam religionem fieri videatur in fraudem ejus, qui in ſæculo remanſit? Congregatio anni 1598. reſpondit, non poſſe compelli.

Puella ex illegitimo & damnato coitu nata nullo Concilii decreto habitum religionis ſumere, in eoque profiteri prohibetur.

Hoc anno probationis durante ſi novitia, (curandæ valetudinis cauſa) de licentia ſuperiorum e Monaſterio exierit, & poſtea revertatur, eodem tempore profeſſionem emittet, perinde ac ſi numquam egreſſa fuiſſet.

14. Aug. 1597. Congregatio Concilii cenſuit, moniales nullo pacto ad profeſſionem admittendas, niſi per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterint, quemadmodum diſertis verbis cavetur decreto 15. *Seſſ.* 25. *de Reg.* neque ullam rationem habendam contrariæ conſuetudinis etiam immemorabilis, utpote ſublatæ, *Decret. cap.* 22. *Seſſ.* 25.

Itidem moniales virgines, quas ſolas conſecrare fas eſt, ante 25. annum completum non eſſe conſecrandas.

5. *Profeſſio ante facta ſit nulla.*) Profeſſio facta a Moniali ante 16. annum expletum debet ab Ordinario nulla declarari.

Sed quid ſi ex inſtituto alicujus regulæ profeſſio non fiat ante 18. annum completum, (ut ſunt de S. Franciſco de Paula) an ſit eorum profeſſio nulla, ſi jam emiſerint poſt tempus Concilii? ſed ante tempus in eorum regula ſtatutum? Si quidem ex verbis regulæ non annullatur talis actus profeſſionis, ſed tantum imponitur pœna eum rejiciendi, & eget confirmatione ſuperioris? Cenſuit Congregatio profeſſionem tenere, *arg. cap. Ad Apoſtol. de Regular.*

Lucenſis 6. Aug. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, ex profeſſione, ſive tacite ſive expreſſe intra annum probationis emiſſa, non obligari aliquem, neque in ſpecie, neque in genere Religioni.

12. Sept. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, eum qui emiſit profeſſionem intra annum, nec deinde emiſit tacitam, non eſſe obligatum ad religionem, neque in genere, neque in ſpecie.

6. *Aut ad alios quoſcumque effectus.*) Si mulier 12. annis major ingrediatur Monaſterium, & intra duos menſes habitum ſuſceperit, expleto 16. anno & lapſo anno probationis, profeſſionem emittat juxta hoc Decretum, interea vero expectet, donec annus probationis labatur, & profeſſio ſic emittatur.

Qui emiſit profeſſionem intra annum probationis, non eſt obligatus, neque ad Religionem in genere, neque in ſpecie, nec etiam in foro conſcientiæ illi indicta eſt obligatio.

Congregatio alias reſpondit, tacitam profeſſionem induci per annum & diem computandum a die poſt decimum ſextum annum expletum ejus, qui Monaſterium ingreſſus eſt.

Item Congregatio cenſuit, tacitam profeſſionem in his Decret. 15. & 16. non eſſe excluſam, ſervato tamen tempore ibi præfixo, & concurrentibus aliis ad tacitam profeſſionem requiſitis. Supra *hoc cap. in initio.*

In religione ſancti Baſilii approbata in ſui initio fiebat expreſſa profeſſio trium votorum, ſed tempore, quo (de cujus initio non eſt memoria) regulari obſervantia collabente, ejus Monaſteria commendata fuerunt, deſiit emitti conſueta profeſſio, quia nec erat caput aliquod religionis. Dubitatur itaque an illi, qui hujuſmodi religionis habitum de manibus Commendatarii, vel Prioris, vel expreſſe, profeſſione ſuſcepta per aliquot annos geſtarunt, tacite profeſſi intelligantur quoad regulam ſancti Baſilii? Congregatio cenſuit tacite profeſſos.

Congregatio coram Cardinali Alciato

diffinivit, caput hoc de Militaribus religionibus non loqui, quia in odioſis non veniunt Hieroſolymitani. Sylv. *ver. relig. n.* 4. Supra hoc *cap.* §. *in quacumque*.

3. Jun. 1599. Congregatio Concilii cenſuit, etiam milites Hieroſolymitanos hodie debere, antequam profeſſionem emittant, per annum in probatione manere, poſtquam eorum conſtitutiones, quoad hoc, ad Tridentini Concilii Decreta ſunt relatæ, & a ſede Apoſtolica confirmatæ.

Licet Hieroſolymitani milites dicantur regulares, idque juxta Abb. *Rub. de regul.* tamen non comprehenduntur ſub hoc *cap.* unde & in his non requiritur ætas præſcripta per Concilium.

Poſt profeſſionem quilibet regularis etiam extra clauſtra degens, ſi moriatur cum habitu, jure omnia bona ſua mobilia & immobilia acquirit Ordini, in quo profeſſus eſt, & viſa quadam Bulla Pii V. paulo poſt Rota decreverat in favorem militiarum, quod ipſi per Concilii verba non comprehenderentur. At noviſſime menſe Julii 1592. cenſuit Congregatio, milites Hieroſolymitanos e novo ipſorum ſtatuto inhærente hoc Decreto comprehendi.

Poſt profeſſionem vero quilibet regularis etiam extra clauſtra degens, ſive moriatur cum habitu, ſive ſine, cuncta bona ſua mobilia & immobilia acquirit ordini, in quo profeſſus eſt. Vide Bullam Pii V.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 7. & *tom.* 3. *quæſt.* 13. *art.* 4. & *quæſt.* 15. *art.* 1. 2. 7. 8. P. Azor. *inſtit. Moral. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *n.* 385. *cum ſeq.* Petr. de Ledeſm. in *ſumma par.* 2. *tract. del eſtado de los Relig. cap.* 7. * Vide etiam Navar. *conſ.* 5. *num.* 4. *lib.* 1. *de his, quæ vi metuſve cauſa fiunt*. Honded. *conſ.* 78. *num.* 22. *vol.* 2. Molin. Theolog. *tom.* 1. *de juſtit. & jur. quæſt.* 139. *col.* 6. *fol. mihi* 542. Didac. de la Mota *de confirmat. Ordin. S. Jacobi lib.* 2. *cap.* 1. §. 4. *num.* 5. & §. 12. *num.* 9. & Rotam noviſs. *deciſ.* 591. *p.* 1. *diverſor.*

β An per Concilium in præſenti ſublatæ ſint tacitæ profeſſiones? Affirmant aliquas tantum, non omnes eſſe abrogatas, Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 1. P. Azor. *d. c.* 4. *q.* 6.

γ An Milites in emittenda profeſſione comprehendantur ſub hoc Decreto? Affirmant Navar. *conſ.* 3. *ſub tit. de his quæ vi.* Fr. Emman. in *ſumma tom.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. *concluſ.* 1. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 363. *num.* 27. Negant Rot. noviſſ. *par.* 1. *deciſ.* 191. Fr. Lud. Beja *Reſponſ. caſuum conſcient. par.* 4. *caſu* 28. *per totum*, late Gonzal. ad *regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 8. *a num.* 61. P. Sanchez *de Matrimon. lib.* 7. *diſp.* 44. *num.* 8. Flamin. *de Reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 117. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 120. dicit Milites Hieroſolymitanos comprehendi ſub hoc Decreto ex novo ipſorum ſtatuto, huic Decreto adhærente.

† Stephan. Gratian. *diſcept.* 457. *ex n.* 31. Ricc. *collect.* 216.

δ *Ante decimum ſextum annum completum.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, moniales*, §. 2. *pag.* 233. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *l.* 12. *cap.* 2. *col.* 1167. & *l.* 13. *cap.* 9. *col.* 1316. P. Sanchez *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 24. *num.* 22. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. l.* 1. *cap.* 8. *dub.* 2. & 4. Petr. Ledeſm. in *ſumma cap.* 2. *tract. del eſtado de los Religioſos, en commun. cap.* 7. Neque hoc caſu malitiam ſupplere ætatem aſſerit Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiepiſc. Neap. deciſ.* 122. * Vide Guttier. *l.* 2. *canon. quæſt. cap.* 1. *n.* 107. Joan. Steph. Duranti Theoloſan. *quæſt. juriſ. notatiſſ. quæſt.* 3. & ibi Jacob Ferrer. ejus additionator, Rotam noviſſ. *deciſ.* 175. *num.* 7. de qua per Farinaccium in *p.* 1. *civil.*

ε *Quam per annum.*) An continuus debeat eſſe? Affirmant Navar. *conſ.* 52. *ſub tit. de Regular. num.* 2. P. Henriquez in *ſum. l.* 13. *cap.* 40. §. 2. *in medio*, Flamin. *de Reſign. lib.* 3. *quæſt.* 13. *n.* 11. † Honded. *d. conſ.* 78. *num.* 17. Cabedo *lib.* 2. *diverſ. juris, argum. cap.* 15. *num.* 2. 3. & 4. Jac. Ferrer, ad Steph. Duranti, *quæſtionum juris notatiſſimar. q.* 3. Rota noviſſ. *deciſ.* 175. *a num.* 1. per Farin. *p.* 1. *civil.*

ζ Quod poteſt compleri extra monaſterium cum licentia, reſolvunt Navar. *dict. conſ.* 52. *num.* 4. & *conſ.* 41. *num.* 3. *de Regul. & conſ.* 10. *de Clericis non reſid. num.* 3. Flam. *dict. quæſt.* 13. *num.* 12. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 15. *art.* 8. Fr. Beja *Reſp. caſuum conſc. p.* 4. *caſu fin. in ultimis verbis.*

η Quod annus probationis poſſit impleri ab eo, qui nondum expleverit annum decimum ſextum, ut vi talis probationis poſſit probatus admitti ad profeſſionem expleto 16. anno, tenent Navar. *conſ.* 30. *dict. Regul. num.* 1. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæſt.* 9. P. Valer. Reginald. *dict. lib.* 18. *num.* 385. *prope finem*.

ϑ An

ϑ An novitius etiam de conſenſu Prælati, & conventus, poſſit renuntiare anno integro probationis? Negant Navar. *conſ.* 33. *ſub tit. de Reg.* Beja *d. caſu fin. verſ. Tertio*, ubi a princip. probat profeſſionem novitii ante annum probationis factam in mortis articulo eſſe validam, teneri tamen novitium, ſi convaluerit, & ex ea infirmitate non deceſſerit, complere poſtea integrum probationis annum, & profeſſionem de novo emittere, vide Fr. Emman. *tom.* 4. *q.* 15. *art.* 6. Pet. de Ledeſm. *d. cap.* 7. *concl.* 2. *diffic.* 1.

ι *Profeſſio autem antea facta ſit nulla.*) Vide Bejam. *dict. p.* 4. *caſu* 7. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 5. & vide ad quid P. Sanchez *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 24. *num.* 6. *& lib.* 7. *diſp.* 37. *num.* 45. *cum ſeqq.* Et quod allegans ſe non eſſe profeſſum, probare debeat, decidit Rot. *diverſ. deciſ.* 216. *part.* 2. Nec in dubio profeſſionem præſumi affirmat Pute. *deciſ.* 108. *lib.* 1. Profeſſio vero an poſſit per teſtes probari? Vide apud Vincent. de Franch. *deciſ.* 483. † Honded. *conſ.* 78. *num.* 36. Stephan. Duranti *quæſt. jur. quæſt.* 5.

* *Aut ad alios quoſcumque effectus.*) Vide Trev. in *deciſ.* 33. *lib.* 1.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 39. *Card. de Luca.*

CAPUT XVI.

Renuntiatio aut obligatio quæcumque fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem, alioquin eſt nulla. Novitii inventi habiles ſine mora admittantur ad profitendum, aut e monaſteriis ejiciantur. Nihil innovatur in pio inſtituto Clericorum Societatis Jeſu. Ne illaqueentur novitii aut novitiæ, &c.

αβγ 1. NUlla quoque ϑ renuntiatio, 2. aut obligatio ε antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujuſcumque cauſæ piæ, valeat, 3. niſi ζ cum licentia η Epiſcopi, ſive ejus Vicarii, fiat 4. intra duos menſes * proximos ante profeſſionem; ac 5. non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter vero facta, etiamſi cum hujus favoris expreſſa renuntiatione, etiam jurata, ϑ ſit irrita, 6. & nullius effectus. (*a*) ι Finito tempore novitiatus, 7. Superiores novitios, 8. quos habiles invenerint, 9. ad profitendum admittant, aut e Monaſterio eos ejiciant. † Per hæc tamen ſancta Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, κ quin Religio Clericorum Societatis Jeſu, juxta pium eorum inſtitutum a ſancta Sede Apoſtolica approbatum, Domino & ejus Eccleſiæ inſervire poſſint. λ * Sed neque ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu, novitii, vel novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu, a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monaſterio 10. aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur; 11. ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat; nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit: quin potius præcipit ſancta Synodus 12. ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; & 13. ut abeuntibus ante profeſſionem μ * omnia reſtituantur, quæ ſua erant. Quod ut recte fiat, Epiſcopus etiam per ν cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat.

(*a*) c. cum cauſam in fin. de elect.

DECLARATIONES.

1. *Nulla quoque renuntiatio.*) Hoc caput non habet locum in puellis, quæ educationis gratia manent in monaſteriis, neque procedit hoc *cap.* in teſtamento aut ultima voluntate, vel eleemoſynis.

2. *Aut obligatio antea facta.*) Vox *antea* reſpicit tempus quod ſecutum eſt ipſum ingreſſum. Ideoque invalida eſt donatio facta ante ſuſceptionem habitus, non autem illa quæ a tempore ſuſceptionis præceſſit duos menſes, qui ſunt ante profeſſionem.

Quoad Decretum Concilii reſpondit Congregatio, ſe non comprehendiſſe quoddam depoſitum illarum pecuniarum, quæ dotis ſeu eleemoſynæ nomine Monaſterio dan-

dantur, ſive deponuntur in publico Banco, ſive penes alium, qui eas Monaſterio dare debeat poſt Profeſſionem emiſſam.

Improbatur pariter cautio Bancaria in eventu reſtitutionis, ac etiam in inventionem mutui colorati, quod parentes novitiarum in dotem deſtinatam, ſub nomine mutui ſinguli, Monaſterio numerarent: etenim omnibus iſtis modis lex Concilii circumvenitur.

Quod ſi renuntiatio ante ſuſceptum habitum facta fuerit, vel ante ingreſſum Religionis, (quamvis renuntians foret acceptatus) Concilium non habet locum, loquitur enim de ſumentibus habitum, vel intrantibus religionem. Sed ſi donatio vel renuntiatio facta fuerit intuitu Religionis ingrediendæ; tunc tamquam facta in fraudem hujus canonis, videtur ſubeſſe huic diſpoſitioni ex ſententia Congregationis.

22. Jan. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum *cap. 16. in principio*, non vendicare ſibi locum in teſtamentis, atque aliis ultimis voluntatibus.

18. Martii 1598. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum Concilii *cap. 16. Seſſ. 25. de Regularibus*, non vendicare ſibi locum in donationibus, vel renuntiationibus ante habitus ſuſceptionem, etiam animo & propoſito religionem ingrediendi factis.

3. Martii 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum Concil. Trident. *cap. 16. Seſſ. 25. de Regul.* non habere locum in donationibus, & renuntiationibus factis ante ſuſceptionem habitus.

3. *Niſi cum licentia Epiſcopi.*) Hac licentia omiſſa, & profeſſione ſequuta, nulla eſt renuntiatio.

4. *Intra duos menſes proximos.*) Renuntiatio a novitiis facienda intra duos menſes ultimos, antequam profeſſio emittatur, fieri debet. Hæc verba verificantur, etiamſi ultra plures menſes anni probationis profeſſio fuerit prorogata. Neque enim Renuntiatio facta cum licentia Epiſcopi ſive ejus Vicarii, intra duos menſes proximos, tempore quo profeſſio emitti legitime potuiſſet, cenſebitur invalida, ex eo quod actualis profeſſio per aliquot menſes dilata fuit.

17. Octob. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, renuntiationem factam cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii intra duos menſes proximos tempore, quo profeſſio emitti legitime potuiſſet, non cenſeri invalidam ex eo, quod ipſa actualis profeſſio per aliquot menſes dilata fuerit.

15. Januar. 1601. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum *cap. 16. Seſſ. 25. de Regul. in princip.* vendicare ſibi locum etiam in his, quæ excedunt annum 16. & illa verba, ante facta, quæ ibidem habentur, non referri ad ætatem renuntiantis, ſed ad duos menſes proximos ante profeſſionem.

5. *Non alias intelligatur.*) Si renuntians tempore renuntiationis compleret 16. annum, renuntiatio eſſet valida, dummodo facta ſit cum licentia Epiſcopi, ſeu Vicarii, juxta hoc Decretum intra duos menſes proximos ante profeſſionem.

6. *Et nullius effectus.*) Idem dicendum eſt, ſi renuntians eſſet tacite profeſſus, licet renuntiaſſet duobus menſibus, ut hic, ante profeſſionem expreſſam.

7. *Superiores novitios, &c.*) Hæc verba reſpiciunt tantum ad habiles, non autem ad inhabiles. Et ita ex licentia S. D. N. explicante hunc textum Illuſtriſſimo Cardinali Caravellanenſi, cenſuit Congregatio ſub die 19. Julii 1570. quod dictum tempus novitiatus eſt arbitrarium.

8. *Quos habiles invenerint.*) Si inhabilitas ex infirmitate proveniat, poterit prorogari tempus, donec duret probabilis ſpes recuperandæ ſanitatis.

9. *Ad profitendum admittant.*) Fuit dubitatum, an monialis, quæ emiſerat profeſſionem, & deinde probabiliter dubitans ſe non fuiſſe baptizatam, de novo ad cautelam baptizata fuit, debeat de novo emittere profeſſionem? & dato quod ſic, an debeat expectare per annum? Fuit reſolutum ſub die 10. Dec. 1588. profeſſionem ligare, verum debere eam ad majorem cautelam iterum emittere profeſſionem, expectato alio anno, & fuit allegatus Abbas in *cap. 1. & 2. presb. non baptizato.*

10. *Neque aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur.*) Ne quidem eo caſu, quo aliquid tribueretur non ex puellæ bonis propriis, ſed ex illorum bonis, qui ſunt parentes vel conſanguinei.

Cum dubitatur, an puella ſit legitime profeſſa, & an donatio facta monaſterio fuerit libera & valida; Epiſcopus debet eam amovere a monaſterio in loco tuto, & neutri parti ſuſpecto collocare, ibique eam diligenter interrogare.

11. *Ne hac occaſione diſcedere nequeat.*) Quod ſi diſceſſerit intra tempus probationis & dos ſoluta eſſet, erit reſtituenda hæredibus una cum fructibus, ſi quos Monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu & veſtitu, non tamen pacto, quo talia diceret, antequam habitum in Monaſterio ſuſciperet: *etiamſi pactum eſſet irritum, & ſi*

eſſet

eſſet immemorabilis conſuetudo reſtituendi. Debetur dos promiſſa Monaſterio pro Moniali defuncta profeſſa, non obſtantibus alimentis perſolutis eidem Moniali, dum ipſa viveret & pacto, quod ſemper eſſent eis perſolvenda dicta alimenta, donec ſolveretur dos.

12. *Sub anathematis pœna dantibus.*) Non incurritur ipſo facto, & abſolutio non eſt reſervata Papæ.

Puellæ, quæ ſunt in Monaſteriis, finito tempore Novitiatus, ſunt ad profeſſionem admittendæ, ſi habiles inveniantur; ſi vero non, ejiciantur e monaſterio.

Profeſſus in una Religione ad aliam tranſlatus, etiam ad laxiorem, auctoritate tamen Apoſtolica, non poteſt renuntiare anno probationis, ut in hoc Decreto: nec illa renuntiatione per ſuperiorem facta, ad ipſam profeſſionem intra annum poteſt recipi, ſed iterum debet profiteri juxta formam hic traditam.

31. Maji 1597. Congregatio Concilii cenſuit, tempus anni ad emittendam profeſſionem a Concilio Tridentino præfixum, poſſe arbitrio ſuperioris Regularis prorogari.

13. *Et ut abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur.*) Etiam cum fructibus, ſi qui ſint, deductis tamen alimentis a Monaſterio præſtitis. Supra hoc *cap.* §. *ne hac occaſione.*

Si Novitius ſit ſui juris & non habeat parentes, non poteſt in ingreſſu Religionis præter victum aliquid donare Religioni, amore Dei, ut Congregatio reſpondit, ex verbis expreſſis hujus Decreti. Ad dubium autem an idem poſſit in ipſomet ingreſſu donare ſeipſum, & omnia bona ſua Religioni, ut fiebat olim, dummodo in iſtis caſibus non ſit poſita pœna excommunicationis? reſpondit ſimiliter Congregatio, omnes hujuſmodi donationes, quæ fiunt ab iis, qui ut Novitii fiant, ingrediuntur animo profitendi legitimo tempore, comprehendi hoc Decreto.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 47. *art.* 8. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 1. *l.* 12. *c.* 2. *col.* 1169. P. Molin. *de Juſtit. tract.* 2. *diſp.* 139. *V. Antequam*, P. Leſſ. *eod. tract. l.* 2. *c.* 41. *dub.* 4. *n.* 40. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. l.* 18. *num.* 397. Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p.* 2. *collect.* 454. Cæval. *Communium contra Communes q.* 806. *num.* 13. *cum ſeq.* latiſſime Alvar. Valaſc. *de Partitione*, *cap.* 16. *num.* 12. *cum ſeqq.* Luſit. Benedict. Ægid. in *Repet. lib. unic. C. de Sacroſanct. Eccleſ. p.* 4. §. 2. *per totum.*

β Hoc Decretum non procedere in Teſtamentis, donatione cauſa mortis, & codicillis, reſolvunt Nav. *Comment.* 2. *de Reg. num.* 30. Gaſp. Theſaur. *deciſ.* 56. *l.* 2. Henriquez *deciſ.* 21. P. Azor. *d. p.* 1. *l.* 12. *cap.* 2. *quæſt.* 14. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 16. *art.* 1. Aloyſ. Ricc. in *coll. deciſ. col.* 584. P. Leſſ. *de juſtit. l.* 2. *cap.* 41. *num.* 40. Valaſc. *d. cap.* 16. *a num.* 13. Luſ. Ægid. d. §. 2. *num.* 21. *cum ſeq. & num. fin.*

γ *Renuntiatio*) Procedere in renuntiatione beneficii, etiam ante ingreſſum, intuitu religionis facta, niſi paulo ante profeſſionem, quando ſcilicet ad illam eſt receptus a fratribus, & omnia ſunt parata, ita ut moraliter loquendo profeſſio indubitanter ſequi debeat, reſolvunt Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 32. *art.* 2. Flam. *de Reſign. l.* 3. *q.* 13. *n.* 3. *cum ſeqq.* P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *l.* 7. *c.* 20. *q.* 6. † Renuntiatio autem facta a novitio profiteri nolente in religione, ſi efficiatur poſtea Epiſcopus, an revocetur? Affirmat Aloyſ. Ricc. in *ſua praxi variar. reſolut. cap.* 152.

Utrum dos data puellæ pro ingreſſu religionis, ſi moritur ante profeſſionem, acquiratur monaſterio, vel a proximioribus vendicari poſſit, quæri ſolet: & ad favorem proximiorum conſulti reſponderunt poſt Calderin. Menoch. *conſ.* 396. *num.* 3. Honded. *conſ.* 44. & Ricc. in *prax. var. reſolut. cap.* 138. *ex num.* 1.

δ *Antea facta*) Utrum renuntiatio ſeu donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſæculo, prætextu & intuitu ingreſſus Religionis, ſtante diſpoſitione hujus *cap.* valida ſit? Negat P. Leſſ. *de juſt. l.* 2. *c.* 41. *n.* 40. *verſ. Secundo.* Affirmant hoc Decretum non habere locum in renuntiatione facta ante ſuſceptionem habitus, Quarant. in *ſumm. Bullarii*, *verbo*, *Monaſteria & conventus*, *pag.* 330. *verſ. Dubium illud.* Steph. Gratian. *deciſ.* 37. *num.* 2. Alvar. Valaſc. *d. cap.* 16. *num.* 22. *cum ſeqq.* Benedict. Ægid. in *Repet. d. l.* 1. *p.* 4. §. 2. *num.* 22. *ad finem.*

* Vide Gaſp. Ant. Theſaur. *lib.* 2. *quæſt. forenſ. q.* 56. *n.* 7.

† Utrum Teſtamentum ante ingreſſum Religionis factum ſequuta profeſſione rumpatur? & an ante profeſſionem poſſit expreſſe revocari? Vide Graſs. §. *Teſtamentum*, *quæſt.* 34. *num.* 2. Fachin. *lib.* 6. *Controv. cap.* 14. & 15. Carol. Tapi ad *auth. ingreſſi*, *verbo*, *Ideoque nec de his*, *a num.* 47. *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Menoch. *de*

Succeſſ. creat. l. 2. §. 20. num. 20. & de Succeſſ. progreſſ. lib. 1. §. 1. num. 52. Guttier. in *cap. Quamvis pactum, verbo, Dum nuptui tradebatur, num. 4.* & Can. *lib. 2. cap. 1.* Molin. *l. 2. de Primog. cap. 9. a num. 38.* Matienſ. *l. 1. gloſſ. 3. num. 4. l. 5. novæ Recop.* Cor. ad *Gom. l. 3. Tauri num. 13.* Spin. *de Teſt. in gl. Rub. p. 6. num. 3.* P. Molin. *de Juſt. tract. 2. diſp. 139. & diſp. 604. n. 3.* Cæv. *Comm. contra Comm. quæſt. 61. & 221.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. l. 12. cap. 8.* Caſt. *quotid. l. 1. de Uſufr. cap. 65. num. 6. & l. 3. cap. 12. num. 30.* plures ex antiquioribus refert Cened. ad *Decr. coll. 50. num. 3.* & ex noſtris Luſit. Gam. *deciſ. 316. num. 5. & 6. & deciſ. 375. num. 5.* Coſt. in *cap. ſi pater, verb. Teſtatorem, n. 8. & 10.* Cald. Pereira in *l. ſi curatorem, verb. Sine curatore, num. 59. & de Nomin. quæſt. 6. num. 5. & cum ſeqq. & de poteſt. elig. cap. 3. num. 17.* Valaſc. *de Partitionibus, cap. 16. num. 14.* Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 3. quæſt. 9. art. 3.*

ζ *Cum licentia.*) Quod debeat intervenire ante actum, vel in ipſo actu, affirmant juxta Bart. doctrinam in *l. ſi quis mihi bona, §. juſſum ff. de acq. hæred.* Tiraq. *de jur. mar. gloſſ. 6. num. 3. cum ſeqq.* Chaſſan. in *conſuet. Burg. Rub. 4. §. 2. gloſſ. Sans licence, fol. 130. & §. 7. gloſs. Sicen. fol. 160.* Cened. *præſt. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. num. 38.*

η *Epiſcopi.*) Non ſufficere ſuperioris, tenet Fr. Emman. *tom. 2. quæſt. 47. art. 14.*

* *Intra duos menſes.*) P. Molina *qu. 139. col. 6. in fin. pag. mihi 542.* Emman. Rodriq. in *ſumma cap. 90. tom. 1.*

θ *Sit irrita, & nullius effectus.*) Vide Navar. *conſ. 7. & 8. de donation.* P. Azor. *inſt. Moral. p. 1. lib. 12. cap. 18. verſ. 52.*

ι *Finito tempore.*) An Profeſſio poſſit differri? vide Navar. *conſ. 29. de regul.* & vide quid *conſ. 30.* Fr. Emman. *tom. 3. quæſt. 15. art. 10. in fin. & qu. 17. art. 5.*

† *Aut e monaſterio eos ejiciant.*) Vide Honded. *conſ. 78. num. 49. 65. & ſeqq. vol. 2.*

κ *Quin religio clericorum ſocietatis Jeſu.*) Vide Joſ. Lud. Peruſ. *deciſ. 77.* Et quod ſint veri Religioſi, tuentur P. Azor. *inſtit. Moral. p. 1. l. 13. cap. 7. col. 1302.* Fr. Emm. *tom. 1. quæſt. 56. art. 1.* & vide quid *tom. 2. quæſt. 47. art. 16.* Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 2. concl. 5. verſ. Ex dictis.*

λ *Sed neque ante profeſſionem.*) Vide Fr. Emman. *tom. 2. quæſt. 47. art. 5. & quæſt. 48. art. 5.* Valaſc. *de partit. cap. 16. num. 32.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 363. num. 18. & 19.* * Vide etiam Sotum *de juſtit. & jure lib. 6. quæſt. 6. art. 2. ad quartum.* Paul. Fuſcum *de viſitat. lib. 2. cap. 15. & 54. & in ſingulari 32. lit. C.* Pat. Molinam *dict. quæſt. 139. col. 6. & ſeq.* Rodriquez *dict. quæſt. 47. num. 8.* Cævallos in *quæſt. 439. num. 6. cum ſequent.*

μ *Omnia reſtituantur.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verb. Moniales, §. 3. & p. 2. eod. verb. verſ. 1. p. 73.* † Treviſ. *deciſ. 97. per tot. lib. 1.*

ν *Cenſuras Eccleſiaſticas, &c.*) Quid ſi hoc non fuiſſet expreſſum? Vide Pat. Sanchez *de Matrimon. lib. 7. diſp. 33. num. 23.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 40. Card. de Luca.*

CAPUT XVII.

Virgines volentes habitum religionis aſſumere, ſint majores duodecim annis, & examinentur ab Ordinario, ſicut & ante emiſſionem profeſſionis. Proinde Præfecta Monaſterio certiorem faciat Epiſcopum ante menſem finiti novitiatus.

1. α LIbertati profeſſionis Virginum DEO dicandarum proſpiciens ſancta Synodus, ſtatuit, atque decernit, ut, ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, 2. major duodecim annis ſit, 3. non ante eum ſuſcipiat, β nec poſtea ipſa, vel alia 4. profeſſionem emittat, 5. quam exploraverit Epiſcopus, * vel eo abſente, vel impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, 6. Virginis voluntatem diligenter, 7. an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat, quid agat, & ſi voluntas ejus pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas juxta Monaſterii illius, & Ordinis regulam, necnon Monaſterium fuerit idoneum, 8. libere ei profiteri liceat. 9. Cujus profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, 10. teneatur Præfecta Monaſterio eum

ante

ante menſem certiorem facere. Quod ſi Præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit.

DECLARATIONES.

1. *Libertati profeſſionis.*) Virgines antequam ingrediantur Monaſterium, adducantur ad matronas honeſtas, nec ſanguine illis conjunctas, nec aliquo modo ſuſpectas, ubi remotis omnibus earum propinquis, examinentur ab Epiſcopo earum voluntates. Omnimoda enim libertas requiritur in Monaſticæ vitæ delectu, pro qua libertate obtenta eſt cauſa cujuſdam Dominæ ad annullandam ejus profeſſionem metu reverentiali factam, anno 1586. menſe Februarii.

Ex puella, cujus deliberatio in dubium revocatur, Ordinarius diligentiſſime quærere debet, an Deo religioſe inſervire, atque inter moniales, apud quas eſt, profeſſionem emittere, an vero nubere velit: & hoc fieri debet neceſſariis interrogationibus, & quicquid reſpondet, deſcribi debet a publico Notario, præſentibus teſtibus idoneis: quæ quidem puella, ſi ob aliquam cauſam probabilem videtur Ordinario non eſſe examinanda ad monaſterii crates, examinari debet in Eccleſia ejuſdem Monaſterii, vel alio religioſo loco, qui aptior & commodior videbitur. Infra hoc *cap.* §. *Epiſcopo N.*

2. *Major 12. annis ſit.*) Congregatio cenſuit, non eſſe diſpenſandum, ut puellæ, quæ duodecimum annum non compleverunt, poſſint habitum in Monaſterio ſuſcipere.

3. *Non ante eum ſuſcipiat.*) Utrumque ſpectat ad Epiſcopum, tam ante ſuſceptionem habitus, quam ante profeſſionis emiſſionem explorare voluntatem puellæ, non obſtante quod Monaſterium ſit Regularibus ſubjectum, vel alias exemptum a Juriſdictione Epiſcopi.

4. *Profeſſionem emittat.*) Non admittitur puella ad profeſſionem ante annum decimum ſextum expletum. Quod ſi puella in 12. ætatis anno matrimonio conjuncta, & Religionem ingreſſa ſit, cogendus eſt ſponſus per quatuor annos expectare, uſque dum illa profiteatur, nec permitti poteſt tranſire ad vota, ubi illa per annum in dicta Religione permanſerit, prout reſponſum fuit a ſacra Congregatione anno 1580.

Virgines, a quibus facienda eſt profeſſio, ſi clauſura monialium facta ſit, examinandæ ſunt ab Ordinario intra Monaſterium ad cancellos ſeu crates ipſorum monialium, & clauſura facta, Ordinarius obtinere debet a Monaſterio ingreſſum.

Epiſcopo N. ſcriptum eſt, ne extra cancellos monialium examinaret puellas facere volentes profeſſionem, vel ſi haberet cauſam juſtam, vel certam ſuſpicionem, examen faceret in Eccleſia Monaſterii, vel in Eccleſia alia.

5. *Quam exploraverit Epiſcopus.*) Congregatio cenſuit, Virginum, quæ ab Ordinario examinatæ habitum Religionis ſuſceperunt, antequam profiteantur, voluntatem iterum penitus explorandam. Quo igitur tempore profeſſionem facere volunt, etſi nullo ab Ordinario adhibito examine habitum ſuſceperunt, tamen ab ipſis examinentur.

Quam exploraverit Epiſcopus.) Per hoc decretum Epiſcopi debent illa bis examinare, primo ante ſuſceptionem habitus, deinde ante profeſſionem, virgines, quibus eſt facienda profeſſio, ſi clauſura monialium facta ſit, examinandæ ſunt ab Ordinario intra monaſterium ad cancellos ſeu crates ipſarum monialium, & clauſura facta, Ordinarius abſtinere debet a monaſterii ingreſſu.

6. *Exploraverit virginis voluntatem.*) Per hæc verba Congregatio reſcripſit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum ſuſcipiendum, cujus cauſa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non eſt autem voluntas Congregationis neque Concilii, ut ante illam ætatem puella admittatur.

Virginis voluntatem.) Per hæc verba Congregatio reſcripſit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum ſuſcipiendum, quia cum requiratur voluntatis exploratio, non eſt ejus voluntas, neque conſilium ante illam ætatem.

Congregatio cenſuit, Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in Monaſterio ad petitionem illius, qui vult illam in uxorem ducere, ſed expectandum eſſe tempus faciendæ profeſſionis, & tunc, ſi ſit ſuſpicio, quod inſtigetur a Monialibus, pro ſuo officio curabit inde educi in exteriorem Eccleſiam Monaſterii, vel in aliam propinquiorem & commodiorem (prout magis convenire judicabit) ubi voluntatem ejus explorare poſſit. Quod ſi nulla ſit ſuſpicio, & nullam

nullam aliam juſtam cauſam ſubeſſe apparebit, tunc non alio in loco, quam ad crates ferreas Monaſterii voluntatem puellæ explorabit.

Burgenſis 21. Sept. 1591.

Congregatio Concilii cenſuit, exploronem voluntatis puellarum profiteri volentium ad præſcriptum Decreti *cap. 12. Seſſ. 25. de Regularib.* utroque tempore; ſcilicet ingreſſus, & profeſſionis faciendam, ad Archiepiſcopum pertinere, quamvis Monaſterium ab ejus juriſdictione exemptum exiſtat.

7. *An coacta, an ſeducta ſit.*) Congregatio cenſuit, quod incluſa per vim in Monaſterium, debet inde educi, & ſi quid damni ob eam cauſam paſſa eſt, curari debet, ut indemnitati ejus provideatur, eorum impenſis, qui talem vim intulerunt, qui debent etiam ſevere caſtigari. Sed ſi puella monialis effici velit, deſiderii ejus compos eſt facienda, licet pater ejus contradicat.

8. *Libere ei profiteri liceat.*) Puellis, quæ ſumpſerunt ſacrum habitum in aliquo Monialium Monaſterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus 11. vel 20. præfigi, intra quem deliberent, utrum velint profeſſionem emittere vel non; ſi noluerint, remitti poterunt ad domos conſanguineorum vel affinium.

Omnis puella, præſertim tamen ea quæ inconſulto Epiſcopo habitum ſuſcepit Religionis, antequam profiteatur, ab Epiſcopo examinanda eſt diligenter.

9. *Cujus profeſſionis tempus, nec Epiſcopus ignorat.*) Poſtquam Epiſcopus hac de re & ingreſſuræ voluntate certior factus fuerit, infra 25. dies examen hoc perficere tenetur, quibus exactis amplius in eo ſe non intromittat. Sic ſacra Congregatio.

Si Monialis, aut novitia neget ſe eſſe profeſſam, Ordinarius audire poteſt eam, etiam extra Monaſterium.

10. *Teneatur Præfecta Monaſterio.*) Si Superior Monialium alicui puellæ habitum dederit, priuſquam ab Ordinario examinata fuerit, contra Decreta Concilii facit. Item ſi moniales profeſſionem fecerint, antequam iterum ab Ordinario examinentur, contra Concil. Trident. faciunt. Prior caſus ſi evenerit, tenetur Ordinarius explorare voluntatem earum, quæ habitum tantum ſuſceperunt, antequam in Religione profiteantur. Ab illis autem ſacris Virginibus, a quibus non ſolum habitus eſt ſuſceptus, ſed jam profeſſio facta eſt, etiamſi examinatæ non fuerint, nihil Ordinarius præſentatus debet ſuſcipere, ſed permittat eas in ſuo ſtatu permanere, prout Concil. Trident. ſtatuit. In Abbatiſſas tamen animadvertere poteſt, debentque per eundem Ordinarium moniales, earumque ſuperiores admoneri, ne illis Virginibus dent ſacrum habitum, & nihilominus patiantur in religione profiteri, niſi prius voluntas earum perſpecta ſit, & explorata ab eodem Ordinario. Contra facientes ergo poterit idem Ordinarius coercere, non ſolum pœnis a Concil. Trident. ſtatutis & præſcriptis, ſed etiam Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis juris remediis, non obſtantibus quibuſcunque privilegiis.

Sumptus a Monialibus in profeſſione, & velo ſumendo faciendi taxentur ab Ordinario, & definiantur rebus neceſſariis, pecunia vero reſervata ad earum veſtitum in ingreſſu, detur Abbatiſſæ.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Jo. de la Cruz, *de ſtatu relig. lib. 1. cap. 8. in fine.*

β *Nec poſtea ipſa vel alia profeſſionem emittat.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 1. verbo Moniales, pag. 232. & pag. 258. verſ. Ad* 14. P. Azor. *Inſt. Moral. p. 1. lib. 12. cap. 1. col. 160.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 12. art. 2.* noviſſime P. Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 14. cap. 18. n. 32. cum ſeqq.*

* *Quam exploraverit Epiſcopus.*) Vide Honded. in *conſ. 78. n. 14. 49. & 52. vol. 2.* Menoch. *conſ. 396. in n. 12.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 39. Card. de Luca.*

CAPUT XVIII.

Anathematizantur quicunque cogentes puellam, viduam aut quamcunque mulierem ad ingrediendum Monaſterium, emittendam profeſſionem, & ad id favorem dantes, & quoquo modo eidem actui conſentientes. Excipiuntur caſus juris.

α ANathemati ſancta Synodus ſubjicit omnes, & ſingulas perſonas cujuſcunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, ſæculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, ſi quomodocunque 1. β &c.

coe-

coegerint aliquam Virginem vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem invitam, (*a*) præterquam in caſibus in jure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterium, ε vel ad ſuſcipiendum habitum cujuſcunque Religionis, vel ad emittendam profeſſionem, quique conſilium, auxilium, vel favorem dederint; quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. (*b*) ζ Simili quoque anathemati ſubjicit eos, qui ſanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo ſine juſta cauſa impedierint. Eaque omnia, & ſingula, quæ ante profeſſionem, vel in ipſa profeſſione fieri oportet, ſerventur non ſolum in Monaſteriis ſubjectis Epiſcopo, ſed & in aliis quibuſcunque. (*c*) Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Convertitæ appellantur, in quibus conſtitutiones earum ſerventur.

a c. de lapſis, c. Epiſcop. 15. quæſt. 6. c. Impudicas, c. Si homo, 27. q. 1.

b Concil. Toletan. 3. cap. 10. c. puella, 20. q. 2. c. ult. 32. q. 2.

c Concil. Toletan. 4. c. 30. in fin.

DECLARATIONES.

1. *Coegerint aliquam Virginem.*) Si Pater naturalem filiam ea lege inſtitueret hæredem, ut in Monaſterium ingrediatur, & niſi ingrediatur, inſtituit, ac fundat Monaſterium, filiæ vero naturali relinquit pro alimentis aureos 25. videretur quidem, quod filia eſſet ad ingreſſum religionis coacta, & quod locum haberet iſte præſens textus. Contrarium tamen verius eſt, quia textus hic loquitur per verbum *coegerit*; & ſic intelligitur de hac vi incuſſiva, quæ non eſt in caſu prædicto, in quo non poteſt conſiderari alia cauſa, quam inductiva. Iſta quoque filia, etſi erat naturalis, nihil tamen de hæreditate paterna monaſterio ſtruendo deputata poterit ideo prætendere, quia mens teſtatoris videtur fuiſſe, ut haberet monaſterium hæredem. Et ita cenſuit Congregatio ſub die 18. Julii 1573.

REMISSIONES.

α Vide P. Henriq. in *ſum. lib.* 11. *cap.* 19. §. 4. *verſ. Secundo.* P. Soar. *tom.* 5. *de Cenſur. diſput.* 23. *ſect.* 5. *n.* 8. P. Azor. *inſt. Moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *col.* 1160. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 375. latiſſime Pat. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 4. *cap.* 4. *per totum.* Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 14. *art.* 3. *& quæſt.* 17. *art.* 18. Fr. Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 4. *verſ. Nota.* Zerol. in *praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Moniales, verſ. Ad* 22. *pag. mihi* 261. Pet. de Ledeſm. in *ſumm. p.* 2. *tract. del eſtado de los Religioſos, cap.* 5. *concl.* 8.

β *Coegerint.*) Vide Pat. Azor. *inſt. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 3. *verſ. Præterea.*

γ An cogens mulierem monaſterium ingredi excommunicetur ingreſſu non ſequuto? Negat Sayr. *deciſ.* 56. *ſub tit. de ſentent. excommunicat.*

δ An parentes, qui cogunt filios Religioſorum vitam ſuſcipere, vel qui eos ab eo vitæ genere prohibent, incidant in excommunicationem latam in hoc *cap.* Negat P. Azor. *inſt. Moral. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 21. *q.* 15.

ε *Vel ad ſuſcipiendum.*) An cogentes fœminam ad monaſterii ingreſſum, non ut profiteatur, nec ut habitum ſumat, ſed ut ibi ſæculari habitu retento educetur, donec ætatis aptæ matrimonio ſit, pœnas contentas hic incurrant? Affirmant Navar. *conſ.* 56. *ſub tit. de ſentent. excomm. in* 1. *edit. & conſil.* 6. *tit. de Regul. in* 2. *edit.* P. Soar. *tom.* 5. *diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 8. P. Sanch. *d. cap.* 4. *n.* 12. Zerol. in *praxi Epiſc. part.* 2. *verb. Moniales, verſ.* 13. *pag.* 73.

ζ *Simili quoque.*) Vide Cened. ad *Decret. collect.* 49. *num.* 2. *& ad Decret. col.* 1565. *n.* 5. Sayr. in *clavi Regia lib.* 5. *cap* 1. *n.* 27. *cum ſeqq.*

CAPUT XIX.

Modus procedendi in cauſa, qua quis prætendit ſe per vim, aut ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe. Quod ſi habitum antea ſuſceptum dimiſerit, puniatur tanquam Apoſtata, & nullo Religionis juvetur privilegio. Laxior Religio non quæratur, nec occulte habitus Religionis feratur.

α β 1. QUicunque, Regularis prætendat, (*a*) ſe per vim & δ

a c. puellæ 20. q. 1. c. cum virum de reg.

& ♪ metum ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe; † aut quid ſimile, 2. velitque habitum dimittere quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum; non audiatur, 3. ε niſi intra quinquennium tantum a die profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit ζ coram Superiore ſuo, & Ordinario. (*b*) Quod ſi antea habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcumque cauſam admittatur; ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur: interim vero nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur. Nemo etiam Regularis cujuſcunque facultatis vigore 4. η ϑ transferatur ad laxiorem Religionem, nec detur licentia cuiquam Regulari ι occulte ferendi habitum ſuæ Religionis.

b Concil. Arel. 1. c. ult. Conc. Arel. 2. c. 25.

DECLARATIONES.

1. *Quicumque Regularis.*) Milites S. Joannis Hieroſolymitani in hoc Decreto comprehenduntur.

2. *Velitque habitum dimittere.*) De iis, qui exire volunt, committatur Ordinario loci, ſimul cum Superiore Monaſterii, ubi emiſerunt profeſſionem.

3. *Niſi intra quinquennium.*) Non dentur prorogationes Regularibus, qui manſerunt in Religione per quinquennium, ut omnino non audiantur ante Concilii confirmationem, niſi juxta formam Concilii Trid. & fiat formularium expeditionis.

Felicis recordationis Gregor. XIII. ex ſententia Congregationis Concilii declaravit eos, qui per vim & metum ſe Religionem profeſſos prætenderent, niſi intra quinquennium reclamaverint, eo elapſo non eſſe audiendos, tametſi allegarent vim & metum ſemper duraſſe.

Quidam vir Hiſpanus propter publicum uxoris ſuæ adulterium illam dimiſit, & ipſe in partibus longinquis ſub Ordinarii obedientia ex Brevi Pauli IV. vitam Eremiticam per multos annos duxit, qua relicta ingreſſus eſt Religionem S. Baſilii, ubi per quinquennium demoratus eſt, ibique profeſſus: ſed ante dictæ Religionis ingreſſum, ſemel adulterium commiſit, & denum examinata fuit ejus vita a Prælato Religionis prædictæ, cui clare omnia ſua peccata confeſſus eſt. Quibus auditis Prælatus eum habitu privare voluit, impetrans ut aut ad uxorem rediret, aut aliud remedium peteret: Congregatio autem cenſuit, ſcribendum eſſe Ordinario loci dictæ uxoris, qui (prout juris eſt) in iſto caſu procedat. Tangitur hæc quæſtio per Abb. in *cap. Conſtitutus, & cap. Veniens, de converſ. conjug.*

Congregatio Concilii cenſuit, Regularem deducentem intra quinquennium nullitatem profeſſionis, teneri eam probare conjunctam coram proprio ſuperiori Regulari illius Monaſterii, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, ubi exiſtit Monaſterium, in quo profeſſus eſt. Nullius 1. Decembr. 1593.

Felicis recordationis Gregor. XIII. ex ſententia Congregationis Concilii declaravit eos, qui per vim, & metum ſe Religionem profeſſos prætenderent, niſi intra quinquennium reclamaverint, eo lapſo non eſſe audiendos, tametſi allegarent vim & metum ſemper duraſſe. 1. Mart. 1598.

Congregatio Concilii cenſuit, in cauſa nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & ſuperiore regulari non terminantur, eſſe locum Decreto Conc. *cap. 20. ſeſſ. 25. in princ. verſ. atque omnino.* Die 6. Martii 1598.

4. *Transferatur ad laxiorem Religionem.*) Si quis ſit translatus ad laxiorem familiam, etiam ejuſdem Religionis, debet ſe conformare bonæ regulæ & modo vivendi illius Monaſterii, ad quod translatus eſt.

Tranſitus ad parem vel arctiorem Religionem non fiat, niſi cognita cauſa tranſeuntis, & vitæ ac morum ratione perſpecta, idque ex approbatione Capituli.

REMISSIONES.

α Vide Zerol. in *praxi Epiſc. p. 2. verb. Profeſſio*, §. 2. *verſ. Verum.* Navarr. *comment. 4. de Regularibus num. 73. & 77.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 17. art. 17.* Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 4. cap. 8. dub. 4. verſ. Secunda concluſio.* P. Leſſ. *de Juſt. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 63.* latiſſime P. Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 37.* * Vide etiam late tradita a Vincent. Grilenz. in *conſ. 74.* & Riccio in *ſua prax. var. reſol. cap. 311.*

β *Quicunque.*) Quod quæcunque etiam, reſolvit Zerol. in *praxi Epiſc. p. 1. verb. Monia-*

Moniales, verſ. Ad ſecundum reſpondetur, pag. mihi 233.

γ *Regularis.*) Quod etiam Ordinum Militarium, tenet Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gl.* 8. *num.* 61.

δ *Et metum.*) An profeſſio ob metum reverentialem parentum facta valeat? Negat Sayr. *deciſ.* 91. *de Regular.* quem refert Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 932. *prope finem.*

† *Ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe.*) Vide Navar. *de Regular. comment.* 4. *n.* 73. & Honded. *conſ.* 78. *n.* 31. *vol.* 2.

ε *Niſi intra quinquennium.*) Vide Flam. *de Reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 5. *num.* 45. *cum ſeqq.* Zerol. *d. part.* 1. *verb. Profeſſio*, §. 1. *pag.* 289. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 16. Pat. Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *col.* 1177. Spin. in *Speculo Teſtam. gl.* 12. *princip. num.* 62. *cum ſeq.* Fr. Lud. Beja *Reſponſ. caſuum conſcient. p.* 4. *caſu* 18. Flores Var. *lib.* 3. *quæſt.* 23. *num.* 68. ubi reſolvit, hoc Decretum non procedere, quando illud quinquennium ſemper cucurriſſet tempore inhabili, utpote vel durante pupillari ætate, aut durante metu, & ejus cauſa, aut vero durante aliqua cauſa nullitatis irremiſſibilis alicujus inhabilitatis perſonalis.

ζ *Coram Superiore ſuo & Ordinario.*) Vide Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 3. *pag. mihi* 348. Ludov. Bejam *Reſponſ. caſuum conſcient. p.* 4. *caſu* 18. *fol.* 424. *verſo.*

η *Transferatur ad laxiorem Religionem.*) Vide Navar. *conſ.* 56. *ſub tit. de Regular. numer.* 3. Pat. Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *quæſt.* 12. *verſ. In Concil. Trident.* Pat. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *cap.* 19. *num.* 412. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p.* 3. *collect.* 521. late Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu relig. lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 3. Sayr. *dec.* 55. *de Regularib.* ubi reſolvit, quod non obſtante hoc Decreto Concilii Tridentini & jure communi; Generalis, & Superior Religionis ad laxiorem etiam religionem de juſta cauſa tranſitum concedere poteſt, cum mens, & intentio Concilii non fuerit, juridicas tollere facultates, hæc Sayr. *dicto loco.*

θ An Regularis Profeſſus in una Religione & ſtrictiorem ingrediens, ſi ante emiſſam profeſſionem redeat ad primam, intelligatur redire ex tunc, an vero ex nunc? Vide Triv. Rot. Venet. *deciſ.* 33. *part.* 1. ubi reſolvit, quod intelligitur redire ex tunc, non vero ex nunc.

ι *Occulte ferendi habitum ſuæ Religionis.*) Vide Fr. Emman. *tom.* 2. *quæſt.* 76. *art.* 3. P. Soar. *tom.* 5. *diſp.* 23, *ſect.* 4. *num.* 34. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 18. *num.* 406. Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 4. *& cap.* 2. *dub.* 4. reſolvit, Epiſcopum monachum teneri portare habitum ſuæ Religionis, & peccare mortaliter, ſi deſerat habitum ſuæ Religionis, non tamen manere excommunicatum tanquam apoſtatam, docet Petr. de Ledeſm. in *Summa part.* 2. *tract.* 32. *cap.* 3. *prope finem.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 41. *Card. de Luca.*

CAPUT XX.

Abbates qui ſunt Ordinum capita, & alii prædictorum Ordinum Superiores in prædicta monaſteria juriſdictionem exercere conſueti eam omnino exerceant, viſitent loca prætacta, quorum Superiores a Capitulis generalibus, vel Viſitatoribus inſtituantur.

α ABbates, qui ſunt Ordinum Capita, ac cæteri prædictorum Ordinum Superiores, β Epiſcopis non ſubjecti, quibus eſt in alia inferiora monaſteria, Prioratuſve legitima juriſdictio, eadem illa ſibi ſubdita monaſteria, & Prioratus ſuo quiſque loco, atque ordine ex officio viſitent, etiamſi commendata exiſtant. 1. Quæ cum Ordinum ſuorum Capitibus ſubſint, declarat ſancta Synodus, in iis, (*a*) quæ alias de viſitatione monaſteriorum commendatorum definita ſunt, non eſſe comprehenſa: teneanturque, quicunque prædictorum Ordinum monaſteriis præſunt, prædictos Viſitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipſa quoque monaſteria, quæ ſunt Ordinum Capita, juxta ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & cujuſque Ordinis conſtitutiones viſitentur. Et quamdiu durabunt hujuſmodi commendæ, Priores clauſtrales, aut in Prioratibus, con-

a Sup. ſeſſ. 21. de reform. c. 1.

conventum habentibus, Superiores, qui correctiones, & ſpirituale regimen exercent, a Capitulis generalibus, vel ipſorum Ordinum Viſitatoribus inſtituantur, γ in cæteris omnibus præfatorum Ordinum 2. privilegia, & facultates, quæ ipſorum perſonas, loca & jura concernunt, firma ſint, & illæſa.

DECLARATIONES.

1. *Quæ cum Ordinum ſuorum Capitibus ſubſint.*) Prioratus, quæ ſuis Capitibus ſubſunt, etiam qui ſunt Ordinis Hieroſolymitani, ab Epiſcopis viſitari non poſſunt.

2. *Privilegia & facultates.*) Hodie ex Bulla Pii V. in favorem Mendicantium edita, moniales omnes pleno jure Epiſcopo non ſubſunt, etenim Regulares ſunt exempti & liberati a Superioritate, dominio, & juriſdictione Epiſcoporum, juxta ipſorum Regularium privilegia Apoſtolica. Hæc vero Bulla fuit tandem reducta ad viam juris communis, & terminos Concilii Tridentini per Gregorium XIII.

REMISSIONES.

α Vide P. Azor. *inſt. Moral. part. 2. lib. 12. cap. 18. verſ. Sexto.*

β *Epiſcopis non ſubjecti.*) An Epiſcopi poſſint viſitare Eccleſias Ordinum Militarium exigendo rationem a Rectoribus & ab Oeconomis, viſitando Confratrias & Eremitas? Negat Fr. Emman. *tom. 1. quæſt. 36. art. 3.*

γ *In cæteris omnibus præfatorum Ordinum privilegia, &c.*) Vide Fr. Emman. *tom. 1. q. 17. art. 9.*

CAPUT XXI.

Monaſteria collapſa reſtituantur, perſonæ nonniſi Regulares iis præficiantur. Quidam Commendatarii tenentur ſolemniter profiteri infra ſex menſes, aut Commendis cedere, &c.

α Conc. Lat. ſub Leone X. Seſſ. 9. in Bulla de Reformat. Curiæ.

CUm pleraque monaſteria, (*a*) etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ ex mala eorum, quibus commiſſa fuerunt, adminiſtratione, non levia paſſa fuerint tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus detrimenta: cupit ſancta Synodus ea ad congruam monaſticæ vitæ diſciplinam omnino revocare. Verum adeo dura, difficiliſque eſt præſentium temporum conditio, ut nec ſtatim omnibus, nec commune ubique, quod optaret, remedium poſſit adhiberi: ut tamen nihil prætermittat, unde prædictis ſalubriter aliquando provideri poſſit; primum quidem confidit, Sanctiſſ. Romanum Pontificem pro ſua pietate & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre poſſe viderit, ut iis, quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ ſuos conventus habent, 1. Regulares perſonæ, α ejuſdem Ordinis expreſſe profeſſæ, & quæ gregi præire, & præeſſe poſſint, præficiantur. (*b*(β Quæ vero in poſterum vacabunt, γ nonniſi Regularibus ſpectatæ virtutis, & ſanctitatis conferantur. Quoad ea vero monaſteria, quæ Capita ſunt, ac Primates Ordinum, ſive Abbatiæ, ſive Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur; tenentur illi, qui in præſenti ea in commendam obtinent, niſi ſit eis de regulari ſucceſſore proviſum, ſ. 2. infra ſex menſes religionem illorum Ordinum propriam ſolemniter profiteri, aut iis cedere: alias commendæ prædictæ ipſo jure vacare cenſeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & ſingulis fraus aliqua adhiberi poſſit; mandat ſancta Synodus, ut in proviſionibus dictorum monaſteriorum qualitas ſingulorum nominatim exprimatur; aliterque facta proviſio ſurreptitia eſſe cenſeatur: nullaque ſubſequenti poſſeſſione, etiam triennali, adjuvetur.

b Sup. Seſſ. 14. c. 10.

DECLARATIONES.

1. *Regulares perſonæ, ejuſdem Ordinis expreſſe profeſſæ.*) Quærebatur, an ubi Monaſteria commendata habent certum numerum

rum profeſſorum, & novitiorum, quibus decedentibus, in loca præmorientium ad portiones perpetuas vacantes alii ſubrogantur, jus admittendi novitios ad loca præfata, & ad alias portiones perpetuo inſtituendi pertineat ad Priores & Monachos ex hoc Decreto, vel ad Commendatarios, quibus talium monaſteriorum regimen & adminiſtratio in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committi ſolet? Congregatio Concilii, die 14. Auguſti 1586. cenſuit, tale jus ita demum pertinere ad Commendatarios, ſi monaſteria non exiſtant ſub aliqua Congregatione, habente Regulares ſuperiores, & conſuetudo Commendatariorum excluditur.

Hoc decretum reſtringitur ad ea monaſteria, quæ membra ſub ſe habent, non autem ad ea, quæ (licet Capita Ordinum dicantur) ſine membris tamen ſunt.

6. Junii 1600. Congregatio Concilii cenſuit, ſi beneficium hujuſmodi ſit ſæculare, nihil ſubeſſe difficultatis, ut Michael non teneatur habitum Religionis ſuſcipere & profiteri: quod ſi a principio fuerit Regulare, & poſtea immutaverit ſtatum, concurrentibus his, quæ a jure communi requiruntur ad inducendam hujuſmodi mutationem, itidem cogi oratorem non poſſe, ut habitum Religionis aſſumat, in eaque profiteatur. Quod ſi beneficium ſit regulare, taleque nunc permaneat, collationem oratori, qui ſæcularis eſt, tanquam de ſæculari factam viribus carere.

2. *Infra ſex menſes religionem.*) Prioratus ob non ſuſceptionem habitus & profeſſionem non emiſſam intra tres menſes reſtituendus, & prior ipſe redarguendus.

REMISSIONES.

α *Ejuſdem Ordinis expreſſe.*) Quod extranei, id eſt, alterius religionis alumni non poſſunt aſſumi ad Prælationes illius Religionis, ubi non ſunt profeſſi, niſi id auctoritate Apoſtol. concedatur, vel conſuetudine introductum ſit, ut ex certo alio gremio eligendo aſſumatur, reſolvit Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 52. *art.* 8.

β *Quæ vero in poſterum, &c.*) Vide Flamin. *de Reſign. lib.* 4. *q.* 5. *n.* 2.

γ *Nonniſi Regularibus.*) Hæc verba eſſe conſultiva, docet Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 125. *num.* 12. * Vide Hieron. Cævallos in *ſuis comment. quæſt.* 281. *a num.* 3.

δ *Infra ſex menſes religionem, &c.*) Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 8. *num.* 88. Et quod Reges Hiſpaniæ ſint adminiſtratores Ordinum Militarium, & non Magiſtri, & non faciant profeſſionem, aſſerit Fr. Emman. *tom.* 2. *quæſt.* 122. *art.* 3.

CAPUT XXII.

Superiora decreta omnino obſerventur, & quidem ſtatim ut potuerint obſervari.

α HÆc omnia & ſingula in ſuperioribus decretis contenta, obſervari ſancta Synodus præcipit in omnibus cœnobiis, ac monaſteriis, Collegiis, ac domibus quorumcunque monachorum, ac Regularium, necnon quarumcunque Sanctimonialium Virginum, ac Viduarum, etiamſi illæ ſub gubernio militiarum, etiam Hieroſolymitanæ, vivant, & quocunque nomine appellentur, ſub quacunque regula, vel conſtitutionibus, & ſub cuſtodia, vel gubernatione, vel quavis ſubjectione, aut annexione, vel dependentia cujuſcunque Ordinis, mendicantium, vel non mendicantium, vel aliorum Regularium monachorum, aut Canonicorum quorumcunque; β non obſtantibus eorum omnium, & ſingulorum privilegiis, ſub quibuſcunque formulis verborum conceptis, 1. ac Mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon conſtitutionibus, & regulis etiam juratis, atque etiam conſuetudinibus, vel præſcriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui vero Regulares tam viri, quam mulieres ſunt, qui ſub arctiori regula vel ſtatutis vivunt, excepta facultate habendi bona ſtabilia in communi, eos ab eorum inſtituto, & obſervantia ſancta Synodus amovere non intendit. Et quia ſancta Synodus deſiderat, ut omnia, & ſingula ſupradicta quamprimum executioni demanden-

dentur; præcipit omnibus Epiſcopis, in monaſteriis ſibi ſubjectis, & in omnibus aliis, ipſis in ſuperioribus decretis ſpecialiter commiſſis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & aliis ſuperioribus Ordinum ſupradictorum, ut ſtatim prædicta exequantur. Et ſi quid executioni mandatum non ſit, Epiſcoporum negligentiam Concilia provincilia ſuppleant, & coerceant. Regularium vero Capitula Provincialia, & Generalia, & in defectum Capitulorum Generalium Concilia provincialia, per deputationem aliquorum ejuſdem Ordinis provideant. Hortatur etiam ſancta Synodus omnes Reges, Principes, Reſp. & Magiſtratus & in virtute ſanctæ obedientiæ præcipit, ut velint prædictis Epiſcopis, Abbatibus, ac Generalibus, & cæteris Præfectis in ſuperius contentæ reformationis executione ſuum auxilium, & auctoritatem interponere, quoties fuerint requiſiti; ut ſine ullo impedimento præmiſſa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

DECLARATIONES.

1. *Ac mare magnum appellatis.*) Omnia privilegia Sedis Apoſtolicæ etiam Maris magni, quatenus ſunt contraria Concilio Tridentino, ſunt ſublata, & ad terminos Concilii redacta. Pius IV. in conſtitutione edita anno 6. Pontificatus ſui.

Per hanc derogationem Maris magni non poſſunt Regulares, cujuſcunque ordinis illi ſint, in caſibus Epiſcopis reſervatis abſolvere, prout etiam annotatum eſt *c. 2. Seſſ. 14. de ſervandis in doctrina illius Sacramenti.*

Decreta hujus Concilii nihil derogant privilegiis Religioſorum, niſi quatenus Concilio ipſi ſunt contraria.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emm. *q. Regul. tom. 1. q. 8. art. 6. & tom. 2. q. 108. art. 2. in fine, & q. 112. art. 1. & tom. 3. q. 23. art. 5. & in expl. Bullæ Cruciatæ, §. 5. dub. 3. fol. 33.*

β *Non obſtantibus.*) Vide Fr. Emman. *d. tom. 2. q. 73. art. 3.*

DECRETUM DE REFORMATIONE.

CAPUT I.

Epiſcopi exemplo bono ſint omnibus hominibus, abſtineant ab immodica elargitione bonorum temporalium: ſimiliter & Cardinales.

α OPtandum eſt, ut ii, qui Epiſcopale miniſterium ſuſcipiunt, quæ ſuæ ſint partes, agnoſcant; ac ſe non ad propria commoda, non ad divitias, aut luxum, ſed ad labores, & ſollicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant, * (*a*) nec enim dubitandum eſt, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, ſi præpoſitos ſuos viderint non ea, quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem, ac cœleſtem patriam, cogitantes. Hæc cum ad reſtituendam Eccleſiaſticam diſciplinam præcipua eſſe ſancta Synodus animadvertat, admonet Epiſcopos omnes, ut ſecum ea ſæpe meditantes, factis etiam ipſis, ac vitæ actionibus, quod eſt veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, ſe muneri ſuo conformes oſtendant: imprimis vero ita mores ſuos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modeſtiæ, continentiæ, ac quæ nos tantopere commendat Deo, † (*b*) ſanctæ humilitatis exempla petere poſſint. β Quapropter, exemplo Patrum noſtrorum in Concilio (*c*) Carthaginenſi, non ſolum jubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & menſa, ac frugali victu contenti ſint; verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota ejus domo caveant, ne quid appareat, quod a ſancto hoc inſtituto ſit alienum; quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præ ſe ferat. (*d*) Omnino vero eis interdicit, ne ex redi-

α c. magna de voto, c. qualiter, & quando, de accuſ. ſup. ſeſſ. 22. de Refor. c. 1. in princ.

b Pſal. 101. Eccl. 3 35. & 66. Matth. 10. & 18.

c Concil. Carth. 4. cap. 15. Conc. Tolet. 3. cap. 7. c. Epiſcopus, 42. diſt. c. pro reverentia. 44. diſt. ſup. ſeſſ. 8.

d Concil. Antioch. c. 25. cap. quiſquis, c. ſint manifeſta, cap. Epiſc. & c. res Eccl. cum ſeq. 12. q. 2a

reditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeant: cum & Apoſtolorum (*e*) Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, γ quæ Dei ſunt, δ ε conſanguineis donent; ſed, ſi pauperes ſint, iis, ut pauperibus diſtribuant: eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: immo, quam maxime poteſt, eos ſancta Synodus monet, † ζ ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum, unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Quæ vero de Epiſcopis dicta ſunt, eadem non ſolum in quibuſcunque beneficia Eccleſiaſtica, tam ſæcularia, quam regularia obtinentibus, pro gradus ſui conditione obſervari, (*f*) ſed & ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales pertinere decernit; quorum conſilio apud Sanctiſſimum Romanum Pontificem, cum univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nitatur, nefas videri poteſt, non iis etiam virtutum inſignibus, ac vivendi diſciplina eos fulgere, quæ merito omnium in ſe oculos convertant.

e Canon. Apoſt. 39. & 75. diſt. 26. cap. eſt probanda.

f Concil. Later. ſub Leone X. Seſſ. 9. de ref. Curiæ.

REMISSIONES.

α Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib. 20. num. 69. verſ. Secundum.* Pat. Ledeſm. in *Summ. p. 2. tract. 32. cap. 3. del eſtado de los Obiſpos, concluſ. 24. dub. 2.*

* *Vocatos eſſe intelligant.*) Vide ſupra *Seſſ. 22. cap. 1. in principio de reformat. cap. magnæ, de voto.*

† *Quæ nos tantopere commendat Deo, &c.*) Ut in *Pſalm. 101. & Eccleſiaſt. 3. 35. & 66. & Matth. cap. 10. & 18. cum ſimil.*

β *Quapropter exemplo Patrum noſtrorum, &c.*) Vide P. Azor. *inſt. Moral. p. 2. lib. 1. c. 8. q. 6. verſ. At enim contra hos. p. 837.*

γ *Quæ Dei ſunt.*) Vide Innocent. in *c. Cum ſuper, n. 3. de cauſa poſſeſſ. & propr.* Tiraq. *de Conſtit. limit. 16. num. 3.* Navar. *comment. 2. de Regul. n. 3.*

δ *Conſanguineis donent.*) Vide Cæval. *commun. contra commun. q. 388. num. 63.* Fr. *Conc. Trid. cum Gall.* Ludov. Bejam *Reſponſ. caſuum conſcient. d. 2. cap. 25. fol. 246.* Par. Paul. Comit. *Reſponſ. Moral. lib. 1. q. 70. n. 20.* Cald. Pereira *de poteſtate elig. cap. 13. n. 13.* * Vide etiam Sarmiento *de redit. Eccleſ. 4. p. q. 6. n. 15.* Guttier. *lib. 2. pract. q. 114. n. 16.* Cavalc. *deciſ. 29. num. 56. & 57. p. 2.* Ab inteſtato autem conſanguineos proximiores, & non Epiſcopum, vel Eccleſiam eis hodie ſuccedere debere, affirmant relati a Cened. *collect. 12. ad Decretales ex n. 1.* quibus accedunt alii congeſti per Azeved. in *l. fin. tit. 8. lib. 5. novæ recopil.* maxime *n. 4.* Didac. Covar. in *cap. in officiis, de teſtam. n. 9. verſ. Sed & quantum.* Navarr. Didac. Perez. Gregor. Lopez & alii relati, & ſequuti a Salzedo ad *Bern. Diaz in prax. canon. cap. 132. in lit. A.* Ludov. Moſin. *de Hiſpan. primogen. lib. 2. cap. 10. num. 54.* Didacus Spin. olim Præceptor meus Salmantinus in *ſuo ſpeculo teſtam. in gloſs. 13. rubricæ num. 15. ac etiam Palati. rubr.* Jul. Clar. Avendanus, Matienc. Gutt. Barboſ. & alii relati & ſequuti per Hier. Cæval. in *d. q. 388. ex n. 36. 38. & 42.* quibus accedunt Bellon. *conſ. 3. num. 8.* & Joan. Roland. *conſ. 11. n. 61. vol. 4.* Meres *de majorat. 1. p. quæſt. 1. num. 54.*

ε An Prælati poſſint bona Eccleſiæ ſuis cognatis in Emphyteuſim concedere? Vide Concil. Brachar. 4. *act. 5. cap. 28.* Menoch. *conſ. 79. n. 1. & 4. cum ſeqq.* Surd. *de Alim. tit. 8. privil. 92. num. 2.* Flam. *de Reſignat. lib. 9. q. 17. num. 124.* P. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 9. cap. 2.* Cardoſo in *praxi judicum, verb. Emphyteuſis, num. 21.* Cald. *d. cap. 13. num. 2. 8. & 11.*

† *Eos S. Synodus monet.*) Vide Sarmientum *d. q. 6. n. 15. & 16.* Guttier. *d. n. 16.* Cævallos *d. q. 388. n. 12. & 63.*

ζ *Ut omnem humanum, &c.*) Vide Navar. *de Spoliis Cler. §. 19. n. 2.*

Vide Annotationes ad hoc *Caput in appendice ſub diſcurſu 42. Card. de Luca.*

CAPUT II.

Profeſſio fidei emittenda eſt ab omnibus gradum aliquem hic nominatum adepturis, aut beneficium Eccleſiaſticum obtenturis, ipſis univerſitatibus, verbi divini interpretibus, ac Doctoribus.

α COgit temporum calamitas, & invaleſcentium hæreſum malitia,

ut nihil ſit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præſidium videatur poſſe pertinere. Præcipit igitur ſancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus aliis, qui de jure, vel conſuetudine in Concilio Provinciali intereſſe debent, ut in ipſa prima Synodo Provinciali, poſt finem præſentis Concilii habenda, ea omnia, & ſingula, quæ ab hac ſancta Synodo definita, & ſtatuta ſunt, palam recipiant; nec non veram obedientiam ſummo Romano Pontifici ſpondeant, & profiteantur, ſimulque hæreſes omnes a ſacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, præſertimque ab hac eadem Synodo damnatas, (*a*) publice deteſtentur, & anathematizent. Idemque in poſterum quicunque in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopoſque promovendi, in prima Synodo Provinciali, in qua ipſi interfuerint, omnino obſervent. Quod ſi quis ex ſupradictis omnibus, quod abſit, renuerit, Epiſcopi comprovinciales ſtatim ſummum Romanum Pontificem admonere ſub pœna divinæ indignationis teneantur; interimque ab ejuſdem communione abſtineant. Cæteri vero omnes, ſive in præſenti, ſive in futurum beneficia Eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo Diœceſana convenire debent, idem, ut ſupra, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obſervent: alias ſecundum formam ſacrorum Canonum puniantur. Adhæc, omnes ii, ad quos univerſitatum, & 1. ſtudiorum generalium cura, viſitatio & reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eiſdem Univerſitatibus Canones, & decreta hujus ſanctæ Synodi integre recipiantur, ad eorumque normam Magiſtri, Doctores, & alii in eiſdem Univerſitatibus ea, quæ (*b*) Catholicæ fidei ſunt, β doceant, & interpretentur, ſeque ad hoc inſtitutum initio cujuslibet anni ſolemni juramento obſtringant: ſed & ſi aliqua alia in prædictis Univerſitatibus correctione, & reformatione digna fuerint, ab eiſdem, ad quos ſpectat, pro religionis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ augmento emendentur, & ſtatuantur. Quæ vero Univerſitates immediate ſummi Romani Pontificis protectioni, & viſitationi ſunt ſubjectæ; has ſua Beatitudo per ejus delegatos eadem, qua ſupra, ratione, &, prout ei utilius viſum fuerit, ſalubriter viſitari, & reformari curabit.

b Vide ſeſſ. 3. c. 1. de reſ.

a c. ſicut & c. excommunicamus, in 2. de hæret. c. 2. in fide de ſum. Trin. cum ſim.

DECLARATIONES.

1. *Studiorum generalium cura.*) Decretum eſt, ut fiat Bulla, per quam in omnibus Gymnaſiis lectores omnes jubeantur profiteri Catholicam fidem, juxta tempus a Bulla præfinitum, & eos, qui doctoratus inſignibus ornandi ſunt, non prius debere ornari, quam obſervata ſit eorum fides & vita Catholica, de quibus omnibus fiat proceſſus *in forma gratis* per promotores in Collegio, antequam approbentur ad aſſumptionem gradus.

Epiſcopus debet auctoritate propria curare, ut profeſſio fidei juxta formam Bullæ Pii IV. fiat ab his, qui Gymnaſiis Diœceſeos ſuæ gradum Doctoratus depoſcunt, in reliquis aliis prædicta Bulla ſervetur.

Irriti ſunt Doctoratus, in quibus adhibita non fuit profeſſio fidei juxta Bullam Pii IV. jam dictam.

Idem Pius IV. per aliam Bullam, ad hanc fidei profeſſionem teneri voluit omnes Doctores, Magiſtros, Regentes, & alios quoſcunque ac cujuſcunque artis & facultatis profeſſores; ſive clerici, ſive laici ſint, vel cujuſcunque Ordinis Regulares, qui docere, vel promoveri voluerint. Unde Ordinarii eorum locorum, ubi ſtudia vigent, negligentes a Doctoribus hanc fidei profeſſionem exigere, puniendi ſunt. Siquidem ad emittendam hanc fidei profeſſionem tenentur omnes docentes artes liberales, qui antequam ad docendum admittantur, poſſunt, arbitrio Epiſcopi prohiberi, donec de

de eorum moribus informationem ſuſceperit. Idem dicendum eſt de his, quibus per aliquam Univerſitatem teſtimonium conceditur, & hoc non ſolum Bullæ Pii IV. ſed etiam Concilii Tridentini Decreto conforme eſt.

Congregatio cenſuit, Bullam Pii IV. de emittenda fidei profeſſione editam, locum etiam habere in docentibus prima principia Grammaticæ, Arithmeticæ, Muſicæ, & aliarum artium, licet publicam ſcholam non facerent. Informationem quoque & proceſſum ſummarium, quantum Epiſcopo ſufficere videbitur, fieri neceſſum eſt.

Quoad pœnas vero in eadem Bulla contentas, Congregatio cenſuit in locis, in quibus non ſunt Gymnaſia publica, dictam Bullam non videri eas Ordinariis impoſuiſſe, ſi patiantur aliquem quoquo modo docere literas, prius quam fidei profeſſionem faciat.

Item per eandem Bullam de ſupradictis omnibus debet fieri ſummarius proceſſus circa Religionem fidemque Catholicam iſtorum, quantum Epiſcopo ſufficere videbitur.

REMISSIONES.

α Vide Par. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 13. *num.* 163. *&* 164. *verſ. Vnde.* Per ſchedulam Regalem Regis Philippi II. latam apud Madritum menſe Julii, Anno Domini 1564. commendari Epiſcopis & Prælatis hujus Concilii publicationem, ut ipſum obſervent, & exequantur, & Correctoribus præcipi, ut ad id ſuum favorem, & auxilium impartiantur, referunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 19. Bobadil. in *ſua Politic. l.* 2. *cap.* 18. *num.* 194.

β *Doceant & interpretentur.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. t.* 1. *quæſt.* 11. *art.* 3. Pat. Henriq. *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 29. §. 4. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib.* 20 *num.* 53. *in fine*, ubi reſolvit, in Bulla edita in confirmationem Concilii Trident. a Pio IV. non eſſe ſermonem de interpretationibus, quæ in ſcholis fiunt docendo.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 43. *Card. de Luca.*

CAPUT III.

Excommunicationis gladius non eſt temere ſtringendus; ſed mature, ac ubi executio realis ac perſonalis fieri nequit. Legatur bene ac ſervetur hujus Capituli tenor.

α 1. QUamvis (*a*) excommunicationis gladius nervus ſit Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris; 2. ſobrie tamen, magnaque circumſpectione exercendus eſt: cum experientia doceat, ſi temere, aut levibus ex rebus * incutiatur, magis contemni, quam formidari; & perniciem potius parere, quam ſalutem. 3. β Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmiſſis, 4. ad finem revelationis, † ut ajunt, aut pro deperditis, ſeu ſubtractis rebus ferri ſolent, 5. a nemine prorſus, 6. γ præterquam ab Epiſcopo, decernantur, & tunc non alias, quam ex re non vulgari, cauſaque diligenter, * (*b*) ac magna maturitate per Epiſcopum examinata, quæ ejus animum moveat, nec ad eas concedendas cujuſvis ſæcularis, etiam Magiſtratus, auctoritate adducatur; ſed totum hoc in ejus arbitrio 7. & conſcientia ſit poſitum: quando ipſe pro re, loco, perſona, aut tempore eas decernendas eſſe judicaverit. In cauſis vero judicialibus † mandatur omnibus judicibus Eccleſiaſticis, cujuſcunque dignitatis exiſtant, 8. ut quandocunque executio realis, vel perſonalis in qualibet parte judicii propria auctoritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe tam in procedendo, quam definiendo a cenſuris Eccleſiaſticis, ſeu interdicto, ſed liceat eis, ſi expedire videbitur, in cauſis civilibus ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus, contra quoſcunque etiam

a c. dilecto deſentent. excom. in 6. c. multi in prin. 2. q. 1. c. viſite. in fin. 16. q. 2. c. corripiantur. 24. q. 3.

b c. Epiſc. c. nem. Epiſcoporũ & c. nullus Sacerdotũ 11. q. 3. c. ſacro de ſent. Excommun. Conc. Aurelian. 5. c. 2.

iam laicos, 9. per mulctas pecuniarias, 10. quæ locis piis, ibi exiſtentibus, eo ipſo quod exactæ fuerint, aſſignentur, ſeu per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem, * per ſuos proprios, aut alienos executores faciendam, ſive etiam per privationem beneficiorum aliaque juris remedia procedere, & cauſas definire. Quod ſi executio realis, vel perſonalis adverſus reos hac ratione fieri non poterit; ſitque erga judicem contumacia, (*c*) tunc eos etiam anathematis mucrone arbitrio ſuo, præter alias pœnas ferire poterit. In cauſis quoque criminalibus, ubi executio realis vel perſonalis, ut ſupra, fieri poterit, erit a cenſuris abſtinendum; ſed ſi dictæ executioni facile locus eſſe non poſſit; licebit judici hoc ſpirituali gladio † in delinquentes uti; ſi tamen delicti qualitas, præcedente ſaltem bina monitione, etiam per edictum, id poſtulet. ♪ Nefas autem ſit ſæculari cuilibet Magiſtratui * prohibere Eccleſiaſtico judici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, ſub prætextu, quod contenta in præſenti decreto non ſint obſervata, cum non ad ſæculares, ſed ad Eccleſiaſticos hæc cognitio pertineat. (*d*) 12. excommunicatus vero quicunque, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolum ad Sacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur; ſed, ſi obdurato animo, cenſuris annexus, in illis *e* per annum inſorduerit, etiam contra eum, tanquam de hæreſi ſuſpectum, procedi poſſit.

c c. ſi quis deinceps, in fin. 17. q. 1.

d c. rogo cum ſeqq. 11. q. 3. c nulli, cum ſeq c. cum deſideres, & c. ſi concubinæ de cenſ. Ex com.

DECLARATIONES.

1. *Quamvis excommunicationis gladius.*) Epiſcopus in fulminandis excommunicationibus ſe gerere debet, ſicut a Concilio Tridentino ſtatuitur, nec poteſt procedere, ut Apoſtolicæ Sedis delegatus, niſi in caſibus a jure expreſſis.

2. *Sobrie tamen.*) Gladius excommunicationis maxima cum circumſpectione eſt exercendus, ne deſpectus Eccleſiaſticæ diſciplinæ oriatur.

Cum ordinarius tanquam delegatus mandat aliquid ſub pœna excommunicationis (quod in defectum vel alias acquiri poteſt) poteſt appellari etiam quoad effectum ſuſpenſivum, ita ut excommunicatio poſtea lata, ſit nulla. Congregatio enim reſpondit, debere ipſum tanquam delegatum abſtinere ab hujuſmodi præceptis, cum additione pœnæ excommunicationis, quæ nonniſi in ſubſidium eſt exercenda, ab ea tamen (ſi cui comminetur) dari utique appellationem.

3. *Quapropter excommunicationes illæ.*) Vicarius Generalis, & ad id facultatem habens ab Epiſcopo, poteſt ſine prævia cognitione facta ab ipſomet Epiſcopo, excommunicationem ad finem revelationis prorebus deperditis decernere, dum tamen ipſe Vicarius cognitionem adhibeat, & quamvis nonnulli Illuſtriſs. DD. dubitarent ex illis verbis, *a nemine prorſus, præterquam ab Epiſcopo*, quia taxative alios excludunt. Congregatio tamen ſub die 18. Februarii, 1583. primam firmavit reſolutionem.

4. *Ad finem revelationis.*) Excommunicationes, quæ ad finem revelationis fieri ſolent, concedi non poſſunt a Commendatore Abbatiæ, hominibus ſibi ſubjectis, quæ dicitur eſſe nullius diœceſeos, minuſque a vicini Epiſcopi juriſdictione ejuſdem Abbatiæ, cum ea vere Sedi Apoſtolicæ ſubjecta, ſit nullius diœceſeos. Dicatur propterea, ſi quibus hoc remedio opus erit, confugiendum eſſe eis ad ipſam Sedem Apoſtolicam, a qua hujuſmodi generis excommunicationes impetrent. Infra hoc *cap.* §. *A nemine*, & §. *Epiſcopus non poteſt.*

5. *A nemine prorſus.*) Vicarius tamen generalis poteſt has excommunicationes, decernere adhibita cauſæ cognitione. At reliqui omnes Prælati etiam nullius Diœceſeos (etiamſi in ſuis territoriis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem haberent, etiam privative quoad Epiſcopum) Epiſcopis inferiores, qui ante Concilium hujuſmodi excommunicationes concedebant, vel ex jure proprio, vel ex privilegio, vel etiam ex immemorabili conſuetudine, hodie non poſſunt, ſed tantum Epiſcopi. Ideo eos, qui ſunt nullius Diœceſeos, & quicunque alicui Epiſcopo non ſunt ſubjecti,

ſed immediate Sedi Apoſtolicæ, ipſam ſanctam Sedem pro his excommunicationibus adire oportet. Supra hoc *c.* §. *ad finem*.

Et hæc poteſtas competit Vicario Capituli Sede vacante, ut reſolutum fuit die 14. Auguſti 1586. quia ad Capitulum tranſeunt ea, quæ ſunt juriſdictioni neceſſaria, ut eſt excommunicatio.

Epiſcopus non poteſt concedere excommunicationes, quæ ad finem revelationis (ut ajunt) fieri ſolent, hominibus beneficii quod ſit nullius Diœceſeos, minuſque poteſt concedi ab obtinente dictum beneficium; ſed eis confugiendum eſt ad Sedem Apoſtolicam, ſi quando his excommunicationibus opus habebunt. Sic Congregatio ex ſententia Pii IV. die 6. Octobris 1579. Supra hoc *c.* §. *ad finem*.

Monitoria pro rebus deperditis ab Epiſcopis ſolis ſunt decernenda, & inferiores Ordinarii, etiam exempti, & immediate Sedi Apoſtolicæ ſubjecti ac nullius Diœceſeos, ea concedere non poſſunt, ſed ad Sedem Apoſtolicam pro eis eſt recurrendum, cum nec Epiſcopis vicinioribus ea concedere permittatur. Hoc ſæpe declaratum ſupra hoc *cap.*

Congreg. Concilii cenſuit, Abbati aliive inferiori, quamvis nullius Diœceſeos exiſtat, & juriſdictionem quaſi Epiſcopalem obtineat, poſt Concilium non licere excommunicationes, quæ pro rebus deperditis, vel ſubtractis fieri ſolent, decernere, ſed debere ejus ſubditos ad eas obtinendas ſedem Apoſtolicam adire: idemque eſſe obſervandum, ſi hujuſmodi inferior intra fines alicujus Diœceſeos exiſtens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem privative ad Epiſcopum habeat, ſitque privilegio ſedis Apoſtolicæ immediate ſubjectus, nam jus hujuſmodi excommunicationes decernendi in ejus ſubditos, neque ad ipſum, neque ad Epiſcopum pertinere, ſed adire ſedem Apoſtolicam oportere. Quod ſi inferior juriſdictionem quidem quaſi Epiſcopalem in certa parte Diœceſeos habuerit, ſed appellationes ab eo ad Epiſcopum devolvantur, hanc facultatem in illius ſubditos ad Epiſcopum etiam pertinere, niſi ubi ea juriſdictio eſſet inferiori per privilegium quæſita, ex tenore privilegii aliud reſultaret.

Taurin. 27. Aug. 1592.

Congreg. Concil. cenſuit, ſi juxta *cap.* 3. *Seſſ.* 25. *de Reform.* literis monitorialibus ad finem revelationis, quæ etiam pro rebus ſubtractis ferri poſſunt, relaxatis, propalatum aliquid revelans fuerit, poſſe actorem contra eos, qui aliquo indicio laboraverunt, ſive cauſa fuerit civilis, ſive criminalis, judicium experiri, in eoque ſe legitime probaverit obtinere, & ſi executionem judicati neque realem, neque perſonalem habere voluerit, tunc enim, & non prius licere Judici ſpirituali gladio excommunicationis, ſi cauſæ qualitas id expoſtulaverit, in eos condemnatos uti.

6. Præterquam ab Epiſcopo.) Vicario etiam licet, ſed ex ſpeciali mandato, & non alias: non autem Commendatario, neque ab Epiſcopis in beneficiis commendatis, ſi nullius Diœceſeos erunt. *Et hoc valde ſæpe.*

An poſſit Epiſcopus delegare Vicariis foraneis facultatem concedendi literas monitoriales pro rebus deperditis, vel ſubtractis, non obſtante Decreto *cap.* 3. *Seſſ.* 25. dum tamen expreſſe, & in ſpecie hujuſmodi facultas tribuatur?

Congregatio ſibi certo perſuadet, per Epiſcopum id non, niſi perſonis circumſpectis & gravibus, quorum noverit prudentiam & judicium, eſſe commiſſum.

7. Et conſcientia ſit poſitum.) Epiſcopus non debet facultatem concedendi literas monitorias pro rebus perditis committere quibuſvis foraneis perſonis, ſed eis dumtaxat, quæ graves, honeſtæ & cæteris bonis qualitatibus ſint præditæ.

In cauſis vero judicialibus.) Excommunicatio lata a Judice Eccleſiaſtico, priuſquam legitime conſtet de impedimento vel perturbationibus, propter quas non poteſt devenire propria auctoritate ad executionem realem vel perſonalem, eſt valida, & qui tali excommunicatione ligatus exiſtit, indiget abſolutione; debent tamen Ordinarii curare, ut in excommunicationibus proferendis obſervetur decretum a Concil. Trid. *hoc cap.*

8. *Quandocunque executio realis.*) Excommunicatio lata a judice Eccleſiaſtico, priuſquam legitime conſtet de impedimento vel perturbationibus, ob quas non poteſt devenire propria auctoritate, ad executionem realem vel perſonalem eſt valida, & qui tali excommunicatione ligatus exiſtit, indiget abſolutione. Debent tamen Ordinarii curare, ut in excommunicationibus proferendis obſerventur Decreta Conc. Trid.

9. *Per multas pecuniarias.*) In mulctis, quæ ex ordinatione Concilii Tridentini ſunt applicandæ locis piis, idem Concilium Tridentinum eſt obſervandum.

10. *Quæ locis piis.*) Pœnæ fori Eccleſiaſtici piis locis ſunt applicandæ, nec valet conſuetudo contraria, per quam pars pœnarum applicatur Vicario, vel Cameræ Epiſcopali, etiam in minima parte.

11. *Quod ſi executio realis.*) Si ſint duo in ſolidum obligati pro eodem debito, & contra unum tantum deveniri poteſt ad executionem realem vel perſonalem, non debet laxari cenſura (etiam ad inſtantiam creditoris) contra eum; circa quem non poteſt deveniri ad executionem realem aut perſonalem. Ita Congregatio die 12. Dec. 1585.

Ult. Jun. 1600. Congregatio Concilii cenſuit, ſi ſint duo in ſolidum obligati in forma Cameræ pro eodem debito, & contra unum tantum poſſit deveniri ad executionem realem, vel perſonalem, non poſſe contra alterum, contra quem non poteſt fieri exequutio realis vel perſonalis, ad inſtantiam creditoris in ſubſidium relaxari cenſuras.

12. *Excommunicatus vero.*) Excommunicatus tanquam contumax a contumacia, ſi coram Ordinario compareat, & ſit paratus ſtare juri, debet per eundem abſolvi.

An ſi judex deficientibus cæteris remediis velit excommunicare Canonicos ex hoc c. 3. neceſſarium ſit, ut ex actis conſtet, realem & perſonalem executionem fieri non poſſe, an vero ſufficiat hæc conſtare extra judicium? Congregatio cenſuit debere ex actis conſtare: ſed ſi non ſic poteſt conſtare, reſpondit quod ſufficiat probari per nuntii relationem, alias exequi non poſſe.

REMISSIONES.

α Vide Quarant. in *ſumma Bullar. verbo, Concilium provinciale, verſ. Trigeſimo ſexto in fine*, Sayr. in *Clavi regia, lib. 9. cap. 15. num. 20.*

* *Aut levibus ex rebus.*) Vide Fr. Mich. Agiam *de exhib. auxil. fundam. 11. p. 45. & ſeq.* Farinac. in *prax. crim. q. 97. n. 98.*

β *Quapropter excommunicationes illæ quæ monitionibus præmiſſis, &c.*) Ad materiam literarum monitorialium generalium ad finem revelationis ſub excommunicationis pœna vide Joan. de Nevizan. in *ſua Sylva nup. lib. 3. verbo, Monitoriæ*, Navar. in *Repert. cap. Inter verba 11. quæſt. 3. concl. 6.* Carol. *66.* Franc. Marc. *deciſ. 850. 852. & 853.* Achil. de Graſſis, *deciſ. 6. de Sent. excommun.* Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 1. verbo, Excommunicatio, pag. mihi 134.* Gutzier. *Canon. lib. 11. cap. 1.* Par. Henriquez in *Summ. lib. 5. de Excommun. cap. 18.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 59. art. 4.* Proſper. de Auguſtino in *addit. ad Quarantam in Summa Bullarii, verbo excommunicatio ad finem revelationis, pag. 232. & verbo Archiepiſcop. auctoritas, verſ. 19. Auctoritas in fine, pag. mihi 77.* reſolvit, quod ſi Epiſcopus monitiones excommunicationum, quæ fiunt ad finem revelationis, denegaret, licet parti appellare ad Metropolitanum, quamvis reſideat in ejus arbitrio eas concedere. Ut prædictarum literarum monitorialium conceſſio obtineatur, quod debent quinque concurrere, aſſerunt Doctores infra citati, primum eſſe, quod nominatim contra teſtes non concedantur ratione formæ, niſi prævia diligentia de exequendo realiter, vel perſonaliter: quamvis ſine Canonica monitione non procedatur ad excommunicationem, dicit Franc. Marc. *dec. 851. & 853. p. 2. per text. in cap. conſtitutionem, de Sentent. excommun. lib. 6.* Secundum eſſe, quod res, pro qua hujuſmodi literæ conceduntur, non ſit minimi, aut exigui momenti, refert Franc. Marc. *deciſ. 803. p. 2.* & Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 90.* Tertium eſſe, quod contineant clauſulam juſtificativam, alias ſunt invalidæ, decidit Sayr. *dec. 3. de Cenſib. & deciſ. 3. de Clerico excomm. miniſt.* Quartum eſſe quod Adverſarius non ſit certus, alioquin via ordinaria eſſet expediendum; teſtatur Alexan. Raud. *deciſ. 60.* Quintum eſſe, quod dentur hæ literæ monitoriales in ſubſidium, id eſt, deficiente alia probatione, reſolvit Sayr. *dec. 4. de Cenſib.*

† *Ad finem revelationis, &c.*) Vide Maur. Burgium *de modo proced. ex abrupto, centur. 11. quæſt. 8. num. 233.* & alios relatos per Ric. *collect. 120. part. 1. & collect 1422. pag. 4.*

γ *Præterquam ab Epiſcopo.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. part. 1. verbo, Vicarius, verſ. 17. p. 338.* Quid in Vicariis Epiſcoporum? Vide P. Sanch. *de Matrimon. lib. 3. diſp. 19. n. 16.*

* *Cauſaque diligenter, &c.*) Vide *text. in cap. Epiſcopi, in cap. nemo Epiſcoporum, & cap. nullus ſacerdotum 11. quæſt. 3. in cap. Sacro. de ſent. excommun.* Covar. Div. Thom. & alios relatos per Salzed. ad Bern. Diaz in *praxi can. cap. 38. lit. B. & in cap. 76. lit. C.*

† *In cauſis vero judicialibus, &c.*) Vide Guttier. *de juram. confirm. 1. p. cap. 17. n. 9.* Seguram in *director. Judicum 2. p. c. 13. n. 34.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. c. 151. n. 5.* Pax. in *prax. tom. 2. cap. uni. num. 7. & 8.* Bobadillam in *tom. 1. ſuæ Politicæ lib. 2. cap. 17. num. 169.* Jac. Berritam *conſ. 3. num. 30. & in conſ. 4.*

* *Perſonarumque diſtrictionem, &c.*) Vide Covar. *1. lib. variar. cap. 2. n. 9.* Salzed. ad Bern. Diaz *ſupr. in cap. 122. lit. A.* & Bobadillam, *d. cap. 17. num. 195.* Azeved. in *l. 5.*

l. 5. tit. 1. lib. 2. novæ recopil. num. 77.

† *Hoc ſpirituali gladio, &c.)* Vide Azeved. in *lib. 3. tit. 2. n. 3. lib. 1. novæ recop.* Bobadil. *d. lib. 2. cap. 15. per totum.*

‡ *Nefas autem ſit, &c.)* An per hoc Decretum videantur prohibitæ tuitivæ appellationes? Negant Barth. Hurtad. *lib. 13. Gloſſ. 4. tit. 13. p. 2.* Vivald. in *Candelab. p. 2. in Explicat. Bullæ Cœnæ Domini caſu 16. a n. 114.* Latiſſime Azeved. *lib. 2. verſ. Item & decimo quarto tit. 6. l. 1. Recopil.*

* *Sæculari cuilibet magiſtratui, &c.)* Vide Cenedo in *collectan. 17. ad decretales num. 2.* poſt Vivald. Azeved. & alios, & Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. can. cap. 102. tit. A.* Bobadil. *d. lib. 2. cap. 18. n. 139.*

‖ *Per annum inſorduerit.)* Vide Covar. in *cap. Alma mater p. 1. §. 7. a n. 10.* Mandoſ. in *Annal. caſ. a n. 90. & in praxi tit. de Ingrat. cap. 5.* Duenh. *Reg. 153. verſ. Quarto amplia.* Rebuff. in *Repet. cap. Poſtulaſti, de Clerico excomm. miniſt. a num. 108. & in praxi tit. declarat. novæ proviſ. verbo, Teque abſolventes num. 10.* Maran. *de Ordine judic. p. 6. cap. de contumacia, num. 35.* Simanch. *de Cathol. inſtit. cap. 14. a num. 2. & cap. 27. num. 4.* Paul. Fuſc. *de Viſit. lib. 1. cap. 29. num. 2.* Perez *lib. 1. verſ. Et Excommunicatus perſiſtens tit. 5. & l. 9. in Gloſſ. verbo, eſt uſieri deſcomulgado, tit. 19. l. 8. Ordin.* Humad. *lib. 32. Gloſs. 2. a princip. tit. 19. p. 1.* Salzed. in *praxi cap. 116. a num. 4.* Azeved. ad *lib. 14. tit. 14. l. 4. novæ recop.* Zerol. in *praxi Epiſcop. p. 1. verbo, Clericus, pag. 78. ad fin.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 103. art. 3. in fine.* (Jo. Gutt. in *quæſt. can. lib. 1. cap. 12. num. 20.* Cened. plures referens *collect. 13. ad decretum.*) Gonzal. ad *Reg. 8. Cancell. gl. 15. num. 103. cum ſeq.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 119. n. 2. cum ſeq.* qui duo poſteriores reſolvunt, quod ſi quis fuerit excommunicatus propter debitum civile, ob non ſolutionem alicujus rei, non habebit locum hujuſmodi privatio propter inſordeſcentiam.

CAPUT IV.

Epiſcopi, Abbates, & Generales Ordinum poſſunt pro ſua conſcientia ſtatuere omne, quod magis expedire judicaverint circa Miſſarum numeroſarum recitationem.

* COntingit ſæpe in quibuſdam Eccleſiis vel 1. tam magnum Miſſarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impoſitum eſſe, ut illis pro ſingulis diebus, a teſtatoribus præſcriptis, nequeat ſatisfieri; vel Eleemoſynam hujuſmodi pro illis celebrandis adeo tenuem eſſe, ut non facile inveniatur, qui velit huic ſe muneri ſubjicere; unde depereunt piæ teſtantium voluntates; & eorum conſcientias, ad quos prædicta ſpectant, onerandi occaſio datur. Sancta Synodus, cupiens hæc ad pios uſus relicta, quo plenius, & utilius poteſt, impleri, facultatem dat Epiſcopis, ut in Synodo diœceſana, & itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in ſuis Capitulis Generalibus, re diligenter perſpecta, poſſint pro ſua conſcientia in prædictis Eccleſiis, quas hac proviſione indigere cognoverint, 2. ſtatuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque Eccleſiarum utilitatem viderint expedire; ita tamen, ut eorum ſemper defunctorum 3. commemoratio 4. fiat, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ea ad pios uſus reliquerunt.

DECLARATIONES.

Congregat. Concilii cenſuit, ex decreto Concilii, *cap. 4. Seſſ. 25.* non licere Epiſcopo reducere onera miſſarum beneficio in fundatione appoſita. 3. Mar. 1597.

Congreg. Conc. cenſuit, reditus pia teſtantium voluntate pro miſſarum celebratione aliiſque piis uſibus relictos, poſſe ab Epiſcopo in diſtributiones quotidianas, neque in alium uſum quantumvis pium, ullo modo converti. 28. Jan. 1600.

1. *Tam magnum Miſsarum.)* Caput hoc intelligendum eſt de Miſſis tantum, & non de aliis ſuffragiis.

Hoc decretum habet locum etiam in reductione Officiorum pro defunctis.

Improbata fuit certa taxa Eleemoſynarum, pro miſſis a teſtatoribus præſcriptis. Non intelligitur hoc capitulum de Miſſis in fundatione impoſitis, ſed de relictis.

2. *Statuere circa hæc, quidquid, &c.)* Congregatio cenſuit Epiſcopum in Synodo Dioceſa-

ceſana poſſe conſtitutiones facere abſque conſenſu & approbatione cleri; debere tamen eum requirere conſilium Capituli, licet illud non teneatur ſequi, niſi in quibuſdam caſibus a jure expreſſis de Synodo.

3. *Vt eorum ſemper defunctorum.*) Hæc dictio *ſemper* non refertur neque ad tempus, neque ad diem, ſed intelligi debet *ſemper ſingulis Miſſis*, quas jure reductionis celebrari contigerit.

4. *Commemoratio fiat.*) Hic ſatisfit per intentionem applicationis Miſſarum per preces, quæ offeruntur in ſecundo memento, & per collectas fieri poſſunt. Religioſi, qui ob paupertatem Sacerdotum Miſſarum oneri ſatisfacere nequeunt in ſuis Capitulis provincialibus, prout magis expedire judicaverint, providere poterunt.

REMISSIONES.

α Vide Concil. Brachar. *act.* 4. *cap.* 26. *in fine*, Seraph. *dec.* 611. Fr. Emman. in *ſum. p.* 1. *cap.* 252. *n.* 13.

β *Itemque Abbatibus & Generalibus Ordinum.*) Optime Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *Verbo, Miſſa* §. 3. *pag.* 228. Fr. Emman. *qu. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 13.

CAPUT V.

Rebus bene conſtitutis, & certum onus annexum habentibus nihil omnino detrahatur.

RAtio poſtulat, ut illis, quæ bene conſtituta ſunt, contrariis Ordinationibus non detrahatur: quando igitur ex beneficiorum quorumcunque 1. erectione, ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus, 2. qualitates aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt injuncta, in beneficiorum collatione, ſeu in α quacunque alia diſpoſitione, 3. eis non derogetur. β Idem in præbendis Theologalibus, Magiſtralibus, Doctoralibus, aut Præsbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocunque ita conſtituta fuerint, obſervetur, ut eorum qualitatibus, vel Ordinibus nihil in ulla proviſione detrahatur: & aliter facta proviſio ſurreptitia cenſeatur.

DECLARATIONES.

1. *Erectione ſeu fundatione.*) Habens Capellam, non tenetur promoveri ad Sacerdotium, dummodo in fundatione cautum ſit, ut Capellanus per ſeipſum Miſſas celebret: attamen interea debet curare, ut per alium Miſſæ in illa Capella celebrentur, nec erit ſatisfactum oneri, ſi Miſſæ in alia Eccleſia erunt celebratæ.

2. *Qualitates aliquæ requiruntur.*) Congregatio cenſuit, non licere Epiſcopo poſt Concilium, etiam accedente Patronorum conſenſu, derogare qualitatibus in beneficii fundatione appoſitis: ideoque ſi beneficium in fundatione certam ætatem requirat, non poſſe Epiſcopum illud ei conferre, qui nequaquam fuerit hujuſmodi ætatis.

Capellæ non intelliguntur habere onus celebrandi Miſſam, niſi ex fundatione cautum ſit, *ut per ſeipſum. &c.*

3. *Eis non derogetur.*) Ne quidem de conſenſu patronorum, quorum circa hoc nulla eſt poteſtas, ſed omnino obſervari debet fundatio. Itaque ſublata eſt facultas, de qua Doctores in *cap. cum acceſſiſſent, de Conſt. ubi Abbas, num.* 5.

REMISSIONES.

α *Quacunque alia diſpoſitione.*) Quod valet conditio poſita in fundatione beneficii, quod tale beneficium conferatur conſanguineis, reſolvunt Hojed. *de benefic. p.* 1. *cap.* 23. *num.* 132. *& cap.* 14. *num.* 107. Lambertin. *de jure patron. p.* 1. *lib.* 1. *quæſt.* 9. *princip. a num.* 109. *& lib.* 1. *p.* 2. *art.* 2. *quæſt.* 2. *princip. a num.* 1. Sebaſt. Medices *de acquir. rer. domin. Gloſs.* 1. *p.* 3. *num.* 352. Azeved. *l.* 14. *num.* 13. *tit.* 3. *lib.* 1. *novæ Recopil. & lib.* 5. *num.* 2. *tit.* 6. *eod. lib.* * Rota noviſ. *dec.* 194. *num.* 1. de qua per Farin. 2. *p. civil.* Vide etiam tradita per Azeved. in *l.* 9. *tit.* 6. *lib.* 1. *novæ recop. num.* 6. Guttier. *conſ.* 1. *num.* 1. 12. 17. *&* 19. ubi quæ ſtante hoc decreto Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum præſervato, nec pro una vice, alterando qualitates a teſtatore requiſitas adhuc cum conſenſu patroni, quod etiam Azeved. *d. tit.* 6. *in lib.* 5. *n.* 2. niſi conſenſus præſtaretur a fundatore.

β *Idem in præbendis.*) Vide Gonzal. ad *Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 2. *num.* 19. & vide quid *Gloſs.* 29. *num.* 3.

CA-

CAPUT III.

Præſcribitur modus, quem obſervare debet Epiſcopus viſitans Capitula exempta, ac perſonas, cum deputatis duobus ex parte Capituli, tam in criminibus ex incontinentia, quam aliter.

1. STatuit ſancta Synodus, ut in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis Decretum ſub fel. rec. Paulo III. (*a*) quod incipit, 2. Capitula Cathedralium, obſervetur, non ſolum, 3. β quando Epiſcopus viſitaverit, ſed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicujus, 4. contra aliquem ex contentis, 5. in dicto Decreto procedat, ita tamen, ut, cum extra viſitationem proceſſerit, infraſcripta omnia locum habeant; videlicet 6. γ δ ut Capitulum initio cujuslibet anni 7. eligat ex Capitulo duos, de quorum conſilio, * & aſſenſu Epiſcopus, 8. vel ejus Vicarius, tam 9. in formando proceſſum, quam in cæteris omnibus actibus uſque ad finem cauſæ incluſive, 10. coram Notario tamen ipſius Epiſcopi, & in ejus domo, 11. aut conſueto tribunali procedere teneatur. ε Unum autem tantum ſit utriuſque votum, poſſitque alter Epiſcopo accedere. Quod ſi ambo ab Epiſcopo diſcordes in aliquo actu, ſeu interlocutoria, vel definitiva ſententia fuerint; tunc intra ſex dierum ſpatium cum Epiſcopo tertium eligant: & ſi in electione tertii etiam diſcordent, ad viciniorem Epiſcopum electio devolvatur; & juxta eam partem, cum qua tertius conveniet, articulus, in quo erat diſcordia, terminetur: alias proceſſus, & inde ſecuta nulla ſint, nulloſque producant juris effectus. (*b*) 12. In criminibus tamen 13. ex incontinentia provenientibus, de qua in Decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depoſitionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne judicium eludatur, & ideo opus ſit 14. perſonali detentione, † (*c*) poſſit initio ſolus Epiſcopus 15. ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere: ſervato tamen in reliquis ordine præmiſſo. In omnibus autem caſibus ea ratio habeatur, ut juxta qualitatem delicti * ac perſonarum, delinquentes ipſi in loco decenti cuſtodiantur. (*d*) Epiſcopis præterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par eſt; eiſque in choro & in Capitulo, 16. in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis ſit 17. prima ſedes, & locus, quem ipſi elegerint, & 18. præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. 19. Quod ſi aliquid Canonicis ad deliberandum proponant; nec de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante agatur; (*e*) 20. Epiſcopi ipſi 21. Capitulum convocent, 22. vota exquirant, & juxta ea concludant. Abſente vero Epiſcopo omnino hoc 23. ab iis de Capitulo, ad quos hoc de jure, vel conſuetudine ſpectat, perficiatur, 24. nec ad id Vicarius Epiſcopi admittatur. Cæteris autem in rebus 25. Capituli juriſdictio, & poteſtas, ſi quæ eis competit, & bonorum adminiſtratio ſalva, & intacta omnino relinquatur. 26. Qui vero non obtinent dignitates, 27. nec ſunt de Capitulo, ii omnes in cauſis Eccleſiaſticis Epiſcopo ſubjiciantur: ζ non obſtantibus, quoad ſupradicta, privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, 28. necnon conſuetudinibus, 29. etiam immemorabilibus, † ſententiis, juramentis, 30. concordiis, quæ tantum ſuos obligent auctores, (*f*) ſalvis tamen in omnibus privilegiis, quæ Univerſitatibus Studiorum generalium, † ſeu earum perſonis ſunt conceſſa. 31. Hæc autem omnia, & ſingula in

a Sup. ſeſſ. 6. de ref. c. 4.

b Inf. c. 14. & ſup. ſeſſ. 24. de Matrim. c. 8.

c c. qualiter c. 2. de accuſ. & c. tuæ, de pœn.

d Concil. Carth. IV. c. 35. c. Epiſc. in Eccleſiis, 95. diſt.

e c. novit cum ſeq. de his, quæ fiunt a præl. ſine conſ. cap.

f c. jur. alleg. in meo tract. de privilegiis ſcholarium, maxime privil. 64. cum ſeq.

in iis Eccleſiis locum non habeant, in quibus Epiſcopi, aut eorum Vicarii ex conſtitutionibus, vel privilegiis, aut conſuetudinibus, ſive Concordiis, ſeu quocumque alio jure majorem habent poteſtatem, auctoritatem, ac juriſdictionem, quam præſenti Decreto ſit comprehenſum, quibus ſancta Synodus derogare non intendit.

DECLARATIONES.

1. *Statuit ſancta Synodus.*) Decretum hoc loquitur ſolum de Capitulis exemptis, & iis, quæ conſuetudine aut alio ſpeciali jure ſe tuebantur adverſus Epiſcopos, ea autem jure Epiſcopo ſunt reſtituta, ſed illis non utetur niſi cum conſilio, & aſſenſu duorum electorum ex Capitulo, &c. Non exempta autem capitula non comprehenduntur, etiamſi multa habeant privilegia.

2. *Capitula Cathedralium.*) Hoc Decretum non pertinet ad Eccleſiam Cathedralem tamquam Cathedralem, ſed tamquam exemptam: unde Collegiata, quæ prius non erat exempta, ſed in omnibus Epiſcopo ſubjecta, ſi poſtea eſt erecta in Cathedralem non comprehenditur hoc Decreto.

Si Capitula, de quibus hoc Decretum & ſupra *Seſſ. 6. cap. 4.* ſunt exempta a juriſdictione Epiſcoporum, tenentur ſervare Decretum illius Concilii Provincialis, cui interfuit Epiſcopus.

3. *Quando Epiſcopus viſitaverit.*) Debere ita obſervari Congregatio Concilii cenſuit. Vide quæ ſupra notata ſunt *ſeſſ. 6. cap. 4.*

Circa hoc Capitulum fuerunt propoſita varia dubia. *Primum*. An in viſitatione Abulenſis Eccleſiæ, vel perſonarum Epiſc. neceſſario deberet aſſumere Notarium & Secretarium Capit. vel potius unum ex ſuis Notariis, quem ipſe ad hoc elegiſſet, cum in Concil. Trid. hoc *cap. 6.* expreſſe ſit diſpoſitum, quod acta fiant coram Notario Epiſcopi? *Secundum*, an Epiſcopus viſitando poſſit ſolus ſine adjunctis Capitularibus peccata & exceſſus Capitularium (quos correctione & punitione dignos repererit) corrigere, punire, & emendare? *Tertium*, an Epiſcopus vel ejus Vicarius, quando ſimul cum adjunctis Capitularibus, extra viſitationem, contra aliquem ex Capitularibus ad punitionem delictorum procedunt juxta formam Concil. Trident. hoc *cap. 6.* debeat ei ſervire Fiſcalis ipſius Epiſcopi, qui crimina accuſet & proſequatur? vel potius an ad hoc munus ſit aſſumendum, & nominandus alius Fiſcalis ex ſervitoribus vel Capellanis dictæ Eccleſiæ Abulenſis?

Ad hæc ita reſponderunt Domini Cardinales, & quidem ad *Primum*, quod in viſitatione, de qua agebatur, proprius Notarius ab Epiſcopo eſſet aſſumendus, non illi tamen Capitulo ſuſpectus. Ad *ſecundum*. Non teneri Epiſcopum in præfata viſitatione adhibere adjunctos Capitulares; & aliquod crimen poſſe per ſe corrigere & punire, non tamen pœna ordinaria; ſed ea quæ ad morum magis emendationem, quam punitionem reſpiciat. Ad *tertium*. Poſſe eundem Epiſcopum aſſumere fiſcalem vel alium, quem ipſe deputare maluerit.

Ex parte ejuſdem Epiſcopi denuo propoſita fuerant hæc dubia: *Primum* eſt, An Epiſcopus ſolus, abſque adjunctis Capitularibus poſſit Capitulum viſitare. *Secundum*. An hæc viſitandi facultas extenderetur etiam ad res & bona Capituli, ejuſque adminiſtratores. *Tertium*. An hujuſmodi deciſio haberet locum etiam caſu quo adminiſtratio rerum & bonorum inter Epiſcopum & Capitulum eſſet communis. *Quartum*. Quatenus Epiſcopo competat facultas viſitandi, etiam tunc, cum adminiſtratio eſt communis, an præſcribendus ſit modus Epiſcopo, ne immutet aut tollat decreta ab adminiſtratoribus facta, ne eorum poteſtas, aut auctoritas labefactetur. *Quintum*. An liceret Epiſcopo exigere juramentum a viſitatis. *Sextum*. An de rebus ſcandaloſis tantum, & publicis, an etiam ſecretis & occultis in viſitando poſſet inquirere. *Septimum*. An eſſent danda tranſumpta eorum, quæ Epiſcopus viſitando punitione digna reperiſſet. *Octavum*. An Capitulum poſſit viſitari ab Epiſcopo in ſua domo Epiſcopali, an in loco Capitulari tantum. *Nonum*. An Epiſcopus viſitando poſſit recuſari, tamquam ſuſpectus. *Decimum*. An Epiſcopus viſitans, juramentum, & acta viſitationis in ſcripturam redigere poſſit, præſertim ſi reſpiciebant perſonas Capitulares, contra quas nonniſi cum adjunctis eſt procedendum, juxta hoc *cap. Ad primum, de viſitatione*, reſpondit Congregatio Epiſcopum poſſe. Quod ſic (ut prætenditur) Capitulum habet ſtatutum ab Apoſtolica Sede confirmatum. Hunc articulum Congregatio rejecit ad Rotam, dummodo interea non retardetur vi-

viſitatio. *Ad ſecundum* reſpondit, facultatem viſitandi, etiam ad res & bona Capituli, ejuſque adminiſtratores extendi, alias eluſoria eſſet viſitatio, ſi negligentes & bonorum uſurpatores non caſtigaret. *Ad tertium*, reſpondit prædictum Epiſcopum etiam eo caſu viſitare poſſe, non excedendo tamen terminos viſitationi præſcriptos. *Ad quartum*, nullum alium Epiſcopo præſcribendum modum, quam quod juxta viſitationis limites ſe contineat. *Ad quintum*, de juramento non licere in viſitatione præparatoria, ſecus in Capitulo: an autem depoſitiones teſtium ſint redigendæ in ſcripturam? Congregatio dixit maturius utraque parte informata, ſe deliberaturam. *Ad ſextum*, reſpondit poſſe etiam in iis. *Ad ſeptimum*, de tranſumptis dandis, poſſe itidem in præparatoria, ſecus vero in Epiſcopali. *Ad octavum*, dixit, Epiſcopum non poſſe nec potuiſſe viſitare in domibus Epiſcopalibus, ſed cum viſitare voluerit Capitulum, accedere debere ad locum ipſum, quo Capitulares congregari & eorum actus expediri conſueverunt, ſi tamen id congrue fieri poteſt: ſin minus, ad locum congruum & commodiorem. Sed ſemper tenetur accedere ad locum Capitularem, quoties proſequi voluerit viſitationem alicujus particularis perſonæ de Capitulo. *Ad nonum*, reſpondit, ſæpe dictum Epiſcopum recuſari non poſſe, nec cum generalem viſitationem aggreditur, nec cum ad ſpecialem deſcendit, ſi modo ſine ſtrepitu & figura judicii procedens pœnas imponit delictorum non ordinarias, ſed eas tantum, quæ morum emendationem reſpiciunt, & modum corrigendi non excedant. *Ad decimum, & ultimum*, de redigendis in ſcripturam juramento & actis viſitationis, reſpondit id non poſſe.

Congregatio cenſuit de voto Rotæ, hoc Decretum non ſolum comprehendere Capitula exempta, ſed & omnia alia prætendentia rite ſe poſſe tueri, non modo adverſus viſitationem, ut *cap.* 4. *Seſſ.* 6. ſed etiam adverſus ea, quæ hic diſponuntur, quando agenda ſunt extra viſitationem, ſive vigore privilegiorum etiam ex fundatione competentium, necnon conſuetudinum etiam immemorabilium, ſententiarum, juramentorum & concordiarum, quæ tantum ſuos obligent auctores.

Fuit dubitatum, an portionarii, qui habent vocem in Capitulo, poſſent viſitari ab Epiſcopo abſque adjunctis: & fuit reſolutum, quod ſic, quia etiamſi habeant vocem in Capitulo, non propterea erunt de Capitulo, eo quod de Capitulo ſint Canonici tantum, Fel. in *proœm. Decretal.* & habere vocem in Capitulo non operatur, quod quis ſit de Capit. *gloſs. & Doct. in Clem.* 2. *de ætat. & qualit.*

Congregatio Concilii cenſuit, non ex eo, qui portionarii integri, & dimidii habent vocem in Capitulo, illos eſſe Capitulares, ſed tunc inter Capitulares cenſeri debere, cum ex Apoſtolico privilegio, vel ex conſuetudine aut Eccleſiæ ſtatuto inter Capitulares connumerentur. Ideo ſi ipſi talibus facultatibus non potiantur, Epiſcopus poterit contra illos non cum adjunctis ſolum procedere. 22. Junii 1593.

4. *Contra aliquem ex contentis.*) Facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus exemptis pertinens ad Epiſcopum, & adjunctos, juxta hoc *cap.* non devolvitur ad Epiſcopum, ſi adjuncti requiſiti cum eo procedere negligant vel recuſent.

5. *In dicto Decreto procedat.*) Hæc facultas non eſt privatoria ad eos, qui jus habent viſitandi & corrigendi, quia iis licebit viſitare ſeorſim ab Epiſcopis, & correctos ab iſtis non poterit Epiſcopus de novo corrigere.

Hoc Decretum plane eſt obſervandum, etiamſi Capitulum ipſum deliquerit, vel aliquis ex Canonicis de mandato Capituli, etiamſi Canonicus extra civitatem delinquat; maxime degens in aliquo loco, ut puta in loco ſui beneficii, vel ſi deliquerit intra corpus ſuæ Eccleſiæ.

Subcollectores Cameræ Apoſtolicæ ad nudum miniſterium exigendi certis caſibus in his partibus deputati, ſi ſunt Canonici, vel alias beneficiati, ab Epiſcopo viſitari & corrigi non poſſunt. Sic reſponſum fuit Epiſcopo Segobienſi.

6. *Ut Capitulum initio cujuslibet anni.*) Quando ſcilicet exemptum eſt a juriſdictione Epiſcopi, & ſic quæ diſponuntur in hoc *cap.* & *cap.* 4. *Seſſ.* 6. habent locum tantum in Capitulis a juriſdictione Epiſcoporum exemptis. *Hoc hactenus ſæpe declaratum eſt.*

Propoſitum fuit, An ad Epiſcopum vel alium Superiorem pertineat facultas procedendi contra Capitulares, quando univerſum Capitulum deliquit? Item dato quod ad Epiſcopum pertineat, an de conſilio & aſſenſu duorum ex Capitulo procedere teneatur juxta hoc *cap.*

Ad has duas dubitationes Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. Interpretum ſic reſpondendum cenſuit, nempe, *quoad primum* hujuſmodi facultatem procedendi

dendi pertinere ad Epiſcopum etiam abſque adjunctis, quando totum Capitulum deliquit: modo delictum non ſit in perſonam Epiſcopi, vel in contemptum ejus, vel, ubi Epiſcopus habeat intereſſe: tunc enim ea facultas contra Capitulares procedendi devolvitur ad proximum ſuperiorem. *Ad ſecundum* vero reſpondit, Epiſcopum de conſilio & aſſenſu duorum ex Capitulo procedere non teneri.

7. *Eligat ex Cap. duos.*) In forma procedendi Epiſcopo hic præſcripta, licet ei ſecum adhibere duos de Capitulo exempto, quando procedere voluerit contra aliquem ex ipſis.

Ex hoc decreto poteſt ſolus Epiſcopus ſine adjunctis Capitularibus ad correctionem & punitionem portionariorum procedere, etiam caſu quo portionarii de conſuetudine, aut ex privilegio Apoſtolico vel Eccleſiæ ſtatuto in Capitulo vel ſemper vel plurimum haberent vocem.

De quorum conſilio & aſſenſu.) Conſilium & aſſenſus duorum Canonicorum a Capitulo pro cauſis criminalibus electorum ab Epiſcopo quærendum non eſt, ſi Capitulum totum deliquerit, aut illi duo electi.

8. *Vel ejus Vicarius.*) Congregatio cenſuit, Vicarium non teneri procedere cum adjunctis, niſi prout tenetur Epiſcopus.

9. *In formando proceſſum.*) Aliter tamen cenſuit Congregatio, quando a Capitulo uniuſcujuſque Eccleſiæ Collegiatæ non ea omnia obſervari debent, quæ decreta ſunt hoc Capitulo.

10. *Coram Notario tamen ipſius Epiſcopi.*) Etiam in viſitatione, quando eſt adhibendus Notarius, non tamen ad electionem Vicarii cum adjunctis. Id ſervandum eſt tam in extrajudicialibus, quam in judicialibus correctionibus.

Capitulo licet eligere duos Canonicos, qui cum Epiſcopo procedant in cauſis Canonicorum: nullum tamen jus habent in electione Fiſcalis, qui intervenire ſolet in criminibus Canonicorum reorum, ſed ejus electio ad Epiſcopum pertinet.

Excluſo Notario Capituli, electio Fiſcalis ad Epiſcopum ſolum pertinet, Epiſcopus vero poteſt aſſumere ſuum Fiſcalem vel alium, quemcumque voluerit, deputare.

11. *Aut conſueto tribunali.*) Ad electionem Epiſcopi, vel ejus Vicarii, dummodo non fiat in Eccleſia, Vicarius Epiſcopi debet convenire in conſueto tribunali, eo caſu quo procedit cum adjunctis, quod erat in Eccleſia Salamantina in clauſtro, dummodo ſit extra corpus Eccleſiæ.

Epiſcopus poteſt ſedere pro tribunali quocumque loco Diœceſis non exempto, ubi maluerit. Ita *cap. cum Epiſcop. de offic. Ord. in 6.*

12. *In criminibus etiam.*) Epiſcopus in viſitatione poteſt inquirere de criminibus occultis, & non ſolummodo de publicis & notoriis.

Cum magiſter Capellæ, cæterique Cantores & Organiſta ſint de Capitulo, an iſtos Epiſcopus punire ſine adjunctis poſſit? Congregatio cenſuit, niſi hæ perſonæ comprehendantur in confirmationibus Apoſtolicis, ex Concilio in hoc *cap.* omnes, qui non obtinent dignitates, neque ſunt de Capitulo, in cauſis Eccleſiaſticis Epiſcopo ſubjici.

13. *Ex incontinentia.*) In crimine concubinatus poteſt Epiſcopus ſolus ad informationes & carcerationem procedere, ubi de fuga timetur, idque abſque monitione, & forma hic præſcriptis.

14. *Perſonali detentione.*) Carceres pro Capitularibus delinquentibus in domo Epiſcopi eſſe debent.

In loco decenti cuſtodiantur.) Licet Canonici ſint cuſtodiendi in loco decenti, carcer tamen debet eſſe in domo Epiſcopali & non in Eccleſia.

15. *Ad ſummariam informationem.*) Etiam abſque monitione illa, de qua infra *cap.* 14.

Congregatio Concilii cenſuit, Decretum *d. cap. 6. Seſſ.* 25. habere locum in his tantum Capitulis, quæ exemptione, conſuetudine, aut alio ſpeciali jure ſe tuebantur adverſus juriſdictionem Epiſcopi, tamquam adepta eſſet Capitulis tantum hujuſmodi exemptio, aut aliud jus ſpeciale, quo ante Concilium nitebantur; tum etiam juriſdictionem, quam in Capitulares ante Concilium exercebant, Epiſcopo eſſe reſtitutam, qui tamen non aliter ea uti plane debet, aut poteſt, quam cum conſilio & aſſenſu duorum Canonicorum a Capitulo ad præſcriptum ejuſdem Concilii electorum. 13. Aug. 1599.

Epiſcopus viſitans tenetur dare tranſumptum, ſi reperit aliquod delictum carceratione vel caſtigatione dignum.

Mulctæ quæ exiguntur a Capitularibus, non ſunt aliquibus eorum functionibus applicandæ veluti portionibus, ſed piis locis.

Epiſcopi convocare Capitulum ad libitum poſſunt, dummodo non proponant de re

re ad commodum ſuum vel ſuorum ſpectante. Capitulum quoque ipſum poteſt, quandocumque voluerit, ſe congregare. Infra hoc *cap.* §. *Quod ſi aliquid.*

16. *In proceſſionibus.*) Ad Epiſcopum pertinet cum conſil. Capituli decernere & edicere, quo & qua dirigendæ deducendæque ſint proceſſiones, non obſtante immemorabili conſuetudine, prout eſt in Decreto Concilii.

Hoc Capituli conſilium declaravit eadem Congregatio intelligi oportere in proceſſionibus dumtaxat publicis, non autem in privatis. Privatas autem proceſſiones illas intellexit, in quibus alieni ſeu externi Clerici non evocantur, ſed a Capitularibus & Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas particulares cauſas. Porro in publicis proceſſionibus abſente Epiſcopo eandem facultatem habet Vicarius Generalis in proceſſionibus decernendis & dirigendis, quam Epiſcopus habere conſuevit.

17. *Sit prima ſedes.*) Per hæc verba fuit reſolutum, quod Rector Parochialis Eccleſiæ Ripæ Tranſenenſis, qui ex immemorabili conſuetudine deferebat in publica proceſſione Sacramentum Eccleſiæ, juxta *Clementinam unic. de reliquiis & vener. ſanct. & ſup. Seſſ.* 13. *Can.* 6. cedat Epiſcopo nuper electo, qui vult per ſe Sacramentum hujuſmodi deferre. Sic Congregatio cenſuit de menſe April. 1573.

18. *Et præcipua auctoritas.*) Non poteſt tamen ſolus Epiſcopus ſine Conſilio Capituli edicere & erigere proceſſiones, ſed tenetur illud adhibere, ſicut dicitur in hoc Decreto.

19. *Quod ſi aliquid Canonicis.*) Epiſcopo ex Decret. hujus *cap.* quod ad convocationem Capituli ſpectat, ea dumtaxat auctoritas eſt attributa, ut eo caſu ſolo poſſit ipſe ſuo arbitrio Capitulum convocare, vota requirere, & juxta ea concludere, dummodo non ſit actum de re ad ſuum vel ſuorum commodum ſpectante. In reliquis Concilium ſuum unicuique jus reſervavit. Eadem tamen Congregatio cenſuit, Epiſcopum convocare non poſſe Capitulum in illis caſibus, in quibus judex eſſe non poteſt. Et qui de re ſpectante ad Epiſcopalem dignitatem poteſt eſſe judex, convocare poteſt Capitulum.

20. *Epiſcopi ipſi.*) Eo caſu quo res eſſet pertinens ad commodum Epiſcopi, Concilium declaravit, quod Capitulum non poteſt convocari ſine conſenſu & præſentia Epiſcopi; reliquos autem caſus reliquit in terminis juris veteris. In Capitulis ergo non exemptis, quæ Ordinario ſubſunt, eſt ſervandum jus commune.

Epiſcopus controverſiam habens cum Capitulo, non poteſt domi ſuæ Capitulum congregare, ſed debet ad aulam capitularem convocare, in qua ſolitum eſt Capitulum ſemper convenire.

21. *Capitulum convocent.*) In domibus propriis poſſet convocari Capitulum caſu, quo non haberent Epiſcopi locum ad hoc ſpecialiter deputatum & decentem, in quo ſolitum eſſet convocare, & congregare Capitulum.

Epiſcopus Placentinus non poteſt Capitulum Eccleſiæ Cathedralis domi ſuæ congregare, ſed idem debet in aula Capitulari convocari, in qua antea ſolitum eſt ſemper Capitulum convocari.

Dubitatum fuit, an decretum Concilii hoc *cap.* quo conceditur facultas Epiſcopis convocare Capitulum, niſi de re ad ſuum vel ſuorum commodum ſpectante agatur, ſit intelligendum, quando res ad ſe vel ad ſuos privato nomine pertinet: an vero etiamſi pertinet ratione dignitatis Epiſcopalis? Congregatio cenſuit, quod Epiſcopus convocare non poſſit Capitulum in illis caſibus, in quibus judex eſſe non poteſt, & ſi de re ſpectante ad Epiſcopalem dignitatem poteſt eſſe judex, convocare poteſt Capitulum. Abb. in *cap. venerabili de Cenſ. in fin.*

Capitulum N. prætendit, Epiſcopum non poſſe viſitare perſonas Capitulares alibi quam in loco vel Camera Capituli, Congregatio cenſuit in loco decenti.

22. *Vota exquirant.*) Epiſcopus non habet vocem in Capitulo.

23. *Ab iis de Capitulo.*) Abſque conſenſu Epiſcopi.

Viſitatio ad favorem *cap.* 4. *ſeſſ.* 7. *& cap.* hujus eatenus competit ex his Decretis, Epiſcopo ut etiam liceat Decano & Capitulo Regulares perſonas ipſi Capitulo ſubjectas cumulative cum Epiſcopo, vel ſeorſum etiam ab eodem, (non tamen excludendo ipſum Epiſcopum toties quoties ſua auctoritate uti voluerit) viſitare, corrigere, & emendare juxta antiquam & immemorabilem hactenus obſervatam conſuetudinem.

24. *Nec ad id Vicarius Epiſcopi admittatur.*) Hoc intelligendum eſt, ſi Capitulum eſt exemptum. Et ita obſervari juſſit Congregatio cum Vicario Tarantinenſi.

25. *Capituli juriſdictio, & poteſtas.*) Declaratum fuit, debere hoc fieri juxta conſuetudinem & ſtatuta hactenus obſervata, & id-

& idcirco non poterit cogi Capitulum ad tenendum Secretarium, qui ſit Clericus in ſacris conſtitutus, ſed poteſt habere laicum; Punctator vero debet eſſe Clericus in ſacris conſtitutus, ſecundum Decretum Provincialis Compoſtellæ, reviſum per S. D. N. anno 1565. Et ſi ab immemorabili tempore deputatio punctatoris ad Capitulum pertineat, ita obſervetur, quia Concilium in hoc nihil innovat.

26. *Qui vero non obtinent dignitates.*) Qui non obtinent dignitates, nec ſunt de Capitulo portionarii, ſi in Cathedrali habent ſtallum, in choro veſtem Canonicalem & votum conſultivum; ſunt de Capitulo & comprehenduntur hoc Decreto.

Dubium faciebat Doctrina Inn. *in 2. ad finem de inſtit.* ubi requirit, quod quis habeat jus Canonici, per ea quæ cumulat Fel. Sed viſum fuit ſacræ Congregationi Illuſtriſſ. Cardinalium, quod propter votum conſultivum quod habent illi portionarii, dicantur eſſe de Capitulo, quantum ad diſpoſitionem hujus *cap.* Nam qui habet vocem in Capitulo, habet jus Canonici. Fel. in *cap. cum acc. n.* 34. *de conſtit.* quid autem de dignitatibus faciendum ſit, tenendum eſt, ſicut per eum ibidem dicitur.

27. *Nec ſunt de Capitulo.*) Et ſi ſubſint Capitulis, vel illis inſerviant, aut famulentur foris, aut in ipſa Eccleſia quantum ad divina & non aliter.

28. *Necnon conſuetudinibus.*) Congregatio cenſuit, non obſtare quod Vicarius Archiepiſcopi poſſit intervenire in Capitulo, & in eo præſidere, ſi talis facultas ei ante Concilium, ex conſtitutionibus aut conſuetudine, vel alio quocumque jure legitime competebat, juxta Decretum ejuſdem Concilii in fine. Præſertim ſi illud Capitulum nullo exemptionis, aut ſpeciali jure juvetur adverſus omnimodam ſubjectionem: in his tamen, in quibus eſſet agendum in Capit. de re ſpectante ad Archiepiſcopum, ſeu ſuorum commodum, Congregatio æquum cenſuit, ut ne ejus Vicarius interſit.

2. Julii 1597. Congregatio Concilii cenſuit, Epiſcopum in Synodo Diœceſana poſſe conſtitutiones facere abſque conſenſu & approbatione Cleri, debere tamen eum exquirere conſilium Capituli, licet illud non teneatur ſequi, niſi in quibuſdam caſibus a jure expreſſis.

29. *Etiam immemorabilibus.*) Derogatio immemorabilis, de qua hoc *cap.* extenditur ad diſpoſita *cap.* 4. *Seſſ.* 6. *ſupra.*

30. *Concordiis.*) Re propoſita a Rota, & perlata ad Illuſtriſſ. Cardinales, & in Congregatione maturata, Illuſtriſſimi cenſuerant derogationem, de qua in præſenti textu, concordias etiam a Sede Apoſtolica confirmatas comprehendere: quia attendenda eſt potius mens, quam verba legis, & ita fuit reſolutum ſub die 15. April. 1574. Sed iterum negotium excitantibus Dominis de Rota S. D. N. hunc textum declaravit ex Congregationis ſententia, cum ſuis derogationibus non comprehendere concordias a Sede Apoſtolica confirmatas.

Congregatio Concilii cenſuit, concordiæ confirmatæ a Papa in forma communi, cum qua concurrat conſuetudo immemorabilis, fuiſſe a Concil. Trid. *cap.* 6. *Seſſ.* 25. *de Reform.* derogatum. 28. April. 1594.

Fuit autem propoſitum in Congregatione: An intelligatur de concordiis confirmatis in forma communi, an vero de illis tantum, quæ ex certa ſcientia ſunt confirmatæ? Die 13. Nov. 1586.

Congregatio cenſuit, eſſe præſervatas ex hoc textu, & ex *cap.* 4. *Seſſ.* 6. concordias confirmatas ex ſcientia cum cauſæ cognitione dumtaxat.

Super interpretatione *cap.* 4. *Seſſ.* 6. & *cap.* 6. *Seſſ.* 15. Conc. Trid. facta per Dnn. de Rota inſtante Sacra Congregatione Illuſtriſſ. Cardinalium ejuſdem Concilii. Reſpondit ſic Decanus: De Ordinatione Sacræ Congregationis Illuſtriſſ. Cardinalium Concil. Trident. fuit propoſitum in Rota dubium, quod erat inter D. Epiſcopum Gadicenſem, & Decanum, & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ ſuper interpretatione tam *cap.* 4. *Seſs.* 6. quam hujus *cap.* & partibus hinc inde informantibus fuerunt Cardinales omnes ſine difficultate in voto, quod vigore harum conſtitutionum poſſint per Epiſcopos & alios majores Prælatos, Capitula Cathedralium & aliarum majorum Eccleſiarum, illarumque perſonæ viſitari, corrigi & emendari, etiam auctoritate Apoſtolica: non ſolum ſi Capitula hujuſmodi, ac perſonæ vellent ſe tueri exemptionibus, ſed etiam conſuetudinibus, ſententiis, juramentis, & concordiis, quæ tantum ſuos obligent auctores, non etiam ſucceſſores. Itaque Sacra Synodus comprehendit non ſolum Capitula exempta, ſed & omnia alia præcedentia ſe poſſe tueri adverſus viſitationem, ſub vigore conſtitutionum, &c. Notiſſimum enim eſt, indefinitum in lege æquipollere univerſali: præterea ſatis dixiſſet, *nullis exemptionibus*, ſi nihil ultra

im-

impedimentum exemptionis ſancta Synodus tollere voluiſſet, quod non eſt dicendum ſtantibus ſubſequentibus verbis, ſcilicet: *conſuetudinibus, ſententiis, juramentis, concordiis, &c.* Quam interpretationem clariſſime comprobant verba, quæ ſunt initio hujus capitis ſcilicet: *Statuit ſancta Synodus, ut in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, &c.* Qui tamen dicit (*omne*) nihil excipit aut excludit. Et hoc tenendum eſt, etiam caſu quo agendum ſit extra viſitationem, derogaturque privilegiis etiam ex fundatione competentibus, necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ſententiis, juramentis, & concordiis, quæ tantum ſuos obligent auctores, ſicuti dicitur in hoc *cap.*

31. *Hæc autem omnia & ſingula.*) Sancta Synodus in favorem Epiſcoporum addit *omnia & ſingula*, (de quibus hoc capitulum) locum non habere in his Eccleſiis, in quibus Epiſcopi aut eorum Vicarii, ex conſtitutionibus vel privilegiis aut conſuetudinibus ſive concordiis ſeu quocumque alio jure majorem habent poteſtatem, auctoritatem & juriſdictionem, quam præſenti Decreto ſit comprehenſum, quibus ſancta Synodus derogare non intendit. Ita hic in præſenti decreto dicitur. Ex quibus verbis tollitur unum motivum deductum per informantes pro parte ejuſdem Capituli, quo dicebatur præſentis Capitis tenor non continere derogationem ſtatutorum dicti Capituli. Sed aperte ex verbis proxime relatis conſtat de contrario, cum ſolum præſerventur conſtitutiones in favorem Epiſcoporum. Ex quibus infertur prædicta omnia verba multo fortius habere locum, ſi Capitulum neque ſit exemptum, aut conſuetudinem non habeat, aut ſententias, aut juramenta, aut concordias.

REMISSIONES.

α Vide Aloyſ. Ricc. in *collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 751. *per totum*, ubi in fine refert, menſe Aprili 1614. Illuſtriſſ. Cardin. cenſuiſſe, textum noſtrum procedere etiam in portionario, ita ut Canonici poſſint in conjudices eligi, & hujuſmodi portionarios habere jus votandi ut Canonicos, & poſſe agere ſicut Canonicos pro concernentibus Eccleſiæ utilitatem reſolvit Verall. *deciſ.* 91. *p.* 1. * Idem Ricc. *reſol.* 39. *in praxi reſolut.* Vide etiam ſupra *Seſſ.* 6. *cap.* 4. *de reformat.* & Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi can. cap.* 3. *lit. A. verſ. competit*, & Rotam noviſſ. *deciſ.* 174. *ex num.* 1. de qua per Farin. *p.* 1. *civil.* ubi etiam *dec.* 57. 62. & 168.

β *Quando Epiſcopus viſitaverit.*) Viſitationem Capitulorum, & perſonarum Epiſcopis conceſſam, eſſe intelligendam cumulative, non privative ad Abbates & Decanos, & alios, quibus ante Concil. competebat jus viſitandi, ſeorſum tamen ab Epiſcopis, per Illuſtriſſ. Cardin. deciſum referunt Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 154. *num.* 40. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel.* §. 2. *proœm. num.* 21.

γ *Ut Capitulum initio cujuslibet anni, &c.*) An habeat locum in Capitulo exempto ab Epiſcopo? Affirmant Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, Capitulum, verſ. Ad* 8. *p.* 84. Rot. Rom. *diverſ. deciſ.* 205. & 308. *p.* 2. quam refert Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 751. *in princ.* 1.

δ An ſi collectores Cameræ Apoſtol. ad nudum miniſterium exigendi certis caſibus in partibus deputati ſi ſint Canonici, vel alias beneficiati ab Epiſcopo viſitari & corrigi poſſint? Sacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe Epiſcopum non poſſe, refert Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 51. *num.* 82.

* *De quorum conſilio, &c.*) Vide Achil. de Graſſis *deciſ.* 57. Quod hæc forma ſit ſervanda tam in caſibus gravioribus, quam levibus, decrevit Rota noviſſima *deciſ.* 738. *in recollectis a Farinac.*

ε *Unum autem tantum ſit.*) Quid ſi diſcordent? Vide Guttier. *pract. l.* 1. *qu.* 94. * & *quæſt.* 93.

† *Perſonali detentione.*) Vide text. in *cap. qualiter* 24. *de accuſat.* & *in cap. tuæ* 6. *de pœnis.* Bern. Diaz in *prax. crim. cap.* 84. Farin. in *praxi crim. quæſt.* 1. maxime, ex *num.* 8. & *in quæſt.* 47. *num.* 153. *cum ſeq.* & *num.* 210.

* *Juxta qualitatem delicti, &c.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in praxi canon. cap.* 124. *lit. A.*

ζ *Non obſtantibus, quoad ſupradicta privilegiis.*) Locum non habere in concordiis a Sede Apoſtolica ex certa ſcientia confirmatis, docet Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 25. *num.* 14. † Vide Rotam noviſſ. *deciſ.* 715. *in recollect. a Farinac. num.* 4.

† *Conſuetudin. etiam immemorabilibus.*) Vide Horatium Lutium *de privil. ſcholar. privileg.* 64. Salzed. ad *Bern. Diaz in d. cap.* 3. *pag.* 10. *deciſ. Rotæ* 715. *num.* 4. *in recollectis a Farinacio.*

* *Concordiis.*) Vide Achil. de Graſſis *deciſ.* 60. Cæſarem de Graſ. *deciſ.* 88. Rotam noviſſ.

noviſſ. *deciſ.* 715. *num.* 3. & 4. *in recollect. a Farin.*

† *Univerſitatibus ſtudiorum generalium*, &c.) Vide Seraph. *deciſ.* 585. *num.* 2.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 44. *Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Acceſſus aut regreſſus ad beneficia Eccleſiaſtica tolluntur. Coadjutor quomodo, cui, & ex qua cauſa concedendus.

a c. ad Apoſtolicã 8. q. 1. c. ex tranſmiſſa & c. ad extirpandas ſucceſſion. de fil preſ. c. conſuluit. de jur. patr. c. ad hæc de deci. Conc. Ro. temp. Hilarii c. 5.

a &c. CUm (*a*) in beneficiis Eccleſiaſticis ea, quæ hereditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris conſtitutionibus ſint odioſa, & Patrum decretis contraria; nemini in poſterum acceſſus, aut ingreſſus, etiam de conſenſu ad beneficium Eccleſiaſticum cujuſcumque qualitatis concedatur: nec hactenus conceſſi ſuſpendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſticis, ac in quibuſcumque perſonis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus locum habeat. 1. In Coadjutoriis quoque cum futura ſucceſſione idem poſthac obſervetur, ut nemini in quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſticis permittantur. Quod ſi quando Eccleſiæ Cathedralis, aut monaſterii urgens neceſſitas aut evidens utilitas poſtulet Prælato dari Coadjutorem; is non alias cum futura ſucceſſione detur, quam hæc cauſa prius diligenter a Sanctiſſimo Romano Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ a jure & decretis hujus anctæ Synodi in Epiſcopis & Præatis requiruntur: alias conceſſiones ſuper his factæ ſurreptitiæ eſſe cenentur.

DECLARATIONES.

1. *In coadjutoriis.*) Epiſcopo cuidam petenti, ut poſſit facere Coadjutorem in Abbatia, quam in Epiſcopatus reſignatione retinuit, conceſſum eſt, ut eligat Vicarium ad vitam, vel coadjutorem, &c. cum non obſtet præſens Capitulum.

REMISSIONES.

α Vide Flamin. *de Reſign. lib.* 6. *quæſt.* 5. *num.* 96. (* & *in tract. de confident. benefic. quæſt.* 27. *a num.* 72.) P. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 21. *col.* 883.

β De Coadjutoria vide Quintanadv. *Eccleſiaſt. lib.* 2. *a num.* 30. *cum ſeqq.* latiſſime Nicol. Garſ. *de benef. p.* 4. *cap.* 5. *per totum.*

γ Quando concedi ſoleant Coadjutoriæ, Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 9. *num.* 43. *cum ſeqq.*

δ *In Coadjutoriis*, &c.) Vide P. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *col.* 257. & vide quid Gonzal. *d. gloſſ.* 5. *num.* 33. & 34.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 45. *Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

Beneficiati ſint hoſpitales. Hoſpitalia regantur prout fert fundatio, partiantur proventus, ac bona. Epiſcopus ad hæc advigilet, contra tamen fundationem nihil agat, quam obſervare curet, adhibitis pœnis.

a ADmonet ſancta Synodus quoſcumque Eccleſiaſtica beneficia ſæcularia, ſeu regularia obtinentes, (*a*) ut hoſpitalitatis officium a ſanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum proventus licebit, prompte benigneque exercere aſſueſcant, memores eos, qui hoſpitalitatem amant, (*b*) Chriſtum in hoſpitibus recipere. Illis vero, quæ hoſpitalia vulgo nuncupata, ſeu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, ſenum, pauperumve uſum præcipue inſtituta, 1. in commendam, adminiſtrationem, aut quemcumque titu-

a c. 1. & c. quieſcamus, 42. diſt. c. Archid. 25. diſt. c. volumus 89. diſt. c. quia ad fin. & c. Moſ. 12. q. 2. c. quoniam 16. q. 1.
b Matt. 25.

titulum, aut etiam Eccleſiis ſuis unita, obtinent, vel ſi Eccleſiæ Parochiales hoſpitalibus forte unitæ, aut in hoſpitalia erectæ, earumque patronis in adminiſtrationem conceſſæ ſint, præcipit omnino, ut impoſitum illis onus, officiumve adminiſtrent, atque hoſpitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant; (c) juxta Conſtitutionem Concilii Viennenſis, alias in hac eadem Synodo ſub fel. rec. Paulo III. innovatam, quæ incipit, quia contingit. β Quod ſi hoſpitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta; nec in loco, ubi ſunt dicta hoſpitalia, ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium uſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit, ac pro loco, & tempore utilior, convertantur, prout Ordinario, cum duobus de Capitulo, qui rerum uſu peritiores ſint, per ipſum deligendis, magis expedire viſum fuerit: niſi aliter forte, etiam in hunc eventum, 2. in eorum fundatione, aut inſtitutione fuerit expreſſum: quo caſu, quod ordinarium fuit, obſervari curet Epiſcopus, aut, ſi id non poſſit, ipſe, prout ſupra, utiliter provideat. Itaque ſi prædicti omnes, & ſinguli, cujuſcumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiamſi laici fuerint, qui adminiſtrationem hoſpitalium habent, non tamen regularibus ſubjecti, ubi viget regularis obſervantia, ab Ordinario moniti, hoſpitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, neceſſariis, re ipſa obire ceſſaverint, non ſolum per Eccleſiaſticas cenſuras, & alia juris remedia ad id compelli poſſint, ſed etiam hoſpitalis ipſius adminiſtratione, curave perpetuo privari poſſint; aliique eorum loco ab iis, ad quos ſpectabit, ſubſtituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum reſtitutionem, quos contra ipſorum hoſpitalium inſtitutionem perceperunt, quæ nulla eis remiſſione aut compoſitione indulgeatur, in foro conſcientiæ teneantur; nec adminiſtratio ſeu gubernatio hujuſmodi locorum uni & eidem perſonæ ultra triennium † deinceps committatur; niſi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obſtante, quoad omnia ſupradicta, quacumque unione, exemptione, & conſuetudine in contrarium, etiam immemorabili, ſeu privilegiis, aut indultis quibuſcumque.

c Clem. quia contingit, de rel. dom. & ſup. ſeſſ. 7. c. ult.

DECLARATIONES.

1. *In Commendam.*) Hoſpitalia ob rationabilem cauſam quandoque a ſede Apoſtolica ad quatuor menſes tantummodo commendantur, cum clauſula, *quod omnes fructus in uſus pauperum convertantur.*

Petenti Cardinali de Piſis, ut Hoſpitale Placentinum vacans morte ejus familiaris, ſibi ſolum ad ſex menſes commendaretur, Congregatio cenſuit dandum & cuſtodiendum ad quatuor menſes per Breve, cum onere tamen, ut poſtea de idoneo viro provideatur ex hoc Decreto, & modo interim ipſe nullos inde fructus percipiat, ſed omnes in uſum Hoſpitalis convertat.

Congregatio cenſuit comprehendi Hoſpitale, cujus a 300. annis citra collatio & inſtitutio in perpetuum titulum dari conſuevit, quia Concilium excipit unum caſum dumtaxat, videlicet quando aliter in fundatione cautum reperitur.

Qui eorum inſtitutione proximior ſit.) In Hoſpitalibus, in quibus non habentur laborantes proprio morbo juxta proprium inſtitutum Hoſpitalis, licet videantur recipiendi proximiori morbo laborantes, juxta verba Concilii, non tamen ejiciendi ſunt, ſi qui alioquin pauperes, diverſo morbo laborantes, aut alii miſerabiles reperiantur, cum vere mens conſilii fuerit providere, ne qui poſſident hoſpitalia, omnes fructus in uſus proprios convertant, ſub prætextu, quod non inveniantur infirmi ſecundum primam inſtitutionem hoſpitalis.

2. *In eorum fundatione vel inſtitutione.*)

Congregatio Concilii die 4. Februarii 1581. cenſuit poſſe, & debere admitti id, quod aliter fieri cautum eſt in fundatione.

REMISSIONES.

« An poſſit aliquis compelli ad hoſpitalitatem? Vide Laram in *l. ſi quis a liberis*, §. *& ſi impubes*, *num.* 37. Menoch. *de arbitr. caſu* 184. *num.* 43. Pat. Henriquez *par.* 2. *ſum. pag. mihi* 1147. Tiraq. *de pœnis temp. cauſæ* 44. *num.* 10. Spin. in *Specul. Teſtam. gloſſ.* 6. *princ. num.* 8.

* *Hoſpitalibus forte unita, &c.*) Vide Nicol. Garc. *de benefic. par.* 1. *cap.* 3. *ex num.* 2.

ß *Quod ſi Hoſpitalia, &c.*) Vide Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 84. *art.* 2. *verſ. Secundum*. Zerol. in *praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Hoſpitale*, *num.* 8.

† *Ultra triennium, &c.*) Vide Nicol. Garciam *dict. cap.* 3. *num.* 7.

CAPUT IX.

Quomodo probandum juſpatronatus: cui deferendum, ſimiliter etiam vetitæ nonnullæ acceſſiones, quædam vero minime. Legatur, & teneatur hoc Capitulum.

« &c. SIcuti legitima patronatuum jura † tollere, piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare, æquum non eſt; ſic etiam, ut hoc colore beneficia Eccleſiaſtica in ſervitutem, quod a multis impudenter fit, redigantur, non eſt permittendum. ζ n Ut igitur debita in omnibus ratio obſervetur, decernit ſancta Synodus, ut titulus juriſpatronatus ſit ex (*a*) fundatione, * vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis jure requiſitis 1. oſtenditur; ſive etiam 2. & ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, ι qui hominum memoriam excedat, aliaſve ſecundum juris diſpoſitionem. † In iis vero perſonis, ſeu Communitatibus, « vel Univerſitatibus, in quibus id jus plerumque 3. ex uſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, * plenior, & exactior probatio † ad docendum verum titulum requiratur, 4. nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quam ſi præter reliqua ad eam neceſſaria, præſentationes, etiam continuatæ, † non minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio, * quæ omnes effectum ſortitæ ſint, 5. authenticis ſcripturis probentur. 6. Reliqui patronatus omnes in beneficiis, tam ſæcularibus, quam regularibus, ſeu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuſcumque aliis beneficiis, in Cathedrali, 7. vel collegiata Eccleſia; ſeu facultates, 8. & privilegia conceſſa tam in vim patronatus, quam alio quocumque jure nominandi, eligendi, præſentandi ad ea, cum vacant (λ exceptis patronatibus, ſuper Cathedralibus Eccleſiis, competentibus, & exceptis aliis, quæ ad Imperatorem & Reges, ſeu regna poſſidentes, μ alioſque ſublimes, ac ſupremos Principes, jura Imperii in dominiis ſuis habentes, pertinent; & (*b*) quæ in favorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt, in totum prorſus abrogata, ν & irrita, cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta, intelligantur. Beneficiaque hujuſmodi, tamquam libera, a ſuis collatoribus conferantur, ac proviſiones hujuſmodi plenum effectum conſequantur. (*c*) Ad hæc liceat Epiſcopo, † præſentatos a patronis, ſi idonei non fuerint, repellere. 10. Quod ſi ad inferiores inſtitutio pertineat, 11. ab Epiſcopo tamen, juxta alias ſtatuta ab hac ſancta Synodo examinentur: alioquin inſtitutio ab inferioribus facta 12. irrita ſit, & inanis. ξ Patroni autem beneficiorum, cujuſcumque Ordinis, & dignitatis, etiam ſi Communitates, Univerſitates, Collegia quæcumque Clericorum, vel laico-

b Not. præced. ſeſſ. 24.

c Sup. ſeſſ. 24. de ref. c. 18. & ſeſſ. 14. de ref. c. 13.

« Sup. ſeſſ. 24. de ref. c. 12. c. piæ mentis. cum ſeq. 16. q. 2. & c. nobis, de jur. patr.

laicorum exiſtant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, etiamſi vere de jurepatronatus ipſorum ex fundatione, & dotatione eſſent, nullatenus, 13. nullave cauſa, vel occaſione ſe ingerant, * ſed illos libere Rectori, ſeu Beneficiato, non obſtante etiam quacumque conſuetudine, diſtribuendos dimittant. Nec dictum juſpatronatus, venditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra Canonicas ſanctiones transferre præſumant, 14. ſi ſecus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis ſubjiciantur, & dicto jurepatronatus, ipſo jure privati exiſtant. Inſuper acceſſiones, per viam unionis † factæ de beneficiis liberis ad Eccleſias juriſpatronatui, etiam laicorum, ſubjectas, tam ad parochiales, quam ad alia quæcumque beneficia, etiam ſimplicia, ſeu dignitates, vel hoſpitalia, ita ut prædicta beneficia libera ejuſdem naturæ cum iis, quibuſcum uniuntur, efficiantur, atque ſub jurepatronatus conſtituantur, hæ ſi nondum plenarium ſortitæ ſunt effectum, vel deinceps ad cujuſvis inſtantiam fient; quacumque auctoritate, etiam Apoſtolica, conceſſæ fuerint, ſimul cum unionibus ipſis per ſubreptionem obtentæ intelligantur: non obſtante quacumque in iis verborum forma, ſeu derogatione, quæ habeatur pro expreſſa: nec executioni amplius demandentur; ſed beneficia ipſa unita, cum vacaverint, libere, ut antea conferantur. (*d*) Quæ vero a quadraginta annis citra * factæ, effectum & plenam incorporationem ſunt conſecutæ; hæ nihilominus ab Ordinariis, tamquam a Sede Apoſtolica delegatis, revideantur, & examinentur: ac quæ per ſurreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, ſimul cum unionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipſa ſeparentur, & aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in Eccleſiis, quibuſcumque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquiſiti a quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, ſeu ex augmento dotis, ſeu ex nova conſtructione, vel alia ſimili cauſa, etiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ab iiſdem Ordinariis, uti delegatis, ut ſupra, qui nullius in his facultatibus, aut privilegiis impediantur, 15. diligenter cognoſcantur: & quos non repererint ob maxime evidentem Eccleſiæ, vel beneficii, ſeu dignitatis neceſſitatem legitime conſtitutos eſſe, in totum revocent, atque beneficia hujuſmodi ſine damno illa poſſidentium, & reſtituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum eſt, in priſtinum libertatis ſtatum reducant: non obſtantibus privilegiis, conſtitutionibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

d Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 6.

DECLARATIONES.

1. *Per antiquiſſimum temporis curſum.*) Hæc verba cenſuit Congregatio die 4. Februarii 1581. intelligenda eſſe prout de jure.

Qui hominum memoriam excedat.) Requiritur tempus immemorabile, quod ſi probandum eſt per teſtes ſexaginta annos, per ſcripturam centum, Rota ſic tenet.

Ex fundatione vel dotatione.) Congregatio Concilii cenſuit hæc verba accipienda eſſe disjunctive; nam ſufficit alterum probare, ſcilicet vel titulum ex authentico documento, ſive multiplicatas præſentationes ut in Concilio.

Juſpatronatus acquiſitum per augmentum tertiæ partis dotis ante quadraginta annos a die Confirmationis Concilii numerandos, validum eſt, ſi vero eſt acquiſitum intra annos quadraginta, Epiſcopus ibi tamquam Apoſtolicæ Sedis Legatus illud examinare debet, & quod non reperit in evidentem Eccleſiæ dignitatem factum, revocabit, reſtitui tamen debet patronis id, quod hoc nomine datum fuit, prout in fine hujus Decreti ſtatutum eſt.

Ex authentico documento.) Juſpatronatus

tus probatum ſolo documento fundationis abſque aliqua præſentatione, non tollitur a Concilio, vide *deciſ.* Rotæ *de præbend. in novis*, niſi tantum temporis præteriiſſet, quantum jure requiritur ad præſcribendam Eccleſiæ libertatem.

1. *Oſtendatur.*) Non eſt ſatis aſſerenti, ſibi competere Juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione; quod una præſentatio de Anno 1554. & altera 1561. effectum ſortitæ fuerint, ſed oſtendatur, prout Congregatio cenſuit die 4. Februarii 1581. Infra hoc *cap.* §. *multiplicatis.*

23. Junii, 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probati etiam ex multiplicatis præſentationibus per tempus, ſupra hominum memoriam, tametſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis oſtendatur, & quamquam etiam in dictis præſentationibus nulla appareat mentio factæ fundationis, & dotationis.

25. Octob. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, Juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probari etiam, quod nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis oſtendatur, ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, ita tamen, ut in iis perſonis, in quibus jus plerumque ex uſurpatione quæſitum præſumi ſolet, ultra immemorabilis temporis probationem, præſentationes etiam continuæ, non minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur.

17. Febr. 1598. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum *cap.* 9. *ſeſſ.* 25. ejuſdem Concilii requirens, ut patronatus ſit ex fundatione vel dotatione, quæ juxta formam ibidem præſcriptam probari debeat, vendicare ſibi locum tam in petitorio, quam in poſſeſſorio.

Item patronatus, ex privilegio ante Concilium conceſſos, eſſe eodem Decreto ſublatos, tametſi inſerta eſſet ipſi privilegio clauſula, ut perinde habeantur, ac ſi eſſent ex fundatione, vel dotatione.

Item cenſuit, non poſſe patronum repelli a ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi adhibita cauſæ cognitione ſuper jurepatronatus, poſt Concilium ordinarius a Patrono præſentatum admiſiſſet, etiamſi poſt obitum ejuſdem præſentati de validitate juriſpatronatus iterum contigerit dubitari: ſecus autem ſi ſimpliciter Patroni præſentatio abſque cauſæ cognitione admiſſa fuiſſet. Item cenſuit, tum demum debere intelligi adhibitam fuiſſe cauſæ cognitionem in probando jurepatronatus, cum ſervata fuerit forma a Concilio tradita. Infra hoc *cap.* §. *diligenter.*

2. *Multiplicatis præſentationibus.*) Juſpatronatus ex ſolis præſentationibus continuis ultra hominum memoriam probatur, licet in eis nulla fuerit facta mentio de fundatione, aut dotatione.

Hoc Decretum Concilii habet locum, & in petitorio, & in poſſeſſorio, unde admittenda non eſt præſentatio, aut præſentati inſtitutio facienda, niſi prius cognito jurepatronatus ex Decreto Concil.

3. *Ex uſurpatione potius quæſitum.*) Quoad uſurpationem bonorum Eccleſiaſticorum, quæ præſumitur in Dominis Oppidorum & terrarum habentibus perpetuam juriſdictionem, Congregatio Concilii cenſuit, Barones, & alios Dominos juriſdictionem perpetuam habentes comprehendi hoc Decreto.

An *cap.* 9. *Seſſ.* 25. in ea parte, in qua requirit pleniorem & exactiorem probationem Juriſpatronatus iis perſonis, ſeu communitatibus, in quibus uſurpatio plerumque præſumitur, nec vult immemorabilem aliter ſuffragari, niſi præſentationes etiam continuatæ non minori, quam 50. annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur, requirat pro forma, quod probatio fiat per authenticas ſcripturas, ita ut probatio per teſtes excludatur. Nullius 25. Octob. 1592.

4. *Nec immemorabilis temporis.*) Ad probandum privilegium patronatus in Conventuali Eccleſia ex cauſa fundationis, & dotationis, & quidem in ejus limine fundationis conceſſum fuiſſe ſufficit immemorabilis, junctis multiplicatis præſentationibus, quæ ſecundum formam Concilii hoc *cap.* effectum ſortitæ fuerunt. Sic enim Congregatio Die 4. Decembris 1586. cenſuit ex verbis Concilii, etiam caſu quo ſuper hoc nullum fuerit privilegium, aut nullum reperietur fundationis inſtrumentum.

Congregatio cenſuit, ut ad conficiendam immemorabilem conſuetudinem concurrant anni elapſi uſque ad terminum controverſiæ motæ, non tantum tempus diverſum ad publicationem Concilii attendendum ſit.

5. *Authenticis ſcripturis probentur.*) Non poſſunt repelli probationes oblatæ a Patronis, ut eorum patronatus declaretur eſſe ex Concilio, ſalvis tamen exceptionibus tam hujus Decreti, quam juris communis. Probatio ergo, quæ fit per ſolos teſtes, & non per authenticam ſcripturam, rejicitur.

Con-

Congregatio Concilii cenſuit, probationem debere fieri per authenticas ſcripturas, ita ut probatio per teſtes regulariter excludatur.

6. *Reliquis patronatus.*) Congregatio die 4. Decembris 1586. cenſuit eſſe ſublatos patronatus ex privilegio, non autem ex fundatione & dotatione.

14. Febr. 1594. Congregatio Concilii cenſuit, ſi juspatronatus ex augmento dotis conceſſum fuerit ſuper 40. annos, ante diem Kal. Maji 1564. illud non fuiſſe abrogatum, aut irritum factum a decreto Concil. Trident. *cap. 9. ſeſſ. 25. de Reform.* ſi vero conceſſum ſit a 40. annis citra, eſſe diligenter ab Ordinario uti delegato Sedis Apoſtolicæ cognoſcendum, & ſi non repererit, illud ob maxime evidentem Eccleſiæ neceſſitatem, legitime eſſe conſtitutum, revocandum eſſe, reddito tamen Patronis, eo quod ab illis idcirco datum eſt.

Reliqui patronatus.) An patronatus in Eccleſia conventuali cenſeri debeant ſublati hoc *verſ. reliqui.* Congregatio die 4. Dec. 1586. cenſuit eſſe ſublatos patronatus ex privilegio, non autem ex fundatione & dotatione. Jus præſentandi v. g. ad manſionarios datum Capitulo cenſendum eſt, eſſe ex privilegio, quando Capitulum non fundavit, nec dotavit, nec habet immemorabilem. Ideo ſublatum eſt hoc decreto.

7. *Vel Collegiata Eccleſia.*) Si de beneficiis ſimplicibus agatur, præſentatio non poteſt inſtitui a Canonicis, priuſquam fuerint examinati ab Epiſcopo, & idonei reperti. Si vero de parochialibus Eccleſiis agatur, ſervanda eſt forma examinis, quæ præſcribitur *Seſſ. 24. cap. 16.*

8. *Et privilegia conceſſa.*) Super hæc verba fundabat ſe quidam Epiſcopus, dicens jus eligendi (quod ex conſuetudine competebat cuidam Capitulo cujuſdam Eccleſiæ Collegiatæ ad Canonicatus vacantes) per Concilium hoc eſſe ſublatum, quod falſum eſt, & fuit ab Illuſtriſſimorum Congregatione reprobatum; nam textus ille reſtringit ſe ad jus eligendi in jurepatronatus elective, non autem in aliis electionibus, quæ de jure communi Capitulis competunt cum Prælato inferiori.

9. *Jure nominandi, eligendi, præſentandi.*) Hos jus præſentandi v. g. ad manſionarios, tantum cenſendum eſt eſſe ex privilegio, quando Capitulum non fundavit, nec dotavit, vel habet immemorabilem, ideo ſublatum eſt hoc Decreto. Qui dicit ſe habere juspatronatus ex privilegio, admittendus eſt ad probandum immemorabilem.

Conc. Trid. cum Gall.

Juspatronatus ex privilegio Epiſcopi conceſſum, in cujus pacifica poſſeſſione extitere prætenſi patroni per 140. annos, cum conſtet de titulo ex privilegio invalido, centenaria poſſeſſio prodeſſe non poteſt, & hoc ob malam fidem.

Jus præſentandi ex privilegio Epiſcopi conceſſum, in cujus pacifica poſſeſſione exiſtere probant patroni per 140. annos, cum conſtet de titulo ex privilegio invalido, centenaria poſſeſſio prodeſſe non poteſt ob malam fidem. Ideo per hoc decretum ſublatum remanet dubium, an immemorabilis profit propter clauſulam derogativam in fine *cap.* quæ referenda ſit etiam ad Juspatronatus ex privilegio, ſed in hoc ſubſiſtit Congregatio 1573.

10. *Quod ſi ad inferiores inſtituti.*) Quando Concilium hic ſe remittit ad ſtatuta alias in hac ſancta Synodo, intelligit textum *ſeſſ. 7. cap. 13.* ut ſit ſenſus: Beneficium jurispatronatus, quando eſt ſimplex, licet poſſit ab inferiore inſtitui, tamen ſemper Epiſcopi requirit examen. Sic Congregatio die 18. Junii, 1573.

Congregatio cenſuit cognitionem validitatis & invaliditatis jurispatronatus controverſi ad Epiſcopum dumtaxat, non autem ad inferiores, qui jus habent inſtituendi, pertinere; ſecus vero, ſi hujuſmodi inferiores Ordinarii in eo loco haberent jurisdictionem.

11. *Ab Epiſcopo examinentur.*) Etiamſi inſtitutio pertineret ad monachos, non tamen comprehendit beneficia ſimplicia, quorum collatio libere pertinet ad inferiores, ſed bene ſe extendit ad omnia beneficia, pro quibus facienda eſt præſentatio, electio, ſeu manutentio inferioribus collatoribus.

Abbates & alii ex fundatione exemptionem prætendentes in Eccleſiis ſuis coram ſe præſentatos inſtituere non poſſunt abſque Epiſcopi examine. Congr. enim Concilii illud cenſuit ab Epiſcopo fieri debere, ſi nihil aliud objiciatur, quam dicta exemptio: & aliter factam inſtitutionem irritam eſſe & nullam ex hoc capite. Et quia dicti Abbates prætendunt in dictos hujuſmodi a ſe ad patronorum præſentationem inſtitutos omnimodam jurisdictionem habere, ſeque illorum Ordinarios eſſe, & ideo dictam declarationem ſibi non obeſſe, quominus abſque Epiſcopi examine & approbatione præſentatos inſtituere poſſint; Congregatio cenſuit eis obeſſe eam, etſi Ordinarii inſtitutorum ſint, & in eos jurisdictionem habeant, alias eam irritam eſſe inſtitutionem.

12. *Irrita ſit & inanis.*) Non ſufficit, quod præſentatus fuerit alias examinatus, & approbatus ab alio ordinario ad aliquod beneficium Curatum, ſed de novo oportuit eum eſſe examinatum.

13. *Nullave cauſa, vel occaſione ſe ingerant.*) Qui tempore, quo ſe ingerit, & fructus exigit, non eſt in actu præſentandi, ſed eſt Patronus in potentia (utpote de patronorum familia) non habet locum in hoc capitul. ſed is alia pœna puniri poterit, quia bona aliena invaſit, vel ſurripuit. Sic Congregatio cenſuit, in una Murana. Quod ſi ipſe patronus vellet a præſentato conducere bona jurispatronatus (etenim verbum *ingerere*, ſonat rem agi per viam illegitimam, titulus vero locationis eſt legitimus) major pars Illuſtriſſimorum reſpondit, hoc capitulum habere locum etiam eo caſu.

14. *Si ſecus fecerint, excommunicationis, &c.*) Pœnæ appoſitæ in hoc Decreto referuntur non ſolum ad alienantem bona beneficii patronatus, ſed etiam ad uſurpantem fructus illius.

Quæ vero a quadraginta annis.) Iſti quadraginta anni numerandi ſunt a die confirmati Concilii; nam licet a die, quo vellet Ordinarius inquirere ſuper validitate juriſpatronatus, eſſent tranſacti 40. anni, hoc nihil eximit.

Interea tamen dum fit examen, nullus eſt in ſua quaſi poſſeſſione turbandus.

15. *Diligenter agnoſcantur.*) Si Ordinarius poſt Concilium cognovit de jurepatronatus, & admiſit poſt Concilium, non poteſt patronus repelli a ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi Ordinarius voluerit cognoſcere propter obitum illius præſentati: ſecus autem, ſi ſimpliciter ejus præſentatio fuiſſet admiſſa abſque cauſæ cognitione.

Congregatio Concilii cenſuit, Decretum ejuſdem Concil. *cap. 9. Seſſ. 25.* in principio habere locum tam in petitorio, quam in poſſeſſorio.

In totum revocant.) Juspatronatus minus legitime conſtitutum Epiſcopi revocent, ſoluto tamen patronis quidquid Eccleſiæ ratione augendæ dotis datum fuerat.

REMISSIONES.

a Vide Matth. Soarez in *pract. & Ordine viſitandi, cap. 6. num. 1.* Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ, cap. 34.* latiſſime Gonzal. ad *Reg. 8. Cancel. gloſſ. 18. num. 19. cum multis ſeqq.* noviſſime P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 210.* * & quæ notat Farin. circa iſtum textum ex declarat. Congreg. Rota noviſſ. *deciſ. 634. in recollectis a Farinaccio.* Majoranius *var. reſol. lib. 1. reſol. 104. num. 24. & in reſol. 105. num. 1.*

Deciſiones Illuſtriſſ. Card. adductæ a Gonzalez locis infra citatis.

ß Prima. Hoc decretum Concilii habet locum in petitorio, & in poſſeſſorio. Unde admittenda non eſt præſentatio, aut præſentati inſtitutio facienda, niſi prius verificato jurepatronatus ex decreto Concilii refert Gonzal. ad *Reg. 8. cancell. gloſſ. 18. num. 23.* † & notat Ricc. *deciſ. 153. num. 47. in praxi fori Eccl.* ſed videndus erit Grilenzon. *conſ. 21. num. 4. & 18.*

γ Secunda non poteſt repelli a ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi adhibita cauſæ cognitione ſuper jurepatronatus poſt Conc. Ordinarius a patrono præſentatum admiſiſſet, etiamſi poſt obitum ejuſdem præſentati, de validitate juriſpatronatus contigerit dubitari: ſecus autem ſi ſimpliciter patroni præſentatio abſque cauſæ cognitione admiſſa fuerit, refert Gonzal. *d. gloſſ. 18. num. 26.* * & Ricc. *d. deciſ. 151. num. 48.*

δ Tertia. Juspatronatus ex ſolis præſentationibus continuis ultra hominum memoriam probatur, licet in eis nulla fuerit facta mentio de fundatione, aut dotatione, refert Gonzal. *d. Gloſſ. 18. num. 46.* † Ricc. *ſup. deciſ. 142. num. 12.* Grilenzon. *conſ. 41. num. 33.*

ε Quarta. Pro forma requiritur, ut probatio fiat per Authenticas ſcripturas, & regula eſt conſtituenda, quod probatio per teſtes non ſufficiat, refert (* Ricc. *deciſ. 140. num. 4. & deciſ. 148. in praxi fori Eccl.*) Gonzal. *d. gloſſ. 18. num. 79. & num. 82.* reſolvit, quod ſi per teſtes probaretur eſſe deperditas ſcripturas, & deponerent de tenore illarum, in quibus continebantur continuatæ præſentationes, quod tunc ſatisfieret menti Concilii: vide tamen Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 168. num. 21.*

† *Legitima patronatuum jura.*) Vide ſupra *allegat. 96.* Spino in *ſuo ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. princ. num. 44.* Cenedo alios referens in *collect. 21. ex num. 2. p. 3.* Covar. in *pract. cap. 36. num. 3. 4. & 7.* Mandoſ. in *regul. 1. de reformat. qu. 8.* Lambertin. *de Jurepatron. 1. p. lib. 2. art. 22. quæſt. 6. & in 3. p. art. 3. 8. & 13. quæſt. 9. princ.* Cephal. *conſ. 681. num. 3. vol. 5.*

? *Ut igitur debita in omnibus, &c.*) Quibus modis probetur juspatronatus? vide Maſcard. *de Prob. concl. 956. & concl. 1216.*

Farin.

Farin. *deciſ.* 540. *num.* 2. *&* *deciſ.* 542. *num.* 3. Zerol. in *praxi Epiſc. p.* 1. *verbo, juspatronatus, pag.* 180. Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. p.* 1. *Collect.* 58. *An ſufficiat fama*, Maſcard. *concl.* 753. *num.* 47. * Vide etiam Rotam noviſſimam *deciſ.* 533. 536. 537. 540. 542. *&* 557. *in recollect. a Farinac. ac etiam deciſ.* 563. 564. & Rotam noviſſ. *deciſ.* 13. de qua per Farinac. *p.* 1. *civil.* Vincent. Grilenzon. *conſ.* 41. Rotam noviſſ. *deciſ.* 751. *in* 2. *p. civil. Farinac.*

ν An debeat patronus probare bonam fidem? Vide Spin. in *Speculo Teſtam. gloſſ.* 4. *princip. in fin.* Valaſc. *conſult.* 263. *num.* 9. *cum ſeqq.* Gonzal. *d. gloſſ.* 18. *num.* 48. ubi quid ſi conſtet de invalido titulo, vel de injuſto principio.

* *Ex fundatione.*) Ut in *cap. piæ mentis cum ſeq.* 16. *quæſt.* 1. *& in cap. nobis de jurepatronat. & in Seſſ.* 14. *cap.* 12. *de Reformatione ſupra*, de quo late Ceval. in *ſuis pract. quæſt. comm. quæſt.* 282. Camil. Borrel. *conſ.* 25. *num.* 5. & Ricc. *deciſ.* 140. *tit. de jurepatronat. ex num.* 1. Rota noviſſ. *deciſ.* 565. *in recollectis a Farinac.*

& *Sive etiam ex multiplicatis præſentationibus*, *&c.*) Vide Menoch. *conſ.* 336. *& lib.* 3. *de Præſumpt. quæſt.* 90. *num.* 3. *cum ſeqq.* Maſcard. *concl.* 103. *num.* 9. Gonzal. *d. gloſſ.* 18. *num.* 44. *cum ſeqq.* Caval. *deciſ.* 17. *p.* 1. ubi reſolvit, ad minus debere eſſe tres, nec omnes neceſſarias eſſe de tempore immemorabili decidit Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 29.

ο *Qui hominum memoriam excedat.*) Quot annorum debeat eſſe tempus immemorabile ad probandum juspatronatus? Per ſpatium ſexaginta annorum probari tenent Oſac. *deciſ.* 150. Vincent. de Franch. *deciſ.* 166. Spatium tamen centum annorum deſiderari aſſerunt Capell. Tholoſ. *deciſ.* 440. Farin. in *deciſ. noviſſ.* 584. * & Majorat. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 104. *num.* 24. *in fin.*

(Quomodo teſtes debeant deponere ad effectum probandi titulum immemorabilem? Rota noviſſ. in *deciſ.* 788. *in Recol. a Farin.*)

An patronus, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi poſt Concil. ſi de novo vacet beneficium, & iterum præſentet, teneatur ad inſtantiam fiſci de novo docere de titulo, vel prius debeat fieri inſtitutio, & manuteneri in poſſeſſione? Patronum eſſe manutenendum in quaſi poſſeſſione ſalvis juribus fiſci in peritorio, decidit Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiepiſc. Neapolit. deciſ.* 63.

† *Aliaſve ſecundum juris diſpoſitionem.*) Vide Menoch. *conſ.* 402. *ex num.* 11. *vol.* 5. & quæ pulchre notat Ricc. in *deciſ.* 145. *ex num.* 19. *tit. de Jurepatronat.* Rotam *diverſor. deciſ. num.* 1. *p.* 1. Verall. *deciſ.* 133. *p.* 2. Grilenzon. *conſ.* 41. *a num.* 25.

π *Vel univerſitatibus*, *&c.*) Vide Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. p.* 4. *Collect.* 1240. * *deciſ.* 145. *num.* 24. *praxi.* Mauticæ in *deciſ.* 234.

* *Ex uſurpatione potius præſumi ſolet*, *&c.*) Vide Verallium *deciſ.* 128. *p.* 2. Cavalcan. *deciſ.* 17. *a num.* 4. *p.* 2. *& deciſ.* 11. *ex num.* 2. *p.* 3. Ricc. *collect.* 58. *p.* 1. ubi tam *collect.* 220. *in fine.* Rotam noviſſ. *deciſ.* 542. *num.* 3. *&* 4. *ac deciſ.* 578. 579. *&* 590. *in recoll. a Farin. & deciſ.* 634. *&* 780. *&* 888. *num.* 5. Mantic. *deciſ.* 234. *num.* 1.

† *Plenior & exactior probatio*, *&c.*) Vide Cavalcan. in *deciſ.* 11. *num.* 29. *p.* 3. Farin. in *deciſ. noviſſ.* 590.

† *Etiam continuata*, *&c.*) Vide Ricc. *deciſ.* 147. *ſuæ praxis fori Eccleſ. num.* 32. Rota noviſſ. *deciſ.* 800. *recoll. a Farin.*

* *Quinquagintæ annorum ſpatio*, *&c.*) Vide late tradita per Aloyſ. Ricc. in *deciſ.* 146. *ex num.* 25. *ſuæ praxis fori Eccleſ.* & Rotam noviſſ. *deciſ.* 688. *in recollect. a Farinac.*

κ *Exceptis patronatibus*, *&c.*) Vide Gutt. *pract. l.* 3. *quæſt.* 13. *num.* 72. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 24. *num.* 160. & vide quid *Gloſſ.* 18. *num.* 97. *cum ſeqq.* * Azeved. in *l.* 5. *tit.* 6. *novæ Recop. num.* 1. *& in l.* 1. *num.* 7.

μ *Alioſque ſublimes*, *ac ſupremos principes*, *&c.*) Qui ſint iſti magnates, vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 18. *num.* 66. *cum ſeq. & gloſſ.* 24. *a num.* 160.

ν *Et irritæ*, *&c.*) Vide Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. gloſſ. fin. num.* 47. *&* 48.

† *Ad hæc ut liceat Epiſcopo*, *&c.*) Vide *ſup. ſeſſ.* 14. *de Reform. cap.* 13. *& ſeſſ.* 24. *de Reform. cap.* 18. & tradita a Ceval. *deciſ.* 11. *num.* 1. *p.* 3.

ξ *Patroni autem beneficiorum.*) Vide Spin. in *Speculo Teſtament. gloſſ.* 4. *princ. num.* 91.

* *Nullave cauſa vel occaſione ſe ingerant*, *&c.*) Vide Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 165. *tit. de jurepatron. in praxi fori Eccleſ. num.* 84. *&* 85.

† *Per viam unionis*, *&c.*) Ricc. in *d. praxi Curiæ Eccl. deciſ.* 492. *num.* 5.

* *Quæ vero a* 40. *annis citra*, *&c.*) Vide Gabriel. *conſ.* 195. Ricc. *deciſ.* 167. *num.* 94. *ſuæ praxi fori Eccleſ.*

CAPUT X.

Præter Ordinarios locorum quædam perſonæ qualificatæ deſignentur a Capitulis, coram quibus ac eorum ſubſtitutis cauſæ Eccleſiaſticæ ſpirituales tractentur. Breviter terminentur cauſæ.

QUoniam ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, perſonarum notitia, quibus cauſæ mandantur, uſque adeo haberi non poteſt; hincque interdum judicibus, non undequaque idoneis, cauſæ in partibus delegantur, ſtatuit ſancta Synodus, in ſingulis Conciliis provincialibus aut diœceſanis aliquot perſonas, quæ qualitates habeant, (*a*) juxta Conſtitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit: Statutum; & 1. alioquin ad id aptas deſignari, ut præter Ordinarios locorum iis etiam poſthac cauſæ Eccleſiaſticæ ac ſpirituales, & ad forum Eccleſiaſticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et, ſi aliquem interim 2. ex deſignatis mori contigerit, 3. ſubſtituat Ordinarius loci cum Conſilio Capituli alium in ejus locum, uſque ad futuram provincialem aut diœceſanam Synodum: ita ut habeat quæque Diœceſis quatuor ſaltem, aut etiam plures probatas perſonas, ac ut ſupra qualificatas, quibus hujuſmodi cauſæ a quolibet Legato vel Nuntio, atque etiam a Sede Apoſtolica committantur: alioquin poſt deſignationem factam, quam ſtatim Epiſcopi ad ſummum Romanum Pontificem tranſmittant, delegationes quæcumque aliorum Judicum, aliis quam his factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Admonet dehinc ſancta Synodus tam Ordinarios, quam alios quoſcumque judices, (*b*) ut terminandis cauſis, quanta fieri poterit brevitate, ſtudeant: ac litigatorum artibus, ſeu in litis conteſtatione, ſeu alia parte judicii differenda, modis omnibus, aut termini præfixione, aut competenti alia ratione occurrant.

finem litibus, & c. fin. de dol. & contu. c. 2. de re jud. & c. conſtitutus, de procur.

(*a*) c. ſtatuem de reſcr. in 6. vid. paulo poſt.

(*b*) Vide ſeſſ. 24. c. 20. c.

DECLARATIONES.

1. *Alioquin ad id aptas deſignari.*) Harum perſonarum qualificatarum nominationem ad Epiſcopum quidem principaliter, non tamen privative ad alios ſpectare, Congregatio reſpondit. Et ſi is, qui tempore commiſſionis cauſarum reperiebatur conſtitutus in dignitate, & deſignatus inter judices Synodales, commiſſionem reſignaverit, poterit eadem de cauſa cognoſcere, quia ſufficit ab initio fuiſſe capacem. Sic fuit dictum die 2. Martii 1587.

Ad id aptas deſignari.) Quorum nominationem ad Epiſcopum quidem principaliter, non tamen privative ad alios ſpectare Congregatio reſpondit.

An is, qui tempore commiſſionis reperiebatur conſtitutus in dignitate, & deſignatus inter Judices Synodales, ſi dignitatem reſignaverit, poſſit de eadem cauſa cognoſcere, vel potius, qui eam dignitatem obtinuit, vel neuter?

Congregatio cenſuit die 21. Maji 1587. etiamſi eam reſignaſſet, de eadem cauſa cognoſcere poſſe, quia ſufficit ab initio fuiſſe capacem.

2. *Ex deſignatis mori contigerit.*) Habet hic textus etiam locum in diuturna abſentia, quæ æquiparatur morti.

3. *Subſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in ejus locum.*) Congregatio cenſuit Conſilium Capituli requiri pro forma. Ordinarius ergo non poterit illud præterire, attamen non tenebitur illud ſequi.

In Sexto. Tit. de reſcriptis.

STatutum, quod circa judices a Sede Apoſtolica deputandos nuper edidimus, cum quædam contenta in eo, quæ pro communi utilitate credebantur inducta (ſicut experientia docuit) tendere dignoſcantur ad noxam, ſanctione præſenti, quam irrefragabiliter obſervari mandamus, ſuadente utilitate in melius duximus reformandum. Sancimus igitur, ut nullis niſi dignitate præ-

præditis, aut perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium Canonicis, cauſæ auctoritate literarum Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum ejus de cætero committantur; nec audiantur alibi, quam in civitatibus vel locis inſignibus, ubi poſſit commode copia peritorum haberi.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 46. Card. de Luca.*

CAPUT XI.

Eccleſiarum bona non elocentur cum præjudicio ſucceſſorum, quocunque indulto non obſtante. Juriſdictiones quoque Eccleſiaſticæ non locentur, & conceſſæ elocari, irritantur, &c.

α &c. MAgnam Eccleſiis perniciem afferre ſolet, cum earum bona, γ repræſentata pecunia, in ſucceſſorum præjudicium aliis locantur. Omnes igitur hæ locationes, ſi anticipatis ſolutionibus fiant, (*a*) ♪ nullatenus in præjudicium ſucceſſorum validæ intelligantur; quocunque indulto, aut privilegio non obſtante: nec hujuſmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur. Non liceat * etiam 1. juriſdictiones Eccleſiaſticas, ſeu facultates nominandi aut deputandi Vicarios in ſpiritualibus, locare; nec conductoribus per ſe aut alios ea exercere; aliterque conceſſiones etiam a Sede Apoſtolica factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Locationes vero rerum Eccleſiaſticarum, etiam auctoritate Apoſtolica confirmatas, ſancta Synodus irritas decernit, 2. quas a triginta annis citra 3. ad longum tempus, ſeu, ut in nonnullis partibus, ad viginti novem, ſeu bis viginti novem annos, vocant factas; Synodus provincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Eccleſiæ & contra Canonicas ſanctiones contractas fuiſſe judicabunt.

a c de precariis 11. q. 2. & c. 2. de precar.

DECLARATIONES.

Non liceat etiam.) Juriſdictionem Eccleſiæ locari prohibetur, quod procedit etiam in quolibet minimo officio juriſdictionem habente, non obſtante quacunque conſuetudine contraria.

1. *Juriſdictiones Eccleſiaſticas.*) Sub iis comprehenduntur etiam Juriſdictiones damnorum datorum.

2. *Quas a 30. annis citra.*) Intelligendum a 30. annis citra, uſque ad confirmationem Concilii.

3. *Ad longum tempus.*) Dominus proprietatis, ſi tempus præfixum eſſet finitum, ita ut deberet confirmare Emphyteuſim, continuetur, ſi electi deputati a Synodo vel ipſa Synodus Provincialis judicaverint non eſſe locationem factam in damnum Monaſterii, ipſe autem D. curare debet, ut quamprimum fiat hoc judicium.

Congregatio Concilii cenſuit, neque conſtitutionem Pauli II. neque Concil. Trident. decretum derogaſſe diſpoſitioni *cap. Terrulas*, 12. *q.* 2. 11. Jan. 1596.

S. D. N. Papæ Vrbani VIII. nunc ſedentis Decretum de non alienandis bonis Regularium.

SAcra Congregatio Cardinalium Concil. Tridentin. interpretum, rerum experimento edocta, quantum religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium diſtractionibus, quas crebro faciunt Regulares, Apoſtolicis privilegiis innixi, ac proinde operæ pretium putans, illorum facilitatem aliqua ratione compeſcere; ſpeciali S. D. N. juſſu Generalibus & Provincialibus capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuſcunque aliis Superioribus Regularibus, cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel inſtituti, infra fines Europæ exiſtentibus, omnium rerum & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim, præterquam in caſibus a jure permiſſis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicit, abſque ipſius Congregationis Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda: ſub pœna privationis omnium officiorum, quæ

tunc

tunc obtinebunt, vociſque activæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa impoſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, ſublata etiam Generali & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtit. & præſertim felic. recordat. Pauli II. quæ incipit: *Ambitioſæ*, in ſuo robore permanſuris. Alienationes vero, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcunque contra hujuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitas ſua auctoritate, ipſo jure nullas, atque irritas decernit: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam S. Joan. Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuſvis alterius inſtituti, etiam neceſſario, & in individuo exprimendi Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcunque; necnon illorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis ſub quibuſcunque tenoribus & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus Decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam excommunicationis, ſeu extenſionis, conceſſis & iteratis vicibus approbatis, & innovatis: etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, ac formis ſpecialis & individua ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, & aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, quoad ea, quæ præſenti Decreto, ac prohibitione adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe, Sanctitas ſua auctoritate derogat, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Datum Romæ, die 7. Septemb. 1624.

Coſmus Card. de Torres.

REMISSIONES.

* Vide P. Rebello *de Oblig. juſtit. p. 2. lib. 14. quæſt. 5. a num. 4.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent. lib. 25. cap. 43. n. 539.* * Vide etiam Valaſc. *de jure emphyt. q. 10. n. 5.* Gigant. *de penſion. q. 88.* Azeved. *in l. 33. tit. 3. lib. 1. & in l. 1. tit. 5. eod. lib. 1. novæ Recop. num. 4.* Vinc. Grilenzon. *conſ. 21.* Alex. Trentacinque *var. reſol. lib. 3. tit. de locat. & conduct. reſol. 3. num. 7.*

ß Utrum valida ſit per priores ſaltem tres annos locatio, de rebus Eccleſiæ ultra triennium facta in Luſitania, & ubi extravagans Paulina recepta eſt? Affirmat P. Rebello *dict. lib. 14. quæſt. 6.*

γ *Repræſentata pecunia.*) Ante diem ſolutam intelligit Guttier. *de Juram. Confirm. par. 3. cap. 3. n. 2.* vide quid D. Barboſ. in *l. ſi filiofam. §. ult. n. 27. ff. ſolut. matr.* Valaſc. *de jure Emphyt. q. 10. num. 5.* Zerol. in *praxi Epiſcop. par. 1. verb. Alienatio rerum Eccleſ. V. ad 7. p. 14.* noviſſime Cald. Pereira *de Renovat. q. 20. num. 3. & de Emptione, cap. 26. num. 8.* ubi etiam an locatio judicetur uſuraria, ſi ob repræſentatam ſolutionem conductor dimidium lucri faciat.

δ *Nullatenus in præjudicium ſucceſſorum, &c.*) An Prælatus vel beneficiarius, ſuccedens in officio vel beneficio, teneatur ſtare locationi per ſuum prædeceſſorem factæ? Negant, ſi Prælatus vel beneficiarius nomine proprio locet reditus ſuæ dignitatis, vel beneficii in ſuam utilitatem, ad tempus jure vel Synodali conſtitutione permiſſum, ipſeque ante tempus locationis expletum decedat, ſecus pro illo anno cœpto, & quando terræ eſſent ſatæ, & fructus pendentes de proximo colligendi, per gloſſ. receptam in *cap. fin. ne Prælati vices ſuas.* Covar. *var. l. 2. cap. 15. num. 6.* Molin. *de Primog. lib. 1. cap. 21. a princ.* Caroc. *de Locato, par. 3. tit. de rebus Eccleſiæ locandis, quæſt. 1. cum ſeqq.* Mich. Graſſ. *tom. 2. commun. opin. lib. 4. tit. 43. n. 40. pag. 656.* & ibi Vivi. *num. 123. pag. 661.* Spin. in *Speculo Teſtam. gloſſ. 19. in princ. num. 41.* Cardoſo in *praxi judicum, verbo, fructus, num. 23. & verbo, locatio, num. 6.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 37. a num. 18.* Rip. *obſerv. 115.* Balb. *dec. 229.* Statil. Pacif. *deciſ. 192.* Card. Pute. *deciſ. 176. lib. 1.* Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. par. 4. collect. 1007. & collect. 1055. in fine*, remiſſive Guttier. *de tutel. par. 2. cap. 20. num. 10.* P. Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 492. verſ. Quod denique,* Flamin. *de Reſignat. lib. 1. q. 16. num. 47.* D. Barboſ. *d. §. ultim. a n. 17.* Morl. in *Emporio juris p. 1. tit. 10. q. 2. num. 20.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 25. cap. 43. num. 538. cum ſeqq.* ex antiquioribus plures refert Cened. ad *Decret. Collect. 76. num. 5.*

D. Mart.

D. Mart. *de juriſd. p. 4. caſu 48. num. 8. & in votis noviſſ. dec. voto 180.* Card. Thuſc. *verbo, Locatio, concl. 419.* Cardin. Mantic. *de Taciti. & ambig. convent. lib. 5. tit. 13. n. 21.* Cald. *quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 32.*

* *Non liceat.*) Vide Gregor. Lopez in *lib. 8. tit. 17. par. 1.* Salycet. ad Bern. Diaz in *prax. cap. 4. lit. B.*

* *A triginta annis citra.*) Vide Cened. ad *Decret. ad Collect. 102. n. 3. in fine.* † Vide Avendan. *de exequend. mand. lib. 1. cap. 4. n. 37.* Covar. *lib. 2. var. reſol. cap. 17. n. 6.* Grilenzon. *conſ. 32. num. 18.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 47. Card. de Luca.*

CAPUT XII.

Decimarum ſolutiones fiant: impedientes fieri, excommunicentur, nec abſolvantur, niſi plena reſtitutione ſecuta: ſubveniendum recte eſt tenuioribus qui præſunt Eccleſiis.

a Concil. Matiſc. 2. c. 5. Conc. Ticin. verſ. in ſacris Exod. 22. 23 Lev. 27. Num. 18. Tob. 3. Malac. 3. c. decimæ, 16. q. 1. c. decimas, cum ſeq. 16 q. 7. c. parochianos, c. ex tranſmiſſa, & c. tua de decim.

NOn (*a*) ſunt ferendi, qui variis artibus decimas, Eccleſiis convenientes, ſubtrahere moliuntur; aut qui ab aliis ſolvendas temere occupant, & in rem ſuam vertunt; cum decimarum ſolutio debita ſit Deo; & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadunt. Præcipit igitur ſancta Synodus omnibus, 1. cujuſcunque gradus, & conditionis ſint, 2. ad quos decimarum ſolutio ſpectat, ut eas, ad quas de jure tenentur, in poſterum Cathedrali, aut quibuſcunque aliis Eccleſiis, vel perſonis, † quibus legitime debentur, 3. integre perſolvant, * (*b*) Qui vero eas aut ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, *ß* niſi plena reſtitutione ſecuta, abſolvantur. Hortatur dehinc omnes & ſingulos pro Chriſtiana charitate, debitoque erga paſtores ſuos munere, ut de bonis ſibi a Deo collatis, Epiſcopis & Parochis, qui tenuioribus præſunt Eccleſiis, large ſubvenire ad Dei laudem, atque ad Paſtorum ſuorum, qui pro eis invigilant, dignitatem tuendam, non graventur.

b c. omnes decimæ, 16. q. 7. c. perveni, c. non eſt, c. tua, & c. in quibuſdã, de dec Clem. 1 eod. tit.

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii cenſuit, ſi decimæ ſint impoſitæ rei, quia ab initio fuerunt conceſſæ, vel traditæ cum ea conditione, & onere, ut ex eis decimæ ſolvantur, tunc ad quoſcunque pervenerint, etiam mendicantes, teneri eas ſolvere, ſi vero debeantur pro adminiſtranda cura animarum, tunc quia Parochi his mendicantibus aliqua Sacramenta non adminiſtrant, mendicantes ad eas non teneri; ſi tamen a ſolutione decimarum Sedis Apoſtolicæ privilegiis eximantur. 19. Dec. 1596.

Congregatio Concilii cenſuit, obtinentem Canonicatum in Cathedrali Eccleſia etiam ante factam Ordinum diſtributionem in ea ſaltem ætate oportere eſſe conſtitutum, ut intra annum ad Subdiaconatum poſſit promoveri. 19. Jun. 1597.

Qui ex antiqua conſuetudine non ſolvebat decimas, ex hoc Decreto ad eas ſolvendas cogi non poteſt.

REMISSIONES.

a Vide Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 2. cap. 19. dub. 4. per totum.* * Vide etiam Covar. *lib. 1. variar. cap. 17.* Bologn. *concil. 29. a n. 1.* Treviſan. *deciſ. 29. lib. 1.* Guttier. *in quæſt. can. cap. 21. lib. 2.* & Azeved. in *l. 1. num. 4. & 5. tit. 4. lib. 1. novæ Recopil.*

† *Vel perſonis, &c.*) Vide Treviſan. *dec. 15. lib. 1.* Bobadill. in *lib. 2. politicæ, cap. 18. num. 146.* & alios refert.

* *Integre perſolvant, &c.*) Ut in *cap. omnis 16. quæſt. 7. & in cap. pervenit & in cap. non eſt, & in cap. tua, & in cap. in quibuſdam, de decim. & in Clem. 1. eod. tit.* Camil. Borel. *conſ. 20. num. 38. 60. & per totum.*

ß Niſi plena reſtitutione.) Vide noviſſime P. Sanch. in *præcepta Decal. lib. 2. cap. 20. num. 19.*

Vide annot. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 48. Card. de Luca.*

CA-

CAPUT XIII.

Quarta funeralium ſolvatur omnino loco, cui hactenus ſolita eſt pendi, non obſtantibus quibuſcunque.

α De ſepul. ex tra in 6. & in Clem.

α DEcernit (*a*) ſancta Synodus, quibuſcunque in locis, jam 1. β ante annos quadraginta, quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali aut Parochiali Eccleſiæ 2. ſolita eſſet perſolvi, 3. ac poſtea fuerit ex quocunque privilegio, aliis monaſteriis, hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſthac integro jure & eadem portione, quæ antea ſolebat, Cathedrali ſeu Parochiali Eccleſiæ perſolvatur: non obſtantibus conceſſionibus, gratiis, privilegiis, etiam Mari magno nuncupatis, aut aliis quibuſcunque.

DECLARATIONES.

1. *Jam ante 40. annos.*) Non comprehenduntur monaſteria ædificata a 40. annis citra, aut quæ in dies ædificantur, præſuppoſito quod hujuſmodi monaſteria ſint ejus religionis, cui a Sede Apoſtolica indultum ſit, ut quartam funeralium non teneatur Epiſcopo ſolvere.

A diſpoſitione igitur Concil. Trident. in hoc *cap.* non ſumitur argumentum, quod a monaſteriis ædificatis ab annis 40. citra, non perſolvatur quarta funeralium Epiſcopo, niſi monaſteria per Sedem Apoſtolicam ad ſolutionem hujuſmodi quartæ partis funeralium non teneantur. Item monaſterium Fratrum minorum S. Franciſci de obſervantia a 30. annis fabricari cœptum, poſt hoc Decretum non debet ſolvere quartam funeralium Cathedrali, prout Congregatio cenſuit, hujuſmodi monaſteria non comprehendi, vel teneri quartam funeralium perſolvere Epiſcopo, præſertim præſuppoſito privilegio, quod Julius III. conceſſit religioni Fratrum Minorum S. Franciſci.

Roſſanen. 21. Sept. 1591.

Congregatio ſæpius reſpondit, Decreto Concilii *cap.* 13. *Seſſ.* 25. non comprehendi Monaſteria ædificata a 40. annis citra, vel quæ in dies ædificantur, præſuppoſito, quod ſint ejus Religionis, cui a Sede Apoſtolica indultum ſit, ut quartam funeralium non teneantur ſolvere Epiſcopo.

Congregatio Concilii cenſuit, Concilium Tridentinum *cap.* 13. *Seſſ.* 25 *de Reform.* non ſuſtuliſſe privilegium ſupra 40. annos ante Concilium certis religionibus conceſſum, ad percipiendum quartam funeralium. 3. Martii 1594.

Cathedrali.) Non poteſt Epiſcopus applicare fabricæ Eccleſiæ ſuæ cenſus & libellos, quos rectores Eccleſiæ poſſident, nec prohibere, quin dicti rectores accipiant ſponte oblata ab hæredibus defunctorum.

Congregatio cenſuit, onus probandi poſſeſſionem ſolutionis quartæ funeralium, ante quadraginta annos ipſius Cathedralis Epiſcopo incumbere.

2. *Solita eſſe perſolvi.*) Regularibus, qui ſunt in quaſi poſſeſſione non ſolvendi quartam Epiſcopo ſeu Parocho, non incumbit onus probandi ante 40. annos non ſolvi ſolitam ab eorum monaſteriis, ſed onus probandi Regulares ante 40. annos eſſe ſolitos ſolvere, ſpectat ad prætendentes Epiſcopos ſeu Parochos.

3. *Ac poſtea fuerit ex quocunque privilegio.*) Idem ſi ante 40. annos, dummodo privilegium non ſit in uſu.

In privilegis, quæ S. D. N. Mendicantibus conceſſit, ea mens fuit, ut Parochi invitentur, quartæ funeralium ante 40. annos cum Cathedrali Epiſcopo incumbere. Non poteſt autem Epiſcopus applicare fabricæ ſuæ Eccleſiæ cenſus, quos Rectores Eccleſiarum poſſident, nec prohibere, quin dicti Rectores accipiant ſponte oblata ab hæredibus defunctorum.

REMISSIONES.

α Vide Petr. de Peruſ. in *tract. de Canonica Paroch.* Bertachin. *de Epiſc. par.* 4. *lib.* 4. *n.* 40. Petr. Gregor. *Syntagm. lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 10. Chopin. *de ſacra polit. tit.* 7. *n.* 13. & 14. Guttier. *de Juram. conf. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. Card. Tuſc. *tom.* 6. *verbo*, *Quarta*, *concl.* 21. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 2. Late Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 19. *dub.* 5. * & Farinac. in *declarat. Card.*

β *Ante annos quadraginta.*) Sacra Cardin. Congreg. cenſuit, non comprehendi in dictis verbis Concil. Monaſteria ædificata a quadraginta annis citra, vel quæ in dies ædificantur, &c. refert Fr. Jo. de la Cruz *d. dub.* 5. *concl.* 2. *in fin.* † Vide *deciſ.* 91. *Congregationis Card. in recollectis* a Farinac.

CA-

CAPUT XIV.

Datur ſalutaris ac expeditus modus procedendi contra peſtem fœculentam ac luculentam clericorum concubinariorum per ipſos Epiſcopos, ſive illi Clerici ſint in beneficio, ſive non.

QUam turpe, ac Clericorum nomine, qui ſe divino cultui addixerunt, ſit indignum, in impudicitiæ ſordibus immundoque concubinatu verſari, ſatis res ipſa, communi fidelium omnium offenſione, ſummoque Clericalis militiæ dedecore, teſtatur. (*a*) Ut igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac vitæ integritatem miniſtri Eccleſiæ revocentur; populuſque hinc eos magis diſcat revereri, quo illos vita honeſtiores cognoverit; prohibet ſancta Synodus quibuſcumque Clericis, ne concubinas aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, in domo ♣ vel extra detinere; aut cum iis ullam conſuetudinem habere audeant: ♪ alioquin pœnis 1. a ſacris Canonibus vel ſtatutis Eccleſiarum impoſitis, puniantur. 2. Quod ſi a Superioribus moniti, 3. † ab iis ſe non abſtinuerint; 4. ♪ tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum beneficiorum ſuorum quorumcunque, & penſionum ipſo facto ſint privati, quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicetur. Sin vero in delicto eodem, cum eadem vel alia fœmina perſeverantes, ſecundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes, ac proventus ſuorum beneficiorum, & penſiones eo ipſo amittant, qui prædictis locis applicentur; ſed etiam a beneficiorum ipſorum adminiſtratione, quoad ordinarius, etiam uti Sedis Apoſtolicæ delegatus, arbitrabitur, ſuſpendantur, & ſi ita ſuſpenſi nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam verſentur, tunc beneficiis, portionibus, * ac officiis & penſionibus quibuſcunque Eccleſiaſticis perpetuo priventur, atque inhabiles ac indigni quibuſcunque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in poſterum reddantur, donec poſt manifeſtam vitæ emendationem ab eorum ſuperioribus cum iis ex cauſa viſum fuerit diſpenſandum. Sed ſi, poſtquam eas ſemel dimiſerint, intermiſſum conſortium repetere, aut alias hujuſmodi ſcandaloſas mulieres ſibi adjungere auſi fuerint, præter prædictas pœnas (*b*) excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio, aut exemptio † 5. prædictam executionem impediat aut ſuſpendat: ſupradictorumque omnium cognitio, 6. non ad Archidiaconos, * nec Decanos, aut alios inferiores, ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat: qui ſine ſtrepitu, & figura judicii, † & ſola facti veritate inſpecta procedere poſſint. 7. Clerici vero beneficia Eccleſiaſtica, aut penſiones non habentes juxta (*c*) delicti & contumaciæ & perſeverantiam & qualitatem ab ipſo Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliiſve modis juxta ſacros canones, puniantur. ♦ Epiſcopi quoque, quod abſit, ſi ab hujuſmodi crimine non abſtinuerint; & a Synodo provinciali admoniti, ſe non emendaverint, (*d*) ipſo facto ſint ſuſpenſi: & ſi perſeverent, etiam ad Sanctiſſimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ etiam per privationem, ſi opus erit, in eos animadvertat.

a Sup. ſeſſ. 24. cap. 8. de Refor. Concil. Cart. 3. c. 18. Conc. Nicæ. c. 3. Concil. Matiſc. 1. c. 1. Conc. Arel. 2. c. 3. Concil. Bracc. 1. c. 15. Concil. Turon. 2. c. 10. 11. & 12. Concil. Mogunt. c. 49. c. interdixit, 32. diſt. c. cum omnib. c. volumus & c. fœminas, 8. diſt. c. 1. cum mult. ſeqq. de cohab. cler. & mulier.

b c. 2. cum ſeq. de cohab. Cler. & mul. c. ſi concubinę, de ſent. excomm. Concil. Aurel. 3. cap. 4.

c Sup. c. 6. & in aliis locis ſup. alleg. Cóc. Tolet. 4. c. 41. Vide 8. Tol. cap. 6.

d Cap. quorundã 34. diſt Concil. Aurelian. 5. c. 3.

DECLARATIONES.

Hoc decretum de concubinatu & aliis impudicitiæ ſordibus Clericorum, non procedit in ſimplici incontinentia abſque qualitate concubinatus.

1. *A ſacris*

1. *A ſacris Canonibus.*) Patroni poſſunt, (ſi ad eos ſpectat præſentatio alicujus beneficii per concubinarium detenti) vel alii laici parochiani pro ſuo intereſſe, in quo ab his percipiunt Sacramenta, accuſare eos.

Quinimo poteſt Ordinarius procedere contra ipſos de jure, non exſpectata forma hujus Textus, & vi hujus litteræ: eſt enim intolerabile peccatum.

2. *Quod ſi a ſuperioribus moniti.*) Specialiter monendi ſunt, non autem ſolum generaliter, puta per edictum. Et hæ monitiones ex hoc Decreto non ſunt faciendæ tantum in viſitatione, ſed & in aliis quoque temporibus fieri debent. At tempus, quod inter unam & aliam monitionem intercedere debet, arbitrio Epiſcopi relinquitur.

Poterit Epiſcopus contra omnes procedere etiam incarcerando, quando timetur de fuga, juxta traditam formam in *cap. 6.* hujus Seſſionis, idque abſque monitione.

Pœna de qua in verſ. *quod ſi a ſuperioribus moniti, &c.* non habet locum in Clericis, ſi primo deliquerint, etiamſi edicta generalia Ordinarii præceſſerint, ſed incurritur, ubi Clericus ſecundo deliquit. Pro primo puniri debet aliis pœnis a ſacris Canonibus, vel ſtatutis Eccleſiarum impoſitis: & demum ſi monitus fuerit, & quidem ſpeciali admonitione ſecundo delinquat, privatur tertia parte fructuum, non tamen diſtributionibus quotidianis, quas ratione Canonicatus vel dignitatis divinis intereſſendo percipit præter fructus præbendæ diſtinctæ; eadem pœna cenſetur repetita in *verſ. Si vero in dicto eodem, &c.* Sin autem ſecundæ monitioni non paruerit, ſuſpendendus eſt ab adminiſtratione beneficiorum, & cum non poſſit intereſſe choro, amittit etiam diſtributiones quotidianas.

3. *Ab iis ſe non abſtinuerint.*) Epiſcopus procedere poteſt per denuntiationem ex officio, vel alio, qui ſibi placuerit, modo.

4. *Tertia parte fructuum.*) Si reſignatio parochialis vere fuit Romæ expedita, antequam ordinarius reſignantem, titulo ac beneficio dictæ parochialis privaret, eadem dicta reſignatio ſuum effectum ſortiri debet, nec eam poteſt Ordinarius infringere, nec aliquam Eccleſiæ penſionem imponere. Itaque pœna, quæ ſtatuitur in hoc capitulo, non tranſit ad ſucceſſorem in beneficio, ſi concubinarius jure privatus beneficio illud reſignat.

5. *Prædictam executionem impediat.*) Prædictam executionem exemptio aut appellatio ante vel poſt definitivam ſententiam ſuſpendere non poteſt.

6. *Non ad Archidiaconos.*) Congregatio cenſuit, hoc non habere locum in immemorabili.

7. *Clerici vero.*) Si Clerici concubinarii, notorii ſunt, etiam hodie ipſo jure a divinis ſuſpenſi, (prout in veteri jure) ſunt.

REMISSIONES.

α Vide Bern. Diaz in *pract. cap.* 73. Clar. §. *Fornicatio, n.* 9. *verſ. Clericus autem concubinarius*, Guid. Pap. *dec.* 558. Hier. de Monte *Var. juris, quæſt.* 18. *num.* 48. Hurtad. *l.* 32. *gl.* 5. *n.* 6. *tit.* 5. *p.* 1. & *l.* 43. *gl.* 2. *n.* 3. *tit.* 5. *p.* 1. Perez. *lib.* 23. *verſ. Quæri tamen poteſt, tit.* 3. *lib.* 1. Ordin. Matienſ. *l.* 6. *gl.* 2. *a n.* 23. *tit.* 8. *lib.* 5. *novæ Recop.* Menoch. *de Arbit. caſu* 418. Rebuff. *de concord. tit. de publicis concub. verſ. Prima ergo pœna*, Petr. de Bollo in *œcon. Eccl. claſſi.* 1. *cap.* 4. §. 5. Zerol. in *praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo, concubinarii*, §. 3. *p.* 60. P. Comit. *Reſp. Moral. lib.* 1. *quæſt.* 57. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 30 *tract.* 3. *num.* 154. *verſ. Decimum*. Aloyſ. Ricc. in *col. deciſ. p.* 4. *Collect.* 857. Th. Valaſc. *tom.* 1. *Alleg.* 34. *num.* 7. optime Petr. de Ledeſm. *p.* 2. *ſum. tract.* 27. *cap.* 18. * Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz in d. cap.* 79. *lit. B.* Azeved. in *l.* 1. *tit.* 19. *lib.* 8. *novæ recopilat.* præcipue *num.* 113. Proſper Farinac. *conſ.* 10. *num.* 63. *volum.* 1. Vincent. Grilenzon. in *conſ.* 19. *ex num.* 12. & 19.

β *Vel extra detinere.*) Quod procedit in ſimplici incontinentia abſque qualitate concubinatus, reſolvunt Navar. *Conſ.* 4. *ſub tit. de Adulter.* Sayr. *dec.* 4. *ſub eod.* 1. quem refert Aloyſ. Ricc. in *Collect. dec. p.* 4. *Collect.* 821. *in fine*, dicit probabile, ſed contrarium probabilius, Petr. de Ledeſm. *d. cap.* 18. *diffic.* 3.

γ *Alioquin pœnis.*) An pecuniariis? Affirmat Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 99.

† *Quod ſi a ſuperioribus moniti.*) Vide Proſp. Farinac. in *d. conſ.* 80. *n.* 13. 47. 51. 59. & 61. & 62. *volum.* 1.

δ *Tertia parte fructuum.*) An etiam diſtributionum quotidianarum? Affirmant Sayr. *dec.* 7. *de verbor. ſignific.* quem refert Aloyſ. Riccius in *Collect.* 857. *verſ. Amplia* 2. Petr. de Ledeſm. *d.* 18. *diffic.* 2.

* *Tunc beneficiis, portionibus, &c.*) Vide Nicol. Garciam *de Benefic. p.* 1. *cap.* 5. §. 2. *num.* 229. & 304.

† *Aut*

† *Aut exemptio, &c.*) Vide Seraphin. *deciſ.* 960.

* *Non ad Archidiaconos, &c.*) Vide Aloyſ. Ricc. *dec.* 581.

† *Sine ſtrepitu & figura judicii, &c.*) Vide Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. c.* 126. *lit. C. in fin.*

o *Epiſcopi quoque, &c.*) Vide P. Soar. *tom.* 5. *de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 5. *ad fin.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.* 2 *n.* 65. *verſ. Item ex Concilio*, P. Ægid. de Coninck. *de Sacrament. & Cenſur. tom.* 2. *diſp.* 15. *ſuſpenſ.* 27.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 48. *Card. de Luca.*

CAPUT XV.

Contra Clerici filios.

a Concil. 9. Tolet. in c. 10. c. gravius animadvertit. c. propoſuiſti, 92. diſt.

1. UT (*a*) paternæ incontinentiæ memoria a locis Deo conſecratis, quos maxime puritas, ſanctitaſque decet, 2. α longiſſime arceatur; β non liceat γ &c. filiis Clericorum, 3. qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, 4. in Eccleſiis, ubi eorum patres 5. δ &c. beneficium aliquod Eccleſiaſticum 6. habent, aut habuerunt, * 7. quodcunque etiam diſſimile beneficium obtinere, 8. (*b*) ε &c. nec in dictis Eccleſiis 9. quoquo modo miniſtrare, 10. nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere. 11. Quod ſi in præſenti pater, & filius 12. ζ in eadem Eccleſia beneficia η obtinere 13. reperiantur; 14. θ cogatur filius ſuum beneficium reſignare, aut cum alio permutare extra Eccleſiam 15. intra trium menſium ſpatium: alias ipſo jure eo privatus exiſtat, & ſuper iis quæcunque diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur. ι Ad hæc, reciprocæ reſignationes, ſi quæ poſthac a parentibus Clericis in favorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium conſequatur, in fraudem hujus Decreti, & canonicarum ſanctionum factæ omnino cenſeantur: nec collationes ſecutæ, vigore hujuſmodi reſignationum, ſeu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipſis Clericorum filiis ſuffragentur.

b Ab Alex. 3. p. 19. c. 3. & in Concil. 2. Lat. c. 14. c. 2. & per totum, de fil. preſb.

DECLARATIONES.

1. *Vt paternæ incontinentiæ.*) Hoc decretum a jure communi differt in quinque. Primo, quod non ſolum ratione ſucceſſionis, (prout de jure communi,) ſed etiam ob incontinentiæ memoriam invaluit hæc prohibitio. Secundo, quod ratione talis memoriæ legitime arceatur quis non ſolum immediate, prout de jure communi, ſed etiam mediate. Tertio, quod non ſolum prohibetur ſucceſſio in beneficio eodem, ſed & in alio quocunque, etiam diſſimili, dummodo ſint in eadem Eccleſia. Quarto, quod non ſolum prohibetur filius obtinere beneficium in eadem Eccleſia, in qua Pater obtinet, ſed etiam miniſtrare, cum jure communi tantum pater miniſtrare prohibeatur. Quinto, quod nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quos parentes eorum obtinuerunt, vel obtinent, habere poterunt filii.

2. *Longiſſime arceatur.*) Hunc textum ſacra Congregat. cenſuit procedere non ſolum in filio reſpectu Patris, ſed etiam in nepote reſpectu avi, propter verbum, *longiſſime*, quod excludit omnem perſonam etiam mediatam, ut dictum eſt. Vide infra hoc *cap.* §. *Stante.*

Congregatio Concilii cauſa alias mature diſcuſſa cenſuit, Nepotem legitimum ex filio illegitimo non comprehendi decreto *cap.* 15. *Seſſ.* 25. Brachar. 17. Octobr. 1592.

3. *Qui non ex legitimo matrimonio nati ſunt.*) Filii illegitimi clericorum non prohibentur a Conc. Trid. cum patribus habitare.

4. *In Eccleſiis, ubi eorum patres.*) Filii Presbyterorum Decreto hoc Concil. Trident. non prohibentur retinere beneficium legitime obtentum in eadem Eccleſia, in qua fuit beneficiatus pater eorum, qui ante publicationem ejuſdem Concilii e vita migravit, quia hoc Decreto tantum prohibentur in futurum obtinentes.

Illegitimus, cujus Pater fuit Rector Eccleſiæ matricis, poteſt Eccleſiam filialem obtinere dependentem, ſeu alias illi unitam, in qua etiam eadem matrix habet quædam jura Parochialia, ſalvo hoc decreto, niſi unio facta ſit per viam ſubjectionis Eccleſiæ matricis. Quod ſi beneficia ſunt unitæ æque principaliter, tunc illegitimi obtinere non

non poſſunt: ſi vero non ſunt unita æque principaliter, ſed acceſſorie, tunc poſſunt, ſi tamen dictæ Eccleſiæ unitæ non tenentur miniſtrare in principali.

Habens Canonicatum in Eccleſia, in qua pater ejus ſimiliter Canonicatum obtinuit, non poteſt in eadem Eccleſia de Canonicatu ad dignitatem aſcendere.

Pater, qui eſt Coadjutor filii in Canonicatu, cedere tenetur omne jus filio, poſſet tamen ſibi aliquem ſervare fructum aut penſionem.

Non ſunt tolerandi in Eccleſia, ſed expellendi Canonici illegitime ex presbyteris & ſolutis mulieribus nati. Non comprehenditur hoc Decreto is, qui litteris Apoſtolicis non expeditis, nec poſſeſſione ſecuta, ceſſit in favorem alterius in manibus Pontificis. Secus autem dicendum eſt de eo qui litteras expedivit, poſſeſſionem accepit per procuratorem, quamvis numquam in Eccleſia miniſtraſſet, nam per proviſionem acquiritur jus in re, & cauſatur vitium in perſona filii per Patris intitulationem. Abbas in *cap. tranſmiſſa num. 6. de filiis presbyt.*

5. *Beneficium aliquod Eccleſiaſticum.*) Concilium Tridentinum non prohibet, quin Pater & filius poſſint celebrare miſſam in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant beneficia in ea, ſed id fiat ab altero cauſa legati, quod legatum ſit Miſſam celebrantibus.

Ad Epiſcopum N. ſcribatur, ut deſinat moleſtiam exhibere presbytero N. illegitimo celebranti Miſſam ob quoddam legatum in eadem Eccleſia, in qua Pater celebrat ob devotionem, cum neuter habeat beneficium, quia hic caſus non eſt prohibitus a Concilio.

6. *Habent, vel habuerunt.*) Non dicitur ille habuiſſe, ad hoc ut comprehendatur ſub hoc capitulo, qui proviſus, ſed litteris non expeditis, & poſſeſſione non habita ceſſit alteri, ſupra hoc *cap. Non ſunt.*

Hæc verba, *habent vel habuerunt*, intelliguntur de futuro, ſcilicet poſt publicationem Concilii, non autem ante Concilium. Congregatio cenſuit, eum comprehendi hoc Decreto, qui per procuratorem acquirit jus in re, hæc enim cauſat vitium in perſona filii per Patris inſtitutionem. Si vero per ſolam publicationem Pater obtinuerit beneficium, cum vel litteras non expediverit, nec poſſeſſionem ceperit, ſecus cenſuit Congregatio, quia ante litterarum confectionem gratia non eſt perfecta, ſed informis.

Præſumpta diſpenſatio, quæ fundatur in Regula de Triennali, non habet locum contra hoc Decretum, quia dicta Regula requirit titulum coloratum, ut late in *cap. 4. Seſſ. 7.*

7. *Quodcunque etiam diſſimile.*) In Eccleſiis quæ dicuntur eſſe ſorores aliarum Eccleſiarum, (ſicut ſunt aliquæ in Hiſpania) in quarum altera reſidens præſupponitur reſidere in principali, non poteſt Pater reſidere in una, & filius in altera.

Cum Patre habente præbendam Theologalem in Eccleſia, in qua ejus filius illegitimus Canonicatum detinebat, & cum filio, qui ſuum Canonicatum dimittere tenebatur, ob ſuarum virtutum merita & teſtimonium ipſius Epiſcopi fuit diſpenſatum, dummodo idem Pater abſtineret ab Eccleſia, ſed legeret per ſubſtitutum ab Epiſcopo eligendum, cui aſſignetur aliqua portio arbitrio ejuſdem Capituli & Epiſcopi.

Congregatio Concilii cenſuit, re mature diſcuſſa, patrem legitimum nulla indigere diſpenſatione ad obtinendum immediate beneficium filii, licet filius, quamvis legitimus, diſpenſatione egeat ad obtinendum immediate beneficium patris. 22. Dec. 1594.

8. *Nec in dictis Eccleſiis quoquo modo miniſtrare.*) Dubitatum fuit, an filius illegitimus laicus, qui in Eccleſia, in qua pater beneficium habet, non habet portionem, ſed ut Cantor muſicæ tantummodo in Eccleſia cantat, prohibeatur cantare per iſtum textum? Congregatio die Decemb. 1574. cenſuit affirmative, quia Concilium dicit, *quoquo modo miniſtrare*, eadem enim ratio eſt, ſive miniſtret in officio, ſive in beneficio, inf. hoc *cap.* §. *Quoquo modo.*

Filius Clerici hoc decreto non prohibetur, quo minus tanquam Capellanus amovibilis deſervire poſſit atque obtinere beneficium in Eccleſia, in qua ejus pater nunquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium Eccleſiaſticum, licet pro Capellano amovibili inſervierit in eadem Eccleſia.

In civitate Leodienſi ſunt plures Collegiatæ: Decani & Canonici vigore cujuſdam ſtatuti accedunt per certas proceſſiones in certis feſtis diebus anni ad Cathedralem, & ibi canunt unum verſiculum, ſeu Collectam, hoc ſtante, fuit pluries dubitatum, an valeat electio facta de filio illegitimo ad Decanatum unius illarum Eccleſiarum Collegiatarum, cum prædicta teneatur præſtare in Cathedrali, in qua Pater ejus Canonicus fuit? Congregatio cenſuit, filium prædictum illegitimum, incapacem eſſe hujus Decanatus, quia quoquo modo inſervire dictæ Eccleſiæ videtur.

9. Quo-

9. *Quoquo modo miniſtrare.*) Non ſolum filius non poteſt retinere beneficia in ea Eccleſia, in qua pater obtinuit, ſed nec canere in eadem Eccleſia, tanquam Muſicus ſimplex, ſub hoc *cap.* §. *Nec in dictis.*

10. *Nec penſiones.*) Idem decretum locum non habet in iis Filiis presbyterorum, qui penſionem ſuper beneficio à Patre obtento ante Concil. Trid. & illius confirmationem obtinuerunt.

Cum filio obtinente penſionem in Eccleſia N. in qua Pater habuit Canonicatum, quem reſignavit, fuit diſpenſatum.

Filius illegitimus presbyteri dimidium beneficium habens in illa Eccleſia, in qua pater ejus olim beneficium habuit, non poteſt aſcendere ad integram portionem.

Filius presbyteri illegitimus non poteſt obtinere beneficium, quod olim pater ejus abſque legitimo titulo, & minus pacifice aliquamdiu poſſedit, die 4. Septembris 1586.

11. *Quod ſi in præſenti.*) In petitione presbyteri N. de reſignatione Canonicatus nepoti coadjutori, quæ ideo fit, ut ejus filius poſſit obtinere eum, quem habet in eadem Eccleſia, Canonicatum, viſum eſt dandum ſpatium ſex menſium filio ad permutandum, ita tamen ut interim ab Eccleſia omnino abſtineat.

Illegitimo N. habenti beneficium patrimoniale, quod permutari non poteſt in Eccleſia, in qua idem pater habet, ſed non ſervit, utpote jacens in lecto paralyticus, conceſſum eſt, ut retineat, quia non poteſt permutare.

1. Mart. 1598. Congregatio Concilii cenſuit Decretum *cap.* 15. *Seſſ.* 25. minime prohibere, ut nepos illegitimus ex filio illegitimo beneficium, quod avus habuit, obtinere non poſſit.

Spurii petentes in poſterum pro tranſitu ad honorem, afferant Teſtimonium & Epiſcopi commendationem, & majoris partis ſui capituli.

Poſtulantibus, dum vivit alter, vel pater, vel filius, ut alteruter poſſit ire ad aliam Eccleſiam, & altero mortuo, de conſenſu Epiſcopi & Capituli liceat alii ad primam Eccleſiam redire, conceſſum eſt.

Stante ſupradicta declaratione, videlicet quod Concilium non comprehendat nepotem legitimum ex filio ſeu filia illegitimis reſpectu beneficii, quod avus obtinuit, dubitatum eſt, an etiam procedat vivente ipſo avo, adeo ut nepos ex filia illegitima, ſive illa vivat, ſive non, poſſit obtinere penſionem ſuper beneficio parochiali, quod avus poſſidet? Congregatio die 13. Maji 1586. cenſuit affirmative, ut arceatur memoria prioris incontinentiæ, licet quidam Illuſtriſſimi dicerent contrariam opinionem eſſe de jure veriorem, ex ſententia Rotæ.

Cardinali N. dubitanti, an nothi parochias obtinere poſſint, viſum eſt reſpondendum Concil. Trident. de hoc non eſſe loquutum.

12. *In eadem Eccleſia beneficia obtinere.*) Idem eſſet, ſi unum tantum, ſed eſſet in perſona patris & filii cum alternativa reſidentia. Dicitur & aliud obtinere reſignatarius cum reſervatione tituli & denominationis, necnon fructuum pro reſignante, perinde, ac ſi reſignaſſet. Unde reſignatarius cenſetur privatus titulo, ſi poſt publicationem Concilii intra tempus hic præſcriptum non reſignavit, ſi tamen ejus viveret beneficiatus, in ea Eccleſia vere beneficiatus eſt, licet reſervatis fructibus ut ſuprà: ſecus vero, ſi ejus Pater in eadem Eccleſia beneficiatus ante prædictam publicationem Concilii fuiſſet mortuus. Tunc enim eveniente morte reſignantis, illud beneficium plene poſſidere poteſt, fructuſque inde percipere pleno jure, & tuta conſcientia tanquam ante Concilium acquiſitos.

13. *Reperiantur.*) Etiamſi eſſet factus coadjutor, teneretur intra ſex menſes a die mortis patris reſignare.

14. *Cogatur filius ſuum beneficium reſignare.*) Si fieret locus regreſſui, & qui regreſſum habet, nollet conſentire; oblata prius reſignatione cum honeſta penſione & non acceptata, admittitur reſignatio, & regreſſus ſuſpenditur uſque ad ceſſum vel deceſſum reſignatarii.

Filius omnino cogendus eſt reſignare beneficium, quod obtinet in illa Eccleſia, in qua pater obtinuit, quia filius ſemper repræſentat incontinentiam paternam. Hoc tamen moderatum quandoque fuit de conſenſu Ordinariorum, ſi Pater reſignaſſet ſua ſponte ſuum beneficium.

Calag. 1. Jul. 1593. Congregatio Concilii cenſuit, Decretum Concilii *cap.* 15. *Seſſ.* 25. *de Reform.* diſponere tantum circa reciprocas reſignationes poſt ipſum Concilium in favorem filiorum faciendas.

15. *Intra trium menſium ſpatium.*) Filii intra trium menſium ſpatium reſignare debent ſua beneficia, quod adeo verum eſt, ut ſi poſt dictos tres menſes non reſignaverint, nihil eis proſit hoc decretum.

REMISSIONES.

α *Longiſſime arceatur.*) Si per triginta annos alius mediate ſucceſſerit, quod videtur filium poſſe in eo ſuccedere, docet Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *num.* 33. * Vide etiam Navar. *Conſ.* 17. *&* 18. *tit. de conſtitut.* Salzed. ad *Bern. Diaz in prax. canon. c.* 49. *lit. A.*

β *Non liceat.*) An liceat illa beneficia, quæ pater ante hanc conſtitutionem dimiſit, obtinere? Affirmat & reſolutum fuiſſe refert Farin. *deciſ.* 81. † An filius, qui mortuo patre ante Concilium, in ea Eccleſia, in qua pater fuerat beneficiatus, habet beneficium legitime obtentum, poſſit illud retinere? Affirmat Grilenzon. *conſ.* 65. *per tot. & conſ.* 69. *num.* 1. *&* 2. ubi inſuper teſtatur, quod ſi Eccleſia collegiata, in qua pater fuerat beneficiatus, poſt illius mortem erigeretur in Cathedralem, recte quidem ejus filius habere poſſit beneficium in tali Eccleſia mutata.

γ *Filiis clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio.*) Quod filius natus ex legitimo matrimonio poteſt obtinere beneficium patris, reſolvunt Fr. Emman. in *ſumm. tom.* 1. *cap.* 29. *num.* 4. *verſ. Lo primero*, Veg. *part.* 2. *cap.* 16. *caſu* 18. *verſ. Lo quarto*, Garſi. *de benefic. p.* 7. *cap.* 3. *n.* 18.

δ An prohibitio hæc procedat in filiis naturalibus procreatis ante clericatum? Affirmat Balb. *deciſ.* 29.

ε An procedat in illegitimo Religioſo? Negat Sayr. *deciſ.* 4. *ſub tit. de filiis presbyter.*

ζ An habeat locum in nepotibus legitimis filiorum ex filio illegitimo reſpectu beneficii avi? Affirmant Rebuff. Roias, & Mier. quos refert Garſi. *d. cap.* 3. *num.* 21. Salzed. in *pract. cap.* 48. *lit. A.* P. Leſſi. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 9. Negant Navar. *conſ.* 9. *num.* 9. *ſub tit. de filiis presbyter.* Spin. in *Speculo Teſtam. gloſſ.* 3. *a num.* 23. Sayr. *de Cenſur. lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 46. *& deciſ.* 9. *de filiis presbyt.* Bald. *deciſ.* 21. P. Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 4. *quæſt.* 17. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 397. *num.* 6.

η An e converſo prohibeatur pater ſuccedere in beneficio filii? Negant Rebuff. in *praxi tit. de Diſpenſat. ſuper defectu natalium*, *num.* 29. Fr. Emman. *d. cap.* 29. *n.* 4. *in fine*, Quintanad. *Eccleſiaſt. lib.* 2. *n.* 95. Nicol. Garſi. *d. cap.* 3. *num.* 28.

ϑ *Beneficium aliquod habent.*) Quod pater clericus habens facultatem transferendi penſionem, poteſt illam transferre in filium illegitimum, reſolvunt Gig. *de Penſionib. quæſt.* 86. *num.* 5. Flam. *de Reſign. lib.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 21. *&* 22. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Canc. gl.* 5. §. 5. *num.* 22. *&* 23. P. Azor. *Inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *quæſt.* 7. Nicol. Garſi. *d. cap.* 3. *num.* 34. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 397. *num.* 1. *&* 7. Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p.* 4. *collect.* 1367. *in fine.*

ι Clericum non prohiberi obtinere beneficium in Eccleſia, in qua ejus pater nunquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium intitulatum, licet pro Capellano inſervierit in eadem Eccleſia, reſolvunt Nicol. Garſi. *de Benefic. p.* 7. *cap.* 3. *num.* 72. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 397. *num.* 24. *cum ſeqq.* Nec prohiberi obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat, refert Achil. de Graſ. *dec.* 1. *de filiis presbyter.* Nec prohiberi ſuccedere in Capellania, quæ fundari ſolet, maxime in Hiſpania abſque aliqua Epiſcopi vel alterius ſuperioris auctoritate, ut in illis ſuccedant clerici de parentela, aſſerit Gonzal. *d. gloſſ.* 5. *n.* 33. *& ſeq.*

* *Aut habuerunt.*) Vide tradita per Vincent. Grilenzonium *conſ.* 69. *ac etiam in conſ.* 7. *n.* 13. *&* 14.

Deciſiones Illuſtriſſ. Cardin. adductæ per Garſiam in locis infra citatis.

κ PRima Congregatio Concilii cenſuit, Canonicum illegitimum, cujus pater poſſeſſionem alterius Canonicatus in eadem Eccleſia apprehendit, licet in dicta Eccleſia non miniſtraverit, nec aliquid perceperit ex fructibus ipſius Canonicatus, comprehenſum eſſe decreto Concil. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. Illum vero, cujus pater ſola Romani Pontif. ſignatura ſibi obtinuit conferri Canonicatum ejuſdem Eccleſiæ, ſed neque litteras Apoſtol. expedivit, neque unquam habuit poſſeſſionem, non comprehendi, refert Garſi. *de Benefic. p.* 7. *cap.* 3. *num.* 55.

λ Secunda. Non dicitur habuiſſe ad hoc, ut comprehendatur ſub hoc *cap.* ille, qui fuit proviſus, & literis non expeditis, & poſſeſſione non habita, ceſſit alteri, refert Garſi. *d. cap.* 3. *n.* 56.

μ Tertia. Filius presbyteri illegitimus, non poteſt obtinere beneficium, quod olim pater ſuus abſque legitimo titulo, & minus pacifice poſſedit, refert Garſi. *d. cap.* 3. *num.* 59.

ν Quarta. An illegitimus obtinere poſſit Eccle-

Eccleſiam filialem, quando ejus pater obtineret matricem? Fuit dictum, poſſe, quando obtinentes filiales non tenerentur miniſtrare in matrice, refert Garſi. *d. cap. 3. n. 63.* ubi etiam dicit procedere quoad Eccleſias filiales, quæ ſunt beneficia de per ſe, & diſtincta a matricibus, & *num. 65.* reſolvit, quod ſi unio facta ſit acceſſorie, & pater habuit, ſeu habet Eccleſiam, ſeu beneficium principale, filius poteſt obtinere unitam, tanquam Vicarius perpetuus, ſeu tanquam Vicarius temporalis.

ξ Quinta. Item fuit quæſitum, an filius illegitimus per Conc. *l. hoc cap.* excludatur, ne poſſit obtinere beneficium in Eccleſia, in qua ejus pater habuit ſolam ſedem in choro, ratione dignitatis, quam in alia Eccleſia obtinebat? Congregatio reſpondit excludi, & refert Garſi. *d. c. 3. n. 66.*

ο *Nec in dictis Eccleſiis quoquo modo miniſtrare.*) Neque Miſſam ibi celebrare, aut Epiſtolam canere, neque Sacriſtæ aut Cantoris officio fungi poſſe reſolvunt Navar. *conſil. 1. quæſt. 17. ſub tit. de Conſtitut.* Sayr. *deciſ. 1. ſub eod. tit.* quem refert Aloyſ. Ricc. in *Collect. deciſ. part. 4. collect. 1367. verſ. Tu amplia*, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 397. num. 26. cum ſeqq.* ubi *numer. 28.* teſtatur, quod nec etiam Antiphonam in ea canere ratione oneris beneficii alterius Eccleſiæ annexi, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *Curiæ Archiep. Neapolit. deciſ. 3.*

π Sacra Cardin. Congregat. ita cenſuit, Concil. Trident. non prohibet, quin pater & filius poſſint celebrare Miſſam in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, ſed id fiat ab altero devotionis gratia, ab altero cauſa legati, quod relictum ſit Miſſam celebrantibus, refert Nicol. Garſi. *d. cap. 3. num. 73.*

ρ Item cenſuit, filios illegitimos clericorum non prohiberi a Concil. Trident. cum patribus habitare, refert Garſ. *dict. cap. 3. num. 74.*

σ *In eadem Eccleſia beneficia obtinere.*) Sacra Cardin. Congregat. ita cenſuit. Idem eſſet, ſi unum tantum, ſed eſſet in perſona patris & filii cum alternativa reſidentia, quo caſu fuit decretum, quod pater in totum cederet filio totum jus, quod haberet, reſervata ſibi penſione, & perpetuo abſtineret a ſervitio.

τ *Obtinere.*) An collatio ei facta ſit ipſo jure nulla? Affirmat Sayr. *deciſ. 1. de Conſtitut.*

υ *Cogatur filius, &c.*) Vide Flamin. *de Reſign. lib. 3. q. 18. n. 58.*

φ *Ad hæc, reciprocæ, &c.*) Vide Navar. *conſ. 5. de Renunt.* Fr. Emman. in *ſum. p. 1. cap. 56. n. 9.* & faciunt quæ ſcribit Flamin. *de Reſign. lib. 14. quæſt. 9.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu 49. Card. de Luca.*

CAPUT XVI.

Beneficia habentia annexam curam animarum non convertantur in ſimplicia: Vicario, in quem translata fuerit cura animarum, aſſignetur congrua portio, & reapplicetur animarum cura cum titulis.

STatuit ſancta Synodus, ut Eccleſiaſtica beneficia ſæcularia, quocunque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæva eorum inſtitutione, aut aliter quomodocunque retinent, α illa deinceps in ſimplex beneficium, etiam aſſignata Vicario perpetuo 1. congrua portione, non convertantur: non obſtantibus quibuſcunque gratiis, quæ ſuum plenarium effectum non ſunt conſecutæ. In iis vero, in quibus contra eorum inſtitutionem, ſeu fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum translata eſt, etiamſi in hoc ſtatu ab immemorabili tempore reperiantur, ſi congrua portio fructuum Vicario, quocunque nomine is appelletur, non fuerit aſſignata, eam quamprimum, & ad minus intra annum a fine præſentis Concilii, arbitrio Ordinarii, (*a*) juxta formam decreti ſub felic. rec. Paulo III. aſſignetur. Quod ſi id commode fieri non poſſit, aut intra dictum terminum factum non erit: cum primum per ceſſum vel deceſſum Vicarii, ſeu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacaverit, beneficium curam animarum recipiat, ac Vicariæ nomen ceſſet, & in antiquum ſtatum reſtituatur.

a Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 7.

DECLARATIONES.

1. *Congrua portione.*) Congrua portio ſuit declarata eſſe 24. aureorum ſingulis annis.

REMISSIONES.

a *Quomodocunque retinent.*) Vide Zerol. in *praxi Epiſcop. part.* 1. *verbo, Vnio* §. 3. *pag.* 348. † Vide etiam Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 3. *quæſt.* 13. Hier. Cævallos in *ſuis pract. quæſt. comm. quæſt.* 281. Ricc. in *ſua prax. Curiæ Neapol. deciſ.* 49. *num.* 5. Garſi. *de benefic. p.* 22. *cap.* 3. *num.* 17.

CAPUT XVII.

Epiſcopi ubique vivant tanquam Patres & Paſtores ſecundum gradus ſui decorum, nullibi autem indigne ſe dimittant.

NOn poteſt ſancta Synodus non graviter dolere, audiens Epiſcopos aliquos, ſui ſtatus (a) oblitos, Pontificiam dignitatem non leviter dehoneſtare; qui cum Regum miniſtris, Regulis, & Baronibus in Eccleſia, & extra, indecenti quadam demiſſione ſe gerunt, & veluti inferiores miniſtri altaris, nimis indigne non ſolum loco cedunt, ſed etiam perſonaliter illis inſerviunt. Quare hæc, & ſimilia deteſtatur ſancta Synodus, ſacros Canones omnes, Conciliaque generalia, * (b) atque alias Apoſtolicas ſanctiones ad dignitatis Epiſcopalis decorum, & gravitatem pertinentes renovando, præcipit, ut ab hujuſmodi in poſterum Epiſcopi ſe abſtineant; mandans eiſdem, ut tam in Eccleſia, quam foris ſuum gradum & ordinem præ oculis habentes, ubique ſe Patres, & Paſtores eſſe meminerint; reliquis vero tam Principibus, quam cæteris omnibus, ut eos paterno honore, ac debita reverentia proſequantur.

a Vide Concil. Agat. c. 23 nec Epiſc. poſteriorē ſinit priori præponi, & c. 3. Brac. c. 24. cap. quanto, de off. ord. & ſup. ſeſſ. 24. de reg. c. 4.

b Sup. c. 6. c. Valent. 63. diſt. c. Epiſc. in Eccleſiis 95. diſt. cap. quis dubitet. c. duo ſunt, cum ſeqq. 96 diſt. & cap. ſolitæ de major. & obed.

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii cenſuit, decretum cap. 17. qui v. non obtinent dignitates, Seſſion. 25. præſervare nedum dignitates, quæ habent adminiſtrationem cum juriſdictione, ſed etiam illas dignitates, quæ pro talibus habentur in Eccleſia, quam ſententiam Sanctiſſimus ad ſe relatam approbavit. 22. Aug. 1596.

REMISSIONES.

* *Conciliaque generalia, &c.*) Vide ſupra hac *ead. ſeſſ. cap.* 6. & textum in c. *Valentinianus* 63. *diſt. & in cap. Epiſcopus in Eccleſiis* 95. *diſt. in cap. duo ſunt, & in cap. quis dubitat cum ſeqq.* 96. *diſt. & in cap. ſolitæ, de majorit. & obedient.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 50. *Card. de Luca.*

CAPUT XVIII.

Canones exacte ſerventur ab omnibus indiſtincte, ſi quando in eis diſpenſandum, id valde mature, & gratis fiat, alioquin diſpenſatio ſit ſurreptitia.

SIcuti publice expedit, legis vincula quandoque relaxare, ut plenius, evenientibus caſibus, & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat; ſic frequentius legem ſolvere exemploque potius, quam certo perſonarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nil aliud eſt, quam unicuique ad leges tranſgrediendas aditum dare. (a) Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exacte ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit indiſtincte obſervandos. Quod ſi a urgens, juſtaque ratio, & major quandoque utilitas poſtulaverint, cum aliquibus diſpenſandum eſſe; (b) id ß cauſa cognita, ac ſumma maturitate, atque gratis, a quibuſcunque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum: aliterque facta diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur.

a Cap. ſi Roman. 19. diſt. cap. ſi quis omnē. 1. q. 7. c. 1. de conſtit.

b c. 1. de voto.

RE-

REMISSIONES.

a Vrgens juſtaque.) Ad diſpenſationem debere cum legitima auctoritate concurrere rationabilem cauſam, juxta viri boni arbitrium, reſolvunt P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 13. *cap.* 19. *num.* 194. *cum ſeqq.* Fr. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 1.

β Cauſa cognita.) Vide P. Sanch. *de Matr. lib.* 3. *diſp.* 8. *num.* 3. *& lib.* 8. *diſp.* 17. *num.* 10.

CAPUT XIX.

Quicunque Domini temporales locum ad Monomachiam concedentes ſint ipſo facto excommunicati, & privati certis privilegiis ab Eccleſia obtentis. Ipſi quoque duellantes & eorum patrini gravibus pœnis plectantur.

a cap. 1. de torneam. *a* &c. DEteſtabilis, (*a*) duellorum uſus fabricante diabolo introductus, ut cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur. Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocunque alio nomine Domini temporales; qui locum ad (*b*) monomachiam in terris ſuis ζ inter Chriſtianos conceſſerint; eo ipſo ſint excommunicati; juriſdictione, & dominio civitatis, caſtri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, privati intelligantur, & ſi feudalia ſint, directis Dominis ſtatim acquirantur. 1. Qui vero pugnam commiſerint, & qui eorum Patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant; & ut homicidæ (*c*) juxta ſacros Canones puniri debeant. Et ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuo ſ careant Eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam, 2. qui conſilium in cauſa duelli, tam in jure, quam facto dederint; aut alia quacunque ratione ad id quemquam ſuaſerint, nec non ſpectatores excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur; non obſtante quocunque privilegio, ſeu prava conſuetudine, etiam immemorabili.

b de ea & Nicolaus 2. decretorum ſuorũ tit. 12.

c cap. 2. de cleri. pugn. in duel. de torneam. per totum & toto tit. de hom.

DECLARATIONES.

1. *Qui vero pugnam.*) Qui ex condicto & ſtatuto tempore, & in loco conſueto commiſerit duellum, etiamſi nulli patrini ſociive ad id vocati fuerint, vel loci ſecuritas habita, nullæve provocatoriæ litteræ aut denuntiationes chartulæque præceſſerint, cenſuris & pœnis a Concil. Trident. impoſitis perinde tenentur, ac ſi publico & conſueto abuſu ſingulare certamen iniviſſent, juxta Bullam Gregor. XIII. incipientem, *Ad tollendam deteſtabilem duellorum*, publicatam 9. Decemb. 1582.

2. *Qui conſilium.*) Locorum Domini ſi certamen hujuſmodi ex condicto hujuſmodi permiſerint, aut quantum in ſe fuerit, non prohibuerint, omneſque illud fieri mandantes, inſtigantes, auxilium, conſilium & favorem dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrantes, aut ex propoſito ſpectatores, vel ſocios quovis modo ſe præbentes, eiſdem pœnis ſubjaceant; etiamſi illi qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt, impediti pugnam non commiſerint, ſi per ipſos non ſtetit, quominus illa committeretur. Ita Gregor. XIII. in eadem jam dicta Bulla. Attamen S. D. N. Gregor. XIII. audita relatione reſpondit poſtmodum hoc Decretum in duellis ſolemnibus, & publicis, non autem in privatis habere locum. Noviſſime pro hac materia videnda eſt Bulla S. D. N. Clementis VIII. edita Kalen. Septembr. 1592. quæ incipit, *Deteſtabilis duellorum uſus.*

REMISSIONES.

a Vide Ordin. Regiam Luſitanorum *lib.* 5. *tit.* 43. Sylveſt. Cajetan. Armil. & alios Summiſtas *verbo*, *Duellum*, Salzed. ad *Bern. in pract. cap.* 100. Azeved. *lib.* 10. *num.* 18. *tit.* 8. *novæ Recop.* Navar. *conſil.* 1. *&* 2. *de Purgat. vulgari*

Conc. Trid. cum Gall.

Bannes in 2. 2. q. 64. *art.* 7. *dub.* 3. Menoch. *Illuſtr. cap.* 49. *num.* 11. *cum ſeqq.* Valent. 1. 2. *diſp.* 3. *q.* 17. *punct.* 1. Farin. in *praxi crim. l.* 4. *quæſt.* 119. *num.* 28. *& conſil.* 9. *lib.* 1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 61. *art.* 1. *verſ.* 12. Zerol. in *praxi Epiſcop. verbo, Duellum*, Quarant. in *Summa Bullarii cum addit.* Proſper de Auguſtino *verbo, Duellum, pag. mihi* 218. Sayr. in *Clavi Regia, lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 11. *cum ſeqq. & de Cenſur. lib.* 3. *cap.* 31. *a num.* 29. noviſſime Petr. Caball. in *tract. de omni genere homicidii a num.* 76. *cum multis ſeqq.* plures ex antiquioribus refert Cened. ad *Decret. collect.* 117. *num.* 4. Et ex doctiſſimis Religioſis Societatis Jeſu Vide Petr. Henriq. in *ſum. lib.* 13. *cap.* 39. §. 3. P. Paul. Comitol. *Reſponſ. Moral. lib.* 6. *quæſt.* 13. *cum ſeqq.* P. Molin. *de juſtit. tract.* 3. *diſput.* 17. Pat. Martin. Delr. *Diſquiſit. Magic. lib.* 4. *cap.* 4. *quæſt.* 4. *ſect.* 2. optime P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 21. *cap.* 7. *a num.* 73. noviſſime P. Sanch. in *Præcepta Decalogi l.* 1. *cap.* 39. *num.* 19. *cum ſeqq.* * Vide etiam Caſtil. a Bobadilla in *lib.* 2. *ſuæ Politicæ cap.* 14. *ex num.* 39. Jo. Ramirez *de confirmatione Ordinis Divi Jacobi cap.* 13. *ex n.* 25. Ricc. in *ſua prax. var. reſolut. cap.* 170. Doctor Vincentius Blaſio *tom.* 2. *hiſtor. Eccleſiaſt. & ſæcular. Regni Arragon. lib.* 3. *cap.* 11. *fol.* 253. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. tom.* 5. *diſcept.* 410.

β Conſtitutionem Clem. VIII. incip. Illius vices, quam edidit anno Domin. 1591. renovare Bullam quandam de hac re editam a Pio IV. & confirmare alteram Gregor. XIII. incip. Ad tollendam, editam anno incarnat. 1582. 9. Decembris, refert late, & eleganter P. Valer. Reginald. *dict. lib.* 21. *num.* 82. *cum ſeqq.* ubi reſolvit, Gregor. XIII. in prædicta Bulla extendere impoſitas in Concilio, in præſenti, pœnas adverſus omnes illos, qui non publice quidem, privatim tamen ex condicto, ſtatuto tempore, & in loco convento monomachiam commiſerint, etiamſi nulli patrini, ſociive ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullæ provocatoriæ litteræ, aut denuntiationis chartulæ præceſſerint. Quas etiam pœnas extendere teſtatur contra locorum Dominos, ſi certamen ex condicto permiſerint, aut quantum in ſe fuerit, non prohibuerint, nec non contra eos omnes, qui duellum hujuſmodi fieri mandaverint, inſtigaverint, auxilium, conſilium, vel favorem dederint, aut equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia ſubſidia, ſcienter ſubminiſtraverint, aut ex compoſito ſpectatores, vel ſocios, ſi ſe quovis modo præbuerint, etiamſi illi, qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt, impediti pugnam non commiſerint, ſi per ſeipſos non ſteterit, quo minus illa committeretur.

γ Utrum liciti ſint illi conflictus particulares, qui inter hoſtes ſolent fieri tempore belli, inter unum & unum, decem & decem, &c. Vide Cajet. 2. 2. *quæſt.* 95. *in fine* Patr. a Navarra *lib.* 2. *de Reſtit. cap.* 3. *num.* 245. *&* 296. Patr. Sanch. in *præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 39. *a num.* 12. Pat. Valer. Reginald. *d. lib.* 21. *num.* 79.

δ Utrum Concilium in præſenti procedat, quando duellum fuerit commiſſum in loco privato, & non tuto, ſine patrinis, ſociiſve ad id vocatis, ac ſine provocatoriis litteris, & chartellis, ac etiam pugna non perfecta? Affirmant P. Valer. Reginald. in *citato loco.* Joſeph. Ludov. Peruſ. *deciſ.* 11. Aloyſ. Ricc. in *collect. dec. p.* 3. *collect.* 616. Farinac. *d. conſ.* 9. *n.* 34. Quarant. *d. verbo, Duellum, verſ. Noviſſime*, ubi refert ita declaraſſe S. D. N. Clement. VIII. die 2. Septembr. 1592. Negant Reſolventes Concil. in præſenti de ſolo duello ſolemni, quod auctoritate publica & patrinis fiebat, locutum fuiſſe, Bobadil. in ſua *Polit. l.* 2. *cap.* 14. *n.* 41. & poſt Navar. & P. Soar. P. Sanch. *d. cap.* 39. *n.* 22.

ε An pro honoris defenſione duellum licitum ſit? Negant Bernard. Grævæ. ad *pract. Cameræ imper. lib.* 2. *concl.* 100. *conſid.* 1. P. Valer. Regin. *d. lib.* 21. *n.* 80. ubi etiam reſolvit, nulla unquam de cauſa licitum fuiſſe duellum ſuſcipere.

ζ *Inter Chriſtianos conceſſerunt.*) An procedat inter infideles? Negant P. Mart. Delr. *d. q.* 4. *n.* 16. P. Sanch. *d. cap.* 39. *n.* 29. ubi ſecus dicit, ſi Chriſtiano pugnaturo cum infideli in ſuo regno locum concederet.

η *Incurrant.*) Vide P. Valer. Reginald. *d. lib.* 22. *num.* 76. *poſt princip.* ubi reſolvit, non obſtare, quod Concilium in præſenti utatur verbis imperativi modi, quæ videri poſſunt ſignificare non ſententiam latam, ſed ferendam per judicem, quia ea non ditiguntur ad judicem, ut cenſeantur requirere illius actionem, ſed ad reum, quem per imperium efficax ligavit.

ϑ *Careant Eccleſiaſtica ſepultura.*) Morientes in duello ſepultura privari, reſolvunt D. Martin Carillo, *en la Explication de la Bulla de los difunctos, part.* 2. *cap.* 4. *num.* 55. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 22. *num.* 76. *verſ. Accedit.* * Ricc. in *prax. var. reſol. cap.* 170. Steph. Gratian. *diſcept.* 140.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 50. *Card. de Luca.*

CA-

CAPUT XX.

Cogantur omnes Principes Catholici conſervare omnia ſancita, quibus immunitas Eccleſiaſtica declaratur, a prædictorum Principum Officialibus minimè lædenda, ſed bene conſervanda.

* CUpiens ſancta Synodus Eccleſiaſticam diſciplinam in Chriſtiano populo non ſolum reſtitui, ſed etiam perpetuo ſartam tectam a quibuſcunque impedimentis conſervari, præter ea, quæ de Eccleſiaſticis perſonis conſtituit, ſæculares quoque Principes officii ſui admonendos eſſe cenſuit; confidens eos, ut Catholicos, quos Deus ſanctæ fidei Eccleſiæque protectores eſſe voluit, jus ſuum Eccleſiæ reſtitui, non tantum eſſe conceſſuros, ſed etiam (*a*) ſubditos ſuos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos, & ſuperiores ordines reverentiam revocaturos; nec permiſſuros, ut officiales, aut inferiores magiſtratus Eccleſiæ & perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem, Dei ordinatione, *a* & Canonicis ſanctionibus conſtitutam, aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu inconſideratione aliqua violent; ſed una cum ipſis principibus debitam ſacris ſummorum (*b*) Pontificum, & Conciliorum conſtitutionibus obſervantiam præſtent. Decernit itaque & præcipit, (*c*) ſacros Canones & Concilia generalia omnia, nec non alias Apoſtolicas ſanctiones, in favorem Eccleſiaſticarum perſonarum, libertatis Eccleſiaſticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia præſenti etiam decreto innovat, † exacte ab omnibus obſervari debere. Propterea admonet Imperatorem, Reges, Reſp. Principes, & omnes & ſingulos, cujuſcunque ſtatus & dignitatis extiterint, ut quo largius bonis temporalibus, atque in alios poteſtate ſunt ornati, eo ſanctius, quæ Eccleſiaſtici juris ſunt, tanquam Dei præcepta, * ejuſque patrocinio tecta venerentur; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliiſve Dominis temporalibus, ſeu magiſtratibus, maximeque miniſtris ipſorum Principum lædi patiantur, ſed ſevere in eos, qui illius libertatem, immunitatem atque juriſdictionem impediant, animadvertant, quibus etiam ipſimet exemplo ad pietatem, religionem, Eccleſiarumque protectionem exiſtant, (*d*) imitantes anteriores optimos, religioſiſſimoſque Principes, qui res Eccleſiæ ſuæ imprimis auctoritate ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum injuria vindicarunt. Adeoque ea in re quiſque officium ſuum ſedulo præſtet: quo cultus divinus devote exerceri, & Prælati, cæterique Clerici in reſidentiis & officiis ſuis quieti, & ſine impedimentis, cum fructu & ædificatione populi permanere valeant.

Aquiſgra. c. 9. Conc. Lateran. ſub Leone X. ſeſſ. 9. & 10.

d cap. Valentinian. 63. diſt. c. Eccleſiæ in cap. fin. 87. diſt. c. Conſtant. & cap. ult. 96. diſt.

a c. Conc. §. hinc 17. diſt. 1. quis dubitet. c. duo ſunt, & cap. fin. 96. diſt.

b PII 2. ep. 5.

c cap. pervenit. 86. diſt. cap. ſi quis ſua dente, 17 q. 4. toto tit. de immu. Eccl. c. quamquã de conſ. in 6. c. fœlicis de pœn. eo. lib. Conc. Ticinen. verſ. ſtatuimus, & verſ. ſancimus, Conc.

REMISSIONES.

* Vide Guttier. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 1. *&* 5. Bobadillam *lib.* 2. *Politicæ cap.* 14. *per totum, & præcipue num.* 3. *in fin. & n.* 17. Farinac. in *prax. crim. quæſt.* 28. *ex num.* 74. Joſeph. de Seſſe in *ſuo ſingulari tract. Inhibition. cap.* 8. §. 4. *n.* 26. *& in cap.* 9. §. 1. Michael. Aigam *de exhibend. auxil. fundamento*, 22. *fol. mihi* 85. Martam *de juriſdictione* 4. *p. centur.* 2. *caſu* 101. *&* 102. Cened. in *ſuis pract. qq. in q.* 4. *num.* 1. *&* 2.

a Et Canonicis ſanctionibus conſtitutam.) Utrum exemptio Clericorum quoad forum, ſit juris humani, an Divini? Vide Covar. *Pract. cap.* 31. *num.* 2. Medin. in *Cod. de Reſtit. quæſt.* 15. Chaſſan. ad *conſuetudin. Burgund. Rub.* 1. §. 3. *fol.* 30. *num.* 27. *cum ſeq.* Menoch. *Illuſtri. cap.* 22. *num.* 8. *& de ſucceſſ. creat.* §. 22. *num.* 58. Navar. in *cap. Novit. not.* 3. *num.* 52. *de judic.* Perez. *lib.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ord. pag.* 55. Humad. *lib.* 14. *tit.* 1. *part.* 6. *gloſſ.* 2. *num.* 6. Surd. *conſ.* 301. *n.* 46. *&* 55. Anaſtaſ. Germon. *de Sacrorum immunit. lib.* 3. *c.* 15. *an.* 15. Farinac. in *prax. crimin.*

crimin. quæſt. 8. n. 2. Flamin. de Reſig. lib. 7. quæſt. 9. n. 5. Garſi. de nobil. gloſſ. 9. n. 1. Morl. in Emporio juris p. 1. tit. 2. quæſt. 12. Cæval. Commun. contra Comm. quæſt. 555. Soar. de Paz. tom. 2. prælud. 2. n. 2. P. Molin. de Juſt. tract. 2. diſp. 31. concl. 1. & 3. Valaſc. conſ. 100. num. 8. P. Azor. Inſtit. Moral. p. 1. lib. 5. cap. 12. P. Paul. Comitol. Reſp. Moral. lib. 1. quæſt. 92. Sayr. in Clavi Regia, lib. 12. cap. 8. num. 16. cum ſeqq. D. Mart. de Juriſd. p. 4. cauſa 64. num. 1. Caſtill. Quotid. lib. 2. cap. 5. num. 29. cum ſeqq. Cened. ad Decret. collect. 37. num. 1. & Can. quæſt. lib. 1. quæſt. 4. per totam. Ex noſtris Lutitanis Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 62. art. 2. Cabed. part. 2. dec. 83. n. 10. noviſſime Cald. Pereira in Comment. ad leg. unic. Cod. ex delictis defunct. part. 1. num. 54. Fr. Anton. de Souſa in Select. de Cenſuris Bullæ Cœnæ cap. 19. diſp. 91.

† *Præſenti etiam decreto innovat, &c.*) Vide Paz. in præx. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 3. ex n. 16. Bajard. ad Jul. Clar. in quæſt. n. 5. Farin. d. q. 28. n. 1. & 5. D. Seſſe d. §. 4. n. 27. Jo. Guttier. practic. quæſt. lib. 1. q. 1. n. 7.

* *Tanquam Dei præcepta.*) Vide Bobadill. d. lib. 2. cap. 11. n. 258.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice ſub diſcurſu* 50. Card. de Luca.

CAPUT XXI.

Quomodo decreta hujus Concilii intelligantur, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

POſtremo S. Synodus omnia & ſingula ſub quibuſcunque clauſulis & verbis, quæ de morum reformatione atque Eccleſiaſtica diſciplina, tam ſub fel. record. Paulo III. ac Julio III. quam ſub Beatiſſimo Pio IV. Pontificibus Maximis; in hoc (a) ſacro Concilio ſtatuta ſunt, declarat, ita Decreta fuiſſe, ut in his ſalva ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ & ſit, & eſſe intelligatur. *

a Supr. ſeſſ. 7. de reformat. in princ.

Decretum de continuanda Seſſ. in diem ſequentem.

Cum ea omnia, quæ in præſenti Seſſione tractanda erant, quia hora tarda eſt, commode expediri non poſſint; propterea juxta id, quod in generali Congregatione a Patribus ſtatutum fuit, ea quæ ſuperſunt, in diem craſtinam, hanc eandem Seſſionem continuando, differuntur.

REMISSIONES.

* *Ut in his ſalva ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſit, & eſſe intelligatur.*) Utrum derogatione ſpeciali opus ſit in conceſſionibus Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ adverſus Concilium factis? negative reſpondit ſacra Cardinalium Congregatio, & ſequuta eſt Rota coram Pamphil. in cauſa ſancti Angeli penſionis 16. Decembr. 1594. & in alia Ferentina penſionis 23. Januarii 1602. coram Domino Ottembergo n. 3. relata a Marquiſano *de commiſſion. pag. 1. tit. de commiſſione appellat. in cauſis penſion. §. 1. fol. mihi* 525.

CONTINUATIO SESSIONIS

DIE IV. DECEMBRIS.

Decretum de Indulgentiis.

CUm poteſtas conferendi Indulgentias a Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit, atque hujuſmodi poteſtate, divinitus ſibi tradita, antiquiſſimis etiam temporibus illa uſa fuerit; ſacroſancta Synodus indulgentiarum uſum, Chriſtiano populo maxime ſalutarem, & ſacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Eccleſia retinendum eſſe docet, & præcipit, eoſque anathemate damnat, qui aut inutiles eſſe aſſerunt, vel eas concedendi

in

in Eccleſia poteſtatem eſſe negant. In his tamen concedendis moderationem juxta veterem, & probatam in Eccleſia conſuetudinem adhiberi cupit; ne nimia facilitate Eccleſiaſtica diſciplina enervetur. Abuſus vero, qui in his irrepſerunt, quorum occaſione inſigne hoc Indulgentiarum nomen ab hæreticis blaſphematur, emendatos, & correctos cupiens, præſenti Decreto generaliter ſtatuit pravos quæſtus omnes * pro his conſequendis, unde plurima in Chriſtiano populo abuſuum cauſa fluxit, omnino abolendos eſſe. Cæteros vero, qui ex ſuperſtitione, ignorantia, irreverentia, aut aliunde quomodocumque provenerunt, cum ob multiplices locorum, & provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commode nequeant ſpecialiter prohiberi; mandat omnibus Epiſcopis, ut diligenter quiſque hujuſmodi abuſus Eccleſiæ ſuæ colligat, eoſque in prima Synodo Provinciali referat: ut aliorum quoque Epiſcoporum ſententia cogniti, ſtatim ad ſummum Romanum Pontificem deferantur: cujus auctoritate & prudentia, quod Univerſali Eccleſiæ expediet, ſtatuatur: ut ita ſanctarum Indulgentiarum munus pie, ſancte, & incorrupte omnibus fidelibus diſpenſetur.

REMISSIONES.

a Vide Angles in *Floribus Theologicarum quæſt. cap. de Indulgent.* Navarr. in *particulari opere*. Pat. Valent. *tom. 4. diſput. 7. quæſt. 20.* Pat. Soarez *tom. 4. prope finem.* Pat. Henriquez in *ſummæ par. 1. lib. 7. de Indulgent.* Pat. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 7. a num. 94. cum ſeqq.* P. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 12.* Bald. Junium ſuper *opera controverſ.* Bellarm. *par. 1. lib. 6. de Indulgent.*

* *Pravos quæſtus omnes.*) Vide ſupra *ſeſſ. 21. de reform. cap. 9.* Hugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcop. par. 2. cap. 41. §. 3. n. 1.*

De delectu ciborum, jejuniis, & diebus feſtis.

Inſuper hortatur ſancta Synodus, & per ſanctiſſimum Domini noſtri atque Salvatoris adventum Paſtores omnes obteſtatur, ut tamquam boni milites illa omnia, quæ ſancta (*a*) Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum mater & magiſtra, ſtatuit; necnon ea, quæ tam in hoc Concilio, quam in aliis Oecumenicis ſtatuta ſunt, quibuſcumque fidelibus ſedulo commendent; omnique diligentia utantur, ut illis omnibus, & iis præcipue ſint obſequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, & jejunia, vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, 1. ut dierum feſtorum devota & religioſa celebratio; admonentes populos crebro, (*b*) obedire Præpoſitis ſuis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient: qui vero contemnunt, Deum ipſum ultorem ſentient.

a c. non decet, 12. diſt. Vig. in epiſt. ad Eleuth. in fin. Felix in ep. 3.

b c. quivis, 53. diſt. c. quia frater 7. q. 1. Luc. 10.

DECLARATIONES.

1. *Ut dierum feſtorum devota & religioſa celebratio.*) Nihil innovandum in conſuetudine hucuſque tolerata in nundinis, quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis ſacris in feſto alicujus Sancti, ante ejus Eccleſiam, extra tamen atrium.

De Indice Librorum, & Catechiſmo, Breviario, & Miſſali.

SAcroſancta (*a*) Synodus in ſecunda ſeſſione, ſub Sanctiſſimo Domino noſtro Pio IV. celebrata, delectis quibuſdam Patribus commiſit, ut de variis cenſuris, ac libris, vel ſuſpectis, vel perniciosis, quid facto opus eſſet, conſiderarent, atque ad ipſam ſanctam Synodum referrent: audiens nunc huic operi ab eis extremam

a Sup. ſeſſ. 18. in prin.

tremam manum impoſitam eſſe; nec tamen, ob librorum varietatem, & multitudinem, diſtincte, & commode poſſit a ſancta Synodo dijudicari, præcipit, ut quidquid ab aliis præſtitum eſt, Sanctiſſimo Romano Pontifici exhibeatur; ut ejus judicio, atque auctoritate terminetur, & evulgetur. Idemque de (*b*) Catechiſmo a Patribus, quibus illud mandatum fuerat, 1. & de Miſſali, & Breviario fieri mandat.

(*b*) Vide ſeſſ. 23. c. 7.

DECLARATIONES.

De Miſſali.

1. *Et de Miſſali.*) Pius V. in Bulla poſita in Miſſali Romano, ex Decreto Conc. Trident. a ſe reſtituto, ſuſtulit omnes alias cæremonias, preces & ritus ex aliis Miſſalibus, quantumvis vetuſtis hactenus obſervari conſuetos, derogans conſuetudini etiam immemorabili.

Celebrantes cum alio Miſſali, quam cum hoc reformato, qui alias ex dicta Bulla tenentur, incurrunt in peccatum mortale, ſi ſcienter & abſque juſta & rationabili cauſa id faciunt.

De loco Oratorum.

DEclarat ſancta Synodus, ex loco aſſignato Oratoribus, tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus, in ſedendo, incedendo, aut quibuſcumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuiſſe præjudicium; ſed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerum publicarum, ac Principum ſuorum jura, & prærogativas illæſas & ſalvas eſſe, in eodemque ſtatu permanere, prout ante præſens Concilium reperiebantur.

De recipiendis & obſervandis Decretis Concilii.

Tanta fuit horum temporum calamitas, & hæreticorum inveterata malitia, ut nihil tam clarum in fide noſtra aſſerenda unquam fuerit, aut tam certo ſtatutum; quod non humani generis hoſte ſuadente, illi errore aliquo contaminaverint: ea propter ſancta Synodus id potiſſimum curavit, ut præcipuos hæreticorum noſtri temporis errores damnaret, & anathematizaret; veramque & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnavit, anathematizavit, & definivit. Cumque tamdiu tot Epiſcopi, ex variis Chriſtiani orbis Provinciis evocati, ſine magna gregis ſibi commiſſi jactura, & univerſali periculo ab Eccleſiis abeſſe non poſſint; nec ulla ſpes reſtet, hæreticos, toties, fide etiam publica, quam deſiderarunt, invitatos, & tamdiu expectatos, huc amplius adventuros, ideoque tandem huic ſacro Concilio finem imponere neceſſe ſit; ſupereſt nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat, ad operam ſuam ita præſtandam, ut, quæ ab ea decreta ſunt, ab hæreticis depravari, aut violari non permittant; ſed ab his, & omnibus devote recipiantur, & fideliter obſerventur. Quod ſi in his recipiendis 1. aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quæ declarationem, quod non credit, aut definitionem poſtulant, præter alia remedia, in hoc Concilio inſtituta, confidit ſancta Synodus, Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provinciis, unde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quacumque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.

DE-

DECLARATIONES.

De recipiendis, & obſervandis Decretis Concilii.

1. *Aliqua difficultas oriatur.*) Cauſis gravibus, quæ committuntur in Rota, apponatur hæc clauſula, quæ in cauſa Salamantinenſi prius appoſita fuit, ſcilicet: *Committatur in Rota, cum facultate inhibendi, prævia tamen maturâ cauſæ cognitione, & decretis Concilii in hac parte editis diligenter prius conſideratis, & diſcuſſis in Rota.*

Decreta & literæ Congregationis Concilii ſemotis litibus ſunt executioni demandandæ, nec ſuper his ſententia vel Decretum aliquod eſt iterum faciendum.

S. D. N. Gregorius XIII. reducit ad terminos Decretorum Concilii eas tantum materias, de quibus Concilium diſpoſuit; eas autem, de quibus Concilium nihil decrevit, reliquit in terminis, in quibus erat ante Concilium; & ideo, ſi qua ipſis Regularibus privilegia eo tempore indulta fuerunt, quæ Decretis Conc. non adverſantur, Sanctitas ſua non ſuſtulit.

In una Piſcienſi, Rota avocavit ad ſe quaſi poſſeſſionem: oppoſuit ſe Præpoſitus, qui cum Abbate de Florentia litigabat ſuper jure viſitationis de Decreto Concilii, *cap.* 8. *ſeſſ.* 21. Congregatio conſulta reſpondit, licuiſſe Rotæ avocare ſibi quaſi poſſeſſionem, & poſſe procedere in cauſa ad ulteriora.

Cum dicitur, *ante publicationem Concilii*, non intelligitur in aliqua particulari Diœceſi, ſed ante Kalend. Maji, 1564. ſecundum declarationem Pii IV. modo accedant reliqua.

S. D. N. Gregorius XIII. voluit illas tantum declarationes Pii IV. ſalvas eſſe, de quibus literæ Apoſtolicæ jam expeditæ, ut ſupplicationes ſignatæ & regiſtratæ fuerunt.

Epiſcopo Leodienſi, qui quæſivit, an publicatio Concilii Tridentini facta in urbe, liget Leodienſes, ubi nec hodie per Epiſcopum publicatum fuit? Reſpondit Congregatio, ligare debere, modo concurrant, quæ ſupra *Seſſ.* 24. *de reform. Matrim.* 1. §. *Poſt triginta dies.*

De recitandis Decretis Concilii, ſub Paulo III. & Julio III. in Seſſione.

Quoniam (*a*) diverſis temporibus, tam ſub fel. rec. Paulo III. quam Julio III. multa in hoc ſacro Concilio quoad dogmata, ac morum reformationem ſtatuta, & definita ſunt; vult ſancta Synodus, ut illa nunc recitentur, & legantur. *a* Sup. ſeſſ. 1. 6. 7. 13. & 24.

Recitata ſunt.

De fine Concilii, & Confirmatione petenda a Sanctiſſimo Domino noſtro.

Illuſtriſſimi Domini, Reverendiſſimique Patres, Placetne vobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic ſacræ Oecumenicæ Synodo finis imponatur? & omnium, & ſingulorum, quæ tam ſub fel. record. Paulo III. & Julio III. quam ſub S. D. N. Pio IV. Romanis Pontificibus, in ea decreta & definita ſunt, (*b*) Confirmatio nomine ſanctæ hujus Synodi per Apoſtolicæ Sedis Legatos, & Præſidentes a Beatiſſimo Romano Pontifice petatur?

Reſponderunt: Placet.

Poſtmodum Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Cardinalis Moronus, primus Legatus & Præſidens, benedicens ſanctæ Synodo, dixit: Poſt gratias Deo actas Reverendiſſimi Patres ite in pace. *Qui reſponderunt:* Amen.

b Juxta Gel. Pap. ſuper Concil. Chalc. & Pelagium PP. 2. in ep. Decr. & Marc. in epiſt. decret. ad Epiſcop. Antioch. provinc. & Concil. Chalc. Act. 3. & Nic. t. apud Gratian. c. 19. Si Romanorum.

ACCLAMATIONES PATRUM IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A LOTHARINGIA.

Beatiſſimo PIO Papæ, & Domino noſtro, Sanctæ Univerſalis Eccleſiæ Pontifici, multi anni, & æterna memoria.

RESPONSIO PATRUM.

Domine Deus, Sanctiſſimum Patrem diutiſſime Eccleſiæ tuæ conſerva multos annos.

Card. *Beatiſſimorum ſummorum Pontificum animabus Pauli III. & Julii III. quorum auctoritate hoc ſacrum generale Concilium inchoatum eſt, pax a Domino & æterna gloria atque felicitas in luce Sanctorum.*

Reſp. *Memoria in benedictione ſit.*

Card. *Caroli V. Imperatoris, & ſereniſſimorum Regum, qui hoc univerſale Concilium promoverunt, & protexerunt, memoria in benedictione ſit.*

Reſp. *Amen, Amen.*

Card. *Sereniſſimo Imperatori Ferdinando, ſemper Auguſto, Orthodoxo & pacifico, & omnibus Regibus, Rebuſpubl. & Principibus noſtris, multi anni.*

Reſp. *Pium & Chriſtianum Imperatorem Domine conſerva, Imperator cœleſtis terrenos Reges, rectæ fidei conſervatores cuſtodi.*

Card. *Apoſtolicæ Romanæ Sedis Legatis, & in hac Synodo Præſidentibus, cum multis annis magnæ gratiæ.*

Reſp. *Magnæ gratiæ: Dominus retribuat.*

Card. *Reverendiſs. Cardinalibus, & Illuſtribus Oratoribus.*

Reſp. *Magnas gratias, multos annos.*

Card. *Sanctiſs. Epiſcopis vita & felix ad Eccleſias ſuas reditus.*

Reſp. *Præconibus veritatis perpetua memoria: Orthodoxo ſenatui multos annos.*

Card. *Sacroſancta Oecumenica Tridentina Synodus: ejus fidem confiteamur, ejus decreta ſemper ſervemus.*

Reſp. *Semper confiteamur, ſemper ſervemus.*

Card. *Omnes ita credimus: omnes idipſum ſentimus: omnes conſentientes & amplectentes ſubſcribimus. Hæc eſt fides BB. Petri & Pauli Apoſtolorum: hæc eſt fides Patrum, hæc eſt fides Orthodoxorum.*

Reſp. *Ita credimus, ita ſentimus, ita ſubſcribimus.*

Card. *His decretis inhærentes, digni reddamur miſericordiis & gratia primi & magni ſupremi Sacerdotis JESU Chriſti Dei, intercedente ſimul inviolata Domina noſtra ſancta Deipara, & omnibus ſanctis.*

Reſp. *Fiat, Fiat. Amen, Amen.*

Card. *Anathema cunctis hæreticis.*

Reſp. *Anathema, Anathema.*

Poſt hæc mandatum fuit a Legatis, & Præſidentibus ſub pœna excommunicationis omnibus Patribus, ut, antequam diſcederent a civitate Tridentina, ſubſcriberent manu propria decretis Concilii; aut ea per publicum inſtrumentum approbarent: qui omnes deinde ſubſcripſerunt, & fuerunt numero CC LV. videlicet Legati IV. Cardinales II. Patriarchæ III. Archiepiſcopi XXV. Epiſcopi C LXVIII. Abbates VII. Procuratores abſentium cum legitimo mandato XXXIX. Generales Ordinum VII.

LAUS DEO.

Concordat cum Originali: in cujus fidem ſubſcripſimus:

Ego Angelus Maſſarellus, Epiſcopus Theleſinus, ſacri Concil. Trid. Secr.
Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comenſis, ejuſdem Concil. Notarius.
Ego Cynthius Pamphilus, Clericus Camerinenſis diœceſis, ejuſdem Conc. Not.

CONFIRMATIO CONCILII.

NOs Alexander, S. Laurentii in Damaſo Diaconus Cardinalis, de Farneſio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus & atteſtamur, qualiter hodie, die Mercurii, XXVI. Januarii M. D. LXIV. Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri D. Pii, Divina providentia Papæ IV. anno quinto, in Conſiſtorio ſecreto, apud S. Petrum, Reverendiſs. DD. mei, Cardinales Moronus & Simoneta, nuper reverſi a ſacro Concilio Tridentino, cui uti Sedis Apoſtolicæ Legati præerant, petierunt ab eodem S. D. N. ut infra.

Beatiſſime Pater, in Decreto ſuper fine Concilii Oecumenici Tridentini, pridie Nonas Decembris præteriti publicato, ſtatutum fuit ut per Sanctitatis veſtræ & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatos & Præſidentes peteretur nomine dicti Concilii a Sanctitate veſtra confirmatio omnium & ſingulorum, quæ tam ſub fel. rec. Paulo III. & Julio III. quam ſub Sanctitate veſtra in eo decreta & definita ſunt. Quapropter nos Joannes Cardinalis Moronus & Ludovicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati & præſidentes eramus, volentes exequi, quod in dicto Decreto ſtabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilii Oecumenici Tridentini, ut Sanctitas veſtra dignetur confirmare omnia & ſingula, quæ tam ſub fel. rec. Paulo III. & Julio III. quam ſub Sanctitate veſtra in eo decreta & definita ſunt.

Quibus auditis, Sanctitas Sua, viſo & lecto tenore dicti Decreti, & habitis votis Reverendiſſ. DD. meorum Cardinalium, reſpondit per hæc verba.

Petitioni nomine Concilii Oecumenici Tridentini ſuper ejus confirmatione per dictos Legatos nobis factæ annuentes, omnia & ſingula, quæ in dicto Concilio tam ſub fel. rec. Paulo III. & Julio III. prædeceſſoribus noſtris, quam Pontificatus noſtri tempore decreta & definita ſunt, auctoritate Apoſtolica, etiam de Venerabilium fratrum noſtrorum Cardinalium conſilio & aſſenſu, matura cum illis deliberatione præhabita, confirmamus, atque ab omnibus Chriſti fidelibus recipi & inviolabiliter obſervari mandamus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Ita eſt.

A Cardinalis Farneſius
Vicecancellarius.

BUL-

BULLA S. D. N. PII,

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV.

SUPER CONFIRMATIONE Oecumenici Generalis Concilii Trid.

PIUS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

BEnedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui reſpicere dignatus Eccleſiam ſuam ſanctam tot procellis & tempeſtatibus agitatam atque vexatam, & gravius in dies laborantem, apto tandem ei ſubvenit optatoque remedio. Ad plurimas & pernicioſiſſimas hæreſes extirpandas, ad corrigendos mores, & reſtituendam Eccleſiaſticam diſciplinam, ad pacem & concordiam Chriſtiani populi procurandam, indictum jam pridem in civitate Tridentina Oecumenicum & generale Concilium a piæ memoriæ Paulo III. prædeceſſore noſtro, & ſeſſionibus aliquot habitis cœptum fuerat, ab ejus autem ſucceſſore Julio in eandem urbem revocatum, poſt alias ſeſſiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus objectis, ne tum quidem peragi potuerat: itaque diutius intermiſſum fuerat, non ſine maximo mœrore piorum omnium, cum quotidie magis Eccleſia ejuſmodi remedium imploraret. Nos autem poſt ſuſceptum Sedis Apoſtolicæ regimen, tam neceſſarium, ac ſalutare opus, ſicut paſtoralis ſollicitudo monebat, divinæ miſericordiæ fiducia perficere aggreſſi, adjuti pio ſtudio chariſſimi in Chriſto filii noſtri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Chriſtianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem conſecuti ſumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis elaborare deſtitimus, quodque a Patre luminum aſſidue precati ſumus. Cum enim eam in urbem undique ex Chriſtiani nominis nationibus conveniſſet, noſtris convocata literis, & ſua etiam ipſorum pietate excitata, Epiſcoporum & aliorum inſignium Prælatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios & ſacrarum literarum ſcientia, divinique & humani juris cognitione præſtantes viros, præſidentibus ipſi Synodo Sedis Apoſtolicæ Legatis, nobis adeo Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus Sedis Apoſtolicæ proprie reſervatis liberum ipſi Concilio arbitrium per literas, ad Legatos noſtros ſcriptas, ultro permiſerimus, quæ de Sacramentis & aliis rebus, quæ quidem neceſſariæ viſæ ſunt, tractanda, definienda, & ſtatuenda reſtabant, ad confutandas hæreſes, ad tollendos abuſus, & emendandos mores a ſacroſancta Synodo ſumma libertate, diligentiaque tractata, & accurate ac mature admodum definita, explicata, ſtatuta ſunt. Quibus rebus perfectis, Concilium tanta omnium, qui illi interfuerunt, concordia peractum fuit, ut conſenſum eum plane

a Do-

a Domino effectum fuiſſe conſtiterit: idque in noſtris atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam ſingulari Dei munere ſupplicationes ſtatim in alma hac urbe indiximus, quæ magna cleri & populi pietate celebratæ fuerunt; laudeſque & gratias divinæ Majeſtati merito perſolvendas curavimus: cum ejuſmodi Concilii exitus, ſpem magnam & prope certam attulerit, fore, ut majores in dies fructus ad Eccleſiam ex ipſius Decretis, conſtitutionibuſque perveniant. Cum autem ipſa ſancta Synodus pro ſua erga Sedem Apoſtolicam reverentia antiquorum etiam Conciliorum veſtigiis inhærens, Decretorum ſuorum omnium, quæ noſtro & Prædeceſſorum noſtrorum tempore facta ſunt, confirmationem a nobis petierit, Decreto de ea re in publica Seſſione facto: Nos ex Legatorum literis prius, deinde poſt reditum eorum, ex iis, quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, poſtulatione ipſius Synodi cognita, habita ſuper hac re cum venerabilibus fratribus noſtris, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, deliberatione matura, ſanctique Spiritus imprimis auxilio invocato, cum ea decreta omnia Catholica, & populo Chriſtiano utilia, ac ſalutaria eſſe cognoviſſemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorumdem fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu in Conſiſtorio noſtro ſecreto illa omnia & ſingula auctoritate Apoſtolica hodie confirmavimus, & ab omnibus Chriſti fidelibus ſuſcipienda ac ſervanda eſſe decrevimus; ſicut harum quoque literarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, & ſuſcipi obſervarique decernimus. Mandamus autem in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœnis a ſacris Canonibus conſtitutis, aliiſque gravioribus, etiam privationis, arbitrio noſtro infligendis, univerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis quibuſvis Eccleſiarum Prælatis, cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, & dignitatis ſint, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, ut eadem Decreta & ſtatuta in Eccleſiis ſuis, civitatibus & Diœceſibus, in judicio, & extra judicium diligenter obſervent, & a ſubditis quibuſque ſuis, ad quos quomodolibet pertinent, inviolabiliter faciant obſervari: contradictores quoslibet & contumaces, per ſententias, cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas etiam in ipſis Decretis contentas, appellatione poſtpoſita, compeſcendo: invocato etiam, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio. Ipſum vero chariſſimum filium noſtrum Imperatorem electum, cæteroſque Reges, Reſpublicas, ac Principes Chriſtianos monemus, & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Jeſu Chriſti obteſtamur, ut qua pietate Concilio per Oratores ſuos affuerunt, eadem pietate, ac pari ſtudio, divini honoris & populorum ſuorum ſalutis cauſa, pro Sedis quoque Apoſtolicæ, & ſacræ Synodi reverentia, ad ejuſdem Concilii exequenda, & obſervanda Decreta, Prælatis, cum opus fuerit, auxilio & favore ſuo adſint, neque adverſantes ſanæ ac ſalutari Concilii doctrinæ opiniones a populis ditionis ſuæ recipi permittant, ſed eas penitus interdicant. Ad vitandam præterea perverſionem, & confuſionem, quæ oriri poſſet, ſi unicuique liceret, prout ei liberet, in Decreta Concilii commentarios & interpretationes ſuas edere, Apoſtolica auctoritate inhibemus omnibus, tam Eccleſiaſticis perſonis, cujuſcumque ſint ordinis, conditionis, & gradus, quam laicis, quocumque honore, ac poteſtate præditis; Prælatis quidem ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, aliis vero, quicumque fuerint, ſub excommunicationis latæ ſententiæ

pœnis, ne quis ſine auctoritate noſtra audeat ullos commentarios, gloſſas, annotationes, ſcholia, ullumve omnino interpretationis genus ſuper ipſius Concilii Decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam ſub prætextu majoris Decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quæſito colore, ſtatuere. Si cui vero in eis aliquid obſcurius dictum & ſtatutum fuiſſe, eamque ob cauſam interpretatione aut deciſione aliqua egere viſum fuerit; aſcendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apoſtolicam, omnium fidelium Magiſtram, cujus auctoritatem etiam ipſa ſancta Synodus tam reverenter agnovit. Nos enim difficultates & controverſias, ſi quæ ex iis Decretis ortæ fuerint, nobis declarandas & decidendas, quemadmodum ipſa quoque ſancta Synodus decrevit, reſervamus, parati, ſicut ea de nobis merito confiſa eſt, omnium Provinciarum neceſſitatibus ea ratione, quæ commodior nobis viſa fuerit, providere: Decernentes nihilominus irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Ut hæc autem ad omnium notitiam perveniant, neve quis excuſatione ignorationis uti poſſit; Volumus, & mandamus, ut hæ literæ per aliquos curiæ noſtræ Curſores in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum & in Eccleſia Lateranenſi, tunc, cum in eis populus, ut Miſſarum ſolemnibus interſit, congregari ſolet, palam & clara voce recitentur; & poſtquam recitatæ fuerint, ad valvas earum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito Campi Floræ affigantur, ibique ut legi, & omnibus innoteſcere poſſint, aliquantiſper relinquantur. Cum autem inde amovebuntur, relictis de more ibidem exemplis, in alma Urbe ad impreſſionem tradantur, quo commodius per Chriſtiani nominis provincias & regna divulgari poſſint. Tranſumptis quoque earum; quæ manu alicujus publici Notarii ſcripta, ſubſcriptave, & ſigillo ac ſubſcriptione alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munita fuerint, fidem ſine ulla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Confirmationis, monitionis, inhibitionis, reſervationis, voluntatis, mandatorum, & decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo, Quingenteſimo, Sexageſimo tertio, Septimo Kalend. Februarii, Pontificatus noſtri anno quinto.

Ego PIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſc.

Ego Fr. Card. Piſanus, Epiſcop. Oſtienſis Decanus.

Ego Fed. Cardin. Caſius, Epiſcopus Portuen.

Ego Joan. Card. Moronus, Epiſcopus Tuſculan.

Ego A. Card. Farneſius, Vicedecan. Epiſcopus Sab.

. . . . . .

. . . . . .

Ego R. Card. S. Angeli, Major Pœnitent.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ego Jo. Cardinalis S. Vitalis.

Ego Jo. Michael, Card. Saracenus.

. . . . . .

Ego Joannes B. Cicada, Cardinal. S. Clementis.

Ego

Ego Scipio, Card. Piſarum.
Ego Joan. Cardinalis Romanus.
Ego F. M. G. Cardinalis Alexandrinus.
Ego Clemens, Cardinalis Aræ cœli.
Ego Jac. Card. Sabellus.
. . . . . .
. . . . . .
Ego B. Cardinalis Salviatus.
Ego Ph. Cardinalis Aburd.
Ego Lud. Card. Simoneta.
. . . . . .
. . . . . .
Ego F. Cardinalis Pacieccus, y de To.
Ego M. A. Card. Amulius.
Ego Joan. Franc. Cardin. de Gambara.
Ego Carolus, Card. Borromæus.
Ego M. S. Card. Conſt.
Ego Alph. Card. Geſualdus.
Ego Hip. Card. Ferrar.
Ego Franciſcus, Card. Gonzaga.
. . . . . .
Ego Gui. Aſc. Diac. Cardin. Cam.
Ego Vitellotius, Cardinalis Vitellius.
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Ant. Florebellus Lavellinus.

H. Cumyn.

BULLA S. D. N. PII,

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV.

Super declaratione temporis ad obſervanda Decreta ſacri Oecumenici & generalis Concilii Trid.

PIUS Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SIcut ad ſacrorum Conciliorum decreta ac Canones, auctoritas atque confirmatio Apoſtolicæ Sedis & debet, & ſolet accedere, ita ſi qua ſuper eis exorta ſit dubitatio, ejuſdem Sedis judicio, & declaratione tollenda eſt. Ad aures noſtras pervenit, multos eſſe, qui dubitent, ex quo tempore cœperunt decreta ſacri generalis Concil. Trid. ad reformationem, & jus poſitivum dumtaxat ſpectantia, eos ad quos pertinent, obligare, illa præſertim, quæ tempora certa præſtituunt ad provinciales diœceſanaſque Synodos celebrandas, ad ſacros Ordines ſuſcipiendos, ad Religionem profitendam, ad Parochiales Eccleſias aliaque beneficia Eccleſiaſtica, quæ ejuſdem Concilii Decretis retineri prohibitum ſit, reſignanda, & ad complures hujuſmodi exequendas, ac alias omnes ad prædictam reformationem, juſque poſitivum tantum ſpectantes, quæ obſervari aut evitari debeant. Nos itaque ut omnis controverſia dubitatioque tollatur, Motu proprio eam rem, prout rationi, juri, & æquitati con-

venire cenſuimus, duximus declarandam. Nam etſi ipſius Concilii decreta, etiam de venerabilium fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu, in Conſiſtorio noſtro ſecreto confirmata a nobis fuerint ſub finem menſis Januarii, & ab eo etiam tempore apud hanc Sanctam Sedem obſervari cœperint; quia tamen non parum temporis in eis Romæ diligenter emendateque imprimendis neceſſario conſumptum fuit, & jure etiam communi ſancitum eſt, ut Conſtitutiones novæ vim nonniſi poſt certum tempus obtineant, æquum nobis & juſtum viſum eſt, prædicta Decreta omnia ad dictam reformationem, juſque poſitivum dumtaxat ſpectantia, Kalend. Maji proxime præteriti omnes obligare cœpiſſe, neque poſt eam diem excuſationem cujuſquam, quod ea ignoraverit, admittendam, atque ita Apoſtolica auctoritate declaramus, ac definimus, & ab omnibus judicari debere mandamus, atque ſtatuimus. Decernentes irritum & inane, ſi quid ſecus a quoquam, quacumque dignitate, auctoritate & poteſtate prædito, contigerit judicari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque in contrarium facientibus quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, definitionis, mandati, ſtatuti & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo, Quingenteſimo, Sexageſimo quarto, Quintodecimo Kalend. Auguſti, Pontificatus noſtri anno quinto.

Fed. Card. Caſius.

Caſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Regiſtrata apud Caſarem Secret.

Anno a Nativitate Domini Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quarto, Indictione ſeptima: die vero vigeſima menſis Julii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Pii, divina providentiæ Papæ IV. Anno quinto, retroſcriptæ litteræ affixæ, lectæ & publicatæ fuerunt in valvis Baſilicarum Principis Apoſtolorum de Urbe, & ſancti Joannis Lateran. necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & in Acie campi Floræ, per nos Jacobum Carta, & Julium Parinum, prælibati S. D. N. Papæ Curſores.

Antonius Clericis, Magiſter Curſor.

MO-

MOTUS PROPRIUS S. D. N. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV.

Per quem deputantur octo Reverendiſſ. Cardinales, qui faciant obſervari reformationes ab ipſo editas, necnon decreta ſacri œcumenici & generalis Concilii Trid.

PIUS PAPA IV.

MOTU proprio; &c. Alias Nos nonnullas conſtitutiones & ordinationes, reformationem majoris Pœnitentiarii, ac ſacræ Pœnitentiariæ noſtræ, ac Vicarii noſtri, ac ejus officii, necnon Camerarii & Cameræ Apoſtolicæ, ac illius cauſarum Auditoris, necnon palatii Apoſtolici cauſarum, Auditorum, ac Gubernatoris, & Capitolinæ curiarum, & Contradictarum, aliorumque almæ Urbis noſtræ ac Romanæ Curiæ tribunalium & officiorum concernentes, edidimus, quæ tamen (ut intelleximus) ab eorumdem officiorum & tribunalium præfectis ac officialibus minus diligenter obſervantur. Cum autem enixæ noſtræ voluntatis ſit, illa, ut & pariter decreta ſacri Concilii Tridentini, in his quæ ad eorum officia ſpectant, ab eiſdem omnino obſerventur: Nos propterea conſiderantes, parum eſſe jura condere, niſi ſint qui ea executioni demandari faciant, & in præmiſſis, prout ex debito paſtoralis officii nobis (meritis licet imparibus) injuncti obligamur, ſalubriter, & utiliter providere, præfataſque conſtitutiones & ordinationes, ac decreta Concilii, quas & quæ hic haberi volumus pro expreſſis, inviolabiliter obſervari volentes: Venerabili fratri noſtro Joanni Epiſcopo Tuſculan. Morono, Joan. Michaeli Sanctæ Anaſtaſiæ, Saraceno, ac Joan. Baptiſtæ Sancti Clementis Cicadæ, necnon Michaeli Sanctæ Sabinæ Alexandrino, Clementi Sanctæ Mariæ in Ara cœli, & Ludovico Sancti Cyriaci in Thermis Simonetæ, ac Carolo Sancti Martini in montibus Borromæo presbyteris, necnon Vitellotio Sanctæ Mariæ in Portico Vitellio nuncupatis, titulorum, Diacono, Cardinalibus committimus & mandamus; quatenus ipſi, ſeu eorum major pars, conjunctim vel diviſim, eorum arbitrio, etiam tamquam executores dictarum literarum, conſtitutionum, & decretorum prædictorum conſtitutiones, & ordinationes, ac decreta præfata juxta tenores eorum, ac literarum deſuper confectarum, per quoſcumque Pœnitentiariæ, Vicariæ & Cameræ, ac Rotæ curiarum, ac tribunalium prædictorum judices & officiales, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, ac privationis officiorum, & aliis eiſdem Cardinalibus bene viſis, etiam pecuniarum, eo ipſo incurrendis pœnis, firmiter obſervari faciant, & cum effectu: niſi tam in executione dictorum Concilii, quam dictarum literarum noſtrarum aliqua dubietas aut difficultas emerſerit: quo caſu ad nos referant; invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis, ac eos, qui literis & Decretis prædictis, & eorumdem Cardinalium mandatis non paruerint, ex tunc

prout ex eadem die, & e contra, illorum officiis privatos, necnon ad illa & alia Romanæ curiæ officia in poſterum obtinenda inhabiles, ac ipſis ab eiſdem officiis ſic privatis, illa tamquam per privationem vacantia a Datario noſtro vendi, & a quibuſvis perſonis idoneis pro pretio convenienti emi, libere & licite poſſe auctoritate noſtra curent, nuntient, decernant, ac declarent, prout nos harum ſerie nuntiamus, decernimus & declaramus. Non obſtantibus quibuſvis conſtitutionibus Apoſtolicis, ac pœnitentiariæ & curiarum; necnon tribunalium prædictorum ſtatutis, & etiam juramento, &c. roboratis, privilegiis quoque, indultis & literis Apoſtolicis illis, ac dictis officialibus & Tribunalibus ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis clauſulis & decretis, etiam motu ſimili, &c. & alias quomodocumque conceſſis, &c. Quibus omnibus, &c. illorum tenores, &c. hac vice latiſſime derogamus, eaque adverſus præmiſſa nullatenus ſuffragari volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Placet, Motu proprio I.

Datum Romæ, apud Sanctum Marcum, 4. Non. Aug. Anno 5.

BULLA S. D. N. D. PII PAPÆ IV. REVOCATORIA

Privilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conſervatoriarum, indultorum, confeſſionalium, Maris magni, & aliarum quarumcumque ſimilium gratiarum, quibuſcumque locis & perſonis conceſſarum, in his, in quibus ſtatutis & decretis ſacri Concilii Tridentini contrariantur.

PIUS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis Apoſtolorum Sede, meritis licet imparibus, divina diſpoſitione conſtituti; nihil neque univerſali Eccleſiæ, curæ & ſolicitudini noſtræ commiſſæ, ſalubrius, neque injuncto nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio decentius præſtare poſſumus, quam quod providentiæ noſtræ miniſterio œcumenicum Concilium Tridentinum, ſicut noſtris potiſſimum auſpiciis, ſummaque ſanctorum Patrum concordia per Dei miſericordiam feliciter abſolutum fuit; ita, per univerſos, qui Chriſtiana pietate cenſentur, ubique ſuſcipiatur, & remotis quibuslibet obſtaculis, ab omnibus æqualiter obſervetur. Cum itaque in eodem Concilio quam plu-

plura ſalubria & ad univerſalem morum reformationem valde utilia decreta atque ſtatuta, maturo præſentium ipſorum examine præcedente ſint edita, quibus multa atque diverſa privilegia, exemptiones, immunitates, diſpenſationes, facultates, conſervatoriæ, indulta, &, ut vocant, confeſſionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis tam Cathedralibus, etiam Metropolitanis, quam Collegiatis Eccleſiis, Monaſteriis, Conventibus & aliis religioſis, etiam Fratrum mendicantium domibus & Ordinibus, necnon ſancti Spiritus in Saxia, Sancti Joannis Lateranenſis, ac Incurabilium de Urbe, Sancti Antonii Viennenſis, & Sancti Bernardi Juren. aliiſque Hoſpitalibus, Militiis eorumque Capitulis & Conventibus, ac Univerſitatibus, etiam Studiorum generalium collegiis, tam Sæcularibus, quam Eccleſiaſticis, Confraternitatibus, Societatibus, & tam Principis Apoſtolorum de Urbe, quam aliis Fabricis Sanctæ Cruciatæ, aliiſque piis locis & operibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatiſſis, Prioribus, Præpoſitis & aliis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quam diverſorum Ordinum & militiarum regularibus, ac etiam laicis cujuſcumque dignitatis, & ſtatus ac gradus, & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, Imperiali dignitate fulgentibus utriuſque ſexus perſonis, necnon aliquibus Notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nuntiis, tam perpetuo, quam ad tempus per plures Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos & Sedem Apoſtolicam, ejuſque Legatos hactenus, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione & intuitu, etiam de fratrum conſilio, diverſimode, variiſque temporibus in genere vel ſpecie, ex quavis etiam honeſta cauſa conceſſa, & etiam pluries confirmata & innovata fuerunt, in pleriſque contrariantur. Nos, quibus imprimis cordi eſt, tam ſancta, & Eccleſiæ Dei ſaluberrima decreta ſuos, ut par eſt, effectus ubique conſequi, & ab omnibus obedienter obſervari, privilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, Conſervatoriarum, Indultorum, Confeſſionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apoſtolicarum & aliarum literarum deſuper confectarum, proceſſuumque, decretorum, & aliorum inde ſecutorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & plene inſertis habentes: Motu proprio & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quod eadem omnia & ſingula privilegia, exemptiones, immunitates, facultates, diſpenſationes, conſervatoriæ, Indulta, Confeſſionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ in his omnibus & in ſingulis, in quibus illa ſtatutis & decretis Concilii hujuſmodi contrariantur, ipſo jure revocata, caſſata, & annullata, ac ad ipſius Concilii terminos atque limites reducta ſint & eſſe cenſeantur, nec quidquam adverſus ipſa decreta & ſtatuta, quominus ubique & apud omnes obſerventur, in aliquo ſuffragari poſſe, ſed ea perinde haberi & reputari debere, ac ſi numquam emanaſſent, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus, ac etiam ſtatuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & ſingula, quæ vigore privilegiorum, exemptionum, immunitatum & diſpenſationum, facultatum, Conſervatoriarum, Indultorum, Confeſſionalium, & aliarum quarumcumque gratiarum hujuſ-

modi, poſt id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta & geſta quomodolibet fuerunt, & in poſterum fient, in his in quibus dicti Concilii decretis adverſantur, nulla, invalida & irrita eſſe & cenſeri, ac nemini, etiam quantumlibet, ut præfertur, qualificato tam in foro (quod ajunt) fori, quam conſcientiæ ſuffragari poſſe & debere. Et ita per quoſcumque locorum Ordinarios, alioſque Judices & Commiſſarios quavis auctoritate fungentes, etiamſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate, in utroque foro judicari & definire debere, ac quidquid ſecus, a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter attentare contigerit, irritum & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, ſtatuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quinto, Tertio decimo Kalend. Mart. Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Cæſ. Glorierius.

P. Epiſcopus Narnien.

H. Cumyn.

Anno a Nativitate Domini Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quinto, Indictione ſexta: die vero vigeſima quarta menſis Februarii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Pii divina providentia Papæ IV. Anno ejus ſexto, retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie Campi Floræ, & valvis Cancellariæ Apoſtolicæ, per nos Nicolaum de Matthæis, & Camillum Cherubinum S. D. N. Papæ Curſores.

Philibertus Chapuis, Magiſter Curſor.

ORA-

ORATIO

HABITA IN SESSIONE NONA ET ULTIMA SACRI CONCILII TRIDENTINI,

CELEBRATA DUOBUS CONTINUIS DIEBUS, tertia & quarta Decembr. 1564. Pii IV. Pont. Max.

A R.P.D. HIERONYMO RAGAZZONO VENETO, Epiſcopo Nazianzeno, & coadjutore Famauguſtano.

Hic ſummatim recenſentur omnia in Concilio Tridentino definita, quæ ad pie credendum, & ad bene vivendum pertinent.

AUDITE hæc omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem. Tridentinum Concilium jamdiu cœptum, aliquando intermiſſum, diſtractum varie atque divulſum, nunc demum, ſingulari Dei omnipotentis beneficio, ſumma atque incredibili omnium Ordinum ac nationum voluntate, connectitur atque perficitur. Dies hæc quidem feliciſſima Chriſtiano populo illuxit, in qua templum Domini diſturbatum frequenter ac diſſipatum reficitur & abſolvitur: & navis hæc una bonorum omnium ex maximis ac diuturnis turbinibus atque fluctibus tuta in portu collocatur, quam utinam conſcendere nobiſcum ii voluiſſent, quorum imprimis gratia hæc ipſa navigatio inſtituta fuit: atque ædificii hujus conſtruendi participes exiſterent, qui hoc nobis negotium exhibuerunt; majoris nunc profecto lætitiæ cauſam haberemus. Sed noſtra id certe culpa non accidit.

Nos urbem hanc in Germaniæ faucibus, id eſt, in domus illorum fere limine poſitam elegimus: nos cuſtodiam nullam nobis, ne ſuſpicionem illis aliquam minus liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam fidem publicam illis conceſſimus, quam ſibi ipſi compoſuerunt: nos hic illos perdiu expectavimus; neque hortari ac rogare unquam deſtitimus, ut ad veritatis lucem cognoſcendam accederent. Verum illis etiam abſentibus ſatis, ut puto, a nobis conſultum eſt. Etenim, cum duo eſſent, in quibus ægris atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda: alterum fidei Catholicæ ac vere Evangelicæ illis in rebus, quæ in dubium ab ipſis vocantur, quæque opportunæ his temporibus viderentur, explicata & confirmata, disjectis omnibus ac diſſipatis errorum tenebris, doctrina: alterum diſciplinæ Eccleſiaſticæ, cujus potiſſimum depravatione illi ſe a nobis defeciſſe affirmant, fuit reſtitutio; utrumque, quantum in nobis fuit, pro temporum horum ratione, cumulate præſtitimus.

PRINCIPIO enim ſancta hæc Synodus, (facta ex laudabili majorum noſtrorum conſuetudine ſuæ fidei profeſſione) ut quoddam quaſi fundamentum futuris actionibus poneret, & quibus teſtimoniis atque præſidiis in dogmatibus faciendis nitendum eſſet, oſtenderet, veteris ac novi Teſtamenti libros, qui eſſent ſine ulla dubitatione recipiendi, antiquorum Conciliorum probatiſſimorum exemplo, pie & prudenter enumeravit, ac, ne de verbis quidem ulla ex variis verſionibus oriri poſſet difficultas, certam ac definitam de Græcis & Hebraicis translationem approbavit. Hinc omnium hæreſum caput atque arcem aggrediens, de humanæ naturæ corruptis initiis ea ſtatuit, quæ veritas ipſa, ſi loqui poſſet, exprimeret. De juſtificatione deinceps, (res magna, & cum ab antiquis, tum a noſtri temporis hæreticis mirum in modum oppugnata) ea definit, quibus & pernicioſiſſimis eo in genere opinionibus occurreretur, & recte ſentiendi ratio miro quodam ordine, atque admirabili ſapientia, (ut in illis Dei ſpiritum facile agnoſcas) demonſtraretur. Præſtantiſſimo hoc poſt hominum memoriam

decreto hæreſes fere univerſæ jugulantur, & quaſi caligo a Sole diſcutiuntur ac diſpelluntur: eaque claritas, iſque ſplendor veritatis appareat, ut tantum lumen quin videat, diſſimulare jam nemo poſſit. Subſecuta eſt ſalutaris ſeptem divinorum Eccleſiæ Sacramentorum tractatio: primum ſimul de omnibus, poſt de unoquoque ſeparatim. Hic vero quis non videt, quam diſtincte, explicate, abundanter, illuminate, (& quod caput eſt) vere tota cœleſtium horum myſteriorum ratio contineatur? Quis in tam magna multiplicique doctrina, quid aut ſequendum aut fugiendum ſit, poteſt ullo modo deſiderare? Quis in illis omnibus errandi locum aut occaſionem inveniet? Quis denique de Sacramentorum horum vi atque virtute dubitare impoſterum poterit, cum gratiam illam, quæ illis ipſis quibuſdam quaſi ſtillicidiis in fidelium quotidie mentes illabitur, tunc nobis adfuiſſe tam copioſe perſpiciatur? Acceſſerunt ad hæc de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, & de Communione ſub utraque ſpecie, & parvulorum decreta: quibus quidem nihil ſanctius, nihil utilius, ut de cœlo lapſa, non ab hominibus compoſita videantur. Adjungetur his hodie certa de Indulgentiis, de Purgatorio, de Sanctorum veneratione, Invocatione, Imaginibus & Reliquiis doctrina, qua non ſolum hæreticorum fraudibus & calumniis obſiſtetur, ſed piorum etiam Catholicorum conſcientiis plane ſatisfiet.

Hæc de rebus ad ſalutem noſtram pertinentibus, quæ dogmata appellantur, & fauſte ac feliciter erunt peracta, neque aliud quidquam præterea eo in genere a nobis hoc tempore expectabatur.

In eorum autem quibuſdam adminiſtrandis cum nonnulla eſſent, quæ non rite omnino ac recte ſervarentur, accuratiſſime, Patres ampliſſimi, curaſtis, ut pure illa & caſte, atque ex more inſtituroque majorum tractarentur. Ita omnem ſuperſtitionem, omnem quæſtum, omnem, (ut dicunt) irreverentiam a divina Miſſarum celebratione abſtuliſtis: vagis, ignotis & criminoſis ſacerdotibus ſanctum hoc offerre Sacrificium interdixiſtis: rei hujus ſacratiſſimæ uſum a privatis domibus & profanis in ſacra & religioſa loca revocaſtis: molliores cantus & ſymphonias, deambulationes, colloquia, negotiationes a templo Domini ſummoviſtis. Ita Eccleſiaſtico unicuique gradui leges illæ a vobis præſcriptæ ſunt, ut tradito illis divinitus ordine, abutendi nullus utique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonii impedimenta, quæ anſam quaſi quandam ad violanda Eccleſiæ præcepta dare videbantur, removiſtis: facilem veniæ conſequendæ viam minus legitime connubii fœdus ineuntibus intercluſiſtis. Quid de furtivis tenebricoſiſque matrimoniis commemorem? Equidem ita ſentio, ſi alia nulla cauſa convocandi Concilium fuiſſet, (quæ multæ & maximæ fuerunt) propter unam hanc id omnino fuiſſe faciendum. Nam cum res hæc ad omnes ſpectet, neque ullus in orbe terrarum univerſo angulus reperiatur, quem labes hæc non invaſerit, curandum merito fuiſſet, ut communi huic malo, communi etiam conſilio provideretur. Innumerabilium, Patres ſanctiſſimi, & graviſſimorum delictorum ac ſcelerum occaſio prudentiſſima iſta veſtra ac prope divina ſanctione penitus ablata eſt, & Chriſtianæ Reipublicæ gubernationi ſapientiſſime conſultum. Accedet ad hæc utilis imprimis ac neceſſaria multorum in Purgatorii, Sanctorum Venerationis, Invocationis, Imaginum & Reliquiarum, atque Indulgentiarum ratione abuſuum interdictio, qui rerum ipſarum pulcherrimam faciem inquinare atque turpare mirum in modum videbantur.

ALTERA vero pars, in qua de labenti ac prope cadenti Eccleſiaſtica diſciplina fulcienda erat agendum, diligentiſſime etiam abſoluta fuit atque perfecta. Eligentur in poſterum ad Eccleſiaſtica munera obeunda, qui virtute, non ambitione, præſtent; quippe populi commodis, non ſuis inſerviant; & proſint potius, quam præſint. Enuntiabitur atque explanabitur frequentius & ſtudioſius verbum Domini, omni ancipiti gladio penetrantius.

ADERUNT ſuis gregibus & invigilabunt Epiſcopi, cæterique, quibus animarum cura commiſſa eſt, neque extra creditam ſibi cuſtodiam vagabuntur. Nihil cuiquam proderunt aut ad impure & flagitioſe vivendum, aut ad male & pernicioſe docendum privilegia: nullum ſine pœna crimen, nulla ſine præmio virtus relinquetur. Pauperum & mendicantium Sacerdotum multitudini optime proviſum eſt: certæ unuſquiſque Eccleſiæ, ſtatutoque operi, unde ali poſſit, adſcribetur.

AVARITIA, quo nullum vitium eſt tetrius, præſertim in domo Dei, ab ea omnino

omnino tolletur: gratis Sacramenta omnia, ut par eſt, conferentur. Ex una Eccleſia plures, ex pluribus una, ut populi commodum & ratio poſtulabit, conſtituetur. Eleemoſynarum quæſtores, (ut appellant) qui ſua, non quæ JESU Chriſti quærentes, magnum noſtræ religioni damnum, magnam infamiam afferebant, ex omni hominum memoria (quod ſummæ felicitatis loco ponendum eſt) penitus evellentur. Hinc noſtra præſens calamitas ſumpſit exordium: hinc ſerpere infinitum malum, manareque in dies latius non deſiſtebat, neque occurri illi adhuc multorum Conciliorum cautionibus ac proviſionibus potuit. Quamobrem quis non niſi ſapientiſſime factum dixerit, ut membrum hoc in quo ſanando diu ac multum fruſtra laboratum eſt, ne reliquo corpori noceret, excideretur?

PORRO DEO cultus tribuetur purius & accuratius, atque ita, qui ferunt vaſa Domini, mundabuntur, ut ad ſui imitationem alios trahant: in quo præclare illud fuit excogitatum, ut qui ſacris eſſent initiandi, ii moribus atque litteris in unaquaque Eccleſia a prima ætate inſtituerentur, ut quoddam quaſi virtutum omnium ſeminarium illud exiſteret. Jam vero provincialibus Synodis reſtitutis, Viſitationibus ad populorum utilitatem, non ad querelam & ſumptum renovatis: tradita Paſtoribus regendi ſuos, atque paſcendi commodius facultate: Pœnitentia publice in uſum revocata: Hoſpitalitate tum Eccleſiaſticis hominibus, tum piis locis indicta: in Curatis ſacerdotiis conferendis memorabili ac pæne cœleſti ratione conſtituta: beneficiorum (ut ajunt) pluralitate ſublata: hæreditaria ſanctuarii Dei poſſeſſione prohibita: modo excommunicationibus impoſito ac terminato: primis judiciis iis in locis, ubi lites oriuntur, aſſignatis: ſingularibus certaminibus interdictis: omnium hominum, ac ſacrorum imprimis luxutiæ, cupiditati, atque licentiæ fræno quaſi quodam, quod excuti non facile poſſit, injecto: Regibus ac Principibus ſui muneris diligenter admonitis, aliiſque rebus hujuſmodi prudentiſſime ſancitis, quis non videt veſtras vos, P. optimi, hac etiam in re partes cumulatiſſime executos? Actum ſæpe eſt in ſuperioribus Conciliis de fide noſtra explicanda, moribuſque corrigendis: ſed neſcio an unquam diligentius atque diſtinctius. Hic, præſertim hoc biennio, ex omnium populorum ac nationum, in quibus Catholicæ religionis veritas agnoſcitur, non ſolum Patres, ſed Oratores habuimus. At quos viros? Si doctrinam ſpectemus, eruditiſſimos; ſi uſum, peritiſſimos; ſi ingenia, perſpicaciſſimos; ſi pietatem, religioſiſſimos; ſi vitam, innocentiſſimos. Numerus hic quoque fuit, ut, ſi præſentes Chriſtiani orbis conſiderentur anguſtiæ, frequentiſſima hæc omnium, quæ antea fuerunt, Synodus appareat. Hic ſingula omnium vulnera detecta, mores expoſiti fuere: nihil diſſimulatum eſt: noſtrorum adverſariorum argumenta & rationes ita tractatæ, ut eorum tum cauſa, non noſtra, agi videretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum diſcuſſa: ſumma ſæpe contentione certatum: eo ſcilicet conſilio, ut quemadmodum igne aurum, ita quibuſdam quaſi luctationibus veritatis vires ac nervi probarentur. Quæ enim inter idem ſentientes idemque ſpectantes, diſcordia potuit exiſtere?

QUÆ cum ita ſint, licet optandum (ut initio dicebam) ſummopere fuiſſet, ut una cum illis hæc agerentur, quorum potiſſimum cauſa tractata ſunt; abſentium tamen etiam incolumitati atque ſaluti ita proviſum, ut alia ratione provideri, ſi affuiſſent, non potuiſſe videatur. Legant illi, quæ de fide noſtra ſtatuimus, ut Chriſtianum hominem decet, humiliter: & ſi lumen eis aliquod fulſerit, ne faciem avertant: &, ſi vocem Domini audierint, corda ſua non obdurent. Ac, ſi ad communem matris Eccleſiæ complexum, unde ſe illi diſtraxerunt, redire voluerint, clementiam ſibi omnem ac miſericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio eſt, P. A. diſſentientes a nobis animos conciliandi, conſentientes in fide atque officio retinendi, ſi quæ hoc in loco verbis ſancivimus, re ipſa in noſtris Eccleſiis præſtemus. Leges etſi optimæ ſunt, muta tamen res eſt. Quid Hebræo populo Dei ipſius ore latæ leges profuerunt? Quid Lycurgi leges Lacedæmoniis, Solonis, Athenienſibus; ad libertatem retinendam, quam ob cauſam erant conſcriptæ, utilitatis attulere? Sed cur externa atque antiqua nimis commemoro? Quæ ad bene beateque vivendum inſtituta atque præcepta, ex unius Chriſti Domini noſtri vita atque doctrina deſiderare aut poſſumus aut debemus? Quid item fuit a majoribus noſtris omiſſum, quod cum ad recte ſentiendum,

dum, tum ad præclare agendum pertineret? Medicamentum quidem ſalutare compoſitum ac paratum tamdiu habemus: verum, ſi morbum debet expellere, ſumendum eſt, ac per venas in omne corpus diffundendum. Poculo hoc ſalutis nos primum inebriemur, chariſſimi, & vivæ atque loquentes leges ſimus, & norma quaſi quædam, ac regula, ad quam aliorum actiones & ſtudia dirigantur: atque ita ſibi unuſquiſque perſuadeat, nihil e Chriſtianæ reipublicæ commodo ac dignitate ſucceſſurum, niſi, quantum in ſe ſit, ſtudioſe præſtiterit.

Id curandum nobis cum antea fuit, tum multo erit impoſterum accuratius. Etenim, ſi magiſtri noſtri ac Salvatoris exemplo facere prius debebamus, quam docere, poſtquam docuimus, quin faciamus, quæ eſſe poterit excuſatio? Quis ferre nos ac pati poterit, ſi, cum non furandum eſſe demonſtraverimus, ipſi furemur? ſi, cum non mœchandum, mœchemur? Sanctos a S. Concilio; innocentes atque integros ab integritatis præceptis & innocentiæ; firmos in fide, atque conſtantes a fidei noſtræ firmata doctrina diſcedere minime convenit. Ac tales quidem exſpectant nos populi noſtri, qui noſtrum jamdiu reditum ſuſtinentes, ea ſe ipſi ratione conſolabantur, fore, ut hanc temporis uſuram majori præſentes ſtudio ſarciremus. Sed fiet id a vobis, ut ſpero, Patres ſanctiſſimi diligenter: & quemadmodum hoc in loco feciſtis, ita etiam domi ſatis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod hujus temporis eſt) Deo primum ipſi maximo atque immortali maximas atque immortales gratias & agamus, & habeamus, qui non ſecundum peccata, quæ fecimus nos, neque ſecundum iniquitates noſtras retribuit nobis: ſed diem hunc lætiſſimum, quem videre multi concupiverunt, nobis non ſolum videndum, ſed etiam celebrandum, incredibili cum totius Chriſtiani populi aſſenſu atque approbatione, ſua magna benignitate conceſſit. Pio deinde IV. ſummo noſtro atque optimo Pontifici gratiæ perpetuæ ac ſingulares habendæ ſunt: qui, cum primum beati Petri ſedem aſcendit, tanto Synodum hanc inſtaurandi deſiderio exarſit, ut in eo ſuas omnes curas & cogitationes defigeret. Nuntios ſtatim, viros probatiſſimos, ad indicendum illis nationibus atque provinciis Concilium miſit, pro quorum imprimis ſalute convocabatur. Hi Aquilonis partes prope omnes peragrarunt, rogarunt, obſecrarunt, obteſtati ſunt: tuta omnia atque amica promiſerunt: atque id etiam egerunt, ut in Angliam trajicerent: Legatos poſtmodum pietate ac doctrina præſtantiſſimos, cum intereſſe illi Synodo, ut mirum in modum cupiebat, non poſſet, huc miſit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione eſt) ſtatuta die tameſi nulli fere Epiſcopi conveniſſent, hic eſſe voluit. Hi, atque additus eis paulo poſt tertius, novem menſes, atque eo amplius, juſtum ad Synodum inſtituendam Epiſcoporum numerum hoc in loco nihil agentes exſpectaverunt: cum interea nihil aliud Pontifex ipſe aut ageret, aut meditaretur, quam ut Patres quamplurimi, quam optimi & quamprimum huc accederent, & Chriſtiani nominis Reges omnes ac Principes ſuos huc Oratores mitterent: ut communi omnium voto atque conſilio communis hæc cauſa graviſſima omnium atque maxima tractaretur. Quid vero poſtea omni cura, ſollicitudine, ſumptibus prætermiſit, quod ad Concilii hujus amplitudinem, libertatem & commodum pertinere aliquo modo videretur? O ſingularem Paſtoris ac Patris noſtri pietatem atque prudentiam! O ſummam etiam ejuſdem felicitatem, cujus auctoritate atque auſpiciis jactatum hoc diu & agitatum Concilium conſtitit & conquieſcit! Te Paulum III. te Julium mortuos appello; quamdiu, quantoque ſtudio videre, quod nos videmus, exoptaſtis? quot in eam rem ſumptus, quot labores inſumpſiſtis? Quamobrem vere, tibi atque ex animo, Pio, ſanctiſſimo ac beatiſſimo gratulamur, quod tantam tibi lætitiam, tantam tuo nomini laudem (id quod maximum divinæ in te benevolentiæ argumentum eſt) Dominus reſervavit, quem nos precibus omnibus, ac votis ſupplices oramus, ut te nobis incolumem, pro Eccleſiæ ſuæ ſanctæ commodo atque ornamento, & quam citiſſime reddat, & quam diutiſſime conſervet. Sereniſſimo etiam Imperatori gratias agere & gratulari jure optimo debemus. Ille potentiſſimorum Cæſarum, qui propagandæ Chriſtianæ religionis miro quodam deſiderio flagrarunt animum, ut locum, referens, urbem hanc ab omni periculo liberam conſervavit, & nos ut tutam tranquillamque pacem traheremus, ſua vigilantia perfecit, magnamque noſtris animis ſecuritatem, aſſidua trium ſuorum Legatorum ſummorum virorum præſentia ac prope pignore, attulit. Ille de noſtris his rebus pro ſua eximia pietate ſolicitus mirifice fuit.

Ille

Ille a ſe atque a nobis diſſentientes homines, ex obſcuriſſimis, in quibus verſantur tenebris, eruere, atque ad ſanctæ hujus Synodi clariſſimam lucem aſpiciendam adducere maximopere laboravit. Regum præterea Chriſtianorum ac Principum, in Concilio hoc ampliſſimis ſuis legationibus ornando, & ſuos veſtræ auctoritati faſces ſubmittendo, pia maxime voluntas grata nobis memoria proſequenda eſt. Jam vero quis eſt, Illuſtriſſimi Legati & Cardinales, qui ſe vobis debere plurimum non fateatur? Vos noſtrarum actionum duces optimi ac moderatores extitiſtis. Vos, ne noſtra aut in dicendo, aut in decernendo libertas violari aliqua ex parte videretur, incredibili patientia ac diligentia curaſtis. Vos nulli corporis labori, nulli animi contentioni pepercíſtis, ut ad optatum res exitum, quod alii multi veſtri ſimiles fruſtra tentaverunt, quamprimum perduceretur. In quo præcipuam quandam ac propriam lætitiam habere tu Morone Illuſtriſs. atque ornatiſſime debes: qui cum vigeſimo ab hinc anno primum præclaro huic ædificio lapidem poſueris, extremam nunc manum poſt alios multos huic operi architectos adhibitos, feliciter, pro ſumma tua ac prope divina ſapientia, impones. Factum hoc tuum egregium ac ſingulare omnium ſermone perpetuo celebrabitur, neque ulla unquam ætas de tuis his laudibus conticeſcet. Quid de vobis dicam, Patres ſanctiſs. quam bene de Chriſtiana republica veſtris his præſtantiſſimis actionibus meruiſtis? quanta veſtrum uniuſcujuſque nomini commendatio, quanta gloria a Chriſtiano populo univerſo tribuetur? Vos vere Patres, vere Paſtores, & agnoſcent omnes, & prædicabunt, vobis ſuam unuſquiſque vitam atque ſalutem acceptam libentiſſime refert: O diem illam populis noſtris jucundiſſimam atque lætiſſimam, in qua primum reviſere illis nos atque amplecti a templi Domini ædificatione redeuntes contigerit!

Sed fac, tu Domine Deus noſter, ut tam eximiæ de nobis opinioni egregiis factis reſpondeamus, & ſemen hoc, quod in agro tuo ſeminavimus, uberem fructum afferat, fluatque ut ros eloquium tuum, atque quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus noſtris, ut unum ſit omnium ovile, & unus paſtor, atque is potiſſimum PIUS IV. in tui nominis gloriam ſempiternam. Amen.

FINIS.

CATA-

CATALOGUS LEGATORUM,

PATRUM, ORATORUM, & THEOLOGORUM,

QUI

AD SACROSANCTAM OECUMENICAM TRIDENTINAM SYNODUM convenerunt a principio uſque in finem, qui fuit die IV. Decembris, MDLXIII. ſub Pio IV. Pontifice Maximo: Quorum Nomina, Cognomina, Patriæ, & Dignitates infra deſcribuntur.

Cardinales Legati.

HErcules Gonzaga S. R. E. Presb. Card. tituli ſanctæ Mariæ novæ, Mantuanus, obiit Tridenti die ſecunda Martii, 1563. & ſepultus eſt Mantuæ.

Hieronymus Seripandus S. R. E. Presb. Card. tituli ſanctæ Suſannæ, Neapolitanus, obiit Tridenti, die XVII. Martii 1563. & ibi ſepultus in Eccleſia S. Marci Ordinis Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, quorum olim fuerat Generalis.

Joan. Moronus S. R. E. Card. Epiſc. Præneſtinus, Mediolanenſis, in demortui Card. de Mantua locum miſſus.

Stanislaus Hoſius S. R. E. Presbyter Cardinalis, tituli S. Euſtachii, Polonus, VVarmienſis.

Ludovicus Simoneta S. R. E. Presb. Card. tit. S. Cyriaci Thermis, Mediolanen.

Marcus Syticus S. R. E. Diaconus Card. Baſilicæ duodecim Apoſtolorum, de Altaemps Germanus.

Bernardus Navagerius S. R. E. Presb. Card. tit. S. Nicolai inter imagines, Venetus, in demortui Cardinalis Seripandi locum miſſus.

Cardinales non Legati.

Carolus a Lotharingia S. R. E. Presb. Card. tit. S. Apollinaris, Princeps & Archiepiſc. Rhemenſis, Gallus.

Ludovicus Madrutius S. R. E. Diac. Card. electus Epiſcopus Tridentinus, Germanus.

Oratores, quorum nomina hic deſcribuntur juxta eorum loca, quæ in eadem ſacroſancta Synodo habuerunt.

Oratores Eccleſiaſtici ſedebant a manu dextera Legatorum, videlicet.

Antonius de Mulito, Moravus, Archiepiſc. Pragenſis, Orator Cæſareus.

Georgius Draſcovitius, Croatus, Epiſcop. Quinque Eccleſienſis, Orator Cæſareus pro regno Hungariæ.

Valentin. Herbutus Polon. Epiſc. Præmiſcienſis, Orator Sereniſſ. Regis Pol.

Marcus Antonius Bobba, Caſalenſis, Epiſc. Auguſtenſis in Pedemontio, Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ Orator, nunc Card.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Epiſc. Corthonenſis, Orator Excellentiſſimi Ducis Florentiæ miſſus in locum Joannis Strozii.

Frater Martinus Royas Portalrubeo, Hiſpanus, Orator Religionis Jeroſolymitanæ.

Oratores ſæculares ſedebant a manu ſiniſtra Legatorum.

Sigiſmundus a Thun, Tridentinus, Orator Cæſareus.

Ludovicus de Lanſac. } Renaldus Ferrerius } Reſidens in Parlam. } Pariſienſi, & } Guido Faber, Judex } major Toloſæ. } Oratores Chriſtianiſſimi Galliarum Regis.

Ferdinandus Martineus Mazcarenius, Orator Sereniſſimi Regis Portugalliæ.

Nicolaus de Ponte, & } Doctor & Eques, & } Matthæus Dandulus } Eques. } Oratores Sereniſſimi Dominii Venetorum.

Melchior Luſſi, Eques Auratus, Orator ſeptem Cantonum Helvetiorum.

Augu-

Auguſtinus Paungrattner J. U. D. de Monachio, Orator excellentiſſimi Alberti, Ducis Bavariæ.

Claudius Fernandez Quingnognii, Comes Lunenſis, Orator Regis Catholici in locum Illuſtriſſimi Ferdinandi de Avalos Marchionis Piſcariæ miſſus. Obiit Tridenti die XX. Decemb. 1563. poſt finem Concilii, ibique ſepultus eſt.

Hic ſeparatim ab aliis Oratoribus ſedebat apud Reverendiſſimum Theleſinum Secretarium ſanctæ Synodi, ob contentionem ſuper præcedentia ortam inter ipſum & Oratores Regis Chriſtianiſſimi.

Patriarchæ.

Antonius Helvius, Juſtinopolit. Patriarcha Jeroſolymitanus.

Daniel Barbarus, Venetus, electus Patriarcha Aquilejenſis.

Joan. Treviſanus, Venetus, Patriarcha Venet.

Archiepiſcopi Pauli III.

Ferdinandus Annius, Neapolitanus, Archiepiſcopus Amalphitan. nunc Epiſcop. Bovinus.

Petrus Landus, Venetus, Archiepiſcopus Cretenſis.

Petrus Antonius de Capua, Neapolitanus, Archiepiſc. Hidruntinus.

Marcus Cornelius, Venetus, electus tunc Archiepiſc. Spalatrenſis.

Sebaſtianus Leccavella, Græcus, Ord. Præd. Olim Archiepiſc. Naxienſis, nunc Epiſcop. Lateranenſis.

Petrus Guerrero, Hiſpanus, Archiepiſc. Granatenſis.

Antonius Altovitus, Florentinus, Archiepiſc. Florentinus.

Cæſar Cibo, Genuenſis, Archiepiſcop. Taurinenſis. Obiit Tridenti die 26. Decembris 1562.

Archiepiſcopi Julii III.

Paulus Æmilius Verallus, Romanus, olim Archiepiſcopus Roſſanen. nunc Caputaquen.

Joannes Brunus de Olchinio, Macedo, Regni Serviæ Primas, Archiepiſcop. Antibaren.

Joannes Baptiſta Caſtaneus, Romanus, Archiepiſc. Roſſanen.

Joannes Baptiſta Urſinus, Romanus, Archiepiſcop. S. Severinæ.

Archiepiſcopi Pauli IV.

Ludovicus Beccatellus, Bononienſ. Archiepiſc. Raguſinus.

Mutius Calinius, Brixienſis, Archiepiſcop. Jadrenſis.

Sigiſmundus Saracenus, Neapolit. Archiep. Materanus.

Antonius Perrages de Caſtilegio, Hiſp. Archiepiſc. Calaritanus.

Julius Paveſius, Brixienſis, Ord. Præd. Archiepiſc. Surentinus.

Bartholomæus de Martyribus, Luſitanus, Ord. Præd. Archiepiſc. Bracaren.

Auguſt. Salvago, Genuenſis, Ord. Prædicat. Archiepiſcop. Genuen.

Archiepiſcopi Pii IV.

Philippus Mocenicus, Venetus, Regni Cypri Primas, & Legatus, Archiep. Nicoſien.

Guilielmus d'Avanſon, Gallus, Archiepiſc. Ebredunen.

Antonius Caucus, Venetus, Archiepiſcop. Corcirenſis.

Germanicus Bandinus, Senenſis, electus Archiepiſcopus Senarum.

Marcus Antonius Columna, Romanus, Archiepiſcopus Tarentinus, nunc Cardinalis tit.....

Gaſpar de Foſſo, Conſentinus, Ordin. S. Franciſci de Paula, Calab. Archiepiſcopus Rheginus.

Antonius de Mulgitio, Moravus, Orator Cæſareus, Archiepiſc. Pragenſis.

Maximus de Maximis, Romanus, Archiepiſcopus Amalphitanus.

Gaſpar Cervantes de Gaeta, Hiſpanus, Archiep. Meſſan. nunc Salernitanus.

Leonardus Marinus, Genuenſis, Ord. Præd. Archiepiſc. Laucianen.

Octavianus Præconius, Meſſanenſis, Ordin. Min. Convent. S. Franciſci, Archiepiſc. Panorm.

Nicolaus de Pellevè, Gallus, Archiepiſcop. Senonenſis.

Antonius Juſtinianus, Chienſis, Ord. Præd. Græcus, Archiepiſc. Naxien.

Antonius Puteus, Nicenus, Archepiſcopus Barenſis.

Epiſcopi Leonis X.

Vincentius Nicoſantius de Fano, Epiſc. Arbenſis.

Joannes Franciſcus de Fliſco, Genuen. Epiſc. Andrien.

Joan-

Joannes Thomas de S. Felicio, Neapolitan. Epiſc. Caven. ſenior.

Epiſcopi Adriani VI.

Quintius de Ruſticis, Rom. Epiſcopus Milleten.

Epiſcopi Clementis VII.

Lucas Bizantius de Catharo, Epiſcopus Catharen.
Aloyſius Piſanus, Venetus, Epiſc. Patavinus, nunc Cardinalis.
Alex. Piccolomineus, Senen. Epiſc. Pientin.
Dionyſius Græcus, Ord. Min. S. Franciſc. de Obſervant. Epiſc. Millopotamen.
Gabriel de Veneur, Gallus, Epiſcopus Ebroicenſis.
Guilielmus Barton de Montbas, Gallus, Epiſcopus Lector.

Epiſcopi Pauli III.

Antonius a Camera, Sabaudus, Epiſc. Bellic.
Nicolaus Maria Caracciolus Neapolit. Epiſc. Catanien.
Bernardus Bonjoannes, Romanus, Epiſcop. Camerin.
Fabius Mirtus, Neapolitanus, Epiſc. Cajac.
Scipio Bongallus, Romanus, Epiſc. civitatis Caſtellanæ.
Georgius Cornelius Venetus, Epiſcop. Tarviſinus.
Vincentius Durantius, Brixienſis, Epiſcop. Temularum.
Mauritius de Petra, Papien. Epiſcopus Vigleven.
Martinus de Martiis, Medices, Florentinus, Epiſc. Marſicen.
Joannes Vincentius Michaelius, Barolitanus, Epiſcop. Minerbinen.
Gabriel de Bouveri, Gallus, Epiſcopus Andegav.
Leonardus Haller, Germanus, Epiſc. Philadelphien.
Ludovicus Vanninus de Theodolis, Forolivien. Epiſcopus Britonorien. obiit Tridenti die 11. menſis Januarii 1563.
Ægidius Falcetta, Cingulanus, Epiſc. Caprulanus, nunc Britonorienſis.
Julius Contarenus, Venetus, Epiſcop. Civitatis Bellunen.
Thomas Caſellus Roſſanen. Ord. Præd. Epiſc. Caren. Junior.
Hippolytus Arivabenus, Mantuanus, Epiſc. Hierapetren.
Hieronymus Machabæus, Romanus, Epiſc. Caſtrenſis.
Petrus Auguſtinus, Hiſpanus, Epiſc. Oſcen. & Jacenſis.
Jacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Præd. Epiſc. Clodien.
Bartholomæus Sirigio, Cretenſ. Græcus, Epiſc. Caſtellaneten.
Thomas Stella, Venetus, Ord. Præd. Epiſc. Juſtinopolitan.
Petrus du Val, Gallus, Epiſc. Sagienſis.
Joannes Antonius Pantuſa, Conſentinus, obiit Trident. die 27. Octobris, 1562. Epiſc. Litterienſis.
Joannes Baptiſta de Groſſis, Mantuanus, Epiſc. Rhegienſis.
Joannes Xuarez, Luſitanus, Ordin. S. Auguſtini, Epiſc. Conimbricen.
Philippus Ricabella, Recanaten. Epiſc. Recanaten.
Joan. Jacobus Barba, Neapolitan. Ordin. S. Auguſtini, Epiſcop. Interamnen.
Michael a Turre, Utin. Epiſc. Ceneten.
Pompejus Zambeccarius, Bononien. Epiſcop. Sulmonen.
Joannes Beroaldus, Panormitanus, Epiſcop. S. Agathæ.
Antonius Scarampus, Aquenſis, Epiſc. Nolanus.
Antonius de Comitibus, Genuen. Ord. Præd. Epiſc. Brugnacen.
Cæſar Fogia, Roſſan. Epiſc. Umbriatic.
Cæſar Comes a Gambara, Brixienſ. Epiſcop. Tortonen.
Joan. Baptiſta de Bernardis, Luccen. Epiſc. Adjacen.
Martinus Perezius de Ayala, Hiſpanus, Epiſcopus Segobienſis.
Nicolaus Pſalme, Gallus, Epiſc. Verdun.
Alphonſus Roſerus, Ferrarien. Epiſc. Chomaclen. nunc Ferrarien.
Julius Pariſianus, de Tolentino, Epiſc. Ariminen.
Bartholomæus Sebaſtianus, Hiſpanus, Epiſc. Pacten.
Franciſcus Lambertus, Sabaudus, Epiſcop. Nicien.
Maximilianus Doria, Genuen. Epiſcopus Naulen.
Euſtachius du Bellay, Gallus, Epiſc. Pariſien.
Bartholomæus de Capranica, Romanus, Epiſc. Carinien.
Ennius Maſſarius de Narnia, Epiſcop. Ferretranus.
Achilles Brancia, Neapol. Epiſc. Boven.
Albertus Duimius de Gliricis, Ord. Præd. de Catharo Epiſc. Veglen.
Joannes Antolinez de Bricianos de la Ribera, Hiſpanus, Epiſcop. Juvenacen.
Triſtanus de Bizet, Gallus, Epiſcop. Xantonen.

Epi-

Epiſcopi Julii III.

Marcus Gonzaga, Mantuanus, Epiſc. Auſſeren.
Aſcanius Gherardinus de Amelia, Epiſcop. Cattacen.
Baldovinus de Baldovinis, Piſanus, Epiſcop. Averſanen.
Petrus Franciſcus Pallavicinus, Genuenſis Epiſc. Alerien.
Ægidius Fuſcararius, Bononien. Ord. Præd. Epiſc. Mutinen.
Timotheus Juſtinianus de Chio, Græcus, Ord. Præd. Epiſc. Calamonenſis.
Didacus de Almanſa Hiſpan. Epiſcopus Caurien.
Lactantius Rovetella, Ferrarien. Epiſc. Aſculanus.
Ambroſius Monticula, Lunenſis, Sarzanen. Epiſcop. Signinus.
Sebaſtianus Gualterius, Romanus, Epiſcop. Viterbien.
Honoratus Faſcitellus Monachus Ordin. S. Benedicti Neapolitanus, qui obiit Romæ in menſe Martio, 1564. Epiſc. Inſulanus.
Petrus Camajanus, Aretinus, Epiſcop. Feſularum.
Horatius Græcus, Trojanen. Apulus, Epiſc. Leſinen.
Fabius Cuppalata, Placentinus, Epiſcopus Lachedon.
Gaſpar de Caſal, Luſitanus, Ord. S. Auguſtini, Epiſc. Leirien.
Bernardinus de Cuppis Romanus, Epiſcop. Auximanus.
Joannes de Morvilliers, Gallus, Epiſc. Aurelian.
Julius Gentilius, Torton. Epiſc. Vulturarien.
Adrianus Fuſconius, Roman. Epiſc. Aquinas.
Antonius de S. Michaele, Hiſpan. Ordin. S. Franciſci de obſervantia, Epiſc. Montis Marani.
Hieronymus Melchiorius, Recanaten. Epiſc. Maceraten.
Petrus de Petris de Monte, Aretinus, Epiſc. Lucerinus.
Cæſar Jacomellus, Romanus, Epiſcop. Bellocaſtren.
Julius Grittus, Venetus, Epiſc. Parentinus.
Jacobus Syverius Piccolomineus, de Cælano, Epiſc. Aprutinus.
Ludovicus de Bezè, Gallus, Epiſcopus Melden.
Jacobus Mignanellus, Senen. Epiſcopus Groſſetan.
Jo. Andr. Cracius de Tibure, Epiſc. Tiburtin.
Franc. Richardotus, Burgund. Epiſc. Atrebat.
Carolus Cicada, Genuen. Epiſc. Albiganen.
Franciſcus Maria Piccolomineus, Senen. Epiſc. Ilcinen.
Acciſculus Moya de Contreras, Hiſpan. Epiſcop. Vicent.
Galeatius Roſcius de Interamna, qui obiit Tridenti die 16. Octobris 1563. Epiſcop. Aſiſien.
Jacobus Maria Sala, Bonon. Epiſcopus Vivarien.
Gabriel de Monte S. Sabini, Epiſcopus Herdinus.
Marianus Sabellus, Romanus, Epiſcopus Eugubinus.
Agapitus, Bellhomo, Romanus, Epiſc. Caſertanus.
Julius Cananius, Ferrarien. Epiſcopus Hadrienſis.
Julius Gallettus, Piſanus, Epiſc. Alexan.
Hieronymus Burgenſis, Gallus, Epiſc. Catalaunen.

Epiſcopi Pauli IV.

Scipio Aſtenſis, Ferrarien. Epiſc. Caſalen.
Didacus Sarmiento de Sotto major, Hiſpanus Epiſc. Aſturicen.
Thomas Goducllus, Anglus, Epiſcopus Aſaphien.
Fauſtus Capharellus, Romanus, Epiſc. Fundanus.
Belliſarius Baldinus, Neapolitanus, Epiſc. Larinen.
Urbanus Vigerius de Ruere, Genuen. Epiſc. Senogallien.
Jacobus Suretus, Græcus, Epiſc. Milopotamen. Junior.
Joan. Baptiſta Oſius, Roman. Epiſc. Reatinus, obiit die 12. Novemb. 156:.
Marcus Laureus, Tropienſis, Ord. Præd. Epiſc. Campanien.
Franciſcus de Bauquere, Gallus, Epiſcop. Metenſis.
Joan. Franciſcus Commendonus, Venetus, Epiſc. Zazinthien. poſtea Cardinalis.
Carolus de Graſſis, Bononien. Epiſc. Montis Faliſci.
Arias Gallego, Hiſpan. Epiſc. Gerunden.
Hieronymus Gallego, Hiſpan. Epiſc. Oveten.
Hercules Rettinger, Germanus, Epiſc. Laventinus.
Julius de Rubeis, Polian. Epiſc. S. Leonis, obiit Romæ in menſe Martio, 1563.
Joan. de Mumatones, Hiſpanus, Ord. S. Auguſtini, Epiſc. Segobricen.
Franciſcus Bianco, Hiſpanus, Epiſcopus Aurienſis,

Vin-

Vincentius de Luchis, Bononien. Epiſcop. Anconitanus.
Pompejus Piccolomineus de Aragonia, Epiſc. Tropien.
Petrus Barbaricus, Venetus, Epiſcopus Curzolen.
Franciſcus Bachodius, Sabaudien. Epiſcop. Gebennen.
Carolus de Angennes, Gallus, Epiſcopus Cenoman.
Hieronymus de Nichiſola, Veronen. Ord. Præd. Epiſc. Theanen.
Marcus Antonius Bobba, Caſalen. Epiſc. Auguſten. nunc Cardinalis.
Jacobus Lomellinus, Meſſanen. Epiſc. Mazarien.
Donatus de Laurentiis, de Aſculo, Apulus, Epiſcop. Arianen.
Petrus Contarenus, Venetus, Epiſcopus Paphen.
Petrus Daneſius, Gallus, Epiſc. Vauren.
Hieronymus Savorgnanus, Forojulien. Epiſc. Sibinicen.
Philippus du Bec, Gallus, Epiſc. Veneten.
Carolus de Roucy, Gallus, Epiſc. Sueſſion.
Georgius Draſcovitius, Croatus, Epiſcopus Quinque Eccleſ.
Franciſcus de Aguirre, Hiſp. Epiſc. Crotonen.
Andreas de Gueſta, Hiſpan. Epiſcopus Legionen.
Antonius Gorrionero, Hiſp. Epiſc. Almerien.
Antonius Auguſtinus, Hiſp. Epiſc. Ilerden.
Angelus Maſſarelus, Septempedanus, Epiſc. Theleſin.
Antonius Ciurelia, Barenſis, Epiſcopus Buduenſis.
Dominicus Caſablanca, Meſſan. Ord. Præd. Epiſc. Vecenſis.
Petrus Faunus, Coſtacciarius, Epiſcopus Aquen.
Jo. Carolus Bovius, Bonon. Epiſc. Oſtunen. nunc Archiepiſc. Brunduſinus.
Hugo Boncompagnus, Bon. Epiſc. Veſtanus, nunc Card. tit. S. Sixti deinde Pontif. Max. 1572. nuncupatus Greg. XII.
Salvator Pacinus, de Colle, Epiſc. Cluſinus.
Lupus Martinez, Hiſp. Epiſc. Elnen.
Carolus de Eſpinay, Gallus, Epiſc. Dolen.
Ægidius Spifame, Gallus, Epiſc. Nivernen.
Antonius Sebaſtianus Minturnus, de Traject. Epiſc. Uxentin.
Bernardus del Bene, Florentinus, Epiſcopus Nemauſen.
Dominicus Bolanus, Venetus, Epiſcopus Brixien.
Jo. Antonius Vulpis, Comen. Epiſc. Comen.
Ludovicus de Genoilhac, Gallus, Epiſc. Tutel.
Philippus Maria Campegius, Bonon. Epiſcop. Feltren.
Joannes de Guignones, Hiſpanus, Epiſcop. Calaguritan.
Didacus Covarruvias de Leyva, Hiſp. Epiſc. Civitaten.
Philippus Gerius, Piſtorien. Epiſc. Iſclanen. nunc Aſſiſien.
Joan. Antonius Fachinettus, Bononien. Epiſc. Neocaſtren. poſtea Patriarcha Hieroſolym. S. R. E. Presb. Card. tit. SS. 4. Coronatorum, ac tandem Pont. Max. dictus Inn. IX.

Epiſcopi Pii IV.

Hippolytus Capilupus, Mant. Epiſc. Fanen.
Jo. Fabricius Severinus, Neapolitanus, Epiſc. Aceren.
Martinus Balduino Rithovius, Epiſc. Ipren.
Antonius Havetius, Ord. Præd. Flander, Ep. Namurcen.
Conſtantinus Bonellus, Feretran. Epiſc. civitatis Caſtelli.
Julius Superchius, Ord. Carmelitarum, Mantuanus Epiſcop. Accien. nunc Caprulan.
Matthæus de Concinis, Florentinus, Epiſc. Cortonen.
Nicolaus Sfondratus, Mediolanenſis, Epiſc. Cremonen. Card. a Gregor. XIII. 1583. 12. Decembris & Papa die 5. Decembr. 1590. appellatus Greg. XIV.
Ventura Buffalinus, Romanus, Ep. Meſſanen.
Ludovicus de Bueil, Gallus, Epiſc. Vencien.
Hieronymus Galleratus, Mediol. Ep. Sutrinus.
Joan. Petrus Delphinus, Venetus, Ord. Canon. Regularium, Epiſc. Zacynthi, & Cephaleniæ ſecundus.
Joannes Andreas Bellonius, Meſſanen. Epiſc. Maſſalub.
Georgius Zifchovid, Hungarus, Ord. Min. S. Franciſci de obſerv. Epiſc. Signien.
Federicus Cornelius, Venetus, Ep. Bergomen.
Stephanus Bouther, Gallus, Epiſcopus Coriſopiten.
Joan. Paulus Amanius, Cremenſ. Epiſcop. Anglon.
Alexander Sfortia, ex Comit. de S. Flora, Ep. Parmen. nunc Card. tit. S. Mariæ in Via.
Antonius de Cirier, Gallus, Epiſc. Abrincen.
Andreas Mocenicus, Venetus, Ep. Nimoſien.
Benedictus Salvinus, Firmanus, Epiſcopus Verulanus.
Guilielmus Caſſador. Hiſp. Epiſcopus Barcinonen.
Petrus Gonzalez de Mendoza, Hiſpan. Epiſc. Salmantin.
Martinus de Corduba de Mendozza, Hiſp. Ord. Præd. Epiſc. Dertuſen.
Julius Magnanus, Placent. Ord. Min. Conv. S. Franciſci, Epiſcop. Calven.

Valen-

Valentinus Herbutus, Polonus, Epiſc. Præmislien.
Simon Aleotus, Forojulien. electus Epiſc. Forojulien. mortuus eſt Trid. die 20. Aug. 1562.
Petrus de Xaque, Hiſp. Ord. Præd. Epiſcop. Nilochen.
Proſper Rebiba, Meſſanen. Epiſc. Trojanus.
Melchior Aroſmediano, Hiſpanus, Epiſcop. Guadixen.
Hippolytus de Rubeis, Parmenſis, Epiſcopus Papien.
Didacus de Leon, Hiſp. Ord. Carmel. Epiſc. Columbrien.
Annibal Saracenus, Neap. Epiſc. Licien.
Paulus Jovius, Comen. Electus Epiſcopus Nucerien.
Hieronymus Triviſanus, Venetus, Ord. Præd. mortuus eſt Tridenti die 9. Sept. 1562. Epiſc. Veronen.
Hieronym. Ragazzonus, Venetus, Epiſcopus Famauguſt. poſtea Bergom.
Romulus de Valentibus, de Trebia, Epiſc. Converſan.
Lucius Maranta, Venuſinus, Epiſcop. Lavellinen.
Simon de Nigris, Genuen. Epiſc. Sarzanen. mortuus Cardinalis.
Theophilus Galluppus, Tropien. Epiſc. Oppiden.
Julius Simoneta, Mediolanen. Epiſcopus Piſauren.
Petrus de Albret, Gallus, Epiſc. Convenarum.
Jacobus Guidius, Volaterranus, Epiſc. Pennen. & Adrien.
Didacus Ramirez, Hiſp. Epiſc. Pampilonen.
Franciſcus de Gado, Hiſp. Epiſc. Lucen.
Joannes Clauſſe, Gallus, Epiſc. Senecen.
Jacobus Gibertus de Nogueras, Hiſp. Epiſc. Aliphan.
Joannes Annius, Neapol. Epiſc. Hipponen. & Coadjutor Bovinus.
Antonius Maria de Salviatis, Romanus, in Gallia, Epiſc. S. Pauli, poſtea Card. a Greg. XIII. 1583.
Matthæus Priulus, Venetus, Epiſc. Æmon. nunc Vicentinus.
Thomas Lillius, Bon. Ep. Soranus, deinde Plac.
Hieronymus Guerinus, Feretranus, Ep. Imolen.
Thomas Oyerlaithe, Hibernus, Epiſc. Roſſen.
Franciſcus de la Valete, Gallus, Epiſc. Vabren.
Fabius Pignatellus, Neapolitanus, Epiſcop. Monopolitan.
Carolus de Vicecomitibus, Mediolan. Epiſc. Vintimilien. mortuus Card. tit. SS. M. Viti, & Modeſti, in Macello.
Joannes Coloſvarinus, Hungarus, Ord. Præd. obiit Tridenti die 24. Novemb. anno 1562. Epiſc. Canadienſis.

Conc. Trid. cum Gall.

Andreas Duditius Sbardellatus, Hungar. Epiſc. Tinien. nunc Quinque Eccleſ.
Spinellus Bencius Politianus, Epiſcop. Montiſpolitiani.
Franciſcus Abundius, Caſtillioneus, Epiſc. Bebien. nunc Card. tit. S. Nicolai inter imagines.
Stanislaus Faleſchi, Polonus, Ep. Theodoſien.
Eugenius Ohairt, Hibernus, Ord. Præd. Ep. Achaden.
Donatus Magongial, Hibernus, Ep. Rapoten.
Guido Ferrerius, Pedemontanus, Epiſc. Vercel. nunc Card. tit. S. Euphemiæ, deinde SS. Viti, & Modeſti Mart. in Macello.
Jo. Baptiſta Sighicellius Bonon. Epiſc. Faventinus.
Sebaſtianus Vantius, de Arimino, Epiſcop. Urbevetan.
Jo. Baptiſta Lomellinus, Meſſanen. Epiſcop. Gardien.
Jo. Baptiſta Millanenſis, Florent. Epiſcopus Marſican.
Auguſtinus Mollignatus, Vercellenſis, Epiſc. Trivicanen.
Carolus Grimaldus, Genuen. Epiſcopus Savonen.
Fabritius Landrianus, Mediolanen. Epiſcopus S. Marci.
Bartholomæus Ferratinus, Amerinus, Epiſc. Amerinus.
Petrus Fragus, Hiſp. Epiſc. Uſellen.
Hieronymus de Gadis, Florentinus, Epiſc. Cortonen.
Franciſcus Contarenus, Venetus, Epiſcop. Paphen.
Joannes Delphinus, Venetus, Epiſcopus Torcellanus.
Alexander Molus, Comen. Epiſcopus Minoren.
Hieronymus Vielmus, Venetus, Ord. Præd. Epiſc. Argolicen.
Franciſcus Raguſeus, Ordin. S. Franciſci de Obſerv. Epiſc. Marchanen.

Abbates.

Ludovicus de Baiſſey, Abbas Ciſterc. & Gener.
Hieronymus Sochier, Gallus, Abb. Claravallen.
Simplicianus Abb. S. Salvatoris Papiæ, de Vultolina, Congregationis Caſſinen.
Stephanus Catanius, Navarien. Abb. S. Mariæ Gratiarum, Placentin. dictæ Congreg. Caſſinen.
Auguſtin. Loſcus, Hiſp. Abb. S. Benedicti de Ferraria, Congregat. Caſſinen.
Eutichius de Cordes, Antuerpien. Abb. S. Fortunati apud Baſſianum, Congreg. Caſſinen.

Claudius de Sainctes, Gallus, Abb. Lunevillan.
Coſmas Damianus Hortulan. Hiſpan. Abb. Villæbertrandi.

Generales.

Vincentius Juſtinianus, Genuen. Generalis Ord. Præd. Cadin. Pii V.
Franciſcus Zamorra, Hiſpanus, Generalis Ord. Min. de Obſervantia.
Antonius de Sapientibus, Auguſtanus, Gener. Ord. Min. Conventualium.
Chriſtophorus Paravinus, Generalis Ordin. Heremitarum S. Auguſt.
Jo. Baptiſta Migliavacca, Aſten. Gener. Ord. S. Mariæ Servorum.
Stephanus Fazinus, Cremonen. Provincialis Lombardiæ, pro Generali Carmelitarum.
Jacobus Lainez, Hiſpan. Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu.
Thomas Tiphernas Civitatis de Caſtello, in Umbria, Generalis Capuccinorum.

Doctores Legum pro ſacro Concilio miſſi.

Gabriel Paleottus, Bonon. Auditor Rotæ, nunc Card. tit. S. Nerei, & Achillei.
Scipio Lancellotus, Rom. Advocatus Conſiſtorialis, Card. a Greg. XIII. 1583.
Jo. Bapt. Caſtellius, Bonon. Promot. deinde Epiſc. Arim.
Michael Thomaſius, Majoricen. Doctor Decretorum.

Theologi a Summo Pontifice miſſi.

F. Petrus de Soto, Ord. Prædicatorum, Hiſp. obiit Tridenti menſe Aprilis, 1563.
Alphon. Salmeron, Hiſp. Societ. Jeſu.
Franciſcus Torenſis, Legionenſis, Doct. Theologus, Hiſpanus.
Antonius Soliſius, Doctor Theologus, Hiſpanus.
F. Camillus Campegius, Papien. Inquiſ. Ferrariæ, Ord. Præd.
F. Hieronymus Bravo, Hiſp. Ord. Præd.
F. Adrianus Valentinus, Venetus, Ordin. Prædic. in demortui Fr. Petri de Soto locum, nunc Illuſtr. Dominii Veneti Inquiſitor Generalis.

Doctores Theologicæ facultatis Pariſienſis, miſſi a Carolo IX. Galliarum Rege Chriſtianiſſimo.

Nicolaus Maillard, Decanus facultatis Pariſienſis.
Joannes Peletier.
Antonius Demochares.
Nicolaus de Bris.
Jacobus Hugonis, Franciſcanus, idem etiam Procurator Reverend. Joan. Urſini, Epiſc. Trecorenſis.
Simon Vigor.
Ricardus du Pre.
Natalis Pailet, obiit Tridenti 7. Kalend. Decembr. 1562.
Robertus Fournier.
Antonius Coquiet.
Lazarus Broychot.
Claudius de Sainctes, Carnot. Canon. Regul.

Theologi miſſi a Philippo II. Rege Catholico.

Coſma Damianus, Hortulanus, electus Abb. Villæbertrandi.
Ferdinandus Tritius, Doctor Theologus, Canonicus Caurien.
Ferdinand. Velloſillus, Doctor Theolog. Canonic. Saguntinus.
Thomas Daſſio J. U. D. Canonicus Valent. Licentiat.
Antonius Covarruvias, Auditor Granaten.
Ferdinandus Mincaſenſis, Decret. Doctor.
Frater Joannes Ramirez, Hiſpanus, Miniſter Provinc. Divi Jacobi.
Frater Alphonſus Contreras, Commiſſarius Ord. Min. in Curia Regis Hiſpaniæ.
Frater Michael de Medina, Hiſp. Ord. Min. S. Theolog. Doctor.
Frater Joannes Lobera, Hiſpanus, ſacræ Theologiæ Lector Salmanticæ, miſſus in ſocietatem Miniſtri Provinc. Divi Jacobi ſup. memorati.
Coſmus Palma Fonteyus, Sacræ Theologiæ lector, Hiſpanus, Hortulani Abb. Socius.
Fr. Jo. Gallo, Hiſp. Ord. Præd.
Fr. Petrus Fernandez, Hiſp. Ord. Præd. in ſocietate Magiſtri Gallo.
Frater Deſiderius de S. Martino, Panorm. Ord. Carmelitan.
Michael Bajus ab Atho, Sacræ Theologiæ Doctor.
Joan. Heſſels a Lovanio, ſacræ Theologiæ Doctor.
Cornelius Janſenius, Hulſtenſis, ſacræ Theologiæ Doctor.

Theologi miſſi a Rege Portugalliæ.

Fr. Franciſcus Foriero, Ord. Præd.
D. Jacobus a Payva de Andrade, Luſitanus, Doctor Theologus.
D. Melchior Cornelius, Decretorum Doctor, Senator Regis Portugalliæ.

Ab excellentiſſimo Duce Bavariæ.

Joannes Covillonius, Flander ex ſocietate Jeſu.

Procuratores Epiſcoporum abſentium.

Marchantius, Doctor Theologus, pro Illuſt. Card. de Mendozza, Epiſt. Burgen.
Jo. Gotardus cler. ſæc. Germanus, pro Epiſc. Ratisbon.
Georgius Hochenvarter cler. ſæcul. Doctor Theologus, Suffraganeus pro Rever. Epiſc. Baſileenſi.
Frater Felicianus Ninguarda a Morbinio, Ord. Præd. pro Illuſtr. D. Salisburgen. Orator.
Petrus Cumei, Doctor Theologus, Canonicus Malacitanus, pro Rever. Malacitano.
Joannes Delgadus, Doctor Theologus, Canonicus Tudenſis, pro Reverendiſſ. D. Joanne de S. Æmiliano, Epiſcop. Tudenſis.
Gaſpar Cardillus, Villalpandeus, Segob. Doctor Theologus, pro Reverend. Epiſc. Abulen.
Frater Joannes de Ludenna, Doctor Theologus, Ord. Præd. pro Rever. Epiſc. Saguntino.
Frater Franciſcus Orantes, Lector Valliſoleti, Ord. Minorum pro Rever. Epiſc. Palentino.
Cæſar Ferrantinus Sueſſanus, Doctor Theologus, pro Reverendiſſ. Epiſcopo Sueſſano apud Rever. Illerdenſem.

Procuratores Ordinum.

Jo. Coutignon D. Gallus, Prior, & Procurator Ordinis Cluniacen.
Nicolaus Boucherat, Gallus, Prior Monaſterii, de Recluſo, Procurator Generalis Ord. Ciſtercien.

Theologi ſæculares & Doctores Juris Canonici.

Georgius Gerard. Gallus, Doctor Theolog. cum Rev. Andegavenſi.
Gentianus Hervetus, Gallus, cum Illuſtr. & Reverendiſſim. Cardinale a Lotharingia.
Franciſcus Sancius, Decanus facultatis Theologicæ, & Can. Salmantic. cum Rever. Salman.
Matthæus Guerra, Conſentinus, Calaber, Presb. ſæcularis, cum Reverendiſs. Epiſc. S. Marci.
Federicus Pendaſius cum Illuſtr. Card. de Mantua, Legato Sac. Concil.
Jo. Franciſcus Lombardus, cum Illuſtr. Card. Seripando, Legato Sac. Concilii.
Petrus Mercatus Theologus, cum Reverend. Vicenſi.
Trigillius, Doctor Theologus, Canonicus Legionen. cum Rever. Legion.
Sobanus, Doctor Theolog. cum Reverend. Legionen.
Antonius Leitonius, Doctor Theolog. cum Rever. Conimbricenſi.
Petrus Fontidonius, Doctor Theol. cum Reverend. Salmantino.
Joannes Villetta, D. Theol. cum Reverend. Barcinon.
Jo. Fonſeca, D. Theolog. cum Reverendiſſ. Epiſc. Granater.
Michael Oroncuſpe, D. Theol. cum Rever. Epiſc. Pampilon.
Alphonſus Fernandez de la Guerra, Hiſp. Doctor Theologus, cum Reverend. Guadixen.
Michael Ytero D. V. I. cum Rever. Epiſcop. Pampilon.
Joſephus Puebla, Doctor Theolog. cum R. Epiſc. Civitaten.
Jo. Chiacon, Doct. juris Canonici, cum R. Epiſc. Almer.
Antonius Garſias, Doctor Theologus, cum Rever. Epiſc. Oveten.
Benedictus Arias Montanus, Ord. S. Jacobi, Doctor Theologus, cum Reverend. Segobien.
Joannes Barcellona, Theol. cum Rev. Epiſc. Uſcellen.

Doctores Galli, Ordinis S. Benedicti.

Joannes Carthougne, Doctor Theologus.
Joannes de Verdun, Doctor Theologus.

Theologi Ordinis Fratrum Prædicatorum.

Angelus Cioſius Florentinus, cum Illuſtr. Card. Mantuano Legato Sac. Conc.
Seraphinus de Caballis, Brix. Provincialis Terræ ſanctæ cum Reverendiſs. ſuo Generali.
Heliſæus Cadys, Venetus, Theologus, cum Reverend. Archiepiſc. Pragen.
Petrus Aridien. Gallus, cum Reverendiſs. D. Cenomanen.
Bernardus Bernardi, Gallus, Inquiſitor Avenion.

nion. Vicarius Congreg. Franciæ, cum Rever. D. Nemauſenſi.
Joan. Matthæus Valdina, cum Rever. D. Tarentino.
Petrus Martyr Coma, Hiſpan. cum Rever. D. Gerundenſi.
Petrus Zatores, Hiſp. cum Reverendiſs. D. Dertuſenſi.
Antonius de Groſupto, cum Reverendiſs. Viglevanenſi.
Aurelius de Chio, cum Rev. D. Spalatrenſi.
Adrianus Valentinus, Venetus, cum Rever. D. Nicoſienſi.
Marcus Medices, Veronen. cum Reverend. D. Ceneten.
Benedictus Herba, Mantuanus, cum Rever. D. Brixienſi.
Michael de Aſt, Genuenſis, Prior S. Laurentii.
Conſtantinus Coccianus Iſorella, cum Rever. D. Montiſpolitiani.
Henricus de S. Hieronymo, cum Reverend. D. Braccarenſi.
Ludovicus de Soto major, cum Reverend. D. Georgio de Tuyde.
Baptiſta del Lugo, cum Rev. D. Veronenſi.
Hieronymus Barolus, Papien.

Nomina Fratrum Theologorum S. Franciſci de Obſervantia.

Aloyſius de Burgo novo, Italus, Sacræ Theologiæ Lector, Bononienſis, Commiſſarius Generalis, nunc Ordinis Generalis.
Thomas de Sogliano, Italus, Provinc. Bonon. Miniſt.
Antonius de Padua, Luſitanus, Ordinis Secretarius.
Bonifacius Raguſeus, Apoſtolicus Prædicator, Terræ S. Gubernator; nunc Epiſc. de Staguo in Dalmatia.
Angelus de Petriolo, Italus, Lector Sacræ Theologiæ Petruſiæ.
Angelus Juſtinianus, Italus, Lector Sacræ Theologiæ Januæ.
Vincentius de Meſſina, Italus, Sacræ Theol. Lector Neapoli.
Julius Paſſiranus, Urceanus, Italus, Sacræ Theol. Lector Bergomi.
Jacobus Alani, Gallus, Theol. cum Rever. Epiſc. Veneten.

Nomina omnium Theologorum Ordinis Fratrum Minorum Conventualium, exiſtentium in ſacro Concilio.

Marcus Anton. Gambaronus a Lugo, ſocius Relig.
Bartholomæus Golphus de Pergula, Prædicator illuſtris.
Joannes Tertius, Bergomen. Lector Theologiæ publicus in Gymnaſio Papienſi.
Clemens Thomaſinus de Florentia, Regens in Conventu S. Crucis de Florentia.
Auguſtinus Balbus, a Lugo.
Joannes Baptiſta Ghiſulphus, Ordin. Scriba.
Antonius de Grignano, Regens S. Antonii de Pavio.
Lucius Anguſiola, Placentinus, Regens S. Franc. Bononiæ.
Maximianus Bevianus, Cremen. Orator pro Religione, & Inquiſitor Paduæ.
Octavianus Charus de Neap. Regens S. Laurentii de Neap.
Antonius Poſius de Monte Ilcino, Regens in Conventu Duodecim Apoſtolorum Romæ.
Bonaventura Meldulen. Regens in Conventu Parmæ.
Martialis Peregrinus, Calaber, Regens in Conventu Ferrariæ.
Antonius a Cubalo, Feltren.
Andreas Schynopius de Amandula, cum Rev. Dom. Cathanzario.
Balthaſſar Criſpus, Neapolitanus, cum Rev. Dom. Tropien.

Theologi Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini.

Thaddæus Peruſinus, cum Rev. Dom. Salviato, nunc Generalis.
Joannes Paulus Recanatenſis, cum Rever. Dom. Quinque Eccleſien. Oratore pro Regno Hungariæ.
Simon Florentinus, cum Illuſtr. Card. Seripando, Legato.
Cherubinus Lavoſius de Caſſia, cum Rever. D. Vercellen.
Gabriel Verratellus, Anconitanus.
Ambroſius Veronenſis, Prior Conventus S. Marci in Urbe Trid.
Joannes Baptiſta Burgos, Valentinus, Hiſpanus.
Antonius Modulphenſis, cum Reverendiſs. D. Pragen. Oratore.
Ægidius Vollateranus, cum Rever. Epiſcopo Thinien.
Eugenius Piſaurienſis in præterita Quadrag. Concilii Prædicator celeberrimus.
Adamantius, Florentinus, cum Illuſtr. Card. Madrutio.
Aurelius Coriſmaltenſis, cum D. Orat. Helvetiorum.
Balthaſſar Maſſanus, cum Rever. Epiſcop. Catanien.

Seba-

Sebaſtianus Fanenſis, ejuſdem Ord. Scriba.
Chriſtophorus de Sanctoriis, Burgenſis, Hiſpanus.
Simon de Brazzolatis Patavinus.
Angelus Ferrus, Venetus, cum Rever. D. de Oſima.
Petrus Luſitanus, cum Rever. D. Leirienſ.

Theologi Ordinis Fratrum Carmelit.

Joan. Jacobus Cherecatus, Vicentinus, Provincialis Venetiarum, nunc Procurator Generalis Ordinis.
Theodorus Maſius, Mantuanus, cum Rever. D. Cremonenſi.
Sylveſter Confeſſor Illuſtr. Card. Mantuani.
Lucretius Aſolanus, cum Rever. D. Patriar. Venetiarum.
Nicolaus Gallus, cum Rever. P. Generali.
Eraldus Gallus, cum Rever. P. Generali.
Laurentius Lauretus, Venetus, cum Rever. Patre Generali.
Angelus Ambroſinus, Venetus.

Theologi Ordinis Fratrum Servorum.

Stephanus Bonutius, Aretinus.
Amans pro Congregatione Servorum, cum Rever. D. Sebinic.

Officiales Sacri Concilii Tridentini.

Epiſcopus Cavenſis, Commiſſarius.
Epiſcopus Theleſinus, Segretarius.
Ludovicus Bondonius, Magiſter Cæremoniarum.
Antonius Marcellus, Depoſitarius.

Cantores Sacri Concilii.

Simon Bartolinus, Peruſinus.
Joan. Aloyſius de Epiſcopis, Neapolit.
Bartholomæus Conte, Gallus.
Matthias Albo, de Fulginio.
Franciſcus Buſtamante, Hiſp.
Jo. Antonius Latinus, Beneventanus.
Franciſcus Druda, Callienſis.
Lucas Longineus, Giſonen.
Petrus Scotteccius, Aretinus.

Notarii.

Marcus Antonius Peregrinus, Comenſis, & Cynthius Pamphilus, de S. Severino.
Hieronym. Gambarus, Brixienſis, Forenſis.

Curſores S. D. N. & ſacri Concilii.

Nicolaus de Matthæis, & Jacobus Carra. } Allobroges.

NUMERUS PRÆLATORUM

Cujuſcunque Nationis, qui ad œcumenicam Tridentinam Synodum convenere.

Prælati	Itali	187.	Per Procuratores	8.
	Galli	26.	per Procuratores	1.
	Germani	2.	per Procuratores	4.
	Hiſpani	31.	per Procuratores	4.
	Luſitani	3.		
	Græci	6.		
	Poloni	2.		
	Ungari	2.		
	Angli	1.		
	Hiberni	3.		
	Flandri	2.		
	Croati	1.		
	Moravi	1.		
	Illyrici	3.		

INDEX
LIBRORUM PROHIBITORUM

Ex Concilio Tridentino præſcriptus,

AUCTORITATE PII IV. PRIMUM EDITUS, poſtea vero a Sixto V. auctus, demum Clementis VIII. juſſu recognitus.

Additis regulis, ac exequendæ prohibitionis ratione.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

SAcroſanctum Catholicæ fidei depoſitum, ſine quo Deo placere, aut æternam ſalutem conſequi nemini licet, ut ſalvum in Eccleſia Dei perpetuo conſervaretur, poſteriſque inviolatum traderetur, paſtoralis Romanorum Pontificum vigilantia, ſummo ſemper ſtudio & contentione laboravit. Ipſi enim a Chriſto Domino, hujus tam pretioſi depoſiti auctore, & illud fideliter cuſtodiendi, & bonum ſemen patriſfamilias, ab inimici hominis zizaniis diſcernendi, & Eccleſiam ſalutari doctrina ædificandi, præcipuam curam, ſummamque poteſtatem, in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum Principe acceperunt. Quocirca ſanctæ memoriæ Gelaſius Primus, & Gregorius IX. aliique complures Romani Pontifices, Prædeceſſores noſtri, zelo zelati pro domo Domini exercituum, ut hanc fidei Catholicæ, doctrinæque integritatem, ſalvam incorruptamque in Eccleſia Dei retinerent, Apoſtolici animi magnitudine, pro muro domus Iſrael, adverſus ejuſdem fidei hoſtes ſeipſos opponentes, ne illorum dolis & inſidiis imprudentes & ſimpliciores homines caperentur, lucem a tenebris, prava a rectis ſejunxerunt, quæ ſequenda, quæ cavenda eſſent, Chriſti fidelibus declararunt, probatos, laudabiles, orthodoxos libros ab adulterinis, pernicioſis & apochryphis ſingulari diligentia diſtinxerunt, poſtremo hæreticorum impia dogmata, & noxia, ac venenata ſcripta, Conciliorum decretis, Pontificiis conſtitutionibus, aut alio opportuno cenſuræ genere condemnarunt. Sed cum noſtris hiſce calamitoſis, & noviſſimis temporibus, antiquus humani generis hoſtis, a ſua malitia nunquam recedens, ad eandem Catholicam doctrinam, & veritatem labefactandam peſtiferas hæreſes, & deteſtabiles errores, aut novos conflaſſet, aut veteres ex inferis excitaſſet; ſacra Tridentina Synodus peſti-

peſtilentem noxiorum librorum copiam, quæ plus nimio excreverat, coercere atque auferre cupiens, primum quidem doctiſſimos aliquos viros delegit, qui de tota ea re cognoſcerent, & deliberarent, deinde vero, cum ii in negotio non parum progreſſi eſſent, juſtis de cauſis, eadem Synodus permota, ad ipſam Apoſtolicam Sedem, integram rem deferendam ſtatuit. Itaque fel. record. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter, qui tunc ad Eccleſiæ gubernacula ſedebat, Prælatis quibuſdam, doctrina & prudentia præſtantibus, adhibitis, Indicem librorum prohibitorum, & Regulas quaſdam per ſuas literas in forma Brevis, promulgavit, & ejuſmodi noxiorum librorum detrimentis depellendis, opportune providit. Cæterum, licet illa pro temporis ratione prudenter fuerint tunc conſtituta, tamen cum Sathanæ aſtutia, in hujuſmodi librorum editione nova in dies mala creſcerent (nam poſt illud tempus alii etiam libri pernicioſi partim conſcripti, atque editi, partim qui ſcripti erant, & antea delituerant, in medium prodiere, quorum lectione ſimpliciores, & incauti homines in errores induci facile poterant;) propterea piæ mem. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, multis illuſtratis, atque ad regulas adjectis neceſſariis rebus, mandavit, ut nonnulli alii ejuſdem generis libri, eidem Indici adderentur. Verum cum idem Sixtus, re minime abſoluta, ab humanis exceſſerit; Nos animarum ſaluti, quantum cum Domino poſſumus, conſulentes, quod jam pridem utiliter cœptum, & a multis diu deſideratum erat, hoc tempore omnino perficiendum, atque in lucem edendum duximus. Venerabili igitur fratri noſtro Marco Antonio Epiſcopo Prænestino de Columna, & dilectis filiis noſtris Auguſtino S. Marci de Verona, Simeoni S. Anaſtaſiæ de Terrano, Hieronymo S. Mariæ ſuper Minervam Aſculano, Frederico S. Mariæ Angelorum in termis, Borromæo Franciſco, S. Mariæ Tranſpontinæ Toleto, titulorum Presbyteris, necnon Aſcanio S. Mariæ in Conſmedin, de Columna Diacono, Cardinalibus ſuper hujuſmodi Indice per nos deputatis, aliiſque piis, & eruditis viris in conſilium adhibitis, ea omnia, ac ſingula, quæ a Sixto V. ut ſupra diximus, inſtituta erant, diligenter examinanda commiſimus, quæ cum magno ſtudio viſa, ac Deo favente, demum abſoluta fuerint; Nos tamen eandem Pii prædeceſſoris Conſtitutionem, & Indicem, ac Regulas, quorum omnium tenores haberi volumus, pro expreſſis, quam hæc ipſa illis addita, prout inferius deſcripta ſint, omnia & ſingula auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, atque ab omnibus, tam Univerſitatibus, quam ſingularibus perſonis ubique locorum exiſtentibus, ſub eiſdem pœnis in dicta Pii Conſtitutione contentis, obſervari præcipimus, & mandamus. Quo autem facilius negotium, cum prohibitionis, tum expurgationis & impreſſionis librorum, peragatur, eas omnes facultates, privilegia, & indulta, quæ fel. recent. mem. Pius V. Magiſtro ſacri Palatii primum, deinde Greg. XIII. & Sixtus V. Cardinalibus Congregationis prædictæ conceſſerunt, quorum tenores hic volumus haberi pro expreſſis, confirmamus, & quatenus opus eſt, innovamus in his omnibus, quæ additis in hoc Indice non adverſantur, volumuſque propterea, ac decernimus, ut ſi quæ in poſterum dubitationes aut controverſiæ circa ipſum Indicem illiuſque Regulas, aliaque illis addita emerſerint, ad Congregationem ſupra dictorum Cardinalium,

ſeu aliorum, qui pro tempore ſuper Indice hujuſmodi deputati fuerint, referantur, & ex ſententia eorundem Cardinalium nobis, aut ſucceſſoribus noſtris, ſi rei gravitas id poſtulaverit, conſultis, declarentur, & decidantur; quorum auctoritatem, tum permittendis, tum prohibendis, expurgandis, & imprimendis libris, aliiſque ad eam rem pertinentibus, explicandis, volumus eſſe præcipuam, atque ita mandamus ab omnibus venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, & dilectis filiis Inquiſitoribus, Univerſitatibus, Magiſtris, Doctoribus, Bibliopolis, Impreſſoribus, Mercatoribus, Gabellariis, cæteriſque omnibus cujuſcunque gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticis ſæcularibus, vel regularibus, quam laicis, quocunque honore vel dignitate præditis, inviolabiliter obſervari. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac univerſalibus, provincialibus, & ſynodalibus Conciliis, editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac quibuſvis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficiente derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & ad verbum inſerta mentio habenda eſſet, tenores hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Decernentes, earundem præſentium exemplis, etiam expreſſis, Notarii publici manu ſubſcriptis, & ſigillo Prælati alicujus Eccleſiaſtici obſignatis, eandem haberi fidem, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Dat. Tuſculi, ſub annulo Piſcatoris, die decima ſeptima Octobris milleſimo quingenteſimo nonageſimo quinto; Pontificatus noſtri Anno quarto.

M. Veſtrius Barbianus.

PSIU

PIUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

DOMINICI gregis cuſtodiæ Domino diſponente præpoſiti, vigilis more Paſtoris, non deſiſtimus ipſi gregi ab imminentibus periculis, quanta maxima poſſumus cura & diligentia præcavere, ne propter negligentiam noſtram pereant oves, quæ pretioſiſſimo Domini noſtri JESU Chriſti ſanguine ſunt redemptæ. Etſi autem, quæ ad fidei veritatem patefaciendam, & ad horum temporum hæreſes confutandas pertinebant, in œcumenico, & Generali Conc. Trident. Sancti Spiritus aſſiſtente gratia, nuper adeo enucleata, ac definita fuerunt, ut facile jam ſit unicuique ſanam Catholicamque doctrinam, a falſa adulterinaque internoſcere: tamen cum librorum ab hæreticis editorum lectio, non modo ſimpliciores homines corrumpere ſoleat, verum ſæpe etiam doctos eruditoſque in varios errores, & a veritate fidei Catholicæ alienas opiniones inducere, huic quoque rei eſſe duximus providendum. Cum autem aptiſſimum ei malo remedium eſſe ſciremus, ſi componeretur atque ederetur Index, ſive catalogus librorum, qui vel hæretici ſint, vel de hæretica pravitate ſuſpecti, vel certe moribus & pietati noceant; id negotium ad ſacram Tridentinam Synodum rejeceramus. Ea vero ex tanta Epiſcoporum, & aliorum doctiſſimorum virorum copia delegit, ad eum conficiendum Indicem, multos cum doctrina, tum judicio inſignes Prælatos ex omnibus fere nationibus, qui quidem non ſine maximo labore plurimiſque vigiliis eum Indicem tandem, Deo juvante, perfecerunt, adhibitis etiam in conſilium lectiſſimis quibuſdam Theologis. Peracto autem Concilio, cum ex ipſius Synodi decreto, is Index nobis oblatus fuiſſet, ut, ne ante ederetur, quam a nobis approbatus fuiſſet; Nos doctiſſimis quibuſdam, probatiſſimiſque Prælatis, eum accuratiſſime legendum, examinandumque tradidimus, & ipſi etiam legimus. Cum igitur eum magno ſtudio, acri judicio, diuturna cura confectum, & præterea commodiſſime digeſtum eſſe cognoverimus; Nos ſaluti animarum conſulere, eamque ob cauſam providere cupientes, ne libri, & ſcripta cujuſcumque generis, quæ in eo improbantur ſive ut hæretica, ſive ut de hæretica pravitate ſuſpecta, ſive ut pietatis ac morum honeſtati inutilia, aut aliqua correctione ſaltem indigentia, poſthac a Chriſti fidelibus legantur: ipſum Indicem una cum Regulis ei præpoſitis auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, imprimique ac divulgari, & ab omnibus Univerſitatibus Catholicis, ac quibuſcumque aliis, ubique ſuſcipi, eaſque regulas obſervari mandamus, atque decernimus, Inhibentes omnibus, & ſingulis, tam Eccleſiaſticis perſonis, Sæcularibus, & Regularibus, cujuſcumque gradus, ordinis, & dignitatis ſint, quam laicis, quocumque honore, ac dignitate præditis: ne quis contra earum Regularum præſcriptum, aut ipſius prohibitionem Indicis, libros ullos legere habereve audeat. Si quis autem adverſus eas Regulas prohibitionemque fecerit, is quidem, qui hæreticorum libros, vel cujuſvis auctoris ſcripta propter hæreſim, ac falſi dogmatis ſuſpicionem damnata, atque prohibita legerit habueritve, ipſo jure in ex-

excommunicationis pœnam incidat, eamque ob cauſam in eum tamquam de hæreſi ſuſpectum inquiri & procedi liceat: præter alias pœnas ſuper hoc ab Apoſtolica Sede ſacriſque canonibus conſtitutas. Qui autem libros alia de cauſa prohibitos legerit, habueritve, præter peccati mortalis reatum, Epiſcoporum arbitrio ſevere ſe noverit puniendum. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, aut ſi quibus communiter, vel diviſim ab eadem Sede indultum, ne excommunicari poſſint, per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Ut hæc autem ad omnium notitiam perveniant, neve quis excuſatione ignorationis uti poſſit, volumus & mandamus, ut hæ literæ per aliquos curiæ noſtræ curſores in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, & in Eccleſia Lateranenſi tunc, cum in eis populus, ut Miſſarum ſolemnibus interſit, congregari ſolet, palam, & clara voce recitentur, & poſtquam recitatæ fuerint, ad valvas earum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito Campi Floræ affigantur: ibique ut legi, & omnibus innoteſcere poſſint, aliquantiſper relinquantur. Cum autem inde amovebuntur; earum exempla in iiſdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem & affixionem, omnes & ſingulos, qui his literis comprehenduntur, poſt tres menſes, a die publicationis & affixionis earum, numerandos, volumus perinde aſtrictos & obligatos eſſe, ac ſi ipſiſmet illæ editæ lectæque fuiſſent. Tranſumptis quoque earum, quæ manu alicujus publici Notarii ſcripta ſubſcriptave, & ſigillo ac ſubſcriptione alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munita fuerint, fidem ſine ulla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 24. Martii 1564. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Antonius Florebellus Lavellinus.

IN INDICEM LIBRORUM PROHIBITORUM,

Confectum a deputatione TRIDENTINÆ SYNODI Regulæ & Obſervationes.

Præfatio R. P. P. Franciſci Forerii, Ord. F. Præd. Sac. Theol. Profeſſoris, & ejuſdem Deputationis Secretarii.

CUM ſancta œcumenica Tridentina Synodus, iis rationibus adducta, quæ in ſecundæ Seſſionis Decreto ſub Beatiſſimo Pio IV. Pont. Max. explicatæ ſunt, cenſuiſſet, ut Patres aliquot, ex omnibus fere nationibus delecti, de librorum cenſuris, quid ſtatuendum eſſet, diligenter cogitarent, in eam tandem ſententiam poſt diuturnam deliberationem venerunt, ut judicarent nihil utilius fieri poſſe, quam ſi Romanus ille prohibitorum librorum Index, ab Inquiſitoribus Romæ poſtremo confectus, paucis tantum demptis, atque etiam additis, retineretur; quippe qui cum magna maturitate a multis viris doctis compoſitus, plurimos comprehendat auctores, atque in ordinem ſatis commodum digeſtus eſſe videatur.

Quoniam vero intelligebant, propterea aliquibus Provinciis, ac locis hactenus eum Indicem receptum non eſſe, quod in eo quidam libri prohiberentur, quorum lectione viri docti privati magno incommodo afficerentur, atque animadvertentes etiam in eo eſſe nonnulla parum explicate poſita, quæ interpretatione indigerent, re multum diuque deliberationibus agitata, ac viris etiam ex omni natione, Theologicæ facultatis ſcientiſſimis, in conſilium adhibitis, ſubjectas Regulas componendas judicarunt, ut quoad ejus fieri poſſet, dictorum hominum commodis, & ſtudiis, ſalva veritate ac religione proſpiceretur.

Illud igitur in primis obſervare oportet, unamquamque pœne alphabeti litteram, tres habere claſſes.

In prima non tam libri, quam librorum Scriptores continentur, qui aut hæretici, aut nota hæreſis ſuſpecti fuerunt, horum enim Catalogum fieri oportuit, ut omnes intelligant, eorum ſcripta, non edita ſolum, ſed edenda etiam prohibita eſſe.

Sed illud etiam animadvertendum eſt, quod licet multi præterea ſint, qui juſtiſſimis de cauſis in hanc claſſem referri poterant, Patribus tamen non is fuit animus, aut ad eorum pertinebat inſtitutum, ut eos ad unum perquirerent, ſed iis pœne contenti fuere, qui in Romano Catalogo deſcripti ſunt, de aliis vero ejuſdem generis auctoribus, idem ab Ordinariis & Inquiſitoribus ſtatuendum exiſtimarunt.

In ſecundam Claſſem non auctores, ſed libri ſunt relati, qui propter doctrinam, quam continent, non ſanam, aut ſuſpectam, aut quæ offenſionem etiam in moribus tantum fidelibus afferre poteſt, rejiciuntur, etiamſi auctores, a quibus prodiere, ab Eccleſia numquam deſciverunt.

Tertia vero, & ultima claſſis, eos libros complectitur, qui ſine ſcriptoris nomine exierunt in vulgus, & eam doctrinam continent, quam Romana Eccleſia tamquam Catholicæ fidei, aut morum integritati contrariam, refutandam ac repellendam eſſe decernit.

Non enim omnes libros, qui nomen auctoris non præferunt, damnandos putarunt, quandoquidem ſæpe viros doctos ac ſanctos novimus, ut Chriſtiana quidem Reſp. ex eorum vigiliis fructum caperet, ipſi vero inanem gloriam evitarent, libros optimos ſine nomine edidiſſe, ſeu eos tantum, qui aut liquido pravam, aut dubiam fidei doctrinam, ſive moribus perniciosam continent.

At vero qui ſint hujuſmodi, aut tales cenſeri debeant, præter eos, qui in hoc Catalogo deſcripti ſunt, Epiſcopi, & Inquiſitores una cum Theologorum Catholicorum conſilio dijudicabunt.

Sed propter noſtrorum temporum malitiam, ne in poſterum libri ſine nomine auctoris edantur, decreto quartæ ſeſſionis Tridentini Concilii, ſub fel. rec. Paul. III.

quod

quod incipit, ſed & impreſſoribus, &c. proviſum eſt.

REGULA I.

LIBRI omnes, quos ante annum M.D.XV. aut ſummi Pontifices, aut Concilia œcumenica damnarunt, & in hoc indice non ſunt, eodem modo damnati eſſe cenſeantur, ſicut olim damnati fuerunt.

REGULA II.

HÆreſiarcharum libri, tam eorum, qui poſt prædictum annum hæreſes invexerunt, vel ſuſcitarunt, quam qui hæreticorum Capita, aut Duces ſunt, vel fuerunt, quales ſunt Lutherus, Zuvvinglius, Calvinus, Balthaſar Pacimontanus, Schvvenckfeldius, & his ſimiles cujuſcumque nominis, rituli, aut argumenti exiſtant, omnino prohibentur.

Aliorum autem hæreticorum libri, qui de religione quidem ex profeſſo tractant, omnino damnantur.

Qui vero de religione non tractant, a Theologis Catholicis, juſſu Epiſcoporum & Inquiſitorum examinati, & approbati permittuntur.

Libri etiam catholice conſcripti, tam ab illis, qui poſtea in hæreſim lapſi ſunt, quam ab illis, qui poſt lapſum ad Eccleſiæ gremium rediere, approbati a facultate Theologica alicujus Univerſitatis catholicæ, vel ab inquiſitione generali, permitti poterunt.

REGULA III.

VErſiones ſcriptorum etiam Eccleſiaſticorum, quæ hactenus editæ ſunt a damnatis auctoribus, modo nihil contra ſanam doctrinam contineant, permittuntur.

Librorum autem veteris teſtamenti verſiones, viris tantum doctis, & piis, judicio Epiſcopi concedi poterunt; modo hujuſmodi verſionibus tamquam elucidationibus vulgatæ editionis, ad intelligendam ſacram ſcripturam, non autem tamquam ſacro textu utantur.

Verſiones vero novi Teſtamenti, ab auctoribus primæ claſſis hujus Indicis factæ nemini concedantur, quia utilitatis parum, periculi vero plurimum, lectoribus, ex earum lectione, manare ſolet.

Si quæ vero annotationes cum hujuſmodi, quæ permittuntur, verſionibus, vel cum vulgata editione circumferuntur, expunctis locis ſuſpectis a facultate Theologica alicujus Univerſitatis catholicæ, aut Inquiſitione generali, permitti eiſdem poterunt, quibus & verſiones.

Quibus conditionibus totum volumen Bibliorum, quod vulgo Biblia Vatabli dicitur, aut partes ejus, concedi viris piis & doctis poterunt.

Ex Bibliis vero Iſidori Clarii Brixiani prologus, & prolegomena præcidantur; ejus vero textum vulgatæ editionis eſſe exiſtimet.

REGULA IV.

CUm experimento manifeſtum ſit, ſi ſacra Biblia vulgari lingua, paſſim ſine diſcrimine permittantur; plus inde ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte judicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris ſtetur, ut cum conſilio Parochi, vel Confeſſarii, Bibliorum a catholicis auctoribus verſorum lectionem in vulgari lingua eis concedere poſſint, quos intellexerint, ex hujuſmodi lectione non damnum, ſed fidei, atque pietatis augmentum capere poſſe; quam facultatem in ſcriptis habeant.

Qui autem abſque tali facultate ea legere, ſeu habere præſumpſerit, niſi prius Bibliis Ordinario redditis, peccatorum abſolutionem percipere non poſſit.

Bibliopolæ vero, qui prædictam facultatem non habent, ſi Biblia idiomate vulgari conſcripta vendiderint, vel alio quovis modo conceſſerint, librorum pretium in uſus pios ab Epiſcopo convertendum, amittant; aliiſque pœnis pro delicti qualitate ejuſdem Epiſcopi arbitrio ſubjaceant.

Regulares vero, nonniſi facultate a Prælatis ſuis habita, ea legere, aut emere poſſint.

OBSERVATIO

Circa quartam regulam.

ANimadvertendum eſt circa ſupraſcriptam quartam regulam Indicis fel. rec. Pii Papæ IV. nullam per hanc impreſſionem, & editionem de novo tribui facultatem Epiſcopis, vel Inquiſitoribus, aut Regularium ſuperioribus, concedendi licentiam emendi, legendi, aut retinendi Biblia vulgari lingua edita, cum hactenus mandato, & uſu ſanctæ Romanæ & univerſalis Inquiſitionis ſublata eis fuerit facultas concedendi hujuſmodi

modi licentias legendi, vel retinendi Biblia vulgaria, aut alias ſacræ ſcripturæ tam novi, quam veteris Teſtamenti partes, quavis vulgari lingua editas; ac inſuper ſummaria & compendia etiam hiſtorica eorumdem Bibliorum, ſeu librorum ſacræ Scripturæ, quocumque vulgari idiomate conſcripta, quod quidem inviolate ſervandum eſt.

REGULA V.

LIbri illi, qui hæreticorum auctorum opera interdum prodeunt, in quibus nulla, aut pauca de ſuo apponunt, ſed aliorum dicta colligunt, cujuſmodi ſunt Lexica, Concordantiæ, Apophthegmata, Similitudines, Indices, & hujuſmodi, ſi quæ habeant admixta, quæ expurgatione indigeant, illis Epiſcopi & Inquiſitoris, una cum Theologorum Catholicorum conſilio, ſublatis, aut emendatis permittantur.

REGULA VI.

LIbri vulgari idiomate de controverſiis inter Catholicos & hæreticos noſtri temporis differentes, non paſſim permittantur, ſed idem de iis ſervatur, quod de Bibliis vulgari lingua ſcriptis ſtatutum eſt.

Qui vero de ratione bene vivendi, contemplandi, confitendi, ac ſimilibus argumentis vulgari ſermone conſcripti ſunt, ſi ſanam doctrinam contineant, non eſt, cur prohibeantur, ſicut nec ſermones populares, vulgari lingua habiti.

Quod ſi hactenus in aliquo regno, vel provincia, aliqui libri ſint prohibiti, quod nonnulla continerent, quæ ſine delectu ab omnibus legi non expediat, ſi eorum auctores Catholici ſunt, poſtquam emendati fuerint, permitti ab Epiſcopo & Inquiſitore poterunt.

REGULA VII.

LIbri, qui res laſcivas, ſeu obſcœnas, ex profeſſo tractant, narrant, aut docent, cum non ſolum fidei, ſed & morum, qui hujuſmodi librorum lectione facile corrumpi ſolent, ratio habenda ſit; omnino prohibentur: & qui eos habuerint, ſevere ab Epiſcopis puniantur.

Antiqui vero ab ethnicis conſcripti, propter ſermonis elegantiam, & proprietatem, permittuntur, nulla tamen ratione pueris prælegendi erunt.

REGULA VIII.

LIbri, quorum principale argumentum bonum eſt, in quibus tamen obiter aliqua inſerta ſunt, quæ ad hæreſim, ſeu impietatem, divinationem, ſeu ſuperſtitionem ſpectant a catholicis Theologis Inquiſitionis generalis auctoritate expurgati, concedi poſſunt.

Idem judicium ſit de prologis, ſummariis, ſeu annotationibus, quæ a damnatis auctoribus, libris non damnatis, appoſitæ ſunt: ſed poſthac nonniſi emendati excudantur.

REGULA IX.

LIbri omnes & ſcripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Acromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, ſive in quibus continentur ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, incantationes, artes magicæ, prorſus rejiciuntur.

Epiſcopi vero diligenter provideant, ne Aſtrologiæ judiciariæ libri, tractatus, indices legantur vel habeantur, qui de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitiſve caſibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certo aliquid eventurum affirmare audent.

Permittuntur autem judicia & naturales obſervationes, quæ navigationis, agriculturæ ſive medicæ artis juvandæ gratia conſcripta ſunt.

OBSERVATIO

Circa nonam regulam.

Circa regulam 9. ejuſdem Indicis, ab Epiſcopis, & Inquiſitoribus, Chriſti fideles ſedulo admonendi ſunt, quod in legentes, aut retinentes contra regulam hanc, libros hujuſmodi Aſtrologiæ judiciariæ, divinationum & ſortilegiorum, rerumque aliarum in eadem Regula expreſſarum, procedi poteſt, non modo per ipſos Epiſcopos, & ordinarios, ſed etiam per Inquiſitores locorum ex conſtitutione fel. rec. Sixti Papæ V. contra exercentes Aſtrologiæ judiciariæ artem & alia quæcumque divinationum genera, libroſque de eis legentes, ac tenentes, promulgata, ſub Datum Romæ ad Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. Nonis Januarii, Pontificatus ſui anno primo.

RE-

REGULA X.

IN librorum, aliarumve ſcripturarum impreſſione ſervetur, quod in Concilio Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſione decima ſtatutum eſt.

Quare ſi in alma urbe Roma liber aliquis ſit imprimendus, per Vicarium ſummi Pont. & ſacri Palatii Magiſtrum, vel perſonas a Sanctiſſimo Domino Noſtro deputandas, prius examinetur.

In aliis vero locis ad Epiſcopum, vel alium habentem ſcientiam libri, vel ſcripturæ imprimendæ, ab eodem Epiſcopo deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ pravitatis ejus civitatis, vel diœceſis, in qua impreſſio fiet, ejus approbatio, & examen pertineat, & per eorum manum, propria ſubſcriptione, gratis, & ſine dilatione imponendam ſub pœnis, & cenſuris in eodem decreto contentis approbetur, hac lege & conditione addita, ut exemplum libri imprimendi authenticum & manu auctoris ſubſcriptum, apud Examinatorem remaneat.

Eos vero, qui libellos manuſcriptos vulgant, niſi ante examinati, probatique fuerint, iiſdem pœnis ſubjici debere, judicarunt Patres deputati, quibus Impreſſores, & qui eos habuerint, & legerint, niſi auctores prodiderint; pro auctoribus habeantur.

Ipſa vero hujuſmodi librorum probatio in ſcriptis detur, & in fronte libri ſcripti, vel impreſſi authentice appareat, probatioque & examen, ac cetera gratis fiant.

Præterea in ſingulis civitatibus, ac diœceſibus, domus vel loci, ubi ars impreſſoria exercetur, & Bibliothecæ librorum venalium ſæpius viſitentur, a perſonis ad id deputandis ab Epiſcopo, ſive ejus vicario, atque etiam ab Inquiſitore hæreticæ pravitatis, ut nihil eorum, quæ prohibentur, aut imprimatur, aut vendatur, aut habeatur.

Omnes vero librarii, & quicumque librorum venditores, habeant in ſuis bibliothecis indicem librorum venalium, quos habent, cum ſubſcriptione dictarum perſonarum, nec alios libros habeant aut vendant, aut quacumque ratione tradant; ſine licentia eorumdem deputandorum, ſub pœna amiſſionis librorum & aliis arbitrio Epiſcoporum, vel Inquiſitorum imponendis, emptores vero, lectores, vel impreſſores eorumdem arbitrio puniantur.

Quod ſi aliqui libros quoſcumque in aliquam civitatem introducant, teneantur iiſdem perſonis deputandis renuntiare, vel ſi locus publicus mercibus ejuſmodi conſtitutus ſit, miniſtri publici ejus loci, prædictis perſonis ſignificent, libros eſſe adductos.

Nemo verò audeat librum, quem ipſe vel alius in civitatem introduxit, alicui legendum tradere, vel aliqua ratione alienare, aut commodare, niſi oſtenſo prius libro, & habita licentia a perſonis deputandis, aut niſi notorie conſtet, librum jam eſſe omnibus permiſſum.

Idem quoque ſervetur ab hæredibus & exequutoribus ultimarum voluntatum, ut libros a defuncto relictos, ſive eorum Indicem, illis perſonis deputandis offerant, & ab iis licentiam obtineant, priuſquam eis utantur, aut in alias perſonas, quacumque ratione eos transferant.

In his autem omnibus, & ſingulis pœna ſtatuatur, vel amiſſionis librorum, vel alia, arbitrio eorumdem Epiſcoporum vel Inquiſitorum, pro qualitate contumaciæ.

Circa vero libros, quos patres deputati aut examinarunt, aut expurgarunt, aut expurgandos tradiderunt, aut certis conditionibus, ut rurſus excluderentur, conceſſerunt, quidquid illos ſtatuiſſe conſtiterit, tam Bibliopolæ quam cæteri obſervent.

Liberum tamen ſit Epiſcopis, aut Inquiſitoribus generalibus, ſecundum facultatem quam habent, eos etiam libros, qui his regulis permitti videntur, prohibere, ſi hoc in ſuis regnis aut provinciis, vel diœceſibus expedire judicaverint.

Cæterum nomina cum librorum, qui a patribus deputatis purgati ſunt, tum eorum quibus illi hanc provinciam dederunt, eorumdem deputatorum Secretarius, a Notario ſacræ univerſalis Inquiſitionis Romanæ deſcripta, Sanctiſſimi Domini noſtri juſſu tradidit.

Ad extremum vero omnibus fidelibus præcipitur, ne quis audeat contra harum Regularum præſcriptum, aut hujus Indicis prohibitionem libros aliquos legere, aut habere.

Quod ſi quis libros hæreticorum vel cujuſvis auctoris ſcripta, ob hæreſim, vel ob falſi dogmatis ſuſpicionem damnata, atque prohibita, legerit, ſive habuerit, ſtatim in excommunicationis ſententiam incurrat.

Qui vero libros, alio nomine interdictos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum, quo afficitur, judicio Epiſcoporum ſevere puniatur.

O B-

OBSERVATIO

De Thalmud & aliis libris Hebræorum.

QUamvis in tertia claſſe Indicis prædicti Pii Papæ IV. ſub litera T. Thalmud Hebræorum ejuſque gloſſæ, annotationes, interpretationes, & expoſitiones omnes prohibeantur, ſed quod ſi abſque nomine Thalmud, & ſine injuriis & calumniis in Religionem Chriſtianam aliquando prodiiſſent, tolerarentur, quia tamen Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens Papa VIII. per ſuam conſtitutionem contra impia ſcripta & libros Hebræorum, ſub Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Domini M. D. LXXXII. pridie Kal. Martii, Pontificatus ſui anno ſecundo illos prohibuit atque damnavit: mens ipſius non eſt, eos propterea nullatenus etiam ſub illis conditionibus permittendi aut tolerandi, ſed ſpecialiter & expreſſe ſtatuit & vult, ut hujuſmodi impii Thalmudici, Caballiſtici, aliique nefarii Hebræorum libri omnino damnati & prohibiti maneant & cenſeantur, atque ſuper eis & aliis libris hujuſmodi, prædicta conſtitutio perpetuo & inviolabiliter obſervetur.

De libro Magazor.

AD hæc ſciant Epiſcopi, Ordinarii, & Inquiſitores locorum, librum Magazor Hebræorum, qui continet partem officiorum, & cæremoniarum ipſorum, & Synagogis, Luſitanica, Hiſpanica, Gallica, Germanica, Italica, aut quavis alia vulgari linguam, præterquam Hebræa, editum jamdiu ex ſpeciali decreto rationabiliter prohibitum eſſe. Idcirco provideant illum nullatenus permitti aut tolerari debere, niſi Hebraica lingua prædicta.

Inſtructio eorumdem, qui libris tum prohibendis, tum expurgandis, tum etiam imprimendis, diligentem ac fidelem (ut par eſt) operam ſunt daturi.

AD fidei Catholicæ Conſervationem, non ſatis eſt, quinam ex jam editis libris damnatæ lectionis ſint cognoſcere (quod Indice, & Regulis confectis per Patres a generali Tridentina Synodo delectos præcipue ſancitum eſt) niſi illud etiam caveatur, ne vel iidem denuo pullulent libri, vel ſimiles alii emergant & propagentur, qui incautas fidelium mentes occulto veneno inficientes juſta ac merita damnatione digni judicentur.

Ut igitur quicumque poſthac ſeu veteres ſeu novi libri edentur, quam maxime puri, & tam in iis quæ ad fidem, quam quæ ad mores pertinent, incontaminati exiſtant, quid circa malorum librorum interdictionem, ad eos penitus aboſendos, tam ab Epiſcopis & inquiſitoribus, quam a cæteris, quorum ad id in Eccleſia Dei ſtudium valere, & auctoritas poteſt, (præter ea quæ Tridentinorum Patrum Regulis ſupradictis decreta ſunt,) publica utilitas exigat, capitibus infra poſitis, diligentius ſancitur, eiſdemque ſtatuitur, quæ omnino in poſterum, tum ab iiſdem Epiſcopis, & inquiſitoribus, aliiſque, ut præfertur in malorum librorum interdictione, & abolitione, tum a Correctoribus in librorum, ac cæterorum quorumcumque ſcriptorum correctione atque emendatione, tum a Typographis, in ipſorum librorum impreſſione, (pœna pro arbitrio Epiſcopi, & inquiſitoris adverſus eoſdem Typographos conſtituta) inviolate ſunt obſervanda.

Romæ vero hæc omnia certo a ſe propoſitis edictis præſcribendo tempore præſtari curabit Sac. Pal. Magiſter.

DE PROHIBITIONE LIBRORUM.

§. I.

CUrent Epiſcopi, & Inquiſitores, ut ſtatim, atque hic Index fuerit publicatus, eorumdem Juriſdictioni ſubjecti, ad ipſos deſcripta ſigillatim deferant nomina librorum omnium & ſingulorum, quos apud ſe in eodem Indice prohibitos quiſque reperiet.

Ad hujuſmodi vero libros ſic ſignificandos infra certum tempus ab Epiſcopo, vel inquiſitore præſcribendum, omnes cujuſcumque gradus & conditionis extiterint, ſub gravi pœna eorum arbitratu infligenda, teneantur.

§. II.

SI qui erunt, qui librum unum, aut plures ex prohibitis, qui ad præſcriptum regularum permitti poſſunt, certa aliqua ex cauſa poteſtatem ſibi retinendi, aut legendi fieri ante expurgationem deſiderent, concedendæ facultatis extra Urbem jus erit penes Epiſcopum, aut Inquiſitorem; Romæ penes Magiſtrum ſacri Palatii.

Qui

Qui quidem gratis eam, & ſcripto manu ſua ſubſignato tribuent, de triennio in triennium renovandum, ea in primis adhibita conſideratione, ut nonniſi viris dignis, ac pietate, & doctrina conſpicuis, cum delectu, ejuſmodi licentiam largiantur, iis autem imprimis, quorum ſtudia, utilitatis publicæ, & ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ uſui eſſe, compertum habuerint.

Qui inter legendum, quæcumque repererint animadverſione digna, notatis capitibus, & foliis ſignificare Epiſcopo, & inquiſitori teneantur.

§. III.

ILlud enim Catholicæ fidei conſervandæ neceſſitas extra Italiam, maxime cum ab Epiſcopis, & inquiſitoribus, tum a publicis Univerſitatibus, omni doctrinæ laude florentibus poſtulat, ut eorum librorum Indicem confici, & publicari curent, qui per eorum regna, atque provincias, hæretica labe infecti, ac bonis moribus contrarii, vagantur, ſive illi propriæ nationis, ſive aliena lingua conſcripti fuerint.

Utque ab eorum lectione, ſeu retentione, certis pœnis ab iiſdem Epiſcopis, & Inquiſitoribus propoſitis, eorumdem regnorum, ac provinciarum homines arceant.

Ad quod exequendum, Apoſtolicæ ſedis Nuntii, & Legati extra Italiam, eoſdem Epiſcopos, Inquiſitores, & Univerſitates ſedulo excitare debebunt.

§. IV.

IIdem Apoſtolici extra Italiam Nuntii, ſive legati, necnon in Italia Epiſcopi & inquiſitores, eam curam ſuſcipient, ut ſingulis annis catalogum diligenter collectum librorum in ſuis partibus impreſſorum, qui aut prohibiti ſint, aut expurgatione indigeant, ad ſanctam Sedem Apoſtolicam vel congregationem Indicis, ab illa deputatam tranſmittant.

§. V.

EPiſcopi, & Inquiſitores, ſeu ab iiſdem ſubdelegati, & deputati tam in Italia, quam extra, penes ſe habeant ſingularum nationum Indices, ut librorum, qui apud illas damnati ac prohibiti ſunt, cognitionem habentes, facilius proſpicere poſſint, an etiam a ſuæ juriſdictionis terris eoſdem recognitos, arcere vel retinere debeant.

§. VI.

IN univerſum autem de malis, & perniciosis libris id declaratur, atque ſtatuitur, ut qui certa aliqua lingua initio editi, ac deinde prohibiti, ac damnati a Sede Apoſtolica ſunt, eoſdem quoque, in quamcumque poſtea vertantur linguam, cenſeri ab eadem Sede, ubique gentium, ſub eiſdem pœnis interdictos & damnatos.

DE CORRECTIONE.

§. I.

HAbeant Epiſcopi, & inquiſitores conjunctam facultatem, quoſcumque libros juxta præſcriptum hujus Indicis, expurgandi, etiam in locis exemptis, & nullius, ubi vero nulli ſunt inquiſitores, Epiſcopi ſoli.

Librorum vero expurgatio, nonniſi viris eruditione, & pietate inſignibus committatur, iique ſint tres, niſi forte conſiderato genere libri, aut eruditione eorum, qui ad id deligantur, plures, vel pauciores judicentur expedire.

Ubi emendatio confecta erit, notatis capitibus, paragraphis, & foliis, manu illius, vel illorum, qui expurgaverint, ſubſcripta reddatur eiſdem Epiſcopis & Inquiſitoribus, ut præfertur, qui ſi emendationem approbaverint, tunc liber permittatur.

§. II.

QUi negotium ſuſceperit corrigendi atque expurgandi, circumſpicere omnia, & attente notare debet, non ſolum quæ in curſu operis manifeſte ſe offerunt, ſed ſi quæ in ſcholiis, in ſummariis, in marginibus, in indicibus librorum, in præfationibus, aut epiſtolis dedicatoriis tamquam in inſidiis, deliteſcunt.

Quæ autem correctione, atque expurgatione indigent, fere hæc ſunt, quæ ſequuntur.

Propoſitiones hæreticæ, erroneæ, hæreſim ſapientes, ſcandaloſæ, piarum aurium offenſivæ, temerariæ, & ſchiſmaticæ, ſeditioſæ, blaſphemæ.

Quæ contra Sacramentorum ritus, & cæremonias, contraque receptum uſum, & conſuetudinem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ novitatem aliquam inducunt.

Profanæ etiam novitates vocum ab hæ-

hæreticis excogitatæ, & ad fallendum introductæ.

Verba dubia & ambigua, quæ legentium animos a recto, catholicoque ſenſu, ad nefarias opiniones adducere poſſunt.

Verba ſacræ Scripturæ, non fideliter prolata, vel e pravis hæreticorum verſionibus deprompta, niſi forte afferrentur, ad eoſdem hæreticos impugnandos, & propriis telis jugulandos & convincendos.

Expungi etiam oportet verba Scripturæ ſacræ, quæcumque ad profanum uſum impie accommodantur, tum quæ ad ſenſum detorquentur abhorrentem a Catholicorum Patrum, atque Doctorum unanimi ſententia.

Itemque epitheta honorifica & omnia in laudem hæreticorum deleantur.

Ad hæc rejiciuntur omnia, quæ ſuperſtitiones, ſortilegia ac divinationes ſapiunt.

Item quæcumque fato, aut fallacibus ſignis, aut ethnicæ fortunæ humani arbitrii libertatem ſubjiciunt, oblitterentur.

Ea quoque aboleantur, quæ paganiſmum redolent.

Item quæ famæ proximorum, & præſertim Eccleſiaſticorum, & principum detrahunt, boniſque moribus & Chriſtianæ diſciplinæ ſunt contraria, expungantur.

Expungendæ ſunt etiam propoſitiones, quæ ſunt contra libertatem, immunitatem, & juriſdictionem eccleſiaſticam.

Item quæ ex gentilium placitis, moribus, exemplis, tyrannicam politiam fovent, & quam falſo vocant rationem ſtatus, ab Euangelica & Chriſtiana lege abhorrentem inducunt, deleantur.

Explodantur exempla, quæ Eccleſiaſticos ritus, religioſorum ordines, ſtatum, dignitatem, ac perſonas lædunt & violant.

Facetiæ etiam, aut dicteria in perniciem, aut præjudicium famæ & exiſtimationis aliorum jactata, repudientur.

Denique laſciva, quæ bonos mores corrumpere poſſunt, deleantur.

Et ſi quæ obſcœnæ imagines, prædictis libris expurgandis impreſſæ aut depictæ extent, etiam in literis grandiuſculis, quas initio librorum vel capitum imprimi moris eſt, hujus generis omnia penitus oblitterentur.

§. III.

IN libris autem Catholicorum recentiorum, qui poſt annum Chriſtianæ ſalutis 1515. conſcripti ſunt, ſi id, quod corrigendum occurrit, paucis demptis, aut additis emendari poſſe videatur, id correctores faciendum curent, ſin minus, omnino deleatur.

§. IV.

IN libris autem Catholicorum veterum nihil mutare fas ſit, niſi ubi aut fraude hæreticorum, aut Typographi incuria, manifeſtus error irrepſerit.

Si quid autem majoris momenti, & animadverſione dignum occurrerit, liceat in novis editionibus, vel ad margines, vel in ſcholiis adnotare ea imprimis adhibita diligentia, an ex doctrina lociſque collatis ejuſdem auctoris ſententia difficilior illuſtrari, ac mens ejus planius explicari poſſet.

§. V.

POſtquam codex expurgatorius confectus erit, ac mandato Epiſcopi, & Inquiſitoris impreſſus, qui libros expurgandos habebunt, poterunt de eorumdem licentia juxta formam in codice traditam, eos corrigere, ac perpurgare.

DE IMPRESSIONE LIBRORUM.

§. I.

NUllus liber in poſterum excudatur, qui non in fronte nomen, cognomen & patriam præferat auctoris.

Quod ſi de auctore non conſtet, aut juſtam aliquam ob cauſam tacito ejus nomine Epiſcopo & inquiſitori liber edi poſſe videatur, nomen illius omnino deſcribatur, qui librum examinaverit atque approbaverit.

In his vero generibus librorum, qui ex variorum ſcriptorum dictis aut exemplis aut vocibus compilari ſolent, is qui laborem colligendi, & compilandi ſuſceperit, pro auctore habeatur.

§. II.

REgulares præter Epiſcopi & Inquiſitoris licentiam (de qua regula decima dictum eſt) meminerint teneri ſe ſacri Concilii Tridentini decreto, operis in lucem edendi facultatem a prælato, cui ſubjacent obtinere.

Utramque autem conceſſionem, quæ appareat, ad principium operis imprimi faciant.

§. III.

CUrent Epiſcopi, & Inquiſitores pœnis etiam propoſitis, ne impreſſoriam artem exercentes obſcœnas imagines turpeſve etiam in grandiuſculis litteris imprimi conſuetas, in librorum deinceps impreſſione apponant.

Ad libros vero, qui de rebus eccleſiaſticis aut ſpiritualibus conſcripti ſunt, ne characteribus grandioribus utantur, in quibus expreſſe apparebit alicujus rei prophanæ, nedum turpis, obſcœnæve ſpecies.

Qui etiam invigilabunt ſummopere, ut in ſingulorum impreſſione librorum nomen impreſſoris, locus impreſſionis & annus, quo liber impreſſus eſt, in principio ejus, atque in fine annotetur.

§. IV.

QUi operis alicujus editionem parat, integrum ejus exemplar exhibebit Epiſcopo vel inquiſitori. Id ubi recognoverint, probaverintque, penes ſe retineant, quod Romæ quidem in archivio Magiſter ſacri Palatii, extra urbem vero in loco idoneo, quem Epiſcopus, aut inquiſitor elegerit, reſervetur.

Poſtquam autem liber impreſſus erit, non liceat cuiquam venalem in vulgus proponere, aut quoquomodo publicare, antequam is, ad quem hæc cura pertinet, illum cum manuſcripto apud ſe retento diligenter contulerit, licentiamque, ut vendi, publicarique poſſit, conceſſerit.

Idque tum demum faciendum, cum exploratum habebitur, Typographum fideliter ſe in ſuo munere geſſiſſe, neque ab exemplari manuſcripto vel minimum diſceſſiſſe.

Qui contra facere auſus fuerit, graviter & ſevere puniatur.

§. V.

CUrent Epiſcopi, & inquiſitores, quorum muneris erit facultatem libros imprimendi concedere, ut eis examinandis, ſpectatæ pietatis & doctrinæ viros adhibeant, de quorum fide & integritate ſibi polliceri queant, nihil eos gratiæ daturos, nihil odio, ſed omni humano affectu poſthabito, Dei dumtaxat gloriam ſpectaturos, & fidelis populi utilitatem.

Talium autem virorum approbatio, una cum licentia Epiſcopi, & inquiſitoris, ante initium operis imprimatur.

§. VI.

TYpographi, & Bibliopolæ, coram Epiſcopo aut Inquiſitore, & Romæ coram Magiſtro ſacri Palatii jurejurando ſpondeant, ſe munus ſuum catholice, ſyncere, ac fideliter executuros, hujuſque Indicis decretis, ac regulis, Epiſcoporumque & inquiſitorum edictis, quatenus eorum artes attingunt, obtemperaturos, neque ad ſuæ artis miniſterium quemquam ſcienter admiſſuros, qui hæretica labe ſit inquinatus.

Quod ſi inter illos inſignes, ac eruditi nonnulli reperiantur, fidem etiam catholicam juxta formam a Pio IV. fel. rec. præſcriptam, eorumdem ſuperiorum arbitrio, profiteri teneantur.

§. VII.

LIber auctoris damnati, qui ad præſcriptum regularum expurgari permittitur, poſtquam accurate recognitus & purgatus, legitimeque permiſſus fuerit, ſi denuo ſit imprimendus, præferat titulo inſcriptum nomen auctoris, cum nota damnationis, ut quamvis, quoad aliqua liber recipi, auctor tamen repudiari intelligatur.

In ejuſdem quoque libri principio, tum veteris prohibitionis, tum recentis emendationis, ac permiſſionis mentio fiat, exempli gratia, Bibliotheca a Conrado Geſnero Tigurino, damnato auctore, olim edita, ac prohibita, nunc juſſu Superiorum expurgata, & permiſſa.

IN-

INDEX AUCTORUM ET LIBRORUM PROHIBITORUM.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

A

ABydenus Corallus, alias Huldricus Huttenus.
Achilles Pyrmineus Gaſſarus.
Adolphus Clarembach.
Albertus Brandeburgenſis.
Albertus Draco.
Alexander Alexius Scotus.
Alexius Brenicerus.
Alphonſus Æmilius Chemnicenſis.
Ambroſius Interbocenſis.
Ambroſius Morbanus Uratislavienſis.
Andreas Altameri.
Andreas Bodeſtein Caroloſtadius.
Andreas Cratander.
Andreas Dietherus.
Andreas Fabricius, Chemnicenſis.
Andreas Fricius, Modrevius.
Andreas Hypperius.
Andreas Knopen.
Andreas Muſculus.
Andreas Oſiander.
Andreas Poach.
Angelus Odonus.
Antonius Alicus vel Halicus.
Antonius Anglus, auctor libri de origine Miſſæ.
Antonius Brucciolus.
Antonius Corvinus.
Antonius Otho.
Aretius Felinus, qui & Martinus Bucerus.
Arnoldus Montani.
Arſatius Schoſter.
Arturus Britannus.
Auguſtinus Mainardus Pedemontanus.

APPENDIX.

ABdias Liberinus, vel Liberinus Abdias.
Abdias Prætorius.
Abrahamus a Munsholt, Antverpienſis.
Abrahamus Muſculus.
Achatius Brandeburgenſis.
Adamus Hoppius.
Adamus Paſtoris.
Adamus Schmid, vel Schuberts.
Adamus Siberus.
Æmilius Portus, Franciſci Filius.
Albertus Hardembergius.
Albertus Lytichius.
Alceus Antonius.
Alexander Novellus.
Alexander Seton, Sotus, *Apoſtata, qui ſcripſit anno* 1541.
Alexius Alexander, Lipſienſis.
Alphonſus Conradius, vel Conradus.
Ambroſius Lobvvaſſer.
Ambroſius Reudenius.
Ambroſius VVolfius, vel VVoolſius.
Andreas Celichius.
Andreas Corvinus.
Andreas Critius, Polonus.
Andreas Ellingerus.
Andreas Freihub.
Andreas Fulda.
Andreas de Gorliz, Profeſſor Lipſienſis.
Andreas Gorrutius.
Andreas Hondorffius.
Andreas Jacobi Gopingenſis.
Andreas Kreich.
Andreas Lang.
Andreas Muncerus.
Andreas Otho Herzbergenſis.
Andreas Pancratius.
Andreas Petrius.
Andreas Pouchenius.
Andreas Schoffius, vel Scoppius.
Andreas Volanus.
Andreas a Sckeuve.
Antonius Cevalerius.
Antonius Cooke.
Antonius Corranus.
Antonius Fayus.
Antonius Gelbius, Linconienſis.
Antonius Herfortus.
Antonius Mochexus.
Antonius Paquius.
Antonius Probus.

Antonius Sadeel.
Antonius Schotus, Anglus.
Antonius Pelearius.
Auguſtinus Marloratus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

In Actis Æneæ Sylvii prohibentur ea, quæ ipſe in Bulla retractationis damnavit.
Alcuini, ſeu potius Calvini commentarii in libros de Trinitate.
Antonii Franciſci Doni literæ.
Antonii de Roſellis Aretini tractatus de poteſtate Imperatoris, & Papæ, & de Conciliis.
Auguſt. de Roma Nazareni Epiſcopi, tractatus de Sacramento Divinitatis Jeſu Chriſti & Eccleſiæ.
Item tractatus de Chriſto capite, & ejus inclyto principatu.
Item tractatus de charitate Chriſti circa electos, & de ejus infinito amore.
} Donec expurgentur.

APPENDIX.

Adriani Barlandi liber ſelectas quaſdam epiſtolas Eraſmi Roterodami continens.
Alberti Argentinenſis Chronicon, editio Baſileenſis.
Alberti Kratzii Hamburgenſis, Hiſtoriæ, ſeu Chronicæ, editæ Francofurti.
} Niſi corrigantur.
Alphonſi Enriquez, defenſio pro Eraſmo, contra Eduardum Læum & contra Univerſitatem Pariſienſem.
Amati Luſitani Centuriæ: donec expurgentur.
Ambroſii Catharini Polyti, quæſtiones duæ, de verbis, quibus Chriſtus ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum confecit.
Andreæ Corvi, liber de Chiromantia.
Andreæ Maſii, Commentaria ſuper Joſue, uſquequo emendentur.
Annales gentis Sileſiæ, Joachimo Cureo auctore.
Annotationes ſuper Inſtit. Joan. Schneidevvini, niſi emendentur.
Antiochi Tibertii lib. de Chiromantia.
Antonii Bonfinii, commentaria de pudicitia.
Antonii Poli Veneti, Lucidarium poteſtatis papalis.
Antonii Revelini Exegeſis dictionum in Pſalmos.
Antonii de Rampilogis, Figuræ Bibliorum.
} Donec expurgentur.

Apologia Fratris Michaelis Medinæ Belarcenſis adverſus F. Dominicum Soto Segobienſem pro fratre Joanne Fero.
Apologia VVilhelmi, Principis Auranici, Comitis Naſſoviæ, contra Principem Parmenſem.
Apologia Zaſii, contra Joannem Eckium.
Arnaldi de Villa nova opera, niſi expurgentur.
Auguſtini Eugubini Coſmopeja, niſi fuerit ex emendatis, & impreſſis Venetiis, 1591.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

Acta Norimbergæ, videlicet, Oſiandriſmus.
Acta Synodi Bernenſis.
Actiones duæ Secretarii Pontificii.
Admonitio Miniſtrorum verbi Argentinenſium.
Æquitatis diſcuſſio ſuper concilio delectorum Cardinalium.
Alchimia Purgatorii.
Alchoranus Franciſcanorum.
Alchoranus Mahometis Baſilææ impreſſus, & ſimiles cum ſcholiis & impiis annotationibus & præfationibus.
Item in vulgari lingua, nonniſi ex conceſſione Inquiſitorum haberi poſſit.
Alphabetum Chriſtianum.
Amica & humilis, & devota admonitio.
Anatomia excuſa Marpurgi, per Euchariam Cervicornum.
Anatomia della Meſſa.
Annotationes in acta Concilii Tridentini.
Annotationes in Chronica Abbatis Urſpergenſis.
Anonymi cujuſdam liber de repugnantia doctrinæ Chriſtianæ.
Apologia confeſſionis Auguſtanæ.
Apologia de Doctrina VValdenſium.
Apologia contra Henricum Ducem.
Apologia Græcorum, de igne purgatorii, &c.
Argyrophylacis, ſeu Theſaurarii epiſt.
Articuli Anabaptiſtarum Moraviæ.
Articuli Anabaptiſtarum Saxoniæ.
Articuli a facultate Theologica Pariſienſi determinati, ſuper materiis fidei noſtræ hodie controverſis cum antidoto auctore, ut creditur, Calvino.
Articuli novorum VVormatiæ Euangeliſtarum.
Articuli quadraginta ſeptem, plebis Francofordienſis.
Auguſtanæ confeſſionis Eccleſiarum cauſæ, quare amplexæ ſint, & retinendam ducant ſuam doctrinam.

APPENDIX.

ACademiarum Lipſienſis, & VVittebergenſis, repetitio orthodoxæ confeſſionis.
Acta & ſcripta Theologorum VVittebergenſium, & Patriarchæ Conſtantinopolitani, D. Hieremiæ, &c. quæ de Auguſtana confeſſione inter ſe miſerunt Græce & Latine ab eiſdem Theologis edita.
Actiones & Monumenta Martyrum eorum, qui a VVicleffo, & Huſſ ad noſtram hanc ætatem in Germania, Gallia, Britannia, & ipſa demum Hiſpania, veritatem Evangelicam, ſanguine ſuo conſtanter obſignaverunt.
Agenda, ſeu formulæ precum, aut officia hæreticorum, quacumque lingua conſcripta.
Analyſis reſolutio dialectica, quatuor librorum inſtitutionum imperialium.
Annatæ Taxationes Eccleſiarum, & Monaſteriorum per univerſum Orbem, ab hæreticis depravatæ.
Ἀνάμνησις juris, quod in approbandis Pontificibus Imperatores habent.
Apologia Anglicana, ſeu Eccleſiæ Anglicanæ, ſive Apologia Anglorum.
Apologia Catholica adverſus libellos, declarationes, & conſultationes, factas, ſcriptas, & editas a fœderatis perturbatoribus pacis in regno Franciæ, qui inſurrexerunt, ex quo tempore Dominus frater unicus Regis vita functus eſt, per E.D.L.I.C. Pariſiis apud Jacobum Petit. 1586.
Apologia contra ſtatus Burgundiæ.
Artis Divinatricis encomia & patrocinia diverſorum auctorum, inter quos eſt unus Philippus Melanchthon.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

B

BAlthaſſar Hiebmajer.
Balthaſſar Pacimontanus.
Baptiſta Laſdemius.
Bartholomæus Bernardi.
Bartholomæus Conformi.
Bartholomæus Roſinus.
Bartholomæus VVeſtmerus.
Baſilius Græningenſis, alias VVeſſelus.
Baſilius Joannes Herold, Acropolita.
Benedictus Morgenſtern.
Benedictus Schurmegiſtus.
Berengarius Diaconus, Andegavenſis.
Bernardinus Ochinus, vel Onichinus, Senenſis.
Bernardus Rotmannus.
Bernardus Zieglerus.
Bertholdus Hallerus.
Bilibaldus Pitkaimerus.
Bilicanus Theobaldus.
Blauretus Ambroſius.
Bucerus Martinus.
Bullingerus Henricus.
Bungenhagius Pomeranus, ſeu Joannes Eugenhagius Pomeranus.

APPENDIX.

BAlthaſar Bidenbachius.
Balthaſar Ralde.
Balthaſar Sartorius.
Bartholomæus Bernardus Grimbergenſis.
Bartholomæus Fontius.
Bartholomæus Tremelius Gothenus.
Bartholomæus Gernhard.
Bartholomæus Hoffman.
Bartholomæus Traheron.
Baſilius Faber Soranus.
Benedictus Aretius Bernenſis.
Benedictus Thalmanus.
Bentanus Anglus.
Bernardus Knipperdolingus.
Bartholdus Sprocovius.
Bertrandus Loquæus.
Boquinus Petrus.
Brentius, vel Prontius.
Bruno Quinos.
Bulingamus Anglus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

BAptiſtæ Cremenſis opera omnia, quamdiu emendata non prodierint.
Bartholomæi Joannes, de adventu Antichriſti.
Beati Renani ſcholia in Tertullianum.
Benonis liber de vita Hildebrandi.
Bertrani liber, qui inſcribitur de corpore & ſanguine Chriſti.
Boccatii Decades, ſive novellæ centum, quamdiu expurgatæ non prodierint.
Brunonis Heindelii Querfurdenſis poematum libri ſeptem.

APPENDIX.

BArtholomæi Canſe opera omnia.
Bartholomæi Caranzæ, Miradenſis Catechiſmus.
Bartholomæi Coclicis Anaſtaſis Chiromantiæ, & Phyſiognomiæ.

Bartholomæi Ferrarienſis de Chriſto JESU abſcondito, libri ſex, quouſque expurgentur.

Beati Rhenani epiſtola de primatu Petri ubicumque reperiatur, ſive ſeorſum, ſive in libro decimo operis ad Fridericum Naſſanam.

Benjamin Cantabri Itinerarium.

Bernardi Lotii Hadamarii, ſeu Gerardi Lotii Hadmarii, collectio trium librorum racemationum Brunonis Seilli de Miſſa publica proroganda.

Item de ſomno, } Donec
Item quod animal univerſum ab unica animæ ſubſtantia gubernatur. } expurgentur.

Bernardini Tomitani expoſitio in Matthæum.

Bononia, ſive de libris ſacris convertendis in vernaculam linguam, libri duo, auctore Friderico Furio Pæriolano Valentino.

Incertorum Auctorum libri prohibiti.

BElial, ſive de conſolatione peccatorum. Beneficium Chriſti.

Bernenſis diſputatio.

Bernenſis reformatio contra Miſſam.

Brevis & compendioſa inſtructio, de religione Chriſtiana.

Brevis tractatus ad omnes, in Chriſtianam libertatem malevolos.

Brevis paſtorum Iſagoge.

APPENDIX.

BAſilienſium Miniſtrorum reſponſio contra Miſſam.

Biblia hæreticorum opera impreſſa, vel eorumdem annotationibus, argumentis, ſummariis, ſcholiis & indicibus referta, omnino prohibentur.

Bibliotheca ſanctorum Patrum Pariſiis edita, & per Margarinum de la Bigne in unum collecta.

Bibliotheca ſtudii Theologici ex operibus SS. Hieronymi, Auguſtini, & reliquorum, confecta, vel ſub alio titulo.

Bibliotheca ſtudii Theologici, ex pleriſque Doctorum priſci ſæculi monumentis collecta, apud Joannem Criſpinum, ſeu alibi impreſſa.

} Donec expurgentur.

Brutum Fulmen Papæ Xiſti Quinti, adverſus Henricum Regem Navarræ, & Henricum Borbonium, Principem Condenſem, una cum proteſtatione multiplicis nullitatis.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

C

CÆlius Horatius Curio.
Cæcius ſecundus Curio.
Calvinus.
Capito VVolphangus Fabricius.
Caroloſtadius.
Carolus Molinæus.
Caſpar Cruciger.
Caſpar Peucerus, Budiſſinus.
Caſpar Tauberus.
Caſſander Ruenſis.
Caricus Cogelius.
Chriſtianus Beyer.
Chriſtianus Lorichius Heſſus.
Chriſtophorus Clarius.
Chriſtophorus Cornerus ex Fagis.
Chriſtophorus Froſchoverus.
Chriſtophorus Hegendorphinus.
Chriſtophorus Hoffman.
Chriſtophorus Melhoverus.
Chriſtophorus Rheiter.
Chriſtophorus Traſibulus.
Claudius Senarelanus.
Claudius Taurinenſis, qui ſcripſit de imaginibus.
Clemens Marot.
Conradus Clauſerus.
Conradus Cordatus.
Conradus Daſypodius.
Conradus Geſnerus.
Conradus Gibelus, vel, Grebellius Tigurinus.
Conradus Lagus.
Conradus Lycoſtenes.
Conradus Pellicanus.
Conradus Perca.
Conradus Schrek.
Conradus Somius.
Conradus Treuye de Fridesleven.
Cornelius Agrippa.
Crato Milius.
Cyprianus Leovitius.

APPENDIX.

CArolus Chriſtophorus Bejerus.
Carolus Jonuileus.
Carolus Utenhovius.
Caſſiodorus Reimius.
Chriſtianus Granundt.
Chriſtianus Haſiander.

Chri-

Chriſtophorus Fiſcher, vel Fiſcherus.
Chriſtophorus Godmannus.
Chriſtophorus Imlerus.
Chriſtophorus Ireyus Paſſavienſis.
Chriſtophorus Laſius.
Chriſtophorus Marſtaller.
Chriſtophorus Moshuienſis.
Chriſtophorus Obenhemus.
Chriſtophorus Ogehin, Otingenſis.
Chriſtophorus Pezelius.
Chriſtophorus Ricardus.
Chriſtophorus Spangenbergius.
Chriſtophorus Stulberg.
Chriſtophorus Stymmelius.
Churrerus Conradus.
Clemens Schuberus.
Clementius Guilhelmus.
Conradus Badius.
Conradus Churretus.
Conradus Breccherus.
Conradus Hersbachius.
Conradus Leutenbach, vel Lutebanch.
Conradus Merckalinus.
Conradus Neander Bergenſis.
Conradus Porta.
Conradus Ulmetus.
Conradus VVolfipiata.
Conſtantinus de la Fuente, Hiſp.
Copius Balthaſar.
Coranus Antonius.
Cyriacus Spangenbergius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

CApriccj del Bartajo, Joannis Baptiſtæ Gellii, quamdiu emendatus non prodierit.
Chumani Elimpſachii, de tabernis montanis.
Chronologia ex ſacris literis.
Cyri Theodori Prodromi epigrammata.

APPENDIX.

CArdani Opera de ſapientia. De varietate. De ſubtilitate. De Conſolatione. Commentaria in quadripartitum Ptolomæi, de genituris, & reliqua omnia quæ de Medicina non tractant. } Niſi corrigantur.
Caſſiani Conſtantinopolitani, de libero arbitrio collatio illa, quæ Hagenoæ impreſſa eſt per Joannem Sicerum 1528.
Chriſtophori a capite Fontium, libri de neceſſaria correctione Theologiæ ſcholaſt.
De Miſſæ Chriſti ordine, & ritu. } Omnino
Epitome novæ illuſtrationis Chriſtianæ fidei. } prohibentur.
Reliqua vero ipſius opera item prohibentur, donec expurgentur.
Chronica Turcica collecta a Philippo Lonicero, cui eſt adjectum opus quoddam.
Joannis Aventini hæretici, in quo declarantur cauſæ miſeriarum, &c.
Continuatio temporum Germani cujuſdam ab anno ſalutis 1513. uſque ad ann. 1549. quæ ſolet addi Chronico Euſebii, ab eo loco ubi incipit, Nova temporum continuatio, &c. } Niſi emendentur.
Chronologia Gerardi Mercatoris, quæ a Sleidano, & damnatis auctoribus ſumpta eſt.
Claudii Baduellis, liber de ratione vitæ ſtudioſæ & literatæ in matrimonio collocandæ.
Claudii Eſpencæi commentaria, de continentia, & in Epiſtolam ad Titum. } Niſi corrigantur.
Clementis Scuberii, liber de ſcrupulis Chronologorum.
Commentaria Rabbi Salomonis, & Chimi & Rabbini Hieroſolymitani, & ſimilium, ſuper vetus teſtamentum tam ſcripta Hebraice, quam latine translata, per Conradum, & Paulum Fagium hæreticos.
Concilium Abbatis Panormitani, pro Concilio Baſileenſi.
Conciones Fr. Thomæ de Senis falſo adſcriptæ, & quæ revera ſunt Bernardini Ochini hæretici.
Conradi Clingii opera omnia, donec expurgentur.
Coropœdia, ſive de moribus, & vita Virginum ſacrarum Caſpare Styblino auctore.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

CApita fidei Chriſtianæ contra Papam & portas inferorum.
Capo Finto.
Carontis & Mercurii Dialogi.
Catalogus Papæ & Moyſis.
Catalogus teſtium veritatis, ex ſanctis Patribus.
Catecheſis puerorum in fide, literis & moribus.
Catechiſmus Eccleſiæ Argentoratenſis.
Catechiſmus pro Eccleſia VVitebergenſi.

Catechiſmus, cui titulus eſt, Catechiſmus major & minor.
Catechiſmus cui titulus, Qual maniera, &c.
Catechiſmo, cioè, Formulario per inſtruire, ed ammaeſtrare i fanciulli nella religione Criſtiana, fatto a modo di dialogo.
Catechiſmus, ſive explicatio Symboli Apoſtolici.
Catechiſmus parvus, pro pueris in ſcholis nuper auctus.
Catechiſmus ſuper Evangelium Marci.
Catechiſmus ſive Symboli expoſitio.
Catechiſmus Tubicenſis.
Cauſæ quare Synodum indictam a Romano Pont. Paulo III. recuſarint Principes, Status & Civitates Imperii, profitentes puram & Catholicam doctrinam.
Centum gravamina.
Centum & quatuordecim ſententiæ Patrum de officio verorum Rectorum Eccleſiæ.
Chriſtiana inſtitutio.
Chriſtianæ juventutis crepundia.
Chriſtiana reſponſio miniſtrorum Evangelii Baſileæ, cur Miſſam, &c.
Chriſtianæ ſcholæ, Epigrammatum libri duo, ex variis Poetis excerpti.
Civitatis Magdeburgenſis, publicatio literarum ad omnes Chriſti fideles, anno 1559.
Clavicula Salomonis.
Collatio divinorum, & Papalium canonum.
Collectanea demonſtrationum, ex Prophetis, Apoſtolis, & Doctoribus Eccleſiæ, quod Spiritus ſanctus a ſolo Patre procedit.
Colloquium Coclei, & Lutheri.
Colloquium Marpurgenſe.
Colloquium VVormatiæ inſtitutum, anno 1549.
Comœdiæ ſuper quæſtione, quæ eſt major conſolatio morientis, &c.
Comœdiæ, & Tragœdiæ aliquot ex veteri teſtamento, collectore Joanne Operino.
Commentarius de Angelo Melanchthonis.
Commentaria Germanica, in Cornel. Tacitum.
Commentaria in priorem Timothei epiſtolam a viro ſummæ pietatis conſcripta.
Concilium Piſanum, quod verius conciliabulum dicendum eſt.
Conciliabulum Theologicorum adverſus bonarum literarum ſtudioſos, &c.
Conciones de decem præceptis dominicis.
Concordantiæ principum nationis Germanicæ, de aſtutiis Chriſtianorum, vel Curtiſanorum.
Confeſſio Eccleſiæ Tigurinæ.
Confeſſio fidei Auguſtanæ.
Confeſſio fidei Baronum, & nobilium Bohemiæ.
Confeſſio Saxonica.
Confeſſio VVittebergenſis.
Confutatio determinationis Doctorum Pariſienſium contra Martinum Lutherum.
Confutatio unius, & viginti Propoſitionum, de differentia legis & Evangelii.
Congregatio ſive collectio inſignium concordantiarum Bibliæ.
Conſiglio d' alcuni Veſcovi congregati in Bologna.
Contra Regulam Minoritarum, & univerſas perditionis ſectas.
Contra ſanctos Zeylleyſten.
Conventus Auguſtenſis.
Copia d'una lettera ſcritta alli 4. di Genaro M. D. L.
Coptis Chriſtianus.
Cordigeræ navis conflagratio, Dialogus.
Cymbalum mundi.

APPENDIX.

CAlvinianus candor.
Cantica ſelecta veteris, & novi Teſtamenti, cum Hymnis & Collectis, ſeu orationibus purioribus, quæ in orthodoxa, atque Catholica Eccleſia cantari ſolent, addita diſpoſitione, & familiari expoſitione Chriſtophori Corneri.
Carmina & Epiſtolæ de conjugio, ad Davidem Chitræum hæreticum.
Carmina amicorum, in honorem nuptiarum R. & virtute doctrinaque præſtantis viri Stephani Iſaici, verbi divini apud Heidelbergenſes Miniſtri.
Catecheſis doctrinæ Chriſtianæ in uſum ſcholarum Pomeraniæ.
Catechiſis religionis Chriſtianæ, quæ traditur in Eccleſiis & Scholis Palatinatus.
Catechiſmus, pro Eccleſia Antverpienſi, quæ confeſſionem Auguſtanam profitetur.
Catechiſmus Genevenſis.
Catechiſmus Latino-Germanicus.
Centuria prima Monaſteriorum Germaniæ ſive Chronologia.
Chiromantiæ libri omnes, & præſertim Patricii Tricaſii Mantuani, & expoſitio ejuſdem Tricaſii ſuper Coclitem.
Chronicon prodigiorum & oſtentorum, Chro-

Chronographia Eccleſiæ Chriſtianæ, impreſſa Baſileæ apud Nicolaum Bryllingerum, 1551. & ubicunque impreſſa fuerit.
Chronologia ex ſacris literis. } Niſi expurgentur.
Chronologicarum rerum libri duo. } Niſi expurgentur.
Circulus charitatis divinæ, ſive ſub alio titulo, circulus divinitatis. } Niſi expurgentur.
Collectio figurarum omnium ſacræ Scripturæ. } Niſi expurgentur.
Colloquium Altemburgenſe.
Colloquium Badenſe.
Colloquium Bernenſe.
Colloquium Clerici & Militis.
Colloquium Herphordienſe.
Colloquium Jeſuiticum.
Colloquium Lipſienſe.
Colloquium Marpurgenſe.
Colloquium Pariſienſe.
Colloquium Poſſiacum.
Colloquium Schmalcaldicum.
Colloquium VVittenbergenſe.
Comedia Tragica Suſannæ, quæ quandoque cum nomine, quandoque etiam ſine nomine Auctoris prodiit, utraque prohibetur.
Comœdiæ, & Tragœdiæ, ex novo & veteri Teſtamento impreſſæ Baſileæ 1540. per Nicolaum Bryllingerum.
Comitia Spiræ & VVormatiæ.
Commentarium Bibliorum.
Commentarius captæ Urbis ductore Borbonio, ad exquiſitum modum confectus.
Compendium, ſive Breviarium textus & gloſſæ Maron. in omnes veteris teſtamenti libros.
Compendium orationum, impreſſum Venetiis per Junctam & alios, donec expurgatum fuerit.
Concordia pia, & unanimi conſenſu repetita confeſſio fidei, & doctrinæ Electorum, Principum & Ordinum Imperii, atque eorumdem Theologorum, qui Auguſtanam confeſſionem complectuntur.
Confeſſio Anglicana.
Confeſſio Antverpienſis.
Confeſſio Argentinenſis.
Confeſſio doctrinæ Saxonicarum Eccleſiarum, Synodo Tridentini oblata, anno 1551.
Confeſſio fidei, de Euchariſtiæ Sacramento, per Miniſtros Eccleſiæ Saxonicæ.
Confeſſio fidei Miniſtrorum VVittembergenſium.
Confeſſio Miniſtrorum Jeſu Chriſti.
Confeſſio pia doctrinæ, quæ nomine Chriſtophori Ducis VVittembergenſis, & Teccenſis Comitis, &c. fuit propoſita per legatos ejus, die 24. menſis Januarii, anno 1552. Congregationi Concil. Trident.
Confeſſio religionis, ſeu fidei Chriſtianæ ſacratiſſimo Imperatori Carolo Quinto Cæſari Auguſto, in Comitiis Auguſtæ, anno Domini 1530. per Legatos Civitatum Argentorati, Conſtantiæ, Memmingæ, & Landaviæ exhibita.
Confeſſio VValdenſium.
Conſilium Pauli Tertii, datum Imperatori, in Belgiis, cum Euſebii Pamphili pia explicatione.
Conventus Genevenſis, ſive concilium Miniſtrorum Genevenſium in diverſorio quodam juxta Genevam habitum anno 1515.
Convivia ſeu colloquia Tyronum.
Catechefis, ſive prima inſtitutio, aut rudimenta Religionis Chriſtianæ Hebraice, Græce, Latine explicata, Lugduni Batavorum, ex officina Plantiniana, apud Franciſcum Raphelingium.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

D

DAvid Gregorius ex Delphis.
David Peiferus Lipſius, vel Pfeffinger.
David Cheffer.
Didymus Faventinus, qui eſt Melanchthon.
Diethelmus Cellarius.
Dionyſius Melander.
Dominicus Caramanius.
Dominicus Melguitius.

APPENDIX.

DAniel Bodembergius.
Daniel Hoffmannus.
Daniel Toſſanus.
David Chytræus.
David Paræus.
David Stangius.
David Thoner.
David VVetterus.
David VVitthedus.
David VVoitus.
Donadus Gortvviſus.
Durandus de Baldach.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

DAntis Monarchia.
Davidis Chytræi liber de auctoritate, & certitudine Chriſtianæ doctrinæ, ac ratione diſcendi Theologiam.
Deſiderii Eraſmi Roterodami Colloquiorum liber, Moria lingua, Chriſtiani matrimo-

trimonii inſtitutio, de interdicto eſu carnium, ejuſdem Paraphraſis in Matthæum, quæ a Bernardino Tomitano in Italicam linguam converſa eſt.

Cætera vero opera ipſius, in quibus de Religione tractat, tamdiu prohibita ſint, quamdiu a facultate Theologica Pariſienſi, vel Lovanienſi expurgata non fuerint.

Adagia vero ex editione, quam molitur Paulus Manutius, permittentur, interim vero, quæ jam edita ſunt, expunctis locis ſuſpectis, judicio alicujus facultatis Theologicæ Univerſitatis Catholicæ, vel inquiſitoris alicujus generalis permittantur.

APPENDIX.

DAvid de Pomis Hebræi, de Medico Hæbræo enarratio Apologetica, quamdiu emendata non prodierit.

Deſiderii Eraſmi Roterodami Adagia jam pridem edita a Paulo Manutio permittuntur.

Dialogus Petri Mochi, de cruciatu, exilioque cupidinis.

Dialogus Potani Charon.

Didaci Stellæ commentaria in Evangelium Lucæ, niſi fuerint ex impreſſis ab anno 1531.

Duareni Liber de S. Eccleſiæ miniſteriis permittitur, ſi tamen correctus fuerit.

Libellus vero eidem adjunctus, ab hæreticis factus, cui titulus eſt: Pro libertate Eccleſiæ Gallicanæ, adverſus Romanam aulam defenſio Pariſienſis Curiæ, Ludovico XI. Gallorum Regi quondam oblata omnino prohibetur.

Auctorum incerti nominis Libri prohibiti.

DEclaratoria Jubilæi.

Decretum Noribergenſe, editum Anno 1523.

Defenſio pro Zvvinglio.

Defenſio adverſus axioma catholicum, id eſt, criminationem Roberti Epiſcopi Abricenſis.

Defenſio adverſus Joannem Eckium.

Dialogi de Mercurio, & Charonte.

Dialogus de Doctrina Chriſtiana.

Dialogus Karſtans, & Regellianus.

Dialogus de morte Julii II. Papæ, ſive Julius.

Dialogus Murnarus Elviathan.

Dialogus obſcurorum virorum, in quo tres colloquuntur Theologi.

Dialogus Orat. Pontificis Romani, & illius, qui eſt Pontifici a confeſſionibus.

Dialogus paradoxus, quo Romani Pontificis Orator, una cum eo, qui eſt, &c.

Diſcorſi ſopra li fioretti di S. Franceſco.

Diſputatio Badenſis.

Diſputatio Bernenſis.

Diſputatio Gronicen. cum duabus epiſtolis.

Diſputatio inter Clericum, & militem ſuper poteſtate Prælatis Eccleſiæ atque Principibus terrarum commiſſa, alias Somnium Viridarii.

Diſputatio Lypſica inter Martinum, & Hieronym. Emſerum.

Diſordine della Chieſa.

Diurnale Romanum impreſſum Lugduni in ædibus Philiberti Rolleri, & Bartol. Freneti.

Doctrina veriſſ. ſumpta a c. 4. epiſt. ad Rom. ut conſolentur afflictæ conſcientiæ.

Doctrina vetus & nova.

Dragale locorum communium.

Duæ diſputat. Herfordianæ Langi, & Naucleri.

Due lettere d'un Cortigiano, nelle quali ſi dimoſtra, che la Sede, &c.

APPENDIX.

DE auctoritate, officio, & poteſtate Paſtorum Eccleſiaſticorum.

Declaratio nominum Chaldæorum, niſi corrigatur.

De diſciplinis puerorum, rectèque formandis eorum ſtudiis & moribus, ac ſimul tam parentum, quam præceptorum in eodem officio, doctorum virorum libelli vere aurei.

De Scripturæ Sanctæ præſtantia, dignitate, auctoritate, &c.

De Chriſtianiſſimi Regis periculis, & notata quædam ad Sfondrati Pontificis Romani litteras monitoriales, Francofurti, apud Martinum Lechlerum. 1591.

Dialectica Legalis, etiam cum nomine auctoris Dialogi Sacri, ſine nomine auctoris, qui tamen ſunt Sebaſtiani Caſtalionis hæretici.

Diſputatio de feſto Corporis Chriſti.

Diſputatio de peccato originis.

Diſputatio de pœnis.

Diſputatio de miniſterio verbi.

Doctrinæ Jeſuitarum præcipua capita, a doctis quibuſdam Theologis retexta, ſolidis rationibus teſtimoniiſque ſacrarum Scripturarum, & doctorum veteris Eccleſiæ, conſutata, Tomi tres, Alteræ editio priore emendatior, eo duplo major, & ſub eiſdem, vel parum diverſis titulis doctrinæ Jeſuiticæ, &c.

Tomus

Tomus primus, Tomus ſecundus, tertius, quartus, & quintus.
Dominicæ precationis explicatio, impreſſa Lugduni, per Gryphium, & alios.
Duellorum libri, litteræ, libelli, ſcripta, &c. quibus eadem duella ex profeſſo defenduntur, ſuadentur, docenturque prorſus, vetantur, ſicut & eorum deteſtabilis uſus a ſacro Concilio Tridentino omnino prohibitus eſt. Si qui vero ex hujuſmodi libris, ad controverſias ſedandas, paceſque componendas proficere poſſunt, expurgati, & approbati permittuntur.
Duo volumina orationum obſcurorum virorum.

AVCTORES I. CLASSIS.

E

EObanus Heſſus.
Eraſmus Benedictus Sileſius.
Eraſmus Ebnerus.
Eraſmus Fabricius.
Eraſmus Oſvaldus Screktenſuchſius.
Eraſmus Rotembucher.
Eraſmus Roterodamus, vide ſup. in litera D.
Eraſmus Sarcerius.
Eraſmus Snepſius.
Euricius Cordus.
Euthychius Mion, qui & Muſculus.

APPENDIX.

EDmundus Halen, Hordevolgius, vel Nordovolegius.
Edmundus Geſt. Anglus.
Edmundus Grindallus, Anglus.
Edmundus Bunnius.
Ægidius Hunnius.
Elchanon Pragenſis.
Elias Palingenius.
Enochus Saracenus Genuenſis.
Eraſmus Albertus.
Eraſtus Thomas.
Erhardus Senepſius.
Erneſtus Vogelin.
Eſaias Heinduhich.
Euſebius Cleberus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

APPENDIX.

ELementa Magica Petri de Abano.
Enchiridium doctrinæ Chriſtianæ, Concilii Colonienſis. } Niſi expurgétur.
Enchiridion Militiæ Chriſtianæ, auctore Joanne Juſto Lanſpergio, ſeu ſine nomine auctoris, impreſſum Compluti. }
Epitome omnium operum D. Aurelii Auguſtini per Joannem Piſcatorem, illæ quæ impreſſæ ſunt per Joannem Criſpinum.
Euſebii Candidi plauſus luctificæ mortis.
Examen ordinandorum, Joannis Feri, niſi ſit ex impreſſis ab ann. 1587.

Auctorum incerti nominis Libri prohibiti.

ELementa Chriſtiana, ad inſtituendos pueros.
Enarrationes Epiſtolarum, & Evangeliorum.
Enchiridion Chriſtianiſmi.
Enchiridion piarum precationum.
Epigrammaton Chriſtianæ ſectæ, libri duo, ex variis Chriſtianis Poetis decerpti.
Epiſtola Apologetica ad ſinceriores Chriſtianiſmi ſectatores, per Phriſiam Orientalem, &c.
Epiſtola Chriſtiana, de Cœna Domini.
Epiſtola directa ad pauperem, & mendicam Eccleſiam Lutheranam.
Epiſtola de non Apoſtolicis quorundam moribus, qui in Apoſtolorum ſe, &c.
Epiſtola de Magiſtris Lovanienſibus.
Epiſtola Miniſtri cujuſdam verbi Dei, de Eccleſiæ clavibus, Sacramentis, veraque Miniſtrorum Spiritus electione.
Epiſtolæ piæ & Chriſtianæ.
Epiſtola, & præfatio in decalogum.
Epiſtola S. Ulrico adſcripta.
In Epiſtolam ad Timotheum commentaria.
Epitome Belli Papiſtarum, contra Germaniam atque Patriam ipſam Cæſare Carolo V. Duce.
Epitome decem Præceptorum, prout quemque Chriſtianum cognoſcere decet.
Epitome Eccleſiæ renovatæ.
Epitome reſponſionis, ad Martinum Lutherum.
Eſdræ Lamentationes Petri.
Eſpoſizione dell' Orazione del Signore in volgare compoſta per un Padre non nominato.
Evangelicæ Conciones.
Evangelium æternum.
Evangelium Paſalli.
Exameron Dei opus.
Expoſitio Symboli Apoſtolorum, Orationis Dominicæ & Præceptorum.

APPENDIX.

ELegiæ aliquot de morte Conjugis, & liberorum, quæ ſunt Joannis Piſtorii Hæretici.

Enchi-

Enchiridion Manuale Romæ excuſum, apud Thomam Membrunium (ut quidem apparet in frontiſpicio) ut vero in calce legitur, Trecis, ubi eum librum excudebat Franciſcus Trumeſui.

Enchiridion parvi Catechiſmi Joannis Brentii, in colloquia redactum.

Enchiridion aliud piarum precationum, cum Kalendario, & paſſionali (ut vocatur) VVittembergiæ, apud Joannem Luſt. anno 1559.

Enchiridion Principis, & Magiſtratus Chriſtiani, quod refertur ad Petrum Ægidium, & Cornelium Scribonium.

Epigrammatum Flores, niſi corrigantur.

Epiſtola conſolatoria, ad reverendos, & graviſſimos Theologos.

Epiſtola Luciferi, ad malos Principes Chriſtianos.

Epiſtolæ conſolatoriæ collectæ per Cyriacum Spangenbergium.

Epiſtolæ obſcurorum virorum.

Epitome Chronicorum & Hiſtoriarum mundi, velut Index, primæ & ſecundæ impreſſionis, in quo ſunt impreſſæ, atque figuratæ Imperatorum imagines.

Epitome figurarum Sacræ Scripturæ.

Epitomatæ Hiſtoriæ, de bello Religionis.

Epitome Hiſtoriarum Sacrarum, & locorum communium.

Ethicæ Chriſtianæ libri tres, in quibus, &c.

Evangelium, lætum Regni Nuncium.

Excerpta quædam capita, ex ſcripturis omnibus fidelibus neceſſaria.

Exempla virtutum & vitiorum.

Exemplarium ſanctæ Fidei Catholicæ, quocunque idiomate impreſſum.

Exemplorum variorum liber de Apoſtolis & Martyribus, ſive ſeorſum, ſive conjunctus Catalogo S. Hieronymi de Eccleſiaſticis ſcriptoribus.

Sine nomine auctorum, & quocunque idomate impreſſa.

Exercitatio vitæ ſpiritualis.

Explicatio Symboli, per Dialogos.

Explicatio primi, tertii, quarti, & quinti cap. Act. Apoſt.

Expoſitio ſecundæ Epiſtolæ D. Petri & Judæ.

Expoſitio nominis Jeſu, juxta mentem Hebræorum, Cabaliſtarum, Græcorum, Chaldæorum, Perſarum, & Latinorum.

Expoſitio ſuper Cantica Canticorum Salomonis.

Expoſitio in Epiſtolas Pauli ad Romanos, & ad Galatas, cujus præfatio in epiſtolam ad Romanos incipit, Varias narrationes, &c. Et in expoſitione primi cap. ad Romanos, cujus initium eſt: Quum beatus Apoſtolus Romanis ſcribere inſtituiſſet.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

F

FAbricius Capito vvolphangus.
Fabricius Montanus.
Felicianius de Civitella.
Felix Malleolus Tigurinus.
Felix Manſius.
Firmanus Clorus, qui & Viret.
Franciſcus Bettus.
Franciſcus Burgandi.
Franciſcus Cotta Lemburgius.
Franciſcus Enzinas.
Franciſcus Kolbius.
Franciſcus Lambertus.
Franciſcus Lamberti.
Franciſcus Liſmanius.
Franciſcus Niger Baſſanenſis.
Franciſcus Portus, Græcus.
Franciſcus Stanearus.
Fridericus a Dinheim.
Fridericus Jacob.
Fridericus Myconius.
Fridericus a Than.
Fridolinus Brombach.
Fridolinus Lindiverus.

APPENDIX.

FAuſtus Sozzinus.
Filis Paſtor in Auſtria.
Filis Paſtor Halberſtadienſis, vel Haiberſtatienſis.
Fortunatus Crellius.
Franciſcus Bigor.
Franciſcus Burgonius.
Franciſcus David.
Franciſcus Hottomannus.
Franciſcus Funius.
Franciſcus Petren.
Franciſcus Puccius Filidinus, *falſe uſurpans cognomen Pucciorum.*
Franciſcus Rablerius.
Fridericus Beuthuſius.
Fridericus Dedekindus.
Fridericus Petri.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

FAbulæ Laurentii Abſtemii, & Gilberti cognati.
Franciſci Balduini J.C. Conſtantinus Magnus, ſive de Conſtantini Imperatoris Legibus Eccleſiaſticis, atque civilibus commentaria.

Fran-

Franciſci Franchini, liber Poematum.
Franciſci Trachelæi Statii Propedeumata oratoria.
Franciſci Zabarellæ, liber de Schiſmate, atque ejuſdem libri Præfationes, Argentinæ impreſſæ, donec expurgentur.
Friderici Fregoſi tractatus de Oratione, de juſtificatione, de Fide & Operibus, & præfatio in Epiſtolam S. Pauli ad Romanos, qui tamen falſo illi creditur adſcriptus.
Friderici Futii Ceriolani Valentini Bononia, ſive de libris ſacris, in vernaculam linguam convertendis.

APPENDIX.

Fabricii Liber octavus Epiſtolarum ad Fridericum Naſſavum, qui eſt Roberti a Mosheim.
Farrago Poematum Leodegarii a Quercu, niſi emendentur.
Flores hiſtoriarum, per Matthæum VVeſtmonaſterienſem editi, anno 1573. Londini. } Niſi emendentur.
Fratris Franciſci de Evia, præparatio mortis.
Franciſci Gregorii Veneti, Harmonia mundi, & problemata ſacræ Scripturæ.
Franciſci Guicciardini, hiſtoria latine reddita, per Cælium ſecundum Curionem.
Franciſci Irenici Ettelingracenſis, Germaniæ Exegeſios volumina duodecim.
Franciſci Polygrani aſſertiones quorumdam Eccleſiæ dogmatum. } Donec expurgentur.
Franciſci Patricii nova de Univerſis Philoſophia, niſi fuerit ab auctore correcta & Romæ, cum approbatione R. Magiſtri ſacri palatii impreſſa.

Auctorum incerti nominis Libri prohibiti.

Farrago Concordantiarum inſignium totius Bibliæ.
Faſciculus rerum expetendarum, & fugiendarum.
Forma delle Orazioni Eccleſiaſtiche, e il modo di amminiſtrar i Sacramenti, e di celebrare il Santo Matrimonio, auctor creditur eſſe Calvinus.
Franciſci nocturna apparitio.
Fundamentum malorum, & bonorum operum.

APPENDIX.

Faſciculus Myrrhæ Genevæ impreſſus.
Fidei Chriſtiani capita, contra Papiſtas.
Fidelis ſervi ſubdito infideli reſponſio, una cum errorum & calumniarum quarumdam examine, quæ continentur in ſeptem libris de viſibili Eccleſiæ Monarchia, a Nicolao Sandero conſcripta.
Flores Epigrammatum.
Flores Romani.
Flores Sanctorum.
Flores virtutum.
Fons vitæ. } ubicunque & quacunque lingua impreſſi, donec corrigantur.
Formula Miſſæ VVittembergenſis.
Formulæ Precum, ſeu agenda aut officia hæreticorum omnia, quacunque lingua conſcripta.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

G

Galaſii Zvvinglii defenſor, vel Nicolaus Calvini defenſor.
Gaſpar Bruſchius Egranus.
Gaſpar Churrerus.
Gaſpar Cruciger.
Gaſpar Gretterus.
Gaſpar Hedio.
Gaſpar Heldelinus.
Gaſpar Hubertinus.
Gaſpar Megander Tigurinus.
Gaſpar Rodulphius.
Gaſpar Scvvenckfeldius.
Georgius Æmilius Mansfelden.
Georgius Battenheimer.
Georgius Cœleſtinus.
Georgius Fabricius Chemnicenſis.
Georgius Joachimus Rheticus.
Georgius Major.
Georgius Neccarus.
Georgius Preſſeres.
Georgius Reich.
Georgius Rorarius.
Georgius Sabinus.
Georgius Spalatinus.
Georgius Volger.
Gerardus Geldenhamius, Noviomagus.
Gerardus Liſtrius.
Gerardus Lorichius Adamarius.
Gerardus Separelli Pergamen.
Gilbertus Cognarus, Nozerenus.
Gorzinianus.
Gregorius Bruch.
Gregorius Caſelius.
Gregorius Girald. *Non ille Ferrarienſis, qui dicitur Lilius.*

Gri-

Grinæus Simon.
Gualterius Tigurinus.
Guilelmus Aurifex.
Guilelmus Parellus.
Guilelmus Gnaphæus, Hagien.
Guilelmus Poſtellus Perenonius.
Guilelmus Sartoris.
Guilelmus Taylous, Anglus.
Guilelmus Tindalus.

APPENDIX.

Gaſpar Adelet.
Gaſpar Brantmuller.
Gaſpar Elogius.
Gaſpar Entimahes, vel Eutimachera.
Gaſpar Faber.
Gaſpar Hondeman.
Gaſpar Hontz.
Gaſpar Hompergius.
Gaſpar Macer, vel Macrus.
Gaſpar Meliſander.
Gaſpar Matthæus Schmalcadenſis.
Gaſpar Olevianus.
Gaſpar Peucerus Budiſſinus.
Gaſpar Stolsbagius.
Gaſpar Tauberus.
Georgius Autumnus.
Georgius Blandrata, vel Blandata.
Georgius Brinderus.
Georgius Buchananus Scotus.
Georgius Caſſander Bergenſis, ſive Veranius, Modeſtius Pacimontanus.
Georgius Godonius.
Georgius Conſtantinus, Anglus.
Georgius David.
Georgius Dieterichus.
Georgius Ebouff.
Georgius Eckart.
Georgius Edelman.
Georgius Fladorius.
Georgius Crynæus Bodicænus.
Georgius Hanfelt.
Georgius Henninges.
Georgius Toye Bedfordienſis.
Georgius Kupelich.
Georgius Lysleinius.
Georgius Meckart.
Georgius Mylus.
Georgius Niger.
Georgius Nigerinus.
Georgius Princeps Anhaltinus.
Georgius Raudt.
Georgius Schmalzing.
Georgius Scholtz.
Georgius Schon.
Georgius Lilberſchag.
Georgius Schonius.
Georgius Spintlerus.
Georgius Tilenus.
Georgius VValtherus.
Gerardus Neomagus, ſive Noviomagus.
Germanus Bayer.
Gothardus, qui & Conradus.
Gregorius Pauli.
Gregorius Perlirius Lubecenſis.
Gregorius Verſer.
Gulielmus Barlouve.
Gulielmus Bidembachius.
Gulielmus Garcus.
Gulielmus Colus.
Gulielmus Feuguereius, vel Fuquerus.
Gulielmus Fulcus.
Gulielmus Hieron.
Gulielmus Rodingus Haſſus.
Gulielmus Sarcerius.
Gulielmus Turacrus.
Gulielmus Tulnerus.
Gulielmus Udalus.
Gulielmus VVitakerus.
Gulielmus VVidephus.
Gulielmus VVitte.
Gulielmus VVittengamus.
Gulielmus Xilander.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

Gaufridi de monte Electo, tractatus ſuper materia Conc. Baſilienſis.
Georgii Caſſandri Hymni Eccleſ.
Gratia Dei de monte Sancto, Epiſtolæ piæ & Chriſtianæ.
Griphii precationes Dominicæ.
Gulielmi Ochami Opus nonaginta dierum.
Item Dialogi, & ſcripta omnia contra Joannem vigeſimum ſecundum.

APPENDIX.

Gaſparis Caballini Tractatus commerciorum, & uſurarum redituumque pecunia conſtitutorum, & monetarum. } Niſi emendentur.
Ejuſdem Tractatus de eo, quod intereſt. Et de dividuo, & individuo, qui omnes ſunt Caroli Molinæi, mutato tantum auctoris nomine. } Niſi emendentur.
Gaſparis Stiblini Coropœdia.
Gaudentii Merulæ Memorabilium liber, niſi emendentur.
Georgii Nigrini Conciones.
Georgii Victorii poemata.
Gulielmi Grattarolæ opera, quamdiu emendata non prodierint.

Incer-

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

Geographia univerſalis.
Germanicæ Nationis Lamentationes.
Giudizio ſopra le lettere di tredici uomini, ſtampate l'anno 1555. quale ſi riconoſce eſſer del Vergerio.

APPENDIX.

Geneſis cum Catholica expoſitione Eccleſiaſtica.
Geomantiæ libri omnes.
Geſta Romanorum.
Gloſſa ordinaria Genevenſis.
Gloſſæ ordinariæ ſpecimen.
Gratianus Antijeſuita, id eſt, Canonum ex ſcriptis auctorum Theologorum a Gratiano in illud volumen (quod Decretum appellatur) collectorum, & doctrinæ Jeſuiticæ ex variis iſtius nuperæ ſectæ Mateologorum ſcriptis excerptæ collatio, a quodam veritatis ſtudioſo inſtituta, & nunc primum in lucem edita.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

H

Hadrianus Junius.
Hartmannus Bayer.
Hartmannus Palatinus J. C.
Heberus.
Hedio Gaſpar.
Helias, vel Helius Eobanus Heſſus.
Helias Pandochæus, qui & Poſtellus.
Heleodorus Alexiacus.
Henricus VIII. Anglus.
Henricus Bomius.
Henricus Bullingerus.
Henricus Cornelius Agrippa.
Henricus ab Emſidel, vel Einſidel.
Henricus ab Eppendorff.
Henricus Lupulus.
Henricus Pantaleon.
Henricus Scotus.
Henricus Tollius.
Henricus Zutphanus.
Henricus VVelphius Lingen.
Henricus Utingerus.
Hermannus Bodius.
Hermannus Bonnus.
Hermannus Buchius, Paſiphilus.
Hermannus Heſſus.
Hermannus Italus.
Hermannus Hiſſvvik.
Hermannus Luſcus.
Herzetus.
Hieronymus Baſſanus.
Hieronymus Cato Piſaurien.
Hieronymus Galatheus.
Hieronymus Kauſcher.
Hieronymus Marius, vel Hieron. Maſſarius.
Hieronymus de Praga.
Hieronymus Sabri, de ſancto Gallo.
Hieronymus Savonem.
Hieronymus Schurpff.
Hieronymus Vicellerius.
Hieronymus VVolphius.
Hiob Gaſt.
Hippinus.
Hortenſius Tranquillus, alias Heremias, alias Landus.
Hugo Latimerus.
Huldricus Euchauſtius.
Huldricus Huttenus, ſive de Utten.
Huldricus Multius, Hugvvaldus.
Huldricus Zvvinglius, Toggius.

APPENDIX.

Hallerus Bartholdus.
Hamelus Godoffredus.
Hartmannus Scoperus, Novoforenſis Noricus.
Helias Hutterus.
Helias Palingenius.
Helias Scadæus.
Heningius Nicolaus.
Henricus Boetius.
Henricus Brinkelous, *qui edidit libros ſub nomine Roderici Morſii.*
Henricus Erffothen, vel Efforden.
Henricus Eritzberg.
Henricus Hartopæus.
Henricus Huſſanus.
Henricus Mylius.
Henricus Modec.
Henricus Molierus.
Henricus Nicolaus, *ſive libri omnes H. N. ſignati.*
Henricus Petrus.
Henricus Rhodus, vel Rothus.
Henricus Senenſis.
Henricus Stenius Mungerus.
Henricus Stephanus.
Henricus Tylo.
Henricus Tholoſanus.
Henricus VVolphius.
Hermannus Figulus.
Hermannus Hamelmannus.
Hermannus Pacificus.
Hermannus Baſtringius.
Hieronymus Hamboldus, vel Hauboldus Ratisbonenſis.

Hie-

Hieronymus Henninges.
Hieronymus Mancelius.
Hieronymus Pauchus.
Hieronymus Periſterius.
Hieronymus Pumekhius.
Hieronymus Valler.
Hieronymus Vehus.
Hieronymus VValerus.
Hieronymus VVildembergius, Aurimontanus.
Hieronymus Zanchius, vel Pancus.
Himmanuel Tremellius.
Hovardus.
Hugo Hugaldus.
Hugo Sureaus cognomine Roſiere.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

HEnrici Bebelii Juſtingenſ. Facetiæ, inſtitutio puerorum, triumphus Veneris.
Hieronymi Gebulieri liber de ſacrilegio. Item exhortatio ad ſacram Communionem.
Hieronymi Meſſi Diſcurſus, Proverbia, & Prognoſtica.
Hieronymi Savonarolæ Ferrarienſis ſermones, qui olim in Romano Indice prohibiti fuere, non legantur, donec juxta cenſuras Patrum deputatorum emendati prodeant, & ſunt hi,
In Exodum ſermo primus, incipiens: Domine quid multiplicati, &c.
Item ſermo ſecundus, incipiens, Eſſendo noi, &c.
Item ſermo tertius, ſuper, In exitu Iſrael.
Item ſermo VI. in illud, Quanto magis opprimebat eos, &c.
Item ſermo X. in illud, Clamor ergo filiorum Iſrael, &c.
Item ſermo XII. in illud, Reſpondens Moyſes, &c.
Item ſermo XX. in illud Pſal. Palpebræ ejus interrogant filios hominum, &c.
Item exhortatio habita ad populum incipiens, Avendoſi a fare, &c.
Item in concionibus per totum annum, Concio VII. ſuper Ruth, ejus initium eſt. Il lume naturale della religione, &c.
Item in concionibus ſuper Amos, & Zachariam, concio XII. in illud: Audite verbum hoc vaccæ pingues, &c.
Item in Job Concio XIII. incipiens: Beatus vir qui corripitur a Domino, &c.
Item in Ezechielem ſermo XXI. in illud: Dixit Dominus, audite me: tranſite per mediam civitatem, &c.
Item ſermo XXXII. in illud: Et poſt omnes abominationes tuas, &c.
Item ſermo XII. in illud: Et factus eſt ſermo Domini ad me, &c.
Item Concio tertia in octava Epiphaniæ incipiens, Ecce gladius Domini, &c.
Item liber inſcriptus, Dialogo della Verità.
Hippophili Melanchæi Theologiæ compendium.
Item expoſitio in Euangelium S. Matthæi.
Hirenæi Tripolitani Aphoriſmi, ex Ambroſio, Auguſtino, & Lactantio.
Hugonis Hulgaldi Epiſtolæ.

APPENDIX.

HAdriani Barlandi, inſtitutio hominis Chriſtiani.
Hadriani Dammam Gandavenſis liber inſcriptus, Imperii ac Sacerdotii ornatus, Diverſarum item gentium peculiaris veſtitus, cum Commentariolo Cæſarum, Pontificum, ac Sacerdotum.
Henrici Decimatoris Giffhornenſis ſilva vocabulorum, & phraſium, cum ſolutæ, tum ligatæ orationis, &c. } Niſi corrigantur.
Henrici VIII. Angli, liber de Sacramentis, quem conſcripſit adverſus Lutherum, permittitur.
Henrici Harphii, Theologia myſtica, niſi repurgata fuerit ad exemplar illius, quæ fuit impreſſa Romæ, anno 1585.
Hieronymi Serræ, Lutheranorum Serræ, in Servum arbitrium, liber, niſi prius corrigatur.
Hiſtoriæ Magdeburgicæ, ab Illyrico & complicibus coacervatæ.
Hiſtoria de ſchiſmate Theodorici Nemlenſ.
Huldarico Epiſcopo Auguſtano epiſtola adſcripta, adverſus Nicolaum Papam.
Hypotypoſeon Martini Martinez Cantapetrenſis liber, niſi fuerit ex impreſſis anno 1583.

Auctorum incerti nominis Libri prohibiti.

HEnrici Quarti Cæſaris vita.
Hiſtoria de Germanorum origine.
Hiſtoria de iis quæ Joanni Hus in Conſtantienſi Concilio evenerunt.
Hiſtoria de morte Joannis Diazii Hiſpani, quem frater ejus germanus interfecit.

APPENDIX.

HEbræa, Chaldæa, & Latina interpretatio Bibliorum, cum Indice Roberti Stephani.

Helve-

Helvetiæ gratulatio ad Galliam, de Henrico hujus nominis Quarto Galliarum, & Navarræ Rege.
Heidelbergenſis Theologia de cœna Dom.
Hiſtoriarum & Chronicorum Epitome, velut Index uſque ad annum 34.
Hiſtoriarum & Chronicorum totius mundi Epitome, impreſſ. Baſileæ.
Hiſtoria Belgica.
Hiſtoria Germaniæ, Francofurti edita. 1584. } Donec expurgentur.
Hiſtor. Græciæ nuper edita.
Hiſtoria Scotorum nuper edita.
Hiſtoria Huſſitarum.
Hiſtoria vera de rebus Martini Buceri, Pauli Fagii & Catharinæ Vermeſiæ, Petri Martyris uxoris, vel ſub alio titulo.
Hiſtoria de vita, obitu, & ſepultura, &c. Martini Buceri, & Pauli Fagii, quæ intra annos 12. in Angliæ regno accidit.
Hortulus animæ, niſi corrigatur.
Hortulus paſſionis in ara Altaris Floridus.
Hydromantiæ artis Opera omnia.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

I

Iacobus Brediotus, Pludentinus.
Iacobus a Burgundia, *ille qui ſcripſit Apologiam ad Carolum Cæſarem.*
Iacobus Hallis.
Iacobus Imelius.
Iacobus Kaurius.
Iacobus Kungius.
Iacobus Micyllus.
Iacobus Miſnenſis, alias Jacobellus.
Iacobus Milichius.
Iacobus Otherus.
Iacobus Præpoſitus, *qui ſcripſit hiſtoriam utriuſque captivitatis, propter verbum Dei.*
Iacobus Schekius.
Iacobus Schenck.
Iacobus Strauſſ.
Iacobus Seiglerus.
Ianus Cornarius.
Iaſparus Bigel.
Ioachimus Camerarius.
Ioachimus Lesbetus.
Ioachimus Magdeburgius.
Ioachimus Morlinus.
Ioachimus Vadianus.
Ioachimus VVeſtphalus.
Ioannes Æpinus.
Ioannes Agricola Islebius.
Ioannes Alacro.
Ioannes Aloyſius, Paſchalis.
Ioannes Appellus, Norimbergenſis.
Conc. Trid. cum Gall.
Ioannes Aſtoc, Anglus.
Ioannes Aſvvarbii.
Ioannes Athanaſius, Valvanus.
Ioannes Avene, Rubeaquenſis.
Ioannes Aventinus.
Ioannes Baliſtrajus.
Ioannes Baptiſta Vergerius.
Ioannes Blaſius.
Ioannes Brentius.
Ioannes Briſmannus.
Ioannes Bugenhagius Pomeran.
Ioannes Calvinus.
Ioannes Campanus, *qui ſcripſit contra Trinitatem.*
Ioannes Cannerius.
Ioannes Carion.
Ioannes Caſtellanus.
Ioannes Comander.
Ioannes Coſmius.
Ioannes Cyaphko.
Ioannes Denckius, alias Deckius.
Ioan. Diazius, *ille cujus mortis hiſtoriam ſcripſit Genarclevius.*
Ioan. Dolſchius, Veltkirchenſis.
Ioan. Draco, ſive Draconites.
Ioan. Entomius.
Ioan. Fabritius.
Ioan. Foxus.
Ioan. Franciſcus Cotta, Lemburgius.
Ioan. Frederus.
Ioan. Fredericus Cæleſtinus.
Ioan. Friſius, Tigurinus.
Ioan. Frith, Londin.
Ioan. Functius, Norimbergen.
Ioan. Fuſterus.
Ioan. Gaſtius, Briſacenſis.
Ioan. Gerardus.
Ioan. Gigas Northauſianus.
Ioan. Gochius.
Ioan. Grellus.
Ioan. Hallerus, Tigurinus.
Ioannes Hannerus.
Ioan. Herold, Acropolita.
Ioan. Hervagius.
Ioan. Heſſus.
Ioan. Humborgius.
Ioan. Hopetus, Anglus.
Ioan. Hoſpianus, Steinianus.
Ioan. Hoſt.
Ioan. Huſchius.
Ioan. Huſſ.
Ioan. Huſſerus.
Ioan. Hutichius.
Ioan. de Indagine, *non ille Carthuſianus.*
Ioan. Kleinavus.
Ioan. Knoplonchus.
Ioan. Lathman.
Ioan. Lasko, Polonus.

Ioan. Leonardus Sartorius.
Ioan. a Leydis.
Ioan. Licaula.
Ioan. Lonicerus.
Ioan. de Lukavvek.
Ioan. Mantellius.
Ioan. Marpachius, vel Marbachius.
Ioan. Marcellus Rigomontanus.
Ioan. Mardelcy.
Ioan. Matter.
Ioan. Meyre.
Ioan. Meyer.
Ioan. Muckius.
Ioan. Muſſerius.
Ioan. Oecolampadius.
Ioan. Oldencaſtel, Anglus.
Ioan. Oldendorpius.
Ioan. Oporinus.
Ioan. Pfeffinger.
Ioan. Philonius, Rugo, vel Dugo.
Ioan. Philogus.
Ioannes, vel Joannes Baptiſta Piſcatorius.
Ioan. Piſtorius a VVorden.
Ioan. Policarius Cygnæus.
Ioan. Pollius VVeſtphalus.
Ioan. Pomeranus.
Ioan. Poſtellus.
Ioan. Pizibram.
Ioan. Pupperus Gochianus.
Ioan. Purpurei.
Ioan. Purvey, Anglus.
Ioan. Rhellicanus, Tigurinus.
Ioan. Rodophanta.
Ioan. Ribittus.
Ioan. Rihelius.
Ioan. Rivius, Athendorienſ.
Ioan. de Rochefort.
Ioan. de Rocheſana.
Ioan. Rogors, vel Rochus, Anglus.
Ioan. Rotthenus.
Ioan. Sagittarius, Burdegalen.
Ioan. Sapidus.
Ioan. Sartoris.
Ioan. Scelling.
Ioan. Schonerus, Coroldao.
Ioan. Schoper.
Ioan. Secerius.
Ioan. Sleidanus.
Ioan. Schneppius, vel Sneppius.
Ioan. Spangenbergius.
Ioan. Spinus.
Ioan. Splendianus.
Ioan. Stapius, vel Staupitius.
Ioan. Stigelius, vel Stiphelius.
Ioan. Stolſius.
Ioan. Struchk.
Ioan. Stumpff.
Ioan. Sturmius.
Ioan. Sapko.
Ioan. Valdeſius.
Ioan. Vannius.
Ioan. Veltkirchius, ſive Veſturio.
Ioan. de Veſſalia.
Ioan. VVeſtphalus.
Ioan. VViclephus.
Ioan. VVingandus, vel VVigandus.
Ioan. VVick.
Ioan. VVillebrochius, Dantiſcanus.
Ioan. VVinthlingius, qui & Brautius.
Ioan. VVolphius, Tigurinus.
Ioan. VVorden.
Ioan. Zuickius.
Iob Gaſt.
Iodochus Coch, ſive Cocus, qui & Juſtus Jonas.
Iodochus VVillichius.
Ionas qui eſt Jodocus Cocus.
Ionas Philologus.
Ioſephus Grumbeckt.
Ioſephus Klup.
Ioſias Simlerus, vel Similerus.
Iulebius.
Iulius Cæſar P. Calvini interpres.
Iulius Dominicus Caramanius.
Iuſtus Jonas, ſeu Jodocus Coch, vel Cocus.
Iulius Mediolanenſis, Apoſtata.
Iuſtus Menius Senaren.

APPENDIX.

Iacobus Acontius.
Iacobus Anetius, vel Ænetius.
Iacobus Andræ.
Iacobus Andreas Schmidelinus, vel Jacobus Schmidelinus.
Iacobus Arriſon.
Iacobus Brocardus.
Iacobus Brunicenſis.
Iacobus Cornerus.
Iacobus Eiſemberg.
Iacobus Frindangus.
Iacobus Grinæus.
Iacobus Heerbrandus.
Iacobus Juſti.
Iacobus Kimendocius.
Iacobus Kolch.
Iacobus Linctor.
Iacobus Lachkern.
Iacobus Palleologus.
Iacobus Peregrinus.
Iacobus Rungius.
Iacobus Scopperus.
Iacobus Sobius.
Ieremias Piſtorius.
Ieremias Homkergerius.
Ieremias Zevvenglinus.

Illiricus Flaccus.
Imlerus Chriſtophorus.
Immanuel Tremellius.
Innocent. Gentilerus, J. C. Delphinenſis.
Ioachimus Bonus.
Ioachimus Curæus.
Ioachimus Giſtheil.
Ioachimus Meſterus.
Ioachimus Staubius.
Ioachimus Stigius.
Ioachimus Vomburg.
Ioannes Amplia Polonus.
Ioannes Atrocianus.
Ioannes Avenarius, vel Habermanu.
Ioannes Avicinus.
Ioannes Balæus.
Ioannes Beltzius.
Ioannes Bocerus Lubecenſis.
Ioannes Borſtyus.
Ioan. Bradfordus.
Ioan. Brandmullerus.
Ioan. Brentius Filius.
Ioan. Buſſebius.
Ioan. Galſidus.
Ioan. Cajus.
Ioan. Candidus.
Ioan. Cheyſeſpergenſis.
Ioan. Choreander.
Ioan. Chriſtophorus Fuchs.
Ioan. Clarus Hertzbergenſis.
Ioan. Cogelerus.
Ioan. Conradus Vimerus.
Ioan. Criſpinus.
Ioan. Cronerus, vel Crunerus.
Ioan. Cuno.
Ioan. Darrius.
Ioan. Danſu, vel Douſa.
Ioan. Felde.
Ioan. Fernarius.
Ioan. Filpotus.
Ioan. Gallus.
Ioan. Garcætus.
Ioan. Garnicrius.
Ioan. Gregorius Godelmannus.
Ioan. Griſſin.
Ioan. Gulielmus Stuckius, Tigurinus.
Ioan. Hartongus.
Ioan. Hedericus.
Ioan. Hedlerus.
Ioan. Heidenreich.
Ioan. Hertzberg.
Ioan. Hugo.
Ioan. Jacobus Gryneus.
Ioan. Iezletus Scaphuſianus.
Ioan. Irenæus.
Ioan. Judex.
Ioan. Juellus, Anglus.
Ioan. Kenerus.
Ioan. Kneuſtobtus.
Ioan. Knoxus, Scotus.
Ioan. Langus, Sileſius.
Ioan. Lambert, alias Nicols.
Ioan. Lapæus.
Ioan. Leonis Nardi.
Ioan. Leumelarius, vel Leuclarius.
Ioan. Lobartus Borruſius.
Ioan. Lorichius, Adamarius.
Ioan. Loyſclerius.
Ioan. Mackbray.
Ioan. Magerius.
Ioan. Major Poeta.
Ioan. Manlius, vel Milius.
Ioan. Moſellanus.
Ioan. Matthæus, Schmalcaldenſ.
Ioan. Mercerius.
Ioan. Monhemius.
Ioan. Niſæus,
Ioan. Odembach.
Ioan. Oldus.
Ioan. Olearius, VVeſſalienſius.
Ioan. Ornæus.
Ioan. Palmerius.
Ioan. Pandochæus.
Ioan. Pappus.
Ioan. Parckhurſtus.
Ioan. Pfeil.
Ioan. Plogh. Nortingamienſis.
Ioan. Poinerus.
Ioan. Pontiſella.
Ioan. Poſſelius.
Ioannes Pulſanus.
Ioannes Raynaldus.
Ioannes Rhodius.
Ioannes Richardus, Oſanæus.
Ioannes Koſa.
Ioannes Ruſſel.
Ioannes Ryches.
Ioannes Salmuth.
Ioannes Schechſius.
Ioannes Schorus.
Ioannes Schumanierus.
Ioannes Sertanus.
Ioannes Soterus.
Ioannes Steurlin.
Ioannes Strauſſ.
Ioannes Taſſin.
Ioannes Torraſius, Aquiloſicanus, vel Toſarius, *qui inverſo nomine eſt Joan. Sartorius.*
Ioannes Urſus.
Ioannes VVeſſembecius.
Ioannes VVibalius, Montenſis.
Ioannes VVirlingus.
Ioannes VVirgislus.
Ioannes VVtenhovius.
Ioannes Zangerus.
Iodochus Harchius, Montenſis.

Iodochus Hokerius.
Ionas Francus.
Ionas Grafferas.
Ioſephus Grabius, Averbacenſis.
Ioſias Loner, vel Joſua Loner.
Ioſua Lagus.
Ioſue Optius.
Iſaac Peguenkius.
Iuſtus Ruperius.
Iuſtus Velſius Agenſis.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

JAcobi Bophart, de ſtudio litterarum, & juventute erudienda libellus.
Iacobi Brunſuicenſis, Cathechefis puerilis.
Iacobi Fabri Commentaria in Euangelia.
Item in Epiſtolas S. Pauli.
Item in Epiſtolas Canonicas.
Item de tribus Magdalenis.
Item in Pſalmos, tamdiu prohibita ſint, quamdiu ab alicujus univerſitatis Catholicæ facultate Theologica, vel juſſu inquiſitionis generalis emendata in lucem prodierint.
Iacobi Ottheri Sermones.
Item ſpeculum fatuorum.
Iacobi Schepperi, vel Scæpheri Tremoniani, Monomachia Davidis & Goliath.
Ioannis Cuſpiniani liber inſcriptus Imperatorum & Cæſarum vitæ, cum imaginibus ad vivam effigiem expreſſis, donec corrigatur.
Ioannis Fabricii Montini Poematum liber.
Ioannis Gertopii Recriminatio adverſus Eduardum Leum Anglum.
Ioannes Lubecenſis, de Antichriſti adventu, & de Meſſia Judæorum.
Ioannis Pici Carthuſienſis, Paraphraſes & annotationes in Pſalmos.
Ioannis Renchlini ſpeculum oculare, de verbo mirifico, ars Caballiſtica.
Ioannis Soteris liber, ſive epigrammata, ex variis auctoribus collecta.
Ioannis Sutel, de terribili excidio Hieroſolymitarum.
Ioannis VVeſcheſburgenſis, de ſignis & miraculis falſis, & de ſuperſtitionibus.
Iuliani Golen de certitudine gratiæ Dei, & ſalutis noſtræ tractatus.

APPENDIX.

JAcobi a Burgundis, Apologia ad Carolum Cæſarem.
Iacobi Sebecii liber de una perſona, & duab. naturis Chriſti.
Innocius de Mannettis Florentinus de dignitate & excellentia hominis, donec emendetur.
Ioachimus ſuper titulum, ff. de jurejurando.
Ioannis Baptiſtæ Folengi Commentaria ſuper Epiſtolas Canonicas S. Petri, & S. Jacobi, & ſuper primam Epiſtolam S. Joannis.
Ioannis Bodini Andegavenſis Dæmonomania omnino prohibetur, liber vero de Republica, & Methodus ad facilem hiſtoriarum cognitionem, tamdiu prohibita ſint, quouſque ab Auctore expurgata, cum approbatione Magiſtri ſacri Palatii prodierint.

OBSERVATIO.

De Libris Joannis Bodini obſervatione addita regulis indicis.

CVm in appendice ſecundæ claſſis ſub litera I. dicatur (Joannis Bodini Andegavenſis Dæmonomania omnino prohibetur, liber vero de Republica, & Methodus ad facilem hiſtoriarum cognitionem, tamdiu prohibita ſint, quouſque ab auctore expurgata, cum approbatione Magiſtri ſacri Palatii prodierint.) Id quidem per errorem fortaſſe librarii factum creditur: nam liber de Republica ejuſdem Joannis Bodini, primum die XV. Menſis Octobr. M. D. XCII. deinde liber Dæmonomaniæ die primo menſis Septembr. M. D. XCIV. ab eodem Sanctiſſimo Domino noſtro Papa ſimpliciter damnati ſunt, ac proinde uterque damnatus & prohibitus cenſendus eſt.

Ioannis Caſi Sphæra civitatis, hoc eſt, reipublicæ, recte ac pie ſecundum leges adminiſtrandæ ratio. — Donec emendentur.
Ioannis Coraſi liber de univerſa Sacerdotum materia. — Donec emendentur.
Ioannis Druſii opera. — Donec emendentur.
Ioannis Feri opera omnia. — Donec emendentur.
Excipiuntur tamen ejuſdem Feri Annotationes & Commentaria in S. Matthæi & S. Joannis Euangelia, ac in ejuſdem S. Joannis Epiſtolam primam, Romæ recognita & impreſſa.
Ioanni Fiſcherio liber falſo adſcriptus de fiducia & miſericordia Dei.
Ioannis Forſteri Dictionarium Hebraicum.
Ioannis Lalamantii Medici, exterarum fere omnium & præcipuarum gentium anni ratio & cum Romano collatio. — Niſi corrigantur.
Ioannis Mahuſii Aldenarden. Epitome Annotationum Eraſmi in novum Teſtamentum. — Niſi corrigantur.
Ioannis Matthæi Toſcani, Pſalmi Davidis. — Niſi corrigantur.

Joan-

Joannis Nevizani Aſtenſis J. C. Sylva nuptialis, donec emendetur.
Joannis Pauli Donati libellus de reſervatione caſuum.
Joannis Peregrini Petroſellanii, liber convivalium ſermonum.
Joannis Petri de Ferrariis, practica Papienſis, niſi corrigatur.
Joannis de Roc d' Avila, Apologia de Juribus Principalibus defendendis & moderandis juſte.
Joannis Rutheni, tabulæ locorum communium utriuſque Teſtamenti. } Niſi
Joannis Scapulæ, Lexicon Græco-latinum. } corrigantur.
Joannis Schneidevvini, ſuper inſtit. Commentaria, ſeu Annotationes. }
Joannis VVietii Medici libri quinque de præſtigiis dæmonum, Incantationibus & veneficiis.
Julii Cæſaris Scaligeri, commentarii in Theophraſten, & Poemata. } Donec
Joſeph Scaligeri liber de emendatione. } emendentur.
Juliani Tabæotii, de quadruplici Monarchia. }
Julii Velſii Kriſis veræ, Chriſtianæque Philoſophiæ comprobatoris, atque æmuli, quique Antichriſti doctrinam ſequitur, per contentionem, comparationemque deſcriptio.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

Imperatorum & Cæſarum vitæ.
Inſtructio Viſitationis Saxonicæ.
Interpretatio nominum Chaldæorum.
Introductio puerorum.
Julius, Dialogus, alias Aula.

APPENDIX.

Imagines mortis, cum medicina animæ.
Index Bibliorum, impreſſus Coloniæ in ædibus Quentelianis.
Index rerum omnium, quæ in novo ac veteri Teſtamento habentur locupletiſſimus, una cum Hebræorum, Chaldæorum, ac Latinorum nominum interpretatione, &c. Venetiis ad ſignum Spei, 1544.
Index utriuſque Teſtamenti, pæne ſimilis indici Bibliorum Roberti Stephani.
Inſtitutiones Grammaticæ & aliarum artium, niſi repurgentur.
Inſtitutio Principis.
Inſtitutio Religionis Chriſtianæ, impreſſa VVitembergæ, anno 1556.
Conc. Trid. cum Gall.
Inſtructio, qua vitam æternam obtinebimus.
Inſtructio admirabilium antiqua & moderna, ſeu Apologia ficta pro Herodoto, anno 1567.
Judicium & cenſuræ Eccleſiarum piarum, de dogmate, in quibuſdam provinciis Septentrionalibus, contra adorandam Trinitatem.
Juſtitia Britannica.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

K

Kantius.
Knipſtro.
Knopper Dilingius.
Kolbeius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

APPENDIX.

Kalzii liber de ſanitate tuenda.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

APPENDIX.

Kalendaria omnia ab hæreticis confecta, in quibus nomina hæreticorum ponuntur.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

L

Lactantius Ragnonus.
Lambertus de Nigromonte.
Laurentius Czoch.
Laurentius Humphedius Anglus.
Laurentius Tubius, Pomeranus.
Leo Judas.
Leonardus Culman.
Leonardus Fuchſius.
Læonardus Jacobus, Northuſian.
Leonardus Strubin.
Leopoldus Dickius.
Lollardus.
Lucas Loſius.
Lucas Scroteck, ſeu Scroteyſen, Rubeaquenſis.
Lucius Hacteræus, vel Hecterus.
Lucius Piſæus.
Ludovicus ab Eberſthein.
Ludovicus Heſtzer.
Lutherus.
Lyſmannus.

APPENDIX.

Lambertus Danæus.
Laconicus Antiſturmius a Sturmeneck.
Laurentius Godman.
Laurentius Ludovicus, Leoburgenſis.
Laurentius Matthæſius.
Laurentius Ritter.
Laurentius Rhodomanus.
Laurentius Streicherus.
Lelius Sozzinus.
Leo Achrydanus.
Leonardus Coxus.
Leonardus Krenzheim.
Leonardus Pellicanus, Rubeaquenſis.
Leonardus Schveiglinus.
Leonardus Stockeſius.
Leonardus VVarmundus.
Leonardus VVerner.
Lucas Backmeiſterus, Luneburgenſis.
Lucas Mainus.
Lucas Oſiander.
Lucas Steinberger, Moravus.
Ludovicus Berquinus.
Ludovicus Enans.
Ludovicus Helmboldus.
Ludovicus Levatherus, vel Lavaterius.
Ludovicus Rabus.
Ludovicus Villebois.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

Laurentii Vallæ de falſa donatione Conſtantini.
Item de libero arbitrio.
Item de voluptate.
Lelii Capilupi Cento ex Virgilio, non niſi expurgatus legatur.
Lucæ Bertini liber inſcriptus, Oracolo della renovazione della Chieſa.
Luciani Mantuani, annotationes in Commentum D. Joannis Chryſoſtomi in Epiſtolam ad Romanos.
Luciani Samoſatenſis Dialogi, videlicet mors Peregrini & Philopatris.
Ludovici, ſeu Laonici Chalcondylæ Atheniens. de origine & reb. geſtis Turcarum, libri decem, Conrado Clauſerio interprete cum annot.
Ludovici Pultii Poemata, nempe ode, ſonetti, canzoni.

APPENDIX.

Laurentii Vallæ Annotationes in novum Teſtamentum, & liber de perſona contra Boethium, niſi corrigantur.
Laus Matrimonii, & congeſtio bonarum mulierum, ex diverſis hiſtoriis M. Petri Leſvander.
Lelii Capilupi Centones ex Virgilio, Romæ anno 1590. impreſſæ permittuntur.
Levinii Lemnii Medici Zirizei, occulta naturæ miracula. } Donec expurgentur.
Lexicon Simonis Schardii. } Donec expurgentur.
Ludovici Borbonii Principis Condæi litteræ. } Niſi prius repurgentur.
Ludovici Carviali, Dulcorati amarulentiarum Eraſmicæ reſponſionis ad Apologiam ejuſdem Ludovici Carviali. } Niſi prius repurgentur.
Ludovici Caſtelvetrii opera omnia.
Ludovici Imperatoris nomine, liber fictus contra ſacras imagines.
Ludovici Vivel Valentini, Annotationes in S. Auguſtinum, niſi expurgentur.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

Lamentationes Petri, auctore Eſdra.
Lamentatio & querimonia Miſſæ.
Liber inſcriptus, de auctoritate, officio & poteſtate Paſtorum Eccleſiaſticorum.
Liber inſcriptus, Auguſtini & Hieronymi Theologia.
Liber inſcriptus Alcuni importanti Luoghi tradotti fuori dell' Epiſtole Latine di M. Franceſco Petrarca, &c. con tre ſonetti ſuoi, & XVIII. ſtanze del Berni avanti il XX. canto, &c.
Libellus aureus, quod idola, &c.
Liber inſcriptus, Baſilienſis Eccleſiæ, cur Miſſam, &c.
Liber inſcriptus, Bulla Diaboli, &c.
Liber inſcriptus Capo finto.
Liber inſcriptus, de cœna Dominica.
Liber inſcriptus, conſilium de emendanda Eccleſia.
Liber inſcriptus, conſilium Pauli III. datum Imperatori in Belgiis, cum Euſebii Pamphili pia explicatione.
Liber inſcriptus, delle commiſſioni, e facoltà che Papa Giulio III. ha dato a M. Paolo Odeſcalco.
Liber inſcriptus, de diſciplina puerorum recteque formandis eorum ſtudiis & moribus.
Liber inſcriptus, Dottrina veriſſima tolta dal capitolo quarto, a' Romani, per conſolare l' afflitte conſcienze.
Liber inſcriptus, cur Eccleſia quatuor Euangelia acceptavit.
Liber inſcriptus, de emendatione & correctione ſtatus Chriſtiani.
Liber inſcriptus, de genuino Euchariſtiæ nega-

negotii intellectu & uſu ex vetuſtiſſimis orthodoxorum Patrum libris, &c.
Liber inſcriptus, de falſa religione.
Liber inſcriptus, de fatis Monarchiæ Romanæ ſomnium, vaticinium Eſdræ, &c.
Liber inſcriptus, la forma delle preghiere Eccleſiaſtiche con la maniera d'amminiſtrare i Sacramenti, e celebrare il matrimonio.
Liber inſcriptus, de Gratia, & libero ejus velocique curſu.
Libri Hermetis magi ad Ariſtotelem.
Liber inſcriptus, Illuſtriſſimi & potentiſſimi Senatus, populique Angliæ ſententia, de eo concilio, quod Paulus Epiſc. Rom. &c.
Liber inſcriptus, Militantis, &c.
Liber inſcriptus, Nicod. de paſſione Chriſti.
Liber inſcriptus, Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi, ſeu ſpecialis viri Caroli Magni, &c. contra Synodum, quæ in partibus Græciæ, pro adorandis imaginibus ſtolide, ſive arroganter geſta eſt.
Liber inſcriptus, in orationem Dominic. &c.
Liber inſcriptus, in orationem Dominicam ſaluberrimæ, & ſanctiſſimæ meditationes, ex lib. Catholicorum Patrum, &c.
Liber inſcriptus, Lettera de N. ad un Ambaſciatore di Papa Giulio III.
Liber inſcriptus, Pauli IV. Papæ Romani Epiſtola conſolatoria & hortatoria ad ſuos dilectos filios.
Liber inſcriptus, Pontificii oratoris legatio, in conventu Noribergenſi.
Liber inſcriptus, de providentia Dei.
Liber inſcriptus, de ſacerdotio, legibus, & ſacrificiis Papæ, &c.
Liber inſcriptus, delle ſtatue, ed imagini, &c.
Liber inſcriptus, an ſtatui, & dignitati Eccleſiaſticorum magis conducat admittere Synodum Nationalem, piam & liberam, quam decernere bello, &c.
Liber inſcriptus, de vera differentia regiæ poteſtatis & Eccleſiaſticæ.
Liber inſcriptus, de vita juventutis inſtituenda, moribus & ſtudiis corrigendis.
Liber inſcriptus, de unitate Eccleſiaſtica.
Litaniæ Germanorum.
Loci communes; de bonis operibus, & de poteſtate Eccleſiaſtica.
Loca inſignia.
Loci inſigniores.
Loci omnium fere capitum Euangeliorum.
Loci utriuſque Teſtamenti.
Lucta Chriſtiana.
Ludus Pyramidum.

APPENDIX.

LExicum Græcum novum, Genevæ impreſſum.
Libellus A. B. C. tractans rudimenta Religionis.
Liber, qui inſcribitur, acta Concilii Tridentini, anno 1540. celebrati, una cum annotationibus lectu digniſſimis.
Liber Anonymi cujuſdam, de repugnantia doctrinæ Chriſtianæ.
Liber inſcriptus, Annatæ taxationes Eccleſiarum & monaſteriorū per univerſum orbem, ab Hæreticis, adverſus Annatas conſcriptus.
Liber continens articulos reprobatos a facultate Pariſienſi, contra doctrinam S. Thomæ.
Libri duo, de falſa & vera unius Dei Patris, & Filii & Spiritus Sancti cognitione, auctoribus miniſtris Eccleſiarum conſentientium in Sarmatia & Tranſylvania.
Libellus de concordia Eccleſiæ.
Liber de conventu Hagonoen.
Liber inſcriptus, Crux Chriſtiani, cum quibuſdam annotationibus in S. Hilarium.
Libri decem annulorum, quatuor ſpeculorum, imaginum Tobiæ, imaginum Ptolomæi, virginalis clavicula Salomonis.
Liber inſcriptus, Dial. ſacri.
Libri inſcripti, contra Diætam Imperialem Ratisbon.
Libellus inſcriptus, de digna præparatione ad Sacramentum Euchariſtiæ.
Liber inſcriptus, de divinis & Apoſtolicis traditionibus.
Liber inſcriptus Geneſis, cum Catholica expoſitione Eccleſ. id eſt, ex univerſis probatis Theologis, quos Dominus ſuis Eccleſiis dedit, excerpta a quodam verbi Dei miniſtro, diu multumque in Theologia verſato, ſive Bibliotheca expoſitionum Geneſeos, id eſt, expoſitio ex probatis Theologis, quotquot in geneſi aliquid ſcripſerunt, collecta, & in unum corpus ſingulari artificio conflata, &c.
Libellus intitulatus, de Jeſu Chriſto Pontifice Maximo, & Rege fidelium ſummo, Regente in Eccleſia Sanctorum.
Liber qui inſcribitur, Illuſtriſſimi Principis ac D. D. Joannis Friderici ſecundi, Ducis Saxoniæ, &c. ſuo ac fratrum D. Joan. VVilhelmi, & D. Joannis Friderici natu junioris nomine ſolida confutatio, & condemnatio præcipuarum corruptelarum, ſectarum, & errorum hoc tempore ad inſtaurationem, &c.
Liber qui inſcribitur, Interim anno 1598. editus.

Liber qui inſcribitur libellus Apoſtolorum nationis Gallicanæ cum conſtitutione ſacri Conc. Baſileenſis.

Liber continens doctrinam, adminiſtrationem Sacramentorum, ritus Eccleſiaſticos, formam ordinationis conſiſtorii, viſitationis ſcholarum, in ditione Principum & Dominorum D. Joannis Alberti, & Hulderici Fratrum, Ducum, &c. Francofurti, per Petrum Burbachium. 1562.

Liber egregius de unitate Eccleſiæ, cujus Auctor periit in Concilio Conſtantienſi.

Liber de Mediatoris Jeſu Chriſti nominis divinitate & æqualitate, item de reſtauratione Eccleſiæ Cellarii, &c.

Liber inſcriptus de re Metrica.

Liber inſcriptus, Mirabilis liber.

Libellus de non timenda morte, ſine nomine auctoris, aut impreſſoris, aut loci, aut temporis.

Liber inſcriptus, de laudibus Julii 3. Hymnus & ſequentia Miſſæ, quæ dicitur in die corporis Chriſti.

Liber inſcriptus, ordo baptizandi juxta ritum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Venetiis apud Joannem Guariſcum & ſocios, anno 1575. niſi corrigatur.

Liber inſcriptus de officio pii, & publicæ tranquillitatis vere amantis viri, in hoc religionis diſſidio, ſine auctoris nomine, & alius ab eo quem ſub eadem inſcriptione compoſuit Joannes Heſſeltz, Doctor Lovanienſis.

Liber inſcriptus de perſecutione Barbarorum.

Liber inſcriptus, pro libertate Eccleſiæ Gallicanæ adverſus Romanorum aulam defenſio Pariſienſis curiæ Ludovico XI. Gallorum Regi quondam oblata, qui circumfertur cum tractatu Duareni de S. Eccleſiæ miniſteriis ab eo latinus factus.

Liber inſcriptus, de protrahenda vita ultra viginti quinque annos.

Liber Pſalmorum Davidis cum Catholica expoſitione Eccleſiaſtica, impreſſus per Henricum Stephanum, anno 1562.

Liber inſcriptus, quæ regia poteſtas, quo debent auctore ſolemnes Eccleſiæ conventus indici cogique, &c.

Liber inſcriptus de regno, civitate, & domo Dei, ac Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Liber inſcriptus de regno Chriſti, liber primus de regno Chriſti, liber ſecundus.

Liber contra regimen fœminarum.

Liber reſponſionum ad decem rationes.

Liber inſcriptus, & Sermo divinæ majeſtatis voce pronunciatus in monte Syna.

Liber ſimilitudinum, & diſſimilitudinum.

Liber inſcriptus, veterum quorundam brevium Theologorum Elenchus.

Ludi Theutonici rythmice compoſiti, & Gandavi exhibiti, ſuper hac quæſtione, quod ſit homini morienti maximum ſolatium.

AUCTORES PRIMÆ CLASSIS.

M

MArcellus Palingenius, Stellatus.
Marcus Antonius Calvinus.
Marcus Antonius Corvinus.
Marcus Cordelius, Torgenſis.
Marcus Epheſinus.
Marcus Tilemannus, Teshuſius.
Marſilius de Padua.
Martinus Ko, vel Martiniko.
Martinus Borrhahus, Stutgardicu.
Martinus Bucerus.
Martinus Erectbus.
Martinus Lutherus.
Martinus Meglin.
Martinus Oſterminchenus.
Martinus VVolphius.
Martinus Alberus, vel Albertus.
Matthæus Judex.
Matthæus Philargyrus.
Matthæus qui & Aſſartius Schoffert.
Matthæus Zellius Kellius Keiſesbergenſis, vel Keiſſepergen.
Matthæus Zifer.
Matthias Flaccus, Illiricus, vel Flavius.
Maturinus Corderius.
Maximilianus Maurus.
Melanchthon.
Melchior Ambachius.
Melchior Clieng, vel Mlinch.
Melchior Hofmannus.
Memnon Symon.
Menardus Moltherus.
Michael Cellarius.
Michael de Cæſena.
Michael Rothingius.
Michael Schulthæis.
Michael Sellarius.
Michael Servetus.
Michael Toxica.
Milo Convertale, Eboracen.
Morlinus.
Muncerus.
Murnerus.
Munſterus.
Muſculus.
Myconius Oſvaldus.

APPEN-

APPENDIX.

MAgdalena Aymaitus.
Manſon Anglus.
Marcus Andreas Falkenbergerus.
Marcus Beumlerus Tigurinus.
M. Marcus Mennigus.
Martinus Agricola.
Martinus Cruſius.
Martinus Faber.
Martinus Hellingus.
Martinus Hoſman.
Martinus Kemnitius, vel Chemnitius.
Martinus Lochandrus, Gorlicenſis, Sileſius.
Martinus Mollerus.
Martinus Morlin.
Martinus Salbach.
Martinus Schalingius, Farens.
Matthæus Beroaldus.
Matthæus Chemnitius.
Matthæus Colſeburgius.
Matthæus ſeu Matthias Breſſerus.
Matthæus Huttenus.
Matthæus Ludike.
Matthæus Vegel.
Matthæus VVeſſembeccius.
Matthæus Bergius, Brunſvicenſis.
Matthias Eberhart.
Matthias Erbius, aut Erbenus, vel Herbenus.
Matthias Ludecus.
Matthias Ritter.
Matthias Schneider.
Matthias Tinctorius.
Matthias Vehus.
Melchior Biſchoff.
Melchior Neofarius.
Melchior Specker.
Melchior VVildius.
M. Mento.
Metterus Mentrius, *adverſus Balearium Epiſc.*
Metterus Hanmerus.
Michael Aichilerus, vel Eychelerus.
Michael Cælius.
Michael Dilerus.
Michael Hagerus.
Michael Hampelus.
M. Michael Henning, Dreſdenſis.
Michael Hermannus.
Michael Himmel.
Michael Meſtlinus.
Michael Neander Soravienſis.
Michael Rennerus.
Michael Renningerus, Anglus.
Michael Scrinius Dantiſcanus.
Michael Uranus.
Minus Celſus.
Moyſes Pelacherus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

MArci Pagani Carminum liber, cujus titulus eſt, Trionfo Angelico.
Et alter qui dicitur, Sonetti diverſi di Marco Pagano.
Maſſutii Salernitani, Novellæ.
Merlini Angli liber obſcurarum prædictionum.

APPENDIX.

MAccaronicorum Opus, Merlini Coccai, Poetæ Mantuani, niſi repurgatum fuerit.
Mahometis Saracenorum Principis, & ejuſdem ſucceſſorum vitæ.
Item Alcoran cum præfatione Martini Lutheri.
Martini Eiſengrenii tractatus Apologeticus, de certitudine gratiæ, pro Canone 3. ſeſſ. 6. Concilii Trident.
Martini Martinez, Cantapretenſis, Hypotypoſen liber, niſi fuerit ex impreſſis ab anno 1582.
Melchior Klingius, in præcipuos ſecundi libri Decretalium Tit. & in Inſtitutiones Juris Civilis.
Michaelis Caranzæ, annotatio marginalis ad D. Ildefonſum.

Auctorum incerti nominis Libri prohibiti.

MAniera di tenere ad inſegnare i figliuoli Criſtiani.
Margarita Theologica.
Matrimonio delli Padri, e delle Monache.
Medicina animæ.
Meditationes in Orationem Dominicam.
Meditationes, & precationes piæ, admodum utiles & neceſſariæ, pro formandis, cum conſcientiis, tum moribus electorum.
Metraphraſes Epiſtolarum S. Pauli, ad communem Eccleſiarum Concordiam.
Methodi ſacræ Scripturæ tomi duo.
Methodus in præcipuos Scripturæ divinæ locos.
Microſynodus Noribergenſis.
Miniſtrorum verbi Argentinenſium admonitio ad miniſtros Helveticos.
Modo di tenere nell'inſegnare, e nel predicare al principio della religione Criſtiana.
Modo, e via breve di conſolare quelli, che ſtanno in pericolo di morte.

Mo-

Modus ſolemnis, & authenticus ad inquirendum.

APPENDIX.

MArgarita paſtorum.
Medicina animæ pro ſanis ſimul & ægrotis inſtante morte.
Medicina animæ, adjunctis imaginibus mortis.
Medicina animæ, tam his qui firma, quam adverſa corporis valetudine præditi ſunt, in mortis agone, & extremis his periculoſiſſimis temporibus maxime neceſſaria.
Meditationes ſanctorum Patrum, quibus Dominicæ paſſionis myſterium explicatur.
Methodica juris utriuſque traditio.
Mirabilis liber.
Miſſa Euangelica.
Miſſa Latina, quæ olim ante Romanam circiter annum 700. erat.
Modus confitendi, & modus orandi, prout impreſſit Doletus.
Modus orandi, & confitendi.
Monumenta ſanctorum Patrum Orthodoxographa, hoc eſt, Theologiæ ſacroſanctæ, ac ſincerioris fidei doctores numero circiter octoginta quinque Eccleſiæ lumina, auctores partim Græci, partim Latini, Baſilææ 1569. niſi emendentur.
Multi integri loci ſacræ doctrinæ, veteris & novi Teſtamenti ex Hebræa & Græca lingua in Latinum & Germanum ſermonem translati.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

N

NIcolaus Amſdorffius.
Nicolaus Balingius.
Nicolaus Borbonius, Vandoperanus.
Nicolaus Brilling.
Nicolaus de Calabria.
Nicolaus Gallaſius.
Nicolaus Galecus.
Nicolaus Gallus.
Nicolaus Gerbellius.
Nicolaus Herforde Anglus.
Nicolaus Krompaco.
Nicolaus Machiavellus.
Nicolaus de Pelhtzimouvv.
Nicolaus Quodus.
Nicolaus Radivil, Palatinus VVilnenſis.
Nicolaus Ridlæus.
Nicolaus Seubelius.
Nicolaus Selnecerus, vel Selneckerus.
Nicolaus Storckius.
Nicolaus Udall Anglus.

APPENDIX.

NAtalis Tornettus.
Nathan Cythræus.
Nathanael Neſchkius, id eſt, Theodorus Beza.
Nicolaus Bloccius, Ludimagiſter Leydenſis.
Nicolaus Bucerus, Brugenſis.
Nicolaus Cancerinus.
Nicolaus Coelranius.
Nicolaus Collado.
Nicolaus Eibenius.
Nicolaus Florus.
Nicolaus Grimoaldus.
Nicolaus Hemmingius, vel Keningius.
Nicolaus Lagenteuffel.
Nicolaus Lefferus.
Nicolaus Opton.
Nicolaus Rudingerus.
Nicolaus Schmidius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

NIcolai Clemangis, opera illa tantummodo permitti poterunt, quæ juxtæ cenſuras Patrum deputatorum emendata excudentur.
Nicolai Franci carmina, contra Petrum Aretinum.
Nicolai Rodingi, exhortatio ad Germaniam.
Item prædicationes carminice conſcriptæ.
Nicolai VVinmunni Colimbeſes, ſive de arte natandi Dialogus.

APPENDIX.

NAtalis Bedæ, liber confeſſionis.
Nilus Theſſalonicenſis, contra PP. alias Illirico ſuppoſitus.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

NOmenclator inſignium ſcriptorum.
Notariæ artis Opera omnia.
Notæ veræ Eccleſiæ.

APPENDIX.

NArratio eorum, quæ contigerunt in patria inferiori, anno 1560.
Necromantiæ Opera, & ſcripta omnia.
Novæ gloſſæ ordinariæ, donec meliora Dominus, &c. ſive in Euangelium ſecundum

dum Matthæum, Marcum, & Lucam Commentarii, ubicumque impreſſi fuerint.

Novæ precationes, ex optimis quibuſque ſcriptis, præcipuorum noſtri ſæculi Theologorum.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

O

OEcolampadius Joannes.
Ortholphus Marolt. Francus.
Oſiander Andreas.
Oſvvaldus Myconius.
Otho Brunsfelſius.
Otho Cerberus Papergenſ.
Otho Henricus.
Otho Vinetius.
Otho VVerdmillerius.
Othonellus Vidaphii.

APPENDIX.

OSiander Lucas.
Oſvvaldus Betus.
Otho Griphius, Guatinus Catrus.
Otho VViſſenburgius, Limburgenſis.
Otho Zander.
Ovenus Guntherus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

OGetii Dani Fabulæ & in Ovidii Metamorphoſeos libros commentaria, ſive enarrationes allegoricæ, vel tropologicæ.

APPENDIX.

OLimpiæ Fulviæ Moratæ, Dialogi, Epiſtolæ & Carmina.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

OEconomia Chriſtiana.
Onus Eccleſiæ.
Opera divina della Vita Criſtiana.
Orandi modus.
Orationes Dominicales Gryphii.
Oratio pro Julio II. Ligure, a quodam bene docto & Chriſtiano perſcripta, liber ſic inſcriptus.

APPENDIX.

OPtima ratio componendæ religionis, quæ ſit.
Opus magni lapidis, per Lucidarium.
Oratio Dominica, cum aliis quibuſdam precatiunculis Græce cum Latina verſione, e regione poſita, quibus adjunctum eſt Alphabetum Græcum.
Oratio Eccleſiarum Germaniæ, ac Belgii ſub, &c. 1566.
Orationes Funebres, & Epicedias, per Tomos diſtinctum Opus.
Orationes Funebres de hæreticis habitæ certis Tomis impreſſæ.
Ordo Eccleſiaſticus, circa doctrinam, Sacramenta, & Cæremonias, in ducatu Illuſtriſſimi Ducis Bavariæ Friderici obſervandus.
Orthodoxographia Theologiæ ſacroſanctæ, & ſincerioris fidei Doctores, &c. donec expurgentur.
Oſiandriſmus ſive acta Norimbergæ.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

P

PAcimontanus Balthaſar.
Paulus Commodus Britannus.
Paulus Conſtantinus Phrygio.
Paulus Daſypodius.
Paulus Ebetus.
Paulus ab Eizen.
Paulus Fagius.
Paulus Ritius Iſraelita.
Paulus Schalikius.
Pellicanus Conradus.
Petrus Abailardus.
Petrus Arropæus.
Petrus Brubachius.
Petrus Cholinus.
Petrus Dreſdenſis.
Petrus Ferrarien.
Petrus Joan. de Villa Serciatum.
Petrus Martyr, Vermilius.
Petrus Martyr, Verunghus.
Petrus Meſnen.
Petrus Molinæus.
Petrus Oſerius.
Petrus Paulus Vergerius.
Petrus Payne, Anglus.
Petrus Sebivilla.
Petrus Similerus.
Petrus Trimorsheim.
Petrus VValdus.
Petrus VViretus.
Philippus Melanchthon.
Philolethes.
Philotheus Irenæus, Eupolitanus.
Pomeranus.

APPENDIX.

PAlatinus Kednadod.
Parcerus Pſeudo-Archiepiſcopus Cantuarienſis.
Patricius Cœburnus.
Paulus Crellius.
Paulus Dolſcius.
Paulus Florenius.
Paulus Joan. Alciatus.
Paulus Keinerius.
Petrus Berexaſius.
Petrus Boſſinus.
Petrus Boquinus.
Petrus Caſſiodorus.
Petrus Clarke.
Petrus Dathenus.
Petrus Dilletus.
Petrus Dogninus.
Petrus Gedultig, ſeu patiens.
Petrus Glaſſer.
Petrus Hafritius.
Petrus Palladius.
Petrus Pareshul.
Petrus Paulus, Nochteſterus.
Petrus Ramus.
Petrus Rainanus.
Petrus Statforius.
Petrus Trevver.
Petrus VVaremborch, ab Altenkirchen.
Petrus VVartes, vel Vattes.
Petrus VVirth.
Philippus Delbrunerus.
Philippus Dirixſon, *qui ſuos Anabaptiſmi fœtus ſcribit literis P. D.*
Philippus Felſinius.
Philippus Gerarde.
Philippus Neilbrunerus.
Philippus Keyſer.
Philippus Lonicerus.
Philippus Marbachius.
Philippus de Marnix, *Dominus de S. Aldegunda.*
Philippus Merzilius.
Philippus Morneus.
Philippus Nicol.
Philippus Ruſticus.
Philippus VVagnerus.
Pinkintonius pſeudo-Epiſcopus Dunilmenſis.
Primus Tuberus Coriolanus.
Procopius Lupacius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

PAuli Dolcii pſalterium græco carmine verſum, cum præfatione.
Philippi Melanchthonis.
Petri Aretini Opera omnia.
Petri Legnæi parabolæ.
Petri Moſellani Protegenſis Pœdalogia in puerorum uſum conſcripta.
Petri de Virea peregrinatio Hieruſalem.
Philippi Carti Liber adverſus Henricum Brunſvicenſem.
Poggi Florentini, Facetiæ.
Polydori Virgilii, de inventoribus rerum liber, qui ab hæreticis auctus, & depravatus eſt.
Pompeii Barbæ, liber de ſecretis Naturæ.

APPENDIX.

PAnoplia omnium illiberalium, Mechanicarum, aut Sedentriarum artium cum imaginibus auctore Hartman Scoppero, Novoforenſi, Norico, Franckfurti ad Mœnum 1568. donec expurgetur.
Papyrii Maſſonii libri ſex, de vitis Epiſcoporum Urbis Romæ, niſi fuerint ex correctis ab auctore, cum approbatione Magiſtri ſacri Palatii.
Paraphraſis Cornel. Chaldaica, in ſacra Biblia.
Pauli Diaconi hiſtoria impreſſa Baſileæ 1569. niſi deleatur epiſtola, quæ habetur in ejus principio, quæ eſt non probati auctoris.
Petri de Abbano, Opera Geomantiæ, & ejuſdem de omni genere divinitatis Opera.
Petri Fernandez de Villegas, Archidiaconi Burgenſis Floſculus Sanctorum.
Petri Guntheri, Rhetorica, niſi expurgetur.
Petrus Pomponarius, de Incantationibus.
Petri Romani, circulus Divinitatis.
Petri de Vineis, Querimonia Friderici ſecundi Imperatoris.
Polydori Virgilii de inventoribus rerum liber Romæ juſſu Gregor. XIII. 1576. expurgatus & excuſus permittitur.
Poſtillæ Draconitis, per annum.
Practica Muſica Hermanni Finchii.
Præfatio Jacobi Hartelii, in quinquaginta Comicorum ſententias Græcolatinas.
Pſalmi aliquot Davidici, per Henricum Stephanum, & quoſdam alios, Græco carmine traducti.
Pſalterium Hebraicum, Græcum, Latinum, cum annotationibus, impreſſum per Sebaſtianum Munſterum.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

PAralipomena rerum memorabilium.
Paſquillus Fagius.

Paſquil-

Paſquillus Germanicus.
Paſquilli omnes, ex verbis ſacræ Scripturæ confecti.
Paſquilli omnes, omneſque conſcriptiones, quibus Deo aut Sanctis aut Sacramentis, aut Catholicæ Eccleſiæ, & ejus cultui, aut Apoſtolicæ Sedi, quomodocumque detrahitur.
Paſquillus proſcriptus a Tridentino Concil.
Paſquillus Semipoeta.
Paſquillorum Tomi duo.
Paſquini, & Marphorii Hymn. in Paulum, 3.
Paſſio Martini Luth. ſecundum Maccellum.
Phalariſmus.
Phraſes ſacræ Scripturæ, quamdiu expurgatæ non fuerint, atque ab inquiſitoribus Generalibus recognitæ.
Piæ & Chriſtianæ Epiſtolæ cujuſdam ſervi Jeſu Chriſti, de fide, operibus & charitate.
Precationum aliquot, & piarum meditationum Enchiridion.
Precationes Biblicæ.
Precationes Chriſtianæ, ad imitationem pſalmorum.
Prædicationes Dominicæ Griphii.
Precationes pſalmorum, per Joannem Homburgium latinitati donatæ.
Precedenze all'Apologia della Confeſſione Vittebergenſe.
Proceſſus Conſiſtorialis martyrii Joannis Huſs.
Pſalterium translationis veteris, cum nova præfatione Martini Lutheri.

APPENDIX.

PAralipomenon omnium rerum memorabilium, a Friderico ſecundo uſque ad Carolum V. Hiſtoriæ Abbatis Uſpengenſis, per quemdam ſtudioſum annexum.
Paſquilli extatici, ſeu nuper e cœlo reverſi, de rebus partim ſuperis, partim inter homines in Chriſtiana religione, paſſim hodie controverſis, cum Marphorio colloquium.
Paſquilli manuſcripti, in quibus Deo aut ſanctis, aut ſacramentis, aut Catholicæ Eccleſiæ, & ejus cultui, aut Apoſtolicæ Sedi, quomodocumque detrahatur.
Philoſophia Amoris.
Phraſes Hebraicæ, quæ in veteri Teſtamento habentur.
Pium conſilium, ſuper Papæ Sfondrati, dicti Greg. XIV. Monitorialibus, ut vocant, Bullis, &c. a Tuſſano Berchero, Lingonienſi, e Gallico ſermone in Latinum converſum.
Poemata varia Doctorum, niſi corrigantur.
Poſtillæ Majores.
Praxis, & Taxa officinæ pœnitentiariæ Papæ, ab hæreticis depravata.
Priapeja, quæ una cum Virgilio circumferri ſolet.
Protocollum, hoc eſt, acta colloquii inter Palatinos, & VVittembergicos Theologos.
Pſalmi Davidis carmine impreſſi Lovanii.
Pſalterium Davidis, ex Hebraico in Germanicum, & Latinum ſermonem fideliter translatum.
Pyromantiæ libri, & ſcripta omnia.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

Q

APPENDIX.

QUirinus Beuterus Monsbocenſis.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

APPENDIX.

QUerimonia Friderici II. Imperatoris auctore Petro de Vineis, Cancellario ejuſdem Friderici.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

APPENDIX.

QUerela de Pontificis inſidiis per Germaniam.
Quinque librorum Moyſis brevis ac perſpicua explicatio.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

R

RAphael Muſæus.
Rapſodus.
Raydenus.
Raymundus Neophytus.
Rabeleſius.
Rhegius Urbanus.
Rheinhardus Lorichius Hadamarius.
Rhellicanus Tigurinus.
Ricardus Moriſon, Anglus.
Ricardus Sanſon.
Ricardus Tavernon.

Ricar-

Ricardus Trachius, de Todygniun.
Ricardus VVich.
Robertus Anglus.
Robertus Bannes.
Robertus Baus.
Robertus a Moshaim.
Robertus Stephanus.
Rod Najal.
Rodolphus Gualterus, Tigurinus.

APPENDIX.

Reinerus Reineccius, Steinchemus.
Reinholdus Marcanus VVeſtphalus.
Richardus Coxus.
Richardus Feſuno.
Richardus VVyle.
Robenſonis Bangarenſis.
Robertus Clovvleyus.
Robertus Hornus.
Robertus Recordus.
Robertus VVakefelde.
Robertus VVarſonus.
Robertus Hoſpinianus.
Rodulphus Lemanus.
Rodulphus Lodolff.
Rodulphus Snellius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

Raymundi de Sabaude prologus in Theologiam naturalem.

APPENDIX.

Ricardi Dinothi, de rebus, & factis memorabilibus, loci communes hiſtorici. } Donec corrigantur.
Et ejuſdem adverſaria Hiſtorica. }
Roſſenſi falſo adſcriptus, liber de fiducia, & miſericordia Dei.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

Ratio brevis ſacrarum tractandarum concionum.
Ratio cur, qui confeſſionem Auguſtanam profitentur, &c.
Ratio, & Methodus conſolandi periculoſe decumbentes.
Receptatio omnium figurarum ſacræ Scripturæ.
Reformatio Eccleſiæ Colonienſis.
Regis & Senatus Anglici ſententia, de Concilio quod Paulus Epiſcopus Romanus, Mantuæ futurum ſimulavit.
Reſtitutionum doctrinæ, & vitæ Chriſtianæ liber, per Monaſterienſes Anabaptiſtas editus.

APPENDIX.

Ratio & forma publice orandi Deum, atque adminiſtrandi Sacramenta in Anglorum Eccleſia, quæ Genevæ colligitur.
Recantatio de inferno.
Rerum in Gallia ob religionem geſtarum libri tres.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

S

Sapidus Poeta.
Scaplerus.
Schneppius, vel Scekius.
Sebaldus Haurentinus.
Sebaldus Heyden.
Sebaſtianus Caſtalion.
Sebaſtianus Francus.
Sebaſtianus Froſchelius.
Sebaſtianus Lepuſculus.
Sebaſtianus Meyer.
Sebaſtianus Munſterus.
Servatius Hiſpanus.
Simon Grinæus.
Simon Heſſus.
Simon Huſæus.
Simon Salizetus.
Stephanus Doletus.
Svvenckfeldius.

APPENDIX.

Sadellus Antonius.
Samuel Fiſcher.
Samuel Hebelus.
Samuel Nevveuſer.
Samuel Radſpinner.
Sandes VVigormienſis, Pſeudo-Epiſcopus.
Scamlerus Petroburgenſis, Pſeudo-Epiſcopus.
Sebaſtianus Figulus.
Sebaſtianus Henricpetri.
Sebaſtianus Lupulus.
Sebaſtianus Sperher.
Sebaſtianus Spradler.
Siegfridus Saccus.
Sigiſmundus Suevus.
Simon Gedicæus.
Simon Meyer.
Simon Pauli, vel Paulus Suerinenſis.
Simon Siderus.
Simon Simonius.
Simon Sneiderus.
Stanilaus Sarnicius.

Ste-

Stephanus Gerlachius.
Stephanus de Marleſcot.
Stephanus Reich.
Stephanus Szegedinus.
Stephanus VVacker.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

SIgeberti liber, contra Papam Gregorium, & contra Epiſtolam Paſchalis Papæ.
Seraphini Firmani Apologia, pro Baptiſta de Crema.
Seraphini VVinctonienſis Epiſcopi liber de vera obedientia.

APPENDIX.

SIlva nuptialis Joannis Nevezani Aſtenſis, donec repurgata fuerit.
Stephani Lindii Epiſtola de Magiſtratu & Miſſa.
Suidæ hiſtoria, nuper Baſileæ impreſſa, quamdiu annotationes marginales, & indices emendentur.

Auctorum incertorum Libri prohibiti.

SCholia in epiſtolam Pauli III. Pont. Max. Scripta quædam Papæ & Monacharum de Concilio Tridentino, &c.
Sententiæ pueriles.
Sermones Convivales.
Sermones de providentia Dei.
Similitudinum & diſſimilitudinum liber.
Simplex & ſuccinctus orandi modus.
Simpliciſſima & breviſſima Cathechiſmi Expoſitio.
Simulacri, Iſtorie e Figure della Morte.
Somnium & Vaticinium Eſdræ, de fatis Monarchiæ Romanæ.
Speculum cæcorum, ad cognitionem Euangelicæ veritatis.
Suermenica doctrina.
Summa totius Scripturæ.
Summa in Smaragdum, ſuper Euangelia & Epiſtolas totius anni tam ſeparatim, quam una cum ipſo auctore impreſſa.
Supplicatio quorumdam apud Helvetios Euangeliſtarum, ad Epiſcopum Conſtantienſem.
Supplice aſſertazione di novo mandata all' Invittiſſimo Ceſare Carlo Quinto.
Supputatio annorum mundi.
Syncrama clariſſimorum virorum, qui Halæ convenerunt ſuper verbis in Cœna Domini.
Synodus Marpurgenſis.

APPENDIX.

SAnctæ Inquiſitionis Hiſpanicæ artes.
Sanctorum Patrum meditationes, quibus Dominicæ paſſionis myſterium explicatur, atque hiſtoria de paſſione Chriſti expenditur.
Scholæ Chriſtianæ libri duo.
Scripta eruditorum virorum, de Cœna Domini.
Scriptorum publice propoſitorum a Profeſſoribus in Academia VVittembergenſi.
Sententiæ ſanctorum Patrum de Cœna Domini.
Sermo divinæ Majeſtatis voce pronunciatus, in monte Sina.
Signa ſacra, & origo Miſſæ.
Solida refutatio compilationis Zuinglianæ & Calvinianæ per Theologos VVittembergicos.
Somnium Viridarii, alias diſputatio inter Clericum & Militem.
Speculum juſtitiæ.
Speculum vitæ aulicæ, &c. ſub titulo: Poetici Libri.
Spiritus ſancti figuræ, aut typi, originale peccatum depingentes.
Statera prudentum.
Stratagemata Sathanæ.
Summa purioris doctrinæ, per Mansfeldenſes ad Gallicam Eccleſiam miſſa, &c.
Synodus ſanctorum Patrum, convocata ad cognoſcendam & dijudicandam controverſiam, multos jam annos Eccleſiam Chriſti graviſſime exercentem, de majeſtate corporis Chriſti.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

T

THeobaldus Gerarchius Bellicanus.
Theodorus Bibliander.
Thomas Blauterus.
Thomas Grammerus.
Thomas ab Hoſen.
Thomas Muncerus.
Thomas Neogeorgius.
Thomas Platterus.
Thomas Venatorius.
Thomas VVolphus.
Titelmannus Heshauſius.
Timotheus Neocorus.

APPENDIX.

THalmannus Benedictus.
Theodoricus Schneppius.
Theodorus Beza, Vezelius.
Theodorus Neogeorgius.
Theodorus Sneppius.
Theodorus Zvvingerus.
Theophilus Baldanus.
Theophilus Freurelius.
Theophraſtus Paracelſus.
Tobias Brunon.
Thomas Beconus.
Thomas Gartvvrigthus.
Thomas Copperus.
Thomas Corbeau.
Thomas Dranta.
Thomas Eraſtus.
Thomas Gottisfordus.
Thomas Gybſonus.
Thomas Levetus.
Thomas Paynell.
Thomas Schelbachius, vel Selbachius.
Thomas Schvvinnetton.
Thomas Tanholtzner.
Thomas VViſonus.
Thomas VViſtadius.
Timotheus Kirchnerus.
Triſtamus Revellus.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

TArgum, hoc eſt, Paraphraſis Cornelii Chaldaica, in ſacra Biblia, interprete Paulo Fagio.
Theatrum vitæ humanæ, primum a Conrado Lycoſtene Rubeaquenſi inchoatum, deinde a Theodoro Zvvingero abſolutum cujuſcumque ſit impreſſionis, niſi corrigatur.
Theodorici Nemienſis, vel a Niemen Hiſtoria de ſchiſmate.
Theſaurus Linguæ Græcæ, Henrici Stephani.
Theſaurus Linguæ Hebraicæ Sancti Pagnini, auctus opera Joannis Mercerii, & Antonii Cevellarii. } Donec expurgentur.
Thomæ Eliſii, Clypeus piorum Catholicorum. } Donec expurgentur.
Thomæ Phreigii opera omnia.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

THalmud Hebræorum, ejuſque gloſſæ, Annotationes, interpretationes, & expoſitiones omnes; ſi tamen prodierint ſine nomine Thalmud, & ſine injuriis, & calumniis in religionem Chriſtianam, tolerabuntur.
Themata 114. Baſileæ diſputata.
Tractatus ad omnes in Chriſtianam libertatem malevolos.
Tractatus de reditibus, & Decimis.
Tractatus de vera & pura Eccleſia, ſancto Athanaſio falsò adſcriptus.
Tragœdia de libero arbitrio.
Trattato del benefizio di Criſto.
Threni Hieremiæ Myſticati.
Trigamus.
Trilogium pro Catechiſtis.
Troporum Theologicorum, &c.
Turicella.

APPENDIX.

TAbulæ duæ, quarum prima eſt ſumma totius ſcripturæ veteris & novi Teſtamenti: altera vero, de decem præceptis.
Theologorum VVittembergenſium vera & ſolida refutatio duorum libellorum Jeſuitarum.
Threnodia Eccleſiæ Catholicæ, ad Chriſtum ſponſum ſuum.
Triumphi Romanorum, & Jeſu Chriſti in cœlum aſcendentis collatio.
Turco-Græciæ libri octo, Baſileæ impreſſi 1584. donec corrigantur.
Turingicorum exulum reſponſio.
Totius Belgicæ urbium, Abbatiarum, collegiorum diviſio ad opprimendum per novos Epiſcopos Euangelium, &c. ſine nomine auctoris, cenſuræ, impreſſoris, & loci.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

V

VAdianus Joachimus.
Valerius Anſelmus Reid.
Valerius Philarcus.
Varemundus Lutholdus.
Velcurio.
Vergerius.
Victor de Bordeaux, vel de Bordeus.
Victorinus Strigelius.
Vincentius Orſopæus.
Viretus Petrus.
Vitilingius, ſive Brentius.
Vitus Theodorus.
Vitus VViſemius.
Ulricus Studerius.
Ulricus Velenus, Minhonienſis.

Ulri-

Ulricus de Vitem.
Urbanus Rhegius.
VVendelinus ab Helbach.
VVenzeslaus Linck.
VVeſelus, ſive Baſilius Grœningenſis.
VVeſtphalus Joachimus.
VVigandus Grosher.
VVilhelmus Heſenus.
VVilhelmus Radenſis.
VVolphangus Fabritius, Capite.
VVolphangus Mater.
VVolphangus Meuſel.
VVolphangus Muſculus.
VVolphangus Ruez.
VVolphangus Rupertus.
VVolphangus VValderus.
VVolphangus VViſſemburgenſis.

APPENDIX.

VAlentinus Erythræus.
Valentinus Fracedorſius.
Valentinus Greſierus.
Valentinus Heiland.
Valentinus Heſenerus.
Valentinus Merckel.
Valentinus Schahetius.
Valentinus Schmidlerus.
Valentinus Trocedorffius.
Valentinus Vannius, Malburgenſ.
Valentinus VVinchemius.
Valerius Fildlerus.
Verus Gratianus.
Veteranus Pinſerus.
Vincentius Grunther.
Vinitor.
Vitus Breſchvvertibach.
Vitus Mollerus.
Uldaricus Ruppinenſis.
Ulricus Zvvinglius.
Volradus Comes Mansfeldenſis.
VVilhelmus Bidembachius.
VVilhelmus Clebitius.
VVilhelmus Nolderus.
VVilhelmus Sarcerius.
VVilhelmus Fiſcherus.
VVolphangus Amling.
VVolphangus Ammonius.
VVolphangus Ampelandæus.
VVolphangus Audingus.
VVolphangus Bisbachius.
VVolphangus Camlingus.
VVolphangus Finkelhaus.
VVolphangus Maler.
VVolphangus Martius.
VVolphangus Ocheſius.
VVolphangus Peiſterus.
VVolphangus Prisbachius.
VVolphius.

Certorum Auctorum Libri prohibiti.

VIti Merbachii Antiparadoxa.
Item Commentaria in Pythagoræ & Phocylidis poemata.
Item Hiſtoria de ſacerdotio Chriſti.

APPENDIX.

VAlentini Forſterii de ſucceſſoribus ab inteſtato, donec expurgetur.
Verani Modeſtini Pacimontani, de Officio Pii viri tractatus.
Vincentii Ciconiæ Veronenſis, Enarrationes in Pſalmos, niſi corrigantur.
Uldarici ad Papam Nicolaum Epiſtola.
Uldarici Zaſii opera omnia, donec corrigantur.

Incertorum Auctorum Libri prohibiti.

VAldenſium confeſſio & Apologia fidei, ad Uladislaum Regem Ungariæ.
Varia doctorum, piorumque virorum, de corrupto Eccleſiæ ſtatu poemata.
Viridarii ſomnium, de poteſtate Papæ & principum ſæcularium.
Viſitatio Saxonica.
Vita & geſta Hildebrandi.
Vitæ Patrum cum Præfatione Martini Lutheri.
Vitæ Pont. Rom. VVittembergiæ impreſſæ.
Un breve modo, qual deve tener ciaſcun padre.
Unio diſſidentium tripartita.
Univerſitatis VVittembergenſis ſeria actio, apud Principem Fridericum.

APPENDIX.

VIta juventutis, cum Annotationibus, ſeu Additionibus Philippi Melanchthonis.
VVittembergica acta Synodalia, a quodam collecta & per VVittembergicos Theologos probata, contra Illyricanos.
VVormatienſes Articuli.
Urſulæ Munſterbergenſis Duciſſæ defenſio, quare vitam monaſticam deſeruerit.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

X

XYstus Betulejus Auguſtanus.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

Y

YOuellus, vel Ivellius, Anglus.

AVCTORES PRIMÆ CLASSIS.

Z

ZEllius Keiſerſpergenſis.
Zvvinglius.

APPENDIX.

ZAcharias Hoſmarius.
Zacharias Prætorius.
Zacharias Schilterus.
Zacharias Urſinus, Heidelbergenſis.

REVOCATIO

QUARUMCUMQUE LICENTIARUM Legendi, & habendi quomodolibet libros prohibitos quibuſcumque perſonis ab omnibus etiam Romanis Pontificibus conceſſarum.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad futuram rei memoriam.

APOSTOLATUS Officium Nobis, nullo licet meritorum ſuffragio, divina providentia commiſſum poſtulat, ut ad ea vigilantiæ noſtræ partes propenſius intendamus, per quæ religio Catholica, ubi divina gratia illæſa viget, conſervetur, & ubi reſtitutione indiget, reſtituatur. Quapropter cum librorum prohibitorum lectio magno eſſe ſinceræ fidei cultoribus detrimento noſcatur, & ſicut accepimus, licentiæ libros hujuſmodi legendi nimis excreverint; Nos, ut huic malo mature occurratur, & in poſterum quam cautiſſime licentiæ hujuſmodi concedantur, quantum cum Domino poſſumus, providere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & ſingulas licentias legendi, & habendi libros quoſcumque ob hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem, vel alias quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis cujuſcumque gradus, & conditionis exiſtentibus, etiam per literas Apoſtolicas ad tempus, ſeu ad vitam, & aliter quomodocumque & ex quacumque cauſa, tam per litteras in forma Brevis, quam aliter quomodocumque a Nobis, ſeu prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſeu ab habentibus a Nobis, vel ab eis facultatem, &

au-

auctoritatem conceſſas, earum tenorem præſentibus pro expreſſis habentes, tenore præſentium revocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro revocatis, caſſatis, & annullatis haberi, nullique in poſterum ſuffragari. Quinimo libros per licentias hujuſmodi permiſſos legentes aut habentes pœnas in ſacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Indicibus Librorum prohibitorum contentas incurrere volumus, & declaramus. Decernentes, ut præſentes litteræ, poſtquam in valvis Baſilicarum Sancti Joannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolorum de Urbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, infra duos menſes ex tunc proximos, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arctent, & afficiant, perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, quodque dictis duobus menſibus durantibus, ii, qui libros prohibitos hujuſmodi habuerint, eos ad Epiſcopum, ſeu Inquiſitorem, qui illos quantocitius comburere debeat, deferre, quique aliquos ſimiles libros prohibitos habere ſciverint, eos denuntiare teneantur, neque de cætero ſimiles licentiæ, niſi a Congregatione Sancti officii, quæ ſingulis hebdomadis coram Nobis haberi ſolet, concedantur, ac quod earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die XXX. Decembris M. D. C. XXII. Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Anno a Nativitate D. N. JESU CHRISTI milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo tertio, Indictione ſexta, die vero ſecunda menſis Januarii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorii divina providentia Papæ XV. Anno ejus ſecundo, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ fuerunt ad valvas Baſilicarum Sancti Joannis Lateranenſis & Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Brandimartem Latinum Apoſtolicum Curſorem.

Octavius Spada, Mag. Curſ.

THEOLOGIA ERRONEA,

IDEST

PROPOSITIONES

Sub diverſis SUMMIS PONTIFICIBUS Damnatæ,

Juxta ordinem Tractatuum Theologicorum diſpoſitæ, ita, ut ad cautelam & pro faciliore uſu, circa quamvis Materiam ſtatim occurrat, quid damnatum.

SUMMI PONTIFICES,

Sub quibus adjunctæ Propoſitiones ſunt damnatæ, uti & numerus Propoſitionum.

Summi Pontifices.	*Propoſitiones.*
PIUS V. & Gregorius XIII. Anno 1579. 29. Januarii. Et Urbanus VIII. in Bulla Eminenti, Anno 1641. damnarunt propoſitiones, vulgo Bajanas.	79
Paulus V. damnavit Anno 1605. 14. Junii de Pœnitentia.	1
Innocentius X. & Alexander VII. damnarunt quinque Propoſitiones, vulgo Janſenianas.	5
Idem Alexander VII. anno 1659. 30. Januarii damnavit	6
Idem anno 1665. 24. Septembr. & anno 1666. 8. Martii damnavit	45
Innocentius XI. anno 1679. 2. Martii damnavit	65
Idem anno 1679. 23. Novembr.	2
Idem anno 1682. 18. Nov. de Pœnitentia.	1
Idem anno 1687. 28. Aug. damnavit Propoſitiones, vulgo Molinianas 68. quæ tamen hic ſunt omiſſæ, tum quia valde ſunt abſurdæ, tum quia magis ad aſceticam quam Theologicam materiam ſpectant.	
Alexander VIII. anno 1690. 24. Auguſti damnavit	2
Idem anno 1690. 7. Decembr.	31
Itaque Propoſitiones damnatæ, de quibus, hic ſunt.	237

Propoſitiones Lutheri & aliorum hæreticorum, quamvis damnatæ, hic ſunt omiſſæ, quia ex principiis Fidei & Concilio Tridentino facile dignoſcuntur.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Circa materiam, quam Theologi tractant cum D. Thoma, in Prima Parte.

TRACTATUS I.

DE DEO.

DEI Patris Simulacrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare. *Alexander VIII. 1690. 7. Decembr. Propoſitio vigeſimaquinta.*

DEUS donat nobis omnipotentiam ſuam, ut ea utamur, ſicut aliquis alteri donat villam vel librum. *Innocentius XI. 23. Novembr. 1679.*

DEUS

DEUS ſubjicit nobis ſuam omnipotentiam. *Innoc. XI. 23. Novembr.*

TRACTATUS II.

De Creatione hominis.

ABſurda eſt eorum ſententia, qui dicunt hominem ab initio dono quodam ſupernaturali & gratuito ſupra conditionem naturæ fuiſſe exaltatum, ut Fide, Spe, & Charitate Deum ſupernaturaliter coleret. 23. *Baj.*

A vanis & otioſis hominibus ſecundum inſipientiam Philoſophorum excogitata eſt ſententia, hominem ab initio ſic conſtitutum, ut per dona naturæ ſuperaddita fuerit largitate Conditoris ſublimatus, & ad Dei Filium adoptatus. 24. *Baj.*

Integritas primæ Creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio. 26. *Baj.*

DEUS non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur. 55. *Baj.*

Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio. 25. *Baj.*

Falſa eſt Doctorum ſententia primum hominem potuiſſe a Deo creari & inſtitui ſine juſtitia naturali. 79. *Baj.*

Videatur etiam Tractatus de gratia, ubi quædam de ſtatu naturæ puræ.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Circa materiam, quam Theologi tradunt cum D. Thoma in Prima Secundæ.

TRACTATUS I.

De Actibus humanis, Conſcientia, &c.

IN ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum mortale & demeritum, ſufficit illa libertas, qua voluntarium ac liberum fuit in cauſa ſua peccato originali & voluntate Adami peccantis. *Alex. VIII. 7. Dec. 1690.* 1

Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem, reipſa non excuſat a peccato formali. *Alex. VIII. 7. Decembr. 1690.* 2

Non licet ſequi opinionem probabilem, vel inter probabiles probabiliſſimam. *Alex. VIII. 7. Decembr. 1690.* 3

Ubi quis invenerit doctrinam in Auguſtino clare fundatam, poteſt tenere & docere, non reſpiciendo ad ullam Pontificis Bullam. *Alex. VIII. 7. Decembr. 1690.* 30

Omnis humana actio deliberata eſt Dei dilectio vel mundi, ſi Dei, charitas Patris eſt, ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt, mala eſt. *Alex. VIII. 7. Dec. 1690.* 7

Intentio, qua quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, mere, ut cæleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens. *Alex. VIII. 7. Dec. 1690.* 10

Quiſquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, charitate ſi caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 13

Generatim, dum probabilitate, ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quantumvis tenui, modo a probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 3

Si liber ſit alicujus junioris & moderni, debet opinio cenſeri probabilis, dum non conſtet rejectam eſſe a ſede Apoſtolica tamquam improbabilem. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 27

Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio, nonniſi ad peccandum valet. 27. *Baj.*

Pelagianus eſt error dicere, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum. 28. *Baj.*

Quod voluntarie fit, etiamſi neceſſitate fiat, libere tamen fit. 39. *Baj.*

In omnibus ſuis actibus peccator ſervit cupiditati dominanti. 40. *Baj.*

Is libertatis modus, qui eſt a neceſſitate ſub libertatis nomine, non reperitur in ſcripturis, ſed ſolum nomen libertatis a peccato. 41. *Baj.*

Illa quoque diſtinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto & omnibus circumſtantiis rectum eſt & bonum, (quod moraliter bonum appellare conſueverunt) vel quia eſt meritorium Regni æterni, eo quod ſit a vivo Chriſti membro per ſpiritum charitatis, rejicienda putatur. 62. *Baj.*

Nonniſi Pelagiano errore admitti poteſt uſus

uſus aliquis liberi arbitrii bonus ſive non malus, & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit & docet. 65. *Baj.*

Sola violentia repugnat libertati hominis naturali. 60. *Baj.*

Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod neceſſario facit. 67. *Baj.*

Videantur etiam Tractatus de Peccatis, Gratia, & Juſtitia.

TRACTATUS II.

De Peccatis.

COmedere & bibere uſque ad ſatietatem ob ſolam voluptatem non eſt peccatum, modo non obſit valetudini, quia licite poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui. *Innoc. XI. Mart.* 1679.

Vocare Deum in teſtem mendacii levis, non eſt tanta itreverentia, propter quam velit aut poſſit damnare hominem. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 24

Si quis vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſa, ſive quocumque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel aliud quodvis additum verum, revera non mentitur, nec eſt perjurus. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 26

Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium aut utile eſt ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens & ſtudioſa. *Innoc. XI.* 12. *Mart.* 1679. 27

Qui mediante commendatione vel munere ad Magiſtratum vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis a ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 28

Tam clarum videtur fornicationem ſecundum ſe nullam involvere malitiam, & ſolum eſſe malam, quia interdicta, ut contrarium rationi omnino diſſonum videatur. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 48

Mollities jure naturæ prohibita non eſt, unde, ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpe eſſet bona, & aliquando obligatoria ſub mortali. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 49

Famulus, qui ſubmiſſis humoris ſcienter adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandam virginem, & multoties eidem ſubſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne a Domino male tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 51

Eſt probabilis opinio, quæ dicit eſſe tantum veniale, oſculum habitum ob delectationem carnalem & ſenſibilem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris & pollutionis. *Alexand. VIII.* 8. *Mart.* 1666. 40

Nullum eſt peccatum ex natura ſua veniale, ſed omne peccatum meretur pœnam æternam. 20. *Baj.*

Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium, nec definitionis quæſtio eſt, ſed cauſæ originis, utrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium. 46. *Baj.*

Unde peccatum Originis vere habet rationem peccati ſine ulla relatione ac reſpectu ad voluntatem, a qua originem habuit. 47. *Baj.*

Peccatum originis eſt habituale parvulis voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eo quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium. 48. *Baj.*

Et ex habituali voluntate determinante fit, ut parvulus decedens ſine regenerationis Sacramento, quando rationis uſum conſecutus erat, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & legi Dei repugnet. 49. *Baj.*

Prava deſideria, quibus ratio non conſentit, eo, quia homo invitus patitur, ſunt prohibita præcepto: *Non concupiſces.* 50. *Baj.*

Concupiſcentia, ſive lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia. 51. *Baj.*

Omne ſcelus ejus eſt conditionis, ut ſuum authorem & omnes poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima tranſgreſſio. 52. *Baj.*

Quantum eſt ex vi tranſgreſſionis, tantum meritorum malorum a generante contrahunt, qui cum minoribus naſcuntur vitiis, quam qui cum majoribus. 53. *Baj.*

In peccato duo ſunt, actus & reatus: tranſeunte autem actu, nihil manet niſi reatus ſive obligatio ad pœnam. 56. *Baj.*

Omnes omnino juſtorum afflictiones ſunt ultiones peccatorum ipſorum, unde Job & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter ſua peccata paſſi ſunt. 72. *Baj.*

Concupiſcentia in renatis relapſis in peccatum

catum mortale, in quibus jam determinatur, peccatum eſt, ſicut & alii habitus pravi. 47. *Baj.*

Motus pravi concupiſcentiæ ſunt pro ſtatu hominis vitiati, prohibiti præcepto: *Non concupiſces*; unde homo eos ſentiens, & non conſentiens, tranſgreditur præceptum: *Non concupiſces*, quamvis tranſgreſſio peccatum non deputetur. 75. *Baj.*

Quamdiu aliquid concupiſcentiæ carnalis in diligente eſt, non facit præceptum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* 76. *Baj.*

Peccatum Philoſophicum ſeu morale eſt actus humanus diſconveniens naturæ rationali & rationi. Theologicum vero mortale eſt tranſgreſſio libera divinæ legis; Philoſophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de eo actu non cogitat, eſt grave peccatum, ſed non eſt offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum. *Alex. VIII.* 24. *Aug.* 1690.

Videantur etiam Tractatus de Actibus humanis, de Legibus, de Gratia, de Charitate, de Juſtitia & de Pœnitentia.

TRACTATUS III.

De Legibus.

POpulus non peccat, etiamſi abſque ulla cauſa non recipiat legem a Principe promulgatam. *Alex. VIII.* 1665. 28

Definitiva hæc ſententia: Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falſo tribuitur Auguſtino, cum Pelagii ſit. 54. *Baj.*

Celebris illa Doctorum diſtinctio Divinæ legis mandata bifariam impleri. Altero modo quantum ad certum quemdam modum, videlicet ſecundum quem valeant operantem perducere ad regnum æternum, hoc eſt, ad modum meritorum, commentitia eſt & explodenda. 61. *Baj.*

Tametſi detur ignorantia, &c. *Vid. de Actibus humanis.*

Videatur etiam Tractatus de Peccatis & de Juſtitia.

TRACTATUS IV.

De Præceptis Eccleſiæ.

PRæceptum ſervandi feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 52

Satisfit Præcepto Eccleſiæ de audiendo ſacro, qui duas ejus partes, imo quatuor ſimul a diverſis celebrantibus audit. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 53

Frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult ſe ſubjicere præcepto. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 23

In die jejunii qui ſæpius modicum quid comedit, etſi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 29

Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii, nec debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 30

Excuſantur abſolute a Præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamſi iter neceſſarium non ſit, & etiamſi iter unius diei conficiant. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 31

Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova & lacticinia in quadrageſima obliget. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 32

Satisfacit præcepto annuo confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſeu ab eo injuſte reprobato. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 13

Qui facit confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 14

Nullus in foro conſcientiæ Parochiæ ſuæ intereſſe tenetur, nec ad annuam confeſſionem, nec ad Miſſas parochiales, nec ad audiendum verbum Dei, divinam legem, fidei rudimenta, morum doctrinam, quæ ibi in Catecheſibus annuntiantur & docentur. *Sub Alex. VII.* 1669. 30. *Jan.*

Talem legem in hac materia neque Epiſcopi, neque Concilia Provinciarum, vel nationum ſancire, neque delinquentes aliquibus pœnis aut Eccleſiaſticis cenſuris mulctare poſſunt. *Alex. VII.* 1659. 30. *Jan.*

Præcepto communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 55

TRACTATUS V.

De Gratia, Juſtificatione impii, & merito.

PAgani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum accipiunt a JESU Chriſto influxum, adeoque hinc recte inferes in illis eſſe voluntatem nudam & inermem ſine omni gratia ſufficienti. *Alex. VIII.* 1690. 7. *Decemb.* 1690. 3

Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quam pernicioſa eſt, ſic ut proinde merito poſſimus petere: a gratia ſufficiente libera nos Domine. *Alex. VIII.* 1680. 7. *Decemb.*

Prima propoſitio Janſenii: Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundum præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia, deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant. *Sub Vrbano VIII.* 1641. *& Alex. VII.* 1658. *idibus Novemb.*

Secunda. Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ numquam reſiſtitur. *Sub Vrbano VIII.* 1641.

Tertia. Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ, non requiritur in homine libertas a neceſſitate, ſed ſufficit libertas a coactione. *Sub Vrbano VIII.* 1641.

Quarta. Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus etiam ad initium Fidei, & in hoc errant hæretici, quod vellent eam graziam eſſe talem, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare. *Ab Vrbano VIII. Anno* 1641. *pridie Nonas Martii*.

Quinta. Semipelagianum eſt dicere Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe. *Ab Vrbano VIII. Anno* 1641. *pridie Nonas Martii*.

Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita recte vocantur gratia. 1. *Baj.*

Sicut opus malum ex natura ſua eſt mortis æternæ meritorium, ſic bonum opus ex natura ſua eſt vitæ æternæ meritorium. 2. *Baj.*

Et bonis Angelis & primo homini, ſi in ſtatu illo permanſiſſent uſque ad ultimum vitæ felicitas eſſet merces & non gratia. 3. *Baj.*

Vita æterna homini integro & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt. 4. *Baj.*

In promiſſione facta Angelo & primo homini, continetur naturalis juſtitiæ conſtitutio, qua pro bonis operibus ſine alio reſpectu vita æterna juſtis permittitur. 5. *Baj.*

Naturali lege conſtitutum fuit homini, ut ſi in obedientia perſeveraret, ad eam vitam pertranſiret, in qua mori non poſſet. 6. *Baj.*

Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, ſed juxta modum loquendi Scripturæ Sacræ non recte vocantur gratiæ, quo fit, ut tantum merita, non etiam gratiæ debeant nuncupari. 7. *Baj.*

In redemptis per gratiam Chriſti nullum inveniri poteſt bonum meritum, quod non ſit gratis indigno collatum. 8. *Baj.*

Dona conceſſa homini integro & Angelo forſitan non improbanda ratione poſſunt dici gratia, ſed quia ſecundum uſum ſcripturæ nomine gratiæ tantum ea munera intelliguntur, quæ per Jeſum male merentibus & indignis conferuntur, ideo neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet. 9. *Baj.*

Solutionem pœnæ temporalis, quæ peccato dimiſſo ſæpe manet, & corporis reſurrectionem proprie nonniſi meritis Chriſti adſcribendam eſſe. 10. *Baj.*

Quod pie & juſte in hac vita mortali uſque in finem converſari vitam conſequamur æternam, id non proprie gratiæ Dei, ſed ordinationi naturali ſtatim initio Creationis conſtitutæ, juſto Dei judicio deputandum eſt, nec in hac retributione bonorum ad Chriſti meritum reſpicitur, ſed tantum ad primam inſtitutionem generis humani, in qua lege naturali inſtitutum eſt, ut juſto Dei judicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur. 11. *Baj.*

Pelagii ſententia eſt opus bonum citra gratiam adoptionis factum non eſſe regni cœleſtis meritorium. 12. *Baj.*

Opera bona a filiis adoptionis facta non accipiunt rationem meriti, ex eo, quod fiunt per ſpiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, ſed tantum ex eo, quod ſint conformia legi, quodque per ea præſtatur obedientia legi. 13. *Baj.*

Opera bona juſtorum non accipient in die judicii extremi ampliorem mercedem, quam juſto Dei judicio mererentur accipere. 14. *Baj.*

Ratio meriti non conſiſtit in eo, quod qui bene operatur, habeat gratiam & inhabitantem Spiritum ſanctum, ſed in eo ſolum, quod obedit divinæ legi. 15. *Baj.*

Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate. 16. *Baj.*

Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt eſſe neceſſarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis ſublimetur ad ſtatum Deificum. 17. *Baj.*

Opera Catechumenorum, ut Fides & Pœnitentia, ante remiſſionem peccatorum facta ſunt vitæ æternæ merita, quam vitam non conſequentur Catechumeni, niſi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur. 18. *Baj.*

Humanæ naturæ ſublimatio & exaltatio in conſortium divinæ naturæ debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis. 21. *Baj.*

Cum Pelagio ſentiunt, qui textum Apoſtoli ad Rom. 2. *Gentes, quæ legem non habent, natu-*

naturaliter, quæ legis ſunt, facium, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus. 22. *Baj.*

Non ſolum fures ii ſunt & latrones, qui Chriſtum viam & oſtium veritatis & vitæ negant, ſed etiam quicunque aliunde, quam per Chriſtum in viam juſtitiæ, hoc eſt, aliquam juſtitiam conſcendi poſſe dicunt. 24. *Baj.*

Aut tentationi ulli ſine gratiæ ipſius adjutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic ut in eam non inducatur, aut ab ea ſuperetur. 30. *Baj.*

Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum. 32. *Baj.*

Cathecumenus juſte, recte, & ſancte vivit, & mandata Dei obſervat ac legem implet, per charitatem ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in Baptiſmi lavacro demum percipitur. 33. *Baj.*

Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur ex ſola Philoſophia per elationem præſumptionis humanæ, cum injuria Crucis Chriſti defenditur a nonnullis Doctoribus. 36. *Baj.*

Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati peccatum eſt. 35. *Baj.*

Omnis amor, &c. *Vide de charitate.*

Juſtitia, qua juſtificatur impius, per fidem conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum, quæ eſt operum juſtitiæ, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, qua adoptatur homo in filium Dei, & ſecundum interiorem hominem renovatur ac divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum ſanctum renovatus; deinceps bene vivere & Dei mandatis obedire poſſit. 42. *Baj.*

Operibus pleriſque, quæ a fidelibus fiunt, ut mandatis Dei pareant, cujuſmodi ſunt obedire Parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, a furto, a fornicatione abſtinere juſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientiæ & veræ legis Juſtitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum. 44. *Baj.*

Quando per eleemoſynas, aliaque pietatis opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant: nam alioquin eſſemus aliqua ſaltem ex parte Redemptores, ſed aliquid facimus, cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur & communicatur. 59. *Baj.*

Similiter & illa diſtinctio duplicis juſtitiæ alterius, quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inſpiratione quidem Spiritus ſancti cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis & in eo charitatem diffundentis, qua divinæ legis juſtificatio impleatur, odioſiſſima, & pertinaciſſima rejicitur. 63. *Baj.*

Denique & illa diſtinctio duplicis vivificationis alterius, qua vivificatur peccator, dum ei pœnitentia & vitæ novæ propoſitum & inchoatio per Dei gratiam inſpiratur, alterius, qua vivificatur, qui vere juſtificatur, & palmes vivus in vite Chriſto efficitur, commentitia judicatur, & ſcripturis minime congruens. 64. *Baj.*

Juſtificatio impii fit formaliter per obedientiam legis, non autem per occultam communicationem & inſpirationem gratiæ, quæ per eam juſtificatos facit implere legem. 69. *Baj.*

Cum Pelagio ſentit, qui boni aliquid naturalis, hoc eſt, quod ex naturæ viribus ortum ducit, agnoſcit. 32. *Baj.*

Videantur etiam Tractatus de Deo, de Creatione, de actibus humanis, de charitate, & de Pœnitentia.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Circa materiam, quam Theologi tradunt cum D. Thoma in Secunda Secundæ.

TRACTATUS I.

De Fide & Spe.

Neceſſe eſt infidelem in omni opere peccare. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 8

Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 11

Quando in magnis Peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam Fides, & etiamſi videntur credere, non eſt Fides divina, ſed humana. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 12

Futilis & toties convulſa eſt aſſertio de Pontificis ſupra œcumenicum Concilium authoritate atque in fidei quæſtionibus decernendis infallibilitate. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 29

Bulla

Bulla Urbani VIII. *in Eminenti* eſt ſubreptitia. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 31

Ab infidelitate excuſabitur infidelis, non credens ductus opinione minus probabili. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 4

Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpeciale ſecundum ſe. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 16

Satis eſt actum Fidei ſemel in vita elicere. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 17

Si quis a poteſtate publica interrogatur, fidem ingenue confiteri, ut Deo & Fidei glorioſum conſulo; tacere, ut peccaminoſum per ſe non damno. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 18

Voluntas non poteſt efficere, ut aſſenſus fidei in ſe ipſo ſit magis firmus, quam meretur pondus rationum ad aſſenſum impellentium, *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 19

Hinc poteſt quis prudenter repudiare aſſenſum, quem habebat ſupernaturalem. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 20

Aſſenſus Fidei ſupernaturalis & utilis ad ſalutem ſtat cum notitia ſolum probabili revelationis, imo cum formidine, qua quis formidet, ne non ſit locutus Deus. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 21

Nonniſi Fides unius Dei neceſſitate medii neceſſaria videtur, non autem explicita remuneratoris. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 22

Fides late dicta ex teſtimonio creaturarum ſimilive motivo, ad juſtificationem ſufficit. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 23

Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia myſteriorum Fidei, & etiamſi per negligentiam etiam culpabilem neſciat myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 64

Sufficit myſteria ſanctiſſimæ Trinitatis & Incarnationis ſemel credidiſſe. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 65

Homo nullo unquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis, ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 1

Quamvis evidenter tibi conſtet Petrum eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, ſi probare non poſſis, *Alex. VII. 24. Septembr. 1665.* 5

Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia. 25. *Baj.*

Infidelitas pure negativa, in his, quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt. 68. *Baj.*

Libri prohibiti, donec expurgentur, poſſunt retineri, uſquedum adhibita diligentia corrigantur. *Alex. VII. 8. Mart. 1666.* 45

Abſolutio ab hæreſi & alia videantur de Pœnitentia & Cenſuris.

TRACTATUS II.

De Charitate.

AN peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum eliceret? condemnare non audemus. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 5

Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum Charitatis erga Deum, *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 6

Tunc ſolum obligat, quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, qua juſtificari poſſimus. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 7

Bonitas objectiva conſiſtit in convenientia objecti cum natura rationali, formalis vero in conformitate actus cum regula morum; ad hoc ſufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative, hunc homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decurſu vitæ ſuæ mortalis. *Alex. VIII. 24. Aug. 1690.* 8

Non tenemur proximum diligere actu interno & formali. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 10

Præcepto proximum diligendi ſatisfacere poſſumus per ſolos actus externos. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 11

Si cum debita moderatione facias, potes abſque peccato mortali de vita alicujus triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere & deſiderare, non quidem ex diſplicentia perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 13

Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, ſed ut bonum cupientis, quia nimirum ei adventura eſt pinguis hæreditas. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 14

Licitum eſt filio gaudere de parricidio Parentis a ſe in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hæreditate conſecutas. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 15

Vix in ſæcularibus etiam in Regibus invenies ſuperfluum ſtatui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemoſynam, quando tenetur tantum ex ſuperfluo ſtatui. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 12

Homo exiſtens in peccato mortali, ſive in reatu æternæ damnationis, poteſt habere veram charitatem, & charitas etiam perfecta po-

poteſt conſiſtere cum reatu æternæ damnationis. 70. *Baj.*

Diſtinctio illa duplicis amoris, naturalis ſcilicet, quo Deus amatur ut author naturæ, & gratuita, quo Deus amatur ut beatificator, vana eſt & commentitia, & ad illudendum ſacris literis, & plurimis veterum teſtimoniis excogitata. 34. *Baj.*

Omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ a Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum ſanctum in corde diffuſa Deus amatur. 28. *Baj.*

Videantur etiam Tractatus de Peccatis, de Gratia, de Fide & de Juſtitia.

TRACTATUS III.

De Jure & Juſtitia.

PRobabiliter exiſtimo judicem poſſe judicare juxta opinionem etiam minus probabilem. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 2

Fas eſt viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit. Idem quoque dicendum, ſi quis impingat alapam, vel fuſte percutiat, & poſt impactam alapam vel ictum fuſtis fugiat. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 30

Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 31

Non ſolum licitum eſt defendere occiſiva defenſione, quæ actu poſſidemus, ſed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos poſſeſſuros ſperamus. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 32

Licitum eſt tam hæredi quam legatario contra injuſte impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata ſolvantur, ſe taliter defendere, ſicuti & jus habenti in Cathedram, vel Præbendam, contra eorum poſſeſſionem injuſte impedientem. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 33

Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur aut infametur. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 34

Videtur probabile omnem fœtum, quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac conſequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 35

Permiſſum eſt furari non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 36

Famuli & famulæ domeſticæ poſſunt occulte heris ſuis ſurripere ad compenſandam operam ſuam, quam majorem judicant ſalario, quod recipiunt. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 37

Non tenetur quis ſub pœna peccati mortalis reſtituere, quod ablatum eſt per parva furta, quantumcumque ſit magna ſumma totalis. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 38

Qui alium movet aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad reſtitutionem illius damni illati. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 39

Contractus mohatra licitus eſt, etiam reſpectu ejuſdem perſonæ, & cum contractu retrovenditionis prævie inito cum intentione lucri. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 40

Cum numerata pecunia pretioſior ſit numeranda, & nullus ſit, qui non majoris faciat pecuniam præſentem, quam futuram, poteſt creditor aliquid ultra ſortem a mutuatario exigere, & eo titulo ab uſura excuſari. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 41

Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, ſed ſolum ſi exigatur, tanquam ex juſtitia debitum. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 42

Quidni nonniſi veniale ſit, detrahentis authoritatem magnam ſibi noxiam falſo crimine elidere. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 43.

Probabile eſt non peccare mortaliter, qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſtitiam & honorem defendat, & ſi hoc non ſit probabile, vix ulla opinio erit probabilis in Theologia. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 44

Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat. *Alexand. VII. 24. Sept. 1665.* 2

Eſt licitum Religioſo vel clerico, calumniatorem gravia crimina de ſe, vel de ſua religione ſpargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non ſuppetit, uti ſuppetere non videtur, ſi calumniator ſit paratus vel ipſi religioſo, vel ejus religioni publice & coram graviſſimis viris prædicta impingere, niſi occidatur. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 17

Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam judicem, a quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum evitare. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 18

Quando litigantes habent pro ſe opiniones æque probabiles, poteſt judex pecuniam accipere pro ferenda ſententia in favorem

vorem unius præ alio. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 26

Licitum eſt mutuanti aliquid ultra ſortem exigere, ſi ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 42

Videantur etiam Tractatus de Actibus humanis, de Peccatis, & de Legibus.

TRACTATUS IV.

De Beneficiis, de Simonia, de juriſdictione Epiſcopali, & de Regularibus.

QUi non poteſt recitare Matutinum & Laudes, poteſt autem recitare reliquas horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 54

Dare temporale pro Spirituali non eſt ſimonia, quando temporale non datur tanquam pretium, ſed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali aut e contra. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 45

Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale, imo etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur, quam res ſpiritualis, *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 46

Cum dixit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui, niſi quos digniores & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium vel primo videtur per hoc digniores non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo pro poſitivo, vel ſecundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos, vel tandem loquitur tertio, quando fit concurſus. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 47

Reſtitutio a Pio V. impoſita beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam judicis eo, quod ſit pœna. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 20

Habens Capellaniam collativam, aut quodvis beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio literarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi officium per alium recitet. *Alex. VII.* 24. *Mart.* 1665. 21

Non eſt contra juſtitiam beneficia non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia Eccleſiaſtica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 23

Reſtitutio fructuum ob omiſſionem horarum ſuppleri poteſt per quaſcunque eleemoſynas, quas antea beneficiarius de fructibus ſui beneficii fecerit. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 33

In die Palmarum recitans officium Paſchale ſatisfacit Præcepto. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 34

Unico officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti & craſtino. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 35

Annuum legatum pro anima relictum non durat pluſquam per decem annos. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 43

Regulares mendicantes petere poſſunt licite a Judicibus ſæcularibus, ut injungant Epiſcopis, quatenus ipſis mandata concedant ad prædicandum in Adventu & Quadrageſima, quod ſi renuant facere Epiſcopi, Decretum Judicum ſæcularium, tantundem valet, ac ſi permiſſio dictis Religioſis conceſſa fuiſſet. *Alex. VII.* 30. *Jan.* 1659.

Regulares poſſunt in foro conſcientiæ uti privilegiis, quæ ſunt expreſſe revocata per Tridentinum. *Alexand. VII.* 8. *Mart.* 1666. 36

Plura videantur in Tractatu de Pœnitentia circa finem, & de Præceptis Eccleſiæ.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Circa materiam, quam Theologi tradunt cum D. Thoma in tertia Parte & Supplemento.

TRACTATUS I.

De Incarnatione, uti & de B. M. Virg.

SEmipelagianum eſt, &c. *Videatur Gratia.* Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo non pro ſolis electis; ſed pro omnibus & ſolis fidelibus. *Alex. VIII.* 7. *Decemb.* 1690. 4

Oblatio in templo, quæ fiebat a B. V. M. in die purificationis ſuæ per duos pullos co-

lum-

lumbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis ſufficienter teſtantur, quod indiguerit purificatione, & quod filius, qui offerebatur, etiam macula matris maculatus eſſet ſecundum verba legis. *Alex. VIII. 7. Decemb.* 1690. 24

Opera juſtitiæ & temperantiæ, quæ Chriſtus fecit ex dignitate perſonæ operantis non traxerunt majorem valorem. 19. *Baj.*

Nemo præter Chriſtum eſt abſque peccato originali, hinc B. Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum juſtorum fuerunt ultiones peccati actualis vel originalis. 73. *Baj.*

Laus, quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana eſt. *Alex. VIII. 7. Dec.* 1690.

Videatur etiam Tractatus de gratia & fide.

TRACTATUS II.

De Sacramentis in genere.

NOn eſt illicitum in Sacramentis conficiendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi, hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis aut Epiſcopalis. *Innoc. XI. 2. Mart.* 1679. 1

Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi. *Innoc. XI. 2. Mart.* 1679. 29

TRACTATUS III.

De Baptiſmo & Confirmatione.

VAluit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus: *In nomine Patris*, prætermiſſis illis: *Ego te baptizo*. *Alex. VIII. 7. Decembr.* 1690. 27

Valet Baptiſmus collatus a Miniſtro, qui omnem ritum externum formamque baptizandi obſervat, intus vero in corde ſuo apud ſe reſolvit, non intendo, quod facit Eccleſia. *Alex. VIII. 7. Decemb.* 1690. 28

In hominibus pœnitentibus ante Sacramentum abſolutionis & in Catechumenis ante Baptiſmum eſt vera juſtificatio, ſeparata tamen a remiſſione peccatorum. 43. *Baj.*

Unde in Sacramento Baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione proprie reatus peccati duntaxat tollitur, & miniſterium Sacerdotum ſolum liberat a reatu. 57. *Baj.*

TRACTATUS IV.

De Euchariſtia & Sacrificio Miſſæ.

SAcrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint. *Alex. VIII. 7. Dec.* 1690. 22

Similiter arcendi ſunt a ſacra communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus & omnis mixtionis expers. *Alex. VIII. 7. Decembr.* 1690. 23

Præcepto communionis, &c. *videantur de præceptis Eccleſiæ.*

Duplicatum ſtipendium poteſt ſacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus, ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII. *Alex. VII. 24. Sept.* 1665. 8

Poſt Decretum Urbani poteſt ſacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minore ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta. *Alex. VII. 24. Sept.* 1665. 9

Non eſt contra juſtitiam pro pluribus ſacrificiis ſtipendium accipere, & ſacrificium unum offerre, neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam promiſſione per juramentum firmata danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram. *Alex. VII. 24. Sept.* 1665. 10

Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali confitendi quamprimum, eſt Conſilium, non præceptum. *Alex. VII. 8. Mart.* 1666. 38

Illa particula *quamprimum* intelligitur, dum Sacerdos ſuo tempore confitebitur. *Alex. VII. 8. Mart.* 1666. 39

Sacrificium Miſſæ non alia ratione eſt ſacrificium quam generali illa, qua omne opus, quod fit, ut ſancta Societate homo Deo inhæreat. 45. *Baj.*

TRACTATUS V.

De Pœnitentia, Indulgentiis, & Cenſuris.

TImor gehennæ non eſt ſupernaturalis. *Alex. VIII. 7. Decembr.* 1690. 14

Attritio, quæ gehennæ & pœnarum metu concipitur ſine dilectione benevolentiæ Dei propter ſe, non eſt bonus motus ac ſupernaturalis. *Alex. VIII. 7. Dec.* 1690. 15

Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem & diſconvenientiam

tiam cum natura ſine ullo ad Deum offenſum reſpectu. *Alex. VIII. 7. Dec. 1690.* 9

Ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutionis induxit non politia, aut inſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti lex & præſcriptio, natura rei idipſum quodammodo dictante. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 16

Per illam praxim mox abſolvendi, ordo pœnitentiæ eſt inverſus. *Alex. VIII. 7. Dec. 1690.* 17

Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu. *Alexand. VIII. 7. Decembr. 1690.* 18

Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 19

Confeſſiones apud Religioſos factæ, pleræque vel ſacrilegæ ſunt, vel invalidæ. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 20

Parochianus poteſt ſuſpicari de mendicantibus, qui eleemoſynis communibus vivunt de imponenda nimis levi & incongrua pœnitentia ſeu ſatisfactione ob quæſtum vel lucrum ſubſidii temporalis. *Alex. VIII. 7. Decemb. 1690.* 21

Frequens confeſſio & communio, etiam in his, qui genciliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 56.

Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem modo honeſtam. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 57

Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 58

Licet ſacramentaliter abſolvere dimidiate tantum Confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium, qualis v. g. poteſt contingere in die magnæ feſtivitatis aut indulgentiæ. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 59

Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere & proponere emendationem. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 60

Poteſt aliquando abſolvi, qui in proxima occaſione verſatur peccandi quam poteſt & non vult omittere; quin imo directe & ex propoſito quærit, aut eo ſe ingerit. *Innoc. XI. 2. Mart. 1679.* 61

Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis aut honeſta non fugiendi occurrit. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 62

Licitum eſt querere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali vel temporali noſtro vel proximi. *Innocent. XI. 2. Mart. 1679.* 63

Abſolutionis capax, &c. *Videatur de Fide.*

Prælati regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere quoſcunque ſæculares ab hæreſi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurſa. *Alex. VII. 24. Septembr. 1665.* 4

Confeſſarius, qui in ſacramentali confeſſione tribuit pœnitenti chartam poſtea legendam, in qua ad venerem incitat, non cenſetur ſolicitaſſe in confeſſione, ac proinde non eſt denuntiandus. *Alexand. VII. 24. Sept. 1665.* 6

Modus evadendi obligationem denuntiandæ ſolicitationis eſt, ſi ſolicitatus confiteatur cum ſolicitante, hic poteſt ipſum abſolvere abſque onere denuntiandi. *Alex. VII. 24. Septemb. 1665.* 7

Peccata in confeſſione omiſſa ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 11

Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis, &c. *Vide in Tractatu de Præceptis Eccleſiæ.*

Qui facit confeſſionem, &c. *Vide in Tractatu de Præceptis Eccleſiæ.*

Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat. *Alex. VII. 24. Septembr. 1665.* 15

Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab ordinario. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 16

Mollities, Sodomia, beſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei infimæ, ideoque ſufficit dicere in confeſſione procuraſſe pollutionem. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 24

Qui habuit copulam cum ſoluta ſatisfacit confeſſionis præcepto, dicens: commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam. *Alex. VII. 24. Sept. 1665.* 25

Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo regalo, dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur. *Alex. VII. 8. Mart. 1666.* 41

Quoad forum conſcientiæ reo correcto ejuſ-

ejuſque contumacia ceſſante, ceſſant cenſuræ. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 44

In hominibus pœnitentibus, &c. *Vid. de Baptiſmo.*

Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed a ſolo Deo, qui Pœnitentiam ſuggerens & inſpirans vivificat eum, & reſuſcitat, miniſterio autem Sacerdotis ſolus reatus tollitur. 58. *Baj.*

Per contritionem etiam cum charitate perfecta & cum voto ſuſcipiendi conjunctam non remittitur crimen extra caſum neceſſitatis aut Martyrii ſine actuali ſuſceptione Sacramenti. 71. *Baj.*

Satisfactiones laborioſæ juſtificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam. 77. *Baj.*

Licet per literas ſive per internuntium Confeſſario abſenti ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem petere. Damnata *ſub Clem. VIII.* 20. *Jun.* 1602. hancque pro utraque parte intelligendam eſſe declaravit *Paulus V. An.* 1605. 14. *Jun.*

Per paſſiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non proprie redimuntur noſtra delicta, ſed per communionem charitatis nobis eorum paſſiones impertiuntur, ut digni ſimus, qui pretio ſanguinis Chriſti a pœnis pro peccatis debitis liberemur. 60. *Baj.*

Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ a Paulo V. hodie ſunt revalidatæ. *Alex. VII.* 8. *Mart.* 1666. 37

Scientia ex confeſſione acquiſita, modo fiat ſine directa aut indirecta revelatione & gravamine pœnitentis, uti licet, ſi aliud multo gravius ex non uſu ſequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur: addita deinde explicatione ſive limitatione, quod ſit intelligenda de uſu ſcientiæ ex confeſſione acquiſitæ cum gravamine pœnitentis, ſecluſa quacunque revelatione, atque in caſu, quo multo gravius gravamen ejuſdem pœnitentis ex non uſu ſequeretur. *Hæc propoſitio* quatenus admittit uſum dictæ ſcientiæ cum gravamine pœnitentis, etiam cum dicta explicatione ſive limitatione prohibita eſt. *Anno* 1682. 18. *Novemb. unica.*

Libri prohibiti, &c. *Videatur de Fide.*

Sententia aſſerens bullam cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis & aliorum criminum, quando publica ſunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt. An. 1629. viſa & tolerata eſt. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 3

Mendicantes poſſunt abſolvere a caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate. *Alex. VII.* 24. *Septemb.* 1665. 12

Concilium Tridentinum non obligat regulares, ad obtinendas approbationes ab Epiſcopis, ut ſæcularium confeſſiones audire poſſint, neque de illius Concilii authoritate privilegia regularium reſtringi poſſunt, cum in Gallia receptum non ſit, præterquam in deciſionibus fidei, neque Bulla Pii IV. pro confirmatione illius Concilii promulgata. *Sub Alex. VII.* 30. *Jan.* 1659.

Ubi Concilium Tridentinum eſt receptum, non poſſunt Epiſcopi reſtringere vel limitare approbationes, quas regularibus concedunt, ad confeſſiones audiendas, neque illas ulla ex cauſa revocare, quinimo ordinum mendicantium Religioſi ad eas approbationes obtinendas non tenentur, etſi ab Epiſcopis religioſi non approbentur, rejectio illa valet tantum, ac ſi approbatio conceſſa fuiſſet. *Sub Alex. VII.* 30. *Januar.* 1659.

Regulares ordinum mendicantium ſemel approbati ab uno Epiſcopo ad confeſſiones audiendas in ſua Diœceſi, habentur approbati in aliis, nec nova Epiſcoporum indigent approbatione: regulares habent poteſtatem abſolvendi a peccatis Epiſcopo reſervatis, etiamſi ab Epiſcopo authoritas indulta ipſis non fuerit. *Sub Alex. VII.* 1659. 30. *Jan.*

Videantur etiam Tractatus de Peccatis, de Gratia, & Juſtificatione impii.

TRACTATUS VI.

De Matrimonio.

OPus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 9

Copula cum conjugata, conſentiente marito, non eſt adulterium, adeoque ſufficit in confeſſione dicere, ſe eſſe fornicatum. *Innoc. XI.* 2. *Mart.* 1679. 50

Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam. *Alex. VII.* 24. *Sept.* 1665. 19

Finis Propoſitionum, hactenus uſque in annum 1697. *quantum innotuit, damnatarum, utinam finis errorum & novitatum.*

INDEX
TRACTATUUM THEOLOGIÆ ERRONEÆ.

Ex prima Parte.

TRACT. I. De Deo. Pag. 532
De Creatione hominis. 533

Ex prima secundæ.

DE Actibus humanis & conscientia, &c. 533.
De Peccatis. 534
De Legibus. 535
De Præceptis Ecclesiæ. ibid.
De Gratia, Justificatione impii & merito. ibid.

Ex secunda secundæ.

DE Fide & Spe. 537
De Charitate. 538
De Jure & Justitia. 539
De Beneficiis, Simonia, Jurisdictione Episcopali & Regularibus. 540

Ex tertia Parte & supplemento.

DE Incarnatione, uti, & B. M. V. 540
De Sacramentis in genere. 541
De Baptismo & Confirmatione. ibid.
De Eucharistia & Sacrificio Missæ. ibid.
De Pœnitentia, Indulgentiis & Censuris. ibid.
De Matrimonio. 543

NB. *Numerus post propositiones ad finem positus, designat Ordinem ac Numerum, in quo talis propositio est inter propositiones damnatas a summo Pontifice ibidem nominato.* Lege & Cave.

FINIS.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
IN TEXTUM
CONCILII TRIDENTINI
COPIOSISSIMUS.

A

ABbates quomodo eligendi, 387. & qui in monaſteriis ſunt ordinum Capita. 413
Abbates tonſuram, nec minores ordines iis conferant, qui ſibi ſubjecti non ſunt. 226
Abbatum officium in lectore eligendo, 20. in aſſiſtendo degradationi loco Epiſcoporum, 97. in viſitando. 393. 413
Abbatum monaſteria ab Epiſcoporum juriſdictione exempta. 393. 413
Abbatum privilegia, quando ceſſent. 226
Abbatum negligentia quando ſuppleatur. 21
Abbatiſſæ creatio qualis. 389
Abbatiſſa duobus monaſteriis non præficienda. *ibid.*
Abbatiſſæ officium in profeſſione monialiũ. *ib.*
Abbatiæ commendatæ ab Epiſcopo viſitandæ, 165. quæ ſunt ordinum Capita, quibus conferendæ, 413. earum onus in Seminario conſtituendo. 239
Abeſſe Epiſcopo quando, & quamdiu liceat, & qua pœna mulctentur abſentes, 206. & quando aliis curatis, *ibid.* & quantum Canonicis, & ſimilibus. 315
Abeſſe non videtur, qui aliquantiſper abeſt. 206
Abſentia affectata non diſſolvit vinculum matrimonii. 250
Abſentia Epiſcoporum denuntianda Romano Pontifici, 43. & quæ ſit legitima, & a quibus probanda. 206
Abſens, qui curæ animarum incumbit, præſens judicatur, 207. Cætera vide in verbo *Reſidentiæ*.
Abſolutio ſacerdotalis quæ, & quod ſit actus judicialis. 105. 107. 112. *& ſeq.*
Abſolutionis miniſtri. 107
Abſolutio delicti quando non admittenda. 98
Abſolutio in quibus caſibus fieri poſſit ab Epiſcopo. 108. 117
Abſolutio a ſummo Pontifice impetrata uſurpantibus bona, & jura Eccleſiaſtica non aliter prodeſt, niſi quæ detinent, reſtituant. 199
Abuſus tollendi, 166. 371. maxime exorti in indulgentiis, 166. 457. & in miſſarum celebratione, 176. & in concionibus popularibus, 370. & in Sanctorum celebratione. 371.
Acceſſiones ad beneficia juris patronatus quando tollendæ. 434
Acceſſus non concedendi, nec conceſſi extendendi. 432
Acclamationes Patrum in fine Concilii. 460
Acolythi quando, & cur inſtituti. 202
Acolythatus. 313
Acta appellanti gratis exhibenda, 97. & infra quantum tempus, 364. & quomodo ad judicem appellationis transferenda. 363. *& ſeq.*
Adæ tranſgreſſio, 9. & 33. quomodo tollatur. *ibid.*
Adminiſtratio bonorum monaſteriorum ad quos ſpectet. 373
Adminiſtratores locorum piorum quibus rationem reddant, 196. & de quibus adminiſtratores bonorum Epiſcopatus Sede vacante. 341. *& ſeq.*
Adoleſcentium ætas prona ad mundi voluptates. 238
Adoratio Chriſti. 88
Adoratio Euchariſtiæ. 91
Adventus Chriſti myſterium. 30
Adulterii pœna. 284
Adulterium non dirimit matrimonium. 256
Adultorum juſtificatio. 31
Ætas ad dignitates obtinendas legitima, 315. ad beneficia, 216. ad ordines, 231. ad Seminarium. 239
Affinitas ex fornicatione in 1. & 2. gradu tantum matrimonium dirimit. 275
Aleas fugere clerici debent. 181
Alexandri III. conſtitutio. 62. 159
Alienare quando clericis non liceat. 199
Altare per menſam intelligitur apud Paulum. 171
Ambulationes ſub Miſſa tollant Epiſcopi. 177
Animarum cura non negligenda. 46. 71
Annexa beneficia ſingulis annis viſitare cura eſt Epiſcopi. 69

Annus ad ſuſcipiendos ordines datus, quos impetratum beneficium poſtulat. 189
Antiquitas non damnanda. 146
Antiquior Epiſcopus Metropolitano impedito habendæ Synodi provincialis jus habeat. 289
Antiquiori Epiſcopo in Metropolitana Eccleſia Oeconomum eligere quando licet. 341
Apoſtatarum pœnæ. 412
Apoſtatandi occaſio unde. 129
Apoſtoli novi teſtamenti ſacerdotes. 171
Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus remittendi & retinendi peccata poteſtas communicata. 102
Appellatio cur inſtituta, & quando non impediat, vel ſuſpendat, 94. 399. & quomodo admittenda, 191. & cui committenda. 94
Appellare a quibus liceat. 94. 363.
Appellans quid agere debeat. 94
Appellatus quid, & quando ſolvat pro actis. 364
Aqua naturalis de neceſſitate Baptiſmi. 59
Aquarum ſignificatio. 174
Aqua in calice cur vino miſceatur. *ibid.*
Arbiter de ſuſpicione & juriſdictione cognoſcenda inter ordinarium & conſervatorem judicem. 123
Archidiaconi oculi Epiſcoporum, & qui eligi debent, 315. qui viſitandi jus habent, quomodo viſitent. 292
Archidiaconi cauſas matrimonii, & criminum non judicant, 363. neque concubinatus. 445
Archiepiſcopis. Vide *Metropolitanus*.
Archipresb. Vide *Parochus*.
Aſſumendus ad Cathedrales Eccleſias qualis eſſe debeat. 189
Attritio quid. 104
Avaritia idolorum ſervitus, 176. omnium malorum radix, 199. ab Eccleſiaſticis tollenda. 148
Auctoritas Sedis Apoſtolicæ maxima, 108. 146. in omnibus ſalva intelligitur. 62. 68. & 288.
Aucupia clericis vitanda. 316

B

Baptiſmus Sacramentum fidei. 32. & *ſeq.* Baptiſmi virtus, 10. neceſſitas, 57. & 59. Canones de eo, *ibid.* verba requiſita, *ibid.* Aqua neceſſaria, *ibid.* in eo imprimitur character in anima. 58
Baptiſmi & pœnitentiæ differentiæ. 102
Baptiſmo ſuſcepto, vota non ſunt irrita. 60
Baptiſmus parvulorum. 10. & 60
Baptiſmus Joannis. 59
Baptiſmus hæreticorum quomodo verus. *ibid.*
Baptiſmus rite collatus non iteratur. 60
Baptiſmi ſola recordatio non tollit, neque minuit peccata. *ibid.*
Baptizantium, & baptizatorum cognatio. 270
Baptizari licet in omni ætate, & tempore. 60
Baptizantur parvuli in fide Eccleſiæ. *ibid.*
Baptizati Chriſtianæ Legis debitores, *ibid.* peccando gratiam amittunt, 59. ab uno vel duobus ſuſcipiendi de baptiſmo. 270
Benedictio conjugum approbatur, 251. in templo ſuſcipienda, 252. a proprio Parocho ſumenda. *ibid.*
Beneficia cur conſtituta ſint. 155
Beneficia Eccleſiaſtica obtinentium habitus. 216
Beneficiandorum ætas. *ibid.*
Beneficium Eccleſiaſticum habere debet, qui prima tonſura initiatus eſt, ut fori privilegio gaudeat. *ibid.*
Beneficia unius diœceſis cum alterius diœceſis beneficio perpetuo non uniuntur. 127
Beneficiorum pluralitas reprobatur, 63. 66. 343. & 344. & quando permittatur. *ibid.*
Beneficia in ſervitutem non redigenda, 451. unita viſitanda, 66. ac etiam exempta & a quibus. 165. & 309
Beneficia curata in ſimplicia non convertenda, 451. & quando curam animarum recipiant. *ibid.*
Beneficia regularia quibus conferenda. 128
Beneficia ſæcularia Regularibus non concedenda. 129
Beneficia hæreditariam ſucceſſionem abhorrent. 432
Beneficia juris patronatus. 130. 351. 434
Beneficiis privare clericos quando liceat. 163. 207. 445
Biblia Latina vulgatæ editionis probata. 7
Biennii ſpatium litibus finiendis ſtatutum. 363
Bigamia prohibita. 250
Bigami ad minorum ordinum miniſteria non idonei. 238
Bona Eccleſiaſtica occupantium pœna, 199. & 200. eorum fructus in quos uſus convertendi. *ibid.*
Bona ante profeſſionem monaſteriis non danda, aut abeuntibus reſtituenda, 405. quomodo Regularibus conceſſa. 373
Bononiæ laudes. 80
Bonum exemplum. Quære *Exemplum*.
Bonifacii VIII. conſtitutio. 378. 440
Bonifacii IX. conſtitutio. 216
Brachium ſæculare implorari poteſt pro revocandis monialibus intra urbem. 379
Breviarium. 458
Bulla indictionis Concilii Pauli III. *Initio*.
Bulla facultatis transferendi Concilii ſub Paulo III. 79
Bulla reſumptionis Concilii ſub Julio III. 82
Bulla celebrationis Concilii ſub Pio IV. 137
Bulla confirmationis Concilii ſub Pio IV. 462

C

Cælibatus non poſtponitur ſtatui conjugali. 251
Cæremoniæ in celebratione Miſſæ quare inſtitutæ, 173. & in ordine ſacro, 204. in nuptiis. 253
Calicis uſus an cuiquam ſit permittendus. 145. 200
Candelarum certus numerus prohibetur in celebratione Miſſæ. 177
Canon Miſſæ ex quibus conſtet. 173
Canones de vita clericorum renovantur, 181. item ad Epiſcopalem dignitatem pertinentes, 452. item ad favorem Eccleſiaſticarum perſonarum. 455
Canones indiſtincte ab omnibus obſervandi. 452
Canonicatus aut portio non ei confertur, qui eo ordine initiatus non eſt, quem illa dignitas aut portio requirit. 315
Canonici quales eligendi, *ibid.* & qui vocem in capitulo non habeant, 188. quos ordines habere debeant, 315. eorum tenues reditus quomodo augendi. 239
Canonici Eccleſiæ Senatus. 316
Canonici regulares translati ad alium ordinem, ſæcularia beneficia obtinere num poſſint. 129
Canonici libri. 6
Canonicis non amplius tribus menſibus abeſſe licet. 315
Canonici præſentes ſacræ ordinationi. 222
Canonici divina officia per ſe, non per alium obire debent. 315
Canonicorum vita, & honeſtas qualis, *ibid.* officium in choro, *ibid.* eorundem officium celebrante Epiſcopo, *ibid.* reſidentia, 205. an reſidere poſſint in Eccleſia curata. 184.
Canonici duo adhiberi debent in publicatione indulgentiarum, 167. ad rationem reddituum Seminarii exigendam, 240. ad conſtituenda, quæ ad Seminarium ſpectant, 239. ad procedendum in quibuſdam cauſis, 425. ad convertenda quædam in pios uſus, 433. Cætera quære in verbo, *Capitulum*.
Canonici Epiſcopo inſervire debent, 315. ab eo corrigi poſſunt, 51. & quando ac quomodo, 425. &c. profeſſionem fidei coram quibus facere teneantur. 315
Cantus laudatur, 239. ſed laſcivus in celebratione Miſſæ vetatur. 177. *& ſeq.*
Capellanorum Regiorum privilegia reſtricta. 313
Capita ordinum. 393. 413
Capituli officium Sede vacante. 340. 341
Capituli conſilium adhibere debet Epiſcopus in lectore & magiſtro deligendo, 20. in ordinibus canonicatuum deſignandis, 315. in his, quæ ad debitum in divinis officiis regimen ſpectant, *ibid.* & in his, quæ ad Seminarium pertinent, 239. in augendo præbendas tenues, 339. in omnibus his, quæ non ſpectant ad commodum Epiſcopi, vel ſuorum, 425. Cætera require in verbo, *Canonici*.
Capituli menſa, 239. Capitula Cathedralium a ſuis Epiſcopis viſitari, & corrigi poſſunt, 51. & quomodo & quando, 425. apud Ordinarium conveniuntur non obſtantibus Conſervatoriis, 123. Epiſcopo de quibus rationes reddere teneantur, 341. eorum negligentiæ a quibus ſuppleantur, *ibid.* literas dimiſſorias an concedere poſſint, 73. & 226. an viſitare valeant & quomodo. 292
Capituli juriſdictio, poteſtas & bonorum adminiſtratio intacta relinquitur, 425. quando eorum privilegia non valeant. 350
Capitulorum generalium officium in magiſtris eligendis, 20. in exequendis piis relictis, 423. in conſervanda regulari diſciplina, 373. & eorum negligentia a Concilio provinciali aliquando ſuppletur. 416
Capitula ſub titulo S. Petri, vel S. Joannis. 391
Capucinis bona poſſidere non licet. 376
Cardinales qui ſint eligendi, 288. eorum conſilio univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nititur. 417
Cardinalibus beneficiorum multitudo negetur. 344
Cardinalium indulta quando valeant, 350. acceſſus & regreſſus tolluntur. 432
Cardinalium frugalitas & continentia, 416. 417. reſidentia. 206
Cardinalium familiares. Vide *Familiares*.
Cardinalis Moronus primus Legatus Synodo benedixit. 459
Cardinales Epiſcopi intra tres menſes munus conſecrationis ſuſcipere tenentur. 214
Cardinales quatuor affirmare debent promovendos ad Cathedr. idoneos eſſe. 288
Caritas, 39. perfectionis vinculum. 141
Carnis deſideria quomodo reſtringantur. 457
Carthaginenſe Concilium. 416
Caſtitatis votum. 373
Caſtitatis donũ petentibus non denegatur. 251
Caſuum reſervatio. 108 & 117
Catecheſis ſingulis Sacramentis præſcribenda. 306
Catechumeni. 43
Catechiſmus. 458
Cathedralem & Parochialem Eccleſiam nemo ſimul retineat. 344
Cathedralibus Eccleſiis qui præficiendi, 42. 62. 183. 287. & quomodo providendum, quando ſunt exigui fructus. 335. *& ſeq.*
Cathedrali Eccleſia vacãte preces habẽdæ. 287

Cathedralium Eccleſiarum pœnitentiarius. 306
Cathedralium Eccleſiarum pluralitas prohibetur. 63
Cauſæ matrimoniales ſpectant ad Eccleſiaſticos, 251. ſed non ad Decanos vel alios inferiores, 363. & ubi cognoſcendæ, ob paupertatem. *ibid.*
Cauſæ cito expediendæ. *ibid.* & 440
Cauſæ fori Eccleſiaſtici ab Ordinariis cognoſcendæ, 363. & quibus delegandæ. 440
Cauſæ mercedum & miſerabilium perſonarum. 78
Cauſæ exemptorum quomodo tractandæ. 77
Cauſæ legitimæ abſentiæ quæ. 206
Cauſæ civiles. Vide *Civiles*. Cauſæ criminales. Quære *Criminales*.
Celebratio Miſſarum. Lege *Miſſa*.
Cenſuræ ab Ordinariis emanatæ, ab Ordinariis publicandæ & obſervandæ a Regularibus. 398
Cenſuræ Eccleſiaſticæ a Judicibus Eccleſiaſticis quando ferendæ. 419
Character quid, 58. in quibus imprimatur, *ibid.* & 203. deleri non poteſt. 58
Choreæ clericis prohibentur. 316
Chriſma ſacrum. 61
Chriſtiana vita perpetua pœintentia eſſe debet. 112
Chriſtiani quando communicare teneantur. 92
Chriſtianorum officium maxime in Conciliis. 2. & 36
Chriſtus vera lux, 3. Propitiator noſter, 30. Salvator noſter, 31. & 370. fons juſtitiæ, 31. cauſa ſalutis æternæ, 32. Redemptor, 40. 370. Legislator, 40. ſanctitatis auctor, 87. ſacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech, 171. magnus & ſupremus Sacerdos, 460. caput in membra, 337. vitis in palmites, *ib.* Sol juſtitiæ, 29. Fidei noſtræ auctor, *ib.* ſecundus Adam, 31. omnium gratiarum fons & auctor, 147. mediator Dei & hominum, 370. Patribus promiſſus, 30. Sacramentorum auctor & perfector, 249. pro omnibus mortuus, 30. & ad noſtram ſalutem, 90. & 171. in Euchariſtia continetur, 86. 87. totus ſumitur ſub utraque ſpecie, 87. 91. 115. nobis meruit juſtificationem, 30. 31. & ſapientiam promiſit Eccleſiæ ſuæ, 140. in eo habemus redemptionem & remiſſionem, 30. per eum fit ſatisfactio, 32. 111. ejus ſermones ſervant eum diligentes. 33
Chriſti adventus, 30. meritum, 10. 30. 32. & 37. jejunium, 85. divinitas, 87. amor erga nos. 90. 171
Chriſto debetur latriæ cultus. 88
Ciborum delectus ſervandus. 457
Circumſtantiæ peccati. 105
Citari Epiſcopus quando poſſit, ut perſonaliter compareat. 99
Civilibus in cauſis quomodo procedendum, 77. & quomodo exequendum. 420
Civilibus & criminalibus in cauſis quando appellationi locus eſt. 94
Clandeſtinorum matrimoniorum correctio. 252. 253
Clavium poteſtas. 102. 111. 115
Clauſtralium monachorum ſacræ ſcripturæ interpretes examinantur ab Epiſcopo. 21
Clauſura ſanctimonialium reſtituenda. 379
Clerici in ſortem Domini vocati, 181. quæ vitare debeant, 118. 181. qui fori privilegio gaudeant. 216
Clericorum vita & exemplum quanti momenti, 181. 233. 416. 445. continentia, *ibid.* veſtitus & habitus quales eſſe debeant, 124. 181. geſtus, inceſſus, & ſermones, *ibid.* vita qualis. 118. 183
Clerici etiam exempti ab Epiſcopo corrigi poſſunt, 51. 122. delinquentes in loco decenti cuſtodiendi, 425. matrimonium contrahere prohibentur, 251. mendicare non debent, & quomodo eis providendum, 150. turpiter & ſcandaloſe viventes quomodo puniantur, 163. 445. uſurpantes bona Eccleſiaſtica, qua pœna puniantur. 200
Clerici homicidæ pœna & diſpenſatio, 125. degradatio, & depoſitio. 98. & 425
Clericorum immunitates, & privilegia renovantur, 455. merita ex quibus deprehendantur. 229
Clerico vago Miſſas celebrare non licet. 176. 237
Clerici conjugati quæ miniſteria exercere poſſint, 238. & quo privilegio gaudeant. 216
Clerici concubinarii. Vide *Concubinarii*.
Clericis aleæ, comeſſationes, luſus prohibentur. 181. Cætera quære in verb. *Sacerdotes*, & in verb. *Presbyter*.
Cluniacenſis Monaſterii privilegium. 393
Coadjutores quando dandi ſint, 163. & quomodo. *ibid.*
Coadjutores quomodo permittantur. 432
Cognatio ſpiritualis quomodo, & inter quos contrahatur. 270
Collatio beneficiorum. Vide in verb. *Electio*.
Collatio ordinum gratis fieri debet, 148. Vid. *Ordo*.
Collegiorum generalium privilegia, 76. 123
Collegia ab Epiſcopo viſitantur. 193
Collegia literas dimiſſorias concedendi jus non habent, ut quis ordinetur, ab aliis. 226
Collegiorū perſonæ quomodo ſunt exēptę. 311
Collegiorum privilegiis quomodo ordinariis non detrahatur. 313
Collegii puerorum inſtituendi via, & ratio, 238. *cum ſequentibus*.
Collegiatæ Eccleſię nobilis alicujus oppidi qua ratio-

ratione curent ſtipendium interpreti ſacræ ſcripturæ. 20
Colloquutiones, & confabulationes non habendæ in Eccleſiis. 3. 177
Comeſſationes clericis prohibentur. 181
Comitum Palatinorum privilegia reſtricta. 313
Commendata monaſteria viſitanda. 44
Commendæ perpetuæ. 64
Commiſſio cauſarum quibus fieri debeat. 440
Commemoratio defunctorum facienda. 424
Communio ſacramentalis quibus, & quando neceſſaria ſit, 92. 145. a quibus ſæpe percipienda, 229. 232. & in ea præparatio qualis, 89. in ea ſub qualibet ſpecie totus, & integer Chriſtus ſumitur. 88. 91. 145. *& ſeq.*
Commutationes ultimarum voluntatum quomodo, & quando faciendæ. 191. 423
Compatres in Baptiſmo, qui. 270
Compoſitio pro fructibus male perceptis prohibita. 206
Computi diſciplina commendatur. 239
Conceptio Mariæ Virginis. 11
Concilium indicere ad Romanum Pontificem ſpectat, 82. *&* 458. ejuſque decreta ab eo confirmantur, *ibid.* & dubia declarantur. 459
Concilio intereſſe qui debeant, 83. 138. & ad illud convenire negligentes quomodo puniantur. 138
Conciliorum utilitas. 289
Concilium celebrantium officium, 2. 3. 85
Concilii Tridentini inchoatio ſub Paulo III. 1. translatio, 79. celebratio ſub Julio III. 82. *cum ſeqq.* ſuſpenſio, 136. celebratio ſub Pio IV. 137. intentio præcipua qualis, *ibid. cum ſequent.* finis, 459. confirmatio, 461. cauſæ quibus indictum fuit, 84. 136. 137. 139. 458. & quot Patres ei interfuerunt. 461
Concilia Provincialia quibus de cauſis renovanda & quando, 289. de quibus judicent, 206. 240. 289. 292. 300. 350. 440. & quid in eis agi debeat. 457
Concio. Vide *Prædicationis munus*.
Concubinatus graviſſimum peccatum. 284
Concubinariorum pœnæ. 284. 445. *cum ſeqq.*
Concubinarii quando diſpenſari poſſint. 445
Concupiſcentia. 11
Conditiones in proviſione Eccleſiæ rejiciendæ. 337
Confeſſio eſt de jure divino neceſſaria. 102. 116. eſt pars pœnitentiæ, 115. quomodo, & quorum peccatorum facienda, 105. 108. & quando præcipue, 105. cui, 107. non eſt impoſſibilis, 105. 116. ad Euchariſtiam percipiendam neceſſaria, & quando. 89
Confeſſio ſecreta. 106. 116
Confeſſionis miniſtri qui. 107. 115
Confeſſionum libri diſcendi a pueris. 239
Confeſſores monialium. 392
Confeſſorum munus in ſatisfactionibus injungendis. 111
Confitendi in quadrageſima ſalutaris mos. 106. 116
Confirmatio eſt ſacramentum, 57. 61. ejus miniſter Epiſcopus, *ibid. &* 203. *&* 205. eam habere debet, qui prima tonſura eſt initiandus, 215. in ea character imprimitur in anima, 58. inter quos ſpiritualem cognationem contrahat, *Seſſ.* 24. *de Reformatione matrimonii, cap.* 2. 270
Confirmatio hujus Concilii. 461
Confraternitates viſitandæ. 193
Conjuges. Quære *Matrimonium*.
Conſanguinei fructibus Eccleſiarum non augendi. 417
Conſecratio ubi facienda. 214
Conſecrationis munus infra tempus ſtatutum ſuſcipiendum, 73. & quale tempus ſit præſcriptum. 214
Conſecrationis panis & vini efficacia. 87
Conſenſus contrahentium in matrimonio neceſſarius, ſed non parentum. 252. *& ſeq.*
Conſervatores judices. 122. 123
Conſervatoriæ literæ quibus, & quando nihil proſint. *ibid.*
Conſiſtorio præponitur Eccleſia Cathedralis vacans. 288
Conſtitutiones Eccleſiarum approbantur, 156. 184. 315. 424. & Regularium etiam, 373. 383. 392. quæ rejiciantur. 337
Conſtantienſe Concilium. 135. 143
Conſuetudo locorum attendenda, 26. 43. pro lege habetur, 146. juriſdictionem tribuit, & officium, 184. dat poteſtatem, ut quis Concilio interſit. 83. 138. 290
Conſuetudines Eccleſiarum approbantur, 156. 196. 315. & quæ ſint corruptelæ. 207
Conſultores duellorum puniuntur. 453
Conſummatio ſub priori Teſtamento non erat. 171
Continentia Diaconorum, & ſubdiaconorum. 232
Contritio, quid, 104. pars eſt pœnitentiæ, 103. *&* 115. neceſſaria. 104. libera, & voluntaria, *ibid. &* 115. imperfecta, attritio dicitur, 104. quomodo paretur & quid producat. *ibid.*
Contritus ſine Confeſſione ad Euchariſtiam non accedat. 89. 92
Controverſiæ de præcedētia componendæ. 399
Contumacia ſevere punitur, 43. 156. 207. 420. 445
Conventus. Require *Monaſterium*.
Convertitæ ſeu pœnitentes mulieres. 411
Corporis Chriſti feſtum. Quære *Feſtum*.
Correctio quomodo ab Epiſcopis facienda, 50. 124. 127

Credere quomodo debeamus. 90
Criminales cauſæ a quibus cognoſcantur. 94. 300
Criminalibus in cauſis quando appelletur, & ad quem, 94. & quomodo in appellatione procedatur, *ibid.* & quomodo executio facienda. 420
Culpa quomodo remittatur, 41. & an ſine pœna. 111. 117
Cultus Euchariſtiæ. 88
Cupiditas malorum omnium radix. 199
Cura animarum non negligenda. 42. 43. 67. 71. 165. 205
Curatum beneficium. Vide *Beneficium*.
Curatus. Vide *Parochus*.
Curioſa a popularibus concionibus ſecludenda. 369. 370

D

Deambulationes in Eccleſiis vitandæ. 177
Debitorum ſolutio quomodo ab exemptis extorquendæ. 78
Decalogi præcepta. 34. 105
Decanorum viſitatio qualis, 292. quas cauſas non judicent. 363
Decimarum ſolutio debita eſt Deo, 443. non impedienda, ſed integre facienda, *ibid.* & largius tenuioribus Eccleſiis. *ibid.*
Decimæ ad laicos pertinentes. 240
Decreta hujus Concilii approbata, 181. 461. in Synodis Provincialibus & Diœceſanis recipienda, 418. a lectoribus obſervanda. *ibid.*
Decreta omnia de vita, & honeſtate Clericorum obſervanda, 181. & quæ ad dignitatem Epiſcopalem pertineant, 452. & ad favorem eorum. 455
Decreta ſuper reſidentia publicanda, 205. & de matrimonio. 252
Deductiones ex fructibus in proviſione Eccleſiarum rejiciuntur. 337
Defenſio permiſſa. 125
Degradatio actualis quomodo facienda. 98
Delegatio quibus fieri debeat. 440
Delinquentes in loco decenti cuſtodiendi. 425
Denuntiationes in Eccleſiis ante matrimonium quomodo, & quando faciendæ. 252
Depoſitio verbalis quomodo facienda. 98
Derogationes quæ non faciendæ. 424
Deus pater miſericordiarum, 462. operatur velle & perficere, 35. impoſſibilia non jubet, 84 caſtitatem petentibus non denegat. 251
Diaboli imperium, 10. aſtutia ad nos perdendum, 113. calcaneo inſidiatur. 114
Diaconorum inſtitutio, & mentio in ſacris literis, 202. 231. ætas, continentia. 232
Diaconi feſtis ſaltem ſolemnibus communionem percipere debent, 232. quomodo ordinandi. *ibid.*
Die Dominico quæ mira Deus egerit. 3
Dies feſti. Vide *Feſti*.
Dignitates Eccleſiaſticæ quare inſtitutæ, 314. quibus conferendæ, 315. non ſervientes quid amittant. 184
Diligentes Chriſtum, ejus ſermones ſervant. 34
Dimiſſoriæ literæ. Vide *Literæ dimiſſoriæ*.
Diœceſes quare diſtinctæ. 127
Diœceſana Synodus quotannis celebranda, & qui intereſſe debeant, 289. 418. quid ibi agi debeat. *ibid.* & 440
Diſceptationes contentioſæ vitandæ. 3
Diſciplina Eccleſiaſtica conſervanda, & reſtituenda, 445. & *ſequent.* & monaſtica, 414. & *ſequent.* ac regularis. 373
Diſpenſatio ad contrahendum matrimonium quando, quibus, & quomodo detur. 277
Diſpenſatio de homicidio quando facienda. 125. 301
Diſpenſationes de promovendo a quocunque, cui, & quando ſuffragentur, 75. de non promovendo ad annum ſuffragantur. 76
Diſpenſationes de non reſidendo quando valeant. 44
Diſpenſationes in irregularitatibus ab Epiſcopis quando fiant. 301
Diſpenſationes de pluribus curatis exhibendæ. 67
Diſpenſationes gratioſe conceſſæ quando ſortiantur effectum. 452
Diſpenſationes extra curiam Ordinariis committendæ. 190
Diſpenſationes quomodo, & quando concedendæ. 125. 190. 277. 301. 447
Diſpoſitio ad gratiam. 31. & *ſeq.*
Diſtributiones quotidianæ quomodo ordinandæ, vel augendæ, 155. 184. 315. & quomodo dividendæ, 156. 184. & a quibus recipiendæ. 315
Divinis intereſſe, aut Miſſas celebrare, qui publice criminoſi ſunt, prohibentur. 176
Divinitas Chriſti in Euchariſtia quomodo. 87. 90. & 91.
Divinorum Officiorum ratio tam de cantu, quam de certa lege in choro permanendi a Synodo Provinciali præſcribenda. 315. 316
Divortium quoad thorum fit ad tempus. 250
Doctores Cathedralibus præficiendi, 183. ac examini, 350. illiſque ſcholaſteriæ conferendæ, 241. ac pœnitentiariæ cum præbendis, 306. & Archidiaconatus, 315. & dignitates, *ibid.* & creari debent Vicarii Epiſcopi, 341. Cætera vide *Lector*.
Doctores Univerſitatum quid agere, aut promittere debeant. 418
Domini temporales. Vide *Principes*.
Dominicis diebus & feſtis ſolemnibus paſcendus a Parocho populus ſalutaribus verbis, 26. ad Parochiam ſuam populus accedat. 177

Domus Domini nihil præpoſterum, inhoneſtum, tumultuarium, aut profanum habere debet. 287
Dotari debent raptæ a raptoribus. 281
Dubitare de quibus non debeamus. 369
Duellorum uſus prohibitus. 453
Diſcoli puniendi, aut expellendi. 239

E

Ecclesia columna veritatis, 86. pia mater, 146. edocta a Chriſto, & ab Apoſtolis, 41. & a Spiritu ſancto, 145. 369. communis mater, 141. Dei ſanguine acquiſita, 42. Chriſti ſponſa dilecta. 171
Eccleſia Romana omnium Eccleſiarum mater & magiſtra. 59. 114. 174
Eccleſia non judicat de occultis, 252. in quos judicium exerceat, 145. hæreticos invitat ad Concilium, 133. 134. ſperat eorum converſionem, 133. & 136. juſtis de cauſis communicat laicos ſub una ſpecie, 145. *& ſeq.* de ſenſu Scripturarum judicat, 7. & in matrimonii impedimentis diſpenſat, 250. ejus benignitatem experiri non debet, qui ejus præcepta contempſit. 277
Eccleſia domus Dei & orationis. 177
Eccleſia Cathedralis. Vide *Cathedralis*.
Eccleſiæ poteſtas. 43. 79. 102. 124. 136. 378
Eccleſiæ Catholicæ ritus obſervandi. 176
Eccleſiæ patrimoniales. 349
Eccleſiæ receptivæ. *ibid.*
Eccleſiæ nullius Diœceſis a quo viſitandæ. 309.
Eccleſiæ collapſæ reparandæ, 71. 164. vel transferendæ. *ibid.*
Eccleſiarum regimen onus formidandum, 42. *& ſeqq.* quibus committendum. *ibid.* 181. 203. 287
Eccleſiarum duarum diverſarum Diœceſium unio damnoſa. 127. 128
Eccleſiarum bona occupantes. 199. 200
Eccleſiaſtica hierarchia quomodo ordinata. 203
Eccleſiaſtica libertas, & immunitas. 455
Eccleſiaſticorum bonorum fructus quomodo conſumendi. 335
Editio vulgata Bibliorum approbatur. 7
Electi Dei non poſſunt ſcire, niſi ex ſpeciali revelatione. 35
Electio ſuperiorum Regularium quomodo habenda. 387. 388
Electio indignorum irritanda. 63
Electio in beneficiis quomodo fieri debeat, 315. 349. 350. 424. & quomodo in beneficiis juriſpatronatus, 131. 351. *& ſeq.* & quorum fieri debeat, 44. 62. 349. 350. & qua ætate, 216. & non ſine examine. 76. 350
Electi ad Eccleſiarum regimen profeſſionem fidei facere tenentur. 315
Eleemoſynæ Montis pietatis viſitandæ. 193
Eleemoſynæ pro defunctis utiles. 370
Eleemoſynæ pro Miſſis importune non exigendæ. 176
Eleemoſynarum Quæſtores. Vide *Quæſtores*.
Eleemoſynarum adminiſtratores rationem Epiſcopo reddere tenentur. 196
Emphyteuſis Eccleſiæ uſurpatores. 199
Epiſcopalis dignitas omnino conſervanda. 452
Epiſcopi a Spiritu ſancto poſiti regere Eccleſiam Dei, 42. 203. in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt, *ibid.* Presbyteris ſunt ſuperiores, *ibid.* Patres & Paſtores, 452. Sacramenti Confirmationis, 61. 203. ac Ordinationis, *ibid.* ſupra omnes gradus conſtituti, 287. a principibus, & cæteris honorandi, 452. a dignitatem obtinentibus juvandi, 315. eorum eſt prima ſedes, & locus, 313. 452. ac præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. 196
Epiſcopi qui ſint eligendi, 62. 183. & infra quantum tempus conſecrationis munus ſuſcipere teneantur, 73. 214. Creati a Romano Pontifice ſunt legitimi, 205. eorum examen & teſtimonium quomodo faciendum. 288
Epiſcopi quales eſſe debeant, 2. 93. 416. eorum familiares quales, 2. eorum menſa, ac ſuppellex quales. 4. 6. 417
Epiſcoporum onus eſt Angelicis humeris formidandum, 42. eorum munus eſt in Dei laudibus incumbere, 2. & 3. hoſtias, laudes, & preces offerre, *ibid.* ac alia multa peragere, quæ continentur, 183. prædicare, 26. 205. Sacramentorum vim, & uſum explicare, 306. eorum menſis Scripturarum lectionem admiſcere, 3. vigilare, in omnibus laborare, & miniſterium ſuum implere, 42. in eorum Eccleſiis reſidere, *ibid.* & 205. moderate, ac ſobrie vivere, 3. 416. bonum exemplum ſubditis præbere, *ibid.* humanum erga propinquos carnis affectum deponere, 417. Principibus non inſervire, 452. lectorem Theologiæ eligere, 20. & magiſtrum Grammaticæ, *ibid.* malos prædicatores corrigere, 26. neglectæ animarum curæ, & circa plura curata providere, 165. & Eccleſiis, in quibus populus numeroſus eſt, 159. atque aliis omnibus, quæ ad Dei cultum ſpectant, 165. & Eccleſiæ Parochiali vacanti, 349. 350. & quomodo, *ibid. & ſeqq.* curare ut hoſpitalia diligenter gubernentur, 78. ut pueri in ſuis parochiis doceantur, 297. ut ſana de purgatorio doctrina prædicetur, 369. 370. ut de invocatione Sanctorum, & imaginibus fideles inſtruantur, *ibid. & ſeqq.* ut Miſſæ pie ac pure celebrentur, 176. vitia ſubditorum coarguere, 93. 122. eoſque tanquam filios & fratres diligere, 93. & charitate non auſteritate corrigere, & meminiſſe ſe paſtores, non percuſ-

ſores, *ibid.* pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, 205. monialibus confeſſorem extraordinarium offerre, 392. præcedentiæ controverſias componere, 399. virginum Deo dicandarum voluntatem explorare, 408. Decreta hujus Concilii de Regularibus exequi, 418. curare ut decretum Matrimonii publicetur, 253. ut nuptiæ fiant cum honeſtate & modeſtia, 287. ad Concilium Provinciale debent accedere, 289. certis maximis diebus in Eccleſiis permanere, 206. ordines per ſemetipſos conferre, 214. ſubditos docere, 165. & bono exemplo paſcere. 205

Epiſcopi gratiam per ſubreptionem obtentam poſſunt reſpuere, 98. in caſibus quibuſdam reſervatis abſolvere, 108. abuſus in Miſſa exortos tollere, 176. Confirmationis Sacramentum conferre, 203. miniſtros Eccleſiæ ordinare, *ib.* & 222. atque alia peragere, quæ inferiores non poſſunt, 203. 205. nova miracula approbare, 371. 372. ordinatos ab ordinum exercitio ſuſpendere, & quando, 120. Clericos exemptos, & Regulares corrigere, & quomodo, & quando, 78. 122. 124. 129. 401 eos degradare poſſunt, & quando, 98. punire locum deſerentes, 207. & concubinas, 284. & non accedentes ad Synodum, 290. beneficiis privare turpiter viventes, 163. & non reſidentes contumaces, 206. *& ſeqq.* hoſpitalium cura privare hoſpitalitatem non exercentes, 433. & jure patronatus patronum, illud contra canonicas ſanctiones transferentem, 435. Abbatum negligentiam ſupplere, 21. & Capituli Metropolitanæ Eccleſiæ, 341. & vices Metropolitani, ſi eſt Suffraganeus antiquior, 206. 290. 292. Illumque denunciare Romano Pontifici, 43. in beneficiis juris patronatus inſtituere, 130. præſentatoſque non idoneos repellere, 434. diſtributiones quotidianas dividere, 156. novas Parochias conſtituere, 159. eaſque diſtinguere, 335. Ordines Canonicatuum deſignare, 315. in iis, quæ ad divina officia ſpectant, providere, 316. uniones certis de cauſis facere, 161. 239. 339. ac jam factas examinare aut revocare, 68. 435. monitiones ad finem revelationis decernere, 419. beneficia transferre, 164. viſitare beneficia curata, 69. & Eccleſias exemptas, 71. commendata omnia beneficia, & Monaſteria etiam exempta, 165. hoſpitalia, confraternitates, Eleemoſynas montis Pietatis, & pia loca omnia, 193. & propriam Diœceſim, 292. & quomodo, *ibid.* & Eccleſias ſæculares nullius Diœceſis, 309. abſentiæ cauſas probare, 206. contumaces non reſidentes variis remediis compellere, *ib.* & *ſeq.* de diſpenſationibus cognoſcere, 190. per ſaltum promotos diſpenſare, 233. licentiam Matrimonii contrahendi vagantibus concedere, 283. in ſuſpenſionibus & irregularitatibus diſpenſare, 301. in caſibus occultis etiam Apoſtolicæ Sedi reſervatis abſolvere, *ibid.* publicam pœnitentiam in aliam commutare, 306. cauſas omnes in prima inſtantia cognoſcere, 363. Monaſteria Regularium aliquando gubernare, 416. abeuntibus ex eis ante profeſſionem bona reſtituere, 405. confeſſiones audientes approbare, 234. ultimas voluntates exequi, 192. Ab adminiſtratoribus piorum locorum Oeconomis conſtitutis, Sede vacante, 341. & a viſitatoribus, 292. Notariis imperitis, vel delinquentibus Officii exercendi uſum prohibere, 190. familiarem ſuum non ſubditum ordinare, & quando, 225. Sanctorum Ordinum functiones reſtituere, 238. ea, quæ ad Seminarium pertinent, conſtituere, 239. & ejus redituum rationes accipere, 240. magnamque habet poteſtatem in his, quæ ad viſitationem & correctionem ſpectant, 311. & in Protonotarios, ac alios exemptos. 313

Epiſcopi quibus in cauſis procedant, ut Apoſtolicæ Sedis delegati, 20. 26. 44. 98. 122. 161. 163. 177. 184. 191. 199. 337. 390. 445.

Epiſcopi quando citandi, ut perſonaliter compareant, 99. contra eos quales teſtes admittendi, *ibid.* eorum cauſæ a Romano Pontifice terminandæ, *ibid.* & 300. vel a Concilio Provinciali, *ibid.* & negligentia ſuppletur a Metropolitano, 240. & aliquando a Concilio Provinciali, 416. & quando ei Coadjutor dandus ſit. 432

Epiſcopi puniuntur, ſi non confecrantur infra tres menſes, 214. ſi ſubditos negligenter corrigunt, 43. ſi non reſident, *ibid.* & 206. ſi negligunt ea quæ ad Seminarium ſpectant, 240. ſi ad Concilium Provinciale non accedunt, 138. ſi concubinas tenent. 445

Epiſcopis non licet Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, 55. nec alterius ſubditum ordinare, 120. aut corrigere, 127. nec quædam facere ſine conſilio & conſenſu Capituli, ut ſupra in verb. *Capitulum*, aut Canonicorum, ut ſupra in verb. *Canonici*.

Epiſcoporum Titularium licentia correcta. 126

Evangelium fons veritatis. 6. 40

Euchariſtia ſymbolum unitatis, 86. pignus futuræ gloriæ, 87. ſpiritualis animarum cibus, *ibid.* antidotum liberans a culpis, & peccatis, *ibid.* ſymbolum rei ſacræ, inviſibilis gratiæ forma viſibilis, *ibid.* animæ vita, 90. perpetua ſanitas mentis, *ibid.* panis Angelorum. *ibid.*

Euchariſtia in proceſſionibus circumfertur. 91. intra ſepta, aut chorum monialium non ſervanda,

vanda, 392. quomodo accipiatur, & qualis præparatio exigatur. 89. 92
Euchariſtiæ ſanctiſſimi Sacramenti inſtitutio, 86. excellentia, 87. cultus & veneratio, 88. Decreta 90. ejus cuſtodiendæ, & ad infirmos deferendæ conſuetudo, 89. 91. in ea Chriſtus continetur, 86. & quomodo. 87. 90
Eugeniana conſtitutio curatis non ſuffragatur contra Epiſcopos. 207
Examen ordinandorum, 215. 221. 231. & eligendorum ad beneficia. 76. 349. 350
Examinatores futurorum parochorum quot, & ubi, & qui conſtituendi, 350. & eorum officium. *ibid.*
Excommunicatio gladius Eccleſiaſticæ diſciplinæ. 419
Excommunicationes & cenſuræ Eccleſiaſticæ quando ferendæ. 73. 420
Excommunicatus ad ſacramenta & fidelium familiaritatem non recipiendus, 420. & non reſipiſcens de hæreſi eſt ſuſpectus. *ibid.*
Executio quibus modis facienda. 425
Executores ultimarum voluntatum ſunt Epiſcopi. 191
Exemplum ſacerdotum quanti momenti. 181. 233. 416
Exemplum malum ad malos mores provocat. 306
Exemptionum reſtrictio. 313
Exemptorum cauſæ. 77. 78
Exorciſtæ quando, & cur inſtituti. 202
Expectativæ tolluntur. 362
Extrema unctio. Quære *Unctio*.

F

FAbricæ Eccleſiæ adminiſtratores tenentur reddere rationem ordinario, 196. illique applicantur fructus beneficiorum concubinarii, 445. & Epiſcoporum abſentium. 207
Facultates de promovendo a quocumque, & de non promovendo, quando ſuffragentur. 75. & 76
Familiares Epiſcopi quales, 3. quando ab illis ordinari poſſunt, 225. reditibus Eccleſiarum non augendi. 417
Familiaritas Cardinalium quos non eximat ab Ordinarii juriſdictione, 313. & qui familiarium privilegio gaudent. 123
Feſti dies Sanctorum quomodo celebrandi, 371. 398. a Regularibus ſervandi, quos Epiſcopus præcepit. *ibid.*
Feſtis diebus ad ſuas parochias frequenter populus accedere debet, 177. & Paſtores reſidere. 206
Feſtum corporis Chriſti. 88. 206
Feudalia directis dominis quando acquirantur. 453
Feudorum Eccleſiæ occupatores. 199
Fidei profeſſionem qui facere teneantur. 288. 315. 418
Fidei vis, & virtus, 4. 33. effectus, 31. comites. 33
Fidei rudimenta in ſingulis parochiis pueri doceri debent. 297
Fides ſalutis initium, & radix juſtificationis, 23. ſola quid? *ibid. & ſeq.* ſine pœnitentia remiſſionem non præſtat, 104. 108. cur ſine operibus mortua, 33. *& ſeq.* cætera de fide in Decreto, & Canon. *de juſtificatione*.
Fiducia hæreticorum inanis. 33. 39
Figuræ hiſtoriarum & Sanctorum. 371
Filii Clericorum illegitimi in Eccleſia, in qua pater habet, vel habuit beneficium, idem vel aliud beneficium habere non poſſunt. 447
Fori Eccleſiaſtici cauſæ in prima inſtantia ab ordinariis cognoſcuntur. 363
Fori privilegio qui gaudeant. 216
Forma requiſita in celebratione matrimonii, 252. & in promotione Epiſcoporum, 287. 288. & in probando legitimas abſentiæ cauſas. 206
Fornicatio affinitatem contrahit, & inter quos. 275
Fratres Sancti Joannis Hieroſolymitani. 240
Fratres, Vide *Regulares & Sacerdotes*.
Fructuum ſequeſtratio, 165. 206. & a quibus tuta conſcientia percipi non poſſunt. *ibid. &* 433
Frugalitas Epiſcoporum, & Cardinalium. 416
Fuga ubi timetur, quid agendum. 425
Funeralium quarta perſolvenda. 444

G

GEhennæ metus facit, ut a peccatis abſtineamus. 39. 104
Generales ordinum quomodo eligendi. 387. 415
Germaniæ Proteſtantibus datus ſalvusconductus. 100. 134. 141
Germania olim plena religione, & obedientia. 82. 83
Germanorum Epiſcoporum diſceſſus e Concilio. 136
Gradus affinitatis, & conſanguinitatis. 250
Grammaticæ magiſter in quibus Eccleſiis eligendus. 20
Gratia Dei præveniens, 30. 38. non ex operibus, 33. an peccatis amittatur, per ſacra-

ſacramenta confertur, 57. eam conſecutum ſe eſſe an quis ſcire valeat. 33. 40. & ſeq.
Gratiæ ad vacaturas tolluntur. 362
Gratiæ quando ſuum ſortiantur effectum. 75. 98. 190
Gratis diſpenſationes fiant. 452
Gregorius X. 63
Gubernatores Eccleſiaſtici in quibus ſe ingerere non debeant. 363
Gymnaſia publica ſacræ ſcripturæ lectorem habeant. 20

H

HAbitus clericalis a quibus deferendus. 216. 239
Habitus non facit monachum. 124
Habitus Clericorum qualis. *ibid.*
Habitus religionis occulte non ferendus, 412. poſt quinquennium non deponendus. *ibid.*
Hæreditariæ ſucceſſiones beneficiorum prohibitæ. 432
Hæreſis ſuſpectus quis. 420
Hæreſis crimen quis abſolvit. 301
Hæreſis non diſſolvit matrimonii vinculum. 250
Hæreſis circa Sacramenta. 57. 145. 249
Hæreſes anathematizantur. 418. 458
Hæreſum nocumenta. 57. 418
Hæretici ad Concilium invitantur. 133. 141. novatores appellantur, 112. ſub prætextu Evangelii libertatem carnis introducunt, 249. & omnes anathematizantur. 460
Hæreticorum perfidia, 88. 111. 458. & inanis fiducia. 33
Hierarchia Eccleſiaſtica ex quibus conſtet. 203
Hiſtoriæ myſteriorum noſtræ redemptionis. 371
Homicidii pœna, & diſpenſatio. 125
Homiliæ Sanctorum legendæ. 239
Hoſpitalia viſitanda, 193. diligenter gubernanda, 78. ea obtinentes hoſpitalitatem exercere debent. 432
Hoſpitalia quæ dantur in titulum. 239. 432
Hoſpitalium privilegiis quæ gaudeant. 123
Hoſpitalium adminiſtratio uni ultra triennium non concedenda. 433
Hoſtiæ poſt communionem reſervatæ. 91

I

JEjunia commendantur. 457
Jejunii virtus. 85
Jeſuitæ. 405
Jeſus. Vide *Chriſtus*.
Illiteratis Rectoribus Coadjutores dantur. 163
Imagines Chriſti, Deiparæ, & Sanctorum in templis habendæ, & earum cultus qualis. 370. & ſeq.
Immunitas Eccleſiæ reſtituenda, & conſervanda. 452
Impedimenta matrimonii. 252. 270. 273. 275
Imperator bona Eccleſiaſtica conſervare debet, 455. & ea occupans excommunicatur. 199. & 200
Imperii jura multi habent. 434
Imperitiæ Parochorum ſuccurritur. 163
Impii juſtificatio. 30. & ſeq.
Impoſſibilia non ſunt præcepta Dei. 35. 40
Impreſſorum cautelæ. 7
Index ſacrorum librorum. 6
Index librorum prohibitorum. 457. 458
Indulgentiæ maxime ſalutares, 456. cœleſtes Eccleſiæ theſauri, 167. ad quæſtum non exercendæ, *ibid.* earum conferendi poteſtas a Chriſto conceſſa, 456. quomodo publicandæ, 457. aut concedendæ, *ibid.* abuſus in eis exorti tolluntur. *ibid.*
Indulta quando non ſuffragantur. 362. 363. 364
Indulta de non reſidendo tolluntur. 44
Infames qui. 281. 453
Infidelitate amittitur fides, & gratia. 36
Infirmorum remedium optimum. 113
Inhibitio quando fieri non debeat. 363
Inhibitiones quando contemnendæ. 94. 207
Injurias naſci, a quibus jura expectantur, nefarium. 286
Inquiſitio de moribus & vita ejus, qui Cathedrali Eccleſiæ præficiendus eſt, eadem in Cardinalibus ſervetur, quæ in Epiſcopo. 287. 288
Inſtantiæ primæ ubi cognoſcendæ, & quanto tempore terminandæ. 363
Inſtitutio ſanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ, 86. Matrimonii, 249. Ordinationis, 204. Confeſſionis, 105. Pœnitentiæ, 102. 115. Unctionis extremæ, 113. & Confirmationis. 61
Inſtitutio in beneficiis jurispatronatus. 130
Interdicta Ordinariorum a Regularibus ſervanda. 398
Interpretatio Scripturarum contra ſenſum approbatum prohibetur. 7. & ſeq.
Joannis Baptiſmus. 59
Irregulares quomodo & quando ab Epiſcopo diſpenſari poſſint. 125. 301
Irreverentia ab impietate vix ſejuncta. 176
Judæ proditio. 38
Judæi per legem Moyſis an liberarentur. 30

Judices Eccleſiaſtici cognoſcunt de Matrimoniis, 251. a cenſuris Eccleſiaſticis abſtinere debent, 419. brevi cauſas finire, 440. & quomodo exequantur ſuas ſententias. 445
Judicare Dei eſt, non hominum. 37
Judices laici Eccleſiaſticos impedire non poſſunt. 420
Judices delegati qui, & quomodo eligendi. 440
Judicis impedientis acta & appellantis pœna. 363. 364
Judicium Dei ante oculos quiſque habere debet. 37
Juriſdictio Ordinariorum nullis privilegiis, aut exemptionibus impedienda. 364
Juriſdictiones Eccleſiaſticas locare non licet. 435
Juriſdictio Capituli ſalva relinquitur. 425
Juſpatronatus quibus habere liceat, 131. 349. *& ſeq.* ex fundatione, aut dotatione eſſe debet, 434. quomodo probetur, *ibid. & ſeq.* in alios non transferendum, *ibid.* quorum ſit electio, vel inſtitutio, *ibid. &* 351. & quod abrogatum cenſeatur. 434
Juſti adhuc juſtificari poſſunt, 34. & in venialia peccata aliquando cadunt. *ibid.*
Juſtificationis cauſæ, 32. effectus, 30. fructus, 37. incrementum, 34. præparatio, 31. 39. 57. Canones, 38. ad eam naturæ, & legis imbecillitates. 30
Juſtificatio adultorum. 30
Juſtificationis impii deſcriptio, *ibid. & ſeq.* quare dicatur per fidem, & gratis fieri. 32
Juſtificati per Chriſtum. 31
Juſtificatus peccare poteſt. 40
Juſtitia accepta augetur. 41
Juſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum. 273
Juſtitiæ Dei infuſio. 37. 39

L

Lapſorum poſt baptiſma reparatio. 36. 41
Lateranenſe Concilium. 62. 106
Lateranenſe Concilium ult. 7
Latinam linguam ſcire debent, qui minoribus ordinibus initiantur. 229
Latriæ cultus exhibendus eſt Chriſto in Euchariſtia. 88. 91
Laici effici non poſſunt rite ordinati. 203
Laici a Sacerdotibus communionem accipiant, 90. non adſtringuntur ad communionem ſub utraque ſpecie. 145
Lectio ſacræ ſcripturæ ubi inſtituenda, 20. menſis Epiſcoporum admiſcenda. 3
Lectoris Ordo, quando, & cur inſtitutus. 302
Lectorum ſtipendium, 20. privilegium, 21. promiſſio. 418
Legata ad pios uſus quomodo exequenda. 423
Legati de latere, quæ impedire non poſſint, 363. & quomodo procedere debeant in appellationibus, & inhibitionibus. 191
Legislator Chriſtus. 40
Legis Moyſis impotentia ad juſtificationem. 30
Libertas Eccleſiaſtica non violanda. 414
Libertas Virginum Deo dicandarum conſervanda. 408
Liberum arbitrium. 38
Libri de rebus ſacris quomodo edendi. 7
Libri de Matrimoniis, 253. de baptizatis. 270
Librorum prohibitorum index. 458
Librorum indici corrigendo præfecti Patres. 140
Librorum ſacrorum index. 6
Librorum ſacrorum vulgata editio approbatur. 7
Licentia prædicandi gratis concedenda, 27. & ſimiliter licentia diſcedendi a Beneficiis. 207
Licentia non reſidendi a quibus probanda, vel judicanda. 206
Licentiati Cathedralibus præficiendi, 183. & vicarii Epiſcop. conſtituendi, 341. & Examinatores, 350. & Archidiaconi, 715. & Pœnitentiarii, 306. illiſque ſcholaſteriæ conferendæ, 241. & dignitates. 315
Litigatorum paupertati ſuccurritur, 363. occurritur artibus. 440
Literæ Conſervatoriæ, 122. commendatitiæ, 120. 222. & teſtimoniales, 148. 215. 232. dimiſſoriæ, 73. gratis concedendæ, 148. & a quibus. 73. 226
Locationes in præjudicium ſucceſſorum prohibitæ. 441. & ad longum tempus. *ibid.*
Lucra Turnorum prohibentur. 337
Lucrum turpe prohibendum. 176. 371. 457
Luſus, & luxus Clericis prohibetur. 181. 316

M

Magiſtri Grammaticæ, ubi eligendi. 20
Magiſtri legentes quid agant, aut ſpondeant. 418
Magiſtri in Theologia ad Cathedrales aſſumendi, 183. ad dignitates, quæ ſcholaſteria dicuntur, 241. ad Archidiaconatus,

tus, 315. eligi debent Pœnitentiarii, 306. & examinatores. 350
Magiſtrorum privilegium. 21
Majores ordines. Vide *Ordines*.
Mandata Euangelii & Decalogi, 40. obſervanda, 34. non ſunt impoſſibilia. 34. 40
Mandata de providendo tolluntur. 362
Mare magnum Regularium non obſtat decretis hujus Concilii de regularibus, 415. neque quartæ funeralium. 444
Maria Virgo fuit ſine peccato veniali, 11. ejus conceptio. *ibid.*
Martyrum Reliquiæ. 371
Matrimonium Sacramentum magnum, veteribus connubiis gratia præſtat, 249. a Chriſto inſtitutum, & gratiam confert, *ibid.* ſancta res eſt, & ſancte tractanda. 287
Matrimonium fieri debet libero conſenſu, 252. cum parentum voluntate, licet non ſit neceſſaria, *ibid.* cum denuntiationibus præcedentibus in Eccleſiis, *ibid.* in facie Eccleſiæ celebrandum interrogante Parocho, & quibus verbis, *ibid.* præſentibus duobus aut tribus teſtibus, *ibid.* cum benedictione a proprio Parocho ſuſcipiendum, 253. cum peccatorum confeſſione, & Euchariſtiæ perceptione, *ibid.* ſervatis laudabilibus conſuetudinibus, & cæremoniis provinciæ. *ibid.*
Matrimonium quæ vincula impediant, 250. 270. quando non valeat, 250. quomodo dirimatur, *ibid.* ex multis cauſis ſeparatur quoad thorum, *ibid.* cum vagantibus non facile contrahendum. 283
Matrimonia clandeſtina Eccleſia ſemper deteſtata eſt. 252
Matrimonii libertas non impedienda, 286. cæremoniæ non damnandæ, 249. ſolemnitas prohibita certis anni temporibus. 251. & 287
Matrimonii cauſæ ſpectant ad Eccleſiaſticos. 251
Mendacii peccatum. 98
Mendicare Clericos non decet. 149
Menſæ Epiſcopalis ſobrietas, & frugalitas. 416
Menſa apud Apoſtolum altare ſignificat. 171
Mercedum cauſæ favor. 123
Merces bonorum operum expectanda. 26. 37. 41
Mercenarii a cura animarum arcendi. 42. 205
Merita paſſionis Chriſti. 30. 32. & 37
Merita hominum dona Dei. 37. & *ſeq.*
Meritum bonorum operum. *ibid.*
Metropolitani officium in lectore eligendo, 20. in denuntiando Romano Pontifici Epiſcopos abſentes, 43. in probando, & judicando legitimas Epiſcoporum abſentias, 206. in corrigendo Epiſcopos negligentes, 240. in ſupplendo negligentiam Regularium, 26. 390. & Capituli, 341. in viſitando diœceſim propriam, 292. & in cogendo Synodum Provincialem, 289. in erigendo Collegia ob Eccleſiarum paupertatem, 240. in judicando aliqua cum Concilio Provinciali, 206. 372. Lege *Concilium Provinciale*, & in erigendo aliquando Congregationes Monaſteriorum. 390
Metropolitanus obligatur ad perſonalem reſidentiam, 206. & non reſidens denuntiatur ab Epiſcopo antiquiori, 43. & ab eodem ejus abſentia probatur, 206. negligens in Seminarii erectione corripitur a Synodo Provinciali, 241. & punitur, ſi ſtatutis temporibus Synodum Provincialem non cogit. 290
Metus gehennæ. 104
Militum Sancti Joannis Hieroſolymitani immunitates, 240. & aliquot correcta. 313. 415
Miniſtri Epiſcoporum quales eſſe debeant. 3
Miracula nova quomodo admittantur. 371
Miſſa vulgari ſermone non celebranda. 174
Miſſa verum ſacrificium, 175. vere propitiatorium, 172. 175. & magnum myſterium, 177. pie & pure peragendum, *ibid.* quantum, & quibus proſit, 172. 174. 175. 370. & in ejus celebratione quæ vitanda ſint. 3. 176
Miſſa magnam continet eruditionem. 174
Miſſæ in memoriam Sanctorum, 172. 175. horis debitis celebrandæ, 177. non in domibus privatis. 176
Miſſæ, in quibus Sacerdos ſolus ſacramentaliter communicat, approbantur. 174
Miſſæ defunctorum quomodo diſponendæ, 423. proſunt illis, quando in Chriſto mortui ſunt, & nondum ad plenum purgati. 172. 175. 370
Miſſæ novæ. 176
Miſſale. 458
Miſſarum celebratio frequentanda, 233. quibus præſentibus, & ubi, & a quo non facienda. 176. 239
Miſſarum ratione eleemoſynæ importune non exigendæ. 176
Monachi ad publicas proceſſiones accedere tenentur. 391
Monaſteria viſitanda etiam Sedi Apoſtolicæ ſubjecta, & quomodo, 390. item

commendata, 165. etiam Ordinum Capita, & quomodo, 413. illiſque quomodo de Abbatibus providere debeat. 414
Monaſteria curam animarum habentia, quibus ſubſint, 393. & quomodo, & quando ſubſint Epiſcopis, 415. Lectorem ſacræ Scripturæ habere debent, 20. quæ bona poſſidere poſſint, 373. 376. non erigenda ſine licentia Epiſcopi, 376. non augenda inſolito numero, *ibid.* in iis erigi debent Congregationes. 390
Monaſteria ſanctimonialium ingredi quando liceat, 379. extra urbem poſita, intra urbem reducenda, *ibid.* etiam Epiſcopis, & Superioribus ejus clauſtra ingredi non licet, 389. quæ regantur ab Epiſcopis, 390. 408. & in illa ingredi neminem cogendum, aut impediendum. 410. 411
Monaſticæ vitæ diſciplina reſtituenda. 415
Moniales ſæpe confiteri, & Euchariſtiam ſumere debent, 392. Metu ad ingreſſum religionis non compellendæ nec impediendæ, 408. bona mobilia, & immobilia ut propria habere non poſſunt, 373. nec monaſterio exire, 379. intra quantum tempus profeſſionem facere debeant, 402. & quomodo, & qua ætate fiant. 408
Monitiones ad finem revelationis quando concedendæ. 419
Monitiones binæ quando præcedere debeant, 445. excommunicandis faciendæ. 420
Monomachia prohibita. 450
Montes Pietatis viſitandi. 193
Mortuorum commemoratio. 423
Mulierum concubinarum pœna. 284
Mulctæ pecuniariæ locis piis aſſignandæ, 420. vel fabricæ Eccleſiæ. 445
Munus non accipiendum a Viſitatoribus. 293
Muſicæ quæ in Eccleſiis prohibeantur. 177
Myſteriorum noſtræ redemptionis hiſtoriæ. 371

N

NAturæ impotentia ad juſtificationem. 30
Neceſſitas abſentiæ excuſationem præſtat. 206
Negotia ſæcularia fugere debent Clerici. 181
Ninivitarum pœnitentia. 104
Nominati ad beneficia non admittuntur ſine examine. 76
Notarii quantum, & quando pro literis dimiſſoriis accipiant. 148
Notarii non idonei, vel delinquentes in cauſis Eccleſiaſticis, quomodo corrigendi. 199
Notarii infra quantum tempus actorum copiam exhibere teneantur. 364
Notariorum imperitia litium occaſionem producit. 199
Novatianorum hæreſis. 102
Novatores hæretici vocantur. 112
Novitii, & novitiæ ad profeſſionem quando admittendæ. 405
Nuntii Apoſtolici quæ impedire non poſſint, 363. & quomodo procedant in appellationibus, & inſtitutionibus. 191
Nuptiæ prohibitæ certis anni temporibus. 251. 286

O

OBedientia præſtanda Romanæ Eccleſiæ, 315. 418. & præpoſitis. 119
Obedientia præſtat excuſationem abſentiæ. 206
Obedientiæ votum. 373
Obicem ponere gratiæ Dei. 57
Oblatio munda apud Malachiam quæ. 171
Obligatio Regulæ quando valeat. 405
Oeconomi inſtitutio, Sede Epiſcopali vacante, ad quem pertineat. 340. 341
Offerri Chriſtum in Miſſa non eſt idem, quod manducari. 175
Opera ſatisfactionis. 111
Opera ante juſtificationem. 38
Opera bona augent juſtitiam, 41. dona Dei & juſtificati merita. *ibid.*
Operum ſine gratia imbecillitas. 38
Operum bonorum retributio. 34. 35. 37. 41
Oratoria ab Epiſcopis deſignanda, & viſitanda. 176
Orationes quomodo faciendæ maxime in Concilio. 3
Oratorum locus in Concilio. 458
Ordinarius. Vide *Epiſcopus*.
Ordinatio ab Epiſcopo facienda, 203. & a proprio Epiſcopo, 55. 75. 118. 120. a Chriſto inſtituta fuit, 175. & quomodo facienda, 222. quando, ubi, *ibid.* & qua ætate, 231. & gratis, 148. & cum examine, 76. 214. 231. quibus cæremoniis. 204
Ordinandus non eſt homicida, 125. nec qui beneficium non habet, vel aliud, unde vivere poſſit, 149. nec qui confirmationem non ſuſcepit, 215. nec qui fidei rudimenta edoctus non fuit, *ibid.* nec qui linguam latinam ignorat, 229. nec qui ſcribere neſciunt, 239. nec minores ætate requiſita, 216. nec bonum teſtimonium non habentes, 215.

215. 222. 233. nec qui in ſuo ordine verſati non fuerunt, *ibid.* nec qui non ſit utilis, & neceſſarius ſuis Eccleſiis. 236
Ordinationis inhabilium effectus. 120
Ordinati ſuis Eccleſiis deſervire debent. 229. 238
Ordinatio ſacra eſt unum ex ſeptem Sacramentis. 203. 204. gratiam confert, *ibid.* & abſolvendi poteſtatem, *ibid.* in ea imprimitur character in anima. *ibid.*
Ordinatorum a non ſuo Epiſcopo pœnæ, 120. & eorum, qui ordinantur per licentiam Capituli Sede vacante, 73. & a ſæculari poteſtate. 203
Ordines majores & minores, 202. 229. Ordinum diverſorum rationes. 202. 238. Ordines requiſiti infra annum a quibus ſuſcipiendi, 189. Ordines minores per temporum interſtitia, conferendi, 229. & quibus, *ibid.* ſunt gradus ad majores. 202. 230
Oſtiarius quando, & cur inſtitutus. 202. 238
Originalis peccati merita. 9. *cum ſeq.*
Ovium munus erga paſtores. 443

P

POEnitentia quid, 103. ante adventum Chriſti non erat Sacramentum, 102. dicitur ſecunda tabula poſt naufragium, 36. 115. quid contineat, 103. 115. 116. cur & quando, & a quo inſtituta. 102. 115
Pœnitentiæ utilitas & partes, 103. 115. 116. & fructus, 103. quid differat a baptiſmo. 102. 115
Pœnitentia publica quando imponenda. 306
Pœnitentiarius in Cathedrali. 306
Papa. Quære *Pontif. Max.*
Parentum conſenſus in matrimoniis non neceſſarius. 252. *& ſeq.*
Parochiales Eccleſiæ tenues quomodo augeantur, 335. quibus non uniantur, *ibid.* quæ penſionibus, aut reſervationibus non graventur, *ibid.* & illis vacantibus quid agendum. 349. *& ſeq.*
Parochiæ quare diſtinctæ, 127. quando ſunt novæ inſtituendæ, 159. vel diſtinguendæ, 335. & collapſæ reficiendæ, 164. vel transferendæ, *ibid.* in eiſque Parochiis propriis ſinguli tenentur audire verbum Dei, 297. & Sacramenta ſuſcipere. 335
Parochi officium eſt prædicare, 26. 205. 297. exponere ea, quæ in Miſſa leguntur, 176. explicare decretum matrimonii, 253. Pueros fidei rudimenta, & obedientiam docere, 297. vim & uſum Sacramentorum explicare, 306. Sacra eloquia & ſalutis monita explicare, *ibid.* jejunia, dies feſtos, & obedientiam commendare, 457. oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, Sacramenta adminiſtrare, & bono exemplo paſcere, 205. 206. pauperum aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, *ibid.* Miſſas frequenter celebrare, 233. in ſuis Eccleſiis reſidere, 43. 206. Decreta matrimonii obſervare, 252. nuptias benedicere, 253. librum matrimonii habere, *ibid.* ac baptizatorum, 270. ad Synodum Diœceſanam accedere, 289. 418. baptizando quædam peragere, 270. carnis affectum erga propinquos deponere, 417. & alia multa obſervare, *ibid.* Decreta Concilii recipere, obedientiam ſpondere, ac hæreſes anathematizare, 418. & hoſpitalitatem ſervare. 432
Parochi paupertati ſuccurritur, 159. 443. imperitiæ & malæ vitæ occurritur, 163. Cætera lege in verbo *Sacerdos*, & in verbo *Clericus*.
Parochiani. Vide *Populus*.
Parvuli ad Euchariſtiæ perceptionem non obligantur. 146
Parvulorum Baptiſmus. 10. 60
Paſcha vetus & novum. 171
Paſchatis tempore communicare tenemur. 92
Paſquillorum auctores damnantur. 7
Paſtoris officium. 93. 205. *ſeq.*
Patriarcha. Vide *Metropolitanus*.
Patrimonium quando alienare non liceat. 149
Patrini duellorum puniuntur. 453
Patrini tantum duo vel unicus. 270
Pauli vocatio. 38
Pauperes gratis docendi, 20. in collegium Clericorum eligendi. 239
Paupertatis votum, 373. privilegia. 123
Pauperum cura apud Epiſcopos. 193
Peccantes publice ſunt palam corripiendi. 306
Peccata omnia mortalia in confeſſione recenſenda, 105. ac eorum circumſtantiæ. *ibid.*
Peccatorum remiſſio quomodo fiat, 33. & per quem. 102. 107. 111. 115. 201
Peccatum originale quomodo tollatur, 10. & ejus materia. 9. *cum ſeq.*
Peccatum veniale etiam juſti committunt, 34. 40. & an taceri poſſit in confeſſione. 105
Penſiones quando extinguere non liceat, 150. quomodo minuantur, 240. quibus Ec-

Eccleſiis imponi non poſſint, 335. & quibus habere non permittatur. 335
Peregrino ſacerdoti Miſſam celebrare non licet. 176. 237
Perſeverantiæ munus. 35. 40
Petrus Princeps Apoſtolorum. 35
Picturæ quid erudiant, & quomodo fieri debeant. 371
Pii IV. pia intentio, 137. hoc Concilium confirmavit. 462
Piorum locorum bona uſurpantes. 199
Plebanus. Vide *Parochus*.
Pluralitas beneficiorum & Eccleſiarum. 63. 64. 66. 343. 344
Pœna temporalis non ſemper remittitur. 41
Pœna violantium ſalvosconductus. 136
Pœnarum genera. 98. 425. & 445
Pontifex Vicarius Dei in terris, 42. 83. ejus eſt ſuprema auctoritas, 43. 79. 108. 137. & in omnibus ſalva intelligitur. 288. 455. 456
Pontificis eſt Eccleſiis de Paſtoribus providere, 42. 288. circa matrimonii impedimenta conſtituere, & diſpenſare, 250. Concilium generale indicere, 82. 458. ejuſque Decreta confirmare, 459. 461. eorum dubia declarare, 459. Eccleſiæ tranquillitati conſulere, *ibid.* ejus munus eſt ſolicitudo univerſæ Eccleſiæ, & creatio Cardinalium, 288. & Epiſcop. 42. 205
Pontifex ſummus providet reſignantium neceſſitatibus, 344. Eccleſiis exiguorum redituum, 335. & curat, quæ ad ſtudiorum reformationem ſpectant, 418. de coadjutoriis diſponendis, 432. de abuſibus circa indulgentiarum uſum exortis, 456. de Indice librorum prohibitorum, 457. de Catechiſmo, Breviario, & Miſſali, 458. quando aliqui nolunt accedere ad Synodum Provincialem, 418. de Calicis conceſſione, 201. de animadverſione in Epiſcopos non reſidentes facienda, 42. de cauſis Epiſcoporum gravioribus terminandis, 99. 300. & de Epiſcopis concubinariis, 445. & de legitimis cauſis abſentiæ Epiſcoporum. 205. 206
Pontifex Max. utitur conſilio Cardinalium in adminiſtratione univerſalis Eccleſiæ, 417. graviorum criminum abſolutionem ſibi reſervare potuit, 108. Imperatores, Reges vel alios bona Eccleſiaſtica occupantes abſolvere, 200. cauſas extra curiam quibus committat, 351. 435. & quomodo. 457
Pontifice inconſulto nihil inuſitatum decerni debet. 372
Pontificalia in alterius Diœceſi exercere non licet. 55
Populo numeroſo quomodo provideatur. 159
Populus in ſua parochia tenetur audire verbum Dei, 297. & quando compellatur ſubminiſtrare neceſſaria parochis. 163. 335
Portio. Quære *Præbenda*.
Poſſeſſio triennalis quibus non ſuffragetur. 414
Præbenda Lectorum. 20
Præbendæ quibus conferendæ, 315. & quomodo, 425. & tenues quomodo augendæ. 335
Præbendas obtinentium reſidentia. 42. 315
Præcedentiæ controverſiæ componendæ. 399
Præcedentiæ alicujus cauſa non innovatur. *ibid.*
Præcepta Dei ſunt poſſibilia, & obſervanda. 34. & 40
Prædeſtinationis præſumptio cavenda. 35. 39
Prædicationis munus præcipuum Epiſcopi, 26. 297. & quomodo & quando præſtandum, 26. 297. & ejus utilitas. 26
Prædicatio non omnibus eſt conceſſa, 27. 297. maxime ſine licentia. *ibid.*
Prædicatores quando & quomodo corrigendi. 27
Præfecta. Vide *Abbatiſſa*.
Prælatus. Vide *Epiſcopus*.
Præparatio ad juſtificationem. 31. 32
Præſidentium integritas, ſalus eſt ſubditorum. 42
Præſtimonia. 128. 240
Presbyteri qui dicantur, 114. 118. eorum ætas, 231. quales ordinandi, 233. quando Miſſas celebrare teneantur, *ibid.* Cætera quære in verb. *Clericus*, & in verb. *Sacerdos*.
Præſens quis judicetur. 184. 206
Primas. Vide *Metropolitanus & Epiſcopus*.
Principes a Deo conſtituti ſunt fidei, & Eccleſiæ protectores, 455. cogentes ſubditos matrimonium contrahere, excommunicantur, 286. locum ad monomachiam concedentes puniuntur, 453. Epiſcopos paterno honore proſequi debent, 452. libertatem Eccleſiaſticam conſervare, 455. decreta hujus Concilii obſervare. *ibid.*
Prioratus ab Epiſcopo viſitandi. 165
Priorum & Prioriſſarum electio. 387
Privilegia ſunt cauſæ multarum turbationum. 312. 452
Privilegia in Eccleſiis parochialibus vacantibus quando non valent. 350
Privilegia ſcholarium. Vide *Scholarium privilegia*.
Privilegia de non reſidendo tolluntur. 42

Pro-

Proceſſiones in quibus Euchariſtia circumfertur cum inſtitutæ, 88. 91. ad eas accedere debent etiam exempti. 399
Proceſſus quando ſit nullus. 191
Procuratio non exigenda a Viſitatoribus. 293
Profeſſio quomodo emittenda. 402. 408
Profeſſionem fidei qui facere teneantur. 288. 315. 418
Profeſſionem infra quantum tempus Regulares faciant. 402
Prohibitiones Matrimonii quæ, 250. 270. 273. 275. 281. & quibus temporibus. 251. 286. 287
Promiſſiones in proviſione Eccleſiæ prohibitæ. 189
Promoti per ſaltum ab Epiſcopo diſpenſari poſſunt. 233
Promovendi ad cathedrales. Vide *Epiſcopi*.
Promovendi ad Ordines. Vide *Ordinandus*.
Proponentibus legatis, &c. quomodo intelligantur hæc verba. 369
Proteſtantes Germaniæ, 100. 133. eis datus ſalvusconductus. 100. 134
Protonotarius. 313
Provinciale Concilium. Vide *Concilium*.
Provinciales quomodo eligendi. 387
Publicatio decretorum reſidentiæ fieri debet. 207
Puellæ non cogendæ, nec impediendæ monaſterium ingredi. 408. 410. 411
Pueri ad religionem informandi, & quomodo. 238
Purgatorium, 41. 369. de eo doctrina. *ibid. cum ſeq.*

Q

Quadrageſimæ tempus acceptabile. 106
Quæſtiones inutiles ſecludendæ a popularibus concionibus, 306. ac etiam difficiles. 369
Quæſtores Eleemoſynarii prædicare prohibentur, 27. eorum nomen penitus tollendum. 166
Quarta funeralium perſolvenda. 444

R

Raptores, & raptæ quando Matrimonium contrahere poſſint, 281. & tenentur raptores raptas dotare. 282
Raptores bonorum Eccleſiaſticorum puniuntur. 199
Reatus æternæ pœnæ quomodo deleatur. 41
Rebaptizari non licet. 60. 102
Rector. Vide *Parochus & Beneficiatus*.
Reformatores ſtudiorum quid agere debeant. 418
Regreſſus tolluntur. 432
Regulares non poſſunt prædicare ſine licentia Epiſcopi, 27. & minus contradicente Epiſcopo, 297. nec confeſſiones audire ſine examine, 234. nec bona poſſidere poſſunt, 373. nec alicujus obſequio ſine ſuperioris licentia ſe ſubjicere, 378. nec ſine illa a conventibus recedere, *ibid.* nec ad laxiorem religionem ſe transferre, *ibid.* nec habitum ferre occulte. *ibid.*
Regulares quomodo ordinandi, 231. qua ratione vitam inſtituere debeant, 373. in conventibus, etiamſi abſint cauſa ſtudiorum, habitare debent, 378. Epiſcoporum præcepta quoad quædam ſervare, 398. ad publicas proceſſiones accedere, 399. infra quantum tempus profeſſionem facere debeant. 402
Regulares viventes extra clauſtra quando prædicare valeant, 27. corriguntur ab Ordinario, 50. & quando, 124. & aliquando etiamſi intra clauſtra degant. 401
Regularis vita inſtauranda. 373
Regularium ſuperiores quomodo creandi. 387
Regularium beneficia quibus conferantur. 128
Regularium monaſteriorum proviſio. 415
Religioſus. Vide *Clerici Regulares & Sacerdot.*
Reliquiæ Martyrum, & aliorum Sanctorum. 371
Remuneratio expectanda. 35. 37
Renuntiatio bonorum ante profeſſionem nulla. 405
Reparatio lapſorum. 36
Reſervationes mentales nemini conceduntur. 362
Reſervationes quando non proſint. 339
Reſervationes caſuum. 108. 117
Reſervationibus fructuum quando non gravandæ Eccleſiæ. 335
Reſidere tenentur Primates, Patriarchæ, Metropolitani & Epiſcopi, 42. 205. Cardinales, *ibid.* omnes obtinentes beneficia, quæ requirunt reſidentiam de jure, ſeu conſuetudine, 42. obtinentes dignitates, perſonatus, & officia, 156. 184. & obtinentes canonicatus, præbendas aut portiones. 315
Reſidere negligentium peccatum, & pœnæ. 42. 156. 184. 205
Reſidentiæ decreta frequenter publicanda. 207
Reſignare beneficium quando non liceat, 149. quando non proſit, 240. 447. & quando quis cogatur. 344
Reſignantium neceſſitati providendum. *ibid.*
Reſtitutio ad priores Ordines & gradus an ſuffragetur. 119
Reus in criminali appellans quid agere debeat. 123

Rex occupans bona Eccleſiæ excommunicatur. 199
Ritus Eccleſiæ Catholicæ ſervandi. 58. 176

S

Sacerdoti vago celebrare non licet. 176
Sacerdotes ſunt Vicarii Chriſti, 105. præſides ac judices, *ibid.* Sacramentorum miniſtri, 58. 107. 114. 116. 121. clavium miniſterium habent, 102. 115. 119. 201. 204. verbi Dei miniſterium exercent, 203. a quibus inſtituti fuerint, 175. ſeipſos communicant, 90. ſine confeſſione quando celebrare poſſint, 89. laici effici nequeunt. 203
Sacerdotes mali qualem poteſtatem habent. 107.
Sacerdotium ſanctum eſt. 201
Sacerdotium, & ſacrificium Dei ordinatione conjuncta ſunt. *ibid.*
Sacerdotum dignitas, & poteſtas. 107. 111. 171. exemplum quanti momenti. 181. 233. 417.
Sacramenta ſeptem, 57. a Chriſto inſtituta, *ibid.* gratiam continent, *ibid.* aliud alio dignius, *ibid.* in iis conficiendis miniſtri intentio. 58
Sacramenta novæ legis a Sacramentis antiquæ legis differunt. 57
Sacramenta in quibus imprimitur character in anima. 58
Sacramentorum utilitas, *ibid.* neceſſitas, 57. eſſentialia, *ibid.* miniſtri. *ibid.* & 111. 118
Sacramentum quid. 87
Sacramentum extremæ Unctionis. Vide *Unctio*, & ſic de ſing. Quære *in locis ſuis*.
Sacræ Scripturæ. Vide *Scriptura*.
Sacrificium, quod in Miſſa peragitur, quid contineat, aut operetur, 171. & a quo inſtitutum. 201
Sacrorum librorum index, & editio qualis approbetur. 6. & 7
Salvuſconductus proteſtantibus datus, 100. 134. 141. etiam aliis. 143
Salviconductus violatores. 136. 143
Sancta Sancte adminiſtranda. 173
Sanctimoniales. Vide *Moniales*.
Sanctorum invocatio. 172. 370. *cum ſeq.*
Satisfactio eſt pars pœnitentiæ, 111. quomodo fiat, 36. 115. per Chriſtum fit, 111. qualis imponenda confitenti, *ibid.* ejus fructus, *ibid.* opera. *ibid.*
Schiſmaticorum inanis fiducia. 33
Scholæ dicuntur Confraternitates in quibuſdam locis. 193
Scholares pauperes gratis docendi. 20
Scholares per ſe, vel per ſubſtitutos magiſtrum eligunt. 240
Scholarium privilegia, 20. 424. Vide *Studium*.
Scholaſteriæ quibus conferendæ. 241

Scientia non mediocris requiritur in Epiſcopo. 62. 183
Scribendi ſcientia neceſſaria ſuſcipientibus primam tonſuram. 215
Scripturæ canonicæ. 6
Scripturæ ſacræ lectio ubi inſtituenda, 20. & *ſeq.* menſis Epiſcoporum admiſcenda. 3
Scripturarum interpretatio quæ prohibita. 6. 7. earum verba ad profana non convertenda. *ibid.*
Sedis Apoſtolicæ ſuprema auctoritas, 108. 146. in omnibus ſalva intelligitur. 62. 68. 288.
Seminarium Clericorum. 238. *cum ſeq.*
Sententia in ſubditos ferenda. 108
Sequeſtratio fructuum quando facienda. 165. 207
Servitium in Eccleſiis implendum a quo præſcribatur. 189
Silentio & modeſtia uti debent morantes in Concilio. 3
Simoniaca labes prohibetur. 148. 337
Societatis Jeſu clericorum religio. 405
Solutiones quædam in proviſione Eccleſiæ prohibitæ. 337
Spiritus ſancti operatio. 32
Statuta Eccleſiarum approbantur, 184. 423 & quæ rejiciantur. 337
Stola prima. 33
Strepitus ab Eccleſiis arcendus. 177
Studia publica ſacræ Scripturæ lectorem habere debent. 20. & *ſeq.*
Studiorum generalium privilegia. 76. 425
Studiorum reformatores quid agere debeant. 418.
Studium eſt commune Eccleſiæ bonum. 238
Studentes. Vide *Scholares*.
Subdiaconos feſtis ſaltem ſolemnibus communionem percipere decet, 232. eorum ætas. 231
Subdiaconatus ad majores ordines refertur. 202.
Subditi quomodo tractandi. 93
Subditi correcti Epiſcopum odiſſe ſolent. 99
Subditorũ ſalus eſt integritas præſidentium. 42
Superiores a quibus conſtituendi. 129
Succeſſor non tenetur ſtare locationi. 441
Succeſſiones hæreditariæ prohibitæ. 432
Suffragia fidelium pro animabus defunctorum. 369
Superſtitio quid ſit, 176. tollenda eſt. *ibid.* & 370.
Supellex Epiſcoporum qualis, 416. & Regularium qualis. 373
Supplicationes faciendæ Eccleſia vacante. 287
Suſpenſo ab Ordinibus & gradibus reſtitutio an ſuffragetur. 119
Symbolum fidei. 5

Synodus diœceſana quotannis celebranda, 289. & quid ibi agendum. 350. 445
Synodus provincialis. Vide *Concil. Provinc.*

T

TAbernæ a quibus vitandæ. 316
Tabula ſecunda poſt naufragium pœnitentia recte appellata. 36. 115
Tempora quibus nuptiæ prohibentur. 251. 286.
Tentatio non eſt ſupra id, quod poſſumus. 251.
Teſtamentum vetus, & novum quot libros contineat. 6. & *ſeq.*
Teſtamentorum executores ſunt Epiſcopi, 193. & eorum relicta pia perſolvenda. 370.
Teſtatorum voluntas conſervanda, 434. & quando & quomodo commutanda, 191. & quomodo implenda. 423
Teſtimoniales literæ. 148. 215. 232
Teſtimonia Eccleſiæ Catholicæ. 9
Teſtium, qui interſunt contractui matrimonii ſine Parocho, pœna. 253
Teſtes contra Epiſcopum quales. 99
Teſtium numerus in matrimonio. 252
Timore ſalutem operari debemus. 35
Titularium Epiſcoporum licentia correcta. 120.
Tonſura prima quibus non conferatur, 215. & qui ejus privilegio gaudeant. 216
Tori ſeparatio ob multas cauſas fit. 250
Traditiones Apoſtolorum. 6. 33. 113. 175
Translatio ſimplicium beneficiorum. 164
Tranſubſtantiatio. 88. 91
Tribulationum patientia eſt loco ſatisfactionis. 112. 113
Tridentinum Concilium. Vide *Concilium*.
Turnorum lucra prohibentur. 337

V

VAgantes non facile ad matrimonium recipiendi. 283
Vago Sacerdoti Miſſas celebrare non licet. 176. 237.
Venationes a quibus fugiendæ. 316
Vendere quando Clericis non liceat. 149
Veneratio Euchariſtiæ. 88
Veſtitus Clericorum. 216. 316
Vicariæ quomodo & quando tollendæ. 451
Vicarii quando, & qui in beneficiis deputandi. 44. 69. 163. 349
Vicarius Epiſcopi Doctor vel Licentiatus eligi debet, 341. ejus officium in collatione beneficiorum. 292
Violatorum ſalviconductus pœnæ. 136. 143
Virginis Mariæ conceptio, 11. privilegium ſpeciale. 40. 41
Virginitas beatior quam ſtatus conjugalis, 251.
Viſitari debent beneficia curata, 69. Eccleſiæ omnes etiam exemptæ, 71. Eccleſiæ ſæculares nullius diœceſis, 309. commendata omnia beneficia & monaſteria etiam exempta, 165. monaſteria quæ ſunt ordinum capita, 413. hoſpitalia, confraternitates, eleemoſynæ, Montes pietatis, 193. & pia loca omnia, *ibid.* propria diœceſis. 292
Viſitatio clericorum ſive ſæcularium ſive regularium ad Epiſc. pertinet. 50. 122
Viſitatio quomodo fieri debeat, 292. 293. & in ea magna Epiſcoporum poteſtas, 311. & quando in ejus cauſis appelletur. 94.
Viſitatio reliquiarum. 371. 372
Viſitationum qui finis. 71. 165. 293
Viſitatores Regularium. 390
Vita æterna quomodo acquiratur, 33. a bene operantibus expectanda, 34. 35. & quibus denegetur. 35
Unctio extrema quid & cur inſtituta, 112. & a quo, 113. eſt verum ſacramentum, 118. materia & forma, *ibid.* effectus, *ibid.* miniſter, *ibid.* & 118. Sacramentum exeuntium appellatur, *ibid.* quomodo ab hæreticis impugnetur, *ibid.* & 118. quando ſit danda, 114. poteſt iterari. *ibid.*
Unctio ſacra in ordinatione. 204
Uniones ad vitam tolluntur. 344
Uniones a quadraginta annis factæ examinandæ, 68. & 434. quando revocentur, *ibid.* quomodo fieri debeant, 68. & quando, 161. 239. 335. quorum beneficiorum vel Eccleſiarum, 161. 335. 339. unius diœceſis cum alterius diœceſis beneficio non eſt facienda, 127. nec dignitatum & ſimilium. 335
Unitum beneficium viſitandum. 69
Univerſitatum privilegia. 76. 123. 425
Univerſitatum reformatores, quid agere debeant. 418
Vocem in Capitulo qui amittant. 188
Vota Regularium. 373
Vota facta poſt Baptiſmum non ſunt irrita. 60
Uſurpatores bonorum Eccleſiaſticorum excommunicantur. 199
Uxores plures habere non licet. 250
Uxoratorum concubinariorum Pœnæ. 284

X

XIſti IV. Conſtit. 11

INDEX
RERUM PRÆCIPUARUM,
& magis Notabilium in hoc toto Declarationum, & Remiſſionum Opere contentarum, clariſſimus & fideliſſimus.

A

ABBAS Eccleſiæ nullo Epiſcopo ſubjectæ poteſt dare licentiam alii Sacerdoti, ut aſſiſtat ſuorum matrimonio. 266. vv

Abbas ex privilegio Sacr. Confirm. conferre poteſt. 51. i

Abbas Regularis habens jus baculi deferendi & mitræ, ſi benedictus eſt, poteſt tonſuram & minores Ordines ſuis Regularibus conferre, 227. non item ſæcularibus, *ibid.* poteſt eadem præſtare aliis Regularibus habentibus ſpeciales dimiſſorias, *ibid.* poteſt minores ordines dare inferioribus Epiſcopi accedente conſenſu expreſſo Epiſcopi & literis dimiſſoriis. *ibid.*

Abbates, & alii Prælati habentes propriam Diœceſim & in ea juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, an poſſint diſpenſare in irregularitatibus, in quibus poſſunt Epiſcopi? 302. β

Abbates habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem diſpenſant in irregularitatibus & ſuſpenſionibus provenientibus ex delicto occulto, niſi ſint ad Forum contentioſum deductæ, & niſi ex homicidio voluntario proveniant, 127. ν poſſunt dare licentiam audiendi Confeſſiones. 236. δ

Abbates Regulares poſſunt ſibi ſubditas Eccleſias Parochiales viſitare. 310. 3

Abbates tonſuram, nec minores Ordines his conferant, qui ſibi ſubjecti non ſunt. 227. i

Abbatia conventu & cura animarum carens non obligat Abbatem ad reſidendum. 44. 3

Abbatiſſa, quam ætatem debeat habere? 389. ν

Abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reverſurus. 213. δ

Abeſſe ſimul omnes portionarii & alii non poſſunt tempore vacantiarum. 320. 32

Abeſſe volens tempore a jure conceſſo, per per tres menſes, non debet dicere cauſam, §. *Illis*. 321

Abſens ab officiis divinis propter aliquam neceſſitatem, vel cauſam evidenter utilem ipſi Eccleſiæ, ex conſuetudine percipit diſtributiones quotidianas. 266. ψψ

Abſens a loco beneficii tempore peſtis, licet fructus præcipuos, & principales percipiat, non tamen habebit quotidianas diſtributiones: niſi conſuetudine obtentum ſit, eas abſenti ex juſta cauſa dari. 331. ττ

Abſentes confecti ſenio quando diſtributiones recipiant. §. *Senio*. 322

Abſentes per annum ſunt diſtributionibus privati, & privari debent medietate fructuum, & ſi perſeverent abeſſe, privandi ſunt beneficio, 322. 35. niſi abſentes ſint pro utilitate Eccleſiæ §. *Abſentes*, *ibid.* vel ſtudiorum cauſa, cum licentia obtenta, quæ duret tantum ad quinque annos, §. *Illi qui*, 323. & §. *Licentia*. 321. vel niſi adminiſtrent curam animarum iſti Eccleſiæ imminentem, ſintque in actu adminiſtrandi. 323. 39

Abſentibus de licentia Papæ, vel cauſa ſtudiorum, non conceduntur diſtributiones quotidianæ. 159. α

Abſentiæ longæ in fundatione conceſſæ non ſunt ſublatæ. 185. z

Abſentium portiones accreſcunt præſentibus & inſervientibus. 157. 7

Abſolvere an poſſint Regulares a caſibus Epiſcopo reſervatis in vim ſuorum privilegiorum. 108. z

Abſolvere poſſunt confeſſiones audientes virtute Jubilæi indicti, etiam a caſibus Epiſcopo reſervatis. *ibid.*

Abſolvere poteſt clericus etiam majori excommunicatione innodatus, interdictus, aut ſuſpenſus ſine metu irregularitatis, conſtitutum in mortis articulo a quibuslibet peccatis. 110. δ

Abſolvi an poſſit, qui Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem præcepta Decalogi addiſcere non curat? 299. ζ
Abſolvi poterunt in articulo mortis hæretici a quocumque Sacerdote, abſque aliqua Bulla, vel privilegio. 110. κ
Acceſſus non concedendi, non conceſſi excedendi. 432
Acta in cauſa criminali per Cancellarium Epiſcopi confecta, ſunt gratis exhibenda, ſecus ſi per Notarium. 97. ι
Acta Originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad judicem appellationis Notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ judiciali-ter objiciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad ordinarium, ut in ſuo ordine conſerventur. 96. δ
Adhortandi ſunt & monendi Clerici, ut celebrent diebus ſolemnibus, non ſunt autem cenſuris Eccleſiaſticis cogendi. 234. ι.
Adhortandus eſt populus, ut frequenter Miſſam audiat diebus feſtivis, ex Concilio autem Trid. non eſt excommunicandus id omittens agere, etiam in caſu notabilis contumaciæ. 178. 11
Adminiſtrationis rerum omnium rationem videat Epiſcopus, 196. 1. Plura de eadem materia. Vide *ibid.*
Adminiſtrator piorum locorum conſtrictus ad reddendam rationem ſuæ adminiſtrationis licet appellet, non ſuſpenditur executio, 198. ι etiam extra viſitationem, tenetur reddere ordinariis rationem ſuæ adminiſtrationis. *ibid.* δ
Adventus Domini an incipiat a media nocte, quæ eſt initium diei primæ Dominicæ adventus. 287. β
Adventus & quadrageſimæ tempore quoties in hebdomade prædicari expediat, videre debet Epiſcopus, §. *Per hoc.* 298
Advocati Fiſcales Cameræ Apoſt. eorum officio durante, diſtributiones quotidianas in abſentia lucrantur. 333. βββ
Ædificare non poſſunt Monachi Monaſteria ſine Epiſcopi in cujus Diœceſi erigenda ſunt licentia prius obtenta. 377. ι
Ægrotus etiam ſua culpa, qui non poteſt perſonaliter adeſſe divinis Officiis, licite percipit diſtributiones quotidianas in abſentia, ſi, dum erat ſanus, reſidebat, & divinis Officiis intereſſe ſolitus erat. 331. νν
Ætas ſeptem annorum ſufficit ad penſionem obtinendam. 219. ι
Ætas 14. annorum inchoatorum requiritur ad beneficia obtinenda. 219. α
Ætas ad profeſſionem emittendam, quæ ſit neceſſaria? 404. δ
Ætas 14. annorum ſufficit ad acquirendum beneficium. 216. ι
Ætas 22. annorum ſufficit ad acquirendum canonicatum. 316. ε
Ætas 25. annorum deſideratur in dignitate principali Collegiatæ Eccleſiæ. 327. ι
Ætas 40. annorum requiritur in Epiſcopo. 63. γ
Ætas ordinandorum in majoribus, quæ requiratur? 231. αβ
Ætas quæ neceſſaria ad dignitates Eccleſiarum Collegiatarum obtinendas? 317. γ
Ætate exigente ſuſcipiendus eſt Ordo, quem requirit beneficium obtentum. 317. 17.
in Ætate requiſita ad Ordines Epiſcopus non poteſt diſpenſare, §. *Nec in.* 231
Ætatis defectu initiatus, Canonicatum, & fructus perceptos perdit, §. *Initiatori*, & §. *Obtinens.* 317
Affinitas ex fornicatione quæ oriatur? 276. αβ, &c. ex illicito concubitu non extenditur ad tertium, vel quartum gradum, §. *S. D. N. ibid.* ſuperveniens per illicitum concubitum non dirimit matrimonium ante contractum, ſed impedit exigendi debitum, §. *S. D. N. ibid.* Propter affinitatem ſupervenientem dirimuntur ſponſalia de futuro ante facta. *ibid.* ε
Alienans, donans, vel renuntians patrimonium ſuum, non incurrit ullam ſuſpenſionem. 154. ν
Alienari prohibita ſunt bona, ad cujus titulum quis eſt ordine ſacro inſignitus. 154. ρ
Amentibus perpetuis non eſt adminiſtranda ſanctiſſima Euchariſtia. 147. γ
Annatam Epiſcopus quando nequit exigere, §. *Item Epiſcopo.* 149
Annexa Beneficia viſitat Epiſcopus, §. *An Epiſcopi.* 54
Annus intra quem tenetur quis confiteri, computatur a Paſchate uſque ad Paſcha. 107. δ
Annus probationis. Vide *Probationis annus*, &c.
Antiquior Epiſcopus impedito Metropolitano poteſt convocare Concilium provinciale, §. *Coepiſcopus.* 290
Appellans abſolvendus eſt, ſi acta primæ inſtantiæ de contumacia Judicis habere non poteſt, §. *Acta primæ*, & §. *Cauſa.* 97
Appellare poteſt carceratus ab exceſſu in corrigendo, §. *In eadem.* 311. ſeu ab indebita incarceratione. *ibid.*

Ap-

Appellari poteſt a ſententia rejectioni probationum, a ſententia dilationis juramenti alteri parti per judicem facta. A ſententia admiſſionis articulorum. A ſententia abſolutionis inſtantiæ. A ſententia miſſionis in poſſeſſionem. A ſententia pronuntiantis executionem eſſe revocandam. Ab incidentibus in cauſa ſuſpicionis Officialium, §. *Per ſuperiores, & ſeqq.* 364
Appellari poteſt a ſententia, per quam judex pronunciavit aliquem non eſſe minorem, vel non habere reſtitutionem. 366. ζ
Appellatio ab Ordinario eſt ad Metropolitanum, §. *Vni ex vicinioribus.* 97
Appellatio ab Ordinario ut a delegato Summi Pontificis facienda eſt ad Sedem Apoſtolicam, §. *Tamquam*, 122. an admittatur ab interlocutoria, qua judex declarat ſe competentem? 367. ε datur ad effectum devolutivum a reprobatione examinatorum, §. *A reprobatione*, 354. in Correctionis materia numquam ſuſpendit executionem, §. *Non appelletur*, 94. & §. *Quæ*. 311
Appellationes non recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius conſtiterit appellationem a ſententia diffinitiva, vel habente vim diffinitivæ, aut a gravamine, quod per diffinitivam ſententiam reparari non poſſit, in caſibus a Jure non prohibitis per legitimam perſonam & intra debita tempora fuiſſe interpoſitam & proſequutam. 96. λ
Appellatio non conceditur ab interlocutoria, niſi quando gravamen illatum per illam, non poteſt tolli a diffinitiva, 95. δ non datur ad effectum ſuſpenſivum a decreto Epiſcopi, quo tertiam partem fructuum in diſtrib. quotidianas convertit, §. *vel ita*, 156. ante diffinitivam non debet admitti, S. *In cauſis*. 94. in caſu injuſti gravaminis, §. *Niſi*. 96
Appellatus poſt diffinitivam in caſu viſitationis, §. *A ſententia*. 96
Approbatio cauſæ ad exeundum pro Monialibus Religioſis ſubjectis, an debeat fieri per ſuum Generalem, vel Provincialem? 385. ζ
Approbatus ab anteceſſore Epiſcopo quo ad curam animarum exercendam, vel Sacramenta miniſtranda, poteſt iterum per ſucceſſorem examinari, & ſi minus idoneus repertus fuerit, excludi debet. 121. α
Approbatus & electus ad beneficium Curatum eſt examinandus ab Ordinario. §. *A locorum*. 76. Secus in ſimplici beneficio, §. *In Beneficiis*. *ibid.*
Archidiaconus ob viſitationem poteſt abeſſe ultra tres menſes, & interim lucrari fructus, & quos, §. *An ratione*. 185. viſitans, Archidiaconatus fructus percipit, §. *Viſitationem*, 294. item diſtributiones quotidianas. 333. γγγ
Archidiaconis curam animarum vel Juriſdictionem non habentibus non præcipitur, ut fiant Doctores vel Licentiari, §. *Archidiaconi*, 316. & §. *Aut*. *ibid.*
Archidiaconatus duos dignitate pares obtinens reſidet, in quo maluerit, §. *Habens*, 322. Plura de Archidiacono. Vide *ibid.* & *ſeqq.*
Archiepiſcopus cum actu provinciam viſitat, poteſt alicui Sacerdoti licentiam concedere, ut aſſiſtat Matrimonio, 266. νν dum viſitat provinciam, poteſt diſpenſare in irregularitatibus, in quibus poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, 303. ζ non poteſt ſe ingerere in prima inſtantia cauſarum, quæ agitantur coram ejus ſuffraganeo, 95. ε poteſt viſitare provinciam, 303. ζ propter negligentiam Epiſcopi Suffraganei, poteſt illius ſubditos ordinare aliaque ad ipſum pertinentia exercere. 229. δ
Archipresbytero nullius diœceſis diſpenſationes matrimoniales committendæ, §. *Congregatio*. 365
Archipresbyteratus beneficium ſimplex, §. *Simplex*, 345. nullius diœceſis, a viciniori Epiſcopo debet viſitari, §. *Beneficiorum*, 310. quando curatum, §. *Si Eccleſiæ*. 69
Articulus mortis quis dicatur? 110. ε
Aſſiſtentes Epiſcopo celebranti, qui eſſe debeant, §. *Epiſcopo*. 324. & *ſeq.*
Avaritiæ omnis ſpecies arceri debet a celebratione miſſæ, §. *Vel avaritia*. 177
Auditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus, & diſtributiones ſuarum præbendarum in abſentia, ac ſi actualiter reſiderent. 333. ααα

B

Baptiſmus Calviniſtarum eſt ratus, §. *Ab hæreticis*. 60
de Baptiſmi Sacramento Doctores agentes. 60. β
ex Baptiſmo non contrahitur cognatio inter levatum & filium levantis, §. *Inter quos*. 270. Plura de ea materia. Vide *ibid.*
Baptizari an poſſint infantes infidelium invitis parentibus? 13. ε
Benedictio Sacerdotalis ab uno Parocho viri vel mulieris dari poteſt. 268. ννν

Benedictiones ſacerdotales ante Matrimonium conſummare, non eſt peccatum mortale. 268. μμ

Benedictionem ſecundis nuptiis impertiens Sacerdos in caſu non permiſſo, incurrit ſuſpenſionem ferendam. 269. χχχ

Benedictiones impartiendi licentias concedere poſſunt Archiepiſcopi, Epiſcopi, & juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes in ſuis Diœceſibus, 268. ττ omittere quale ſit peccatum? *ibid.* νν quo tempore faciendæ? 287. α &c.

Beneficium an poſſit obtinere filius illegitimus in Eccleſia, in qua ejus pater habuit ſolam ſedem in choro, ratione dignitatis, quam in alia Eccleſia obtinebat? 450. ι

Beneficium, aut Parochia unita Monaſterio exempto etiam alienæ Diœceſis, viſitatur ab Epiſc. loci. 71. γ

Beneficium Avi an poſſint obtinere Nepotes legitimi ex filio illegitimo? 450. ζ

Beneficium curatum obtinens ſufficit quod ſit conſtitutus in minoribus Ordinibus. 230. »

Beneficium filii poteſt obtinere pater. 450. »

Beneficium habens conſtitutus tantum in minoribus Ordinibus, etiamſi non deferat habitum, & tonſuram clericalem, gaudet fori privilegio. 220. ζ

Beneficium non prohibetur obtinere clericus in Eccleſia, in qua ejus pater numquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium intitulatum, licet pro Capellano inſervierit in eadem Eccleſia. 450. ι

Beneficium obtinens an illud dimittere poſſit, acceptando aliud beneficium compatibile, ſive incompatibile contra voluntatem ſuperioris primi beneficii, §. *Interdicatur.* 237

Beneficium patris an poſſit obtinere filius natus ex legitimo Matrimonio? 450. γ &c.

Beneficium patris non poſſunt obtinere filii etiam naturales, procreati ante Clericatum. *ibid.*

ſi Beneficium requirit reſidentiam, qui illud obtinet, compellendus eſt reſidere. Vide *Reſidentia.*

Beneficium ſecundum ab Epiſcopo dari poteſt, §. *Liceat*, 344. Non poteſt autem dari tertium, §. *Epiſcopus.* *ibid.*

Beneficium ſemel alienans non recuperat amplius idem, §. *Beneficium.* 150

Beneficium ſimplex habens, ſi ſufficiens eſt ad commodam ſuſtentationem, & aliud conſequatur, eſt incompatibile cum primo, & obtinens peccat mortaliter. 348. ι

Beneficium ſimplex obtinens non tenetur in eo reſidere, §. *Perſonalem*, 44. & §. *Epiſcopus obtinens.* *ibid.*

Beneficium ſimplex ſufficit obtinere aliquem in aliena Diœceſi, §. *An ſufficiat.* 225.

Beneficium ſimplex requirit annum 14. incœptum, licet non completum, §. *Nullus.* 216

Beneficium ſufficiens quod dicatur. 154. χ

Qui beneficium triennio pacifice poſſedit, non tenetur docere de titulo, §. *Qui.* 132

Beneficium unitum non poteſt permutari. 162. »

Beneficium unius diœceſis, §. *Beneficia.* 128

Beneficii collatio requiritur in familiaribus Epiſcoporum; ut poſſint ab eis ordinari, tam ad majores, quam ad minores Ordines, §. & *Benef.* 225

Beneficii collationem tantum obtinens an dicatur habere beneficium, ad hoc, quod fori privilegio gaudeat. 219. ϑ

Beneficii incompatibilis genus certum. Vide §. *Capellania.* 65

Beneficii in fundatione poſita conditio, quod tale beneficium conferatur conſanguineis, an ſit valida. 424. α

Beneficii providendi conditiones. Vide vocem *Conditio.* Quicumque vult obtinere beneficium quodcumque curatum, debet ab Ordinario examinari, §. *A locorum.* 76

Beneficii renuntiatio quando poſſit fieri ab ingrediente Religionem? 407. γ ſ

titulo Beneficii ſufficientis poteſt quis ordinari, §. *Eum*, 150. & titulo patrimonii, §. *Pro neceſſitate.* 151

ſine Beneficio aut patrimonio poteſt quis ordinari titulo fidejuſſoris, §. *Niſi* & titulo donationis, §. *Eum beneficium.* 150

Beneficia curata debent conferri per concurſum, §. *Examen*, 354. ſecus ſi Beneficium Curatum eſt acceſſorium canonicatui, §. *Examen concurſus*, *ibid.* §. S. D. N. 355

Beneficia Curata omnia viſitat Epiſcopus, §. *Cura animarum.* 72

Beneficia duo commendata in perpetuum, vel unum jure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, haberi non poſſunt ſine juris relaxatione. 66. ϑ

Beneficia nullius Diœceſis debent viſitari a viciniori Epiſcopo, §. *Beneficiorum.* 310.

Beneficia plura incompatibilia Eccleſiaſtica nullus habere poteſt, 66. α β ea obtinens ex diſpenſatione Papæ, ſine cauſa tamen rationabili, an ſit tutus in foro conſcientiæ? 349. ϑ

Be-

Beneficia plura reſidentiam non requirentia an liceat obtinere? 348. *n &c.*
Beneficia plura ſimplicia uſque ad congruam ſuſtentationem nequeunt conferri. 345
Beneficia regularia etiam ſæcularibus conferre poteſt Epiſcopus, §. *Religioſis*. 128
Beneficia ſæcularia exempta viſitare poteſt Epiſcopus, §. *Sola*. 310
duo Beneficia ſimplicia ſub eodem tecto requirentia reſidentiam non poſſunt obtineri ſine licentia Papæ. §. *Plura*. 345
Beneficia unius Diœceſis, beneficiis, vel pio loco alterius perpetuo non uniantur. 128. *β*
Beneficiorum inſtitutio quibus facienda, §. *Perſonis*. 63
Beneficiorum incompatibilitas. 347. *α*
in Beneficiorum collatione pro ſigillo nihil poteſt Ordinarius accipere, neque ejus Officiales pro diſpenſationibus, §. *Item declaravit*. 148
Beneficiis Eccleſiaſticis arctatis poteſt Capitulum Sede vacante per Vicarium ab eo electum, intra annum literas dimiſſorias concedere. Eſt definitum per Concil. & reſolut. 75. *β*
Bigamus non poteſt ordinari, & an poſſit diſpenſare in eo Epiſcopus. §. *Bigami*. 238
Bigamia occulta quam contraxit quis cognoſcendo uxorem ſuam, quam ignorabat adulterium commiſiſſe, diſpenſabilis eſt ab Epiſcopo. 303. *δ*
Bona, ad quorum titulum quis eſt ſacro ordine inſignitus, non poſſunt alienari. 154. *ρ*
Bona Eccleſiaſtica occupantes quas pœnas incurrant? 200. *α*
Bona non habent ut propria ſinguli religioſi, ſed omnia ſunt in communi ponenda. §. *Nemini*. 374. Plura de hac materia vide toto *cap. 2. de Regular.* *Seſſ. 25.*
Bonorum Monaſterii adminiſtratio fit, prout judicaverint expedire Superiores loci illius. §. *Adminiſtratio*. 374. *& ſeq.*
Brachii ſæcularis auxilium judex ſæcularis negans, poteſt ad id cogi per Eccleſiaſticum ſub pœna excommunicationis. 285. *ζ*

C

Cæremoniale Epiſcoporum nuper editum, an tollat immemorabiles Eccleſiarum conſuetudines, §. *Pro*. 398
Cancellarius quid accipere valeat pro ſigillo, &c. §. *Nihil pro collatione*. 148
Candelarum certus numerus prohibetur in celebratione Miſſæ. Eſt definitum per Concil. & reſolut. 180. *ν*
Canere in choro tenentur Canonici ſub peccato mortali, ſi in hoc eſſent notabiliter negligentes. 334. *ππ*
Canonicus legitime obtentam Parochialem non tenetur dimittere, ſed reſidere debet in Parochiali. §. *Non tenetur*. 346. minoris ætatis non poteſt cogi, ut ordines ſuſcipiat, §. *Canonicatum*. 317
Canonicus ſacram ſcripturam, vel jus Canon. docens, præbendæ fructus percipit, §. *De Cætero*. 22. tribus menſibus abeſſe volens, non tenetur petere licentiam ab Epiſcopo, §. *Congreg.* 320. viſitans Eccleſiam, jura, vel reditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas. 333. *ττ*
Canonicatum habens, ſi eſt completæ ætatis, & ordinem requiſitum non ſuſcepit, caret voce in Capitulo, §. *Proviſus*. 318
Canonici aliqui debent adeſſe Epiſcopo ordines conferenti, §. *Epiſcopus*, 320. cogendi ſunt ad perſonaliter canendum Miſſam illis diebus? quibus ex inſtituto, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ debent, 334. *νν* debent locare domos canonicales canonicis, non autem laicis, §. *Qui fuerunt*, 324. Epiſcopum in viſitatione comitantes quomodo fructus percipiant, §. *Congregatio*. 323
Canonici & beneficiati omnes tradere debent authenticam copiam omnium bonorum pertinentium ad ſua beneficia, §. *Interea*. 326
Canonici exempti ratione ſuæ exemptionis non excuſantur a Fidei profeſſione in manibus Epiſcopi facienda, 327. *δ* inſervientes parochialibus, debent percipere fructus ſuorum Canonicatuum, exceptis iis, quæ ſolis ſervientibus in choro diſtribuuntur, §. *Inſervientes*. 317. in ſuo ingreſſu caveant aliquid ſolvere, §. *Ut in electione*. 337. neque perdunt fructus triennales, §. *Sive admiſſione*, *ibid. & ſeqq.* miſſi ab Epiſcopo, vel eum comitantes ad limina Apoſtolorum lucrantur diſtributiones, §. *Fructuum*, 322. non debent dare dulciora, §. *Solutiones*, 338. qui Canonici non teneantur ad reſidentiam, §. *Ac Collegiatis*. 319
Canonici non tenentur contribuere Seminario de diſtributionibus quotidianis, ſi contribuunt ex fructibus ſuæ præbendæ, §. *Undecima*, 248. non tenentur omnes eſſe Sacerdotes, §. *Epiſcopus*, 318. ordines debitos poſt monitionem ſi non receperint, ab Ordinario puniantur. §. *Epiſcopus*. 120. perſonaliter canant miſſas, ad quas tenentur certis diebus ex inſtitutione

Eccleſiæ ſuæ, 434. *vvv* quando debeant accerſere ſuum Epiſcopum, & quomodo, §. *Aut alia*, 325. quomodo per mediaria poſſint Eccleſiæ ſervire, §. *Congregatio*, 2. 185.

Canonici Regulares curam animarum gerentes, ſi delictum commiſerunt, an poſſint ab Epiſcopo puniri, §. *An Canonici*. 78. non excuſantur a profeſſione Fidei in manibus Epiſcopi facienda. 327. *x*

Canonici ſingulis annis debent reſidere per novem menſes, §. *Quoad*, 325. qui Canonici teneantur ad reſidentiam, §. *Eos qui*. 320

Canonici tenentur canere in choro ſub peccato mortali, ſi in hoc eſſent notabiliter negligentes, 334. *ππ* tenentur omnibus horis tam nocturnis quam diurnis intereſſe, ſi volunt recipere omnes diſtributiones, &c. §. *Qui ſtatis*, 323. ut faciant officium per ſubſtitutos non conceditur. §. *Si factum*. 324

Canonicorum abſentia, vide in vocab. *Abſentes & Abeſſe*.

Canonicis non ſuffragatur ſtatutum, cavetur, ut poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio. 334. *μμμ*

Canonicatus duo incompatibiles ſunt. 66. *β* 348. *x*

Canonicis ſuis poteſt Epiſcopus ob legitimam cauſam dare licentiam, ut poſſint abeſſe per quatuor menſes. 213 *x*

ad Canonicatus in Collegiatis obtinendos ſufficiunt etiam hodie 14. anni, §. *Aut*. 217

quando Canonicatus ſunt dignitate pares, reſidendum eſt in eo, in quo pluribus poteſt inſerviri. §. *Congregatio*. 321. Plura de eadem materia, vide toto *cap.* 11. *Seſſ.* 24.

Canonicatibus Ordinum qualitas annectenda eſt, non autem perſonis, ſeu Canonicis, §. *Quibus*. 318

Cantoris officio fungi an poſſit filius in Eccleſia, ubi pater habet beneficium. 451. *o*

Capellæ habentes reditus Eccleſiaſticos, exiſtentes etiam intra Eccleſias Regularium, tenentur contribuere Seminario. 247. *β*

Capellæ non facile ſunt ab Ordinario profanandæ. §. *In profanos*. 164

Capellaniam obtinentem non poteſt Epiſcopus compellere, ut ipſemet celebret, licet in ejus fundatione diſponatur, quod Capellani celebrent, quia iſtis oneribus Miſſarum recte per ſubſtituros ſatisfit. 334. *ooo*

Capellaniarum fundationibus nihil eſt derogatum. §. *Intelligantur*. 331

quidam Capellanus non tenetur eſſe presbyter. §. *Aut Capellam*. 130.

Capellani a Parochis proprietariis inſtituti, an poſſint alteri Sacerdoti licentiam dare aſſiſtendi Matr. 266 *ττ*

Capellani coadjutores Parochialium Rectorum tenentur reſidere. §. *Et aliis*. 208

Capellani & Canonici obtinentes dignitates, ſunt compellendi ad reſidendum, nec ſufficit, quod velint carere tertia parte fructuum, §. *Tertiam*, & §. *Congregatio*, 156. Item §. *Liceat*. 158

Capellani Rectorum parochialium inſtituti auctoritate Apoſtolica tenentur ad perſonalem reſidentiam, ut Rectores ipſi. 213. *μ*

Capellanorum quoddam genus tenetur ad reſidendum. §. *An Capellaniæ*. 324

Cap. Cum ad monaſterium, in fine de ſtatu Mon. intellectus. 375. *δ*

Cap. fin. Qui Clerici, vel Monachi, intellectus, 376. *ι* an comprehendat examinatos promotos a prædeceſſoribus. 337

Capitulum dat dimiſſorias, Epiſcopo exiſtente hæretico. §. *Dubitatum*. 74

Capitulum nequit diſtributiones remittere Eccleſiæ non ſervienti, §. *Congregatio*, 19. 317. non poteſt concedere, ut abſens lucretur diſtributiones quotidianas, poteſt tamen illa, quæ jam accreverant, intereſſentibus remittere. §. *Congregatio*. 318

Capitulum ſede vacante non poteſt intra annum ordinandi licentiam, etiam ad primam tonſuram, concedere alicui, §. *Infra*. 74

Capitulum ſede vacante nequit ſupprimere quodcumque beneficium, & ſibi unire, §. *Liceat*. 340

Capitulo ſede vacante unus tantum Vicarius eſt eligendus, §. *Congregatio*. 341. iſque unus ex Doc. in Capitulo, *ibid.* qui ad libitum amoveri poteſt, *ibid.* quatenus ſit de neceſſitate, ut de gremio Capituli eligatur. *ibid.*

Capitulo ſede vacante non competunt commoda ex juriſdictione & ſigillo, aliaſve obvenientia. *ibid.*

Capitulum ſede vacante an poſſit præſtare auctoritatem unioni? 162. *ι* per Vicarium ab eo electum intra annum literas dimiſſorias concedere poteſt arctatis beneficiis, 75. *β* poteſt dare licentiam alicui Sacerdoti, ut aſſiſtat Matrimonio contrahendo, 266. *υυ* poteſt diſpenſare in irregularitatibus, quibus poteſt Epiſcopus, 303. *ι* poteſt eligere Vicarium, & creare, §. *Non impediuntur*. 228

Capitulum, ſuperſtite adhuc Epiſcopo, ex præ-

præſcriptione, vel privilegio viſitandi jus habet, §. *Viſitatores.* 294
Capitula Cathedralium Eccleſiarum ſpecialiter invitantur ad Concilium provinciale, cujus decreta tenentur obſervare, §. *Commendatarii.* 290
Capitula exempta conforment ſe decretis illius Concilii, cui interfuit eorum Epiſcopus. §. *Nullis.* 52
Capitula ſede vacante non debent dare literas dimiſſorias ordinari volentibus, §. *Congregatio.* 152
Capitula viſitentur ab Epiſcopo perſonaliter, §. *Capitula*, 52. & §. *A ſuis.* 53
Capitulares Cathedralium ſuo Epiſcopo ſunt ſubjecti. 55. γ
Captura affert damnum irreparabile, ideo a ſententia interlocutoria, ut quis in carcerem conjiciatur, poteſt appellari. 367. ×
Carceratus injuſte, & abſque legitima cauſa etiam ſemota quacunque conſuetudine in contrarium, licite percipit diſtributiones quotidianas. 332. ωω
Cardinales debent contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in Diœceſi ubi eſt Seminarium. 247. β
Cardinales non conſecrant Eccleſias profanatas in aliena Diœceſi, §. *Pontificalia*, 55. quomodo in Eccleſiis ſuis poſſint habere Epiſcopos pro ſuffraganeis, §. *Epiſcopus.* 120
Catechiſmus, ſeu cognatio quædam ſpiritualis nata ex Catechizatione baptizati, an cenſeatur ſublatus? 273 φ
Cathedralium Eccleſiarum pœnitentiarius. Vide Pœnitentiarius.
Cauſæ a reſidentia non excuſantes. §. *A reſidentia.* 209
Cauſæ beneficiales extra Sedem Apoſt. in prima inſtantia coram Ordinariis locorum intra biennium a die motæ litis, terminari debent, §. *Cauſæ.* 364
Cauſæ criminales minores quæ definiri poſſunt in Concilio provinciali, §. *in Concilio.* 300
Cauſæ excuſantes a reſidentia, §. *Parochus.* 210
Cauſæ matrimoniales ſpectant ad Epiſcopos non ad Decanos, vel alios inferiores. 368. π
Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes cui committantur. §. *Cauſæ.* 300
Cauſæ, quæ hodie in praxi verſantur in Romana curia, pro quibus diſpenſationes ad contrahenda matrimonia conceduntur, quales ſint? 280. × λ &c.
Cauſas civiles Epiſcoporum cognoſcere poteſt Metropolitanus, §. *Niſi.* 300
Cauſas criminum non poſſunt Nuntii Apoſtolici committere ſuis adjutoribus, §. *Metropolitano.* 97
Cauſæ graves quæ ſint? 301. β legitimæ abſentiæ quæ ſint? 212
Celebrare ante horam, & poſt horam ab Eccleſia ſtatutam quibus religioſis conceſſum ſit? 180. ζ quo in loco poſſint Sacerdotes, & Religioſi? 179. γ quo tempore? 180. ζ
Celebrandi privatis in domibus, quæ ſacræ non ſunt, Epiſcopus dare non poteſt licentiam Sacerdotibus. 180. δ
Cenſus an poſſint Moniales nutu & conſenſu ſuperiorem retinere? 375. γ
Cenſuræ quatenus relaxentur duobus in ſolidum obligatis, §. *Quod ſi.* 422
Circumſtantiæ quæ confitendæ? 107. ζ
Clauſura Monialium, §. *Clauſuram.* 379
Clericus ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſoriis ordinatus, ſi miniſtrat, ſit irregularis, §. *Si ſecus*, 223. certæ Eccleſiæ non adſtrictus non poteſt invitus retineri, §. *Qui illi*, 237. concubinarius. Vide *Concubinarius Clericus, &c.* ferens veſtem & tonſuram, ſi ſit deprehenſus cum armis, non ideo privatus eſt privilegio fori, §. *An Clericus*, 217. gaudere volens privilegio fori, debet copulative utrumque ferre, veſtem vid. & tonſuram, §. *Ille merit*, 218. in minoribus conſtitutus, ſi habitum ſui ordinis non geſtet, caret privilegio fori, §. *Aut clericalem*, 217. pauper ſine titulo non promovendus ad Ordines. §. *Ne quis*, 150. & §. *Ad inſufficientis*, 151. promovetur ſi habet beneficium ſufficiens aut Patrimonium, aut Sponſorem, §. *Patrimonium*, *ibid.* & §. *Ne quis*, 150. & §. *Niſi*, *ibid.* ſæcularis ſi non reperiatur idoneus, ſuſpendenda eſt præbenda, §. *Quando*, 21. ſeditioſus, non obſtante veſte, & tonſura, caret privilegio ſuo, §. *De jure.* 217
Clerici filius an poſſit obtinere beneficium patris? Vide *Beneficium Patris, &c.*
Clerici omnes Diœceſani, quantumvis exempti, ſi beneficia, etiam ſimplicia in Diœceſi obtineant, vel officium in Eccleſiis, compelli poſſunt ab Epiſcopis, ut accedant ad proceſſiones. 401. ο
Clerici Regulares, ante profeſſionem ordinati ſuſpenſi ſunt, & ſunt irregulares. §. *Ne quis.* 152
Clerici ſæculares exempti ab Epiſcopo an poſſint extra viſitationem corrigi & puniri, §. *Congregatio.* 122
Clericatus beneficii, vel ſervitii in Eccleſia receptio poſt delictum commiſſum, nihil proficit aſſumenti ad effectum exemptionis a Judice ſæculari. 220. λ
Clericatus, & tonſuræ cognitio apud quem judicem ſit habenda? *ibid.* μ
Coadjutores deputandi illiteratis. 163. α

Coadjutores rectorum Parochialium inſtituti auctoritate Apoſtolica tenentur ad perſonalem reſidentiam, ut Rectores ipſi. 213. μ
Coadjutoria cum futura ſucceſſione, an inducat incompatibilitatem cum alio beneficio? 347. δ
Cogens mulierem monaſterium ingredi an excommunicetur ingreſſu non ſequuto? 411. γ
Cogentes fœminam ad Monaſterii ingreſſum, non ut profiteatur, nec ut habitum ſumat, ſed ut ſæculari retento, ibi educetur, donec ætatis aptæ matrimonio ſit, quas pœnas incurrant. *ibid.* ε
Cogentes mulieres ad religionem, vel ſine juſta cauſa impedire volentes, qua pœna mulctentur? *ibid.* α β
Cognatio ſpiritualis a viro contracta, eo quod aliquem tenuerit in Baptiſmo, vel confirmatione, non transfunditur ad Uxorem, nec e contra, 271. β an contrahantur a ſuſcipiente in Baptiſmo non ſolemni? 272. κ Inter ſuſceptum de Baptiſmate, & filium filiamve ſuſcipientis hodie ſublata eſt, §. *Inter.* 270. nec contrahitur, ſi quis vir tantum interfuit ſolemnitati baptiſmatis, §. *Qui.* 271. ex confirmatione orta inter quas contrahatur, *ibid.* ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet patrinos. 272. γ
pro Collatione nihil accipere debet Ordinarius. §. *Item declaravit.* 148
Collector generalis Cameræ Apoſtol. ejus officio durante lucratur diſtributiones quotidianas. 333. βββ
Collegia inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium, pauperum vel egenorum, ſunt loca pia, & gaudent privilegiis Eccleſiæ conceſſis. 195. δ
Collegiatæ non debent uniri Cathedralibus niſi ex auctoritate Papæ, §. *Seu Canonicatus.* 336
Collegiatæ nullius Diœceſis ab Epiſcopo debent viſitari, §. *Beneficiorum.* 310
Collegiati nullius Diœceſis viſitari debent a viciniori Epiſcopo. 310. γ
Collegiatæ Eccleſiæ dignitas principalis requirit ætatem 25. annorum. 327. ε
Collegiatæ Eccleſiæ dignitates quam ætatem debeant habere? 326. γ
Comitantes Epiſcopum non amittunt diſtributiones quotidianas, §. *Epiſcopo.* 324
Commendæ ad ſex menſes olim in Parochiis, ab ordinariis fieri ſolitæ, nunc vetitæ, §. *Commendæ.* 66
Commendatarii quando dimiſſoriales concedere poſſint, §. *Item.* 223
Commendatarii Galliæ indiſtincte tenentur promoveri, §. *Caterum.* 49
Commendatarii quando non teneantur reſidere, §. *Commendatarii.* *ibid.*
A quo viſitentur, §. *Dicebatur.* *ibid.*
Commendatitiæ obtinendæ a Clerico, qui ejus eſt Ordinarius, §. *Congregatio,* 237. impetrandæ etiam ab exemptis ſubditis, modo ſint in Diœceſi, §. *Etiam.* *ibid.*
Commutationes ultimarum voluntatum quomodo & quando faciendæ. 191. α 424. α β
Compatres in Baptiſmo qui? 273. π &c.
Compoſtellanæ Eccleſiæ ſtatutum, quod qui inſervierit ei per 40. annos, habeatur pro jubilato, an ſic validum? 190. ε 333. ννν
De Conceptione B. Mariæ ex alterutra parte nec diſputare, nec ſcribere licet, alteram partem damnando, §. *Declarat.* 13
Conceptio beatiſſimæ Virginis immunis a peccato originali. 13. α
Concilium generale abſque auctoritate Summi Pontificis celebrari non poteſt. 1. α
Concilium provinciale celebratur, ubi vult Archiepiſcopus, §. *Synodum.* 290
Concilium provinciale, & Synodus Diœceſana quo modo, & tempore celebrari poſſint? 292. α, &c.
Concilii interpretatio in ſcholis docendo non prohibetur. 419. β
Concilii omnia decreta continent decretum irritans. Eſt reſolut. 2. ε
Concilii provincialis decreta tenentur obſervare Epiſcopi exempti, ſi ipſi ad illud Concilium venerunt, vel eorum Anteceſſores, §. Itidem, 291. & §. *Semel.* *ibid.*
Concilii Tridentini publicatio, obſervatio, & executio præcipitur Prælatis a Rege Philippo II. & correctoribus, ut ad id ſuum impertiantur favorem & auxilium. 419. α
Concilio generali an omnes fideles intereſſe poſſint? 4. γ
Concilio generali intereſſentes tanquam Theologi, vel Canoniſtæ, nomine ſui Capituli ab eo miſſi, lucrantur diſtributiones quotidianas. 333. δδδ ιιι
Concilia generalia legitime congregata in fidei & morum definitione errare non poſſunt. 4. β
Concionatorem in Cathedrali Epiſcopus propriis ſumptibus interteneat, §. *Teneantur,* 27. Plura de eadem materia vide toto *cap. 6. ſeſſ. 5. de Reform.*
Concordiis ex certa ſcientia confirmatis non derogatur per Concil. Tridentinum. §. *Concordiis.* 430
Concubinarius Clericus non privatur tertia parte diſtributionum quotidianarum, 446. δ poteſt repuniri pœnis pecuniariis, *ibid.* γ quas pœnas incurrat? *ibid.* &c.

Con-

Concubinarium in prima admonitione poteſt Epiſcopus pœna pecuniaria punire. *ibid.* γ
Concubinarii monendi ſunt ſpecialiter, antequam excommunicentur, §. *Quod ſi a ſuperioribus.* *ibid.*
Concubinæ adulterorum publicæ debent in exilium mitti, & aliis inſuper pœnis multari, §. *Extra.* 285
Concubinatus æque fit cum diverſis atque cum una muliere, *ibid.* §. *Quod ſi in eo.* Plura vide *Seſſ.* 24. *de Reform. matr. c.* 8. *& ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 14. ubi traditur quod non eſt neceſſe obſervari ſolemnitates, quando proceditur ad puniendum concubinarium pœna pecuniaria.
Concubinatus crimen an ſit mixti fori? 285. ε
Concubinariorum pœnæ a Conc. Trident. inflictæ non impediunt, quo minus aliæ accedere poſſint. §. *Grave.* 284
Concubinatus quomodo puniatur. 285. κ *&c.*
Concurſus ad Parochiales & de examine. Vide late. 351. *& ſeq.*
Conditio dandorum dulciorum & banquetorum, & juramenta ea præſtandi graviter a Papa puniuntur, §. *Solutiones.* 338
Conditio Eccleſiæ Melphitenſis laudatur, §. *Conſuetudinem.* *ibid.*
Conditio ut aliquid ſolvatur in poſſeſſione beneficii vel proviſione eſt ſimoniaca, §. *Vt in electione*, 337. *&* §. *Conſtitutio, &* §. *Pro admiſſione.* 338
Confeſſio facta Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo eſt omnino invalida, §. *Abſolutio*, 235. de Confeſſione. Vide. 106. κ
Confeſſiones ſæcularium non debent audire Regulares, §. *Nullum.* 234
Secus dicendum eſt ſi Regularis beneficium paſtorale habeat, §. *Poſſe.* *ibid.*
Fratres mendicantes ad Confeſſiones audiendas admiſſi ab Ordinario, non debent iterato ab eodem Ordinario examinari, §. *Ab Epiſc.* 235
Poſſunt tamen examinari a Succeſſore Ordinarii, §. *Ab Epiſcopis per examen.* *ibid.*
An deſideretur in religioſis habentibus a Papa licentiam Confeſſiones audiendi? 236. » An debeat fieri ab Epiſc. ipſius Confeſſarii? *ibid.* ι An valeat, ſi Epiſcopus eam det abſque judicio aut contra judicium? *ibid.* ν
Confeſſarii approbatio an ſufficiat petita, ſi injuſte negetur? Vide 235. γ An debeat eſſe in ſcriptis? 236. δ An expiret mortuo, vel amoto delegante. *ibid.* ι
Confeſſarii Monialium quæ ſubſunt Regularibus non debent examinari ab Epiſcopis, §. *Præter.* 392
Confeſſario extraordinario tali confitentur Moniales ſi volunt, §. *Qui.* *ibid.*
Confeſſarium extraordinarium dat Epiſcopus Monialibus cuicunque Regulari ſuperiori ſubjectis, §. *Ab Epiſcopo.* *ibid.*
Confeſſarii Nobilium debent ab Epiſcopo examinari, §. *Subditi.* 235
Confeſſarii virtute Jubilæi poſſunt abſolvere ab omnibus caſibus Epiſcopo reſervatis, §. *Excommunicationis.* 108
Confeſſor an poſſit invitum pœnitentem obligare ad pœnitentiam acceptandam? 112. δ
Confiteri non tenentur laici, qui tantum habent venialia. Regulares ex ſtatuto & conſuetudine tenentur ſub veniali. 107. β
Confitendo quocunque anni tempore, an ſatisfaciat quis præcepto de confitendo ſemel in anno. *ibid.* ι
Conflictus illi particulares, qui inter hoſtes ſolent fieri tempore belli, inter unum, & unum, decem & decem, an ſint liciti? 454. γ
Confraternitas Montis Pietatis laudatur. 198. β
Confraternitates debent ab Ordinariis ſeu Epiſcopis viſitari, §. *Confraternitates*, 193. habentes reditus Eccleſiaſticos, etiam exiſtentes intra Eccleſias Regularium, tenentur contribuere Seminario, 247. β etiam exiſtentes intus Eccleſias Regularium, poteſt Epiſcopus viſitare, ac illos ad reddendum computa compellere, 196. ι Laici an poſſint cenſuris compelli ab Epiſcopo, ut accedant ad publicas proceſſiones. 401. ζ
Conſecratio monialium ubi & quando facienda, §. *Non ingrediatur.* 389
in Conſecratione Epiſcopi an loco duorum Epiſcoporum, ubi eorum copia haberi non poteſt, poſſint ſubrogari duo Abbates, §. *An in.* 207
Conſenſus ad Matrimonium requiſitus quibuſnam ſignis ſufficienter exprimi poſſit? 362. π
Conſervatio illuſtris familiæ in eodem ſanguine alias perituræ eſt juſta cauſa diſpeſandi inter conſanguineos, ad Matrimonia contrahenda. 281. χ
Conſervatorem qualiter eligere poſſint Regulares in omnibus Italiæ civitatibus, §. *Et.* 123
Conſervatorum ſpecies. 124. β
Conſervatoriæ literæ conceſſæ Regularibus & Univerſitatibus manent ſalvæ, §. *Conſervatoriæ.* 123
Conſervatoriæ literæ in quibus vim habeant? *ibid.*

Con-

Conſuetudo aliquid recipiendi ab his quorum nuptiæ benedicuntur, an valeat, §. *Congregatio*, 258. an poſſint cogi conjuges ad illud deponendum, §. *Statuitque*. *ibid.*
Conſuetudo etiam hodie valet, permittens ut in eadem Eccleſia dignitas cum Canonicatu retineri poſſit, immemorialis audiendi cauſas Matrimoniales per Archipresbyterum non eſt ſublata, §. *Cauſæ*. 365
Conſuetudo quædam immemorabilis non excuſat a reſidentia §. *Juxta*, 187. & §. *Eos qui*, 320. non excuſat a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis inſignibus. 213. π
Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur ſublata, niſi expreſſa mentio de ea in lege, vel conſtitutione habeatur. 230. ϑϑ
Conſuetudo non valet, qua cavetur, ut deſervientibus portiones non ſervientium accreſcant, quæ fabricæ applicari debent, 187. β nec quæ eſt pro inſtauratione menſæ Capitularis, cederet tamen in utilitatem Capitularium ſingulorum, §. *Ut*. 238. nec item qua id, quod a recepto in Canonicum ſolvebatur, convertatur in reparationem molendinorum menſæ Capitularis, §. *Et ita*. 338. neque percipiendi diſtributiones in abſentia, 319. menſes, §. *Non*. 320
Conſuetudo quædam excuſat a reſidentia in Collegiatis Eccleſiis beneficia obtinentes. 319
Conſuetudo valet etiam hodie, qua inferiores Epiſcopo cognoſcunt cauſas matrimoniales & criminales, §. *Cauſæ*, 365. item ut Clerici recedentes a choro, dum divinum officium canitur, lucrentur diſtributiones, ſi id fieri contingat ob celebrandam Miſſam vel Sacramentalem Confeſſionem, 334. ιι item ut diſtributiones quotidianæ dividantur in eos, qui interſunt Officio divino certis horis, licet non interſint omnibus, *ibid.* item ut quis in abſentia percipiat diſtributiones quotidianas, quando hujuſmodi conſuetudo inducta eſſet ſciente, vel tolerante Papa. 333. ϑϑϑ
de Contritione. 104. α
Controverſias ſuper præcedentia in proceſſionibus & alias ortas componit Epiſcopus ſummarie, §. *Controverſias*, 399. & §. *Componat*. 400
Copula tacita diſpenſationem obtinentes ſuper impedimento cognationis ſpiritualis vel etiam publicæ honeſtatis an ſit valida? 279. ι obtinentes ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, an ſit ſubreptitia? *ibid.*
Curatum beneficium, cum canonicatu obtinens, §. *Qui in præſenti*. 345
Curatum obtinetur ſine examine, dum annectitur dignitati ut acceſſorium, §. *S.D.N.* 355
Curatum beneficium. Quære *Beneficium*.
Curata beneficia acceſſorie unita alteri beneficio tranſeunt in ejus naturam, §. *Beneficia*. 345
Curatores animarum volentes per ſe concionari non debent prohiberi, §. *Per Parochos*. 298

D

DAmni irreparabilis caſus. 367. ϑ
Decanus ad Capitulum cumulative cum Epiſcopo, & ſeorſum, ſed non excluſive, poſſunt viſitare perſonas Capitulo ſubjectas, §. *Ab iis*. 429
Decanus reſidens in una Eccleſia non perdit fructus Canonicatus, quem obtinet in alia Eccleſia exceptis diſtributionibus, §. *Reſidens*. 321
Decani & Archidiaconi Regulares debent ſuos ſubditos viſitare, §. *Non Decani*. 365
item Decani exempti. §. *Hoc Decretum*. *ibid.*
de Decimarum ſolutione. 443. α
Decimas quatenus Mendicantes ſolvere debeant, *ibid.* olim non ſolventes, nec hodie ſolvunt. *ibid.*
Decretum de ejiciendis mulieribus non intelligitur de viris, §. *Decretum*. 285
Deductiones fructuum ratione poſſeſſionis aut proviſionis, non ſunt tolerandæ, §. *Deductiones*. 338
Delegata auctoritas Epiſcopis a Conc. tributa non aufert jus illorum ad quos alias per appellationem cauſa devolveretur, §. *Quare*. 95
Delicta clericorum, quomodo punienda. 445
Denuntiationes bannorum poſſunt ad arbitrium Ordinarii omitti ante contractum matrimonium per verba de præſenti, §. *Si tot*. 255
Denuntiationes cum diſpenſatione Epiſcopi, non poſſunt fieri diebus ferialibus, 260. ζ denuntiationes faciendæ ante Matrimonii conſummationem, §. *Niſi Ordinarius*, & §. *Si tot*. 255. Fieri debent tribus continuis diebus feſtivis, quando hujuſmodi dies ſibi non ſuccedunt immediate, 260. ι non ſunt de eſſentia Matrimonii, 261. ϑ Omittentes ſine legitima diſpenſatione, peccant mortaliter, *ibid.* κ poſſunt fieri in die non feſtiva, quando in ea prædicat inſignis Doctor cum magno hominum concurſu, vel eſt feſtus dies vacationis illius Eccleſiæ

ſiæ, 260. ζ ſunt faciendæ in parochia utriuſque contrahentis. 261 λ

Denuntiare tenetur unuſquiſque ſub culpa mortali, impedimentum a ſe notum, etiamſi occultum ſit, & illud probare non poſſit. 261. ν

Deputati ad curam Seminarii ſunt inamovibiles, §. *Cum conſilio.* 241

Deſignati duntaxat a Parocho contrahunt cognationem ſpiritualem quæ exoritur ex ſuſceptione baptizati, §. *Congregationem.* 271

Detractio tertiæ partis facienda eſt deductis penſionibus, §. *Tertiam.* 157

Detractioni tertiæ partis quæ beneficia obnoxia, & quæ non, §. *Ex fructib. & ſeq.* 184

Dictio, *donec*, eſt temporis limitativa & habet in ſe temporis revolutionem & intercapedinem. 154 φ

Dictio, *nullatenus*, indicat nullitatem actus ipſo jure. *ibid.* υ

Dignum eligens prætermiſſo digniori, peccat mortaliter. 361. δδ

Dignitas non curata in Cathedrali vel Collegiata quam ætatem requirat, §. *Congregatio.* 64

Dignitas principalis Collegiatæ Eccleſiæ requirit ætatem 25. annorum. 327

Dignitas principalis in Eccleſia Collegiata exempta non debet neceſſario conferri Doctori vel Licentiato, §. *Aſſumendus*, 183. & §. *Dignitates omnes.* 319

Dignitatis nomen non habent Prælati Mendicantium Regularium, § *Conſtitutis.* 98

Dignitatem obtinens compellitur ad reſidendum, §. *Liceat contra omnes.* 158

Dignitates Collegiatæ Eccleſiæ quam ætatem debeant habere. 326. γ δ

Dignitates de jure patronatus obnoxiæ ſunt tertiæ partis detractioni, §. *Omnium dignitatum.* 184

Dignitates duas obtinens reſideat in digniori, §. *Obtinens legitime.* 185

Dignitates & officia habentes quomodo ſervitium competens præſtare tenentur, §. *Competens.* 187

Dignitates in Cathedralibus & Collegiatis inſignibus conferri convenit Doctoribus & Licentiatis, ſeu in Theol. ſeu jure Canonico, §. *Dignitates omnes.* 319

Dimiſſoriæ literæ ad Ordines conceſſæ a Capitulo, non expirant per ingreſſum moderni Epiſcopi, 75. γ non expirant morte Epiſcopi concedentis, *ibid.* δ eas Abbas dare non poteſt ulli ſæculari, §. *Nec ipſi.* 228

Plura de eadem materia. Vide *ibid.* primam tonſuram dare poteſt Capitulum ſede vacante, §. *Ordinandi*, 74. ad quoſvis Ordines dare nequit Capitulum anno, quo ſedes vacat, §. *Non liceat*, 73. Neque Præpoſitus, §. *Præpoſito*, 74. concedere poſſunt etiam Regulares ſuperiores ſuis ſubditis itidem Regularibus ad Epiſcopum tamen Dioceſanum, & quid eo caſu ſervandum, §. *Idem*, 222. iis dare qui nullius ſunt Dioceſis, ad quem pertineat, §. *Ad Epiſcopum ſpectat.* 310

Dimiſſorias literas non poteſt concedere Capitulum, ſede vacante, intra annum. 74. α

pro Dimiſſoriis obtinendis poteſt Orator adire etiam eum Epiſcopum, in cujus Dioceſi beneficium obtinet, §. *Congregatio.* 227

Diſpenſatio in gradibus prohibitis, 259. α &c.

Diſpenſatio in irregularitate non conceditur illi, qui homicida fuit ex induſtria. 125

Diſpenſatio tacita copula, quære *Copula tacita*, &c.

Diſpenſatus ad beneficia quomodo non poſſit obtinere plura, §. *Dummodo.* 345

Diſpenſationes a ſummo Pont. conceſſæ examinentur ab Ordinariis petentium diſpenſari, §. *Diſpenſationes*, & §. *Committantur.* 190. in gradibus prohibitis, quoad matrimonium modo ex minoribus, modo ex gravibus tantum cauſis fieri debent, 277. & *ſeq.* per multos §§.

Diſpenſationum cauſa in conſanguinitatis & affinitatis gradibus. 280. κ

Diſpenſare quomodo poſſit Epiſcopus cum Clerico ſuper irregularitate, §. *Item.* 301

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto aut manifeſto, neque ad ordines minores, neque ad ſimplex beneficium. Poterit tamen diſpenſare in irregularitatibus provenientibus ex homicidio caſuali voluntario ad Ordines minores, & beneficium ſimplex obtinendum. Ad ſacros etiam Ordines diſpenſare, ſi homicidium ſit occultum. 125

Diſtributiones abſentium quorundam ſunt applicandæ fabricæ, vel alii cuipiam pio loco, §. *Competens*, & β 187

Diſtributiones a ſolis intereſſentibus ſunt recipiendæ, §. *Non poſſunt.* 323

Diſtributiones quotidianæ non conceduntur abſentibus de licentia Papæ vel cauſa ſtudiorum, 159. α quæ perſonæ lucrentur in abſentia? 331. σσ, ττ &c.

Diſtributiones quotidianas tantum habens, non tenetur de illis contribuere Seminario. 248. β

Diſtri-

Diſtributiones recipit Lector pro horis quibus legit, §. *Non debentur.* 23
Diſtributiones recipiunt quidam curam animarum agentes, §. *Recipiunt*, 323. & §. *His careant.* 324
Diſtributiones remittere Capitulum non poteſt, nec Epiſcopus, §. *Non licet.* 323
Diſtributiones ſumantur ex tertia parte præbendarum, §. *Archiepiſcopus.* 185
Diſtributionum ex tertia parte fructuum aſſignatio quomodo facienda. §. *Eandem.* 157
Diſtributionum eſt differentia, §. *In quibus.* 156
Diſtributionum faciendarum certa ratio damnatur, §. *Non valet.* 323
Diſtributionum quotidianarum partem tertiam non amittit Clericus concubinarius, §. *Pœna.* 446
Diſtributione non privat quempiam omiſſio profeſſionis fidei, §. *Fructus.* 317
in Diſtributiones conferri nequit tertia pars redituum beneficii ſimplicis, §. *Congregatio.* 157
Divitiarum conſervatio in eadem cognatione, ne cauſa dotis diſtrahantur ad aliam cognationis familiam, quando illæ ampliſſimæ ſunt, eſt juſta cauſa concedendi diſpenſationem ad Matrimonia contrahenda. 281. τ
Doctor creari quicunque voluerit, tenetur facere fidei profeſſionem, alias irritus eſt Doctoratus, §. *Epiſcopus*, & §. *Irriti.* 418
Doctor in ſacra Theologia, vel jure Canonico, aut alias perſona graduata, aut literata, ſi non habeat patrimonium, an poſſit ordinari ad titulum literaturæ? 153. ξ non excuſatur ab examine, quando petit ſibi provideri de aliqua Eccleſia parochiali, 77. δ & 359. β
Doctrinam Chriſtianam cogere pueros addiſcere non poteſt Ordinarius mulctis & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ. 299. δ
Donatio facta in ingreſſu Religionis non valet, §. *Si Novitius.* 407
Donatio ſeu renuntiatio facienda eſt intra duos menſes ultimos ante profeſſionis emiſſionem, §. *Intra duos*, 406. facta ab exiſtente adhuc in ſæculo, prætextu, & intuitu ingreſſus Religionis an valida ſit? 407. γ facta ante religionis ingreſſum eſt valida, §. *Quod ſi.* 406
Donec, dictio. Quære *Dictio.* Donec.
Dos promiſſa pro moniali profeſſa, ſed defuncta dari debet Monaſterio, §. *Ne hac occaſione.* 406
Dotari debent raptæ a raptoribus. 282. δ
Duellum non eſt licitum pro honoris defenſione. 454. ο
Duellum prohibetur, & punitur, etiamſi fuerit commiſſum in loco privato, & non tuto, ſine patrinis vel ſociis ad id vocatis, ac ſine provocatoriis literis & chartellis, 454. δ ſolemniter committentes, locum dantes, conſulentes, patrini, &c. excommunicati ſunt. 453. & *ſeq.*
Duello morientes ſepultura privantur. 454. δ
Duellorum uſus prohibitus. 453. α &c.
Dulciora in poſſeſſione canonicatus dari non debent, §. *Solutiones.* 338

E

Eccleſia diruta, in quos uſus convertenda arbitrio Epiſcopi, §. *An autem*, 164. & §. *In profanos.* *ibid.*
Eccleſia diruta, onus Miſſarum transfertur ad matricem Eccleſiam, §. *Ad matrices.* *ibid.*
Eccleſia parochialis, & monaſterium perpetuo commendatum ſe compatiuntur, §. *Qui in præſenti.* 345
Eccleſia parochialis quæ ſit Juriſpatronatus partim Eccleſiaſtici, partim laicorum debet per concurſum conferri, §. *Quod ſi.* 357
Eccleſiæ collapſæ reparandæ. 165 β γ &c.
Ex Eccleſiæ collapſæ ruinis quid agendum ex Ordinarii arbitrio, §. *An autem.* 164
Eccleſiæ Parochiales quæcunque ſint, debent ab Ordinario viſitari, §. *Juriſdictioni.* 393
Eccleſiarum bona occupantes. Quære *Bona Eccleſiarum*, &c.
Eccleſias duas nullus Prælatus regere poteſt. 63. α β
Eccleſias incompatibiles tenens, alteram infra ſex menſes tenetur dimittere, §. *Infra ſpatium.* 346
Eccleſias quaſcunque ſæculares exemptas viſitare debet proximior Epiſcopus, §. *Epiſcopi*, §. *Epiſcopus poteſt*, 72. & §. *Cura animarum*, *ibid.* & §. *Beneficiorum.* 310
Edicta Beneficii vacantis ſolus Epiſcopus affigi curat, §. *Debeat Epiſcopus.* 353
Editio vulgata Bibliorum. 18. ζ
Educationis cauſa ut puellæ poſſint recipi in Monaſteriis Monialium, quæ conditiones requirantur? 386. μ
Electus ab Eccleſiaſticis perſonis ad aliquod beneficium, non debet inſtitui, antequam eum examinaverit Ordinarius, vel judicaverit dignum, §. *Inſtituantur.* 76
Electio Abbatiſſæ facta per vota non ſecreta non valet, §. *Electio.* 388

Electio adminiſtrantium bona Monaſterii ſit a Superioribus ejuſdem, §. *Adminiſtratio*. 374
Electio Magiſtri Theologiæ Epiſcopo convenit, §. *Eligendum*, 22. per ſchedulas quæ nulla ſit, §. *In electione Superiorum*. 388
Eligere an poſſint titulares, §. *Aut*. *ibid.*
Eligere qui poteſt Epiſcopus ex inhabilibus inhabilem, §. *Congregatio*. 355
Eleemoſynarum parvi Quæſtores prohibentur, §. *Pravos*, 167. Quære *Quæſtores Eleemoſynarum*, *&c.*
Eleemoſynas petentibus forma dari ſolita a Summo Pontifice quæ ſit, §. *Nec ad Officium*. *ibid.*
Epiſcopus abſolvere poteſt ab omnibus occultis, præterquam ab hæreſi & aliis in Bulla Pii V. comprehenſis, §. *Congregatio*, 302. alienus poteſt exercere pontificalia in aliena Eccleſia de licentia Ordinarii, §. *Congregatio*. 54
Epiſcopus aliquando non poteſt declinare juriſdictionem Metropolitani, §. *Tanquam*, 122. an poſſit concedere licentiam aſſervandi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia non Parochiali pro adoratione populi, 89. γ an poſſit dare licentiam, ut Sacerdos privatis in domibus celebret? 179. γ an poſſit diſpenſare ſi delictum deductum ſit ad forum contentioſum, non tamen probatum, quia reus fuit abſolutus, vel jam judicio finito punitus? 304. ο an poſſit in homicidio voluntario juſto diſpenſare? *ibid.* ν an poſſit unire beneficia etiam poſt devolutionem. 162. ι
Epiſcopus an poſſit exercere diſpenſandi poteſtatem in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus erga ſubditos extra ſuam Diœceſim? 304. σ compellit beneficiatos ad reſidendum, §. *Tam*, §. *Congregatio*, 157. & §. *Arbitrio*, 186. contra Concilium non diſpenſat expreſſe, vel tacite, niſi in caſu magnæ neceſſitatis, 2. γ convocat Capitulum ad libitum modo, &c. §. *Statuere*. 423
Epiſcopus curat, ut Monaſteria Monialium intra urbis mœnia transferantur, §. *Extra mœnia*, 383. dat Confeſſarium extraordinarium Monialibus, §. *Ex facultate*, & §. *Ab Epiſcopo*, 392. debet cogere Curatum reſtituere fructus perceptos tempore biennii, quo non reſedit, §. *Aut pauperibus*, 207. debet eſſe quadragenarius, 63. γ etiam ſolus agit ſummarie contra Concubinarios Capitulares, §. *Ex incontinentia*. 428
Epiſcopus, & Vicarius habent facultatem faciendi actus voluntariæ juriſdictionis, ac dimiſſorias concedendi extra territorium. 56. γ
Epiſcopus examen fieri curat pro concurſu in beneficiis curatis, §. *Debeat Epiſcopus*, 353. executionem diſpenſationis denegare poteſt, donec raptor realiter & congrue raptam dotarit, §. *An ordinarius*, 276. extra ſuam diœceſim ſuum munus non exercet, 56. γ familiares & conſanguineos non admittat ad Eccleſiam parochialem reſignatam, §. *Epiſcopus*, 355. habet votum deciſivum in caſu, §. *Accedere*, *ibid.* hodie nequit etiam conſentientibus patronis derogare qualitatibus in beneficii fundatione appoſitis, §. *Qualitates*, 424. in aliena Diœceſi de licentia Ordinarii pontificalia exercens, poteſt Clericis alienarum Diœceſium, ſi ſuas literas dimiſſorias habeant, Ordines conferre, §. *In perſonas*, 55. Diœceſanus in loco exempto nequit pontificalia exercere, & quando id verum, §. *In loco*, 120. in Synodo quomodo per ſe conſtitutiones facere queat, §. *Congregatio*, 430. quando poſſit convocare Capitulum, 426. in viſitatione non poteſt recuſari tanquam ſuſpectus, §. *Epiſcopus*, 429. & §. *Fuit*. 311. in viſitatione ſpeciali poteſt exigere juramentum, §. *An Epiſcopus in* 54. licite diſpenſat, ut quis obtinere poſſit duo beneficia diſformia ſub eodem tecto, & quatenus, §. *Congregatio*. 65
Epiſcopus Monachus an habeat bonorum ſeu fructuum dominium, & proprietatem, 375. δ tenetur portare habitum ſuæ Religionis, ſub peccato mortali. 413. ι
Epiſcopus nequit erigere Coadjutoriam aut novam Parochiam, §. *Congregatio*, 159. quid facere debeat, ſi populus ſit numeroſus, §. *Vt*, *ibid.* non poteſt arctari in viſitatione, ut deferat Notarium Capituli, ſed poteſt uti quavis perſona, 296. ζ non poteſt derogare qualitatibus in fundatione requiſitis, §. *Qualitates*. 424
Epiſcopus non poteſt diſpenſare. Quære *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus*, &c. non poteſt diſpenſare ut ſint duo ſuſceptores in Baptiſmo, loco viri, & mulieris, §. *Vnus*, 570. ob legitimam cauſam poteſt dare Canonicis ſuis facultatem, ut poſſint abeſſe per quatuor menſes, 213. κ poteſt compellere Regulares, ut in offertorio Miſſarum Conventualium denuntient populo dies feſtos, 180. ι poteſt dare ſecundum beneficium unum inſufficiens habenti, §. *Liceat*. 344. non poteſt autem dare tertium, §. *Epi-*

§. *Epiſcopus*, *ibid.* poteſt generaliter delegare alicui in ſua Diœceſi facultatem, quam habet remittendi denuntiationes, 261. α poteſt reſervare ſibi caſus plus, minuſve, juxta majorem, vel minorem Confeſſariorum, quos in ſua Diœceſi habet, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem. 110. δ

Epiſcopus quando admittere poſſit Sacerdotes exteros ad Sacramenta adminiſtranda, 237. prohibere poteſt, ne regulares in eorum Eccleſiis ſacerdotes ſæculares divina officia celebrare permittant, niſi viſis Commendatitiis, §. *An*, *ibid.* quando interſtitia remittere poſſit, etiam quoad Regulares, 230. reſidens in Cathedrali licite abeſt a reſidentia cæterorum beneficiorum cum receptione fructuum, exceptis diſtributionibus, §. *Dignitates*, 319. titularis nullum ſine ſui Epiſcopi licentia ordinat. 121. α

Epiſcopus vicinior non poteſt exercere Pontificalia in Abbatia nullius Diœceſis ſine Abbatis conſenſu. 53

Epiſcopus viſitans, quædam debet obſervare, 294. *& ſeq.* viſitans una die duas Parochias, unam tantum procurationem habet, 296. ι viſitare debet Capitula, §. *Capitula*, 51. viſitare poteſt quæcunque pia loca, & adminiſtratores bonorum piorum, 193. *tot. cap.* 8. *&* 9.

Epiſcopo Pontificalia exercenti debent aſſiſtere dignitates, §. *Epiſcopo*. 324. multa debent præſtare Canonicatus & dignitates, *ibid. & ſeq.*

Epiſcopum ſolus Papa poteſt deponere. 301. δ

Epiſcopo exiſtente hæretico pertinet ad Capitulum dare dimiſſorias, §. *Dubitatum*. 74

Epiſcopi corrigant Regulares extra monaſteria delinquentes, §. *Et extra ea*, 401. curent ut clerici bene vivant & reſideant, §. *Etiam*, *&* §. *Compellere*, 212. debent advigilare ad clauſuram monaſteriorum, §. *Verſis*. 379

Epiſcopi facere poſſunt uniones perpetuas in aliquibus beneficiis Eccleſiaſticis, 162. ζ non habent niſi gubernium ſpirituale in Monaſteria, §. *Per hoc*, 392. reſidentes etiam pro cauſa hæreſis vel læſæ Majeſtatis, non poſſunt citari ad perſonaliter comparendum per quoſcunque judices niſi expreſſa, ac ſpeciali commiſſione manu Papæ ſignata. 300. α

Epiſcoporum cauſæ criminales a quibus ſint cognoſcendæ? §. *Cauſæ*. *ibid.*

Epiſcoporum eſt audire cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes, §. *Cauſæ*. 364

Epiſcopis committitur viſitare omnia pia loca, & executio piarum diſpoſitionum. 195. α *&c.*

Epiſcopis electis, & confirmatis, nondum tamen conſecratis, an competat poteſtas diſpenſandi in irregularitatibus eis conceſſa per Concilium, 302. γ δ an poſſit eam facultatem diſpenſandi delegare alteri? Plura de Epiſcopis, vide verbo *Seminarium*, *Abſentia*, *Ordinarius*, *Canonici*, *Viſitatio*, *Ordinatio*, *&c.*

Equites Hieroſolymitani quando ab Ordinario viſitari non poſſunt, §. *Vbi equites*. 72

Euchariſtia in Parochiis ſervari debet in mundo & peculiari loco, §. *In Eccleſiis*. 89

SS. Euchariſtia non debet deferri ad infirmos ſola venerationis gratia. Et reprobatur corruptela, per quam nonnulli ſic ad infirmos ſacram Euchariſtiam adorandam præferebant, ut non eos ſacramentaliter communicarent, §. *Adorandum*. 92

Euchariſtia non in choro monialium, ſed exteriori ſervanda, §. *Sanctiſſimum*, 392. ſumitur convenienter ex Cathedrali Eccleſia ad proceſſionem, §. *Vtque in*. 88

Euchariſtiæ Sanctiſ. Sacramenti inſtitutio, & excellentia, 87. α β *&c.* & *ibid.* α De reali præſentia Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, 87. α &c. De cultu, & veneratione huic ſanctiſſimo Sacramento exhibenda, 89. α β &c. De aſſervando ſacræ Euchariſtiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo, *ibid.* α &c. De præparatione, quæ adhibenda eſt, ut digne quis ſacram Euchariſtiam percipiat, 90. α &c. De uſu admirabilis hujus Sacramenti. 91. α β

SS. Euchariſtiam ſumere non licet die Reſurrectionis niſi in propria parochia, §. *Saltem*, 92. *&* §. *Dubitatur*, *&* §. *Famuli*. *ibid.*

Examen commiſſum poteſt delegari, *Seſſ.* 7. *de Reform.* 76

Examen *in forma dignum* non debet fieri per concurſum, §. *Decretum*. 351

Examen neceſſarium eſt, cum fit permutatio de beneficio ſimplici cum curato, 77. β & 359. δ non eſt neceſſarium pro dignitate cui annectitur acceſſorie Parochialis, §. *Examen*, 354. §. *S. D. N.* 355

Examen non fit in permutationibus Parochialium Eccleſiarum, niſi, &c. §. *In proviſionibus*, 352. *&* §. *In permutationibus*. 355

Examen novum eſt neceſſarium in proviſionibus

ſionibus faciendis de beneficio ex cauſa permutationis. 77. α
Examen omiſſum vitiat collationem Eccleſiæ parochialis, §. *Subreptitiæ*. 357
Examen ordinandorum. 222. α &c.
Examen per concurſum non debet fieri in Vicariis perpetuis Parochialium unitarum, ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem illorum quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali eſt unita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt, 359. κ neque in proviſione dignitatis Abbatiæ, tametſi unita ſit ei Parochialis Eccleſia, dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ perpetuo, & acceſſorie facta ſit, *ibid.* ζ nec in dignitate, quæ Parochialem perpetuo unitam habeat, *ibid.* nec in dignitatibus habentibus curam animarum in Eccleſiis Collegiatis, quale requiritur in Parochialibus Eccleſiis, *ibid.* λ nec in beneficiis Regularibus, quæ regularibus conferri conſueverunt, *ibid.* ϑ nec in Parochiis, quæ ſunt Juriſpatronatus laici, §. *Quod ſi*, 357. nec in Prioratibus Regularibus habentibus curam animarum ſolitis commendari ſæcularibus. 359. ι
Examen pro Eccleſia Parochiali eſt neceſſarium in perſona notorie docta, idonea, & bene merita. 359. β
Examen pro Parochialibus Eccleſiis obtinendis, pertinet ad Epiſcopum, collatio autem ſpectat ad eum, cui de Jure convenit, §. *Quod ſi*, 437. & §. *Ab Epiſcopo*, & §. *Abbates*. *ibid.*
Examen quis facere poſſit præter Epiſcopum, §. *Poterit Ordinarius*, 358. Plura de eadem materia ſunt *cap.* 18. *Seſſ.* 24. per multos §§.
Examinatores beneficiorum a Synodo Diœceſana electi, ſi cauſa examinis abſunt a choro, lucrantur diſtributiones quotidianas. 333. ζζζ
Examinatores debent eſſe ut minimum tres pro Parochiali conferenda, §. *Non paucioribus*. 355
Examinatores & Judices Eccleſiaſtici eligendi ſunt in Concilio Diœceſano, §. *in Diœceſana*. *ibid.*
Examinatores nihil occaſione examinis, nec ante, nec poſt recipere poſſunt, 360. π peracto examine debent eos ex communi ſententia renuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, *ibid.* φ vota ſua palam inter ſe conferant, deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Sejum vero reprobatum. 361. ββ
Examinatorum vota quomodo facienda, §. *Quorum votis*. 355
Executioni mandari debent, quæ ad viſitationem & morum correctionem pertinent ut dicitur *cap.* 10. *ſeſſ.* 24. per multos §§.
Examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, an poſſit Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium? 360. υ
Examinandus an ſit, qui ad dignitatem approbatus eſt, §. *Congregatio*, 77. item qui examinari debeant. *ibid.*
Examinandus non eſt iterum Canonicus alium adipiſcens Canonicatum, qui ſemel examinatus eſt, §. *Congregatio*. 76
Excommunicatio ad finem revelationis a quo facienda, §. *Quapropter*, 420. & §. *Et hæc poteſtas*, 421. & §. *Præterquam*. *ibid.*
Excommunicatio quam incurrunt Raptores, an ſit latæ ſententiæ, & alicui reſervata? 283. μ
quando Excommunicationi ferendæ ſit locus, §. *An ſi judex*. 422
Excommunicatione feriuntur duellantes & aſſentientes, §. *Qui vero pugnam*, 453. & §. *Qui conſilium*. *ibid.*
Excommunicationes literarum monitorialium generalium, ad finem revelationis quomodo faciendæ? 422. β
Excommunicare poteſt Epiſcopus accedentes ad Monaſteria Monialium exempta, & ſubdita Regularibus, exiſtentia tamen intra ſuam Diœceſim. 387. π
Excommunicare ſolus Epiſcopus poteſt. §. *A nemine*. 420
Excommunicatus inique, diſtributiones quotidianas exigere poteſt, cum eo tempore, quo excommunicatio injuſta in eum lata fuit, præſens erat in loco beneficii ſui, eratque ſolitus divinis officiis ante impedimentum excommunicationis adeſſe. 332. ωω
Excommunicatus per annum, quas pœnas incurrat? 423. ε
Excommunicatus pro cauſa Eccleſiæ, & defenſione ſuorum jurium lucratur, etſi divinis non interſit, fructus, & diſtributiones quotidianas. 332. ωω
Executionem habere debent decreta Concil. Trident. ſine alia ſententia interveniente, §. *Decreta*. 459
Exemptio Clericorum quoad forum, quo jure inducta? 455. α
Expectativæ omnes ſunt ſublatæ, etiamſi factæ eſſent ex conſenſu Ordinariorum, §. *Mandata*, 362. paucæ conceſſæ non revocantur, §. *Sua*, *ibid.* quæ ſublatæ? 363. γ
Extrema Unctio infirmis tantum adhibetur, ideo non datur condemnatis ad mortem, nec ſenibus, ſed illis tantum qui in probabili

mortis periculo verſantur, 115. γ ejus forma, materia, & inſtitutio, 113. α β, &c. De miniſtro & tempore, quo dari debet, 115. αι &c. iterari non poteſt durante eadem infirmitate. *ibid.*

F

FAbricæ Eccleſiæ applicari poſſunt cenſus & libelli, quos Rectores poſſident, §. *Cathedrali*. 444
Familiæ illuſtris conſervatio. Quære, *Conſervatio illuſtris familiæ*, &c.
Familiaris Epiſcopi quomodo tractari debeat quoad ordinum ſuſceptionem, §. *Non adſcribatur*, 237. Summi Pontificis quando habeatur pro approbato per Epiſcopum, §. *In proviſionibus*. 354
Familiarem ſuum triennalem ſibi non ſubditum poteſt Epiſcopus ordinare, ſi illi, quacunque fraude ceſſante, beneficium conferat. 225. α
Familiares triennales Epiſcoporum illis non ſubditi, non poſſunt ab eis diſpenſari ſuper illegitimitate, etiam ad minores Ordines, nec ſuper interſtitiis, niſi pro Eccleſiæ ſuæ utilitate, §. *Quinta*, 226. pro neceſſitate, & commoditate Eccleſiæ ad titulum patrimonii poſſunt ordinari, §. *Tertia*. *ibid.*
Fatui, ſi intrent Monaſteria Monialium, non peccant, peccabunt tamen Moniales eos admittentes. 387. ξ
Feſtis diebus quæ licita, §. *Extant*, & §. *Congregatio*. 398
Feſtivitates, & jejunia, quæ occurrunt in hebdomada, poteſt Epiſcopus compellere Regulares, ut in offertorio Miſſarum conventualium denuntient populo. 180. ι
Fidei profeſſio an poſſit fieri per Procuratorem, 327. ν poteſt fieri coram Vicario Epiſcopi, eo etiam non impedito, 328. υ eam non emittenti an ſuffragetur poſſeſſio, *ibid.* γ γ omittens ex ignorantia, quando excuſatur in foro interiori & exteriori? *ibid.* ω tenentur emittere, qui eam jam emiſerunt in adeptione alterius Parochialis, vel Canonicatus. 327. μ
de Fidei profeſſione emittenda plures Doctores habes. 327. ν
Filii Clericorum illegitimi, quæ beneficia & in quibus Eccleſiis, ubi patres eorum fuerunt beneficiati, poſſint habere, 447. & *ſeqq.* uſque ad 451. non poſſunt obtinere patris beneficia. Quære *Beneficium Patris*.
Fiſcalis electio in viſitatione Capituli pertinet ad Epiſcopum, §. *Circa hoc*. 426
Forma dari ſolita pro eleemoſynam petentibus, §. *Nec ad officium*. 167
Fornicatione affinitas contrahitur, & inter quos? 276. α, &c.
Fratres mendicantes debent contribuere Seminario, modo, &c. §. *Fratres*. 244
Fratres S. Antonii de Vienna permittendi ſunt eleemoſynam quærere, §. *Pravos*. 167
Fructus abſens a choro recipit Lector, §. *Non debentur*, 22. amiſſi ob non factam profeſſionem Fidei cui ſint aſſignandi & applicandi? 328. α α, veniunt ad ſtudentem in viſitante, ſi quædam inviolata, ſive infracta obſervet, §. *Et ſubtractionem*. 212
Fructus præbendæ Theologalis cui tribuendi, dum non invenitur clericus ſæcularis idoneus, §. *Quando Clericus*, 21. primi anni qui ſolvi ſolebant in ingreſſu omnium beneficiorum, ſunt prohibiti ſervari, §. *Deductiones ex fructibus*. 338
Funeralium quarta. Quære *Quarta funeralium*.
Furioſus habens dilucida intervalla, ſi ſubdiaconus factus, quid juris, §. *An*. 204

G

GRammaticæ & Muſicæ profeſſor in Seminario eſſe debet, §. *Quod ſi judicio*. 246
Grangiarum titulo nihil tenentur dare Seminario Equites Hieroſolymitani, §. *Equites*. 247
Gratia non reddendi non valet niſi accedente conſenſu Ordinarii, §. *Gratiæ*. 212

H

HAbitus Clericorum qualis? 125. β Religionis occulte non ferendus. 413. ι
Hæreſis cauſa in Epiſcopo, reſervatur Papæ. 301. γ
Hæreſis occulta dicitur, quando ipſe hæreticus ſolus, abſque eo quod ab alio audiverit, committit occulte crimen hæreſis, 305. ω ejus diſpenſationem abſque timore irregularitatis quis ab Epiſcopo obtinere poteſt extra Sacramentalem Confeſſionem? *ibid.* φ &c.
Hæretici poſſunt abſolvi in mortis articulo a quocunque Sacerdote abſque aliqua bulla, vel privilegio. 110. ι κ
Hieroſolymitani Milites an comprehendantur ſub Decret. Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 15.* 404. γ
Homicidium perpetrans cum daret operam licitæ rei adhibita diligentia, non incurrit irregularitatem, §. *Si vero* 125. Plura de eadem

dem materia, Vide *ibid.* Voluntarium quod dicatur. 303. λ
Homicidii diſpenſatio, Quære *Diſpenſatio homicidii.*
Homicida non eſt inhabilis ad penſiones, §. *Sed omni ordine.* 125
Horæ ſtatæ ad reſidendum, §. *Qui ſtatis.* 323
Hoſpitale aliquod ſi Epiſcopo viſitare volenti opponatur exceptio, quod ſub immediata Regis protectione exiſtat, non ad ſæcularem judicem, ſed ad ipſummet Epiſcopum talis exceptionis cognitio, vel definitio pertinebit. 195. ε
Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa vel reditus, aut proventus Eccleſiaſticos, tenentur contribuere Seminario. 247. β
Hoſpitalia erecta auctoritate Epiſcopi, ſunt loca pia, & religioſa, 195. ν exempta ad contributionem Seminario faciendam non tenentur, §. *Et Hoſpitalium*, 423. omnia, & pia loca, quomodocunque nuncupentur, etiamſi ſint privata laicorum, poteſt Epiſcopus viſitare, corrigere & reformare, in caſibus a jure expreſſis, nempe ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, 195. ο quæ ſunt ſub immediata Regum protectione, ſine eorum licentia non poſſunt ab Epiſcopo viſitari, *ibid.* ε &c. eorum cura pertinet ad Epiſcopos ſive Ordinarios, §. *Fideliter.* 78
in Hoſpitalibus qui recipiendi, §. *Qui eorum*, 433
Hoſpitalitatem exercere an poſſit aliquis compelli? 434. α
Hoſpitalitatem ſervantium nomine excluduntur Abbates & conventus S. Antonii Viennenſis, & ſimilium, §. *Hoſpitalitatem.* 124

I

ILlegitimus, qui ob crimen occultum matris conjugatæ habebatur legitimus, diſpenſatur ab Epiſcopo, ut in Ordinibus bona fide ſuſceptis poſſit miniſtrare. 303. δ
Illegitimus an poſſit obtinere Eccleſiam filialem, quando ejus pater obtinuerit matricem? §. *Illegitimus.* 447
Illiteratis Rectoribus coadjutores dantur, Quære *Coadjutores illiterati*, &c.
Illirici quando ordinari poſſint, §. *Latinam linguam.* 230
Imagines CHRISTI, Deiparæ, & Sanctorum in Templis habendæ, & earum cultus qualis? 372. α &c.
Immemorialis conſuetudo, Quære *Conſuetudo immemorialis.*
Immemoriale tempus ad probandum juſpatronatus quot annorum debeat eſſe. 439. ι
Impedimentum publ. honeſtatis juſtitiæ quam ſorte, §. *Juſtitiæ*, 273. oritur ex ſponſalibus de præſenti etiam nulliter contractis, §. *Præſuppoſita*, 274. etiam copula non ſecuta, §. *Item.* *ibid.*
Impii juſtificatio, Quære *Juſtificatio impii.*
Imprimere non licet quoſvis libros de rebus ſacris ſine nomine Auctoris, neque eos in futurum vendere. 8. ε
Incarceratus indebite an diſtributiones, item fructus maſſæ groſſæ percipiat, §. *Congregatio cenſuit*, *in* 322. an appellare poſſit, §. *A diffinitiva.* 364
Incarceratis injuſte debentur diſtributiones, §. *Senio confectis*, 322. & §. *Congregatio cenſuit diſtributiones.* 323
Indulgentiarum materiam tractant Doct. cit. in fine libri. 457. α
Infamis an fiat raptor, ſi nubat? 283. κ
Infantes diſcretione carentes poſſunt admitti ad clauſtra Monialium. 387. ξ
Infantes recipiunt gratiam, ſi detur eis Communio. 147. β
Infirmis debentur diſtributiones, §. *Senio*, 322. & 332. φφ
Infirmitas excuſans a reſidentia, quæ ſit, §. *Inter*, 211. De ea re vide plura. 210. & *ſeq.*
Inhibere nequeunt judices ſæculares Eccleſiaſticis, ut ſervetur forma trium monitionum, §. *Judices.* 285
Inimicitiæ quædam excuſant a reſidentia, §. *Propter.* 211
In interſtitiis diſpenſatio in ordinatione Regularium pertinet ad Epiſcopum ordinantem. 232. α
Inquiſitoris exercens officium non excuſatur a reſidentia, §. *A reſidentia*, 209. nec a reſidentia Parochialis. 213. δ & 332. ψψ
Inquiſitores hæreticæ pravitatis habentur in ſuis Canonicatibus, & Præbendis pro præſentibus, & reſidentibus, percipiuntque integros fructus cum diſtributionibus quotidianis, §. *Sextus*, 332. non poſſunt extrahere Regularem Monaſterio ſine Superioris conſenſu, §. *Regularis.* 401
Inſerviens Eccleſiæ, ad hoc, ut fori privilegio gaudeat, debet hoc facere de expreſſo Epiſcopi mandato, 221. ο nec ſufficit, quod bis, vel ter inſerviat, ſed requiritur frequentia, & perſeverantia in ſervitii præſtatione. 220. ν
Inſtitutiones quæ ſublatæ hodie, quæ non, §. *An.* 130

Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ nulliter, & injuſte, percipit diſtributiones quotidianas, conſtito de injuſtitia vel nullitate. 332. ω ω
Interdicta Eccleſia, vel polluta, beneficiarius, qui conſueverat in ea reſidere, & non dedit cauſam interdicto, conſequitur diſtributiones quotidianas. *ibid.*
Interdicta generalia & particularia ſervent Regulares, §. *Cenſuræ.* 298
Interdictus vel ſuſpenſus non poteſt promoveri contra voluntatem ſui Ordinarii, §. *A ſuo* & §. *Nulla contra.* 119
Intereſſentes officio. Vide verbo *Diſtributiones & Abſentiæ*, ſeu *Abſentes.*
Interpretatio Concilii prohibita per Bullam Pii IV. non eſt illa, quæ fit in ſcholis docendo. 419. β
Interpretari licet jus commune, & ordinationem Regiam Luſitanorum ſecundum verum ſenſum, & juri conſonum. Prologo Apolog. remiſſionum, in princ.
In interſtitiis non poteſt diſpenſare Epiſcopus cum ſuo familiari triennali, alias non ſubdito, §. *Deciſiones 5.* 226
Interſtitiis non ſervatis, qui ordinatur, an aliquam incurrat irregularitatem, vel cenſuram. 232 β
Irregularis non eſt, qui mandat fieri unum homicidium, cum fit aliud in alia perſona. §. *Qui ſua*, 125. nec jubens verberari eum, qui etiam occiditur, §. *Si vero*, *ibid.* Pro ea re vide plura. *ibid.*
Irregularitas non oritur ex homicidio mere caſuali. 126. δ
Judex, ad quem facta eſt appellatio, abſolvit appellantem a moleſtiis Judicis a quo, certo caſu, §. *Acta primæ.* 97
Judices Eccleſiaſtici eligendi ſunt in Synodo Diœceſana, §. *In diœceſana.* 355
Juramenta de dulcioribus dandis in poſſeſſione beneficii annullantur & jurantes ſunt excommunicati, §. *Solutiones.* 338
Juſpatronatus ex ſolis præſentationibus continuis ultra hominum memoriam probatur. 438. δ
Juſpatronatus non acquirit dotans inſufficienter arbitrio ordinarii: & quid ſi plures dotent, §. *Dotans*, 158. nec parochialis, ſeu matrix Eccleſia acquirit juſpatronatus in Eccleſia fundata juxta ſuos limites, §. *Congregatio cenſuit, quod.* *ibid.*
Juſpatronatus quales hodie requirat probationes, §. *Per*, 435. *& ſeq. per multos* §§. idque tam in petitorio quam poſſeſſorio. 438. β
Juriſpatronatus laicorum Canonicatus ante Conc. fundatus, an requirat ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiac. 318. *in fin.*
Juriſpatronatus tituli oſtendantur, §. *Oſtendatur.* 436
Jurispatronatus validitas probanda eſt coram Epiſcopo, §. *Congregatio.* *ibid.*
In Jurepatronatus majori ex parte a laico etiam ſervandus eſt concurſus. *ibid. ac ſeq.*
Juſpatronatus ex privilegio tollitur & annullatur, §. *Reliqui.* 437
Plura de jurepatronatus perſpicue tractantur, *ibid.* ad 439. *&* 356. *& ſe.*
Juſtificatio impii quid ſit, & quæ ejus cauſæ? 33. α *&c.*
Juſtificationis fructus. 38. α
Juſtificationis impii deſcriptio, & modus ejus in ſtatu gratiæ. 31. α *&c.*
Juſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, 274. α *&c.* quomodo ſe habeat. *ibid.*

L

Laicus beneficia juriſpatronatus ſine ſpeciali licentia Papæ obtinere non poteſt, §. *Quod ſi.* 197
Latinam linguam ſcire debent, qui minoribus Ordinibus initiantur. 230. α
Latriæ cultus vero Deo debetur. 89. β
Lectores monaſteriorum non debent examinari vel approbari ab Ordinario, §. *Dignioribus*, 24. & §. *Ne ſub.* *ibid.*
Lectores ſatisfaciunt ſuo officio ſi prælegant ſolam ſcholaſticam Theologiam, *Sacræ.* 23
Lector vacare poteſt a lectionibus tribus menſibus, §. *De tempore*, *ibid.* Plura huc pertinentia dicuntur *ibid.* per multos §§.
Leges inſtitutionibus annexæ ſervandæ ſunt. §. *Non habet locum.* 356
Leges Regiæ Luſitanorum poſſunt a quolibet declarari interpretatione juris, non tamen interpretatione captioſa. Eſt reſol. Doct. in Prologo Apologetico hær. Remiſſion.
Legatus reſpectu provinciæ ſuæ lege legationis poteſt licentiam concedere alicui Sacerdoti, aſſiſtendi matrimonio. 266. υ υ
Legatorum Auditores, aliique Judices Apoſtolici a Legatis delegati, debent ſervare decretum Conc. ſuper inhibitionibus juxta formam c. *Rom. de app. in 6.* decernendis.
Legata ad pios uſus quomodo exequenda? 191 α facta pro Magiſtro Grammatices, qui pueros pauperes doceat, applicari poſſunt Seminario, cum onere erudiendi pueros, ſicut teſtator juſſit. 248. β *Nona.*
Legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt eligi in Epiſcop. 62. β

Libertas magna neceſſaria eſt ad faciendam profeſſionem, §. *Libertati*, 409. & §. *Libere ei*. 410
Libros de rebus ſacris ſine nomine auctoris non licet imprimere, neque eos in futurum vendere. 8. ι
Licentia ad aſſiſtendum matrimonio, debet eſſe expreſſa, 266. ϙϙ Debet actum præcedere, *ibid.* ϮϮ Requiritur, ut non ſit revocata, valet etiam dolo, vel metu obtenta, niſi dolus ſit circa ſubſtantiam, *ibid.* ωω Non deſideratur in ſcriptis prolata, *ibid.* χχ audiendi Confeſſiones metu, vel dolo obtenta dat veram juriſdictionem. Eſt reſol. Doct. 235. α audiendi confeſſiones an expiret mortuo, vel amoto delegante? 236. ε
Licentia debet intervenire ante actum, ad quem requiritur, vel in ipſo actu. 408. ζ
Licentia non eſt neceſſaria in ſcriptis, ut poſſint Medici, Confeſſores, Viſitatores, Artifices, & alii quorum repentina opera ſunt neceſſaria, ingredi Monialium Monaſteria. 387. ο
Licentia non reſidendi. Vide *Cauſæ excuſantes a reſidentia*, & vocem *Canonici*.
Licentiam aſſiſtendi Matrimonio non poteſt concedere Parochus, vel Ordinarius Clerico non Sacerdoti. 265. ππ
Licentiam audiendi Confeſſiones an poſſint dare Vicarius generalis, Capitulum ſede vacante, & Abbates juriſdictionem Epiſcopalem exercentes. 236. ϑ
Licentiam poteſt concedere Proviſor a Capitulo nominatus reſpectu Monialium Epiſcopo ſubditarum, ut aliquis poſſit ingredi earum Monaſteria in caſibus neceſſariis. 387. σ
Licentiatus in Theologia, ſive jure Canonico, etiam in publica Univerſitate graduatus, non excuſatur ab examine, quando petit ſibi provideri de aliqua Eccleſia Parochiali. 77. ϑ
Lis in Canonicis quando dicatur legitima cauſa abſentiæ, & lucrandi fructus, ea durante? 331. ιρ
Lis mota ſuper parochiali non excuſat a reſidentia, §. *A reſidentia*. 209
Literæ Cancellariæ conceſſæ univerſitati, Regularibus, &c. non ſublatæ per Conc. Trid. §. *Univerſitates*. 123
Literæ conſervatoriæ. Quære *Conſervatoriæ literæ*, &c.
Literarum monitorialium materia. 422. β
Literarum ſcientia quæ requiratur in Epiſcopo? 63. ϑ
Literas commendatitias dare ſpectat ad Epiſcopum, §. *Sine commendatitiis*. 237
Literas commendatitias dare non poteſt Abbas, §. *Sine commendatitiis*. *ibid.*
Locari nequit juriſdictio Eccleſiæ, aliudve quodlibet minimum officium juriſdictionem habens, §. *Non liceat*. 441
Locatio an cenſeatur uſuraria, ſi ob repræſentatam ſolutionem conductor dimidium lucri faciat? 442. γ de rebus Eccleſiæ ultra triennium, an valida ſit, per priores ſaltem tres annos in Luſitania, ubi extravagans Paulina eſt recepta? *ibid.* β
Locationi per ſuum prædeceſſorem factæ an teneatur ſtare Prælatus, vel Beneficiarius ſuccedens officio, vel beneficio? *ibid.* δ
Locus ubi Epiſcopus Ordines confert, an ſit in literis ordinandorum exprimendus. 222. β

M

Magiſter Actorum Curiæ Epiſcopalis poteſt ab Epiſcopo ordinari ut familiaris. 225. α
Magiſter Grammaticæ tenetur facere profeſſionem fidei, §. *Examinatus*, 24. non poteſt deſerere ſuam Parochialem ſerviendo diebus feſtivis, §. *Grammaticam*. 23
Magiſtri in Theologia, vel jure Canonico, ad Cathedrales aſſumendi. 184. α β
Magiſtri legentes ſacram Script. vel jus Canonicum, dum publice in ſcholis docuerint, & ſcholares, qui in ipſis ſcholis ſtuduerint, an excuſentur a reſidentia, & fructus ſuorum beneficiorum in abſentia percipiant. 25. ϑ
Magnates qui dicantur. 439. μ
Mandatum ab Epiſcopo conceſſum tonſurato inſerviendi Eccleſiæ, ad hoc, ut fori privilegio gaudeat, debet eſſe expreſſum. 221. ο
Mariæ conceptio. Vide vocem *Conceptio*, §. *Declarat*.
Maris magni derogationis effectus, *Seſſ.* 25. *de Regul.* §. *Ac Mare*. 416
Matrimonium ante legem gratiæ nullo modo poteſt dici eodem modo eſſe ſacramentum quo jam eſt, 250. δ conſummare ante benedictiones Eccleſiæ, non eſt peccatum mortale, 268. μμ contrahi poteſt quovis tempore, §. *Ab Adventu*, 287. coram teſtibus & Parocho, etiam invito vel alia de cauſa præſente contractum valet, & qualiter *Seſſ.* 24. *de Ref. Matr. cap.* 1. 254. Item contractum omiſſis denuntiationibus, 253. ſimiliter initum coram ſacerdote a Parocho ſuo deputato, *ibid.* item coram Parocho denuntiato excommunicato, 256. item celebratum coram Sacerdote de licentia Parochi in parochia mulieris, 257. non item, ſi contractum coram Parocho non ſacerdote, *ibid.* vel Parocho alieno, *ibid.* eſt validum

omiſſis denuntiationibus per culpam, §. *Publice*, & §. *Quibus*, 253. in articulo mortis, & quacunque alia neceſſitate contractum ſine Parocho, & teſtibus non eſt validum, 264. poteſt celebrari extra Eccleſiam, 262. ξ ubi inſtitutum. 250. γ

Matrimonii contractus tenet, etiamſi parochus nihil diceret, §. *Vel dicat*. 254

Matrimonii ſubſtantia non eſt, ut Parochus aliqua verba proferat. 362. ε & ρ

Matrimonio contrahendo præmittuntur tres publicæ denuntiationes, §. *Ter a proprio*, 253. Vide plura, verbo, *Denuntiationes*.

Matrimonium cogentes Domini temporales & Magiſtratus excommunicantur, §. *Cujuſcunque*. 286

Matrimonio contracto inter Catholicum & in hæreticum invicem ſibi conjunctos vel affines, nullo modo diſpenſandum, *ſeſſ.* 24. *de Reform. Matr. cap.* 4. 275

Matrimonia a filiisfamiliæ ſine conſenſu parentum contracta valida ſunt. 359. α β γ.

Matrimonia clandeſtina ineuntes, mutuo conſenſu ſe poſſunt disjungere, etiamſi conſummarint, puniendi tamen graviter, *ſeſſ.* 24. *de Reform. Matr. cap.* 1. §. *Qui clandeſtine*. 256

Matrimonia contrahere qui cogunt, qua pœna puniantur. 286. α β

Mendicantes Religioſi non prohibentur quæſtores eſſe eleemoſynarum pro ſuorum conventuum ſuſtentatione. 29. ξ

Menſes tres abſentiæ Canonicis conceſſi obtinere debent. 90. dies. 331. ξξ

Menſium trium beneficio poſſunt potiri Canonici, ſibi conceſſo, nulla aſſignata cauſa, vel petita licentia. 330. λλ

Mercedem Prædicatori non tenentur ſolvere penſionarii, §. *Merces*. 298

Metropolitanus excitatur a Pontifice ut Concilium Provinciale celebret, §. *Quare*. 290

Metropolitano impedito Suffraganeus antiquior convocat Concilium provinciale, §. *Coepiſcopus*. *ibid.*

Plura de hac materia. Vide verbo *Epiſcopus & Ordinarius*.

Milites Hieroſol. comprehenduntur Deciſ. Concil. etiam nulla de eis facta mentione, §. *An*, 50. Limitatur, *ibid.* quatenus viſitentur ab Ordinariis, §. *Fuit declaratum*. 166

Milites Regulares S. Jacobi aliique non emittentes tria vota ſubſtantialia, non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium, §. *Beneficia*. 130

Militares religiones non veniunt nomine odioſorum, ideoque non comprehenduntur decreto *c.* 15. *Seſſ.* 25. *de Regular.* §. *Congregatio*, 403. *in fin.* & §. *Licet*. 404

Militarium Ordinum Eccleſias non poteſt Epiſcopus viſitare, exigendo rationem a Rectoribus, & ab œconomis, viſitando Confratrias, & Eremitas. 414. β

Milites Hieroſol. Sacerdotes ſi non ſint Parochi, nequeunt audire confeſſ. nec alia Sacr. adminiſtrare, §. *Nec*. 233

Miniſter Sacramenti Confirmationis. 61. δ

Miniſter Sacramenti Extremæ Unctionis. 115. α

Miniſter Sacramenti Pœnitentiæ. 108. α

Miſſa ante diem aut horis indebitis celebrari non poteſt, §. *Debitis*, 178. & §. *Placuit*, §. *Prælatis*, *ibid.* celebrari non debet extra Eccleſiam, & in oratoriis privatis divino tantum cultui dedicatis, *ibid.* quod tamen non obtinet in privilegiis Epiſcoporum, §. *Per hoc*, 179. non eſt celebranda intra ſepta Monaſterii monialium, §. *Ingredi*, 380. pro multis dicta an tantum valeat cuilibet illorum, ac ſi pro uno ſolo celebraretur? 169. ζ quando privatis in domibus poſſit celebrari? 179. γ

Miſſæ Sacrificii effectus. 172. β &c.

Miſſæ Sacrificii inſtitutionem, & repræſentationem tractant Doct. *ibid.* De Miſſæ Sacrificio agunt Doct. 168. α

Miſſam audire in propria Parochia an poſſit Epiſcopus populum cogere? §. *Moneant*, 178. & 299. canere an poſſint pater, & filius in eadem Eccleſia? 451. π

Miſſam celebrantes devotionis gratia, tempore recitationis horarum, non percipiunt diſtributiones quotidianas, 333. ×××, celebrare ante horam, & poſt horam ab Eccleſia ſtatutam, quibus Religioſis conceſſum ſit? 180. γ ante Matutinum, an ſit peccatum mortale? 170. ι in Oratorio celebrandi licentia ſine cauſa revocari non poteſt, §. *Licentia*, 177. novam celebrans poteſt ſe tantum in medio altaris ad populum vertere, & oblationes ſponte factas accipere, non autem circumire Eccleſiam, 179. β Rector monoculus non debet celebrare quando timetur ſcandalum, §. *De rectore*. 178

Miſſarum onera in fundatione beneficii appoſita non licet Epiſcopo reducere, §. *Congregatio*. 423

Miſſarum celebrationi aliiſve piis uſibus reditus deſtinati, in quem uſum conferri poſſint, §. *Congregatio*. *ibid.*

Miſſarum oneri ob paucitatem Sacerdotum religioſis ſatisfacere nequeuntibus quid faciendum, §. *Commemoratio*. 424

Miſſas anticipate celebrare an liceat Sacerdoti? 170. « audire populus adſtringi per cenſuras non poteſt ex vi Concil. Trid. §. *Ad ſuas*. 178

Monachus an ex diſpenſatione poſſit habere propria? 375. α factus Epiſcopus an habeat bonorum, ſeu fructuum proprietatem, & dominium? *ibid.* δ

qui volunt eſſe Monachi & Moniales, non poſſunt emittere tria vota religionis ſolemnia ante decimum ſextum annum expletum, §. *Decimum*, 402. excipiuntur tamen equites & milites Hieroſolymitani, §. *Licet*. 404

Monachi. Vide verbo *Regulares*, agentes ſub ſtricta clauſura non tenentur venire ad proceſſiones, §. *Ordinarius*. 400

Monachis non concedit unquam Pontifex, ut habeant bona propria, & ſuperflua, §. *Nemini*, 374. vim reſtandi licite concedere poteſt ſolus ſupremus Pontifex, §. *Nec deinceps*. *ibid.*

Monachæ quædam tertiariæ tenentur ad arctiorem clauſuram, §. *Monachæ*, 380. & §. *Clauſuram*. 379

Monaſteria ædificare non poſſunt Regulares ſine Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta. 378. ε

Monaſteria convocare non poteſt Epiſcopus, §. *Liceat*. 390

Monaſteria exempta a contributione Seminarii, §. *Fratres*, & §. *Si monaſteria*. 244

Monaſteria habentia curam animarum, §. *In monaſteriis*, 393. & §. *quibus*, & §. *Juriſdictioni*. *ibid.*

Monaſteria ingrediendi facultas a quibus debeat obtineri, §. *Licentia*. 383

Monaſterium ingredi an liceat matri, aut ſorori, cauſa viſitandi filiam, aut ſororem gravi morbo laborantem, 385. « quæ perſonæ ingredi poſſint? 386. ι

Monaſteria nova quæ ſine conſenſu Epiſcopi erigi nequeunt, §. *Licet*. 377

Monaſteria Religioſorum an, & quando licet mulieribus intrare. 386. ν

Monaſteriorum clauſuræ qui invigilare debeant, §. *Univerſis*, & §. *Epiſc.* & §. *Cenſuit*. 379

Monaſteriorum clauſuram & immobilia bona gubernare poſſunt Civitates, §. *Civitates*. 374

Moniales aliquid acquirere poſſunt proprio labore & induſtria, §. *Si moniales*, 375. & §. *In prædictis*, 377. an poſſint tranſire de uno Monaſterio ad aliud, vel cauſa novæ fundationis vel perfectionis, abſque Summi Pontificis permiſſu? 385. « ex indulto Papæ immunes non ſubjacent Epiſcopo, niſi in iis, quæ ad clauſuram ac ſpiritualem curam pertinent, vide *ibid. cap. 9.* non poſſunt exire a Monaſterio, niſi ex cauſis relatis in bulla Pii V. an poſſint exire ex aliis ſimilibus, *ibid.* β γ δ ſanctæ Claræ poſſunt habere propria, 377. β quæcunque acquirunt, conferunt in commune, §. *Nemini*, & §. *Poſſidere*, & §. *Superiori*? 374. Sanctæ Claræ poſſunt poſſidere aliqua bona immobilia §. *Qui minorum*. 377

Moniales ſine venia Ordinarii egreſſæ puniri debent, §. *Ab Epiſcopo*. 380

Monialium antiquitas a quo tempore computanda, *ſeſſ. 25. de Reg. cap.* 13. dos non eſt ſpecificata & determinata, ſicut & certus numerus recipiendarum, §. *In conſtituendo* ergo numero, 377. recipiendarum debet ſtatus certus numerus, *ibid.* γ & §. *In conſtituendo*, *ibid.* translatio quando & quomodo fieri debeat, §. *Quando*. 384

Monialibus an liceat nutu, & conſenſu ſuperiorum retinere, & poſſidere reditus ſive cenſus certos ad vitam ſibi a parentibus, amicis, vel propinquis aſſignatos? 375. γ neceſſaria nullatenus neganda ſunt etiamſi Monaſterium ſit paupertati obnoxium, §. *Nihil etiam*, 375. Plura de clauſura Monialium, Vide *cap.* 2. & 5. *de Reg. Seſſ.* 25.

Monitiones ſpeciales contra clericos concubinarios fieri poſſunt etiam extra viſitationem, §. *Quod ſi*. 446

Monitoriales pro rebus deperditis an poſſit Epiſcopus delegare Vicariis foraneis, *Seſſ. 25. de Reform. cap.* 3. 420. an Abbas nullius diœceſis aliuſve inferior eos decernere poſſit. 421

Mulctæ quædam pecuniariæ applicandæ ſunt piis locis, §. *Per mulctas*, & §. *Quæ locis*. 421

quænam Mulier admitti debet, ut ingrediatur ſepta Monaſterii, §. *Mulierquæ*, & §. *Mulier conjugata*. 382

Mulierem cogentes ad Religionem qua pœna puniantur? Quære *Cogentes mulierem*, &c.

Mulieres inhoneſtæ non debent in ſacrarum Virginum Monaſteriis permanere, §. *Ordinarius*. 582

Mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis & eorum ſævitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu juſtam cauſam timendi habuerint, ſi ſunt in Monaſteriis, tolerari debent, in poſterum vero non debent recipi. 386. λ

N

NEpos legitimus ex filio illegitimo non comprehenditur in *cap.* 15. *Seſſ.* 25. 448. illegitimus ex filio legitimo beneficium, quod avus habuit, obtinere poteſt. 449

Notarius poſt confecta inſtrumenta, poteſt, quod ab ordinariis ſponte offertur, recipere, 149. δ poteſt aliquid recipere, quando nullum habet ſtipendium ſibi conſtitutum ab Epiſcopo. *ibid.* ε

Notarius qui aſſumendus in viſitatione Capitularium, §. *Circa hoc.* 426

Notario debetur merces propter ejus operam, §. *Gratis.* 97

Notarii in cauſis ſpoliorum & jurium Cameræ Apoſtolicæ, eorum officio durante, lucrantur diſtributiones quotidianas in abſentia. 333. ββ β

Notariorum examinatio ſuper idoneitate, ad quem pertineat, §. *Examinatione*, & §. *Iliſque*. 199

Novitius alicujus Religionis, etſi prima clericorum careat tonſura, gaudet privilegio Canonis, & fori, 220. κ de conſenſu Prælati & Conventus non poteſt renuntiare anno integro probationis, 405. δ in egreſſu religionis non poteſt dare aliquid Monaſterio præter ea, quæ ſpectant ad victum, §. *Si Novitius.* 407

Novitii idonei expleto anno ſunt admittendi ad profeſſionem, vel ſtatim ejiciendi, §. *Superiores.* 406

Nullatenus, dictio, Quære, *Dictio* Nullatenus.

Nuntii Apoſtolici cauſas criminales ſuis Adjutoribus committere non poſſunt, §. *Die* 24. *Maji.* 97

O

OBlati Eccleſiaſtici gaudent privilegiis, ſi in totum ſe, & ſua Religioni tradant, & ad Monaſterium ſe transferant, & in eo inſerviant. 314. β

Obſes datus ab Eccleſia, aut repreſſaliarm cauſa captus, & detentus, non eſt privandus quotidianis diſtributionibus. 332. χχ

Occultum quod dicatur. 303. ι

Odium. Vide *Cauſæ excuſantes a reſidentia.*

Officiales generales a Capitulo Sede vacante deputati, ſi excommunicentur ob cauſam officii, cujus eſt juriſdictio, quam exercent, lucrantur fructus, & diſtributiones quotidianas. 332. ωω

Officiales Monaſteriorum quidam amoveri poſſunt ad placitum Superiorum, §. *Ad nutum*, & §. *Moniales*, & §. *Licet.* 374

Oleum ab Epiſcopo benedictum eſt materia Extremæ Unctionis. 113. γ

Onera non ſunt imponenda beneficiis extra fundationem aut contra, §. *Locorum.* 44

Opera ſatisfactionis. 108. α

Ordinarius cogere poteſt, ut ſibi monſtrentur diſpenſationes ab obtinentibus plura beneficia, §. *Per hoc decretum*, 67. ex præſentatis tenentur eligere ſemper magis idoneos, §. *Quoties aliqua*, 352. & §. *Magis idoneum*, 356. non poteſt ſine cauſa ſuſpendere aliquem a prædicatione, §. *Antequam*, 28. poteſt cogere procuratores quorumcunque locorum ad reddendas rationes Adminiſtrationum, §. *Adminiſtratores*, & §. *Fabricæ*, & §. *Congregatio*, 196. quomodo contra Regulares, qui aliqua indecentia in Eccleſiis habent, procedere poſſit, *ſeſſ.* 22. *de celebr. Miſſæ*, 179. viſitare non poteſt uniones perpetuas a 40. annis factas, §. *A quadrag.* 68

Ordinarii curare debent, ut Hoſpitalia quæcunque etiam exempta, a ſuis adminiſtratoribus fideliter gubernentur, 77. α Eccleſias exemptas viſitant, §. *Quomodolibet.* 71

Ordinarii ſub nomine includitur Vicarius. 306. ββ

de Ordinis Sacramento, Vide Doctor. citat. *Seſſ.* 23. 201. α

Ordo eſt unum ex ſeptem Sacramentis. 203. α

Ordines ſacri duo non eodem die etiam Regul. conferri debent, 233. δ conferri debent ſtatutis a jure temporibus, nec valet conſuetudo in contrarium, 224. α minores conferri poſſunt diebus feſtivis. *ibid.* γ

Ordinis cujuslibet collatio gratis facienda. 149. κ

Ordines minores ſuſcipiens cum animo nunquam ſuſcipiendi majores, ſed ſolum ut declinet forum ſæculare, an peccet mortaliter? 215. γ

Ordines ſunt conferendi ſine ſpecie ſimoniæ, §. *Nihil pro*, & §. *Pro*, *&c.* 148. Plura pro hac materia videantur verbo *Epiſcopus*, *Beneficium*, *Capitulum*, *Patrimonium.*

Ordinum diſtributio in Eccleſ. Cathedrali abſque Capituli conſilio, eſt nulla. *Seſſ.* 24. *de Refor. cap.* 12. 315

Ordinare quandoque poteſt Epiſcopus alienos clericos, §. *Epiſcopus*, 214. poteſt Epiſcopus familiarem ſuum triennalem, Quære *Familiarem*, *&c.*

Ordi-

Ordinare ſine Patrimonio quandoque conceſſum eſt ob penuriam ſacerdotum, dummodo quis ſpondeat ſe neceſſaria ordinandis miniſtraturum. 154. λ
Ordinans Epiſcopus alienos ſubditos ſæculares cum dimiſſoriis proprii Epiſcopi de eorum idoneitate & examine habito teſtantis, an teneatur fidem adhibere. 223. *& ſeq.*
Ordinari quando quis poſſit ad titulum patrimonii, *Seſſ. 19. de Ref. c. 2.* 151
Ordinari quis poteſt ad Subdiaconatus ordinem ad titulum alicujus donationis, ſi ita Epiſcopus judicaverit aſſumendum pro neceſſitate & utilitate Eccleſiæ, 153. ϑ non poteſt ad titulum ſeminarii cooptatus in collegiis, ſeminariis, *ibid.* ι poteſt ab Epiſcopo ejus ſubditus ad titulum & portionem Eccleſiarum matricum, non obſtante quod non percipiant de fructibus illarum, niſi poſt ſuſceptum presbyteratus ordinem, *ibid.* κ poteſt quis ad titulum Vicariæ temporalis, *ibid.* μ an poſſit quis ad titulum literaturæ? *ibid.* ξ quis poteſt ad titulum coadjutoriæ perpetuæ, ſi ratione illius habeat congruam ſuſtentationem, *ibid.* ν poſſunt regulares a quocumque Catholico Epiſcopo. 224. ϰ
Ordinandorum genus, & conditio qualiter inquirenda, *ſeſſ. 23. de Ref. c. 3.* 214
Originarius ut quis dicatur, quæ concurrere debeant. 224. ζ
Originis Epiſcopus ordines conferre poteſt. *ibid.*

P

PApa judicat de cauſis criminalibus Epiſcoporum gravioribus, §. *Cauſa.* 300
Parentes injuſte impedientes matrimonia filiorum non incurrunt excommunicationem, 286. β qui filias cogunt Monialium vitam ſuſcipere, vel eas ab eo vitæ genere prohibent, an incurrant pœnas ſtatutas contra eos, qui cogunt mulieres ad Religionem? 411. δ
Parochus proprius contrahentium quis dicatur? 260. δ poteſt dare licentiam denunciandi, 261. μ præſentia non tantum corporea, ſed moralis humana requiritur cum intelligentia & advertentia, 265. ϑ Sufficit, quamvis Parochus vi detentus interſit, vel ad alium finem vocatus ſit, *ibid.* ιι excommunicatus, ſuſpenſus, vel irregularis, etiam non toleratus valide aſſiſtit Matrimonio. Item & privatus, propter aliquod crimen, Sacramentorum adminiſtratione, 265. μμ poteſt concedere licentiam Clerico non Sacerdoti aſſiſtendi Matrimonio, & ſi fiat, eſt nullum, *ibid.* ππ non Sacerdos valide aſſiſtit Matrimonio, *ibid.* ρρ ruralis qui ſingulis quibuſque hebdomadibus in urbem venit, cauſa inviſendi parentes, & cum illis uno tantum die moratur, relicto tamen ad occurrentes caſus Capellano, non peccat mortaliter, nec tenetur ad reſtitutionem fructuum, 213. ϑ volens abſentiam facere duorum menſium, non tenetur licentiam petere ab Epiſcopo, *ibid.* pro eleemoſyna tantum, non pro adminiſtratione Sacramentorum a ſponte dantibus licite accipit, §. *Item*, 177. quæ obſervare debeat, quando datur ei facultas non reſidendi ob ſtudia, §. *Et ſubtractionem*, 212. valide aſſiſtit Matrimonio ſuorum Parochianorum extra ſuam diœceſim, 265. οο ubi habitare debeat, ſi domus Parochialis non adſit, §. *Congregatio.* 208
Parochi unius ſufficit præſentia, quando contrahentes ſunt diverſarum Parochiarum. 265. ξξ
Parochi quæ munia per ſe, quæ per alios ſubire debeant, & poſſint, §. *Congregatio*, 28. habentes parochianos intra & extra civitatem, ubi reſidere debeant, §. *Congregatio*, 44. eorum reſidentia qualis & quanta eſſe debeat, 207. *& ſeq.* & §. *Per cenſuras*, & §. *Et ſubtractionem*, 211. 212. eis non licet hodie etiam de licentia Epiſcopi cauſa ſtudiorum a ſuis Eccleſiis abeſſe, *Seſſ. 23. de Reform. c. 1. §. Congregatio.* 199
Parochia nova quando erigenda ſit, §. *Novas Parochias.* 160
Parochiæ ſunt frequentandæ diebus feſtis & Dominicis, non tamen ſub pœna excommunicationis, §. *Moneant*, 178. & §. *Moneat Epiſcopus.* 298
Parochias ſuas an teneantur homines frequentare pro audiendis Miſſis diebus Dominicis, & an ad id poſſint cogi? 180. ϑ
Parochialis quando eſt annexa Canonicatui vel dignitati tamquam acceſſoria, non attenditur natura Parochialis beneficii, ſed ejus cui annectitur, §. *Si neque*, 317. quæ eſt de jurepatronatus Laicorum, non requirit examen per concurſum ut conferatur, §. *Et qui jus.* 353
Parochiale beneficium obtinens an ubique cenſendus idoneus ad audiendas confeſſiones, 236. λ & quid in eo, qui per concurſum proviſus eſt. *ibid.*
Parochialem Eccleſiam habens, in qua Vicarium perpetuum legitime inſtitui obtinuit, eo vivente reſidere non tenetur. 213. ρ
Parochialem Eccleſiam obtinens inſufficientem ad

ad victum, non tenetur promoveri ad ſacerdotium infra annum, §. *Poſſidere*, 150. & quatenus id verum. *ibid.*
Parochialem obtinere volens debet attingere 25. annum, & quid præterea, *Seſſ.* 24. *de Reform. c.* 12. 316. 317. tenens cum Canonicatu, tenetur reſidere in Parochiali, §. *Obtinens Parochialem*. 199
Parochialem una cum Canonicatu obtinens ex diſpenſ. Apoſtolica ante Concil. obtenta, an optare poſſit hodie præbendam pinguiorem. 64. *& ſeq.*
Parochiales quomodo nequeant uniri monaſteriis, *Seſſ.* 24. *de Reform. c.* 13. §. *Dum tamen*. 336
Parochiani omnes, etiam nobiles aliique exempti, tenentur contribuere ad reparationem ſuæ Parochiæ. 165. δ
Parvuli non obligantur ad communionem Sacramentalem. 147. α
Pater legitimus non indiget diſpenſatione ad obtinendum immediate beneficium filii, §. *Congregatio*. 448
Pater & filius illegitimus quantum ad beneficia obtinenda in eadem Eccleſia vel pluribus a ſe invicem quomodolibet dependentibus, §. *Ut paternæ*, 447. ad 449. §. *Intra trium*.
Pater, & filius poſſunt celebrare Miſſam in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant in ea beneficium, ſed id fiat ab altero devotionis gratia. 451. π
Patres Societatis JESU ſunt veri Religioſi. 408. ×
Patrimonium non requiritur ad minores Ordines de conſuetudine, 152. β quod dicatur ſufficiens? 154. χ non poteſt alienari, nec permutari, *ibid.* φ habet privilegia, quæ conceduntur a jure bonis Eccleſiaſticis, ſaltem interim, quod non extinguitur per adeptionem beneficii Eccleſiaſtici, 155. ω a Patre filio datum, an ei imputetur in legitimam? *ibid.* αα
Patrimonii ſufficientis titulo promoveri poteſt quis ad ordines ſacros pro utilitate Eccleſiæ ad arbitrium Epiſcopi, 151. & §. *Fuit dubitatum*. 74
Patrinus an poſſit eſſe in Baptiſmo non Baptizatus & in confirmatione non confirmatus? 272. ζ an poſſit eſſe infans major baptizato? *ibid.* δ
Patriarcha non poteſt Epiſcopos in diœceſim ſui Provincialis Epiſcopi inducere ad Pontificalia exercenda, §. *Licet aliqui*, 352. unde dicatur, & de illius numero, præeminentia, origine, & dignitate. 295. 296. β γ
Patronatus omnes ex privilegio conceſſi abrogantur, non autem ii qui ſunt ex fundatione & dotatione, §. *Reliqui*. 436
Patronus non poteſt repelli a ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, modo, &c. 438. γ
Penſionem habens, an poſſit illam transferre in filium illegitimum? 450. δ
Penſionem habens in minoribus ordinibus conſtitutus, ſi non incedat in habitu, & tonſura, an fori privilegio gaudeat? *Seſſ.* 23. *de Ref. c.* 6. 219. γ
Penſionem obtinens gaudet privilegio fori clericalis, *ſeſſ.* 23. *de Ref.* 6. 217. *& ſeq.*
Penſionem poteſt obtinere, qui habet ætatem 7. annorum. 219. ν
Penſionis titulus ſufficit ad hoc, ut Epiſcopus poſſit ordinare familiarem ſuum, ſi pro neceſſitate, vel utilitate ſuarum Eccleſiarum judicat ordinandum, *ſeſſ.* 23. *c.* 9. *deciſ.* 2. 226
Peregrinus Clericus, ſine literis teſtimonialibus ſui Epiſcopi celebrans, ſecluſo ſcandalo, nullo jure eſt ſuſpenſus. 277. β
Permutationes beneficiorum non requirunt novum examen, §. *In proviſionibus*. 352
Pii V. Bulla de Clauſura monialium, debet ubique publicari, & recipi, §. *Univerſis*. 379
Pœnæ aliæ contra adulteros concubinarios non tolluntur a Conc. Trident. §. *Grave peccatum eſt*. 284
de Pœnitentiæ Sacramento agunt Doct. 103. α De neceſſitate & inſtitutione, 102. β De partibus & fructu Sacramenti pœnitentiæ. 103. α β
Pœnitens præmittere debet debitam, & diligentem conſcientiæ diſcuſſionem. 107. γ
Pœnitentiam a Confeſſario pro peccato mortali legitime injunctam, an teneatur pœnitens acceptare? 212. δ
Pœnitentiarius Canonicus non poteſt optare, 309. δ debet habere annos quadraginta, *ibid.* ε dum confeſſiones audit in Eccleſia, cenſetur præſens, 308. a ſolo Epiſcopo abſque Capitulo inſtitutus, §. *Ab Epiſcopo*, *ibid.* ante vacationem præbendæ ei officio unitæ, non habetur pro Canon. 307. tenetur nihilominus ad officium, *ibid.* nequit abſolvi a caſibus Epiſcopo reſervatis, 308. ejus præbenda non ſubjacet optioni, *ibid.* tenetur confeſſiones audire in Eccleſia. 307
cum Polonis plures ob cauſas diſpenſatum fuit, ut poſſent ultra tres menſes abeſſe. §. *Ultra*. 320
Portio congrua quæ, §. *Congrua*. 452
Portiones abſentium accreſcunt præſentibus & inſervientibus tantum a *pag.* 156. *uſque* 158. incluſive.
Portionarii non ſunt de Capitulo, §. *Qui vero*,

vero, 430. quando ſint Capitulares, *ſeſſ. 25. de Ref. c. 6.* 427. viſitari poſſunt & corrigi ab Ordinariis ſine adjunctis Capitularibus, §. *Ex hoc*. 428
Poſſeſſionis beneficii cauſa nihil penitus dulciorum eſt perſolvendum, §. *Vt in electione*, 337. & §. *Solutiones*, 338. neque perdendi ſunt fructus triennii, §. *Sive admiſſione*, & *ſeqq.* §§. 337
Præbenda vacatura in menſibus Papæ excipitur, §. *Primo vacatura*, 22. primo vacatura non poteſt optari a ſequenti Canonico. §. *Hoc Decretum*, 23. primo vacatura poſt Concil. Trid. debet erigi in Theologale pro Lectore, §. *Conſtituta*. 23
Præbendæ optio Pœnitentiario non conceditur Epiſcopo, §. *Præbendæ quæ vacat*. 22
Præbendam Theologalem obtinens, non admittitur ad jus optandi, §. *Congregatio*. 23
Præbendæ ſunt intelligendæ, etſi Canonicatus omnes in quotidianis diſtributionibus conſiſtant, §. *Vbi*. 22
Præbendæ Theologalis collatio tantiſper ſuſpenditur, donec idoneus Theologus ſæcularis inveniatur, §. *Quando*, 21. erectio non habet locum in præbenda quæ optatur, ſed in dimiſſa, §. *Congregatio*, 22. neque ubi jam ante Concilium ſtipendium pro Lectore S. Theol. deputatum fuit, §. *Non eſt*. *ibid.*
Præbendæ vacantis controverſia exiſtente inter Epiſcopum & Capitulum, res devolvitur ad Metropolitanum, §. *Si in electione*. 23
Præbendati (ſi modo permiſerit eorum ætas,) debent cogi ut ſuſcipiant Ordines præbendis ſuis annexos, §. *Aut in tali*. 317
Prædicationem audire, non poteſt Ordinarius cogere populum mulctis & pœnis. 299. δ
Prædicationis munus committitur Clerico etiam non ordinato ſacris ordinibus, §. *Sive regularis*. 298
Prædicatori mercedem non debent penſionarii, §. *Merces*. *ibid.*
Prædicator debet petere benedictionem ab Epiſcopo, §. *Prædicare*. 299. Vide plura pro mercede, & officio Prædicatoris, 297. ad 300. inclusive.
Prædicatores debent ante omnia facere profeſſionem fidei juxta Bullam Pii V. §. *Nullus*. 298
Prædicatorem eligendi munus ad Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium ſit conſuetudo ab immemorabili tempore, ut ſuis ſumptibus debeat conducere in Eccleſia Cathedrali. 299. β
Prædicare poſſunt Regulares a ſuis ſuperioribus de moribus & ſcientia examinati, & approbati, & cum tali licentia Epiſcopo præſentati. 29. ϑ
Prædicari populo poſſunt facere Correctores civitatum etiam renitente Vicario Generali, omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis. 299. γ
Præfertur minus doctus cognitus, magis docto, ſed incognito, §. *Moribus*. 358
Prælatus infra tres menſes conſecrandus, 214. α β Epiſcopo inferior poteſt inſtituere concurſum, ſi poterat congregare Synodum, §. *Poterit Ordinarius*. 358
Prælati an poſſint bona Eccleſiæ cognatis in Emphyteuſim concedere? 417. ε Regulares profeſſionem fidei facere tenentur. 327. ι
Præpoſitis Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus competit quoque juriſdictio tributa Epiſcopis in perſonas exercentes curam animarum, &c. §. *Congregatio*, 393. & qualis ea, §. *Item*. *ibid.*
Præpoſituræ Cathedrali tertiæ partis detractio cui loco ſit applicanda. 186
Præſentationes inferiorum Epiſcopo Concil. Trid. non ſuſtulit, §. *An pro beneficiis*. 131
Præſentati non habentes Bullas, §. *Dubitatum*. 132
Præſentati a Patrono laico non ſunt examinandi per concurſum, §. *Et qui jus*. 353
Præſtimonia an ſint beneficia. 128. β
Preces & ritus antiqui in quibuſdam miſſalibus abrogantur, §. *Et de miſſali*. 458
Presbyter alibi delinquens in ſua diœceſi, ſi poſtmodum reperiatur extra diœceſim, remittendus eſt ad ſuum Ordinarium, §. *Ab Ordinario*. 51
Presbyteri & alii qui ſunt in ſacris, nullo ſtatuto videntur prohiberi, quominus habeant vocem in capitulo, §. *Quicumque*. 189
ad Presbyteratum ſufficit annus 25. cœptus. 234
Primam tonſuram, aut minores ordines ſuſcipiens, qui non eſt confirmatus, an peccet mortaliter? 215. β
Primam tonſuram, aut minores ordines ſuſcipiens, cum animo nuſquam ſuſcipiendi majores, aut ſolum ut declinet forum ſæculare, an peccet mortaliter? *ibid.* γ
Prior S. Joannis Hieroſol. in locis nullius Diœceſeos, quando poſſit ſuis ſubditis tantum regularibus primam tonſuram & 4. Ordines conferre, §. *Congregatio*, 228. & quæ præterea poſſit. *ibid.*
Prioratus ob non ſuſceptionem habitus & profeſſionem non emiſſam, infra 3. menſes reſtituendus, §. *Infra*. 415
Prioratus ſuis Capitibus ſubeſſentes, ab Epiſcopis non debent viſitari, §. *Quæ cum Ordinum*. 414

Privilegia conceſſa religionibus de habilitandis illegitimis, manent ſalva, §. *In ſuo robore*, 285. omnia ſedis Apoſtolicæ contraria Concil. Trident. ſint ſublata & ad terminos a Conc. Trident. redacta, §. *Ac mare magnum*. 416
Privilegio fori exterioris Eccleſiaſtici qui gaudeant Clerici, vel non gaudeant, §. *De jure*. 217
Probatio præſentatorum ad beneficia habentia curam animarum debet fieri ab Ordinario. 13. *& ſeq.*
Probatio Juriſpatronatus debet liquere ex authenticis ſcripturis, §. *Authenticis*. 436
Probationis annus an poſſit compleri extra Monaſterium cum licentia? 404. ζ poteſt impleri ab eo, qui nondum expleverit annum decimumſextum, & vi talis probationis poteſt probatus admitti ad profeſſionem expleto 16. anno. *ibid.* »
Probationis anno integro an poſſit Novitius de conſenſu Prælati & Conventus renuntiare? 405. ϑ
in Proceſſionibus controverſias ortas Epiſcopus componet. 399
Proceſſionibus publicis ut interſint, an Monachi & confraternitates poſſint compelli ab Epiſcopo, & cenſuris diſtringi? 401. ζ
Proceſſionum præcedentia debet componi attenta conſuetudine loci. *ibid.* γ
Procuratores Fiſcales Cameræ Apoſtolicæ eorum officio durante lucrantur diſtributiones quotidianas. 333. βββ
Procuratores monaſteriorum ob evidentem utilitatem poſſunt ingredi in ſepta Monialium, §. *Dare*. 383
Profeſſio ante decimumſextum annum expletum non poteſt fieri. 404. δ
Profeſſio Fidei. Quære *Fidei Profeſſio*.
Profeſſio in dubio an præſumatur, & an poſſit per teſtes probari? 405. ι infra annum probationis emiſſa, non obligat, *ſeſſ. 25. de Regul. c. 15.* 403. nulla etiam obſtante conſuetudine, *ibid.* quod procedit etiam in militibus Hieroſol. 404. qui annus debet eſſe continuus, 403. & 404. & arbitrio ſuperioris prorogari poteſt, *dict. ſeſſ. c. 16.* 406
Poſt profeſſionem omnia acquiruntur Ordini, *Seſſ. 25. de Reg. c. 15. §. Poſt*, 404. eam facere poteſt etiam puella ex damnato coitu nata, §. *Puella*, 403. non poteſt fieri, niſi expleto anno continuo probationis, 404. δ ob metum reverentialem parentum an valeat? 413. δ facta cum conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, ſeu habendo proprio an valeat? 376. ε ſolemnium votorum non fit niſi 16. anno ætatis expleto, §. *Decimum*, 402. excepta profeſſione equitum Hieroſolymitanæ militiæ, §. *Licet*, 404. intra annum emiſſa non habet valorem, § *Aut ad alios*, & §. *Profeſſio ante facta*, & §. *Qui*, 403. votorum tacita non excluditur, §. *Congregatio alias reſpondit*. *ibid.*
Profeſſionem faciens vi, metu vel ante tempus quomodo, & quando ſit audiendus? 412. *&c.*
Profeſſionem fidei juxta Bullam Pii V. facere debent omnes Doctorandi, Doctores, Magiſtri, Regentes & omnes quarumvis facultatum profeſſores, &c. §. *Idem Pius*, & §. *Congregatio*, & §. *Epiſcopus*. 418
Profeſſus vi metuve intra quinquennium reclamabit, & coram quo. 412
Proles ſuſcepta in matrim. clandeſt. eſt illegitima, §. *Quid*. 255
in Proviſione ſimplicium benef. quorum collatio libere ſpectat ad collatorem inferiorem, non requiritur approbatio Epiſcopi, §. *In beneficiis*. 76
Proviſiones beneficiorum faciendæ ſunt ſimpliciter ad formam Conc. Trid. §. *Religioſis*. 129
Proviſor a Capitulo nominatus reſpectu Monialium Epiſcopo ſubditarum, poteſt concedere licentiam, ut aliquis poſſit ingredi earum monaſteria in caſibus neceſſariis. 387. σ
Proviſores & officiales generales a Capitulo Sede vacante ſi excommunicentur ob cauſam officii, cujus eſt Juriſdictio, quam exercent, fructus & diſtributiones beneficii lucrantur. 332. ωω
Proviſus Apoſtolicus apprehendens beneficii poſſeſſionem literis non expeditis, beneficium amittit, 76. agit cauſam pro beneficio ab alio occupato, coram adjutore Cameræ, §. *Proviſi*. 364
Publicatio Concilii Tridentini ligat Leodienſes, §. *Epiſcopo*. 459
Puella necdum duodennis, non debet ſuſcipere habitum Religionis, §. *Major*, 409. profitetur decimoſexto anno ætatis expleto, non autem ante, §. *Profeſſionem*, *ibid.* poteſt educari intra Monaſterii ſepta, §. *Puella*, 380. & §. *Illuſtribus*, 382. Sequeſtratur, cum dubitatur an ea legitime profeſſa ſit & abſque metu, 394. ejus voluntatis explorationem quis faciat, & quomodo, 409. & 410. ante 12. annum nequit habitum ſuſcipere, *Seſſ. 25. de Regul. c. 17.*
Puellæ egreſſæ cauſa balneorum ob infirmitatem debent recipi, §. *Puellis*, 281. & §. *Puellæ*, & §. *Epiſcopus*, *ibid.* ejectæ ex hoſpi-

hoſpitalibus quomodo tenenda ſint in monaſteriis, §. *In Monaſteriis*, *ibid.* Item illæ quæ facultatibus ſunt ſpoliatæ, §. *Puellæ*, *ibid.* quæ educantur in Monaſteriis, tenentur ad clauſuram Monialium, §. *In Monaſteriis*. *ibid.*
Puellarum voluntas exploratur etiam ante ſuſceptionem habitus, §. *Non ante*, 409. & quidem ad cancellos, §. *Virgines*, *ibid.* & quandoque debet educi e monaſterio, §. *An coacta*, & §. *Teneatur*. 410
Puellis profiteri volentibus præfigitur numerus certus dierum, ut explorentur, §. *Libertati*. 409
Pueri non poſſunt cogi per excommunicationes aut aliam cenſuram, ut diebus Dominicis ad diſcenda fidei rudimenta conveniant in Eccleſiam parochialem, §. *Moneat Epiſcopus*. 298
Puerorum in Seminario collocandorum qualitas adſpicienda, §. *In hoc*, 241. certus etiam numerus eorum ponendus eſt, §. *Pro modo*. *ibid.*
Punctator in choro debet eſſe in aliquo ſacrorum ordinum, §. *De certa*, 326. de Purgatorio agunt *Doctor. cit. ſeſſ. 25. in princ.* 370 *α*
De loco Purgatorii, *ibid. β* De pœnis quas animæ in purgatorio patiuntur. *ibid. γ*

Q

QUæſtores eleemoſynarum abolendos præcipit Conc. Trid. *c.* 2. vide Doct. *ibid. & 29. μ ν & 167. α* pravi ſunt ſublati, §. *Pravos Elelemoſynarum*. *ibid.*
Quarta funeralium. 444. *α β*
Quarta funeralium quæ monaſteria non ſolvant, *ibid.* cui incumbat onus probandi profeſſionem ſolutionis dictæ quartæ. *ibid.*

R

RApientium mulieres certum genus, ut videlicet eas ducant uxores, excommunicantur, §. *Sint ipſo*, 282. *α* de Raptoribus vide Doctores. *ibid.*
Raptus qui ſit cauſa libidinis explendæ, *ibid. β* an dicatur cum puella ſponte conſentit repugnantibus parentibus? *ibid. γ* an dicatur, cum ſponſus rapit propriam ſponſam? *ibid. δ* an dicatur, cum mulier rapit virum? *ibid. ε* an dicatur, cum fit de muliere corrupta, vel meretrice? *ibid. ζ* an dicatur, ſi ſolis importunis precibus, aut pretio conducta fœmina extrahatur? *ibid. η* ut dicatur, an requiratur traductio de loco ad locum? *ibid. θ*
Raptor ſi nubat an fiat infamis, 283. *κ* tenetur dotare mulierem raptam interveniente judicis ſententia. *ibid. ν*
Ratio adminiſtrationis quando exigenda, *Seſſ. 24. de Reform. c. 12.* 319
Rector ob multitudinem populi tenetur ſibi adjungere alios Sacerdotes, §. *Arbitrio*. 160
Rectoribus invitis ſunt quandoque erigendæ novæ Parochiæ, §. *Novas*. *ibid.*
Rectores tenentur certo modo ad reſidentiam, §. *Et aliis*, 208. & §. *Curam animarum*, *ibid.* Plura pro ea materia vide *capite primo*, *ſeſſionis vigeſimæprimæ*, per multos §§.
Reges Hiſpaniæ ſunt adminiſtratores Ordinum Militarium, & non Magiſtri, quia non faciunt profeſſionem. 415. *δ*
Regula de Triennali non defendit eos qui beneficia incompatibilia poſt Concil. obtenta ſimul retinuere. 55
Regulari in ſupplicatione nemo manus injiciat, niſi, &c. §. *Intimetur per Curſorem*. 402
Regularis fugiens an audiendus ſit ante quinquennium, §. *Niſi intra quinquennium*, 412. peccans extra Monaſterium, an ab Ordinario veniat puniendus, §. *Et extra ea ita*. 401. etiam incorrigibilis debet clauſtro teneri, §. *Severe puniatur*, 402. profeſſus in una Religione & ſtrictiorem ingrediens ſi ante emiſſam profeſſionem redeat ad primam, intelligitur redire ex tunc, non vero ex nunc, 413. & proprietarius quamdiu careat utraque voce, §. *Biennio*. 375
Regulares confeſſarii ad audiendas ſæcularium confeſſiones ſemel approbati ab eodem Epiſcopo, iterum non ſunt examinandi, *ſeſſ. 23. de Ref. c. 15.* 234. in ſuis Eccleſiis prædicare valentes quomodo non tenentur ab Epiſcopo licentiam petere, *Seſſ. 24. de Ref. c. 1.* 289. qui ſubduntur Capitulis generalibus nequeunt cogi ab Epiſcopo ad intereſſendum Synodo, *c. 2.* 291. nequeunt impedire Epiſcopum ingredientem ſepta Monaſterii, ut videat clauſuram, *Seſſ. 25. de Regul. c. 5.* 383. poſſunt cogi ad publicas proceſſiones, *d. ſeſſ. c. 3.* 377. & quando minime, *c. 13.* 399. poſſunt compelli ab Epiſcopis, ut in Offertorio Miſſarum Conventualium populo denuntient dies feſtos, 180. *ι* a quocumque Catholico Epiſcopo ordinari poſſunt, 224. *κ* qui ſunt in ſtrictiori clauſura, vel qui abſunt e civitate ultra dimidium milliare, non poſſunt cogi cenſuris ab Epiſcopo, ut accedant ad publicas proceſſiones, 400. Prælati & confeſſores poſſunt abſque licentia Epiſcopi ſuorum familiarium & continuorum Commenſalium, non

vero

vero in Monaſteriis tantum ſervientium confeſſiones audire, 334. qui ab Epiſcopo puniri poſſunt, *ſeſſ. 25. de Reg.* 402. non debent ſtare arbitrio ſuperiorum quantum ad proprietatem ſuperfluorum, §. *Nihilque*, 374. interſint proceſſionibus publicis, §. *Ordinarius poteſt*, 400. & §. *Vbi ex conſuetudine*, 399. nihil teneant ut proprium, §. *Poſſidere vel tenere*, & §. *Nemini*, 374. ſunt incapaces alterius beneficii tam ſimplicis quam Curati, §. *Regulares ſunt*, 129. ſervent dies feſtos populi, §. *Dies etiam feſti*, 398. obſervent interdicta tum generalia tum particularia, §. *Cenſuræ*, *ibid.* tenentur recipere ordines vel dimiſſorias ab Epiſcopis diœceſanis, §. *De mandato*. 222

Regularia beneficia Regularibus ſolum conferenda. 129. α

Religionem ingrediens poſt ratum matrimonium non poteſt emittere profeſſionem, §. *An vero*. 403

Religioſus e Monaſterio tuto fugere poteſt, cum in eum plus æquo Superior ſævierit, ſi certo, & evidenter conſtiterit de Superioris ſævitia. 378. β

Religioſi, exceptis Capuccinis, & Minoribus de obſervantia, bona immobilia poſſidere poſſunt, 377. α non poſſunt eſſe ſuſceptores in utroque Sacramento, 271. ι Prædicare poſſunt, quære §. *Prædicare poſſunt*, *&c.* Mendicantes eleemoſynas quæſtuantes pro ſuorum Conventuum ſuſtentatione an comprehendantur ſub Decreto *Seſſ. 5. de Ref. c. 2. 29.* ξ quidam vadunt ad proceſſiones, quidam autem non vadunt, §. *Ordinarius*. 400

Renuntiatio an valeat facta ante ſuſceptionem habitus, *Seſſ. 25. de Reg. c. 15. c. 16.* 403. 406. 407.

Renuntiatio beneficii quando poſſit fieri ab ingrediente Religionem? 407. α β γ ſeu donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſæculo, prætextu, & intuitu ingreſſus Religionis, an valida ſit, *ibid.* δ facta ante profeſſionem, quando vim habeat? *ibid.* γ *&c.* bonorum in Monaſterio eſt facienda intra duos menſes proximos profeſſioni, §. *Intra*, 406. facta ante ingreſſum in Religionem licita eſt & valida, §. *Quod ſi*, *ibid.* Plura Vide de hac materia, *cap. decimoſexto*, *ſeſſionis vigeſimæquintæ*, & voce, *Bonorum renunciatio*.

Reſervatio mentalis quæ ſit. 363. δ

Reſervatio nulla eſt in articulo mortis, 110. » De reſervatione caſuum, Vide Concil. & ibi Doct. 362. α *&c.*

Reſervare ſibi poteſt Epiſcopus caſus plus minuſve, juxta majorem, vel minorem confeſſariorum, quos in ſua diœceſi habet idoneitatem, capacitatem, & eruditionem. 363. δ

Reſidentia quando & a quibus facienda. Vide verbo, *Abeſſe*, *Canonici*, *Epiſcopi*, *Parochi*, *in Eccleſiaſticis beneficiis*, & 44. α *&c.* Prælatorum in ſuis Eccleſiis. 43. *&c.*

Reſidere non valenti, cauſa inimicitiarum, ſine diſcrimine vitæ, permittitur per annum abeſſe a ſuo beneficio, poſito tamen in illo per Epiſcopum idoneo Vicario, 213. ν cauſa ægritudinis eo quod non habeat copiam Medicinarum poteſt per Epiſcopum dari dilatio trium, vel quatuor menſium, ut in locis vicinioribus curetur. *ibid.* ξ

Reſignans beneficium ad cujus titulum erat promotus, & aliud per permutationem obtinens, tacito quod erat promotus, ad titulum primi beneficii, quando ſit tutus in conſcientia. 150. *&c.*

Reſignationes voluntariæ, non privationes prohibentur, *c. 2. ſeſſ. 21. de Reform.* §. *Hoc decretum*. 152

Reus non cogitur ut ſe denuo purget, nec denuo ob eandem cauſam punitur, §. *Facta viſitatione*. 366

Rurale beneficium unitum Seminario, §. *Item ſi*. 246. *in fin.*

S

SAcerdos alias idoneus, non tamen ad accipiendas confeſſiones approbatus, ubi Parochus præſens eſt, nequit abſolvere pœnitentem in articulo mortis, 109. proviſus per Sedem Apoſtolicam in forma dignum debet examinari ab Ordinario, §. *Clerici*, 316. tamquam diaconus, vel ſubdiaconus in Miſſa miniſtrans, ut ipſemet ante vel poſt celebret, nec de ea manu Sacerdotis Euchariſtia percipiatur melius eſt, *ſeſſ. 23. de Ref. c. 13.* 232

Sacerdotibus in parochiis novis attribuuntur fructus pertinentes ad matricem Eccleſiam, §. *Ex fructibus*. 160

Sacræ ſcripturæ lectio habeatur in Eccleſia tam Cathedrali quam collegiata inſigni, §. *Hoc Decretum*, 23. & §. *In Eccleſia*, *ibid.* quando & qualis fieri debeat, eſt in arbitrio Ordinarii. *ibid.*

De Sacramentis Doctores agentes. Vide *ſeſſ. 7. in princ.* 58. α

Sacramenta ſeptem a Chriſto inſtituta. *ibid.*

Sacrificium Miſſæ, Quære, *Miſſæ Sacrificium*.

Sacriſtæ officio fungi an poſſit filius in Eccleſia, ubi pater habet beneficium. 451. o
Scholæ habentes reditus Eccleſiaſticos tenentur contribuere ſeminario. 247. β
Scholares. Quære *Magiſtri legentes, &c.*
Scholarium aliqui utuntur jure ſtudentium in univerſitatibus, §. *Scholares.* 24
Scripturæ ſacræ verba non aliter intelligenda ſunt, niſi quemadmodum Eccleſia Catholica ſemper intellexit, *Doct. cit. ſeſſ.* 4. 9. ♁
Scripturæ ſacræ unus locus duos ſenſus habere poteſt, *Doct. cit. dict. ſeſſ.* 4. *ibid.*
Secretarius Capituli poteſt eſſe laicus, §. *Capituli Juriſdictio.* 429
Sede vacante poteſt Capitulum concedere Epiſcopo, ut ordinet in Capituli Eccleſia, §. *Sede vacante*, 74. nec poteſt dare literas dimiſſoriales, etiamſi proprium territorium, &c. §. *Non liceat.* 73
Sede vacante, Capitulum eligit certos arbitros, §. *Qui ſede.* 342
Seminarii adminiſtratores perpetui eſſe debent, *ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 18. 242
Seminarii ratione nequit taxa imponi Hoſpitali mere laicali, 243. *& ſeq.* quomodo in taxis faciendis beneficia onerantur. 245
Seminarii extruendi locum approbant ii quorum intereſt. §. *Vel alio.* 241
Seminarii titulo quis poſſit promoveri ad ordines, §. *Tonſura, ibid. &* §. *Eum beneficium.* 150
Seminarii Deputati quatuor ſunt inamovibiles, §. *Cum conſilio.* 241
Seminario tribuit Epiſcopus, §. *Ex fructibus*, 242. contribuunt Canonici, §. *& Capituli. ibid.*
Seminario nihil ſolvitur ex diſtributionibus, & aliis incertis, §. *Præbendarum. ibid.*
Seminario quæ Eccleſiarum membra tribuere debeant, §. *Et beneficiorum.* 243
Beneficium nullius Diœceſi ſolvit Seminario, §. *Etiamſi, ibid.* Plura de Seminarii qualitatibus habentur capite decimooctavo, *ſeſſ.* 23. *per multos*, §§. *& c.* 2. *ſeſſ. vigeſimæprimæ.*
Seminario ab Epiſcopo ſuo facta unio non valet, *ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 18. quæ forma ſervetur. 247
Seminario contribuere non tenentur Canonici, ſi reditus Canonicatuum ſolum in diſtributionibus conſiſtant, 242. debet primum contribuere Epiſcopus ex ſua, & Capituli menſa, & deinde alios cogere ſuo exemplo contribuere. 247. β debent contribuere Cardinales, confraternitates, Capellæ, & Scholæ habentes reditus Eccleſiaſticos, & hoſpitalia in titulum, ſi habeant beneficia annexa, *Doctor. cit. dict. c.* 18. *ibid.* applicari poſſunt Legata facta pro Magiſtro Grammatices, cum onere erudiendi pueros, *Doct. cit. d. c.* 18. *ibid.* debent applicari, quæ fuerint applicata alicui collegio, ſi collegium ſublatum ſit, *Doct. cit. d. c.* 18. *ibid.* non tenentur contribuere, qui ſolum habent diſtributiones quotidianas, *Doct. cit. d. c.* 18. *ibid.*
Seminario Epiſcopus unire ea beneficia nequit, quorum collatio ad ſe non ſpectat, *ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 18. quæ unire poſſit, necne. *ibid.*
Senex beneficiarius non reſidens in divinis officiis habet diſtributiones quotidianas, quando ſenio ita confectus eſt, ut non poſſit commode perſonaliter Eccleſiæ deſervire. 332. ♀♀
Senibus diſtributiones debentur, §. *Senio.* 323
Sententia unica tranſivit in rem judicatam, ad effectum deciſionis Congregationis Conc. Trid. æquipollet, *ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 20. 365
Sententiæ latæ ab auditoribus Nuntii Apoſtolici ſunt nullæ ſuper criminali cauſa, §. *Die* 24. *Maji.* 97
Septa monaſterii nemo ingrediatur, §. *Non licet.* 382
Sex menſes dati ad permutandum beneficium, §. *Quod ſi in præſenti.* 449
Simoniaca labes non debet eſſe in ordinum collatione, §. *Nihil pro*, 148. *&* §. *Item ibid. &* §. *Pro collatione. ibid.*
Sponſus debet expectare quoad uſque ſponſa emiſerit votum religionis, §. *Profeſſionem.* 409
Sponſis licet corruptis, in primis nuptiis benedictio danda, *ſeſſ.* 24. *de Ref. Matr. c.* 1. 258
Sponſalia de præſenti ante ætatem etiam unius, ſecuta copula carnali, non tranſeunt in matrimonium, *dict. ſeſſ. cap.* 3. 273. neque ex iis copula non ſecuta oritur affinitas, *ibid.* diſſolvuntur futura affinitate per illicitum coitum. 275
Sponſalibus de futuro nullam formam præſcripſit Concil. *ead. ſeſſ. c.* 1. 255
Spurii & Nothi non facit ſermonem Concil. Trid. §. *Spuriis, &* §. *Cardinali.* 449. *& ſeq.*
Statutum excludens a perceptione fructuum eos qui 9. menſem non inſervierint, quomodo intelligendum, *ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 12. 317
Statutum ut Canonici poſſint ſervire per ſubſtitutos, eſt contra Conc. Trid. §. *Si factum.* 324
Statuta valent deſerviendi, per annum vel aliquod tempus, & nihil interim percipiendi de maſſa groſſa, idque poſt obitum hæredibus deberi, *ſeſſ.* 24. *de Reform. c.* 14. §. *Interponatur.* 338
Subcollector Apoſtolicus non excuſatur a reſidentia, §. *A reſidentia.* 199

Sub-

Subcollectoris officium exercens non excuſatur a reſidentia. 213. ε
Subcollectores Cameræ Apoſtol. eorum officio durante, percipiunt diſtributiones quotidianas. 333. ββ
Subdiaconus factus quatuor temporibus Quadrageſimæ poteſt anno ſubſeq. eiſdem temporibus ad Diaconatum promoveri, *ſeſſ.* 23. *de Reform. c.* 12. 231
ad Subdiaconatum in Cathedrali Canonicatu ſufficit quem eſſe in tali ætate, ut intra annum poſſit promoveri ad Subdiaconatum. 320. & 443
Succeſſor non tenetur ſtare locationi ſui prædeceſſoris, Quære *Locationi non tenetur, &c.*
Sufficiens beneficium, aut patrimonium quod dicatur? 154. χ
Superior poteſt dare licentiam Regulari, ut ad modicum tempus ſit extra monaſterium, §. *Perpetuo.* 129
Superiores, ſeu conventuales Religionum exemptarum, an poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitatibus, quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare? 303. »
Suſpenſio in quos feratur, §. *Cum honeſtius ac.* 119
Suſpenſio temporalis quæ, *c.* 1. *ſeſſ.* 14. *de Reform.* 119. locum habet in ſuſpenſionibus temporariis & perpetuis. *ibid.*
Suſpenſus injuſte, ſive ab officio, ſive a beneficio, quotidianas diſtributiones recuperat. 332. ωω
Suſpenſus non debet invito ſuperiore ullatenus promoveri, §. *A ſuo.* 119
Suſpenſum ab Ordinario Metropolitanus non poteſt abſolvere, §. *Nulla. ibid.*
Synodus provincialis non poteſt facere ut dignitates conferantur tantum graduatis, §. *Ad cæteras.* 316
Synodi Diœceſanæ decreta non debent publicari inconſulto ſummo Pontifice, ut laudentur hæc Concilia celebrantes, §. *Decreta quæ.* 290
Synodi provincialis electio facta a prædeceſſore ligat etiam ſucceſſorem, *ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 2. 291. ad eam qui venire teneantur, nec ne, *ibid.* quam vocem ibidem habeant Abbates Commendatarii, & reliqui, *ibid.* ad eam vocanda Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentia. *ibid.*
Synodales examinatores quamdiu durent. 356

T

TEmpus immemoriale ad probandum juſpatronatus quot annos debeat habere. 438. ε
Tempus lectionis ſacræ determinatur per Ordinarium, §. *De Tempor.* 23
Tempus ordinationis in præeminentia Epiſcoporum attenditur in Conciliis provincialibus, & non dignitas Eccleſiarum, §. *In Conciliis.* 290
Tempora interdictarum nuptiarum *ſeſſ.* 24. *de Reform. Matrim. c.* 10. 286
Tertia pars fructuum debet converti in diſtributiones quotidianas, §. *Tertiam.* 157
Tertiariæ quædam cogendæ ſunt ad clauſuram, quædam autem non, §. *Clauſuram, &* §. *Moniales, &* §. *Monachæ, &* §. *Congregatio.* 379
Teſtamentum ante ingreſſum Religionis factum, an ſequuta profeſſione rumpatur? Et an poſſit expreſſe revocari ante profeſſionem? 407. ε an poſſit facere Novitius? 407. α &c.
Teſtator an poſſit prohibere, ne Epiſcopus ſe intromittat circa implementum, & executionem eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur. 78. β
Teſtes ad aſſiſtendum Matrimonio non requiruntur rogati, nec omni exceptione majores, imo ſufficiunt ſi ſint infames, veluti excommunicati, ſervi, mulieres, &c. 267. εε
Theologalis præbenda cui tribuatur, dum non reperitur idoneus lector ſcript. ſacræ, §. *Quando.* 21
Theologiæ Lectori detur, aut ſtipendium perpetuum, aut præbenda Theologalis, §. *In illis.* 21
Titulus Juriſpatronatus debet oſtendi, §. *Oſtendatur*, 436. & §. *Nec immemorabilis. ibid.*
Tituli Patronatuum ex privilegio ſunt abrogati, §. *Reliqui, &* §. *Juſpatronatus.* 437
Tonſuræ & quatuor minoribus ordinibus nulla eſt a Concil. Trid. præfixa ætas, *ſeſſ.* 23. *de Reform. c.* 6. 217
Tonſuratus ab Abbate non benedicto, debet rurſus tonſurari, *ſeſſ.* 23. *de Reform. c.* 10. §. *Nullius.* 227
Tortura affert damnum irreparabile, & a ſententia, quod quis in carcerem conjiciatur, poteſt appellari. 367. λ
Tranſubſtantiatio. 88. α
Triennium ſervitii requiſitum in Concilio, ut poſſit Epiſcopus ordinare familiarem ſuum, ſufficit, quod inceperit antequam fuiſſet Epiſcopus. §. *Quarta.* 226
Tutivæ appellationes an per Concilium prohibitæ? 423. δ

V

Vacans Parochialis per reſignationem non admittit concurſum, §. *In Parochialibus.* 354
Vacat primum beneficium ſufficiens, ſi habenti unum ſufficiens ſit collatum habita ſcil. pacifica poſſeſſione ſecundi, *ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 17. §. *Liceat.* 344
Vagabundus quis dicatur? Vide *Doct. cit. ſeſſ.* 24. *de Ref. Matr. c.* 1. 284. β
Vagi homines quomodo admittantur ad matrimonia. *ibid.* γ δ
Vagi ad matrimonia contrahenda non dicuntur illi, qui domicilium transferentes, noti ſunt in illis locis, ubi contrahunt. *ibid.* δ
Vagos non præmiſſa debita diligentia & licentia Ordinarii, Parochus matrimonio conjungens, peccat mortaliter. *ibid.* ε
Verbum futuri temporis non infligit ipſo jure pœnam. 75. δ
Verba, *Ego abſolvo*, quomodo accipienda, *ſeſſ.* 14. *de S. Pœn. c.* 3. §. *Ego.* 103
Vicarius ad nutum amovibilis non poteſt amoveri ante finitum annum ſervitii. 71. ζ
Capitulum ſede vacante poteſt inſtituere præſentatum a patronis, *ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 16. 342. ab eo ut & aliis Officialibus, rationem adminiſtrationis exigere poteſt, *ibid.* & §. *Item Capitulum.* *ibid.*
Capitulum ſede vacante, vel alii inferiores concedentes dimiſſiones alicui, in quas pœnas incidant, *ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 10. 228. in eum tranſit facultas remittendi interſtitia Epiſcopo competens, *d. ſeſſ.* 23. *c.* 11. 230
Vicarius debet eſſe graduatus in Jure aut Theologia, §. *Saltem in Jure.* 341
Vicarius Epiſcopi generalis poteſt abſente Epiſcopo dare dimiſſiones, & remittere interſtitia, *ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 11. 230
Viſitare volens de ſpeciali in ſcriptis facultate docere debet, §. *Congregatio.* 73
Vicarii habent juriſdictionem ordinariam. 343. υ
Vicario neceſſario debet eſſe Clericus, ſaltem primæ tonſuræ, *ibid.* nihil poteſt accipere pro proceſſu matrimoniali, §. *Qui contraxerunt ſponſalia*, 278. non viſitat Capitulum exemptum, §. *Nec ad id*, 429. perpetuus conſtitutus an ſubire debeat aliqua onera, 67. an conſtituendus in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis curam animarum habentibus. *ibid.*
Vicarius Sede vacante agit ea quæ ſolebat Epiſcopus loci, §. *Ad vicarium*, 341. & §. *Dubitatum fuit*, 74. poteſt excommunicare quempiam, §. *A nemine*, 420. & §. *Et hæc Conc. Trid. cum Gall. poteſtas*, 421. ſubſtituit examinatores, §. *Ab ejus.* 355
Vicarium collocat Epiſcopus in prioratu, cui imminet cura animarum, §. *Seu aliis*, & §. *Vel Monaſteriis.* 69
Vicarium habens in ſua Parochia compellitur quandoque ad reſidentiam, quandoque non compellitur, §. *Parochus.* 210
de Vicario Epiſcopi agunt *Doct. cit. ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 16. 343. δ
Vicarii a quibus nominandi, §. *Congregatio*, & §. *Ex dicta*, 70. & §. *Ad dictam. ibid.*
Vicarii juriſdictio an mortuo Epiſcopo expiret? 343
Vicarii perpetui in Parochialibus Capitulo unitis ſunt prævio concurſu inſtituendi, *ſeſſ.* 24. *c.* 18. §. *Congregatio & c. Vicarios.* 353
Vicarii merces eſt ex fructibus parochiæ, §. *Ex fructibus.* 70
Vicarii perpetui non poſſunt conſtitui ſine erectione vicariæ, §. *Per Vicarios. ibid.*
Vicarios temporaneos vel perpetuos dant Epiſcopi Eccleſiis Curatis, unitis Monaſterio, §. *In Eccleſiis. ibid.*
Viduis quæ ingrediuntur Monaſterium ſervanda, §. *Viduis.* 381
Virginis quæ Deo ſacratur, exploranda eſt voluntas. 409
Virgines, Vide *Puellæ*, & *c.* 5. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus per multos* §§.
Viſitandi jus habere poteſt Capitulum, ſuperſtite adhuc Epiſcopo ex præſcriptione vel privilegio. 296. ζ
Epiſcopus nequit ordinariis delictum imponere, 94. & viſitationem aggrediens nequit proponere edicta ad detegendum crimina ſub pœna excommunicationis, *ibid.* non debet facile excommunicationibus uti, §. *Fuit dubitatum*, 74. una die duas parochias viſitans, unam tantum procurationem habet. 296. ι
Viſitanti Epiſcopo debentur victualia, §. *Interimque.* 294
Eidem nihil eſt dandum titulo procurationis, §. *Quicquam*, *ibid.* §. *Exceptis tantum*, §. *Victualia.* 295
Viſitantur ab Epiſcopo beneficia nullius Diœceſis, §. *Beneficiorum.* 310
Viſitantur Capitula exempta, §. *Statuit*, & §. *Capitula Cathedralium.* 426
Viſitantur Parochiales quædam etiam ab Abbatibus, §. *Abbates.* 310
Viſitare poteſt Epiſcopus confraternitates perſonarum ſæcularium in Eccleſiis Regularium exemptorum exiſtentes, *ſeſſ.* 22. *de cel. Miſſ. c.* 8. 193. non poteſt Hoſpitalia quæ expreſſe reperiuntur eſſe ſub immediata Regum protectione, 195. γ omnia Hoſpitalia,

& pia loca, quomodocumque nuncupentur, poteſt, etiamſi ſint privata laicorum, atque etiam corrigere, & reformare in caſibus jure expreſſis, nempe ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum. *ibid.* &
Viſitare omnia pia loca Epiſcopis committitur. *ibid.* a quas Eccleſias & quæ monaſteria poſſit, 69. nequeunt Parochialibus unitis Canonicarum Regularium monaſteriis. *ibid.* & 393.
Viſitari a quo poſſint Eccleſiæ ſæculares exemptæ, *Seſſ.* 24. *de Ref. cap.* 9. 310. nequeunt Capita ordinum, *Seſs.* 25. *de Reg. c.* 11. 394. poſſunt omnia Hoſpitalia, uti loca pia, §. *In una.* 193
Viſitatio non debet diſcontinuari, §. *Dum ipſe.* 294
Viſitationi abſolvendæ non præfigitur tempus, §. *Quam celerrime.* *ibid.*
in Viſitatione Eccleſiæ Cathedralis, ſubminiſtratio victualium ceſſat, §. *Hoc*, *ibid.* generaliter munera nulla accipienda, ſed tantum victualia, *ibid.* an ad eam Epiſcopus conſtituere poſſit Archidiaconum, §. *An Epiſcopus.* *ibid.*
Viſitationes habent hodie locum contra quoſcumque. 51
Viſitare quis poſſit. 53
Viſitator, id quod per victum ſibi neceſſarium contingere poterat, non poteſt in pecunia taxare, 296. i non poteſt accipere procurationem ab hoſpitalibus, & aliis piis locis leproſorum, pauperum, & infirmorum, nec ab Eccleſia paupere. Et ſi omnia beneficia eximantur ab onere procurationis, etiam tenuia pro rata ad procurationem tenentur. *ibid.*
Viſitatori non tenentur adminiſtrare viſitati equitaturas. *ibid.*
Viſitatores ſunt approbandi ab Ordinario, §. *Viſitatores.* 294
Ultimarum voluntatum, quæ communicationes ab Epiſcopis ſint faciendæ. 191. a
Unico dumtaxat concurrenti, ſed idoneo reperto, conferenda eſt Eccleſia ad quam concurritur, §. *Ex hiſque.* 356
Unio Monaſteriorum Monialium facienda eſt, cum ſubeſt aliqua cauſa legitima, accedente ad id auctoritate Papæ. 162. &
Unio omnium beneficiorum ad Seminarium non valet, §. *Beneficia aliquot*, 245. parochialium nequit fieri ab ordinariis, *ſeſs.* 24. *de Ref. c.* 13. 336
Unio quomodo fieri poſſit, vel non, ſi reditus ſint tenues, §. *Diſtributionibus.* 339
Uniones beneficiorum ſimplicium ad Seminarium certo modo faciendæ ſunt, §. *Vniones & applicationes*, & §. *Vniones de.* 245
Uniones perpetuas in aliquibus beneficiis Eccleſiaſticis poſſunt facere Epiſcopi. 162. f
Unire beneficia etiam poſt devolutionem an poſſit Epiſcopus? *ibid.* e
Uniri poteſt dignitati curatæ alia dignitas ex cauſa paupertatis, & quando Abbas facere poſſit, *ſeſs.* 21. *de Reform. cap.* 3. §. *Cenſuit.* 159
Unitum beneficium non poteſt permutari. 162.
Voluntarium homicidium, Quære *Homicidium voluntarium.*
Voti ſolemnis in religione aliqua probata profeſſio non debet emitti ante decimum ſextum annum ætatis expletum, §. *Decimumſextum*, 402. & §. *Profeſſio ante.* 403
Uſurpatio quævis bonorum juriumve cujusvis beneficii locive pii pœnis Concilii ſubjacet, *ſeſs.* 22. *de Ref. cap.* 9. §. *An quæcumque.* 197
Uxor, cui maritus intentat mortem, remanere debet in monaſterio durante intentione, §. *Mulier conjugata*, & §. *Mulier quæ venit.* 382
Uſus librorum præſupponit approbationem & examinationem, §. *Qui autem.* 8
Vulgata editione ſacrorum librorum uti debent etiam Carthuſiani, §. *Carthuſiani.* *ibid.*
Uxoribus, quarum mariti abſentes erant, quandoque permiſſum eſt, ut in Monaſterio permanerent ad tempus, §. *Vidnis.* 381

FINIS.

APPENDIX

SIVE

ANNOTATIONES PRACTICÆ

AD

SACRUM CONCILIUM TRIDENTINUM

Eminentissimi & Reverendissimi D. D.

JOANNIS BAPTISTÆ

CARDINALIS DE LUCA,

IN REBUS CONCERNENTIBUS
REFORMATIONEM, ET FORENSIA.

APPENDIX

AD

ANNOTATIONES PRAECEDENTES

IN

SACRUM CONCILIUM TRIDENTINUM

Eminentissimi & Reverendissimi D. D.

JOANNIS BAPTISTAE

CARDINALIS DE LUCA,

IN LIBRUS CONCERNENTIBUS

REFORMATIONEM IN PORTUGALIA.

INDEX ARGUMENTORUM,

Quæ continentur in hac appendice ſive annotationibus ad Sacrum Concilium Tridentinum.

DISCURSUS GENERALES INSTRUCTIVI,

Super iis, quæ in foro magis practicabilia, concernunt praxim, vel obſervantiam aliquorum Sac. Concil. Trid. decretorum ſuper reformatione, ac materiis forenſibus.

DISCURSUS I. Circa Proœmialia. *pag.* 599.

II. Super lectione ſacræ Scripturæ, & Theologiæ in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis; ac etiam ſuper præbenda Theologali, & altera præbenda Canonici Pœnitentiarii, ac erectione ſcholæ grammaticæ, *ad Seſs. 5. cap. 1. & Seſs. 24. cap. 8. de Reformat.* 602

III. Super prædicatione Verbi Dei, & facultate prædicandi, *ad Seſs. 21. cap. 2. de Reformat.*

IV. Super reſidentia Epiſcoporum, & Prælatorum; ac etiam Parochorum, & Canonicorum, aliorumque beneficiatorum, *ad Seſs. 6. cap. 1. & 2. ſeſs. 23. cap. 1. & ſeſs. 24. cap. 12. de Reformat.* 609

V. Super viſitatione Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, ac etiam Eccleſiaſticorum, vel piorum locorum, vel operum, *ad Seſs. 6. cap. 4. ſeſs. 7. cap. 8. ſeſs. 13. cap. 1. ſeſs. 21. cap. 8. ſeſs. 22. cap. 8. & 9. ſeſs. 24. cap. 3. & 9. de Reform.* 613

VI. Inhibetur Epiſcopis, ne in aliena diœceſi abſque Diœceſani licentia, pontificalia exerceant; ideoque agitur, an, & quos actus juriſdictionales, vel pontificales Epiſcopus in aliena diœceſi facere poſſit, *ad Seſs. 6. de Reformat. cap. 5. & 8.* 617

VII. De prohibita pluralitate beneficiorum, *ad Seſs. 7. de Reformat. cap. 2.* 621

VIII. De Unione beneficiorum, & Eccleſiarum, *ad Seſs. 7. cap. 6. ſeſs. 21. cap. 5. ſeſs. 23. cap. 18. ſeſs. 24. cap. 13. & ſeſs. 25. cap. 9. de Reformat.* 622

IX. De Vicariis Eccleſiarum Parochialium, eorumque congrua, *ad Seſs. 7. cap. 7. ſeſs. 21. cap. 6. & ſeſs. 25. cap. 16.* 628

X. De Viſitatione Hoſpitalium, & piorum locorum, quæ a laicis adminiſtrantur; & de reviſione rationum, *ad Seſs. 7. cap. 15. ſeſs. 22. cap. 8. & 9. ſeſs. 25. cap. 8. de Reformat.* 630

XI. De nova forma inducta in probatione juriſpatronatus potentium; & de prohibitione patronorum, ne ſe ingerant in adminiſtratione bonorum, & perceptione fructuum, *ad ſeſs. 7. cap. 13. ſeſs. 14. cap. 12. & 13. & ſeſs. 25. de reform. cap. 9.* 632

XII. De clerico homicida ad effectum diſpenſationis pro capacitate ordinum, & beneficiorum, *ad ſeſs. 14. cap. 7.* 640

XIII. De incapacitate Regularium obtinendi beneficia ſæcularia; & de capacitate neceſſaria pro obtinendis beneficiis regularibus, *ad ſeſs. 14. c. 10. & 11.* 642

XIV. De facultate conferendi ordines; & quando Epiſcopus propriis ſubditis in aliena diœceſi, vel in propria ſubditis alienatis conferre poſſit, *ſeſs. 14. cap. 1. 2. & 3. ad ſeſs. 21. cap. 1. & 2. ſeſs. 23. cap. 8.* 644

XV. De diſtributionibus quotidianis, & earum lucro, ac privilegiis, ac aliis earum materiam concernentibus, *ad ſeſs. 21. cap. 3. ſeſs. 22. c. 3. ſeſſs. 24. c. 12.* 655

XVI. De novis erectionibus Parochiarum, vel aliis proviſionibus ob excreſcentiam populi, *ad ſeſs. 21. cap. 4.* 655

XVII. De Eccleſiarum profanatione, & deſtructione, quando paupertas, vel indecentia ita exigat, *ad ſeſs. 21. c. 7.* 657

XVIII. De prohibitione Quæſtuariorum, & de jure quæſtuandi, *ad ſeſſ. 21. cap. 9.* 659
XIX. De prohibitione ludendi, ac de illicita negotiatione, aliiſque indecentibus in clericis, *ad ſeſſ. 22. cap. 1.* 660
XX. De excluſione Canonicorum non exiſtentium in ſacris a jure votandi, ſeu habendi vocem in Capitulo, *ad ſeſſ. 22. cap. 4.* 661
XXI. De commutationibus ultimarum voluntatum, *ad ſeſſ. 22. cap. 6. & ſeſſ. 25. cap. 4.* 664
XXII. De Examine Notariorum; & an iſtud munus ſit licitum clericis, *ad ſeſſ. 22. cap. 10.* 665
XXIII. De uſurpatoribus, & occupatoribus bonorum Eccleſiæ, & ne patroni ſe ingerant in beneficiis de eorum patronatu, *ad ſeſſ. 22. cap. 11.* 667
XXIV. De ætate neceſſaria in beneficiis eccleſiaſticis; & de requiſitis in clericis in minoribus pro exemptione a foro laicali, *ad ſeſſ. 23. cap. 6.* 667
XXV. De erectione Seminarii, *ad ſeſſ. 23. cap. 18.* 676
XXVI. De nova forma matrimonii coram Parocho, &c. *ad ſeſſ. 24. c. 1. & 9.* 679
XXVII. De impedimentis matrimonii, & de diſpenſationibus, *ad ſeſſ. 24. cap. 2. 3. 4. & 5.* 686
XXVIII. De matrimonio inter raptorem, & raptam, *ad ſeſſ. 24. cap. 6.* 688
XXIX. De vagabundis, & concubinariis, *ad ſeſſ. 24. cap. 7. & 8.* 690
XXX. De Synodo, *ad ſeſſ. 24. c. 2.* 691
XXXI. De juriſdictione Capituli ſede vacante; & de deputatione Vicarii, *ad ſeſſ. 24. cap. 16.* 693
XXXII. De proviſione Eccleſiarum parochialium, cum forma concurſus, *ad ſeſſ. 24. cap. 18.* 701
XXXIII. De cognitione cauſarum primæ inſtantiæ coram locorum Ordinariis; & de delegatione cauſarum criminalium, & matrimonialium eiſdem Ordinariis privative ad Prælatos inferiores, *ad ſeſſ. 24. cap. 20.* 707
XXXIV. De proprietate bonorum Regularibus prohibita in particulari; & de uſu annuarum præſtationum, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 1. cum ſeq.* 713
XXXV. De novis fundationibus Monaſteriorum vel Conventuum Regularium; & de Religionibus capacibus, vel incapacibus, *ad ſeſſ. 25. de Regul. c. 3.* 718
XXXVI. De clauſura Regularium utriuſque ſexus, *ad ſeſſ. 25. de Reg. c. 4. & 5.* 725
XXXVII. De forma eligendi ſuperiores Regulares, & Abbatiſſas, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 6. & 7.* 728
XXXVIII. De quæſtionibus præcedentiæ inter Regulares, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 13.* 732
XXXIX. De profeſſione per Regulares non emittenda ante annum 16. & de noviciatu, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 15. & 17.* 733
XL. De forma renuntiationum faciendarum per ingreſſuros Religionem, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16.* 734
XLI. De forma provocandi adverſus profeſſionem, & dicendi de ejus nullitate, *ad ſeſſ. 25. de Regul. cap. 19.* 737
XLII. De ſpoliis clericorum, & de facultatibus diſcernendi, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 1.* 738
XLIII. De cenſuris, & præſertim de excommunicatione non inferenda, niſi in ſubſidium, *ad ſeſſ. 25. de Ref. c. 2.* 740
XLIV. De modo procedendi cum adjunctis in cauſis capitularium, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 13.* 744
XLV. De expectativis, ac de regreſſibus, & coadjutoriis, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 7.* 745
XLVI. De judicibus ſynodalibus, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 10.* 746
XLVII. De prohibita anticipata exactione fructuum beneficii, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 11.* 747
XLVIII. De decimis, & de quarta Canonica, ac etiam de clericis concubinariis, *ad ſeſſ. 25. de Reformat. cap. 12. 13. & 14.* 748
XLIX. De filiis clericorum non obtinentibus beneficia patris, vel in Eccleſia, in qua pater habeat, *ad ſeſſ. 25. de Reform. cap. 15.* 748
L. Ut Epiſcopi dignitatem conſervent, & eccleſiaſticam immunitatem tueantur; ac etiam de prohibito duellorum uſu, *ad ſeſſ. 25. de Reformat. cap. 17. 19. & 20.* 749

DISCUR-

DISCURSUS GENERALES INSTRUCTIVI,

SUPER IIS, QUÆ IN FORO MAGIS PRACTICABILIA, concernunt praxim vel obſervantiam aliquorum SS. Concilii Tridentini Decretorum, ſuper Reformatione, ac materiis forenſibus.

DISCURSUS PRIMUS.

CIRCA PROOEMIALIA.

SVMMARIVM.

1 *Sub quibus Pontificibus cæptum, proſequutum, & completum fuit Concilium Tridentinum.*
2 *Ejus gloſſæ, & interpretationes ſunt prohibitæ, & quæ.*
3 *De prima erectione Sacræ Congregationis Concilii.*
4 *Antiquis declarationibus quare nimium deferri debeat.*
5 *Obſervantia proxima, eſt melior interpres.*
6 *De alia erectione Congregationis Sixti V. ſuper interpretatione.*
7 *De ratione ob quam hæc Sac. Congregatio interpres erecta fuit.*
8 *De grammaticæ ad quid ſerviat, & quomodo adhiberi debeat.*
9 *De occaſione ſcribendi, & de inſtituto Auctoris.*
10 *Quare non colligantur, nec referantur declarationes Sacræ Congregationis.*
11 *Declarationes particulares non omnis caſus ſunt applicabiles.*
12 *Concilia generalia non veniunt ſub generali derogatione, ſed indigent nota ſpeciali, & quomodo.*
13 *Papa poteſt eis derogare, vel diſpenſare.*
14 *Concilium Tridentinum eſt generale, & Oecumenicum.*
15 *Sed venit ſub generalibus derogationibus.*
16 *Continet decretum irritans, ideoque inficit contrariam obſervantiam.*
17 *Non defertur declarationibus, quæ non ſint authenticæ.*
18 *Quid agendum, quando allegantur declarationes Sacræ Congregationis.*
19 *Qualis ordo teneatur.*

COMPLETO ſub Pio IV. (nimium cooperante magna pietate, ac ſollicitudine Sancti Caroli Borromæi ejuſdem Pontificis nepotis, ac primi miniſtri) Sacro Concilio Tridentino, convocato ſub Paulo tertio, atque continuato, ſub intermediis Pontificibus Julio III. Marcello II. & Paulo IV. Per conſtitutionem ab eodem Pio editam, ſuper ejus confirmatione, publicatione, & obſervantia, prudenter quidem, ac laudabiliter, omnes gloſſæ, interpretationes, & commentaria prohibita fuerunt. *In Bullar. nov. Conſt. Pii IV.* 73. Ideoque Juriſtis, ac Theologis prohibitum eſt, cum conſuetis ſubtilitatibus, opinionumque varietatibus, hanc modernam involvere legem, ut alias antiquiores leges adeo involverunt; Et licet hac prohibitione non obſtante, adhuc non deſint (quamvis potius inſipidi Collectores, quam Doctores) qui deſuper ſe involvant; Idque in aliquibus caſibus fieri poſſe moderni Canoniſtæ in iſta Sacra Congregatione peritiſſimi probent: *Quid, & quando liceat, aliqua habentur apud* Fagnan. *in cap. cum veniſſent de judic. ex num.* 9. Attamen merito omnino negligendæ ſunt ſolæ hujuſmodi Interpretum aſſertiones, quoties munitæ non ſint cum authenticis declarationibus, ſeu interpretationibus hujus Sacræ Congregationis, quæ attendi debent eo modo quo infra.

Ad aliquos vero menſes poſt confirmationem, & publicationem, ab eodem Pio IV. erecta fuit aliquorum Cardinalium Congregatio, non quidem ſuper gloſſa, vel interpretatione, ſed pro exequutione, ac obſervantia ejuſdem Concilii, *Conſtit.* 81. *ejuſdem Pii IV.*

Adhuc tamen, eo primo quoque tem-

pore, occaſione demandandi, ſeu practicandi eamdem obſervantiam, in aliquibus partibus ambiguis, aliquæ prodierunt declarationes, quibus multum deferendum eſſe, frequenter in caſus contingentia dicere conſuevi. *Præſertim ſub tit. de juriſdict. diſc.* 41. *&* 95. *& ſub tit. de matrim. diſc.* 5. Non quod antiquæ majorem, quam modernæ Congregationis auctoritatem eſſe putem, ſed ex eo quod plures tunc in ea ſedebant Cardinales, qui vel tamquam Præſidentes, & Legati, vel tamquam Prælati poſtmodum ad purpuram aſſumpti, in ipſo Concilio intervenerant, ideoque tamquam ſeſſionum, ac diſputationum conſcii, melius Patrum ſenſum callebant.

Ea quoque in idem, atque ex eadem ratione accedente propoſitione, quam in foro habemus receptam, & quotidianam, ut obſervantiæ, quæ in omnibus ambiguis optima interpres eſt, atque interpretationum Regina reputatur, verborum ſenſui, vel naturali ſignificationi quandoque apta prævalere, proxima eſſe debeat, illaque magis attendi, quam remota. Rot. *dec.* 59. *num.* 12. *&* 13. *part.* 10. *recentior.* Otthobon. *deciſ.* 26. *num.* 14. *&* 15. *& deciſ.* 161. *num.* 11. *& ſeqq.* & eſt concluſio vulgaris, quæ frequenter, & ubique habetur.

Clarius autem, hanc interpretandi facultatem, occaſione erectionis quamplurium Congregat. quæ *in relat.* Rot. *Curiæ* recenſentur *agendo de iſta, & de aliis Sacris Congregationibus*, ei conceſſit Sixtus V. Ea tamen reſtrictione prudentiſſime adjecta, ut non niſi in iis, quæ ad Eccleſiæ, & eccleſiaſticorum reformationem, ac morum correctionem pertinent, Sacra Congregatio hanc facultatem exercere debeat, Summo Pontifici, privative ad quoſcumque, reſervata facultate interpretandi illa decreta, quæ Catholicæ Fidei dogmata, vel quæſtiones concernant, *Conſtitut.* 74. *Sixti V. & late agit* Fagnan. *in dicto cap. cum veniſſent de judic. & alibi.*

Prudens autem, ac forte neceſſarium conſilium fuit, hanc Sacram Congregationem, pro dicta interpretatione deputare, quoniam, licet conciliaria decreta, ad eam elegantem formam, per quemdam inſignem, atque ex illius ſæculi primariis humanarum literarum profeſſoribus, redacta ſint; Attamen in iis præſertim, quæ a ſacrorum Canonum diſpoſitione, vel intentione derivant, forumque externum, ſeu morum correctionem, ac reformationem concernunt, melius forſan fuiſſet, ſi alicui Rotæ Auditori, vel alteri perito Canoniſtæ, qui in forenſibus bene verſatus eſſet ex iis pluribus qui in eodem Concilio intervenerunt, ipſaſque quæſtiones in eo deciſas diſputarunt, id commiſſum fuiſſet, quoniam peritiſſimus quidem, atque in ſua profeſſione valde commendabilis extenſor, ut elegantiori ſermoni inſerviret, atque latinæ linguæ regulas rigoroſe ſervaret, nonnulla, cum grammaticali, non autem cum legali, ſeu forenſi ſtylo explicata, ſub aliqua forſan reliquit obſcuritate.

Legalia enim, ac forenſia, per legales, ac forenſes melius cum propria, primorumque magiſtrorum plana explicantur eloquutione, quamvis ea, per Grammaticos, barbara reputetur, quoniam fabri fabrilia tractare debent; Grammatica enim aliarum ſcientiarum famula eſt ad eas explicandas opportuna, ideoque pro dominarum reſpective diverſa qualitate, varium, atque cuilibet magis adaptatum ſervitium, ſeu famulatum præſtare debet; Non autem, ut (juxta ſimplicium grammaticorum prætenſionem,) dominæ rigoroſe inſervire debeant famulæ, ejuſque dominationem, ac rigores pati; Finis etenim elegantiæ ſermonis eſt, lectores allicere, atque ſcientiarum capacitatem, ac praxim melius imprimere, ideoque ea tenenda eſt via, per quam juxta locorum loquendi uſum iſte implearur finis, non autem, ut grammaticalium regularum exactus rigor, contrarium operetur effectum.

His itaque ita prænotatis; Quatenus ad rem noſtram pertinet; Super iis tantum, quæ ad ejuſdem Concilii Sacram Congregationem ſpectant, atque conciliarium decretorum obſervantiam, vel interpretationem concernunt, meum eſt inſtitutum, pro eodem fine, qui alibi enunciatus eſt, *tit. de Regular. diſcurſ.* 1. *in principio*, plano & compendioſo ſtylo forenſi (ſub ſilentio omnino involutis iis decretis, quæ Fidei quæſtiones, vel dogmata continent,) ea tantum adnotare, quæ forenſia, magiſque practicabilia ſunt, ut virum forenſem decet, atque me tractaſſe memoria ſuppetat, in hoc Sacro Concilio adeo prudenter, pieque ſtatuta, a gloſſis tamen vel interpretationibus, & commentariis me omnino alienum profitendo.

Putaveram, aliquam in ejuſdem Sacræ Congregationis regiſtris adhibere diligentiam,

tiam, ut ita certificatus, quænam veræ, & authenticæ eſſent reſolutiones, poſſem
10 illas aperire, quæ apocriphæ in aliquibus circumferuntur voluminibus, aut illas, quæ contrariæ, ſeu diverſæ ignaro vulgo videntur, conciliare, ſeu declarare; Abſtinui tamen ab opere tribus me impellentibus motivis; Primo nempe, quia forenſes occupationes iſtud otium non concedebant; Secundo quia genium, has improbi ineptique laboris partes, in quibus nulla eſt ingenii operatio, nimium abhorret, dum potiſſime non deſunt notorii Collectores.

11 Et tertio, quia, pro meo ſenſu, (aliquibus exceptis decretis, vel declarationibus generalibus,) erroneum eſt in particularibus declarationibus, cum conſueta cæca fide, vim conſtituere, cum illæ, quæ ſingulos, vel particulares concernunt caſus, ex eorum particulari qualitate, & circumſtantiis manare ſoleant, ideoque alteri diverſas circumſtantias habenti, non ſemper ſunt applicabiles, cum diverſimode ob diverſam facti qualitatem ſæpius decernere congruat, quod vulgus male concipit, atque contrarietatem appellat, *de hoc occaſione deciſionum Rotæ agitur ſub tit. de judic. in relatione, & praxi Curiæ agendo de Rotæ Auditorio.*

Tres autem generales regulæ, ſeu propoſitiones prænotandæ ſunt; Primo nempe, quod licet Generalium Conciliorum peculiare ſit, ut ſub generalibus derogatoriis, ac non obſtantiis non veniant, ſed
12 ſpeciali egeant mentione explicita, vel etiam ea implicita, quæ explicite æquipolleat, ut ita ſcilicet omnino certa reddatur Pontificis voluntas, quæ alias præſumenda non eſt, cum voluntatis iſta ſit quæſtio, non autem poteſtatis, quæ apud forenſes Canoniſtas (quidquid Theologi in ſcholis, & academiis, pro ingeniis exercendis, vel ex alio fine, præſertim ultra montes diſputent,) indubitata eſt, Conciliis etiam Generalibus derogandi, vel diſpenſandi, *pluries in pleriſque locis, præſertim ſub tit. de decim. ad materiam Concil. generalis Later. in c. nuper, & apud proxime allegatos.*

14 Nihilominus quoad iſtud Concilium Tridentinum (quod extra omnem controverſiam, æque œcumenicum, ac generale eſt) iſta non viget peculiaris circumſtantia, cum ex ejuſdem confirmatoriæ Pianæ Conſtitutionis litera, ac recepto ſenſu, ſub generalibus derogatoriis, & non ob-
15 ſtantiis cadat, adeo ut ſufficiat, ut contra, vel præter ejus decreta, aliquid decernatur, vel concedatur, ut implicita ejus derogatio adeſſe dicatur, Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 6. n. 120.* Cavaler. *dec. 601. num. 3.* Add. ad Burat. *dec. 463.*

Secundo quod ob clauſulam *ſublata*, & 16
decretum irritans, quæ continentur in dicta Piana Conſtitutione, edita ſuper ejuſdem Concilii confirmatione, ac publicatione, & obſervantia, ſtante dictarum clauſularum recepta virtute, ac operatione adimendi juriſdictionem, ac poteſtatem aliter judicandi in contrarium, atque inficiendi quamcumque contrariam poſſeſſionem, vel conſuetudinem, cujus initium, ſive ingreſſus, ac etiam progreſſus ita impeditur; exinde reſultat, ut in iis, quæ ejuſdem Concilii decretis adverſantur, quæcumque poſſeſſio, vel præſumptio non ſuffragetur, neque allegari valeat, omneſque actus contrarii, pro infectis habeantur, *in ſpecie Rota apud* Bich. *dec. 620. num. 3. & 4. & ſæpius, & generaliter deciſ. 400. part. 9. & deciſ. 199. part. 12. recent.*

Et tertio demum, ut hujus ſacræ Con- 17
gregationis declarationibus, quæ impreſſæ, vel manuſcriptæ circumferuntur, cujuſcumque Auctoris teſtimonio munitæ ſint, nulla fides præſtari debeat, tam in judicio, quam extra, niſi ejuſdem ſacræ Congregationis Præfecti, ac Secretarii ſubſcriptionibus, & conſueto ſigillo, juxta aliarum authenticarum expeditionum ſtylum, munitæ ſint: Fagnan. *in cap. quoniam de Conſtitut. num. 59. & in dicto cap. cum veniſſent de judic. & ſæpius.*

Quamvis etenim Conſulentium, ac et- 18
iam Deciſionantium ſtylus videatur in cauſis decidendis, cum iis declarationibus procedere, quæ per elaboratos Collectores (ratione publicæ commoditatis quidem commendabiles) diligenter referuntur: Attamen id ſolum in Curia ſequitur, eo quia nimium facile eſt, de earum veritate ſe certum reddere, perquirendo ejuſdem ſacræ Congregationis adnotationes, vel regiſtra, ut frequenter eadem ſacra Congregatio demandare ſolet, quando occaſione diſputationis caſuum particularium, circumferantur declarationes, quæ diverſæ, vel contrariæ videantur, ſive aliquam habeant probabilem dubitandi rationem, cum nulla forte ipſarum declarationum repugnantia in abſtracto dignoſcatur, ſed ſingulorum caſuum diverſitas eam operetur diverſitatem, quæ indebite, ut ſupra, contrarietas dicitur.

Iſtis

Iſtis itaque generalitatibus ita prænotatis, ejuſdem ſacri Concilii ordo tenetur, ſuper ſingulis ſcilicet capitulis, quæ materias concernant, foro, ſeu praxi magis adaptatas, ea generice adnotando, quæ in ipſa ſacra Congregatione, vel in Rota, aliiſque Congregationibus, vel Eccleſiaſticis probatis Tribunalibus magis recepta eſſe, memoria ſuggerat, ut ita munus injunctum expleatur; Non autem, ut omnia adnotandi onus aſſumatur; Id enim forenſi viro aliqualiter occupato, nedum incongruum eſt, ſed impoſſibile.

DISCURSUS II.

Ad Seſſionem 5. de Reform. cap. 1. & Seſſ. 24. de ref. cap. 8.

SVMMARIVM.

1 *Quid in his decretis contineatur ſuper lectione ſacræ ſcripturæ & theologiæ.*
2 *Et de ſchola Grammaticæ pro addiſcendo linguam latinam.*
3 *Ac etiam ſuper Canonico Pœnitentiario.*
4 *De quibus agi ſoleat circa præbendam theologalem.*
5 *Quomodo lectio ſcripturæ, vel theologiæ practicari debeat.*
6 *An pro Epiſcopatibus ſint magis congrui Theologi, quam Canoniſtæ, diſtinguitur.*
7 *Quod magis opportuna ſit conferentia caſuum conſcientiæ.*
8 *Parochi, & vicarii cogi poſſunt, ut interveniant in dicta relatione, vel conferentia etiam regulares exempti.*
9 *Quid de parochis proviſis per concurſum.*
10 *An cogi poſſint ſimplices confeſſarii ſine onere curæ.*
11 *An Epiſcopus poſſit cogere Regulares, ut ſubeant onus confeſſionis.*
12 *Quod regulares cogantur ad intervenien-dum dictæ lectioni, vel conferentiæ, etiamſi in eorum domo adſit lectio.*
13 *De eodem de quo num. 11.*
14 *An & quando clerici ſæculares cogi valeant ratione beneficii adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ.*
15 *Quid de illis, qui non habeant beneficium, ſed ſint addicti ſervitio, & maſſæ alicujus Eccleſiæ.*
16 *Et quid de clericis ſimplicibus.*
17 *In quibus Eccleſiis cadunt quæſtiones ſuper proviſione præbendæ theologalis.*
18 *De exemptionibus Canonici theologalis, & oneribus remiſſive.*
19 *Quod in Italia rarus ſit uſus lectionis theologiæ, ſed expedit lectio caſuum, & de ratione.*
20 *De unione, quæ huic præbendæ fieri poteſt.*
21 *De deputatione magiſtri ſcholæ grammaticæ.*
22 *De modo opportuno faciendi dictam deputationem, & ſuſtentandi magiſtros grammaticæ, & muſicæ.*
23 *De materia Canonici pœnitentiarii, & de iſtius proviſione, ac aliis.*
24 *De ætate ejuſdem, &c.*

AD eccleſiaſticorum operariorum pietatem, ac idoneitatem inducendam, & conſervandam, duo in primo iſtorum Decretorum demandantur; Primo nempe lectio ſacræ Scripturæ & Theologiæ facienda in Eccleſiis Cathedralibus vel collegiatis, ac etiam Regularibus per Canonicum vel alium beneficiatum, ſeu reſpective Monachum ſacræ Theologiæ profeſſorem, injungendo locorum Ordinariis theologalis præbendæ, ubi ea non adſit, erectionem etiam cum aliquorum beneficiorum unione, quando alias id ſequi non valeat; Et ſecundo, ut pro inſtructione puerorum, & adoleſcentium aliqua habeatur grammaticæ ſchola pro ſtudio linguæ latinæ quæ neceſſaria eſt pro lectura, & intelligentia ſacrorum librorum, quorum uſus prudenter, atque ex juſtis motivis prohibitus eſt, in ea lingua, quæ ſit in loco naturalis, omnibuſque communis; In altero autem, ut in Cathedralibus, Canonicus Pœnitentiarius adeſſe debeat; Diſtincte igitur de hujuſmodi proviſionibus agendo.

Quatenus pertinet ad primum, circa ſacræ Scripturæ, ac Theologiæ lectionem, de duobus agi ſolet; Primo ſcilicet de iis, quæ concernunt ipſam præbendam theologalem tam ſuper jure illam conferendi, quam ſuper qualitate perſonæ, cui conferenda eſt, ac etiam ſuper muneribus, quæ huic Lectori incumbant, ejuſque privilegiis, & exemptionibus, ac unionibus beneficiorum, quæ ad hunc effectum fiant; Et ſecundo ſuper lectione paſſiva, id eſt, circa perſonas: quæ cogi poſſint ad interveniendum huic lectioni.

Modus itaque activæ lectionis, varius eſt, pro locorum diverſa qualitate; In iis enim partibus, quæ in hæreticorum, vel ſchiſmaticorum finibus exiſtunt, unde propterea, de fidei dogmatibus, aliiſque theologicis quæſtioni-

ſtionibus diſputare oporteat, theologiæ ſcholaſticæ lectiones haberi debent; Ubi vero iſta ratio, vel neceſſitas ceſſet, tunc magis utilis reputatur lectio theologiæ moralis, quæ vulgo dicitur caſuum conſcientiæ, utpote magis opportuna pro exercitio curæ animarum, ac pro adminiſtratione ſacramentorum, dum in locis, in quibus omnino pacifica eſt catholicæ Fidei obſervantia, neque finitimorum hæreticorum, ſeu ſchiſmaticorum timor habetur, theologiæ moralis notitia magis neceſſaria eſt, quam ſcholaſticæ, vel dogmaticæ.

6 Eodem modo quo ita diſtinguendo decidi ſolet quæſtio, an Eccleſiarum Cathedralium regimini, Canoniſtæ, vel Theologi potius præficiendi ſint, ut ſcilicet in finitimis regionibus, vel diœceſibus cum hæreticis, vel ſchiſmaticis, aut infidelibus, Theologi potius præfici debeant; In aliis autem, in quibus hæc ratio non urgeat, eorum profeſſio, potius incongrua ſit, magiſque adaptata ſit peritia Canonum, juxta praxim forenſem, ideoque Canoniſtæ in foro verſati eligi debent, ut frequentior quotidiana experientia docet. *De hac diſtinctione in ſpecie electionis Epiſcoporum*, Menoch. *de arbitrar. caſu* 120. Barboſ. *de Epiſcop. alleg.* 1. *num.* 30. *& generaliter ut in forenſibus magis deferendum ſit Canoniſtis, habetur ſub tit. de uſur. diſc.* 1. *& ſeqq. & ſub tit. de matrim. dict. diſc.* 3. *& alibi pluries.*

Quia vero præſertim in Italia, ob Eccleſiarum Cathedralium nimiam frequentiam, ac paupertatem, exiguoſque fines, 7 non de facili hujus præbendæ theologalis erectio ſequi poteſt. Hinc proinde per probos, ac zelantes Epiſcopos, æquipollens modus introductus eſt, quod ſcilicet qualibet hebdomada, ſive pro locorum uſu, quibuslibet ſtatutis diebus, fiant congregationes, ſeu conferentiæ caſuum conſcientiæ; In quibus vel unus proponat, alii vero ad formam academiæ diſcurrant alternatim, vel cum eadem alternatione aliqui diſcurrant, & reliqui auſcultent, adeo ut nemo gerat perſonam continui, ac fixi lectoris, juxta hujus decreti diſpoſitionem.

Iſteque modus, præſertim in Italia, adeo invaluit, ut etiam in Eccleſiis, in quibus adeſt præbenda theologalis, adhuc idem ſtylus ſervetur, illo præbendato, ratione officii, aliquid plus operante. Ubi tamen adſunt Epiſcopi, qui vere ſint Epiſcopi & Paſtores, non autem, ubi ſint puri mercenarii, ſive Inſtitores, qui aliud non agunt, neque cogitant, niſi ſtudere pinguiori fructuum, ac proventuum recollectioni, ac ſubditorum excoriationi, ut ſe ipſos, vel ſuſcepta onera impleant.

Hinc oriri ſolent quæſtiones, non ſolum cum propriis clericis ſubditis, ſed etiam cum aliis ſæcularibus, vel regularibus exemptis, an, & qui ad iſtam lectionem, vel reſpective congregationem, ſeu conferentiam accedere teneantur, adeo ut non accedentes puniri valeant; Atque in hoc, in caſus contingentia, mihi videbatur procedendum eſſe cum diſtinctione, cum qua ego edoctus a praxi tenta per aliquos probos, ac vigilantes Epiſcopos, procedere conſuevi in tempore mei regiminis eccleſiaſtici, ante acceſſum ad Urbem, quod ſcilicet.

Aut agitur de parochis, ſeu vicariis actualem curam animarum neceſſariam, ratione 8 beneficii, vel officii habentibus; Et iſti teneantur, quamvis inviti, accedere, adeo ut alias puniri poſſint, quamvis eſſent regulares exempti, quoniam ut pluries inſinuatum eſt in iis, quæ curam animarum, & ſacramentorum adminiſtrationem concernunt, exemptio non ſuffragatur; Cum etiam ipſi habentes curam fixam in titulum perpetuum, vel etiam manualem, non poſſint, vel quatenus poſſint, non debeant, ex iſta levi cauſa privari, vel ſuſpendi, congruat autem eis, imo fere neceſſarium videatur hoc exercitium; Hinc proinde oportet dare facultatem puniendi, & cogendi, ex recepto juris principio, quod quando aliquid præcipitur vel deſideratur, perneceſſe, tanquam antecedens neceſſarium, dare oportet illam facultatem, ſine qua conſequens haberi non poteſt, ut in propoſito præſidentiæ in choro, cum ſimilibus, pluries a Rota firmatum fuit.

Et quamvis in facti contingentia diſputare occaſio dederit, an Parochi habentes parochiam in titulum ad formam Concilii, ad id cogi valeant, ex ea dubitandi ratione, quod ita, cum formalitate concurſus, quodammodo graduati, atque doctorati videantur, ac effecti magiſtri, ideoque cogi non debeant redire ad ſcholam, atque partes diſcipuli gerere; Attamen hæc prætenſio merito rejecta fuit, Tum quia in hujuſmodi congregationibus, vel conferentiis, omnes æque dicuntur gerere utramque perſonam magiſtri, & diſcipuli, reſpective, tum etiam quia illi, qui uno tempore ſunt idonei, deſerendo ſtudia, effici poſſunt indocti, ac minus idonei, ut quotidiana praxis docet, atque comprobat naturale exemplum terræ, quamvis fœcundæ, beneque cultæ, ubi continuata cultura deſeratur; Ac etiam praxis equo-

rum,

rum, aliorumque animalium quamvis in gradu excellentiæ inſtructorum, & operantium, ubi non exerceantur, cum ſimilibus *ſub tit. de paroch. diſc. 16.*

Aut vero agitur de illis, qui ſine titulo, vel officio voluntarie munus adminiſtrationis ſacramentorum ſuſcipiant, ut ſunt ſimplices confeſſarii ſæculares, ac regulares, & tunc nulla neceſſaria videtur coactio pœnalis, cum Epiſcopus promptum habeat remedium, eis tollendo, vel ſuſpendendo licentiam adminiſtrandi ſacramenta.

Verum non ſemper iſta conſideratio procedit, quoniam in parvis Civitatibus, vel locis, in quibus major proborum, ac zelantium Epiſcoporum afflictio conſiſtit in operariorum, ac mercedum penuria, adeo ut non ſit practicabilis illa omnium melior medicina, quæ eſt, alliciendi cum præmiis bene operantes, ita oportet abſtinere ab hoc remedio tanquam præjudiciali populo, ob carentiam aliorum, qui ad hoc munus idonei ſint, ideoque oportet adhibere hoc remedium coactionis, etiam cum illis regularibus exemptis, qui jam iſtud munus ſuſceperunt, ſive qui in eorum Eccleſia illud exercere conſueverunt, ut dicere non valeant, quod non curent ſacramentum pœnitentiæ miniſtrare, & confeſſiones audire; Ideoque denegatio, vel ſuſpenſio licentiæ non eſt ſufficiens medicina, quoniam inter ſuperiorem, & ſubditos recte intrat ratio correlativorum, ut non debeant ad imparia judicari; Unde propterea, quemadmodum Epiſcopus non poteſt ſuſpendere omnes confeſſarios regulares unius vel reſpective omnium Monaſteriorum, ubi perſonalis demerentia non accedat, cum tunc reputetur actus animoſus, ex pluries declaratis per ſacram Congregationem; Ita e converſo non debet eſſe in libito ipſorum regularium recuſare iſtud munus, ob hanc ſuperbiam, quæ ſub pallio exemptionis, ac privilegiorum regi ſolet, potiſſime quia in ipſis domibus regularibus, ut plurimum, ubi non ſunt magnæ, ac primæ claſſis, cum formalitate ſtudiorum, parum ſervari videtur hujus decreti conciliarii diſpoſitio, quæ regulares percutit.

Quinimo, ubi etiam in propria domo regulari, ad hujus decreti formam, lectio, vel conferentia habeatur inter ipſos regulares, adhuc tamen ego in facti contingentia dicere conſuevi, ut illi, qui confeſſiones audire volunt, ad hujuſmodi congregationes, vel conferentias accedere debeant, ut ita melius inſtruantur de moribus loci ab iis, qui in eo verſati ſint, ipſeque Epiſcopus, vel alter, qui ejus nomine præſidet, certificetur, quas opiniones teneant, qualemve praxim adhibeant, quoniam, ut frequens praxis docet, atque egomet pluries expertus ſum, præſertim in materia uſuratia, ſeu negotiatoria, ac etiam in illa fraudis gabellarum, cum ſimilibus, pro locorum diverſis moribus, aliiſque facti circumſtantiis, diverſæ retinentur, ac practicantur opiniones; Unde propterea regulares, in quibus crebræ ſequuntur mutationes de loco ad locum, illas opiniones, quas practicarunt in una regione, retinere, & practicare ſolent in altera, in qua illæ reprobatæ ſunt, & conſequenter oportet, ut Epiſcopo innoteſcat.

Atque ut alias in facti contingentia ego advertebam, illi regulares, qui ex inſtituto vitam activam profitentur, & confeſſiones audire ſolent, ita ſe declarantes gerere munus operariorum in vinea Domini, per quemdam implicitum quaſi contractum ſe obligare videntur parere Epiſcopo tanquam ejuſdem vineæ Præfecto, ac majori cuſtodi; Potiſſime quia, (ut dictum eſt,) Epiſcopo etiam invito ipſi hanc operariorum partem, non data perſonali demerentia, exercere prætendunt, recurrendo ad ſacram Congregationem, quando id denegetur, *ſub tit. de juriſd. diſc. 32.*

Reſpectu vero clericorum ſæcularium altera intrat diſtinctio, inter eos, qui licet non habeant onus curæ animarum, adhuc tamen habent beneficia reſidentia, & ſervitoria præciſe, vel cauſative, puta Canonicatus, vel Portiones, ſeu Capellanias, &c. unde propterea pro Eccleſiæ conſuetudine ſoleant, non ſolum divina officia celebrare, ſed etiam ſacramenta, præſertim illud pœnitentiæ, pro devotione, & commoditate populi adminiſtrare, eo modo quo faciunt regulares, quoniam tunc, ex iiſdem rationibus ſupra ponderatis, imo fortius, non ſolum cogi poterunt illi qui ſoliti ſunt hoc onus exercere, ſed etiam alii, ut ita ſubrogari poſſint in dies in locum deficientium etiam inviti; quando Epiſcopus eos idoneos reputet, ſi operariorum penuria, & populi neceſſitas ita exigat, cum hujuſmodi laudabile exercitium non ſolum concernat conſervationem idoneitatis eorum, qui huic muneri præpoſiti ſunt, ſed etiam doctrinam, ac inſtructionem aliorum, qui in locum deficientium præponendi, ac ſubrogandi erunt.

Aut vero agitur de illis clericis, qui nullum

lum habeant beneficium reſidentiale, vel ſervitiorum; Et tunc ſi agitur de illis, qui
15 parochialis, ſeu matricis Eccleſiæ ſervitio, ac maſſæ adſcripti ſunt, ex prærogativa civilitatis, ſeu nationalitatis, adeo ut de facto quandam ſpeciem Capituli, ſeu Congregationis conſtituant per imaginem Eccleſiæ Collegiatæ, juxta frequentem Italiæ, ac etiam Hiſpaniæ conſuetudinem pluries inſinuatam; *tit. de Canon. & Capitulo diſc. 17. cum pluribus ſeqq.* Et tali caſu pariter idem dicendum videtur, cum eadem congruat ratio; Secus autem in illis clericis, qui nulli ſervitio Eccleſiæ formiter addicti, ex ſolo motivo pietatis, ac devotionis clericalem ſtatum aſſumunt, cum tunc nulla urgeat ratio,
16 ob quam ad id cogendi ſint, ideoque eis aſſiſtere videtur regula, quæ (licet raro) limitationem recipere apta eſt, quando neceſſitas ita quandoque cogat ob penuriam operatorum, ut quandoque in caſu epidemiæ, ſeu magnæ influentiæ morborum contingere ſolet.

Adinſtar eorum, quæ in jure habemus; ſuper facultate cogendi illos, qui medicinæ & chyrurgiæ profeſſionem aſſumunt, ac etiam artifices, quamvis certo ſervitio addicti non ſint, ſed in eorum libertate remaneant, quoniam eo ipſo, quod quis clericali militiæ ſe adſcribat, atque ſacros ordines illum præſertim præsbyteratus ſuſcipit, ita per quemdam quaſi contractum ad militandum ſpiritualiter, quando neceſſitas cogat, ſe obligaſſe videtur, eo modo quo habemus de voluntariis militibus, qui vulgo *venturieri* dicuntur, diſcreti a ſtipendiatis. *De juriſdict. d. diſc. 32. & de ben. diſc. 55.* iſta etenim differentia cadere videtur inter illos clericos, qui alicujus Eccleſiæ ſervitio formiter addicti ſint, & alios.

Super iſtius autem præbendæ theologalis proviſione quæſtiones cadere ſolent in illis Eccleſiis, in quibus proviſio ad Capitulum, vel aliquem inferiorem Prælatum generaliter pertineat, an ſcilicet aliquid peculiare in his præbendis dignoſcatur, ut ad Epiſcopum collatio, vel ſaltem approbatio pertinere debeat; verum in Italia
17 nullus, vel nimium rarus videtur caſus agendi de hujuſmodi quæſtionibus; vel quia pro frequentiori contingentia, in his qualificatis præbendis reſervatio, vel affectio Apoſtolica contingere ſolet, tam ratione menſium, quam ratione perſonæ, quia ſit prothonotarius vel familiaris alicujus Cardinalis, aut Subcollector Apoſtolicus; Tum etiam quia in hac provincia, ob Epiſcopatuum frequentiam ac exiguitatem, unde reſultat Eccleſiarum Cathedralium & Capitulorum paupertas, nimium rarus eſt caſus juris Capituli, vel alterius habendi participationem in collatione canonicatuum in Cathedrali, cum hujuſmodi quæſtiones frequentius audiantur in Hiſpania, ubi Capitulorum longe major eſt prærogativa; ibi vero ante Concilium Tridentinum per literas Apoſtolicas Sixti Quarti, & Leonis Decimi, ſuper proviſione præbendæ theologalis, quæ alicubi magiſtralis dici ſolet, ac alterius quæ ibi dicitur doctoralis, per Canoniſtas præſcripta fuit certa forma enunciata in ſede beneficiorum. *Tit. de benefic. diſc. 28. & 29.*

Plures item per ſolitos Collectores referuntur declarationes circa iſtam præbendam theologalem, tam circa lucrum, & reſpective amiſſionem diſtributionum pro tempore, quo in munere lectionis occupatus fuerit, quam etiam circa proviſiones ab Epiſcopo capiendas pro tempore, quo eadem præbenda vacat, ſive quod ejus poſſeſſor abſit, vel ſit impeditus, aut ſuum munus explere negligat, de quibus in caſus contingentia apud eoſdem Collectores facile videre eſt. Barboſ. *in Collectan. ad S. Concil.* 18

Bene verum quod, ut præmiſſum eſt, in Italia, ſuper cujus negotiis potiſſimum Sacrarum Congregationum diſputationes circumferri ſolent, nimium raro hujuſmodi quæſtiones audiuntur, eo quia cum ab hac provincia, Dei gratia extirpata ſit omnis hæreſis lues, (quibuſdam exceptis extremitatibus, prope montes) iſta lectio pæ- 19
ne inutilis, ac cæremonialis remanere videtur, magiſque proficuum eſt ſupra enunciatum exercitium congregationum, ſeu conferentiarum caſuum conſcientiæ, explicari ſolitum in quibuſdam horis, in quibus Divina officia vacant, puta poſt veſperas; unde propterea audiri non ſolent quæſtiones ſuper lucro, vel amiſſione diſtributionum.

Minuſque ſubeſſe videtur neceſſitas illius proviſionis, quæ ab eodem decreto conciliari præſcribitur pro tempore, quo dicta præbenda theologalis vacat, vel impedita eſt, aſſumendi ſcilicet, cum congruo ſtipendio ex eadem præbenda perſolvendo aliquem clericum ſæcularem, vel etiam regu-
rem ſacræ theologiæ profeſſorem qui hoc munus expleat, quoniam id non videtur opportunum, ſtante dicta introductione conferentiarum, quæ in locis, in quibus Catholica Religio omnino pacifica eſt, melior reputatur, dum totum clericorum & eccle-

ſia-

ſiaſticorum munus verſatur circa populorum mores, & animarum curam, ac ſacramentorum, aliorumque Divinorum congruam, ac diligentem adminiſtrationem; unde propterea miniſtrantium peritia requiritur ſolum in moralibus, in quibus tot modernorum labores materiam nimium facilitarunt, adeo ut cuilibet mediocriter callenti linguam latinam, facile ſit ſtudium, pro quo dictum exercitium conferentiarum nimium confert magis quam conferrent ingenioſæ, & academicæ lectiones, quas aliquis ſcholaſticus theologus ad proprii ingenii, ac propriæ eruditionis oſtentationem academico ſtylo faceret, ut in concionibus verbi Dei frequentior praxis docere videtur; illud tamen deteſtabile eſt, quod in pleriſque Eccleſiis, quibus præſunt Epiſcopi principaliter, ſoli redituum pinguiori collectioni, ac ſubditorum excoriationi, & mercaturæ incumbentes, negligitur utrumque.

De unione autem beneficiorum ad hujus
10 decreti præſcriptum facienda habetur infra, occaſione generaliter agendi de unione facienda præbendis canonicalibus Eccleſiarum Cathedralium, *Infra & tit. de benef. diſc.* 43. *cum pluribus ſeqq.* ut quantum fieri poteſt evitetur earumdem rerum reperitio, quæ tamen ut plurimum eſt inevitabilis.

Item quoad alteram valde commendabilem proviſionem in hoc primo Decreto contentam, ſuper deputatione Magiſtri ſcholæ
11 grammaticæ, poſtmodum ad plures annos ab eodem concilio magis opportunum, ac proficuum adhibitum fuit remedium erectionis ſeminarii, de quo infra *ſeſſ.* 23. *cap.* 18. ubi aliqua deſuper adnotantur; verum quia in Italia, præſertim ob inſinuatam rationem exiguitatis diœceſium, ac paupertatis Eccleſiarum, atque ob carentiam beneficiorum, iſtud remedium non eſt de facili practicabile, adeo ut praxis doceat, quod forte pro majori parte Cathedralium, præſertim Regni Neapolitani (in quo dicta nimia frequentia
12 conjuncta cum paupertate dignoſcitur magis, quam in aliis partibus ex alibi aſſignata ratione.) *Tit. de præeminent. diſc.* 6. *in fin.* Hinc proinde illi Epiſcopi, quibus Epiſcoporum, non autem, ut ſupra inſinuatur, alius titulus congruit, ſuper hoc invigilare ſolent, ac debent, ut ſcilicet magiſter grammaticæ, & alter muſicæ, ſeu cantus conducantur, cum reciproca neceſſitate, tanquam per quamdam imaginem ſeminarii, ut ſcilicet in aliqua honeſta domo ab eodem Epiſcopo, vel ejus Vicario deputanda, ſeu approbanda, utraque reſpective ſchola habeatur, ad quam omnes clerici in minoribus, ac reſpective in ſacris, juxta eorum indigentiam, vel aptitudinem, etiam ſub pœnis, & coercionibus accedere debeant, ſtatutis horis, vel diebus, & e converſo magiſter omnes accedentes docendi obligationem habeat; atque ubi alius non ſuppetat congruus modus ſolvendi magiſtrorum ſtipendium, cum praxis doceat, quod ſingulorum collecta menſtrua difficilem praxim habeat, aſſignari ſolent quædam emolumenta franchitiarum, quæ per ſæculares gabellarios clericis præſtantur. *In tit. Miſcell. diſc.* 2. *cum pluribus ſeqq.*

Ideoque per hanc Sacr. Congregationem Concilii ad id advertendum mihi videretur, quod, quando occaſione viſitationis Liminum, detecto ex relatione ſtatus Eccleſiæ, quod non adſit ſeminarium, unde propterea pro quodam conſueto formulario id Epiſcopis nimium inculcatur, ſed inutiliter, cum revera Eccleſiarum, & diœceſum vires non ſuppetant, idcirco comperto ex pluribus continuatis relationibus, quod hujuſmodi monitiones inutiles, ac cæremoniales remanent, ob impracticabilitatem poſterioris decreti contenti *in dict. cap.* 18. *ſeſſ.* 23. demandari deberet obſervantia iſtius quod facilius practicabile eſt, atque ubi Epiſcopi bene ſuum munus explere velint, iſtud remedium, forſan melius, magiſque proficuum, ſaltem in parvis locis videtur, ut ego expertus ſum.

In altero autem Decreto. *Seſſ.* 24. *de Reform. cap.* 8. agitur de Canonico pœnitentiario, ſuper cujus muneris exercitio nimium raræ audiuntur fori quæſtiones, atque ſuper eo multa referunt conſueti Collectores; Forenſes autem quæſtiones, eo modo quo ſupra de Canonico doctorali, vel theologali dictum eſt, cadunt ſuper modo conferendi iſtum canonicatum in illis Eccleſiis, in quibus collatio ſit ad ſimultaneam Epiſcopi, & Capituli tantum, vel Capituli tantum cum interventu Epiſcopi tanquam unius ex Capitularibus, an ſcilicet per iſtud Decretum hoc innovatum ſit, ut ad ſolum Ordinarium collatio pertineat; id autem nimium rarum eſt in Italia, atque in Hiſpania, ubi eſt frequens hic uſus, habentur ſpecialia indulta Apoſtolica, ſuper quorum comprehenſione cadunt quæſtiones, de quibus agitur in rerum beneficialium annotationibus. *Tit. de benef. diſc.* 28. *&* 29.

De ſpeciali autem ætate requiſita in iſto
24 Canonicatu pœnitentiario, alibi habetur occaſione agendi de ætate, quæ in beneficiis eſt neceſſaria. *Eodem tit. de benef. diſc.* 95. *ac etiam infra.*

DI-

DISCURSUS III.

Ad Seſſionem quintam de Ref. c. 2.

SUMMARIUM.

1 *Injungitur onus prædicationis Epiſcopis, & Parochis.*
2 *Quomodo iſtud onus impleatur.*
3 *De controverſiis, quæ deſuper oriri ſolent Communitatibus.*
4 *In Cathedrali ſemper jus deputandi concionatorem ſpectat ad Epiſcopum, neque dari poteſt conſuetudo contraria.*
5 *Atque ad eum ſpectat onus dandi alimenta, vel eleemoſynam.*
6 *In Eccleſiis inferioribus attenditur conſuetudo, & qualis.*
7 *De eadem conſuetudine, circa alimenta vel eleemoſynam.*
8 *In Cathedrali pro onere prædicto conſuetudo debet eſſe immemorabilis.*
9 *Quomodo iſtæ quæſtiones decidantur.*
10 *Regulares extra proprias Eccleſias non poſſunt prædicare ſine licentia Ordinarii.*
11 *Quando adverſus denegationem detur recurſus.*
12 *Quid ubi in Eccleſia propria, & quando etiam denegatur.*
13 *In caſu contraventionis an Epiſcopus puniat Regulares exemptos.*
14 *De eodem, & quando clarius Epiſcopi puniant.*
15 *Quomodo Prælati, & Regulares debeant invicem ſe gerere.*
16 *In Eccleſiis ſæcularibus habentibus Prælatum inferiorem, ad quem ſpectat benedicere Prædicatorem.*
17 *An Regulares occaſione recitandi roſarium, ſeu alias, concionem habere poſſint.*
18 *Qualis regula deſuper cadat.*

PRædicationis verbi Dei munus, tam Epiſcopis & Archiepiſcopis, aliiſque ordinariis Prælatis, quam etiam parochis, & plebanis, per ſe ipſos, vel per alios idoneos viros per hoc decretum, injungitur, aliquibus præſcriptis legibus, præſertim Regularibus exemptis, qui hodie, ex frequentiori uſu iſtud prædicationis munus exercere profitentur, quomodo in hoc ſe gerere debeant, ubi in ſuorum Ordinum Eccleſiis, vel in aliis, illud exercere volunt.

Rarus autem hodie in Epiſcopis, & Archiepiſcopis uſus eſt prædicationis per ſe ipſos, ſed illud explent in ſtatutis Adventus, & Quadrageſimæ temporibus per concionatores, qui ex peculiari ſtudio, ac profeſſione id agunt, quorum major, ac forte omnimoda pars eſt Regularium; idemque ſervatur in aliis Eccleſiis inferioribus, Civitatis ac diœceſis; ſolumque Parochi, vel Rectores pro locorum diverſis moribus, ſeu pro Epiſcoporum majori, vel minori vigilantia, ac ſolicitudine, feſtivis diebus inter miſſarum ſolemnia aliquas ſalutares monitiones populo, cum plano, ac familiari ſtylo facere ſolent; ac etiam aliqui probi, ac zelantes Epiſcopi, (quamvis rarius) id faciunt, cum in hoc locorum moribus deferri ſoleat; ſi autem parochus velit per ſeipſum concionari tempore Quadrageſimæ, vel Adventus in parochia, atque ad id ſit idoneus, neque alia juſta cauſa accedat prohibendi, non poteſt Epiſcopus alium concionatorem deputare, ut ſcio declaratum per Sac. Congregationem Concilii de menſe Septembris 1670.

Iſtud autem Decretum frequentes parere ſolet controverſias inter Epiſcopos vel reſpective inferiores Prælatos, vel Plebanos, ac rectores, & populos eorumque communitates, tam ſuper jure eligendi, ſeu nominandi concionatorem, quam etiam ſuper elemoſyna, ſeu alimentis ejuſdem, dum Communitates laicorum prætendere ſolent iſtam prærogativam, eligendi ſeu nominandi concionatorem, ab Epiſcopo tamen approbandum.

In hoc autem, quamvis opinionum varietas non deſit, ea tamen ex pluribus hujus Sacræ Congregationis, ac alterius Epiſcoporum determinationibus, regula ſeu theorica generalis ſtatui poſſe videtur, ut in ipſa Eccleſia Cathedrali, in qua præcipuum, ac proprium eſt Epiſcopi munus prædicare, numquam detur conſuetudo, vel præſcriptio ad favorem Communitatum laicalium, vel Dominorum temporalium, eligendi, ſeu nominandi concionatorem, quamvis per antiquiſſimum ac immemorabile tempus ita ſervari conſueverit, cum iſtud jus ſit impræſcriptibile, omniſque conſuetudo a Concilio ſublata ſit: *De hoc agitur in titul. Miſcellan. Eccleſ. diſc. 27.*

Bene verum quod, ſi eadem Communitas, vel alter alimenta ſuppeditare, ſeu eleemoſynam ſolvere conſuevit concionatori Cathedralis, correſpective ad electionem, ſeu nominationem ab eo fieri ſolitam, tunc ſi Epiſcopus id amplius pati nolit,

nolit, ipſeque eligere pro ejus libitu velit Concionatorem, non poterit compellere Communitatem ad alimenta vel eleemoſynam, ex fundamento retroactæ obſervantiæ, cum iſta dividi non valeat, ideoque ſervanda eſt cum ſua qualitate; quinimo ſi Epiſcopus pati velit, ut electio fiat per Communitatem, iſta vero non curet, quia eleemoſynam ſolvere nolit, non poterit Epiſcopus eam cogere non obſtante conſuetudine, dum in Cathedrali Concilium hinc inde eam ſimpliciter abolevit. *Eodem diſc. 27. ſupra allegato.*

6 In aliis autem Eccleſiis inferioribus, ſi antiquiſſima immemorabilis conſuetudo adſit ſuper hoc jure eligendi, ſeu nominandi per Communitatem, ſuppeditantem eleemoſynam, vel alimenta, ea ſervanda eſt, cum non intret dicta ratio, quæ viget in Cathedrali; & quatenus talis conſuetudo non bene juſtificetur, tunc poterit quidem Epiſcopus, vel Eccleſiæ Prælatus eam impugnare, atque concionatorem pro ejus libito deputare, cum onere tamen ſibi injuncto, ſuppeditandi alimenta, vel eleemoſynam, ad quam Communitas cogi non poterit, ſi ita correſpective ad electionem id geſtum ſit, ex dicta ratione, quod obſervantia dividi non poteſt, ſed cum ſua cauſa vel qualitate attendi debet.

Si vero conſuetudo immemorabilis, vel etiam quadragenaria adſit, ut concionatori per Epiſcopum, vel per alterum Prælatum eligi, vel deputari ſolito, in his Eccleſiis inferioribus, Communitas, abſque dicta eligendi, ſeu nominandi prærogativa, eleemoſynam, vel alimenta ſuppeditare conſueverit, tunc eadem conſuetudo ſervanda eſt, atque Epiſcopus cum legitimis remediis pro locorum moribus, vel ſtylis Communitatem, vel populum cogere poterit. *Ibidem.*

8 In Cathedrali autem onus alimentorum, vel eleemoſynæ abſque jure eligendi exigit immemorabilem. *Ibidem.*

9 Hinc proinde, facti potius, quam juris iſtæ quæſtiones remanent ſuper hujuſmodi ſcilicet conſuetudinis juſtificatione, atque ſuper interdictis poſſeſſoriis, quæ deſuper in forma judiciaria per Epiſcopos, ſeu Rectores, vel reſpective Communitates intentari ſolent. *Ibidem.*

Inter Epiſcopos quoque, alioſque Prælatos, & Regulares exemptos, in hac materia facultatis concionandi, quæſtiones cadunt, an ſcilicet, & quando Regulares eam exercere valeant ſine Ordinarii loci licentia, & poſita iſtius neceſſitate, an & quando poſſit denegari.

In hoc autem regula, ſeu diſtinctio generalis eſt, quod, aut agitur de concionibus faciendis per Regulares in aliis Eccleſiis, quam in illis ſuorum Ordinum, & tunc licentia neceſſaria eſt, neque ſufficit ejus petitio, niſi accedat etiam conceſſio; & conſequenter denegatio ſperni non poteſt; ſolumque ubi ea fiat, non alicui perſonæ particulari, cum qua concurrere valeat ratio perſonalis demerentiæ, vel ſiniſtræ opinionis, ſed fiat omnibus religioſis alicujus Religionis ob indignationem, quam forte Epiſcopus habeat cum ea Religione, ratione alicujus litis, vel ex alia cauſa, (ut quandoque ego practicavi,) & tunc recurſus haberi poteſt ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, vel etiam ad iſtam Concilii, a quarum una, vel altera, emanare ſolent eadem præcepta, quæ emanant in caſu denegatæ licentiæ audiendi confeſſiones in genere, cum tunc dicta denegatio animoſa ſit, quoties ex parte Epiſcopi aliqua non aſſignetur congrua cauſa, quæ pro facti qualitate hanc præſumptionem animoſitatis tollat. *Occaſione confeſſionum agitur ſub tit. de juriſdict. diſc. 32. & alibi pluries inſinuatur.*

Ubi vero agitur de concionibus habendis in propriis Eccleſiis, tunc ſufficit, ut ſe præſentent loci Ordinario, eique oſtendant proprii ſuperioris regularis approbationem, ac facultatem iſtud munus exercendi, atque benedictionem petant, quamvis non obtineant, cum iſte actus obedientiæ, ſeu reverentiæ ſufficiat, neque Regulariter Ordinarius id denegare, vel impedire poſſit, niſi in tribus caſibus, primo nempe ipſo Epiſcopo prædicante, id eſt, de tempore, quo ab ipſo Epiſcopo, ſive ab alio per eum deputato, concio habetur in Eccleſia Cathedrali, quoties contraria conſuetudo non adſit, quod hoc eodem tempore in diverſis Eccleſiis conciones habeantur, ut in magnis, vel nimium populatis Civitatibus, & Oppidis praxis docet.

Secundo, niſi aliqua peculiaris juſta cauſa accedat, vel ratione demerentiæ perſonalis ipſius concionatoris, vel ex alia contingentia, ac circumſtantia, ob quam illa concio inconvenientia parere poſſit, unde potius tendat ad deſtructionem, quam ad ædificationem, ut quandoque praxis docet, præſertim in temporibus actualis, vel imminentis, aut ſuſpicati belli Divini vel humani, ſive revolutionum popularium, aut alicujus imminentis popularis functionis, cum alicujus indiſcreti concionatoris verba com-

commotionem in populo facere poſſint, cum ſimilibus.

Et tertio, ubi ea concio fieret ob aliquam æmulationem, ut ſcilicet ita divertatur populus ab aliqua devotione, vel ſolemnitate, aliave eccleſiaſtica functione, quæ in alia Eccleſia regulari, vel ſæculari fieret, ut quandoque pariter expertus ſum. *De iſta æmulatione ſpirituali in functionibus eccleſiaſticis agitur ſub tit. de præeminent. diſc.* 10. *& in cit. Miſc. diſc.* 32.

In caſu autem contraventionis, alia diſputatur quæſtio inter ſcribentes, an contraveniens, exemptione non obſtante, ab
13 Ordinario puniri valeat, vel potius punitio pertineat ad proprios ſuperiores regulares; atque ante Conſtitutionem Gregorii decimiquinti, magis communiter recepta erat hæc poſterior opinio, ut ad proprium ſuperiorem Regularem id pertineret, neque exinde exemptionis privilegia ceſſarent, ut generaliter per DD. (quorum major pars eſt Moralium propriam cauſam agentium) firmatur in omnibus aliis contraventionibus, præſertim circa illam acceſſus ad monaſteria Monialium; per dictam vero conſtitutionem iſta quæſtio ſublata fuit, ex congrua ratione, quod ubi aliquid ſuperiori committitur, commiſſa vel conceſſa cenſentur omnia ea, ſine quibus id, quod commiſſum eſt, effectum ſortiri non poteſt. *Sub tit. de juriſdict. diſc.* 18. *& 26. & hoc libro in Miſcellan. diſc.* 16. *& in aliis.*

Potiſſime vero, ubi in hoc propoſito concionum contraventio ſeu inobedientia non ſit illius religioſi concionantis in particulari ex propria temeritate, unde propterea congrua punitio a proprio ſuperiore Regulari
14 ſperanda ſit, ſed fiat ex ſuperioris mandato vel conſenſu, quia prætendatur quod dictus actus obedientialis, vel reverentialis non requiratur, unde propterea eſſet remittere cauſam potius ad partem intereſſatam, quam ad Judicem, cum ſæpius dentur aliqui Regulares prælati, qui ex nimio indiſcreto zelo conſervandi, vel ampliandi propria privilegia exemptiva, formales, & ſcandaloſas inobedientias, ac rebelliones adverſus Ordinarios attentare ſolent; quemadmodum enim Ordinarii male agunt, atque correctione digni ſunt, quando indebite regu-
15 larium privilegia violare ſatagunt; ita e converſo correctione digni ſunt regulares, quando illis abutuntur.

In Eccleſiis autem, vel locis exemptis, atque habentibus proprium inferiorem Prælatum, etiam cum aliqua juriſdictione acti-
16 va ordinaria in clerum & populum; quoties non agatur de vero, & materiali territorio ſeparato cum vera qualitate nullius, adeo ut locus intra diœceſim, iſta facultas concedendi concionatori licentiam vel benedictionem reſpective, non pertineat ad Prælatum inferiorem, ſed ad Ordinarium, cum iſte ſit unus ex caſibus juriſdictionis delegatæ Ordinariis locorum in locis exemptis proprium inferiorem prælatum habentibus, ut alibi quoque advertitur. *Diſc.* 3. *de juriſdict. & in aliis ibidem.*

Quandoque Regulares ad hujuſmodi actum obedientialem, vel reverentialem evitandum, ſub prætextu alicujus ſimplicis devotionis, puta recitationis Roſarii, vel aliarum orationum, ille Religioſus, qui orationi præeſt, aſſumpta occaſione alicujus inſinuationis faciendæ populo, quomodo illam devotionem, vel functionem bene exercere debeat, plura interſecare ſtudet, adeo ut ita 17
formalem faciat concionem, ideoque merito per Ordinarium id prohibetur, ut quandoque practicavi; ideoque certa & generalis regula deſuper dari non poteſt, cum totum pendeat a ſingulorum caſuum qualitate, & circum- 18
ſtantiis pro diverſis locorum moribus; atque regula generalis ea eſt, quæ conſiſtit in axiomate *nequid nimis*, quod ſcilicet Ordinarii infenſi non ſint Regularibus, neque eorum privilegia, & exemptiones violare ſatagant; e converſo autem Regulares eorum privilegiis, ac exemptionibus non abutantur, ideoque ſemper vitium eſt in extremis.

DISCURSUS IV.

Ad Seſſionem ſextam de Reform. cap. 1. & 2. & Seſſ. 23. de Reform. cap. 1. & Seſſ. 24. de Reform. cap. 12.

SVMMARIVM.

1 *De proviſionibus ſuper reſidentia Epiſcoporum & aliorum.*
2 *De aliis proviſionibus poſterioribus ſuper eadem reſidentia.*
3 *An Epiſcopus præciſe reſidere teneatur in Eccleſia Cathedrali, vel ſufficiat reſidentia in qualibet parte diœceſis.*
4 *Tenentur ſubditi accedere ad locum reſidentiæ Epiſcopi, & Tribunalis.*
5 *Epiſcopus poteſt reſidere, & habere Tribunal in qualibet parte diœceſis.*
6 *Quando teneatur Epiſcopus deputare*

Vicarium particularem in parte diœceſis.

7 *Quid agendum, ubi ſint duæ diœceſes unitæ.*

8 *Epiſcopus an teneatur habere Vicarium generalem, & quando.*

9 *Quando reſidentia diſpenſetur.*

10 *De amiſſione alternativæ, vel facultatis teſtandi ob non reſidentiam.*

11 *De reſidentia parochorum quando intret.*

12 *In aliis beneficiis quando intret onus reſidentiæ.*

13 *An & quando ſervitium cauſet reſidentiæ onus, & de reſidentia præciſa, vel cauſativa.*

14 *Qui clerici poſſunt cogi ad reſidendum.*

15 *De modo procedendi contra non reſidentes.*

16 *De juſtis cauſis excuſantibus a reſidentia.*

DE reſidentia Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum, ac etiam Patochorum, & Canonicorum, aliorumque obtinentium beneficia reſidentialia, in his decretis agitur.

Cum etenim, circa initia Concilii, in hac ſeſſione ſexta, aliquæ proviſiones prodierint; in ejuſdem vero Concilii progreſſu, plures deſuper exortæ fuerint difficultates, atque conſideratæ fraudes, quæ circa reſidentiam fieri ſolent; hinc proinde, ad plures annos, alia pinguior, magiſque declarata prodiit proviſio. *In ſeſſ. 23. & 24. ut ſupra.*

Diſtinguendo autem reſidentiam Epiſcoporum ab illa aliorum beneficiatorum & rectorum, aliorumque inferiorum prælatorum; quamvis pro opinionum diverſitate, variæ deſuper prodierint difficultates, ſeu exortæ, ac adinventæ fuerint cautelæ, ad reſidentiæ onus effugiendum; attamen ſuperventæ Apoſtolicæ Conſtitutiones, illa præſertim Urbani Octavi, clarius, magiſque enixe iſtud onus reſidentiæ inculcarunt ſub longe gravioribus pœnis, quæ adauctæ fuerunt illis, quæ adjectæ fuerunt in his Decretis, atque ita omnem dirimerunt quæſtionem; ideoque pro iſtorum Decretorum, dictarumque Conſtitutionum obſervantia ſingulis ſtatutis temporibus, in Curia per Cardinalem Vicarium, ex oraculo etiam Papæ, fieri ſolent edicta, pro acceſſu ad reſidentiam, atque illis Epiſcopis, qui in curia ſint occaſione acceſſus ad Limina, iſta ſacra Congregatio Concilii præcipere ſolet regreſſum ad eorum reſidentiam, & conſequenter tari ſunt caſus, in quibus de his, ad vi-

ros forenſes agere pertineat, quodque cum formali diſputatione contentioſa, de hujus reſidentiæ obſervantia agatur, cum in forma extrajudiciali, ac ſummaria procedi ſoleat; unde quandoque in praxi, vidi Epiſcopos, in aliquo Monaſterio detruſos per tempus notabile, ex iſta cauſa non reſidendi.

In foro autem, in hoc propoſito reſidentiæ Epiſcoporum, in aliqua ex ſacris Congregationibus Epiſcoporum, vel in iſta Concilii, in forma contentioſa diſputari ſoler, inter Capitula Cathedralium, ſeu Communitates & Epiſcopos reſidere negligentes in Civitate, apud Eccleſiam Cathedralem, quia reſidere velint in aliis locis diœceſis.

In hoc autem regula generalis (quando ex antiqua conſuetudine, vel ex aliqua juſta cauſa, ejus limitatio non reſultet,) aſſiſtit Capitulo ſeu Civitati, ut ſcilicet Epiſcopus, pro majori parte anni, reſidere teneatur in Cathedrali, ibique Tribunal erectum habere; cum etenim Sedes Apoſtolica in erectione illius Cathedralis, illum locum opportunum cenſuerit pro reſidentia Epiſcopi, & ad quem alii diœceſani accedere debeant, hinc proinde repoſitum eſſe non debet in Epiſcopi arbitrio locum immutare; niſi (ut dictum eſt) aliqua juſta cauſa accedat, puta inſalubritatis aeris, vel depopulationis in toto, ſive in notabili parte, adeo, ut reſidentia epiſcopalis & Tribunalis, cum debita majeſtate, vel ſecuritate ibi ſequi non valeat, vel ex alia ſimili cauſa pro ſingulorum caſuum circumſtantiis.

Adhuc tamen in caſibus, in quibus hujus regulæ limitatio admittenda veniat, id practicabile eſt in aliis anni temporibus, non autem in illis, in quibus per ſecundum decretum *ſeſſ. 23. cap. 1.* ſpecialiter diſponitur, ut reſideri debeat in Cathedralis; ut ſunt tempore a Dominica prima Adventus, uſque ad Epiphaniam; a die Cinerum ad octavam Paſchæ; ac etiam in ſolemnitatibus Penteceſtes, Corporis Chriſti, & Sancti Titularis ipſius Cathedralis, aliave ſimili magna loci ſolemnitate, in qua, pro ejus moribus, ſcandaloſum eſſet, quod Epiſcopus non eſſet præſens, quodque a legitimo impedimento non detentus, non interveniret. *Sub tit. de juriſdict. diſc. 24.*

Id autem juſtam præbebit anſam ſubditis recurrendi ad ſacram Congregationem, ut Epiſcopum ad hujuſmodi reſidentiam cogat; ac etiam ex antiquorum Canonum

di-

diſpoſitione habemus, ut præſertim conſecratio olei ſancti in die Cœnæ Domini, in Cathedrali præciſe fieri debeat, *in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 26.* Non tamen is eiſdem ſubditis tribuere poteſt licentiam, non parendi Epiſcopo, qui in alia diœceſis parte reſideat, ac Tribunal erectum teneat, cum ad ſubditos non pertineat judicare, an ſuperior juſtum habeat impedimentum nec ne, ſive ex iſto prætextu ei obedientiam denegare. *Eod. tit. de juriſd. diſc. 22. cum duobus ſequentibus.*

Regula etenim aſſiſtit Epiſcopo, ut in quacumque diœceſis parte reſidendo, ſuæ reſidendi obligationi ſatisfacere dicatur, ibique Tribunal erectum habere poſſit cum Vicario generali, qui unicus pro tota diœceſi eſt ille, qui apud Epiſcopum aſſiſtit; alii etenim, qui pro aliis diœceſis partibus, ac etiam in ipſamet Civitate deputantur, foranei vel ſpeciales delegati dicuntur, quamvis Generalis titulus, ſeu nuncupatio cum aliqua etiam delegatione univerſitatis cauſarum ei tribuatur, quoniam erit quidem vicarius foraneus, ſed cum aliqua majori prærogativa & juriſdictione, quam regulariter hujuſmodi vicariis competat.

Atque id quandoque faciendum eſt; vel quia ita exigat antiqua conſuetudo, vel diœceſis amplitudo, atque itineris aſperitas, unde reſultet magna ſubditorum incommoditas pro eorum cauſis civilibus, vel criminalibus accedendi ad locum Tribunalis & reſidentiæ; atque cum hoc temperamento in his caſibus procedendum eſt, non autem ut de jure ſubſiſtat aliquorum diœceſanorum prætenſio, quod non poſſint extra proprios lares trahi, quodque ibi a proprio, ac particulari vicario eorum cauſæ debeant cognoſci, ſive ab ipſo Epiſcopo ibi præſente, & non alias, cum id nullatenus ſubſiſtat. *Dict. diſc. 22. & 24. de juriſdict.*

Si vero fuerint plures diœceſes æque principaliter unitæ, tunc in quacumque unius earum parte reſidendo, ſuæ obligationi ſatisfacit, ibique Tribunal erectum, pro utraque recte habet, cum unico Vicario Generali, abſque aliqua neceſſitate retinendi duo Tribunalia diſtincte, duoſque Generales Vicarios habendi; id etenim ſolum Sede vacante ex peculiari ratione practicandum eſt. *Ibidem, & de duobus vicariis ſede vacante ſub tit. de præeminent. diſc. 7. & de Canon. & Cap. diſc. 26.*

Quinimo poteſt nullum Vicarium habere, cum ad id non teneatur, atque poſſit cauſas per ſe ipſum judicare. *Dict. diſc. 22. & 24. de juriſd.* Bene verum, quod ſi retineri conſuetum ſit, (juxta generalem conſuetudinem,) unde propterea, pro diœceſis qualitate, nimium incommodum ſubditis reddatur, illum non adeſſe, tunc Sacra Congregatio Epiſcoporum illius retentionem demandare ſolet; imo regulariter, juxta ejuſdem decreta generalia præcipere, ut ille eſſe debeat utriuſque juris, vel ſaltem Canonum Doctor, ac non diœceſanus, prohibendo retentionem diœceſani; id autem demandatur, quando deſuper recurſus habeantur; & nihilominus, etiam in caſu recurſuum, quandoque pro facti qualitate, ubi præſertim exiguitas diœceſis, vel paupertas Eccleſiæ ita ſuadeat, deſuper diſpenſari ſolet, non tamen generaliter, ac indefinite, ſed ad certum tempus, puta 6. menſium, ut ita interim ſe providere poſſit, hujuſmodi dilationem pluries renovando, prout facti qualitas exigere videtur, ideoqae certa, & determinata regula generalis cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, cum totum pendeat ex ſingulorum caſuum individuis circumſtantiis.

Quando autem reſidentiæ diſpenſandum ſeu indulgendum ſit, pariter certa regula non cadit, cum ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis, juſtam cauſam ſuadentibus id pendeat; de poteſtate autem Papæ, vel S. Congregationis id agendi, quando neceſſaria, vel juſta cauſa non accedat, ſive qualis iſta eſſe debeat, ad privatum ſcriptorem agere non pertinet.

Super iſta Epiſcoporum reſidentia, quæſtiones etiam judiciales in foro audiri ſolent; vel ſuper aliquibus privilegiis, quæ eis, ſub explicita, vel de jure ſubintelligenda reſidentiæ conditione concedi ſolent, ut præſertim eſt facultas teſtandi, quando aliter in ejus formula non diſponitur; vel & frequentius circa alternativam, quæ per Papam Epiſcopis concedi ſolet in collatione beneficiorum, ita obtinendo menſes, quatenus reſideant, non reſidendo autem non deſunt volentes, ut omnes quatuor ordinarios amittat; verius tamen, magiſque receptum eſt, ut ſolum amittat duos ex eis, ideoque duo tantum fixi, Junii, & Decembris, ei remaneant, abſque eo quod, quantumvis juſta cauſa, etiam pro Eccleſiæ univerſalis ſervitio, ſuffragetur, ut latius magiſque diſtincte ſuper hac alternativæ materia habetur in propria beneficiorum ſede. *Sub tit. de benef. diſc. 93.*

Quo vero ad obligationem reſidentiæ parochorum, aliorumque beneficiatorum; quoad parochos, nulla cadit dubitandi ratio, quoties principaliter, atque in titulum de Eccleſia cum utraque actuali, &
11 habituali cura proviſi ſint; quæſtione ſolum cadente, circa materialem habitationem, an ea prope Eccleſiam ſive intra ipſius parochiæ limites, in loco commodo, omnibuſque opportuno eſſe debeat, imo in domo prope Eccleſiam pro habitatione parochi deſtinata, ut pluries Sacra Congregatio declaravit, taliſque eſt regula generalis, quæ tamen pro facti qualitate limitationem recipere apta eſt, ex Epiſcopi arbitrio, quod a juſta cauſa regulandum eſt; ſecus vero ubi de illa cura habituali tantum agatur, quæ reſultet ab unione acceſſorie facta alicui dignitati, vel beneficio, cum deputatione vicarii perpetui, vel temporalis pro exercitio curæ, quoniam tunc, circa iſtud onus, ac modum reſidendi vicario congruunt ea, quæ de parocho diſpoſita ſunt; poſſeſſori autem dignitatis, vel beneficii, cui unio facta ſit, ea reſidendi neceſſitas incumbat, quæ inſit ipſi dignitati, vel beneficio principali.

12 Reſpectu autem aliorum beneficiorum quæſtio potiſſima eſt ſuper reſidentiali qualitate in genere, an ſcilicet, & quæ ſint reſidentialia; atque ubi agitur de canonicatibus, & dignitatibus in Cathedrali, vel in Collegiata, regula eſt generalis affirmativa, ſuper qualitate reſidentiali, niſi lex fundationis legitime ſtatuta aliter ſuadeat ex regula ſæpius inſinuata in materia juriſpatronatus, ut in limine fundationis de conſenſu Ordinarii adjici valeant a fundatore conditiones juri contrariæ; & quamvis in aliquibus Eccleſiis ex conſuetudine hæc reſidendi obligatio ceſſaret; attamen Sac. Congregatio cenſuit hujuſmodi conſuetudines eſſe ſublatas. *A Sac. Conc. ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.*

In aliis autem regula generalis eſt in oppoſitum negativa, ut beneficia de conſuetudine generaliter præſumantur potius ſimplicia, & non reſidentialia, niſi lex fundationis, vel conſuetudo, aut ſervitii qualitas aliter exigat, ut præſertim ſunt portiones, vel beneficiatus, ſeu hebdomadariæ Eccleſiarum Cathedralium, & aliquarum qualificatarum Collegiatarum.

Non omne tamen onus ſervitii, quamvis
13 perſonalis, quod beneficio injunctum ſit, cauſat reſidentialem qualitatem, veram ac præciſam, ex qua plures effectus reſultant, ille præſertim incompatibilitatis cum alio beneficio reſidentiali, quoniam quandoque ſervitium cauſat ſolum reſidentiam cauſativam, ut ſcilicet illius non præſtatio, alicujus pœnæ incurſum, vel emolumenti amiſſionem producat, non autem, ut beneficium vere, ac præciſe reſidentiale efficiat, adeo ut ob non reſidentiam, pœnarum incurſus intret, illa præſertim privationis, vel amiſſionis ipſius beneficii. *Sub tit. de benef. diſc. 57. & ſeqq.*

Atque hinc præſertim pendet inſpectio, 14
ſuper qua recurſus ſubditorum adverſus Epiſcopos, alioſque Prælatos, ad unam, vel alteram Congregationem Epiſcoporum vel Concilii haberi ſolent, ſuper coactione, ſ. reſidendi, ac inſerviendi alicui Eccleſiæ, ſeu interveniendi in aliquibus functionibus, cum denegatione literarum dimiſſorialium, ac teſtimonialium, quæ concedi ſolent iis, qui peregrinari, ſeu ad alia loca accedere velint, quoniam ubi non habeant beneficia præciſe reſidentialia, id eis denegari non poteſt, nec debet, ut pluries S. Congregatio declaravit *Præſertim de menſe Septemb. 1572. in una Nullius Altamuræ.*

Poſita vero reſidendi obligatione præciſa, & vera, non autem cauſativa, ut ſupra, adeo ut contra non reſidentes ad pœnas procedi valeat, quæ a ſacris Canonibus, 15
aliiſque Apoſtolicis Conſtitutionibus, vel ab his conciliaribus decretis ſtatutæ ſunt, frequentes cadunt quæſtiones, an bene vel male proceſſum ſit.

Tres autem reputantur viæ, ſeu formæ diſtinctæ, quas Ordinarius deſuper tenere poteſt; unam ſcilicet ſacrorum Canonum, & duas iſtorum Decretorum conciliarium, in quorum primo contento *Seſſ. 23. cap. 1.* agitur ſolum de beneficiis curatis, juxta veriorem ſenſum, quem litera probat, atque hæc Sacra Congregatio cenſuit; in poſteriori autem *Seſſ. 24. cap. 12.* agitur de dignitatibus, & canonicatibus, aliiſque reſidentialibus beneficiis non curatis, ideoque unum decretum cum altero non eſt connectendum, ut quandoque, ſed male, fieri ſolet.

Attenta prima via, ſeu forma Juris communis, & ſacrorum Canonum, neceſſaria eſt contumacia vera, quæ regulariter non contrahitur, niſi per citationem perſonalem legitime exequutam, per quam inducatur ſcientia vera, & certa, quæ ad veram contumaciam neceſſaria eſt; niſi doloſe latitet, aut alias affectate, vel culpoſe impedimentum præſtet, ne citatio contra eum exequatur, adeo ut exinde ad

ſcien-

ſcientiam inferatur, atque pro citato habendus veniat.

Per ſecundam autem viam, ſeu formam in beneficiis curatis inductam, in eo ſacrorum Canonum diſpoſitio innovata eſt, ut etiam citatio per edictum ſufficiat in ipſa Eccleſia parochiali, aliiſque publicis, & conſuetis locis, dummodo ea ſerventur, quæ generaliter in hac ſpecie citationis per edictum ſervanda ſunt.

Niſi Ordinario bene innoteſcat locus, in quo beneficiatus moretur, cum tunc ceſſet concilialis decreti ratio, ideoque ſubintret juris communis diſpoſitio, ut citatio perſonalis adhibenda ſit.

Ubi vero de tertia ſpecie agatur, ſervari debet forma ibi præſcripta; ut ſcilicet in primo anno ad privationem medietatis fructuum procedatur; in ſecundo autem ad privationem omnium, deindeque contumacia creſcente, ad cenſuras, ac etiam ad beneficii privationem, atque alias male proceditur, utpote contra hanc formam.

Ea tamen cumulativa eſt cum prima, quæ a ſacris Canonibus inducta eſt, ideoque non impedit, quin prima teneri valeat, ob quam perſonalis citationis, veræque contumaciæ requiſitum deſideratur ab his conciliaribus decretis diſpenſatum, cum ſola contumacia ficta.

Potiſſime autem primum juris communis remedium adhibere oportet, quando iſtud ultimum conciliare practicabile non ſit, ut in iis Cathedralibus, & Collegiatis contingit, in quibus nullæ adſint diſtinctæ præbendæ, nulli que fructus certi, quia nempe omnes fructus, omniaque emolumenta ad diſtributiones quotidianas, ac participationem pro ratione ſervitii, & per punctos redacta ſint; cum tunc, etiam reſidentes, ſed non intereſſentes, ac non inſervientes eas amittant, ideoque deficit ſubjectum hujus praxis, atque ad remedium ſacrorum Canonum convolare oportet. *Sub tit. de benef. diſc. 77. & in ſupplemento in Veſtana Canonicatus.*

16 De juſtis autem cauſis a reſidentia excuſantibus, & quando illæ ſuffragentur ſolum ad effectum fructuum, non autem diſtributionum, vel reſpective etiam pro iſtis aſſequendis, ſive qualis ſit ſtylus Sacræ Congregationis Concilii deſuper diſpenſandi, habetur infra. *Ad ſeſſion. 24. de reformat. cap. 12.*

DISCURSUS V.

Ad Seſſionem ſextam de Reformat. cap. 4. Seſſionem ſeptimam cap. 8. Seſſionem 13. cap. 1. Seſſionem 21. cap. 8. Seſſionem 22. cap. 8. & 9. & Seſſionem 24. cap. 3. & 9.

SUMMARIUM.

1 *De viſitatione demandata per plura decreta.*
2 *Ordinarius habet regulam in jure viſitandi.*
3 *In generali exemptione non venit jus viſitandi.*
4 *Quid innovet Concilium Tridentinum circa viſitationem.*
5 *An & quando a geſtis in viſitatione detur appellatio.*
6 *Quomodo intelligatur, ut ſingulis annis fieri debeat viſitatio.*
7 *Prohibetur procuratio, & quid permiſſum ſit.*
8 *De proviſionibus Sac. Congregationis ſuper abuſibus.*
9 *De exemptis a viſitatione, & titulis exemptionis.*
10 *De jure viſitandi Monaſteria Monialium exemptione non obſtante.*
11 *Quando viſitentur Monaſteria, & domus Regularium, & n. 19.*
12 *De viſitatione Sacramentorum, & aliorum concernentium curam.*
13 *Viſitantur Eccleſiæ Regularium, ex lege conceſſionis.*
14 *De Capitulis exemptis.*
15 *In quibus competat Epiſcopo juriſdictio, & jus viſitandi in locis ſub Prælato inferiori.*
16 *De Capellis Regiis.*
17 *De Hoſpitalibus, aliiſque piis locis remiſſive.*
18 *De Conſervatoriis, & domibus mulierum ſæcularium.*
19 *De ſubjectione, & viſitatione Regularium, de qua num. 11.*
20 *Canonici Cathedralis aſſociantes Epiſcopum in viſitatione, quam præeminentiam habeant, vel exemptionem.*
21 *Ordinarii appellatione in jure viſitandi, qui veniant.*
22 *De jure Epiſcopi viciniorís in locis Nullius.*
23 *Capitulum ſede vacante habet jus viſitandi.*

24 *Dari possunt plures visitatores.*

25 *An superiores Regulares se ingerant cum ipsis Regularibus in iis, quæ concernunt curam animarum, & administrationem sacramentorum.*

IN istis decretis agitur de visitatione, tam Ecclesiarum, quam personarum, quæ Episcopis, aliisque locorum Ordinariis injungitur, diverso tamen jure; cum non exemptis scilicet jure ordinario, & cum exemptis jure delegato, ipsiusque Apostolicæ sedis nomine; hinc proinde ad clariorem hujus materiæ cognitionem, ne unus casus cum altero confundatur, plures inspectiones distinguendæ sunt: primo nempe super generica visitatione diœcesis respectu Ecclesiarum, & personarum nullum habentium exemptionis privilegium, vel aliam qualitatem, ob quam negetur hæc subjectio; secundo circa visitationem Ecclesiarum, & locorum, ac operum ecclesiasticorum, vel respective piorum, quamvis personæ singulares visitationi non subjaceant, quia sint sæculares, vel alia ratio non subjectionis accedat; & tertio circa personas exemptas.

Quatenus pertinet ad primum, Episcopo vel alteri Ordinario loci assistit regula generalis affirmativa, ut visitandi potestatem habeat, atque visitationis occasione, corrigendi omnes clericos, omnesque Ecclesias, capellas, oratoria, piave, aut ecclesiastica loca suæ diœcesis adeo ut non docto de particulari limitatione, ejus intentio fundata sit in juris regula seu assistentia. *Tit. de jurisdict. disc.* 1. *& pluribus seqq. & disc.* 40. *& sequent. & sæpius.*

Adeoque jus visitandi Ordinario competit, ut in privilegio exemptionis a jurisdictione illud non veniat, absque speciali mentione, sive cum adeo ampla, & effrænata generalitate, ut ista specialis mentio implicite adesse dicatur. *Ibidem.*

Cum autem istud jus esset in facultate, aliaque necessitas per sacros Canones injuncta non sit, nisi ea, quæ ex eorundem mente pastorali muneri inest, atque connaturalis est, unde propterea negligi solebat; idcirco per istud novissimum jus Conciliare injuncta est necessitas id agendi personaliter, si commode fieri potest, sin minus per Vicarium generalem, vel alium ad id deputatum, singulo quoque anno, vel saltem biennio, universam diœcesim peragrando, aliqua majori facultate concessa super modo procedendi, quam prius competeret, præsertim ut manus ligari non adeo facile possint per appellationem ad Metropolitanum.

Hinc proinde, apud Episcopos, aliosque Prælatos, eorumque officiales, opinio circumfertur, ut multa eis liceant in visitatione, absque Metropolitani, vel alterius superioris timore, quodque eorum provisiones non subjaceant illi suspensioni, quam appellatio de jure inducit in casibus, in quibus iste effectus suspensivus non sit sublatus.

Verum erronea opinatio est, ita generaliter, ac indefinite hoc prætendere, quoniam id percutit solum ea, quæ concernunt correctionem morum, aliasque provisiones, quas in forma extrajudiciali potius more prudentis patrisfamilias prompte dare oporteat, vel congruat, non autem in iis, in quibus more judicis, atque in figura seu forma judicii procedi debeat, cum tunc dispositio Canonum, seu juris communis incorrecta remaneat; nihilque refert ad effectum appellationis, ac ordinis judiciarii bene servandi, an de tempore visitationis, vel extra id fiat. Barbos. *de Episc. alleg.* 92. *num.* 13. *& seq.* Isteque error est communis, & quotidianus, quod scilicet quando Episcopi sunt in actuali visitatione credunt facere posse totum id, quod potest Papa, & forte aliquando faciunt ea, quæ Papa facere quidem potest, sed non solet.

Terminus autem unius anni, vel saltem biennii (ut alias discurrendo de Episcopis seu Prælatis insinuatum est, *Miscellan. Eccl. disc.* 1.) quamvis ex præcepto statutus videatur, ne id negligi valeat; non tamen ideo taxativus est, ut intra breviorem terminum, quando Episcopus seu Ordinarius, opportunum, vel salubre credat, visitare non possit, cum etiam bis in eodem anno, juxta casuum contingentiam, ac rerum opportunitatem, id facere valeat; dummodo tamen ad bonum finem, bonoque zelo id agatur, non autem ut id serviat ad solum prætextum exigendi a Capitulis & cleris, aliisque subditis procurationes, ac munera, & victualia, sub quorum prætextu magnæ fieri solent extorsiones, adeo ut in plerisque praxis doceat, quod diœcesis peragratio, ac visitatio, non fiat ad illum bonum finem, ad quem id inductum est, ut scilicet pastor videat oves, ipsæque suum videant Pastorem, ac etiam recognoscat, an eis bona pabula per inferiores pastores ministrentur, atque Ecclesiarum cultus decenter habeatur, sed potius ad lucrum, ac negotiationem, atque

que per quemdam modum loquendi, exire de Cathedrali, ac diœceſim peragrare, eo modo quo ſtatutis temporibus pyratæ exire ſolent, ac mare peragrari prædandi cauſa; unde merito idem Sac. Concilium eos percuſſores, non autem Paſtores dicit.

Quamvis enim Concilium procurationum, aliorumque emolumentorum exactionem, & abuſum expreſſe prohibuerit, ſolumque moderata victualia, & neceſſarias viaticorum expenſas ſuppeditari debere decreverit, atque per Sac. Congregationem laudabiliter ad tollenda majora inconvenientia, quæ ſuper hujuſmodi ſuppeditatione oriri ſolent, tam circa ipſius viſitatoris, ejuſque familiarium indiſcretum agendi modum, quam circa fraudes, quæ per cleri œconomos, vel deputatos ſub hoc prætextu fieri ſolent, permittatur moderata & honeſta compoſitio, in aliqua ſumma pecuniaria, cum qua ſibi ipſi Epiſcopus, vel alter viſitator iſtas expenſas ſuppeditet; attamen ſub hoc prætextu, de facto iſtud conciliare decretum ſuper procurationum prohibitione, pro frequentiori contingentia in deſuetudinem abiit, quoniam Epiſcopi exigunt ſummam compoſitam, ac ulterius recipiunt victualia, aliæque expenſæ etiam indiſcrete, & cum immoderato exceſſu fiunt; quinimo ſingulis annis certis ſtatutis temporibus, tanquam per ſpeciem conſuetæ recollectæ, tranſmittuntur particulares viſitatores nihil agentes, niſi munus exactoris hujuſmodi procurationum, ſeu compoſitionum; & utinam his contenti eſſent, quoniam ſub prætextu viſitationis perſonalis, vel bullarum, & titulorum beneficiorum, capellaniarum piorumque legatorum, ac etiam recognoſcendi onera miſſarum, eorumque implementum, ſive revidendi rationes adminiſtratorum, hoſpitalium, & confraternitatum, aliorumque piorum locorum, exigunt notabilia emolumenta, quæ propterea in libris, vel memorialibus deſcribuntur, tanquam corpora reditum, & inter fructus, ut pluries ego vidi, & practicavi, quod ſcilicet volente aliquo Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, Eccleſiam dimittere, ſub reſervatione penſionis ad ejus favorem, in notulis ad hunc effectum traditis, illis ambitioſis, ac indignis, qui per hanc viam Epiſcopatum ambiunt, atque immeriti obtinere curant, inter fructus, ſeu corpora reditum, non ſolum vidi iſtas procurationes, ſeu compoſitiones, francas, & immunes, ab omnibus victus, & viatici expenſis, ſed etiam, certa & uniformia emolumenta pro viſitatione bullarum, & titulorum beneficiorum, ac etiam pro redditione rationum confraternitatum, aliorumque piorum locorum, quamvis id neque fiat; cum ut plurimum id committatur alicui clerico loci, qui gratis id agat; ſive aliquando duplex onus ita ferre oportet, unum ſcilicet cum Epiſcopo, & alterum cum reviſore deputato: quinimo etiam munera, & emolumenta pro collatione ordinum.

Quam enim iſta ſacra Congregatio Concilii, vel altera Epiſcoporum, cum nimio zelo, nimiaque diligentia, in hoc ſe gerere ſoleat, hæc prohibendo, ac etiam demandando reſtitutionem percepti; attamen punctus eſt, quod non ſemper, ac de facili haberi poteſt hic recurſus, qui ſæpius per ſubditos formidatus eſt, utpote majoris oppreſſionis, majorumque gravaminum productivus; ideoque medicina conſiſtit in bene providendo Eccleſias de probis viris, ac etiam in abſtinendo ab immoderatis Eccleſiarum gravaminibus ad mentem S. C. T.

Quo vero ad ſecundam inſpectionem, viſitationis Eccleſiarum exemptarum, ſeu locorum piorum, aliarumque univerſitatum, a quibus exemptio ab hoc jure prætendatur; dupliciter id prætendi ſolet, vel ſcilicet ex Apoſtolico privilegio, ut ſunt frequentius Eccleſiæ & Monaſteria Regularium, ac etiam aliquæ Eccleſiæ collegiatæ ſimplices ſæculares, vel Regiæ capellæ, & aliqua etiam Monaſteria monialium; vel quia prætendantur eſſe loca mere ſæcularia, ſub ſæcularium juriſdictione, ac adminiſtratione exiſtentia, unde prætendatur, quod vel ex lege fundationis, vel ob immediatam Regiam protectionem, ſeu alias, Epiſcopus, vel alter Ordinarius juriſdictionem non habeat.

Circa primam exemptionis ſpeciem, determinatio pendet a privilegii Apoſtolici tenore, ſeu qualitate, ac eo etiam poſito, a qualitate loci, ſeu muneris, aut reſpective modi viſitandi, & an intret necne aliquis caſus limitatus, in quo, exemptione non obſtante, ſaltem ex juriſdictione a ſacro Concilio Tridentino & apoſtolicis conſtitutionibus delegata, iſta facultas viſitandi competat, puta circa viſitationem Monaſteriorum monialium, quamvis exemptorum in iis, quæ concernunt clauſuram, ut reſtituatur, vel reſpective conſervetur. *Tit. de juriſd. diſc. 25. & ſeqq.*

Aut reſpectu virorum regularium, eorumque Eccleſiarum & domorum, ubi ad

præſcriptum Conſtitutionum Apoſtolicarum, præſertim *Vrbani Octavi*, & *Innocentii Decimi*, Monaſteria non ſint legitime fundata, aut non habeant ſufficientem numerum religioſorum, quo ceſſante, omnimodæ juriſdictioni Ordinarii loci ſubjiciuntur, ut agendo de Regularibus advertitur. *Tit. de Regular. diſc. 29. & ſeqq.* 11

Sive quod agatur de Eccleſia exempta, cui annexa ſit cura animarum, & parochialis adminiſtratio ſacramentorum, unde propterea, exemptione non obſtante, competit jus viſitandi ſacramentalia, & cæmeteria, & alia, quæ ipſam curam concernunt, *Tit. de juriſd. diſc. 1. cum multis ſeq. & diſc. 34.* 12

Aut quod Eccleſia Regularibus ſub hac lege conceſſa fuerit, ut ſtatus immutatione non obſtante, Ordinarii viſitationi ſubjaceat, ut ante ſubjacebat; clarius vero, ubi Regularibus Eccleſiæ precarius uſus tantum concedatur, ut divina ibi celebrare, ac peragere poſſent, non immutato ſtatu Eccleſiæ, quæ adhuc remaneat ſæcularis. *Sub tit. de Regular. diſc. 64. & ſub tit. de juriſdict. diſc. 30. & 34.* 13

Aut quod agatur de Capitulo Cathedralis exempto, cujus viſitatio per iſtud conciliare decretum jure delegato Epiſcopo committitur; licet in Italia fere nunquam audiantur controverſiæ ſuper hujus decreti praxi, cum nimium rarus ſit uſus Capitulorum exemptorum, qui tamen frequens eſt in Hiſpania, aliiſque partibus ultra montes. *Tit. de Canonic. & Capitulo diſc. 23.* 14

In iis autem locis, in quibus inferiores Prælati ordinariam activam habeant juriſdictionem, etiam cum clero, & populo, atque ultra hanc juriſdictionalem, habeant etiam curam ſacramentalem, quoties ſint intra diœceſis fines, adeo ut dici non valeant vere Nullius, & de territorio ſeparato materialiter per veritatem, non autem improprie, ac intellectualiter per ſolam fictionem, tunc quovis exemptionis privilegio non obſtante, ex jure delegato per Concilium, competit viſitatio in iis, quæ concernunt caſus venientes ſub delegata juriſdictione, quales ſunt ſuperius inſinuati circa curam animarum & adminiſtrationem ſacramentorum; ac etiam ſunt cauſæ matrimoniales, & criminales, atque approbationes confeſſariorum, & benedictiones, ſeu licentiæ concionatorum, necnon concurſus parochialium, cum ſimilibus, quoniam, data in his juriſdictione, de conſequenti reſultat jus viſitandi, ad effectum videndi, an ea, quæ demandantur, bene ſerventur, necne? *dict. tit. de juriſdiction. diſc. 1. cum pluribus ſeq.* 15

Circa vero Regias capellas, quamvis aliqua Scribentium pugna dignoſcatur, atque congrua deciſio pendere videatur a facti qualitate, ſive a diſtinctione, an ſit capella loci continua & actualis reſidentiæ Principis, vel ejus Vicarii, aut ſupremi Magiſtratus, vel potius talis ſit in ſola nuncupatione, ſeu ratione privilegiata; adhuc tamen certa regula deſuper ſtatui non poteſt, cum obſervantiæ (ubi præſertim ſit diuturna,) deferendum videatur, quoniam, ubi etiam regulæ legales, id rigoroſe concederent, attamen regulæ prudentiales, quandoque hujuſmodi innovationes prohibent, ac propterea in ſingulis caſibus, pro diverſis locorum legibus vel ſtylis, ac moribus, deciſio pendere videtur, non ſolas rigoroſas legales propoſitiones, ſed etiam regulas prudentiales præ oculis habendo. 16

Altera vero exemptionis ſpecies eſt illa, quæ de facto prætenditur per ſæculares Magiſtratus, in illis hoſpitalibus, vel confraternitatibus, aliiſque piis locis, quæ ſub laicorum regimine, ac adminiſtratione ſint ratione legis fundationis, aut privilegii Apoſtolici; vel quia laicus fundator adhuc vivat; aut quod ſint ſub immediata Regia protectione, atque de his agitur particulariter infra. 17

Quamvis etenim pro regula receptum ſit, ut exemptio a viſitatione ſpeciali nota digna ſit, neque ſufficiat dicere, ut locus ab Ordinarii juriſdictione & poteſtate ſit exemptus, ac ſubditus ſæcularibus, niſi etiam fiat mentio viſitationis; attamen pro diverſis locorum ſtylis, ac moribus, diverſa de facto ſolet eſſe praxis, ideoque pariter certa, ac determinata regula, cuicumque caſui applicabilis ſtatui non poteſt, ſed pro diverſis locorum moribus, ac facti circumſtantiis procedendum videtur, dictas prudentiales regulas quandoque adhibendo, cum pleraque tolerare, vel diſſimulare congruat, ne majora excitentur mala & inconvenientia.

Conſervatoria mulierum, quamvis ſæcularium, ſeu aliæ earum domus vel ſcholæ, & adunantiæ, regulariter (quando diuturna obſervantia, vel alia particularis circumſtantia diverſimode non ſuadeat) viſitationi Ordinarii ſubjacent, quamvis in reliquis circa cognitionem cauſarum, ac alias in univerſum foro ſæculari ſubjaceant, ac pro ſæcu- 18

ſæcularibus haberi debeant, quoniam aliud eſt agere de competentia fori; aliud vero de jure viſitandi, ne hujuſmodi ſcholæ, ſeu adunantiæ, illicitas contineant conventiculas, atque errores, vel abuſus fidei catholicæ, vel Eccleſiæ præjudiciales nutriantur, ut quandoque praxis docuit, unde propterea, quandoque oportuit, ut Tribunal Inquiſitionis manus apponeret, cum magno ſcandalo, magniſque inconvenientibus jam exortis, ideoque opportuna eſt viſitatio, ut principiis occurratur, atque errores, dum ſunt naſcentes, facilius extirpentur, quam ubi jam creverint. *Tit. de juriſd. diſc. 45. & tit. de Regular. diſc. 50.*

Perſonarum, quamvis exemptarum viſitatio quandoque Ordinario conceditur, vel ſcilicet, ubi agatur de Regularibus extra clauſtra viventibus, ſive ad præſcriptum Conſtitutionis *Innocentii Decimi* morantibus in parvis Conventibus, in quibus non
19 adſit præfinitus numerus Religioſorum, aut quod agatur de illis, qui curam animarum exerceant, cum ſimilibus caſibus, in Regularium materia enunciatis. *Sub tit. de Regular. ac etiam ſub tit. de juriſd. pluries.* Cum pro frequentiori contingentia exemptionis quæſtiones cum Regularibus haberi ſoleant.

Quia vero ad hujus Conciliaris juris præſcriptum, duo, vel alii Canonici Cathe-
20 dralis Epiſcopum viſitantem, ac Diœceſim peragrantem aſſociare ſolent, hinc propterea, præcedentiæ quæſtiones oriuntur cum Rectoribus Eccleſiarum, vel Capitulis Collegiatarum; verius autem eſt, ut hujuſmodi Canonici, utpote jure ſingulari intervenientes, non autem repræſentantes Capitulum Cathedralis, hujuſmodi præcedentiam non habeant. *Tit. de præeminent. diſc. 17.*

Ordinarii autem appellatione, non veniunt ſolum Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, ſed etiam illi inferiores Prælati, qui ſunt
21 vere & proprie nullius, cum territorio vere ac materialiter ſeparato abſtracte, ac independenter a quacumque alia diœceſi, nam iſti Prælati quoque hoc jus viſitandi etiam jure delegato habent. *Tit. de juriſd. diſc. 1. & in pluribus ſeqq.*

In dictis autem locis Nullius, proprium habentibus Prælatum, cum plena & omnimoda ordinaria, aut delegata quaſi Epiſcopali juriſdictione datur quandoque viſita-
22 tio Epiſcopi vicinioris, non autem jure ſuo atque ad ejus beneplacitum, ſed quando a Sede Apoſtolica, vel ejus vice per iſtam ſacram Congregationem Concilii ſive per alteram Epiſcoporum, ita in tempora juxta neceſſitatem, vel opportunitatem demandetur, ideoque certa deſuper non cadit regula.

Ejuſdem Ordinarii appellatione, venit etiam Capitulum ſede vacante, cujus vice iſtud viſitationis munus explet Vicarius generalis ab eodem Capitulo deputatus ad 23
hujus Concilii præſcriptum; neque poteſt Capitulum hanc facultatem Vicario interdicere, illamque ſibi reſervare, ut eam uni, vel pluribus demandet: *De hac juriſdict. Capituli ſede vacante, & deputatione Vicarii ſub tit. de Canon. & Capitulo diſc. 24. cum pluribus ſeqq. & infra ad ſeſſ. 24. cap. 16.*

Et quamvis unica viſitatio præſupponi videatur; attamen ea duplex, vel multiplex prohibita non videtur, quia nempe agatur de
24 locis, vel Eccleſiis, quæ alium habeant Prælatum inferiorem, cum juriſdictione ordinaria, & jure viſitandi; quinimo adſit Apoſtolicus delegatus, vel commiſſarius, ut in pleriſque monialium Monaſteriis exemptis contingit, quoniam quo magis hæc Monaſteria viſitantur, eo melius. *Tit. de juriſd. diſc. 26.*

Ideoque licet Regulares exempti, in iis, quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, Ordinarii viſitationi & correctioni ſubjaceant, non ta-
25 men prohibentur proprii Prælati Regulares eos viſitare, & corrigere ſuper eiſdem, quoties eorum proviſiones non adverſentur iis, quæ ab Ordinario demandata ſunt, eaque deſtruant: *Dicto tit. de juriſd. diſc. 34. & in aliis eodem tit.*

DISCURSUS VI.

Ad Seſſionem ſextam de Ref. cap. 5. & cap. 8.

SUMMARIUM.

1 *De prohibitione uſus pontificalium in aliena diœceſi.*
2 *Diſtinguuntur plures ſpecies iſtius uſus.*
3 *Etiam actus honorifici fieri non poſſunt.*
4 *An Metropolitanus eos exerceat in provincia.*
5 *De ſingulari prærogativa Archiepiſcopi Nazareni.*
6 *In Eccleſiis exemptis, quales actus pontificales ſine licentia Ordinarii, Epiſcopus exerceat.*
7 *De exercitio jurium Epiſcopalium voluntaria*

riæ juriſdictionis in aliena diœceſi cum ſubditis propriis.

8 *Prima tonſura an conferatur ſubdito in aliena diœceſi.*

9 *Quid de actibus voluntariæ juriſdictionis exigentibus uſum pontificalium.*

10 *De actibus juriſdictionalibus non pontificalibus.*

11 *Ad quem pertineat impartiri brachium pro exequutione.*

12 *Declarantur ea, de quibus num.* 10.

13 *Quando iſti actus exerceantur in aliena diœceſi.*

14 *Exercitium pontificalium ſine licentia Ordinarii, an & quando competat Prælato inferiori, qui reperiatur conſtitutus in ordine Epiſcopali.*

15 *De collatione ordinum Clerico alieno remiſſive.*

16 *De aliis pontificalibus.*

17 *Quomodo inferiores prælati habentes uſum pontificalium, illum exercere debeant.*

1 IN iſto Decreto generaliter Epiſcopis inhibetur ſub pœnis, ne in aliena diœceſi, abſque proprii Diœceſani licentia, pontificalia exerceant, & ſub qua generalitate, ordinum collatio abſque dubio continetur, cum ipſa potiſſimum pontificalium uſum percutiat; verum quia de iſta materia collationis ordinum agitur particulariter infra, *Seſſ. 21. de ref. cap. 1. & 2.* ubi etiam de diſpoſitis, *Seſſ. 23. de ref. cap. 8.* Idcirco de aliis pontificalibus hic agitur, de collatione vero ordinum agitur infra: *Ad dictum cap. 1. & 2. ſeſſ. 21. & c. 8. ſeſſ. 23. de reform.*

Iſta igitur alienæ juriſdictionis uſurpatio, vel turbatio, cum exercitio pontificalium, aliorumque actuum juriſdictionalium, & Epiſcopalium in aliena diœceſi, plures habet partes; primo nempe, circa illum pontificalium uſum, qui mere cæremonialis ac honorificus eſt, abſque juriſdictionis poſitivo præjudicio Diœceſani, puta, ſolemniter celebrandi cum baculo, & mitra, & cum veſtibus pontificalibus, ac deferendi mozzettam, & impertiendi benedictionem, cum ſimilibus, quæ in effectu conſiſtunt in pudo fumo, vel ſimplici honorificentia, abſque eo quod Diœceſano aliquid tollatur, vel impediatur; ſecundo ubi pontificalium, vel Epiſcopalium, ſeu juriſdictionalium activum exercitium fiat cum propriis ſubditis, abſque eo quod juribus Diœceſani (ſpectato effectu,) aliquid detrahatur: puta quia propriis ſubditis ordines conferantur, vel ſacramentum confirmationis miniſtretur, aut conſecrentur vaſa deſervire debentia pro Eccleſiis propriæ diœceſis; ſive quoad juriſdictionalia, quod proprius ſubditus ibi citetur, vel carceretur, aut contra eum affigantur edicta vel cedulones, &c. tertio, ubi in aliena diœceſi ipſius Diœceſani ſubdito ordines conferantur, ſive pro diœceſis propriæ uſu, veſtes, & lapides Altaris, aut vaſa conſecrentur, cum ſimilibus, quarto ubi in propria diœceſi alieno ſubdito ordines conferantur, & quinto, ubi ordinum collatio, vel Sacramenti confirmationis adminiſtratio, ſive olei S. Eccleſiarum, altarium, & vaſorum conſecratio, vel alia functio Epiſcopalis fiat in loco Nullius de conſenſu & licentia Prælati inferioris, abſque licentia Epiſcopi vicinioris, cui id peragere commiſſum, vel injunctum ſit.

Quatenus igitur pertinet ad primum, eadem prohibitio generalis contenta in primo Decreto, iſtum quoque caſum percutit, 3
quoniam hujuſmodi præeminentiæ, quamvis honorificæ ſint, attamen ſunt effectus juriſdictionis, ac juris Diœceſani, ideoque eſt alienam juriſdictionem uſurpare, vel turbare.

Idque adeo verum, ut neque Metropolitano intra provinciam in ſuffraganeorum diœceſibus, Diœceſano invito, vel inſcio, 4
erectam crucem habere, vel mozzettam deferre, ſive benedictionem impartiri concedatur, præterquam, ubi juriſdictionaliter, metropoliticum jus exercendo, in ea diœceſi moretur; puta occaſione viſitationis Provinciæ, quando illa ſit in uſu (qui in Italia ſine Apoſtolica commiſſione non habetur;) ſive quod occaſione cauſæ in gradu appellationis, ad faciem loci, acceſſum fieri contingat, cum ſimilibus.

Singulare autem privilegium eſt Archiepiſcopi Nazareni reſidentiam habentis in Oppido Barolitano Tranen. diœceſis, ob 5
ſibi impeditum acceſſum ad propriam Eccleſiam, tam ab infidelibus, quam a Schiſmaticis, ut ea ex peculiari ratione, quod ſit Epiſcopus Patriæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ut ubique mozzettam deferre, & crucem erigere valeat: *Sub tit. de juriſdict. diſc. 20. & in ſupplemento.*

Dubitari autem quandoque contingit, an in Eccleſiis exemptis, intra diœceſim exiſtentibus, de licentia Prælati ipſius Eccleſiæ exemptæ, per alterius diœceſis Epiſcopum, honorificus ſeu præeminentialis pontificalium uſus haberi valeat; atque 6
ubi

ubi uſus ſit talis, quod juriſdictionem, ac diœceſanam poteſtatem denotet, puta pontificaliter celebrandi cum baculo & mitra, aliiſque veſtibus pontificalibus, aut ſedere ſub baldachino, vel deferre mozzettam, ſeu cappam magnam, ſive impartiri benedictionem populo, & tunc id fieri non poteſt; ſecus autem ubi agatur de illis honorificis tractamentis, quæ dignitati Epiſcopali ubique congruere videntur, puta parare genuflexorium cum ſtrato, & pulvinaribus, quoties ipſe Diœceſanus in ipſa Eccleſia non ſit præſens, aut ſibi præbere ſellam magis honorificam in loco digniori, cum aliquo ſtrato, & ſcabello, ut ab alio reliquo populo diſtinguatur, cum ſimilibus honorificis actibus, in quibus Epiſcopus habeat ſe mere paſſive, illos recipiendo, ipſe autem actus juriſdictionales, vel Diœceſanos non exerceat, adeo ut eos denegare, potius incivilitatem, & incongruentiam redoleret, quoniam ſi ipſe Diœceſanus in ſuis Eccleſiis vult eſſe incivilis, prohibere non debet Eccleſiarum exemptarum Prælatos, vel ſuperiores, ne hujuſmodi urbanitatis, & congruentiæ actus exerceant: *Ita deciſum fuit per Sacram Congregationem Rituum de anno 1672. pro Archiepiſcopo Nazareno contra Archiepiſcopum Tranenſem, ut inſinuatur etiam in tit. Miſcellan. diſc. 1.*

Quoad ſecundum punctum ſuper exercitio jurium Epiſcopalium, vel Pontificalium cum propriis ſubditis in aliena diœceſi, diſtinctio eſt, quod aut agitur de actibus voluntariæ juriſdictionis, qui non exigant uſum pontificalium; ut ſunt proviſiones beneficiorum, ac deputationes Officialium, vel delegationes cauſarum, quarum cognitio in propria diœceſi a delegato facienda ſit, cum ſimilibus, & tunc id fieri poteſt, unde propterea prima tonſura proprie ſubdito confertur, cum illa juxta unam opinionem non ſit ordo, ſed introductio ad ordines, atque ſimplex adſcriptio cœleſti, ſeu clericali militiæ, ideoque etiam in camera privatim ſine veſtibus pontificalibus ea dari poteſt, & conſequenter connumeratur inter dictos actus mere voluntariæ juriſdictionis; idemque in tonſura, quæ alterius diœceſis Clerico cum licentia ſeu literis dimiſſorialibus proprii Ordinarii conferatur.

Ubi vero agatur de actibus quamvis voluntariis, pro quibus requiratur uſus pontificalium, ut ſunt, collatio ordinum, miniſtratio ſacramenti confirmationis, conſecratio lapidum pro Altaribus, ſeu vaſorum ſacrorum, cum ſimilibus, & tunc id fieri non poteſt, atque eſt contravenire huic Decreto. *Dicto diſc. 20. de juriſd.*

Reſpectu vero actuum juriſdictionalium, non tamen ponrificalium, ut ſunt, citare, carcerare, reum conſtituere, teſtes examinare, ſeu cedulones cenſurarum affigere, cum ſimilibus; & tunc ipſe Epiſcopus, qui in alieno territorio exiſtat, id ibi demandare poterit cum proprio ſubdito, qui in ſua diœceſi exiſtat, adeo ut in ea ſequatur exequutio, ſeu exercitium actus; ſecus autem ſi ſubditus in aliena quoque diœceſi moretur, ibique actus exerceatur, quoniam id fieri non poteſt, cum ſit exercere juriſdictionem in alieno territorio, atque id importet jus territoriale, quod ſine licentia domini territorii fieri non poteſt. *Dicto diſc. 20. de juriſd. & in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 22. hoc eodem libro.*

Atque hinc ſequitur quod hujuſmodi licentia, ſive ut vulgo dicitur, brachii impartitio ſuper exercitio juriſdictionis cum proprio ſubdito, qui in aliena diœceſi moretur, quamvis actus ſit expeditus in diœceſi propria, pertineat ad Diœceſanum ſeu Ordinarium, non autem, ad Nuntium, vel alium Apoſtolicum delegatum ad certum genus cauſarum; ſive habentem juriſdictionem cum certo genere perſonarum, quoniam iſtud dicitur jus territoriale, ideoque pertinet ad Dominum territorii. *Dicto diſc. 22. Miſcellan. Eccleſiaſt.*

Procedunt hæc, ubi agatur de actibus, qui requirant exequutionem, vel coercionem de facto, ut ſunt carcerare, torquere, fuſtigare, ſeu alias perſonam punire, vel bona ibi exiſtentia exequi, & ſubhaſtare cum ſimilibus; ſi vero agatur de actibus mere verbalibus, ut eſt citatio per nuncium, ſeu curſorem, vel per edictum, & tunc ſi citatio decreta eſt in alieno territorio, invalida quoque cenſenda erit, quoniam decernere importat juriſdictionem, quæ ibi non habetur, ſed ſi decernatur in territorio proprio, verbalis autem executio fiat in territorio alieno cum proprio ſubdito, qui moneatur ad comparendum coram proprio ſuperiore, cum comminatione, quod alias contumax reputabitur, atque ad comminatas pœnas contumaciales procedetur, tunc DD. in diverſas abeunt ſententias, alii enim negant, alii vero affirmant, iſtaque poſterior opinio probabilior videtur, quamvis altera neque improbabilis dici valeat, ideoque ſtylis, ac moribus locorum deferendum videtur. *Dicto diſc. 20. de juriſdict. & diſcurſ. 22. Miſcellan. Eccleſ.*

Ceſ-

12 Ceſſant vero hæc, ubi de illo Judice, vel Prælato agatur, qui juriſdictionem habeat in perſonis, quæ in alieno territorio
13 perneceſſe vivant; ut (ex. gr.) ſunt dictus Archiepiſcopus Nazarenus in Oppido Barolitano, Epiſcopus Feſulanus in Civitate Florentiæ, ac Protector Almæ Domus Lauretanæ in ipſa Lauretana, & Recanaten. diœceſi, vel in aliis reſpectu Clericorum, ac inſervientium, aliorumque ſubditorum, quoniam data juriſdictione, ac poteſtate puniendi, & coercendi, conceſſa cenſentur per neceſſarium antecedens omnia ea, ſine quibus ad id perveniri non poteſt; ut etiam exemplificari poteſt in Prioribus, aliiſque Prælatis Hieroſolymitanæ Religionis, cujus milites, vel Capellani profeſſi vivunt more ſæcularium in privatis domibus, in Civitatibus, & Oppidis extra Commendæ, vel Prioratus ſepta; & ſic in alieno territorio, in quo tamen juriſdictio cum perſona ſubdita ſine licentia Ordinarii, ſeu Domini territorii exerceri poteſt.

Tertius caſus eſt, ubi in aliena diœceſi, cum ipſius Diœceſani ſubditis, pontificalia, vel alii actus juriſdictionales exerceantur;
14 & tunc eſt caſus indubitatus, cum ſit formiter uſurpare alienam juriſdictionem, & auctoritatem, unde propterea de plano incrat utrumque decretum prædictum.

Idque verum, quamvis ille, qui hunc uſum exercet, aliquam juriſdictionem, tam in Eccleſia, quam in perſonis habeat, atque in ordine Epiſcopali accidentaliter reperiatur, adeo ut cumulentur, tam juriſdictio, quam poteſtas ordinis, quoniam ſufficit, ut iſta non concurrant cumulative in idem, ſed disjunctive, ad effectum, ut id fieri non valeat, cum pariter eſſet uſurpare juriſdictionem Diœceſani in iis, quæ illi ſpecialiter competunt; ut puta Prælatus inferior, qui ſine vera qualitate Nullius, ac ſine territorio vere ſeparato, ordinariam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habeat in Eccleſia exempta, ac etiam cum Clero, & populo alicujus loci exiſtentis intra limites alienæ diœceſis, ut ſunt aliqui Archidiaconi, vel Archipresbyteri, ſeu Decani, vel Præpoſiti, &c. ipſeque Prælatus reperiatur quoque in ordine Epiſcopali conſtitutus; vel quia (ut frequenter contingit) decoratus ſit aliquo Epiſcopatu titulari in partibus infidelium; vel quia dimiſſa Eccleſia Cathedrali, quam habebat, de hujuſmodi prælatura inferiori proviſus fuerit, ut præſertim ego vidi practicatum in quodam Saluzzio Bitunthno, qui prius fuit Epiſcopus Motulenſis, deindeque pro meliori reſidentia, ac vicinitate propriæ patriæ, Epiſcopatum dimiſit, atque obtinuit Prioratum Eccleſiæ Collegiatæ Sancti Nicolai intus Civitatem Barii, de regio jurepatronatus, quoniam non exinde pontificalia hæc exercere poterit, dum in iis quæ collationem ordinum, aliaque pontificalia concernunt, neque illi de Clero, & populo dici poſſunt ejus ſubditi, cum iſti inferiores Prælati poſt Concilium Tridentinum nullam habeant poteſtatem in collatione ordinum, vel in aliis ſacramentalibus, & pontificalibus, & conſequenter eſt alienam juriſdictionem uſurpare vel turbare.

Quartus caſus eſt, ubi in propria diœceſi conferantur ordines Clerico alienæ diœceſis;
15 & tunc ubi aliqua non accedat circumſtantia, ob quam ille, cui ordines conferuntur, ipſius collatoris ſubditus effectus fuerit, & pariter planum eſt, ut id fieri non poſſit, atque contraveniri dicatur poſteriori decreto, *Seſſ. 23. cap. 8.* Ideoque ſolent eſſe quæſtiones, quando alienæ diœceſis Clericus effici dicatur ſubditus, ratione beneficii, vel familiaritatis, & de hoc agitur infra in loco peculiari collationis ordinum, *Ad Seſſ. 23. de ref. cap. 8.*

In quinto demum, aut agitur de aliis 16
pontificalibus, ut ſunt conſecrationes Eccleſiarum, & Altarium, ac vaſorum, aliaque ſimilia præter collationes ordinum; & fieri poſſunt de licentia Prælati, qui eſt in omnibus Ordinarius, atque legem habet diœceſanam; aut vero agitur de collatione ordinum, & de hac agitur ad dictam *Seſſ. 23. de ref. c. 8.*

Item in hac materia uſus pontificalium in aliena diœceſi, habetur frequens uſus 17
privilegiorum Apoſtolicorum, quæ conceſſa fuerunt aliquibus inferioribus Prælatis, ut in eorum Eccleſiis præſertim exemptis habeant uſum pontificalium, etiam cum throno, ſeu baldacchino, mitra, baculo, faldiſtorio, & aliis more Epiſcoporum, ut præſertim pro frequentiori uſu, ſunt Abbates Regulares Congregationum Sancti Benedicti & ſimiles, ac etiam adſunt plures Dignitates principales in Eccleſiis Collegiatis exemptis cum juriſdictione, ac jure Prælaturæ; in Abbatibus enim Regularibus, per decreta Sacræ Congregationis Rituum ſtatuta ſunt certa tempora, ut ſcilicet nonniſi in tribus anni ſolemnitatibus pontificaliter celebrare valeant. *Tit. de præeminent. diſc. 15. & tit. de juriſd. diſc. 31.*

Quæſtione cadente, an funera veniant

ſub

ſub nomine ſolemnitatum, quod in eadem Sacra Rituum Congregatione quandoque diſputatum fuit. *Eodem diſcurſ. 31. de juriſdict.*

Ubi vero de illis Prælatis ſæcularibus agatur, hunc uſum habentibus, in quibus hæc reſtrictio non vigeat, adhuc tamen iſte uſus non vigeat, moderatus eſſe debet, adeo ut aliqua dignoſcatur differentia inter ipſos, & Epiſcopum, cui in propria diœceſi, utpote inferiorum Prælatorum habituali, ac etiam in pluribus actuali ſuperiori, major utique præeminentia competit. *Dicto diſc. 15. de præeminen. & 31. de juriſdict. & in Miſcell. Eccleſ. diſc. 1.*

DISCURSUS VII.

Ad Seſſionem ſeptimam de Reform. cap. 2.

SVMMARIVM.

1 *Non debent uni perſonæ conferri plures Eccleſiæ.*
2 *Commenda, vel adminiſtratio non cauſat, ut unus ſit ſponſus plurium Eccleſiarum & de ratione.*
3 *De ratione unionis plurium Cathedralium.*
4 *De eodem, quodque iſta unio non cauſat inconvenientia, de quibus num. 1.*
5 *De pluribus ſpeciebus unionis.*
6 *Epiſcopus plurium Eccleſiarum unitarum in una earum reſidere poteſt, ac Tribunal habere.*
7 *Quomodo fieri debeat diſtributio Olei S. confecti per Epiſcopum duarum Eccleſiarum unitarum.*

1 NImium opportuna fuit iſta Conciliaris proviſio, ut unus Prælatus duas, vel plures Eccleſias obtinere non poſſit, ita tollendo abuſum, qui etiam in Italia, aliiſque partibus nimium irrepſerat, ut uni quamplures darentur Metropolitanæ, & Cathedrales Eccleſiæ, in commendam, ſeu ſimplicem adminiſtrationem, abſque onere reſidentiæ, eo modo quo dantur Monaſteria, aliæque Eccleſiæ inferiores, ac etiam hodie in ipſis Metropolitanis, vel Cathedralibus ultra montes adhuc permittere congruit ex prudentialibus regulis, dum ita oves numquam videbant faciem Paſtoris, neque iſte illas agnoſcebat, unde propterea multa exinde irrepſerunt mala, & inconvenientia.

Quamvis etenim, ex legali ſubtilitate, ſeu fictione, tolli diceretur abſurdum, quod ita reſultet, ut unus vir plures habeat uxores, ex eo quod non conferrentur in titulum, ideoque verum matrimonium non intercederet, ſed darentur in ſimplicem adminiſtrationem, eo modo quo in dictis ultramontanis partibus cernimus, quod Metropolitanæ, & Cathedrales (ultra pluralitatem) committuntur etiam adoleſcentibus, atque conſtitutis in minoribus tantum ordinibus, adeo ut non ſint vere Epiſcopi, ſed Eccleſiæ vacare dicantur, earum proviſione ex aliquo juſto motivo interim ſuſpenſa, ad inſtar illius adminiſtrationis, quæ Sede vacante committitur œconomo, & Vicario per Capitulum deputandis; attamen ſpectato effectu, adeſt dictum abſurdum, ut unus vir plures habeat uxores, quorum nulli incumbat; vel alterum reſultat inconveniens, quod iſtæ ſpirituales mulieres longam, pæneque perpetuam viduitatem patiantur, ipſique greges ſint ſine paſtore. 2

Adhuc tamen, iſto decreto non obſtante, firma remanſit plurium Metropolitanarum, vel Cathedralium antiqua unio fixa, & perpetua, quæ ex juſto motivo tenuitatis, vel ex alia cauſa facta ſit, ut frequens in Italia hujuſmodi unionum uſus habetur æque principaliter, ut (ex. gr.) ſunt Metropolitanæ Eccleſiæ Acheruntina, & Materanen. & Cathedrales Sutrina, & Nepeſina, Cortonen. & Civitæ Caſtellanæ, & Viterbien. & Tuſcanen. Piſtorien. & Praten. Avellina. & Frequentin. Melphien. & Rapollen. & pleræque aliæ ſimiles in meis annotationibus caſuum particularium enunciatæ. 3

Iſto vero caſu non intrant inconvenientia, quæ in alio urgent, quoniam committuntur perſonæ in Epiſcopali ordine conſtitutæ, cum onere reſidentiæ, adeo ut matrimonium ſpirituale vere intercedat, ipſeque proviſus, verus paſtor dicatur ſeu vir, non plurium, ſed unius uxoris, quoniam quoad Epiſcopum, unio habetur, ac ſi eſſet incorporativa, & perinde, ac ſi ex duabus unica diœceſis effecta eſſet, quamvis quoad ſingularum Capitula ac fines, & prærogativas, ex pluries alibi enuntiata natura, ſeu qualitate unionis æque principalis, dicantur inter ſe ita diſtinctæ, adeo ut quælibet proprium, ac antiquum ſtatum retineat, cum id percutiat quoſdam diverſos effectus præeminentiales privilegiativos, potius Sede vacante, quam plena; quamvis etiam ſub 4

utriuſ-

utriuſque Epiſcopo adhuc plures reſultent effectus diverſitatis, non tamen quoad regimen naturale, quod vere fixum, ac unicum eſt, atque quoad ipſum Epiſcopum ambo habentur pro unica, jure potius incorporationis. *De præeminent. diſc. 7. de benef. diſc. 19. & ſæpius.*

Ut enim pluries advertitur, plures ſpecies unionis in jure habemus; alia enim eſt ſubjectiva vel acceſſoria, per quam una Eccleſia omnino extinguitur, atque fit alterius nudum membrum acceſſorium ſeu prædium; alia e converſo eſt æque principalis, quæ ambas relinquit in primævo ſtatu, cum omnimoda independentia unius ab altera, perinde ac ſi unio facta non eſſet; & tertia per incorporationem, ſeu jure cujuſdam coæqualis ſocietatis, ſeu communionis, per quam duæ, vel plures perſonæ, eorum patrimonia, vel aliqua bona in communione ponunt, unicum ſociativum corpus conſtituendo, ſeu unicum negotium ſociale, quod ab omnibus in ſolidum pro eorum quotis obtineri dicitur; iſtæ ſiquidem duæ poſteriores ſpecies ſunt inter ſe compatibiles pro reſpectuum diverſitate, ut ſcilicet quoad ſingularum præeminentias, ac privilegia, & jura, unio dicatur æque principalis juxta tertiam ſpeciem, pro effectu præſertim diſtincti regiminis Sede vacante, vel impedita, ut advertitur ad *Seſſ. 24. de reform. c. 16.* cum ſimilibus; ſed quoad ipſum Epiſcopum, juxta ſecundam, adeo ut cenſeatur (ut dictum eſt) unica Eccleſia vel diœceſis.

Hinc proinde manat, quod (ut alibi advertitur) Epiſcopus in qualibet parte unius earum reſidentiam habere poteſt, cum unico Tribunali, & unico Vicario generali; atque in iis temporibus, in quibus a Concilio demandatur præciſa reſidentia apud Cathedralem, ſufficit id explere in una earum, cum ita quoad Epiſcopum, cujus perſona individua eſt, intrare ſeu verificari dicatur illa propoſitio, quæ pluries in meis caſuum particularium adnotationibus enuntiata habetur, quod ſcilicet quamvis Eccleſia Cathedralis formalis unica, & individua ſit, attamen ea repræſentari, ſeu efformari poteſt a pluribus quodam ſociativo jure, idem ac unicum corpus conſtituentibus. *Ibidem.* Et conſequenter præſertim functio conſecrationis olei ſancti, in una earum pro Epiſcopi libitu fit, pro utraque diœceſi, quamvis ſuper modo diſtribuendi controverſiæ oriri ſoleant, quia nempe rectores Eccleſiarum unius diœceſis nolint accedere ad alteram magis incommodam Eccleſiam Cathedralem, in qua conſecratio facta ſit, ſed illud tranſmittatur ab Epiſcopo ad aliam Cathedralem, a qua tamquam a propria matre aliæ Eccleſiæ inferiores accipiant, ſuper quo certa non habetur regula, ſed deferendum eſt conſuetudini, ut præſertim me practicante determinavit Sacra Congregatio Epiſcoporum in una *Acherruntina, & Materanen. agitur in Miſcellan. Eccleſ. diſc. 26.*

DISCURSUS VIII.

Ad Seſſionem ſeptimam cap. 6. Seſſ. 21. cap. 5. Seſſ. 23. cap. 18. Seſſ. 24. cap. 13. & Seſſ. 25. cap. 9. de Reformat.

SUMMARIUM.

1 *De quibus agitur in his decretis.*
2 *Regula revocatoria unionum præſtat magnum obſtaculum.*
3 *Diſtinguuntur plures ſpecies unionum.*
4 *Quare hodie non audiantur novæ uniones Cathedralium.*
5 *In quibus caſibus etiam hodie iſtæ uniones Cathedralium fiant.*
6 *De quæſtionibus cadentibus ſuper confuſione confinium.*
7 *Ex duabus Eccleſiis unitis, una eſt in una provincia, & altera in alia.*
8 *De differentia inter unionem ſubjectivam, atque principalem.*
9 *Quod plures Eccleſiæ materiales conſtituant unam Cathedralem.*
10 *Unio Eccleſiarum Cathedralium fit ſolum per Papam.*
11 *Illa parochiarum, & Eccleſiarum inferiorum fit per Ordinarium*
12 *De ſolemnitatibus neceſſariis in unione Eccleſiarum inferiorum ab Ordinario.*
13 *De juſta cauſa pro eadem ſolemnitate.*
14 *De unione beneficiorum canonicatibus, & dignitatibus, ut fieri non poſſit de reſervatis, etiamſi adſit indultum.*
15 *Quid de non vacantibus, unde reſervatio ſit incerta.*
16 *Quæ cauſa requiratur pro iſta unione.*
17 *Debet fieri ſingulis præbendis, vel canonicatibus.*
18 *Beneficia unius diœceſis non uniuntur illis alterius diœceſis.*

19 Non

19 *Non poteſt fieri unio Eccleſiarum parochialium.*
20 *Neque libera poſſunt uniri beneficiis patronatis.*
21 *Facultas uniendi data Prælato, an ſit perſonalis.*
22 *De regula revocatoria unionum, & de effectuatione.*
23 *An unio fieri poſſit dignitatibus Cathedralis.*
24 *De unione diſpenſativa ad tempus, vel perſonali.*
25 *De unione ſociativa Eccleſiarum parochialium.*
26 *Iſta unio ſolet laudabiliter diſſolvi, & num.* 35.
27 *De unione quæ fiat ſeminario.*
28 *Vnio non præſumitur, & quomodo probetur.*
29 *Quod in hoc non detur regula certa.*
30 *Quid conſiderandum ſit in hac probatione.*
31 *De præſcriptione unionis.*
32 *De modo providendi Vicariam Eccleſiæ parochialis unionis.*
33 *De diſſolutione unionis Eccleſiarum Cathedralium.*
34 *De eadem diſſolutione Eccleſiarum parochialium, & aliarum inferiorum.*
35 *Et de diſſolutione, de qua num.* 26.
36 *Quomodo iſto caſu diviſio facienda ſit.*
37 *De eodem, & de ſpeciebus hujus ſocietatis.*
38 *De aliis ad materiam.*

AGitur in his decretis, de Eccleſiarum, & beneficiorum unionibus, tam factis de tempore, quo eadem decreta prodierunt, quam etiam in futurum faciendis, de iſta vero unionis materia judiciaria agi contingit, ideoque in meis beneficialibus annotationibus pluries de ea agitur, ibique latius in caſus contingentia videndum eſt: *Sub tit. de benefic. diſc.* 7. *&* 19. *& diſc.* 43. *cum pluribus ſequentibus, & de unione Eccleſiarum Cathedralium ſub tit. de præeminen. diſc.* 7.

Ipſarum autem unionum validitati, ac durationi praxis docet majus obſtaculum præſtare Regulam Cancellariæ revocatoriam quarumcumque unionum, quæ de tempore ejus editionis adhuc effectum ſortitæ non ſint, cum ea per quoſcumque Pontifices renovetur, & conſequenter deſtruit, non ſolum uniones, quæ per Ordinarios locorum factæ ſint, quas principaliter iſta conciliaria Decreta percutiunt, ſed etiam illas, quæ factæ ſint auctoritate Apoſtolica, cum ampliſſima derogatoria omnium obſtantiarum; ſub qua, etiam ſine ſpeciali mentione (ut initio dictum eſt) iſtius Concilii Trident. decreta veniunt: *Supra in proœmio.*

De pluribus itaque unionis ſpeciebus agitur, ex quibus diverſæ oriuntur quæſtiones; ideoque de illis, pro clariori reſolutione, diſtincte inſpiciendum eſt; primo ſcilicet de unione duarum Cathedralium; ſecundo de illa duarum parochialium, ſeu alias æque reſidentialium, & incompatibilium beneficiorum; tertio de illa unione beneficiorum ſimplicium, quæ ad præſcriptum hujuſmodi decretorum fiat canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis, aut alteri Eccleſiæ, vel Dignitati; quarto de illa quæ fiat ſeminario; quinto, ubi quæſtio non ſit de validitate, vel invaliditate unionis, ſed de illius ſubſtantia ſeu probatione, an ſcilicet, & quomodo unio probetur; & ſexto de unionis jam factæ diſſolutione, an, & quando intret.

De prima ſpecie agi nimium raro contingit in hac Sacra Congregatione Concilii; quinimo neque in Congregatione Conſiſtoriali, cui magis ea congruit, quoniam, ut docet praxis, a Concilii publicatione citra, frequenter agi contingit præſertim in dicta Sacra Congregatione Conſiſtoriali de novis erectionibus Eccleſiarum Cathedralium in locis Nullius, ſive in aliqua parte diœceſis, quæ ampla ſit, cum iſtius, vel aliarum adjacentium diſmembratione, unde propterea examinari ſolet, an concurrant debita requiſita. *Dicto diſc.* 7. *de præeminentiis.* Sed rarus eſt caſus, quod agatur de unione plurium Eccleſiarum Cathedralium, cum ille frequens uſus, qui habetur præſertim in Italia, ſit antiquus ante Concilium.

Aliqui vero hujuſmodi unionis caſus, qui poſt Concilium habentur, ut plurimum, non ſunt de duabus Eccleſiis, quæ prius eſſent Cathedrales, adeo ut quælibet proprium haberet Epiſcopum, ſed ſunt occaſione decorandi aliquem locum, qui prius eſſet Nullius, ſeu etiam in aliqua diœceſi cum prælato tamen inferiori exempto, habente juriſdictionem ordinariam in clerum & populum, unde propterea conſuetæ adeſſent diſcordiæ inter talem prælatum, & Diœceſanum; ideoque clerus & populus hujuſmodi loci pati nolit ſubjectionem erga locum, in quo ſit Eccleſia Cathedralis, & ex qua cauſa hujuſmodi controverſiæ inconvenientia parere ſolent; tunc etenim, cum pro frequentiori contin-

gentia,

gentia, ipſe locus, tam in dote, quam in qualitate non ſit aptus erectioni novæ Cathedralis cum proprio, ac diſtincto Epiſcopo, idcirco cum prudentiſſimo conſilio factum eſt, quod illa Eccleſia in Cathedralem erigatur, illeque locus civitatis prærogativa decoretur, ſed unico contextu æque principaliter uniatur Eccleſiæ antiquæ, cum qua erant controverſiæ, vel alteri pauperi Eccleſiæ pro facti & locorum qualitate, adeo ut in ſubſtantia, ac de facto unus ſit Epiſcopus, quamvis quoad aliquas præeminentias, & prærogativas, inter ſe reputentur duæ omnino diſtinctæ cum omnimoda independentia. *Eodem diſc. 7. de præeminent. & de benef. diſc. 19. & in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 26.*

In illis autem, quæ alias ab antiquo eſſent Cathedrales, diſtinctos habentes epiſcopos, poſtea vero, etiam a tempore antiquo unitæ reperiantur, cadere quandoque ſolent quæſtiones, vel ſuper finibus, eo quia ob unius epiſcopi præfecturam; illi confuſi fuerint, & de quo agi ſolet, vel ad effectum diſtinctionis juriſdictionum Capitulorum ſede vacante; vel ad effectum unionis beneficiorum, & eccleſiarum inferiorum ſtante prohibitione ejuſdem Concilii, ut beneficia unius diœceſis non uniantur illis alterius. *Dicto diſc. 19. de benefic.*

Ac etiam quandoque ex jure Metropolitanorum, ſeu alicujus ex illis, quoniam praxis docet quod ex hujuſmodi Eccleſiis ita principaliter unitis, una ſit in una Provincia, & ſuffraganea unius Metropolitani, alia vero ſit in altera ſub diverſo Metropolitano, ſeu etiam exempta, & immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ. *Dicto diſc. 19. de benef. & diſc. 7. de præemin.*

Prout inter ipſas Eccleſias, vel diœceſes, eſſe ſolent quæſtiones, ſuper ipſius unionis natura, ſeu qualitate, an ſcilicet illa ſit coæqualis, & æque principalis, adeo ut quælibet ſuas juriſdictiones, & prærogativas retineat, cum omnimoda independentia ab altera, perinde ac ſi nullatenus unitæ eſſent, vel potius eſſet unio acceſſoria, & ſubjectiva, cum tunc alia Eccleſia, quæ alteri ita ſubjective unita eſt, ſupprimi dicatur, atque amittendo nomen, ac eſſentiam Cathedralis, jure cujuſdam alluvionis fiat pars, ſeu membrum illius, cui facta eſt unio, unde propterea antiqui fines confunduntur, atque illud territorium, quod prius ſtabat de per ſe, & conſtituebat unam diœceſim, efficitur pars alterius diœceſis, vel territorii, quoniam ubi eſt æque principaliter, habetur, ac ſi facta non eſſet, qualibet Eccleſia, vel diœceſi in ſuo primævo ſtatu continuante. *Eodem diſc. 7. de præemin. & diſc. 66. in Miſcellan. & diſc. 15. de benef.*

Audiuntur etiam aliquando quæſtiones, in hoc propoſito unionis, etiam in una, eademque Cathedrali, vel diœceſi, quæ ab ejus primæva erectione ſemper unica fuerit, inter duas ſcilicet, vel plures Eccleſias in eadem Civitate exiſtentes, earumque clericos, quod earum quælibet prætendit eſſe Cathedralis, dum in jure receptum eſt (ut alias inſinuatur,) quod quamvis Eccleſia Cathedralis formalis ſit unica & individua, attamen ea conſtitui, ſeu effformari poteſt per plures Eccleſias materiales, earumque Canonicos, & clericos, adeo ut una ſit Eccleſia in tot membra diſtincta, atque unum & idem ſit Capitulum, cum aliqua diviſione exercitii jurium cathedraticorum, ipſa ſubſtantia indiviſa remanente. *Sub tit. de præeminent. diſc. 2. & 3. cum ſeq.* Adinſtar illius diviſionis, quæ datur in exercitio juriſpatronatus, vel juris conferendi, quod eſt individuum, ſive illius diviſionis juriſdictionis, ac fructuum, quæ ex conſuetudine Lombardiæ, aliarumque partium datur etiam in feudi dignitatibus, de ſui natura individua ſunt, cum ſimilibus. *Tit. de feud. diſc. 8.*

Altera unionis ſpecies eſt illa, quæ fiat plurium Eccleſiarum parochialium; Notabilis autem differentia eſt inter hanc ſpeciem, ac præcedentem plurium Eccleſiarum Cathedralium, quoniam illa Cathedralium per alium fieri non poteſt, niſi per Papam, ad quem unice, ac privative ad quoſcumque pertinet diœceſes, ac territoria unire, vel dividere, unde propterea quæſtiones potius ſunt in fieri, quam in facto eſſe, in examine ſcilicet, quod ſit in ſacra Congregatione Conſiſtoriali, & quandoque etiam (licet nimium raro,) in iſta Concilii ſuper conſultatione Papæ facienda, an unioni, vel reſpective novæ erectioni locus eſſe debeat, necne. *Dicto diſcurſ. 6. de præeminent.* Sed poſtquam id jam ſequutum eſt, nullæ vel nimium raræ ſunt quæſtiones ſuper jam factæ unionis, vel reſpective novæ erectionis nullitate; eo quia, cum prævio diligenti examine, ac informatione, & juſtificatione omnium circumſtantiarum, & cauſarum, non autem ad Partium ſolam ſupplicationem, vel aſſertionem id fieri ſoleat, idcirco non de facili intrare poteſt obreptio, vel ſubreptio, ſive

ſive defectus intentionis, cujus tantum quæſtiones cadunt, cum nulla cadat poteſtatis. *Tit. de præeminent. diſc.* 1.

Non ſic eſt in ea unione, quæ fiat Eccleſiarum parochialium, ſeu aliarum inferiorum per Epiſcopum, ſeu alterum loci ordinarium, quoniam poteſtatis etiam quæſtio intrat, atque nullitas actus deduci ſolet ex defectu ſolemnitatis, vel ex altero cauſæ. 11

Siquidem tam diſmembratio, quam reſpective ſuppreſſio, vel unio redolent ſpeciem prohibitæ alienationis bonorum, ac jurium Eccleſiæ, ideoque ad validitatem copulative requiruntur ſolemnitas & cauſa.

Verum ſolemnitas hujuſmodi actus in eo differunt a vera, & formali alienatione bonorum, in quibus non intrat diſpoſitio Canonis. *In cap. Terrulas*, quod ſcilicet ad præſcriptum juris canonici novi, *in Extravag. Ambitioſæ*, requiritur beneplacitum Apoſtolicum; in hujuſmodi autem unionibus, vel diſmembrationibus, iſtud non eſt neceſſarium, ſed ſufficiunt ſolemnitates ad normam antiquioris juris canonici, nempe conſenſus Capituli, ac etiam ille Rectoris, & populi, aliorumque intereſſatorum. *Tit. de alienat. & contract. prohib. diſcurſ.* 1. *& de paroch. diſcurſ.* 34. *& ſeq.* 12

Cauſa vero juxta generalem regulam alienationum conſiſtit in neceſſitate, vel in magna utilitate, ideoque deſuper certa ſtatui non poteſt regula generalis, cuicumque caſui applicabilis, cum pendeat ex facti, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis; illa vero generalis regula habetur, ut de juſta cauſa conſtare debeat formiter cum proceſſu ſervatis ſervandis deſuper habito, non autem per aſſertionem ipſius Epiſcopi, vel Prælati, cui in hoc non creditur, niſi temporis antiquitas juncta cum obſervantia, juſtificationis cauſæ, ac ſolemnitatis præſumptionem inducat. *Ibidem.* 13

Tertia ſpecies unionis eſt ea, quæ fiat beneficiorum ſimplicium præbendis canonicalibus ad præſcriptum alterius Conciliaris Decreti, & tunc, ut unio valida remaneat, ſuumque ſortiatur effectum, plura deſiderantur; Primo nempe, ut fiat de iis, quæ jam vacata ſub reſervatione, vel affectione Apoſtolica non cadant; ſed ſint ad liberam collationem ipſius Ordinarii, qui unionem facit; idque adeo verum, quod etiamſi ipſe habeat indultum conferendi reſervata & affecta (quod Cardinalibus & aliquibus nium qualificatis Prælatis concedi ſolet) non poſſit affecta, vel reſervata unire. *Tit. de benef. diſc.* 7. 14

Si vero fiat de vacaturis, quæ nullam perſonalem, vel realem habeant reſervationem, vel affectionem, neque illorum vacatio immineat, adeo ut omnino incertum ſit, de quo tempore illa ſequi debeat, & tunc ſuſtinetur, dum contingere poteſt vacatio in menſe Ordinarii; ſecus autem, ubi probabiliter credatur, quod vacatio debeat cadere ſub reſervationibus, vel quia ex infirmitate, aliove ſtatu poſſeſſoris, vel ex tractatu matrimonii, aut militiæ, vel officii, adſit imminentia vacationis in menſe reſervato, tamquam per ſpeciem eorum, quæ habemus ad materiam Regulæ de infirmis reſignantibns; ſive eorum, quæ habemus in materia fraudulentiæ ſeu infeudationis, vel ubi (ut quandoque practicavi) poſſeſſor beneficii, occaſione alicujus officii, vel exercitii, ſive pro aſſequenda Epiſcopali dignitate, per plures annos moram traxerit in Curia Romana veriſimiliter numquam diſceſſurus, niſi quatenus occaſio ſperati Epiſcopatus cauſet reſidentiam, quoniam tunc beneficia per ipſum poſſeſſa, quamvis non ſubjaceant fixæ, ac invariabili reſervationi, vel affectioni reali, vel perſonali, cum poſſit ille deſerere Curiam, regrediendo ad patriam, vel alium locum, atque ita tollere occaſionem reſervationis localis, attamen ſit caſus veriſimiliter non ſporatus, ſeu potius e converſo veriſimiliter ſperetur mors in Curia, ſeu vacatio per aſſequutionem Epiſcopatus, ſed diſpenſativa retentio naſcatur, quæ eumdem operatur effectum, quoniam tunc intrare videtur eadem ratio imminentiæ, vel fraudis. *Eodem tit. de benef. diſc.* 7. *&* 43. *& ſeqq.* 15

Alterum requiſitum conſiſtit in juſta cauſa tenuitatis præbendarum, adeo ut ſaltem moralis neceſſitas ſervitii, ac decentioris cultus Eccleſiæ ita exigat, non autem ſi fiat ad ditationem vel ſuperabundantem proviſionem poſſeſſorum. *Eodem tit. de benef. diſc.* 43. *& ſeqq.* 16

Tertium eſt requiſitum, ut fiat ſingulis præbendis pro earum reſpective tenuitate, ac neceſſitate, non autem Capitulo, ſeu menſæ Capitulari in univerſum, cum tunc unio non ſubſtineatur. *Ibidem.* 17

Quartum eſt, ut ſit de beneficiis illiuſmet diœceſis, cum Concilium expreſſe prohibeat unionem beneficiorum unius diœceſis, præbendis canonicalibus, vel parochialibus alterius diœceſis; id etenim 18

contingere ſolet, quando unus & idem Epiſcopus duas, vel plures poſſideat Eccleſias ſimul unitas, adeo ut de facto quoad earum regimen pro unica reputentur, juxta primam ſpeciem unionis, ſupra recenſitam, quoniam ſi unio ſit æque principaliter, intrat etiam prohibitio. *Eodem titul. diſc.* 19.

19 Quinto, ut non ſit de Eccleſiis parochialibus, ſeu alias reſidentialibus, ſed de ſimplicibus: quamvis enim praxis doceat unionem plurium Eccleſiarum parochialium canonicatibus, vel dignitatibus Cathedralium, ſeu Collegiatarum, ipſiſque menſis capitularibus, vel monaſterialibus, ut patet ex iis, quæ inſinuantur infra *Diſcurſ. ſequent.* occaſione agendi de vicariis parochialium unitarum, attamen id contingit antiquiori tempore ante Concilium; atque ſi detur aliquis caſus poſterior, referendus eſt Apoſtolicæ auctoritati, qua concurrente, prædictorum requiſitorum neceſſitas negligitur, cum Papa hujuſmodi prohibitionibus, abſque dubio diſpenſare valeat, de iis vero agitur, quando uniones fiant per Ordinarios; & ſexto, ut beneficia liberæ collationis non uniantur beneficiis de jurepatronatus, ut ita ſervilem naturam
20 non aſſumant. *Dicto diſc.* 19. *& 43. & ſeqq. eod. tit.*

Et quoniam quandoque Ordinariis Sedes Apoſtolica concedit indulta faciendi uniones pro conſtructione, vel reſtitutione aliquarum Eccleſiarum, ſeu eccleſiaſticorum
21 locorum, ut præſertim cum Sancto Carolo Borromæo (illorum temporum qualitate exigente) practicatum fuit; hinc proinde quæſtiones cadere ſolent, an ceſſio cenſeatur perſonalis, adeo ut ad ſucceſſorem tranſeat, necne, ſive quomodo talia indulta intelligenda & practicanda ſint; idque certam regulam generalem, cuicumque caſui applicabilem non recipit, cum non ſit punctus juris, ſed facti, ex ipſius facti particulari qualitate, & circumſtantiis decidendus, ut in meis beneficialibus notis, ſeu obſervationibus advertitur. *Eodem tit. de benef. diſc.* 47.

Quomodocumque autem unio fiat; vel ſcilicet cum Apoſtolica auctoritate, ob
22 quam dictis requiſitis non ſubjaceat, vel cum illa Ordinarii, in qua dicta requiſita verificentur, unde propterea valida & legitima cenſenda ſit; adhuc tamen alterum verificari debet requiſitum, quod effectum ſortita fuerit, antequam contingat novi Pontificis creatio; illa etenim contingente, re adhuc integra, priuſquam ſcilicet unio effectum ſortiatur, tunc unio, ut plurimum, inutilis remanere ſolet, ob regulas Cancellariæ, quas novus Poncifex in craſtinum ſuæ aſſumptionis edere ſolet, inter quas eſt regula, quarumcumque unionum revocatoria, quoties pro Divini cultus neceſſitate factæ non ſint, iſtoque caſu neceſſitas non ſufficit moralis pro Eccleſiæ majeſtate, ac decentiori cultu, ut pro facti circumſtantiis ſufficere videtur ad verificationem unius ex dictis requiſitis; ſed debet eſſe vera & præciſa, quia nempe præbendæ canonicales, ac etiam diſtributiones quotidianæ eſſent adeo tenues, quod vel non reperiretur, qui eas acceptaret, ideoque vacationem paterentur, vel quod earum poſſeſſores cogerentur Eccleſiæ cultum, ac ſervitium deſerere, ut victum ſibi parare poſſent, ideoque magna differentia eſt inter unam, ac alteram ſpeciem neceſſitatis. *Dicto diſc.* 43. *eod. tit.*

Quæſtione cadente, an & quando ſequuta dicatur effectuatio, in qua regula eſt, ut illa ſequuta in parte, ſufficiat in totum, quod aliquas recipere ſolet declarationes, ut in dictis beneficialibus annotationibus advertitur. *Ibidem.*

Cum autem Decretum conciliare loquatur de præbendis canonicalibus, hinc orta fuit 23
quæſtio, an dignitatibus Cathedralium ſeu Metropolitanarum, hujuſmodi uniones fieri valeant, ubi eadem urgeat ratio, atque licet litera legis negativam ſuadere videatur; affirmativam tamen probabilius ſuadet identitas, imo majoritas rationis, atque ita me ſcribente per Sacram Congregationem Concilii declaratum fuit, ut in eiſdem beneficialibus notis advertitur. *Eodem titul. diſc.* 46.

Ultra dictas unionis ſpecies, altera dari 24
ſolet unio diſpenſativa, ex Apoſtolica auctoritate, perpetua, vel temporalis, puta dignitatis, & canonicatus ejuſdem Eccleſiæ, verum deſuper regula certa, & generalis non habetur, cum ſit quæſtio voluntatis, nulla vero poteſtatis, quæ in beneficialibus abſoluta eſt in Papa. *Tit. de Regal. diſc.* 148. *& frequenter tit. de benef.*

Datur etiam, potius ex antiqua conſue- 25
tudine, quædam alia ſpecies unionis Eccleſiarum, præſertim parochialium, quæ coæquali jure ſociativo ſit per quamdam ſpeciem communionis, quod ſcilicet, abſque diſtinctione finium, vel perſonarum, in aliqua civitate, vel oppido, duæ, vel plures Eccleſiæ parochiales promiſcue curam exerceant; idque ut plurimum contingere ſolet; vel quia antiquiori tempore unica

eſſet

eſſet Eccleſia, poſtmodum vero populo excreſcente altera conſtructa eſſet; vel (& frequentius præſertim in aliquibus Apuliæ, & Calabriæ, vel Siciliæ partibus, in quibus id in uſu eſſe videtur) id contigit ratione ritus græci, cum quo in illis partibus antiquiori tempore populus vivebat, eo quia Imperatore Conſtantinopolitano aliquam dominationem retinente in Italiæ partibus reſpondentibus ad mare Adriaticum, vel Jonium, Conſtantinopolitanus Patriarcha in eis ſe ingerebat, atque ritu græco, ut plurimum vivebatur, unde propterea, dicta intruſione ceſſata, ſedes Apoſtolica ejuſdem ritus continuationem permiſit, prudenter tamen curata fuit introductio ritus latini in alia Eccleſia ad hoc erecta, & cum diverſo Rectore, uſquequo paulatim univerſus populus latinum ritum aſſumpſit, ideoque utraque Eccleſia eamdem ſortita eſt naturam, atque continuavit idem promiſcuum exercitium. *Tit. de præeminent. diſcur. 9. & in Miſcellan. Eccleſiaſtic. diſcur.* 32.

26 In pleriſque tamen partibus, ad ejuſdem Concilii Tridentini monitum, finium diviſio introducta eſt. *Titul. de paroch. diſc.* 27.

27 De quarta inſpectione ſuper unione, quæ fiat ſeminario, agitur infra ad *Seſſ.* 23. *de ref. cap.* 18.

Circa quintam inſpectionem, quæ facti potius quam juris eſt, ſuper unionis ſcilicet
28 probatione; regula generalis eſt, ut ea non præſumatur, ſed per allegantem plene, & concludenter probanda ſit, atque alias fundata eſt intentio ejus, qui dicit, ut beneficium, cujus unio negatur, ſtet de per ſe independenter. *Locis citatis de benef. & tit. de paroch. diſc.* 12. & 13.

Quando autem adeſt illius titulus explicitus, tunc nulla cadit quæſtio probationis, cum ea non detur in claris, & expreſſis; ſolumque intrat quæſtio poteſtatis ſeu validitatis; ideoque forenſes quæſtiones in hac materia cadunt, ubi de adminiculativa, ſeu præſumpta probatione agatur, quæ etiam admittitur, ſed eſt difficilis, cum adminicula, & argumenta debeant eſſe univoca, non autem æquivoca, & referibilia ad juſpatronatus, vel ad ſubjectionem, ſeu cenſuationem, *&c. Proxime ſupra de paroch.*

29 Atque hinc manat, ut certa regula generalis ſtatui non valeat, cuicumque caſui applicabilis, erroneumque ſit cum regulis, ac propoſitionibus generalibus procedere, cum totum pendeat ex facti qualitate, & circumſtantiis Judicis arbitrio penſandis, cum ſolita regula, ut ſingula, quæ non proſunt, &c.

Illud autem potiſſimum, pro hujuſmodi 30
arbitrio regulando, in conſideratione habendum eſt, de qua ſcilicet ſpecie unionis agatur, ex tribus pluries recenſitis; ubi etenim agatur de illa, quæ æque principalis dicitur, ſive de altera, quæ ſit ſociativa, vel coæqualis, tunc cum iſtæ ſpecies ſint favorabiliores, vel minus præjudiciales, idcirco leviores probationes admittuntur, ſecus autem ubi de acceſſoria, & ſubjectiva, quæ odioſa, magiſque præjudicialis cenſetur. *Ibidem, & de præeminent. diſc.* 7.

Si vero adſit unionis titulus explicitus, qui de ſtricta juris cenſura invalidus, vel alias inefficax dici mereatur, quadragenaria vero, vel major pacifica obſervantia accedat, tunc id ſufficit, niſi titulus adeo clare infectus ſit, ut malam fidem poſitivam ita inducat, quod præſcriptionem impediat, *Tit. de benefic. in ſupplemento in Nolana parochialis.* 31

Inter plures autem unionis effectus, ille 32
eſt præcipuus, circa modum providendi Eccleſiam, quæ ſit unita, præſertim ubi animarum cura illi incumbat & de hoc habetur infra; & de aliquibus aliis effectibus. *In cap. proxime ſequenti.*

Demum quoad ſextam, & ultimam in- 33
ſpectionem, ſuper unionis diſſolutione: ubi agatur de illa duarum Cathedralium, tunc nulla deſuper juris regula ſtatui poteſt, cum id pendeat ab arbitrio, ſeu voluntate Papæ, qui pro facti qualitate, ex conſultatione frequentius Sacræ Congregationis Conſiſtorialis, in pleno Conſiſtorio de iſta agere ſolet; nullus autem vel nimium rarus eſt in Cathedralibus, ab antiquo unitis, caſus diſſolutionis; ſecus autem ubi agatur de illis unionibus potius de facto, quam de jure, quæ perſonales, vel accidentales tantum ſint, puta quia Epiſcopo unius Eccleſiæ ex juſta cauſa, altera commendetur, cum tunc vere non ſit unio, & conſequenter non intrat terminus diſſolutionis, ſed potius alter reſolutionis actus, tamquam ex ceſſante cauſa.

In Eccleſiis autem inferioribus, præſertim 34
parochialibus; quando agatur de unione acceſſoria; & ſubjectiva, vel etiam de altera, quæ æque principalis dicitur, adeo ut de facto unus utriuſque ſit rector, tunc pariter nimium rarus eſt caſus diſſolutionis, quæ cum ſpecies alienationis dicatur, exigit rigoroſas ſolemnitates, & cauſam,

ideoque ubi Apoſtolica auctoritas non accedat, non de facili verificabilis eſt validitas illius diſſolutionis, quæ cum ſola auctoritate Ordinarii fiat. *Dicto diſc.* 34. & 35. *de paroch.*

35 Ubi vero de illa unione agatur, quæ ſociativa ſit, in parochialibus frequenter contingibilis, ut ſupra, quia nempe quælibet ſuos habeat rectores, ac miniſtros, exercitium autem ſit promiſcuum, & coæquale, abſque finium, vel ovium diſtinctione, & tunc Sacrum Concilium Tridentinum enixe laudat, quinimo præcipere videtur diviſionem, ut oves certum ac proprium agnoſcant paſtorem. *Eodem tit. de paroch. diſc.* 33.

36 Quæſtiones autem cadere ſolent ſuper modo diviſionis, an iſta æqualis, vel inæqualis eſſe debeat, regula vero eſt pro æqualitate, niſi facti circumſtantiæ limitationem ſuadeant, ideoque certa norma ſtatui non poteſt. *Eodem diſc.* 33.

37 Atque in hoc major difficultas ſuper ipſius ſociativæ unionis ſubſtantia, vel origine eſſe ſolet, an ſcilicet Eccleſiæ unitæ, ab initio eſſent æque parochiales, eamdem habentes juriſdictionem, ſeu prærogativam jure communionis coæqualis explicitæ, vel implicitæ promiſcuum exercitium habentes; vel potius ab initio unica eſſet, a qua altera tamquam filia, ſeu adjutrix prodiiſſet, ut latius in meis beneficialibus annotationibus habetur, cum tunc diverſa ſit dividendi ratio ex ibi deductis. *Eodem diſc.* 33.

38 De aliis autem ad materiam unionis in rerum beneficialium adnotationibus agitur, ideoque ibi videndum eſt. *Tit. de benefic. diſc.* 7. 19. & 43. *cum plurib. ſeqq. & in ſupplemento, & de paroch. diſc.* 12. & 13. & *de præeminent. diſc.* 7.

DISCURSUS IX.

Ad Seſſionem ſeptimam cap. 7. Seſſionem 21. cap. 6. & Seſſionem 25. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *De proviſione Vicarii in Eccleſia parochiali unita cum aſſignatione congruæ.*
2 *Etiam ubi Eccleſia ſit unita Capitulo, vel Collegio.*
3 *Idque ſolet demandari per Sac. Congregat. Concilii.*
4 *An Vicarius debeat eſſe unicus, vel plures.*
5 *Quod hæc multiplicitas non adverſetur unitati Eccleſiæ, ejuſque Rectoris, & de ratione.*
6 *An Vicarius debeat eſſe perpetuus, vel manualis, & regulariter debet eſſe perpetuus in ſæcularibus.*
7 *Quanta ſit congrua Vicarii.*
8 *Quænam incerta in congrua non computentur.*
9 *Quando poſſit eſſe minor, quam quinquaginta, & quid in Eccleſia paupere practicetur.*
10 *Et quando debeat eſſe major.*
11 *Si loco congruæ aſſignentur certa bona, non curatur ſubſequens diminutio, vel augmentum.*
12 *Item ſi Vicario aſſignentur omnia bona cum certa penſione Curato habituali.*
13 *De ratione differentiæ inter Curatum actualem, & habitualem.*
14 *Hæc taxa pertinet ad Ordinarium, exemptione non obſtante.*
15 *De aliis ſpeciebus deputationis Vicarii.*
16 *An Vicarius deputet alium Vicarium.*

PRæſuppoſita valida unione, juxta annotationes in capit. proxime præcedenti; præcipitur in hoc Decreto, Eccleſiæ unitæ viſitatio, ac proviſio, ut onera eidem injuncta, illud præſertim curæ animarum, non negligantur, ſed exacte impleantur, ideoque in eis, pro exercitio curæ, vicarius deputari debeat, qui rectoris vices ſupleat, atque de facto parochi perſonam repræſentet, parteſque gerat, congrua eidem vicario pro ſubſtentatione, ac laboris mercede aſſignanda per rectorem, vel prælatum Eccleſiæ, vel beneficii, cui parochialis unita ſit, ideoque habitualis cura incumbat, quatenus jam per vicarium provideri ſolitum, iſtud onus expleatur. 1

Ubi vero id non practicetur, quia nempe (ut in pleriſque partibus etiam hodierna praxis docet, atque antiquiori tempore frequentior erat) Eccleſia curata, unita eſſet alicui Capitulo, vel Collegio ſæculari, vel regulari, cum exercitio promiſcuo penes omnes canonicos, vel collegiales; tunc providetur, ut certus vicarius, ſive ſit de eodem corpore, ſive extra; deputari debeat, ut ita oves certum habeant paſtorem, quem agnoſcere debeant; & e converſo certa ſit perſona, quæ ſciat illud onus ſibi incumbere, & a qua Epiſcopus in viſitatione, ſeu alias, rationem 2

red-

redditionem de ſibi commiſſis ovibus petere valeant. *De paroch. diſc.* 18. 20. 22. *& in aliis.*

Hinc proinde, quando contingit, quod occaſione relationis, quæ fieri ſolet in viſitatione liminum, Sacræ Congregationi Concilii, ad iſtius notitiam deveniat, ut adhuc in eodem antiquo uſu continuetur, quod ſcilicet exercitium curæ ſit promiſcuum penes omnes de Collegio, vel Capitulo, per eam enixe præcipi ſolet hæc deputatio vicarii ex eodem Collegio, vel extra, prout facti qualitas exigat, *ibidem.*

Super vicarii autem unicitate, vel pluralitate, nihil ſtatutum eſt, & merito, cum id ex facti qualitate pariter pendeat, an ſcilicet unus tantum ſupplere poſſit, vel potius duo, vel plures requirantur.

Quamvis etenim rectorum, ſeu parochorum pluralitas de jure prohibita ſit ob inconveniens, ne una mulier duos, vel plures habeat viros; attamen id procedit in eo qui ſit verus rector, ac ſponſus eccleſiæ, non autem in hujuſmodi vicariis, qui potius famulorum, ac operariorum jure cenſendi ſunt, cum id dictæ unitati non adverſetur, eodem modo quo eidem non adverſatur, ut ipſamet cura habitualis ſit penes aliquod Capitulum, vel Collegium, conſtitutum ex pluribus perſonis, quoniam unicus cenſetur parochus repræſentatus ab ipſo corpore myſtico, ſeu politico, conſtituente unam perſonam formalem, ſeu intellectualem, ſinguli autem non ſunt parochi, ut de hoc advertitur ſupra in propoſito ætatis, quæ in beneficiis neceſſaria eſt, quod ſcilicet in ſingulis non deſiderantur illa requiſita, quæ neceſſaria ſunt ad beneficii curati aſſequutionem. *Sub tit. de benef. diſc.* 55. *& 95.*

Minuſque expreſſe, ac determinate ſtatutum eſt, circa vicarii qualitatem, an ſcilicet perpetuus, vel manualis eſſe debeat, cum id Ordinarii arbitrio remiſſum ſit; Conſtitutionibus comprobatum eſt, ut perpetuus eſſe debeat, quatenus ille particularis extra gremium Capituli, ſeu Collegii deputari ſoleat, vel expediat; ubi vero de ipſo Capitulo, vel Collegio, tunc deſtinetur canonicatus, cui fixa ſit iſta vicaria, ut præſertim ſuper hujuſmodi perpetuitate per Conſtitutionem Pii V. proviſum eſt in Capitulis Eccleſiarum Urbis, quibus cura animarum incumbat. *Tit. de paroch. diſc.* 22. In Eccleſiis autem regularibus manualitas magis congrua eſt.

Conc. Trid. cum Gall.

Quo vero ad congruam vicario aſſignandam; Concilium in his nihil certum determinavit, ſed Ordinarii arbitrio remiſit, pro facti qualitate, ac oneris proportione; deſurer tamen providit Conſtitutio Pii V. ut ſcilicet congrua eſſe debeat certa, non major centum, ſed non minor quinquaginta ſcutorum, ſeu ducatorum monetæ regionis; remanente arbitrio circa medium inter utrumque extremum; in ea tamen non computatis illis incertis emolumentis, quæ ratione mere perſonalis laboris habeantur; ſive quæ ex mere voluntaria accidentali devotione obveniant; adeo ut ex plurium annorum experimento quandam certitudinem ſaltem moralem non habeant; ſecus autem, ubi dicta moralis certitudo accedat, cum tunc in fructu, ſeu redditu veniant. *Eodem tit. de Paroch. diſc.* 17. *cum pluribus ſeqq. & de hac diſtinctione incertorum ſub tit. de benef. diſc.* 90. *& ſub tit. de jurepatronat. diſcurſ.* 10.

Eatenus autem congrua minor quinquaginta eſſe non poteſt, quatenus ipſius Eccleſiæ curatæ, quæ unita ſit, emolumenta ſint majora; ſecus autem ſi ad hanc ſummam non aſcendant, cum tunc ſufficiat Capitulo, vel alteri curam habitualiter habenti, omnia emolumenta vicaria aſſignare; ſive in quibuſdam exiguis Cathedralibus, vel Collegiatis, loco congruæ aſſignari ſolet vicario, qui etiam ſit Canonicus, portio maſſæ groſſæ diſtributionum, ſuppleudo quod deeſt, admittendo ſervitium curæ loco ſervitii chori. *Eod. tit. de paroch. diſc.* 20.

Et e converſo ſumma major centum (cujus exceſſus prohibitus eſt) intelligenda venit de congrua pro ipſius vicarii mercede, ac ſuſtentatione, non autem, ubi populi numerus, vel Eccleſiæ qualitas, aliæve facti circumſtantiæ, majores operarios, alioſque ſumptus exigant, adeo ut quandoque praxis doceat, quod etiam ter, vel quatuor centum, aliave major ſumma aſſignetur vicario, qui alia onera ſupportare debeat: *Inſinuatur locis citatis, ac etiam in Barchionenſi, eod. tit. in ſupplemento.*

Quandoque autem contingit, quod ad hujuſmodi oneris annuam præſtationem evitandam, ac etiam ad illas dirimendas lites, & controverſias, quæ oriri ſolent, præſertim ſuper emolumentis incertis, uſus inolevit, quod capitulum, vel alter, cui habitualis cura incumbat, aſſignent vicario certa bona, vel jura, loco congruæ, per quamdam ſpeciem tranſactionis,

aliis bonis penes ipſum Rectorem habitualem remanentibus, tractu vero temporis, bona, vel jura aſſignata, diminutionem recipiant; unde propterea vicarius ſuppletionem petere ſolet, verum ea regulariter negatur, quoniam in hoc attenditur tempus conventionis, non autem ſubſequuta eventualitas, quæ ſicuti produxit decrementum, ita producere potuiſſet incrementum, quod ipſius vicarii eſſet, niſi diminutio adeo magna eſſet, ut ea quæ remanent, non ſufficiant ad ſuſtentationem, adeo ut cogatur vicarius curæ exercitium deſerere, cum tunc intret Judicis arbitrium pro ſuppletione. *Eodem tit. de paroch. diſc.* 19. *& in dicta Barchionen. in ſupplemento.*

Et e converſo, idem uſus præbuit, ut
11 remaneant omnia Eccleſiæ bona, & emolumenta penes vicarium, qui certam quotam vel certam quantitatem fructuum vel pecuniarum, ſingulis annis, vel temporibus præſtare debeat Rectori habituali; tractu vero temporis, bona, emolumenta, magnum recipiant incrementum, unde propterea Rector habitualis, nimium modicam reputet ejus portionem, atque petat proportionatum augmentum; verum pariter illud regulariter denegandum eſt, niſi forte tales ſint facti circumſtantiæ, ut magnam injuſtitiam, ac ſpeciem iniquitatis redoleant, adeo ut Judicis officium, vel arbitrium intret. *In dicta Barchionen. congruæ in ſupplemento.*

12 Ubi vero agatur de caſu converſo, quod ſcilicet bona aſſignata vicario cum onere certæ quantitatis, tamquam per ſpeciem penſionis notabiliter diminuantur, adeo ut penſio nimium exceſſiva remaneat; tunc, licet eadem ſit regula, attamen facilius intrat limitatio pro moderatione, quoties ſcilicet id, quod remanet, non ſufficiat ad ſuſtentationem vicarii, aliaſque expenſas neceſſarias.

13 Ratio differentiæ, inter unum caſum, & alterum conſiſtit, non in favore perſonæ, ſed in favore Eccleſiæ vel animarum, ne alias cura, & cultus reſpective, deſerantur, iſta enim ratio e converſo non intrat, quoniam nihil refert, quod illa Eccleſia, vel dignitas, cui facta eſt unio, atque habitualis cura competit, majorem, vel minorem habeat proviſionem, cum id perſonæ poſſeſſoris dignitatis, vel prælaturæ, privatam utilitatem concernere videatur; in caſu autem converſo viget præjudicium tertii, ipſius ſcilicet Eccleſiæ ejuſque cultus, vel animarum, quarum cura vicario commiſſa eſt. *In eadem Barchionen. in ſupplemento.*

In his autem controverſiis, ab Ordinario decidendis Eccleſiæ, vel perſonarum 14
privilegia exemptiva, nil ſuffragantur, cum in iis, quæ animarum curam concernunt, etiam cum Eccleſiis, vel perſonis exemptis, intret pluries in præcedentibus inſinuata juriſdictio a Concilio Tridentin. delegata Ordinario loci, habita potius ratione ovium regendarum, quam Rectoris.

Alia eſt vicarii, vel coadjutoris deputa- 15
tio, quæ præcipitur a Concilio ob Eccleſiæ vacationem pendente concurſu, vel ob illiteraturam parochi, & de hac ſpecie agitur *ad ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. ubi de materia concurſus ad parochiales, earumque proviſione.

Regulariter autem vicarius alium non deputat vicarium, ſed id pertinet ad Rectorem habitualem, niſi legitima conſuetudo, 16
vel conventio aliud ſuadeat. *Dict. tit. de Paroch. diſc.* 17.

DISCURSUS X.

Ad Seſſionem ſeptimam de Reform. cap. 15. Seſſionem 22. cap. 8. & 9. & Seſſ. 25. etiam de Reform. cap. 8.

SVMMARIVM.

1 *De viſitatione hoſpitalium, & piorum locorum.*
2 *In quibus cadat hæc viſitatio, & poteſtas.*
3 *Ad quid proſint declarationes Sac. Congregationis.*
4 *Quid? ubi obſtet lex fundationis.*
5 *De eodem de quo num.* 3.
6 *De eadem lege fundationis.*
7 *De limitatione ubi fundator vivat, quomodo intelligatur.*
8 *Quomodo Epiſcopi in hoc ſe gerere debeant, &* 13.
9 *An Communitates veniant ſub nomine fundatoris viventis.*
10 *De privilegiis exemptivis, præſertim illis Baſilicæ Lateranenſis.*
11 *De Confraternitatibus exiſtentibus in Eccleſiis Regularium.*
12 *De præmiſſis ubi agatur de locis, in quibus iſtorum decretorum obſervantia negetur.*
13 *De eodem, de quo num.* 8.

DE viſitatione Eccleſiarum, & piorum locorum in genere agitur ſupra, in 1
his

his autem decretis agitur de hoſpitalium, aliorumque piorum locorum, vel collegiorum, & confraternitatum recta adminiſtratione, ipſiuſque hoſpitalitatis congruo exercitio, ac rationum redditione; in primo etenim Epiſcopis, aliiſque Ordinariis iniungitur cura, ut (exemptionis privilegio non obſtante) hoſpitalia ab eorum adminiſtratoribus bene, ac fideliter adminiſtrentur; in ſecundo diſponitur, ut ea viſitare valeant; in tertio, ut adminiſtratores rationes reddant Ordinario, qui earum redditioni aſſiſtere poteſt; & in ultimo præcipitur, ut ipſa hoſpitalitas bene, & cum debita charitate exerceatur, quatenus illam exercendi occaſio adſit cum peregrinis, vel reſpective infirmis, juxta eorum qualitatem, ſeu fundationem; quatenus vero pro locorum qualitate occaſio deſit, diſponitur ſuper fructuum, ac reditum applicatione aliis piis operibus; quare de his diſtincte agendo.

Quatenus pertinet ad viſitationem, ex qua de conſequenti reſultat inſpectio rectæ 2
adminiſtrationis; in temporali Eccleſiæ Ditione, ſub Status Eccleſiaſtici vocabulo explicari ſolet, aliiſque Ditionibus, in quibus hujus Sac. Concilii obſervantia vigeat, adeo ut non intrent illæ quæſtiones, quæ in aliquibus Ditionibus cadere ſolent ratione limitationis contentæ in eodem Decreto conciliari ob immediatam ſcilicet Regis, vel alterius Principis protectionem, quando hæc verificari dicatur, necne, ſive ob contrariam conſuetudinem, ob quam prætendatur hujuſmodi conciliaria Decreta, in toto, vel in parte, non eſſe uſu recepta.

Tunc nullæ, vel nimium raræ deſuper audiuntur quæſtiones ſuper ipſo jure viſitandi in genere, ac ſuper jure demandandi ea, quæ concernunt hoſpitalitatem, ſive Divinum cultum, aut circa ipſa eccleſiaſtica, vel pia opera, quæ pro inſtituto exercentur, ſed cadunt quæſtiones circa ea, quæ reſpiciunt meram temporalitatem; ſive quia Ordinarius velit, ultra contenta in his decretis, ejus dilatare fimbrias, atque ſub prætextu viſitationis, vel reviſionis rationum, procurationes, vel alias contributiones exigere, aut de reditibus participare, ut in aliquibus diœceſibus vidi practicatum, adeo ut ex alias ſuprà inſinuatis, occaſione agendi de viſitatione diœceſis in genere, hujuſmodi emolumenta haberi ſoleant in nota tamquam fructus certi, & corpora redituum.

Super hoc enim deſuper haberi ſolent recurſus ad hanc Sacram Congregationem Concilii, vel ad alteram Epiſcoporum, a quarum una vel altera opportunæ dantur proviſiones, ſeu manant declarationes, quarum plures recenſentur per conſuetos Collectores aliæve circumferri ſolent manuſcriptæ, quarum notitia opportuna quidem & congrua eſt, quoniam præcedentibus declarationibus nimium deferri ſolet pro decidendis caſibus, qui jam deciſis ſimiles videantur: non tamen (ut ſupra initio, ſeu in proœmiali parte advertitur) mordicus, ac ad literam in eis immorandum eſt per ipſammet Congregationem, quoniam rari ſunt caſus, in quibus omnimoda verificetur ſimilitudo, cum ſæpius ex diverſis locorum, ac perſonarum, & operum, ac temporum circumſtantiis, diverſimode decernere congruat, prudentialibus regulis quandoque id exigentibus, præſertim inſpiciendo finem, ſeu animum, ex quo Ordinarius ſe ingerere velit, & quandoque inhibendo, & quandoque certum modum præſcribendo. 3

Prout etiam quæſtiones cadunt ſuper altera limitatione in eiſdem Decretis contenta, quando lex fundationis aliter ſuadeat, cum deſuper variæ habeantur reſolutiones, ac etiam opinionum diverſitates, ſuper dictæ legis intelligentia, & an reſpectu viſitationis ſpecifica, ſeu individua mentio neceſſaria ſit, ſive an, & quæ dignoſcatur differentia inter diſpoſitionem contentam in uno Decreto ſuper viſitatione, & contentum in altero ſuper jure petendi redditiones rationum, ſive illas revidendi; ideoque revera nulla deſuper certa, & determinata regula generalis cuicumque caſui applicabilis ſtatui poteſt. *De his habetur ſub tit. de juriſd. diſc.* 40. *&* 41. *& ſeqq. & 95. & plura colligis* Pignatell. *conſult. canon.* 113. *lib.* 1. 4

Hinc proinde, pro meo judicio, error eſt, quando aliqua deſuper circumfertur declaratio, quæ alicujus particularis controverſiæ occaſione prodita ſit, abſque alio diſcurſu, in ea firmiter, ac ad litteram immorari, quoniam, ubi non ſint declarationes generales, quæ pro alicujus decreti conciliaris interpretatione in genere prodierint, haberi quidem debent in conſideratione pro quadam norma; ſed principaliter eſt reflectendum ad ſingulorum caſuum individuas circumſtantias, ex quibus ſuper eodem puncto, qui pæne identificus videatur, frequenter congruit diverſimode decernere. 5

Præſertim vero circa fundationis legem reflectendum eſt, an illa ſequuta ſit ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, adeo ut congruant ea, quæ habemus in legibus, quæ in limine fundationis adjiciantur etiam contra Canonum, vel Conciliorum diſpoſitionem in Eccleſiis, ac beneficiis de jurepatronatus cum ſimilibus. 6

Cumque in eiſdem Decretis, altera contineatur exemptio, ubi fundator adhuc vivat, hinc propterea quæſtiones pariter oriri ſolent, in quibus hæc exemptio intelligenda ſit, an ſcilicet in temporali adminiſtratione tantum, non autem in iis, quæ ſpiritualitatem, vel pietatem concernunt, ne ſub iſtius nomine, vel pallio ea fiant, quæ non licent, atque ita abuſus inducantur; ideoque ubi locorum Ordinarii, divina, & ſpiritualia zelantes in his tantum immorentur, non autem in temporalium adminiſtratione, pro lucro, & emolumento ſe ingerere ſatagant, tunc nullæ, vel nimium raræ ſunt quæſtiones, quæ cum laicis habeantur; & præſertim circa iſtam exemptionem fundatoris viventis quæſtiones cadant; an ea ſit adaptabilis illis perſonis fictis, vel intellectualibus, quæ numquam moriuntur, ut ſunt communitates, aliave ſimilia corpora, ut in meis juriſdictionalibus annotationibus inſinuatur. *Dict. diſc. 40. de juriſdiction.* 7 9

Exemptionum privilegia hujuſmodi quæſtionibus frequenter anſam præbere ſolent, ubi præſertim de illis hoſpitalibus aliiſque piis locis agatur, quæ in Lateranenſis Baſilicæ ſolo conſtructa ſint, ob ejuſdem Baſilicæ Apoſtolica privilegia exemptiva, quibus regula aſſiſtit, quoties ratio curæ animarum & adminiſtrationis Sacramentorum contrarium non ſuadeat, ut in eiſdem juriſdictionalibus annotationibus advertitur, ubi etiam de aliquibus hujuſmodi privilegiorum declarationibus, ſive quando talis conſtructio adeſſe dicatur, ut privilegia intrent. *Diſc. 38. & 39. de juriſd.* 10

Idemque ex iis confraternitatibus, vel piis locis, & inſtitutis, quæ in regularium Eccleſiis exemptis, vel in monaſteriis exiſtant, cum ex legibus fundationis, atque retroacta obſervantia, potiſſimum vero ex dicta diſtinctione eorum, quæ pietatem, & ſpiritualitatem, ac reſpective temporalitatem concernunt, deciſio pendere ſoleat pro facti qualitate, ideoque certa regula generalis cuicumque caſui indefinite adaptabilis non de facili ſtatui poteſt. *Dict. diſc. 40. cum pluribus ſequent. de juriſdict. & de Regular. diſc. 50.* 11

Ubi vero de illis temporalibus Ditionibus agatur, in quibus ex conſuetudine, vel particularibus privilegiis, ſeu legibus, & ſtylis, diverſa habeatur prætenſio, multo minus certa deſuper dari poteſt regula, ideoque integrum in hoc relinquendo locum veritati, prudentiales potius, quam legales regulæ pro caſuum contingentia, in hujuſmodi quæſtionibus decidendis adhiberi ſolent, ac debent, antiquæ obſervantiæ nimium deferendo, cum novitates frequentius inconvenientia producere ſoleant, cum praxis ſæpius doceat, ut in eadem ditione varia ſit locorum, ac diœceſum obſervantia, ſive in eodem loco varia ſit lex fundationis, plurium quamvis conſimilium piorum locorum, vel operum, ideoque obſervantiæ nimium deferendum videtur. 12

Potiſſime vero Ordinarii, aliique Prælati monendi ſunt (atque alias agendo, ſevere corrigendi) ut bono animo, atque ex ſolo ſpiritualitatis, vel pietatis zelo, iſtorum conciliarium Decretorum praxim ſervent, cum zelantibus, ac probis Prælatis, qui ex ſolo zelo in hoc ſe ingerant, eo quia vere abuſus exiſtant, non de facili ſe opponant laici, ut egomet expertus ſum; ideoque facti potius quam juris iſtæ quæſtiones videntur pro ſingulorum caſuum circumſtantiis decidendæ. 13

DISCURSUS XI.

Ad Seſſionem ſeptimam cap. 13. Seſſ. 14. cap. 12. & 13. & Seſſ. 25. de Reformat. cap. 9.

SUMMARIUM.

1 *De iis quæ continentur in his Decretis.*

2 *In jurepatronatus privatorum Concilium nil innovavit, ſed innovatio eſt in perſonis potentibus, & qui ſint potentes.*

3 *Data potentia, requiritur ſituatio beneficii ſub ejus juriſdictione.*

4 *Juriſdictio præterita quamvis ceſſata, inducit potentiam.*

5 *Qui ſint Principes exceptuati a diſpoſitione conciliari.*

6 *Ad effectum potentiæ attenditur origo.*

7 *An attendatur potentia, ſi Epiſcopus ſit potentiæ majoris.*

8 *Non datur potentia in perſonis Eccleſiaſticis, licet habeant juriſdictionem.*

9. *Ubi*

9 *Vbi conſtat de titulo expreſſe fundationis, & dotationis non intrat Concilium.*

10 *Quando proprie intret diſpoſitio conciliaris.*

11 *De ſignis probationis juriſpatronatus privatorum, & ad quid hæc deſerviant etiam in potentibus.*

12 *De forma probationis conciliaris, & præſertim de immemorabili, ejuſque requiſitis.*

13 *An teſtes vaſalli ſint idonei ad hanc probationem.*

14 *Quale tempus ſit ſubducendum ratione litis.*

15 *An actus, qui continent proteſtationes, debeant deduci.*

16 *De requiſito immemorabilis, ut non conſtet de initio.*

17 *An immemorabilis poſſit probari per ſcripturas.*

18 *De altera ſpecie probationis per plures præſentationes.*

19 *An ſufficiant duæ ad pluralitatem.*

20 *Quomodo probetur effectuatio.*

21 *An media præſumantur.*

22 *De cautela habendi penes ſe acta, & proceſſus.*

23 *Præſentationes an juſtificentur per ſcripturas privatas.*

24 *De cauſa univerſali, & an probatio quoad aliqua, ſuffragetur quoad omnia.*

25 *Quando cauſa univerſalis noceat ratione veriſimilitudinis.*

26 *Probatio rigoroſa non requiritur inter compatronos agentes de pertinentia.*

27 *De inſtitutione, a quo fieri debeat.*

28 *De rationibus, ob quas inſtitutio eſt neceſſaria.*

29 *In beneficiis de jurepatronatus habentibus annexam curam animarum quid agendum.*

30 *Capitulum Sede vacante habet jus inſtituendi.*

31 *De beneficiis ad nominationem, vel præſentationem Academiarum & univerſitatum non potentium, quid Concilium innovet.*

32 *De prohibitione patroni, ne ſe ingerat in adminiſtratione Eccleſiæ, & perceptione fructuum.*

33 *De revocatione facta per Concilium privilegiorum, & quando intrent Conſtitutiones revocatoriæ, vel reſervationes Apoſtolicæ.*

34 *De eodem, & quando juspatronatus dicatur de juſtitia potius, quam ex gratia, & privilegio.*

AGitur in his Decretis de materia juriſpatronatus, tam circa illius probationem, quam circa modum inſtituendi eos, qui a patronis præſentati fuerint, ac etiam de patronorum prohibitione, ne ſe ingerant in adminiſtratione bonorum ſpectantium ad Eccleſias, vel in fructuum perceptione; necnon de juriſpatronatus privilegiorum revocatione; ideoque de his diſtincte agendo. 1

Quatenus pertinet ad primum; receptum eſt, quod per ultimum Decretum contentum *in Seſs. 25. cap. 9.* circa probationem juriſpatronatus privatorum, quales dicuntur omnes, quibus potentium nomen non congruit, nihil innovatum eſt, ſed integri remanent termini juris communis ſuper hujuſmodi juſtificatione per quaſcumque probationis ſpecies etiam per præſumptiones, & adminicula, ex iis, quæ in meis annotationibus in ſua materia habentur. *Sub tit. de jurepatronat. diſc. 57.* 2

Innovatio itaque ſolum facta eſt reſpectu potentium, quorum nomine illæ perſonæ ſingulares veniunt, quæ juriſdictionem in dominio pleno, vel utili tantum in loco habeant, ſub Baronum & Domicellorum, vel conſimili nomine explicari ſolitæ, ſive locorum Communitates, quæ alicubi univerſitates dicuntur, ſub quarum nomine in hoc propoſito veniunt illi Magiſtratus, ſeu illa collegia, vel corpora ficta, quæ loci univerſum populum repræſentant; ſecus autem ubi agatur de aliqua communitate, vel univerſitate, quæ licet plurium perſonarum conſtitutiva ſit, attamen comparatione totius populi, privatam potius, quam publicam perſonam repræſentat, quia nempe ſit univerſitas aliquorum artificum, ſeu profeſſorum, aut aliqua pia confraternitas laicorum, aut aliquod collegium, &c. cum ſimilibus; cadente difficultate, ubi ſit univerſitas alicujus partis, vel contratæ, loci, ſeu populi, puta omnium habitantium intra limites alicujus parochiæ, vel in aliquibus viis ſeu contratis.

Poſita etenim qualitate univerſitatis, vel communitatis conſtitutivæ totius populi, vel alicujus partis, ut ſupra, tunc non requiritur illa juriſdictio, quæ conſiſtat in cognitione cauſarum, ac in imperio, & in gladii poteſtate eo modo quo in Baronibus, ac locorum Dominis, aliiſque per-

perſonis ſingularibus requiritur; ſed ſufficit illa minor juriſdictio, quæ communitatibus ineſt collectandi cives & incolas, eoſque convocandi ad conſilia ſeu parlamenta, aliaſque publicas & populares functiones, adeo ut ei conveniant illa, quæ in jure communi diſpoſita ſunt de juribus univerſitatum, earumque Magiſtratibus, & Decurionibus. *Eod. tit. diſc.* 58.

3 Reſpectu vero perſonarum ſingularium, juriſdictio, vel dominium publicum, ac territoriale loci, ſive ſit in feudum, ſive in allodium, hanc inducit potentiam, quatenus in eodem loco exiſtat beneficium, de cujus patronatu agitur, ſecus autem ſi ille, qui ſit dominus aliquorum locorum, etiam cum aliquo dominio ſupremo, ac jure principatus, jus patronatus poſſideat in diverſo loco, in quo nullam habeat juriſdictionem, vel dominium publicum, ac territoriale cum ibi jure privati cenſeatur. *Eod. diſc.* 58.

4 Niſi de præterito tale dominium publicum, ac juriſdictionem habuerit ipſe, vel illi, a quibus cauſam habeat, deindeque per devolutionem, ſeu alio modo ceſſaverit, quoniam adhuc ſufficit illa antiqua qualitas, ex qua reſultat illa mala præſumptio, de qua infra. *Ibidem.*

5 Cum autem in hoc Decreto excipiantur non ſolum Reges, ſed etiam illi Principes, ac Duces & Domini, qui jura regni in ſuo dominio habent; hinc difficultas intrat in poſſeſſoribus feudorum, quæ vere Regalia ſint, & dignitatis, quia nempe præter illud dominium, quod altum, ſeu altiſſimum dicitur, illamque ſuperioritatem, quæ pro majori temporis parte habitualis, ſeu intellectualis, abſque exercitio remanet, vulgo *ſovranità* nuncupata, reliqua omnia regalia etiam majora, ſeu primi ordinis tranſeunt in feudatarium, adeo ut circa juriſdictionem, ac imperium abſoluti ſint, nullumque alium habeant ſuperiorem, eiſque congruat Juriſtarum aſſumptum, ut tantam habeant ibi juriſdictionem, quantam habet Imperator in ſuo imperio; ſive (quod magis eſt) ſi tale dominium non habeant, & poſſideant in eo puro ac vero allodio, per quod alter recognoſci non dicitur niſi Deus; de facto tamen, atque communi æſtimatione Baronum, ſeu Domicellorum potius, quam Principum jure cenſeantur, quia nempe minoris potentiæ ſint, neque exercitium habeant, neque jus belli, & pacis cum aliis Principibus de facto exerceant; iſti etenim, quamvis de ſtricta juris cenſura, abſtracte, ſeu theorice, eadem jura regni, vel Imperii habeant, quæ habent alii conſimiles feudatarii veræ dignitatis, eamdemque obtineant dignitatem, ſeu nuncupationem, adhuc tamen non veniunt ſub nomine illorum Principum, & Ducum, ac aliorum, de quibus iſtud conciliare decretum loquitur; eodem modo quo non veniunt ſub illis præeminentiis ac prærogativis, quæ hujuſmodi Principibus per cerimoniale conceduntur, cum jus regni ad hos effectus proprie verificari dicatur in illa majori potentia, per quam de facto in ſupremorum Principum ſphæra recenſeantur, & quos in Italia vulgo Potentatus dicimus, non autem veniant alii inferioris ordinis, quamvis dominium ſit in feudo, vel in allodio ejuſdem qualitatis & naturæ, eademque jura regalia ſecum ferat. *Eod. tit. de jure patr. diſc.* 1. & 2. & 58.

Item circa hujuſmodi potentiam, ob quam iſtud conciliare decretum intret, attenditur origo, non autem ſtatus præſens, ideoque nil refert, quod de præſenti juſpatronatus poſſideatur a perſona potenti, ſi ad eam conſtet ex ſucceſſione vel alio titulo obveniſſe a perſona privata, de cujus legitima poſſeſſione conſtet, cum tunc perſona potens ejus auctoris perſonam, ac jura repræſentare dicatur, ideoque privati jure potius cenſendus veniet; & e converſo nil refert, quod ille, qui de præſenti poſſidet, ſit perſona privata, quinimo etiam pia, vel eccleſiaſtica, ſi cauſam habeat a potente, cujus perſonam ita repræſentare dicitur, niſi diuturna poſſeſſio, aliæque circumſtantiæ accedant, ex quibus dici valeat purgata macula illius malæ præſumptionis, quæ in potentibus cauſa fuit hujus legis, ut in meis ſingulorum caſuum annotationibus in hac materia juriſpatronatus advertitur. *Eod. tit. diſc.* 5. & 6. 6

Et quamvis alias dubitatum ſit, an juriſdictionalis, vel communitativa qualitas, ex qua iſta potentia reſultat, in conſideratione habenda ſit, ubi agatur de beneficio ſito in diœceſi, cujus Epiſcopus majorem juriſdictionem, majoremque potentiam habeat, quaſi quod ita ceſſare dicatur legis ratio; verius tamen eſt, magiſque receptum, ut id non excuſet. *Dict. diſc.* 2. & 3. & 58.

In ſæcularibus tamen perſonis, vel communitatibus iſta potentia in conſideratione habetur, ſecus autem in eccleſiaſticis, non quidem accidentaliter, quia nempe Baro ſeu loci dominus, in eccleſiaſtico ſtatu jure perſonali ſit conſtitutus, ſed quia dominium, ſeu juriſdictio, ratione Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſticæ juriſdictionis competat, 7 8

tat, adeo ut vere penes Eccleſiam reſidere dicatur ipſum dominium, cui annexum ſit juſpatronatus, perſona vero Prælati habeat ſolum exercitium juriſdictionis ac imperii, cum in hac ſpecie, dominorum potentiam coæqualem in loco habentium æque ac domicelli, habeant illi Prælati. *Eod. diſc. 58. & in aliis.*

Poſita vero hac potentia, adeo ut iſta conciliaris lex poſſeſſori congruat; altera intrat diſtinctio; an juriſpatronatus juſtificatio deducatur ex titulo explicito fundationis & dotationis; & tunc pariter jus 9 commune incorrectum remanet, neque deſuper ab iſta Conciliari lege aliquid ſtatutum eſt, niſi circa modum probationis hujuſmodi expliciti tituli fundationis, & dotationis, per authentica ſcilicet documenta, ſeu per alias ſpecies probationis, alias tamen quam per teſtes, de quibus Concilium in hac materia confidere noluit, niſi quatenus illi deſerviant pro documentorum adminiculo, ſeu corroboratione, quia nempe circa formam probantem aliquam pati valeant difficultatem, quæ per adminicula tollatur, juxta ea, quæ generaliter in probationum materia habentur, cum tali caſu principale fundamentum, non in teſtibus, ſed in documentis, conſiſtere dicatur; ſecus autem, ubi caſus eſſet converſus, pro facti qualitate, & circumſtantiis prudenti arbitrio penſandis, ideoque non de facili certa & determinata regula generalis, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui poteſt; cum verius videatur, ut ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis id pendeat. *Ex eiſdem diſc. 3. cum ſeqq. & 58.*

Iſtud enim conciliare Decretum vere, ac proprie illum caſum percutit, in quo ex 10 ſola antiqua poſſeſſione, juriſpatronatus juſtificatio a potenti perſona deducatur, ejuſdemque Decreti ratio ex communi, receptoque ſenſu conſiſtit in mala uſurpationis præſumptione ratione potentiæ, ob quam eccleſiaſtici ſuperiores contradicere auſi non ſint, ſeu quod ob antiquiorum temporum qualitatem & circumſtantias diſſimulare, ſeu tolerare oportuerit; ac propterea, quando ad ſolam poſſeſſionem juſtificatio non reſtringatur, ſed allegetur titulus explicitus fundationis, vel dotationis, ad cujus probationem publica producantur documenta, quæ tamen aliquo indigeant adminiculorum fomento, tunc nulla ſuppetere videtur congrua ratio, ob quam, etiam ex teſtibus, aliiſque argumentis, hæc ſuppletio fieri non valeat, illa attendendo argumenta ſeu adminicula, quæ in probatione juriſpatronatus privatorum admittuntur, ut (ex. gr.) ſunt inſignia in aliquibus Eccleſiæ 11 partibus ab antiquo inſculpta vel depicta, ſeu Eccleſiæ nuncupatio, vel denominatio, ac ſimilia in ejus propria ſede recenſita. *Diſc. 1. eiſd. & diſc. 57. eod. tit.*

Ipſam quoque diuturnam poſſeſſionem 12 capiendo tanquam unum ex adminiculis, cum leges diſcrete intelligendæ ſint ad limites earum rationum, ſpectato fine, vel effectu per eas contemplato, non autem grammaticali, vel judaico more in ſolo ſenſu litteræ, præſertim ſi nunquam conferri conſuevit tanquam liberum.

Ubi vero ceſſante dicta via, tituli expliciti fundationis, vel dotationis ex ſola diuturna poſſeſſione, iſta probatio deſumatur, tunc proprie intrat iſta forma rigoroſa, quam Concilium deſuper introduxit, ſuper copulativo ſcilicet concurſu duplicis probationis; primo nempe, immemorabilis bene probatæ cum ſuis requiſitis: & ſecundo plurium præſentationum per authentica documenta, quæ effectum ſortitæ ſint, continuato ſpatio annorum quinquaginta, iſtaque duo requiſita copulative deſiderantur, adeo ut unum ſine altero non ſufficiat.

Quatenus igitur pertinet ad primum immemorabilis; quotidianum, nimiumque vulgatum eſt hodie, quomodo ea juſtificari debeat, cum tam occaſione iſtius probationis, quam etiam in materia decimarum, ac in altera juriſdictionis, vel exemptionis, cum ſimilibus, nil forte in Curia frequentius videatur; ut ſcilicet bene verificari debeant vulgaria requiſita poſita *per gloſſam in cap. 1. de præſcript. in 6.* quæ ſunt ut teſtes alias ad probandum habiles; ſubducto tempore pupillaris ætatis, ac altero litis, deponant de viſu ſuper pacifica obſervantia, & poſſeſſione per annos quadraginta, ac etiam de auditu ab eorum majoribus, necnon de fama publica, de qua poſitive ac principaliter, per articulum, ſeu capitulum ſeparatum deponere debent, adeo ut non ſufficiat illa depoſitio, quæ fiat ſuper illa fama, ſeu publicitate, ac notorietate, quæ in fine cujuslibet articuli pro quodam conſueto formulario per cauſidicos adjici ſolet, quodque nunquam aliquod in contrarium geſtum, dictum, vel auditum ſit, adeo ut unus actus contrarius eam interrumpat, ſeu verius impediat, ne adeſſe dicatur.

Quamvis etenim vulgo aliud requiſitum adjici ſoleat ſuper auditu a majoribus, quod ſcilicet illi ab eorum majoribus audie-

dierint, attamen verius eſt id eſſe ad ſuperabundantem probationem, non autem ad
11 neceſſitatem.

Super iſtorum itaque requiſitorum verificatione plures cadunt difficultates, vel quæſtiones latius inſinuatæ in meis annotationibus ad hanc materiam in judiciorum ſede. *Sub tit. de judiciis agendo de præſcriptione diſc.* 21.

Primo nempe, circa teſtes, an ſcilicet præſuppoſita illa idoneitate, quæ in quacumque alia materia indifferenti pro con-
13 cludenti probatione neceſſaria eſt, ac etiam ad minus dicta ætas annorum quinquaginta quatuor ante motam litem, ut ita ſubducto tempore ætatis pupillaris, concluſa remanere valeat quadragenaria, obſtet necne qualitas vaſſallagii, vel civilitatis reſpective, quia nempe teſtes ſint ſubditi illius Baronis, vel Domini temporalis, qui juſpatronatus probare velit, vel cives illius loci, cujus univerſitas, vel communitas eamdem faciat probationem; & quamvis non deſint dubitantes, magis tamen receptum eſt, ut hæc exceptio non obſtet, & probabiliter quidem, quoniam cum agatur de facto, quod contingit in eo loco, non de facili, quam ejuſdem loci incolis id innoteſcit, non autem exteris; eſt tamen qualitas, quæ aliqualiter de fide minuit, unde propterea nimium prodeſſe ſolet mixtura teſtium non ſubditorum, quamvis ejuſdem loci ſint, ut (ex. gr.) ſunt clerici, aliique exempti, vel quod numerus, & qualitas, aliave adminicula, hanc ſuſpicionem tollant; ideoque certa & determinata regula deſuper ſtatui non poteſt, ſed deſideranda eſt prudentia juncta cum integritate in judice, cujus arbitrio lex merito repoſuit, quanta fides teſtibus adhibenda ſit.

14 Super altero item requiſito ſubductionis litis ac reſpective omnino pacifici ſtatus, quæſtiones quoque cadunt, an & quæ lis, vel moleſtia, ſeu contradictio iſtum producat effectum impediendi immemorabilis probationem; & quamvis pro generali Juriſtarum ſtylo, non deſit opinionum diverſitas; probabilius pariter, magiſque receptum eſt, ut ea lis, vel moleſtia, quam eventus calumnioſam, vel injuſtam comprobet, quia nempe poſſeſſor juriſpatronatus favorabilem rem judicatam reportaverit, huic probationi non obſtet, ſed potius ſuffragetur, ſecus autem, ubi id non verificetur. *Eod. diſc.* 58. *& in aliis eod. tit. de jur. patr.*

Prout controverti ſolet, an illæ proteſtationes, quæ pro aliquarum Epiſcopalium Curiarum ſtylo introductæ fuerunt, pro quadam cautela deſumpta ex Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ ſtylo, quod ſcilicet Ordinarius inſtituendo præſentatum a patrono, in vim tamen præſentationis, non autem ex alio titulo, de ipſo jure patronatus dubitative loquatur, quia nempe *prætenſium* appellet, ſive clauſulam præſervativam adjiciat, *quod non exinde juſpatronatus approbare intendat, quatenus de jure non competat*, atque licet pro eodem more dubitantes non deſint, probabilius eſt, ut id obſtare non debeat, cum ſit proteſtatio contraria facto. *Eod. diſc.* 4.

Super altero quoque requiſito, quod non conſtet de initio, quæſtiones frequenter cadunt, quod ſcilicet ſuper eodem jurepatronatus aliquod Apoſtolicum privilegium, vel
16 Ordinarii, ſive alterius eccleſiaſtici ſuperioris conceſſionem aliquam adeſſe dignoſcatur, an ſcilicet & quando id immemorabilis probationem deſtruat, vel impediat; & licet pariter non modica deſuper opinionum diverſitas habeatur; probabilius tamen eſt, magiſque receptum, ut eatenus hujus tituli exiſtentia hanc probationem deſtruat, vel impediat, quatenus duo copulative accedant, primo nempe ejuſdem tituli productio, pure, ac principaliter, ita ut per ipſum principalem, ſeu procuratorem, qui ad id expreſſum, vel præſumptum ſufficiens mandatum habeat, dictus titulus ita productus ſit, quod de jure denotet reſtrictionem ad illum tanquam unicum, ſive tanquam meliorem. *De hoc puncto productionis ſub tit. de Regul. diſc.* 47.

Et ſecundo, ut idem titulus ſit incompatibilis cum altero meliori, quem allegari poſſe, virtus immemorabilis concedit, quia nempe privilegium, ad majorem alterius præſumpti tituli, ac poſſeſſionis firmitatem, & corroborationem, pro majori cautela obtineri potuerit, ſive quod ad alium compatibilem effectum referri valeat, cum tota vis in compatibilitate conſiſtat, ſive in arctatione. *Dec.* 29. *part.* 7. *rec. &* 218. *part.* 6. *& ſæpius eod. tit. de jure patr. diſc.* 2. *& ſeqq.*

Atque hinc reſultat, quod licet regula ſit, ut immemorabilis per ſcripturas probari non poſſit, cum ita dari dicatur initium, quod illi oppoſitum eſt; adhuc tamen ea-
17 dem probatio per illas ſcripturas fieri poteſt, quæ ſint compatibiles, quia nempe in ipſis ipſamet antiqua, & immemorabilis poſſeſſio enuncietur, vel canonizetur, adeo ut privilegium, non in ratione gratiæ,

tiæ, & privilegii, ſed in ratione probativa deducatur; ideoque a facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis determinationem id recipit, neque de facili determinata regula generalis, cuicumque caſui applicabilis, deſuper ſtatui poteſt. *Ibidem.*

Quo vero ad alterum requiſitum plurium præſentationum, quæ continuato ſpatio ad minus annorum quinquaginta effectuatæ ſint, atque per authentica documenta juſtificentur, cum aliquo forſan indiſcreto rigore atque ad ſenſum literæ procedi ſolet, iſtudque requiſitum frequentius hanc probationem impedire ſolet, quoniam receptum eſt, ut ipſæ inſtitutiones, quamvis effectum ſortitæ, ac univocæ, ad alium titulum non referibiles, ipſaſque præſentationes enunciantes, ad id non ſufficiant, niſi ipſæmet præſentationes per authentica documenta juſtificentur, excluſa teſtium, vel alterius ſpeciei probatione, quod aſperum quidem videtur, quoniam cum præſentationes, quæ a patronis fiant, penes ipſos cuſtodiendæ, & conſervandæ non remaneant, ſed in ipſius Ordinarii actis, ac proceſſibus relinquantur, ita de facili inconveniens dari poteſt, ut Ordinarius, vel alter officialis, ad hoc, ut beneficiorum libertatem obtineat, hujuſmodi ſcripturas, quæ in ſua poteſtate ſunt, occultet, ſeu laceret; ſive quod ex Cancellarii, vel Archiviſtæ negligentia pereant, quodque ita jus tertii indebite tollatur, ideoque circumſpecte in hoc procedendum videtur, ſpectato fine habito per Concilium, ejuſque intentionis ſubſtantiam attendendo, non autem judaico more, immorando in ſola litera, cum id ex facti qualitate cum prudenti arbitrio regulando, deciſionem recipiat, ut in meis hujus materiæ particularibus annotationibus advertitur. *Eod. tit. diſc. 3. & ſeqq.*

Cadit etiam quæſtio ſuper earumdem præſentationum multiplicitate, ſeu pluralitate, an ſcilicet ſufficiant duæ, quæ adeo diuturno tempore effectum ſortitæ ſint, ut dictum quinquagenarium ſpatium concludant, atque verior videtur affirmativa; unica vero non ſufficit, quamvis idem tempus includat, cum in ea verificari non poſſit numerus pluralis in verbis a Concilio requiſitus. *Ibidem.*

Effectuationis probatio vulgaris eſt, ut ſcilicet conſtet, quod per mortem præſentati, vacatio reſpective ſequuta ſit, cum id effectuationem denotet, quoties ejus poſſeſſio ad alium titulum non ſit referibilis, majorque difficultas cadere ſolet ſuper verificatione continuationis, an ſcilicet obſtet alterius intermedia poſſeſſio, de cujus cauſa non conſtet, atque probabile videtur, ut bene juſtificatis extremis, quæ dictum ſpatium includant, hujus medii præſumptio admittenda ſit; ita tamen, quod iſta præſumptio non ſuffragetur in dicti temporis calculo, ſed ſolum, ut ea ſuffragetur, ne præjudicialem interruptionem cauſet, quoniam aliud eſt, ut præſumptio non ſuffragetur ad probationem; aliud vero, ut iſta præſervet ab iſta interruptione, quæ ipſam probationem impediat, vel deſtruat, cum in dubio præſumendum ſit, ut ille intermedius poſſeſſor, de cujus poſſidendi titulo, vel cauſa non conſtat, vel eodem jure præſentationis beneficium obtinuerit, vel ex Apoſtolica proviſione, quæ cum explicita, vel etiam implicita juriſpatronatus derogarione facta ſit, ex regula quod Apoſtolicæ proviſiones beneficii ſtatum non immutant, nec alterant, niſi quoties poſitive tanquam de libero, atque cum poſitiva negatione juriſpatronatus illas factas eſſe conſtet. *Eodem tit. ſæpius.*

Hinc proinde, hujuſmodi rigoribus ſtantibus, prudens cautela eſt patronorum, & ſingulorum proceſſuum in qualibet vacatione, & inſtitutione fiat inſtrumentum, vel ſumptum authenticum penes ſe conſervandum; cum, etiam quando Ordinarii ſententia juriſpatronatus expreſſe canonizativa habeatur; dubium cadat, an illa ſine actis ſuffragetur; atque regula eſt negativa, quoties temporis antiquitas, aliaque adminicula non ſuadeant limitationem, ſuper cujus admiſſione, non leves difficultates haberi ſoleant. *Ibidem.*

An autem authenticorum documentorum nomine, per quæ Concilium præſentationes juſtificari debere præcipit, veniant ſolum inſtrumenta publica, vel ſufficiant etiam ſcripturæ privatæ, quarum veritas ſufficienter juſtificata ſit, dubium eſt; iſtaque poſterior pars verior, magiſque recepta eſt, ut ſufficiant etiam privata, cum frequentior Baronum & Magnatum ſtylus ſit per eorum apochas in forma illarum literarum, quæ patentes vulgo dicuntur, hujuſmodi præſentationes facere. *Ibidem.*

Cum autem frequenter contingat, ut omnium alicujus Eccleſiæ beneficiorum jus patronatus prætendatur, iſta vero rigoroſa probatio, bene concluſa remaneat reſpectu aliquorum, non autem aliorum beneficiorum; Dubitari contingit, an probatio bene facta quoad aliqua beneficia, ſuffragetur

18 19 20 21 22 23 24

getur quoad omnia; & quamvis regula ſit negativa, ſuper probationis extenſione, non admittenda de caſu ad caſum, vel de re ad rem; ea tamen limitari ſolet, quando cauſa univerſalis ita ſuadeat, quia nempe allegatio tituli, quæ in vim immemorabilis fieri poteſt, percutiat ipſius Eccleſiæ fundationem, vel dotationem, unde propterea reſultet cauſa univerſalis omnium beneficiorum; fortius autem ſi hæc allegatio, quæ ex virtute immemorabilis conceditur, aliud habeat extrinſecum adminiculorum fomentum pro facti qualitate, & circumſtantiis, a quibus totum pendet, ideoque certam non recipit regulam. *Dict. diſc. 3. & in Terracinen. juriſpatronat. de qua in ſupplemento eod. tit. in qua iſta conſideratio canonizata fuit.*

Quemadmodum autem proficua eſt cauſæ univerſalis allegatio, quoties ad unam, vel plures certas Eccleſias reſtringatur, ob fundationis, ac dotationis poſſibilitatem,
25 ita e converſo eſt nociva, ubi ea ſit nimium univerſalis, pro omnibus ſcilicet alicujus loci, vel Ditionis beneficiis, ob nimiam improbabilitatem, quod ab eo omnes Eccleſiæ fundatæ, ac dotatæ ſint, cum a naſcentis ſeu primitivæ Eccleſiæ initio, Eccleſiæ jam fundatæ, ac dotatæ ſupponendæ ſint, priuſquam hujuſmodi Baronum, ac Dominorum temporalium præſertim utilium & ſubditorum uſus introductus eſſet, circa Eccleſias parochiales, quæ decimarum, ac parochialium jurium, & emolumentorum connaturalem, & quodammodo neceſſariam annexam dotem habeant; ubi etenim hæc adeo inveriſimilis univerſalis poſſeſſio accedat, tunc privilegio potius ea referenda eſt, atque impedita remanere videtur illius præſumptæ, vel poſſibilis dotationis vel fundationis, quam in vim immemorabilis allegare licet. *In eadem Terracinen. in ſupplemento.*

Omnium autem præmiſſorum rigoroſa probatio tunc neceſſario eſt, quando de beneficii ſtatu, cum Ordinario, vel cum
26 proviſo tanquam de libero, contentio ſit; ſecus autem, ubi Ordinario in cauſa non exiſtente, non de juriſpatronatus exiſtentia, ſed ſolum de pertinentia contendatur, cum tunc inter ipſos compatronos nulla potentium, ac privatorum differentia cadat, neque deſuper per Concilium juris communis diſpoſitio alterata ſit. *Dict. diſc. 58. eod. tit.*

27 Altera eſt lex Conciliaris circa inſtituendi poteſtatem, ac modum; ſiquidem quoad inſtitutionem ac præſentationem patronorum, nil de novo ſtatuit, niſi quod præſentatio fieri debeat coram Ordinario, vel alio ſuperiore, ad quem alias de jure beneficii collatio ſpectaret, ubi illud eſſet liberæ collationis, atque in hoc Concilium in nihilo alteravit diſpoſitionem juris communis, ſeu legem particularem fundationis, aut aliam conſuetudinariam, ſeu privilegiatam inſtituendi poteſtatem, de qua in propria juriſpatronatus ſede agitur; ſolumque iſtud decretum prodiit ad tollendos abuſus, qui forſan irrepſerant, ut præſentati non expectantes legitimam eccleſiaſtici ſuperioris inſtitutionem, in vim ſolius præſentationis in poſſeſſione beneficii, ac perceptione fructuum ſe intruderent, quod utique abuſum manifeſtum continebat.

Siquidem inſtitutio ex pluribus cauſis de jure neceſſaria eſt; primo nempe quia, ubi agitur præſertim de beneficiis in titulum laicali poteſtati concedenda, non eſt 28
inſtitutio, niſi Sedis Apoſtolicæ ſpeciale indultum accedat, quod rarum eſt; ſecundo, ne beneficia obtineantur per inhabiles, vel per indignos, ideoque per eccleſiaſticum ſuperiorem capacitas, tam circa litteraturam, quam circa mores inveſtigetur; tertio, ne abſque legitimo juriſpatronatus titulo in beneficiis liberæ collationis, ſæculares & præſertim potentes ſe intrudant; quarto, ut ita non præjudicetur compatronis, vel aliis jus habentibus, unde propterea ſequuta vacatione factiſque præſentationibus per aliquos, praxis inolevit affigendi edicta, pro jure, ac intereſſe aliorum, quoties de jurepatronatus privato agatur, cujus exercitium penes plures eſſe poſſit, quia nempe ſit gentilitium, vel hæreditarium, aut penes unum de aliquo genere habentem certam qualitatem, quæ a pluribus ejuſdem generis perſonis prætendi poteſt; ſecus autem, ubi competat ratione principatus, vel officii ſeu dignitatis, adeo ut notorium ſit ad quem tantum privative competat, & quinto demum, ad effectum inſpiciendi, an infra legitima tempora & juxta leges fundationis præſentatio fiat.

Adeoque verum eſt, ut in hac parte Concilium in nihilo alteraverit juris diſpoſitionem, quod licet agatur de beneficiis habentibus annexam curam animarum, etiam de jurepatronatus laicorum, cum exemptionis privilegio, atque cum inſtitutione 29
a Prælato exempto, adhuc tamen approbatio ratione curæ pertineat ad Ordinarium, ſaltem jure delegatæ juriſdictionis, ut advertitur infra occaſione providendi benefi-

cia

eia curata. Adhuc tamen ſequuta Ordinarii approbatione, inſtitutio facienda eſt per eum, ad quem alias ex lege fundationis, vel ex conſuetudine, ſeu ex privilegio pertinet, quamvis eſſet inferior Prælatus, imo etiam perſona eccleſiaſtica, abſque juriſdictione, ac formali Prælatura. *Sub tit. de Paroch. diſc.* 37. *& aliis ibidem.*

Ordinarii autem appellatione in hoc propoſito venit Capitulum ſede vacante, tam circa approbationem, quam circa inſtitutio-
30 nem, quamvis in jure conferendi beneficia libera, vel etiam de jurepatronatus devoluta, in Epiſcopali juriſdictione non ſuccedat, ut advertitur infra agendo de poteſtate Capituli ſede vacante.

Illud autem, quod a Concilio de novo ſtatuitur, conſiſtit in examine per Epiſcopum faciendo, ejuſque approbatione, in iis beneficiis, quæ formiter non ſint de jure
31 patronatus, ſed ex privilegio, vel conſuetudine ad alicujus univerſitatis, vel corporis, aut reſpective perſonæ eccleſiaſticæ nominationem, vel electionem conferenda ſint, quorum praxis nimium rara eſt in Italia, frequens autem in Hiſpania, præſertim in diœceſi Calaguritana, & frequentior in Germania penes illas præſertim univerſitates, vel academias, quarum plures ex diverſis privilegiis ab hoc decreto exemptæ ſunt; ideoque uniformis regula generalis non de facili deſuper habetur, illæ ſiquidem proviſiones, quæ in Italia ad Capitulorum, aliorumque corporum vel perſonarum eccleſiaſticarum nominationem fiunt, ut plurimum ſunt de perpetuis Vicariis illarum Eccleſiarum parochialium, quæ alicui Capitulo, vel Monaſterio, ſeu dignitati unitæ ſint, unde propterea ad præſcriptum Conſtitutionis Pii Quinti provideri debeant ad nominationem ejus, cui rectoria, ſeu cura habitualis incumbat ratione unionis juxta ea, quæ inferius habentur agendo de modo providendi Eccleſias curatas.

32 Altera conciliaris proviſio in his Decretis contenta, ad tollendos pariter abuſus, qui deſuper irrepſerant, ſtrictam continet prohibitionem patronis, ne in adminiſtratione temporali ac perceptione fructuum bonorum Eccleſiæ, vel beneficii de eorum jurepatronatus ſe ingerant, ſub pœna privationis ſui juris, de qua ejuſque praxi, vel reſpective excuſatione in ſua peculiari juriſpatronatus ſede habetur. *Eod. tit. de jur. patr. diſc.* 12. *& in aliis.*

Cum nimium rara ſit in foro iſta pœna, ex quo in privatis patronis Epiſcopi, aliique Ordinarii invigilant, ac non de facili id permittunt; in Regibus autem, aliiſque ſupremis Principibus, qui Regum jure reguntur, Apoſtolicæ conceſſiones, ſeu antiquæ conſuetudines, diverſam frequentius normam præbent ſuper jure adminiſtrandi, præſertim ſede vacante.

Demum in hac juriſpatronatus mate- 33
ria, iſta lex conciliaris de novo ſtatuit revocationem omnium privilegiorum, quæ deſuper a quadraginta annis citra conceſſa eſſent, aliorum antiquiorum reviſionem demandando, iſtaque revocatio innovativa eſt aliarum præcedentium, quas Innocentii Octavi, & Adriani Sexti Conſtitutiones continent, eaque de illis privilegiis intelligenda eſt, quæ pure, ac ſimpliciter ſint talia, adeo ut ex mera gratia abſque alicujus cauſæ oneroſæ mixtura conceſſa ſint; ſecus autem ubi dicta mixtura cauſæ oneroſæ accedat, quamvis præponderantia non adſit, cum iſta, ex qua juriſpatronatus natura metienda eſt, an ex gratia, vel juſtitia competat, non iſtum conciliaris revocationis effectum percutiat, ſed alium diverſum, exemptionis ſcilicet, vel reſpective ſubjectionis Apoſtolicis reſervationibus, ac affectionibus, quibus ſubjacent beneficia de jurepatronatus laicorum, ex gratia, & privilegio, non autem ſubjacent illa ex fundatione, vel dotatione, quæ de juſtitia competunt; unde propterea quæſtio cadit in caſu mixto, qui de utroque extremo participet, quia nempe ſit juſpatronatus ex privilegio Apoſtolico conceſſo, tamen ex aliqua cauſa oneroſa, puta augmenti dotis, vel reſtaurationis Eccleſiæ, vel ſimili, an ſcilicet, & de qua qualitate hoc juſpatronatus participare dicatur ad dictum effectum ſubjectionis, vel reſpective exemptionis, quoniam licet apud antiquiores id ſub non modica quæſtione fuerit, attamen hodie materia plana eſt, ut ſcilicet præponderantia attendi debeat; ſi enim augmentum dotis ſit inferius, quam antiqua Eccleſiæ, vel beneficii dos eſſet, tunc dicitur competere ex gratia, & privilegio, ſecus autem, ſi e converſo ſuperaret, ex regula, quod actio, vel qualitas deſumitur a præponderanti, ea benignitate cum laicis adhibita, ut data æqualitate, quia nempe tantum importet antiqua dos, quantum augmentum iſtud præponderet, atque operetur, ut conceſſio potius ex juſtitia, quam ex gratia cenſeatur. *Eod. tit. diſc.* 10. *& 65. & in aliis.*

Super antiquæ vero dotis regulatione ad 34
effectum metiendi dictam præponderantiam,

quæ-

quæſtiones cadere ſolent ſuper reddituum, ac emolumentorum qualitate, an ſcilicet, & quæ veniant in valore ſeu calculo, dubitandi ratione manante, ex beneficiali regula, ut in valore veniant ſolum certa, non autem incerta; id autem ad hunc effectum recipiendum non eſt, cum alia ſit valoris regularis, ad effectum ſatisfaciendi regulæ beneficiali, quæ in materia valoris habetur; aliud vero ad hunc effectum regulandi Eccleſiæ dotem, quæ ſufficiens, & congrua, quinimo pinguis eſſe poteſt, ita bene proviſos habent rectores, alioſque miniſtros, cum illis emolumentis, quæ licet de ſtricta juris cenſura certorum fructuum nomen non mereantur, neque naturam habeant ad prædictæ regulæ effectum, adhuc tamen ex eis reſultat Eccleſiæ proviſio, pro qua dos deſideratur; & conſequenter ad regulandam dotem pro iſto effectu probabilius eſt, ut in conſideratione haberi debeant, ut latius diſtinguendo in meis particularibus annotationibus ſuper juriſpatronatus materia advertitur; ibique etiam magis diſtincte agitur de iſta conciliari revocatione, ac etiam de altera contenta in inſinuatis Innocentii Octavi, & Adriani Sexti revocatoriis Conſtitutionibus hujuſmodi privilegiorum. *Eod. tit. diſc.* 10. *&* 65.

DISCURSUS XII.

Ad eandem Seſſionem 14. cap. 7.

SVMMARIVM.

1 *Agitur de clerico homicida pro diſpenſatione ab irregularitate, & incapacitate beneficiorum.*
2 *Quomodo dari ſoleat diſpenſatio ab irregularitate.*
3 *De declaratione ſuper non incurſu irregularitatis.*
4 *De incapacitate aſſequendi, vel retinendi beneficia ob homicidium.*
5 *Secus eſt in penſionibus eccleſiaſticis.*
6 *An, & quando per homicidium, vel per bannum capitale incurratur privatio beneficiorum.*
7 *De privatione per ſententiam contumacialem.*
8 *Quare per militiam amittantur beneficia, & penſiones.*
9 *Pro aſſequutione diffamatio obſtat.*
10 *Etiamſi adſit ſententia abſolutoria, & quando.*
11 *&* 12 *Et quando Epiſcopus diſpenſet huic irregularitati.*
13 *An diſpenſet ſubdito moranti extra ſuam diœceſim.*

DE clerico homicida in præſenti Decreto agitur, tam ad effectum diſpenſationis ab irregularitate, quam etiam circa beneficiorum capacitatem, vel incapacitatem. 1

Quatenus ergo ad primam partem, ſuper diſpenſatione irregularitatis pertinet, de ea in foro non agitur, quoniam, aut homicidium eſt occultum, & tunc id pertinet ad Pœnitentiariam; aut vero illud publicum eſt, & tunc illi non diſpenſatur niſi per Papam, per organum Datariæ vel Secretariæ Brevium, prævia tamen conſultatione hujus Sacræ Congregationis Concilii, cui ſupplicatio remittitur, ideoque per eam examinantur delicti circumſtantiæ, & an illud ſit commiſeratione dignum, necne, ponderando, an ex improviſo, vel appenſate, iſtoque ſecundo caſu ponderantur circumſtantiæ aggravantes, vel minuentes, præſertim diuturnitatis temporis, & majoris, vel minoris ſcandali in populis, cum ſimilibus, cum præſuppoſito tamen quod certus ſit irregularitatis incurſus. 2

Ubi vero ille per homicidam negetur, puta quia ſit caſuale, vel ad neceſſariam defenſionem, idque ab Ordinario controvertatur, ſive quod idem ejus conſcientiæ magis conſulere velit, aut pro tollendo omnem occaſionem ſcandali in populo, tunc proceditur per viam interpretationis, ſeu declarationis, quod ſcilicet cum diſtincta narratione caſus, ejuſque circumſtantiarum, ipſa Sacra Congregatio conſulitur an adſit, necne, incurſus irregularitatis, ad ſacrorum Canonum præſcriptum, quorum veſtigiis, abſque alia innovatione, in hoc præpoſitive inhæret iſtud conciliare Decretum. 3

Quo vero ad aliam partem capacitatis, vel incapacitatis aſſequendi, vel retinendi beneficia eccleſiaſtica, diſtinctio eſt, an agatur de aſſequendis poſt homicidium, vel de iis, quæ prius jam obtenta erant, ac poſſidebantur; in primo enim caſu, illud præſtat inhabilitatem, eo modo quo præſtant aliæ irregularitates, adeo ut, non prævia diſpenſatione, proviſio invalida ſit, ſive Apoſtolica, ſive Ordinaria eſſet, & conſequenter paſſim dantur impetrationes ex iſta cauſa contra eos, qui de facto illa obtinuerint. 4

Non tamen hæc incapacitas obſtat pro aſſe-

aſſequutione penſionum eccleſiaſticarum, quoniam ut in ſua ſede, ac alibi pluries advertitur, penſiones vere, & proprie non habent naturam beneficiorum, ſed important quid mere temporale ſuper fructibus, cum nullum jus tribuant in vel ſuper Eccleſia, ſeu beneficio ejuſque adminiſtratione, ſolumque ex quodam Curiæ ſtylo exigunt clericatum, atque redolent quoddam jus ſpiritualitatis annexum, ut prohibita ſit contrectatio earum ſubſtantiæ, non autem commoditatis mediante pecunia, vel alia re temporali improprie, & per quandam ſimilitudinem, intrantibus terminis ſimoniæ. *De hoc agitur ſub tit. de penſionibus.*

Ubi vero agatur de beneficiis jam aſſequutis, adeo ut non intrent termini inhabilitatis, ſed illi privationis; regula eſt, quod per homicidium privatio non incurritur, niſi talem habeat circumſtantiam, ut in ejus caſu per ſacros Canones ita diſpoſitum ſit, ut (ex. gr.) quando adſit qualitas aſſaſſinii, & conſequenter, multo minus admittitur penſio. *Tit. de benef. diſc. 70. & 71.*

Idque verum, quamvis pro delicto ſententia banni capitalis acceſſerit, quoties illa hanc privationem expreſſe non contineat, quoniam homicidium pro ejus qualitate, & circumſtantiis aggravantibus, eſt quidem juſta cauſa, ut Judex contra homicidam inter alias pœnas, ad iſtam privationis beneficiorum quoque procedere valeat, ſed ſi omittit, non reſultat de jure privatio. *Sub tit. de penſionib. diſc. 49.*

Quatenus vero ad eam procedatur per ſententiam contumacialem, adhuc vacatio in pendulo eſt infra annum, intra quem locus eſt contumaciæ purgationi, eo autem elapſo, vacare dicitur cum aliquibus declarationibus, de quibus in meis annotationibus in ſua ſede beneficiali. *Dicto diſcurſ. 49. de penſionib. & de benef. 78.*

Quamvis etenim ſola aſſumptio militiæ ſæcularis, abſque homicidio, vel cædis, adeo ut nulla incurratur irregularitas beneficiorum, ac penſionum amiſſionem cauſet, unde propterea a fortiori videatur, ut multo magis idem effectus reſultare debeat ab homicidio voluntario, quod ſine dubio inducit irregularitatem, cui quandoque ob ejus aggravantes circumſtantias, nunquam diſpenſari ſolet; non tamen hæc argumentatio intrat, quoniam amiſſio penſionis, vel beneficii propter militiam, non provenit ratione irregularitatis, ſed ratione ceſſantis clericatus, qui in beneficiis de jure, in penſionibus autem de ſtylo Curiæ eſt neceſſarius, quaſi quod clericus in minoribus ſe adſcribendo militiæ temporali, quæ omnino contraria eſt cœleſti ſeu ſpirituali, ſtatum omnino incompatibilem aſſumendo, cenſeatur dimittere clericatum, ex cujus ceſſatione, de conſequenti ceſſant beneficia, & penſiones, non excluſis tamen aliquibus limitationibus, vel declarationibus, de quibus in eiſdem meis particularibus annotationibus in penſionum ſede, præſertim vero ubi militia eſſet pro ſervitio Papæ, ac Sedis Apoſtolicæ, ſive pro defenſione patriæ obſeſſæ, aut adverſus infideles, ut ibi latius. *Tit. de penſion. diſc. 46.*

Ubi vero in foro externo, ad effectum aliarum pœnarum corporalium, homicidium incertum ſit, illius tamen diffamatio, ſeu vehemens ſuſpicio habeatur, tunc id non præjudicat quidem beneficio ante delictum obtento, minuſque alteri, quod poſtmodum vere obtentum ſit, adeo ut impetrationem, vel collationem effectum non ſortiri, redoleret pœnam formalem privationis; ſecus autem ubi agatur de repellendo a beneficio aſſequendo, cum tunc talis diffamatio reputetur juſta cauſa, ut in concurſu, in quo de jure communi, vel conciliari, vel particulari, beneficium digniori, magiſque idoneo debitum ſit, ipſe diffamatus, quamvis alias dignior, negligi valeat, eique minus dignus, dummodo idoneus, præponatur, ſive ut juſtam cauſam id præbeat denegandi inſtitutionem illi, qui a patronis ad beneficium de jurepatronatus præſentatus fuerit. *Dicto diſc. 70. & 71. de benef.*

Idque verum, quamvis de tali crimine inquiſitus, ſententiam reportaverit abſolutoriam, quoties iſta, ex defectu probationum, non autem ex capite innocentiæ prodierit; multo vero magis, ubi tormenta ſuſtinuerit, cum hæc aliquam majorem inducant diffamationem: iſta etenim ſpecies inhabilitatis non provenit ab ipſo delicto tanquam pœna, cum ad hunc effectum ejus concludens probatio requiratur, ſed a diverſa provenit ratione ut ſcandalum populo, ita non reſultet; eademque diſtinctio intrat non ſolum in homicidio voluntario, ſed etiam in ſimonia, vel adulterio, aliiſve ſimilibus criminibus, in quibus eadem urgeat ratio ſcandali. *Eodem diſc. 70. & 71. de benef.*

In Epiſcopis autem aliiſve locorum Ordinariis, indefinite, ubi de voluntario homicidio agatur, diſpenſandi poteſtas negatur,

tur, etiamſi de minoribus ordinibus, vel de ſimplicibus beneficiis obtinendis agatur, ideoque irregularem promovere prohibentur, quamvis occulta eſſet irregularitas; ſi tamen de facto promoveant, quamvis ipſi male agant, atque ſint correctione digni, ipſeque promotus ab exercitio ordinum ſuſpendatur, adhuc tamen character eccleſiaſticus pro exemptione fori laicalis (aliis requiſitis concurrentibus) bene impreſſus eſt; diſpenſant autem in ea occulta irregularitate, quæ proveniat ab homicidio caſuali, vel ab altero ad defenſionem, quod tamen tales habeat circumſtantias, ut ad ſacrorum Canonum præſcriptum ab irregularitatis incurſu non excuſet.

12 Iſta vero diſpenſatio pro minoribus tantum ordinibus, ac pro ſimplicibus beneficiis prodeſt, non autem ultra ſe extendit, cum pro ordinibus majoribus, vel pro beneficiis curatis, ſeu pro canonicatibus in Cathedrali, vel in Collegiata, aliiſque ſimilibus, quibus ſimplicium vocabulum non congruit, Apoſtolica diſpenſatio neceſſaria ſit, quæ in occultis per Tribunal Pœnitentiariæ conceditur, vel reſpective denegatur, pro delicti qualitate, cum eiſdem circumſpectionibus, cum quibus in homicidio publico per Sacram Congregationem Concilii procedi ſolet.

13 An autem Epiſcopus concedat diſpenſationem proprio ſubdito extra ejus diœceſim, non derelicto domicilio moranti, ſub quæſtione eſt, in qua probabilior videtur affirmativa. *Aliqua colligit Pignatell. conſult. can. 20. apud quem concordantes.*

DISCURSUS XIII.

Ad Seſſionem 14. cap. 10. & 11.

SVMMARIVM.

1 *De incapacitate Regularium obtinendi beneficia ſæcularia.*
2 *Sunt etiam incapaces penſionum ſuper ſæcularibus.*
3 *Etiam ſignanter in Religionibus militaribus.*
4 *Declaratur de quibus militiis intelligatur.*
5 *An Canonici Regulares ſint capaces.*
6 *Quid de profeſſoribus Societatis Jeſu.*
7 *Regularibus ſolet aliquando diſpenſari.*
8 *Regularia non niſi Regularibus debentur.*
9 *De ſæcularizatione plurium Eccleſiarum Regularium.*
10 *De beneficiis, & dignitatibus Religionis Hieroſolymitanæ quomodo conferantur.*
11 *Non profeſſis in hac Religione ſolent reſervari penſiones.*
12 *An hæc beneficia dictæ Religionis ſint perpetua, vel manualia.*
13 *Quare in aliis Regularibus non audiantur iſtæ quæſtiones beneficiales.*

DIſponitur in his Decretis, ut Regulares, beneficiorum ſæcularium, quamvis curatorum, incapaces omnino exiſtant; regularia vero non conferantur, niſi iis, qui illius ordinis habitum jam ſuſceperint, ac religioſi ſint, ſive habitum ſuſcipere ac profeſſionem emittere velint, eamque ſtatutis temporibus emittant, unde propterea beneficialis propoſitio paſſim recepta prodiit, ut ſæcularia ſæcularibus, regularia regularibus conferenda ſint, atque alias collatio invalida eſt, niſi Apoſtolica diſpenſatio accedat. *Sub tit. de benef. diſc. 64. & de penſion. diſc. 44.* 1

Quinimo regularium incapacitas in beneficiis ſæcularibus, ad penſiones etiam eccleſiaſticas ſuper iiſdem extenditur, non ſolum pro aſſequutione in futurum poſt profeſſionem, ſed etiam pro retentione beneficiorum vel penſionum, quæ in ſtatu ſæculari legitime obtenta ſint, ac poſſideantur, cum adhuc per profeſſionem in Religione ipo jure vacatio beneficii, vel amiſſio penſionis reſultet, niſi accedat Apoſtolica diſpenſatio præventiva, ſe quæ futuræ vacationi occurrat, illamque impediat, antiquum jus conſervando, potius in ratione curativa, quam præſervativa, quod ad plures effectus nimium refert, ut in ſuis beneficiorum, ac penſionum peculiaribus ſedibus advertitur. *Dict. diſc. 44. de penſion.* 2

Procedit autem hæc incapacitas regularium, reſpectu beneficiorum, vel penſionum ſæcularium, ubi de illarum Religionum profeſſoribus agatur, qui vere religioſi profeſſi dicendi ſunt, quia nempe prævio formali novitiatu, ad præſcriptum hujus Tridentini Concilii, ſolemnis fiat profeſſio, cum emiſſione trium formalium votorum, quamvis Religio ſit militaris, ut præſertim eſt illa S. Joannis Hieroſolymitani, dum profeſſio in ea eamdem producit incapacitatem, etiam reſpectu penſionum eccleſiaſticarum ſuper beneficiis ſæcularibus, *ibidem*. Secus autem, ubi de illis agatur militaribus Religionibus, aliiſve inſtitutis, quamvis a Sede Apoſtolica ap- 3 4

pro-

probatis, in quibus id non verificetur, quia nempe per quamdam ſpeciem, ſeu imaginem profeſſionis, etiam cum alicujus habitus particularis ſuceptione, quædam promiſſio obedientiæ, aliarumque virtutum fiat, ut (ex. gr.) eſt militia S. Stephani cum ſimilibus, quoniam iſti vere non ſunt religioſi venientes ſub clero regulari, ut pluries in meis annotationibus advertitur. *Sub tit. de juriſd. diſc. 92. & ſub tit. de jurepatr. diſc.* 20.

5 In Canonicis autem regularibus adeſſe videtur quædam ſpecialitas, ut ſervitio Eccleſiarum ſæcularium curam animarum habentium addici valeant. *Plura deſuper colligit Pignatell. conſultat. canon.* 44.

6 Prout non circa novam aſſequutionem, ſed circa retentionem eorum, quæ in ſtatu ſæculari jam obtinebantur, ſpecialiter habetur in Societate Jeſu, non obſtante prima profeſſione, cum emiſſione trium votorum, quoniam donec fiat profeſſio magis ſolemnis, cum emiſſione quarti voti, per quam contrahitur omnimoda incapacitas, atque profitens conſtituitur in ſtatu regulari irretractabili, videtur eſſe in quodam ſtatu medio, ob facilem reverſionem ad ſæculum, non quidem ex propria electione, liberaque voluntate, ut eſt in iis, qui adhuc novitiatum peragunt, ſed ob libertatem ſuperioris eos dimittendi. *Sub tit. de Regular. diſc. 63. ubi concordantes, & infra diſc.* 35.

7 Tam ſuper retentione, quam etiam (licet rarius) ſuper nova aſſequutione, diſpenſari ſolent regulares in penſionibus eccleſiaſticis ſuper fructibus beneficiorum ſæcularium, occurrendo, (ut dictum eſt) ceſſationi, quæ ex profeſſione reſultaret, nimium autem raro in beneficiis titulum collativum hæc diſpenſatio conceditur. *Dict. diſc.* 44. *de penſion.*

Quo vero ad alteram partem, ut beneficia regularia non ferantur niſi actualibus regularibus ejuſdem ordinis, vel ſaltem iis, qui Religionem ingredi atque habitum ſuſcipere, ac profeſſionem emittere parati ſunt, exceptis illis Monaſteriis regularibus, quæ Cardinalibus, ac prælatis ex Apoſtolica diſpenſatione, ipſorum beneficiorum natura non alterata, commendari ſolent; in Italia nullus videtur hujuſmodi quæſtionum caſus, quoniam, ut in regularium annotationibus advertitur, omnes Religiones redactæ ſunt ad formam Reipublicæ, ac ſociativi regiminis omnium Monaſteriorum, cum diſtributione prælaturarum ad tempus per circulum, adeo ut non verificetur illa prælatura fixa Monaſteriorum, qua ſingulariter, ac independenter regantur, ut erat antiquitus, cum id ſolum in aliquibus Germaniæ, & Galliæ, aliarumque regionum ultra montes Monaſteriis hodie praxis doceat, & quorum occaſione de iſto requiſito, ſeu capacitate in Rota, vel in Sacra Congregatione Conſiſtoriali agi ſolet. *Sub tit. de juriſd. diſc. 28. ſub tit. de Regul. diſc. 19. & 53.*

In Hiſpania vero antiquiori tempore, etiam in Eccleſiis Cathedralibus, & Metropolitanis aliiſque Collegiatis, frequens erat uſus Canonicorum regularium, qui tamen hodie nimium rarus remanet, cum ad inſtar ejus, quod prius in Italia practicatum eſt, pro majori parte illæ Eccleſiæ ad ſtatum ſæcularem redactæ fuerint. *Tit. de præemin. diſc. 3. & ſeqq.*

Et quamvis occaſione Commendarum, ac dignitatum nempe Bajulivatuum, & Prioratuum, vel Mareſcialatuum Hieroſolymitanæ Religionis, frequentes quæſtiones beneficiales audiri ſoleant, non tamen in eis iſte punctus cadit, cum ex ejuſdem Religionis ſtabilimentis in non profeſſis certa ſit ſæcularium, vel novitiorum incapacitas, hujuſmodi commendas, vel dignitates obtinendi; niſi Apoſtolica accedat diſpenſatio, quando Pontifex præveniendo ipſam Religionem, ſeu ejus Prælatos collatores hujuſmodi beneficia confert, quandoque in titulum, & quandoque in commendam cum diſpenſatione dicti requiſiti profeſſionis.

In iis autem, quæ conferuntur ab ipſa Religione, ejuſque M. Magiſtro, & Conſilio, non datur iſte caſus, exceptis quibuſdam commendis, quæ militibus devotionis cauſa concedi ſolent, cum hujuſmodi collatio non pendeat ab arbitrio, ſeu libera facultate Religionis, ſed fieri debeat (reſpectu commendarum) per ordinem antianitatis, cum pluribus requiſitis, non ſolum profeſſionis, ſed etiam ſervitii militarii præſtiti in caravanis, ac reſidentiæ conventualis, quodque non ſit debitor ærarii, ac etiam, ubi alia jam obtineatur commenda, cum ejus reſidentia, & melioratione; reſpectu vero dignitatum, cum ordine benemerentiæ, ut latius, magiſque diſtincte advertitur in meis annotationibus beneficialibus. *Tit. de benef. diſc. 68. & 69. & in aliis Melevitan. eodem tit. in ſupplemento.* Unde propterea cum non profeſſis, qui tamen habitum ſuſceperint, penſionum, vel aliquorum inferiorum beneficiorum de menſa ipſarum commendarum, ſeu dignitatum quæſtiones quandoque audiri ſolent. *Tit. de penſion. diſc.* 42.

De hujus autem Religionis beneficiis, aut prælaturis frequenter in foro diſceptatur, eo quia licet adhuc retineant qualitatem manualem, quæ regularibus beneficiis connaturalis eſt; attamen cum non ex gratia, ſed ex juſtitia conferri ſoleant, ut ſupra, hinc proinde de facto perpetua ſunt, neque amittuntur, niſi per optionem majorum. 12

In aliarum autem Religionum prælaturis, officiorum potius temporalium, quam beneficiorum termini cadere videntur, ideoque ſuper eis ſummarie quæſtiones audiuntur ſolum in Sac. Congregatione Regularium occaſione electionis, quæ invalida prætendatur, ſive malæ diſtributionis, aut remotionis infra tempus conſuetum, ut in Regularium annotationibus habetur. *Sub tit. de Regular. pluries.* 13

DISCURSUS XIV.

Ad Seſſionem 21. de Reform. cap. 1. & 2. & Seſſionem 23. cap. 8. ac etiam Seſſ. 14. cap. 1. 2. & 3.

SUMMARIUM.

1 *Collatio ordinum eſt de rebus gravioribus.*
2 *Recenſentur plures proviſiones conciliares in materia.*
3 *Accedente licentia proprii Epiſcopi nulla cadit dubitatio.*
4 *Certum eſt, quod in aliena diœceſi illius diœceſis clerico ordines conferri non poſſunt.*
5 *Neque in aliena diœceſi conferri clerico diverſæ diœceſis.*
6 *Quid de collatione facta ſubdito proprio in diœceſi aliena.*
7 *De collatione in propria diœceſi clerico alieno accidentaliter ſubdito.*
8 *De ſubjectione accidentali ratione domicilii, vel beneficii, aut familiaritatis.*
9 *Poteſt quis eſſe civis plurium locorum, ac ſubditus plurium diœceſum.*
10 *De domicilio, quando bene contractum cenſeatur.*
11 *De qualitate originaria quando adſit.*
12 *De familiaritate.*
13 *De beneficio ad hunc effectum.*
14 *De ſubjectione clerici alieni de diœceſi occupata ab infidelibus.*
15 *De Epiſcopis habentibus ſedem fixam in aliena diœceſi.*
16 *De contentione inter Epiſcopos vicinióres Sede vacante.*
17 *In locis inferiori Prælato ſubjectis, ad quem pertineat collatio ordinum.*
18 *Quid de Regularibus profeſſis.*
19 *Epiſcopis titularibus interdicta eſt ordinatio etiam familiarium.*
20 *De Epiſcopis græcis.*
21 *De ratione ritus græci etiam in Italia, & frequentiæ exiguorum Epiſcopatuum.*
22 *An dentur duo Epiſcopi in una Eccleſia.*
23 *Epiſcopus an ſit Vicarius alterius Epiſcopi.*
24 *De quæſtione præcedentiæ inter Epiſcopos titulares, & actuales.*
25 *De ætate, aliiſque qualitatibus pro prima tonſura, & minoribus ordinibus, & de differentia inter tonſuram, & ordines.*
26 *De diligentiis adhibendis in prima tonſura.*
27 *De ætate pro ordinibus ſacris.*
28 *De literatura ad id neceſſaria.*
29 *De temporibus ordinationum, & interſtitiis.*
30 *Ordinum collatio debet fieri gratis, & de fraudibus, quæ deſuper committuntur.*
31 *Ad ſacros ordines non ſit promotio ſine titulo beneficii, vel patrimonii.*
32 *Beneficium hoc non poteſt reſignari.*
33 *Quale ad hunc effectum dicatur beneficium.*
34 *Penſio Eccleſiaſtica etiam ſufficit.*
35 *Quid de Cappellaniis manualibus, & ſervitoriis.*
36 *De patrimonio ejuſque prohibita alienatione.*
37 *De fraudibus, quæ deſuper committi ſolent.*
38 *Quando dicatur proviſio ſufficiens pro titulo.*
39 *De pœna Epiſcopi promoventis abſque dicto titulo.*
40 *In quibus Regularibus iſte titulus requiratur.*
41 *De pœnis Epiſcopi male promoventis.*
42 *De pœnis male promoti.*

CUm ordinum collatio, manuumque impoſitio, ſit de gravioribus materiis, quæ in Eccleſia Catholica habeantur, dum ex hujus poteſtatis non bene regulato uſu, majora forſan inconvenientia reſultent: hinc proinde Sacrum Concilium plures dare curavit proviſiones, ob quarum diverſitatem, pro congrua annotatione, & ne 1

unus

unus caſus cum altero confundatur, plures diverſi caſus diſtinguendi ſunt; primo ſcilicet, ubi agatur de Epiſcopo conferente ordines in aliena diœceſi perſonæ ſubditæ illi Diœceſano, in cujus diœceſi id agat, abſque aliqua propria competentia; ſecundo de Epiſcopo conferente ordines, pariter in aliena diœceſi, perſonæ ejus non ſubditæ, non tamen ſubditæ illius Diœceſani, ſed alterius; tertio ubi de collatione ordinum etiam in aliena diœceſi cum proprio ſubdito; quarto ubi de collatione ordinum in diœceſi propria, ſubdito alienæ, vel nullius diœceſis; quinto ubi de collatione ordinum perſonæ, de qua ſit quæſtio, an unius vel alterius diœceſis ſubdita ſit; ſexto in Epiſcopo titulari, nullam habente diœceſim, ſive in Epiſcopo ritus Græci; ſeptimo ubi certa ſit poteſtas conferendi, adeo ut nulla ex dictis difficultatibus cadat, ſed ea ſit ſuper modo conferendi; & demum octavo ſuper pœnis, quæ in præmiſſis caſibus illicitis, injunctæ ſint, tam ordinanti, quam ordinato reſpective.

In omnibus caſibus, ut ſupra, inſpectio cadit, quando collatio ordinum fiat abſque licentia, & commiſſione ejus, ad quem 3 legitime pertineat illos conferre, vel alteri committere, ut conferat, quoniam ubi accedunt voluntas & poteſtas, tunc nulla cadit ratio dubitandi, ut literaliter ſupponitur in his Decretis conciliaribus, ac probat vulgare axioma, quod omnia noſtra facimus, quibus noſtram impertimur auctoritatem; quare de ſingulis agendo.

Quatenus pertinet ad primum, ille eſt caſus indubitatus, cum contineat poſitivam duplicem turbationem, ac uſurpationem 4 alienæ poteſtatis, & juriſdictionis, tam circa perſonam, quam circa territorium, ordinando ſcilicet Clericum alienum, atque exercendo pontificalia in aliena diœceſi, quod generaliter etiam extra collationem ordinum, non dato legitimo titulo particulari, eſt prohibitum ex inſinuatis ſupra *Diſc. 6.*

Quoad ſecundum caſum ordinationis non 5 ſubditi proprii in aliena diœceſi, cujus neque ſit ſubditus ille, qui ordinatus eſt, puta quia Epiſcopus Tuſculanus in diœceſi Albanen. ordinet ſubditum diœceſis Veliternæ; & tunc reſpectu Epiſcopi Albanen. in cujus territorio id geſtum eſt, quamvis ordinatio facta ſit cum licentia Epiſcopi Veliterni, illicite actum dicitur ob genericam prohibitionem, de qua *dicto diſcurſ. 6.* ſuper exercitio pontificalium in genere, non autem ſuper collatione ordinum, cum in nihilo ei præjudicatum ſit, atque de hoc pertineat ad ſuperiorem perſonæ ordinatæ, cujus poteſtas turbata eſt, quatenus ejus licentia non acceſſerit.

Tertius eſt caſus ordinationis factæ ſubditi proprii in diœceſi aliena, & tunc pariter 6 ex alia cauſa actus dici non poteſt illicitus, niſi ob uſum Pontificalium juxta præmiſſam genericam prohibitionem; unde propterea ſi ageretur de conceſſione primæ tonſuræ, quæ nullum exigit uſum Pontificalium, ſed etiam in cubiculo, privato more, dari poteſt, ſi id cum proprio ſubdito fiat, una opinio credit, quod Diœceſanus conqueri non poteſt, cum in nihilo ejus juriſdictio turbari dicatur, ſuper quo locus veritati relinquitur.

Quartus eſt ordinationis in propria diœceſi ſubditi alieni, quoties ille dici non poſſit quoque ſubditus proprius, adeo ut practicari valeat cumulativa ſubjectio diverſis reſpectibus; & tunc pariter planum eſt, quod actus ſit illicitus, quoniam licet bene exerceantur pontificalia in proprio territorio, attamen male fit collatio ordinum ſubdito non proprio, cum non debeat unus paſtor ſe ingerere in ovibus alieni ovilis, quæ alteri paſtori commiſſæ ſint. 7

Quare diſputandi ratio cadit, quando prætendatur ſubjectio accidentalis, etiam cum Clerico alienæ diœceſis, puta quia eſſet quis originarius unius diœceſis, prætendatur autem effectus domiciliarius alterius; ſive quod effectus ſit ſubditus illius Epiſcopi, ratione familiaritatis, aut ratione beneficii, quod in ea diœceſi quæſierit; iſta etenim ſunt tria capita, ex quibus uni Diœceſano conceditur facultas conferendi ordines perſonæ, quæ naturaliter, ac inſpecta origine, ſit de diœceſi aliena. 8

Quemadmodum enim generaliter in prophanis receptum eſt, ut quis retinere poſſit compatibiliter duplicem veram civilitatem, unam ſcilicet originariam, & alteram domiciliariam; *de præeminent. diſc. 36. & ſeqq.* Ac etiam poteſt eſſe ſubditus plurium diverſis reſpectibus, unius ſcilicet ratione originis, alterius vero ratione domicilii, & alterius ratione delicti vel contractus, ac etiam alterius ratione rei ſitæ; *de juriſdict. diſc. 57. & ſeqq. & de judic. diſc. 3.* Ita poteſt eſſe ſubditus plurium Epiſcoporum ex dictis diverſis reſpectibus, originis, domicilii, familiaritatis, & beneficii. *Plura colligunt Barboſ. de Epiſcop. alleg. 4. & alii moderni Collectores paſſim.* 9

10 Verum quia ex his prætextibus, fraus dictis prohibitionibus de facili fieri ſolet; hinc proinde nimium circumſpecte procedendum eſt in iſtorum requiſitorum verificatione, ſuper qua frequentius cadunt quæſtiones; præſertim vero circa domicilium, quando ſcilicet iſtud ad hunc effectum legitime contractum dicatur, necne; atque ſuper hoc DD. nimium ſe involvere videntur cum conſueta opinionum varietate; aliis præciſe exigentibus decennalem habitationem; aliis vero opinantibus, ut ſola declaratio animi ſufficiat etiam ſine lapſu temporis; & aliis credentibus, ut neutrum ſufficiat ſine aliis adminiculis facti, puta mediante acquiſitione bonorum ſtabilium, ac formali apertura domus cum familia, tanquam vere in propria patria, ita vere ſibi conſtituta.

Verius autem videtur, ut iſta ſit quæſtio potius facti quam juris, ideoque apta non ſit certam recipere regulam generalem cuicumque caſui applicabilem, ſed ejus deciſio pendeat ex facti qualitate, & circumſtantiis, quoniam ſtant bene ſimul, ut quis non ſolum per decem, ſed etiam per viginti, & triginta annos, ac majus tempus in loco moretur cum familia, & domo formali, ac etiam cum acquiſitione bonorum ſtabilium, & tamen illius loci domiciliarius non fiat, quia nempe ejus habitatio ibi fuerit occaſionalis, ex cauſa officii, vel mercaturæ, aut alicujus muneris; & e converſo ejus habitatio non fuerit decennalis, ſed tamen tales accedant circumſtantiæ, quod ſecum ferant verum domicilium fixum. *De his agitur ſub tit. de præemin. diſc. 63. & 37. & de Regal. diſc. 104. & de Canon. & Cap. diſc. 21.*

Idemque dicendum eſt circa originem, quoniam licet de jure ad alios effectus pro-
11 phanos, præſertim honorificos, iſta civilitas non amittatur per habitationem, etiam vere domiciliariam, quæ alibi ſequatur, quinimo ſufficiat origo patris, atque in plurium ſententia, etiam illa avi, quamvis ipſe in patria domiciliaria natus eſſet; clarius vero ubi parentum, ac majorum habitatio fuiſſet occaſionalis, cum tunc retineatur civilitas originaria, perinde ac ſi vere, & realiter ſequuta eſſet. *Ibidem de matrimonio diſc. 14.* Adhuc tamen cum debita circumſpectione procedendum eſt, ne ſit color quæſitus, atque ſit talis origo remota, ut deſerta videatur; ideoque totum pendet ex circumſtantiis facti.

Idemque quoad alterum ſubjectionis caput, ratione familiaritatis, non ſolum ra-
12 tione temporis triennalis continui, ſed etiam, ut ea ſit vera, & realis, cum copulativo concurſu duplicis requiſiti, mentis ſcilicet, & dentis, de quibus requiſitis frequentius in foro agitur in materia beneficiali ad effectum reſervationis ratione familiaritatis Cardinalium, *de benef. diſc. 6. & 11.* Adeo ut pariter non ſit color quæſitus, ac in fraudem, quæ frequentius in hoc committi ſolet; ideoque pariter ex facti circumſtantiis deciſio pendet.

Et quoad beneficium, illud debet eſſe vere reſidentiale cum annexione ordinis, vel de præciſa neceſſitate, vel ſaltem de morali, 13
puta quia ſit proviſus de Eccleſia parochiali, vel de canonicatu, alioque beneficio reſidentiali, & ſervitorio in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata; ſecus autem ubi (ut quandoque practicari vidi) agatur de beneficio ſimplici, nullam præſeferente arctationem ordinum, & quod affectate ad hunc effectum procurari ſolet, quamvis exigui redditus, imo quandoque de novo erigi juxta illam frequentem praxim, quam habemus in illis valde exiguis, ac pene idealibus beneficiis, quæ erigantur, vel acquirantur ad effectum gaudendi privilegio fori abſque requiſitis ab hoc Sacro Concilio præſcriptis, cum utrique iſta ſpecies beneficiorum ad id ſufficere non debeat, Barboſ. *& alii ibidem*. Quinimo neque altera reſidentialium, atque ſecum ferentium arctationem, niſi quando ſincere obtineantur animo retinendi, cum frequens praxis doceat, quod fraudulenter affectari ſolent pro hoc ſolo fine obtinendi ordines, qui parum digno a proprio Dioceſano negentur, ut eis obtentis beneficium dimittatur, atque ad propriam dioceſim ſeu conſuetum domicilium ſemper animo retentum reverſio fiat, ideoque totum pendet ex facti circumſtantiis, neque deſuper certa regula ſtatui poteſt.

Circa quintum caſum ſupra diſtinctum, 14
quod collatio fiat perſonæ, de qua ſit quæſtio, an collatoris, vel alterius ſubdita ſit, ultra dictas ſpecies accidentalis ſubjectionis in præcedenti caſu recenſitas, plures aliæ ſpecies dari poſſunt; primo nempe in illis perſonis, quæ nullam habeant actualem Catholicam dioceſim, propriumque Catholicum Antiſtitem, quia nempe eorum originaria dioceſis ab infidelibus, vel ab hæreticis occupata ſit, unde propterea ad hoc, ut catholice vivere valeant, in alienas dioceſes Catholicas confugiant; tunc etenim de jure efficiuntur ſubditi, ac Dioceſani illius dioceſis, in qua ſe receperint, ſed quoniam poſt-

poſtquam ſe receperunt in una diœceſi, ſe transferre ſolent in aliam, hinc proinde cadere ſolet iſta quæſtio, an Antiſtes iſtius ſecundæ illum ordinare valeat, ſine licentia ejus, cujus primo Diœceſanus effectus eſt, idque pariter certam non recipit regulam, ſed ex facti qualitate, & circumſtantiis deciſionem expectat, ut in juriſdictionalium rerum annotationibus ſpecialiter advertitur. *De juriſdict. diſc. 52.*

15 Secundo, ubi agatur de illis Epiſcopis qui ex conceſſione Apoſtolica fixam ſedem habeant in aliena diœceſi, cum plena juriſdictione Epiſcopali, in aliqua Eccleſia, & clericis ibi inſervientibus, unde propterea oporteat aſſumere ad ſervitium, & ordinare perſonas, quæ naturaliter, atque inſpecta origine, ſint ſubditæ Diœceſani, juxta alias inſinuatum exemplum Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentiæ, Archiepiſcopi Nazareni in Oppido Baroli diœceſis Tranen. & Cardinalis Protectoris Almæ domus Lauretanæ cum ſimilibus. *Eod. tit. de juriſd. diſc. 20. & in ejus ſupplemento.*

16 Tertio, ubi agatur de Clericis alienæ diœceſis, ſuper quorum ordinatione contentio ſit inter duos Epiſcopos vicinos ob impedimentum proprii Diœceſani, ut contingit Sede vacante in primo ejus anno, in quo per iſtud Concilium interdicta eſt Capitulo, vel ejus Vicario iſta poteſtas, unde propterea deſuper obtinentur litteræ Apoſtolicæ directæ Epiſcopo viciniori, quod etiam poſt annum ſequi ſolet occaſione diſpenſationis interſtitiorum, vel ſimilis, cum Papa ejuſque Dataria, vel Secretaria Brevium non ſcribat Capitulo, vel ejus Vicario, unde propterea quæſtio cadit, quiſnam ſit vicinior, quod pariter facti quæſtionem continet, cujus deciſio pendet a menſura diſtantiæ, attendenda ab una Eccleſia ad alteram, non autem a loco, de quo ſit ille, qui ordinari debeat, cum vicinitas reguletur a capite, non autem a membris. *Eod. tit. de juriſdict. diſc. 50.*

17 Et quarto magis, ac frequentius, ubi perſonæ ordinandæ habeant Prælatum inferiorem cum Ordinaria ſpirituali, ſeu quaſi Epiſcopali juriſdictione, dictuſque Prælatus alicui Epiſcopo licentiam concedat ordinandi proprium ſubditum, id autem impugnet Epiſcopus in cujus diœceſi ſitus ſit locus habens hunc inferiorem Prælatum, ſive ille qui ſit vicinior, atque contendat id ad ſe pertinere, neque alteri per Prælatum inferiorem committi poſſe.

In hoc autem diſtinctio eſt, aut agitur de locis, vel Eccleſiis vere ſitis in aliena diœceſi, unde propterea intret ſolum ratio, tam exemptionis paſſivæ a Diœceſano, quam etiam juriſdictionis activæ prælati inferioris cum illius loci Clero, & populo, ſive cum certo genere perſonarum; aut vero agatur de illis locis, quæ ſint vere Nullius extra omnem diœceſim, cum vero ac materiali territorio ſeparato, tanquam per ſpeciem diœceſis illius inferioris Prælati, qui verus Ordinarius cenſendus veniat juxta alias recenſitas inferiorum Prælatorum ſpecies. 18

In prima ſpecie illorum inferiorum Prælatorum exemptorum vere exiſtentium intra fines alienæ diœceſis, diſtinctio eſt inter ſæculares, & regulares; ubi etenim agitur de Regularibus profeſſis, qui ad titulum Religionis, & paupertatis ad ordines promoventur; tunc ad Superiores regulares pertinet eligere Antiſtitem, a quo promoveri debeant, quoniam ob pluries inſinuatam laudabilem introductionem regiminis Religionis ad formam Univerſitatis, vel Reipublicæ cum crebris obedientiariis mutationibus Religioſorum de loco ad locum, ita Religioſi profeſſi de nulla certa diœceſi eſſe videntur. Apud Barboſ. *dict. alleg. 4. & alios Collectores paſſim.*

Ubi vero agatur de illis, qui ſint de clero, & populo ſæculari, hodie ex his conciliaribus Decretis, neglecta quavis ampla exemptione, extra controverſiam eſt, ut hujuſmodi inferiores Prælati iſtam non habeant poteſtatem, quæ pertinet ad Ordinarium, ſeu Diœceſanum jure delegationis factæ a Sacro Concilio Tridentino, adeo ut nulla deſuper dignoſcatur differentia inter exemptos, & non exemptos.

Ubi vero agatur de loco vere Nullius cum territorio ſeparato; in illis primis temporibus poſt Concilii publicationem id in ambiguo fuit, unde propterea per hanc Sacram Congregationem proviſionaliter Epiſcopo viciniori commiſſum fuit, donec punctum maturius decideretur, deindeque aliquibus ex hujuſmodi Prælatis inſtantibus, pro eis prodierunt reſolutiones, ut ſcilicet ipſis facultas competeret concedendi literas dimiſſoriales cuicumque Catholico Antiſtiti eis bene viſo directas, eo modo, quo cuilibet loci Ordinario licet; aliqui vero id neglexerunt, unde propterea diu in dicta proviſione continuatum eſt, eis vero moderno tempore idem petentibus per Sacram Congregationem denegatum fuit, cum modernæ Congregationis ſenſus videatur, ut etiam in his Prælatis Nullius quoad ordinum collationem iſta conciliaris diſpoſitio procedat,

quod ad viciniorem Epiſcopum pertineat, ideoque obſervantia in hoc nimium conferre videtur. *De juriſdict. diſc. 16.*

Sextus caſus duplicem habet inſpectionem, unam ſcilicet Epiſcoporum titularium, & alteram Epiſcoporum ritus Græci; in prima ſpecie cautum eſt, ut nulla-
19 tenus hæc facultas tribuatur Epiſcopo titulari, adeo ut nulla in eis competentia intret; non poteſt enim intrare illa originis, minuſque domicilii vel beneficii, cum Titularibus nullum ex his verificabile remaneat, quamvis aliquis de Eccleſia ab infidelibus occupata ad loca catholica veniat, ut catholice vivat, quoniam efficitur ſubditus illius diœceſis, ut ſupra inſinuatur; unde propterea remaneret ſolus titulus familiaritatis, qui per hoc Decretum conciliare ſublatus fuit, dum ſub hoc prætextu plures committebantur fraudes atque multi, qui ob illiteraturam, vel ob vitam, & mores, aliaſve juſtas cauſas per Ordinarium repellebantur, ita ordines aſſumebant.

De Epiſcopis autem ritus Græci in his Decretis non diſponitur, niſi implicite ſub nomine Titularium, quales aliquando
20 eſſe ſolent illi, qui in Eccleſia Latina converſantur; eſt bene verum, quod adſunt quoque illi, qui diœceſim actualem habent in illis partibus, in quibus eodem ritu retento, damnatoque ſchiſmate Græcorum, recognoſcatur obedientia Papæ, ac unitas Eccleſiæ Romanæ; in Italiam vero venire ſolent, ibique aliquo tempore permanere, occaſione certiorandi de ſtatu Eccleſiæ, Sac. Congregationem de Propaganda Fide, atque aliquam ſubventionem ab ea obtinendi; ſive etiam, quia in pleriſque partibus, præſertim in provinciis utriuſque Calabriæ, Lucaniæ, ſeu Baſilicatæ & Hydrunti, plura adſunt oppida, vel caſtra Græcorum, vel Albanenſium ritu Græco adhuc viventium cum Clericis in ſacris uxorem habentibus, qui ritu Græco ordinantur, ideoque licet ſubditi ſint Epiſcopo Latino, in cujus diœceſi morantur, atque nonniſi de ejus licentia, & delegatione ad ordines promoveri poſſint, attamen eos recipere debent ab aliquo Epiſcopo Græco, eo quia diverſa eſt forma collationis ordinum inter Eccleſiam Græcam, & Latinam. *De Regalibus diſcurſ. 60.*

Ideoque antiquiori tempore frequens erat uſus ritus Græci in Italia, præſertim in
31 partibus reſpondentibus ad mare Adriaticum, vel Jonium ob dominationem Imperatoris Conſtantinopolitani, qua durante, iſtæ partes, vel regiones, in ſchiſmate Græcorum vivere coactæ fuerunt, ſub obedientia Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui plures Epiſcopatus erexit, unde provenit illud inconveniens, præſertim in Apulia, apud omnes alicujus admirationis, quod ſcilicet quilibet locus cum valde exiguo territorio ſive diœceſi proprium habet Epiſcopum, adeo ut eis parochorum habentium uſum pontificalium, titulus magis congruat, quod ſcilicet, poſtquam ſequuta expulſione Græcorum per Normandos, iſtæ partes ad unitatem, ac obedientiam Eccleſiæ Romanæ redierunt, atque continuationem Epiſcopi Græci, ac etiam deputationem alterius Epiſcopi ritus Latini, per aliquod tempus practicare oportuit, quod tamen modernis temporibus ab aula receſſiſſe videtur. *De præemin. diſc. 3. & ſeq. de hac materia, & de juriſdict. diſc. 20.*

Id autem unitati Eccleſiæ Cathedralis non adverſatur, quoniam licet regulariter non detur, niſi unus Eccleſiæ Cathedralis Epi- 22
ſcopus, ex ratione inconvenientis, ne una ſponſa duos habeat viros, ſive quod unum corpus duo habeat capita; attamen, quemadmodum compatibiliter (ut alibi inſinuatur) plures Eccleſiæ materiales, ſociativo quodam jure concurrere poſſunt ad efformandam unicam Cathedralem abſque unitatis præjudicio. *De præem. diſc. 2. cum pluribus ſeqq.* Ac etiam plures perſonæ materiales conſtituere poſſunt unicam perſonam formalem, ſeu intellectualem rectoris Eccleſiæ parochialis; ita pariter pro reſpectuum diverſitate dari poſſunt in eadem Eccleſia Cathedrali, eademque diœceſi duo Epiſcopi, unus pro ritu Latino, & alter pro ritu Græco, *ibidem.* Vel quia dicto ſociativo jure, iſtæ duæ perſonæ materiales pro meliori adminiſtratione Eccleſiæ habentis utrumque ritum, efforment unam intellectualem, vel, quia unus revera ſit Epiſcopus, & Eccleſiæ ſponſus, ille ſcilicet ritus Latini, alter vero adjutoris, ac vicarii potius partis gerat, qui in Epiſcopali ordine conſtitutus eſt pro exercitio pontificalium præfati ritus diverſi, quod Epiſcopo latino non congruit.

Eo modo quo plures magni, & qualificati Præſules, præſertim in Germania, & quandoque etiam in Hiſpania, & in Italia retinent pro vicariis perſonas in Epiſcopali dignitate conſtitutas, præſertim Epiſcopos titulares, & quandoque etiam actuales, ali- 23
quam exiguam adjacentem diœceſim habentes, quod etiam in Italia per ſacram Congregationem (licet raro) permitti ſoler; iſtique

Epi-

Epiſcopi Adjutores vulgo præſertim in Germania appellantur, unde quando Archiepiſcopatum titularem habeant, ſive ſint Epiſcopi antiquiores, oriri ſolent quæſtiones præcedentiæ cum actualibus Epiſcopis ſuffraganeis illius Metropolitani, cui hunc famulatum præſtant, ut in meis præeminentiarum rerum annotationibus habetur. *De præeminent. diſc. 16.*

Septimus eſt caſus collationis ordinum, quæ citra omnem poteſtatis quæſtionem, per Epiſcopum in propria diœceſi fiat proprio ſubdito diœceſano; & tunc intrat inſpectio ſuper modo tenendo, ut bene iſta collatio ſequatur, unde propterea per hæc decreta ad tollendos abuſus, qui irrepſerant, plures prodierunt proviſiones, primo nempe, circa habilitatem perſonæ, ut ſcilicet ordines non conferantur, niſi perſonis habilibus ac dignis, non autem indignis, vel incapacibus ratione ætatis, vel ratione illiteraturæ, ſive natalium, aut criminis, & irregularitatis juxta ordinum qualitatem.

Ubi enim agitur de prima tonſura ex communi, ac recepto ſenſu DD. ſufficit ætas ſeptem annorum, atque alia non deſideratur litteratura, niſi quod ſaltem ſciant ſcribere, neque ad hunc effectum obſtat defectus natalium, vel irregularitatis, cum ſuper eis Epiſcopus diſpenſet; idemque in quatuor minoribus ordinibus; in quibus tamen aliqua major ætas, non tamen certa, & præfinita, & aliqua major literatura ſuper intelligentia linguæ latinæ, vel ſaltim quod adſit habilitas, ac aliqua honeſta præparatio ad illam obtinendam.

Male autem agunt Epiſcopi, ſi criminoſos & inquiſitos ad hujuſmodi etiam minores ordines, ac præſertim ad primam tonſuram promovent, unde propterea ſacra Congregatio Epiſcoporum, vel iſta Concilii prudenter injunxit, ut ad inſtar matrimonii publicationes in Eccleſia fieri debeant de promovendis ad primam tonſuram.

Diverſum autem eſt in ordinibus ſacris, pro quibus neceſſarii ſunt legitimi natales, eiſque Epiſcopus non diſpenſat, ſed neceſſaria eſt diſpenſatio Apoſtolica, ac etiam obſtat irregularitas, ideoque irregulares ad eos promovendi non ſunt, necnon præfinita eſt certa ætas; pro Subdiaconatu ſcilicet illa anni vigeſimiprimi completi, adeo ut ſufficiat attigiſſe unam diem anni vigeſimiſecundi, pro Diaconatu initium anni vigeſimitertii, & pro Presbyteratu initium anni vigeſimiquinti; niſi accedat diſpenſatio Apoſtolica, quæ regulariter pro tredecim menſibus concedi ſolet, raro autem, & ex gratia ſpeciali pro tempore majori.

Obſtat quoque pro his ordinibus illiteratura, quæ ſpeciem irregularitatis cauſat, ubi ad minus non habeatur notitia linguæ latinæ, quamvis per Concilium aliqua major literatura, ſaltim in Theologia morali, ſeu in caſibus conſcientiæ deſiderari videatur, idque diverſam habet praxim, pro diverſis locorum moribus, ſeu etiam ex majori, vel minori Epiſcoporum zelo, & diligentia; in illis enim partibus, in quibus incolæ ingenioſi, ac ſtudioſi ſint, unde propterea literatorum copia habeatur, magis circumſpecte, ac rigoroſe procedi ſolet, atque ſacri ordines non conferuntur, niſi bene verſatis ſaltim in Theologia morali; in aliis vero, in quibus naturaliter incolæ ſint groſſolani, vel parum ſtudioſi, ut præſertim eſt in Apulia, ſive in parvis & obſcuris locis, in quibus ſtudiorum occaſio non habeatur, tunc mediocris, ac talis qualis notitia linguæ latinæ reputatur magna literatura.

Aliud requiſitum conſiſtit in temporibus, quæ interſtitia nuncupantur; ſiquidem prima tonſura, & quatuor minores ordines, quocumque tempore conferri poſſunt, cum ea differentia, quod prima tonſura (ut ſupradictum eſt,) nullum exigit uſum pontificalium, ſed quacumque die, & hora, etiam in camera, & privato more conferri poteſt; cum una opinio credat non eſſe ordinem, ſed ſolum introductionem ad ordines, adſcriptionem militiæ cœleſti; alii vero ordines conferri debent diebus feſtivis, inter Miſſæ ſolemnia, vel in ejus celebratione.

Pro ordinibus autem ſacris ſtatuta ſunt certa anni tempora, extra quæ ſine Apoſtolica diſpenſatione Epiſcopus ordinationes, quæ ita ſolemnes, ac publicæ dicuntur, tenere non poteſt, atque nonniſi unus ordo ſacer, uni eidemque perſonæ conferri poteſt, ſolaque poteſtas diſpenſandi, quæ Epiſcopo in his interſtitiis conceditur, eſt circa illud ſpatium anni, quod ab hoc ſacro Concilio præſcribitur inter diaconatum & presbyteratum, ac etiam promoti ad unum ordinem non debent ad alium ſacrum promoveri, niſi prius in eo miniſtraverint, de facili autem, iſta promotio per ſaltum hodie practicatur ob nimiam facilitatem conceſſionis Apoſtolicæ diſpenſationis ſuper his interſtitiis, quodque in tribus diebus feſtivis omnes ordines obtineri poſſint.

Aliud

30 Aliud eſt præcipuum requiſitum a ſacro Concilio enixe deſideratum, ut ordinum quorumcumque etiam minorum collatio gratis, & abſque aliqua mercede etiam a ſponte dantibus fieri debeat; verum hoc Decretum parum ſervatur, quoniam ultra munera & corruptelas, quibus improbi, ac ſimoniaci Epiſcopi nimium vacant; adhuc etiam publice, & ſub ſpecie licitæ rei, ex ordinationibus notabilia obtinent emolumenta ſub nomine actorum judicialium, quæ facere oporteat pro juſtificatione vitæ, ac morum, & legitimorum natalium, aliorumque requiſitorum, & præſertim ſufficientis beneficii, vel patrimonii, idque cauſa eſt, ut Epiſcopi cum tam magno abuſu ſint adeo faciles, & frequentes in ordinum collatione, ac etiam dictorum requiſitorum verificationem frequentius cum exacta diligentia affectare ſolent pro notabilibus emolumentis actorum, quæ pro majori parte tendunt ad ipſorum Epiſcoporum utilitatem; vel quia Cancellariam locant pro annua, vel menſtrua penſione; vel quia eorumdem emolumentorum quotam obtineant, reliqua dimiſſa Vicario, & Cancellario loco ſalarii, ſeu mercedis, & conſequenter collationes ordinum, iſto decreto non obſtante, recenſeri ſolent inter corpora redditiuum, eodem modo quo recenſentur procurationes, ac alimenta viſitationis, non obſtantibus pleriſque decretis, ac proviſionibus ſacræ Congregationis, quoniam punctum eſt circa obſervantiam, quoniam cum non facilis ſit continuus ſubditorum recurſus ad ſacram Congregationem, atque magis forte expediet iſtas pati concuſſiones, quam recurſuum incommoda & diſpendia; hinc ſecluſo remedio timoratæ conſcientiæ, ac honeſtatis ipſorum Epiſcoporum, quorum plures qualificati Prælati exacte id ſervant, iſta remedia non proſunt.

Quartum eſt requiſitum, ut ad ſacros ordines promoveri non debeant niſi ſufficienter proviſi de Eccleſiaſtico beneficio,
31 vel de patrimonio, ex quo decenter vivere valeant, ne alias cum ordinis clericalis dedecore mendicare cogantur, cum prohibitione reſignationis hujuſmodi beneficiorum, vel alienationis bonorum, ad quorum titulum promotio ad ordines facta ſit.

32 Hinc ubi ad beneficii titulum id ſequutum ſit, ad iſtius decreti limites recepta eſt beneficialis concluſio, ut in hujuſmodi beneficii reſignatione, quamvis in manibus Papæ facta ſit, ſpecialis mentio hujus qualitatis fieri debeat, ac alias ea irrita cenſeatur, ut in ſua beneficiali ſede latius advertitur. *De benef. diſc. 37.*

Quæſtiones itaque in propoſito cadere ſolent, quidnam ſub nomine beneficii ad hunc effectum cadat, ut ad ejus titulum promotio fieri valeat; cumque Concilium patrimonio quoque contentetur, hinc pro- 33
inde verius, magiſque receptum eſt, æquipollentem proviſionem ſufficere, quamvis in ſtricta juris cenſura, eccleſiaſtici beneficii nomen non competat, ut illæ ſunt capellaniæ, quibus utpote cum legitima auctoritate non erectis, beneficii nomen non congruit, ſed potius legati pii, unde propterea regulæ beneficiales non intrant, quoniam ſufficit, ut ejus titulus, quamvis prophanus perpetuus eſſet; ſive ubi etiam de ſui natura manualis, atque ad nutum amovibilis, adhuc tamen per accidens in ea perſona perpetuus ſit, quia nempe illi, ad quos amovere pertinet, id agere valide permittant. *Eodem tit. de benefic. diſc. 97.*

Prout etiam eccleſiaſtica penſio cum legitima auctoritate reſervata, ad id ſufficiens reputatur. Barboſ. *dict. alleg. 4. &* 34
alii communiter. Secus autem, ubi de iis mere ſervitoriis, ac manualibus capellaniis, 35
vel muneribus agatur, in quibus nullus accedat titulus, qui hanc ſecuritatem inducat. *Dict. diſc. 97. de benef.*

Adhuc tamen in hac ſpecie diſtinctio eſt, an de illa capellania, vel alio ſervitorio manuali munere agatur, qui famulatus ſpeciem redoleat, ut in illis clericis contingit, qui ex alicujus Eccleſiæ adminiſtratorum deputatione illius ſervitio ſub menſtruo, aut annuo, ſeu diurno ſtipendio adſcribuntur, ſecus autem, ubi licet nullus ſpecialis, vel perſonalis titulus accedat, attamen promovendus tale jus habeat, ut titulo æquipolleat, adeo ut illud ſervitium, etiam ex parte recipientis neceſſarium ſit, neque libera competat dimittendi facultas, juxta frequentem praxim, non ſolum parochialium, ſed etiam collegiatarum, & cathedralium, ad quarum ſervitium ex conſuetudine cum numero præfinito, vel ſine, loci cives, ſeu nationales, qui certas habeant qualitates, recipiuntur ad quamdam maſſam, ſeu participationem, ut in capitularium rerum ſede, ac notis advertitur, *de Can. & cap. diſc. 17. cum plur. ſeq.* Quoniam ad hujus ſervitii titulum, promotionem fieri poſſe receptum eſt, cum beneficio, vel titulatæ perpetuæ capellaniæ, ſpectato effectu, id æquipolleat. *Ibidem.*

Hu-

Hujuſmodi autem proviſione ceſſante,
36 alia ſuccedit, cujus frequentior eſt uſus, ad titulum patrimonii, temporalium ſcilicet bonorum, ac reddituum, quorum alienatio, vel etiam obligatio interdicta eſt, ſpectato quoque effectu, ne ſcilicet exinde libera fructuum, vel reddituum perceptio impediatur, donec ipſe clericus vivat, ſive aliunde proviſionem æquivalentem obtineat, ſpectato effectu, non autem verbali forma; atque ſi bona magni redditus deſuper aſſignata ſint, non in omnibus hæc alienandi, vel obligandi prohibitio urget, ſed in ea rata, quæ congruæ ſuſtentationi pro loci moribus adaptata ſit, juxta declarationes, vel diſtinctiones, de quibus pro qualitate perſonarum in ſede prohibitarum alienationum in meis annotationibus actum habetur. *De alienat. & contract. diſc.* 38.

37 Fraudes autem deſuper committi frequens praxis docet, ut ſcilicet clericis ad ordines promoveri cupientibus, iſtamque non habentibus proviſionem, a conjunctis, vel benevolis ſimulatæ fiant donationes bonorum, vel reddituum, ſimulationis expreſſæ declaratione per diverſam ſcripturam reportata; adhuc tamen, ubi effectus jam conſummatus eſſet, adeo ut re non integra ſimulatio detegatur, in nulla ratione habenda eſt, atque præcedens conventio, vel declaratio donatorem non relevat, ob mixturam juris tertii, Epiſcopi ſcilicet promoventis, quem alias lex ad alimenta promoto ſuppeditanda obligat. Vel etiam ut ob ſecundarium jus vel intereſſe ipſius ordinis clericalis donatio firma remaneat; ad inſtar eorum, quæ in conſimili prophana donatione habentur carnalis matrimonii contemplatione facta, ut hujuſmodi occultæ, ac fraudulentæ conventiones, vel declarationes, ſeu etiam retrodonationes, quibus eadem congruat ratio, pro infectis haberi debeant. *De donat. diſc.* 1. *& ſeqq. & in ſpecie diſc.* 11.

Super redditus, vel emolumenti quanti-
38 tate, ſive de beneficio, ſive de patrimonio, aliave æquipollenti proviſione agatur, certa regula deſuper ſtatui non poteſt, cum ex regionum, ſeu locorum diverſa qualitate id pendeat, ratione majoris, vel minoris victualium affluentiæ, unde propterea ad congruam ſuſtentationem major proviſio neceſſaria ſit, vel reſpective minor ſufficiat, ideoque cujuslibet diœceſis legi diœceſanæ, vel Synodali, quatenus adſit, ſeu conſuetudini deferendum eſt, cum non implicet, ut in eademmet diœceſi diverſa ſit taxa pro locorum, vel regionum diverſitate, ubi præſertim de ampla diœceſi agatur, cum alter eſſe ſoleat victualium valor, ſeu vivendi honorificentior uſus in Civitate, vel in conſpicuis ac civilibus oppidis, quam in caſtris & pagis, ideoque prudenti Epiſcopi arbitrio id remiſſum eſt. *Dict. diſc.* 38. *de alien. & contract.*

Quamvis autem, Epiſcopo alias male 39
proviſum ordinanti, lex onus imponat ſuppeditandi ordinato alimenta; numquam tamen praxis id docet, quoniam pro frequentiori contingentia, promoti non remanent in duobus primis ſacris ordinibus, ſed aſſumunt ſacerdotium, quod ſufficientem proviſionem ad victum præbere ſolet cum eleemoſyna celebrationis miſſæ diurnæ. Adhuc tamen Epiſcopus male agit, atque correctione dignus eſt, ſub hac licet probabili, ac frequentius contingibili ſpe proviſionis, ad ordines ſacros promovere, cum extra quæſtionem ſit, ut in minoribus hæc proviſio non requiratur ob libertatem redeundi ad ſtatum ſæcularem, atque artibus, aliiſque mæchanicis exercitiis pro victu comparando ſe abdicendi.

In clericis ſæcularibus hæc procedunt, 40
ac etiam in illis Regularibus, qui licet verbaliter paupertatis votum emittunt, de facto tamen clericorum ſæcularium more in privatis domibus proprio ſumptu vivunt, unde propterea eadem congruit ratio (ut illi ſunt clerici, qui ſervitio militarium Religionum addicti ſunt, præſertim Hieroſolymitanæ;) ſecus autem ubi de illis agatur Religionibus, in quibus intra clauſtra communis vita agatur, atque Religio de omnibus ad victum, & veſtitum neceſſariis pro ejus inſtituto provideat, cum tunc ad titulum Religionis, ac paupertatis promotio fiat; iſtaque novæ profeſſionis, quæ prioris revalidatoria ſit, vim, ac ſpeciem habere videtur. *Tit. de Regul. diſc.* 41.

Demum ultima eſt inſpectio ſuper pœ-
nis, quæ ubi præmiſſa non ſerventur, tam 41
Epiſcopo collatori, quam ipſis male promotis in his reſpective Decretis inferuntur, præſertim ubi Epiſcopus in aliena diœceſi, vel reſpective in propria cum alieno ſubdito iſtud pontificale exerceat, quoniam præſertim ſibi injuncta eſt pœna ſuſpenſionis; unde propterea quandoque diſputare occaſio dedit, an Metropolitanus, cujus ſubditus ordinatus fuerit, ad hujus pœnæ declarationem contra ſuffraganeum procedere valeat, ut in juriſdictionalium quæſtionum annotationibus habetur; *ſupra alleg. diſc.*

diſc. 52. de juriſdict. Licet enim ut ſupra, quando promovet non bene proviſos de ſufficienti beneficio, vel patrimonio, teneatur ipſe Epiſcopus promotor ad illis ſuppeditandum alimenta, attamen quia nimium raro, ac forte numquam id practicatur, idcirco ad alias pœnas arbitrarias, Apoſtolica Sedes, vel Sacra Congregatio Epiſcoporum hujuſmodi Epiſcopos male agentes condemnare ſolet ac debet.

Ipſis autem male promotis, quamvis male agatur, adhuc ordinum character imprimitur, verum injungitur pœna ſuſpenſio- 42
nis, ne in illis ordinibus miniſtrare valeant, ac alias miniſtrando irregularitatem incurrant, aliaſque patiuntur pœnas, de quibus frequenter apud conſuetos Collectores, vel Morales habetur, cum de his raro in foro agatur, ſed potius in Tribunali Pœnitentiariæ pro hujuſmodi irregularitatis, vel ſuſpenſionis diſpenſatione, ideoque alia, quæ deſuper cadunt, apud dictos Collectores, vel Morales videri poſſunt.

DISCURSUS XV.

Ad Seſſionem 21. de Reformat. cap. 3. Seſſ. 22. cap. 3. & Seſſ. 24. cap. 12.

SUMMARIUM.

1 *Expedit Eccleſiarum ſervitio, ut diſtributiones ſint pingues.*
2 *Pro fructibus ſufficit reſidentia ſine ſervitio.*
3 *Secus in diſtributionibus, pro quibus requiritur ſervitium.*
4 *Quando infirmitas cauſet lucrum diſtributionum.*
5 *De aliis impedimentis pro lucro diſtributionum.*
6 *Quando exercitium curæ animarum excuſet.*
7 *De eodem, de quo num. 5.*
8 *De concluſione, quod diſtributiones maſſæ groſſæ ſuccedunt loco præbendæ, quod declaratur.*
9 *De laudabili introductione reducendi omnia ad diſtributiones.*
10 *Iſto caſu facilius datur lucrum in abſentia.*
11 *De differentia inter fructus, & diſtributiones pro lucro in abſentia.*
12 *De alia differentia ad effectum regulæ de valore.*
13 *Et circa penſiones Eccleſiaſticas.*
14 *Et circa tranſmiſſionem inexactorum.*
15 *Circa decimas papales.*
16 *Non poſſunt abſentibus condonari diſtributiones.*
17 *Quod ſervitium debeat eſſe in omnibus horis.*
18 *De injuſta carceratione, an excuſet pro lucro diſtributionum.*
19 *De aliis ad hanc materiam.*

IN iſtis Decretis pro Eccleſiarum Cathedralium, vel Collegiatarum meliori ſervitio, ac decentiori cultu, prudenter diſponitur, quod ubi diſtributiones quotidianæ tenues eſſent, adeo ut Canonicos, ac Beneficiatos, alioſque Miniſtros ad ſervitium non allicerent, quia nempe ob tenuitatem de facili negligantur, tunc tertia pars fructuum ſingularum præbendarum, cum debita proportione, ut æqualis, non autem inæqualis contributio ſit, quotidianis diſtributionibus aſſignari debeat. 1

Ea etenim inter fructus, ac diſtributiones differentia eſt, quod pro fructum aſſequutione, ſola reſidentia ſufficiat abſque intereſſentiæ, vel ſervitii neceſſitate; quinimo etiam præſentia, ſeu reſidentia ficta ſufficit, quia nempe ex cauſa ſtudiorum, vel pro Epiſcopi, ſeu Eccleſiæ ſervitio, vel ex alia juſta cauſa quis abſit. *Sub tit. de Canon. & Capitul. diſc. 12. cum ſeqq.* At etiam ſine cauſa, donec ad ejuſdem Concilii præſcriptum, clericus non reſidens pœna privationis fructuum, vel eorum partis mulctetur, eos obtinet, ut alibi in his annotationibus ad reſidentiæ materiam advertitur. 2

In diſtributionibus autem quotidianis ſecus eſt, quoniam pro earum lucro, præciſe intereſſentia, cum actuali ſervitio requiritur, neque illæ cauſæ, quæ a reſidentia excuſant, ſufficiunt pro diſtributionibus, ſive ſint minutæ, & vere quotidianæ, ſive reducantur ad maſſam groſſam, ac diſtribuantur in fine anni, ſeu in aliis ſtatutis temporibus, quoties diſtributio ſit per punctos ratione ſervitii, quoniam tunc licet reducantur ad maſſam groſſam, attamen dicuntur vere quotidianæ, adinſtar minutarum, etiam ad effectum Regulæ de valore; ac etiam ad alterum, ut penſiones ſuper eis non ſubſtineantur abſque ſpeciali mentione, ut in ſuis ſedibus advertitur, *De penſion. diſc. 61.* 3

Ideoque pro frequentiori contingentia, ſola cauſa infirmitatis excuſat, atque fingit 4
in-

intereſſentiam, etiam ad effectum hujuſmodi diſtributionum; quoties tamen ille, qui infirmitatis impedimentum habet, de tempore valetudinis reſidere, ac inſervire ſolitus eſſet, adeo ut ceſſante hoc impedimento pro ejus conſuetudine ſervitium præſtiturus eſſet; ſecus autem in caſu converſo, quod non eſſet ſolitus, quoniam tunc non intrat ficta ſuppletio, iſtudque impedimentum non prodeſt, *de Canon. & Capitulo dicto diſc.* 12.

5 Dantur etiam alii caſus juſti impedimenti, ob quod concedatur participatio diſtributionum præſertim maſſæ groſſæ cum excuſatione a punctaturis, puta quia extra chorum Canonicus pœnitentiarius, vel alter, qui de mandato ſuperioris, vel de conſenſu Capituli, pro majori Eccleſiæ cultu, in confeſſionario aſſiſtat, ſeu alterius ſacramenti miniſtrationi incumbat, etiam extra Eccleſiam, ut contingit in iis locis, in quibus conſuetudo eſt, quod ſacramentum Euchariſtiæ pro viatico ad infirmos deferatur, a ſola Eccleſia Cathedrali, vel ab alia Matrice, atque baculi & baldachini pro decentiori aſſociatione deferantur a Canonicis, vel Beneficiatis, aut quod alias ſacramentum aſſocientur; ſive quod iidem exeant a choro miſſam celebraturi in eadem Eccleſia pro commoditate populi, ſeu pro decentiori ejuſdem Eccleſiæ cultu, cum ſimilibus impedimentis pro Eccleſiarum, ac locorum moribus.

6 Secus autem ubi non præſtatur ſervitium, ut vacetur alteri muneri diverſo; puta (ex. gr.) pro exercitio curæ, & adminiſtratione ſacramentorum in aliqua parochia, quam Canonicus ex Apoſtolica diſpenſatione ſive in ſolam adminiſtrationem, ac manualem vicariam habeat, ut in pleriſque locis contingit, quoniam ita conſideratur tamquam duplex, ac diverſus homo, neque ſervitium unius Eccleſiæ operatur, ut illud alteri Eccleſiæ præſtari fingatur.

7 Quinimo etiam ſi agatur de exercitio curæ annexæ eidem Eccleſiæ Cathedrali, vel Collegiatæ, ubi Canonicatus annexam habeat vicariam cum ejus congrua diſtincta a participatione maſſæ diſtributionum ratione canonicæ, quoniam tunc non poterit utrumque lucrum facere, niſi ubi, (ut ex proviſione Sacræ Congregationis frequenter practicatum vidi,) in congruam computetur participatio maſſæ, cum tunc punctari non debeat. *De parochi diſc.* 20.

Sub quæſtione autem eſt, an a punctaturis excuſentur illi canonici, qui ad Sacri concilii præſcriptum aſſociantur Epiſcopum viſitantem Civitatem, vel diœceſim; ſive illi, qui pro Epiſcopi, vel ipſiuſmet Eccleſiæ ſervitio abſint; nimium vero conſuetudini in hoc deferendum eſt, ſive Eccleſiarum, ipſorumque beneficiorum qualitati, & præſertim, an Canonicus habeat pinguem, ſeu honeſtam præbendam, unde propterea juxta iſtius conciliarii Decreti præſuppoſitum, diſtributiones ſint potius modicæ, ac a præbendis diſtinctæ, vel potius, nullis, ſeu nimium modicis exiſtentibus præbendis, totum canonicæ emolumentum in participatione diſtributionum, præſertim maſſæ groſſæ conſiſtat, cum tunc iſta ſpecies diſtributionum loco præbendæ ſuccedere videatur, ad hujuſmodi effectus, non tamen ad alios, in quibus abſentia dici quidem poteſt juſta pro excuſatione a reſidentia, non autem pro altera intereſſentiæ. *In eiſdem locis citatis.*

Quamvis etenim regula ſit, quod in illis 8
Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis, in quibus nullæ diſtinctæ ſunt præbendæ, ſed totum reducatur ad maſſam groſſam in fine anni, ſeu alias ſtatutis temporibus diſtribuendam, hujuſmodi diſtributio ſuccedat loco præbendæ, ſine qua canonica ſtare non debet, ideoque tam ad iſtum effectum lucri in caſu juſtæ abſentiæ, puta cauſa ſtudiorum vel ſimili, quam etiam ad effectum penſionum, quæ reſervantur, præbendarum naturam habeant; attamen id intelligitur, quando hæc diſtributio non pendeat a punctaturis ratione ſervitii, unde propterea ſit quædam ſpecies communionis, vel ſocietatis, quam præbendæ faciant inter ſe pro meliori œconomica adminiſtratione; ſecus autem ubi participatio ſit per punctaturas ratione ſervitii, quoniam tunc etiam ſi nullæ adſint præbendæ, totumque emolumentum canonicæ conſiſtat in hujuſmodi participatione, ipſaque maſſa conſtituatur, non ſolum ab iis emolumentis, quæ obveniant ab anniverſariis, aliiſque divinis, ſed etiam a redditibus bonorum ſtabilium antiquorum menſæ capitularis, adhuc tamen diſtributionum quotidianarum in omnibus veram naturam habent, etiam ad effectum Regulæ de valore, vel ad alios quoſcumque, præterquam ad illum, ut ipſæ in conſideratione habendæ ſint pro regulando dotem Eccleſiæ, & ne illa indotata dici valeat, ad effectum juriſpatronatus conceſſi ob augmentum dotis. *De his de jurepatr. diſc.* 10. *dict. diſc.* 61. *de penſion. & in aliis locis cit.*

In

In pleriſque etenim Eccleſiis, ut docet praxis Baſilicarum, Patriarchalium, aliarumque Collegiatarum Urbis, ac etiam ſorte omnium Inſignium Metropolitanarum, & Cathedralium Hiſpaniæ, & frequenter etiam in Italia, nimium laudabiliter, pro meliori Eccleſiarum cultu, & ſervitio, introductum eſt, ut abolito præbendarum uſu, univerſus Eccleſiæ ſive menſæ capitularis aſſis ponatur in maſſa, ſub annua, vel menſtrua diſtributione, per puncturas ratione ſervitii, adeo ut illi, qui in anno nullum præſtant ſervitium, nullam habeant participationem, quoniam tunc pro veris diſtributionibus quotidianis habentur, ad omnes effectus. *Ibidem.*

10 Bene verum, quod iſto caſu, facilius ex cauſa ſtudiorum, ſeu altera ſimili, ob quam Canonicus lucraretur fructus præbendæ, Sacra Congregatio indulgere ſolet participationem hujuſmodi maſſæ in toto, vel in parte, pro Eccleſiarum ſeu locorum ipſiuſque cauſæ qualitate.

11 Effectus, qui ex hac diſtinctione præbendarum, ac diſtributionum reſultant, ſunt quamplures, & præſertim; Primo jam dictum, ut ſola reſidentia vera, vel ficta ſufficiat pro lucro fructuum præbendæ, non autem pro illo diſtributionum, pro quo neceſſaria eſt intereſſentia cum præſtatione ſervitii, neque cauſæ excuſantes a reſidentia excuſant ab intereſſentia, niſi ubi agatur de infirmitate, vel de alia ſimili, ut ſupra.

Secundo ad effectum Regulæ de valore, & ſolutionis annatæ, quoniam diſtributiones quotidianæ, quamvis ſint maſſæ groſſæ ut ſupra, non computantur in valore, *de benefic. diſcurſ. 90. & dicto diſc. 10. de jurepatr.*

13 Tertio circa reſervationem, vel reſpective tranſlationem penſionum eccleſiaſticarum, quoniam pariter diſtributiones non veniunt in valore reſpectu reſervationis, minuſque veniunt in facultate transferendi, niſi ſpecialis mentio fiat. *Dicto diſc. 61. & in aliis de penſion.*

Quarto potiſſimum, circa tranſmiſſionem ad hæredes, vel ad ſe ipſum, per mortem 14 naturalem, & reſpective civilem, pro fructibus inexactis, quoniam ubi vere fructus ſunt, (quales dicuntur illi, qui obtinentur ratione præbendæ) non tranſmittuntur, ſed pertinent ad Eccleſiam, ſive ad Cameram Apoſtolicam, pro locorum diverſis moribus, vel Apoſtolicarum Conſtitutionum uſu, ut in beneficiali ſede advertitur; ſecus autem in diſtributionibus, quæ tranſmittuntur, ex ea congrua ratione, quod iſtæ non important emolumentum, cum quo beneficiatus aſſimilatus uſufructuario, ex legato, vel donatione foveat cauſam lucrativam, ſed dicuntur præmium, vel ſalarium laboris, & ſervitii, unde propterea illarum lucrum perficitur ſingulis diebus ac horis, in quibus ſervitium præſtatur, dilata ſolum ſolutione, vel exequutione pro majori commoditate. *Ibidem.*

Quinto eadem differentia dignoſcitur de jure in decimis papalibus aliiſque oneribus, 15 & contributionibus ſuper fructibus beneficiorum, quoniam eis non ſubjacent diſtributiones, niſi in Apoſtolico diplomate alias diſponatur, ut ſequi ſolet, cum ſimilibus differentiis, ex rationis identitate reſultantibus.

Cumque Concilio cordi fuerit, ita diſtributiones impinguare pro meliori Eccleſiæ cultu & ſervitio, ad alliciendum ad intereſſentiam, ac actualem ſervitii præſtationem, 16 unde propterea nimium commendabilis reputatur enunciatus uſus reducendi omnes præbendas, totumque menſæ capitularis aſſem ad formam diſtributionum; hinc proinde ab eodem Concilio bene proviſum eſt, ut adeo rigoroſe ſolis intereſſentibus diſtributionum participatio concedenda ſit, non autem illis, qui non inſerviant, ut id quod amittant non inſervientes, accreſcere debeat inſervientibus, qui propterea cum hoc majori lucro ad ſervitium magis alliciantur, adeo ut neque volentes eas remittere, vel condonare poſſint non inſervientibus; & merito quidem, quoniam, licet regula ſit, quod quilibet eſt rei ſuæ moderator & arbiter, attamen id non conceditur, quando redundat in intereſſe, vel præjudicium tertii, ut in præſenti ſequi diceretur ob præjudicium Eccleſiæ, quæ ita cultu deſtituta remaneret ob hujuſmodi reciprocam, ac viciſſitudinariam urbanitatem, ſeu condonationem. *De Canon. & Capitulo dc. 10. & ſeq.*

Quinimo cum idem Conciliare decretum diſtributionum lucrum decernat pro integro ſervitio in omnibus horis canonicis, idcirco hæc ſacra Congregatio Concilii im- 17 probare conſuevit illarum Eccleſiarum conſuetudines excuſantes Canonicos ab intereſſentia & ſervitio in aliquibus horis, dummodo excuſatio ſit generica & continua, adeo ut dari valeat caſus, quod nullus Canonicus in illis interveniat, dum ceſſat mulcta puncturæ; ſecus autem ſi fiat diſtributio per dies, vel hebdomadas,

cum

cum aliqua majori diſpenſatione, ſeu laxiori turno in aliquibus anni temporibus, quoniam id conceditur, atque in omnibus ſtatutis horis inſervire dicuntur, & huic conciliari decreto ſatisfaciunt intereſſendo in omnibus horis ſibi aſſignatorum dierum, vel hebdomadarum cadentium ſub ejus turno. *Eodem diſc. 10. & 11. de Canon. & Capit.*

Inter cauſas autem, quæ infirmitati aſſimilatæ, juſti impedimenti productivæ reputantur, etiam pro lucro diſtributionum, recenſeri ſolet injuſta carceratio vel detentio, quæ proprie ſequi dicitur ad hunc effectum, quando de facto ſequatur ex laicali poteſtate, ſive etiam ex bannitorum, vel hoſtium detentione, adeo ut injuſtitia ſit notoria, & incontrovertibilis, quæ tyrannidem ſapiat; ſecus autem, ubi de illa carceratione, quæ per Judicem competentem fiat pro delicto, vel debito, a quo deinde carceratus abſolutionem reportet, quoniam tunc, niſi injuſtitia adeo notoria ſit, ut nullo penitus velamine occultari valeat, unde propterea eamdem tyrannidem importare cenſeatur, non de facili id admittendum venit; licet id certam non habeat regulam, cum diverſimode ſacra Congregatio pro facti qualitate reſpondere ſoleat: *Quandoque ob detectam innocentiam decrevit diſtributiones, & quandoque carcerato alimenta ex diſtributionibus.* 18

Pluresque alios caſus magis diſtincte recenſent conſueti Collectores; quamvis, ut ſupra in procœmio inſinuatum eſt, certa regula deſuper ſtatui non valeat cuicumque caſui applicabilis, cum frequentius ex locorum moribus, ac ſingularum Eccleſiarum qualitate, vel ſingulorum caſuum circumſtantiis deciſio pendeat, ideoque erroneum eſt cum generalitatibus, ſive cum aliquibus declarationibus proditis in caſibus particularibus procedere. 19

DISCURSUS XVI.

Ad Seſſionem 21. cap. 4.

SVMMARIVM.

1 *Quid faciendum ſit in parochialibus populo excreſcente.*
2 *Quomodo iſta materia decidi, ſeu regulari debeat.*
3 *Regulariter eſt prohibita diſmembratio, & quomodo potius providendum ſit.*
4 *De circumſtantiis prohibentibus diviſionem.*
5 *Et e contra de illam exigentibus.*
6 *De novis erectionibus Cathedralium.*
7 *Quando præſertim erectio nova Cathedralis fieri debeat.*
8 *Et quandoque ſit erectio Eccleſiæ Cathedralis in Metropolitanam.*
9 & 10. *De quæſtionibus inter Eccleſiam matricem, & filialem.*

POpulo excreſcente, ſeu alias tractu temporis immutato rerum ſtatu, adeo ut unus rector, vel parochus, vel reſpective una Eccleſia parochialis univerſo populo non ſufficiat, vel non congruat; tunc prudenter ſacrum Concilium in hoc decreto providet, ut pro facti qualitate Ordinarius unum de duobus remediis adhibeat; vel ſcilicet vicarios ſeu adjutores, ac etiam unam, vel plures Eccleſias adjutrices deputet, parochi & Eccleſiæ parochialis unitate non immutata, vel quod, prævia diſmembratione partis populi, ac territorii, unam vel plures novas parochias erigat, quoties omnium opportuna proviſio ſit practicabilis. 1

In hoc autem certa regula generalis cuicumque caſui adaptabilis utique ſtatui non poteſt, ideoque manifeſtus error eſt illorum, qui cum aliquibus ſacræ Congregationis declarationibus, vel cum Rotæ deciſionibus, aut aliquorum Doctorum traditionibus, pro hujuſmodi nova erectione facienda, vel deneganda, in ſola litera procedunt, cum ſit potius quæſtio nudi facti, ex ſingulorum caſuum particulari qualitate, ac individuis circumſtantiis decidenda; quoniam poſſunt ſimul ſtare, ut in uno caſu eadem populi multiplicitate, eademque diſtantia, vel itineris aſperitate, aliiſque cauſis accedentibus, id denegandum ſit, ac in altero concedendum, eo quia diverſi mores regionis, vel major, ſeu minor contiguæ parochialis majeſtas, vel decor, in uno caſu permittant, & in alio prohibeant. *De his agitur ſub tit. de Paroc. diſc. 34. & 35.* 2

Quoties enim ſola ratio excreti populi, vel incommoditatis itineris in aliquibus anni temporibus urgeat adhuc abſque neceſſitate procedendi ad hanc diſmembrationem, ſeu diviſionem, quæ alienationem redolet, ideoque regulariter prohibita eſt, recte conſuli poteſt cum deſtinatione unius, vel plurium inferiorum Eccleſiarum, quæ per territorium jam ſparſæ ſint, ac exiſtant, vel denuo conſtruantur, cum deputa- 3

tion

tatione vicariorum, ſeu coadjutorum, ut ita commodior ſacramentorum, aliorumque divinorum adminiſtratio, præſertim infirmis, ac aliis reſpective ſequi valeat, non diminuta Eccleſiæ parochialis unitate, ac majeſtate tam circa numerum clericorum, & inſervientium, quam circa populi majorem concurſum, in aliquibus præſertim majoribus anni ſolemnitatibus, dum cum præfato remedio recte conſultum remanet, idemque obtinetur finis, vel reſultat effectus. *Ibidem.*

Multoties etenim Eccleſiæ parochiales, ob populi & cleri copiam (ut plurium locorum praxis docet) collegiatarum etiam inſignium figuram faciunt, quia nempe clerici naturales, ſeu patrimoniales, loci ejus ſervitio, ac maſſæ adſcripti, quamdam Capituli ſpeciem conſtituunt, ſeu figuram faciunt, cum diurnæ miſſæ conventualis, aliorumque divinorum celebratione, ac etiam ſtatutis diebus cum miſſa ſolemni, & cum concionibus in Adventu & Quadrageſima, magiſque exacto doctrinæ chriſtianæ, aliarumque ſpiritualium rerum exercitio, quæ omnia cum hac ſciſſura ceſſarent, vel diminutionem paterentur; ſive ubi etiam talis populi & cleri copia ſit, ut in utraque antiqua & nova Eccleſia, pariformiter eædem functiones continuari valeant, atque emolumenta talia ſint, ut omnium congrua proviſio adſit; adhuc tamen quandoque non expedit, quoniam frequens experientia docet, quod hujuſmodi Eccleſiarum parochialium duplicitas, ſciſſuras ac factionarias æmulationes inter utriuſque clerum & populum reſpective cauſare ſolet. *Ibidem.*

E converſo autem, ob aliquarum regionum, vel contratarum ejuſdem parochiæ antipatiam; vel quia una pars æmula alterius, in qua ipſa parochia ſita ſit, illam ſubjectionem ægre ferat, unde propterea reſultent inconvenientia, quibus cum adjutricis Eccleſiæ, ſeu vicariorum & coadjutorum deputatione conſultum non ſit; ad hanc diviſionem procedendum eſt, adeo ut in uno caſu, in quo major populi numerus, majorque territorii amplitudo adſit, diviſio facienda non ſit, in altero autem expediat; & conſequenter prudenti, beneque regulato arbitrio totum commiſſum eſt. *Ibidem.*

Adinſtar eorum, quæ cum debita proportione (a majoribus minora regulando) habemus in novis cathedralium, ac diœceſium erectionibus, cum antiquarum diſmembratione, ſtatuta *in Extravag. Salvator*, atque frequenter in forma potius extrajudiciali, & conſultiva, diſputari, ac examinari ſolent in ſacra Corgregatione conſiſtoriali; quamvis enim generales regulæ ſint, ad ejuſdem Extravagantis præſcriptum, aliorumque antiquorum Canonum ſenſum, a quibus iſtud conciliare decretum quoque derivat, ut quando diœceſis amplitudo ea cauſet inconvenientia, quod oves faciem paſtoris non de facili videant, neque paſtor omnes oves frequenter recognoſcere, ac perſonaliter viſitare valeat, taliſque ſit proviſio, & qualitas reſpective, ut antiquæ Eccleſiæ majeſtas non vileſcat, atque novam debitam, ac proportionatam majeſtatem habere valeat, ad hujuſmodi diſmembrationes, novaſque erectiones deveniri debeat; unde propterea pluries contigit, ut ex una diœceſi quamplures conſtitutæ ſint, ita temporum aliarumque contingentiarum neceſſitate, vel opportunitate exigente, attamen non omnium locorum vel regionum eadem eſt regula, quoniam frequenter praxis docet, quod in una regione non congruit diœceſim quantumvis amplam dividere, quia ſic illius regionis mores exigant; in altera vero, etiam in uno loco, & abſque alia diœceſi, Cathedralem erigi, atque Epiſcopum deputari non incongruum reputetur, quia nempe adjacentium Cathedralium eadem pene conditio ſit, ut in aliquibus Italiæ partibus praxis docet, ideoque magna differentia eſt, ubi citra vel ultra montes de his agatur. *Tit. de præemin. diſc. 6. & in ejus ſuppl.*

Potiſſime autem, præſertim in Italia, inſpici ſolet ea congrua ratio, quæ per dictam Extravagantem, & antiquiores Canones non de facili cognita eſt, ubi ſcilicet melior Eccleſiæ adminiſtratio, meliorque animarum cura ita exigat, quoties ſcilicet de illis locis agatur, quæ cum territorio ſeparato quod *Nullius* dicitur, ſub inferioris Prælati omnimoda, ac plenaria quaſi Epiſcopali juriſdictione ſint; id etenim pro mea experientia, ut alias inſinuatum eſt, parum commendabile videtur, ideoque, quando loci qualitas congruave proviſio ita permittant; opportunum videtur Epiſcopum ibi deputare, ſive (ut ad materiam unionum inſinuatum eſt) illam Eccleſiam Cathedralis titulo, ac Oppidum, ſeu locum Civitatis prærogativa, decorare, eodemque contextu, cum alia adjacenti Cathedrali æque principaliter unire, ut ita utriuſque unus ſit Epiſcopus, cum meliori earumdem Eccleſiarum, ac populorum regimine, ita quoque dirimendo frequenter

ſcan-

ſcandaloſas controverſias, quæ inter viciniores Epiſcopos, ac hujuſmodi inferiores Prælatos vigere ſolent; ideoque totum pendet ex locorum moribus, aliiſque facti circumſtantiis abſque eo quod certa regula generalis deſuper ſtatui valeat, cum ex prudentialibus potius, quam legalibus regulis, ac principiis hujuſmodi quæſtionum deciſio pendeat.

Unde propterea quandoque praxis docuit, quod ad dirimendas ſcandaloſas lites
9 inter inferiores Prælatos, & Epiſcopos, iſtud remedium adhibitum eſt; & quandoque etiam ad tollendas pariter ſcandaloſas lites ob populorum, præſertim æmulationem, vel antipatiam inter aliquem Metropolitanum, & ſuffraganeum de exemptione concedentem, ipſa Eccleſia Cathedralis, de cujus ſubjectione, vel reſpective exemptione quæſtio erat, in Metropolitanam quamvis cum brevi diœceſi, ac ſine provincia, per quamdam ſpeciem Archiepiſcopatus titularis, ac honorifici erecta eſt, dum id in Italia non incongruit, cum aliæ adſint Eccleſiæ Metropolitanæ, quæ ultra montes, vix exiguæ, ac infimæ claſſis Cathedralem conſtituerent: ita regionum moribus exigentibus, ut quod in uno loco licitum eſt, illicitum atque incongruum reputetur in altero. *Eodem tit. de præeminent. diſc. 1. 2. & 6.*

Poſita vero, ad præſcriptum hujus decreti, novæ parochiæ erectione, unde
10 propterea reſultat alias inſinuatus titulus ſeu vocabulum, quod antiqua matrix, moderna vero filia ſeu filialis appellatur; inter iſtas exoriri ſolent præeminentiales quæſtiones, & quandoque etiam burſales, præſertim vero ſuper jure decimandi, aliiſque juribus, illo præſertim funerandi, quod pariter facti potius, quam juris eſt; quamvis etenim regula ſit, ut data valida, ac legitima diſmembratione, novaque reſpective erectione, habeantur ac ſi ab initio fuiſſent duæ omnino diverſæ, cum omnimoda independentia penes antiquam, aliquibus honorificis remanentibus præeminentiis compatibilibus, puta circa præcedentiam ſive circa illas functiones, quæ unicæ ac individuæ ſint; attamen, vel ex lege erectionis, vel ex conſuetudine aliquod jus penes matricem remanere ſolet, ut præſertim comprobat alias inſinuatum exemplum inſignis Eccleſiæ parochialis Sancti Joannis majoris Neapolitanæ Civitatis, quod a moderno tempore ob Regum delitioſam reſidentiam, ac ſucceſſive Tribunalium ſedem, majori, ac nobiliori illius Civitatis parte conſtructa in dictæ parochiæ alias deſertis, & campeſtribus finibus, magnus ſupra vigeſimum parochiarum numerus intra eoſdem fines erectus eſt, quarum ſingulæ numeroſæ, & qualificatæ dici poſſunt; jure tamen funerandi penes ipſam Eccleſiam matricem, quæ collegiata quoque eſt, remanente, adeo ut aſſociationis funerum emolumenta ſatis congruam plurium Hebdomadarum ſuſtentationem, ac etiam alterius ibidem erectæ congregationis clericorum eo nomine *fratantiæ*, explicatæ producant, ut in parochialium annotationibus advertitur. *Tit. de paroch. diſc. 28.*

Atque hujuſmodi controverſiæ præſertim audiri ſolent ſuper jure decimandi, ut in propria decimarum ſede advertitur. *Sub tit. de decim. in hoc eodem libro pluries.*

DISCURSUS XVII.

Ad Seſſionem 21. cap. 7.

SUMMARIUM.

1 *De demandata demolitione Eccleſiarum collabentium.*
2 *Quæ regula deſuper ſtatui valeat.*
3 *Quando etiam Eccleſiæ non collabentes demoliri, vel prophanari debeant.*
4 *Si clerici ſæculares, vel regulares tranſferantur ad alium locum, atque Eccleſiam trahant, an ſecum ferant legata & jura pro miſſis, & anniverſariis.*
5 *Quid in ſpecie Monaſterii monialium.*
6 *De translatione Congregationis, vel Collegii, aut nationis de una Eccleſia ad aliam.*
7 *Quid, ubi ſequatur ſuppreſſio Conventus, vel Monaſterii.*
8 *Ad quem pertineat refectio Eccleſiæ Cathedralis, vel parochialis.*

ECcleſiarum vetuſtate, ac reſpective pauperate, vel indecentia exigente, adeo ut illæ reſtitui, vel ad decentiorem formam reduci non valeant; bene, ac nimium laudabiliter in hoc decreto proviſum eſt, ut illæ prophanari debeant, ac prophanatæ deſtrui, ſeu aliis uſibus applicari, ibique erecta beneficia, vel capellanias, vel miſſarum onera, ad alias conſpicuas, ſive ad parochiales, ſive reſpective ad matricem, aut majorem Eccleſiam transferendo, pro ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis; ideoque pari-

pariter certa, & generalis regula, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, idemque dignoſcitur error proxime ſupra *diſc. præced.* inſinuatus, procedendi cum regulis generalibus, ſive cum DD. traditionibus, aut cum aliquibus Sacræ Congregationis declarationibus, vel proviſionibus, quæ (ut pluries advertitur) pro diverſorum caſuum particularibus circumſtantiis non ſemper ſunt uniformes.

Quandoque autem, ceſſantibus etiam cauſis in iſto conciliari decreto conſideratis, adhuc, ex prudentibus proviſionibus Sacræ Congregationis Immunitatis, ſive illius Epiſcoporum, aliquarum Eccleſiarum, quamvis alias bene, ac decenter conſtructæ ſint, neque alia indigeant refectione, demolitio, vel prophanatio demandari ſolet, quod etiam ipſi Ordinarii, quando facti circumſtantiæ ita exigant, in viſitatione facere deberent; puta ubi agatur de Eccleſiis exiſtentibus extra loca habitata, & in locis campeſtribus, ſeu alias ita ſituatis, ut pro delinquentium, aut facinoroſorum hominum confugio, cum publicæ quietis perturbatione deſerviant.

Ubi vero Eccleſiæ demolitio, vel prophanatio non ſequatur, ſed ea deſeratur per clericos ſæculares, vel regulares ibi morari ſolitos, eique inſervientes, qui alibi Eccleſiam fundent, ſeu alterius Eccleſiæ ſervitio addicantur, tunc cadit dubitatio circa onera miſſarum, & anniverſariorum, an remaneant in ipſa Eccleſia, ſub diſpoſitione Ordinarii, qui alios deputet clericos pro adimplemento, pro quo melius faciendo ad Eccleſiam matricem, vel aliam transferat onera; vel potius cum dictis clericis, vel religioſis eadem onera tranſeant ad aliam Eccleſiam; & tunc diſtinctio eſt, quod aut conſtat, quod miſſarum, & anniverſariorum legata facta non ſint taxative pro particulari devotione illius Eccleſiæ materialis, ſed potius reſpectu clericorum, ſeu religioſorum ibi morantium; & tali caſu cum eorum corpus ſive univerſitas non diſſolvatur, ſed agatur tantum de translatione de loco ad locum, præſertim intra eamdem Civitatem, vel diœceſim, verius eſt, ut perſonæ ſecum trahant hæc bona, vel jura, cum oneribus, juxta celebrem *Deciſionem Seraphini* 1149. *& Rot. in Tudertina celebrationis miſſarum* 23. *Maji* 1653. *coram Melito*, in qua agitur de translatione Monaſterii monialium de uno loco ad alterum, ut ſecum trahant legata cum oneribus miſſarum, quamvis in verbis concepta eſſent ad favorem antiquæ Eccleſiæ, quoniam ea ſtare cenſetur demonſtrative tamquam illa Eccleſia, in qua Moniales miſſas audiunt, atque divinis aſſiſtunt.

Et merito quidem (ut in me ipſo experior) quoniam libentius in Eccleſiis Monialium fundari ſolent capellaniæ, pro celebratione miſſarum, aliorumque divinorum; tum ad ſublevandum Monaſterium ab onere alias neceſſario habendi proprios capellanos, ſaltem pro miſſa quotidiana ſeu conventuali; tum etiam, quia ita magis certus redditur diſponens de injuncti implemento, quod tractu temporis in Eccleſiis clericorum ſæcularium, vel regularium, ob eorum multiplicitatem, negligi ſolet, quod a Monialibus negligi non ſolet; ideoque Monaſterium ſecum trahit hujuſmodi bona & jura cum annexis oneribus.

Ita pariter, ubi de alicujus Collegii, vel Monaſterii, aut alterius univerſitatis translatione agatur, ut docet frequens praxis Urbis in Eccleſiis nationalibus, in quibus nationalium congregationes habentur, cum diligenti ipſarum Eccleſiarum cultu, ex legatis, aliiſque diſpoſitionibus, & oblationibus eorumdem nationalium, vel aliorum, qui ipſis annexi ſint, quoniam aliquando mutare ſolent ſitum, ſeu Eccleſiam materialem, ut noſtris temporibus experti ſumus, in Urbe, præſertim in natione Picena habente Eccleſiam ſub invocatione Almæ Domus Lauretanæ, quod fere intra decennium, vel parum plus, plures mutavit Eccleſias.

Ubi vero id ſequatur ob illius corporis, vel univerſitatis diſſolutionem, vel ſuppreſſionem; & tunc pro facti qualitate onera remanent penes ipſam Eccleſiam materialem, ſi in ea decenter, & commode impleri poſſunt, ſin minus ad aliam Eccleſiam transferuntur, ut melius videatur Ordinario, vel Sacræ Congregationi; prout praxis noſtri ſæculi docuit in ſuppreſſionibus Religionum in univerſum, ſive parvorum Conventuum, quoniam Religioſi bona & jura non traxerunt ſecum ad alios ejuſdem Religionis Conventus, ut facere poſſe credebant, atque diſputatum fuit cum fundamento dictæ deciſionis *Seraphini*, ſed ſuper eis diverſæ factæ fuerunt proviſiones, rejectis pluribus prætenſionibus excitatis per fundatores, vel benefactores ſuper reſolutione donationum, aliarumque diſpoſitionum, ac bonorum reverſione ad eos, ſive onerum translatione ad alias

Eccle-

Eccleſias; eorum arbitrio, quoniam ceſſante expreſſo pacto reſolutivo, ſive ratione imperfectæ ac vere non ſequutæ fundationis, hujuſmodi prætenſiones neglectæ fuerunt, ut alibi in meis annotationibus advertitur, *ſub tit. de donation. diſc.* 12. *& ſeqq.*

Ad quem autem pertineat refectio Eccleſiæ parochialis, vel Cathedralis reſpective, non de facili certa regula generalis cuicumque caſui applicabilis ſtatui poteſt; quamvis enim regulariter ſpectet ad Rectorem, vel Epiſcopum, aliumve Prælatum reſpective, attamen in pleriſque partibus, ut præſertim frequentius eſt in Hiſpania, fabrica Eccleſiæ ſuam dotem, ſeu menſam diſtinctam habere ſolet, & in pleriſque partibus ex conſuetudine ſolet eſſe onus Communitatis, & populi, atque conſuetudine ceſſante, inſpiciendæ ſunt vires ipſius Eccleſiæ, vel menſæ Epiſcopalis, aut Rectoris, quoniam ſi redditus non exuberant poſt neceſſariam ipſius Rectoris, vel Prælati ſuſtentationem, tunc populi, vel parochianorum onus erit. *In tit. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.* 28.

Et in ſumma deciſio pendet ex facti qualitate, & circumſtantiis particularibus.

DISCURSUS XVIII.

Ad Seſſionem 21. cap. 9.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio quæſtuariorum.*
2 *Ad quid in hoc adverti debeat.*
3 *De quæſtionibus ſuper quæſtuatione inter Regulares.*
4 *Et de aliis inter clericos ſæculares, vel Confraternitates.*
5 *De oblationibus, & eleemoſynis, ad quem pertineant.*

INnovatur per hoc Decretum, antiquiorum Canonum, & Conciliorum pia, prudenſque prohibitio, illorum quæſtuariorum, qui otioſam vitam ducere ſtudendo, ex profeſſione hoc munus agunt, atque catholicum Orbem peragrando, ut plurimum vagabundi, ac vitioſi ſunt, atque idiotas præſertim perſonas, ac mulieres pias, ac devotas, ut pecunias extorqueant, decipere ſtudent, cum indulgentiarum, aliorumque ſpiritualium privilegiorum amplis aſſertionibus, & communicationibus, plures etiam errores diſſeminando. 1

Quamvis autem ita proviſum ſit, adhuc tamen eorum uſus non omnino extirpatus eſt, quoniam præſertim, in vim facultatum, quas aliquæ piæ Confraternitates Urbis habent, alias aggregandi, cum communicatione indulgentiarum, & privilegiorum, adhuc iſtæ perſonæ, quæ huic miniſterio, ſeu vitæ modo deditæ ſunt (ut ex frequentiori praxi, præſertim jure quodam hæreditario, ſeu naturali, eſſe videntur incolæ aliquorum caſtrorum, aliorumque obſcurorum locorum Appennini) idem continuant; ideoque totum pendet ex majori, vel minori vigilantia Ordinariorum ſuper hujus decreti obſervantia; potiſſime quia Sacræ Congregationes, præſertim illa Viſitationis Apoſtolicæ ſuper hoc invigilant, Eccleſiis, & confraternitatibus Urbis inhibendo, ne hujuſmodi quæſtuarios tranſmittant, ſed potius pro eleemoſynis comparandis pro fabrica Eccleſiæ vel pro implemento aliorum piorum operum, ſe commendent locorum Ordinariis; ſpecialiter vero inhiberi ſolet, ne ad id deputentur perſonæ dictorum locorum etiam in caſibus, in quibus videatur pro facti qualitate hujuſmodi facultas concedenda; verum in hoc ſuperiores decipiuntur, quoniam iidem alias ſupponere ſolent perſonas, ſub quarum nomine iſtud connaturale miniſterium exercent. 2

Super hoc autem jure quæſtuandi, in Sacra Congregatione Regularium præſertim, ac in aliis, quæſtiones adhuc audiri ſolent, potiſſime inter Regulares mendicantes per veritatem, quia nempe vere ex mendicitate vivant, quorum privilegia per iſtud decretum revocata non ſunt, ut de his quæſtionibus habetur in regularium annotationibus *ſub tit. de Regular. diſc.* 28. *cum ſeqq. & ſub tit. de Regalib. diſc.* 57. 3

Ac etiam oriri ſolent inter alias Eccleſias clericorum ſæcularium vel confraternitates laicorum ſive alia pia loca, ne quæſtuatio fieri poſſit ſub invocatione alicujus imaginis, vel capellæ, aut Inſtituti, in præjudicium alterius, cui aliquod jus in hujuſmodi quæſtuatione ſub ea invocatione quæſitum eſſet, *in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.* 31. *& 32. & de Regular. dicto diſc.* 28. *& ſeqq.* Super his tamen certa regula generalis ſtatui non poteſt, cum ex privilegiorum tenore ſive ex conſuetudine, aut locorum, vel operum qualitate totum pendeat, ex quibus ſuperiorum arbitrium regulandum eſt. 4

De controverſiis autem inter parochos, & locorum Ordinarios, vel aliarum Eccleſiarum rectores ſuper eleemoſynis, ac obla-

tionibus, quæ fiant per populum devotis, ac miraculoſis imaginibus de novo repertis, agitur in parochorum, & oblationum ſedibus particularibus. *Sub tit. de paroch. diſc.* 32. *& ſub tit. de decim. diſc.* 19.

DISCURSUS XIX.

Ad Seſſionem 22. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *De vita & honeſtate clericorum, & quid eis prohibeatur.*
2 *Quales ſint veſtes clericales.*
3 *De ludis, qui clericis ſint prohibiti.*
4 *De mercatura clericis prohibita, & quæ.*
5 *Damnatus uſus Commiſſariorum, qui peragrantur diœceſes ex cauſa illicitæ negotiationis.*
6 *An contractus cambii ſit licitus.*
7 *De pœnis illicitæ negotiationis.*
8 *In quo Concilium Tridentinum innoverit jus commune.*
9 *An ſit mercatura componere pharmaca vel aquam vitam ex vino, & ſimilia.*

SAcrorum Canonum diſpoſitio, ſuper vita, & honeſtate clericorum generaliter in hoc decreto innovatur, tam circa habitum, quam circa alia, quæ clericis illicita ſint, præſertim, ut abſtineant a ludis alearum; & a choreis, aliiſque ſæcularibus luſibus, ac etiam a negotiatione, ſeu mercatura, nihil ſpeciale, vel de novo deſuper ſtatuendo, ſed ſolum innovando id, quod jam per Canones proviſum erat.

Circa veſtes clericales, quales illæ ſint, habetur *infra diſc.* 24. quo vero ad ludos alearum, & taxillorum, ac alios, quamvis generaliter prohibiti ſint, attamen certa regula generalis deſuper ſtatui non poteſt, cum totum pendeat a diverſorum locorum moribus, & an indefinite clerici luſores populo ſcandalum præbeant, quamvis occulte, ac modeſte recreationis gratia id fiat; & e converſo circa ludorum diverſas ſpecies, etiam in eodem genere alearum, quod ſcilicet aliquæ ſcandaloſæ reputentur, aliæ non, ut ipſiuſmet Urbis, vel Romanæ Curiæ praxis docet, pro locorum, ac ludorum reſpective, moribus, & qualitate prudens Ordinariorum, aliorumque ſuperiorum arbitrium in hoc regulandum eſt quoad clericos ſæculares, cum reſpectu regularium indefinite, præſertim circa ludum alearum, nulla data diſtinctione, ille ſcandaloſus videatur; quamvis non deſint aliqui volentes, ut eis permitti poſſit modernus ingenioſus ludus, qui *omo* ſeu *ombre* vulgo nuncupatur *tit. de alien. & contract. diſc.* 49. Quod tamen ita obiter inſinuatur, referendo, quod aliqui dicunt; non autem id affirmando.

Majores itaque controverſiæ, quæ deſuper oriri ſolent, percutiunt materiam mercaturæ, ſeu negotiationis, ſuper qua ſolent quidem aliquando Ordinarii locorum inquirere, frequentius autem diœceſes curſitare ſolent Camerales officiales, vulgo commiſſarii nuncupati, ſtantibus Apoſtolicis Conſtitutionibus applicantibus Cameræ Apoſtolicæ ea, quæ per clericos ex illicita negotiatione facta ſint, quod juris communis diſpoſitioni innixum eſt, ut ſcilicet fiſcus tamquam ab indigno auferat omnia, quæ turpiter, ac illicite quæſita ſint; verum commendabilius videretur, ut hujuſmodi commiſſariorum uſus prohiberetur, quoniam forte abſque ulla, vel nimium exigua Cameræ utilitate, magna inconvenientia audiuntur, magnæque fieri ſolent extorſiones, adeo ut ſine præjudicio proborum, qui rari ſunt, videatur ſpecies irruentiæ latronum, ſeu bannitorum.

Quamvis etenim Sacra Congregatio, ut his inconvenientibus occurreret, plures dederit ſalubres proviſiones, ac ediderit declarationes ſuper actibus licitis, ex quorum prætextu hujuſmodi Commiſſarii clericos moleſtare ſolent, atque ut dictum eſt aliqua Cameræ Apoſtolicæ utilitate, magnas, & ſcandaloſas facere extorſiones, ubi ſcilicet de Eccleſiarum, vel patrimonialium terrarum cultura agatur, ſive de induſtria animalium pro ſtercoratione agrorum, aut pro paſtura propriarum herbarum, ſeu glandium, vel pratorum, &c. aut ubi bombices fiant pro reportando fructum foliorum propriarum arborum, cum ſimilibus. *Sub tit. de cambiis diſc.* 18. *& in ſupplem.*

Non tamen iſtud ſufficiens remedium videtur, quoniam ſub hoc prætextu examinandi, an dictarum declarationum requiſita verificentur, necne, extorſiones fiunt, ideoque uſus hujuſmodi Commiſſariorum omnino aboleri deberet, dum experientia docet, quod exinde nulla, vel nimium exigua utilitas Cameræ reſultat, ex iſta illicitæ negotiationis inquiſitione.

Diſputari autem quandoque conſuevit an contractus cambii in ea forma obliqua iniri ſolitus, ut mutuum, ac circulationem con-

contineat, illicitam negotiationem redolere dicatur; atque pro affirmativa, quandoque Rota reſpondit, cujus contrarium de ſtricta juris cenſura probabilius videtur, niſi vel ratione communis opinionis, vel ratione modi, ad formam ſcilicet vel ſtylum campſoris, cum publicitate, ac multiplicatione contractuum, ſcandalum id præbeat, ut in cambiorum annotationibus advertitur. *Sub tit. de cambiis diſc.* 18. *& in ſupplemento.*

In tali caſu autem, in quo illicita negotiatio exerceatur, jus quidem eſt ſuperioris, clericum negotiatorem punire, ac etiam lucra tamquam ab indigno auferre, atque Eccleſiæ, vel piis operibus, aut reſpective Cameræ Apoſtolicæ applicare, pro locorum, vel diœceſum diverſis moribus; aliamque clericus pœnam ſentit privationis eccleſiaſticæ immunitatis realis in iis, quæ mercaturam concernunt. *In Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.* 2. *&* 5. Non tamen exinde acquirendi dominium lucrorum ex negotiatione reſultantium incapacitatem patitur, quoniam bene acquirit, licet male retineat. *Dicto diſc.* 18. *de cambiis.*

Illud autem hoc decretum conciliare antiquorum Canonum diſpoſitioni addidiſſe videtur, ut in iis, quæ morum correctionem concernunt, Ordinarius quodam Apoſtolicæ Sedis jure etiam delegato, appellatione remota procedat, ut ſupra *diſcurſ.* 5. occaſione viſitationis advertitur.

An autem mercatura clericis prohibita dicatur componere pharmaca, ut vendantur, in Regularium ſede advertitur. *Tit. de Regular. diſc.* 60.

Ac etiam in altera Regalium, an ex vino liceat componere illum liquorem, qui aquavita appellatur. *Tit. de Regal. diſc.* 53.

DISCURSUS XX.

Ad Seſſionem 22. cap. 4.

SVMMARIVM.

1 *Non exiſtentes in ſacris non habent vocem in Capitulo.*
2 *Non prohibentur habere votum conſultivum.*
3 *An Dignitates habeant vocem in Capitulo.*
4 *De poſſeſſione adipiſcenda capitulariter.*
5 *Conſuetudo dandi votum in Capitulo, quomodo attendi debeat.*
6 *De conſuetudine, ut Epiſcopus, vel Prælatus habeat votum duplicatum, vel præponderans.*
7 *An beneficiati, vel capellani, aut ſimplices præsbyteri habeant vocem in Capitulo.*
8 *Diſtinguuntur actus capitulares.*
9 *De modo proferendi vota, & quæ debeantur computari.*
10 *De obligatione aſſumendi ordines.*
11 *A quo tempore curras terminus ad id præfinitus.*
12 *De beneficiis, quibus ſint annexi ordines ſacri, & qui.*
13 *Beneficia ſimplicia, quod ſint ſacerdotalia.*
14 *Quæ regulæ deſuper ſtatui valent, & quomodo procedendum.*
15 *Qualitas ſacerdotalis, de quo tempore adeſſe debeat.*
16 *Quod beneficia non poſſint ſtare in ſuſpenſo, & de differentia cum fideicommiſſis.*

PRoviſi de Canonicatibus, aliiſque beneficiis capitularibus, ſeu collegialibus, quibus de ipſorum beneficiorum natura jus competit votandi, ſeu vocem habendi in Capitulo, ut ad ſacros ordines ſuſcipiendos alliciantur, jure votandi privantur, per hoc Decretum, quouſque in minoribus ſteterint, ideoque Apoſtolica diſpenſatione non accedente, jus habendi vocem in Capitulo, tam in electionibus, quam in aliis actibus vere capitularibus a votorum majori parte conficiendis, ſolum habent cum voto deciſivo illi, qui in ſacris, ſaltem in ordine ſubdiaconatus conſtituti fuerint, quod etiam in Cardinalibus non diſpenſatis procedit.

Non exinde tamen prohibentur alii, qui in ſacris non ſint, in Capitulo intervenire, eorumque judicium tamquam votum conſultivum proferre, cum id non ſit prohibitum.

In hoc autem propoſito habendi vocem in Capitulo, inter ejuſdem Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ Dignitates, & Canonicos, quæſtiones cadere ſolent, quæ facti potius quam juris dicuntur, ſuper juſtificatione ſcilicet conſuetudinis, qua accedente etiam Dignitates vocem habent, atque de Capitulo dicuntur, ut præſertim in majori parte Cathedralium, vel Collegiatarum Italiæ praxis docet, de jure autem in contrarium eſt regula, ut non dicantur de Capitulo, neque vocem habeant. *Tit. de Canonic. & cap. diſc.* 4.

Atque exinde reſultat modus capiendi poſſeſſionem, quoniam canonicatuum, aliorumque beneficiorum capitularium, poſſeſſio capitulariter apprehendenda eſt, ac alias invalida, & inefficax cenſetur, niſi Capitulum ad id requiſitum ſe convocare noluerit; id autem dicendum non eſt in dignitatibus, quoties juxta juris regulam non ſint de Capitulo, neque vocem in eo habeant, ſecus autem in caſu converſo. *Eodem diſc.* 4.

5 Ubi vero dicta conſuetudo non ſit generalis, in omnibus actibus capitularibus, ſed in aliquibus tantum, & tunc in iis, in quibus inducta fuit, operativa eſt, in aliis autem firma remanet juris regula, ex conſuetudinis natura, ut ſtricte in caſu præciſo attendenda ſit, neque ejus extenſio detur de caſu ad caſum, eodem modo quo non extenditur de perſona ad perſonam, vel de loco ad locum. *Tit. de benef. diſc.* 30.

Idemque pluries deciſum eſt in ea conſuetudine, quæ in Hiſpaniarum præſertim Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis, vi-
6 get, ut Epiſcopus vel Prælatus, ſive ſit ratione ipſius Prælaturæ, ſive ratione ſibi annexi Canonicatus, adeo ut potius tamquam Canonicus, quam tamquam Epiſcopus intervenire dicatur, ſuper ejus voti duplicitate, vel præponderantia, ad effectum, ut in paritate votorum actum capitularem concludat; quoniam niſi probetur conſuetudo generalis, ejuſque juſtificatio, quæ in aliquibus tantum particularibus actibus accedat, in iis tantum attendenda eſt, non autem in aliis, ex eadem regula prohibitæ extenſionis de caſu ad caſum, cum de jure tanta ſit vox Prælati, quanta eſt illa cujuslibet Canonici vel Capitularis, quoties in Capitulo, tamquam unus ex Capitularibus intervenit, quoniam ubi perſonam gerat Epiſcopi (ut in collatione beneficiorum ſimultanea cum Capitulo contingit,) extra Capitulum ſuum jus exercet, ejuſque jus eſt coæquale, adeo ut tanta ſit vox ſolius Epiſcopi, quanta eſt illa totius Capituli; quando vero tamquam Epiſcopus ſuum jus exercet jure devoluto, tunc nulla Capituli mixtura dignoſcitur, ſed integrum eſt jus ipſius Epiſcopi, ut latius in beneficialibus meis annotationibus advertitur. *Dicto diſc.* 30. *de benef.*

In hoc item propoſito habendi vocem in
7 Capitulo, quæſtiones haberi ſolent inter canonicos, & beneficiatos, vel hebdomadatios, aut capellanos eidem Eccleſiæ inſervientes, atque de communi maſſa participantes, quamvis revera nullum beneficialem titulum collativum habeant, ut in pleriſque Eccleſiis, etiam Cathedralibus contingit, quæ pro locorum conſuetudine, receptitiæ ſunt, civium ſeu naturalium, quibus aliqua requiſita habentibus jus competit, coæqualem, vel reſpective inæqualem participationem habendi cum Canonicis & Beneficiatis, de communi maſſa capitulari; atque licet regula ſit negativa, etiam reſpectu beneficiatorum, aliorumque portionariorum habentium beneficium in titulum, quoniam de jure Beneficiati, vel ſimiles non dicuntur de Capitulo, quod a Canonicis tantum conſtituitur, non autem a Beneficiatis, qui Capituli miniſtri, ac ſervitores de jure dicuntur; adhuc tamen, ubi conſuetudo vigeat; illi deferendum eſt cum eadem ſuperius inſinuata diſtinctione, an ea ſit generalis, vel particularis, cum prohibitione extenſionis ut ſupra. *De Canonic. & Capitul. diſc.* 20.

Potiſſime vero attenta actuum capitularium diverſa natura, ſeu qualitate, quoniam alii ſunt mere juriſdictionales, ut præſertim eſt electio Vicarii, aliorumque officialium ſede vacante, vel collatio ca- 8
nonicatuum, aliorumque beneficiorum, cum ſimilibus; alii vero ſunt œconomici, ut (ex. gr.) ſunt deputationes, quæ ſingulis annis, vel ſtatutis temporibus fiant de ſindicis, ſeu procuratoribus, ac etiam de punctatoribus, aliiſque officialibus ſuper adminiſtratione bonorum, vel maſſæ, quoniam ex interventu in hujuſmodi actibus capitularibus œconomicis, inferri non poteſt ad alios actus capitulares juriſdictionales, ex ea differentiæ ratione, quod in actibus œconomicis congruum ac rationabile eſt, ut ii audiantur, ac interveniant, qui ſunt intereſſati, atque participationem habent. *Eodem diſc.* 20. *de Canon. & dicto diſc.* 30. *de benef.*

Super modo autem proferendi votum, 9
atque concludendi actum capitularem, quænam vota computanda ſint, quæ vero non, aliquid inſinuatur infra *Diſcurſ.* 31. occaſione agendi de electione vicarii capitularis, ac etiam habetur in annotationibus ad materiam Canonicorum, & Capituli. *Tit. de Canonic. & Capitul. a diſcurſ.* 24. *ad* 30.

In hoc decreto quoque injungitur pro- 10
viſis de canonicatibus, vel dignitatibus, aliiſque beneficiis, quibus ordines diſtributi ſint, ut ad eoſdem ordines, ſub pœna privationis promoveri debeant infra annum, quod etiam in proviſionibus Apoſtoli-

ſtolicis cum decreto annullativo injungi ſolet.

11 Quamvis autem, in dicto præſertim decreto, quod per Datariam adjici ſolet in proviſione, in verbis dicatur, ut a die proviſionis, ſeu datæ gratiæ, annus computari debeat; uſus tamen rationabiliter recepit, ut hic terminus non currat, niſi a die adeptæ pacificæ poſſeſſionis, adeo ut tempus litis, vel aliorum impedimentorum, de facto non computetur, niſi ceſſante quocumque impedimento, per ipſum proviſum culpoſe ſteterit, quominus poſſeſſionem adipiſcatur; quod etiam in ſuſceptione gradus Doctoratus, aliiſque neceſſariis qualitatibus ſtatutum eſt, quoniam arctari non debet quis ad ſuſcipiendum certum ſtatum, præſertim irretractabilem, ex cauſa illius beneficii, de cujus effectiva aſſequutione, ac retentione adhuc incertus vivat. *Tit. de benef. diſc.* 42.

Qualia vero ſint hæc beneficia, quibus annexa ſit ſacerdotii, vel aliorum ſacrorum ordinum neceſſitas, aliquid inſinuatum eſt *Diſc.* 24. occaſione agendi de ætate, quæ neceſſaria eſt pro beneficiorum aſſequutione, quod ſcilicet, ubi agatur de Eccleſiis parochialibus principaliter in titulum conferri ſolitis, cum habituali, & actuali cura animarum promoveri debeat ad ſacerdotium, quod pro munere parochiali, ac adminiſtratione ſacramentorum, præſertim pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & extremæ unctionis requiritur, ideoque juſto impedimento ceſſante privatio incurritur ipſo jure; idemque in vicariis in titulum conferri ſolitis, pro ejuſdem curæ exercitio, ſecus autem in iis canonicatibus, & beneficiis, quibus ratione unionis habitualis cura tantum incumbat, quoniam tunc ſufficit habere ætatem, vel ordinem, qui requiritur pro ipſius beneficii qualitate.

12 In canonicatibus autem, vel dignitatibus in Cathedrali, inſpiciendum eſt, an adſit diſtributio ordinum in hoc decreto præſuppoſita, quod ſcilicet alii ſint presbyterales, alii vero diaconales, & alii ſubdiaconales, ut ita munera diſtributa ſint, quoniam habere oportet illum ordinem, qui canonicatui annexus eſt; ubi vero hæc diſtributio non adeſt, tunc contraria conſuetudine non accedente (ut in Germania vigere ſupponitur) magis receptum eſt, ut ſaltim ordo ſubdiaconatus ſit neceſſarius, ſecus vero in collegiatis, pro quibus ſola ætas quatuordecim annorum ſufficit, niſi lex fundationis, vel conſuetudo aliter ſtatuat. *Eodem tit. de benef. diſc.* 95. & 96.

Pleraque tamen adſunt inferiora beneficia, ſive ſervitoria ſint, ſive etiam ſimplicia, ſub capellaniarum nomine explicari ſolita, in quibus ratione annexi oneris celebrationis miſſarum, quæſtio frequenter cadit, an ſacerdotalia dicenda ſint, necne; 13
regula vero eſt negativa, quamvis annexum habeant onus celebrationis miſſarum, quoniam illud recte adimpleri poteſt per ſacerdotem ſubſtitutum, niſi ex lege fundationis conſtet de diverſa fundatoris voluntate, etiam præſumpta ex conjecturis & argumentis deducta, ſive ubi fundatio ambigua ſit, adeo ut interpretationis capax dici valeat, recte eadem probatio reſultat ſeu deſumi poteſt ex obſervantia tamquam optima interprete.

Hinc proinde adinſtar eorum, quæ generaliter habentur in materia fideicommiſſo- 14
rum, aliarumque ultimarum voluntatum, certa regula generalis, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, ac propterea manifeſtus error eſt, cum aliquibus Sacræ Congregationis declarationibus, vel Rotæ deciſionibus, quæ in aliquibus caſibus particularibus prodierint, indefinite procedere, quoniam, ut advertitur in eadem ultimarum voluntatum materia, atque in omni alia, in qua ambiguæ voluntatis quæſtio cadat, deciſio in quibuslibet caſibus pendeat ex ipſorum individuis circumſtantiis, ex quibus frequens praxis docet, quod in uno judicari debet album, & in altero nigrum, quamvis primo aſpectu omnino ſimiles videantur, ob aliquam alterativam circumſtantiam, quodque eadem individualia argumenta in uno caſu ſufficiant, in altero autem aliis quoque additis inſufficientia ſint, quia ſic unius, vel reſpective alterius aliqua diverſa qualitas exigat, in dubio autem inhærendum eſt regulæ. *Ibidem.*

Expedit vero notitiam habere declarationum, vel deciſionum, quæ deſuper prodierint, ad effectum illuminandi intellectum pro bene regulando arbitrium, cui totum commiſſum eſſe videtur.

Poſita vero qualitate ſacerdotali, alia 15
cadere ſolet quæſtio, an in concurſu perſonarum certi generis, cui ea debita ſit, iſta qualitas verificari debeat de tempore vacationis, vel reſpective de tempore præſentationis, vel potius ſufficiat habilitas ad illam obtinendam infra annum, juxta ea quæ habemus in parochialibus, aliiſque beneficiis, quæ ſacerdotalem ordinem annexum habeant, atque pariter certa & determinata regula deſuper ſtatui non poteſt,

quoniam licet generaliter, ſeu abſtracte, ea ſit juxta dictam ultimam partem, ut habilitas ſufficiat de tempore, quo obtineatur; nihilominus eadem intrat limitatio ex diverſa lege fundationis expreſſa, vel conjecturali; ideoque ex ſingulorum caſuum qualitate determinatio pendet, quoties tamen, ut dictum eſt, intra annum eadem qualitas obtineri valeat. *Sub tit. de jurepatr. & dicto tit. de benef. diſc. 96.*

16 Quamvis etenim, ubi vacatio fit cum certo ordine prædilectionis, ad favorem unius generis perſonarum, in fideicommiſſis aliiſque indifferentibus diſpoſitionibus, regula ſit, ut ſola potentia, ſeu habilitas etiam remota, imo in ſola ſpe ſufficiat, ut exiſtentibus perſonis de genere prædilecto, non admittantur aliæ de genere minus dilecto, ac ſubſidiarie vocato, multoque minus extraneæ, attamen in beneficiis, vel capellaniis id non admittitur, cum non admittant hanc diuturnam vacationem; ideoque remotiores, vel extranei admittuntur, neque ſuperveniens habilitas perſonæ prædilectæ, illas jam admiſſas excludit, niſi lex fundationis aliter ſuadeat. *Eod. tit. de jurepatr. & tit. de fideicommiſſ. diſc. 7. & ſeqq.*

DISCURSUS XXI.

Ad Seſſionem 22. cap. 6. & Seſſ. 25. cap. 4.

SVMMARIVM.

1 *De commutationibus ultimarum voluntatum per Ordinarios, & quid requiratur.*
2 *Pia diſpoſitio non corruit, quia impleri non poſſit opus volitum, & de ratione.*
3 *De facultatibus Fabricæ Sancti Petri.*
4 *Quæ ſint vere, & proprie commutationes.*
5 *De poteſtate Papæ, aliorumque Principum in commutatione, vel denegatione ultimarum voluntatum.*
6 *In ſpiritualibus eſt ſolius poteſtatis pontificiæ.*
7 *De gratiis ſuper ſubſidiis dotalibus.*
8 *De reductione miſſarum.*
9 *De acceptione onerum perpetuorum miſſarum.*
10 *Quid in reductione onerum ponderandum ſit.*

1 DE ultimarum voluntatum commutationibus in iſto decreto agitur, ut per locorum Ordinarios non concedantur, niſi ex juſta cauſa, unde propterea diſputare ſolent moderni, an neceſſitas, & juſtitia copulative, vel alternative requirantur, atque probabilior videtur hæc poſterior pars; rari autem videntur caſus, in quibus, præſertim in Italia, & in locis, in quibus adſit Tribunal Fabricæ Sancti Petri, iſta facultas per locorum Ordinarios exerceatur; ea etenim exerceri non poteſt pro mero arbitrio, ſive ex aliqua cauſa, quæ ex quadam non ſcripta æquitate, vel alio congruo motivo juſta videatur, ſed ſolum ubi vel ex inſufficientia ejus, quod aſſignatum eſt, vel ex aliis accidentibus, ultima voluntas effectum ſortiri non poteſt in eo opere, quod a diſponente volitum ſit, unde propterea, non per hoc pia diſpoſitio 2
caducata remanet, ut aliqui male crediderunt, ſed effectum ſortiri debebit in alio pio opere, quod explicari valeat; atque in iſta, unius, vel alterius operis electione, vel deſtinatione conſiſtit Epiſcopi arbitrium, quod, ut dictum eſt, raro ad praxim deduci ſolet, in iis locis, in quibus Fabricæ facultates intrent, cum ex Apoſtolicis Conſtitutionibus iſtud opus, loco eorum, quæ a defunctis volita ſunt, ſubrogatum ſit, quoties res ſit integra, quia nempe Epiſcopus legitime non prævenerit. *De facultatibus Fabricæ tit. de teſtament. diſc. 22. & 23. tit. de legat. diſc. 27. & de Regular. diſc. 63.* 3

Improprie autem iſte commutationis terminus adhiberi videtur, quoniam, poſita impoſſibilitate adimplendi id, quod diſponens voluit, ſuppletio, vel ſubrogatio, potius quam commutatio dicenda videtur, ne alias diſpoſitio caducata remaneat, ex ea congrua ratione, quod pia diſpoſitio principaliter directa dicitur in Deum, propriamque animam; unum vero, vel alterum opus 4
dicitur accidentaliter deſtinatum, ut ubi impleri poteſt, ſervetur defuncti voluntas, ubi vero non, id ſequatur in eo, in quo ſequi poteſt. *Ibidem, & in aliis pluries in eiſdem titulis.*

Commutationes autem ſunt illæ, quæ continent omnimodam immutationem pro voluntate, vel arbitrio, etiam in caſibus, in quibus impleri poſſint, eo modo, quo per diſponentes volitum eſt, adeo ut ſpeciem diſpenſationis, vel derogationis redoleant.

Id autem in piis operibus, ac diſpoſitionibus, ſolius Pontificiæ poteſtatis eſt; quamvis enim rejecta dubitantium opinione in foro externo ubique receptiſſimum ſit, ut ſupremus Princeps, qui poteſtatem habet 5

con-

condendi leges, eiſque diſpenſandi, atque tollendi jus tertii, poſſit in ejus ditione, cum propriis ſubditis, derogare fideicommiſſis, aliiſque ultimis voluntatibus, ſeu alias eas commutare, eo quia teſtandi facultas, ſuamque voluntatem conferendi in tempus inhabile, in quo per mortem annihilatus eſt, ac deſiit eſſe dominus, non proveniat a lege Divina, vel naturali, cui lex poſitiva diſpenſare non valeat, ſed proveniat a lege poſitiva, cui eadem derogare poteſt, & conſequenter princeps, qui Lex animata dicitur. *Sub tit. de Regal. diſc.* 148.

6 Attamen in iis diſpoſitionibus, quæ Deum, & animam concernunt, id ſolius Pontificiæ poteſtatis eſt, ex quo ſæcularis poteſtas in his non ſe ingerit. *De hac poteſtate deciſ.* 408. *part.* 12. *rec.*

7 Quare præſertim frequens praxis docet, quod illa dotalia ſubſidia, quæ pluribus pauperibus puellis ex teſtatoris judicio diſtribuenda ſunt, ex Pontificia conceſſione dantur alicui puellæ conjunctæ teſtatoris, quæ pro ejus qualitate majori indigeat dote cum ſimilibus; atque in hoc differunt Pontifex, & Epiſcopus, quod iſte gerit ſolum partes juſtitiæ tanquam Judex, ille autem partes gratiæ tanquam princeps ſupremus.

8 Quamvis autem poſterius decretum conciliare, ex eadem ratione contenta in præcedenti deſcendendo ad ſpeciem, magis explicite, non ſolum locorum Ordinariis, ſed etiam majoribus Prælatis regularibus facultatem concedat, ut Ordinarii in ſynodo, Prælati autem regulares in Capitulo generali, reductiones onerum miſſarum facere valeant, quia nempe, ob excretum victualium, aliarumque rerum valorem, illa eleemoſyna, quæ antiquis temporibus aſſignata fuit, & quæ tunc, attenta illorum temporum conditione ſufficiens erat, de præſenti non ſufficiat; ſive quod bonorum, ac reddituum deſuper aſſignatorum accidentalis diminutio ſequuta ſit, ut quotidiana praxis docet; verum quia nimia facilitas deſuper irrepſerat, unde propterea aliquis dignoſcebatur abuſus; hinc proinde hæc Sacra Congregatio Concilii; in decretis generalibus de anno 1625. editis, quæ vulgo decreta de celebratione miſſarum dicuntur, Pontificia auctoritate Urbani VIII. roboratis, hanc facultatem ademit, ideoque ipſi Congregationi reſervatum eſt, quæ id concedere ſolet, audita prius relatione Epiſcopi, vel reſpective Prælati regularis, ac recognito ſtatu Eccleſiæ, ita arbitrium diverſimode pro locorum diverſa qualitate, prudenter interponendo, adeo ut certa regula deſuper ſtatui non valeat, cum ex regionum majori, vel minori victualium affluentia, ſeu vivendi commoditate id procedere ſoleat, ad effectum decernendi majorem, vel minorem taxam eleemoſynæ pro qualibet miſſa, ſeu anniverſario.

Eademque conſideratio haberi ſolet circa 9
acceptationem onerum perpetuarum miſſarum, ſuper quibus per eadem decreta anni 1625. plures proviſiones prodierunt, præſertim ſuper modo inveſtiendi pecunias ad hunc effectum relictas, ut ſcilicet inveſtimentum fieri debeat in bona ſtabilia fructifera vera, non autem ficta (ut ſunt cenſus) abſque ſpeciali licentia ejuſdem Sacræ Congregationis, quæ diverſimode in hoc ſe gerere ſolet pro locorum qualitate, aliiſque facti circumſtantiis.

Præſertim vero ubi agitur de reductione, 10
inſpici ſolet, an agatur de oneribus ex legatis, aliiſque piis diſpoſitionibus, vel e converſo de adjectis in fundatione per ſpeciem contractus, ut iſto caſu difficilius, quam in præcedenti procedatur.

DISCURSUS XXII.

Ad Seſſionem 22. cap. 10.

SUMMARIUM.

1 *De examine Notariorum, & quare iſtud decretum ſit parum in uſu?*
2 *Notarii Apoſtolici in aliquibus Principatibus non admittuntur in rebus laicalibus.*
3 *Et quid e converſo de Notariis laicis in rebus eccleſiaſticis.*
4 *An clerico ſit licitum officium Notarii.*
5 *Et an dicatur illicita negotiatio.*
6 *De Notariis, id eſt ſecretariis Regularibus.*
7 *An dari valeat de non uſu illius decreti.*

NOtariorum examen, quod per hoc decretum Epiſcopis committitur, ſaltem 1
pro Italiæ moribus, nimium rarum eſt in praxi, quoniam, ut plurimum Apoſtolica auctoritate, vel ex illa ſupremi Principis creantur; ideoque per inferiorum Statuta, vel proviſiones regulariter non impeditur exercitium illius facultatis, quæ a ſuperiore conceſſa eſt; atque in aliquibus Principum ſæcularium Ditionibus, reſpectu Notariorum, qui ab eodem Principe creantur, id uſu receptum non videtur; occaſione etiam defi-

cien-

ciente, quoniam quemadmodum Notarii
2 Apoſtolica auctoritate creati, ad acta judicialia fori laicalis pertractanda admitti non ſolent, quinimo neque ad inſtrumenta, aliaque acta extrajudicialia in eodem laicali foro expedienda, adeo ut pro ſcripturis privatis eorum inſtrumenta habeantur, ita e converſo in ſpiritualibus, ſeu eccleſiaſticis, tam judicialibus, quam extrajudicialibus actibus non de facili admittendi ſunt Notarii, qui cum ſola auctoritate laicali creati ſint;
3 quamvis deſuper certa regula generalis cuicumque caſui applicabilis ſtatui non valeat, cum diverſi ſint ſtyli, ſeu mores principatuum, quibus ex legalibus ſeu prudentialibus regulis deferendum videtur. *De his ſub tit. de judic. agendo de fide inſtrumentorum diſc.* 26.

Super hoc autem Notarii munere, an ſcilicet clericis licitum ſit, nec ne, quæ-
4 ſtio eſt inter ſcribentes, nedum ad effectum, ut locorum Ordinarii, aliique ſuperiores eccleſiaſtici id eis prohibere valeant, ſed etiam, ad alterum amiſſionis, vel implicitæ dimiſſionis clericatus, in minoribus, unde propterea reſultet vacatio beneficii eccleſiaſtici, vel amiſſio eccleſiaſticæ penſionis, *ſub tit. de penſion. diſc.* 47.
5 Ac etiam an illicita negotiatio dici valeat, adeo ut intrent pœnæ clerico negotiatori per ſacros Canones inflictæ, illa præſertim ſpolii, quod per Cameram fieri ſolet de bonis, quæ ex illicita negotiatione quæſita ſint, atque licet dignoſcatur opinionum diverſitas; ea tamen videtur verior magiſque recepta diſtinctio, ut in eccleſiaſtico foro indiſtincte id permiſſum ſit, ſive de civilibus, ſive de criminalibus cauſis agatur prophanis, & eccleſiaſticis, cum eccleſiaſtici ſuperioris, ac judicis ſervitium clerico non incongruat, potiſſime cum forus eccleſiaſticus non tractet cauſas capitales, ab ipſo exequendas, adeo ut ratio irregularitatis intret; aut vero de prophanis, ſeu laicalibus negotiis agitur, & tunc aut illa extrajudicialia ſint, ſeu voluntariæ juriſdictionis, ut eſt conficere inſtrumenta aliaque documenta conventionalia inter partes, & pariter clericis prohibitum non videtur; majorque difficultas in hoc provenit potius ab ipſa laicali poteſtate id non facili de facto id permittente inter laicos; aut vero de actibus laicalibus fori laicalis, & tunc aliqui diſtinguunt inter cauſas criminales & civiles, ſive inter clericos in ſacris, & in minoribus; alii vero melius diſtinguunt effectus ſuperius inſinuatos, vel ſimiles; aut etenim de illo agitur, ut eccleſiaſticus ſuperior clerico id prohibeat, & indefinite affirmativa procedit; aut vero ad alium effectum pœnarum illicitæ negotiationis, & tunc diſtinctio inter clericum in minoribus, ac in majoribus intrare videtur; aut demum ad alterum graviorem amiſſionis beneficiorum, vel penſionum; & tunc licet aliqui cum criminalium, & civilium cauſarum diſtinctione procedant; verius tamen videtur, ut certa deſuper ſtatui non valeat regula generalis cuicumque caſui applicabilis, ſed ex facti qualitate pendeat, ejuſque circumſtantiis, quæ de officii natura per aſſumptionem ſtatus laicalis redoleant hanc implicitam dimiſſionem clericatus, ex qua de conſequenti reſultet amiſſio beneficii, vel penſionis, ex eo quod ſine clericatu obtineri non poſſunt, ut latius in penſionum notis advertitur. *Eod. diſc.* 47. *de penſion.*

Quia vero Regulares Prælati, Notarios 6
ipſiuſmet ordinis regularis creare ſolent, pro ipſorum regularium negotiis pertractandis, quibus ſecretarii, vel ſocii, aut ſcriptoris vocabulum pro Religionum diverſis moribus congruit; Hinc proinde, aliqui Epiſcopi, huic decreto innixi, hujuſmodi Notariorum examen facere, ac ſufficientiam perſcrutari poſſe crediderunt, ſed male, niſi quando in iis ſe ingerant litibus, & cauſis, ac negotiis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus, quorum cognitio (exemptione non obſtante) ad ipſum Epiſcopum ordinario, vel delegato jure pertineat; Cumque in his hujuſmodi regulares Notarii, vel ſecretarii nullatenus ſe ingerant, idcirco ex facto ceſſat hujus quæſtionis occaſio.

Atque ex hac ratione provenit ſupra inſi- 7
nuatum aſſumptum aliquorum, quod in ſæcularium Principatibus; iſtud decretum in uſu non ſit cum iſtis Notariis, qui ipſius Principis laici auctoritate creati ſint; Id etenim non provenit ex illo non uſu, qui legis auctoritatem tollat, ut male vulgus credit; Tum quia in laicorum poteſtate non eſt, hanc legem conciliarem tollere, ubi ipſum Concilium in genere receptum ſit? Tum etiam ratione decreti irritantis contenti in Conſtitutione Pii IV. ſuper Concilii confirmatione, & publicatione, per quod quicumque contrarius uſus impeditur, vel inficitur; Sed provenit ratione deficientis occaſionis, cum Notarii laicali auctoritate creati, adhiberi non ſoleant in cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus, de quibus Concilium loquitur. Sed quando de facto adhibeantur, atque in eis ſe ingerant, tunc in iis, quæ ipſum exercitium hujuſmodi cauſarum concernunt, de hac ſub-

jectio-

jectione dubitandum non videtur, ex quaſi eodem contractu, qui reſultat mittendo manum in meſſem alienam, ut habemus de Regularibus exemptis, qui ſe ingerunt in cura animarum.

DISCURSUS XXIII.

Ad Seſſionem 22. cap. 11.

SVMMARIVM.

1 *De pœna uſurpantium bona Eccleſiæ, & patroni bona Eccleſiæ patronatæ.*
2 *De ampliatione bullæ Cœnæ.*
3 *Quomodo in hujus decreti praxi debeant ſe gerere Epiſcopi, & Prælati.*
4 *An in hoc procedant ad cenſuras contra exemptos.*

DE duobus in hoc decreto agitur; primo nempe de occupatoribus, & uſurpatoribus jurium, ac bonorum Eccleſiarum, 1
tam ſæcularium, quam regularium, vel Montium pietatis, aliorumque piorum locorum; & ſecundo de prohibitione patroni laici, ne ſe ingerat in perceptione fructuum, ac adminiſtratione bonorum Eccleſiæ vel beneficii, cujus patronus exiſtat, adjectis etiam pœnis clericis, qui hujuſmodi uſurpationibus, vel occupationibus aſſenſum præbeant, ſeu alias cooperentur.

De ſecunda parte aliquid inſinuatur *ſupra diſc. 11.* occaſione agendi de Jurepatronatus; Quatenus vero ad primam partem pertinet, ea latius continetur in Apoſtolica Conſtitutione, quæ ſingulis annis innovari, ac publicari ſolet in die cœnæ Domini, a qua nuncupationem accipit. 2

Quemadmodum autem tam hujus Decreti, quam dictæ Conſtitutionis uſus nimium frequens eſt apud Epiſcopos, alioſque Eccleſiaſticos ſuperiores, ita e converſo in Curia Romana, pro ejus prudentia, & circumſpectione, idem uſus nimium rarus eſt, damnando inferiorum facilem abuſum, dum etiam contra privatos debitores, qui ex impotentia, vel ex aliqua prætenſione, decimas, vel canones, ſeu livellos, aliaſque præſtationes ſtatutis temporibus non ſolvant, ad has pœnas procedunt; ſive contra eos, qui ex privatis juribus, ac prætenſionibus aliqua poſſideant bona, quæ ad Eccleſias, vel pia loca ſpectare prætendatur, cum in his alia juris remedia intrent, non autem iſtud, quod auctoritativas, ac potentiales occupationes & uſurpationes percutit, adeo ut Epiſcopo, vel alteri Eccleſiaſtico ſuperiori aliud non ſuppetat remedium, quo mediante, Eccleſiarum, piorumque locorum indemnitati conſuli valeat, unde propterea cogantur ad cenſuras, aliaque Eccleſiaſtica remedia devenire tanquam per ſpeciem defenſionis, ita cum armis ſpiritualibus vim vi repellendo; quod etiam in forma tamen potius extrajudiciali, quam judiciali; ac in prædicta defenſionis forma, cum non ſubditis, ac pro bonis extra propriam diœceſim exiſtentibus, pro facti qualitate, vel defenſionis neceſſitate, quandoque conceditur. *Tit. de juriſdict. diſc. 47. & 48.*

Nimium itaque ſalubre eſt iſtud remedium, quando opportune illud adhibetur, ſed e converſo, Epiſcopi, aliique Eccleſiaſtici ſuperiores, nimium parce, ac circumſpecte in ejus uſu ſe habere debent, ne alias ob aſſiduitatem, ſeu ob incongruum uſum in caſibus, in quibus non intrat, illud parum proficuum remaneat, atque laici opinentur, ut quemadmodum in aliquibus caſibus male adhibitum eſt, ita quoque male adhibeatur in altero, in quo in effectu intret, atque ex hoc indiſcreto abuſu pene omnia Eccleſiaſticæ auctoritati, vel immunitati præjudicialia inconvenientia reſultant. 3

An autem contra exemptos poſſit Ordinarius procedere ad hujuſmodi cenſuras contentas in hoc decreto, & in Bulla cœnæ, particulariter alibi advertitur *in Miſcellan. Eccleſiaſt. in hoc eodem lib. diſc. 14. & alibi.* 4

DISCURSUS XXIV.

Ad Seſſionem 23. de Reformat. cap. 6.

SVMMARIVM.

1 *De quibus agitur in hoc decreto, præſertim circa ætatem 14. annorum pro beneficiis.*
2 *De jure communi ad beneficia ſufficit ætas ſeptem annorum.*
3 *Decretum Concilii procedit etiam in beneficiis de jurepatronatus.*
4 *Etiam in Canonicatibus Collegiatarum & ſimilibus iſta ætas ſufficit, & in quibus requiratur ætas pro ſacerdotio.*
5 *Quamvis Capitulo, vel Collegio ſit annexa cura animarum.*
6 *De ætate requiſita in Canonicatibus in Cathedrali.*
7 *Quid in Germania.*

8 *In Canonicatu pœnitentiario requiritur ætas 40. annorum.*
9 *Pro penſione Eccleſiaſtica, quæ ætas requiratur, & an penſio ſit jus Epiſcopale.*
10 *Beneficiorum appellatione quænam veniant, & quæ non.*
11 *De requiſitis, ut clerici in minoribus gaudeant privilegio fori.*
12 *Quale ſit beneficium quod eximat ab his requiſitis.*
13 *An ſimplex exigui redditus ſufficiat.*
14 *An ſufficiat penſio Eccleſiaſtica ad eumdem effectum.*
15 *De ſimplicibus capellaniis, vel coadjutoriis, & fratantiis.*
16 *An ſolus titulus abſque poſſeſſione ſufficiat.*
17 *Et e contra ſola poſſeſſio ſine titulo legitimo.*
18 *Quomodo in hac materia procedi debeat.*
19 *De verificatione requiſitorum ad ſuperiorem eccleſiaſticum cognoſcere pertinet.*
20 *Unde proveniant inconvenientia in hac materia.*
21 *Quod ſuper habitu clericali non detur regula certa, & quare.*
22 *Veſtis clericalis, quæ proprie ſit.*
23 *De toga doctorali, & de uſu Urbis, & Status Eccleſiaſtici.*
24 *Epiſcopus poteſt prohibere laicis uſum veſtium clericalium, & quid de toga doctorali.*
25 *In tonſura debet attendi uſus regionis.*
26 *Idemque circa uſum comæ.*
27 *De requiſito ſervitii in divinis, quomodo intelligendum ſit.*
28 *Quod ſit error procedere cum declarationibus, vel doctrinis generalibus, vel particularibus aliquorum locorum.*
29 *De conſiderationibus, cum quibus eſt procedendum.*
30 *De eodem errore, de quo n. 28.*
31 *Et quomodo procedi debeat in materia, & quod adſcriptio non ſit præciſe neceſſaria.*
32 *De modo cum quo intelligendum eſt requiſitum delationis habitus.*
33 *An hæc requiſita deſiderentur pro aliis privilegiis clericalibus.*
34 *In ſpecie circa onera realia, & expenduntur rationes, ob quas idem in aliis privilegiis eſt dicendum.*
35 *Privatio privilegiorum eſt ad tempus, donec non impleantur requiſita.*
36 *Poteſt reaſſumi, quandocumque habitus etiam propria authoritate non obſtante inhibitione.*
37 *Non poteſt Epiſcopus privare habitu, & declarare aliquem invitum laicum.*
38 *Quomodo debeant in hoc ſe gerere Epiſcopi abſtinendo a collatione tonſuræ.*
39 *Quod habitus poſſit reaſſumi etiam poſt matrimonium, vel militiam.*
40 *Etiam matrimonio durante, ſi eſt cum virgine, poteſt reaſſumi habitus, ſecus autem per bigamum.*
41 *Non poteſt clericus propria auctoritate dimittere habitum, atque adhuc remanet ſubditus.*
42 *Etiam ſi fiat coram non legitimo ſuperiore.*
43 *De ratione, ob quam in dimiſſione requiratur auctoritas ſuperioris.*
44 *De clericis conjugatis, quibus privilegiis gaudeant.*
45 *De clericis græcis, ſeu orientalibus, eorumque exemptione.*
46 *Ad quem pertineat cognoſcere de clericatu & requiſitis.*
47 *De probatione clericatus, quomodo fiat.*
48 *De eodem, & de diſtinctione, quæ deſuper cadat.*

DE tribus agitur in hoc Decreto; Primo nempe de ætate neceſſaria ad obtinenda beneficia Eccleſiaſtica; Secundo de requiſitis neceſſariis in clericis, in minoribus non beneficiatis, ad effectum, ut potiantur clericali privilegio fori; Et tertio de eodem privilegio fori reſpectu clericorum conjugatorum. 1

Quatenus pertinet ad primum, innovatur per hoc Decretum diſpoſitio juris communis, atque ita reſtringitur ea libertas obtinendi beneficia, quæ prius habebatur etiam in ætate ſeptem annorum; Non quod canones, vel antiquiora concilia aliquid deſuper expreſſe diſponant, ſed ex recepto uſu derivante a communi DD. ſenſu præſcribendo hujus ætatis annorum ſeptem neceſſitatem potius argumentative ſeu illative a prima tonſura, quæ ante dictam ætatem conferri non debet, cum ſine illa, Eccleſiaſtica beneficia obtineri non poſſint, *tit. de benef. diſc. 95.* 2

Hujus autem ætatis conciliaris præfinitio, ex magis recepta opinione, locum habet, etiam in beneficiis ſimplicibus de jurepatronatus laicorum, niſi voluntas fundatoris, ſeu 3

lex

lex fundationis aliter ſuadeat; Quia nempe fundator dixerit, ut præſentari poſſit etiam illi, qui minorem ætatem habeant; Atque ubi ipſa voluntas ſit clara, & expreſſa, tunc nulla cadit dubitatio, cum tali caſu ſufficiat, ut prima tonſura ſit initiatus; quæſtio autem eſt in caſu voluntatis ambiguæ, quæ deducatur per argumentum, quia nempe dictum ſit, ut præſentari valeat clericus primæ tonſuræ; iſta etenim diſpoſitio æquivoca eſt, utpote duplicem habens intellectum, unum ſcilicet circa ætatem, ut ſufficiat illa, quæ ſufficit pro tonſura; & alterum, ut id expreſſum ſit ad tollendam ambiguitatem, ſeu quæſtionem, quæ cadere ſolet, an beneficium ſit ſacerdotale, necne, præſupponendo tamen in reliquis terminos habiles; Et quamvis deſuper opinionum varietas habeatur; attamen magis recepta eſt diſtinctio, an fundatio facta ſit ante vel poſt Concilium, ut in iis, quæ ſunt priores hac non obſtante, ætas conciliaris neceſſaria ſit; ſecus autem in poſterioribus niſi alia accedant argumenta voluntatis, cujus revera eſt quæſtio, *tit. de benef. diſc. 95.*

Quemadmodum autem, iſta ætas neceſſaria eſt, etiam in beneficiis ſimplicibus, ita
4 ſufficit etiam in reſidentialibus, & qualificatis, quoties non ſint curata, ſeu aliquem ordinem ſacrum annexum non habeant, ſeu alias certa ætas a jure vel a Concilio præfinita ſit, ut contingit in principalibus dignitatibus, vel in Abbatiis cum conventu & adminiſtratione actuali, & conſequenter etiam in Canonicatibus, ac inferioribus dignitatibus in Collegiata; ſive in beneficiis, vel portionariis, aut hebdomadariis Cathedralis eadem ſufficit ætas; niſi Eccleſiæ ſtatutum, vel conſuetudo, aut lex fundationis aliter diſponat, *eodem diſc. 95.*

Idque verum eſt, quamvis illi Eccleſiæ, ſeu Collegio annexa ſit aliqua Eccleſia paro-
5 chialis, vel cura animarum totius populi illius loci, ut in pleriſque partibus contingit; Licet enim pro animarum cura, neceſſarius ſit ordo presbyteralis, & conſequenter, in beneficiis curatis, illa ſaltem ætas requiratur, ut infra annum ad ſacerdotium promoveri poſſit *ibidem*. Attamen id intelligitur, in ipſa principali rectoria, ſive in vicaria, cui exercitium curæ incumbit; ſive in illis Canonicatibus, vel in aliis beneficiis, quibus idem exercitium annexum ſit; in aliis autem, ſola cura habitualis, quæ eſt penes Collegium, ſeu corpus univerſale, in ſingulis hunc effectum non producit, niſi ex Eccleſiæ uſu, (quem tamen Concilium non laudat,) idem exercitium ſit penes omnes Canonicos, vel Beneficiatos, *ibidem*.

In Canonicatibus autem, vel Dignitatibus inferioribus in Cathedrali, quoties ad ejuſdem Concilii mentem, adeſt ordinum annexio, & diſtributio; tunc extra controverſiam eſt, ut ea ſit neceſſaria ætas, quæ habilitatem contineat ad illum annexum ordinem obtinendum infra annum, ubi vero hæc annexio non adſit, tunc quamvis variæ deſuper habeantur opiniones, magis receptum eſt, ut ea ſaltem ætas neceſſaria ſit, ut infra annum ad primum ſacrum ſubdiaconatus ordinem promoveri valeat, *ibid.* Niſi diverſa alicujus Eccleſiæ conſuetudo aliter ſuadeat, ut ſola ætas quatuordecim annorum ſufficiat, ut 7
in Germania generaliter, vel in aliquibus ejus Eccleſiis vigere (non tamen extra quæſtionem ac variationem) Rota cenſuit, *eod. diſc. 95.*

Pro Canonicatu autem pœnitentiario eſt ætas quadraginta annorum, quoties loco ad- 8
ſint perſonæ, quibus in hac ætate conferri poſſit, ſin minus ætas, quo magis fieri poteſt aptior, & provectior, *eodem diſc. 95.*

Quamvis autem penſiones ſuper beneficiis eccleſiaſticis, clericatum exigant, ad inſtar beneficiorum, quibus ad aliquos effectus exæquatæ ſunt, præſertim (juxta unam opinionem,) etiam ad effectum hujus Decreti pro fori privilegio, ſine aliorum requiſitorum neceſſitate, ut infra, adeout quemad- 9
modum per matrimonium, vel per militiam vacant beneficia ipſo jure, ita quoque (Indulto Apoſtolico non ſuffragante) ceſſent ac extinguantur penſiones. Non tamen ad illas iſtud conciliare Decretum extenditur, ex ea ratione quod penſio de ſui regulari, ac intrinſeca natura, eſt res mere temporalis, cujus eſt capax etiam laicus, vel infans, cum penſionarius nullam habeat participationem in Eccleſia, vel in ejus adminiſtratione; Atque præciſa neceſſitas clericatus provenit potius ex recepto ſtylo Curiæ Romanæ, ex quo etiam ob quamdam annexionem ſpiritualitatis, provenit illa ſimoniaca infectio, quæ in penſionibus eccleſiaſticis habetur circa earum ſubſtantiam, ne in conventionem deducantur cum pecunia, vel cum alia re temporali, ſecus autem ubi ſola commoditas. Et conſequenter illa ſufficit ætas, quæ neceſſaria eſt ad obtinendum clericatum tanquam requiſitum neceſſarium, etiam de ſtylo Curiæ, non autem de intrinſeca natura, *ſub tit. de penſionibus pluries.*

Beneficiorum autem appellatione, ad hunc effectum, ea ſolum veniunt, quæ vere, ac legaliter talia ſint, quia nempe, cum Apo- 10
ſtolica, vel Ordinaria auctoritate, ſive cum illa alterius eccleſiaſtici ſuperioris, ad id ſufficien-

cientem poteſtatem habentis, legitime, ac ſervatis ſervandis fundata ſint; Secus autem ubi agatur de capellaniis manualibus, ſive de legatis piis, ex ſola privata diſpoſitione fundatis, quamvis cum onere celebrationis miſſarum, quod per ſubſtitutos recte impleri poteſt, adeo ut dicta formalis fundatio, ſeu erectio non accedat, cum hujuſmodi capellaniarum, ac Piorum legatorum, etiam mulieres, ac infantes ſint capaces, *eodem tit. de benef. dict. diſc. 95. & 97. & in aliis.*

Quo vero ad dictam ſecundam partem hujus decreti, ut ſcilicet clerici in minoribus, 31
nullum eccleſiaſticum beneficium habentes, ad effectum privilegii fori, habere debeant requiſita in hoc decreto præſcripta; Primo nempe, ut habitum, & tonſuram clericalem deferant; Secundo, ut alicujus Eccleſiæ ſervitio per Epiſcopum adſcripti ſint; Et tertio, ut actualiter inſerviant; Plures deſuper ob ni-miam (parum tamen commendabilem) frequentiam clericorum in minoribus, cadunt quæſtiones; Primo nempe qualia ſint ea beneficia, quæ ab hujuſmodi requiſitorum neceſſitate eximant, qualiſve titulus vel poſſeſſio in eis requiratur; Secundo, poſita dicta neceſſitate requiſitorum, ſuper ipſius clericatus probatione; Tertio ſuper habitu clericali, qualis dicatur, vel an continuus eſſe debeat; Et quarto ſuper ſervitio in divinis, ejuſque adſcriptione.

Ad primum; Cum Decretum in verbis 32
exigat beneficium eccleſiaſticum, hinc ſequitur, ut illud ſuperius enunciatum requiſitum habere debeat, legitimæ ſcilicet fundationis factæ cum auctoritate Ordinarii, non autem ubi ſit capellania manualis, vel ſimplex pium legatum, ut ſupra.

Poſita vero dicta qualitate beneficii, illud etiam ſimplex, quod nullum annexum habeat ſervitium, vel reſidentiæ onus, etiam exigui red'tus ſufficere videtur, ex magis 33
communi ſenſu ſcriptorum; Ideoque non audeo deſuper aliquid in contrarium aſſerere, vel firmare; Verum relinquendo locum veritati, inſinuare cogor, quod iſta opinio mihi nullatenus placet, cum ita non impleatur laudabilis finis a Concilio deſideratus, ut clerici in minoribus, beneficium, vel dicta requiſita, habeant, ut ſcilicet, uno vel alio modo populo innoteſcat, quod ipſi ſint clerici, non autem laici, atque ita a ſæcularibus diſtinguantur; Et conſequenter de illis beneficiis Concilium ſenſiſſe videtur, quæ alicujus Eccleſiæ adminiſtrationem, ſeu actuale ſervitium annexum habeant, cujus occaſione perneceſſe, in illis ſaltem functionibus, quæ prædictæ adminiſtrationi, vel ſervitio annexæ ſunt, faciant figuram clericorum, atque ita eorum qualitas, ſaltem aliquibus anni temporibus, ad populi, ac Magiſtratuum ſæcularium, notitiam deveniat, unde propterea ſequatur dictorum requiſitorum implementum per æquipollens; Secus autem ubi de illis parvis, ac omnino ignotis beneficiis agatur, quæ, etiam in remotis diœceſibus exiſtentia, affectate procurantur, facilis obtentionis, ob exiguitatem, quia pene derelicta ſint, adeo ut quodammodo titulus beneficii de pertica eis congruat, ut frequentiſſima praxis docet; Sive quod illi, qui licentioſam, & criminoſam vitam ducere volentes, in habitu, ac ſtatu de facto mere laicali, a ſæculari tamen foro ſe aſſecurare volunt, curant, vel directe per ſe ipſos, vel per eorum conjunctos fundari cum redditibus alicujus derelicti prædioli, vel cum aliquo exiguo cenſu, aliquod ideale beneficium; ad meram fraudem, ac formalitatem; Lex enim impoſita dicitur rebus non autem verbis, ideoque ſpectari debet finis, ſeu effectus, ob quem illa emanavit; Et conſequenter, pro meo judicio, id intelligendum eſt, de illis beneficiis, quæ reſidentiam, vel ſaltem aliquod perſonale ſervitium, ita annexum habeant, ut iſta occaſione, ita ille publice dignoſcatur clericus apud populum, ac apud Magiſtratus.

Atque hinc ſequitur, quod (relinquendo pariter integrum locum veritati, nihilque ex meo ſenſu firmando,) neque placet alterum aſſumptum, quod ex ſcriptorum ec- 14
cleſiaſticorum magis communi ſenſu receptum videtur, ut etiam penſio eccleſiaſtica ad hunc effectum beneficio æquipolleat, quoniam ut præmiſſum eſt, penſio vere, & proprie non eſt quid ſpirituale, ſed mere temporale, atque accidentaliter ex ſtylo Curiæ, & pro quodam frequentiori uſu, exigit clericatum, ac dicitur habere quandam annexionem ſpiritualitatis remotam, & impropriam. Ideoque nullatenus eis congruere poteſt dicta ratio, quæ a Concilio ad hunc effectum ponderata fuit.

Et quamvis aliqui ponderent, quod dum magis receptum eſt, ut etiam ſimplices capellaniæ perpetuæ ad id ſufficiant, vel etiam coadjutoria per Papam conceſſa, ſive illa fra- 15
tantia, quæ in Civitate Neapolis in uſu eſt, pro cadaveribus aſſociandis in funere; Attamen id clarum continet æquivocum, quoniam capellaniæ perpetuæ, & collativæ, ſunt vera beneficia, ſeu eorum jure regulantur, dictæque fratantiæ pariter conferuntur in titulum. *Tit. de paroch. diſc. 28.*

Poſita vero qualitate beneficii veri, atque ad

ad id ſufficientis; Quamvis aliqui credant, ut ſolus titulus, abſque poſſeſſione, ad id ſufficiat, attamen ex eadem ſuperius ponderata ratione, id parum probabile videtur, cum ſpectandus veniat effectus, vel finis a Concilio conſideratus, ut ſupra, atque ita recepta praxis docere videtur.

E converſo autem, ſola poſſeſſio, ubi non ſit notorie intruſiva, ſufficit, quamvis titulus deinde detegatur minus legitimus, ut frequenter contingit, in illis be-
17 neficiis, quæ aliquam habeant Apoſtolicam reſervationem, vel affectionem, eaque non obſtante, conferantur ab Ordinario, quoniam ille ſtatus de facto ſufficit, cum ita dictus finis impleatur.

Commendabilis quidem, regulariter, eſt eccleſiaſticorum Scriptorum, ac præſertim
18 Moralium, zelus, tuendi quo magis fieri poteſt, ut clerici, laicalis fori exemptionem obtineant, ſed cum præſuppoſito, ut illi retineant ſtatum clericalem, atque tales dici mereantur; Secus autem, ubi ex verbis, vel ex mente Concilii reſultet, ut tales dicendi non ſint, quoniam tunc non eſt ſubjicere clericum foro laicali, ſed eſt eum declarare non clericum, ſed laicum.

Nimium etenim improbabile eſt, ut per generale œcumenicum Concilium, in quo intervenientibus tot Epiſc. & Prælatis, ac Principum Oratoribus, inſinuantibus hunc abuſum, ut ei occurreretur, poſt maturam diſcuſſionem, ordinari voluerit lex, quæ adeo de facili eludibilis eſſet, cum obtentione alicujus ex dictis beneficiis de pertica, vel alicujus modicæ penſionis, abſque eo quod id præberet occaſionem, vel neceſſitatem, ut ille agnoſcatur tanquam clericus, atque a populo diſtinguatur, quodque ſenſus aliquorum Moralium, vel Collectorum, ita deſtruere debeat id quod, per tot Patres in generali Concilio congregatos, ſub inſpiratione Spiritus Sancti ſtatutum eſt, quoniam inſpici debet finis, ſeu effectus a Concilio conſideratus, quodque iſta non ſit dicenda lex impoſita verbis, ſed rebus.

Quatenus vero ſine præjudicio veritatis
19 iſta quæ inſinuantur, aliquam probabilitatem forte habere viderentur; Adhuc tamen iſtud firmiter aſſerendum, ac tenendum eſt, ut non exinde laicalis poteſtas licentiam ſibi aſſumat in jus dicere, atque ſub hoc prætextu, manus apponere, ſuper iis, qui cleri ſint, vel ſupponantur, cum de his cognoſcere pertineat ad Epiſcopos, alioſque competentes ſuperiores eccleſiaſticos, qui tamen juſtitiam, ac publicam quietem ante oculos habere debent, ut delicta jam patrata puniantur, atque futuris occurratur, ne committantur, non autem affectare zelum immunitatis vel fori, ac lucrum, & mercaturam, ita malefactores, ac delinquentes alliciendo ad nova delicta.

Hinc proinde malum conſiſtit in utriuſ- 20
que extremi vitio, quod ſcilicet, ſæculares facere volunt id, quod non poſſunt, atque eccleſiaſtici facere volunt id, quod non debent. Ideoque ſuperiores majores, & præſertim ſacræ Congregationes, quemadmodum prudenter rigoroſe procedunt contra primos, ita rigoroſius procedere deberent contra ſecundos, quando in ſuo munere deficiunt.

Ubi vero prima pars hujus conciliaris De- 21
creti non verificetur, quia nempe clericus in minoribus non habeat beneficium eccleſiaſticum, quod ad id ſufficiens reputetur, unde propterea (præſuppoſito clericatu agendum ſit de ſecunda parte ſuper requiſitis: Quatenus pertinet ad habitum, qualis ſcilicet ille ſit, qui clericalis dici valeat;) Non de facili certa regula generalis cuicumque loco, vel perſonarum generi applicabilis dari poteſt, unde propterea moribus regionis nimium deferendum videtur, adeo ut ille adimpleatur finis, vel ſequatur effectus, qui a concilio prudenter conſideratus fuit, ut ſcilicet ita ille habitus contradiſtinguat clericos a laicis, atque ita Magiſtratus ſæculares, eorumque familiæ armatæ, dignoſcant, ac videant, ſuper quibus manus apponere poſſint, & a quibus reſpective abſtinere debeant, cum ad hunc etiam effectum probabiliter deſiderata ſit tonſura.

Veſtis enim clericalis, ex ſacrorum Cano- 22
num præſcripto, vere, & proprie, illa eſt, quæ ſit intra genua, & talos, ut ſcilicet non ſit nimium brevis more laicorum, neque nimium longa, ut importet togam honorificam, & ad luxum, quæ clericali humilitati incongrua ſit.

Varius tamen eſt locorum, ac reſpective Perſonarum uſus, quoniam in Civitatibus, aliiſque locis civilibus, in quibus cum decore vivitur, adinſtar uſus Urbis, veſtes clericales ſunt longæ ultra talos, ad formam togæ; In parvis autem, vel obſcuris locis, ob clericorum paupertatem, vix ad genua aſcendunt; Sive etiam in Civitatibus, contradiſtinctio eſſe ſolet inter conſtitutos in ſacris, ſeu canonicatum vel dignitatem habentes & clericos in minoribus, quod ſcilicet illi veſtes talares deferre ſolent, iſti vero breviores ad genua, adhuc tamen, ob diverſum uſum ſæcularium ita bene diſtinguuntur.

In Urbe autem, & Statu eccleſiaſtico, aliiſ-

aliiſque forſan Italiæ partibus, non de facili hæc certa diſtinctio haberi poteſt: quoniam 23 antiquus retinetur uſus togæ in aliquarum ſcientiarum profeſſoribus ſeu gradum Doctoratus habentibus, eodem adamuſſim modo quo utuntur clerici, adeout nullatenus diſtinguantur ratione habitus, ſed pro diverſis moribus diverſa habeatur diſtinctio; Idcirco jus non eſt in modo præciſo, ſed in dicto fine, vel effectu, ad quem potius, quam ad generales propoſitiones, vel formalitates reflectendum videtur. *De hoc agitur ſub tit. de juriſd. diſc. 93.*

Hinc proinde receptum eſt, ut Epiſcopi aliique Prælati, ſæcularibus ſub cenſuris, aliiſ- 24 que remediis pro locorum ſtylis, vel moribus, prohibere poſſint uſum illius habitus, quem ſolum clerici, non autem laici deferunt, quamvis attenta diſpoſitione legis ſcriptæ, ille habitus laicis certam qualitatem habentibus, potius quam clericis congruat; Ut puta, juxta caſum de quo agendi occaſionem habui, quod laicus gradum doctoratus habens, in legibus, vel in alia facultate longam, ſeu talarem veſtem deferre velit, tanquam togam doctoralem, eo modo quo in Urbe DD. deferunt, quoniam ſi in ea regione DD. ſæculares veſtibus brevibus adinſtar aliorum ſæcularium utantur, adeout toga non ſit in uſu niſi apud clericos, tunc recte prohiberi poteſt; Tum, quia jus non ſcriptum, quod a loci conſuetudine reſultat, antiquum jus ſcriptum abolevit. Tum etiam, quia apud populum præſertim infimum, vel medium hujuſmodi antiquæ eruditionis ignarum, ſcandalum præberet, videndo laicum qui in eo habitu faciat eos actus, qui laicis licent, clericis autem omnino illiciti ſunt; Ut quotidiana probat experientia in illis advenis, qui antequam de conſuetudine informationem habeant, in Urbe vident in curribus togatos publice incedentes cum mulieribus, ac adoleſcentulis, quia ſcilicet ſint medici, vel Advocati, ſeu Procuratores, aliive Curiales uxorati, more laicorum incedentes cum uxoribus ac filiabus, exteri autem credunt, quod ſint parochi, vel in aliqua eccleſiaſtica dignitate conſtituti, ideoque materia regulanda videtur pro locorum diverſis moribus, dicto fine, vel effectu ſpectato, *eod. diſc. 93. de juriſdict. & diſc. 21. de Regular.*

Idem quoque circa tonſuram, quoniam 25 in pleriſque partibus, per clericos in minoribus, præſertim nobiles, ſeu alias qualificatos, quinimo (ut præſertim in Urbe frequens praxis docet,) etiam per illos in ſacris, ea negligi ſolet; Ac etiam circa uſum comæ, quæ in aliquibus locis & præſertim in urbe etiam 26 per clericos in ſacris more ſæcularium, præſertim togatorum, abſque aliquo ſcandalo geritur? In aliis autem locis, in clericis etiam in minoribus, omnino illicita, & ſcandaloſa eſt, tanquam ſignum quod contradiſtinguat ſæculares a clericis, unde propterea locorum Ordinarii antiquorum canonum rigorem in hoc bene adhibent.

Prout etiam, circa Eccleſiæ ſervitium, quo- 27 niam in pleriſque partibus, præſertim vero in parvis Civitatibus, vel oppidis, prima tonſura ad hunc effectum principaliter conferri ſolet, ut ſcilicet miſſis, aliiſque divinis inſerviatur, cum id per laicos explicari non ſoleat, adeout in uſu ſit quod Ordinarii, aliique ſuperiores, clericos quamvis nullum beneficium, vel officium, ſeu ſtipendium habentes, cogant etiam ſub pœnis & mulctis ad præſtandum iſtud quamvis gratuitum ſervitium per hebdomadas, ſeu per alia tempora pro moribus diſtributa, nemine excepto; Unde propterea ita reſultet diſtinctio clericorum a ſæcularibus, cum uſus cottæ, ſeu albæ veſtis lineæ, quæ ſuperpellicea vulgo dicitur, non permittatur niſi clericis, atque in laicis ſcandaloſa eſſet; In aliis vero partibus, præſertim in magnis Civitatibus, & in ipſamet Urbe præſtatur per ipſos ſæculares conductos, qui in actu inſerviendi quamdam adhibent longam veſtem, cum cotta, ſeu ſuperpelliceo, poſtmodum vero finito ſervitio, ea dimiſſa incedunt in conſueto habitu brevi ſæculari, adeout in perſonis præſertim nobilibus, vel civilibus id incongruat, cum ſpeciem famulatus redoleat; Neque in uſu eſt adſcriptio, quæ de mandato Epiſcopi fiat alicui Eccleſiæ, ut practicatur in dictis locis, in quibus tale ſervitium præſtandum eſt, ut ſupra; *de hoc ſervitio & aggregatione agitur ſub tit. de Canonic. & Capit. diſc. 17. cum plur. ſeqq.*

Igitur manifeſtus error eſt, cum aliquibus 28 declarationibus, vel doctrinis generalibus Collectorum in hac materia procedere, quoniam ſtant bene ſimul, quod in uno loco dicta requiſita uno modo impleri dicantur, in alio autem altero; Et conſequenter retenta dicta regula, quæ in omnibus facti quæſtionibus principaliter attendenda eſt, ſpectandi ſcilicet rei ſubſtantiam, ſeu finem, ac effectum a lege conſideratum, non autem verborum formalitates, vel aliquas deciſiones, quæ particulares circumſtantias habere potuerunt, pro locorum, ac perſonarum qualitate id regulandum videtur.

Atque ſi (ex. gr.,) juxta caſus inferius inſinuandos, in Rota, vel in alio Tribunali Romanæ

manæ Curiæ, de aliquo clericali privilegio, vel effectu diſputari contingit, an ſcilicet adſint, necne dicta requiſita? Videndum eſt, an agatur de clerico, qui ſit civis Urbis, vel incola, ubi ea de facto in uſu non ſunt. Vel de clerico, qui licet in Curia litem habeat, ſeu incolatum faciat, ſit civis ſeu incola loci, in quo requiſita ſint in uſu, atque per ea ex communi opinione, clerici diſtinguuntur a laicis. *Ponderatur dict. diſc. 93. de juriſd. & ſub tit. de teſtament. diſc. 34. & in ſupplemento, & ſub tit. de Regal. diſc. 62. & tit. de credito diſc.* 119.

Atque in hoc præſertim conſiſtere ſolet pragmaticorum ineptia, quæ tot æquivocorum productiva eſt, cum magno juſtitiæ detrimento, attendendi ſcilicet doctrinas, vel deciſiones in ſola litera, non diſtinguendo locorum, aliarumque circumſtantiarum diverſitatem, atque id, quod Hiſpanus, vel Gallus, aut Germanus Auctor, pro illarum reſpective regionum moribus, aſſerat, applicare cuicumque loco, ubi omnino diverſi ſint mores; Idemque in eadem provincia, vel regione pro locorum, vel perſonarum variis uſibus.

Quodque ſubſtantia veritatis attendi debeat, inſpiciendo ſcilicet finem, vel effectum ad quem id ordinatum eſt, ex eo præſertim comprobatur, quod licet iſtud decretum in verbis copulative exigat habitum & tonſuram, ac etiam ſervitium, & adſcriptionem factam ab Epiſcopo. Attamen ſi verificetur de facto ſervitium more clericali, quamvis deſit adſcriptio, id non præjudicat, ſive ſi deferatur habitus vere clericalis, qui dictam clericorum contradiſtinctionem inducit, unde propterea quis in loco pro notorio clerico habeatur, non ex eo, quod tonſuram negligat, exinde ſequitur quod ſub hujus decreti pœnis cadere debeat, ut ex magis recepto ſenſu inconcuſſa praxis docet.

Prout circa delationem habitus, ea moraliter, non autem phyſice intelligenda venit, pro frequentiori ſcilicet uſu, adeout dictus reſultet effectus notitiæ, ſeu contradiſtinctionis apud populum, vel apud Magiſtratus; Quoniam ſi de nocte recreationis, vel negotiorum cauſa, ſive itineris, vel venationis occaſione, aut alias accidentaliter in habitu ſæculari incedat, non tamen exinde, fori privilegio aliiſque clericalibus privilegiis vel effectibus privandus erit: Solumque inceſſus in habitu ſæculari pro facti qualitate excuſatos reddere poterit illos Curiæ ſæcularis miniſtros, qui in eos, occaſione armorum vel alicujus criminis, manus apponant, ab incurſu cenſurarum, quoties tamen in bona fide ſint, juſteque crediderint, non autem ex affectata ignorantia, illum eſſe laicum, non autem clericum, dummodo poſt notitiam, illico eum proprio ſuperiori remittant.

Cum autem iſtud decretum, dictis requiſitis non accedentibus, privilegio fori eos privet; Hinc proinde inter modernos, qui poſt Concilium ſuper his materiis ſcripſerunt, (quorum major pars Collectorum, vel Moralium eſt, pauci autem videntur illi, quibus Doctorum nomen vere congruat,) exorta eſt quæſtio, an ad privilegii fori tantum privationem, conciliaris diſpoſitio reſtringatur, aliis privilegiis, ac effectibus clericalibus firmis remanentibus; Puta circa exemptionem realem ab oneribus laicalibus; Sive circa privilegium *cap. Odoardus de ſolut.* Aut circa factionem teſtamenti, ac alia, quæ filiisfamilias clericis conceduntur, laicis autem denegantur; cum ſimilibus; Et quamvis plurium ſententia ſit, capiendo conciliare decretum ad literam, ut alia privilegia firma remaneant. 33

Merito tamen Rota Romana aliam probabiliorem ſequuta eſt ſententiam, præſertim occaſione dicti privilegii *cap. Odoardus*, ac etiam occaſione alterius, circa facultatem teſtandi de bonis adventitiis, patriæ poteſtatis impedimento non obſtante; Sive circa exemptionem ab uſufructu legali, qui patri in bonis adventitiis filii debetur, cum ſimilibus *in locis proxime ſupra allegatis.*

Potiſſime autem, iſta opinio probabilior eſt atque omnino recipienda videtur, circa exemptionem onerum, dum iſta denegatur etiam clericis, in quibus omnia requiſita hujus decreti exacte verificentur ex ſolo defectu cœlibatus, quia nempe ſint conjugati; Igitur multo magis in iis, qui ob requiſitorum defectum, præſertim habitus, laicorum potius figuram de facto faciant. 34

Prorſus etenim improbabile eſt, ut denegari debeat illud privilegium fori, quod concernit præjudicium totius ordinis clericalis, adeo ut, neque volens poſſit clericus illi renunciare, ac ſe laicali foro ſubjicere, retenta clerici figura, vel ſtatu, adeo ut poſſit ita per Magiſtratum ſæcularem, furcis ſuſpendi atque in fruſta ſcindi, ſeu ignominioſe fuſtigari, aliiſque ſubjici pœnis, clericali ſtatui omnino incongruis, & tamen ut ea retinere debeat privilegia, quæ intereſſe privatum concernunt, & quibus ſine aliquo ordinis præjudicio, renunciare poteſt, ut eſt illud factionis teſtamenti, vel exemptionis ab uſufructu legali, cum ſimilibus; Ac etiam eſt illud

cap. Odoardus, quod etiam clericis in ſacris, vel ratione doli, vel ratione arctioris obligationis, & in pleriſque aliis caſibus denegari ſolet.

Alia etiam valde congrua, & convincenti ratione accedente, quod juxta probabiliorem magiſque receptam opinionem apud eccleſiaſticos, clericorum exemptio a foro laicali reputatur de jure Divino, de quo non ſunt dicta alia privilegia minora; Ideoque dicendum non eſt, quod Concilium, cum quem ſupponat adhuc clericum, atque in clericali ſtatu perſeverantem, contra juris Divini diſpoſitionem, laicali foro ſubjicere voluerit, ſed omnino verius eſt, ut de iſto majori privilegio tanquam magis dubitabili loquutum ſit, ut ita generaliter non clericus, ſed potius laicus declaretur, *ibidem proxime ſupra.*

35 Hæc autem privatio, ob requiſitorum defectum, perpetua non eſt, ſolumque durat, eorumdem requiſitorum deficientia durante; Cum etenim juxta opinionem, in Romana Curia magis receptam, tonſura (ſive ſit ordo, ſive ſit ſolum introductio ad ordines,) imprimat characterem indelebilem; Hinc proinde, licitum eſt etiam poſt dimiſſum habitum, imo poſt expreſſe factam dimiſſionem ipſius clericatus, cum formali ſuſceptione ſtatus incompatibilis matrimonii, imo poſt patratum delictum, ac inquiſitione pendente, habitum quandocumque reaſſumere, atque requiſita adimplere, ut propterea privilegium fori, aliaque privilegia obtineat.

Quamvis enim, ubi, de expreſſa dimiſſione clericatus agitur, ſoleant Epiſcopi, vel alii ſuperiores, adjicere decretum, ut habi-
36 tus clericalis reaſſumptio, nonniſi de ejus licentia fieri valeant; Attamen, ſi de facto quis reaſſumat habitum & tonſuram, ac inſerviat in divinis eo modo, quo locorum conſuetudo exigit, adeo ut impleri dicatur prædictus effectus, vel finis a Concilio deſideratus, adhuc reputandus erit clericus, cum non poſſit Epiſcopus, vel alter Prælatus hanc facultatem tollere.

37 Eo modo quo pluries ab hac Sac. Congregatione Concilii, & ab altera Epiſcoporum declaratum fuit, ut non poſſit Epiſcopus, vel alter Prælatus tollere habitum clericalem, ſeu clericalibus privilegiis aliquem privare, eo quia negligat aſſumere ordines ſacros, vel ad eos aſſumendos omnino inhabilis detegatur.

Ideoque vigilantia, & charitas eorum, qui Epiſcopi & Paſtoris, non autem mercenarii, & mercatoris partes facere volunt, conſiſtit in ingreſſu, id eſt non de facili 38
conferendo tonſuram, cum ea jam impreſſa, deleri ab eiſdem non valeat, neque procedi per viam privationis, ſed ſolum per viam declarationis, quando ad hujus decreti formam, aliorumque canonum, vel Apoſtolicorum decretorum in clericali ſtatu, ejuſque privilegiis de jure reputandus veniat, & ſic declarare id, quod jam de jure ineſt ad inſtar excutientis grana a ſpicis, non autem ex ſua poteſtate de novo diſponere, vel decernere.

Quinimo etiam ſi clericus aſſumpſerit mi- 39
litiam ſæcularem, vel alium ſtatum omnino incompatibilem cum clericatu, qui proinde ſit in minoribus, iſte illico ceſſat. Sive contraxerit matrimonium cum unica & virgine, quoniam ſi militia, vel alio ſtatu incompatibili dimiſſo, ad priorem ſtatum clericalem redeat, recte id agere poteſt, neque irregularitas id impedit, minuſque aliquod crimen commiſſum, quamvis inquiſito adſit cum ejus terminis & moderationibus, ne ſcilicet poſitivæ fraudis ratio id prohibeat *tit. de penſion. diſc.* 49.

In caſu autem matrimonii, eo durante, adhuc ſtatus clerici conjugati aſſumi pote- 40
rit, ubi autem ſit ſolutum, ille clerici cœlibis, pleno jure, cum ſolum bigamia utroque caſu id impediat, niſi Apoſtolica diſpenſatio accedat, quæ ſoluto matrimonio dari ſolet, non autem eo durante.

Procedunt hæc omnia, contra ipſum cle- 41
ricum, ne foro, aliiſque clericalibus privilegiis potiatur, non autem ut exinde licentia ſibi tribuatur, proprio marte de facto deſerendo habitum, vel non ſervando requiſita, ſe eximere ab Epiſcopi, vel alterius eccleſiaſtici ſuperioris juriſdictione, vel poteſtate, quoniam ita in ejus odium utrique foro ſubjectus remanebit, ut pluries declaravit hæc ſacra Congregatio, ac etiam Rota, *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 55.

Quinimo etiamſi expreſſam fecerit dimiſ- 42
ſionem alias, quam coram Epiſcopo, vel alio ſuperiore, ad quem pertinet eam admittente vel admittere debent, adeo ut alias a non admiſſione detur appellatio, vel recurſus; Adinſtar eorum, quæ in jure habentur de reſignatione beneficiorum, quæ fieri non poteſt niſi coram ſuperiore acceptante, ut ita ex mutuo conſenſu diſſolvatur ille contractus, qui eo modo initus eſt.

Ac etiam quia, cum clericatus in mino- 43
ribus aliud non ſit, niſi quædam adſcriptio militiæ cæleſti, idcirco quemadmodum in militia terreſtri ille, qui per Ducem, vel alium officialem, ad quem pertinet militum

rotu-

rotulo, ſeu matriculæ, adſcriptus eſt tanquam per ſpeciem contractus, non poteſt eam deſerere abſque ejuſdem Ducis, vel alterius ſuperioris licentia, per quam ex mutuo conſenſu diſtractus ſequi dicatur, atque alias adhuc militia deſerta dicitur foro militari ſubjectus; ita a pari, cum in omnibus eadem ſit ratio.

Tertia eſt pars hujus decreti circa clericos conjugatos, quorum reſpectu innovata fuit Conſtitutio Bonifacii Octavi, ut ſcilicet, 44 præſuppoſitis a fortiori illis requiſitis, quæ pro locorum moribus, ut ſupra neceſſaria ſunt etiam in clericis, qui ſint cœlibes, gaudeant privilegiis clericalibus canonis, & fori criminalis, non autem aliis privilegiis, præſertim illo exemptionis onerum laicalium, niſi reſpectu mere perſonalium ac ſordidorum, unde propterea ſub quæſtione eſt, an id procedat in illis muneribus, quæ ſunt quidem perſonalia, ſed non ſordida, ut (ex. gr.) eſt munus Decurionis, vel Magiſtratus Communitatis, vel Ærarii, Baronis, ſive exactoris publicorum vectigalium, vel Præfecti publicorum onerum juxta varios regionum mores; Atque in hoc aliqua opinionum diverſitas dignoſcitur; verius tamen videtur, ut ex obſervantia, ſeu conſuetudine loci deciſio pendeat.

Eodemque modo decidenda videtur altera quæſtio, ſuper qua pariter habentur opiniones hinc inde per collectores referri ſolitæ, an poſt iſtud decretum conciliare, in parte innovata ſit diſpoſitio juris communis quoad exemptionem fori in civilibus, ut ſcilicet locorum conſuetudini, receptæque obſervantiæ potius deferri debeat.

Cum autem Eccleſia Latina permittat etiam intra ejus viſcera & in pleriſque Italiæ partibus ritum græcum in iis, quæ græcorum ſchiſma damnantes, ejus unitatem agno- 45 ſcunt, ac propterea clerici, etiam in ſacris, cælibatus vinculo adſtricti non ſint, ſed uxorem habeant unicam, & virginem; hinc proinde dubitari contigit, an hujuſmodi clerici ritus græci, qui orientales appellari ſolent, in minoribus conſtituti, ac uxorati, omnibus clericalibus privilegiis indefinite potiri debeant, vel potius iis, quibus potiuntur clerici conjugati ritus Latini, quibus aſſimilari debeant; iſtaque ſecunda pars verior eſt, atque ita declaravit Sac. Congregatio Immunitatis, *tit. de Regal. diſc. 60. & in ejus ſupplemento.*

Præmiſſa omnia recta procedunt, ubi nulla ſit quæſtio clericatus in genere, ſed eo poſito, agatur ſolum de requiſitis ut ſupra; 46 Ubi vero ipſe clericatus in quæſtione ſit, atque de ejus juſtificatione agatur; illud in primis de jure certum eſt, ut iſta cognitio ad Epiſcopum, vel alium Eccleſiaſticum ſuperiorem pertineat, non autem ad Magiſtratus ſæculares; quamvis enim in aliquibus Ditionibus conſuetudo diverſa vigeat, quod ſcilicet vel ex Apoſtolica conceſſione, quæ in vim antiquiſſimæ conſuetudinis allegari valeat, ſeu ex aliis motivis (de quorum ſubſiſtentia meum non eſt judicare) iſta juſtificatio fiat coram illo ſæculari magiſtratu, a quo cauſæ remiſſio ad Judicem eccleſiaſticum petitur; Attamen dicitur cognitio potius facti pro ejus inſtructione, ac informatione, quam juris, *ſub tit. de juriſdict. diſc. 64.*

Super modo autem probandi clericatum, 47 certa, & determinata regula generalis tradi non poteſt, quoniam licet magis conſueta omnium melior probatio ſit illa, quæ fit per literas teſtimoniales Epiſcopi, qui tonſuram proprio diœceſano, vel alieno de proprii ſuperioris licentia contulit, dummodo tamen ea vera, beneque recognita ſit, cum frequentius in literis Epiſcoporum ultra montes iſta dubietas cadat, ideoque magis circumſpecte procedatur, magiſque exacta legalitas exigatur: non tamen ad hanc ſolam ſpeciem probationis id reſtrictum eſt, cum per alias ſpecies id juſtificare prohibitum non ſit, etiam per præſumptam, ſeu adminiculativam probationem, cujus ſufficientia certam regulam non habet, ſed Judicis, vel ſuperioris arbitrio commiſſa eſt, *tit. de teſtament. in ſupplemento ad diſc. 34. & in eiſdem locis, in quibus ſupra.*

Ea tamen diſtinctio in facti contingentia adhibenda mihi videtur, ut ſpectari debeat finis, vel effectus, ad quem iſta probatio facienda ſit, an ſcilicet pro privilegio exemptionis fori laicalis, vel pro aliis privilegiis, quæ ipſius clerici commodum prophanum, 48 ſeu burſale contineant, puta exemptionis onerum, ſive pro factione teſtamenti non obſtante patria poteſtate, cum ſimilibus; in primo enim caſu minus perfecta probatio ſufficit, ex ea ratione, quod in dubio eligenda eſt illa pars tutior, per quam totius ordinis clericalis, atque immunitatis Eccleſiaſticæ præjudicium evitetur; ſecus autem in altero, in quo, iſta ratione ceſſante, magis concludens, & perfecta probatio deſiderari debet, *ibidem.*

DISCURSUS XXV.

Ad Seſſionem 23. de Reformatione, cap. 18.

SVMMARIVM.

1 *Demandatur erectio Seminarii puerorum.*
2 *Solet injungi Epiſcopis viſitantibus limina.*
3 *Collectari poſſunt pro ſuſtentatione omnia beneficia quandoque exemptione non ſuffragante, etiam Regularia, non autem Monaſteria actualia, & quare.*
4 *Declaratur quando etiam Monaſteria Regularia huic collectæ ſubjaceant.*
5 *Quod expediat Monaſteria Regularium eſſe proviſa copioſo numero Relig. & de ratione.*
6 *Quandoque loco ſeminarii cum eadem contributione eriguntur collegia Societatis Jeſu vel ſimilia.*
7 *De eodem de quo num. 4.*
8 *De Hoſpitalibus.*
9 *De exemptione beneficiorum Religionis Hieroſolymitanæ, & de ratione.*
10 *Quando hæc exemptio ceſſet.*
11 *De aliarum militiarum commendis.*
12 *De confraternitatibus laicorum, aliiſque piis locis.*
13 *Epiſcopus etiam huic contributioni ſubjacet.*
14 *An diſtributiones veniant in iſta contributione, & quando.*
15 *De unione beneficiorum, quæ ſeminario fieri poteſt jam erecto, non autem erigendo.*
16 *Pro erigendo fieri poteſt collecta, ſeu contributio.*
17 *Quando dicatur erectum nec ne.*
18 *Quænam beneficia poſſint uniri.*
19 *De ratione ab quam hæc erectio in multis diœceſibus non eſt practicabilis.*
20 *De proviſione adhibenda in iſto caſu.*

1 SEminarium puerorum, ſeu adoleſcentium, ut literis, boniſque moribus, atque fidei catholicæ regulis, bene imbuantur, atque ita, boni parochi, aliique ſpirituales operarii in vinea Domini idonei, beneque inſtructi haberi valeant, prudentiſſime in hoc Decreto diſponitur, ut in qualibet diœceſi, quantum poſſibile ſit, ab Epiſcopis erigatur ſeminarium, illudque ab eodem, atque ab aliquibus Cathedralis Canonicis regatur, atque adminiſtretur.

Hujus autem decreti obſervantia præ cæteris Apoſtolicæ Sedi, atque huic Sac. Congregationi nimium cordi eſt, unde propterea in ejuſdem Sacræ Congregationis Reſponſis, quæ dantur Epiſcopis, qui per ſeipſos, vel per ſubſtitutos, intra montes ſingulo quoque triennio, & ultra ſingulo quinquennio, ad præſcriptum Conſtitutionis Sixti V. Apoſtolorum limina viſitant, iſtaque occaſione relationem Status Eccleſiæ, huic Sac. Congregationi faciunt, præſertim injungi ſolet ſeminarii erectio, quando adhuc erectum non eſſet, vel reſtitutio, quando alias erectum, diſſolutum fuiſſet. 2

Pro hujuſmodi autem proficuo opere adimplendo, Concilium, collectam, ſeu contributionem omnium beneficiorum ſimplicium imponi mandat, etiam illorum beneficiorum regularium, quæ abſque actuali conventu in commendam, Cardinalibus, vel Prælatis, aliiſque clericis ſæcularibus, ex Apoſtolica diſpenſatione concedi ſolent, nulla exemptione ad id ſuffragante, cum ſolum exempta ſint ea Regularium Monaſteria, vel Conventus, in quibus religioſi actualiter vivant, adeo ut omnes redditus, in neceſſarios religioſorum uſus, ejuſdemque Religionis taxas, & collectas convertantur; ac etiam exempta ſunt Monaſteria monialium, ex ea congrua ratione, quod nihil detractis neceſſariis oneribus pro Prælato, ſeu rectore ſupereſt, dum in Monaſteriis, vel Conventibus actualibus, præſertim Italiæ (ubi omnia Monaſteria, ut pluries inſinuatum eſt Reipublicæ, vel univerſitatis more gubernantur) tot religioſi aſſignari ſolent, quot ibi ſuſtentari valeant, cum quadam veriſimili taxa pro qualibet perſona, juxta diverſam locorum qualitatem, unde propterea nihil ſupereſt, quod, adinſtar beneficiorum ſæcularium Prælati, vel rectoris commodo cedat, eo modo quo etiam hodie contingit in illis Monaſteriis Regularibus, quæ in pleriſque partibus ultra montes, ſingulari jure, ac independenter, per aliquem Prælatum adminiſtrantur, adeo ut Abbates, vel Priores, ſeu Guardiani, aliove nomine nuncupati locales ſuperiores, in iis, quæ redditus, & œconomicum regimen concernunt, adminiſtratorum perſonam vere gerant, cum obligatione, adinſtar tutoris, exactæ redditionis rationum, ut nihil in eorum manibus remaneat, & conſequenter nil ſupereſt, ex quo contributio facienda ſit, *de hac diſtinctione Monaſteriorum ſub tit. de Regular. diſc. 19. & ſub tit. de juriſdict. diſc. 29.* 3

Niſi

Niſi forte Monaſteria, vel Conventus adeo divitiis affluant, & e contra diœceſis, beneficiorum ſæcularium copiam non habeat, 4 ut Sedes Apoſtolica ſpeciali jure, pro erectione, vel ſubſtentatione ſeminarii, iſtam contributionem, dicta exemptione non obſtante, opportunam reputet, ac demandet; quia nempe ob magnum religioſorum numerum, quem ſubſtentare valet, parum, ſeu nihil referre judicetur, ut unius, vel duorum numerus diminuatur, ut ita iſtud proficuum opus impleatur.

5 Id autem, nimium raro praxis docet, quoniam pro Catholicæ fidei, & vitæ ſpiritualis conſervatione, ipſarumque literarum doctrina, nimium proficere ſolent regularium Monaſteria, vel Conventus, in quibus magnus religioſorum numerus vivat, cum in hujuſmodi Monaſteriis, pro frequentiori contingentia, fundari ſoleant ſtudia, quæ licet pro ipſorum regularium doctrina, & profectu principaliter deſtinata ſint; Adhuc tamen adoleſcentes, tam clerici, quam ſæculares Civitatis, vel diœceſis, in eiſdem ſtudiis nimium proficere ſolent, unde propterea quædam æquipollens ſeminarii ſpecies adeſſe videtur; Quoties tamen dicta ratio verificetur; ſecus autem, ubi de illis numeroſis Monaſteriis agatur, in quibus, ut incumbatur vitæ contemplativæ tantum, nullum peragatur exercitium ex iis, quæ ſæcularibus proficiant, cum tunc dicta arbitrii interpoſitio nimium opportuna, & commendabilis videretur, ut ſcilicet aliqua ſuperflui numeri diminutio, ſeminarii ſubſtentationi applicaretur pro facti qualitate, & circumſtantiis, ex quibus totum pendet; ideoque certa regula generalis cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, cum ex prudentialibus, more Principis potius, quam ex legalibus regulis, more Judicis, id pendere videatur.

Aliquando autem, ex eiſdem regulis prudentialibus, loco ſeminarii, cum eadem contributione demandari conſuevit per Sedem Apoſtolicam fundatio ſeu pinguior proviſio Monaſterii, ſeu Conventus alicujus Religionis, cujus Inſtitutum ſit, grammaticæ, aliarumque ſcientiarum ſcholas, etiam pro ſæcularibus exercere, adeo ut illa contributio, ſeu collecta, quæ ſeminario facienda eſt, hujuſmodi collegio, ſeu domui regulari fiat; ut præſertim eſt Societas Jeſu, cum qua id in ſpecie, quandoque practicatum fuit, cum ita pinguius huic conciliari decreto ſatisfieri videatur, *in ſpecie agitur ſub tit. de benef. diſc.* 88.

7 Si vero de illis regularibus Monaſteriis agatur, in quibus adſit quidem religioſorum conventus actualis, ſed cum menſa pro iſtorum religioſorum ſubſtentatione diſtincta ab illa Commendatarii, qui cum bonis, ac redditibus ſibi aſſignatis, more beneficiorum ſæcularium de privato lucro, privatave utilitate contendat, tunc contributio Commendatarii intrat, cum eadem congruat ratio. *Advertitur per Barboſ. in annot. hic atque ita ſervat praxis, & de iſta diſtinctione menſarum ſub tit. de locat. & conducto diſc.* 25.

Idemque, ex eadem ratione, procedit in hoſpitalibus, aliiſve Eccleſiaſticis locis, quocumque nomine nuncupari ſolitis, quæ in titulum, ſeu commendam uni perſonæ conferantur, abſque actuali hoſpitalitate, vel etiam ſi actualis adſit, ſed cum eadem diſtinctione menſarum ſeu redditum ſuperius in regularibus Monaſteriis enunciata, adeo ut eadem congruat ratio, quod ſcilicet proviſus in eo exceſſu lucrativam cauſam foveat, atque privatam utilitatem reportet.

Solumque ab hac regula, ex Apoſtolicis indultis excepta ſunt regularia beneficia Hieroſol. Religionis, quæ ſub Commendarum, vel Prioratuum, ſeu Bajulivatuum vocabulis explicari ſolent, quamvis poſſeſſor, in eo quod conſueta Religionis onera excedit, cauſam lucrativam fovere dicatur; iſtud autem privilegium congruam quidem habet rationem, quia nempe hujus militiæ profeſſores commendas & dignitates non obtinent per viam gratiæ, ac benevolentiæ ſuperiorum, ſed per viam juſtitiæ, cum ordine antianitatis, ac benemerentiæ, prævio implemento requiſitorum, nempe ſervitii in caravanis, ac reſidentiæ conventualis, aliorumque Religionis munerum *ſub tit. de benefic. diſc.* 68. & 69. *& in ſupplemento eod. tit.* pro beneficiorum qualitate; unde propterea, quando caſus præbeat, quod hoc ordine interverſo, clericis ſæcularibus iſtæ commendæ, vel dignitates, & quandoque etiam pueris in commendam, vel in adminiſtrationem concedantur, tunc, tanquam ex ceſſante privilegii cauſa, vel ratione, huic contributioni locus eſſe deberet.

Aliarum autem commendarum poſſeſſores huic contributioni ſubjacere non ſolent, eo quia ſæcularia potius, quam eccleſiaſtica beneficia eſſe videntur, ut ſunt militiæ Sancti Stephani, & ſimiles pro earum qualitate, ac privilegiis, *de his commendis ſub tit. de jurepatron. diſc.* 20. *& ſub tit. de fideicommiſſ. diſc.* 8. unde propterea certa regula deſuper ſtatui non poteſt.

Ex eadem quoque ratione, aliqua pia loca per ſæculares adminiſtrari ſolita, vel aliquæ piæ confraternitates, ab iſta contribu-
12 tione, exemptionem obtinent; non quidem in ratione privilegiativæ exemptionis, ſed quia bona potius laicalia ſunt; ſive quia omnes redditus, jure ſimplicis, ac puræ adminiſtrationis, in opera ſibi incumbentia erogentur abſque aliqua privata utilitate; niſi aliquorum eccleſiaſticorum bonorum, vel beneficiorum annexio adſit; Aut quod redditus adeo exuberantes eſſent; ut congruum cenſeatur, aliquid conſuetis oneribus ſubtrahere, ut iſtud, forte magis pium, ac opportunum opus impleatur; Super quo tamen, neque certa regula dari poteſt, præſertim in temporalium Principum ditionibus, in quibus ratione laicalis protectionis, ſive ex conſuetudine, vel ex privilegiis, diverſa praxis eſſe ſoleat, neque congruat hoc prudens arbitrium interponere, unde propterea ex ſingulorum caſuum circumſtantiis hæc determinatio pendere debebit.

Illud autem pro regula generali ſtatuendum eſt, quod ubi ſpeciale indultum Se-
13 dis Apoſtolicæ limitationem non ſuadeat, nulla datur privilegiativa exemptio, etiam in ipſomet Epiſcopo, qui primus eſſe debet in contribuendo, aliiſque exemplum præbendo, aliaſque male ſe gereret, quod ſcilicet alios invitando, vel cogendo, ſe ipſum eximeret.

Ex diſtributionibus vero quotidianis, iſta contributio pro ſeminario facienda non eſt, ex eadem ratione alibi aſſignata, quod ſcili-
14 cet, non dicuntur fructus, ſeu emolumenta, ad lucrum, & utilitatem, ſed potius merx, vel ſalarium laboris. Barboſ. *in collectan. ad hoc decretum & cæteri Collectores communiter, & conferunt, quæ ad materiam diſtributionum pro exemptione a penſionibus habentur ſub tit. de penſion.*

Id autem intelligendum venit, ubi tales ſint, ut ad ſervitii proportionem recipiantur, adeo ut præfata ratio adaptetur, quodque earum diminutio, non beneficiatorum, ſed ipſius Eccleſiæ præjudicium concerneret, quia nempe alias ipſum ſervitium negligeretur. Secus autem ubi etiam redditus alias de ſui natura certi, conſiſtentes in fructibus bonorum ſtabilium in notabili quantitate more præbendarum, in quas forte antiquitus diſtributio eſſet, ex majori, nimiumque commendabili motivo, majoris intereſſentiæ, & cultus Eccleſiæ, jure implicitæ ſocietatis inter omnes canonicatus, & beneficia redacti eſſent ad maſſam per punctos, ad formam diſtributionum quotidianarum; inter inſervientes tantum repertiendam; Portiones tamen ſint tales, ut pinguem redditum conſtituant, longe excedentem proportionatum ſalarium ſervitii. Ut ex. gr. ſunt Canonicatus, & Dignitates Eccleſiarum Toletanæ, & Hiſpalen. & ſimilium Hiſpaniæ; Ac etiam illi Baſilicarum, aliarumque Eccleſiarum Urbis, quoniam quemadmodum (ut quotidiana praxis docet) gravantur penſionibus, etiam in notabili quantitate, ita contribuere debent pro ſeminario, dum, excepta illa rata, quæ congruæ, ſeu præmio laboris, & ſervitii proportionata eſt, exceſſus, quamvis ex iſta cauſa, jure diſtributionum percipiatur, ne alias abſentes & non inſervientes, de illis participent; Attamen in effectu, lucrum & utilitatem importat; Taliſque eſt praxis in collecta contributionum decimarum papalium, quæ pro Eccleſiæ, vel Religionis catholicæ urgentiis, quandoque imponi ſolent, quoniam vere, & proprie ad iſtos effectus diſtributiones dicuntur illæ, quæ pro locorum, & Eccleſiarum qualitate neceſſariæ ſint ad ſuſtentationem, non autem illæ, quæ in effectu ſunt ad ditationem juxta diſtinctionem occaſione conceſſionis juriſpatronatus ex cauſa augmenti dotis, vel occaſione unionum, quæ præbendis canonicalibus faciendæ ſint, ut alibi inſinuatum eſt, *tit. de jurepatr. diſc.* 10. *& tit. de benefic. diſc.* 43.

Ultra contributionem, ex omnibus beneficiis, ut ſupra faciendam, datur etiam Epi- 15
ſcopo, cum conſenſu tamen Capituli, qui per quamdam ſpeciem formæ neceſſarius videtur, facultas uniendi ſeminario beneficia ſimplicia; dummodo tamen iſta unio fiat poſt ſeminarium jam erectum, cum magis receptum ſit, ut ſeminario erigendo, unio fieri non poſſit, atque facta invalida ſit. Cavaler. *dec.* 372. *dec.* 373. *par.* 4. *rec. tom.* 2. *ubi late Add. multa cumulant ad materiam.* Secus autem in taxa, de qua ſupra, quo- 16
niam nil prohibet, ut ea prius fiat, atque prudenter quidem; tum ut dignoſci valeat, an ea ſufficiat necne; tum etiam, quia oportet illam præparare, ac etiam exigere anticipate, ut ita in eadem anticipata exactione continuetur, ad effectum ut congruæ proviſiones victualium fiant, cum venter non patiatur dilationem.

Erectio autem, quæ actu neceſſaria eſt, 17
ad effectum ſuſtinendi unionem formalis, non autem materialis requiritur, cum introductione ſcil. puerorum veriſimiliter duratura; nil enim refert, quod domus materialis, cum omnibus neceſſariis officinis, jam conſtructa, & deſtinata ſit; ſi puerorum vera & formalis intro-

introductio ſequuta non ſit; vel ſi ſequuta, & non continuata, adeo ut illud diſſolutum dici valeat, quia nempe pueri ad proprias domos redierint; Et e converſo, nil refert, quod domus non eſſet propria, ſed conductitia, & variabilis, ſi pueri in forma ſeminarii, in ea vivant, cum effectus in hoc ſpectari debeat, *advertitur ſub tit. de Regular. diſc.* 33.

18 Poſita vero erectione: Quomodo unio fieri valeat, id eſt de qua ſpecie beneficiorum; & quando reſervata, vel affecta uniri valeant, procedendum videtur cum eiſdem diſtinctionibus, de quibus habetur in annotationibus *diſc.* 8. occaſione unionis, quæ ad ejuſdem Concilii præſcriptum fieri poteſt, præbendis, vel diſtributionibus canonicatuum, aliorumque beneficiorum Cathedralium, ideoque ibi videri poteſt.

Quamvis autem Concilium enixe id præcipiat, atque ut dictum eſt, iſta Sacra Con-
19 gregatio, occaſione viſitationis liminum inculcare ſoleat; adhuc tamen in Italia, & forte in majori parte diœceſum, hæc introductio ſequuta non eſt, vel ubi ſequuta fuerit, attamen intermiſſa fuit, ob impotentiam, cum diœceſes exiguæ ſunt, beneficiis eccleſiaſticis parum proviſæ, atque ea, quæ adſunt, adeo tenues habeant redditus, in diſtributionibus quotidianis ut plurimum conſiſtentes, ut vix ad congruam ſuſtentationem, ac ſervitii ſtrictam mercedem ſufficiant, unde propterea canonicatus, & dignitates, aliaque beneficia reſidentialia, & ſervitoria ſubventione potius indigent quam ut aliis ſubvenire valeant.

Iſto autem caſu, ab eodem Concilio pro-
20 viſum adhuc eſt cum remedio in præcedentibus ſeſſionibus excogitato, potiuſque iſtud adhibendum videtur utpote facilius, ut ſcilicet Epiſcopus curet, ſaltem introducere in loco magiſtros grammaticæ, & muſicæ, ut ita pueri edoceri valeant, cum id de facili practicabile ſit, ut alibi advertitur *ſup. diſc.* 2. Idque ubi cum debito zelo per Epiſcopos practicetur, nimium proficuum eſt, ut egomet practicavi.

DISCURSUS XXVI.

Ad Seſſionem 24. de Reform. matrim. cap. 1. & cap. 9.

SVMMARIVM.

1 *De nova forma introducta ſuper celebratione matrimonii.*
2 *Quæ ſint quæſtiones juris deſuper cadentes.*
3 *Et quæ ſint quæſtiones facti.*
4 *In quo conſiſtat forma præciſa, cujus omiſſio cauſet nullitatem.*
5 *Denunciationes, & liber, vel deſcriptio in eo non ſunt de forma.*
6 *Quomodo matrimonium probari poſſit.*
7 *De diligentiis ſuper ſtatu libero.*
8 *Forma de qua n. 2. & 4. non procedit, ubi receptum non eſt Concilium.*
9 *An iſta ſit forma præciſa, vel probatoria.*
10 *Per quam habitationem efficiatur quis de parochia.*
11 *De eodem, & quando dicatur contractum domicilium.*
12 *Quomodo id decidi debeat.*
13 *De errore procedendi cum generalitatibus, vel cum aliquibus deciſionibus diverſorum caſuum.*
14 *Quomodo legales quæſtiones in foro decidi debeant.*
15 *An & quando mutatio domicilii in fraudem obſtet.*
16 *An Capellanus exercitus ſit parochus militum.*
17 *De exiſtentibus in Hoſpitalibus.*
18 *Vicarius, vel coadjutor parochi eſt ſufficiens pro matrimonio.*
19 *Licentia dari etiam poteſt per Epiſcopum vel Vicarium Generalem, ſeu Capitularem.*
20 *Quid ſi Vicarius non ſit in ſacris.*
21 *Archipresbytero Cathedralis.*
22 *An valeat delegatio ſeu conceſſio licentiæ per parochum ſine expreſſione nominum.*
23 *Quid ubi eſt expreſſum nomen, ſed adeſt alteratio in cognomine.*
24 *Deferendum eſt potius Canoniſtis quam Theologis in foro.*
25 *Licentia data per Ordinarium ad unum effectum, an ſuffragetur, &c.*
26 *An Vicarius parochi Vicarium deputet.*
27 *Non eſt neceſſaria ſolemnitas interrogationis, vel benedictionis.*
28 *Quomodo ſufficiat explicari conſenſum contrahentium.*
29 *De matrimonio contracto per procuratorem.*
30 *An unus ex teſtibus ſit procurator.*
31 *De tempore matrimonii mandatum non debet eſſe revocatum.*
32 *Mandatum debet eſſe datum ad contrahendum cum certa perſona.*
33 *Quid ubi conſenſus extrinſecus detur ſimulate.*

34 *Matrimonium invalidum habet vim ſponſalium, quæ obligant.*

35 *Non requiritur conſenſus patris in matrimonio filiifamilias.*

36 *An pater deneget dotem, vel exhæredet filiam abſque ejus conſenſu nubentem.*

37 & 38 *De conditionibus libertati matrimonii præjudicialibus, & quæ non.*

39 *Quando Principes, & Magiſtratus ſæculares prohibeant matrimonia.*

40 *De ſequeſtro puellæ pro exploratione voluntatis.*

41 *Quomodo in iſta & ſimilibus quæſtionibus juriſdictionalibus procedi debeat.*

1 POſtquam Sacroſancta Synodus in eadem *ſeſſione* 24. per duodecim Canones, plures determinavit quæſtiones ſuper hoc matrimonii Sacramento; ad conſulendum frequentibus, atque ſcandaloſis inconvenientibus, quæ a matrimoniis clandeſtinis reſultabant, novam præſcripſit formam celebrandi matrimonium in faciem Eccleſiæ coram proprio ſcilicet parocho, & duobus teſtibus ſub decreto irritanti, adeo ut iſta forma non ſervata, illud invalidum cenſeatur, atque pro infecto habendum ſit; Demandando quoque denunciationes inter miſſarum ſolemnia feſtivis diebus interpolate faciendas, ad effectum, ut ad impedimentorum notitiam deveniri valeat; ac etiam injungendo parochis confectionem, ac retentionem libri, in quo matrimonia cum hac forma concepta deſcribantur, prohibendo aliis quibuſcumque Sacerdotibus, vel clericis, in quavis dignitate conſtitutis, ne in hoc ſe ingerant, niſi licentiam habeant ab ipſo parocho, vel Ordinario loci.

2 Super hujus autem formæ obſervantia frequenter diſputari conſueverunt, atque in dies ſolent oriri quæſtiones, quæ ſunt duplicis generis. Aliæ namque ſunt juris, iſtæque hodie pene ſopitæ videntur per plures declarationes Sacræ Congregationis & Rotæ Romanæ deciſiones, ſeu communes, ac receptas traditiones Canoniſtarum, & Moralium, qui poſt hujus formæ introductionem adeo frequenter iſtam matrimonialem materiam pertractarunt.

3 Aliæ vero ſunt quæſtiones facti; vel ſcilicet ſuper probatione ſufficienti, quod hæc forma ſervata ſit; vel ſuper contrahentium ſubjectione, ut propterea ille dici valeat proprius parochus, necne, ſive an legitimam, ac ſufficientem habuerit facultatem a proprio parocho vel ab Ordinario; ſuper his autem certa, & determinata regula dari non poteſt, cuicumque caſui applicabilis, quoniam juxta generalem naturam quæſtionum facti, deciſio pendet a ſingulorum caſuum individuis circumſtantiis.

Quatenus igitur ad illas primi generis pertinet; Illud in primis receptum eſt, ut non omnia, quæ in iſto conciliari decreto continentur, redoleant formam præciſam, cujus non implementum ex decreto irritante, actum vitiet. Sed forma, cujus omiſſio actum vitiet, & in qua decretum annullativum cadit, ſolum conſiſtit in præſentia & interventu proprii parochi, vel alterius de ipſius, vel de Ordinarii licentia, & duorum teſtium: Reliqua vero continent opportunas quidem, nimiumque laudabiles proviſiones, quæ tamen non reſpiciunt formam; ideoque eorum non implementum perfectioni, ac validitati matrimonii non præjudicat, ut præſertim ſunt denunciationes, quoniam licet parochus ad id teneatur, adeo ut alias voluntarie aſſiſtendo matrimonio, eis omiſſis, peccet, atque punibilis reddatur, (cum Ordinario tantum competat ex juſta cauſa facultas in eis diſpenſandi); Attamen earum omiſſio validitati matrimonii nullum cauſat præjudicium, *ſub. tit. de matrim. diſc. 2. & 6.*

Idemque circa non implementum confectionis, ac retentionis libri, vel deſcriptionis matrimonii, in eo qui retineatur, quoniam male quidem parochus agit id negligendo, non tamen id præjudicat validitati matrimonii, minuſque facultati illud probandi per teſtes, vel alias ſpecies probationis, cum negligentia parochi præjudicare non debeat partibus, earumque jus tollere, *late deciſ. 233. par. 10. recent.* Otthobon. *deciſ. 271.*

Iſtaque probatio favorabilis eſt, adeo ut etiam per teſtes conjunctos, vel alias imperfectos ſpecies, pro facti qualitate fieri valeat, Buratt. & Adden. ad *deciſ. 143. 530. 713. & 893. deciſ. 375. par. 11. rec. & hac tit. diſc. 2. in fine.* Unde propterea certa & determinata regula deſuper tradi non poteſt, cum probationum materia arbitraria ſit, ex facti qualitate, & circumſtantiis regulanda, quia nempe in uno caſu parentes, vel conjuncti ſint fide digni, in altero autem ſecus, quia ſic unius, vel alterius qualitas exigat, *apud proxime allegatos.*

Prout, licet ſtrictius per decreta generalia Sacræ Congregationis univerſalis Inquiſitionis, tam parochis, quam Ordinariis aliquæ injungantur diligentiæ ſuper juſtificatione ſtatus liberi contrahentium, ad conſulendum incon-

inconvenientibus poligamiæ; attamen contraventio reddit quidem parochum punibilem, quatenus voluntarie matrimonio interventum præbeat, non tamen nullitatem cauſat, quatenus ſervetur forma, aliudque legitimum impedimentum dirimens non adſit, *hoc eodem tit. de matrim. diſc.* 1. *& ſeqq.*

8 Quo vero ad prædictam formam præſentiæ parochi, & teſtium, ea neceſſaria eſt in illis locis, in quibus Concilium receptum fuit; in aliis autem, in quibus receptum non eſt, proceditur cum diſpoſitione juris communis; & conſequenter, licet per iſtud conciliare decretum ſublatum fuerit matrimonium præſumptum, quod de jure communi dabatur; attamen illud adhuc hodie viget, ubi Concilium receptum non ſit, ideoque cum diſpoſitione juris communis procedatur, *add. ad deciſ.* 431. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *ubi multa cumulantur.*

Opinantur aliqui, ut hæc forma ſit probatoria potius, quam ſolemnis; verum er-
9 ronea opinio eſt, ideoque merito rejecta, quoniam verius eſt, ut ſolemnis cenſenda veniat, ac propterea præciſum exigat implementum, neque iſtud admittatur per æquipollens, *hoc eod. tit. diſc.* 1. *& ſeqq.*

Nil enim refert, quod matrimonium publice & palam, coram magno, & qualificato cætu celebretur, ſi proprius unius contrahentium parochus, vel alter de ipſius, aut Ordinarii licentia, deſit.

Sufficit autem, ut unius contrahentium parochus interveniat, ſive ſit viri, ſive ſit mulieris; cum in hoc nulla dignoſcatur
10 differentia; Ideoque dubitandi rationes cadere ſolent ſuper ipſius parochi intervenientis qualitate, ſeu legitimatione, an ſcilicet, & quando talis eſſe dicatur, quodque contrahentes, vel eorum alter ſit ejus ſubditus, unde propterea per ejus interventum huic formæ ſatisfactum ſit; iſtaque dubitandi ratio cadere ſolet, quoniam non omnis materialis habitatio contrahentium intra parochiæ fines, parochianum,
11 ſeu paroeho ſubditum facit, ad effectum adminiſtrationis hujus Sacramenti, quamvis pro aliorum Sacramentorum adminiſtratione talis habitatio ſufficeret, cum ad hunc effectum formale domicilium requiratur, animo ibi permanendi, ac vivendi, tamquam in domo habitationis, non autem accidentaliter gratia rurandi, vel ſecurandi, aut mutationis aeris, aliave ſimili ex cauſa accidentali, per quam de jure domicilium ad hujus juriſdictionis, vel Sacramenti effectum non contrahitur, *eod. diſc.* 1. *&* 4. *eod. tit.*

Quando autem, & quomodo domicilium, quod ad hunc effectum ſufficiat, contractum dicatur (quamvis moderni Canoniſtæ & Morales, qui poſt Concilium ſcripſerunt, nimium ſe involvere videantur;) 11
Verius tamen eſt, ut tamquam in quæſtione, quæ facti, & voluntatis potius eſt, quam juris, nulla deſuper ſtatui valeat regula certa & generalis, cuicumque caſui applicabilis, cum totum pendeat ex facti qualitate, ac particularibus circumſtantiis, eam probantibus voluntatem, quod illa ovis, diſcedendo ab alterius paſtoris ovili, alteri ovili ſe addixerit, ejuſque paſtoris ſubdita effecta ſit, adeo ut illa novum paſtorem agnoſcat in ſuum, iſteque in ſuam agnoſcat ovem, unde propterea ſatisfiat fini, vel rationi, cui hæc forma innixa eſt, circa interventum proprii Parochi pro forma ſolemni potius, quam probatoria, adeo ut parochus accidentalis, occaſione rurandi, vel coloniæ, ſeu colligendi fructus, ſeu curæ, ac mutationis aeris, cum ſimilibus, ad id non ſufficiat, quamvis per iſtum alia Sacramenta miniſtrari valeant, quoniam requiritur illa determinata voluntas conſtituendi fixe in ea parochia domicilium altero deſerto, *eodem diſc.* 1. *hoc tit.*

Ea vero, quæ circa alicujus temporis de- 12
curſum, ſive alia ſigna, quæ conſiderari ſolent, regulam certam non habent, ſed ſunt argumenta, ſeu adminicula, quæ pro facti qualitate ponderanda veniunt, cum illis generalibus regulis, quas in quibuſcumque adminiculativis habemus, præſertim cum ea, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.* ex prudentis Judicis bene regulato arbitrio; Ideoque vis non eſt in tempore, quoniam ſtant bene ſimul, ut illud breve ſit, & tamen ex aliis circumſtantiis, domicilium contractum dicatur; & e converſo ſit temporis conſiderabilis, & tamen illud non adſit, quoniam ita facti qualitas non exigat, *eodem diſc.* 1.

Erroneumque propterea eſt, (ut alibi 13
advertitur,) in aliquibus declarationibus Sacræ Congregationis, vel Rotæ deciſionibus proditis in diverſis caſibus particularibus, fundamentum indefinite conſtituere, niſi caſus, de quo agatur, eaſdem omnino individuas habeat circumſtantias, cum alias, etiam modica facti diverſitas, totalem juris diverſitatem cauſare ſoleat; Unde propterea partes Judicis, in judicio, vere conſiſtunt, ut ſcilicet bene ponderatis circumſtantiis facti, illiſque combinatis cum illis

diverſi

diverſi caſus, in quo declaratio ſacræ Congregationis, vel alterius magni Tribunalis prodierit, congrue, ac judicioſe faciat applicationem.

Meritoque, (ut pluries advertitur), 14 legalis facultas, in forenſibus pro juſtitiæ practica adminiſtratione, juriſprudentia potius, quam ſcientia dicitur. Iſte ſiquidem ſcientiæ terminus per apices in abſtracto ſcholaſticis bene congruit, in quibus partes ingenii magis deſiderantur, in forenſibus autem partes judicii, ac prudentiæ, cum præſuppoſito tamen, ut dictas alias ingenii partes ſcientificas in ſcholis & academiis, jam bene quis exercuerit, ac expleverit, ut aliæ partes judicii per tramites juris, non autem pro ſola cervice, ſeu lumine naturali, ruſticano more expleantur *in relatione Curiæ agendo de Rotæ Auditorio, ubi de idea judicis.*

15 Quamvis autem aliqui, iſtam domicilii materiam confundant cum altera fraudis, vel affectationis, ubi ſcilicet quis volens, parum dignum, ſeu alias parentibus, vel conjunctis parum gratum contrahere matrimonium, ne ab eis impediatur, a propria patria diſcedendo ſeu alias antiquo domicilio deferto, ad aliam Civitatem, vel ad alium locum, ſeu diverſam parochiam affectate ſe conferat ad hunc effectum, dum pluries iſta ſacra Congregatio Concilii declaravit ut fraudis, vel affectationis circumſtantia matrimonii validitati non obſtet, *dicto diſcurſu primo hoc titul. de matrimonio*. Attamen clarum æquivocum eſt iſtos terminos confundere, quoniam: Aliud eſt agere, an domicilium vere contractum ſit, ita & taliter, quod (ut dictum eſt) illa ovis a priori ovili, ac primo paſtore diſcedendo, vere de alterius paſtoris ovili effecta ſit; Aliud vero, ut id in fraudem conjunctorum, ac affectate factum ſit, dum Aliud eſt conſiderare cauſam faciendi; Aliud vero conſiderare ipſum factum, *Ibidem*.

Ubi vero de militibus agatur, qui in caſtris, atque in exercitu ſint, ejuſdem exercitus capellanus, etiam pro iſto matrimonii Sacramento, parochi partes bene 16 explicat, eodem modo, quo in aliis Sacramentis & divinis; Quæſtione cadente in eo tempore puta hyberno, in quo milites, non in caſtris, ac papilionibus, ſed in Civitatibus, lociſque habitatis, vulgo in quarteriis, vivant, an ſi idem capellanus hanc poteſtatem habeat, vel potius tunc, parocho ſubjaceant, quod ab obſervantia, vel a tenore facultatum, eidem capellano, ſeu vicario exercitus attributarum, nimium pendere videtur, *eod. tit. diſc.* 4.

Si vero de illis agatur, qui ex cauſa infirmitatis morentur in hoſpitalibus, quæ proprios capellanos, vel miniſtros habeant, qui omnia jura parochialia, cum eis donec ibi ſunt, cum omnimoda independentia, a parocho, exercere poſſunt, ut præſertim ſunt profeſſores Religionis Beati 17 Joannis Dei iſtud habentes inſtitutum *tit. de paroch. diſc.* 23. Non tamen hanc poteſtatem habent, cum iſta, accidentalis, non autem domiciliaria mora ſit, magnaque differentia eſt inter poteſtatem adminiſtrandi alia Sacramenta, & jura parochialia, & iſtam aſſiſtendi matrimonio, *dicto diſc.* 1. *ac etiam dicto diſc.* 23. *de paroch.*

Sed ſi parochus, alium pro ejus adjutorio in adminiſtratione Sacramentorum, & cura animarum, ſub vicarii, vel capellani 18 ſeu coadjutoris, aut ſubſtituti vocabulo, deputet: Iſta generalis deputatio, pro iſto quoque Sacramento matrimonii ſufficit, cum licentia, ſeu delegatio ſpecialis procedat in iis presbyteris, qui huic muneri generaliter præpoſiti non ſint, *eodem tit. diſc.* 6.

Iſtaque licentia, ſeu delegatio ſpecialis, non ſolum a parocho tribui poteſt, ſed etiam ab Ordinario, ejuſque Vicario generali, 19 ſeu etiam a Vicario Capitulari, dum ipſi quoque reſpective iſtam habent facultatem, *eod. tit. diſc.* 3.

Quæſtione cadente, ubi Vicarius Generalis, vel Capitularis in presbyteratus ordine non ſit conſtitutus, cum tunc 20 poſſit quidem ratione habitualis juriſdictionis hanc facultatem alteri delegare, quamvis ipſe per ſeipſum non aſſiſtat. Sanchez *& alii communiter agentes de hac materia*.

De Archipresbytero Eccleſiæ Cathedralis quæri ſolet, an hanc poteſtatem habeat aſſiſtendi matrimoniis in univerſa diœceſi, ex ea dubitandi ratione, quod de jure dicitur Epiſcopi Vicarius natus in ſpiritualibus; Verius autem eſt, ut hanc non ha- 21 beat poteſtatem, niſi quando particularis conſuetudo aliud ſuadeat, per quam ceſſet conſuetudo generalis, atque antiquum jus conſervetur, dum alias ex communi conſuetudine, Archidiaconi & Archipræsbyteri hodierni, non habent illam nativam juriſdictionem, quam ad ſacrorum canonum præſcriptum, habebant; Unde propterea abuſive, ac improprie tales hodierni dicuntur, cum aliquibus præeminentiis, tam-

camquam reliquiis priſtinæ dignitatis, *tit. de præeminent. diſc.* 20.

22 In caſu autem, in quo, non parochus, ſed alter privatus ſacerdos, ex parochi, vel Ordinarii licentia, ſeu delegatione, matrimonio aſſiſtat, tunc plures circa hujuſmodi delegationem quæſtiones cadere ſolent. Et præſertim in facti contingentia, pro mea notitia, dubitari contigit, an ea delegatio, ſeu licentia ſufficiat, in qua contrahentium nomina, & cognomina non exprimantur, ſed indecenter per adjecta, ſeu attributa generalia; Puta quia dicatur concedi licentiam aſſiſtendi matrimonio contrahendo inter quemdam nobilem virum, & quamdam nobilem mulierem eorum nominibus non expreſſis; Quamvis enim juxta generales juris regulas, iſta delegatio inutilis videatur; Tum ratione incertitudinis; Tum etiam quia cum ea non eſſet ad univerſitatem Sacramentorum, ut eſt illa, quæ datur vicario, vel coadjutori, ſed ſit ad unum matrimonium tantum, ita dari poſſet quod delegatus, abſque voluntate delegantis, cum eadem licentia, centum, & ultra, matrimoniis inter perſonas nobiles aſſiſtere poſſet.

Contrarium tamen in ea ſpecie deciſum fuit, eo quia ex facti circumſtantiis bene certificabitur voluntas delegantis quod præciſe ſentierit de illis perſonis ſibi bene cognitis, tacitis nominibus ex aliquibus juſtis cauſis, *dicto diſc.* 4. *hoc tit.*

Item in alio caſu; Cum Vicarius generalis Epiſcopi aliam conſimilem dediſſet licentiam ſimplici presbytero, vel diverſo
23 parocho, conjungendi Titiam cum Sempronio alterato tamen viri cognomine, non autem nomine. Dubitatum fuit de matrimonii validitate atque iſta Sacra Congregatio, non abſque magna votorum ſciſſura, pro invaliditate reſpondit, ex natura delegationis non admittentis extenſionem de perſona ad perſonam, vel de caſu ad caſum; Adeo ut fuerit quædam generalis ſciſſura inter Theologos & Canoniſtas, ſed iſtorum votum prævaluit, perſiſtendo in dicta rigoroſa delegationis natura ad canonum præſcriptum. Theologi vero opinabantur, quod ſufficeret, ut ſatisfactum eſſet formæ; Tum quia, ut infra parochi conſenſus in hoc non requiritur, neque ab ejus voluntate matrimonii validitas, ac perfectio pendet; Tum etiam quia error in nomine, vel cognomine non attenditur, ubi accedit veritas, quod ſcilicet vere, qui talem licentiam obtinuerat, erat ille, qui matrimonium contrahere volebat & contraxit.

Probabilior autem viſa eſt opinio Canoniſtarum, juxta quam reſolutio prodiit. Tum quia juxta diſtinctionem in iis, quæ 24
concernunt forenſia, & judicialia, & alia quæ concernunt quæſtiones fidei, vel forum internum in concernentibus primam partem deferendum eſt potius Canoniſtis, quam Theologis, quibus e converſo deferendum eſt in altera parte *de uſur. diſc.* 1. *& ſeqq. & hoc tit. de matrim. diſc.* 3. Tum etiam quia, ultra prædictam rationem generalem a delegationis ſtricta natura, ſeu intelligentia reſultantem, duæ aliæ urgere videbantur. Prima nempe ejuſdem inconvenientis ſupraconſiderati, quod in vim unius delegationis multa matrimonia fieri poſſent; Ac altera, quoniam finis, ob quem parochi, vel Ordinarii præſentia præciſe deſideratur, adeo ut quodlibet aliud magnum æquipollens non ſufficiat, ille videtur, ut actus fiat, cum interventu illius, qui cognoſcit contrahentes, ut ita quo magis fieri poteſt, occurratur fraudibus committi ſolitis. Unde propterea quando neglecto proprio parocho Ordinarius, vel ejus Vicarius Generalis minus informatus aditur, ita deceptio admittenda non eſt, ubi facti circumſtantiæ doceant, quod eidem deleganti cognita eſſet perſona, adeo ut ſi per verum cognomen expreſſum fuiſſet, licentiam fuiſſet denegaturus, cum tunc vere ac proprie non intrent termini erroris, cadentes quando vere faciens ſenſerit de illa perſona, quæ ex errore ſub diverſo nomine, vel cognomine explicata ſit, ſed intrant alii termini deficientis animi, ac voluntatis, ut in particularibus meis notis plenius advertitur, *dicto diſc.* 3. *hoc tit.*

In eodem quoque propoſito, licentiæ, ſeu facultatis conceſſæ per Ordinarium, vel ejus Vicarium; Dubitari in caſus contin- 25
gentia pariter contingit, an hæc licentia data ei, qui vere ſit parochus; cum præſuppoſito quod contrahentes eſſent de ejus parochia ad alium diverſum effectum, pro certificatione ſcilicet ſtatus liberi ad præſcriptum decretorum generalium Sacræ Congregationis univerſalis Inquiſitionis, ſufficeret, ubi revera ille non eſſet proprius contrahentium parochus; Atque licet in eo caſu, ex diverſo præſuppoſito, quod domicilium per unum contrahentium in ea parochia ſufficienter contractum eſſet, pro validitate reſponſum fuerit; Attamen iſto præſuppoſito ceſſante, omnino probabilius pro invaliditate reſponderi debuiſſet, ex eadem ratione deficientis voluntatis delegan-

gantis, cum licentia conceſſa eſſet ad diverſum finem, atque directa illi, qui proprius parochus ſupponebatur, ut pariter in meis hujus materiæ adnotationibus advertitur, ubi etiam de materia domicilii, quando ad hunc effectum cenſeatur ſufficienter contractum necne, *dicto diſc. 1. hoc tit.*

26 Et quemadmodum, Concilio loquente de Ordinario, receptum eſt, ut ſub ejus nomine veniat Vicarius Generalis, qui denunciationibus diſpenſare valeat, ac etiam alteri non parocho licentiam concedere poſſit; Ita ſi parochus vicarium, vel adjutorem ad univerſitatem curæ ac adminiſtrationem Sacramentorum deputaverit, dicendum videtur, ut iſte non poſſit quidem alium vicarium ad eamdem univerſitatem deputare, poſſit autem dare licentiam ſpecialem, ſuaſque partes in negotio particulari alteri committere, *diſc. 6. hoc eod. tit.*

27 Poſito vero interventu ejus, qui unius contrahentium ſit legitimus parochus, vel qui ab eodem, ſive ab Ordinario, validam, ac ſufficientem habeat auctoritatem; Quamvis conciliare decretum mandet, ut parochus debeat ipſas partes interrogare, earumque conſenſu intellecto, debeat eas conjungere cum illis verbis adhiberi ſolitis, *Ego vos conjungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, vel ſimilibus, aliaſque adhibere ſolemnitates in Rituali præſcriptas. Non tamen hæc ad matrimonii validitatem neceſſaria ſunt, quoniam etiam coram parocho cum fraude & dolo ad id vocato, ſive etiam expreſſe diſſentiente, ac fugiente, aut per vim detento, ſeu aures claudente, ut non audiret, valide matrimonium contrahitur, cum ejus præſentia, ſeu interventus materialis ſufficiat, conſenſus autem non requiratur; Dummodo tamen ipſe, ac teſtes intelligant, ſeu intelligere poſſint, affectent autem non intelligere id, quod agitur, ad effectum ut coram eis dormientibus, ſeu aliud agentibus, atque ad id nullatenus advertentibus, id facere non liceat, *diſc. 2. & 6. eod. tit.*

28 Minuſque neceſſarium eſt, ut utriuſque contrahentis conſenſus in verbis exprimatur, quoniam etiam nutus & ſigna ad id ſufficiunt, dummodo ex eis certa & determinata voluntas arguatur, vel reſultet, cum verba non ſint de ſubſtantia, dummodo conſenſus vere accedat, *eod. diſc. 2.*

Per procuratores quoque matrimonium cum hac forma contrahi poteſt, quoties legitimum accedat mandatum, quod duret, ac perſiſtat de tempore quo actus explicatur coram parocho; Ita tamen quod 29
mandatarii interveniant, qui conſenſum explicent atque contractum perficiant, juxta generales aliorum contractuum regulas; Unde propterea conſenſus per abſentem præſtitus per epiſtolam directam alteri contrahenti, ſufficiens non videtur.

Ac etiam in facti contingentia dubitatum fuit, an aliquis ex teſtibus, iſtas mandatarii partes unius contrahentium explicare valeat, atque probabilior videbatur negativa, licet caſus adhuc pendeat indeciſus; Si vero de tempore actus, mandatum 30
revocatum ſit, quamvis clandeſtine id ſequutum eſſet, adhuc actus infectus remanet; Idemque mandatum certæ perſonæ 31
pro matrimonio contrahendo cum certa, & determinata perſona directum eſſe debet, neque alias ſufficit, *in ſupplemento eod. tit. de matrim.*

Si vero, dum hæc forma adhibetur, per unum contrahentium, vel utrumque extrinſecus conſenſus detur, intrinſecus autem vere abſit, illeque poſtea ſuperveniat, 32
hæc ratihabitio abſque alia ſolemnitate ſufficit.

Quatenus autem, ex præmiſſis, vel aliis, 33
ob iſtam formam non bene ſervatam, matrimonium corruat, atque invalidum cenſendum ſit. Adhuc tamen, ubi alter non accedat defectus conſenſus, iſte actus obligat, in ratione contractus, ac ſponſalium, ut propterea, ex eorumdem ſponſalium jure, cum remediis, quæ apud ſacros canones 34
habentur, ad matrimonium valide contrahendum cogi valeant, juxta terminos generales, qui habentur circa iſtam coactionis actionem reſultantem a ſponſalibus, *diſc. 3. & 8. eod. tit.*

In hoc eodem conciliari decreto, expreſſe damnatur opinio volentium, ut ad matrimonii validitatem, quod per filios familias, vel eorum aliquem contrahatur, patris conſenſus neceſſarius eſſe debeat; 35
Sive quod ob ejus defectum, filius exhæreditari valeat, vel alteri pœnæ ſubjici; Cum præſuppoſito tamen, quod digne nubat; Si enim ante ætatem annorum viginti quinque, abſque patris culpa filia nubat, non exinde reſultat juris civilis correctio ſuper exhæredandi facultate, bene tamen ſuper ea matrimonii invaliditate, quæ ex defectu paterni conſenſus reſultabat, *de his & aliis infra ſub tit. de dote diſc. 1.*

In caſu autem non indignarum nuptiarum, Concilium nihil ſtatuit circa dotem,

ad

36 ad quam filiæ præſtandam lex civilis patrem obligat, quamvis alias proviſa ſit, an ſcilicet eadem lege correcta per ſacros canones, & clarius per hoc decretum conciliare citra neceſſitatem paterni conſenſus, ea in hac alia parte firma remaneat, quoniam licet plures id credant, ac etiam in facti contingentia judicatum ſit, omnino tamen pro meo ſenſu verius videtur contrarium, quoniam tam per ſacros canones; quam per hoc decretum, proviſum eſt ſuper matrimonii validitate, ac etiam ſuper libertate, & ne huic præjudicetur per ea quæ indicant ſpeciem pœnæ, ac privationis ejus, quod alias de jure certe competit, ut in caſu exhæredationis dici poteſt, ac etiam in caſu denegationis dotis, quæ in filia alias non proviſa pro communi uſu neceſſaria videtur pro ejus ſuſtentatione, cum negatio alimentorum dicatur ſpecies necationis, ideoque libertatem tollat, vel impediat; Secus autem ubi agatur de quodam exuberanti, parumque rationabili lucro, quod lex civilis, ſeu verius ejus communis mala intelligentia filiæ quamvis proviſæ defert, ut in dotalis materiæ adnotationibus advertitur, *eod. diſc.* 1. *de dote*.

37 Hinc proinde, in ea quæſtione, an & quando conditiones, aliæve leges, quæ filiæ, vel alteri puellæ in inſtitutione, vel legato, ſeu in alia diſpoſitione injungitur, quæ matrimonii libertatem impediant, vel reſtringant. Quamvis non deſint plures, qui hanc libertatem nimium zelantes, hujuſmodi conditiones, ſeu leges indefinite reprobent, eaſque pro non ſcriptis haberi velint, adeo ut eis vitiatis diſpoſitio firma remaneat; Ex veriori tamen, magiſque communi ſenſu Canoniſtarum forenſium (quibus in his materiis externi, ac judicialis fori, ac adminiſtrationis juſtitiæ magis deferendum eſt); Vera & recepta eſt diſtinctio inter pœnam, & lucrum; Si etenim contraventio ſpeciem pœnæ redoleat, quia nempe damnum in re propria cauſet, ſive etiam privationem illius juris quæſiti, quod alias quaſi debitum ſit, ut eſt legitima, vel etiam congrua, ſeu neceſſaria dos ejus, quæ aliunde proviſa non ſit, tunc rejectio, ſeu vitiatio intret; Secus autem ubi ſit conditio, vel qualitas invitativa ad lucrum, ut in hujus matrimonialis materiæ adnotationibus, ac etiam in illis ultimarum voluntatum, & alibi advertitur, *hoc tit. de matrim. diſc.* 14. *tit. de teſtam. diſc.* 73.

Ibidemque habetur etiam de diſtinctionibus, ſeu reflexionibus, circa hujuſmodi leges, & conditiones, an ſcilicet ſimpliciter, ac indefinite, ſeu irrationabiliter, vel indiſcrete, hanc libertatem impediant, ſeu 38
reſtringant, vel potius alium habeant diverſum finem, qui ſit compatibilis cum libertate; Puta quia adjiciatur laudabilis conditio, vel bonus finis virginitatis, ac vitæ ſpiritualis. Sive quod eadem lex vel conditio, tam circa tempus, quam circa locum, vel perſonarum genus ſit compatibilis cum libertate recte exercibili intra eamdem reſtrictionem, atque ad ejus limites, quoties reſtrictio indefinite ex alia ratione, puta ex privilegio legitimæ non corruat, *dicto diſc.* 14. *hoc tit. & diſc.* 73. *de teſtam.*

In iſto itaque ſenſu intelligenda venit inhibitio in iſto Concilio contenta Principibus, & Magiſtratibus ſæcularibus, ne matrimonii libertatem impediant; Sive aboli- 39
tio illatum legum temporalium, quæ deſuper diſponant; Ubi ſcilicet directe matrimonii libertatem percutiant, ſeu etiam ita per indirectum, quod directi ſpeciem habeat: Secus autem ubi id alium honeſtum habeat finem. Ut (ex. gr.) ſunt leges municipales prohibentes, ne bona præſertim ſtabilia, vel æquipollentia in proprio territorio exiſtentia in forenſes alienari ſeu alias transferri poſſint etiam ex cauſa dotis; Sive ſunt prohibitiones, quas Domini directi feudorum faciant mulieribus feudatariis, ne feuda in dotem dare poſſint; Sive ne extra Regnum vel Principatum nubant ob finem eorumdem feudorum, vel aliorum bonorum juriſdictionalium, ſeu alias qualificatorum, ne ſcilicet quamvis in dotem non dentur, adhuc tamen ex cauſa illius quaſi dominicalis poſſeſſionis, ac adminiſtrationis, qua vir de facto pro frequentiori contingentia obtinet in bonis etiam extradotalibus uxoris, ita feuda, vel alia bona hujuſmodi, tranſeant ad inimicos, vel infenſos, aut ſuſpectos, ſive potentiores &c. cum ſimilibus; Quoniam punctus eſt in fine ſeu effectu per ſacros canones conſiderato, quos ita hæc decreta conciliaria, clarius, magiſque præciſe declararunt, ad dirimendas tot diverſas interpretationes per ſcribentes datas, per quas eorumdem canonum diſpoſitio circa matrimonii libertatem deluſa, vel annihilata remanebat, *tit. de feud. diſc.* 20.

Atque cum eadem diſtinctione, ſeu diſcreto modo intelligendi, & practicandi, decidenda videtur quæſtio inter laicos, & eccleſiaſticos, ſuper poteſtate ſequeſtrandi puellas,

las, ad effectum explorationis earum, veræ, ac liberæ voluntatis, ut occurratur ſeductionibus, ac violentiis, & ſic circa meram temporalitatem, ad prædictum tamen bonum, ac laudabilem finem ejuſdem libertatis directam, non autem, ut ita indirecte, atque ſub hoc pallio libertas vere impediatur.

41 Hinc proinde, totum conſiſtit in fine, ac moderatione, non autem in formalitatibus, adeo ut utrumque extremum vitioſum ſit, ut frequenter tam in eccleſiaſticis, quam in laicis ſcriptoribus contingit, qui, ſive ex bono animo, nimioque zelo, ſive etiam ex altero adulatorio, ad propriam ambitionem, honoreſque, vel dignitates, & officia ita captandum, factionario more ſcribunt, atque extrema de directo oppoſita ſuſtinere volunt, quod utrique poteſtati potius pernicioſum eſt, ac præjudiciale; Unde propterea ab ea poteſtate, cui adulantur, magis quam ab altera, cui infenſi ſunt damnari, ac puniri deberent, cum eam potius offendant, eique præjudicent. Illaque, quo magis fieri poteſt, media via tenenda eſt, per quam, compatibiliter (quoties bonus finis rectaque intentio in idem tendant), verificari valeat, vere Divinæ Sapientiæ oraculum, tradendi ſcilicet, ea quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, quod etiam ab Apoſtolo Paulo, adeo bene explicatum eſt, atque injunctum, ac docent juſtitiæ, ac juris præcepta, dandi unicuique quod ſuum eſt.

DISCURSUS XXVII.

Ad Seſſionem 24. de Reform. matrim. cap. 2. 3. 4. & 5.

SUMMARIUM.

1 *De proviſionibus circa impedimenta matrimonii.*
2 *Ad quid hæc decreta prodierint.*
3 *In quibus Tribunalibus de his agatur.*
4 *Quare ad viros forenſes hæc non pertineant.*
5 *De quæſtionibus forenſibus deſuper cadere ſolitis.*
6 *An in ſponſalibus contractis ante diſpenſationem, iſta obtenta, novus conſenſus requiratur, & num.* 11.
7 *De tractantibus de materia.*
8 *An de jure communi ſponſalia invalidæ cauſarent impedimentum, & quid per Concilium.*
9 *Quando ſint valida, quale impedimentum cauſent.*
10 *De impedimento reſultante a matrimonio, rato non conſummato.*
11 *Si fiant ſponſaliæ inter prohibitos, deindeque ſuperveniat diſpenſatio, an requiratur novus conſenſus, & numer.* 5.
12 *De obligatione reſultante a ſponſalibus ad contrahendum matrimonium, & quæ cauſa excuſet.*
13 *Vbi agi ſoleat de conceſſione diſpenſationis matrimonialis.*
14 *De invaliditate diſpenſationis ad effectus tertio præjudiciales.*
15 *De eodem pro annullatione matrimonii.*
16 *An diſpenſetur in matrimonio rato, & quando.*
17 *De diſſolutione matrimonii propter impotentiam.*

DE impedimentis matrimonii, ex cognatione ſpirituali, vel ex publica honeſtate, ſive ex illicito concubitu, in his decretis agitur, cum enixa prohibitione non contrahendi matrimonia, quoties hæc, aliave impedimenta dirimentia obſtent, abſque Apoſtolica diſpenſatione, ſuper cujus faciliori, vel difficiliori uſu, aliqua dantur monita ac etiam proviſiones ſuper earumdem diſpenſationum exequutione facienda per eos, quibus directæ ſunt, ut gratis fiant. 1

Prodierunt autem hæc decreta, ad abuſus tollendos, qui tunc irrepſerant, ſive ad plures quæſtiones decidendas, ac aliquas opiniones, vel canonum interpretationes damnandas, ſive ad eorumdem canonum rigorem temperandum, circa aliqua impedimenta, ex ſpirituali cognatione, vel fornicatione, ſive ex publica honeſtate reſultantia, *hoc tit. diſc.* 7. 2

Nimium autem raræ, peneque nullæ in foro, ac etiam in Sacris Congregationibus, iſtæ quæſtiones videntur, quoniam ubi de publicis impedimentis agatur eorumque diſpenſationibus, ad Datariam potius de eis agere pertinet, illaque ex quotidiano frequenti ejuſdem Datariæ & Cancellariæ ſtylo, ſeu praxi, plana reddita ſunt; Ubi vero de impedimentis occultis agatur, ad Sacram Pœnitentiariam, agere pertinet; Unde propterea viro forenſi, externi fori contentioſas quæſtiones diſputare, ac peragere profitenti, iſta parum congrua ſunt, magiſque congrua, & adaptata ſunt officialibus, ac expeditoribus Datariæ, & Can- 3 4

Cancellariæ ſive procuratoribus, aliiſque officialibus Tribunalis Pœnitentiariæ; Aut illis mere practicis eccleſiaſticis, qui in Epiſcopi, ſeu Vicarii munere verſantur pro diſpenſationum exequutione, ſive pro dignoſcendo impedimenta, quæ occaſione denunciationum a Concilio laudabiliter demandatarum detegi contingat; Aut per interni fori profeſſores ad effectum dignoſcendi circa impedimenta occulta, an oporteat Pœnitentiariam adire, necne, cum ſimilibus, de quibus ad Collectores, vel nudos practicantes; ſive ad rerum moralium profeſſores agere pertinet.

5 In foro autem, quandoque in facti contingentia, circa validitatem vel operationem Apoſtolicarum diſpenſationum agere contingit, pro effectibus exinde reſultantibus, pro nullitate ſcilicet, ſeu validitate matrimonii, ſive pro legitimatione filiorum cum retractatione ad ſuum initium, atque ut vulgo dicitur, in radice, quando extrema ſint habilia, cum ſimilibus effectibus, de quibus in prophanis quæſtionibus potius agitur, *ſub tit. de dote diſc.* 78. *&* 79. *& ſub tit. de feudi & de fideicommiſſ.* Ideoque de his, ac ſimilibus, in feudorum, vel fideicommiſſorum, ac ſucceſſionum ſe-

6 dibus agitur, ac etiam in illa dotis. Ubi occaſione agendi de tempore ex quo hypotheca dotalis deſumenda eſt, agitur præſertim de quæſtione inter Theologos, & Canoniſtas nimium controverſa, an ſponſalibus initis inter impeditos, ac prohibitos, diſpenſatione deinde obtenta, novus requiratur conſenſus, vel potius prior ſufficiat per remotionem obſtaculi, atque prior opinio magis in foro recepta eſt; In

7 reliquis autem, dicti Collectores practicantes, aut Morales conſulendi in his veniunt, ſive illi, qui hanc materiam matrimonialem in copioſo numero peragere profeſſi ſunt.

De jure communi quæſtio erat, an per invalida ſponſalia, publicæ honeſtatis impedimentum contraheretur, atque probabilis magiſque recepta reputabatur opinio

8 affirmativa; Contrarium autem in hoc decreto ſtatuitur, atque clarius eam dirimit quæſtionem Motus proprius S. Pii V. ut in rerum matrimonialium adnotationibus, particulariter in caſus contingentia, advertitur, *dicto diſc.* 8. *hoc tit. de matr.*

9 Ubi vero ſponſalia valida ſint; Altera quoque deciditur quæſtio varias habens opiniones, ut ſcilicet primum gradum excedat, ut etiam a dicto Motu proprio Piano declaratur, *eodem diſc.* 8.

Adhuc tamen ſub quæſtione remanet an matrimonium ratum tantum, ſed non conſummatum, eodem jure debeat regulari, quo ſponſalia valida, ut ſcilicet primum gradum ratione publicæ honeſtatis non ex- 10
cedant, vel potius inducant impedimentum affinitatis uſque ad quartum gradum ad limites juris communis, adeo ut Concilium Tridentinum nil in hoc innovaverit, idque probabilius, magiſque receptum videtur, *ibidem*.

Quando autem ſponſalia inter prohibitos invalide contrahantur, deindeque Apoſtolica diſpenſatio ſuperveniat, quæſtio ca- 11
dit, an ille prior conſenſus ſufficiat, vel novus ex integro potius requiratur, iſtaque poſterior opinio in foro magis recepta eſt, ut ſupra etiam advertitur, *dicto diſc.* 78. *&* 79. *de dote*.

De obligatione autem reſultante a ſponſalibus valide contractis, & quando unus 12
ex contrahentibus ad matrimonium præciſe cogi valeat, vel debeat, ſive quænam cauſa excuſet, in eiſdem rerum matrimonialium adnotationibus peragitur.

De diſpenſationum matrimonialium conceſſione ſuper gradibus prohibitis, in Tribunalibus contentioſis agi non ſolet, minuſque in Sacris Congregationibus, cum 13
de hoc tractare ſoleant Datariæ officiales in forma extrajudiciali, quando agatur de illis gradibus proximis, quibus regulariter diſpenſari non ſolet, cum ſit materia arbitraria Papæ, ideoque certam non habeat regulam.

Agi vero quandoque ſolet in foro, de 14
jam conceſſæ diſpenſationis validitate, vel operatione, præſertim circa illam ſibi connaturalem operationem, revalidandi matrimonium in radice, ad effectum legitimationis prolis, potiſſime ubi exinde, in feudorum, & fideicommiſſorum ſucceſſione, tertio præjudicium reſultet, ejuſque jus tollat; Idque poteſtatis, ac voluntatis quæſtionem habet, *tit. de Regal. diſc.* 148.

Ac etiam ad effectum validitatis ipſius 15
matrimonii de hoc agi ſolet, quando unus conjugum ab eo vinculo diſſolvi cupiat, quod facti potius, quam juris quæſtionem continet, ideoque certam non recepit regulam.

Super ea vero diſpenſatione, quæ petatur pro diſſolutione matrimonii valide jam contracti, quod tamen ratum ſit, adhuc non conſummatum, quandoque hæc Sa- 16
cra Congregatio conſuli ſolet, cum iſto caſu apud forenſes, certa hodie reputetur

Papæ

Papæ poteſtas, ideoque agi ſolet de regulanda voluntate, ex aliqua juſta cauſa, qua accedente diſpenſari ſolet, *tit. de Regal. diſc.* 148.

17 De illa diſſolutione autem, cui locus de jure fiat, ob viri impotentiam, agi ſolet in foro contentioſo, cum a juris diſpoſitione id proveniat, ideoque per ejus tramites, ac juſtitiæ terminos agitur; Atque diſputari ſolet quæſtio circa experimenti modum, vel triennalis cohabitationis computationem, vel probationem non conſummationis, ut in rerum matrimonialium adnotationibus etiam advertitur, *eodem diſc.* 9.

DISCURSUS XXVIII.

Ad eamdem Seſſionem 24. de Ref. matrim. cap. 6.

SVMMARIVM.

1 *De materia raptus, & de prohibito matrimonio cum raptore.*
2 *Vbi receptum non eſt Concilium, proceditur cum diſpoſitione juris communis.*
3 *Quæ diſputationes in Curia deſuper cadant.*
4 *In ſtatu Eccleſiaſtico iſte caſus non de facili datur, & de ratione.*
5 *Diſtinguuntur plures caſus.*
6 *Quando dicatur adeſſe raptus de jure civili.*
7 *Quid de jure Canonico antiquo decretorum.*
8 *Quod decretum Gratiani non ſit authenticum.*
9 *Quale ſit jus Canonicum authenticum.*
10 *Quid diſponat jus Canonicum in hac materia.*
11 *Et in quo Concilium Tridentinum Jus Canonicum alteret.*
12 *Puellæ ſunt facilis ſeductionis.*
13 *Ceſſat raptus ubi præcedat tractatus matrimonii.*
14 *De ratione.*
15 *Qualis debeat eſſe iſte tractatus.*
16 *De eodem, & quomodo procedendum ſit.*

1 INter raptorem, & raptam, donec iſta in illius poteſtate ſit, matrimonium conſiſtere non poſſe, atque contractum irritum eſſe, in hoc decreto diſponitur; Quamvis autem clara, & literalis ſit ejus diſpoſitio, adhuc tamen ea per Scribentes nimium involuta fuit, ut recens praxis docuit in diſputatione habita in Rota ſuper ea matrimonii nullitate, quæ ex iſto capite ex parte mulieris, ejuſque parentis intentata fuit, *tit. de matrim. diſc.* 5. Non quidem circa theoricam in abſtracto, ut ſcilicet poſita qualitate raptus, matrimonium cum raptore irritum ſit, cum expreſſa, nimiumque literalis ſit Concilii diſpoſitio, ideoque in illis partibus, in quibus illud receptum eſt, id remanet extra omnem quæſtionem, ac diſputationem, quæ in claris, & expreſſis non intrant; antiquis adhuc vigentibus quæſtionibus, in iis partibus, in quibus Concilium receptum non ſit, unde propterea cum canonum diſpoſitione procedatur, ut ſupra ac alibi, occaſione præſumpti, ſeu clandeſtini matrimonii advertitur.

Quæſtiones autem ſunt potius facti, & 2
applicationis, ſuper verificatione qualitatis raptus veri, qui ſufficiat ad matrimonii annullationem, ac incurſum aliarum pœnarum in eodem decreto conciliari inflictarum; an ſcilicet, & quando talis dicatur concurrere ratio, quæ hunc præſertim effectum annullationis matrimonii producat, & de quo effectu præſertim in Romana Curia diſputare contingit potius quam de aliis pœnis, de quibus, pro ditionum, ſeu regionum diverſis legibus, 3
vel moribus, in partibus agi contingit; 4
Cum in temporali Eccleſiæ ditione ob ſatis bene nimiumque commendabiliter refrænatam ſubditorum potentiam, vel licentiam, ac diligenter, & intrepide adminiſtratam juſtitiam, hujuſmodi inconvenientia non de facili audiantur.

In hoc autem quatuor caſus conſtituendi ſunt; Primo ſcilicet, ubi cum vera, & poſitiva violentia abducatur puella invita e domo patris, vel alterius conjuncti, ſeu 5
educatoris etiam inviti, & contradicentis; Secundo, ubi abſque matrimonii tractatu, puella volens abducatur e domo patris, vel educatoris, etiam poſitive inviti; Tertio, ubi pariter abſque matrimonii tractatu puella volens abducatur a domo patris, vel alterius ignari, vel abſentis, aut dormientis, adeo ut poſitiva non accedat violentia; Et quarto, ubi prævio matrimonii tractatu puella volens ſecundo, vel tertio modo abducatur. Iſtaque diſtinctio opportuna, imo neceſſaria videtur pro tollendis æquivocis, *eod. diſc.* 5.

In primo caſu, nulla cadit ratio dubi- 6
tan-

tandi, cum in eo omnes concordent; prout in ſecundo, quoties non adſit matrimonii præcedens tractatus, verius eſt, magiſque receptum, ut raptus adeſſe dicatur; Idque verum, atque ab hac Sacra Congregatione declaratum, etiamſi de tutore, vel alio educatore agatur, quoniam conſenſus puellarum, quæ nimium de facili ſubjacent ſeductionibus, non videtur habendus in conſideratione.

In tertio autem caſu aliqua dignoſcitur opinionum diverſitas; Verum probabilius eſt, ut etiam raptus adeſſe dicatur. Siquidem attenta juris civilis diſpoſitione, indefinite raptus dicitur illicitus, ac punibilis, quamvis de puella non invita, ſed conſentiente fiat non ſolum ubi expreſſa, & poſitiva violentia inferatur patri, vel alteri, ſub cujus tutela, ſeu cuſtodia, vel educatione ſit, ſed etiam ubi ſit violentia interpretativa, ſed præſumpta, quæ, patre, vel tutore, ſeu alio educatore abſente, vel dormiente, ſeu alias occupato, vel ignaro fiat, cum ita ei inferri dicatur injuria, quæ inferri quoque dicitur Reipublicæ ac Principis protectioni, publicæque quieti, adeo ut jure civili attento, neque excuſet præcedens tractatus matrimonii, cum ex illius juris diſpoſitione, abſque patris conſenſu id quoque prohibitum ſit.

7 Opinantur Aliqui, ut idem juris civilis rigor procedat de jure canonico antiquo innixi aliquibus canonibus regiſtratis in Decreto Gratiani, atque pro conſueto Legiſtarum abuſu, ut unus alium tranſcribant, nulla habita conſideratione; an bene vel male dicatur, plures cum hac opinione, ſeu traditione pertranſeunt.

Continet autem id æquivocum manifeſtum, quoniam Decretum Gratiani non habet vim legis de per ſe, utpote continens privatam collectionem plurium ſcientiarum SS. PP. ſive aliquorum decretorum Conciliorum generalium, vel provincialium, necnon regiſtrationem aliquarum legum civilium, quæ antiquitus ante inventionem, vel communem receptionem, ſeu uſum totius corporis civilis juxta compilationem Juſtiniani, ſparſim circumferebantur per manus aliquorum eruditorum, ſive regiſtrata habebantur in Codice confecto per Gothicos Reges, qui in aliquibus Hiſpaniæ partibus regnabant; Atque eatenus aliqui ex dictis canonibus vim legis habent, quatenus de per ſe, eam auctoritatem ſecum ferant, ut ſunt decreta aliquorum Conciliorum, ſive illæ SS. PP. traditiones, quas Eccleſia recepit; & conſequenter non omne, quod in dicto decreto continetur, tale dici poteſt vel debet, ut præſertim contingit in hac parte, quod ſunt eædem leges civiles per Gratianum in iſto volumine regiſtratæ, Penia *deciſ.* 480. *n.* 18. *juxta Lugdun. impreſſ. alias* 377. *num.* 36. *& ſeqq. juxta Venetam, ac etiam habetur dicto diſc.* 3.

Jus itaque canonicum authenticum proprie illud eſt, quod in quinque libris decretalium juxta compilationem Gregorii IX. continetur, & in Sexto Bonifacii VIII. necnon in Clementinis & Extravagantibus poſt eumdem Sextum regiſtratis, ac etiam in legitimis, ac receptis Conciliis generalibus, & in Apoſtolicis Conſtitutionibus, Papali jure pro univerſa Eccleſia editis. 9

Atque per iſtud jus, quidquid ſit reſpectu aliarum pœnarum, vel effectuum; quatenus pertinet ad illum matrimonii, de quo agitur, rigor civilis temperatus eſt, ex motivo libertatis matrimonii; ideoque, non ſolum ubi puella volens, cum expreſſa, vel interpretativa parentum, ſeu educatorum violentia, vel diſſenſu, ſed etiam cum vera violentia illata etiam ipſi puellæ, juxta primum caſum ſupra exemplificatum, adeo ut ſine dubio eſſet raptus verus, ac punibilis, adhuc tamen ſi deinde validus, ac legitimus puellæ conſenſus accederet, quamvis adhuc eſſet in poteſtate raptoris, neglecto parentum, vel tutorum, ſeu educatorum diſſenſu, recte matrimonium ſequi poteſt inter raptorem, & raptam, neque patris diſſenſus, ſeu vitioſum initium raptus validitati matrimonii præjudicat. 10

Quia vero iſta juris canonici benignitas ex laudabili motivo libertatis matrimonii, ejuſdemque juris ſatis lata interpretatio facta per Canoniſtas & Theologos, eamdem libertatem zelantes, raptus licitos, ac frequentes reddebat, multaque producebat inconvenientia nimium Reipublicæ præjudicialia; Hinc proinde Concilium Tridentinum, quemadmodum, ut occurreretur ſcandalis, & inconvenientibus, quæ reſultabant ex matrimoniis clandeſtinis, libertatem ex canonum diſpoſitione provenientem, reſtrinxit cum nova forma, de qua ſupra, adeo ut contrahentium conſenſus quantumvis liber, perfectus, ac legitimus, abſque dicta forma non ſufficiat; ita in ordine ad raptum quoties non verificetur quartus caſus, de quo infra, ſuper formali prævio tractatu matrimonii, juris civilis rigorem reſtituere prudenter voluit, tam circa pœnas per ipſum 12

adauctas, quam etiam circa matrimonii prohibitionem, donec rapta in poteſtate raptoris fuerit, quamvis ipſius mutato conſilio, liber ac perfectus conſenſus accedat, & conſequenter probabilius eſt, ut abductio puellæ, quamvis volentis, invitis, vel etiam ignaris parentibus, vel aliis in quorum poteſtate, vel educatione ſit, raptum ad hunc effectum importet, potiſſime quia etiam in ipſiſmet puellis, ob ſexus, ac ætatis imbecillitatem, ſeductionibus de facili ſubjectis, violentia interpretativa quoque ineſſe videtur; neque propterea recipienda eſt magis benigna, & excuſativa opinio illorum, qui cum antiquorum canonum, vel antiquiorum Scriptorum ſenſibus procedunt, cum ita iſtud decretum adeo accurate editum, inane remaneret.

13 Ubi vero de quarto caſu agatur, quod ſcilicet matrimonii verus, ac legitimus, & perfectus tractatus præcedat; Et tunc verius eſt, ut Concilium deſuper nullam induxerit prohibitionem, neque innovaverit canonum diſpoſitionem, quam potius ipſum Concilium, circa matrimonii libertatem ampliare, ſeu latius explicare, & confovere enixe curavit. Et conſequenter, neglecto parentum, ac aliorum, quamvis expreſſo diſſenſu mulieris volentis, licita eſt abductio, licet cum poſitiva violentia parentibus illata, id ſequatur.

14 Ex ea nimium probabili ratione, per antiquos Canoniſtas bene ponderata, quod dicto legitimo tractatu poſito, & concluſo, ita contractum dicitur matrimonium; Et conſequenter exinde reſultat, quod uxor, invitis, vel ignaris parentibus, aut educatoribus, ab eorum domo diſcedit, ut virum ſequatur, ipſeque vir alienam puellam rapere non dicitur, ſed propriam uxorem ſecum ducere, quodque illa violentia, ſive ſit vera, ſive interpretativa, quæ ſpeciem raptus habeat, adhibeatur, ut ita removeatur injuſtum impedimentum, quod matrimonii libertati per parentes vel alios inferatur.

15 Hinc propterea facti potius, & applicationis quam juris quæſtio remanet, an ſcilicet, & quando iſte retractus bene concluſus accedere dicatur, adeo ut intret dicta ratio per Canoniſtas ponderata, quod ex juris communis diſpoſitione perfectum matrimonium ratum exinde reſultet, unde propterea, vir uxorem abducere dicatur, atque uxor virum ſequi.

16 Quamvis etenim hodie poſt introductionem dictæ formæ conciliaris in faciem Eccleſiæ, coram Parocho, & teſtibus, non detur amplius illud matrimoniam ratum, quod prius ex ſolo viri, & mulieris libero, ac perfecto conſenſu reſultabat. Attamen illa ſponſalia, quæ ex eodem conſenſu hodie reſultare dicuntur, eumdem effectum in hoc propoſito producunt, ut ſcilicet quemadmodum antiquitus iſto caſu dicebatur, quod uxor ſequebatur virum, iſteque uxorem abducebat, adhibendo violentias, ut vim vi repelleret, atque injuſta tolleret impedimenta; Sic hodie a pari, quod ſponſa ſequeretur Sponſum, iſteque propriam ſponſam abduceret, ut in propria domo, ſeu in alio loco libertatis matrimonium juxta conciliarem formam ſolemnizari poſſet.

Et conſequenter totus punctus eſt in facto, an ſcilicet, & quando accedere videatur iſte tractatus ita validus, ac perfectus, quod niſi oporteret ſervare formam conciliarem, ex tunc adeſſet matrimonium jam ratum, & perfectum; atque in hoc conſiſtere videtur aliquorum æquivocum, quod, ſcilicet illæ genericæ pollicitationes, quæ ſimplicibus puellis, per viros; etiam ex cauſa libidinis fieri ſolent, de ipſas ducendo in uxores, ad id ſufficiant, quoniam ita eſſet reddere numquam verificabilem raptum, atque de facili eludere, inanemque reddere iſtam adeo prudentem, & commendabilem proviſionem, quæ cum adeo accurato ſtudio in generali Concilio facta fuit, ut latius in hujus matrimonialis materiæ adnotationibus advertitur, *dicto diſc. 5. de matrimonio.*

DISCURSUS XXIX.

Ad Seſſionem 24. de Ref. matrim. cap. 7. & 8.

SUper hoc Decreto prohibente ne vagantes matrimonio conjungantur, non adhibitis prius diligentiis, atque non habita Ordinarii licentia, pinguius providit Sacra Congregatio univerſalis Inquiſitionis, cum decretis generalibus, ac formulario, quomodo proceſſus ſuper ſtatu libero fieri debeat; Nulluſque, vel nimium rarus eſt caſus, ut in foro de hoc agatur; Iſtorum vero, qui certum non habent proprium Parochum, Ordinarius eſſe videtur Parochus, ut ſatisfiat formæ conciliari, *ita firmant omnes adeo frequenter de hac matrimoniali materia agentes.*

Super concubinariis providetur etiam, ſed praxis in foro judiciario hodie, præſertim in Ita-

Italia nimium rara eſt, cum apud Parochos, & Ordinarios circa denegationem Sacramentorum de hoc agi ſoleat.

Solumque audiri ſolent forenſes quæſtiones cum clericis proviſis de beneficiis eccleſiaſticis, quorum privatio ex iſto capite prætendatur, juxta poſterius decretum, quod pariter eſt nimium rarum, ut ad praxim deducatur, atque de hoc agitur quoad clericos, *dicta ſeſſ. 25. cap. 14. tit. de benefic. diſc. 75.*

DISCURSUS XXX.

Ad Seſſionem 24. de Reformatione cap. 2.

SVMMARIVM.

1 *De duplici Synodo provinciali, & diœceſana.*
2 *De diſſenſione inter metropolitanos, & ſuffraganeos ob facilitatem admittendi appellationem.*
3 *In concernentibus immunitatem eccleſiaſticam, & novas fundationes conventuum Metropolitanus ſe non ingerit.*
4 *De ratione coarctationis poteſtatis Metropolitanorum in Italia.*
5 *De prohibitione convocationis Concilii provincialis inconſulta Sac. Congregatione.*
6 & 7 *Quare iſtud decretum non practicetur in Synodo annali.*
8 *De deputatione examinatorum ſynodalium extra Synodum.*
9 *Conſtitutiones ſynodales in Italia debent approbari a Sac. Congregatione.*
10 *An omnes clerici diœceſis convocentur ad Synodum.*
12 *Quinam exempti teneantur accedere ad Synodum.*
12 *Et an illi Nullius.*
13 *De conſenſu Capit. in celebratione Synodus.*
14 *De efficacia Conſtitutionum Synodalium.*
15 *Non ceſſant iſtæ Conſtitutiones per mortem vel ceſſionem Epiſcopi.*

1 DUplicis Synodus celebratio in hoc decreto præcipitur; Provincialis ſcilicet per Metropolitanum, cum Suffraganeis ſingulo quoque triennio, Et diœceſanæ per quemlibet reſpective Epiſcopum ſingulis annis; Prima vero ſpecies, præſertim in Italia nimium rara eſt, adeo ut in hac parte præſens decretum pene ab aula receſſiſſe videatur.

Experta vero Sacra Congregatio inconvenientia, quæ deſuper oriri ſolebant, ob diſſenſiones pene continuas inter Metropolitanos, & ſuffraganeos, ſuper facilitate admittendi etiam frivolas appellationes, & concedendi inhibitiones, adeo ut pene omnium cauſarum curſus impediretur, multas proviſiones fecit ſuper metropoliticæ poteſtatis reſtrictione, & quando appellationes admitti, atque inhibitiones concedi debeant, necne, ut alibi advertitur: *Decreta antiqua ſub Clement. VIII. regiſtrantur apud Quarant. in ſumma Bullar. verbo Archiepiſcopi auctoritas, & alia recentiora ſub Vrban. VIII. apud* Barboſ. *in annot. ad ſeſſ. 13. de reform. cap. 1.* Prout etiam eadem metropolitica poteſtas in pleriſque caſibus reſtricta fuit, præſertim in iis, quæ concernunt eccleſiaſticam immunitatem. *Miſcellan. Eccl. diſc. 1. & 2.* Vel ubi agatur de novis fundationibus Conventuum, *tit. de Regular. diſc. 1. & 29.* cum ſimilibus, quoniam ob facilem recurſum ad iſtam Sacram Congregationem, ſeu ad alteram Epiſcoporum; aut ad alia Romanæ Curiæ Tribunalia, ita partibus intra montes exiſtentibus conſultum remanet; atque id minus inconveniens eſt, quam effrænatam antiquam licentiam concedere Metropolitanis, quorum frequentia, nimiaque vicinitas, majora inconvenientia producere ſolebat, ut omnes cauſæ præſertim criminales vix initiatæ ab Ordinariis avocatæ remanerent, unde propterea Ordinariorum majeſtas viluerat, *dicto diſc. 1. Miſcellan. Eccl.*

Quare ex eiſdem, aliiſque rationibus, prohibita quoque fuit convocatio Synodus provincialis, inconſulta hac Sacra Congregatione, quæ aliquando, ſed raro Suffraganeorum informationibus prius auditis, omnibuſque diligenter penſatis id demandare ſolet.

Quo vero ad Synodum diœceſanam pariter uſus parum recepit hujus decreti obſervantiam circa tempus, ut ſcilicet ſingulis annis celebrari deberet, cum iſta frequentia, nedum Epiſcoporum, ſed etiam ſubditorum, ſuperfluam incommoditatem aliaque inconvenientia potius producere videatur; Ideoque rara pariter eſt praxis, ut ſcilicet Epiſcopus, pene unica Synodo, toto tempore præſulatus contentus eſſe ſoleat, atque plures omnino abſtineant, demandando obſervantiam Conſtitutionum Synodalium prædeceſſorum.

Potiſſime vero in illis diœceſibus, in quibus; Vel quia non adſit parochiarum diſtinctio, unde propterea unica generalis
7 parochia ſit in Cathedrali, unuſque Parochus ſit Epiſcopus, *tit. de decim. diſc.* 1. *& ſeqq.* Vel quia ob annexionem parochiarum, Capitulis, vel Dignitatibus, non ſubſit neceſſitas deputandi examinatores ſynodales in numero opportuno, pro concurſu in parochialibus habendo, *tit. de paroch. diſc.* 37.

8 Quando autem iſta neceſſitas adſit, tunc oportet convocare Synodum, quoniam licet ubi examinatores jam deputati defecerint, poteſtas ſubrogandi alios in locum deficientium cum ſolo conſenſu Capituli, Epiſcopo competat; attamen iſta facultas reſtricta fuit infra annum, quo elapſo, Rota firmare conſuevit, quod Epiſcopo imputandum eſt, cur ad hujus decreti præſcriptum, Synodum non celebraverit, *eodem diſc.* 37. *ubi concordantes, & de juriſd. diſc.* 56.

Et quoniam id pariter cum diœceſanis, præſertim vero cum exemptis, jurgia parere ſolet; hinc proinde a Sacra Congregatione
9 in Italia injunctum eſt Epiſcopis, ut jam editas Synodales Conſtitutiones eidem examinandas, & confirmandas tranſmittere debeant, iſtaque eſt praxis.

Super convocatione autem, ſive interventu in Synodo, controverſiæ oriri ſolent, cum Capitulis, & cleris oppidorum, aliorumque locorum diœceſis, an ſcilicet om-
10 nes presbyteri, & clerici ad Synodum convocari poſſint, ut ab aliquibus Epiſcopis (& utinam non ad induſtriam, & occaſione mulctarum, & pœnarum, ſive extorſionum & contributionum) fieri conſuevit; ideoque proviſum eſt, ut ſufficiat interventus deputatorum cleri cujuslibet loci, & Parochorum, ſeu Vicariorum, aut illorum, quibus alias exercitium curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum incumberet: Licet enim Capituli cathedralis interventus requiratur; attamen id incommodum non præbet, ex quo in eadem Cathedrali Synodus celebranda eſt.

11 Majores autem, ac frequentiores eſſe ſolent controverſiæ cum exemptis, præſertim regularibus, an ipſi, eorumque Prælati in Synodo intervenire debeant; receptaque diſtinctio eſt (ut in regularium adnotationibus advertitur) ut illi intervenire debeant, atque cogi valeant, qui curam animarum habeant & adminiſtrationem Sacramentorum exerceant, cum in hac parte ſubditi ſint, atque a primo paſtore qualis eſt Epiſcopus, inſtruendi ſint quomodo in ſib commiſſarum ovium cura, & regimine ſe gerere debeant; Quod etiam procedit in aliis ſæcularibus exemptis, ſuum inferiorem Prælatum habentibus cum ordinaria quaſi Epiſcopali juriſdictione; potiſſime ubi de illis agatur, qui hanc juriſdictionem habent in locis intra diœceſis fines exiſtentibus, *tit. de juriſd. diſc.* 37. *&* 38. *& de Regul. diſc.* 1.

Majores enim difficultates cadere ſolent cum illis inferioribus Prælatis, qui ſint *Nullius* per veritatem, cum territorio ſcilicet vere, ac materialiter ſeparato, unde 12
propterea adjacenti Epiſcopo Diœceſani, vel Ordinarii terminus non congruat, an ſcilicet illi, penes quos exercitium curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum reſidet, ad Synodum accedere teneantur, ac ſucceſſive ad Synodalium Conſtitutionum obſervantiam obligentur, cum iſta connexa ſint, atque vis non conſiſtat in eo acceſſu, vel interventu materiali, ſed in iſto effectu obſervantiæ; & tunc diſtinctio eſt, an ille inferior Prælatus cum ordinaria quaſi Epiſcopali juriſdictione habeat, necne ex privilegio, vel conſuetudine hanc facultatem celebrandi Synodum talemque facultatem ad exercitium deducere ſoleat, ſpectato effectu, ſiquidem ubi propriæ Conſtitutiones Synodales celebrentur, ac habeantur, illæ ſufficiunt; Sin minus illas Epiſcopi vicinioris recipere, ac obſervare oportet, ne abſque hujuſmodi legibus in loco vivatur, quibus mediantibus provideatur iis, in quibus per Canones, vel Concilia, ſeu Apoſtolicas Conſtitutiones aut decreta Sacræ Congregationis proviſum non ſit, *locis proxime citatis, & in Miſcellan. Eccl. diſc.* 1.

Cum Capitulo Cathedralis controverſiæ haberi ſolent, an ejus conſenſus in convocatione Synodus requiratur, ſeu quale votum habeat, ut pro caſus contingentia in 13
meis juriſdictionalibus notis advertitur, *dict. diſc. de juriſd.*

In foro autem contentioſo, de Synodalium Conſtitutionum validitate, ac efficacia, quandoque diſputari ſolet, an ſcilicet 14
illæ obligent, ac attendendæ ſint in iis, quæ ſunt contra jus; præſertim vero ubi occaſione inducendi proceſſum exequutivum, ſeu denegandi appellationem, in iis caſibus, in quibus alias de jure competeret; atque regula eſt negativa, quoties le- 15
gitima conſuetudo aliter non ſuadeat, *ſub tit. de judic. in mater. de appellat.*

Cumque hujuſmodi leges ab univerſa diœ-

diœceſi fieri dicantur; hinc proinde per Epiſcopi ceſſum, vel deceſſum non ceſſant, ut ſequitur in edictis, & bannimentis, aliiſque proviſionibus.

DISCURSUS XXXI.

Ad Seſſionem 24. de Reformatione cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *De ratione ob quam etiam de jure communi, Sede vacante juriſdictio Epiſcopalis eſt Epiſcopi.*
2 *De juriſdictione actuali quam habet Capitulum etiam ſede plena, & in ſpecie de ſimultanea.*
3 *Speciale eſt, ut membra ſine capite conſtituant corpus operativum.*
4 *Jus Capituli reſidere poteſt in paucis Canonicis, etiam uno, aliis impeditis.*
5 *Præſcribitur forma deputandi Vicarium, & Oeconomum Sede vacante.*
6 *Deputatio Oeconomi ad quem hodie pertinere ſoleat.*
7 *Quando audiantur quæſtiones ſuper adminiſtratione Oeconomica Capituli.*
8 *De conſuetudine, quod Capitulum percipiat fructus Eccleſiæ Sede vacante.*
9 *Infra octo dies, antequam fiat electio Vicarii Capitularis, ad quem ſpectet juriſdictio, & de Dignitate Archidiaconi, & Archipresbyteri.*
10 *Vicarius debet eſſe Doctor ſaltem in jure Canonico, alias deputatio eſt nulla, ſecus autem ſi in Capitulo non adſint Doctores.*
11 *Qui veniant nomine Doctorum ad hunc effectum.*
12 *Et quid de Licentiatis, quales ſint illi, de quibus Concilium loquitur.*
13 *An Doctoratus in Theologia, vel aliis ſcientiis ſufficiat.*
14 *Epiſcopo ſolet demandari, ut teneat Vicarium generalem Doctorem.*
15 *An doctoratus in ſolo jure civili ad id ſufficiat.*
16 *Quare in Italia non ſit in uſu doctoratus in uno tantum jure.*
17 *Quando eligitur non Doctor, qualis effectus exinde reſultet, & de reſolutione Sac. Congregationis Concilii.*
18 *De eodem, & quæ proviſiones deſuper adhibeantur per Sacram Congregationem, & an exinde prætendi valeat nullitas actorum.*

19 *De conſuetudine Hiſpaniæ eligendi non Doctorem.*
20 *Poteſt eligi aliquis extra gremium Capituli, imo quod expediat.*
21 *Vicarius Capitularis ſubjacet ſindicatui coram Epiſcopo ſucceſſore, non autem Vicarius generalis.*
22 *De modo votandi, & qui habeant votum in Capitulo.*
23 *De quæſtionibus ſuper defectu electionis.*
24 *An fieri debeat per vota ſecreta.*
25 *An fieri poſſit deputatio ad tempus, vel cum certis reſtrictionibus.*
26 *De devolutione ad metropolitanum, ſi electio non fiat, vel male.*
27 *An in hac materia detur appellatio ſuſpenſiva.*
28 *Vicarius generalis, in choro, & functionibus habet præcedentiam ſupra omnes Canonic. & Dign.*
29 *Quid de Vicario Capitulari.*
30 *Non concedit Vicarius Capitularis dimiſſorias ad ordines infra annum.*
31 *Concedere tamen poteſt literas teſtimoniales ſuper requiſitis.*
32 *Sede vacante non ſolet dari facultas promovendi ad primam tonſuram, & diſpenſatio ſuper interſtitiis directa viciniori concedatur clericis tantum.*
33 *Quandoque Sacra Congregatio communicat Vicario Capitulari facultatem, de qua num. 30.*
34 *Quod deberet iſta facultas tolli pro toto tempore vacationis.*
35 *Concedit inſtitutionem beneficiorum de jurepatronatus, ſed ſe non ingerit in collatione, ſed facit concurſum in parochialibus.*
36 *Diſpenſationes materiales non diriguntur Vicario Capitulari.*
37 *An juriſdictio ex delegatione Apoſtolica conceſſa Epiſcopo competat Vicario Capitulari.*
38 *Quod dicitur de Sede vacante, procedit etiam Sede plena Epiſcopo abſente, vel impedito.*
39 *Idem quod in Epiſcopo, & Capitulo Cathedralis, procedit in Prælato, & Capitulo Nullius vel exempto.*
40 *Capitula Collegiatarum ſubditarum non habent hanc juriſdictionem.*
41 *Quid ubi agatur de pluribus Cathedralibus æque principaliter unitis.*
42 *Sed quid ſi Capitulum Cathedralis actualiter non adſit.*
43 *De caſu quo adſint plura Capitula, &*

pluves Eccleſiæ materiales ejuſdem Eccleſiæ Cathedralis formalis.

1 CUm ſede Epiſcopali vacante, de jure Epiſcopalis juriſdictio, atque Eccleſiæ adminiſtratio devolvatur ad Capitulum; non quidem ex aliquo privilegio, vel ſpeciali delegatione, ſed ex ratione juris non decreſcendi, eo quia Eccleſia Cathedralis efformatur conjunctim ab Epiſcopo & Capitulo, ab illo ſcilicet tamquam capite, ab iſto autem tamquam reliquo corpore, eccleſiaſtica juriſdictione penes totum corpus habitualiter reſidente, exercitio autem in pleriſque competenti capiti, *ſub tit. de juriſd. diſc. 2. ſub tit. de præemin. diſc. 19. & 22. & in Miſcellan. Eccl. diſc. 1. & ſæpius.*

2 In aliquibus tamen actibus, eidem Epiſcopo cum reliquo corpore, hoc exercitium competit, pro Eccleſiarum diverſa conſuetudine, ut præſertim contingit in proviſione canonicatuum aliorumque beneficiorum ejuſdem Eccleſiæ, quod de jure eſt ad Epiſcopo & Capituli ſimultaneam, & coæqualem poteſtatem, in praxi autem diverſum eſt exercitium; quod alicubi hæc juris diſpoſitio viget; alicubi vero exercitium totum eſt penes Epiſcopum privative ad Capitulum; & alicubi e converſo penes capitulum privative ad Epiſcopum, ſive iſto unius capitularis figuram agente, *tit. de benef. diſc. 1. & 30.*

Et conſequenter, dejecto capite, jure conſolidationis, vel ex jure non decreſcendi, univerſa juriſdictio, ſeu totum jus cathedraticum, tam in habitu, quam in exercitio, 3 remanet penes Capitulum tamquam reliquum corpus politicum ſeu intellectuale, quod in hoc differt a corpore naturali, ſeu materiali, ut etiam ſine capite vivat, omneſque faciat operationes, quod in corpore naturali non datur.

Quinimo (quod magis eſt) ubi etiam omnia membra putreſcant, ſeu pro defectis, ac putridis habenda ſint, etiam aliqua modica membra valida, quamvis eſſent 4 duo, imo etiam unum, apta ſunt operari, totumque corpus repræſentare, quia nempe vacatis de facto pro majori parte canonicatibus, vel exiſtentibus de jure Canonicis, impeditis, ſeu habitis pro non exantibus, puta per cenſuras, vel alia impedimenta; tunc totum Capitulum conſolidatur in non impeditis, etiam in paucis, quinimo etiam in uno non impedito. Quoties tamen impedimentum reſpiciat perſonas, atque inficiat ſingulos, non autem ubi inficiat ipſum corpus politicum, ſeu intellectuale, quamvis aliqui capitulares ſingulari jure eximantur a cenſuris aliiſque impedimentis, ut latius in rerum beneficialium adnotationibus advertitur, *eod. tit. de benef. diſc. 23.*

Quia vero ea ratio, ut id, quod commune eſt, negligatur ſive factionariæ diviſiones hujuſmodi communitativis corporibus connaturales, malam Eccleſiæ ac juſtitiæ adminiſtrationem producebant; Hinc proinde in hoc decreto conciliari, nimium prudenter Capitulo neceſſitas injuncta eſt, ut infra octo dierum ſpatium (a die certæ notitiæ vacationis computandum); Vicarium pro adminiſtratione juſtitiæ, ac exercitio juriſdictionis, & Oeconomum pro adminiſtratione bonorum Menſæ Epiſcopalis deputare teneatur, ſin minus, hac deputatione nullatenus, vel nulliter facta, jus illam faciendi devolvatur ad Metropolitanum; quatenus in aliqua Eccleſia ſuffraganea, vacationis caſus contingat; Eo autem contingente in ipſa Metropolitana, ad antiquiorem Epiſcopum ſuffraganeum; ſi vero id ſequatur in Eccleſia exempta, ad Epiſcopum viciniorem, *de his ſub tit. de Canon. & Capitulo diſc. 24. cum ſeqq. & de juriſdict. diſc. 54.*

Deputationis autem Oeconomi nimium rata eſt praxis, ſaltem ſpectato effectu, in Italia; Sive quia, ubi etiam fiat, nimium brevis eſt perſonæ deputatæ adminiſtratio, quoniam in illis partibus, in quibus Cameræ Apoſtolicæ Collectores adſunt, (unde propterea ex Apoſtolicis Conſtitutionibus fructus pro tempore vacationis ipſi Cameræ applicantur) per Collectorem fieri ſolet deputatio; Ubi vero, vel ex conſuetudine, vel ratione Regiæ nominationis, vel Regii patronatus, Collector Apoſtolicus ſe non ingerit, neque iſte œconomus, ſed alter ab ipſo Rege ſeu ejus officialibus ad Apoſtolicarum conceſſionum præſcriptum, adminiſtrat, adeo ut iſtud jus Capituli exercibile remaneat pro illis proviſionibus, quæ neceſſariæ ſunt, donec certioretur ille, ad quem pertinet, de caſu vacationis Eccleſiæ, altero mortis, aut alterius impedimenti perſonæ deputatæ.

Hinc proinde ſequitur, quod in iſta Sacra Congregatione, vel in altera Epiſcoporum, nullæ audiuntur quæſtiones ſuper deputatione, vel adminiſtratione Oeconomi. Bene tamen audiuntur frequentes ſuper altera deputatione Vicarii; ſolumque in Rota aliquando, in Eccleſiis ultra montes, audiri ſolent iſtæ quæſtiones adminiſtrationis

œco-

œconomicæ, ex eo præſertim, quod in aliquibus Eccleſiis mos inoleverit, quod Capitulum ſede vacante ſibi ipſi, atque ad Capitularium commodum Eccleſiæ ſeu menſæ Epiſcopalis fructus, ac proventus applicaret, quod fieri non poſſe regula eſt, limitanda ex Apoſtolico indulto, explicito vel ex illo implicito, quod in vim immemorabilis conſuetudinis bene probatæ allegari poteſt.

8 Omnes itaque (& quidem frequentes) ſunt quæſtiones ſuper deputatione Vicarii, ejuſque forma bene ſervata, ſive ſuper iis, quæ Epiſcopalis juriſdictionis exercitium reſpective concernunt.

In primis etenim, in eo octo dierum ſpatio, quod conceditur ad Vicarii deputationem, frequentius antiquiori tempore oriebantur controverſiæ, quæ in Italia jam ſopitæ ſunt, (in aliquibus tamen Hiſpaniarum Eccleſiis adhuc vigent) inter Capitulum, & primam Dignitatem, ſuper dictæ juriſdictionis exercitio, quod a prima Dignitate prætendi ſolebat, ubi præſertim 9 (pro Italiæ frequentiori uſu) ſit Archidiaconus, qui antiquorum canonum auctoritati inniti ſolet, ex quorum diſpoſitione, Vicarius datus in temporalibus eſſet, *tit. de præeminent. diſc.* 20.

Verius autem, Capitulo regula aſſiſtit, quoniam hæc antiqua Archidiaconi, ac etiam Archipresbyteri, nativa vicarialis poteſtas, Archidiaconi ſcilicet in temporalibus, Archipresbyteri in ſpiritualibus, hodie de conſuetudine ab aula receſſit, atque moderni Archidiaconi & Archipresbyteri ſunt potius abuſivi, & in ſola nuncupatione; Niſi circa hoc breve exercitium, legitima conſuetudo aſſiſteret, non in ratione 10 Archidiaconalis dignitatis, ſed potius in ratione primæ dignitatis, quæ nomine capituli individuos actus explicet, ut in Eccleſiaſticis, ac divinis functionibus Epiſcopo abſente vel impedito, vel ſede vacante contingit, quoniam ad primam dignitatem pertinent, non autem ad vicarium vel alium a capitulo deputatum, niſi legitima conſuetudo immemorabilis aliter ſtatueret, *tit. de præeminent. diſc.* 19. *cum ſeqq.*

11 Deputandus autem eſt vicarius, qui ad minus in jure canonico Doctor ſit, ſeu licentiatus, ſin minus (quoties in capitulo ita graduati exiſtant in aliquo competenti numero, intra quem electionis libertas congrue exercibilis, remaneat) deputatio invalida pluries per Sacram Congregationem declarata eſt; Secus autem ſi in capitulo graduati non adſint in dicto numero, intra quem dicta libertas cadat, quamvis in civitate, vel diœceſi graduati idonei exiſtant, quoniam poteſt quidem capitulum aliquem ex eis deputare, ſed non tenetur, ideoque unum de capitulo quamvis non Doctorem tali caſu licite deputare poteſt.

Doctorum autem nomine, veniunt illi 12 qui in aliqua publica Univerſitate, vel Collegio ſolemniter iſto gradu decorati ſint, non autem illi, qui ex aliquorum particulari privilegio, Doctores creati fuerint, cum iſti ad hunc alioſque effectus a ſacro Concilio, vel ab Apoſtolicis Conſtitutionibus conſideratos, pro Doctoribus habendi non ſint.

Prout licentiatorum nomine veniunt ſo- 13 lum illi, qui pariter a publica Univerſitate, vel Collegio, juxta regionum mores ac ſtylos licentiatura tamquam gradu ſolemniter decorati ſint, ut præſertim contingit in Hiſpania, ubi licentiatura illam habet imaginem, vel ſpeciem, quam habet doctoratus in Italia, in qua iſte licentiatorum uſus non habetur, cum ibi doctoratus, non niſi provectis, cum magna ſolemnitate conferri ſoleat; Ideoque licet in Italia illi, qui aliquo tempore ſtudiis in aliqua Univerſitate vacaverint, atque ordinario curſu expleto, ab aliquo magiſtro licentiam reportent, vulgo licentiati de facto nuncupari ſoleant, vere tamen tales non ſunt, neque iſtud decretum eos complectitur.

Doctoratus autem in aliis ſcientiis, et- 14 iam in ſacra Theologia, in hoc propoſito non habetur in conſideratione, cum ille requiratur in utroque jure, vel ſaltim in Canonico, ſpectato fine, ſeu effectu, quod cum Vicarius deputetur ad juſtitiam adminiſtrandam, atque ad decidendas cauſas tam civiles quam criminales, & mixtas, idcirco debet eſſe verſatus in ea facultate, quæ ad id neceſſaria eſt; Unde propterea (ut alibi advertitur) per ſacram Congregationem Epiſcoporum, quando recurſus habentur, demandari ſolet Epiſcopo, ut teneat Vicarium generalem Doctorem, & non diœceſanum; Et tamen nullibi cautum eſt, ut Vicarius debeat eſſe Doctor, neque quod Epiſcopus de neceſſitate teneatur deputare Vicarium, quem poteſt non habere multo magis, dum Concilium, agendo de capitulo, utrumque præcipit.

In facti autem contingentia diſputavi in 15 Tribunali A. C. in una Majoricenſi; Cum electus fuiſſet in Vicarium quidam Canonicus, qui erat Doctor in ſolo jure civili, an iſte doctoratus in jure civili tantum

ſufficeret ad ſatisfaciendum huic decreto, adhibitiſque diligentiis, per ſcribentes hinc inde, inventa non fuit declaratio vel doctrina, quæ ad iſtos terminos ſpeciales deſcenderet, cum omnes declarationes, & conſequenter earum Collectores ſeu relatores agant de doctoratu in genere, & deputatione non Doctoris, quando in capitulo adſint Doctores.

16 Ratio autem, ob quam iſte caſus non contigit diſputandus, ea mihi videbatur, quod in Italia, ob adeo magnam facilitatem conferendi iſtum gradum, in utroque jure (quamvis pro frequentiori contingentia, in neutro aliqua peritia habeatur,) non practicatur hæc diſtinctio.

Dicebam itaque ſcribens pro electo, quod cum decretum conciliare, præciſe, ac taxative non ſe reſtringat ad doctoratum in Decretis, ſed adhibeat dictionem *ſaltim*, ita excludere non videbatur iſtam aliam ſpeciem doctoratus, qui cauſarum determinationi magis congruus eſt, ex vulgari dicterio, quod Legiſta ſine Canonibus imperfectus Judex eſt, parumque valet, ſed Canoniſta ſine legibus nihil valet. *Roman. ſingul. 660. Menoch. de arbitr. caſu* 420. Ideoque magis opportuna eſt peritia in legibus, quam in canonibus.

Verum, reflectendo ad veritatem (Partibus pro ſtylo inſinuatam,) nimium dubitabam, quoniam dictio *ſaltim*, præferre videtur, quod concilium utrumque doctoratum in effectu erigere voluerit; Cum etenim illud in magna parte ex Italis Cardinalibus, Epiſcopis, & Prælatis conſtaret, ita ſecundum Italiæ mores, ſenſiſſe viſum eſt, quodque ad minus deſideratus fuerit Doctoratus, in decretis tamquam præſuppoſitus neceſſarius, myſterioſe forſan non facta mentione doctoratus in legibus, eo quia plures Canoniſtæ & Morales, in ſenſu antiquorum Canonum, illicitum reputant in clericis ſtudium legum civilium ſine licentia Papæ, vel ſaltim Epiſcopi, unde propterea prudenter gradu, ac peritia in eis, ſub ſilentio relicta fuerunt, ne canonizaretur id, quod reputatur prohibitum; Verum quia caſus erat novus, numquam adhuc in ſpecie deciſus, idcirco Judex remiſit oppoſitores ad ſacram Congregationem Concilii, quæ (me tamen non ſcribente) inhærendo antiquis declarationibus, ut doctoratus in Theologia, vel in aliis ſcientiis ad hunc effectum non ſufficiat in concurſu Doctorum in decretis, reſcripſit
17 hunc doctoratum non ſufficere, atque ita etiam implicite reſpondit, oppoſitorem, qui erat Doctor in jure canonico, atque a minori parte fuerat electus, cenſeri Vicarium legitime electum, ita tamen, ut id non influeret ad nullitatem geſtorum per electum, minuſque ut iſte teneretur ad emolumentorum reſtitutionem, dum controverſia non habebat tractum ſucceſſivum, ex quo jam Eccleſia proviſa erat de Epiſcopo.

Eodem tamen veritatis ſenſu retento, dicebam quod prima pars reſolutionis in genere, ſive in abſtracto videbatur probabilis, quod ſcilicet, ubi habeantur in capitulo Doctores in utroque jure, vel ſaltim in canonico, digni, & idonei, atque in tali numero, quod recte remaneat exercibilis electionis libertas, non debeat eligi non Doctor, quamvis iſte ſit graduatus in Theologia, vel in alia facultate, quæ a munere reputetur extranea, ut in clericis, & officiis eccleſiaſticis reputatur illa legum civilium tantum, niſi quatenus deſerviant profeſſori canonum pro eorum meliori intelligentia, & praxi.

Non placebat autem altera pars reſolutionis in concreto, quod ſcilicet exinde reſultaret, ut electio facta per majorem partem, ita irrita remaneret, quod propterea concluſa remanere deberet alia electio facta per minorem partem; Siquidem iſta concluſio circa præponderantiam dignæ electionis factæ per minorem partem, procedit, quando electio facta per majorem partem eſſet de ſcienter indigno, cum tunc intret ratio alibi inſinuata, *tit. de Canonic. & Capitul. diſc. 27. & tit. de jurepatr. diſc. 61. & alibi*, ut eligentes ſcienter indignum, pro ea vice privati ſint jure eligendi, quod propterea totum conſolidetur in paucioribus, a quibus Capitulum conſtituatur; Secus autem ubi id excuſabiliter ſequatur, cum iſta ſit ſpecies pœnæ, ac injuriæ, quæ dari non debet ſine culpa redolente delictum. 18

Id autem in dicto caſu dici non poterat, quoniam in Hiſpania conſtans opinio eſt, ut ex conſuetudine, repoſitum ſit in libertate Capituli eligere Canonicum vel alium ſibi viſum, etiam non doctorem, iſtaque conſuetudo ſupponebatur etiam inconcuſſa, & certa in iſta Eccleſia; Unde propterea quidquid ſit, an ea in futurum toleranda eſſet necne, quod adhuc pro mea notitia formiter in Hiſpania deciſum non fuit; Attamen negari non poteſt, ut ea excuſet ad effectum prædictum ex regula, quod etiam mala conſuetudo excuſat a culpa & delicto.

Et

19 Et clarius, quia etiam ſi eſſemus in Italia, ſeu quod alias dicta conſuetudo non adeſſet, adhuc tamen caſus erat juſte excuſabilis, ſtante gradu in jure civili, ob novitatem caſus adhuc non deciſi, ut ſupra, ideoque, non debent tam eligentes, quam electus, ita gravi injuria affici ſine cauſa.

Præterea erroneum, pro meo judicio videtur, quando hujuſmodi caſus contingunt, procedere generaliter cum antiquis decretis, vel declarationibus, non reflectendo ad particularium caſuum individuas circumſtantias, quoniam imprimis videndum eſt qualis ſit numerus doctorum exiſtentium in Capitulo, ad effectum inſpiciendi, an in eis recte verificetur libertas electionis, quæ omnino neceſſaria eſt, atque eſſentialis:

Et ulterius, ac magis, videndum eſt de hujuſmodi doctorum qualitatibus, quoniam poſſunt eſſe doctorati, ſed non doctores, ut frequens praxis docet; Sive poſſunt eſſe juvenes inexperti, vel male morigerati, aut diffamati, vel imprudentes, aut alias non habiles ad illud munus, quod ſpectato effectu eſt Epiſcopale, potiſſime in metropoliticis Civitatibus, atque in faciem ſupremorum Magiſtratuum, & Tribunalium, ut in præſenti caſu.

Ideoque recte congruere videntur a fortiori ea quæ habentur in materia concurſus, qui ad formam S. C. T. habendus eſt in proviſione Eccleſiarum parochialium; Quod ſcilicet quamvis Epiſcopus teneatur de neceſſitate præeligere digniorem, atque alias ab ejus irrationabili judicio appellari valeat, cum iſta dignoſcatur differentia inter beneficia curata, & ſimplicia, ut in ſua ſede advertitur; Attamen non ſemper gradus, ætas, doctrina, nobilitas, & aliæ qualitates hujuſmodi majorem cauſant dignitatem, quoniam attenduntur mores, prudentia & bona opinio apud populum, ex quibus, quoties adeſt ſufficiens literatura, minus nobilis, minuſque literatus, vel non graduatus, vel junior præeligi mereatur, *ſub tit. de paroch. diſc. 6. & 37. & infra in his annotationibus diſc. ſeq.*

Et per conſequens non eſt materia, quæ recipiat certam, ac generalem regulam cuicumque caſui applicabilem, ſed pro ſingulorum caſuum circumſtantiis eſt decidenda.

Hinc proinde Sac. Congregatio Epiſcoporum, quæ frequentius hujuſmodi negotia pertractare ſolet, quando adverſus electionem non doctoris, ſpretis doctoribus recurſus habetur, non procedit ex abrupto ad annullationem, ſed ſcribit pro informatione, atque partes audit; Et quatenus comperiat non bene proceſſum fuiſſe, quodque non potuerint ſperni doctores, ut ſupra digni, & idonei, mandat denuo procedi ad electionem, vel ipſa deputat Vicarium Apoſtolicum; Ac propterea in iſto caſu conſului, quod Capitulum peteret denuo audiri, idque pendet.

Quamvis autem Sacra Congregatio laudet, ut exiſtentibus graduatis, vel alias idoneis de Capitulo, vel de gremio Eccleſiæ Cathedralis, in uno iſtorum deputatio cadere ſoleat; Si tamen eligatur doctor idoneus extra gremium, non exinde actus remanet invalidus; Quinimo id inſinuat ipſummet Concilium, dum primo loco agit de confirmatione Vicarii Generalis Epiſcopi defuncti, qui in magnis diœceſibus pro frequentiori contingentia ſupponendus eſt externus; Et quidem id potius commendabile videtur; ut ego pluries ſum expertus. Tum quia ita conciliantur factionariæ diviſiones aſſumendo tertium, ut neutra canat triumphum; Tum etiam quia libentius recognoſcitur, ac timetur ille ſuperior, qui non ſit de Capitulo, unde propterea ejus præſentia rara ſit, cum potius apud Capitulares vileſcat illa perſona, quæ quotidie in choro, & in ſacriſtia cernitur in habitu Canonicali, ſerviendo in Divinis in ſuo loco, quandoque inferiori; ac etiam quia ob diſſenſiones, quæ frequenter habentur in currentibus negotiis, & actibus capitularibus, diſplicet quod unus ex eis ſit ſuperior, ex generali axiomate, quod durum eſt ſervire, ac obedire conſervis, ut de memetipſo teſtari poſſum, quoniam cum in Capitulo Cathedralis propriæ patriæ plures adeſſent dignitates vel Canonici, qui in retroactis vacationibus Vicarii capitulares fuerant, ad componendas factionarias diviſiones, ita contractas, Ego pene adoleſcens ex cauſa infirmitatis, a Tribunalium Neapolis praxi ad nativum cœlum ex conſilio medicorum de proximo regreſſus, de omnium concordi conſenſu, electus fui Vicarius Capitularis, atque in ſpatio unius anni cum dimidio circiter, in quo vacatio duravit longe major quies inter Capitulares habita fuit, quam in præcedentibus; quamvis longe brevioribus. Atque ex illo exemplo illinc ad breve tempus idem practicatum fuit in Metropolitana Eccleſia Sipontina, eligendo pariter non Capitularem clericum in minoribus, qui nunc eſt Epiſcopus Alexanen. Et pariter (dum eſſem in partibus) Capitulum Metropolitanæ Barenſis, ad tollendas factionarias diviſiones deputavit eumdem exterum non capitularem; 20

larem, qui erat Vicarius Generalis Archiepiſcopi defuncti; Eſt etenim commendabilius ex argumento a poſteriori ſive ab effectu, adeo ut forſan deberet tranſire in præceptum, quoniam ita multis inconvenientibus occurreretur.

21 Licet enim Concilium ad incutiendum Vicario deputato timorem, eidem injunxerit onus ſindicatus coram Epiſcopo ſucceſſore, cui ex veriori, magiſque in praxi recepta opinione, non ſubjacet Vicarius generalis Epiſcopi; Attamen, ut experientia me docuit, iſtud non eſt remedium ſufficiens, quin imo eſt majus pabulum, ac fomentum inconvenientium; Tum quia factionariæ diviſiones augentur; Tum etiam quia Vicarius capitularis majores extorſiones facere ſtudet, ut cum muneribus, Epiſcopi gratiam capiat. Unde propterea quemadmodum Epiſcopo præſente, atque ut plurimum extero, adhuc ob civicas æmulationes, ac factiones, injungitur neceſſitas habendi Vicarium exterum, multo magis fieri deberet Sede vacante, quoniam ita eligerentur famoſi Doctores ac perſonæ, quæ ex aliis jam peractis muneribus in Regione ſint in magna æſtimatione.

22 Super ipſis quoque electionibus frequentes quæſtiones contingere ſolent, vel ſuper jure votandi in capitulo, ex eo quod in pleriſque Eccleſiis cathedralibus vigeat conſuetudo; ut etiam beneficiati, vel capellani, aut illi ſimplices præsbyteri, qui aliquam habent participationem maſſæ capitularis, habeant vocem in capitulo, quando alia negotia capitularia pertractantur; An ſcilicet idem in iſto actu dicendum ſit; Atque regula eſt negativa, cum capitulum conſtituatur a Canonicis tantum, qui in ſacris exiſtentes, vocem habeant in capitulo, adeout neque de jure, de capitulo dicantur dignitates, niſi alias de conſuetudine cautum ſit; Dicta tamen regula ex legitima conſuetudine limitationem recipere apta eſt, *tit. de Canon. & Capitulo diſc. 4.*

23 Prout ſuper computatione votorum, & quando electio a majori parte concluſa dicatur, ſive ſuper aliquorum contemptu, vel non legitima convocatione Capituli, aut ſuper modo illam faciendi, ſive ſuper computatione voti ipſius electi, cum ſimilibus, quæſtiones oriri ſolent decidendæ cum terminis generalibus, qui in electionis materia habentur, *eod. tit. de Canon. & Capitulo diſc. 26. & ſeqq.*

24 Non tamen ſubeſt neceſſitas ſervandi illam ſcrutinii formam, quæ per ſacros canones præſcripta eſt in vera, & formali electione facienda de prælato, vel Paſtore Eccleſiæ viduatæ, cum iſta vere non ſit electio, ſed ſimplex deputatio per quamdam ſpeciem traditionis mandati, adeo ut alia non exigatur ſuperioris confirmatio, vel ſolemnitas, ſive conceſſio literarum patentium, ſine quibus deputatus illico adminiſtrare poteſt, *dict. diſc. 26. de Canon.*

In pleriſque Eccleſiis, mos inoleverat, de- 25
putandi Vicarium ad tempus, puta ad annum vel ad ſex ſive ad tres menſes, ac etiam, ut capitulum Vicarii poteſtatem in pluribus reſtringendo, aliqua graviora negotia ſibi reſervaret, pluresque alias leges, & reſtrictiones electo præſcribendo.

Hæc autem omnia Sacra Congregatio improbavit, decernendo ut electio pura, & generalis pro toto tempore vacationis fieri deberet, denegata Capitulo poteſtate pro libito revocandi deputationem jam factam, ac alteram faciendi, inconſulta ipſa ſacra Congregatione, quæ propterea in caſibus, in quibus temporalis deputatio fiat cum hujuſmodi reſtrictionibus, reſcribere ſolet electo, ut per totum tempus vacationis continuet neglectis reſtrictionibus, & quandoque ex iſta cauſa improbare ſolet electionem deputando Vicarium Apoſtolicum pro facti qualitate, ex qua aliquando etiam ipſummet electum deputat, quamvis electio invalida eſſet, ideoque certa generalis regula cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, cum totum pendeat ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, & juxta Sacræ Congregationis leges prudentiales.

Ubi autem ob nullatenus, vel male fa- 26
ctam electionem, ad hujus decreti præſcriptum jus devolvatur ad Metropolitanum, vel reſpective ad antiquiorem, vel viciniorem, receptum eſt, ut id ſequatur, tam ob non factam, vel non bene concluſam electionem infra octo dies, quam etiam, quod ea male facta ſit in perſona ad id non idonea ex defectu doctoratus, vel clericatus, vel conſimili defectu, ob quem ille non ſit 27
ad hoc munus de jure idoneus *dict. tit. de Canon. & Capit. diſcurſ. 24. & ſeqq.* Atque ubi unus ex prædictis ſuperioribus, jure devoluto, manus deſuper apponat, diſputari quandoque conſuevit, an appellatio, quæ ab eo interponatur, effectum ſuſpenſivum cauſare debeat necne, in caſus autem contingentia pro negativa per Sacram Congregationem reſolutum fuit ex rationibus inſinuatis in meis annotationibus ad materiam Capituli, & rerum Capitularium, *eod. tit. diſc. 25.*

Quam-

Quamvis autem, verius magiſque receptum ſit, ut Vicarius Generalis Epiſcopi, primum locum, ac digniorem occupet poſt
28 Epiſcopum, quando in habitu Vicarii non autem Canonici in choro, aliiſque functionibus intervenit, non tamen ſupra Aſſiſtentes, vel paratos, ut in præeminentiarum ſede advertitur, *ſub tit. de præemin. diſc.* 18. In Vicario tamen Capituli ſecus
29 videtur, ut ſcilicet ſupra primam Dignitatem præcedentiam prætendere non valeat; Ex ea ratione, quod ipſe eſt miniſter capituli, quod in ipſa prima Dignitate in actibus præeminentialibus repræſentari videtur; Quando tamen Ego in hoc munere fui, ſtudui effugere hunc actum poſitivum occupandi locum poſt primam Dignitatem, ſed ſedem ſtatui in loco tertio, in quo apud populum, major videbatur officii dignitas.

Capitulo Sede vacante, & conſequenter
30 ejus Vicario, aſſiſtit regula generalis, vel cauſa univerſalis, in Epiſcopali juriſdictione, etiam ea, quæ ſupra exemptos a Sac. Concil. Trid. & Apoſtolicis conſtitutionibus delegata eſt. In pleriſque tamen caſibus reſtrictionem recipit, præſertim circa facultatem concedendi literas dimiſſoriales ad Ordines ſuſcipiendos infra annum, quo elapſo iſta facultas conceditur; Ipſoque anno durante, concedit literas teſtimoniales iis, qui pro ordinibus ſuſcipiendis
31 obtinere ſolent diſpenſationem Apoſtolicam ſuper interſtitiis; Verum iſtæ literæ Apoſtolicæ diriguntur Epiſcopo viciniori, cum Dataria, vel Secretaria brevium non reſcribat Capitulo.

Iſtaque diſpenſatio Sede vacante concedi
32 ſolet pro aliis ordinibus, iis qui tam clericali charactere inſigniti ſint, non autem laicis pro prima tonſura, cum id nonniſi ex gratia ſpeciali concedi ſoleat, unde propterea, ſubreptitia, & invalida cenſetur iſta gratia, ſine hac ſpeciali mentione, *ſub tit. de jurepatron. diſc.* 46.

Prout etiam infra annum, Sacra Congregatio, ad ſupplicationem aliquorum particularium, per literas eamdem facultatem
33 Vicario capitulari communicare ſolet, ut Egomet practicavi; Sanctius tamen eſſet, ut non ſolum infra annum ab hoc abſtineretur, ſed etiam pro toto tempore vacationis, tam circa facultatem Vicarii capitularis, quam etiam circa delegationem Epiſcopi vicinioris; cum experientia probet, multa exinde reſultare inconvenientia, quodque illi, qui ob defectum literaturæ, ſeu vitæ ac morum per Epiſcopos ordinibus indigni reputati ſunt, ita indigne ac ſcandaloſe ad eos admittantur.

Quinimo, (ut alibi advertitur,) ob ni-
34 miam facilitatem, quæ forte in abuſum tranſiit, oportebit etiam Epiſcopis id prohibere generaliter, eo modo quo hodie cum aliquibus ſingulariter quandoque practicari ſolet.

Beneficiorum item liberæ collationis proviſio, quæ ceſſantibus Apoſtolicis reſervationibus, vel affectionibus, Epiſcopo competit, denegatur capitulo, ſeu ejus vicario ſe-
35 de vacante, qua durante, pertinent ad collationem Papæ; Bene tamen concedit inſtitutionem in beneficiis de jurepatronatus, ad patronorum præſentationem; Sed ubi in iſtis quoque fiat locus collationi Ordinarii ob devolutionem, intrat idem, quod in beneficiis liberæ collationis.

In parochialibus autem, quamvis reſervatis, vel affectis, capitulum ſuccedit in juriſdictione Epiſcopi ſuper jure habendi concurſum, ac præeligendi inter approbatos magis dignum, dandique literas teſtimoniales Datariæ, ut proviſio Apoſtolica ſequatur; Id autem a Vicario faciendum eſt improbata conſuetudine, ut a capitulo, vel ab aliquibus ab eo deputatis fiat, *ſub tit. de paroch. diſc.* 5.

Diſpenſationum matrimonialium, aliarumque Apoſtolicarum gratiarum, ſeu literarum exequutio, capitulo, ſeu ejus
36 Vicario committi non ſolet, quoniam Dataria vel Cancellaria Apoſtolica, vel ſecretaria Brevium illi non reſcribit, unde propterea ſede vacante reſcribitur Epiſcopo viciniori.

Atque ex hoc ſtylo, reſultare videtur
37 deciſio quæſtionis, in qua Scribentes videntur ſe involvere, an ſcilicet in juriſdictione Epiſcopo, vel Vicario Generali delegata capitulum, ſeu ejus Vicarius ſuccedat, ut affirmativa intrent in ea delegatione generali, quæ per Conc. Trid. & Apoſtolicas conſtitutiones locorum Ordinariis conceditur; Secus autem in iis ſpecialibus delegationibus, quæ capitulo, vel ejus Vicario dirigi non ſolent; Pluresque alii habentur caſus per particulares conſtitutiones, vel decreta Sac. Congregationis excepti, qui apud ſolitos, ac notos collectores habentur.

Id autem quod in caſu vacationis ſedis
38 per Epiſcopi ceſſum, vel deceſſum, ut ſupra habetur generaliter quoque procedit, quando ſede adhuc plena, eadem intret ratio, ut oporteat in Eccleſiæ adminiſtratione, & Epiſcopali juriſdictione Epiſcopi abſentis,

vel

vel alias impediti partes implere; Ut potiſſimum caſus præbere ſolet, quando Epiſcopo in Nuntiaturis Apoſtolicis, ſeu alias longa abſentia impedito, ſequatur mors, vel diſceſſus, aut aliud impedimentum Vicarii Generalis per eum deputati, alia non facta proviſione pro iſtius caſus contingentia, *tit. de juriſd. diſc. 54.*

39 Demonſtrative autem, ac pro frequentiori contingentia potius, quam taxative, de capitulo cathedralis vel Metropolitanæ in hoc propoſito habetur ſermo, quoniam in capitulis collegiatarum ſub Prælato inferiori nullius, cum territorio ſeparato vel etiam reſpective exempto, cum aliqua ordinaria juriſdictione, idem comparative, ſeu proportionate, ſingula ſingulis congrue referendo, procedit *dict. diſcurſ. 54. de juriſdiction.* Niſi contraria conſuetudo aliter ſuadeat, atque iſto capitulo ſuas partes non bene explente, ſubintrat Metropolitanus, vel reſpective, in caſu exemptionis, vicinior.

40 Denegatur autem hæc facultas capitulis collegiatarum ſubditarum, quibus dicta ratio proprii Prælati non congruat, quamvis de conſuetudine, vel de congruentia Epiſcopus ſolitus eſſet in eo loco vel diœceſis parte, particularem deputare vicarium, etiam cum titulo, & facultatibus Generalis, quoniam ex eadem juſta cauſa, vel conſuetudine, ex qua Epiſcopus non ex libera facultate, ſed ex præciſa, vel morali neceſſitate id egit, facere debebit capitulum, ſeu ejus vicarius cum deputatione etiam vicarii foranei, qui in effectu licet generalis nuncupationem, & quamdam ſpeciem habeat, foraneus potius cenſendus eſt, cum revera unicus tantum ſit Vicarius Generalis, ſive ſit Epiſcopi, ſive capituli, niſi privilegium Apoſtolicum explicitum, ut illud implicitum quod ex immemorabili bene probata reſultet, aliud ſuadeat, *dict. tit. de juriſdict. diſcurſ. 22. & 24.*

41 Ubi vero plures ſint Eccleſiæ cathedrales, quæ ſub uno Epiſcopo æque principaliter unitæ ſint; Quamvis Sede plena, unum ſit regimen, unumque Tribunal, cum unico Vicario generali, *ibid. & de præeminent. diſc. 7.* Adhuc tamen, ſede vacante vel impedita, ut ſupra, quælibet Eccleſia, juxta naturam unionis quæ principalis pluries inſinuata, ſuum ſtatum antiquum aſſumit, proindeque quodlibet Capitulum, cum omnimoda independentia, ejus proprium, ac diverſum deputat Vicarium, alioſque officiales, in ſua reſpective diœceſi, perinde, ac ſi quælibet haberet proprium Epiſcopum, atque uterque eodem tempore obiiſſet, *eod. diſc. 7. de præeminent. & diſc. 26. de Canon. & Capit.*

Quandoque tamen, in facti contingentia ſequitur, ut in una hujuſmodi Eccleſiarum, capitulum cathedralis, ob canonicatuum paupertatem, ſeu ex alio accidenti, de facto non adſit, ideoque intrat quæſtio, ad quem Eccleſiæ unitæ adminiſtratio, ac juriſdictio pertineat? Reſpondi autem, quod niſi talis eſſet, antiqua & legitima conſuetudo, ut Apoſtolicum privilegium redo- 42
leat, tunc ad Metropolitanum potius id pertinere debeat, non autem ad Capitulum, vel clerum alicujus Eccleſiæ inferioris ejuſdem diœceſis, *dict. diſcurſ. 7. de præeminent.*

Quia vero quandoque caſus præbet, ut eadem Eccleſia Cathedralis efformetur per plures Eccleſias materiales Cathedraticam prærogativam ſociativo quodam jure habentes, unde propterea materialiter, ac de facto plura ſint diſtincta Capitula, cum diſtinctis menſis, ac redditibus, cum aliqua etiam non levi æmulatione, inter eas; hinc proinde in caſu vacationis Sedis, coæquale eſt omnium hujuſmodi Capitulorum jus, cum in effectu ſit unum, & idem formale, ac individuum, idemque propterea ſit jus habituale; verum quia ſuper exercitio, inconvenientia quandoque cadere ſolent, idcirco ceſſante conſuetudine (cui regulariter deferendum eſt) proviſiones per Sedem Apoſtolicam, vel per Sac. Congregationem pro ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, adhiberi ſolent, ut inconvenientibus occurratur, nullaque propterea certa, & determinata regula cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui poteſt, *diſc. 5. de præeminent.* 43

Ad inſtar autem hujus juriſdictionis Capituli Sede vacante (habita debita proportione, ſeu congrua relatione) dubitari 44
quandoque contigit de juriſdictione, ſeu poteſtate Sacri Collegii Sede Papali vacante; & de hoc aliquid inſinuatur *lib. de judiciis*, occaſione agendi declaratione, ac praxi curiæ Romanæ *agendo de Collegio Cardinal.*

DISCURSUS XXXII.

Ad Seſſionem 24. de Reformatione, cap. 18.

SVMMARIVM.

1 *De forma proviſionis Eccleſiarum parochialium.*
2 *Deputari debet Vicarius pro tempore vacationis.*
3 *De affixione edicti.*
4 *De forma examinis concurrentium, eorumque approbatione.*
5 *Super quibus deſuper oriri ſoleant lites.*
6 *Quales debeant eſſe examinatores, & de eorum deputatione.*
7 *Quid ubi deficiant illi, qui deputati fuerunt in ſynodo.*
8 *De juramento, quod examinatores præſtare debent.*
9 *Debent eſſe Congregati, & proferre vota collegialiter in ipſo actu.*
10 *Quales dicantur approbati, & quales non.*
11 *In Votorum æqualitate Ordinarius habet votum adhæſivum, & concludit actum, iſtaque adhæſio etiam in ipſo actu collegialiter fieri debet.*
12 *De duplici perſona quam in hoc gerit Ordinarius.*
13 *De prohibitione mixturæ aliorum, qui non ſint examinatores, quod declaratur.*
14 *Quomodo concurrentes debeant examinari, vel interrogari.*
15 *Ad examinatores non pertinet judicare, quis ſit dignior, ſed ſolum qui approbentur, & qui reprobentur.*
16 *Debet eſſe eorum munus omnino gratuitum, & quando alias intret nec ne ſimonia.*
17 *Epiſcopus tenetur præeligere magis dignum.*
18 *De quæſtione an beneficia conferri debeant dignioribus.*
19 *De appellatione ab irrationabili judicio Epiſcopi.*
20 *Hæc appellatio non operatur effectum ſuſpenſivum, ideoque rara eſt ejus proſequutio.*
21 *Præſumitur pro judicio Epiſcopi in præelectione, & quare difficile ſit hanc irrationabilitatem convincere.*
22 *Diffamatio de crimine reddit minus dignum illum, qui alias eſſet dignior.*
23 *De aliis partibus, vel circumſtantiis, quæ eumdem producant effectum.*
24 *De provocatione quam appellantes faciunt appellati ad novum examen in Curia.*
25 *Quod Epiſcopus in præelectione non teneatur ſequi majorem partem votorum.*
26 *Poteſt eligi unus ex approbatis, & cum minori numero votorum per ſolam adhæſionem.*
27 *Comparentes in concurſu non poſſunt ſperni, & quid ſi deſcriptus non compareat.*
28 *De prorogatione termini concurſus in edictis.*
29 *Quiſnam in hoc veniat ſub nomine Ordinarii.*
30 *Capitulum Sede vacante, ſed id pertinet ad Vicarium Capitularem.*
31 *In Eccleſiis de jurepatronatus laicorum non ſervatur, quid de mixto.*
32 *Non requiritur in Dignitatibus, vel Canonicatibus, quibus annexa ſit Eccleſia parochialis, vel cura habitu, & non actu.*
33 *Neque in Vicariis.*
34 *Quando dicatur adeſſe unio ob quam iſte effectus reſultet.*
35 *Etiam in caſibus, in quibus concurſus non requiritur, approbatio fieri debet cum examine examinatorum ſynodalium.*
36 *Ad hunc effectum non prodeſt exemptio Eccleſiæ & quid agendum ubi de Eccleſia exempta, & ſub inferiori Prælato.*
37 *An Parochi, vel Vicarii, ita approbati poſſint denuo per Epiſcopum examinari, & ſuſpendi.*
38 *De aliis ad materiam.*

SUper parochialium Eccleſiarum proviſionibus, ut digne fiant pro meliori animarum cura, Sacrum Concilium reſtringendo collatorum antiquam libertatem, certam adjecit providendi formam, quam ampliavit, ſeu magis declaravit ſubſequuta S. Pii V. *Conſtitutio* 47. Sub decreto annullativo, quando talis forma non bene ſervetur; Unde propterea in dies praxis docet, adverſus jam proviſos de parochialibus, Apoſtolicas fieri impetrationes certo modo, quæ ob non ſervatam formam Conſtitutionis Pii V. dicuntur, ac de facto multæ ex hujuſmodi impetrationibus effectum ſortiuntur, cum ad hanc formam exacte ſervandam, adverti non ſoleat. 1

For-

Forma igitur eſt, ut ſequuta vacatione, 2
Ordinarius, illico vicarium proviſionalem præficere debeat, congrua illi aſſignata, ne interim animarum cura detrimentum patiatur; atque ſive in menſe ordinario, ſive in 3
Apoſtolico vacatio ſequuta ſit, aut quod alias Apoſtolica reſervatio, vel affectio intret, indici debeat concurſus, mediante affixione edictorum in ipſa Eccleſia parochiali, & in loco ſolito reſidentiæ Epiſcopi, ejuſque Tribunalis, in quibus ſtatuto competenti termino, qui non debet eſſe minus dierum decem, prorogari tamen pluries poteſt ex Conſtitutione Pii V. (dummodo non excedatur terminus dierum viginti) concurrere volentes invitando, ut certo loco, certave die, vel hora compareant, examini, & concurſui ſe expoſituri; ipſoque termino adveniente, & comparentibus oppoſitoribus; qui prius deſcripti fuerint, examen peragendum eſt coram ipſo Ordinario; vel ejus Vicario generali, & Examinatoribus in proxima diœceſana Synodo deputatis, qui propterea ſynodales appellantur, qui non ſint minus, quam tres, per quos concurrentium inquiſitio fiat, tam 4
ſuper literatura, mediante examine tunc peragendo, quam etiam ſuper vita, & moribus, ac prudentia, aliiſque partibus, quæ congruæ in hoc munere judicantur, hiſque ponderatis, referant Epiſcopo, quos dignos, vel idoneos approbent, & quos indignos reprobent, ut ex iis, qui cum majori ſuffragiorum parte inter candidatos, ſeu approbatos adſcripti ſunt, Epiſcopus illum præeligat, quem magis dignum credat; atque ubi ad ejus liberam proviſionem collatio fit, illam ſic præelecto faciat; ubi vero ad Datariam, vel Apoſtolicam Sedem ex reſervationis, vel affectionis cauſa id pertineat, tunc teſtimoniales literas concedat præelecto, Apoſtolicam proviſionem, ita earum vigore obtinenti; atque ſi proviſio ad alium inferiorem pertineat, conſimiles literas huic directas idem Ordinarius concedat, adeo ut proviſio ad ita præelectum reſtringatur, *tit. de paroch. diſc.* 37. *& in ſupplemento, ubi de titulis Cardinalium.*

Super hujus itaque formæ exacto implemento, 5
forus indies audit quæſtiones, vel occaſione dictarum impetrationum, quæ adverſus ita proviſos ob eam non bene ſervatam fiant; vel ob lapſum termini ſex menſium, intra quem id faciendum eſt; vel ob appellationem ab aliquo concurrentium interpoſitam a judicio Examinatorum, qui ipſum indebite reprobaverint, ſive ab irrationabili judicio Ordinarii in præelectione, ideoque de his diſtincte agendo, *dict. tit. de paroch. diſc.* 1. *cum plurib. ſeqq. & diſc.* 37.

Quatenus pertinet ad formam, bene vel male ſervatam, ejus defectus multiplex eſſe ſolet, adeo ut frequenter, atque de facili ejus violationem praxis doceat. Primo ſcilicet circa numerum, & qualitatem Examinatorum, quoniam, (ut dictum eſt,) deputati eſſe debent ſolemniter in proxima diœceſana Synodo, atque alias deputati minus idonei ſunt, idque adeo verum, quod ſi ſub uno Epiſcopo duæ Cathedrales Eccleſiæ æque principaliter unitæ ſint, Epiſcopus autem pro diverſis locorum ſtylis, duas diſtinctas Synodus pro qualibet diœceſi celebraverit; ſive unam pro utraque, cum diſtincta tamen Examinatorum deputatione pro earum qualibet, tunc Examinatores deputati pro una diœceſi idonei non ſunt pro concurſu ad parochialem alterius, quamvis unus & idem ſit Epiſcopus, *ibidem, & præſertim dicto diſc.* 37.

Ubi vero caſus præbeat, quod per mortem, vel per abſentiam, aut aliud legitimum non tamen affectatum, ac fraudulentum impedimentum haberi non valeat Examinatorum numerus, qui ſaltem trium, ut ſupra neceſſarius eſt, ad quoddam Collegium conſtituendum, tunc in locum deficientium extra Synodum ab Ordinario alii ſubrogari poſſunt, aliqua tamen ſolemnitate quoque adhibita, conſenſus ſcilicet Capituli, atque alias invalida eſt deputatio. 7

Id autem conceditur, quatenus infra annum a die ultimo celebratæ Synodus contingat; ſecus autem ſi poſt annum, quoniam tunc recte Ordinario imputandum eſt cur ad præſcriptum ejuſdem S. Concilii Tridentini ſynodum non celebraverit, atque novos Examinatores non deputaverit, *tit. de juriſd. diſc.* 56. *& dicto tit. de paroch. diſcurſ.* 37. *& alibi.*

Non ſufficit autem ſola deputatio, quæ uno, vel altero modo, ut ſupra, ſequuta ſit niſi etiam deputati juramentum ſolemniter præſtent ſuper hoc munere bene, ac fideliter peragendo; ſuper hujus autem ſolemnitatis implemento alias dubitatum fuit, an illud in ſingulis quibuſcumque concurſibus, toties quoties caſus contingat præſtandum ſit, vel potius ſufficiat, ut una vice generaliter præſtetur; iſtaque poſterior pars verior, magiſque recepta eſt, ut unius juramenti generalis præſtatio ſufficiat, *eod. tit. de paroch. diſc.* 3. 8

Peracto itaque examine coram dictis Examinatoribus, non ſingulariter coram eorum quo-

quolibet, ſed collegialiter in loco qui in edictis deputatus eſt iidem collegiativo pariter jure, votum, ſive ſecretum, ſive publicum, aut in ſcriptis, vel oretenus, pro diverſis locorum ſtylis in ipſo actu proferri debeat, quos ſcilicet ex concurrentibus approbent, & quos reprobent, ad effectum, ut inter approbatos Ordinarius dictam præeligendi facultatem exerceat.

Approbatio autem, vel reprobatio pendet a concluſione majoris partis votorum, juxta regulas generales, quas habemus in electionibus, vel præſentationibus, quæ univerſitatis, vel collegiativo jure fiant, ut ſcilicet major pars ſit ea, quæ medietatem congregatorum etiam in uno, vel in dimidio voto excedat habita comparatione omnium congregatorum, non autem comparative ad minorem partem, quæ in diverſam abeat ſententiam, juxta dictas regulas electionis, ideoque ſi (ex. gr.) Examinatores ſint quinque vel tres, tunc tres, vel reſpective duo concludunt.

10 Si autem vota ſint æqualia, adeo ut neuter actus remaneat concluſus, ideoque ille concurrens juridice, nec approbatus, nec reprobatus dici valeat, tunc Ordinarius, vel ejus Vicarius generalis, qui examini præſideat, ubi qui alias (& vota Examinatorum actum pro majori parte concludant, nullum habet votum deciſivum) habebit votum adhæſivum, ſeu præponderans, ut propterea illa pars approbationis vel reprobationis, actum concludat, cui ipſe adhærebit.

11 Adhæſio autem hæc pariter in ipſo actu, atque in forma collegiativa, tanquam per ſpeciem electionis, vel actus capitularis fieri quoque debet, adeo ut actus approbationis, vel reprobationis ſingulorum tunc remaneat concluſus, neque attendantur vota, quæ in diverſo loco, vel tempore ſingulariter præſtentur, juxta prædictam regulam, quam in electionibus, aliiſque actibus collegiativis habemus, *dict. tit. de parocho diſc.* 1.

Duplicem etenim diverſam perſonam Ordinarius in hoc gerere dicitur, quam etiam cum materialium perſonarum diverſitate exercere poteſt; Una ſcilicet præſidentis in 12 ipſo collegio, ſeu concilio una cum Examinatoribus cum dicto voto adhæſivo, atque hanc explicare poteſt, vel per ſeipſum, vel per ejus Vicarium generalem, aut alium ad id ſpecialiter delegatum; iſtud votum adhæſivum, tunc in ipſo actu, collegiativo jure, proferre debet, ita ut actus capitularis, vel collegiativus concluſus remaneat.

Altera vero perſona eſt circa jus præelectionis inter plures approbatos, atque iſtam diverſo loco, diverſoque tempore, pro ejus libito explicare poteſt, dummodo inter ſtatutum terminum ſex menſium id faciat, ne alias devolutioni locus fiat; Unde propterea frequens praxis docet præſertim in magnis diœceſibus, ut concurſus fiat coram Vicario generali, vel altero præſidente ad id deputato, tranſmittantur autem vota approbatorum Epiſcopo, qui, ſive in eadem Civitate, vel loco concurſus, ſive in altero, tam intra, quam extra diœceſim, ex intervallo præelectionem ad effectum propriæ vel alienæ proviſionis, ut ſupra faciat *eod. diſc.* 1.

In dicto collegio, ſeu conſeſſu prohibita eſt mixtura aliorum, qui non ſint Examinatores ſynodales; dummodo tamen, juxta eaſdem regulas electionis, ſit mixtura cum effectu, id eſt quod aliæ perſonæ votum deſuper non habentes, illud proferant, adeo ut incertum remaneat, an major pars concluſa ſit ab examinatoribus legitimis necne; ubi etenim iſta dubitandi ratio ceſſet, tunc talis interventus validitati actus non præjudicat, ut frequentior praxis docet, quod ipſo Epiſcopo præſidente, interveniat quoque Vicarius generalis, ac etiam cancellarius aliique Officiales, vel familiares? Idque nil præjudicat, quoties iſti votum deciſivum non habeant, quamvis ad aliquam Epiſcopi ſatisfactionem alii, qui non ſint Examinatores ſynodales aliquas examinandis faciant interrogationes, ac etiam peracto examine, eorum judicium in forma diſcurſiva, vel conſultiva proferant; id etenim, quandoque cum eſſem Vicarius generalis, proficuum expertus ſum, ad occurrendum colluſionibus & machinationibus examinatorum, qui ita auſi non ſunt reprobare illos, quos licet approbatione dignos, in animo tamen reprobare habebant, ad gratificationem eorum, qui illius obſtaculi remotionem affectabant; ſive approbare eos, quos alii publice viderant male ſe geſſiſſe, & ſic iſte interventus potius prodeſt quam noceat.

Super modo autem peragendi examen ſuper literatura, an ſcilicet concurrentes eodem tempore ſuper iiſdem, vel ſuper diverſis interrogari debeant, vel potius ſingulariter, ac diſtincte eorum examen faciendum ſit, certa regula ſeu forma deſuper præſcripta non habetur, ideoque locorum ſtylo deferendum eſt, ſive Epiſcoporum placito; idemque circa modum proferendi votum, an publice, vel ſecrete, ſive an oretenus, vel in ſcriptis.

Ad

15 Ad examinatores autem non pertinet judicare quiſnam ſit dignior inter plures qui idonei approbati ſint, ſed eorum munus conſiſtit in approbando, vel reprobando, ſeu denunciando quos credant idoneos, & quos non, cum iſta parſ præeligendi inter plures approbatos pertineat ad Ordinarium.

16 Eorundemque Examinatorum munus gratuitum eſſe debet, omneque emolumentum ſub quovis prætextu ſimoniacum reputatur; quatenus tamen hæc turpitudo ab eis vel eorum aliquo committatur, id præjudicare non debet concurrentibus alias idoneis, quibus de juſtitia approbatio debita erat, qui conſcii, ac participes non ſint, quia nempe ab eorum conjunctis, vel benevolis, ipſis ignaris, ad evitandam injuſtam reprobationem factum ſit. Adhuc tamen, quando de hoc aliqua habeatur diffamatio, quæ ſcandalum ſaltem de facto præbere valeat, iſtud juſtum motivum reputatur in prælectione poſtponendi eum, qui alias magis dignus præeligi deberet, *titul. de benefic. diſcurſ. 70. & 71. & dict. titul. de paroch. diſc. 8.*

Liberum vero non eſt Epiſcopo, ſeu Ordinario, inter candidatos, ſeu approbatos, præeligere illum quem maluerit, quoniam 17 adhuc ejus arbitrium bene regulatum eſſe debet, præligendo eum, quem reputet magis dignum, quoniam ſecluſa etiam iſta conciliari forma, attentiſque terminis juris communis, cum quibus abſque hujuſmodi reſtrictionibus, etiam beneficia curata ad liberam collatoris proviſionem erat, in ea quæſtione, an beneficia conferri debeant dignioribus, vel potius in libito ſit, eis 18 neglectis conferre dignis & idoneis, magis communis, & recepta diſtinctio eſt inter curata & non curata, ut ea de prima ſpecie dignioribus conferri debeant, alia vero ſufficiat conferre dignis, quales ſunt omnes a jure non reprobati, *dicto diſc. 1. & ſeqq. & 37. de paroch.* Quod etiam per iſtud Sacrum Concilium antequam iſta forma induceretur, ſtatutum fuerat, *ſeſſ. 7. de Reform. cap. 3.*

19 Hinc proinde, ab iſta præelectione, quatenus ea irrationabilis, maleque regulata videatur, licitum eſt iis, qui ſe magis dignos credant, appellare ab Ordinarii irrationabili judicio, atque quandoque caſus præbet, ut per judicem appellationis, irritata præelectione, appellanti parochia decernatur.

20 Nimium autem rari videntur caſus, in quibus id ſequatur, quodque hujuſmodi appellationes ad finem perducantur, quoniam licet frequentiſſima ſit earum interpoſitio, nimium tamen rara eſt proſequutio, & merito; tum quia appellatio effectum ſuſpenſivum non cauſat, neque præelectum impedit, quin beneficii poſſeſſionem adipiſcatur, atque in eo miniſtret, *eod. tit. de paroch. diſc. 1. cum pluribus ſeqq. & diſc. 37.* Unde poſſet proſequi cauſam appellationis in judicio ordinario per tres ſententias conformes, & frequentius etiam per quartam exequutorialem, quod magnam temporis, ac pecuniæ jacturam redolet, magnaque producit incommoda, potiſſime, quia in Italia hujuſmodi beneficia non adeo pinguia ſunt, ut id expediat, ac propterea appellationes, quæ in eo fervore excluſionis, nimium de facili interponuntur, raram habent proſequutionem.

Tum etiam, quia præſumptio aſſiſtit judicio Epiſcopi, nimiumque difficile eſt, 21 hanc irrationabilitatem convincere, quamvis appellans de majori literatura, vel gradu, ſeu nobilitate, aut ætate aliave majori qualitate doceat, qua præelectus careat, quoniam, licet generaliter, ac in abſtracto, habentes hujuſmodi qualitates, vel earum aliquas, magis digni reputari debeant, quam illi, qui eis careant, non tamen id perneceſſe concludit, ad reddendum hoc judicium irrationabile, dum illud irrationabiliter interponi potuit, ob alias qualitates in præelecto concurrentes magis quam in poſtpoſito, licet magis qualificato; puta majoris prudentiæ, ſeu vitæ magis exemplaris, aut quod alias populo ſit magis gratus, vel magis proficuus, pro facti qualitate reputetur, ideoque certa, & determinata regula, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt; & conſequenter nimium rarum, ac difficile eſt hujuſmodi irrationabilitatem convincere, *ibidem.*

Illudque præſertim in hac præelectione advertendum eſt, an ille qui in literatura, aliiſque partibus qualificatus, magiſque dignus eſſet, de aliquo crimine ſit diffamatus, quamvis talis probatio non accedat, ut condemnari valeat; Quinimo etiam ſi ex probationum defectu, abſolutoriam reportaſſet, quæ tamen de facto ſiniſtram opinionem, vel diffamationem non ſuſtuliſſet, quoniam licet id non ſufficiat ad privationem beneficii, vel juris jam obtenti, ſeu quæſiti, bene tamen ſufficit ad repellendum ab aſſequendo, juſtumque motivum præbere poteſt ſuperiori, ut eo neglecto alter, quamvis minus dignus, dummodo habilis & idoneus præeligatur, multo

vero

vero magis, ubi ultra ſuſpicionem vel diffamationem in populo carceratio acceſſerit, & fortius ubi tormenta ſuſtinuerit, quoniam invigilandum eſt ne ſcandalum populo de facto præbeatur, *dicto diſc. 9. dicto tit. de paroch. & diſc. 71. de benef.*

Prout etiam ceſſante poſitiva diffamatione criminis aliæ partes ponderandæ ſunt, 23
quæ licet poſitive criminoſæ non ſint, adhuc tamen aliquod ſcandalum de facto præbeant, aut modicam ædificationem, puta quia cum eſſet ſacerdos, non eſſet ſolitus celebrare aliiſque divinis intereſſe, atque ſæcularibus rebus magis deditus eſſet, cum id in aſſequendis quamdam ſpeciem indignitatis præſeferre videatur, cum ſimilibus pro facti qualitate conſiderandis, *ibidem.*

Solent appellantes in eo primo fervore in quo æmuli prælatio eos conſtituit, Romanam Curiam adire, atque appellatum 24
præleƈtum, ad novum examen in Curia peragendum provocare; Idque regulariter admittitur; ubi præſertim agatur de Eccleſia citra montes, quamvis ex parte appellantis, de judicii Epiſcopi irrationabilitate doƈtum non ſit, juxta opinionem, quam Rota, & Curia ſequitur; aliquibus hujus Sacræ Congregationis declarationibus innixa; parum autem probabilis hæc generalitas videtur, ſed pro facti qualitate, & circumſtantiis, prudenti arbitrio penſandis, circumſpeƈte id praƈticandum eſt, quoniam cum ſæpius hujuſmodi provocationes animoſæ ſint, vel affeƈtatæ, ut præleƈtus, cui nimium incommodum ſit ratione ætatis, ſeu valetudinis, ſeu ex alia cauſa, Curiam adire, ita ſequatur inconveniens, quod præleƈtus juri ſuo cedere cogatur, atque rejeƈtus, obtentum indireƈte aſſequatur; Ideoque diſcrete pro facti qualitate id praƈticandum eſt, ut in meis annotationibus ad hanc materiam parochialium advertitur, *eod. tit. de paroch. diſc. 6. & ſeq.*

Non tenetur item in hac præleƈtione, 25
Epiſcopus, vel alter Superior, ad quem pertinet, ſequi majorem numerum ſuffragiorum, ſed ſufficit, ut eligat unum ex jam approbatis; Ideoque ſi (ex. gr.) quinque exiſtentibus examinatoribus, aliqui ex concurrentibus cum plenis votis omnium approbationem habeant; Aliqui vero habeant quatuor; Et alii tria vota, poteſt Epiſcopus præeligere unum ex his, qui trium tantum vocorum approbationem habeant, neglectis iis, quibus tota, vel major pars aſſiſtat, quoniam in hujuſmodi actibus collegiativis, major pars concludit, atque minorem ſufſocat, ſeu ad ſe attrahit, adeo ut actus habeatur, ac ſi ab omnibus concluſus eſſet, ideoque ſufficit præeligere unum ex iis qui ſint in albo candidatorum; Potiſſime quia in hujuſmodi collegiativis, vel capitularibus actibus, frequens praxis docet, quod aliqui, ut includant eos quos deſiderant, omnibus aliis vota negativa præbere curant ſive debita ſint, ſive non, *diſc. 1. eod. tit. de paroch.*

Quinimo ſufficit, ut præleƈtus ſit de ge- 26
nere approbatorum, quamvis approbatio ex Epiſcopi, vel Vicarii adhæſione reſultaverit, quia nempe ob votorum paritatem, approbationis, vel reprobationis actus concluſus non eſſet, niſi cum dicta adhæſione, ut moderno tempore, me ſcribente, non abſque magna diſcrepantia per hanc Sac. Congregationem deciſum fuit, ut in meis parochialium adnotationibus advertitur, ibique reſolutionis probabilia fundamenta recenſentur, *eod. diſc. 1.*

Si vero plures concurrere volentes com- 27
paruerint, atque deſcripti ſint, omneſque ſtatuta die, & loco comparuerint, ut examini ſe exponant, tunc omnes examinari debent, neque unus, vel aliqui contemni poſſunt, atque alias ipſo contempto reclamante, non dicitur bene ſervata forma, ideoque actus corruit ratione decreti irritantis contenti in Conſtitutione Pii V. Secus autem ſi aliqui ex deſcriptis ſtatuta die & loco comparere negligant, quoniam expeƈtandi non ſunt, niſi aliquod injuſtum eis præſtitum fuerit impedimentum, quod ex parte aliorum concurrentium affeƈtatum ſit; vel quod alia accedat juſta cauſa, ob quam Ordinarius illum, vel illos poſtea venientes ad examen admittat pro facti qualitate, adeo ut dici non valeat tolli jus quæſitum iis, qui jam comparuerint, & approbati ſunt, *eod. tit. pluries, & præſertim diſc. 37.*

Quamvis autem conciliare decretum, ter- 28
minum ſtatuat decem dierum in edicto præfigendum; atque Conſtitutio Pii V. concedat quidem facultatem illum prorogandi pluries, dummodo omnes prorogationes, terminum in totum viginti dierum non excedant, adeo ut novæ prorogationes fieri non valeant; attamen id intelligitur, quoties prorogatio concerneret præjudicium eorum, qui jam in termino comparuerunt; ſi vero nemo comparuerit, tunc non prohibetur Epiſcopus edicta renovare toties quoties ei videbitur; durante termino ſex menſium ſibi competente ad providendum, ex ea clara ratione, quod tunc nemini præjudicat, niſi ſibi

ipſi, dum libertatem acquiſivit providendi Eccleſiam ad ejus libitum, ita obtinendo reſtitutionem illius priſtinæ facultatis, quæ de jure communi ſibi competebat, ideoque laudabiliter id agit, *ibidem*.

29 Ordinarii autem nomine in hoc propoſito non ſolum venit Epiſcopus, ſeu ex ejus delegatione, Vicarius, vel alter Officialis, ſed etiam quicumque alter Prælatus inferior, qui habeat territorium, vere ac materialiter ſeparatum, adeo ut vere *Nullius*, dici valeat, cum plena quaſi Epiſcopali juriſdictione independenter a quocumque Epiſcopo, vel Diœceſano; dummodo tamen, tam de jure, quam de facto habeat jus indicendi ſynodum, adeo ut verificetur exiſtentia Examinatorum ſynodalium, qui hujuſmodi concurſus Judices a Sac. Concilio conſtituti ſunt; ſin minus, ad viciniorem Epiſcopum id pertinet; nullatenus autem veniunt inferiores Prælati quantumvis exempti, atque jus conferendi, aliamve eccleſiaſticam, ſeu ordinariam juriſdictionem habentes, cum clero, & populo alicujus loci intra diœceſis limites, adeo ut Diœceſani, vel Ordinarii attributum ei non congruat; tunc etenim planum eſt, ut ad Ordinarium, ſeu Diœceſanum pertineat, indicere, ac perficere concurſum etiam cum prælectione; inferior autem Prælatus, qui ceſſante Apoſtolica reſervatione, vel affectione jus conferendi habeat, collationem faciat in ea perſona, quæ ab Ordinario prævio concurſu prælecta fuerit, ſeu nemine in concurſu comparente, ab eodem Ordinario fuerit electa, atque ab examinatoribus ſynodalibus approbata, *diſc.* 10. *cum plurib. ſeqq. eod. tit. de paroch.*

30 Ubi vero Ordinarii Sedes vacet, ſeu alias impedita ſit, adeo ut in univerſa juriſdictione Epiſcopali ſubintret Capitulum, tunc ad illud quoque id pertinet, dummodo tamen (ut alias inſinuatum eſt) id agat per Vicarium ab eo deputatum, ad præſcriptum ejuſdem Sacri Concilii, ideoque non poteſt id ſibi reſervare, ac per ſeipſum capitulariter, ſeu per aliquos Canonicos ad id deputatos hujuſmodi actum explicare juxta hujus Sacræ Congregationis declarationes, *eod. tit. diſc.* 5.

Plerique autem caſus dantur, in quibus licet de Eccleſiæ parochialis proviſione agatur, attamen iſtam formam concurſus ſervare non oportet; Primo nempe ubi agatur de Eccleſiis de jurepatronatus laicorum, ad quorum

31 præſentationem Eccleſiæ providendæ ſint, cum tunc requiratur quidem Ordinarii approbatio, prævio examine, ſed non intrat concurſus, cui locus aliquando eſſe ſolet; quando ſcilicet plures coæquali jure, vel ratione cumulativæ, vel ratione ſciſſuræ votorum præſentati fuerint, adeo ut gratificationi locus daretur, cum tunc concurſui congrue locus eſſe debeat, illi tamen indefinitè locus eſt in Eccleſiis, quæ de jurepatronatus eccleſiaſtico eſſent, ob expreſſam hujus decreti conciliaris diſpoſitionem, ſed ſi illud ſit mixtum, tunc laicalis potius in hac parte naturam habet, *eod. diſc.* 37. *de paroch. & alibi pluries*.

Non requiritur ſecundo in illis dignitatibus, vel canonicatibus, aliiſve beneficiis, 32
quibus acceſſorie ipſa Eccleſia parochialis unita eſſet, cum tunc proviſio reguletur a natura beneficii principalis, *eod. tit. diſc.* 10. *cum pluribus ſeqq. & dicto diſc.* 37. Multo vero minus, quando Eccleſia parochialis unita eſſet alicui Capitulo, vel Collegio, ne in ſingulis canonicatibus concurſus requiratur, dum (ut alibi in fortioribus terminis advertitur) quoties ipſi canonicatui, vel dignitati annexa non ſit vicaria, pro exercitio curæ nec ætas, nec ordo qui in parochialibus requiruntur, in hujuſmodi canonicatibus deſiderantur, ex dicta ratione, quod proviſio regulatur a natura beneficii principalis, cum Eccleſia unita reputetur membrum ſeu acceſſorium.

Tertio non requiritur concurſus in vicariis 33
quamvis perpetuis, atque in titulum conferri ſolitis dictarum parochialium, quæ alicui dignitati, vel canonicatui, ſeu Capitulo, vel Monaſterio unitæ ſint, cum ad præſcriptum Bullæ Pii V. proviſio fieri debeat ab Ordinario, ad nominationem, ſeu præſentationem ejus, qui ratione dictæ unionis, habitualem curam habeat, non obſtante, quod aliquando etiam pluries per concurſum provideri conſueverint, vel quia actui facultativo id referendum ſit, qui de ſui natura non eſt in futurum obligatorius; Vel quia ob decretum irritans, quod in dicta Pii V. Conſtitutione continetur, quæcunque contraria poſſeſſio, vel conſuetudo infecta ſit, *ibidem*.

Hinc proinde, quæſtiones quæ hodie de- 34
ſuper cadunt, inter Ordinarios locorum, & Prælatos, vel univerſitates, quibus Eccleſiæ parochiales unitæ prætendantur, præſertim vero, & frequentius, Monaſteriis regularium, non ſunt amplius juris, ſed facti, ſuper qualitate ſcilicet unionis, de qua ſupra alibi agitur, quoniam, ut ibidem advertitur *ibidem*, non omne jus, quod aliquod Monaſterium, vel capitulum, ſive aliqua Dignitas in Eccleſia parochiali habeat, ve-

veram unionem, seu annexionem hujus effectus productivam importat, cum quandoque, vel juspatronatus, vel tributum seu censuationem, aut pensionem, seu protectionem, aliamve dependentiam id importare soleat, atque una, vel altera ex his superioritatis speciebus concursus necessitatem non tollit.

35 In omnibus autem casibus prædictis, in quibus concursum servare non oportet, sive quod eo intrante, desit occasio illum practicandi, eo quia in termino præfinito, nemo comparuerit, tunc, licet provisio libera sit Ordinarii, sive ejusdem libera sit electio illius quem providere debebit inferior Prælatus, ad quem jus conferendi pertineat; Aut quod a patrono, vel a curato habituali præsentetur; Adhuc approbatio fieri debet prævio examine eorumdem examinatorum synodalium cum eadem forma collegiativæ discussionis, an ille, qui examini se exposuit, electus, vel nominatus, seu præsentatus ut supra idoneus sit, necne, adeo ut non ab unius judicio hæc approbatio pendeat, *eod. tit. de paroch. disc.* 11. *& seqq.*

36 Exemptionis autem privilegia, quibus gaudeant Ecclesiæ, vel Monasteria, quibus parochiales unitæ sint, non suffragantur, quamvis etiam agatur de vicaria pro exercitio curæ annexæ ipsimet Ecclesiæ principali ipsius Monasterii, vel inferioris Prælati quantumvis exempti; Ex ea congrua ratione, pluries alibi, occasione visitationis, vel concionis, aut administrationis Sacramenti pœnitentiæ insinuata, quod scilicet jurisdictio quæ Diœcesano commissa est, non percutit Ecclesiam materialem, in qua cura animarum exerceatur, minusque jurisdictionem, vel superioritatem personalem ejus, qui illam exerceat in ejus causis indifferentibus, quæ cum dicto exercitio connexionem non habeant, sed percutit ipsius Diœcesani clerum, ac populum, cum quo cura exercenda est, quoniam cum agatur de præficiendo ovibus particularem subordinatum pastorem, idcirco congruum, ac rationabile est, ut ipsarum ovium primus, ac principalis pastor inquirat, an ille fit, necne idoneus minister, cui propriæ oves custodiendæ, ac pascendæ committi valeant, atque ita successive exemptionis privilegio non obstante, eumdem visitare, & inquirere, ac etiam corrigere potest in iis, quæ hoc munus concernunt, vel cum eo connexionem habeant, cum eadem sit ratio in præponendo, quæ est, an præpositus bene se gerat necne, *tit. de jurisd. disc.* 1. *cum plurib. seqq. tit. de Regular. disc.* 1. *& alias sæpius.*

Atque hinc manat, probabilius esse, ut facilius istos vicarios perpetuos, vel temporales absque forma concursus præpositos; quandoque autem etiam ipsosmet principales curatos, qui cum dicta solemnitate concursus, tanquam per speciem doctoratus approbati sint, possit Ordinarius, occasione visitationis ac etiam extra eam ex suspicione ab aliquo justo motivo concepta, (ad cujus formalem justificationem non tenetur,) examinare, ac etiam, ubi non bene versatos compererit, suspendere, donec præfecerint, vicarium, vel coadjutorem interim provisionaliter, non autem in titulum deputando; Ex alias assignata ratione, quod etiam docti, ac literati, tractu temporis, desertis studiis, desertaque applicatione, indocti, minusque idonei effici possunt; Adinstar fertilis, beneque culti prædii, quod sterile, atque incultum effici potest, si cultura per notabile tempus deseratur, cum idem in humanis ingeniis praxis doceat, *eod. tit. de paroch. disc.* 16. 37

De aliis autem agitur in propria parochorum sede, *eod. disc. de paroch. præsertim disc.* 37. *ubi concordantes.* 38

DISCURSUS XXXIII.

Ad Sessionem 24. de Reformatione, cap. 20.

SUMMARIUM.

1 *De cognitione causarum in prima instantia coram Ordinario loci.*
2 *Quæ disponantur in hoc decreto.*
3 *Causæ criminales, & matrimoniales adimuntur Prælatis inferioribus, & delegantur Ordinario.*
4 *De praxi conclusionis, de qua num.* 1.
5 *In quibus causis id procedat.*
6 *De eodem, & de quibus Ordinariis decretum Concilii loquatur.*
7 8 *&* 9 *De eodem de jure communi, & quid plus operetur Concilium.*
10 *Quæ sint causæ Ecclesiasticæ, de quibus loquitur Concilium.*
11 *De eodem, ubi causæ sint inter laicos super locis Ecclesiasticis.*
12 *Quales sint causæ spirituales.*
13 *An per istud decretum sit derogatum privilegio* l. unic. Cod. quando Imperator &c.
14 *De privilegio electionis fori, quod producit obligatio Cameralis.*
15 *Quid de istius decreti praxi in causis beneficialibus.*

16 *Quomodo ſervetur intra diſtrictum Vrbis.*
17 *Tribunalia Eccleſiaſtica Vrbis concurrunt intra diſtrictum cum Ordinario loci.*
18 *Legati, & Nuntius non ſe ingerunt in cauſis primæ inſtantiæ.*
19 *De caſu negligentiæ ob quam Ordinarius amittit cognitionem in prima inſtantia.*
20 *De appellatione a denegata juſtitia.*
21 *De facultatibus legatorum.*
22 & 23 *De nuntiis Apoſtolicis, eorumque diverſis ſpeciebus, & præſertim de Nuntio Neapolis, quam juriſdictionem habeat.*
24 *De eodem, & in quibus non poſſit ſe ingerere.*
25 *Quales dicantur appellationes frivolæ, & non admittendæ, & de decretis generalibus contra Metropolitanos.*
26 *In cauſis concernentibus Eccleſiaſticam immunitatem Metropolitanus non ſe ingerit.*
27 *De obligatione terminandi cauſas infra biennium, & de peremptione inſtantiæ.*
28 *De jure canonico inſtantia nunquam perit & de lite derelicta.*
29 *De tranſportatione actorum ſine qua Judex appellationis non procedit.*
30 *Quando procedatur etiam ſine hac tranſportatione.*
31 *De actorum integritate.*
32 *De ſumptibus litis, & alimentis dandis pauperi collitiganti.*
33 *Quando quis dicatur pauper.*
34 *De requiſito boni juris, quando verificetur.*
35 *Quod paupertas ſit probanda.*
36 *Quando ſine hac probatione hæc alimenta debeantur, & quibus.*
37 *De proviſionibus fieri ſolitis in hac materia.*
38 *De eodem de quo n. 3. ſuper cauſis criminalibus, & matrimonialibus.*
39 *De quibus Prælatis inferioribus hoc decretum loquatur.*
40 *De probatione territorii ſeparati cum qualitate nullius, & quod interim Epiſcopo datur manutentio.*
41 *De probatione ſituationis loci intra diœceſim.*
42 *De cauſis gravioribus, quæ ſint Curiales etiam in prima inſtantia.*

CEleberrimum eſt iſtud decretum, omnium-que in foro frequentius, præſertim autem in Romana Curia quotidianum, circa fori competentiam, ac remiſſionem cauſarum ad partes in prima inſtantia locorum Ordinariis; De quo tamen in utraque Signatura potius, quam in ſacris Congregationibus agi contingit, ideoque iſta materia ſub judiciorum, vel praxis Romanæ Curiæ ſede congruentius cadit, *ſub tit. de juriſd. diſc. 3. & ſub tit. de juriſd. diſc. 68. & in relat. Curiæ agendo de utraque Signatura.* 2

Plura itaque in hoc decreto ſtatuuntur; Primo nempe, ut cauſæ ſpectantes ad forum eccleſiaſticum, in prima inſtantia cognoſcantur per Ordinarios locorum; Secundo conſequutive, ut Legati, vel Nuntii, ſeu Gubernatores, in eiſdem primæ inſtantiæ cauſis, non ſe ingerant, niſi in caſu negligentiæ, Tertio ut appellationes frivolæ, ſeu alias, quam a diffinitiva, vel vim diffinitivæ habente, non recipiantur; Quarto quod Ordinarii infra biennium cauſas primæ inſtantiæ terminare debeant. Quinto, ut in caſu appellationis legitimæ interpoſitæ, Judex ſecundæ inſtantiæ non procedat, niſi omnibus actis tranſportatis; Sexto ut pauperes, non trahantur extra propriam provinciam, quodque alias alimenta eis ſuppeditari debeant; Septimo, ut Decani, & Archidiaconi, aliique inferiores Prælati, aliquam eccleſiaſticam juriſdictionem habentes, intra limites alienæ diœceſis, non poſſint cognoſcere cauſas matrimoniales, & criminales, quamvis alias id in facultatibus haberent, cum iſtæ ipſis locorum Ordinariis a Concilio ſaltem jure delegato commiſſæ ſint; Ac demum, a præmiſſis excipiuntur cauſæ, quæ ob earum gravitatem, curiales dici mereantur. De ſingulis itaque agendo. 3

Quatenus pertinet ad primum; Nil in Romana Curia frequentius, per forenſium ora volitat, quam hujus decreti diſpoſitio; Cum etenim, præſertim in eo judicio, quod jactationis, vel diffamationis dicitur, ſive in alia ſpecie, frequens ſit uſus monitoriorum Auditoris Cameræ, vel inhibitionum Rotalium, cum quorum clypeo, aliquorum bonorum, & jurium poſſeſſores muniri ſtudent. Ac etiam agendo, in prima inſtantia, cauſas Curia introducere frequenter curetur. Hinc propterea, ſive in Tribunali A. C. ſive in Signatura juſtitiæ, vel coram ejus Præfecto, quotidie cum nimia frequentia petendo moderationem inhibitionum, ac remiſſionem cauſarum ad partes, attenta prima inſtantia, decantatur hujus conciliaris decreti diſpoſitio; Cumque 4

fre-

frequentius, nudi practici, qui hæc tractant, de auditu, vel per traditiones, ea ſciunt quæ dicunt, vel petunt, ſive decernunt, ideoque indefinite quaſcumque remiſſiones cauſarum primæ inſtantiæ, huic decreto referunt.

5 Id autem æquivocum continet manifeſtum, quoniam, ut latius in relatione Curiæ advertitur, eadem Curia, ratione duplicis Principatus, eccleſiaſtici, & temporalis, duplicem habet cauſarum cognitionem, eccleſiaſticarum ſcilicet, quæ ab univerſo Orbe catholico trahuntur ad Papam tanquam Papam, ac univerſalis Eccleſiæ Epiſcopum, & Ordinarium Ordinariorum; Et temporalium, quæ trahuntur ad eamdem, tanquam temporalis dominii, vel Ditionis Eccleſiæ Principem ſæcularem, & ex quo titulo tot in dies Civitatis Bononiæ, aliarumque Civitatum, & locorum Status Eccleſiaſtici cauſæ fideicommiſſariæ & pecuniariæ, aliæque mere temporales inter laicos pertractantur.

6 Cum itaque iſtud decretum, in verbis loquatur de cauſis ad forum eccleſiaſticum pertinentibus, quarum cognitio in prima inſtantia demandatur Ordinariis locorum, ſub quorum nomine, Epiſcopi, aliique Prælati, & Superiores Eccleſiaſtici veniunt univerſi Orbis catholici, cum quibus generale hoc œcumenicum Concilium loqui profitetur; Hinc proinde, erroneum eſt, idem decretum applicare, (ut frequentiſſime, ac in dies auditur) remiſſionibus cauſarum mere temporalium, quæ petuntur ad Gubernatores, alioſque Judices ſæculares ſtatus Eccleſiaſtici, vel ad Barones, eorumque Curias.

7 Iſtis etenim eadem remiſſio debita eſt, ex diſpoſitione juris communis, adeo ut, ubi præſertim de Baronibus agatur, neque litigantium conſenſus cognitionem cauſarum primæ vel ulterioris inſtantiæ illis tollere valeat, juxta generales juris regulas, de quibus præſertim, omnium frequentius agunt Regni Neapolitani Doctores, ac de-
8 ciſiones, quoniam ob magnam Baronum frequentiam, adeo ut deplorabiliter totum illud Regnum infeudatum ſit (paucis exceptis Civitatibus, quæ neque ab hac Baronali labe immunes fuerunt) ſed ab eo proprio ære ſe eximere curarunt, frequentes idcirco, & quotidianæ ſunt hujuſmodi quæſtiones, inter Curias, Regias & Baronales; Idemque in iſto Principatu contingit, cum ea differentia, quam reſpective leges ac ſtyli particulares inducant. *De aliis controverſiis inter Barones ſtatus Eccleſiaſtici,*

& alia Tribunalia urbis dict. tit. de juriſd. diſc. 55. & 88. Sed nil commune hoc habet, cum iſto decreto conciliari, quod ab hujuſmodi ſæcularibus quæſtionibus extraneum eſt.

Nimium autem refert, an iſtud decretum intret, necne, ex ea notabili differentiæ ratione, quod cum Concilium Trident. munitum ſit clauſula ſublata, & decreto irritanti contentis in Conſtitutione Pii IV. quæ ejus confirmatione, ac publicatione edita fuit, ſuffragari non poteſt contraria obſervantia, quæ ita infecta remanet, ſive impedita, ne oriatur, juxta hujuſmodi clauſularum notoriam virtutem, ac operationem *deciſ. 400. part. 9. & 199. part. 12. rec. ubi concordantes.* Id autem non urget in alio caſu, in quo ex ſola juris communis diſpoſitione, vel intentione id pendeat; Et tamen non ſemel, cum ea patientia, quæ Advocatorum quotidianus cibus eſt, audire, ac tolerare oportuit reſponſiones ad hanc diſtinctionem, quod ſcilicet ea contineret Advocatorum ſubtilitatem. 9

Quidquid igitur ſit de cognitione cauſarum primæ inſtantiæ Gubernatoribus, ac Baronibus localibus competente, ad terminos juris communis, de quo in juriſdictionalium, vel judicialium ſedibus agitur *dicto diſc. 53. & 88. de juriſdict.* Quatenus pertinet ad cauſas fori eccleſiaſtici, de quibus hoc decretum loquitur, quales dicuntur omnes illæ in quibus clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ a laicali foro penitus exemptæ ſint, unde propterea in proprio foro eccleſiaſtico conveniendæ ſunt; Ac etiam inter laicos ſunt illæ cauſæ, quæ de ſui natura eccleſiaſtici fori ſunt, ut præſertim (abſque limitatione) ſunt cauſæ matrimoniales, in quibus de matrimonii fœdere, vel de ſeparatione thori principaliter, ac de jure agatur, ſive ubi agatur principaliter de jurepatronatus beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum ſimilibus. 10

Licet enim, juxta canoniſtarum, ac Romanæ Curiæ receptum ſenſum, eccleſiaſticæ dicantur quoque illæ cauſæ, in quibus inter laicos tractetur de bonis temporalibus, ac indifferentibus, quæ ſint de directo dominio Eccleſiarum, ac etiam reputentur cauſæ ſacrilegii, uſuræ, concubinatus, ac ſimiles, quæ mixti fori dicuntur, quamvis cum laicis agatur; Attamen diverſi principatuum ſæcularium mores vel ſtyli id in praxi de facto non admittunt, ideoque certa regula deſuper ſtatui non poteſt. 11

Et licet in Rotæ præſertim deciſionibus, nimium frequens diſtinctio habeatur inter 12

cauſas ſpirituales, & prophanas, quodque ſub ſpiritualium nomine veniant ſolum beneficiales, in quibus de beneficii titulo agatur, omnes autem aliæ quamvis fori eccleſiaſtici, & inter eccleſiaſticas perſonas, prophanæ reputentur; Attamen, ut in judiciorum ſede advertitur, iſta diſtinctio, ſolum effectum remiſſoriæ, & compulſoriæ percutit, non autem iſtum, vel ſimiles, *ſub tit. de judic. diſc. 3. ac etiam eo diſc. in quo agitur de remiſſoria, & de benef. diſc. 99.*

13 Iſtud decretum diſputandi anſam dedit, an per illud derogatum cenſeatur privilegio electionis fori, quod jus civile, pupillis, ac viduis, aliiſque miſerabilibus perſonis conceſſit; Dubitandi rationem præbente ampla derogatoria in eodem decreto contenta, quibuſcumque privilegiis; Magis tamen receptum eſt, ut huic privilegio tanquam clauſo in corpore juris, derogatum non cenſeatur, illudque adhuc vigeat in ſuis terminis, unde propterea etiam in cauſis fori eccleſiaſtici, illud practicari ſolet, *de hoc privilegio dict. tit. de jurisdict. diſc. 69. 72. & 80.*

14 Ut etiam illud electionis fori privilegium, quod etiam non privilegiatis tribuit obligatio in forma Cameræ Apoſtolicæ, *eod. tit. de juriſd. diſc. 71.*

15 In reliquis autem, ceſſantibus caſibus limitatis, de quibus habetur in ultima inſpectione ſuper cauſis curialibus, quotidiana praxis Curiæ, eſt ſuper iſtius decreti obſervantia, remittendi ſcilicet cauſas primæ inſtantiæ locorum Ordinariis, quamvis agatur de beneficialibus, in quibus idem conciliare decretum expreſſe loquitur.

16 Bene verum, quod nimium rara eſt ejuſdem decreti praxis in cauſis beneficialibus, quoniam cum illæ frequentius, ac bene ſemper oriri ſoleant a reſervationibus, vel aſſectionibus Apoſtolicis, quarum vigore impetrationes fiunt contra proviſos ab Ordinariis, ideoque ſuper Apoſtolicis proviſionibus expediuntur literæ, cum certis exequutoribus, dum congrua non eſt cauſarum cognitio coram Ordinariis, qui partis intereſſatæ figuram quodammodo gerere dicuntur aſſiſtendo illis, qui ab eis proviſi fuerint, idcirco, ut dictum eſt, nimium rara dignoſcitur hujus decreti praxis in cauſis beneficialibus, quamvis de illis idem decretum expreſſe loquatur.

17 Intra diſtrictum tamen Urbis (qui juxta modernam receptam praxim, ad quadraginta milliarium ambitum circumcirca ſe protendit, quamvis antiquitus ille centum milliarium eſſet, *de hoc diſtrictu ſub tit. de Regal. diſc. 72. & 94. & ſub tit. de præeminent. diſc. 1. de juriſdict. diſc. 50.*) iſtius decreti limitatio dignoſcitur, quoniam etiam in prima inſtantia, aliqua Tribunalia eccleſiaſtica Urbis, quæ cauſarum fori eccleſiaſtici cognitionem habeant, ut eſt Tribunal Cardinalis Vicarii, ac etiam alterum Auditoris Cameræ, prærentionem cum Ordinariis locorum habere prætendunt, unde propterea plures deſuper oriri ſolent quæſtiones, quæ in juriſdictionali materia, ac etiam in relatione Curiæ inſinuantur, *de juriſd. diſc. 50. & 53. & in relatione Curiæ.* 18

Hinc de conſequenti, poſita cognitione cauſarum primæ inſtantiæ coram Ordinariis locorum, reſultat ſecunda pars ſuperius diſtincta, quod ſcilicet, Legati, vel Nuntii, ſeu Gubernatores, aliique Apoſtolicæ Sedis Officiales, cum Ordinariorum ſubditis, atque in cognitione cauſarum primæ inſtantiæ ſe ingerere non poſſunt, nec debent, niſi ob Ordinarii negligentiam, cujus caſus nimium raro, ac fere nunquam in praxi datur, vel cum a partibus, vel ex accidentibus provenire ſoleant impedimenta, de facili hanc negligentiam excuſantia, adeo ut pro meæ diuturnæ forenſis vitæ tempore devolutionem cauſæ ad ſuperiorem ex iſto capite negligentiæ nunquam practicari viderim; Verum in praxi inolevit uſus melior appellationis a denegata juſtitia, faciendo ſcilicet tres inſtantias pro expeditione cauſæ, cum interpolatis dierum, & cum aliquo moderato intervallo inter unam, & alteram, in quarum ſingulis contineatur proteſtatio appellationis a denegata juſtitia *tit. de juriſd. diſc. 68. & ſub tit. de judic. in diſc. appellationum.* Tunc etenim præſentando dictas inſtantias coram Judice appellationis, dari ſolet inhibitio cum compulſoria pro tranſportatione actorum, & ſic per viam appellationis, non autem per viam reaſſumptionis cauſæ, ratione negligentiæ. 19 20

Bene verum, quod penes indies hujuſmodi quæſtiones audiuntur inter Ordinarios, & Legatos, vel Nuncios Apoſtolicos, ſuper hujuſmodi reaſſumptionibus; Reſpectu etenim Legatorum, ubi ſint extraordinarii, & de latere, qui cum magna poteſtate, ex aliqua extraordinaria cauſa tranſmittuntur ad Reges, & magnos Principes, non poteſt dari regula, ob facultates, quæ eis dantur per brevia particularia, quorum tenor attendendus eſt; Idemque dicendum venit reſpectu Legatorum ordinariorum Status Eccleſiaſtici, Bononiæ ſcilicet, Ferrariæ, Emiliæ, & Urbini, & quandoque, (licet rarius, Marchiæ, & 21

Um-

Umbriæ, quoniam licet de jure, ſive per iſtud decretum, aliaſque Apoſtolicas Conſtitutiones, intra certos limites eorum facultates reſtrictæ ſint; Attamen per Brevia particularia, pleræque aliæ facultates illis concedi ſolent, cum inſtructionibus tamen, ut non niſi moderate, ac raro ex aliqua urgenti cauſa eis utantur; Et conſequenter neque certa regula deſuper ſtatui poteſt, cum totum pendeat ex tenore facultatum.

22 Quo vero ad Nuncios, iſti ſunt de duplici ſpecie; Alii enim qui ſunt veri Nuncii ad Reges, & Principes cum facultatibus Legati, ac Judicis appellationum, & recurſuum ab Ordinariis; & in iſtis, procedit pene idem quod in Legatis, exceptis aliquibus majoribus, ac extraordinariis facultatibus, quæ per brevia particularia, ut ſupra, Cardinalibus Legatis, præſertim vero extraordinariis de latere, concedi ſolent, ideoque in eis praxis docet hujus conciliaris decreti obſervantiam, *de aliquibus facultatibus Nuncii Neapol. ſub tit. de juriſdict. diſc. 36. & in Miſcellan. Eccleſ. diſc. 22. & 23.*

23 Altera vero Nunciorum ſpecies eſt, potius impropria cum ſola nuncupatione, quia non habent jura Legati, neque cognitionem appellationum, & recurſum ab Ordinariis, adeo ut in effectu ſint ſolum collectores generales ſpoliorum, aliorumque jurium Cameræ, ac delegati, vel commiſſarii ad certum genus cauſarum, ut eſt præſertim Nuncius Apoſtolicus Regni Neapolitani, in hoc ſtatu, in quo, abſente Rege illud regitur per Vicarium, ſeu Proregem, quoniam ejus juriſdictio, cujus vigore, quandoque inhibet Ordinariis, atque ab eis cauſas avocat, ſeu reaſſumit, eſt in certo genere cauſarum concernentium jus, & intereſſe Cameræ, ut ſunt ſpolia clericorum, & fructus Eccleſiarum, ac beneficiorum vacantium, necnon cauſæ illicitæ negotiationis ac alia, in quibus Fiſcus Apoſtolicus jus habeat, vel habere prætendat juxta locorum praxim, ac ſtylos; Puta in bonis vacantibus clerici morientis abſque legitimo hærede, vel in theſauris, qui in fundo Eccleſiæ inveniantur, pro ea portione quæ de jure debita ſit, cum ſimilibus juribus fiſci eccleſiaſtici, pro diverſis locorum vel principatuum uſibus, ac ſtylis, ex quibus hæc jura intrant, quoniam poſita eorum competentia, intrat Nuncii juriſdictio, quæ habet ſpeciem privativæ ad Ordinarios in perſonis ſubcollectorum ſingularum diœceſum, aliarumque Cameræ ſeu Tribunalis officialium, ac miniſtrorum.

Ac etiam ex aliquibus ſpecialibus delegationibus eſt commiſſarius generalis regularium, aliorumque eccleſiaſticorum exemptorum in toto Regno; Necnon habet cognitionem aliquorum delictorum, quæ vulgo campaniæ dicuntur, ſive monetæ falſæ, ac aliorum, quæ in facultatibus expreſſa ſint; In his tamen habet cum Ordinariis cumulativam, adeo ut ſit locus prævention, non autem privativam, ut non bene ab eo Tribunali prætenditur; Ideoque ex his cauſis frequentes controverſiæ audiuntur ſuper earum avocatione, vel reaſſumptione, quam etiam in prima inſtantia, ob prætenſionem privativæ, tentare ſoler, atque cum debilibus Ordinariis frequenter practicat, *in eiſdem locis proxime ſupra citatis.*

24 In reliquis autem nullam habet ordinariam juriſdictionem jure territoriali, adeo ut ſe ingerere valeat in iis, quæ ad Ordinarium loci pertinent, ultra caſus ſibi commiſſos, ut alibi advertitur, *ibidem.*

25 Quoad tertium hujus decreti caput, ut, appellationes frivolæ non admittantur, per Metropolitanos, vel per alios Judices appellationis; Cum iſtud decretum conciliare ſufficientem non præberet medicinam, eo quia ſuper hoc puncto, an appellatio ſit frivola, necne, ſeu quando dicatur talis, certa regula ſtatuta non eſt. Hinc proinde iſta ſacra congregatio, vel altera Epiſcoporum, prius ſub Clemente VIII. deindeque ſub Urbano VIII. aliqua edidit decreta generalia deſuper modum præſcribentia, quæ regiſtrata habentur apud aliquos elaboratos collectores, quorum labores pro publica commoditate commendatione quidem digni ſunt apud Quarant. *in ſumma Bullar. verbo Archiepiſc. auctorit. & Bar. in Collect. ac Con. ſeſſ. 13. de reformat. cap. 1.*

26 Adhuc tamen inter Ordinarios, & Metropolitanos quæſtiones, in una, vel altera ex prædictis Congregationibus audiri ſolent, ac etiam in Signatura Juſtitiæ, quando ſcilicet appellatio eſſet injuſta, vel frivola ab aliquo decreto interloquutorio, vel alio incidenti, adeo ut cauſa remitti debeat Ordinario per eum terminanda, ut frequenter contigit.

27 Et quandoque recurſus per Ordinarios adverſus Metropolitanorum inhibitiones haberi ſolent ad ſacram Congregationem immunitatis, ex eo quod prætendatur agi de cauſis immunitatem concernentibus, in quibus per ejuſdem Sacræ Congregationis proviſiones, Metropolitanis interdicta eſt, in iis partibus, in quibus ipſa

Sacra Congregatio manus apponere ſolet, atque occurrere poteſt, inhibendi, vel reaſſumendi facultas interdicta eſt. *Miſcellan. Eccleſ. diſc. 2.*

28 Quarta eſt proviſio, ut Ordinarii cauſas primæ inſtantiæ, infra biennium terminare debeant; Iſtaque proviſio aliquam originem trahere videtur a diſpoſitione juris civilis, qua tamen attenta, ubi cauſa intra præfinitum tempus non terminetur, reſultat peremptio inſtantiæ, unde propterea inolevit uſus, ut illa ex ſuprema Principis auctoritate inſtauretur, quod ſub inſufflationis ſpiritus vitæ termino explicari ſolet, ac propterea multæ per DD. tractari ſolent quæſtiones ſuper effectibus ex peremptione inſtantiæ, vel reſpective ex ejus inſtauratione reſultantibus, aut quando uni, vel alteri ſit locus, necne, *tit. de judiciis, ubi de litis extinctione.*

29 De his autem non agitur in foro eccleſiaſtico, in quo vivitur cum diſpoſitione juris canonici; Quinimo neque in foro laicali ditionis temporalis Eccleſiæ, vel Status eccleſiaſtici, ex eadem ratione, quod vivatur cum diſpoſitione juris canonici, qua attenta, inſtantia eſt perpetua, & nunquam perit, ideoque iſte terminus biennii, potius conſilium videtur, dum ſolum in foro eccleſiaſtico datur deſertio litis, cujus praxis etiam rara eſt, dum ad ejus effectum requiritur lapſus longiſſimi temporis 30. annorum, qui neque ſufficit, niſi malum jus quoque accedat, ut in beneficiali materia præſertim de hoc agi ſolet, *ibidem, de judiciis & titul. de benefic. diſc. 91.*

30 Frequentes autem in Curia ſunt diſputationes ſuper quinto hujus decreti requiſito, ut Judex appellationis in cauſa non procedat non tranſportatis omnibus actis; Hinc proinde illa differentia dignoſcitur, inter cauſas fori eccleſiaſtici, de quibus iſtud conciliare decretum loquitur, & alias prophanas, quæ ad Curiam per appellationem trahuntur, ratione principatus temporalis, & quæ ut ſupra, ſub iſto decreto non cadunt; Quod ſcilicet, ubi agitur de hac ſecunda ſpecie, ad limites juris communis, ſufficit tranſ-

31 portatio actorum relevantium tantum; Ubi vero de prima ſpecie cauſarum cadentium ſub hoc decreto agitur, requiritur tranſportatio integra omnium actorum, etiam irrelevantium tanquam de forma, adeo ut alias adeſſe videatur defectus juriſdictionis; Niſi agatur de aliquibus incidentibus, puta attentatorum, vel ſpolii &c. cum tunc ſufficiat exhibere illa acta, ex quibus id juſtificetur, cum dicta forma præſcripta ſit in expeditione cauſæ principalis, non autem ſuper hujuſmodi incidentibus, quibus prompte occurrere congruat, ut latius in rerum judicialium ſede advertitur, ubi quomodo de integritate conſtet, *de hac materia tranſportationis actorum ſub tit. de judic.*

Sexta hujus decreti pars, vel proviſio eſt, 32
ne pauperes extra provinciam trahantur, quodque alias litis expenſæ debeant eis ſuppeditari; Super hoc autem Sac. Concilium, juris communis diſpoſitionem non alteravit, ſed quod jam diſpoſitum erat monuit, ideoque intrant eadem requiſita generalia, de quibus in judiciorum ſede habetur, ſuper ſuppeditatione alimentorum, & ſumptuum litis collitiganti facienda, qualia ſunt paupertas, ac præſumptio boni juris; Remanente quæſtione, pro Tribunalium diverſis ſtylis decidenda, ſuper qualitate cauſæ, an ſcilicet id procedat ſolum in cauſa univerſali, ut de ſtricta juris cenſura verius videtur, vel etiam in particulari juxta æquiorem opinionem, quæ in Romana Curia magis recepta eſt, *dict. tit. de judic. agendo de tranſportatione actorum.*

Deſuper itaque regula generalis cuicum- 33
que caſui applicabilis ſtatui non poteſt, quoniam Judicis prudenti arbitrio remiſſum eſt dignoſcere, quando dicatur adeſſe hæc vera paupertas, cum id pendeat ex qualitate perſonarum, dum id quod plebeum divitem reddit, in nobili, paupertatem importat, *habetur ſub tit. de decim. diſc. 19. & ſub tit. de judiciis ſuper hac ſubminiſtratione alimentorum & ſumptuum.*

Idemque circa bonum jus, quod regulari- 34
ter reſultare ſolet ex ſententia, quamvis per appellationem ſuſpenſa, ſive in Rota ex deciſione, quamvis ea contineat actum mere extrajudicialem, adhuc tamen, etiam ſine his aliqua ſummaria cognitio pro guſtu ad hunc effectum incidenter haberi ſolet.

Et quoad paupertatem; Quamvis illa di- 35
catur hominibus connaturalis, quoniam illi a natura nudi procreantur; Adhuc tamen ad iſtum effectum illa probanda eſt per allegantem iis exceptis, quos lex pauperes, ac aliunde non proviſos præſumit, ut ſunt monachus, qui litem habeat cum Monaſterio, uxor cum viro, a quo imo etiam ab ejus parte, durante cauſa matrimoniali hæc alimenta obtinet, ac etiam filius cum patre; Niſi hæc præſumptio per contrariam pro- 36
bationem elidatur, ac propterea totum pendet ex facti circumſtantiis, *de his omnibus, ad materiam alimentorum, & ſumptuum litis dicto tit. de judic.*

Quia

Quia vero ante ſententiam, vel deciſionem, quandoque pro cauſarum qualitate non expedit, ut judex ejus ſenſum ſuper
37 bono jure aperiat, vel oſtendat, hinc prudentes fieri ſolent proviſiones, ut pauperi collitiganti abſque declaratione, quod hæc alimenta debeantur, aliqua ſumma detur in cauſam declarandam, ut latius in dicta propria Sede judiciorum; de his autem nimium raro ac forte numquam in iſta, vel altera Sacra Congregatione agi contingit.

38 Notabilior autem magiſque antiqui rerum ſtatus alterativa eſt penultima hujus decreti conciliaris ſuperius diſtincta pars, in qua inferioribus Prælatis aufertur cognitio cauſarum criminalium, & matrimonialium, eaque jure delegato conceditur locorum Ordinariis eodem modo quo circa concernentia curam animarum, ac adminiſtrationem Sacramentorum, ſeu publicas conciones, ac alia hujuſmodi ab eodem Concilio alibi ſtatutum eſt, *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 1. *cum pluribus ſeqq.* Id etenim frequentes, & quotidianas producit quæſtiones, inter locorum Ordinarios,
39 & inferiores Prælatos, qui ſub nomine Archidiaconorum, & Decanorum in hoc decreto explicantur; non quidem ſuper ejuſdem decreti obſervantia, quando certum ſit; quod de illis inferioribus Prælatis agatur, qui juriſdictionem aliquam ordinariam habeant in locis exiſtentibus intra fines alicujus diœceſis; ſed potius ſuper facto hujuſmodi ſituationis, quæ negari ſolet, prætendendo territorium ſeparatum, cum qualitate *Nullius*, quo caſu, eodem modo, quo de concernentibus curam animarum, alibi advertitur, tales Prælati, qui per veritatem ſint *Nullius*, cum materiali territorio ſeparato, non veniunt ſub hoc decreto, utpote venientes potius ſub nomine Ordinariorum, etiam cum iſta juriſdictione delegata ſuper inferiores Prælatos, dum habentur tamquam Epiſcopi, vel Diœceſani in proprio territorio, ut alibi latius advertitur, *dicto tit. de juriſdict. diſc.* 1. *cum pluribus ſeqq. & Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 1.

Ubi quoque enunciatur receptus hujus Sacræ Congregationis ſtylus, quem etiam
40 Rota reverenter in omnibus ſuſcipit, quod ſcilicet iſta qualitas territorii ſeparati non præſumitur, atque ubi non doceatur incontinenti de privilegio Apoſtolico claro, unde propterea recurratur ad immemorabilem, ad quam ſolum, ceſſante privilegio, hæc probatio reſtringitur, tunc donec illa, per rem judicatam, vel per tres conformes canonizata ſit, decernitur manutentio Epiſcopo in hujus delegatæ juriſdictionis quaſi poſſeſſione, *eod. diſc.* 1. *cum ſeqq. de juriſd.*

Ad hanc autem manutentionem impe- 41
diendam, excitari ſolet quæſtio incertitudinis ſuper ſituatione, vel finibus, quoties locus non ſit undique a diœceſi circumdatus, ſed alia adjaceat diœceſis, quo caſu inſpici ſolet, an alter Epiſcopus ſit in cauſa, necne, ut latius in juriſdictionalis materiæ particularibus adnotationibus, *ibidem.*

Demum quoad ultimam ſuperius diſtin- 42
ctam hujus decreti partem, cauſarum curialium graviorum, quia ſcilicet etiam in prima inſtantia, cauſæ in Curia committi, & cognoſci debeant. Certa & determinata regula ſtatui non poteſt, cum ex facti qualitate, & circumſtantiis id pendeat; unde propterea videtur materia arbitraria utriuſque Signaturæ, gratiæ, vel juſtitiæ, in quibus Tribunalibus potius quam in Sacris Congregationibus de hoc agi ſolet, ideoque relatio ſufficiet ad ea, quæ in judiciorum Sede, vel in Romanæ Curiæ relatione, ac praxi agendo, de utraque Signatura inſinuantur.

DISCURSUS XXXIV.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 1. & 2.

SUMMARIUM.

1 *De obſervantia Regulæ per religioſos, & præſertim de vita communi Monialium, & quando demandari debeat.*
2 *Religioſi profeſſi utriuſque ſexus, nil proprium habere poſſunt in particulari.*
3 *De eodem.*
4 *De conſuetudine Monialium habendi annuos reditus vitalitios.*
5 *Reputatur pars dotis, ejuſque naturam habet.*
6 *De dote ſolita dari Monaſterio.*
7 *Quando hæc alterationem recipiat, ut ſit duplicata, ſeu &c.*
8 *Et quando ſit minor quam ſolita.*
9 *In vitalitio redditu non adeſt uniformitas, quæ in dote.*
10 *An Monialis alienet, vel retrocedat hanc vitalitiam aſſignationem.*
11 *Super prohibita proprietate, Moniales non differunt a viris Religioſis.*

12 *Mo-*

12 *Monialium nomine ad hunc effectum, quænam veniant.*

13 14 & 15 *De militibus Hieroſolymitanis, an poſſideant proprium, & diſponant, quomodo & quando.*

16 *De diverſis ſtylis Religionum clauſtralium.*

17 *Quomodo intelligi debeat licentia, quæ conceditur Religioſis in particulari poſſidendi, & adminiſtrandi bona.*

18 *De diſpoſitione favore Religioſi ſub lege ut non quæratur Religioni.*

19 *An Religioſus profeſſus ſit exequutor ultimarum voluntatum.*

20 *Religioſi ſunt capaces ſucceſſionum, & fideicommiſſorum.*

21 *Cui Monaſterio bona religioſo delata applicentur.*

22 *De peculiari inſtituto Societatis Jeſu.*

23 *An Religio excludatur per diſpoſitionem Religioſi ante profeſſionem.*

24 *An Religioſus revocet teſtamentum factum ante profeſſionem.*

25 *Religioſo translato de una religione ad alteram, vel exeunte a Religione, an ſecum trahat bona.*

26 *Quid ubi egreſſus eſt ex cauſa nullitatis profeſſionis.*

27 *De facultatibus Prælatorum Regularium circa alienationes &c.*

IN primo iſtorum decretorum generaliter injungitur Regularibus obſervantia regulæ, quam profeſſi ſunt, atque deſuper, nulla forenſis quæſtio cadere ſolet, cum ſolum in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, circa Moniales, aliquando cum conſueta forma extrajudiciali, atque cum ſolitis legibus prudentialibus, determinationes prodeant, ſuper vita communi, cum ea in pleriſque præſertim antiquis Monaſteriis non habentibus illam formalem, beneque regularem fundationem, quam habent moderna, non de facili exacte, ut decet, ſervari poſſit; ac propterea, licet Sacra Congregatio prudenter locorum Ordinariis, vitæ communis introductionem, vel obſervantiam injungere ſoleat; attamen, ut pluries expertus ſum, ejus prudentes ſenſus ſunt, ut id cum debita diſcretione, pro Monaſteriorum qualitate, ac viribus intelligendum ſit; unde propterea pluries experientia docuit, quod aliquorum Prælatorum zelus indiſcretus, inducendi novitates, Monaſterii viribus incongruas magna cauſavit damna, atque oportuit ad priorem ſtatum potius, in deterius regredi; eſt itaque res optima & commendabilis, ſed juxta vires, & quando commode practicari poteſt, ſin minus majora producit inconvenientia.

In altero autem decreto diſponitur, ut regulares utriuſque ſexus nihil habeant proprii, neque liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui Religioſo concedere ad privatum uſumfructum vel uſum; quo vero ad mobilia, detur ſolum aliquis uſus permiſſivus, ad nutum ſuperioris; ita tamen, ut ſtatui paupertatis non adverſetur. 2

Super hoc autem decreto pariter certa & generalis regula, cuicumque caſui applicabilis, ſtatui non poteſt; non quidem theorice, ac in abſtracto, cum generaliter certum ſit juris principium, ut Religioſus profeſſus, quoties Apoſtolica diſpenſatio non accedat, nihil proprium habere valeat, cum id de directo adverſetur ſtatui regulari ob votum paupertatis, ſed de facto & practice, ob diverſa Religionum inſtituta vel diverſas conſuetudines ab Eccleſia toleratas, nimium diverſa eſt praxis; cum præſuppoſito tamen, quod agatur de Religionibus, vel Inſtitutis capacibus in communi, adeo ut urgeat ſolum incapacitas in particulari, cum de Religionibus, quæ ſint ſimpliciter incapaces, tam in communi, quam in particulari, hæc inſpectio non cadat, *de hoc agitur ſub tit. de Regular. diſc. 56. & 57.* 3 4

Diſtinguendo itaque moniales a viris regularibus; quatenus ad moniales pertinet; ex generali conſuetudine ab Eccleſia tolerata, quoties alicujus Monaſterii particulare inſtitutum aliter non ſuadeat, monialibus aſſignari ſolet ex obligatione, vel benevolentia, a conjunctis, vel benevolis, annua, vel menſtrua vitalitia præſtatio, ad earum liberam diſpoſitionem, pro extraordinariis indigentiis, vel honeſtis uſibus, abſque eo quod ſuperiores ſe ingerant; neque illa ſervetur communis depoſiti forma, quæ in regularibus viris ſervari ſolet, ut infra, adeo ut nimium rari ſint caſus, in quibus ſuperiores hujuſmodi aſſignationis uſum, vel adminiſtrationem impediant; niſi quoties imprudentia monialis ita cogat, quia nempe abutatur, atque convertat in uſus parum honeſtos, ſeu ſtatui religioſo parum congruos; *dicto diſc. 56. de Regular. & tit. de donat. diſc. 25. & 32.* 5

Adeoque communis eſt iſta conſuetudo, quod hujuſmodi aſſignatio reputetur pars dotis, ideoque de neceſſitate præſtanda eſt per eos, qui dotare tenentur, unde etiam pro ea intrat illud ſubſidiarium remedium,

quod

quod lex ſuper bonis fideicommiſſi concedit, *tit. de dote diſc.* 155. & 177. & *alibi*. Cum etenim pro frequentiori uſu, illa dos, quæ datur Monaſterio, modica ſit ac rigoroſe non proportionata ſuppeditationi omnium, quæ præſertim pro veſtitu, aliiſque extraordinariis indigentiis, vel honeſtis uſibus neceſſaria ſunt, unde propterea Monaſteriorum in communi non ſuppleat ſufficienter in omnibus, hinc proinde reputatur pars dotis, vel pars alimentorum.

7 Quamvis autem id, quod Monaſterio præſtatur ſub nomine dotis, certam ac uniformem taxam habeat abſque licentia Sacræ Congregationis inalterabilem in particulari, cum ſolum Epiſcopo concedatur facultas ex juſto motivo augendi eamdem taxam generaliter pro omnibus, *eod. tit. de dote diſc.* 11. & 167. Solumque augmentum, vel diminutio oriri ſoleat accidentaliter & ex particularibus circumſtantiis, puta quia agatur de ſupernumeraria, vel de tertia ſorore aut de muliere corrupta, ſeu alium patiente defectum, cum in his, ac ſimilibus caſibus pro facti qualitate, vel ex Sacræ Congregationis arbitrio, dos duplicata, ac etiam major præſtari ſoleat, *dicto diſc.* 167.

8 Idque etiam ex plurium Monaſteriorum conſuetudine practicetur cum mulieribus exteris, ut ſcilicet duplicatam, ſeu alias majorem ſolvant dotem, quam cives, ex nimium probabili ratione, quod a civibus Monaſterium fundatum fuerit, atque antequam recognoſcat dotem; ſive quandoque minui ſoleat ob perſonales virtutes puellæ recipiendæ, ſive ob merita majorum, qui fuerint Monaſterii fundatores, vel benefactores pro arbitrio Sacræ Congregationis, cujus licentia in hoc requiritur, quoties certa lex fundationis non accedat, *eod. diſc.* 167.

9 Attamen in hujuſmodi menſtruis, vel annuis vitalitiis aſſignationibus non intrat hæc taxa uniformis, quoniam etiam de juſtitia intrat illa diſformis taxa, quæ pro perſonarum qualitate fieri debet cum illis generalibus regulis, quæ habentur ſuper taxa dotis congruæ, vel de paragio, *de dote diſc.* 144.

10 Super hujus præſtationis alienatione, vel retroceſſione, ſeu demiſſione quæſtiones cadere ſolent, an ſcilicet id per monialem ſine conſenſu Monaſterii, ac ſuperiorum, aliiſque ſolemnitatibus fieri valeat, quod certam non recipit regulam cuicumque caſui applicabilem, cum plures deſuper cadant diſtinctiones recenſitæ in rerum regularium particularibus adnotationibus, ubi videri poteſt, *de Regular. diſc.* 56. & 57. *de donat. diſc.* 25. 32. *de dot. diſc.* 167. & *alibi*.

In reliquis autem moniales non diſſerunt a religioſis viris profeſſis, ſuper dicta generica incapacitate habendi proprium in particulari, cum in eis pariformiter intret eadem ratio voti paupertatis, quodque propterea omnia bona, & jura, quæ ex ejus perſona deferuntur, eodem modo quo in religioſis viris, directe, ac immediate, independenter a perſona ipſius monialis, acquirantur Monaſterio, juxta opinionem Canoniſtarum receptam in Curia Romana, atque generaliter tenendam in foro eccleſiaſtico, adeo ut nulla dignoſcatur differentia. 11

Quando autem in hoc propoſito monialium ſermo habetur, intelligitur de illis, quæ cum lege clauſuræ in aliquo formali monaſterio, prævio anno novitiatus, ad præſcriptum Sacri Concilii Tridentini, ſolemnem, ac validam emiſerint profeſſionem, cum tribus votis ſubſtantialibus caſtitatis, paupertatis & obedientiæ; ſecus autem ubi de illis agatur mulieribus, quæ in aliqua domo formam Monaſterii habente, tam in habitu, quam in inſtituto, religioſe vivant, atque pro monialibus publice habeantur, nilque ab eis de facto deferre videantur; Vere tamen tales non ſint, quia dictam ſolemnem irretractabilem profeſſionem non emittant, quamvis quemdam faciant promiſſionis actum, qui profeſſionis ſpeciem redoleat (ut ex. gr.) ſunt Oblatæ celeberrimi Monaſterii Turris Speculorum Urbis, ad cujus inſtar alia per Orbem Catholicum habentur, quoniam iſtæ revera non ſunt moniales, ſed potius perſonæ ſæculares, in quibus inſpectio cadit, an dici valeant eccleſiaſticæ ad effectum exemptionis fori, ut in ſuis reſpective ſedibus pluries advertitur, *tit. de Regular. diſc.* 50. *tit. de dote diſc.* 5. & 167. *tit. de juriſd. diſc.* 45. 12

Quo vero ad religioſos viros, pariter Religionum diverſum inſtitutum in hoc attendendum venit; ubi enim agitur de Religionibus militaribus, quæ ſint veræ Religiones cum ſolemni profeſſione, ac formali emiſſione trium votorum, prævio anno probationis ad præſcriptum hujus Sacri Concilii, ut eſt præſertim ſacra Religio Hieroſolymitana, & tunc quamvis legitime profeſſi, in omnibus ſint veri Religioſi, unde propterea ſunt inteſtabiles, atque incapaces poſſidendi aliquid in particu- 13

ticulari jure dominii, ſed adinſtar aliorum Religioſorum, omnia bona & jura eis delata, ſeu alias quæſita directa acquirantur
14 Religioni, *tit. de teſtament. diſc. 9. & 35.* Attamen quia vivunt extra clauſtra in privatis domibus more ſæcularium, & cum eodem ſæculari faſtu, ſeu decore; hinc proinde eis conceditur uſus, ac libera adminiſtratio omnium reddituum & bonorum, tam commendarum, ac dignitatum ipſius
15 Religionis, quam patrimonialium, & acquiſitorum, adeo ut de facto habeantur milites ditiſſimi, qui magnatitio etiam more vivant; moriendo autem commendabilis ſtylus Religionis eſt, negligendi, ſibi alias de jure debitam ſucceſſionem in bonis ſtabilibus, anciquis, & patrimonialibus, unde propterea de facili M. Magiſter (qui hanc teſtatem habet,) cuilibet potenti, licentiam de his teſtandi, ſeu alias diſponendi concedit; in acquiſitis autem ſecus, quoniam, licet poſſit, non tamen ſolet hanc licentiam concedere, niſi aliquando per viam compoſitionis, ut facit Camera Apoſtolica cum Epiſcopis, & clericis. *Dicto diſc. 9. de teſtam.*

16 Ubi vero agitur de religioſis clauſtralibus, pariter diverſus eſt Religionum ſtylus, quoniam in pleriſque toleratur idem uſus, de quo ſupra in monialibus, habendi ad ejus diſpoſitionem aliquem vitalitium annuum, vel menſtruum redditum; in pleriſque autem non, ſed eumdem redditum, aliaſque obventiones tenere oportet penes ſuperiorem, ſive in communi ærario Conventus, atque ubi occaſio præbeat erogandi aliquam ſummam pro religioſis, honeſtiſque uſibus, ut ea petatur a ſuperiore, & in aliquibus magis late proceditur; quod ſcilicet, ſi religioſo obvenit aliqua hæreditas, vel alia ſucceſſio, ei permittitur uſus, ac adminiſtratio fructuum, & emolumentorum ad vitam; idque etiam in Religionibus, in quibus id non ſit in uſu, quandoque per gratiam ſpecialem a Papa per literas in forma brevis, ſive etiam per organum Sacræ Congregationis Regularium concedi ſolet. *In caſu, de quo apud Bich. deciſ. 508. & ſub tit. de fideicom. diſc. 64.*

17 In omnibus autem caſibus prædictis, vel ſimilibus hæc tacita, vel expreſſa licentia intelligenda venit diſcrete, pro neceſſariis vel ſaltem honeſtis, ac piis uſibus religioſo profeſſo congruis, non autem pro iis, qui incongrui ſint; unde propterea in facti contingentia cum religioſus cujuſdam ordinis Mendicantium diſpoſitionem pontificiam obtinuiſſet ſuper adminiſtratione, ac diſpoſitione cujuſdam ſibi obventæ hæreditatis, donec viveret, independenter a ſuperioribus, ipſe autem aliquas pecuniarum ſummas erogaſſet in cenſus vitalitios, ut ita majorem obtineret fructum, per ejus vero mortem ſors principalis amitteretur; Rota cenſuit iſtum contractum fuiſſe invalidum, ideoque per dicti religioſi mortem factum non fuiſſe locum ſortis lucro; verum quod in eam imputari deberent aliqui fructus ſoluti, aſſignata ratione prædicta, quod ſcilicet hujuſmodi diſpenſationes, vel promiſſiones intelligendæ veniunt diſcrete, pro uſibus piis, ac honeſtis, non autem cum effrænata facultate diſſipandi etiam ſortem. *Dicta deciſ. 508. Bich.*

Ut autem religioſi aliquarum Religionum, in quibus circa hoc ſtrictius vivitur, effugiant hanc neceſſitatem tenendi has 18
annuas, vel menſtruas præſtationes, alioſve proventus, ſub omnimoda dependentia ſuperioris, qui prudenter aliquando inquirere ſolet, in quoſnam uſus ea pecunia erogetur, vel eroganda ſit, adhiberi ſolet cautela, ut iidem teſtatores, ſeu elargitores expreſſam adjiciant legem, quod Monaſterio, vel Religioni, ejuſque ſuperioribus nullum jus deſuper acquiri poſſit, unde propterea intrat quæſtio, an hoc præceptum valeat, idque non modicam habet opinionum ſciſſuram, aliquibus volentibus, ut iſta lex per diſponentem adjecta, præciſe ſervari debeat, atque ſuprema voluntas non violari; aliis autem in oppoſitum volentibus, ut hujuſmodi lex vitiata remaneat, atque pro non ſcripta habenda ſit, ac propterea diſpoſitio pura cenſeatur; & aliis, mediam conciliativam tenentibus opinionem, ut dominium habituale bonorum, ac reddituum, ob incapacitatem religioſi in particulari, acquiratur Religioni, vel Monaſterio, adminiſtratio autem & actualis diſpoſitio permitti debeat religioſo, ut voluntas teſtatoris non violetur, ita tamen quod remaneat ſuperiori dicta facultas inveſtigandi, in quid ſcilicet erogetur. *Sub tit. de donat. diſc. 26. & de teſtam. diſc. 36. & 56. & diſc. 56. de Regul.*

Ad id autem quoque evitandum, alia 19
adjici ſolet cautela, ut per diſponentem religioſus deputetur exequutor, ad effectum diſtribuendi illos redditus in occultos uſus, ſibi fiducialiter commiſſos, cum liberatione ab onere reddendi rationes, vel publicandi uſus, quos ipſe cupiat remanere occultos; verum quia iſte ſolet eſſet colos

quæ-

quæſitus, vel affectata cautela, ut legi fraus fieret, idcirco pro facti qualitate, & circumſtantiis, materia eſt regulanda, an ſcilicet ex eis conſtet, quod revera teſtator illi religioſo, puta confeſſario, aliquos commiſerit uſus, quorum publicatio defuncti famæ ac exiſtimationi præjudicare poſſit; vel e converſo ſufficiens fumus habeatur dictæ fraudis, vel affectatæ cautelæ; unde propterea facti potius, quam juris eſt quæſtio, pro ſingulorum caſuum qualitate & circumſtantiis decidenda. *Dicto diſc. 56. de teſtam.*

Quia vero frequenter contingit, ut ex perſona religioſi ſucceſſiones directæ, vel
20 fideicommiſſariæ deferantur; dum receptum eſt, ut ceſſante expreſſa, vel conjecturata voluntate teſtatoris, profeſſio in Religione capaci in communi, non tollat jura ſanguinis, ideoque religioſi profeſſi ſuccedant in fideicommiſſis, ac majoribus, qui ſæcularem adminiſtrationem annexam non habeant, ut in fideicommiſſaria materia particulariter advertitur. *De fideicom. diſc. 7. & 63. cum ſeqq.*

21 Sive quod ob prædictas vitalitias decurſas annualitates non exactas, aliquam notabilem ſummam conflari contingat, quam non congruit eſſe ad religioſi liberam diſpoſitionem in particulari; hinc proinde quæſtio intrat, ſuper applicatione, cui ſcilicet Monaſterio, vel Conventui, vel quibus uſibus id applicandum ſit, & an ipſe religioſus in hoc aliquod habeat arbitrium, quod determinationem recipit ex facti circumſtantiis, diverſiſque diſtinctionibus in Regularium rerum particularibus annotationibus recenſitis. *Diſc. 57. de Regular.*

22 Societas autem Jeſu, quoddam peculiare Inſtitutum habet, ab aliis Religionibus diverſum, quod ſcilicet ejus alumni, quamvis poſt legitimum peractum novitiatum eam emittant profeſſionem, quam alii regulares emittere ſolent, cum tribus ſolitis, ac eſſentialibus, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ votis, adeo ut ſæculares, vel novitii amplius non dicantur, attamen quoad iſtam incapacitatem, non dicuntur vere profeſſi, neque aliam contrahunt incapacitatem, de qua in *cap. ſequenti*, niſi poſt emiſſum quartum votum, per quod vere, ac proprie profeſſi cenſentur, cum interim liberum ſit Superiori eos dimittere, unde propterea in quodam implicito ſtatu ſæculari eſſe videntur, cum data dimiſſione illum per quamdam ſpeciem poſtliminii reaſſumant, ac propterea etiam penſiones eccleſiaſticas retinent. *Tit. de Regular. diſc. 63.*

Super dicto autem jure, quod Religio, 23
vel Monaſterium (juxta Canoniſtarum opinionem,) directe, ac immediate habet in ſucceſſionibus, aliiſque juribus religioſo obventis, quæſtio cadit, an illud, quod per ipſum religioſum jam profeſſum impediri non poteſt, adeo ut etiam eo expreſſe recuſante, Religio vel Monaſterium agnoſcere valeat, adhuc tamen impediri poſſit per ejuſdem diſpoſitionem factam ante profeſſionem, per translativam, ſcilicet, vel extinctivam renunciationem; aliamve diſpoſitionem; & licet aliqui negent, quaſi quod iſta ſit diſpoſitio in tempus inhabile collata; verior tamen, atque in praxi recepta eſt opinio affirmativa. *Tit. de Renunc. diſc. 7. & hinc diſc. ſequenti.*

Quæſtione cadente, an ipſi religioſo, qui 24
ante profeſſionem teſtatus fuerit, ſeu aliam fecerit diſpoſitionem, eam revocare liceat; atque verior, magiſque recepta videtur negativa, niſi de ambiguæ voluntatis declaratione agatur, quæ ſibi permiſſa eſt. *Tit. de teſtam. diſc. 35.*

Contingente autem caſu, quod religioſus vel monialis de una Religione ad aliam, 25
vel reſpective de uno Monaſterio ad alterum transferatur; atque præſuppoſito valido, ac licito tranſitu (cum eo illicito exiſtente nulla cadat quæſtio) intrat dubitatio, an bona primæ Religioni, vel Monaſterio jam delata, & quæſita, ipſius religioſi perſonam ſequantur, necne; rara vero ſolet hodie eſſe iſta quæſtio, quoniam cum hujuſmodi tranſitus licitus non detur ſine licentia Sacræ Congregationis, quæ ſuperiorum conſenſum deſiderare ſolet, vel ſaltem eos audire, idcirco hujuſmodi quæſtionibus prævenire occurritur expreſſe deſuper providendo occaſione concedendi dictam facultatem.

Quatenus vero caſus præbeat, ut hæc proviſio non adſit; quamvis non modica deſuper dignoſcatur opinionum diverſitas, attamen diſtinctio eſt, quod; aut agitur de illis bonis, quæ in eo ſtatu religioſo, atque illius occaſione quæſita ſint, independenter a perſona propria, ubi conſideretur tamquam ſæcularis; puta ex eleemoſynis, aliiſque elargitionibus piis, vel etiam (pro frequentiori contingentia) ex emolumentis ratione prædicationis, vel cathedræ; & tunc penes primam Religionem vel Monaſterium remanere debeant, ubi vero de aliis patrimonialibus, ſeu alias occaſione perſonæ tamquam ſæcularis, iſta

ſequan-

ſequantur perſonam, atque ad aliam Religionem, vel Monaſterium tranſeant. *De Regular. diſc. 39. & 57.*

Illa vero non recuperat Monaſterio, vel Religioni jam quæſita, ſi occaſione Epiſcopatus, vel ex alia cauſa, quam licita, ad ſæculum redeat, niſi Apoſtolica conceſſio aliter ſuadeat, vel effet egreſſus ex cauſa annullationis profeſſionis. *Ibidem.*

Ea vero, quæ poſt egreſſum acquirantur, vel obveniant, quamvis per illum religionis vinculum non ſolvatur, adeo ut adhuc religioſus de facto extra clauſtra ſuæque Religionis gremium vivat, non tamen Religioni, vel Monaſterio quæruntur; ſed ex Apoſtolica Conſtitutione Gregorii XIII. acquiruntur Cameræ, quæ in eis ſuccedit. *Dicto diſc. 57. de Regular.* 26

De facultatibus autem ſuperiorum regularium alienandi bona Religionis, vel Monaſterii, ſive contrahendi debita in rerum Regularium ſive in alienationis bonorum Eccleſiæ, aut debiti, & crediti ſedibus particularibus agitur, cum diverſas hæc recipiant diſtinctiones, non de facili inſinuabiles abſque nimia digreſſione. *Tit. de alien. & contract. diſcurſ. 9. de regul. diſc. 55.* 27

DISCURSUS XXXV.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 3.

SVMMARIVM.

1 *Statuitur generalis capacitas Religionum in communi poſſidendi bona duabus exceptis.*
2 *Non debet in Monaſteriis recipi major numerus ultra vires.*
3 *De nova erectione Monaſteriorum, vel Conventuum.*
4 *Regulares diſtinguuntur in Monachos, & in mendicantes.*
5 *Quales ſunt Monachi.*
6 *Et quales ſint Mendicantes.*
7 *Canonici Regulares, de qua ſpecie ſint.*
8 *Diſtinguuntur Mendicantes in veros, & privilegiativos.*
9 *De eodem, de quo num. 1.*
10 *Intrat regula generalis, quod omnis Religio eſt capax.*
11 *Quid de Theatinis, & Jeſuitis, & in ſpecie latius explicatur inſtitutum Societatis Jeſu.*
12 *De aliqua relaxatione in hoc Minorum Obſervantium & quomodo.*
13 *In quibus incapacitas Capuccinorum, & Obſervantium intret.*
14 *De decreto, de quo num. 2. quomodo procedat in Monialibus.*
15 *Quid in Monaſteriis, vel Conventibus virorum.*
16 *An redditus unius Conventus applicari poſſint alteri.*
17 *De requiſitis novarum fundationum Monaſteriorum virorum.*
18 *Et de illis Monialium, &c.*

IN hoc decreto plura ſtatuuntur; primo nempe ad multas ambiguitates ac ſcrupuloſitates removendas omnibus Monaſteriis, tam virorum, quam mulierum, etiam Ordinum Mendicantium, conceditur facultas poſſidendi bona immobilia, & reditus, quamvis alias propriæ Conſtitutiones prohiberent, exceptis Capuccinis, & Minoribus Obſervantibus, ſecundo ut in eiſdem Monaſteriis, ita effectis capacibus, non recipiatur monialium, ſeu religioſorum major numerus, quam Monaſterii redditus ſuſtentare valeat, & tertio, ut in futurum Monaſteria, vel domus regulares non erigantur, niſi cum licentia Epiſcopi, in cujus diœceſi erectio facienda eſt; quare de his diſtincte agendo 1 2 3

Quatenus ad primam partem pertinet (ut alibi advertitur) duæ ſunt regularium ſpecies; Monachorum ſcilicet, & Mendicantium. 4

Monachorum autem nomine veniunt profeſſores Ordinis ſancti Benedicti, qui primus fuit in Eccleſia Latina, illeque diviſus eſt in plures Congregationes, ut præſertim citra montes ſunt, Caſſinenſes, Ciſtercienſes, Carthuſiani, Camaldulenſes, Olivetani, Vallumbroſani, Silveſtrini, & Montis Virginis, aliæque plures adſunt Congregationes ultra montes, præſertim in Germania Bursfeldenſis, & aliæ; aliæque in Hiſpania, ac etiam in pleriſque Germaniæ, Galliæ, & Poloniæ partibus idem antiquus ordo, qui Monachorum nigrorum dicebatur, retinet primævum inſtitutum ſingularitatis Monaſteriorum, ac etiam Monachi dicuntur profeſſores Ordinis ſancti Baſilii, qui eſt primus in Eccleſia Græca. *Tit. de juriſdict. diſc. 29. & de Regular. diſc. 19.* 5

Mendicantes vero, originarie ſunt quatuor Religiones, quæ attento ſaltem tempore Apoſtolicæ approbationis, ac reductionis ad formam Univerſitatis, vel Reipubli- 6

publicæ ſunt coætaneæ; Prædicatorum ſcilicet Sancti Dominici, Minorum Sancti Franciſci; Eremitarum Sancti Auguſtini, & Carmelitarum; ex quibus reſpective (prima excepta) aliæ prodierunt Religiones filiales, ſeu reformatæ per quamdam ſpeciem reſtitutionis primi rigoroſi inſtituti, deindeque plures aliæ exortæ ſunt Religiones, vel Congregationes etiam ſub nomine clericorum regularium, quæ ſub hac ſpecie mendicantium veniunt. *Tit. de Regular. diſc. 63. & de Regal. diſc. 57.*

Canonici vero regulares, ſub clero ſæculari potius recenſeri ſolent, ſeu quamdam tertiam ſpeciem conſtituunt, adeo ut neque Monachi, neque Mendicantes dicantur,
7 *Tit. de præmin. diſc. 24. & dicto diſc. 19. de Regul.*

8 Quamvis autem Mendicantium vocabulum ſignificet illam mendicitatem, cum qua, ad differentiam monachorum, iſti ordines fundati fuerunt; attamen idem nomen retinent, quodammodo in ratione privilegiativa, quamvis immutato antiquo ſtatu per indulta Apoſtolica particularia, deinde vero per hoc decretum conciliare, derelicta mendicitate, adinſtar monachorum ex redditibus vivant; unde propterea ſtante introductione Religionum reformatarum, veram mendicitatem profitentium, inolevit diſtinctio, per antiquiores etiam tradita, inter Mendicantes per fictionem, ſeu privilegium, & illos per veritatem, iſta etenim diſtinctio antiquiori tempore ac ante hujus decreti editionem, magis frequens erat, quoniam in eadem Religione diverſimode vivebatur, quod ſcilicet in una provincia, vel regione, vel in aliquibus reſpective Conventibus vivebatur cum omnimoda mendicitate, in aliis vero ſecus, quod diſſenſionum, ac ſcandalorum occaſionem præbebat, quaſi quod illi, qui aliquos obtinebant redditus; inſtitutum violarent, & ſcandaloſe agerent. *De diſtinct. Mendicantium dicto diſcurſ. 57. de Regular.*

9 Ut itaque hujuſmodi, ac aliis inconvenientibus occurratur, iſtud prodiit decretum, per quod exceptis duabus Religionibus reformatis ejuſdem Ordinis, Minorum Obſervantium, ſcilicet, & Capuccinorum, quæ primævum veræ mendicitatis, ac paupertatis Inſtitutum profitentur generaliter, alii utriuſque ſexus regulares redditi ſunt capaces poſſidendi bona, & redditus in communi.

10 Et conſequenter, ex vulgari axiomate, quod exceptio firmat regulam generalem in caſibus non exceptis, ſtatui poteſt propoſitio generica, ut omnis Religio, ſeu omne Inſtitutum, vel Monaſterium reſpective, præfatis duabus Religionibus, capacitatem habeat, atque ſub genere mendicantium per fictionem, vel privilegium veniat.

Et quamvis aliæ habeantur Religiones, 11
quæ veram mendicitatem profitentur, ut præſertim eſt Religio Clericorum regularium, qui vulgo Theatini nuncupantur, ac etiam eſt Societatis Jeſu, in domibus tamen profeſſis, non autem in Collegiis; attamen eſt potius quædam mendicitas impropria, in ordine ad non retentionem bonorum ſtabilium, vel æquipollentium, ut ex eorum fructibus, vel redditibus vivatur, non autem circa illam mendicitatem de facto, quam profitentur Religiones in hoc decreto exceptæ; ſiquidem Theatini profitentur quidem arctam paupertatem, adeo, ut etiam oſtiaria mendicitas eis ex inſtituto interdicta ſit, ut Divinæ providentiæ omnino commiſſi vivant, ſed non prohibentur obtinere legata, & hæreditates, etiam bonorum ſtabilium, vel æquipollentium, ad effectum vendendi, ut ex pretio vivant, & ſic habendi ſaltem in ſorte principali proviſionem victus per tempus notabile, quod dictis Religionibus incapacibus eſt prohibitum; quinimo etiam ad effectum retinendi incapacitas eſt potius voluntaria, juxta Conſtitutionum declarationem, (me occaſionem præbente) factam in quodam Capitulo Generali in vim ſuarum facultatum. *Ita diſponitur in eorum Conſtitutione atque in earum modernis declarationibus ex meo conſilio ſeqq. & inſinuatur ſub tit. de fideicommiſſ. diſc. 45.*

Quo vero ad Societatem Jeſu, ea dupliciter differt ab aliis Religionibus, primo nempe quoad perſonas eam profitentes; & ſecundo quoad domos, in quibus vivunt, ideoque ad hujuſmodi diſtinctiones eſt reflectendum, ne alias incidatur in æquivoca.

Prima diſtinctio perſonarum eſt, quod poſt expletum tempus probationis (quod in hac Societate eſt biennii) & quo tempore durante, juxta omnium novitiorum ſtatum univerſalem, ſæcularium potius jure cenſentur, aliquibus tantum privilegiis exceptis, pro quibus tamquam perſonæ eccleſiaſticæ reputantur; quamvis in hac ſocietate emittantur tria omnibus Regularibus communia vota, paupertatis, caſtitatis & obedientiæ, unde propterea quoad

omnes

omnes alios effectus veri religioſi dicuntur; attamen quia emittendum eſt quoque ad aliquod tempus cum maturiori conſilio, quartum votum, per quod vere, & proprie in hac ſocietate iniri dicitur perfectus, & irrevocabilis contractus reciprocus, hinc inde obligatorius inter Religionem, & profeſſorem, antea vero adeſſe dicitur contractus, qui adinſtar eorum, quæ habemus in materia alienationis bonorum Eccleſiæ, obligant privatum contrahentem, non autem ipſam Eccleſiam ante beneplacitum Apoſtolicum. *Sub tit. de alienat. & contract. diſc.* 1. quod ſcilicet non poteſt quidem ipſe religioſus exire a Religione, ac redire ad ſæculum pro ejus libito; bene tamen poteſt Religio cum ex aliquo motivo, cujus juſtificatio neceſſaria non eſt, eum dimittere, atque ſæculo a dictis primis votis abſolutum reſtituere; hinc proinde quodammodo habentur tamquam adhuc exiſtentes in ſtatu probationis, cum habilitatione retinendi dominium, & poſſeſſionem bonorum, ac etiam de novo in hoc ſtatu acquirendi ex teſtamento, vel ab inteſtato; quinimo retinendi beneficia ſimplicia, & penſiones; ac etiam retinent facultatem teſtandi, ſeu alias diſponendi de bonis ſuis, compatibiliter cum voto paupertatis jam emiſſo, ob uſum, & adminiſtrationem dependentem a voluntate ſuperioris, cujus nutui ſubjecti in hoc vivunt, idque nullam continet implicantiam ob auctoritatem, ſeu approbationem Pontificiam, cum incapacitas profeſſorum tota pendeat a jure humano, ſeu poſitivo, cui Papa ſine dubio derogat, vel diſpenſat; ac propterea in ipſa Societate, ſive inter ipſos religioſos iſti potius dicuntur ſcholaſtici, non autem profeſſi, quorum titulus congruit ſolum magis ſolemniter profeſſis, cum dicto quarto voto. *De his ſub tit. de Regul. diſc.* 62. *&* 63. *& ſub tit. de teſtam. diſc.* 36. *apud* Bich. *deciſ.* 52. *& deciſ.* 101. *part.* 10. *recent.*

Poſtquam vero iſta profeſſio ſequuta eſt, tunc contrahitur, circa paupertatem, quædam omnimoda incapacitas, per quamdam ſpeciem, vel aſſimilationem illius incapacitatis, quam contrahunt Minores Obſervantes, vel Capuccini, non quidem circa contradictionem, ac retentionem, & adminiſtrationem pecuniarum jure ſimplicis adminiſtrationis, ac precarii uſus ad nutum ſuperiorum, cum id, quod prohibitum eſt Minoribus, & Capuccinis, non ſit prohibitum profeſſis hujus Societatis, ad effectum ut nil penitus retineant de bonis, quæ prius habebant, minuſque retineant habilitatem illa aſſequendi ex perſona, & jure proprio, ſive ſit ab inteſtato, ſive ex teſtamento condito ante profeſſionem, quod poſtea per mortem teſtatoris perfectionem recipiat, quoad diſpoſitiones univerſales, vel particulares directas, aut ex eodem quoad obliquas, & fideicommiſſarias ſucceſſiones; & in ſumma, ut in iis quæ ſæculum, ac perſonam concernunt, habeatur omnino pro mortuo tamquam religioſus profeſſus Religionis incapacis etiam in communi; & per conſequens amittantur penſiones, atque vacent beneficia, ac etiam ceſſet omnis facultas teſtandi, vel diſponendi, cum ſimilibus effectibus ex vero, ac perfecto ſtatu regulari reſultantibus. *Dicto diſc.* 63. *de Regular. & diſc.* 36. *de teſtament.*

Non tamen iſti profeſſi ſunt incapaces obtinendi ex donatione, vel ex teſtamento, aliave diſpoſitione bona, hæreditates, & legata, quæ ex pietatis, vel benevolentiæ, aut gratitudinis motivo fiant ipſis jam religioſis profeſſis, atque in hoc ſtatu conſtitutis, ut directe totum acquiratur Religioni, vel domui profeſſæ, in qua vivant; cum ea tamen capacitate, quam ipſa domus profeſſa habet, acquirendi ſcilicet ad effectum vendendi, & erogandi pretium in quotidianos uſus currentes, non autem perpetuo retinendi ad redditum, ut infra. *Eod. diſc.* 63.

Et quamvis aliqui id negent in hæreditatibus, admittant vero in legatis, ac donationibus, aliiſque particularibus diſpoſitionibus; attamen hæc diſtinctio nullum habere videtur probabile fundamentum, ut in meis rerum regularium annotationibus advertitur. *Eod. diſc.* 63.

Quo vero ad alteram diſtinctionis partem, ſuper capacitate ſcilicet ipſius Societatis in univerſum, ejuſque domorum reſpective; quamvis per ſolam exceptuationem prædictarum duarum Religionum, nempe Capuccinorum, ac Minorum Obſervantium, iſta ſocietas, abſque dubio caderet ſub regula generali per iſtud conciliare decretum conſtituta in omnibus aliis Religionibus; attamen illi ejuſdem Societatis profeſſores, qui in eodem Concilio, cum tanto catholicæ Religionis ac Sedis Apoſtolicæ profectu aderant, ex commiſſione totius Religionis, ejuſque ſuperiorum, huic capacitati renunciarunt, atque nolle dictæ regulæ generalis beneficio uti declararunt. *Eod. diſc.* 63.

Verum Concilium nullum deſuper fecit actum

actum acceptationis hujus renuntiationis, nilve deſuper ſtatuit; ideoque eatenus iſtius Religionis incapacitas viget, quatenus eam inducant propriæ leges, & conſtitutiones, necnon Apoſtolica auctoritas earumdem legum, & conſtitutionum approbativa; adhuc ſalva remanente illa poteſtate, quam eidem Religioni in Capitulo, vel in Congregatione generali, tam ipſæ leges, quam eadem Apoſtolica auctoritas tribuunt, id declarandi, vel moderandi ut temporum, & contingentiarum opportunitas exigeret. *Eod. diſc.* 63. *& apud* Buratt. *deciſ.* 245.

Cumque illa omnimoda incapacitas cum vera, ac diurna oſtiaria mendicitate mereque eleemoſynali ſuſtentatione, quam profitentur Minores Obſervantes, & Capuccini, hujus Religionis Inſtituto omnino incongrua ſit, cum non poſſint adeo utrique ſpirituali, & temporali Reipublicæ proficua ſacrarum, aliarumque literarum ſtudia in hoc vitæ genere coli, ſuumque profectum, ac durationem, tam diſcendo, quam alios docendo habere; hinc proinde cum ſumma prudentia ſtatuta eſt ejus domorum diſtinctio, ſeu diverſitas, inter Collegia ſcilicet, & domos profeſſas, ut iſtæ incapaces reddituum, ac bonorum retentionis, ac jurium ſtabilium, vel quæ pro ſtabilibus habentur, exiſtant tamquam de Religione vere & proprie mendicanti, & incapaci etiam in communi; illa vero capacia ſint retentionis bonorum ſtabilium, aliorumque jurium æquipollentium etiam in redditu, compatibiliter tamen cum ſtatu vere mendicanti ipſius Religionis, per quamdam ſpeciem illius capacitatis, quam habent ſimplices profeſſi trium votorum ut ſupra, ad uſum ſcilicet, ac adminiſtrationem precariam ad nutum ſuperiorum, pro illis uſibus, quibus cum incertis eleemoſynis, & cum oſtiaria quæſtuatione, ac vera mendicitate occurri non poteſt. *Eod. diſc.* 63. *de Regularib. late, & ex profeſſo* Fagnan. *in cap. in præſentia de probat.*

Quemadmodum etenim, etiam in Minoribus Obſervantibus & Capuccinis, permittitur reſpective quædam capacitas pro ſacriſtia, & infirmaria, & fabrica Eccleſiæ vel Conventus, eo quia id reſpicit illos uſus, quibus alias occurri non poteſt. *Eod. tit. de Regular. diſc.* 35. ita dicendum eſt de hoc uſu ſtudiorum adeo Eccleſiæ univerſali, totique Reipublicæ etiam temporali proficuo.

Omniſque in hoc difficultas ceſſat, ob ſubſequutas Apoſtolicas declarationes, vel conceſſiones poſt Conſtitutionem primævi inſtituti confirmatoriam, quæ dubitandi anſam pleriſque dedit, atque quæſtiones deſuper excitavit apud eos, qui ante dictas declarationes, vel moderationes ſcripſerunt. *Dicta deciſ.* 101. *part.* 10. *rec. & dicta deciſ.* 245. Buratt. *& dicto diſc.* 63. *de Regular.*

In Collegiis etenim non cadit illa dubitandi ratio, quæ cadit in Domibus profeſſis, ut infra circa poteſtatem acceptandi hæreditates, & legata cum oneribus miſſarum, & anniverſariorum (quidquid aliqui dubitent, ſed male, & abſque fundamento,) quoniam iſta incapacitas in Domibus profeſſis non ſtat principaliter, ac de per ſe, ſed acceſſorie, & conſecutive tamquam conſequens neceſſarium, quod ſcilicet, dum iſtæ Domus ſunt incapaces retinendi bona ſtabilia in redditu, de conſequenti deficit ſubjectum neceſſarium pro hujuſmodi oneribus perpetuis; iſta vero ratio ceſſat in Collegiis, ideoque nullum ſuppetit dubitandi fundamentum probabile.

Et quamvis ad ſenſum Regulæ, aut ad mentem S. P. Fundatoris, ſive ex Conſtitutionibus hujus Societatis inſtitutum prohibeat acceptationes onerum perpetuarum miſſarum, ac anniverſariorum; attamen id procedit circa illas acceptationes correſpectivas, quæ fiant in forma contractus præciſi, & obligatorii, do, ut facias, ut alibi de hac ſpecie acceptationis particulariter agitur. *Tit. de donation. diſc.* 24. Adeo ut exinde ſequeretur violatio inſtituti, ut omnia ſpiritualia munia gratis ab ejuſdem Inſtituti profeſſoribus impendantur; nil autem prohiberi videtur, ut benefactore ejus deſiderium, ſeu voluntatem explicante, quod aliqua ſuſtragia pro ejus anima applicarentur, id ſequi non valeat, cum id contineat expreſſionem ejus, quod ineſt, dum etiam ſine hac expreſſione, donatario iſtud gratitudinis onus incumbit. *Tit. de Regal. diſc.* 1. Omniaque ſacrificia, & alia ſpiritualia officia, quæ indies fiunt, ſecluſa conventionali, ac præciſa obligatione, ex debito charitatis, & gratitudinis, benefactoribus potius applicari debent, dum etiam in adeo prohibita materia uſuraria damnatum non eſt, ſed potius laudabile, ut mutuatarius mutuatori aliquod gratitudinis officium impendat, quoties obligatoria pactio non accedat. *Sub tit. de uſur. pluries.* Idemque in materia beneficiali, vel ſimili ſpirituali, in qua ſimoniaca labes cadat, cum totum conſiſtat in pactione. *Tit. de benefic. diſc.* 36.

Et nihilominus in Collegiis, in quibus, ut ſupra, perpetuæ retentionis capacitas viget, nil prohibet, etiam onera obligatoria acceptari, quorum tamen implementum non ab ipſis profeſſoribus, ſed a clericis ſæcularibus fiant, adeo ut non ſequatur violatio Inſtituti præſtandi gratis illud ſpirituale munus, cum tunc in ea parte executoris, vel debitoris vires ipſum Collegium gerere dicatur.

Sicut enim nulla dignoſcitur prohibitio acceptandi ex donatione ſeu legato, ſive ex contractu correſpectivo acquirendi bona ſtabilia gravata annuis cenſibus, vel canonibus ac livellis, cum onere illa ſolvendi ſingulis annis; vel ſtatutis temporibus eorum creditoribus; ita non videtur, quid prohibeat acceptare hæc onera, pro quorum implemento ſingulis diebus, vel ſtatutis temporibus congrua eleemoſyna aliis clericis ſæcularibus, vel regularibus miſſas celebrantibus tamquam ſpecies ſolutionis cenſus, vel livelli præſtetur, cum punctus vere conſiſtat in eo, ut ipſorum profeſſorum inſtitutum non violetur, celebrandi ſcilicet miſſas, aliaque divina in forma, vere, ac præciſe ſtipendiaria.

Quatenus vero pertinet ad Domos profeſſas; ut in rerum regularium ſede particulariter advertitur *Dicto diſc. de regular. diſc. 63.* omnimoda incapacitas, ac ſummæ paupertatis, veræque mendicitatis inſtitutum percutit retentionem perpetuam, vel ad longum tempus, ne ita victus certitudo ex fructibus, vel redditibus ſequatur, non autem percutit acquiſitionem, ad effectum vendendi, ut pretium exinde redigendum, currentibus, & quotidianis uſibus applicetur; ſive de legatis, ac particularibus elargitionibus agatur; ſive etiam de hæreditatibus (quidquid aliqui male, ac ſine probabili fundamento dubitent, atque inter hæreditates, & legata diſtinguant) in ſpiritualibus enim, ſive in piis, & eccleſiaſticis diſpoſitionibus, per quas Deo elargiri dicitur, ſubtilitates, ac diſtinctiones Juris civilis inter hæreditates, & legata, ſive inter univerſales, & particulares, vel directas, & obliquas diſpoſitiones non dantur, ſed ſola veritas naturalis attenditur. *Tit. de fideicommiſſ. diſc. 108. & tit. de teſtamen. diſc. 13. cum plur. ſeqq.* Ideoque nulla ſubeſt probabilis differentiæ ratio, cur donationes, & legata præmiſſo modo acceptari valeant, non autem hæreditates.

Argumentum vero a Minoribus Obſervantibus, & Capuccinis non intrat; tum quia iſtorum incapacitas a Concilio præſcripta eſt neceſſitate; illa vero hujus Societatis eſſe videtur potius voluntaria, ut ſupra; tum etiam quia ſi argumentum procederet, idem in legatis, & donationibus bonorum ſtabilium, vel æquipollentium, ac in hæreditatibus procedere deberet. *De legato particulari in Capuccinis ſub tit. de fideicommiſſ. dicto diſc. 108.*

Id autem in hoc Inſtituto practicabile non eſt, ſed ei omnino congruunt loculi, quos ipſe D. N. Jeſus Chriſtus ad informandam Eccleſiam habere voluit, ob omnimodam diſformitatem inſtitutorum; illud etenim Minorum, juxta ejus originem in earumdem rerum regularium annotationibus inſinuatam, anachoriticam, & contemplativam vitam potius redolet. *Tit. de Regul. diſc. 7. & tit. de præemin. diſc. 11. & alibi.* Ideoque Eccleſiarum, & domorum humilis, ac exiguus ſtatus congruit, humiliſque, ac ruvidus eſt veſtitus, modicum ſumptum exigens; ac etiam connaturalis eſt ille cibus, & potus quem hortorum ab eis cultorum olera atque ſitarciarum oſtiaria quæſtuatio fragmentorum tribuant, ut antiqui Anachoritæ in uſu habebant.

Comparative autem, iſtud inſtitutum, compatibiliter cum paupertatis, ac religioſæ humilitatis obſervantia, aliquem ampliorem ſumptum exigit, vel majori ſubſidio indiget, quoniam licet veſtitus, comparatione clericorum ſæcularium, qui ſerico, ac pretioſis pannis licite induuntur, ſit rudis, & humilis, adhuc tamen eſt habitus clericorum, cum veſte & pallio, ac pileo, & bireto, ac etiam cum tunica decentibus, ultra alias veſtes interiores, & calceamenta, ideoque aliquem majorem ſumptum in pecunia exigit, neque ex oſtiaria quæſtuatione comparari valet; prout etiam, licet comparatione ſæcularium victus valde ſit moderatus, & parcus, adhuc tamen eum bene regulatum, ac uniformem eſſe neceſſitas cogit, cum de viris agatur ſaltem pro majori parte nobilibus, qui ſacrarum aliarumque literarum ſtudiis altiſſimis dediti ſunt, atque vitæ activæ, ad proximorum ſalutem, & Catholicæ Religionis conſervationem, & augmentum vacant, ideoque quodammodo impoſſibile eſt, ut diuturnum victum, irregularem, maleque compoſitum pati, vel ſuſtinere poſſint, ſed neceſſarii ſunt loculi ad congruas proviſiones.

Ac etiam, quia nil forte magis Religiones, in ſui Inſtituti, ac diſciplinæ regularis obſer-

obſervantia conſervat, niſi omnium profeſſorum coæqualis, ac ſufficiens in victu, & veſtitu, aliiſque neceſſariis proviſio; nihilque inſtitutum, ac diſciplinam adeo labefactat, quam inæqualitas, ob quam verificetur Apoſtoli dictum, quod unus quidem eſurit, alius vero ebrius eſt; igitur præciſe neceſſaria eſt opportuna proviſio, quæ non niſi ex legatorum, ac hæreditatum aliarumque ſimilium notabilium elargitionum pretio ſortiri poteſt.

Potiſſime quia, pro ejuſdem vitæ activæ meliori exercitio, decentiorique Dei cultu, ac populorum allectione ad ſpiritualia officia, & exercitia, ad animarum ſalutem præordinata, magis decorum, ſeu minus depreſſum eſt inſtitutum in Eccleſiis, earumque ornamentis, ac etiam in domibus; ideoque argumentum a Minoribus, & Capuccinis omnino extraneum eſt, ac improprium, ob tot rationis diverſitates, ac propterea, ut ſupra advertitur, ea quæ etiam in Minoribus conceduntur pro fabrica, vel ſacriſtia, & infirmaria, huic inſtituto generaliter etiam pro ſuſtentatione congruunt.

Unica itaque dubitandi ratio reſpectu domuum profeſſarum cadit circa eas diſpoſitiones, quæ miſſarum, vel anniverſariorum onus annuum habeant, juxta caſus particulares in dictis rerum regularium annotationibus recenſitos, *dicto diſc. 63. de Regular.* In quorum illo, quem adhuc pendere indeciſum ibi inſinuatum eſt, prodiit reſolutio pro incapacitate, quodque propterea Fabricæ facultates intrarent in ea rata bonorum, quæ oneribus perpetuis reſpondeat; verum in reſolutionis obſequium intellectus non de facili captivari potuit; triplicem enim rationem iſta incapacitas onerum habere poteſt; primo ſcilicet ſuperius inſinuatam, quod cum adſit incapacitas retinendi fundos in perpetuum, vel ad longum tempus, de conſequenti non eſt practicabile hoc onus perpetuum ex defectu ſubjecti; ſecundo quia, ut etiam ſupra advertitur, id inſtituto adverſatur, ut ſacrificia miſſarum, aliaque divina in forma ſtipendiaria miniſtrentur; & tertio quod ita paupertatis, ac veræ mendicitatis inſtitutum deſtrueretur, ut occaſione Minorum, circa diſpoſitiones favore ſacriſtiæ alibi advertitur.

Nullum autem ex his ſubſiſtere videtur, quoties onus præciſe ipſiſmet ſocietatis profeſſoribus præciſe injunctum ſit, per ipſos, & non per alios explicandum, & cum pro præſuppoſito fertur in dicta reſolutione proceſſum eſſe, (incertum tamen eſt, ex quo fundamento;) ſiquidem quoad primum, quemadmodum nil prohibet acquirere bona, cenſibus, & livellis, aut canonibus, aliiſque annuis præſtationibus onerata, eaque gravata vendere pro eo minus, ita in præſenti, ut ſupra inſinuatur; ad ſecundum reſponſum eſt ſupra occaſione Collegiorum; & ad tertium latius reſpondetur in præfatis rerum regularium particularibus annotationibus, *dicto diſc. 63. de Regular.* quod ſcilicet punctus eſt, in fine ſeu effectu, cui prohibitio innixa eſt, ne hujuſmodi onerum emolumenta, in ipſorum profeſſorum ſuſtentationem tendant, unde reſultet illa victus & veſtitus certitudo, quæ veræ mendicitati adverſatur; ad hujuſmodi vero ambiguitates dirimendas, commendabile crederem, ut in vim ejus facultatum ipſamet Societas in Capitulo, vel Congregatione generali iſta clarius declararet, ut de meo conſilio fecit altera Religio Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur.

Ex dictis autem duabus Religionibus ab hoc decreto conciliari exceptuatis, illa Capuccinorum, adhuc rigoroſum, primævum retinet inſtitutum; ſed quoniam altera Obſervantium aliqualiter cæperat ab eo deviare; hinc propterea in eadem prodiit reformatio ſuper Inſtituti rigoroſa obſervantia, quæ ſi non de jure, ſaltem de facto quamdam diverſam Religionem conſtituere videtur, ſub nuncupatione Reformatorum, ad differentiam Obſervantium, qui nuncupantur de familia, *eod. tit. de Regular. diſc. 1. & in aliis pluries.* Dum in iſtis introducta fuerat retentio aliquorum ſtabilium, ac redituum; verum in Capitulo generali, celebrato de anno 1626. editæ fuerunt Conſtitutiones Apoſtolica auctoritate confirmatæ in Bullario etiam inſertæ, per quas hujuſmodi redditus dimiſſi fuerunt, unde propterea ex eorum aliquibus nonnulla beneficia eccleſiaſtica tunc erecta fuerunt, alii vero applicati fuerunt Fabricæ Sancti Petri.

Sed poſtmodum iidem per Apoſtolicum decretum habilitati fuerunt ad exigendum eoſdem redditus a ſponte dantibus tantum, abſque facultate exigendi ab invitis, a quibus eadem Fabricæ exigit; & conſequenter ſaltem de facto aliqua dignoſci videtur veræ, ac rigoroſæ mendicitatis relaxatio, cum ex primævo inſtituto, quod Capuccini, & Obſervantes reformati profitentur, non ſolum adſit incapacitas hæreditatum, & legatorum, aliarumque diſ-

ſitionum ad effectum retinendi, ſed etiam ad effectum acquirendi ut bona vendantur, atque pretium in victum, & veſtitum aliaque neceſſaria erogetur, cum ita ceſſaret, vel relaxaretur Inſtitutum, quod eſt vivendi indies ex vera, & oſtiaria mendicitate, adeo ut nihil proprium poſſideatur, dum etiam domus, in quibus vivunt, eorumque horti, & officinæ in dominio Eccleſiæ univerſalis, vel Sedis Apoſtolicæ eſſe dicuntur, ipſæ autem Religiones precarium uſum tantum habent. *Dicto diſc. 35. de Regul.*

13 Procedit autem iſta omnimoda incapacitas ſuper iis, quæ ipſorum religioſorum ſuſtentationem concernunt, cui per dictam veram, & oſtiariam mendicitatem conſultum eſſe poteſt, eleemoſynaliter vivendo; non autem in iis, quibus per hanc viam occurri non poteſt, ſed neceſſarius eſt uſus pecuniarum, etiam in aliqua notabili quantitate; ut puta pro nova conſtructione, ſive pro refectione, & congruo ornamento Eccleſiarum, & Conventuum, vel hortorum, aliarumque officinarum; necnon pro ſacra ſuppellectili ſacriſtiæ, vel pro infirmaria, & libraria, &c. Quoties tamen ſincere id ſequatur, adeo ut non ſit color quæſitus, ut regulæ fraus fiat, quia nempe ſub pallio Sacriſtiæ, vel Eccleſiæ, emolumenta convertantur in proviſiones victualium pro ipſorum religioſorum ſuſtentatione, ſuper qua totus eſt punctus, ut ſcilicet, iſta ex vera & oſtiaria mendicitate eſſe debeat, per quam dictis aliis uſibus conſuli non poteſt. *Eodem diſc. 35. de Regular.*

14 Altera eſt hujus decreti pars, ut in Monaſteriis, vel Conventibus capacibus in communi non adſit major numerus religioſorum quam redditus ferant; ſuper hoc autem, in Monaſteriis monialium, generaliter proviſum eſt, cum præfinitione certi numeri, qui conſulta Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, augeri, vel reſpective reduci ſolet, prout redditum excreſcentia, vel decreſcentia ſuadeat, neque ultra numerum moniales admittuntur, niſi ſoluta dote duplicata, ut ita ſupranumerariæ moniales Monaſterio oneroſæ non ſint. *Sub tit. de dote diſc. 167. ubi de dotibus monialium.*

15 In Monaſteriis autem, vel Conventibus virorum, quoties ſingulari jure regantur, eo modo quo faciunt Monaſteria monialium juxta praxim aliquarum partium, ultra montes, ut ſupra, *ſub tit. de juriſdict. diſc. 26. & ſub tit. de Regul. diſc. 19.* Et tunc idem dicendum venit, ut ſi non præciſe, ſaltem moraliter, certus numerus, juxta capacitatem præſcribi debeat ad iſtius decreti formam; quamvis forte praxis in oppoſitum ſe habeat, quod ſcilicet adeſſe ſolet longe minor numerus, quam vires exigant, eo quia Abbatiæ illorum Monaſteriorum, ad redditum, & locupletationem Abbatum, ſeu Commendatariorum conferri ſolent. *Habetur ſub tit. de locat. & conduct. diſc. 25. ubi de diſtinctione menſarum Abbatis, Commendatarii, & Monaſterii, & alibi.*

Ubi vero juxta uſum inconcuſſum Italiæ, ac majoris partis Orbis Catholici, & præſertim Religionum Mendicantium, ad quarum inſtar, etiam Religiones Monachales, laudabiliter quoque ſe regunt, regimen ſit per viam Reipublicæ, ſeu univerſitatis, tamquam per communionem omnium Monaſteriorum, vel Conventuum, conſtituentium unum corpus, ſeu unam univerſitatem, ſub Generali, vel reſpective provinciali Rectore. *Tit. de Regular. diſc. 1. cum plurib. ſeqq. & per tot.* Et tunc certa, & determinata regula deſuper cadere non videtur; adeo ut iſtud decretum, conſilium potius redoleat, quoniam ſingulis annis, vel trienniis, aliiſve ſtatutis temporibus, in quibus comitia celebrantur, pro diverſis Religionum legibus, vel ſtylis, varia eſſe ſolet aſſignatio religioſorum, in qualibet domo, juxta temporum contingentias, habita ratione non ſolum redditum certorum, ſed etiam incertorum ex quæſtuatione, ubi ea in uſu ſit, aliiſve eleemoſynis, ac emolumentis incertis.

Ac etiam quia (ut in rerum regularium annotationibus advertitur) *Ibidem proxime*, in hujuſmodi Religionibus adeo præciſe urgere non videtur illa prohibitio, quæ de jure viget, inter ſingularia, & independentia Monaſteria, ut bona, vel redditus unius alteri non applicentur, cum quandoque expediat pro bono publico Religionis in aliquo Conventu ad tempus habere majorem numerum religioſorum, ultra ſolitum, atque ultra vires ſubveniendo cum collectis, vel cum alio peculio totius Religionis, vel provinciæ. *Advertitur præſertim dicto tit. de Regular. diſc. 32.* Atque præſertim ego in praxi vidi in Civitate Salerni in primis annis meorum ſtudiorum, quod, cum in quodam Conventu conſpicuæ Religionis grave ſcandalum contigiſſet, idcirco prudentiſſime ſuperiores ibi introduxerunt novitiatum, atque collocarunt graviores, magiſque probatos, & exemplares religioſos continuo ſe exercen- 16

centes in concionibus aliiſque ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus cum maxima exemplaritate, adeo ut ad breve tempus illa ſiniſtra opinio penitus abolita fuerit, ſupplendo aliunde pro illis ſumptibus, quos Conventus vires ferre non poterant, dum in hujuſmodi Religionibus, quæ ita ſociativo jure per modum Reipublicæ reguntur cum proficua obedientiaria mutatione religioſorum de loco ad locum, iſta commutatio (juſta cauſa accedente) diffinitorio præſertim generali, vel provinciali, univerſam Religionem, vel reſpective provinciam in comitiis repræſentant, prohibita non videatur, quamvis regulariter ſingulorum Conventuum, vel domorum redditus, ac vires attendantur, ut moderna praxis docuit in reformatione, ac reſpective ſuppreſſione parvorum Conventuum, in quibus ad minus ſex religioſi ſuſtentari poſſent facta per Innocentium.

17 Tertia hujus decreti pars eſt, ut nova Monaſteria, vel novi Conventus fundari non poſſint ſine conſenſu Diœceſani; iſtud autem decretum aliquibus occaſionem dedit opinandi, quod per illud correcta eſſet diſpoſitio antiquorum canonum prohibentium novas fundationes, præſertim Mendicantium, abſque beneplacito Apoſtolico, quaſi quod ita ſolus conſenſus Ordinarii ſufficeret; contrarium autem verius, magiſque receptum eſt, ſtantibus præſertim modernis Conſtitutionibus Apoſtolicis Gregorii XV. Urbani VIII. & Innocentii X. ut copulative requiratur conſenſus Apoſtolicus explicari ſolitus per organum Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, ac etiam ille Diœceſani, necnon Parochi, & cleri, ac populi, atque etiam pro qualitate locorum, & Religionum reſpective conſenſus aliorum regularium exiſtentium in eodem loco intra certum cannarum ſpatium, juxta ſingularum regionum diverſa privilegia, ſive intra ambitum quatuor milliarium reſpectu mendicantium per veritatem, neque licentia Apoſtolica concedi ſolet, niſi, ad præſcriptum 18 dictarum Conſtitutionum, duodecim ad minus religioſorum numerus ſuſtentari valeat, ut in rerum regularium annotationibus magis diſtincte novarum fundationum requiſita recenſentur. *Eodem tit. de Regular. dicto diſc.* 32. Magis autem exacte, ac rigoroſe per dictam Sacram Congregationem proceditur in novis fundationibus Monaſteriorum monialium, ne alias circa vitam communem ac ſufficientem ſuſtentationem reſultent illa inconvenientia, quæ tolerare oportet in Monaſteriis antiquis, abſque congrua dote fundatis, ideoque congrua dos, vel proviſio rigoroſe requiritur.

DISCURSUS XXXVI.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 4. & 5.

SUMMARIUM.

1 *Religioſi debent ſervare clauſuram, & vivere in clauſtris.*
2 *Dari ſolet Religioſis licentia vivendi extra clauſtra.*
3 *Et tunc ſubjacent Ordinario.*
4 *Religioſo decedenti extra clauſtra, ſuccedit Camera Apoſtolica, quod declaratur.*
5 *De reſtitutione, & conſervatione clauſuræ monialium commiſſa Ordinario.*
6 *Quod etiam ad Ordinarium ſpectet dare licentiam pro acceſſu ad Monaſteria.*
7 & 8 *Aſſignantur rationes.*
9 *Quare exemptio non ſuffragetur in concernentibus curam.*
10 *Quod expediat etiam in hoc adhibere brachium ſæculare tamquam perſonæ potentis.*
11 *Vnio, ſeu bona lex utriuſque poteſtatis opportuna eſt pro bono regimine.*
12 *De juriſdictione Ordinarii cum Religionibus accedentibus ad Monaſteria monialium.*
13 *An hæc juriſdictio impediatur per Nuntium Apoſtolicum Commiſſarium generalem exemptorum.*
14 *An Magiſtratus, vel deputati ſæculares jus habeant in cuſtodia clauſuræ monialium.*
15 *De introductione puellarum in clauſuram gratia educationis, vel alia cauſa.*
16 *De aliis ad materiam clauſuræ.*

REligioſorum utriuſque ſexus vita præſcribitur ſub clauſura, ut ita tollantur abuſus, qui prius irrepſerant, præſertim in religioſis viris, qui more ſæcularium, Principum & Magnatum, vel Prælatorum aulico ſervitio mancipati vivebant, ſeu alias extra clauſtra morabantur; id autem hodie raras producit forenſes quæſtiones, cum ad hujus decreti normam, atque

per ſingularum Religionum Conſtitutiones, ac proviſiones, Sacræ Congregationis Regularium etiam in viris, illa clauſura, quæ eis proportionata eſt, inconcuſſe ſervetur, adeo ut viventes extra clauſtra, ſevere puniantur, rarique ſint caſus, in quibus ex aliqua urgenti, & juſta cauſa per Sanctiſſimum, prævia conſultatione Sacræ Congregationis, aliquibus religioſis
2 concedatur licentia vivendi extra clauſtra, habitu retento, vel etiam quandoque in habitu clerici ſæcularis, regulari tamen ſtatu firmo remanente, *enuntiatur caſus ſub*
3 *tit. de Regal. diſc.* 43. Ubi vero extra clauſtra vivant, Epiſcopo, ſeu Ordinario loci ſubjiciuntur, ut infra in hac eadem *Seſſione cap.* 14.

4 Necnon ex alias inſinuata Conſtitutione 43. Gregorii XIII. religioſo extra clauſtra viventi non ſuccedit Monaſterium, vel Religio, ut de jure ſuccedere debet, potius ex ratione occupationis peculii jure proprio, quam jure ſucceſſorio, ſed ſuccedit Camera apoſtolica; quod tamen intelligendum venit in iis bonis, quæ ab eo quæſita ſint, ſeu alias obvenerint; dum extra clauſtra viveret; ſecus autem in iis, quæ priuſquam a clauſtris exiret, Monaſterio, vel Religioni jam quæſita erant, cum factum culpoſum religioſi non debeat Religioni, vel Monaſterio præjudicare, illique jus quæſitum tollere. Rot. *deciſ.* 121. *num.* 17. *& ſeqq. part.* 7. *rec.*

5 Majores autem quæſtiones, quæ in iſta Sacra Congregatione Concilii, vel in altera Epiſcoporum, & Regularium, & quandoque etiam in Rota, ſive in partibus, coram Legatis, vel Nuntiis Apoſtolicis haberi ſolent, percutiunt ſecundum decretum, ſuper reſtitutione, & conſervatione clauſuræ monialium in Monaſteriis exemptis, quæ ſub regularium, vel aliorum inferiorum Prælatorum regimine, ac juriſdictione ſint, qualis ſcilicet juriſdictio delegata competat Diœceſano, ſeu Ordinario loci, exemptivis privilegiis non obſtantibus, circa materialem Monaſterii viſitationem, quæ Diœceſano competit, ad effectum recognoſcendi clauſuram, an bene cuſtodita ſit, cum hoc jus hodie ſit extra quæſtionem, quamvis alter Apoſtolicus Viſitator, vel ſuperior adſit, ut in rerum regularium annotationibus, ac etiam in materiis juriſdictionalibus plenius, magiſque diſtincte advertitur. *Sub tit. de juriſd. diſc.* 26.

6 Et magis ſuper cuſtodia continuata clauſuræ formalis, pro acceſſu ſcilicet ſæcularium ad Monaſteria monialium, tam pro alloquutione cum eis etiam per crates extra clauſuram, quam etiam pro ingreſſu in clauſuram medicorum, chirurgorum, & artificum, pro illis operibus quæ neceſſaria ſint, ad quem ſcilicet in Monaſteriis exemptis ſub juriſdictione, ac adminiſtratione regularium, vel alterius inferioris Prælati pertineat licentias concedere; atque licet pro locorum, vel ditionum diverſitate, de facto diverſa eſſe ſoleat praxis, adeo ut omnino certa regula generalis, quibuſcumque Monaſteriis, ac Religionibus applicabilis, non de facili ſtatui valeat; Regulariter tamen, ubi diverſa conſuetudo limitationem non ſuadeat, juxta declarationes Sacræ Congregationis, cum quibus hodie procedi ſolet, hujuſmodi licentiæ concedi debent per Epiſcopum, ſeu Ordinarium, cui clauſuræ cuſtodia commiſſa eſt conjunctim cum Prælato Regulari, ſi ex conſuetudine licentia ſolius Ordinarii non ſufficiat.

Idque probabili non caret ratione, quoniam acceſſus ad Monaſteria, etiam pro alloquutione cum monialibus extra clauſuram, concernit ejuſdem clauſuræ cuſtodiam, dum per hujuſmodi frequentes alloquutiones contrahuntur illi amores, ex quibus clauſuræ violatio reſultat, quæ ita per eaſdem alloquutiones præordinatur, ideoque intrat juris regula, quod conceſſo fine conceſſa cenſentur illa omnia media, ſine quibus ille finis obtineri non poteſt. *Eod. tit. de juriſdict. diſc.* 18. *& eod. tit. in ſuppl. in Subla.* 7

Alia etiam convincenti ratione accedente, quod clauſuræ cuſtodia non conſiſtit ſolum in ea juriſdictione, quæ habeatur, ac exerceri valeat in ipſo Monaſterio, ejuſque ambitu, ſed conſiſtit in reprimendo cum pœnalibus, & rigoroſis edictis populum, & clerum ſæcularem, ne ad Monaſteria accedant, ſeu alias cum monialibus correſpondentiam habeant cum epiſtolis familiaribus, vel cum fiduciariis miſſis, ac nuntiis, ſeu cum muneribus, quoniam frequenter contingit, quod, prohibito etiam acceſſu perſonæ, non exinde malo occurritur; ac propterea rationabiliter ita ſtatutum eſt, ut etiam in Monaſteriis exemptis ſub regimine, ac juriſdictione inferioris Prælati, Ordinarius loci, qui habet juriſdictionem territorialem in univerſum, atque coercere poteſt clerum, & populum ſæcularem, ſciat quinam ad Monaſteria accedant, atque in eis converſentur, etiam extra clauſuram, multo vero magis reſpectu eorum, qui clauſuram ingredi
8

gredi debeant. *Eodem diſc.* 18. *de juriſdict. & in ſupplemento.*

Unde propterea adaptari videntur ea, quæ pluries inſinuata ſunt ſuper exemptivorum privilegiorum moderatione prudentiſſime ab hoc Sacro Concilio, ac recentioribus Conſtitutionibus Apoſtolicis poſt ejus publicationem editis, præſertim Pii V. Gregorii XIII. & Gregorii XV. ſuper juriſdictione Ordinario loci delegata etiam in Eccleſiis, & perſonis regularium, aliorumque exemptorum in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem ſacramentorum cum clero, & populo ſæculari, quoniam juriſdictio in effectu non percutit ipſas Eccleſias, vel perſonas exemptas de per ſe conſideratas, ſed percutit ipſum clerum, & populum Ordinario commiſſum; ideoque iſtius reſpectu nimium opportunus, quinimo neceſſarius eſt iſte ſaltim cumulativus interventus Ordinarii loci cum Prælato inferiori. *Dicto diſc.* 18. *& 26. cum ſeqq. & in ſupplemento eod. tit. de juriſdict.* 9

Quinimo neque iſte ſufficere ſolet, quoniam in illis Principatibus, vel ditionibus, in quibus non permittitur Epiſcopis liber uſus gladii temporalis, ac familiæ armatæ cum laicis, eos carcerando, ſive in bonis, vel in perſona puniendo, ob acceſſum ad Monaſteria monialium, vel ob aliam edictorum contraventionem, unde propterea conceditur ſolum uſus gladii ſpiritualis cum cenſuris, qui a male morigeratis, atque cum depravata intentione affectantibus amicitiam monialium, non timetur, cum ipſe actus de ſui natura præſeferat contemptum timoris Dei; hinc proinde (ut egomet expertus ſum) melior medicina eſſe ſolet implorare authoritatem Magiſtratuum ſæcularium, non tamquam Judices competentes, ſed tamquam perſonas potentes, ut cum pœnis perſonalibus, vel pecuniariis, quæ ob depravatos mores de facto magis timentur, ita cumulative, atque ad eumdem finem laici coerceantur; non ut quidem ipſis aliqua juriſdictio, vel participatio concedenda ſit, in hoc ſpirituali regimine Monaſteriorum monialium, ſed (ut dictum eſt) tamquam per ſpeciem aſſiſtentiæ, ac impartitionis brachii potentis, ut cum pœnis temporalibus coerceantur illi, qui cum ſpiritualibus coerceri non poſſunt, ut etiam habemus receptum in materia recurſuum *Juxta deciſ.* 36. Achill. *de appell.* cum diſtinctione de qua *apud* Bich. *deciſione* 282. *num.* 5. *& ſub tit. de judic.* in materia recurſuum. 10

Ideoque cum in mea patria ob Epiſcopi prædeceſſoris nimium benignam naturam, quæ quamdam ineptiæ ſpeciem redolere videbatur, aliquam licentiam ſibi aſſumpſiſſent laici frequentandi Monaſteria monialium, ego Electus Vicarius Capitularis, optimam expertus ſui hanc medicinam, curando, ut eodem tempore, quo rigoroſa edicta publicavi ſub comminatione cenſurarum, per Magiſtratum ſæcularem alia rigoroſa edicta cum comminatione pœnarum temporalium publicarentur pro exequutione, ac obſervantia *Regiæ Pragmaticæ primæ de Monialibus.*

Hinc proinde, tam iſta occaſione, quam alias frequenter expertus ſum, quod bono ſubditorum regimini, ac juſtitiæ adminiſtrationi, nimium opportuna, & proficua eſt utriuſque poteſtatis, ſpiritualis & temporalis bona correſpondentia, & unio, quodque e converſo, pernicioſus eſt ille indiſcretus zelus, ſeu illa inſulſa zelotipia, cum qua utriuſque fori Magiſtratus vivere ſolent; id etenim ſubditis male vivendi licentiam tribuere ſolet, magnaque producit inconvenientia, dum iidem ſubditi, ut male vivendi licentiam habeant, ſciſſuras, & controverſias juriſdictionales excitare ſtudent, ut ita ad æmuli protectionem contra proprium ſuperiorem recurſum habeant; non quod una poteſtas ſibi præjudicare debeat, atque dare alteri id, quod de jure, vel de more regionis non competat, dum ipſummet Euangelium præcipit, ut dari debeant, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, ſed ut ita ex duobus gladiis concordibus, uno alterum juxta opportunitatem confovente, eiſque ad unum eumdemque finem tendentibus Reipublicæ quies, rectaque juſtitiæ adminiſtratio reſultet; malum vero in eo conſiſtit, quod utramque poteſtatem reſpective repræſentantes, ac exercentes, dictum bonum non quærunt, nequę curant finem, ſed alterum proprium, turpis lucri & extorſionum. 11

Ex eiſdem rationibus, de quibus ſupra, tam per hoc Sacrum Concilium, quam etiam clarius, ac uberius per Apoſtolicas Conſtitutiones; illam præſertim Gregorii XV. juriſdictio conceditur Ordinariis locorum coercendi, ac puniendi regulares exemptos accedentes ad Monaſteria monialium, etiam gratia ſimplicis alloquutionis, ſeu alias contravenientes edictis eumdem finem percutientibus; cumque ob affectatas gloſſas, ſeu interpretationes, quas ſcriptores Morales propriam cauſam principaliter 12

agentes, Concilii decretis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus tradiderunt, controverſiæ indies orirentur, hinc iſta Sacra Congregatio Concilii per viam decreti generalis, ſeu circularis omnem quæſtionem in hoc propoſito ſuſtulit.

13 Atque prætendente Nuncio Neapolis, quod Archiepiſcopus poſt editionem hujus decreti, quod ipſo inſtante prodiit, quamvis generaliter ad omnes extenſum eſſet, non potuiſſet carcerare quemdam regularem ob acceſſum ad Monaſterium monialium, ex eo, quod ipſe eſſet in eo Regno generalis commiſſarius regularium, & exemptorum; re delata ad hanc eamdem Sac. Congregationem, per iſtam prodiit reſolutio Archiepiſcopo favorabilis, eo quia dicta Nuncii poteſtas non inducit privativam ad Ordinarios locorum in iis caſibus, in quibus cum regularibus, ac exemptis ipſi jurisdictionem habeant, cum pariter ipſi Ordinarii ſint Commiſſarii, ac delegati Apoſtolici. *Tit. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 16. cum ibi proxime, cumque in caſu, de quo dicto diſc. 16. Sacr. Congregatio Concil. declaraſſet, quod Regulares etiam contravenientes peccarent mortaliter, aliqui vero morales cum eorum ſubtilitatibus, ac idealibus argumentis prætenderent id non ſubſiſtere, habita ſuper hoc particulari diſputatione in eadem Sacr. Congregatione Concilii ſub die prima Octobris 1672. hæc opinio damnata fuit, ac reputata temeraria.*

14 In hoc item propoſito clauſuræ monialium (ut alibi in meis annotationibus inſinuatur) tam ubi de exemptis, quam de non exemptis Monaſteriis agatur, quæſtiones eſſe ſolent inter Ordinarios locorum, & Magiſtratus ſæculares Communitatum, vel alios hoc jus habere prætendentes, ut ſcilicet Ordinarius ingredi non poſſit clauſuram, ſive aliis ingrediendi licentiam concedere, abſque illorum participatione, ac interventu; quoties etenim id non proveniat a lege, quæ in limine fundationis legitime de conſenſu Papæ, vel Ordinarii adjecta ſit, ſive quod ob immemorabilem bene probatam illa allegari valeat, verius eſt, ac certius per iſtam, vel per alteram Epiſcoporum, & Regularium Congregationem declaratum, ut id in ratione auctoritativa, & jurisdictionali contra Ordinarium invitum prætendi non valeat; bene tamen ſit prudens conſilium eorumdem Ordinariorum, ut iſtam conſuetudinem, ubi vigeat, ſervent, imo, ubi non vigeat, introducant, cum ita magis eorum indemnitati in caſu, quo ſcandala & inconvenientia reſultant, conſultum remaneat. *Advertitur eodem tit. de juriſd. diſc. 27. & alibi.*

Super aliis autem, quæ in hoc decreto 15
diſponuntur, circa egreſſum monialium a clauſura, vel introductionem ſæcularium in eamdem, & præſertim puellarum gratia educationis, rarum eſt in foro agere, cum poſtea per plures proviſiones iſtius, vel alterius Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & regularium, aut per Conſtitutiones Apoſtolicas ſatis proviſum ſit, dum Ordinariis interdicta fuit in magna parte illa poteſtas, quam alias ipſi habebant, neque licentia introductionis puellarum, gratia educationis, vel aliarum mulierum alias quam ratione ſuſceptionis habitus, & monachagii per eos conceditur, ſed id pertineat ad Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium, præterquam ubi urgens neceſſitas, quæ dilationem non patiatur, quandoque alias ſuadeat.

Circa vero introductionem puellarum in 16
clauſuram, ſeu aliquem egreſſum monialium ab ipſa, & ſuper incurſu cenſurarum, aliarumque pœnarum, rarum eſt in foro 01
contentioſo agere, cum potius ad profeſſores fori interni de his agere pertineat, ideoque viro forenſi parum congrua videntur; Potiſſime, quia conſueti collectores in his nimium ſe diffundunt, ideoque apud eos opportune videri poteſt.

DISCURSUS XXXVII.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 6. & 7.

SUMMARIUM.

1 *De jure communi, quando electio debeat eſſe ſecreta.*
2 *Quod non debet eſſe talis in electione Prælatorum Regularium.*
3 *Id innovatum eſt per Concilium, quod dat hanc formam præciſam.*
4 *De ratione, ob quam in Regularibus ita ſtatutum eſt.*
5 *Quando in Curia audiantur quæſtiones electionum.*
6 *Quando iſtæ quæſtiones decidi debeant.*
7 *An jus eligendi acquiri poſſit per aliquam partem Religionis.*
8 *De electione turnaria inter nationes.*
9 *Electiones invalidæ, quando ſanentur, vel confirmentur.*

10 *Ea-*

10 *Eadem forma procedit in electione Abbatiſſæ, & quomodo.*
11 *In iſta electione Abbatiſſæ requiruntur duæ partes votorum.*
12 *Quid agendum ubi vota non concludant.*
13 *Datur praxis, & quid facere debeat ſuperior.*
14 *Superior non poteſt ingredi clauſuram ob electionem.*
15 *An Ordinarius aſſiſtat electioni Abbatiſſæ Monaſterii exempti.*
16 *De ætate quam debet habere Abbatiſſa.*
17 *Electa ante ætatem poteſt denuo eligi.*
18 *Non virgines non poſſunt eligi in Abbatiſſam.*
19 *Prælatura in Religionibus utriuſque ſexus eſt ſolum triennalis.*
20 *In aliquibus partibus Abbatiſſa eſt perpetua.*
21 *De Monaſterio Turris ſpeculorum ejuſque Prælata, & de ſimilibus inſtitutis.*

SUper electione Superiorum, ſeu Prælatorum regularium, per iſtud decretum inducitur id, quod de jure communi diſpoſitum non erat, quoniam ut advertitur pluries occaſione deputationis Vicarii capitularis ſede vacante, ac etiam occaſione proviſionis canonicatuum, aliorumque beneficiorum, quorum collatio pertinet ad Capitula, ratione ſimultaneæ de jure competentis, aut ex privilegio, vel conſuetudine, forma electionis per ſcrutinium ſecretum in jure communi præſcripta, ſervanda ſolum eſt, quando agitur de electione Epiſcopi, vel alterius Prælati Eccleſiæ viduatæ, adeo ut agatur de formali electione ad prælaturam perpetuam in titulum, non autem in aliis actibus. *Sub tit. de Canon. & Capit. diſc. 26. cum ſeqq. & alibi.*

Id autem congruere non videtur hujuſmodi electionibus Superiorum regularium tam Generalium, & Provincialium, quam etiam hæc munera localium, cum pro frequentiori uſu, infra certum determinatum tempus durent, atque non inferant dignitatem, quæ imprimat characterem, ſeu immutet ſtatum perſonæ, illumque in diverſo hierarchico ordine conſtituat, ut præſertim eſt Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, multo vero magis Pontificatus, cum his caſibus per electum contrahi dicatur formale ſponſalitium, ſeu matrimonium cum Eccleſia viduata, quod non ſequitur in his prælaturis regularibus, quæ non immutato ſtatu perſonæ officium potius redolent, abſque impreſſione alicujus indelebilis characteris, ac propterea dicta forma, quæ per ſacros canones inducta eſt, ex eorumdem canonum diſpoſitione neceſſaria non erat. *In ibidem allegatis & infra.*

Hodie vero ex hoc decreto adeo dicta forma neceſſaria eſt, ut eam ſervare oporteat cum majori rigore, quam in dictis formalibus prælaturis requiratur, cum in eis prohibitæ non ſint aliæ ſpecies per acclamationem, vel per inſpirationem, ſeu etiam per compromiſſum, præterquam in Summi Pontificis electione, in qua modernæ Conſtitutiones pariter unicam, ac præciſam formam præſcripſerunt; *ut in relatione Curiæ diſc. 3.* & tamen per hoc decretum iſtæ aliæ ſpecies ſunt prohibitæ.

Rationabiliter autem, ſummaque cum prudentia per iſtud conciliare decretum ita ſtatutum fuit, ad inducendam majorem electionis libertatem, quæ in aliis ſpeciebus, quamvis a jure probatis, adeſſe non debet, præſertim in regularibus; ex ea differentiæ ratione inter ipſos, & alios electores, quoniam iſti nullum habent adſtantem ſuperiorem, qui expreſſam, vel interpretativam vim eis inferat, ſed omnes qui in comitiis interveniunt, coæquale jus habent, ut præſertim contingit in Capitulis cathedralium, quibus jus competat eligendi Epiſcopum, ut docet praxis aliquarum Eccleſiarum Germaniæ, ad quas hodie ſingulariter hoc jus eligendi, quod antiquitus erat pene generale, reſtrictum fuit, *eod. tit. de Canon. & Capit. diſc. 27. & 28. & ſeq.* Siquidem, ubi (ex. grat.) agitur de electione ſuperioris provincialis, ſeu localis, adeſſe ſolet præſidentia ſuperioris Generalis, vel alterius per eum deputati, cui Præſidentis nomen congruit, cum aliqua ſuperioritate, adeo ut pro frequentiori contingentia (ut quotidiana praxis docet) quamvis etiam iſta forma conciliaris per vota ſecreta exacte ſervetur, adhuc tamen quædam ſpecies violentiæ adeſſe videtur, ut eligatur ille, quem Generalis velit, & ſic reſpective in electionibus localibus in illis Religionibus, in quibus in uſu ſit præſidentia ejuſdem Generalis, vel Provincialis, ſeu deputati ab uno eorum.

Et quamvis iſta ratio congruere non videatur comitiis generalibus, in quibus nullus inter ipſos regulares de jure adeſſe videtur ſuperior, ſed omnes vocales coæquale jus habent; adhuc tamen ſaltem de facto, idem verificari videtur; vel ob prioris dignitatis reliquias, quæ remanent in immediato prædeceſſore Generali, cui Provinciales, aliique diffinitores, ex motivo gratitudi-

tudinis, tanquam ab eo promoti, publice contradicere non audent; vel ratione præſidentiæ Cardinalis Protectoris ordinis, ſeu alterius præſidentis in majori ſtatu, vel prælatura conſtituti, ac propterea iſta forma eſt unica, & præciſa, & non ſufficiunt aliæ, quamvis alias canonicæ, utpote per ſacros canones reprobatæ.

5 In electionibus præſertim Provincialium occaſione confirmationis per Generalem concedendæ, nimium frequentes, peneque quotidianæ audiuntur quæſtiones in Curia, adeo ut adſint forte Curiales, qui cum his negotiis regularium tantum vivant, tam occaſione diſputationum quæ haberi ſolent coram Generali ſuper electionis confirmatione concedenda, vel deneganda, quam etiam in Sacra Congregatione Regularium, quoties determinationi Generalis Partes non acquieſcant.

6 In hac vero materia certa juris theorica, ſeu juris regula, cuicumque caſui applicabilis, ſtatui non poteſt, cum revera ſint quæſtiones potius facti, ex ſingulorum caſuum circumſtantiis pro diverſis Conſtitutionibus Religionum, vel ſtylis decidendæ, in regularium rerum particularibus annotationibus advertitur. *Tit. de Regular. diſc. 2. cum plurib. ſeqq.*

7 Ibique etiam habetur, an ex conſuetudine, ſeu alias induci valeat, ut activa electio Generalis, aliorumque ſuperiorum, non ad univerſam Religionem, vel reſpective provinciam, ut regulariter ſpectare debet; ſed ad aliquam partem, vel ad aliquas provincias pertineat. *Eod. tit. diſc. 2.*

Ac etiam circa alternatam, ſeu turnariam electionem paſſivam, inter provincias vel

8 nationes, aut alia perſonarum genera, quoniam licet de jure communi id cautum non ſit, attamen in pleriſque Religionibus, non damnabiliter, introductum eſt, ut ita quædam æqualitas ſervetur inter omnes provincias vel nationes; nulla tamen deſuper certa regula ſtatui poteſt, cum ex ſingularum Religionum legibus vel ſtylis totum pendeat. *Eod. tit. diſc. 3. 4. 6. & 10.*

Quia vero electionum nullitates non ex

9 machinatione ſeu militia oriri ſolent, quia nempe ex quadam religioſa ſimplicitate, non callendo juris apices, aliquæ non ſervantur formæ de jure ſervandæ; electio autem, tam ratione perſonæ electæ emeritæ, quam etiam ratione ſinceritatis actus; commendabilis potius cenſenda ſit; hinc proinde Sacra Congregatio, inhærendo Sedis Apoſtolicæ antiquo, ac moderno continuato ſtylo confirmandi electiones, quamvis de ſtricto jure invalidas, per viam ſanationis, aut per viam novæ deputationis ex integro ejuſdem perſonæ electæ, idem facere ſolet; quod etiam aliquarum Religionum Generales, qui hanc habeant facultatem, quandoque practicant, cum hujuſmodi controverſiarum ſpecies cum prudentialibus regulis potius, quam per rigoroſos juris apices decidi ſoleant, ac debeant. *Eod. tit. de Regular. diſc. 1. & 22.*

Eadem forma ab hoc decreto inducta electionis per vota ſecreta, utriuſque ſexus regularibus communis eſt, ideoque procedit etiam in electionibus, quæ de Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, aliave Prælata in Monaſteriis monialium fiunt; cum duplici tamen differentia; primo nempe, quod in iſtis non eſt de facili practicabilis forma ſcrutinii per ſchedulas, ut practicatur in viris, ratione illiteraturæ, quæ in monialibus, ut plurimum viget, unde propterea vota ſingulariter, ac ſecreto proferuntur coram Epiſcopo, vel altero Prælato, qui ea recipere ſolet. 10

Et ſecundo quod in viris, quando leges 11
particulares Religionis aliter non diſponant, innovata non eſt diſpoſitio juris communis, ut major pars concludi dicatur ab exceſſu medietatis vocum, habita ratione, ſeu comparatione omnium votorum, quæ de jure legitima ſint, & computari debeant, quamvis exceſſus eſſet in modico, unius, vel etiam dimidii voti, juxta terminos generales juris; ſecus autem eſt in electionibus faciendis per moniales, in quibus per proviſiones Concilio poſteriores ſtatutum eſt, ut duæ ex tribus partibus neceſſariæ ſint ad electionem concludendam. *Plures declarationes Sac. Congregationis referunt Barboſ. & alii Collectores, vel practicantes.*

Ubi vero ita electio concludi non valeat, 12
tunc per decreta Sacræ Congregationis injungitur Ordinario, vel alteri Prælato, ad quem pertinet, ut pluries ſcrutinia repetere curet, præviis illis monitionibus, ac diligentiis, quæ circa violationem libertatis adhiberi poſſunt, atque ubi non concordent, ipſe Abbatiſſam deputet *proxime ſupra*. Ut ego practicavi in ipſomet initio, quo electus fui Vicarius capitularis in patria, quod cum fieri deberet electio Abbatiſſæ in Monaſterio, in quo tres habebam germanas ſorores moniales inter ſe diviſas, cum duæ uni, & una alteri adhærerent, adeoque vota ſciſſa eſſent, 13
atque exactæ diligentiæ cum reiteratione quatuor, vel quinque ſcrutiniorum, omnino inutiles eſſent, adeo ut neque unum votum alterari potuerit; ego deputavi in Abbatiſſam eam, quam revera major pars eligebat, adeo

adeo ut ad limites juris communis illa vere electa eſſet; atque ita videtur, quod Prælatus ſe gerere in iſto caſu debeat, ſervando diſpoſitionem juris, ac deputando illam perſonam, quam conſtet a majori parte volitam eſſe, non autem pro ejus libito, quoniam quamvis licitum ſit, non tamen eſt honeſtum.

14 Non poteſt autem Epiſcopus, vel alter ſuperior, ob iſtam electionem faciendam, ingredi clauſuram, ibique cum monialibus ratione ſcrutinii converſari, ſed id faciendum eſt ex parte Eccleſiæ per feneſtrellam communioni deſtinatam, per quam id congrue explicari poteſt, atque bene, nimiumque laudabiliter ſe geret, ſi confeſſarium, alioſque probatos viros ſecum aſſiſtentes habeat.

Ubi autem agatur de Monaſteriis monialium exemptis, ex modernis Conſtitu-
15 tionibus Apoſtolicis poteſt Epiſcopus, ubi velit, cum proprio Prælato regulari intervenire, ac aſſiſtere, non tamen jus confirmandi prætendere poteſt, ſi alteri alias competat.

Quo vero ad Abbatiſſæ paſſivam electionem; in ſecundo ex his decretis dicitur, ut in moniali provecta cadere debeat,
16 quæ annum quadrageſimum excedat, atque ſaltem per octo annos profeſſa ſit, quatenus in Monaſterio adſint plures moniales hujuſmodi qualitatem habentes, in quibus libertas electionis practicari valeat; ſin minus, eligi valeat altera junior, quæ ſaltem trigeſimum annum excedat, atque per quinquennium profeſſa ſit; ideoque in facti contingentia hæc Sacra Congregatio invalidam declaravit electionem factam de Abbatiſſa, quæ dictam ætatem annorum 40. non expleverat, ob exiſtentiam plurium monialium, in quibus hoc decretum practicari poterat. *In caſu illius Monaſterii, de quo agitur ſub tit. de Regular. diſc.* 24.

17 Cum autem, Sacra Congregatione demandante, ut ad electionem denuo deveniretur, atque hoc intermedio tempore monialis electa, neceſſariam ætatem compleviſſet, eaque denuo pro majori parte electa fuiſſet, dubitatum fuerit, an hæc electio ſuſtineretur in eadem perſona, dum præcedens caſſata fuerat; & pro validitate reſponſum fuit, fundate quidem, quoniam concluſio, ut ille cujus electio caſſata eſt, denuo eligi non debeat, de jure procedit, quando caſſatio provenerit ex vitio perſonæ, vel ex alia nullitate culpoſa ex parte electi; ſecus autem, ubi ob iſtud, vel ſimile impedimentum naturale, quod culpam, vel demeritum perſonale non præſeferat, quoniam eo ceſſato non prohibetur denuo eligi.

Atque ubi agatur de Monaſterio, quod 18
pro regulari ejus ſtatu virgines tantum admittat, jure tamen ſpeciali, vidua, ſeu alias corrupta, admiſſa fuerit, ut quandoque per Sacram Congregationem concedi ſolet, cum obligatione tamen ſolvendi dotem duplicatam, & quandoque plus, vel etiam minus pro facti vel cauſæ qualitate, iſta tamen prohibetur eligi in Abbatiſſam. *Apud eoſdem Collectores habentur relatæ reſolutiones.*

Prout per Apoſtolicas Conſtitutiones, 19
poſt iſtud decretum editas, cautum eſt, ut hoc officium, ad inſtar regularium virorum, temporale ad triennium tantum eſſe debeat, neque iſtud tempus prorogari poſſit per viam confirmationis, vel novæ immediatæ electionis, cum ſaltem pro primo triennio vacare debeat, quamvis omnium monialium accedat aſſenſus. *Apud eoſdem, atque docet inconcuſſa praxis.* Bene verum, quod ubi moniales id deſiderent, atque Epiſcopus Sac. Congregationi Epiſcoporum & Regularium referat, quod ita Monaſterii bono regimini expediat, de facili ſolet hæc Sac. Congregatio, in hoc diſpenſare, ſeu Epiſcopo pro ejus arbitrio diſpenſandi fa- 20
cultatem concedere. *Docet praxis quotidiana Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium.*

Si vero ex particulari conſuetudine adhuc continuata, vel ex lege adjecta in limine fundationis, a ſuperioribus approbata, Abbatiſſa ſit ad vitam, iſta Sac. Congregatio in eodem caſu, in quo ſuperius inſinuata quæſtio ætatis habita fuit, validam hujuſmodi electionem cenſuit. *In eodem caſu de quo dicto diſc.* 24. *de Regul.* Quod tamen in aliquibus Monaſteriis ultra montes practicatur; ſecus autem citra, cum forte in Italia nullus detur caſus, in quo poſt dictam Apoſtolicam Conſtitutionem, Abbatiſſa ſeu Prælata, aut alio quocumque nomine nuncupata ſit perpetua.

Quamvis enim in Urbe hanc perpetuitatem praxis quoque doceat in celebri Monaſterio Turris ſpeculorum, quod Superioriſſa, cui Præſidentis nomen tribuitur, perpetua ſit; attamen iſtud Monaſterium, vel alia ſimilis inſtituti, ſub his, vel ſimilibus decretis, ſeu conſtitutionibus regulariter iſtæ non continentur, quoniam in effectu non ſunt moniales, quæ formalem profeſſionem irretractabilem emit-
21
tant.

tant, & per quam ſpirituale matrimonium contrahi dicatur, ſed ſunt potius perſonæ ſæculares ſive oblatæ, quæ tanquam in conſervatorio collegialiter ſub pio vel eccleſiaſtico inſtituto vivunt, clauſuræ non ſubjectæ, quamvis inſtitutum ſtrictiſſimum ſit, (& quidem magnæ exemplaritatis) unde propterea ad ſæculum pro libito redire valent, atque interim ſunt capaces retinendi proprium, ac teſtandi, ſeu alias diſponendi, ut pluries alibi advertitur, *ſub tit. de dote diſc. 5. & 167. & ſub tit. de Regular. diſc. 50. & alibi.*

DISCURSUS XXXVIII.

Ad Seſſionem 25. de Regularibus, cap. 13.

SUMMARIUM.

1 *Quæſtiones præcedentiæ quomodo decidi debeant.*
2 *Regulares exempti tenentur accedere ad proceſſiones publicas.*
3 *De ratione, ob quam hæc poteſtas Ordinario tribuitur.*
4 *De Conſtitut. Gregor. XIII. in hac materia.*
5 *Per dictam Conſtitutionem præſervatur conſuetudo.*
6 *Quando in eadem Civitate adſunt plures conventus ejuſdem Religionis, attenditur antiquitas primi.*
7 *Quid ubi religioſi conventuum recentiorum procedunt ſoli ſine illis Conventus antiquioris.*
8 *Quando attendatur antiquitas receptionis in loco.*
9 *De materia præcedentiæ remiſſive.*

1 PRæcedentiæ quæſtiones, quas inter regulares in publicis proceſſionibus, aliiſque eccleſiaſticis functionibus, antiquiori tempore frequentius, quam hodierno oriri, praxis docebat, decernit Sancta Synodus, ut per Epiſcopum, ſummarie decidi debeant, ex auctoritate ab eodem Concilio delegata, per quam privilegia exemptiva non ſuffragentur; & merito quidem, quoniam cum eadem privilegia, ex alio conciliari decreto, atque ex multis declarationibus hujus Sac. Congregationis, vel alterius Regularium, quæ apud conſuetos Collectores habentur, non ſuffragentur quo ad obligationem accedendi ad publicas proceſſiones, ad quas ab ipſo Ordinario, etiam cum pœnis, & mulctis cogi poſſunt, unde propterea in hac parte ſunt ejus ſubditi. Barboſ. *de Epiſc. alleg. 105. tit. de Regular. diſc. 19. & ſæpius.* Hinc de conſequenti, congruum eſt, ut idem ſit deciſor controverſiarum, quæ earumdem proceſſionum occaſione oriuntur; ac etiam quia expedit, ut prompte ad occurrendum ſcandalis quæ deſuper oriri ſolent provideatur; Multo vero magis hæc eadem poteſtas attributa eſt cum clericis ſæcularibus; ac etiam cum confraternitatibus laicorum, quibus omnibus eadem incumbit neceſſitas ad proceſſiones accedendi, illis exceptis, quibus ſpecialis exemptio ab Apoſtolica ſede conceſſa ſit, quarum plures recenſent Collectores ſuper hoc eodem decreto *Bar. & alii.*

Cum autem hæc proviſio ſufficiens non eſſet ad hujuſmodi controverſias decidendas, vel componendas, ſtantibus privilegiis, quibus aliquæ Religiones potiri prætendebant; hinc proinde prodiit Conſtitutio Gregorii XIII. quæ prudenter ſtatuit, ut ſola ratio antiquitatis in loco haberi debeat, id eſt ut illi religioſi præcedant, qui prius recepti ſunt, atque Monaſterium, vel Conventum ibi fundarunt; niſi de illis religioſis agatur, qui ex humilitatis motivo, infimum locum ſemper occupare profiteantur, omnibuſque aliis cedere, quamvis in loco recentioribus, ut ſunt præſertim Capuccini.

Per eamdem tamen Conſtitutionem reſervatur localis conſuetudo, quæ in iſta præcedentiæ omniumque aliarum præeminentiarum materia potiſſimum attendenda eſt. *Tit. de præeminent. diſc. 25. & de Regular. diſc. 19.*

Ubi vero contingat, quod ejuſdem Religionis plures Conventus in eodem loco diverſis temporibus fundati ſint; tunc in proceſſionibus generalibus, in quibus omnes interveniunt, ceſſat quæſtionis occaſio, quoniam omnes ejuſdem inſtituti incedunt uniti ſub unica cruce conventus antiquioris, illum repræſentantes, & conſequenter præcedunt religioſos aliorum conventuum, qui intermedio tempore fundati fuerunt, cum recentior conventus nullam in ea functione figuram faciat.

Controverſiæ autem exoriri conſueverunt, quando in funeribus, vel privatis proceſſionibus invitantur ſolum religioſi conventus recentioris ſub propria cruce incedentes, abſque mixtura conventus antiquioris, an ſcilicet locum propriæ fundationis occupare debeant, vel retinere eumdem, quem in proceſſionibus publicis occupant; atque juxta hanc

hanc ſecundam partem pluries per Sac. Congregationem Rituum, cujus iſtæ quæſtiones ſunt peculiares, deciſum fuit; & merito quidem, quoniam dedecet, ut iidem religioſi modo unum, & modo alterum locum occupare cernantur, cum populus ad hujuſmodi diſtinctiones non de facili reflectat, ut in meis annotationibus præeminentialibus advertitur. *Dicto diſc. 25. de præeminent.*

8 Iſte autem ordo qui ex antiquitate receptionis in loco regulatur neglectis privilegiis generalibus, quoties ea conſuetudinis confirmatione munita non ſint, attenditur inter illos regulares, qui ejuſdem hierarchiæ cenſentur, atque ſub clero regulari incedunt; ſecus autem ubi de illis agatur, qui licet regulare inſtitutum profiteantur, attamen de ordine hierarchico clericorum ſæcularium potius cenſentur, ut ſunt Canon. Reg. Later. qui cum rochetto diſcooperto, & biretto incedunt, adeo ut excepto colore veſtis inferioris, a reliquis clericis ſæcularibus non diſtinguantur; ſecus autem, ubi de iis Canonicis regularibus agatur, qui cum ſcapulari, & cappa, ita cooperti incedunt, ut Monachi, ſeu de ordine hierarchico regulari potius cenſeantur. *Eod. tit. de præeminent. diſc. 24.*

9 De pleriſque autem aliis concernentibus hanc materiam præcedentiæ inter regulares, vel etiam inter ſæculares habetur in eiſdem annotationibus præeminentiarum, vel in aliis rerum regularium. *Dicto diſc. 24. & 25. de præeminent. & diſc. 19. de Regular.*

DISCURSUS XXXIX.

Ad eandem Seſſionem 25. de Regular. cap. 15. & 17.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſio fieri non poteſt ante annum 16. expletum.*
2 *Quæ ætas ſufficit de jure communi ad profeſſionem.*
3 *Etiamſi dies deficiat ad dictam ætatem, profeſſio eſt nulla, niſi adſit Apoſtolica diſpenſatio, & quando hæc attenditur.*
4 *De jure, an annus novitiatus ſufficeret diſcontinuus, ſed ex Concilio debet eſſe continuus.*
5 *An & quando egreſſus a novitiatu illum corrumpat.*
6 *Poteſt quis etiam ultra annum eſſe novitius, & in qua ætate poſſit ſuſcipi habitus.*
7 *Si ſtatuta Religionis ſtatuant ætatem majorem, quam præfinitam a Concilio, an cauſet nullitatem.*
8 *Eadem forma novitiatus requiritur, ubi religioſus transferatur de una religione ad alteram.*
9 *An iſta forma requiratur in Religionibus militaribus.*
10 *An profeſſores militarium ſint perſonæ Eccleſiaſticæ.*

DIſponitur in hoc decreto, ut Regulares utriuſque ſexus, ſub decreto annullativo, ad profeſſionem admitti non debeant ante expletum annum decimum ſextum, atque non peracto integro anno probationis, ſeu novitiatus. 1

Dupliciter itaque juris communis diſpoſitio per hoc decretum alteratur; primo nempe circa ætatem, quoniam illa in jure taxata non reperitur, ad hoc ut in Religione ſolemnis profeſſio emitti valeat, magiſque communis DD. ſenſus eſt, juxta regulas generales, ut ſufficiat illa ætas, quæ ſufficit pro quocumque contractu, vel diſpoſitione, ſeu obligatione apud Deum, & præſertim pro matrimonio, unde propterea exemplificatur in pubertate, quæ adeſſe dicitur in anno decimo quarto. 2

Quinimo, neque hic præciſe, ac taxative neceſſarius eſt, cum iſta præfinitio ex frequentiori contingentia, juxta ordinem naturæ, pro quadam regula generali facta ſit a lege civili in teſtamentis, aliiſque actibus: iſta vero lex apud Deum, ac in ſpiritualibus non attenditur, cum in his attendenda veniat veritas naturalis, ideoque ſi malitia ſupplente ætatem, ante dictum tempus adſit illa perfectio, quæ regulariter per dictam ætatem ſequi ſolet, iſta veritas attenditur; & e converſo ſi poſt eam completam adhuc duret illa imperfectio judicii, quam lex civilis in ætate pupillari præſumit, potius veritas, quam fictio, vel præſumptio attendi debet. *Agitur ſub tit. de Regular. diſc. 41.*

Verum quia dicta ætas adhuc tenera, & ſeductionibus ſubjecta viſa eſt, ac etiam varietas opinionum inconvenientia producebat; hinc prudenter iſta major ætas præfinita eſt, cum decreto annullativo; ideoque etiamſi dies deficeret ad complementum dictæ ætatis, profeſſio invalida eſt; niſi Apoſtolica diſpenſatio accedat, quæ ab ipſo profitente, vel eo tempore profeſſionis ſciente, ac ratihabente obtenta ſit, ut in regularium rerum annotationibus advertitur. *Eodem diſc. 41.* 3

Al-

Altera eſt diſpoſitio circa continuationem integri anni novitiatus requiſitam pro forma, quoniam de jure quæſtio erat, cum non modica opinionum ſciſſura, an daretur conjunctio temporum interpolatorum; ad conſtituendum probationis annum, ut in eiſdem rerum regularium annotationibus latius advertitur, ideoque Concilium ad tollendas hujuſmodi quæſtiones, deſuper cum optimo conſilio providit, ut ita continuate, ac in omnibus anni temporibus novitius Religionis aſperitates probet. *Eodem tit. de Regular. diſc. 46.*

Adhuc tamen remanent quæſtiones, an, & quando egreſſus a novitiatu, vel deſertio habitus, ipſo anno probationis adhuc durante, vel etiam eo expleto novitiatum corrumpat, adeo ut illum ex integro repetere oporteat, idque varias habet diſtinctiones in eiſdem rerum regularium notis recenſitas, ubi videndum eſt, ne eadem inutiliter repetantur. *Eodem diſc. 46. & in aliis eod. tit.*

Quamvis autem pro frequentiori uſu juxta ejuſdem decreti conciliaris monitum, expleto anno probationis, novitius, vel novitia ad profeſſionem admittatur, vel dimittatur; non tamen id præciſe, ac de forma neceſſarium, quoniam habitus religioſus etiam antea ſuſcipi poteſt, dummodo, juxta ejuſdem Concilii decretum, puellæ ante annum duodecimum ad illum non admittantur; & conſequenter etiam in Religionibus clauſtralibus non implicat, ut perſiſtatur in ſtatu novitii, etiam per duos, aut plures annos, quamvis bonus ordo, juxta Religionum varia inſtituta, id non de facili exigat, vel ſi fiat, non ſit circumſtantia annullativa. *Eodem tit. de Regular. diſt. diſc. 41. & 45.*

In pleriſque Religionibus, ex eorum ſtatutis, major præfinita eſt ætas ad profeſſionem, ut præſertim ob nimiam inſtituti auſteritatem, cautum eſt in Religione Minimorum, quod ſcilicet præfinita eſt ætas annorum 18. Ut etiam ex diverſa ratione cautum eſt in Religione Hieroſolymitana; iſtud autem eſt conſilium, non autem præceptum annullativum; Sive eſt præceptum obligatorium Superiorum, ne alios ad profeſſionem admittant, quodque alias tanquam contraventores puniri valeant, ſed ſi ſervata forma per Concilium præfinita circa novitiatum, ac ætatem, profeſſio emittatur, illa valida erit. *Diſt. diſc. 45. & 46. de Regular.*

Eadem forma, præſertim circa novitiatum, ſervanda eſt, in iis utriuſque ſexus, qui jam valide ac ſolemniter profeſſi in una Religione, in uno Monaſterio, ad aliam Religionem, vel aliud Monaſterium tranſitum faciant; quinimo etiamſi attenta origine, eadem ſit Religio, quæ poſtea ratione reformationis diviſa ſit, unde propterea de facto ſint duo diverſa Inſtituta, idem procedit. Bene verum, quod iſto caſu per ſacram Congregationem Regularium diſpenſari ſolet tempori, ut ſcilicet aliquorum menſium, vel dierum novitiatus ſufficiat, pro facti qualitate. *Eod. tit. de Regul. diſc. 37. & ſeqq.*

In Religionibus militaribus quæſtio eſt, an iſta forma novitiatus continui requiratur, recepta vero eſt affirmativa in illis Religionibus militaribus, quæ ſint veræ Religiones, cum formali emiſſione trium votorum ſubſtantialium, adeo ut imprimatur verus ſtatus regularis, cum effectibus exinde reſultantibus, incapacitatis poſſidendi in particulari, ac omnimodæ mortis civilis ad effectus mundanos, ut eſt militaris Religio Sancti Joannis Hieroſolymitani, vel alia ſimilis, ſi quæ adeſt; ſecus autem, ubi agatur de illis militiis, quæ profitentur quidem pium, ac laudabile inſtitutum a Sede Apoſtolica probatum, non tamen formalem ſtatum regularem imprimunt; (ex. gr.) ſunt in Italia militares Religiones S. Mauritii & Lazari, & S. Stephani, & in Hiſpania ſunt Sancti Jacobi de Spata, de Calatrava, & de Alcantara; & pleræque ſimiles in aliis regionibus, cum verius ſit, ut perſonæ hujuſmodi regulam profitentes non ſint veri religioſi. *Tit. de juriſd. diſc. 92. de jurepatron. diſc. 20. & tit. de irregular. diſc. 50.* Sub quæſtione autem eſt, an ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ad effectum exemptionis a foro vel ab oneribus laicalibus, ex iis, quæ in juriſdictionalibus notis, ac alibi advertuntur. *Ibidem de Regul. diſc. 84.*

DISCURSUS XL.

Ad eandem Seſſionem 25. de Regular. cap. 16.

SUMMARIUM.

1 *Quando renunciationes fieri poſſint.*
2 *A novitiis nihil recipi poteſt.*
3 *Quomodo intelligatur lapſus duorum menſium.*
4 *In qua ætate ſuſcipi poſſit habitus.*
5 *De inconvenientibus circa renuntiationes etiam ſervata iſta forma.*
6 *Servata iſta forma non requiruntur aliæ ſolemnitates.*

7 *An.*

7 *An ſervari debeat hæc forma, ubi renunciatio fiat ante ingreſſum.*

8 *Quod non profit ratio reſolutionis in caſu egreſſus.*

9 *Forma debet ſervari, ad favorem cujuſcunque renunciatio fiat.*

10 *De caſu mixto, quod quis ſit ingreſſus Monaſterium, ſed non ſuſceperit habitum.*

11 *De reſolutione renuntiationis ceſſante cauſa.*

12 *De eodem, & de alia reſolutione.*

13 *Quid Monaſterio præſtari poſſit.*

14 *Quando in hoc intret ſimonia.*

15 *An hæc forma ſervari debeat in contractu correſpectivo & oneroſo.*

DE renunciationibus faciendis per eos, qui in Monaſterio, vel in Religione profiteri volunt, in hoc decreto agitur, ut ſcilicet, ſub annullatione actus renuntiationes fieri non valeant, cujuſcunque favore etiam piæ cauſæ, vel cum juramento, niſi cum licentia Epiſcopi, vel ejus Vicarii generalis, intra duos menſes proximos ante profeſſionem, & non alias; decernendo etiam, ut ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu, nihil a Monaſterio, vel a Religione, de novitii bonis obtineri valeat, quodque novitio propoſitum mutante, atque exeunte a Religione, omnia integre reſtituantur; ita præſertim cavendo, ne novitii bonis cum hujuſmodi renunciationibus, aliiſque elargitionibus ſpoliati, inviti cogantur profeſſionem emittere, atque in ſtatu religioſo perſeverare, ne alias in ſæculo mendicitatem pati cogantur.

Super prædicti autem temporis duorum menſium præfinitione antiquiori tempore inter Scribentes certatum fuit, an ſcilicet iſtud ſpatium perneceſſe intercedere debeat inter renunciationem & profeſſionem; atque affirmativam aliqui male tenent; verius autem, atque in praxi omnino receptum eſt, ut etiam expleto integro probationis anno, ipſa præambula profeſſionis die, vel hora, id fieri valeat, cum dictus terminus ita præfinitus fuerit, ut non antea quam poſt decimum menſem novitiatus, renunciatio fiat, quaſi quod ita, perſeverante novitio per tantum tempus in eo propoſito, ſufficiens reſultet argumentum ejus vocationis, ac liberæ voluntatis, non tamen prohibitum eſt fieri poſtea, quoniam quo ſerius, eo melius, potiſſime vero, quia (ut *diſc. præced.* advertitur) quamvis hodie ad profitendum completa ætas annorum ſexdecim præfinita ſit, non tamen præfinita eſt illa ſuſcipiendi habitum, & ingrediendi novitiatum, cum in puellis tantum proviſum ſit ne ad habitum monaſticum ante annum duodecimum admittantur; unde propterea non implicat, ut quis in ſtatu novitii perſiſtat duobus ac tribus annis, immo pluribus, donec legitima ætas perficiatur, cum annus integer & continuus præfinitus fuerit, ne ſufficiat ſpatium minoris temporis, ſed prohibitum non eſt majus; licet enim ejuſdem ſacri Concilii ſenſus videatur, ut expleto novitiatus anno, novitius vel admittatur ad profeſſionem, vel dimittatur; attamen id conſilium potius quam præceptum annullativum actus redolet. *Vt diſc. præced.*

Atque hinc aliquando ſequi ſolet (ut in praxi expertus ſum) quod ſuſcipientes habitum in tenera, & puerili ætate annorum 13. vel 14. poſt expletos decem menſes novitiatus, adhuc ignorantes quid agant, hujuſmodi renunciationes faciant, favore conjunctorum vel aliorum, qui alienorum bonorum captatores, pueros ita malis artibus cogunt vel alliciunt, ut aliquem habitum religioſum ſuſcipiant; ac propterea, (ut dictum eſt) quo magis in ætate provectiori tardius imminente profeſſione hic actus fiat, eo melior cenſendus erit. *De hac renuntiatione ſub tit. de Regul. diſc. 53. & 59. & ſub tit. de don. diſc. 15.*

Quando iſta forma, vel ſolemnitas adhibeatur, tam circa lapſum temporis, quam circa licentiam Epiſcopi, vel alterius ad id deputati (quæ certam præciſam formam non habet, ſed per quamcunque ſpeciem probationis juſtificari poteſt) tunc receptum eſt, ut deſiderandæ non veniant aliæ ſolemnitates, quæ per jus commune vel municipale generaliter in contractibus mulierum vel minorum deſiderantur, cum iſta ſufficiat. *Ibidem, & ſub tit. de renunciat. diſc. 11.*

Quæſtio autem eſt, ubi renunciatio vel alia diſpoſitio per contractum fiat, adhuc habitu non ſuſcepto, ſed in ſtatu ſæculari, contemplatione tamen imminentis, ac futuri ingreſſus; tunc etenim licet non deſint contradicentes, receptum eſt, ut iſta forma, vel ſolemnitas conciliaris non requiratur; probabilior tamen pro meo ſenſu videtur opinio, quam plerique DD. quoque habent, ac etiam aliquando Rota tenuit, ut aliæ ſolemnitates juris communis, vel ſtatutarii adhiberi debeant, ne ita utraque forma actus careat; & quamvis alii (cum quorum ſenſu hodie procedi videtur) contrarium teneant, ea ratione ducti, quod ſacri Canones, ipſæque

que leges civiles, volentibus ingredi religionem, diſponendi libertatem præbeant; attamen hæc opinio non placet, quoniam abſonum atque contra Concilii mentem videtur, ut hujuſmodi actus abſque aliqua ſolemnitate fiat, cum ita nimium de facili eadem lex conciliaris eludi valeat; ſiquidem adhibere unam vel alteram formam, non percutit impedimentum libertatis, neque diſponendi poteſtatem reſtringit, ſed ad majorem libertatem ac ſinceritatem tendit, ut ita adoleſcens calliditatibus, ac ſeductionibus, vel violentiis, minus ſubjaceat; ideoque nulla ſubeſſe videtur congrua ratio, quæ hanc opinionem probabilem reddat.

Et quamvis aliqui illam aſſignent rationem, quod ingreſſuro non ingrediente Religionem, actus reſolvatur tanquam a ceſſante cauſa, & conſequenter non remaneat præjudicialis, unde propterea ceſſet neceſſitas ſolemnitatum, quæ in teſtamentis, aliiſque diſpoſitionibus per ultimam voluntatem non requiruntur, non tamen eſt ratio congrua, quoniam etiam poſtquam, elapſo decimo menſe novitiatus, renuntiatio juxta iſtam formam conciliarem facta eſt, adhuc in caſu egreſſus, vel non factæ profeſſionis, intrat eadem reſolutio; & conſequenter ſi iſta ratio eſſet ſufficiens, fatua cenſenda eſſet hæc proviſio conciliaris, quod admittendum non eſt; ſed potius dicendum, quod prudenter a Concilio cogitatum fuit (experientia forſan illos Patres edocente) quod adoleſcentes iſtas non callent ſubtilitates, ſed eo ipſo quod bonis renunciarunt, ſe illis ſpoliatos reputant; ideoque intrat ratio, quæ Concilium movit ad iſta ſtatuendum; neque probabilis differentia dignoſci videtur cur ille, qui habitum religioſum ſuſcepit, prohibitus eſſe debeat renunciare ante completum decimum menſem novitiatus, quodque ingreſſurus, qui junior minuſque prudens eſt ſupponendus, hanc libertatem habeat.

Ratio etenim illius reſtrictionis, ſub qua novitii vivunt, a magiſtri aliorumque Superiorum nutu omnino pendentes, congruere ſolum ita videretur renunciationibus, quæ fierent ad favorem ipſius Monaſterii vel Religionis; ſed cum receptum ſit, ut iſta forma conciliaris adhiberi debeat, etiam in ea renunciatione, quæ favore conjunctorum, vel cujuſcunque alterius fiat; idcirco iſta ratio neque concludit; quinimo bene retorquetur, quoniam conjunctorum vel aliorum violentiis vel ſeductionibus minus ſubjacent adoleſcentes, quando ſuſcepto habitu in novitiatu vivant, quam ubi ſint in ſæculo. *Diſc. 58. & 59. de Regular.*

Mixtum caſum quoque diſputare occaſio dedit, ubi ſcilicet adoleſcens in Religione acceptatus, atque de facto in novitiatu ſub magiſtro aliorum novitiorum more vivens, ex Religionis commendabili inſtituto, vel ſtylo adhuc per aliquos dies habitum ſæcularem retinet, an ſcilicet iſta forma conciliaris adhiberi debeat, atque mihi affirmative reſpondere viſum eſt, ut in rerum regularium annotationibus advertitur. *Eod. 59.*

Quidquid autem ſit, ubi illæ adhibeantur ſolemnitates, quæ a communi, ſeu municipali lege præſcriptæ ſunt, utraque tamen forma deficiente, ubi de minoribus agatur, nunquam intellectus huic opinioni acquieſcere potuit, cum nulla ſuppetat ratio, quæ id probet.

Quatenus vero pertinet ad aliam hujus decreti partem, ſuper reſolutione renuntiationis, vel alterius contractus, non ſequuta profeſſione, tanquam ex ceſſante cauſa; aliquorum ſenſus eſt (quem Rota aliquando probavit) ut id non procedat, quando renunciatio expreſſam habeat declarationem, ut etiam in caſu egreſſus a Religione, ac conſequutæ profeſſionis actus firmus remaneat. *Dicto diſc. 15. de donat.*

Id autem neque ſatisfacit, quoniam ita eſſet imponere legem verbis, & non rebus, nimiumque de facili huic decreto, cum iſta verbali cautela, ad quam adoleſcentes advertere non ſolent, fraus fieri poſſet; ideoque dictum aſſumptum, pro meo ſenſu, eatenus recipiendum videtur, quatenus facti circumſtantiæ illud probabile reddant, qualis erat caſus in quo Rota ita reſpondit, *dict. diſc. 15.* quod ſcilicet donatio a viro majoris ac provectæ ætatis ex omnino libera electione facta ſit, non autem ut principaliter ingreſſus fuerit cauſa omnino finalis, ideoque diſcrete ac pro facti qualitate id intelligendum eſt, principaliter attendendo ſubſtantiam veritatis potius quam verborum formulas, quæ Notariorum, vel ſapientum potius, quam ipſorum contrahentium eſſe ſolent. Quinimo ac pro meo ſenſu quo majores ac inſolitæ ſunt clauſulæ, & cautelæ, eo magis actus redditur ſuſpectus, ac propterea veriſimilitudo, vel inveriſimilitudo eſſe debet materiæ regulatrix.

Ejuſdem reſolutionis etiam poſt ſequutam profeſſionem, quæſtiones cadunt, quando caſus egreſſum præbeat ob annullationem

nem profeſſionis, vel ob Epiſcopalem dignitatem, ſive Religionis ſuppreſſionem, vel tranſitum ab una Religione ad alteram, potiſſime vero ab incapaci ad capacem; verum hæc non percutiunt materiam hujus decreti ſuper validitate, ſed aliam diverſam, de qua in renunciationis generica ſede agitur, ubi etiam de hujuſmodi interpretatione, vel operatione habetur. *Sub tit. de renuntiat. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.*

13 Cumque in hoc decreto diſponatur, ut præter ea, quæ ad novitii victum ac veſtitum neceſſaria ſunt, nihil aliud recipiatur; quæſtiones promoveri ſolent, an prandia, aliaque conſueta munuſcula prohibita cenſeantur, præſertim in Monaſteriis monialium, in quibus ſuſceptio habitus monaſtici quandam ſponſalitiam ſolemnitatem præferre videtur; receptum tamen eſt, ut toleretur conſuetudo, quoties debitæ moderationis limites non excedat, neque tranſeat in abuſum, unde propterea totum commiſſum eſt prudenti Epiſcoporum, aliorumque ſuperiorum arbitrio, pro moribus regionis, ac perſonarum, & Monaſteriorum qualitate.

Ita tamen ut munerum præſtatio referri
14 non valeat ad præmium illius acceptationis, quæ per moniales vel religioſos de profeſſuro vel ingreſſuro facienda eſt, juxta diſtinctionem in rerum regularium annotationibus traditam, ſuper quæſtione, an & quando id, quod per ſuſcipientem habitum vel profitentem, Religioni vel monaſterio datur, redoleat necne ſimoniam. *Tit. de Regul. diſc.* 47. *&* 48.

Iſtam vero formam in renuntiationibus
15 ſervandam non requiri in contractibus oneroſis, ac mere correſpectivis, vel factis in recognitionem veritatis, & bonæ fidei probabile videtur. *Dicto diſcurſ.* 11. *de renuntiat.*

DISCURSUS XLI.

Ad eandem Seſſionem 25. de Regular. cap. 19.

SUMMARIUM.

1 *De annullatione profeſſionis.*
2 *De forma allegandi, & tractandi hanc annullationem.*
3 *Quæ regula detur in hac materia.*
4 *De lapſu quinquennii quid operetur.*
5 *Quomodo reſcribi ſoleat de reſtitutione in integrum.*
6 *De ſtylo particulari in Religione Hieroſolymitana.*
7 *Lapſus quinquennii an operetur præſumptionem juris, & de jure.*
8 *Quomodo fieri debeat reclamatio infra quinquennium.*
9 *De tranſitu ab una Religione ad alteram.*
10 *An in caſu tranſitus, Religioſus ſecum trahat bona.*

INter omnia decreta conciliaria, quæ de 1
regularibus utriuſque ſexus agunt, omnium frequentius eſt illud, per quod certa præſcribitur forma ſuper annullatione profeſſionis, quæ invalida prætendatur, utpote emiſſa per vim & metum; ſive ante legitimam ætatem; aut non bene peracto anno novitiatus; vel eo peracto, & poſtea corrupto; ſive ex alia cauſa, ex qua, juxta diverſa Religionum inſtituta, profeſſio invalida prætendatur.

Forma enim eſt, ut reclamatio ſeu op- 2
poſitio nullitatis ſequatur intra quinquennium a die profeſſionis, quo elapſo adimitur judicibus facultas judicandi; ſi vero intra præfinitum tempus id ſequatur, hoc judicium peragi debeat coram Ordinario loci, & coram proprio ſuperiore locali, id eſt illius Monaſterii, in quo profeſſionem emiſerit, ſeu ubi a ſuperioribus collocatus fuerit, cum ſub nomine ſuperioris regularis, veniat ille, qui ſit Prælatus illius Monaſterii, vel conventus, non autem totius Ordinis.

Si vero contingat, ut religioſus ſponte ſua habitum dimiſerit, ſeu alias a clauſtris exierit, decernitur, ut audiri non debeat, niſi prius reaſſumpto habitu ad clauſtra redierit ſub diſciplina regulari, ac ſuperiorum obedientia, donec cauſa peragatur; atque ſi egreſſus cum dimiſſione habitus talem habeat circumſtantiam, quod temerarius dici valeat, unde propterea apoſtaſiæ crimen commiſſum ſit, demandatur quoque iſtius criminis punitio. *Tit. de Regular. diſc.* 41.

Quando itaque iſta forma ſervetur, facti 3
potius, quam juris remanent quæſtiones, ſuper prætenſæ nullitatis ſubſiſtentia vel inſubſiſtentia, cum totum pendeat ex probationibus ac facti circumſtantiis, ideoque deſuper ſtatui non poteſt certa regula generalis cuicumque caſui applicabilis, idemque circa invalidæ profeſſionis expreſſam, vel tacitam ſufficientem ratificationem, cum totum pendeat a facti qualitate, ac ſingulorum caſuum particularibus circum-

ſtantiis, ex iis quæ pro diverſorum caſuum contingentia habentur in rerum regularium annotationibus, ubi videndum eſt. *Eod. tit. de Regul. diſc.* 49. *& ſeqq.*

Majores autem quæſtiones in hac materia eſſe ſolent poſt lapſum quinquennii; 4
tum ob ademptam judicibus alias competentibus juriſdictionem; tum etiam ob ratificationis, vel tacitæ profeſſionis præſumptionem, ex hoc quinquennali ſilentio reſultantem.

Quatenus itaque pertinet ad juriſdictionem, ſeu ad judicum habilitatem, neceſſaria eſt ſpecialis commiſſio Papæ ſuper reſtitutione in integrum adverſus lapſum quinquennii, eaque diverſimode concedi ſolet; 5
pro frequentiori enim praxi, in Religionibus præſertim clauſtralibus, commiſſio remitti ſolet conſultationi hujus Sac. Congregationis Concilii, & quandoque (licet nimium raro) alteri Regularium, in qua examinari ſolent iſtæ cauſæ pro hujuſmodi conceſſione, pro qua Sac. Congregatione conſulente ſignatur commiſſio ad hujus decreti formam Ordinario, ac ſuperiori locali directa, & aliquando Vicario Urbis, & ſuperiori locali ejuſdem Urbis, quando recurrens in ea reperiatur.

Quandoque vero (ubi præſertim agatur de iis, qui in Sacra Religione Hieroſolymitana profeſſi ſint) de hoc agitur coram Sanctiſſimo in plena Signatura Gratiæ, in qua cum formali diſputatione, examinato negotio, quando creditur non adeſſe cauſas ſufficientes *Nihil* reſcribitur, atque commiſſio denegatur; quando vero e converſo cauſæ reputantur ſufficientes, de commiſſione reſcribitur, & quando id ambiguum ſit, reſcribi ſolet de commiſſione cum clauſula *arbitrio* de voto Rotæ, ut ſcilicet in hoc Tribunali formiter examinentur tam cauſæ reſtitutionis in integrum, quam etiam ipſa nullitas, juxta plures caſus in iiſdem rerum regularium annotationibus recenſitos, *locis proxime citatis*, & ad quas contingente quæſtione recurrendum eſt, cum non de facili in iſtis, quæ facti potius quam juris quæſtiones videntur, certa ac determinata regula generalis ſtatui valeat.

Quamvis enim plerique opinentur, ut 7
hoc decretum invalidæ profeſſionis ratihabitionem firmam producat per quinquennale ſilentium, quod operetur præſumptionem juris, & de jure; erronea tamen ac reprobata eſt hæc opinio, cum omnino ſit verius, ut temporis lapſus juris tantum inducat præſumptionem, contraria probatione elidibilem. *Ibid.*

Super modo autem reclamandi intra quinquennium, opinantur aliqui, ut eadem forma ſervari debeat, reclamationes ſcilicet faciendo coram Ordinario, & locali ſuperiore conjunctim; verius autem eſt ut iſta forma neceſſaria non ſit, ſed coram eorum uno, ſive coram quocumque judice, vel apud acta Notarii, quinimo etiam coram honeſtis viris, vel amicis, & conjunctis id fieri valeat, cum in effectu quæſtio ſeu materia probatoria ſit, ut in eiſdem rerum regularium notis advertitur. *Ibidem & præſertim diſc.* 41. *&* 45. 8

Statuitur etiam in hoc decreto, ne religioſi profeſſi tranſitus fiat a ſtrictiori ad laxiorem Religionem, abſque apoſtolica diſpenſatione; quinimo neque laxiori ad ſtrictiorem libertas tranſeundi conceditur, ſine licentia Sacræ Congregationis Regularium, quæ audito ſuperiore primæ Religionis, id concedere ſolet, certas præſcribendo Religiones, in quibus benevoli receptores inveniantur, pro facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis; ideoque certa regula deſuper ſtatui non poteſt, ſed pariter in caſus contingentia videndum eſt in præfatis rerum regularium particularibus annotationibus; *Dicto diſc.* 41. *& ſeqq.* In quibus etiam agitur, quid dicendum ſit de bonis religioſo quæſitis, vel ei delatis in caſu tranſitus, vel reſpective in caſu annullationis profeſſionis. *Eodem diſc.* 41. 9 10

DISCURSUS XLII.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 1.

SUMMARIUM.

1 *Injungitur Prælatis modeſtia vitæ.*
2 *An Baronibus titulatis competat thronus ſeu baldachinum in Eccleſia.*
3 *De quæſtionibus in ſpoliis clericorum, & Epiſcoporum.*
4 *Clerici habent duplex patrimonium & duplicem hæredem, ut etiam habent milites, & feudatarii.*
5 *De quibus bonis præſumantur factæ acquiſitiones, vel reſpective præſumatur clericus alimentatus.*
6 *Qualis in hoc ſit cautela.*
7 *De indulto teſtandi Cardinalium, & aliorum, in quibus non ſuffragetur.*
8 *Quæ dicantur bona deſtinata cultui divino debita Eccleſiæ.*

9 *De*

9 *De his indultis teſtandi ſine ſolemnitatibus.*

1 IN hoc decreto injungitur Epiſcopis, aliiſque eccleſiaſticis Prælatis, ut modeſte vivant, atque frugali menſa, modeſtaque ſupellectili utantur, quodque eccleſiaſticos redditus bene diſtribuant, non autem conjunctos ditare ſatagant.

2 Occaſione primæ partis modeſtæ ſupellectilis, examinant aliqui, an id in Eccleſia circa ornamenta throni ſeu Baldachini Epiſcopalis, aliaque decorem dignitatis, atque cultum divinum concernentia intelligendum ſit, & concludunt negative; iſtaque occaſione, cum conſuetis digreſſionibus inferunt, an Baronibus, aliiſque temporalibus Dominis permittendus ſit in Eccleſia uſus throni ſeu baldachini, & pariter concludunt negative, taliſque eſt regulariter ſenſus Sac. Congregationis Rituum, ac etiam alterius Epiſcoporum; verum diſcrete id intelligendum eſt pro moribus regionum, aliiſque ſpectatis facti circumſtantiis, ex quibus aliquando ad majora mala, & inconvenientia evitanda, id tolerare congruat, ut in meis præeminentiarum notis advertitur. *Sub tit. de præeminent. diſc. 26.*

3 Quo vero ad alteram partem, in qua præcipitur, ut ab avaritia abſtinere debeant, atque redditus eccleſiaſticos piis operibus diſtribuere, non autem conjunctis applicare; id concernit potius conſilium, quam præceptum, ſaltim quoad forum externum (cum de interno ex pluries proteſtatis agere, non ſint partes viri forenſis, ipſique videant) ideoque in iſta, vel in aliis Sacris Congregationibus, aliiſque Tribunalibus deſuper nullæ audiuntur quæſtiones, ipſis Prælatis viventibus; eis autem defunctis, non ex iſtius decreti, ſed ex antiquorum canonum diſpoſitione in bonis, quæ beneficiorum eccleſiaſticorum intuitu quæſita ſint, intrat ſucceſſio Eccleſiæ tanquam hæres clerici, in patrimonio eccleſiaſtico; ſive in locum Eccleſiæ per Apoſtolicas Conſtitutiones in iis locis, in quibus adſint collectores Apoſtolici, intrat ſpolium ad favorem Cameræ, ac propterea plures audiuntur quæſtiones, quæ in Tribunal. cameralibus practicari ſolent.

4 Primo nempe inter teſtatos vel inteſtatos hæredes patrimonii prophani, & Cameram vel Eccleſiam reſpective, ſuper patrimoniorum diſtinctione, & quænam bona, ad unum, vel ad alterum pertineant, & ſic reſpective etiam onera, & debita, cum in clericis detur illa duplicis patrimonii ac duplicis hæredis in ſolidum diſtinctio. *Sub tit. de benefic. diſc. 81. cum plur. ſeqq.* quæ de jure communi datur in milite, & de jure feudali datur in feudatario. *Sub tit. de feud. diſc. 21. & ſeqq.*

Et præſertim, ubi acquiſitiones factæ ſint promiſcue abſque diſtinctione, unde propterea recurrendum ſit ad præſumptiones, quid ſcilicet potius clericus pro ejus ſuſtentatione erogaverit, & quid cumulaverit pro acquiſitione, ad effectum conjiciendi, cui patrimonio acquiſitio referenda ſit; & in hoc magis benigna plurium ſententia eſt (quam Rota pluries probavit) favore hæredis prophani, ut, ſcilicet ex propoſitione, quod qui Altari ſervit, de Altari vivere debeat, cenſeatur vixiſſe ex redditibus eccleſiaſticis, quodque propterea cumulus fuerit ex patrimonialibus, vel alias prophanis. Rot. apud Rojas *deciſ. 280.* & apud Celſ. *deciſ. 65.* 5

6 Verum Camerales non de facili hanc propoſitionem in praxi admittunt, ideoque cautela eſſe ſolet, ut clericus vivens in dies & tempora declaret, ac initio ſuſcepti Epiſcopatus, vel alterius beneficii, inventarium faciat reddituum & bonorum, quæ tunc poſſideat, ac ſucceſſive retinendo libros diſtinctos utriuſque patrimonii, cum erogatione fructuum, & reddituum reſpective; & quoniam Cardinales præſertim, & plures Prælati obtinere ſolent indultum, ſeu facultatem teſtandi, idcirco cum Camera, vel reſpective cum Eccleſia quæſtiones peragi ſolent ſuper diſtinctione, ac pertinentia illorum bonorum, quæ dicto indulto non obſtante cadunt ſub ſpolio, ut ſunt fructus inexacti, ſeu non percepti, vel etiam maturi, & percepti, non tamen cum patrimonio prophano bene confuſi, juxta plures diſtinctiones, de quibus in ſede rerum beneficialium agitur, ubi in caſus contingentia videri poteſt. *Dicto diſc. 81. cum pluribus ſeqq. de benefic.* 7

8 Et quoniam per Apoſtolicas Conſtitutiones, bona deſtinata divino cultui, vel uſibus eccleſiaſticis, penes Eccleſiam remanere debent, ideoque neque ad Cameram, neque ad hæredem pertinent; hinc proinde quæſtiones cadunt ſuper hujuſmodi bonorum ſeparatione, & quæ deſtinatio ad hunc effectum requiratur, atque de hoc agitur in annotationibus ſuper materia teſtamentorum, aliarumque ultimarum voluntatum. *Tit. de teſtament. diſc. 7. & 9. & in locis ſupra tit. de benef.* Ubi etiam de hujuſmodi indultorum & facultatum teſtandi efficacia, & validi-

tate, præſertim circa remiſſionem ſolemnitatum a jure communi præſcriptarum, ibique propterea in caſus occurrentia pariter de his videri poteſt. *Eod. tit. de teſtament. diſc. 6. & ſeqq.* De quibus tamen, ut dictum eſt, in iſta, vel aliis Sacris Congregationibus, agi non ſolet.

DISCURSUS XLIII.

Ad Seſſionem 25. de Reformatione, cap. 2.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi, & Prælati non debent proferre cenſuras, niſi in ſubſidium.*
2 *Declaratur, quando iſte caſus ſubſidii intret.*
3 *Diſtinguuntur caſus ſuper eodem.*
4 *Cenſuræ oretenus proferri non poſſunt.*
5 *Aliæ ſunt cenſuræ legis, & aliæ hominis.*
6 *Quæ ſint cenſuræ legis, & in eis non procedit ordo ſubſidiarius.*
7 *An, & quando Ordinarius procedat ad has cenſuras contra exemptos.*
8 *Vt etiam in cenſuris legis detur, quandoque abuſus, & quomodo.*
9 & 10 *Pro debito pecuniario, an ad cenſuras devenire valeat, diſtinguitur.*
11 *Aſſignatur ratio cur iſto caſu cenſuræ proferantur.*
12 *Quando de facto etiam cum non ſubditis ad cenſuras procedatur.*
13 *De cenſuris in pœnam delicti, & contumaciæ.*
14 *Damnatur lubricitas cenſurarum.*
15 *Quando Prælati excuſentur non ſervando ordinem hujus decreti.*
16 *Quod non de facili cenſuræ debeant proferri, & de ratione.*
17 *Solent timeri magis pœnæ corporales, quam ſpirituales.*
18 *Quid agere debeant Prælati Eccleſiaſtici, ut cenſuræ timeantur.*
19 *Quomodo debeant ſe gerere in applicatione mulctarum, & pœnarum in pecunia.*
20 *Excommunicari non poſſunt univerſitates, & corpora ficta, ſed ſupponuntur interdicto, & quomodo.*
21 *De differentia inter has cenſuras.*
22 *Excommunicati ratione officii, vel quod ſint de univerſitate, an ſolvantur ſi deſinant eſſe de illo corpore, & quid de aliis cenſuris.*
23 *De ſtylo Curiæ in declaratoriis contra Capitula.*
24 *Capitulum non cenſuratum, eſt repræſentabile a paucis non cenſuratis, licet major pars ſit cenſurata, ſecus e converſo.*
25 *De caſu practico, ut Capitulum cenſuratum non ſit repræſentabile a Canonicis non cenſuratis.*
26 *De alio caſu, ut cenſuræ communitativæ non afficiant in juribus propriis, & ſingularibus.*
27 *An cenſuræ communitativæ ſuſpenſionis, vel interdicti, impediant collationem beneficiorum.*
28 *De inſordeſcentia in cenſuris.*

SAncte, ac prudenter injungitur Epiſcopis aliiſque Prælatis Eccleſiaſticis, moderatus uſus cenſurarum, præſertim excommunicationis, ut ad eas deveniendum non ſit niſi in ſubſidium, quatenus alias provideri non poſſet, adeo ut aliæ deſint viæ, ſeu remedia, illud præſertim mulctarum, quarum applicatio ad proprium commodum prohibetur, eam piis operibus demandando. 1

In praxi autem forenſi, iſtius decreti proviſio recepta videtur, ubi agatur de illis cenſuris, quæ proferantur pro debito pecuniario, ex cauſa penſionis eccleſiaſticæ, ſeu ex alio titulo, etiam mere temporali, pro quo ad eas quandoque deveniri ſolet, ut nonniſi in ſubſidium, præviis diligentiis, exequutionis perſonalis, ac realis, ad id deveniri valeat, ſecus autem ubi agatur de cenſuris, quæ comminentur in pœnam delicti, vel contumaciæ, ſive de illis, quæ per legem irrogatæ ſint, ut tunc iſtius ordinis neceſſitas non urgeat, ſed directe ad eas deveniri valeat. Othobon. *deciſ. 75. in fine.* 2

Quia vero hæc generalitas nimium vaga eſt, ejuſque prætextu idem continuari videtur abuſus cum aliquo cenſurarum vilipendio; hinc proinde cum aliquibus diſtinctionibus in hoc propoſito procedendum videtur, ut ſciant illi, quibus Eccleſia hujus gladii ſpiritualis poteſtatem conceſſit, quomodo ſe gerere debeant in ejus uſu, & ne tranſeat in abuſum, quem non ſolum iſtud Concilium damnat, ſed perpetuo damnarunt ſacri Canones, aliaque antiquiora Concilia graves quoque pœnas pro hoc abuſu irrogando, ubi præſertim oretenus, & ex abrupto ſequatur, cum nonniſi in ſcriptis, & cauſa cognita ad eas deveniri debere ſtatutum ſit, etiam ſub pœnis, niſi ubi de notoria rebellione, ſeu violentia agatur. Lop. & Add. *alleg. 73.* Sperel. *deciſ. 39.* 3

Di-

Diſtinguendæ igitur in primis ſunt cenſurarum, & excommunicationis ſpecies, quod ſcilicet aliæ ſunt illæ, quæ a lege inflictæ ſunt, unde propterea ob aliquod delictum vel contraventionem earum incurſus ſequatur; & aliæ ſunt, quæ proferantur ab homine, id eſt ab Epiſcopo, vel ab alio Judice eccleſiaſtico auctoritate ſua.

6 In prima ſpecie, quæ pro frequentiori uſu incurri dicitur, ob violentam manuum injectionem in clericos, ob violationem eccleſiaſticæ immunitatis, localis vel perſonalis, aut realis, ſive ob duella, vel ob uſurpationem bonorum, ac jurium eccleſiaſticorum, aut ex aliis cauſis contentis in Sac. Canonibus, Conciliis, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus, illa præſertim, quæ dicitur *bulla cœnæ*; & tunc certum eſt, quod hunc ordinem ſervare non oportet, quoniam Epiſcopus, vel alter eccleſiaſticus Judex, & ſuperior nullas iſto caſu infert, vel profert cenſuras auctoritate ſua, cum illæ jam incurſæ ſint, ſolumque eas declarat, ac detegit.

Unde propterea, ex pluries alibi inſinuatis, Epiſcopo, vel alteri Prælato conceditur 7 facultas iſtas cenſuras declarandi, etiam adverſus exemptos, quamvis Apoſtolicum indultum ſpeciale habeant, ne ab Epiſcopis, vel ab aliis locorum Ordinariis, excommunicari, ſeu aliis cenſuris innodari valeant, cum tunc nullus juriſdictionis actus in forma contentioſa exerceri dicatur, ſed tantum gerantur partes denunciatoris, vel publicatoris, quæ a quocumque fieri poſſunt; multo vero magis ab Epiſcopo, vel Ordinario loci; ex ea congrua ratione, quod hæc denunciatio, ſeu declaratio ordinatur ad ſpirituale regimen propriarum ovium ſibi commiſſarum; eas monendo, ſeu certiorando, a cujus morbidæ, ac infectæ ovis, quamvis externi, ac alieni ovilis converſatione abſtinere debeant, unde propterea non eſt exercere juriſdictionem cum dicta ove externa, & ovilis alieni, ſed potius cum ovibus propriis.

Quod tamen recipiendum videtur, ubi ipſum factum certum ſit, adeo ut nulla requiratur cauſæ cognitio, neque forma judicii, vel proceſſus ſervetur; ſecus autem, ubi probabile dubium cadat, an intret, necne legis contraventio, ipſarumque cenſurarum incurſus, adeo ut Ordinarius aſſumere debeat partes formales Judicis, adinſtar illius diſtinctionis, quæ præſertim in materia beneficiali habetur inter merum, & mixtum exequutorem, quoniam tunc eſt cognoſcere de cauſa, ac exercere juriſdictionem ſuper puncto, a quo pendet affirmativa, vel negativa incurſus, niſi ipſum factum tale ſit, ut exemptionem ceſſare faciat, eaque non obſtante, juriſdictionem Ordinario tribuat; puta ubi ejus majeſtas offenſa ſit, ſive offenſæ ſint aures, cum ſimilibus. *Tit. de juriſd. diſc.* 29. *in Miſcellan. Eccl. diſc.* 14. *& ſeqq.*

Adhuc tamen, poſita etiam juriſdictione, vel competentia, abuſus remanet 8 verificabilis in hac ſpecie, ſuper mala ſcilicet interpretatione legum, ex quibus cenſuræ manant, præſertim ſuper uſurpatione, vel occupatione bonorum, & jurium Eccleſiæ, vel ſuper violatione eccleſiaſticæ immunitatis, vel juriſdictionis, quoniam ubi (ex. gr.) agatur de quæſtione probabiliter dubia competentiæ fori; ſive ubi quis poſſideat bona tanquam ſua, ex titulo ſaltem probabiliter colorato; aut quod ex probabili conſuetudine, vel Apoſtolicis privilegiis, aut concordia, aliquæ franchitiæ eccleſiaſticis denegentur; ſive quod agatur cum cenſuariis, & reddentibus, qui debitis temporibus, cenſus vel canones non ſolvant, cum ſimilibus, de facto per aliquos Epiſcopos, alioſque hujus gladii poteſtatem habentes, proceditur ad declarationem illarum cenſurarum, quæ continentur in iſto Concilio, ſive in dicta Bulla Cœnæ, aliiſque Apoſtolicis Conſtitutionibus, vel Canonibus, loquentibus de poſitivis, ac potentialibus occupatoribus, vel uſurpatoribus bonorum, ac jurium Eccleſiæ, ſeu violatoribus immunitatis, vel juriſdictionis, non autem ubi ex mere privato titulo vel prætenſione, ſive impotentia, aut incommoditate id ſequatur; atque in hoc frequentem, peneque quotidianum experimur abuſum, ex quo reſultant ipſarum cenſurarum vilipendia, quæ ſunt omnium fere malorum, & inconvenientium productiva. *Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 17. *& in aliis de proximis.*

Quo vero ad alteram cenſurarum ſpeciem, quæ ab homine proferuntur, adhuc plures caſus diſtinguendi veniunt; primo nempe, ubi agatur de debito pecuniario, vel alio 9 temporali implemento, ob cujus culpoſam denegationem ad cenſuras quandoque devenire oporteat; & tunc, aut agitur de illis perſonis, cum quibus utriuſque ſpiritualis, ac temporalis gladii exercitium liberum ſit, & recte intrat ordo ſubſidiarius ab iſto decreto præfinitus, nimiumque rarum eſt, ut in Curia iſtæ cenſuræ ſuſtineantur. Unde propterea, quando ad illas indebite procedatur, Curiæ ſtylus eſt, ad earum annullationem

de facili procedere ; intrat enim dilemma ; aut debitor idoneus eſt, aut non ; ſi eſt idoneus, de facili, cum exequutione reali, & perſonali cogi poteſt ; & ſi non eſt idoneus, non intrant cenſuræ, ad quas deveniri non poteſt contra eum, qui ex impotentia non impleat.

Aut vero idoneus eſt, ſed ex mera contumacia non impleat, neque ratione potentiæ propriæ, ſive alterius, quæ ſibi aſſiſtat, dictus ordo ſervari poteſt, adeo ut culpoſe, ac de facto, impeditum remaneat remedium exequutionis realis, & perſonalis, unde propterea excuſſio ita probata remaneat, utpote impedita ; & tunc recte ad cenſuras tanquam ſubſidiarium remedium proceditur. *Juxta caſum de quo dec. 165.* Zacch. *de obl. Camer.*

Et quamvis ignarum vulgus obloqui ſoleat, atque ſcandalum concipere de ſtylo Curiæ, procedendi quandoque ad cenſuras pro debito pecuniario, vel alio temporali impedimento ; attamen iſte eſt poſitivus ignorantiæ effectus, ob clarum dilemma, quod aut eſt impotens ad implendum id, quod debet ; & tunc excuſatur, neque ad cenſuras proceditur ; aut eſt idoneus, ſed ex ejus contumacia, & culpoſa potentia propria, vel aliena, ad quam recurſum habeat, impedit ne implementum ſequatur, & tunc cenſuræ inferuntur, non ex ratione ipſius delicti & contumaciæ, ſed ex ratione notoriæ perſeverantiæ in peccato. *Dict. dec. 165.* poſt Zacch.

Item quandoque ex eadem ratione potentiæ ad cenſuras immediate, ac de facto, etiam cum non ſubditis procedi ſolet, quando ſcilicet quis de facto bona, vel jura eccleſiaſtica uſurpet, vel occupet, ſeu eccleſiaſticum Prælatum impediat ne pacifice eadem bona Eccleſiæ poſſideat, ac fructus ex eis percipiat, cum tunc cenſurarum uſus concedatur in forma extrajudiciali, per quamdam ſpeciem neceſſariæ defenſionis, vim vi repellendo, cum illis armis ſpiritualibus, quæ ſolum habeantur pro facti qualitate. *Sub tit. de juriſdict. diſc. 47. & 48.*

Aut vero agitur de illis cenſuris, quæ ab homine proferantur in pœnam alicujus delicti, vel contraventionis ; & tunc, ubi agitur de clericis ſubditis, cum quibus liber ſit gladii temporalis uſus, cum pœnis ſcilicet temporalibus vel realibus, utique damnabile eſt, illico ac directe cenſuras adhibere ; idemque ubi, pro locorum, ſeu regionum moribus, & qualitate, idem liberum exercitium gladii temporalis Epiſcopi, aliique Prælati habeant cum laicis, quoniam ubi per mulctas, aliaſque pœnas temporales provideri poteſt, ſemper erroneum eſt, dictum ſpirituale remedium adhibere, cum ad illud nonniſi in totale ſubſidium, ac nimium parce, & circumſpecte recurri debeat, ut magis timeatur, atque in veneratione habeatur ; unde propterea magna reprehenſione, imo punitione digni ſunt Epiſcopi, aliique Prælati, & officiales eccleſiaſtici, præſertim vero quidam commiſſarii Cameræ Apoſtolicæ, vel fabricæ Sancti Petri, qui in hoc adeo lubrici ſunt, cum maximo hujus eccleſiaſtici remedii præjudicio.

In illis autem ditionibus, vel regionibus, in quibus de facto non permittitur Epiſcopis, aliiſque Prælatis, & officialibus eccleſiaſticis, exercitium gladii temporalis, ac familiæ armatæ cum laicis ſunt excuſabiles, cum aliud non ſuppetat remedium, atque laici debent potius de ſe ipſis ſcandalum concipere, quod non permittant id, quod ſacri canones concedunt.

Adhuc tamen iſto etiam caſu, nimium parce, ac circumſpecte procedi debet, pro facti qualitate, comminando quidem, non tamen de facili exequendo cenſuras ; ad inſtar habentis ſclopum in manibus vel gladium in vagina, ut curet cum eo incutere timorem, cum potentia exploſionis vel extractionis reſpective, ab uno autem vel altero actu, quo magis fieri poteſt, abſtineat, ne alias ille, qui exploſionem, vel evaginationem prius timebat, eam experiatur de facto magis levem, ac propterea illam contemnat ; ſiquidem, ut advertitur, alibi in his annotationibus occaſione agendi de cuſtodia clauſuræ monialium ; quoties eccleſiaſticus ſuperior, pro corruptis moribus regionis, videt, quod magis proficuus, ac operativus eſt gladius temporalis, quam ſpiritualis, illumque ſalva ejus dignitate, cumulare poteſt, procedendo ſcilicet unitim cum poteſtate laicali, (compatibiliter tamen, & ſine eccleſiaſticæ juriſdictionis, ac poteſtatis præjudicio) tunc iſtud remedium negligere non debet.

Potiſſimum vero Epiſcopi, ac Prælati Eccleſiaſtici habere debent validam, ac robuſtam manum, cum qua iſtum ſpiritualem gladium exerceant, ex ea ſcilicet valida, & robuſta qualitate, quæ reſultat ab eorum vita exemplari, boniſque moribus ; fortius autem a cauſa, ob quam iſtud remedium adhibeatur, ſeu ob quam hujus ligaminis ſolutio concedatur ; ubi etenim ex bono zelo id ſequatur, quodque populus experiatur, quod iſtud remedium adhibeatur pro conſer-

ſervatione diſciplinæ ſpiritualis, & eccleſiaſticæ immunitatis, non autem tanquam medium ad extorſiones, propriæque avaritiæ finem, tunc valide illud timere ſolet, ſecus autem e converſo.

19 Quamvis etenim quandoque, pro moribus regionis, laudabile ſit a contravenientibus, pro abſolutione a cenſuris, vel pro abſtentione ab earum prolatione, mulctas pecuniarias petere, ac exigere pro ſatisfactione Eccleſiæ, ad exemplum ac terrorem aliorum, qui magis timent amiſſionem pecuniæ, quam alias pœnas, quantumvis graves, in corpore vel in anima, ſive in exiſtimatione; attamen omnino adimplere debent hujus decreti concilliaris præceptum, ſeu monitum, applicando ſcilicet hujuſmodi mulctas, ac pœnas piis uſibus, non autem ſibi ipſi, vel ejus Curiæ, ſub prætextu actorum; idque tunc publice ac immediate fieri debet, ut pluries ego a probis ac zelantibus Epiſcopis practicatum vidi, & quandoque ego etiam practicavi cum magno profectu; licet enim huic decreto ſatisfiat, deputando pœnarum, ac mulctarum depoſitarium, per cujus manus probi Epiſcopi fideliter illas erogant, juxta opportunitatem, in pauperum ſubventionem, vel in fabricam, aut ſupellectilem Eccleſiarum (quoties tamen iſtud onus eis non incumbat ex propriæ menſæ redditibus explendum;) ſive in alia pietatis opera, & præſertim prudenter, aliquam ſummam cumulando pro annis vel temporibus penuriosis, ſeu alias calamitoſis pro ſubventione indigentium; attamen id commendabile eſt, quoties fideliter, non autem pro colore quæſito id agatur, in pœnis, ac mulctis, vel compoſitionibus clericorum, vel etiam laicorum ex cauſis, quæ non ſint exemplares, & ſcandaloſæ.

Ubi vero de iſtis agatur, adeo ut congruat, ita exemplum ac timorem aliis incutere, tunc immediate, ac publice iſta erogatio facienda eſt, adeo ut omnibus innoteſcat, ideoque laici concipere non valeant ſuſpicionem, quod applicatio ſibi ipſi facta ſit, cum ipſi non diſtinguant, ac frequenter ignorent quid tractu temporis de hac pecunia agatur.

Excommunicationis item remedium exerceri non poteſt, neque debet cum univerſitatibus, aliiſque corporibus fictis vel intellectualibus, ut ſunt Capitula, Collegia, congregationes, communitates, &c. ſed cum iſtis adhibentur aliæ ſpecies cenſurarum, nempe ſuſpenſionis, vel interdicti *cap. Romana, §. univerſitatem de ſent. excomm. in 6. ubi* Buratt. & Adden. *dec.* 916. Atque ubi agatur de hac præſertim ſpecie interdicti Eccleſiaſtici, cui aliqua Civitas vel oppidum ex delicto populi, & quandoque Domini, vel Magiſtratus, ad præſcriptum ſacrorum canonum ſubjici ſolet, adhuc nimium circumſpecte procedendum eſt, atque nonniſi ex magna, & graviſſima cauſa in totale ſubſidium, quando ſcilicet omne aliud remedium deſit, magnuſque error eſt, ſevera punitione dignus, ubi alias fiat.

Magna vero differentia eſt, inter iſtas 21
cenſurarum ſpecies, quoniam excommunicatio exigit proprium, ac ſingulare delictum, eique delinquentes tantum ſubjici debent, cum perſonas ſingulares afficiat, eiſque ligamen inferat; aliæ autem cenſuræ, quæ proferuntur contra corpus univerſale, afficiunt omnes, etiam innocentes, jure tamen univerſo, non autem perſonali.

Hinc proinde ſi excommunicatio contra 22
aliquos cives vel canonicos, etiam ex cauſa communicativa, vel capitulari proferatur, tunc illæ perſonæ remanent affectæ, adeo ut quamvis deſinant eſſe canonici vel cives, ſive officiales, adhuc cenſura durat, donec abſolutionem obtineant, illaque eis impedimentum præſtat, etiam in juribus propriis, quæ jure proprio & ſingulari competant, independenter a Civitate vel a Capitulo, ſeu ab officio, ideoque nonniſi ex propria, vel particulari culpa hæc cenſura inferri debet; e converſo autem, ſuſpenſio vel interdictum contra corpus univerſale ſeu politicum, afficit tantum ipſam univerſitatem, & ſingulos, non jure ſingulari, ſed tanquam hujus corporis membra, quamvis ipſi ſint innocentes, unde propterea repræſentare non poſſunt ipſum corpus infectum, verum ſalva eis remanent jura competentia ſingulariter, ac independenter a corpore communitativo, quamvis adhuc ſint canonici, vel cives, aut de magiſtratu, multo magis ubi deſinant eſſe tales. *Tit. de benef. diſc.* 23.

Ac propterea, juxta frequentem praxim 23
Curiæ, & præſertim Rotæ, in declaratoriis, quæ relaxari ſolent, contra Capitula, vel alia corpora communitativa, ob non paritionem, juxta ea, quæ in judiciorum ſede habentur; ſi non paritio vel alia contumacia proveniat ab aliquorum Canonicorum vel officialium protervia, ſine culpa aliorum, qui parere prompti ſint, ſed eorum bona voluntas effectum paritionis non cauſet, tunc relaxatur cenſura communitativa ſuſpenſionis, & interdicti contra ipſum corpus univerſale, adeo ut ſub ea etiam innocentes, & prompti obedire ve-

niant, ac etiam relaxatur excommunicatio contra ſingulares perſonas delinquentes, exceptuando innocentes, *dict. diſc.* 23. *de benef. & ſub tit. de judiciis*.

24 Notabilis autem eſt hujus diſtinctionis effectus, quoniam ſi (ex. gr.) etiam ex cauſa capitulari, multi Canonici, qui majorem partem conſtituant, ob non paritionem excommunicentur jure ſingulari, ſed non proferatur cenſura communitativa interdicti, vel ſuſpenſionis contra corpus Capituli, tunc iſtud remanet integrum, & non infectum, ideoque repræſentabile eſt ipſum corpus, ab illis modicis membris, quæ valida, & non infecta ſint, a quibus etiamſi ſint duo, imo unus, totum corpus Capituli conſtitui ſeu repræſentari poteſt, ideoque omnia jura capitularia ab eis exercentur; id autem non ſequitur, ubi totum corpus cenſuratum ſit, quamvis aliqua membra a cenſuris exempta ſint, quoniam non poteſt corpus infectum repræſentari per aliqua membra valida; & e converſo cenſura communitativa vel univerſalis non afficit ſingulos in jure ſingulari. *Ibidem*.

Unde propterea in facti contingentia; Cum quoddam Capitulum, ob non pari-
25 tionem mandatorum Rotalium, ſuppoſitum fuiſſet cenſuræ communitativæ ſuſpenſionis, & interdicti, ac etiam contra multas dignitates, & canonicos contumaces relaxata eſſet excommunicatio, a qua aliqui canonici, & dignitates, qui erant obedire parati, exceptuati fuerunt (prævia magna diſputatione) deciſum fuit per Rotam, ut iſti canonici exceptuati, non eſſent apti repræſentare Capitulum, & exercere jura capitularia, quoniam exceptuatio percutit cenſuram perſonalem, non autem communitativam. *Ibidem*.

26 Et e converſo per Sacram Congregationem Concilii deciſum fuit, ut ſuſpenſio a jure conferendi beneficia, incurſa per Capitulum ob contraventionem Conſtitutionis Pii V. non impediat illam beneficiorum collationem, quæ ſingulis dignitatibus, & canonicis jure ſingulari, non autem capitulari competat, *ita fuit declaratum per hanc Sac. Congregationem Concilii in una Leodien. de menſe Aprilis* 1678. *& de iſta conſtitutione ſub tit. de Canon. & Capit. diſc.* 27. Atque
27 cum eadem proportione idem dicendum eſt in Civitatibus, ac Tribunalibus vel Magiſtratibus collegiatis reſpective.

An autem & quando cenſuræ communitativæ, ſuſpenſionis, vel interdicti, im-
28 pediant collationem beneficiorum alioſque actus capitulares, in beneficiorum ſede advertitur. *Eod. diſc.* 23. *de benef. & eod. tit. in ſupplem.*

Agitur etiam in hoc decreto de inſordeſcentia in cenſuris; verum de hoc rarum eſt agere in foro contentioſo, in iſta Sac. Congregatione, vel in altera Epiſcoporum, quoniam quando per Epiſcopos, vel alios Eccleſiaſticos ſuperiores inſordeſcentia declaratur, tunc deſuper manus apponere ſolet Sac. Congregatio univerſalis Inquiſitionis. *Vt agendo de iſta Sac. Congregatione advertitur in relatione Curiæ*.

DISCURSUS XLIV.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 13.

SVMMARIVM.

1 *De modo procedendi cum adjunctis.*
2 *Reſtringitur ita jus Capitulorum.*
3 *Non procedit niſi in Capitulis exemptis.*
4 *Exemptio non præſumitur.*
5 *In Italia eſt rara, & ubi ſit magis in uſu.*
6 *De quæſtionibus deſuper cadentibus.*
7 *De materia remiſſive.*

PRæſcribitur in hoc decreto, quomodo 1
Epiſcopus procedere debeat in viſitatione Capituli, & in cognitione cauſarum capitularium cum adjunctis, ſcilicet ab eodem Capitulo eligendis, juxta formam in eo contentam.

Opinantur aliqui quod in gratiam Ca- 2
pitulorum, & capitularium, iſtud conciliare decretum prodierit, quaſi quod ita Capitulum cathedralis, a reliquo clero contradiſtinctum ac ſingularizatum ſit; ſed male, quoniam potius id, Capitulorum jura, & privilegia reſtrinxit, atque Epiſcopis conceſſit id, quod non habebant. *De Canon. & Capit. diſc.* 23. *Miſcell. Eccleſ. diſc.* 24.

Verius enim eſt, ac hodie extra omnem 3
controverſiam receptum, ut iſta conciliaris diſpoſitio procedat ſolum in illis Capitulis, quæ ex Apoſtolicis indultis exempta erant a juriſdictione Epiſcopi, atque immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ; unde propterea, cum viſitatore, ac ſuperiore præſente carerent capitulares, id plura producebat inconvenientia, ideoque illa Capitula, quæ iſtud privilegium non habeant, quod in uſu ſit, non differunt a reliquo clero circa omnimodam ſubjectionem Epiſcopi; iſtudque privilegium non præſumitur, ſed ab allegan-

gante probandum eſt, ſin minus fundata eſt Epiſcopi intentio ſuper ejus plena & ordinaria juriſdictione, ut in facti contingentia occaſio dedit diſputare in hac Sacra Congregatione. *Dicto deciſ. 24. miſcell. Eccleſiaſt.*

4 Nimium tamen rarus eſt hujuſmodi exemptionis uſus in Italia, magis autem frequens in Hiſpania, aliiſque partibus ultra montes, in quibus tamen etiam jure ſingulari hæc exemptio competit, cum pleraque adſint etiam Capitula non exempta, ſed cadentia ſub dicta regula generali, ſeu cauſa univerſali, quæ Epiſcopo aſſiſtit, 5 quoties non doceatur de limitatione, cujus natura eſt, ut in dubio præſumenda non ſit, ſed per allegantem probanda, quodque alias fundata remaneat intentio habentis pro ſe regulam.

6 Poſita itaque exemptione, nonnullæ oriri ſolent controverſiæ, præſertim vero illam diſputare in Rota occaſio dedit; an tertius adjunctus, qui aſſumendus eſt in caſu diſcordiæ inter Epiſcopum, vel ejus Vicarium generalem, & Judicem capitularem, debeat eſſe de ipſius Capituli gremio, vel potius aſſumi poſſit quicumque extra gremium; & quamvis aliquæ non improbabiles rationes hanc ſecundam partem ſuadeant; attamen iſta Sacra Congregatio, cum cujus ſenſibus Rota proceſſit, pluries cenſuit, ut de ipſo gremio eſſe debeat; cadente quæſtione an debeat eſſe verus capitularis, ideſt de canonicis, vel dignitatibus, vel ſufficiat eſſe de portionariis beneficiatis habentibus vocem in Capitulo, ſuper quo obſervantiæ deferendum videtur. *Dicto diſc. 23. de Canon. & Capit.*

7 Aliqua vero ad hujus decreti materiam pertinentia, utpote rara in iſta Sac. Congregatione, imo generaliter in curia, ex dicta ratione quod rarus eſt hujuſmodi Capitulorum exemptorum uſus in Italia, videri poſſunt inſinuata apud conſuetos elaboratos Collectores. *Et habetur etiam locis citatis.*

DISCURSUS XLV.

Ad Seſſionem 25. de Regular. cap. 7.

SVMMARIVM.

1 *Aboliti ſunt acceſſus coadjutoriæ & expectativæ, atque Papa poteſt huic prohibitioni derogare, ſed raro ſolet.*
2 *De penſionibus eventualibus.*
3 *An impediant facultatem transferendi.*
4 *An dicatur gratia pura, vel conditionalis, & an ceſſet per mortem Papæ.*
5 *De inveſtituris abuſivis, vel præventivis.*
6 *De acceſſu, vel regreſſu ad beneficia, & ad penſiones, & de diverſis ſpeciebus regreſſus.*
7 *Quæ coadjutoriæ ſint in uſu, & quæ non.*
8 *De juribus, & prærogativis coadjutoris.*
9 *In quibus partibus viget uſus coadjutoriarum etiam in Cathedralibus.*
10 *Quomodo practicari ſoleant iſtæ gratiæ coadjutoriæ, & qualis conſenſus Capituli requiratur.*

RAra hodie videtur in foro hujus decreti diſputatio, in quo aboletur uſus, 1 qui frequens erat, acceſſuum, vel regreſſuum, ac etiam coadjutoriarum cum futura ſucceſſione, vel expectativarum; & quamvis (ut alias inſinuatum eſt,) extra controverſiam ſit poteſtas Papæ diſpenſandi generaliter in Conciliis generalibus, magis vero huic Tridentino, ob legem particularem in ejus confirmatione adjectam, ut veniant ejus decreta ſub derogatoriis generalibus, atque neceſſaria non ſit mentio ſpecialis; Adhuc tamen ſuper iſtius decreti obſervantia inſiſtitur, præſertim in gratiis expectativis, quarum uſus poſt Concilium nimium rarus eſt.

Solum etenim ab aliquo moderno tempore, hic uſus invaluiſſe videtur, in 2 penſionibus, eas reſervando per quamdam ſpeciem expectativæ, poſtquam aliæ jam exiſtentes ceſſaverint, quæ propterea eventuales dicuntur; Ideoque ſuper eis aliquæ in foro oriri ſolent controverſiæ, in ſua penſionum ſede inſinuatæ; & præſertim, an hujuſmodi reſervatio impediat, necne facultatem transferendi antiquam penſionem, 3 atque probabilior eſt negativa, ubi alias Apoſtolica auctoritate cautum non ſit. *Tit. de penſionibus, diſc. 1. cum ſeqq.*

Ac etiam, an iſta gratia dicatur conditionalis, perfectionem obtentura a futuro 4 caſu vacationis, vel ceſſationis, vel potius ſit pura, & perfecta ab initio, dilata ſolum exequutione, poſtquam caſus ceſſationis antiquæ advenerit, cujus quæſtionis effectus eſt, an tali eventuali reſervationi obſtet mors Papæ conditione pendente; atque probabilius eſt, ut gratia ſit potius pura, & perfecta, quam conditionalis, quodque futura ceſſatio penſionis antiquæ non percutiat ſubſtantiam gratiæ, ſed potius exequutionem, ſeu effectum, ut in ſua peculiari ſede penſionum advertitur. *Dicto diſc. 1. & ſeqq. de penſion. in ſupplemento.*

5 Ea vero, quæ habentur apud antiquos Beneficialiſtas, qui ante hujus decreti promulgationem ſcripſerunt de hac materia expectativæ, utpote tunc frequenti hodie in foro, a ſimili deſervire ſolent in feudalibus, vel emphyteuticis conceſſionibus præventivis, ſeu abuſivis, quæ fiant de feudo, vel de emphyteuſi jam plana, ut in ſuis ſedibus advertitur. *Tit. de emphyteuſ. diſc.* 1. *&* 2.

6 Ille autem acceſſus, vel regreſſus, qui in hoc decreto prohibetur, percutit ipſa beneficia libere dimiſſa, ne ita detur ſpecies hæreditariæ ſucceſſionis; non autem ubi agatur de illis regreſſibus, qui reſervantur in caſu reſignationis, ſub reſervatione penſionis in caſu, quo iſta non ſolvatur; de hoc autem regreſſu habetur pariter in ſua peculiari penſionum ſede, ubi de diſtinctione inter duas ejus ſpecies, unam ſcilicet ex juris diſpoſitione; & ob contumaciam, ſeu proterviam non ſolvendi, & quæ juxta formulam antiquam dicitur; & alteram, quæ juxta formulam modernam per viam conditionis; cum ea notabili differentia inter has ſpecies, quod in prima, impugnatio penſionis ex cauſa nullitatis, vel diminutionis fructuum, ſive ex alia juſta cauſa, excuſat regreſſum, qui proinde exigit formalem canonizationem in judicio ordinario per tres conformes; ſecus autem ubi agatur de ſecunda ſpecie, in qua proceditur exequutive, atque nullitas, vel alia cauſa non excuſat, ut ibi latius. *Tit. de penſion. diſc.* 12. *& ſeq.*

Quo vero ad coadjutorias; in Italia, & Hiſpania, aliiſque partibus, in quibus Concilii obſervantia viget, nimium rarus, 7 neque nullus eſt earum uſus in Eccleſiis Cathedralibus, vel Metropolitanis; bene tamen in Eccleſiis, ac beneficiis inferioribus, puta in parochialibus, vel in Dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, vel Collegiatarum, quando juſta cauſa infirmitatis, vel gravis ætatis accedat, ut in beneficiorum ſede habetur, cum de hujuſmodi controverſiis peragi ſoleat in Rota, aliiſque 8 ordinariis contentioſis tribunalibus, non autem in Sacris Congregationibus, in quibus, præſertim in illa Rituum, agi quandoque ſolet de præcedentia aliiſque juribus, & præeminentiis coadjutoris, & de quibus aliqua habentur in rerum capitularium, vel canonicalium ſede, ubi in caſus contingentia videri poteſt. *De coadjutoria ſub tit. de Canon. & Capit. diſc.* 27. *& de Regularibus diſc.* 53.

9 In Germania vero, & Gallia aliiſque partibus ultra montes, in quibus Concilii obſervantia adeo non vigeat; vel etiam ſi in aliis vigeat, in hac tamen parte uſus aliter ſuadeat; ſolet Sedes Apoſtolica facilius concedere etiam in Eccleſiis cathedralibus, & metropolitanis, ſeu monaſterialibus iſtam coadjutoriam, cum futura ſucceſſione in prælatura, ex juſta cauſa, examinari ſolita in Sacra Congregatione conſiſtoriali, ad cujus conſultationem Papa gratiam concedere, vel denegare ſolet.

Hinc propterea in illis partibus, in quibus Eccleſiæ ſunt ad electionem Capituli; 10 quamvis pro coadjutoria non intret jus electionis, cum totum pendeat a gratia, & voluntate Papæ ex aliqua cauſa concedendi coadjutorem, non ſolum Prælato petente, ſed etiam quandoque invito; attamen prudenter, ad occurrendum aliquibus inconvenientibus, id agere non ſolet ſine Capituli conſenſu, qui præſtari ſolet per quamdam formam, ſeu ſpeciem electionis, ſuper cujus forma, bene, vel male ſervata, in eadem Congregatione conſiſtoriali peragi ſolent quæſtiones, quarum aliquæ in capitularium, & canonicalium rerum annotationibus, ac etiam in illis Regularium inſinuantur, *dict. diſc.* 53. *de Regul. & diſc.* 27. *de Canon. & Capit.* Ubi quod iſta non eſt vera, & formalis electio, ideoque de facili ſanari ſolent illæ nullitates, quæ de ſtricta juris cenſura obſtarent, cum ſufficiat, ut Papa ſe certum quoquomodo reddat de conſenſu capitularium, ut latius in dictis ſuis ſedibus.

DISCURSUS XLVI.

Ad Seſſionem 25. de Reformatione cap. 10.

SUMMARIUM.

1 *De judicibus ſynodalibus.*
2 *Quid ubi deputata in Synodo deficiant.*
3 *De eodem.*
4 *Datur iſto caſu cautela.*
5 *Quid operetur hæc deputatio.*
6 *De conſervatoribus privilegiorum, & Collectoribus Apoſtolicis, & an eſſe debeant in dignitate Eccleſiaſtica.*
7 *Dicuntur idonei licet non ſint Doctores.*

1 DE Judicibus Synodalibus in iſto decreto agitur, ut ſcilicet in provinciali, vel in diœceſana ſynodo deputentur ad minus quatuor perſonæ in dignitate conſtitutæ, qui-

quibus Apoſtolica Sedes committere valeat cauſas in gradu appellationis, ut ita certa reddatur de eorum integritate, & idoneitate, atque congrua fiat electio, cum alias, ob locorum diſtantiam ac negotiorum multiplicitatem, iſta notitia impoſſibilis eſſe videatur.

2 Quatenus vero perſonas ita deputatas deficere, vel abeſſe contingat, in eodem decreto diſponitur, ut ab Epiſcopo, cum conſenſu capituli aliorum ſuffectio fieri debeat, quod ex rationis identitate intelligendum videtur eodem modo quo ſupra *ſeſſ. 24. c. 18.* dictum eſt de examinatoribus ſynodalibus, ut ſcilicet iſta proviſionalis ſuffectio extra ſynodum recte intret infra annum, ſecus autem eo elapſo, ex eadem ratione ibi inſinuata, quod ſcilicet Epiſcopo imputandum eſt cur ad ejuſdem Concilii præſcriptum non congregaverit ſynodum ſingulis annis congregandam, *tit. de juriſdict. diſc. 56. tit. de paroch. diſc. 37. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 1.*

3 Bene verum, quod etiam in examinatoribus ſynodalibus, iſta propoſitio, quamvis per Rotam firmata ſit, adhuc tamen ex magis communi uſu parum rationabilis videtur; Quoniam ut advertitur ſupra cum ſynodi convocationem ſingulis annis ſuperfluam experientia doceat, eo quia cum una ſynodo bene ordinata, per plures annos diœceſis recte adminiſtratur, iſtaque convocatio, incommoda, & diſpendia, ac etiam quandoque inconvenientia parere ſoleat, adeo ut de facto iſta frequentia non ſit in uſu; Hinc proinde dicta ratio parum concludens remanet.

4 Ad tollendum vero omne dubium, provida cautela eſt, ut Epiſcopus, deficientibus hujuſmodi examinatoribus, vel judicibus reſpective, de hoc certioret iſtam Sacram Congregationem, vel alteram Epiſcoporum, a quarum una vel altera oraculum accipiat, faciendi hujuſmodi deputationes, etiam poſt annum.

5 Hujus itaque decreti operatio eſt, quod cum ad Canonum præſcriptum, Sedes Apoſtolica non ſoleat reſcribere, neque cauſas, vel Apoſtolicarum literarum exequutionem committere, niſi perſonis in eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, eis ſub nomine dignitatis reſcribendo, atque ita ſpecies dignitatis reputatur hæc deputatio, reſcribendo uni ex Judicibus in diœceſana ſynodo legitime deputatis, ut etiam in judiciorum ſede advertitur, *tit. de judic. ubi agitur de appellationibus.*

6 Ex præmiſſa vero inſinuata ſacrorum canonum diſpoſitione, ut nonniſi perſonis in eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, Apoſtolica delegatio congruat, reſultat, ut conſervatores privilegiorum regularium per ſingula Monaſteria, vel Conventus, & domos regulares ad præſcriptum conſtitutionis Gregorii XV. deputandi, in eccleſiaſtica dignitate conſtituti eſſe debeant, eo quia hujuſmodi conſervatores, Apoſtolici delegati dicuntur, ut de eis alibi particulariter agitur, *de conſervatoribus privilegiorum, tit. de juriſdict. diſc. 49. & de Regular. diſc. 51. & 52.*

Atque ex eadem ratione, de ſtricto jure verius eſt, ut nonniſi tales perſonæ in Apoſtolicos collectores deputari debeant, quodque alias deputatio invalida ſit, adeo ut conſuetum effectum Apoſtolicæ reſervationis beneficiorum non cauſet; Id autem in Italia, reſpectu ſubcollectorum, ex diverſo uſu, difficultatem pati videtur, ut in rerum beneficialium adnotationibus advertitur, *tit. de benef. pluries.* Reputantur autem ad judicandum idonei eo ipſo, quod in ſynodo ſunt deputati. Mantic. *dec. 5. in fin.*

DISCURSUS XLVII.

Ad Seſſionem 25. de Reformatione cap. 11.

PRohibentur per hoc decretum anticipatæ exactiones fructuum, vel penſionum ex cauſa locationis bonorum Eccleſiæ; De hoc autem nimium raro ac forte numquam in hac Sacra Congregatione, vel in alia Epiſcoporum agi contingit, cum de hujuſmodi quæſtionibus diſputari ſoleat inter conductores, vel alios debitores, qui anticipatas fecerint ſolutiones; Et ſucceſſores in Eccleſia, vel beneficio coram Judicibus ordinariis, & frequenter coram officialibus cameralibus, occaſione collectionis fructuum pro tempore vacationis, petendo novam ſolutionem penſionis, vel alterius debiti, neglecta ſolutione anticipata, utpote prohibita, cum frequenter colluſiva, ſeu fraudulenta eſſe ſoleat, quoties communis uſus regionis, vel qualitas bonorum, ſeu aliæ facti circumſtantiæ, bonam fidem non redoleant, atque juſtam non inducant excuſationem; Ideoque non de facili certa regula generalis, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui valet, cum ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis verius reſolutio pendere videatur; Atque

de

de hoc agitur in rerum beneficialium adnotationibus, occaſione agendi de diviſione fructuum beneficii inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, vel Cameram Apoſtolicam reſpective; Ac etiam in ſede penſionum occaſione agendi de penſionum repartitione, *tit. de benef. 31. & ſeqq. & tit. de penſion. diſc. 23. cum plur. ſeqq. & tit. de locat. diſc. 25. ubi quando ſucceſſor ligetur locatione prædeceſſoris.*

DISCURSUS XLVIII.

Ad eamdem Seſſionem 25. de Refor. cap. 12. 13. & 14.

IN iſtis tribus decretis agitur de ſolutione decimarum, ac etiam de ſolutione quartæ canonicæ, & de clericis concubinariis; Verum quia decimæ particularem habent ſedem in hoc eodem libro, idcirco ibi videndum eſt, *ſub tit. de decim.* Et de quarta canonica agitur in Parochorum ſede, ſeu adnotationibus, *ſub titul. de Paroch.*

In ultimo autem decreto agitur de clericis concubinariis, eorumque punitione. Nimium autem rara, ac hodie forte nulla eſt citra montes hujus decreti quæſtio in foro, cum etiam in laicis in Italia non de facili permittatur uſus concubinatus, multo minus in clericis; Quandoque autem in Rota audiri conſueverunt iſtæ quæſtiones in clericis ultra montes, occaſione privationis beneficiorum, ad quam procedi ſolet, cum iſta licentia in clericis ibi quandoque uſurpari ſoleat ob eam potentiam, quæ reſultat a Capitulorum exemptione, ſive a conſpicua qualitate poſſeſſorum illarum dignitatum & canonicatuum magnam figuram facientium, ac forte eamdem, & alicubi majorem, quam in Italia faciant Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus, cum hæc dignitas in Italia ob nimiam frequentiam, & Eccleſiarum paupertatem, quodammodo viluiſſe videatur; Et e converſo ibi iſtæ inferiores dignitates in magna exiſtimatione ſunt; Tum ob divitias; Tum etiam pro diverſa regionum qualitate ob activum, ac paſſivum jus electionis Epiſcopi.

Nimium tamen difficile eſt, atque in praxi multum rarum convincere concubinatum ſufficientem ad pœnas in iſto decreto contentas, illam præſertim privationis beneficiorum, *titul. de benefic. diſcurſ. 75.*

DISCURSUS XLIX.

Ad eamdem Seſſionem 25. de Refor. cap. 15.

SUMMARIUM.

1 *Filius non habet beneficium patris, vel in eadem Eccleſia.*
2 *Quid e converſo, an pater ubi adeſt filius.*
3 *Quomodo in hoc procedi debeat.*
4 *De Conſtitutione Pii V. ne conferantur conjunctis beneficia reſignata.*

FIlii illegitimi clericorum, prohibentur habere ſimile, vel diſſimile beneficium in ea Eccleſia, in qua pater de præſenti habeat, vel de præterito habuerit, minuſque penſiones ſuper ipſis beneficiis habere, quæ parentes obtinent, vel obtinuerunt, prohibitis etiam reſignationibus, quæ deſuper fierent.

Super iſtius autem decreti obſervantia, pariter rarum eſt agere, quoties non accedat Apoſtolica diſpenſatio, quæ eamdem quæſtionem omnemque dubitationem juris dirimere videtur, illaque reſtringi ſolet ad factum; Vel ſuper ipſius diſpenſationis ſubreptitione; Vel ſuper ejuſdem tenore, ac reſtrictione, quoniam cum generaliter ad ſacrorum canonum præſcriptum, illegitimi ſint incapaces beneficiorum, ideoque diſpenſatione indigeant, hinc proinde ejuſdem diſpenſationis tenor attendendus eſt.

Diſputari autem ſolet, an iſta prohibitio procedat in caſu converſo, ne ſcilicet pater obtinere valeat beneficium in ea Eccleſia, in qua filius obtineat, vel obtinuerit; Atque aliqua opinionum diverſitas dignoſcitur; Verius autem videtur, ut prohibitio in eodem beneficio procedat, in diverſo autem ſecus, cum ubi agatur de eodem, etiam prohibita ſit immediata ſucceſſio filii, quamvis legitimi, utpote ante clericatum ex legitima uxore ſuſcepti, ut in Eccleſiis, ac beneficiis tollatur ſpecies hæreditariæ ſucceſſionis, *tit. de benef. diſc. 66.*

Bene verum, quod etiam in caſibus non prohibitis, & quamvis de filiis legitimis, ut ſupra, agatur, circumſpecte in hoc procedendum eſt circa collationem, cum apud populum, ſive vulgum ignarum, id ſcandalum parere ſoleat; Ut enim alibi advertitur, Aliud eſt formalis prohibitio ad effectum incapacitatis, & conſequenter nullitatis

tatis proviſionis pro amiſſione, ſeu privatione juris quæſiti; aliud vero conſiderare aliquem defectum productivum ſcandali, vel inconvenientis ſaltem de facto, ad effectum repellendi ab aſſequendo, ac reputando minus dignum eum, qui alias magis dignus cenſendus eſſet, ut in facti contingentia praxis me docuit, in his ſpecialibus terminis non de facili admittendi patrem ad aſſequutionem beneficii in Eccleſia, in qua filius beneficium quoque poſſideret, vel ibi inſerviret, *dicto diſc. 66. de benef.*

Quo vero ad poſteriorem decreti partem in materia reſignationis, ad Datariam potius, quam ad iſtam, vel alteram Congregationem de his agere pertinet; Et quatenus reſignatio admittatur, ſuper ejus validitate, vel invaliditate, agi ſolet in Rota, aliiſque Tribunalibus juxta rerum beneficialium adnotationes; Bene verum quod ſuperventa conſtitutione Pii V. quæ ſtrictius ſub pœnis prohibet inferioribus collatoribus collationem beneficiorum vacantium ex cauſa reſignationis ad favorem eorum conjunctorum, vel conjunctorum reſignantium, ne ita reſignationes ad favorem certæ perſonæ coram Ordinariis prohibitæ, indirecte ſequatur; Quandoque ſuper hujus conſtitutionis intelligentia diſputationes in iſta ſacra congregatione haberi ſolent, ut præſertim habita fuit ſuperius alibi inſinuata, an ſcilicet ſi capitulum huic conſtitutioni contraveniat, unde propterea reſultet pœna ſuſpenſionis a jure conferendi, iſta pœna intret in ſingulis dignitatibus, & canonicis pro eo jure conferendi, quod ſingulari, non autem capitulari nomine competat; Atque de hujus conſtitutionis materia in rerum beneficialium ſede potius agitur, *ſub tit. de benef. pluries.*

DISCURSUS L.

Ad Seſſionem 25. de Reformatione cap. 17. 19. & 20.

IN primo iſtorum decretorum injungitur Epiſcopis, ut dignitatis majeſtatem tueantur, atque ſæcularibus obſequia indecentia, vel famulatum non præſtent; In ſecundo prohibetur uſus duellorum; Et in tertio ejuſdem Epiſcopis injungitur defenſio, & conſervatio eccleſiaſticæ immunitatis, ac libertatis.

De primo, non pertinet ad forenſes agere; Bene tamen cordi eſſe debet Sedi Apoſtolicæ, & Sacræ Congregationi, deſuper invigilare, præſertim in Italia, ob Eccleſiarum cathedralium nimiam frequentiam, & paupertatem, unde propterea cum viris parum dignis, ac infimæ conditionis Epiſcopatus conferri, quandoque caſus præbeat, hinc de conſequenti praxis docet hujus decreti abuſum, ſeu violationem.

De aliquibus autem controverſiis inter Epiſcopos & Principes, vel Dominos ſæculares ſuper uſu throni elati, ſeu baldachini, habetur in ſede præeminentiarum, *ſub tit. de præeminent. diſc. 26.*

Super duellorum prohibitione, & quomodo illorum uſus citra incurſum cenſurarum, aliarumque pœnarum ſit practicabilis, particulares ediderunt tractatus aliqui moderni. Carafa *in tract. de duello.*

Et de tertio decreto, ſuper defenſione, vel competentia triplicis immunitatis, localis, perſonalis, & realis particulariter agitur in eccleſiaſtico Miſcellaneo in hoc eodem libro contento, ubi videri poteſt. *Miſcell. Eccl. diſc. 2. cum plur. ſeqq.*

FINIS.

INDEX

INDEX
RERUM ET VERBORUM,

Quæ in his Annotationibus ad Sacrum Concilium Tridentinum continentur.

A

Abbates.

USum Pontificalium habentes quomodo illum exerceant, disc. 6. num. 17.

Abbatiæ cum Conventu, & administratione requirunt ætatem annorum 24. disc. 24. num. 4.

Abbatissa ætatem quamnam habere debeat, & quot annos professionis, disc. 37. num. 16. Duas partes votorum ex tribus habere debet, disc. 37. num. 11. *Et* quid faciendum, si electio concludi non possit, num. 12. ibid. *Ac* quomodo si numquam concludi possit, Prælatus se gerere debeat, disc. 37. num. 13. Electa ante legitimam ætatem, poterit ætate superveniente denuo eligi, num. 17. ibid. Exempti Monasterii cum eligitur, potest Ordinarius intervenire, disc. 37. num. 15. Ordinarius pro ea eligenda, non potest ingredi clausuram, disc. 37. num. 14. Perpetua ex lege fundationis, an esse possit, ibid. num. 20. *Et* de consuetudine Monasterii Turris speculorum Urbis, disc. 38. num. 21. Scrutinio mediante eligi debet, sed quomodo practicandum, n. 10. ibid. Triennalis esse debet, & quando Sacra Congregatio triennium prorogare soleat; disc. 37. num. 19. *Non* Virgo non potest esse, licet ex privilegio fuerit admissa ad habitum, num. 18. ibid. Alia *vid.* Monasteria monialium. Moniales.

Absolutio a censuris concedi an possit prævia exactione mulctæ, & quomodo hæc sit applicanda, disc. 43. num. 19.

Academiæ præsentandi, vel nominandi ad beneficia jus habentes, debent illud exercere cum approbato ab Ordinario, disc. 11. n. 31.

Accessus ad beneficia libere dimissa prohibitus est, disc. 45. num. 1. & 6. *vid.* Regressus. Monialium ad Monasteria, *vid.* Monasteria monialium. Regulares.

Acquisitiones a Clerico factæ de quibus bonis præsumantur, disc. 42. num. 5. & 6.

Acta appellationis in causa integre transportanda sunt, & de differentia inter causas ecclesiasticas, & prophanas, disc. 33. n. 29. *Fallit* si agatur de aliquibus incidentibus, ibid. num. 30. Integra quando dicantur remiss. disc. 33. num. 31.

Adjuncti cum quibus debet procedere Episcopus contra Capitulum exemptum, quomodo sint eligendi, disc. 44. num. 1. Tertius, in casu discordiæ, an sit eligendus de gremio Capituli, ibid. num. 6. *Vide* Capitulum *vers.* exemptum.

Administratio. Vid. Commenda.

Administratores laici locorum piorum, an & quando cogi possint ab Ordinario ad reddendas rationes, disc. 11. n. 1. & 4.

Æconomus Bonorum Ecclesiæ pro administratione Sede vacante deputandus est a Capitulo, disc. 31. num. 6. *Et* a quo hodie deputetur, distinguitur, ibidem. *Et* quid ultra montes, disc. 31. n. 7.

Ætas in Abbatiis cum Conventu, & administratione 14. annorum sufficit, disc. 24. num. 4. Abbatissæ quanta esse debeat, disc. 37. num. 16. Cappellaniis in manualibus certa non exigitur, disc. 24. n. 10. Cathedralis in Canonicatibus quæ requiratur, distinguitur, ubi adest, vel non distinctio ordinum, disc. 24. num. 6. *Et* quid in Germania, ibid. n. 7. Collegiatæ in Dignitatibus, vel Canonicatibus sufficit annorum 14. disc. 24. n. 4. *Et* quid si Collegio sit annexa cura animarum, ibid. n. 5. Habilis ad sacerdotium suscipiendum intra annum exigitur in beneficiis curatis, vel Canonicatibus, quibus cura est annexa, disc. 24. num. 5. Habitus religiosi pro assumptione quanta esse debeat, disc. 39. num. 6. In moniali debet esse annorum 12. ibid. Major esse non debet in Canonicis, prætextu quod Capitulo, vel Collegio cura incumbat, disc. 9. n. 5. disc. 24. n. 5. Majoribus in ordi-

ordinibus requiſita ſingulatim recenſetur, diſc. 14. num. 27. Penſiones ad eccleſiaſticas eadem exigitur, quæ pro clericatu eſt neceſſaria, diſc. 24. num. 9. Pœnitentiarii Canonici quanta eſſe debeat, diſc. 2. num. 24. diſc. 24. num. 9. Primam ad tonſuram, & minores ordines quanta requiratur, diſc. 14. num. 25. diſc. 24. n. 1. Profitentis religionem de jure communi quanta eſſe debeat, diſc. 39. num. 2. *Tridentini* ex diſpoſitione debet eſſe annorum 16. ibid. num. 1. Et deficientibus paucis diebus profeſſio erit nulla, diſc. 39. num. 3. *Vid.* Profeſſio. Septem annorum de jure communi ſufficit ad beneficia, diſc. 24. num. 2. *Sed* per Tridentinum requiritur ætas annorum 14. ibid. num. 1. Et de quibus beneficiis intelligatur, diſc. 24. num. 10. *Amplia* etiam in beneficiis de jurepatronatus, niſi obſtet lex fundationis, & quid ſi fundator dicat ut conferatur clerico primæ tonſuræ, diſc. 24. num. 10.

Affictus anticipate per beneficiatum exigi non poſſunt, diſc. 47. num. 1.

Alienatio. De facultatibus Prælatorum Regularium circa alienationes, diſc. 34. num. 27.

Alimenta clericus ex quibus bonis ſibi ſuppeditaſſe præſumatur, diſc. 42. n. 56. Collitiganti pauperi una cum ſumptibus litis quando ſint decernenda, diſc. 33. num. 32. *Et* quando quis dicatur pauper, ibid. n. 33. Ac quomodo ſit probanda paupertas, diſc. 33. num. 35. *Et* quid in illis, quibus pro paupertate aſſiſtit præſumptio ut monachi, filiifamilias, & ſimiles, ibid. num. 36. *Declara* concluſionem ut procedat, quando collitiganti aſſiſtit bonum jus, & unde hoc reſultet, diſc. 33. n. 34. *Et* de modo decernendi hujuſmodi alimenta, & ſumptus in cauſam declarandam, n. 35. ibid.

Alternativa Epiſcopus non gaudet niſi reſideat, & quomodo, diſc. 4. n. 10.

Appellatio actorum integram tranſportationem requirit, & de differentia inter cauſas prophanas, & eccleſiaſticas, diſc. 33. n. 29. Et quando dicantur integra, ibid. n. 31. *Fallit* ſi ageretur de aliquibus incidentibus, diſc. 33. num. 30. Denegata a juſtitia an & quomodo detur, ibid. num. 20. Frivola, an & quando dicatur ita ut non veniat admittenda, diſc. 33. n. 25. Habitus clericalis a denegata dimiſſione conceditur, diſc. 24. num. 42. Irrationabili a judicio Epiſcopi in præelectione ad Parochiales datur, diſc. 32. num. 19. *Non* tamen ad effectum ſuſpenſivum, num. 20. ibid. *Quare* ſit rara ejus proſecutio, diſc. 32. num. 20. & 21. Metropolitani, vel vicinioris a proviſione Vicarii Capitularis jure devoluto facta ſuſpenſiva an detur, diſc. 30. num. 27. A Metropolitano an & quando ſit admittenda, diſc. 30. n. 2. diſc. 33. n. 25. *Non* poteſt recipi in caſibus immunitatis Eccleſiaſticæ, vel novæ fundationis conventus, diſc. 30. num. 3. diſc. 33. num. 26. Morum correctionem in concernentibus non datur, diſc. 19. n. 7. Suſpenſiva an & quando detur a decretis, & geſtis in viſitatione, diſc. 5. n. 5.

Approbatio fieri debet ab Ordinario cum examine Examinatorum ſynodalium etiam in illis caſibus, in quibus non eſt neceſſarius concurſus, diſc. 32. n. 33. Nominati, vel electi ab Academia, vel univerſitate ad beneficium ſpectat ad Epiſcopum, diſc. 11. n. 31. Præſentati ad beneficium patronatum facienda eſt ab Ordinario, licet inſtitutio ſpectet ad alium; diſc. 11. n. 29. alia *Vid.* Concurſus. Examen. Examinatores Synodales.

Aquavita vino ex proprio componi an poſſit a Clericis, & vendi, diſc. 19. n. 9.

Archidiaconus prima dignitas regulariter eſt, diſc. 31. n. 9. Quouſque Vicarius Capitularis non eligitur, juriſdictionem an exerceat, ibid. Vicarius natus Epiſcopi eſt in temporalibus, ſed hoc receſſit ab aula, diſc. 31. n. 9.

Archipresbyter aſſiſtere an poſſit matrimoniis, quæ fiunt per univerſam diœceſim, diſc. 26. n. 21. Vicarius natus eſt Epiſcopi in ſpiritualibus, & quid de Archipreſbyteris hodiernis, ibid.

B

Baldachinum.

BArones titulati an poſſint in Eccleſia retinere, diſc. 42. n. 2. diſc. 50. n. 1. Pretioſum an poſſit per Epiſcopos haberi, diſc. 42. n. 2.

Barones cauſas in prima inſtantia de conſenſu partium alibi introductas, quando ad ſuas curias poſſint avocare, diſc. 33. n. 7. & 8. Potentes dicuntur in materia juriſpatronatus, diſc. 11. n. 2. *Declara* ſi Habeant juriſdictionem in loco beneficii, ibid. n. 3. Et quod ſufficiat habuiſſe, ibid. n. 4. Titulati an poſſint retinere thronum, ſeu baldachinum in Eccleſia, remiſſ. diſc. 42. n. 2. diſc. 50. n. 1.

S. Baſilii Ordo primus eſt in Eccleſia Græca, diſc. 35. num. 5.
S. Benedicti Ordo Congregationes in quot dividatur, diſc. 35. num. 5. *Et* de aliquibus monaſteriis, quæ reguntur jure ſingulari, ibid. Primus eſt in Eccleſia Latina, diſc. 35. num. 5.
Beneficiati vocem in Capitulo an habeant, & quod attendatur conſuetudo, diſc. 20. num. 7. & 8.
Beneficio Deducto Clericus in minoribus, ut gaudeat debet habere requiſita Tridentini, diſc. 24. n. 33. Sacris initiati quando non gaudeant, ibid. n. 34.
Beneficium collationem ordinum ad faciendam non ſubdito quale eſſe debeat, diſc. 14. n. 13. Filius legitimus habere an poſſit in eadem Eccleſia, in qua Pater aliud poſſidet, diſc. 49. n. 3. Fori privilegio ut gaudeat clericus in minoribus quale eſſe debeat, diſc. 24. n. 12. *Et* an ſufficiat ſimplex, vel debeat eſſe aliquo modo ſervitorium, n. 13. ibid. *Titulus* non ſufficit abſque poſſeſſione, diſc. 24. n. 16. *Et* e contra poſſeſſio non intruſiva ſufficit, licet titulus detegatur invalidus, diſc. 24. num. 17. Homicida quando amittat, vel evadat incapax acquirendi, diſc. 12. n. 2. & ſeqq. *Vid.* Diſpenſatio, Homicidium, Irregularitas. Illegitimus clerici habere non poteſt in ea Eccleſia, in qua Pater obtinuerit beneficium, diſc. 49. n. 1. Militiam clericus aſſumens amittit, & quare, diſc. 12. n. 8. Notarius per officium an amittatur, diſc. 22. n. 4. & 5. Pater naturalis habere an poſſit ubi filius obtinuerit, diſc. 49. n. 2. & 3. Patris filius legitimus habere non poteſt & de ratione, ibid. n. 2. Reſignatum ordinarius conferre non poteſt conjunctis ſuis, vel reſignantis, diſc. 49. n. 4. Stare non poteſt in ſuſpenſo, & diuturnam vacationem pati, diſc. 20. n. 16. Titulum ad cujus quis fuit ordinatus, reſignari non poteſt ſine expreſſa mentione, diſc. 14. n. 31.
Beneficia Academiarum, vel univerſitatum non potentium ad nominationem, vel electionem providenda, ſunt conferenda approbato ab Epiſcopo, diſc. 11. n. 31. Ætatem quam requirant, diſc. 21. n. 1. & ſeqq. *Vid.* Ætas. Capitulum Sede vacante conferre non poteſt, diſc. 31. n. 35. Collectantur omnia quacumque exemptione non obſtante pro ſuſtentatione ſeminarii, diſc. 25. n. 3. *Vid.* Seminarii. Diœceſis unius non poſſunt uniri ab Epiſcopo duarum Eccleſiarum beneficiis alterius diœceſis, diſc. 8. n. 18. Digno conferri an poſſint omiſſo digniori diſtinguitur inter ſimplicia & curata, diſc. 33. n. 8. Hieroſolymitanæ religionis an ſint perpetua, vel manualia, diſc. 13. n. 12. *Quomodo* & quibus conferantur, ibid. n. 10. *Vid.* Hieroſolymitanæ. Jus conferendi competens Capitulo remanet impeditum ex cenſuris latis contra Capitulum, diſc. 43. n. 27. *Et* quid ſi collatio pertineat jure ſingulari ad dignitates, vel Canonicos, ibid. n. 26. Liberæ collationis non poſſunt uniri beneficiis patronatis, diſc. 8. num. 20. Regularia regularibus conferenda ſunt, diſc. 13. n. 8. Fallit in commendis, ibid. Reſervata uniri non poſſunt per Ordinarios etiam quod haberet indultum conferendi, diſc. 8. n. 14. Reſidentialia, vel curata non poſſunt per Ordinarium uniri Canonicatibus, diſc. 8. n. 19. Reſidentialia præciſe, & cauſative in quo differant, diſc. 4. n. 13. Servitoria non omnia ſunt præciſe reſidentialia, ibid. Sæcularia regularibus non ſunt conferenda, imo vacant per profeſſionem, diſc. 13. n. 1. *Militiarum* religionum Profeſſores an & quando obtinere valeant, ibid. n. 3. & 4. Simplicia eſſe in dubio præſumuntur, diſc. 4. n. 12. *Cum* onere miſſarum an & quando requirant qualitatem ſacerdotalem, diſc. 20. num. 13. & 14. Subcollectorum, vel collectorum Apoſtolicorum quando ſint reſervata, diſc. 45. n. 6. Non vacantia ſi reſervatio ſit incerta an & quando poſſint uniri, diſc. 8. num. 15. Alia, *Vide* Capellaniæ Unio.
Beneplacitum Apoſtolicum beneficiorum in unione non requiritur, diſc. 8. num. 2. Bonorum Eccleſiæ in aliquibus alienationibus non eſt neceſſarium, ibid. Nova in fundatione Conventus requiritur, & quomodo præſtetur, diſc. 33. num. 17.
Bona acquiſita per clericum an ex beneficialibus, vel patrimonialibus provenire præſumantur, diſc. 42. num. 5. & 6. Cultui divino deſtinata mortuo Prælato ſpectant ad Eccleſiam, quænam hæc ſint, ibid. num. 8. Eccleſiæ, vel locii pii uſurpantes, quas pœnas incurrant, & quomodo ſint infligendæ, diſc. 23. num. 1. & ſeqq. Exeuntis a religione ob Epiſcopatum, vel aliam juſtam cauſam remanent religioni, diſc. 34. num. 25. *Quæſita* poſt egreſſum deveniunt ad Cameram, num. 26. ibid. Monaſterii ſuppreſſi ad quem pertineant, diſc. 14. num. 7. Religiones omnes mendicantes exceptis Capuccinis, & Obſervantibus retinere poſſunt in com-

communi poſt Tridentinum, diſc. 35. n. 1. 9. & 10. *vid.* Religiones. Religioſo delata cui Monaſterio applicentur, diſc. 34. num. 21. Tranſeuntis de una Religione ad aliam an debeantur primæ, vel ſecundæ religioni, diſc. 34. n. 25. diſc. 41. num. 10.

Bonumius requiritur ut pauperi collitiganti decernantur alimenta, & ſumptus litis. diſc. 33. num. 32. Reſultat ex ſententia quamvis per appellationem ſuſpenſa, ſive ex Rotæ deciſione, ibid. n. 34.

Brachii impartitio pertinet ad Diœceſanum, non autem ad Nuncium, vel alium Apoſtolicum Delegatum, diſc. 6. n. 11.

Bulla Cœnæ Domini de pluribus cenſuris in ea contentis, diſc. 41. n. 6. Pœnas ampliat contra uſurpantes, vel occupantes bona Eccleſiæ, diſc. 23. num. 2.

C

Cambium.

CLericis an ſit permiſſum, diſc. 19. n. 6. *Camera Apoſtolica* lucra illicitæ negotiationis quare auferat clericis, diſc. 19. n. 4. diſc. 12. n. 5. *Et* quomodo temperandus uſus commiſſariorum pro his cauſis, diœceſes peragrantium, diſc. 19. n. 7. Spolium clericis de quibus bonis ſufficiat, diſc. 42. num. 3. *Vide* Spolia. Succedit in bonis quæſitis a Religioſo poſt juſtum egreſſum a religione, diſc. 34. num. 26. diſc. 36. n. 4.

Canonicatus ætatem quam requirant. *Vide* Ætas. Curam habitu non autem actu habentes, non ſunt providendi per concurſum, diſc. 32. n. 32. Ordinem diſtinctum non habentes exigunt ſaltim ſubdiaconatum, diſc. 20. num. 11. Poſſeſſio Capitulariter adipiſcendi eſt, ibid. n. 4. Reſidentialem qualitatem habent, niſi aliud ſuadeat lex fundationis, diſc. 4. n. 12. Unio an & quando eorum præbendis fieri poſſit, ibid. num. 14. & ſeqq. *vid.* Unio.

Canonici Capitulum conſtituunt, diſc. 31. num. 22. Cathedralis aſſociantes Epiſcopum viſitantem, non præcedunt Capitulum collegiatæ, vel rectores Eccleſiarum, diſc. 5. num. 20. Ordinem canonicatui annexum intra annum ſuſcipere debent, diſc. 19. num. 10. *Qui* computatur a die poſſeſſionis, ibid. n. 11. *Et* quid ſi ordines non ſint diſtributi, diſc. 19. num. 12. Sacris non initiati non habent vocem in Capitulo, diſc. 20. n. 1. *Habent Conc. Trid. cum Gall.* tamen votum conſultivum, ibid. num. 2. *Vid.* Vocem.

Canonici Pœnitentiarii ætas quanta eſſe debeat, remiſſ. diſc. 2. n. 24. n. 8. De materia, & illius proviſione, remiſſ. diſc. 2. n. 23.

Canonici Regulares mendicantes non ſunt, neque monachi, ſed conſtituunt tertiam ſpeciem, diſc. 35. n. 7. Parochiales obtinere poſſunt, diſc. 13. num. 5. Præcedunt alios religioſos, quamvis poſtremi fuerint in loco recepti, diſc. 38. n. 8. *Fallit* in Canonicis incedentibus cum ſcapulari, ſeu cappa, ibid.

Canoniſtis deferendum eſt in foro magis, quam Theologis, diſc. 26. n. 24.

Capitulum actualem juriſdictionem una cum Epiſcopo an & quando habeat, & in ſpecie de ſimultanea, diſc. 31. n. 2. Collegiatæ inferioris non habet facultatem eligendi Vicarium capitularem, ibid. n. 40. Communitativis ex cenſuris an impediatur in collatione beneficiorum, diſc. 43. n. 27. Concurſum Sede vacante indicere non poteſt niſi per Vicarium Capitularem, diſc. 32. num. 30. Conſtituitur a Canonicis tantum, & quid ſi aliter ſuadeat conſuetudo, diſc. 31. num. 22. Curam ſibi incumbentem exercere debet per Vicarium, non autem promiſcue, diſc. 9. n. 2. *vid.* Vicarius parochialis. Duplex ſi efformet Eccleſiam Cathedralem quomodo ſit eligendus Capitularis Vicarius, diſc. 31. n. 43. Epiſcopum eligendi in aliquibus Germaniæ partibus jus conſervat, diſc. 37. n. 4. Examinatorum in deputatione, quæ per Epiſcopum fit extra ſynodum conſenſum præſtare debet, diſc. 91. n. 7. Excommunicari non poteſt, ſed vel interdici, aut ſuſpendi, diſc. 43. n. 20. *Poſſunt* tamen excommunicari aliqui particulares una cum interdicto, n. 23. ibid. Exemptum quando poſſit ab Epiſcopo viſitari, diſc. 5. n. 14. *Contra* eum quomodo procedat Epiſcopus cum adjunctis, diſc. 44. n. 1. & 3. Et an tertius adjunctus debeat eſſe de Capit. diſc. 44. n. 6. *Non* præſumitur in dubio, ibid. n. 4. Imo in Italia rarus eſt caſus, diſc. 5. num. 14. diſc. 44. n. 5. Non exemptum circa ſubjectionem juriſdictioni Epiſcopi non diſtinguitur a reliquo Clero, diſc. 44. n. 3. Fructus Eccleſiæ conſuetudo quod percipiat ſede vacante, ſervanda an ſit, diſc. 31. n. 8. Inſtituere poteſt ſede vacante in jurepatronatus, diſc. 11. n. 30. Nullius moriente prælato eligit Vicarium Capitularem, diſc. 31. n. 39. Ordinarii appellatione venit ſede vacante, diſc. 5. num. 23. Repræſentari

tari poteſt per paucos canonicos reliquis omnibus deficientibus, vel impeditis, diſc. 31. n. 4. diſc. 43. n. 24. *Fallit* ſi impedimentum afficiat ipſum Capitulum, quia tunc non poteſt repræſentari per non impeditos, ibid. utrobique, & datur exemplum, diſc. 43. n. 25. Sede vacante ſuccedit de jure in juriſdictione Epiſcopali, & de ratione, diſc. 31. n. 1. *Plena* quando ſuccedat in juriſdictione, num. 38. ibid. Suſpenſum ſi fuerit a jure conferendi beneficia, non inficitur jus ſingulariter competens aliquibus canonicis, ſeu dignitatibus, diſc. 43. n. 26. diſc. 49. n. 4. Vicarium Capitularem deputare debet infra octo dies, & Æconomum, alias devolvitur poteſtas ad Metropolitanum, vel reſpective viciniorem, diſc. 31. n. 5. *Idem* dic ſi electio nulliter fiat, ibid. n. 26. *Sed* hodie raro deputat Æconomum, diſc. 31. n. 6. *Juriſdictio* interim an exerceatur per ipſum Capitulum, vel ſpectet ad Archidiaconum, ſeu primam dignitatem, diſc. 31. n. 9. *vid.* Vicarius Capitularis.

Capituli Beneficiati, & ſimplices Presbyteri miniſtri ſunt, & vocem in eo non habent, & quando ſecus, diſc. 20. num. 7. & 8. *Et* quid in electione Vicarii Capitularis, diſc. 31. n. 22. Conſenſum Papa ſolet exigere cum ultra montes concedit coadjutorias in Cathedralibus, & quomodo, diſc. 45. n. 10. Conſenſus requiritur in unione, quæ fit per Ordinarium, diſc. 8. n. 12. Exempti facultates fuerunt reſtrictæ per Tridentinum, diſc. 44. n. 2. Interventus requiritur in traditione poſſeſſionis canonicatuum, & aliorum beneficiorum capitularium, & quid in dignitatibus, & ſi nolit ſe congregare, diſc. 20. n. 4. Simultanea in collatione vox tanta eſt, quanta illa Epiſcopi, ibid. n. 6.

Capellaniæ fori privilegio ut gaudeant clerici in minoribus abſque aliis requiſitis an ſufficiant, diſc. 24. n. 15. Manuales quam ætatem requirant, diſc. 24. n. 10. Ordinari ad titulum an quis poſſit, & quid ſi ſit manualis, diſc. 14. n. 33. & 34. *Et* quid ſi ſit ſervitoria, n. 35. ibid. Sacerdotales an ſint ex onere miſſarum, diſc. 20. n. 12. & 14.

Cappellæ Regiæ Viſitationi Ordinarii an ſubjaceant, diſc. 5. n. 16.

Capuccini bonorum ſunt incapaces, & retinent adhuc hoc rigoroſum inſtitutum, diſc. 35. n. 1. & 12. Domus in quibus vivunt, & horti, ſunt ſub dominio Sedis Apoſtolicæ, ibid. n. 12. Fabricæ ex cauſa, vel pro ſacriſtia, vel infirmaria poſſunt acceptare diſpoſitiones, diſc. 35. n. 13. Noviſſimum locum ex humilitatis motivo in poſſeſſionibus occupare ſolent, diſc. 38. n. 5.

Carceratus Diſtributiones, an & quando lucretur, diſc. 15. n. 18.

Cardinalium Collegium ſede Papali vacante quam juriſdictionem habeat, remiſſ. diſc. 3. n. 44.

S. Carolus Borromæus Tridentini ad perfectionem valde cooperatus fuit, diſc. 1. n. 1.

Caſuum Conſcientiæ Conferentia valde opportuna eſt, diſc. 2. n. 7. Lectio quando ſit facienda in Cathedralibus, ibid. num. 5. *Vid.* Lectio.

Cathedralis Eccleſia conſtitui poteſt ex pluribus Eccleſiis materialibus, diſc. 8. n. 9. Efformatur ab Epiſcopo & Capitulo conjunctim, diſc. 31. n. 12. Erigi quando debeat in Metropolitanam, diſc. 16. n. 8. Reficienda an ſit ab Epiſcopo, vel populo diſtinguitur, diſc. 17. n. 8.

Cathedrales erigendæ de novo an ſint, tractatur in Congregatione Conſiſtoriali, diſc. 8. n. 4. *Et* de cauſis hujuſmodi erectionis, ibid. n. 5. diſc. 16. n. 6. *Præſertim* in loco nullius, diſc. 16. n. 7. Plures non debent uni perſonæ conferri, & de ratione, diſc. 7. n. 1. *Et* quare permittatur ultra montes, & quomodo, ibid. n. 1. & 2. *Duæ* ſi fuerint in commendam, ſeu adminiſtrationem non dicitur Proviſus Sponſus plurium eccleſiarum, diſc. 7. n. 2 Neque Eccleſiæ unitæ, diſc. 8. n. 33. Uniri hodie non ſolent, & quare, diſc. 8. n. 4. *Et* quando ſecus exemplificatur, n. 5. ibid. Unitæ aliquæ quare ſint, & recenſentur nonnullæ, diſc. 7. n. 3. *Quoad* Epiſcopum unica reputantur, ſed quoad alios effectus, uti diverſæ, diſc. 7. n. 4. *Et* de diviſione confinium, & quando intret, diſc. 8. n. 6. *Una* earum poteſt eſſe ſub una Provincia, & altera ſub alia, ibid. n. 7. *Et* quando hæc unio diſſolvatur, diſc. 8. n. 33.

Cauſa ex lapſu temporis cum obſervantia præſumitur in unione interceſſiſſe, diſc. 8. n. 13. Unionis debet aliunde probari, nec creditur aſſertioni Ordinarii, ibid.

Cauſæ, ſeu *Lites* baronis in præjudicium in prima inſtantia neque de partium conſenſu poſſunt trahi extra ejus curiam, diſc. 33. n. 7. & 8. Beneficiales in prima inſtantia remittendæ ſunt ad Ordinarios, & quare ſit rarum in praxi, ibid. n. 15. Eccleſiaſticæ, quænam proprie dicantur, diſc. 33. n. 10. *An* dicantur eæ in quibus tractatur de bonis eccleſiaſticis, inter laicos, ibid. n. 11. Graviores cognoſcuntur in Curia etiam in prima inſtantia, & quænam ſint, diſc. 33. n. 42. Mixti fori, an dicantur eccleſiaſticæ,

n. 11. ibid. Negligente Ordinario poſſunt a ſuperiore in prima inſtantia cognoſci, diſc. 33. n. 19. *Item* in caſu denegatæ juſtitiæ, n. 20. ibid. Obligationis Cameralis vigore agitari poſſunt in Curia etiam in prima inſtantia, diſc. 33. n. 14. Perſonis in dignitate conſtitutis committuntur per Sedem Apoſtolicam, diſc. 46. n. 5. *Vel* Judicibus ſynodalibus, ibid. num. 1. & 5. Spirituales quænam dicantur, diſc. 33. n. 11.

Cauſas Epiſcopus quaſnam cognoſcat in loco Prælati inferioris abſque territorio ſeparato, diſc. 5. n. 15. Legati, vel Nuncii in prima inſtantia non poſſunt cognoſcere, diſc. 33. n. 18. *Fallit* accedente negligentia Ordinarii, n. 19. ibid. *Vel* ſi appelletur a denegata juſtitia, n. 20. ibid. Matrimoniales, & criminales non poteſt cognoſcere Prælatus inferior, ſed ſpectant ad ordinarium, diſc. 33. n. 3. & 38. *Et* de quibus Prælatis inferioribus hoc decretum loquatur, ibid. n. 39. *Et* pendente probatione qualitatis nullius datur manutentio Epiſcopo, diſc. 33. n. 40. Primæ inſtantiæ cognoſcere debet Ordinarius loci, diſc. 33. n. 1. & 4. *Etiam* de jure communi, ibid. n. 7. *Fallit* accedente electione fori, diſc. 33. n. 13. *Tridentini* vigore an id procedat etiam in cauſis prophanis, diſc. 33. n. 5. & 6. *Et* quid referat, an prima inſtantia ſit ſublata per Tridentinum, vel per jus commune, diſc. 33. n. 7. & 8. Terminare debet Ordinarius intra biennium, ibid. n. 27. *Sed* non proinde eo elapſo perimitur inſtantia, ibid. num. 28.

Cenſuræ comminari debent, ſed non de facili ad declarationem deveniri, diſc. 43. n. 16. Communitativæ, ſi non fuerint, non impediunt, quod Capitulum repræſentari poſſit per paucos non cenſuratos, Secus ſi e contra, & datur exemplum, ibid. n. 24. & 25. *Item* impediunt jus ſingulare Canonico cuilibet competens, diſc. 43. n. 26. *Proviſionem* beneficiorum, & alios actus capitulares, quando impediant, num. 27. ibid. Contumaciæ, vel delicti in pœnam, quando alius modus non ſuppetit, exerceri debent, diſc. 43. n. 13. *Et* quando excuſentur Prælati hanc formam conciliarem non ſervantes, n. 15. ibid. De facto contra non ſubditos, an & quando fulminari poſſint, diſc. 43. n. 12. Legis quænam ſint, & quod in eis non procedat ordo ſubſidiarius, ibid. n. 6. *Contra* exemptos ab Ordinario, an declarari poſſint, diſtinguitur, diſc. 43. n. 7. In declaratione quomodo poſſit errare Prælatus, n. 8. ibid. Legis aliæ ſunt, aliæ hominis, diſc. 43. n. 5. Lubricitas aliquorum in earum exercitio damnatur, ibid. n. 14. Monialium Monaſteria per ingredientes quænam incurrantur, diſc. 36. n. 16. Mulctæ, & pœnæ pecuniariæ pro abſolutione ab eis quomodo exigi debeant? diſc. 43. n. 19. Oretenus proferri non poſſunt, & quando ſecus, ibid. n. 4. Pecuniariæ pro debito, vel alio temporali adimplemento relaxari an poſſint, diſtinguitur, diſc. 43. n. 2. & 9. *Et* de ratione quare contra debitorem cenſuræ proferantur, n. 11. ibid. Proferri non debent niſi in ſubſidium, diſc. 43. n. 1. *Declaratur* quando intret iſte caſus ſubſidii, diſc. 43. n. 2. 3. & 6. *Vt* timeantur, quid gerere debeant Prælati, ibid. n. 18. Timentur minus quam pœnæ temporales, diſc. 43. n. 17. Univerſitates contra, vel Capitula, aut ſimilia corpora ficta quænam proferri poſſint, ibid. n. 20. Alia *Vid.* Excommunicati, Excommunicatio, Interdictum, Suſpenſio.

Cenſus Vitalitius creari non poteſt per religioſum habentem indultum retinendi, & adminiſtrandi bona, diſc. 34. num. 17.

Citatio Decreta in alieno territorio invalida eſt, diſc. 6. n. 12. *Proprio* in territorio, ſed verbaliter executa in alieno, an ſit valida, ibid. Perſonalis, an & quando requiratur ad procedendum contra non reſidentes, vel ſufficiat per edictum, diſc. 4. n. 15.

Civis ex domicilio, quando quis efficiatur, diſc. 14. n. 10. Origine attenta, an & quando quis dicatur, & quænam origo veniat attenenda, ibid. n. 11. Plurium locorum poteſt quis eſſe diverſis reſpectibus, diſc. 14. n. 9.

Clauſula ſublata inficit quamcumque obſervantiam, diſc. 33. n. 9.

Clauſura vid. Monaſteria monialium.

Clericatus cognoſci debet a Judice eccleſiaſtico, diſc. 24. n. 46. Probandus quomodo ſit, & per quæ documenta, n. 47. ibid. *Et* de diſtinctione inter privilegium fori, & alia favorabilia clerico, diſc. 24. n. 48.

Clerici Regulares, *vid.* Theatini.

Clericus conjugatus. Græcus in minoribus conſtitutus gaudet ad inſtar clerici conjugati latini, diſc. 24. n. 45. Quibus privilegiis gaudeat, & exemptionibus ab oneribus, & foro laicali, & quando, ibid. n. 44.

Clericus beneficio *cap. Odoardus*, ut gaudeat debet habere requiſita Tridentini, diſc. 24. n. 33. Diœceſis occupatæ ab Infidelibus, cujus Epiſcopi ſit ſubditus ad effectum ordinum, diſc. 14. n. 15. Dimittere non poteſt clericatum propria auctoritate, ſed adhuc remanet ſubditus, diſc. 24. n. 41. *Debet* coram legitimo ſuperiore, & de ratione, ibid. n. 43. *Et* ſi fiat coram ſuperiore non legitime non valet, diſc. 24. n. 42. Filiusfamilias

teſtamenti circa factionem, & alia privilegia, non gaudet niſi habeat requiſita, diſc. 24. n. 33. Fori privilegio non privatur, ex quo per modicum tempus habitum non geſtaverit, ibid. n. 32. *Sed* ſi in habitu ſæculari carceretur, miniſtri ſunt excuſatione digni, ibid. Habitum non legitime dimittens remanet ſubditus utrique foro, diſc. 24. n. 41. Homicida, an & quando beneficium amittat, vel fiat incapax aſſequendi, diſc. 12. n. 2. & ſeqq. *vid.* Homicidium. Militiam aſſumens videtur clericatum dimittere, diſc. 12. n. 8. Notarii officium an poſſit exercere, diſc. 22. n. 4. *Et* an reputetur illicita negotiatio, ibid. n. 5. *Et* an amittat penſiones eccleſiaſticas, & beneficia, diſc. 22. n. 4. & 5. Privari non poteſt habitu clericali ab Epiſcopo, & invitus declarari laicus, diſc. 24. n. 37. Reaſſumens habitum, & requiſita adimplens recuperat privilegium fori, ibid. n. 35. *Et* quomodo ſit facienda reaſſumptio, *vid.* Reaſſumptio. Alia *vid.* Fori privilegium.

Clerici accedere tenentur ad locum, in quo Epiſcopus habet tribunal erectum, diſc. 4. n. 4. Acquiſitores ex propriis, vel beneficialibus bonis, an feciſſe præſumantur, diſc. 42. n. 5. *Et* ſucceſſive ex quibus bonis alimentati, ibid. *De* cautela adhibenda in hoc per clericos, diſc. 42. n. 6. Beneficia cauſative reſidentialia habentes non poſſunt cogi ad reſidendum, ſed tantum amittunt emolumentum, diſc. 4. num. 14. Beneficia ſervitoria non poſſidentes, non poſſunt cogi ad confeſſiones audiendas, & quid in caſu neceſſitatis, diſc. 2. n. 16. Civilibus legibus, an vacare poſſint, diſc. 31. n. 16. Comam an poſſint deferre, attenditur mos regionis, diſc. 24. n. 26. Concubinarii, an & quando priventur beneficiis, diſc. 29. n. 4. Fori beneficio, ut gaudeant in minoribus conſtituti, quæ requiſita habere debeant, diſc. 24. n. 11. *Et* de requiſito beneficii, ibid. n. 12. & ſeqq. *Vid.* Beneficium. *Et* an ſufficiat penſio, diſc. 24. n. 14. *Et* de requiſito habitus, tonſuræ, & ſervitii, *vid.* Fori privilegio. Jure divino ſunt exempti a laicali poteſtate, diſc. 24. n. 34. *verſ.* alia. Lectioni Sacræ Theologiæ ad intereſſendum, an, & quando cogi poſſint, diſtinguitur, diſc. 2. n. 14. 15. & 16. Lucra illicitæ negotiationis, licite acquirunt, ſed illicite retinent, diſc. 19. n. 7. Ludere ſunt prohibiti, & quibus ludis, diſc. 19. n. 3. Mercaturam exercere non poſſunt, & qualem, ibid. n. 4. *Et* an veniat ſub ea cambium, ibid. n. 7. *Vel* componere pharmaca, ſeu aquavitam ex vino, & ſimilia, diſc. 19. n. 9. *De* pœnis illicitæ negotiationis, & in quo Tridentinum jus commune innovaverit, ibid. n. 7. & 8. Omnes diœceſis, an intervenire debeant in ſynodo, diſc. 30. n. 10. Orientales, ſeu Græci quibus exemptionibus gaudeant, diſc. 24. n. 45. Patrimonium duplex habent, & duplicem hæredem, diſc. 42. n. 4. Requiſita Tridentini non habentes, privantur non ſolum foro, ſed aliis privilegiis clericalibus, diſc. 24. n. 33. *Et* præſertim immunitate reali, n. 34. ibid. Reſidentialia beneficia habentes cogi poſſunt ab Ordinario ad confeſſiones audiendas, diſc. 2. n. 14. *Amplia* in illis, qui non habent beneficia, ſed ſunt addicti ſervitio Eccleſiæ, ibid. n. 15. Servire quomodo debeant in divinis, ut fori privilegio gaudeant, diſc. 24. n. 27. & 29. *Et* an cogi poſſint ab Ordinario ad præſtandum ſervitium, ibid. n. 26. *vid.* Servitium. Tonſuram in deferendo attendere debent morem regionis, diſc. 24. n. 15. Veſtibus qualibus uti debeant, diſc. 19. n. 2. diſc. 24. n. 21. & ſeqq. *vid.* Veſtes. Vita eorum, & honeſtas qualis eſſe debeat, diſc. 14. n. 1.

Coadjutoria beneficio, an æquipolleat ad hoc ut clericus in minoribus ſine requiſitis gaudeat privilegio fori, diſc. 24. n. 15. Cathedralibus in Eccleſiis, vel Metropolitanis in Italia non conceditur, ſed pro aliis beneficiis inferioribus, diſc. 45. n. 7. *Secus* in Germania, & aliis partibus ultramontanis, & quomodo concedatur, n. 9. ibid. *Et* quod hoc caſu Papa exigat conſenſum Capituli, & quomodo practicetur, diſc. 45. n. 10. Quale jus, vel præeminentiam coadjutori tribuat, n. 8. ibid.

Collectores Apoſtolici eccleſiaſtica in dignitate debent eſſe conſtituti, & quid de ſubcollectoribus in Italia, diſc. 46. n. 6. Reſervata quando ſint eorum beneficia, ibid.

Coma clericis an ſit permittenda, attenditur uſus regionis, diſc. 24. n. 26.

Commenda non operatur ut unus dicatur ſponſus plurium Eccleſiarum, diſc. 7. n. 3. Religionis Hieroſolymitanæ de commendis. *Vid.* Hieroſolymitanæ.

Commiſſariorum apoſtolicorum qui peragrantur diœceſes ex cauſa illicitæ negotiationis quomodo temperandus uſus, diſc. 19. num. 7.

Commiſſio data alicui de certa re, continet omnia ea, ſine quibus dicta res aſſequi non poſſet, diſc. 3. n. 13. Reſtitutionis in integrum ad opponendam nullitatem profeſſionis poſt quinquennium quomodo a Papa ſignetur, diſc. 4. num. 5. *Et* de ſtylo particulari in religione Hieroſolymitana, num. 6. ibid.

Communitas fundatoris viventis ſub nomine an veniat in materia viſitationis, diſc. 10. n. 9. Potens reputatur in materia juriſpatronatus, diſc. 11. n. 2. *Et* quid ſi repræſentet partem populi, ibid. *De* communitatibus artificum, vel confraternitatibus laicorum an ſit idem, diſc. 11. n. 3. Prædicatorem eligendi quando jus habeat, & eleemoſynam quando teneatur ſolvere, *Vid.* Concionator.

Commutatio vera, & propria quænam dicatur, diſc. 21. n. 4. *In* ſpiritualibus fieri poteſt a ſolo Papa, ibid. n. 5. & 6. *In* temporalibus pertinet ad Principem, diſc. 21. n. 5. Ultimarum voluntatum an & quando fieri poſſit per Ordinarium, diſc. 21. n. 1. & ſeqq. *Improprie* dicitur commutatio, cum ſit potius ſubrogatio, ibid. n. 4. *Tribunal* fabricæ ubi adeſt, raræ ſunt partes Ordinarii, qui poterit tantum prævenire, diſc. 11. n. 1. & 3.

Concilia Generalia nota ſpeciali indigent, nam non veniunt ſub generali derogatione, diſc. 1. n. 12. *Fallit* in Tridentino, & de ratione, ibid. n. 15. Papa poteſt eis derogare, vel diſpenſare, n. 3. ibid.

Concilium Provinciale celebrare mandat Tridentinum quolibet triennio, diſc. 30. n. 1. Convocari non poteſt inconſulta Sac. Congregatione, & de ratione, n. 5. ibid.

Concilium Tridentinum cæptum, proſequutum, & completum quando, & ſub quibus Pontificibus fuerit, diſc. 1. n. 1. Decretum irritans habet inficiens quamcumque obſervantiam, diſc. 1. n. 16. diſc. 33. n. 9. Derogatoriis ſub generalibus venit, diſc. 1. n. 15. diſc. 8. n. 2. Æcumenicum, & generale eſt, diſc. 1. n. 14. Vitam, & honeſtatem Clericorum in concernentibus quid innovaverit, diſc. 19. n. 8.

Concilii Tridentini decreta concernentia dogmata fidei a ſolo Pontifice poſſunt interpretari, diſc. 1. num. 6. Decretorum extenſor quiſnam fuerit, & de ejus ſtylo, ibid. n. 7. Gloſſæ, interpretationes, & commentaria prohibita fuerunt, & de ratione, diſc. 1. n. 2. Non uſus allegari non valet, & de ratione, diſc. 22. num. 7.

Concionari Epiſcopis, & parochis per Tridentinum injungitur, diſc. 3. num. 1. *Et* quomodo hodie adimpleatur, n. 2. ibid. Parochus ſi velit per ſeipſum, non poterit Epiſcopus alium deputare, diſc. 3. n. 2. Regulares non poſſunt in aliorum Eccleſiis abſque licentia Ordinarii, nec ſufficit petitio, diſc. 3. n. 10. *Sed* ſi Epiſcopus denegaſſet licentiam omnibus regularibus illius ordinis, datur recurſus, ibid. num. 11. Regularibus licet in propria Eccleſia petita venia ab ordinario, licet non obtenta, diſc. 3. n. 12. *Fallit* ſi Epiſcopus, vel alius ab eo deputatus, eodem tempore concionetur, niſi adſit conſuetudo contraria, ibid. n. 12. *Item* ſi adſit demerentia in religioſo, vel timor ſcandali, aut æmulatio, ibid. n. 2. *Et* quod in caſu contraventionis puniri poterunt ab Epiſcopo, diſc. 3. n. 13. Roſarium recitandi occaſione regularibus an liceat ſine benedictione Epiſcopi, ibid. n. 17. & 18.

Concionator cathedrali in Eccleſia nominandus eſt ab Epiſcopo non obſtante quacumque obſervantia, diſc. 3. n. 4. *Sed* ad alimenta, vel eleemoſynam ipſe Epiſcopus tenetur, & non poteſt cogere communitatem, ibid. n. 5. Niſi obſtaret immemorabilis contraria, diſc. 3. n. 8. *Amplia* etiam quod Epiſcopus vellet pati, ut communitas eligeret Concionatorem, ibid. n. 5. Eccleſiis in inferioribus eligitur juxta conſuetudinem, & qualiter, diſc. 3. n. 6. *Et* circa alimenta, vel eleemoſynam ſimiliter attenditur conſuetudo, ibid. n. 7. Prælato ab inferiore an poſſit benedici, vel potius ab Epiſcopo diſtinguitur, diſc. 3. n. 16.

Concubinarii Clerici an, & quando priventur beneficiis, diſc. 29. n. 4. diſc. 48. n. 1. Puniendi quomodo ſint, diſc. 29. n. 3.

Concurſus Canonicatuum in proviſione, vel dignitatum quibus ſit annexa parochialis, vel cura habitu, & non actu, non requiritur, diſc. 32. n. 32. Capitulari a Vicario fieri debet tempore ſedis vacantis, non autem a toto Capitulo, diſc. 32. n. 30. Concurrentes approbandi quomodo ſint, & de forma examinis, diſc. 32. n. 4. Exemptio Eccleſiæ ab eo non eximit, & quid ſi Eccleſia ſit ſub inferiore Prælato, num. 26. ibid. Indicendus quomodo ſit, & de affixione edicti, & termini prorogatione, diſc. 32. n. 3. & 29. Juriſpatronatus laicorum, vel mixti in parochialibus non requiritur, & quando ſecus, diſc. 32. n. 31. *Eccleſiaſtici* in parochialibus eſt neceſſarius, ibid. Miſceri in actu non poſſunt aliæ perſonæ, quæ non ſint de examinatoribus ſynodalibus, & quomodo id intelligendum, diſc. 32. n. 13. Neceſſarius ubi non eſt, adhuc requiritur approbatio cum examine per examinatores ſynodales, n. 35. ibid. Nullus erit ſi aliquis ex deſcriptis comparens negligatur, & quid ſi non compareat, diſc. 32. n. 27. Ordinarii appellatione in hac materia quinam veniant, n. 29. ibid. Prælectio ab Ordinario quomodo, & de quibus facien-

cienda ſit, diſc. 32. n. 17. Prælato ab inferiore an & quando fieri poſſit, ibid. n. 29. *Fieri* quando non poteſt, pertinet ad diœceſanum, vel viciniorem Epiſcopum, quid, ſi collatio pertineat ad Prælatum, diſc. 32. n. 29. Vicarium parochialium unitarum in proviſione non requiritur, ibid. n. 33 *Et* quando dicantur ad dictum effectum unitæ, diſc. 32. n. 34. Alia *Vide* Examen. Examinatores ſynodales. Ordinarius. Præelectio.

Conditio quod non acquiratur religioni diſpoſitum ad favorem Religioſi an ſuſtineatur, diſc. 34. n. 18.

Confeſſarii devotionis cauſa hoc munus exercentes an cogi poſſint ad intereſſendum lectioni caſuum conſcientiæ, diſc. 2. n. 10. Regulares non poſſunt omnes ab Epiſcopo ſuſpendi, ibid. n. 11. & 13.

Confeſſiones audire an cogi poſſint regulares ab Epiſcopo, diſc. 2. n. 11. & 13. Clerici ſæculares habentes beneficia reſidentialia ad audiendum ab Epiſcopo cogi poſſunt, ibid. num. 14. *Amplia* in Clericis addictis ſervitio Eccleſiæ, diſc. 2. n. 15. *Fallit* in Clericis ſervitio Eccleſiæ non addictis, & quid in caſu neceſſitatis, n. 16. ibid.

Confirmationis Sacramentum in aliena diœceſi Epiſcopus miniſtrare non poteſt, diſc. 6. n. 9.

Confraternitates Laicorum contribuere an teneantur pro ſuſtentatione ſeminarii, diſc. 25. n. 12. Potentes an reputentur in materia juriſpatronatus, diſc. 11. n. 2. Proceſſiones ad publicas accedere debent, diſc. 38. n. 3. Viſitari an poſſint ab Ordinario, diſc. 10. n. 1. & ſeqq. *Et* quid ſi exiſtant in Eccleſiis regularium, ibid. n. 11. *vid.* Hoſpitalia, Viſitare. Urbis facultatem habere ſolent alias aggregandi, diſc. 18. n. 1. *Quæſtuarios* quando deputent, n. 2. ibid.

S. Congregatio Concilii Cathedralium in erectione, vel unione ſolet quandoque a Papa conſuli, diſc. 8. n. 10. Erecta quando, & quare fuerit, diſc. 1. n. 3. 6. & 7. Exceſſibus Prælatorum in viſitatione, & exactione procurationis quomodo ſit ſolita providere, diſc. 5. n. 8. Facultatem habet in iis, quæ concernunt morum correctionem, & Eccleſiarum reformationem, non autem in concernentibus dogmata fidei, diſc. 1. n. 6. Miſſarum reductionem hodie ſola indulget, & de modo, quem in hoc ſervat, diſc. 21. n. 9. Synodales conſtitutiones revidet, & confirmat, diſc. 30. n. 9. Vicarium deputari parochiali unitæ Capitulo, vel collegio demandare ſolet, & de ratione, diſc. 9. n. 3. Alia, *Vid.* Declarationes.

S. Congregatio Conciſtorialis agit de erectionibus novarum Cathedralium, an expediat, diſc. 8. n. 4. & 10. *Et* de unionibus earumdem, ibid. n. 10. Coadjutoriæ in Cathedralibus, vel Metropolitanis an ſint ultra montes concedendæ a Papa conſulitur, diſc. 45. n. 9.

Congrua aſſignata ſi fuerit Vicario Parochialis in certis bonis quæ poſtea decreſcant, vel augeantur, non curatur augmentum, vel diminutio, & quando ſecus, diſc. 9. n. 11. & 12. *Et* quid ſi bona parochialis aſſignata fuerint Vicario cum certa penſione ſolvenda Rectori habituali, an curetur augmentum, vel diminutio, ibid. n. 12. *Et* de differentia in hoc caſu inter Vicarium, & Rectorem habitualem, diſc. 9. n. 13. Incerta an computentur in congrua Vicarii, ibid. n. 8. Minor quinquaginta, neque major centum eſſe poteſt pro Vicario parochialis, diſc. 9. n. 7. *Et* quando poſſit eſſe minor, vel reſpective major, n. 10. ibid. Pauperibus in Cathedralibus, vel Collegiatis quomodo ſoleat aſſignari Vicario parochialis unitæ, diſc. 9. num. 9. Taxanda eſt ab Ordinario, exemptione non obſtante, ibid. n. 14.

Conſecratio lapidum, ſeu vaſorum ſacrorum non poteſt fieri ab Epiſcopo in aliena diœceſi, diſc. 6. n. 9. *Et* quid de licentia Prælati inferioris gerentis vices Ordinarii, ib. n. 16.

Conſenſus explicandus quomodo ſit a contrahentibus matrimonium, diſc. 25. n. 28. Novus an exigatur in ſponſalibus contractis ante diſpenſationem, ea obtenta, diſc. 27. n. 6. & 11. Patris in matrimonio filiifamilias non requiritur, diſc. 26. n. 35. Simulate ſi fuerit præſtitus ab uno ex contrahentibus matrimonium ſufficiet ratificatio abſque alia ſolemnitate, diſc. 26. n. 34. Alia, *Vid.* Capitulum.

Conſervatores Regularium debent eſſe in dignitate conſtituti, diſc. 46. num. 6. *Sunt* Apoſtolici delegati, ibid.

Conſuetudo præcedentiæ in materia attendenda eſt, diſc. 38. n. 5. Stricte interpretanda eſt, neque extendenda, diſc. 20. n. 5. Vocem dandi in Capitulo quomodo ſit attendenda, ibid. *vid.* Vocem. Alia, *vid.* Immemorabilis. Obſervantia.

Contractus correſpectivi, & oneroſi facti per novitium an exigant ſolemnitates Tridentini, diſc. 40. n. 15.

Contumax condemnatus ob capitale delictum an & quando privandus beneficio, diſc. 12. n. 7. *Contumacia* poteſt intra annum purgare, ibid.

Corpus politicum deficiente capite remanet ope-

operativum in membris, diſc. 31. num. 3. *Deficientibus* omnibus membris conſervatur in uno ſuperſtite, n. 4. ibid. *Excommunicari* non poteſt, ſed ſuſpendi, vel interdici, diſc. 43. n. 20. *vid.* Cenſuræ, Excommunicatio, Univerſitates.

Cura Capitulo, vel Collegio incumbens exerceri non debet promiſcue, ſed per Vicarium deputandum, diſc. 9. n. 2 & 3. *vid.* Vicarius parochialis. *Non* alterat ætatem requiſitam de jure in canonicis, diſc. 9. num. 5.

D

Debitor

SOlvere recuſans an & quando poſſit excommunicari, diſc. 45. n. 2. 9. & 10. *Et* de ratione, cui cenſura innititur, ibid. num. 11.

Decimæ dividendæ quomodo ſint inter parochiales diſmembratas, diſc. 16. n. 9. Materia illarum remiſſive, diſc. 48. n. 1.

Decimæ Papales quotidianis ex diſtributionibus non debentur, niſi adſit ſpecialis proviſio, diſc. 15. num. 15. Et quando ſecus, diſc. 25. n. 14.

Deciſio in Rota cauſat bonum jus, quamvis ſit actus extrajudicialis, diſc. 33. n. 34.

Declaratoriæ contra Capitula, Collegia, & ſimilia quomodo decernantur in curia, diſc. 43. n. 23. *vid.* Cenſuræ. Excommunicatio, Interdictum.

Declarationes S. C. Concilii antiquæ ſunt valde attendendæ, & de ratione, diſc. 1. n. 4. & 5. Authenticæ eſſe debent, ut eis deferatur, ibid. n. 17. Auctor non refert, neque colligit, & quare, diſc. 1. n. 10. Cauſarum in deciſione ad quid deſerviant, diſc. 10. n. 3. & 5. diſc. 25. n. 13. Particulares non omni caſui ſunt applicabiles, diſc. 1. n. 11. diſc. 10. n. 3. & 5. Regiſtris cum originalibus comparantur quando allegantur in curia, diſc. 1. num. 18. Repugnantiam inter ſe numquam continent, ibid. n. 11. & 18.

Decretales formant jus canonicum cum clementinis, & extravagantibus, diſc. 28. n. 9.

Decretum Gratiani vim legis de ſe non habet, & ex quibus ſit compilatum, diſc. 28. n. 8.

Decretum Irritans continetur in Tridentino, diſc. 1. n. 16. diſc. 22. n. 7. Inficit quamcumque obſervantiam in contrarium, diſc. 22. n. 7. diſc. 33. n. 9.

Deducto ne egeat. Vid. Beneficio deducto.

Delegatio aſſiſtentiæ in contractu matrimonii a Parocho, vel Ordinario quando, & quomodo fiat, *vid.* Matrimonium. Cauſarum per Sedem Apoſtolicam ſit perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, vel judicibus ſynodalibus, diſc. 46. n. 1. & 5. Conceſſa ad unum finem non debet extendi ad alium, diſc. 26. n. 25. Epiſcopo directa an eo mortuo expleri poſſit per Capitulum, diſc. 31. n. 37. Stricte interpretanda eſt, neque extenditur de perſona ad perſonam, diſc. 26. n. 23. & 24.

Demolitio Eccleſiarum collabentium quando facienda ſit, diſc. 17. n. 1. & 2. *Non* collabentium ex alio motivo quando permittatur, ibid. n. 3.

Denominatio Eccleſiæ juſpatronatus deſignat, diſc. 11. n. 11.

Denuntiationes Matrimonii de forma non ſunt, diſc. 26. n. 5. Pro promovendis ad primam tonſuram faciendæ ſunt, & de ratione, diſc. 14. n. 26. Remitti poſſunt a Vicario generali, diſc. 26. n. 26. *vid.* Matrimonium.

Derogatio generalis non comprehendit concilia generalia, indigentia ſpeciali nota, diſc. 1. n. 12. *Fallit* Tridentino, & de ratione, ibid. n. 15. diſc. 8. n. 2. Ultimis voluntatibus fieri poteſt per Principem, diſc. 22. n. 5.

Diaconatus ætatem 22. ann. completam requirit, diſc. 14. n. 27.

Dignior omitti an poſſit, & eligi dignus, diſtinguitur inter beneficia curata, & ſimplicia, diſc. 32. n. 18.

Dignitates ætatem quam requirant, *vid.* Ætas. Beneficia conferendi jus ſingulariter habentes, illud exercere poterunt non obſtante quod Capitulum ſit ſuſpenſum a collatione beneficiorum, diſc. 43. n. 26. Curam habitu, & non actu annexam habentes non ſunt providendæ per concurſum, diſc. 32. n. 32. Poſſeſſionem capitulariter adipiſci non tenentur, quoties non ſunt de capitulo, ſecus e contra, diſc. 20 num. 4. Reſidentialem qualitatem habent, niſi aliud ſuadeat lex fundationis, diſc. 4. n. 12. Unionis beneficiorum an ſint capaces, ſicuti canonicatus, diſc. 8. n. 23. Vocem in capitulo an habeant, & an ſint de capitulo, diſc. 20. n. 3.

Diffamatus dignior quamvis ſit, negligi poteſt, & eligi, vel inſtitui minus idoneus, diſc. 11. n. 9. diſc. 32. n. 22. De homicidio an & quando fiat inhabilis ad beneficia, diſc. 12. n. 9.

De ſymonia in concurſu ad parochiales non eſt præeligendus, diſc. 32. num. 16. Tormentorum ex ſuſtentatione magis inhabilitatur ad beneficia, licet fuerit ex defectu probationis abſolutus, diſc. 12. n. 10. diſc. 32. n. 22.

Dimiſſio Habitus auctoritate propria non poteſt

fieri per Clericum, diſc. 24. n. 41. Illegitimo coram ſuperiore facta non ſuffragatur, ibid. n. 42. Legitimo coram ſuperiore fieri debet, & de ratione, diſc. 24. n. 43. *Quo* ſi non admiſerit datur recurſus, ibid.

Dimiſſorias Clericis peregrinantibus an & quando Epiſcopus poſſit denegare, diſc. 4. n. 14. Ad ordines capitulum ſede vacante non concedit intra annum, diſc. 31. n. 30. Niſi S. C. indulgeat facultatem, ibid. n. 33. *Et* quod facultas iſta capitulis deberet in totum adimi, diſc. 33. n. 34.

Diſmembratio Carhedralis quando facienda ſit, & nova erigi, diſc. 16. n. 6. *vid.* Cathedralis, Parochialis populo excreſcente facienda non eſt, ſi aliter provideri poſſit, diſc. 16. n. 3. *Et* de circumſtantiis illam diſſuadentibus, ibid. n. 4. Et e contra ſuadentibus, n. 5. ibid. Alia, *vid.* Unio.

Diſpenſatio caſuali ab homicidio, vel commiſſo ob defenſionem conceditur ab Epiſcopo quoad ordines minores tantum, & beneficia ſimplicia, diſc. 12. n. 12. diſc. 14. n. 25. Ab homicidio quomodo, & quando concedatur, diſc. 12. n. 2. & 3. Illegitimaris conceditur ab Epiſcopo quoad ordines minores tantum, diſc. 14. n. 25. Interſtitiorum an & quando ab Epiſcopo concedi poſſit, ibid. n. 29. Irregularitatis occultæ petenda eſt a Pœnitentiaria, diſc. 12. n. 12. n. 1. & 12. Matrimonii ab impedimentis publicis conceditur per Datariam, ab occultis vero per Pœnitentiariam, diſc. 27. n. 3. 4. & 13. *In* radice an & quando operetur ſuper legitimatione prolis, ibid. n. 5. Et quid in præjudicium tertii, diſc. 27. n. 14. Regularibus retinendi beneficia, vel penſiones, quando concedatur, & quid importet, diſc. 13. n. 2. & 7. Voluntario ab homicidio conceditur ſolum a Papa, diſc. 12. n. 11. Alia, *vid.* Irregularitas.

Diſtributiones aſſocians Epiſcopum Canonicus, vel aliter abſens pro Eccleſiæ ſervitio an & quando lucretur, diſc. 15. n. 7. Carceratus, an & quando lucretur, ibid. n. 18. Conſuetudo circa eas attenditur, diſc. 15. n. 19. Contribuere an teneatur Canonicus pro ſuſtentatione ſeminarii, diſc. 25. n. 14. Decimæ papales, vel aliæ contributiones non comprehendunt ſine ſpeciali nota, diſc. 15. n. 15. Et quando ſecus, diſc. 25. n. 14. Fructuum præbendarum tertia pars debet in eas converti, quando aliunde non adſunt, diſc. 15. n. 2. Inexactas Canonicus tranſmittit ad hæredes, & de ratione, ibid. n. 14. Infirmi, an & quando participent, diſc. 15. n. 4. Laudabile eſt inſtitutum omnia in eis convertendi, diſc. 15. n. 10. *Et* de conſuetudine Baſilicarum, & Collegiatarum Urbis, & Eccleſiarum Hiſpaniæ, ibid. n. 9. Maſſæ groſſæ, an & quando ſuccedant loco præbendæ declaratur, & explicatur effectus, diſc. 15. n. 8. Parochiam Canonicus obtinens ex diſpenſatione Apoſtolica, vel Vicariam curæ annexæ capitulo, ſi occupatus ſit in ſervitio curæ, non lucratur, & quando ſecus, ibid. n. 6. Pingues eſſe expedit pro Eccleſiæ ſervitio, diſc. 15. n. 1. Pœnitentiarius Canonicus dum confeſſiones audit, lucratur, ibid. n. 5. Remitti non poſſunt abſentibus ab intereſſentibus, diſc. 15. n. 18. Servitii s Eccleſiæ occupatus, puta in audiendis confeſſionibus, vel aſſociando Sanctiſſimum Viaticum, & ſimilibus, lucratur, ibid. n. 5. Servitium requiritur ut Canonicus acquirat, neque ſufficiunt cauſæ excuſantes a reſidentia, diſc. 15. n. 3. & 11. *Debet* eſſe per omnes horas, & num admittatur diviſio per hebdomadas, n. 17. ibid. Studiorum, vel ex alia juſta cauſa abſenti quando S. C. indulgeat participare, diſc. 15. n. 8. & 10. Theologus canonicus an lucretur pro tempore quo eſt occupatus in munere lectionis, diſc. 2. n. 18. Valoris beneficii ad effectum non computantur, diſc. 15. n. 12. *Etiam* circa reſervationes penſionum, n. 13. ibid.

Diſtrictus. *Vide* Urbis.

Doctores approbati ab aliqua univerſitate, vel Collegio, non autem creati a particulari poſſunt eſſe Vicarii Capitulares, diſc. 31. n. 11. Civili in jure tantum non poſſunt eſſe Vicarii Capitulares, ibid. n. 5. Hiſpaniæ creantur cum magna ſolemnitate, diſc. 31. n. 12. *Vide* Licentiati. Italiæ quare ſint ſemper in utroque jure, diſc. 31. n. 16. Sacra in Theologia tamen non poſſunt eſſe Vicarii Capitulares, ibid. n. 13.

Domicilium civilitatis ad acquiſitionem maxime pro collatione ordinum quando ſit ſufficiens, & quale eſſe debeat, diſc. 14. n. 10. Contractum quando dicatur ut quis efficiatur de parochia pro caſu matrimonii, diſc. 26. n. 10. & 11. & ſeqq. Mutatum ſi fuerit in fraudem an obſtet validitati matrimonii, diſc. 16. n. 15. Non regulatur ex tempore, ſed ex voluntate permanendi, ibid. n. 2.

Donatio Patrimonii ſimulate facta, ſi re non integra detegatur ſimulatio, ſuſtinetur, & de ratione, diſc. 14. n. 37. *Idem* dic in donatione contemplatione matrimonii, ibid.

Dos congrua, & neceſſaria non poteſt gravari conditionibus, diſc. 36. n. 37. & 38. Filiæ, quæ ſine conſenſu Patris nupſit non indigno, an ſit

ſit a Patre conſtituenda, & quid ſi eſſet aliunde proviſa, n. 36. ibid. Voluntaria quando poſſit relinqui ſub conditione, quæ libertati matrimonii non adverſetur, n. 38. ibid.

Dos Monialium certam taxam habet, diſc. 34. n. 6. Duplicata præſtanda quando ſit, ibid. n. 7. diſc. 35. n. 14. Minor taxa quando eſſe poſſit, diſc. 34. n. 8. Vitalitia aſſignari ſolita reputantur, & gaudent dotis privilegiis, ib. n. 5. *vid.* Moniales. Vitalitia.

Duellum de materia duelli remiſſ. diſc. 50. num. 1.

E

Eccleſia.

CLerico ſuccedit in bonis ejus intuitu quæſitis, ubi Camera non facit ſpolium, diſc. 42. num. 3. *Item* in bonis pro cultu divino deſtinatis, in quibus non intrat ſpolium, & quænam hæc ſint, num. 8. ibid. Eadem rectores plures habere non poteſt, diſc. 9. n. 5.

Eccleſiæ Campeſtres, vel quæ alio modo ſint receptaculum delinquentium quando ſint deſtruendæ, diſc. 17. n. 3. Collabentes demoliendæ ſunt, cum reſtaurari non poſſunt, & quando, ib. num. 1. & 2. Alia *vid.* Cathedralis, Parochialis.

Eccleſiaſticæ Perſonæ mulieres an reputentur emittentes in aliqua pia domo retractabilem profeſſionem, diſc. 34. n. 12.

Edictum affigendum quomodo ſit, & terminus in eo præſcriptus prorogandus in concurſu Parochialium, diſc. 32. n. 3.

Educandæ in Monaſteria monialium quomodo introducantur, diſc. 36. n. 15.

Electio Abbatiſſæ quomodo ſit facienda, diſc. 37. n. 10. *Vid.* Abbatiſſa. Acclamatione mediante, vel inſpiratione, aut compromiſſo quomodo fiat, diſc. 37. num. 3. Concluſa quando dicatur, & de modo computandi vota, & quid de voto ejuſdem electi, diſc. 31. n. 23. Digni facta per minorem partem, præponderat electioni ſcienter factæ per majorem de indigno, num. 18. ib. Invalida quando per ſuperiorem ſanetur, vel confirmetur, diſc. 37. n. 9. Majori a parte concluſæ quando dicantur & quomodo numerentur vota, diſc. 32. num. 10. diſc. 37. num. 11. Papæ quomodo ſit facienda, diſc. 37. num. 3. Prælati Eccleſiæ facienda quomodo ſit, & a quo confirmanda, diſc. 31. n. 24. Quæſtiones ſuper ejus validitate, quando audiantur, & quomodo decidantur in Curia, diſc. 5. & 6. Regularium Prælatorum de jure communi non requiritur ſcrutinium ſecretum, diſc. 37. n. 2. *Fallit* poſt Tridentinum, quod dat formam præciſam, & de ratione hujus innovationis, num. 3. & 4. ib. *Generalis* ut ab una parte Religionis fiat jus acquiri an poſſit, diſc. 37. n. 7. Secreta per vota de jure quando fieri debeat, num. 1. ib. Turnaria inter nationes in Religione an admittatur, diſc. 37. n. 8. Vicarii Capitularis an fieri debeat per vota ſecreta, diſc. 31. num. 24. *Vid.* Vicarius Capitularis.

Electio Fori competit perſonis privilegiatis, non obſtante *cap. Cauſæ omnes*, diſc. 33. n. 13. Obligationis cameralis vigore competit perſonis non privilegiatis, n. 14. ibid.

Eleemoſyna Concionatoria a quibus ſit ſuppeditanda, *vid.* Concionator. Alia, *vid.* Quæſtuarii, Quæſtuatio.

Emolumenta vid. Incerta.

Epiſcopatus Italiæ ſunt exigui, & de ratione, diſc. 2. n. 21. & 22. *Frequentes* quare ſint, diſc. 14. num. 21.

Epiſcopus alternativa in collatione beneficiorum ut gaudeat quomodo reſidere debeat, diſc. 4. num. 10. Beneficia providere, officiales deputare, & cauſas cognoſcendas in propria diœceſi delegare poteſt in aliena diœceſi, diſc. 6. num. 7. Beneficiatos contra non reſidentes, an, & quomodo procedere poſſit, diſc. 4. num. 15. Cathedrali in Eccleſia ad reſidendum, & in ea Tribunal habere, an & quando cogi poſſit, diſc. 4. n. 3. *Certis* anni temporibus præciſe reſidere tenetur, ib. *Oleum* ſanctum conſecrare debet, diſc. 4. n. 4. Concionandi licentiam, an & quando poſſit regularibus denegare, diſc. 3. n. 10. *Vid.* Concionari, Concionator. Devoluto jure conferens nullam Capituli mixturam agnoſcit, diſc. 20. n. 6. Diœceſi in aliena fixam ſedem habens, an poſſit illius diœceſis perſonas ordinare pro ſervitio ſuæ Eccleſiæ, diſc. 14. n. 15. Diſpenſare an poſſit in irregularitate, ex homicidio proveniente, etiam extra territorium, diſc. 12. n. 11. 12. & 13. diſc. 14. n. 25. *vid.* Diſpenſatio, Irregularitas. Diſpenſat cum illegitimo ad minores tantum, diſc. 14. n. 25. Duarum Eccleſiarum non tenetur deputare duos Vicarios generales, diſc. 2. n. 7. *Sponſus* unius uxoris dicitur, diſc. 7. n. 2. *Reſidere* poteſt in una earum, Tribunal habere, & functiones facere, ib. n. 6. Epiſcopalia jura voluntariæ juriſdictionis exercere poteſt in aliena diœceſi, diſc. 6. n. 7. *Et* quid ſi exigant uſum pontificalium, n. 9. ib. Exemptum contra Capitulum, quomodo procedat, diſc. 44. n. 1. & ſeqq. *vid.* Adjuncti, Capitulum. Græcus, & Latinus in eadem Eccleſia, quandoque in

in Italia fuerunt, diſc. 14. num 21. & 22. Interſtitiis, an & quando poſſit diſpenſare diſc. 18. num. 29. Interveniens in Capitulo tanquam Canonicus tantam habet vocem, quantam quilibet Canonicus, diſc. 20. num. 6. *Et* quid accedente conſuetudine, quod ſuum votum ſit duplicatum, vel præponderet, & an ſit attendenda, ibidem. Latinus non poteſt ordinare Clericum græcum, diſc. 14. num. 20. Male promovens ad ordines quas pœnas incurrat, diſc. 14. n. 41. Manutenetur in poſſeſſione cognoſcendi cauſas matrimoniales, & ſimiles, quouſque Prælatus inferior non probet territorium ſeparatum, cum qualitate nullius, diſc. 33. num. 40. Monialium clauſuram demandatam habet, diſc. 36. n. 5. *Licentias* pro acceſſu ad Monaſteria concedit, & de ratione, ibid. n. 6. & 7. *vid.* Monaſteria monialium. Notariorum circa examen quam poteſtatem habeat, diſc. 22. n. 6. *vid.* Notarii. Ordinum circa collationem quomodo ſe gerere debeat, *vid.* Ordines. Pontificalium uſum in aliena diœceſi, an & quando exercere poſſit, *vid.* Pontificalia. Præcedentiæ quæſtiones inter Regulares determinat, diſc. 38. n. 1. & de ratione, n. 2. ibidem. Prælati inferioris ſine territorio ſeparato in locis, quam juriſdictionem habeat, diſc. 5. num. 15. Primam tonſuram ſuo ſubdito conferre poteſt in aliena diœceſi, diſc. 6. n. 8. Privare non poteſt clericum invitum habitu clericali, & eum pronunciare laicum, diſc. 24. n. 37. *Sed* debet procedere per viam declarationis deficientiæ requiſitorum, n. 38. ibidem. Reaſſumptionem habitus clerico prohibere non poteſt, diſc. 24. n. 36. Regulares contravenientes in materia concionandi punire poteſt, diſc. 3. num. 13. Regularibus cum exemptis quomodo ſe gerere debeat, ibidem num. 15. & 18. Reſidere an, & quomodo teneatur, & de pœnis non reſidentis, & quando diſpenſetur, diſc. 4. nnm. 1. 2. & 9. Seminarii pro ſuſtentatione contribuere tenetur, diſc. 25. n. 13. Simultaneam exercens in collatione beneficiorum cum Capitulo, poterit extra Capitulum ſuum votum explicare, diſc. 20. num. 6. Sufficienter non proviſum promovens ad ſacros ordines, ad quid teneatur, diſc. 14. num. 39. Teſtandi facultate, ut gaudeat, an teneatur reſidere, diſc. 4. num. 10. Titularis coadjutor alicujus Archiepiſcopi ſi ſit antiquior, an præcedat Epiſcopos ſuffraganeos, diſc. 14. n. 24. Tribunal poteſt habere in qualibet parte diœceſis, diſc. 4. num. 5. Et ſubditi tenentur ad illud accedere, num. 4. ibidem. Vicarium Capitularem ſiſtere poteſt ſyndicatui, non autem Generalem, diſc. 31. num. 21. Vicarium particularem in parte diœceſis, quando teneatur deputare diſc. 4. num. 6. Vicarium generalem, an & quando deputare teneatur, n. 8. ibid. Vicinior loca nullius viſitandi jus quando habeat, diſc. 5. num. 22. *Qui* dicatur ad effectum exequendi literas Apoſtolicas viciniori directas, diſc. 14. num. 16.

Epiſcopi Clericorum immunitate in defendenda quomodo ſe gerere debeant, diſc. 25. n. 20. Duo ejuſdem Eccleſiæ eſſe poſſunt, & quomodo, diſc. 14. n. 21. Limina Apoſtolorum quando viſitare teneatur, diſc. 25. num. 2. Majeſtatem dignitatis tueri debent, & ſæcularibus indecens obſequium non præbere, diſc. 50. n. 1. Modeſte vivere debent, atque frugali menſa, & moderata ſuppellectili uti, diſc. 42. n. 1. Prædicationis munus explicare debent, & quomodo hodie adimpleant, diſc. 3. n. 1. 2. & ſeqq. *vid.* Concionari, Concionator. Primæ tonſuræ in collatione, quomodo ſe regulare debeant, diſc. 42. n. 38. Qualificati in Germania, & quandoque in Italia, & Hiſpaniis ſolent habere alios Epiſcopos pro adjutoribus, diſc. 14. n. 23. Theologi quod ſint, vel potius Canoniſtæ, an magis expediat, diſc. 2. n. 6. Thronum, ſeu baldachinum pretioſum, an retinere poſſint, diſc. 42. num. 2. Titulares ordines conferre non poſſunt, quia ſubditos non habent, neque familiaribus, & de ratione, diſc. 14. num. 19. Aliæ *vid.* Metropolitanus, Ordinarius, Prælatus.

Equites, *Vid.* Milites.

Examen concurrentium ad parochiales, quomodo ſit faciendum, & de eorum approbatione, diſc. 32. n. 4. & 14. *Et* an perſonæ, quæ non ſint examinatores ſynodales interrogare poſſint, n. 13. ibidem. Examinatoribus a ſynodalibus fieri debet, etiam ubi conſenſus non eſt neceſſarius, diſc. 32. n. 35. Novum in Curia, an poſſit appellans ab irrationabili judicio Epiſcopi inducere præelecto, n. 24. ibidem Parochorum, vel Vicariorum approbatorum per concurſum, an poſſit denuo ab Epiſcopo fieri, diſc. 32. n. 37.

Examinatores Synodales Cathedralibus in unitis deputati pro una diœceſi non poſſunt intervenire in concurſu parochialium alterius diœceſis, diſc. 32. num. 6. Deputantur in ſynodo, diſc. 30. n. 7. diſc. 32. n. 6. Extra ſynodum cum conſenſu Capituli, an & quomodo ab Epiſcopo deputentur, diſc. 30. n. 8. diſc. 32. n. 7. Gratuito omnino munus ſuum explere debent, & quando

ſecus factum reputetur ſimonia, diſc. 32. n. 16. Idoneum approbare tenentur, non autem pronunciare digniorem, ibid. n. 15. Juramentum præſtare debent, & an requiratur in quolibet concurſu, diſc. 32. n. 8. Tres, & non minus intervenire debent, ibid. n. 6. Vota collegialiter proferent congregati in uno loco, diſc. 32. n. 9. *Et* quomodo computentur, ibid. num. 10. Votorum ſi fuerint in paritate, Ordinarius eam dirimere poteſt, ſed adhæſio facienda eſt in ipſo actu, diſc. 32. n. 11. Alia *Vid.* Concurſus, Ordinarius.

Excommunicati inſordeſcentes, an & quomodo puniendi ſint, diſc. 43. n. 28. Ratione officii, vel quod ſint de univerſitate, an ſolvantur ſi deſinant eſſe de illo corpore, & quid de aliis cenſuris, ibidem num. 22.

Excommunicatio delictum exigit, diſc. 43. n. 21. Proferri de facili non debet, niſi in ſubſidium, ibid. n. 1. Violentam ob manuum injectionem in clericum, eccleſiaſticæ immunitatis ob violationem, ob duella, ob uſurpationem bonorum Eccleſiæ, & ſimilia contenta in Bulla cœnæ ipſo jure incurritur, diſc. 43. num. 6. Univerſitates contra, ac Capitula, & ſimilia corpora ficta fulminari non poteſt, num. 10. ibid. *Bene* tamen interdictum contra univerſitatem, & excommunicatio contra aliquos particulares, diſc. 43. num. 23. Uſurpantes bona Eccleſiæ comprehendens, de quibus intelligatur, ibid. num. 8. *Vid.* Uſurpantes. Alia *Vid.* Cenſuræ, Interdictum, Suſpenſio.

Executor Apoſtolicarum literarum debet eſſe in dignitate eccleſiaſtica conſtitutus, diſc. 46. num. 2. & 5. *Capitulum* Sede vacante non eſt, quia diriguntur viciniori, diſc. 31. num. 36. *Et* quid de literis Epiſcopo directis, num. 37. ibidem. Ultimarum voluntatum, an poſſit eſſe religioſus, & quando cenſeatur deputatus ad proprium commodum, diſc. 34. num. 19.

Exemptio clauſuram monialium in concernentibus non opitulatur, diſc. 36. num. 5. *Vid.* Monaſteria monialium. Concurſum circa parochialium, vel approbationem ad eas non prodeſt, & de ratione, diſc. 32. n. 36. Congruæ pro Vicario parochialis in taxatione non poteſt opponi Ordinario, diſc. 9. num. 14. Curam in concernentibus quare non ſuffragetur, diſc. 36. n. 9. Non præſumitur, ſed eſt probanda, diſc. 44. n. 4. Alia *Vid.* Regulares.

Expectativa, *vid.* Gratiæ.

Expenſa, *vid.* Alimenta.

F

Fabrica S. Petri.

DE ejus facultatibus circa commutationem ultimarum voluntatum, & quando faciant ceſſare poteſtatem Ordinarii, diſc. 21. n. 1. & 3. *Vid.* Commutatio.

Fama articulari debet ſeparatim in probatione immemorabilis, diſc. 11. num. 12. *Familiaris* Cardinalis, quando quis dicatur ad effectum reſervationis, diſc. 14. num. 12. Epiſcopi titularis ab eo ordinari non poteſt, ibidem n. 19. Triennalis Epiſcopi, licet non ſubditus poteſt ab eo ordinari, ſed quando dicatur vere talis, diſc. 14. num. 11.

Feſtivitates fieri non poſſunt ad æmulationem alterius Eccleſiæ, diſc. 3. n. 12.

Feſulanus Epiſcopus juriſdictionem in ſuos ſubditos exercet in Civitate Florentiæ, diſc. 6. n. 13.

Feuda dari in dotem prohibere poteſt Princeps, diſc. 26. n. 39. Dignitatis ſunt individua, & tamen exercitium juriſdictionis poteſt eſſe diviſum, ſicut & fructus, diſc. 8. n. 9.

Feudatarius patrimonium duplex habet, & duplicem hæredem, diſc. 42. n. 4.

Fideicommiſſum Religioſo profeſſo religionis, non incapacis, an poſſit deferri, diſc. 34. n. 20. Stare an poſſit in ſuſpenſo pro expectanda habilitate, vel quoad ſupereſt ſpes perſonæ prædilectæ, diſc. 20. n. 16.

Filiusfamilias Clericus circa factionem teſtamenti, & uſumfructum bonorum, ut privilegio gaudeat, debet habere requiſita Tridentini, diſc. 24. n. 33. & 34. Matrimonium contrahere poteſt ſine Patris conſenſu, diſc. 26. n. 35. *Et* an poſſit hoc caſu exhæredari, vel filia dote privari, & quid ſi ſit aliunde proviſa, num. 35. & 36. ibidem.

Filius beneficium quod Pater poſſedit obtinere non poteſt, & de ratione, diſc. 49. n. 1. In eadem Eccleſia in qua Pater obtinet, habere poſſit, ibid. n. 3. *vid.* Illegitimus, Pater.

Fori Electio, *vid.* Electio fori.

Fori Privilegio Clerici in minoribus ut gaudeant, quænam requiſita habere debeant, diſc. 24. num. 11. Et quis debeat de eis cognoſcere, ibid. num. 19. & 46. Clericus beneficium habens, quando gaudeat, & quale eſſe debeat beneficium ſimplex, an ſervitorium, vel reſidentiale, diſc. 24. num. 12. & 13. Et quid de Cappellaniis, Coadjutoriis, vel fratantiis, ibidem n. 15. *Atque* num penſio beneficio æquipolleat, diſc. 24.

diſc. 24. n. 14. *Declara* concluſionem, ut non ſufficiat titulus, ſed requiratur poſſeſſio, diſc. 24. num. 16. *Et* an ſufficiat poſſeſſio ſi titulus detegatur illegitimus, num. 17. ibid. Conjugatus clericus, an & quando gaudeat, diſc. 24. num. 44. *Vid.* Clericus conjugatus. Controverſus ſi fuerit clericatus ad dictum effectum quomodo ſit probandus, ibid. n. 47. & 48. Judices eccleſiaſtici, & ſæculares in hac materia quomodo ſe gerere debeant, diſc. 24. num. 18. & 20. Privandus non eſt clericus ex quo per modicum tempus ſine habitu inceſſerit, num. 32. ibid. *Et* e contra excuſatur laicus illum apprehendens ſine habitu, ſi ſtatim eum reſtituat, diſc. 24. n. 32. Reaſſumens habitum, & requiſita adimplens gaudebit, diſc. 24. n. 35. *Etiam* quod reaſſumptio fiat propria authoritate, non obſtante Epiſcopi inhibitione, ibid. n. 36. *Vid.* Reaſſumptio. Servitium in divinis, ut gaudeat, quomodo clericus præſtare debeat, diſc. 24. num. 27. & 29. *Vid.* Servitium. Tonſuræ requiſitum ad dictum effectum quale eſſe debeat, & quomodo diverſimode obſervetur, ibid. n. 25. & 26. Veſtes, ut gaudeat, quales gerere debeat, diſc. 24. num. 21. & ſeqq. *Et* an ſemper ſint geſtandæ, num. 32. ibid.

Fratantiæ beneficii loco an habeantur, ut clericus in minoribus ſine aliis requiſitis gaudeat privilegio fori, diſc. 24. n. 15.

Fructus acquirit beneficiatus reſidens vere, vel ficte, quamvis non ſerviat, diſc. 15. num. 2. & 11. Anticipate exigere non poteſt beneficiatus, diſc. 47. num. 1. Eccleſiæ ſede vacante acquiri per Capitulum, an poſſit conſuetudine induci, diſc. 31. num. 8. Inexactos non tranſmittit beneficiatus ad hæredes, ſed ſpectant ad Eccleſiam, vel Cameram reſpective, diſc. 15. num. 15. *Teſtandi* indultum non complectitur, ſicuti neque fructus non commixtos, diſc. 42. num. 7. Prædeceſſoris hæres, Camera, & ſucceſſor in beneficio quomodo dividant, diſc. 47. n. 1.

Fundator conditiones juri contrarias poteſt apponere in limine fundationis juriſpatronatus, diſc. 10. n. 7. Exemptionis a viſitatione Ordinarii in fundatione loci pii conditionem apponere an poſſit, ibid. num. 4. & 6. Loci pii quoad vivit, non poteſt Ordinarius illum viſitare, diſc. 10. num. 8. *Et* quid ſi ſit communitas, quæ numquam moritur, ibid. n. 9.

G

Gloſſæ

Concilii Tridentini ſunt prohibitæ, & quænam, ac de ratione, diſc. 1. n. 2.

Grammatica ad quid inſerviat, & quomodo ſit adhibenda in aliis ſcientiis, diſc. 1. num. 8. Schola ejus pro addiſcenda lingua latina, quomodo præcipiatur per Tridentinum, diſc. 2. num. 2. & 21. *Et* quando non poſſit haberi Seminarium, de modo opportuno faciendi dictam deputationem, & ſuſtentandi magiſtros grammaticæ, & muſicæ, ibid. n. 22. diſc. 25. num. 20. Alia *vid.* Seminarium.

Gratiæ expectativæ concedi non ſolent poſt Tridentinum, diſc. 45. n. 1. *Et* quid de penſionibus eventualibus dictis n. 1. ibid. *vid.* Penſiones, *verſ.* Eventuales. Puræ, an dicantur, vel conditionales, & an ceſſent per mortem Papæ, diſc. 45. n. 4.

Græcus Clericus ordinandus eſt ab Epiſcopo Græco, & de ratione, diſc. 14. n. 20. *In* minoribus uxoratus gaudet, ut clericus conjugatus latinus, diſc. 24. num. 45. Ritus in aliquibus Regni, & Siciliæ partibus quare antiquitus ſervabatur, & hodie in aliquibus partibus retineatur, & quomodo fuerit introductus ritus latinus, diſc. 8. n. 25. diſc. 14. n. 20. & 21.

H

Habitus

Religioſus, in qua ætate aſſumi poſſit, diſc. 39. n. 6. diſc. 40. n. 4. Alia *vid.* Dimiſſio, Reaſſumptio, Veſtes.

Hieroſolymitanæ Religionis beneficia, an ſint perpetua, vel manualia, diſc. 13. num. 11. *Contribuere* non debent ſeminario, & de ratione, diſc. 20. n. 9. *Et* quando deberent, ibid. n. 10. Cum Capellanis, vel militibus viventibus extra Commendarum ſepta poteſt juriſdictio exerceri abſque licentia Ordinarii, diſc. 6. n. 13. Dignitates, & Commendæ quomodo, & quibus conferantur, & de requiſitis eas obtinere volentium, diſc. 13. num. 10. diſc. 25. num. 9. *Conferri* poſſunt a Papa præveniendo M. Magiſtrum, diſc. 13. num. 10. Non profeſſis ſolent aſſignari aliquæ penſiones, vel beneficia de menſa commendarum, ibid. num. 11.

Hieroſolymitani milites beneficiorum ſæcularium ſunt incapaces, diſc. 13. n. 3. Novitiatum continuum peragere debent, diſc. 39. n. 9.

num. 9. Nullitatem profeſſionis ad opponendum poſt quinquennium quomodo admittantur, diſc. 41. num. 6. *vid.* Profeſſionis nullitas. Patrimonialibus de bonis diſponere an poſſint, & de licentia quam obtinent per M. Magiſtrum de his diſponendi, non autem de acquiſitis, diſc. 34. n. 15. Profeſſionem in qua ætate emittant, diſc. 39. n. 7. Proprium habere an poſſint, & de eo diſponere, diſc. 34. n. 13. Et de ratione quare concedatur eis hic uſus, num. 14. ibidem.

Homicidium beneficii aſſequendi incapacitatem inducit, niſi adſit diſpenſatio, diſc. 12. num. 4. Et quid ſi adſit tantum diffamatio delicti, num. 9. ibidem. *Vel* ſententia abſolutoria ex defectu probationum, diſc. 12. num. 10. *vid.* Diſpenſatio, Irregularitas. Penſionis aſſequendæ, vel aſſecutæ incapacitatem non cauſat, diſc. 12. n. 5. Privationem beneficii, an & quando importet, ib. n. 6. Et quod debeat contineri in ſententia, ibid. Et quid in ſententia contumaciali, diſc. 12. num. 7. Voluntarium irregularitatem cauſat, diſc. 12. num. 10. *vid.* Irregularitas.

Hoſpitalia contribuere ſeminario an & quando teneantur, diſc. 25. n. 8. Miniſtros omnia Sacramenta infirmis miniſtrantes, quænam retineant, diſc. 26. n. 17. Rationes adminiſtratorum illorum an poſſit exigere Ordinarius, non obſtante, quod ex lege fundationis ſint a viſitatione exempta, diſc. 10. n. 4. Sæcularium ſub adminiſtratione exiſtentia, vel ſub regia protectione, an ſubjaceant viſitationi Ordinarii, diſc. 3. n. 17. diſc. 1. n. 1. & 2. Et an poſſit Ordinarius exigere procurationem, diſc. 10. num. 2. *Quid* ſi obſtet lex fundationis, & de ejus interpretatione, diſc. 10. num. 4. & 6. *Aut* Fundator vivat, num. 8. ibidem. *Vel* ſit perſona ficta, quæ nunquam moritur, ut Communitas, ibidem num. 9. *vid.* Ordinarius, Viſitare.

I

Illegitimus

CLericus beneficium in ea Eccleſia in qua Pater obtinuerit, habere non poteſt, diſc. 49. num. 1. *Penſiones* habere non poteſt ſuper beneficiis per patrem obtentis, ibidem. Diſpenſari poteſt ab Epiſcopo ad ordines minores, non autem ad majores, diſc. 14. n. 25. Incapax eſt beneficiorum, diſc. 49. num. 1.

Immemorabilis actus continens proteſtationem an debeat ex probatione deduci, diſc. 11. num. 15. Conſtare non debet de initio, ib. num. 16. Litis tempus a probatione ſubducitur, & quod non attenditur lis calumnioſa, diſc. 11. n. 14. Privilegii, ſeu tituli ex productione quando deſtruatur, ib. n. 16. Probanda an & quomodo ſit, præſertim in materia juriſpatronatus potentium, diſc. 11. n. 12. *Quanta* debeat eſſe ætas teſtium, ib. Et an requiratur quod deponant audiviſſe a majoribus, qui a majoribus audiverunt, ib. Proteſtatione contraria facto non interrumpitur, diſc. 11. num. 15. Scripturis an & quomodo probari poſſit, diſc. 11. num. 17. Teſtibus vaſſallis, vel civibus an probetur in materia juriſpatronatus, ibid. num. 13.

Immunitate perſonali, an & quando clericus gaudeat, *vid.* Fori privilegium. Reali clerici pro mercatura gaudent, diſc. 19. n. 7. *Item* clerici carentes requiſitis, diſc. 24. num. 33. & 34.

Immunitatis in cauſis Metropolitanus non poteſt ſe ingerere, diſc. 30. num. 3. diſc. 33. n. 26. Materia recenſetur remiſſ. diſc. 50. num. 1.

Impedimenta, *vid.* Matrimonii impedimenta.

Incerta Emolumenta in fructu quando veniant, & computentur in congrua Vicarii parochialis, diſc. 9. n. 8. In valore non computantur, diſc. 11. n. 34. *Fallit*, ſi agatur de regulanda Eccleſiæ dote in jurepatronatus ex privilegio, ibid.

Incompatibilitas obtinendi reſidentiale beneficium non cauſatur ex poſſeſſione beneficii reſidentialis cauſative, diſc. 4. n. 13.

Indultum conferendi reſervata non extenditur ad facultatem uniendi, diſc. 8. n. 14. Prælato conceſſum faciendi uniones pro reparatione, vel conſtructione Eccleſiarum, an tranſeat ad ſucceſſorem, ib. n. 21. Religioſo conceſſum retinendi, & adminiſtrandi bona, quomodo ſit intelligendum, diſc. 34. n. 17. Teſtandi clericis non ſuffragatur pro fructibus inexactis, vel commixtis, diſc. 42. num. 7. *Epiſcopo* non reſidenti an ſuffragetur, diſc. 4. n. 10. Teſtandi ſine ſolemnitatibus juris, an & quando operetur, diſc. 42. n. 9. Transferendi penſiones an impediatur per penſionis eventualis reſervationem, diſc. 45. num. 3.

Infirmus Canonicus quotidianas diſtributiones an & quando lucretur, diſc. 15. n. 4.

Inſignia ſculpta, vel depicta ex antiquo denotant juſpatronatus, diſc. 11. n. 11.

Inſordeſcentia in cenſuris quomodo punienda, diſc. 43. num. 9.

Inſtantia biennio de jure civili durat, quo elapſo

pſo inſtauratur per Principem, diſc. 33. n. 27. Perpetua eſt de Jure Canonico ſervando in Tribunalibus, & Statu Eccleſiaſticis, ibid. num. 28.

Inſtitutio in Jurepatronatus curam animarum in beneficio habente facienda eſt ab eo, ad quem ſpectat ex fundatione, vel privilegio, licet approbatio Rectoris pertineat ad Ordinarium, diſc. 11. n. 29. Diffamatio de homicidio neganda eſt, diſc. 12. num. 9. Epiſcopali Sede vacante pertinet ad Capitulum, ſeu Vicarium capitularem, diſc. 11. n. 30. diſc. 31. n. 35. Facienda a quo ſit regulariter, diſc. 11. n. 27. Neceſſaria quare ſit, recenſentur rationes, ib. n. 28. Perſonis a laicis fieri non poteſt, & quid accedente indulto Sedis Apoſtolicæ, diſc. 11. n. 28. Priuſquam fiat, quænam præmittenda ſint ab Ordinario, ib. Alia, *vid.* Juſpatronatus.

Interdictum contra Capitula, Collegia, Univerſitates & ſimilia proferri ſolet, & quomodo ſit procedendum, diſc. 43. n. 20. & 23. *Afficit* ſingulos non jure ſingulari, ſed tanquam membra illius corporis, ibid. n. 22. *Ligat* etiam innocentes, diſc. 43. num. 21. Alia, *vid.* Cenſuræ Declaratoriæ, Excommunicatio.

Interſtitia Ordinum in collatione, quomodo ſint ſervanda; & quando poſſit Epiſcopus diſpenſare, diſc. 14. num. 29. *vid.* Ordines.

Inveſtimentum pro miſſis perpetuis an & quomodo ſit faciendum, diſc. 21. num. 9. *vid.* Miſſæ.

Inveſtituræ de inveſtituris præventivis, ſeu abuſivis, diſc. 45. num. 5.

Irregularitas diſpenſari quando, & quomodo ſoleat per Papam, diſc. 12. num. 2. Dubium quando eſt an fuerit incurſa, quomodo ſoleat declarari per S. C. Concilii, ibidem n. 4. Incurritur a male promoto miniſtrante in ordine, diſc. 14. n. 42. Occulta diſpenſatur a S. Pœnitentiaria, diſc. 12. num. 1. & 12. Voluntario ex homicidio non poteſt diſpenſari per Epiſcopum, ſed tantum ex caſuali, vel ob defenſionem, diſc. 12. num. 12. *Intellige* in diſpenſatione ex caſuali quoad ordines minores, & beneficia ſimplicia tantum, ibid. Et an poſſit ab Epiſcopo concedi hæc diſpenſatio proprio ſubdito in aliena diœceſi, diſc. 12. num. 13. Alia, *vid.* Diſpenſatio.

Judex controverſias legales in judicando quomodo decidere debeat, diſc. 16. n. 14. Laicus non poteſt cognoſcere de clericatu, & aliis requiſitis pro fori privilegio, diſc. 24. n. 19. & 46. *Gerere* quomodo ſe debeat in hac materia, ib. num. 20. Legiſta ſine Canonibus imperfectus eſt, ſed Canoniſta ſine legibus nihil valet, diſc. 24. n. 19. & 46.

Judices Synodales deputantur in ſynodo, & ad quem effectum, diſc. 46. num. 1. & 5. Deputati in ſynodo ſi moriantur, quomodo deputandi extra ſynodum, ib. num. 2. & 3. Et de cautela hoc caſu adhibenda, diſc. 46. num. 4. Doctores licet non ſint, reputantur idonei ad judicandum, diſc. 46. n. 7. Reputantur conſtituti in dignitate, dum Sedes Apoſtolica eis cauſas delegat, ibid. n. 5.

Juramentum examinatores ſynodales præſtare debent, & an requiratur in quocumque concurſu, diſc. 32. num. 8.

Juriſdictio competens in perſonas exerceri poteſt in alieno territorio, diſc. 6. n. 13. Diviſa eſſe poteſt in exercitio, licet feudum, cui adhæret, ſit individuum, diſc. 8. num. 9. Epiſcopalis habitualiter eſt penes Epiſcopum, & Capitulum, & in quibus caſibus in utriſque ſit exercitium, diſc. 31. n. 1. & 2. Præterita quamvis ceſſata inducit potentiam in materia juriſpatronatus, diſc. 11. n. 4. Sede Epiſcopali vacante de jure competit Capitulo, & de ratione, diſc. 31. n. 1. Et quando etiam ſede plena, ib. n. 2. Alia, *vid.* Capitulum. Vicarius Capitularis. Territorio in alieno ab Epiſcopo an poſſit exerceri, diſc. 6. num. 10. & ſeqq. Turbata ſi fuerit per exemptos, Ordinarius poteſt illos coercere, diſcurſ. 43. num. 7.

Jus Canonicum authenticum quale ſit, diſc. 28. num. 9. Civile ante inventionem totius corporis erat pene ignotum, ib. n. 8. Alia *vid.* Doctores, Judex.

Juſpatronatus Eccleſiæ ex denominatione arguitur, diſc. 11. n. 11. Individuum eſt, ſed ejus exercitium poteſt eſſe diviſum, diſc. 8. num. 9. Inſignium ex exiſtentia donatur, diſc. 11. num. 11. Ex juſtitia potius, quam ex gratia quando dicatur, diſc. 11. n. 34. Patronus amittit, dum ſe ingerit in adminiſtratione bonorum, vel fructuum Eccleſiæ, ibidem n. 32. Privatorum in aliquo non eſt immutatum per Tridentinum, quod procedit in jurepatronatus potentium, diſc. 11. n. 2. *Signis*, ex quibus probentur, ib. n. 11. Ex privilegio an & quando cadat ſub revocatoriis Concilii, Innocentii VIII. & Hadriani VI. & quid ſi ſit admixta cauſa onerosa, & an debeat præponderare, diſc. 11. num. 33. *Reſervatoriis* ſub regulis, & affectionibus Apoſtolicis, an & quando veniat, ib. Proviſionibus ex Apoſtolicis, quando immutetur, diſc. 11. n. 21. Sacerdotalem qualitatem ſi requirat in præſentando de certo perſonarum genere, de quo tem-

tempore illa adeſſe debeat, diſc. 20. n. 15. & 16. Sententia illius canonizatoria abſque actis an probetur, diſc. 11. n. 22.

Juſpatronatus Potentium beneficiis in omnibus alicujus Eccleſiæ ſi prætendatur, an probatio quoad aliqua ſuffragetur in omnibus, diſc. 11. n. 24. Et quod non ſuffragetur, ſi prætendatur in omnibus Eccleſiis alicujus loci, ſeu ditionis, & de ratione, n. 25. ib. Controverſum ſi fuerit inter Compatronos non ſubjacet rigoroſæ formæ conciliari, diſc. 11. num. 26. Diſpoſita circa illud per Tridentinum, non comprehendit Reges, & alios Principes, & de quibus Principibus intelligatur, ibid. n. 5. Formæ conciliari, quando proprie ſubjaceat, diſc. 11. n. 10. & 12. Fundatione, vel ex dotatione juſtificatum non ſubjacet diſpoſitioni conciliari, ibid. num. 9. Et quod probandæ ſint per ſcripturas, & quomodo admittantur teſtes, & alia adminicula, diſc. 11. num. 9. & 10. Immemorabilis juſtificationem requirit, & quomodo verificanda ſit, ib. n. 12. Et an ad eam probandam admittantur teſtes vaſſalli, vel cives, & quid ſi inter eos ſint admixti Clerici, diſc. 11. num. 13. *vid.* Immemorabilis. Origo in diſcernendo attenditur, non autem ſtatus præſens, ibidem num. 6. Præſentationes plures requirit, ad effectum ſortitas per 50. annos, & quomodo juſtificentur, diſc. 11. n. 18. *vid.* Præſentationes. Signa juriſpatronatus privatorum in probando deſerviunt, diſc. 11. num. 10. Et de his ſignis, ibidem num. 11. Alia, *vid.* Potentes, Potentia.

L

Laici.

Veſtes clericales deferre prohiberi poſſunt ab Epiſcopo, & quid de toga, diſc. 24. num. 24. *vid.* Toga, Veſtes. Alia, *vid.* Judex.

Lateranenſis Baſilicæ Eccleſiæ, & loca pia fundata in ſolo, an gaudeant exemptione a viſitatione Ordinarii, diſc. 10. n. 10.

Lauretanæ Domus protector an, & quomodo juriſdictionem exerceat in Lauretana, & Recanaten. Diœceſi, diſc. 6. n. 13.

Lectio Theologiæ in Cathedralibus, quomodo practicari debeat, diſtinguitur, diſc. 2. num. 5. & 19. Confeſſariis a ſæcularibus audienda an ſit, & an cogi poſſint, diſtinguitur inter poſſidentes beneficia ſervitoria, vel reſidentialia, aut participantes de maſſa, & clericos ſimplices, diſc. 2. n. 10. 14. 15. & 16. Parochi, & Vicarii Parochialium etiam regulares cogi poſſunt ad intereſſendum in ea, diſc. 2. num. 8. & 9. Regulares Confeſſarii an cogi poſſint ad interveniendum, ſi in eorum domibus adſit ſimilis lectio, ibid. num. 12. Vacante præbenda Theologali, a quo ſit explicanda, diſc. 2. num. 19. Alia, *vid.* Præbenda Theologalis.

Legata Eccleſiæ alicujus Clericis ſæcularibus, ſeu regularibus facta pro miſſis, & anniverſariis, an ii translati ad aliam Eccleſiam ſecum ferant dicta legata, vel remaneant in prima Eccleſia, diſc. 17. n. 4. Et in ſpecie Monaſterii Monialium, ib. num. 5. *Ac* Congregationis, vel Collegii, ſeu Nationis, diſc. 17. num. 6. Monaſterio, vel Conventu ſuppreſſo, ad quem ſpectent, ib. n. 7. Religioſo facta ſub lege, ut non quæruntur Religioni, quomodo ſuſtineantur, diſc. 34. num. 18.

Legati extraordinarii ad Reges, vel Principes, & Ordinarii Provinciarum, in quo differant, diſc. 33. num. 21. Facultates quales habeant, ibidem. Primæ inſtantiæ cauſas non cognoſcunt, diſc. 33. n. 19. *Fallit* accedente negligentia Ordinarii, ibid. n. 19. *Item* ſi appelletur a denegata juſtitia, diſc. 33. num. 20.

Legitima reſpuit omne gravamen, diſc. 26. num. 37. & 38.

Liber Parochi non eſt de eſſentia matrimonii, diſc. 26. num. 5.

Licentia conceſſa ad unum finem non operatur ad alium, diſc. 26. n. 25. Matrimonio ad aſſiſtendum, quando concedatur per Parochum, vel Ordinarium, *vid.* Matrimonium. Religioſo conceſſa retinendi, & adminiſtrandi bona, quomodo ſit intelligenda, diſc. 34. num. 17.

Licentiati in Hiſpania ſunt veluti Doctores aliarum partium, diſc. 31. num. 12. Proprie, & de quibus loquitur Tridentinum, quod poſſint eligi Vicarii Capitulares, qui proprie dicantur, ibid.

Lis calumnioſa non attenditur, neque ſubducitur tempus illius in probatione immemorabilis, diſc. 11. num. 14.

Literatura majoribus pro ordinibus, qualis eſſe debeat, diſc. 14. num. 28. Minores ad ordines, & primam tonſuram qualis requiratur, ibidem num. 25.

Literæ Apoſtolicæ Epiſcopali Sede vacante non diriguntur Capitulo, ſed Epiſcopo viciniori, diſc. 31. n. 36. Epiſcopo directæ, eo mortuo an poſſint exequi per Capitulum, num. 37. ibid.

Literæ Dimiſſoriales, *vid.* Dimiſſorias.

Loca pia adminiſtrata per laicos, an, & quando poſſint viſitari per Ordinarium, vel rationes exigi, *vid.* Hoſpitalia Lateranenſis Baſilicæ. Ordinarius. Viſitare. Contribuere an teneatur pro ſuſtentatione Seminarii, diſc. 25. n. 12. Exiſtentia in Regularium Eccleſiis an viſitari poſſint ab Ordinario, diſc. 10. num. 11.

Ludi quinam Clericis ſint prohibiti, diſc. 19. num. 3. Et de ludo dicto *Ombre*, ibid.

M

Mandatum.

MAtrimonium ad contrahendum debet eſſe ſpeciale cum certa perſona, diſc. 16. num. 32. Et non debet eſſe revocatum de tempore matrimonii, ibid. n. 31.

Matrimonium cogi ad contrahendum quomodo poſſint ſponſi, diſc. 26. num. 34. diſc. 27. num. 12. Contrahentes quomodo ſufficiat explicare conſenſum, diſc. 26. n. 78. Exiſtentes in hoſpitalibus contrahere debent coram proprio Parocho, qui non eſt Cappellanus Hoſpitalis, ib. num. 17. Filiusfamilias abſque Patris conſenſu contrahere poteſt, diſc. 26. num. 35. Et an Pater diſſentiens poſſit filium exhæredare, vel filiæ dotem negare, & quid ſi ſit aliunde proviſa, ib. n. 35. & 36. Invalide contractum obligat in ratione ſponſalium, diſc. 26. n. 34. Et excuſat a pœna raptus, diſc. 28. n. 15. Milites num contrahere poſſint coram Cappellano exercitus, & quid in tempore, quo ſunt in quarteriis, diſc. 26. n. 16. Nutu, & ſignis contrahi poteſt, ibid. n. 26. Parochi de licentia contrahi poteſt coram quocumque Presbytero, diſc. 26. num. 18. *Idem* de licentia Ordinarii, vel Vicarii generalis, aut Capitularis, num. 19. ibid. Præſumptum ſublatum fuit per Tridentinum, quod ubi non fuit receptum viget, diſc. 26. num. 8. Probari quomodo poſſit, ibid. num. 6. Procuratore mediante, quomodo contrahendum ſit, diſc. 26. num. 29. *Requiritur* mandatum ſpeciale, num. 32. ib. *Revocatum* ſi fuerit mandatum, etiam clandeſtine actus corruit, diſc. 26. num. 31. Et an Procurator poſſit eſſe etiam teſtis, ibid. n. 30. In radice revalidatur per diſpenſationem ad effectum legitimationis prolis, & quid in præjudicium tertii, diſc. 27. num. 14. Raptorem inter, & raptam prohibitum eſt, diſc. 28. num. 1. *vid.* Raptus. Ratum, & non conſummatum uſque ad quem gradum cauſet impedimentum publicæ honeſtatis, diſc. 27. n. 10. Diſſolvi poteſt a Papa, & quando hæc diſpenſatio concedatur, num. 16. ibidem. Status liberi contrahentium inquiſitionem requirit, ſed non de fama, diſc. 26. num. 7. Vicario coram Parochi, vel Subcurato contrahi poteſt, nec requiritur licentia ſpecialis, diſc. 26. num. 18.

Matrimonii renunciationes, & liber Parochi, vel deſcriptio in eo non ſunt de forma, diſc. 26. n. 5. *vid.* Denunciationes. Diſſolutio ob viri impotentiam, an & quando fiat, diſc. 27. n. 17. Forma nova introducta per Tridentinum ſuper ejus celebratione recenſetur, diſc. 26. n. 1. *Præciſa*, in quo conſiſtat, cujus omiſſio cauſet nullitatem, n. 4. ib. Et an poſſit impleri per æquipollens, n. 9. ib. *Receptum*, ubi non eſt Tridentinum, non procedit, diſc. 26. n. 8. Interrogationis, & benedictionis ſolemnitas non eſt neceſſaria ad validitatem, diſc. 26. n. 27. Libertas non impeditur ex prohibitione, quod bona alienentur in forenſes etiam ex cauſa dotis, vel quod feuda non dentur in dotem, ib. n. 39. Libertatem Principum ſæcularium leges impedire non poſſunt, & quænam vere impediant, diſc. 26. n. 39. Libertati non adverſantur conditiones adjectæ in diſpoſitione per viam lucri, non autem per viam pœnæ, ib. n. 37. Et de aliis conditionibus, quæ non repugnant, diſc. 26. num. 38. Parochi interventus eſt de forma preciſa, cujus omiſſio vitiat matrimonium, & de ratione, diſc. 26. n. 4. & 24. Sed non requiritur ejus conſenſus, ibid. n. 27. *Declara*, quod ſufficiat, ſi ſit Parochus, vel viri, vel mulieris, diſc. 26. n. 10. De Parochia ad hunc effectum, quando per habitationem quis fiat, ib. n. 10. 11. & 12. Et quid ſi mutetur affectare domicilium, diſc. 26. n. 16. Sequeſtrum puellæ, quando libertatem impediat, & non poſſit fieri a laicis, ib. num. 40.

Matrimonii impedimenta publica diſpenſantur a Dataria, occulta vero a Pœnitentiaria, diſc. 27. n. 3. & ſeqq. Et quomodo, diſc. 27. num. 13. Publicæ honeſtatis impedimentum non oritur ex ſponſalibus invalidis, diſc. 27. num. 8. *Non* excedit primum gradum, ibidem num. 9. *Matrimonio* ex rato uſque ad quem gradum extendatur, diſc. 27. num. 10. Tridentinum quid diſpoſuerit circa ea, ibid. num. 1. & 2. *vid.* Diſpenſatio.

Matrimonio Archipresbyter Cathedralis aſſiſtere an poſſit in univerſa Diœceſi, diſc. 26. num. 21. Conſenſum ſimulate ſi det unus ex contrahentibus revalidabitur matrimonium, abſque alia ſolemnitate, ib. n. 34.

Licentia ad aſſiſtendum conceſſa Presbytero per Parochum, vel Ordinarium ſine expreſſione nominum, an valeat, diſc. 26. n. 22. *Et* quid ſi nomina ſint expreſſa, ſed ſi ſit variatum in cognomine, ib. n. 23. & ſeqq. *Conceſſa* ab Ordinario ſtante verificatione ſtatus liberi Parocho, de cujus Parochia non ſunt contrahentes, ſub prætextu, quod eſſent, an ſuffragetur ad validitatem, diſc. 26. n. 25. Licentiam ad aſſiſtendum an poſſit concedere Vicarius, ſeu ſubſtitutus Parochi alteri Presbytero, ibid. n. 26. Vagantes, quomodo conjungantur, & de diligentiis adhibendis, diſc. 29. n. 1. *Et* quiſnam ſit eorum Parochus, n. 1. ibid. Vicarius Generalis, vel Capitularis, ſi non ſit Sacerdos, non poteſt aſſiſtere, licet poſſit concedere licentiam ſimplici Presbytero, diſc. 26. n. 20. Alia, *vid.* Conſenſus, Parochus, Raptus, Sponſalia.

Medici Peſtis tempore cogi poſſunt ad medendum, diſc. 2. n. 16.

Mendicantes Concilium ante Tridentinum circa capacitatem bonorum, quomodo vivebant, diſc. 35. num. 8. & quomodo poſt, n. 9. & 10. ibid. Diſtinguuntur in veros, & privilegiatos, diſc. 35. n. 8. Originarie quinam ſint, & de aliis aggregatis, ib. n. 6. Alia *Vid.* Monachi, Regulares.

Mercatura Clericis eſt prohibita, & de qua intelligatur, diſc. 19. n. 4. *Et* quæſita ex ea Camera aufert, licet interea bene acquirat, & de abuſu Commiſſariorum, ib. n. 5. & 7. *Cambii* contractum an comprehendat, diſc. 19. n. 6. Immunitate reali non gaudet Clericus in iis, quæ mercaturam concernunt, diſc. 19. n. 7. Notariatus ex exercitio prohibito an reſultet in Clerico, diſc. 22. n. 15. Pharmaca componere, vel aquavitam ex vino, an ſit mercatura prohibita Clericis, ibid. num. 9.

Metropolitanus appellationes quando, & in quibus cauſis admittere poſſit, diſc. 30. n. 2. diſc. 33. num. 25. *Immunitatem* eccleſiaſticam in concernentibus non recipit, item in novis fundationibus Conventuum, diſc. 30. n. 3. diſc. 33. num. 26. Concilium provinciale ſine licentia S. C. convocare non poteſt, diſc. 30. n. 5. *vid.* Concilium provinciale. In Italia quare habeat poteſtatem diminutam, ib. n. 4. Pontificalia in Provincia, an & quando invito Ordinario exercere poſſit, & crucem erectam habere, diſc. 6. n. 4. Provinciam in Italia viſitare non poteſt ſine Apoſtolica commiſſione, ibid. Suſpenſum an poſſit declarare Suffragaeum, qui ejus ſubditum ad ordines promovit, diſc. 14. n. 4. Vicarium Capitularem deputare poteſt, ſi per Capitulum non fuerit infra octo dies, vel male deputatus, diſc. 31. n. 26.

Milites a beneficiis, & penſionibus, quare cadant, diſc. 12. n. 8. Matrimonium an contrahere poſſint coram Capellano exercitus, & quid ſi degant in quarteriis, diſc. 26. n. 16. Patrimonium duplex habent, & duplicem hæredem, diſc. 42. num. 4. Voluntarii, & ſtipendiati in quo differant, diſc. 2. num. 16.

Milites ſeu Equites proprium an poſſidere poſſint, & de eo diſponere, diſc. 34. n. 13. Sancti Stephani, Sancti Lazari, & ſimiles non ſunt veri Religioſi, & beneficiorum ſæcularium ſunt capaces, diſc. 13. n. 4. diſc. 39. n. 9. *Et* quid ad effectum exemptionis a juriſdictione, & oneribus laicalibus, diſc. 39. num. 10. *Novitiatum* formalem an peragere teneantur, num. 9. ibid. Alia *Vid.* Hieroſolymitani milites.

Minimi Religioſi profeſſionem emittere non poſſunt ante annum 18. ſed emiſſa non erit nulla, diſc. 39. n. 7.

Minores Obſervantes bonorum ſunt incapaces etiam in communi, diſc. 35. n. 1. & 2. *Sed* in illis de familia adeſt hodie aliqua relaxatio, & quomodo, num. 12. ib. Domus, in quibus vivunt, & horti ſunt ſub dominio Sedis Apoſtolicæ, diſc. 35. n. 12. Pro Sacriſtia, fabrica, Infirmaria, & ſimilibus, quomodo poſſint acceptare diſpoſitiones, diſc. 35. n. 13.

Miſſæ Clericis ſæcularibus, vel regularibus alicujus Eccleſiæ injunctæ, an tranſeant cum illis tranſeuntibus ad aliam Eccleſiam, vel remaneant primæ, diſc. 17. n. 4. & 5. Monaſterio ſuppreſſo, in qua Eccleſia ſint celebrandæ, ib. num. 7. Monialium Monaſteriis, quare libentius relinquantur, diſc. 17. num. 5.

Miſſarum onus adjectum beneficio an inducat qualitatem Sacerdotalem; diſc. 10. n. 13. & 14. Perpetuarum onus an, & quomodo ſit acceptandum, & de inveſtimentis faciendis, diſc. 21. n. 9. Reductio, a quibus hodie ſit facienda, & quomodo concedatur, ib. n. 8. *Et* de differentia inter Miſſas provenientes ex legatis, vel ex lege fundationis, diſc. 21. num. 19.

Monachi quinam ſint, & in quo differant a medicantibus, diſc. 35. n. 5. Alia *vid.* Regulares, Religioſus.

Monaſterium nil accipere poteſt a novitio præter victum, & veſtitum, diſc. 40. n. 2. *Et* quid de prandiis, & munuſculis, & quando committatur ſimonia, ibid. n. 13. & 14. Seminarii loco cum contributione beneficiorum quan-

quandoque erigi ſolet illorum religioſorum qui literas docent, diſc. 25. num. 6. Suppreſſum ſi fuerit ad quem ſpectent bona, & onera, diſc. 17. n. 7. *Et* an donationes reſolvantur, ibid.

Monaſterii bona unius, an & quando poſſint alteri Monaſterio applicari, diſc. 35. num. 16.

Monaſteria contribuere non tenentur, pro ſuſtentatione ſeminarii, diſc. 25. num. 3. *Et* quando ſecus, ibid. n. 24. *Quid* ſi ſint commendata, diſc. 25. n. 7. Copioſo numero religioſorum expedit eſſe proviſa & de ratione, ibid. n. 5. diſc. 35. n. 16. Fundanda quando ſunt, quæ requiſita ſint neceſſaria, diſc. 35. num. 17. Fundata non legitime, ac non habentia præſcriptum numerum religioſorum viſitari poſſunt ab Ordinario, diſc. 5. n. 11. Italiæ univerſitatis more gubernantur, diſc. 25. n. 3. Majorem numerum religioſorum quam vires ſuppetant, non poſſunt recipere, diſc. 35. n. 2. *Et* de differentia in hoc circa monaſteria, quæ reguntur jure ſingulari, cum monaſteriis conſtituentibus univerſitatem, ibid. n. 15. Alia, *vid.* Religioſus, Regulares.

Monaſterium Monialium ſuccedit in juribus moniali delatis directe ac immediate, diſc. 34. num. 11. Superior ingredi non poteſt cauſa eligendi Abbatiſſam, diſc. 37. num. 14. Translatum ſi fuerit de uno ad alium locum an legata cum onere miſſarum, vel anniverſariorum ſecum trahat, diſc. 17. n. 4. & 5.

Monaſteria Monialium accedere, & alloqui moniales cauſat violationem clauſuræ, diſc. 36. n. 7. *Adhiberi* debet in iis coercendis brachii ſæcularis auxilium tamquam perſonæ potentis, n. 10. ib. Cenſuras quas incurrat ingrediens, diſc. 36. n. 16. Contribuere non tenetur pro ſuſtentatione ſeminarii, & de ratione, diſc. 25. n. 3. Exempta viſitantur circa clauſuram ab Ordinario, cui eſt commiſſa, diſc. 5. n. 10. *Et* in quo conſiſtat iſta clauſuræ cuſtodia, diſc. 36. n. 8. *Licentiam* pro acceſſu ad ea Ordinarius debet dare, diſc. 36. n. 6. & de ratione, n. 7. & 8. Nova cum fundantur quomodo concedatur licentia, diſc. 35. n. 18. Numerum monialium præfinitum habent, & ſi quæ velit ultima admitti, debet afferre dotem duplicatam, ib. n. 14. Puellæ ad ea introduci, gratia educationis, vel ex alia cauſa quomodo ſoleant, diſc. 36. n. 15. Regulares adire non poſſunt ſine licentia Ordinarii, cui hoc caſu ſubjacent, diſc. 36. n. 12. *vid.* Regulares, *verſ.* Monialium. Sæcularis Magiſtratus, vel deputati an jus habere poſſint circa cuſtodiam clauſuræ, diſc. 36. n. 14. Viſitari a pluribus expedit, diſc. 5. n. 24.

Monrales Abbatiſſam quomodo eligere debeant, diſc. 37. n. 10. *vid.* Abbatiſſa. Dotem certam monaſterio afferre debent, diſc. 34. n. 6. *Et* quando debeat eſſe duplicata, vel poſſit eſſe minor taxa, ib. n. 7. & 8. *vid.* Dos monialium. Habitum induere non poſſunt ante annum 12. diſc. 38. n. 6. diſc. 40. n. 4. Improprie dicuntur oblatæ, & aliæ emittentes revocabilem profeſſionem, diſc. 34. n. 12. *Et* an reputentur Perſonæ eccleſiaſticæ, ib. Prandia ſolita, & munuſcula an licite recipiant ab ingredientibus religionem, diſc. 40. num. 13. Proprie dicuntur emittentes tria ſubſtantialia vota in monaſterio, diſc. 34. num. 12. Proprium habere non poſſunt in particulari, ib. num. 2. & 11. Supranumerariæ non admittuntur niſi cum dote duplicata, diſc. 35. num. 14. Vitalitia habere poſſunt, de quibus diſponunt ſuo arbitrio, diſc. 4. num. 4. Vitam communem ſervare debent, & quomodo ad id ſint cogendæ, n. 1. ibid.

Mulctæ Pecuniariæ applicandæ ſunt ab Epiſcopo piis uſibus, diſc. 43. n. 1. Exigi an poſſint pro abſolutione a cenſuris, & quomodo, & quibus ſint applicandæ, ibid. n. 19.

N

Nazarenus Archi-Epiſcopus.

CRucem, & mozzetam ubique defert, & de ratione, diſc. 6. n. 5. Juriſdictionem habet in perſonas, quam exercet in oppido Barolitano, ibid. n. 13.

Neceſſitas qualis eſſe debeat ad hoc ut unio non ſubjaceat regulæ revocatoriæ, diſc. 8. n. 22.

Negotiatio. Vid. Mercatura.

Notarii Apoſtolici in aliquibus Principatibus non admittuntur in rebus laicalibus, diſc. 22. num. 3.

Clerico officium an ſit licitum, diſtinguuntur plures caſus, ib. n. 4. *Et* an dicatur illicita negotiatio. diſc. 22. n. 5. *Penſionis* Eccleſiaſticæ amiſſio an exinde reſultet, ib. n. 4. & 5. Examinandi ſunt ab Epiſcopo, & quare hoc hodie ſit parum in uſu, diſc. 22. n. 1. & 7. *Et* an poſſit allegari hic non uſus, ib. n. 7. Laici non admittuntur in rebus Eccleſiaſticis, & quando ſecus, diſc. 22. n. 3. Regulares ſecretarii dicti an poſſint examinari ab Epiſcopo, ibid. num. 6.

Novitiatus continuus per annum eſſe debet ex diſpoſitione Tridentini, & quid de jure, diſc. 39. n. 4. Corruptus per egreſſum vel deſertionem an & quando reputetur, n. 5. ib.

Faciendus eſt per annum continuum a translato de una Religione ad aliam, & quid ſi ſit ejuſdem ordinis, & quomodo Papa diſpenſare ſoleat, diſc. 39. n. 8. Militaribus in religionibus, an & quomodo ſit faciendus diſtinguitur, n. 9. ibid. Ultra annum protrahi poteſt, diſc. 39. n. 6. diſc. 40. n. 4.

Novitius contractibus in correſpectivis, vel onerosis formam conciliarem an ſervare teneatur, diſc. 40. n. 15. Habitum in qua ætate ſuſcipere poſſit, diſc. 39. n. 6. diſc. 40. n. 4. Monaſterio nihil tradere debet pro ingreſſu præter victum, & veſtitum, n. 2. ibid. *Et* quid de prandiis, & ſolitis munuſculis, diſc. 40. num. 13. *Simonia* quando in hoc committatur, n. 14. ibid. Renunciationem quando, & quomodo facere debeat, diſc. 40. n. 1.

Nullius loca erigi quando deberent in Cathedralem, diſc. 16. n. 7. Qualitas non præſumitur, & donec probetur per rem judicatam, vel tres conformes datur manutentio Epiſcopo in cauſis matrimonialibus, criminalibus, & concernentibus curam, diſc. 33. n. 40. *Et* intra quam diœceſim locus præſumatur ſitus, num. 41. ibid. Alia, *Vid.* Prælatus inferior.

Nuncius Apoſtolicus brachium impertiri non poteſt cum ſpectet ad Diœſanum, diſc. 6. n. 11. Cauſas in prima inſtantia non agnoſcit, diſc. 33. n. 18. *Fallit* accedente negligentia Ordinarii, n. 19. ib. *Vel* ſi appellatur a denegata juſtitia, n. 20. ib. Commiſſarius Generalis exemptorum an poſſit impedire juriſdictionem Ordinarii in regulares accedentes ad monaſteria monialium, diſc. 36. n. 13. De diverſis ſpeciebus Nuntiorum, & eorum facultatibus, diſc. 33. n. 21. & 23. Neapolis improprie dicitur talis, & de ejus facultatibus, & ad quas cauſas extendatur, ib. n. 23. *Cumulativam* cum Ordinario an habeat, vel privativam, diſc. 33. n. 23. *verſ.* ac etiam. *Ultra* ſuas facultates non poteſt in aliis cauſis ſe ingerere, n. 24. ibid.

O

Oblatæ.

MOniales non ſunt, & an reputentur perſonæ eccleſiaſticæ, & de Oblatis Turris ſpeculorum, diſc. 34. n. 12.

Oblationes devotis imaginibus factæ, an ſpectent ad Rectorem Eccleſiæ, vel Parochum, diſc. 18. n. 5.

Obligatio Cameralis electionis fori beneficium tribuit actori etiam non privilegiato, diſc. 33. n. 14.

Obſervantia proxima eſt melior interpres legis, diſc. 1. n. 5. Unita lapſui temporis facit præſumere ſolemnitatem, & cauſam, diſc. 8. n. 13. Alia, *vid.* Conſuetudo immemorabilis.

Oleum ſanctum conſecrari debet ab Epiſcopo in Eccleſia Cathedrali, diſc. 4. num. 4. Conſecratum per Epiſcopum duarum Eccleſiarum unitarum, quomodo ſit diſtribuendum, diſc. 7. n. 7.

Ordinarius approbare debet præſentatum ad beneficium patronatum, licet inſtitutio ſpectet ad alium, diſc. 11. n. 29. *Item* præſentatos, ſeu nominatos ab Academiis, vel Univerſitatibus, n. 31. ib. Aſſiſtere an poſſit electioni Abbatiſſæ monaſterii exempti, diſc. 37. n. 15. Beneficia reſignata non poteſt conferre conjunctis ſuis vel Reſignantis, alias erit ſuſpenſus a jure conferendi, diſc. 49. n. 4. Capitulum dicitur ſede vacante, diſc. 5. n. 23. *Vid.* Capitulum, Vicarius. Capitularis. Cauſas in prima inſtantia cognoſcere debet, diſc. 33. n. 1. *Et* quis ſit Ordinarius, de quo hic loquitur Tridentinum, ib. n. 6. *vid.* Cauſæ. Cenſuras in exemptos an declarare poſſit, diſc. 43. n. 7. *Formidabiles* quomodo reddat, ib. n. 8. *Vid.* Cenſuræ. Clauſuram ingredi non poteſt pro eligenda Abbatiſſa, diſc. 37. n. 14. *Vid.* Abbatiſſa. Commutare ultimas voluntates an & quando valeat, diſc. 21. n. 1. *vid.* Commutatio. Concurſus in materia quinam proprie dicatur, diſc. 32. n. 29. Congruæ Vicarii parochialis in taxatione procedit exemptione non obſtante, diſc. 9. n. 14. Conſenſum præſtare debet in nova fundatione Conventus, diſc. 35. n. 17. Examinatorum ſynodalium votorum paritatem dirimit, adhærendo uni parti in ipſo actu collegiali, diſc. 32. num. 11. Exemptos cognoſcit ſuam majeſtatem lædentes, vel juriſdictionem turbantes, diſc. 43. n. 7. Inferiores Eccleſias unire poteſt, & quando ſecus, diſc. 8. num. 11. & 12. Matrimonio aſſiſtendi licentiam poteſt concedere ſimplici ſacerdoti, diſc. 26. num. 19. Miſſarum reductiones non poteſt amplius facere, diſc. 21. n. 8. Morum circa correctionem procedit tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, diſc. 19. n. 8. Negligens amittit cognitionem primæ inſtantiæ, diſc. 33. n. 19. Parochialium in concurſu duas perſonas repræſentat, diſc. 32. num. 12. Piorum locorum adminiſtratorum per laicos in viſitatione, quomodo ſe gerere debeat, diſc. 10. n. 8. & 12. Præeligere poteſt unum ex approbatis ab examinatoribus ſynodalibus in concurſu infra ſex menſes, diſc. 32. num. 12. Nec tenetur ſequi majorem partem

tem votorum, n. 25. ibid. *Etiam* quod approbatio reſultaret ex adhæſione ipſius Ordinarii, diſc. 32. n. 26. *Arbitrium* in hoc quomodo regulare debeat, n. 17. ib. *Præſumptio* ſtat pro ipſius judicio, diſc. 32. num. 21. *vid.* Prælectio. Concurſus. Prælatus inferior dicitur cum territorio ſeparato, diſc. 5. n. 21. Publicas ad Proceſſiones Regulares ad accedendum cogere poteſt, diſc. 38. num. 2. Rationes adminiſtratorum hoſpitalium, & locorum piorum gubernatorum per laicos, an & quando petere valeat, diſc. 11. n. 4. Regulares cognoſcit extra clauſtra viventes, diſc. 35. n. 3. *Monialium* ad monaſteria accedentes cognoſcit, diſc. 36. n. 12. *Et* an hæc juriſdictio impediatur per Nuncium Apoſtolicum Commiſſarium generalem exemptorum, ibid. num. 13. *Vid.* Regulares. Requiſita cognoſcere debet in clerico volente gaudere fori privilegio, diſc. 24. num. 19. Vagantium parochus eſt in materia matrimonii, diſc. 29. num. 2. Viſitandi omnes Eccleſias, & perſonas ſuæ diœceſis fundatam intentionem habet, diſc. 5. num. 2. *vid.* Viſitandi. Uſurpantes bona Eccleſiæ quomodo punire debeat, diſc. 23. num. 3. *Et* quid ſi ſint exempti, ibid. num. 4. Alia, *vid.* Epiſcopus, Prælatus.

Ordines accidentaliter ſubdito Epiſcopus in Diœceſi conferre poteſt, & quando dicatur talis, diſc. 14. n. 8. & ſeqq. Aliena in diœceſi Epiſcopus conferre non poteſt, diſc. 6. n. 9. *Et* quid ſi ſit clericus ejuſdem diœceſis, diſc. 14. n. 4. *Vel* diverſæ diœceſis, ib. n. 5. *Subdito* proprio an conferre poſſit, diſc. 14. n. 6. *Et* quid de prima tonſura, ib. & diſc. 6. num. 7. Annexi beneficiis ſuſcipiendi ſunt intra annum, diſc. 20. n. 10. *Et* annus computatur a die poſſeſſionis, ib. n. 11. Beneficii rati one ſubdito conferri poſſunt, & quale eſſe debeat beneficium, diſc. 14. n. 13. Clerico alienæ diœceſis non poſſunt conferri, diſc. 6. n. 15. diſc. 14. num. 7. Diœceſis occupatæ ab infidelibus clerico a quonam Epiſcopo ſint conferendi, diſc. 14. n. 14. Domiciliario, an & quando conferri poſſint, ibid. n. 10. Epiſcopus habens ſedem fixam in aliena diœceſi an poſſit conferre ordines clericis illius diœceſis pro ſervitio ſuæ Eccleſiæ, ib. n. 15. Familiari triennali conferri poſſunt, & de aliis requiſitis, diſc. 14. n. 12. Gratis conferri debent, & de fraudibus, quæ circa hoc committuntur, ibid. n. 30. Græcis clericis conferendi ſunt ab Epiſcopo Græco, diſc. 14. num. 20. Majores quam ætatem requirant, diſc. 4. n. 27. *Et* quam literaturam, ib. n. 28. *Illegitimo* vel irregulari diſpenſato ab Epiſcopo non poſſunt conferri, diſc. 14. n. 27. *Plures* eodem die conferri nequeunt, ibid. num. 29. Minores quam ætatem requirant, & de litteratura, & aliis requiſitis, diſc. 14. num. 16. *Crimoſis* non ſunt conferendi, ibid. *Illegitimo*, vel irregulari ab Epiſcopo diſpenſato quando conferendi, diſc. 14. n. 26. *Quonam* tempore conferri debeant, diſc. 14. n. 29. Originario civi domicilium tamen non habenti quando conferri poſſint, & quænam origo attendatur, diſc. 14. n. 11. Prælati inferioris ſine territorio ſeparato ſubditis conferendi ſunt a Diœceſano, diſc. 14. num. 18. *Cum* territorio ſeparato ſubditis an ſint conferendi a viciniori Epiſcopo, vel potius a quolibet antiſtite, cui literæ dirigantur, ib. Regularibus conferri poſſunt a quocunque Epiſcopo, cui literæ dirigantur, diſc. 14. n. 18. Sacri conferri non poſſunt ſine titulo beneficii, vel patrimonii, diſc. 14. n. 31. *Et* qualis redditus eſſe debeat, ib. num. 38. *Fallit* in Regularibus, quibus conferuntur ad titulum religionis, & de quibus intelligatur, diſc. 14. n. 40. *Vid.* Beneficium. Capellaniæ. Patrimonium. Penſio. Participationis. Sequentes non ſunt conferendi ei, qui non miniſtravit in antecedenti, diſc. 14. n. 29. Titularibus ab Epiſcopis conferri nequeunt etiam familiaribus, diſc. 14. num. 19. Vicinior Epiſcopus quiſnam dicatur, cui breve Apoſtolicum dirigitur tempore Sedis vacantis, ib. n. 16. *vid.* Alia.

Ordinum collatio eſt de gravioribus rebus, quæ ſint in Eccleſia, diſc. 21. n. 1. Collationis ſuper validitate nulla cadit dubitatio accedente licentia proprii Epiſcopi, ib. n. 3. Forma conferendorum diverſa eſt in Eccleſia Græca & Latina, diſc. 14. n. 20. Interſtitia in collatione quomodo ſint ſervanda, ibid. num. 29. *Et* quando per Epiſcopum diſpenſentur, ibid. Alia, *vid.* Dimiſſorias. Epiſcopus.

Originarius alicujus loci quando quis dicatur etiam ad effectum ordinum, & quænam origo attendatur, diſc. 14. n. 11.

P

Papa.

ABſolutam poteſtatem habet in beneficialibus, diſc. 8. num. 24. Cathedrales Eccleſias, ſolus unire poteſt, ib. num. 10. Conciliis generalibus derogare, & diſpenſare poteſt, diſc. 1. n. 23. diſc. 41. n. 1. *Et* præcipue Tridentino, diſc. 45. num. 1.

Hieroſolymitanæ religionis beneficia, & dignitates conferre poteſt non habentibus requiſita, diſc. 13. n. 10. Matrimonium ratum, & non conſummatum diſſolvere poteſt, diſc. 27. n. 17. Mortuo penſiones eventuales per ipſum reſervatæ, & nondum effectum ſortitæ, an ceſſent, diſc. 45. n. 1. Principatum duplicem habet, diſc. 33. num. 5. Subſidia dotalia relicta pluribus pauperibus puellis poteſt concedere alicui puellæ conjunctæ teſtatoris, diſc. 21. num. 7. Ultimis voluntatibus in concernentibus Deum, & animam, ſolus in Orbe derogat, ib. n. 6. Alia *vid.* Princeps.

Parochialis Eccleſia digniori omnino eſt conferenda, diſc. 32. num. 8. S. Joannis Majoris Neapolis memoratur, & de ejus amplitudine, & præeminentiis, diſc. 16. n. 9. Rectore defuncto regitur per Vicarium ab Ordinario deputandum uſque ad novam proviſionem, diſc. 32. n. 2. Reficienda an ſit a Parocho, vel populo, diſc. 17. n. 4.

Parochiales Eccleſiæ collegiatarum figuram nonnullæ faciunt, quæ non ſunt de facili dividendæ, diſc. 16. n. 4. Diſmembratæ diverſæ reputantur, & independentes, exceptis quibuſdam honorificis, diſc. 16. n. 9. *Niſi* aliter dictet conſuetudo, vel lex diviſionis, ib. *Et* de jure decimandi inter eas, diſc. 16. num. 10. Patronatæ quomodo provideantur, ſi inſtitutio non ſpectet ad Ordinarium, diſc. 11. n. 30. Populo excreſcente an dividendæ ſint, vel potius deputandi Vicarii, aut aliæ Eccleſiæ adjutrices, diſc. 16. num. 1. & 2.

Diſmembrandæ regulariter non ſunt, ſi aliter conſuli poſſit, & de ratione, ibid. num. 3. *Et* de circumſtantiis diſſuadentibus diſmembrationem, diſc. 16. n. 4. *Dividendæ* e contra quando ſint, ib. n. 5. *De* controverſiis ex hoc naſcentibus, diſc. 19. num. 9. & 10. Providendæ quomodo ſint, diſc. 32. n. 1. & ſeqq. *Vid.* Concurſus, Examen, Examinatores ſynodales. Sociative unitæ eſſe ſolent in aliquibus partibus, & de ratione, diſc. 8. num. 25. *Expedit* illas dividere, ibid. num. 26. *Et* de ratione, diſc. 8. num. 35. *Et* quomodo ſit facienda hæc diviſio, ib. num. 36. & 37. *Et* quod inſpiciendum erit, an fuerint æque parochiales ab initio, vel altera eorum filialis, diſc. 8. num. 37. Unitæ provideri debent de Vicario cum aſſignatione congruæ, diſc. 9. n. 1.

Parochus vagantium pro forma matrimonii eſt Ordinarius, diſc. 29. n. 2.

Parochi proprii præſentia ad validitatem matrimonii requiritur, & de ratione, diſc. 26. n. 4. & 24. *Et* quis dicatur ad hunc effectum proprius, ibid. n. 10. & ſeqq. *Et* quod non requiratur Parochi interrogatio, immo non retragetur diſſenſus, diſc. 26. n. 27. Subſtitutus, ſeu Vicarius, an poſſit concedere licentiam alteri Presbytero aſſiſtendi matrimonio, diſc. 26. num. 26. *Aſſiſtere* poteſt matrimoniis, n. 18. ibid. Alia *vid.* Matrimonium per totum. *Vid.* Licentia.

Parocho illiterato an ſit dandus Coadjutor, vel Vicarius, diſc. 9. n. 15. Oblationes an ſpectent factæ devotæ imagini exiſtenti intra limites parochiæ, diſc. 18. n. 5.

Parochi Lectioni Theologiæ ad intereſſendum cogi poſſunt, diſc. 2. n. 8. *Etiam* quod ſint proviſi per concurſum, ib. n. 9. Plures ejuſdem Eccleſiæ dari non poſſunt, ſed bene plures Vicarii, diſc. 9. n. 5. Prædicandi munus habent, & quomodo hodie illud adimpleant, diſc. 2. n. 1. & 2. *Explere* ſi velint per ſeipſos, non poterit Epiſcopus alium deputare, ibid. n. 2. Proviſi per concurſum, an poſſint ab Epiſcopo denuo examinari, & ſuſpendi, diſc. 32. n. 37. Reſidere tenentur intra fines parochiæ, imo prope parochialem, & quando ſecus, diſc. 4. n. 11. *Idem* dic de Vicariis perpetuis, quibus non beneficiato, cui cura eſt acceſſorie unita reſidentia incumbit, ibid. Sacerdotali in ordine conſtituti eſſe debent, diſc. 20. num. 12. diſc. 24. n. 5. *Vid.* Ætas.

Participationis de maſſa debitæ nationalibus ad titulum, an quis promoveri poſſit, diſc. 14. n. 35.

Pater naturalis beneficium obtinere an poſſit in ea Eccleſia, in qua filius habet, diſc. 49. num. 2. *Et* quid de patre legitimo, n. 3. ibid. *Vid.* Filius illegitimus. *Patrimonium* alienari non poteſt a Parocho aliunde non proviſo pro rata congruæ ſuſtentationis, diſc. 14. num. 36. Qualis redditus eſſe debeat, ibid. num. 38. Simulata donatio de eo facta promovendo non proviſo ſuſtinetur re non integra, diſc. 14. num. 37.

Patronus amittit juſpatronatus ſi ſe ingerat in adminiſtratione bonorum Eccleſiæ, vel fructuum, & quid in Principibus, diſc. 11. n. 32. diſc. 23. n. 1.

Paupertas adeſſe quando dicatur, ut decernantur alimenta collitiganti, & ſumptus litis, diſc. 33. n. 33. Probanda eſt, alias non præſumitur, n. 35. ib. *Fallit* in iis, quos lex aliunde proviſos non præſumit; ut ſunt Monachus, filius-familias & ſimiles, diſc. 33. n. 36. *vid.* Alimenta. *Penſio.* *Vid.* Affictus.

Penſiones Eccleſiaſticæ ætatem requirunt neceſſa-

riam pro clericatu, disc. 24. n. 9. Beneficiis an æquipolleant, ut clerici eas obtinentes gaudeant fori privilegio absque aliis requisitis, disc. 24. n. 14. Beneficiorum naturam non habent, sed important quid temporale, disc. 12. num. 5. disc. 24. n. 9. Clericis conferendæ sunt ex Curiæ stylo, disc. 12. num. 5. Deduci non possunt in conventionem circa substantiam, disc. 24. n. 9. *Sed* bene circa commoditatem, disc. 12. num. 5. disc. 24. num. 9. Distributiones non computantur in valore, ut illæ sustineantur, disc. 15. num. 13. Distributionibus super quotidianis reservatæ non veniunt in facultate transferendi, ib. Eventuales quomodo reserventur, disc. 45. n. 2. *Puræ* vel conditionales, an dicantur, & an expiret gratia per mortem Papæ, n. 4. ibid. *Transferendi* facultatem, an impediant, disc. 45. n. 3. Hierosolymitanæ Religionis non professis, an & quando reservari soleant, disc. 13. n. 11. *Ab* Homicida non amittuntur, neque fit earum incapax, disc. 12. num. 5. & 6. Militiam a clerico assumente quare amittantur, ibid. n. 8. Notariatus per officium, an vacent, disc. 22. n. 4. & 5. *A* Regularibus obtineri non possunt, & vacant per professionem, disc. 23. num. 2. *Etiam* si agatur de Religionibus militaribus, & de quibus intelligatur, ib. n. 3. & 4. *Et* quid de Professoribus Societatis Jesu, disc. 13. n. 6. Repartiri quomodo debeant inter hæredes beneficiati, Cameram, & successorem in beneficio, remiss. disc. 57. n. 1. Sacrorum ordinum pro titulo sunt sufficientes, disc. 14. n. 34.

Personæ plures materiales possunt repræsentare unam personam formalem, & e contra, disc. 14. num. 23.

Pestis tempore simplices Sacerdotes, an cogi possint audire confessiones, disc. 2. n. 16. *Medici* cogi possunt ad medendum, ibid.

Pharmaca Clericis componere, & vendere, an liceat, disc. 19. n. 9.

Pœnæ pecuniariæ exigi an possint pro absolutione a censuris, & quomodo applicandæ, disc. 43. n. 19. *vid.* Mulctæ. *Non* residentium recensentur, & de modo eas exequendi, disc. 4. num. 15. Temporales solent magis timeri, quam spirituales, disc. 43. n. 17.

Pœnitentiarius, *vid.* Canonici Pœnitentiarii.

Pontificalia Abbates Regulares quomodo exerceant, disc. 6. num. 17. Aliena in diœcesi etiam in honorificis tantum non potest Episcopus exercere, ibid. n. 3. disc. 14. num. 4. *Etiam* in actibus voluntariæ jurisdictionis, disc. 6. num. 9. Exemptis in Ecclesiis existentibus tantum in diœcesi qualia Episcopus exercere possit de licentia Prælati, disc. 6. n. 6. Metropolitanus in provincia, an & quando invito Ordinario exercere possit, ibid. n. 4. Plures species illorum usus distinguuntur, disc. 6. n. 2. Prælati inferioris gerentis vices Ordinarii de licentia qualia exerceri possint, disc. 6. n. 16. Prælatos per inferiores habentes eorum usum quomodo exerceri debeant, ibid. num. 17. Prælatus inferior accidentaliter constitutus in ordine Episcopali, an & quando exercere possit in propria Ecclesia sine licentia Ordinarii, disc. 6. n. 14.

Possessio Canonicatuum, & aliorum beneficiorum Capitularium capitulariter est adipiscenda, disc. 20. n. 4. *Et* quid de dignitatibus, ibid. Requiritur cum titulo beneficii pro privilegio fori, disc. 24. n. 16. *Et* an sola sufficiat, si titulus detegatur invalidus, ibid. n. 17.

Potentes in Jurepatronatus Barones dicuntur, vel Domicelli jurisdictionem in loco habentes, disc. 11. num. 2. *Declara* ut jurisdictio debeat esse in loco beneficii, ib. n. 3.

Communitates dicuntur repræsentantes universum Populum, & quid si partem tantum, disc. 11. num. 2. *Et* quid de Universitatibus Artificum, vel Confraternitate laicorum, ibid. Ecclesiasticæ personæ non dicuntur jurisdictionem habentes intuitu Ecclesiæ, disc. 11. n. 8. Origine attenta censentur, neque attenditur status præsens, ib. n. 6. *Fallit* accedente diuturna possessione, ex qua potentiæ macula purgata remaneat, ib. Præsentationes quomodo facere soleant, disc. 11. n. 23. Processus præsentationum, & actorum copiam penes se procurare debent pro majori cautela, ib. n. 22.

Potentia attenditur etiam quod Episcopus sit potentiæ majoris, disc. 11. n. 17. Alia *vid.* Jusparonatus, Potentium, Præsentationes.

Potestatis Ecclesiasticæ, & temporalis concordis unio valde operabitur pro bono regimine reipublicæ, disc. 26. n. 11. disc. 43. n. 17.

Præbenda Theologalis providenda quomodo sit, & in quibus Ecclesiis adsint quæstiones super ejus provisione, disc. 2. n. 17. *Et* quomodo in Hispania, ibid. Tempore quo vacat quomodo debeat providere Episcopus pro lectione, disc. 2. num. 19. Unio beneficiorum quando præbendæ fieri possit, ib. n. 20. Alia *vid.* Lectio.

Præcedentia Canonicis Regularibus supra alios religiosos est debita, & de quibus intelligatur, disc. 38. n. 8. Capitulo Collegiatæ, & Rectoribus Ecclesiarum debetur supra Canonicos assistentes Episcopum visitantem

tem Diœceſim, diſc. 5. num. 20. Parochiali matrici debetur ſupra alias ab ea diſmembratas, diſc. 16. n. 9. Religioſis debetur, qui prius recepti fuerint in loco, diſc. 38. n. 4. *Et* ſi adſint plures Conventus ejuſdem Religionis attenditur antiquitas primi, ib. n. 6. *Et* quid ſi incedant religioſi junioris Conventus de per ſe, n. 7. ib. *Fallit* concluſio accedente contraria conſuetudine, diſc. 38. n. 5. *Item* in concurſu cum Canonicis regularibus, ib. n. 8. Titulari Epiſcopo coadjutori alicujus Archiepiſcopi, an debeatur ſupra Epiſcopos ſuffraganeos juniores, diſc. 14. n. 24. Vicario Generali debetur in choro ſupra omnes Canonicos, & Dignitates, diſc. 31. num. 28. *Et* quid in Vicario capitulari, n. 29. ibid.

Præcedentiæ conſuetudo in materia attendenda eſt, diſc. 38. n. 5. De materia remiſſive, ibid. n. 9. Quæſtiones inter regulares, & alios in proceſſionibus Ordinarius determinare debet, diſc. 38. n. 1.

Prælectio ex concurrentibus ad parochiales ab Ordinario facienda eſt, diſc. 32. n. 11. *Et* quomodo ſit regulandum arbitrium, ibid. n. 15. *Et* circumſtantiæ ponderandæ, diſc. 32. n. 23. Diffamati de crimine, licet dignioris facienda non eſt, ibid. num. 22. Digni fieri non poteſt, omiſſo digniori, diſc. 32. n. 18. Fieri poteſt ab Ordinario de eo, qui in minorem partem votorum habuit, & de ratione, ibid. n. 25. *Etiam* quod approbatio proveniret ex adhæſione Ordinarii, n. 26. ibid. Irrationabilis ſi fuerit, datur oppoſitori appellatio, diſc. 32. n. 19. *Sed* difficile eſt obtinere, quia præſumitur pro judicio Epiſcopi, num. 11. ibid. Alia *vid.* concurſus.

Prælatus Inferior concionatori benedictionem an concedat, diſtinguitur, diſc. 3. num. 16. Concurſum in vacatione parochialium, an & quando indicere poſſit, & quid ſi ad ipſum ſpectet collatio, diſc. 32. n. 29. Epiſcopali in ordine accidentaliter conſtitutus, an & quando ſine licentia Ordinarii exercere poſſit uſum pontificalium in propria Eccleſia, diſc. 6. num. 14. Licentiam Epiſcopo exercendi pontificalia in ſua Eccleſia, an concedere poſſit, ib. n. 6. Matrimoniales, & criminales cauſas non cognoſcit, quæ ſpectant ad Diœceſanum, diſc. 33. num. 3. & 8. *Et* de quibus Prælatis hoc intelligatur, num. 30. ibid. Separato cum territorio viſitat ſuas Eccleſias, diſc. 5. n. 21. & quando eaſdem viſitet vicinior Epiſcopus, n. 22. ib. *Dimiſſorias* pro ordinandis ſuis ſubditis, an teneatur dirigere Epiſcopo viciniori, vel poſſit cuicumque, diſc. 14. n. 17. & 18. Separatum territorium non habens, quam juriſdictionem exerceat, & quam Epiſcopus, diſc. 5. n. 15. *Ordinum* circa collationem jus non habet, ſed ſpectat ad Diœceſanum, diſc. 14. n. 8. Synodo in Diœceſana, an intervenire debeat, ſeu vivere cum decretis illius, diſc. 23. n. 12. Territorium ſeparatum habere non præſumitur, & donec probetur manutenetur Epiſcopus, diſc. 33. n. 40. *Et* quiſnam Epiſcopus, ib. n. 41. Alia *Vid.* Epiſcopus Ordinarius.

Presbyteratus ætatem 24. annorum completam exigit, diſc. 14. n. 27. Curatis in beneficiis eſt neceſſarius, & quid ſi ſint alicui dignitati, vel Canonicatui, diſc. 20. n. 14. Miſſarum ex onere, quando requiratur in beneficiis ſimplicibus, ib. n. 13. & 14. Requiſitus in beneficio debito certo generi perſonarum, an ſit neceſſarius de tempore vacationis, vel præſentationis, aut ſufficiat habilitas ſuſcipiendi intra annum, diſtinguitur, diſc. 20. n. 15. & 16. Alia *Vid.* Ordines.

Præſentationes continuatæ an, & quando præſumantur, & an ad hunc effectum conjungantur extrema, ut media præſumantur, diſc. 11. n. 21. Duæ ſufficiunt in jurepatronatus Potentium effectuatæ per 50. annos, ſed unica non ſufficit, diſc. 11. n. 19. Effectuatæ, quomodo probentur, ib. n. 20. Fieri quomodo ſolent a Potentibus, diſc. 10. num. 23. Plures requiruntur effectuatæ ſpatio 50. annorum in jurepatronatus potentium, diſc. 11. n. 18. *Juſtificatæ* eſſe debent per publica documenta, nec ſufficiunt enunciativæ inſtitutionum, & de veritate, ibid. Privatas per ſcripturas a Potentibus factæ ſufficiunt, diſc. 11. n. 23. Alia, *vid.* Juſpatronatus potentium. Potentes.

Prima Tonſura ætatem ſeptem annorum requirit, & quam literaturam, diſc. 14. n. 25. Aliena in Diœceſi proprio ſubdito conferri poteſt ab Epiſcopo, diſc. 4. n. 7. diſc. 14. n. 15. Characterem indelebilem imprimit, diſc. 24. n. 35. Conferenda quomodo, & quibus ſit, & de prudentia ab Epiſcopo in hoc adhibenda, diſc. 24. num. 28. Conferri poteſt in camera privatim ſine veſtibus, diſc. 6. n. 8. Diſpenſat pro ea Epiſcopus cum illegitimo, vel irregulari, diſc. 14. n. 25. Ordo non eſt, ſed introductio ad Ordines, diſc. 6. num. 7. Publicationes faciendæ ſunt de promovendis ad eam, & de ratione, diſc. 34. n. 26. Sede vacante promovendo ad eam non ſolet Sedes Apoſtolica concedere diſpenſationem *extra tempora* dictam, diſc. 30. n. 32. Alia *vid.* Ordines.

Principes Leges, vel proviſiones libertati matrimonii adverſantes condere non poſ-

ſunt, & quænam iſtæ dicantur, diſc. 26. n. 39. & ſeqq. *Vid.* Matrimonii. Potentatuum figuram non facientes, neque habentes jus vulgo dictum *Sovranità* non ſunt exceptuati a Tridentino in materia juriſpatronatus, diſc. 11. n. 5. *vid.* Juſpatronatus potentium. *Neque* gaudent præeminentiis per Cæremoniale Principibus conceſſis, ib. Ultimis voluntatibus an poſſint derogare, vel illas commutare, diſc. 21. num. 5. *Vid.* Commutatio. Alia *Vid.* Papa.

Privilegium exemptionis non continet viſitationem, niſi adſit ſpecialis mentio explicita, vel implicita, diſc. 5. num. 3. Immemorabile, an, & quando deſtruat, diſc. 11. num. 16.

Probatio clericatus quomodo ſit facienda diſtinguitur, diſc. 24. n. 47. & 48. Extendenda non eſt de caſu ad caſum, vel de re ad rem, niſi agatur de cauſa univerſali, diſc. 11. n. 24. *Fallit* accedente inveriſimilitudine, ibid. n. 25. Juriſpatronatus potentium, quomodo facienda, *vid.* Juſpatronatus potentium. Potentes. Matrimonii quomodo fiat, diſc. 26. num. 6. Unionis qualis eſſe debeat, diſc. 8. n. 28.

Proceſſiones ad publicas regulares accedere debent, & cogi poſſunt ab Ordinario, diſc. 38. n. 2. *Item* confraternitates Laicorum, n. 3. ibid. Alia *vid.* Præcedentia.

Procuratio an, & quomodo exigi poſſit ab Ordinario in viſitatione, diſc. 5. num. 7. *Et* quid in viſitatione hoſpitalium, & aliorum locorum piorum adminiſtratorum per laicos, diſc. 10. num. 2. *Vid.* Viſitare. Viſitatio.

Procurator matrimonium ad contrahendum conſtitui poteſt, diſc. 26. n. 29. *Sed* requiritur mandatum ſpeciale cum certa perſona, n. 32. ibid. Et non debet eſſe revocatum de tempore matrimonii, diſc. 26. n. 31. *Teſtis* ſimul eſſe non poteſt, ibid. n. 30.

Profeſſio ætatem de jure communi, quam requirat, diſc. 39. n. 2. *Annorum* 16. requirit ex diſpoſitione Tridentini, ib. n. 1. Emiſſa paucis diebus ante annum 16. eſt nulla, niſi accedat diſpenſatio Apoſtolica, & quando hoc attendatur, diſc. 39. n. 3. Hieroſolymitana in Religione, in qua ætate emittatur, ib. n. 7. Minimorum in religione emitti non poteſt ante annum 18. Sed non proinde erit nulla, diſc. 39. n. 7. Nulla quinquennio elapſo ratificata præſumitur, diſc. 41. n. 4. *Sed* non eſt præſumptio juris, & de jure, n. 7. ib.

Profeſſionis Nullitas habitum a Religioſo qui dimiſit, vel exierit a clauſtris, intentari non poteſt, niſi reaſſumpto habitu redeat ad Religionem, & quando antea puniatur de apoſtaſia, diſc. 4. n. 2. Opponi debet intra quinquennium a die profeſſionis, ib. n. 2. & 4. *Sed* poſt quinquennium datur reſtitutio a Papa, & quomodo ſignetur commiſſio, diſc. 41. n. 5. & 6. Et de ſtylo particulari in Hieroſolymitana Religione, n. 6. ib. Probanda an, & quomodo ſit, diſc. 41. n. 3. Proponi an, & quomodo poſſit, ib. n. 1. & 2. Reclamatio intra quinquennium coram quo fieri debeat, diſc. 41. n. 8. Tractari debet coram Ordinario loci, & ſuperiore locali, & quinam hic intelligatur, n. 2. ibid.

Proteſtatio contraria facto non interrumpit immemorabilem, diſc. 11. n. 15.

Proviſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum beneficii, & quando ſecus, diſc. 11. n. 21.

Publicæ Honeſtatis vid. Matrimonii impedimenta.

Q

Qualitas

REquiſita in beneficio debito certo generi perſonarum, an & de quo tempore adeſſe debeat, & an ſufficiat habilitas intra annum eam obtinendi, diſc. 19. n. 15.

Quarta Canonica de materia illius remiſſive, diſc. 48. n. 1.

Quæſtuarii prohibentur, & quare, diſc. 18. n. 1. Urbis a Confraternitatibus quomodo, & qualiter debeant deputari, diſc. 18. n. 2.

Quæſtuatio Clericos inter ſæculares, & Confraternitates an, & quando controvertatur cum ſit ex eodem titulo, diſc. 18. n. 8. Regulares inter ſe quas controverſias circa eam habeant, ibid. n. 3.

R

Raptus.

ECcleſiaſtico in ſtatu non de facili datur, & quare, diſc. 28. n. 4. Invitæ puellæ ab invitis parentibus, vel educatoribus nullitatem matrimonii cauſat, ib. n. 5. Jure Civili quando commiſſus dicatur, diſc. 28. num. 6. Juris communis cum diſpoſitione regulatur ubi Concilium non eſt receptum, ibid. n. 2. Jus Canonicum in hac materia circa matrimonium, quid diſponat, diſc. 28. n. 10. *Et* in quo a Tridentino innovatum fuerit, n. 11. ib. Matrimonii nullitatem cauſat inter raptorem, & raptam, diſc. 28. n. 1. Pœnæ de jure quænam ſint, ib. n. 4. Puellæ volentis a Parentibus, vel educatoribus invitis abſque tractatu matrimonii nullitatem cauſat, ibid. num. 5. *Amplia*, etſi parentes, vel educatores ſint abſentes, vel ignorantes, & de

& de ratione, diſc. 28. n. 6. & ſeqq. *Et* quod in puellis volentibus cadat violentia interpretativa, n. 12. ibid. Tractatus matrimonii ubi præceſſit, volente puella, ad effectum nullitatis matrimonii non dicitur commiſſus, diſc. 28. n. 13. & de ratione, n. 14. ibid. *Sed* qualis eſſe debeat iſte tractatus, n. 15. & 16. ibid.

Rationes exigere an poſſit Ordinarius ab adminiſtratoribus Hoſpitalium, vel aliorum locorum piorum exemptorum a viſitatione ex lege fundationis, diſc. 10. n. 4.

Reaſſumptio Habitus auctoritate propria fieri poteſt per Clericum non obſtante quacumque inhibitione, diſc. 24. n. 36. Contractum poſt matrimonium fieri poteſt a Clerico, niſi obſtet bigamia, ibid. n. 40. Poſt militiam fieri poteſt non obſtante irregularitate, diſc. 24. n. 39. & 40. Quandocumque fiat a Clerico adimplente alia requiſita, recuperatur fori privilegium, ibid. n. 35.

Reclamatio intra quinquennium ab intentante nullitatem profeſſionis, coram quo ſit facienda, diſc. 41. n. 8. *vid.* Profeſſionis nullitas.

Refectio Cathedralis, vel Parochialis Eccleſiæ, ad quem ſpectet, diſc. 17. n. 8.

Regreſſus ad beneficia libere dimiſſa eſt prohibitus, diſc. 45. n. 1. & 6. Quomodo hodie reſervetur a reſignantibus cum penſione, & de differentia inter formulam modernam, & antiquam, n. 6. ibid.

Regulares beneficiorum ſæcularium ſunt incapaces, diſc. 13. num. 1. *Fallit* accedente diſpenſatione, ibid. n. 7. Concionandi in materia Ordinarium ſpernentes, poſſunt ab eodem puniri, diſc. 3. n. 13. *Præſertim* cum inobedientia provenit a proprio ſuperiore, ibid. n. 14. Concionari in propria, vel aliena Eccleſia ſine licentia Ordinarii an poſſint, diſc. 3. n. 10. Alia, *Vid.* Concionari. Concionatori. Confeſſarii an cogi poſſint ad intereſſendum lectioni, & ſi in eorum domibus fiat lectio, diſc. 2. n. 12. *vid.* Lectio. Confeſſarios non poteſt omnes Epiſcopus ſuſpendere, ibid. n. 11. & 13. Confeſſionis onus ſubire an cogi poſſint ab Epiſcopo, diſc. 2. n. 10. & 13. Curam exercentes cogi poſſunt ad intereſſendum lectioni Theologiæ, ibid. n. 8. *Et* in Synodo Diœceſana, diſc. 30. n. 11. Declarari an poſſint ab Ordinario incurſi in cenſuras a lege latas diſtinguitur, diſc. 43. n. 7. Degentes extra clauſtra; vel in parvis Conventibus Ordinario ſubjacent, diſc. 5. n. 10. Diœceſi nulla de certa eſſe videntur, & de ratione, diſc. 14. n. 18. Executores ultimarum voluntatum an eſſe poſſint, & quando cenſeantur deputati ad proprium commodum, diſc. 34. num. 19. Exempti non ſunt a juriſdictione Ordinarii in concernentibus curam animarum, diſc. 2. n. 8. diſc. 5. n. 19. & de ratione, diſc. 36. n. 9. Gerere quomodo ſe debeant cum locorum Ordinariis, diſc. 3. n. 15. & 18. Legatum eis factum cum conditione, ut non acquiratur, an poſſint independenter agnoſcere, diſc. 34. n. 18. Licentiam habentes poſſidendi, & adminiſtrandi bona, quomodo ea uti debeant, ibid. n. 17. *Et* quod non poſſint erogare pecunias in cenſus vitalitios, diſc. 34. n. 17. Monialium ad monaſteria accedentes ſubjacent Ordinario, diſc. 36. n. 12. *Non* obſtante, quod in loco adſit Nuntius Apoſtolicus Commiſſarius Generalis exemptorum, ibid. n. 13. *Peccant* mortaliter, ſi accedant ſine licentia, diſc. 36. n. 14. Ordinarii poſſunt a quocumque Antiſtite cum dimiſſoriis proprii Prælati, diſc. 14. n. 18. Ordinarii majeſtatem offendentes, vel juriſdictionem turbantes illi ſubjacent, diſc. 43. n. 7. Penſiones eccleſiaſticas neque obtinere, neque retinere poſſunt, niſi accedat diſpenſatio, diſc. 13. n. 2. *Et* quid in Societate Jeſu, ibid. n. 6. Præcedentiæ in quæſtionibus Ordinarium adire debent, diſc. 38. n. 1. De materia, *vid.* Præcedentia. Prælatos eligere debent per ſcrutinium, & de ratione, diſc. 37. n. 4. & 5. *vid.* Electio. Proceſſiones ad publicas accedere renuentes cogi poſſunt ab Ordinario, diſc. 38. n. 2. Proprium in particulari habere non poſſunt, diſc. 34. num. 2. & 3. Quæſtuationis in materia quas controverſias habeant, diſc. 18. n. 3. Regulam quam profeſſi ſunt, obſervare debent, diſc. 34. n. 1. Regularia beneficia obtinent, & quod in Italia ſit rarum in praxi, & de ratione, diſc. 13. n. 8. Religionis ad titulum, ſeu paupertatis promoventur ad ſacros Ordines, & de quibus intelligitur, diſc. 14. n. 40. Synodo in diœceſana non tenentur intervenire, & quando ſecus, diſc. 30. n. 11. Vitalitia habere an poſſint, & quomodo de eis diſponere, diſc. 34. n. 16. Vivere debent intra clauſtra, & ſervare clauſuram, diſc. 36. n. 1. *Et* quando concedatur licentia vivendi extra eam, n. 2. ibid.

Regularium duæ ſunt ſpecies, Monachorum, ſcilicet & Mendicantium, diſc. 35. n. 4. *vid.* Monachi Mendicantes. Eccleſias conceſſas ſub hac lege, vel precario Ordinarius viſitare poteſt, diſc. 5. n. 13. *Cura*, quibus eſt annexa, viſitat Ordinarius in eam concernentibus, ibid. numer. 11.

Sed

Sed non prohibentur Superiores Regulares etiam viſitare, dummodo proviſiones non adverſentur diſpoſitis per Ordinarium, diſc. 5. n. 12. Notarii, vel Secretarii ejuſdem Ordinis an poſſint examinari ab Epiſcopo, diſc. 21. n. 6. Prælati dignitatem imprimentem characterem, vel mutantem ſtatum perſonæ non acquirunt, ſed potius officium, diſc. 47. n. 2. *Circa* alienationes, quam facultatem habeant, diſc. 34. n. 27. *Miſſas* non poſſunt amplius reducere, diſc. 21. n. 8. *Triennio* regulariter durant, diſc. 37. num. 21. Alia, *vid.* Mendicantes. Monachi. Religiones. Religioſus.

Regulæ Cancellariæ beneficia de jurepatronatus ex privilegio, an, & quando comprehendant, diſc. 11. n. 33. Revocatoriæ unionum, an, & quando, & in quibus unionibus locum habeant, diſc. 8. n. 2. & 22.

Religiones capaces omnes ſunt bonorum in communi, exceptis Obſervantibus, & Capuccinis, diſc. 35. n. 1. 9. & 10. Redactæ ſunt pene omnes ad formam Reipublicæ, diſc. 13. n. 8.

Religioſus diſponendo de bonis, vel juribus ante profeſſionem præjudicat in eis Religioni, diſc. 34. n. 23. Diſpoſitionem ante profeſſionem factam non poteſt revocare, num. 24. ibid. Sed bene declarare, ibid. Exiens a religione ob Epiſcopatum, vel aliam cauſam licitam, an recuperet a Religione bona, diſc. 34. n. 25. Et an renunciatio reſolvatur, diſc. 40. n. 12. *Bona* poſt egreſſum, ſi acquirat, in eis ſuccedit Camera, diſc. 34. n. 26. Et quomodo procedat concluſio, diſc. 36. n. 40. Nullitatem profeſſionis an & quomodo opponere valeat, diſc. 41. num. 1. Reclamationem intra quinquennium coram quo facere debeat, ibid. n. 8. *Non* faciens cenſetur ratificaſſe profeſſionem nullam, diſc. 41. n. 4. *Sed* non eſt præſumptio juris, & de jure, ibid. n. 8. Succeſſionum eſt capax, & fideicommiſſorum, diſc. 34. n. 20. *Sed* cuinam monaſterio applicentur, n. 2. ibid. Tranſiens de una Religione ad aliam, an ſecum ferat bona, diſtinguitur, diſc. 34. n. 25. diſc. 10. n. 10. *Et* an reſolvatur renunciatio, diſc. 40. num. 12. Tranſire de una Religione ad aliam, an, & quomodo poſſit, n. 9. ibid. Vivendi extra clauſtra, quando poſſit obtinere licentiam, diſc. 36. n. 2. Vivens extra clauſtra ſubjacet Ordinario, num. 3. ibid. Alia. *Vide* Regulares.

Renunciationes Novitiorum faciendæ quando ſint, & cum quibus ſolemnitatibus, diſc. 40. n. 1. *Et* de ratione hujus ſolemnitatis, num. 2. ibid. Factæ ſine forma conciliari, quæ inconvenientia pariant, diſc. 40. n. 5. Formam conciliarem requirunt, cujuſcumque ad favorem fiant, ibid. num. 9. Formæ conciliari an ſubjaceant factæ ante ingreſſum, diſc. 40. n. 7. Ab ingreſſis factæ ante ſuſceptionem habitus, an ſubjaceant Tridentini diſpoſitioni, ibid. n. 10. Lapſu duorum menſium intra quos ſint faciendi, quomodo intelligatur, diſc. 40. n. 3. Religioſo egrediente ob Epiſcopatum, vel ſuppreſſionem, aut tranſitum, an reſolvatur, diſc. 40. n. 12. Reſolvuntur ſtatim in caſu egreſſus, ibid. n. 8. 11. & 12. *Et* quid ſi adſit conditio non reſolutionis in caſu egreſſus, diſc. 40. num. 11. Statuarias ſolemnitates non exigunt, ibid. num. 6. *Et* quid ſi fiant ante ingreſſum, diſc. 10. n. 7. & 8. *Vel* ante ſuſceptionem habitus, n. 10. ibid.

Reſidentia beneficiis regulariter non ineſt, nam præſumuntur ſimplicia, diſc. 4. n. 12. Canonicis omnibus, & dignitatibus incumbit, niſi contrarium diſponat lex fundationis, ibid. n. 12. Cauſativa, & vera in quo differant, diſc. 4. n. 13. *Incompatibilitatem* cum alio beneficio reſidentiali non operatur, n. 12. ibid. *Et* quæ pœnæ incurrantur ob eam non ſervatam, diſc. 4. num. 13. Cauſæ ex quibus excuſetur, recenſentur, remiſſ. ibid. n. 16. Duarum Eccleſiarum ab Epiſcopo fieri poteſt in ulterutra, diſc. 7. n. 6. Epiſcoporum quomodo, & ſub quibus pœnis præcipiatur, diſc. 4. n. 1. & 2. *Cathedralem* penes Eccleſiam cum tribunali inibi erecto, an & quando fieri debeat, ibid. n. 3. & ſeqq. *vid.* Epiſcopus. *Alternativæ* ad effectum, vel facultatem teſtandi, qualis eſſe debeat, diſc. 4. n. 10. *Quando* diſpenſentur, ibid. num. 9. Exigi a quibus clericis poſſit per Epiſcopum, diſc. 4. n. 14. Fructuum canonicatus pro acquiſitione vera, vel ficta, ſufficit ſine ſervitio, diſc. 15. n. 2. & 11. Parochorum eſſe debet infra fines parochiæ, imo prope Parochiam, & quando ſecus, diſc. 4. n. 11. Pœnæ contra non reſidentes, & modus contra eos procedendi recenſetur, ibid. n. 15. Vicario perpetuo incumbit, non autem Canonico, vel dignitati, cui parochialis eſt acceſſorie unita, diſc. 4. n. 11.

Reſignatio ad favorem in manibus Ordinarii fieri prohibetur, diſc. 49. n. 4. Beneficii ad cujus titulum quis eſt ordinatus, non valet ſine ſpeciali mentione, diſc. 14. n. 31. De conſtitutione S. Pii V. ne conferantur

rantur beneficia reſignata conjunctis reſignantis, vel Ordinarii, diſc. 49. n. 4. Alia *vid.* Beneficia, Regreſſus.

Reſtitutio in integrum adverſus lapſum quinquennii ad opponendam nullitatem profeſſionis, quomodo concedatur, diſc. 41. n. 5. *Et* de ſtylo particulari in Religione Hieroſolymitana, n. 6. ibid.

S

Schola.

Vid. Grammatica. Seminarii.

Scripturæ immemorabilem ad probandam quando admittantur, diſc. 11. n. 17. Privatæ ſufficiunt ad probandas præſentationes in jurepatronatus potentium, ibid. num. 23.

Scrutinium regularium Prælatorum in electione de jure communi non requiritur, diſc. 37. n. 2. *Fallit* poſt Tridentinum, ibid. n. 4. & de ratione, n. 5. Secretum in quibus electionibus ſervandum ſit, diſc. 37. n. 1. Alia, *Vide* Electio.

Seminarii collectari pro ſuſtentatione poſſunt omnia beneficia quacumque exemptione non ſuffragante, etiam regularia, non autem monaſteria actu talia, & quare, diſc. 25. n. 3. *Et* quando etiam monaſteria, ibid. n. 4. *Et* quid ſi ſint commendæ, n. 7. ibid. Confraternitates laicorum, aliaque loca pia contributioni quando ſubjaceant, diſc. 25. num. 12. Diœceſibus in quamplurimis erectio quare non ſit practicabilis, n. 19. ibid. *Et* quod hoc caſu ſit adhibendum remedium ſcholæ, diſc. 25. n. 20. *vid.* Grammatica. Diſtributiones quotidianæ in contributione an veniant, & quando, ibid. n. 14. Epiſcopus primus omnium contribuere tenetur, diſc. 25. n. 13. Erectio demandatur per Tridentinum, ibid. n. 1. *Injungi* ſolet Epiſcopis viſitantibus limina, diſc. 25. n. 2. Exemptus nemo eſt a contributione, niſi accedat ſpeciale indultum, ibid. n. 13. Hieroſolymitanæ religionis beneficia a contributione ſunt exempta, & de ratione, diſc. 25. n. 9. *Et* quando taxari deberent, n. 10. ibid. Loco cum eadem contributione eriguntur Collegia Societatis Jeſu, & ſimilia, diſc. 25. n. 6. Secuta quando dicatur erectio ad effectum unionis beneficiorum, n. 17. ibid. Taxa pro contributione fieri poteſt, & exigi ante erectionem, diſc. 25. n. 16.

Seminario beneficiorum unio per Ordinarium fieri poteſt, diſc. 25. n. 15. *Et* quænam beneficia, ibid. n. 18. *Intellige* concluſionem de ſeminario erecto, non autem erigendo, diſc. 25. n. 15. *Et* quando tale dicatur, ibid. n. 17.

Sententia abſolutoria ex defectu probationum, maxime ſi præceſſerint tormenta, diffamationem non tollit, diſc. 12. n. 10. Bonum jus oſtendit, quamvis ſit per appellationem revocata, diſc. 33. n. 34.

Sequeſtratio puellæ ad effectum explorandi voluntatem an & quando fieri poſſit a laicis, vel Eccleſiaſticis, diſc. 26. n. 40. & 41.

Servitium in divinis Clericus ad præſtandum an cogi poſſit ab Ordinario, diſc. 23. num. 27. Fori privilegio ut gaudeat, quomodo exhibere teneatur clericus, & quod ſint attendendi mores regionis, ibid. n. 27. & 29. *Et* quod adſcriptio non ſit præciſe neceſſaria, diſc. 24. n. 31.

Simonia committitur, ſi aliquid detur examinatoribus ſynodalibus, diſc. 32. n. 16. Monaſterio ſi aliquid detur ab ingrediente religionem quando committatur, diſc. 40. n. 14.

Simulatio in donatione ad titulum patrimonii, vel contemplatione matrimonii, quando non attendatur, diſc. 14. n. 37.

Societatis Jeſu Collegia aliquando eriguntur loco Seminarii, cum contributione beneficiorum, diſc. 25. num. 6. Collegia an legata cum onere Miſſarum acceptare poſſint, diſc. 35. num. 11. *verſ.* Atque in Collegiis. Congregatio generalis, vel Capitulum, quam auctoritatem habeat ſuper Conſtitutionibus Religionis, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Quo vero ad alteram. Domus profeſſæ, an & quomodo ſint capaces bonorum, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Quatenus vero. *Et* quid in legatis, vel diſpoſitionibus cum onere Miſſarum, ibid. n. 12. *verſ.* unica. Inſtitutum latius explicatur, diſc. 35. num. 11. *verſ.* Quo vero. Religio, an, & quomodo ſit incapax bonorum, ibid. num. 11. *verſ.* Quo vero ad alteram. *Et* de differentia inter Collegia, & domus profeſſas, ibid. *verſ.* Verum quia. Religioſi ante emiſſionem quarti voti dicuntur potius Scholaſtici, & de eorum capacitate, & facultate diſponendi, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Prima diſtinctio. *Et* beneficia, ac penſiones non vacant, ibid. & diſc. 13. n. 6. diſc. 34. num. 22. *Neque* ſunt incapaces bonorum, & facultatis teſtandi, diſc. 34. n. 22. diſc. 35. num. 11. *verſ.* Prima diſtinctio. Statu irretractabili Religioſi conſtituuntur poſt emiſſionem quarti voti, diſc. 13. num. 6.

diſc.

diſc. 34. num. 22. Et de incapacitate bonorum, & quando poſſint acceptare legata, vel hæreditates, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Poſtquam & ſeqq.

Solemnitates præſumuntur ex lapſu temporis cum obſervantia, diſc. 8. n. 13. Statutariæ non exiguntur in renunciationibus factis per Novitios, diſc. 40. n. 6. *Et* quid ſi fiant ante ingreſſum, ibid. num. 7. & 8. *Vel* in novitiatu ante ſuſceptionem habitus, diſc. 40. n. 10. Tridentini, quæ exiguntur in renunciationibus, quæ fiunt per Novitios, recenſentur, diſc. 40. num. 1. *Et* an exigantur in contractibus correſpectivis, ibid. n. 15.

Solutio anticipata per locatorem bonorum Eccleſiæ fieri non poteſt, & quando ſecus, diſc. 47. n. 1.

Spolium Camera de quibus bonis faciat Clerico, vel Epiſcopo defuncto, diſc. 42. n. 3. & 4. *Et* quid ſi acquiſitiones ſint promiſcuæ factæ, n. 5. & 6. ibid. Cultui divino in bonis deſtinatis non intrat, & quænam illa ſint, diſc. 42. n. 8. *Vide* Camera Apoſtolica.

Sponſalia contracta ante diſpenſationem, an ea obtenta requirant novum conſenſum, diſc. 27. n. 6. & 11. Invalida non cauſant impedimentum publicæ honeſtatis, diſc. 27. n. 8. Matrimonio ex invalido reſultant, ibid. n. 34. *Excludunt* pœnam raptus, diſc. 28. n. 15. Obligant ad contrahendum matrimonium, & quando ſponſus cogi poſſit, diſc. 26. n. 34. diſc. 27. n. 12. Valida impedimentum publicæ honeſtatis cauſant in primo gradu tantum, diſc. 27. num. 9.

Statutum alienationum bonorum in forenſes etiam ex cauſa dotis prohibens, eſt validum, diſc. 26. n. 39.

Subcollectores Apoſtolici, *vid.* Collectores.

Subdiaconatus ætatem 21. annorum completam requirit, diſc. 14. n. 27.

Subditus plurium Epiſcoporum quis eſſe poteſt diverſis reſpectibus, diſc. 14. n. 9.

Subditi accedere tenentur ad locum reſidentiæ Epiſcopi, & Tribunalis, diſc. 4. num. 4.

Subſidia Dotalia pluribus pauperibus puellis relicta, poteſt Papa concedere alicui puellæ conjunctæ teſtatoris, diſc. 21. n. 7.

Subreptio dari non poteſt de facili in iis, quæ per Papam fiunt prævia conſultatione Sacræ Congregationis, diſc. 8. n. 10.

Suſpenſio conferendi a jure incurritur per Capitulum conferente beneficium reſignatum conjuncto reſignantis, diſc. 43. num. 26. diſc. 49. num. 4. Contra Capitula, Collegia, & ſimilia corpora proferri ſolet, diſc. 43. n. 20. *Vid* Cenſuræ. Incurritur ab Epiſcopo male promovente ad Ordines, & an poſſit declarari a Metropolitano, diſc. 14. n. 41. *Item* a male promotis, n. 42. ibid.

Synodus Diœceſana Capituli cum conſenſu, an ſit celebranda, diſc. 30. n. 13. Celebrari debet quolibet anno, ibid. n. 1. *Et* quare in tempore hoc decretum non practicetur, diſc. 30. n. 2. & 6. Clerici omnes diœceſis, an intervenire in ea debeant, n. 10. ibid. Conſtitutiones & decreta illius ſunt examinanda, & approbanda a S. C. diſc. 30. n. 9. *Contra* jus an ſint attendendæ, ibid. n. 14. *Morte*, vel ceſſione Epiſcopi non expirant, diſc. 30. n. 15. Examinatores ſynodales in ea deputantur, ibid. n. 7. *Et* quando poſſint extra eam deputari, n. 8. ibid. *vid.* Examinatores ſynodales. Exempti curam animarum exercentes, non autem alii intervenire in ea debent, diſc. 30. n. 11. Judices ſynodales in ea creantur, & ad quem effectum, diſc. 46. n. 1. & ſeqq. *Vid.* Judices ſynodales. Nullius Prælati, ſeu Clerici, an accedere ad eam teneantur, diſc. 10. n. 12. A Prælato inferiori cum territorio ſeparato, an celebrari poſſit, num. 12. ibid. Alia, *Vid.* Concilium provinciale.

T

Terminus.

ORdines, doctoratum, & ſimilia ad aſſequendum præſcriptus beneficiato, non currit niſi a die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, diſc. 20. n. 1. Parochialium in concurſu quantus præfigi debeat, ac quoties prorogari, diſc. 32. n. 3. & 28.

Territorium ſeparatum cum qualitate nullius non præſumitur, & pendente probatione datur manutentio Epiſcopo, diſc. 33. n. 40. *Vide* Prælatus inferior.

Teſtandi facultas Clericis conceſſa non ſuffragatur pro fructibus inexactis, vel non commixtis, diſc. 42. n. 7. Epiſcopo conceſſa non reſidenti, an ſuffragetur, diſc. 4. n. 10. Juris ſine ſolemnitatibus elargita, an & quando operetur, diſc. 41. n. 9. Societatis JESU Religionis ante emiſſionem quarti voti, an ſit permiſſa, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Prima diſtinctio.

Teſtis Procurator ad contrahendum matrimonium ſimul eſſe non poteſt, diſc. 26. num. 30.

Teſtes conjuncti ad matrimonium proban-

dum, quando admittantur, diſc. 26. n. 6. Immemorabilis in probatione quomodo deponere debeant, & quam ætatem habere, diſc. 11. n. 12. *Vide* Immemorabilis. Potentium juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione ad probandum, an & quando admittatur, ibid. n. 9. & 10. Vaſſalli, vel cives, an admittantur in jurepatronatus Potentium, diſc. 11. n. 13. Alia, *vid.* Juſpatronatus Potentium.

Teſtimoniales literas concedit Vicarius Capitularis diſpenſatis pro ſuſceptione ordinum, diſc. 31. n. 31.

Theatini bonorum an & quomodo ſint capaces, & de eorum inſtituto, ac voluntaria incapacitate, diſc. 35. n. 11.

Theologi eligi an debeant in Epiſcopum, vel potius Canoniſtæ, diſc. 2. n. 6. Vicarius Capitularis eſſe non poteſt, diſc. 31. num. 13.

Theologiæ lectio in Eccleſiis Cathedralibus quomodo practicari debeat, diſc. 2. n. 5.

Tituli productio, an & quando obſtet immemorabili, diſc. 11. n. 16.

Toga Doctoralis qualis ſit, & de uſu illius in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico, diſc. 24. num. 23. *Et* an extra dicta loca poſſit a Profeſſoribus deferri, vel prohiberi ab Epiſcopo, diſc. 24. num. 24. *Vide* Teſtes.

Tonſura Clerici ut gaudeat privilegio fori eſſe debet juxta uſum regionis, diſc. 24. n. 25. & 26.

Transferendi penſiones facultas an ceſſet per reſervationem penſionis eventualis, diſc. 45. num. 4.

Tranſitus Religioſo de una ad aliam religionem an & quomodo permittatur, diſc. 41. n. 9. Et an ſecum ferat bona, diſtinguitur, diſc. 34. num. 25. diſc. 41. num. 10.

Translatio Clericorum ſæcularium, vel Regularium, ſi ſequatur ad alium locum, an ſecum ferant legata, & jura pro miſſis, & anniverſariis, vel remaneant in prima Eccleſia, diſc. 17. num. 4. Et in ſpecie de monaſterio monialium, n. 5. ibid. Et de congregatione, vel Collegio, aut natione, diſc. 17. n. 6.

Tribunal duarum Eccleſiarum unitarum Epiſcopus poteſt habere in qualibet ex iis, diſc. 7. n. 6. Erigere, & habere poteſt Epiſcopus in qualibet parte diœceſis, diſc. 4. n. 5. *vid.* Epiſcopus.

Turris Speculorum Urbis de Monaſterio, Oblatis, & inſtituto, diſc. 37. n. 21. Præſidens eſt perpetua, ibid.

V

Vagantes.

MAtrimonio quomodo conjungendi, de diligentiis adhibendis, & quiſnam ſit eorum Parochus, diſc. 29. n. 1. & 2.

in Valore diſtributiones quotidianæ an computentur, diſc. 15. num. 11. Et quid circa reſervationes penſionum, n. 13. ibid.

Veſtes Clericales Clericus per modicum tempus non deferens, non privatur fori privilegio, diſc. 24. n. 32. Laicis prohiberi poſſunt, & quid de toga doctorali, ibid. n. 24. *vid.* Toga. Quales eſſe debeant, diſc. 19. n. 2. diſc. 24. n. 22.

Vicaria Parochialis unitæ an & quomodo ſit providenda, diſc. 8. n. 32. *Concurſum* non exigit, diſc. 32. n. 32. *Et* quando adeſſe dicatur talis unio, ibid. n. 14. Alia, *vid.* Vicarius parochialis.

Vicarius Capitularis beneficia conferre nequit, diſc. 31. n. 35. Cathedralis ſi efformetur per duo Capitula in duabus Eccleſiis materialibus quomodo ſit eligendus, diſc. 31. n. 43. Collegiatæ a Capitulo eligi non poteſt, diſc. 31. n. 40. Concurſum in vacatione parochialium indicit, n. 35. ibid. Confirmatione ſuperioris non indiget, diſc. 31. n. 24. Dies infra octo eſt eligendus, alias devolvitur jus ad ſuperiorem, ibid. n. 5. *Idem* ſi eligatur non idoneus, vel electio nulliter fiat, diſc. 31. num. 26. Dimiſſorias ad Ordines non concedit intra annum, n. 30. ibid. diſc. 14. n. 16. *Sed* quandoque S. C. hanc facultatem illi communicat, diſc. 31. n. 33. *Et* quod deberet iſta facultas tolli pro toto tempore vacationis, n. 34. ibid. Doctor eſſe debet, vel licentiatus ſaltim in jure canonico, alias deputatio eſt nulla, niſi in Capitulo non adſint Doctores, diſc. 31. n. 10. *Nec* ſufficit doctoratus in jure civili tantum, ibid. n. 15. *Et* qui veniant doctorum nomine, ibid. n. 11. *Et* nomine licentiatorum, diſc. 31. n. 12. *Et* an ſufficiat Doctoratus in Theologia, vel aliis ſcientiis præter jus, n. 13. ibid. *Non* Doctor ſi eligatur, quinam effectus reſultent, diſc. 31. n. 17. *Et* an electio ſit nulla, ita ut electus per minorem partem remaneat incluſus, n. 18. ibid. *Et* quomodo in hoc ſit procedendum, diſc. 31. n. 20. *In* Hiſpania ex conſuetudine an eligi poſſit, diſc. 31. n. 19. Electionis de nullitate ſi opponatur, ſolet quandoque declarari a S. C. Vicarius Apoſtolicus, ibid. num. 25. Eligendus an ſit

ſit cum forma ſcrutinii, diſc. 31. n. 24. Extra gremium Capituli eligi poteſt, & quid id expediat, ibid. n. 20. & 21. Juriſdictionem habet delegatam Ordinario ex Tridentino, vel conſtitutionibus Apoſtolicis, diſc. 31. n. 30. & 36. Litteras Apoſtolicas, & diſpenſationes non exequitur, quia ipſi non diriguntur, diſc. 31. n. 36. diſc. 14. n. 16. *Et* quid ſi fuiſſent directæ Epiſcopo, diſc. 31. num. 37. Matrimonio aſſiſtendi licentiam poteſt concedere ſimplici ſacerdoti, ſed ipſe non poteſt aſſiſtere, ſi non ſit ſacerdos, diſc. 26. n. 19. & 20. Nullius a Capitulo moriente Prælato eligitur eodem modo, quo a Capitulo Cathedralis, diſc. 31. n. 39. Patentibus literis opus non habet, ſed ſtatim adminiſtrare poteſt, diſc. 31. n. 24. Patronatis in beneficiis inſtituit, ibid. num. 35. Præcedentiam an habeat in choro ſupra omnes Canonicos, & dignitates, diſc. 31. n. 29. Sede plena an & quando deputari poſſit Epiſcopo abſente, ibid. n. 38. Syndicatui tenetur ſtare coram Epiſcopo ſucceſſore, diſc. 31. n. 21. Teſtimoniales concedit ſuper requiſitis obtinenti extra tempora, diſc. 13. n 31. Vicarium alium in parte diœceſis quando deputare teneatur, ibid. n. 40. Viſitationem faciendi jus habet, diſc. 5. n. 23. Unitis in Cathedralibus eligitur a qualibet ſeparatim, diſc. 4. n. 7. diſc. 31. n. 41. *Et* quid ſi in altera earum non adſit Capitulum, diſc. 31. n. 42. Vota in electione illius an dent tantum Canonici, vel reliqui Clerici, qui ſunt de Capitulo, diſc. 31. n. 22. *Computanda* quomodo ſint, ibid. num. 23. Alia, *Vid.* Capitulum. Ordinarius.

Vicarius Generalis Diœceſanus non debet deputari ab Epiſcopo, & quanto tempore toleretur, diſc. 4. n. 8. Doctor utriuſque juris, vel Canonum eſſe debet, ibid. *Et* ſolet hoc demandari Epiſcopis, diſc. 31. n. 14. Duplex non eſt deputandus ab Epiſcopo duarum Eccleſiarum, diſc. 4. num. 7. Matrimonio aſſiſtere non poteſt, niſi ſit ſacerdos, diſc. 26. n. 20. *Licentiam* aſſiſtendi poteſt concedere ſimplici ſacerdoti, ibid. n. 19. Neceſſario non eſt retinendus ab Epiſcopo, qui poteſt cauſas per ſeipſum cognoſcere, & quando ſecus, diſc. 4. num. 8. Particularis quando ſit deputandus ab Epiſcopo, in parte diœceſis, ibid. n. 6. Præcedit in choro omnes Canonicos, & dignitates, diſc. 31. n. 29. Syndicatui coram Epiſcopo non tenetur ſtare, num. 21. ibid. Unicus eſt qui aſſiſtit Epiſcopo, & alii dicuntur foranei, quamvis delegati ad univerſitatem cauſarum, diſc. 4. n. 5. Alia, *vid.* Epiſcopus.

Vicarius Parochialis congruam habere debet, & quanta hæc ſit, diſc. 9. n. 7. & ſeqq. *Vid.* Congrua. Deputare non poteſt regulariter alium Vicarium, & quando ſecus, ibid. n. 16. Deputari an poſſit ob illiteraturam parochi, diſc. 9. num. 6. Perpetuus eſſe an debeat, vel manualis, & quod regulariter debeat eſſe perpetuus in ſæcularibus, diſc. 9. n. 6. Subſtitutus a Parocho an poſſit dare licentiam preſbytero aſſiſtendi matrimonio, diſc. 26. n. 26. Vacanti parochiali præficitur ab Ordinario pro tempore vacationis, diſc. 32. n. 2. Unitæ parochiali præficiendus eſt cum congruæ aſſignatione, diſc. 9. n. 1. *Amplia* etiam ſi eſſet unita Capitulo, vel collegio, ibid. n. 2. *Et* ſolet demandari per S. C. Concilii, diſc. 9. num. 3.

Vicarii Parochialium examinari denuo an poſſint per Epiſcopum, diſc. 32. num. 37. Plures eſſe poſſunt ejuſdem Parochialis, nec repugnat unicitati Eccleſiæ, diſc. 9. num. 5. Reſidere tenentur ſicut Parochi, diſc. 4. n. 11. Theologiæ lectioni ad intereſſendum cogi poſſunt, diſc. 2. n. 8.

Vicinitas menſuranda quomodo ſit ad effectum exequendi litteras directas Epiſcopo viciniori, diſc. 14. n. 16.

Viſitandi Eccleſias omnes ſuæ diœceſis Ordinarius habet intentionem fundatam, diſc. 5. n. 2. *Nec* ſuffragatur privilegium exemptionis ſine ſpeciali mentione, ibid. n. 3. Prælato inferiori cum territorio ſeparato jus competit, diſc. 5. n. 21.

Viſitare Capitulum poteſt ſede vacante per Vicarium capitularem, cui non valet hanc facultatem adimere, diſc. 5. n. 23. Confraternitates, & alia pia inſtituta exiſtentia in Eccleſiis Regularium an Ordinario permittatur, diſc. 10. n. 11. Conſervatoria, & alias domus pias mulierum ſæcularium an liceat Ordinario, diſc. 5. n. 18. Exemptas poteſt Eccleſias, quibus annexa eſt cura animarum in concernentibus curam, ibid. num. 12. Exemptum Capitulum quando valeat Epiſcopus viſitare, diſc. 5. n. 14. Hoſpitalia & alia loca pia adminiſtrata a laicis, vel ſub Regia protectione exiſtentia, quando permittatur Ordinario, remiſſ. diſc. 5. n. 17. diſc. 10. n. 1. & ſeqq. *Et* quid ſi obſtet lex fundationis, diſc. 10. n. 4. & 5. *Vel* fundator vivat, ibid. n. 8. *Vel* ſit communitas, diſc. 10. n. 9. *Et* quid faciendum

in his locis, in quibus iſtorum decretorum obſervantia negetur, diſc. 10. n. 11. *Et* quomodo Epiſcopus ſe gerere debeat, n. 12. ibid. Alia, *Vid.* Hoſpitalia. Lateranenſis Baſilicæ in ſolo loca pia exiſtentia an concedatur Epiſcopo, diſc. 10. n. 10. Loca ſub Prælato inferiori exiſtentia, quæ non ſint nullius, in quibus poſſit Epiſcopus, diſc. 5. num. 15. Nullius loca quando poſſit Epiſcopus vicinior, ibid. n. 22. Regias cappellas an permittatur Epiſcopo, diſc. 5. n. 16. Regulares degentes extra clauſtra, vel in parvis Conventibus poteſt Epiſcopus, ibid. n. 19. Regularium Eccleſias, & domus quando poſſit Ordinarius, diſc. 5. n. 11. *Poteſt* ex lege conceſſionis, ibid. n. 13. *Item* in concernentibus curam eis forſan annexam, diſc. 5. n. 12. *Et* quomodo circa eam poſſint ſe ingerere etiam Superiores Regulares, ibid. n. 25. Sæculares Eccleſias precario conceſſas Regularibus, pertinent ad Ordinarium, diſc. 5. n. 13.

Viſitatio annis ſingulis ut fiat, Concilium præcipit, diſc. 5. n. 4. *Et* quomodo intelligatur, & an poſſit fieri bis in anno, ibid. n. 6. Demandatur per plura decreta, atque de illis, diſc. 5. num. 1. Monialium in monaſteriis exemptis fieri poteſt ab Ordinario circa clauſuram, ibid. num. 11. *Expedit*, ut pluries fiat, diſc. 5. n. 24. Ordinario adimi an poſſit ex lege fundationis, & an requiratur ſpecialis mentio, diſc. 10. num. 4. & 6. Pluribus a ſuperioribus an fieri poſſit, diſc. 5. n. 24. & 25. Procurationis exactio pro ea prohibetur, & quid ſit permiſſum exigere, diſc. 5. n. 7. *Et* de exceſſibus Prælatorum in hujuſmodi exactionibus, num. 6. ibid. *Ac* de proviſionibus S. C. circa hujuſmodi exceſſus, ibid. n. 7. diſc. 10. n. 2. & 3. Tridentinum circa eam quid innovet, diſc. 5. num. 4.

Viſitationis a decretis an & quando detur appellatio ſuſpenſiva, diſc. 5. n. 5.

Vitalitia aſſignanda ſunt Monialibus, quæ de eis diſponunt, & quando prohibeatur hæc diſpoſitio, diſc. 34. n. 4. *Et* reputantur pars dotis, ejuſque naturam habent, ibid. n. 5. *Et* detrahuntur ex fideicommiſſo, ibid. Diſtrahi, vel retrocedi an poſſint a Monialibus, diſc. 34. n. 10. Regulantur a qualitate perſonæ, nec recipiunt certam taxam, n. 9. ibid. Regulares habere an poſſint, & quando de eis diſponere, diſc. 34. n. 16.

Vltimis voluntatibus Princeps an poſſit derogare, vel illas commutare, & quid de Ordinario, diſc. 21. num. 5. *vid.* Commutatio.

Vnio accidentalis dicitur, quando Epiſcopo unius Eccleſiæ altera commendatur, diſc. 8. num. 33. Alienationis ſpecies eſt, quæ non poteſt fieri ſine ſolemnitate, & cauſa, ibid. n. 10. Canonicatibus fieri non poteſt de beneficiis reſervatis, & quid ſi adſit indultum illa conferendi, diſc. 8. n. 14. *Vacaturorum* quorum reſervatio ſit incerta, quando fieri poſſit, ibid. n. 15. *Requiritur*, quod præbendæ ſint tenues, diſc. 8. n. 16. *Declara*, ut fieri debeat ſingulis præbendis, ibid. num. 17. *Parochialium* Eccleſiarum, vel beneficiorum reſidentialium fieri non poteſt, diſc. 8. num. 19. Capitulari menſæ fieri non poteſt, diſc. 8. n. 17. Cathedralium Eccleſiarum ſit ſolum per Papam, & quomodo, ibid. n. 10. Cauſam exigit, quæ debet conſtare, & non creditur aſſertioni Ordinarii, & quando præſumatur, diſc. 8. num. 13. Diœceſis unius beneficiorum non poteſt fieri beneficiis alterius diœceſis ab Epiſcopo duarum Eccleſiarum, ibid. num. 18. Dignitatibus an fieri poſſit, ſicuti ſit Canonicatibus, diſc. 8. n. 23. Diſpenſativa duorum incompatibilium an & quando concedatur, ibid. num. 24. Diſſolvi non poteſt ſine ſolemnitate, & cauſa, & de ratione, diſc. 8. num. 34. Duarum Cathedralium æque principaliter facta dicitur incorporativa, diſc. 7. num. 8. *Et* quando talis ſit, vel potius ſubjectiva, diſc. 8. n. 8. *Hodie* de novo non fit, & quare, diſc. 7. num. 4. & quando ſecus, diſc. 8. num. 5. *Quando* diſſolvatur, ibid. n. 33. Effectuata quando dicatur ad hoc, ut non ſubjaceat revocatoriæ, diſc. 8. n. 24. Facta per Papam non requirit ſolemnitates, neque ſubjacet prohibitionibus, ibid. n. 20. Indultum Prælato conceſſum faciendi uniones pro Eccleſiæ reſtauratione, an tranſeat ad ſucceſſorem, diſc. 8. n. 21. Liberæ collationis beneficiorum non poteſt per Ordinarium fieri beneficiis patronatis, diſc. 8. n. 19. & 20. Materia remiſſive, ibid. n. 38. Neceſſitatis ex cauſa facta non ſubjacet regulæ revocatoriæ, & qualis debeat eſſe neceſſitas, diſc. 8. n. 22. Parochialis alicui dignitati, vel Canonicatui facta quando dicatur, ita ut non ſit neceſſarius concurſus, diſc. 32. n. 34. Parochialium Eccleſiarum, & aliarum inferiorum fieri poteſt per Ordinarium, diſc. 8. num. 11. *Quam plurium* quare reperiatur facta Canonicatibus, & dignitatibus, ibid. n. 19.

Fieri

Fieri poteſt auctoritate Papæ, ibid. Præſcripta an, & quomodo dicatur, diſc. 8. num. 31. Probanda eſt concludenter ab allegante, alias non præſumitur, diſc. 8. num. 28. *Et* quod poſſit probari per adminicula, ſed qualia eſſe debeant, ibid. *Neque* poteſt dari regula certa, diſc. 8. n. 29. Regulæ revocatoriæ, an & quando ſubjaceat, ibid. n. 2. & 22. Sociativa, & æque principalis eſt favorabilis, & levioribus probatur, diſc. 8. num. 30. *Parochialibus* in aliquibus eſſe ſolet, & de rationibus, ibid. n. 25. *Et* quod expediat illam dividere, & quare, diſc. 8. n. 26. & 35. Solemnitates exigit, quando ſit ab Ordinario, inter quas non eſt beneplacitum Apoſtolicum, ibid. n. 12. Subjectiva ab æque principali, in quo differat, diſc. 7. n. 6. diſc. 8. n. 8. *Odioſa* reputatur, unde majores probationes requirit, diſc. 8. num. 30.

Vniverſitates excommunicari non poſſunt, ſed tantum interdici, vel ſuſpendi, diſc. 43. n. 20. *vid.* Capitulum. Cenſuræ.

Vocem beneficiati, Capellani, & ſimiles an habeant in capitulo, & quod attendatur conſuetudo, diſc. 20. n. 7. *Et* de diſtinctione actuum capitularium, & quod non inferatur de uno ad alium, ibid. n. 8. Conſuetudo dandi in capitulo, quomodo ſit attendenda, diſc. 20. n. 5. Dignitates an habeant in Capitulo, ibid. n. 3. Duplicatam, vel præponderantem ut habeat Epiſcopus, vel Prælatus in Capitulo, conſuetudo eſt attendenda in ſuo caſu, diſc. 20. num. 6. Sacris non initiati, non habent in Capitulo, ibid. n. 1. *Sed* non prohibentur habere votum conſultivum, diſc. 20. num. 2. Simultanea in collatione tantam habet Epiſcopus, quantam totum Capitulum, ibid. n. 6.

Voces quomodo ſint dandæ, & quando actus capitularis remaneat concluſus, remiſſ. diſc. 20. n. 9. Alia. *Vide* Electio. Scrutinium.

Vrbis diſtrictus extenditur nunc per 40. milliaria, ſed olim per centum, diſc. 33. num. 16.

Vſura mutuanti aliquid pro gratitudine in rependendo non committitur, diſc. 35. n. 11. *verſ.* Et quamvis.

Vſurpantes Eccleſiæ, vel piorum locorum bona qua pœna puniantur, diſc. 23. n. 1. & 2. *Proprie* qui dicantur, & quando ſint puniendi cum Cenſuris, ibid. n. 3. diſc. 43. n. 8. *Etiam* de facto, diſc. 43. n. 12. *Exempti* in hoc caſu, an ſubjaceant Ordinario, remiſſ. diſc. 23. n. 4.

FINIS.

ONCIL
Tridentin
Cum
allemar

ANT
102